Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE ROMA
RC
U
257

BB
VI
.32

5-39-A 28

Digitized by Google

RC 257

HIEROGLYPHICA, SIVE DE SACRIS AEGYPTIORVM, ALIARVM'QVE GENTIVM literis Commentarij, IOANNIS PIERII Valeriani Bolzanij Bellunenſis,

A' CÆLIO AVGVSTINO Curione duobus Libris aucti, & multis imaginibus illuſtrati.

L E C T O R I.

Habes in hiſce Commentarijs non ſolùm variarum hiſtoriarũ, numiſmatum, veterumq́; inſcriptionum explicationem, verumetiam præter Aegyptiaca & alia pleraq; myſtica, tum locorum communium ingentem magna cum oblectatione ſyluam: tum ſacrarum literarum, in quibus haud rarò & Chriſtum ipſum, & Apoſtolos Prophetasq́; huiuſmodi locutionibus vſos fuiſſe videmus, exquiſitam interpretationem: Vt ſanè non temerè Pythagoram, Platonem, aliosq́; ſummos viros ad Aegyptios doctrinæ gratia profectos intelligas: quippe cùm hieroglyphicè loqui nihil aliud ſit, quàm diuinarum humanarumq́; rerum naturam aperire. Vale, & hoc periucundo iam per Pierium oblato beneficio feliciter fruere.

BIBLIOTECA NAZIONALE V.E. ROMA

BASILEAE,
Per Thomam Guarinum, M. D. LXVII.

Domus Probationis Romanæ.

Bibliothecæ Domus Probationis Romanæ Scholarum Piarum.

ILLVSTRISSIMO COSMO MEDICI FLORENTINORVM DVCI, HETRVRIÆ'QVE PRINCIPI, HEROI INCOMPARABILI, IOANNES PIERIVS VALERIANVS S. P. D.

BIBL. NAZ. ROMA

CVm mecum reputo, COSME Princeps Illuſtriſſime, reputo autem ſæpiſsimè, quanta fuerit & genij & ingenij tui felicitas in laudatiſsimæ vitę tuæ negotiorumq; electionibus, cùm omnes te vnanimi totius patriæ tuæ conſenſu, in tam tenera ætate, ditioni ampliſsimæ præponerēt, & in hanc celſam honoris ſedem extollerent, tum certè quónam modo tantam rerum molem in hac temporũ perturbatione ferre ac ſuſtinere poſſes, ſanè quàm, pro eo ac debui, ſolicitus eſſe cœpi. Verùm cùm actionis adminiſtrationiſq; tuæ progreſſum, & quam vitæ rationem complexus es, conſidero, gaudio planè maximo ita perfundor ac exulto, vt etiam planè videã te Fortunæ locum illum, ſingulari omnium beneuolentia & ſumma virtutis exiſtimatione non ſolùm tueri potuiſſe, ſed etiam eam virtutis opinionem de te concitauiſſe, vt vel maximis regnis gubernãdis te dignum præbueris. Nam qui fructus à bono veroq; principe ſoleat expectari vel maximus, huiuſce iam non adumbratã imaginem, ſed luculentam expreſſamq; formam nobis exhibuiſti: atq; vt inſigne commodum ſubditis tuis adferre poſſes, in primis operã dediſti, vt tanquam agrum melioribus ferendis ſegetibus deſtinatũ, lolio zizaniáue, ſic Rempub. tuã labe vitijſq; contagioſis perpurgares, dum corruptores coërces, externas diuini nominis cõtumelias, blaſphemias, periuria, & id genus extrema ſcelera pro virili, iureq; tuo prohibes, emẽdas, tollis, ac punis: nihilq; magis è tua dignitate, nec rẽ Deo (huius enim miniſter & eſt & dicitur bonus quiuis Princeps) gratiorem, nec ciuibus tuis ſalubriorẽ exiſtimaſti, quàm ſi ad huiuſcemodi honeſtatis ac pietatis ſcopũ & metã in curriculo tuo gnauiter & ſtrenuè contendas: pro quo etiam labore & indefeſſo ſtudio certò nouiſti tibi diuinitùs immortale prẽmium eſſe propoſitũ, cùm tã glorioſi conatus & curſus dux & magiſter CHRISTVS prolixè polliceatur illis rerũ omnium feliciſsimos ſucceſſus, qui religionem puriorem ardenter amant, & ornare ſedulò contendunt. Quamobrem Coſme Princeps ornatiſsime, fas mihi ſit quæſo, meo quodam more, & ſingulari quadam erga te gentemq; veſtram pietate, liberius quædã vſurpare & adferre, quæ ex officio prætermit-

tere non poſſum: teq; exhortari, & admonere, vel iam currentem, vt dici ſolet, incitare potius, vt quem hactenus animũ ad publica iuuanda commoda attuliſti, eum non deponas, ſed tibi etiam atq; etiã vigilandum, ac pro Repub. conſilio & labore excubandũ exiſtimes: ſtudiaq; omnia, cogitationes & curas in ijs rebus ponendas, quibus clauum tanti dominij in maximis fluctibus tenere, & amplas ditiones tuas, in ſummis rerum difficultatibus tueri ac gubernare poſsis. Hoc ipſum facilè totum aſſequêris, ſi Deum verum in CHRISTO verè, vt facis, agnoſcês, ſumma fide & obſeruantia colas, ames, venereris, & gloriæ ſanctiſsimi nominis eius, doctrinæ cœleſti, Eccleſiæ tranquillitati amplificandæ conſeruandæq; dies noctesq; ſtudeas: in dominio ad quod es adhibitus, publicam, vt hactenus feciſti, ſalutem quæras, ſubditorum incolumitatẽ cures & tuearis, honeſtam diſciplinam inſtituas, vel iam inſtitutam conſerues, florẽtem ditionem legibus, iuſtitia, concordia ſtabilire pergas. Magnum, inquies, eſt hoc & arduum munus, moleſtiarumq; plenum, & quod non niſi ab ijs præſtari poteſt, quibus diuinitùs peculiare donũ conceſſum eſt: mihi autem homini ſatis alto perfruenti otio hæc præſcribere longè facilius, quàm inuenire quenquam qui ad hunc ſcopum propius collimet. Rectè ſanè, ſed quorſum hæc? Vt teipſum, Clariſsime Princeps, reſpicias, teq; eum eſſe firmè credas, in quem Deus Opt. Max. immenſa ſua benignitate, tam ampla cõferre voluit beneficia, vnumq; conſtituere Ducem, ac veluti paſtorem, magnis & latè diſsitis populis, vt eos cõmodè prudẽterq; regẽdo paſcẽdoq;, in hoc tuo principatu idea quædam ſanctæ Reipub. eluceres: ideoq; duos pręclaros tibi comites addere voluit, Iuſtitiã & Religionem: quarum altera fortunas, vitam & dignitatem ciuium & populorum conſeruas & contines: altera ad veram ſalutem veramq; felicitatẽ omnes conuocas, & proprio laudabiliq; exemplo tantũ non adducis. Reſpice igitur COSME Princeps munus tibi aſsignatũ à Deo, talentumq; tam liberaliter tibi impertitum, ac cœleſte tuum illud nomẽ nõ ſine diuino numine ideo tibi obueniſſe, vt (quod olim de Sparta prouerbium iactatum eſt) quam nactus es Hetruriam, eam excolas, & omni virtutũ genere exornes. In primis autẽ, vt decet veræ virtutis amatorem, artes quibus doctrinæ liberales continentur, ſtudio, liberalitate, & officijs tuis cõplectaris: inſunt enim in artibus illis fontes & cauſæ ſapientiæ, virtutum, legum, & honeſtæ diſciplinæ, quæ omnia quàm principatui & prouinicjs tuis neceſſaria ſint, vnus omnium Principum optimè nouiſti, qui nullis ſumptibus, laboribus nullis peperciſti, vt præſtantiores ingenuarum artium doctores gymnaſijs

mnaſijs præficerentur, iuuentutemq; liberaliter inſtituerent. Et ſi quis tandem inueniatur qui ab egregia aliqua virtute commendationem ducit, hunc tua beneuolentia dignum iudicas, ac benignè complecteris, autoritate defendis, foues, & dignis præmijs ornas: vt iam nemo mirari debeat, probos homines & doctiſsimos quoſq; certatim ingenij ſui partus libenter illi cõmendare, cuius vel nominis ſplendore, gratiam & ornamentum ſcriptis conciliant ſuis. Quã quidem ob rem nec mihi, qui annos permultos in veſtra ſum clientela, cõmittendum putaui, vt, cùm multi eam voluptatem, quã incredibilem ex iſta magna dignitate animis ſuis perciperent, ſcriptis declararent, vellentq; te hunc ſummũ honorẽ ex tuo merito ſplendore diutiſsimè adminiſtrare, ego vnus in tanta omnium lætitia tacerem, nec ſcripto teſtificarer commune omnium noſtrûm gaudiũ ex eo potiſsimùm natũ eſſe, quòd te vnum in hac durioris temporis propagatione diuinitùs delectum videmus, qui literas literatosq; viros ſingulari benignitate foues atq; illuſtras, ac aduerſus intolerandam inſcitiam & immanem barbariem defendis. Vt igitur huiuſce perceptæ meæ lætitiæ aliquam ſignificationem darem, cõmentarios ſatis multos diuerſorũ amicorũ, quibus id denegare nec potui nec debui, rogatu, de ſacris Aegyptiorum literis hoc tempore in vnum veluti corpus cõſtrictos in tuo nomine apparere volui: in quibus vel deſcribendis vel tractandis magnã operam & ſedulum ſtudium nos poſuiſſe, boni omnes qui noſtra legere dignabuntur, facilè intelligent. Quam verò feliciter id à nobis tentatũ ſit, aliorum iudicium erit: labores certè incredibiles ſuſtinuimus, dum earum rerum explicationem adferre ſtuduimus, quæ naturæ obſcuritate varietateq; inuolutæ, multiſq; obſtructæ difficultatibus, plurimorũ vel inſigniter eruditorũ hominũ ingenia exercere detinereq; potuerint: vt etiã æquiorem mihi fore Lectorẽ ſperem, vbi viderit me primum in tanta rerum varietate magnitudine ac difficultate, maximo ſtudio maximaq; animi contentione in hoc argumento elaborare voluiſſe, & honeſto exẽplo multorũ ſtudia excitare. Quanquã hoc loco extiterunt, qui in ipſo operis veſtibulo à tam laborioſo me deterrere ita ſtuduerunt incœpto, vt etiã vel arrogantiæ vel imprudentię nota & crimine me verberarint, quòd vnus è multis exiſtimarẽ aliquã abſolutã explicationem me nunc tandẽ huic tam obſcuro argumento adferre, & tam immenſam rerũ abditarũ ſeriem ex Aegyptiorũ ſacerdotũ arcanis eruere poſſe confiderem. Quin potius rei difficultate ob oculos verſata, inexhauſti operis laborem declinãdũ cenſuerũt, præſertim cùm in huiuſmodi enodandis nõ pauci ex

Græcis & Latinis Barbariſq; ſcriptorib. omne ſtudiũ & operã ſine fruge cõſumpſerint, quòd opus tale rerum atq; artium omniũ propémodum rationem naturamq; comprehendat. Præterea vetuſtis earum literarum monumentis partim temporum, partim hominũ incuria deperditis, ea dicebant ſcriptorũ inopia laborandũ eſſe, vt ſi ætas, ſi ingeniũ, ſi alia pleraq; adeſſent, vix tamen ad exitũ perducere concederetur tantæ molis argumentum, quod idem adeò ſit ex hominum memoria ſublatum, vel potius abolitum, vt nulli vnquam vſui ſit hæc elucubratio futura, cùm præſertim hoc ipſo tépore nullus quantũlibet profunda eruditione ſit, qui vel obeliſcos qui Romę aut alibi adhuc viſuntur, vel admirandam illam Bembi menſam intelligat, aut interpretari poſsit: vanumq; eſſe, ingenium in eo pertinacius intendere, quod te nunquã omnino ſperes aſſecuturum. His ego reſponſum volo, me non eſſe neſcium plurima ex his vnà cum Aegyptiorũ regno, doctrina, inſtitutione, ac ferè omni eorum nomine ita eſſe abolita, vt ſi vel ipſe reuiuiſcat Heraiſcus, qui fertur olim omnia ſacerdotũ eorum monumenta literaſq; myſticas vno ſtatim obtutu intellexiſſe, rerumq; ſimul interpretationẽ cõfeciſſe, iã nunc laboret incaſſum, ſi quid tale aggrediatur. Sed eſto non poſſe me, non poſſe alium quempiam totum hoc ſacrũ perluſtrare, idcircóne pręclaro & laborioſo incœpto deſiſtẽdũ, quòd vni omnia pręſtare negatũ ſit? Idcircóne veterũ numiſmata & ſtatuas artificioſius elaboratas, quas tanto ſtudio perquirimus, tanta diligentia effodimus, tanto ſumptu reſarcire curamus, quæcunq; fuerint vel nare, vel manu, vel pede, vel alio quopiam membro mutilæ, in fornacalem ignem ad vſum calcis conijciemus? quomodo enim nobis vel voluptati vel admirationi eſſe poterunt, ſi non vndecunq; perfectæ fuerint, quando nihil iſti dignum putant, precioſum nihil, niſi quod eſt abſolutiſsimũ? Agè igitur COSME, ſi horum ſententiã probas, monumenta aliquot tum vetera tum recentia ex amœniſsimis tuis ædibus abijce: ſtatuas illas mira Michaelis Angeli Bonaroti induſtria fabrefactas, è Diui Laurentij tẽplo eliminandas cura: nam & illis aliquid deeſt, & hę extremã artificis deſiderant manum: vt de his tantùm loquamur quos in noſtrę cõmentationis ſerie duces libenter ſuſcipimus, Pliniũ habere domi nemo velit: profeſſus enim ſe naturalis aut mundi hiſtoriæ libros editurum, non omnia nouit, non omnia perquiſiuit, in orbis deſcriptione multa prætermiſit, montes aliquot non recenſuit, flumina pleraque non commemorauit, vrbes tunc celebres non agnouit omnes, quadrupedum, piſcium, auium, ſtirpium, ac aliarum quarundam vim ac proprietatẽ parum

accuratè propoſuit? Quid Plutarchũ, quid Aelianũ, quid Athenæũ, quid Pauſaniã memorem, cùm horũ nemo omnia, quæ in ſuſcepto argumento dici potuiſſent, dixerit? Quid Paulum Iouium, cuius tãta in ſcribenda hiſtoria laus eſt, vt eandem pleriſq; veterũ eripuerit, & cum vel primis parẽ habeat? Huius'ne incomparabilis viri ſcripta reijciemus, quòd in ea temporũ ſerie aliquot annorũ hiſtoria concisior ſit? Id exiſtimo nemo, niſi prorſus humanarũ rerũ imperitus, approbauerit. Tu certè Coſme Princeps domeſtico idipſum improbas exẽplo, qui quanto potes ſtudio, quicquid reparari poteſt, inſtauras, & quorũ virtutes vel imitaris, vel etiam excellis, eorũ etiam imagines vel opera ſtudioſe perquiris. Sed ne in hoc multus ſim, harum cõmentationum labor nulli rei magis mihi videtur aſsimilandus, quàm illi de quo dixi ſtatuarũ effodiendarum & inſtaurandarũ ſtudio: vt enim illæ vtcũq; mutilæ, gratę eſſe ſolent, ſic noſtra hæc (niſi me inſtituti Operis fallat amor) etſi non omnia cõplectentur, habitura tamẽ ſpero aliquid, quo ſeſe humana ingenia oblectare poſsint. Nihil igitur mihi cum illis ſit, qui quòd deſperẽt inuicti mẽbra Glyconis, Nodoſa corpus nolint prohibere chiragra. Nouimus humanarum viriũ terminos circumſcriptos, & aliquid eſſe prodire tenus, ſi nõ datur vltra. Quamobrẽ quis tandem iniquiore in eum erit animo qui mortaliũ ingenia, induſtria & laborib. ſuis quocunq; modo vel delectare, vel iuuare conetur? Nam de præſentis argumenti vel oblectatione vel vtilitate, quam earum rerum explicatio & cognitio affert, ſi velim pro dignitate dicere, nullus vnquam exitus reperietur. Quòd ſi vnicuiq; rei nõ exigua nobilitas ex antiquitate comparatur, ſcriptorũ opinio eſt, literas has quibus inde vſi ſunt Aegyptij, tunc primũ excogitatas, cùm veteres illi ante diluuium viri, qui rerum cœleſtium rationem primi mortalium indagaſſe traduntur, duas diuerſa materia columnas conſtituerunt, lateritiã vnam, alterã lapideam, in quibus totũ de conſummatione mundi arcanũ exſcriberent: ſunt enim qui deſcriptionẽ huiuſmodi, animaliũ cęterarũq; rerum figuris conſtitiſſe aſtruerent, in quibus tamẽ philoſophi, poetæ, hiſtorici, diuinarum etiam diſciplinarum ſententias deliteſcere viderunt. Conſtantiſsima enim fama celebratum fuit, ſacerdotes illos Aegyptios omnem naturæ obſcuritatem adeò manifeſtè ſibi cognitam profeſſos, vt eandem quaſi per manus traditã, diſciplinã hęreditariã poſsiderent. Hac ipſa pręclara fama cõmotus admirandus ille Pythagoras, Aegyptũ ſibi adeundã luſtrãdãq; putauit, ac ab ijſdẽ ibi ſacerdotibus talia cepit arcanarũ rerum documẽta, vt non ab re de illo paſsim dictum ſit, mente Deos adijt, & quæ natura negauit

viſibus humanis,oculis ea pectoris hauſit.Tantaq;huius viri fuit admiratio, vt Crotoniatæ & Metapontini (apud quos etiã de vita deceſsiſſe fertur)ex eius domo templum facerẽt,ac veluti numen colerent. Quid Plato,vt ingenij doctrinæq; princeps, & philoſophorũ Deus & haberetur & vocaretur,nónne id Aegyptiacę peregrinationi debet referre acceptum? Nónne Moſes ipſe,quem Pharaonis filia adoptauit,regioq; modo peritis Aegyptiorũ adhibitis præceptoribus educauit ac erudiuit, magni ſapientiſq; nomine honoratus eſt? Sed ne in cõquirendis multis laborare videar, cum hac hieroglyphica inſtituendi ratione ſimilitudinem habere comperio diuinas noſtrorum literas,ita omnia myſtico quodam ſenſu ſcripta quæcunq; Moſes,quæ Dauid,quæ Prophetæ reliqui cœleſti ſpiritu afflati protulerunt. In noua verò lege nouoq; inſtrumento cùm Aſſertor noſter ait,Aperiam in parabolis os meum, & in ænigmate antiqua loquar,quid aliud ſibi voluit,quàm hieroglyphicè ſermonem faciam, & allegoricè vetuſta rerum proferam monumenta?Et illud, IESVS in Parabolis loquebatur ad turbas,nõ'ne ſermones ſuos arcano quaſi velamine quodam contegebat?Pari modo videmus Apoſtolos ab vſitato loquendi more receſsiſſe,vt ſacra de Deo dicta à cæteris ſcriptis,ſicut merita dignitate,ita & forma quadam diſcernerentur, ne cœleſtium myſteriorũ maieſtas paſsim & indiſcretè pateſceret,ſanctumq; canibus,& margarita porcis exponerentur.Demetrius certè Phalereus apud Philadelphum Alexandrię regem, pleriſq; audientibus affirmauit,nõ licuiſſe Gręcis Hebraicã hiſtoriã attingere:quin illuſtriũ ſcriptorũ quoſdã eam rẽ tractare auſos, aduerſa mẽtis valetudine & languore corporis tandiu conflictatos,donec ab incœpto deſtitiſſent,tanquã id arcanum profanis eſſet gentibus manifeſta irà numinis interdictum.Ad quod ipſum ſi nunc multi reſpicerẽt, modeſtius aliquando ſe gererẽt. Vides enim quæ de humana diuinaq; diſciplina vetuſtas illa ſub rerum verborumq; quorundam inuolucris occultauerat,& quòd peritiſsimi quiq; inter ſe hoc veluti ænigmatum genere vti conſueuerunt.Mihi igitur vitio verti non debet, ſi omnem operã & ſtudiũ ad harum rerũ explicationẽ contulerim, quas tanto in precio à præſtantiſsimis quibuſq; ſemper habitas nouimus, Angelo Politiano, Petro Crinito,Philippo Beroaldo ſummæ laudi datum, quòd primi vnum vel alterum ex his locum interpretati ſint. Mihi igitur vt idem attentem cur negetur? Etſi iş non ſum, qui cum illis auſim eruditione contendere:(fuerunt enim ex ijs quos æquus amauit Iupiter)ſi quid tamen non intermiſſus labor, & in euoluendis remotioribus libris perſeuerantia valent,

lent,non vnum iam aut alterum locum, ſed ad multa volumina de arcanis huiuſmodi,aliqua poſteritatis gratulatione me cõſcripſiſſe grati,ni fallor,profitebuntur, ac oble&tationem & vtilitatẽ ab harũ rerũ tractatione nõ diſiunxiſſe.Maximas certè cõmoditates & vtilitates cõſequemur,ſi ex multis expertibusq; rationis animantibus exẽpla ſumere voluerimus,& virtutũ quas ſequamur,& vitiorũ quæ fugiamus.Nec deerit occaſio rectè ſentientibus,qui accõmodatè ad religionem noſtram hæc retulerint & expoſuerint.Nec etiã arborũ & herbarum conſideratio nobis ocioſa eſt,cùm B.Paulus,& ante eũ Dauid ex rerum creatarum cognitione, Dei magnitudinẽ & dignitatem intelligi tradant. Quæ cùm ita ſint,quis noſtrûm tam torpeſcenti,ac terrenis fæcibusq; immerſo erit animo,qui ſe nõ innumeris obſtrictum à Deo beneficijs fateatur,cùm ſe hominem creatum videat,& omnia quæ cœlo,aëre,aqua terraq; continentur,hominis cauſa generata eſſe,ſeq;non ſolùm rerum cœleſtium contemplatorem eſſe, verũ etiam eorum omnium quæ vniuerſum cõplexu ſuo continet, dominum eſſe conditum? Hæc ſi ita ſuis viribus & animo expenderentur, atq; oculis quotidie cernuntur, mirabilẽ excitarẽt in nobis erga Deum amorem. Verùm iam tempus,vt quæ,coniunctiſsimis efflagitantibus amicis, cõmentarijs ſingulis comprehenſa ſint,vno veluti obtutu ſpectanda exhibeã:quos quidem commentarios, optime Princeps, ad te mitto,vt quibus poſsim officijs meã in te fidem,perpetuamq; obſeruantiã declararem, vehementer etiam atq; etiam rogãs,vt hos ipſos ad te venientes, id eſt, munuſculũ Pierij tui, quo ſe præſtantẽ virtutem tuã memoria ſempiterna colere velle declarat, ne aſpernêre, libroſq; ipſos vnà cum autore tuendos conſeruandoſq; ſuſcipias. A' Leone animantium omnium pręſtantiſsimo fortiſsimoq; auſpicandum putaui,in quem cùm oculos attentius conieciſſem,ſtatim ardẽtiſsimus ille animi tui vigor affulſit: quare nemini conuenientius quàm vni tibi eum etiam peculiariter dedicari poſſe iudicaui:meq; ad id faciendum in primis incitauit, ꝙ in tua ciuitate, quæ ſemper fuit leonum altrix, magna ſpes afferebatur, vt Leo meus nuper ablactatus, educationis incrementa opiparè eſſet apud te conſecuturus. Multo enim indiget cibo: nec quenquã hodie noui,qui liberalius ac libentius vno te ſit impenſam hanc,quæ tua eſt humanitas,facturus, cũ præſertim largiſsima tibi ſit earum rerum copia, quibus Leo meus paſcendus eſt: mox verò vbi vires indeptus idoneas fuerit, tuorum literatorum ope curaq; ſaginatus,nulla noſtra verecũdia theatris exhibitus,ſpectaculo quouis publico feliciſsimis tui nominis auſpicijs emittatur. Vale.

RERVM QVAE SEXAGINTA HIS COMMENTARIIS CONTINENTVR, CATALOGVS.

PRimo Commentario, ad Coſmum Medicem Florentinorum Ducem, deſcribitur Leo, cuius, vt reliquorum omnium, ſymbola ſuo loco in Indice copioſe notantur fol 1

Secundo, ad Guidonem Aſcanium Sfortiam Card. Elephantus & Rhinoceros 17

Tertio, ad Lælium Taurellum Iureconſultum, Taurus, & Bubulum genus 22

Quarto, ad Petrum Victorium, Equus 31

Quinto, ad Floriũ Mareſium Bellunenſem, Canis 39

Sexto, ad Cælium Calcagninum, Cynocephalus, Simia 45

Septimo, ad Achillem Bochium Bononienſem, Ceruus, Cornua. 51

Octauo, ad Romulum Amaſæum, Formica, Scarabeus, Echinus terreſtris 57

Nono, ad Fabium Vigilem Spoletanum, Porcus ſiue ſacra Sus 63

Decimo ad Lactantium Ptolemæum, gregalia quædam, nempe Capra, Hircus, Oryx, Ouis, Aries 71

Vndecimo, ad Proſperum Sanctacrucium Romanum, Lupus, Hyæna, Lynx, Vrſus, Panthera, Tigris, Vrus 79

Duodecimo, ad Petrum Curſium Romanũ, Aſinus, Mulus, Camelus 87

Decimotertio, ad Ioannem Antoniũ Egregium, Lepus, Vulpes, Fiber, Talpa, Muſtela, Mus, Felis vel Ælurus 95

Decimoquarto, ad Bernardinum Maffæum Cardinalem Serpens in genere, Baſiliſcus, Vipera 102

Decimoquinto, ad Achillem Maffæum Romanum, Serpens in ſignis militaribus, Caduceus 111

Decimoſexto, ad Marium Maffæum Romanum, Aeſculapius, Gorgonæ, Scorpius, Salamandra, Dipſas, Meduſa, Hydra 117

Decimoſeptimo, ad Aegidium Viterbienſem Card. Ciconia, Merops, Cucupha, Ibis, Dagnis, Grus, Miluius 124

Decimooctauo, ad Cornelium Muſæum Epiſcopum Bitontinum, Vultur 130

Decimonono, ad Paulum Iuſtinianum Abbatem, Aquila 137

Viceſimo, ad Actium Syncerum, Phœnix, Pelecanus, Vulpanſer, Noctua, Cornix, Paſſer 144

Viceſimoprimo, ad Iacobum Sadoletum, Accipiter 151

Viceſimoſecundo, ad Victoriam Dauolam, Piſcaria Dominam, Columba, Turtur, Hirundo 157

Viceſimotertio, ad Angelum Colotium Baſſum, Olor, Luſcinia, Pſittacus, Pica, Larus, Cepphus, Cryphs, Coruus 164

Viceſimoquarto, ad Nicolaum Cordatũ, Pauo, Gallus, Gallina, Gallinago, Anſer, Perdix, Coturnix 170

Viceſimoquinto, ad Thomam Miliarium Bellunenſem, Struthiocamelus, Veſpertilio, Otis, Alcedo, Curucá, Cuculus, Capriceps, Vpupa, Florus, Salus, Ardea, Cinnamus, Velia, Aſio, Iynx, Caprimulgus, Turdus, Erythacus, Cinclus. 178

Viceſimoſexto, ad Petrum Melinum, Romanum, Apis, Culex, Coſsi, Fucus, Veſpa, Muſca, Ephemerus, Cicada, Araneus, Tippula 185

Viceſimoſeptimo, ad Ioannem Grimanũ patriarcham Aquilegienſem, Delphinus, Polypus, Chamaleo, Taranda 194

Viceſimooctauo, ad Liuiũ Podocatharũ Cypri Archiepiſcopũ, Teſtudo, Cancer, Pinna, Oſtrea, Locuſta, Cochlea, Sepia, Purpura, Echinus marinus, Conchylium 200

Viceſimonono, ad Matthæum Macingum, Crocodilus, Fluuialis equus, Phocas, Murana, Anguilla, Rana 206

Trige-

Index Librorum.

Trigeſimo, ad Paulum Iouium Epiſcopum Nucerinorum, Piſces, Torpedo, Remora, Anchia, Cephalus, Scarus, Mullus, Sargus, Paſtinaca, Nebrias, Fuca, Raia, Scolopendra, Pholis, Squatina, Clupea, Apua, Hirundo, Lepus marinus, Spongia, Glanii, Silurus, Thunnus 111

Trigeſimoprimo, ad Coſmam Gerium, ea quæ per Piſcem in vniuerſum 117

Trigeſimoſecundo, ad Ioannem Iacobum Fuggerum, Caput, Bicipitium, Tricipitium, Quadrifrons, Coma, Semicrinitum caput, Canities, Barba, Ceruix, Dorſum, Humeri 225

Trigeſimotertio, ad Vrbanum Bolzanium, Oculi, Aures, Naſus, Os & dentes, Lingua, Guſtus 233

Trigeſimoquarto, ad Sebaſtianum Corradum, Cor, Clibanus, Sartago, Craticula, Spina dorſi, Pudenda, Vmbilicus, Venter, Pellis 241

Trigeſimoquinto, ad Ioannem Manardum, Manus, Pedes, Calcaneum, Genua 250

Trigeſimoſexto, ad Franciſcum Robortellum, Digiti & Menſuræ 259

Trigeſimoſeptimo, ad Bernardinum Tomitanum, Digiti & Numeri 267

Trigeſimooctauo, ad Herculem Conzagam Card. Literæ & Diſciplinæ 276

Trigeſimonono, ad M. Antonium Paſſerem Patauinum, Iſis, Circulus, Rota, Quadratum, Meta, Trinum 285

Quadrageſimo, ad Ianum Vitalem Panormitanum, Veſtimenta, Pileus, Indumenta atrata, Pera 293

Quadrageſimoprimo, ad Ioannem Cornelium Fantini F. Venetum, Bulla, Anulus, Diadema, Titulus, Sceptrum, Torques & Phaleræ, Adamas, Sapphirus, Smaragdus, Iaſpis, Vniones, Amethyſtus, Pecten, Speculum 301

Quadrageſimoſecundo, ad Nicolaum Rodiuilum Olicæ ducem, Arma, Arcus, Sagittæ, Haſta, Framea, ſcutum, Gladius, Securis, Falx, Serra, Calea, Thorax, Pugio, Caſtra 308

Quadrageſimotertio, ad Nicolaum Scombergum Card. Sedes ſeu ſella, Currus, Fulmen 319

Quadrageſimoquarto, ad Ioannem Baptiſtam Montanum, Sol, Luna, Stella 326

Quadrageſimoquinto, ad Thomam Campegium Epiſcopum Feltrenſem, Nauis & partes, nempe, Anchora, Temo, Retia, Hamus, Tridens 334

Quadrageſimoſexto, ad Benedictum Agnellum, Vrnæ Nili, Lucerna, Faces, Turibulũ, Phiala, Ignis, Fumus 338

Quadrageſimoſeptimo, ad Marcum Mantoum Iureconſultum, Lyra, Fiſtula, Tuba, Tibiæ, Tympanum, Tintinnabulum, Vocales ſeptem, Liber 346

Quadrageſimooctauo, ad Arnoldum Arlenium, Incus, Malleus, Tridens, Aratrum, Flagellum, Frænum, Colus & fuſus, Laqueus, Catena, Iugum, Clauus, Cuneus, Vncus, Plumbum, Vectis, Clauis 353

Quadrageſimonono, ad Aloiſium Cornelium, Lapis, Mola, Ara, Aedes, Iani, Columnæ, Obeliſci, Mutili, Perpendiculum, Cardo 361

Quinquageſimo, ad Hieronymum Fracaſtorium, Palma, Laurus, Cedrus, Myrtus 368

Quinquageſimoprimo, ad Hieronymum Roboreum, Quercus, Hedera, Smilax, Amygdala, Nux iuglans, Capparis 375

Quinquageſimoſecundo, ad Laurentium Granam, Funeſtæ arbores, nempe Cupreſſus, Pinus, Populus, Apium, Myrtus, Salix, Morus, Caprificus, Lotos. folio 379

Quinquageſimotertio, ad Reginaldum Polum Card. Olea, Vitis, Ficus 385

Quinquageſimoquarto, ad Aloiſium Priullum, Pomum Italum, Perſicum, Punicum 394

Quinquageſimoquinto, ad Iulium Medicem, Roſa, Vepres, Cardui ſcolymus,

Amaranthus, Ferula 399

Quinquageſimoſexto, ad Ioannem Antoniũ Pollionem, Spica, Lolium, Milium, Modius ſiue Calathus, Cornu copiæ 404

Quinquageſimoſeptimo, ad Ludouicum Beccadellum Archiepiſcopum Raguſinũ, Papyrus, Faba, Cicer, Arundo, Sinapi 410

Quinquageſimooctauo, ad Franciſcum Fantonum, Hortẽſia, Cepe, Allium, Rapum, Fungus, Cucurbita, Papauer, Verbena, Filix, Abſinthium, Hyſſopus, Aſparagus, Capparis, Mandragora, Bulbi, Cicuta, Ruta, Coniza, Heliotropium, Lupinum, Nycteretum, Blittum, Beta, Capillum Veneris, Apiaſtrum, Braſſica 416

Quinquageſimonono, ad Baſilium Amerbacchium, varia Deorum & hominũ ſimulacra 417

Sexageſimo, ad Theodorum Zuinggerum, Serpens, Cerberus, Felix, Vitulus, Capricornus, Cancer, Aquila, Crater, Lyra, Arcus, Nodus, Catena, Quinarius numerus, Pentagonum, Pyramis, Cubus, Octaëdrum, Icoſaëdrum, Papauer, Iris, Hyacinthus, Narciſſus, Hyſſopus, Myrtus, Salix, Cedrus, Palma, & quatuor anni temporum hieroglyphica. 438

AVTORES, QVORVM TESTIMONIIS IN HIS COMMENTARIIS VSVS EST PIERIVS.

ABſinis Rhetor
Abſyrtus
Acron
Aelianus
Aegyptij ſacerdotes
Aeneas Platonicus
Aeſchylus
Africanus in Georg.
Agriculturæ libri Conſtant. Imp. inſcripti
Albertus Magnus
Alcinous Platonicus
Alexander Aphrod.
D. Ambroſius
Ammianus Marcell.
Anacreon Teius
Apollodorus
Apollonius Rhodius
Apollonij Rhodij interpres
Appianus Alexãdrinus
Apuleius
Aratus
Arati interpres
Ariſtophanes
Ariſtophanis interp.
Ariſtides Adrianus
Ariſtoteles
Arrianus
Artemidorus
Athanaſius
Athenæus
D. Auguſtinus
Auerroës
Auſonius Burdegalenſis
Baſilius Magnus
Bedas Venerabilis
D. Bernardus
Biblia ſacra
Boëtius Seuerinus
Callimachus
Caſsiodorus
Catullus
Cebes Thebanus
Cenſorinus
Chariſius Soſipater
D. Chryſoſtomus
Cicero
Claudianus
Clemens Alexand.
Clemens Pontifex
Cleomedes
Columella
Cornelius Celſus
Cornelius Fronto
Cornelius Tacitus
Demetrius Triclinius
Demetrius Phalereus
Demoſthenes
Didymus
Diodorus Siculus
Dionyſius Halicar.
Diogenianus
Dion Cocceius hiſtoricus
Dion Pruſenſis Chryſoſtomus
Dioſcorides
Ennius
Eraſmus Roterod.
Eucherius
Euripides
Euſebius
Euſtathius
Eutropius
Feſtus Pompeius
Flauius Vopiſcus

Florentinus de re Ruſt.
Fortunatus
Franciſcus Petrarcha
Fulgentius
Galenus
A.Gellius
Gregorius Nazianzenus
Gregorius Pont.
Hali Amberagel
Haliabbas Arabs
Harpocration
Heliodorus
Heraclides Ponticus
Hermes Aſtronomus
Hermes Triſmegiſtus
Hermolaus Byzantius
Herodotus
Herodianus
Heſiodus
Heſiodi interpres
Heſychius Hieroſolymitanus
Heſychius Grammaticus
Hierocles
D.Hieronymus
Hippocrates
Homerus
Homeri interpres
Horatius
Horus Apollo
Iacobus Zieglerus
Iamblichus
Ioannes Picus Mirandulanus
Ioannes Reuchlin Phorcenſis
Ioannes Scholaſticus
Ioannes Stobæus
Ioannes Scotus
Ioannes Grammaticus Zezes
Ioſephus
Irenæus
Iſaacius Zezes
Iulius Capitolinus
Iulius Firmicus
Iulius Frontinus
Iulius Pollux
Iulius Nypſus
Iuſtinus hiſtoricus
Iuuenalis
Lactantius Firmianus
Lactantius Statij interpres
Lucas Minoritanus
Lucianus
Lucretius
Lycophron
Macrobius
Manethon
Martialis
Martianus Capella
Maximus Tyrius
Michael Byzantius
Muſonius
Nicander
Nicandri interpres
Nicephorus
Nonius Marcellus
Numenius
Oppianus
Origenes Adamantius
Orpheus
Ouidius
Pandectæ Iuris
Papinius Statius
Paulus Diaconus
Paulus Iuriſconſultus
Paulus Oroſius
Pauſanias
Petronius Arbiter
Petrus Aponenſis
Philo Iudæus
Philoſtratus
Phocylides
Phurnutus
Pindarus
Pindari interpres
Plato
Plautus
Plinius in Naturalibus hiſtorijs
Plinius iunior
Plotinus
Plutarchus
Pontius Paulinus
Porphyrius philoſophus
Porphyrion Grammaticus
Priſcianus Grammaticus
Probus Valerius
Probus Aemilius
Proclus Lycius
Procopius
Propertius
Prudentius
Pſellus
Ptolemæus Alexandrinus
Quintilianus
Quintus Curtius
Quintus Calaber
Ruffinus Aquilegienſis
Salomon Trecenſis
Seneca
Seruius Honoratus
Sextius Medicus
Sextus Aurelius hiſtoriographus
Sibyllini libri
Sidonius Apollinaris
Silius Italicus
Solinus
Sophocles
Spartianus
Speuſippus
Stephanus de Gentibus
Strabo
Suetonius
Simeon Antiochenus

Syneſius
Tertullianus
Themiſtius
Theocritus
Theocriti interpres
Theodorus Gaza
Theon Arati interpres
Theophilus Iuriſconſultus
Theophylactus
Theophraſtus
Diuus Thomas Aquinas
Thucydides
Tiberius Donatus
Tibullus
Titus Liuius
Trogus Pompeius
Tryphon Grammaticus
Valerius Flaccus
Varro
Vectius Baſſus
Vegetius
Veterum varia numiſmata
Victorinus Rhetor
Virgilius Maro
Vitruuius
Vlpianus Iureconſultus
Xenophon
Zenodotus
Zezes
Zoroaſtres

AVTORVM, QVORVM TESTIMONIIS *in Hieroglyphicis Pierius vſus eſt, finis.*

LOCORVM

LOCORVM QVORVNDAM SACRAE SCRIPTVRÆ, QVÆ HIC PASſim exponuntur, Index.

GENESIS.

Cap. III. Inſidiaberis calcaneo eius 434. a.b
Cap. III. Homo ipſe tuum obſeruabit caput, & tu illius calcaneum 258.c
6. Non permanebit ſpiritus meus in hominibus iſtis, ſunt quia caro 414.a
9. Anima illius in ſanguine eſt 154.d
23. Habitabat autem Ephron in medio filiorum Hethæos 111.a
35. Reges de lumbis tuis egredientur 245.a
36. Tauri decor eius 31.a

EXODI.

Cap. XXVIII. Et fecerunt veſtimentum poderem ſub vmbone, &c. 295.f
33. Poſteriora mea videbis, faciem, & cæt. 160.e

LEVITICI.

Cap. II. Quicquid obtuleris ſacrificij, ſale condies, &c. 220.b
2. Cùm autem obtuleris ſacrificium coctũ in clibano de ſimila 243.e
6. Quæcunque illa attigerit, ſanctificabitur 253.a
8. Sacrificium pro ſacerdotum conſecratione, pollicet manuum & dexterorum pedum, hoſtiæ ſanguine oblinuntur 257.d
8. Azymorum calathus ab Aarone & filijs eius offerendus 277.c
11. Et quicunq; morticinà eorum tetigerit, &c. 283.b
11. Ut adoretis talpas & veſpertiliones. 179.f
15. Uertantur in lapides, donec pertranſeat populus tuus Domine 363.a
17. Ubi monemur ſanguinem non eſſe comedendum 154.c
19. Manus eius offerant hoſtiam Domino. 250.f
21. Non radent caput, neq; barbam 232.a
22. Si fractum, ſi cicatricem habens 58.b.c
Si non poterat manus eius inuenire. 255.d
23. Septem diebus comedetis azyma 262.f
23. Animã quæ peccauerit, offerre donum ſimilam cum oleo 385.f
23. Panes duo primitiarum dicti ex duabus decimis ſimilæ fermentatæ 277.c
23. Salices de torrente ſumi præcipiuntur. 383.c
27. Omnis æſtimatio ſiclo, &c. 145.e
27. De conſecratione, præſertim Aaronis. 238.a
28. Ad imas tunicæ fimbrias aurea cur tintinnabula, malaq; Punica 349.e
Pontifex humeros primùm præcingi iubetur, mox logium aſſumere 279.b

DEVTERONOMII.

Cap. VIII. De Dipſade, vbi terrificã illam deſcribit ſolitudinem 121.d
12. Ubi ſanguinem hoſtiarum pro anima eſſet, monet Moſes 154.b
17. Quicunq; rex fuerit conſtitutus, non multiplicabit ſibi equos 34.f
21. Si mulierẽ quis ex hoſtico viderit, vt vxorem ducere concupiſcat 231.b
23. Locum habebis extra caſtra, &c. gerens paxillum in baltheo 101.f
25. Pro menſura peccati erit & plagarũ modus, &c. 274.b
32. Comedit Iacob, & impletus eſt, & recalcitrauit 31.a
32. Funiculus hæreditatis ſuæ Iſrael 266.d
32. Sanguinem vuæ biberunt 390.c
33. Qui appropinquant pedibus eius, de doctrina eius, &c. 256.f
53. Et ſanguinẽ vuæ biberet meraciſsimum 390.c

IVDICVM.

Cap. VI. Si ros in ſolo vellere fuerit, & rogo vt ſolum vellus ſiccum ſit 281.f.282.a
7. Curuatis genibus biberunt 46.d

Locorum Scripturæ Index.

REGVM.

1. *Reg.* 5. *Arca Domini iuxta locata, noctu fractum diſſilyſſe, manéque dorſum, &c.* 232.f

1. *Reg.* 24. *Canem mortuum perſequeris.* 43.b

1. *Reg.* 28. *Mulierem quæ Pythonem habeat, ſibi ſiſti cupit Saul.* 109.c

2. *Reg.* 9. *Ecquis ego ſum ſeruus tuus, &c.* 43.b

2. *Reg.* 22. *Aſcendit fumus de naribus eius.* 237.d

3. *Reg.* 12. *Minimus digitus meus compactior eſt lumbis patris mei* 245.a

3. *Reg.* 1. *Ponite filium meum Salomonem in mulam* 92.e

4. *Reg.* 4. *Mors in olla eſt* 381.a.b

4. *Reg.* 6. *Eliſæus vidit auxiliares equites in monte* 33.c

IOB.

Cap. III. Si non ex ventre matris meæ dux illis fui 249.b

19. *Manus Domini tetigit me* 253.b

38. *De cuius vtero egreſſa eſt glacies?* 249.e

39. *Quis dimittet aſinum liberum* 89.f

39. *Num derelinquet oua ſua in terra, vt quæ puluis, &c. de Herodio* 126.e

Nunquid in ſapientia tua plumeſcit accipiter. Ibid.

Struthio in terra relinquit oua ſua, &c. 179.a

PSALMORVM.

Pſal. 1. *Tanquam lignum quod plantatũ eſt ſecus decurſus aquarum, &c.* 365.f

1. *Hic arbori ſimilis eſt ad aquæ riuum ſata.* 441.a

7. *Caligo ſub pedibus eius* 282.e

8. *Videbo cœlos tuos, opera digitorum tuorum* 259.e

10. *Palpebræ eius interrogant filios hominum* 235.b

17. *Deus poſuit tenebras latibulum ſuum.* 206.f

18. *Pes meus ſtetit in via recta* 257.c

20. *Quoniam pone eos dorſum* 232.f

21. *Ego ſum vermis, & non homo* 60.e

21. *Circundederunt me canes multi* 45.b

22. *Circundederunt me vituli multi, tauri pingues, &c.* 30.f

26. *Ne repellas me* 169.b

26. *Delinquentis hominis brachium conteritur* 255.e

28. *Dominus diluuiũ inhabitare fa.* 284.d

29. *Vox Domini quæ ceruos perficit.* 55.f & 56.a

31. *Nolite fieri ſicut equus & mulus.* 36.c & 92.c

31. *Conuerſus ſum in ærumna mea dum configitur ſpina* 400.e

35. *Homines & iumenta ſaluabis Domine* 74.f

38. *Tabeſcere feciſti quaſi araneam animam meam* 193.b

39. *Ecce commenſurabiles poſuiſti dies meos* 264.a

29. *Seruaſti me ne deciderem in lacum* 284.f

40. *In Idumæam extendam calceamentum meum* 300.c

41. *Abyſſus abyſſum inuocat* 284.e

44. *Eructauit cor meum verbum bonum.* 242.b

44. *Cum nobis aderas, inimicos noſtros cornu petebamus* 30.f

49. *Peccatori autem dixit Deus, Quare tu enarras iuſtitias meas, &c.* 240.a

50. *Aſperges me Deus hyſſopo, & mundabor* 440.e

57. *Furor eorum par eſt anguium furori.* 106.c.d

27. *Alienati ſunt peccatores ab vtero, ira eis ſecundum ſimilitudinem* 107.b

58. *Conuertentur ad veſperam, & fame confiecientur vt canes* 43.b

59. *Moab lebes ſpei meæ* 408.c

63. *Tenuiſti manum dexteram tuã* 254.b

63. *Super oues paſcua tua* 277.e

64. *Quoniam calix in manu Domini.* 409.b

65. *Igne nos examinaſti, &c.* 344.e

66. *In-*

66. *Impoſuiſti homines ſuper capita noſtra* 257.c
67. *Et virtus eius in nubibus* 282.f
67. *Congregatio taurorum in vaccis populorum* 31.a
67. *Extimula feras ex arundineto* 415.b
68. *Lingua canum tuorum hoſtium, &c.* 40.a
69. *Fiat menſa eorum in laqueum* 277.f
70. *Quaſi prodigium factus ſum multis.* 145.a
70. *Donec annunciem brachium tuum generationi omni quæ ventura eſt* 251.a
72. *Penè effuſi ſunt greſſus mei* 406.f
73. *Mei penè moti ſunt pedes* 256.e
73. *Tu confringes caput draconis in aquis.* 113.c
77. *Ego confirmaui columnas eius* 367.c
77. *Calix in manu Domini vini meri plenus mixto* 390.e
77. *Exacerbauerũt Altiſſimum in inaquoſo* 281.b
77. *Et ſorte diuiſit eis terram in funiculo diſtributionis* 266.
78. *Deum exquiſiui manibus meis nocte coram eo* 250.f
79. *Exterminauit eum aper de ſylua* 67.e
80. *Educto de petra melle ſaturauit eos.* 283.c
80. *Vaſtauit vineam tuam, Domine, ſus ſylueſtris* 65.d
80. *Manus eius ad cophinum ſeruierunt.* 408.c
81. *Et erit tempus eorum in ſeculum* 104.d
83. *Inuenit turtur nidum vbi poneret pullos ſuos* 161.c
83. *Inuenit ſibi paſſer domum* 150.f
83 *Deus meus pone eos vt rotam* 289.b.f
90. *Anni noſtri quaſi aranea reputantur.* 193.b
91. *Sicut cedrus libani multiplicabitur. Et, Confringet Deus cedros libani* 373.e
92. *Senectus mea in oleo pingui* 387.e
101. *Factus ſum ſicut nycticorax in domicilio* 148.e
102. *Renouabitur vt aquilæ iuuentus tua.* 141.b
103. *Qui facit angelos ſuos ſpiritus, & miniſtros ſuos flammam vrentem* 433.e
103. *Inter montes tranſibunt aquæ, potabũt eas omnes beſtiæ agri* 283.b
103. *Herodij domus dux eorũ* 126.d.130.a
106. *Deſerta reddidit flumina, & aquarum fluxus in ſitim tranſmutauit* 283.e
109. *Ex vtero ante luciferũ genui te.* 249.e
110. *Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextris meis* 252.d
113. *Iordanis conuerſus retrorſum* 220.c
115. *Calicem ſalutaris accipiam* 409.b
115. *Precioſa in conſpectu Domini mors ſanctorum eius* 427.e
117. *Labores manuũ tuarũ comedes* 255.b
123. *Erepta anima noſtra ſicut paſſer de laqueo, &c.* 150.f
125. *Sicut torrens in auſtro* 283.f
126. *Sicut ſagittæ in manu potentis* 309.f
130. *Impiorum conciſæ ceruices* 232.d
134. *Educit nubes ab extrema terra, fulgura vertit in pluuiam* 325.d
136. *In ſalicibus, in medio eius ſuſpendimus organa noſtra* 383 c.d
138. *Semitam meam & funiculum meum inueſtigaſti* 266.e
146. *Et pullis coruorum inuocantibus eum alimenta ſubminiſtrat Deus* 168.d

PROVERBIORVM.

Cap. I. Fili mi, audi doctrinam patris, &c. 135.d
5. *Non reſpicies ad mulierem meretricem: fauus enim deſtillans, &c.* 187.c
6. *Vade ad formicam ô piger, &c.* 57.e. 58.c
7. *Donec transfigat ſagitta iecur* 244.f
7. *Quaſi bos ductus ad victimam* 28.c
30. *Lepuſculus plebs inualida* 95.d
30. *Effodiant eum corui de torrente* 169.b
30. *Lepuſculus ſapientibus ſapientior* 96.e
30. *Ceruus amicitiæ, & gratiarum pullus fabulentur tecum* 56.b

ECCLESIASTES.

Cap. IX. Melior eſt canis viuus leone mortuo 42.e

21\. *Florebit amygdalum, & pingueſcet locuſta, &c.* 379.a

21\. *Et diſsipetur capparis* 379.c

CANTICORVM.

Cap. I. & IIII. Oculi tui columbarũ. 160.e

Cap. 1. Oſculetur me oſculo oris ſui 430.c

2\. *Vox turturis audita eſt in terra noſtra,* 161.f

2\. *Capite nobis vulpes paruas, quæ demoliuntur vineas* 97.f

5\. *Fratruelis meus albus & rubicundus.* 296.f

5\. *Similis es tu fratruelis meus damulæ, aut hinnulo ceruorum* 56.b

5\. *Coma tua iunctæ canalibus* 435.b

7\. *Statura tua ſimilis facta eſt palmæ* 371.a

SAPIENTIÆ.

Cap. XII. Miſiſti anteceſſores exercitus tui veſpas 189.f

12\. *Melior eſt iniquitas viri, quàm mulier benefaciens* 246.c

ECCLESIASTICI.

Cap. VI. Cauendum ne animos, veluti taurus, extollamus 30.f

10\. *Si momorderit ſerpens in ſilentio* 109.b

ESAIÆ.

Cap. I. Caupones tui miſcent vinum aqua 282.c

1\. *Quomodo facta eſt meretrix ciuitas fidelis* 95.d

2\. *Proijciet idola, &c. vt adoraret talpas & veſpertiliones* 99.c

5\. *Mandabo nubibus meis ne pluant ſuper eam imbrem* 282.e

5\. *Mandatum eſt nubibus, ne pluerent imbrem ſuper vineam Soreth* ibid.b

6\. *De Seraphim duabus, qui ſenis ſinguli alis præditi, &c.* 225.b

34\. *Erit cubile draconũ, & paſcua ſtruthionum* 179.a

38\. *Sicut pullus hirundinis, ſic clamabo.* 162.d

40\. *Quis menſus eſt pugillo aquas* 264.e

55\. *Venite emite abſq; argento & abſq; commutatione vinum & lac* 188.b

HIEREMIÆ.

Cap. IIII. Ventrem meum ventrem meũ doleo 242.c.249.e

5\. *Vos igitur non timebitis me, qui poſui arenam terminum maris* 251.e.f

8\. *Turtur & hirundo & ciconia cuſtodierũt tempus aduentus ſui* 161.d.176.a

17\. *Clamauit perdix, congregauit quæ non peperit* 176.e

46\. *Fugite ab occurſu gladij, quem columba vibrabit* 158.f

EZECHIELIS.

Cap. XIII. Ve ijs qui aſſuunt ceruicalia ſub omni cubito manuum 265.a.b

16\. *Et catena circa collum tuum* 301.d

Et impoſui tibi armillas circa manus tuas 305.f

17\. *Aquila grandis magnarum alarum* 142.e

32\. *Et extraham te in hamo meo, & extendam te ſuper terram, campos implebis, etc.* 338.a

34\. *Et cùm puriſsimam aquam biberetis, reliquã pedibus veſtris turbabatis* 177.b

37\. *Aperiam ſepulturas veſtras, & educam vos de Babylone* 284.f

47\. *Ioſeph duplicẽ funiculum habet.* 266.d

OSEÆ.

Cap. VII. Corda eorum ſicut clibanus incaluerunt 243.d

MICHEAE.

Cap. VII. Tu peccata noſtra in profundum mare demerges 218.c

ABACVC.

Cap. III. Quia aſcendes ſuper equos tuos 32.c.33.c

3\. *Vbi dicit, in aquas ſalſas armẽtum à Deo inducendum* 281.c

3\. *Fluminum terra ſcindetur* 283.e

3\. *Venter meus turbatus eſt in me* 249.e

3\. *Pro iniquitate vidi tentoria Aethiopiæ, turbabuntur pelles terræ Madian* 250.a

Boues

3. *Boues non aſsiſtunt ad præſepia* 277.*e*

SOPHONIÆ.

Cap. 1. Extendam manum meam ſuper Iudam,& ſuper habitantes Iſrael 253.*b*

ZACHARIÆ.

Cap. IX. Ecce rex tuus veniet tibi 88.*b*

MATTHÆI.

Cap. VI. Cum facis eleemoſynam,noli tuba canere ante te 434.*e*

6. *Neſciat ſiniſtra tua, quid faciat dextra.* 434.*e*

10. *De calceamentis pedibus nō inducendis interpretatur* 413.*a*

10. *Qui non habuerit odio animam ſuam, perdet eam* 435.*a*

13. *Simile eſt regnum cœlorum reti miſſo in mare* 222.*d*

15. *Non decet panem filiorum dare canibus.* 35.*b*

15. *Quare uos tranſgredimini præceptū Dei propter traditionem veſtram* 282.*e*

17. *De iuuene lunatico, qui nonnunquam in ignem, nonnunquam in aquam, &c.* 329.*d*

17. *Si quis habeat fidem quantum eſt granū ſinapis* 415.*e*

19. *Facilius eſt camelum per foramen acus intrare* 93.*f*

23. *Camelum deglutiunt, & culicem liquāt.* 93.*d*

24. *Ubi fuerit cadauer, illic & aquilæ congregabuntur* 141.*e*

24. *Orate ne fuga veſtra fiat hyeme vel ſabbato* 282.*f*

26. *Triſtis eſt anima mea vſq; ad mortē* 434.*f*

MARCI.

Cap. X. Calix quem ego bibo 409.*b*

LVCÆ.

Cap. XXIIII. Piſces aſſos comeſt 222.*d*

IOANNIS.

Cap. VIII. Niſi lauero te,non habebis partem mecum 434.*a*

12. *Niſi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit,ipſum ſolum manet:ſi autem mortuum fuerit,multum fructū adfert* 427.*e*

ACT. APOST.

Cap. II. Diſpertitæ linguæ tanquam ignis. 240.*a*

5. *Illi autem ibant à conſpectu concilij, quòd digni habiti eſſent qui pro,&c.* 274.*a*

D. PAVLI AD ROM.

Cap. II. Qui oſtendunt opus legis ſcriptum in cordibus ſuis 242.*a*

AD CORINTH.

1. *Cor.15. Omnes quidem reſurgemus,ſed non omnes immutabimur* 403.*e*

AD COLOSS.

2. *Coloſſ.3. Mortui eſtis,& vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo* 427.*e*

AD EPHES.

Cap. IIII. Sol non occidat ſuper iram veſtrā. 408.*b*

AD PHILIP.

Cap. I. Cupio diſſolui, & eſſe cum Chriſto. 430.*c*

3. *Cauete canes,cauete malos operarios* 39.*f*

4. *State in Domino* 46.*c*

AD HEBRÆOS.

Cap. VII. Adhuc enim in lumbis patris erat, quando obuius ei factus eſt Melchiſedech 245.*a*

11. *Circumierunt in melotis* 395.*f*

APOCAL.

Cap. XVI. Et vidi de ore draconis ſpiritus tres immundos in ranarū ſimilitudinē 211.*b*

17. *Aquæ quas vidiſti,ſuper quas meretrix illa ſedet* 283.*d*

INDICIS LOCORVM SAcræ Scripturæ finis.

CAROLI UTENHOUII IUNIORIS GANdaui, ad clariſſimos viros, Arnoldum Arlenium Peraxylum, & Michaelem Iſingrinium, in Ioannis Pierij Valeriani Hieroglyphicῶν Libros quinquagintaocto, Epigramma.

Δεῦτ' ἄγε Πιερίδες, τίς μοι λόγος ἔπλετο μοῦσαι,
    Ἄρμενος ὃν μέλπειν ἴσασι, οἷα μέλη;
Θεῖον ὅπως σφέτερον τέκος ἴσῳ θυμῷ ἐπαίνοις
    Πιέριον, χαρίτων φῶς τε κλέος τε τελῶν,
Πιέριον γαίης ὕπατον κράτος Αὐσονιάων,
    Πιέριον γλώττης ἥλιον Αὐσονίης.
Δεῦτ' ἄγε, Πιερίδων κλέος ἀθανάτων μουσάων
    Κλεῖτε, Πιερὶς Πιερὶς ἔσκε τροφός·
Πιερὶς οὐκ ἐτεὸν τροφὸς ἔσκεν οἱ, ἀλλά γε μήτηρ,
    Ἥν ἔπατε, πατὴρ Φοῖβος ὁ μαιόπης ἔην.
Πιερὶς δ', ἐπεὶ ἄσσα γὰρ Ἀπόλλωνι τοκῆϊ
    Γέννησε μέγας ζαθέῳ σὺν δέματ' ἀρξάμενον.
Οὐδὲν θαυμαστὸν καί περ πολὺ φέρτατος ἐστὶ
    Πιέριος κατὰ τὸ γράφειν, ἠδὲ λαλεῖν.
Οὔτε τόσον Μεγάλης ταῖς χιλιάδεσσιν Ἐράσμος,
    Ἢ ταῖς Βυδαῖος χαλκογράφοισι τύποις
Ἄξιε χαρτοτομεύσας μερόπων ὃς ἔτερπε τόσσον,
    Ἠὲ Μελαγχθονίαις τόσσον ἔχαιρε βίβλοις.
Ὅσσον ἰδὼν, ἐχάρην, τόδε Πιερίοιο πόνημα
    Ἀμφ' ἱεροῖς λογίων γράμμασι Μεμφιτῶν.
Ἐνθάδε Νειλιακῶν γνώσῃ μυστήρια λαῶν,
    Ἐνθάδ' ἀπορρήτων εἰκόνας ἱστορικῶν,
Ἐνθάδε μαστεύσεις παλιγγενέων στίχα μύθων,
    Πανδοίων Γραικῶν, παντοδαπῶν Λατίων.
Τὸν πάρος ἄγνωστον, πρῶτον καινὸν ξυνὸν ἔθηκας
    Χαλκογράφων πολλῶν ἔξοχ' Ισιγγρείνε,
Χαλκογράφων ὃν τὴν Βασιλείας οὐ ἄστυ πατήρ,
    (Καί περ ἔχῃ πολλοὺς ἡ Βασίλεια κλυτοὺς)
Μήτι πάντων σκαπτούχων ὃς φέριστο, μήτι πόνοισι,
    Εἰς τὸ φάος βίβλους κρείσσονας ὄφρα βάλῃς.
Τίπτε Πιερίῳ πέρ τοι χάριν, ἔστι καὶ αὐτῷ
    Ἀρλενίῳ πατὴρ κῦδος φιλανδρογενῶν,
Ἀρλενίῳ πολλῶν γὰρ ἀθανατίζει παλαιῶν
    Ἠδὲ νέων, Γραικῶν Ῥωμαϊκῶν τε βίβλων.
Ἴσατ' Ισιγγρινίῳ γὰρ χαλκογράφων ὄχ' ἀρίστῳ,
    Ὅς τάδε λαμπροτάτοις σφοῖς ἐχάραξε τύποις.
Τὸν δ' ἄρα θησαυρὸν, τοιαύτην βιβλιοθήκην
    Οὐ Πτολεμαῖος ἄναξ πλεῖν ποτ' ἔχεν τοῖον, ἰδών.
πρὸς Πιέριον. Οὖλε καὶ χαῖρε, τύπους καὶ ὅμοια πλεῖστα γράφων
    Βιβλία, καὶ σὺ γράφε βίβλους δὲ ἐρατεινάς,
Ῥεῖα κεν ὥσπερ ἀπὸρ τι λίσσεαι ταῦτά γε, δώσει
    Σοὶ βιότοιο θεὸς τέρμα πολυχρόνιον.

Ἔῤῥωσθε, καὶ ἑκάστοτε εὐτυχεῖτε.

IO. PIERIVS VALERIANVS AD COSMVM MEDICEM FLORENTINORVM DVCEM, DE IIS QVÆ PER LEONEM SIGNIFICANTVR, EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

A MVLTA quidem ſunt, quæ Leone ſuper tam philoſophi
quàm hiſtorici, neq́ nō aruſpices diſſeruere: ſed neq́ ve-
riora, neq́ admirāda magis ab eorũ vllo, quàm ab Ægy-
ptijs ſacerdotibus & obſeruata, & poſteritati cōmēdata
ſunt: tót ea ſcilicet extāt, quæ viri illi totius auſim dicere
arcanorum naturæ conſcij, ſuper animaliũ ingenijs ma-
ximè omniũ diligenter explorauerunt. Eam verò eſſe in
Leone præſtantiam norint omnes, vt vel ſingula eius
membra nō eorũ tantùm ſacerdotũ inuētione, ſed & gentiũ, ætatumq́ penè o-
mniũ cōſenſu, myſtici alicuius ſignificati argumētũ præbuerint. Tot ſunt vete-
rum monumenta, in quibus Leonina facies varijs hieroglyphicis expreſſa nūc
magnanimitatem, nunc animi corporiſq́ vires, nunc Solem & terram, nūc na-
torum erga parentes obſequiũ, nūc animi domitorē ſignificat: alijs mox pictu-
B ris amoris petulantiā, oratoriæ partem facultatis, vigilantiam, cuſtodiam, terri-
ficum hominem, dominatorem, Nili incrementũ, clemētiam, vindictam, & ple-
raq́ alia cōmōſtrabat. Nulla tamē naturæ vi admirabilior eſſe iudicatur quàm
ipſa qua egregiè pollet magnanimitate. Ab ea igitur primùm omniũ ordiemur, *De magnanimitate Leonis.*
quam Ægyptij ſacerdotes ea de cauſa per Leonē pictũ intelligi volebāt, quòd
inter quadrupedes nullũ aliud animal præſtare magis animo exploratũ habue-
re. Eam præterea Leonis eſſe imaginem, vt magni & generoſi animi ſimulacrũ
præ ſe ferat, vti in Phyſiognomorũ obſeruationibus inuenitur. Caput enim ma
gnum habet, pupillas ignitas, faciem obrotũdam, & ad radiorũ ſimilitudinem
iubas vndecũq́ diffuſas, quibus colla armoſq́ veſtiat. Id enim Leonum genus
animoſius eſſe theatra Romana ſæpius oſtendere. Atq́ hę quidem, quò diffuſę
magis, vulnerũ eò magis cōtemptum indicant. Eos Homerus *ἠϋγενείους* appellat:
de quibus dicitur, leonē nō terreri laruis, neq́ à ſubula excipi. Quare Diogenes
cùm apud Xeniadem ſeruiret, amicis volētibus eum redimere, negauit velle ſe:
C An neſcitis, inquiens, Leones nō ijs ſeruire à quibus aluntur, ſed altores potius
ſeruire leonibus? Pari magnanimitate Antigonus Demetrij filius, cùm vrgenti
bus hoſtibus olim retrocedere cogeretur, negabat ſe fugere, ſed vtilitatē à tergo
ſitam perſequi. Huiuſmodi verò faciem horridè iubatam in morem hiſtricis ir-
ritatæ aſpicias in Antonini nummo, qualeſq́ illi ſunt, quos throno Solis Ægy- *Antonini nummiſma.*
ptij ſubiecere affinitatē demonſtrantes, quam cum ipſo Deo iubarũ imitatione
habere viderētur. Nam degeneres ac perinde pauidiores illi omnino ſunt, qui
criſpiorib. breuioribuſq́ ſunt iubis. Neq́ aliud ſibi vult diuina lectio, cùm Dei
populum ſicut catulũ Leonis exurgere, & ſicut leonem exilire ſcribit. Quanta
enim illa ſunt indicia magni animi, cùm quis crucē ſuam tollit, & Chriſtũ ſequi
tur, cùm Principũ furias cōtemnit, cùm ferocia ſæuaq́ verbera aſpernatur, cùm
cæſus deniq́ gladijs bidentis inſtar nullā neq́ murmure, neq́ querimonia con-
ſternationē oſtendit, cùm victo ſeculi terrore, ſpretiſq́ corporis pœnis, igni, be
ſtijs, tortoribuſq́ traduntur: deſpiciunt enim & contemnunt omnia quæ ſunt

in poteſtate mortaliũ,& imitãtur eum, qui Leo de tribu Iuda nuncupatur: atq; D
hic demũ ille ille homo eſt impauidus, qualem dari ſibi Democritus poſtulabat ad ſummi boni ſpecimen, qui ſcilicet animum à terrore liberaſſet.

ANIMI CORPORISQVE VIRES.

Aiunt verò, Admetũ leonem & aprum iũxiſſe, ex quo illũ animi corporiſq; virtutes copulaſſe intelligendũ. Per leonem enim animi vim: per aprum, vt ſuo loco dictum, robur corporis interpretantur. Addũt, eum eodem argumento Apollini atq; Herculi acceptiſsimũ fuiſſe, quos media ſapientia & ingenitæ cuiuſdam virtutis indole ſibi cõciliaſſet. Quinetiam Poëtæ feroces in bello viros θυμολέοντας vocare conſueuerunt.

ROBVRI.

Est & illud hieroglyphicum, per anteriora leonis robur ſignificare, propterea quòd in eo animali membra illa robuſtiora ſunt: ab E
excellenti enim vi quadam vnicuiuſq; rei ſignificata ſua Ægyptij deſumebant. Expreſsit robur hoc Lucret. Carus cùm ita ſcripſit:

Principio genus acre leonum ſæuaq; ſecla
Tutata eſt virtus. Neq; alia de cauſa leonem cœlo adſcriptum multi prodidere, niſi q; ſol eo tempore quo ſignũ id permeat, maximè ſit validus atq; robuſtus, moxq; degeneret in poſteriora declinãs. Quia verò, vt Pauſanias ait, decet bellatorem hominem in conflictu aduerſus hoſtem, omni poſthabita mãſuetudine atq; clementia, ſæuire, Lacedæmonij Martem θυρίταν appellauere: eoq; ſpectare Homericum illud ait de Achille dictũ, λέων δ' ὡς ἄγριος οἶδεν. Cuiuſmodi ſignum in Simandij Ægyptiorũ regis nominatiſsimi ſepulchro ſpectari ſolitũ autores tradũt, quem leonis ſpecie figuratũ hoſtes in fugam vertere vidiſſes, vt ex eo & animum & robur & vigilantiã regis perſpicere liceret. Videre verò eſt in
Traiani numiſma. Neruæ Traiani nummo fortitudinẽ hanc ita figuratã, vt claua leonino inſideat F
capiti. per clauam fortitudinẽ ſignificari dictum in Roboris cõmentario: per caput verò leoninũ animi generoſitatẽ interpretamur: vtroq; enim opus eſt, qui Ducis inuicti nomẽ affectet ſibi vẽdicare. Quod verò pertinet ad leonis robur, tradunt autores Hyllum Herculis filium, eò quòd viribus præſtaret, Leonẽ Githeroniũ cognominatũ: quem cùm Euchemus Arcas interfeciſſet, Rex à Megarenſibus ſalutatus eſt, apud quos oraculũ erat, eum ſibi adſciſcendum, qui leonẽ interfeciſſet. Quod ſimile fuit Diocletiani facto, qui tunc ad ſe rerum ſummam peruẽturã acceperat ab oraculis, cum primũ aprũ interemiſſet: ob idq; cùm plurimos cõfeciſſet apros, queri per iocũ ſolebat, ſe quotidie apros interficere, nũquã aũt Imperatorẽ declarari, donec virũ nomine Aprum iugulaſſet. In nũmo
C. Poblicij Q. F. numiſma. quodam pulcherrimo C. POBLICII Q. F. cernere eſt fortitudinis ſimulacrũ, quod leonẽ ſuffocat claua à pedib. ſtrata, pharetra cũ ſagittis antepoſita. Hippothoon Poëta robur hoc leoninũ pulcherrimo deſcripſit ſenariolo, quẽ apud Io. Stobæũ inuenimus: γῆρας λέοντος κρεῖσσον ἀκμαίων νεβρῶν: cuiuſmodi verba ſenex ille dicit apud Ariſtophanẽ, Veſpis, ἐγὼ τὸ μὲν νομίζω γῆρας εἶναι κρεῖττον ἢ πολλῶν κικίννους νεανιῶν. Leonis ſenectã maximè florente hinulorũ iuuẽtute meliorẽ eſſe ſcribit Hippothoon: & ſenex ille Ariſtophanicus ſenectutẽ ſuam pubeſcenti multorũ iuuenũ

virtu-

A virtuti gloriabundus anteponit. Cicero verò Officijs, vim non aliter leoni peculiarem eſſe dicit, quàm vulpeculæ fraudem,

VIGILANTIA CVSTODIAQ.

VErumenimuerò per leonis caput Ægyptij ſacerdotes vigilantiã atq; cuſtodiam oſtendebant. Cauſam addebant, quòd ſolum hoc ex animalibus recuruos vngues habentibus, ſimulatq; natum eſt, cernit. atq; hinc Plutarchus ſolare animal leonem haberi putat. Sanè illi nomen ἀπὸ τοῦ λάω τὸ θεωρῶ inditum aiunt etymologiarum indagatores. Somni præterea parciſsimi eſt, oculosq; habet inter dormiendum ſplendeſcentes, ac quodammodo patefactos, quod in cuſtodiæ ſignum recepere: & ſanè multi crediderunt leones omninò inſomnes eſſe, quod Manethon Ægyptius in ijs B quæ ſcripſit ad Herodotum tradit. Huiuſce rei argumentũ nonnulli obſeruauere, quòd caudam aſsiduè inter quieſcendum motat. Cæterùm incredibile eſt, vt putat Ariſtoteles, animal vllum perpetua vti vigilia: ſed inde perſuaſi ſunt qui talia ſe obſeruaſſe profitentur, quòd leo magnos habet oculos palpebrasq; perexiguas, vt non oculum poſsit penitùs obtegere, intuentiq; ſplendor ille ſeſe offert, qui plurimus emicat ab eius pupilla: quare ſemper ſomni expers eſſe videatur. Quapropter ſignificanter admodum, non tantùm Mycenarum portis, ſed etiam reliquorum ædificiorum, præcipuè verò fanorũ valuis, ædiũq; ſacrarum veſtibulis leones, tanquam diuinorum cuſtodes, vt eſt paſsim cernere, ſtatuebantur. Quiq; ijs inſomniam attribuunt, inde eos Soli dedicatos autumãt, eandem cum leone conditionem habenti, quippe qui patenti igneoq; oculo terram conſpectu perpetuò atq; infatigabili tueatur. Cùm verò cõſtet, Alexandrũ Magnum præter alia quæ in homine præclara fuerunt, vigilantiſsimũ etiam fuiſſe, quod in exemplo à grue ſumpto alibi diximus, non miror, etſi aliæ etiam huius rei cauſæ eſſe poſſunt, eum in nummis quibuſdam leonino ſpolio caput indutũ ſpectari, ab cuius altera facie ſimulacrũ Iouis eſt ſedẽs, læua baculo innixus, dex- C tera Aquilam prætendens, literæ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, nempe quòd ab Hercule per Caranũ primũ Macedoniæ regẽ duceret genus: nam Hercules Nemei Leonis ſpolio vbiq; inſignis, vel quòd eximię magnitudinis leonẽ ſpectãte Spartanorũ legato ſtrauit. Quanquã non ſum neſcius, Philippum regem poſt Olympię nuptias per quietem ſibi viſum coniugis aluo inſignem infixiſſe bullam, cuius ſculptura leonis imaginem haberet: quod & vxorem grauidã eſſe, & animoſum filium pariturã, coniectores periti reſpondere. Hinc Alexander in matris honorem leonis ſpolio maximè gauiſus, & eadem de cauſa cùm ſomnio monitus Alexandriam in Ægypto ædificaſſet, eam Leontopolim appellauit: quãuis eius ſucceſſores Alexandriã à cõditore ipſo maluerint vocitari. Quod verò pertinet ad leonis ſomnũ, Phyſiologos ait Adamantius hæc de catulo leonis ſcribere, cum quippe ſimulac natus eſt, tribus diebus & tribus noctibus dormire, tum deinde patris rugitu tanquã tremefacto concuſſoq; cubilis loco catulum dormientem expergeſieri, eoq; trahit dictũ illud à Iacobe in ſacra lectione: Catulus leonis Iuda ad prædam fili mi aſcendiſti, requieſcẽs accubuiſti vt leo, & quaſi leæna, quis ſuſcitabit eum? Atq; etiam illud ex ſecundo Balaamis reſponſo: Recumbens vt

Portis valuisq; fanorũ cur leonina capita affigantur.

Alexander Magnus in numiſmate.

Leõtopolis.

leo requieſcet, & quaſi leæna, quã ſuſcitare quis audebit? quod dubio procul ad D Chriſti ſepulturã pertinet. Sedenim intelligere etiam poſſumus dormiſſe cum ſicut leo, ob ſplendeſcentes inter dormiendum oculos, vt ſcilicet diuinitatem ipſam cum eo nihil quicquã ſopitam intelligamus. Quod autem de oculis inter dormiendum ſplendeſcentibus à nobis additũ eſt, ea de cauſa factum, vt aurem ijs velleremus, qui viri alioqui doctrina magni atq; pij, in eo tamen lapſi ſunt, quòd animam Chriſti putarunt per tẽpus illud, quo cadauer eius ſepulcro conditum fuit, apud inferos paſſam: quod humana ipſa natura piorum hominum audire reformidat. Animaduerte autem Origenis traductionem Latinam loco hoc, vt ferè paſsim, valde corruptam eſſe.

TERRIFICVS.

Agamemnonis clypeus.

ATq; eo quidem ſigno quo robur & vigilantiam indicabant, eodem & terrificum hominẽ, qui reliquos aſpectu ſolo conſternaret, ſignificabant: cuiuſmodi ſimulacrum in Agamẽnonis clypeo fuiſſe, Pauſanias teſtis eſt, ad formidinem alijs incutiendam. quod quidem ſcutum in Olympiæ templo per ali- E quot tempora pependerit, inſcriptione etiam adiecta:

οὗτος μὲν φόβος ἐστὶ βροτῶν, ὁ δ' ἔχων Ἀγαμέμνων.

Quod ita reddere poſſumus:

Terror hic eſt hominum, quiq; hunc gerit eſt Agamemnon.

Lyſimachi præclarũ factum numiſmate teſtatũ.

Eſt autem Leo eius naturæ, vt etiam ſi ferum nihil moliatur, intuentes tamen terreat: ea eſt in oculis eius vis, ea maieſtas. Vnde tam Græci quàm Latini Poëtæ terrorem deſcripturi, comparationem ab huiuſmodi animalis ferocia libentiſsimè deſumpſere. Meritò itaq; Chabrias Athenienſiũ dux, vt alij, Philippus Macedo, dicere ſolebat, formidabiliorẽ eſſe ceruorũ exercitũ duce leone, quàm leonũ duce ceruo. Atq; tanta porrò vis tantuſq; vigor animali alioqui robuſtiſſimo ita in oculis conſiſtere tota videtur, vt eorũ vel minima offenſione ſupra quàm credibile ſit debilitari videatur, leuiſsimiq; obiectu amictus pecude ignauior fiat: quod & in theatris ſæpius Roma ſpectauit, & Lyſimachi exemplo cõprobatũ eſt, quem Alex. Magnus in idem clauſtrũ cum ferociente leone incluſerat: ille verò hanc ingreſſus viã, domita ſtrangulataq; bellua, & Regi admiratio- F ni fuit, & vitę cõſuluit ſuæ, meruitq; vt huiuſmodi factũ æterna numiſmatũ memoria prorogaretur. Quin non in oculis tantũ eius terror, verùm etiã in rugitu cõſtat: itaq; Pindarus eũ ἐρίβρομον Olympijs, hoc eſt, latè rugientẽ vocat, Ageſidamo, vt in Vulpe diximus. Id verò fit tãta ferarũ omniũ trepidatione, vt, quod Ambroſius cum Baſilio teſtant̃, animantiũ multa quæ vel eius impetũ per celeritatẽ euaſerint, horrenda tamẽ eius indignantis audita voce, veluti vi quadam perculſa atq; attonita cõſternentur, & plerũq; ita deficiant præ metu perdita, vt nullo negocio capiãtur. Quinetiam qui per ſomniũ imaginatus fuerit habere ſe leoninũ caput, Onirocritæ volũt eũ in aduerſarios terribilẽ fore ſignificari, nõnunq; verò & principatus & dominationes aſſecuturũ. Ab huiuſmodi verò rugitus magnitudine Marcus è quatuor Euãgeliſtis vnus, leonis imagine, vt eſt à Daniele pręuiſus, ita in hodiernũ vſq; diem hieroglyphicè figuratur, quòd ipſo ſtatim operis initio vocem in deſerto clamantẽ ingẽti ore tonat. Ita Eucherius.

Marci Euangeliſtæ imago hieroglyphica.

DOMINATOR.

SAnè Baſilius leonẽ pro dominatore animaliũ rationis expertiũ ponit: obſeruatumq; eſt in oſtentis, vt ſi fortè mulier aliqua leonẽ pariat, fore vt ab externis gentibus vinceretur ea reſpublica in qua id cõtigiſſet: quod nõ in humano

tantùm

A tantùm genere, ſed etiam in quocunq; alio diuerſæ formæ animanti pollere tan
tundem comperias apud aruſpices. Obſeruatum eſt in Cô inſula, cùm ouis de
grege Nicippi cuiuſdam priuati hominis leonem peperiſſet, non fuiſſe huiuſce
rei euētum irritum, arrepta inde ab eo dominatione. Hinc illa ſocietas leonina,
quæ longè plura ſibi aſſumit quàm relinquat, de qua Ariſto Iur. Conſ. Caſsium
reſpondiſſe refert, ſocietatem talem coiri non poſſe, vt alter lucrum tantùm, al-
ter damnum ſentiret: & hanc ſocietatē leoninam ſolitum appellare L. ff. XVII.
T. pro Socio. l. XIX. & Dion Chryſoſtomus ſermone περὶ βασιλείας, Homerū ait
ſapienter boui æquiparaſſe Agamemnonem eo verſu,

ἠΰτε βοῦς ἀγέληφι μέγ' ἔξοχος ἔπλετο πάντων.

Minimè verò vel leoni, vel aquilę ſimilem dixit, propterea quòd dominationis
ea ſunt exempla.

SVMMA CALLIDITAS INGENII.

NIhil verò grauabor antiquā in argumentū huiuſmodi fabulā ſubiungere, *Fabula elegans.*
quæ mortalibus vtili admodū documento futura ſit. Diuulgata per orbē
B erat fama oraculi quod ab Ioue Ammone prodierat, Alexandrū Macedonē bre
ui ad ſe venturū, quem filiū eſſe confitebatᷓ ſuū: ſolicitari hinc ad obſequiū terræ
Reges Principemq; vt ſibi conciliarent inter ſe certare muneribus: præcipueq;
Ptolemæus Ægypti Rex dei ſui filiū veneraturus magnam pecuniæ vim parat,
quantū ſcilicet vectigalis vno die ex Nili oſtijs & Memphiticæ vrbis portorijs
collegiſſet. Erant verò cuiuſq; generis pecuniæ ex rebus omnibus hinc inde col
lectæ ad aliquot talentorum millia, id totū ſine delectu xenij nomine ad Alexan
drum deferri curat. Obtulerunt ſponte veterinam operā, mulus, equus, aſinus,
& camelus, qui pecuniā cum fide conuectandā ſuſcepere. Hi vix biduū à Mem-
phi progreſsi facti ſunt obuiam leoni, qui & ipſe intellecto Herculis cultu, quē
Macedo ſuſcepiſſet, dum rebus ſtudet ſuis, Regē ſalutaturus iter in Macedoniā
tendebat. Data itaq; & accepta hinc inde ſalute, cùm deſtinatū, vt fit, omnes iter
enarraſſent, adſciſcitur comes leo quaſi cuſtos atq; præſidiū aduerſus latrocinā-
tes affuturus. Hic de pecunijs certior factus, habere dixit ſe quoq; certam dra-
chmarum ſummā quas pro cōmeatu ferret: ſed eſſe illas ſibi plurimū incommo
C das, quòd oneribus geſtandis nequaquā aſſuetus eſſet: rogat itaq; oneris addi-
tamentū leue ſingulis futurum inter ſe diſpartitū ſuſcipiant, magni hoc beneficij
loco habiturus: obſequuntur illi officioſiſsimè, ac paucas admodū illas leonis
drachmas inter ſe diuiſas in ſacculos quiſq; ſuos admiſcēt, iterq; mox cōtinuant
ſuū. Venerāt in pingues Aſiæ cāpos, cùm leo armentorū multitudinē cōſpecta
dies aliquot ibi commorari è re ſua fore deſignauit, ſimulataq; laſsitudine ali-
quot dierū quiete ſibi opus neceſſe dixit, quaſq; depoſuerat pecunias repoſcit:
illi adapertis cōfeſtim ſacculis, ipſum, quæ ſua eſſent, ſibi deſumere licere inqui-
unt. Leo cū pleraſq; alias magno numero drachmas eadē nota ſignatas in vno
quoq; ſacculo conſpexiſſet, læto magnoq; rugitu ædito: Drahmæ, inquit, meæ
multas admodū drachmas ſingulę peperere, atq; mox quotquot erant ſuis ſimi
les abſtulit pro ſuis. Quid quòd Hannonē Carthaginenſem præclarū virū, cu-
ius meminit Plinius, in exiliū actum ferunt, quia leonem ferundis oneribus aſ-
ſuefecerat, argumento inde capto, vt Plutarchus ait ἐν πολιτικοῖς παραγγέλμασι ad Tra
ianum, quòd qui leonem cicurare potuiſſet, ad longè maiora etiam aſpiraret.

HOMO QVI VEL SVAM VEL ALIENAM ferocitatem edomuerit.

EOdem oſtento mortaliū triumphis leones iūctos à M. Antonio, atq; id qui

dem ciuili bello generoſos ſpiritus iugum ſubituros portendere, id quod Cicero Philippicis illi obijcit, dum currũ eius leonibus iunctum, imperioſi hominis inuidiã oſtentare memorat. Et Epiſtolis ad Atticũ, qui auguriũ id formidabat, ait: Tu Antonij leones pertimeſcas, caue, nihil eſt illo homine iucundius: & quę ſequuntur reliqua. Sanè hominem qui arte, ingenio vel autoritate longè potentiorem ſe addicat ſibi atq; ſubijciat, per leonẽ ab homine domitũ intelligimus, quippe quòd feræ alioqui ferociſsimæ validiſsimæq; impetum ferocitatemq; ſopire mollireq; potuerit. Hac vtitur comparatione Nazianzenus, vbi Baſiliũ ait non modò ſibi conciliaſſe prius Euſebium, ſed in ſuam ita ſententiã attraxiſſe, vt eius conſilijs & monitis in omnibus parêre videretur. Notum ex hiſtorijs quid Megarenſibus acciderit, apud quos Caſsius leones, quos ædilibus lũdis præparauerat, reliquiſſet. Cùm verò ciuitas per Calenum caperetur, Megarenſes ferarũ carceres effregerũt, earum vinculis relaxaris, vt irruentibus hoſtibus obiectæ, negotiũ eis tantiſper faceſſerent, dum ſibi per morã aliquam conſulere poſſent: ſed enim longè aliter euenit, quia leones in ciues ipſos truculẽti ſæuitia cõuerſi, tantam inermiũ ſtragem edidere, dum obuios quoſq; adoriunẽ, ſternunt, atq; dilacerãt, vt ſpectaculum id fuerit vel ipſis hoſtibus perquàm miſerabile. Atq; vt huiuſmodi multa prætereamus, iam verò Pythagoricum præceptum eſt, animalia curuunguia (ita mihi liceat γαμψώνυχα interpretari) nutrienda non eſſe, quippe rapacitatem è ciuitate ſummouendã. Idem ſentit Æſchylus, cùm leonis catulum in Republica non alendum eſſe dicit his verbis: D E

οὐ χρὴ λέοντος σκύμνον ἐν πόλει τρέφειν,
μάλιστα μὲν λέοντα μὴ 'ν πόλει τρέφειν·
ἢν δ' ἐκθραφῇ τις, τοῖς τρόποις ὑπηρετεῖν.

Catulum leonis alere in vrbe non iuuat,
Magis cauendum ne leonem nutrias,
Quem qui educarit, eius & mores ferat.

Euripides verò nullo eos pacto cenſet admittendos, Pythagorę prϛceptũ ſecutus, in quo ſapienter quidem Æſchylus hæc ſuper Alcibiade, impotentiores id genus homines non accipiendos: cęterùm ſi accepti fuerint æquo animo ferendos. At Euripides, vt Ariſtophanicus clamat Dionyſius Ranis, ingenuè magis locutus, ſiquidem vt apud Homerum habetur, F

οὐκ ἔστι λέουσι καὶ ἀνδράσι ὅρκια πιστά.

FVROR INDOMITVS.

IMmenſum itaq; furorem, quo quis impotentius exardeſcat, ſignificare ſi collibuiſſet, leonem effingebant catulos ſuos diſcerpentẽ, imò exoſſantem, vt Græcum vocabulum ἐξοσίζοντα interpretemur, non autẽ ἐκσοίζοντα (vt in vulgatis Hori exemplaribus eodẽ Capite bis poſitum nihil ſignificat) quo quidem furore correptum olim Herculem, autores tradunt, eoq; inſaniæ prouectum, vt non hoſpitis tantùm filios enecarit, verùm & in ſuos ipſius filios vſqueadeò ſæuire ſolitũ, vt eos interfecerit: quod non abſimile eſt à pictura leonis proprios catulos diſcerpentis. Sanè Theocritus in Megara Herculis fœmina, de furore quem is in liberos exercuerit hæc dicit:

Σχέτλιος ὃς τόξοισιν καὶ οἱ παῖδας αὐτὸς ἀπόλλυ

A Ἢ Ζηνὸς λαχὼν, ἢ ἐξ Ἐριννύος αἰνὰ βέλεμνα
Παῖδας τοὺς ἐκ τῆς τέκε, καὶ ἐκ φίλον εἵλετο θυμὸν,
Μαινόμενος κατ' οἶκον ὅθ' ἔμπλεος ἔσκε φόνοιο
Τοὺς μὲν ἐγὼ δύστηνος ἐμοῖς ἴδον ὀφθαλμοῖσι βαλλομένους ὑπὸ πατρί.
Infelix qui miſsilibus de munere Phœbi
Siue ea Parcarum, vel Erinnyos impia tela,
Gnatis ipſe ſuis furijs agitatus ademit
Charam animam, vt domus ipſa cruore aſperſa nataret.
Hos ego confoſſos manibus cecidiſſe paternis
Iuſſa oculis ſpectare meis, miſerabile viſu.

Poëtæ quoque noſtri leonem iracundũ notant, vnde illud apud Horatiũ: Prometheа inſani leonis vim ſtomacho appoſuiſſe noſtro, cùm de excandeſcentia loqueretur. Elegãtiſsimè quoque, neque nõ eruditiſsimè Lucretius cauſam furoris iſtius perquirit, cuius carmina nõ iniucunda quæ repetantur ponere nõ pigeat:
Sed calidi plus eſt illis quibus acria corda
B *Iracundaque mens facilè efferueſcit in ira,*
Quo genere in primis vis eſt violenta leonum,
Pectora qui fremitu rumpant plerunque gementes,
Nec capere irarum fluctus in pectore poſſunt.

Superius verò dixerat cùm de varietate animi loqueretur:
Eſt etiam calor ille animo quem ſumit in ira,
Cùm ferueſcit, & ex oculis micat acrius ardor.

Eius verò indicium excandeſcentiæ eſt, cùm caudæ verberibus ſeſe excitare viſus fuerit, quod ita Heſiodus tangit in Herculis ſcuto:
Πλευράς τε καὶ ὤμους
Οὐρῇ μαστιόων ποσσὶ γλάφει, οὐδέ τις αὐτοῦ
Ἔτλη ἐς ἄντα ἰδὼν σχεδὸν ἐλθεῖν, οὐδὲ μάχεσθαι.

Quem Catullus ſecutus Galliambico ſuper Atti dixit:
Agè cæde terga cauda, tua verbera patiant
C *Face cuncta mugienti fremitu loca retonent.*

Et quæ ad furoris incitamentum & indicium ſequuntur: nam & corrugare frontem pugnaturus cernitur, quod σκύζειν Græci dixere: & ſuperciliorũ contractionem ὑποπιώπιον vocãt. Index autem præcipuus eſt leonini animi cauda, perinde ac equorum aures, eaque propriè in leone dicitur alcea, quòd præcipuum in ea robur conſtet: vel quòd incitamentum quoddã ſit ad aſſumendas vires animumque commouendum: initio irarum terra flagellatur, increſcente verò excandeſcẽtia terga etiã ſua verberant: id ea de cauſa fieri putat Alexãder Aphrodiſeus, quòd eorum anima vehementius moueatur, ſitque vltionis admodum appetẽs: caudà verò vtatur veluti homines manu, qua illi ſe plerũque in excandeſcentia complodere ſolent: ita animalia hæc ira cõmota, cùm id quod ſeſe lædit vlciſci nequeũt, eo ſibi modo ſolatium ſolent excogitare. Eſt itaque furor leoni familiaris, vnde apud Maronem, Iræque leonum, legitur. & Ouidius: Iram vultus habet, de eiſdem ait. quare Poëtæ leonem peculiariter feram dicunt. ita Callimachus:
Θηρὸς ἀερτάζων δέρμα κατωμάδιον:

Quòd verò catulos ab eo exoſſari pingerent, cauſa eſt, quòd medulla leoni vel nulla, vel perexigua eſt, vt omnium animalium ſolidis omninò oſsibus conſtare videantur, quaſi inde accreſcat furor, quòd labor his confringendis ſit merce

de minor cùm minimũ id ſit quod ſuctui poſsit inſeruire. Sunt præterea oſſa il- D
la dura adeò, vt ex colliſis ignis veluti ex ſilice excutiatur. Hinc animal eſt maxi
mè febri obnoxiũ. Febrẽ verò nihil aliud eſſe, quàm ſuperantẽ totius corporis
calorem, medicorũ omniũ cõſenſu manifeſtum eſt. Febri deniq; nomẽ ab igne
Grçcum πυρετὸς, à feruore Latinũ eſt: quo morbo leones toto vitæ tempore cru-
ciari feruntur: eaq; de cauſa Lucretius triſte leonum ſeminium appellauit. Sanè
Prouerbiũ. prouerbiũ hinc emanauit, ἐγέλασεν ὁ λέων, quotiens rarũ aliquod hilaritatis exem-
plum intueamur. Thucydidis id dictũ in Cylonio ſcelere ſubnotando, cùm ſci-
licet indoluiſſet demũ Atheniẽſis populus Cylonem per factioſiſsimas factio-
nes quietum Reipub. ſtatum interturbare, & quaſi poſt diuturnam mœſtitiam
ad hilaritatem demum reſpexiſſet, vt impetu in hominem facto, eum vel in in-
uiolabilis Deæ templum aufugientem perſecuti ſint pleriq;, diſtractumq; inde
magno totius ciuitatis gaudio trucidarint.

REMEDIVM IN FEbrem nactus.

EO itaq; incommodo vexantur leones: ta-
metſi vnus Albertus negat eſſe eos febri-
culoſos: cui in Germania nato, alito atq; édu- E
cato, vbi totũ ferè vitæ ſpatiũ conſumpſit, v-
trum de leone loquenti potior ſit adhibenda
fides, quàm Ægyptijs inter leones quodam-
modo genitis, cùmq; ipſis totũ vitæ tempus
verſatis, alij viderint. Ego ſanè diſciplinas eo-
rum in huiuſmodi re ſecutus, compertum eſſe
inquam, leonem febri correptum vel ſi ad fu-
rorem vſq; exæſtuet, vnius paſtione ſimiæ li-
berari. Quapropter Ægyptij ſacerdotes ſi fe-
bricitantem hominem, & ſibimet auxilia com
parantem ſignificare vellent, leonis ſimiam
veſcentis hieroglyphicum ponere ſoliti ſunt; tanta enim indignatione ſimiam
fert leo, vt nullum animal auidius perdere deſideret. Cauſa eſt animalis petulã-
tia, leonem indigniſsimis modis exagitantis. Nam ſimulac vel ex arbore aliqua
vel ex alio tuto latentiq; loco nacta fuerit occaſionem in leonem inſiliendi, pro F
magno habet negotio caudæ ſeſe eius applicare, natibuſq; affigere, atq; ita qui-
buſcunq; poteſt ludibrijs Regi ſuo illudere: quod cùm impatienter ferat leo,
impotenter admodum in huiuſmodi animal efferaſcit: quæ plenius in Cynoce-
phali commentario diſcuſsimus. Sed vt mirari deſinamus animal adeò ignobi-
le generoſiſsimo omnium inſeſtum eſſe, ſcimus etiam culices in leonum gre-
ges petulãter adeò ferocire, vt eos magna interdum clade ad internecionẽ adi-
gant. Inter enim arundineta Meſopotamiæ leones innumeri iuxta fluminum
ripas & fruteta vagantur, eo tempore quo hyemis clementia ibi molliſsima eſt,
ſemper innocui: verùm vbi per æſtatem cœlum exarſerit, regionibus ijs æſtu
candefactis ambuſtiſq; propemodum, ipſi tam vapore ſideris quàm multitu-
dine culicum agitantur, quorum denſiſsimis examinibus per eas terras omnia
referta ſunt, qui quidem ad ſplendorem oculorũ tanquam ad humidiora mem-
bra cõuolantes eos appetũt, palpebrarũ libramẽtis mordicus inſidentes. Hinc
leones cruciati diutius, aut fluminibus, ad quæ remedij cauſa confugiunt, abſor
bẽtur, aut amiſsis oculis immanius efferaſcunt, quod ni fieret, omnis ea quæ ad
Orientẽ latè diffunditur plaga, huiuſmodi beſtijs oppleretur. Id ſibi cõpertum
eſſe

A eſſe teſtatur Ammianus Marcellinus Rerum geſtarum libro decimooctauo.

SVPER IGNE SOLICITVS.

Atque hoc quidem animal, quod ignem ingenitum, & in ipſis oſsibus abſtruſum geſtat, ignem tamen pręcipuè formidat, adeò vt nihil æquè vereatur atque prætentas faces, quibus ad ferociam eius domitandam nihil efficacius: quod & Homerus teſtatur eo carmine:

Καιόμεναί τε δεταί, τάς τε τρεῖ ἐσσύμενός περ.

Ardenteſq́; faces, quas quamuis ſæuiat horret.

Et Pindarus Nemeis: Πῦρ δὲ παγκρατὲς θρασυμαχᾶν τε λεόντων ὄνυχας ὀξυτάτους ἀκμαῖ τε δεινοτάτων χάσμας ὀδόντων. In cuius trepidationis admiratione adducti Ægyptij ſacerdotes, hominem ſuper igne formidoloſe ſolicitum, & quaſi veſanientem, oſtendere ſi vellent, leonis ſimulachrũ, & faculã pingebãt. Id nos vix autoribus credebamus, antequã & Florentiæ, & demũ Romæ leones hac potiſsimũ ratione domari cõſpiceremus. Simulacrũ hoc in marmore cæſum Romæ vidi via Leoniana, quæ ad Popularem ædem ducit, erutum fruſtum ex Auguſtorũ mauſo-B leo. Leo erat humi ſeſsitans capite ſublato, & in tergus verſo: in trãſuerſum adſculpta erat fax pinea cum nuce in ſummo capulo, tęniaque à face in leonis tergus porrigebatur. Quãuis verò apud autores ſcriptũ reperẽrim, nihil aliud ex hieroglyphico huiuſmodi ſignificari, quàm, vti dicebamus, eum qui ſuper igne pauidus eſſet: ſi tamen liceat mihi ſententiã his meã admiſcere, rei iſtius interpretationem eſſe dixerim, edomitũ furorem. Cauſam cur ita ignẽ expaueſcat leo, Peripatetici eam afferunt, quòd eius animalis vis præcipua in oculis cõſiſtat: quique oculos ſicciores calidioreſque habent, ij maximè omniũ ignem auerſant. In idem verò ſignificatũ adduci poſsit ilicis folium leonino pedi ſubiectũ: ſiquidem Magi ferunt leonem iligneo folio calcato torpeſcere: eandemque vim eſſe folio ſcillæ traditum à Zoroaſtre, non illo inquam antiquo, ſed qui poſt Plutarchum fuit.

RELIGIOSA FORMIDO.

Gallo plumis albis abſtinendum.

Et ne lõgius à leonina formidine digrediamur, gallũ is identidẽ, et pręcipuè albũ, vt Ambroſ. ait, à quo etiã Pythagoras abſtinendum iubet, mirũ in modũ perhorreſcit: quod C pro ſymbolo colendę diuinitatis accipi quidã prodidere. Siquidẽ gallus, de quo Lucretius,

Quem nequeunt rabidi contra conſtare leones
Inq́; tueri, ita continuo meminere fugai.

diuinũ quiddam prę ſe fert, vti latius in Commẽtario de volucre ea perſcripto diſſeruimus. Diuinitatẽ verò omnis terrena poteſtas reformidat, ac reueretur. Leones porrò cùm Deũ matri ſint dedicati Terræ, ipſi addicti intelliguntur: & ſuperius bonã leonis partem, quippe quod a iubis eſt reliquũ, terram præ ſe ferre dicebamus. Sed enim aliã huius formidinis cauſam adducit Proclus libello de Magia: ait enim, gallum & leonẽ pręcipuè ſolaria eſſe animalia: ſed cur gallũ leones vereãtur, nõ poſſe nos à materia, ſenſuue rationẽ aſsignare, ſed à ſuperni tantũ ordinis cõtemplatione, quia ſcilicet præſentia viſuc ſolaris virtutis magis gallo infuſa ſit, quàm leoni cõceſſa. quod ex eo cõiectare videt, quod exploratũ omnibus eſt, applaudere illum hymnis ſurgenti Soli, quaſique iubar eius aduocare, eo præſertim tẽpore, quo ex medio Antipodũ cœlo digreſſus ad nos

deflectitur. Affirmat etiã ſolares quoſdã angelos in galli effigie nõnunquã appa D ruiſſe, qui cùm in ſe ſine forma ſint, nobis tamen, qui ſumus in certã effigiẽ infor mati, forma ſe prẽditos ea videndos exhibuêre. Contrà verò Dæmones nõnun quã leonina fronte viſos, qui obiecto gallo repentè in auras euanuerint: quare ſolent etiamnũ diebus his, ſuperſtitionis eius ſtudioſi, gallinaceũ pullũ in pelli ciendis eis concilij cauſa præmactare. Ad hæc tradunt Græcorũ nonnulli, qui doctrinã Aegyptiorũ ſequuntur, animã Cecropis, quẽ in leonem tranſmutatũ credebant, immolatis gallis gallinaceis, characteribus quibuſdam ſubſcriptis e uocari, ſeq; illam eis oſtendere: quod tamen eſſe ludibrium Aeneius Euxitheus affirmat, Dæmonesq; ita nos præſtigijs fallere contendit. Quòd verò Dæmo nes, qui leonina fronte apparuerint, obiecto euaneſcant gallo, inde procedere dicit Proclus, quòd in eodem ordine conſtituta, quæ inferiora ſunt, ſuperiora ſemper vereri coguntur. Quemadmodũ modeſti plerìq; viri, dum virorũ diui norũ imagines intuentur, hoc ipſo aſpectu vereri ſolent turpe aliquid perpetra re. Lucretius verò ex ſectæ ſuę præceptis ait eſſe gallorum in corpore quædam

Semina, quæ cùm ſunt oculis immiſſa leonum E
Pupillas interfodiunt, acremq; dolorem
Præbent, vt nequeant contrà durare feroces.

Mirum verò, quòd veteres obſeruarunt leonem etiã herbã ita nuncupatã, quæ ſurculis ſeſe circumplicando plurimũ nocet, gallũ ita abhorrere, vt ſi puella ad huc intacta, menſtrua tamẽ, nuda paſsis crinibus leguminum ſegetẽ circumeat, gallum in manibus habẽs, exareſcat gramen id, prorſusq; deficiat. Id qualecũq; eſt, à Democrito tamẽ traditũ eſt, vt aſſerit Sotion. Sed qui alieniores à ſuperſti tione ſunt, arcanãq; naturæ vim quandã contẽplanť, ſemina aiũt galli ſanguine contingi debere, hæcq; ita ſata ab Leone herba nulla poſtmodum iniuria affici.

INVNDATIO.

INcrementũ verò Nili, quẽ NVM Aegyptiaca lingua nuncupant, quod apud nos ſignificat nouum atq; recens, oſtendere cùm vellent, leonis identidẽ hie roglyphicum faciebãt: quippe cùm Sol Herculei terga leonis adit, Nili diluuiũ excitat, duplumq; recentis aquæ Sole in eo ſigno commorãte ſæpius exundat: quæ vis aquę per ſpatioſam Aegypti planitiem latè diffuſa, ſolũ ea fertilitate gra uidum reddit, qua non ipſi tantùm indigenæ ſibi alimenta colligunt, ſed magnã F orbis partem fame leuant. Propter eam verò aquarũ redundantiã, quàm Leo nis beneficio conſequi ſe quotannis experiuntur, inſtitutum eſt, & apud gentes omnes vno iam conſenſu receptum, vt canales, tubiq; & ſiphones, qui aquam e ructãt, per terebrata foramina in leonina capita ad id locis opportunis adſcul pi ſolita aquam immittant, quæ inde ex leoninis rictibus euomi videatur. Qua ratione autem capita ea leonum in ſimis præcipuè conſtituenda ſint, quoq; or dine diſponenda, atq; vt ea tãtùm quæ contra columnas fuerint perterebrari de beant ad canalem vſq;, qui cœleſtem aquam ex tegulis excipit, reliquis inter hęc ſolidis, vti quæ cadit vis aquæ per tegulas in canalem ne deijciatur per interco lumnia, neue tranſeuntes perfundat, ſed ea tantùm quæ ſunt contra columnas, ex ore ructus aquarũ emittere debeãt, Vitruuius latè docet. Obſeruauerat ſiqui dem is, aquarum redundantiam per leonem apud Ægyptios ſignificari, atque hoc in omnibus antiquorum ædificijs fieri paſsim viderat. Et vt ſemel dicam, fontes & aquarum tubi, qui ab aquęductibus quibuſcunq; prominebant, leo ninis figuris ornabantur: vt qui fons admirabili opere Viterbij antiquam hanc

Leonina capita aquas eructantia.

diſci-

A diſciplinam oſtentat. Et vt alia diſsimulem, Romæ in Area Lateranenſi leones
duo ſunt nigri lapidis ante æneam M. Aurelij ſtatuam poſiti, qui dubio procul
fontibus inſeruiebant. Indicio ſunt ora perterebrata in adaperto rictu, & infer-
nè foramina in guttur vſq; immiſſa, & inter pedes pro pectore canaliculus exci
piundæ aquæ, dimittũdæq; intercauatus. Tale aliquid obſeruaui in agro Bri-
xiano extra portã Orientalem ad ſecũdum lapidẽ, vbi iuxta viam, quæ tota ma-
gnis aquarũ riuis atq; diuortijs inſtructa eſt, leo marmoreus antiquiſsimi ope-
ris, vtris inſtar inflatus, rictum eodem modo ad aquarũ effluuiũ patefaciebat.
Sed neq; in ijs tantùm quæ ad aquam euomendã pertinent, leonum effigies ap-
poni conſueuerunt, verùm etiã propterea quòd leo, cœleſtis ille inquam, aperi-
re claudereq; videtur aquarum cataractas. Atq; in hæc vſq; tempora nunquam
antiquata eſt veterum conſuetudo, vt oſtiorum clauſuræ, claues, annuliq; fori-
bus affixi leoninis rictibus ornentur, quod apud Ægyptios factitari ſolitum ait
Theon in Arati cõmentarijs: quamuis quod ad oſtia pertinet, ad eam, qua de ſu
perius dictum eſt, cuſtodiam potius reſpicere, quàm ad aquarum fluctus, credi-
B derim. Illud non omittam quod Horus Apollo tradit, in ſupplicationibus plu-
uias expoſcentibus pleriſq; in locis leonum ora vino prolui fuiſſe morem. Sed
aduertendum eſt vulgatos Hori codices hoc loco deprauatos eſſe.

SEMEL TANTVM ENIXA.

CVm verò perſuaſum haberent Ægyptij, leænas ſemel tantùm in vita pare-
re, id quod cum Herodoto pleriq; alij prodidere: mulierẽ itidem quę vnius
tantùm filij mater fuiſſet, per leænam ſculptã ſignificare conſuerunt. Eſt in hanc
ſententiam Æſopi fabella veteribus ſcriptoribus approbata. Cùm vulpes leæ- *Aeſopi fa-*
næ fœcunditatem ſuam obijceret in generoſitatis cõmendationem: illã verò in- *bella.*
ceſſeret, quòd & ſemel in vita, & vnum tantùm pareret; leænam reſpondiſſe, ſe
quidem ſemel & vnum parere, ſed eum leonem. Huius raritatis cauſam pleriq;
reddere commenti ſunt, eamq; potiſsimũ adinuenere, quòd catuli in vtero iam
vnguibus obortis matricem diſcindant, ediq; partum, ea vnguium acie in eni-
xu lacerata: vel quòd vnà cum primo partu locos amittat, quam deliram eſſe fa-
C bulam Ariſtoteles aſſeuerat, eaſq; vel quinquies vita parere, quod explorauerit
in terra Syria, demonſtrat. Primũ enim quinq;, ac per annos ſingulos vno ſub-
inde pauciores, donec ad vnicum, & mox ad ſterilitatem declinauerint, in qua
reliquum vitæ ſpatium degant. Aliàs magna ex parte geminos, quod per longã
annorum ſeriem Florentiæ experimento compertum eſt: ſed cùm plurimũ ſex,
nonnunquã etiã vnum. Philoſtratus affirmari ait à rerũ peritis, ter eas tota vita
parere: primò quidem treis, mox duos, inde vnũ: viſam tamen aliquãdo leænã,
quæ octo vtero geſtarit. Sed enim quam Philoſophi rationem raritatis huiuſce
in pariundo conati ſunt inuenire, Baſilius Magnus ad prouidentiã Dei refert,
cuius imperio factum ſit, vt animalium ea quæ facilè capi poſſent, longè eſſent
cæteris fœcundiora: quocirca tam lepores, quàm damæ, quàm etiã oues, ferè ſæ
pius & geminos pluresq; pariunt fœtus, ne genus deficiat feris ijs, quæ ſangui-
ne gaudent, carniuoræq; ſunt. At ea quibus pro cibatu cætera ſunt, certũ eſt lon
gè minus fœcunda eſſe: quapropter ait, Leonis vix vnius Leæna mater euadit.
Quę quidem raritas pariundi, cùm non alij animalium generi certius contingat,
meritò Ægyptij, quod in pluribus accidit obſeruantes, ſemelipa-
ram per Leænæ hieroglyphicum o-
ſtendebant.

CLEMENTIA. D

PRæter hæc alia quoq́, leone ſuper, hieroglyphica inueniuntur, quæ quo-
niam apud eos non reperi qui literas heroglyphicas interpretati ſunt, ſed
potius obſeruatione inuenta mihi videntur, breuiter attingã. Ex ijs clementia
eſt, quæ per leonem & ſubſtratũ hominem, ita tamen vt leo ſit incolumis, ſigni-
ficetur, propterea quòd infeſtiſsimè ſolicitatus ab homine leo, dummodo ſit in-
tactus, non vnguibus eum lacerat, nec vlla iniuria afficit, ſed quatit ſolum, atq́
vbi ita perterruerit, dimittit: quod ita Ouid. ſcribit:

Corpora magnanimo ſatis eſt proſtraſſe leoni.

Seueri Pij Aug. nummus. Ad huiuſmodi ſignificatum non fruſtra vidimus in Seueri Pij Aug. nummo ſi-
mulacrũ mulieris quod leoni exporrecto inſidet, manu quidem vna haſtam ter-
ræ affixam tenens, altera fulmen quaſi abijciens, non autem in iaculandi geſtu,
cum inſcriptione huiuſmodi, INDVLGENTIA AVG. IN CAR. neq́ quic-
quam aliud legi poteſt.

CASTIGATIO.

PRæter clementiam ineſſe Leoni caſtigationis etiam iudicium, ex eo didici- E
mus, quod traditũ ab Eudomo citat Ælianus, leonem, vrſam, & canem eo-
dem cõtubernio à magiſtro quodam alitos & educatos, ſine vlla iniuria aliquã-
diu pacatiſsimè conuixiſſe, ac ſi domeſtica & eiuſdem generis animalia fuiſſent:
verùm cùm vrſa quodam impetu percita cõtubernalem canem dilaceraſſet, cõ-
motum leonem violati hoſpitij ſcelere in vrſam proruiſſe, eáq́ pariter dilacera-
ta meritas pro cane pœnas exegiſſe.

VINDICTA.

LOngè verò diuerſum à ſuperiori ſignificato eſt, quòd vlciſcendi ſtudiũ per
leonem telo confoſſum pleriq́ pingere inſtituerunt. Vulneratus enim leo
obſeruatione mira percuſſorem nouit, & in quantalibet multitudine vnum ap-
petit, & ſi detur copia, fœdiſsimè lacerat & diſcerpit. Ferunt Iubæ Maurorũ re-
gi pręſtantis animi iuuenem fuiſſe comitem, dum per deſerta Africę rerum ſua-
rum componendarũ ſtudio rex cum exercitu proficiſceretur, ex itinere verò leo
nem obuiã factum à iuuene illo ipſo ſagitta percuſſum in ſyluã receſsiſſe: anno
verò pòſt cùm Iuba rebus ex voto cõpoſitis eàdem copias traduceret, eundem
illum leonem obſeruato iuuene à quo vulnus acceperat, vnum illum è tam ma- F
gno militum numero violentiſsimo curſu hoſtiliter aggreſſum nulla vi cohibe-
ri potuiſſe, quin correptum iuuenem miſerabiliter dilaceraret, nemineq́ aliorũ
Cambyſes. læſo vltione ea contentum deceſsiſſe. Pythagorici porrò animam Cambyſæ re-
gis Aegypti in leone ſe deprehẽdiſſe aiebant, vnde illi animus imperij cupidiſsi-
mus fuerit, & maxima quæq́ ſemper appetierit. Cæterùm hæc quoq́ poteſt aſ-
ſignari cauſa, quòd illis temporibus, quibus claruit, neminem in vltionẽ eo ma-
gis propẽſum fuiſſe notum eſt, qui nunquã Aegyptios perſequi odijs armiſq́,
& omni vexationis incõmodo affligere deſtitit, eis ſemper infenſus, donec in o-
mni Aegypto rerum potitus, ſacris omnibus profanatis, populos totius regio-
nis malè tractãdo, defeſſus potius quàm ſatiatus eſt. Facit ad hoc illud, quòd vi-
ſi leonis oſtentum, belli principium coniectores atq́ augurès tradunt indicare,
quod quidem eleganti trimetro apud Græcos exprimitur:

Λέοντας ἰδὼν ὀνειρώττων δηλοῖ μάχας.

Viſa leonum imagines noctu indicant occidionem ab hoſtibus.

REGIVM AVGVRIVM.

ALioqui regibus augurium dare leones ſoliti ſunt, vt is qui Iuliano Impera-
tori

A tori Gordiani tumulum cum exercitu prætergreſſo ſeſe obtulit immaniſsimo corpore eius aciem inuaſurus, à qua multiplici telorum ictu confoſſus eſt. Obitus enim regis ex hoc portendebatur, inquit Ammianus. Verùm antea Maximino Cæſari cum Narſeo Perſarum rege iam cõgreſſuro, itidem leo & aper ingentes trucidati ſimul oblati ſunt: tamen euenit vt is ea fera admodum gente ſuperata, incolumis & ſine damno diſceſſerit. Et Sãdrocottus Indus obſcuro genere, cùm Alexandri furorem pedum pernicitate declinaſſet, feſſusq́ ſomnũ in ſylua captaret, à lambente leone ſudorem ſibi ſenſit abſtergi: quo pacto inde, præfectis Alexandri oppreſsis, Indiæ regnum inuaſerit, à Trogo traditur. *Sandrocotti augurium.*

ANNVS MENSES'QVE.

ET quoniam incidimus in auguria, non ab re fuerit id commemorare, quòd leæna, quę catulos octo vtero geſtabat, à venatoribus in Meſopotamia cęſa exẽterataq́, quo tempore Apollonius Tyaneus eà iter faciebat, indicauit eo interpretante annum vnum, & menſes octo illum apud Barſanem Babyloniæ moraturum. Interrogantibusq́ comitibus, cur non potius annos IX interpre-
B taretur, cùm ex paſſere & pullis octo à ſerpente deuoratis apud Homerum annos idẽtidem nouẽ Calchas intellexiſſet: Editi iam illi fuerant, reſpondit Apollonius, hi verò adhuc in vtero nondum fœturam cõpleuerant, quare menſibus potius quàm annis aſsimilantur.

CRAPVLA.

SVnt etiam qui hominẽ ad ſatietatem vſq; crapulatũ, per leonem fruſta carnium depaſcentem indicari velint. Animal ſiquidem hoc cibo incontinẽter admodũ vtitur, multaq́ deuorat ſolida ſine vllo diſſectu quæcunq; poteſt: mox à ſaturitate nihil biduo aut triduo edit. quã ſcilicet voracitatẽ Iuuenalis tangit, vbi multa paſcendum carne leonem dixit: atq; inde fit vt grauis illi ob cruditatem exhalet anima, quæ teterrimi ſemper odoris eſt: quocirca nonnulli grauem animam ſignificantes, leonis os hians facere conſueuerunt. Huius fœtoris ergò Martialis videtur muliebre pudendum leonem appellaſſe eo verſu:

Quare ſi pudor eſt Ligella, noli
Barbam vellere mortuo leoni.

C Taxat enim eam, quæ cùm vetula eſſet, pilos vellere pertentaret. & alij lupanar olidum dixere. Quanquam non deſint, qui loci huius interpretationẽ longius accerſitam ad Cenchrenas, quas leones Nicãder appellauit, referant: huiuſmodi enim ſerpentes morſu ſanguinem exorbent, & genitale ſemen ex precioſiſsima ſanguinis decoctione fieri Medici conſentiunt, vnde dixit Iuuenalis:

Accipiat ſanè mercedem ſanguinis.

MERETRIX.

SAnè meretrices per leænæ nomen intelligi, multis veterũ ſententijs & monumentis cõſtat. Tale aliquid habes apud Ariſtoph. Lyſiſtrate in iuramento fœminarũ: Non ſtabo leæna in Tyrocneſti. Huiuſmodi petulantiæ cauſa Ezechiel Hieroſolymam lęnam vocat, & Heliachim catulũ eius, qui ductus eſt in Ægyptũ. Alium rurſus catulum Ioachim, quem in cauea, vt LXX ediderũt, Nabuchodonoſor Babylona traduxit, Michaël Byzã-

BIBLIOTECA NAZIONALE ROMA

tius meretrices quaſdã ex Megara Sphinges appellatas ait, quòd humano capite manſuetudinẽ præ ſe ferrent, cæterũ corpore reliquo leonino rapacitatem, & imperium quod in amatores exercent, indicaret. Et Megaricæ Sphinges in opprobrium dici ſolitum de meretricibus, ob impuros ſcilicet mores Megarẽſium, quos veterum ſcriptores omnes damnant. Facit ad hanc rem veteris Poëtæ ſenariolus admodum venuſtus:

ἴσον λεαίνης καὶ γυναικὸς ὠμότης.

Par eſt leænæ & fœminæ crudelitas.

Sed & ante vrbem Corinthum Veneris erat templum, iuxtaq; Laidis tumulus, cui leænę ſimulacrũ appoſitum videbatur, ariete inter priores pedes apprehenſo: quod nimirum petulantiam eam indicabat, quã pręcipuè laſciuiunt arietes, de quibus loco ſuo diximus.

TACITVRNITAS.

LEænæ verò elinguis ſimulactum ex ære quod Athenienſes ſtatuẽre Iphicratis opus, ex effigie quidẽ leænæ, meretricis nomen, ex linguæ verò defectu taciturnitatem eius indicabant. Cùm enim Armodius & Ariſtogiton de liberanda à tyrannis patria conſilium iniſſent, coniuratioq; delata eſſet, comprehẽſam illi leænam ſcortum eorum vtriq; admodum familiarẽ, ad mortem vſq; tormentis varijs excruciarunt: ea tamen conſtantiſsimè omnia pertulit, nec quenquam prodidit, ſupra fœmineam imbecillitatẽ fortitudinis admirandæ memorandum exemplum: quam Athenienſes vt honoribus honeſtarent, ne ſcortum tamen celebrare uiderentur, eiuſdem nominis animal ob taciturnitatẽ elingue, erigendum decreuere. Conſtantiſsimũ meretricis huius exemplum citat Tertullianus, quò noſtri animoſiores fierẽt, cùm leui adeò de cauſa repertæ ſint vel mulieres quæ tam forti animo pro amicorũ ſalute nõ ſolùm tormenta paruiſecerint intolerabilia, ſed ſponte ſuũ ipſæ cruciatũ auxerint. Nam hæc eadem, vt ille ait, carnifice iam fatigato, poſtremò linguã ſuam comeſtã in faciẽ tyranni ſæuiẽtis expuit, vt expueret & vocẽ, ne cõiuratos cõfiteri poſsit, ſi etiã victa voluiſſet.

CYZICENI.

Cyzicenorũ pecunia. SI quis verò incidat in monetam, quæ leonis imaginem ex vna parte habeat, ex altera verò Cybelem deorũ matrem, ſciat eam eſſe Cyzicenorũ pecuniã, quæ celebris admodum eſt ob id, quòd pulcherrimè ſcalpti erant. Et quia pro XXVIII drachmis Atticis imputabãtur, quæ ſumma ducales aureos duos reddit, & aliquantulum plus: vna enim argẽti drachma Marcelli Veneti pondus æquat. Atq; hi ſunt Cyziceni ſtateres, qui rem egregiè factam indicabant.

Magorum porrò ſuperſtitio, conſiderata leonis alacritate perniciſsimoq; curſu, muſtelæ dentem leonino corio adalligatum, ad pedum tumorem atque adeò imbecillitatem adhibere cõmẽta eſt, id quod apud Lucianum Tychiades ridet, orta inter Cleodemũ & Dinomachum medicos contẽtione, vno eorum leoninum, altero ceruinum corium præferente, vt per incantamenta Eucrati laboranti amuletum aliquod apponerẽt. Controuerſia verò omnis inter eos eſt, dum ille fomentum aliquod miſerabiliter implorat, vtrum ceruus an leo magis pedibus valeat, atq; eorum vter alacriori feratur curſu. Meritò igitur Virgilianus Æneas, tergum Getuli immane leonis dat Salio, velocitatis præmium, qui primam in ſtadio coronam meruerat, niſi dolo Niſi fuiſſet interturbatus.

HERCVLANVS LEO QVID.

QVid verò ſibi velit Herculanus leo, magis diuulgatum eſt, quàm vllo ſit

opus

A opus cõmento latius declarare. Illud tamen non omiſerim, Herculẽ illum Ægyptium, qui cum Oſiride, vt Antiquitatum ſcriptores tradunt, Italiam ab amariſſimo Gigantũ iugo liberauit, per leonem intelligi, neq; quenquam alium. Plures enim Hercules fuiſſe, & Arrianus & Diodorus hiſtorici prodidere: hunc autem omnium primum leonis inſignia geſtaſſe, tradunt. Cæterũ Heraclitus Ponticus ſuperatũ ab Hercule leonẽ ideo fingi dicit, quia Argiuus ille, de quo Græci plurima ſcripſerunt, Hercules, furorem illũ, quo ex atra bili plurimum laborauit, tandem edomuerit. Satis enim exploratum eſt ex ijs quæ antea dicta ſunt, animal id per ſemetipſum immoderatis animis excitari. Sunt tamẽ qui per Herculem myſticè Solis lumen intelligant: leo verò cùm Soli dicatus ſit, manifeſtũ eſt quid ſibi velit Hercules, & leo. Nam & hinc Iubari ſtellæ nomen, qui Phoſphorus eſt, quòd ſplendor eius in modum leoninæ iubæ diffunditur.

VIRTVS.

VTcunq; verò leoninum ſpolium virtutis hieroglyphicũ eſt, eaq; de cauſa Herculi dicatur, quem pro virtute veteres poſuere: ideoq; Diogenes conB ſpicatus quẽdam eo ornatu ſibi glorioſe placentem, exclamauit: Ecquid virtutis indumentum vituperas? Sed enim non leonis tantùm, verùm alterius etiam animantis geſtare pellem, heroicum fuiſſe morem, didicimus ex Apollonij commentarijs, vbi Poëta ſcribit:

δέρμα δ' ὁ μὲν ταύροιο ποδηνεκὲς ἀμφ' ἔχετ' ὤμους.

Et apud Virgilium Euandrus:

Demiſſa ab læua Panteræ terga retorquet.

VIRES CEDERE SAPIENTIÆ.

IN Antiochi numo videas leonem quendam propemodum humi procumbentem, & ſuperuolantem noctuam, quod nonnulli veſpertinum crepuſculum indicare arbitrati ſunt: quippe cadente Sole, noctem, quam per auem eam intelligi volunt, exurgere. Ego verò per huiuſmodi hieroglyphici figmentum ſignificare crediderim, vires cedere ſapientiæ. C Nam per leonem robur, per noctuam Mineruam intelligi, ſuis locis cõmentaria hæc oſtendẽre. Eiuſdem argumenti eſſe puto leonem in numo, cuius inſcriptio eſt, ΜΙΛΗΤΩΝ, qui anterioribus pedibus inclinat ad humũ, supernè verò caduceus exporrigitur, vt ſcilicet id oſtendat, vires quantumlibet feroces ſapientum eloquentiæ cedere. Numum vidi apud Maffeos Romæ. Quòd verò ſignum Iunonis Argis ſpectabatur palmite redimitum, ſubiecto pedibus eius corio leonino, id habebat hieroglyphici, quòd nouercã vtriuſque priuigni exuuijs inſultantem oſtenderet. Callimachi id inuentum tradunt, qui Iunoni vitem induxit. Rem huiuſmodi tangit Tertullianus.

VIRES CEDERE ELOQUENTIÆ.

LVNA. D

Viſebatur in Olympiæ templo Dianæ ſimulacrum alatum, dextera pantheram, ſiniſtra leonem continens. Per alas volucrem Lunę curſum interpretemur, quæ ſeptem viginti dierũ ſpatio totum permeat ſigniferũ, quem Sol vix annuo temporis ſpatio perluſtrat. Panthera varietates eius indicat, quas vnoquoq; menſe XII ſuis nominibus deſignatas alibi receſuimus. Leo Solis vim, qua ſplendorẽ ſibi comparat, ea tantùm parte lucens, qua eius radijs illuſtratur.

SOL.

TERRA.

B

Fieri etiam ſolita erant apud veteres ſimulacra quædam radiata, ita tamen vt vnius ſimulacri radij omnes ſurſum verſus tenderent, alterius ad inferiora demitterentur, atq; ea ita cõformata, vectãda leonibus cõmendarentur. Sciendum autem ex Vectij cõmentatione, Solem & Terrã ex eo figmẽto veteres intellexiſſe, quippe quos Aſsyrij ADAD, & ADAGARTIN vocabant: ADAD quidem Solem, qui radijs deorſum inclinatis inferiora viuificát, mulcet, educat, omniũ quippe terra naſcentiũ autor: ADAGARTIN verò Terram, quæ cõceptam à ſolaribus radijs virtutẽ, eandem, quã licet, ſurſum verſus erigit. Ita veluti ſponſa viri appetens, vt Platonicũ dictum interim vſurpemus, rerum omniũ ſuarum ſtipata fœtu, ſeſe habendam exporrigit. Sed enim ipſa leonis effigies vtrunq; referre videtur hieroglyphicũ, quippe quę anterioribus partibus Solem excribit, poſterioribus verò Terram. Quod tamen Adagartin pro tellure poſitum putat Vectius Baſſus in cõmentario Germanici, qui Phænomena ſcripſit, vbi de Erigone agitur, virginẽ, inquit, dici Cererem arbitrati ſunt pleriq;, ſpicarum quas tenet indicio: alij Adagartin malunt. Sunt qui & Fortunam, quoniam ſine capite aſtris inſeritur. Nigidio Figulo placet iuſtitiam, vel æquitatẽ, quo nomine etiam Terram ipſam dici alibi comprobauimus, & legiferam vbiq; Cererem apud Poëtas appellari cõperias, vt ab iuſtitiæ nuncupatione, neq; hoc quidem alienum videatur, & cum Tellure iuſtiſsima conſenſum habeat. Hinc apud Maronem proſpero terræ ſubiungandę omine Æneia puppis Prima tenet roſtro Phrygios ſubiuncta leones. Veluti etiã hominem inſidentẽ leoni nonnunquàm videas, quem is ſtimulo F

ANIMI DOMITOR.

G ſtimulo regat, quod eſſe animi regem omnino videtur ſignificare: neque enim Æneium illud ad ſacra tantùm patria refertur, quæ in Cybeles honorem fieri ſolita: necq; ſolum reſpicit beneficium, quod, vt additum eſt, fuerit

Idæa profugis gratiſſima Teucris.

Subijciuntur verò leones Magnæ Deæ vehiculo, identidemq; trahunt & currum Solis: atq; tam variè à veteribus tradita, ad vnum eundemq; demum intellectum tendũt. Demum hæc duplex in leone natura, qua quidem anterioribus partibus cœleſtia refert, poſterioribus verò terram, quæſtionem illam facilè poteſt ſoluere, quã nonnulli mirantur, cur leonis effigies in diuinis noſtrorum literis modò Chriſto, modò Dæmoni attribuat: pro Chriſto quippe apud Prophetas non ſemel poſitus, vt ſuprà diximus: pro maligno verò, Petrus epiſtola prima rugientem leonem dixit: & Dauid, Libera à leonibus vnicam meam, clamat. Quibus reſponſum facio, anteriora quæ ſunt leonis, fortitudinis, & regiæ virtutis habere ſignificatum, atq; ita pro Chriſto poni. Nam Ireneus vbi myſterium Dei in rebus ſtrenuè gerendis, in dominando, in regendo vim & autorita

H tem oſtendi diſputat, leonis imaginẽ ait id præmonſtraſſe, quæ vni ex quatuor Euangeliſtis fuerit attributa: inferiora autem, partem quippe terream, fugacitatis & inſidiarum: caudam enim ſubter vterum cùm fugit ſubijcit: cauda ferit ex obliquo per inſidias: quę omnia Dæmonẽ excribunt, quo nihil à bono fuga cius, nihil in mortales inſidioſius.

CHRISTVS HOMO DEVS.

DEniq; vt etiam aliter philoſophemur, cæleſtis eſt anteriore parte leo, ideo admiranda Chriſti opera verani nobis ante oculos proponũt diuinitatẽ. Nemo enim qui à Deo nõ ſit, ait Nicodemus, opera eã facere poſsit quæ ipſe faciebat. Poſteriore terrã ſapere videtur: ea frigida eſt, inde ad minima quædam, galli quippe cantum, prætentam facem, leuis obiectum amictus, quin ad ſimiã, & ilicis folia, atq; etiam ſcillæ, leo timidus eſt, & ad fugam promptiſsimus. Et humanus Chriſtus mortem timet, perpetuæ nõ ignarus, quæ ſtatim ſubſecutura eſſet, immortalitatis: effugere cruciatum tẽtat, patremq; orat, vt acerbiſsimus à ſe calix auferatur: & inde ita debilitatus, vt præ trepidatione genibus inſiſtere

I non poſſet. Quòd ſi vtraq; natura in Chriſto eſt, leo cùm ſit eiuſmodi, rectè in diuinis literis modò Deo, modò mortalibus accommodatur.

IVSTICIAE cultus.

EA verò præcipuè de cauſa eorum ſententiam approbarim, qui ferociores quoq; animos iuſtitię ſeſe ſubijcere per hieroglyphicum huiuſmodi arbitrãtur: quia nuper in Cauartiano agri Bellunẽſis vico ſuburbano reperti ſunt magno numero nũmi, ab quorum vna facie mulier corona inſignis longaq; induta palla ſedet, manũ ad enſis inuerſi capulum extendens, ita vt apex ipſius capuli volã impleat: literę circũſcriptæ, IVSTICIA. Ab altera facie, eadem mulieris effigies penè nuda, amictu quidem toto in exporrectã retro dextrã appenſo, læua ſupra leonis caput poſtremis pedibus reſidentis iniecta: literæ ad ſculptæ ſunt, LEONIS HVMILITAS.

LEones autem domitos, & Magnæ Deæ currui ſuccedentes, Lucretius aliter interpretatur, qui velit figmentum id ſignificare, liberos quantumlibet feroces obſequentes eſſe debere parentibus: ait enim,

Adiunxere feras, quòd quamuis effera proles
Officijs debet molliri victa parentum.

NATORVM OBSEQVIVM erga parentes. K

AGRICVLTVRA.

VArro tamen in Cybeleio curru duo conſideraſſe videtur, leonem vticꝫ terrę ſymbolũ, vti paulo antè dicebamus: mox quia genus id animaliũ in longinquis, & à nobis remotiſsimis regionibus inuenitur, nullam ait eſſe terræ partẽ tam remotã quã coli ſubigiq́ꝫ nõ oporteat: ita omnes, quę vel hieroglyphica ſunt, vel quoquo modo myſtica, in ſuam quiſcꝫ artem, vel diſciplinã quam profitẽtur, trahũt. Diodorus autem, vti ſuus eſt mos, hiſtorias ſibi confingit ex cõmodo ſuo, leonesq́ꝫ ideo Cybeles currum trahere cõfictum ait, quòd ab his ea educata fuerit. Vtrũ verò curru vehatur Dea, an ſella ſedeat, quantum ad ſignificatũ pertinet, parui refert: nam in L
Fauſtinæ numus. Fauſtinæ numo Cybelem Turritam leoninæ ſellæ inſidentem videas, quæ orbem intra manum & genu tenet: inſcriptio, MATRI MAGNÆ.

MIXTA QVID.

QVod verò pluribus in antiquorũ monumentis, præcipueq́ꝫ ſepulchralibus cernere eſt, leones aliquod animal apprehẽdiſſe, quippe vel ouem, vel taurum, vel anguẽ, vel huiuſmodi quippiã, ex eo conijcere potes, ſepulti animũ aut naturã talem fuiſſe, cuiuſmodi eſt illud, quod apprehenſum fuerit: quippe ſi ouem, vel agnũ, vt in ſepulcro quodam Romæ ſub Æſculapij pronao habetur, intelligas hominẽ ferocitate demolita manſuetudinẽ amplexatum: ſi taurum, temperantiã: ſi anguem, prudentiã, vel quid huiuſmodi, prout animalis quod detentum fuerit ſignificatũ exiget, interpretaberis. Si verò hoſtiliter captũ vel diſcerptum, eius naturæ hoſtem malè habitum. Nam in numo quodam argen- M
Augusti Cæſaris numus. teo Auguſti Cæſaris validiſsimæ formæ leonẽ videas, qui ceruũ ſuperat dentibus in armos affixis: quod fortè referri poteſt ad Actiacam victoriã, quam is A-

FEROCITATE POSITA aſſumpta manſuetudo.

ACTIACA VICTORIA.

A pollinis fauore conſecutus eſt, in qua, vt apud Maronem,

Omnis Arabs, omnes verterũt terga Sabæi.

Pauorem enim ex ceruo loco ſuo ſignificare diximus.

AMORIS PETVLANTIA.

QVæſierit hîc aliquis, quid ſibi velint leonis anteriora, quæ in Chimæra fuiſſe traduntur, cuius figuram Homerus ita deſcripſit:

πρόσθε λέων, ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα.

Eam autem amoris petulantiam, quæ fuerit à Bellerophonte coërcita, ſignificare clari pleriq; autores volũt. Huiuſmodi enim ſunt amoris initia, qui primo ſtatim inſultu leonina feritate nos aggredi videtur: dictumq; Epicharmi Comici:

Amoris mollitiem, leonis robore domitandam.

Δαματὴς ἔρως λεόντεια δυνάμει θελξιός.

Eoq; reſpexiſſe videtur Horatius, cùm de iuuene perdito amore capto ait:

Vix illigatum te triformi

Pegaſus expediet chimæra.

Capra procacitatem atq; laſciuiam, cui animoſus idem Heros fortiter obſtitit.

B Draco, inſultusq;, pugnam adeò periculoſam. quæ omnia ex peculiaribus commentarijs toto hoc Opere ſuis quæq; locis explicantur.

TRES ORATORIAE PARTES.

NAzianzenus verò, neq; non interpres Heſiodi, per chimærã treis Rhetoricę partes intelligũt: Iudicialem quippe per leonẽ, ob terrorẽ quẽ reis incutit: Demonſtratiuam per caprã, quòd in eo genere dictio plurimũ ſoleat laſciuire: Deliberatiuam demum per draconem, ob varietatem argumentorũ, longioresq; circunductus, & ſpiras quibus in perſuadendo opus eſt: vnde etiam monſtri mater fingitur ab Heſiodo, Echidna nomine, per quam ποίκιλον νοῦν καὶ πολυειδῆ, intelligi contendunt, quippe mentem multis & varijs præditam diſciplinis.

SACRORVM INITIA.

NEq; prætereunda eſt leonis facies illa, quæ omnium prima viſa eſt Ezechieli, per quam eius diſciplinæ periti aiunt initiãdorum ſacrorum admonitionem nobis oblatam. Eam verò in primis viſam, quòd à principũ vita ſoleat totius populi conſenſus legem ſibi conſtituere. Ad valuas igitur templorum, ſuſti-

C nendis modò poſtibus, modò hyperthyris, modò pronais locorũ vbiq; leones ſubijciuntur, vt cum Maronis dicto, vel præcipuo potius ſummi Dei pręcepto, Deos primùm venerari meminerimus. Et nullam eſſe gentem tam efferam, neq; animum tam indomitum, qui nõ poſsit religionis cicuratione, beneficioq; molliri, atq; ita miteſcere, vt nullum inde ſit onus detrectaturus.

LEONES TARVISINI QVID.

LEões duo pro foribus, vt ferè paſsim inſigniora templa habent, Taruiſij ſunt, qui in pronao cathedralis à dextera dracone alatum vnguibus impactis cõprimit, draco retorto collo leonis pectus admordet: praua quidem cogitatio cor inceſsit, fortis verò animus eam actutum elidit: à læua leo leunculũ apprehenſum pectori ſubijcit ſuo: generoſus quippe animus ſeipſum vincit.

SPHINGES QVID.

QVas verò ſphingas humanicipites, reliquo corpore leonino pro templis proſtare locorũ vbiq; cernere eſt, ſunt qui figmentũ omnino hieroglyphicum interpretentur ea intelligentia, vt humanam naturam præſtare cæteris animantibus admoneamur. Nam alibi principatũ ex capite intelligi diſſeruimus.

Leonem autem brutorum omnium principem eſſe, maniſeſtum, qui humano D ſubiectus imperio reliqua ſecum trahit. In diuinis verò literis imperium in bruta omnia homini datum legimus. Sphingã ſanè monſtrum ex parte dimidia virginis formam præ ſe tuliſſe, figmento Græcorum tradit Adamantius. Alij interpretantur, totius terræ dominium religioni cedere, cui ferocia quantumlibet animalia ſeſe ſubijciant, imperiumq́ue ſuſcipiant.

LIBRI PRIMI FINIS.

AD CLARISSIMVM ET REVERENDISSIMVM GVIDONEM ASCANIVM SFORTIAM, CARDINALEM S. FLORÆ, DE IIS QVÆ PER ELEPHANTVM ET RHINOCERONTA SIgnificantur ex ſacris Aegyptiorum literis.

B

TERRESTRIVM Animalium hieroglyphica publico ſpectaculo emiſſurus, Leonemq́ in primis, quippe eorum dominum, auſpicijs inclytiſsimi Coſmi Medicei Florentinorum Ducis exire procuraui, & quòd ſtudium clariſsimæ eius ciuitatis ſemper fuit Leones publicè alere, & quodam Aegyptiorum more honorificè tueri, & quòd generoſa eorum magnanimitas in ipſo Duce laudabilibus tot effulget exemplis, vt non alij cuipiam argumentum huiuſmodi dedicari deberetur. Sequebatur Elephas, animal quippe quo neq́ vaſtius, neq́ portentoſius natura rerum tulit: ſed deformitatem beſtiæ tot dotibus, ipſiſq́ tam præclaris inſigniuit, vt in omni vitæ tenore humanum genus (quod ſanctius animal Poetæ canunt) ab eo bruto ſi non ſuperatum, certè laceſsitum eſſe videatur, aut pari conditione decertare. In eo autem excellit Elephas, quòd à ſe natura ſuggerente & morum, & virtutum documenta præbeat: quod homines niſi doceantur, vix aſſequi poſſe fateantur: ſed multa ſunt quæ ab eo tanquam à morum idea homines deſumere & imitari coacti fuerint. Eſt enim Elephas ingenita munificentia nobilis, temperantia inſignis, æquitatè ſumma conſpicuus, præcipuus declinator inſaniæ, vaniloquentiæ hoſtis, pietatis cultor, & ea celebris manſuetudine, vt E *alienam etiam crudelitatem abhorreat, contra minus validas feras pugnare dedignetur, in iram autem nunquam efferatur, niſi acerbitate iniqua, enormiq́ aliqua iniuria concitatus: deniq́ regalem & ipſe animum, ne omnia hîc accumulem, in omnibus referre videatur. Quæ quidem Reuerendiſsime Domine tibi, non vt te doceam, non enim ſus Mineruam, aiunt, ſed vt in memoriam redigantur, hoc Commẽtario enarrabuntur, exempliſq́ citatis comprobabuntur. Nec ad quenquã ex veſtro ordine hic Commentarius mitti potuit vel aptius, vel conuenientius, quàm ad eum qui humanitate, fide, pietate, & multarum virtutum, quæ ſupra ætatem in te conſpiciuntur, commendatione longe clariſsimus & eſſet, & haberetur. Vale.*

A SVIS VIRIBVS POLLENS.

VT igitur ab ijs ordiamur quæ ſuper Elephanto Ægyptij tradiderunt: hominem, in primis opulentum, ſuis quippe viribus pollentē, aliorum nihil indigū, qui dicere tutò poſsit, in me eſt omnis ſpes mihi, qui ſibi conducentia olfactu quaſi quodam enanciſcatur, per animal hoc, imò per vnam tantùm eius promuſcidem, hieroglyphicè ſignificabant, in eam ſcilicet admiratione adducti, quòd talem, tantãq; habeat, vt ea vna officijs ferè omnibus illi oppidò ſufficiat: ea vice manus vtatur, vnde etiā nomē: ea bibat, ea cibū ad os admoueat, eam rectori, cuius omnib. imperijs ſe præbet obſequentiſsimū, erigat, offeratq;, ſiue is in ceruicē animalis ſummā ſuſtolli voluerit, ſiue ad terrā deſcendere: quin arbores eadē proſternit, in acie tela de manibus dimicantiū detrahit, equites ab equo deripit, pedites correptos quoquò libuerit proijcit, & quotiēs immerſus per aquas ingreditur, ea ipſa ædita in ſublime reflat atq; reſpirat. Proprio itaq; & elegāti vocabulo Lucretius hac de cauſa elephantos anguimanos
B dixit, quòd promuſcidem ipſam inſtar anguis quoquo verſum flectat, reflectat, cōtrahat, porrigat, lubricet & incuruet. Sunt qui viſos ætate noſtra affirmarint gladiū longitudine duorū cubitûm ad promuſcidē alligatū geſtantes, atrociſsimas in bello cędes edidiſſe. Sanè quātū ad vires pertinet, nunquā ſe Cato apud Ciceronē ait cū adoleſcēs eſſet, vires tauri aut elephāti deſideraſſe: quod dubio procul indicat, inter bruta tauros & elephantos viribus alia omnia antecedere.

REX.

AD hęc Ægyptij regem hominem per elephanti ſimulacrum intelligebant, non ea tantùm de cauſa, quòd cùm gregatim ſemper ingrediantur, is qui maximus eſt natu gregem ducit, quod in regibus eligendis multarū nationum & gentium mos fuit, vt id muneris ſenioribus demandaretur: hinc apud Hebræos Seniores, apud Athenienſes Palæologi, apud Romanos Senatores rerū habenas moderare ſoliti: verū propterea quod habet hoc animi regij peculiare, vt genua non flectat adeò notabiliter vt animalia reliqua, calcaneū verò leuiter incuruet. Nam genua non flectere, dubio procul oſtendit ſupplicabundum nō
C eſſe: flectere verò calcaneum, humanitatem, qua maximè præditus eſt, indicat. Nam apud Philoſophos morū inſtitutores, pes indicium eſt affectus illius qui humilioribus applicatur. Penes verò quem ſit rerū poteſtas, decet quidem eum humanum eſſe, humanisq; rebus commoueri: genua verò flectere non oportere, manifeſtū eſt. Habitus & in oſtentis elephantus regiæ ſublimitatis ſignum, qui Aureliano, multò ante eius imperium donatus eſt, ſolusq; tunc omnium priuatus elephanti dominus fuit, vt legere eſt apud Fl. Vopiſcū. Nam & Scandrocotto Indo homini humili genere nato, quē Alexander Magnus ob linguę procacitatē interfici iuſſerat, pernici fuga elapſo, cùm mox latronib. cōtractis aduerſus Alexandri Præfectos bellum moliretur, Indiam ab eorū dominatione liberaturus, viſendæ magnitudinis elephātus ferus vltrò ſe obtulit, & velut domita manſuetudine eum in tergū ſuſtulit: quod eum regē futurū portento fuit, nec fefellit euentus. Siquidem oppreſsis Alexandri præfectis, Indiæ ſibi regnum aſſeruit, eaq; autoritate polluit, vt Seleucus Alexandri ſucceſſor in Perſide cùm Indiam affectaret, regno illi relicto res cum eo cōponere ſatis habuerit. Præterea ſcriptores rerum, aſsiduum cum ſerpentibus certamen gerere tradunt elephantos, ſerpentes inter alia ſignificata loco ſuo diſpoſita, terrarū orbem, prouincias,

& regiones pro vario picturæ geſtu ſignifica- D
re oſtendimus: eas verò qui domitari volue-
rit, viribus in primis eſſe præditum oportet,
abundare opibus, vt quæ bello neceſſaria
ſunt facile comparet, & cum ipſis prouincijs
arma ſemper exercere. Quapropter, vt mihi
videtur, Natura ipſa rerum humanarum co-
gnitionem hoc exemplo deſcripſit, quippe
quæ elephantum ſuis viribus optimè præmu
nierit, & quæ regem addeceant adiecerit or-
namenta, moresq; & virtutes etiam regias v-
ni illi ante omnia bruta, vt paulo infrà doce-
bimus, elargita ſit. Quod verò pertinet ad

CAESAR.

prouinciarum ſubiugationem, videre eſt in
C. Cæſaris numus. C. Cæſaris numo elephantum promuſcide E
ſurrecta, aduerſus quem ſerpens quaſi concer
taturus inſurgit: in altero videas ſerpentem i-
pſius elephanti pedibus obtritum, in quo in-
ſcriptio eſt, CÆSAR. Potes ex illo, laceſſitū
bello, & hoc, confectum intelligere. Neq; ve-
rò me fugit, elephantū Maurorū lingua Cæ-
ſam appellari ſolitū, quod Spartianus in Æ-
lio Vero tradit, primumq; Cæſaris cognomi-
ne nuncupatum, qui elephantum occiderat.
Sed inepta hæc inſcriptionis cauſa mihi vide-
tur: crediderim autem potius ad munificentiam ſpectare, qua Cęſar elephantos
exhibuerit.

AFRICA.

Q. C. Mari numus. QVem verò elephantum in Q. C. MARI nūmo cōpereris, ibidibus adie-
ctis hieroglyphicum id Africam prouinciā ab eo domitam, ditionemq; Im-
perij in Ægyptū vſq; propagatā, ſignificare crediderim. Elephanti porrò Pom- F
peij Magni currum ſubiere Africo triumpho: & in numo argenteo admodum
Scipionis argenteus numus. pulchro Scipionis Imp. inſcriptio, cuius galea elephantini capitis ſpeciē habet,
infernè aratrum, antè ſpica poſita eſt: quę omnia ad Aphricę triumphum, & an-
nonam inde largiter aduectam ſpectant. Inſcriptio, Q. METELLVS.

V. LEGIO.

IN militaribus uerò ſignis, elephāti legionis quintæ vexillis adpingebantur,
propterea quòd C. Cęſare aduerſus Lucium Scipionem ciuili bello decertan
te, ea legio negotium ſibi contra elephantos dari poſtulauit, req; ſtrenuè geſta
reliquæ victoriæ occaſionem præbuit.

ORIENS.

SEd Auguſto currum ex quatuor elephantis S. P. Q. Romanus in numis
decreuit, quòd, vt puto, ſpolijs Orientis onuſtus Imperatorium inde trium-
phum duxerit. Id honoris Ti. Cæſar poſt adeptum imperiū patri deferendum
curauit, quod ipſa teſtatur inſcriptio, quę ſic habet: TI. CÆSAR DIVI AVG.
F. AVGVST. P. M. TR. PO. XXIIX. DIVO AVGVSTO S. P. Q. R.
D. Veſpaſiani numus. Eundem honorē Claudius Auiæ Liuię Circenſi pompa, currū quippe elephan
torū Auguſtęo ſimilē decernēdū curauit. Sed & DIVO AVG. Veſpaſiano cur

A rus ex quatuor elephantis in numo eſt, cuius latus alterum inſcriptionem habet ad reliquos honores tertij conſulatus: nam qui ſua virtute ad Imperatorij faſtigij culmen euectus erat, re in Oriente bene geſta, paribus cũm Auguſto honoribus honeſtandus fuit: ita Elephas iunctus, prouinciam patriam ſubiugatã hieroglyphicè ſignificabit. Eſt & Philippi Imperatoris numus, in quo elephantus gradiens ſub magiſtro cum inſcriptione, ÆTERNITAS AVG. *Philippi imperatoris numus.*

MVNIFICENTIA.

Eſt autem inter virtutes regias illa, quæ ſolet ante alias populorum beneuolentiam cõciliare, munificentia: hac oſtentanda magni principes elephanto plurimũ vſi ſunt. Hinc videas in Antonini Pij numo elephantẽ promuſcide in ſemicirculũ ſurſum verſus lunata: inſcriptio eſt, MVNIFICENTIA AVG. Atq; itidem in numo L. Septimij Seueri Pertinacis Aug. Imp. VIII. elephas eſt promuſcide in eundem modum curuata, cum eadẽ ipſa inſcriptione, MVNIFICENTIA AVG. S. C. Nanq; hoc eos ſpectaculis exhibitos oſtendit, atq; hinc eorũ Imperatorũ intelligenda munificentia, qui eos modò in certamẽ commiſere, modò in ſaltationem, modò vt funes ſcanderent & inambularẽt, ederent. Quod ſi ad eorum quoq; animalium liberalitatem trahere volueris, ſanè mu- *Antonini Pij numus, et Seueri Pertinacis.*
B nificos hos & liberales inuenias, ſiue ij curatoribus ſuis, ſiue etiam puellis, quarum amore ſe captos oſtendêre, munera elargiri ſoliti ſunt: quandam enim admirandam eorum in homines beneuolentiam, gratumq; in educatores animum ſcribit Ælianus, exẽplo illius qui pro domino multũ diuq; pugnauit, eumq; ſagittis interfectum, promuſcide ſublatum ad præſepe ſuum aſportauit.

TEMPERANTIA.

Sed quid illud, quod etiam in temperantiæ ſignificatum, aut eius qui ſeruare modum in rebus norit, per elephantũ qui cibum caperet exprimebant? Aſſuetus enim certæ pabuli menſuræ, ſi quid largius opulentiusq; appoſueris, tantum aſſumit quantũ quotidiana cõſuetudine paſcere ſit inſtitutus. In Syria cùm domi quidam educaretur, magiſter accepta hordei menſura dimidium ſingulis diebus interuertebat: cumq; aliquando præſente domino totam illi menſuram appoſuiſſet, ſimulatq; animaduertit elephantus duplicatam eſſe pabuli portionem, hordeũ id in partes duas promuſcide diſgregauit, tam æquas, ac ſi vel modio quis demenſus eſſet, vnaq; magiſtro portione derelicta, conſuetam ſibi par
C tem abſumpſit: cuius facti meminit Plutarchus.

ÆQVITAS.

Neq; quidem exemplũ aliud prætereundum, ex quo æquitatis etiam idem hoc animal ſeruantiſsimum eſſe fateamur. Quidam menſuræ quæ magiſtro impendebatur, & lapillos, & puluerem immiſcebat, quò de pondere aliquid fraudaret: animaduertit elephas apud illum carnes elixari, accedensq; cinerem è foco in ollam paria facturus iniecit.

DECLINATOR INSANIAE.

Eſt illud verè regium, inſanos & dementes homines euitare. Quapropter Ægyptij hominem tali prudentia præditũ, vt nihil ſibi cum ſtultis & fatuis eſſe vellet, oſtendere cùm ſtuderent, elephantum & caprum hie-

roglyphicè ponere ſoliti ſunt: ac de Capro quidem ſuo cõmentario quę vſui venerunt, perſcripta ſunt. Cauſam picturę huius eſſe dicunt, quòd elephantus inſpecto capro quamprimũ fugit, tantum eſt inter eos naturæ morumq́ diſsidiũ, vt virtus vitium nullo poſsit pacto tolerare. Facit ad hoc etiam antiquiſsimum Moſaicæ legis inſtitutum, quo principes vbi deliquerint, ſacra facere admonentur ex hirco, cùm alioqui priuati homines capram vel agnum immolarent. D

VANILOQVENTIA euitata.

CVm verò vaniloquum genus hominum regi cuipiam deſpectui habitum, ac ſedulò euitatum oſtendere curaſſent, elephantum & porcum adpingebant: Elephas enim porci audito grunnitu, in fugam ſe proripit eueſtigiò, nõ ſecus ac generoſiores equi præſertim Scythici, aſinorũ ruditum impotenter admodum exhorreſcũt, quod exemplo Darij exploratũ eſt. Nihil porrò quicquã tam conueniens Regi, quàm dicacitatẽ vaniloquentiamq́ ab ædibus ſuis procul ſummouere, eamq́ inimicam ſibi conſtituere, vt adagio receptum ſit, Fidem regiã aſſeuerando in ijs quæ omnino credi volumus atteſtari. De porcis autẽ, quos pice oblitos, & mox igne flammatos Megarẽſes in Antipatri elephantos immiſerint, eosq́ ita fugarint, in Porci ipſius commentario hiſtoria recitata. E

REX VILIVM ASSEctator

QVia verò cornua animalium nulli maiora, neq́ ſpecioſiora quàm elephanto, hac ipſa etiam de cauſa regem oſtendit: cornua enim, vt in Cerui cõmentario declaratum eſt, dignitatis & ſublimium honorum ſignificatum habent. Hominẽ igitur Ægyptij ampliori aliqua dignitate tituloq́ honeſtatũ, qui tamen nulla vel maieſtatis vel decori ratione habita viliſsima quæq́ ſectaretur, ſordesq́ omnes perſcrutaretur, ſignificare ſi vellet, hieroglyphicum elephanti qui mures venaretur proponebant, indignus quidẽ tam vaſta mole labor. Eademq́ nota inurendum facinus, quo Domitianum iam Imperatorẽ ſtylo muſcas perfodientem deriſum accepimus: vel patrem eius Veſpaſianũ de lotio vectigal exigentem, quanquam eius lucelli odor ei bonus videretur. Verùm ſuper hac re notum adagium, Mures negligit elephantus. Ac ne quis cauilletur, elephanti dentes inſignes eſſe, non cornua, Pauſanias omnino eſſe cornua contendit, tum aliquorũ animalium exemplo, quibus aut in ſupercilio aut in naribus cornua naſcantur, tum quòd per aliquot annorũ periodos corrupta decidant, & noua ſuppullulent, igneq́ molliantur, quod in dentibus haudquaquam fit, & quòd in craneo oriantur. F

Mures negligit Elephantus, Adagiũ.

METICVLOSVS.

EST & illud regum ferè omnium proprium, vt ipſi ad ſuam (quod aiunt) vmbram expaueſcant, ita potentiæ comes additus vniuſcuiuſq́ rei metus. Elephan-

A phantum autem conſternationis hieroglyphicũ eſſe manifeſtum, ſi præſertim ij ad ſtagna limpidæ aquæ, vnde ſeſe tanquã in ſpeculo contemplari queant, deducti pingantur: quam ſpeciem ſupra modum reformidant, aut certè abhorrent, & auerſantur, eaq́ue de cauſa turbidam omnino bibunt. Atq́ue hinc Indorum populi, apud quos magnus earum belluarũ prouentus eſt, ſi quos fluuios cum his tranare parent, illunes nubilasq́ue noctes obſeruare conſuerunt.

LONGO TEMPORE QVID EFFECTVM.

SVnt qui pullum elephanti pingant, quippe cui nondum dentes enaſci cœperint, ſi longo quid temporis interuallo factum ſignificare voluerint: hunc enim vtero geſtari Theophraſtus decennium ſcribit: quanquam Ariſtoteles, Ælianus, & alij annos longè pauciores ponant: vtcunq́ue, vulgatum inde dicteriũ, Citius elephantos párere, quotiens tarditatem negotij alicuius inceſſere voluerimus. De ijs verò quæ minimè fieri poſſe ſperemus, Ennius dixit, prius locuſta pepererit Lucam bouem. Ita enim prius Romani vocauerũt elephantos, quòd B à noſtris in Lucania primùm viſi.

VICTVS PROVISIO.

EST & illud apud Horum celebre hieroglyphicum ſuper elephanto, vt ſi hominem frugi, & de victus ratione ſolicitum indicare vellent, elephantũ pingerent dentes ſuos terra condentem. Eum ſiquidem aiunt ſimulac caducos dentes ſuos intellexerit, ſpontè auellere, & terra infodere. Verũ ego crediderim potius vitæ ſuæ proſpicientem, quàm victui legendum, Philippumq́ue ipſum deceptum aliqua forſitan Ægyptij vocabuli æquiuocatione. Manifeſtũ enim eſt ex receptorum autorum probatione, elephãtos dentes ſuos nonnunquã in venatu alliſos arboribus excutere, ſcientes ſe eorum cauſa peti, vt ita præda derelicta vitæ ipſi ſuæ proſpiciant. Et ne indicio ſint venatoribus, quotiens præ ſenecta deciderint, eos etiam tum humo condunt, vnicuiq́ue tamen ſit integrum quam maluerit ſententiam ſequi.

CONCORDIÆ DISCORDIÆQ. EFFECTVS.

HVic verò ſignificato ſubijciemus illud, quo nonnulli Salluſtij ſententiam, quæ eſt, Concordia paruæ res creſcunt, diſcordia maximæ dilabuntur, noC uo cõmento pingere, non tamen infeliciter excogitarunt. In illo Formica in Elephantũ creſcit appoſito caduceo, in hoc Elephantus in Formicã deſinit, aqua & igni pro rebus maximè contrarijs adiectis. Verũ ex huiuſmodi figmento ſi caduceum et aquã & ignẽ ſummoueas, perfectus etiã intellectus ſignificari poteſt, quippe qui minimorũ æquè ac maximorũ cognitionem ſit optimè conſecutus, omniumq́ue vnam quaſi ſcientiã coniunxerit. Sed enim interpretamentũ hoc perinde ac illud arbitrariũ eſſe, nõ inficior. Sed dicet aliquis, Quorſum Elephãtus ad Formicam? Plutarchus porrò de formica multa magnificè locutus, quod animal eſt omnium minimum, ita de maximo non diſsimilia ſe dictur ũ profitetur.

STVPOR.

ATq́ue hic qui mentis tot exhibuit experimenta, quo vel Cicerone id aſſerente libro de natura Deorum primo, belluarum nulla prudentior, ſtuporis tamen nota propter vnã vaſtitatẽ nonnullis habitus, vt legere eſt apud Diogenianum, cui Philoſtratus etiam ſubſcribere videtur, dum neq́ue elephanto, neque dentibus eius quicquam eſſe cum lyra dixit, neq́ue quidem cum peritis viris, cuius hæc Amphione verba ſunt, quæ quidem ideo Græcè ponere libuit, quia in impreſsis exemplaribus corrupta leguntur: ἐλέφας ἐδ᾽ ἀμοῦ δὲ λύρας οὔπω οἱ ἄνθρωποι

ἀδύνατος ὢν αὐτῷ ἐν ὕλῃ, ὥσθ' ἐν τοῖς λόγοις αὐτοῦ χρῆσθαι. quod perinde eſſet, atq; illud quod de aſino fertur, Nihil illi cũ lyra. Quin et Plautus in hanc ſentẽtiam: Meus herus elephanti corio tectus non ſuo eſt, neq; plus habet ſapientiæ, quàm lapis. In quã ſententiam Græci dicunt ἐλέφαντος διαφέρεις οὐδέν. Et Tertullianus eum beſtiam vocat inſulſiſsimã, etſi quam in diuinis literis præ ſe ferat imaginem. Eucherius hominẽ eum ſigno huius dicit indicari, qui magna & enormia ſcelera perpetrarit, citato ad hoc Solomonis loco: Et adducebant ad Solomonem ſimias & elephãtos. Et tamen Indici, cùm omniũ ſint ferociſsimi, adeò vt difficulter cicurari poſſint, ad inſtrumenti muſici pulſationem cantilenarumq; modulationes animum intendunt, aureſq; ad audiendum arrigunt, atq; hinc ita demulcentur, vt nullo alio cõmento efficacius comprimant ferocitatem. Sanè tria elephantorum genera autores ponunt, paluſtres, montanos, & campeſtres. Paluſtres omnino dementes leueſq; eſſe, montanos prauos & inſidioſos, campeſtres manſuefieri facilius, & longè dociliores eſſe: quos nequaquã ſtupidos exiſtimant illi qui eos in theatris figurarum notas & mutationes varietateſq; callere, multorũ teſtimonio compertũ aſſerunt. Romę illud accidiſſe proditũ eſt, cùm eorũ grex & ſaltationes, & orbiũ lubricationes edoceretur, indociliorẽ fuiſſe vnũ: qui cùm à magiſtris increpatus & caſtigatus eſſet, noctu viſus eſt ad vmbrã Lunæ inſtitutionis documẽta illa per ſemetipſum attentare, meditari, & exercere. Verũ hæc nõ ita fortè videantur admiranda, quæ fame magiſtra diſcere cogantur: illa potius admiremur, quę faciũt feri nullis vnquã legibus inſtituti, probitate, prudẽtia, & æquitate, nullis ferè animantibus inferiores.

PIETAS.

QVid quòd ſponte ſua naturæ quadã ſublimitate præditi, pietatem colunt, & religionem obſeruãt? Noua enim apparente Luna, ſponte, vbi iure ſuo degunt, viuo ſe flumine purificant: ſi morbis infeſtantur, Deorum auxilium implorant, herbas cœlum verſus iaciunt, earum internuncio eò preces allegantes: qui quidem geſtus excipiendus eſt ab ijs, qui pietatẽ ex elephanto picto exprimere voluerint. Idem humanis proximi ſenſibus, ſermonem patriũ intelligũt, gloriam & honores ambiunt, ignominia notati mortẽ infamæ vitæ præferunt, quã interdũ, alia ſibi conſciſcendæ mortis occaſione negata inedia finierunt. Quoties verò in theatris oppreſsi, amiſſa fugę ſpe vulgi miſericordiã ſupplicarũt, & quadam ſeſe lamentatione complorantes, totũ caueæ conſeſſum in lachrymas concitarunt.

MANSVETVDO.

CVm tamen tanta ipſi ſint æquitate manſuetudineq;, vt crudelitatis alienæ miniſterio fungi minimè cogi poſsint, quod irrito olim Bocchi conatu apparuit, cõtra minus validas feras pugnare prorſus negant, cumq; maioribus non niſi laceſsiti: & in grege pecudum ambulantes, occurrentia manu dimouent,

A uent, ne quid obterant imprudentes, tantaq; illi imbecillioris huius gregis reuerentia, vt uel feri ex arietis cōſpectu mirificè cicurentur, leneſq; atq; tractabiles fiant. autor Plutarchus Sympoſiacōn XII. Quid quòd aberrantem hominem in ſolitudine factum obuiam non modò non trucidāt, aut alia afficiunt iniuria, ſed clementer & placidè ſeſe duces præbent, & viam illi commonſtrant? Quod verò de ſermone dicebamus, quem patrium intelligant, at etiā certum eos inter ſe habere tradit Oppianus, verùm nō niſi à magiſtris ſuis intellectum. Iam illud ætati noſtræ claro innotuit experimento, eos magiſtri ſui dicto audientes eſſe, ſiue progrediendum, ſiue regrediendum ſit: quē feriāt, quibus abſtineant, quos inuadant, ubi temperandum iræ, ex ipſius magiſtri ſermone cognoſcere: vt non immeritò confirmata ſit opinio, huiuſmodi eſſe quandā illi belluæ cum genere humano ſocietatē, vt M. Tullij dictum ea re ſuper identidem vſurpemus. Cùm igitur elephas iuſti & moderati imperij ſpecies quodāmodo eſſe videatur, meritò Regis nomē, tum ob virtutes, quas ſuperius in eo recenſuimus, tum ob hāc ipſam manſuetudinem atq; clementiā adeptus eſt. M. Antonius cognomento
B Philoſophus, nihil quicquam eſſe dicebat quod Imperatorem Romanū magis commendaret gentibus, quàm clementia, eaq; de cauſa, neq; quidem in rebelles ſuos ſæuitum voluit. Hæc Cæſarem Deorum adſcripſit numero, hæc Auguſtū conſecrauit, hæc Pio cognomentum dedit, hac eadem de cauſa Senatus Ro. timore eo liberatus, quem ex Maximini Imp. immanitate cōtraxerat, clementiſsimis Impp. Maximo Balbino & Gordiano ſtatuas cū elephantis decreuit. Quamuis alia de cauſa Gordiano tertiò quadrigæ elephantorum decretæ ſunt, quippe vt qui Perſas viciſſet triumpho Perſico triumpharet. Sed qualis ea in animali bruto manſuetudo fuit, quam recitat Plutarchus. Romæ cùm pueri quidam per laſciuiam elephāti promuſcidem ſtylis pupugiſſent, iratus ille vnum ex illis arripuit, eū in ſublime iaculaturus, ſublatoq; ad hoc præ metu puerorum ingenti clamore, ſocij moritu
C ri vicem deplorantium, tanto omnium mœrore elephas intellecto, arreptum puerum humi molliter depoſuit, ſatis habens metu illo puerilem audaciam caſtigaſſe.

IRA LACCESSITA.

QVamuis verò ita natura manſueti ſint, in iras tamen acriter incitantur, perturbatiq; irritatione aliqua acerbiore immaniter efferaſcunt (Iuſtus enim, vt in Diuinis habetur literis, cùm iraſcitur, peior eſt) eo caſu tā hoſtibus quàm ductoribus ſuis pernicioſi. Quā in eo animali naturā cùm non ignoraret Annibal, eam in vſum ſuum conuertit: quippe cùm in prçalti fluminis tranſitū elephātos compellere non poſſet, neq; materiæ qua naues cōficeret copiā haberet, ferociſſimū elephantē ſub aure vulnerari iuſsit, percuſſoremq; tranſnatato ſtatim flumine procurrere: elephas exaſperatus ad perſequendum ſui doloris autorem, tranſiuit amnem, & ita reliquis idem audendi exemplum fecit, vt Stratagematōn libro primo apud Iulium Frontinum habetur: idq; in traijciendo Rhodano factum Liuius tradit: quamuis variatam actæ rei memoriam eſſe confiteatur. Sanè Mauri affirmant cor duplex elephanto eſſe, altero quidem iraſci, altero ad lenitatem induci: atq; hoc illud eſt quod horum vtrunq; munus ſupra modum

exequitur. Sanè elephas ad hæc vſq; tempora longa ſeculorum ſerie in Italia fa- D buloſus habitus, neq; hominũ quiſquam adduci poterat tam deformem immanemq; belluam, qualem quantamq; in picturis aſpiciebãt, iis dotibus excellere, quibus apud rerum ſcriptores inſignis habebatur. Nam quamuis trecenteſimo abhinc anno Fridericus II. Imp. elephantum ad nos ex Idumæa tranſuexerit, & ſuperiori ætate alter in Italia viſus fuerit, nihil tamen præter corporis vaſtitatem, quod celebratione dignũ cenſeretur, ſuper illis memoriæ proditũ extabat. Cæterùm omnẽ hiſtoriæ antiquæ fidem adimpleuit Hanno elephas, quẽ initio diximus ab Emanuele Luſitaniæ rege, Indiæq; triumphatore, Leoni X. Pont. Maximo dono miſſum, ac Romæ vidimus, Reuerendiſsime Domine: tanta ingenij, intelligẽtiæ atq; docilitatis exempla præſtitit ea ætatula: quadrimus enim huc aduectus erat, vt nõ modò quæ à ſcriptoribus tradita fuerant credamus, verùm autores ipſos in hoc animantiũ genus quaſi inuidos, eleuaſſe plurima, quæ longè magnificẽtius illuſtranda fuerant, ſuſpicio ſit. Hinc factũ, vt ad eius ſignificata, & eorũ cauſas recenſendas effuſior acceſſerim, qui priuſquã animal inſpicerem, ne pro anilibus fabulis eorũ bona pars acciperetur, veritus fuiſſem. Illud E autem profiteri poſſumus, de reliquis animantibus quæcunq; fidem excedere videantur, ſcriptorum autoritati nos acquieſcere: ſuper elephãto verò quæcũq; admiranda traduntur, nos in Hannone, vel paria, vel veteribus illis longè maiora, oculata fide deprehendiſſe, cuius rei Romã ipſam frequentiſsimũ totius orbis theatrũ teſtem appellamus. Sed minimè loco hoc diſsimulandum, quod ſuper eiuſdem Hannonis ingenio Michaël Syluius, regis ſui ad ſummũ Pontificẽ orator, ſummæ, vt noſti, vir integritatis, fideiq; ſanctiſsimæ, atq; alij narrauẽre, remq; multorum teſtimonio comprobauẽre. Cùm deſtinaſſet Emanuel Rex eum Romam Pontifici Maximo donũ ire, naui quam inſcenderet iam inſtructa parataq; ad profectionem, nullo vnquam pacto per aliquot dies fieri potuiſſe, vt Hanno vel duci ſe ad nauim, vel ſi quo modo adductus fuiſſet, eam vellet inſcendere, vſqueadeò auerſabundus profectionem huiuſmodi reformidabat. Cumq; rex ea re ſuper ſolicitus admodum eſſet, magniſq; pollicitationibus vnumquenq; inuitaret, qui deducendi aſportandiq; Hannonis negotium ſuſcepiſſent, neq; quiſquam nomen profiteretur ſuum, inſuſurratũ demum eſt regijs F auribus, eius belluæ magiſtri dolo hæc fieri, quippe qui puellæ cuiuſdam amore perditus, ægrè ferret ſe in tam longinquas regiones ablegari, proindeq; Hannoni perſuaſiſſet ne ſe abduci pateretur abuehendum: quippe eum in loca ſterilia, inamœna & barbara, vbi ludibrio contumelijſq; omnibus tanquã hoſticæ terræ animal afficeretur, neq; victui neq; ornatui eius vel neceſſaria, vel commoda ſuffectura: longum ad hæc iter & incõmodum, & vaſtum maris æquor arandũ, vt ſatius eſſet in qua tunc erat terra quamprimũ contrucidari, quàm per tot viarum difficultates ad ærumnoſiſsimã deniq; vitã peruenire. Rex hac re cognita, magiſtrũ Hannonis ad ſe quamprimũ acceſſiri iubet, ſeq; dolos eius comperiſſe dicit, ageret itaq; vt intra triduum Hanno in nauim imponeretur, id q; ni propere fieret, interminatus eſt actutùm ſe hominem extremo ſupplicio affecturũ, vt alijs exemplo eſſet, qui mandatis regijs fucum facere auſi eſſent. Hac regis aſperitate territus elephanti magiſter, cùm nullã in cunctatione ſalutẽ intueretur, diſcipulã belluam aggreditur, docet ſe maleuolorũ quorũdam fraude ſubornatũ, qui & felicitati vtriuſq; inuiderent, & regi optimo malè obtemperantes eſſent: longè autem ſecus rem habere, quàm illi mentiti eſſent. Siquidem non ad imma

De elephanto, hiſtoria iucunda.

A nia & effera loca profecturi erant,ſed ad vrbem orbis terrarum dominam,amœno loco ſitam, vbi rerum deliciarumq́ꝫ omniũ quotquot vel auidiſsimi cuiuſcꝫ cupiditate expeti poſsint, copia fertiliſsima redundaret. Ibi eſſe Principem, cui totus penè terrarũ orbis aſſurgeret: apud quèm is in delicijs habendus eſſet, & tanquam Luſciniæ pullus, lautitiarum blanditiarumq́ꝫ affluentia nutricandus: proinde bono animo eſſet, ſecumq́ꝫ primo quocꝫ tempore lætus & alacer nauẽ inſcenderet,affuturos nauigationi Deos, & curſum omnem incredibili felicitate proſecuturos. Ita Hannonem ab eodem magiſtro in aliam ſententiam deductum,vbi ſigna data ſunt, vltrò nauem conſcendiſſe, necꝫ vlla vnquam imperia toto itinere detrectaſſe.

DE RHINOCERONTE.

QVi Rhinoceronta in Domitiani numis inſpexêre,quid id ſignum ſibi velit, quæritare ſolent. Ego factũ id ad Principis adulationem dixerim,qui animalia huiuſmodi ſpectaculis obtulerit, cuiuſmodi munus illud fuit, quod à Valerio Martiale celebratur: *Rhinoceros in Domitiani numis.*

IRACVNDIA EX TARDItate ferocior.

B *Præſtitit exhibitus tota tibi Cæſar arena,*
Quæ non promiſit prælia Rhinoceros.
O quàm terribiles exarſit pronus in iras,
Quantus erat cornu,cui pila Taurus erat.

SVnt enim qui lentitudinem iraſcẽdi, ac nullum mox adhibitũ modum excandeſcentiæ, per huius animalis hieroglyphicũ intelligant. Nam in eo conueniunt autores, magna id indigere irritatione: ſed ubi iraſci cœperit, eſſe ferociſsimũ, quod & altero Martialis expreſsit epigrammate:

Sollicitant pauidi dum Rhinoceronta magiſtri,
Seq́ꝫ diu magnæ colligit ira feræ.
Deſperabantur promiſsi prælia Martis,
Sed tamen is redijt cognitus antè furor.

REX POTENS IMBECILlioris artificio peritus.

C *Nanq́ꝫ grauem gemino cornu ſic extulit vrſum,*
Iactat vt impoſitas taurus in aſtra pilas.

SVnt qui volentes potentẽ aliquem regem imbecillioris alicuius artibus vexatũ intelligere, elephantũ pingunt in certamen à Rhinocerõte laceſsitũ. Naſcitur hic ſiquidem natura hoſtis elephanto, longitudine ei penè pari,ſed cruribus multò breuioribus, colore buxeo, vt Plinius. Cornu is ad ſaxa limato ſe pugnæ præparat:in dimicatione aluum maximè petit, quã eſſe molliorẽ intelligit, eaq́ꝫ perfoſſa actutùm ſuperat elephantum.

ROBVSTVS.

SAnè fortem atcꝫ robuſtum Diuinæ literæ, vt Eucherius tradit, per Rhinocerontis imaginem accipiunt, illudq́ꝫ Iobis ex Hebræo fertur: Nunquid vult rhinoceros ſeruire tibi? Terribilis, ait is, fera rhinoceros, cui gemina in naribus cornua: atcꝫ ita in Domitiani numis obſeruauimus, in quibus Rhinoceros ſpe-

ctatur nares gemino cornu inſignis, qualem celebrat Martialis. Præterea qui D
nuper allatus eſt ex India inferiori ad Luſitaniæ regem, cuius imaginem ad Leo
nem X. P. M. tranſmiſſam vidimus, vnum quidem in nare cornu habet, alterũ
supernè prorumpit, non adeò magnum, ſed prævalidum eſſe Luſitani omnes,
qui animal viderunt, atteſtantur. At longè curioſius hoc vidẽdũ: in Diuinis ſi-
quidem literis μονοκέρωτα, & ῥινοκέρωτα, Vnicornẽ ſcilicet & Naricornẽ plerisq; lo-
cis confuſim acceptum fuiſſe, nimirũ à nouis & veteribus Theologis, qui cùm
hiſtoriã ignorarent, duo hęc vnum eundemq; eſſe crediderunt, ita vbiq; ab alijs
vnicornẽ, ab alijs naricornem vno eodemq; loco poſitum inuenias. Id quod ac-
cidiſſe puto, quòd, vti diximus, plerique horũ idem eſſe animal arbitrati ſunt Rhi
noceronta & Monoceronta, cùm alioqui longè diuerſa ſint, ſeparatimq; à Pli-
nio vtrunq; poſitum, qui libro octauo, capite poſt vigeſimum primo; Monoce-
rotem aſperrimam ait ferã, reliquo corpore equo ſimilem, capite ceruino, pedi-
bus elephanto ſimilis, cauda apro, mugitu graui, vno cornu nigro media fronte
cubitorum duûm eminente. Quæ quidem deſcriptio eum ſignat, quem vulgus
Halicornũ vocat, quem aiunt pudicitiæ ita amantem eſſe, vt nõ niſi puellæ vir- E
ginis ope capi poſsit, quam venatores ibi ſtatuerint ſedentem quò animal id po
tum pabulatúm ue ſe conferre animaduerterint. Accurrere enim vnicornem ad
puellam huiuſcemodi, inclinatumq; caput in eius gremiũ collocare, altiſſimoq;
mox occupari ſomno: ſignoq; venatoribus à puella dato approperare eos, & fe-
ram nullo negotio capere, atq; hoc vnius tantũ cornu præmio, quod contra ve-
nena pollere prędicant: ramenta quippe eius efficaciſsimè ſanare, & toris ſtratis
partem eius impoſitam, ſi quid veneno vitiatum apponatur, ſudorem emittere.
Rhinocerõnta verò eodẽ libro Plinius capite XX. ponit, qui cornu non in fron
te habeat, ſed in naribus: alterum eum à Dracone hoſtẽ genitum elephanto, &
quæ ſuperius allata ſunt de vtriuſq; pugna. Sanè alibi in Diuinis literis Rhino-
ceronta hieroglyphicũ eſſe fortis & robuſti viri, vti ſuperius dictum, notat Eu-
cherius citato ex Iobe loco: Nũquid volet Rhinoceros ſeruire tibi? Et apud Ba
laam ſcriptum inuenias, Cuius fortitudo quaſi Rhinocerõtis, vt Latinæ plereq;
omnes habent interpretationes, quamuis Sanctes vnicornis reddiderit. Igitur
ſi quid ariolandum, cùm Pſalmo hoc vigeſimo primo comparatio referatur ad F
animalia robuſtiſsima & indomita, diuinumq; auxilium contra eorũ impetum
atq; vim imploretur, quippe vt Chaldęi & Arabes expoſuerũt, Salua me à fero-
ci fortiſsimo ſicut leone, & à rege potẽte, cuius potẽtia ſit ſicut Naricornis, eáq;
plerique lectionẽ probent, non dubitarim aſſerere loco hoc Rhinocerontis lege-
re. Vbi verò Pſalmo XXVIII mentio fit amabilioris animalis, dicatur quippe
Sarion apud Hebræos, quod Græci reddidêre ἠγαπημένος ὡς υἱὸς μονοκερώτων, Latini
verbum verbo reddẽtes, dilectus quemadmodũ filius Vnicornium: vetus etiã
traductio Vnicorniũ habeat, nulli dubiũ eſſe crediderim, quin caſtior iſtius lo-
ci lectio ſit μονοκερώτων. Atq; hęc, mi Domine, ſunt quę ſuper Elephanto, qui Rhi-
noceronta ſecum traxit, colligere per occupationes licuit. Tu qui ætatẽ omnẽ,
horasq; omnes aſsiduæ lectioni ſoles impendere, longè illuſtriora reconditio-
raq; forſitan inueneris, quæ ſi ad manus meas peruenire nõ potuerũt, indulgen
dum eſt mihi: non enim ignarus es quantum mihi Principũ obſequia, negotio-
tumq; turbationes de ſtudijs literarum ſubtrahant, crebriſq; me interpellatio-
nibus auocent. Quare tu atq; alij, qui vitæ meæ rationem inſpicitis, mihi eſtote
æquiores, cùm præſertim admoneat Maro, neminem eſſe qui poſsit omnia.

AD ERVDITISSIMVM LAELIVM TAVRELLVM ILLVSTRISS. COSMI DVCIS FLORENTINORVM IVRI PRÆFECTVM, DE IIS QVÆ PER TAVRVM ET BVBVLVM OMNE GENVS *ſignificantur ex ſacris Aegyptiorum literis.*

IN publica peccare commoda videar, doctiſsime Taurelle, ſi Tauri mei mugitus neſcio quos Sereniſsimo Duci Coſmo meo, imò tuo, imò proborum omnium patrono, dedicare non erubuerim. Nam quamuis non ſim neſcius eum ſtudioſorũ commodis applaudere, maiorum ſuorũ exemplo, qui omnes ſummã & eam æternãm laudem cõparauere, dum ſcilicet literas & virtutes, & bonos omnes mores in Italia, atqueadeò in ipſa clariſsima ciuitate Florentia florere, & in honore eſſe, omni ſtudio, conatuq́ omni curauere: negotia tamen, quibus iuuenis ornatiſsimus nunc in tanto rerum Italicarũ motu & perturbatione detinetur, non permittunt, vt importunus accedam, tametſi ſapientiſsimè & magna cum ciuium ſuorum cõmendatione omnia temperet & moderetur, ita vt omnes curam, ſtudiumq́ ſenile in ætate tam viridi admirentur. Quare Taurello potius amico benigniſsimo eum alendum curandumq́ dedi; cui cibus is, quo Taurus noſter paſcitur, ſufficit abundè, vt cùm opportunũ fuerit, resq́ ipſa monuerit, ſuo tempore & loco Taurellus de Tauro, quæ in eo ſunt laudabilia, atq; magnæ etiã admirationis, proferat, & ratiocinetur, Principemq́ ingenio præſtantem, quibus dotibus animal polleat, & ſi dicere licet, quibus virtutibus inſignis habeatur, interdum commonefaciat. Nam quæ homines rectè laudabiliterq́ faciũt, cùm illi ad hæc agenda nati ſint, & vnuſquiſq; ab animo ſuo, qui ratione pollet, poſsit exempla deſumere, quia tamen dotes hæ ab humana natura demanant, non vſqueadèo ſunt in nobis admirandæ: ſed quæ feræ faciunt animalia, quibus ſinguli ferè ſingulis motus ſunt impertiti, ſi vltra naturæ ſuæ fines prouehantur, eo precioſiora iudicantur, quo magis interdum humanum genus in certamen prouocare comperiuntur: cuiuſmodi multa admiranda ſuper Elephanto proximo Commentario ad Reuerendiſsimum Sfortiam commemorauimus, quibus non inferiora forſitan de tauro vel bouillo omni genere dicturi ſumus.

TEMPERANTIA.

D

ADmirabilem quandam in Tauro continentiam cùm animad-
uertiſſent Ægyptij Sacerdotes, temperantia præditum homi-
nem, ab humanarũ quippe rerum affectu non alienum, cæte-
rùm modeſtiæ ſeruantiſsimum, ſignificare ſi vellent, Taurum
naturæ admodum robuſtæ ac validæ faciebant: cuiuſmodi ſpe
ciem Philoſtratus Paſiphaë deſcripſiſſe mihi videtur, cùm du-
ctorem illum gregis pugnacem, ſuperbum, exultantem, ſpecioſum cornibus, co
lore niueo, lato gutture, ceruice craſſa, palearibus latè longeq; pendentibus, ar-
mis ad aſpectum inhorreſcentibus effingit: qualem quippe faciem habemus in
numo quodam argenteo, cuius inſcriptio eſt, M. L. THORIVS. Cauſam hu-
ius hieroglyphici eam Philoſophi tradũt, quòd animal hoc ſit calidiſsimũ, atq;
inguine præcipuè potens, ita vt vno tantùm initu citra motũ impleat efficaciſsi
mè, quòd ſi cõtingat vt ab naturali aberrarit loco, vaccã ea in quam occurſarit
parte, qua præditus eſt inguinis firmitate, vulnerat, nõ ſecus ac ſi telo eam acu-
to impetijſſet. Vſqueadeò verò ſemen illi promptuarium eſt, vt exectum taurũ E
impleſſe tradat Ariſtoteles: atq; hinc pleriq; veteres ſcriptores, viri pudenda
Taurum appellauere, vt muliebria βυβάλιον. Animal tamẽ hoc in libidinẽ vſque-
adeo concitatũ & furens nõ ſæpius quàm bis die inſcendit, à conceptu verò i-
pſius vaccæ modeſtus caſtusq;, nihil vlterius tentat. Huius rei cauſam in vacca
multi ponunt, quæ taurũ propter rigorem genitalis nimiamq; tentiginem, ve-
luti ceruę etiam, neq; non teſtudines faciunt, rarò patiatur. Vnde dixerit Hora-
tius de fugitiua puella:

Nondum ſubacta ferre iugum valet
Ceruice, nondum munia comparis
Aequare, nec tauri ruentis
In venerem tolerare pondus.

Sed enim ſpectandum hoc exemplum continentiæ habere cauſam in tauro, ma-
nifeſtum eſt ex eo, quòd ſpontè taurus à conceptu diuortio quaſi facto ſecubat,
ac vt in Epiro maximè videre eſt, trium plerunq; menſium ſpatio non apparet,
ſed errabundus, vt apud Virgilium eſt, Latus niueum molli fultus hyacin-
thò, Ilice ſub nigra pallentes ruminat herbas: &, quod ait Ariſtoteles, ἀτιμαγελεῖ,
quod nõ infeliciter quidam abarmentarẽ dixere, hoc eſt, ſeorſum à vaccarũ con-
ſortio, grege conuictuq; paſcitur. Quod dictum volui, vt vnuſquiſq; ſciret quo F
geſtu taurus pingendus ſit in cõtinentię ſignificatum. Vt verò ad verbum ἀτιμα-
γελεῖ, & ex hiſtoria prouerbium reuertamur, hæc eò ſpectant, vt impoſitũ petu-
lantię modũ, & probatiſsimã ex ea pictura continentiã intelligamus: atq; ita for
tè accipiẽdũ illud apud Theocritũ, ἴσα καὶ ταῦρος ἀν' ὕλαν, in ſyluã abſceſsit taurus.
ſed hæc tamẽ, quia copioſę & feliciter ſunt ab cruditiſsimis pleriſq; viris, pręſer-
tim Eraſmo Roterodamo, tractata, nos non vlterius proſequemur. Neq; verò
me latet in Epiro Pyrrhicas boues fuiſſe miræ magnitudinis, quæ quia Veneris
expertes eſſent, & omnino intactę cuſtodirẽtur, ἄπωγαι dicebantur: ſed hoc illis
hominũ cura, nõ natura dabat. Eædem neq; iungebantur, ideoq; iniuges dictę,
quòd intaminatæ pudicitiæ ſymbolum præ ſe ferrent. Mineruæ in primis ma-
ctabantur, virginitatis, quæ iugum neſciat, indicium. Ex iis autem ſatis manife-
ſtum eſt, nos in libidinis tẽperãtia dubio procul ab eo genere vinci, quod alio-
qui procaciſsimũ, & in riuales pugnaciſsimũ eſſe conſtat. Quare haudquaquã
leui de cauſa cœleſtis ille Taurus Veneri dedicatus: neq; Venus temerè à ſapiẽ-
tiſsimis Poëtis aurea vocitata, quæ quidẽ ſyncerã, caſtã & purã generãdi cupi-
ditatem

A ditatem cœlitùs inſpirat, nō laſciuias petulantiores, adulteria turpia, & impudi-
cam humani generis contumeliam, quam voluptatibus dediti mortales, dū
appetentius æquo per ſummam incontinentiam cōſectantur, cogi ſe ui ſiderum
affirmare audent, quò ſuæ velum impudentię prætendant, cùm tamē à cœlo ni-
hil non vndecunq; ſanctiſsimum emanare veriſsimè dicat Plato. Sedenim ſi nō
ex ciuilis vitæ moribus, ſi non ex diſciplinis, & ſapientum præceptis, ſi non de-
niq; legum minis ad honeſtatem inſtitui potuimus, agè agè iam à brutis rectam
viuendi rationem indipiſcamur, & ingenium eorum ſecuti, noſtrę opē feramus
imbecillitati. Tali autem continentia fuiſſe præditum Druſum, fama canit, qui
ſe vxori, quandiu in expeditione Germanica fuit, conſeruauit. Et quod de Tau-
ri ſecubitu dicebamus, Peſcenium quoq; Nigrum ferunt ignarum rei venereæ
fuiſſe, niſi quantum procreandis liberis impenderetur. Inuenies huiuſmodi e-
xempla in hiſtorijs etiam recētioribus, vt de Pemone Bellunēſi, quem Vtinen-
ſes ob integritatem, iuſtitiam, ſummamq; prudentiam, Principem ſibi delege-
re. Neq; ſua in hoc fraudandum laude fœmineum genus, cùm Zenobia illa Au-
B reliani Imp. etiam hoſtis epiſtola commendetur, quæ, Gallieno remp. negligen-
ter adminiſtrante, imperium ſibi comparauit. Eam ferunt cùm ſemel cōcubuiſ-
ſet, expectatis menſtruis ſe continere ſolitam, ſi prægnans eſſet: ſin minus, pote-
ſtatem quærendis liberis viro cōceſsiſſe. Vulgò tamē apud Seras nefas eſt à cō-
ceptu fœminam adiri. Eius continentiæ atq; modeſtiæ cauſa, qua boues ita, vti
oſtenſum eſt, cōmendantur, Mycerinus Ægypti rex Cleopis filius, filiam quæ
ſe ſuſpenderat, quòd ſtupratam ſeſe à patre ferret indigniſsimè, lignea boue au-
ro ſolido ſuperinducto condiderat. Et antiquiſsimis Hebræorum ſacris offerre
vitulum, eſt carnis impotentiā peruiciſſe, vt Origenes Leuitico interpretatur.
Exempla verò huiuſmodi ea de cauſa nonnunquā interſerimus, quia totus hic
noſter labor ad eorum vſum ſuſceptus eſt, qui pictura delectantur, vt pręter Æ- *Hieroglyphi-*
gyptiaca, & alia pleraq; myſtica, hiſtoriam etiam habeant, quam ad id quod ele- *corum vſus.*
gerint argumentum accommodare poſsint.

MODESTIA.

NEq; alia de cauſa crediderim ego mulieres Elienſes, cùm Baccho, quē cole-
C bant, preces funderēt, orare ſolitas, vt βοέῳ ποδὶ, taurino quippe pede ad ſe
ueniret, niſi vt ſuam ita modeſtiam oſtentarent: nihil enim minus fœminam de-
cet quàm præcipitantia, vel ardor audaciæ. Quare Dido Virgiliana cum mode
ſta inducitur, breuiter, & vultū demiſſa profatur. Figurabant verò Græci Dio-
nyſium tauri ſpecie, quòd eundē, & Oſirim intelligebāt: de cuius probitate atq;
iuſtitia, ſummiſq; in humanū genus beneficijs, multa multis in locis hoc cōmen-
tandi genere dicenda ſunt. Porrò Dionyſius apud Argiuos βουγενὴς, quaſi boui-
genam aut ex bouillo genere dicere vellent, cognominabatur. Quòd verò ſupe
rius dictū eſt, cœleſtē Taurū pios & honeſtos atq; legitimos amores afflare, nō
ſum neſcius, Iulium Maternum ijs impudicitiā minari, qui Taurum habuerint
in horoſcopo; maluiſſem eum prolificum, aut fœcundum dicere, ne notam eam
cœlo inuſsiſſet immeritò. Huius ſanè fertilitatis, & præſentaneę ſeminis faculta-
tis ergò, inſtitutum aiunt boni ominis cauſa, vt in condendis oppidis ſulcò illo
primigenio imprimendo, bos mas non caſtratus, & vacca iungerentur, & cùm
ſacrificabant circum mœnia, quinto quoq; anno integra animalia mactabant.
Sanè Orpheus menſem μονοκέρωτα μόσχον appellat, vnicornē quippe vitulū. Et Eu-
ſtathius Ἰλιάδ. α. menſem ait bouem dici, vtpote qui ſit generationis effector,

PETVLANTIAE frænum. D

AD hæc Niliaci illi ſacrorum cuſtodes, cùm hominē à priori petulantia ſibi modeſtius conſulentem ſignificare vellent, non ſimplici forma taurū, ſed caprifico caput, colla, armosq́ꝫ redimitum pro iſtiuſmodi virtutis hieroglyphico proponebant. Caprifico enim ea vis eſt, vt laſciuientium taurorum, & quantumuis ferocientium naturam uſqueadeò cōpeſcat eorum collo circundata, vt immobiles propémodū eos reddat: cuiuſmodi taurum ab Hercule compreſſum domitumq́ꝫ myſtico fabulamēto Græcia cōfinxit, perinde ac reliqua etiam monſtra ſuperata, ceſsiſſe virtuti vitium hieroglyphicè ſignificant: tametſi non ſum ignarus, quæ de tauro Herculeo traduntur, referri à pleriſq́ꝫ ad Acheloum amnem, cuius fabula quia omnibus eſt ſcholis tritiſsima, mihi nunc fuerit diſsimulanda. B Origenes Adamantius taurorum immolationem, quæ in diuini numinis tabernaculo fieri iuſſa eſt per Hebræorum legem, ſignificare dicit apud nos ſuperbiæ tumorem & inſolentiam eſſe mactandam. De vitulo verò in holocauſtum offerendo copioſiſsimè ſcribitur ab eodem, Leuitico homilia ſecunda.

Taurus ab Hercule ſuperatus.

OBTVTVS AMATORIVS.

NEcꝫ tamen illud omitti debet, obtutum amatorium, qui modeſtia ſeruata fiat, ad Tauri oculos referri ſolitū à peritiſsimis. Vnde illud, βλέπειν ταυρηδὸν, quod tum in Platonis, tum in Xenophontis Cōuiuijs, & Phædone, & alibi, eadem ferè ſententia poſitum animaduertas: tametſi nonnulli rem ad indignationis ſignificatum retraxere, toruumq́ꝫ tueri interpretantur: quo ſignificato apud Ariſtophanē ſuper Æſchylo dictum, ἔβλεψε γοῦν ταυρηδὸν ἐγκύψας κάτω. Aſpexit igitur tauricè ad humum lumina deiectus. Hac enim facie iratus Æſchylus inducitur ab Ariſtophane. Necꝫ ſum neſcius toruitatem à taurorū ferocia dictam, vt etymologiarum autores tradunt, qui toruitatem tauri acerbitatem intepretantur. C Huic longè diſsimile eſt Βοῶπις, quo quidem oculorū pulchritudo atcꝫ gratia ſignificatur. E In ijs tamen quos ſuperius citaui, nimirum de amatorio obtutū intelligitur, in quo modeſtia primas obtinet, isq́ꝫ plurimum fieri ſolet in obliquum, & id toruum eſt.

BONORVM OBSEQVIVM.

ALia porrò picturæ ſpecie, hominem eā modeſtia præditum, vt facilè eum queas à perperā factis auertere, indicare ſi vellent, taurum genu dextero illigatum pingebant: hunc enim ſi dextero alligaueris genu, manſuetū & vincula conſequentē inuenies. Hoc cū Romæ Clementis VII. principatu Græculus quidā effeciſſet, ducto ſæpius ferociſsimo tauro per vniuerſam vrbem, quē tenui admodum funiculo ita religarat à genu, peritiſsimi Magi nomen apud imperitos aſſecutus eſt. Edomitę aūt ferociæ hieroglyphicū

apud

A apud Georg. Anſelmum vidi,impreſſum numo taurum,cauda ſurrecta, capite cernuo, anteriore crure læuo genuflexũ, ſub querno ſtipite,à quo laurea pẽdebat:ab altero latere caput leonino ſpolio armatũ.Inſcriptio,MILO CROTON.

PROLES MASCVLA, PROLES FOEMINEA.

AEgyptij ijdem ſacerdotes, vbi maſculã prolem myſticè deſcribere vellent, taurum ab inſcenſione in dextram ſe partem demittentem figurabãt: ſi verò fœmineum fœtum exprimere voluiſſent,eundem in læuam auertentẽ ſe pingebant.Compertum ſiquidem eſt,taurum à conceptu diſcedentem ſi deflexerit in dextram,marem eſſe genitum:ſi ab læua abſceſſerit, fœmineum eſſe fœtũ.Ad hæc Parmenides, fœtũ tunc eſſe patri ſimilem aſſerit, cùm à dextra locorũ parte editur:matri verò,cùm ab læua.Hippocrates tradit ſiniſtro teſte obligato marem generari, dextro verò fœminam: tantiq́ eſſe dextrarũ ſiniſtrarumq́ partiũ in maribus fœminiſq́ cognoſcendis obſeruationem,vt ſi mammarũ prægnantis mulieris dextra flacceſcat, macra'ue repentè fiat, ſi gemellos paritura fuerat, marem abortũ fieri dicant: ſi verò ſiniſtra macreſcat, fœminam deperdi. Quin B & Onirocritæ hæc eadem intelligunt, cùm imaginari dextra parte dentes amiſſos, marium conſanguineorum obitũ ariolantur, ex ſiniſtra verò fœminarũ.In dextra autem parte vteri materni ſæpius moueri mares, in læua verò fœminas cõſtat.Albertus ſibi compertũ ait,mulierem quãdam fœminas tantũ parere ſolitam ea de cauſa, quòd à conceptu ſemper in læuũ latus decumberet:admonitã verò cœpiſſe in dextrã conquieſcere,ac ſolos deinde mares genuiſſe.Necq́ verò diſſimulandum quod ad Ægyptiorum cõmentũ facit, Septentrioni vim maſculam ineſſe,quod necq́ quidem Ariſtoteles diſſimulauit: docet enim is, ſi maſculos plures creari volumus, admiſſuræ tempore dies ſiccos,& halitũ Septentrionis eligendũ,& contra eum ventũ greges paſcẽdum: ſin verò fœminas generari velimus, Auſtri captandos flatus, & in eum paſcua dirigenda, quòd vis in eo vento muliebris inſit. Africanus quoq́ rem hanc tangit in Georg. Ait enim: Si marem velis,Aquilone ſpirante admiſſurã faciendã: ſi fœminã, Auſtro. Sed C enim de læuis dexteriſq́ mundi partibus magnũ eſt inter autores diſsidiũ. Vnà enim cum Ægyptijs dexteras mundi partes ſolſtitiales, ſiniſtras brumales intelligit Empedocles:de quo ita Galenus, ἐμπεδοκλῆς δὲ δεξιὰ εἶναι τὰ κατὰ τὸν θερινὸν τροπικόν, ἀριστερὰ δὲ κατὰ τὸν χειμερινόν. Necq́ deſunt qui primas olim fœminas ad ortũ & meridiem terra genitas,mares verò ad Septentrionẽ & occaſum fabulentur. Plato tamen Ariſtoteleſq́ alia ratione orbem diuidentes, Orientales eſſe dextras, à quibus initiũ motus:læuas autẽ occiduas tradidere,vt idẽ Galenus recitat, πυθαγόρας δὲ πλάτων καὶ ἀριστοτέλης δεξιὰ τοῦ κόσμου ἔφασαν εἶναι τὰ ἑῶα, ἀφ' ὧν ἀρχὴ ἐστὶ τῆς κινήσεως, ἀριστερὰ τὰ ἑσπέρια. Contrà Varro Latinę linguæ lib. VI, cœlum ait dictũ templũ:eius cœli partes quatuor conſtitui,ſiniſtram ab Oriente,dexterã ab occaſu,anticam ad meridiẽ, poſticam ad ſeptentrionẽ. Cui Plinius ſubſcribit dicens, errantia ſidera cõtrarium mundo curſum agere, quippe læuũ ſemper illo in dexterã præcipiti. quãuis Feſtus Anticam eam cœli partem, quæ ad meridiem ſole illuſtratur, dexterã vocat,ita enim anticã interpretatur:poſticam verò ad ſeptentrionẽ,ſiniſtrã. Alcinous in Grecorũ monumentis adnotatum ait morem ſacrificãdi ſeruatũ diu, vt circumcurrerent aras, curſum auſpicati ab læuo dextrorſum Zodiaci quadã imagine, cuius motus ſit mundo diuerſus ad exortum vergens: mox verò ab dexteris læuorſum procurrerent, quo motu cœlum rotari manifeſtum. Contrà Ægyptiorũ poſitionẽ T. Liuius libro ab Vrbe cõdita primo,dexteras ad meri-

diem partes Augurũ inſtituto,ad ſeptentrionem ſiniſtras ſtatutas ait. Ad hanc D
ſententiam facit quod Pſalmo apud Hebr. 89 legitur, Aquilonem & dextrum
tu creaſti:quod nonnulli Auſtrum interpretantur,alij mare. Cum Hebræis ve-
rò conſentiunt & Chaldæi, qui Auſtrum ponunt. Sedenim & Auſter pro mari
nõ ineptè accipitur, ſi ſphęra recta ſtatuatur polis ad finitorem inclinatis. Nam
Ægyptij, quos Cleomedes,non poſtremi nominis autor,ſecutus eſt,ipſam mũ-
di totius figurã aliter deſcripſere, vtpote qui Aurorã eſſe caput,Borealia dexte-
ra,Auſtralia ſiniſtra conſtituere:maritimisq; piſcibus tum ob alias cauſas, quas
loco ſuo recenſuimus,tum ob id præcipuè abſtinebãt,quòd Nilum à ſiniſtra or
tum,quippe fœminea fœcundaq; parte, in dexteram quippe virilem ſterilemq;
(ita enim erant eorum cõmenta) illapſum, quippe vbi mare ſit, corrumpi dice-
rent. Nam de maris ipſius ſterilitate ſuo loco diximus: atq; ita dexteram oram,
hoc eſt,maritimam,cõſiderato Ægypti ſitu, perditionis ſymbolum ſtatuebant.
Neq; hîc diſſimulandum,quòd apud Eucherium, vbi de Aquilone loquitur,
qui pro Dæmone accipiatur, inuenies eum vocari dexterum,& ita ipſum quo-
que ſibi dexteri nomen adſciſcere. Nam & Hieronymus quartis Hebræorum E
caſtris Aquilonem dexterum appellari tradit,ſed falſum ait nomẽ cùm de Dæ-
mone eius venti domino intelligatur,qui vndecũq; ſiniſter,ſiniſtra omnia mor
talibus oggerat appetenda. Cauſam tamen Eucherius ſuper dexteri nomine a-
liam ab hac arbitratur, quippe quòd perperàm agere volenti dexter adſit obſe-
cundando,ſuadendo,procliuiter attrahendo. Nam illud palàm eſt,ait,in Sacris
literis diabolum geſtare Aquilonis nomẽ,eaq; locutiõne quicquid bonis cona-
tibus aduerſatur accipi:is enim bonorum operum ardorem extinguit, atq; om-
nia frigefacit:& ob id & infideles & impij,cõtumaces ſceleratiq; homines,eo no
tantur hieroglyphico. Vnde illud:Ab Aquilone pandetur omne malũ.Et quia
flatus vehemens quò frigidior, eò magis ignem in quem inciderit exuſcitat,di-
ctum,Ab Aquilone exardeſcẽt mala ſuper terrã. Tetigere & Poëtæ noſtri dex-
teras læuasq; cœli partes. Sedenim Maro & Naſo,nullius addicti iurare in ver-
ba magiſtri, eas non diſtinxere. Lucanus Ægyptiorũ adhæſit factioni, & ſen-
tentiam ipſe ſuam declarauit eo loco:

Ignotum vobis Arabes veniſtis in orbem,
Umbras mirati nemorum non ire ſiniſtras. F

hoc eſt, in Auſtrales partes non porrigi. In hoc autem id intereſt,vbi quis vni-
uerſi ſtatuat caput: quo ſuper argumẽto plu-
ra dicere noſtri non eſt inſtituti, quare ad i-
pſas rerum ſignificationes reuertamur.

AVDITVS PROMPTVS.

AVditu enim duo ex quadrupedum ge-
nere maximè pollent, Ceruus & Bos:
quamuis, vt in Aſino dictum, Ariſtophanis
interpres Murem & Aſinum præferat: quod
alij viderint. Sedenim Ceruus quamuis acer-
rimi ſit auditus, tantiſper tamen eo excellit,
quandiu arrectas auriculas tenet, quas ubi
demiſerit,non ſolùm non præſtat auditu, ve-
rumetiã laborat ſurditate. In Tauro aures ad
audiendum promptæ ſemper, atq; eo præſer-
tim tempore, quo fœmina pruritu exagitata mugierit,quo non amplius quàm
per ho-

A per horas ad ſummum treis afficitur, eo tempuſculi ſpatio niſi taurus acceſſerit, naturam colligit, neq; antea quàm vigeſimo pòſt die mas à fœmina repetitur, quod raró tamē accidit, quia taurus quantumlibet longè abfuerit, accepta voce ſtatim accurrit. Eaq; de cauſa Ægyptij ſacerdotes per auriculam tauri pictam, & auditum & obſequij ſedulitatem indicabant. Pari modo iuuenca quoq; tauro ſe morigerā præbet. Sanè Vaccam Ægyptij Veneri dedicarūt, quam cœleſtem vocant: & Iſidis ſuæ frontem cornibus inſignitam oſtentabant, quippe ob obſequium quo ipſa quoq; tauro paret, ſimulac incitari eius ad venerem mugitū audierit. Licet verò ſingulis animantibus voces propriæ ad initum ſint, vt ſuibus, & capris, & ouibus, nulli tamē grauior quàm bubus fœminis. In reliquis porrò animaliū generibus mares grauius ſonāt quàm fœminæ: in bubus econtrariò eſt, ait Ariſtoteles: nam boum fœmina grauiorem quàm mas vocem habet.

N E P T V N V S.

AT cùm mugitus pelagi taurino ſit nō abſimilis, & ipſi Neptuno tauros immolabant, & eum ab eodem mugitu μυκητὴν appellabant: quia idem Deus
B à ſacerdotibus nonnunquā ταύριος nuncupatus eſt. Quos verò tauros Neptuno ſacros eſſe volebant, vndecunq; nigros deligi iuſſerūt, vt ita pelagi colorem exhiberent. Atram enim, nigram obſcuram ue maris aquā dicere mos vbiq; eſt: vnde etiam Aquilam ab aquæ colore, quippe fuſco, dictam volunt, deumq; ipſum cærulicomū, & cæruleo indumento veſtitū paſsim inuenimus. Ad hæc pectus illi præualidum, armiq; taurorum in morē carnoſiores attribuuntur. Hinc
in pulcherrimo Syracuſanorum numo latum conſpicias portū, in cuius medio ea membrorū habitudine taurus procumbit, delphinis circùm colludentibus. *Syracuſanorum numus.*
Qui verò ludi Taurij nuncupati fuerunt apud Romanos, haudquaquā Neptuno, ſed inferis dijs inſtituti erant ad ſedandam peſtilentiam quæ Tarquinio Superbo Rege in mulieres grauidas ſæuiebat: inde ſcilicet ortam, quòd caro taurina populo diuendita fuerat. De Neptuno verò qui ταύρειος, vt apud Heſiodum Scuto Herculis, vocaretur, alij dicunt propter vndarum ſonum, quę, vti diceba mus, boum inſtar mugiāt: alij, quia Neptunus taurina induebat galea: vel quia ita eum Bœotij vocitabāt à tauri ſacrificio quod illi erat inſtitutū, de quo Maro: *Ludi Taurij.*
C *Taurum Neptuno, taurum tibi pulcher Apollo.*

F L V V I I.

QVin & fluuios ipſos cornigeros vel ταυροκράνους, hoc eſt, tauricipetes, & taurituos, vt luculentā apud Græcos locutionem interpretemur, paſsim effingunt. Hinc Tybris Maroni,

Corniger Heſperidum fluuius regnator aquarum,
Et gemina auratus taurino cornua vultu

Eridanus. Vt apud Ouidiū in Metam. Granico nata bicorni, non vt vulgata habent exemplaria, Gracili cognata Granico. Sic tauriformis Aufidus Horatio. Nam & taurū à Perilao Phalaridi dono datum, Gelonis fluuij fuiſſe imaginem, apud Pindarū Pythijs legas. Et Timæus taurū eum quamuis ita dicatum, ab Agrigentinis in mare proiectum aſſerit, ne qua tam ſæui tyranni memoria ſuperesſet. Cōpluribusq; demū in locis flumina taurina ſpecie fingi ſolita cōperimus, vt Eurotas apud Lacedæmonios, Cephiſus apud Argiuos, Aſopus apud Sicyonios & Phliaſios fuere: quem tamen Athenienſes humana facie figurabāt, cornibus tantū a fronte prominentibus: ſiue propter mugitū, quem, vti dictū, ciere flumina taurorum inſtar videntur, & taurorum inſtar atrocia ſunt, vt Fe-

ſtus ait: ſiue quòd cornua fluminibus ab flexuoſis eorũ lapſibus attribuuntur. D

TONITRVS.

QVod verò pertinet ad mugitum, mythologi philoſophi abactas Geryonis boues impulſu Herculis, tonitrus hieroglyphico ſignificato intelligi debere autumant: quæ quidem ſententia eorum eſt, qui Heſiodi philoſophiam interpretantur, ea ſcilicet de cauſa, quòd Poëtæ plerunq; tonitrus auditos mugire dixerint. Abigi verò ab Hercule dicuntur, quia Solem per Herculem intelligebant. Solis igitur calor in nubes illapſus, earumq; rigore coarctatus, ſimulac defractis nubibus erumpit, mugitus eos ciere conſueuit.

LÆTITIA.

LAtè verò diffuſum eſt hieroglyphicum illud, vt per vituli ſignum lætitia ſignificetur: vnde etiam Vitulari verbum, hoc eſt, lætitiæ ſignum præbere, & exultando geſtire, apud veteres vitulantes, gaudentes, lætabundosq; dici comperias: vt non temerè apud coniectores Hebræos legas, laſciuientē currentemq; taurum per ſomnium imaginari, futuræ lætitiæ ſignum eſſe: addi verò lucri aduentantis ſignificatum, ſi per huiuſmodi quietem paſcẽtes viſi fuerint. Eius verò laſciuiæ cauſa Pſalmographus clamat circundatũ ſe à vitulis multis, & à pinguibus tauris obſeſſum. E

ANNONÆ FELICITAS ET PENVRIA.

QVoniam verò & in ſomnia, & in id bouis ſignificatum incidimus, quo læta nobis omnia proponuntur: qua ratione quoue modo bouillum pecus annonæ ferocitatem, atq; itidem penuriam ſignificet, ex diuinis noſtrorũ literis hiſtoriam repetere minimè fuerit importunum. Satis enim conſtat, quemadmodum Ioſippus ille ſomniator Iacobis filius, ob inuidiã fuerit à fratribus venundatus, atq; in Ægyptũ adductus, vbi longam ſeruierit ſeruitutem, vtq; poſtmodum primas apud regem obtinuerit, poſteaquã nocturnam eam imaginẽ, quæ ſeſe Pharaoni altius dormienti obtulerat, interpretatus eſt. Imaginatus enim erat ille ſeptem boues, pulchro, hilari & pingui aſpectu ab ripa Nili ad paludem aberrantes, quas ſeptẽ aliæ deformi macie paluſtri eo loco emergentes exceptas conficerent: mox verò exiſtimabat ſeptenas ſe ſpicas cernere multa fruge cõſpicuas, & quæ iam ſecari poterant: eas totidem numero ſpicæ ſterilitate inſigni ex proximo occupare videbantur (hoc verò viſum ſecundo loco, quod ex Hetruſca diſciplina in oſtentis expetitur, primo additum, atteſtatum facit, vt etiam in Gedeonis vellere diximus.) Hic iuuenis rerum prudentiſsimus, eximiam quandam ſeptem annorum feracitatem ex eo portendi pollicitus eſt, quam optimæ illæ boues cum frugiferis ſpicis inſpectę denunciarent: quippe quòd ſit animal agrorum cultui præcipuè idoneũ, telluris felicitatem per eas interpretari oportere: cuius lætitiæ cauſa futura eſſet Nili inundatio, vnde viſæ eſſent illæ boues emergere: idq; per ſpicas, quæ hilari eſſent aſpectu manifeſtius ſignificari, annorum quippe ſeptem lætiſsimũ prouentum: cætera quæ his auerſa apparuiſſent, totidem annorũ famem demonſtrare, quæ vbertatem illam eueſtigio ſubſecutura eſſet. Eſt nimirũ palus ſterilitatis indicium, ſterilisq; paſsim tum à poëtis, tum ab oratoribus appellatur. Cùm autem interpretationem huiuſmodi euentus approbaſſet, Rex Ioſippi conſilio fretus nõ modò famem ab Ægypto depulit, ſed finitimos etiam populos abundè ſaturauit. Aiunt itaq; Ægyptij, eius beneficij memores, homini gratiã ita relatã voluiſſe, vt ſimulacrũ Serapidis cũ modio in capite, huius rei monumentũ eſſe decreuerint. Sed enim alibi de Serapi. Mirũ autem

A tem memoratu eſt, quantũ honoris vetuſtas ijs attribuerit, qui humano victui vel induſtria, vel cura, vel ope priuata conſuluiſſent. Liuius autor eſt, auratam bouem extra portam Trigeminam Minutio Auguri poſitam à populo collata ſtipe, quòd farris preciũ intimis nundinis ad aſſem redegiſſet. Farre enim victitaſſe populũ Rom. per CCC annos ab Vrbe cõdita, Verrius Flaccus prodidit.

TERRA FRVGIFERA.

Apud Perſas barbara cerimonia bos fronte in leoninã faciem conformata, ex antro cornibus arreptus educebatur ad ſacrificium: de quo Papinius:

Indignata ſequi torquentem cornua mitram.

quippe cùm taurus plurimùm terrenum animal ſit, terræ & inferis poteſtatibus damnatum, Soli tamen ab ea gente dedicatus, vim eam oſtendere videbatur, quã Sol in vniuerſam terrã exercet. Quòd autem extraheretur B ex antro, deliteſcere vim eius in terræ viſceribus indicabat, quam vt euocarẽt, & frugum feracitati conſulerent, ſacrificij genus id inſtituerunt. de quo etiã in Leone. Neq; quidem alia de cauſa bouem quandam ab Argo tot luminibus prædito cuſtoditam fabulãtur, niſi vt terram ipſam oſtenderent noctu ab ipſo cœlo tot ſtellarum luminibus inſignito non indiligenter obſeruari, donec à Mercurio, quippe à Sole cõficiatur, cuius oriente iubare ſtellarum lumina paſsim extingui videantur. Quid autem aliud portendere viſus eſt bos ille arator, qui decuſſo iugo triclinium, in quo cœnabat Veſpaſianus, irrupit, ac fugatis miniſtris quaſi repentè defeſſus procidit ad ipſos accumbentis pedes, ceruicemq; ſummiſit, niſi terrarũ orbem amariſsimo Vitellianæ dominationis iugo preſſum, opem à gente Flauia depoſcere, quæ iam rerum eſſet potitura? Terram itaq; bos eo oſtento præ ſe tulit. *Bouis portentum.*

OPIS IMPLORATIO.

HAec autem opis imploratio per bouem facta, adducit in memoriã alteram Scytharũ more bouillo interueniente corio factam: apud eos enim opis & C auxilij imploratio fieri ſolebat mactato boue, in corio cuius, qui opem ſibi afferri ab amicis poſceret, reiectis in tergum manibus ſeſsitabat: qui verò auxilium pollicerentur, dextero pede corium calcabant, profati quantũ pręſtare poſſent: quem morem latè ſcribit Lucianus dialogo de amicitia, cui titulus Toxaris. Et quod ad hoc fertur de Homolottorum ſacrificio, qui fœdera ſancientes bouem in munitiſsimas partes diſſecabant, etiamnum durat apud eoſdem Scythas, qui oram inter Tanaim & Phaſim accolunt, nunc Cercaſsios appellatos: eos nõnulli Ziccos eſſe volunt: hi autem ſi grauem aliquam iniuriam acceperint, imploraturi amicorum auxilium bouem mactant, pelleq; detracta, & humi diſtenta, in eaq; ſedentes, carnibus bouis in minutiſsima fruſta diuiſis, partem vnicuiq; aduenienti porrigunt: quiq; accipiunt, ita ſe eo fœdere deuinctos intelligunt, vt ſe, fortunaſq; ſuas omnes parati ſint exponere pro amici, qui viſcerationem hanc fecerit, iniuria vindicanda.

FRVGVM OPVLENTIA.

QVi verò boues iuncti in numo Veſpaſiani iam Imperatoris & Cos. v. habentur, atq; alij ſimiliter iugati in C. Marij C. T. numo, nimirum aratio- *Bos in Veſpaſiani & C. Marij C. T. numo.*

nis partes procuratas, & rei frumentariæ cõmoda declarant: nam & apud cõie- D
ctores, vti ſuperius dictum, arantes boues imaginari, lætiſsimã prænunciant frugem, & opulentam rerum felicitatẽ. Quin & nomen boui à nutriendo factum, βῶ quippe nutrio: labore enim ſuo in exercenda terra continuò nos paſcit. Hinc Græci βούφαρον felicẽm agriculturam vocant, quibus φάρος agricultura eſt, & bouis etiam epitheton.

I V S T I T I A.

QVoniam verò ipſa frugũ opulentia ſæpe ſub iuſtitiæ vocabulum cadit, eaq́ de cauſa Gentes Legiferam Cererem appellarunt: longè cõuenientius Diuinæ literæ per bouẽ eos intelligunt, qui iuſtitiæ iugum trahunt, boniſq́ & frugalibus operibus laborẽ ſuum intendunt. De quibus Paulus citat illud ex Moſe: Non alligabis os boui trituranti. quod mox ita declarat: Nunquid de bubus cura eſt Deo? an propter nos vtiq́ dixit? quia debet in ſpe qui arat arare, & qui triturat in ſpe fructus percipiendi. Et Hieroſolymitanus Heſychius pleriſq́ diuinarũ literarũ locis bouem poni pro homine ait, qui iuſtitiæ ſit operibus intentus: idq́ eſt bouẽ offerre in ſacris: vt ouem, à malis abſtinere. Alibi verò Aaron B
vitulum pro ſe & pro domo ſua tanquam iuſtus, hircum verò pro peccato iubetur immolare. Sed quod obſeruat Heſychius memoria repetendum, Leuitico, Pontificem, hoc eſt, doctores prohiberi ad Arcam teſtimonij quocunq́ tẽpore ingredi, ne vtiq́ curioſius inquirant, quẽmadmodum verbum caro factum eſt: quomodo qui forma Dei erat, in forma Dei factus eſt: quomodo exinaniuit ſemetipſum, & in cœlis manſit. Horum enim fides ſalutem affert, periculum inquiſitio. Sed nunc demũ indulget vt ingrediatur, cùm pro peccato arietem in holocauſtũ obtulerit, tunicã linteam induerit, femoralibus linteis pudenda celarit, zona lintea ſuccinctus fuerit, linteã cydarim impoſuerit capiti: hoc eſt, quando Deo conciliatus erit, perpurgatus mentem corpuſq́ nitidus, caſtus, iuſtus, & intellectum diuini muneris gratia, decoreq́, hoc eſt, ſapientia redimitus.

P E C V N I A.

Bouis effigies in numiſmate Athenienſium.

ATHenienſes autem quò frugali adeò labori gratiam referrent, Bouis effigiem numiſmatis honeſtarũt: id autem didrachmũ erat, vt nono libro Pollux: vnde prouerbiũ, βοῦς ἐπὶ γλώσσῃ βέβηκε, Per linguam bos inambulat: de ijs qui accepta ab aduerſarijs pecunia, mox præuaricati ſuſceptas cauſas deſeruere, vti E
feciſſe Demoſthenes fertur, qui etiam id ſibi gloriæ vertit, quòd vt taceret plus accepiſſet, quàm qui diu orauerat. Hinc apud Homerum & alios tot numero boum precium rebus præſtitum inuenias, vt illud Iliad. ἑκατόμβοιον ἐννεαβοίων, quorũ ſinguli ſcilicet flocci centum aureis numis æſtimabantur. Id enim honoris boui veteres habuerunt, ob multas, quas ex eo conſequimur vtilitates, vt in aureorũ numum parte vna bouis effigies, in altera principis facies cuderet. Nam quòd pecunia aliquando fuerit ex corio bubulo, eoq́ ſpectare Didûs mercaturam, aſſeuerare non auſim: tametſi Tib. Donato cõmentum placet. & Græcorum nõnulli ante Numam ſcorteas & oſtracinas pecunias in vſu fuiſſe dicunt: quod &

Scortei numi.

Trãquillus literis mandauit. & illud fama tenet, aſſes ligneos & ſcorteos ab eodem Numa, qui poſtea ferrum admixto ære ſignarit, in cõgiario populo datos. Apud rerum ſcriptores inuenias ſæpe Imperatores exercituum rei pecuniariæ inopia, ſcortea perſoluiſſe ſtipendia, mox illatis pecunijs iuſtũ vnicuiq́ preciũ reſtitutum. Præclara Venetijs eſt Michaelium familia, quæ aureos inſculptos clypeis geſtat, quod illi honori, vt aiũt, datũ: quia bello quod contra Saracenos

A pro Hieroſolymis Balduino Rege ſuſceptum fuerat, duce claſsis & Venetiarũ Dominico Michaële, deficiente ſtipendiorum cõmeatu, qui remigibus & ſocijs naualibus exolueret, excogitauerit is coriũ ſignare minutioribus fruſtis, idq́; pro ſtipendio, alijs pro argenteorũ, alijs pro aureorum precio numeratis, imperauit promulgatione ſolenni, vt pro certi precij denarijs à lixis & cauponibus, & cuiuſq; mercis inſtitoribus acciperentur, multa indicta recuſantibus: ita occurſum exercitus neceſsitati: cumq́; domũ reuerſus eſſet, publicã fidem perſoluturus, conuocatis omnibus qui pecunias ſcorteas eas haberent, totidem argenteas ijs, alijs aureas repræſentauit. Sed numus hic ſcorteus, qui à Numa diſtributus, teſſeræ potius vicem geſsit, quàm pecuniæ: temporarius enim fuit. Numum tamen ſcorteum D. etiam Hieronymus agnoſcit. Nam quod de boue precij nomine pronunciato dicebamus, apud Homerũ Hecatomben ἐννεάβοιον inſtitutam legimus, quod interpretes nonnulli nouem boum precio comparatã intelligunt. Erat in Draconis legibus irrogata multa quędam δωδεκάβοιον. In ſpectaculis, quæ Deli celebrabantur, præco pronunciare ſolitus erat tot boues datũ iri:
B vnde putarunt quidam, bouem Deliorum potius fuiſſe numum, quàm Athenienſium. Cæterũ Plutarchus bouis figurã in numis cudere inſtitutum à Theſeo tradit, vel ob Taurum Marathonium, quem ipſe edomuerit: vel ob Minois ducem, quem ſingulari certamine deuicit: vel vt hoc honore bobus præſtito ciues ad agriculturã alliceret. Sanè vt idẽ Plutarchus Publicolæ vita, bouis precium centũ obolis imputabatur, quamuis Pollux, vti ſuperius dictum, didrachmum tradat: pecudis verò decem. Prius enim quàm numorum vſus eſſet, pecudibus atq; iumentis plectebantur ſontes. Quare bouis, pecudis, ſuiſq; etiam ſigna plerunq; in numis inciſa ſunt.

Bouis figuram cur numo inſculpſerit Theſeus.

VOCALIS PRIMA.

SEd vt ad rem noſtrã reuertamur, à Phœnicibus etiã eſt honos habitus boui, qui literarũ, vt fama eſt, inuẽtores, primæ vocalis nomine bouem appellitabant, cùm animal ſit humano vſui maximè neceſſarium. Quod verò neceſſariũ eſt, vti dicit Heſiodus, neq; ſecundum, neq; tertium eſſe debet, ſed primum ilicò: prima verò litera eſt A, quæ ſuapte natura ex imo barathri, nullius veluti reli
C quæ inſtrumenti indiga, vtputa linguæ, dentium aut labiorũ, libera pronũciatur, primaq́; in infantibus articulata dignoſcitur. At & terra, cuius ſymbolum eſt bos, prima omnium humanæ conſuluit infirmitati, prima alimenta ſubminiſtrauit, prima rerum omnium vſus, vtilitatem, ab ea poſcentibus elargita eſt.

ITALIA.

ROmani porrò tantum honoris boui tribuerunt, vt Italiam ipſam ab olim Italis nuncupatis Bobus appellatam prædicent: quamuis Græcorum figmento Eratoſthenisq; in primis cõfictum ſit, Italiam ab Italo rege dictam, qui Emorgeti ſucceſſerit. Non temerè tamen Varro boues cæteris pecudibus honore præſtare præſertim in Italia, & propter vtilitatem, & propter cognomen exiſtimauit. Neq; dedignati ſunt Romani, quod memorat Plutarchus, Bubulci nomen in familias admittere, perinde ac etiam & Porcios, & Caprarios dici ſe alij non erubuerunt.

VIſebatur olim in Argiuorum foro taurus à lupo ſuperatus: hieroglyphicum id pugnam indicabat, quæ inter Danaum & Gelanorem de regno fuit. Horum ſiquidem animaliũ portento, dum comitia procraſtinantur, oblato, victoreq; lupo, omnium ſuffragia ad Danaum declinarunt, quem vtpote

CIVIS OPPRESSVS AD peregrino. D

externum lupum eſſe dicèbant, cùm Gelanor inter eos verſatus ciuilia eorum negotia tractaſſet, ideoq́ꝫ ciuis, vti bos humanæ conſuetudinis conſortia nõ reformidat, haberetur. Argiui itaqꝫ figuràm eam rei monumentum eſſe voluerunt, quod in Lupi cõmentario latius explicauimus. Antiquiſsimã porrò legẽ fuiſſe, memoriæ proditũ eſt, eum qui bouem occidiſſet, non aliter capite damnari, quàm ſi ciuem interfeciſſet. Vnde apud Athenienſes Erechtheo imperante, cùm ſacro quodã Bouem mactare neceſſe eſſet, vt ſacrum ritè perageretur, neqꝫ legi fraus fieret, inſtitutum vt Popa, quem illi βουφόνον appellabant, ſimul ac bouem percuſsiſſet, relicta ad aram ſecuri, arrepta ſtatim fuga ſolum verteret, & ex Attica prorſus aufugeret: quod facinus ne impunitum relinqueretur, decretum ſit ſecurim ipſam in iudicio ream conſtituere: ex quo illa iudicandi quotannis conſuetudo poſtmodum inoleuit. Apud Priſcos etiam Romanos inuenias capitale fuiſſe, ſi quis bouem interemiſſet. B

OPVS ET LABOR.

DE opere demũ & labore hieroglyphica paſsim vulgata ſunt, deſcripta quidem cornua, caputue bouis, maris opus: fœminæ verò, laborem anxietatemq́ꝫ ſignificare: quamuis in impreſsis Hori codicibus βοὸς dictio vtroqꝫ lemmate deſideratur: ſcribẽdũ enim eſt ex vetuſtis codicibus manuſcriptis, βοὸς ἄῤῥενος κέρας: & inferius, βοὸς δὲ θηλείας κέρας. Diſtinguuntur verò à cornuum ſpecie mas & fœmina: quippe quòd marium & maiora & tortuoſiora ſint, fœminarũ verò & minora, & vno flexu conſpicua, cuiuſmodi ferè ſunt nouæ Lunæ cornua: ſed in hoc ſignificato nonnulli ſarcula, ligones, &, ſi Deo placet, raſtra etiam ad cornua religarũt. Sunt qui nulla maris fœminæq́ꝫ differentia, bouillum caput exertum pelle, purgatumq́ꝫ carne, pro labore & tolerantia propónant.

Hori locus emẽdatus.

FRVCTVS EX LABORIBVS.

ET ſi fructũ ex laboribus perceptũ indicàre velint, caput huiuſmodi floribus & corollis redimitũ faciant, corymboſq́ꝫ & ſerta hinc inde à cornibus ſuſpẽdant: cuiuſmodi faſcia molem Æliã ambibat, vt fruſta quędã quę adhuc integra operis parte permanſerũt, oſtendũt: ſiue id ſacrificiorũ videlicet Tauroboli aut quid huiuſmodi ſit indiciũ, cùm iuxtà viciſsim & patina adſculpi ſoleat, quod pręcipuè in templorũ parietibus, inter triglyphos vbiqꝫ ſpectamus, eaq́ꝫ de cauſa capita illa coronata plurimũ habentur: ſiue larga laborũ præmia interpretari malimus, vt Romæ in eadẽ Adriani mole patina, munificentiã, bouillo capite labores, ſiue res fortiter geſtas oſtentãtibus. Nam poſt vitæ præclarè actę curſus, laboresq́ꝫ ſuperatos, apotheoſis ipſa præmium Imperatorijs familijs decernebatur: aut ea excitabantur mauſolea, vel pyramides, vel columnæ, quæ ibi cõditos ſupra mortales euectos gloria cõmonſtrarent. Apud Petrũ Melinũ Romæ vidimus ahenũ bouis caput antiquiſsimi operis ſcitè factum & venuſtè, quod olim fuit ad trabis alicuius ſimam, aut mutilum, aut coronã, pro fultura accommodatũ, eo omnino geſtu factum, vt laborioſo nixu ſuſtentaſſe aliquid videatur: eſt enim caput gutturi appreſſum, criſpantibusq́ꝫ palearibus conatus ſpeciẽ oſten-

A oſtentat, quod dubio procul ad tolerantiæ laborisq; ſignificatum referendum eſt. Memorabile ſanè veterum Germanorum inſtitutū fuit, vxori ducendæ boues iunctos, frænatū equum, & ſcutū cum framea gladioq; mittere dotis nomine, vt vxor (ait Tacitus) venire ſe laborū periculorumq; ſociam his incipientis matrimonij auſpicijs admoneretur: idem in pace, idem in prælijs ſe paſſuram, auſuramq;. Laborem enim iūcti boues, bellum paratus equus, & data arma denunciabant. Apud autores Græcos inuenias bouē, quòd terræ laboribus exercendis ſit deſtinatus, γαῖον appellari. Apud Mathematicos Tauro aſcendente genitos, laborioſos, atq; perpetuę deditos ſeruituti, propterea quòd animal ad iugū pręcipuè natū eſt. Qua de cauſa Tyrijs Carthaginem ædificare aggreſsis, intermiſſum opus eſt bouillo capite adinuento, alioq; vrbis mœnia tranſlata: videbatur enim oſtentū id nil niſi laborem & anxietatē minitari, donec equi mox adinuento capite, læti alacresq; belli ſignum excepêre. Horum alterum Virgilius diſsimulauit, qui fabulam ſcribebat, nō hiſtoriam, rem tamen agnouiſſe viſus, quòd bello genus intractabile futurū dixit, ſed facilem victu per ſecula gen-
B tem, quippe quæ vel iugum acceptura eſſet, vel fræno coërcenda: quamuis non poſtremi nominis interpretes facilem victu interpretari malint ad victum comparandum: qua in ſententia Seruius eſt.

Germanorū olim mos in ducenda vxore.

ABSVRDA RES.

ATq; ne à boue & equo longius diſcedamus, eſt illud ex horū alterutro hieroglyphicum, vt cùm abſurdè & imperitè factum quid oſtendere voluerimus, bouem cum clitella, vel equum aratro adiunctū figuremus: quam quidem rem & abſurdam ſanè, & ab cuiuslibet ingenio vel viribus alienam prouinciam innuere volumus: quod luculenter vno verſu complexus eſt Horatius:

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

Quod etiam Quintil. ex Epiſtolis ad Atticum tāngit, vbi libro quinto inquit: Non noſtrum onus, bos clitellas. Dixerat enim Cicero quinto ad Atticū libro: Clitellæ boui ſunt impoſitæ, illá ne, non eſt noſtrum onus, ſed feramus. Sed ad noſtra redeamus.

IVDÆI.

IN Diuinis literis Iudæi, vt ſæpe dictum, hieroglyphicè per bouem intelliguntur. Nam Hieroſolymitanus Heſychius bouem accipit qui mandata tantum legis ſimpliciter obſeruat, vtpote quòd bos ſit laboris ſignum. Eucherius ſignificationem ad omnes trahit, qui vitam laboribus exercent: & Moſaicum illud, Non alligabis os boui trituranti, interpretatur, vt neminem mercede ſua fraudandum intelligat.
C

APOSTOLI.

APoſtolos quoq; per boues accipit, qui ſuſcepto Chriſti iugo vniuerſum terrarum orbem Euāgelico vomere perarauerunt. Illud verò, Quaſi bos ductus ad victimam, quod pro vecordia nonnulli dictum accipiunt, de Domino omnino intelligit, qui pro ſalute noſtra eam quaſi ſtultitiā ſuſcepit. Ante fores templi ad abluendas ingredientium manus lauacrum aheneum boues XII ſuſtinebant, qui quidem frontibus tantùm extabant, terga & poſteriora occultabant. Per boues eo geſtu hieroglyphicè factos, Gregorius Paſtores Eccleſiarum intelligit, quorū aperta & in propatulo propoſita opera cernimus, ſed quę ipſi clàm faciant ſentiántue, Dei iudicium, non noſtrum eſſe debet: id enim ait ſibi velle, quòd eorum lateant poſteriora.

VITIOSVS. D

QVod verò pertinet ad vaccã, per hieroglyphicũ eius Diuinæ literæ, vt idẽ
tradit Eucherius, hominem vitijs, quæ corporis ſunt, plenũ indicant, cita-
to loco ex Pſalmo, Inter vaccas populorũ. Sed illud de vaccis fœtis quas Palæ-
ſtini ad trahendam arcam Domini ſine rectore iunxerũt, vitulis earũ intra cau-
las domi detentis, ita interpretatur: fideles quidem intelligi, qui tamen foris hu-
manis affectibus torqueãtur, illi alligati à recto tamẽ itinere non declinent, quia
arcam Domini portãt, mandata quippe eius menti firmiter inſidentia. Et idem
alibi ad Valerianũ: Tũc verè Bethſamis tẽdimus, cùm viã rectitudinis gradien-
tes, ad vicina erroris latera, etiãſi affectus pignorũ auocẽt, minimè declinamus.

PODAGROSVS.

SEd quid illud, quo ex bouillo pede podagroſum hominẽ ſignificabãt? Bos
enim præcipuè vngulis cum dolore articulorum laborat, quo quamuis non
intereat, vngulas tamen interdum amittit, & pedes vehementer intumeſcunt:
vnde fictum ab Ægyptijs, Tauri cœleſtis pedem extra regionem ſuã in Æthio-
pas exporrigi, quorum & pedes, & articulos eſſe tumori egregiè obnoxios, ex- B
ploratum eſt: & in Italiam tranſgreſſos, paucíſsimos inuenias qui non articulo-
rum vitio laborent.

À LABORIBVS QVIES.

SOlutus porrò bos, & præſepi redditus, partã à laboribus quietem oſtendit:
quod antiquiſsimum Ægyptiorum hieroglyphicum Græci adagio proſecu
ti ſunt, βοῦς ἐπὶ φάτνῃ, dicentes, cùm exautoratũ hominem, & donatum iam rude,
ocioq́ & tranquilliori vitæ reſtitutum ſignificare voluerint, quia ſcilicet moris
eſt ab laboribus boues ad præſepe ſiſtere, atq; illis pabulũ ſumminiſtrare. quã-
quam ſunt qui prouerbium ad mollioris vitæ ſignificatum detorqueant, & in-
genium à labore procliue ad libidinem ex hoc intelligi contendant. Sanè quidẽ
Hebræi coniectores, ceſſationis & ignauiæ ſignũ eſſe dicunt, cùm quis dormien
tes tauros videre ſe per ſomnium viſus fuerit. Vtcunq; autem, XII illi maiores
qui regnum à Sabaco Ægyptiorũ rege relictum ſponte moderandũ ſuſcepêre,
vt oneri magis quàm honori tantam regni curã ſibi fuiſſe teſtarentur, in celebri
illa pyramide, quam cõmune collegarũ omniũ ſepulcrũ conſtruxêre, contigna- F
tionẽ tecti, quæ vno conſtabat lapide, pręſepibus adſculptis inſigniuêre, ad quę
ſcilicet tot laboribus exantlatis, tot curis abiectis & ablegatis, requieturi demũ
eſſent. Huic cõtrarium eſt, Bos ſub iugo, de ijs qui perpetuo labore fatigantur.
Quòd verò nos ab Ieſu aſſerti in libertatẽ cenſemur, id ita intelligendũ, Iudæis
impoſitum fuiſſe legis iugum tanquàm ſeruis, vt quaſi per vinculum ad præce-
ptorum obedientiam traherentur, atq; ita Deo ſeruire diſcerent, & aſſuefierent:
pręcipit enim lex, Non mœchabéris, nõ occîdes. An verò nos, quia ſumus libe-
ri, mœchandi licentia abutemur, & ſicariã ſine metu faciemus? nequaquam: imò
nobis neq; quidẽ concupiſcére, neq; vel iraſci præceptũ eſt. Arctiora igitur ſunt
iugi noſtri vincula: at non ita, ſi rem rectè perpendamus. Nam lex imperatoriè
mãdat, ne quid perperàm agamus. Aſſertor noſter præcidendas monet vitio-
rum cauſas, vt neq; quidem facere quicquam præter ius & fas in animũ induca-
mus. Hæc enim eſt vera libertas, cùm noſmetipſi ſponte abijcimus vitiorũ iu-
gum, cùm libidinum ergaſtula confringimus, & è malarum cogitationũ vora-
ginibus emergentes, vinculis omnibus expediti, in ſynceritatis liberos campos
euadimus, abſtinemusq́ nõ tanquã ſerui à flagitijs metu flagri, ſed tanquã inge-
nui,

A nui, piè ſanctiq́ꝫ educati, ſponte probi modeſtiq́ꝫ filij, & quia patrem diligimus, omni ſtudio, meditatione conatuq́ꝫ monitis eius ita obtemperare contẽdimus, vt ne cogitare quidem vllum velimus ſcelus. Boni enim qui ſunt, niſi ſpontè boni ſint, nullum ex bonitate ſua præmiũ aſſequuntur. Nam & Abraam et Enoch, Noë, & patrum pleriq́ꝫ alij, ſine legis ſeruitute Deo placuerunt. Lex verò tunc data eſt, cùm ſeruili contumacia non modò Moſi non audire, ſed ipſius etiam Dei, qui videntes eos atq́ꝫ ſentientes in libertatem ex Ægyptiorum oppreſsione aſſeruerat, mandata detrectare pertinaciſsimè cœperunt: & quæ plurima in hanc ſententiã diſputat Irenæus. Sed iam ad diuerſorum deorum, quos ſub bouilla imagine ſuperſtitio antiqua coluit, conuertemur.

BVCEPHALI.

PRætereundum autem non eſt, etiamſi τὸ πάρεργον, bouilli capitis notam equis inuſtam, illis ex ſigno dediſſe nomen apud Theſſalos, quippe vt Bucephali appellarentur: ita enim Gens eos vocabat equos ea nota inſignitos, cuiuſmodi fuit nominatiſsimus ille Bucephalus qui Alexãdro Macedoni tam charus fuit. Falluntur autem qui putant equum cum à bouillo capite, vel à cornibus quibus
B animal id præditum fuiſſe dicitur, ita nuncupatum. Nam quòd equi nonnulli apud Theſſalos Bucephali vocẽtur, oſtendit Ariſtophanes αἰαγύεῳ. Quantæ verò commendationis eſſent equi Theſſalici, vel Delphico probatur oraculo:

Theſſalicus præſtat ſonipes, mulierq́ꝫ Lacæna,

& quæ proſequitur Strabo.

IVPITER.

NEq́ꝫ verò Græci tantùm mutatũ in bouem Iouem cõfinxerũt, verumetiam Ægyptij Iouem illum ſuũ, qui & Oſiris, & Pater, & Iuſtus, & Dux, & Rex, & Conſultor in ſacris eorũ literis appellatur, per boue indicabant, eumq́ꝫ Apim cognominauerunt. Quem quidem tanto proſecuti ſunt cultu, vt ingentia ſuper eo volumina ſcripta fuerint à pleriſq́ꝫ: eoq́ꝫ vanitatis progreſſum, vt eum boue alioqui ſterili genitum prædicarent. Bouem nanq́ꝫ fulgure afflatam fieri grauidam, eoq́ꝫ conceptu Apim naſci, perſuaſum habuêre: de quo quidem cùm nulla ſit magis decantata fabula, conſultò ego illam prætereo, ſi modò ſigna tantùm, quibus Apis inſignitus eſſet, indicauero. Toto is corpore niger erat, in fronte
C candorẽ quadræ præ ſe ferebat, in tergo effigiem aquilæ, cantharum in palato, duplices in cauda pilos: qui verò multis locis ſculptus viſitur, Lunæ etiam ſpeciem in latere geſtat, vt in palatio quodam Romæ apud D. Marcelli ædem. Atque hic ille eſt Apis quem Hebræi, Moyſe in monte morã trahente, ſibi Deum conflauêre, eam ſecuti conſuetudinem, quam in Ægypto eſſe conſpexerant.

DIANA.

INuenies etiam Dianam, quam Tauri Scythica gens colunt, Taurionem appellari: Tauris enim eam opitulari putant. Eadem etiam ταυροπόλος dicitur, vt apud Apollodorum: & à cornuum figura ταυρωπὸς· ταυρῷ verò apud Taurios. Cur verò ταυροπόλος vocaretur, varia eſt opinio: dicunt enim alij, ὅτι ὡς ταῦρος ἐπιπολεῖ πάντα: alij, quia Taurum à Neptuno in Hippolytum immiſſum œſtro affixo per vniuerſam terram exagitauerit. Alij dicunt Iphigenia cùm è Scythia in Africam aufugiſſet, Deæq́ꝫ ſimulacrum dicaſſet, ταυροπόλον Dianam appellatam, propterea quòd è Tauris populis eò allata eſſet. Alij nomen ex hiſtoria cã deſumptum putant, quòd Nicander ait taurum à Diana ſuppoſitum loco Iphigeniæ, cùm eam in Aulide Græci eſſent immolaturi: quamuis Phanodemus vt

ſam eam fuiſſe dicat, plerique verò ceruam. tanta fuit in ea ſuperſtitione varie-
tas, & inconſtantia. D

P A L L A S.

QVin & Pallas ταυροπόλα dicta, & apud Andrios ταυροπόλος. Nam cùm Anthropius Taurum Agamemnoni & Menelaò dediſſet, iuſsit vt ubi taurus è naui proſilijſſet, ibi Mineruæ ſimulacrum erigerent: ita enim numen conciliari poſſe, proſperamq; illis nauigationem futurã. Accidit autem vt taurus is in Andrũ inſulam exiliret: memores ergo præcepti reges, ſtatuã erigendam curauere, quę poſtea id cognomenti Mineruæ dederit.

B A C C H V S.

ET Bacchus, vt ſuperius dictũ, in tauri nuncupationẽ venit, quem ταυροφάγον veteres appellauere, propterea quòd, vt Sophocles autor eſt, qui Dithyrãbum viciſſet, bouem aſſequebatur præmium, veluti Tragicis olim hircus debebatur. Ariſtophanes tamẽ nomẽ id in Cratini contumeliam detorquet, quaſi ebrium inſimularet. Apud Athenæum legere eſt, Bacchum tauro & pardali eſſe E
ſimilem, ob ebrioſorum violentiam: vinoſam enim eſſe pardalim, loco ſuo poſitum. Lycophron eum omnino taurum vocat, Poëtæ Draconem Tauri patrem canũt, per illum Iouem, per hunc Bacchum intelligentes. Sed vt ad Apim reuertamur, is in ciuitate Memphi Solis inſtar excipiebatur, & apud Heliopolim taurus Soli ſacer erat, quẽ Neriton appellabãt. Illud verò fabuloſum iudico, quod Hermiti oppido tradunt fuiſſe taurum, qui maculas per ſingulas diei horas permutaret: de quo Macrobius. Verùm hoc nihil ad hieroglyphica.

B I T H O N I S R O B V R.

QVi verò taurus humanis humeris geſtatus Argis viſebatur, Bithonis factũ indicabat, qui ſuo fretus robore, dum Argiui Ioui ſacrificarent taurũ in humeros ſuſtuliſſe fertur: ſummum enim virium experimentum apud veteres erat tauris robore præſtare. Hinc Milo apud Theocritum celebratus, qui taurũ pede arreptum ad amicam traxerit. Hinc Buſiridis nomẽ, quòd duos ſolus boues quaquà vellet traheret. Fuit verò is Ægypti rex, quem Poëtæ crudelitatis in humanum genus atrociſsimæ notauerunt. In Seleuci autem numis & taurus & alibi tantùm cornua ſpectantur, quippe quòd is Alexandro ſacrificaturo, ſylueſtrẽ taurum è vinculis elapſum ambabus tenuit. In eius ſtatuis videas nonnunquam F
cornua ſuperaddita.

P I E T A S.

IN antiquis operibus iuuenes duo ſubiecti iugo, currum trahere conſpiciebantur, erant hi Bithon & Cleobes fratres. Hieroglyphicum id eorum indicabat pietatem, qui matrem currui impoſitam ad Iunonis templum vexerint. Hiſtoriam & Pauſanias & alij tradidère.

V E L O C I T A S N E G O T I O R V M.

DVo verò tauri inter ſe pugnare per nocturnam imaginem viſi, negotiorũ velocitatem præſagire dicuntur, vt Hebraicæ quædam ſomniorum interpretationes prodiderunt. Aſtronomi eum furijs agitandum dicũt, cui decimus octauus tauri gradus naſcenti affulſerit: eaq; de cauſa locũ eum tauris duobus ſeſe cornu petentibus ſignatum veteres voluêre.

D I S E R T A P R O L E S.

HEbræi verò iuniores cornupetam taurum per ſomnium imaginari, indiciũ eſſe dicunt diſertiſsimæ prolis ſuſcipiendæ: quò fortè ſpectat Virgilianum illud, taurum Pollioni paſcendum:

A *Iam cornu petat, & pedibus qui ſpargat arenam,*

propterea quòd noua ille carmina faciat, qui quidem ſunt ingeniorum fœtus, ἐκ παρέργου & hoc addam (quamuis nõ ſum neſcius, quid Grammatici ſuper locutione quæ noua eſt, diſputent) dici tamen poſſe Virgilium ad Pindaricum illud reſpexiſſe, quod Olympijs habetur Epharmoſto:

αἴνει δὲ παλαιὸν μὲν οἶνον, ἄνθεα δ' ὕμνων νεωτέρων.

Vinum quippe à vetuſtate commendare congruum eſſe: à nouitate autem poëmata. Flores enim pro recenti repoſitum aiunt interpretes.

OCCVLTVM CONSILIVM.

APud Romanos ſigna militaria, alia vocalia, alia muta dicebantur. Vocalia quæ Imperator tribunis, tribuni mox ordinibus dabant, vt ſcilicet aut noctu, aut in peragendis vigilijs, aut explorationibus obeundis, ac in ipſa quoque interdum acie, cùm tumultu omnia cõfuſa eſſent, ipſi ſe viciſsim noſcitarent. Muta varijs animalium figuris elaborata præferebantur, ſed ſuũ quæque ſignificatũ habebant, quippe vt vnum exempli cauſa ponam, Minotauri effigies tunc extollebatur, cùm ſecretò & tacitè rem gerẽdam admonebantur: oſtendebat enim
B hieroglyphicum id, conſilia ducum non minus occulta eſſe debere, quàm fuerit Minotauri ſedes, quippe Labyrinthus. Hinc ille ſapiens videlicet eorum Imperator Q. Cecilius Metellus Macedonicus, percontantibus tribunis quónam exercitum huc illuc agitaret: Si putarem, reſpõdit, tunicam meam meorum eſſe conſiliorum conſciam, eam actutùm abſcinderem, comburerem que. Tutiſsimum enim (ait Vegetius) in expeditionibus creditur, facienda neſciri.

VICTORIA.

MActatus autem bos, quales vbique locorum conſpiciuntur, victoriæ plurimum, partique triumphi ſignum erat, præſertim apud Romanos, vnde Iuuenalis huiuſmodi ſignificato,

Duc in Capitolia magnum, cretatumque bouem.

Id verò obſeruatione dignum eſt, quòd Spartiatæ in hoc ſacrificij genere, diuerſam à Romanis rationem ſecuti ſunt. Nam cùm Romani, victoria per hoſtium cædes parta, bouem ſacrificare cõſueſſent: cùm verò ſine pugna & ſanguine rerum potiti eſſent, ouem immolare: hi contra in victoria pacata taurum ſacrifica-
C bant: ſi verò pugnando viciſſent, gallum: quandoquidem ampliora, magiſque homine digna, quæ ratione atque prudentia, quàm quæ vi atque corporis tantùm fortitudine confecta eſſent, iudicabant.

LVCAS EVANGELISTA.

ET quoniam multa ſunt quæ de pietatis noſtræ inſtitutis ad hanc faciũt doctrinam, quæ Chriſtianorũ cõuentus ſanctionibus ſuis per imagines exprimenda conceſſere, ea nequaquã diſsimulanda ſunt: cuiuſmodi ea eſt quæ per alatum bouẽ Lucã Euangelij ſcriptorẽ oſtendit: ſiue propter eam ipſam tauri cõtinentiam atque temperantiã, qua de facta eſt ſuperius mentio, cùm Lucas ipſe caſtiſsimus ab ineunte ætate, vt fertur, fuerit, omnemque vitã egerit incorruptus, immaculatus, ſine vxore, ſine liberis, in cœlibatu perſeuerãs, nullũ vnquã veneris vſum nouerit: ſiue propterea, quòd per vituli myſticũ vultũ, Chriſtũ nobis prędicat immolatũ, quẽ Dauid ſuper altare prędicit imponendum: atque manſuetudinem, quã præ ſe tulit Deus homo factus, teſtimonio ſuo literarũ monumentis illuſtratam poſteritati commendauit: ſiue quòd à ſacrificijs, vel à ſacerdotio ſumat, vt ait Eucherius, operis exordiũ, ita enim ſcribit: Fuit in diebus Herodis ſacerdos nomine Zacharias: quam interpretationem admittit etiam Irenæus.

MANSVETVDO. D

QVantum verò pertinet ad animalis iſtius manſuetudinem, Lucretius poëta ità cauſas eius reddidit:

At natura boum placido magis aëre viuit,
Nec nimis irai fax vnquam ſubdita percit,
Fumida ſuffundens cacæ caliginis vmbras,
Nec gelidi torpet telis perfixa pauoris,
Inter vtroſq; ſita eſt, ceruos, ſæuoſq; leones.

Paulò uerò antè, cùm de varietate animi loqueretur, manſuetudinem hanc in aëreis corporibus eſſe cotenderat: & quia cauſas reddiderat, cur leo indignabundus eſſet, cur ceruus timidus, non immemor naturam humanam rerum omniũ ſpecies amplexari, ſic ſubdit:

Sic hominum genus eſt, quamuis doctrina politos
Conſtituat pariter quoſdam, tamen illa relinquit
Naturæ cuiuſq; animi veſtigia prima,
Nec radicitus euelli mala poſſe putandum eſt, E
Quæ proclivius hic iras decurrat in acres,
Ille metu citius paulò tentetur, at ille
Tertius accipiat quædam clementius æquo:
Inq; alijs rebus multum differre neceſſe eſt
Naturas hominum varias, moreſq; ſequaces.

Prout verò varijs affectibus mouetur homo, ad eius animalis bruti naturam comparatur cui per eam fit aſsimilis: nam in brutis ſimplices plurimùm ſunt naturæ, vt initio diximus.

FEROCITAS EVITANDA.

QVàm diuerſum autem illud eſt, quòd manſuetudinem ex boue picto ſignificantes, ferocitatẽ itidem & furibundam petulantiã per taurum indicabãt, vbi fœni faſciculum cornibus alligaſſent: recepta ſunt hæc iam apud omnes, vnde dixerit Horatius:

Fænum habet in cornu, longè fuge.

Pſalmographus noſter eodem vtitur dicterio, dum Pſalmo 44 dicit: Cùm nobis aderas inimicos noſtros cornupetebamus: κερατιοῦμεν enim habet Græcus codex, proq; valida & victrici pugna Theologi cõmentãtur. Et VI Eccleſiaſtici capite legas: Cauendum ne animos, veluti taurus, extollamus. Quod verò attinet ad fœnũ, id ideo factitari ſolitũ, ait Plutarchus, vt ferocitatẽ laſciuiãq; ex nimia pabuli vbertate reſultare admoneremur. Dicteriũ verò celebritatem acce- F
piſſe à Sicinio quodã, proditur, qui cùm effuſiſsima dicacitate omnes carperet, vni M. Craſſo parcere compertus eſt, curq; vni illi parceret, interrogatus, fœnũ eum in cornu geſtare reſpondit. Sanè Romanis mos fuit cornupetarũ bouũ cornua fœno circumligare, quò obuiam prodeuntes admonerent ab illo cauendũ. Eò figmento Heſiodus populiuoros (liceat ita mihi δημοφάγους Græcũ vocabulũ Latinũ facere) nũcupauit, qui quidem diuitiarũ opulentia laſciuientes reliquos impeterent, ac proculcarent. Eſt & tale aliquid apud Sophoclem, & Solonis ad hoc dictum haudquaquã aſpernandum. Sed illud potius afferamus, quod Pſalmo XXII ſcriptum, Circundederunt me vituli multi, tauri pingues obſederũt me: vbi interpretes per vitulos plebeã Iudæorũ multitudinem intelligũt, laſciuientem quippe, ſolutamq; iuuentutem omni prorſus regula carentem: per tauros

A ros verò Pontifices, Scribas, & Seniores, propter ętatem nimirum, & prærogatiuam, qua cæteris anteſtabāt, pingues appellati: quia multis Dei donis ante alios omnes fruebantur. Nam & alibi Moyſes in hanc ſententiam futura longè præuidens: Comedit, inquit, Iacob, & impletus eſt, & recalcitrauit dilectus: pinguedine & carne diſtentus eſt & obductus, et dereliquit Deum factorem ſuum. Eodem modo accipiunt Theologi dictum Pſalmo. LXVIII. Taurorum congregationem, Pontifices & Scribas, & reliquos Iudęorum Principes intelligendo, qui & temerarij, & cornupetæ eſſent, Chriſtumq́ꝫ & Apoſtolos ferociter inceſſuri forent. Minimè verò loco hoc prætereundū eſt, ꝙ Theologi noſtri Iacobis prædiuinationem de Ioſippo, Tauri decor eius, transferunt ad Chriſtū: Taurus quidem ob vtrancꝫ diſpoſitionem, alius ferus vt iudex, alius manſuetus vt aſſertor, qui generi humano ſalutem dedit, cuius cornua eſſent crucis extrema. Nam & de parte nauis antenna, dictum inuenimus,

Cornua velatarum obuertimus antennarum.

Hac autem virtute crucis, & hoc more cornutus, ait Tertullianus, vniuerſas gē-
B tes etiamnū ventilat, per fidem auferens à terra in cœlum, & tunc ventilabit per iudicium, deijciens de cælo in terrā. Vbi etiam de Simeone & Leui loquitur: In concupiſcentia ſua ſubneruauerunt taurum, de Chriſto identidem intelligi volunt, cuius neruos ſacerdotes præcipuè, clauis ſuffigendos curauerunt.

PIERIVS VALERIANVS AD PETRVM VICTORIVM, DE IIS QVÆ PER EQVVM SIGNIFICANTVR EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

CVPERES Petre Victori, vt ex amicis nonnullis intellexi, qua ratione modoq́ꝫ hieroglyphica Leonis, Elephanti, & id genus animalium plurimorum explicuiſſe me accepiſti, quæ fuerint Equi quoqꝫ ſignificata apud eoſdem Aegyptios tibi de-
C *ſcribi. Verùm ſcias pauca ea eſſe quæ ſuper equo Sacerdotes illi tradiderint: quippe qui animal id vti profanum aſpernabātur: neqꝫ enim Sacerdoti licebat equo vehi. Sedenim Græci Latiniq́ꝫ, neqꝫ non Hebræi, multa ſuper eo ſcitu digniſſima memoriæ prodiderunt, quæ hoc explicabimus Commentario. Præter enim id quòd obſequi tibi iucundiſſimum exiſtimabam, inuitauit me ad huiuſmodi lucubrationem animalis ipſius dignitas, vigor, & naturæ eius ſpectatiſſima quædam excellentia. Non enim ex eo genere eſt, quod parui facere debeamus, cùm tot ex equo humano generi commoditates obueniant, ſiue domeſticis, ſiue publicis ſit vſibus adhibendus. Sed fruſtra hîc equum laudare aggredior, cùm ſuper eo tam multa, tam præclara toto paſſim Commentario reperiantur: quæ qualia nam ſint, hinc iam, vt inſtituimus, dicere incipiamus.*

BELLVM. D

PRIMVM verò omnium equi hieroglyphicũ eſt, belli ſignum eſſe, clariſſimo Virgilij teſtimonio, dicentis,

Bello armantur equi, bellum hæc armẽta minantur.

Et duellicam equorum prolem Lucretius appellat. Idem hoc intellexiſſe Ægyptios didicimus ex Plutarcho, quod & in Leone tetigimus: Horum quippe poſt obitum apparuiſſe Oſiridi, quem multarum rerum vſum edocuerit, præcipueq́ quod animal bello vtilius eſſet ſciſcitanti, equum ei negotio maximè cõmodum, reſponderit. Cumq́ Oſiris Leonem præſtare arbitraretur, reſpondiſſe Horum: Poſſe quidem eum auxilio eſſe, verùm vbi ſemel fugam arripuiſſet, irreuocabilem abire, cùm alioqui bellatori neceſſe eſſet nonnunquam cedere, nonnunquam ex inclinata iam acie rurſum hoſtes aggredi, proq́ loco & tempore Fortunę ſeſe imperijs accommodare: idcircoq́ equum omnibus his officijs omnino magis officioſum eſſe. E vnde Xenophon tertio de Græcorũ reditu: Vna, ait, equites re præſtant, quòd in fuga certius eſt illis ſubſidiũ. Ariſtoteles Ethicis, virtutem in equo eam præcipuè laudat, qua ſit ad currendum portandumq́ hominem idoneus, & ad inuadendum expectandumq́ hoſtem minimè formidoloſus. Galenus de Partibus, præualidum ait animal & generoſum, cùm ἰσχυρὸν dicit, μεγάθυμον. Hinc illud apud Maronem,

Generoſus pullus in aruis.

PVGNACITAS.

VESPAE.

NEq́ temerè Veſpas ἱερογλυφικῶς ex equino cadauere ſignificari tradiderunt Ægyptij: imò non temerè eſſe dixerunt, quòd ex corrupto eius cadauere veſpæ progenerẽtur. Hoc enim tantùm apud Horum ſuper equo reperias, & peruulgatus apud omnes verſus fertur:

ἵπποι μὲν σφηκῶν γένεσις: ταῦροι δὲ μελισσῶν.

Nam culices ab equi, ſed apes ab origine tauri.

Diligentes enim rerũ naturaliũ obſeruatores ex bouillo occipitis cerebro apes gigni tradidere: ex aſini cerebro crabrones, vti ex equo veſpas, atq́ ex humano cadauere ſerpentem. Non tamen hîc ſimpliciter veſpæ intelligendum, ſed quod per veſpam identidem ſoliti eſſent ſignificare: per cuius hieroglyphicum pugnacitatem & infeſtum aduerſus hoſtes ingenium oſtendebant, de qua inter inſecta loco ſuo diſſeruimus. F

CELERITAS.

AD hæc celeritatis indicium eſt equus: quodq́ apud Lucretiũ Fortis equi uis legitˀ, Marcellus celeris exponit: eoq́ ſpectare volunt Virgilianũ illud,

Quidnam egregium ſi fœmina forti Fidis equo?

vbi Arruns Camillam equi pernicitate fretam, non virtute ſua ſtrenuã incuſat. Multa verò inuenias apud rerum ſcriptores ſuper equorum pernicitate, ſed id ego tantùm memorabo, quòd Alanis à Probo Imper. deuictis, equus in præda repertus eſt, qui, vt captiui atteſtabantur, centum ad diem paſſuũ millia decurreret, perq́ octo vel decem dies vigore minimè fracto perduraret. Sedenim eam

in mi-

A in militaribus equis fugacitatem imperator ipſe contempſit, repudiatumque fugitiuo militi potius quàm forti conuenire iudicauit. ἱπποσόλω Nympham apud Heſiodum inuenias, quod nomen ob velocitatem effictum autumant interpretes: vim quippe aquarum eam intelligentes, qua nauigia curſu celerrimo rapiuntur. Quique Neptuno adpinguntur equi, pernicis eiuſdem curſus indices habentur, qui maritima fit nauigatione. Naues enim equorum curruumque vſum affatim ſuggerunt: vnde & equos & currum Neptuno videmus attributos: nam is apud Maronem,

Flectit equos curruque volans dat lora ſecundo.

Iam & prouerbiũ à Cicerone vſurpatũ ſuper celeritate, tum equis tum velis, ad Quint. Frat. Sic ego te ſæpe excitante curſu, corrigam tarditatẽ tuam tum equis tum velis. De omni verò conatu adhibito, Officijs: Cum his velis equiſque decertandum eſt. Aſtronomi vndecimo Virginis gradu equum admouent ad hominis velocitatẽ indicãdã, qui cum eo ſit gradui lucem auſpicatus. Adpingebatur verò Neptuno equus anteriore parte figura ſua, poſteriore verò effigie piſcis, B qui caudã in ſpiram replicaret: quod & veteres ſculpturæ paſsim & plerique Gallieni numi palàm faciũt, in quibus inſcriptio eſt, NEPTVNO CONS. AVG. Nota præterea eſt fabula, in Deorum concilio pro imponendo Athenis nomine, percuſſa à Neptuno petra exiliſſe ferum. Nam & interpres Pindari rem tangit huiuſmodi. Paſsim verò apud veteres Neptunus Equeſtris dictus. Aiũt inſuper, primo illi equo quem Neptunus protulit Scyphio nomen fuiſſe: adeò ſibi concors in nugis tota Græcia ſemper fuit, vt nulla ſit tam abſurda fabula, quę aliquo aſſertionis teſtimonio careat. Quodque fictum à Poëtis eſt, Saturnum in equum verſum, quem tunc etiam pernicitate inſignem canunt, vti Maro,

Pernix Saturnus & altum Pelion hinnitu fugiens impleuit equino.

quidam ex Aſtronomis ad aſtri velocitatem figmentum referunt, cùm ampliſſima cœli ſpatia diurno motu velociſsimè tranſcurrat, ſi quanto diſtet interuallo, quamque magno circuitu ſupra planetas reliquos feratur conſiderauerimus: quamuis altero motu, quem hi naturalem dicunt, tardiſsimus planetarum omnium videatur. Ab huiuſmodi pernicitate Abacuntis prophetæ dictum, Quia aſcendes ſuper equos tuos, Theologi de Apoſtolis prędictum volunt, vnde repentina ſalus eſſet omnibus pijs prouentura. C Et vnius ſanè celeritatis ergò Virgilianus Æneas præmia prima proponit, equum inſignem phaleris, ei qui pedũ curſu primus metam attigerit. Et in numiſmatis, nũc equus currẽs, nunc ipſe Pegaſus alis adiectis cuſus, ſumma rem alacritate geſtam oſtendit.

SOL.

ALiàs verò alatus equus Soli etiam attribuitur. Nam in Galieni numis alatus equus eſt cum inſcriptione, SOLI CONS. AVG. In numo verò Q. TITI in quo Pegaſus, quaſi nõ ſatis ex eo expreſſa eſſet celeritas, qua in obeũdis Reipub. negotijs vſus fuerat, barbato eius capiti ex altero latere cuſo additę alæ, cuiuſmodi ſpecie Mercurius aliquot in veterũ monumentis cõſpicitur inſignitus. Non deſunt verò qui Pegaſum in monetis etiã Corinthiorum fuiſſe tradãt, quẽ Eubolus, Anchiſe, τὸ παλαιὸν πῶλον appellarit. Porrò Pindarus Bellerophontem eo inuectum Pegaſo, frænũ aureum dono à Pallade per ſomniũ accepiſſe commemorat, vnde poſtea infrænandorum equorum vſus ad poſteros emanarit: eoque monumento voluerint Corinthij rei memoriam teſtatam. Maro autem noſter fræna Lapitharum inuentum tradit eo Georgicon loco,

Galieni numiſma.

Frena Pelethronij Lapithæ, gyroſq́ dedere D
Impoſiti dorſo, atq́ equitem docuere ſub armis
Inſultare ſolo, & greſſus glomerare ſuperbos.

HVMANAE VITAE lubricitas.

SVnt & qui Centauros in hoc eodem accipiant ſignificato: quodq́ illi pubetenus humana forma, reliquũ equina fingantur, vitę noſtrę terminũ pernici curſu occupari ſignificare putent, propterea quòd mira lapſi lubricitate incauti ſemper arripimur. Nullus enim tam ſenex, qui ſe annum adhuc non ſperet ſuperaturũ. Sed enim Centauro alibi erit locus ſuus.

FAMA.

NOn ſum verò neſcius, autores eſſe, qui Pegaſum, qualem quippe paſsim in Hadriani & L. Pap. Curſoris, & aliorum quorundam numis aſpicimus, famæ potius quàm celeritatis indicium eſſe cõtendant. Naſcitur is ex Meduſæ cæde: ſiquidem virtus cùm terrorem amputauerit, famam generat. Terroris & admirationis hieroglyphicum eſſe Meduſæ caput, oſtendimus in Serpente, cùm de Domitiani geſtamine loqueremur. Fama autem vbi primùm genita per hominum ora incipit volitare, Muſarum excitat fontem in Parnaſſo, quippe quòd illuſtrium virorum præclara facinora vatibus ſcribendi ſuggerunt argumentum. Quòd verò in Papirio à re ipſa etiam cognomento Curſoris honeſtato, ex Pegaſo alacritatem & feſtinantiam hominis ſignificari diximus, capreæ inſuper fugacis ſpolium & fulmen & ſagitta, quæ in eodem ſpectantur numo, ad noſtrum faciunt intellectum. E

PROFVGVS.

SEd quoniam eſſe video qui Perſea quoq́ Pegaſo inuectũ putent, examinandus eſt apud Heſiodũ locus, Scuto Herculis, vbi ἱππότα περσεὺς à poëta dictũ: quo loco Commentatores aiunt, animaduertendum ἱππότας profugũ ſignificare: eamq́ eſſe gloſſographorum interpretationem. Auus enim Acriſius Perſea domo expulit, quem minimè moris eſt vſquam equitem inducere, ſed talaribus à Mercurio acceptis præditum aëra perſulcare: de quo ſic Ouidius: F

Pennis ligat ille reſumptis
Parte ab vtraq́ pedes, teloq́ accingitur vnco,
Et liquidum motis talaribus aera findit.

Vnde etiam Catullo pinnipes appellatur. Eodem modo apud Homerum inuenies Hippotam Neſtorem, pro profugo, vt vetuſtiores grammatici interpretãtur eo τῆς βοιωτίας loco:

Τοῖς δὲ καὶ μετέειπε γερήνιος ἱππότα Νέστωρ.

His inde Gerenius exul Neſtor ait. Talemq́ recitant fabulam: Herculem Pylo bellum intuliſſe, propterea quòd Neleus eum à cæde Iphiti purgare recuſaſſet. Tum etiam propter filiorũ eius inſolentiam, qui cùm XII. eſſent, eo freti numero præclara omnia ſibi pollicebantur. Diu verò bellum protractũ, neq́ quandiu Periclymenus, vnus ex ipſius Nelei filijs vixit, vrbs vnquã capi potuit: poſtea verò quàm is mutatus in Apem Herculano currui explorator inſedit, ſummonente prodẽteq́ Pallade extinctus eſt ab Hercule: capta itidem euerſaq́ Pylos

A los eſt, vndecimꝗ; Neſtoris fratres interempti. Sed enim Neſtor prius emiſſus fuerat ad Gerenios vbi educaretur, qui ſolus ſuperſtes in patriã inde reſtitutus eſt, & ab educationis loco Gerenius: ab effugio verò, quo ſaluatus eſt, Hippota.

FRÆNATA FEROCITAS.

VVlgatiſsimum illud eſt argumentum, hominem feroci inuictoꝗ; animo, imperio tamen & rationi obſequentem, hieroglyphicè per frænatum equũ ſignificari. Hinc Panætius apud Cic. Africanum ſolitum ait dicere, vt equos propter crebras contentiones præliorum ferocitate exultãtes domitoribus tradere ſoleant, vt his facilioribus vti poſsint: ſic homines ſecundis rebus effrænatos ſibiꝗ; præfidentes, tanquam in gyrum rationis & doctrinæ duci oportere. Animal nimirum ferox atꝗ; magnanimũ, quod leges tamen ſubijt, nec frænum depulit ore, vt ait Horatius, de equo qui hominis opem implorauit, ſeꝗ; frænari ſit paſſus. Et Maro:

Sed tamen ijdem olim curru ſuccedere ſueti
Quadrupedes, & fræna iugo concordia ferre.

B In huiuſmodi ſententiam eſt Scipionis dictum non incelebre. Quum Romani contra Antiochum iam in Aſiam traiecissent, isꝗ; legatos demum de pace miſiſſet ad Scipionem, reſpondit is: Id prius factum oportuit, non poſtquam & frænum & seſſorem accepiſſet. Sed illud quoꝗ; animaduertendum eſt, de Carthaginis portento, quod murorum fundamenta fodientibus oblatum eſt: quippe vt apud Maronem, caput acris equi, hinc gentem fore bello egregiã præmonſtratum. Quod verò ſubiungit, Facilem victu, nõ de bouillo capite, vt Seruius, ſed de ipſo eodem equino intelligendũ, cuius oſtenti ea ſit interpretatio, vt facilem victu per ſecula gentem, facilem quæ tandem vinceretur, exponamus: hoc enim magis ad Virgilianã accedit ſententiam, quamuis in Tauri cõmentario Seruianum intellectum illuſtrare conati ſumus. Coniectores vero, vt eò redeam, eos qui ſe caput equinum, vel caninum, vel aſininum habere ſomniarunt, in ſeruitutem vel id genus ærumnas dedendos eſſe ſuſpicantur. Sunt enim tria hæc animalia ſeruituti mirum in modum obnoxia. Addam & illud eorundem Onirocritarum interpretamentum, quo viſum aiunt in ſomnis equum qui ſe portet,

C polliceri, vt amica amantis imperio facilè ſit ſubijcienda, morigeraꝗ; in poſterũ futura. Nam de pullo indomito pro puella adhuc intacta, Anacreontis carmina paulò inferius loco ſuo recitabuntur. In Diuinis literis, vbi Eliſæus mõtem auxiliaribus equitibus plenum per adapertos pueri oculos cõſpexit, quosꝗ; vates Abachus Domini equos, & equitatus nominat, animas intelligit Adamantius, quæ frænũ diſciplinæ ſanctioris accipiunt, iugumꝗ; ſuauitatis, quæ ab ipſo Domino proficiſcitur, portant, eiusꝗ; ſpiritu regi patiuntur. Beatasꝗ; illas appellat, quæ dorſum curuauêre ſuum, vt dorſo verbum Dei ſeſſorẽ accipiãt: cuius fræna patiantur. & quoquò uerſum ille impulerit iter arripiant: eius deniꝗ; habenis moderati, nõ ex libidine ſua, ſed tanti ſeſſoris arbitrio flectantur, curſum ineant, & conſiſtant. Eucherius ſanè inueniri ait in Diuinis literis equum pro viro ſanctitate predito poni: coꝗ; ſpectare Abachuntis illud alibi dictum, Qui aſcendes ſuper equos tuos. Sanè Græci Palladi nomen ab equo domito inditũ tradunt: &, vti ſuprà diximus, apud Pindarũ legas frænum Corinthi ab ea inuẽtum, & Pelopi dono datum: & in Ilij captura inſtar montis equum Græci Palladi dedicarunt. Hoc verò ſignificat, ferocitatem omnem doctrinã molliri atꝗ; cicurari, quod ita luculenter Horatius expreſsit:

Nemo adeò ferus eſt, vt non miteſcere poſſit:
Si modo culturæ patientem commodet aurem.

IMPERIVM.

IN augurali verò diſciplina, equos imperij ſignificatum ſæpe fuiſſe, comperimus, vt qui apud C. Iulium Cæſarem natus eſt, humanis propè pedibus, vngulis ſcilicet in digitorum modũ ſubſciſsis. Ei enim orbis terræ imperium portendi, Aruſpices reſpondêre, apud quem equus huiuſmodi eſſet editus. Eum itaque Cæſar magna aluit cura, nec patientem ſeſſoris alterius primus aſcendit. Cuius etiam inſtar pro æde Veneris genetricis dedicauit: quamuis prodigia reliqua ita deſpectui ſemper habuerit, vt ab incœpto nunquã vllo, prodigijs quãtumlibet aduerſis abſterritus aut retardatus ſit. Sedenim eadem animalis ſpecies quæ imperiũ illi præſagiuerat, eadem inquam & mortem præmonſtrauit. Siquidem equorum greges, quos in trajciendo Rubicone conſecrauerat, ac vagos ſine cuſtode dimiſerat, paulò antea quàm occiſus eſſet comperijt pertinaciſſimè pabulo abſtinere, vbertimque flere. Eo porrò affectu equi plerique in dominos ſunt, vt eos interemptos lugeant, inquit Plinius, lachrymasque interdũ deſiderio fundant. Vnde non inſcitè de Pallante Virgilius: B

Poſt bellator equus poſitis inſignibus Aethon
It lachrymans, guttisque humectat grandibus ora.

Ad huius imitationem non minori forſitan affectu alterius equi amorem in dominum Sillius Italicus ita decantat:

Agnouit ſonipes, arrectisque auribus acrem
Hinnitum effundens ſternit tellure Vageſum,
Quem tunc captiuo portabat in agmina dorſo:
Hinc rapidum glomerans turſum per lubrica pinguis
Stante cruore ſoli, & mutilata cadauera cæde
Euolat, ac domini conſiſtit in ora iacentis:
Inde inclinatus collum ſummiſſus & armos,
De more inflexis præbebat ſcandere terga
Cruribus, ac proprio quodam trepidabat amore.

Sed vt ad portenta reuertamur, illud memoriæ proditũ eſt, quemadmodũ Nero aſturconẽ, quo maximè delectabatur, poſteriore corporis parte in ſimiæ ſpeciem abijſſe per quietẽ videre viſus, ac tantùm capite integro hinnitus edere canoros, oſtento fuit quòd illa equi ferocitas in ſimiæ ludibriũ eſſet abitura. Dedit & Ælio Pertinaci feroci viro, qui poſt ſublatũ Cõmodum imperiũ arripuit, inuadendi regni ſignum equus. Nam ea qua natus eſt hora, equus pullus in tegulas aſcendit, atque ibi breui temporis ſpacio cõmoratus, ſimul & decidit & expirauit. Quod quidẽ huic in Villa Martis genito, & ad bellica negotia nato, futuræ ſublimitatis, quamuis breui duraturæ, augurium fuit. F

A LABORIBVS QVIES.

Equi in Neruæ numis. QVid verò ſoluti, paſcentesque in Neruæ numis equi ſibi velint, cuſæ ibidem literæ declarant, in hunc ſcilicet modum: VEHICVLATIONE ITAL. REMISSA. quod nonnulli referunt ad argumentum illud quod in Boue ad præſepe tractauimus. Sed accipiendum potius de tributo quod Italia omnis in vehiculationes exoluebat, vt & Magiſtratuum ſarcinæ, & exercituum, & alia huiuſmodi publica tranſportarentur: quod tributi genus Nerua vti oneroſum nimis Italiæ remiſerit vniuerſæ; qua de ſententia plura dicerem, niſi doctiſsimus

A mus planè vir Fab. Vigil Spoletanus rem exactiſsimè pertractaſſet.

ITALIA.

SVnt qui putent equos in hoc numo Italiam ſignificare, eoq; adducuntur argumento, quòd in argenteo numo & aliquot æreis obſeruatur caput equi frænati cũ inſcriptione ROMA. Ab eius occipitio ſceptrũ, in cuius ſumma parte caput itidẽ equi videatur: ab altera parte, Roma ipſa galeata, vti mos eſt. Alij numi ſunt cum equinis capitibus ab vtraq; parte ſingulis, eum inſcriptione ROMA. Sed enim, cùm equum ipſum multifariam in Latinorum & Græcorum numis obſeruauerim, neq; Italiam neque aliam quampiam prouinciam, regionemue, aut ciuitatẽ ſignificare cõtenderim, ſed aut bellum, aut itinerationẽ, aut decurſionem, vt in Neronianis pleriſq; : aut velocitatem, vt in Papirianis: & alia prout locis ſuis explicantur.

MAVRETANIA.

NIſi qui (ſi videant in Hadriani numo equum à pedite rectum cum inſcriptione MAVRETANIA, ita enim ſcriptũ per E ſecunda ſyllaba) intelligere velint prouinciam eam in deditionẽ acceptam, vel quid huiuſmodi. Sanè aliquot ex huiuſmodi numis vna in parte caput habent Hadriani, ab altera equum, quem mulier duobus armata iaculis ductat: quod nimirũ indicat genus id bellandi, quo plurimum vtitur ea prouincia.

B

MAVRI FEROCES.

QVin poſterioribus etiam ſeculis militares quidam ordines, qui ſub equitũ magiſtro militabant, dimidios rutili coloris equos duos in alba parma ſeſe quodammodo laceſſentes, orbe viridi, cuius luteus erat vmbilicus, interpoſito, præferebant, ijq; MAVRI FEROCES appellabantur. Quòd verò aliqui ex numis Italiam per equum ſignificari crediderint, fortè ſuſpicati ſunt ex eo numo qui equum exultãtem habet, flore quodam ſupernè ſito: ab cuius altero latere inſcriptio eſt, ROMANOR.

EQ. VICTORIA.

CVr verò potius non putemus numum hunc in rei geſtæ monumentum eſſe cuſum? quia bello Punico, quod cum Hannibale geſtum eſt, cœperint aliquando Romani etiã equis ſuperiores eſſe, cùm prius robur eorũ omne in legionibus conſiſteret: flos enim ille ſupernè additus, principium atq; ſpem bonæ frugis indicat. Sanè Virgilius rem tantam haudquaquã reliquit indictam, cùm de Marcelli laudibus ita cecinit:

C

Hic rem Romanam magno trepidante tumultu
Siſtet, equis ſternet Pœnos.

At in Cephalæniorum etiam numis equus ſignari ſolitus, cuius rei mentio apud Plutarchum. Apud Smyrnæos Fortunæ ſimulacrũ fuit à Bupalo quodam probo ſanè viro factum, in cuius capite pullus equinus inſidebat, & Amaltheæ cornu manum implebat, de quo apud Pauſaniam Meſſenicis.

SYRACVSANI.

VTebantur & Syracuſani equi nota. Nam Athenienſibus illis qui apud Syracuſas capti Niciana clade pro ſeruis veniêre ſub haſta, frons equi charactêre inuſta eſt. In aliquot eorum numis equus & ſeſſor habetur cum inſcriptione ΙΕΡΩΝΟΣ, quod nimirum eius in equeſtri militia, ſed præcipuam in certaminibus gloriam oſtendit, quem ea de cauſa tot laudibus Pindarus poëta immortalitati conſecrauit. Aliæ quoque Reſpub. atque alij plerique Princi-

pes equi ſigno vſi ſunt, vt nihil denicꝙ priuatum videam, quod ad Italiã ſpectet. D

T A R E N T I N I.

QVinetiam in numo, cuius inſcriptio ΤΑΡΑΣ, eques etiam iaculator inſpicitur, ob equeſtrem ſcilicet militiam, quam egregiè Tarentini ſunt exercere ſoliti: vnde apud Græcos, Tarentinos ordines inuenias ex equitibus huiuſmodi conſtitutos: & ταραντινίζειν verbum, eo ſe militiæ genere exercere.

SAGITTARII SENIORES ORIENTALES.

EQui verò duo dimidiati coloris lutei, in cæruleo clypeo, quem ruber circulus ambibat, auerſi proſilientes à centro, quod luteum in medio rubræ peltæ, pro vmbilico appoſitũ erat, ita vt ab ipſa pelta trames coloris eiuſdem ad rubrum vſcꝙ ambitum protenderetur, eius ordinis erat inſigne, qui SAGITTARII SENIORES ORIENTALES appellabantur. Militabant ij ſub magiſtro militum Præſentiali nuncupato.

SECVNDI THEODOSIANI.

LVteus etiam equus erat in imo parmæ ferrugineæ coloratioris, cuius vmbilicus albus rubro continebatur circulo, quem alter coloris lutei circuibat. E SECVNDORVM THEODOSIANORVM hic erat clypeus, qui ſub eodem militum magiſtro ſtipendia faciebant. Hi nimirum Theodoſij principatu in militiam adlecti.

C O N S T A N T I A.

ERat & alia legio, quæ rutilum equum in cærulea parma geſtabat: in medio viridis orbis conſtitutus, cui quadrupes toto inniti pectore videbatur: ea CONSTANTIA nuncupabatur, quę ſub magiſtro peditũ merebat, Conſtantio quippe Principe inſtituta.

IMMODERATVS IMPETVS.

REs ipſa adhortari videtur, vt & hiſtoriæ ſacræ myſterium, quantũ ad equũ pertinet, reuelẽ. Nam pro immoderato & rationis experte impetu equũ poni apud legiſlatorẽ Moſem, ex eo manifeſtum eſt, quòd non deſignari principẽ equorum educatorem dicit: quod ita capiundũ eſt ex Philonis ſententia, vt ineptũ eum ad principatũ exiſtimemus, qui voluptatib. cupiditatibuſcꝙ & nequitiæ deditus ſtare loco neſciat, & fræna ferox ſpumãtia mãdat. Lex ipſa eſt Deuter. cap. 17. Quicꝙ rex fuerit cõſtitutus, nõ multiplicabit ſibi equos, nec reducet populũ in Ægyptũ, equitatus numero ſubleuatus, pręſertim cùm Dominus pręceperit vobis, vt nequaquã amplius per eandẽ viã reuertamini. Nam qui talia mente cõcipit, effræno illi & feroci equo ſimilis eſt, de quo vulgatũ adagiũ, Secede equinis à pedibus procul, ab equo inquam illo, qui ſemper Ægyptum, hoc eſt, voluptatum & illecebrarum planitiem appetit inſultare, quocirca frænis cateniſcꝙ compeſcendus, niſi velimus in perniciẽ rapi, & noſmetipſos vnà cũ fortunis dare præcipites. Nam vt optimè ait Euripides, ἀχαλίνων στομάτων ἀνόμου τ' ἀφροσύνας τέλος δυστυχία, Infrænis oris exlegiſcꝙ dementiæ finis infortunium. Sæpe autem in Diuinis literis equus aberrãtem & vagum hominem indicat, qui ſine ratione vlla feratur: vt, Fallax equus ad ſalutem. &, Nolite fieri ſicut equus & mulus, quibus nõ eſt intellectus. Callidum verò Antiſthenis dicterium, cùm Plato vehementer laudaret equũ in pompa quadam equeſtri, hinnitu crebro ferociaꝙ excelſos ſpiritus præ ſe ferentẽ, is qui hominis iactantiam libenter inceſſebat. Et tu, inquit, videris bonus equus euaſurus. At Themiſtocles, cùm mutatos eius mores ex procaciſsimo in maximè temperantem plericꝙ admirarentur,

A An nõ, inquit ille, videtis aſperos & indomitos pullos in optimos equos euade re? Non imprudenter itaq; Prudentius elationem animi deſcribens ait:

Forte per effuſas inflata ſuperbia turbas
Infræni volitabat equo.

NEQVITIA IN TEMPERANTIAM VERSA.

QVod verò ſuper Ægypti delitijs dictũ, D. Ambroſius ex Apoſtoli dictatis eo tẽpore ait Paſcha celebrari, quo Iſraelitici Ægyptũ reliquêre, ſolẽnitatemq; eam, animarum tranſitum interpretari, à vitijs ad virtutem, à corporis affectibus ad animi conſtantiam atq; ſobrietatem, à malitiæ nequitiæq; fermento, ad veritatem & ſtabilem ſynceri propoſiti firmitatem. Mollitiem quippe in Ægyptijs & alia multa carpit Hadrianus, maximeq; optare videt, vt melius eſſet morata ciuitas, Alexandream notans. Legitur in libris Sibyllinis, MILES ROMANE AEGYPTVM CAVE. Quod licet de Pompeio Magno dictũ interpretati ſint multi, ſolicitiq; aliquando Romani fuerint, ne Ptolemæũ armis in regnum reſtituerent, hac religione deterriti: alia tamẽ, eaq; longè verior, eius B oraculi videtur interpretatio, præceptũ ſcilicet eſſe illis hoc velamento, vt quibus datum eſſet imperio populos regere, Ægyptum cauerent: quippe delitias & mollitiẽ, eaq; omnia quæ mox fortiſsimum id genus hominum, vt primùm laſciuire cœpit, turpiter adeò effœminauit, vt peſſum penitus ierit, imperio in eos translato, quos vt omnium deſpicatiſsimos expuebant, & omni contumeliarum genere inſectabãtur. Sed quanto erat ominoſior Ægyptus Pop. Romano, ſucceſſum tanto proſperiorem Ægyptijs ex Romanorum aduentu in regionem eam oracula pollicebanẽ. Apud Memphim enim in aurea columna literis Ægyptijs ſcriptũ erat, tum demum Ægyptũ liberam fore, cùm in eam veniſſent Romani faſces, eorumq; prætexta: quod apud Proclum grammaticũ ſe legiſſe teſtatur Pollio. nimirum qui virtutem & rerum diſciplinam admittit, vitijs liberatur. Sed enim Romani pace iam terra mariq; parta, molles Ægyptiorum delitias ſuſcepere: illi, delitijs amotis, priſtinã Romanorũ virtutem induſtriamq; ſibi mox vendicauere. Sed alio loco de faſcibus dicendum erit. Quod verò facit C ad rem, Adamãtius ad dictum illud de Ioſippo, Et totius Ægypti principatum obtinet, ita philoſophatur: Libidinem quippe calcauit, nequitiam euitauit, omneſq; corporis voluptates edomuit atq; frænauit. Hoc enim eſt totum Ægypti principatum gerere. Vide verò Chryſoſtomum oratione quam habuit in vigilia Epiphaniæ, de Ægypto multa in hanc ſententiam diſſerentem.

RATIO ET CVPIDITAS.

EST tale aliquid apud Platonem, Phædro, qui rationem atq; cupiditatem per dexterum & ſiniſtrum bigarum equos intelligendum proponit, improbiq; ac impuri ora lupatis frangenda ad cruoris vſq; illiſum præcipit:

Donec humi ſonipes temeraria crura ſuperbus
Imprimat, & tellus clunibus icta tremat,
Mox facili des lora manu, pariterq; feratur
Obſequio parens mannus vterq; tuo.

SVPERBIA. PERTINACIA.
CESPITATIO. INSOLENTIA.

NAm & in Moſaico illo quadrupede vitia quatuor deprehendit Philo, quæ vnà cum ſeſſore in mare proijcienda deperdendaq; ſint. Elatum in primis

pedem illum, quem ſuperbiam illi vocauere: quam pes alter comitatur, qui ſecum trahit velocem ad vitæ perniciem procliuitatem, in quam frequenter admodum ceſpitat, cernuusq; canterij more in foſſam lapſabundus corruit. Ex poſticis pes alter malæ perſeuerantiæ ſubſequentem pertinaciam oſtendit, alter perperàm factorum exultationem: quæ omnia effrænum & exultantem Platonis equum mira ſimilitudine deſcribunt. Iocoſe verò Teius Anacreon cùm muliebrem faſtum, arrogantemq; animũ inceſſeret, puellam quandam equino cõparauit pullo, in quem nemo adhuc inſcendiſſet, atq; ita aſſultim nullo cohibita fræno temerè vagaretur: cuius ſententiæ verſus hi ſuperfuere: D

Πῶλε θρηκίη τί δή με
Λοξὸν ὄμμασι βλέπουσα
Νηλέως φεύγεις; δοκεῖς δὲ
Μηδὲν εἰδέναι σοφόν. ἴσθι
Τοί καλῶς μὲν ἄν τοι τὸν χαλινὸν
Ἐμβάλλοιμι, ἡνίας δ' ἔχων
Στρέφοιμ' ἀμφὶ τέρματα δρόμου.
Νῦν δὲ λειμῶνας τε βόσκεαι,
Κοῦφα τε σκιρτῶσα παίζεις.
Δεξιὸν γὰρ ἱπποπείρην
Οὐχ ἔχεις ἐπεμβάτην.

Quos quidem vtcunq; potui, candore haudquaquam pari Latinos feci:

Pulle Thraicia ecquid, ô, me
Torue luminibus petitum
Impiè fugis? videris
Nil quidem ſapere: at perita
Pulchrè eris tibi ſi lupatos
Illigauero, moxq; habenas
Sumpſero, atq; circumuertero
Meta in ambitum, atq; finem.
At tu amœna prata paſcis, E
Molle ſed laſciuienti
Non erit magiſter vſquam
Seſſor, inſultare qui te
In modum probè inſtruat.

Ad hoc facit lepidiſsima Ode illa Horatiana de indomita vitula:

Nondum ſubacta ferre iugum valet
Ceruice, nondum munia comparis
Aequare, nec tauri ruentis
In venerem tolerare pondus:
Circa virentes eſt animus tuæ
Campos iuuencæ, nunc fluuijs grauem
Solantis æſtum, nunc in vdo
Ludere cum vitulis ſalicto F
Prægeſtientis. Et altera, vbi hæc ſunt ſuper equa:
Quæ velut latis equa trima campis
Ludit exultim, metuitq; tangi
Nuptiarum expers & adhuc proteruo *Cruda marito.*

Quòd verò Anacreon mulierem equini pulli cognomine vocitarit, facit idem Nicander, metaphoram eandem ſcitè proſecutus, vbi de ijs agit, quæ contra venenum vtilia ſunt: puellare quippe lac adhiberi commodum. Is enim lac pulli, pro lac puellare, Anacreontio vocabulo poſuit, eo verſu:

Θηλυτόκυς πώλοιο χέας ἀπὸν ἄλλο τε νύμφαις.

quod caſtigatius in manuſcriptis codicibus νύμφης legitur. Fœminiei quippe pulli lac, &, ſi fieri poſsit, virginis, viridiſsimo ſcilicet ætatis flore vigentis, balſamo (vt vulgata obiter corrigantur exemplaria, in quibus βλαστήμοιο ſcriptum eſt) inſtillandũ monuit. Hîc interpretes non de equini pulli lacte dictum volunt, ſed de muliebri, quod Eraſiſtrati autoritate confirmant, dicentis οἱ δὲ πολὺ ἐκπισίμον, vtile eſſe lac muliebre.

Mere-

A

MERETRICIA PROCACITAS.

DIomedis verò filiæ (illius inquam Thracij Regis inſaniſsimi) libidinis furore famoſiſsimæ, equis, quę aduentantes deuorarent, comparantur à Poëtis. Vnde ortum prouerbiũ tradunt autores Græci, διομήδεια ἀνάγκη. Atq; ita interpres Ariſtophanis ἱππολυσιαζόνους interpretatur: quãquam Euſtathius hoſpites à patre ſolitos interimi, & equis in pabulum apponi tradit, fabulam ſcilicet ſecutus, quam à Poëtis fictam vno omnium conſenſu repererat. Quò verò hæc eo accipi intellectu debere, quem ex clariſsimis autoribus excerpſimus, vnicuique magis conſtet, à peritis vſurpatum inuenias hippobinon appellari hominem, qui ſit libidini venereisq; negotijs intemperanter deditus: quod nomẽ ab equi natura deductum, ignorat nemo. Adde quòd hippopornon ad extremam dicimus contumeliam, cùm ſupremam cuiuſpiam nequitiam, & immoderatam laſciuiam exprobramus. In Diuinis quoq; literis dictum in hãc ſententiam, inſanientes quoſdam factos in fœminas, quòd vnuſquiſq; ſuper vxorem proximi ſui hinniebat. Equinã vates ille dedit homini vocem, vt equinã in eo petulantiã

B arguerer. Nõ enim eſt omnis homo, homo, diceret Adamantius, ſed ea quis nequitia præditus, homoequus eſt: vt homo in honore poſitus, nulla tamẽ præditus ſapientia, homoiumentũ eſt: iumẽtis enim inſipientibus is perquàm ſimilis habetur. Et generatio viperarum, de qua Dominus, homouipera appellari poteſt. Neq; aliud quippiã hieroglyphicè per duplicẽ centauri formã intelligi vult Maximus Tyrius, quàm voluptatis vinculum. Quotieſcũq; enim accidit, vt ferinæ partes tyrannidem in nobis occupent, ardorq; cupiditatis nobilitatem animi corripiat, opprimat, ſeruitioq; addicat ſuo, propter turpitudinum obſequia homo in belluam vertitur. Ridiculè verò faceteq; admodum Ariſtophanes, Xenophantis, ruſticorũ morum hominem, & furibundum à Nebulis ſub Centauri ſpecie repræſentari dicit. Ipſumq; Chironis nomen ex ea ſignificatione, quod & deteriorem ſignificat, ioco anſam dedit, cùm Centauros duos inter ſe pugnãtes in tabula peſsimè pictos Diogenes conſpexiſſet: interrogauit enim, vter eorum Chiron eſſet, viſus de nomine quærere, cùm ſenſu vter peior eſſet intelligeret. Et quoniã in Diuinis literis, qui turpibus & immundis officijs detinentur, iumenta ſunt, pecoraq; prona & ventri obediẽtia, fornicatores Hieroſolymita-

C nus Heſychius admiſſarios equos vocat hieroglyphico admodũ proprio. Idem Pſalmo XXXI. Nolite fieri ſicut equus et mulus: quod ita exponũt interpretes, Nolite amore mulierũ furere, ſicut infrænes equi. Notum enim eſt, eos ſuam ad voluptates intemperãtiam hinnitu ſubinde prodere, vtpote qui omnino quid bonum, quid malum, quid honeſtum, quid turpe ſit prorſus ignorãt. Sedenim meretriciam hanc petulantiam à tam multis per equinæ imaginis hieroglyphicum indicatam, nemo Virgilio melius & plenius expreſsit, vbi Georg. ita canit:

Scilicet ante omnes furor eſt inſignis equarum,
Et mentem Venus ipſa dedit, quo tempore Glauci
Potniades malis membra abſumpſere quadrigæ:
Illas ducit amor trans Gargara, transq; ſonantem
Aſcanium, ſuperant montes, & flumina tranant,
Continuoq; auidis ubi ſubdita flamma medullis,
Vere magis, quia Vere calor redit oſsibus, illæ
Ore omnes verſæ in Zephyrum ſtant rupibus altis,
Exceptantq; leues auras, & ſæpe ſine vllis

Coniugijs vento grauidæ, mirabile dictu; D
Saxa per & ſcopulos, & depreſſas conualles
Diffugiunt, non Eure tuos, non ſolis ad ortus
In Boream, Corumq́, aut vnde nigerrimus Auſter
Naſcitur, & pluuio contriſtat ſidere cælum.
Hic demum hippomanes, vero quod nomine dicunt
Paſtores, lentum deſtillat ab inguine virus
Hippomanes, quod ſæpe malæ legêre nouercæ,
Miſcueruntq́ herbas, & non innoxia verba.

Sed neq; minor eſt equorum furor, qui zelotypia etiam ita laborant, vt riuales acerrimè caſtigent. Viſum enim aiunt in Syria, vbi ſylueſtriũ equarum armenta vulgò paſcuntur, præire ducem, qui, ſi iunior aliquis libidinis cauſa equam inſcenderit eam initurus, ita indignetur, vt eum nulla interiecta mora perſequatur, donec comprehenſum verendis mordicùs priuet. In hoc autem animalium genere fœminæ maribus continentiores ſunt. Abſyrtus enim ait equam vbi ſe cõcepiſſe nouit, marẽ vlterius nõ admittere. Neq; verò loco hoc prætereundũ, E quod & ad hippomanis vim, & ad immodicam equorũ impotentiã, & ſubitam in venerẽ concitationẽ pertinet, veneñũ illud, quod ſæpe malæ, vti dicebamus, legêre nouercæ, à furore, in quem agit equos, appellatũ, tanti eſſe roboris & efficaciæ, vt cùm Phormis quidam Mænalius equos duos à Dionyſio Argiuo fabrefactos in Olympia dicaſſet, abdito in eorum altero, vt Elei arbitrabantur, eo viru, vt alij, in liquatum metallum immixto, cõſtiterit allectos ita eſſe equos ad initum ſui, vt non niſi flagellis amoueri potuerint. Hiſtoriam ponit Pauſanias. Varia autem eſt antiquorũ ſuper hippomane viru ſententia. Nam Theocritus Heſiodum ſecutus, plantam eſſe videtur exiſtimaſſe, qui φαρμακεύτρια dicat:

Ἱππομανὲς φυτόν ἐστι παρ' ἀρκάσι· τῷ δ' ἔπι πᾶσαι
Καὶ πῶλοι μαίνονται ἀν' ὤρεα, καὶ θοαὶ ἵπποι.

idq; periti, diligentesq; agnoſcunt viri. Alij Theocrito pertinaciter aduerſantur, neq; plantam eſſe hippomanes, neq; tale aliquid in Arcadia naſci aſſeuerantes: idq; vnum veriſsimũ autumant, quod de caruncula fici inſtar in pulli fronte recens editi inhærente traditum eſt à Theophraſto. Agnoſcit tamẽ & Crate- F uas plantam, eamq; fructum habere fici ſylueſtris inſtar, folium verò fuſcum docet, quemadmodũ papauer: quin & ſpinoſum eſſe, idq; veneficijs amatorijs immixtum mirificè pollere: hinc nonnulli φυτὸν illud Theocritianum pro φῦμα, hoc eſt, tuberculum, fronti quippe huiuſmodi pulli adnatum, interpretantur. Nam & Archilochus φυτὸν pro φῦμα poſuit, atq; ita facilè de caruncula poſſe intelligi. Sed enim quod Theocritus ait id apud Arcadas inueniri, nimirum ad plantam referri debet: non enim dicendũ, pullos in Arcadia tantùm editos, hippomanes in fronte geſtare, quod omnibus ferè accidit vbicunq; locorum genitis. De plãtis verò veriſsimum eſt, alias alio loco naſci, vel pollere magis hoc quàm illo loco prouenientes: ſed ambiguitas hæc omnis ex locutionis huius quæ eſt hippomanes, æquiuoco orta eſt, cùm tria ſint vocis huius ſignificata: vnum virus illud, quod equa in libidinem concitata emittere ſoleat è natura: de quo Maro,

Lentum deſtillat ab inguine virus. idq; tantus autor, in re ſeria vero dici nomine hippomanes autumat. Dixerat & Tibullus:

Et quod, vbi indomitis gregibus Venus afflat amores,
Hippomanes cupidæ ſtillat ab inguine equæ.

Mani-

A Manifeſtum enim eſt ex horum deſcriptione, hippomanes hîc neqꝫ pro planta,
neqꝫ pro caruncula poni. In Arcadia autem eſſe plantam, etiam furoribus ama-
torijs damnatam, cur inficiari poſsit quiſpiam, nõ video, antiquis tot autoribus
rem ipſam agnoſcentibus. Inueniri demum carunculam, inſtar caricæ, in fronte
pulli applicitam, quam mater niſi mordicus decerpſerit deuoraueritqꝫ, ab amo-
re curaqꝫ educandi filij abalienetur, Theophraſto, Plinio, & alijs id tradẽtibus.
Qua de re idem Maro:

Quæritur & naſcentis equi de fronte reuulſus
Et matri præreptus amor.

Cauſam nullam video cur quiſpiam aduerſetur. Neqꝫ audiendi ſunt qui ni-
hil aliud hippomanes apud Maronem & Theocritum, addam & Tibullum, ſi-
gnificare contendunt, ſcholijs in Dioſcoridem, niſi furorem grandem, vt eorũ
verbis vtar, & vbiqꝫ adiectiui nominis modo poni, cùm iam vocẽ cam triũ eſſe
rerum, quæ quidem & cerni, & manibus attrectari poſſunt, vocabulũ ſubſtan-
tiuumqꝫ verum indicauerimus. Neqꝫ tamen negamus, ἵππον locutionem pleriſqꝫ
B nominibus applicatam, magnitudinem proceritatemqꝫ ſignificare, vt hippoſeli
non, hippomarathrũ, & multa huiuſmodi, quæ ſuperfluum eſt enumerare: ſed
hæc nõ ſunt tanti, vt negare poſsint hippomanes veram eſſe in Arcadia plantã,
cuius figurã neqꝫ non vim amatorijs veneficijs peculiarẽ, Crateuas apud Theo
critum deſcripſerit: neqꝫ carunculam auferant, quæ ſit omnibus manifeſta: neqꝫ
deſtillationem amoueant, quæ Tibulli, Virgilij, Probi, Ariſtotelis deniqꝫ ip-
ſius autoritate continetur: in eandem enim furoris efficaciam conueniunt virus
illud, planta Arcadica, & ficulneus ille tuber à maleficis propinata. Hæc fortè
nos moroſius proſecuti ſumus, quàm ſuſcepti operis ratio poſtulaſſet: ſed gra-
uiſsimo viro, ætate noſtra præſtanti, qui tria hæc de rerum natura tollere cona-
tur, reſpondendum fuit, ſi Veneti Poëtæ nóſtri, ſi Romani, ſi Siculi dignitatem
in ſuo cuiuſqꝫ genere ſummorum tueri concedatur.

P R O F A N V S.

SAnè quidem Ægyptij ſacerdotes animal hoc alioqui tam generoſum, tam v-
tile, tam domeſticum, repudiauere, ac per hieroglyphicum eius profanum in
C telligi decreuere: cuius rei cauſam eam fuiſſe ſuſpicor, quæ maiores etiã noſtros
in Italia ab eo abſtinere tam religioſe iuſſerit, vt à ſacrorum flamine minimè tan-
geretur, propterea quòd damnatum inter venena fel habere proditum eſt. Alij
rem ſimplicius interpretantes, dicũt inde factum, ne ſi longius digrederentur,
fraus interdum ex negligentia fieret ſacris. Ea enim de cauſa ſacerdotum etiam
noſtrorũ familijs data ocia, ne proſanis occupationibus, aut curis diſtraheren-
tur, ſed in precibus tantùm Deo allegandis occupati eſſent, & laudes illi ſepties
in die dicerent. Perſeuerarit autem in noſtra uſqꝫ tempora, ut primores Anti-
ſtites equo per urbem uehi, ſolennibus præſertim diebus, contra morem & de-
corum haberetur, præterquàm uno maximè omnium feſto die, quo nouus Põ-
tifex Maximus ad Lateranum deducitur: tunc enim in albis equis omnes Præ-
ſules conuehi moris eſt.

A V T O R I T A S.

CVmqꝫ apud Romanos veteres Dictatoria dignitas admodum ſacroſancta
eſſet, vetuſta quadã lege neſas Dictatori erat equitare. Cauſas alias atqꝫ a-
lias memorat Plutarchus, vita Fabij: ſiue quòd maiores vires pedeſtribus ineſ-
ſe copijs arbitrarentur, proptereaqꝫ oportere Imperatorem in phalange perma-

nere, neque locum deſerere: ſiue quòd eius principatus autoritas & magna eſ D
ſet, et quodammodo tyrannica in reliquarum omnium rerum adminiſtratione, voluerint tamen in hoc Dictatorem inferiorem populo videri. Fabio tamen Maximo Dictatori deſignato, poſt cladem ad Thraſymenum acceptã, primùm equus conceſſus in tanto rerum diſcrimine, quò principatus magnitudo ac moles oſtenderetur, maioriſq; apud omnes autoritatis haberetur. Eſt enim equus animal omnino ſuperbum, & equitare magnificum habetur. Vnde Ariſtippus apud Horatium, cùm Diogenis vilitatem argueret, ſplendidius multò eſſe dicit, equus vt me portet, alat Rex. Id verò Diogenes, ac pleriq; alij, philoſopho minus dignũ arbitrabantur. Quare Plato cùm in equum aliquando conſcendiſſet, ſtatim deſilijt ad terram, ſe vereri dicens μὴ ἱπποτυφίας ληφθῇ, ne equino quopiam faſtu contaminaretur.

FABII CONTATORIS VIRTVTES.

SEd vt ad imagines noſtras reuertamur: in lapillo Onyce argumẽtum multiplex vidi artificioſe admodum ſcalptum. Equino enim capite eſt, humana facie in pectus barbata, gruinis pedibus, cauda gallinacei: literæ ſunt, FAB. Ex E
quo quidem figmento virtutes eas facilè coniectes, quibus Fabius Contator inſignis fuit. Nam principatum in bello ex equino capite, prudentiam ex humano pectore barbato, prouidentiam & contationem, atq; etiam ſpeculationem ex pedibus gruinis, victoriam ex pulli gallinacei cauda interpretamur: quorum omnium cauſæ in ſuis quæq; Commentarijs ſunt explicatæ.

ANIMI DESPONSIO.

NEq; fortè ingratum fuerit hieroglyphicũ, quo deſperatio, aut rei quã quiſpiam aggreſſus fuerit, inauſpicatus ingreſſus ſignificetur, vbi quis equum ceſpitantem, aut prioribus prolapſum pedibus adpingeret, cùm ipſa præſertim res & prouerbio & augurijs veterum confirmetur. Nam quod ad prouerbium attinet, quod fertur: Rideo, inquit Galba, canterie, Siſinnius Capito ita interpretatur, qui principio rei alicuius inchoatæ deficiunt animo. Nam cùm Sulpitius Galba in prouinciam exiẽs, ad portam ipſam canterium ſuum animaduertiſſet cecidiſſe: Rideo, inquit, canterie te iam lapſum eſſe, cùm tam longũ iter iturus, vix id ſis ingreſſus. Ex oſtentis verò vnum ſufficiat cõmemoraſſe, quod Flaminio conſuli feroci viro Arretij fertur obtigiſſe, cùm is indignè ferens per mediã F
iam Italiam vagari Pœnum, atq; obſiſtente nullo cædibus & incendijs omnia vaſtãtem, ad ipſa Romana mœnia oppugnanda proficiſci, ſigna ocyus cõuelli iuſsiſſet, cùm primùm in equum inſilijt, equus repentè corruit, Conſulemq; lapſum ſuper caput effudit: inauſpicati nimirum incœpti ſignum, quo paulo poſt ipſe cum exercitu concidit, fœdiſsima ad Thraſymenum clade ſuperatus.

DIFFICVLTAS.

NEq; indecenter inter picturas huiuſmodi referetur, equus in foſſam prolapſus, aut in voraginem aliquam demerſus, vbi luti tenacitate pertinaciſsimè detineatur, neq; ſeſe valeat expedire, ſi negotij alicuius difficultatem, aut incommodum exprimere voluerimus: quippe quòd plurimùm ita eſt canteriorũ natura, quos oneribus comportãdis addicimus, vt ſi aliquã in voraginem deciderint, tam ob onus quo grauantur, quàm ob liuidę paludis cœnum, in quo recumbant, ſupra modũ implicentur, vnde ægrè attolli queant. Hinc illud apud Liuiũ à Iubellio Taurea Campano obiectũ, Minimè ſis canterius in foſſa, cùm longo certamine cũ Claudio Aſellio Ro. delaſſatus ſe ſubducere meditaretur: cuius

A cuius rei nõ apparente ratione, ad dolos conuerſus hoſti ſuaſit, vt equo dimiſſo in cauã viam deſcenderet, vbi ſecũ pedes congreſſurus eſſet. Quod cùm Romanus intrepidè, nulla interpoſita cunctatione, feciſſet, Taurea eo iactato dicterio, admiſſo ſtatim equo profugit: quaſi dicere voluerit, nolle ſe eò demittere, vnde difficillima futura eſſet emerſio.

CERES.

SEd vt nihil quod ad equi imaginem faciat, quantũ induſtria conſequi poſſumus, omittamus: fuiſſe legimus apud Phigalenſes ſimulacrũ Cereris in antro conſecratum, habitu ſedentis in petra, equinis capite comaq́; cæterà muliebri ſimile, adnexis draconum & ferarum plurium imaginibus, quæ circa caput illudebant, palla nigra ad talos demiſſa, in cuius manu vna delphinus, in altera columba ſuſtineretur. Sed enim quamuis huiuſmodi ſimulacrum Cereris nonnulli fuiſſe dicant, ego tamen Veneris potius crediderim: niſi dicamus pabulũ & opulentiam, quę per Cererem ſignificatur, incitamentum eſſe ad illecebras & petulantiam. Equinum enim caput non eſſe ab laſciuia alienũ, ex ijs quæ paulo
B antè diximus, manifeſtum eſt. Draconũ ſpiras amatorios nodos, voluptariasq́; implicationes ſignificare, Serpente ſuper indicat cõmentarium. Delphinum amoris ſimulacrum eſſe, tam ex hiſtoria, quàm ex tot Veneris ſignis, quibus id genus piſcis admouetur, alibi comprobauimus. Columbam deniq; referre Venerem, ſuo capite diſputatum eſt. Acquieſcendum tamen Pauſanię, Cererẽ eam eſſe dicenti. Sed enim, vt in Sue diſſeruimus, eandem eſſe Cererẽ & Venerẽ Ptolemæi Aſſertoris tempore declaratũ eſt. Cæterũ poteſt huiuſmodi picturæ ſpecies ipſius etiam rerum naturæ hieroglyphicũ eſſe: Equinum quippe caput ob inſitam animali pernicitatem innuere velociſsimos cœleſtium orbium motus: Columbam tractus aërios, vt ſuo loco dictum: Mare Delphinum, vt in numis paſsim: Anguium inuolucra ſinuoſos omnium toto terrarũ orbe lapſus, de quibus apud Platonẽ Socrates, vt in Serpente teſtatum fecimus. Feræ reliquæ vitas animantium omnes oſtendere videntur. Saxum terrę firmam & ſtabilem ſedem ſua ſe ſoliditate cõtinentem. Antrum deniq; ac nigram pallam ea plurima,
C quæ de rerum cauſis & originibus minus adhuc comperta deliteſcunt, vt in ſimulacris Iſidis caput pedesq; ex nigro lapide, de qua dictum alibi.

QVIBVS DIS EQVI SACRI.

QVòd verò Marti primùm omniũ ſacer equus eſſet, ex eo conſtat, quòd Decembr. Idibus, illi equus, qui à dextra victor fuiſſet, immolabatur. Dextera enim maſculina cenſeri diximus in Tauro: & mares animos Marti paſsim videmus attributos: de quo latius in pudendi virilis interpretatione, neq; nõ in Scarabeo. Sacrificij verò huius cauſam nonnulli putant, vt Martẽ hoſtia, quæ illi plurimũ eſſet accepta, cõciliarent. Nam & Pauſanias ait, Tyndarum raptæ filiæ iniurias vlturũ, cum Menelao marito procis alijs in locũ vnũ cõuocatis, immolato prius equo, vt bellum aduerſus Troianos ſuſciperent, iuramento adegiſſe. Neq; deſunt qui ſacrum quod Decemb. Idibus fieri ſolitum dicebamus, Octobri menſe factum autument, eaq; de cauſa equum eum Octobrem itidem appellatũ: fuiſſeq; non leuẽ Romæ de capite eius contentionẽ inter Suburranenſes & Sacrauienſes, vt id ſcilicet ij in Regiæ pariete, illi ad Turrim Maniliam affigerent. Vtcunq; verò, equus panibus caput redimitũ habens, Octobribus Idibus pro frugibus in campo Martio mactabatur. Ideo verò equũ potius quàm bouem immolabãt, quia equus animal bello dicatum, ad frugum potius perni-

ciem, quàm auctum, ſpectare videbatur. Bos verò ad frugum prouentũ & com- D
moditatem natus. Quin etiam autores ſunt, equos à Romanis non ideo macta-
ri ſolitos, vt Martem ſibi conciliarẽt, ſed vt ſuppliciũ ex eo ſumerent, per quem
conſtat Troiam fuiſſe captã, vnde ſe oriundos illi profitebantur. Sed enim per-
frigida & ieiuna admodum calumnia hæc mihi videtur in Romanũ nomen, vt
populus tot virtutibus inſignis, immeritum animal quotannis ita multarent:
quiq́ grauiſsimas iniurias hoſtibus ſæpe condonare ſoliti eſſent, vni huic im-
mortali in equos odio tam pertinaciter inhærerent. Lacedæmonij verò, vt Fe-
ſtus aſſerit, equũ ventis in monte Taygeto ſoliti ſunt immolare, eundemq́ ibi-
dem adolere, vt cinis ventorũ flatu per fines quamlatiſsimè diſpargeretur. Cæ-
terùm Pauſanias Soli equũ in eo monte tradit à Lacedæmonijs mactari ſolitũ
Perſarũ more. Hinc Curioni Xenophon equũ donat, quem Soli ſacrificet, cùm
eam apud Perſas eſſe Solis victimã non ignoraret. Idem autor eſt apud Sauro-
matas equos ad ſacra, & ad cibos ali: vnde apud Epigrammatarium noſtrum,

Venit ab epoto Sarmata paſtus equo.

Sarmatas enim Romani dicũt, quos Græci Sauromatas, vt Plinius quarto. A- E
pud Stephanum diuerſi populi, quamuis vtraq́ gens Scythica. Apud Salen-
tinos Ioui dicatus equus viuus in ignem conijciebatur: perinde ac Rhodij quo-
tannis quadrigas Soli conſecratas in mare iaciebant, quòd vulgatũ eſt eum tali
vehiculo circumuehi mundum. Vti etiam in Illyrico, ea de cauſa quòd Triden-
tis ictu terra equũ excierit, quatuor equos nono quoq́ anno marinis fluctibus
habendos iaciebant. Apud Philoſtratum, Heroicis, legas pullum equinum co-
loris albi, & fræni ſeſſorisq́ adhuc ignarum, Soli ſacrificandum pro victoria aſ-
ſequenda, idq́ ſuaſu Palamedis perterrefactis aliquando Græcis, quòd Solis de
liquium dum circunſident Troiam inſpexiſſent. Has quaſdam veluti pha-
leras equo libuit addere, quas ſumptu noſtro comparatas ſi quis approba-
ret, ijs vteretur: qui verò ornatum alium expetiuerit, vel ex
alijs quærat, vel impenſa ſibi com-
paret ſua.

F

PIERIVS VALERIANVS AD FLORIVM MARESIVM BELLVNENSEM, DE IIS QVÆ PER CANEM SIGNIFICANTVR EX SACRIS AEGYPTIOrum literis.

CVi verò potius Canem meum in ſacris quidem Aegyptiorum adytis educatum, ſed mea huc aduectum diligentia, dono dare debuerã, quàm tibi, mi Flori iucundiſsime? Quotieſcunq enim ea conſiderabam, quæ ſapientiſsimi illi viri per canis hieroglyphica ſignificari tradiderunt, dum diuinæ mentis interpretem, dum ſacerdotem, dum tutelares Deos eo poſito ſubinnuebant, dum grati animi ſignum, dum memoriæ & amicitiæ ſimulacrum, dum vatem, dum philoſophum, ac ipſum literarũ autorem Mercurium, fidem, obſequium, & pleraque alia per idem animal intelligebant, toties mihi tui, qui alumnus meus es, ſpecies offerebatur: cuius ſtudium in diſciplinis, integerrimos mores, inſi-

gnem

A *gnem pietatem, liberrimi beneuolentiſſimiq́ animi candorem & ſynceritatem, tam longa multorum annorum experientiâ perſpexiſſem. Sed parum exiſtimabam hac me cogitationis hilaritate perfuſum, niſi rem ipſam ſcriptis etiam mandare ſtuduiſſem, atq́ ita longè affluentiori voluptate commemorando perfunderer. Hunc igitur ex omnium animantium grege delectum tibi dedicaui, nō vt quæ Canis fuerint ſignificata, docere te mihi conſiliū eſſet: ſed vt ſæpius inter ſcribendum relegendumq́ obueniret, vnde ego bonitatis tuæ frequentius memor, hac ipſa diuturnius iucunditate perfruerer. Reliquum eſt, vt ex beneuolentiſſimo eius ingenio meam erga te beneuolentiam cōtemplere, perinde ac cōmendabiles ego mores tuos præclaris, quæ cani attribuuntur, dotibus æquiparare ſoleo: quippe qui exiſtimem, ſperemq́ velut ille ad Heroum, deorumq́ ſimulacra contemplanda natura ipſa promptiſſimus inuenitur, tu quoq́, quod non ignauiter facis, canem vitæ quoddam exemplar tibi ſis propoſiturus. Verùm agè iam ex ipſo commentario Canis ipſius ingenium exploremus.*

SACRARVM LITERArum profeſſor.

IN PRIMIS autem rerum diuinarum profeſſorem per canis effigiem
B interpretabantur, propterea quòd cùm, qui ſacras literas profeſſurus ſit, id omnium plurimùm meditari oportet, vt canis inſtar aſsiduè latret: hominum vitia nunquam inceſſere deſiſtat, animum ferum gerat, nullius profani gratiā ineat, quod & canes faciunt in eos, quos herilis non eſſe familiæ, vel viſu, vel olfactu deprehenderint. Tales apud Hebræos habet Elias, Hieremias, Ezechiel, Oſee, ac plerìq́ alij. Talis apud Græcos cumprimis Diogenes, cui nomē à cane vulgò etiam dictitatum, & ab eo Cynica familia perpetua vitę auſteritate celebris. Cui quidem haud multū abſimilis altera per omnem penè orbem in noſtram vſq́ diem propagata: quanquam ea ſanctioribus apud nos inſtitutis, & verioris diſciplinæ profeſsione, laudabilioreq́ profanæ cuiuſq́ rei contemptu, ſub eodem duplici panno, & perpetua pedum nuditate conſpicua. Non defuerunt enim vnoquoq́ tempore, qui lu-
C xum & delitias aſpernarentur, paruoq́ & minimo contenti, cùm vitam ipſi à uitijs liberam profiterentur impuros omnes reprehenſionibus arguerent, caſtigarentq́. Atq́ huc deniq́ progredi debet ſacerdos optimus, vt dum nullum flagitioſum hominem verbis incaſtigatum præterit, vel ipſam impudentiæ notam minimè pertimeſcat.

PROPHETA.

SAnè propter increpandi libertatē Prophetā adſimilauimus cani, eiq́ latranti. Huius ſignificati ratio alia apud Horum eſt; quia ſcilicet præter reliquorum animalium morem ſimulacris Deorum cuſtodiendis canes apponuntur, eaq́ ipſi identidem intuendo videntur admirari, non ſecus ac propheta meditationi deditus, omnem cogitationis ſuæ conatum dirigit in Deum. Sanè fanorū antiſtites, ſacrorumq́ & oraculorum interpretes, Liuius Adaſtro, Prophetas vocat, de quibus ita:

Cum capita viridi lauro velari imperant
Prophetæ, ſancta ita caſtè qui putant ſacra.

Animaduertendum eſt autem, omnem canis vſum aut à latratu, aut à dentibus

expeti. Ac de mordacitate quidem ſatis. Quod verò ad latratum facit, non igno D remus eſſe os interpres eorum, quæ mens in penetralibus meditatur: ſanè Propheta vates itidē eſt, perq́ꝫ os ipſa mēs ex imis arcanisq́ꝫ adytis oracula ſua promulgat: frater enim mentis eſt os, mens verò verborum fons: atq́ꝫ ita per os excogitata omnia veluti fluenta de fonte profluunt. Sedenim quia parum eſſet aliorum vitia damnare, deterrere, dilacerare, niſi ad rectam viuendi rationē omnia conuerterentur, ad ipſius inquam diuinitatis contemplationem dirigerentur, cùm Ægyptij ſacerdotes animaduertiſſent canem, vti ex fragmētis Hori dicebamus, præter aliorum animantium morem, ad ſimulacra Deorum aſpectare, firmoq́ꝫ ea lumine contueri, quaſi Propheta idem factitare ſoleat meditationi tantùm deditus, vnde per arcana Dei penetralia efferētur, atq́ꝫ is hinc futurorum ſcientiam aucupetur, hieroglyphicum huiuſmodi congruenter admodum excogitarūt, qui artē hanc diuinandi, teſte Tullio, putantur lōnginquitate temporum innumerabilibus penè ſeculis conſecuti: & ab his acceptum crediderim, quod Thraſybulo cuidam inter Iamidas, ita ab Iamo, cuius meminit Pindarus, appellatos, celeberrimo, ſtatua eſt in Olympia poſita, per cuius humerum dextrum muſtela obreperet, & diſſectus canis exerto iecinore iuxtà iaceret. Quod E vaticinij ſignum interpretor, cùm nonnulli tradant Thraſybulum à cane vaticinium excogitaſſe. Nam & muſtelæ cor linguæ ieiunæ ſuppoſitum, fatidicam mentem excitare ferunt Magi. Pauſanias tamen incompertum ſibi eſſe profitetur, quis primus è cane vaticinia deſumpſerit, tametſi Thraſybulum ſcripſit ſolum hoc aruſpicinæ genere vſum, eiusq́ꝫ rei coniecturam ex ſtatua, quam in Olympia illi poſitam cōmemorauimus, deſumi. Vt verò ad Prophetam reuertamur, Gregorius Pont. cùm profeſſores legum ſacerdotes appellari dicat, eoſdē ait & prophetas nonnunquam appellari conſuetum eſſe, quòd talem animum gerere debeant, qualem ſuperius in Cane deſcripſimus: id quod à pleriſque minimè præſtari idem his verbis lamentatur: Sæpe nanq́ꝫ rectores improuidi humanam amittere gratiam formidantes, loqui liberè recta pertimeſcunt, & iuxta veritatis vocem, nequaquam gregis cuſtodiæ, paſtorum ſtudio, ſed mercenariorum vice deſeruiunt, quia lupo veniente fugiunt, dum ſe ſub ſilentio abſcondunt. Hos itaque per Prophetam Dominus increpat, Eſaiam, canes mutos eos appellans, qui latrare nequeant. Ne verò quis in vates & ſacerdotes calum- F niæ anſam ex eo capiat, quod D. Paulus ait, Cauete canes, cauete malos operarios, Ambroſius de marinis eo loco intelligendum ait, quorum omnino munus tantùm eſt, vt reliquum animantium genus deprædentur. Sed quàm horrenda ſunt quæ ad Eſaiæ increpationem addidit Ezechiel: Fili hominis ſpeculatorem dedi te domui Iſraël, & audies de ore meo verbū, & annūciabis eis ex me: Si dicente me ad impium, morte morieris, non annunciaueris ei, neq́ꝫ locutus fueris, vt auertatur à via ſua impia, & viuat, ipſe in impietate ſua morietur, ſanguinem autem eius de manu tua requiram. Quod quidem eo periculoſius eſt, ait Heſychius, quòd ignauia hæc pluribus eſt nocumento: ſacerdos enim negligens, aut ipſe peccans, aut nō vindicans in peccatoribus, illicit eos qui rudes Leuit.4. ſunt, ad ſimilia: ideoq́ꝫ legiſlator, Leuitico, peccatum ipſius ſacerdotis, peccatū populi appellauit.

CVSTODIA.

ID quod etiam ex Ambroſij ſententia ad excubias pro ſalute dominorū refertur: deberéq́ꝫ nos, ait is, promptuarium tenere verbum, ne quaſi mutæ canes

commiſſam

A commiſſam nobis fidei cuſtodiam, quodam præuaricationis ſilentio deſeruiſſe
videamur. Hoc eodem ſignificato theologi accipiũt illud ex LXVIII Pſalmo:
Lingua canum tuorum hoſtium intinguetur ſanguine: vbi per canes, Chriſti æ-
dium ſacrarum antiſtites interpretantur: hi ſiquidẽ parandi ſunt in aduerſarios,
qui gregibus inſidias meditantur, vt oues ab omni hoſtium iniuria tutæ cuſto-
diantur. Quam propémodum ſententiam ſecutus Plato libro de Repub. II, v-
bi militem ciuitatis cuſtodem informat: Naturam, ait, generoſi adoleſcentis qui
ad diſciplinã huiuſmodi educetur, nihil differre à generoſi canis ingenio: vtrunq;
ipſorum ſagacem eſſe oportere, manſuetum erga ſuos, aduerſus autem hoſtes
immitem. Nam ea eſt generoſi canis natura, vt erga familiares & notos ſit mitiſ-
ſimus, aduerſus verò alienos & ignotos ferociſsimus, quos ſimulac viderit, æ-
grè ferre ſe indicat, etiã ſi nihil quicquam mali ſit ab eis perpeſſus: ſufficereq; ad
inimicitias ſatis habet, ſi, qui recens venerit, non fuerit è domeſticis. Non ab re
igitur, qui D. Bernardi viri de pietate Chriſtiana optimè meriti vitam ſcribunt,
matrem eius aiunt prægnantem imaginatam in ſomnijs eſſe, catulum ſe candi-
B dum, dorſo rutilum, & latrantem in vtero geſtare: vnde illi à ſapiente viro reſpõ-
ſum, futuram eam optimi catuli matrem, qui diuinarum ædium cuſtodiam ſu-
ſciperet, latratumq; aſsiduum contra profanos & impios exerceret. Hinc etiam
canis comes, & viator angelum comitatur, quem Raphaël in libro Prophetico
non ocioſè ſibi & Tobiæ filio adiungendum putauit.

DII LARES.

EAdem ratione canes apud ethnicos Laribus præ-
ſides fuiſſe dicũtur, Deosq; ipſos Romani ideo ca-
ninis pellibus induerãt, quòd ſicuti canes mites man-
ſuetiq; ſunt in domeſticos, in alienos verò feri, formi-
doloſiq;: ita & Lares, quibus totius familiæ cura cre-
dita eſſet, haberentur. Proditum ſanè memoriæ eſt,
Iliados Mineruæ templum in Daulia fuiſſe, in quo
canes alerentur, qui Græcis tantùm aduentantibus
ſe mites, manſuetos ac ludibundos offerrent: in bar-
baros verò feri, atroces ac indignabundi ſemper irruerent. Neque deſunt ho-
C die barbarorum nationes aliquot, quæ canes hoſtium cadaueribus quoquo
modo conquiſitis alant, eosq; in prælia mox ducant, quibus in hoſtem immiſ-
ſis, fœdiſsimæ interdum ſtragis ſpectaculo perfruantur. Æſculapij ſimulacro,
quod Epidauri fuit, à Thraſymede Pario Arignoti filio elaboratum, canis ad-
ſculptus adſiſtebat, cùm Deus in throno ſedens dextera baculum teneret, læ-
uam ſupra draconis caput porrigeret: cuius meminit Pauſanias. Eius argumen-
ti eam ait hiſtoriam fuiſſe, quòd Æſculapius in ſolitudine Titthei montis expo-
ſitus ab auo Phlegya, cuius filiam Apollo clàm compreſſerat, à capella alitus, &
à cane cuſtoditus fuerit.

ARBITER GENIVS'VE.

SEd aliam Chryſippus rationem cur Lares caninis tergoribus velarentur at-
tuliſſe dicitur: quippe quòd ipſi genios præ ſe ferũt, qui cuſtodię noſtrę ideo
tanquã arbitri ſint delegati, vt improbè factorum dictorumq; pœnam à nobis
exigant, ſceleraq; et impietatem omnem vlciſcantur, quotiens humanitate poſt-
habita in brutorũ vitam declinauerimus, quam ipſi genij, non ſecus ac ſagaciſsi-
mi canes, inſequantur, & ad merita ſupplicia pertrahãt. Hoc ipſum Cenſorinus,
multis aliorum opinionibus allatis demùm affirmat, eſſeq; genios ita aſsiduos

nobis obſeruatores appoſitos, vt ne puncto quidē temporis longius abſcedāt. D Atq; hi ſunt qui nos nōnunquā impellunt, ſæpe reuocant, prout nunc ſalutaria, nunc pernicioſa appetierimus. Sed noſtræ pietatis autor, ne ab alijs hæc quęramus, Genios cuſtodiæ noſtræ appoſitos, & affirmauit, & Dei patris faciem eos quotidie contueri commonuit. Meritò itaq; Laribus (quando ijdem & Genij ſunt, nos Angelos dicere maluimus) canis vtpote tutelare animal hieroglyphicè dedicabatur. Sed non ſine piaculo videor mihi prętererire poſſe quod apud veteres ſcriptores legi, Vulcani templum apud Ætnam Siciliæ montem fuiſſe, cuius lucum incolerent canes, qui caſtè pieq; adeuntibus adblandirentur, impuros verò pollutosq; rem quaſi diuinitùs præſagientes miſerabiliter lacerarent.

Matth.18.

VESPILLO.

EX his itaq; factum vt Ægyptij veſpillonem, ſacrorumq; tutelarem, æditumq; libitinarium per canis effigiem indicarent, obſeruato firmo illo immobiliq; obtutu, quo animal id ipſa Deorū hominumq; ſimulacra cuſtodię ſuæ credita cōtemplatur. Nam cùm apud Ægyptios cadauera vitro cōdita, nōn adipe ſuillo, vt nonnulli ſunt interpretando decepti, in longum tempus aſſeruarentur, erantq; & libitinarij quibus curæ erat ea cuſtodire, eò ſpectare crediderim canem apud Maffæos Romę, in pulcherrimi operis cippo humi iacentem, ſurrecto verò capite inſcriptionem, quæ huiuſmodi eſt, intuentem.

C. IVLIO VRBANO
ET IVLIÆ OPTATÆ CONTVBERNALI, ET C. IVLIO VRBANO PECVLIARI
FILIO

POTS. SVIS

GRATVS ANIMVS.

NEq; tamen ignoro eſſe aliquos, qui huiuſmodi hieroglyphicum, quo ſcilicet canis vel ſimulachrum aliquod vel conditum cadauer intueretur, hominem beneficij accepti memorem ſignificare cōtendant. Canis porrò illos qui de ſe benemeriti fuerint nunquā obliuioni tradit, cuius rei paulo pòſt mirifica quędam exempla ſubijciemus.

MEMORIA.

VNde & memoriæ ſimulacrum Canis eſt, quæ ſcilicet circa præterita verſatur: & in prudentiæ tricipitio, id ſibi vult caninum caput, cùm Leoninum, F intelligentiam, & præſentium conſiderationem: lupi verò caput prouidentiam, ac perinde futura indicet, quod alibi diffuſius explicauimus. Socrates quoque tunc per canem iurat in Phædro, cùm illam Lyſiæ orationem memoriæ tradidiſſe firmiter arbitratur.

FIDES.

C. Mamilij numus.

IN Phædone verò per canem iurat, cùm putat fidem & obſequium præſtandum ijs, qui rerum habenas in ciuitatibus moderantur. Sanè C. Mamilij numus eſt, qui limitibus metandis S. C. præfectus aliquandiu fuit, in quo canis ei videtur allatrare: eo quippe ſignificato, vt fidem præſtandam in primis admoneatur is, qui negotio eiuſmodi præficitur.

AMICITIA.

EIus verò fidei ratione habita, hieroglyphicū pro amicitia plerunq; canis ponitur, in qua quidem primū fides expetit ex Ciceronis & omniū ſententia: mox animus, ſi vſu veniat, ad promerendum promptiſsimus. Mirificè verò ſpectatur in canibus illa officioſa adeò dominorū adulatio. At hîc mihi temperare

A nequeo, quin amoris & fidei exẽpla quædã cõmemorem, quæ in ipſis canibus eluceſcere plerunq; cõperiunt. Nam Leutricas puellas treis à Spartanis iuueni bus quibuſdã conſtupratas, mox occiſas, & in puteũ deiectas indicio canis Sce daſo patri peregrè aduenienti, & latratu & curſitatione ad puteum fuiſſe prodi tas nunc diſsimulabo, alia quędã maioris forſan admirationis repetiturus. Cõ foſſo enim inteſtinis bellis ciue Romano, aiunt nõ potuiſſe quempiã caput eius abſcindere, vſquequo canẽ qui dominũ cuſtodiebat, procq; eo ferociter pugna bat, ab inſtantibus interemptũ ſummotũq; vidiſſent. Ambroſius refert, occiſo Antiochiæ milite canem cadaueri comitem adſtitiſſe, qui dum eiulatu mœſto rapti domini deſideriũ diu teſtaretur, ingentẽ hominũ coronã ad fidelitatis ſpe ctaculum cõtraxerit, donec eo inſpecto qui cædem patrauerat, in eum inſilierit, tamq; diu prehenſum continuerit, donec re patefacta percuſſor ſit in ſuppliciũ raptus. Illud verò pręcipua eſt admiratione dignũ, quod ab Æliano traditũ eſt, Colophoniũ quendam vnà cum ſeruo & cane, mercatum in Ioniam conceſsiſſe ad vrbem Theon: cumq; ſeruus, qui pecunias ferebat, naturæ ſatisfacturus ali

B quantulũ à via deflexiſſet, loculo humi depoſito immemorẽ abijſſe: canẽ ad eius cuſtodiam perſtitiſſe, donec illi re infecta, quòd pecuniæ nõ aderant, redijſſent, canemq; in eodem loco apud marſupium offendiſſent, qui quòd abſq; potu, ci boq; diu perſeuerauerat, ita reddito depoſito expirauerit. Sed quid illud quod apud Plutarchũ de Pyrrho fertur? eum aliquando factum obuiam cani, qui ca dauer herile cuſtodiebat, vbi triduũ abſq; cibo permãſerat: quod cùm Pyrrhus ſepelire iuſsiſſet, canem ſibi diligenter curandum imperauit: euenit vt haud ita multò pòſt Pyrrhus exercitum luſtraret, aſsidebat regi canis, tacitusq; quieſce bat, cùm interim interfectores heri nomina daturi præſtò fuerunt: exilijt ſtatim canis vbi eos adeſſe vidit, magnocq; hoſtes latratu inceſſens ad Pyrrhum identi dem reſpectabat, vt non illi ſolùm, verùm omnibus qui aderant facti ſuſpicionẽ concitarit ingentem. Correpti igitur illi, minimiſq; quibuſdam indicijs cõqui ſiti, ſcelus confeſsi ſunt, atq; ita pœnas iuſsi pẽdere. Fuit & alter Pyrrhus ab rege illo, qui tantę fidelitatis canem habuit, vt cùm mortuus, & in rogo poſitus eſſet, ſubſecutus itidẽ canis in pyram ſeſe coniecerit, & concremari pertinaciſsimè vo

C luerit. Fuit & Polo hiſtrioni apud Gręcos celeberrimo canis, qui poſt impoſitũ rogo dominum in eaſdem ſponte ſe coniecerit flammas. & alius eodem quo ſal tator Theodorus ſepulchro cõditus fuerat, catellus includi voluit. Iamq; & Eu polidis Poëtæ comici canis Augeas nomine celebratur, qui mortuo ſepultoq; domino prę mœrore & ipſe cõtabuit, erepti domini deſiderio tandẽ extinctus.

PHILOSOPHIA COMMVNICATA.

HIeroglyphicum & Cerberus argumentum habet: Græcorum enim nõnul li non incongruè forſan exiſtimarunt, abſtractum Herculis opera ex obſcu ris Erebi penetralibus tricipitem Cerberum, patefactã ab Heroẽ philoſophiã, quę prius in arcanis deliteſcebat, indicare. Ea verò vna ceruice contenta, tribus diſtinguitur capitibus, quorũ vnũ Rationi, Naturæ alterũ, tertiũ Moribus in ſeruit. Vnde præter edomita tot mõſtra, Herculẽ ipſum ferunt ſagittas in Iuno nẽ iaculatũ, & Plutonẽ etiam telo, vt Homerus inquit, triſulco ſauciaſſe. Philo ſophus enim vir, dum ſolerti indagine ſublimia quæq; perueſtigat, nactus ali quid captu dignum, mente veluti pennato quodam vtitur telo, quo quicquid il lud fuerit aſſequatur. Neque quidem locus vllus eſt, neq; abſceſſus tam remo tus, tam abditus, tam inacceſſus, quò nõ peruenerit philoſophia; terræ ſiquidẽ

hęc penetralia perſcrutatur, quod eſt Plutonem ipſum telo impetere, atq; etiam D
ferire: hoc inquam eſt rerum naturã enanciſci: tot in orbe terrarum monſtra do-
mitat, ferinos quippe mores componit, & ciuilibus, honeſtis et vtilibus legibus
addicit. Mox vt de Poëta Flaccus etiam,

Pectus præceptis format amicis,
Aſperitatis & inuidiæ corrector & iræ.

Cœlum demum inſcendit, & inde quicquid rationi obnoxiũ eſſe poteſt aucupa-
tur, cunctaq; proſpectat, & ad amuſsim omnia num recta ſint explorat. Hercu-
lis ad hęc clauam, qua heros is fuerit in domitandis monſtris vſus, philoſophiã,
monſtra verò animi vitia ſignificare interpretatur Floridis Apuleius. Atq; vt
ad Cerberum reuertar, ſunt qui rem ſimpliciter accipiãt, caninis eum capitibus
effictum à Poëtis, propterea quòd Tartareus is cuſtos habeatur. Hiſtoriam ta-
men Hecatæus Mileſius ſuper eo tradit, ſerpentem in Tænaro fuiſſe, quem ea
de cauſa canẽ appellarint, quòd morſu eſſet admodũ lethifero, hominesq;, quos
iciſſet, ſtatim interficeret, eumq; ab Hercule deductũ ad Euryſthea. Sed hęc ſcri-
ptorum ſemper fuit licentia, vt ex commodo quiſq; ſuo fabulas confingeret. Mi- E
hi autem magis arridet figmentũ prius poſitum, qui tam præclaros viros, tam
eruditè rem ipſam interpretari videam.

ANVBIS.

ADdemus & Anubin Deum per canis effigiem ab eiſdem Ægyptijs figura-
tum, de quo veteres quidam hiſtorici prodidêre, vnà eum cum Oſiride gi-
gantes ex Italia pepuliſſe. Canino verò capite fuiſſe eum, ex eo cõmentũ, quòd
Iſidis & Oſiridis corpora cuſtodierit, quod vti dictum ſuperius, canibus eſt ad-
modum peculiare, eaq; de cauſa canem galeis inſculpi morem eſſe, quod in vete-
rum numis compluſculis obſeruaui.

ORIZON.

SEd enim ſuper Anubi Plutarchus lõgè eruditius rem perſcrutatus, remotio-
ra diſciplinarũ penetralia recludit, ac terminatorẽ in ſphæram circulum per
Anubin in fabulis, per canem inſcriptione ſacra & hieroglyphica ſignificari tra-
dit: quippe qui Nephthyn apud Ægyptios infe-
rius hemiſphæriũ eſſe contendit: Iſin verò ſupe- F
rius: lucidum hoc & diurnum, obſcurũ illud &
nocturnum: vtriuſq; verò participem Anubin,
qui & interdiu & noctu viſu pariter fruatur. Eã-
dem enim vim apud Ægyptios Anubis habet,
quã apud Græcos Hecate, cui ſupera & inferna
dedicarunt. Nam cùm triceps effingeretur Heca
te, vnum omnino caput caninũ, equinum alte-
rũ, humana verò figura tertium adſculpebatur,
quod tamen hiſpida & ruſticana facie ſimula-
bant: cuius picturæ hieroglyphicíue cauſam in Equo latius enarrauimus.

DIANA.

SATVRNVS.

SVnt qui per Anubin Saturnũ interpretentur, quòd omnia ex ſeſe pariat, atq;
ita ſit & luminis, & tenebrarũ particeps: quia materia obſcura eſt, forma ve-
rò conſpicua. Qui fabulas de ijs, quæ rerũ initio facta fuerint ab Oromaze me-
morant, cœlo inquiunt & aſtris fabricatis cuſtodem cum adhibitum, atq; hinc
canis figmentum excogitatum.

Princeps

A PRINCEPS.

PRæter ea quæ iam poſita ſunt de cane ſignificata, ſacerdotes ijdem Ægyptij ſi principem aut legiſlatorem ſignificare vellent, canis hieroglyphicũ cum diademate, ſiue faſcia, vel amiculo faciebant, reliqua corporis facie nuda, propterea quòd veluti leuiſomna canum, vt cum Lucretio iocer, fido cum pectore corda in Deorum ſimulacris diligenter obſeruandis detinentur. Sic etiã princeps qui iura ſit daturus, Regem qui anteacto tempore claruerit nudum cõtemplari debet, quidq; ſibi velit ea faſciola, examinare: id quod omnium maximè Periclem Athenienſem factitare ſolitum perhibent. Quotieſcunq; enim is magiſtratum aliquem inibat, ipſa honoris delati inſignia, & vnumquodq; geſtamen pro concione alloquebatur, quid ea ſibi vellent, qualem virum poſcerent percontabatur, ſeq́; mox ad perſonam quam induebat, ſtrenuè decenterq́; gerẽdam adhortabatur, B tanta omnium admiratione, vt non immeritò eum & tonitrus, & fulgura ciere prædicarent, apesq́; mel in os eius infantis congeſsiſſe faterentur. Quòd verò faſcia regium ſit inſigne, oſtendimus cõmentario de Geſtaminibus reliquis. Atqui Ptoẽmphanes populi ex Africæ parte Canis non effigiem, pro principe coluerunt, ſed viuum ipſum pro rege ſibi delegere, cuius motum obſeruabant, ac ex eo quid faciundum, vbi ſtandum, quò progrediendum, religioſiſsima quadam auguratione intelligebant.

MILES.

ABſq; faſcia verò canis, copula tamen religatus, non incongruũ eſt ſacramẽto addicti militis hieroglyphicum: copula ſcilicet obedientiæ iuramentum præ ſe fert: canis verò ipſe militis officium, quod præcipuũ eſt, intentum eſſe ducis imperio, ſiue iter arripiendum, ſiue pugna ineunda ſit, ſiue vbi receptui cani cœptum ad ſigna redire: quæ quidem obſequia à canibus obſeruari quotidie vidémus. Quid verò illud, quòd ſi inter ſe canes rixentur, offeraturq́; fera æquè illis inuiſa, facta ſtatim inter ſe pace vnanimiter in feram cõuertuntur: cuiuſmodi decet milites eſſe, qui tametſi inter ſe aliquando diſsideant, aduerſus tamen com-C munes hoſtes vnanimiter præliantur: cuiuſmodi exemplum in L. Syllę legionibus habemus, quæ cùm pernicioſa ſeditione furerent, efferatis Imperator annũciari iuſsit hoſtem adeſſe, & ad arma vocantium clamorẽ tolli, atq; ita diſcuſſa ſeditio eſt, vniuerſis aduerſus hoſtes animũ intendentibus. Et Scorilus, vel vt alij, Cocis, vt alij, Cotio Dacarũ Dux, cùm diſſociatũ bellis ciuilibus pop. Ro. intellexiſſet, neq; tamen fortunã tentandam arbitraretur, metúne externo bello pax inter ciues conciliaretur: hortantibus ſuis, & acriter depoſcentibus occaſionem arripiendam, duos ille canes in cõſpectu populariũ cõmiſit, ijsq́; acerrimè inter ſe pugnantibus, mox lupum emiſit, quẽ protinus canes omiſſa inter ſe ira vno ſtatim animo aggreſsi ſunt: eoq́; exemplo Dux ipſe continuit barbaros ne pugnã inceptarẽt, temerario impetu Romanis profuturo. At ea quoq; generoſitas animi requiritur in ſtrenuo milite, ne is, vt ſuper Ænea Virgil. neq; auerſos dignetur ſternere morte, nec imbecilles prouocare bellatores, aut armatus inermes, aut vir fœminas pueróſue. Comperta eſt hæc eadem in canibus animi magnitudo: velut in eis, quos Albaniæ rex Alexãdro Macedoni dono miſit: nã cùm ex duobus quos habebat vnũ huic dediſſet, exploraturus Alexander ani-

malis vigorem, iuſsit vrſos, mox apros, & deinde damas emitti: ille verò contẽptu immobilis iacebat. Sed enim Alexãder ſegnitie tanti corporis offenſus, eum interimi iuſsit: quòd vbi Regi nunciatũ, alterum miſit, addito, ne in paruas belluas experiri vellet. Imperator itaq; leonem primò, moxq; elephantum induxit, quos canis ſtatim ſtrauit: cuius inſignem pugnam Plinius accuratiſsimè deſcripſit XL octaui libri capite. D

MENAPII.

MInimè mirum igitur quòd in canone prouinciarum & militum, qui à Conſtantino vſq; ad Theodoſium, Honorium & inferiores pleroſq; alios ſub Imperatore Romano militabãt, clypeus habebatur, in quo luteus canis in alba parma, cuius medium pelta rubra occupabat: hic verò canis infernè poſitus ſub ipſa pelta pedibus ſurſum verſis: erat is eius ordinis inſigne, qui MENAPII dicti ſub magiſtro militum per Thracas ſtipendia faciebant.

TERTIODECIMANI.

CAnem eodem geſtu inuerſum in altero clypeo vidi, ſed qui cærulei coloris eſſet, parma identidem alba, cuius vmbilicus aureus, quem ruber circulus ambibat, ab altero denſioris luti cæruleo ipſe quoq; circunſcriptus: inſigne hoc erat TERTIODECIMANORVM, qui eiuſdem militię ordo fuit ſub eodem magiſtro militum. E

OBSEQVIVM.

ERat & illud hieroglyphicum, quòd Ægyptij ſacerdotes obſequium, & ad domini iuſſa, nutumue regreſſum ſignificare ſi vellent, canem conuerſo in dorſum capite pingebant. Nullum porrò animal cane magis eſt dicto parens, quem abeuntem facillimo vociferatu reuoces, etiam ſi ſit iamiam capturus prædam, increpitus intermittat, iuſſus inſequi prouolet, eum denique quotiens erit libitum vltrò citroq; verteris. Theologi noſtri veteres dictum illud ex Eccleſiaſte, Melior eſt canis viuus leone mortuo, ita interpretantur, vt obſequij iſtiuſmodi rationẽ habuiſſe videantur: nam per leonem mortuũ, ait Eucherius, cacodæmonẽ intelligunt, de cuius ſalute nihil vlterius ſperandum eſt: non enim poteſt ad pœnitentiã redire: per canem autem viuum, aberrantẽ quidem, & interdum contumacem hominem accipiunt, qui tametſi nonnunquã præuaricator fuerit & ceruicoſus, ad obſequium tamen & meliora reduci poteſt. Et vt ad canis morigerũ admodum ingenium reuertamur, libet ex Plutarcho memorabile obſequij facillimæq; docilitatis exemplũ in animali huiuſmodi recitare, idq; in theatro Marcelli ſpectatore Veſpaſiano editũ. Mimus eò quidam canẽ introduxit omnibus ferè ſaltationibus eruditũ, qui cùm ægritudinem poſtmodum ſimularet, panem mimus porrigebat, eo detracto pharmacũ propinauit, mox is trementi ſimilis cruciari, diſtorqueri, capitiſq; grauedine laborare viſus, demum quaſi mortuus concidere ſeq; exporrigere, permittereq; vt quoquouerſum traherẽt, huc & illuc abijceretur, vti ſabulę cõmentum exigebat. Opportunè autem cùm res poſceret ſenſim mouiſſe ſe tanquã è profundo aliquo ſomno concitatum, proſilijſſe demum, & ſigna quædam veluti lætitiæ & exhilarationis edidiſſe, atq; alia pleraq; magna omnium admiratione colluſiſſe. Hæc autor ille teſtatur, qui nihil vnquam ineptè moliri deprehenſus eſt. Sed quod pertinet ad obſequium erga dominum, habet hoc canis cõmune cum ſubus, de quibus F

comper-

A compertum ait Plinius, furto abactos, agnita voce ſuarij, merſo nauigio inclinatione lateris vnius, ad dominum remeaſſe.

ADVLATOR ET SCVRRA.

SVnt qui adulatorem, blandiloquum, & mordacem ſimul ſcurram, per canis hieroglyphicum oſtendãt, quorum alter in obſequium plus æquo pronus, & alter quęlibet in quemuis opprobria fingere ſæuus. Diogenica hæc eſt interpretatio, ipſius de ſe teſtimonio. Nam is interrogatus ab Alexandro, ob quę facta Canis nomen vulgò ſortitus eſſet: Quia, inquit, dantibus blandior, nõ dãtibus oblatro, malos etiam mordeo. Quin & coniectores, vt apud Hebręos legi, eum qui per nocturnã quietem imaginatus ſit canem videre, obtrectatoribus obiectum fore præſagiunt. Alexander idem dum ſibi luſum quærit, ſportulam Diogeni oſſium plenam dono miſit. Accepit eam Cynicus, & ſuperaddidit: Caninus hic quidem cibus, ſed donum haudquaquam regium. *Diogenis ſcõma in Alexandrum.*

FAMES.

B CAninam quandam famem memorãt, quam Græci βουλιμίαν appellauere, nos eſuritionem dicere poſſumus: vtcunq; Dauides hanc eruditiſsimè tetigit Pſalmo LVIII, vbi canit: Cõuertẽtur ad veſperã, & fame cõficientur vt canes, ciuitates hac illa peruagantes, cùm futuram Iudæorũ mendicitatem pręſagiret: nam & ipſum famis vocabulũ frequenter pro mendicitate vſurpatũ inuenias.

DESPICATVS.

IN Sacris literis plurimùm inuenias canem pro re humili, abiecta & cõtemptibili poſitum. Quem ſermonem ne quis Neapolitanorũ tantùm eſſe putet, de Mephiboſeta Ionathæ filio legimus, cùm inſperatis à Dauide beneficijs affectus eſſet, & cõtinuò mẽſæ Regiæ ſodalitio dignatus, dixiſſe eum, humilitatem profeſſus ſuam: Ecquis ego ſum ſeruus tuus, vt reſpiceres ſuper canem mortuũ, cui ego ſum ſimilis? Et Dauid ipſe cùm Regem ſuum Saulem ſe hoſtiliter inſectantem in manibus ſolum habuiſſet, chlamydis regiæ oram præcidiſſe contentus, ſubſecutus eum clamauit: Quem perſequeris Rex Iſraël? quẽ perſequeris? canem mortuum perſequeris. *1. Reg. cap. 24.*

FVGA.

C QVòd ſi fugam notare voluerimus, canem identidem, ſed ſubiecta inter crura cauda figurabimus. Hieroglyphici cauſam nemo eorum quos in hoc argumento ſequimur, explicauit. Figmentũ ego à re ipſa dubio procul ſumptum crediderim, vulgato in hæc tempora prouerbio, vt eum qui animum deſpondeat, vel ab incœpto propter ignauiam perculſus meticuloſe deſiſtat, ſubijcere eum, inter crura caudam obijciamus. Quotiens enim canes fugam arripiunt, prę metu abacti caudam inter crura ſubijciũt. Quod cùm inſigniter etiã in lupo obſeruatum ſit, Maro elegantiſsimè rem ipſam deſcripſit, vt ſuo loco dictum.

CLADIS PRÆSAGIVM.

IN Aruſpicina memorię proditum eſt, huiuſmodi geſtum caudæ vtero ſubiectæ, in victimis quæ adolerentur futurę cladis præſagiũ dediſſe, obtorta verò ſi foret cauda, bellorum difficultatem portendere, vt apud Didymũ legere eſt.

VICTORIÆ PRÆSAGIVM.

ALiter autem curſu perciti ſeu prædam inſequantur, ſeu temerè laſciuiant, ſurrectam, aut exporrectam caudam habere ſolent, cuiuſmodi effigies eſt in numo C. Poſthumi, in quo cernere eſt currentem canem, cauda ita vti dice- *C. Poſthumi numus.*

bamus,ſurſum verſus incuruata:quod quidem in hoſtijs crematis obſeruatum, D
ex aruſpicùm diſciplina futuræ victoriæ portentum erat. Sedenim in numo eo currentem canem,celeritatem ſignificare conijcimus ex iaculo,quod eſt infernè ſitum:vnde rem properanter cònfectam, victoriámue citò partam,ſi ſequamur Aruſpices,id indicabit.

IMPVRVS AMATOR.

SVnt etiam qui ſatis impuros amatores exprimant per ſimulacrū canis, non ea tantùm de cauſa,quòd κύων,vt Euſtathius interpretatur, παρὰ τὸ κύω, quod amare eſt,deducatur,ſed quòd lepores auidiori quodam affectu cōſectetur:quorum ſignificatum inter nequitias improbiores repoſuimus. Neq; quidem Ouidius ſignatè magis Apollinis affectum incomparabilem exprimere potuiſſet, quàm luculentiſsima ea quam ponit comparatione, his verſibus decantata:

Ut canis in vacuo leporem cùm Gallicus aruo
Vidit,& hic prædam pedibus petit,ille ſalutem:
Alter inhæſuro ſimilis iamiamq́ tenere
Sperat,& extenſo ſtringit veſtigia roſtro: E
Alter in ambiguo eſt,an ſit comprenſus,& ipſis
Morſibus eripitur,tangentiaq́ ora relinquit.
Sic deus & virgo eſt, hic ſpe celer,illa timore:
Qui tamen inſequitur pennis adiutus Amoris
Ocyor eſt,requiemq́ negat.

LIENIS VITIA.

HOminem qui aliquo ſplenis vitio affectus ægrè habeat,quæq; in vniuerſum ad lienem attinent, Ægyptij ſacerdotes per canis hieroglyphicum ſignificabant.Gracillimum enim ac tenuiſsimum lienem canis habet: quòd ſi vel mors,vel rabies eum inuaſerit,à ſplene eſt: quin etiam illi ipſi qui correptum rabie canem medicare voluerint,morbum cōntrahunt,ac ſplenetica plurimùm ea labe affecti pereunt: & qui canem eo morbo laborantem diſſecuerit, ea afflatus exhalatione:contagionis vim efficaciſsimam experitur. Vrina quoq; rabioſi canis quomodocunq; calcata nocet, maximè vlcus aliquod habentibus.Quin huius lotio,etiam non rabidi:tam pernicioſa vis eſt, vt ſi quis in id ſuum congeſſerit,ad generationem pigrior torpore lumborum fieri dicatur. Proinde rabido F
cani contagioſum adeò virus ineſt,vt omnia rabiant quę momorderit: excepto homine.Nam quę illi accidit ex huiuſmodi contagie lues, mania eſt,vt eruditiſſimi hac ætate viri diſputant: nam & Feſto rabies propriè morbus caninus eſt. Quòd verò ſcribit Ariſtoteles, canes ipſos interire morbo hoc, & quæ morſa ſunt πλὴν ἀνθρώπου,nonnulli clari quidem viri πρὶν legunt, vt celerius quàm homo intereant,exponant.Sedenim vt ea miſſa faciam,quę hominibus à rabioſo cane morſis accidiſſe longo pòſt tempore Albertus & Auicenna prodidêre,legi apud Plutarchum, rabiem in homine non fuiſſe cognitam diſcretámue ab alijs morbis Ariſtotelis tempeſtate,neq; inde vſq; ad Aſclepiadem cuipiam innotuiſſe.Cæterùm hæc ipſi viderint clariſsimi viri,qui rem enucleandam ſuſcepêre.Illud ego ſuper hoc addam, vniuſcuiuſq; canis morſum tam pernicioſum eſſe, vt ferant,eum qui ſemel fuerit à cane læſus,peſtilenti contagione gallinarum incubitus,pecorum fœtus, & abortus interuentu ſuo vitiare,eiuſq; introitu alterius vulnera aggrauari.

Olfactus

A **OLFACTVS.**

SEd vt ad Canis ſignificata redeamus, olfactũ Ægyptij ſacerdotes per id animal inter alia ſignificabant: nempe eum qui, quod prius latuiſſet, indagine ſua deprehendere; ex huiuſmodi hieroglyphico intelligebant. Satis enim conſtat olfactum eſſe cani præcipuum, de cuius ſagacitate (eam enim præcipuè canibus attribuit Cicero, & à ſagire, quod acutè ſentire eſt, deductum aſſerit) plurima paſsim videntur exempla. Dominum enim qui vel diutiſsimè abfuerit agnoſcunt olfactu ſolo, & ignotũ quoq; ſi repentè veniat. Scrutantur in venatu veſtigia atq; perſequuntur, contantem ad feram inquiſitorem loro retrahentes; etiam ſi aquam ea tranſilierit, & abditiſsimo quouis loco ſeſe occultauerit. Illud ſanè quotidianum in canibus præcipuè Gallicis, vt quem prius numum alicui eorum oſtenderis, abduciq; mox è conſpectu canem iuſſeris, ac ſub aliquo tapete vel ſtragulo numum eum abdideris; introductus mox canis ac numum inquirere iuſſus, olfactu ſolo fretus rem tibi quamprimum deprehẽdat, latebraſq; vbi numus erat obſconditus, & latratu & exultatione ſignificet.

B **RISVS.**

QVia verò canis circa lienem ea quæ ſuprà memorauimus patitur, totaq; animalis vita inde pendere videtur, factum eſt vt Ægyptij ſacerdotes quæ ſuper riſu conſiderarent, per canem identidem explicarent. Rariſsimum enim vel difficillimum eſſe riſum ijs qui ſplene laborant, medici tradunt: & ea eſt canis prærogatiua, vt is à venatoribus maximè expetatur, qui faciem magis, vt vulgò aiunt, melancholicam præ ſe ferat: ſignum enim id eſſe bonitatis aiunt; pernicioreſq; & in curſu perſeuerantiores, qui tales ſunt, eſſe prædicant. Apud Auicennam legas lienem ea ad ſe recipere & attrahere, quæ ſanguinem benignum, clarum, copioſum & lucidum reddant, quem inde riſus & hilaritatis cauſam autores eſſe putant, quippe quòd ex ita affecto ſanguine ſpirituum excitetur multitudo, claritaſq; animam exhilaret. Sed enim hoc vtcunq; habeat, coniectores etiam, vt apud Artemidorum legere eſt, ex ſplene in ſomnis viſo & riſum, & voluptates augurãtur: canibus verò cùm lien & tenuis, & vitio maximè obnoxius ſit, neceſſe itidem eſt eos hoc hilaritatis affectu aut nihil, aut parum moueri. Ab ijs verò quæ vel abſunt aut ſuprà modum adſunt animali cuipiam, Ægyptij ſi-

C gnificationes ſuas comminiſcebantur. Accidere verò facilè poteſt, vt alicuius hominis memorijs natura huiuſmodi ſit indicanda, vt in M. Craſſo, qui ob id Agelaſtos vocitatus: vt in C. Lælio, & in Socrate, quos eodem ſemper vultu eademq; fronte fuiſſe, proditum eſt.

LEVITAS IN MORIBVS.

VErùm habet ſuum & riſus ipſe ſignificatum. Interpres enim Apollonij riſum leuitatis ſignũ eſſe dicit: vnde ſapiẽter Iſocrates importunum riſum minimè amandum eſſe monuerit.

CVLTVS CANIS.

SAnè aliæ quoq; nationeſ, quanti animal id facerent, multis exemplis teſtatũ reliquêre. Et Cyrum prædicant, Cyrum illum, inquam, omni laude maiorẽ, à cane nutritum ſuorũ omnium aſſeueratione, ſiue ſtudioſè conficta fabula fuerit, quò venerabilior haberetur. Quippe apud Romanos etiam in magno fuêre cultu, licet à Capitolij proditione eos in crucem rapere ſit cœptum. Annuo enim ſupplicio inter ædem Iuuentutis & Summani, viui in furcas arbore ſambucea figebantur, quòd eorum negligentia iactura ea facta videretur. Alioqui ge-

nito mane catulo res diuina hoſtiarũ vice fieri ſolita, adeò puros eos ad cibum D existimabant, adeóq; numinibus placandis idoneos, fuiſſeq; olim celebriores epulas catulina appoſita, noſtrorum ſcriptorum teſtimonio ſatis exploratum, & apud Plautum etiam factam huius rei mentionem inuenias Saturione.

QVIBVS DIS CANES SACRI.

QVibus verò Numinibus canes donarẽtur, dicere nõ pigeat. Siquidem Romani eos Genetiæ, Græci Proſerpinæ mactabant: vulgò verò Lupercalibus, quæ Romani in Panos Lycei venerationem celebrabant, canem immolabant, quoniam natura ipſa lupis canes aduerſarentur. Alij cœptam hoc in Romuli gratiam factitari tradunt, vti cõſtans fama eſt eum à lupa nutritum. Sacra tamen hæc primùm ab Euandro inſtituta nonnulli aſſerunt, Maroniano precipuè verſu freti, quo

Euander gelida monſtrat ſub rupe Lupercal
Parrhaſio dictum Panos de more Lycei.

Cæterùm apud Argiuos Cyoniæ deæ propter partus facilitatem ſacri erant. Sed animaduertendum eſt, pleriſque locis Cyoniæ vocabulum corruptum eſſe E ſcriptorum negligentia, qui Lyoniam fecere, vel quòd arbitrati ſunt à ſoluendi partum facilitatẽ vocabulum conformatum. Apud Lacedæmonios Marti canis propter audaciam & inuadendi promptitudinem offerebatur: eorum enim ephebi inter ſe certaturi, priuſquam certamen inirent, canis catulum illi Deo, vtpote fortiſsimo, victimam ex cicuribus validiſsimam offerre ſe arbitrabantur. Ex alijs Græcis nemo, vt Pauſanias ait, preter Colophonios, talibus ſunt operati: hi enim catellam nigram Triuię ſacrificabant. Et Caribus mos fuit canem immolare, vnde καρικὸν θῦμα. Erant & Canaria apud Romanos auſpicia, quibus apud Catulariam portã rutilæ canes nõ procul ſcilicet à rubro colore ſacrificabantur, vti ait Atteius Capito, cùm pro frugibus cõtra vredines atq; ſęuitiam Caniculæ ſideris faciebãt. De ſacrificio huiuſmodi Ouid. Faſtorũ quarto:

Pro Cane ſidereo canis hic imponitur aris,
Et quare fiat nil niſi nomen habet.

Plerique tamen ideò factum dicunt, vt flaueſcentes fruges ad maturitatem perducerentur. Sidus enim Caniculę frugibus eſt admodum inimicum. Non ignoramus autem & Thracas cùm alibi, tum præcipuè in Zerintho Samothracię antro nihil ferè libentius immolare, & epulari ſolitos, quàm canem, memorabili F Euripidis nece, qui propter mactatum ab eo canem, vt nonnulli aiunt, ab Archelai canibus interceptus, miſerrimè laceratus eſt. Quamuis alij dicunt Arridei Macedonis, & Crateræ Theſſali inuidorum opera, quòd gratia plurimùm polleret apud Regem, canes eas immiſſas fuiſſe, corrupto pecunia Lyſimacho, earum curatore.

IMPVDENTIA.

NAm id quoq; canis eſt ſignificatum, eaq; de cauſa apud Homerum Helena ſe canem accuſat, quòd abominãda tot malorum cauſa atq; autor fuerit, ita Hectorem allocuta: δᾶερ ἐμεῖο κυνὸς κακομηχάνου ὀκρυοέσσης. Apud eundem Agamemnon quoq; accuſatus ab Achille κυνὸς ὄμματ' ἔχων. Nã vt apud Pollucẽ legimus, canis oculum habere dicitur is, qui nimio plus impudens eſt, cui ſi etiam importunitatẽ adieceris, Homeri eiuſdem κυνάμυια feceris pro impudentiſsimo, muſcæ ſcilicet & canis ingenio copulato, Cynomyiam Euthymius ſyl-

A veſtris muſcæ genus agnoſcit, quod inter cætera muſcarum genera eſt impudẽtiſsimum, de qua Pſal. LXXVII. quanquam ſuper hac alibi. Hãc Catullus impudentiam expreſsit, vbi Acmen codicillos reddere pernegãtem canem cenſet appellandam. Et Mathematici impudentem litigatorem oſtenſuri, duobus zodiaci locis canino capite hominem ſtatuũt, ſecũdo quippe Arietis gradu, & Capricorni XVII. Sed nos hîc de ea loquimur impudẽtia, qua quis fretus, pro iuſtitia vel pietate audeat vnumquenq; vel ex potentioribus hominẽ erroris admonere, vel impuritatis arguere, dummodo ſpes profectus affulgeat, nec importuna temeritas in vitium prolabatur.

PETVLANTES IVNIORES.

NOn præteribo hîc militarem ordinem eorum, qui PETVLANTES IVNIORES appellabantur ſub magiſtro militum per Illyricum: ij enim, vt aſſumptum nomen hieroglyphica pictura teſtarentur, canem luteum in rubra parma præferebant, in cuius medio orbis erat coloris lutei, canis ſupernè pedibus, quoad fieri poterat, exporrectis. Sanè quidem, vt veterum quorundam eſt B interpretatio, in diuinis literis Romani milites, qui Pilato præſidi adſiſtebant, canes vocitantur, vti Pſal. XXI, Circundederunt me canes multi: quippe qui ſecundum legem immundi cenſerẽtur, atq; admodum etiam impudentes eſſent conſpuendo ſacroſanctam Domini faciem, caput eius arundine percutiendo, coronam ſpineam affigendo, & omni opprobrij genere cœli Regem deludendo, vti eius miniſterij mortales penè omnes. Eoq; Theologi trahunt Domini dictum in Euangelio, Non decere ſumptum de filiorũ manibus panem dare canibus. Quæ quidem notæ ſi à canino genere elui poſſent, nihil ferè inter animalia rationis expertia cane venerabilius haberetur, vt qui nõ ciuitates modò ſibi honori poſitas habuerint, quod ab Alexandro Magno factum amiſſa cane Perthà nomine Theopompus ait, verùm etiam longè maiora præconia monumentaq; ſecundum Ægyptios ritus omnino meruiſſe videantur.

PIERIVS VALERIANVS AD CAELIVM C CALCAGNINVM, DE IIS QVÆ PER CYNOCEPHALVM SIMIAM, ET ID GENVS RELIQVA, SIGNIFICANTVR EX SACRIS ÆGYPTIORUM literis.

IVcundiſsimum illud hoſpitium, quod mihi apud te per duas continuas hebdomadas Ferrariæ fuit, effecit vt ea omnia incommoda, quæ perpeſſus eram, iacturasq; omnes, quas in tanta rerum conuerſione feceram, inciperem obliuiſci. Nam cùm tu me Romana clade perterrefactum, neque non Florentinæ vrbis, atqueadeò totius Italiæ turbationes & motus fugientem, ocij tandem cupidum in patriam meme recipere feſtinantem, iungere iter iuſsiſſes, & apud te dies aliquot commorari, inuitatis quotidie viris literatura præſtantibus, magnam mœrori meo conſolationem adhibuiſti, ſuauiſsimisq; illorum ſermonibus ægritudinis totius acerbitatem deliniuiſti, præcipuè verò eruditiſsimo Manardo illo tuo ſæpius vocato. Ea demum fuit vtriuſque humanitas, vt nunquam apud quempiam aliàs hilarius acceptum me meminerim, ita vterque veſtris me-

lucubrationibus certatim oblectare contendebatis: tu, dum remotiſsima quæq; profundiſsimæ eruditionis arcana, apud autores veteres deliteſcentia, è tenebris eruebas: ille, dum medicinæ philoſophiæq; loca pleraq;, abſtruſoſq; ſenſus, & longa annorum ſerie ad hũc vſq; diem ignorata, multis ægritudinibus remedia luci dare adnitebatur. Hinc factũ, vt ego à vobis tali refectus cibo, cũ primùm ad Aegyptiaca mea Commentaria datus eſt reditus, veſtræ memor liberalitatis, quæ me nullo laborum veſtrorum fructu fraudare voluiſtis, ſtatim cogitarim amicitiam tam honeſta de cauſa olim vobiſcum initam, aliquo teſtimonio comprobare. Atq; ita Cynocephali Aegyptiaci Commentarium (id enim ob varietatem ipſam præcipuè placuit) nomini tuo nuncupaui. Argumentum quidem, niſi me ſtudiorum meorum ratio fallit, fortè non indignum quod tu tantæ vir eruditionis euoluas, quo in legendo, tametſi nihil tibi lectionum omnium helluoni nouum occurrerit, ſaltem vt mea erga te beneuolentiæ ſignum ſit atq; monumentum, opto. D

NAM Cynocephali, quẽ Latinè Canicipitem interpretabimur, hieroglyphica, tùm multa ſunt, tum eo nullum apud Ægyptios ſanctius animal, neq; ſacratius fuit. Eadem penè forma E eſt, qua caudata Simia, & propter eam ſimilitudinẽ ipſe quoq; Cercopithecus appellatur. Sed enim noſter is corporatura maior, validior, efferatiorq; eſt, facie caninæ ſimilior, vnde & nomen apud Græcos accepit: quamuis multa in hoc genere ſunt, quæ humanã potius faciem quàm caninam referunt, facileq; apud nos mira manſueſcunt cicuratione. Cynocephalorum, de quibus hîc agimus, lacte & Numidæ & Meniſmni viuunt, armentis ex eo genere comparatis, maribus prꝑter ſobolis cauſam interemptis: quod ideo dictum volui, ne quis Cynocephalum hunc, de quo dicturi ſumus, accipiat, vt multi perperàm, pro genere illo hominum, quod & Megaſthenes, & plerìq; alij prodidêre, capitibus eſſe caninis, pro voce latratum edere, ferarum pellibus velari, anguibus venatu & aucupio veſci. Nam, vt optimè noſti, agreſtes homines huiuſmodi Pauſanias ab Euphemo quodam ex Caria oriundo viſos tradit in inſulis Oceani, quo tempeſtate delatus fuerit, quum in Italiam nauigaret.

LVNA.

CVmprimis autem Cynocephalus Lunæ erat hieroglyphicũ, propterea quòd animal F id pari quodam afficitur conſenſu cum Lunæ coitu. Nam ipſa eadem hora qua Luna, nullo illuminata candore Soli cõiuncta tranſit, nobiſq; videtur penitus euanuiſſe, Cynocephalus mas ipſe quoque viſu deficere comperitur, neque interim cibum capit, ſed humi procumbens ægrè habet, quaſi Lunæ raptum ingemiſcat. Fœmina verò præter id quod ea quoque luminibus capitur, & cum mari pari afficitur ægritudine, ſanguinem inſuper egerit è natura. Quapropter alebantur in templis Cynocephali, ob id potiſsimum, vt Solis & Lunæ coitus exploratiſsimè deprehenderetur.

Hinc Cornelius tradit Simias triſtes Luna caua: nam affectus idem omnino in id genus omne diffunditur, quanquam in Cynocephalis & maior & exploratior eſt.

A LVNÆ ORTVS.

ADORATIO.

APud eoſdē Ægyptios ſacerdotes Cynocephalus ſtans Lunæ ortum ſignificabat: ad eam ſpeciem addebāt, vt manus in cœlum ſublatas haberet, & diadema regium capite geſtaret, propterea quòd, vt dicebamus, Cynocephalus valde ſolicitus eſt ſuper ortu Lunæ, quā caua angore afficiatur prorſusq́ꝫ cæcutiat. Simulac igitur ea cœperit illuceſcere, & ipſe viſus particeps fieri, quaſi Deo agat eo geſtu gratias, et ſacerdotij ornatu quodam inſtructus indeptā vtriqꝫ lucem gratuletur, eo quo diximus hieroglyphico figuratur. Ideo verò ſtantem pingi voluêre, quòd ſtare conueniat adoranti: quē morem fuiſſe etiam apud Romanos, indicat Val. Martialis Epigrammat.

Multis dum precibus Iouem ſalutat
B *Stans ſummos reſupinus vſq; in vngues* *Aethon.*

Porrò adorandæ nouæ Lunæ morem, & manus in prece ſuſtollendi, Horatius attigit, ode illa:

Cælo ſupinas ſi tuleris manus,
Naſcente Luna ruſtica Philyre,
Si thure placaris & horna
Fruge Lares auidaq́; porca.

Quinetiā Virgil. ſtatū & ſublatas in cœlū manus eſſe adorationis indiciū oſtēdit, vbi Anchiſen inducit obſeruato augurali portento illo, quo flamma caput Aſcanij corripuerat, molleſq́ꝫ comas tactu innoxia lambere viſa fuerat: is nanqꝫ

Oculos ad ſidera lætus
Extulit, & cœlo palmas cum voce tetendit.

Et cùm mox in atteſtationem intonuiſſet, & delapſa cœlo ſtella per vmbras facem ducens multa cum luce cucurriſſet, ſignaretq́ꝫ vias, tum longo limite ſulcus lucem daret, & latè circùm loca

Sulphure fumarent, genitor ſe tollit in auras,
C *Affaturq́; Deos, & ſanctum ſidus adorat.*

Status porrò Philoni inconuertibilis mentis indiciū eſt, ac ſeſe Deo applicātis, qui nulla præditus vacillitate, ſtabilis firmusq́ꝫ permanēs, vt cuncta moueantur autor eſt. Videre eſt in argenteo quodam numo, quē bene literatus adoleſcens Proſper Publicola Sancrutius mihi Romæ videndū dedit, huius argumenti ſimulacrum cum inſcriptione VOT. PVB. quæ ſuſcepta ſunt in gratiam IMP. CÆS. TRAIANI HADRIANI AVG. Proditū autē eſt, ſtantes Ioui ſacrificaſſe, votaq́ꝫ & preces allegaſſe. Sed cùm Opi rem ſacram faciebant, illiq́ꝫ ſupplicabant, votáue concipiebant, ſedentes id facere ſolitos, eo ſcilicet ſigno eam eſſe Terram matrem indicantes. Sedenim Pythagoras proprio dogmate adoraturos ſedere iubet: quamuis Plutarchus vſurpatum à Numa dicit: vt hinc colligamus, vota rata firmaq́ꝫ eſſe debere. Quod verò ad ſtatū pertinet, magiſter noſter Paulus Apoſtolus totiens ſtandū admonet, dum dicit: State ergo, neqꝫ velitis iterū ſummittere vos iugo ſeruitutis, & illi ſemper inhærere. Atqꝫ alibi: State conuerſi ad Dominū. & alibi: Quoniā tunc viuimus, ſi ſtatis ad Dominū cōuerſi. Et in Gedeonis militia exautorantur illi qui ad aquā ducti flexêre genua, & in

terram procidêre: qui vero ſtantes accepta in manum aqua eam lambere obſeruati ſunt, ad pugnam delecti rem fortiter geſſerunt. Quinetiam in Niceno Concilio ſtatutum legas, vt die Dominica, & diebus Pentecoſtes, ſtãtes ad orationẽ Domino vota reddamus: alia verò ratione ab ipſo reſurrectionis Dominicæ die vſq; ad certos dies, de quibus dicere noſtri non eſt inſtituti: nam toto anno plures eſſent colligendi, idq; importunum videretur. De ſuſtollendis verò manibus loco ſuo, in Manuum Commentario plura. D

ÆQVINOCTIA.

AEquinoctium vtrunq; Ægyptij ſacerdotes ἱερογλυφικῶς ſcribere ſi vellent, Cynocephalum ſedentem effingebant, cauſam eam ſecuti, quòd animal id vtriuſq; æquinoctij tempore duodecies, per horas quippe diei ſingulas, ac duabus itidem noctibus eiuſmodi, potus excrementa profundit: vnde non abſurdè factum, vt ſedentem cynocephalum in fontium apicibus ſtatuant, quaſi iugem & perennem aquam ex eo ſibi conciliari arbitrentur. Ad hæc, in his ipſis temporum cardinibus cynocephalus duodecies, horis quippe ſingulis quanto poteſt argutiore vlulatu vociferatur. Etenim horarum obſeruandarum ratio clepſydris prius excogitata eſt, quarũ præcipuus vſus in vrbe Achanta trans Nilum fuit, vbi inter alia vas admodum ingens erat, in quod ſingulis diebus ſacerdotes ſinguli numero trecenti & ſexaginta, ad anni ſcilicet rationẽ qui apud eos habebatur, ſubductis intercalaribus quinq;, de quibus in Vulture ſatis dictũ, aquam ex Nilo deferebant, quæ ſuo emiſſa cauo per eius generis horologium horas indicaret: inuentum eſt poſtea tum vocis, tum ſonori tympani ſignificatione, more cynocephali eas diſcernere. Mos autem, vti dictum, erat apud Ægyptios, vt in horologijs aqueis cynocephalum adſculperẽt, ex pene cuius fiſtulato aqua deſtillaret, ea adhibita diligentia, vt quantũ ſatis eſſet immitteretur, néue cauum nimis arctum, neq; nimis patens eſſet: hoc nimis celerem effuſionem, illo ſtrangulationem ſępius efficiente. Ex ijs verò quę ſuprà poſita ſunt datur intelligi, quodnam ſit animantium id genus, quod nullo expreſſo nomine Victorinus Rhetor memorat eo loco, vbi M. Tullius Rhetoricis temporis finitionẽ quærit. Ait enim is, Trimegiſtum, quum in Ægypto eſſet, ſacrum quoddam animal Serapidi dicatum duodecies toto die vrinam facere obſeruaſſe, idq; pari ſemper interpoſito tempore, vnde ipſe diem per duodecim horas dimenſum eſſe coniecerit, exindeq; hunc horarum numerum conſtitutum: quanquam ſunt qui velint ex cœli dimenſione, quæ ſecundum muſicam rationem in duodecim partes diuiſa fertur, horas itidem duodecim adinuentas. Aſtronomi enim diem & noctem, quotquot alteruter horarũ noſtrarum fuerit, in horas ipſi ſuas XII ſingulos partiuntur. Aquam porrò maiores noſtri, quantum per totum diem ſufficeret, exceperunt tenuiſsimo cauo diffluentem, caq; in duodecim partes diuiſa, ex partibus horarum numerum ſtatuerunt. E F

QVIES.

QVantum verò pertinet ad ſeſſum, ſeſſus, vt Iamblichus ad Porphyrium ſcribit, quietis indicium eſſe videtur, de quo plura inter arbores diſſeruimus, vbi deum in loto ſedentem ab antiquis, idq; ex Naſamonum inſtituto, pingi ſolitum, & qua cauſa, declarauimus. In æquinoctijs verò illa vtriuſque temporis æquè dimenſi paritas, quietis cuiuſdam indicium haberi poteſt, cùm nihil ſubſultet, quod alterutram partem inquietet, vtraq; verò firma ſtabiliſq; in æquilibrio conquieſcat.

LITERAE.

A Literas quoq; per cynocephali ſimulacrũ in-
telligebant Ægyptij: quia quoddam eorum
genus eas callere exiſtimabant, ſeq; illis ob lite-
rarum cognitionẽ cognatos eſſe: ſimulac enim
cynocephalus in templum inductus erat, eorũ
ritu educandus colendusq;, ſacerdos illi albio-
lum, calamum & ſepiam apponebat, exploratu-
rus an ex eo genere eſſet; quòd in cultum recipi
deberet, quippe ſi quid ſcribendo cognationem
ſuam approbaſſet: eà de cauſa Mercurio ſacer e-
rat, qui literarum omnium autor habebatur. Ex
quo iam credere poſſumus, ſimiam olim latrunculis ludere didiciſſe, & elephan-
tum literarum Græcarum ductus in puluere ſcriptitaſſe: muremq; quod pro *Mus in conuiuio.*
comperto Albertus ponit, in conuiuijs candela diſcumbentibus prætenta, da-
duchi miniſteriũ præſtitiſſe. Mira hæc fortaſſe videantur ijs qui ſententiã Ana-
B xagoræ probant, animalia omnia ab homine rationẽ habere duntaxat actiuam:
paſsiuam autem, vt ita dicam, & tanquã mentem, quamq; mentis interpretẽ di-
cunt, nunquã habere. Sed enim & Pythagoras & Plato aſſerere videntur ratio-
nis participes animas eſſe, vel eorum animantiũ quę vulgò rationis expertia vo-
centur, tametſi ratione non vtantur, tum propter incongruã ineptamq; corpo-
rum cõpaginem, tum verò quòd diſſerendi facultate careant, vt in ſimijs & id
genus alijs humani cuiuſcunq; ferè operis imitatricibus eſt cernere. Quinimò
Diogenes his etiam intelligentiæ aërisq; participatũ impertit, quæ vt magis mi-
núsue ſint humanę figurę ſimilia, ita magis minúsue intelligant. Econuerſò au-
tẽ, vt apud Ariſtotelem & Phyſiognomos alios habetur, ita mores in humana
perpendimus natura, prout effigies, ipſaq; corporis ſpecies ad brutorũ aliquod
refertur, vtpote aſinina labia, craſſa quippe prominentiaq;, tarditatẽ & ſtuporẽ
ingenij: caninas maxillas iracundiã ſimul & fidelitatem: hiſpidam anguſtamq;
frontẽ, quippe ſuillam, impuritatẽ morum, indocilitatemq; hominis indicare:
atq; ita ferè ſingulis in articulis ingeniũ noſtrum ad brutorum ſimilitudinẽ ex-
C plorari. Pari igitur ratione cynocephali, ſimiarumq; genus omne, quorũ bona
pars mira quadam ſimilitudine faciem humanã, pedes autem & manus omni-
no referunt, humano itidem ſenſui & operationi, artibusq; propinquiora ſunt,
& propemodum intelligere nobiſcum pariter iudicantur. Non prætcribo hîc,
quod ad hãc pertinet ſimilitudinem, quod Galenus in aggreſsionibus Anato-
micis ait, ſe multas ſimias & Cynocephalos diſſecaſſe, ſi humani corporis copia
non affuiſſet, miramq; in ijs ſimilitudinẽ cum humano corpore deprehendiſſe.
quare Ennius rectè admodum ſcribit,

Simia quàm ſimilis brutiſsima beſtia nobis.

Sed eſto ſimilitudo hæc ingenij cauſa. Quid hi ſuper elephanto dicturi ſunt,
quo quid brutum magis, & ab humana figura diuerſius? Ei tamen belluæ eſſe
quandam cum genere humano ſocietatem, M. Tullius Epiſtolis ex confirmata
hominum opinione non negat.

VNDE BRVTORVM CVLTVS APVD Aegyptios.

ALi verò colíq; animalia, quæ rationis expertia dictamus, ſunt qui ab Iſi-
de tradant inſtitutum, quæ honorem hunc coniugi, eidemq; fratri Oſiridi
præſtan-

præſtandum induxerit, magna agrorum parte ſacrificulis adiudicata, moremq; D
fuiſſe initiò, vt quæ quiſq; vellet animalia in hunc vſum aleret, quibus vita functis, tanquã Oſiris occubuiſſet, luctum inſtaurabant. Cæterùm poſtea delectũ habitũ, & cynocephalò in primis honorem attributũ propter excellentem quandam, vt rerum periti aſſerunt, animalis iſtius naturã humano propèmodum generi proximã: vt verò profani putant, quippe qui rerum hiſtorias ex vulgò mutuantur, factũ aiunt, propterea quòd Oſiris huiuſmodi ſatyrorũ genere ſit plurimùm delectatus, vti noſtro etiã tempore vaniſsimi pleriq; faciunt. At Romanis etiã id nequitiæ genus in vſu fuit. Quare nebulonem Vedium luxuriæ carpit Cicero, quòd ſibi obuiam factus cum duobus eſſedis & rheda equis iuncta, & lectica; quòdq; in eſſedo haberet cynocephalum, neq; deeſſent etiam onagri: quare nunquã hominem nequiorem autumat ſe vidiſſe. Quin verò & Satyros eos appellatos conſtat. Magna horum vis in Subſolanis Indorũ mõtibus, quæ Cartadulorũ dicitur regio, humana propèmodum effigie, tamq; quadrupedes, quàm rectè currentes, tantæ pernicitatis in curſu, vt propter velocitatem nõ niſi ſenes aut ægri capiantur. Atq; hinc ridiculũ illud Alexandri Magni militibus E
obuenit, qui loco quodam per Indiam facientes iter, Cercopithecos adeò multos inſigniq; magnitudine conſpicati, qui ad exercitus ſimilitudinẽ quem infernè ſub ſignis progredi obſeruabãt, ordines & ipſi ſeruare videbantur, in eos velut in hoſtes montium iuga inſidentes impetum fecerunt, ſuiq; erroris admoniti à locorum peritis, non ſine rubore arma inhibuerunt.

SACERDOS.

SEd vt ad hieroglyphica redeamus; ſacerdotem etiam hieroglyphicè per cynocephalum Ægyptij ſignificabant, propterea quòd aiunt animal id neq; piſce, neq; pane ex piſcibus confectò veſci, quali Oritæ plurimũ vtuntur: Indorũ ea gens, qui nullum alium cibum nouere, quàm piſcium, quos vnguibus diſſectos ſole torrent, atq; inde panẽ ex his faciunt, vt Clitarchus memoriæ prodidit. Veluti tres apud Babylonios familiæ olim fuere, quæ nullo alio cibo victitabant, quàm piſcibus arefactis & piſtillo tuſis, ac F
demũ in offas coactis, veluti pane: cuiuſmodi religio in Chriſtianę quoq; pietatis collegia quædam emanauit, quæ perpetuã carnium abſtinentiã ſibi cõſtituerunt; quod tamẽ apud eos honeſtiori de cauſa & longè maioribus argumentis inſtitutũ: externi tamẽ ſacerdotes & piſce, & huiuſmodi etiã pane veſcebantur, quò Ægyptij tantùm abſtinebãt, piſcemq; hi demum omnem, vt Cõmentario ſuo dictum, religioſè admodum abhorrebant: eaq; potiſsimũ de cauſa, tanto cynocephalũ cultu proſequebantur, in quo ſuæ religionis timorem obſeruarent.

CIRCVNCISIO.

CVmq; circuncifionis ritum Ægyptij ſuſcepiſſent, animaduertiſſentq; canicipites hos circunciſos naſci, rati, nõ temerè, ſed diuinitùs ei animantiũ generi id obtigiſſe, maiori eos habuere venerationi, vnam eandemq; cognationẽ cum illis omnino profitentes. Circuncidere verò antiquiſsimum fuiſſe Ægyptiorum inſtitutum, ab eiſq; ritum ſumpſiſſe Iudæos, Diodorus fabulatur: quem ſecuti ſcriptores quidam alij, propriũ hoc, & vetus Ægyptiorũ arbitrati ſunt, quem morem Colchi, vtpote Ægyptiorum coloni, neq; non Hebręi apud

Circunciſionis Aegyptiorũ antiquus mos.

eos

A eos educati poſtea tenuerint. Sed eorum hæc eſt fabula, qui diuinarum literarum hiſtoriam tam longa anriorum ſerie apud populos nationesq́; omnes receptã obſcurare conati ſunt: cui tamen & Strabo & Cornelius Tacitus ſubſcribunt, qui circumcidere genitalia Iudæorum inſtitutum aſſeuerant. Sedenim qui veterum monumenta ſtudioſius perſcrutantur, Abrahamum norunt ſignũ populo ſuo dediſſe circuncisionem, qua ſui ab Ægyptijs diſtinguerentur. Non igitur diceret Irenæus, ad ſimilitudinem cynocephali circuncidebant Ægyptij, ſed ab Hebræis ritum hunc Ægyptiorum natio magna ex parte ſuſcepit, quæ virum illum per annos multos in Ægypto degentem, & de diuinis aſsiduè diſſerentem admirata eſt, pluribus & veteribus & nouis ſcriptoribus id aſſerentibus. Sed fac nihil horum inueniri, validius id mihi argumentum eſt, quod ex hiſtoria deſumitur, mutilandorum genitalium legem antiquis temporibus popularem apud Ægyptios non fuiſſe: cuius rei Pharaonis filiam teſtem appello locupletiſsimam, quæ cùm in ripa profluentis fluuij Moſem compeiſſet, eueſtigiò circunciſum agnouit, & fœtum gentis Hebraicæ nuncupauit. Quòd ſi B circuncidendi mos Ægyptiorum itidem fuiſſet, quínam ex hoc ſigno in cognitionem eam deuenire potuerit? Ex quo illud etiam ſuſpicari licet, non omnium Ægyptiorum inſtitutum fuiſſe mutilationem huiuſmodi, ſed ſacerdotum tantùm, vt à prophanis ſecernerẽtur: quod apud Hebræos ſemper populariter obſeruatum eſt. Notum illud eſt, Iudæos olim contra Hadrianum mouiſſe bellũ, qui ne mutilarentur genitalia vetare voluerit.

CORDIS APERTA SIMPLICITAS.

DE myſterij autem ratione varia traduntur ab autoribus penè omnibus: ſed præcipuè quidem nihil præter obſcœnorũ munditiam ea re quæſitũ exiſtimant. Alij figurã eam fuiſſe aiunt, ſed quã ne ipſi quidem Hebræi ſatis intellexerint. Nõ deſunt qui id inſigne ob eam cauſam genti inditũ putẽt, quo numeroſa illa progenies cœlitùs Abrahamo promiſſa, à ceteris eſſet gẽtibus diſcreta. Antiqui omnes Theologi, ex hoc, circuncidendi cordis figurã & typum aſſerunt, quòd ea pars quæ circunciditur, ſimilitudinẽ quandã habeat cordis: iuſsiſſe verò Deũ vt ea nudaret, quò oſtenderet, aperto & ſimplici corde oportere nos viuere, vtpote quæ in ea corporis parte quæ omniũ ferè gentiũ ritu pudoreq́; ve- C lari ſolet, inſtituta ſit: quia ſecretioris illius circunciſionis quæ in corde fieri debet, indicium fuit. Circunciſi enim ſumus, inquit Apoſtolus, circunciſione non manu facta. Nam & propheta identidem clamat: Circuncidite duritiam cordis veſtri. Declamãt ſuper hoc Lactantius, Eucherius, Ireneus, Græci Latiniq́; omnes. Nam illa, inquiũt, carnis mutilatio in Iudæis, niſi ſignificaret cordis circunciſionẽ, careret vtiq; ratione: quia ſi Deus id vellet tantùm, à principio ſic hominem formaſſet, vt præputiũ nõ haberet. Quæ verò ſuper hac re multa admodũ magiſter noſter Paulus ſenſerit, cùm ſint quotidie in piorũ manibus, & publicè recitentur, ſuperuacaneum ea repetere iudicaui: idq́; ſat fuerit monuiſſe, Origenem Adamãtium ſuper hoc legendũ epiſtola ad Romanos cap. 2, lib. 2, & alibi paſsim, ita tamẽ, ne Chryſoſtomũ, Baſilium, & ex noſtris neminẽ prætereamus.

IRACVNDIA.

AD hæc Aegyptij ſacerdotes iracundiã per Cynocephalum indicabant. Eſt enim Cynocephalus ante omnia animalia iracũdus, indignabundusq́;, de quo id dici poteſt quod de Pane Theocritus,

καὶ οἱ ἀεὶ δριμεῖα χολὰ ποτὶ ῥινὶ κάθηται. quaſi dicamus,

Semper acerba illi pro naribus aſſidet ira. D
Nam omnino & Panes & Satyros & Sphingas & Simias & Cynocephalos idē
propémodū genus, diuerſis tamen inter ſe diſtinctū ſpeciebus, autores ponūt.
Sphinx. Naſcūtur verò Sphinges apud Troglodytas Æthiópes, forma haud ei diſsimi-
li qua pinguntur, fuſco pilo, mammis in pectore geminis, monſtro ſimiles: ſunt
etiam paulò pinguiores: naturam habent in cicurationem admodum procliuē,
pluribus exercitijs diſciplinisq́ aptam. Albertus quoq; inter ſimiarum genera
ſphingem agnoſcit, inſignem duabus in maxilla maculis nigricantibus, cauda
coloris itidem ſubnigri & oblonga. Harū ego vnam Veronæ cùm eſſem, vidi,
mammis illis & glabris & candidis à pectore propendentibus: circumducebat
eam circulator quidam Gallus, ex ignotis antea inſulis recens aduectam. Oſtē-
Cuniculi ex ignotis inſulis. tabat idē cuniculos noſtris quadruplo maiores, mira quippe corporis obeſita-
te diſtentos, & quod, niſi quis viderit, credere vix queat, præditos quaternis ſin-
gulos genitalibus, humanorū digitorū inſtar & ſimilitudine cohærentibus. I-
pſa uerò Sphinx toto erat pectore glabello, facie & auribus humanis propiori-
bus, dorſo hiſpido ſupra modum, fuſco & oblongo admodū pilo, eoq; denſiſsi- E
mo. Rector læuum brachium quo catenam, cui erat alligata, regebat, ferrea ma-
nica obarmatū habebat, dextera baculū gerebat, quem in faciem animalis iden-
tidem prætendens, bipedem ſecum ambulare, & loco etiam ſaltare interdum &
obgannire faciebat, multamq́ hinc à ſpectatoribus ſtipem aucupabatur.

ARCANA TEGENDA.

PORrò Sphinges in Ægyptiorum templis hieroglyphicè admonent, myſtica
dogmata, præceptaq́ & inſtitutiones ſacras, per ænigmatum nodos à profa-
na procul multitudine inuiolata cuſtodiri debere, & in arcanis tantùm tractari:
cuius ergò taciturnitatis effigie huius tabellas & literas ſignare diu delectatus
eſt Octauianus Auguſtus, quā poſtea repudiauit, vſus inde, felicis ominis cau-
ſa, Alexandri imagine.

INGENII ACVMEN.

EA verò haſtæ Palladię cuſpidi ſubiecta, vt in ea Mineruę ſtatua, quā Athe-
nis olim erectam ait Plinius, oſtendit nihil tam abditum & reconditum eſ-
ſe, quod ingenij acumine exeri & palàm proferri non poſsit: ita quidem Sphin- F
ges. At qui Cynocephali vocantur, corpore ſunt deformi, ferum omnino, vt di-
ximus initio, atq; indomitum animal, quod nulla ratione modoq́ ſæuit: ſuperci-
lio aſpectuq́ ſunt horrido & truci, vt genuinā, qua de ſuprà dicebamus, bilem
ex facie poſsis agnoſcere.

DIVINA IN OCCVLTO.

ADdentur & Sileni Cynocephalo, ſunt e-
nim & hi, vt Pauſanias atteſtatur, ex Saty-
rorum grege, quos cùm ætatis iam prouectio-
ris eſſe cœperint, Silenos appellare conſuerunt:
quorum hieroglyphicum erat, diuinitatem in re
quapiam deliteſcere. Erāt enim Sileni, vt ex Pla-
tonici Alcibiadis dicto colligimus, imagunculæ
quædam ſectiles, ita concinnatæ, vt diduci &
explicari poſſent: quæ vbi clauſæ erant, nihil a-
liud quàm ridiculam & monſtroſam quandam
tibicinis ſpeciem oſtentabant: vbi verò aperie-
bantur, venerabile numen aliquod exerebant. Hinc Alcibiades Sympoſio, So-
cratem

A cratē Silenis ſimilem eſſe dicit, quòd is longè alius eſſet interius intuenti, quàm
ſummo habitu videretur. Vnde etiam Σιληνοὶ ἀλκιβιάδου dici ſolet, de re quæ pri-
ma fronte vilis ac ridicula videatur, interius tamē ac propius contemplanti ſit
admirabilis.

VRINATOR.

SEd enim ne reliqua Cynocephali ſignificata prætereamus, per ſimulacrum e-
ius vrinatorem etiam intelligebant: quandoquidem animalia reliqua inter
natandum obhorreſcere, rugisq́ ſtrigoſa fieri perhibentur: vnus Cynocepha-
lus, vt apud Horum eſt, in quencunq́ locum tranare perrexerit, nullo vel ſqual-
loris vel horroris indicio fertur enatare: cuius quidem natationis facilitas vnà
cum literarum peritia, quæ potiſsimùm in Cynocephalo diſcernuntur, eam ani-
mali conciliant laudē, quæ doctis & experientibus viris tribuebatur, vt ſcilicet
& literas & natare didiciſſent: contrà verò in ignauos & nulli negotio idoneos,
nulliusq́ diſciplinæ aut exercitij participes, Athenienſes dicere ſolebant, μήτε νεῖν,
μήτε γράμματα, neq́ quidem natare, neq́ literas. cuius prouerbij mentionem facit
B in Legibus Plato, atq́ etiā Ariſtides in Apologia quadam. Quòd verò hęc libe
ralia eſſent ſtudia, apud Tranquillum legimus, Octauianum Auguſtum nepo-
tes ſuos & literas & natare, aliaq́ rudimenta per ſe plerunq́ docuiſſe. Iam & de
Caligula ad eius ignominiā dictum, quòd admodū docilis ad cætera, natare ne-
ſcierit. Porrò vrinator non eſt ſimpliciter poſitū, ſed eum ſignificat qui profun-
da quæq́ perueſtiget: vnde locos apud ſcriptores perdifficiles, Delio natatore
indigere dicimus: egregiè enim Delij natandi peritia celebrantur.

ORBIS TERRARVM.

PEr idem animal orbē terrarum ἱερογλυφικῶς Ægyptij ſignificabant. Nam cùm
duas & ſexaginta primarias terræ habitabilis regiones ponerēt, quas & Ha
li Amberagel in tractatu vltimo Aſtrologiæ memorat, obſeruarunt magna in
id genus animaliū cura adhibita, partes totidem in Cynocephalo moriente quę
quotidie ſingulæ perirent, mox à ſecundo & ſexageſimo die quod reliquū eſſet
corporis interiret. Erat verò apud eos ſacerdotes ſumma religio, vt quicunque
ſingulis diebus intermortuus eſſet articulus pręſecaretur, riteq́ vnguentis mo-
re ſuo obunctus ſepeliretur. Quòd verò mos fuerit Ægyptiorū vnguento plu- *Ægyptiorū*
C rimo cadauera inungendi, durauit etiam apud Chriſtianos diutiſsimè mos hic: *mos vngendi*
quod ex Tertulliano coniectari poſſumus, ita dicente: Si Arabię queruntur, ſci- *cadauera.*
ant Sabæi pluris & carioris ſuas merces Chriſtianis ſepeliēdis profligari, quàm
Dijs fumigandis. Sed vt ad orbis partitionem reuertamur, Deus excelſus, dice-
ret Clemens, penes quem rerum omnium poteſtas eſt, in ſeptuaginta & duas
partes diuiſit totius terræ nationes, eisq́ principes Angelos pręfecit: mox Chri
ſtus Apoſtolos totidem, antequam pateretur, per omnem terrarum orbem di-
miſit, qui Euangelium prædicarent. Aſtrologi ſuam quandam ſecuti commodi
tatem, ſexagenis tantū partibus orbem diuiſere: de quibus ita Proclus in Sphæ
ra: Sed nec interualla circulorum in toto orbe à ſe inuicem ſtata ſunt, verùm pro
ſphærarū deſcriptione ad hūc modū diſpenſari ſolent. Diuiſo in LX partes me
ridiano quouis circulo, ſeptentrionalis circulus à polo ſexageſimarum partium
quiſq́ interuallo notatur, Aequator ab vtroq́ tropico ſexageſimis quaternis di
ſtat. Reliqua ex Iacobo Zieglero, huius doctrinę peritiſsimo, cognoſcere pote-
ris, cuius tu eruditionem admiratus, cùm principem is neminem virum in Italia,
atque adeò in ipſa vrbe Roma reperiſſet, à quo ſuſciperetur, tu ipſe mi Cœli ho-

minem & probum & literatum, vti Anacharſin Solon, complexus, in contubernium tuum admiſiſti, & vt doctrinam ſuam poſteritati communicare poſſet, per ea quæ illi præſtas commoda effeciſti.

DE SIMIA.

HAERES INVISVS.

IAM verò quædã ſuper Simia conquiramus: qua ſuper id traditur, quòd ijdem ſacerdotes, vbi hæreditatẽ in inuiſos collatã ſignificare voluiſſent, hieroglyphicum Simiæ, quæ paruulam ponè Simiolam duceret, facere conſueuerunt: cuius argumenti cauſam eam apud Horũ legas, quòd duas ipſa ſimiolas vno partu perfert. Sedenim earum alterã magis diligit, alterã ita negligit, vt eam etiam odio proſequi videat. E
Quam verò curandam ſuſcipit, moroſe adeò complectitur, & ante ſe comprehenſam geſtat, oſtentat omnibus, tractariq́ꝫ gaudet, gratulationẽ intelligens, vt magna ex parte fœtum ipſa ſuum, cui tanto affectu fauere videbatur, attrectando enecet: mox alterum quem negligere cœperat, educare cogatur, in eum omni mox conuerſa cura.

HOMO NIHILI AC NEQVAM.

VVlgatiſsimum verò illud eſt, & omnium ſcriptorũ ætatumq́ꝫ teſtimonio receptum, Simiam pro deſpicatiſsimo & maximè nequam homine haberi, vt pro Cteſiphonte Demoſthenes, Æſchinem tragicam eſſe ſimiam dicit, quòd perſonatus quodammodo verborũ grauitate videretur, cùm alioqui peſsimus atqꝫ nequiſsimus ciuis eſſet. Et Dion hiſtoricus de obtrectatoribus, quos ego, ait, non pluris facio, quàm, vt dicit ſolet, ſimias. Apud Cic. epiſtolis, Simium inuenias pro nihili homine poſitũ. Quodq́ꝫ hiſtorijs Græcis memoriæ mandatũ
eſt, Simiæ, quam rex Moloſſorum in delitijs habebat, improbitas minimè prætereunda. F
Illa enim; cùm Spartiatæ oraculum ab Ioue Dodonæo petiuiſſent de uictoria ſciſcitantes, legatiq́ꝫ vas illud in quo inerãt ſortes collocauiſſent, vrnã euertit, ſorteſq́ꝫ diſsipauit. Negant verò hiſtorici, vt Cicero de Diuinatione refert, Lacædemonijs vllum vnquam oſtentũ hoc triſtius accidiſſe: nam quæ præpoſita erat oraculo ſacerdos, dixiſſe fertur, De ſalute Lacedæmonijs eſſe, nõ de victoria cogitandum. Necꝫ verò Plautus ineptè Simiam beſtiam, nunc nihili vocat, nũc nequiſsimã, Militẽ, ac Pſeudolo: & Rudẽte, pro lenone in ſomniorũ coniectatione ponit, quando lenonibus nihil eſt ſceleſtius neque perditius, ingrato dubio procul & inuiſo mortalibus genere, quodq́ꝫ eſt, vt ipſe dicit, Deorum odium atqꝫ hominum.

VITIORVM DISSIMVLATOR.

AD hæc, hominem ſua diſsimulantẽ vitia, turpitudinemq́ꝫ domeſticã occultãtem, notare ſi vellent Ægyptij, Simiam micturientẽ faciebant: ipſa enim eſt ea verecundia prædita, vt quotieſcunqꝫ lotiũ fecerit, excrementũ illud, quod etiam in fæce reliqua feles faciunt, effoſſa obruat terra, aut alia quapiam re ſuper ingeſta omnino occulat. Sed quoniã impreſsi codices in damno ſunt, quantũ

ad

A ad Simiæ nomen, quæ ſit caſtior lectio, in Fele, hoc eſt, in Æluro diſputatur.

IMPVDENTIA.

Mihi quidem longè ſignificantius per Simiam impudentia videtur oſtendi poſſe, quàm huiuſmodi verecundia. Ea ſiquidem partibus iјs, quas verecundia occultari iubet, aſsidua ſeſsione depilatis, natibuſq; ita turpiter denudatis, improbū exhibet ſpectaculum: & eius generis mares, præcipueq; Cercopitheci, natura procaciter excitata, frequenti quantumlibet ſpectatorum theatro, ſatis cum impudentia pudendi tractatione laſciuiunt, eorum inſtar fatuorum quos nunc Ægyptij, vt omnibus ad Nilū locis palàm eſt, Mauriq; & Turcę omnes ſimulac talia perpetrare conſpexerint, magnopere venerantur, ſummaq; & innocentia & ſimplicitate præditos arbi-

PETVLANTIA.

B trantur, remq; putant admodū piam ſe facere, ſi cumulatam in hos ſtipem contulerint. Sed vtcunq; illa, Pithecuſæ inſulæ, quod ad hanc facit morū prauitatem, notæ ſunt in Tyrrheno mari, quibus nomen inditū à ſimijs, in quas Candulus & Atlantus, vt apud Harpocrationē ex Aſchylis Sardiani iambis legit, fratres, omniū ea ætate profligatiſsimi impoſtores à Ioue transformati ſunt, cùm aduerſus eum quoq; fallaciarū machinas admouiſſent. De quibus ita Ouid. Fabulis:

Inarimem, Prochytamq; legit, viridiq; locatas
Colle Pithecuſas, habitantum nomine dictas,
Quippe Deûm genitor fraudem & periuria quondam
Cercopum exoſus, gentiſq; admiſſa doloſæ,
In deforme viros animal mutauit, vt ijdem
Diſsimiles homini poſſent ſimileſq; videri.

Sanè quidem petulantiam quis hoc ſcriptionis genere ſignificaturus, nullo cōmodius animali vtetur, quàm ſimia: cuius improbitate conſiderata Plato in Ciuitate ſua Therſitem ait, illum omnium qui ad Ilium venêre turpiſsimum, tan-

C tæq; impudentiæ monſtrum, vt Achillem Agamemnoni exprobrare nihil veritus fuerit, ſeq; heroibus ingerere temerarius aſſuerit, in ſimiam cōmutatum eſſe, imitariq; adhuc hominum facta, nō re, ſed ſpecie ipſa mutata: quod etiam Q. Calaber Paralipomenis tangit. Nam ſi cùm inter homines ageret, tam perditæ fuit inſolentiæ, vt ne regibus quidem imperatoribuſq; ipſis quicquam parceret, minimè mirum, ſi, poſtquā in bruta trāſiuit, eundem animi tenorem ſeruat, importunitatémq; omnem aduerſus leonem ipſum ferarum omniū regem exercet. Sanè Lycophron Therſitem ipſum πιθηκόμορφον appellat: & vulgò genus hominum huiuſmodi ſimijs ſolemus æquiparare. Ac in eam improbitatē ita nos aliquando luſimus ſermone ad Leonem X. P. M.

Deniq; ſic petulans generoſo infenſa Leoni
Simia, quæ natibus, caudæq;, & clunibus huius,
Tantum animi eſt paruis, affixa procacibus auſis;
Hoc tam magnum animal vexatq; agitatq;; nec vllam
Eſſe moram patitur, muſca importunior, apta
Illa feros vitare vngues & dentis acumen,

Lubrica dum fidit ſaltu, leuibusq́ lacertis, D
Deq́ ſuo quærit ſibi tot ludibria Rege.

FEBRIS MEDELA.

REliquum hîc erat, vt ex eorundem ſacerdotum dictatis remedium febris ex Leone ſimiã veſcente ſignificari ſubĳceremus, ſed ſuper hoc ſatis in Leone.

SVI ADMIRATOR.

Generoſum Pindari dictum.

QVo ſit in prolem ſuam affectu ſimia, paulo antè diximus. Hinc autem aliud oritur hieroglyphicum. Fuerunt enim qui Suffenos Catullianos per fœtam ſimiam aptè ſignificari poſſe contenderent, qui ſcilicet ſine riuali dicta factáue ſua vnicè amant & venerantur. generoſum Pindari dictum, qui genus hoc hominum philautia, hoc eſt, cæco amore ſui perditum irridens, adulatores non aliter viros probos & amicos uideri ait inſipientibus, quàm ſimiæ pulchræ pueris iudicantur. Ait enim Pithĳs, καλός τοι πίθων παρὰ παισί: bella quidem ſimiola eſt pueris. Nam & Horatius adulatorem in obſequium plus æquo pronum, ita ad diuitis nutum mutari ſcribit, vt credas mimum partes agitare ſecundas. Simia verò mimum excribit, quòd vna omnium maximè atq; efficaciſsimè quæcunque E fieri viderit imitatur. De philautia Syneſius vir literatiſsimus, cùm epiſtolas accuratius à ſe ſcriptas aliquando colligeret, vereri ſe dixit, ne quod ſimĳs accidit, eueniat ſibi: illæ enim, ait, cùm natos animalium omnium turpiſsimos pariant, putant ipſę tamen eos eſſe omnium formoſiſsimos. Atq; vtinam, mi Cęli, non idem & ego fallar, qui tantum vigiliarum hieroglyphicis his indagandis impenderim, tantum laborum conſcribendis exhauſerim, vt quod nunc hominum eſt ingeniũ, poſteaquàm me ſtudioſorũ animos oblectare exiſtimauero, ludibrio ſim. Quid enim, inquient, ad nos literarum Ægyptiarum fabulæ, cùm nunquã ſatis temporis per ætatem etiam longiſsimam ſuperſit, vt vel Latina vel Græca diſcere quis poſsit? quanto ſatius fuerat quatuor hos & viginti annos, qui contexendis ſex circiter & quinquagintà huius argumenti commẽtarĳs periêre, vel eloquentiæ, vel traducendis autoribus Græcorum optimis impendiſſe: aut ſi frigidus obſtabat circum præcordia ſanguis, mihi potius latenter inſtituiſſe viuere, ne per continuam genĳ defraudationem corpus affligerem, vnde diuturnas grauiſsimasq; tot ægritudines cõtraherem, neq; tamen hinc vllam apud potentiorum quenquam gratiam mihi compararem. Vera hæc, nõ inficior, dicturi ſunt. Sed quid agerem? Suus cuique attributus eſt error. F Si quid tamen fuerit quod vel tibi, vel tribus amicis alĳs non vſquequaq; diſplicuerit, ſatis me conſecutũ arbitratus, habeant ſibi ſua regna reges, reſpondebo, meamq; iudicio triũ circiter amicorum induſtriã approbari vſqueadeò æſtimabo, vt pro laboribus tantis ingentem mihi mercedem cumulatiſsimè perſolutam rationibus meis ſim nulla contatione relaturus. Vale, meq; Manardo, more tamen illo tuo, plurimum commenda.

PIERIVS VALERIANVS AD MAGNIFICVM ACHILLEM BOCCHIVM BONONIENSEM, DE IIS QVÆ PER CERVVM SIGNIFICANTVR EX ſacris Ægyptiorum literis.

*Singularis illa mentis integritas, ſummaq́ eruditio tua, Achilles Bocchi nobiliſſi-
me, noſtræq́ amicitiæ firmitas, perpetuaq́ conſtantia iubent, vt quantum in me
eſt, tui memoriam nullo vnquam tempore apud me deſituram aſſiduè celebrem:
ſiue nos coniunxerit olim ſtudiorum ſimilitudo, ſiue fortunæ quædam paritas,
quòd eodem tempore pari militia tibi Bononiæ, mihi Romæ eaſdem diſciplinas profiteri contige-
rit, eorundemq́ amicorum, quos diu coluimus, patrocinio protegi. Nullæ tamen te amandi cau-
ſæ maiores extiterunt, quàm congreſſus illi periucũdi, perutiles, & in primis mihi ſalutiferi, cùm
triſtiſſimo illo meo, Italiæq́ totius tempore recens Florentia cum Mediceis meis eiectus, Bononiæ
te ſuperiori æſtate conueni: in tanta enim rerum mearum omnium iactura facta neminem ha-
bui, qui ſapientioribus ſermonibus mœrorem, miſerias calamitatesq́ meas molliret, alleuaretq́
B magis, quàm amiciſſimæ officioſiſſimæq́ conſolationes tuæ: ita te prudenter per totius vetuſtatis
exempla, perq́ ea quæ ætate noſtra conſpexeramus, de humanarum rerum viciſſitudinibus diſ-
ſerentem audire plurimum iuuabat. Accedebat huc tua illa verborum bonitas, mira vultus hi-
laritas, & feſtiua ſemper oratio, qua me ita deliniri ſentiebam, vt ad ærumnas meas mitigandas
nihil accidere poſſet vtilius, nihil accommodatius. Tecum itaq́ totos illos dies eſſe, tecum ambula-
re, tecum ſedere nunquam deſtiti, donec maximã eius, quæ me tum oppreſſerat, anxietatis par-
tem à ceruicibus meis excuſiſſe mihi viſus es, ægritudinisq́ illius feritatem non parum mitigaſſe.
Poſtea verò quàm acerbitas illa temporum in mitiorem verſa eſt fortunam, elapſus è cuſtodia Pō
tifex, patriæ Medicei, Romæ nos reſtituti, mihiq́ res ſatis bellè ſucceſſere, factum eſt vt me tot iam
laborum difficultatumq́ nihil omnino pœniteret. Hippolyti enim mei liberalitate ſum egêre ve-
titus, liberiusq́ mihi otium indultum eſt. Unde datus eſt ad literarum ſtudia reditus, & deſertæ
diu Muſæ repetitæ. In his autem ea prima fuit cura, vt quæ tractaſſe me olim noſti hieroglyphi-
ca, diutius in ſitu eſſe minimè permitterem. Accinxi me itaq́ ad poliendum eo tunc conſilio, vt
ſi niueus doctorum amicorum calculus acceſſiſſet, modo hoc, modo illud Commentarium emitte-
rem. Quod vt commodius fieri poſſet, eruditiſſimis viris amicis meis libellos ſingulos ſingulis inſcri
pſi, vt ipſi non magis mea, quàm ſua cauſa, quod corrigendum exiſtimaſſent, accuratius emẽda-
C re quodammodo cogerentur. Ex his Ceruus tibi dedicãdus fuit, propterea quòd ſermones illi, quos
calamitoſo meo illo tempore tecum fuiſſe repetebam, argumentum id præcipuè habuiſſe memini,
vt tot inuectas multis ab hinc annis in pleroſq́ Principes calamitates, quales & quantas Euro-
pa ferè tota vidimus, eorũ delirio deriuatas inde procedere querebamur, quòd id hominum ge-
nus amicos ſynceriores veridicosq́ propemodum faſtidiret, plurimumq́ adulatores ſubdolosq́ pa-
raſitos vnicè adamaret. Præcipuum verò Cerui eſſe hieroglyphicum apud Aegyptios, vt ſi hanc
iudicij captiuitatem indicare vellent, Ceruum fiſtula illectum pingerent: vt ſi quæ huiuſmodi tẽ-
dicula pararentur, haberet ſcitus homo quod ſibi proponeret præcipuè fugiendum.*

AB ADVLATORIBVS PESSVNDATVS.

AEGYPTII hominem dolo ab adulatoribus circumuentum ea pictura ſignificabant. Quòd verò Ceruo inſitum natura ſit paſtorali fiſtula, vel ſuaui aliquo modulantium concentu demulceri, tantaq́ hinc affici voluptate, vt immemor ſui nullo prorſus negotio capiatur, vel iniecto alicunde telo, quod propter animi abalienationem adeſſe tunc minimè ſuſpicatur.

e ueſtigiò transfodiatur, atque ita fiat adblan- D
dientium præda, lætum aliquod ludibrio ſuo
conuiuium exhilaraturus: quemadmodum
cum pernicie ſua ridiculi fiunt, qui lenocinijs
iſtiuſmodi ſeſe offerũt capiendos: vt rectè mi-
hi Antiſthenes philoſophus dixiſſe videatur,
longè ſatius eſſe in coruos, quàm in adulato-
res incidere. Hæc iam tunc in congreſſu illo
Bononienſi dicta puto meminiſti, cùm tu, vt
ſemper ſoles doctè aliquid declamare, ſubicci-
ſti: Sapientiſsimè quidem Antiſthenes, qui vt
iuuentutem ſuam (nam ea potiſsimùm ætas
huic obnoxia eſt incommodo) ab Archilocheæ vulpis calliditate liberaret, vti-
li omnibus documẽto futurus, coruos aiebat nõ tam hominibus obeſſe, quàm
adulatores. Corui ſiquidem corporis tantũ oculos effodiũt, quos ne vtiles qui-
dem non poſtremi nominis philoſophi exiſtimauerũt: alij, vt contemplationis E
impedimentũ neſcio quod ſpontè effoſſos abiecerũt. Adulatores verò, mentis,
quæ noſtrî diuina pars eſt, oculos eruunt, intellectum ſcilicet atq; iudiciũ, qui-
bus tantùm reliquis præſtamus animantibus, obtenebrant: quibus ita perditis,
euenire neceſſe eſt, vt nihil fiat humanitati reliquũ. Idem etiã dictitabat, Mere-
trices bona omnia amatoribus ſuis comprecari, prĕter vnam mentem atq; pru-
dentiam: ita adulatores ijs quos aſſectantur, omnia felicia ominari, præterquã
ſapere, ac ſeipſos noſcere. Addidiſti etiã illud, quod Criſpus Paſsienus dicere ſo-
lebat, nõ eſſe claudendum hoſtium adulationi, ſed aperiẽdum, veluti ſolet ami-
cæ, quĕ ſi fores impulit, grata eſt: ſi effregit, gratior: prodeſſe enim in hoc arbitra-
batur, vt homo inde qualis eſſe debeat, admonereĩ. Reſpondi ego: Argutè qui-
dem Paſsienus opinabatur, ſed paucíſsimi quos ardentiſsima virtus vndecũq;
munierit, hoc aſſequi potuerunt: reliquis pleriſq; omnibus, ob humanĕ naturæ
imbecillitatem periculum imminet, ne ſi ad hæc aures patefecerint, tanquã vi-
tuli inter lupos circumueniantur, vt Cratetis Cynici ſententia declarauit. Con-
trà verò ſapienter illi vitam inſtituerunt, qui non ad oſtentationem viuunt, non
populares aures captant, ſed ſibi rerum ſuarũ conſcij, rationem ipſam, veram vi- F
uendi ducem, ſibi propoſuerũt. Quare cùm veritas ſemetipſum noſcere doceat,
impediat adulatio: illa virtutis viam, hæc vitiorũ ſemitam collaudet: illa bonis,
hæc malis parêre cõpellat, reijciatur à nobis penitus adulator more philoſophi
Timonis, qui Demeam aſſentatorem ligone percuſsit. Nullum enim animãtiũ
genus aſſentatoribus, ait Plutarchus, pernicioſum magis: nullum quod citius
iuuentutem in præcipitiũ agat: nullum quod facilius fortunas, honores, vitam
deniq; ipſam radicitùs euertat. Ideoq; Diogenes interrogatus, quæ beſtia mor-
ſum haberet nocentiſsimũ: Si de feris, inquit, interrogas, obtrectator: ſi de cicuri-
bus, adulator. Nam veluti aucupes blandulo quodã ſtridore & mellita vocula
ſimplices auiculas aut in viſcum implicant, aut in pedicas inijciũt: ita pellicit ho-
mines adulatio, & mox in omne ſcelus impellit, eoq; impulſum & inuolutum,
in vitam demùm calamitoſam trahit, perq; caput & pedes in profundiſsimã æ-
rumnarũ voraginem demergit. Rectè itaq; dicere ſolebat Ariſtonymus: Ligna
dum ignem nutriũt ab ipſo conſumi: diuitias, dum adulatores alũt, ab eis labe-
factari. Excepiſti tu: Rectè quidem mi Pieri: nam in memoriam illud mihi re-
uocaſti,

A uocaſti, quod & Phauorinus philoſophus Actæonis fabulã à ſuis canibus, quos alebat, deuorati, ad adulatorum trahit euentum, quorum finis & intentio eſt totum abſumere, ſi poſsint, dominum. Quod cùm ita ſit, Antiſthenes ſiue Diogenes Cynicus cum ligone ſuo ſummo opere commendãdi, qui quod in vita perniciosiſsimum eſſet animaduertẽtes, vrbaniſsimo dicterio alter, caſtigatione alter, homines ad morum integritatem & prudentiã natos admonere voluerint, ne peſsima paraſitorum contage labefactati, per imprudentiã in tam procliuia vitæ diſcrimina peſſum raperentur, omniumq́ue ignominiæ, contumelijs atque ludibrijs expoſiti, eorũ quibus ſe ſuaque omnia crediderant, proditione perderentur. Subſecutus ego ſum: At ne Ceruum tantùm muſicæ capi lenocinio perſuaſum habeamus, equos etiam, ferocia alioqui animalia, eadẽ affici ſuauitate, Perſica ex hiſtoria compertum, magno eorum detrimento, qui bellatores eos effœminatis cantilenis & modulis aſſuefeciſſent. Murænas quoque & thriſſas piſcium genera euocari cõcentu & tintinnabulis, exploratum vulgò: quamuis murænas geniture tantùm tempore, vtpote quæ ſerpentium ſequi ſibila feruntur, quibus

B eas admiſceri tradunt. Iam & Otus, cui nomen inter aues ab auribus eſt, tanquã cantaminibus circumuentus modulamine afficitur, humerosq́ue iactare, ſaltitare, & nutare vertice quaſi modulos teneat aſpicitur: ſed nulli horum muſica eſt exitio veluti ceruis, quapropter hinc potius Ægyptij hieroglyphicũ ſuum deſumere voluerunt. Sanè quo minus mirum ſit ceruum muſicæ modulos intelligere, apud Ælianum legitur eum Indicæ vocis callere ſonũ, ſermonemq́ue percipere, neque alium quempiam ita facilè: quamuis Ptolemæo Philadelpho ceruus fuerit, qui Græcum idioma prorſus intellexerit. At iam ſatis ſuper Cerui muſica euagati, reliqua nunc eius animalis ſignificata ſubiungamus.

PRÆCIPITANTIA.

Percito quempiam ingenio, temereq́ue ac nulla ratione ſeſe mouẽtem (vt plerunque furores ſunt qui Panici vocantur: quippe cùm nulla vrgente cauſa quis in fugam ſe proripiat, negotiúmue, quod præ manibus erat, ſtatim abijciat, inceptumq́ue deſerat) Ægyptij per ceruum & viperam adpictam intelligebant. Pugna enim huic cum ſerpente, cuius etiam cauernas inueſtigat, nariumq́ue ſpiri-

C tu extrahit renitentem, vt luculenter his verſibus Lucretius:

Naribus alipedes vt cerui ſæpe putantur
Ducere de latebris ſerpentia ſecla ferarum.

Ideo ſingulare abigendis ſerpentibus remediũ, ceruini cornu ſuffitus, vt apud Nicandrum legitur. Idem ipſe tamen tam acer anguium hoſtis, qui tanto eos conatu perquirit, ſimulac ex improuiſo viperam conſpexerit, in pedes ſe repentè proripit, ac fugit, ingenita ſcilicet naturæ diſcordia concitus, quæ illi accidit, vt idem Poëta refert,

Propter diſsimilem naturam diſsimilesq́ue
Texturas inter ſeſe, primasq́ue figuras,
Multa meant inimica per aures, multa per ipſas
Inſinuant nares infeſta atque aſpera tactu.

Sanè coniectores etiam tradunt, eum qui per nocturnam quietem imaginatus fuerit videre ſe ceruum quempiam inſtantem tergo, longeq́ue ſequentem, futurum vt qui tale ſomnium viderit, ea ſit formidaturus, ex quibus nulla ſit offenſio ſubſecutura, ac perinde fruſtrà timeat.

PRAVITAS EDOMITA. D

SIquid verò ad vetera ſignificata addere cō-cedatur, cùm vipera ſit profligatiſsimis tota vita ſceleribus inquinatiſsima, alia mariti, alia matris parricidio polluta, venenumq́ꝫ eius atrociſsimū, quod omnem, vt aiunt, exuperat medicinam, aptè mihi feciſſe videbitur, ſi quis vel regem vel magiſtrum vel iudicem quempiam in ſcelera vindicem ſeſe acerrimum exhibentem, per ceruum & extra-ctam è cauernis viperam, quam mordicùs apprehenderit, figurarit. Eodem etiam hieroglyphico virum intelligemus, qui morū impuritatem corrigat, ſcelera eluat, prauitatem emendet, & quod idem ait Poëta: E

Ueridicus hominum perpurget pectora dictis,
Et finem ſtatuat cupedinis atq; timoris,
Exponatq́; bonum ſummum, quò tendimus omnes,
Quale ſit, atq; viam commonſtret tramite paruo,
Qua poſsimus ad id recto contendere curſu,
Quidue mali immineat rebus mortalibus paſsim.

Hoc enim eſt maleficū ſerpentem, qui clàm in inſidijs excubat, è latebris extrahere, extractum interficere, interfectum deniq́ꝫ deuorare.

FVGACITAS.

FVgitiuū dubio procul hieroglyphicè notare qui vellent, currentem ceruum deſcribebāt. Eſt verò fugacitas ceruo natura inſita. Hinc Lucret. Et fuga ceruis A' patribus datur, et patrius pauor incitat artus. Quā verò pedum alacritatē in Achille fuiſſe autores tradunt, vt ποδάρκης, καὶ πόδας ὠκὺς paſsim ab Homero vocitetur, ſunt qui autument inde partum, quòd eius infantia ſub Chirone fuerit ceruorum medullis plurimùm enutrita. Porrò illum aſſecutū eſſe ceruos abſq́ꝫ canibus, & retium inſidijs, Pindarus Nemeis canit:

Κτείνον τ' ἐλάφους ἄνευ κυνῶν, δολιῶν θ' ἑρκίων.

Nam de agilitate cerui ſuperfluum eſt verba facere, cùm ſcriptis omnium in pri- F
mis celebretur, præcipuè verò κατ' ἐξοχὴν quandam, Laconū chorus, Ariſtophanica Lyſiſtrate, dicat, ſaltandum pedibus eſt tanquam ceruus aliquis. Sed quod de Achillis nutrimento & nomine poſitum eſt Nazianzenus Achillē dictum ait, quòd ſine cibo fuerit educatus: χιλὸς enim cibus & ſuccus eſt: ille verò crudis tantùm ferarum artubus paſci fuerit aſſuetus. Sed & quod de Chironis inſtitutione circumfertur, mirum ab Homero nuſquam huius rei mentionem fieri, cùm tamen Apollonius, & qui poſt Homerū fuerunt Poëtæ pleriq́ꝫ omnes, educatum Achillem à Chirone tradant. Addam huc Telephū Herculis & Auges filium, quem Alæus Auges pater in Panthium montem expoſuerat, à cerua educatum eſſe, vt apud Lycophronis interpretem habetur, quod & nomen ipſum oſtendere videtur: cerui quippe nutricatum ſignificat.

INTERQVIESCENS.

QVamuis autem curſum perniciſsimum Ægyptij ex cerui currentis ſpecie intelligi monuiſſent, quia tamen is requiem inter currendum aliquam facit conſiſtensq́ꝫ manet, dum qui ſequitur appropinquet, tum fugam item arripit, factum eſt vt hominem aliquam laboribus ſuis requiem interponentem ſignifi-

A ſignificare ſi vellent, currentẽ quidem ceruũ pingerent, ſed retrò ſpectantẽ, cùm in ſolius tantùm fugacitatis ſignificato caput ſurrectũ ſtatuerent, vt cornua per dorſum demiſſa reſiderent. Ideo verò ceruus dum fugit, interquieſcere cogitur, quòd tenui imbecilloq́ eſt inteſtino, quod leuiter etiã percuſſum rumpi poſsit, cute adhuc integra permanente. Denique imbecillum adeò animal eſt ceruus, vt tactus ab aſpalatho, ea eſt ſpinæ ſpecies, emoriatur. Verùm hoc & alia de cauſa, & alio etiã poteſt modo pingi, quippe ſi tres pluréſue ceruos natãtes feceris, capitibus alterius clunibus impoſitis, atque eorum primum auertentem ſe quaſi ad poſtremũ ſe locũ recepturũ: quo quidem officio mutuo ſe adiuuant, cùm ex Sicilia transfretant in Calabriam per æſtatem, pabuli gratia, idq́ plurimùm iuxta vrbem Rhegium, qui propterea quòd onus capitis ſuper aquas extantis haud facilè ſuſtinẽt, inter natandum ſinguli ſuper anterioris lumbos caput imponũt: dux verò cùm defeſſus eſt ad vltimum trãſit locum, atque ita mox alius atque alius labore ita cum quiete communicato incolumes tranſeunt. Si cui tamen quod ſuperius poſitum eſt hieroglyphicum magis placuerit, res in medio poſita eſt.

B

FORMIDO.

Stuporem præter hæc, formidinemq́ per ceruum & puniceas pennas prætentas ſignificari, omnibus innotuit, tam ex ijs qui Animalium hiſtorias cõſcripſere, quàm ex Virgiliano carmine, qui Turnũ attonito quodã pauorẽ perculſum ceruo æquiparat puniceæ ſepto formidine pennæ. Libet verò loco hoc de pẽnis ad ceruorũ formidinem excogitatis hiſtoriam enarrare, quæ non tantùm Virgilij carmen explicabit, verùm etiã hieroglyphico huic argumento plurimum afferet claritatis. Narrabat mihi Io. Antonius Pollio Geloum Princeps, Pontificij contubernij mihi ſocius, ſtare adhuc in Sicilia hanc venationis antiquæ rationẽ, quæ ſic fieri ſoleat. Nobiles vbi renunciatũ fuerit ceruorũ greges vſquã oberrare, alter alterũ inuitãtes properè conueniunt, afferuntq́ ſeu ſcorpionem aut arcum ſinguli, & faſciculum virgarum, quæ omnes ferrea cuſpide præpilatæ ſint, quarum caput alterum in ſummo perforatum eſt, funiculo perpetuo per virgas ſingulas ea tranſmiſſo. longitudo earum ad pedes quatuor vel circa. Cum ad locũ peruenere vbi ceruos congregatos norunt, latè diffuſi equites peditesq́ modum agri, quanto ſatis eſt ambitu circumſiſtũt, ſtationemq́ v- *Venationis antiquæ ratio.*

C nuſquiſque ſuam per interualla certa ſuſcipiunt. Hîc faſcem quiſque ſuum explicat, primaq́ virga ad finitimi vltimam alligata, reliquas per decempedæ circiter interuallum ſingulas terræ affigit: idem alter, idem alij faciũt, donec ceruos vndecunque concluſere. Virgis ita diſpoſitis pennarum puniceարũ, quas in hunc vſum magno numero fucatas habent, faſciculos licio ſuſpenſos ad traductum per virgas funiculũ hîc & illic alligãt, qui aura vel leuiſsima impulſi varia iactatione moteantur. Stationarij mox in proxima ſeſe quiſque abdunt virgulta, ſagittiſq́ intentis expectant taciti. Liciorum hoc ſeptum ingreditur eques tantùm vnus cum odoriſequis canibus, ijſq́ non admodum magnis. Hunc venationis magiſtrum vocant. Is vbi gregem nactus eſt, ſenſim accedit, latratuq́ catulorum tantùm fretus, agmen incipit agitare: illi conferti omnes vnà fugam capeſſunt: at cùm ad licia pennaſq́ illas penſiles peruenere, ſubitò paueſacti vlterius progredi non audent, ſed illarum motum & fulgorem declinantes ad læuã non procul flectunt, & rutilantes faſciculos illos proſpectantes tanquã muro incluſi circumaguntur: ſubſequitur magiſter, nomine quenque vocans ex ſtationarijs, prout vnicuique ſit proximus, atque huic primum vel ſecundum, illi tertium aut

A phicus delitescit intellectus, pauorem è mortalium vita ſublatum ex eo ſignifi-
cari tradit Heraclitus, qui pleraq; ſabularum figmenta in hieroglyphicũ hunc
modum interpretatus eſt. Sed quantum ad timiditatem pertinet, cùm affectus
huiuſmodi in ſeruis præcipuè deprehendatur, vtpote qui ſeorſum ab ingenua
liberalitate ſint vel educati vel inſtituti, mos apud Comicos in primis inoleuit,
vt fugitiui, quod omnino timidorum eſt, cerui appellarentur. Eius timoris er-
gò Achilles apud Homerũ ignauiam obijcit Agamemnoni, dum ceruino eum
corde præditum obiurgat. Pomp. Feſtus ſeruos fugitiuos vnius tantùm literæ
mutatione ceruos nuncupari ſolitos tradit. Sedenim vt eo vocitarentur nomi-
ne, non ipſa tantùm fugacitas in cauſa fuit, verùm etiã hiſtoria. Aiunt enim Ser-
uium Tullum ædem in Auentino Dianę ſacraſſe, diemq; inſtituiſſe Idibus Au-
guſti, quo die ipſe ſerua natus eſſet: mos verò erat vt Deę ara ex cornibus fieret,
cæſorumq; ceruorum capita valuis & parietibus affigerẽtur, ipſumq; Dianæ ſi-
mulacrum, vt in pleriſq; numis habetur, cum ceruo effingeretur, quòd anima-
lia ea in eius eſſe tutela dicerentur. Ab vtriuſq; igitur rei ſimilitudine, & ſcurrili
B propémodum in regem ioco, ſerui fugitiui cerui cœpti ſunt appellari. Addam
id, animalia ea ceruos quaſi geruos dictos, quòd cornua geſtãt vſqueadeò grã-
dia. Nã & Ceres quaſi Geres à gerendis frugibus dicta, vt Etymologici putãt.
Illud verò ſeruile identidem eſt, quòd onus tam magnum cerui gerunt capite,
quoniam ponderum geſtatio ſit ſeruorum propria.

AVDITVS ET SVRDITAS.

SVrrectas auriculas cerui, auditus acris ſignificatum eſſe, oſtendit illud, quod
ὦτα ἱστᾶσι prouerbium fertur, quod arrectis auribus Maro, & arrigere aures
Terentius interpretatur. Contrà verò pro ſurditate eaſdem demiſſas pingere
moris eſt, quia tunc cerui acutiſsimè audiunt, cùm ſurrectas aures protendere:
cùm verò eas demiſere, vix proximum excipiunt ſonum. Nam cùm auditus, vt
placet Empedocli, fiat illuſi ſpiritus in clauiculatam aurium partem introrſus
adnexã, quã tintinnabuli vicem præbere dicit, vtpote celſo loco ſitam, pulſuiq;
obuiam, accidit vt negato per huiuſmodi aurium depreſsionem ingreſſu, ſurdi-
tas obueniat neceſſariò. Alia quædam Medici comminiſcuntur, ſed quæ nihil
ad rem noſtram attinent: hoc ſiquidem ſignificatum ex geſtu deſumitur auris,
C quæ cùm ſurrigitur, patefit: cùm verò demittitur, auditum obturat. Nam & A-
riſtoteles ceruos ait, cùm aures demiſerint, facilè capi, quòd inſidias non ſenſe-
rint: cùm verò eas intenderint, facilè inſidiarum admoneri.

MVLIEROSVS.

SI qui verò mulieroſum hominem, & multarum concubitum appetentem
notare vellent, ceruum exporrecto genitali pingebant. Is ſiquidem cùm tur-
gente iam Venere coitum appetit, non in vna tantùm immoratur, ſed mutat, bre-
uiq; interpoſito tempore aliam atq; aliam ſupercgreditur. Aiunt verò ceruorũ
coitum non eſſe ſtatarium vt reliquorũ animalium, ſed ceruam ſimulac marem
accepit, identidem currere, applicitumq; ceruum & rem nihilo ſecius peragentẽ
dorſo vectare, illum duobus tantùm pedibus terræ innixum pertinaciter ſubſe-
qui, nec niſi re peracta deſilire.

LASCIVIÆ POENITENTIA.

ILlud ſpectandæ probitatis exemplum eſt, quòd volentes hominem propter
propriam petulantiam, qua lapſus fuerit, pudore affectum ingenuo ſignifi-
care, ceruum in ſcrobe deliteſcentẽ oſtẽtabant. Is enim cùm fœminam impleuit,

A quo Dux ipſe polleret, tribuebat: idq́; multis ſtratagematum exemplis apud rerum ſcriptores paſsim verum eſſe comperitur. In hanc ſententiam Demades Philippo, qui contra Athenienſes ſuperior euaſerat, adulaturus, ἔγνως ἂν, ἔφη, ὦ βασιλεῦ, τὴν τῆς πόλεως δύναμιν, εἰ Ἀθηναίων μὲν Φίλιππος, μακεδόνων δὲ χάρης ἐστρατήγει. Noſſes, inquit, ô Rex, ciuitatis robur, ſi Athenienſium Philippus, Macedonum verò Chares exercitui pręfuiſſet. Chares enim Dux fuerat Athenienſium. Non omittendum hîc, quòd Tertullianus noſſe ait ſe Chriſtiani gregis paſtores aliquos in pace Leones, in prælio ceruos: quòd quidem vir ad martyrij cruciatus impauidus & paratiſsimus, ad ineptias tollendas feruentiſsimus, neq; animos puſillos, neque ignauiam quorundam ferre poterat.

ACTÆON.

Friuola verò mihi videtur Anaximenis interpretatio ſuper Actæonis fabula, de qua ſuperius mentionẽ fecimus, qui conuerſus ideo dicatur in ceruum, & à canibus ſuis dilaceratus, quòd periculis quæ venando ſubierat demùm cõſideratis, ętate iam ingraueſcente timidior factus, in ceruum transformari ſit viſus, cumq́; canes nihilo ſecius aleret, patrimonium conſumpſiſſe, idq́; à canibus laceratum eſſe ſignificare, cùm potius hiſtoria, non fabulæ cuiuſquã figmentũ, inuento huic dederit argumentũ. Actæonẽ enim & Cippũ cornutos editos, Plinius autor eſt. Quin apud Max. Tyriũ legas, apud Corinthios, Bacchiadarũ facinus in Actæone Dorico adoleſcente diſcerpẽdo admiſſum, Bœotio illi aſsimilatũ, in quo Actęon à veris eſt canibus laceratus. Quòd verò Homerus ait, Dianã per iuga montiũ errantẽ gaudere telis, & Capreis ac fugacibus Ceruis delectari, ſunt qui ad Actæonis fabulam conuertãt: ſunt qui vetuſtã philoſophiam ſecuti, ſagittas eas quæ ceruum aſſequuntur hieroglyphicè ſolares radios indicare velint, quorũ ſcilicet repercuſſu, cornua ipſa pro loci, vbi Luna eſt, conditione, & appareant & obducantur. Nam & Lucretius telā hæc ita interpretatur,

Non radij Solis, neq; lucida tela diei.

Dianam autem capreis & ceruis tantùm gaudere, Homerus dicit, Leonibus autem minimè: nempe quia circa Taygeta aut Erymanthum eam venari dicit, vbi leones nõ habentur. Elei ſanè Dianã ἐλαφιαίαν vocant, vt apud Pauſaniã eſt, quãuis aliter alij nomen interpretantur. Videas tamen paſsim Dianę ſimulacro cerC uum vtplurimùm in venatum obijci, qualem præcipuè ſpeciem in Hadriani nummo cernere eſt, cũ inſcriptione, ΑΡΤΕΜΙΣ ΕΦΕΣΙΑ. In alijs quoq; eiuſdẽ Hadriani Dianæ itidem Epheſiæ ſimulacrum geminis duûm ceruorũ inter ſe auerſorum clunibus inſidere conſpicias, atq; aliter in alijs. Et cerua eſt in multis Gallieni numis cũ inſcriptione, DIANÆ CONS. AVG. Ea enim ambitione fuit, ingenio vir alioquin impuriſsimo, vt Deos omnes ad ſui cuſtodiam & cõſeruationem occupatos eſſe iactaret. Hinc feras ferè omnes quotquot numinibus dicauit antiquitas, numis ſuis eadẽ inſcriptione cudendas curauit, quorũ vis magna paucis antè annis in agro Bellunenſi reperta eſt. Neq; tamẽ Dianę tantùm, verùm etiã Milanioni, & Atalantæ heroibus ceruus dedicabatur, quorũ ſimulacra cum hinnulo in Olympia fuiſſe Pauſanias teſtatur. Quòd verò aiunt Iphigeniam cùm iamiam ad aras patris iuſſu mactanda conſtitiſſet in ceruam demutatam, ac ipſius Dianæ numine in Tauricam regionem aſportatam, Nicander in Taurum ait, Phæodimus in vrſam: atq; ita omnia variant in Græcorum fabulis, à quibus longè diuerſa leguntur apud Lycophronem & eius interpretes.

Hadriani nummus.

Gallieni nummi.

VIVACITAS.

Viuacitatem ex picto ceruo ſignificari, quod Ægyptiorum commentum eſt, magis exploratum arbitror, quàm vlla ſit opus commentatione perquirere. Datum enim illi eſt à natura, vt quamdiutiſsimè viuat. Verùm cùm id ſacerdotes oſtẽdere volebant, cornua maximè ramoſa faciebãt, ſiquidem vnoquoq; anno ramus horũ cornibus adijcitur, ſed vt nonnulli obſeruarunt, non vltra ſex annos, ab eo tempore ſimilia reuiuiſcere, neq; ætatem inde diſcerni poſſe, ſed ex dentibus, quos tũc cùm grandæuus eſt, aut paucos, aut nullos habeat. Sed enim experimento compertum eſt, cornua ſeneſcentiũ aſperiora quotannis fieri enormioraq;, pluribusq; tuberculis & mucronibus horrida, quo magis in ſeniũ vergant. Animaduertẽdum autem in manu ſcriptis Hori codicibus antiquis, ϖολυχρόνια σημαίνει ſcriptum, non ϖολυχρόνιον, vt in impreſsis habetur, quod Multa tẽpora interpretandum eſſet. Sed parui hoc momenti. Agathoclea Syracuſanorũ tyrannum ferunt ceruum venando interfeciſſe, circa cuius collum torquis erat aheneus, ſuperinducta iam pelle tectus, in quo huiuſmodi legebatur inſcriptio, ΔΙΟΜΗΔΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΙ. quem Princeps ipſe magna veneratione ſuſceptũ Dia- E næ ſtatim conſecrauit, diutiſsimeq; apud Peucetios Italię populos in percelebri Dianæ templo, cuius meminit Ariſtoteles, torquis ille conſpicuus fuit. Superare verò eos trecentos annos multi prodidêre, pleriq; plures, pleriq; pauciores: quod quidem vtcunq; habeat, receptiſsimum eſt eos eſſe viuaciſsimos, & viuacitatis elogio paſsim à Latinis Græciſq; ſcriptoribus appellatos.

VIR VNDECVNQVE perfectus.

Sed iam tempus eſt vt ruminationis ſignificatum exequamur, ſi prius tamen locum apud Plinium expenderimus, vbi de cerui ruminatione loquitur, quem ſylueſtrium tũc ruminare, cùm à nobis aluntur, dicere videtur, quaſi cicuratio ſit ruminationis cauſa. Sed enim, vti reor, vel aliquid deeſt, vel, quod adduci non poſſum, Ariſtotelem non expreſsit, qui eo probat argumento ceruos ruminare, quia idem faciunt alti à nobis. Ait enim, ex feris ea tantùm ruminare nouimus, quæ aliquando cum hominibus degunt, vt ceruus, hunc enim ruminare, manifeſtum eſt. Huius verò rei ſignificatum ex Diuinis literis interpretandum, ex quibus animalia quæ ruminant, & vngulas bifidas habent, profana non eſſe didicimus: quod quidem eo velamento ſubinnuit, eum qui ſacris ſit initiaturus, pietatis meditatione, neq; nõ doctrina iudicioq; pręſtare oportere. Bifida ſiquidem vngula diſcernẽdi doctrinam, & ſingulorum indicat examinationem, quam per ipſas rerum diſtinctiones aſſequimur, vt rectũ ab indirecto, lepram à non lepra diſcernere poſsimus: ruminatio verò, vt ſæpe dictũ, pietatem & diuinarum rerũ meditationem oſtendit: horum qui altero careat, tanquam ineptus reijciendus. Alterius ſiquidem altera poſcit opem res & coniurat amice, diceret Horatius, de quo tamen ſignificato in Porco latius ex Philone. Eoq; forſitan ſpectat dictum illud ex XXIX Pſalmo, vt apud Græcos eſt, φωνὴ κυρίου καταρτιζομένου ἐλάφους, Vox Domini quæ ceruos perficit, vt alij, Præparat. Significat verò καταρτίζειν, inſtruere aliquem ad negotiũ, quod exequẽdum ſuſceperit.

Vox

A Vox igitur Domini, quæ ceruos, hoc eſt, viros non indignos qui admittantur ad ſacra, inſtruit, & ad certam vitæ rationem inducit, ea eſt, quę per Prophetarū vaticinia, per Euangelicam inſtitutionem, per Apoſtolorū prædicationes, per Doctorū optimorū interpretationes nobis innotuit. Adamantius, cuius ſentētiam Euthymius mihi ſequi videtur, eò rem trahit, vt eos viros Dominus ad profectū ſapientiæ ducat, qui ſerpentes ſint aſsiduè perſecuturi (qui ſermo merè eſt hieroglyphicus) hoc eſt, bellum cum hæreticis, & falſorum dogmatum au toribus gelturi, diaboliq́ tentamenta conatusq́ eius omnes exuperaturi: quo debellato certamine, triumphabundi mox cantare valeant ex altero ſupra quadrageſimum Pſalmo: Quemadmodum anhelat ceruus ad fontes aquarum, ita ſitibundus fit animus meus ad te Deus: ſitiuit, inquā, animus meus Deum eum qui fortis eſt, qui viuit. His verò ceruis montes excelſi peruij, ſublimitas quippe cœleſtis illuceſcit, ſupremæq́ doctrinæ faſtigium, quod nubes omnes exuperat, quò, ſimulac mortalium inſidijs appetuntur, aut canum latratibus exagitantur, tutò confugiant, & ſine perturbatione ſoſpitentur. Vbi verò in Diuinis
B ipſis literis, Prouerb. quippe Solomonis legitur, Ceruus amicitiæ, & gratiarum pullus fabulentur tecum, hieroglyphicè quidem, ait Eucherius, ita interpretantur, vt ceruum amicitiæ accipiendum putent Chriſtum totius dilectionis & charitatis magiſtrū: nam & alibi, & præcipuè Cantico, Chriſtus ex ceruí imagine deſcribit: vt eo loco, Similis es tu fratruelis meus damulæ, aut hinnulo ceruorū. Gratiarum verò pullum quem accipiamus, niſi columbinū, ac perinde ſanctum Spiritum, qui ſit omnium gratiarū, quippe vt veteres vocabulum vſurpāt, χαριςμάτων diſtributor. Admonemur ergo per Solomonis præceptionē, vt ſemper Chriſti, vel Spiritus ſancti ſolatia requiramus. Sed antequā cornuū ceruinorū genera pretereamus, id obſeruandū, è ceruorum genere qui cornibus latis ſunt, Tragelaphos, vt tradit Eucherius, Diuinis in literis nuncupari. Animaduerti interdum è ſummis fraxini arboris ramis naſci quid ad huiuſmodi cornuū ſimilitudinē, ſurculo quippe aliquo detruncato, mox gummi de cortice exudante, qui in eam mox ſpeciē Virgiliani viſci more creſcat, & vario flexu modò in ſpiram, modò inſtar acanthi, flexibus anguineis incuruetur: id quicquid ſit lignum omnino eſt, atq́ admodū ſolidum, ſed forma lata ſtrijsq́ multiplicibus loricata.

Columbinus pullus.

C
FEROCITAS IN TIMIDITATEM VERSA.

SEd quoniam in Tragelaphum incidimus (qui nomen id adeptus eſt à cornibus, quę propter latitudinem & ſtrias huiuſmodi hircinis admodum ſimilia ſunt, ramoſa tamen, ſed nō in acutum tendētia) quid de Hippoceruo dicemus, quem noſtra vidit ætas, anteriore parte equum, poſteriore ceruum, ſeſſoris & ephippij patientem, ingreſſu tamen incōmodo, vtpote qui modò aſſultu, infeſta modò ſuccuſſatione ſeſſorem cōquaſſaret. Miſit hunc dono Fridericus primus Mantuæ Dux Franciſco Galliarū Regi, ſalutis noſtræ anno XXXIIII ſupra M. D. Quòd ſi quid huiuſmodi pingere voluerimus, non incongruū erit animalis huius hieroglyphicum, ferocem impetu primo hominem ſignificare, qui mox in pauidum eueſtigiò degeneret, & in fugacitatem elabatur.

DE CORNIBVS.

SPECIOSÆ FORTVNÆ INCONSTANTIA.

QVoniam verò Ceruus ad Lunę ſimilitudinem cornua nunc amittit, nunc reparat (nam & ſideri cornua & decidere & ſuccreſcere videntur) hieroglyphicum nõnulli ponunt cerui cornua, ſi quempiam ab ignobilitate modò ad honores euectũ, modò ab honoribus ad ignobilitatem redactum aſsiduo fortunæ rotatu, varioq́ euentu, ſignificare voluerint. Solis enim animaliũ cornua decidua recidiuaq́ annis omnibus Ariſtoteles Achaicis Ceruis hoc ait accidere, eosq́, vt ſuprà dictum, præ pudore tandiu latitare, & loca difficilia acceſſu petere, donec alia renaſcantur: quamuis caſtratis aiũt, neq́ decidere, neq́ ſi prius deciderint, renaſci. Toto verò opere cornua dignitatis, potentiæ, ſortitudinis, autoritatis & imperij indicia eſſe cõmonſtrant.

SACROSANCTA DIGNITAS.

HInc aliud naſcitur hieroglyphicum, vt ſacroſancta dignitas ex vnoquoq́ 5
cornu ſignificetur, quod antiquiſsima omnis veterũ indicat diſciplina. Honoris enim, vti dicebamus, & potentiæ ſignum tam apud Gentiles, quàm apud Chriſtianę pietatis cultores, quiq́ eos præceſſerunt Hebræos habita cornua. In Diuinis ſiquidem libris cornu paſsim pro Regia poſitũ reperimus, complexaq́ ſimilitudine quadam inter ſe, cornu, radiũ, & coronã. Inde Moſes cornibus inſignis effingitur, cuius facies diuini Solis lumine correpta, radijs quibuſdam igneis promicare videbatur, adeò vt Iſraeliticus populus cùm ſplẽdorẽ eum ferre non poſſet, oculis ad obtutum cæcutientibus, ab eò, vt velata facie verba faceret ſtudioſiſsimè cõtenderũt. Eadẽ porrò dictio apud Hebræos, & cornu & coronã denotat. Vnde ſæpius apud Latinos in Diuinis literis cornu pro corona poſitum: paſsimq́ ex inſtituto veteri coronæ regiæ radiorũ referunt ſimilitudinem: vt nõ temerè olim inſtitutũ ſit eas in Apollineo capite XII precioſis lapillis cõfici, qui ſplendore ſuo promicantes caput vniuerſum radijs illuſtrarẽt. Totidem autem radijs coronas regias conſtare, tum ex numis veterũ monumentisq́ alijs vel ære fuſis vel marmore inciſis, tum ex Virgiliano carmine videmus, vbi Latinus fœdera certaminis inter Æneam & Turnum ſancturus,

Quadriiugo vehitur curru; cui tempora circum 7
Aurati bis ſex radij fulgentia cingunt
Solis aui ſpecimen.

Significarunt & in portentis cornua dignitatem, vt purpurea illa, cùm quibus bos albus olim natus, Albino Clodio tum primũ in lucem edito: imperatoriam enim illi dignitatem portendiſſe, perſuaſum eſt. Quæ quidem ille iam grandis cùm Tribunus effectus eſſet, in templo Apollinis Cumani ſuſpendit, ſorteſq́ illis has eduxit:

Hic rem Romanam magno trepidante tumultu
Siſtet, equis ſternet Pœnos, Gallumq́ rebellem.

Sed hæc verboſius fortè quàm par erat explicuimus, nulla tuarum occupationum ratione habita, mi Bocchi. Sed noſti cerui cornua eſſe inſigniter ramoſa, quęq́ τῶ πασσάλω φόπον pro cœnaculis ad parietes affingantur, in quorũ ſcilicet ramos hoſpites domeſticiq́ omnes, annulos, ſudaria, pileos, & id genus multa ſoleant appẽdere, cùm ſe vel cœnaturi, vel accubaturi, volũt expeditos. Hinc tot ea fuerunt quæ ceruinis cornibus applicita reperiſti. Quæ quidem ſi tuæ non

A reſpondent expectationi, quid ego veniam à te deprecer, qui maximè omnium vnus noſti occupationes meas? Pro ſumma verò eruditione tua dabis operam, vt Ceruus meus & torquibus aureis, & inſigniôribus alijs monilibus adornetur, unde aliquod in eo ſanctiſsimæ amicitiæ noſtræ monumentum poſteritati relinquatur.

PIERIVS VALERIANVS AD ROMVLVM AMASÆVM, DE IIS QVÆ PER FORMICAM ET SCARABEVM ET ECHINVM SIGNIFICANTVR EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

QVod maximè omniũ animaliũ duo te, Formica ſcilicet & Scarabeus (quorũ vitæ alterum negocioſa, eius alterum quæ in natura Deorumq́ contemplatione verſetur, hieroglyphica ſunt) in admirationem traxerint, minimè mirũ eſt, eruditiſsime Romule, cùm & veteres Philoſophos omnes in certamen commiſerint, vtrum brutum, humanũ, an diuinum etiam eorum eſſet ingeniũ altercantes: & an ea vera ſint, quæ lib. de Nat. Deo. apud Ciceronem legimus, in formica non modò ſenſum, verùm etiam mentem, rationemq́ atq; memoriam eſſe. Pythagorici enim, vt optimè noſti, animam omnem quæ ſenſibus & memoria ſit prædita rationis identidem, atq; etiã orationis eſſe participem aſſeuerãt, neq; interioris tantùm, verùm etiam exterioris, qua vniuſcuiuſq; generis animalia, quantum neceſſe habeant, inter ſe mutuò loquantur. Minimè verò mirũ eſſe, eorũ quæ bruta vocamus, verba nõ diſcerni à nobis, Italis videlicet aut Græcis, cùm barbarorum etiam multorum verba minimè diſcernamus, qui vtrũ loquantur an vociferentur, diſtinctè ſatis non ſanè poſſumus intelligere. Quanquã proditũ eſt, fuiſſe etiam apud antiquos, qui ſermonẽ animalium omniũ intelligerent, inter quos Melampum & Tireſiam præcipuè memorant, & multorum ſcriptis celebratum Apollonium Tyaneum, quem referunt in amicorum cœtu & audiſſe & intellexiſſe hirundinem alijs nunciare, aſinũ prope vrbem onuſtum tritico cecidiſſe, triticumq́ humi diffuſum. Philoſtratus vbi hiſtoriam iſtiuſmodi narrat, paſſerem fuiſſe ſcribit, quem ita loquentem Apollo-
C *nius intellexit. Vtcunq; verò, calluiſſe eum & auium & brutorum id genus linguas, vno omnes conſenſu tradunt. Sedenim parũ hoc mihi videtur quòd, vt alia miſſa faciamus, Formicæ Scarabeiue inter ſe loquantur, cùm alia in his ſpectemus, quæ prudentiã, quæ pietatem, quæ legum obſeruantiã, quæ agendarum intelligendarumq́ rerum, quæ vel Philoſophis interdum negociũ faceſſere conſuerint, notitiam præ ſe ferant, quòd in multis humanæ vitæ cõmoditatibus illa ipſa quotacunq; animalia nobis documento fuerint, & viuendi propemodum rationem indicarint. Sed næ ego ineptus, qui ſuper his apud Romulũ Amaſæũ eruditiſsimũ eloquentiſsimumq́ virum diſſeram. Sedenim dabis hoc amicitiæ noſtræ, vt etiam liceat ineptire, deq́ ijs ſermonem facere, quæ tu decies in anno longè diſertius & eruditius è ſuggeſtu publico docere ſoleas. Noſtram verò hanc diligentiam nõ eſt vt obſcuram quiſpiam exiſtimet, quòd in tam tenui moremur inſecto, cùm in eo tam magna naturæ miracula deliteſcant: quæ cùm Aegyptij ſacerdotes diligenter cõtemplati eſſent, hæc per Formicã ſuis hieroglyphicis adſcriptam ſignificari voluerunt.*

A in humanis eſſent, imitabantur, ad diligentiſsimam hanc inueſtigationem, ſoli-
citosq́ labores formicam accommodat: quam, ſi ita eſſet, Vlyſſes poſt obitũ aſ-
ſectari cogeretur, qui nobis ab Homero exemplar datus eſt, in quo quid virtus
& quid patientia poſſet intueremur, idemq́ laborioſus omnium Poëtarum ce-
lebratione decantatur. Plato autem Phædone tradit, eorum animas qui popu-
larem ciuilemq́ virtutem abſq́ philoſophia, conſuetudine exercitationeq́ freti
exercuerint, in formicas abire poſt obitum. Nam & ea quæ de Myrmidonibus
narratur fabula, Theogenes eo quod ſuper Ægina ſcribit opere, quem ſcripto-
rem Pindaricus interpres citat, Æginetas ait olim in ſubterraneis ſpeluncis ha-
bitaſſe, quamq́ excauabant terram in cultum arborum egerere ſolitos, mox fru-
ctus congeſtos introferre, vnde à formicarum ſimilitudine nomen illis Myrmi-
donum acceſſerit. Sed enim de Myrmidonibus priſcorum fabula eſt, ne Græci
vnquam nugari deſinant, Iouem in formicam mutatum Eurymeduſam Arche-
lai compreſsiſſe, vnde Myrmidon genitus eius gentis caput.

P I E T A S.

B REctè autem & pietatem, quęq́ mutuò mortales mortalibus officia debent,
per formicam expreſſeris, ſi commeare eas in formicarium ſpectes formicę
alterius cadauer inferentes, prodire ex cauo aliquas, factasq́ obuiam quaſi con-
ſternatas retrocedere, bis idem terq́ factitare: alias demùm vermiculos ab in-
feriori loco, vtpote redẽptionis præmia, quibus cadauer redimant, cõuectare:
alias verò tẽtare, ſi quæ diſſectæ fuerint, vt partes cõmittant, & cohærere faciãt,
impellere etiam, vt quæ nihil intermittant, quò explorent, an per ſe demùm re-
dire queant. Quòd ſi quis, vt Æliano teſte Cleanthes inquit, animalia hęc ratio-
nis expertia contenderet, ſola huius rei contemplatio admiratione errorẽ emen-
dare poteſt. Quãtum verò pertinet ad victus conuectationẽ, Petrarcha noſter
maluiſſet hæc de ape potius quàm de formica dici, ne furacitati adeò fauere vi-
deremur. Nam & in fabulis eſt, formicæ quę nũc ſunt, homines aliquando fuiſ-
ſe agreſtes, eodem fermè ingenio, quo reliqui ferè omnes ruſtici dãnantur fura-
ces ſcilicet & raptores: qui licet in id genus animalia fuerint tranſmutati, priſti-
nũ tamen conuectandi prædas, & rapto viuendi morem obtinuerũt. Animad-
uertendus verò locus eſt Leuitico cap. XXII, Si fractum, ſi cicatricẽ habẽs: vbi
Septuaginta pro Si fractũ, Si formiculoſum repoſuere: per quem loquendi mo-
C dum hieroglyphicũ ſcilicet, interpretes cum intelligi volũt, qui cogitationem
omnem in terrena & ſecularia negotia conferat, neque penſi habeat quicquam
niſi vt cibo potuq́ ſaturetur: quandoquidem hæc eſt formicarum vita, vt quæ
ventri apta ſint & commoda, vndecunq́ cõtrahant congregentq́, vt notat He-
ſychius: illudq́ Solomonis quò de ſuperius, Vade ad formicã ô piger, & vias
eius conſidera: ita intelligit, nempe quia pigrum ignauumq́ ad negotia prouo-
cabat, non vt qualia formica facit, rapto ſcilicet viuendo, faceret, ſed vt laborẽ,
diligentiam, prouidentiamq́ eius in rectis operibus æmularetur.

I N Æ Q V A L I T A S.

SVnt qui collegas impares, aut inæqualitatem in moribus, in dignitatibus,
in cenſu, & in omni deniq́ vitę colore ſignificantes, camelum & formicã pin-
gant, laborioſum vtrunq́ animal, ſed facie, magnitudine, reliquoq́ ingenio ma-
gnopere inter ſe diſsident, vt nullis comparationis terminis circũſcribi valeant.
Apud Ægyptios fateor hieroglyphicum hoc non haberi, ſed vſitatiſsimi pro-
uerbij citatio, μύρμηξ ἢ κάμηλος, ne prætereatur monet.

OPVLENTIA. D

ILlud exploratum ſatis, opulentiam per formicas ſignificari non tam apud
Ægyptios, quàm etiam apud Aruſpices, ſiue de noſtratibus, ſiue de Indicis
intelligamus: quarum hæ quidem victui neceſſaria oppidò congerunt, Indicæ
aurum, & precioſam ſupellectilem accumulant: vt non immeritò formicaria
bona de affluenti diuitiarum copia dicantur, quam augures ĳs portendi aſſeue-
rant, apud quos illæ rem congerant: veluti Midę illi Phrygi, cùm puer eſſet, dor
mienti formicæ in os tritici grana congeſſere, ex quo ditiſsimum hunc fore ita
prædictum eſt, vt euenit.

MVLTITVDO INFESTA.

ALioqui formicæ infeſtæ multitudinis ſignum apud Aruſpices fuere, vt
quæ Neroni mortis appropinquantis præſagium attulerunt, qui ſibi vi-
ſus eſt per ſomnum pennatarum formicarum multitudine oppleri. Nam & pau
lò pòſt concitata in eum multitudo, mortem accelerare compulit. Ferales etiam
fuere Tiberio, quæ ſerpentem ab eo in delitĳs habitum adhuc viuentem corro-
ſere: nam aruſpices cauendum ſibi eſſe à multitudine reſponderunt. Sunt qui E.
inauſpicatas eſſe putent ob colorem, qui omnino feralis eſt: quanquam in Pe-
phno inſula Laconiæ formicæ candicant.

INTERITVS.

IN vniuerſum autem coniectores ideo formicas indicium eſſe mortis aſſeue-
rant, quòd terræ filiæ ſint, & in ſubterraneis cauis habitent, quò identidem
mortuorum cadauera inferuntur.

AVDITORVM FREQVENTIA.

AT ſolis literarum profeſſoribus lætum eſt ex Onirocritarũ diſciplina for-
micas in aures obambulantes imaginari: ſiquidem aiunt puerorum multi
tudinem hinc ſignificari, quæ ad audiendum cumulato numero ſit aduentura:
vnde Martialis in optatiſsima Grammatici commoda iocatus ait:

Sic te frequentes audiant capillati.

INANIS GLORIA.

PRobatiſsimi ſapientiſsimiq́ morum ſcriptores quidam κενοδοξίαν per formi-
cæ hieroglyphicum expreſſere. Inanem noſtri gloriam dicũt, qua nos ipſos F
ſupra modum & meritum æſtimamus, tacitiq́ nobis applaudimus. Latet e-
nim plurimum hoc vitium in abditis animi receſsibus, cogitationisq́ delitĳs
paſcitur & educatur. Formica verò in cauernis ſeſe libenter continet, nec niſi ne
ceſsitatis cauſa prodit in propatulũ, cùm ſcilicet aut ſpeculatum, aut prædatum
properat, vel congeſtas opes curat: de quarum ſolicitudine ſuperius ſatis dictũ.
Habet verò hoc formica cũ cenodoxia ſimillimũ, quòd laboribus & fructibus
inſidiatur perinde ac inſidioſa peſtis: hæc quicquid præclarè egerimus, & quaſ-
cunq́ adoreas acquiſiuerimus, labefactare furtim aggredit̃: illa in opes iam pa-
ratas, hæc in virtutes, & partã iam exiſtimationẽ populabunda. Fecimus quid
in bello fortiter, fors & corona donati ſumus, ſurrepit hæc clanculum, & folia
decerpit ſingula, dum noſtra nos facinora narramus, & glorioſum militem, vt
in comœdiarũ fabulis eſt, imitamur. Prudenter aliquid cauimus, id quicquid
eſt cenodoxia vitiat, & gloriando mutat in imprudentiam. Beneficio aliquem
affecimus, deſtruit illud gloriatio, efficitq́ vt de quo benemeriti fuerimus, ma-
leficio ſe à nobis affectum putet, operamq́ ita & oleum perdamus. Plurimum

tempo-

A temporis in ieiunijs, in vigilijs, in orationibus, in continentia, in animi corpo-
riſq; moderatione, ſine vlla mẽtis auerſione cõſumpſimus, aduenit cenodoxia,
quæ fructum omnẽ, quem per labores tot collegeramus, rapidiſsimè depopu-
letur. Ingenioſè, doctè & accuratè aliquid conſcripſimus, ſed dum nos ipſi il-
lud efferimus, & aut noſtros non apparere labores ingemiſcimus, aut eorũ vẽ-
ditatione moleſta gloriam affectamus, cenodoxia illa, illa inquam ſtatim obſcu-
rat quæ alioquin futura erant illuſtria, proq; ingenio ſtoliditatem, pro doctri-
na imperitiam, pro ſtudio negligentiam obiectat. Danda itaq; eſt opera, vt lau-
dabilia quidẽ faciamus, ex quibus gloria ſponte naſcatur: ſed cùm eam viſi fue-
rimus acquiſiuiſſe, negligamus potius quàm efflagitemus: ita enim cumulatior,
& corollarijs etiã aucta vltrò percita ſubſequitur. Siquidem virtus ipſa ſibi pre-
cium eſt, nihil indigna laudis, diceret Claudianus: eam tamen vel inuitã honor
& commendatio comitatur.

DEPOPVLATIO.

B SEd vt ad Ægyptios reuertamur, agrorum vaſtationem & infrequentia factã
loca, quæ populoſa prius fuerant; per formicam & origani faſciculum ſacer-
dotes illi ſignificabant: per formicam, vti ſuperius declaratum eſt, hieroglyphi-
cum populi, quod paſsim iam habetur: per origanũ, ſolitudinẽ eius intelligen-
tes. Ea ſiquidẽ herba loco appoſita quà formicę meant, modico vel ſalis, vel ſul-
furis puluiſculo ſimul inſperſo, efficit vt iter deſerant, ſuiſq; relictis cauernis a-
liò migrent. Nam & Sotionis in agricultura præceptum eſt, origanum ſylueſtrẽ
frumenti aceruis circunſpargere, ne formicæ grana depopulentur. Sed ſi actu-
tùm eas tollere quis velit, experimento compertũ eſt, facilius ſummoueri poſſe,
ſi captas aliquot combuſſeris, & cinerem in cauum inieceris: in agro verò ſi can-
defactum ferrum in ceſpitem vbi nidificant impegeris. Eſt verò origanũ herba
vulgo etiam nota Romæ, & alijs Italiæ locis, Latinè cunila bubula appellatur,
quam vtpote præcipuè ſuam Ligures littorales Cornabuliam vocant putri, vt
prouerbio fertur, aptiſsimam ſalſamento. Cæterùm cùm permultæ eius ſpecies
ab autoribus referantur, eademq; varijs cognomentis appelletur, ſatis fuerit at-
teſtari cunilam bubulam eſſe, quæ origanon Græcè dicitur, quam à teſtudine,
cùm ea viperam ederit, ad incolumitatẽ carpi dicit Ariſtoteles, & ab eo Plutar-
C chus. Apud Plinium legas, contra ſerpentes priuatim quę cunila bubula appel-
latur: apud Ariſtotelem, ciconię cùm vulnus acceperint (eas enim cum ſerpenti
bus aſsiduè dimicare cognitum) origanum plagę imponunt. Theodorus Gaza
vir accuratiſsimus, vbicunq; ſit Origanũ interpretandũ, Cunilam reddit. quo-
rum teſtimonia fuerunt adducenda, quia nonnulli cunilam bubulam eandem
& origanũ eſſe, pertinaciter negant. Addam illud, cùm inter tres præcipuas ori-
gani ſpecies onites connumeretur, doctiſsimos ætate noſtra viros de hac nõ pa
rum dubitare, eamq; ſibi incognitã ingenuè profiteri. Noſtri Bellunẽſes ſpeciẽ
quandam origani, caule, folijs, & floribus grãdioribus vulgò apud nos proue-
nientem, Puleliũ aſininũ vocant, vnde putarim onitis vocabulũ, vtpote quod
ἀπὸ τοῦ ὄνου, qui aſinus eſt, cõmodiſsimè deduci poteſt, apud nos ita Latinè interpre
tatum: ea verò herba nimirũ cunila eſt. Ne verò cuipiã mirũ adeò videatur in-
eſſe vim eiuſmodi gramini tam vulgari, vt formicas fuget, Ambroſius herbam
quandã memorat Gillam appellatã, cuius folia turtur nidis ſuis excluſo fœtu ſu-
periacere ſoleat, eoq; pacto pullos ab luporũ incurſu deprædationeq; tutari: Lu
pus enim folium huiuſmodi vſq; ad fugam abhorret. Leopardus verò allium

ita ſibi ſentit abominabile atque contrarium, vt ſi quis eo locum vbi ille mo- D
retur, confricuerit, exilire cogatur & aufugere. Ælianus primo de naturis Ani-
maliũ ſcribit, Noctuas à Ciconijs ſuo nido procul ſummoueri, platani eò folijs
importatis, quorũ contactũ noctuæ ferre nequeant, ex eo in torporẽ illabentes:
ciconiasq; ita pullorũ ſuorum incolumitati proſpicere, quibus aſsiduè noctuæ
inimicabiliter inſidiantur: de quarum alitum inimicitijs ſuo loco dictum. Neq;
verò ciconiæ tantùm, turturésue aut teſtudines medelã ſibi nanciſcuntur natu-
ræ ductu, verumetiam & canes & ſues, & ex animalibus pleraq; alia. Canes qui-
dem cùm fellis vitio laborant, gramẽ illud ſuum decerpunt. Sues, ſi cephalalgia
crucient, fluuiales cancros inueſtigãt. Muſtelæ rutam, ſi quando colubrũ cõme
derint, carpunt. Angues marathro lippientes oculos depurgant. Huiuſce rei
quænam ſit cauſa, non ocioſe quæritur à quibuſdam: quippe cùm animalia hæc
talia neq; didicerint ab alijs, neq; quidẽ doceri potuerint, cur ita norint quę ſuis
ſint ægritudinibus vtilia: quæ nos alijs diſputanda in medio relinquemus, ijs
iam contenti quæ ad veterum picturas declarandas facere videbuntur.

INCOLVMITAS. E

Feliciter mihi quidam videntur excogitaſſe, vt ſi hominem grauiore aliquo
morbo confectum, minimæ tamen rei cuiuſpiam ope incolumitate redditũ
ſignificare vellent, vrſam lingua in formicas exporrecta hieroglyphicè pinge-
rent: vrſam enim ferũt formicarum eſu, quas lingua illexerit, ac mox potu adhi-
bito deglutierit, morbi opem ſibi comparare: quod eo præcipuè tempore facit,
cùm primùm è ſpecu prodit, vbi ieiuna hyemarit. Nam Aron in primis agreſte
paſcitur (eam dracontij ſpeciem Medici ponunt) cuius acerbitas inteſtinũ ine-
dia concretum laxat: quod ſi nullam attulerit opem, formicis eo modo deuora-
tis, incolumitati priſtinæ reſtituitur.

LATEBRÆ.

De latebris verò in quibus aliquis ſe contineat, per veſpertilionis alam, &
formicam indicatis, inter reliqua veſpertilionis ſignificata diximus.

DE SCARABEO.

AC de Formica quidem hæc dicta ſufficiant. Quod verò pertinet ad F
Scarabeum, Appion ille Grammaticus, quem cymbalum mundi Ti-
berius eſt appellitare ſolitus, rideri à pleriſque viſus, quòd curioſa
nimium interpretatione Solis operum ſimilitudinem vermiculo
tam exiguo, tam bruto ineſſe collegerit, ad excuſandos gentis ſuæ ritus, quæ pi-
lularem ſcarabeum magna ex Ægypti parte inter numina coluerit, quẽ reliqui
etiã in fabulis tanta veneratione proſecuti ſunt, vt ſcribere nõ dubitarint, quem
admodũ ſcarabeus inexorabilẽ ſe vel ad Iouis preces oppoſuerit, qui multis ab
eo verbis contendebat, vt cum aquila rediret in gratiã, coactũq; Iouẽ ipſum alia
ratione tantæ ire obuiam inimicitiæ. Cæterũ ſi quæ de ſcarabeo traduntur vera
ſunt: vera autem vt credamus eſſe, non ipſius Appionis tantùm autoritas, verũ
& Ariſtotelis & Plutarchi, & aliorum ſcriptorũ excellentium conſenſus efficit.
Imò vt nihil hi ſcripſerint, quæ paſsim noſmetipſi fieri poſſumus oculata fide
perſpicere, nõ verum aſſeuerare, peruicacis eſſet ingenij. Tam igitur ſuper ope-
ribus eius admiranda cùm ſint, tantum abeſt vt vel Appion, vel Ægyptij alij ſa-
cerdotes, qui ſignatè adeò rem interpretati ſunt, ridendi videãtur, vt merita po-

A tius, hoc eſt, magna & ingenti laude fraudandum minimè ſit eorum inuentum.

MVNDVS.

CVr enim quis Ægyptios ſacerdotes irrideat, quòd mundi ſpeciē, motusq́
ipſos per ſcarabeum ſignificare tradiderint, ſi pilulas illas, in quibus ſemi-
nium ex ſeſe primùm habuerint, ac in vermiculos primùm, mox in certam effi-
giem conformati fuerint, ad mundi ipſius imaginem & rationem fieri comper-
tum eſt? Scarabeus enim certo anni tēpore bubulum excremētum nactus, ma-
teriā eam ſibi ſuſcipit elaborandam, quod primo ſtatim Pacis ſuę verſu mordet
Ariſtophanes, αἶρ᾽ αἶρε μάζαν ὡς τάχιστα κανθάρῳ. Quo loco mazā Poëta pro excremē-
to poſuit, vtcunq; primùm ex ea pilulas cōficit, vt iam mundi ipſius formā ini-
tiò imitetur, mox eas ab exortu occaſum verſus poſticis impellens pedibus, nō
interm ſſa rotatione protrudit, ipſe interim auerſus ortū ſpectat, quaſi de indu-
ſtria id det operā, vt cœli ipſius exemplar intuendo, imaginē eius exprimere co-
netur. Quid verò illud, quòd inter trudendū à Subſolano in Africū fertur, qua-
ſi aſtrorū curſui fieri obuiam cōtendat, qui quidem proprio motu ab Africo ad
B Subſolanum eſt? Neq; me præterit, eſſe qui nō bouillū, ſed aſininū excrementū
ad hoc opus deligi autumant, & ab eo inter volutādum genitale ſemen fimo ſu-
perfundi cōminiſcantur, vnde materies ipſa concipiat. Addunt etiam, vt hiſto-
ria ſit veriſimilior, nomen ipſum conuenire, quòd canthon aſinus ſit, vnde can-
tharus inſectū id denominet. Sed hæc varietas ad nos nihil, cùm de pila ſermo
ſit, quam ex fimo ſcarabeus informet, atq; mox in aquas volutando protrudat.

GENERATIO.

PRoximum huic ſignificatū eſt, rerum procreationē atq; principiū, ex eiuſ-
dem animalis imagine ſignificare. Siquidē ex aquis in lucem prodeunt ſca-
rabei, veluti rerum omniū generationem ab aquis eſſe Philoſophi nō poſtremę
autoritatis autumant: Homerū quippe ſecuti, qui totiens Oceanū rerū parentē
omniū appellat. Nam ea quis quotidie non tueatur, ſcandere aquas in cœlū, di-
ceret Plinius, eaſdemq; cadentes omniū terra naſcētium eſſe cauſam, fruges in-
de gigni, arbores fruticesq; viuere, vitalem etiam herbis animā elargiri, omnes
deniq; terræ vires aquarum eſſe beneficia? Quod verò ſcarabeos diximus ex a-
quis primùm lucem auſpicari, ex hiſtoria cognoſcere eſt, quòd ſcilicet ſimul ac
C pilæ illæ ex fimo fabricatæ ſunt, ſcarabeus terrā infodit, vbi eas per dies octo &
viginti ſepultas occulat, quot itidē diebus Luna duodecim Zodiaci ſigna per-
ambularit: atq; hæc hyeme potiſsimū rigente fiunt. Dumq; ita pilæ terra coo-
pertę confouentur, animantur primū in vermiculos, inde paulatim in id genus
informantur, fimo tamē vti folliculo quodam incluſi: nono autem & vigeſimo
die pater è nido prodit, pilulas egerit, & ſingulas, vti dicebamus, protrudendo
in aquam prouoluit, vtpote qui diem eum Solis & Lunæ coitum conciliare nō
ignorat, ac perinde mundi ipſius generationem quandam aſsimilare, orbe inde
Lunæ nouæ oriri incipiente. Pilæ autē in aquis mollitæ primùm, atq; haud ita
multò pòſt adapertæ cum fuerint, informati iam excluduntur ſcarabei, & nigrū
it campis agmen. Quòd ſi formica tanto hominum cōſenſu prouidæ titulū con
ſecuta eſt, quòd in conuectandis aſſeruandisq; prædis admodū ſedula eſſe vi-
deatur, quos honores habēdos ſcarabeo excogitabunt mortales, qui nō huma-
narum tantùm rerum peritos eos, verùm & cœleſtium, et diuinarum propémo-
dū non ignaros intueantur? Certè nō immeritò κανθάρου σοφώτερος prouerbiū ce-
lebratur, ab ijs qui ſingularem in eo vermiculo ſapientiam animaduerterunt.

VNIGENITVS. D.

QVòd verò apud Ægyptios legitur, vnigenitum hieroglyphicè per ſcarabei figuram ſignificari, non eo tantùm modò accipiendũ, quo quempiam vnicum filium vnigenitum appellare conſueuimus: ſed ea etiam de cauſa, quòd ab vno tantùm genus agnoſcat, imò quòd ſolus ipſe ſibimet ſeminiũ fuerit: ſinguli enim ex pilulis ſingulis procreati, nequaquam habẽt ad quòd genus referant ſuum, ſed abſq; vlla propagine, nulla maris genitura, nullo fœminæ conceptu, vermium ſponte naſcentium inſtar in eam ſpeciem prodierunt.

DEVS IN HVMANO CORPORE.

EXigere videtur locus is, vt quò æquiores Ægyptijs ſimus, Deum optimũ maximũ humano corpore adſumpto ſcarabei ſimilitudinem ſubijſſe, Theologorum dictis oſtendamus: neq; verò quiſquam indignum facinus clamitet, Deum ipſum omni admiratione maiorem, inſecto omniũ viliſsimo, teterrimo putidiſsimoq; aſsimilari, qui legerit apud D. Auguſtinũ Soliloquijs, de admiranda Chriſti humanitate dictum: Bonus ille ſcarabeus meus non ea tantùm de cauſa, quòd vnigenitus, quòd ipſemet ſui autor, mortaliũ ſpeciem induerit, ſed quòd in hac fæce noſtra ſeſe volutarit, & ex ipſa naſci homo voluerit. Neq; veritus eſt probus ille Theologus, pietatis & integritatis columẽ, dum in nitidiſsimo Dei fulgore cõtemplando, hominiſq; ex oppoſita parte cloacalem quendã putorem expendendo, ſubturpiculam locutionis quodammodo ſtomachoſæ nauſeã, delicatiori cuipiã habitam iri deriſui, qui ſatis exploratũ haberet, Deum ſe vermem etiam per Prophetam appellaſſe: proindeq; eos qui tanti myſterij cognitionem aſſequerentur, ac perinde ſtercorariã ſcarabei procreationẽ ex hiſtoria callerẽt, dictum vtroq; pollice probaturos. Quòd verò ad Pſalmographi dictũ pertinet, Ego ſum vermis, & nõ homo, fuere nõnulli qui pro Vermis, Sum ſcarabeus, traduxere: quaſi diceret, Contemptiſsima res ego ſum. Euthymius ita ex Chriſti perſona humiliare ſeſe Dauidem ait, qui alioqui & Propheta erat & Rex, alibiq; ſe canem mortuum appellare, vt libro Regum legitur. Qui verò putant dictum hoc propter humanã Chriſti generationem, quæ abſq; vlla viri coniunctione fuit, id nobis indicare videntur, quòd quemadmodum vermis è pluuia naſcitur deſuper in terram veniente, ita & Chriſtus ſuperno ſancti Spiritus in virginem aduentu generatus eſt, quã ob cauſam Chriſtus vermis dicitur. Reliqua videris apud Adamantium Concione in Lucam quartadecima, quam de Domini circuncіſione conſcripſit. Porrò Auguſtini dictum eò quoq; deduci poteſt, quòd Aſſertor noſter ait, Ego ſum vermis, & non homo: quia ſcilicet ex mare & fœmina homo naſci ſolet, ego verò non ex maſculo & fœmina ſecũdum ritum humanum, atq; naturam, ſed in exemplum vermis natus ſum, cuius non eſt aliunde ſemen, ſed in ipſis in quibus coaleſcit corporibus ſua eſt origo. Clementis Recognitionum opus circumfertur qualecunq;, non vocabulis tantùm vitiatum, verùm ſententijs etiam deprauatũ, in quo quidem multa à malignis ingenijs in inſtitutionis noſtræ ludibriũ inculcata ſunt. Sed hæc corrigere alterius fuerit cenſura, illud hoc loco tantùm attingã, quòd circa Sexti finem ſcriptum eſt, Nos vt canthari libenter volueremur in ſtercore: vbi is qui gloſſemata quædam adſcripſit, nõ vt Canthari, ſed vt Cantherij legendũ putat: ratus nimirum Campanũ prouerbium ad hoc facere, Cantherius in foſſa. In epiſtolis verò bonus ille vir quiſquis cenſor fuerit, ſed nõ ſatis eruditus, audacter Cãtherij fecit, cùm Cãthari dubio procul ſit legitima lectio, ex hac ipſa quam retulimus hiſtoria

Pſal. 21.

a hiſtoria naturali deſumpta. Sed ne quid quod ad vermem facere ſuccurrat, prætercamus, is prauæ nonnunquã cogitationis inquietudinem hieroglyphicè ſignificat: quod Eucherius ad Eſaiæ dictum trahit, Vermis eorũ non morietur.

VIR PATER'VE.

CVm verò ita naſcatur ſcarabeus, vt nullo fœminæ beneficio progignatur, ſolaq; patris cura, labore & diligentia vitam auſpicetur (nõ enim fœmineũ eſt inter eos genus) hinc fit vt Ægyptij ſacerdotes PATREM ſignificaturi, ſcarabei prætulerint imaginem: & vbicunq; maris officium, maſculamq; vim exprimi voluerint, nõ alio magis vterentur hieroglyphico: nam veluti pro matris & fœminei ſexus ſymbolo vulturem pingebant, quòd illa abſq; patris ope procrearetur, vti cõmentario ſuo diſputatum eſt: ita virum ob ſimilem, quam attulimus, cauſam, per inſectum huiuſmodi intelligi voluerunt.

STRENVVS BELLATOR.

ET quoniam bellatorum animi ea maximè ratione commendantur, ſi viriles fuerint, virorumq; ſit bella gerere, Maronis Homeriq; præcipuè autorita-
B te, illi ipſi ſacerdotes maſculam virtutem atq; ferociam per ſcarabeum expreſſere, cuius imaginem anulis inſculptam milites geſtaſſe, tradit Ælianus: de quo plura apud Plutarchum libro de Iſide & Oſiride. Erat & ſignum Romanorum militũ ſcarabeus, quo virilem animum præſtare ſe debere admonerentur, neq; muliebriter quicquam meditare facerēue: eaq; de cauſa dictum ab Horatio,

Tyrtæusq; mares animos in Martia bella
Verſibus exacuit.

Contrà verò & Phrygas & ἀχαιΐδας, in effœminationis opprobriũ Virgilius & Homerus, vterq; ſuos appellauit, quòd nihil ſaperent maſculum, ſed muliebri torpore ignauiaq; ceſſarent.

SOL.

CVm verò plures ſint ſcarabeorũ ſpecies, trium Ægyptij meminere, quarũ vna αἰλουρόμορφος appellatur, quæ ſcilicet felis faciem mira refert ſimilitudine, eſtq; radijs quibuſdam inſignita: eaq; de cauſa ſolis hieroglyphicũ formã hanc eſſe voluerũt. Aiunt verò Æluron, qui apud Latinos nunc cati nunc felis nomi-
C ne receptus eſt, oculorũ pupillarumq; vſum cum Solis curſu ἀλληπαθῶς quadam cõmutare, quippe quę & noctu, & ingruente matutino tẽpore vegetiores fiũt, & acutius cernunt, ad ortum vſq; iubaris, inde ſenſim incipiunt hebetari meridiem verſus, atq; ita quo magis ad occaſum declinat Sol, eo minus obſcuriores fieri. Ad hæc ſcarabeo digituli ſunt vnicuiq; triginta, totidemq; ſunt mẽſis dies quibus Sol ortu continuo gradatim per ſingula ſigna curſum peragit ſuum.

LVNA.

ALtera ſpecies bicornis eſt, idcoq; ταυροειδὲς appellata, tauri quippe inſignis facie. Hæc Lunę ſubijcitũ, propterea quòd cœleſtem taurũ Ægyptij Lunæ exaltationem cõmentati ſunt. Gigni hos ex vermibus, Ariſtoteles, qui lignis aridis innaſcũtur, aſſerit. Primũ enim vermes ipſi immobiles fiunt, mox dirupto putamine id ſcarabeorũ genus exit. Cæterũ Plinius genus hoc, cui tauri cognomẽ cornicula dedere, terreſtre putat: eos idcirco alij terræ pediculos vocãt. Lucanos appellat Nigidius, quib. cornua prælonga biſulcis dentata forcipibus in cacumine cùm libuit ad morſum coeuntibus, quales inſantiũ remedijs ex ceruice ſuſpendunt: eos in Veneta regione Gramphos, quaſi Ceramphos, hoc eſt

bicornes appellamus. Cornicula ea nō tantùm collo ſuſpenſa ad quartanas, qui D bus id remedij applicat Plinius, verùm etiā in frigidiuſcula lauatione vrinatoribus ad neruorum ſtuporem, qui plerunq; fit in aquis, amuletum creditur: nam & id incommodi vulgò gramphum vocitamus.

MERCVRIVS.

ERat & ſua hieroglyphico Mercurij ſpecies dedicata, quippe vniçornis, & ab reliquis forma admodū diſsimilis. Neq; ſum neſcius, quendam etiā eſſe paruum admodum ſcarabeum frumenta erodentem, qui cantharis appellatur: oritur is ex erucis fici, piri, & pini: fiunt enim ex his omnibus vermes, cæterū hę poſtmodum more muſcarū coeunt. Ridiculam Metrodorus Scepſius obſeruationem ponit, noſtro etiam tempore haudquaquam a[illegible]itam, in frumentis oleribusq; ab earum iniuria ſoſpitandis, quod in Cappadocia inuentū prodit, ob multitudinem cantharidū: menſtruas quippe mulieres ire per media arua, hortóſue, retectis (ſit verbo venia) ſupra clunes veſtibus, erucasq; ita, ac vermiculos ſcarabeosq;, ac noxia alia decidere. Alibi ſeruatur vt nudis pedibus eant, capillo cinctuq; diſſoluto, verſu eo pronūciato, Φεύγετε κανθαρίδες, λύκος ἄγριος ὑμᾶς διώκει: E Faceſsite cantharides, lupus agreſtis vos inſequitur. Cauendū verò ne id oriente Sole faciant, ſementem enim tunc areſcere proditum.

LETHALIS A' SOLE FEBRIS.

AD hæc Ægyptij hominem lethali febre extinctum, quam ſub dio ſolares radios perpetiendo contraxerit, ſignificare ſi vellent, ſcarabeum cæcū effingebant, oculos quippe vel acu, vel alia leui cuſpide transfoſſum, ita vt exoculatus omnino videretur. Aiūt enim ſolares radios ſcarabeo inimicos eſſe, quibus ſi vehementius impetatur, accidere vt ſtatim obcęcetur: ſimulac verò cęcus effectus fuerit, breui etiam commori.

VIRTVS ENERVATA DELICIIS.

ATq; hic tam egregius bellatorū ductor, tam alienus à mollitia eſt, vt cùm primùm venereas roſas olfecerit, emoriatur: quaſi virtutē quantumuis maſculam illecebris eneruari documento ſit: quod quidem vel ab Ariſtotele traditum, anſam dat hieroglyphico non inſulſo: ſi, puta quis velit Hannibalem durū F Capuæ deſidentem, effœminatū pingere, ſcutū illi cum ſcarabei ſigno tribuat, oras verò clypei roſarum ſertis ambiat, aut quid huiuſmodi. Sunt etiam in hominum genere permulti qui roſarum halitum ferre non poſſunt, atq; in ijs precij quantiuis viri. Nam cùm Romæ eſſem, vidi Oliuerium Caraffam magnę celebritatis Cardinalem, qui roſarum tempore quotānis ſecedere cogebatur, ſeq; intra ſuos, quos in Quirinali habebat, hortos claudere, cuſtodijs ad oſtia diſpoſitis, ne quis aut ſalutantum, aut amicorū officij gratia ingredientium roſam inferret. Et in Romana nobilitate inſignis vir Petrus Melinus, ingenio, eruditione, & loco nobilis, roſarum odore plurimùm offendebatur. Atq; hæc de ſcarabeo, quæ memoria complecti potui ſuccurrerunt: plura omnino ſcripturus, niſi Commentarium, quod eo ſuper olim paraueram Vulturi adiunctū, ex clariſsimi viri Alberti Pij Carporum Comitis ſcrinio ſurreptum, & à neſcio quo bibliotapho, vel fuco potius, in Germaniam aſportatum, adhuc deſiderarem.

De

A

DE ECHINO TERRESTRI.

EChinum Ægyptij, quod hactenus legerim, literis ſuis nõ inſcruere: multa tamen ſuper eo ſignificata Græci Latiniq́ꝫ excogitarunt, quæ admiratione ingenij propémodũ cum ijs quę Formica ſuper & Scarabeo diximus, cõferri poſsint: atqꝫ ea quidem ad humanę vitę commoda, vtili exemplo futura: cuiuſmodi illud eſt, quod in primis commemoratu dignum exiſtimaui.

OPPORTVNITATIS captator.

HOminem quippe temporum omniũ conditioni ſeſe accõmodantem per id animal ſignificari, & quod ait Phocylides, καιρῷ λατρεύοντα. Nouit ſiquidem Echinus (de terreſtri nũc loquor, nam de marino inter piſces alibi agetur) cubilia ſua Aquilonum & Auſtrorũ mutatione cõmutare. Duas enim cubilibus fene-
B ſtras facit, alterã Notum verſus, Boream verſus alteram: quacꝫ parte ventum futurũ præcognoſcit, feneſtram obturat, alterã recludit: ſin intra tectum alatur, ad parietem diſcedit. Quod Cyzici quidam cùm obſeruaſſet, cònſecutus opinionem eſt apud omnes, vt ventos qui ſpiraturi eſſent ex ſe ipſe prędicaleret: id quod alij Byzantij eueniſſe tradunt, fortè quòd tunc rerũ ſumma apud Byzantinos eſſet. Sed vbicunqꝫ illud acciderit, ſatis nobis eſt id ab Echino fieri, quod documento nobis eſt, præcauere fieri poſsit, ne imminens nos occupet calamitas: ea ſi vicerit, ne aduerſus præualentis fortunæ impetum reluctabundi fruſtra fatigari velimus: flectendam verò viam velis, cùm obniti contrà nõ detur, quocꝫ trahit fortuna, iter intendendum. Non enim eſt, vt idem inquit Phocylides, in ventum reflandum. Quin potius tales ſimus, vt quo nos cunqꝫ rapit tempeſtas, æquo animo deferamur, atqꝫ vt optimè Virgilius monet, ſi quo Italiam contingere cœlo nequeamus, quia ſcilicet

Mutati tranſuerſa fremunt, & veſpere ab atro
C *Conſurgunt venti, atq; in nubem cogitur aer,*
Nec nos obniti contrà, nec tendere tantùm
Sufficimus, ſuperat quoniam fortuna, ſequamur,
Quaq́; vocat vertamus iter.

Atqꝫ hoc illud eſſe crediderim, quod in Echino tanti facere videtur Archilochus, dum ſuper animalis huius prudentia ita ſcribit:

Πολλ' οἶδ' ἀλώπηξ, ἀλλ' ἐχῖνος ἓν μέγα.

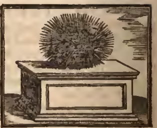
Multa quidem Vulpes, magnum vnum nouit Echinus. Vel vt numero numerum reddamus.

Scit multa Vulpes, vnum Echinus, at magnum.

Sanè Solomon Erinacium inter animalia terræ minima, quæ ſapientibus ſapiẽtiora ſunt, nominat, vt Septuaginta edidere. Nam leporem vulgata ponunt.

CONTRA PERICVLA MVNITVS.

ILlud quocꝫ ſuper Echino ſignificatum ponunt, vt per hieroglyphicum eius hominem ab inſidijs & periculis, ac cuiuſcunqꝫ fortunæ caſibus, tutum oſtentent. Siquidem is ſimulatqꝫ ferarum ſe impetentium odorem latratúmue ſenſe-

rit, in orbem ſeſe colligit, roſtro pedibusq; intrinſecus teſtudinis more contractis, tergore omni pilæ inſtar conglobato, ſpinisq; quibus vndecunq; munitus eſt, ad incolumitatem erectis otiatur, contactum ſuum omnibus formidabilem reddens. Ad hæc autem reſpexiſſe videtur Horatius poeta, cùm ſe ita contra fortunæ impetum præparatum ſcribit, vt ſua inuolutus virtute, tutus ab eius iniuria fiat. Ita enim inquit: *ode xxix. LIB. III.* D

Fortuna ſæuo læta negotio, &
Ludum inſolentem ludere pertinax,
Tranſmutat incertos honores,
Nunc mihi nunc alij benigna:
Laudo manentem: ſi celeres quatit
Pinnas reſigno quæ dedit, & mea E
Virtute me inuoluo, probamq;
Pauperiem ſine dote quæro.

PROCRASTINATIOnis damna.

ATq; hoc tam prudens alioqui animal in opportunitate captãda, & periculis euitandis ingenio, & natura præmunitus, damni tamen alicuius, ob procraſtinationem ingruentis, hieroglyphicum eſt, ſi illi fœtus adijciatur ſuus. Id enim malum ex contatione maius effectum oſtendit, propterea quòd aluo ſtimulata quandiu poteſt partũ differt, quofit vt fœtus magis inoleſcens, maiorem poſtmodum in pariundo dolorem afferat. Duo eius genera omnino ſunt, maritimum & terreſtre, vtriq; nomen apud Græcos Echino. Terreſtris de quo iam diximus, omnibus innotuit ſub Erinacij nomine. Huius quoq; ſpecies duę ſunt, Suilla, & Canina, quæ quidẽ rictu & pedibus aut ſuillis F aut caninis ſimilibus diſtinguuntur. De Suillis Eucherius: Erinacij chœrogrilli nuncupantur magnitudine propè mediocrium cuniculorũ, qui de cauernis petrarum procedentes, gregatimq; in eremo, quæ eſt contra Mare mortuum, pabulantur, qui & Echini dicuntur, ita ſpinoſo defenduntur tegmine, vt nec contingi quidem poſsint. Par huic cum formica ſolertia comparando victu, qui poma aculeis affixa congerat in cauernam: infamis tantùm eſt inuidiæ nota: quod cùm optimè norit ſe propter cutem præcipuè peti, cuius vſus poliendis velleribus inſeruit, ſimulac in periculum ſe adactum videt, vrina ſua emiſſa tergus omne conſpergit, ſibi conſcius id inde putreſcere, aculeosq; ſpontè mox decidere,

A PIERIVS VALERIANVS AD FABIVM VIGILEM, SPOLET. DE IIS QVÆ PER SACRAM SVEM SIGNIFICANTVR EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

PAlæmonem olim aiunt magni nominis Grammaticum, incomparabilem M. Uarronis eruditionem admiratũ, literarum eum porcum appellaſſe, tanta ſibi interea earum prærogatiua adrogata, vt Uirgilium diceret iam tum de ſe præſagiſſe, cùm cecinit:

Audiat hæc tantùm vel qui venit ecce Palæmon.

vnum ſe quippe futurũ, qui de ſcriptoribus iudicaturus eſſet, cuius ferulæ atq; cenſuræ omnes veterum & iuniorum lucubrationes ſubijci deberent: natas ſecum literas, ſecum interituras ſumma vanitate iactaret. Hic eſt Rhemmius Palæmon patria Uicetinus, cuius monumentum hodie in Sumano monte agro Uicetino imminente cũ epithaphio oſtenditur, vbi rus ei fuiſſe veriſimile eſt, cùm aliàs etiam agricolationis & vineti ſtudioſiſsimũ fuiſſe, & C. Plinius oſtendat: B ſed ea fuerit ductus gloria. Certè dictum illud hominis de Uarrone non à grammatico, qui literarum tyrocinia doceret, non ab inſano aut inepto viro quopiam effuſum, ſed vt diuinitùs potius editum accipimus: nam & olitor ſæpe non cõtemnenda protulit. Nos quippe Uarronem non ea de cauſa literarum porcum vel à Palæmone vel ab alijs appellatum aſſerimus, quòd ſcripta eius ſint vlla in parte lutulenta, vel ex hara producta, ſed quia nihil ſit Uarrone ipſo neq; lautius, neque copioſius, neq; magnificentius, qui tam multa, tam varia, tam præclara conſcripſerit, magnæ ſtudioſis omnibus vtilitati futura, niſi acerbiſsima temporum clades theſauros eos poſteris inuidiſſet: quare is omnium conſenſione vir doctiſsimus, ac omnium diſciplinarum parens, totius prædicatione vetuſtatis habitus. Quòd verò doctrina eius porco æquiparata ſit, ea eſt cauſa, quòd nullum animal à ſue, pluribus magisq; varijs condimentis aptũ, quòd nihil ea carne parabilius, & omnium epularum vſui magis expoſitum, quinquaginta propè ſaporibus ex eo, vt veteres obſeruarunt, excogitatis, vt non alio ex animali copioſior, neq; lautior humano victui materia ſuppeditetur: perinde ac multa & varia Uarronis ſcripta argumentum nullum intactum relinquere, ſplendidiſsimoq; rerum omnium apparatu vniuſcuiuſq; animi famem explevere. Hæc igitur C cùm ſuper Uarrone ipſo meditarer, fortè accidit vt ſcripta quædam mea recognoſcerem, quæ ſcilicet olim ad ἱερογλυφικῶν interpretationem elucubraueram, eaq; inter amicos diuiderem, mei erga ſe vel amoris, vel obſeruantiæ teſtimonium: prorupit ex his ecce porcus Aegyptius, quem aufugere tentantem cùm poſtico arreptum pede comprehendiſſem, cui dono conuenienter hunc mitterem cœpi circunſpicere: Uarronem quippe aliquem depoſcebam: hîc mihi tu Fabi Uigil occurriſti mortalium eruditiſsime, cui meritò hanc condimentorum lautitiem τὴν ποικιλίαν [illegible] πολυτελίαν, quam de porco memorant, vti Uarroni congruã, ita tuæ perquàm ſimilem opulentiæ dedicarem. Nam tu quoq; nullum dicendi genus, argumentum nullum, nullam arcanæ quantumlibet doctrinæ partem intactam reliquiſti, quæ de diuinis humanisq; ſtudijs, de rerum natura, de moribus, de ratione dicendi, de quacunq; demum re vel dici, vel excogitari poſſunt, tuo illo magno ingenio, feliciſsimaq; memoria complexus es, vt vix alterum ætate noſtra conſpiciam, quem Uarroni illi literatiſsimo conferre poſsim. Quare porcum hunc meum tibi deberi meritò iudicaui, cuius immolatione ſanctiſsimũ amicitiæ fœdus tam piè ſemper inter nos cultum & obſeruatũ, quæ tua eſt animi ſynceritas, ſpero me perpetuò confirmaſſe.

PERNICIES. D

AEGYPTII ſacerdotes vt odiũ,quo ſuille genus omne perſequebantur,literis ſuis teſtatũ relinquerẽt,pernicioſum hominem Suis hieroglyphico ſignificari inſtituerũt.Eſt enim natura animal admodum vitioſa,pruritu impotẽs, Luna maximè deficiente: conſtatq́ pariter eorũ corpora vitiari, qui lac eius biberint,lepraq́ & putida ſcabie contaminari. Quinetiam frequens ſuillæ carnis eſitatio aciem obtundit ingenij. Vnde iocũ Diogenes excepit in athletas,de quibus interrogabat quidam,cur icti non ſentirent:Quia,reſpondit ille,ſuillis ac bubulis carnibus educati ſunt:ad animum ſcilicet vertens quod alter de corpore quæſierat.Huiuſmodi enim cibi quamuis corpus obdurent,mentis tamen acumen hebetant. Ad hæc,maleficum eſt etiam monſtrum, quia ſatis cladem non exiguam infert,damnoſamq́ facit pauperiem, dum teneriorem ſegetem nõ depaſcit modò,ſed & fœdè proculcat,& roſtro eruit. Vnde primùm hoc animal Cereri ſacrificatum Poetę teſtantur: & fabulæ exortæ ſunt E de Cromyonia ſue Apri Calydonij matre,vno ex Theſei laboribus. Itaq́ Salaminij lege ſtatuerũt,vt eorũ ſuum dentes attererentur, qui ſegetibus cladem aliquam intuliſſent:de quo publicè ſtatutum eſt apud Bellunenſes meos.

SENSVS MAXIMÈ BRVTVS.

PRæcipua verò fuit apud Ægyptios de ſue ſignificatio,vt per eius ſimulacrũ intellectu myſtico ſenſum materiæ penitus affixũ, atq́ illi præcipuè coalitũ indicarent:quod licet in animantium omnium, nedum in omni brutorũ genere conſpiciatur:neſcio quo pacto tamen longè magis brutum,in ſue plurimùm apparere:vnicuiq́ manifeſtum eſt. Hic verò ſenſus rationi plerunq́ ſeſe conſtituit aduerſariũ,non aliter quàm materiæ ratione habita,corpus animę tam multis in negocijs reluctatur: de quo præclara Platonis, Phædone, ſententia, τῷ μὲν θείῳ, καὶ ἀθανάτῳ, καὶ νοητῷ, καὶ μονοειδεῖ, καὶ ἀδιαλύτῳ, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως, καὶ κατὰ τ' αὐτὰ ἔχοντι ἑαυτῷ ὁμοιότατον εἶναι ψυχὴν, τῷ δ' ἀνθρωπίνῳ, καὶ θνητῷ, καὶ ἀνοήτῳ, καὶ πολυειδεῖ, καὶ διαλύτῳ, καὶ μηδέποτε κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχοντι ἑαυτῷ ὁμοιότατον αὖ εἶναι σῶμα. Animã quidem perquã ſimilimam eſſe parti ei quæ diuina eſt, & immortalis,intelligibilis,vniformis,& inſolubilis,& eodẽ ſemper modo circa eadem habeat:corpus verò identidem ſimillimũ humanæ,& mortali,& incognito,& multiformi,atq́ diſſolubili,& quod nunquam circa eadem, eodem habeat modo. F Ex argumentis aũt huiuſmodi,quicquid apud Philoſophos altercationis eſt in explorandis naturæ ſecretis,emanauit,alijs rationem rerũ, alijs ſenſum præferentibus,eam illis incorruptibilem perinde ac animam eſſe aſſerentibus,his hunc cogitationi,veluti & ipſos corporis affectus,propinquiorem eſſe concertantibus. Quare minimè mirum eſt Ægyptios, & qui diſciplinam eorũ ſecuti ſunt,in contemplandis ijs potiſſimùm quæ à corporibus diſſeparata viderentur,occupatos,porcum quippe animal ſenſui tantùm deditũ aſpernatos eſſe: quippe qui corpus identidem ſuum met, vt in Papyro cõmonſtrauimus, minimi faciebant,eiusq́ alendi,curandiq́ negocium perexiguum ſuſcipiebant: ſenſui,quem falli in vnoquoq́ animantium facillimè poſſe ſuſpicabantur, parciſsimè fidem adhibebant: contrà verò Ariſtoteles,quiq́ eum ſequuti ſunt,ſenſum ita ſunt admirati,vt eum cogitationibus omnibus prætuliſſe videãtur.Sed noſtra nos ſignificata proſequamur.

VANILOQVENTIA.

AEgyptij autem ſacerdotes,vt apud Horum eſt, ſi vaniloquentiã hieroglyphicè

A phicè ſignificare vellent, & ſuem & auerſum Elephantum ſculpere conſuerunt, idq́ perinde erat, ac ſi rationem à brutali ſenſu auerſam oſtendere voluiſſent. Nam cùm Elephanti ſignificata Cõmentario ſuo conſcriberemus, eum in omni ferè virtutis numero, ſi de brutis hoc dicere liceat, rationis propémodum participem inueniẽbamus. Huic ſus opponitur, qui antipathię ipſius cogẽte vi, vſq; adeò eſt elephanto inuiſus, vt ab eo nullo poſsit cõcilio tolerari: ſed cumprimũ auditus fuerit eius grunnitus, fugam elephas arripere cogatur. Nota hiſtoria eſt, quemadmodum Megarenſes ab Antipatro afflicti, cùm ad manifeſtum exitium premerentur, vtereturq́ ille elephantorum robore, excogitarint porcos pice oblitos, & iniecto mox igne flammatos in elephantorum gregem immittere: quo facto validiſsimum Regis conatum negotio minimo irritum reddidere, victoria per ingenium ſibi comparata.

VIS ANIMI LABEFACTATA.

ANimoſum alioqui hominem, qui tamen improuiſa aliqua ſpecie ſit exterritus, per porcum & fugientem leonem exprimere quorundam inuentum

B fuit. Aiunt enim Leonem Suis congreſſum declinare: viſumq́ aliquando cùm ſuem aggrederetur, vt ſetis horrentẽ aſpexit, aufugiſſe. Sed enim hoc leoni haud quaquam accidit ob naturæ diſsidentiam vt elephanto, ſed ob horrificam Suis indignati ſpeciem, quam cogatur exhorreſcere.

SOPHISTAE.

ET vt, quod initio dicere cœperamus, proſequamur, ſacerdotes illi cùm nihil ęquè abhorrerent quàm inanes ſophiſtarũ nugas, & cauilloſas verborum argutias argumentorumq́ decipulas in naturę viribus indagandis, eiuſmodi notę hominẽ per ſuis hieroglyphicũ ſignificabãt. Eodem intellectu apud Hebræos ſuillã abſtinere præceptũ ait Philo, admonitosq́ nos ea diuina lege vt ſophiſtas euitaremus, per euitabilem huiuſmodi animalis impuritatẽ: illi enim acutiſsimis tantùm accuratiſsimisq́ rerum diſtinctionibus, quod per biſidam animalis vngulam interpretatur, quaſi luto inhæſitantes, ita illis adhæreſcunt, vt inde nunquam auelli poſsint, ſed ad extremam vſq; ſenectutem ibidem

C computreſcunt: nam & porci nihil illuſtre, nihil purum, nihil limpidum amant, ſed turbida tantùm, ſpiſſa & ſordida & fæculenta ſectantur: inq; his præcipuam ſtatuunt voluptatem.

A BONIS MORIBVS alienus.

PEr porcum itaq; inhęſitantem luto, vel, vt Cratetis intellectum ſequar, roſas cõculcantem diſpergentemq́, à bonis honeſtisq́ moribus alienum hominem indicabãt. Nam cùm Diuinę paſsim literę roſas & odorata omnia ponant pro vitæ morumq́ ſynceritate, ſusq́ ita roſas aſpernetur, vt de ijs qui ſiniſtro, prauo maleficoq́ ſunt ingenio dicatur, aptiſsimum excogitatũ eſt hieroglyphicum, ὗς διὰ ῥόδων. quo prouerbio Cratetẽ uſum aiunt opuſculo quod γείτονες vocauit. Quin uiuere in Arabia ſuillum genus ullo genere poſſe negant: quippe cùm ea regio ſit odoramentorum altrix, à boni cuiuſq; odoris hoſte meritò declinatur, & vt luculentiſsimè Lucretius,

Deniq; amaracinum fugitat ſus, & timet omne

Unguentum: nam ſetigeris ſubus acre venenum eſt, D
Quod nos interdum tanquam recreare videtur.
At contrà nobis cœnum teterrima cùm ſit
Spurcities, eadem ſubus hæc tam munda videtur,
Inſatiabiliter toti vt voluantur ibidem.

Eódem ſpectat quod Aſſertor noſter, Nolite, inquit, margarita veſtra ante porcos proijcere: eos qui ſcelerũ tantùm fœtoribus illuuieꝗ delectantur, porcos intelligens, putorem quippe omnem tanquam odorem ſuauiſsimum expetentes. Nam quod ad lutũ pertinet Ciceronis ſcomma eſt, actione in Verrem VI. Nam nos quidem quid facimus in Verre, quem in luto volutatũ totius corporis veſtigijs inuenimus?

DISTINCTIO.

AD hæc ſciendum, vngulam bifidam in Sacris literis electionis & diſtinctionis ſymbolum eſſe: quod apertius dicunt, cùm oportere ſacerdotem monent, vt lepram à non lepra ſciat internoſcere: ſcelerum quippe differentias, iuſtum ab iniuſto, & à curuo rectum, Horatius poeta diceret. E

COGITATIO.

RVminatio autem, vt in Ceruo dictum, memoriam & cogitationẽ indicat. Vtroꝗ aũt horũ opus eſt, ſi recto & ſapienti iudicio eſſe volumus: præſtandum quippe diſcernendi acumine: vnde aureum illud Pythagoræ præceptum, DE REBVS DIVINIS ABSQVE LVMINE NE LOQVARE. hoc eſt, dãdam eſſe operã diſciplinis, quę veritatis lumen ſubminiſtrẽt, ſi ſacra tractare volueris. Sed parum id profuerit, niſi & memoria, & iudicium, bonæꝗ mentis acceſſerit examinatio. Hinc exploditur ſus, qui licet vngula ſit fiſſa, minimè tamen ruminat. Tales ij ſunt, quanto hodie numero dij boni, qui licet recti prauiꝗ cognitionẽ optimè callere videantur, cœno tamẽ volutati cùm doctrinã ipſi ſuam ad rectam viuendi rationem minimè dirigant, optimè, vt Menander ait, periti praua ſectantur. Diuinarũ enim literarũ doctrina, vt cum Origene loquamur, non ſolùm ſacramentorũ debet ſcientiam cõtinere, verùm etiam mores geſtaꝗ informare diſcentiũ. Plerꝗ alij quoꝗ dixerunt, ruminare eſſe deuouere ſe ad legis meditationem: fiſſam verò vngulam habere, inter mundum & immundum F diſtinguere: hoc quidem literarum & præceptionũ peritiam habere, illud verò meditationem eſſe, & diuinæ prouidentiæ, qua rectè omnia diſpenſat, in omnibus cogitationem, quam veteres Prophetæ eructationem, vt noſtri reddunt, appellauere: vt, Eructauit cor meum verbum bonum: quancunꝗ enim virtutem à vitio ſelegerimus imitandam, eam continua repetitione mandere, & in habitum aſſuefacere debemus. Seligere verò eſt diuidere literam à ſpiritu, & quædam ſecundum hiſtoriam ſolam edocere, quædam ſecundum contemplationem, quędam verò ſecundum vtrunꝗ intelligere. Nam qui præſtare hoc idoneus eſt, ille mundus: qui verò vnius tantùm partis eſt particeps, immundus. Hæc Heſychius. Neꝗ diſsimulanda eſt Irenæi meditatio ſuper hoc loco, qui cùm proxime fuerit ad Apoſtolorum tempora, multa diuinæ illius ſynceritatis interpretamenta percepit: cuiuſmodi hoc poſito ex lege: Quęcunque ex animalibus duplicem vngulam habent & ruminant, munda eſſe: quæcunꝗ autem aut neutrum, aut alterum tantum horum habent, vt immunda ſegregari. Per mundos is eos intelligit, qui ea quæ de Patre & Filio tradita ſunt ab eccleſia, firmiter credunt, & in vtroꝗ requieſcunt, vtpote quę ſit eorũ firmitas quæ duplici ſunt vngula,

A gula, & inſuper Dei traditiones die noctuq; meditantur, cogitationes ſuas bonis operibus accommodantes, quę quidem præcipua eſt ruminantium virtus. Immunda autem, quæ neq; in Deum fidem habent, neq; traditiones eius meditantur, cuiuſmodi ſunt qui vocantur Ethnici, idololatriæ abominationibusq; dediti, nil ſynceerum, nil laudabile ſapientes. Ex eorum autem numero, qui quidem ruminant, vngulam verò duplicem non habent, Iudæi ſunt in primis, quibus quidem mandata Dei plurimùm in ore ſunt, ſed neq; Patrē & Filium agnóſcunt, neque ſenſum à litera diſtinguere ſunt idonei. Alij demùm duplicem vngulam habent, non tamen ruminant: quo in numero ſunt hæretici, qui ſacras ſemper literas euoluunt, argutasq; rerum finitiones peruestigant, & quicquid vel ineptè vel impiè ſentiunt, aliquo ſemper diuinarum Scripturarum dicto corroborare contendunt, ea tamen neſciunt, aut nolunt ad veri ſenſus examinationem conuertere, ad iuſtitiam, ad bonos mores dirigere quæ legerunt. Nam bona eorum pars & Patrem & Filium agnoſcere, colere, & toto mentis affectu venerari profitentur, quid tamen aut Pater aut Filius ſtatuerit, ne minimùm qui-
B dem meminiſſe volunt. Et ne longè exempla repetamus, cui nam hominū generi magis in ore eſt IESVS CHRISTVS, quàm ijs qui hodie concordiam vnanimitatemq; totius Chriſtianiſmi, quam vnam ſibi Ieſus Chriſtus Dei filius à nobis omnibus depoſcit, auerſantur, & admittere cane peius & angue vitant? Hinc tot piorum cædes, templorum profanationes, inceſtus, adulteria promiſcua, ſacrorum cenſuum direptiones, conciliandi ſe Deo contumacia, promiſſæ diuinitùs expiationis abnegatio, ſacrorum ferè omnium irriſio, & omnium quæcunq; dictu factuque abominanda ſunt, profligatiſsima expeditio. Quod non noſtri modò Prophetę præuidere, ſed Maro ipſe, non noſtri generis vates, diuinaſſe videtur, cùm hæc ſcribit oracula:

Hinc mouet Euphrates, illinc Germania bellum,
Vicinæ ruptis inter ſe legibus vrbes
Arma ferunt, ſæuit toto Mars impius orbe:
Vt cùm carceribus ſeſe effudere quadrigæ,
Addunt ſe in ſpatia, & fruſtra retinacula tendens
C *Fertur equis auriga, nec audit currus habenas.*

PROFANVS.

MEritò igitur per porci ſimulachrum Ægyptij profanum intelligebant. Suſq; tantæ apud Ægyptios abominationis erat, vt ſi quis eum vel incuria tetigiſſet, cum ipſis ſtatim veſtibus ad fluuium lotum abiret, ſubulciq; nullum omnino templum ingrederentur, connubioq; aliorum prohiberentur. Scythę quoq; ſues adeò cōtemnebant, vt ne alere quidem eos in regione ſua vellent. Apud Romanos Flamen Dialis porcum tangere ſine piaculo non poterat. Quid, quòd religioni, pietatis etiam noſtræ fuit pontificibus, ne de ſue cognomentum profiterentur? atq; ob eam cauſam inſtitutum vt Romanus Pontifex, quam primùm deſignatus eſt, honeſtum aliquod ſibi nomen aſſumat, more hoc à Sergio cœpto, cui cùm nomen à rictu porci eſſet incuria parentis inditum, ne vox ea cederet in religionis ludibrium, Sergium ſe vocari iuſsit. Neq; verò ſum neſcius, ex Ægyptiorum cognatione ſolos Panſelenos ſuilla in cibum vſos, propterea quòd aiunt Typhona cùm ſuem inſectaretur, ligneum ſepulchrum apud Panſelenon offendiſſe, in quo Oſiridis cadauer vitro conditum, vti gentis mos eius erat, aſſeruabatur, atq; eo prouectum odio, quod illi aduer-

ſus Oſirim peculiare fuit, membra eruta diſcerpſiſſe, mox in rei tam nefandę memoriam Panſelenos populos ex ſue conuiuia inſtituiſſe, quaſi liceret iam ſepulchro eo tam fœdè profanato, in profligatiſsimũ quodq; præuaricationis & contumaciæ genus prorumpere. D

NABVCHODONASOR.

INuenies in Diuinis literis Nabuchodonaſora, quem ναβοκοδρόσορον geographus Strabo appellat, Suis nomine vocitatũ Pſalmo LXXX. Vaſtauit vineã tuam Domine ſus ſylueſtris: idq; ea de cauſa, quòd in voluptatũ luto volutaretur, & quia omni ſpurcitiæ genere immundus eſſet. quanquam loco hoc nonnulli Salmanaſarem potius intelligi volunt. Nos autem per ſuem, vti ſuperius ex Heſychio dictũ, eum accipimus, qui quidem habet ſcientiam diuinorũ, ſed ea non rectè vtitur, vtpote quam incongruis polluat facinoribus, vitæ turpi atq; immundæ deditus: de quo Petrus, Præſtaret his iuſtitiæ viam non cognouiſſe, quàm ea cognita retrò reuerti, ſancta ſibi tradita diſciplina ignauiter derelicta: quandoquidem his verè accidit prouerbium, Canis ad vomitũ ſuum reuerſus: &, Sus lota in volutabro cœni. Omnes deniq; qui vel immunditię, vel gulę, vel B reliquæ incuriæ ſemetipſos dedunt, porcorum & canum vitam deſumpſiſſe lex intelligit, inquit Irenæus. Quin & idipſum nomen ὗς, opprobrij cuiuſdam indicium: nam vocalem ipſam υ Caius Iulius Romanus vbi de præpoſitionibus diſſerit, ad vituperationis pathos exprimendum idoneam eſſe dicit ex Hermetis ἐν τῷ κρυφίῳ λόγῳ, teſtimonio: additam poſtea fuiſſe F literam, noſtroſq; Fu dixiſſe. mox Fυſe, hodie paſsim Fy, cùm putoris aliquid perhorreſcimus. Facit ad hoc Pſalmographi teſtimonium, Saturati ſunt porcina: quam lectionem Eucherius ita agnouit, vt hieroglyphicum etiam eius interpretaretur: Iudæos quippe arcanis diuinæ legis prius inſtructos abſtinuiſſe profanis, porcina mox ſua, id eſt, priuatorũ dogmatũ immunditia, quam eis & Chriſtus obiectat, ſaturatos, dumq; negant Chriſtum, eandem impietatem, dicit, etiã ad ſuos poſteros tranſmiſiſſe. Gloſſa illa interlinearis vulgò dicta, minimè quidem contemnenda, immunditię hanc attingit, & pro reliquijs quas reliquerũt paruulis ſuis, addit: Dixerũt enim, Sanguis eius ſuper nos, & ſuper filios noſtros. Animaduerte tamen in Hebraico ſcriptum eſſe Beni, quod filios ſignificat, non porcinam. Sed enim ne à hieroglyphicis noſtris auocemur, argumentũ hoc de humanis hoſtijs à Iu- F daico populo immolatis, cõmodiori loco, in ipſo calce Operis, vbi multa huiuſcemodi repetentur, ſine vllius fortè moleſtia percurremus.

INDOCILITAS.

FVerunt ſanè pleriq; veterum, qui per hieroglyphicum Suis, indocilitatem intelligi voluere: nam apud Phyſiognomos Suilla frons, breuis quippe & hiſpida, capillis ſurſum verſus erectis, indocilitatis indicium eſt manifeſtiſsimũ: eſt enim animal maximè brutum Sus, nullumq; animalium magis indocile, cùm reliquæ omnes pecudes aliquid habeant, in quibus dum viuunt, vſus, vel induſtria, vel frugalitas proſit: ſuillum autem pecus nihil afferat vtilitatis niſi mortuum tantùm. quanquam Spartanorum inuentum fuerit porcos in pugnam inſtruere, & ad bellandum idoneos reddere: porcorũ enim marium ludicra certamina, perinde ac etiam coturnicum, in eorum Phœbeo pueri faciebant, illis ad hunc morẽ educatis inſtructiſq; magno rei bene gerendæ augurio ijs præſumpto, quorum porci viciſſent. Eius tamen indocilitatis ergò Marſias, qui Apollinem in Muſicæ certamen prouocauit, ſuillam fertur caudam poſtmodum ha-

buiſſe,

A buiſſe, quippe quòd temerarius eius conatus turpiter illi ob imperitiã ceſſerit. Et Philoſtratus Arcadas rudes appellat, & ſuibus ſimiles, tum ob alia multa, tum quòd arborũ fructibus vti ſues plurimum turgeant, ſintq́ue, vt ait Horatius, fruges conſumere nati. Eadem ratione ex hara productũ, non ſchola, ait M. Tullius in Piſonem, indoctũ & illiteratum ſignificare volens, quod allatum fuerat. Quin & Hippocratis Coi, Medici illius clariſsimi filij, ob indocilitatẽ & incomptos mores à Comicis proſciſsi, ſuem ſapere ferebantur: nõ ſecus ac Varronem ipſum, tantæ virum eruditionis, Palæmon Vicentinus grammaticorum dicaciſsimus, literarum porcum vocitabat: ipſe enim hunc literatum quidem, ſed ſine delectu, intelligi voluit, quòd omnia dum ſciri expediret, in faſcem cõijceret maiore curioſitate, quàm iudicio, nihil ſatis penſi aut conſtituti habens, quid, aut quantũ diceret. Quanquã, vt initiò diximus, Palæmonis dictum in Varronis laudem, ob doctrinę copiam & varietatẽ, qui lautiſsimus ac ſuauiſsimus fuerit animorũ paſtus, modeſtiæ cauſa propoſuerimus intelligendũ. Ceſsit denique res in prouerbiũ, vt cùm imperitiſsimũ quenque eruditiſsimo cupiã ſeſe conferre
B viderimus, Sus Mineruã dicamus: quod ita Theocritus expreſsit, ὗς ἐπ' ἀθηναίαν ἔριν ἤριζεν. Et eodem ferè intellectu quo aſinus ad lyram, σάλπιγγος ὗς ἀκούει. Subijciamus & illud, ὗς ἐκώμασεν, de ijs qui faciũt quid ineptè admodum & imperitè: nam illud, Sus Mineruam, Feſtus Pompeius exponit, cùm is id docet alterum, cuius ipſe eſt inſcius. Atque vtinam, mi Fabi, prouerbium in me non retorqueatur, qui de his ad te ſcribere ſim aggreſſus, & pleraque etiam alia argumenti huiuſcemodi cõmentaria ad aliorum inſtitutionẽ elucubrarim. quid enim (dicent naſuti plerique viri) ſibi vult aulicus vir iſte cum Cõmentarijs de ſacris Ægyptiorũ literis? quaſi non ſatis ſit ad multarum rerum elegantem declarationem Tullius, ad eruditionẽ Plinius & Plutarchus, ad ſcientiã Plato vel Ariſtoteles, totq́ue alij Græci atque Latini ſcriptores, qui nihil intactum reliquerũt, quibus legendis ætas nulla, quantumuis longa, ſufficiat. Sed quid agerem, ſi quando mihi temporis aliquid ab officijs vacuũ relinquebatur? luderémne alea? aut latrunculis? aut alio quopiam inſaniendi modo? At nunquam ita otioſus fui, vt vllum mihi ludi genus placere potuerit. venaretur, confabularetur, aut quid aliud ciuile faceret,
C quo ipſe ſibi nõ inuiſus eſſet, & nulli moleſtus viueret, neque nos nugis obtundere cogitaret. Atqui hæc mihi alea cordi ſemper & pila fuit, hæc venatio, hęc confabulatio mea: inuitum neminem ad lectionem traho, mihi ipſe luſi, inuidia nulla ſit, ſi vnuſquiſque ſua nouerit ire via.

STVPIDI TARDIVE.

PAri cum Arcadibus ratione Bœotios, quòd ventri & gulæ ſupra modum dediti eſſent, craſſaq́ue hinc Minerua præditi mentis tarditate laborarent, ita cognominatos aiunt autores non ignobiles, Achæus, Eubulus, Mneſimachus, & Alexis: vnde adagium ὗς Βοιωτία. Et apud Pindarum & Cratinum conſtat Bœotios ſues aliquando nuncupatos, propterea quòd Hyantes, qui expulſi fuerunt à Cadmo, eam olim regionem incoluerint, ſumpta inde cauillandi cauſa, vt pro Hyantibus, Hyas, hoc eſt, ſues eos populos appellarent. Sed & alij quoque gentem eam voracitati deditam atteſtantur. Porrò Pindarus Olympijs, fugere ſe ait ſuem Bœotium, probrum ſcilicet ſtupidi & ſtolidi, quod inflictum erat ſui generis hominibus.

LVXVRIOSAE DElitiæ. D

PEruetuſtum autem fuit apud hieroglyphicos
Ægypti ſacerdotes, delitias, victus luxum, & la-
ſciuiam, ex porci ſimulacro ſignificare. Argumen-
to eſt columna in æde Thebis Ægyptijs olim ere-
cta, in qua plurimæ in Menin regē execrationes de-
ſcriptę erant, qui primus omnium Ægyptios à parſi
monia ad luxuriam, à modeſtia ad intemperantiam,
à virtute ad effœminationem illexit: quapropter ſi-
mulacrum eius Porcum eſſe voluerūt. Meritò itaq;
Rhadamanthus apud Claudianum huiuſmodi ge-
nus hominum petulans, ingluuioſum, & vorax, in
ſues condendos damnat eo loco:

At qui deſidia ſemper vinoq; grauatus,
Indulgens veneri, voluit torpeſcere luxu,
Hunc ſuis immundæ pingues detrudit in artus.

At Xenophon Socratem ait in conuiuijs, ad quę nō niſi coactus accedebat, tem- E
peratè ſemper atq; parciſsimè cibum cepiſſe, iocoq; dicere ſolitum, Circen mul-
tis huiuſmodi appoſitis homines in ſues conuertiſſe: Vlyſſem verò mutari mi-
nimè potuiſſe, quòd Mercurij memor eſſet, qui conſilium ei dederat, tum ſua-
met parſimonia & abſtinentia vteretur. Tale aliquid apud Muſonium libro de
Victu legas. Plotinus quoq; cùm animal hoc maximè voluptariū agnoſceret,
vbi diſſertit de Palingeneſia, in id eos reuerti dicit qui vitam omnem in libidi-
nibus & voluptatibus egerint. Epicurus, qui felicitatem in huiuſmodi vita po-
ſuit, ſcitè notatur ab Horatio, qui ſectatores eius cognomento Porcorum nomi
nauit, Epiſtolis:

Me pinguem & nitidum bene curata cute viſes,
Cùm ridere voles Epicuri de grege porcum.

G A N E A.

SAnè quantum ad eius animalis carnem pertinet, delicatam cœnam apud Ar-
cadas Hecatæus, vt apud Athenæum legere eſt, ex maza & ſuilla carne de-
ſcribit. Verrius ait à Suilla veſci carnibus cœptum, quòd animal id nullius eſſet F
vtilitatis. Nam vt Varro animam illi pro ſale datam aſſerebat ne putreſceret: ait
Chryſippus, nihil porrò ſus habet pręter eſcam, nullumq; animal pluribus & di
uerſioribus condimentis idoneum. vt nō temerè T. Quintius Romanorū Im-
perator (ſunt qui T. Flaminium ponant) dum apud Chalcidenſem hoſpitem di
uertiſſet, variaq; ſibi appoſita fercula obſeruaſſet, admiratus fuerit vnde ei ſolſti
tiali tempore tam varia & tam multa venatio contigiſſet: Atqui, inquit hoſpes,
omnes iſtiuſmodi dapes ex ſue domeſtico fuerunt. Tum (quod addidiſſe non
pigeat) promptè Quintius, & acutè: Talis eſt, inquit, ædepol Antiochi exerci-
tus, cataphracti alij, alij velites, alij haſtati aut legionarij phalange compoſiti, ve
rùm omnes Syri ſunt. Porrò nihil, vti ſuprà dicebamus, ea carne parabilius, & o-
mnium epularū vſui magis expoſitum: nam quinquaginta propè ſapores ex eo,
teſte Plinio, excogitatos ſuprà memorauimus, neq; alio ex animali numeroſio-
rem ganeę materiam ſuppeditari. Hinc apud Comicos, lurcones, paraſiti, ganeo
neſq;, ſerui, ſuillam ſemper ſibi depoſcunt, pernam, glandem, ſumen, callum, pe-
nitam offulam, & ſimilia. Et ſeruus ille Plautinus cùm ſe ſolum domi ac ſine ar-
bitro relictum iri ſperaret: Quanta, inquit, pernis peſtis erit, quanta lumbis. Ga

lenus

A lenus porrò ſuillam carnem cæteris laudabiliorem facit. Auerroës quoque porcinam, carnem, ex Auicennæ placitis, cæteris præferendam aſſeuerat, veluti hominibus natura cognatiorem: & humanum ſuillumque ſanguinem in omnibus exactam habere ſimilitudinem, perinde ac etiam carnis eandem eſſe rationem, optimi quique medici ſcriptis prodidêre.

CIBORVM VARIETATE SATVR.

APud aliquos inuenio, hominem ciborũ varietati deditũ per paſcentẽ ſuem ſignificari: facilè enim is vnicuique aſſueſcit cibo, neque ſuis parcit fœtibus, neque ab humanæ carnis eſu refugit: os enim porci vulgus prouerbio appellat quaſi rotundum, & quod nullo eſcæ genere abſtineat, omnia voret, omnia auiditate deglutiat, nihil quantumuis putre atque impurum horreſcat: ita denique animalia hæc gaudẽt pabuli mutatione, & copia, implenturque carne, & obeſiores facti mirificè opimantur ipſa cibi varietate, cuiuſmodi menſam Plato Syracuſanã vocat, καὶ σικελικὴν ποικιλίαν ὄψον, epiſtola quadã ad Dionis amicos nominauit. Vnde etiã Horatius inter delitias eas quas Ode prima libri tertij recenſet, Siculas e-
B tiã dapes ponit, cuiuſmodi diſtentũ ingluuie Dionyſiũ minorẽ Ariſtoteles refert Politia, quem nonnunquã ad nonageſimũ vſque diem ebriũ perſeueraſſe tradunt. Neque abſimilem huic Heliogabalum Lampridius inceſsit, qui nunquam minoris quàm centũ ſeſtertijs cœnarit. Vnde centenarias cœnas Septimius Florens, Apologetico, vituperat, cùm alioqui centenariæ cœnæ à centũ aſsibus ex ære dictæ ſint, vt Grammatici veteres interpretantur. Sed de ſeſtertijs alibi.

SALACITAS ET ÆSTAS.

EST & ſalacitatis ſignum ipſa Sus, qua pecude, ait Cicero, nihil genuit natura fœcundius: neque aliam eius improbitatis cauſam afferunt, quàm & multiplicem & aſsiduã voracitatem, cùm longè aliter euenire in agreſtibus videamus, quippe qui ſemel, & eodem ferè omnes die, vt Plutarchus ait, æſtate ſcilicet incipiente, fœtum edant: vnde vulgatum eſt dicterium, non expectãdum vlterius pluuiam cùm ſus pepererit. Itaque nonnulli ſuem hanc pro ęſtate ponunt, de quo quidem verſus vulgatus à Plutarcho recitatur:

μηκέτι νυκτὸς ὕψι ἥκει τίκῃ ἀγριοτόρα σῦς.

Domeſticæ verò & ſæpius, & quocunque tempore pariunt, propter eam quam
C diximus pabulorũ vbertatẽ, quę geniture redundantiã plantis etiã, nedum animalibus affatim ſubminiſtrat. Eandem in homine ſalacitatis cauſam tradit Empedocles. Hinc ait etiam Euripides, ἐν πλησμονῇ τοι κύπρις, ἐν πεινῶντι δ᾽ οὔ, vult crapulatũ Cypris, haud famelicum: quod ab Achæo ſumptum, qui multò antè dixerat, πεινῶσι γὰρ ἡ κύπρις πικρά, amara Cypris eſt eſurientibus. Noſtri dixerunt, Sine Cerere & Baccho friget Venus. Sanè quidem Ægyptij mortuorũ ventres eximere, & in ſole diſcindere ſoliti ſunt, vt qui ſcelerum omnium cauſa eſſent, atque ita vel expiarent, vel vti de impulſore pœnas ſumere viderentur. Huic verò ſalacitati congruere videtur illud quod χοιροπωλεῖν verbum à porco finxêre, quod corpus proſtituere, quæſtuique exponere ſignificaret. Apud Ariſtophanem χοῖρον, id eſt, porcum, pro muliebri natura poſitum inuenies: ac noſtri identidem porcũ virgineum inguen blando & iocoſo vocabulo appellauêre. Iidem ſubare dicũt nequitiæ verbum, quo Epodis vtitur Horatius ad rem impudicam trãslatum, quod eſt perditè impudenterque & brutorum more commiſceri.

ANNORVM CERTVS NVMERVS.

IN portentis verò porcellos ſupra mammarũ numerum editos, tot annorum

eſſe ſignificatores volunt, quot numero nati ſunt: ideoq́ porcam eam quæ Lauinij triginta capitum fœtum peperit, portendiſſe volunt, XXX annos illos exigendos fuiſſe priuſquam Lauinienſes oppidum Albam cōderent: párere enim opórtet porcas quot mammas habent, vt obſeruat Varro: ſi minus pariāt, fructuariā idoneam non eſſe: ſi plures, portentū. Eius autem Suis quæ fuerit Æneæ portēto, ac porcorum veſtigia, ſuis adhuc temporibus apparuiſſe, affirmat Varro. Idem, quòd eorū ſimulacra ahena in publico loco ſtatuta erāt, & corpus matris à ſacerdotibus quaſi in ſalſura fuerit oſtentabaē. Ita nullo vnquā tempore defuerūt, qui ſub diuini cultus velamento, huiuſmodi aliquo inuento rudes inſipientiū mentes per ſuperſtitionē modò hanc, modò illā deludere cogitarint. D

LATRO.

NEq́ quidem prætereunda Sus eſt tot antiquis ſcriptoribus celebrata, quā Cromyoniā nuncupatam, vt prædictū eſt, Theſeus dicitur ſuſtuliſſe: cuius rei meminit Plutarchus & Strabo. Sunt qui fabuloſe, vt eiuſmodi pleraq́, certamen id à Græcis confictum putent: fuiſſe verò hanc mulierem quę latrocinijs E regionem omnem infeſtaret, nonnulli prodidēre. Sunt qui Aprum Pſalmo 79. Exterminauit eum aper de ſylua, pro cacodæmóne intelligant. Sunt qui Veſpaſianum præmonſtratum velint, qui Iudæos bello afflixit. quodq́ ſequitur, Singularis ferus depaſtus eſt eam, Titum hunc eſſe aiunt eius filium, qui aſſumpto ad imperium patre, profectoq́ Romam ſolus remanſit, Hieroſolymamq́ oppugnatione conſumpſit. & ita Eucherius accipiendum cenſet.

IMPETVS.

QVid verò illud, quòd omnium poëtarum conſenſu, impetus & bellica ferocitas per ſuem, verùm eum agreſtem, indicatur? Ferocem enim bellatorē ſi velint inſigniori aliquo vocabulo honeſtare, Apro eum ſimilem dicunt. Apud Ariſtophanē Lyſiſtrate, mulierū chorus, ſi per Deas, inquit, hódie me cōmoueris, ſoluā ego ſuem meum. Et eadem comœdia Laconū chorus minatur ſe cum Leonida tanquā apros irruturū. Nam pugnacitas vſqueadeò illi propria eſt, vt prouocatus à venatore minimè fugiat, ſed vltrò pugnā capeſſat, & in oſtentata tela nihil veritus irruat: vnde in prouerbiū ceſsit, cùm de audacibus aut nimiū promptis loquimur, ad nos venire per haſtā vt ſylueſtrē ſuem. Romani noſtri, vt ſæpius animaduerti, venatores eos ignominia notant, qui feruente iam venatione Apro conſpecto, illum non illicò prouocauerit: atq́ hinc de eo qui ſibi rixas contentionéſue quærriat, ἐν ὑῒν dicitur. Harum rerum cauſa extremæ Germanorū gentes Æſtyi appellatę, pro armis formas aprorum olim geſtare ſolitę, vnà cum Matris deorū inſigni, qua ſuperſtitione etiā inter hoſtes ſeſe tutos arbitrabantur. Apri porrò vim, & fulmineū illud robur admiraē Oppianus: quandoquidē in venatione oppreſſus, tādem cùm occubuerit dētes vſqueadeò ignitos præ ſe ferat, vt ſetæ de collo adhuc trepidantib. auulſæ, dentibusq́ admotæ, quaſi prunis ardentibus applicitæ concriſpentur, ſicq́ propius adhæreſcant cōcrementur. Sanè canes ſi tunc temporis eius dentes attigerint, attacti cutem perpetuis ſtigmatibus inuruntur. Tantam hanc tamen belluæ iſtius ferocitatem & impetū (vt τὸ πάρεργον hoc dicā) facilè declinari poſſe docet Democritus, qui eos ab Apris impeti negat qui cācri vngulas ac pedes alligatos geſtarint. Quòd verò aprum hunc vniteſtem Homerus dixit, haudquaq́ huiuſmodi coitus raritatem, vt aliqui putant, indicat, ſed hiſtoriam ipſam, quam veriſsimā eſſe dicit Ariſtoteles: plerunq́ enim inter paſcendum eò quo defertur impetu truncis & ſti-

pitibus

A pitibus acutis teſtes atterere, vt vix vnus interdum relinquatur incolumis.

ÆSTAS ET HYEMS.

AEſtatem per fœtam ſuem ſignificari tã ex hiſtoria, quàm ex vulgato dicterio docuimus. Nunc cur Aper hyemale tempus hieroglyphica imagine ſignificaret, referendum. Hyemis vtiq; facies hiſpida eſt, aſpera & horrida: hiſpidus, aſper & horridus eſt Aper. Humida, lutoſa, pruinoſaq; hyems eſt: humidis, lutoſis pruinoſiſq; locis Aper delectatur, quibus dum fruitur, oblaſciuire ſibi maximè omnium videtur. Adde quòd hyemali fructu, quippe glande, paſcitur. Adonin ab Apro confectum, mythologi prodidêre, quem Venus luget inſolabiliter: id quid ſibi velit, operæprecium fuerit explicare. Adonin myſteriorũ interpretes ſolem eſſe autumãt. Hemiſphæria duo ſtatuunt Aſtronomi, lucis vnũ, tenebrarum alterum. Fines deſcribunt in Zodiaco hemiſphærij ſuperioris ab Arietis puncto primo ad Virginem vſq; permeatã, inferioris à Libra ad extremos vſq; Piſces. In ſuperioribus autem his ſignis maior lucis participatio, in inferioribus longiores tenebræ. Incolit elegans Venus ſuperius hemiſphærium, B lutulenta ſus inferius. Cùm igitur ſol nobis excipi videtur à tenebris, Adonis ipſe conficitur: hinc reliquum eſt vt Venus luctu & mœrore contabeſcat, quæ luce quam amabat priuata, lugubrẽ quodãmodo pallã induere cogatur. Hinc idẽ apud Ægyptios longè quęſitus Oſiris, & Cereris tandẽ inuentus diligentia.

VENVS.

DIu verò apud Ptolemæũ cognomento Aſſertorem diſputatũ ferunt à periti ſsimis viris de Plutone, declaratumq; demũ eſt eundem eſſe & Oſirim & Plutonẽ. Cererem autem eandem ac Venerem haberi: cui cùm nitor & munditia ſit cordi, meritò ſibi proponit ſuem ſemper abominabilem, animal vti manifeſtum eſt, ſpurciſsimũ, quod in Adonis elegantiã vſqueadeò ſæuire geſtat. Sanè apud Sicyonios, cùm victimarum omnium femora Veneri adoleri ſolita eſſent, vnius tantùm Suis ob huius facti memoriã femora nõ adurebantur. Quoniã verò Venerẽ hîc eam ponimus quã Cœlitẽ appellat Plato, quę pura, nitida, lucis ac ſplendoris ſtudioſa eſt, non humilem vulgaremq;, quæ ſuæ ſibi conſcia turpitudinis in antro ſecubat, fornicibus & arborum vmbris ſepta, minimè abſurdũ eſt quod ex veterib. nõnulli tradidêre, ſuillũ genus adeò inuiſum Veneri, C quòd immũdiſsimi ſunt ſues ex omni manſueto pecore, vti ſuperius oſtenſum.

ADONIS.

QVa demum effigie oſtentaretur Adonis iſte in hyemalis temporis hieroglyphicum, recitare non pigeat. Simulacrum enim eius in Libano monte olim tali habitu viſebatur, obnupto ſcilicet capite, ſpecie triſti, faciem manu lęua, dextra amictum ſuſtinente, in quem lachrymæ confluere videbantur: quæ omnia ſpeciem hyemis deſcribunt.

CHAOS.

ET quoniã ita ſunt mortalium ingenia, vt quod ab vno aliquo ſcriptore ſit excogitatũ, aut memoriæ mandatũ, nunquã alij deſint qui priorũ induſtriã labefactare conentur, ſunt qui tradant Ægyptios non ea de cauſa ſuillo generi pepercíſſe quòd impurum id eſſe decreuiſſent, ſed venerationis ergò, quòd animal id tenebrarum ſymbolum haberetur: cumq; illi tenebras longè antiquiores luce prædicarẽt, cuiuſmodi quippe erat illud quod dixêre Chaos, inanis, bruta, & ſtupens materia, formæ expers, ac tenebrarũ omniũ conceptaculum, eaq; de cauſa porcum tenebrarũ & cæcitatis ſimulacrũ eſſe profiterentur, quòd oculos

ita ſupernè obumbratos ſupercilij prominentia ſortitus eſt, vt cœlum tot lumi- D
nibus inſigne, tot lampadibus illuſtre, nunquã intueatur, cernuus verò ſemper humũ deſpiciat, terram inquam ipſam, & noctis & totius obſcuritatis parẽtem vnicè contempletur: congrua admodum viſa eſt ſimilitudo, & vera ſympathia, vt qui tanto cultu tenebras proſequerenẽ, animal auerſum à luce identidem ad mirarentur: nam ea quoq; de cauſa Crocodilum, vt loco ſuo dictum, pro Deo coluerunt. Porrò Alexander Aphrodiſieus ſuem ait pronum adeò ciboq; dedi-tum, vt ſi fortè ſurſum aſpicere cogatur, protinus ſtupore perculſus ſileat ob inſolentiam. Addunt hepar eius imminui caua Luna, atq; cõſenſum cum ea quendam habere. Lunæ verò ſunt pulla omnia dedicata.

PORCI CVLTVS.

QVinimò adijciunt, nõ Ægyptios tantùm id honoris porco habitũ voluiſſe, verùm alias etiam gentes porcum inter nùmina collocaſſe. In Creta enim ſacra erat ſus, quòd creditum ſit animal hoc naſcenti Ioui mammam ſummiſiſſe, puerilq; vagitum, ne audiretur à quopiam, grunnitu peruiciſſe: licet hoc Amal- E
theæ capræ aſsignent plurimi, vſqueadeò nullum apud vetuſtatem illam totius imperitam veritatis, tam impudens mendacium erat, quod vanitas eorum temporum non admitteret, & religioſiſsimè approbaret.

MILITARIS ORDO.

POrcum ſanè Romani inter ſigna militaria nõ ſunt admittere dedignati, quæ quintum obtinebant locum, & inſtructæ aciei rationem figurámue quandam, porcinam frontem appellabant.

IOVII.

IN geſtaminibus verò militaribus Romanorũ quæſierit fortè aliquis, quid ſibi velit ſus coloris rufi, habitu quodam ſedentis, poſitis quippe clunibus, ac reliquo corpore ſurrecto, quæ ſpectatur in cæruleo clypeo, cuius marginem ruber ambit circulus. Inſigne hoc erat eorum ordinum qui IOVII appellabantur, Diocletiani principatu, & ſub illuſtri viro Magiſtro peditum nuncupato militabant.

HONORIANI.

IN eadem igitur Romana militia præferebatur & albus clypeus, cuius aureus F
erat vmbilicus à luteo circulo circunſcriptus. Circulo innitebantur dimidiati porci duo coloris praſini, alter alterũ inſpectantes. Inſigne hoc erat eorum militum qui Honoriani vocati ſunt ab Honorio principe inſtituti, hiq; ſub Magiſtro equitum ſtipendia faciebant.

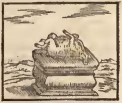
AGRICOLA.

SEd vt ad Aegyptios redeamus, ſunt qui aliam etiã affirment cauſam cur animal hoc Aegyptij voluerint inuiolabile: nempe quòd apud eos porci agricolationis vſum præſtarent, frumentariamq; rem alicubi ſolis eorum operis adiuuarẽt. Nam qui, vt Exodus ait, propinquiorẽ Nilo regionẽ accolunt, quę ſatis mollis & irrigua eſt, nullo aratri, raſtriue aut ſarculi vſu freti, ſuillibus tantũ veſtigijs terrã ſubigũt, exundante ſcilicet Nilo remolleſcit terra, cumq; redierit in alueũ ſementẽ faciunt, inde porcos abigẽtes occulunt & terræ mandãt, dum illi & rictu terrã ſubuertũt, & ſparſa per agrũ ſemina pedibus occulcãt. Sanè Latini vtiliſsimũ ſatis ſulcũ porcũ appellauere, rarũ eum ſcilicet, qui deducitur aquę deriuandę gratia, quippe vt aquã frumẽtis nocere prohibeat. Inde veteres por-

care

A care pro prohibere vſurpauerũt, quamuis Varro elatã terram inter duos ſulcos ideo porcã vocari dicit, quòd ea ſeges frumentũ porricit. Sic cùm diјs exta dabant, porricere dicebant. Quoniam autẽ mirificè inter ſe congruũt hieroglyphica cum ſacrificiorum ritibus, quòd vtraq; iјſdem cauſis plurimùm inniti videantur (nam vti paulo antè poſitum eſt hieroglyphicum vaniloquentiæ per porcũ, quem elephantus auerſetur: in ſacrificiјs identidem immolatur porcus ab laborantibus delirio verborum, atq; etiam inſania, & quod terrenis præcipuè ſenſibus addictus applicitusq; eſt, ſponteq; & voluptuoſe admodum inhæſitat luto laſciuiæ, turpitudinumq; ſimulacrum habetur. Idem in ſacrificiјs Maiæ, & dis terrenis offertur: & ita demùm in pleriſq; aliјs hieroglyphicis, idem conſenſus eſt) non incongruam rem me facturum exiſtimaui, ſi de porcorum immolatione plenius quædam appoſuiſſem: ab eo autem quod delirio ſuper nuper attigeramus, incipiam.

DELIRII PIACVLVM.

IMmolari ſiquidem porcum ab laborantibus inſania verborumq; delirio, multiſcius Plautus indicat
B Menæchmis:

Nunc ipſi naturæ Deo mihi reſpondeas
Adoleſcens, quibus hic precijs Porci veneunt,
Sacres, ſynceri: nummum vnum en à me accipe,
Iube te piari de mea pecunia:
Nam ego quidem inſanum eſſe te certò ſcio.

In eandem ſententiam Horatius Sermonibus:

Immolet ecquis hic porcum Laribus.

quòd is inſania minimè laborare videretur qui diues, neq; periurus neq; ſordidus haberetur.

SACRIFICIVM.

SEd tam multis porrò myſteriјs Porcus ſacrificari ſolitus, vt animaliũ ſoli ſues θύται ἀπὸ τοῦ θύειν, quod immolare eſt, meruerint appellari: Latinè ſacres, teneri adhuc, & in veteri comœdia ſues myſterici nũcupantur, eaq; laudatiſsima erat hoſtia, ſi quis inuentus eſſet porcus, qui ſolidas vngulas non diuiſas haC beret. Quod ne cui mirum videatur, ſciendum eſt ex Ariſtotele, in Macedonia Æmatheolicas ſues vngui bus eſſe ſolidis.

SACRAMENTVM.

PEr porcum ſanè iurare Agamemnonem apud Homerũ legimus. Et pugiles certamẽ inituros iuxta Horciј Iouis ſtatuam in Elide mactato porco iurare ſolitos, ſine fraude ſeſe comparaſſe, tradit Pauſanias. Quin etiam iudices præfectosq; certaminũ eodem ſacro, & apud eandem ſtatuã iuraſſe tradit. Nulli verò porcum illum per quem illi iuraſſent edere licuiſſe: quare Talthibius Homericus porcũ quem Agamemnon pro iuramento ſtatuerat, arreptũ in mare præcipitem dedit. Addemus & illud, cenſores Romanos cõpleto quinquẽnio luſtrari ſolitos, ſacrificia de ſue, oue, tauro facientes, quæ vnica dictione SOLITAVRILIA vocabantur, vt obiter apud Pædianũ in Diuinationem corrigas, quod duabus locutionibus diſsitum legitur in vulgatis codicibus, Soli taurilia. Cereri autem porcus, vti dictum, in primis mactabatur, ſiue quòd paſtu ſegetũ & diſsipatione, magnas aruis inferat clades, vt apud Ouidium, *Prima putatur*

Hoſtia ſus meruiſſe mori, quia ſemina roſtro D
Eruerit pando, ſpemq́ intercеperit anni.

ſiue conciliandæ fœcunditatis gratia, cùm animal ſit (vt id identidem repeta-
mus) fœturæ admodum prolificæ. Adhiberi ſanè ſacrificio Cereali porcam au-
ream & argenteam nuncupatam, ait Atteius Capito, quæ etſi numero hoſtiarũ
non ſint, nomen tamen earum habere, alteram ex auro, alteram ex argento fa-
ctam. Propudiatus verò porcus dictus eſt, vt idem aſſerit Capito, qui ſacrificio
gentis Claudiæ velut pulpamentum, & exolutio omnis recontractæ religionis
eſt. Sed vt ad fœdus reuertamur, porco etiam cæſo ſaera fieri ſolita, quotiens in-
ter populos confecto bello, vel pax fieret, vel fœdera confirmarẽtur. Sed quod
Virgilius fœminino genere, Cæſa iungebat fœdera porca, dixerit, Quintilia-
nus quædã, ait, non tam ratione quàm ſenſu iudicantur: vt illud, Cæſa iungebat
fœdera porca. fecit elegãs fictio nominis: quòd ſi feciſſet, porco, vile erat. Quod
verò Seruius ait falſo dictũ à Virgilio, porca, quòd ad hoc ſacrificij genus por-
cus adhiberetur, Tranquillus vita Claudij, cum Regib. fœdus in foro icit, por-
ca cæſa, inquit: tametſi Liuius quoq; porcum ſtatuit. Sed enim apud Feſtum B
inuenies, hæc porcus, in ſaerorum Pontificalium libris ſcriptum eſſe. Porcam
autem dicit Veranius, quæ familiæ purgandæ cauſa Cereri itidem ſolita eſt im-
molari, quòd pars quædam eius ſacrificij fieret in conſpectu eius mortui, cu-
ius funus inſtituebatur. Extant autem etiam hodie ſacrificiorum huiuſmodi ve-
ſtigia Romano ſolo: nam veteri quodam inſtituto in defuncti memoriam cor-
bes ſuillæ carnis atq; etiam bubulæ in fruſta conciſæ oſtiatim circumferunt, ſin-
gulisq; ædibus fruſtum carnis vnum impendunt: quiq; lautiorem hanc faciunt
viſcerationem, panem & vini ſextarium adijciunt.

NVPTIALIA.

QVin etiam nuptiarũ initijs, antiquis regibus porcum mactare mos erat. Et
potentiores quiq; viri in Hetruria nuptialibus conuiuijs, nouæ nuptæ ma-
ritiq; Dis tutelaribus porcum immolabant, quod etiam priſci Latini & Græci
in Italia factitabant. Vnde is qui ſponſam ducturus cùm omnia apparaſſet, &
ſpe ſponſæ fruſtratus eſſet, exclamauit:

ἀπώλολεν γ' ὗς, καὶ τὸ τάλαντον, καὶ γάμος. F
Perijt quidem ſus, & talentum, & nuptiæ.

Hyſteria ſanè feſta erant quibus ſus Veneri mactabatur Argis inſtituta, cuius
rei meminit Callimachus: quanquã apud Sicyonios omne animaliũ genus Ve-
neri, vt alibi diximus, præter vnum ſuem ſacrificari ſolitum inuenias. Ariſtoph.
Sed veneri porcus non ſacrificatur. Cauſam ſuperius expoſuimus.

TERRA IVNOVE.

MActabatur etiam Maiæ, ſed prægnãs, quæ omnino terra eſt, & vt ait Cor-
nelius Labeo, nomen illi à magnitudine inditum: quæ etiam in ſacris Ma-
gna mater, & Opis vocabatur: cui ſceptrum etiam in ſiniſtra manu addeba-
tur, quòd eam Iunonis potentiam habere putabant. Quanquam ſunt qui Ma-
iam eandem & Proſerpinam interpretantur: ideoq; illi porca fieri, ſuemq; mo-
ri meruiſſe, quia ſemina, vti dictum eſt, pando eruerit roſtro. Proſerpinam ve-
rò eſſe vim ſegetum & frugum omnium per hyemem terræ abditam, per mitius
verò tempus in ſuperiori apertaq; regione commorantem, mythologi docue-
re. Maiæ autem porcus ſacer erat, quò illi cum alio quopiã nullo quàm cum ter-
ra quic-

A ra quicquam cõmune eſſe manifeſtius intelligamus, ſitqꝫ deniqꝫ, vt Flaccus ait, amica luto ſus: victimæ enim numinibus aut per ſimilitudinem, aut per contrarietatem immolabantur: qua in ſententia Virgilius dixit,

Et in verubus torrebimus exta colurnis,

in antipharmacum ſcilicet, vt hoſtia nocens eo itidem virgulto coquatur, quod vitibus nocet: nam ea de cauſa præceptum ab eodem fuerat, ne inter vites corylus ſereretur. quanqꝫ Feſtus colurnũ haſtile ex corno arbore mauult eſſe, quàm ex corylo: contrà verò Soſipater Cariſius colurnum barbariſsimum eſſe literarum tranſmutatione dicit, cùm ſit Corylus arbor: ita enim apud eum ſcribitur.

HVMANA HOSTIA.

Reliquum eſt vt de humanis hoſtijs loquamur, quando conſtat porcos id beneficij humano generi contuliſſe, vt pro nobis in huiuſmodi ſacrum ipſi ſuccederent. Nam ſcelera illa mactandorum hominum vbiqꝫ ferè locorum admiſſa, minimè fabuloſum: manifeſtum ſiquidem eſt eiuſmodi fuiſſe ſacrificium Tauricæ Dianæ, quod receptorum autorum fide teſtatiſsimum. Neqꝫ quidem
B Scythæ ſolùm hæc perpetrauere facinora, quos propter ingenitã barbaris ipſis feritatem id feciſſe minimè mirum videtur. Sed & Ægyptij antiquitùs tales Iunoni hoſtias immolarunt. Romani quoqꝫ ipſi Iouem quem Latialem vocabant, humanis hoſtijs coluerè. Iam Sicinius Dentatus multis certaminibus illuſtris, primus apud Romanos hoc ſacrum Marti fecit. Sedenim alios quoqꝫ fuiſſe dicit Athanaſius, qui poſtquam à bello victores redijſſent, captiuos per centurias diuiderent, deqꝫ ſingulis vnum deſumentes, eum Marti iugularent. Hinc Virgilianus Æneas Pallantis fatis manibus facturus,

Sulmone creatos
Quattuor hic iuuenes, totidem quos educat Vfens:
Viuentes rapit, inferias quos immolet vmbris,
Captiuoq́ rogi perfundat ſanguine flammas.

Diodorus aheneum Saturni coloſſum apud Carthaginem fuiſſe memorat, cuius brachia porrecta in gyrum erant, quicqꝫ ad eum peruenire adoleſcentes ſacrificandi cauſa cogebantur, in foueam ignis incidebant: hacqꝫ ſacrificij crude-
C litate diutiſsimè prolem ipſi ſuam illi mactauerunt Deo, qui & filios ſuos deuoraſſe perhibetur: mox cùm aliquando ſcelus abhorruiſſent, ſeruitia in hunc vſum emere inſtituerũt. Subſecuta inde peſtis eſt, mox obſidio grauiſsima, quare illi Saturnũ ſibi ſuccenſere rati, trecentos impuberes ingenuos ſacrificarunt: quãuis, vt in Lucernę hieroglyphicis meminimus, nõnulli ducentos tantũ ponunt. Galli etiã morẽ hunc ſacrificandorũ iuuenũ in Saturni cultũ D. Auguſtino teſte ſuſceperunt. Phœnices quoqꝫ atqꝫ Creteſes eò & ipſi prouecti ſunt inſaniç, vt filiorũ ſacrificijs Saturnũ ſibi placari arbitrarẽt, ne inhumanitatis iſtius nota vni Heliogabalo inuratur, qui humanas hoſtias libenter immolauit, lectis ad hoc pueris nobilibus & decoris per omnem Italiam, patrimis & matrimis, vt maior eſſet vtriqꝫ parenti dolor. Neque temerè Appion & Iulianus Apoſtata, & alij Hebræos carpunt, quòd humanis oſtijs abuſi ſint, cùm in ore omnium verſetur Iephtæ Galaaditarum principis deteſtabile facinus, qui contra Ammonitas profecturus vouit, ſi victor reuerteretur, illum Deo ſe immolaturum, quicunque primus de ſuæ domus foribus egreſſus occurriſſet ſibi: accidit verò vt re ex voto confecta reuertenti filia ſua vnigenita cum tympanis & choris

gratulabunda occurreret prima, qua conſpecta ſciſsis ſibi veſtimentis infelicita- D
tem ſuam & luctuoſam filiæ calamitatem miſerabiliter deplorauit: neq; tamen
impio abſtinuit ſacrificio; cùm generoſa virgo viriliter inſtaret, ne pater voti
reus fraudaret Deũ, duûm tantũ menſiũ implorata mora, qua in montibus vir-
ginitatem ſuam defleret: quo elapſo tempore ad patrẽ magno animo redijt, ſeq;
obtulit ſacrificandam. Sed id impiè Iulianus & Appion, quòd Iudęos omnes in
vnum eundemq; ordinem redigunt, atque adeò Chriſtianorũ quoq; inſtituta,
detortis præpoſterè horum exemplis, malignè admodum inſectantur, cõtuma-
cium & à diuino pręcepto præuaricantiũ moribus innixi, quos neq; nos vnquã
imitati ſumus, nec ab vllo vnquã pio ſuſcepti: idq; diſsimulant illi quod à regio
Pſalmographo tam acriter improbatur, vbi Pſalmo ſexto ſupra centeſimũ cla-
mat, præuaricatores quoſdã à vera pietate abalienatos eò dementiæ prolapſos,
vt & filios & filias ſuas cacodæmonibus mactare nõ exhorruerint: & vt rem ma-
gis exacerbaret, indignationemq; ſuam exaggeraret, eiuſdem ſtatim rei repeti-
tione facta, innoxium ait filiorũ ſuorum ſanguinem ab eis effuſum, & Cananęo-
rum ſimulacris oblatum, terra fœdiſsimè polluta, quæ ſcelus tantum, & vſque- E
adeò impiũ, execrari videretur. Quin & Chryſoſtomus, oratione cõtra Iudæos
tertia obijcit eis, quòd filios & filias ſuas dęmonijs immolarint. Negat hoc Ada-
mantius contra Iulianũ, ſed de ſacrificio piorum, & Deo ritè facientiũ loquitur,
nõ eſſe eos Iudæos intelligens, qui à legitimis Iudæorũ ſacris receſſerunt. Chry-
ſoſtomus præuaricatores taxat, quia dæmonijs ea faciebãt. Et tamẽ hodie ſunt

Iudæos etiam hodie humano ſanguine ſacra facere.

inter Iudæos qui cùm non poſsint Chriſtianę ſeueritatis metu homines immo-
lare, qua ratione tamen humano ſanguine ſacra faciant excogitarunt, eo quippe
à thermis, à cucurbitularijs quouis precio promercati: ita eo in vitreum aliquod
vas infuſo, & ad ardentes carbones admoto exciendis dæmonibus abutuntur,
quos appellarint, quoad ſanguis ille deferbuerit, ad mandata adſiſtentibus, &
ad omnia quæ ijs ſciſcitati fuerint reſpondentibus. Sed vt hęc non à Iudæis Do-
mini, ſed à malis & rebellibus ſactitata prætereamus, Porcumq; noſtrum iam
rude donaturi honeſta etiã miſsione pro meritis ornemus, quid ab eo beneficij
conſecuti fuerimus confitendum. Siquidem Diophantes Lacedæmonius, qui
de ſacris Deorũ opus admodum curioſum elucubrauit, porcũ ait loco hominis
immolari cœptum ab Athenienſibus: nam prius, vti dictum, qui centum homi- F
nes cecidiſſet, Marti hominem faciebat. Magna igitur ſuillo pecori gratia debe-
tur, cuius immolatione vita ſit humano generi condonata.

PIERIVS VALERIANVS AD LACTANTIVM PTOLEMAEVM NOB. SENEN. DE IIS QVAE PER GREGALIA QVAEDAM SIGNIFITVR EX SACRIS AEGYPTIOrum literis.

GRegalium nonnullorum ſignificationes ex Aegyptiorum adytis erutas, ſuper quibus multa, literatiſsime Lactanti, apud egregiè probum virũ Hieronymũ Mandolum Picolomineum cœnantes in amœniſsimis eius hortis, locuti fueramus, vt in commentarium redigerem ſuaſiſti, quòd argumenti raritas lectionem hanc faceret non iniucundam, &, vt addebas, etiam optabilem: quòd ſuper his Græci pauca admodum dixiſſent,

A *dixiſſent, Latini verò penè omnes huiuſmodi ſcientiam propémodum ignoraſſent, minimè quidem hi atq; illi tacituri, vel rem adeò doctam in tenebris & ſitu computreſcere permiſſuri, hæ ſi diſciplinæ tunc cognitæ fuiſſent. Quota enim ea portio eſt, quam vel Tacitus, vel Ammianus, vel Macrobius, & ſi qui alij talia curarunt, vix primis libatam labijs attigerunt? Suaſu igitur incitatus tuo, quæcunq; & hîc & illic comperiſſem, & ex veterum præcipuè numis potius quàm ex libris didiciſſem, in vſum tantùm aſſeruabam meum, quòd Principes, quos colimus, huiuſmodi antiquitatum cognitione delectari plurimùm animaduerteram, vt ſcilicet pro re quæ naſci poſſet, interdum haberem quod ſuper his non ineptè neq; imperitè dici videretur: quædam enim omnino huius generis eſſe mihi perſuadebam. Poſtea verò quàm & tu & Bartholomæus Carolus Picolomineus, neq; non Marius Bandinus, ſodales tui, tam emunctæ naris viri, quiq; vnà cœnabant, egregiè ipſi quoq; literati, induſtriam ſtudiumq; hoc qualecunque meum commendare cœpiſtis, tuq; præclara tot, quæ ſcitu iucunda in veterum numis obſeruaras, explicaſſes, eſſentq; omnes eo in argumento facti attentiores, facile impetraſti, imò, vt verius loquar, perpuliſti, ne iſtiuſmodi rei curam, quæ omnium literatorum ingenia videretur oble-*
B *ctatura, dedererem. Aiebas enim Latinos hac ſcilicet in re Græcis inferiores eſſe, quòd præter Marcum illum Varronem, & noſtrum Plinium, vixq; alterum ab eo, neglexiſſe quodammodo viſi fuerint eruditionē, quam Græci tam veteres quàm iuniores tanto ſtudio amplexi ſint, vt ne leuiſſima quidem contempſerint, & ita res tam publicas quàm priuatas minutiſſimè perquiſierint, eaſq; memoriæ commendare nequaquam erubuerint, vt nihil in protritis, curtiſq; etiam ſcrutis prætererint, cuius aliquam non habuerint rationem: hinc magnam antiquitatis tam in verbis quàm rebus cognitionē, ad noſtram vſq; ætatem perueniſſe. Fuiſſe noſtros ſeueriores, & ſublimiū tātùm materiarum amatores: accidereq; hinc, vt eorum multa quæ ad ritus, ad mores, ad rem domeſticam, ad negotij quotidiani vſum faciunt, per noſtrorum incuriam incognita nobis ſint: per Græcorum verò diligentiam, qui tam Latinorum quàm ſuorum res perquirentes noſtræ obuiam ierint negligentiæ, plurima nouerimus, quorū neminem eorū qui nunc eruditi habentur, pœnitere poſſit: & quæ plurima in hanc ſententiam diſſeruiſti. In hoc igitur ſtudium cùm, quantum per occupationes meas licebat, auidius incubuiſſem, multa conſcripſi commentaria, quæ tamen emendare non potui, quòd principum virorum, quibus addictus eram, negotia quæ tractabam, incœptum opus ſæpius interrupêre cogitationeſq; meas aliò omnes auertêre. Et quia te in primis impulſore factum hoc eſt, neceſſe quoq; tibi fuerit horum*
C *partem recognoſcere, polire, caſtigareq;, ne vel ego tibi fruſtra paruerim, vel tu vir admodum grauis rem nihili conſuluiſſe videaris. Quæ tibi obuenerunt ea ſunt, de quibus ſermo tunc noſter fuit, cùm vir rariſſimus Franciſcus Bandinus Archiepiſcopus veſter numiſmata in agro ſuo nuper inuenta magno numero in menſam noſtram iuſſiſſet effundi, in quorum bona parte, hirci, oues, arietes ſignati erant: traxere hæc reliquum gregem, vt vna viderentur caula poſſe commodè coërceri.*

DE CAPRA.

ESTO igitur prima de Capra conſideratio, quoniam ea vago laſciuoq; admodū ingenio prædita, & vorandi auiditate hac illac curſitans, locoq; ſtare neſcia, è grege prima omnium prodijt.

AVDIENDI PROMPTITVDO.

HOminem auditu præpollentem Aegyptij hieroglyphicè ſignificare ſi vellent, Capram ponere ſoliti ſunt, quam per aures perinde atque per nares ſpiritum & emittere, & viciſsim recipere vnà cùm Aegyptijs tam Archelaus quàm Alcmæon autores grauiſsimi prodidere:

quamuis opinionem hanc maximè reprobat Ariſtoteles, humanamq́ diligen- D
tiam id nulla adhuc diſſectione deprehendiſſe, aut ſenſu aliquo euidentiore con
ijcere potuiſſe, firmiter aſſeuerat: Ægyptijs tamen commentum placet.

CONSTERNATIO multitudinis.

Svnt qui multitudinẽ vniuſcuiuſq; caſu conſternatã obſtupefactamq́ indicare volentes, capram villo à mento dependente comprehenſam pingant. Accidit enim vt ſi earum vnam ex grege arunco eo apprehenderis, cæteræ ſtent veluti ſtupidæ, ſuos in illam vnam oculos conijcientes. Sunt verò qui loco hoc modò eryngium, modò moly, vel origanum etiã quærant, quem caulem ſi ouis capellâue paſcendo auulſerit, & in ſublimi conſpicuum erexerit, grex reliquus abiecta pabuli cura attonitus reddatur, neque

prius pabuli memor fiat, quàm caulis ille à paſtoribus ab ore pecudis abſtractus abijciatur. Cuius fabulæ autores etiam citant Ariſtotelem & Plutarchum. Nos hieroglyphicum de apprehenſa capræ barba, quam Opilius Aurelius ſpirillum vocari dicit, aruncum Plinius, ex Naturali hiſtoria deſumpſimus. E

PRO VITIBVS SACRVM.

QVid autem ſibi vellet hieroglyphicum ahenecæ capre inauratæ, quam Phliaſij tanto cultu proſequebantur, vt illi etiam preces allegarent, Pauſanias declarat. Quippe cùm manifeſtum ſit, ſydus, quã Capram appellant, exortu ſuo vitibus nocere, id honoris ei habitum voluêre, quòd, ne id accideret, ea potiſsimũ ratione caueri poſſe iudicarũt. Animal porrò id cùm ſit ex domeſticis omnibus damnoſiſsimum, lege in Acropolin Athenis adire prohibitum, morſu noxio vniuerſa germina abrodens, & vt more Iuriſconſultorum, ac prætorij edicti loquar, pauperiem faciẽs. Alij Baccho Caprum ob hoc mactare maluerunt, vt beſtia quę morſu peſtilenti vitibus maximè nocet, immolata, Deum vitibus conciliaret. Nam & Aſcolia ſacra, de quibus Virgilius: Vnctos ſaliêre per vtres, ea de cauſa Baccho ſunt inſtituta, quia vtres ex hircinis caprinisq́ pellibus fieri conſuerunt. Quoniam verò caper vitem abrodens eam veluti ueneficio vitiat: excogitatum eſt in Bacchi gratiam id in vtres ludibrium, vt ſcilicet eos flatu tumefactos per humum diſponerent, ſuperq́ eos ſaltationibus laſciuirent, vnde lubricitate pellis ſuopte pingui delibutæ pingues identidem fallerentur, pręcipitesq́ ſaltatores, ſine vllo tamen incommodo, conciderent, effuſumq́ omnium riſum excitarent. Eadem antipathiæ cauſa dictum à Virgilio autumant: F

Et in verubus torrebimus exta colurnis.

Corylos enim vitibus vicinitate ſua nocere, experimẽto compertum eſt: quamuis Feſtus colurna haſtilia ex corno arbore facta potius, quàm ex Corylo velit. Contrà verò inuentum eſt ex tam peſtilente in vites animali maximam capere vtilitatem, eiuſq; beneficio augeri vindemiam: ſiquidem apud Africanũ legas cornua caprarum numero tria circum arborem cui vitis maritata ſit, in terram affigi, acumine deorſum immiſſo, ore cornuum ſupra terram paululum extante, vt pluuia velut in vas influere poſsit, id factum vberrimæ fertilitatis in vitibus auxilium eſſe. Nihilo ſecius, vt idem Africanus autor, non morſus tantùm vitem lædit, verùm pulmo etiam eius contra vini vim arma capit, ſi aſſetur, & ebrioſo cuipiam in cibum detur: efficit enim vt vapor ille qui temulentiam inducit, retundatur, inaniterq́; difflet & euaneſcat. Quin etiã hircinus adeps, quo

falx

A falx putatoria obun cta fuerit, ne pediculi in vite generentur, prohibet, ab eo- dem proditum Africano. *Ne pediculi in vite generentur*

VNIVERSA MVNDI machina.

Hieroglyphicum erat & Panis ſignum, ex quo to- ta mundi machina intelligebatur: capripes enim erat, humana reliquum effigie. Inferior ea pars ter- ram hirtam & hiſpidam oſtendebat: humana verò læuitas atq; mollities, tranquillum & defæcatum æ- thera, mundi ipſius ducẽ. Huic inſuper illa in Nym- phas procacitas attributa, & nunquã ſatiata libido: mundus ſiquidem aſsiduè rerũ ſpecies progenerat, & humore plurimum vtitur, materia quippe genera tioni in primis & apta & cõmoda. Quare ſimulacrũ Panos tam ſyluis & agris, quàm hortis & fontibus & puteis vt tutelaris appo- nebatur. Commentitiũ verò eſt, quòd Pana nõnulli ita dictũ arbitrantur, quia Penelopes & totius turbæ procorũ filius fuerit, qua in ſentẽtia Theocritiana eſt B apoſtrophe ad Penelopen, Syringe, ὅν τίκτε ἰωυτῆς. quẽ quidem Epimenides ex Ioue & Calliſtone genitum aſſerit, poëmatibus: gemellos enim fuiſſe Pana & Arcada. Sed Ariſtippus, Arcadico, Iouis & Nymphæ Æneidos prolem agno- ſcit. Sed qui veterum fabulas ſpeciem quandam eſſe philoſophiæ autumãt, deli teſcentem in illis doctrinam ita ſolent explicare, vt Pana ideo dici velint, quòd, vti monueramus, ſimulacrum eius vniuerſi naturam exprimat: forma enim eius rebus quaſcunq; tuemur accommodata eſt. Cornua ſiquidem & Solis & Lunæ ſimilitudinem eſſe perhibent. Nam alibi cùm de Moſe loqueremur, radiatã eius faciem pro cornuta à nonnullis acceptam ea de cauſa docuimus, quòd apud He bræos radius & cornu ſint æquiuoca. Pantheræ pellem, ſtellarum, vt Probus ar bitratur, vt quidam alij, ſimulacrũ eſſe terræ, quæ mira ſit varietate conſpicua: inferioris partis villos omnium terra naſcentiũ imaginem haberi. Fiſtulam ſpi- rantium in orbe toto ventorũ imitationem. Caprinam faciem repentinas pro- cellarũ turbationes, quæq; toto aere ſunt mutationes, indicare. Iam per femora hirta, ſyluoſa loca: per crurum exilitatem, montiũ abrupta figurari. Sunt qui fal- cem etiam manu prætentã illi attribuunt, quod dubio procul labores, quos ope C ribus mortales impendunt, indicaret. De hirco autem qui Alexandri Macedo- nis apud Danielem indicium fuerit, alio loco dictum. Hic illud potius ponam quod Eucherius tradit, ex Capræ ſymbolo iuſtos intelligi ex Gentibus præci- puè venientes, eoq; ſpectare Solomonis dictũ, Capillatura tua ſicut grex capra- rum quæ reuelatæ ſunt ex Galea: ſumpta ſcilicet inde ſimilitudine, quòd capræ de ſublimi cibum petunt, veluti pij quę ſupernè ſunt ad animi cibũ inueſtigant.

L I B I D O.

Caprinum ad hæc genus in Chimæra: capra enim & Chimæra idem: quippe in nequitia Bellerophontis virtute domita, mediũ tenet: quod libidinis affe ctum notat, ea videlicet de cauſa, quòd huius generis animal in libidinẽ & procã citatem ſit inmodicum, hœdoſq; petulcos eadem ratione dictos à Virgilio le- gimus. Deq; Satyris identidem capripedibus eadem omniũ conſenſu feruntur, non poſſe quidem eos libidine ſatiari. Minimè verò fabuloſum eſſe de Satyris cõmentum, oſtendit Plinius, qui illos in Subſolanis Indorum montibus inueni ri tradit, humana effigie animal perniciſsimũ, vt propter velocitatem niſi ſenes aut ęgri capi nequeant. Sed & Pauſanias hęc de illis audiſſe ſe profitetur, Euphe

mum quendam probatę fidei virum aliquando ſibi narraſſe, cùm in Hiſpaniam D nauigaret, aduerſa tempeſtate ſe in exteriorem Oceanum eſſe delatum, poſtq́ multorum dierum nauigationem, ad inſulas quaſdam deſertas perueniſſe, quas homines ferino truciq́ aſpectu ſylueſtres inhabitabant, corporibus hirtis, pilorum colore ſubrufo, caudis equina penè maioribus præditi: qui poſteaquam nautas illuc aduectos inſpexiſſent, ocyus omnes ad extremū littus accurêre, vocem quidem nullam, ſed ſtridorem quendam informem & inarticulatū emittētes: in fœminas autem quæ naui illa caſu vectabantur, eos adeò furioſos inuaſiſſe, vt ægrè ab iniuria etiã cæſi flagris abigi, ſummoueriq́ potuerint. Veritos verò nautas ne quid indignum paterentur, inhibita naui procul in anchoris ſtetiſſe: barbaram verò quandam mulierem, quam ſecum habebãt, in littus expoſuiſſe: in quam omnes poſtea petulantiſsimè debacchantes per omnia corporis caua libidinem exercuerint: easq́ Satyrorum inſulas à nauigantibus appellari, Euphemus idem aſſerebat.

F E B R I S.

SVnt qui febrem ex Capræ ſimulacro ſignificent, propterea quòd animal id E eo ſemper incōmodo laboret: hinc anima illi ſemper ardentior, ita vt attacta paſtu exurere videatur. Vehementem verò in quocunq; animali calorē, febrem eſſe, tum Ariſtoteles, tum alij prodidêre. Ea autē de cauſa in eius venditione dominus ſanitatem præſtare minimè cogitur: tantùm verò ſufficere, ſi eam eo die bibiſſe comediſſeq́ profiteatur, Florentinus autor admodum celebris, qui inter multa quæ reliquit literarum monumenta, etiam de re ruſtica nō incurioſe conſcripſit, ita ſemper febricitare capras ait, vt ſi quando deficiat febris, intereat.

A V G V S T I   G E N E S I S.

IN numis quibuſdam argenteis Capricorni cœleſtis ſignum hieroglyphicè cuſum aſpicias: indicat id, vt ex Trãquillo didici, Auguſti geneſim. Nam cùm Theogenes mathematicus ad quem in ſeceſſu Apolloniæ vnà cum Agrippa commite acceſſerat, genituram eius inſpexiſſet, exilijſſetq́ & adoraſſet eum, tantam mox fiduciam fati Auguſtus habuit, vt ſchema ſuum vulgauerit, numumq́ illum argenteum nota ſideris Capricorni, quo natus eſt, percuſſerit. Numum hunc attrectaui, in quo Capricorni ſignū eſt in piſcem deſinens, quòd ſphæram F intra priores pedes poſitam euoluere videtur: ab altera parte Auguſti caput.

Auguſti nummus.

M E R E T R I X.

VT verò redeamus ad Caprã, ea cùm peſtilenti morſu præcipuè noceat, ingenij meretricij, conuenienti admodū hieroglyphico, ſymbolum habetur, ab ore quippe cuius damna tot mortalibus inferutur: nam veluti germina præcipuè Capra perueſtigat, quæ depaſcitur auidiſsimè: ita meretrix cupida eſt in primis adoleſcentioris ætatis, vtpote quę ob imperitiam magis idonea ſit vt facillimè decipiatur. Vnde non illepidè Nicò Attica meretrix αἴξ, id eſt, Capra cognominata eſt, quoniam mercatorem adoleſcentem Thallum, qui in Atticam caricas & mel Hymettium empturus aduenerat, abliguriſſet. Θαλλὸς autem germen eſt. quem luſum haud iniucundè Machon ita explicat:

ἐπεκαλεῖτο δ' αἴξ, ὅτι τὸν μέγαν
κατέφαγ' ἐραστήν ποτε Θαλλόν. quod nos ita reddidimus:

Nicò olim meretrix fuerat, mox Capra vocata
Eſt, quòd amatorem eximium cognomine Thallum
Fortiter abſumpſit. Neq; aliam ob cauſam capræ lumbi ſacrificijs

a offerri apud Hebræos prohibebantur: niſi quia neceſſe erat lumbũ eſſe immacu-
latum, vel, vt alij, integrum, vt alij, perfectum. Capra verò cùm pro delinquente
ponatur, immaculatos lumbos habere non poteſt.

NEQVITIÆ FACINOROSITAS.

MEritò itaque viri libidinoſi probra & impudica facinora notare ſi vellent
Ægyptij ſacerdotes, hircum potius quàm taurum pro hieroglyphico fin-
gere inſtituerunt. Taurus enim licet inguine ſit præcipuè validus, & in re vene-
rea perpetranda promptiſsimus, non tamẽ inſcendit quoad anniculus fiat: neq;
quidem iuuenca recentior quàm annicula venerem patitur, niſi oſtento: hir-
cus verò ſeptima poſteaquàm natus eſt die, vt apud Ælianum, alij ſeptima dixe-
runt hebdomada, rem veneream aggreditur, improle tamen & infœcundũ ſe-
men eijciens, veluti tauri quoq; vſq; ad bimatum, licet alioqui non niſi quadri-
mos eos generationẽ implere nõnulli contendant. Sedenim hircus celerius por-
rò quàm quoduis aliud animal inſcendit, recteq; ab Horatio libidinoſus appel-
latur: cuius fœcunditatis gratia inter Deos inſipienti ſeculo annumeratus ali-
b quando eſt, perinde ac Panes ac Satyri. Is quippe apud Ægyptios Mendeſio ci-
uitate multarũ & formoſarũ puellarũ collegio curabatur, ſacro incluſus fano,
cui ſelectiores capras non indiligẽter educabãt. autor Plutarchus. Et Veneris
ſimulacrũ, quæ hirco inſideret, Pauſanias obſeruauit, non alia de cauſa puto, q̃
ob huiuſmodi petulantiam. Et Mathematici mulierem nudam, quæ hircum hu-
mero geſtet, vigeſimoſecundo gradui Virginis adſcripſere, ex eo impudicitiam
eius ſignificaturi, qui gradu eo oriente natus eſſet. Huic generi brutorũ ſimilis
fuit Heliogabalus, qui mulieres nunquam iterauit præter vxorem: ille, vt Ale-
xander Seuerus ait, nõ ſolùm bipedum, ſed etiam quadrupedum ſpurciſsimus.
Iam verò Sacræ literæ dum hircos hœdosq; immolandos monent, nequitiã om-
nemq; libidinẽ iugulandam indicant, vt interpretatur Adamantius: cuiuſmodi
etiam interpretamentũ habes apud Cyrillum, perinde ac etiam reliqua Leuiti-
co contenta, vt facilè ijs accedant, qui opus id adſcribũt Adamantio. Hœdi aũt
ferè paſsim in Diuinis literis hieroglyphicè pro perditis & nequã hominibus,
libidinis & aliorum ſcelerum facinoribus inquinatis deſignantur: idq; manife-
ſtiſsimè cognoſcitur ex eo, quòd Dominus noſter conſummationem ſeculi, vt
c ait Heſychius, narraturus, ouibus à dextera ſtatutis pollicitus eſt eis iuſtorũ be-
nedictionẽ: in hos autẽ à ſiniſtra ſegregatos, dira illa omnia, quæ in profligatiſsi-
mum quenq; decernunt, cõminatus eſt. Ita verò pro ſceleribus hircus ponitur,
vt in Diuinis literis ſtatuatur ante aras hircus viuẽs, ſacerdosq; vtraq; manu ſu-
per caput eius impoſita confiteatur vniuerſas populi iniquitates, delicta admiſ-
ſaq; prauè & impotenter, omniaq; in eius caput increpãs oggerat: mox per ho-
minem certũ in inuiam deſertamq; ſolitudinem emiſſum deportari iubeat. Illud
etiã addunt ad cauſam, quòd aſperũ gerit pilorũ indumentũ: aſperum interpre-
tantur peccato refertũ: atq; ita mortale genus omne myſticè per hircũ accipitur,
quia nihil eſt peccato aſperius, diceret Heſychius. Sedenim quod de capro emiſ-
ſario tetigimus, ſunt qui eum ſignum eſſe velint profugarũ legionũ quæ à Deo
defecerunt, quæq; in fœditatẽ & horrorẽ damnatæ in omne ſeculum, ceciderũt.

DIABOLVS.

ADamantius itaque hircum ait diaboli ſymbolum eſſe, vbi ita interpretan-
tur: Cùm verò ad martyriũ duceris hircum obtuliſti, quia ſcilicet autorem
peccati diabolum iugulaſti. Hinc vulgò receptum vt malo dæmoni cornua

paſsim attribuantur. Nequitiã porrò per dæmonem intelligi, in humanicipite D
ſerpente loco ſuo declaratũ eſt. Iam hirſutos apud Eſaiam inuenias genera dæ-
monum: hos nonnulli etiã doctiſsimorũ Incubones vel Satyros, aut quoſdam
ſyluestres homines putauerunt. Maximus Tyrius, vbi Midæ fabulam ſcribit,
qui Satyrũ per inſidias ceperit, à quo omnia fieri aurea impetraſſet, Satyrum,
inquit, ebrioſum dæmonem, infuſo in frontem mero captum.

PETVLANTIA DOMITA.

GRæci autem poetæ caprum ab Hercule domitum ea de cauſa finxerunt,
quòd is cùm procaci laſciuia homines ipſos antecelleret, domitus à virtu-
te, impoſitũ petulantiæ modum, extinctosq́ libidinis æſtus, ſuppreſſosq́ pro-
cacitatis impetus demonſtraret. Nam eius nequitiæ vir fuit, vt triginta vna no-
cte mulieres aliquando feratur iniiſſe: & vt apud Athenæum, idem ſeptem die-
bus quinquaginta filiabus Theſtii virginitatẽ imminuit. Illud de Proculo, qui
Probi tempore tyrannidem inuaſit, vel ex epiſtola ſua manifeſtũ eſt, qua ſe no-
cte vna captiuas decem ex Sarmatia conſtupraſſe gloriatur, ſeq́ inter fortes an-
numerari affectat, dum mollitiem ſuam maximè commemorando manifeſtat. E
Quòd verò Iunoni capras immolare primus Hercules inſtituerit, id ea de cauſa
factum, quòd alterius hoſtiæ ſibi facta copia non fuerit, cùm ei Deæ ſacrificare
vellet, propterea quòd ſibi aduerſus Hippocoonta pugnanti aduerſata non eſ-
ſet: quæ res tangitur à Pauſania libro tertio. At Lacedæmonii Dianæ cognomẽ-
to Corythaliæ ſacrum in agris facientes, non niſi caprarum carnes in obſonium
adhibebant, neq́ aliud animal præter id in huiuſmodi ſacris immolari fas erat.
Apud Xenophontem legas, Athenienſes, quo tempore Perſæ cum ingentibus
copiis Athenas deleturi in eorum fines inuaſerant, Dianæ votum feciſſe, totilli
ſe Capras immolaturos, quot hoſtes occidiſſent.

ADVLTERÆ CONIVGIS MARITVS.

NEq́ illud inuentũ adeò nouum eſt, vt nullam ſapiat antiquitatem, quòd ho-
die vulgò caprum eum appellamus, qui coniugem habeat adulteram: erat
enim & hoc apud veteres hieroglyphicũ: atq́ illud inſuper adagium ferebatur
in ſpurios, ſi de patre quiſpiã quæritaret, vt τῆ μητέρος ἀσαῦξ, reſponderent, Matris
quippe, vti capra itidem, vtpote qui de patre incertũ ferret, propterea quòd ca-
pellis nullum ducem paſtores conſtituunt, vt ait Ariſtoteles, vel vti ſuos oui- F
bus arietes, ſuos bubus tauros, & ita pleriſq́ aliis. Caprarũ ſiquidem natura in-
ſtabilis, lubrica, atq́ mobilis admodum eſt: quare hœdus in caprilibus à matre
tantùm dignoſci poteſt. Meritò itaq́ vir, de cuius liberis vxor tantùm poſsit
internoſcere, hircus appellatur, & ἱερογλυφικῶς per hircum figurabatur. Nam &
Catullus in hanc ſententiam, Putare cæteros hircos, dixit. Quòd verò ſunt non
illiterati viri, qui dicteriũ inde ſumptum putant, quòd hirci ſuas fœmellas iniri
facilè patiuntur, etiã ſi coràm ſpectauerint, vt quem notat Iuuenalis cùm dixit,

Doctus & ad calices vigilanti ſtertere naſo:

aliter traditum ab Æliano legimus, qui ſentire hircos riualitatis affectum teſta-
tur exemplo Grathis paſtoris Calabri, cuius dormiẽtis cerebrũ caper cornibus
in eum incitatis eliſerit, propterea quòd deprehenſus eſſet ab eo cũ capella quã
amabat venerea copula miſceri, de quo Probus Georgicôn primo: ſed vti dictũ,
copioſius Ælianus. Ruſticum enim & imperitum id genus hominum, hac plu-
rimum nequitia famoſum inuenias: vnde iocus apud Theocritum,

ὡ πόλος ὄκκ' ἐσορῇ τὰς μηκάδας οἷα βατεῦνται

A *τάκεται ὀφθαλμὼς, ὅτι οὐ τράγος αὐτὸς ἔγεντο.*
Aepolus inſcendi videat ſiquando capellas,
Liquitur obtutu, quòd non caper ipſe creatus.

Quòd verò vulgò Beechū eiuſmodi notæ hominē appellāt, quippe cui cōiunx ſit adultera, atq; etiamnū animal hoc ita vocitent, antiquiſsimā eſſe dictionem, in Græcorum habetur commentarijs. Apud hiſtoricos enim legere eſt, Pſammetichum Ægypti Regem Phrygiorū antiquitatem, de qua magna inter Phrygas & Ægyptios contentio fuerat, in Ægyptiacis pueris humano omni conſortio inhibito educatis, eo argumēto deprehendiſſe, quòd ex ſuapte natura Bech pronūciarēt, quę vox propriè caprarū & hircorū eſt, eoq; vocabulo Phryges panem appellarent. Roſtrum verò auium pleriſq; nunc Italiæ locis, olim verò tota Gallia becchū nūcupabatur: & Beccare paſsim pro mordere decerpereúe dicitur. Quaſi verò fuerint primitùs homines à Capris enutriti, naturaq; ipſa vocem enunciare docuerit, quæ ad alimoniam magis neceſſaria videretur, id honoris Phrygibus adiudicatū, vt antiquiſsimi omniū haberentur. Quaq; ratio- B ne balātes oues, & latrātes canes appellamus, eadē illi becchos hircos vocauere.

DE ORYGE.

INter minores Ægyptij greges Oryx eſt, quem nonnulli Caprarum adſcribunt generi. Hunc ex omnibus animalibus ſolum auerſo pilo eſſe, autores tradunt.

MATHEMATICVS.

PEr hoc animal pictū aut ſculptū, mathematicū hominē hieroglyphicè intelligebāt: ſiquidē Ægyptij, cùm Sothen aſtrū illud ſuum, quā nos Caniculā appellamus, magno cultu proſequerentur, deq; die, quo præcipuè oriretur, ſoliciti admodum eſſent, animaduerterūt Orygem ſideris eius ortum ſentire, atq; etiā clamore edito ſignificare, quaſi vel ortum nunciet, vel ſaluere iubeat. Sedenim eo tempore quo aſtrum illud oritur, aiunt capras omnes, quotquot Ægyptus habet, conuerſas ad ortum proſpectare, peractamq; ita reuolutionem cum fide fieri exploratam: conſentireq; in id Mathematicorū ſupputationes. Quinetiā, C vt nōnulli alij tradunt, oryx ſtat contrà, cōtueturq; ſtellā, ac veluti numē adeſſe ſentiat, procumbit adorabundus: quare primas illi partes in huiuſmodi ſignificato tribuere, cùm συμπάθεια tam inſignis cum eo ſidere animal moueret, & ea viderent ab eo deprehenſa, quæ longa mortalium ſtudia non niſi multarum ætatum ſucceſſu & obſeruationibus per manus traditis, cōſequi potuere, cœli motu præſertim aſsiduè variante, quadamq; veluti trepidatione vacillante.

SOBRIETAS.

HAbet & id temperaturæ cum Sirio, quòd velut ille ſitim ſemper affert mortalibus (vt Maro dixit) ægris, hic aſsiduam, imò perpetuam ſitim perfert, & ex natura loci potu omnino caret. Quare virum perpetuò ſitientem, imò dixerim ego maximè ſobrium, per huius animalis effigiem ſignificabant: quin & remedia ſitientibus ex eo comparabant, liquore quodam in eius corpore hauſtus ſaluberrimi reperto.

DE OVE.

OVIS nunc perſequar ſignificata, verùm ea non tam ab Ægyptijs quàm ab Hebræis & Græcis autoribus deſumpta: quibus nonnulla etiam addemus à Romanis accepta: trahet verò ſecum hæc dictio agnum ſimul & arietem.

STVLTITIA.

IN primis autem ſignificatum illud ſuper oue comperi, vt ex eius ſimulacro ſtultitia ſignificaretur: nam vſurpatione vulgi, ouis cognomento inſipientes appellantur, in quos adagium etiam fertur, προβατίου βίον ζῆν. De ſocordia verò ſtoliditateꝗ animalis illud in ore omnium, προβάτων ἦθος, inſtar ouis Latini dicunt, quod more ouium Græci. Et Ariſtophanes, Veſpis, ad huiuſmodi ſtoliditatem reſpiciens, conſidere ait ouillum pecus in concilio. Quare Accius in ſomnijs ponit ouilem fœtum in Tarquinium concitatum, tanto verò impetu arietantem, vt Regem ſolo proſternat: quod Brutum indicabat, quem Tarquinius hebetem æquè ac pecus eſſe putabat, nomine etiam ex re quæ ſimulabatur indito, cùm tamen is pectus egregiè ſapientia munitum gereret. Sed & Fabius Maximus, quòd ab ineunte ætate aliquanto hebetior videretur, quietemꝗ & taciturnitatem adamaret, neque ad capeſſendas diſciplinas promptitudine aut docilitate vlla præditus eſſe iudicaretur, magnamꝗ de ſe torporis & inſipientiæ ſuſpicionem apud domeſticos concitaſſet, Ouiculæ cog··omento appellatus eſt. Porrò autem in ſacris cùm ouem offerre Deo admonentur, expertes rationis motus, inſipientesꝗ cogitationes, & quæcunꝗ per imprudentiam peccauimus, corrigere iubemur, vt admonet Cyri lus, ſed longè plenius Origenes. Hinc χρυσόμαλλον appellauit Diogenes virum quendam indoctum, ſed ſplendidè veſtitum. Nam & prouerbium illud, vti ſuperius, Ouiles mores, de ijs qui minimùm ingenio valent, dictum inuenias. Diuinæ etiam literæ pleriſꝗ locis homines diuinæ inſtitutionis expertes indocilesꝗ, nunc oues, nunc pecora nuncupant, quòd in contemplationis ſublimitatem ſuſpicere nequeunt: ſed cùm ſoli ſint voluptati dediti, ea imitantur animalia, quæ, vt Græci eſt nominis etymologia, natura prona atque ventri obedientia finxit. De huiuſmodi genere hominum quòd rectè olim inſtituendum eſſet, dictum aiunt, Homines & pecora ſaluabis Domine. Nam quòd Dominus præcipit, eum qui voluntaria dona offert, de bubus, vel de ouibus offerre, ex vtroque iumento ſimilem deſignans hominem, qui nihil acuminis neque ad virtutem, neꝗ ad malitiam haberet, ſed traheretur ab alio, vti & boues & oues, quæ animalia ſunt inſigniter manſueta, eos qui manu trahunt facilè ſequentia: ideoꝗ non omnium hæc munera, ſed Iudæorum tantùm eſſe videbantur, propterea quòd illis, tametſi virtutis nihil operarentur, ſufficiebat tamen nihil iniquè agere. Atꝗ huc Dauidicum illud citat Heſychius, Homines & iumenta ſaluos facies Domine. Neꝗ ſum neſcius, paſtores ouium apud Ægyptios ignominię cuiuſdam nota & penè profanos habitos, quo nomine Appion, vt apud Ioſephũ eſt, Iſraeliticos populos appellitabat, neꝗ ipſi hoc in hiſtoria ſacra diſsimulant. Sed vt ſimplicitatem illam viuendi, quæ colligi-

tur

A tur tam ex noſtra, quàm ex antiqua gentiũ penè omniũ memoria, prætereamus (certatim enim ſcriptores omnes primũ hoc humanæ vitę inſtitutum laudibus omnibus ad cœlũ ferunt) eſt & myſtica interpretatio, qua Ægyptij poſteriores ij, qui à priſcis illis longè deſciuerant, non paſtores ipſos, ſed paſtorum ſignifica tum odio proſecuti deprehendunt. Nam qui corporis incitationibus, eiuſq; voluptatibus indulgere ſibi permiſerit, dubio procul hos, qui recta moneant, quadam veluti execratione declinabit. Atque id deniq; erat in cauſa, vt abolitis iam antiquioribus illis priſcorum ſacerdotum inſtitutionibus, qui papyro victitabant, qui caſtimoniam & ſynceram animi puritatem amplectebantur, recentiores mox ex otio & opulentia ad delitias & illecebras prolapſi, in quas curſu effuſiſſimo ferebãtur, cœperint paſtores huiuſmodi pariter aſpernari & abominationi etiã habere, vtpote qui, vt ait Horatius, nil vellent ab ijs audire, nil diſcere quod ægros leuare poſſet, fidis offenderent medicis, amicis iraſcerent, ſi quã do eos à funeſta veterni ſuffocatione arcere properarẽt. Sic et Cainus paſtorem fratrẽ, hominem quippe pietati addictum, ferre non potuit, cùm ipſe terrenis tã

B tùm affectibus emancipatus eſſet. Sic paſsim etiam nunc probi modeſtiq; viri à potentioribus ignominioſè accipiuntur: ſceleſti, impoſtores, paraſiti, & ambubaiarum collegia in honore ſunt, & quæcunq; appetierint cõmoda conſequuntur, atq; ita demum,

Potores, bibuli, media de nocte Falerni
Oderunt porrecta negantem pocula, quamuis
Nocturnos iures te formidare vapores.

DOCTOR VIRTVTIS.

VT verò ad paſtores noſtros reuertamur, paſtorem ouium Ambroſius interpretari videtur diſceptatorem rationis, doctoremq; virtutis. Et vbi ſcriptum, filios arietum Domino afferendos, principes eccleſiarum exponit Eucherius: & oues intelligit eos, qui ſimplici, vera, puraq; fide pietatem hanc noſtram amplectuntur: de quibus Chriſtus, Oues meę vocẽ meam audiunt. & ad Petrum: Paſce agnos meos. Quo ſuper exclamat Salomon: Paſce animas pecorum tuorum. de quibus ſcriptum eſt, Arietes duos in primitiarum ſacrificio ad

C ſeptem agnos immaculatos anniculos, & vitulum vnum de armento adijci debere. Præclara quippe mandata, diceret Heſychius, et virtutes quas ſequi, alias velut oues oportet, ad primã illam oblationẽ applicandas. Quòd verò Aaron pontificalibus iam ornamentis inſtructus arietẽ obtulit in holocauſtũ, per arietem Theologi, vt idem Heſychius, Chriſtum intelligunt immolatũ: ille enim ducatum præbere ouibus euntibus in paſcua, & ad egreſſum ingreſſumq; à caulis & in caulas ſolet: ſicut & Chriſtus dux perfectę cõuerſationis eſt, à quo videlicet ea ſumpſit exordium, atq; ideo intrare per ſe & exire ouibus præcipiebat.

INNOCENTIA.

ANte alia autẽ tam ouis quàm agnus hieroglyphicum eſt innocentiæ. Hinc illud apud Cyprianum ſapientiſsimè ſcriptum libro de Liuore: Meminiſſe debemus quo vocabulo Chriſtus plebem ſuam appellet, quo titulo gregẽ ſuũ nuncupet. Oues nominat, vt innocentia Chriſtiana ouibus æquetur. Agnos vocat, vt agnorum naturam ſimplicem, ſimplicitas mentis imitetur.

MANSVETVDO.

ET imbellem, purum, ſimplicem, ac egregiè manſuetũ hominem, eundemq; immaculatum, ac pectore candidiſsimo præditum hieroglyphicè ſignifica-

re qui volunt, agnum pingere conſuerunt: id enim manſuetiſsimum eius in- D
genium expoſcere videtur. Nam & ipſo vocabulo ἁγνὸς, puritatem caſtitatemq́ſignificat. Et antiqui ſacrificuli augureſq́ maximam oſtiam ouilli pecoris appellabant, non ab amplitudine corporis, ſed ab animo placidiore. Comprobantetiã hoc Sacræ literæ, & noſtri Seruatoris inſigne, Agnus, ab omni Chriſtianorum antiquitate ſumma exceptus veneratione: de quo fertur illud à priſcis vatibus dictitatum, TANQVAM AGNVS. Nam vt agnũ coram tondente obmutuiſſe, agnum patibulo applicitum, anniuerſaria nobis commiſeratio & ploratus redintegrat. Et præcurſor ille Deo plenus, agnum hunc intento digito cõmonſtrauit. Hoc verò picturæ genus cùm ſynodo ſexta iam antiquatum eſſe percepiſſem, neq́ ſatis mihi faceret Latina traductio, ad Græca me cõtuli exemplaria, in quibus rem ita traditam inueni. Ἔν τισι τῶν σεπτῶν εἰκόνων γραφαῖς ἀμνὸς δακτύλῳ τοῦ προδρόμου δεικνύμενος ἐγχαράττεται, ὃς εἰς τύπον παρελήφθη τῆς χάριτος, τὸν ἀληθινὸν ἡμῖν διὰ νόμου προϋποφαίνων ἀμνὸν χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν. Τοὺς οὖν παλαιοὺς τύπους καὶ τὰς σκιὰς ὡς τῆς ἀληθείας σύμβολά τε καὶ προχαράγματα τῇ ἐκκλησίᾳ παραδεδομένα κατασπαζόμενοι τὴν χάριν προτιμῶμεν, καὶ τὴν ἀλήθειαν ὡς πλήρωμα νόμου ταύτην ὑποδεξάμενοι. Ὡς ἂν οὖν τὸ τέλειον κἂν ταῖς χρωματουργίαις ἐν ταῖς ἁπάντων ὄψεσιν ὑπογράφηται, τὸν τοῦ αἴροντος τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου ἀμνοῦ χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν κατὰ τὸν ἀνθρώπινον χαρακτῆρα, καὶ ἐν E
ταῖς εἰκόσι ἀπὸ τοῦ νῦν ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ ἀμνοῦ ἀναστηλοῦσθαι ὁρίζομεν, δι᾿ αὐτοῦ τὸ τῆς ταπεινώσεως τοῦ θεοῦ λόγου κατανοοῦντες καὶ πρὸς μνήμην τῆς ἐν σαρκὶ πολιτείας τοῦ τε πάθους αὐτοῦ καὶ τοῦ σωτηρίου θανάτου χειραγωγούμενοι καὶ τῆς ἐντεῦθεν γενομένης τῷ κόσμῳ ἀπολυτρώσεως. Id eſt: In quibuſdam venerandarũ imaginum picturis agnus digito præcurſoris indicatus delineatur, qui receptus eſt in effigiem doni illius optatiſsimi, quo genus humanũ Deus Opt. Max. honeſtauit, cui gratiæ nomen ab excellentia quadam indidimus. Ille enim ſub eo velamento verum agnum, ad quem dictata noſtrorũ veterum reſpexere, CHRISTVM Deum noſtrum oſtentat. Nos verò figuras, & deſcriptiones veterũ, prout ſunt veritatis notæ, præfigurationeſq́ Eccleſiæ cõceſſæ, honorificè atq́ libenter amplectentes, gratiſsimũ tamen donum illud à Deo nobis liberaliter erogatũ præferimus, ipſam rei veritatẽ, vt quæ illa veterum dictata iam adimpleuerit, admittentes. Vt igitur quod perfectum atq́ abſolutum eſt in picturationibus etiam, quæ omnium oculis obijciuntur, deſcribatur, agnum qui peccata mundi tollit CHRISTVM Deũ noſtrũ humana poſthac effigie, pro antiquo illo agno pingendum eſſe decernimus: quippe qui per huiuſmodi figurã humilitatẽ verbi il- F
lius quod à Deo proceſsit, intelligamus, memoreſq́ ſimus eum noſtri corporis exuuias ſuſcepiſſe, ac perinde cruciatibus affectum morte nobis ſalutifera deceſſiſſe, mundumq́ inde redemptum eſſe, manu quaſi præuia doceamur. Quid verò ſuper his Latinus interpres, quid Doctores afferant, alij viderint. Decr. de conſecratione. diſt. 3. cap. ſextam ſanctam Synodum. Traducere enim mihi religio fuit, cùm illa iam ſint ab eccleſia recepta. Quin & ouem pro manſuetudine poni paſsim videas, præcipuè verò in Euangelica, vti dictũ, diſciplina, vbi oues ab hœdis ſegregandæ prædicuntur. Vitam ſiquidem illi peragunt intaminatã, qui manſuetudinem amplectuntur: & ab eo qui mitis eſt, & humilis corde, ſuſcipiunt morum rationem, paratiq́ ſunt tanquã oues ad iugulationem, ſi ſit opus, trahi, vt Dominum imitentur. Sanè ouem Heſychius hominem præ ſe ferre tradit in Diuinis literis, qui ſimplex admodum ſit, neminiq́ noceat, & à perperàm factis abſtineat: de quo plura alibi. Hœdi verò petulci ſunt atq́ erratici, qui prærupta quæq́ rupium, & loca præcipitijs expoſita conſectantur.

OPVLENTIA.

APud alios hiſtoriæ ſacræ ſcriptores, ouis eſt prouentus etiam & feracitatis indicium,

A indicium, cui Grçcæ dictionis vox ipſa etiam fauere videtur. Nam vt pleriq; interpretantur, πρόβατον quaſi πρόβασις appellatur, quod rerum earum opulentiam ſignificat, quę ad victum faciunt. Sed vt in ouibus perſiſtamus (latum enim eſt τοῦ προβάτου vocabulum) vbi Heſiodus ait, μαρναμένους μήλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο, interpretes aiunt μήλων ἕνεκ' de imperio & opibus debere intelligi, propterea quòd principes olim paſtoralem vitam agere ſoliti ſunt. Sanè veteres in tanto oues honore habuêre, vt ex ijs tantùm opes fieri exiſtimarent: & pecuniam & peculium inde dicta Iuriſcōſulti tradunt: ideóq; fictum oues lanam olim auream habuiſſe. Hinc cùm Hercules ex Africana victoria nihil præter oues abegiſſet, aurea mala ſecum aſportaſſe dictus eſt: μῆλον enim dicitur ouis, & ea locutione pomum vſurpatur. *Herculis aurea mala.* Sunt enim qui ſcribant in illis hortis, qui Heſperidum fuiſſe dicuntur, oleaſtros tantùm progerminari: alij autem cotonea ibi lætiſsimè prouenire tradunt, eáq; à colore aurea nuncupata. Nam quæ in manu Herculis poma tria ſtatuuntur in antiquiſsimis ex ære ſtatuis, cotonea ſunt: de quorū ſignificationibus loco ſuo inter arbores diſſeruimus.

B

F E L I C I T A S.

IN Hetruſca diſciplina obſeruatum inuenio felicitatem ex oue portendi, præſertim ſi ouis inſolito colore fuerit: quod mihi Virgilius optimè tetigiſſe videtur, vbi, Pollione, dicit:

Ipſe ſed in pratis Aries iam ſuaue rubenti
Murice, iam croceo mutabit vellera ſucco.

De quo legitur apud Hetruſcos: Purpureo aureóue colore ouis ſi aſperſa fuerit, Principi ordinis & generis ſumma cum felicitate largitatem auget: genus, progeniem propagat in claritate, lætioremq; efficit. Ex quo nata inter greges Atrei aurea agna, principium diſcordiarū illi ac Thyeſti fuit, fratre ſcilicet inuidia fraternæ felicitatis exulcerato. Vnde illa citantur à Cicerone ex antiqua tragœdia Atreo, de Nat. Deorum III.

Addo huc quod mihi portento cœleſtûm pater
Prodigium miſit regni ſtabilimen mei,
Agnum inter pecudes aurea clarum comà.

Auream enim agnam Thyeſti puero natam, & Pauſanias & Plato meminêre: a-
C nimaláq; id ex lapide impoſitum eius tumulo, eiuſdem rei monumentum, Pauſanias idem atteſtatur. Eſto autem hoc apud hiſtoricos. Sed felicia illa portēdi ex euentis comprobatum, tunc præcipuè, cùm agnus natus eſſet vellere in fronte purpureo. In villa Antonini cuiuſdam plebeij viri, eo die atque hora, qua Geta, Antoninus inde nuncupatus, Mediolani natus eſt. Verùm is in cuius ædibus agnus editus fuerat, cùm imperium Antonino ex hoc portendi audiſſet ab aruſpice, de ſe dictum putans, ne fatum propalaretur, agnum ſtatim occîdit: quod omen fuit Getam, qui & Antonius vocabatur, vt ſubſecutum eſt, ab Antonino fratre necandum eſſe, quod apud Ælium Spartianum, & alios habetur. vſqueadeò autores ea etiam quæ nihil attinent, in vſum aſciſcunt ſuum. Eædem oues Diadumeno naſcenti imperiū portendêre, cùm in agris patris oues purpureæ duodecim natæ eſſent, quarū vna tantū varia fuerat. Et Mathematici, quos tamen hîc ridet Ambroſius, eum ad eroganda multa idoneū, atq; itidem ad acquirendū dicunt, qui inuadente in horoſcopū Ariete fuerit in lucē editus. Nam hoc animal & vellus abſq; vllo dolore moleſtiáue deponit, & à natura facilè rurſum eodem veſtit. In eandē ferè ſententiā Ambroſius interpretat̃ diuinā legem,

vbi aſinã oue mutandã in ſacrificijs inſtituta Dei iubent. Aſina quidem animal D
laborioſum, ouis verò frugi, & nõ parui prouentus. Fructu igitur mutandũ eſſe
laborẽ, dicit Dominus, id ſub hoc verborũ velamẽto ſubinnuens, quòd vniuſ-
cuiuſq; laborioſi operis finis ad fructũ reſpicere debeat. Neq; tamen ignoro eſſe
qui ſimpliciter intelligi velint præceptũ hoc, ea de cauſa, quòd aſina ſit immun-
da, ideoq; in ouem, quę munda eſt cõmutandam. Sunt qui hoc verborum inuo-
lucro dicant, laborẽ & induſtriã omnem affectu ſimplici cõmendandam, per o-
uem ſimplicitatẽ tantùm, vt etiã ſuperius dictum eſt, accipientes. Qui verò pro-
fundius rem exquirere ſibi videntur, liberandam aiunt animã ab ijs quæ fructũ
nõ habẽt, cuiuſmodi ea ſunt quę ſolo ſenſu percipiuntur, cùm fructus per ouem
omnino exprimatur, per aſinam verò ſenſus ipſi materiæ ſimpliciter applicit[i].

MVLIEBRE OFFICIVM.

QVòd verò nouam nuptam veteres in pelle lanata cõſidere iubebant, vetu-
ſtum referre morem videtur, quòd id veſtimenti olim vſui ſuerit. Sed illud
magis veriſimile, quòd hoc geſtu adductas ſe ad præſtandam lanificij operã ma-
rito polliceri videntur. Nam ad hæc vſq; tempora pleriſq; Italiæ locis, poſtero E
quàm noua nupta mariti domũ ingreſſa eſt die, illi è geniali thalamo mane pro-
deunti obuiam propinqui fiunt, colum, ſuſum & lanam, acum & ſorficem, ruta-
bulum, peniculum, quodq; cuiq; in promptu fuerit inſtrumentum, omneq; vas
domeſticũ offerentes, quò ea muliebris haud ignara officij, ſe non ad delitias
& voluptates, ſed ad faciendam lanam, & alia quæ frugi ſint curanda veniſſe re-
miniſcatur.

FOECVNDITAS.

SAnè quidem Iunoni regnorum & opulentię præſidi, partuumq; ſoſpitatrici,
oues ambiguæ, hoc eſt, vt Bebius Macer ait, cum duobus agnis altrinſecus
alligatis ſacrificabantur à matronis quæ gemellos peperiſſent. At Sicyonij gra-
ues oues dis beneuolis & fortunatis, quas ipſi εὐμενίδας, Athenienſes σεμνὰς voca-
bant, felicitandę rei domeſticæ cauſa immolare conſueuerunt. Herculi quoq; di-
uitiarum & prouẽtus Deo, ouis ramis quatuor impoſita pro boue, qui ſe ſacris
ſurripuerat, litaſſe perhibetur: vnde ipſe Melõ, & Melius appellatus, quod Lati-
nè diceretur Ouilius. In Pomi verò commentario plura ſuper hoc narrabuntur. F

PECVNIA.

AD hæc, licet Ouidius & alij non imperitè dixerint pecuniam à pecudibus
appellatam, quòd peculium, vti ſuperius oſtenſum, olim omne à gregum
numero cenſebatur, eaq; de cauſa Maronianus Corydon diuitias oſtentaturus
ſuas dixerit,

Mille meæ Siculis errant in montibus agnæ:

illud tamen ſatis conſtat, æs prius nota pecudum ſignatum à Seruio Romano-
rum rege: vnde Varro etiam, vt apud Marcellum eſt, vnum ouem multã dictã
ait, cùm citatus neq; reſpondit, neque excitatus eſt. Vnum verò virili genere di-
xit, ſiue quòd numum intelligeret, ſiue ad imitationem Homeri. Ab hoc Mar-
celli loco fragmentũ eſt etiã in antiquiſsimo, quẽ Romæ vidi, codice. In cõmen-
tarijs tamẽ ſacrorũ Pontificalium crebrò lectum aiunt, hic ouis, & hæc agnus,
ac porcus: quę, inquit Feſtus, non vt vitia, ſed vt antiquã conſuetudinem teſtan-
tia debemus accipere. Ex quibus omnibus liquidò apparet, nõ ineptè pecudẽ
pro diuitiarum hieroglyphico accipiendam.

PHTHIRIASIS.

SVnt qui hominem pediculoſitate confectum ſignificare ſi velint, ouillam illi
pellem

A pellem inducāt, quam lupi caput impactis dentibus dilaceret: ſiquidem ouium
quas lupus occiderit pelles ac vellera, & facta ex his veſtis, longè quam cæteræ
aptiora ſunt ad pediculos procreandos. Quod cùm ſit, tum ab Ariſtotele tum
ab alijs receptum, quæſiêre multi cauſam, illudꝗ cupedinariorum experimento
deprehenderunt, carnes huiuſmodi quæ lupinis dentibus laceratæ fuerint, dul
ciores eſſe: quod tactum ab Horatio volunt, vbi inter ea quę iucundiora delitijs
regijs enumerat, hœdum etiam ereptum lupo recenſet: quod ego tamen ad fru-
galitatem potius retulerim, vtpote qui eo loco parſimoniam in primis laudet,
hisꝗ tantũ carnibus fruatur, quæ aut inemptæ ſint, aut, niſi abſumant, periturę.
Vel ex eo magis iucundum, quia qui ſemel amiſſus erat, ſit receptus. Sed vtcũꝗ
illi, ſanè dulcedinis huius cauſam eſſe dicunt caliditatē, & igneā propè vim, quæ
ſit in anima lupi, vtpote quæ oſſa vel durisſima in vtero liquefaciat, ariditate
permollita: euenireꝗ inde vt carnes facilius atque celerius putreſcant, ſi morſu
fuerint huiuſmodi vitiatæ: lanasꝗ identidem contaminatas, contagionē illam
etiam in veſtibus pertinaciter perſeruare. Cęterũ ſunt qui iudicent hoc non à co
B lore vel putredine ꝓuenire, ſed ab aſperitate potius, &, vt Medicorũ vtar voca
bulo, vellicatiua quadam vi, quæ carnem ſcabritie interterat, pruritũꝗ ſuſcitet,
vnde poſtmodũ humanæ cutis humore corrupto, pediculi ſuboriantur: abſur-
dumꝗ eſſe dicũt aſſerere vim illam à lupi ſpiritu morſúue vſqueadeò in vellera
diffundi, quæ totiens abluant, ſolentur, depurgentur, inungantur, defęcētur, ac
propémodũ excoquantur. Reſerũt verò venatores, & caupones, animalia quæ
ictu vno procubuerint, vno, vt ita dicā, ſpiritu ſuffocata, ſolidiora, minusꝗ pu-
treſactioni obnoxia reddi. Quare Homerus rerũ omniũ doctrina inſignis, ſiue
coria, ſiue lora cōmendet, bouis ea dicit eſſe ἰφικταμένοιο, ictu quippe valido ma-
ctati. Itaꝗ eorum quæ neꝗ morbo, neꝗ ſenecta pereunt, ſed iugulatione, coria
validiora ſunt, neruoſioraꝗ. At quæ pluribus conficiantur plagis, difficulterꝗ
aut contanter exagitata delaſſataꝗ perimantur, præſertimꝗ ſi ferro ſaucientur,
facilè putreſcere, neꝗ in alterum diem aſſeruari poſſe. Eorum autem quæ tam
lenta exanimētur morte, contaminatam vim & in pelles, & in vellera, quin &
in vngues penetrare, præcipuè autem ſi mordentur à feris: vngues etiam ipſos
obnigreſcere, ſanguine, humore, & medullis etiam ipſis præ timore & cruciatu
C contaminatis, indiciumꝗ id tabis eſſe. Quare minimè mirum ſi contagio huiuſ-
modi etiā in vellera diffluat, coriaꝗ tentet, & omnia deniꝗ computreſcere com
pellat. Atꝗ hinc pediculoſitatis ſignificatum.

DISCORDIA.

DIſcordiam verò & mores maximè disſimiles Æ-
gyptij Poetæꝗ omnes ſignificare cùm volunt
hieroglyphicè, lupum & agnum, aut ouem ponunt.
Vnde apud Horat. legas,

Lupis & agnis quanta ſortitò obtigit,
Tecum mihi diſcordia eſt.

Et de maximè inter ſe diſcrepantibus Ouidius ait,

Nat lupus inter oues. Aiunt verò eam eſſe anti-
pathiæ vim, vt pleruncꝗ agni recenter nati, neque vl-
lius animalis extra caulas effigiem intuiti, audito repentè luporũ vlulatu exani-
maſcant, ſubitarioꝗ eo perculſi metu mortui concidant. Quinetiā periti rerum
prædicant horum animalium inanima etiam in eadem naturę diſſenſione perſe
uerare. Ouillas enim fides ſi alijs ex lupino inteſtino factis fidibus aſſocientur,

& abſonas & præ metu mutas permanere. Idem de tympanis & ouilla pelle & lu D
pina factis accidere tradit Oppianus: ſimulac enim pulſantur, ouillum mutũ eſ-
ſe, lupinum ſolum exaudiri.

DE ARIETE.

FEROCITAS.

Sed quantũ in agno manſuetudinis ſuperius agnoſcebamus, tantũ in ariete ferocitatis experimur: ſimul enim ac cornua accreuerunt, pugnaciſsimi fiunt, neq́; ſe tantùm in ſuo genere laceſſunt, incurſantesq́; inuicem arietãt, verùm & homines impetũt, in bellumq́; prouocant. Vnde etiam dicterium celebratur, κριὸς ἀσελγοκέρως. qua fortè de cauſa Marti cœleſtis Aries dedicatus: & ſi qua Planetis in humano corpore vis, fel à Marte regi dicitur: in eo verò ſedes iracundiæ, & bilis. Et Adamantius immolatos apud Hebręos Arietes, apud nos iracundiam iugulari debere, putat intelligendum. E

BELLVM.

Siue igitur pugnacitas hęc in cauſa fuerit, ſiue ſanctius inſtituti homines, cùm aliqua affecti eſſent iniuria, vltionis procurationem non à ſe, vtpote qui ex manſueto & innocuo eſſent genere procreati, proficiſci, ſed ab hoſtiũ improbitate atq́; iniuſtitia, indicare teſtatumq́; facere vellent, indicturi cuipiam bellum, arietem per fœcialem præmittebant, quem in hoſtiũ fines immitteret, vel honeſtam ita cauſam ſuam oſtenſuri, quòd nõ niſi prouocati bellum gerere cogerentur, vel, quod alij malunt, vt hoſtilem agrum ſuæ iam prædę expoſitum indicarent. Vtcunq́;, Aries, vt ait Heſychius, vexilli noſtri, hoc eſt, Crucis hieroglyphicum eſt, Crux verò redemptionis: Aries ille, inquam, qui pro Iſaache in holocauſtum oblatus eſt, in virgulto Sabech, vt Septuaginta ediderũt, à cornibus religatus. Sabech verò remiſsio interpretatur, quia crucem, quæ remiſsionis virgultum fuit, præmonſtrabat. F

RIVALITAS.

Svnt qui riualitatẽ hieroglyphicè per arietes duos cornibus ſe inuicem laceſſentes ſignificari dicant: quandoquidem in eiuſmodi certationẽ amoris cauſa ferri eos perhibent: quippe qui offenſionem intelligant ſibi fieri, ſi quas amant oues, ab alijs ſaliri conſpexerint: quod hirci plurimùm negligentes, ſuſq́; deq́; ferre ſolent.

VENVS.

In huiuſmodi verò venerei affectus hieroglyphicum, aries multis eſt veterum monumentis impoſitus. Nam qui ante Corinthi vrbem intra priores pedes leænæ, quæ Laidis tumulo impoſita erat, viſebatur, libidinem nimirum eius meretricis indicabat. Erat & apud Eleos in templo Veneris ſimulacrum eius inſidens arieti, Scopæ, vt Pauſanias ait, opus,

A eiq́; cognomen erat πανδήμιον, quod arietinæ procacitati videtur conuenire.

VETVLIPETA PROCVS.

NAm quantum ad arietis libidinem attinet, per eum ita in nequitiam concitatum, hominem qui vetularũ concubitũ aſſectaretur, nõnulli notandum cenſuere, quòd is primùm vetuſtiores fœminas inire conſuerit, quarum facta copia nouellas minimè perſequatur.

SALVBRITAS.

MErcurium autem aiũt apud Tanagræos cum Ariete humeris inſidente ſolitũ effingi, eumq́; κριοφόρον Pauſanias ait appellatum. Erat id partæ ſalubritatis hieroglyphicum: quandoquidem Mercurius expiatione arietis, quem circum vrbem geſtauerit, peſtilentiã quæ Tanagras inuaſerat, ſuſtuliſſe dicitur: in cuius facti memoriam, die eius feſto pulcherrimus quiſpiam ex Tanagræa iuuentute delectus, arietem humeris impoſitum frequentiſsima totius ciB uitatis pompa circum mœnia geſtare conſueuerat.

CVSTODIA.

APud Corinthios verò æneum Mercurij ſimulacrum viſebatur, cui aries aſsiſtebat. Cauſam fuiſſe Pauſanias dicit, quòd Mercurium maximè omnium deorum cuſtodire greges, prouentusq́; ex eis augere perſuaſum ſit. Sed enim cùm ita Mercurio facundię Deo præſidi aries apponatur, maximumq́; humanæ vitæ præſidium ſit oratio, vt Comici Græci dicterium eſt, minimè mirum, ſi Iſocratis Rhetoris ſepulchro aries triginta cubitorum adſculptus fuit, in quo Siren cubitorum ſeptem inſideret: nam ea quoq́; orationis ſuauitatem indicabat. Et ferunt aſtrologi, Mercurium in Ariete collocatum, orationis promptitudinem, & ex tempore dicẽdi facultatẽ dare. Sed ne ab Iſocratis ſepulchro diſcedamus, propè etiã menſa appoſita, quæ Poetas haberet, ac eiuſdem præceptores, in quibus & Gorgias aſtronomicam ſphæram inſpectabat, & Iſocrates ipſe omnifariæ doctrinæ hauriendæ cupidus adſiſtebat.

HAMMON.

IN Saloninæ numo aries eſt cum inſcriptione, HAMMONI CONS. AVG.
C Animal enim hoc in veterum ſculpturis frequentiſsimũ habetur, præcipueq́; Hammonem Deum, ſpecie illa ſua reciprocicorni, vt Laberij dictum vſurpem, ſignificabat. Hunc vulgus Iouem, Ægyptij Solem eſſe contendebant cornuaq́; radios oſtentare: de quibus alibi locupletius. Spectare tamen eſt in Gallieni numo arietem inſcriptione addita, IOVI CONS AVG. Hammonem verò veteres ſalutis Deum, vti Latini Iouem à iuuando dictum interpretabantur, exq́; arietino capite eundem Deum qui omnium ſaluti proſpiceret, ἱερογλυφικῶς intelligebant. Hecatæus Abderita Ægyptios ait Hammonis voce vſos, cùm ſe inuicẽ ſalute præpoſita compellarent, allocutoriamq́; eſſe vocem, qua boni ominis cauſa Deum in primis ita venerarentur. Isq́; mos in pleriſq́; noſtræ pietatis collegijs obſeruatur, vt quicunq́; pultauerit, non prius ad colloquium admittatur, quàm ad Virginis Deiparę ſalutationem reſponderit. Cumq́; veterũ mos eſſet, in mortuorum conditorijs bene defunctis ominari, eos dis manibus cõmendabant: alij columnas quæ ſepulchris erigebantur, inſcriptionis huiuſmodi loco, arietinis capitibus hinc inde adſculptis inſignibant, corymbis intermedio propendentibus, qui foliorum & fructuũ varietate laſciuirent. Sed quod ad Ham-

Gallieni numus.

monem attinet, ſcriptores rerum paruula quædam cornua in vtroque tempore eum habuiſſe ferunt. Qui verò penitiorem doctrinā perſcrutati ſunt, proprium id Iouis nomen apud Ægyptios fuiſſe tradunt. Alij dicunt arieticum caput ideo Hammonis eſſe ſignum, quòd is Ægypti rex, præclaris admodum rebus à ſe geſtis, in galea vſus ſit arietini capitis inſigni. Aiunt & cùm Herculi illi vetuſtiſſimo ad eum viſendi ſtudio profecto ſe olim oſtentaret, arietino capite, quem mactauerat, vertici ſuo impoſito, & pelle ea villoſa circundatum, alia pelle amictum heroën admiſiſſe. Et Saporis Regis geſtamen celebrat Ammianus aureo capitis arietini figmento elaboratum. Quod & inſigne militiæ, & quaſi ſodalitatis cuiuſdam ſuæ, recentiſsima memoria Carolus fortiſsimus Burgundionum Dux, Caroli V. Imperatoris auus adſciuit, aureum Arietis caput ſingulis pro geſtamine imponendo, & Arietini capitis cognomēto ſodalitatem vocando: eam Tottionis aurei vulgò appellarunt, quòd ea locutio caput arietinum lingua patria deſignaret.

DECVSSATIO.

SEd vt hæc, quamuis ad vetuſtatis imaginē vſumq́ facta, miſſa faciamus, appellat nos Aries ille toto cœlo cōſpicuus, qui rerū temporumq́ diuiſionem, æquasq́ vtrorunq́ portiones oſtentat, vniformem toto anno diei noctiſq́ partitionem, auctum & decrementū æquilibrio ſemper appenſum. Cur verò Aries huic ſit diſpenſationi præfectus, ea affertur cauſa, quòd proprium illi eſſe aiunt ab æquinoctio verno ſuper dexterū latus incubare, veluti Sol quoq; ad Septentrionales, quippe dexteras, vt Ægyptij ſtatuūt, mundi regiones deflectit: ab autumnali verò æquinoctio ſiniſtro incubat lateri, veluti etiam Sol in læuam declinare, & auſtralia ſigna occupare cōſpicitur. Pari propémodum ratione malorum ſemina ipſis fructibus incluſa, brumali die ſpontino motu conuerti in contrarias partes obſeruatum, quippe quæ peracto iam omni maturitatis numero, natura opifice, quę rerum omnium altrix eſt, retrò cedere, & ad radicem, ad propaginem, ad ſpecierum earundem progenerationem tendere videantur.

PRINCIPIVM ANNI.

APud Aſtronomos Aries pro anni principio capitur, & eo notatur hieroglyphico: variaq́ eſt ingeniorum ſedulitas iſtius rei rationem afferre conantium, Hebræis præſertim nōnullis Libram potius caput aſſerentibus, quòd par fuerit omnia perfecta, & ſeminibus fœta, ſummo ab opifice creari, eo verò tempore fruges omnes maximè maturuiſſe. Quod verò Aries inde locum occupauerit, ex lege factum ad illius temporis ſolennitatem celebrandam, quo liberati ſunt ex Ægypto. Sed quòd aiunt tunc temporis nōnulli, quo mundus eſt genitus, Arietem cœli mediū tenuiſſe, in mundi quippe vertice conſtitiſſe, quiſnam id potuerit coniectare non video, cùm in ſphærica cœli figura neq; vertex, neq; imum, neq; ortus, neq; occaſus, qui eodem temporis articulo ſint, ijdem, eodem momēto gentibus omnibus dari potuerit. Nam niſi omnibus ea ratio gentibus inſeruiat, admittenda nō eſt. Solem verò qui dicat in hoc vel illo ſigno fuiſſe, nemo nō intelligat. Aſtronomi quidem in Ariete volunt, & Virgilij doctrina non paruam his autoritatē adiungit, dum ita ſuper verni temporis amœnitate canit:

Non alios prima creſcentis origine mundi
Illuxiſſe dies, aliúmue habuiſſe tenorem
Crediderim: ver illud erat, ver magnus habebat
Orbis, & hybernis parcebant flatibus Euri,

A *Cùm primùm lucem pecudes hauſere, virumq́*
Terrea progenies duris caput extulit aruis,
Immiſſaq́ feræ ſyluis, & ſidera cælo,
Nec res hunc teneræ poſſent perferre laborem,
Si non tanta quies iret, frigusq́ caloremq́
Inter, & exciperet cæli indulgentia terras.

Quòd verò Commentarij huius finem Virgiliani carminis amœnitate condire quæſierim, optime Lactanti, non ineptè me feciſſe arbitror, qui te fortè gregalium ruſticitate, ſtyloq́ modoq́ paſtorali, virum tam elegantẽ, offenſum & delaſſatum ſuſpicabar. Tu quicquid id fuerit, vt omnia amicorum ſoles, boni conſule, & Pierium virtuti doctrinæq́ tuæ deditiſsimum, vt facis, ama.

PIERIVS VALERIANVS AD PROSPE- B RVM SANCTACRVTIVM NOBILEM ROMANVM, DE IIS QVÆ PER LVPVM, HYÆNAM, LYNCEM, VRSVM, PANTHERAM, TIGRIM, ET VRVM SIGNIFICANTVR EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

NEſcio quo tuo fato acciderit, optime lepidiſsimeq́ Proſper, vt qui mortalium es iucundiſsimus, in truculentiſsimas omnium feras incideris. Tibi enim ludis meis Aegyptiacis, quos propédiem iſtic Patauij ſum commiſſurus, ducti ſorte obtigere, Lupus, Hyæna, Lynx, Vrſus, Panthera, Tigris, & demùm Vrus, cum quibus tibi ſit, quantum animis viribusq́ valeas, congrediendum. Has omnes vel captiuas facias vel cicures, vel conficias, vel fortè etiam deuores neceſſe eſt, lege ita ſodalitia, Coſmogerijs comitijs decernente mandanteq́, exceptione, quæcunq́ poſsit excogitari, ſummota penitus. Scio, ad hæc, firmiſsimi licet animi iuuenis, totus es commotus, qui à beſtiarum venatione paſtuq́ ſemper abhorrueris. Nolim tamen putes edictum in te factum, acerbi quicquam, aut æquum iuſtúmue minus continere: quod ea potius de cauſa decretum eſt, quia nouæ indomitæq́ feræ cicurandæ C *cùm eſſent, neminem habuimus quem in huiuſmodi negotio tibi præferendum exiſtimaremus. Tanta enim eſt vultus animiq́ alacritas tui, vt facilè ſperemus, ſimulac in theatrum deſcenderis, illæq́ furorem, feritatem, rabiem, aut ſæuitiam quæq́ ſuam in te concitarint, futurum vt tu ſola Gelaſini tui hilaritate omnes actutùm manſuefacias, & ſimulac ſemel arriſeris, adblanditúſue fueris, ad pedes tibi omnes eueſtigiò procubituras. Vidimus enim ſæpius homines quauis bellua ferociores, quos tu, vti tuus eſt mos, dicto aliquo ſalſo, aut liberiore aliqua admonitione tactos caſtigatosq́ contra te irritatas, ſimulac furore perciti & impotentes irruerent in te minabundi, ad ſolam vultus tui iucunditatem, veluti aliqua incantatione perculſos ſubſtitiſſe, conſternatosq́ animi omnem ſtatim indignationem amiſiſſe, ſponteq́ tibi ſeſe dedere, & quibuſcunq́ rebus gratificari poſſent obſequium polliceri. Quare cùm velut Orpheus lyra modulisq́, tu ſola illa comitate fretus tua, ferocitatem omnium mitiges, furoremq́ delinias, agè nulla iam cõtatione exhibitas à me feras aggredere, victoriam ex illis omnino reportaturus: quia in Aegyptiorum fanis alitæ atq́ educatæ, literas mihi videntur didiciſſe. Proinde facilè erit iuueni literatiſſimo eas quoquò volueris trahere, & ad omne obſequium paratiſſimas efficere: id quod iam in Lupo, qui prodijt primus, experiri potes,*

n

DE LVPO. D

PERINIQVE' mihi facere videtur, qui Ægyptios ſolos de bru
torum cultu deriſui habent, atq; conuicijs & cauillationibus e-
tiam perſequuntur, cùm nationes ferè omnes eadem fuerint ſu
perſtitione aliquando contaminatę, præſertimq; terra Græcia,
quæ maximè omniũ ſapientiam ipſam aluiſſe prædicatur: Ro-
manaq; reſpublica, apud quam cæremoniæ primas ſemper par
tes obtinuere. Græci enim lupum in honorem Apollinis venerabantur: in Mar
tis, atque adeò Romuli Remiq; veneratione Romani. Alias etiã belluas afferre
poſſem, quæ apud hos & alios, diuinos ſibi honores aſciuere. Sed quoniã de lu
po dicere propoſitum eſt, quod ad eum attinet præcipuè proſequemur.

APOLLO.

FVit autem, vti dictum, fera hæc pleriſq; locis Apollinis memoriæ dedicata:
eiuſq; ſimulacri ea aſſeritur cauſa, quòd oculorum acie potens adeò ſit, vt no
ctis tenebras euincat, acutiſsimo quippe polleat viſu, intempeſtaq; nocte, etiã ſi
Luna ſileat, clariſsimè tamẽ intueatur, & in prædis inuadendis poſt nocturnã fa E
mem antelucanũ tempus obſeruet, à Sole aũt totum eſt lucis beneficiũ. Vtraq;
verò de cauſa, & quòd potens lumine eſſet, & quòd ante lucem prodiret ad præ
dam, Lycopolitana Thebaidos in Ægypto ciuitas hieroglyphicum lupi forma
Apollini dedicauit, eiq; in lupi ſpecie ſacra faciebant, tantoq; apud eos ciues cul
tu habitus eſt, vt cùm lupum tanquã Deum venerarentur, ſoli ex Ægyptijs oui
bus veſcerentur. Hinc ipſum Solem Homerus λυκηγενέτην vocat, non ea quidem
cauſa, quòd in Lycia genitus credatur: nam fabula hæc, vt Heraclides Ponticus
aſſeuerat, recens admodum eſt, neq; temporibus Homeri adhuc cuiquam inno
tuerat: ſed veluti diem ἠριγένειαν, propterea quòd ἦρ, hoc eſt, diluculum generet: ita
Solem λυκηγενῆ dixit, quòd matutini ſplẽdoris autor ipſe ſit, vel potius quòd Ly-
cabãta progeneret, hoc eſt, annum, cui nomen, vt nonnullis placet, à luporum

ſimilitudine quadam inditum: illi ſiqui-
dem auctos imbribus fluuios tranatu-
ri, caudas mordicùs inuicem apprehen-
dunt, longoq; ordine ſeriatim aquis im-
merguntur, tutoq; tranſmeant, id quod
Sol ipſe in animalibus Signiferi præte- F
reundis facere videtur, dum continuata
quadã ſerie finem vnius, alterius princi-
pium facit. Sanè aliquot in ſignis Apolli
nis lupos adſculptos videas, de quo dixi
mus in Ancilibus. Colebatur & apud
Athenienſis in Apollinis gratiã lupus,
quiq; fortè animal id interfeciſſet, lege da
mationis promulgata parare iubebat,
quę ei funerando forent neceſſaria, vt ita magiſtratus quod ſui iuris eſſet officiũ
executi viderentur, & religione reſpub. ſolueretur. Eam huiuſce cultus nõnulli
cauſam memorãt, quòd Latona prægnans per duodecim dies in lupũ tranſmu-
tata, Delum ſe contulerit, vbi illi facultas pariundi fuit: quapropter lupæ certa
anni dimenſione omnes intra dierum XII ſpatium pariunt, quod Philoſtepha
nus tradidit Commentarijs, de quo inferius latius.

Mars

A

M A R S.

MArti idem dedicatus, ſiue, vt eſt in fabulis, propter Romuli Remiq́ꝫ educatũ, quod deridet Feſtus, qui velit nõ à ruma, ſed à virtutũ magnitudine vtriq́ꝫ fratrum inditum nomen, quòd ῥώμη, notum apud Græcos vocabulum, fortitudinẽ ſignificet, vt inde ſcilicet ij nomen adepti ſint, veluti ἀπὸ τῆς ἀλκῆς Alcides: ſiue propter ipſam voracitatẽ, quæ in bello crudiuora eſt: inde in Sacris etiã literis legas, Gladius meus deuorabit carnes. Hinc & Mauorti nomẽ, vt nõnulli arbitrati ſunt, quaſi mares vorantẽ dicere voluiſſent: bellatores enim mares eſſe debere, & mares dici, alibi oſtẽſum. Martios porrò lupos Virgilius, Martiales Horatius vocãt. Et apud Plautũ eos in tutela Martis cognoſcit Strabax adoleſcẽs, ita profatus: Fuit ædepol Mars meo iratus patri: nã oues illius haud procul abſunt à lupis. Græci ſanè Poëtę λυκόφρονας vocãt ſtrenuos bellatores: validi enim omnino ſunt lupi, & in fallendis hoſtibus aſtutiſsimi. Robur verò eorum plurimùm in armis eſt, vt apud eundem Plautum.

Quaſi lupus ab armis valeo, clunes infractos fero.

B Ob aſtutiã verò Pindarus aduerſus inimicos cõparare ſe vnumquenq́ꝫ monet λύκοιο δίκαν, more lupi, ad id ſcilicet reſpiciẽs, quòd lupus tortuoſis ambagibus veſtigia perplexa ponit, modò hac, modò illac procurrens, vt nõ facilè qua te parte ſit inuaſurus, aſpicias.

R A P T O R.

BEllicoſis verò viris pleriſq́ꝫ omnib. is natura mos inſitus, vt cõuectare iuuet pręḋas, & viuere rapto, id quod etiã inter pręcipua virtutũ ſuarũ præconia, magnificè atq́ꝫ glorioſa admodũ recenſere ſolẽt. Vnde furacẽ & raptorẽ hominem per lupũ oſtendi, multi aptũ & congruẽs exiſtimarũt hieroglyphicũ: quod quidem minimè alienũ eſt à veterũ diſciplina, eorum maximè Philoſophorum conſenſu, qui palingeneſiã poſuere, vt remotiorẽ doctrinã illam, quã ab Ægyptijs acceperãt, nouo cõmento huiuſmodi fabularũ inuolucris occultarent. Illi enim hominem qui ſemper promptus & paratus fuiſſet ad rapinas, poſt obitũ in lupũ abire tradiderũt, vt in Phædone Socrates: quę tamẽ dictata Porphyrius & Iamblichus nõ ſunt paſsi diutius in tenebris latitare: ſed quid ea ſibi vellẽt, latiſsimè omnia pandere curæ preciũ habuere. Hos ſecutus Poëta Claudianus,
C prædones ait ab Rhadamantho lupis obijci ſolitos: ridiculeq́ꝫ, vt aſſolet, Ariſtophanes Simonẽ bonorũ publicorũ depeculatorẽ exprimi per lupum à Nebulis iocatur. Et lupi nomẽ in Diuinis literis, vt obſeruarunt Theologi, nõ ſecus ac vulpeculæ, ſemper in mali cuiuſpiã ſignificatũ accipĩ. At cacodæmon eſt interdum lupus, plerunq́ꝫ tamẽ raptor, Euangelio: Intrinſecus aũt ſunt lupi rapaces. Quòd verò Iacob ait, Beniamin lupus rapax, mane capiet prædam, veſpere autem reddet: de Pauli conuerſione dictum, & Eucherius & alij pleriq́ꝫ putant.

IMPROBITAS MERETRICIA.

ET qui meretriciam improbitatẽ per lupæ ſimulacrum ſignificari cõtendunt, hieroglyphicũ nimirum id à rapacitate deſumptũ autumãt. Notũ enim, meretrices lupas appellari, & inde Lupanaria dici. Ea de cauſa Meſſalina flagitioſum imperatoriæ maieſtatis dedecus, Lyciſcæ nomen mentiri delectabatur, de qua Satyricus Poëta:

Tunc nuda papillis
Conſtitit auratis nomen mentita Lyciſcæ.

Cicero Miloniana, Clodius ſemper ſecum ſcorta, ſemper lupas ducebat. D

FORMIDATOR INANIUM.

ATque hoc tam bellicoſum, tam noctiuagum animal, minima quadam re, lapidis quippe alicuius audito tantùm ſtrepitu, terreri ſolet. Vnde ſacerdotes Ægyptij, ſi quem vanis rumoribus, & inanis rei formidine conſternatũ indicare vellent, hieroglyphicum ex lupo & ſaxi telo aliquo propè aſsito facere conſuerunt: ita enim eſt eorum ingenium, vt qui neque ferrum euitent, neque fuſtem tremeſcant, lapidem tantùm impendiò perhorreſcant, cuius ictum adeò pernicioſum ſentiunt, vt qua parte tacti fuerint, computreſcant, vermibus quàm ocyſsimè redditis. Quinetiam reperti ſunt qui vel duorum concuſſu lapidum ſtrepitum ciẽtes, ferocisſimos à ſe lupos abegerint. Nobis pueris narrare ſolebat Laurentius pater, homo minimè vanus aut fabuloſus, cum is ex Noricis Alpibus in Bellunenſem agrum deſcenderet via plurimum ſcropuloſa, ſibi nocte præuento ad quintum ab vrbe lapidem repentè tris lupos viſendæ magnitudinis apparuiſſe, quos cùm qua ratione ſummoueret, E ſecũ agitaret, id ſibi diuinitùs incidiſſe menti, vt deiecto in terrã retinaculo, quo per noctem equus ad præſepe religabatur, altero capite manu comprehenſo, id cœperit ponè trahere: quod quidem annulis fibuliſque aliquot ferreis præditum cùm ingentem per viam ſtrepitũ cieret, ſaxeoſque ſcrupulos quotquot incurſando offendiſſet excitaret, perterrefacti repentè lupi, quaſi vis magna canum incubuiſſet, præproperè fugam arripuerunt. Non prætermittam ſuper hac lupi trepidatione, hominem à lupo præuiſum ſubitò cõſternari, & vocem amittere, quod non ex Virgilio tantùm, ſed & ex Platone Politijs habetur: atque ita vice verſa, ſi homo prius lupum viderit, eum eadem pati.

INDEMNIS FVGA.

HOminem in hoſtes illapſum, qui parua admodum iactura facta euaſiſſet, oſtendere ſi conſtituiſſent, lupum extrema cauda glabrum facere conſueuerant: is enim agitatus à venatoribus, quaſi conſcius ſibi amatorium virus exiguo eius ineſſe villo, ne captus humanæ omnino ſatisfaciat voluntati, eum abijcit: aiunt enim non idem pollere, niſi viuenti direptum. F

TVTVS RECEPTVS.

EVm verò qui vel prædatum, vel in aciem progreſſus, maiore incumbente vi quàm ſuſtinere ſe poſſe conſideret, ſe nulla accepta clade in tutum recepiſſet, indicare ſi vellent, currentem lupum, cauda præcipuè ſub vterum immiſſa reductaque proponebant. Summa enim lupo calliditas in periculis declinandis, primumque illi ſtudium fuga ſibi conſulere, ſeque ſoſpitem ſyluis reddere: vnde λύκος πρὸ τῆς βοῆς αὐλίζει, habetur in adagijs. Reducere verò caudam ſub vterum, præcipuum eſt ſignum pauitantis. Quod cùm Maro noſter non ignoraret, ingenium eius deſcripſit his verſibus, quos recitare non pigeat:

Ac velut ille, priuſquam tela inimica ſequantur,
Continuò in montes ſeſe auius abdidit altos
Occiſo paſtore lupus, magnoque iuuenco,

A *Conſcius audacis facti, caudamq; remulcens*
Subiecit pauitantem vtero, ſyluasq; petiuit.

ABORTVS.

SAcerdotes iidem Ægyptij ſi mulierem abortientẽ indicare vellẽt, picturam
eam inſtituerãt, qua Lupus ab equa calcibus impeteretur, vel aliquo modo
calcaretur, propterea quòd perſuaſum habebatur, ita ea inter ſe natura diſsidere
animalia, vt prægnans equa ſi Lupum tetigiſſet, ſtatim abortũ faceret: neq; hoc
effici de tactu ſolũ, verùm etiam ſi veſtigium tantum illius preſsiſſet, tantam in-
eſſe Lupo veneficij vim, vt omnino abortiret.

AB INFORTVNIIS POTENTIOR.

LOngè verò diuerſum illud, quòd hominem ex inſortunijs calamitatibusq;
beatiorẽ potentioremq; factũ ſignificare ſi vellent, equũ in cuius clunes Lu-
pus morſum infixiſſet, effingere conſuerunt: ferunt enim equos quibus dimica
tio cum Lupis fuerit, præſtantiores reddi. Eos Græci λυκοσπάδας, nos volſilupos
dicere poſſumus, nõ ea quidẽ de cauſa quam nonnulli cõmenti ſunt, ita eos à frę
B natis lupis vtpote animoſis & ferocibus appellatos, ſed quia multorum experi-
mẽto compertũ eſt, pulllos qui cum Lupo certarint, euaſerintq;, in bonos & ve-
locipedes mox euadere: huiuſmodi enim euentus equos & animioſiores & per-
niciores reddit: imò quia & animoſi & agiles fuerint effugerũt: factoq; ita in fe-
ris periculo ſolemus eos approbare, idq; omniũ conſenſu receptũ. Qui tamẽ ab
iniuria ita ferox euadit, longè ignauior fit naturæ ſecretò quodã, ſi, vt Pamphi-
lus lib. Rerũ naturaliũ tradit, Lupi veſtigiũ calcarit: tũc enim ait eum cruribus
obtorpeſcere. Quinetiam tanta eſt illi cum equo naturæ diſſenſio, vt eum quan
tumlibet ferocem & generoſum, vel mortuus & terra cõditus abſterreat: inuen
tiq; ſunt hodie qui omniuolam principum quorundam impotentiam eluſuri,
cùm equũ haberent inſigniorem, quem loci dominus ſibi depoſcebat, admoniti
ſunt lupinũ inteſtinũ in via, qua producẽdus erat equus, clanculũ ſepelire, eaq;
mox equus in principis conſpectũ eductus, ſimulac inteſtini odorẽ ſenſit, nulla
vnquã agitatione, nulliſq; ſtimulis impelli potuit vt eà tranſiret, atq; ita vel ſter-
nacis, vel indomiti, vel renitentis accepta nota, repudiatus à principe, priori do
mino ſuo relictus eſt. Addam & hoc naturę miraculũ: equis torminũ doloribus
C cruciatis nullum præſentius eſſe remedium, quàm inteſtini lupini cinctus, quẽ
Romæ in vſum huiuſmodi aſſeruari apud pleroſq; cõperi. Quod verò de con-
ſternatione dicebamus, nõ ſunt noua hæc cõmenta, vt terriculamenta infodi ſo
leant, quę vel hoc vel illud animal inſigniter abhorreat. Nam apud veteres quo
que viguit hæc ſuperſtitio, vt eo loco, quà iter acturi ſunt equi, infoſſa aliqua
his terrorẽ incutiant, & ab incœpto curſu aliorſum auertant, vel cõſternati vlte
rius progredi recuſent. Porrò Amphionem Thebanũ memorant Pelopi quæ-
dam tradidiſſe, vt ob iter ſepelirẽtur, quibus non Oenomai modò equi perter-
refacti ſint, verùm omnes quotquot illac in poſterum curſum arripuere: extitiſ-
ſeq; loco nomen taraxippo, de re inditum.

IMPATIENS FAMIS.

IIdem hominẽ famis impatientẽ exprimere ſi curaſſent, Lupũ vel hiantẽ ore,
vel terrã mordicùs apprehendentẽ hieroglyphicè figurabant. Lupus enim cũ
prædæ inhiat, rictu latè diducto currit: alioqui ſi prædę copia nõ fuerit, peculia-
re habet eſuriens terrã deuorare. Sunt tamen qui non hoc ad ſaturitatẽ a Lupo
fieri contendant, ſed vt iumentũ aliquod inuaſurus grauior & ponderoſior fa-

ctus prædam citius deſatiget, cui ſtatim, qui mos eſt illi, ſe dentibus appenderit, quę quidē eſt Alberti opinio. D Sed quoniā ita in Luporū ingeniū incidimus, non iniucundum relatu fuerit quod apud eundem autorem de lupi cuiuſdam induſtria pro comperto ponitur: hunc ſcilicet cùm animaduertiſſet ſylueſtrem quandam ſuem cū numeroſo fœtu ad locū auena ſatū itare pabuli gratia, offendiſſetq́ꝫ proſtratū arboris truncū ramis etiamnū proſtantibus, arrepto in os ligno librarum circiter X L, ſuper truncū efferri ſaltu aſſueuiſſe, ac in ramos repere, mox adueniente cum prole porca vnū curſu rapido de porcellis arripit, in arborem feſtinanter ſcandit, ibiq́ꝫ tutò conſiſtens rapto potitur, & in matris conſpectu fruſtra adgrunnientis & ſæuientis filium depaſcitur.

PROPERANTIA.

CElerius quid maturatū per lupi catulum ſignificari ſemel tantū reperi: Lupā enim intra X I I parere dies fabulantur Ægyptij. Sed enim Philoſtephani ſuper hoc verba, vt locū ſuperius tactū ampliemus, quantū mihi videtur, nō rectè accepta ſunt, qui libro, cui Cōmentaria nomē fecit, dicere videtur, X I I eſſe certos anni dies, quibus lupæ omnes pariāt. Ariſtoteles ſanè, quòd fœtū X I I B tantùm geſtent dies, eſſe inexploratū ſibi profitetur: perinde ac illud etiā quod aiunt eas ſemel tantùm in vita parere.

ANCEPS CONSILII.

VVlgatum autem & adagijs & hieroglyphicis illud eſt, hominem qui Lupum auribus teneat, ſignificare quempiam in eo ſtatu, quo negotium aliquod neq́ꝫ relinquere, neq́ꝫ exequi tutò poſsit. Nam res prouerbio cōfirmata, & fert in primis, Tiberijq́ꝫ præcipuè vſurpatione dictum repetitū. Et Phormione Terentius, Antiphonem dicere cōfingit, auribus ſe tenere Lupum, neq́ꝫ quo modo dimitteret eum à ſe inuenire poſſe, neq́ꝫ qua ratione retineret ſcire. Et cauſa eius ambiguitatis ſpontè ſatis manifeſta eſt, quam hîc repetere mihi minimè neceſſarium videtur.

VENEFICIORVM AMVLETVM.

ILlud potius referam, hominē tutum à veneficijs per lupi roſtrum ſignificari, quòd perſuaſum eſt id ſi portis pręfixum fuerit, venefīcia ei nō obeſſe familię, F quæ ædes illas inhabitet. Hæc verò veneficiorum cōmemoratio adducit in memoriā mihi homines in Lupos transformari minimè olim fabuloſum habitum. De Demarcho enim Olympionica, qui demutatus in Lupū, decimo pòſt anno rurſum faciem receperit humanam, apud Pauſaniam legere eſt, & apud Pliniū: peculiareq́ꝫ id Arcadibus fuiſſe, vt trans paludem quandam prouecti, in lupos abirēt, & ſi per nouenniū humanas carnes abſtinuiſſent, decimo pòſt anno eòdem reuerti, vnde tranſuecti fuerant, ac in homines redire, decem annorum addito ſenio. D. etiam Auguſtinus, Ciuitate Dei, Varronem ait hæc de Arcadibus memoriæ tradidiſſe.

PEREGRINVS.

CIuē ex boue, animali quippe domeſtico, nobiſcū alito atq́ꝫ educato, ſignificari loco ſuo diximus. Ex lupo aūt peregrinū intelligi, hiſtoria eadē oſtendit. Danaus enim cū in Argiuos mouiſſet peteretq́ꝫ Gelanorē expelli, qui tunc Argis imperabat, lupū & taurū pugnātes cōſpicatus, ſe lupi vice ſtatuens, quinā foret pugnæ exitus operiebatur. Lupo verò victoria potito, ædē Apolloni Lycio

vouit,

A vouit, atq; ita rerũ potitus eſt, cùm facilè ciuibus perſuaſum eſſet deos victorem Danaũ per portẽtũ eiuſmodi deſignare, quòd Gelanor inter eos educatus eſſet, hic verò peregrinus foris aduenisſet: itaq; in imperiũ aſcitus expulſo Gelanore: eaq; de cauſa in Argiuo foro Lupi & Tauri inuicem pugnantiũ effigies ex ære quamdiutisſimè permãſerũt, quas Pyrrhus Epirotarũ rex inſpectas exhorruit, domeſtici admonitus oraculi, tunc inſtare ſibi fatalem diem, cùm Lupũ & Taurum pugnantes aſpexiſſet. Quantum verò pertinet ad portentum, eadem ſentiunt Pauſanias & Plutarchus, Gelanorem per bouẽ, Danaũ per Lupum acceptos: ſed in re geſta referenda id diuerſi abeunt, quòd Plutarchus Danao portentum oblatum ſcribit, Pauſanias ciuibus animaduerſum, ciuiliq; contentione de imperio certatum, dilatisq; in alterum diem comitijs, mane monſtrum id accidiſſe, populiq; iudicium fuiſſe vt Danaus in regnum admitteretur, Gelanor profugus ſolum verteret.

MACEDO.

MAcedonem Herculis comitẽ, qui ſub Oſiride militauit, ea de cauſa per lu-B pum ſculptum intelligi, Diodorus aſſerit, quòd is lupi geſtamine delectaretur. Iam & Romani veteres lupum inter militaria ſigna ſtatuêre.

SALII.

IN recentiorũ verò Impp. Theodoſij, Honorij, & quorundam aliorum domeſtico canone, quo legiones ordinesq; totius eorum militiæ recenſentur, Saliorum quoq; habetur inſigne, qui eo appellati nomine ſub militũ Præſentiali nũcupato militabant: parma quippe cuius aureus erat vmbilicus, quem ruber ambibat circulus, hunc alius latior violacei coloris admodum diluti, in ſummo cuius roſa erat: à medio lupi hinc inde dimidij duo, qui ad florem supernè poſitum ſpectabãt, mox parma rubro margine claudebatur. Minimè verò mirum, ſi qui Saliorum ſibi nomen adſumpſerant, Martis etiam animalia in geſtaminibus habere voluerunt.

AVGVRIVM MORTIS.

IN aruſpicina ſanè inuenias Lupum mortis auſpicia feciſſe: Maximino enim Imperatori, viro & Thraci & bellicoſisſimo, exitium portenderunt lupi circiter quingenti ſimul ingresſi vrbem in quàm ipſe ſe receperat, cùm in Italiam ad-C uerſus Maximum & Balbinum profectus eſt. Et coloniam quam C. Gracchus inſtaurata Carthagine, quã Iunoniam appellauerat, deduxiſſe fertur, infelicem futurã aruſpices dixere, propterea quòd lupi bis metas ibi poſitas ſubitò incurſu ſubuerterant, infauſtum huiuſmodi oſtentum eſſe aſſeuerantes. Et ea Iudæorum clade quam ſub Hadriano paſsi ſunt, lupi & hyænæ per vrbes paſsim irruentes vlulabant.

PESTILENTIA.

APud Philoſtratum lupus futuræ peſtilentiæ ſignum eſt, vbi Palamedes, propterea quòd lupi ex Ida frequentes in pueros qui caſtris miniſtrabant impetum fecerant, ſuadet Apollini Lycio ſacrificandum, qui feras eas ſuis met ſagittis interficeret, ac ſimul imminentis peſtilentiæ calamitas ſummoueretur. Apud Sicyonios templũ erat olim Apollini Lycæo dicatum ea de cauſa, quòd ferunt aliquando lupos ita eorum gregibus infeſtos, vt nullum poſſent ex re pecuaria

fructum percipere: quare conſulto Deo reſponſum acceperunt, ex ligno quodã arido, quod humi iacebat, corticem detrahẽdum, eumq́ admixtum carnibus feris exponẽdum: quas cùm illi guſtaſſent, internicione periêre. Sed & apud Trœzenios Dianæ Lyceæ templum fuit ab Hippolyto dicatum, inde, ut Pauſanias putat, expulſis lupis. D

PROSPERITAS.

Felicioribus verò auſpicijs lupa geminos Marte ſatos educat. Trogo enim commentum placet, ea de cauſa Romulum & Remum Martis filios dictos, quòd nutricem lupam habuerint, propterea quòd lupa in Martis tutela eſſet. hinc antiqua Romæ tot extant monumenta, in quibus Romulus & Remus parui atq; lactentes lupinis vberibus inhiant. Eadem in ſomnis vberibus ſuis Seuerum alit in imperij futuri præſagium. Neq; prætereũdum quòd Geloni Syracuſano adhuc puero, & in ſcholis erudimenta prima diſcenti, lupus auxilio fuerit, vt imminenti vitæ periculo ſubduceretur. Nam cùm & præceptor eius & frequentes diſcipuli in ludo literario eſſent, viſendæ magnitudinis lupus irrupit, Geloniſq; tabulis morſu arreptis ire foras properabat. Gelon haudquaquam territus, ne tabellis priuaretur, eas manu nõn ſegniter tenẽs lupum ſequebatur: poſtea verò quàm foras proceſſere, gymnaſium repentè corruit, magiſtrumq́ & condiſcipulos oppreſsit, Gelo incolumis euaſit. E

HYAENA.

ERAM penè Hyænam præteriturus, autorum offenſus perplexitate, tam diuerſa ſuper ea tradentium, vt parum cognita eſſe animalia ſuſpicarer: ſed quoniam non ei legi addictus ſum, vt animalium hiſtoriam perſcribam, ſed quæ tantùm ad Ægyptiorum commenta faciánt perquiram, cuiuſmodi ea ſint, ex ijs quæ collegimus, intelliges.

VICTVS HOSTIS.

Hieroglyphicum Hyænæ præcipuum erat contentionem, vt apud Ægyptios ſacerdotes reperi, ſignificare. Quòd ſi victum hoſtem intelligi voluiſſent, eum à dextro latere ſtatuebant, quòd aiunt, ſi ad dexteram conuerſa cum venatore pugnam inierit, eam ſemper eſſe potiorem. Nam cùm flecti niſi circumactu totius corporis nequeat, ſpina continua per collum & dorſum totum porrecta, prægreſſi hominis veſtigia occupare conatur: quod ſi ſucceſſerit, quaſi magica quadam vi, quæ in eius tantùm dextera corporis parte pollet, alienari mente circumuentũ hominẽ, & ſi equo inſideat, decidere, atq; ita omnino victũ interfici. F

VICTOR HOSTIS.

Sin victorem hoſtem ſignificare vellent, animal idem cum venatore ab læua congreſſum effingebant, quòd diuulgatum eſt Hyænam ſi non ab læua hoſtẽ occuparit, nihil ea magica vi pollere, ipſam verò quaſi attonitam deficere, ac nullo penè negotio capi. Sed enim quæſierit aliquis, ſi pingenda ſit Hyæna animal orbi noſtro incognitum, qua figura ſit. Tradunt eam magnitudine & colore lupi præditam, hirſutiorem tamen, acie in vtraq; oris parte perpetua, oculo vario, & colores mutante, nullis gingiuis, dente continuo, equina iuba per collum & dorſum totum ſetis durioribus inhorreſcenti, neq; imaginarium eſſe animal, vt pleriq; ſuſpicantur, de quo grauiſsimi tot autores permulta quàm diligentiſsimè diſſeruerint, quæ niſi ex viſu ijs cognita fuiſſent, haudquaquam puto eos in re vana atq; mendaci vſqueadeò laboraturos.

Mo-

A MORVM INSTABILITAS.

INſtabilem verò quempiã, nihil quippe in eodem vitæ tenore ac modo, quem ſibi propoſuiſſet, perſeuerantẽ, ſed aliàs quidem probum, fortem, audacemq́; tam animi quàm corporis ſui domitorem, aliàs verò improbum, inualidum, mi ſerumq́;, & ad cupiditates omnes impotentẽ, ſignificare ſi vellent, Hyænam itidem hieroglyphicè proponere conſuerunt: huic ſiquidem animali vtrancp; ineſſe naturam, & alternis annis eſſe marem, alternis fœminam fieri, Ægyptij præcipuè prodiderunt, & Ægyptios ſecuti pleriq; alij. Cæterùm Ariſtoteles cõmentitium hoc eſſe profitetur, vulgoq́; perſuaſum eas annua vice ſexum permutare: quia captæ aliquot (per quã rarò autem capiunť, præſertim fœminę) tenellæ adhuc ſine genitalibus fuerint. Mares enim impendiò timent libidinis æmulos, & ideo grauidas cuſtodiũt, morſuq́; prolem maſculam vbi detur occaſio caſtrant. Licet non ſum neſcius traditum à grauiſsimis autoribus, habere quid Hyænam ſub cauda poſitum figura ſimile genitalis fœminæ, ſed ſine vllo meatu, ſub quo meatus excremẽtorum ſit: virile verò ſimiliter atq; in lupis & canibus habetur.
B Fœmina etiam pręter ſuum illud, ſimile vt mas habet ſub cauda ſine vllo meatu, à quo excrementorũ meatus eſt: ſub eo genitale verum habet. Id ita eſſe contendit Ariſtoteles, qui difficulter vnicuiq; Naturę miraculo videtur aſſentiri. Sed miror in hoc tam veteres quàm recentiores autores diuerſos ab Ariſtotele tam conſtanter ire, quod ab ijs temerè fieri haudquaquam adduci poſſum, cùm pręſertim Ælianus Hiſtorię huiuſmodi ſcriptor diligentiſsimus tradat, τὴν ὕαιναν τῆτε μὲν ἄῤῥενα εἰ θεάσαιο, τὴν αὐτὴν εἰς νέωτα ὄψει θήλειαν, εἰ δὲ θήλειαν νῦν, μετὰ ταῦτα ἄῤῥενα. κοινωνοῦσι δὲ ἀφροδίτης ἑκατέρας, καὶ γαμοῦσί τε, καὶ γαμοῦνται, αὐχ᾽ ἔτος παῤ ἀμείβουσι τὸ γένος. Hyænam ſiquãdo quis marem inſpexerit, eandem mox fœminã videbit: ſin modò fœminam: poſtea marem aſpiciet. Promiſcuè verò coitu alterutræ coniunguntur, ineuntq́; & ineuntur, per annum vnum ſexus viciſsitudinem alternantes. Qui quidem autor cùm Ariſtotele longè poſterior fuerit, id ſcriptis credere minimè auſus eſſet, niſi aut compertum ipſe, aut fide dignorum teſtimonio certum habuiſſet. Accedit & Tertulliani ſcriptoris & doctiſsimi & diligentiſsimi autoritas, qui ita ſcribit: Hyænam ſi obſerues, ſexus annalis eſt, marem & fœminam alternat.

ADVERSÆ FORTVNÆ DOMITOR.

C ADuerſas verò calamitates & infortunia toto vitæ curſu intrepidę ſuperantem hominem inſignire ſi vellent, Hyænæ corium indutum eum pingere ſolebant: quippe quòd ex Magorum ſuperſtitionibus perſuaſum eſt, qui corium id induerit, aut aliquid ex eo ſecum habuerit, quaqua eum vel per medios hoſtes penetraturum, neq; futurum quenquam qui illi iniuriam inferre auſit, vſqueadeò hinc eius incolumitati cautũ eſſe, vt iam credi poſsit, eos qui linguã Hyænæ ſub pede habeant, quod idem Magi perhibent, à canibus minimè tanquam Scipiones alteros latrari.

LARVARVM LACESSITOR.

HÆc ab Aegyptijs ſacerdotibus ſuper Hyæna tradita ſunt. Vnum addidêre Latini, ac pulcherrimũ quidem hieroglyphicũ: vt ſi hominem laruas, vt ita dicam, inceſſentẽ, neq; defunctorũ manes quieſcere permittentẽ, maledicta quippe & accuſationes in mortuos ingerentẽ cõminiſcentemq́;, notare vellent, Hyænam in ſepulchretis monumentũ aliquod effodientẽ faciant, cùm ſatis exploratũ ſit ab vno hoc animali ſepulchra erui inquiſitione cadauerũ, quòd ſit humanæ carnis auidiſsima. Iulius Capitolinus eas Belbos appellatas ait in vita

Gordiani tertij, decem'q; tunc temporis fuiſſe in vrbe Roma profitetur. Viſa ve-
rò tunc eſt illa dentis vnius perpetua ſeries, qua prædita eſt Hyæna: id quod ne
mirum adeò ſit, in quibuſdam etiam hominibus aliquando ſpectatum. Nam
Pruſię regis filius vnum tantùm os habuit dentium loco, ob'q; id Monodos ap-
pellatus. Ita & Pyrrhus rex Epirotarum. Porphyrius eo cõmentario quod de
abſtinendo ab vſu carnium conſcripſit, ab Indis ait Hyænam hanc Crocutã vo-
citari: ſed Crocutam autores diuerſam ab Hyæna ponunt. Reliquum eſt de anti-
pathia quę intercedit Hyænæ cum Panthera, dicere, quale'q; inde factum ſit hye-
roglyphicum: quocirca & hoc & alia eius ſignificata memorabimus.

DE PANTHERA.

SPECIOSIOR ATQVE VALIDIOR A' DETERIORE SVPERATVS.

QVàm tetrum animal Hyæna ſit, quam'q; aſpectu fœdum, ex ijs quæ
ſuperius allata ſunt, conſtare vnicuiq; poteſt. Longè verò diuerſa eſt
Panthera, qua nulla penè fera eſt villorum varietate ſpecioſior, vehe-
mentior nulla, nulla impetuoſior: vis tamen occulta quædam Hyæ-
næ Pantheram exuperat. Quare cùm ſacerdotes Ægyptij ſuperatum ab inferio-
ribus vel à deterioribus hominem intelligi vellent, duo tergora, Pantheræ v-
num, Hyænæ alterum cõmittebant, aſſuebant'q;: ſiquidem compertum eſt tan-
ta inter ſe repugnantia ea diſſentire, vt ſi ſimul aſſuantur, vel etiam contraria ſu-
ſpendantur, Pantherę pili decidant, Hyænæ verò nullo detrimento afficiantur:
quæ quidem tanto eſſe Pantheris metu dicitur, vt occupatæ ab ea, tanta animũ
conſternatione deſpondeant, vt ne reſiſtere quidem conentur. Hinc autem cõ-
mentum putarim, pilos cuiuſcunq; generis & inutiles, maximè palpebras, aufer-
ri medicamento quodam ex Hyænæ corde in cinerem concremato, & cerebro
eius illito. Præſtant hoc etiam, quod Hyænæ tergus in Pantheræ pilos efficit,
Aquilarum pennæ, quæ admixtas reliquarum alituum pennas deuorant.

IMPROBITAS.

INſatiabilem autem hominem, & omnium appetitorem, per Pantheram ſigni-
ficari ea de cauſa fertur, quòd nullum nõ animal ea venatur, vnde illi nomen:
nam Panthera Gręcum omnino vocabulum agnoſcit Varro, quod ab omnifa-
ria feritate, adde etiam venatione, deducitur: ſiue quòd omnium penè ferarũ co-
loribus variegata ſpectetur: nam & hæ atq; Tigres maximè omniũ animalium
varietate inſignes perhibẽtur. Sanè inter pantheras, pardalin fœminã, pardum
marem pleriq; agnoſcũt. Ariſtophanes huius non immemor improbitatis, par-
dali notam inurit impudentiæ, cùm neq; ignem neq; pardalin æquè impuden-
tes ait atq; fœmina eſt, quippe quæ omnia corripiat atq; conſumat.

DISSIMVLATOR INGENII.

PRæterea hominẽ Ægyptij ſuorum vitiorũ diſsimulatorem, qui'q; prauum,
quo præditus eſſet, ingenium ita occultaret, ne vel à domeſticis deprehendi
poſſet, pantherę ſimulacro notabant. Ferũt enim eius odore mirè ſolicitari qua-
drupedes, ſed capitis toruitate terreri: quod ipſa docente natura ſatis intelli-
gens, occultato eo, ac odoris tantùm facta copia inuitatas corripit: atq; hæc eſt
eius in venando ſolertia. quamuis Plinius animalium nullum odoratum putat,
niſi credamus, ait, de pantheris quicquid dictum eſt. Sentiunt tamẽ cum Ægy-

ptijs

A ptijs Ariſtoteles & Plutarchus, qui plurima dicunt animalia magno ſtudio pantheram ſectari odore eius delectata: quod, niſi Plinius odorem pro ſuaueolentia capit, nonnihil admirationis afferre poteſt, cùm ferarum & omnium dubio procul animantium odor quotidiana mortalium experientia canibus innoteſcat. Quin equi odore tantùm Cameli percepto, in fugam auerti perhibentur. Recitata eſt loco ſuo hiſtoria, quemadmodum Cyrus aduerſus numeroſiſsimũ Crœſi equitatum dimicaturus, Camelos contrà inſtruxerit, quorum odore conſternati equi, fugam ruptis ordinibus corripuerint, Crœſi conatum ita fruſtrati.

EBRIOSITAS.

QVòd autẽ odore vſqueadeò intenſo Panthera polleat, eam Philoſophi cauſam arbitrantur, quòd maxima prædita ſit caliditate, indeq́ odorem illum excitari: cumq́ ita cum vino cõſenſum quendam habere videatur, Baccho ea olim fertur dedicata. Sed quoniam ſunt qui per eam ebrioſitatem intelligant, hieroglyphicum à re ipſa deſumptum ego crediderim: ſunt enim Pantherę vini admodum auidæ, & à venatoribus ebriæ plerunq; capiuntur, fontibus quo pota-
B tum eunt, ſuauiſsimo, perueteri potentiq́ vino medicatis, tanta copia, vt fonticuli aquula longè ſuperetur: exiliores enim ad hoc fontes dedita opera peruestigant. Interdum ne rem perditum eant, & ſimul operam eludant, ſi latebrarũ commoditatem iuxta fontem nacti fuerint, perforatas arundines intra terram modicum defoſſas in fontem vno immittunt capite, altero in locum vbi deliteſcunt, adducto, obſeruatoq́ animalis aduentu, per vtrem ad hoc paratũ ſtatim tubo vinum infundunt, quòd vina veluti vena de fonte proſiliens, meracitate ſua magis illectat, remq́ celerius maturat, illis plerunq; anteaquàm ſitim expleuerint, procidentibus. Vidimus ſanè numum antiquiſsimum ex ære quod apud Maffæos habetur, in quo Liberi caput iuuenile hedera redimitum, ab altera verò facie Panthera & Thyrſus pulcherrimo opere cuſi ſunt. Et in Gallieni pleriſq; Pantherę nota eſt cũ inſcriptione LIBERO P. CONS. AVG. Sunt qui Tigrin eſſe contendant, de qua paulò infrà dicemus.

MORVM VARIETAS.

QVoniam verò Panthera varijs eſt maculis colorata, pleriq́ morum varietatem per eius pellem oſtendere inſtituerunt. Nam & earum genus variè ab
C autoribus appellatum, proq; Pantheris Variarum nomen apud Latinos receptum. Quare animaduertendus eſt apud Pædianũ locus vbi Vercias pro Varias hactenus ferè paſsim lectum eſt: de Pantheris enim illic loquitur. Eædem & Africanæ ſimpliciter vocabantur, quòd in Africa frequens admodum eſt earum genus: fuitq́ vetus ſenatuſconſultum, ne liceret Africanas in Italiam aduehere, Gn. Aufidij tribuni plebis rogatione mox derogatum. Sanè Claudius Cæſar in ſpectaculis, vt apud Tranquillum eſt, exhibuit Africanas, conficiente turma equitum Prætorianorum. Quantum verò pertinet ad colorum varietatem, ioco ſe dictum apud Plautum, Epidico, vbi Theſprio variè ſe valuiſſe dicit: cui reſpondet Epidicus, Caprigenum & Pantherinum genus ſibi non placere, in quo quidem nõ coloris tantùm varietate ſenſus eſt, vt interpretũ bona pars opinatur, ſed ab ipſius Capræ natura ſumptũ, quæ ferè ſemper febricitat. Quod verò ſpectat ad Pantheram, varietas morum nõ ex vario eius colore tantùm intelligitur, ſed quòd & vehemens eſt, & ad impetus propenſa, & pernix, corporeq́ ad agitationem perquàm idoneo. Vnde per eam in Diuinis literis varij animorum motus indicantur, de qua Hieremias: Nunquid Æthiops pellem ſuam

immutauit,& ſuam Pardus varietatem: quod non ſolùm,inquit Ambroſius,de D figura, ſed etiam de mobilitate furoris accipitur, eò quòd Indorum populus,& atri homines Æthiopum genus,ad fidei pietatiſq; candorem inuitati,tenebroſis terræ cauernis inſueti,inquietiſq; ac mobilibus mentis atq; animi mutationibus decolorati,boni propoſiti gratiã tenere non poſsint, neq; ad emendationẽ correctionémue vllã remeare,qui ferinã ſemel induerit immanitatẽ. Eucherius pro dæmone accipit, qui ſubdolus & varius ſit in humano genere peruertẽdo.

DE TIGRIDE.

Apud Ægyptios tigridem non inueni, apud Græcos & Latinos frequentiſsimè:de qua ſignificata illa præcipuè celebrantur,quæ ad immanitatem, ad ſæuitiam, ad vltiõnem, ad pernicitatem, ad amorem erga filios pertinent: quinetiam apud aliquot gentes diuini cultus particeps iudicata.

SOL. 1

Solis enim ſimulacrum eſſe perhibebatur. Sed Sol & Bacchus idem numen habitum,vt vetus Græcorum habet theologia,eaq; apud Indos in honorem Solis culta.Indi ſiquidem clunes eius tantùm menſis inferebant,cæteris partib. ob Solis reuerentiam abſtinebãt. Idq; ea de cauſa, quòd hoc animal ſimulacortum eſt priores pedes attollere fertur verſus exorientẽ Solem:quem Solis adorandi morem Maro videtur expreſsiſſe,cùm XII Æneidos ſcripſit:

Illi ad ſurgentem conuerſi lumina Solem
Dant fruges manibus ſalſas. Ita in veteribus habetur exemplaribus.

FEROCIA EMOLLITA.

Quòd verò pertinet ad ferociã, per animalis iſtiuſmodi effigiẽ deſcriptã, indomitos & efferatos animos indicamus. Et Poëtæ cùm hominis cuiuſpiam immanitatem egregiè notare volunt, Hyrcanas illas tigrides his vbera prædicant admouiſſe. Et quæ Bacchi currui iunguntur, vt plerique autores ſunt,indicant moderatum vini vſum ferocientis animi ſæuitiam demulcere. F

Ita Polyphemus apud Homerum, omnem exuperans crudelitatem,Maroneo delinitus vino, Vlyſsi mollius adblandit.Et heroes illi Troiani apud Homerũ eundem,qui laudibus arguitur vini vinoſus, ferocitatem ſæpe,æſtuantiſq; bile cordis acerbitatem vino deliniere: hominiq; valde irato apud Plautum propinandum edicitur, vt ille vino bilem diluat. Naturæ enim conſentaneum,cibo potuq; rigato corpore,ab eo diſcuti triſtitiam.Quare Zeno Cittieus interrogatus, cur, cùm Philoſophus eſſet, & natura ſeuerus,in conuiuio tamen hilarior videretur: Atqui, inquit ille, Lupinum ſuapte eſt natura amarum,dulceſcit tamen aqua maceratum.Atq; hoc illud eſt,quòd Armenias curru ſubiungere tigres,Bacchi Orgijs inſtitutum.

VLTIO.

Vltionem ſignificare qui volunt,tigridem & equum ab ea dilaceratum pingunt. Nota eſt hiſtoria,quemadmodum eius venator,fœtus recens editos obſeruat: ad quos,cùm mater pabulatũ abierit, auferendos perniciſsimo fertur equo,ſurreptiſq; catulis,qui ſunt ſemper numeroſi,in curſum fertur quãto po-

teſt

A teſt citatiſsimum: reuerſa Tigris vbi nidum vacuum reperit, velociſsimo curſu totam circũluſtrat regionem, donec fugientem venatorem deprehenderit, in quem omnem conuertit impetum: ille ſtatim vnum è catulis proijcit, ſuſcipit hunc tigris mordicùs, & retrouerſa in nidum refert: alacri mox curſu eadem veſtigia repetit, exiguoq́ tẽporis interuallo venatorem aggreditur: ille rurſus catulum alterum abijcit, curſuq́ nunquã intermiſſo nauẽ verſus prouolat. Suſcipitur hic quoq́, & rapidiſsima velocitate reportatur: idq́ & tertio & interdum quarto fit, donec venator conſcenſa naui vix duobus & nonnunquã vno tantũ catulò ablato aufugiat, equo relicto: in quem illa poſteaquàm fruſtra toto littore frendens deſæuit, omnem conuertit vltionis ſæuitiam, totumq́ diſcerpit, & miſerabiles ſocij furti pœnas pendere compellit. Apud Iobem, vt in Hebræo eſſe dicit Eucherius, tigris perijt, eò quòd non fuerit prædam aſſecuta, de fœmi-
B nea arrogantia dictum volunt.

VLTIO.

PERNICITAS.

IAm pernicitatis ſignificatum ex ijs quæ ſuprà dicta ſunt deſumitur, cùm citatiſsimum equum ter & pluries aſſequatur, curſu retrorſum repetito.

AMOR IN FILIOS.

ITa etiam charitas pietasq́, & affectus in filios ſummus, ex eadem hiſtoria conſideratur: mox & vltionis ſtudium, cùm in relictum equum tanta ferocitate ſæuiat.

MVSICAE HOSTIS.

SVnt qui Muſis auerſum ingenium, omnemq́ Muſicæ lepiditatem odio proſequentem, per tigrim & tympanũ pingant. Aiunt enim eam ita tympani ſonũ exhorreſcere, vt eo audito mirabiliter inſaniat, eoq́ furoris prouehatur, vt ſemetipſam dentibus impetat, viſceraq́ ipſa ſua fœdè dilaceret atque diſcerpat.

C

DE LYNCE.

LYncem in luporum genere pleriq́ recenſuerunt, eiq́ Ceruario cognomentũ indidêre. Sunt qui Lynces eſſe quas Græci θῶας vocant, arbitrentur. Sed enim θῶες ex hyæna & lupo mixto genere naſcuntur. Vtcũq́ verò autores varient, Lyncem Plinius animal eſſe peregrinum & in Æthiopia frequens ait: Ceruarios autem lupos ſeptentrionalibus regionibus frequentiſsimos eſſe conſtat. Sed parũ me mouerit eandem ſpeciem pluribus orbis locis inueniri: nam quæ videmus in Ceruario lupo, ea in Lynce identidem reperiuntur, acutiſsimus quippe obtutus, macularum in pelle varietas: vnde apud Maronem, Maculoſæ tegmine Lyncis: & quod omnium manifeſtiſsimum eſt ſignum, Lyncurius lapis ex concreta eius animalis vrina.

ACVTISSIMVS OBTVTVS.

NOnnulli igitur cùm lyncem omniũ quadrupedum clariſsimè cernere conſideraſſent, hominem qui viſu maximè polleret ſignificaturi, animal id hie-

roglyphicum poſuere. Sanè multi eas affirmant conuexa etiam montium viſu D
penetrare. neq; defuere philoſophi, qui fieri poſſe hoc cõmentati ſunt ex imagi-
ne quæ certo ab terra ſpatio ſummo in aere pendeat, quam Lynx, vtpote quę ſit
oculo admodum defæcato, intueatur. Cuius rei exemplum experimur deiecto
in cauum aliquod vas numo, quem, tametſi longè receſſerimus, ſimulac vas a-
qua expletũ fuerit, intuemur, fundo etiã ipſius vaſis in aquæ ſuperficie ſe oſten-
tante: quippe rerum earum radijs in aquæ ſummum ſeſe exporrigentibus ea ibi
ſpecies redditur, quæ aqua inde ſubducta, vaſculi curuitate intercipitur, ac ne vi-
deri poſsit præpeditur. Ab hac Lynce, Lynceos oculos appellatos, quibus cer-
nendi vis acutiſsima ſit, pleriq; putant. Vnde magnæ vir eruditionis Fran. Pe-
trarcha, petos illos oculos quos lyricis totiẽs laudibus extollit, ceruarios appel-
lauit: ad id ſcilicet alludens, quòd lyncem ætas noſtra lupum ceruarium arbitra-
tur. Alij oculos lynceos à Lynceo Idæ fratre Argonauta dictos autumãt, qui ea
quoq; quæ ſub terra condita eſſent ſpectare ferebatur. Poetæ ſanè pleriq; pene-
trabilem huius aciem celebrarũt, maximè verò Pindarus, qui Caſtora in quer-
cu abditũ, penetrante per lignum acie ab eo inſpectum, atq; ita coniecto in arbo- E
rem pilo cõfoſſum interfectumq; ſcribit. Fuit & alter Lynceus, qui Carthaginẽ-
ſium claſſem à Lilybęo Siciliꝫ promontorio portu Carthaginis exeuntẽ proſpe-
ctare, & numerum cum fide recenſere ſolitus, ſcriptorum teſtimonio fertur. De
quo Horatius: Non poſsis oculo quantum contendere Lynceus.

DE VRSO.

SEd iam nos appellat vrſus, non iniucunda fortaſſe, niſi oculi iam de-
feſsi ſunt, ſpectacula præbiturus.

PROFECTVS CVM ÆTATE.

HOminẽ originis principio deformem, mox formoſum effectũ,
ſiue cuius vita ineunte ætate diſſolutior fuerit, nullaq; ratione
moderata, cum ætate tamen modus & diſciplina ſanctior accreuerit, Ægyptij ſa-
cerdotes intelligere cùm vellent, vrſam fœtã pro hieroglyphico ponere conſue-
runt. Compertũ ſiquidem eſt, vrſam fœtũ edere ſine oculis, ſine pilis, cruribusq; F
propémodũ & membris alijs indiſcretũ, informẽ denique carnem catto minorẽ,
maiorẽ mure, de qua vngues tantùm promineãt, cętera ſanguis cõcretus eſſe vi-
deatur, quẽ poſtea pectori femoribus apprimendo fouet eodem incubitu quo
volucres oua, paulatimq; ita conformat, & lingua ſubinde lambendo perfectũ
reddit. Vtitur hoc exemplo Ambroſius ad nos cohortãdos, ne prolem noſtrã,
quantũ ad animi rationem pertinet, inſtar vrſini partus initio editam, ita infor-
mem coaleſcere patiamur, ſed diſciplinarũ linguis lambendo curemus, vt ad hu-
manam, quippe rationis participem effigiem conformetur. Nam de lingua quę
ſignificet eloquentiam, alio diſſeruimus Commentario.

EX INEDIA MACIES. MORES OCCVLTI.

ADdunt hominẽ inedia cõſectũ intelligi per vrſam in ſpecu latitantẽ, & ore
pedes lambentem: cuius quidem pigerrima eſt natura, ſolitaria, latebroſa,
cõmercij ſocietatisq; cuiuslibet euitatrix: quod eſſe mores eos ſignificat, qui ſo-
leant in imo mentis receſſu diliteſcere: atq; itidem corpus ſimile ſortita eſt, gra-

ue,

A ue, compactũ, indiſtinctũ, prægelidæ feræ, quę ſpelæis in primis gaudet, accom
modatũ: vnde φωλάδες ἄρκτοι dicuntur à Theocrito. Nam, vt Theophraſtus & So
ſtratus aiunt, vrſi primũ antra habitationibus cõmoda oſtenderũt: hi ſiquidem
tempore dierum circiter XL; licet longè plures alij ponant, quibus in receſſu ali
quo deliteſcunt, priorum pedum ſuctu viuere, ac nihil edere perhibentur: cui rei
documentum habetur captum per id tempus inteſtino inani eſſe, atq; ita id cõ-
niuere, vt adductũ propè cohæreat. Id verò libenter ab eo fieri tradit Ælianus,
cùm ſe præpinguem ſenſerit, ac pleniore corpore grauatũ, quò pinguedine con-
coctà fiat agilior. Apud Euſtathium legas Athenienſes aliquando famis vltio-
nè multatos indignata Diana, quòd vrſam, quæ in Munychio eius ſacello nata
eſſet, interfeciſſent, vt ita per inediam affligerentur, qui animal inediæ patientiſ-
ſimum ſuſtuliſſent.

VIRAGO.

MVlierem præſtantem animis, non molli, ſe virili vigore præditam, plerіq;
ſignificare dum volunt, vrſam pingunt, Pantherã alij: ſunt enim hæ ex o-
B mnibus animalibus maribus ferociores animoſioresq;, cùm in cæteris fœminæ
ſint omnino molliores. Plutarchus tamen non vrſam, ſed Leænam ponit in hoc
albo cum Panthera, vbi rationem ineſſe brutis diſputat. Cæterùm in eodem ge-
nere fœminas omnes æqua cum maribus fortitudine pollere contendit. Quare
Menæchmus etiam apud Plautum, vxorem quam timet Leænam voeat, dum
leoninũ cauum intelligit ædes, in quibus illa habitabat. Vrſorum autem ſæui-
tia nobilitatæ ſunt regiones, Lucania, Vmbria, Britannia. Nam ex Britannia
velut ex altero terrarum orbe, longa & periculoſa nauigatione, vt tunc videba-
tur tẽporis, aduecti vrſi ad populi Ro. ſpectacula, maximæ fuerũt admirationi.

PVELLARIS ÆTAS.

QVià verò ſuapte natura vrſæ cohibẽt ſe intra frutices vel ſpelæa, niſi quantũ
pabulationis gratia prodire coguntur, iſq; mos plurimũ in rectè inſtitutis
ciuitatibus obſeruatᷓ, vt innuptę puellæ domi clauſæ cuſtodiantur, non abſurdè
nõnulli cõmenti ſunt puellas vrſæ ſimulacro referre: nam & hoc quoq; ſapit an-
tiquitatẽ. Siquidem apud Euripidem Hypſipilę, & apud Ariſtoph. Lemnijs, ac
Lyſiſtrate, puellas apud Athenienſes olim vrſas vocari ſolitas legimus: & apud
C Pollucẽ ἀρκτεῦσαι verbũ inuenias, quod latinè ſonat in vrſas abire. Id verò erat cũ
puellæ, anteaq; nuptiarũ tẽpus appeteret, pudicitiæ cauſa Dianę conſecrabantᷓ.

PROVIDENTIA.

NEq; illud diſsimulandum, licet ab Ægyptijs minimè traditum; quòd per
recedentem in cauum vrſam, nõnulli prouidentiam ſignificari volunt. Vr-
ſa enim, vt apud Ælianum legas, ita prouida eſt, vt ſaluti ſuæ conſultura, cùm
ſe in cauum recipit ad peculiarem inediã, ne per veſtigia deprehendi poſsit, tan-
tum illi natura calliditatis indulſit, auerſis veſtigijs irrẽpat retrò, eo ſcilicet mo-
do quo traxit Auentinas Cacus in antra boues, atque ea ſpecie venatores fallat,
cùm egreſſa inde videatur, non autem ingreſſa.

IRA.

NEq; defuere qui per vrſi ſimulacrũ iram immanẽ intelligi voluerint, quòd
id animal immodicis ſoleat animis excitari, & in omnem truculentiam ef-
ferri: vnde apud Claudianum legas, Rhadamanthum ſolere vrſis ingerere tru-
culentos. Sanè Mathematici iracundum eum futurum dicentes qui ſub primo
& vigeſimo Tauri gradu naſcitur, vrſum ibi ſtatuunt retro ſpectantem, hoc eſt,

ad ea quæ ſacta ſunt indignantem. Hinc Martialis lib. VI. D

Rabido nec perditus ore,
Fumantem naſum viui tentaueris vrſi,
Sit placidus licet, & lambat digitoſq; manuſq;. Ira enim, vt Theocritus ποτὶ ῥινὶ κάθηται. Quin ab irritatione nomen olim vrſis impoſitum: Vr enim Hebraica lingua incitationem ad iram ſignificat: & Vr Madianitarum Rex ab Iſraëlitis occidione cæſus, ſignificat, vt Adamantius interpretatur, affectum huiuſmodi ab ijs qui Deum ſequuntur debere protinus abſcindi. Alij nequaquam abſcindendum cenſent, ſed veluti ſubſidio paratum diligenter aſſeruandum, vt cùm res poſtularit, aduerſus noſmetipſos, pro ijs quæ inutiliter cupiérue geſſerimus, iraſcamur. quam ſolam animi perturbationem etiam Epictetus ſapiēti cedit. Hæc enim iuſta & neceſſaria iracundia eſt, vt noſtri cenſent, qua vnuſquiſq; in ijs quibus errauit, aut perperàm geſsit, indignatur, & ſemetipſum incuſat. Ex qua quidem indignatione ignis quidam in nobis accenditur, qui velut in agrū ſterilem immiſſus, conſumptis excoctiſq; voluptatis peſsimæ radicibus, bono diuinarum inſtitutionum ſemini glebam præparat fœcundiorem. Atq; hic ille E ignis eſt, quem ſe Aſſertor noſter profitetur in terram immiſſurum, atq; vt ſuccendatur, non indiligentem operam daturum. Alibi verò indignatio ferociaq; vrſina in Diuinis literis indicium fuit Hieroſolymitani excidij, vt Eucherius interpretatur 4. Regum. Nam cùm Eliſæus aſcenderet in Bethel, ſcandenti ſemitam obuiam facti ſunt pueri paruuli de ciuitate egreſsi, qui illudebant ei dicentes, Aſcende Calue, aſcende Calue. Quos Eliſæus indignitate rei commotus, in Dei nomine deuouit, cōtinuóq; vrſi duo de ſaltu proximo prodierūt, qui ex eis duos & quadraginta pueros lacerauerunt. Id ſub figura tunc geſtum, Imperatores duos præmonſtrabat Veſpaſianū & Titum Romanorū Principes, qui poſt duos & quadraginta annos ab aſcenſu Domini, captis Hieroſolymis, tantam Iudæorum deſolationem fecere, vt deletum penitùs ſit eorum regnum.

IMBECILLVS PRINCEPS.

Ciuitatem imbecillo rectam principe ſignificare qui volunt, vrſi caput pingunt: inualidiſsimum enim eſt vrſo caput, quod contrà leoni fortiſsimum. Aiuntq; vrſos aluearia non mellis pabuliue vllius gratia inceſſere, apeſq; irritare, ſed ſalutis ergò, vt ſcilicet apum aculeis ora vulnerati, ſanguineq; ita emiſſo, F grauedini qua plurimùm laborant, remedium comparent. Venatores noſtri aiunt, ſi maior aliqua vis, quam ſuperare deſperet, vrſo incubuerit, eum ſibi conſcium imbecillitatis, qua caput eius laborat, ſi fugiens ad prærupram aliquam rupem peruenerit, manus ſupra caput tollere, ijſq; pectinatim firmiter cōplicatis, reliquo conglobato corpore præcipitem ſe dare, atq; ita capturam euadere.

DE VRO.

NOn innotuit Ægyptijs Vrus bos Germanica, ſed ante feras alias egregiè ſylueſtris.

CAPTIVITATIS IMPATIENS.

PEr quem, eum qui ſibi mortem conſciſcat, ne in manus hoſtium concidat, nōnulli congruenter hieroglyphicum propoſuerunt. Eſt enim vrus eiuſmodi, qui propter ferocitatem vel nunquā, vel difficulter capi poteſt. quòd ſi eò inciderit vnde deſperet poſſe euadere, ſemetipſum præ ira ſuffocat, vſqueadeò ſe genitum ad libertatem putat, qua deniq; nihil vnicuiq; animantium generi optabilius eſſe videatur.

PIERIVS VALERIANVS AD PETRVM CVRSIVM ROM. CIVEM, DE IIS QVÆ PER ASINVM, MVLVM ET CAMELVM SIGNIFICANTVR EX SACRIS ÆGYPTIORVM literis.

NE fortè commentitia ea putes, Petre Curſi lepidiſsime, quæ multa adeò nudiusſtertius Cytorio in iugo tuo, vbi bona pars Academiæ cœnabamus, à veteribus tam Aegyptijs, quàm Græcis, atq; etiã Latinis, ſuper Aſini ſignificationibus tradita cõmemorauerã, curæ precium fore duxi, quantum ſolicitudine præſtare potui, primo quoq; tempore pleniori obſequio tibi ſatisfacere. Videbaris enim illa, quod facile animaduerti, attentioribus admodum auribus haurire, & auidiuſcule, vt ita dicam, deglutire, ſed vix adduci poteras ſcriptores illos veteres in Aſino perſcrutando fuiſſe adeò curioſos: & quoniã vmbra etiam eius in vaniſsimi negocij prouerbium ceſſerat, reliquum etiam corpus paruipendendum exiſtimabas. Collegi igitur tam ea, quæ tum memoriter diſſerueram, quàm quæ aliàs ſpar
B *ſim à me fuerant ea re ſuper adnotata, eorum citatis teſtimonijs, qui talia memoriæ prodidere, vbi tantùm res depoſcere videbatur: nam minus omnia tunc ex tempore dicere aggreſſo ſuccurrebant. Quare tunc non pauca prætermiſſa ſunt, quæ recitata longè maiori tibi admirationi futura fuerant: quæ quidem nunc, qualitercunq; à me conſcripta ſint, benignè accipias velim. Et ſi minus tibi lucubratio ipſa ſatisfecerit, vt quæ nimium properata non ita omnia complecti potuerit, voluntatem tamen animumq; meum exiſtimes, quantum in me fuit, tibi amico tam veteri, tam probo, ſatis plurimùm facere ſtuduiſſe: non enim recens mea erga doctrinam & ingenium tuum beneuolentia, firmaq; atq; conſtans amicitia, quæ ab ipſo primùm die, quo Romam diu patria cariturus applicui, cœpta, mirificum in dies accepit incrementum: acceſſit & tam vnanime concorsq; contubernium, conuictusq; per annos aliquot iucundiſsimus. Ita ego pluribus atq; ijs non leuibus de cauſis tibi ſemper coniunctiſsimus, ſcripta cogitationesq; meas cõmunicare tecum maximè conueniens exiſtimaui: quòd optimi integerrimiq; amici, qualis es tu, vt meliores euadamus in cauſa ſunt, ſi quid admoneant: vel, vt alacriores ad lucubrandum accedamus efficiunt, ſi probent. Sed enim quid oneris gerat Aſinus inſpiciamus.*

C

IGNARVS HOMINVM'QVE LOCORVMQVE.

CVMPRIMIS autem rerum omnium ignarum per aſellicipitem hominem ab Ægyptijs ſacerdotibus ſignificari, & Horus & plerique alij prodidere: eamq; imperitiã in eo præcipuè notari volebant, quæ plurimum ex ſolitaria accidit educatione, quippe cùm quis tanquam Aglaus alter, intra priuatos parietes ſemper altus & educatus, pedem è domo, vel è patria nũquam tuliſſet foras, oportere ſcilicet hunc parũ experientem eſſe, & officiorũ hoſpitalium inſcium. Iſrael itaq; diu apud Ægyptios educatus & hieroglyphicω̃n optimè peritus, cùm Iſacharem filium ſuum aſinum appellaſ- Gen. 49.

ſet, intra terminos eum occubiturũ dixit. Non enim longius peregrinari ſolent aſini, vt equi, & muli, ſed intra prouinciam, in qua nati ſunt, plurimũ contineri. Addidere etiam prouerbiũ in imperitos, Aſinus ad lyram: quod nõ admodum abſimile eſt ab Horatiano illo, vt qui narraret aſello fabellam ſurdo, hoc eſt, obſtupefacto, quiq; nullum ex ea re ſenſum perciperet. Ideoq; Cicero in Piſonem: Quid nunc te aſine literas doceam? nõ opus eſt verbis, ſed fuſtibus. Adeò enim ſubiecti addictiq; fuſtibus ſunt aſini, vt vulgus paſsim verbera plagasq; flagris inflictas, Aſiniatas vocitet. Hanc ſanè mentis tarditatẽ Scipio apud Numantiã ita C. Metello exprobrauit, vt diceret, ſi quintũ páreret mater eius, aſinũ fuiſſe pariturã. Quin et Iunius Baſſus homo dicaciſsimus, vulgò aſinus appellatus ob ſtuporẽ ridiculosq; mores. Ob huiuſmodi ludibriũ, & ignaui æ cõtemptũ, qui pilæ ludo victus eſſet aſinus appellabatur: qui verò viciſſet, rex. quẽ morẽ tangit Plato, Thæteto, & lib. nono Pollux. Ad hoc reſpexit etiam Horatius, cùm epiſtola ad Mecœnatem ſcribit: At pueri ludentes, Rex eris aiunt, ſi rectè facies. Contrà verò quod ad peregrinationem attinet, Vlyxem, quem Homerus ea præcipuè de cauſa ſapientem effectum putat, quòd is

πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα, καὶ νόον ἔγνω.

quiq;, vt ait Horatius, Quid virtus & quid ſapientia poſsit, vtile nobis propoſitum eſt exemplar: nomen ipſum inquam Vlyxem etymologicè quidam haudquaquã ignobiles ſcriptores interpretantur ὁλοξένον, omniũ quippe hoſpitem: nam Æoles, quod alij verterũt ὀδυσσεὺς, λ litera quam amant incolumen retinuerunt, eosq; Latini ſecuti ſunt, Vlyxem enunciantes. Neq; tamen ſum neſcius, Icariũ eius patrem aliam nominis afferre cauſam, Odyſſea, quæ nihil quicq; eſt nunc ad cõmemorandum neceſſaria. Aſinus porrò in fabulis pro imperitiſsima perſona ponitur, & in argumento fatuitatis atq; dementiæ ſemper habetur: in quem demum, vti Plotinus innuere videtur, ille redit, qui ſenſus expers, brutalem & ſtolidam vitam vixerit. Quocirca Vlyxes apud Gryllum Plutarcheum, cùm bruta reliqua ratione aliqua vti fateatur, Aſinũ tantũ ac pecudem ab omni rationis vſu ſemotos reperit. Neq; quidem inficiatur Gryllus, ſed plures inter homines eiuſmodi ingenio præditos confidenter aſſeuerat. Huius non immemor ſtoliditatis Ouidius, Midam, quòd ſententia ſua ruſticam Panos cantilenam diuinę Apollinis modulationi præferendam iudicauerit, ea pœna multatũ à Deo finxit, vt quæ iudicio peccauerãt humanæ aures, in aſini auriculas demutarentur. Interpres tamẽ Ariſtophanis, Pluto, vt hæc quoq; repetamus, tres memorat cauſas cur Midas aſininis auribus fuiſſe prædicetur: ſiue quòd acutiſsimi eſſet auditus, cuiuſmodi ſunt Aſini, quos præter mures, cæteris animantibus auditu præſtare tradunt: ita enim interpres ille, quiſquis is eſt, ſcribit: ἐπεὶ ὄνος μᾶλλον τῶν ἄλλων ζώων ἀκούει πλὴν μυός. Hinc Apuleianus aſinus de ſe ait: Recreabar quòd auribus grandiſsimis præditus cuncta longulè etiam diſsita ſentiebam: ſiue quòd Phrygiæ pagum incoleret, cui nomen ὄνου ὦτα, Auriculæ aſininæ: ſiue quòd exploratoribus accuratiſsimè ſit vſus, delatoribúsque plurimùm delectaretur: vnde illud de principibus fertur, Regum aures innumeræ.

PETVLANTIA.

IMmodicam verò petulantium luxuriam per animal hoc in diuinis literis notari indicio eſt quod celeber ille Propheta ait: Quorum carnes ſunt, vt carnes aſinorum. Et Plato dum antiquorum figmenta ſequitur, ne ſacratioris illius doctrinæ, quam apud Ægyptios perceperat, arcana propalaret, hęc non incurioſè tracta-

A tractauit, ac de aliȷs quidem animalibus paſsim multa, de aſino verò hoc præcipuè dixit diſputante apud Phædonem Socrate: Homines qui fœdis cõcupiſcẽtiȷs manus dediſſent, ventriq; dediti per inertiam atq; laſciuiam inglorium inutilémque egiſſent vitam, neq; quicquam penſi pudoriſue habuiſſent, in aſinos poſt obitum deȷci.

IMPVDENTIA.

SVnt enim qui per Aſinum impudentiam ea de cauſa ſignificari velint, quòd aſinus ſua tantùm cõmoda deſtinatiſsimo quodã animo proſequatur, & modò ſuę morem gerat voluntati, nihil penſi habeat, caſtigationes cõtemnat, verbera etiã nihili faciat. Id in aſino vitiũ ita notat Xenophon, vt de ſe V. de Gręcorum reditu dicat: Eo inquã tempore, ſi quem iniuriæ vllo genere laceſsiui, non poſſum non confiteri, vel aſinis me, qui eſſe dicuntur omniũ quadrupedum inuerecundiſsimi, inuerecundiorem fuiſſe. Quòd verò Ioſippus cor aſini & canis impudentiam obȷcit Appioni, hac eadem ſententia in vno ſtoliditatem & imperitiam, in altero maledicentiam inceſsit.

B

POPVLVS IVDAICVS.

ET populus Iudaicus, vtpote qui ſublimioris doctrinæ, quæ in diuinis eorũ literis delitеſcit, intellectũ minimè percipiũt, ſimplicitatemq; ſcriptorũ tantùm proſequuntur, ob huiuſmodi ſtuporẽ & imperitiam aſinæ aſsimilatur, quã Chriſtus poſthabuerit inſcenſo eius pullo, qui factus eſt ea doctrina dignus, quã ille nos docuit. Aſina enim illa, vt Gręci theologi deprehẽdêre, populi prioris ſymbolum fuit, quæ ſcripti onus pertulerit: eſt enim animal ad onera tantùm & labores genitũ, vt Eucherius dicit: ſuper quã Apoſtoli veſtimenta ſua iniecere, hoc eſt, veterem hominem exuere. Pullus verò, de quo Zacharias, Ecce Rex Cap. 9. tuus veniet tibi iuſtus, & ſaluator ipſe pauper, ſedens ſuper pullũ aſinę, propter priſtinã imperitiã, iuniorem indicabat populũ, aſinæ quidem filium, vt Euãgeliſtæ cum pleriſq; aliȷs reddidere: nõnulli filiũ ſubiugalis poſuere, animalis quippe quod operibus & officiȷs ſeruilibus omnibus ſubȷcitur: pleriq; Gentiliũ nationem appellarunt, quæ Chriſtum inſidentem tulit, promiſſamq; à prophetis & lege ſalutẽ minimè deſpexit: Agnouit enim Aſinus præſepe Domini ſui. Hoc porrò citato loco Eucherius, per aſellum, ait, quẽ inſedit Dominus, ſimplicitas C fidelium exprimitur, plebs ſcilicet quæ Dei notitiam non habebat, quam Chriſtus regẽdo & præſidendo, ad Hieruſalem, hoc eſt, ad pacis conſpectũ adducit.

A DEO ET SACRIS alienus.

ASinum porrò Ægyptȷ adeò impurũ exiſtimabant, vt animal etiam dæmoniacũ arbitrarentur, propter quandam cum eo ſimilitudinem. Quò verò oſtenderent eum admoueri ſacris minimè debere, hominem cum ſeceſpita poſitis in terram genibus effingebant, cum enſe ad mactationem parato, ſed manibus poſt terga religatum: inde aſinum apponebant, euentum rei nimirum fore irritum indicantes. Oderant autẽ id animal Ægyptȷ, non propter imperitiam & ineptias tantùm, & contumelioſam eius naturam, verùm propter colorem etiam ex albo nigroq; confucatum, quem à Deorum ſacrificȷs alienum abo-

minabantur. Erat verò apud eos mos, vt aſinum ludibrijs omnibus inceſſerent, D
luto ceſpitibusq́; paſsim impetitum, contis etiam ſtimularent, quaq́; ſe locus of-
ferret opportunus, præcipitem agerent. Vnde prouerbium in contemptibiles
Aſinus Aegyptius. deſpicatiſsimosq́; homines emanarit, Aſinus Ægyptius. Apud Hyperboreos ta-
men inſtitutas dicit Pindarus κλειτὰς ὄνων ἑκατόμβας, illi enim Apollini aſinos ma-
ctabant. Nam vt apud Callimachum legere eſt,

τέρπουσι λιπαραὶ Φοῖβον ὀνοσφαγίαι,
Exhilarant pingues Phœbum epulæ ex aſino.

Citat Apollodorũ etiam Clemens Stromatis, de huiuſmodi ſacrificio. Gaudere
verò Apollinem vitæ arbitrum eorũ iugulatione dicunt, propter aſſultus, quos
indicio viuacitatis in cæde faciunt, difficulterq́; occîdi ſoleant magnis quantũ-
libet ictibus percuſsi. Quantum verò pertinet ad impuritatem, apud alios vni-
Priapo ſacer habebatur, ob verendi ſcilicet enormitatem, qua ſupra modũ præ-
diti ſunt aſini, atq; inde ſunt ad generandũ admodum ſegnes: cõpertumq́; eſt om-
nes alios ea genitalis productione cõſpicuos, ad generationẽ ineptos eſſe, quòd
in emiſsione per eam longitudinem ſemẽ tranſmeans & hebetetur, & frigidius E
fiat. Neq; verò noſtro tantùm tempore viri huiuſmodi aſinorum inſtar haben-
tur, ſed olim etiam, vt gratiſsimus ille Imperatori Cõmodo, qui de pene vltra a-
nimalium modũ prominente Onos appellatus eſt, eaq́; de cauſa ditatus, & Her-
culis ſacerdotio præpoſitus. Tacebo Heliogabali emiſſarios, in huiuſmodi ge-
nus monſtrorum conquiſitionẽ: tacebo noſtrorum etiam temporũ opprobria.

EGREGIVM PRINCIPIVM CITO' DE-STITVTVM.

NEq; abſurdum eſt ſignificatum illud, quod ex vulgi prouerbio deſumptũ
eſt, cùm præclarè venuſtèq; aliquid inchoatum citò deſeritur, currentem a-
ſinum pingere. In ore enim omnium eſt, aſini ſuccuſſationem parum admodum
procedere. Sanè legas apud Ælianum, aſinos eos præcipuè qui ſunt in Maurita-
nia citatiſsimo gradu curſum inchoare, paruoq́; cõſecto itinere citò deficere, vn-
de neceſſe ſit eos ad equos alligatos reſti attrahere. Hinc Trigæus Ariſtophani-
cus ſuum illum ſcarabeum aſinum appellat: monens ſcilicet ne curſu nimiũ per-
nici viã auſpicetur, ſed paulatim & ſenſim volet, vt labori ſufficere poſsit, quod
longè ſecius accidit in Indicis, qui quidem, vt idem Ælianus autor eſt, cùm iter F
arripiunt, tardius incedunt, paulatimq́; progrediendo feruntur incitatius, rapi-
diſsimeq́; gradiuntur.

STOLIDITATIS LVDIBRIVM.

TOt autem ea ſunt quæ de aſinorum ſtoliditate traduntur, vt ſubinde ſit ad
eam redeũdum: quam ſi apertius Ægyptij deſcribere voluiſſent, animal om-
nium maximè docile deligebant, ſimiarum quippe gregem, inter quas aſinum
vel ſaltare, vel tibijs canere, vel etiam diſceptare fingebant, rem quidem tam di-
ctu quàm ſpectatu ridiculam, ſed quæ in ſeceſſu pondus habeat.

INDOCILITAS.

ALiter frænatum aſinum in huiuſmodi ſignificatum proponebant, quippe
quòd animal ſit minus idoneum ad diſcendum. Vnde etiam Mathematici
eum qui ortu ſuo ſextumdecimum Leonis gradum ſortitus ſit, indocilem futu-
rum præſagientes, frænatum aſinum tunc oriri fingunt: irritam eo modo inſtitu-
Platonis prouerb. tionem futuram indicãtes. Eſt apud Platonem Legum III, iuxta finem prouer-
bium, Ab aſino excuti, de ijs qui grauia & magna vel difficilia profeſsi, ab incœ-

pto tur-

A pto turpiter deſiſtunt. Sedenim miror vnde Grammaticus quidam adductus ſit, vt Platonis prouerbiũ hoc ita ſit interpretatus, vt de ijs dictum voluerit, qui relictis voluptatibus & inquinamẽtis quibuslibet voluptificis & belluinis (hęc enim eius verba ſunt) ad meliorẽ mentem regrediuntur. cui quid aliud reſpondeam, quàm vt ipſius Platonis verba ſubijciam: τίνος δὴ καὶ τοῦθ' ἡμῖν αὖ χάριν ἐλέχθη, δεῖν φαίνεται ἔμοιγε, οἷόν περ ἵππον τὸν λόγον ἑκάστοτε ἀναλαμβάνειν, καὶ μὴ καθάπερ ἀχάλινον κεκτημένον τὸ στόμα, βίᾳ ὑπὸ τοῦ λόγου φερόμενον κατὰ τὴν παροιμίαν, ἀπό τινος ὄνου πεσεῖν. Cuius verò rei gratia hęc dixerimus, mihi oſtendendũ eſt, orationꝙ ipſa tanquã equus hinc atꝙ inde coërcenda, ne effrænum veluti os nacta, ipſoꝙ dicendi impetu prouecta, vti prouerbiũ eſt, ab aſino quopiã excidat. Sed cùm is & hîc & alibi ſæpe cadat ab aſino, in luto hominẽ hæſitare permittamus, neꝙ tollere rurſum fractũ crure planum procuremus. Id verò eo magis indignè ferendũ, quòd teſtimonium ſibi acceſſit ex Euangelica lectione quã ſuprà citauimus, vbi Seruator noſter aſinæ pullum obequitat: neꝙ intelligit longè aliud eſſe, inuectari aſello in vrbem Hieroſolymã, aliud ab aſino excuti, vel mente alienari: nam & iocus ex locutio-
B nis enunciatæ ambiguo reſultat, cùm ἀπ' ὄνου, etiam ἀπὸ νοῦ ſonare videatur.

IRRISIO.

VT verò reliqua proſequamur, eſt & irriſionis indicium aſinus, propterea quòd rictu labijsꝙ latè diductis, dentibusꝙ deformiter denudatis irridere videatur. Quin & qui aliquẽ deludũt, appreſſa ad aures manu aſininas auriculas imitantur: vnde Perſianũ illud in huiuſmodi deriſionem, Auriculas aſini quis nõ habet? Sanè Diogenes cùm ei quidam diceret, Multi te deridẽt: Et illos, inquit, fortaſsis aſini. Altero ſubijciente, Sed illi non curant aſinos: At neꝙ ego illos, inquit.

SOPHISTARVM NVGÆ.

SIlentio præterire non poſſum, Sophiſtas noſtros, cum aſino illo ſuo tam fœdo, tam ſpurco, tam abominabili, quẽ ita in delicijs habent, vt ſine aſino nihil meditentur, nihil moliantur, nihil aggrediantur. Nulla vnquã tam grauis, neꝙ tam ſeria res in conſultatione ponitur, vt nõ ipſi aſino ſuper agendum cenſeant:
C ſedenim ijs optimè res cum aſino, qui περὶ ὄνου σκιᾶς, diſciplinam omnem ſuam oſtentant, ac omnium ignari, quodꝙ peius eſt, indociles, de re nihili ſemper altercantur. Ad horum porrò ſimilitudinem Democritus Iudęos ponit, qui in ordinarijs, vt inſcriptio eſt, hiſtorijs, eos tradit aureum aſini caput adorare cõſueſſe, ſingulisꝙ ſeptennij ſpatijs alienigenam ſemper hominem inſidijs exceptum in cõuentibus ſuis membratim diſcerpſiſſe: quod & Plutarchus Cheronæus Sympoſiacis quęſtionibus, & Cornelius Tacitus hiſtorijs memoriæ prodidere: quã vti manifeſtiſsimam calumniam, ab Appione olim excogitatã, & Ioſephus conſtantiſsimè refellit, & Adamantius contra Celſum acriter redarguit. Noſtra tamen tempora Symeonẽ puerulũ Tridenti videre, quem blanditijs illectũ, & in ſynagogam perductũ, Iudæi ſocialiter eo ſacrificij genere trucidarunt, ſtylis per vniuerſum corpus infixis, vnde ſanguinis quiſꝙ guttam viuis artubus exhaurirent. Teſtis ara facti, quæ quotannis ibidem à pijs inuiſitur. Symeon puerulus ab Hebreis interfectus.

ADVLATORVM ILLECEBRÆ.

ERat verò illud ad bonos mores excogitatum hieroglyphicum, quòd veluti maiores noſtri ſeruos ebrios, lingua pedibusꝙ titubãtes in liberorũ cõſpe-

ctum ad vitij ludibriũ, producebant, quò ipſi diligentius cauerent, ne in huiuſ- D modi turpitudinẽ inciderent: ita ſacerdotes Ægyptij aſinum inter flores & vnguenta ſtatuebant, quorum nihil ad ſenſum eius pertineret, ex hoc ſcilicet perniciem, quæ potentioribus præcipuè aſſentatorum machinis inſidiatur, indicantes, cùm inde riſui & ludibrijs omnium exponantur, qui enormes adulatorum aſſentationes aucupantur. Pleriq; enim magni alioqui viri à Muſis & Gratijs alieniſsimi, omniq; turpitudinis genere ſpurciſsimi, coràm tamen & dignitatis, & eruditionis, & temperantiæ non ſolùm commendari patiuntur, verùm etiam, niſi facias, indignantur.

IGNAVIA.

APud multos aſini ſignificatum eſt ignauia; quæ quidem cùm ſit omnibus nota, ſuperfluum eſt eam latius explicare. Ex hac tamen nota Palæſtini aſini excipiendi ſunt, qui equos ipſos pernicitate prouocare dicũtur, traditum ab Adamãtio. Et apud Euphratẽ Xenophon primo de Cyri minoris exped. inuectos ait aſinos, qui equos curſu facilè ſuperarent. Nam cùm ad eos equites proximè acceſsiſſent, curſum illi arripiebãt: cumq; longius prouecti eſſent interim re- E ſtitabant, atq; ita ſæpius iterata fuga equites fallebant. Et Saracoras legi aſinos non ad onera comportanda, ſed ad gerendum bellum adornare. Apud Pollucẽ ſanè legas per ὄνον inter alia ſignificata inferiorem dici molam, ita à tarditate ceſſationéue quæ aſino propria eſt, appellatam. Et populos quoſdam memorat Xenophon; qui non alia victitant induſtria vel arte, quàm fodiendis τοῖς ὄνοις, hoc eſt, lapidibus ijs, qui ad onos fabricandos idonei ſunt. Et in ſacris noſtrorum literis, vbi vulgata interpretatio habet, opus eſſe vt mola aſinaria ſuſpendatur, ὄνος tantùm apud Græcos legitur. Deniq; ne rem tam apertã multis inferciamus ambagibus, Catullus id ipſum intelligit cũ ſuper Æmilio quodã impuriſsimo dicit, Et non piſtrino traditur, atq; aſino? Ne legamus, atq; aſinus, hoc eſt, perinde ac aſinus, vt erudituli quidam putant: neue interpretemur lectionem, Atque aſino, ad concitandum ſcilicet circa molam aſinum, vt nonnulli ex commẽtatoribus exponunt. Sed vt ad aſininam ignauiam reuertamur, hanc intelligebat Antiſthenes, cùm Athenienſium iudicium in creandis magiſtratibus notaturus, ſuadebat eis, vt aſinos ad agriculturam deligerent: quos cùm illi negarent idoneos ad arationem: Atqui, inquit ille, non ſatis vobis eſt Magiſtratum ele- F giſſe, ſiue aptus, ſiue ineptus vir ille ſit ad gerendum?

EREMITA.

SEd quoniam de onagro facta eſt ſuperius mentio, minimè prætereundum eſt quòd Diuinæ literæ per onagrum eremitas intelligunt, qui à popularibus turbis ſecedentes, in ſolitudinarijs & ab hominũ veſtigio ſemotis locis vitam degunt, vni Deo tantũ dediti, quod tradit Eucherius: de quibus dixerit Iobes, Quis dimittet onagrum liberum? ſed quia ſequitur, Et vincula eius quis ſoluit? de Iudæis quidã dictum volunt, quorum præcepta vinculis comparantur.

MVLIER MALE MORIGERA.

SVnt qui mulierem conceptum euitantem, aut virum admittere nolentem, per aſinam, & fuſtem inhærentem tergo, deſignẽt: ea enim ſemen à coitu reijcit, niſi interpelletur, quamobrem ſtatim poſt coitum neceſſe eſt eam verberari agitariq;, & ignauiam qua prædita eſt ſolitudine caſtigari. Quinetiam mares ipſos fuſtibus ſalire cogũt; vnde vulgò mos eſt viros minimè officioſos, Aſinos

A appellare. Quid verò illud, quòd huiuſmodi pertinacia demortui etiam ſpolijs inhæreſcit: vngulæ ſiquidem aſininæ viuentem partum enecant, mirificeq́ maturant: quare Medici abortibus euocandis, nec aliter eas in ſuffitũ adhibere conſuerunt.

PRÆGNANTIÆ DISSIMVLATRIX.

MVlierem ad hæc prægnantiam occultãtem notare cùm volunt, parientem aſinam pingunt. Obſeruatum enim eſt, id eam impendiò cauere, ne vel in conſpectu hominum, vel in luce pariat: quare ducenda eſt in tenebras, cùm excludendi tempus aduenerit.

SOLSTITIVM VEL TEMPVS ANNVVM.

B PVllus verò Aſinæ nunc ſolſtitium, nunc tempus annuum indicat, quòd eo tempore plurimum & pariant, & admittantur, vt eorum ſeminis frigiditas cœli calore adiuuetur, & frigoris impatiens animal eo naſcatur tempore, quod eius imbecillitati ſit idoneum: annum enim integrum omnino geſtant.

VIR FRVGI, VXOR prodiga.

MInimè prætereundum eſt illud, quod inſignium pictorum & ſculptorum etiam opere nobilitatum eſt, vt cùm virum in re cumulanda ſolicitum, neq́ aſsiduos quantumlibet labores declinantem, vxorem verò prodigam, & ad omnia perdenda diſsipandaq́ intẽtam hieroglyphicè ſignificare vellent, hominẽ ſparti funiculum torquentem, illam verò Aſelli effigie aſsidentem à tergo, & opus quantũcunq́ fieret abrodentem effingebant. Sunt qui Polygnoti opus id fuiſſe dicant: meminêre verò & Pauſanias et Plinius, ac mox Romę
C tum in Capitolio, tum in Vaticanis hortis inſculptum marmore obſeruatũ. Hinc quid ſibi velit Propertianus verſus, admonemur:

Dignior obliquo funem qui torqueat ocno;
Aeternumq́; tuam paſcat aſelle famem.

Illud πάρεργον addam quod Pauſanias ponit aſellam, non aſellum marem in pictura ſpectatam, quæ funem abroderet. Plutarchus commentarijs περὶ τῆς εὐθυμίας, apud inferos argumentum pictum ait, ſed Aſinum non nominat.

PATERFAM. PARCVS: FAMILIA PRODIGA.

DIodorus aſinorum imaginem iſtiuſmodi apud Ægyptios oſtentari tradit, aſinum quippe vnum longioris funis nodos cõplicare, ac alios à tergo clãculum diſſoluere, vnò porrò eodemq́ argumento cum ſuperiori, quod nonnulli Ionicum figmentum putant, cæterùm pictorum & ſculptorum ingenio variatum. Alterũ tamen hoc patremfamilias frugi, familiam verò prodigam & perditam oſtendit: nimirum enim nodum plicare, ſignificat congerere, accumulare, rẽ facere, diſſoluere verò, deſtruere, diſperdere, atq́ ꝓdigere. Sanè apud Pliniũ,

vbi opera Ariſtolai Pauſiæ filij recenſentur, inter alia eſt piger qui appellatur D
Ocnos, ſpartum torquens, quod aſellus abrodit: quanquam hoc eo ſignificato accipi poteſt, vt ignauorum opera excipi à pernicie intelligamus.

BONVM OMEN.

QVòd verò ſimulacrum & aſini & aſinarij æneum eſt ab Auguſto dicatum, vtriuſque nomen in cauſa fuit, quòd ab his ipſe victoriæ præſagium cepit, cùm apud Actium ei in aciem deſcendenti facti obuiàm eſſent, agaſonię nomen Eutycho eſſe, beſtiæ verò Niconi intellexiſſet: quid enim non bene ominaretur victoriæ nomen bonæ fortunæ iunctum? Sed habuit augurium hoc aliquid quod mouere poſſet, cùm tam ſpecioſa eſſent nomina: quid autem in illo fuerit, mirum eſt, quòd C. Mario apud Fanniam Minturnis cuſtodiæ credito, aſinus qui ruditu quodam ingenti vociferatus fuerat, in domum eius à fonte curſu rapido profectus, ſperandæ ſalutis maritimo itinere augurium dedit. Iam & in augurali ſi quis ægrotet, vidiſſe aſinũ qui à lapſu ſe ſuſtulerit, indicat eum conualiturum, in ominibus dicente quopiam, Viden' vt aſinus ſeſe erexerit? decumbentem indicat ſurrecturum. E

VINITOR.

NE tamen animalis iſtius ſtuporem, ſegnitiem & ruditatem vſquequaq; deludamus, grati animi opus fecerimus, ſi qua nos parte iuuerit, expoſuerimus, & illi pro merito gratias habuerimus. Siquidem vineas colere nõ alio nos doctore didiciſſe nonnulli tradunt, quàm aſino, quando his putandarũ vitium & autor & præmonſtrator fuerit. Nam abroſo ab eo vitis palmite, vindemiam inde feraciorem proueniſſe obſeruatum eſt: idq; ſumma ſecuti diligentia mortales, lætiorem ſibi quotannis prouentum compararunt. Eius rei monumentum Nauplię ſpectabatur, vbi lapideus aſinus grata poſteritatis memoria dedicatus fuerat. Huc illud addam, quòd is neq; mortuus quidem officium facere deſiſtit: ſiquidem Vadimonius compertum ait, caluariam eius in hortorum medio depoſitam, ad loci fertilitatem facere.

OCHVS REX.

OChum autem Perſarum regem ἱερογλυφικῶς per aſini ſimulacrum in primis Ægytij notauere, qui cum maxima intercedebant odia, vt fieri ſolet inter eos qui de imperio, deq; libertate dimicãt. Hic eſt Ochus ille auaritia in primis F
famoſus, adeò vt vrbem eãdem intrare nunquã voluerit, ne aureos, qui ſinguli ſingulis mulieribus ex lege Cyri debebantur, erogaret. Vnũ miror, apud Tertullianũ Cyrum eundem & Ochum dici: hunc inquam Aegyptij ſceleratũ pollutumq; aſinum cognomento vocitabant: in quos ille, vt Dinon ſcripſit, hæc eſt retorquere ſolitus, Aſinus profectò veſtrũ deuouebit bouẽ, Apinq; ita poſtmodum mactauit, aſiniq; eos imaginem auream compulit adorare, quo nihil illi vnquã ignominioſius accepêre. Falſum verò illud eſt, & ab omni veritate alienũ, quod Cornelius Tacitus tradit de aſinino capite, quo de ſuperius, à Iudęis loco numinis habito, in quo impudentiſsimè mẽtitur, & ea de cauſa mendaciorũ loquaciſsimus à Tertulliano appellatur: ac perinde vanus eſt in Iudæorũ origine repetenda, dum eos modò Creta, modò Libya oriundos ſcribit, modò Aethiopum prolem comminiſcitur: & in omnibus quæ de Moſe loquitur, deliria mera ponit. Aegyptiorũ autẽ exemplo, Cliſthenes cùm infeſtiſsimo Sicyonios odio proſequeretur, eorum tribus in ridicula cognomenta cõmutauit, eas tum ὑάτας, tum ὀνεάτας, tum χοιρεάτας appellando, Suarios quippe, Aſinios, & Porcarios.

Labor

A LABOR INDEFESSVS ATQVE SERVILIS.

REceptum & illud eſt, ſeruilem laborem per aſinum clitella inſtratum ſignificare: cuius rei cauſa magis vulgo nota eſt, quàm verbis explicari neceſſe ſit, quippe quòd animal indefeſsi ſit laboris, vniq; & perpetuæ onerum vectationi, vexationibusq; alijs damnatū eſſe videat. Porrò legas Eccleſiaſtico: Cibus, virga & onus aſino, vt panis et diſciplina & opus ſeruo. Aſini etiā cutis poſt obitū, ne quid eius vnquam requieſcat, foraminibus dilacerata, aſsiduæ cribrorum in ſeruiat agitationi. Quod porrò laboris ſignificatū etiā ad ſomnia progreditur: ſi quis enim, vt alibi diximus, aſini ſe aures habere imaginatus fuerit per quietē, ingruere homini ſeruitutē & ærumnas, coniectores autumant. Ita etiā ſi quis aſininum ſe caput habere ſomniauerit. Sed quod ad hanc ſententiā facit, nequeo illud diſsimulare, quod iocoſe factum eſt à Ptolemæo, qui Heraclidis Lycij de laboris laudibus lucubrationem feſtiuiter illuſit. Nam cùm is librum cui titulum fecerat πόνου ἐγκώμιον, Regi ſibi obuiam facto, quidq; præ manibus haberet interroganti, obtuliſſet, Rex accepto libro, π primum tituli elementum ſtatim abraſit, atque ita pro laboris laudatione, aſini cōmendationem legendum oſten-
B dit, quippe ὄνου ἐγκώμιον, labores ſcilicet illos, quot tot ille laudibus in cœlum extulerat, ad aſinum potius quàm ad hominem ſpectare. Ita enim delicioſum ac molle potentiorum genus ingenuis etiam laboribus, induſtriæq; generoſæ, laudabilibusq; vigilijs illudunt, cùm fruges cōſumere nati, tantillū hoc etiam gloriæ, quod per genij fraudationē quærimus, iniquiſsimè inuident. Sed illud in Ptolemæi ſcōma facetè Lucianus Menippo, decretū recitat apud inferos ex Caluarij dicto, vt diuitū animæ quæ rurſus in vitam remittendæ eſſent, in aſinos demigrarēt, donec in tali rerū ſtatu, ad multa annorū millia aſini ex huiuſmodi aſinis renati onera ferrēt, atq; inſuper à pauperibus agitarentur. Meminiſti autē, doctiſsime Curſi, argumentū hoc ſermoni noſtro anſam præbuiſſe, cùm in medio conuiuio in magnorū quorundā hominū inſolentiā acriter excandeſceres, qui ocio & laſciuia diffluentes, & omni nequitiæ genere cōtaminati, literatos viros omnes laborū cauſa aſinos appellauerāt: fuerint, aiebas, qui ſtupidos, qui profanos, qui ridiculos, qui animalia maximè omniū bruta aſinos exiſtimarint: longè diuerſum illud eſt, quòd apud Hebræos, præcipuè Cabaliſticos, aſinus eſt ſa-
C pientiæ ſymbolū, cuius quippe ideā cōſtituūt SAPHIROTH, eā afferētes rationem, quòd eum qui ſapientiæ ſit operā daturus, victu admodū tenui, & eo plurimùm plebeio contentū eſſe oporteat, cuiuſmodi parſimonia præditū eſſe aſinū ignorat nemo: ad hæc, penuriā, laborē, plagas, & famē patiētiſsimè tolerare, neq; ad vllā excandeſcere cōtumeliā, vndecūq; illata fuerit: animo eſſe paruū, inopē atq; ſimplicē, vt qui nullū inter carduos & lactucā diſcrimē habeat: corde ſit minimè vafro, minimè cupiditatib. cōtaminato: bile ita careat, vt cū omni animantiū genere pacē ſibi perpetuā cōſtituerit: nec vllū ſit onus quod detrectet, quod non obſequioſe ſuſcipiat, & ſi ſit opus, pro boue terram proſcindat, plauſtrū trahat, præcipuè verò machinæ maximè omniū neceſſariæ piſtrino æternū ſeruiat, ligna, poma, olera, frugū genus omne cōportet, ſit deniq; totius humanæ cōmoditatis aſsiduus & infatigabilis miniſter, vt etiā, quod aiūt, myſteria portare cōpellatur. Meritò itaq; Ammonius Alexādrinus magno Origene & Porphyrio diſcipulis, clarus, aſinū his cōdiſcipulū fert adhibuiſſe. Neq; verecūdatus Cleanthes appellatione huiuſmodi, cōfidentiſsimè reſpōdit, Aſinus quidem ſum, ſed qui portare poſſum ſarcinā Zenonis. Valebit igitur Ariſtoteles, qui opere de

Moribus nõ quemcunq; fortẽ eſſe exiſtimat, qui quamcunq; toleret vel ignomi D
niam vel calamitatẽ vel incõmodum, virtutẽq; vllam negat in patientia ſitã eſſe,
homo mollis & delicatus, qui tamen liquidò perſpiciebat, ſi fortitudo partẽ ha-
beret in patientia, futurũ dubio procul vt Aſinus animaliũ fortiſsimus haberet.
Hæc atq; alia multa in Aſini cõmendationem declamaſti. Atq; ego acerbiorem
tuã iram illam hoc ſermone cõmitigauerã, qui labores quidem agnoſceremus,
omnẽ verò ignauiã ad eos haud grauatè relegaremus, qui cautũ lege veteri ſcire
mus, vtilitatis quę ex frugi adeò animali percipitur ratione habita, vt honore cũ
hominibus pari dignaret. Nam cùm primogenita ſacrificari pręceptũ ſit, homo
tantũ atq; aſinus excepti, vt ille ſcilicet certo precio redimatur, hoc oue, animali
iumentorũ omnium preciociſiſsimo innocẽtiſsimoq; cõmutari poſsit. Sed ne vl
lum officioſiſsimæ ſeruitutis genus huic brutorũ generi deſit, noſtris etiã mor-
bis nos leuare, ac eos ad ſe recipere perferreq;, naturę ipſius vi quadã occulta, mi
nimè detrectarũt. Nã vt Apuleius libro de re Ruſtica ait, ſi quis à ſcorpio ictus
ſuper aſinũ aſſederit ad caudam conuerſus, tranſibit in aſinã dolor, & is pro per
cuſſo torquebitur. Addit & Democritus fabellam ſuã, qui ait, percuſſum à ſcor- E
pio ſi ſtatim ad aſinum quempiam accedens in aurem eius dixerit, Scorpius me
percuſsit, nõ doliturũ amplius, dolore ſcilicet in aſinum tranſeunte, qui mox pe
dendo emoritur, vt Zoroaſtres addit. Facetiores quidam, morbos ſuos phrato
ribus, quos ex itinere caſu obuiam habuerint, commendare ſolent, ſicq; illi addi-
xerint, tranſire ad eos incõmodum, donatorem liberari. Sed præſtat id potius,
quamuis τὸ πάρεργον, referre, quòd hic morborũ tranſitus in rebus etiã inanimis
inuenitur. Nam apud Quintilios præceptis de re ruſtica legimus, ſi lactens ad-
huc infans febre vexetur, cucumeres paris longitudinis duos dormienti, hinc
vnum, inde alterũ admouendos, vt cutem contingant, feruorem omnem in cu-
cumeres tranſire, infantem incolumẽ fieri. Sed iam tempus eſt vt Aſinorũ ſuc-
cuſſatione delaſſati, in mulum inſcendamus.

DE MVLO.

QVoniã verò progenerat aſinus mulum, par eſt vt mulũ aſino ſubij- F
ciamus, mox à laborum ſocietate camelum mulo ſubiungamus.

NOTHVS

AB eo verò incipiã ſignificato quod vulgo magis protritũ eſt.
Spurium enim hominẽ cognomento muli nemo non appel-
lat: atque olim ea de cauſa mulos Lunę vehiculo adhibuerũt: quia veluti mulus
non ſuo genere, ſed alieno creatur, ſic ea Solis, nõ ſua fulgore lucet. quod & Ca-
tullus noſter agnoſcit, vbi, Siue notho es lumine Luna, dicit. Nam quòd alij fa-
ctum hoc ob ſterilitatis ſimilitudinem dicunt, quòd ſcilicet Luna perinde ſte-
rilis ſit atq; mulus, dicere nõ auſim, qui acceperim à Cabaliſticis, Planetarũ, ſtel-
larum, atque adeò cœli totius vires, rerum omnium formas in vnum lunare cor
pus, tanquã in matricem infundere, eamq; poſtmodũ parturientiũ in morem vi
ſua ſpecies nouatusq; omnes cõformare, factasq; & adultas omniũ oculis oſten
tare. Quòd ſi res ita ſe habeat, ea ſit ne ſterilis appellãda, viderint alij. Nothũ ve
rò, qui ſine patre ſit, hominẽ nuncupare, non tam ſeculi noſtri mos eſt, quàm re
motioris etiã ætatis, ob adulterinũ, qui nulli non innotuit, conceptũ. Cyrus ta-
men legitimo quãuis matrimonio generatus, mulus eſt dictus, propterea quòd
gene-

A generoſiore matre natus eſſet, Aſtyagis quippe Regis filia, cùm pater Medorũ imperio ſubiectus eſſet: de quo verſus feruntur huiuſmodi ab oraculo editi, quibus fuga Lydis indicitur ſimulac mulus Medorum inuaſerit regnum:

ἀλλ' ὅταν ἡμίονος βασιλεὺς μήδοισι γένηται,
καὶ τότε λυδὲ πιλακυρὲ πολυψηφῖδα τὸν ἕρμον
φεύγειν μηδὲ μένειν, μηδ' αἰδεῖσθαι κακὸς εἶναι.

Quamuis alij per mulum bellicas tempeſtates intelligũt, propterea quòd plurimus ſit belli tempore mulorum vſus. Ferunt verò Medum aſinum primũ equæ vim intuliſſe, eaq; inde grauida facta, mortales id ſeminij parare didiciſſe.

ALIENVS AB AMORE.

SVnt præterea qui hominẽ alienum ab amore, mulæ ſimulacro notari velint, propterea quòd ea ſit tantæ cõtra amorẽ efficaciæ, vt puluerẽ in quo ſe mula volutauerit, corpori inſperſum, mitigare amoris ardorẽ tradãt Magi. Sed quãti bone Deus eſt ἡ συμπάθεια καὶ ἀντιπάθεια τῆς φύσεως, cõcordia ſcilicet repugnantiaq; rerũ, in hoc quoq; animalium genere ſuperſtitioſa magorum ſedulitate deprehẽſæ.
B Nam quæ ipſa adeò ſterilia ſunt, diuerſiſsimi tamen generis fœcunditati conferunt: ſiquidem ſetas aiunt ex cauda mulæ, ſi iunctis euellãtur, inter ſe colligatas in coitu, mulieres cogere vt etiam inuitæ concipiant.

STERILITAS.

SEd præcipuum apud Ægyptios eſt mulæ ſignificatum, ſterilitatem indicare: cuius partum prodigioſum eſſe ad expiationem vſque, veteres credidêre. Eas verò ad progenerandum ineptas ob id autores tradũt, quòd animalia quæcunque tertij ſunt generis, diuerſis quippe generibus prognata, non gignant. Quas verò Theophraſtus in Cappadocia & Syria vulgò parere exiſtimauit, Ariſtoteles diuerſum ponit genus, quos hinnos appellant: fert hos præcipuè terra Syria ſupra Phœnicẽ, qui ſimilitudine quadam nomen mularum acceperũt, cùm genus omnino diuerſum ſit. Cöeũt hæc animalia, & mutua inter ſe ratione progenerant. Alcmæon in mularum genere mares ideo ſteriles eſſe dicit, quòd tenuem admodum genituram habeant, ac perinde frigidiuſculam: fœminas verò propter locos minimè adapertiles, quod & Horus noſter et Empedocles tradidere: breues enim illi ſunt, pumileſq; & reſtricti, veneriq; auerſe coaliti, vt ne-
C que genitura recta in illos labi, neq; ſi illabatur percipi poſsit, id quod in diſſectionibus Diocles optimè ſe obſeruaſſe confirmat. Eandem porrò ſterilitatem per mulum exprimunt & Diuinæ literæ. Nã Pſalmo XXXI mulo fieri ſimiles prohibemur, propterea quòd animal id intellectu careat, perinde ac equus etiã. Hoc inſuper ſterile eſt animal, quippe nulla virtutis ſemina concipit, nec fructum vllũ producit, atq; hoc partim malè affectę naturę cauſa, qua prędituſ eſt; partim propter inertiã, qua ſit ad aliquid agiliter agendum ignauiſsimũ. Non prætermittam loco hoc, Eleum agrũ ita equorũ generoſitati conſecratũ eſſe, vt mulorũ genus non ferat: intra regionem etiam ſi admittatur aſinus & rem peragat, equam non concipere. quod plurimum admiratur Pauſanias. Vtcunq; verò hæc habeant, nemo ignorat ſterilitatem, quæ mularum propria eſt, fuiſſe cauſam cur partus huiuſmodi in annalibus aliquando obſeruati, habiti ſint oſtenti loco: bonũ verò an malum portenderent, in ambiguo eſſe facit euentorũ varietas. Siquidẽ C. Valerio, & M. Herennio Coſſ. cùm mula in Apulia peperiſſet, totũ annũ domi foriſq; tranquillũ fuiſſe cõperimus, ſiniſtra tamẽ quędã obnunciata. Sed quod omniũ pernicioſiſsimum Rom. Reip. fuit, inter Cęſarẽ & Pom-

pеium exorta bella mulę partu edito, L. Paulo, M. Marcello Coſs. multi prodiderunt. D Cumq́; alia Romę ad XII portas peperiſſet M. Lepido, Munatio Planco Coſs. ſubſequutę ſunt nonnullę ſociorum direptiones, dum bella per Brutũ & Caſsium in prouincijs gererentur. At nihil quicquã tale euenit L. Scipione, C. Lælio Coſs. cùm identidem mula Reate peperiſſet.

MATRONARVM IMPVDICITIA.

INuenio & apud quoſdam matronarum notam in partubus, ex mulæ parientis prodigio ſignificari, quòd earum pilenta mulis iunctis trahi ſolita ſint, vt numis aliquot ſpectare licet.

INEXPECTATI EVENTVS.

ALijs magna rerum molimina mularum partus oſtendêre, in ijs præſertim rebus, quę pręter ſpem & expectationem omnium accidêre; vt Dario Babylonem eluſa totiens opera oppugnanti, quam tunc demũ cepit, vt vulgatiſsima eſt hiſtoria, cùm ex peruulgato per hoſtes ipſos omine, mula Zopyri, cuius conſilio, opera, ingenio & fide vſus eſt in eo negocio peragendo, fœtum edidiſſet. Simile & illud fuit, quod Galbam ad res nouas animoſius tentandas confirmauit, E apud quem mula pepererat. Nã Zopyrus inde animũ ſumpſerat, quòd Babylonios cõuiciabũdos è propugnaculis audierat inclamare, Dariũ nõ antè vrbe potiturum quàm mula peperiſſet, euentumq́; rei apud ſe compererat. Galba aui ſui omen exceperat, qui aruſpicibus rerum ſummam puero promittentibus reſponderat, cùm mula pepererit. Habet enim mula regiũ neſcio quid etiã in Diuinis literis: vt Regũ III. Dauid, Ponite filium meum Solomonẽ in mulam meam: dicens meam, oſtendit quòd & ipſe in mulam ſedebat. Nobis verò, mi Petre, quid ſperandũ, quidúe timendum eſt; qui mulæ fœtum domi nuper inſpeximus? Anno enim hoc ſalutis noſtræ duodeuigeſimo ſupra milleſimũ & quingẽteſimũ, Leonis X. ſexto, quarto Non. Aprilis, qui dies de Aſſertoris noſtri nece publico luctu nefaſtus fuit, apud ampliſsimũ dominum meum Iulium Card. Medicen, hora lucis tertia, mulę, vti noſti, partus editus. Quòd ſi quis, vt Galbę, portendi huic aliquando ſummam rerum amplitudinem dixerit, vt eueniat non erit hoc præter expectationem & ſpem hominum, qui vulgò illi talia ominantur, qui de hominis prudentia, de morum integritate, rerumq́; peritia, omnia ſibi pollicentur. Id vnum precibus à Deo depoſcendum, ne, quod factũ F eſt Pauli & Marcelli conſulatu, Iulij Pompeijq́; diſcordię, in magnã vrbis perniciem ſuſcitentur: ne, quod Lepidi Planciq́; conſulatu accidie; inteſtina bella miſerabiles ſociorum direptiones inuehant: ne præter expectatum, magnum aliquod & inexcogitabilè malum oboriatur, maximarumq́; in Italia vrbium capturas, populationes, incendia, vaſtitatem inducat, cùm præſertim tam dira ea ſint, quæ ſidera, quæ fatidici vates, vetuſta etiam de noſtris temporibus oracula, nocturnæ diurnæq́; ſæpius exauditæ voces, breui futura minitantur: quibus conſentire videtur præſaga mali tacita quædam in mortalium omnium cordibus trepidatio. Sed enim nos interim Deo freti, quicquid euenturum eſt forti animo tolerandum nobis proponamus, inceptumq́; laborum ingenuorũ iter, dum licet, alacriter peragamus. Sed illud non omiſerim, mulas non ſui generis tantùm animalia párere aliquando viſas, verùm etiam equos, vt anno circiter MCCCCLXII, in Arenate Brutiorũ agro mula equũ peperit pilo flauo, crinibus rutilis, oculis rufis: quẽ pòſt Loiſius Arenas apud Brutios longè princeps, ad Ferdinandum Neapolitanorum regem miſit,

A VOLVPTARIA VENVS.

STerilitatis demùm,quam ſuperius poſuimus,ergò,qui laſciuum hominem, venere quippe non ad prolem,ſed ad voluptatem tantùm atq; ſpurcitiem vtentem ſignificaſſent, vel mulum qui equam ſaliret, vel mulam ſurrecta cauda prurientem pingere conſueuerunt. Huic enim generi,quamuis ad progenerandũ inepto, genitalia tamen ad voluptatem natura conceſsit. Quod illis dictum velim,qui animalia rationis expertia,nullo neq; voluptatis,neq; iraſcentiæ, neq; cupiditatis ſenſu affici contendunt,moueriq; ad huiuſmodi incitationes naturæ quodam impulſu,vt vel ſe ſoſpitent, vel ſpecies propagentur. Neq; quidem dicendum aſſerunt,leonem audentem animoſumq; eſſe, neq; quidem ceruum pauidum,ſed quodammodo pauidũ,illumq; quodammodo animoſum: perinde ac ſi dicerent,animalia hæc neq; cernere, neq; audire,ſed quodammodo cernere,audireq; quodãmodo:neq; vociferari,ſed quodammodo vociferari: atq; vt ſemel dicam,ea non omnino viuere,ſed quodammodo viuere.

MVTVA OFFICIA.

B EO verò modo quo prouerbijs argumentum datum, hieroglyphica ſæpius excogitata,& huiuſmodi picturationum ſpecies adinuentæ, vt, ſi quis mulos duos mutuò ſe ſcabentes pinxerit,mutuam operam ſignificari conijciemus ex eo, quòd huiuſmodi vtimur adagio, id ipſum innuentes, cùm ſcilicet dicimus,Mutuò muli ſcabunt. Quamuis ſunt qui prouerbium hoc non niſi ad improbos & imperitos ſeſe inuicem efferentes ſpectare putent. Scripſit verò M. Varro librum eo titulo,cuius teſtimonium citat Nonius. Rectè verò accõmodari poterit pictura hæc ad id quod Horatius ridet Epiſtolis:

Frater erat Romæ Conſulti Rhetor,vt alter
Alterius ſermone meros audiret honores,
Gracchus ut hic illi foret,hic ut Mutius illi.

Et de Poetis paulò pòſt:

Diſcedo Alcæus puncto illius,ille meo quis?
Quis,niſi Callimachus?ſi plus depoſcere viſus,
Fit Mimnermus,& optiuo cognomine creſcit.

C DE CAMELO.

IPſa quidem munerum laborumq;, vti dicebamus, ſocietas, quæ Camelo cum aſinis & mulis coniuncta eſt,exigere videtur, vt ad eundẽ gregem reuocentur. Quoniã verò cùm Porci ſignificata recenſeremus,incidimus in Camelum, quem profanum perinde ac ſuem deprehenderamus,inde videtur exordiendum,vt qua de cauſa veteres id exiſtimarint,explicemus. Porcũ enim ideo profanum oſtenderamus, quia non ruminaret,vngula tamen eſſet bifida: alterum hoc longè diuerſum animal, profanũ & ipſum tamen,propterea quòd vngula ſit ſolida,tametſi ruminat.

IMPERITVS DISCEPTATOR.

VNde fit vt per Camelum myſtico ſenſu illi notentur, qui diſtinguendi ſeligendiq; ratione minimè præditi ſunt,qui ſcilicet ſacra profanis, humana diuinis nullo diſcrimine commiſcent,ruminantes vtiq; veluti & Cameli faciũt, argumentorũ ſcilicet formas aliquot concipientes,ſententiã modò hanc,modò illam animo agitantes. Sed enim ſolipedes qui ſunt,hoc eſt, imperiti,neq; rerum

neq; verborũ diſcrimina diſcernẽtes, ita omnia confundunt, vt curuum à directo nequeãt internoſcere. Quocirca nõ immeritò apud Chriſtianę pietatis proceres lege admodum ſeuera cautum eſt, ne quis literarũ imperitus, acutiſsimo quamuis ingenio polleat, de diuinis quicquam diſſerere confidentius audeat. Neq; porrò ad Theologicã ſpeculationem dabatur acceſſus, niſi de diſceptatorijs & naturalibus diſciplinis exactiſsima fuiſſet quæſtio prætentata. Verùm omnia iamiam

In peius ruere, ac retrò ſublapſa referri.

vſqueadeò quæ friuola ſunt, nulliusq; momenti, ſtudioſius cõſectamur: quę verò pondus habent, quæ locupletem veræ diſciplinæ redundantiam ex toto, vt aiunt, calatho elargiri poſſunt, vix attingimus. Iurè igitur eos reprehẽdit Aſſertor noſter, qui culicem liquant, Camelum verò tanquam potabilem deglutiũt. Culicem enim liquãt, hoc eſt, minutiſsimè manduntilli, qui minima tantùm in lege perueſtigant, quibus ſtudioſius inſiſtant, vbi omnes ingenij vires intendant: Camelum verò, hoc eſt, peruerſorum actuum tortuoſitatẽ, aut quæ alioqui magni ſunt momenti, deglutiunt, hoc eſt, paruipendunt, nullo quippe manſu, ruminationéue deuorant: quaſi nihil ad rem pertineat, ſacra habere ludibrio, & ſceleratiſsimis quibuſq; facinoribus inquinari. Cæterùm cùm plurima ſint ſuper Camelo adnotatu digna, miror Ægyptios tam parcè eius vſos hieroglyphico, cùm præſertim animal eſſet illis admodũ familiare. Sed enim illi dubio procul, vt etiam in equo fecerunt, à ſacris alienum animal ſedulò auerſabantur.

CRVRA FEMORA'QVE CONCIDVA.

NAm vix illud ab eis proditum conſtat, vt hominem cui inter gradiendum femora incuruari viderẽtur, eaq; de cauſa ſegnius ingrederetur, per Cameli ſimulacrum exprimerent, propterea quòd, vt ipſi aſſerũt, ſolus ex animalibus femora etiam incuruet, vnde illi cameli cognomentũ, aſpera in lenem litera cõmutata, quaſi Camerus antea diceretur, παρὰ τὸ κάμπτω, quod incuruo ſignificat, & ὁ μηρὸν, femur. Camelus enim, vt pręter Ægyptios autor eſt Herodotus, quatuor in poſterioribus cruribus femora gerit, & genua totidem, id quod omnino negat Ariſtoteles, genua ſingula in ſingulis cruribus eſſe cõtendens, totidemq; artuum flexus: vt verò plures eſſe videantur, euenire propter alui interuallum, latamq; femorũ diuaricationem. Vtcunq; verò Philoſophi de re diſputent, Ægyptij per huiuſmodi picturam, hominem qui ſub pondere deficere quodammodo videretur, greſſuq; admodum vacillanti progrederetur, innuebant. Huiuſmodi mihi fuiſſe videtur Claudius Cæſar, quem ingredientem deſtituebant poplites minus firmi.

FORTIS.

EST tamen in Camelo mirus dorſi vigor, & onerum gerẽdorum robur indefeſſum, vt fame etiam ac ſiti pertinaciſsimè tolerata, in plures ſub onere perſeuerent dies. Vnde Mathematici figuram eius XVII Leonis, libræ XVI Scorpionis XX gradibus intulerint, fortem & validum virum eum pollicentes, qui vno horum gradu ſupra finitorem emergente, natus eſſet.

OPVLENTVS.

QVoniam verò ſunt qui Aſſertoris noſtri ſententiam in opulentos dictam, facilius ſcilicet Camelum per acus foramen intrare, quàm diuitẽ in regnum

Dei,

A Dei, ita accipiant, vt non de Camelo animali ſit intelligendum, ſed de grandiori quodam reſtium genere: ſciendum ex Origenis ſententia, de animali potius accipiendum: eaq́ꝫ de cauſa diuitem Camelo comparatum, quòd Camelus omniũ animantium, ſi formam ſpectes, tortuoſiſsimum ſit, vt (veluti ſuperius dictum) ea de cauſa plura femora, pluraq́ꝫ genua habere videatur: ita plura diuitum negotia, pluresq́ꝫ atqꝫ variæ ſunt auocationes, cupiditatesq́ꝫ, quibus implicari eos, diſtrahi rapiq́ꝫ neceſſe eſt. Anguſtius verò acus foramen, arctiorem arguit viam quæ ducit ad vitã, vt idem ait Adamantius. Deniqꝫ Camelus ruminat quidem, ſed ſolida eſt vngula: veluti pleriqꝫ diuitum cogitant quidem agnoſcuntq́ꝫ quid agendum, ſed propter peccandi facilitatem occaſionemq́ꝫ ſæpius oblatam, cùm cruribus ſint infirmiorib. ĳsq́ꝫ perplexis, longè procliuius in libidines & reliqua vitia dilabũtur. Nam, vt prima ad Timoth. epiſtola Paulus ait, radix eſt omniũ malorũ cupiditas, raroq́ꝫ diuitiæ niſi cũ iniuſtitia congeruntur: tali, inquit Eucherius, adminiſtratione res iſta capit, tali cuſtode ſeruatur, adeò quędã ſocietas eſt penè etiã nominis duabus his rebus, vitĳs et diuitĳs: vnde olim nos ita luſimus:

B *De vitĳs quòd diuitiæ cumulentur apertum eſt,*
Nomen idem vitĳs diuitĳsq́ꝫ datum.

Operæprecium verò mihi videtur hoc loco, quod ſuperius diſsimulauimus, interpretationem Eucherĳ piam admodum ſubtexere dicti illius, Liquantes culicem, Camelum autem deglutientes. Culex, inquit ille, ſuſurrando vulnerat, Camelus autem ſponte ſe ad ſuſcipienda onera inclinat. Liquauerunt ergo Iudæi culicem, cùm vnà omnium ſucclamatione ſeditioſum latronẽ dimitti petierunt: Camelum autem glutierunt, cùm eum qui ad ſuſcipienda noſtræ mortalitatis onera ſponte deſcenderat, vt extingueretur clamando peruicerunt.

ZELOTYPIA.

SVnt qui per Camelũ zelotypiã ſignificent, propterea quòd animalia reliqua tempore quo rei venereæ cupidine, vel rabie potius incitata geſtiunt, in ſuũ tantũ genus ferociunt ac ſæuiunt, camelus autẽ in hominem etiã, atqꝫ in vnumquodqꝫ aliud animal efferaſcit, & vſqueadeò ſibi timet ab omnib. vt ſolitudines petat, & id temporis ab omniũ cõſortio diſſeparatus, ſolam fœminã affectetur.

REVERENTIA IN MATRES.

C ILlud etiam tam ad eruditionẽ, quàm ad bonos mores plurimum facit, quòd nonnulli per Camelum reuerentiam in matres ſignificari tradunt: is enim nunquam matrem ſuperuenit ſuam: quinetiam ſi quis cogat, ipſe non patitur. Iam cùm aliquando admiſſarius non haberetur, curator pullum matri opertæ admiſit, qui dum coiret delapſo operimento agnouit matrem, & quamuis coitum abſoluerit, memor tamen commiſsi ſceleris, paulò poſt vbi data eſt occaſio, camelarium morſu defixo interemit, quæ quidem pientiſsima modeſtia cùm ſit camelis admodum familiaris, inde factum facilè crediderim, quòd olim nupturæ camelis virginibus ſupplicabant. Quæ verò de Cameli erga matrem reuerentia diximus, ex Ariſtotele ſumpta ſunt, quę Auicennæ etiam aſſenſu confirmantur. Simile quoddam aduerſus matrem accidit equo cuidam regis Scytharum, qui vt facinus expiaret, ſemetipſum præcipitem ex editiſsimo loco dedit, atqꝫ ita animam efflauit. Cæterùm non ita faciunt equi omnes. Quin Ariſtoteles tunc perfectum eſſe armentum dicit, cùm parentes ſuam ineunt prolem, quod par crimẽ eſt cum eo, qui matrem tentat: ad quod Ouidiana Myrrha reſpexiſſe videtur, cùm dixit, Fit equo ſua filia coniux.

TRACTABILITAS. D

EST & illud inter hieroglyphica reponendũ, quod per Camelum à puerulo rectum, mãſuetudinem maximè tractabilem aptè ſignificarunt. Siquidem mãſueti adeò ſunt Cameli, atq; bilis tam expertes, vt vaſta illa moles minimi cuiuſq; puerulí arbitrio gubernetur. Contrà verò equus, cùm generoſo ſit animo ac præferoci, magna aduerſus Camelum afficitur antipathia, neq; aſpectum odorémue eius ferre poteſt. Notum eſt, quod ſuperius attigimus, quid egerit Cyrus aduerſus validum Lydorum equitatum, cui ſuas copias impares ſuſpicabatur: ingentem enim is camelorum gregem ante pedites in acie prima ſtatuit, factóq; Lydorum equitum impetu, ſimulac equi camelorum odorẽ hauſere, ſubitò cõſternati non ſolùm inſidentes præcipitauerunt, ſed peditum quoq; ordines protriuerunt: atq; ita pars illa, cui Crœſus plurimum fidebat, eluſa.

CIBI POTVSQVE ABſtinentia. E

LOnga autem ieiunia, & diuturnæ ſitis tolerantiam per idem animal ſignificari, ex eo manifeſtum eſt, quòd nullum animal tanta inſigne magnitudine, tam exigua cibi paucitate nutritur, neq; dies plures ſitim tolerat, cùm ſatis conſtet in duodecimum vſq; diem camelos ſine potu perdurare, vnde à Poëtis eſitientes appellantur. Habes iã Petre Curſi, Aſini, Muli, atq; Cameli laborioſorum animalium ſignificata, quantum memoria complecti potui: reliqua tu, ſi argumentum placuerit, & doctrina & iudicio tuo ſupplere poteris.

PIERIVS VALERIANVS AD IOAN. ANTONIVM EGREGIVM NEPOTEM, DE IIS QVÆ PER LEPOREM, VVLPEM, ET ALIA MINORIS GENERIS QVÆDAM ANIMALIA SIGNIFICANTVR EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS. F

IVcundiſſimus frater tuus Vendrandus, quem præter cognationem, ob ſummum ingenium & bonarum literarum ſtudium vnicè diligo, proximis hiſce diebus, vt noſti, Roma in patriã ſe contulerat, pauciſſimoſq́; dies hic moratus, de digreſſu cœpit illicò cogitare: conatus ſum iuuenem dies aliquot detinere, ille tamen cùm omnino Venetias ſibi quamprimùm redeundum repeteret, non hic temporis conditione, non loci amœnitate, & tranquilla anni temperie remoraturus, vt in officio eſſet Illuſtriſſimo Cardinali Mediceo Mecœnati noſtro, qui eum ſatis ægrè dimiſiſſet, eius fidiſſimo & aquè gratiſſimo ſeruitio tantiſper cariturus, exolui properantem, ac ne eum vlterius morari pergerem, ſuaſi etiam vt magis properaret, qui Patroni ingenium à teneris nouerim, quem aluerim, quem formauerim, quem, ſi licet, ornauerim, mox coluerim, & colam ſemper vita hos dum reget artus, ob ſummam animi præſtantiam, & optimam vtriuſq; linguæ cognitionem, bonarumq́; artium & diſciplinarum

A *rum omnium ſtudium, vt verè oculus ſummi Antiſtitum ordinis cenſeatur, tum ob ſingularia & aſsidua propenſiore animo in me meoſq́ officia, & amplißimam eius munificentiæ largitionem, quibus iugiter ſuos fouet, amplexatur. Quoniam verò paucis abhinc diebus caueam nonnullarum auium, tum cicurum, tum ſylueſtrium & externorum, Nicolao Cordato Iuriſconſulto noſtro dono dederam, æquũ viſum fuit per fratrem, qui te ex itinere conuenturus fuerat, aliquid & ad te mittere: opportuneq́ Lepuſculum alueram, educaueramq́ ablactatum à paruulo: neq́ non vulpeculam, & ipſam cicurem: nec noſtri generis felem, ſed Aegyptiacam, diuerſumq́ à noſtris murem, eum autem ob nouitatem Ponticis fortè ipſis minimè poſthabendum: fibrum etiam ex Pannonia, muſtelamq́ & talpam ex Italia: quos in vnam omnes incluſos caueam ad te perferendos eidem Vendrando commendaui: Quæ dona ſi quam tibi voluptatem attulerint, gaudebo: ſin verò tu tam ſeuerus es, vt nullis neq́ nugis, neq́ delitijs moueare, de conſtantia & ſupercilio tuo tibi gratulatus, lætabor tamen identidem meæ erga te beneuolentiæ ſignum, qualecunq́ ſit, pro loco & tempore aliquod exhibuiſſe.*

DE LEPORE.

B PRÆCCIPVA ſunt leporis ſignificata, vigilantia, auditus, effœminatio, pauor, venuſtas, fœcunditas, ſolitudo; conatusq́ ſummus: quorum cauſę quantum per otium licebit, noſtra hac commentatione commemorabuntur.

VIGILANTIA.

AEgyptij ſanè ſacerdotes per Leporis hieroglyphicum vigilantiam in primis intelligebant. Cauſam ponit Horus, quòd lepus oculos inter dormiendum patefactos oſtentet, vnde etiam in adagium ceſſerit, Leporinus ſomnus, quotiens vigilãtiam eius qui dormitare videatur, intelligendam proponimus, cùm tamen perſpicaciſsimis oculis omnia, quæ vſu veniant, in agendis rebus perluſtrare non ceſſet. Xenophon ad hæc ſcribit, leporem palpebris clauſis vigilare, adapertis dormire: vt non temerè forſitan nonnulli leporem ἐκ τοῦ λάειν, quod aſpicere eſt, dictum

C exiſtimarint.

AVDITVS.

PLutarchus verò totius antiquitatis indagator curioſiſsimus, diſciplinarũq́ omnium quantumuis abditarum explorator accuratiſsimus, à quo lõgè plura quàm ab alio quopiam ad materiam hanc facientia decerpi poſſunt, ex leporino ſimulacro auditũ hieroglyphicως intelligi apud Ægyptios affirmat. Lepus enim aures proportione reliqui corporis maximas omnium animalium habet, auritiq́ ideo ob excellentiam vocantur à Poëtis. Quin & ipſa locutio λαγὼς, vt nonnulli ex Græcis interpretãtur, ab auriũ magnitudine cõformata eſt: ſiquidẽ οὔας, vt ſcis, auris apud Dores: quæ tamẽ locutio iam apud omnes recepta eſt; & λα particula ampliationis eſt, augetq́ ſignificatũ, vt perauritus Latinè ſonet.

EFFOEMINATIO.

EST præterea lepus eneruatæ cuiuſdam effœminationis ſignum, huiuſmodi hieroglyphico iam paſsim inuulgato: idq́ tum propter pilorum mollitiem, quam Heliogabalus in laſciuioribus delitijs vnà cum perdicum plumulis ſubalaribus habuit, quãq́ lepidiſsimus aduotat Catullus in fœdæ mollitudinis ſcor-

totum etiam propter pulpamenti vim, de quo Liuij Andronici dicterium peruulgatũ, quod Terentius, vt Flauius Vopiſcus atteſtatur, ab eo mutuatus eſt, Tute lepus es, & pulpamentum quæris: à Græcis verò Liuius acceperat, ita dicentibus, δασύπους κρεῶν ἐπιθυμεῖ. Addũt ad cauſas eximiam etiam timiditatem, qua maximè laborãt, quod aut mollium hominum, aut muliercularũ proprium eſt. D
Lepus itaq; in Diuinis literis impurus eſt, qui quidem licet ruminet, vngulã tamen bifidam non habet, ſed pedes diuaricationibus pluribus, iiſdemq; admodũ infirmis diſsitos. Quoniam verò delicatæ admodum eſt imbecillitatis, Iudaicũ
Prouerb.10. ſignificat populum, ait Heſychius, de quo Solomõ: Lepuſculus plebs inualida, poſuit in petra cubile ſibi. Timidus etiã eſt lepus, qui cubile habet in corde formidoloſi Iudæi, quod ita notat vox Diuina: Væ cordibus trepidis, & manib. remiſsis. Laſciuia in lepore plus quàm delicata, quem gentes, vt ſuo loco dictum, Veneri dedicarunt. Eadẽ in Iudæis improbitas, Eſaiæ teſtimonio, dicẽtis: Quomodo facta eſt meretrix ciuitas fidelis plena iudicij? Sed de laſciuia gentis huius atq; procacitate, multa paſsim teſtimonia ſuis loco & tempore dicentur.

TREPIDATIO. E

QVòd verò formidinis & trepidi pauoris hieroglyphicum lepus habeatur, facit id ſupremè timidum eius ingeniũ, cui pauor ſupra vnumquodque aliud animal peculiaris, à quo, vti Pollux ait, etiam πτὼξ appellatur: πτώσσειν enim formidare eſt. Vnde Demoſthenes in Æſchinem inuectus, ait, λαγὼ βίον ἔζης δεδιὼς καὶ τρέμων, καὶ ἀεὶ πληγήσεσθαι προσδοκῶν: Lepori ſimilem viuis vitam, pauitans & tremens, impendentia ſemper flagra proſpectans. Hinc Cornificij poetæ dictum memoratur ciuili bello, qui milites ſuos ſępe fugientes, galeatos lepores in opprobriũ appellitabat. Apud Hebræos Saphan occultationem, vt ita dicam, ſignificat: & locutio ea per ש ſcripta lepuſculum ſignificat, quod inſitam huic animali pauitationem, ſi dicere concedatur, notet, qui ſcilicet in cubilibus libentiſsimè deliteſcat. Atq; hinc factum vt leporis occurſum augures ominoſum, improſperum & inauſpicatum dixerint, quod quidem non noſtri tãtum temporis vulgus credit, ſed veteribus etiam perſuaſum fuiſſe, teſtatur ſenariolus,

> φανεὶς δ' ὁ λαγὼς δυστυχεῖς ποιεῖ τρίβους.
> *Inauſpicatum dat iter oblatus lepus.*

Archidamus autem Zeuxidami Spartiata, quamuis alij Lyſandrum p.onũt, Corinthiorum vrbem aggreſſus cùm leporem ex loco muris vicino excitatum animaduertiſſet, omine in hoſtes conuerſo, futurũ ait ad milites vt hoſtes facilè caperentur: eius quippe caſu vſus ad incendendos eorum animos, & taxandã hoſtium ignauiam, quòd vrbs ea minimè bellicoſa videretur, quam tuti adeò lepores inhabitarent. Pari propemodum euentu Arnulpho rege, qui Berengario auxilium tulerat, Romam oppugnante, excitus è latebris clamore tumultuq; militum, lepus vrbẽ verſus curſum arripuit: hunc milites toto temerè agmine concito inſequi cùm cœpiſſent, curſuq; & clamoribus acrius deterrerẽt, Romani qui pro propugnaculis ſtabãt, vrbẽ eo impetu peti veriti, cui ſe longè impares propter defendentium inopiam arbitrabantur, pari conſenſu deſertis mœnibus ad terram ſe ſummiſere. Barbari occaſione freti, ſellis equorũ & veterinorũ ad mœnia in cumulum aggeſtis, per eas nullo reluctante in mœnia euaſere, leoninamq; vrbem (primaria nunc Romanæ vrbis eſt regio hæc) nullo negotio ceperunt.

VENVSTAS.

ESt & venuſtatis ſymbolum lepus, Veneriq; fœcunditatis ergò chariſsimus F
omnium

A omnium exiſtimatur, cui non ſine religione ſacer eſt, & inter eius delitias adnumeratur. Operæprecium verò eſt apud Philoſtratū in picturis videre leporem hunc ſub arbore mâlo inter Amores otiantem, quem decidentia terræ poma depaſcentem, multaq; ſemeſa prætereuntem, & modò hæc, modò illa commordentem vbi illi deprehenderunt, ibi tum alius comploſis manibus, clamore alius, alius chlamyde ventilata iactataq; perterrefaciunt: ſuperuolitant alij feram vociferatione illam excitantes, & modò huc modò illuc curſu percitam agitãtq; pedeſtres alij veſtigia conſectantur, alius tanquā aliquid iaculaturus impetum in eā facit, alioq; auertit: alius lepuſculi cruribus inſidias molīt: ille vbi in vlnas iamiā apprehenſus eſt, molliſsima pilorum lubricitate fretus, minimò ſe negotio expedit, ſublimiq; ſublatus ſaltu capturam euadit. Riſu itaq; Amores diffluūt, collabẽteſq; præ laſciuia, et nimia cachinnorū agitatione, alius in latus, alius ſupinus, reſupinus alius, per herbas paſsim ſtrati prouoluuntur. Sagittam verò nemo vnus intorquet, ſed viuum capere contendunt, gratiſsimam Veneri matri victimam oblaturi. Atq; ita lepus præcipuè Veneri debetur. Accedit huc & Valerij

B Martialis teſtimonium, qui perſuaſum mortalibus ait, ex leporinæ carnis eſu formoſiores venuſtioreſq; fieri homines, falſo & mordaci eius Epigrãmatis ioco:

Si quando leporem mittis mihi Gellia, mandas
Formoſus ſeptem Marce diebus eris:
Si non derides, ſi verum Gellia mandas,
Ediſti nunquam Gellia tu leporem.

Et quod ſuper Alexandro Seuero dictitatum eſt, quem & formoſum & humanum & cultum & venuſtum & affabilem ex aſsidua lepuſculorum eſitatione factum aſſerebant. Vnde verſus illi circunferebantur ex Epigrammate:

Venatus facit & lepus comeſus,
De quo continuum capis lepôrem.

Tum Plinius vbi ex Catonis ſententia ſcribit, leporis aſſumpto cibo fieri ſomnioſos, vel fieri, vti nonnulli legunt ſomnos, aut quod magis placet, formoſos: ſtatim enim ſubiungit, tum vulgò etiam perſuaſum conciliari ex eo corpori gratiā. Sed quod ad ſomnioſos pertinet, Medici dicunt leporinam carnem melancho-

C liam alere, & ſenſus ſpiritales obſtupefacere, quia craſſum generat ſanguinē, vt libello de Victus ratione Pſellus ait: nam caro ea ſubfrigida omnino eſt, & humoris plurimum habet, quæq; eiuſmodi ſunt eſcæ, ſomnos nimirum ciere comperiuntur. Prætereo de induſtria quod impuri faciunt amatores, ope leporis amorem ſibi conciliantes, quod etiam libenter eſt à Philoſtrato diſsimulatum, quando ſpurciſsimum id genus hominum pernicioſum eſt, neq; dignum vt à quopiam redametur, cùm in amore conciliando candor ſynceritaſq; mentis, nō magicæ violentiæ conquirendæ ſint.

FOECVNDITAS.

NImirum verò fœcunditatis hieroglyphicū eſt lepus, animal vt pote rei venereæ deditiſsimum. Nam fœmina dum interim quę peperit lactat, identidem ſuperfœtat, neq; vllū vnquā parturiendi facit interuallū. Mas verò præter id quod more marium progenerat, fœtū ipſe quoq; concipit & excludit, pariq; cùm fœmina modo educat. De quo ſcribit Archelaus, benignā fuiſſe naturam, quæ innocua & eſculentis tantùm nata animalia, fœcunda fecerit, quibus etiam vtranq; vim tradiderit, ac maſculo fœminas eſſe omnes, ac ſine mare ęquè gignere voluerit. Ariſtoteles tamen hoc omnino pernegat, maremq; in ijs & fœminā

ſeparatim agnoſcit: quia verò fœmina ſæpenumero marem ſuperueniat, factum D
vt rerum ignari mutuo eos impleri coitu crediderint. Cæterùm Archelao Philoſtratus, Plutarchus, & plerique alij ſubſcripſere, qui cum longo poſt Ariſtotelem tempore fuerint, neque quid ille tradidiſſet ignorauerint, haudquaquã credibile eſt eos rem de qua tam perſpecta eſſet apud omnes obſeruatio, temerè auſos aſſeuerare. Nam Philoſtratus ferre quidem omnes in vtero partũ ait, fœminas tamen nõ niſi ad conceptum idoneas agnoſcit. Democritus huiuſmodi ſexus mutationem per varias vices fieri dubio procul affirmat, quod alij viderint.

SOLITVDINARIVS.

NOn imperitè nonnulli hominem ſolitudinarium & reliquorum contubernia declinantem, per leporem in cauum ſe proripientẽ deſcripſere: nunquã enim duos pluréſve in eodem cubili verſari comperias, ſed qui maximè vicini ſunt, vnius vel circa iugeris interuallo ſecubant, cumque ſe recipiunt cubitum, ne deprehendi poſsint, multũ prius hac & illac diſcurrunt, veſtigiaque varijs ambagibus obturbant, poſtremò magno ſublati ſaltu in cauum quieturi proſiliunt, autor Plutarchus. Sanè Salomon Parabolis, lepuſculum ſapientibus ſapientiorem dicit, qui cùm optimè ſuam intelligat imbecillitatem, ad cauernoſas lapidũ latebras confugiat, infirmitatemque ita ſuam tueatur. E

CONTENTIO laudis.

PVlcherrimũ verò mihi cõmentũ illud inter hieroglyphicas literas videtur, quo veteres Ægyptij contentionis illius ſtudium, quã æmulationẽ appellamus, ab Heſiodo maximo opere commẽdatam, cùm iurgioſam & inuidam illam alterã vituperet, per exanimatum leporem & canem ſeſe cohibentem effingebãt: cuius picturæ cauſam Plutarchus idem pulcherrimè deliniauit, canes dicens qui lepores inſequãtur, ſi cõtigerit vt eos vi necẽt, diſcerpere & ſanguine ſeſe proluere inquinareque mirificè gaudẽt: quòd ſi animũ lepus deſponderit, neque vllum iam effugio locũ ſupereſſe viderit, quod plerunque accidit, quantumcunque ſpiritum habet in intentiſsimo conſumit curſu, vt ita deficiat exanimeturque: tunc compertũ eſt canes ſimulac ita exanimem cõſpexerint, omnino non attingere, ſed conſiſtere ſibique temperare, motare caudas, argumentumque manifeſtũ omnino præbere, ſe non carnium, ſed victoriæ tantũ gratia decertaſſe: atque hoc ſæpiſsimè & paſsim euenire vnà venatorũ omniũ aſſeueratione confirmatur. Quod verò de leporis curſu dicebamus, id in memoriam adducit quòd reprehenditur à Quintiliano M. Varro, qui dixerit ſe à præceptore audiuiſſe leporẽ quaſi leuipedem dici. Sed enim apud Varronẽ legas leporẽ Græcum eſſe vocabulũ, Siculoſque quondam è Græcis λέποριν dicere, cùm tamen non neget facilè euenire potuiſſe, vt cùm à Roma Siculi ſint orti, quod in veteribus annalibus habebatur, hinc vocabulũ illuc tulerint, eodem apud nos relicto nomine. Quoniam verò controuerſia nunc magna eſt, vtrum daſypus & lepus vnum idemque ſit animal, an diuerſa, loco Plutarchi ſuperius citato manifeſtè ſcriptum, Canes qui daſypodas inſequãtur. Mox de eodem animali: Quòd ſi λαγωὸς animũ deſponderit. Vterque autem omnino hirtipes: id ſibi vult δασύποδας. Iam & antiquum dictum oſtendimus, δασύποδας κρεῶν, quẽ Liuius Andronicus Lepus vertit. Plinius tamen daſypũ diſtinguit à lepore, vt eo loco: Pili acutè exeũt daſypodi in buccis intus, & in pedibus, quæ vtraque Trogus & in lepore deprehẽdit. Et alibi:

A alibi: Coagulum inutile leporis, hœdi laudatum, præcipuum tamen daſypodis. Alibi: Lepus omniũ prædæ naſcẽs, ſolus præter daſypodem ſuperfœtat. Alibi: Superfœtãt & daſypus & lepus tantùm. Alibi: Daſypodes omni menſe pariunt & ſuperfœtant, veluti lepores: qui quidem loci, vt cõgruant, Delio indigent natatore, ita confuſa omnia. Sed enim quę Plinius de pilis loco primo poſuit, mera ſunt Ariſtotelis verba. Sunt autem ex peritis qui daſypodem Plinio poſitũ pro cuniculo arbitrant̃, quẽ nuſquã nominat Ariſtoteles. Sanè Varro tria ponit leporũ genera: vnum Italicũ, primis pedibus humilibus, poſterioribus altis, ſuperiore parte pulla, ventre albo, auribus longis. Secundum genus Gallicum, idq́ plurimùm candidũ, quales paſsim Alpes etiam Noricæ progignũt. tertiũ quos Hiſpania producit, ſimiles noſtratibus ex parte quadam: hos cuniculos vocãt. Si quis autẽ vnum atq; idem animal eſſe contenderit ex Plutarcho aut aliis, idq́ liquidò docuerit, gratiæ illi meritò debebuntur.

HISPANIA.

VLtimũ autem genus hoc, omnino Hiſpaniæ eſt hieroglyphicũ, vt cernere
B eſt in quibuſdam Hadriani numis. Et Catullus ab hoc animalium genere Hiſpaniam inſigniuit, vbi dixit epigrãmatibus: Cuniculoſæ Celtiberiæ fili. Leporem verò & currum Rheginorũ fuiſſe monetam, apud Pollucem legas. Nam Anaxilas Rheginus cùm Olympia viciſſet, Rheginorum numis & leporem & currũ impreſsit, de quo etiã Ariſtoteles lib. Rhetoricorũ tertio. Aiunt verò lepores in Sicilia olim non fuiſſe, importatos verò per hunc Anaxilã, hanc illi memoriam cõparaſſe: aduectionẽ enim ex currũ ſignificari, niſi quis victoriã malit.

TERIVNGI MILITES.

OBſerues autem alicubi lepores duos dimidios coloris lutei in punicea parma, cuius medium rubra occupat columella, ſupra quam pila lutea, facie insignis humana, coloris idẽtidem lutei ſuſtinet. Geſtamen id erat ordinis TERIVNGORVM ſub magiſtro militum præſentiali merentium.

VALENTIANENSES.

IN eadem veteri militia lutea erat parma viridi circulo circunſcripta, in cuius medio columella punicea ab imo margine ad centrum vſq; porrigebat̃: inde duæ lunulæ coloris eiuſdem ſeſe in aduerſum incuruabant, inferiori parte colu-
C mellę applicitæ, ſuperiore aliquantulũ diſsidentes: à medio verò columnę lepores duo dimidij, colore & ipſi puniceo, ſed denſiore, in diuerſa proſiliebant. Inſigne hoc erat, vt vetuſta indicant monumenta, VALENTIANENSIVM, à Valente Principe delectorum, qui ſub illuſtri viro magiſtro militum per Thracas militabant.

DE VVLPE.

VLpem lepori ſubiungere nõ incongruũ videt̃: quare eius quoq; ſignificata ſuſcipiã explicanda, quanquã apud Ægyptios ſuper ea nihil aut minimum quid traditum reperias. Tota verò vulpes Græcorum & Latinorum eſt.

CALLIDITAS DOLOSA.

PEr eam vtiq; vafrum, callidum aſtutumq́ hominem, ac dolis omnibus inſtructum ſignificari tradunt, de qua Horatius:

Nunquam te fallant animi ſub vulpe latentes.

Huic dolos à natura datos Lucretius atteſtat̃. Et apud Varronẽ inſignis adeò eſt animalis huius calliditas, vt vulpinari inde verbũ confictũ fuerit, quòd ἀλω-

πεκίζειν dixere Græci, cùm aſtutè doloſéq; fieri aliquid, exprimere ſignificantius voluerint: atque etiam pro decipere ἀλωπεκίζω: hanc αἴθωνα Pindarus Olympijs Ageſidamo nuncupat, idq́; διάπυρον, quippe promptitudinem, & ſagacitatem morũ ſignificare ait Demetrius Triclinius eius interpres. Verba Pindari ſunt τὸ γὰρ ἐμφυὲς οὔτ᾽ αἴθων ἀλώπηξ, οὔτ᾽ ἐρίβρομοι λέοντες διαλλάξαιντο ἦθος. hoc eſt, Nec callida vulpes, neque latè rugientes leones quem à natura acceperint morem immutarint. Vulpem ſanè Siculi ob verſutiam facillimamq́; in deludendis canibus motationem, doliq́; promptitudinem, Cinædum appellauere. Deniq; hæc, vbi quid vafrè ſciteq́; dictum factúmue fuerit, in Æſopijs fabulis principatum obtinet, veluti Dauus in Comœdijs: atq; apud Philoſtratum fabularum choream circa Æſopum laſciuientem ductat: & vulpibus apud Claudianũ Rhadamanthi ſententia fallacium hominum animæ immittuntur. Aſſertor noſter ſuper Herode loquens, Dicite, ait, huic vulpi: ſubdolam nimirum & vafram eius aſtutiam notans: de qua Plutarchus Moralibus ait, Pardum vulpem olim contemnere ſolitum, quòd ipſe tot colorum lepôre pellem variegatam haberet: cui vulpes reſpondit, in animo ſibi eſſe eam colorum varietatem, quam ille haberet in tergore. Ideo autem vulpem ſenem laqueo capi non poſſe dictitatum. Et vt ſemel dicam, vel à Prophetis, vt ait Adamantius, nec vulpis nec lupi nomen vnquam fuit ad bonum aliquod vſurpatum. Quod verò in Diuinis literis legitur, Partes vulpium erunt, tradentur, indicat, in manus doloſorum & fallacium verſutorumq́; hominum, diceret Euthymius, cuiuſmodi feruntur eſſe Palæſtini, à quibus Saul vnà cum exercitu in inſidias tractus, occidione occiſus eſt. Quamuis Adamantius dici de ijs interpretatur, qui extremo iudicio dæmonibus malis addicentur. Sunt enim hæ vulpes illæ quæ vineas Domini corrumpunt, vt apud Theocritum puerulo fœcundam vitem cuſtodienti vulpes duæ inſidiantur, quarum vna matureſcentes vuas populatur, altera panarium properat exhaurire. Et quod ad Theocritianum hoc facit, Ariſtophanes Equitibus, milites vulpibus aſsimilauit, quòd racemos eſitent per agros, diſsipatisq́; vitibus non exiguam, quaqua incubuerint pauperiem faciant.

MALA COGITATIO.

ILlæ verò (vt ad ſacra redeamus) quæ Canticorum cantico ſponſi iuſſu capi iubentur, quia nòua teneraq́; vitium germina corrodũt, prauæ cogitationes ſunt, & intelligentia peruerſa, quæ à genio malo ſuggeritur. Nouellas porrò vulpes occupari iubet, prius ſcilicet quàm adoleſcant & altius inſideant, fiantq́; aduerſus rectè viuendi rationem pugnaciores. Dum enim mala cogitatio in initijs eſt, de corde facilè poteſt exturbari: quæ ſi frequenter iteretur, diutiusq́; inſueſcat permanere, quodam quaſi vſucapionis iure, animam facillimè ad conſenſum adducit: confirmato autem intra cor conſenſu, procliuis inde eſt ad peccandum effectus. Hinc illa Naſónis admonitio:

Opprime dum noua ſunt, ſubiti mala ſemina morbi,
Et tuus incipiens ire reſiſtat equus.
Nam mora dat vires, teneras mora percoquit vuas,
Et validas ſegetes, quæ fuit herba, facit.
Quæ præbet latas arbor ſpatiantibus vmbras,
Quo poſita eſt primùm tempore, virga fuit.
Tunc poterat manibus ſumma tellure reuelli,

Nunc

A *Nunc ſtat in immenſum viribus aucta ſuis.* Itaq;
Principijs obſta, ſerò medicina paratur,
Cum mala per longas conualuêre moras.

MAGNVS CONATVS CVM DOLO.

SI quid autem omni conatu, omniq; arte doloq; factũ, hieroglyphicè veteres oſtendere voluiſſent, leoninæ pelli vulpinam aſſuebant, quarum altera vires, altera fraudes indicaret, id quod, vt inquit Plutarchus, adagij loco ſæpe vſurpatum eſt à Lyſandro. Dicere nanq; ſolebat is, Leonis ſpolio vulpeculæ pellem aſſuendam: quippe vbi per vires ſufficere nõ poſſes, & aſtum & dolos adijciendos. Omnem enim is ingenij vim ad hoſtes dolo fraudeq; decipiendos conuerterat. Quam ſententiam ſecutus Maro, Dolus an virtus quis in hoſte requirat? ait. Dixerat verò longè prius Pindarus in hanc ſententiam, τόλμᾳ γὰρ ἐοικὼς θυμὸν ἐριβρεμετᾶν θηρῶν λεόντων ἐν πόνῳ, μῆτιν δ' ἀλώπηξ. Leonibus vaſtùm rugiẽtibus audacia animum miniſtrat ad inuadendum, conſilium verò vulpes.

B RATIOCINATIO.

AD hęc nonnulli adiungunt, hominẽ diſcurſu mentis & ratiocinatione vtẽtem, per vulpem ſignificari, quæ aurem ad terram apprimat: ea enim paludoſam aliquam regionem peragratura, ſi de ſoli firmitate dubitauerit, aure admota terræ contatur, an ſtrepitum ſentiat exploratura: quem vbi percepit, non eſſe ſoli firmitudinem coniectat, ſed infirmũ & voraginoſum locum, ideoq; non progreditur: nullo verò audito ſonitu, omni ſemota contatione ire pergit audacter. Videtur autem inde vti ratiocinatione, vt obſeruat Plutarchus, perinde ac ſi quod ſtrepit moueri cognoſcat, quod mouetur infirmum eſſe, quod verò infirmum inacceſsibile. Tradit idem autor, Thracas in paludibus explorandis huiuſmodi vulpium indagine plurimùm vti, quas in obſequium aſſuetas alunt, & ad huiuſmodi negotia præmittunt.

MVNIMENTVM.

QVòd ſi munimentum ab inſidijs alibi per platani folium à ciconia geſtatum, nidoq; illatum ſuo, & per rutæ ramuſculum ad alam gallinæ ſummiſſum ſignificari diximus, non erit incongruum idem hoc hieroglyphicum per
C vulpem quæ ſcillam geſtet exprimere: illa enim ſcillam latebris apponit ſuis, vt à luporum iniuria tuta ſit. Nam lupum conuelli aiunt ſcillæ contactu.

DE FIBRO.

FIbri ſignificata dicturus, id primùm ambigi video, nunquid is caſtor ſit, quo de apud Horum mentionem factam inuenimus. Nam qui caſtoris ingenium, mores & faciem deſcribunt, eadem ipſa pingunt, quæ veteres noſtri de fibro retulere: eundemq; & fibrum & lytram Varro ponit, fibroſq; eos appellari quaſi fimbrios dicas, ab extremis fluminum oris in quibus maximè verſantur. Succidunt enim arborum radices per fluuiorum margines, vbi cubilia ſibi parant. Vnde Plautus: Sic me ſubes quotidie quaſi fiber ſalicem. Sunt qui extremas fluminum oras lytras olim dictas autument, & antiquos fibrum pro extremo poſuiſſe. Vnde in ſagulis fimbriæ, & in iecinore extremum fibra, hinc Fiber dictus. Sunt tamen qui lutram diuerſam à fibro velint, & fibrum à caſtore, caſtoremq; à lutra aliud eſſe animal con-

tendant. Sedenim tris eiuſdem generis ſpecies obſeruarunt Scythæ, ruſticum, nobilem, & regem, quos à villorum mollitie & colore, neq; non magnitudine, diſtinxere, delicatiſsimum omnino lutram appellantes. Accolere verò omnes fluuiorum ripas, foramina diuerſa facere, mutare domicilia pridie quàm flumen creſcat, in conuectandis in cauum pomis, miræ eſſe ſolertiæ. Horum porrò teſtes caſtorea nuncupari, vimq; maximam eſſe ijs qui naſcuntur in Ponto, in alijs regionibus non æquè pollere.

PETVLANTIÆ SVPPLICIVM.

PEr animal hoc Ægyptij ſacerdotes eum qui pœna ſit affectus ob nequitiam, qua fuerit in muliere aliqua petulans, ſignificabant. Proditum enim eſt, fibrum in venatione deprehenſum ſuos ſibi teſtes abſcindere, atq; eos proijcere, gnarum ſe eorum præcipuè aſſequendorum cauſa peti. Nam & adulteri eadem affici pœna ſolent, vt deprehenſi præſectis teſtibus dimittantur. Omnibus verò animalibus natura duce oſtenſum, vt & commoda ſua norint, & nocentia contrariaq; ſciant declinare. Hinc illud epiſtola Saporis regis ad Conſtantium Imperatorem, cui ſuadere conabatur, vt bona Aſiatici regni dimiſſa parte, quieti et incolumitati ſuæ conſuleret, hoc beſtias factitare dicens, quæ cùm aduertant cur maximo opere capiantur, illud propria ſponte amittant, vt viuere deinde poſsint impauidæ. Amputari tamen hos ab eo animali cùm capitur, negat Sextius diligentiſsimus medicinæ, quinimò paruos eſſe ſubſtrictosq; & adhærentes ſpinæ, nec adimi ſine vita animalis poſſe: adulterari autem renibus eiuſdem, qui ſunt grandes, cùm veri teſtes exigui admodum reperiantur, ammoniaci coloris circundati liquore, veluti mellis ceroſi, odoris grauis, guſtu amaro & acri, vt ſternutamenta olfactu moueant. Vtcunq; verò, ſiue ſpõte ſiue vi teſtes auferantur, cùm ſatis conſtet eos ea præcipuè de cauſa conquiri, non ineptè datus hieroglyphico locus, vt per id animal, id ſupplicij genus oſtenderetur, quo mœchorum laſciuia puniri conſueuit, atq; ita malè tractari.

ATRI FESTI'QVE DIES.

SVnt qui atros feſtosq; dies per fibros ita diſtinguant, vt cùm feſtum ſignificari velint, anteriora eius pingant, propterea quòd populi pleriq; qui noſtræ pietatis ritu viuunt, à Ponto & à Septentrione in Pannoniam vſq; porrecti, anterioribus membris pro carne veſcuntur, poſterioribus piſcis loco: caudam verò eius animalis, quæ præpinguis prægrandisq; eſt, ſalitam plurimùm conditamq; pro tarico piſculento habent, eaq; ieiuniorum tempore, quo nobis ex cõſtitutione Pontificia carnibus interdictum eſt, menſis inferunt: eiuſmodi enim dies pleræq; nationes atros vocãt, quibus carne veſci ex lege noſtra nõ licet. Ea verò illi ratione ſe tuenĩ, quòd poſteriores fibri partes aquis ſemper innatãtes, piſcem dicant, & eſſe arbitrentur, quia ſcilicet animal id tam aquaticũ eſt quàm terreſtre, cùm in extremo riparum ſemper degat: partem quæ caput verſus tendit, terræ dedicarunt, & carnem eſſe voluerunt.

DE TALPA.

QVONIAM verò Talpa nonnihil habet ſimilitudinis cum fibro, quòd ipſa quoque in terræ cauis habitat, vt de ea poſt fibrum dicamus, admonemur.

A

CÆCITAS.

VVlgatiſsimū eſt talpā pro cæcitate poni, vulgatiusq́ prouerbiū, τυφλότερος ἀσπάλακος, propterea quòd animal perpetuæ cæcitatis tenebris damnatum eſt, lucemq́ ita habeat aduerſariam, vt ſimulac ad diurnā claritatem educta fuerit, emoriat̃. Atq́ hoc illud eſt quod Academicis quæſtionib. ait Cicero: Quid talpam? num deſiderare lumen putas? Nihil ea prorſus videt, neq́ quidem oculos habet, vt veteres tradidere: vt verò obſeruarunt alij, habet vtiq́ partes eaſdem omnes quibus oculi integri conſtant, nigricantem quippe illum orbiculū & quod intra eum continetur, quam pupillam vocant, atq́ etiam portionis albidæ ambitionē, ſed non tam liquidò quàm oculi conſpecti & eminentes. Nec in partē exteriorē apparere hæc poſſunt, propter cutis, quę craſsiuſcula circumobducta eſt, corpulentiam, vtpote cùm natura inter generandum lædatur, atq́ ita opus inchoatū relinquatur. Vtcunq́, apud Heſychium talpa huiuſcemodi cæcitatis ergò hieroglyphicum eſt & ignorantię, cùm oculus ſua pollens vi, cognitionis et intelligentię ſignum habeatur. Eucherius hæreticos per talpam in diuinis literis accipit, vtpote qui, licet aliquid cernere videantur, ipſum liquidæ veritatis lumen minimè diſcernunt.

AVDITVS E' LONGINQVO.

NEq́ verò deſunt qui auditum ex quantumuis remoto locò per talpam ſignificari tradant: liquidius ſiquidem audiunt talpæ obrutæ terra, tam denſo atque ſurdo naturæ elemento. Quinetiam exploratoribus mos eſt caput in ſcrobem aliquam ſummittere, cùm procul aduentantes turmas, vel equitatum præſentire voluerint.

PRÆSAGIVM.

FVerunt & qui per hoc animal præſagium intelligi aſſeuerarent. Explorarunt ſiquidem Magi, vt Proclus tradit, cor talpæ ad pręſagium mirificè conferre. Nam, vt Porphyrius etiam atteſtatur, veteres illi diuinatores ſimulac talparum corda deglutiſſent, accipiebant ſubinde præſentem animam Dei ritu vaticinantem, quod ſimilitudinem quandam habet cum auditu illo promptiſsimo: ſiquidē quæ præſagimus minimè cernentes, ſentire videmur tamen. Fuiſſe verò talpam in cultu apud imperitam rerum vetuſtatem, didicimus ex Eſaia, vbi dicit: Simulacra quæ fecerat ſibi, vt adoraret talpam & veſpertiliones.
C

DE MVSTELA.

IDem verò vaticinium Muſtelam huc accerſit, quòd perſuaſum ſit quandam eius diſciplinæ vim in ea conſiſtere.

ARVSPEX.

ARuſpicem enim, vel eum qui quoquo modo futura prædiceret, per eius imaginem ſignificari dixerunt: eaq́ ob idipſum Thraſybuli ſimulacro, quod in Olympia dicatū erat, adſculpta fuit, vt meminit Pauſanias: illi enim præter diſſectum canem, qui iecinoribus patefactis adiacebat, muſtela quoq́ dexterū humerum obrepebat, ſingula diuinationis hieroglyphica.

INFORTVNIVM.

PEr eādem pictā, infortuniū etiam intelligebant: animal enim inauſpicatum infauſtumq́ eſſe perhibetur ijs, quorū habitet do

mos: inſidiatur ſiquidem domeſticis animalibus, præſertímq; auibus tam altili- D
bus quàm nidum ſub tecto facientibus, eaſq; ad internecionẽ vſq; perſequitur.
Occurſus eius pleriſq; religioſus habetur. Alij etiã in negotijs obeundis vel no-
men ipſum horreſcunt, vtpote contrarium efficaciæ.

VIRAGO.

HOrus Ægyptiacus autor ait, per animal hoc mulierem virilia facinora per-
tentantem oſtẽdi, propterea quòd oſſeo ſit genitali prædita. Impedior au-
tem verecũdia, ne ſignificatũ hoc apertius explicem, quamq; inter ſeſe mulieres
turpitudinem, abſq; viris exercere nonnunquã deprehenſæ ſint. Id potius po-
nam, ſingulare ſtranguriæ remediũ eſſe genitale id, ſi raſum tritumq; detur, vt
Ariſtoteles de hiſt. Animaliũ teſtatur. Nam & Strophilus ſcribit, muſtelæ geni-
tale eſſe ſolidum inſtar oſsis, cuius ramenta ſi in potu dentur, ſingulare remediũ
ſit vrinæ ſtillicidio. Eam à Thebanis coli ſcribit Ælianus, quòd Alcmenæ Her-
culi pariundo laboranti opem tulerit haud contemnendam.

DE MVRE. E

MVrem aſſociari ſibi depoſcit muſtelæ nomen, cùm præſertim in o-
mni familiari ſupellectile corrumpenda, nõ minorem mus iniuriam
& detrimentum afferre ſoleat quàm muſtela.

DETRIMENTVM.

PRæcipuum enim eius eſt ſignificatũ, vt hieroglyphicum detrimenti ſit atq;
perditionis: is ſiquidem, vt apud Ciceronẽ eſt, dies ac noctes aliquid ſemper
rodit, ac omnia quę rodit inquinat, & inutilia reddit. Quare in oſtentis quoq;, ſi
mures aliquid corroſiſſent, pernicioſa portendi aiebant ijs, quorũ inſtrumentũ
aut opus eſſet, quod ita corruptũ erat: veluti ante Marſicum bellum, quòd cly-
peos Lanuuij abroſi eſſent, maximũ id portentum aruſpices dixerunt, & eorũ
quę ſubſecuta ſunt incõmodorum indicium. Iam & Carboni imperatori mures
exitiũ abroſis faſcijs, quibus in calceatu vtebatur, portendêre. Sed falſe riſit hæc
Cato, cùm eum quidam conſuleret, quid oſtenti eſſet, quòd ſorices noctu cali-
gas abroſiſſent: reſpondit enim is, non eſſe oſtẽtum ſi ſorices caligas abrodant,
ſed ſi caligę ſorices ipſos abroſiſſent. Sed enim Cicero quamuis id & ipſe ridere F
videatur, cùm iam reſpub. titubare cœpiſſet, Platonis politiã corroſam turpiter
à muribus apud ſe deprehendit. Et ſi parua licet cõferre cum magnis, nos quoq;
portenta hæc tetigêre. Nam quamprimũ Romam applicui, ſedémq; ibi fixi, ne
miſerrimas incenſæ, deuaſtatæ, ac penè dirutæ patriæ calamitates fœdiſsimaſq;
clades ante oculos in dies mihi atrociores ſpectando fieri ſentirem, mihi accidit
vt pulcherrimũ Horatij opuſculum, quod in delicijs habebã, mures à licijs, qui-
bus cõglutinatus erat, protinus abroderẽt, omnibuſq; paginis ita diſciſsis inu-
tilem codicem efficerent: mox & Pindarũ aggreſsi, eum quoq; ab eadem parte
qua plicatus conglutinatuſq; erat, inquinarũt: quod oſtenti loco fuiſſe, euentus
poſtea comprobauit, nõ eſſe Romæ locum Muſis, & amœnioribus his diſcipli-
nis, Iulio II. theſauros omnes ad mutuas Chriſtianorũ ferè omniũ cædes effun-
dente; idq; magna & ſtudiorũ meorum & diuturni temporis iactura compertũ
habui, donec viceſimo pòſt anno, ex quo huc migrauerã, Hippolyti Medicei di
ſcipuli mei liberalitate atq; beneficentia fui tandem ſubleuatus, vſu rerũ ad vitæ
neceſsitatem, quod ſatis eſſe duxi, ſuffecturo.

OPTIO

A O P T I O.

EOdem vtebantur hieroglyphico ſacerdotes Ægyptij, ſi optionem atq; iudicium ſignificare voluiſſent. Mus quippe plures diuerſosq; panes aut poma nactus, puriſsimum optimumq; ex omnibus quo veſcatur deligit. Quapropter in panificijs emundis optionem ex huiuſmodi murum indicio facere, ſolitũ eſt multis. Idem in fructibus alijs, præſertimq; melopeponibus, ſumma nepotũ curioſitate obſeruari videmus, cũ eos meliores eſſe conſtet, quos mures cœperint abrodere. Plinius vbi de Ponticis muribus loquitur, mirari videtur quonã modo autores intellexerint eorum palatum in guſtu ſagaciſsimum eſſe.

I M B E C I L L I T A S.

SVnt qui per murem exanimatum, imbecillitatem intelligi poſſe tradant: is ſiquidem minimo quoq; incõmodo exanimaſcit, plerunq; verò ſpontè moritur effluentibus inteſtinis: hinc τὸ μυὸς ὄλεθρον dici ſolet, qua ſimilitudine Menander vſus eſt, vt citat Ælianus lib.2, cap.10, cùm valetudinarius quiſpiam ipſa fuerit naturæ imbecillitate conſumptus. Muribus enim in vniuerſum vita breuiſsima: vnde muſculus apud Horatium alteri ait, Viue memor quàm ſis æui
B breuis. Sunt qui putent ſoricem ea de cauſa dictum, quia σορὸν apud Græcos putridum ſignificet, quod huic qua de loquimur imbecillitati cõgrueret. Sed enim multò magis placet eorum ſententia, qui quemadmodum ſuem ἐκ ὑὸς à nobis factum conſtat, ita ἐκ ὕρακος ſoricem deductum aſſeuerant. Nicander ſanè ὕρακας mures appellauit Ætolum lingua, apud quos ὗς, hoc eſt, ſus, ὗραξ dicitur. Murem verò, quòd roſtrum habeat ſuilli perquàm ſimile, Suis etiam cognomento dicunt, quod interpres Nicandri obſeruauit. Sus verò ſorexq; tanta concordia naturæ conſentiũt, vt, quod Magi tradunt, ſi quis muris iecur in ficu porco vorandum dederit, animal id eum qui dederit, nullo edito grunnitu vltrò deinceps adſectetur quoquò ierit: quod ego Patauij factum memini nonnullorũ iuuenum aſtu, qui ganeæ potius quàm diſciplinis dediti erant, nõ ſine totius viciniæ querelis, quæ ſibi porcos incertis autoribus abduci lamentabatur. *occulta ſpricus*

A M A T O R I Æ D E L I C I Æ.

LOngè verò diuerſum illud, quòd illecebras amatorias, petulcioresq; laſciuias per album murem ſignificare non Ægyptiorum modò cõmentum, verùm & Græcorum fuit. Nam de muris ſalacitate multa ſunt à pleriſq; prodita: ſed præcipuè mihi videtur Plautus rem expreſsiſſe, vbi Phroneſiũ Dinarcho ſuadere conatur, vt multiuolus ſit in re venerea: ſic enim ait: Sed tamen cogitato mus puſillus quàm ſit ſapiens beſtia, ætatem qui vni cubili nunquam cõmittit ſuam, qua ſi vnum obſideatur, aliunde profugiũ quærit. Moris verò fuiſſe muris nomine amatoribus adblandiri, ex Epigrammatarij verſu noſcitur;

Nam cùm me murem, cum me tua lumina dicas.

Ob notiſsimam verò muris ſalacitatem, mulierem quandam portentoſæ libidinis, qualem noſtri Meſſalinã fuiſſe memorant, ab Epicrate Myoniam, quaſi nos murinam dicamus, appellatam ait Aelianus.

I N T A M I N A T A M V N D I T I A.

QVem verò intelligat Aelianus & Philemon per album murẽ, nemo ex noſtris, quod hactenus legerim, explicauit: ſi tamẽ ad Plinium & alios probatiſsimos autores aſpexeris, eum eſſe conijcies, quem Armenium vocamus, villi pelliumq; mollitie delicatum Franciſci Petrarchæ verſibus pro caſtitatis hieroglyphico nobilitatũ, vtpote qui delicatioris cuiuſdã munditiæ exemplar haud

quaquam ignobile eſſet,cui ſcilicet ſpurcitia tantæ ſit abominationi, vt limo ante oſtium caui illito,capi potius à venatoribus, quàm eo fœdari patiatur: quod cùm ſanctioris ſit amoris proprium,intemeratæ caſtitatis ſymbolum, quæ diuina tantùm flamma ſuccendatur,à peritiſsimis rerum ponitur. D

ARGIVI.

INuenitur & in numis muris ſignum : eam verò Argiuorum præcipuè monetam fuiſſe,Plutarchus ait, apud quos fuiſſet moris, vt numum imagine muris inſignitum cuderent.

DE FELE.

SI pro Æluro felē reddidero , ſatis ſcio paratos emiſſarios eſſe qui me dentibus inuadant. Sedenim quæ Plinius de fele refert, dum quærit quo ſilentio,quamq́; leuibus veſtigijs auibus obrepāt feles, quamq́; occulto ſpeculatu in muſculos inſiliant, tum ea quę ab Anniano poeta memorantur apud Gellium,quæ ab Ægyptijs eo ſuper ſunt memorię prodita,cuius oculi ad vices Lunæ, aut ampliores fiunt, aut minores domeſtico huic animali,quod Albertus modò cattū,modò murilegū appellat congruere manifeſtum eſt. Sunt & qui muſionem vocēt. Felem autem alij, quæ vulgò felina,alij qui Martes appellatur, eſſe volunt,eoq́; & Varronis & Columellæ autoritatem trahunt. Nam quæ illi vnà cum Nicandro de venatu auium clandeſtino noctur noq́; tradunt, martem id facere ſatis exploratum eſt. Sed quoniam de harum nomine pleriq́; certant,ne temerè vni magis quàm alteri faueamus, æluri vocabulum interim vſurpabimus,de quo in antiquo Feſti Pompeij codice hęc adinueni: Eſt ęlurus animal leoni cùm procreatur perſimile,olim ſylueſtre:maximè muribus aduerſatur,ſalax,oculi cuius acie flammea, ad imitationem lunæ creſcunt & decreſcunt. Nam veluti Luna pro ſolaris luminis participatione faciē quotidie variat,ita ælurus pari cum luna conditione afficitur,nunc aucta,nunc imminuta pupilla,prout Lunæ orbis nunc ſe plenum,nunc dimidiatū, nūc cauū,nūc tuberoſum oſtentat. Licinius Vmbrei in Nerca: Murū ſtrages ælurorum oculi vt minuti Lunam ariolantur. Quibus quidem verbis neſcio an explicatius cattus noſter domeſticus à quopiam deſcribi poſsit. Sed quoniam de ęluro ſatis cōſtat,de Latina locutione nōdum per hos liquet, quamuis totiens Cicero felē & canē inter Ægypti numina ſocialiter enumeret, dubio procul cattū intelligens. Æluri ipſius,ſi catti nomen ita abhorrent,ſignificata referamus. E F

IMPLORATIO.

VEteres cùm hominem in manus hoſtiū illapſum,qui miſerabiliter auxilium imploret,indicare vellent,ſoricem pingebant ab ęluro comprehenſum:exauditur enim ſtatim miſerabilis eiulatus,& vox veluti auxilium implorantis, vbi mus in dentes incidit eiuſmodi: vnde prouerbiū, Sorex Hecaten. Cauſam Simnius Capito ſic interpretatur, quòd is qui in manus hoſtium incidit,illorū ducem implorat. Eſt verò ęluros,vt Verrius ait,ſub tutela Hecates. Apud mythologos inuenias Iouem ludicro certamine Apollinem cum Hecate tenella adhuc ætate commiſiſſe,argumento propoſito,vt ipſi quoq́; certatim animalia confor marent atq́; producerent,terraq́; theatrum implere procurarent: tum Apollinē ſtatim hominē protuliſſe, aduerſus quem Hecate Simiam oppoſuerit à ſe factā: exceptam riſu rem Apollo leone terribili producto interturbauit. At Hecate ludo etiam indignata vinci, ælurum genuit. Maiore hinc Apollo effuſus riſu, murem

A rem in Hecates ludibrium protulit: illa magis indignata cùm vi non poſſet vincere, ad artes cõuerſa, ſimiam in leonem, ælurum in murem acriter incitauit. Leo diu à ſimia natibus eius affixa, tota eſt arena ad furorem vſq; exagitatus: mus autem fugiens ad Apollinis pedes procubuit, atq; ita ſeruatus. Vlturus autem leonis iniuriam Deus, vim medicam in ſimiæ ſanguinem immiſit, qua leo febre correptus ſanaretur, atq; ita factum vt leo ſemper ſimiæ paſtum appetierit: æluri autẽ genitale ſemen ita reddidit igneum, vt eius generis fœmina, de re omni animantium generi voluptuoſa, & angi & cruciari ad miſerabilem vſq; vociferationem compellatur. Alij rem tametſi manifeſtè fabuloſam, ita geſtam memorant: Solẽ & Lunam initio rerum in certamen deueniſſe, vt terram animalibus replerent, cura eiuſmodi illis à ſummo opifice demandata: ſtatimq; leonem ea, qua inſignis eſt, ſpecie à Sole conformatum: Lunam verò æmulatione concitã cum Deos omnes in nouæ belluæ admiratione detẽtos animaduertiſſet, neq; opus id æquaturam ſe confideret, æluron protuliſſe, animal quippe leoni perquam ſimile, ſed & animis & ſpecie tanto inferioribus, quanto luna ipſa Sole deterior eſt. Oborto interim inter Deos riſu, indignatum Solem eam fuiſſe Lunæ temeritatem, vt ſecum auſa eſſet contendere, murem eueſtigiò procreaſſe, vt æluri contentionẽ eluderet: tum Lunam maioribus ingenij viribus conuocatis, quantacunq; potuit arte conatuq;, quantoq; maximè ſtudio proficere potuit, ſimiam progenuiſſe: id quoq; animal cùm ridiculum adeò apparuiſſet, eluſusq; omnium cachinnatione Lunæ conatus fuiſſet, adeò id indignè Luna tulit, vt ſempiternas inter ſimiam & leonem, neq; non inter æluron & murem, commiſerit inimicitias.

B

LVNA.

Apud Ægyptios ſanè æluri præcipuũ hieroglyphicum erat, vt ex eius imagine Luna intelligeretur, in cuius cultum magna æluron veneratione proſequebãtur. Satisq; conſtat eum qui animal eiuſmodi vel incuria occidiſſet, populari tumultu varijs ſupplicijs malè tractari, & enecari ſolitum: cuiuſmodi ſuperſtitionis exempla in Romanum ciuem edita ſunt Ptolemæi illius tempore, qui à Romanis in ſocietatem & amicitiam receptus eſt. Porrò nullũ apud Ægyptios Iſide numen maius, neq; venerabilius fuit. Iſis verò quãuis & Aſtrocyona è cœleſtibus ſignis addictum habeat, in primis tamẽ accipitur pro Luna. Quicquid C verò cum Luna conſenſum aliquem haberet, id apud eos honori habebatur. Ex quo verò Soli Luna maximè dicitur aduerſa, æluros lunare animal ſympathiæ vi animalia Soli notabiliter ſubiecta genuino quodam odio proſequitur, vtputa ſoricem, qui totus eſt Solis, adeò vt etiam, vti dictum ſuperius, illi Smynthei cognomentum indiderit.

ORTVS ET OBITVS RERVM.

QVid verò ſibi vellet æluros ille in ſummo Siſtri apice, ſub quo forma illa orbicularis, cui quatuor veluti tintinnabula mobilia æquis inter ſe interuallis applicata erant, ex Plutarcho declaratum eſt: ſignificabat enim hæc ſpecies, omnia quæ generationi corruptioniq; obnoxia ſunt, lunari globo ſubijci, infra quẽ omnia mouentur & alternant, quippe quæ ſint ex quatuor illis principijs, quæ elementa placuit appellari, cõflata, igne quippe, terra, aqua, & aere. Cur verò animal hoc Lunæ ſimulacrũ excogitaſſent, ea affertur cauſa, quòd tum variũ eſt colore & aſtu, tum noctu magis quàm interdiu exercitio deditum. Eſt præterea fœcundæ admodum ſalacitatis temperaturæq;, cum Luna perquam ſimile. Nã vnũ primò parere fertur, inde duos, inde tris, inde quatuor, atq; ita viciſsim ad

ſeptimum vſq; peruenire, ibiq; ſiſtere, ita vt toto vitæ curſu octo & viginti natos edat, quot itidem luces in Luna dinumerantur in Zodiaci tranſcurſu peragendo. Ad hæc eius facies à ſeptimo quoq; die, in aliam ſpeciẽ abit. Verùm quæ de animali traduntur fabuloſa forſan aliquando deprehendi poſſunt, illud minimè confictum quod de pupillis eius fertur, quæ non tantùm ad Solis curſum quotidie cõmutentur, verumetiam ab incremento decrementoq; lunaris globi quotidie varient, quod tum in alijs, tum in ijs quos Syrianos vocamus liquidò apparet. Nam qui æluron deſcribunt, & varijs eum maculis inſignem memorant, eam ſibi ſpeciem videntur propoſuiſſe. D

MVLIEBRIS SALACITAS.

QVòd verò ſalaciſsimã fœminã per æluri fœminæ ſimulacrũ nonnulli ſignificari dixerint, non ea tantùm cauſa fuit, quòd plurimũ Lunæ fœcunditatẽ, quæ humoris ab ea manãtis beneficio tota terra mariq; luxuriat, admirarentur, quàm etiam quòd ipſius animalis ingenium ita affectũ animaduerterant: fœminæ enim in eo genere natura admodum libidinoſæ ſunt & ſalaces, tametſi initiũ vix pati poſſunt, in quo propter ignitam geniturę vim plurimũ, vti dictum eſt, eruciantur: mares tamen ad coitum ipſæ frequenter alliciunt, inuitant, cogunt, puniunt etiam, niſi pareant. Vnde vulgò nunc homines qui operam nequitiæ dant incontinentius, & pudore proſtituto laſciuiunt, Cattorum commercia frequentare dictitamus. E

DISSIMVLATOR TVRPITVDINIS.

VItiorum diſsimulatorem per micturiẽtem ſimiam ſuo loco ſignificari diximus, quoniam ita in Hori codicibus impreſsis inueneramus: poſtea verò quàm & manu ſcriptos codices & antiquos nacti ſumus, non πίθηκον eo loco, ſed αἴλουρον inuenimus, quod quidem vero propius viſum eſt, cùm eo omnes ingenio catti ſint, vt quanto poſſunt ſtudio ventris excrementa, vel attracto, ſi copia ſit, puluere ſepeliant, vel alia re quapiã omnino occulant. Ægyptij ſanè cùm in propatulo ac vijs ipſis cibum caperent, cattorũ tamen exemplo ventrem domi exonerare, atq; id quidem clanculũ, aſſuerant. Munditiem hanc Hebræi quoq; iubentur obſeruare, vt Deut. 23. Locum habebis extra caſtra ad quem egrediaris ad requiſita naturę, gerens paxillum in baltheo, cumq; ſederis fodies per circuitum, & geſta humo cooperies quo releuatus es. Quimos & apud Perſas tantæ fuit religionis, vt qui alio quopiam inſpiciente non modò quicquã non euomerent, ſed ne lotiũ quidem emitterent: quiq; palàm id facere aggreſſus eſſet, facinoroſa notabatur ignominia. Quid verò quòd ad hanc vſq; diem aiunt Alexãdriæ vrbe Ægypti, totius orbis emporio frequentiſsimo celebrata, indigenas expuentem quempiam non aliter abhorrere, quàm apud nos ludibrio & reprehenſioni ſit obnoxius, qui palàm ventris crepitum emiſerit? F

AVGVSTEI.

ET quoniam noſtra omnis dictio ad ſculpturas picturasq; & geſtamina cõtendit, minimè diſsimulanda ſunt legionũ atq; ordinum inſignia, quę ſe pro re obtulerint: nam pleriq; hominũ cùm in huiuſmodi ſigna picturaſue incidũt, quid ea ſibi velint, anxiè admodum percontari ſolent. Ab Ægyptijs enim ea primordia ſumpſerunt, vel haudquaquã diſsimilia ſunt ab eorum inuentis. Cattus igitur in huiuſmodi geſtaminibus inſignis fuit, vt vetuſtę indicãt inſcriptiones, eius ordinis qui AVGVSTEI vocabantur: hi ſub magiſtro peditum ſtipendia faciebãt. Erat verò cattus is praſini coloris in alba parma, quam ruber circulus

ambibat,

A ambibat, latè marginem circumplexus: geſtus eius vt currentis, reflexo in dorſum capite.

FELICES SENIORES.

ALibi dimidius cattus rubri coloris in parma punicea dilutiore ſpectabat, qui à margine rubro ſurrectus, pedibus ad luſum compoſitis, adblãdiri videbatur. Inſigne hoc erat, quãtũ ex vetuſtis ipſius reliquijs colligere potuimus, FELICIVM SENIORVM, qui ſub eodem magiſtro peditum militabant

ALPINI.

SVb eodem Duce ſignum etiam militare fuit, in quo cattus coloris punicei diluti recta facie progrediẽs habebatur in parma viridi, cuius marginem albus circulus ambibat. Geſtamen hoc erat militum qui ALPINI vocabantur.

Sed iam Io. Antoni chariſsime, nolim otium tuum curioſitate aliqua mea interturbare, dum moroſa & leui forſan dictione ſtudiorum tuorum curſum intercipio. Hæc igitur pro qualicunque munuſculo ita ex improuiſo comparato ſa-
B tis fuerint: de reliquis, ſi argumentum minimè diſplicuerit, aliàs plura coràm conferemus.

PIERIVS VALERIANVS AD CLARISS. CARD. BERNARDINVM MAFFEVM, DE IIS QVÆ PER SERPENTEM IN GENERE SIGNIFICANTVR EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

IVcundiſſima illa amicitiæ ſuauitas tuæ, meusq́ erga te cultus, & peruetus admodum obſeruantia, quæ Romæ primùm, vel à primis laudatiſſimæ adoleſcentiæ tuæ annis inſtituta, mox Patauij, quò ad ingenij cultum capeſſendum conceſſeras, clariſſimarum virtutum tuarum, ingeniiq́ ſanctiſſimi cognitione aucta eſt, & tuo in omnibus rebus meis patrocinio confirmata, efficiũt vt nullo vnquam tempore, neq́ longiſſimo quantumuis loco remotus, immemor tui eſſe poſſim. Quare licet aliquot abhinc annis te non viderim, nuncq́ maximè longè abſis, & in Cardinalatus ſplendorem aſſumptus, neceſſe eſt te magnis omnino negotijs & occupationibus detineri, tam mihi tamen oculis inhæreſcis, ac ſi te coràm
C *continuò conſpicerem. Hinc factum eſt, vt cùm domi aliquantulum otij nactus lucubrationes illas, quas tantopere videre concupiſcis, recognoſcerem, eaſq́ in libellos vnamquanq́ ſuos dirigerem, earum partem ad te mittere cogitarim: id opportunè nec ne fecerim non ſat ſcio: at certe amanter & ex officio à me factum hoc certò ſcio, vt ſcilicet haberes iſtic, in iſta qua fulges amplitudine, ſi tibi tantulum horæ vel à publicis curis, vel à tuis ſanctioribus ſtudijs vacuum relinqueretur, quod cum Pierio tuo loquerere, qui te ſemper vnicè ſancteq́ coluit ac obſeruauit. Neq́ tamen tanquam ſummæ eruditionis tuæ neſcius, arbitratus ſum noui me quicquam allaturum tibi: verùm quia nullum vnquam abs te ſermonem vberiorem, dum vnà fuimus, haurire me ſolitum meminerim, quàm de literis & diſciplinis, id dedi operam, vt de literis & diſciplinis noſter hic per libellum, quem ad te miſi, congreſſus eſſet. Erit verò ſermo de ijs quæ per ſerpentis imaginem apud veteres ſignificabantur, quibus & Aegyptij ſacerdotes, & pleriq́ alij, pro literis vſi ſunt: quæ quamuis fortè haud incognita ſint tibi, decies tamen repetita placere ſemper poterunt, quæ de doctrina ſemel placuère: quare te ad rem recognoſcendam, vbi primùm per otium licuerit, ſpero non inuito animo acceſſurum.*

ANGVIS atque adeò reptiliũ aliquot ſignificata dicturus, cum D
pro varia eorum pictura, diuerſisq́ſpeciebus varia identidem ſignificata ſint, curæ precium eſſe exiſtimaui genus eiuſmodi prius tractare, cuius effigies excogitata eſt auſpicacior auguſtiorq́, magno apud veteres in cultu habita: cærulea quippe facie, colore nitido, ſquamis pellucẽtibus, capite minimè formidoloſo, à quo noſtræ erit dictionis initiũ. Cum his Baſiliſcũ enumerant, tametſi eius animalis violentiam mortales reliqui longè aliter interpretantur. Poſt Baſiliſcum aſpis eſt, ac mox vipera, à quibus Ægyptij multa hieroglyphica argumenta deſumpſere, & diuinæ noſtrorum literæ horũ ſæpe mentionem faciunt, ſed Dana illum ſuum religioſe præferunt, qui opem omnibus præſentaneã polliceatur: quare quænam ſint ea quæ hinc ſignificentur, dicere iam incipiamus.

MVNDI MACHINA.

MVndum vniuerſum Ægyptij ſacerdotes ſcribere volentes, anguẽ qui caudam propriam depaſceretur, cumq́ varijs inſignem maculis pingebant: de quo Claudianus: E

Perpetuumq́ virens ſquamis, caudamq́ reducto
Ore vorans tacito relegens exordia lapſu.

Quod dubio procul ſignificat omnia, quæ diuina prouidentia in mundo generantur, ab eodem cùm ſolui cœperint, ſiue paulatim imminui atq́ deficere, in ſeſe recipi, fieriq́ illud propemodũ, quod apud quoſdã Æthiopiæ populos aſsiduo eſt in vſu, qui cùm nullo alio nutriantur cibo quàm piſcium, humana deinceps cadauera piſcibus obiectant, victum quem ab eis acceperãt ex ſeipſis rependentes. Hæc verò cauda ab ſuo animali corroſa, receptæ autoritatis aſſumptum illud ſignificat, quod vno omnium conſenſu fertur, decrementum vniuſcuiuſpiam rei alterius incrementũ eſſe. Aiunt verò Phœnicũ hoc fuiſſe hieroglyphicum, per draconem in orbem redactum, caudamq́ ſuam deuorantẽ, id exprimere, vt appareat mundum ex ſeipſo ali, & in ſe reuolui. Nam cùm æterna ſint elementa, neq́ corruptione neq́ variatione per ſe vlla immutentur, corruptioni tamen ac variationi ſubiecta videntur, ea parte qua ſpecierum informationi admiſcentur, vi tamen ipſa incolumi permanente: quippe veluti ex literis nihil ſeparatim ſignificantibus apud Chalcographos ſiue impreſſores librarios dicere malimus, nomina componuntur quæ aliquid copulata ſignificãt: mox vtilitate ipſa, impreſſo notatoq́ libro, quãtum vſui venerit recepta, nomina ipſa dictionesq́ omnes corrumpuntur, ſolutæ literæ incolumitati priſtinę generiq́ ſuo reſtituuntur, & in alterius formæ vſum aſſeruantur: ita corpora quæ Gręci συγκίχεμένα, iuniores Philoſophi confuſa, hoc eſt, in vnum conflata dicunt, cùm aduenerit exitus, diminuiq́ cœperint, ſigillatim in eadem ipſa reſoluuntur elementa, aliarum itidem ſpecierũ compoſitioni obnoxia, ac ſemper expoſita: quod ex noſtris optimè Pacuuius intellexit, ad hoc luculentiſsimis his verſibus alludens:

Quicquid eſt hoc, omnia animat, format, alit,
Auget, creat, ſepelit, recipitq́ in ſeſe omnia,
Omniumq́ idem eſt pater, indidemq́ eadem
Quæ erunt deintegro, atq́ eôdem occidunt.

Eôdem reſpexit Lucretius cùm dixit:

Deniq́ iam ruere hoc circum ſuperaq́ quod omne
Continet amplexu terrai procreat ex ſe

A *Omnia, quod quidam memorant, recipitq́ perempta,*
Totum natiuum mortali corpore conſtat:
Nam quodcunq́ alias ex ſe res auget alitq́,
Diminui debet, recreari cùm recipit res.

Sed ne multa adeò cōgererent Ægyptij ſacerdotes, néue longis diſcere volētes ambagibus implicarēt, cùm omnem illi naturæ obſcuritatē manifeſtè adeò ſibi cognitam profiterentur, & quaſi per manus proditam hæreditariā diſciplinam poſsiderent, vno contenti hieroglyphico, mūdi conditionē omnem expreſſam eſſe voluerunt. Serpens igitur caudam depaſcitur ſuam, vt generū immortalitatem, qua rerum naturā Deus inſigniuit, oſtētet: vt principium ad finem directū eſſe, finemq́ ad principium reflecti doceat. Nam vt hoc apertius explicetur, ex plantis fructus, velut ex principio finis: ex fructibus verò ſemen, in quo planta ipſa deliteſcit, atq; ita principium ex fine. Sic nihil deniq; intra viuum mundum perit, ſed eorum quæ nobis interire videntur, ſolæ mutantur ſpecies: de quibus Virgilius, nec morti eſſe locum dixit. Idem per atomos ſuos Democritus intel-
B lexit, quamuis vocabulum nonnulli contendunt impropriè eſſe dictum: indiuidua tamen corpora ea eſſe voluit, quæ diſiuncta cùm fuerint, neq; legātur, neq; internicionē recipiant, nec ſectionibus diuidantur, ſed omne per æuū infinitā in ſe retineant ſoliditatem. Hoc illud idem figmentū eſt, quòd Saturnū, quem pro tempore figurāt, aiunt filios deuorare ſolitū, Iouem verò interceptū, lapide ſup poſito, quem Saturnus deglutierit. Terreſtria porrò huic varietati cōmutationiq; rerū plurimùm obnoxia eſſe, per huiuſmodi figmentū indicabāt: animā verò, quę per Iouē, vt Plotinus interpretatː, fingitur, immortalem eſſe. Sanè Heſiodus poſteaq; prolē à Saturno & Rhea ſuſceptā enumerauit, illud ſtatim adiecit:

Καὶ τοὺς μὲν κατέπινε κρόνος μέγας, ὅστις ἕκαστος
Νηδύος ἐξ ἱερῆς μητρὸς πρὸς γόνατ' ἵκοιτο.
Atq; hos deglutit Saturnus, vt ille vel ille
Diuino ex vtero genua ad materna veniret.

Quod ita accipiunt interpretes: Naſcūtur è terra rerum ſpecies, & in terrā mox recidunt: nam Rhea defluxus eſt, & corruptio mundi. Quęcūq; igitur tempus protulit, eadem tempus abſumit: vnde ſacris quibuſdam apud nos dicitur, pul-
C uerem eſſe hominem, & mox in puluerem reuerſurum.

Non omittenda verò ſunt quę de figura anguis, Mundū ipſum mira ſimilitudine referētis, veteres Philoſophi quaſi ludētes cōſcripſere, ipſam rerū ſpeciē vniuerſam nō temerè oculis omniū ſubijciētes. Siquidē pro corpore quod habet, grauiſsimū eſt animal, perinde ac terra, quæ ponderib. librata ſuis ob grauitatē inſitā in centrū vndecunq; cecidit. Præterea verò toto diſtentus humi corpore, per terrā repit, vnde etiā genus id nomē accipit, modò ſerpēs, modò reptile nūcupatū. Sed quoniā huiuſmodi terrę hieroglyphicū loco ſuo copioſius tractabitur, ne nunc ſtylo vniuerſi ſpeciē percurrenti morā aliquā interponā, omittetur. Eſt pręterea lubriciſsimū, quemadmodū aqua, atq; inter ſerpēdū pandos ac repādos vndarū flexus imitatː: & apud fabularū ſcriptores draco euripus erat, qui Heſperidū hortis in inſula poſitis tutelaris effingebatur: & amnes quoſdā ſpiras circū terrarū orbē replicare inſtar anguiū Socrates ait, Phædone. Quinetiā Heſiodus Echidnā ait dimidia ſui parte Nymphā, dimidio altero immanē anguē: pro qua interpretes vapores accipiūt exhalantes à mari, neq; nō omnē humoris vim. Nympha verò eſt ob id, quòd ſubminiſtrat nutrimētū. Serpēs propterea,

quòd flumina tortuoſis ambagibus ferũť, perinde ac ſerpentiũ, vti dicebamus, D corpora ſinuoſis plurimũ flexibus obrepũt. Sed quod facit ad Nymphã, quę loci omnino genius eſt, occulta quippe vis illa quę graminibus & plantis vitã fouet, auctũq; ſubminiſtrat, ignarus nõ ſum quoſdã alios dracone hortorũ custodem pro radicibus arborũ accepiſſe, quòd tortuoſę ſint vti ſerpentes, & in terrã adactę, perinde ac anguiũ genus in terrę viſcerib. plurimùm deliteſcit: ita verò draconis ſpeciem hanc pomis operã prętare vt aſſeruenť: radicibus enim aut cęſis, aut exiccatis, poma etiam auferri neceſſe eſt. Aeriũ verò ſpiritũ, de quo latius in Baſiliſci ſignificationib. diceť inferius, per ſibila, quę vel ad audiẽtiũ horrore nõnulli eorũ excitare ſolent, intelligimus. Squamę verò, ſtellarũ mundum ambientiũ varietatẽ, quiq; ignes in ſupremo micãt orbe hieroglyphicè ſignificant: nam et hinuleę pellis varietatẽ, quã Pan geſtare ferť, ſtellas ex maculis imitari ait Probus. Eandẽ Libero patri attributã, idẽ ſignificare tradit Euſebius lib. de pręp. Euang. primo, vbi Oſirim, Siriũ, Liberũ, Solẽ, et Phaneta, ex Homeri, Eumolpi et Orphei verſibus eundẽ eſſe diſſerit: de quo loco ſuo plura erũt inferius repetenda. Eſt & alia ſuper hoc cõſideratio, quòd anguis hyberno ſitu membra E na corpori, pręcipuè aũt oculis, obducta obcęcatur, verno verò tẽpore fœniculum paſtus, id Græcè μάραθρον eſt, eiusq; ſucco oculos inungens, impedimentũ illud exuit, & acutiſsimo quo pollet viſui reſtituiť, ſenectutemq; ita ſingulis deponit annis, nudusq; propémodũ vernat, & glabro corpore iuucnis, vt Maro ait,

Lubrica ſublato conuoluit pectore terga.

Leberida verò, membranã ſcilicet quã deponit, ita exuit, vt à capite orſus ad caudam replicet, interiore parte in exteriorẽ, exteriore in interiorẽ verſa, cute intus altera ſubnaſcente. At mundus quoq; (de inferiori hoc modo loquimur) hyemali tempore pruinoſo, quodam nõ modò obcæcatus, ſed vndecũq; obductus ſitu, annuo peracto ſpatio, Zephyris flare incipientibus, ſqualorẽ abijcit, quæq; rerũ ſemina intus fuerãt ſuperioris defectu caloris obſtruſa occultataq;, extrà aperiunť excluduntur q;, ac ſenectute depoſita per vices iterũ iuueneſcunt. Quin etiã quæcunq; de anguis renouatione traduntur, cũ hac ipſa mundi noſtri renouatione cõſenſum habent: ferunt enim colubrũ cùm exuere incipit, ab oculis primùm detrahi, ita vt obcæcari videatur, tum caput exuitur, glabrumq; hoc omnino antè quàm reliquũ corpus, apparet. Arbores quoq; oculos primùm exuũt, F gemmas alij vocant, germen alij: ſed inoculatio inde, inſitionis genus: mox exſinuant flores, paulatimq; fructuum fœtus aperiunt. Neq; vere tantùm exuit anguis, verumetiam autumno, & pro locorũ temporumq; conditione: æſtate etiã, Ariſtotele hoc aſſerente, licet id abneget Plinius. Atqui mundum etiam nõ vere tantùm hæc facere, ſed æſtate autumnoq; omni, tot ſpecies, tantosq; ortus, variosq; nouatus aperire, pro regionum ſitu ac rerum natura, conſpicimus.

IVVENTVTI REDDITVS.

SVnt verò qui per anguẽ & leberida hieroglyphicõs hominẽ oſtendãt iuuentuti redditũ, ſi vel de morbo, aut alia aliqua lue aut calamitate, ſquallorem atque maciem depoſuerit, ſitq; demùm habitior atq; validior factus. Libet verò fabellã ſuper huiuſmodi renouatione, ex Nicandro & eius interpretibus recitare. Mortales enim aiunt impetraſſe olim à dijs multis precibus, vt perpetuo iuuentutis munere donarentur, atq; ita nunquã in poſterũ ſenio cõtabeſcerẽt, ſed quandiu vnicuiq; viuere permiſſũ eſſet, integris viribus & florenti ſemper ætate vegeti perſeuerarẽt. Hanc igiť ſimulac benignitate Iouis accepiſsẽt, imperitos

adeò

A adeò rerum fuiſſe, vt eam aſino vectandam cõmendarint: hunc verò ſiti confectum ad fontem quendam perueniſſe, in quo ſerpẽs loci cuſtos ſtatiuam habebat cuſtodiam, cunćq; inde bibere tentaſſet, à ſerpente prohibitum, neq; alia cõditione bibẽdi facultatem illi factam, quàm vt id omne quod vehebat onus angui mercedis nomine cõceſsiſſet: ex eo inde tẽpore omnes angues ſenectute ſingulis annis abiecta iuueneſcere, homines verò ſenio confectos emarceſcere, ac ſtoliditatis pœnas luere, quòd iuuentutem tanto expetitã ſtudio negligẽter cuſtodiſſent. Hinc illa Tibulli querimonia:

Anguibus exuitur tenui cum pelle vetuſtas,
Cur nos anguſta conditione ſumus?

Sed quoniã in fabularũ figmentis varij admodum Græci ſunt, eaſq; vnuſquiſq; ſuo ex commodo, & vt adlibuerit cõminiſcitur, ſerunt alij Promethea cùm cœleſtem ignem ſuratus eſſet, eumq; mortalibus cõmunicaſſet, nullam illos accepti muneris gratiã Prometheo retuliſſe: quòd cùm Iupiter approbaſſet, pharmacũ hominibus quo ſenectutẽ amolirenť, elargitus eſt, quod donũ aſino vectandũ B illi deſtinarint, atq; illa mox ſubſecuta, de aſini imprudentia, de ſerpẽtis aſtutia, de cõmutatione, quę ſuperius enarrata ſunt. Meminit huius fabulæ Sophocles, κωφοῖς. Quoniam verò aſinus ille & ſitim eò contulerat, factum eſt vt ex pacto ſerpens eam quoq; ſibi vẽdicaret, hinc ſupra modum illos ſiticuloſitate pleriq; eorum pertentare ſolent, quos momorderint: de quo tamen plura loco ſuo dicuntur, vbi Dipſadis ſignificata recenſemus.

TEMPVS.

ERat autem aliud hieroglyphicum ſerpentis, caudam ſuam ſub guttur attractam occultantis, eaq; ſpecies in Saturni dextera manu ſtatuebatur, quę pro annuo circuitu, pro tempore, pro ætate, pro immortalitate poni ex multorum ſcriptis accepimus. De anno apertiſsimè Maro:

Atq; in ſe ſua per veſtigia voluitur annus.

Quòd verò ſerpens temporis ſignũ eſſet, cauſam Cyrillus hanc ſubijcit, quòd in longitudinẽ porrigiť, & multis cõplicatur ſpiris, quę ſunt multę dierũ annorũq; ſeries, taciteq; proſerpit, nullo edito ſtrepitu: vnde Poeta non incelebris dixit,

Labitur occultè fallitq; volubilis ætas.

C Verùm ea quoq; cauſa eſſe poteſt ſuppreſſæ caudæ, quòd tempus aut à præterito, aut à præſenti, aut à futuro conſideratur, quæ omnia incerta nobis omnino ſunt: præteritũ ſiquidẽ intueri minimè poſſumus, & cùm principio careat, neq; mente quidem concipitur: futurum longẽ minus, quia nondum eſt, & finis eius prorſus incognita, qua de Horatius tertio Carminum:

Prudens futuri temporis exitum
Calignoſa nocte premit Deus.

Pręſens verò cùm ſit inſtabile, velociſsimeq; trãſcurrat, vix percipi poteſt: veluti ſi digitũ in defluentẽ aquã intingamus, diſcernere nõ poſſumus vtrũ in prçterita, an in futura, an in præſenti: quia præterita iam elapſa, futura nondũ adhæſit, prçſens pũcto ipſo ſtatim elabiť: quę cùm omnia cognitioni noſtræ ſubducanť, Ægyptij forſitan pro hieroglyphico huiuſmodi caudã ita reduci occultariq; voluerunt.

CALAMITAS.

HAbet & vocabulũ ipſum, Temporis, hieroglyphicã omnino ſignificationem, vt hoc obiter attingamus, & à pernicioſa Saturni vi non admodũ alienam. Nam Poetę tempus edax rerũ eſſe dicunt. Neq; Latini tantùm, verùm etiã

Syri & Hebręi dictionẽ Tempus, pro calamitoſo rerũ ſtatu ponere cõſueuerũt. D Nã, Et erit tempus eorũ in ſeculũ, primo & octogeſimo pſalmo legas, & huiuſmodi paſsim multa. Quòd verò hìc in ſeculũ legit̃, interpretes de calamitatibus dictũ volunt, quæ poſt neglectũ Chriſtum perpetuò erant Iudæos oppreſſurę.

MVNDI MOLES.

SVnt qui aliam etiam picturam ſimulacrúmue mundi fuiſſe dicant, vt ſcilicet intra circulum æreum ſerpentis effigiem accipitrino capite inſignem circunducerent ad θ propémodum literæ ſimilitudinem: ære quippe ignem referente, circulo magnitudinem & formam orbis indicante, ſerpente bonũ dęmonem, cuius merito ac beneficio omnia alantur, vigeant, ac perennent. Sed nõ elementalem hunc orbem tantũ ex hieroglyphico huiuſmodi colligimus, verumetiam & cœlum ipſum, quod ſub Iani figmento fabularũ inuolucris occultatur: Ianum enim ab eundo dictum, peritiores aſſerunt. Mundus itaq; initiũ ex ſe faciens, cùm in ſe reuertat̃, figurę ipſius, quæ poſita eſt, rationẽ oſtendere videtur.

ANNVS.

CÆterùm quia Ianus vbiq; anni dominus decantatur, quẽ à circuitu vocatũ E dicebamus, eundemq́; ac Apollinẽ intelligunt, veluti Dianã Ianam olim appellatã affirmant, quos vtriuſq; anni arbitros eſſe teſtat̃ antiquitas, præcipuè verò Vergil. cùm dicit, *Vos ô clariſsima mundi Lumina, labentẽ cœlo quæ ducitis annũ, Liber & alma Ceres.* Nam & Lucretius ſerpere ſolem dixit vt annum ſtruat:

Annua Sol in quo contundit tempora ſerpens. Quòd verò Maro Liberum & Cererem huc inculcarit, doctiſsimè factum, vtpote qui apud Orpheum legerat,

ἥλιον ὃν διόνυσον ἐπίκλησιν καλέουσι.

& apud Euripidem & Ariſtotelẽ eundẽ Solem & Bacchũ eſſe, de quo nos apertius alibi. Dionyſiũ eundẽ & Bacchũ & Liberũ & Solẽ, aut igneã ſolis vim, nõ ex Orpheo tantũ, ſed & Euripide, Ariſtotele & Euſebio Macrobioq́; citatis indicauimus, vbi apud eundem Virgiliũ ex antiquis codicibus legendũ oſtendimus, Qui ducitis annũ, ſcilicet Liber & alma Ceres: licet, quæ lumina, idem ſit.

ÆOLVS.

IPſa autem macularũ varietas, & anni ſignificatũ in ſerpente detectũ, id in memoriã adducit, quòd Æolum eiuſdẽ varietatis gratia vetuſtas tempeſtatibus prępoſitũ effinxit, per quem annũ ipſum intelligebant, eaq; de cauſa Hippotę filium dixêre, quòd celeri curſu tempus elabatur. Equis enim hoc à natura tributum, vt naſcantur ad curſum, quod loco ſuo diſputatũ eſt. Habere verò Æolũ filios XII ait Homerus, mares ſex, fœminas totidẽ. Mẽſes ij ſunt, ait Phurnutus, quorũ qui fœcũdi fruges omniũ vſui reponũt, fœminę dicant̃: qui verò ſteriles ſunt, mares habeant̃. Apud alios lõgè ſecus inuenio, ex religione quippe veterũ mẽſes ſingulos ita dis ſingulis adſcriptos, vt Ianuario Iuno pręficiat̃, Februario Neptunus, Martio Minerua, Aprili Venus, Maio Apollo, Iunio Mercurius, Iulio Iupiter, Auguſto Ceres, Septembri Vulcanus, Octobri Mars, Nouembri Diana, Veſtą Decembri. Apud celeberrimũ Cardinalem Hippolytũ Medicem cippum Romæ vidi marmoreũ obrotundũ, in quo duodecim hæc numina pulcherrimo opere circũſculpta ſunt: qui quidẽ cippus indicans Auguſti Octauiani menſam illam, qua de Suetonius mentionẽ facit, cõſueſſe eum & ſodales amiciores ad duodenariũ vſq; numerũ deorũ habitu cœnitare, & δωδεκάθεον cõuiuiũ celebrare, ad eius certè rei argumentum mirificè conſormatus eſt: nam & figura quę pro Apolline ſculpta eſt, Auguſti ipſius faciẽ totã refert & exprimit, quod et in ple-

A in pleriſq; alijs eius Dei ſtatuis factum obſeruauimus. Sed nos ad anguē noſtrū reuertamur, quo ſuper animaduerti, pleroſq; figurā eius in orbem circunducti, & caudā nunc occultantis, nūc admordentis, nunc depaſcētis, cōfundere: quod ita diſtinguendū eſt. Quæcunq; de mundi anniq; varietate reciprocatione q; dicta ſunt, ea per caudi morſum intelligunt. Sed enim cùm æternitatē, ſiue vt nōnulli malunt, æuū ſeculúmue ſignificabant, ſerpentē pingebāt cauda tantū ſub corpus, ita vt deliteſceret, reducta: ſic enim circuitus ille perpetuus intelligebat.

BASILISCVS.

ANguis autē huius ſpecies ea erat, quē VRAEON Ægyptij, Baſiliſcū Græci vocāt. Animal id duodecim nō amplius digitorū magnitudine, vt autores noſtri prodidere, candida in capite macula, & quodam diademate, vnde regiū illi nomē, inſigni: ſiue Baſiliſcus ea de cauſa dictus fuerit, quòd eius aſpectū reliqua ſerpentiū genera vereantur. Hic ſanè flexu haudquaq; multiplici corpus impellit, quod reliquæ faciūt ſerpentes, ſed celſus & erectus à medio incedit, quę omnia cū Nicādri verſibus his optimè quadrāt:

Τεκμαίρευ δ' ὀλίγον μὲν, ἀτὰρ προφερέστατον ἄλλων
B Ἑρπυστῶν βασιλῆα, τὸ μὲν δέμας ὀξυκάρηνον,
Ξανθὸς ἐπὶ τρία δῶρα φέρων μῆκός τε, καὶ ἰθύν.
Οὐκ ἄρα δὴ κείνου σπειραχθέα κνώδαλα γαίης
Ἰυγὴν μιμνουσιν ὅτ' ἐς νομὸν ἢ ἐς ὕλην.

Surrectum verò pectus in animali huiuſmodi, in obeliſcis & alijs Ægyptiorū monumentis animaduertas, præcipuè verò in numo quodam qui Fabatio cuſus eſt, in cuius altera facie caput eſt cum ſpolio capreæ, ab occipitio vaſculū in modij formulā, quale etiā in Antonini Aug. & aliorū quorundā numis cernere eſt, nuſquā verò frequentius, quàm in Ægyptica Bembi tabula ex ære, vbi Baſiliſci huius forma ſæpe conſpicit, capite aliàs accipitrino, aliàs humano, aliàs vt hîc figurauimus. Quod verò Albertus de ouo galli gallinacei fimo obruto tradit, quodq; inde Baſili
C ſcus enaſcatur, ſitq; figura eius omnino gallo ſimilis, cauda tamē ſerpentina, fabuloſum iudicāt peritiores.

ÆTERNITAS.

SEdenim cur Ægyptij per hoc potius colubri genus, quàm per aliud quodquam ſeculū æternitatémue ſignificarent, cauſa erat, quòd inter ſerpentiū genera hoc vnū interfici vi non poteſt, ſi Horo Niliaco hieroglyphicōn nōnullorum autori fides adhibenda eſt: quinimò tanta huic vni vis eſt, vt animalia reliqua ſolo ſibilo fuget, quo audito ferūt omnes auium cantus coerceri, fruticesq; & herbas nō vllo morſu, ſed olfactu aſpectúue ſolo enecari. Archelaus tradit, vt apud Ælianū habetur, veterinum olim iumentū in Africæ ſolitudine quadam defeciſſe, ad cuius cadauer ſerpentes plurimę ventitarint vt eius viſcera depaſcerētur, interim Baſiliſci audito ſibilo omnes profugiſſe, aut in ſabulum ſeſe abdidiſſe: progreſſum verò Baſiliſcū, per otiū ſine cuiuſquā tumultu quantū appetierat eſitaſſe, cumq; ſatur iam abiret, iterū edidiſſe ſibilū, quod indiciū fecerat ſerpentibus alijs ad eſcam tutū patêre reditū, atq; ita eas oblatā prædam repetijſſe.

CALVMNIIS AFFLICTVS.

HÆc igitur Baſiliſci vis quæ ſine morſu pernicioſa ſit, argumentum hierogly

phici dedit Ægyptijs ſacerdotibus, vt ſi hominem à calumniatoribus malè acceptum, & mortiferis delationibus afflictatum ſignificare vellent, Baſiliſcum apponerẽt: non enim alia ratione calumniatores homines conficiunt, quàm faciat Baſiliſcus: clàm ſiquidem illi principum auribus inſuſurrãt, nullo palàm morſu infixo, quò diluendi anſa præripiatur: atq; ita pleriq; falſo delati, extrema queq; pertulere. Sed ne talem ac tantam Baſiliſco vim ineſſe quiſpiam admiretur, Thebiorum natio peſtifera adeò fuit, vt vel ſolus oris eorũ halitus exceptus, interimendi vim habuerit, illorumq; præſentiã nõ animalibus tantùm, verumetiam ſatis noxiam fuiſſe: de quibus hæc & alia ſecundo Sympoſiorum Didymus. D

OCVLI DIVVM.

IN ea tamen religione Baſiliſcus habitus apud Ægyptios, vt ex auro dedicaretur. Caput autem illi accipitrinũ faciebant, oculosq; eo artificio cõcinnabant, vt et claudi et aperiri poſſent. Hunc ſimulatq; oculis adapertis proferebant, vniuerſa Ægyptus lætitia atq; hilaritate perfundebatur, perinde ac ſi deorum oculi eos aſpicerent, opemq; pręſentẽ omnibus pollicerentur: in luce igitur & in propatulo omnes eſſe, & riſui & iocis atq; conuiuijs dare operam. Quòd ſi clauſis eum oculis extuliſſent, ibi tum omnia mœrore luctuq; confundi, auerſos & iratos eſſe deos exiſtimari, abdere ſe omnes in tenebras, & obſcura penetralia, miſerabiliq; deploratione pro ſe quenq; niti, vt deorum indignationem quacunq; poſſent ratione mitigarent. Non fuit horũ ignarus Philon: & Epies quidam diuinorũ interpres apud Ægyptios nominatiſsimus, rem memoriæ prodidit. Figura autem hæc ita habetur in Bembæa tabula. Vt verò hæc magis innoteſcant, louem Ægyptij, autore Plutarcho, ſpiritũ eſſe dicunt: ſpiritus nulli animaliũ vehementior quàm Baſiliſco, ideoq; nulli magis diuinitatis ſymbolum quadrat. E

SPIRITVS.

POrrò anguis apud eos hieroglyphicum eſt ſpiritus illius qui per vniuerſam mundi molem diſflatur. Anaxagoras quoq; quatuor elementis conſtitutis, quę per anguem ſignificari ſtatim initio diximus, rectorẽ adiungit, ſiue ſpiritũ, ſiue Deum, ſiue mentẽ, vt Probus interpretatur, per quem hæc quatuor regantur: quod Virgilius etiam nullius ignarus diſciplinæ affirmat dicens: F

Principio cœlum ac terras camposq; liquentes,
Lucentemq; globum Lunæ, Titaniaq; aſtra
Spiritus intus alit, totamq; infuſa per artus
Mens agitat molem, & magno ſe corpore miſcet.

Quem enim Anaxagoras νοῦν, is ſpiritum & mentem dixit. M. Tullius Platonis ſentẽtiam, quæ in libro de Anima eſt, ſecutus, principiò terram ait ſitã in media mundi parte, circunfuſam eſſe hac animabili ſpirabiliq; natura, cui nomen aer.

ÆOLIPILÆ.

NOn imperitè igitur qui Æolipilas cauant, ſolent illis in cõuexo dracone ſuperinducere, ex cuius ore circa medium ſito ſpiritalis illa fiſtula promineat, quæ ventum proflet. Sũt verò pilæ huiuſmodi æreæ, cauæq;, in quas per anguſtiſsimum

A ſtiſsimum punctum humore inſtillato, vbi ad ignem admotæ concaleſcere cœperint & efferueſcere, ſpiritum vehementem admodum efflãt: humor ſiquidem caloris vi rarefactus, magnam aëris copiam generat, cuius cùm minimè capax ſit ea concauitas, vehementi eo impetu cogitur erumpere: cui ſi tantillum argenti viui infundatur, ex diſcordia quam materia hæc habet cum calore, inquietata magis aqua vehementius expirabit.

SVCCESSVS VOTI.

TAntam verò affinitatis cũ Dis exiſtimationẽ Baſiliſcus aſſecutus eſt, vt aiũ ſi olim ſint mortales ſanguinem eius difficillimè cõquiſitum curioſius aſſeruare, Saturni cum ſanguinẽ appellantes: quem ſi penes ſe haberent, exiſtimabãt & ſucceſſus petitionũ à Poteſtatibus, & à Dijs etiam precũ, morborũ remedia, beneficiorumq; munera largius impetrari. Aſtrologi quoq; Baſiliſco tantũ tribuunt, vt ſtellam in corde Leonis ſitam, Baſiliſcũ appellent, quam Chaldæi rerũ cœleſtium reginam & dominam exiſtimarunt, quod in Arati cõmentarijs tradit Theon, vbi de leone agitur, neq; diſsimulat Nicephorus in Aſtrolabij ſtru-
B ctura. Quanquã in vniuerſum ineſſe anguibus vim magicam ad gratiã ſibi comparandam, Magi tradidêre, quibus perſuaſum eſt primum vniuſcuiuſq; Draconis ſpondylum mulcere aditus Poteſtatum, principumq; gratiam conciliare.

SACERDOTIVM SACROSANCTVM.

QVi verò ſerpens ſacerdotum inſigne oblongo obuolutus pileo geſtabatur, monumento erat, vt ſi quis contra Reges (penes enim ſacerdotes Ægyptiorum erat imperiũ) auderet inſurgere, ſciret ſe in venenatos morſus incurſurum.

ORIS VIS.

HAc autem de cauſa oris vim deſcribere ſi voluiſſent, colubri ſignum protuliſſent: nã coluber nullis alijs corporis partibus validior quàm ore ipſo. Celebratum eſt illud ad horrorem incutiendum, δῆγμα ἀσπίδος, cùm virulentum & immedicabile vulnus aliquod intelligi volumus. Aſpidũ ictui vel nullũ, vel rarum admodum remedium inueniri, tradit Ælianus: compertumq; eſt plerunq; ictu læſos huiuſmodi, vix horis quatuor ſuperſuiſſe. Et Moſes cantico venenũ aſpidum ait inſanabile. Euſtathius, eam morſu lethiferũ ſomnũ ſuperinducere: Plinius, ea percuſſos torpore & ſomno necari tradit: eaq; de cauſa ſomniculoſa
C dicitur à Siſenna. Color aſpidis plurimũ niger, quibuſdã & cineritius: quãdoq; etiã aſpis fulua deprehẽſa eſt, quã ego in agro Bellunẽſi vidiſſe olim reminiſcor.

FVROR IMPLACABILIS.

IMplacabilem furorem Diuinæ literæ per ſerpentem voluminib. implicatũ, & qui linguis micet ore triſulcis (ita enim deſcribitur irritatus) expreſſere. Pſal. LVIII legas: Furor eorum ſerpentini furoris inſtar, & ſicut aſpis, & quæ ſequũtur. Incomparabilis porrò eſt in angue furor, qui ſimulac ſe læſum ſenſit, ita veſanè furit, vt nunquam abſiſtat donec venenum intulerit, aut præ rabie exanimetur, vt ait Euthymius. Et quoniã feritate, vti dictum, reliquas colubras aſpides antecedũt, poſito genere ad iſtius accedit ſpeciem quæ maximè ſit intractabilis.

CONTVMACIA.

INde aliud deſumitur hieroglyphicum: ſunt enim qui cõtumacem hominem, nulli quippe legum imperio, vel magiſtratuum edicto, potentiorúmue iuſsis parêre deſtinatum, per aſpidem aurem obturantem aptè ſignificari tradant: ea ſiquidem vbi ſe excantationibus accerſiri ſenſerit, ſtatim vna in terram aure defoſſa, alterã cauda obturat, ne carminũ vocem exaudiat, atq; ita Magorũ conatũ

eludit. Verã autem eſſe ſerpentium excantationẽ, manifeſtiſsimè cõſtat Pſalmo LVII, vbi Dauid ita canit: Furor eorũ par eſt anguiũ furori, ſicut Aſpidis ſurdę, & obturantis aures ſuas, quæ vocẽ ritè quantũlibet excantantiũ non exaudiat. D

DE VIPERA.

VXOR INIMICA MARITO.

AD hęc vipera ſuo quodam ingenio prędita, extra ordinem ſua habet hieroglyphica, quorum illud præcipuum, quòd mulierem quæ virũ oderit ſuum, cui mortem etiam intentet, neq; niſi coitus tantùm gratia blandiatur, per pictam viperam ſacerdotes illi intelligebant: ea ſiquidem, vt apud Horũ eſt, cùm mari copulatur, caput eius ori inſertat ſuo, atq; in concubitus cõflictu nimia voluptatis vi ſuperata, capite maris mordicùs amputato, maritum extinguit. Id cùm Plinius, Nicander, Galenus, tum pleriq; alij autores grauiſsimi tradunt, miror Albertum vnum è noſtris conatum eos redarguere, qui dicant viperam in coitu mariti caput amputare. Sed miſſa faciam quæ Galenus & alij ſcripſere in hanc ſententiam, Nicandri verò carmina tam pulchra minimè prætermittenda fuerint: E

Μὴ σύγ᾽ ἐνὶ τελόδοισι τύχοις, ὅτε δῆγμα πεφυζὼς
Πόρκνος ἔχις θύνοι τυπῇ φολόεντος ἐχίδνης,
Ἡνίκα θορνυμένου ἔχεος θολερῷ κυνόδοντι
Θουρὰς ἀμὺξ ἐμφῦσα κάρην ἀπέκοψεν ὁμεύνου,
Οὐδὲ πατρὸς λώβην μετεκίαθον αὐτίκα τυτθοὶ,
Τεινόμενοι ἔχιδες ὠδῖ διὰ μητρὸς ἀραιὴν,
Γαστέρ᾽ ἀναβρώσαντες ἀμήτορες ἐξεγένοντο.
Οἴη γὰρ βαρύθει ὑποκύμασι· τοὶ δὲ καθ᾽ ὕλην
Ὠοτόκοι ὄφιες λεπυρὴν θάλπουσι γενέθλην.

Quæ ſic Latinè traduci poſſent.

Dij meliora velint, ne tunc incautus apertis
In triuijs, cùm fortè acres mas luridus atræ
Coniugij euaſit dentes, & fulminis ictum,
Vipereo occurras generi, namq; illa in apertas
Excipiens ſemen fauces, caput inde mariti
Complexu in dulci abſcindit: mox damna parentis
Extincti fera progenies vlciſcitur, aluo F
Materna abroſa, & catuli ſine matre oriuntur:
Sola etenim hæc animant fœtum, reliquæ oua colubræ
Per ſyluam excluduntq; fouentq; in cortice prolem.

Neq; me pręterit, eſſe qui alia quędam ſerpentium genera animal párere tradãt, qua ſuper hiſtoria multum diuq; annis proximè elapſis decertatum eſt inter literatos viros, lite adhuc ſub iudice deſtituta, cùm etiam fuerint ætate noſtra, qui has quas putamus viperas vtriuſq; ſexus electas viuarijs incluſere, eaſq; aliorũ inſtar animalium coniungi, concipere, párere, educareq; fœtus ſuos experimento compererint, nullo parentum deſiderato. Quòd ſi quis in hoc negotio plura depoſcat, ab editis iam eorum libris deſumendum fuerit. Sanè alia etiam eſt viperæ generatio: ſiquidem Ariſtoteles, vt apud interpretem Theocriti legitur, lacertam exiccatam ait in viperam mutari.

FILII CONSPIRANTES IN MATREM.

VT verò reliqua proſequamur, filios aduerſus matrem conſpirantes, Ægyptij ſacerdotes per eiuſdẽ viperæ hieroglyphicũ notabãt. Quòd ſi quis hominum

A minum tantũ ſceleris admiſiſſet, articulatim eum acutis calamis cæſum iubebãt *Parricidæ*
viuum ſuper ſpinarum aceruos comburi, meritò maximum omnium ſcelus iudi *ſupplicium.*
cantes ei mortem inferre, à quo vitam quis accepiſſet. Hac verò de cauſa dicunt
viperas in parricidæ culeum includi ſolitas: nam Simia, quam Iuuenalis innoxiã
appellauit, filios, vt in Cynocephalo diximus, ſuos necare ipſa ſolet. Canis verò
& Gallus non alia de cauſa creditur cum his idem ſubire ſupplicium, niſi quia &
ipſi impiè facere videntur, quòd & ſorores & matres ipſas ſaliant. Sed quod ad
parricidium attinet, non id tantùm animantium genus eo ſcelere cõtaminatur,
verumetiam phalangia, vt & polypos et fluuiales equos taceam, eadem prorſus
impietate notata ſunt: hæc enim fœtu numeroſo, quippe ſupra triginta interdũ,
ędita, matrem quamprimùm orta fuerint interimunt, nonnunquã & patrem, eo
viperis immaniora, quo illæ naſcendi neceſsitate, hæc iam nata, nulla cogente
cauſa, nullo inuitante commodo, ſponte ſe parricidio polluunt. Non prætcribo
quòd Theophraſtus negat viperarum vterum à catulis ſuis exedi: nãq; autor il-
le ſummæ inter Græcos diligentiæ, aliam in his maternæ mortis cauſam commi
B niſcitur, diſrumpi quidem ſpontè vterum, vtpote qui anguſtus adeò ſit, vt tam
numeroſæ prolis multitudinem & incrementum capere non poſsit. Idem mari-
nis acubus euenire, quas admodum tenues prolis multitudo diſrumpi cogat.
Quòd verò Dominus Phariſæos viperarum ſobolem vocat, ad Dauidicum il-
lud ſpectare dicit Irenęus, Alienati ſunt peccatores ab vtero, ira eis ſecundum ſi- *Pſal. 57.*
militudinem ſerpentis, ſiue quia venenum ſemper ſub lingua promptiſsimum
habebant, ſiue quia erga patrem ingrati abdicatiq; ſunt, nullam hæreditatis par-
tem aſſecuti, ſiue ob perplexas vias, quas à recto itinere declinantes occupabãt,
per ambages & deuia progredientes.

ABORTVS.

PRęter hæc ſunt è iunioribus, qui abortiuum incommodum per viperam mu
lieris pedi ſuppoſitam ſignificare commenti ſint, quod apud veteres nuſquã
memini me legere. Figmenti tamen huius cauſam minus explodendam apud
Plinium olfeciſſe videor: ſiquidem is traditum ait à veteribus, mulierem pręgnã
tem ſi viperam ſiue ſtudio, ſiue incuria trãſcenderit, abortum facere, vſqueadeò
viperę venenum vel afflatu ſolo in humani generis perniciem graſſatur, fitq; ita
c ſerpens ea humanorum partuum faſcinatrix, quòd illi ritè parere non liceat: vt
minus iam miremur venenum illud quo Scythæ ſagittas ſuas inficere conſuerũt
irremediabili ſcelere, non alijs libentius rebus confici ſolitum quàm viperina ſa
nie, & humano admixto ſanguine.

VVLNVS AMATORIVM.

QVæ verò de morſu viperæ ponuntur à Platone Sympoſio, eius ſcilicet icta
tactos aperire nolle quid patiantur niſi ijs qui ſimiliter ægrotant, myſticè,
vti ſuus eſt mos, poſita ſunt. Sed cur Platoni veritatis diſcipulo innitamur, cùm
liceat homini Chriſtiano Platonis ipſius præceptores, Prophetas quippe & ſa-
pientes alios legere, qui de mundo, & ijs quæ ſupra mundum ſunt, accuratiſsi-
mè diſſeruere, cœleſtiſq; numinis afflatu cognita, mortalium ingenijs cognoſcẽ-
da propoſuere, perq; eos ad eam, quę vera & ſola eſt, ſapientiã peruenire? In hoc
autem ſerpente, ſacrationibus interim interpretationibus omiſsis, noſtræ nobis
imbecillitatis conſcij, humaniora quædam proſequemur, quæ ſi non ad diuino-
rũ intelligentiam, ad mores certè, & vitæ noſtræ conditionẽ facere videbuntur,
eamq; ingrediemur viam, quam admirandus Philon primus omnium videtur

aperuiſſe. Dicemus igitur viperinum hunc morſum ſpectare nimirum ad illud D amatoriæ mollitudinis hieroglyphicum, quod apud nos in Diuinis literis per ſerpentem qui Adamum decepit, probatiſsimorum autorum opinione deſignatur: in illo enim, vt hi tradiderunt, voluptatis, nequitiæ, mollitieiq́ fomes delitescit. Picturata ſiquidem cutis, vt cum ipſo Philone & alijs ſuper hoc latius philoſophemur, varias delicataſq́ rerum omnium illecebras præ ſe ferre videtur. Et mortale genus nulla re magis afficitur, quàm rerum varietate. cuius rei experimentũ eſt in pictura, in fictili fabrilíq́ arte qualibet, aliqua ratione digeſta. Quin & natura ipſa varietate ad laſciuiam vſq; delectari videtur. Plantarum enim diuerſicolores flores, varia germina, ſpecioſi fructus, & alia atq; alia forma, hiſq́ atq; illis coloribus intincti, ac multiformes animalium facies, viſum oblectant, quibus ſi ſupra modum delectemur, in eorum admirationem nimium illecti, inhæſitare videmur luto, proníq́ in faciem procumbere, totoq́ ventre ſerpere: terreno enim veſcimur cibo, poſthabito cœleſti: nam vt optimè ait Horatius,

Inſani ſapiens nomen ferat æquus iniqui,
Vltrà quàm ſatis eſt, virtutem ſi petat ipſam. E

Illo prius aptè propoſito ſubſequitur:

Quid cenſes munera terræ,
Quo ſpectanda modo, quo ſenſu credis & ore?

Ad hæc comeſſationes & ebrietates, gulæ miniſtræ, non minus quàm mordax ſerpens miſeros artus animæ depaſcuntur. Reptatus autem nihil aliud ſignificat, quàm animum qui attolli nequeat in ſublime, ſemperq́ deiectus ad ſola terræ commoda prorepat. Spiræ conglobataq́ volumina, mille quibus aſsiduè decipimur, laqueos intento veluti digito demonſtrant. Latebris gaudet coluber, latebris & voluptas impura, quæ veluti in ſcrobibus & hiatibus, in humanis quippe ſenſibus occultatur. Hinc apud Græcos Mycheæ Veneris ſacra, quæ in ſpecubus & abditiſsimis penetralibus celebrantur: μυχὸς enim ſeceſſus eſt. Et ſcitè Lyſiteles Plautinus adoleſcens Trinummo, amorem laſciuum latebricolarum hominum corruptorem vocat: ſuper hoc Tertullianus ita declamat: Abſcõdat itaq; ſe ſerpens quantum poteſt, totamq́ prudentiam in latebrarũ ambagibus torqueat, altè habitet, in cæca detrudatur, per anfractus ſeriẽ ſuam euoluat, F tortuoſe procedat, nec ſemel totus lucifuga beſtia: hæc ille. Venenoſa verò ſibila veluti ſurrepentis ipſius mali blandimenta quædã ſunt: nam boni ſpecie decipimur. Ad hæc futurum dicit Deus, vt homo ſerpentis caput obſeruet, ille hominis calcem aggrediatur: malorum illud affectuum principiũ contagionemq́ mentis ex multiplicis voluptatis vſu indicat, cùm eius præcipua vis noſtræ inſideat cogitationi. Per calcem verò animæ pedem intelligimus, quę illa eſt portio deſpicatiſsima, qua materiæ vti ſolo innitimur, altrix inquã, & cibaria poteſtas, libidinis irritamentum, & voluptariæ totius laſciuiæ magiſtra. Eſt hęc, inquam, Philonis ſententia, cui D. Ambroſius è noſtris libenter accedit, & ex ſerpentis ſpecie figuram delectationis intelligi aſſeuerat Hexaëmero, & ad Sabinum epiſtola. Nam & Origenes reptile venenatum in nobis eſſe dicit, cùm mulierẽ aſpeximus ad concupiſcendũ eam, atq; vt in ea penetralia & ſacra adyta ſubeamus, vnde ſublimiora quædam ad puriorẽ aërem patefactis hiulcę terręforibus proferamus. Nónne idem Origenes de immaculato Virginis vtero, & ortus vitæq́ eius integritate perpetua loquens, eam ait neq; ſerpentis perſuaſione deceptam, neq; venenoſis eius flatibus infectam? Cyprianus de ſerpẽte eodem contra No

uatianum

A uatianum: Plus metuendus eſt, inquit, & cauendus inimicus cùm latenter obrepit, cùm per pacis imaginem fallens occultis acceſsibus ſerpit, unde & nomen ſerpentis accepit: ea eius eſt ſemper aſtutia, ea eſt circumueniendi hominis cæca & latebroſa fallacia: ſic à principio ſtatim mũdi fefellit, & verbis mẽdacibus blãdiens rudes animas incauta credulitate decepit.

DE SYRTIBVS ANGVIPEDIBVS.

FAbulam Libycã ponit Dion Chryſoſtomus oratione quinta, ab iſtiuſcemodi commento non admodum alienam. Eſſe quidem in Libya ferarum genus ex promiſcuo beſtiarum plurium, & diuerſorum generum coitu progenitum: id autem immane admodum ſæuumq́ꝫ & ferociſsimum circa Syrtes plurimùm verſari: cibi gratia tum feras reliquas venatu, tum humanum paſtum conquirere quamauidiſsimè. Eius verò monſtri naturam faciemq́ꝫ forma eſſe huiuſmodi conſpicuam: corpus quidem muliebre: idq́ꝫ admodum formoſum, laſciuè tumẽtes papillæ, totumq́ꝫ pectus ac ceruix pulcherrima, colore cutis nitidiſsimo: mi
B ra ab eius oculis proſiliebat hilaritas, quæ intuẽtem quemlibet in amorem procliuiter alliceret: reliquum autem corporis horridum, & ſquamarum ſcabritie aſperum & intractabile: infernè demum in longum anguem deſinebat, cuius caput in extrema parte poſitum acre admodum eſſet & mordaciſsimum: alis non eſſe præditum, ſed ſphyngis inſtar factum, neq́ꝫ tamen eloqui, vt illæ faciunt, ſed draconum in morem ſibilum tantùm ædere acutiſsimum. Feras has tota Libya plurimas, atq́ꝫ omnium quæ quot & qualibuſcunq́ꝫ pedibus ingrediantur uelociſsimas, vt nemo eſſet tam alacer, qui earum inſultus effugiſſe gloriari poſſet. Animalia itaq́ꝫ reliqua quotquot nactæ fuerint, pernicitate ſua fretæ ac robore, per vim aſſequuntur & opprimunt, ſed vnum hominem dolo tantùm blanditijsq́ꝫ adoriuntur, & ſuperant, vtpote quæ pectoribus tam amabilibus oſtẽtatis, ſpectatores vti præſtigijs implicant, fallaciſsimosq́ꝫ amoris laqueos intentant conciliandis cõgreſsibus admodum idoneæ: in hos quippe cùm inciderint, nullum cient tumultum, nihil hoſtile minantur, immotæ verò manent oculis interim ad terram magna cum modeſtia deiectis, inſtar ſpecioſæ lepidæq́ꝫ fœminæ ad colloquiꝫ congreſſum inuitant, lenocinijsq́ꝫ omnibus alliciunt: ſimulac verò
C quis, vt voluptuoſorum hominum imprudentia eſt, cominus acceſſerit, extemplò cum arripiunt, iniectis quas aduncis vnguibus præditas habent manibus, tandiu prius occultatis, quoad prædæ capiundæ oblata ſit occaſio: inſurgit extemplò ſerpens à tergo aggreſſus, apprehenſumq́ꝫ lethali morſu trãſfigit, venenoq́ꝫ immiſſo necat eueſtigiò, mox cadauer miſerabile ſerpens & feræ ipſæ lætãtes vnà ſocialiter depaſcuntur. Ad hæc addit, Herculem Libycum iter eà facientem in eas incidiſſe, quas vbi primùm è longinquo proſpexiſſet, curſum arripuerit perniciſsimum: illæ autem cùm diu nec ignauiter ſubſecutæ, prædam tamen eã nanciſci minimè potuiſſent, indignatione ſuccenſæ omnẽ in ſe crudelitatem conuertêre, ora pectoráq́ꝫ vnaquæq́ꝫ ſua fœdiſsimè dilacerata diſcerpentes. Ita monitos eſſe nos debere, vt more Herculis, improbitatem atq́ꝫ laſciuiam tantũmodo fugiendo ſuperemus. Quod quidem figmentum ex aurea illa Eccleſiaſtici ſententia mihi deſumptum videtur, Peccatum tanquam colubrum fugiendũ: paratum id enim eſſe vnumquenq́ꝫ ad ſe accedentem haud grauatè ſuſcipere.

FAVNVS ANGVIS.

HVic perquàm ſimile eſt quod apud antiquiores Græcos ſuper Hecate pro-

ditum, eam alij Semelem vocant, quæ tãdiu Fauni patris nequitię reſtitit & ob- D
luctata eſt, etiam virga myrtea verberata, & vino oppreſſa, donec ille in anguẽ transformatus, filiam ſpiris vndiq; colligatam improbitati ſuæ parêre compulerit. Cuius fabulę apud veteres indicia fuerint, ab Hecates templo lõgè ſummota myrtus: vitis ſupra caput ſigni eius extenſa: vinumq́; , quod proprio nũcupare nomine non licebat, ſub lactis vocabulo inferri ſolitum, quiq; ibidem paſsim obrepunt innoxij ſerpentes; quæ quidem fabula facilè oſtendit eandem diuinarum humanarumq; rerum diſciplinam vniuerſo mortalium generi diuinitùs in vſu habitam, ſed ab alijs nullo verborum aut rerum inuolucro, ab alijs ſenſu myſtico, ab alijs per ſymbola, ab alijs per ſimilitudines, per fabulas ab alijs memoriæ ſcriptorum diligentia commendatam, aut à patribus acceptam, poſteris per manus proditam: laceſsit enim aſsiduè humanum genus, quod & Apoſtolus Paulus apud Deum queritur, Faunus pater naturæ ſtimulis importunus, id eſt, originis ipſius compages coagmentatioq́;, & modò myrto, hoc eſt, imaginatione Veneris, modò vino, hoc eſt, lætitia & hilaritate, modò ſpiris ingẽtibus, hoc eſt, multiplici voluptatis ipſius varietate ſuggeſta, nos oppugnat, perq; eam de- E
mùm exuperat. Atq; hęc illa patris domus, cuius obliuiſci nos debere, admonet Propheta.

SENSVS A' VOLVPTATE, MENS A' SENSV DECEPTA.

MVlieris porrò figura apud Diuinarum literarum interpretes pro ſenſu accipitur, viri verò pro mente: vnde quidam Adam terrenam mentem interpretati ſunt. Hic igitur ſiue Faunus, ſiue, vt noſtri rectius, ſerpens, accingit ſe primùm ad expugnandam mentem, ſubuertendumq; intellectum. Hic ſua virtute opibusq; fretus, hoſtem repellit acerrimè, vti Adamum decet. Quid ille vafer & malignus? Eam adoritur, ſenſus ipſius obiectat cõmoda, delicias proponit omnes, voluptatum explicat illecebras, quarũ guſtu vel minimo expugnatur Euæ imbecillitas: illa incautum opprimit Adamum, mendaciumq; cõmenta, lenocinio ſuo atq; blanditijs eum cogit aberrare. Athanaſius ſanè cùm puritatem animi, quæ in Adamo primitùs fuit, in ſpiritualium rerum cõtemplatione tantùm occupato, metaphoricè Paradiſum à Moſe nominatũ oſtendiſſet, ibidem adiecit quo pacto ſenſus mentem à ſpiritalium rerum meditatione ſerpentis conſilio F
ad corporis voluptates auerterit abſtraxeritq́;. Diuus Auguſtinus in 48 Pſalmũ, Singulis, inquit, noſtrûm ineſt mulier hęc: quippe caro noſtra, Eua eſt, quę ſeducit virũ, id eſt, rationem: per quam carnem labitur homo, quem lapſum calcanei nomine quod à ſerpente fuerit impetitum, Prophetę appellauerunt. Hinc Menander Samarita occaſionem ſumpſit ſceleſti pernicioſiq; dogmatis, qui nuptias & generandi ſtudium à viperinæ naturæ ſatana mentiebatur emanaſſe.

SENSVS QVINQVE.

IN Euangelica lectione virgines quinq; fatuæ totidemq; prudentes cum lampadibus producuntur, quę, vt Ambroſius putat, ſenſus quinq; in ſapientibus ſuo lumine lucidos, eoſdemq; in inſipientibus erroris tenebris obfuſcatos indicarent. Quare videndum an Fulgentius rectè ex Apollophanis Epico, vt ipſe dicit, carmine commentus ſit Saturnum ſatum νῶ appellari, quòd νῶς Græcè ſenſus dicatur, quem pro mente & intellectu poni paſsim inuenimus: niſi ea de cauſa vocabulum vſurpemus, quòd per ſenſum, vt Ariſtotelici, ad rerum cognitionem deuenimus: à νοῶ enim νῶς. Quod tamen alicubi νόος ſignificatum vſurparit

pro

A
C pro ſenſu, id in Aonibus Valentinianis habetur: nam is Ariſtotelem ſecutus, λόγον à νῦ emiſſum prædicabat, rationem quippe à ſenſu proficiſci, de quo Irenæus lib. II, cap. 39, & 40. nam hæc nunc noſtri nõ ſunt negotij. Duo verò ſunt, ſi credimus Ariſtoteli, quæ noſtri ad vnamquanque rem motus cauſa ſunt: vel ipſa ſcilicet cogitatio, ſi nũc intellectum vereamur appellare, vel ſenſus, rerum enim aut vtilium, aut cõmodarum, aut quas quoquo modo bonas exiſtimamus, imaginatio, vel ab ipſa cogitatione procedit, quia tales fore exiſtimamus, vel ab eo quod ſenſu experti ſumus. Ipſa igitur vel cogitatio vel ſenſus, imaginationẽ creat, imaginatio ſtatim excitat appetitionem, appetitio affectum, affectus motum, vt ad aſſecutionem perueniatur. Noſtri igitur primi parentes duo, intellectus & ſenſus. Intellectum verò hîc accipio cogitationem quæ certo fit curſu peracta. Senſus vbi intellectui paret, perpetua vtitur tranquillitate, ipſoque deliciarum paradiſo perfruitur: vbi verò intellectus ſeſe ſenſui manciparit, tota aberrat via, & à priore illa amœnitate quieteque ad labores, & inuiſas rerũ omnium turbas eijcitur.

B MALVS DÆMON.

QVòd verò malum dæmonem per viperinam figuram indicamus, multorum conſenſus accedit. Nam & apud D. Hieronymum draco inter diaboli cognomenta numeratur: & diabolus locutione Mali ſæpe ponitur, vt in prece quotidiana diceret Cyprianus, Sed libera nos à malo: quod tamen ipſe, libera nos à maligno, protulit. Sed præcipuè Eccleſiaſtici X, eo loco, Si mormorderit ſerpens in ſilentio: ſi quem, ait is, ſerpens diabolus occultè momorderit, & nullo conſcio, eum peccati veneno infecerit, & quæ ſuper pœnitentia ſequuntur. Et cauſam addidere nonnulli linguæ motationem, quæ tam multiplex appareat, ex quo multiplicia eius incitamenta interpretantur. Nam qui eius miniſter eſt, aliud porrò lingua loquitur, aliud corde meditatur: his Dominus ait, Generatio viperarum, quomodo poteſtis bona loqui, cùm ſitis mali? Et in Diuinis literis alibi factum ſilẽtium in cœlo legas, dum committeret bellum draco cum Michaële archangelo: alibi contritũ ab Aſſertore noſtro caput draconis in Iordane fluuio, atque ita nos ab eius dominatione liberatos: & huiuſmodi pleraque alia. Nam & Pythones genus dæmonum eſt, & Pytho ſerpens apud gentiles
C effingitur, quem Apollo ſagittis confecerit: quod quid ſibi velit, alibi diximus. De Pythonibus habemus in geſtis Pauli, qui vnum ex his exire iuſſerit è muliere, quam is occupauerat, propterea quòd clamitabat illa, & Paulũ & eius comites eſſe ſeruos ſummi Dei, qui viam ſalutis annunciarẽt. Id verò dolebat Paulus, inquit Origenes, quòd indignum iudicaret ſermoni ſuo à Pythonis ſpiritu teſtimonium exhiberi. Et Regum primo Saul mulierem, quæ Pythonem habeat, ſibi ſiſti mandat, vt per incantationes, Samuelis animã euocaret. Sunt qui dicant (vt hoc κτ̀ παρέργως admoneamus) Samuelis non animam, ſed imaginem Pythoniſſæ oggeſtam: ſunt qui Dei permiſſu veram animam aſſerant, vt ex calamitatis, quæ Sauli totiens prędicta fuerat, aſſeueratione, acrius cruciaretur: alioquin vt Deut. XVIII, maximè eũ abominatur Deus qui Pythones conſulat.

DELECTATIO.

QVantum verò pertinet ad delectationem, audimus Deum Opt. Max. ita illum execrantem deuouentemque, vt ſuper pectus ſuum, & vtero incumbens ſuo, ſit ſemper inceſſurus ſerpens: quod, vt diximus, Philoni, Ambroſio,

Athanaſio & alijs ſubſcribẽtibus, de terrenis delectationibus intelligitur: quare in id quoq; deuouit ſerpentem Deus, vt terra perpetuò veſceretur. Ac ne Menippeam fabulam ab alijs recitatã ſerijs his admiſceam, adagium illud ex ea tantùm attingam, quod de Lamia fertur, quæ libidinis appetitu percita, Menippi admodum iuuenis ſanguinem deglutire cupiebat, ab Apollonio Tyaneo, vt memorat Philoſtratus, dictum, ὄφιν θέλεις, καὶ σὺ ὄφις, anguem concupiſcis, teq; anguis: quòd is ſcilicet mulieres appeteret, & ab eiſdem identidem expeteretur. Quid Plato? nónne Moſaicã ſecutus hiſtoriã ait Phædro, dæmonem aliquem in ipſo ſtatim principio rebus humanis voluptatem immiſcuiſſe, veluti oblectamentum aliquod non inconcinnum, adulatori grauiſsimæ beſtiæ, maximæq; calamitati, natura inſeruerit? D

LIBIDINIS ANTIDOTVM.

ANimaduertendum verò eſt naturam oſtendiſſe nobis, ieiuni hominis ſputo ſerpentem necari poſſe: ex quo tacitè ſubmonuit, Venereas voluptates libidinisq; ardorem, ieiunio identidem extingui: nam hæc ſine Cerere & Baccho, vt ait ille, omnino frigent. Et Matth. 9 adoleſcens ab impuro oppreſſus dæ- E
mone, nõ niſi oratione & ieiunio curari poteſt, vt Aſſertor noſter admonuit. Et quoniam ſunt quibus cõmentitium hoc videtur, aſſerit id Galenus περὶ κράσεως tertio, aſſerunt idem Alexander Aphrodiſeus, autor minimè contemptibilis, & Plinius, & pleriq; alij rerum naturalium ſcriptores, qui rem ita tradunt: Si ſaliua ieiuni hominis in os vel vulnus Scorpionis, vel ſerpentis vel alterius venenati animalis inciderit, & ad interiora penetrauerit, exitialem eis eſſe. quod & Lucretius his verſibus tangit:

Eſt itaq; vt ſerpens, hominis quæ tacta ſaliuis
Diſperit, ac ſeſe mandendo conficit ipſa.

Cauſam Philoſophi perſcrutantũ, aiuntq; fieri hoc ob magnã inter vtrunq; animal cõtrarietatem: ſerpens ſiquidem frigida & ſicca eſt corporatura, homo autẽ calida & humida: hinc alterũ alterius viſu tactuq; exhorreſcere, humanoq; ſputo tactum anguem æquè fugere, ac ſi feruentem in aquam incidiſſet, id ſi penetrarit in fauces, etiam extingui. Quòd verò aiunt pollere ad hoc ieiunioris hominis ſaliuam, ſciendum & ab ieiuno quoq; morſum eſſe peſtilentem. F

PETVLANTIÆ FINIS.

NEq; abſimile eſt à ſacris inuentis, quod de Chimæra dicitur, cuius extrema pars in draconem deſierit. Amorem enim laſciuum per figmentum illud ſignificari tradunt autores optimi: cuius finis quinam alius eſſe poteſt, niſi voluptuoſa procacitas? quę tamen vt ex voto facta tranſactaq; omnia ſint, venenum demum interneciua animi exulceratione relinquit, quæ latius in Leone, vbi de Chimæra agitur, ſunt explicata, vbi & quid ſuper hoc Heſiodi interpretes afferunt, addidimus. Talis dubio procul ſerpens incautam Eurydicen afflixiſſe fingitur à Poëtis.

VOLVPTAS MATVRE' EXTINCTA.

HErculem verò, quem vetuſtas illa pro virtutum omnium tam animi quàm corporis idea propoſuit, angues etiamnum in cunabulis eliſiſſe canunt: quippe eum innuentes, qui ad magna præclaraq; negotia ſit natus, debere vel à teneris vnguiculis extinguere voluptates. Meritò igitur inſigne facinus hoc vtili omnibus exemplo futurum, tot in marmoribus ſculptum videas, atque in

numis

A numis etiam: cuiuſmodi ille eſt, cuius altera facies inſcriptionem habet ΚΡΟΘΩΝΙ. Literæ verò reliquæ in numo, quem attrectauimus, detritæ ſunt. Quòd ſi qui figuram huiuſmodi autumant inſtitutam, vt fortitudinem, incolumitatem, ac membrorum robur, quo Crotoniatæ vulgò præditi ferebantur, Herculi commendarent, non laboro: quippe qui non ignorem bonæ valetudinis laudem ſcriptorum omnium conſenſu Crotoniatis attributam, adeò vt in vno certamine Olympico ſeptem viri, qui reliquos virtute præceſſerant, pariter Crotoniatæ omnes ſint reperti: quod latius apud Strabonem libro Geographiæ ſexto. Vnde etiam dictum illud emanarit, κρότωνος ὑγιέστερον. Deq; optima valetudine Plautus ait, pugilicè, atq; athleticè: nam membra fortia vegetaq; magis omnino ea ſunt, quæ minus ſeſe voluptatibus & nequitiæ dediderunt. Sed vt ad anguem reuertamur, ne adeò mirum ſit eum voluptatis & libidinis habere ſignificatũ, legimus apud Plutarchum eos puellarum amaſios aliquando deprehenſos eſſe, omniaq; amoris & nequitię ſigna præbuiſſe: veluti is qui Ætolię cuiuſdam amore captus, noctu eam adire ſuetus, puellę corpori cir-
B cunfuſus, hac atq; illac illabens, illam nunquam neq; vltrò neq; inuitus lædebat, opportuneq; ſub diluculum recedebat: quod cùm ij quibus puella curæ fuerat intellexiſſent, eam aliò migrare compulerunt: ſerpens per triduum & quatriduum non adeſſe, ſed diligenter accurateq; circuire, illam quæritans: quam vbi mox inuenit, caſu illi obuiam factus, non vti ſolitus erat mitis & blandus, ſed aſper & horridus in eam inſilijt, manibusq; primùm ſpira ad corpus adſtrictis, caudæ reſiduo femora flagellabat, leuem quidem iram præ ſe ferens, quę licet indulgentia aliqua permixta eſſet, caſtigationem tamen apertè demonſtraret.

ARAXA.

NEq; quidem diſsimulandum, quòd Scythæ huius ſalacitatis ergò, quæ per ſerpentem ſymbolicè fingitur, Araxam famoſæ libidinis fœminam, cuius Diodorus tertio meminit, ſemiuiperam figurabant: humana quippe forma vmbilico tenus, reliqua viperina. Ferunt hanc cum Hercule copulatã filios treis genuiſſe, Agathyrſum, Gelonum, & Scytham iuniorem, qui totidem gentiũ mox autores fuiſſe perhibentur.

CONTINENTIA.

C IN ſacris Hebræorum literis Dana ſerpentem æreum Moſeos admonitu factum legas, qui aduerſantem voluptatibus virtutẽ præ ſe ferebat, hominemq; à peſtifero quouis veneno ſoſpitem reddebat: ea eſt continẽtia, atq; conſtantia, atq; ideo ex ære, hoc eſt, fortiori perenniorìq; materia cõformat: æs enim valde ſolidum eſt, neq; vlli obnoxium rubigini: quare nexas ære trabes apud Virgilium legas ad perennitatem catenarũ: & monumentũ ære perennius apud Horatium eodem ſenſu. Idem & viuentium ſalubritati aduerſus putreſcentia efficacisſimo eſt remedio. Acuti quoq; mucrones ærei cadaueribus infixi, ea ne putreſcant, vel vt diutiſsimè ſaltem aſſeruentur, efficiunt.

CALLIDITAS.

SEd neq; calliditas prætereunda eſt, quæ per ſerpentis imaginem indicatur. Et Moſes prudentiſsimum inter bruta ſerpentem dixit. Animal præterea motu varium eſt, atq; ad ſubſidium defenſionemq; præcipuè paratum, quodq; hoſtem vlciſci probè poſsit & norit. Draconi verò ſimilis eſt virtus indagatrix, quæ diligenter omnia perſcrutetur, rimeturq; ſtudioſiſsimè: ideoq; ab acuto viſu nomen illi factum. Et quoniam in primis voluptatem ex eo ſignificari dixi-

mus, vt quod inſtat agamus, ea demum vera voluptas eſt, quæ ex intellectu de- D
purgato, & ſano ſenſu perfectiſsima redditur, vnde abſolutum oritur iudicium,
quo freti poſſumus noſmetipſos prudēter tueri, atq; ſapienter cōſeruare. Quod
igitur vitæ periculum amatoriæ morſiunculæ, & voluptatū vulnera, intortiq;
deliciarum laquei intentare videbuntur, id omne temperantia depellat, longeq;
ſummoueat: illa enim vna incontinentiæ opponitur aduerſaria: equū hæc, vt-
pote ferocientis improbitatis & vitioſę cupidinis ſimulacrum, mordeat, atq; ita
vitio proſtrato, ſeſſorem in virtutis æqua planitie ſanum incolumemq; ſiſtat.

PIERIVS VALERIANVS AD ACHILLEM MAFFÆVM PATRITIVM ROM. DE SERPENTE IN ALI- QVOT SIGNIS MILITARIBVS, DE'QVE CADVCEO AD REM IPSAM, EX SA- CRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

*CVI verò opuſculum hoc alterū de quibuſdam ſerpentis ſignificationibus, in ſignis
præcipuè militaribus, deq; caduceo, nuncupem potius, quam tibi, Clariſs. Achil-
les? qui præter abſolutam Legum peritiam, totius etiam es antiquitatis non incu-
rioſus affectator: cuiq; hæc domi naſcuntur tam patris tui viri elegantiſsimi cura,
quàm accuratiſsima aui illius tui clariſsimi diligentia, qui cum à ſecretis Pauli Veneti II. P.
M. eſſet, quantulumcunq; otij publicis à negotijs ſurripere poterat, totum id rerum harū cogni-
tioni ſtudioq; tradebat: meq; fateor à vobis mutuò accepiſſe plurima in toto hoc negotio meo,
quæ tibi reddere, poſt rem arbitrio meo digeſtam, iuſtum æquumq; exiſtimaui. Accipies igi-
tur à me redhibitionis, ſed liberæ & ingenuæ nomine, multarum rerum expreſſa ſignificata,
quarum figuræ imaginesq; apud vos laudabili cura cuſtodiuntur: illudq; præcipuè familiaribus
nobilium domorum inſignibus argumentum contra iuniorum quorundam eruditorum opi-
nionem ſcriptum oſtendiſti, quod ex ipſa vetuſtate deſumptum, & apertiſsimè comprobatum
perlegiſti. Subieci, me quoq; ſentire tecum, & in hoc comprobando non parum allaboraſſe Impe-
ratorum veterū atqueadeo militū inſignia, & in parmulis & inſignis more noſtro picta fuiſſe
multa enumeraui, præſertim eorum qui ſerpentem protuliſſent: nam circa caduceum ſolicitus
plurimùm eſſe videbaris: & quæ de principatus hieroglyphicis multa diſſerui. Iuſsiſti mox vt ea
omnia conſcriberē, quòd per otium ea recognoſcere conſtituiſſes. Quamprimū igitur mihi quoq;
per otium licuit, quod optare te tantopere contenderas, efficere procuraui, idq; quamlibentiſsi-
mè, qui quantū in lucris ponerem non ignorabam: ſimulq; mihi ſtimulus addebatur ad ſtudia
hæc veluti poſtliminiò reuiſenda, quæ in multarū occupationū quaſi concurſu, diutius fuerant
intermiſſa. Tuæ præterea humanitatis opera, multa in melius reſarciri poſſe videbam, vt ita mi-
nimè forte peritura eſſe lucubratio mea, quæ talem tantumq; ſibi argumenti huius
non lectorem modò, verùm etiam adiutorem comparaſſet: cenſu-
ram enim doctrinamq; tuam ſpero mihi pluri-
mùm profuturam.*

IMPE-

a
IMPERATOR.

PRIMVM igitur hieroglyphicũ in hoc genere illud erit, quod ad rerum ſummã pertinet. Sacerdotes enim Ægyptij ſi vellent Imperatorẽ, aut potentiſsimũ quempiã Regem per inſtitutas ab eis imagines indicare, anguem, vt apud Niliacum Horũ eſt, in ſpiram collectũ faciebant, palatij cuiuſdam ſpecie in volumi num medio ſtatuta: ſiquidem domus regia in imperij tptius cẽtro ſita eſſe debet, vt omnium æquè cõmodis cõſulatur. Nam Plato Legum quinto, Reip. ſuę vrbẽ iubet in medio regionis, quoad fieri poteſt, poni. Et Geneſeos 23, cùm dicendum eſſet, Erat autẽ Ephron longè princeps Hethæorũ: ſcriptum inuenias ad huius inſtar hieroglyphici, Habitabat autem Ephron in medio filiorum Hethios. Hinc rerum ſcriptores memorię nõ temerè prodiderunt, Antoninũ Pium in vrbe ſemper ſediſſe, vt ita medius nũcios vndiq; citius accipere poſſet: ideoq; ne lõgiùs abeſſet, nullas vnquã expeditiones obiuit, prædia ſua tantùm in Campania nõnunq; viſere contentus: quamuis eſſe ſcio qui factũ
b hoc ab eo dicant, quòd grauem eſſe prouincialibus comitatũ Principis etiam nimis parci exiſtimaret. Diodorus autem licet alia quoq; ſerpentis ſignificata cõmemoret, quin tamen & imperiũ ex eiuſdem animantis pictura intelligi poſsit, nequaquã inficiatur. Quidam hominem regni potitum hieroglyphicè ita deſcribunt, vt eum manu ſerpentem comprimere indicent, cuiuſmodi ſimulacrũ eſt in numo Aurelij Cæſ. Aug. Pij filij, in quo ſigillum eſt, ſerpentem à medio manu tenens, admouentem caput dexteræ cibum porrigenti. *Numus Aurelij Cæſaris.*

OSCVS.

MAnethon Ægyptius autor, quiſquis ille fuit, ait Oſcum, qui Tyrrhenis ímperauit, inſigne ſerpentis habuiſſe: Oſcosq;, ait Seruius, populos dici vbi plurimũ ſerpentes abundant, in Campania quippe: nam Oſcum hunc aiunt coloniã eò tranſmiſiſſe, Hetruſcis tunc Italię ferè totius rerũ potientibus: vrbemq; in ea regione longè principem, ab accipitris augurio, quem Hetruſca lingua Capym appellabant, nominaſſe, vt ſcriptores quidam vetuſtiores memoriæ prodiderunt: licet tempore ſuccedente creditũ ſit, eam ita à campeſtribus locis nuncupatam. Poëtæ verò Hecatæum ſecuti, eoſdemq; Hecatęus, Capyn Troianum
c virum vrbis autorem fuiſſe tradunt, & ab eo nomen. Sed hæc vtcunq; fidem faciant (in nulla enim re magis autores diuerſi abeunt, quàm in vrbiũ originibus repetendis, dum Græci ſibi omnia adſcribunt, Latini ſua poſsidere cõtendunt, nationes pleræq; alię non ignobiles eſſe volunt) ſatis conſtat Oſcum, Ægyptiorum principũ more, ſerpentis inſigne geſtaſſe, & Oſcos eius colonos inde nuncupatos. Oſcus dubio procul Hetruſcũ nomen eſt, & apud eos ad hæc vſq; tempora viperę Oſcorzones appellanť, ſi modò vipera ſerpẽs ille ſit, qui tota Venetia vulgò Maraſſus diciť. Et ſacrę apud nos literę ſerpẽtẽ principis elogio nomi narũt, dũ ait Aſſertor noſter, fore vt huiuſmodi princeps foras ejciatur, cùm de diabolo loqueretur, qui per ſerpẽtẽ multis in locis vtriuſq; inſtitutionis noſtræ figuratur. Hanc interpretationẽ D. Ambroſius è noſtris nequaquã aſpernatur.

IVNO DOMINA.

ET indicandi dominij cauſa, in Iunonis quoq; dextera ſerpẽtis caput ſtatuebatur, in læua verò lapideum ſceptrum, cùm Iuno ipſa dominij pręſes apud gentes haberetur, incederetq;, vt ipſa de ſe apud Virgiliũ dicit, Diuûm regina, Iouiſq; & ſoror & coniunx.

IVNO CONSERVATRIX.

Iuliæ Mamææ nummus.

NAm in Iuliæ Mamææ Aug. numo ſimulacrum eſt, ſinus fluentes collectũ, læua haſtæ adnixa, dextera anguem in ſpiras conuolutum porrigente: vbi anguis omnino imperium, haſta defenſionem indicat: quod vt conijciã facit inſcriptio, quæ in hunc modum legitur, IVNO CONSERVATRIX.

ORBIS DOMINIVM.

SErpentes quoq; leonibus, qui Opis deæ ſimulacro apponebantur, adiuncti, terrarum orbem vel orbis ipſius dominium ſignificabant. Argutum verò dictum apud Græcos contra potentiores ciuili quadam libertate iactari ſolitum, ὄφις, ἐὰν μὴ φάγῃ ὄφιν, δράκων οὐ γενήσεται: Anguis, niſi anguem comedat, nõ fiet draco. Nã inter ſerpentum genera, Dracones ij vocantur qui corpore ſunt immaniore, vaſtioreq; magnitudine, tametſi pro quocunq; angui plerunq; nomen autores vſurpant. Quem igitur Imperatorem ſtatuas, eo adagio aiebant illi, ei neceſſe eſſe Reges & Principes multos deglutire, vt ita Rex regum fieret, & dominantium dominus.

IMP. DVO.

IN Græcorum etiam numis dominium per ſerpentũ effigiem ſignificari obſeruauimus: nam in numo quodam videas ſerpentes duos ad ſemicirculi curuaturam inuicem ſpectantes, caudis introrſum incuruatis, cuius inſcriptio dominium penes duos eſſe demonſtrabat: ita enim habebat, ΔΥΝΑΡΧ. ΕΞ ΥΠΑΤ. Β. Quod ita apertius exprimitur, δυναρχία ἐξ ὑπάτων δύο.

PROVINCIÆ PRINCEPS.

QVòd ſi regem Ægyptij prouinciç tantùm alicui iura legesq; dantem pingere voluiſſent, dimidiatum, vt apud Horum eſt, anguem figurabant, per animal quidem Regem, per ſegmentum verò, quòd non vniuerſo imperaret orbi, ſubindicantes: omnipotentẽ ſiquidem ex integro dracone intelligi, ſuperius oſtenſum eſt. Sanè anguis ille qui Tarquinij Superbi animum perculit, anxiumq; reddidit, cùm à columna lignea repente elapſus omnes vertiſſet in fugã, tota rei miraculo curia conſternata, nimirum ſignificabat nouum & inexpectatũ principem, eundemq; iuuenem L. Brutum, de columna lignea, hoc eſt, de ſtupore, quẽ diu ſimulauerat, proditurũ. Lapis enim & caudex, pro ſtupido & alienatæ mentis homine, apud Comicos ponitur.

REX OPTIMVS.

SI verò Regem optimum ſignificare procuraſſent (κάλλιον enim, non autem κάκιον, in emendatis Hori codicibus habetur) anguem vtiq; in orbem collectum effingebant, cauda mordicùs apprehenſa, ſed regis nomen in ſpirç medio deſcribebant. Quin etiam certam anguis ſpeciem μῶι cognominatã, huic ſignificato adhibebant. Cur verò anguem fingerent ſibi caudam admordentem, autores quos ſequimur nuſquã tradunt: ſed ſi ariolari licet, indicabat, omnia vſq; ad minima vltimaq; curæ eſſe regi, qui bonitatis nomen ſit adepturus, cùm ea pręcipuè de cauſa Sardanapalus & plerіq; alij infames habiti ſint, quòd ſimulac ad principatum peruenere, omni abiecta cura ſibimet tantùm vacare, ſeq; vnos curare inſtituerunt.

REX TVTELARIS.

QVòd ſi Regem Ægyptij ſuum vel alium quempiam in obeliſcis aut monumentis alijs curam populi ſui geſsiſſe regiam atteſtarentur, eumq; tutelarem

A rem fuiſſe cōmonerent, anguem vigilem, vertice quippe ſurrecto, elatoq; pecto- re ſculpebant, cuiuſmodi ſpecies adhuc pleriſq; locis inſpicitur: hîc verò pro re- gio nomine CVSTOS inſcribebatur, vtpote quòd æquè vigilabundū eſſe deceat Regē, cui gentiū regniq; tutela ſit curę credita. quare apud Homerū Som nus Neſtoris perſonam indutus, his verbis compellat Agamemnonem:

οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα,
ᾧ λαοί τ' ἐπιτετράφαται, καὶ τόσα μέμηλε.

Quam ſententiam ita reddamus:

Non decet ignauum tota producere ſomnum
Nocte virum, ſub conſilio, ſub numine cuius
Tot populi degunt, cui rerum cura fideſq;
Credita ſummarū. Quod P. Scipio, vir alioqui rebus tot pręclarè geſtis omni laude maior, cùm minimè præſtaret, ſomnolentiæ taxatione malè apud Romanum populum audiebat. autor Plutarchus libro ad Traianum Imper. de ciuili inſtitutione. Sanè verò dracones à viſu, quem acutiſsimum habent, no- B men apud Græcos habuere. Palladi autem eadem de cauſa dedicatur, quia no- men id περὶ δ' πάντα ἀθρεῖν, καὶ βλέπειν, καὶ περὶ πάντων νοεῖν, factum nōnulli tradunt: pru- dentiamq; hinc interpretantur, quæ omnia perſpiciat, & ante omnes intelligat. Carpit Horatius quendā, qui in amicorū vitijs tam acutè cerneret quàm aqui- la, aut ſerpens Epidaurius, puto prouerbiū ſecutus, ὄφεως ὄμμα. Neq; temerè Ari- ſtophanes finxit angues duos Pluti oculos in Æſculapij lambere, cuius rei bene ficio ille ex cæco cernere cœpiſſet.

HEROS.

QVòd autem Heroibus in vniuerſum draco ſacer habeatur, ea de cauſa Plu- tarchus, Agide, factū putat, quòd ex medulla hominis ſerpens gigni ſoleat: quod nō ignorauit Virgil. cùm ad Anchiſæ tumulum hęc accidiſſe memorauit:

Adytis cùm lubricus anguis ab imis
Septem ingens gyros ſeptena volumina traxit
Amplexus placide tumulum, lapſuſq; per aras:
Cærulea cui terga notæ, maculoſus & auro
Squammam incendebat fulgor, ceu nubibus arcus
Mille trahit varios aduerſo ſole colores.
Obſtupuit viſu Aeneas, ille agmine longo
Tandem inter pateras & leuia pocula ſerpens,
Libauitq; dapes, rurſuſq; innoxius imo
Succeſsit tumulo, & depaſta altaria liquit.

Quod quidem non temerè fictum à Poëta, ſed ex hiſtoria deſumptum. Athe- nienſibus enim contra Medos apud Salamina naualem pugnā inituris, ſerpens draco in naui dicitur apparuiſſe, ſecundiſsimo rerum, quæ proſperè ſubſecutæ ſunt, prodigio: cuius rei monumentū in Salamine templum fuit Cychreo, vt a- pud Pauſaniā eſt, dicatum, quòd Apollo reſponderit ſerpentem illum Cychreū heroëm fuiſſe, qui auxilium allaturus adueniſſet.

EPAMINONDAS.

EPaminondas autem Imp. ille clariſsimus, qui ad Mantineā tam fortiter oc- cubuit, draconis geſtamine inſignis fuit. Eo verò loco vbi præliū cōmiſſum eſt, columnam erexit antiquitas cum clypeo draconem in eius memoriā ſculptū

oſtentante. Quod Pauſanias ideo factum arbitratur, quòd is ex Spartiatarũ co- D
gnatione, quę Thebis erat antiquiſsima, progenitus diceretur, quorum id gẽti-
le eſſet inſigne, quippe quòd à ſeminio anguineorum dentium, quos Cadmus
ſeuerit, oriundi eſſent: Spartanosq́ ipſos in Laconia inde originẽ duxiſſe non-
nulli credidere, quos olim ὀφιογενεῖς nũcupatos alia de cauſa hiſtorici tradiderũt:
cùm enim annonæ caritate laborarent, compulſi ſunt ſerpentes, quorum vis ma
gna in Laconia multiplicauerat, in humani cibi vſum conuertere. Sed quoniam
de clypeis & geſtaminibus militum atq; cohortium multa dicturi ſumus, quia
id præcipuè contendebas, vt aduerſus eruditorum quorundam ſententiam ve-
terum exempla tibi ſuggererentur, quò non eſſe nouum inſtitutum familias va-
rijs geſtaminibus tum colorum, tum diſſectionum, atq; etiam inſculptarum in
illis animantium, figurarũ, plantarũ, inſtrumentiue alicuius adiectione diſcer-
ni, comprobare poſſes, priuſquã ad horum explicationem aggrediar, alia quæ-
dam ad principatum & nominis claritatem per anguem commonſtrata dicere
neceſſarium eſt. Sed prius aliqua de oſtentis.

AMPLITVDO NOMINIS. E

IN oſtentis enim ſummam nominis amplitudinem portendere anguis fertur,
non ijs tantùm quæ ad imperiũ aut alium quemcunq; principatum attinent,
ſed ad ea quoq; quæ vel ingenio vel arte celebritatem ſibi aliquã comparauere:
ut in hiſtrione Roſcio, artis ſuæ gloriam præmonſtrauit: cùm enim puerum an-
guis dormientem noctu complicaſſet, pater ad aruſpices detulit, reſponderunt,
nihil illo puero clarius, nihil nobilius fore.

DOMINIVM.

AVreliano verò, quamuis modicis parentibus ortus eſſet, ſummum tamen
imperium anguis portendiſſe fertur, cùm eius pueri peluim plerunq; cin-
xiſſet, neq; vnquam occîdi potuiſſet: poſtremò matrem eius, quæ templi Solis
ſacerdos erat, & aruſpicinæ non ignara cùm hoc vidiſſet, ſerpentem quaſi fami-
liarem occidere noluiſſe. Pari præſagio Seuero imperium præmonſtratum
eſt, cui dormienti, vt Spartianus ait, in ſtabulo, ſerpens caput cinxit, & ſine no-
xa, expergefactis ac acclamantibus familiaribus, abijt. Quin & Maximini
iunioris, quem pater ſecum Imperatorem appellauit, caput dromientis ſerpens
circundedit, futuræ dignitatis argumento. Quid autem ſomnia? nonne F
ipſa quoque vel in conceptu vel in partu quotiens draconem obtuliſſent, eiuſ-
dem amplitudinis prænuncia fuerũt? Mamæa Alexandri Seueri mater, pridie
quàm puerum eum pareret, ſomniauit ſe draeunculum enixam edidiſſe. Nam
& Alexandro Macedoni draco dominij claritatem pręſagiuit, qui matri Olym-
pię cõgreſſus in ſomnis. Hoc idem de Pomponia Africani Scipionis matre tra-
ditum eſt, & ipſi draco circunfuſus nihil attulit nocumenti. Dedit & Auguſto
Imperij pręſagium oſtento ſimili. Nam cùm Actia mater eius ad ſolenne Apol-
linis ſacrum media nocte veniſſet, poſitaq́ in templo lectica, dum cæteræ quoq;
matronæ dormirent, obdormiſſet, viſus eſt draco repentè ad eam irrepere, pau-
loq́ pòſt digreſſus: illa verò expergefacta quaſi à concubitu mariti ſe purifica-
uit, & ſtatim in corpore eius extitit macula veluti picti draconis, quæ nunquam
eximi potuit, adeò vt publicis inde balneis perpetuò abſtinuerit. Sed enim
facilè fuit oſtenta quæ principibus viris aut nobilitate aut opibus claris accidiſ-
ſent, ad futuram eorum amplitudinem accõmodare, quid de ſeruis dicemus in-
fima fortuna genitis? Spartacus venalis cùm Romã delatus eſſet, deprehenſus
eſt

A eſt dum quieſceret, habere ſub capite draconē in ſpirā complicatū: quem Thracia itidem mulier conſpicata vaticinandi peritiſsima, ſignum eſſe dixit magnæ cuiuſdam & formidabilis potentiæ, quæ tamen infauſtum eſſet exitum habitura. Idem ſerpens vbi defectus caſu aliquo fuerit, imperij adeſſe finem identidem oſtēdit. Nam Tiberius Cæſar ſerpentē draconem in delicijs habere ſolitus, eiq; manu ſua cibū miniſtrare: quem cùm is corroſum à formicis reperiſſet, monitus eſt cauendam ſibi eſſe vim multitudinis: formicas enim populi ſignificatum habere, nō fabula tantùm Pelei Theſſaliæ Regis, verùm & portenta & prodigioſa ſomnia declarant. Nam & Nero paulò antè quàm extingueretur, viſus eſt ſibi per ſomnium pennatarū formicarū multitudine oppleri. Sedenim de formica loco ſuo plura. Quod ad ſerpētem pertinet, idem Nero qui ſerpentis ſpolium à matre pro amuleto cōmendatum, brachio alligatum aliquandiu geſtauerat, inde memoriæ maternæ tædio abiecerat, tunc id perquiſiuit incaſſum, cùm omnia contra ſe fremere comperiſſet, maternæ erga ſe pietatis ſerò memor.

ASIA.

B ANtea verò quàm militaria ſigna promoueam, ſcrupulus ille mihi videtur eximendus, quòd nonnulli per ſerpentes tris, Aſiam prouinciam ſignificari putant, non ſecus ac ibes Ægyptum, elephanti Africam, cuniculus Hiſpaniā, equus Italiam, quæ ſigillatim ſuo quæq; Commentario declarata ſunt. Id ea de cauſa ſuſpicari videntur, quòd numi pleriq; argentei conſpiciuntur, quorum inſcriptio eſt, CÆSAR IMP. VII. ab altero latere angues tris, quorum duo pectoribus hinc inde ſinuoſe ſurrectis attolluntur, tertius iacēs capite caudam vnius, cauda verò caudam itidem alterius implicat. Hos inter Victoria ſurrigitur calathiſco inſiſtens, quippe ad ipſius terræ Aſiaticæ feraciſsimam vbertatem ſignificandam. Inſcriptio verò eſt, ASIA RECEPTA. Sedenim ego angues eos tris indicare crediderim, Imperium Romanū tris iam orbis partes occupaſſe: Europā enim diu poſſederant, Africam paulò antè ſubiugarant, nunc Aſia recepta, & ad reliquas applicata, tertiā quoq; partē adepti videbātur.

PRÆFECTVS MILITVM.

QVod verò pertinet ad inſignia militum, numus eſt Cæſaris Dict. III. in *Cæſaris numus.*
quo Victoriæ caput eſt, alatum quippe, & capillis in nodum collectis, ab al-
C tera cuius facie Roma gradiens, ſtola ad pedes demiſſa, capite, vti mos, galeato, ancile ſiniſtra geſtans, læua trophæum, quod humero inhæret, ſuſtentans: à latere verò ſerpēs Draco prorepit capite ſurrecto, magnis voluminibus terga trahens, cuius inſcriptio eſt, C. CLO. VI. PRÆF. M. Caius Clodius VI. præfectus militum. In ſacris literis legas, draconum capita in aquis à Deo cōtrita, quod Pſalmo quarto ſupra LXX habetur: quod milites, centuriones & duces eos ſignificat, qui fuerant à Pharaone immiſsi, vt Iſraëliticum populum perſequerentur: ij aquarum mox inundatione ſuffocati ſunt, atq; ita cōtriti. quodq; mox ſequitur phraſi longè inſigniori, Tu cōfregiſti caput Draconis, Pharaonē ipſum intelligit. Qui myſticum ſequuntur ſenſum, hæc ad Chriſtum referunt, qui dæmonis vim omnem ſuſtulerit.

COHORTES.

QVin & cohortiū erant inſignia, perq; ſingulas earum, vt Flauius Vegetius ſcribit, ferebātur ad præliū à Draconarijs, quo nomine κατ᾽ ἐξοχὴν ſigniferos omnes appellitabant. Quo verò pacto geſtarentur, videre eſt apud Ammianū Marcellinū, vbi pompam deſcribit quam Conſtantius Imp. vrbem ingrediens

duxit: erant enim, vt is inquit, & dracones haſtarum aureis gemmatiſq; ſummitatibus illigati, hiatu vaſto perflabiles, & ideo velut ira perciti ſibilantes, caudarumq; volumina relinquentes in ventum. De ijs Claudianus: D

Manſueſcunt varij vento ceſſante dracones.

Erat verò ſignum draconis purpureum, vt idem Ammianus atteſtatur. Atqui nõ in ſignis tantùm ſerpentes militibus vſui fuêre, ſed viui etiam pugnatorib. ſociis auxiliũ non contemptibile præſtitêre. Legimus enim Annibalem monſtraſſe Antiocho nauali prælio pugnaturo, vt in hoſtiũ claſſem vaſcula iacularentur viperis plena, quarum metu perterriti hoſtes à dimicatione & nauticis miniſterijs impedirentur. Idem cùm Pruſias iam cedente claſſe ſua feciſſet, victor euaſit. Antiquæ vero illius militię veſtigia quædam habentur apud vos Maffæos Romæ in Canone quodã circa Theodoſij tẽpora & aliquanto etiã prius cõfecto, in quo militũ omnes ordines recẽſentur, geſtaminaq; ipſa ſuis etiã coloribus picta cõſpiciuntur, quæ quiſq; manipulus turmaq;, ex quadrupedib. vel alitibus, vel ex colorũ varietate ſigna ſibi deſumpſiſſent: ex quib. quę facerent ad anguẽ, quoniam id operis ordo ſibi depoſcere videbatur, ſubijcere nõ importunũ iudicaui. E

SENIORES MENAPES.

EX his enim ſeniores Menapes dicti, anguem luteum pro inſigni habebãt in parma viridi, cuius marginem rubor limbus ambibat. Vmbilicus argẽteus erat, circa quem luteus circunducebatur circulus. Hic autem ſerpens terga inferne habebat, caput & caudam ſurſum verſus inflectebat.

CORTONACENSES.

QVi verò coloris albi draconem præferebant in rubra parma, cuius vmbilicus erat argenteus, in margine verò circuli duo, quorum interior praſinus, albus exterior, ij Cortonacenſes appellabantur, & cum ſuperioribus vtriq; ſub Magiſtro peditum ſtipendia faciebant.

THAIPSALI.

NAm qui ſub equitum Magiſtro militabant Thaipſali, niſi codex in damno eſt, & Theſſali fortè caſtior lectio ſit, nuncupati, cæruleũ geſtabant anguẽ, terga læuam verſus porrigentem, in dexteram verò caput & caudam incuruantem: qui geſtus in Cortonacenſibus diuerſus erat. Horum verò parma alba, vmbilicus identidem argenteus, circum quem ruber ducebatur circulus. Inter caput & caudam colubri, violaceus erat orbiculus. F

PRÆFECTI FABRICÆ.

INter geſtamina verò Fabricæ præfectorum, quæ ſex numero erant, dimidiatus ſerpens luteus in horum vno conſpiciebatur, parma cærulea, aureus vmbilicus, margo ruber, intra quem à læua parte onyx paruus cum Æthiopis ſigillo. Sequebantur ij virum illuſtrem, Magiſtrum officiorum appellatum.

SAGVNNENSES.

SEd angues duo in huiuſmodi militum geſtaminibus colore rubro, ſiue, vti ex Ammiano diximus, purpureo, ad ſimilitudinem X Græcæ literæ in tranſuerſum ſiti, in cærulea parma, cuius marginem ruber limbus circundaret, eorum erat inſigne qui ſub Magiſtro peditum merentes, Sagunnenſes appellabantur.

BIANENSES.

HVmanicipitis autem ſerpentis effigies in cærulea parma ipſe quoq; vnicolor, ſpiris duabus circa vmbilicum aureum datis, capite eo humano ſuperarrecto. & in auerſum reſpiciente, cauda aliquantulũ infernè ſummiſſa propen-

den-

A denteq́, geſtabatur à militibus qui ſub Magiſtro militum per Illyricum merebant, Bianenſes nuncupati.

HONORIANI IVNIORES.

Erat inter hos quoq; mutilati ſerpentis inſigne, cuiuſmodi eorum habebatur qui Honoriani iuniores vocabantur. Serpentis id fruſtum luteum, totã ferè parmam circumplexum. Inter caput & ſegmentum quadra erat & ipſa lutea, angulis in os & in cæſurã verſis, in qua teſſella conſpiciebatur purpurei coloris. Intra anguem parma omnis rubra, extra tergũ circulus albus ducebatur, vmbilicus erat argenteus. Erant ij ſub illuſtri viro equitum Magiſtro.

MARCOMANI.

Svb eodem præfecto merebant & Marcomani, qui dimidium ipſi quoq; ſerpentem præferebant coloris identidẽ lutei in alba parma, cuius aureus erat vmbilicus. Inter ſegmentum & caput lutea etiam lunula cernebatur adpicta.

CVRATII IVNIORES.

Contrà verò in nigra parma luteus erat ſerpens eodem circunductus modo, B & ipſe curtus, orbiculo quodam cæruleo inter caput & inciſionem collocato: vmbilicus ad angulos rectos decuſſatus, partes duas aduerſis angulis oppoſitas albas, duas cæruleas habebat. Geſtabant hoc Curatij iuniores ſub eodem Magiſtro equitum militantes.

MAVRIALITES.

At dimidij duo ſeq́; inuicem inſpectantes albi coloris in parma viridi, quã margo ruber ambibat, eorũ erat geſtamen qui ſub eodem Magiſtro equitum Maurialites appellabantur. Huius quoq; parmę vmbilicus decuſſatus erat tranſuerſis lineis, cuius duæ oppoſitæ partes albæ, aduerſæ cæruleæ.

FABRICÆ.

Præter ſex illa inſignia, quorum ſuperius mentionem fecimus, præfectus Fabricæ ſeptem alios ordines ducebat totidem geſtaminibus inſignes, in quorum vno ſerpens luteus dimidia ſui parte conſpicuus, capite trunciq́; parte cæſa in læuam verſis: parma cærulea. Inter ſerpentis caput atq; ſegmentum orbiculus erat luteus: vmbilicus quoq; in obliquũ decuſſatus, partim aureus, partim argenteus erat.

C DEFENSORES.

Dvos verò angues in caducei ſpeciem implicatos, capitibus ad oſculũ coeũntibus, in parma cęrulea, quam ruber ambitus latè circuibat iuxta marginem, illi geſtare ſoliti ſunt qui Defenſores vocabantur. Horũ præfectus erat illuſtris vir militum Præſentialis nuncupatus.

SEXTA PARTHICA.

Integer etiã caduceus, hoc eſt, totis expreſsis anguibus, ijsq́; vnà cũ baculo luteis, in parma cærulea, cuius marginẽ purpureus circulus ambibat, inſigne erat legionis eius quæ Sexta Parthica vocabatur. Militabat ſub Magiſtro militum per Orientem.

ANGLEVARII.

Svb militum autem Præſentiali Angleuarij erant, quorum inſigne fuit caduceus ruber, in baculi cuius ſummitate pila erat, vnde angues prorumpebant, & ad oſculum iuxta parmę medium adflectebantur. Parma erat ſapphirei coloris, at dilutioris, quam purpureus ambitus circuibat.

CORNVTI. D

AT ſub Magiſtro militũ præſentiali (alia hæc erat præfectura) Cornuti merebant, quorum geſtamen erat parma tota lutea, ſed nigro circulo aliquãtulum interius circũducto, in medio cuius angues rubri duo non è baculo, ſed velut è cippo quodam identidem rubro emiſsi ad oſculũ incuruabantur. In cippi medio ancile paruum erat colore perpictum luteo, duabus in medio nigris lineis à dextera ad læuam in parallelum diſſecantibus, in ſuperiore cuius parte T. centurionis ſignum notatum erat: de quo alibi diximus.

FALCONARII.

IN eadem Magiſtri militum Præſentialis militia geſtamen erat in parma tota purpurea angues duo cærulei, colore tamẽ diluriore, binę vtriq; aures acutæ, longeq; ſurrectæ. Hi nõ baculo, ſed lato cuidã pedamẽto cõmittebantur (liceat ita columellã appellare, quæ ſuſtinebat angues) vnde mox in ſuperiorẽ caducei partem curuabantur. fulcrum illud lato ſatis ſpatio binas hinc inde plicas acutis angulis porrigebat. mediũ huius ſpatij vmbilicus aureus occupabat, qui id prę-ferebant, milites Falconarij nuncupabantur. B

VINDICES.

IIs proximi erant & ordine & præfectura vocati Vindices, qui cæruleas Mori inſtar colubras in caducei morẽ flexas pro inſigni habebant in parma tota lutea, vbi angues pedamẽto cõmittebãt applicati coalitiq;. aureus erat vmbilicus.

SAGITTARII NERVI.

DVcebat & Magiſter peditũ ordines aliquot caduceis inſignes, ex quibus præcipuè erant ſagittarij Nerui, qui dimidio vtebantur caduceo, quorũ ſcilicet parma coloris erat praſini, rubro circunducto limbo. Parmę medium occupabat orbis luteus, in quo angues purpureę rubro coalitæ fulcimento, ad oſculum in circuli ſe formam incuruabant.

BATAVI.

HOrum ſocij erant qui cæruleos geſtabant angues in caducei morẽ flexos, in parma tota rubra: anguium verò pedamentũ album erat veluti ſquamis acutis quatuor altera ſuper alteram ſcandentibus, quarum apices infernè ſummittebantur. Bataui autem erat eorum nomen.

MARCOMANI IVNIORES. F

IIs additi erant Marcomani iuniores, qui & ipſi caducei formam præferebant: albas quippe angues in clypeo rubro, cuius margo albo circumplectebatur circulo, qui fundamentum ad angues vſq; coloris eiuſdem proferebat.

MARCOMANI SENIORES.

NEq; quidem hinc aberãt ſeniores Marcomani, qui hunc eundẽ ſecuti præfectũ, praſinas habebãt caducei colubras in alba parma, quã luteus ambibat circulus: rubra verò erat ſedes pro fulcro ſuppoſita, cui applicitæ erãt colubræ.

ATECOTTI IVNIORES.

ORdinibus his adnumerabantur illi quoq;, quorum geſtamen erant angues ex caduceo luteæ, cum rubro pedamẽto in cærulea parma dilutiore, quam margo ruber ambibat: intra ambitum anguium figura cordis erat coloris purpurei. Hi verò Atecotti iuniores appellabantur.

EXCVLTATORES.

VNus etiamnum ordo caduceatus eundem Magiſtrũ peditum ſequebatur, quibus nomen erat exculta toribus. Geſtabant ij caduceũ ex luteis angui-

bus

A bus auritis, quorum terga criſpis acutioribus inhorreſcebant. Alba erat parma, quam margo ruber amplectebatur.

BRACHIATI.

QVi verò ſub Magiſtro equitũ caducei geſtamen vſurpabant, albas præferebant colubras cum pedamento identidem albo in parma praſina, quã ruber ambibat limbus, hiq́ꝫ Brachiati vocabantur. Reliqua verò inſignia, quę innumera penè ſunt, per cõmentaria cæterorũ animalium, vt loco quæq́ꝫ cõgruebãt ſingula diſpoſita ſunt, partim in arma & ſigna reliqua militaria congeſta. Nunc quia res nobis cum angue eſt, & in caduceum incidimus, ſatis habituri ſumus ſi reliqua caducei ſignificata Cõmentario hoc explicuerimus.

DE CADVCEO.

CAducei ſpecies tota prorſus Ægyptiaca eſt, quã Mercurio præcipuè veteres cõſecrarũt, draconibus duobus, mare ſcilicet & fœmina, parte media voluminis ſui inuicẽ in nodum, quem Herculis vocant, obligatis, quorũ primæ partes reflexæ in circulum preſsis oſculis am-
B bitum circuli iungunt, caudę verò ad Caducei capulum reuocantur, ornanturq́ꝫ alis ex eadem capuli parte naſcentibus.

GENESIS.

ARgumentũ huius hieroglyphici cõmenti ad geniturã hominis, quæ geneſis appellat̃, Ægyptij protendunt, deos præſides homini naſcenti quatuor eſſe memorantes, δαίμονα, τύχην, ἔρωτα, ϗ ἀνάγκην. Ac priores duos Solem & Lunam intelligũt, quòd Sol autor ſpiritus, caloris & luminis, humanę vitę genitor et cuſtos eſt, ideoq́ꝫ naſcentis dæmon credit̃. Luna τύχη, quia corporũ præſes eſt, quæ fortuitorũ varietate iactantur. Amor oſculo ſignificat̃, Neceſsitas nodo: pinnæ mentis velocitatẽ indicant, qua pernicius nihil. Inuolucrũ verò draconũ, iter vtriuſq́ꝫ flexuoſum oſtendit. quæ omnia & pleraq́ꝫ alia Macrobius diligenter examinauit, à quo, quæ diffuſius quis exponi quæſierit, petendũ. Occultam ſanè rerum origineẽ per ſerpentis effigiem Valentiniani cõmonſtrabant, poſitioneẽ inteſtinorum noſtrorũ per quæ eſca infertur, in exemplũ adducentes, quæ ſerpentinæ ſpiræ inſtar in vtero deliteſcens, occultatæ in nobis genitricis ſubſtantię ſpecimen habeat.

MINÆ PAXQVE.

C SVnt autores haudquaquã aſpernãdi, qui ſerpentes illos mutuis nexibus implicitos, minas et pacẽ ſimul oſtentare putẽt, cuiuſmodi ſimulacrũ Gephyrei armato exercitui prætuliſſe ferunt̃, cùm Eumolpus Athenienſes profligauit: illi enim Caduceũ prætendentes, & pacẽ quietis, & minas inſultantib. offerre viſi.

TERRA.

INterpretationẽ eam quæ Caduceũ ad geneſeos ſignificatũ trahit, Ægypticã eſſe nõ negarim, ſed alia quadã ratione à Macrobiano cõmento ſeciore. Siquidem Ægyptij, cùm maximè omniũ humanũ genus ex cœno genitũ profiterent̃, colubros terrę filios eſſe nõ ignari, prout etiã in oſtentis aliquot accipiũtur, fingentes colubros ita mutuo complexu ad oſculũ tendere, omnem indicãt humanitatem, ſi ſalua eſſe velit, oportere in eiuſmodi concordiã cõuenire. Caduceatores itaq́ꝫ ſerpentes eo complexu coniunctos præferunt, vt eos qui alijs iniuriam facere moliuntur, humanitatis admoneant. Quòd verò terrę ſignum ſit anguis, pleriſq́ꝫ hiſtoriarũ locis, ſed eo præcipuè reperias, vbi Crœſus aduerſus Cyrum bellum ſuſcepit: eo enim tempore vis colubrorũ ingens in ſuburbanis Sardium locis repentè coorta eſt, quos equi in paſcua dimiſsi paſsim deuorarunt: reſpõ-

derunt diuinationum periti, futurum vt externæ gentes indigenas cōſumerent: D
indigenam enim eſſe colubrum, terræq́ filium: equum verò & aduenam & bel-
licoſum hoſtem, de quo ſuo ſatis dictum Commentario.

CONCORDIA.

VErùm ſi quid in longa huiuſmodi rerū indagine ariolari licet, putarim ego
picturationē hanc in pacis & cōcordię ſignificatū inde ſumptā, quòd ſerpē-
tis effigies pleriſq́ locis pro bello & odio, funeſtaq́ alia quauis clade poni ſolita
eſt: oſculū aūt, & pacis & cōcordię ſignū eſſe, negarit nemo. Quin & ſacræ pieta
tis noſtræ literę pacis oſculū identidem atteſtant. Virga, vt loco ſuo latius oſtē-
ditur, tum diſciplinā, tum eloquentiæ vim indicat. Si quis igit̃ pietate grauis, &
eloquentia potens, altercātes aggreſſus, nullam bello ſalutē eſſe docuerit, dubiū
bellorū omniū euentū dixerit, funeſta pernicioſaq́ demū eſſe bella cōmonſtra-
rit, et quæcūq́ alia ad huiuſmodi rē pro loco, tēpore, perſoniſq́ facietia excogi-
tare et eloqui potuerit, perfacilè is diſcordes animos in concordiā trahet, duosq́
angues, hoc eſt, odia mutua doctrinę ſuę virga in vnū obligabit, quibus ad oſcu
lum coeuntibus, cōuenire animos et ad concordiā cōuerſos eſſe, meridiana luce E
clarius apparebit. Neq́ me fugit, eſſe ouorum genus in magna Galliarū fama,
quod anguineū appellāt Druidę, quòd ex numero ſuorū ouorū faciāt angues,
cōuoluentes ea, & ſaliuis fauciū corporumq́ ſpumis cōglomerantes, vt tandem
fiat ex multis vnū, ſiue angues ea ſint oua ſpiris ita conglobati, artificiq́ cōplexu
adſtricti: ſaliuarūq́ profluentiū humore cōcreto cruſta ſuperinducat̃. Vtcunq́,
id ſanè conſtat, ouū hoc quodcūq́ ſit, ad victorias litium, ac ad cōciliandos ſibi
Regū aditus mirè laudari, perinde ac etiā pinguen anguis in pelle dorcadū (ne
draconū, vt in corruptis Plinij codicibus habetur, dicamus) neruis ceruinis alli-
gatum in lacerto, conferre ad iudiciorū victoriam perhibetur, cuiuſmodi rebus
magica ſuperſtitio mortaliū plurimos eludit. Quòd ſi hoc credibile videat̃, Phi-
loſtrato etiā, præter innumeras quas confinxit fabulas, fides adhibenda eſt, qui
Gygis annulum habuiſſe lapidem ſcribit, qui montanis Indiæ locis criſtatorum
quorundam draconū capitibus inſit. De quo quidem annulo multa Plato libro
de Iuſto, & ab eo Tullius Officijs, quòd is qui eum geſtaret, pala in volam con-
uerſa, à nemine ſpectaretur quandiu pars illa palàm attingeret. F

PAX.

PLeriſq́ ſanè locis videre eſt anguiū huiuſmodi globos in vnā quaſi maſſam
adſtrictos, de iugorū verticibus ad ima peruolui. Et in Æthiopia aiunt tantā
anguium vim conuenire, cōuoluiq́ in gyrū inuicem, vt mōtis ſpeciē procul aſpi
cientibus reddant: cuiuſmodi quidem cōplexus anguiū, & frugifera eorū cōcor
dia, cauſa, vt Plinius inquit, videt̃ eſſe, quare exterę gētes caduceū in pacis argu-
mentum circundatą effigie anguiū fecerint: neq́ enim criſtatos eſſe in caduceo
mos eſt. Ad hæc numiſmata tot caduceis inſignita, pacis inſcriptionē præferūt,
vt in nūmo Cæſ. Veſp. Aug. P. M. TR. P. COS. VIII. ſigillū eſt cum ca-
duceo, et ramo oliuę, inſcriptione adiecta, PAX AVGVST. Vidimus et numū
aureū Bononiæ apud Achillinos, in quo ſimulacrū alatū eſt cum caduceo & ſer
pente quodā à pedibus abeūte, cuius inſcriptio eſt, PACI AVGVSTÆ. Illius
ſanè ſerpentis abitus ablegatū aliò bellū oſtēdit. Aliæ in hoc numo literæ ſunt,
TI. CLAVD. CÆS. AVG. P. M. TR. P. Nam in altero ex ære eiuſdē Ti.
Claudij numo alatū ſigillū eſt, dextera veſtimentū à pectore ad faciē tollēs, læua
caduceū exporrigit, pedibus ſerpentē ſinuoſum calcat, quod bello oppreſſo pa-
cem condonatam omnino ſignificat.

FELI-

A FELICITAS.

CAduceo verò ſi cornu copiæ adijciatur, felicitatis indiciũ eſt, quod in eiuſ-
dem Veſpaſiani & aliorum numis obſeruauimus. Nam & Hadriani nu- *Hadriani*
mus eſt eodẽ ſignificato atq; inſcriptione, quę in Traiani habetur, quippe FE- *Traianiq;*
LICITAS AVGVST. Vidimus etiã in Antonini Pij numo caduceum, & oli- *Impp. numi.* *Antonini*
uæ ramũ fructibus & folijs onuſtũ, cuius eſt inſcripto, FELICITAS AVG. *Pij. Seueri*
In Seueri verò Macrini Auguſti numo, non oliuæ, ſed haſta in læua eſt manu: *Macrini.*
caduceus dextera prætẽditur: inſcriptio, FELICITAS TEMPORVM. S. C.
Haſtam autem intra alia ſignificata humanę etiam ætatis indiciũ eſſe, alibi oſtẽ-
dimus, ac perinde temporis. In Iuliæ Mameæ numo dea læuo cubito columel- *Iuliæ Ma-*
læ aſſurgẽtis capitulo innititũ, dextera caduceũ tenet: inſcriptio, FELICITAS *meæ.*
PVBLICA. S. C. Colũna enim habet neſcio quid in ſignificato quod ad pu-
blicũ pertineat, de qua loco ſuo plura. Ex his dubiò procul cõſtat, quid ſibi velit
caduceus ille, qui ſitus eſt in medio cornuum duorum in numo Druſi; quidq; *Druſi.*
ſolus ille in numo cuius inſcriptio eſt, M. PLETORI CEST. EX S. C.

ELOQVENTIA.

B SEd qui ſerpentem pro aſtu poni docti ſumus ex Ariſtotele dicente, animalia
quędã eſſe aſtuta per ſe, ſicuti ſunt ſerpẽtes: magis verò ex lectione ſacra, quę
prudentiã huic in primis animali tribuit: ea etiam de cauſa angues caduceo com
plicari putamus, quòd oſtendere voluerint, & calliditatem & prudentiã neceſſa
rias eloquentiæ, quæ per virgam ſignificatur, quippe quæ regat dictis animos.
Neq; deſunt qui virgam aureã in Mercurij manibus, à qua Deus ipſe χρυσόῤῥαπις
appellatur, dignitatis & excellentiæ, quæ illum ornant qui & ſcitè & opportunè
norit orationem contexere, ſignum eſſe contendunt.

SAPIENTIA.

VIrga verò Palladi totius ſapientiæ
deę, ab Homero paſsim accõmoda-
tur. Vlyſsis quoq; ſocij vno virgæ capi-
te, falſa quippe perſuaſione ac inſipiẽtia,
in brutorũ ſpecies transformantur: alte-
ro virgæ capite, vera quippe diſciplina
ac rerum peritia, in humanam reſtituun-
tur effigiẽ. Reliqua verò taceo, quę Mo-
C ſes vbiq; virgæ fretus munere ſcribitur
effeciſſe: nam alibi ſuper hoc ſuus erit lo-
cus. Quam verò nunc tractamus, ea eſt
diuina virgula, de qua M. Tullius in cal-
ce primi libri Officiorũ ait: Quòd ſi om-
nia nobis, quæ ad victũ cultumq; perti-
nent, quaſi virgula diuina, vt aiunt, ſup-
peditarẽtur. Atq; hanc dicendi formam apud alios etiam autores inuenies; qui
ex hoc effuſiſsimã eam Dei Opt. Max. munificentiã intelligunt, quæ omnia ſe-
cundat, fortunat, atq; felicitat.

VERA DISCIPLINA.

EVndem hunc ſcipionem noſtri ſic figurant, vt ad omnium ferè templo-
rum facies iuxta limina, coloſſeæ magnitudinis figuram humanã pingant,
quæ Chriſtum puerulum in humeros ſuſtulerit: quod, vt mea fert opinio, nam
hiſtoria omnino apocrypha eſt, ea de cauſa fit, vt ſi Chriſtum geſtare humeris,

hoc eſt, veram ſapientiam enanciſci volumus, dandam eſſe operam impenſiſsimam diſciplinæ admoneamur, robori euius innixi, rapidos quorumcunq; amniũ curſus profunditatemq́;, ac torrentiũ impetus facilè ſuperemus. Et quod D
Iacob ait, In virga noſtra Iordanem pertrãſeamus: ſanè Iordanis vel quoduis aliud flumẽ, fluxos animi motus, & voluptariæ mollitudinis affectus indicat: virga, diſciplinã, ſine qua non eſſe progrediendũ Grȩco monemur adagio, qua qui firmiter innituntur, nullis perturbationũ occurſibus deturbantur, nullis vndarum quantumlibet inturgentiũ fluctibus immerguntur: pedibus verò per ima vel ipſius pelagi dermerſis vix crure genúue tenus alluimur: capita autẽ, vt ait ille, condimus intra ſidera, Deumq́; ipſum ſuſtinere humeris videmur, ac veri demum euadimus χριστοφόροι, in quos vbi ſagittæ fuerint immiſſæ, eædem in iaculatores ſuos ſponte retorquentur, vt in vulgata habetur hiſtoria. Quid enim in vniuerſa literarum peritia facilius, quàm eorũ calumnias repellere, ac ſuiſmet, vnumquenq; iaculis cõficere, qui ſanctiſsima noſtræ pietatis inſtituta vel ineeſſere vel cõuellere aggrediatur, quæ certo Dei ſit præſidio firmata, ac magni veriq́; numinis munimento quamualidiſsimo roborata? B

PIERIVS VALERIANVS AD MAGNIFICVM MARIVM MAFFÆVM ROM. PATRITIVM, DE IIS QVÆ PER ÆSCVLAPIVM, GORGONAS, HYDRAS, ET ID GENVS ALIA SIGNIFICANTVR, EX SACRIS Aegyptiorum literis.

TIBI verò, elegantiſsime Mari, tertium de ſerpentium ſignificationibus cõmentarium dedicandum iudicaui, vt vniuerſa hæc materia quæ à vobis honorantiſsimus fratribus magna ſui parte profecta eſt, ad vos identidem rediret, laudaſtiq́; ea quæ ad Reuerendiſs. Cardinalem, quæq; ad Achillem fratres tuos miſeram, ſignificaſtiq́; libellos illos pro humanitate tua libenter à te lectos, in illis tamen deſideraſſe quædam alia, vt opus abſolutum vndecunq; videretur, præter Aeſculapiũ, fabuloſa ſcilicet illa, Gorgonas, Hydras, & id genus alia: tum quædam venenatorum genera, Dipſadem, Scorpium, Salamandram, quòd in illis quoq; ineſſe debere hieroglyphica augurarís: proinde curaſti vt hæc mihi nomine tuo per Florum noſtrũ ſignificarentur, ne contentus ijs eſſe vellem, quæ duobus illis Comentarijs collegiſſem. Reſpondi, dilectiſsime Mari, agere me gratias incomparabili humanitati tuæ, quòd ita me admonueris: mearumq́; nugarũ qualeſcunq; eſſent curam ſuſcipere dignareris: ſed quòd in prioribus illis non omnia ſim complexus, minimè per negligentiã eſſe factum ſcias: imò quia veritus ſum vos fratres viros tam præſtantes, magnis & innumeris Chriſtianæ Reipub. negocijs oppreſſos, dictione mea tam leui diutius occupare, ſummumq́; fuiſſe breuitatis ſtudium, ne in publica peccarem cõmoda, ſi tempora eorum longo morari ſermone voluiſſem. Quoniã verò ita te cupere declaraſti, vt illa ad argumentum hoc adderentur, dedi operam vt ea quoq; colligerem: quæ cùm longè plura eſſent quàm pro corollario ſubijci poſſent, eadem impeditus verecundia, ne nimia nugarum congerie importunus fierem, longè tolerabilius eſſe iudicaui, ſi reſiduæ hæc in vnũ, idq́; iuſtum adſtruerem cõmentarium, ac veluti ſerpens linguis micat ore triſulcis, tribus itidem libellis loqueretur. Nam ſi alituum pleraq;, quadrupedum multa, humani tantũ corporis aliquot, multa de plantis, de piſcibus & alijs rebus non admodum pauca, cur nõ & tria de tanta ſerpentium varietate conſcribi poſſent? Sed enim hoc tertium nulli conuenientius dedicari debuit quàm tibi, qui autor impulſorq́; fueris vt ea cõquirerentur, egoq́; importuni notam perbelle declinauero, cùm tu ipſe crabrones in te ſponte tua concitaris. F

Vale.

AESCV-

A AESCVLAPIVS.

ANGVIS ſignificatum apud Romanos, perinde ac apud Græcos & Ægyptios, ſanctum ſemper fuit, per quem nimirum ipſum ſalubritatis deum Æſculapium intelligebant, quod numiſmata, quod marmora, quod Græcæ Latinæq; omnes hiſtoriæ teſtantur, plurimæq; paſsim ſtatuæ, per quarũ crura & genua ſerpens flexuoſis voluminibus implicatur, locorũ vbiq; Romę, ac in toto terrarũ orbe conſpiciuntur. Ineſſe quidem angui remedia multa, experimento compertum eſt, neq; vllum eſſe aiunt apud Medicos volumen, quod anguium in ægritudinibus beneficia non latiſsimè demonſtret: vt minus miremur ſerpentis effigiem ex ære in contum ſurrectam à Moſe, in quam populus oculos intendens, ab incõmodis, quæ ſe in itinere tam longo oggerere potuiſſent, diuino aſpirãte præſidio liberarentur: de quo loco ſuo plura diximus. Quinetiam, vt ad remedia reuertamur, inuentũ eſt ab Antonio Muſa Auguſti medico, in vlceribus inſanabilibus viperas edendas dare, miraq; ita celeritate
B perſanare. Et quamuis pernicioſa multa ſint ex anguibus exempla, non ita tamen alienum à ratione eſt eorum genus, ſi modò quę bruta honeſtè atq; prudẽter facere videntur, ratione ea fieri concedamus, vt nõ aliquando magna & amicitiæ & fidei documenta præſtiterint, & eam iuſtitię partem exercuerint, quę in homine rarò admodum inuenta perhibetur.

HOSPITALITATIS IVRA.

SCribit Plutarchus, aſpidem ab Ægyptiaco viro quodam patrię religionis ſuperſtitione tam familiariter alitã, vt ad menſam aſsiduè ventitaret: quæ cùm catulos enixa eſſet, quorũ vnus hoſpitis filiũ enecauit, regreſſa parens, intellecto facinore, filiũ & ipſa ſuum morte multauit, ac voluntariũ exiliũ ſibi in perpetuũ delegit. Apud Philoſtratũ legere eſt, Aiaci Locrenſi draconẽ manſuetũ in delicijs fuiſſe, cui cibum de menſa cõmuni miniſtrabat, quemq; perinde ac canẽ ſecũ comitem adducebat: addit, eum quinq; cubitorũ magnitudinem expleſſe. Neq; illud prætermittendũ, quantum ad ſalutis ſignificatũ pertinet, publicatum eſſe, Neronẽ à percuſſoribus, quos in eum Meſſallina immiſerat, ſerpentis ope ſeruatum, cùm è puluino, vbi ipſe quieſcebat, ſe proferens, eos abſterruiſſet, ſiue ea fa-
C bula fuerit, ſiue ſerpẽtis exuuię, quas ex voluntate matris dextero brachio adalligatas aliquandiu geſtauit, ac tædio tandem maternę memorię abiecit, rurſusq; vti alio Cõmentario diximus, extremis ſuis rebus fruſtra requiſiuit, quippe qui ſperaret aduerſus infortunia, quæ vndiq; iam pertimeſcebat, amuletum id ſibi profuturum.

SERVATOR.

QVinetiã ferunt Heleos aduerſus Arcadas dimicaturos, ſerpentis ope victoriam conſecutos, oblato ſibi puero, dum in aciem deſcenderent, quẽ nudũ ante omnes ordines ſtatuerũt, Arcadibusq; irruentibus puer is in draconẽ mutari viſus, cuius horrenda ſpecie perturbati Arcades, diſruptis ordinibus fugã turpiter arripuêre: in cuius rei monumentũ Helei ſacello ibi erecto vbi cõdi ſerpens viſus fuerat, Soſipolin inde Deum religioſiſsimè coluerunt.

SALVS.

MEritò verò ſalutis ſignificatũ ſerpens ſibi vindicaſſe videtur, à quo, vt initio dicebamus, multa in humanum genus remedia procedunt. Apud Lactantium legas ictui viperino præſens admodum eſſe remediũ viperam ipſam exuſtã & in cinerem redactam. Citat hanc artis medicę peritiam Adamantius,

vbi homilia XVII ſuper Numeros, ſacrificiorum dæmonicorum virus per ſa- D
crificia, quę olim Deo offerebantur, depelli dicit, veluti ſerpentium venena me-
dicamentis nihilomnius ex ſerpentibus confectis depelluntur, vt perhibent. A-
pud Cebetem obſerues, viperæ dēte ſemel tactum quempiā, nulla deinceps ve-
nena formidare. Tradunt alij, qui viperæ iecur condîtum ſemel hauſerit, nul-
lius inde ſerpentis ictum pertimeſcere debere. Quid verò illud quod à Dioſco-
ride traditum eſt, homines qui viperis condîtis in cibum vti conſuerint, longio
ra vitæ ſpatia producere, & ad ſummā ſenectutem incolumes peruenire? Iſigo-
nus Cirnos memorat Indorum genus, qui centenis quadragenis annis viuant,
quia viperinis carnibus alantur: ad hæc, neque capiti neque veſtibus eorum, noxia
corpori ineſſe animalia. eamque cauſam videtur Tertullianus afferre, cur tanta ſit
ceruo viuacitas, quippe quòd ipſe ætatis ſuę arbiter ſerpente paſtus, veneno au
geſcit in iuuentutem: vel, veneno languido exit in iuuentutem, vt vulgata ha-
bent exemplaria. Et Nazianzenus, vbi Baſilij rudimenta cōmendans, philoſo-
phiam & politiores alias literas à Chriſtiano homine minimè contemnēdas eſ-
ſe diſſerit, viperam in exemplum adducit, ex carne cuius ſingulare remediū gra- E
uioribus morbis excogitatū eſt: id ad hanc vſque diem à maximè fera perniciosaque
beſtia κατ' ἐξοχὴν Theriacum vocamus. Sunt qui tradant viperas in Arabia, vbi
balſamū colligitur, innoxias ictu, quòd venenū balſami leniatur ſucco, quo illæ
dicuntur ali. Addam & illud, tametſi ἐν παρέργον, quod apud Theophraſtū legas,
viperarū morſibus tibicinem qui moduletur adhibitū, efficacitatem habere me

Numiſmata plurima cū ſerpentibus quare cuſa.

dicinæ. Quæ quidem cōmemorare libuit, vt nō immeritò numiſmata tot cuſa
exiſtimemus, quę ſerpentem habent cum inſcriptione ſalutis: veluti ille eſt in ſpi
ram collectus cuius inſcriptio, SALVS ANTONINI AVG. In alio eiuſdē
numo ſerpens eſt tractu ſinuoſo, tortilique obrepens virgę, quam ſignum ibidem
adiectū dextera humi applicat. Atque in alio Dea ipſa læua virgam gerit, dextera
poculū angui porrigit: inſcriptio, SALVS AVG. COS. III. In alijs ipſe ſel-
la ſedens paterā porrigit angui ſuo de loculo exeunti, caputque pateræ admouen-
ti: inſcriptio, SALVS AVG. In numo verò M. Aurelij Seueri Alex. ſedenti ſi-
mulacro pateramque porrigenti aſſurgit anguis, cum inſcriptione, SALVS PV-
BLICA. Sed ne ſingula cōmemorem, quæ quidem ſunt innumera, Cōmodi,
Criſpinæ, & aliorū, per angues denique omnes ſalutem intellexere. Quòd autem F
ferunt Æſculapium ſub anguis ſpecie Romani legati nauem ſpontè ingreſſum,
cùm ipſi Epidaurū aduerſus peſtilentiam opem imploraturi adnauigaſſent, ſcri
bunt Græci tale aliquid ſibi etiam obtigiſſe, cùm ipſe idem Deus draconis effi-
gie à Nicagora Echetimi vxore ad Sicyonios mulorum bigis inuectus eſt. Neque
deſunt qui ſuper Æſculapio cōminiſcantur hiſtoriam: educatum quippe draco-
nem ab eo, in Pelei montis loco, qui Pelethronius à florū vbertate nuncupatur:
Throna enim flores vocant lingua Theſſala. Addūt anguem eum fuiſſe nigrū,
vtero ſubuiridi, figura pulchra, triplici dentium ordine, fronte & ſupercilio ad-
modum pingui, cui præ pinguedine toruli veluti quidam ſub mentum redu-
cti, barbæ ſpeciem reddebant, quæ lurido ſellis colore intincta videretur. Ictus
eius innocuus, illi quem ſorices infigunt perquàm ſimilis, etiam cùm vehemen-
ter lædere conabatur. Genus hoc ſerpentum aſsiduè cum aquila bellum gere-
re aiunt, ſæpeque in eius nidum prorepere, ouaque depaſci, ac illi ſemper inſidias
ſtruere, cùm præſertim ad prædam abuolarit, quaſi Iouem vlciſci velit, qui do-
minum ſuum fulmine ſuſtuliſſet. Horū autem conflictum operæpreciū eſt apud

A Nicandrũ legere. Sed vt apud Pauſaniã eſt, dracones qui Æſculapio adpingebantur, colore erant ſubflauo, quales in Epidauria tellure tantũ inueniri tradit. Cùm verò Æſculapius Apollinis, hoc eſt, ſalubritatis filius fingatur, ideo nõnulli dixere, ſerpentis eum inſignia geſtare, quòd homines cùm in ægritudinibus, vt Homerus inquit, neq; non Heſiodus, citò ſeneſcãt, ſalubritate adueniente iterũ iuueneſcere videantur. Spectatur hoc idem in ſole, dum ab hyemali ſenecta ad vernam ſeſe proripit iuuentutem.

PRVDENTIA.

QVòd ſi medicinæ rationem habeamus, ſerpens hic prudentiã indicare videbitur: nam & Aſſertoris noſtri dictum eſt, nos eſſe debere prudentes, admonentis, ſicuti ſunt ſerpentes. Ideo ex Valentinianis quidam ſophiam illam ſuam ſerpentem factam dicunt, quapropter & contrariam extitiſſe factori Adæ, & rerum cognitionem hominibus infudiſſe, eaq; de cauſa ſerpentem omniũ ſapientiorem habitum: de quo latius apud Irenæum. Nam cùm prudentia non præſentia tantùm examinet, verùm & lapſa & futura meditetur, & tanquam è ſpecula

B proſpectet, medicum exſcribere videtur, quem oportet, inquit Hippocrates, pẽſitare diligenter,

Ὅττ᾽ ἐστι τά τ᾽ ἐόντα, τά τ᾽ ἐσσόμενα, πρό θ᾽ ἐόντα.

Quæ ſunt, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur.

quod quidem hieroglyphicè per tricipitium in Apollinis etiam ſimulacro factũ inuenies, cuius pedibus ingentis vaſtitatis ſerpens triceps ſubijciebatur. Capita ea, canis vnum, lupi alterum, tertium leonis: de quo alibi diſſeruimus, & prudentiæ ſignum id eſſe demonſtrauimus. fol. 229. A.

PERNICIES.

VIſebatur autem in Delphis apud oraculũ ſerpens, qui ſingulari certamine videretur Apollinem prouocare. obſeruatum à Plutarcho. pernicies enim ſaluti ſemper aduerſatur. Inter agalmata Pontificia, quæ Romæ in Pulchræ ſpeculæ receſſu, ob veterum quippe artificum admiratione, viſuntur, Iulius II. admirandæ illud vetuſtæ artis & ingenij ſignum reſtituit, Apollinem ἑκατηβελέτην, vbi vipera ſerpit ab imò laurini trunci, cui dextero innititur femore. Non temerè illa facta, ſed tum hæc quæ modò retulimus, tum Pythonis, hoc eſt, ægritudi-

C narij veneni cædem indicat, quem Apollo, vt Ouidius,

Mille quidem fodit telis & pluribus hydrum.

Statuæ verò huius facies oſq; ipſum Octauiani Auguſti videtur eſſe, eiuſq; iunioris lineamenta quæ ſpectantur in numis, repræſentat. Sunt autem Pythones & dæmonum genus, cui, vt ſcribit Adamantius, dracones alijq; ſerpentes miniſtrare perhibentur. Sed de ijs alio commentario plura diſſeruimus.

GIGANTES.

DIodorus quoq; per ſerpentem voluminibus implicatum, malum interpretatur, præcipueq; Gigantum genus qui terrarum orbem olim oppreſſere. Et Cõmodus Imperator, vti legere eſt apud Lampridiũ, homines obtortis pedibus, vtpote draconteis, Gigantas appellare ſolitus, eoſq; ſagittis ex libidine cõfigere. Et ſtatuas giganteas penè omnes obtortis cruribus videas, vt anguipedes illos Terræ filios oſtentent: nam & Naſo anguineos habuiſſe pedes ait Gigantes, qui centum quiſq; brachijs cœlum capere conati ſunt, eo verſu:

Cum centum quiſq; parabat

Inijcere anguipedum captiuo brachia cælo. Et Ætna Maro:

His natura ſua eſt aluo tenus, ima per orbes D
Squammeus intortos ſinuat veſtigia ſerpens.

HORRIFICVM.

QVas verò colubras Eumenidũ crinibus obuolutas aiunt, ab Æſchylo poëta tragico primùm excogitatũ Pauſanias atteſtatur, cùm antea nihil neq; in his, neq; in alio quopiam ex inſernis deis quicquã eſſe horrificũ exiſtimaretur. Manifeſtiſsimũ eſt enim totum hoc terroris argumentũ confictũ, loca tamen ea terribilia eſſe ex Aſſertore noſtro totiens audimus, vbi ſit fletus & ſtridor dentium, & quæ paſsim ſacræ literæ de gehenna ponunt. Vt verò ad anguium terrificum hieroglyphicũ reuertamur, nõ temerè Tib. Gracchus timuiſſe videt, cum in ſpatioſa galea, qua in bellis vti conſueuerat, angues offendit oua peperiſſe, fœtuſq; iam formatos, paulò antequã multitudine Quiritũ oppreſſus interficeret.

VASTITAS.

IAm draconem, quem mali ſignificatum habere dicũt, Crocodili nõnulli ſpeciem eſſe putant, fortaſſe quia vaſtiore pingeretur corpore: nam alicubi mirificè creſcũt. Maximus enim Tyrius tradit, apud Indos Alexandri tempore draconem fuiſſe quinq; iugerum magnitudinẽ, cui boues & oues in cibum Indi miniſtrarent. Alij omne ſerpentum genus indifferenter accipiunt, cuiuſmodi monſtrum Annibal à tergo ſubſequi proſpexiſſe fertur, belluam quippe vaſtã & immanem circumplicatam ſerpentibus, quæ quacunq; incederet, omnia arbuſta, virgulta & tecta peruerrebat, quod vaſtitatem Italiæ portendere diuinitùs intellexit. Neq; temerè Fauſtina viſa ſibi in ſomnis ſerpentes parere, ſed ex his vnũ ferociorẽ, cùm Antoninũ & Commodũ in vtero geſtaret: quod vita deinde Commodi voluptuoſa ſimul ac pernicioſa, re ipſa comprobauit, non hominẽ, ſed immanem hydrum ad humani generis internicionẽ emiſſum. Argiphontẽ Pauſanias dictum ait Mercurium, quia ὀφιοκτόνος fuerit, ſerpentem quippe ſuſtulerit, quem nonnulli ἀργὸν vocant, vel quaſi ἀργὴς, ἀπὸ τοῦ φονεύειν, quòd cæde abſtineat: pacis enim Deus eſt Mercurius. quãuis Leutychidas Lacedæmonius Ariſtone patre nobilis, neq; ſua obſcurus virtute, portenta hæc atq; alia eludere conſuerit: nam cùm propinquioris portæ claui Draco circumuolutus eſſet, monſtrumq; id eſſe vates denunciaret: Minimè mihi quidem videtur, inquit, ſed ſi clauis draconi circumuoluta eſſet, monſtrum eſſe aſſeuerarem. F

VOLVMEN.

ALibi cur dracones Cereri vectandæ adhiberentur, explicuimus: ſed quoniã nihil prætereundum exiſtimaui, quod in ſignificationum argumentum apud ſcriptores veteres cõperiſſem, addendũ quoq; fuit, ſcripta lucubrationesq; in anguiũ nomen deuenire: ſiquidẽ Zezes Heſiodi interpres, dracones quibus vecta Ceres Proſerpinã quæritabat, ſignificare ait volumina quæ Triptolemus de agricultura conſcripſit, eoq; loco δημήτερα, Terram matrem interpretatur: conſueſſe enim Dores γ in δ vertere, ita quæ γῆ μήτηρ, δημήτηρ mox dicta.

TROPHONIVS.

SImulacra quædam iuxta Ercynam fluuium in ſpecu quodam fuiſſe, memorat Pauſanias, quæ dicata erant cum ſceptris, circa quæ dracones obuoluti complicabantur, quæ nonnulli antiquariũ rerum ignari, Æſculapij & Hygiæ ſimulacra exiſtimabãt, cùm tamẽ & Ercynæ & Trophonij eſſent hieroglyphica, quibus etiam antiquitas dracones conſecrauit, ſiue ob oraculorum prudentiam, ſiue ob rei quæ in promptu erat ſimilitudinẽ, quòd oracula Trophoniana ſubter

raneo

A raneo in ſpecu reddi ſolita, in ſpecu autẽ et ſubterraneis cauernis angues libẽtiſsi mè latitare, ignorat nemo. De Trophonio pleni ſunt doctorũ ętatis noſtrę libri.

BOREAS.

BOream quoq; ventum aiunt hieroglyphicè viperinis caudis, pedum loco, præditũ figurari: qua quidem ſpecie inſignis cum Orithyiæ raptũ in Olympia viſebatur in donario à Cypſelidis dicato.

DE SCORPIO.

INTER ſerpentia Scorpius non habet locum, ſed quia venenoſum eſt animal, hìc minimè prætereundus fuit: ſuper eo tamen partẽ eam tractare prius inſtituimus, quæ cum crocodilo negotium habet.

HOSTIVM CAEDES MVTVA.

HOſtes enim duos pari conditione inter ſe dimicantes, viciſsimq; in damna mutua concurrentes, oſtendere ſi vellent Ægyptij ſacerdotes, Scorpiũ B & Crocodilum pingebant: nã ij genuino quodam inter ſe odio flagrantes, ſimul atq; alter alterum inſpexerit, in mutua funera ſponte rapiuntur, amboq; eadem dimicatione perimuntur. Quia verò & terreſtris & marinus Scorpius inuenitur, de marino hìc dubio procul intelligẽdum. Quòd ſi rem eueſtigiò peractam indicare voluiſſent, crocodilum ſcorpio ſubiectum pingere mos erat: ictus enim ſcorpij quamprimùm interimit crocodilum: ſin diſtractam diutius pugnam, difficulterq; in necem deuentum oſtenderent, ſuperatum à crocodilo ſcorpium faciebant: is enim motu ſegnis longè diutius laborat antequam hoſtem aſſequatur, & interficere poſsit.

DOLI FALLACIAE'QVE.

TErreſtris verò ſcorpius doli atq; fallacię ſignũ habetur in primis: eſtq; apud Sophoclem, Captiuis, prouerbium in hanc ſententiam, ἐν παντὶ γάρ τοι σκορπίος φρουρεῖ λίθῳ, quippe, ſub omni lapide ſcorpiũ inſidiari. Sic & Theriacis Nicander,

σκορπίος ἀπλοΐδης ὀλίγῳ ὑπὸ λᾶϊ λοχήσας.

Scorpius inſidias parua ſub caute tetendit.

C Apuleius acerbitatem morum per ſcorpium notat, vbi illa: Noſti quendam barbarum noſtræ ciuitatis Decurionem, quem Scorpionem præ morũ acritudine vulgus appellat. De inſidijs verò quæ poſt aliquam felicitatẽ ſubſecutę fuerint, Sidonius de fortuna loquens ait: Quæ virum, vt ſcorpius, vltima ſui parte perculſit. Quin & mathematici, vel Ambroſio teſte, percuſſorem, & ad inuadendũ ex inſidijs promptũ eum futurum dicunt, quem Scorpius naſcentẽ exceperit.

INNOCVA PRAVITAS.

IS in aquã merſus ſi figuretur, innocuam ſignificat prauitatem: quandoquidẽ & ipſe & ſerpentes alij qui præualent in ſicco, ſi pręcipitentur in aquam, vt Cyprianus ait, præualere nõ poſſunt, innoxijq; efficiuntur. Diuinæ verò literæ per ſcorpium indicãt & diabolum & eius ſectatores, de quibus Euang. Dedi vobis poteſtatem calcandi ſuper ſerpentes & ſcorpiones. De ſerpente autem, quod ad hanc rem facit, ſatis ſuperq; ſuperius dictum eſt.

LIBIDO.

AD hæc libidinẽ & nequitiã ſcorpius pictus oſtendit, ei'ꝙ ex humani corporis partibus pudenda ſunt dedicata. Ei ſigno Mars dominatur, adulteriorũ ſemper infamia notatus. Et milites omnes mulieroſos ait Ariſtot. Et ſupra fini-

torē prodeunte Scorpio ortos, Mathematici laſciuos eſſe dicunt, quare huc for- D
tè ſpectat illud diui Hieronymi dictum de virgine ad Auitum: Cauendum, ne ar
cuato vulnere ſcorpij vulneretur. Cœleſtem verò Scorpium, ob aculeū, qui eſt
inſtar teli, ſunt qui velint humani generis perditionem ſignificari, cùm Libra Ve
neri dicata, inter Scorpij chelas poſita, matrimonij concordiam oſtendat.

TERRA.

AB eiſdem Mathematicis deſumptum crediderim id Scorpij ſignificatum, vt pro terra nonnunquam figuretur: aiunt ſiquidem illi necem à terreſtribus animalibus ijs obuenturam, quibus Mars in Scorpio certo quodā loco repertus fuerit. Ad hęc numus quidam eſt, in quo quadrigæ ſunt cum Victoria & his literis, Q. EL. IVLI BVRSIO. ab cuius altera facie caput eſt cū laurea & alis, ab occipitio cuius fuſcina eſt & Scorpius, quod victoriam terra mariq́ partam ſignificare videatur.

AFRICA.

VTrum verò doli fallaciæq́ Pœnorum, quæ tot bellis vniuerſo terrarum orbi per tot annos innotuère, an corporum color fuſcus, an quid aliud argu- E
mentum dederit, vt Scorpius Africæ terræ ſymbolum haberetur, diu multi quęſiuère. Id ſanè conſtat, in Hadriani quibuſdam numis Scorpium non aliter Africam ſignificare, quàm cuniculus Hiſpaniam, equus Italiam oſtētet. In quam ſententiam vt adducar, facit ingens atq́ adeò pernicioſa Scorpionum multitudo, quam ea regio gignit, aduerſus quos Strabo ait remedia ab indigenis excogitata, cùm dormitum eunt pedes allio, atq́ etiam lectos ipſos illinere. Animaduertendū verò, ſi Scorpiū pingere contingat, ne quis Nicandri verſu decipiatur, vbi autor ille dicit, à cuſpide nouē cōpagibus ſpondylos cōtineri: Τοιῷ δ' ἤδη κέντρῳ σφόνδυλοι ἐννεάδεσμοι ὑπερτέρου στυγέες. Ἐννεάδεσμοι non eſt ibi ſimpliciter pro nouē nodis poſitū, vt Antigonus & Demetrius arbitrati ſunt, ſed pro multis, ait interpres: ſeptē enim tantū cōpages habere caudā ſcorpij, manifeſtū eſt: ſæpe verò nouem pro multitudinis numero ponitur. Quin etiam Nicander idē ἐννεάκεντρον dixit, de eo qui duos tantùm aculeos haberet: quæ quidem opinio eſt Apollodori. Et de nobis numero ſeptē, vnicuiq́ cernere volenti facilè cōſtabit.

DE SALAMANDRA. F

SAlamandra quoq́ inter malefica venenoſaq́ animalia recenſetur: quare illā quoq́ quanta poterimus dexteritate tractabimus. Eſt hæc crocodilo terreſtri facie perquàm ſimilis, licet nō ſit ſtellione maior, maioris quippe lacertæ magnitudine, quales ego in Bellunenſis agri ſaltibus Caſtalioneo ſeceſſu meo magnis imbribus excitatas aſpexi: & in fontis mei cuiuſdam aquæductu, quem macerie atq́ ceſpitibus ſtruxerā ſeptimo poſt anno cùm eum reficerem, multas inueni ipſum fluentis aquæ marginem accolentes, paruo inter ſe diſtantes interuallo, ea ipſa figura coloribusq́ præditas, qua pingitur ab autoribus.

AB IGNE CIRCVMFVSO NON OFFENSVS.

HOminem vndiq́ ignibus impetitum, ſiue cladibus ijs quæ per ignem ſignificantur, obiectū, minimè tamen vlla ex ijs parte lęſum ſignificare ſi vellent Ægyptij ſacerdotes, Salamandram pingere conſuerunt: ea ſiquidem per ardentes carbones inambulans, nullo ab his afficitur nocumento: tantus enim illi ri-

gor

A gor, vt ignem tactu extinguat, non alio modo, quàm glacies.

CONSTANTIA.

NAzianzenus pro conſtantia Salamandrã ponit, dum animal id in igni medio, qui omnia domat, nõ ſolùm lętari dicit ac viuere, ſed eum omnino etiã extinguere. Ita ſe cũ Baſilio, Athenis in igne perfidiæ Deũ verũ colendo incolumes verſatos gloriatur, quinetiã eũ profeſsione ſua atq; cõſtantia ſuppreſsiſſe.

AMATOR.

SVnt qui per huiuſmodi ſpeciem, per Salamandram quippe in igne poſitam, amatorem oſtentent, quòd amorem ex igne ſignificari apud omnes vulgatũ ſit, vt in Facibus latius à nobis dictũ, & ardere ſe amantes omnes profiteantur: cumq; ita vitam in æſtu trahant, erudité ſe feciſſe putant, ſi figuram huiuſmodi ardoris ſui ſimulacrum prætulerint. Sed enim hoc haudquaquam mihi probatur: quia ſi Salamandra ignem rigore extinguit ſuo, ea vtiq; non æſtuat, quod in primis amator ſentire ſe clamat, vtpote qui vel intimis medullis exuratur, vel lẽtis penitus ignibus maceretur: hunc vrat amor, hunc vrat proteruitas, cùm fer-
B uidus ſit puer Veneris, Cupidoq; ſemper ardentes acuat ſagittas, Ardeat Atrides medio in triumpho virgine rapta, & quæ plurima in hunc modum Poetæ ſcribere conſueuerunt: vti etiam apud Maronem, Cæco carpitur igni Dido, Agnoſcitq; eadem veteris veſtigia flammæ: Vritur infelix, ardet amens, traxitq; per oſſa furorem, ac totam incenſa per vrbem debacchatur. Mitto quòd fabulãtur alij, Salamandram igne paſci, atq; ideo amantem referre, quòd ille ſit huic veluti cibus, quo ſe oblectet aſsiduè.

AMORIS NVTRIMENTVM.

SIgnificantius enim hoc exprimi potuiſſet, ſi beſtiola illa poſita eſſet paulò muſca grandi maior, quæ in medio nata igne, per ignem ſalit atq; inambulat, id quod in Cypro inſula videri autores tradunt ęrarijs fornacibus, vbi chalcites lapis ingeſtus diebus compluribus crematur: de qua quidem illud ſpectandũ maximè, quòd quamprimùm longiore paulò volatu à flammis abſceſſerit, emoritur. Hanc alij Pyralin, alij Pyrauſtam vocant. Zenodotus in eius cognomine videtur hallucinari, cui de lãpade id attribuit, quod minutulo cuidam papilionũ
C generi ineſſe videmus, æſtiuis temporibus, veſpertino crepuſculo ſtatim incipiente, quam Apuleius nouo, vti ſuus eſt mos, vocabulo Flammidem appellat, multi Nitedulam, certè Græci Lampyridem vocitarunt. Verùm hæc qua de loquimur Cypria, longè alia eſt. Quòd verò dictum eſt Salamandram inambulatione ſua ignem extinguere, autores grauiſsimi ſunt qui contrà vnà cum Sextio ſentiunt, ignemq; ab ea lædi omnino negant, idq; Plinianis adhuc temporibus Romæ incompertũ erat, neq; adhuc aliquis ſe vidiſſe teſtabatur: nos verò eam non modò ardentes prunas non extinguere, verùm etiam e veſtigiò emori experimento comperimus, animali eo à Bernardino Pollano nobili Taruiſino, hoſpite tunc meo, ab eodem fonte meo allato in domũ. Alij verò qui rem vt exploratam & ipſi ſcribunt, cauſam etiam inueſtigarunt cur id efficiat Salamãdra: animal enim ſine ſquamis & cute eſſe, corpus habere frigidum, & maximè humidum, quo ſingula quæcunq; contigerit humectet multò magis, quàm limaces faciant: humoremq; illum à corpore tam longè diffluentem, vim eam habere, vt ignem extinguat quem attigerit: ἀπεσβέσθαι ea de cauſa Nicander eam appellat, ſiue quòd cute careat, quę φλοιὸς dicitur, ſiue quòd à cute humor ille largius emanet.

HIRPI. D

NE verò adeò alienum à fide videatur, Salamandrã & aliquod aliud animal
poſſe per medium ignem incolume tranſire, ſcimus familias quaſdam in a-
gro Faliſcorum fuiſſe, qui ſuper ambuſtam igni ſtruem ambulantes non adure-
rentur, Hirpos illos vocauêre, & ob id perpetuò S. C. militiæ omniumq; aliorũ
munerum vacationem habuiſſe. Sed enim ætate noſtra vidimus Romæ Benedi
ctum quendam Teutonicum arte ſpeculorum fabrum, qui non temerè profite-
batur ſe per flammas medias inceſſurum citra vllum vel capilli vnius detrimen-
tum, quem & plurimũ, & Teutonico ritu valde promiſſum habebat. Vidi ego
hominem manus in liquefactum plumbum immittere, idq; ex candẽti patella in
volam accipere, ęquè ac ſi argentum viuum aut tepida fuiſſet aqua, introductus
olim ad hoc ſpectaculum ab ampliſsimo viro Bernardo Vibienio, qui mox ma
gni nominis ſacerdos Cardinalis fuit, in cubiculum Ioannis Medicei tunc Car-
dinalis, in conſpectu cuius hæc fiebant, cùm ego tãti præſulis manum oſculatu-
rus acceſsiſſem, quadriennio antè quàm is ad ſummum Pontificatum aſcendiſ-
ſet. Quòd verò aiebat Benedictus hoc ſe arte magiſtra facere, quippe qui vnguẽ E
to quodam partes eas oblineret, quas ab igne ſaluas vellet, id in memoriam ad-
ducit quod Varro ait, Hirpinos eos, de quibus paulò antè dicebamus, ſolitos
medicamento quodam pedum plantas tinguere, atq; ita per ignem ambulantes
multa, vt Virgilius, premere veſtigia pruna. Inueni verò, quod ad hanc rem
facit, apud Andream Græcæ nationis medicum, cui multùm interpretes Nican
dri tribuunt, hoc de Salamãdra traditum, vt ſi quis eius ſanguine vel manus vel
veſtem obunxerit, quod oblitum fuerit, ab igne nihil quicquam lædi: quamuis
Plinius hoc non facilè credat. Eiuſmodi medicamini admiſcent alij albumen o-
ui. At iam minus admiremur quod in quadrigarij annalibus legitur, oblitam a-
lumine materiam ſuccendi non poſſe, idq; eſſe verum, Sylla in Archelaum bellã
te comprobatũ. Sanè laricem inter arbores neq; flammam emittere, neq; niſi lõ-
ga & vehementi exuſtione in carbones abire manifeſtum eſt, quod in fornacib.
exploratum, reliquis lignis admixtum longo temporis interuallo cõſumi. Hoc
& Cæſari in expugnatione caſtelli cuiuſdam, quod Larignum nomine dixerũt,
quia larice præmunitum fuit circa Alpes, non citra ſummã admirationẽ cogni-
tum. Lino verò, quod nonnulli Carpaſium appellant, de quo Pauſanias, ardere F
id perpetuò ante Mineruæ illius ſimulacrũ, quod cœlo, vt fama fuit, delapſum,
in Acropoli viſebatur, Patauij ego pro ellychnijs in lucernis aliquãdo vſus ſum:
materia enim integra & incolumi perdurante, tandiu ardet, quandiu oleo intin-
ctum fuerit. Naſcitur id inter venas aluminis, ac veluti denſior quædam cartila-
go interſpergitur, cuiuſmodi ſunt granatorum malorum interſepimenta.

CORRVPTOR OMNIVM.

SEd vt ad Salamandram redeamus, nunquid eorũ quoq; nobis arriſerit ſigni-
ficatum, qui damnoſum hominem, omnes quibuſcum verſetur, aliqua perni
cie aut iniuria labefactantem, & quacunq; inceſſerit calamitatis aliquid inuehen
tem, per Salamandram oſtendi voluerunt: quippe cui ſit pernicioſa adeò vis, vt
arboris quam irrepſerit poma omnia inficiat veneno, & eos qui ederint, necet,
frigida vi nihil aconito diſtans, ait Plinius, atq; his quædam magis exitialia, quę
apud autorem ipſum latè recenſentur. Illud ſanè admiratione dignum quod tra-
ditur ab Æliano, ſues Salamandra impunè veſci, verũ vbi quis eius ſuis, qui Sa-
lamandrã deuorarit, carnẽ ederit, præſentaneo eo veneno correptum interimi.

A
DE DIPSADE.

A Frigidiſsimo animali ad ardētiſsimū accedere, ad hiſtoriæ nōnunquam venuſtatē pertinet: quare incōmodis recitatis, quæ de Salamandræ gelu procedunt, iam quę de Dipſadis ardore proueniāt, memorabimus. Animal id reptiliū pernicioſiſsimū, corpore modico, ac viperino perquā ſimili, ſed ad ictū violentiſsimo: de quo ita Nicander, Theriacis, vbi

Ναὶ μὴν διψάδος εἶδος ὁμώσεται, οἱ γὰρ ἐχίδνῃ
Παυροτέρη θανάτου δὲ θοώτερος ἵξεται αἶσα
Οἷσιν ἐνισκίμψῃ βλοσυρὸν δάκος.

Dipſadis hanc ſpeciem iuret quis, ni minor inſit
Vipereo generi vis mortis, at ocior ijs qui
Affixi fuerint truculenti fulmine dentis.

Figurā eius Soſtratus à reliquis colubris ita diſtinguit, vt eam dicat habere caudam duabus lineis nigricantibus diſtinctam, corpore reliquo albicante.

SITICVLOSITAS.

CErnere olim erat in litore quod è regione maioris Sirtis inter Libyā & Æ-
B gyptū porrigitur, columnā quandam in qua vir moribundus cælatus erat, cuius pedes ſerpens impactis dentibus affligebat, ſpiriſque volubiliter implicabat. Erant & mulieres aliquot, quarum alię aquatum ibant, aliæ aquam decumbenti propinabāt: adiacebant paſsim & ſtruthiorum oua hinc inde ſtrata temerè. Quæ quidem ſpecies tota prorſus hieroglyphica hominē ſignificabat bibaciſsimum, vel ardentiſsima confectum ſiti, vt Lucianus interpretatur: id quod etiam ad totius illius regionis naturam indicandam accōmodari poteſt, nam ea ſiti laborat in primis. Serpēs verò ille circa pedem obuolutus & mordicùs inhęrēs, Dipſas erat. Veneno verò hęc eſt plurimo & immedicabili, quoſque momorderit, vſqueadeò inflāmat, vt propémodum exardeſcere videantur, ac igne veluti circumfuſo concremari. Supremè verò ſitiunt, quoque magis potant, eò potandi auidiores fiunt, vt ſitis ea nulla aquarū vi ſedari poſſe videatur, verùm eo magis ſæuire quo magis alluitur & irrigatur, perinde ac ſi quis ignem oleo ſuperfuſo extinguere conaretur. Hinc non infacetè nomen confinxit Ouidius, cùm lenam quandam temulentam, Dipſadem appellauit:

C *Eſt quædam nomine Dipſas anus,*
Ex re nomen habet, nigri non illa parentem
Memnonis in roſeis ſobria vidit equis.

Neque fortè importunum fuerit, Epigramma quod olim in Framarianum facetiſsimū æuo noſtro ſcurrā luſimus, Ouidiano luſui ſubijcere. Id eſt huiuſmodi:

Narrabat quidam vim Dipſados exitialem,
Perpetuam infundat quæ pede fixa ſitim,
Nempe ſitim, tria quam nequeant extinguere Nili
Oſtia, vel magnis ſtagna perhauſta cadis,
Interiore loco Libyæ, Garamantas ad ipſos,
Quà fouet arenti Struthius oua ſolo,
Quippe vbi quis miſera ſpaciatus fortè per arua,
In pede fulminei vulnera dentis habet.
Ritè duæ dextera famulæ, totidemque ſiniſtra
Hæc gerit, hæc pleno vaſe propinat aquas,
Illa propinatis alias ſuperingerit, illa

Nec mora, nec requies, pocula mille parat. D
Frammarianus ad hæc, hanc ô mihi quærite amici,
Figat vt illa meos officioſa pedes.

Sapienter itaq;, vt reliqua, Moſes Deuteronomio inter maximè pernicioſa animalium genera Dipſadem poſuit, vbi terrificã illam deſcribit ſolitudinẽ, in qua erat ſerpens flatu adurens, quippe Baſiliſcus, & ſcorpio animal inſidioſiſsimum omnium: mox adiecit, & Dipſas: quod vt atrocius redderet, ſubiecit, & nullę omnino aquæ, quæ ſcilicet opem eſſent aliquam allaturæ. Eadem de cauſa Apollonius poëta terram aridam Dipſadem vocat. Admiratur autem Aphrodiſieus, cur illi quos animal hoc momorderit, ſitim illam intolerabilem Theriaca epota ſedent, cùm genus id medicaminis ex ſiccis & calidis rebus conficiatur: neq; adduci poteſt id alia ratione fieri, niſi mutuo conſenſu quodam, viperarum, quæ admiſcẽtur, carnes antipathiam habere aduerſus quoduis animal venenoſum.

APPETENTIA.

NEq; verò ſitis ipſa ſimpliciter paſsim intelligenda, ſed nonnunquã pro effrę nata rei cuiuſpiam appetentia capitur: nam & ſitibundũ pro maximè cupi- B dum autores ponunt: & ſitim Onirocritę nihil aliud præ ſe ferre autumãt, quàm auidiſsimam cupiditatẽ. Ipſa porrò ſitis hieroglyphicè ſæpe ponitur in Diuinis literis, vt Ambroſius ſuper hydropico in domo Phariſæi curato diſſerit: nam ſitire impiũ dicit, dum huius mundi bona concupiſcit. Iam & ſitire aurũ, in huiuſmodi ſignificationem paſsim inuenias, non aliter quàm & auri ſacra fames, Poëta dixit. Deliteſcit autem, vt ad Dipſadem reuertamur, anguis id genus in inſidijs inter Struthiorum oua, quæ Garamantes non ad cibum tantùm perquirũt, verumetiam ad vaſculorũ & poculorum vſum, quippe qui propter ſolum arenidum & exuſtũ argilla carent, qua nos vaſa noſtra fictilia conformamus. Quin etiam eiuſmodi ouis, quæ aliquanto grandiora fuerint, diſſectis, elegantiſsimos ſibi pileos faciunt, ex ouis ſingulis binos, quibus capita obtegant, eoq; geſtamine plurimùm delectantur.

DE MEDVSA.

MEduſa quoq;, figmentum licet fabuloſum, aliqua ſubminiſtrauit hieroglyphica.

TERROR. F

ILla enim horrificis anguium hiatibus tremenda, terroris ſignificatum habuit. Præſectum verò caput id à Perſeo, terrorem ſummotum ab eo patria procul indicat virtute duce; quæ per falcatum enſem & interpoſitum ſpeculum effingitur.

PRVDENTIA.

IN hiſtorijs Theogneti antiquitatũ ſcriptoris (nam alium poëtam Comicum memorat Athenæus) Meduſa legitur ex tribus Phorci filijs magis aſtu pollens, quæ regnum à patre derelictum in magnã auxerit opulẽtiam, atq; eius prudentiæ cauſa ſerpentinũ caput illi confictũ à poëtis. Cæterùm Apollonius Rhodius ὁ τῆς ἀλεξανδρείας κτίσιν, omnia quę morſu lædũt genita dicit ex guttis eius ſanguinis qui ab obtruncato Gorgonis capite deſtillauit, quamuis Acuſilaus nata hæc ex Typhonis ſanguine aſſeueret. At Nicander Heſiodi teſtimonio τιταίων ἀφ᾽ αἵματος, quippe Titanum à ſanguine nata hæc mauult, quod tamen apud Heſiodum, in ijs quę extant operibus, non inuenitur. quare nõnulli ſcribunt Heſiodum à Nicandro falſo citatũ, qui poëtarũ morem & licentiã non examinãt, cùm etiã Oratorib. in declamãdi genere tã nomina quàm hiſtorias pro cõmodo ſuo

A cõmutare, atq; etiam præter fas quędam in vſum ſuum extorquere concedatur.

STVPOR ET ADMIRATIO.

QVam verò Meduſam Domitianus Imperator pro pectore eſt geſtare ſoli‑tus, vt in pulcherrimo eius ſigillo ſpectauimus, omnino ſtuporē quem de ſe omnibus in negocijs quæcunq; tractaret concitatū volebat, ſignificaſſe tradunt: quamuis nonnulli non alia cauſa factum putant, niſi vt patris geſtamen vſurpa‑ret: nam in pulcherrimo Veſpaſiani ſigno apud Melinos Romę, Gorgonē huic pro pectore adpoſitā aſpexi. Alij factum à Domitiano in honorē Mineruę vo‑lunt, quòd numi id ſibi colendum præcipuè ſuſceperat: nam clypeus huiuſmo‑di ſerpentū horrore præmunitus, in primis Palladi dedicatus erat. Eam Euſta‑thius ideo Glaucopin appellatā cęteri ſcribit, quòd ex Poetis nōnulli dracones Glaucopas vocitarint, quamuis & à formidoloſo aſpectu dici poſſe non inficia‑tur, quòd leones illi qui præcipuè Regij nuncupantur, quosq; loco ſuo inter a‑lia ſignificata ſymbolum terroris eſſe oſtendimus, glauci à colore nominentur. *Domitiani ſigillum.* *Veſpaſiani ſignum.*

PRVDENTIA.

B NEc tamen deſunt qui Gorgonis caput pro Mineruæ pectore ſtatutū, pru‑dentiæ, vti id ſuperius, ſignum eſſe contendant, quę locum habeat in pecto‑re, qua qui prędíti ſunt, facilè alios cōfundere, vel imperitię redarguere, ſaxeosq; quodammodo reddere, vbi adlibuerit, poſsint. Apud Poetas tamen Pallas Me‑duſæ caput ad incitandum, vel ad terrorem incutiendum prætendit, vt tradit Ouidius loquente Perſeo:

Nunc quoq; vt attonitos formidine terreat hoſtes,
Pectore in aduerſo, quos fecit, ſuſtinet angues.

Idq; precipuè cernere eſt in ſcuto Herculis apud Heſiodum: quamuis non ſum neſcius, eſſe multos qui opus id Heſiodi illius celeberrimi, quippe vt Naſo, Ser‑uantis pecudes vallibus Aſcra tuis, eſſe negent, alios qui ad C C L tantùm car‑mina Heſiodi, reliqua ſubiuncta ab Ariſtophane grammatico contendāt. Sanè Megacles Athenienſis legitimum agnoſcit opus, ſed Heſiodo ſuccenſet, quòd Vulcanū finxerit matris inimicis arma fabricaſſe. Apollonius Rhodius & Ste‑ſichorus Heſiodi omnino eſſe volunt: ait igitur,

C ἐν χερσὶ σφαιρμένος ἦκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
αἰγίδ' ἀνασείουσα. Quem Statius ita ſecutus eſt:
Sectæ prætendens colla Meduſæ
Ceu ſtimulis accendit equum.

DE HYDRA.

ERam me iam de his anguium voluminibus explicaturus, cùm maio‑ri me obuolutum negocio conſpexi: ſupererat enim Hydra, quæ me vltimo loco aggreſſa moraretur: quare ope Herculis implorata, i‑pſam quoq; ita confecimus.

SOPHISTÆ.

HYdræ ſignificatum, cuius vno prçciſo anguineo capite, alia atq; alia eueſti‑gió repullularent, multi alijs atq; alijs modis interpretati ſunt: nos ea con‑tenti eſſe poſſumus expoſitione quā Plato, Euthydemo, poſuit, vbi per eam per inde ac per cancrum ſophiſticas ait nugas ſignificari. Hydram Pauſanias vno tantùm capite præditam ſcribit: ſed enim Piſander Camireus multa illi capita

tribuit. Alcæus ἐννεακέφαλος eam vocat, πεντηκοντακέφαλον Simonides, quem Ma- D
ro noſter ſequitur, vbi dicit:

Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra.

Sed enim hi numero vſi ſunt multitudinẽ ſignificante, more poëtico: numerus
enim nouenarius, neq; non quinquagenarius, ex ijs ſunt qui multa ſignificant:
vt illud apud eũdem Maronem, Quinquaginta intus famulæ, pro plùrimæ. Ita
ἐννεάγηρα κορώνη in Arati carmine, pro multæ viuacitatis, quod ſuperius in cauda
Scorpij tetigimus, & in Digiti cõmentario, vbi de numeris agitur, latius expli-
cuimus: vbi paſsim numeri illi recenſentur, qui tam apud Græcos quàm apud
Latinos pro multitudine vſurpantur.

INVIDIA.

NOnnulli ex peritioribus inuidiam per Hydræ ſpeciem ſignificari tradunt,
ideoq; in nullo alio monſtro domitãdo Herculem magis laboraſſe, quam,
vt Horatius ait, ſupremo tandem fine domari comperit. Ea verò paluſtris fingi-
tur, & è ſordido cœno pullulare, quòd non niſi in abiecto viliq; animo reperia-
tur: qua de cauſa Ouidius inuidiam in imis vallibus latitare cõfinxit: ita reliqua E
quæ ſuper ea cõſcribit, ad hydræ ſignificatum omnia quadrare comperies. Nam
& Erichthoniũ, quem alij pedes anguineos habuiſſe, alij ſerpentem illi ad cuſto
diam datum ſcribunt, inuidiam ſignificare nonnulli arbitrati ſunt: ea enim poſt
res præclarè geſtas ſuboriri ſolet, & in cordis penetralibus occultari, virulento
ad cuſtodiam adiecto ſpiritu. Atq; hoc illud odium eſt, quod Diodorus ex ſer-
pente picto ſignificari tradit.

EDOMITVM A' VIRTVTE VITIVM.

HAbet & pietas noſtra heroas ſuos, quorũ è numero fortiſsimũ illum cœlo
intulit, qui fatalem draconem ex vrbi ſubiecto lacu quotidie proſilientem,
nunc longo voluminum tractu ſpatioſa per arua latè proſerpentem, nunc ſpiris
implicatũ collectumq; in inſidijs per frutices & florulenta gramina latitantem,
horrenda interdum letiferaq; die noctuq; ſibila diſpergentẽ, immani veneno ſa-
rum fauciũ hiatu letum omnibus intentantem, nulloq; non die mortaliũ aliquẽ
deuorare ſolitũ, interfecerit. Nõ temerè hæc literarũ monumẽtis tradita, tametſi
rem vti geſtam Concilia maiorũ noſtrorũ actis inſerendam vetuerũt. Videtur
enim hæc picturæ ſpecies vnũquenq; admonere virtutis, cuius telo fretus illece- F
bras amatorias, quæ dubio procul per ſerpentẽ exprimi cõſueuerũt, fœdasq; volu
ptates ex lacu, hoc eſt, ex infirma fluxaq; mollitie mẽtis emergentes, ſinuoſis vo-
luminibus, hoc eſt, varijs delectamẽtorũ laqueis manusq; pedesq; hominũ im-
plicantes, arctiſsimisq; vinculorũ nexibus obſtringentes, nullo timore percul-
ſus ſummouere contendat, ſimulq; odiũ & æſtuãtia indignati cordis incitamẽ-
ta, vnde rixæ, cõtumeliæ, calũniæ, peſsimæq; perſuaſiones ortæ, magna ſemper
rerũ humanarũ pernicie, vti ſibila teterq; halitus per cogitatus aureſq; noſtras il
labẽtes extinguere aggrediat: malos deniq; affectus, prauoſq; mores omnes, qui
graſſatoris veluti quodam inſultu animũ incautũ adoriunt, cuius puritatẽ, quæ
per virgunculã intelligit, virulẽta cõtagione turpiter labefactãt: letaliq; morſu
in pedes affixo, vniuerſum corpus cõtactu vitiãt, proſerpẽteq; in dies magis pe-
ſtilenti morbo fœdiſsimè interficiũt, firmo cõſtantiq; propoſito perdomitet, ani
mumq; incolumitati nitoriq; ſuo aſſertũ reſtituat patri. Operæpreciũ eſt videre,
quẽadmodũ virgunculã puellã expoſitã adapertis faucib. rictuq; latè diducto,
in parentũ ac totius vrbis conſpectu iamiã inuadere tẽtaret ingluuioſus draco,

vtq;

A vtq́; tam præſtans animi iuuenis intrepidè eum aggreſſus, vibrato pilo, ferroq́;
per os medium adacto, pertranſitaq́; ceruice terga illa immania transfoderit, at-
tollentemq́; interim iras & cęrula colla tumefactum, harena moribundum ſtra-
uerit, fruſtraq́; volumina illa terrifica quatientem replicantemq́;, pluribus tan-
dem ictibus ad ſaxum alliſo capite cōfecerit, atq; ita verè fortitudinis coronam,
& deorum illatus numero conſecrationem etiam fuerit aſſecutus.

PIERIVS VALERIANVS AEGIDIO VITERBIENSI, CARD. S. P. D.

*IMPIE me facturum exiſtimo, niſi ſtudiorum meorum, qualiacunq; eſſe poſ-
ſunt, rationem omnem ad te deferam, quem humaniſsimum ſemper eorundem
moderatorem habui. Nam duriſsimis etiam temporibus, cùm ea omnia deeſſent
quæ vniuſcuiuſq; ingenium ad labores inuitare ſolet, rebusq́; ſæpius deſperatus non
Romam tantum, verùm etiam ipſa literarum ſtudia deſerere ſolicitarer, cùm præſertim eſſem
B non ſemel in officij ſocietatem à Banniſio, qui de Maximiliano ſuo tam multa, tam honorificè
prædicabat, inuitatus, vna tamen autoritas tua in cauſa fuit, cur non vſqueadèo animū deſpon-
derem: tu enim nunc hortando, nunc monendo, nunc opem auxiliumq́; tuum pollicendo, bono
me ſemper animo eſſe iuſsiſti. Neq; per te ſtetit, dummodo æquiora fuiſſent tempora, quin ali-
quod ſtudijs meis otium aliquando compararetur: quo vno ego grauitatis & beneuolentiæ tuæ
præſidio ſuſtentatus, anguſta illa omnia ea conſtantia pertuli, quam in tot annos firmiſsimam
perdurare, amici dubio procul omnes admirabantur. Quem verò non confirmaſſent frequen-
tiſsimæ illæ adhortationes tuæ, cùm tanta me charitate complecterere? cùm me non priuatim
modo, ſed publicè etiam cōmendares? Poteróne ego vnquam dememiniſſe præclariſsimæ illius
concionis tuæ, quam frequentiſsimo totiúsne Vrbis, an orbis dicam, conſeſſu, tantæ vir autorita-
tis habuiſti, vbi cùm è re nata quadam ætatis noſtræ lumina laudibus in cœlum extuliſſes, quæ
tua de me quoq; ſpecula, quæ prædicatio fuerit, Roma (ſcimus quanta huic nomini vis) tunc
nouit vniuerſa: in quo licet illa pietati erga te meæ permiſeris, non quòd merita poſtularent mea,
id tamen de me iudicium teſtimoniumq́; tuum multarum inde vigiliarum incitamentum
fuit. Hinc factum vt lucubrationes àliquot alias, tum in primis Aegyptiaca illa commenta-
C ria de rerum ſignificationibus, tot annorum vigilias, tot dierum atq; noctium ſudores, tot in
reconditiſsimis rebus eruendis luciq́; dandis conatus, in eam demum ſpeciem informarim, vt
conſpici nullo iam meo, quamuis maximè verecundi, rubore poſſe confidam. Quod verò in hu-
iuſmodi negotio abſoluendo reliquum eſt, cùm vniuerſum opus inſignire nunc ſpecioſis literatorū
hominum nominibus conſtituerim, argumentaq́; ipſa partiri, ne vno continenter libro com-
plexa, odioſum ob rerum multitudinem volumen efficiant, amicos mihi quoſdam deſignaui,
quorum hortatu modò hoc, modò illud à me conſcriptum eſſet (noſti hoc πολυτεχνεῖν:) id enim
maximè cōmodum viſum eſt quod ambitioni prætexerem, amicorum ſcilicet impulſu me tam
multa elaboraſſe: quando hodie id plurimùm vitio verti video, quòd laborioſa quis aut dif-
ficilia aggredi auſus ſit, quòd honeſtam induſtriam turpi otio prætulerit. Inter hos autem eo-
rum in primis rationem mihi habendam propoſui, qui mihi talia meditanti ſuffragati ſunt:
cumq́; tu omnium maximè non modò album adieceris calculum, ſed autor penè fueris ne in-
choatum hoc opus olim abijceretur, mihi præcipuè delectus es, cuius nomini lucubrationum hu-
iuſmodi partem nuncuparem. Quòd ſi meum hoc inſtitutum non aſpernatus fueris, fac ex te
ſciam, quod præcipuè animal tibi velis inſcribi. Putes verò inuitatum te ad Coritianas cœnas,
in quibus diſcumbent tecum Bembus, Sadoletus, Sanazarius, & pleriq; alij, quos à te ſummo*

opere diligi, & à quibus te plurimi fieri non ignoro: vbi tamen id tantùm honoris extra ordinem tibi habendum ſit, vt eius animalis, quod tibi apponi iuſſeris, ferculum accipias. Obſecro verò te pro ſummo meo erga te cultu & incõparabili obſeruantia, ne aliter huc deſcendere dedigneris, quàm vocatus olim ad Elegiacam Amorum meorum cœnam conferre te non erubuiſti, & meam hanc qualemcunq; grati animi declarationem eo vultu ſuſcipias, quo me ad exhibendum huiuſmodi munus totiens accendere conſueſti.

AEGIDIVS CARDINALIS PIERIO VALERIANO SVO S. P. D.

QVantùm me commouerint literæ tuæ, ſuauiſſime mortalium Pieri, vt ſine incredibili voluptate cogitare, ita verbis ſatis aſſequi nunquam poſſem. Nam tametſi antiqua illa amicitia noſtra, omnia quæ ab amiciſſimo expectari poſſunt, ab humaniſſimo iſto ingenio tuo mihi expectanda eſſe pollicebatur, non erat tamen vt vnquam aut præcipuè hoc tempore, diuinis illis tuis lucubrationibus, tot huius ætatis luminibus, poſſe me hominem admodum tenuem & obſcurũ inſeri, ſperare auderem. Sed vt nihil infelicius quàm in mala ingenia incidere, ita nihil felicius, quàm in bona. Mentis enim iſtius bonitas fecit, vt nec huius temporis abſentia diuturna obfuerit, nec mea ſuperiorum temporum negligentia, ne culpam fortè aptius dixerim & peccatum. Dicis enim, cùm laborares rebus parũ ſecũdis, minus arridente fortuna, perſæpe te à me fuiſſe in bonã ſpem erectum, & ad melius ſperandum confirmatũ. Diſpereã ſi quid vnquã occurrit mihi in vniuerſa vita, vnde plus angar, erubeſcam, doleam, quàm quòd ſolis verbis iſto tunc officio functus ſum, cuius ego rei cùm recordor (recordor autem frequentiſſimè) non modo facti, aut infecti potius me pœnitet, verumetiam mei ſupraquã cogitare quis poſſet, & piget & pudet. Quòd verè & boni conſulueris, & bene merentiſſimis iſtis clariſſimiſq; viris annumerari me ſtatueris, facis, vt cùm iure illi quidem hæc à te recipiant, vnus ego, cui nullo iſta iure tribuantur, grauiſſimo obſtringar ære alieno, quo quidem non ſum in cõtrahendo promptior, quàm futurus ſim, ſi vnquã dabitur, in ſoluendo. Animal mihi peculiare eſt cœnis ineptũ Ciconia, vbiq; nõ obſcurũ exemplum pietatis: nõ ab Ariſtotele & ſenſiliũ ſtudioſis modo memoriæ proditũ, verùm à Theologia arcana Hebræorũ tum culta, tum diuinis honoribus venerata. In arcanis enim eum habet locũ ea auis, vt nihil poſſit aut reperiri ſacratius, aut diuinius excogitari. Poteris, ſi videbitur, auem vt in hominibus paſcendis ineptam, ita in alẽdis parentibus laudatam commendare. Quòd ſi id minus ad rem quã tibi propoſuiſti, facit, dici poſſet, quando Ciconiam ad dapes ferre non eſt, columbam ſimilem afferri licere. Sed iam ſus non vlterius Mineruã. Ego non ad Corytianas cœnas, vbi quandoq; quaſi digladiatũ pugna pluſquã Centaurea, ſed velut in arcanũ Corytiũ ſpecum, qui, vt Pomponij verbis vtar, mirificus & pulcher, ac paulò pòſt totus auguſtus & verè ſacer, habitariq; ã Dijs et dignus et creditus. Nam ſi datores [illegible] Dij, quis neget antrũ Muſæ tuæ à dijs inhabitari, qui eodem tempore Aegypti gloriam inſtauras, quo Turca euertit? ſimulq; illa ſenſit inde malum dæmonem militiam deletem, tyrannide prementem, ſigna, ſtatuas, marmora, & quicquid antiqui ſplendoris erat, diripientẽ. Hinc te Dijs comitibus non cæmenta, non ſaxa, non vanas pyramides, ſed ſapientiæ veteris, ſed diuinæ eruditionis, ſed arcanarum ſacrarumq; literarum ſepulta monumenta reponere, ignota mortalibus arcana inſtaurare, lucem canæ doctrinæ, quam à Græcis abeſſe audiuit Solon, poſt tot ſecula ab inferis reuocare. O felicem Aegyptum: longè quidem illa felicior à te facta eſt cùm cecidit, quàm cùm ſtaret: illa enim humi ſita à Selym Turcarum principe occupari potuit, hæc vt ſapiens Ciconia altum in cœlo nidum ſtruens, in æuum tuta viuet ſempiternum. Vale. Romæ, M. D. XXV. VII. Id. Aprilis.

PIERIVS

PIERIVS VALERIANVS BELLVNENSIS AD AEGIDIVM VITERBIEN. CARD. DE IIS QVAE PER CICONIAM, MEROPEM, CVCVPHAM, IBIN ET GRVEM SIGNIFICANTVR, EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

ECCE tibi, Præſtantiſsime vir, Ciconia illa tua pietaticultrix, Sacerdoti omnium pientiſsimo dedicata, quam tu ſcilicet non reliquis tantùm volucribus, verùm & vniuerſo animantiũ generi ſolitus es anteponere: quippe quòd adeò peculiaris & ingenita ſit illi pietas, vt & ipſum humanũ genus, in huiuſmodi capienda adorea, lõgo poſt ſe interuallo reliquiſſe videatur. Hinc non in Ægyptiacis tantùm hieroglyphicis ſculpta, verùm etiam in Romanorũ principum numis ſummo cultu cuſa reperitur.

PIETAS.

Videre enim eſt eam paſsim in Hadriani numis, inſcriptione etiam adie-
B ſta, PIETA AVGVSTA. Significabat hæc hominem erga parentes pium, & veræ charitatis officijs inſignem, quippe quæ parentes nunquam deſerat, ſenectutem eorum curans, non modò ſeneſcentium, ſed quotieſcunq; opus eſt vt alantur opera liberorum. Alites enim hæ nec patrem neq; matrem errare huc illuc cibi cauſa patiũtur, ſed operam dant vt in cubili maneant, & eorũ labore paſcantur, quos ipſi genuerũt, educaruntq;. Vnde pientiſsimũ illud ἀντιπελαργεῖν, vſurpatum in adagijs. Et antiquiſsima lex Pelargica, honore nominis his auibus habito, de parentibus, vt ita dicamus, renutricandis. Sed quas nos, rogo, mortalium aut naturæ ipſius leges curioſius veſtigemus, cùm in ſacris literis, poſt tria illa de diuino cultu præcepta in Decalogo contẽta, primum rerum humanarum decretum à ſummo Deo ſit, Parentes venerari? quæ doctrina apud Hebræos primùm popularibus literis mandata eſt, vt omnibus eſſet in promptu fugiendorũ expetendorumq; notitia. Identidem verò nos admonent diuinæ literæ, vt ſi diuturniore vita frui cupimus, & patrem, & matrem cumprimis
C honore proſequamur. Vnde ſenariolus ille dictitatus in ſcholis,

ἱκανῶς βιώσῃς γηροβοσκῶν τοὺς γονεῖς,
Diu viues, ſenectam ſi parentum nutrias.

Quam ſententiam Homerus ita ſibi ſurripuit: οὐδὲ τοκεῦσι
θρεπτὰ φίλοις ἀπέδωκε μινυνθάδιος δὲ οἱ αἰών.
Et quoniam charis nunquam genitoribus æquum
Reddidit officium, immatura eſt morte peremptus.

Cæterùm Athenienſes eos tantùm filios huic legi addictos voluerunt, qui vel diſciplinis, vel honeſtis artibus fuiſſent à parentibus inſtituti: qui verò negligenter educati eſſent, nihil eos parentibus debere. In hanc ſententiam Boëtius hiſtoriam recitat minimè contemnendam, libro de Inſtitutione ſcholaſtica, de eo qui malè à patre inſtitutus, cùm poſt multa & enormia ſcelera per patris indulgentiam perpetrata traheretur ad crucẽ, accerſito ad ſe patre, quaſi pietatis officio, veniã actæ per flagitia vitæ petiturus, dum oſculũ ſe ferre ſimulat, ei naſum dentibus amputauit, memorabili nimirum omnibus exemplò futurus, educationem eſſe, quę vniuſcuiuſq; vitam inſtituat, & ſiue boni, ſiue mali euaſerimus, vni illi acceptum ferre nos debere. Neq; obijciat quis, ingenium vnicuique ſuum in vtero matris ipſius attributum, cùm vel in brutis a. alibus Lycurgus, con-

cione ſuper liberorum inſtitutione, rationeq́; legum ferendarum habita, oſtenderit ex duobus catulis, quos ab eiuſdem matris vberibus ſubductos, in ſyluis alterum, in culina alterum educandos curauerat, vbi aliquãtulum adoleuiſſent, in media concione ſimul emiſſos, ad patinam hunc in medio poſitam, ad leporẽ illum, qui ſtatim emiſſus erat, inſequendum accurriſſe. Atq; hoc illud eſt quod apud Horatium legimus: D

Venaticus ex quo
Tempore ceruinam pellem latrauit in aula,
Militat in ſyluis catulus.

At quanto magis honorandum eſt ingenium Ciconię, eo magis damnandũ eſt humanum genus, cùm ſatis olim celebres ciuitates eò impietatis ferantur irrupiſſe, vt ſenes quicunq; ſexageſimum ætatis annum exceſsiſſent, de põte in ſubiectum profluentem deijcerentur: aut ſi fabula eſt, tam perdito fuiſſe quenquam ingenio, qui rem vſqueadeò abominandam commentari ſit auſus. Vtcunq; fabula inde anſam cepit, quòd aliquando ſenes eius ætatis Romæ in Senatum ad ferenda ſuffragia non admitterẽtur. In Comitia verò per põtem, qui colliculos duos iungeret, tranſitus erat: qui verò prohiberentur eò accedere, Depontani appellabantur. Sed vt manifeſtas fabulas, bona Feſti & Eraſmi venia omittamus, alij lege longè iniquiore ſanxerunt, ea ætate ſenes mortis inter ſe certamen inire, vt inutilis, quod illi cenſebant, ętas faceſſeret, victusq́; neceſſaria & iuuenibus & adultis viris largius ſuppeterẽt: quod moris in Iulide Co inſulę vrbe Menander fuiſſe notat, vt apud Stephanum legitur. Menandri verò verſus qui ſuperant, ita legi debent: E

καλὸν τὸ κίων νομιμὸν ἐστι Φανία,
ὁ δυνάμενος ζῆν καλῶς, οὐ ζῇ κακῶς.
Lex pulchra Cea ciuitatis Phania,
Cui læta non eſt vita, ne triſtis ſiet,
Ferro iubentur præſecare incommoda.

Vltimum hoc, quæ legis ſanctio eſt, apud Stephanum non habetur, ſed ex hiſtoria omnino ſubiungendum.

IMPIETATI PRAElata pietas.

IN piſcium Cõmentario cum Hippopotami ſignificata recenſeremus, memorabile illud Ægyptiorum documẽtum recitauimus, quo illi ſceptra regia in ſumma parte Ciconiæ capitibus inſignita faciebant, fluuialis equi vngulis in imum appenſis: ex eo innuere volentes, amplexandam, colendam, ſuſpiciendamq́; eſſe pietatem, gratumq́; animum ingrato præferendum: impietatem verò, cuius hieroglyphicum eſt Hippopotamus, peſſundandam. Amphibium enim animal hoc patrem ſolet de matris coitu, quem affectat, malè multare. Id ſceptri in ahenea Bẽbi tabula ita habetur. F

DE MEROPE.

SVnt qui Meropem etiam in hoc ſtatuant ſignificato, cui pietatem eandem in parentes Ariſtoteles attribuerit. Eam Ælianus omnino in Ciconiarũ genere poſuit, eſſeq́; in parentes ea nutricandi pietate, vt eorũ ſenium udquaquã opperiatur, quibus pientiſsimam educandi cu-

A di curã impendat, ſed quamprimum volare cœperit, ſponte animum ad neceſſaria parentibus ſubminiſtranda conuertat: quapropter eam auium iuſtiſsimam appellauit. Figuram eius apud Simeonem quendam Antiochenum, qui multa de animalium vi medica conſcripſit, ita traditam inueni. Meropi animali volatili pectus eſſe accipitrinum, ventrem albicare, tergum & apicem auro ſimilem, genas candidas, roſtrum magnum, indeq; nomen conſecutam, quòd procliuis admodum ſit ad contrahendam cum humano genere amicitiã. Homines enim μέροπας appellare præcipuè Homericum eſt. Sunt qui gangrenam eam vocent. Id verò inſigne eſt in eius ingenio, vt paritura huc & illud tranſmigret identidẽ, vt ita fallat, neq; facilè partus eius deprehendi poſsit. Verũ enimuero diuerſum hoc Merops habet à Ciconia, quòd cunabula in terra facit, corporis grauitate ſublime petere prohibita: in ſpecu itaq; nidificat, ſex pedum defoſſa altitudine; quod & de Caſsita fabuloſè perhibetur. At Ciconia nidum in altiſsimarũ abietum verticibus ponere comperitur, quamuis quo'nã è loco veniret, quo'ue ſe referrent Plinianis adhuc temporibus incompertum erat. Sed quantum ad re-
B gium illud ſceptrum pertinet, Plutarchus hoc de grue ſentire videtur, opuſculo cui titulus, Quæ'nam ſint prudentiora animalia, terreſtria an aquatica. Gruem enim facit fluuiali equo oppoſitam, ea qua de ſuperius cauſa dictum eſt.

DE CVCVPHA.

Philippus ille, qui fragmenta quędam ex hieroglyphico literarum Ægyptiarum interprete, cui Horapollinem nomen faciunt, ſatis curioſè collegit, & Gręco ſermone ſcripta poſteritati cõmendauit, Cucupham quandam nominat in huiuſmodi pietatis ſignificatum. Nomẽ mihi, vt ingenuè fatear, nondum cognitum vocabuli nouitate, ſiue potius ea Cicuma ſit, quæ & ipſa parentũ curã ſuſcipit, & à Latinis inter Ciconiarum genera recenſetur. Sedenim in his facilè ſum ijs, qui certiora cõpererint, acquieturus.

GRATVS ANIMVS.

Sed vtcunq;, gratum animũ is per eius alitis hieroglyphicum ſignificari dicit apud Ægyptios, propterea quòd vnum hoc animal (ita enim illic habetur) ante alia omnia genitorib. ſenio cõfectis eo-
C dem modo gratiam rependit, quo ales ipſa fuerit educata: in eodem enim loco vbi fuerit à parentibus enutrita, eis nidum parat, pennas vellicat inutiles, eoq; cibum importat (τρέφας enim in manu ſcriptis codicibus antiquis, non τρύφας, legitur) idq; quoad reſumptis pennis ipſi ſibi ſufficere queant. Atque hæc eſt, quã ait in ſacris ſceptris prærogatiuã habere. Apud Sudã in Reciconiãdi prouerbio, vt nouo vocabulo verbi Græci proprietatem explicemus, nimirũ legere eſt, in eiuſmodi ſceptris πέλαργον adſculpi, quæ dubio procul Ciconia eſt. Atq; ego animaduerti quibuſdam in numis huiuſmodi ſceptri ſpeciem Ciconiæ capite inſignem eſſe.

VERNVM TEMPVS.

Habetur & tepidi tẽporis hieroglyphicũ Ciconia, quippe quæ adueniente hyeme in tepidiores regiones trãſmigrat, verno verò tempore nos inuiſit: quare Petronius eam felici cõpoſitione exulyemẽ vocauit. Hinc in æſtatis pictura Ciconiam nonnulli addidere, quando conſtat eam ex erraticis auibus æſtatis aduenam eſſe;

MVNIMENTVM AB insidijs. D

INuenio & munimentum ab inſidijs atq; veneficijs per Ciconiam platani folium geſtantem ſignificari: ea ſiquidem huiuſmodi folio nidis impoſito, editis ouis ea ab noctuarum iniuria defendit. Compertum enim eſt, ſi noctua ea contigerit, faſcinari: incubationem quippe omnem, ac ſi oua eſſent ſubuentanea, irritam fieri, quod obſeruauit Ælianus. Nouit verò Ciconia amuletum id, vt eò nõ accedat noctua, vbi platani folium fuerit. Quid enim cõmune eſſe poteſt aliti letali cum arbore geniali? Vel eam ineſſe folio vim dicemus, vt ab eiuſmodi faſcinatione valeat oua liberare.

MEDICINA.

QVòd ſi Ciconiã ore tenentem origani ramuſculum quis figurarit, hieroglyphico eo medicinam ſibi comparatã indicabit: nam eius herbę paſtione Ciconiæ ſtomachi faſtidium leuant. E

VIGILIÆ SPECVLATIONES'QVE.

IN augurali diſciplina Ciconiæ vigiliarum cuſtodumq; vrbium ſigna perhibentur, propterea quòd ædiũ faſtigia & acroteria plurimùm inhabitãt. Hinc augurium Attilæ dederunt, futurũ vt Aquileiam, quam per triennium obſederat, multiſq; oppugnationibus attriuerat, expugnaturus eſſet: viſæ ſiquidẽ Ciconiæ vno impetu ex vrbe migrare, fœtuſq; ſuos ſublatos roſtris per rura foras aſportare. vnde ille vrbem eueſtigiò perituram præſagiuit, oſtenſoq; militibus augurio, expugnatione perquamproperè parata, voti compos euaſit. Et, ſi parua ponere cum magnis licet, Patauij ſub Ezelini dura dominatione, cùm iniecta eſſet Iordano Bonzio viro ſtrenuo tyrannicidij cõcepti calumnia, ob quam is damnatus eſt, domuſq; eius diſiecta, & à fundamentis euerſa, obſeruatum eſt paucis antè diebus Ciconiam, quæ in ſumma illarũ ædium turri nidum ſtruxerat, paulatim nidum ipſum auellere cœpiſſe, moxq; eum in Manfredi Cuticelli turrim tranſtuliſſe, ibiq; oua poſuiſſe: quod caſu factum credere difficillimũ eſt. F

MILITARIS DISCIPLINA.

EST & militiæ hieroglyphicũ Ciconia, in ea ſiquidem frequenter illud agitatur, qua quis ratione locum ponendis caſtris præcipiat: vel ſi maior ingruat vis, quo pacto motis caſtris hoſtẽ fallat. Compertum verò eſt huius generis alites magno numero certo cõgregari loco, ex omniq; prouincia omnes in vnũ cogi, vt nulla ſui generis relinquatur cui liberũ ſequi fuerit, idq; prædicta veluti die: & ſiue diſcedant, ſiue adueniant, etiam obſeruãtes fallunt, quòd nocturnis vtrunq; temporibus aggrediuntur. Quid quòd & concilia inter ſe in cõcionis morem agitare eas obſeruatum eſt? vt in Come Pithonis patentibus Aſiæ campis congregatæ inter ſe cõmurmurant, tamq; ſeuerè diſciplinam

A nam hanc exercent, vt eam quæ nouiſsimè aduenerit, lacerent, atque ita cæteris negligentiæ caſtigatę admonitis, caſtra ſubito volatu mouent, & vnanimi profectione commeant.

HOSTIS PROFLIGATVS.

PRimùm verò illud optimi eſt imperatoris munus, vt hoſtes longè à patrijs ſedibus ſummoueat. Serpentem loco ſuo belli & ingruentis calamitatis eſſe ſignum, multis oſtendimus argumentis: atqui nullum animal contra ſerpentes acrius, neq; aſsiduè magis dimicat, quàm Ciconia: quare honos illi ſerpentium exitio habitus, capitaleq; fuit pleriſq; gentibus, ſi quis Ciconiam occidiſſet, pœna eadē legibus ſtatuta, quæ homicidis: quod Theſſalos religioſe admodū obſeruaſſe, tradit Plinius, & pleriq; alij. Et apud Stephanum de vrbibus legas, θεσσαλία· οἱ ταύτῃ οὐκ ἔξεστι πελαργοὺς κτείνειν, ὡς χωρὶς τῆς χώρας ὄφεις ἀναιροῦσιν. Id quod notatu volui, ne quis τελαργοὺς legeret, vt in vulgatis habetur exemplaribus. Vnde fortè factū, vt dum illi vtili hac de cauſa parcitur, prohibitum ſit eam menſis inferre, non aliter quàm bouem olim occidere atq; ciuem, eidem ſubijciebatur ſupplicio. Sed
B veluti neq; boui perpetua fuit immunitas, ita Ciconiæ in culinam & ipſæ raptę: in quo tamen hoc illi acceſsit honoris, vt cùm delicati alij cibi plurimum ab hoc vel illo ganeone priuatim conquiſiti laudatiq; fuerint, vna Ciconia edicto Prætorio epulis inferri meruerit: de quo Flaccus in Gallonij gulam, qui acipenſerē tantùm approbabat, ita ſcripſit:

Quid tum Rhombos minus æquora alebant,
Tutus erat Rhombus, tutoq; Ciconia nido,
Donec vos autor docuit Prætorius.

Nam Ruffus quidam vir Prætorius, vt apud Porphyrionem legimus, quidam Aſellum dicunt, inſtituit vt Ciconiarum pulli manderentur: iſq; mox repulſam in Prætura paſſus, huiuſmodi ſcazonte proſciſſus eſt:

Ciconiarum Ruffus iſte conditor, Hic & duobus elegantior Plancis,
Suffragiorum puncta non tulit ſeptem:
Ciconiarum populus vltus eſt mortem.

Cornelius Nepos, qui principatu Auguſti obijt, cùm ſcriberet de ſaginandis a-
C litibus, turdoſq; paulò antè cœptos ſaginari monuiſſet, addidit, Ciconias magis placere quàm Grues, quamuis longè ſecus humanum mox palatum iudicauit: nam grues inter primas, Iouij etiam noſtri iudicio, commendantur.

IRRISIO.

PRætereundus non eſt Perſianus locus, per quem Ciconiam illuſionis & ſugillationis ſignum haberi dicimus, vbi dicit:

O Iane, à tergo quem nulla Ciconia pinſit.

Ad id ſcilicet reſpiciēs, quòd petulciores homines cùm quempiam ludibrijs inceſſere aggrediuntur, ſoleant digitis in vnum adſtrictis exporrectiſq;, quaſi ciconiani roſtri ſpeciem reddentes, identidem pinſando abeuntes eludere, qui mos in principum aulis frequentiſsimus.

DEVS.

ADdemus & illud, poſſe etiam hieroglyphico Dei Ciconiam ea ratione figurari, quòd his alitibus non ineſſe linguam obſeruatū, ideoq; earum vocem murmurationi potius eſſe ſimilem quàm clangori. Nam & Crocodilum ea de cauſa Dei ſimulacrum Ægyptij ſtatuebant, de quo ſuo dictum Commentario:

elinguis enim omnino eſt crocodilus:idq́ꝫ tam ſignificat Deum tacito omnia ſi- D
lentio perficere,quàm non debere nos ſuper eo loqui, quem nulla queat huma-
ni vis ingenij ſatis admirari.

ANIMVS DIVINIS INTENTVS.

NEq́ꝫ verò minori obſeruatione dignum illud, quòd purum animum,ſupra
terrenas fæces elatum, & diuinarum tantùm rerum meditationi deditum,
per Ciconiã hieroglyphicè ſignificãt ſacrę etiã noſtrorũ literę. Faſtigia enim api
ces'q́ꝫ rerum ſemper quæritat Ciconia:quiq́ꝫ Hebraicã ſequuntur lectionẽ apud
Pſalmographum,quod vulgò legitur, Herodij domus dux eſt eorũ,ij reddunt,
Ciconiæ domiciliũ abies præbeat:vel,Ciconia nidum ſuum ponit in abiete, ar-
bore ſcilicet ſupra reliquas verticem attollente. Quod quidem ex Hebræorum
diſciplinis memini te, Pater ampliſsime, pro concionibus declamitare, nidos
ſcilicet eius alitis in excelſiſsimis abietibus poſitos oſtẽdentẽ, multa ſuper ea ex
vndecimo Leuitici capite,octauo apud Hieremiã,quinto apud Zachariã,& ter
tio ſupra centeſimum Pſalmo memorantem,præcipuè verò XXXIX Iobis lo-
cum declarantem,qui non intellectus longè alienum habeat ſenſum, quàm ple- E
rique interpretes opinati ſunt. Quædã enim ibi enumerantur animantes,pręci-
puè autem aues, in quibus multa, in primisq́ꝫ manifeſta atq́ꝫ clariſsima apparet
prouidentia,inter quas Haſsida iſta tua eſt, quam noſtram eſſe Ciconiam(id e-
nim rectè memini)contendebas,de qua dictum ab Iobe:Num illa relinquit hu-
mi oua ſua,vt quæ puluis excalfaciat,pes opprimat,fera calcet? Quem locum in
terpres tuus enarrans,ait nequaquã ita eſſe, ſed Haſsidam auem vt clementiſsi-
mam,ita & prudentiſsimam,eminentiſsimis in ſpeculis arboribusq́ꝫ, montiúm-
ue aut ædificiorũ apicibus nidificare humo humilibúsue locis minimè crede-
re animalium acceſſum, omnesq́ꝫ fortunæ caſus inacceſſæ altitudinis altiſsimo
cõſilio cauere: quamuis Latinus interpres, oua eam humi relinquere tradiderit.
Velle verò theologos,quos enumerabas,multa ineſſe Ciconiæ diuina lumina,
omnium ſupremum, quo maximè dando clemens appareat Deus. Naſci præ-
terea pleraſq́ꝫ,imò innumerabiles animas tantæ lucis faſtigio ineptas, raras ad-
modum aptas, propterea quòd corpore mortali obtectæ ſunt,cuius ſi quando
obliuiſcantur, gradum illum eminentiſsimũ, vt aſtrum proprium, ſemper ante F
oculos habituræ ſunt,ita vt nidum illum antiquum agnoſcant, quæq́ꝫ inferiora
illo ſunt,contemnant & aſpernentur.

VOLVPTATVM ET MALORVM affectuum diſsipatio.

HAbet & hoc Ciconia cõmune cum ſupe-
ris, quòd, vti dicebamus, bellum illi aſ-
ſiduè cum ſerpentibus eſt: quod quidem ani-
mantiũ genus ita prorſus terreſtre eſt, vt hu-
mi repat, humi ſemper vel adhæreſcat, vel in
abditiſsimas ſe terræ latebras occultet. Ita ani-
mus qui mortalium delicias auerſetur, terre-
nosq́ꝫ affectus humi propèmodum obuolu-
tos longè ſummoueat, & penitus amoliatur,
per hieroglyphicum huius alitis, quæ ſerpen-
tem dilaceret, aptè ſignificabitur. Serpentem
verò inter alia ſignificata petulciorum voluptatũ, molliumq́ꝫ illecebrarum ſym-
bolum eſſe, pleriſq́ꝫ locis toto hoc Opere declaratum eſt, ſuo
verò Commentario pleniſsimè.

ANI-

A ### ANIMVS AD HVMILIA DEIECTVS.

AD hunc itaq; modum Ciconię nidulantur: ſed ſi ſuper ea vnquam mentio
ſit, quòd humi oua deponat, alterius ſignificati gratia confictum, quaſi rem
ab ingenio ſuo alieniſsimam aggrediatur: eritq; Ciconiæ humi oua deponentis
hieroglyphicũ, animus ad humilia deiectus. Aliqua eſt omnino anima talis, atq;
vtinam non innumerabiles huiuſmodi reperirentur, quæ, licet totæ in res diui-
nas vergant, totæ aſſurgant, totæ humanas res cõtemnant, totę diuinis aſpirẽt,
quadam tamen vulgarium animarum labe contagioneq; fit, vt cum alijs morta-
libus verſentur, eorumq; curas inaniſsimas in neceſſarijs parandis, in periculis
vitandis, in familia, domo, agris, honoribus, alijsq; id genus ſexcentis procurã-
dis imitẽtur. Atq; ita auis cœli gratia nata, dum ad humana ſerpit, humi oua col
locare dicta ſit, & à ſanctiſsimis naturæ ſuæ inſtitutis aberrare. Memini verò
et illud diſputaſſe te, Latinorum aliquot per Haſsidam Caſsitam interpretatos,
fabuloſeq; Gelliũ fabulam cõmentum de nidificatione in agris & in ſegetibus:
ſed eum apologũ, non hiſtoriam ſcripſiſſe: dicebasq; Latinos noſtros, vnà cum
B Græcis, quippe qui ſint ad diuinos ſonos ſoli barbari, cùm ſacris literis careant,
aſpirationem grauem in C literã mutare ſolitos, & pro filio Noa, Ham, ſcriptita
re Cham: pro Ahab, Achab: pro Ohozia, Ochozia. Et Blondũ in aſportãdo di-
ui Marci corpore ſuum tergis operto, exclamatum ſcribere, Cancir Cancir, ab
ijs qui Alexandriæ cuſtodes erant, cùm Hazir Arabum lingua enunciaſſent,
quæ vox ſuem ſonat: eſſe verò Arabum linguam Hebræorum linguæ non abſi-
milem, & hos & illos æquè ſuillam abominari, manifeſtum eſt. Qui quidem er-
ror à quodam noſtri temporis nouo interprete, omnibus diuinarum inſtitutio-
num ex hiſtoriæ tam veteris quàm nouæ libris, ſupraquã dici poſsit auctus eſt.
Sed hæc alij viderint. Nos quæ ad alitis ſignificata ſpectare videbant̃, quæq; ad
rem ipſam attinerent, ita vt vides, qua potuimus cura collegimus,

Ne tua dicta vagis nequicquam credita ventis,
Effluxiſſe meo forte putes animo.

Hæc demum eſt illa Ciconia quam per literas apponi tibi iuſſeras, Pater ſapien-
tiſsime, inſipida illa quidem futura, niſi aromatibus ex Arabia illa tua petitis, lar
C geq; ſuperfuſis, commendationem aliquam acquiſierit. Sed iam reliqua huius
generis aggrediamur.

DE IBI.

DE Ibi nunc dicere conſentaneum eſt, quæ quidem omnino eſt Cico-
niæ ſpecies, excelſa ea quidem, rigidis cruribus, procero roſtro, mul
tò tamen alia quàm noſtra. Atq; eædem in Ægypto duplici genere
diſtinguunt̃: ſunt enim aliæ candidæ, aliæ nigrę. Candidę apud Pe-
luſiũ tantùm non ſunt, cùm in reliqua tota Ægypto habeant̃: ideo verò candidę
appellatæ, quia capite ſunt & collo penè candido, reliquo tamen corpore nigri-
cante. Nigræ contrà apud Peluſium tantũ, in cætera Ægypto nullæ. Sunt verò
hæ nigræ totæ cruribus gruinis, roſtro maxima ex parte adunco. Sed quę can-
didæ dicuntur, pedibus ſunt humanis propè ſimilibus, & graciliori capite.

ÆGYPTVS.

QVæ quidem geminæ ſpecies in Ægypto tantùm repertæ, argumentum de-
dêre, vt Ibes geminæ pro Ægypto ipſa figurarentur, vtpote quæ ei tantùm

regioni familiares & propriæ eſſent. Eas in huiuſmodi ſignificatū paſsim in obeliſcis videas. In numis verò Q. C. Mari, obſeruauimus Ibes Elephanto adhibito, earū quippe regionū hieroglyphica, quas ipſi ditioni Romanæ ſubieciſſent, aut in quibus æternæ memoriæ aliquid dignū effeciſſent. Sunt verò aues hæ ita Ægypti propriæ, vt extra eam regionē viuere nō poſsint, aſportatæq́ ocyſsimè moriantur. Eſt & alia ratio cur Ægyptū hieroglyphicè ſignificarent Ibes: nempe cùm ea regio Delton, à Δ Græcę literæ figura nuncuparetur, eam cum Ibibus ſimilitudinem habet, quòd alites hæ literam eam inceſſu pedum, interſtitio ad æquales trianguli lineas diducto, figurare videantur: idemq́ roſtrū patefactum ſignat: ποιεῖ γὰρ τῇ τῶν ποδῶν διαστάσει πρὸς ἀλλήλους, καὶ πρὸς τὸ ῥύγχος ἰσόπλευρον τρίγωνον. D

COR.

QVoniam verò Ibis Mercurio in primis dedicata erat, qui totius cordis et ſermocinationis dominus habebatur, ales ea cordis hieroglyphicum proponebatur: nam & alibi cor in thuribulo poſitū, Ægypti habere ſignificatum oſtēdimus. Verùm alia ibi ratio. Quod verò ad Ibin pertinet, auis ea ſimulac nata eſt, ſi perpendatur, duas ęquè drachmas ponderat, Plutarcho referente, quod vtiq; pondus eſt par cordi nuper nati pueruli: τὴν γὰρ ἶβιν φασὶν ἐκκλαφθεῖσαν εὐθὺς ἕλκειν δύο δραχμὰς, ὅσον ἄρτι παιδίου γεγονότος καρδίαν. Medici verò cauſam aliam adducūt, quia ſcilicet ſuapte natura Ibes cordi mirificè cōferāt, de quo apud eos locupletius. Sed enim ſuper hoc in Accipitre plura. E

SALVBRITAS.

EAdem, quia medicamenti genus quod in maximo ad ſalubritatem vſu eſt, cōmonſtrauit, roſtri aduncitate per eam partē ſe proluens, qua reddi ciborum onera maximè ſalubre, & in primis neceſſarium eſt: eo illa geſtu figurata, ſalubritatis apud Ægyptios hieroglyphicū fuit. Eo autem præſentaneo remedio cùm vulgò vterentur Ægyptij, euenit, vt poſtquam eius vtilitas vniuerſo terrarum orbi communicata eſt, dictitatum ſit, in Ægypto omnes eſſe Medicos: quod ab Homero ſumptū multi poſtea vſurparunt. Acceſsit huc ciborū abſtinentia, ſuccorum herbarumq́ non incurioſa cognitio, de quibus licet alij multa, plurima tamen Ægyptij deprehendērc: inſtitutumq́ apud eos, vt ſingulorum morborum ſinguli eſſent Medici, vnde Medicorum illic coaluerit multitudo. Alij eam afferunt cauſam, cur Ibes ſalutis ſimulacrum eſſent, quòd ex Arabia in Ægyptum volentalatæ ſerpentes, quibuſcum Ibes certamen ineunt, Ægyptioſq́ ab earū iniuria defendunt. Earum verò ſerpentium alæ minimè pennatę perhibentur, ſed veſpertilionū alis perquàm ſimiles, glabra ſubtiliq́ membrana quadā inſignes. Nota eſt hiſtoria, quemadmodū Moſes florente iam ætate, vt Ioſephus memoriæ prodidit, Ægyptiorū copijs aduerſus Æthiopas hoſtes infeſtiſsimos profecturis, dux à Pharaone, ita oraculo præmonente, electus: quia is per loca magna vi ſerpentū occupata ducturus erat, vim Ibidum ingentem papyraceis inſtrumentis in arcarum ſpeciem contextis incluſerit, F

A rit, incolumemq́ ita exercitũ earum alitum ope pręſidioq́ ad hoſtes traduxerit.

MALVM EX BONIS INItijs ſubſecutum.

PErniciem aliquam ex inſtitutis optimis ſanoq́ conſilio ſubſecutam Ægyptij ſignificare ſi voluiſſent, Ibin & Baſiliſcum facere conſueuerunt: ſiquidem ex Ibidis ouo Baſiliſcum naſci, pleriq́ veterum tradiderunt. Cauſamq́ inſuper eam philoſophi afferunt, quòd auis ea multiuora ſit, & ſerpentum venenatorumq́ genus omne abliguriat, quorũ virulenta putredine oua ipſa prędita, animal id pernicioſum efficiant. Ægyptij ſanè cùm Ibin alioquin egregiè colant, oua tamen eius, ne quid tale progeneretur, inuenta frangunt.

INEFFICACIA voti.

DEſidem ac adeò eneruatum hominẽ, vt nulla in re ſibi ſufficere poſsit, fruſtraq́
B omnia tentet & aggrediatur, neque vllius rei compos per ſummam ignauiam euadat, hieroglyphicè ſignificare ſi vellent, Crocodilum Ibidis pennam in capite geſtantẽ effingebãt: compertum enim eſt animal id ad rapinam & impetum alioqui promptiſsimũ, ſi penna Ibidis demulceatur, ita obtorpeſcere ac debilitari, vt immobilis reddatur, omnem priſtinæ rapacitatis violentiam obliuiſcatur, tanquam aliqua faſcinatione ſit repentè demutatus. Quinetiam ſerpentum genus omne reddi immobile penna huiuſmodi ipſis iniecta, ex Democrito tradit Florentinus libro de re ruſtica.

VOCALIS PRIMA.

ERat & Ibis auis primæ literæ ſymbolum: ſiquidem Plutarchus ait Mercurium, qui primus literas Ægyptijs cõmunicauit, Ibim primam eſſe literam voluiſſe. Sed enim ipſa quoq́ literarum elementa non apud Ægyptios tantùm,
C ſed etiam apud Græcos Romanosq́ hieroglyphicũ aliquid habuere: vt, A indicium erat abſolutionis, C condemnationis, N verò & L, comperendinationis, per quam nõ liquère ſignificabant. Vniuerſi enim iudices, vt Pedianus ait, in ciſtam tabellas ſimul conijciebant ſuas, ſingularibus literis ſignatas. Interdum etiam ſententiã ſuã cur quis damnaret, aut cur abſolueret, perſcribere conſuerãt.

DE DAGNIDE.

INter Ægypti aues celebris eſt Dagnis, ab infeſta mordacitate ita nuncupata: δάκνω enim mordeo eſt.

EBRIETAS.

PEr eam ſupra coronam aliquã ſtatutam, ebrietas ſignificabatur: eas enim volucres Ægyptij in ſympoſijs, quibus redimiti eſſent coronis aduincire ſoliti ſunt, vt aſsiduè morſiunculis vellicando cantitandoq́, potantes dormire non permitterent.

DE GRVE.

D

GRuum ſignificata in poſtremis minimè habenda ſunt, quibus multa cum humana diligentia, recteq́ regendæ familiæ ratione, communia ſunt.

CVSTODIA.

SEd illud in primis referam, quo exercitus ducem ab hoſtium inſidijs ſe cuſtodientem ſignificabant. Proponebant quippe Gruem vigilem, hoc eſt, lapillum pede ſuſtinentem: illæ enim excubias ordine ſuo tota nocte diſponũt, lapillumq́ ideo prenſant, vt laſſatis ſomno decidens indiligentiam coarguat. Cæteræ dormiunt capite ſubter alam condito, alternis pedibus inſiſtentes. Philippus ille, qui breuiſsima Hori Apollinis lemmata in Græcam linguam traduxit, E loco hoc γρηγορῆσαι κατ' ὄρδινοις Romano vocabulo tunc à Græcia cum imperio recepto, vſus eſt. Harum alitum vigilantiã imitatus Alexander Macedo, ſi quando peruigilandum eſſet, ne ſomni violentia opprimeretur, vas aheneum prope thorum adſiſtebat, ſupra quod brachiũ exporrigebat, pilam, vt Ammianus Marcellinus ait, argenteam manu complexus, quæ ſi quando ipſe ſomno vinceretur, elapſa, ſonoro ſtrepitu ſomnum abrumperet. Sed enim idem autor Iulianum Cæſarem abſq́ pila, vel inſtrumento alio, quotiens & quantum voluiſſet, euigilaſſe profitetur.

DEMOCRATIA.

EX eo verò collegio quod Grues celebrant inter ſe, nonnulli dicunt democratiã hieroglyphicè ſignificari: cum pluribus enim cõſultandũ, ſi quid rectè feciſſe voluerimus, & felicem rebus noſtris ſucceſſum optauerimus. Æſymnio Megarenſi honeſtiſsimo loco nato, dum ſuper F hoc conſulta poſceret, reſpondiſſe Apollinem Delphicum ait Pauſanias, referret ad multos, ſi gerere quid feliciter vellet: plurimorum enim ſententijs auditis, facilè eſt quod optimum ſit diſcernere. Ea de cauſa Megarenſes, ne vllam interpretandi oraculi occaſionem amitterent, vel quidpiam quod intelligi potuerit præterirẽt, comitia ad heroũ ſepulchra habere deinceps decreuere: nam plures eſſe mortuos manifeſtum. Sanè quidem apud noſtros conſenſus vniuſq́ partium in eandem ſententiam aut rem, Latino vocabulo formã ab ipſis Gruibus videtur accepiſſe, vt inde CONGRVERE, pro conuenire dicamus.

PRVDENTIA.

SI aũt volantem Gruem cum lapillo pinxiſſent, hieroglyphicũ id prudentiã ſignificare dicebat̃. Ex probatiſsimis enim autoribus didicimus, Grues, dum in ſublime volant, lapillũ ideo geſtare, vt lapſu illius explorẽt, ſupra terrã'ne an mare

A mare volitent, quod intelligunt ex ſono; ac proinde cõſidendũ'ne, an vlterius procedendum ſit. Maximus Tyrius cauſam aliam memorat lapilli aſſumendi. Nam quoniã in volatu fluitare videnť inſtar nauis, quã agitent impellantꝗ vndæ, ſuæ ſibi conſciæ imbecillitatis, anteaquàm volatui ſe credant, lapillum roſtro ſuſcipere, quo vnaquæꝗ earum veluti firmamento vacillaturi volatus vtatur, eamꝗ habeat ſalutis ſuæ cuſtodiam. Atque hoc eſt

quod apud Solinũ legas, Grues harenam deuorare, ſublatisꝗ lapillis ad moderatam grauitatem ſaburrari. Quarum prudentiam cùm Deucalion nõ ignoraret, eum à diluuij clade ſeruatum aiunt Gruum beneficio: hunc enim Pauſanias ait ad ſuperuolantium Gruum clangorem enataſſe, atꝗ ideo montem, in quem demum euaſiſſet, Geranium, in harum alitum honorem, appellaſſe.

B

SVBLIMIVM RERVM INDAGATOR.

QVòd ſi abſꝗ lapillo volantem Gruem figuraſſent, hominem ſublimiũ indagatorem, & eorum quæ terra procul, & à materia remota ſunt ſtudioſum, ſignificari volebãt. Ipſa enim præpes altiſsimè volat, vt longè lateꝗ ſpeculetur. Quòd ſi ſubſidere nubes infrà deſpexerit, nunquã ad terram ſe demittit, vſqueadeò tempeſtates & ventorũ procellarumꝗ motus ſummo ſtudio declinat, vtpote quæ ſit quietis amantiſsima. Si verò acciderit vt in tempeſtate aliqua deprenſa ſit, confeſtim ad terrã ſe cõfert, atꝗ humi potius quieſcit. Quòd ſi quam in alitem Plotinus hominẽ tranſmutari dixerit, qui abſꝗ ſapientia ſublimia tractauerit improbius, cùm nullam ille ſpeciẽ ponat ſublimis huius volatus, nempe Gruem ipſam ex Plotini ſententia cõmodè pinxerimus.

PERSEVERANTISSIMI MORES.

PVlcherrimum & illud eſt, quòd alij excogitarunt hominem qui cum ætate mores minimè cõmutauerit, ſed eodem ſemper ingenio perſeuerauerit, per Gruis pennas indicare. Reliquarum enim auium pinnæ per ætates ferè omnes
C mutantur, nigreſcereꝗ in ſenecta perſpiciuntur, ſed Gruum eodem ſemper colore perſeuerant.

ORDINIS OBSERVATOR.

QVin etiam in moribus eadem propoſiti conſtantia cõſideratur, cùm Grues in volatu ordinem pertinaciſsimè ſeruent. Quare Palmedes apud Philoſtratũ Vlyſsi obijcienti literas, non ab eo, ſed à Gruibus inuentas: reſpondet is, Grues quidem, quod ad literas attineat, nihil adinueniſſe, verùm ad ordinem, quem nunquam Vlyſſes ſeruare didiciſſet, earum curam referri. Vlyſſem enim aiunt quotiens in bello aut Hectori, aut Sarpedoni, aut Æneæ obuiam fieret, ordinem deſerere ſolitum, & ad imbecilliora declinaſſe.

LABORIS TOLERANTIA.

INdefatigatum verò laboribus hominem ſignificantes, alas vel pedes Gruum in manibus eius ſtatuebant: ferunt ſiquidem non laſſeſcere vllo labore, qui neruos ex alis aut cruribus Gruis habeat.

FERACITAS.

IN oſtentis Grus biceps feracitatis indiciũ eſt. Appion enim tradit, Oenæo in Menide rerũ domino bicipitem Gruem apparuiſſe, vberrimã ꝗ eo anno an-

nonam in Ægypto fuiſſe. Ad hæc, auem ſub alio Rege conſpectam quatuor capitibus inſignem, lætiſsimumq́ frugum omnium prouentum ſubſecutum. D

VER ET HYEMS.

SVnt qui per venientem Gruem, tempus vernum, per abeuntem, hyemem ſignificari tradant: quandoquidem ea ales omnino eſt veris & hyemis nuncius, modò veniens, modò recedens, propterea quòd calorem & frigus peregregiè præſentiat. Itaq; cùm frigus ingruit, altè ſublata vaſtum quid inclamat: cùm verò clementius eſt nacta cœlum, perinterualla vocem emittit, et taciturna propémodũ allabitur. atq; ita vel ex acceſſu, vel receſſu, et ex earum voce, nunc veris, nunc hyemis admonemur.

DE MILVIO. E

NE verò picturæ deſint, ex quibus temporum qualitates indicẽtur, cùm æſtatem cicada, autumnalẽ vindemiam epops, brumale tempus alcyone, ver cuculus, luſcinia, & aliquot aliæ, aduolat huc Miluius, in huiuſmodi ipſe quoq; hieroglyphicorũ caueã includẽdus.

VERNVM TEMPVS.

ERat enim Miluius ipſe quoq; verni tẽporis hieroglyphicũ, propterea quòd ales ea verno primùm tempore incipit apparere, certiſsimumq́ ſit eius nuncium. Vnde etiam prouerbium emanarit, Miluijs procumbere: quia ſcilicet pauperum ſit mos, hyeme iam deſæuiente, qua malè ſemper afficiuntur, aduentanti bus Miluijs procumbere eo genuum cultu, quo Reges coli ſolẽt, vt apud Suidam legas. Ariſtophanes ait, eo apparente contrariũ autumno tempus ingruere, adeſſeq; tondendi opportunitatem. Nomen autem illi ἰκτῖνα apud Græcos ab aduentu, quòd tanto ſcilicet deſiderio expectatus accedat. Hanc autem loci temporisq; cognitionem ſacræ etiam noſtræ literæ per Miluium oſtendunt, in quibus habetur: Miluius in cœlo non ignorat tempus ſuum: Turdus & hirundo & ciconia, tempus ipſę quoq; aduentus ſui obſeruauẽre, populus autẽ meus iudicium Domini non cognouit. F

LOCVPLES.

SVnt qui locupletem hominem, latisq; agrorum poſſeſsionibus ditiſsimum, per Miluij volantis hieroglyphicũ ſignificari tradant: ſiquidem is dum prædam enanciſcitur, ſpatioſiſsima aeris interualla vno oberrat impetu, quaſi latifundia deſcripturus. In huiuſmodi ſignificatum Iuuenalis Satyra nona:

Tot Miluis intra tua paſcua laſsis.

Et Perſius prius dixerat:

Diues arat Curibus quantum non Miluus oberret.

RAPACITAS.

SEdenim Philoſophi antiquiores illi qui doctrinã ab Ægyptijs magna ex parte mutuati ſunt, deq; hominum moribus per palingeneſiæ figmenta diſſeruere, cuiuſmodi eſt Plato, quiq; eum ſecuti ſunt Plotinus & Harpocratiõ, Boethus & Numenius, rapacitatem per alitem huiuſmodi intelligi tradidere, homi-

nesq;

A neſq́ eos qui auaritiæ ſtuduiſſent, promptiq́ ſemper ac parati ad imbecilliorũ expilationes, & rapinas, & violentas tyrannides fuiſſent, in Miluios ac lupos cõuerti, vt Socrates, Phædone, diſputat, abireq́ omnia in ea genera opinati ſunt, quorũ in vita moribus ſimiles fuiſſent. In diuinis quoq́ literis Miluus pro graſſatore prædoneue ponitur, Pſalmo, vbi ſecundum Hebræos haberi ait Eucherius, Milui abies domus eſt. Ariſtophanes ad hanc alludens rapacitatẽ, ἰκτῖνα dixit παντόφθαλμον ἅρπαγα γρίφον, aliturus omnituum ac rapacem Miluũ. Admiratur Plinius rapaciſsimam & famelicam ſemper auem, nihil rapere vnquam ex funerum ferculis, quæ veteres erant ad ſepulchra afferre ſoliti: perſuaſi ſcilicet defunctorum animas eundẽ tenere ſenſum, & iiſdem affici voluptatibus, quæ vnicuique, dum viueret, placuiſſent. Addunt & aram Olympię, quam alites huiuſmodi nunquam infeſtarint. Idem ſacri ſunt apud Britannos, non enim Miluium iis occidere licebat.

NAVIGATIO.

SVnt qui nauigationem, ſunt qui gubernandi rationẽ ex Miluii volantis hie-
B roglyphico ſignificari tradant, propterea quòd multorum ſit opinio, ait Plinius, didiciſſe homines ex Miluiis temonem nauibus immittere, quippe cùm obſeruaſſent Miluium cauda modò hac, modò illac flexa, vice claui volatus ſui curſum dirigere, natura ſcilicet in liquido cœlo monſtrãte, quod opus facto eſſet in humido profundo.

AD CORNELIVM MVSAEVM PRAESVLEM BITONTINVM, DE IIS QVAE PER VVLTVREM SIGNIFICANTVR, EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

INterrogaſti me, Præſul honoratiſsime, quænã illa ſit Vultur mea, quam libris editis Germani quidam ex Horo Niliaco à me Latinam factam diuulgarunt. Sed enim ſcias me olim Romæ dediſſe eam videndam clariſsimo Alberto Pio Carporũ principi eruditiſsimo, verùm ex eius ſcrinio, vnà cum aliquot aliis huius notæ ſcri-
C *ptis à neſcio quo laborum alienorum ſuppreſſore ablatam, & in Germaniam aſportatam. Cuius facti indicium eſt, quòd docti quidam viri, cùm opuſculum id legiſſent, Hori eſſe arbitrati, ſcriptis prodidere, Horum Apollinem de ſacris Aegyptiorũ literis à Io. Petro Valeriano Latinum factum. Ioannis autem Petri mihi eſt peculiare nomen (cur enim id inficiar?) priuſquam M. Ant. Sabellicus præceptor meus id Venetiis in Pierium immutaſſet. Sed Horus Apollo à me non eſt conuerſus, frequenter verò in ſcriptis huiuſmodi citatus: argumenti enim huius alios etiam autores eosq́ multos habui. Vtcunq́ ea deperdita lucubratione, alteram reparaui: ablati enim illius reliquiis archetypi toto pluteo diſsipatis, hanc priori illi non abſimilem informaui, quam tibi dono darem, qui aliquid ex hoc meo argumento lecturum te libenter ſignificaſti, quod quidem ſummæ tuæ erga me humanitati potius, quàm vlli ſtudiorum meorum merito attribuerim, & tamen in iis aliquid eſt, vnde huiuſce generis lucubrationes tibi fortè minimè diſpliciturus mihi confingam: ſiquidem ego libentiſsimè, hinc occaſione qualibet arrepta, vt hac parte videre poteris, ad noſtræ pietatis doctrinam, diuinarumq́ literarum interpretes me conferre ſoleo. Ex iis verò tam multa exterpſi, vt profiteri valeam, autorem alium neminem meo huic argumento, quod multis iam commentariis auctum eſt, plura ſuppeditaſſe. Neq́ enim ego vnquam impurum nonnullorum ingenium approbaui, qui dum politiores haberi volunt, ſacras*

noſtrorum literas, vtpote ſquallorem, quod vnum obijciunt, quendam præ ſe ferentes, attingere D
pertimeſcunt: ſed enim in ea ſemper ſententia fui, nullam eſſe lectionem quæ plus afferre poſsit eru
ditionis, quàm ſanctorum hominum, qui diuina tractant, inſtitutiones. Nam ſi artium ferè om-
nium liberalium finis denique eſt, vt veram edocti rationem, bene honeſteque viuere adlaboremus,
fateor me, quantulumcunque hoc ſtudiorum genere aſſequi licuit, non plura, neque admirabiliora
ex quibuſuis diſciplinarum quarumcunque magiſtris exhauſiſſe, quàm ex myſteriorum, quæ ad
pietatem noſtram faciunt, interpretibus, ſiue rerum naturam, ſiue morum ſynceritatem, ſiue
quæ ad veritatem, & Dei Opt. Max. cognitionem pertinent, inſpexerimus. Sed ego imprudens,
qui hæc tibi commemorem, qui tandiu, tam diligenter, tam aſsiduè in omnium doctrinarum le-
ctione verſatus es, quique alios hæc per doctiſsimas conciones tuas, tam doctè, tam eleganter, tam co
pioſe doceas potius, quàm à quoquam doceri poſsis. Idcirco his omiſsis, ad rem ipſam, quã, qualiſ-
cunque ſit, recognoſcere cupis, accedamus.

DE VVLTVRE.

E VOLVCRVM genere nullã omnino Vulture magis admiran E
dam inuenias, ſiue peculiares in eius vita, & ab omni vulgo ſe-
motos mores, ſiue conceptum, partum, educationemque alitis, ſi-
ue excellentes quaſdam ingenij dotes, ſiue ſignificata varia per
eam in picturis, in portentis, in dicterijs poſita cõſideres. Neque
illa quidẽ plebi obuia & vnicuique expoſita, ſed magnis regibus
atque dijs accommodata, ipſis etiam philoſophis, ac peritiſsimis theologis explo-
rata: per huius nanque ſimulacrum hieroglyphicum ue, annum, matrem, ſiue, vt a-
pud Ammianũ eſt, naturæ vocabulum, mundum, intuitũ aut ſpeculationẽ, ter-
minum, hæredipetam, ſtragem, præſagituram, miſerationem, iuſtitiam, liuorẽ,
Pallada, Iunonem, & quædam alia, veteres ſignificabant.

ANNVS.

QVoniam verò ex ea præcipuum erat anni ſignificatum, qua ratione ſit id
receptum, operæprecium fuerit explicare. Vultur, vt apud Ægyptios ha
betur, trecentos eos quinque & ſexaginta dies, quibus annuũ conficitur tempus,
ordine mirifico dipartitur. Nam cùm annum Ægyptij per tris tantùm qualita- F
tes metirentur, ver quippe, æſtatem, & hyemem, quæ ſingula tempora centum
viginti diebus conſtare voluerũt, ac vti Theopompus ait, hyemẽ Saturnũ, æſta-
tem Venerẽ, ver verò Proſerpinã appellabant: quinque inſuper dies addiderant,
quos intercalares vocitabant: Vultur verò ad eiuſmodi partitionem anni accõ-
modata, cumprimùm concitata fuerit ad conceptum, qui fit à vento, quinque con
tinuos dies ſine cibo & potu conſumit in eiuſmodi initu, natura in ventum ada-
perta: mox centum & viginti dies prægnans manet, totidemque diebus pullos e-
ducat: reliquos CXX dies immunis eſt, ſuarumque tantum rerum ſatagit, neque
prægnationi, neque educationi intenta. Summotis itaque intercalaribus, ad anti-
quiorem illam rationem trahere poſſumus ſupputationem illam Xenophontis
libro qui περὶ πόρων inſcribitur, vbi ſex mancipiorum millia, ſi ſinguli ſingulis
diebus obolũ lucrifaciant, vnoquoque anno hos ſexaginta talenta vectigalis allã
turos: ſic enim CCCLX dies in vnius anni tempus videtur enumeraſſe. Sed ne
quid, quod vel vtile vel delectabile eſſe poſsit, prætereamus, ſuper horũ quinque
dierum, qui anno ſuperant, argumento fabella fertur, quemadmodũ Rhea cum
Saturno clanculum rem habuerit, idque vbi Sol exploraſſet, imprecationibus de-

uouerit

A uouerit, ne'ue menſe, ne'ue anno pareret. Mercurium verò deæ amore captū hoc
iniſſe conſilium, vt opem laboranti ferret: Lucinam quippe deam talorum lu-
do illectam detinuiſſe, atq; ita ab ſexageſimo quoq; die lucem vnam interuertiſ-
ſe, donec dies ſibi quinq; cōparaſſet, quos anno vertente certis illis temporibus
elapſis, immunes, liberos, exemptosq;, cum nuſquam nomina dediſſent, ad anni
ſupplementum accōmodaret: factumq; ita eſt, vt per huiuſmodi dies Rheæ fa-
cultas pariundi fuerit. Hos intercalares Ægyptij habēt, Deorumq; ſuorum ad-
ſcribunt genethliaco. Ferunt verò die primo Oſirim, rerum dominū futurum,
editum: ſecundo Aruerin, quem Apollona, & ſeniorem Horum nonnulli vo-
cant: tertio Typhona, verùm hunc intempeſtiuè, neque proprio meatu egreſ-
ſum, ſed ex diſrupto latere: quarto Iſim: quinto Nephthen, quam nonnulli finē,
vel potius interitū, alij Venerem, alij Victoriā appellarunt. Satis hæc ad interca
lares dies quinq;. Quid verò ſibi de dijs quinq; cōmentum velit apud Plutar-
chum quærere licebit. Neq; verò hîc numerū illum CCCLXV cœlorū, cuius
principem Abraxan Baſilidis deliramenta conſtituerunt, curioſius proſequar,
B ne rem tam ſeriam inanibus & ridiculis fabulis infarciā. Illud addam, quantū ad
anni rationē pertinet, quod Vmbricio teſte Plinius ſcribit, Vulturē oua XIII
parere: quod ad inſtar totidem Lunę coitionū accipio, quę per vniuerſum annū
potiſſimum obſeruantur. Porrò annus etiam apud Perſas in dies CCCLXV
deſcribebatur: eaq; de cauſa igni illi ſuo, quem ſacrū & æternū vocabant, totidē
ſacerdotes iuuenes inſtituerāt, qui canentes, ignem quaqua geſtaret, ſequerent.

ANNORVM CENTENA.

ANnum itaq; per Vulturem apud Ægyptios ſignificari non leui de cauſa,
manifeſtum eſt. Ab hoc aliud ſequitur hieroglyphicum, vt per eandem ali
tem vel ſenio confectam, vel demortuā, centum annos intelligamus: eam enim
augures magna ſemper religione ſunt obſeruare ſoliti, ac per ſingulas vultures
annorū centena totidem portendi tradiderūt: duodecimq; illas quas Romulus
obſeruauit, imperiū Romanū ad MCC annos duraturū oſtendiſſe: quod obſer
uatū à Vectio tradit Varro: exceptum mox à Cenſorino, qui circiter milleſimo
ab vrbe cōdita anno claruit: quod ita poſtmodū eueniſſe, fœda ac miſerabili to-
C tius Italię clade, quodq; acerbius eſt, totius literaturæ interitu, ſatis cōſtat. Nam
quo tēpore capta eſt vrbs Roma, et in ciues omnes occidione aut miſera captiui
tate ſæuitū à Genſerico, qui doloſe ſeruis impoſitis eam occupauit, anni circiter
MCCVIII, ab ea cōdita numerant, vt Paulus Diaconus in ijs quæ addidit Eu-
tropio, neq; non Oroſius recenſent, peneq; tunc perijt Romanū nomen. quare
Vectij quadrat interpretatio, tametſi hanc Romani imperij ruinā nōnulli pro-
perantius annis aliquot accipiūt. Sub Athalarico tamē (ita in numis nomē eius
inſcribit, non Halaricus) qui Vrbē quatuor & XL annis antea inuaſerat, Impe-
ratore Romano incolumi, nō extinctū, ſed valde attritū Imperiū eſt. Neq; ſum
neſcius, Imperij ſpeciē quæ ab Auguſto inceperat, in Auguſtulo finitā, qui me-
tu Odoacris, qui totam Italiā ſibi armorū vi ſubdiderat, perterrefactus, purpu-
ram Imperatoriam ſponte abiecit, maieſtatemq; illam depoſuit, barbaro tyran-
no tota rerū conceſſa poteſtate, quod fuit anno ab Vrbe condita circiter MCC
XXIX, à C. Cæſare DXVII, à ſalute noſtra CCCCLXXV. Sanè dignitas
hæc apud noſtros, occidentales ſcilicet, ad CCCXXX annos non reſumpſit
purpuram, quam omniū primus Carolus Magnus ab interitu propemodum
vēdicauit. Eo verò tunc miſeriæ redacta eſt Rom. maieſtas, vt Odoacer ipſe de

Roma Odoacria vocanda cogitarit, quò nominis etiã Romani memoria abo- D
leretur: factumq́ omnino fuiſſet, niſi qui melius aut piè magis ſentiebãt, perſua-
ſiſſent Regi, maiorem illi apud omnes gloriã futuram, Romam domitam, quàm
Odoacriam inſtauratam. Neq; verò prætereundum eſt, in noſtrarũ etiam mi-
ſeriarum memoriã, quod rerum ſcriptores prodidere, Octauiano etiam primo
Conſulatu augurium captanti duodecim ſe Vultures, vt Romulo oſtendiſſe:
atq; iam ex eo tempore, anno quippe vitæ X X, ad monarchiam aſpirabat, quæ
longa annorum ſerie ad nos vſq; permanauit, ſi non imperij viribus, ſaltem titu
lo tenus, & licet aliquando interrupta, in eundem tamen titulum poſtmodũ re-
ſtituta, prout temporum viciſsitudines permiſere. Quorum quidem temporũ
hiſtorias ſi perpenderimus, ad annos circiter M C C ab Auguſto, inueniemus
Pontificũ totiusq́ Senatus decretis magnũ id Imperij nomen abolitum, perq́
annos multos adulterinã fuiſſe Imperatoris nuncupationem. Quanquã ne tam
venerabili titulo defraudaremur, aliquot pòſt annis, ſanctiſsimo Gregorij V.
Pont. Max. decreto, noua quadam ratione anſa prębita eſt, vt ea maieſtas per E-
lectores certos conſeruaretur, cuiuſmodi ſuffragiorum ratione poſt Othonem, E
Othonis ſecundi filium, primus omniũ Henricus Imperator declaratus. Quo-
rum electio ita aliquando deſpicatui habita, vt Othocarus Bohemiæ Rex voca
tus ab ijs ad Imperium capeſſendum, vltro contempſerit, qui pluris Bohemiæ
Regem eſſe exiſtimaret, quàm Romæ Imperatorem: atq; illi tandem ad Rodol-
phum Habsburgi Comitem, qui Magiſter curiæ Othocari erat, deuenere. Sed
ne longius ab inſtituto noſtro recedamus, qualiacunq; hæc fuerint, illud inter
hæc obſeruatione dignum mihi videtur, ter iam hanc annorum M C C ſuppu-
tationem, tribus in maximis imperijs, æquo propémodum temporis ſui curri-
culo, inſignes admodum rerum mutationes adduxiſſe. Primam à Romulo ad
Genſericum, ſiue quis ad Odoacrem maluerit, ſecundam ab Octauiano Augu-
ſto ad Fridericos, tertiam Conſtantinopolitanã, à Fl. Conſtantino ad Conſtan-
tinum eum, qui oppreſſus ab Othomano Turcarũ duce, vitam & imperium fi-
niuit, qui etiam eiuſdem nominis matrem habuit cum imperij conditore. Nam
inter duos hos Byzantij principes anni mille centum ſupra vnum & nonaginta
decurrerãt. Neq; obſtat quod à Valente mathematico inſpecto vrbis horoſco-
po prædictum ſit, imperiũ id ad annos D C X C V I duraturũ, quia poſt eam an- F
norum ſummã qualeſcunq; fuerint Principes ſiue viri ſiue fœminæ, à Maximi
tamẽ Conſtantini inſtitutis pendêre videbantur. Sub Turca verò longè alia im
perij forma, longè aliæ leges, longè alij ritus ſuperinducti. Itaq; cur annorũ cen-
tena per ſingulas Vultures ſignificarentur, inde ſumptũ, quòd eas ad centũ vſq;
annos viuere cõpertũ eſt apud antiquiores,
quibus aſtipulatur Ambroſius. Nunc reliqua
huius imaginis hieroglyphica aggrediamur.

MATER SIVE NATVRAE genius.

CVm ergo in genere Vulturum mas nuſ-
quam inueniatur, omnes autem fœminæ
ſint, vtpote quę ex vento cõcipiant, manifeſtũ
eſt cur Ægyptij ſacerdotes per eam alitẽ vro-
pygio ſurrecto, atq; ad Aquilonem verſo, ma-
trem aut naturam ipſam intelligerent: mater
ſiquidem fœmineum eſt animal. Vultur enim,
vti dictũ, tempore cõceptus appetente, quod

A per quinq; dies illos quos ſuprà memorauimus, producitur, natura in Aquilonem, vt Ægyptij tradunt, in Eurũ, vt Plutarchus, exporrecta adapertaq́; ab eodem initur, non ſecus ac plantæ Zephyris genialibus iniri traduntur. Sed enim hîc diſsimulare nõ poſſum nonnullorũ imprudentiam, qui Horum Apollinem citant nouo verbo ὀργύζω, conficto, vltimoq; Hori capite appellato verba etiam infarciunt, ὅταν ὀργύζῃ πρὸς συνουσίαν ἡ γυνή, cùm in codicibus manu ſcriptis, ijsq; pleriſq; quos euolui, non ὀργύζει, ſed ὀργάζει ſcriptum reperiatur: vti etiam aliquantò pòſt de ecuente vacca, cap. πῶς ἐκολύ. ἐπεὶ δ' αὖ γὰρ ἡ θήλεια ὀργῶσα πρὸς συνουσίαν ᾖ. ὀργᾷ δὲ οὐ πλεῖον ἐφ' ὥρας τρεῖς. Quæ porrò de Vulture apud Horum habentur, vndecimo in impreſsis capite ſunt, non vltimo: Perdurat verò Vultur quinq; eos dies pertinaciſsimo ieiunio macerata, tale eſt eius in concipienda prole ſtudium atq; cupiditas. Neq; quidem negarim alia etiam eſſe volucrum genera (ὀρνίθας enim, non γυπῶδας, in caſtigatis Hori codicibus legitur) quæ vel inter ſe, ſi mas non adſit, fœminę æquè ſaliant, & mutua libidinis imaginatione concipiant, vel, vt nonnulli arbitrati ſunt, ipſo puluere in naturam vi pruritus attracto, cuiuſmodi ſunt co-

B lumbæ, gallinæ, perdices, anſeres, & vulpanſeres, quarum tamen oua irrita, minimeq; prolifica ſunt, ad cibi tantùm vſum facientia, minora reliquis, ac minus iucundi ſaporis, cæterùm magis humida. Tertullianus: Et gallina, ait, ſortita eſt de ſuo parere, ſed Vultures fœminas tantùm parere aiunt. Oua huiuſmodi, quia vt pleriq; omnes aſſerũt, ex vento generantur, & zephyria, & hypenemia, quaſi ſubuentanea dicere velint, appellantur. Eos verò non audiendos dicit Ariſtoteles, qui dicunt, vere tantùm hæc fieri, incubatione derelicta, cùm & iuuencæ expertes adhuc coitus ea pariant. Cæterùm idem autor, qui ſubuentanea omnia infœcunda eſſe vult, in quodam auiũ genere exiſtere ſimile piſcibus, ſpõtina oua ad fœcunditatem progenerantibus, nõ inficiatur, quod nimirũ de Vulturibus in primis fertur. Eas porrò autor is quoq; volare verſus Auſtrũ, atq; ita ab Aquilone iniri, pręgnantesq́; fieri tradit, perq́; tres annos parere: quod etiã apud agricultores Conſtantini legimus. Apud Heſiodũ οἰωνοὶ interpretes aiunt: Vultures, quarũ oua ſubuentanea ſunt, abſq; maris copula, neq; alia earum generatio reperitur. Neq; deſunt interpretes etymologici, qui dicant οἰωνὸς quaſi

C οἰωὸς, quòd οἶος ὢν ſibi ſit, quippe qui ſine maris auxilio ex vento concipiat. In cuius quidem fœcunditatis cõmendationem illud addere nõ incongruũ eſt, quòd non intra ſuum tantùm genus ea felicitas cõtinetur, ſed proficua quadam vi ad aliorum etiam beneficium celebratur. Penna ſiquidem vulturina ſubiecta pedibus, adiuuat parturientes. Id verò quod de Vulturum huiuſmodi conceptu fertur, ne quis fabuloſum putet, inter quadrupedes etiam equas aliquot ex vento cõcipere, Probus ex comperto refert, quod & D. Auguſtinus, diuinarum humanarumq; rerũ peritiſsimus, affirmat: & velociſsimos ex eo genere iugales apud Homerum comperies haudquaquã fabuloſe dictum. Baſilius Magnus ex hoc omnibus animaduerſum cupit, vt cùm noſtrum arcanum nonnullos homines irridere conſpexerimus, quaſi fines naturę cancelloſq; egrediatur, quòd fieri nõ poſſe contendant, vt virgo pariat, virginitate ipſius integra, illæſa atq; intemerata perſiſtente: cõtemplari debere nos, Deum exempla pleraq; iam inde ab initio præmiſiſſe, ex ipſaq; natura rerum ſemina quædam conſperſiſſe, vnde poſſet vnuſquiſq;, vbi quod alta iam mente conceperat, effeciſſet, talibus mirabilibus fidem adhibere, atq; ita ijs occurrere voluiſſe, quorũ ſtuporine dicã, an peruerſitati, nihil quicquã aliud perſuadere queas, quàm quod vel manibus attingũt,

vel oculis aſſequuntur. Hinc ait Ambroſius, neminẽ ſubuentaneo Vulturis audito conceptu, rerum naturalium ſcriptoribus refragari: cum verò virginem diuino afflatam numine peperiſſe audierint, riſum inceptare. Tangit hoc idem Adamantius, vbi Celſo reſpõdet, duplex Almę ſignificatum ex Hebræorũ interpretatione obiectanti. Sed enim de intacta virgine, non autem de adoleſcentula (quod Theodotion Epheſius & Aquila Ponticus intelligendũ fruſtra conanẽ perſuadere) prophetatũ eſt priuſquàm in Babylona fieret populi trãſmigratio, hoc eſt, anteaquã Medi & Perſæ principatũ inuaderent. Reddita autẽ ſunt hæc in ſermonẽ Gręcũ ab ipſis Iudæis multùm ante tempora aduentus Domini noſtri, vt nulla relinquatẽ ſuſpicio, inquit Irenæus, ne fortè morẽ nobis gerentes Iudęi, hęc ita ſint interpretati, qui quidẽ ſi cognouiſſent nos futuros, & his teſtimonijs vſuros quæ ſunt ex eorũ ſcriptis, nunꝗ & hæc & monumenta prophetarũ reliqua comburere dubitaſſent. Venerunt igitur in Latinorũ manus Græco ſermone translati Hebræorũ libri multò antequã Romani Iudæos in poteſtatem redegiſſent, Macedonibus quippe adhuc Aſiã poſsidentibus. Ptolemęus enim Lagi cupiens bibliothecã, quã Alexandriæ ſtruxerat, illuſtrib. ſcriptorũ omniũ monumentis implere, ab Hieroſolymitanis petijt fieri ſibi copiã vt eorũ libri in Græcũ ſermonẽ transferrẽtur. Illi, qui tunc Macedonibus parebant, Septuaginta viros ex primoribus, & vtriuſꝗ linguæ cognitione præſtantibus, ad Ptolemæũ miſerũt: qui veritus ne, ſi inuicẽ cõſultarent, veritatẽ abſconderẽt, eos omnes in ſingula contubernia ſeparauit, iuſsitꝗ vt vnuſquiſꝗ pro ſe librũ eundem trãſferret, eoꝗ in libris ſingulis ordine ſeruato, opereꝗ perfecto, omnibus mox conuocatis, & per libros ſingulos interpretationem ſuam vnoquoꝗ eorũ proferente, ita omniũ ſententiã eandẽ eſſe conſtitit, ac ſi ab vno tantũ traductiones omnes emanaſſent. Neꝗ tamẽ ignoro eſſe qui rem aliter geſtã narrent, & Pentateuchũ tantùm à L X X traductũ cõtendant, & nõ ſeparatos, ſed vnanimi concordia ſententiã vnoquoꝗ ſuã proferẽte. Sed ego & Irenęo, & antiquis alijs potiorem adhibeo fidem. Quare non eſt vt calumniatores, Almã, iam excogitent loco virginis legitimi nominis, & à tot eruditis agniti, ſubſtituere contendant. Plurimùm verò (vt ad Vulturem redeamus) indignatur Adamantius, pleroſꝗ adhibere fidem hiſtoricis philoſophiſꝗ hęc de Vulture & alijs aliquot animantibus, quæ ſine maris coniunctione concipiunt, indubitatò tradentibus, & Deũ negant qui hæc in aliquot alijs animalibus facit, poſſe etiã in hominibus idem, vbi adlibuerit, facere. Et Græcorũ pleriꝗ credũt homines primùm ex limo procreatos: nos nõ credemus ex dimidia humanæ ſubſtãtię parte, iuſſu Dei, imò eo de ſe ita ſtatuẽte, fieri potuiſſe, vt IESVS ex eo filius naſceret̃? Eſto igit̃ Vultur documẽto nobis, ne myſteriũ illud ſacroſanctũ, vnde vera ſalus, veraꝗ felicitas nobis obtigit, fabuloſum fuiſſe vel minimùm quidẽ ſuſpicari vnquã in animũ inducamus.

D E F

MISERATIO.

AD hęc Ægyptij ſacerdotes miſerationem per Vulturẽ femora ſua roſtro proſcindentẽ exprimebant: illa enim centũ & viginti diebus, quib. in filiorũ educatione detinetur, nunquã ad prędã longius prouolat, vni illi curæ intenta, ne pullos deſerat, deꝗ propinquo tantùm quæ fuerint in promptu conuenatur. Quòd niſi aliud quicquam ſuggeratur occur-

A ra'tue, quod filijs in alimentũ paret, ipſa ſuis femoribus roſtro vellicatis ſanguinem ciet, quem filijs exugendũ præbeat: tanta curat charitate, ne illi victus egeſtate deficiant. Sanè verò factum hinc crediderim, vt maiores noſtri, cùm incõparabilem prorſus Aſſertoris noſtri miſerationẽ, qui pro ſalute noſtra ſanguinem ſuum profundere non dubitauit, alitem hanc, non autem Pelecanem, in ſacroſanctæ crucis apicem, ea femorum vellicatione ſpectandam popularium omnium oculis erexerint. Nam quãuis omnino per Pelecanem incredibilis erga filios amor hieroglyphico longè alio ſignificetur, nuſquã tamẽ apud antiquiſſimos rerum ſcriptores, qui ſaxũ hoc euoluerunt, legimus auẽ aliam, quàm Vulturem, femorũ ſuorũ vellicatu pullos ſuos paſcere conſueſſe. Phœnicem tamen & ipſum vellicare femora, ſed, vt ſuo loco diſputatur, non vt eo filios alat, quos nullos habet, ſed vt ex eo fuſo vermiculus ille oriatur, qui mox exeat in Phœnicem. Alia verò ratione mortem oppetere Pelecanẽ, vt filios ſoſpitet ſuos, Ægyptij tradiderunt: de quo quid illi tradiderint, ſuo diſſeruimus Commentario.

IVSTITIA.

B HErodotus Vulturẽ ab Hercule prò iuſtitiæ ſymbolo habitam tradit, quòd ea iuſtiſſima omnium auium, quæ volatilibus veſcantur, iudicetur: eaq́ de cauſa ſemper apud eum magnæ æſtimationis fuiſſe, lætariq́ ſolitum cùm inter res agendas Vulturem aſpexiſſet. Vultur enim nihil quod viuit attingit, nec animatum quicquã interficit, quod accipiter & aquilæ faciunt: cadaueribus verò contenta, nullius vnquã auis paſtione pollui viſa eſt, vt Ægyptij obſeruauêre. Eadẽ fructus nunquã lædit, nec vlla in re animali cuiquã manſueto nocet. Quare mirũ videtur quod traditũ eſt à Dionyſio, aquilarũ pullos, quorũ nidus erat in Palma quę Tarquinij Superbi regię incumbebat, dum parentes abſunt incurſu ſubito à Vulturibus diſcerptos. Sed id videtur ea pręcipuè de cauſa diri prodigij loco habitũ, quòd cedes ea ab animantis genere profecta ſit, quę in animatum animal ſæuire minimè cõſuerit. Vtcunq; nõ immeritò innocentes Vultures ait Hermodorus Ponticus apud Plutarchũ: nam & ab ijs quæ maximè nocere ſoleant animantibus, mortale genus liberãt: ex volucribus enim in auxilio contra ſerpentes primam aiunt eſſe Vulturem: corq́ eius alitis habentem, tutũ C eſſe nõ ſolùm à ſerpentum impetu, ſed etiam à ferarũ & latronum periculis: & vt aliquid omnino dicant, à regum etiam indignationibus incolumem euadere. Contra Serpentis impetum

DESIGNATIO.

ALia quædam ex vulture hieroglyphica cõmenti ſunt Ægyptij ſacerdotes, ex ijs quæ ab ea plurimùm fieri obſeruarũt. Nam ſcopum, ſiue locum quò quis tendere deſignarit, per eam alitem altè volantẽ expreſſere, propterea quòd Vulturem ſupra reliqua omnia animantia acutiſſimo viſu præditam aſſerebãt: atque oriente Sole occaſum verſus aſpicientem, decedente verò ad orientem ſpatioſiſſimis quamtumlibet interuallis eſculentum, quod vſui ſuo competit, proſpectum enanciſci, vnoq́ ad id volatu quaſi ſagittam ad ſcopum ferri. Quin etiam, vt D. Hieronymus atteſtatur, trãſmarina cadauera ſentiunt. Sunt autem qui viſui, ſunt qui odoratui, quo ſagaciſsimè pollent, rem adſcribant: ſed vtcunque hoc ab ingenijs hominum diſputetur, illud ſatis cõſtat, Ægyptios intuitum ea loci deſignatione, in remotiſsimas quantumlibet partes, per Vulturis hieroglyphicum ſignificaſſe.

TERMINVS.

QVin etiam circumſcriptũ terminũ per eiuſdem alitis picturã intelligi vole-

bant, propterea quòd, ſi conflictus vſquam futurus eſt, locum ipſa præſcribit, D
vbi acies concurſuræ ſunt, & pugnam inituræ, quo ſeptem antè diebus, vt Ægyptij tradunt, vt alij, triduo tantùm præuolant. Hinc illud apud Plautum, Truculento, de cœnipeta Dynarchus ait: Iam quaſi Vulturij triduo prius prædiuinãt quo die eſuri ſint.

PRÆSAGITVRA.

AB hac verò præſagiendi vi, quòd tot ante dies vbi ſtrages futura ſit præſentiũt, ijdem ſacerdotes Ægyptij præſagituram ex Vulturis ſimulacro ſignificabant: ijdẽq; aſſerunt, conſueſſe priſcos Reges belli tempore exploratores dimittere, qui obſeruarẽt in quã nam exercitus partem Vultures imminerent, inde cõmonefacti ſtragem ibi futuram, vbi earũ alitum grex frequentior incubuiſſet. Quæ quidem huiuſmodi alitis prouidentia redigit in memoriam mihi, quòd Hermes aſtronomus eum qui Vulturis cœleſtis afflatũ ab horoſcopo ſortitus fuerit, ſapientẽ & prouidũ in negotijs obeundis futurũ aſſerit, imperiumq; ſuum, nam & Regem fore pollicetur, valido munimine, animoq;, conſilio & prouidentia optimè valiturũ. Quòd ſi priuatæ vitæ fuerit, pecunioſum omnino futurũ, multos eius auſpicijs bene res geſturos, magnasq; diuitias comparaturos. Præter hæc etiam aſſerunt, futurũ eum militum ductorẽ, cui Vultur volans in horoſcopo feliciter affulſerit, eundemq; magnis ſemper negotijs deditum honoratiſsima quæq; modò in hãc orbis partem, modò in illam appetiturũ, quò nomẽ in longinquas regiones extendat, populosq;, ciuitates & regna extera ditioni ſuæ ſubijciat, cui libenter omnes, tanquam Indi Auguſto, inſeruiant, & ſtudijs omnibus obſequantur. E

HAEREDIPETA.

IVniores hęredipetã, mortuorũ quippe bona captantem, per Vulturem ſignificari tradunt: vnde mordax apud Senecã dictum: Si Vultur es, cadauer expecta. Huc etiam alluſit Martialis epigrammatarius:

Cuius Vulturis hoc erit cadauer?

In primis verò diuinæ literæ neq; aquilã neq; Vulturem menſis inferri volunt. Hîc Adamantius illos in ijs nominari putat, qui alienis mortibus incumbũt, qui arte fraudéue teſtamenta ſubijciunt, velut mortuorũ cadaueribus inhiantes, propterea quòd his auibus ſemper mortuorũ, ait, corporum cibus eſt, & ex cadaueribus nutriuntur & viuunt. Ea verò de cauſa profanæ ſunt in diuinis literis, vt ait Hieroſolymitanus Heſychius, quòd per eas homines intelliguntur, qui rixis & bellis gaudent, vt cadaueribus, viſceribus quippe miſerorum & atro ſanguine depaſcantur, cùm minimè oporteat hominem contemplationi deditum, aliorum caſibus paſci & enutriri. F

FVNVS.

SVnt, qui Marti Vulturẽ dedicatã aſſerãt, quòd diuerſo ab alijs ingenio prædita omnem viuentiũ conſuetudinẽ abhorreat, ſtudiũq; omne ſuũ circa huiuſmodi cædes intẽdat, atq; demũ funeſta omnia hieroglyphicẽ ſignificet. Sanè cùm natura omnia in ſeſe recipiat, ſitq; decidentiũ omniu receptaculũ, Vulturq;

A vti ſæpe dictum, naturam exeribat, non mirum ſi quæ ſponte cadauera nanciſcatur, tam pro naturæ quàm funeris ſigno accepta eſt à veteribus. Olim autem apud Iberos Vultures erant pro ſepulchro, ſicut apud Hyrcanos Canes, ob id dicti ſepulchrales. De Iberis ita Sillius XIII.

Tellure, vt perhibent, is mos antiquus Ibera,
Exanima obſcænus conſumit corpora Vultur.

De his Virgilius dixit: Alitibus linquere feris. De his Homerus, οἰωνοῖσί τε πᾶσι. De his Octauianus Philippenſi prælio cuidam ſuppliciter ſepulturam precanti reſpondit, Iam iſtam in volucrum poteſtate fore.

PEREGRINVS.

SVnt qui peregrinũ hominem & ignotũ omnibus, hieroglyphicè per Vulturem aptè ſignificari dicant, propterea quòd multæ Vultures exercitũ ſequentes repentè apparere ſoleant, volatu ſemper ob raritatẽ prodigioſo, & tamẽ vnde, cõſtet nemini: quapropter eos ex diuerſo orbe nobis incognito aduolare plerique putant, argumento, quòd nemo, vt Herodotus Bryſonis rhetoris pater aſ-
B ſerebat, nidum Vulturis vidiſſet. Illæ ſanè in excelſiſsimis & inacceſsis rupibus nidificant: & quanquam difficulter nidum aut pullos eius alitis videris, aliquando tamen viſos tradit Ariſtoteles.

CONCVPISCENTIA.

QVòd verò Poetæ fingunt eam Tityi iecur abrodentem,

Per tota nouem cui iugera corpus; vt apud Maronem legere eſt,
Porrigitur, roſtroq́ immanis Vultur obunco
Immortale iecur tundens, fœcundaq́ pœnis
Viſcera, rimaturq́ epulis, habitatq́ ſub alto
Pectore, nec fibris requies datur vlla renatis.

ab Ægyptiacis cõmentis haudquaquã diſsimile eſt. Anima enim, vt Philoſophi Poetæq́ veteres cõmentantur, in portionem rationis participem vnam, & rationis expertem alterã diſpertitur. Sedenim quæ rationi adglutinata eſt portio, ſupra ſenſum & ſenſibilia ſublata, quanto poteſt luctamine, tanquã Vulcani congreſſum effugiat Pallas, ſemetipſam ſibi aſſerere meditatur, quæ verò aliena eſt
C à ratione brutis proxima, temerè omnia vel appetit, vel concitat. Appetentis autem vim totam in hepate Philoſophi plerique conſtituunt. Quare quòd concubitus illegitimos Tityus appetierit, iecur ab alite rodi fingitur, ſiue ea Vultur, ſiue, vt alij quidam, aquila ſit, quę illud abrodat. Vtcunque, noctu ait Heſiodus tantum accreſcere, quantum die fuerat abſumptũ, propterea quòd mentis agitatio noctu præcipuè vigeſcit, cogitationesq́ & conſilia noctu vndique ſuggeruntur. Sedenim quia dictũ eſt ſuperius, Vulturem odoratu ſagaciſsimo ad putredinẽ deferri, cogitationis inquiunt nõnulli principiũ, motusq́ omnis à corde proficiſcitur, qui quidẽ eſt voluntatis fons: vt ex Homero & poetis alijs tam Gręcis quàm Latinis accepimus. A' corde igitur eſt quòd malè habet iecur: itaque Tityus ratione hac à Vulture laceratur. Sedenim Triclinius apud Pindarũ viſcera Tityi à ſerpentibus diſcerpi depaſciq́ dicit, quę quidem eſt Poetarũ licẽtia nõ in his fabulis tantùm, verùm etiã in hiſtorijs, ex cõmodo ſuo quæcunque voluerint variare.

LIVOR.

NOnnulli liuorem ex hieroglyphico hoc interpretantur, eoque ſpectare Tityanam Vulturem in appendicibus Virgilij,

Quæ ſemper lacerat, comeſtq́ mentem,

Viuit pectore ſub dolente vulnus, D
Quod Chironia nec manus leuarit,
Nec Phœbus, ſobolésue clara Phœbi.

In quam ſententiam alitis huius figmentum Petronius Arbiter, Nicagoras, & Ariſtoxenes accepere.

DIVINA PROVIDENTIA.

QVòd denique Vulturem nonnulli Promethei etiam cordi abrodendo appli-
cant, Ægyptiacę eruditioni longè accõmodatius eſt: Vulturẽ enim in mun-
di modum conſiderant. Cui picturæ illa etiam applicatur cauſa, quòd mundus
celeri quadam volubilitate verſetur, & cadauerum naſcentiũ occidẽtiumque pe-
rennitate paſcatur: cumque in corde ſapientię ſedem veterũ plerique poſuerint, ali-
tis huius cor depaſcentis hieroglyphicum, ali ſuſtentarique mundum diuinæ ſa-
pientię prouidentia, quæ nec ipſa finiri nouit, nec mundus ceſſare ab eius alimẽ-
tis vel tantillum queat, manifeſtiſsimo ſignificat argumento.

CONSVMMATIO.

NEque illud parui momenti myſterium eſt, quòd cùm perfectum quid in rerũ E
natura Ægyptij ſacerdotes indicare vellent, Vulturem & ſcarabeum pone
re conſuerunt, vtpote qui ex duobus his ſimulacris Palladem & Vulcanum, vt
ipſi aiebant, intelligerent. Comprehendebant autem picturã hanc vno tantùm
argumento, ex quo maſculo fœmineum, vt ita dicam, ſexum ſignificari profite-
bantur. Ita tamen imagines diſponebant, vt ſi Vulcanũ ſignificare vellẽt, ſcara-
beum primò inceptarent, mox in Vulturem deſinerent: ſin Mineruam intelli-
gi vellent, à Vulture principium ſumentes, in ſcarabeum deſinebant. Cæterùm
quia primo ſtatim obtutu noua hæc fortè videbuntur, ea latius explicabimus
pro eorum inſtitutione, qui nondum rerum naturalium ſacris initiati ſunt.

PALLAS ET IVNO.

ILlud autem in primis non ignorari velim, cœlo in ſuperius & inferius hemi-
ſphærium diuiſo, Ægyptios quod ſupra finitorẽ eſt palladi conſecraſſe, quod
verò infra ab oculis ſemper noſtris ſummotum, Iunoni dedicaſſe. Et quoniam
cœlum ipſum muliebri genere vraniam, non οὐρανὸν, quod præcipuè etiam apud
Arabes erat, vocitabant, vtpote quæ Solis, Lunæ, ſtellarumque omniũ mater ha F
beretur & Vulturem, vt ſæpe dictum, omnino fœminam intelligerent, vtrunque
itidem hemiſphæriũ, quo cœlum conſtat vniuerſum, per Vulturis hieroglyphi-
cum exprimebant, atque ita tam Pallada quàm Iunonem, ſimulacro Vulturis ſi-
gnificabant. Quinetiã vnicuique muliebri ſigno alitem hanc pro geſtamine addi-
dere, atque ita demum vnamquanque Deam vnius figuratione Vulturis intellige-
bant. Vt verò ad Vulcanum & Pallada reuertamur, mundum in vniuerſum
Ægyptij ex mare atque fœmina conſtare profitebantur, ſolos verò deorũ Vulca
num & Pallada maſculo fœminas aſſerebãt, cùm tamen, vti caſtigatiores Hori
codices habẽt, ſupra Vulcani caput ſcarabeũ, ſupra verò Mineruæ, Vulturẽ ſta
tuere ſoliti eſſent. Atqui mũdum ex ſcarabeô, qui tantùm mas eſt, ab eiſdem in-
telligi, ſuo oſtendimus commẽtario: ex Vulture autẽ Pallada ſignificari, quę ſu-
premũ eſt hemiſphæriũ, ac muliebri ſexu perhibetur, vt paulò antè dicebamus:
atque ita fieri vt Palladis & Vulcani opera, quicquid in rerũ natura cernere eſt,
formã cõſequatur, & ad abſolutã ſpeciem redigat. Nam Pallas ingenio capaciſ-
ſimo freta, nihil nõ concipit, nihil nõ parturit: Vulcanus verò eo quo pollet arti
ficio optimè peritus, ignis ſui accedente beneficio, omnia quæ fuerint diſſoluẽ-

da li-

A da liquat, contrà verò alia cogit in duritiem, firmoq́ concretu peruincit. Atq; hoc illud eſt quod Maximus Tyrius principium artis Vulcanum ab Homero dictum autumat: nam & quem ignem Prometheus furatus dicitur, Heſiodiani interpretes vitam varijs artibus implicatam exponũt. Neq; ſecius in ijs quæ ad ſapientiam ſpectant, de quo pòſt latius dicemus, operatur.

ARS ET INGENIVM.

EA verò de cauſa cõmenti ſunt Ægyptij Vulturem adiungere Scarabeo, qua itidem fabulæ Pallada Vulcano matrimonio collocatã fingunt. Vſurpatũ aũt à veteribus maximè, quod in Orphicis etiam hymnis obſeruatur, duas has vires in eadem ſubſtantia meditari, quarũ altera contemplatur, quod munus eſt Palladis: altera præeſt corpori, quod ad Vulcanũ ſpectat, easq́ cognominibus maris & fœminæ nuncupare. Sed enim alij omniũ hanc cœleſtiũ animorũ prærogatiuã eſſe dicunt, vt vtrunq; obeat munus, concipiendi quidem per cõtemplationẽ, quæ à ſuperiori poteſtate eorũ inſundit intelligentiæ: ſimulq́ agendi in inferiorũ corporum cura, quæ ſibi credita regant, inſtruantq́ qua ratione per
B afflatũ datur, atq; etiã è periculis eximant, & ſoſpite valetudine tueantur. Vnde etiam Empedocles cùm ſe Deum iam effectum aſſeueraret, puerum & puellam eſſe ſe dictitabat, cuius hæc circumferuntur carmina, quæ rem atteſtantur:

Χαίρετ᾽ ἐγὼ δ᾽ ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος, οὐκέτι θνητὸς
Ἤδη γάρ ποτ᾽ ἐγὼ γενόμην κούρη τε κόρος τε.

Immortalis ego, haudquaquam mortalis habendus,
Sumq́, valete omnes, puer ecce, puellaq́ factus.

Atqui etiam ſi rem vlterius ſcrutari voluerimus, hominẽ, de quo apud Philoſophos conſideratio, vtriuſq; ſexus eſſe cõperimus: vnde quantũ pertinet ad intellectum, nullũ diſcrimẽ Socrates inter marem & ſœminã diſcernebat, eandemq́ virtutem atq; docilitatem in vtroq; deprehẽdebat: cœleſtemq́ illum nos etiam talẽ agnoſcimus, cuius appellatione & angeli ipſi, & ſæpe mali dæmones intelliguntur: cui nuncupationi noſtrę etiã Sacræ literæ adſtipulantur, frequentiſsimuq́ hoc apud Prophetas de bonis angelis, ac de malo etiã dæmone, qui nihil natura differt ab illis. In Euangelio ſcriptũ eſt: Inimicus homo hæc fecit. Deniq;
C apud antiquos, quamuis duos hos tantũ Ægyptij maſculo ſœminas ducerẽt, in deos omnes vtriuſq; ſexus teſtimonia reperias. Quin etiã minimè cõmentitium eſt, vtriuſq; naturæ homines inueniri, qui partẽ inter ſe vtranq; peragant, cuiuſmodi ſunt populi ſupra Naſamonas, cõfinesq́ illis Machlias, Calliphanis teſtimonio ſatis cogniti, ac in reliqua etiã Europa deprehẽſi, nẽ apud ſolos Lunẽſes hermaphroditũ exiſtimet annalium cõmentator Feneſtella: ſeueraq́ admodum lege cautũ, vt quem mauelint ſexũ eligãt, altero ſi abutanẽ, capitali ſupplicio puniẽdi. Qui verò hermaphroditi ex marmore facti paſsim reperiunẽ, facie quippe muliebri, mãmisq́ notabiliter tumentibus, aluo coxendicibusq́ grandiorib. viriliq́ natura procacius excitata, ad ſuperiorẽ intellectũ referri debent. Huius imaginis ſimulacrũ pulcherrimũ Romæ apud Petrum Melinũ vidi. Sed vt ad deos, de quibus agebamus, reuertamur, Ægyptij tum alia pleraq;, tum pręcipuè liberorũ procreationem, ſententia à Græcorũ fabulis aliena, inuentũ eſſe aiunt Palladis & Vulcani. Atqui Scarabeus natos ex materia putida conformat, humiq́ fouendam condit: Vultur ex halitu ſuperioris aëris prolem ſuſcipit: iuncta hæc hominẽ efficiunt, in cuius diſpoſitam materiã animus immittitur cœlitùs, dum ſcilicet embryõ in matris vtero coaleſcit. Porrò quòd Vultur & matris &

Palladis ſymbolum eſt apud Ægyptios, id in memoriã adducit, quod in diuinis D literis mater ſępe hieroglyphicè pro ſapientia ponitur, vt apud Solomonẽ Prouerbijs: Fili mi audi doctrinam patris, id eſt, Dei, & non diſcedas à lege matris tuæ, id eſt, ſapientiæ. Quòd verò natã ex Iouis capite Pallada cõfinxere, ſciendũ eam pro intellectu Iouis accipi, in eiusq́; prouidentia conſiſtere: quapropter in Mineruæ gratiam antiqua ſuperſtitione Sapientiæ templa, eaq́; potiſsimùm in arcibus, dedicabantur. De capite autem veteres præcipuũ animæ regimẽ emanare iudicarũt, quod & alij poſtea multis experimẽtis cognitũ prodidere. Præterea veluti caput ſuperior pars humani corporis eſt, ita æther, in quo regimen rerum, & totius prouidentiæ cauſa, vertexq́; deorum, vt apud Euripidem eſt:

Lucidus hic terræ qui circumfunditur æther.

Nullo pręterea matris beneficio genita Minerua, quo magis cum ſcarabeo ſine compare genito, cõmercium inire poſsit. Virtutis ſiquidẽ generatio diuerſa eſt ab eiuſmodi rebus, quę parium cõcubitu fiunt. Hinc Iouem nõnulli aiunt conſilium (ita enim βουλὴν exponendũ) deglutiſſe, & mox Palladem edidiſſe: quippe qui conſultor & ſapiens ſit habendus, nõ alia quàm cõſilij via ad prudentiã deuenire poteſt. E Alij fabulam aliter cõtexuere, dum Iouis caput à Vulcano cõminutum aiunt, ſitq́; ita de patrio vertice nata dea. Ignis ſiquidem quo in operibus ad demonſtrandã naturæ puritatẽ vtimur, humanæ eſt inſtrumentũ induſtriæ. Ignis occulta omnia dat luci: quod verò quis exquirit, ſi fuerit inuentũ, id is & párere, & tanquã fœtum edere videtur. Sanè vetuſtas (id enim ſępe repetendũ) Mineruã omniũ operũ inuentricem ſapiẽtiſsimã ponit: & omnia apud nos per Filiũ facta ſunt. Orta illa ex Iouis capite confingitur. Vera Minerua, ſine qua factum eſt nihil, noſter quippe Ehieh, hoc eſt, artifex, quod nomẽ ſecundo loco literę ſacrę ponunt, nutu cõſilioq́; intimo ſummi Dei, non inferiorũ operum more, ſed ex Dei capite emanauit. De hoc, Prouerbijs: Et Ehieh ſecundũ ſe artifex, & Ehieh deliciæ quotidianę. Noſtri: Cum eo eram cuncta cõponens, & delectabar per ſingulos dies. Ita ſemper diuina dubio procul diſpenſatione apud nationes omnes aliquis ſemper veritatis fulgor illuxit. Nam ignis quem Hebræi, vt Reuchlin obſeruauit, Eſth vocant, vnũ eſt ex primorib. Dei nominibus. Ab eo nomine Græci ἑστίαν, Romani Veſtam fecere, de qua Ouidius: F

Nec tu aliud Veſtam quàm puram intellige flammam.

Quare triplex illa diuinorũ nominum obſeruatio, quæ ad omniũ ferè gentiũ, quę diſciplinis vſę ſunt, vſum faciunt, diligẽter animaduertẽda, ita enim habẽt:

Hæbrei	Hu	Ehieh	Eſth.
Græci	ζεὺς	ἀθηνᾶ	ἀφροδίτη.
Latini	Iupiter	Minerua	Venus.
Theologi	Idem	Ens	Ignis.
Antiqui	Nox	Cœlum	Æther.

Deniq́; Deus, inquit Apoſtolus, qui dixit in tenebris lucem ſplendeſcere, ipſe illuxit in cordibus noſtris, ad illuminationem notitiæ claritatis Dei, in perſona IESV Chriſti.

IGNIS DVPLEX.

CVm itaq́; Pallas tranſlucidus & purus ignis intelligatur, ne Græcorum figmenta huiuſmodi prætereamus, meritò Vulcani nuptias auerſat, vt in virginitatis ſuę puritate perſiſtat: neq́; quidem ea coniugẽ aſpernat, ſed ab eo cõtingi cõtaminariúe minimè patitur: ſiquidem is, quo vtimur, ignis, qui materię adhæreſcit, aere tamen cõmiſtus, Vulcanus eſt, Affectat is nuptias Palladis, quan-

toq́;

A toq́ conatu poteſt ſurſum verſus erigi͞t,ac niſi perpetuis materiæ vinculis prępeditus quodammodo in ergaſtulis detineretur, nimirũ ſponſæ thalamũ aſcenderet. Iouis hic & Iunonis filius effingitur, Homero id aſſerente: quorundam verò commento, Iunonis tantùm, vt apud Heſiodum:

ἧρα δ' ἥφαιστον κλυτὸν ὐ φιλότητι μιγῆσα Γείνατο.

Illuſtrem Iuno nulli coniuncta marito *Vulcanum genuit*, propterea quòd denſiori applicitus materiæ, atq́ vti pauimẽto adglutinatus, ne ad ſublimia ſuſtolli poſsit, coërcea͞t. Inferiora au͞t hæc Iunoni adiudicata eſſe tunc oſtendimus, cùm infernũ hemiſphæriũ eam ſortitam eſſe cõmemorauimus. Quare Varro dicere ſolebat, Vulcanũ intelligi de vehementiore, vtpote fabrili fornacaliq́ igne, Veſtam verò de domeſtico. Vtcũq́ autem, flamma nihil aliud eſt quàm aër craſsiuſculus incẽſus: inferior verò aër hic Iuno, ſic ea Vulcanũ generat. Claudus idem perhibetur, ſiue quòd ob denſum materiæ meatũ, conſenſum habet cum ijs quę vmbrã reddunt: vmbræ verò pleræq́ omnes obliquæ ſunt, neq́ ſine ſolido corpore eſſe queũt, inde etiam conficta claudicitate, quòd progredi nequeat abſq́

B aliquo quaſi ligneo baculo: ſiue quia ſuperioris mucronis motum diuerſum & inæqualem ab inferiori, vbi depaſcitur, efficit, qui cùm ſit omnino tardior, claudicare Deum ideo dixere. Verùm apud Homerum vtroq́ pede claudicat, quia ſcilicet nunc in dexterã, nunc in læuã agitatur, dum aërem perrumpere contendit, cuius denſitas, ne aſcendat ad Palladem, obſiſtere videatur: inde cùm ſit corpori adalligatus, dum ſe vinculis liberare nititur, modò hunc, modò illum pedẽ tentat è compedibus extrahere, vnde motari quoquouerſum, & vndequaq́ diſtorqueri cogitur, atq́ ita ſpeciẽ hominis vtroq́ pede claudicãtis exhibet. Proiectus ab Ioue de cœlo in terram fertur Vulcanus idem, nempe quia, vt nonnulli tradunt, qui primi ignis vſum adinuenere, in ardentem materiã aliquã fulmine tactam incidêre, atq́ ita mox vtilitate cognita, ad ignaria deuentũ: quam inter varias opiniones, vnde ignis datus mortalibus, primam ita Lucretius ponit:

Illud in his rebus, tacitus ne fortè requiras,
Fulmen detulit in terras mortalibus ignem
Primitùs, inde omnis flammarum diditur ardor.

DRACHMAE DVAE, ſiue cor.

C HIs igitur notis Ægyptij tam in myſterijs ſuis edocendis, quàm in naturę ſecretis aperiendis, & ciuilium morum præceptis proponẽdis vtebantur. Sed & in reliquis diſciplinis ab eodẽ ſcriptionis genere non recedebã͞t: vt ſi de mathematicis rebus locuturi, in numeris drachmas duas oſtendere voluiſſent, Vulturẽ, ait Horus, ponebã͞t. Cauſam nonnulli cõmenti ſunt, quia vnitas apud Ægyptios duarum drachmarũ inſtar æſtimatur. Vnitas verò vnà cum binario, totius eſt numeri generatio. Meritò itaq́ ſi drachmas duas indicare vellent, Vulturem pingebant, quandoquidem & matris & generationis pręrogatiua polleat, perinde ac vnitas ipſa vnà cũ binario, numeros omnes generã͞t. Quare cùm ita mater eſſe videa͞t, optimè Vulturi cõpetit. Vtcũq́, curta ſunt hęc in exẽplaribus Hori, quod alij viderint, ſi caſtigatiora in exẽplaria inciderint. Cæterùm ſi ariolandũ ſit in re vſqueadeò perplexa, putarim ego cor hinc ſignificari, qui legerim apud eoſdẽ ſacer-

dotes, vel qui doctrinam eorum interpretati ſunt, infantium anniculorum cor D
duabus drachmis ponderari, augeri autem per annos ſingulos drachmis itidē duabus ad annos vſq; quinquaginta: inde per annos alios eodē decreſcere ęqui librio, quo ad id vſq; tempus auctū fuerit, hominēq; tunc deficere cùm ad drachmas iam duas cor ipſum redactū fuerit: ita vitā humanā centum annis plurimū circunſcribi, niſi aut negligenter, aut intemperanter acta, ipſa ſibimet, vti turdela, incōmoda cōpararit, ſeq; parte aliqua fraudauerit: nam cor affectū iniuria, & trāquillitate ſua defraudatū, pro moleſtiarū portione properantius efflacceſcit & deficit. Quę quidē cùm admodū inſignia ſint apud Aegyptios, nō vno erunt loco repetenda. Id autem annorū ſpatium cùm vulturinæ cōgruat vitæ, ſitq; vitę omnis vis in corde ſita, facilè vnicuiq; cōſtare puto, cur drachmę duę ex Vulturis ſimulacro ſignificentur. Sanè verò ſiue numus hic fuerit duabus drachmis imputatus, qui vulturis imagine ſignaretur, ſiue alia fuerit eius nota, illud manifeſtū eſt, didrachmam apud veteres numi pondus fuiſſe, quem ſuo nomine Siclum Hebræi vocabant, quí quidē XX obolis imputabatur: frequentiſsimusq; eſt huius locutionis vſus in diuinis literis, vt alij ſiclum, alij didrachmam E ponant. Nam Leuitici cap. VII, ſupra vigeſimū, vbi legiſlator precium ponit quo ſe redimere poſsitis, qui honorē animæ ſuæ Deo vouerit, legas, A quinto anno ad vigeſimum qui ſe Deo vouerit, ſiclis viginti poſſe redimi, Septuaginta interpretes, viginti didrachmis reddidere. Ita illud preciū maſculi à vigeſimo anno vſq; ad ſexageſimū, quinquaginta ſicli argenti ad menſum ſanctuarij, idem Septuaginta tranſtulerūt, quinquaginta didrachmę. & multa paſsim huiuſmodi. Adeò verò illis arridebat didrachmę vocabulū, vt ſi drachma vna eſſet enunciandū, didrachmæ dimidiū potius, quàm drachmā vnā, aut ſicli dimidiū ponerent: cuius facti rationem, & cur hoc pondus ſanctum appellaretur, legas apud Hieroſolymitanum Heſychium, libro eius ſeptimo in Leuiticum cap. XXVII.

Oboli et Drachmę ualor.

Atq; vt huius monetę pōdus ad temporis noſtri vſum deducamus, ſciēdum obolum eius precij eſſe qui Romæ nunc literis aliquot immutatis Baliocus, quaſi obolicus dicere velint, appellatur. Drachma verò pondus eſt eius numi, qui Romæ Iulius hodie vocatur. Venetijs Marcellus argenteus eiuſdem ferè ponderis eſt: vti etiam Ferrariæ atq; Mantuę vulgò Buxoloti nomine. Aureus quoque numus drachmæ ferè pondus æquat: atq; ita ſiclus argenti vel didrachma, F vno Mocenico Veneto imputatur, qui proximè accedit ad Iulios duos: non enim hæc ad vnguem explanari poſſunt, propter locorum varietatem: quia Iulij monetæ Romanæ precium, extra Romanæ Pontificiæ'ue ditionis loca, minoris quàm Romæ æſtimatur; contrà Mocenicus moneta Veneta, extra Venetorum ditionem precioſior eſt quàm apud ipſos, vel eorum ſocios. Aurei quoque tam precio variant, quàm varij ſunt qui eos cudunt domini. Sed ponderis in eodem genere parua admodum differētia. Atq; hæc ſunt, eruditiſsime Pręſul, quæ doctrinam Aegyptiorum ſecutus ſuper Vulture conſcripſeram: neſcio an plura in eo archetypo fuerint, quem ſurreptum initio conqueſtus ſum, puto tamen hæc ad huiuſmodi myſterij cognitionem factura ſatis. Multa verò de induſtria præterij, veritus ne nimia prolixitas delicatioribus faſtidio eſſet: & otij, quod mihi exiguum concedebatur, habenda ratio fuit, cùm multa alia, ac penè innumera ſint in huius generis commentaria, ſi per otium licuerit, redigenda, vt amicis argumentū hoc, vix vlli hactenus attentatum, depoſcentibus, quantum pro tenuitate mea præſtare potero, ſatisfaciam.

AD

A AD CLARISS. ABB. D. PAVLVM IVSTINIANVM PIERIVS VALERIANVS, DE IIS QVÆ PER AQVILAM SIGNIFICANTVR EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

*Summum ingenij tui acumen, ſuauiſsimi mores, incomparabilis benignitas et exi-
mia in amicos omnes liberalitas effecerunt, Paule Iuſtiniane vir rariſsime, vt A-
quilam tibi ex auiario meo Aegyptiaco dedicare cogitauerim, quippe quòd tu ali
tis huius pleraſq;, vt ita dicam, virtutes, aut excellentis naturæ dotes, præ te ferre
mihi compertus es. Sed potior nimirũ cauſa fuit, quòd Iuſtinianæ familiæ geſtamen eſt Aquila
aurea, quia ſcilicet progeniẽ hanc ex Iuſtiniani Imp. ſanguine deduci omnibus eſt exploratiſsi-
mum, celeberrimi illius inquã Imperatoris, qui Byzantij præcipuè claruit, & vniuerſo præfuit:
Orienti: illi ſiquidem Aquilam in ſignis auream præferebant, qui Orienti præerant: qui verò
Occidenti, quod in hanc vſq; diem cõtinuatur, fuſcam: bicipitẽ autem vtranq;, ſed vno tantũ cor
pore conſpicuam: quod hieroglyphicum erat, adminiſtrationem atq; potentiam in duos diuiſas,
B vnius tamen eſſe conſilij atq; voluntatis. Ex ea vos progenie progreſsi, in Venetamq; nobilitatẽ
cooptati, regias virtutes ineſſe vobis per ætates ſingulas teſtatiſsimũ effeciſtis, Fabiorumq; Roma-
norum exemplo bello Hieroſolymitano pro Chriſtiana pietate cõtra barbaros fortiter dimican-
tes, in acie ad vnum cæſi, mox vno tantùm, qui Venetijs ſupererat, vitamq; cælibem Deo voue-
rat, rogatione Senatus ad maritalem copulam compulſo, reparata familia, ex qua breui pòſt
tempore tot illuſtrium Senatorum affulſere lumina, Marcus Iuſtinianus, ſummæ vir probita-
tis: Beatus ille Laurentius, ſacra literatura ſcriptiſq; nobilis, ſanctitate vitæ inſignis, & primus
Venetiarum Patriarcha: Leonardus Diui Marci procurator, Græcis Latiniſq; literis orna-
tus: adde Bernardos, Urſatos, procuratores ipſos quoq;, & honoratiſsimis legationibus functos,
vltimum hunc inſuper vigilantiſsimũ claſsis Venetæ imperatorem: ætate verò noſtra Sebaſtia-
num & Antonium literis & diſciplinis eximios, qui legationibus ipſi etiam ad ſummos quoſq;
principes feliciſsimè adminiſtratis, patriæ chariſsimi, gentis huius ſplendorem offuſcari mini-
mè permiſerunt. Tuam autem hæreditariam illam à maioribus tuis acceptam probitatem, &
à te ſtudioſiſsimè cultam appellarem, quam Venetiæ prædicant, admirata eſt Patauium, Gal-
C lia nouit vniuerſa, & vbiubi literarum ſtudia florent, omnes geſtiũt celebrare: ſed de re omni-
bus manifeſta, ne actum agam, néue modeſtiam offendam tuam, qui mauis probus eſſe, quàm
videri, longior non ero. De te verò quid ſentiam, quid reliqui ſummis laudibus efferant, non tibi,
ſed ſeculis ſpero me aliquando in propatulo poſiturum. Nunc ad Aquilam aggrediamur.*

DE AQVILA.

AQVILA, vt hinc exordiar, non temerè cognomento Romana
meruit appellari, cùm nulla ferè fuerit in vniuerſo terrarũ orbe
pars, quà daretur acceſſus, quam auſpicatiſsimo ductu Roma-
næ non ſubiecerit autoritati. Quamuis nõ ſum neſcius, Perſas
multò ante Romanos auream Aquilam pennas extendenti ſi-
milem ſacraſſe. Huic autem vni aliti, ætatum & aruſpicum o-
mniũ conſenſu, id honoris datum, vt magnarũ rerum proſperi ſemper euentus
ſignificatione, auſpicia faceret, Buteonem, Sanqualin, immuſculum ac Vultu-
rium longè anteiret, reliquarum verò volucrũ oſtenta, quæcunq; oblata eſſent
interuẽtu ſuo aboleret, neq; per aërios tractus omnes, vlli cederet, quàm fulmi-

ni. Cùm verò auſpicia portentáq; omnia ferè ſimiles quaſdam habeant ſignifica D tiones cum Ægyptiorum hieroglyphicis, & manifeſta inter ſe germanitate conſentiant, non ab re fuerit in aquila primùm auguria, mox hieroglyphica percurrere, vt hoc honoris ei tribuatur cuius eſt in augurijs prærogatiua.

RERVM PROSPERITAS.

PRæcipuum itaq; eius ſignificatum eſt, vt oblatam diuinitùs proſperitatem oſtendat: quod iam inde initium ſumpſit, quòd Anacreon autor antiquiſsimus ſcribit, Iouem aduerſus Titanas profecturū, ſacrificium Cœlo feciſſe, Aquilæq; volatū proſpero ei auſpicio victoriā portendiſſe: quæ cùm ſubſecuta eſſet, inſigne bellicum auream inde Aquilam geſtaſſe. In huiuſmodi autem augurijs id veteres obſeruabant, vt quo geſtu Aquilā ſpectaſſent, magni dicerent intereſſe. Nam ſi volantem conſpexiſſent, fauſtiſsimum & citra puluerem augurium putabant, vti Arexion Parrhaſius indicauit Xenophonti expeditionem in Bithynos agitanti. Sin verò ſedentem animaduertiſſent, magnum omnino eſſe augurium, præclaræq; rei alicuius indicium, in qua tamen peragenda laboris plurimum eſſet adeundum, propterea quòd ſedentē Aquilam aues reliquæ infeſtare E conſueſſent: cuiuſmodi augurium eidem Xenophonti tunc oblatū eſt, cùm Epheſo ad Cyrum iter arriperet: dexteræ enim Aquilæ, quæ ſedebat, obuiam factus, futuræ celebritatis, magno tamē labore comparandę, vt pòſtmodum probauit euentus, omen accepit. Nimirum autē illud in Aquilā præcipua admiratione dignum eſt, quòd vna omnium animantium idem apud gentes nationesq; omnes ſemper indicarit, cùm pleraq; alia ita vel populorum vel gentium certarum propria fuerint, vt quanto huic vel illi feliciora portenderent, infauſta alijs & ærumnoſa magis minitarentur, quę locis quæq; ſuis toto opere cômonſtrantur. Verùm Aquila cui non ſemper proſpera felixq; fuit? Quæ bella vnquam hominum memoria depugnata ſunt, in quibus illa fuerit otioſa, ſiue quis Aſſyriorum, ſiue Medorum, ſiue Perſarum hiſtorias percurrat, ſiue Græcorum, atque adeò Macedonum monumenta, resq; præclarè geſtas memorauerit, ſiue Romanorum, qui mox omnium excepêre gloriam, famam celebritatemq;, & ſublimem felicitatis apicem, admiretur? Apud hos autem quid vnquā Aquila frequentius? quid honoratius? quid vnquā ſacratius fuit? Sed vt ab externis F ordiamur, quanta illud admiratione dignum, quòd Aquila currus Gordij pauperis alioqui viri iugo per totum diem inſedit, vnde Phrygiæ regnum Midæ eius filio pręmonſtratū. Vel illud potius, quòd cùm apud Argiuos Heraclidarum familia defeciſſet, ex qua Regē eligere mos illis antiquitus fuerat, quis rex creari deberet per oraculum ſciſcitantes, reſponſum acceperunt, Aquilā id oſtenſuram: paucisq; admodum pòſt diebus, Aquila ſupernè delapſa ſuper Ægonis domo conſedit, atq; ita omnium conſenſu Ægon Rex creatus. Hieroni quoq; Siculo admodum adoleſcenti, priuatæ fortunæ homini, Aquila, quæ primo bello quod inijt, in eius clypeo reſedit, Regemq; eum aliquando futurum indicauit. Vulgatiſsima ea ſunt quę de Tarquinio Priſco memorantur, cui Romam migranti Aquila pileum ex itinere abſtulit, futuri, vt Tanaquil vxor interpretata eſt, principatus augurio. Quin & Diadumeno Macrini filio in agro ambulāti, aqui

A la pileū abſtulit, quē in capite cuiuſdā regiæ ſtatuę depoſuit, id honoris aruſpici bus adoleſcenti pollicentibus. Et quoniā in noſtra deuenimus, C. Marius cùm nidū Aquilę cum ſeptē pullis puer adhuc in agro repperiſſet, eumq́ gremio ſuſceptum ad patrē detuliſſet, is admiratione motus, conſultis aruſpicibus, ſepties penes filiū rei ſummā futuram accepit, quod in tot, quos geſsit, conſulatibus apparuit, quos eo numero primus omniū aſſecutus eſt. Quāuis Plutarchus, Romanarum quodāmodo hoſtis hiſtoriarum, rē ideo fabuloſam exiſtimat, quòd autores tradant Aquilā nō vltra duos parere, tametſi Muſęus dixerit ab ea tris excludi, vnum ali, duos abdicari. Cui reſpōderi poteſt, id oſtēto feciſſe fidē, quod & patri admirationē incuſſerat, pręter morē ſeptem genitos: illi enim portētoſi partus Varroni noſtro ſunt, qui longè morē excedunt, vti porca quę triginta capitum fœtus enixa, Æneę auguriū dedit. Cæterū, quod ad numerū facit huiuſmodi, Albino etiā ſeptima poſtquā natus eſt hora, cōuiuio quod eius celebritati deputabatur, cùm ei fierent nomina, ſeptē Aquilę paruulę de nidis allatę ſunt, & quaſi ad locū circa cunas pueri cōſtitutæ: quod omē pater eo procliuius admiſit, q̄ rariſsimū eſt in illis regionibus vbi Hadrumentū, huius natale ſolum, in Africa, videre Aquilas. In huiuſmodi oſtentū accepit Octauianus, quòd ſibi ad quartū lapidem Campanæ viæ in nemore prandenti, Aquila ex improuiſo panē de manu rapuerit, eumq́ altiſsimè volaſſet, rurſus ex improuiſo leniter delapſa reddiderit. Eadē nunquā antea Rhodi cōſpecta, ante paucos dies q̄ Tiberius inde reuocaretur, felici admodū auſpicio in culmine domus eius aſſederat. Et Claudij, qui diu inter ludibria aulæ fuerat, ſub Caio demum fratris filio conſulatū adepti, quāprimum cum faſcibus ingreſſus eſt forū, prætervolās aquila dexteriore cōſedit humero, indicio futuri apud eum imperij manifeſto. Acie aūt Bebryacenſi, priuſquā cōcurſum eſſet à militibus, Aquilæ duæ in conſpectu omniū conflixere, victaq́ altera tertia ſubuenit à ſolis ortu, quæ victricē abegit. Ita duob. inter ſe decertantibus imperatoribus, Veſpaſianus, qui Orienti præerat, rerū potitus eſt. Quin & maximo, qui turbulentiſsimis Reip. temporibus Imperator electus eſt à Senatu, vt Maximini obuiā iret crudelitati, quamuis humillimo genere nato, patre quippe plebeio homine, arte ferrario, vt alij dicunt,

C carpentario, auſpiciū imperij dederat Aquila, cùm eo nato carnē bubulā & quidem multā in eius cellā proieciſſet, quæ anguſto patebat impluuio: eam deniq́ cùm iaceret, nec quiſquā auderet attingere religionis timore, iterū ſuſtulit, & in proximū ſacellum, quod erat Iouis Præſtitis, detulit. Eadem oſtento huiuſmodi infantē adhuc Aurelianū vinctum faſciola ſine vlla noxa de cunis ſuſtulit, & in aram quæ iuxta ſacellum fortè ſine ignibus erat, depoſuit. Verùm hæc temerè fortè accidere potuerunt, cùm nulla nō die ignobiliſsimis etiam viris Aquilæ ſeſe oſtentent, & his etiam admirabiliora nonnunquam faciant, quorum tamen nemo vllam aſſequitur celebritatem. Oſtenta in illis obſeruata, quòd eorum qui ad aliquā rerum amplitudinem euehuntur, dicta factaq́ omnia quantumlibet leuia repetuntur, & oraculorum inſtar in acta referuntur. Sed demus hoc contentioſis. Illud puto non negabunt, alicuius eſſe momenti, quòd Aquilæ gerendis rebus tam ſæpe ſe duces exhibuerint, & quaſi diuinitùs miſſæ, vel quid agendum oſtenderint, vel quò res euaſuræ eſſent præmonuerint. Cùm natus eſſet Alexander Macedo, Aquilæ duæ tota ea die præpetes ſupra culmē domus inſederunt, omen duplicis imperij, Europę Aſiæq́ præ ſe ferentes. Ea autē quæ à claſſe incontinentem progreſſa, ibiq́ firmata, augurio fuit, Perſas terra, non

Plutarchus.

mari debellandos eſſe, Alexandri ipſius interpretatione, ſecus quàm Parmeno D ſentiret. Et difficillimo eo prælio, quod cum Darianis apud Arbellã cõmiſſum eſt, quo nullum vnquã acrius inter eos fuit, Aquila paululum ſupra caput Alexandri placidè volitare viſa, nec armorum ſonitu, nec gemitu clamoréue vllo morientium territa, diuq; circa equum ipſius regis pendenti magis quàm volãti ſimilis apparuit, præſagio, vel indicatione potius, quò res euaſura eſſet, maniſeſtiſsima. Augurium huiuſmodi legas apud Tacitum Fabio Valenti oblatum. Cùm is exercitũ in bellum ageret, ipſo profectionis die Aquilam leni meatu, prout agmen incedebat, veluti ducem viæ prouolaſſe, longumq; per ſpatiũ, nullo gaudentiũ militum clamore, auguriũ accipientiũ, & alitem ſaluere iubentium, terrefactã, ita iter continuaſſe, vt haud dubiè magnæ & proſperę rei omen acciperetur. Eiuſmodi auſpicij lætitia Vitellio fuit, copias aduerſus Othonem præmittenti: ſiquidem à parte dextera repentè Aquila aduolauit, luſtratisq; ſignis, ingreſſos viam ſenſim anteceſsit. Et memorabili ea pugna, qua Locrorũ X V millia tantùm, ducenta & viginti millia Crotonenſium profligarũt. qua pugnabãt parte Locri, Aquila ab acie nunquã receſsiſſe fertur, eosq; tandiu quoad E vincerent circumuolaſſe. Quid, quæ Deiotaro Regi auguriũ dedit, ex itinere diuertendum? cui ille obſecuturus cùm eſſet, conclaue mox illud, vbi Rex manſurus erat, ſi ire perrexiſſet, proxima nocte corruit. Eadem Mario reditum cum ſumma gloria triumphabũdum pollicita eſt, cùm anguem arreptũ vnguibus dilaceraſſet, & in aquas abieciſſet, & occaſum inde verſus abuolaſſet: quæ Cicero luculentiſsimis carminibus in Mario decantauit.

IMPERATORIA MAIESTAS.

Omnibus igitur nationibus & gentibus Aquilam in oſtẽtis imperij magnitudinem portendiſſe, multis exemplis apparuit. Cæterùm cùm multæ ſint Aquilarum ſpecies, eam Ægyptij ſacerdotes in regio hoc ſignificato deligebãt, quæ à nigricanti colore fuluia poteſt appellari: huic enim Rex deorum Iupiter, regnũ, vt Horatius ait, permiſit in aues vagas: in ea regiæ virtutes omnes eluceſcunt, quippe quæ viribus omniũ præſtãtiſsima, vna fœtus ſuos alit atq; educat, vna pernix, cõcinna, polita, apta, intrepida, ſtrenua, liberalis, minimè inuida, minimè petulans, verùm quadam etiam modeſtia prædita: ea non clangit, non F lippit, nõ murmurat, ſed regios deniq; mores, regiam prorſus maieſtatem in omnibus imitatur. Quinetiã inuenias homines eo naſo præditos, cuiuſmodi Aquilæ roſtrũ eſt, pro regijs æſtimari ſolitos, quod Plato tradit, & Plutarchus receptũ aſſeruit: Perſæq; hominũ id genus mirum in modũ cõmendabant: eiuſmodiq; fuiſſe Cyrum, hiſtoriarum autores tradunt, atq; ea ſe ſpecie factum gloriari ſolitum. Sed quoniam roſtri τ̃ γρυπὸς, illud eſt quod iſti regium exiſtimant, animaduertendũ duplex eſſe τ̃ γρυπ̃ genus: vnum, cui à fronte ſtatim naſus inſurgit, id impudentis animi ſignum ponit Ariſtoteles, ſimilitudinemq; eam ad coruum propius accedere: alterum, cui naſi curuatura ſeparatur à fronte, circáq; medium intumeſcit, & in vnci ſpeciem exit. Hoc eſſe magnanimitatis indiciũ, & ad Aquilam referri, Philoſophus idem tradit. Meritò itaq; Pyrrhus quoq; multis à ſe rebus magnificè præclareq; geſtis, Aquilę cognomento plurimũ gaudebat: quanquã ea erat modeſtia, vt non omnem ſibi rerum geſtarum gloriã vſurparet, ſed bonam eius partem in milites transferret. Nam cùm aliquando rebus bene geſtis domũ rediſſet, illumq; milites Aquilam appellitarent: Per vos, inquit, Aquila ſum, qui veſtris armis veluti pennis ſubleuor. Vidimus eius numum,

A mum,in quo Aquila cũ fulmine ſub pedibus iacente, & ramis duobus quernis
in coronã flexis, cum inſcriptione Dorica, ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ. ab altera parte caput
eſt,quod alij Iouis,alij Pyrrhi ipſius eſſe dicunt: nam inſcriptio Epirotarum vi-
detur ad Regem ſpectare. Querna verò corona, quæ apud Romanos hierogly-
phicum eius eſt qui ciuem ſeruarit,in hoc numo glandes Chaonias & oracula
Iouis Dodonæi ſignificare poteſt. Apud Pindarum legas Aquilam ita volucrũ
reginam ab Ioue declaratam, veluti Delphinũ piſcium, vtriuſq; pernicitate ge-
nus omne ſuum exuperante. Hinc idem ait, Aquilã in ſceptro Iouis præfigi ſoli-
tam. Neq; verò mirum Pindarum vbiq; honoris tantum Aquilæ tribuiſſe, cùm
Aquilæ apud Thebanos nõ aliter inter numina colerentur, quàm Cynocepha
li, Crocodili, & alia quædam bruta apud Ægyptios in cultu fuere, &, vt ſumus
paſſim totis his Commentarijs oſtenſuri, pro dijs habita.

APOTHEOSIS.

CVm igitur Imperatorem atq; regem Aqui-
la deſcriberet, eorũ etiã iuſtis dedicabatur,
qui filijs ſuperſtitibus decedebant: eos enim in-
B ter diuos referre mos erat: cuiuſmodi morẽ He
rodianus in Seuerianis iuſtis latiſsimè proſequi
tur, ex quibus Aquila, ſimulac ignis pyræ ſubie
ctus eſſet, ex intimo ſuggeſtus tabernaculo e-
mittebatur, quæ Principis animã in cœlũ refer-
re videretur. eamq; in numiſmatis videre eſt,
nonnunquã cum ſpolijs, nonnunquã cum faſti
gio: ſic enim ſuggeſtum illum, in quo cadauera
principum cremabantur, Cicero videtur appel
laſſe, cuius formã apud Herodianum legimus,
& in pleriſque numis conſpicimus. Vſque-
adeò verò ſunt Imperatoribus Aquilæ dedica-
tæ, vt ne in extremo quidem vitæ eos deſeruerint, deq; cœlo, quibuſcũq; modis
poſſent ſigna dederint, ſi qua poſſet ad ſalutem via præmuniri. Nam eidem Im-
peratori Seuero ſigna mortis attulerunt Aquilę quatuor, à quibus ſibi viſus eſt
C per nocturnam imaginẽ in cœlum rapi. Et Octauianũ Auguſtum, cùm luſtrum
in Campo Martio magna populi frequentia cõderet, Aquila ſæpius circumuo-
lauit, tranſgreſſaq; in vicinam ædem, ſuper nomen Agrippæ ad primã literã ſe-
dit: vnde aruſpices interpretati ſunt, eum paulò pòſt moriturum: quod haud ita
multò pòſt euentus cõprobauit. Videre autem eſt in numo, cuius inſcriptio eſt
DIVI AVGVSTI PATRIS, Aquilã igni ſubiecto, quod ego ad iuſta eius re
tulerim, quamuis nonnulli ſacrũ eſſe putant, propterea quòd Imperatoria, quæ
Greci Hecatomben appellant, ex centũ leonibus & centũ Aquilis celebrata ſue
rint ab aliquot Imperatoribus, & à Græcis etiã, quod tradit Iulius Capitolinus
in vita Maximi & Balbini. Sed nihil hoc ad Auguſtum, de quo nihil tale memo
riæ proditũ. In numo cuius inſcripto eſt, DIVVS PERT. PIVS PATER,
Aquila eſt pilę inſidens, quaſi eum ſupra cœli cõuexa ſublatũ eſſe velit innuere:
nã altera inſcriptio eſt, CONSECRATIO. Atq; hæc in diui M. Antonini Pij
numis multipliciter habetur, nonnunquã cum fulmine, nonnunq; etiã Antoni-
num ipſum inter alas geſtans, nonnunq; verò cubicularem lectulũ in cœlum tol
lens, cum inſcriptione, CONSECRATIO. Qui Bellunenſi in agro reperiunt
argentei, ex vno latere pulcherrimũ ipſius Antonini caput habent cũ inſcriptio

ne, DIVVS ANTONINVS, ex altero Aquilam arę rotundi ambitus inſiden- D
Veſpaſiani. tem: Inſcriptio, CONSECRATIO. Verùm etiã in Veſpaſiani numo Aquila eſt quæ pilam geſtat, atq; in eiuſdem alis tabernaculum corymbis & ſertis redimitum.
Hadriani. In Hadriani numis aliquot, Imperator ipſe ſceptrum ab Aquila recipere videtur, quaſi illi ab Ioue delatũ eſſet Imperium, quod & inſcriptio declarat,
Sabinæ Auguſtæ. PROVIDENTIA DEORVM. In numo diuæ Sabinæ Auguſtæ Aquila eſt cũ fulmine, & inſcriptione, CONSECRATIO. quamuis in fœminarum iuſtis Pauo, nõ Aquila, eſt adhiberi ſolita, de quo in Pauonis commentario.

REX PIVS ET MISERICORS.

SEd iam nos appellant Aquilæ virtutes, illaq; in primis, quòd pium & miſericordem Regem, qui ſcilicet victum & neceſſaria inopibus eroget, oſtẽdere qui volunt, Aquilam eam proferunt, quam à vigore, quo egregiè prædita eſt, Oſsifragã appellant: ea enim pullos, quos ſubaquila, vel montana ciconia, inuida illa inquam & famelica, quã Græci γυπαιετόν, noſtri aliquot vulturinam Aquilam nuncupant, nido eĳcit, parentis adhuc operam deſiderantes, cùm volandi facultatem nondum adepti fuerint, ad ſe recipit, atq; educat, benigneq; tuetur, E dum quantum ſatis ſit adoleuerint.

BENIGNITAS.

QVę quidẽ manſuetudo fecit, vt iuniores (nam apud Ægyptios cõmentũ huiuſmodi nõ inueni) ſi benignitatẽ cõmodiſsimo hieroglyphico explicare vellent, Aquilã cũ alia quauis alite ex eadẽ olla cibũ capientẽ fingerẽt. Sed quoniã in Aquilæ benignitatẽ incidimus, miſſum illud facere nõ poſſum, quod admiratione dignũ apud Plutarchũ legi, vt ſi cui argumentũ placuerit, totius hiſtoriæ ſcenã ſibi pingendam curet. Cùm peſtis olim Lacedæmona exhauriret, oracula monuerũt mali vim ceſſaturã, ſi quotannis nobilẽ aliquã virginẽ immolaſſent. Obſecuti Lacedæmonĳ, oraculi fidẽ approbauerũt. Fortè verò euenit vt Helenæ ſors obtigerit, quę cùm mactãda duceretur, Aquila deuolans ſacrificuli gladium abripuerit, & ad armenta delatũ ſuper iuuencã demiſit: cuius prodigĳ argumento παρθενοθυσία, id genus ſacrificĳ ſublatũ eſt, quod memorię prodidit Ariſtodemus. Idẽ olim eueniſſe Romæ in Valeria Luperca, & eadẽ de cauſa, tradit Ariſtides Italicarũ rerum volumine decimonono, quem idem Plutarchus citat. F

RELATA GRATIA.

CRates verò Pergamenus, quod & Steſichorus Poeta poemate proſecutus eſt, hiſtoriã ab eiuſmodi beneficentia nõ abſimilẽ recitat. Nam cùm decẽ & ſex meſſores quendam è ſocĳs aquatũ miſiſſent, reperit is apud fontẽ ſerpentem, qui cõplexus Aquilam arctiſsimis eam ſpiris implicitã ſuffocabat. Ille vt falce meſſoria armatus erat, audacter progreſſus, ferro ſerpentem diſſecuit, Aquilam liberã abire permiſit: cumq; hauſta in vrnam aqua redĳſſet, ſocĳs ſingulis poculũ miniſtrauit: mox cùm & ipſe quoq; bibere vellet, præſtò adfuit Aquila, quæ poculum ab ore diſpulit eiectũ procul: dumq; meſſor factum miratur, & Aquilã, quam probè nouerat, increpat, eamq; apud ſocios ingrati animi ream agere meditatur, videt

A det eos & hic & illic concidentes vitam exhalare, vnde ſimul & aquam, quā illi biberant, veneno infectām, & ſe periculo ſubductum intellexit, beneficiumq́ in volucrem optimè collocatum, manifeſtiſsimè cognouit.

CONVICIORVM CONTEMPTOR.

QVantum verò illud eſt, & verè regium, quòd Aquila eſt conuiciorum contemptrix? Vnde nōnulli cōmenti ſunt Aquilā figurare ſtatu immobili confidentem, nulla pennarū aſperitate terribilem, neq; hiatu roſtri minacem: iuxta hanc cornicem ſummittere, eo geſtu, vt & laceſſere, & conuicia facere videatur, ſi conuiciorum contemptorem hieroglyphicè referre voluerint. Cornicē enim aiunt ſolere Aquilā laceſſere, & in certamen quodammodo prouocare: illā verò non plus cornicis conuicia & importunitatem facere, quàm elephas culicem.

PATERNA DIFFICVLTAS.

SEdenim ab his diuerſa ponere videntur Ægyptij ſacerdotes, qui moroſum patrem, & difficilem admodū in filios, per eius generis Aquilā cui Pygargo nomen ab albicanti cauda eſt, ſignificari voluerint, ſiue hæc γνησίως ſit, de qua ſu
B perius: ea enim maximè omnium animalium pullos faſtidit ſuos: vt non immeritò Plotinus eos qui ſine ratione modoq; ciuitates atq; imperia gubernanda regendaq́; ſuſceperint, poſt obitū per πελαργινδῶν Aquilas fieri dixerit. Damnat & Baſilius in hoc ingenium Aquilę, & in educāda prole ſua iniquiſsimā appellat.

SOLITVDO REGNI.

QVòd verò per Aquilam regni ſolitudinē intelligimus, ſunt qui factū ea ratione defendant, quòd regium eſſe dicant, vnū è filijs hæredē inſtituere, vni rerum habenas commendare, quandoquidem, vt ait Ouidius,

Non bene cum ſocijs regna Venusq́ manent.

Et apud rerum ſcriptores quotidie legimus, potentiſsimas vrbes euerſas, clariſſima deleta regna, illuſtres familias extinctas, & in populos omnia malorū genera debacchari cœpta, ſimulac poteſtas regia pluribus fuerit cōmunicata. Quinetiam Iſocrates, quamuis de regimine multa quoquouerſum diſputet, & nunc huic, nunc illi rationi fauere, pro loco quem tractandum ſumpſerit, videatur, æquabiliorem tamen ciuibus monarchiam oſtēdit, propterea quòd illa ambitio-
C nes, omnium popularium diſſenſionum ſemen, extinguat: quod cùm Ariſtoteles quoq; mirum in modum approbaret, Homeri ſententiā ſecutus, quòd diſputationibus ſuis pondus adderet & autoritatem, verſum eius citauit:

ὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔστω, Εἷς βασιλεύς.

Multos eſſe duces haudquaquam proderit: eſto
Rex vnus, princeps vnus, qui publica tractet.

Non indecenter igitur Aquilā, vt vulgato per Ariſtotelem Muſæi verſu fertur,

Tria parit, atq; duos nido eijcit, educat vnum.

Sed, vti ſuperius oſtendimus, ſpecierū diuerſitas in eo genere efficit, vt contraria ſuper alitis natura autores ſcribere videantur. Vtcunq; verò, educationis huiuſmodi ratione habita, per Aquilæ pullum ſolitudinem interpretabantur.

PERNICIOSA POTENTIA.

QVinetiā ijdem ſacerdotes Ægyptij potentiā cuiuſpiā, quæ ſocijs & amicis omnibus pernicioſa eſſet, per Aquilæ pennas ſignificabant. Huiuſmodi ſiquidē ea vis eſt, vt aliarū auiū plumas, ſi cōmiſceantur, interterere, et quodāmodo deuorare videant: quod & in tergoribus pantherę atq; hyænę identidē fieri cōpertū eſt. Pantherinū quippe tergus hyænæ cedere ſuo loco diximus. Eandē

inter iuglandẽ & quercũ antipathiã eſſe,ſcribit Plinius,tanto quidẽ naturę diſſi D
dio,vt ſi quercus iuxta nucẽ iuglandẽ ſata ſit,prorſus emoriat̃. Eſt & illud huic
miraculo perq́ſimile,quod de cardamo ſcrĩ. Olus id apud Perſas vſitatiſſimũ,
cuius natura eſt humorẽ omnẽ terrę ad ſe ita attrahere,vt reliquæ circũpullulan
tes herbę cogant̃ exareſcere:de quo prouerbiũ eſt apud Ariſtophanẽ.Id alio vo
cabulo Scaphon vocant,Iberis eſt Dioſcoridi,Ægyptijs Semeth, naſturtiũ Ro
manis.Cauſam verò ſuper Aquilę pennis Philoſophi cõmentant̃, quòd cùm a-
uis ipſa ſit omnibus alijs inſenſa,deriuet vis ipſa animalis in res quoq; eius inani
mes,per ſympathię contagionẽ.Alij peſtiferã maleolẽtię vim quandã ineſſe ali-
ti deprehendêre,propter quã tacta ab ea facilè cõputreſcãt:indicio eſſe reliquias
eius heſternas neq; ab ea ipſa,neq; ab alio quopiã animaliũ repeti.Permeare ve-
rò cõtagionẽ eam etiã in pennas,quę alienas iuxta ſe poſitas adurere propémo-
dum pro cõperto tradunt̃. Ita eius qui rerũ ſumma potiat̃ maieſtas,fulgore ſuo
reliquos obſcurat,& veluti micantiſſimũ Solis iubar,vbi exortũ fuerit,lucẽ om
nibus ſtellis intercipit.Obijciunt alij hoc in multorũ principũ tyrannidem & ra
pacitatẽ,quibus nõ ſine rerũ tuarũ iactura poſſis adhęreſcere. Quomodocunq;
autem quiſpiã acceperit,natura hoc cõparatũ,vt debiliora à validioribus abſu- E
mantur.

ERVDITVS IMPVRVS.

IN Diuinis literis,quæ rem hanc auſterius tractãt,Aquila,gryphs,haliætus &
miluius rapacitatẽ ſignificant,& à ſacris vt immunda reijciuntur:per quas ali-
tes,vt ſignat Heſychius,intelligimus eos,qui ſublimia quidẽ perſcrutari videan
tur,cœli quippe motus & rationẽ,ſtellarum ſitum atq; naturã, quæq; ſuperiori-
bus in elementis igne & aere fiunt varietates,contemplationi vigilijsq; non ſua
tantũ cauſa,ſed aliorũ etiã inſtitutionib. dediti, vita tamẽ & impuri ſint & male-
fici,dum vel inſidias alijs intendunt,vel ſordida quæq; cõuenantur, ſuarũ ita re
rum ſatagentes,vt ad cõmoditates ſuas omnia cõtrahant, inexplebiliq; auaritia
æſtuantes,nõ ſuis tantũ fruantur,ſed imbecilliorũ quoq; bona diripiãt, qualem
Hieronymus notat lib. de Viuẽdi forma ad Ruſticũ monachum, ſuper eremita
quodã,qui publicas priuatasq; eleemoſynas in ſuum & ſuorum tantũ vſum ver
terat.Ita enim ſcribit: Vidimus & planximus Crœſi opes vnius morte depre-
henſas,vrbisq; ſtipes quaſi in vſum pauperũ congregatas, ſtirpi & poſteris de-
relictas.

MALVS DÆMON. F

NOn imperitè igit̃ Aquila diuo Gregorio malignus eſt ſpiritus animarũ ra-
ptor. Vt verò ea quæ de pernicioſa dominatione dicta ſunt,quæ omnia ad
mundi huius principẽ accõmodari poſſunt,iam prętereamus, habet & hoc pro
prium Aquila, quòd piſces ab alto aere cõſpicata,eos pręcipiti curſu delapſa ra-
pit.Piſces verò animarum hieroglyphicum eſſe,dictum Commentario ſuo.

PRINCEPS SIBI TANTV'M STVDENS.

ADiungunt ad hæc Ægyptij ſacerdotes,Regem rerũ tantũ ſuarũ ſatagentẽ,
neq; aliorũ incommoda calamitatésue miſerantem,per quã propoſuiſſent
Aquilã oſtendi,eam quippe in aſtruendo nido ſolicitã:illa ſiquidẽ in ſolis excel
ſis,arduis & præcipitibus locis nidulatur,& omnino longè ſublimius volat, q̃
volatilia reliqua.Hinc fit vt ab aliarũ auiũ conſortio atq; conſuetudine ſeſe ab-
ducere videatur,qui quidẽ pleriſq; Regibus mos eſt,qualem in Hadriano ſexto
Pont.Max. viro Batauo vidimus,qui humanã omnẽ conſuetudinẽ ita auerſa-
batur,vt nõ niſi propria vel vtilitate vel neceſſitate cogente, ſui vidẽdi copiam
faceret.Quòd ſi,quod rarò admodũ vidiſſes,ſpatiatum in ſubiectos Pontificio

A palatio campos obequitaret, nullis accitis comitib. nullo, vt Pontificũ mos eſt, æris tinnuli ſigno dato, iter arripiebat: ſimulac principes, antiſtitesq́ & cohors reliqua ex officio aſſecuti eſſet, equũ ipſe, nullius ſalutationẽ moratus, citatiore greſſu perurgebat, conſpectũmq́ omnem hominũ, tanquã nihil ad ſe eorũ ingeniũ pertineret, effugere properabat, ſeq́ in intimas palatij latebras occultabat.

PRÆ FAME MORIENS.

QVòd ſi hominẽ eo mortis genere periturũ, quod Homero Platoniq́ omniũ eſt miſerrimũ, ijdem ſignificare voluiſſent, hieroglyphicũ habebãt Aquilæ, cuius roſtrũ eſſet enormiter incuruatũ: ſeneſcentibus enim Aquilis roſtrum ſupernum accreſcit adeò, incuruaturq́ ſubinde magis ac magis, vt nulla demùm aperiendi data copia, inedia plerunq́ deficiat & extinguatur. Hinc illa in bibaces, Aquilę ſenectus, exprobratio: quippe quæ amiſſa edendi facultate, humorẽ aſsiduè ſorbillare cogitur, vitamq́ aliquãdiu pertenui ea ope protrahere. Ac, ne vſquam deſint Græcorum fabulæ, commenti illi ſunt fuiſſe olim hominem, qui hoſpitem affeciſſet iniuria, proindeq́ deorum ira in Aquilam cõmutatum, inq́ B ſceleris pœnam eo affectum malo, vt fame conſumeretur.

IVVENTVS RENOVATA.

ADdunt alia quædam iuniores, vt illud ex Pſalmo interpretentur, Renouabitur vt Aquilæ iuuentus tua: quod neſcio cur nonnulli legunt, Renocabitur, cùm Græcè ſit ἀνακαινισθήσεται. Diuus Hieronymus Aquilã ait, vbi conſenuerit, pennis ſupra modũ grauari, ideoq́ fontem ab ea quæri, cuius aſpergine pennas egerat, quibus leuata calorem intra ſe colligit, ſanariq́ tum primùm oculos, mox ab immerſatione in iuuentam redire. Eucherius Aquilas ait vi nimiæ ſenectæ implumes fieri, & nido relatas à pullis ſuis vicíſsim miniſtrãtibus paſci, donec deterſo ſenij veterno, cùm pennis volandi etiam vſum recipiãt. D. Auguſtinus Aquilam ait ſenio grauatã roſtri immodicè creſcentis aduncitate eò redigi, quod paulò antè dicebamus, vt nec os aperire, nec cibũ vllo pacto capere poſſit: impulſam itaq́ naturæ vi collidere roſtrum ad petrã, cuius attritu excuſſa ea parte quę redũdabat, ad cibũ redire, atq́ ita ex eo ſenio reparari, vt omnino iuuẽ neſcere videatur. Noſtri petram loco hoc Chriſtum intelligunt: proq́ roſtro C obunco, prauitatis peruerſitatisq́ opera, quòd Phyſiognomici eius figuræ naſum, vti ſuperius dictũ, iracundię & rapacitatis indiciũ eſſe volunt: huiuſmodiq́ homines auaros plurimũ alieni appetentes, & vltionis ſtudioſos inueniri. Vitia verò hæc nõ alia excuti ratione, quàm per Chriſti diſciplinã queũt, atq́ ita pro iuuentutis renouatione animi depuratione intelligũt. Corpus enim noſtrũ ab adoleſcentia pergit in ſeniũ, verũ anima ſapientis, pij probatiq́ viri, à ſenecta in adoleſcentia trãſmittitur, atq́ ita homo hic exterior flacceſcit, & deficit indies, interior verò eo magis vigeſcit ac renouatur, quò diutius in iuſti honeſtiq́ meditatione exercitioq́ vitã degit. Tale aliquid apud Platonẽ inuenias, dicente Socrate: Tunc ſanæ mentis oculus acutè cernere incipit, cùm corporis oculus incipit hebeſcere.

APOSTOLI.

QVod verò legitur Euangelio Matthæi, Vbi fuerit cadauer, illic & Aquilæ cõgregabuntur: per cadauer Adamantius Dominicę paſsionis myſteriũ interpretatur, per Aquilas Apoſtolos, de quibus etiã dixerit Eſaias: Aſſumẽt pennas ſicut Aquilæ, & current, & nõ laſſabunt, & ibunt, & nõ eſurient: ſiue vt alibi legitur, Currẽt & nõ laborabunt, iter facient, & nõ laſſabunt. Huic interpretationi adſtipulatur etiã Eucherius, qui loco hoc Euãgelico pro Aquilis ſanctas ani-

mas accipi tradit: & Salomonicũ illud, Via Aquilæ in cœlum, de Chriſti aſcenſu intelligi debere cõtendit. Quòd ſi ad eruditionem hanc profana, etiã adiungere liceat, Antipatri memorabile fertur epigrãma, ſiue illud Speuſippi fuerit, in Platonis ſepulchrum, quem vt diuinum antiquitas vniuerſa venerata eſt, cuius ille animam ad ſepulchrum è cœlo allapſam in Aquilæ ſpeciem agnoſcit: D

Αἰετὲ, τίπτε βέβηκας ὑπὲρ τάφον, ἢ τίνος, εἰπὲ,
Ἀστερόεντα θεῶν οἶκον ἀποσκοπέεις;
Ψυχῆς εἰμὶ Πλάτωνος, ἀποπταμένης ἐς ὄλυμπον
Εἰκὼν, σῶμα δὲ γῆ γηγενὲς ἀτθὶς ἔχει.

Cur Aquila ad tumulum hunc volitas dic: nunquid ab aſtris
Hic habitare Deum fortè aliquem intuita es?
Imò anima extincti ſum diua Platonis, Olympum
Quæ colo, ſed corpus terrigenum Attica habet.

INGENIVM VELOX.

PIndarus & alijs pleriſq; locis, tum præcipuè Nemeis, ingenij promptitudinẽ & velocitatem per Aquilam oſtendit, ſumpta ab eo cõparatione, quòd prædam etiam valde procul diſtantẽ mira pernicitate nãciſcatur, viſuq; ita polleat, vt profundiſsima quæq; proſpectet: quæ omnia ingeniorũ acumini ſunt accõmodata. Idem cùm Bacchilidis & æmulorũ ſuorũ gloriã eleuat, coruos illos, ſe vnũ Aquilam iactat, quòd promptiſsimo ingenio nihil nõ cõcipiat quantumlibet arduũ, & à terra mariq; remotũ, mox & ſtyli velocitate quæcunq; conceperit aſſequatur. Ad huiuſmodi rerum amplitudinem alludere mihi videtur Ariſtophanes, Auibus, cùm Athenienſibus aut adulaturus, aut eorum ſpes inanes eluſurus ait, αἰετὸς ἐν νεφέλῃσι γενήσεαι. Nimirum enim oraculum acceperant Atheniẽſes, fore vt tãto vrbes reliquas poſt ſe interuallo relinquerẽt, quãto Aquila reliquas aues volatu ſuperat. Et Soſithei dictum illud celebre ſuper vi eius impetuoſa: E

Εἷς μυρίας ὄρνιθας αἰετὸς σοβεῖ.
Vna Aquila innumeras exagitabit aues.

NILVS.

ATq; Aquila hac quidẽ de cauſa Nili fluminis hieroglyphicũ in ſacris Ægyptiorum literis habita: quoniã enim Nilũ perniciter currere, tantaq; profunditate inſurgere obſeruatũ eſt primùm Promethei tempore, eam enim fuiſſe Aquilam nonnulli tradunt, quæ Promethei cor diſcerperet, quippe cùm cauſas incrementi peruestigare non poſſet, ab Hercule demùm Aquilam cohibitã, qui fluminis impetum partim aggeribus, partim foſſarũ deriuio coercuerit, Prometheaq; omnes exundationis cauſas edocuerit. Inter autẽ vetuſta Nili cognomẽta AQVILÆ nomen inuenias, quod nomen à colore nõnulli dictum putãt, vtpote qui, vt Maro ait, viridem Ægyptum nigra fœcundat harena: & æquora ab eo colorari Catullus inquit, nomẽq; illi à limo, quem trahit, factum aiunt etymologici, nam mare in lõga inficit ſpacia, eaq; de cauſa Melas olim, & mox Melon appellatus Ennio, Auſonio, & alijs: idq; etymon in nomine à nigrore Feſtus & Seruius agnouere. F

ALTA COGITATIO.

NOn defuere tamen qui Aquilam huiuſmodi Promethei cor adrodentẽ, ad mores trahere conarẽtur, ac profundæ cogitationis principem ſignificare contenderẽt. Sed ne diutius in Prometheo hęſitemus, quę noſtri ſuper Aquila ſenſerint potius aperiamus.

A DIVVS IOANNES.

SAnè homines cùm ſolam auium omniū Aquilam eſſe diuinam autument, & antiquitas eam Ioui tela geſtare crediderit, inde perſuaſi ſunt, quòd eam omnium maximè oculo valere conſpexerant, longiſsimoq; interuallo minutiſsima quæq; diſcernere, Homeri ad hoc accedente teſtimonio, ita dicentis:

ὥς τ' αἰετὸς ὅν ῥά τε φασὶν
ὀξύτατον δέρκεσθαι ὑπουρανίων πετεηνῶν.
Vt Iouis ales,
Cuius acutam aciem perhibent præſtare volucres
Ante alias, quotquot cælo ſpatiantur aperto.

Et hymno Mercurij, vbi Apollo de Mercurij occultatione loquitur, qui ita latitaret, ait, vt neq; ipſum vel Aquila, quæ tam acutè videt, inſpexiſſet. Hinc Theologi noſtri D. Ioannem Euangelij ſcriptorem per Aquilæ hieroglyphicū à diuinis illis vatibus præmonſtratū deprehendêre. Sanè Aquilam (vt nomen etiam interpretemur) ab acutè videndo dictam nonnulli ex veteribus aſſerunt, vtpo-
B te qui Aquilam quaſi aculam ab acumine dictam velint: quamuis, vt paulò antè dicebamus, alij ab aquilo colore vocem ducant: eſt enim aquilus color fuſcus et ſubniger, ab aqua denominatus. Vtcunq; autē, acutiſsimi viſus Aquila eſt Ioannes, qui oculi acie in altiſsimæ diuinitatis receſſum directa, præ omnibus maximè ſuperioris naturæ ſecreta reuelauit: cuius facies Ezechieli viſa ſupremum ex quatuor locum obtinere: qui ad abolendam Abionitarum hæreſim, quæ Chriſtum hominē tantùm, non Deum etiam aſſeuerabat, ad altiſsima remotiſsimaq; rerum principia præpetibus euolauit pennis, deq; penitiſsimo diuinitatis nido nitidiſsimas ac maximè pellucidas illas gemmas ſurripuit, quæ poſtmodum intuentiū oculis quantumlibet conniuentibus hallucinantibusq; micantiſsimi luminis claritatē attulere. Illic enim erat lux vera, quæ ſola lumen mortalibus elargitur. Hic ille deprehendit humanarum diuinarūq; rerū omniū λόγον initio fuiſſe, atq; penes Deum, ipſum deniq; Deū, ipſam eſſe rationem, quæ apud nos ſub Verbi nomine recepta eſt: vt reliqua miſſa faciā, tam multis diuinæ ſapientiæ luminibus illuſtrata. Hæc eſt deniq; illa Aquilȩ volitātis effigies, diceret Irenæus,
C quā ſacri prȩuidere vates, quȩ Ioannis noſtri beneficio, ſpiritus in Eccleſia aduolitantis gratiā manifeſtat. Nam hic altè exorſus principiū, quod à patre eſt, effigiem Verbi, quæ refertur in filio, & præclarā eius generationem enarrat, tanta cum fiducia rem tam arduā aggreſſus, vt Aquilæ ſymbolo meritò figuret: Ioannes inquā ille altiloquus, quòd Aquilæ referatur hieroglyphico, ipſa ſuſceptȩ lucubrationis materia ſublimis, ait Eucherius, & ab ipſo rerum principio repetita, in cauſa fuit. Proinde cùm volatu ſublimi in ipſam Dei omnipotentis aulam elatus ſit, & oculorum aciem viſu præpollens in admirandæ diuinitatis faciem infixerit, doctrinam nullo antea mortaliū ingenio conceptam ab alto detulit, cuius initium, In principio erat Verbum.

STATVTA FIRMITER SEDES.

HOc quoq; ſacerdotū Ægyptiorum hieroglyphicum fuit, per Aquilam, quȩ ſaxum geſtaret, hominem ſignificare, qui firmam ſtabilemq; in ciuitate, locòue aliquo, ſedem ſibi poſuiſſet: illa enim ſimulac nidum ſibi comparauit, quò poſsit firma & inconcuſſa rem ſuam procurare, lapidem quempiam exquirit, quem in nido pro libramento collocet: neq; aliam huius rei cauſam ſacerdotes illi tradidere, ſatis habentes conſtructi nidi firmitatem per huiuſmodi argumen-

tum indicaſſe. Nam & firmandis nauibus, priuſquam anchorę vſus repertus eſſet, id opis ſaxa contulère, id quod Apollonius Argonautas feciſſe ſcribit: vt mi nimè mirum ſit, ſaxum, etiam in Aquilæ nido poſitũ, inſeruire ſtabilitati. Cæterùm lapidem hunc eum eſſe credere poſſumus, qui ἀετίτης appellatur, Aquilinũ Latini dicunt, ad multa remedia vtilem: adq; id præcipuè, quòd partum contra omnes abortuum inſidias cuſtodit. Idem muliebribus feminibus adalligatus, quotidiano experimento mirificè prodeſſe, pariundiq; facilitatẽ inducere comperitur. Eo incenſo morbum Herculanũ, hoc eſt, furorem qui plerunq; ex atra bili accidit, qua potiſsimũ Herculem laboraſſe tradunt, explorari putant. Inædificari nido aſſerunt autores noſtri, nihil igne deperdere, prægnantẽ eſſe, alio velut in vtero ſonante. Sed vim illam medicã non niſi in nido direptis pollere, magorum tradit ſuperſtitio: neq; tamen in omniũ generũ nidis inueniri, ſed in Melænacti tantùm, Pygargi, Morphni, ſiue vt Homerus, Percni, atq; Gneſij. Duas verò Aëtitis ſpecies agnoſcit Zoroaſtres: vnum denſum & ſolidum, alterum rarum & inanem: ineſſeq; ſolido vim illam perficiendi fœtũ, & vſq; ad partus debita tempora continendi. Occurrebant hîc multa ſuper lapide ſignificata, quandoquidem ex eo ab Aquila in nidum collocato, rerum ſtabilimentũ Ægyptij ſignificare cõmenti fuerant: eaq; firmitas ad Capitolij immobile ſaxum referenda videbatur: quæq; veteres paſsim de cultu lapidis ſanxiſſent: vtq; vel nomen ipſum magni inſtar numinis aliquando habitũ: quæq; hîc pietas noſtra de petra ſentiret: ſed quoniam nobis cum Aquila res erat, quæ lapidis eſſent, in cõmentario quod eſt ſuper ædificiorum partibus, transferre, ibiq; commodius de argumento huiuſmodi diſſerere conſtituimus, cùm multa adhuc ad Aquilam pertinentia ſupereſſent.

TERRARVM DOMINATIO.

ET vt longo circumuecti circuitu rurſus ad imperij ſignificatũ reuertamur, noſtræ etiam ſacræ literę per Aquilam terrarũ dominationem intellexerũt, vbi apud Ezechielem legimus, Aquilam viſendæ magnitudinis, quę latè paſsis alis, immaniq; membrorum ductu, oppleta plumis, varietate inſignis, vnguibus ferox & minabunda, præpeti volatu ad Libanũ applicuerit, Cedriq; inde medullam, tenelloſq; ſurculos euulſerit, tota altiorũ frondiũ ſummitate decerpta, adhæc ſuccìſis etiamnũ vitium ſeminibus, quæ omnia Babylona translata ſunt, ibiq; ſata. Neq; huic abſimilem alteram adiecère, quæ vitium earũ palmites deprædaretur. Per priorem illam noſtri aiunt Nabuchodonoſora Babyloniæ Regem interpretari: per alteram hanc Ægypti tyrannum, quorũ prior Hieroſolymam cepit, & populũ cum Rege ipſo Sedechia principibuſq; alijs in captiuitatem abduxit: alter verò, cùm bellum aduerſus Aſſyrios mouiſſet, Iſraëliticũ populum ſeruitutis affectum tædio ad ſe traduxit. In vtroq; Rege Aquilæ hieroglyphicum proponitur, ſed longè latior interpretatio eſt in ea quæ Nabuchodonoſora deſcribit. Alæ ſiquidem diffuſæ, numeroſos indicant exercitus, quos ille ſecum traxerat. Membrorum exporrecta longitudo, regni eius diuturnitatem. Plumæ nihil aliud ſibi volunt quàm diuitias, quibus locupletiſsimus eſſet. Varietas plumarũ, rerum ab eo geſtarum gloriam indicat. Armorũ horrorem, vngues. Libanus Iudçæ claritatem atq; celſitudinem longa annorum ſerie conſpicuam, vnde ille medullam Cedri auulſerit, quippe nobilitatem extirparit; & ſummas quaſq; frondes decerpſerit, hoc eſt, ne tenerrimæ quidem Regum proli, ætati ſcilicet infirmæ, pepercerit. Sed enim totam oraculi ænigmatici ſeriem inter-

A interpretatur Adamantius in eundem Ezechielem homilia vndecima.

AQVILARVM INSIGNIA QVÆDAM.

QVòd verò initio dicebamus Iuſtinianam familiam aurea inſignem Aquilà, alios huc trahit ex antiquis, quorum claritas geſtaminibus huiuſmodi innotuerit. Sed illud prius dicam, quod diſsimulandum in huiuſmodi narratione minimè videatur.

TERRARVM VMBILICVS.

APud Delphos ſcilicet duas fuiſſe Aquilas ex auro, quod monumentũ erat terrarum vmbilicũ apud eos eſſe, quem Iupiter ea ratione explorauerit, vt Aquilas duas, vnam ab Oriente, alteram ab Occidẽte dimiſerit, quę pernici volatu in aduerſum allapſæ, ſupra Pythona factæ obuiã ſunt: quo loco deſignato, declaratũ eſt ibi terræ habitabilis medium eſſe, isq; honos geminis Aquilis habitus, vt in templo ibidem excitato, aureæ conſtituerentur. Atq; hinc illud innoteſcit, quod in Maronianis appendicibus legitur:

Pallas Cecropias tuetur arces,

B *Delphos Pythius orbis vmbilicum.*

Ab Apolline autem ad Reſpub. & milites tranſire ipſo narrationis ordine inuitamur: ad eorũ igitur inſignia quædam oſtendenda calamũ conuertemus: gentilem enim ſcutorũ vſum, variasq; in eis imagines, aut picturas, quæ familiarum indicant ſtemmata, cognationesq;, tametſi viri haudquaquã contemnendi, eſſe hæc recentioris ætatis inuenta exiſtimarint, nos antiquiſsimi moris eſſe, & hîc & alibi toto Opere diſſeruimus.

LACEDÆMONII.

NAnq; Aquila, quæ draconem arreptum geſtet, Lacedæmoniorũ rempublicam oſtendit: huiuſmodi enim ſigno literas illi publicè obſignabãt. Tradit hoc Ioſephus, vbi literas Lacedæmoniorũ recitat Arij eorũ Regis ad Hebræos Onia Pontifice datas, quarum ſententia ea erat, vt profiterentur Lacedæmonij ſe per Abrahamũ Iudæorũ eſſe cõſanguineos, proinde gentem ipſam hortabantur, vt quæ Lacedæmoniorũ eſſent pro veteri neceſsitudine cõmunia ducerẽt. Epiſtolam eam Ioſephus ait complicatã figura quadrãgula fuiſſe, eoq; obſignatam argumento, quod ſuprà poſuimus. Quòd verò deſignarit epiſtolam fuiſſe

C quadrangulam, alios atq; alios indicat complicandarũ epiſtolarũ modos apud hos vel illos extitiſſe: alij enim paginis, alij tabellis, voluminibus alij in vmbilicos complicatis ſcribere conſuerunt.

CLEARCHVS.

CLearcho autem Heraclienſium Tyranno, qui Iouis ſe filium dixit, in publicum prodeunti aurea Aquila velut argumentum generis præferebatur.

HERCVLIANI IVNIORES.

EIuſmodi coloris Aquila, quippe lutea, trunco inſidens in parma luti ſapphirci, cuius marginẽ eodem colore, ſed admodũ dilutiore, circulus ambibat, Herculianorũ iuniorũ erat, qui ſub Magiſtro militũ Pręſentiali militabãt, quod in antiquis quibuſdam eius militiæ cõmentarijs inueni apud Maffæos Romæ.

HERCVLIANI SENIORES.

SEniores verò Herculiani cæruleã Aquilam alis vtrinq; paſsis habuêre in rubra parma, cuius latus ambitus in margine lutei coloris erat, quẽ nigra linea circunducta in partes duas æquidiſtantes diſſecabat. Erant verò Iouiniani, ſiue, vt apud Vegetium eſt, Iouiani, atq; Herculiani, Illyricæ legiones duæ, quę ſena

millia militū habebant, quos Diocletianus, qui ſe Iouē Latinè vocitabat, & Maximianus, qui pro Hercule ſe gerebat, cùm ad Imperium perueniſſent, pro merito virtutis ita nominibus à ſe inditis, appellandos cenſuere, eosq́ꝫ cunctis legionibus prætulerunt. Tela verò illis erant plumbatæ, quos Manobarbulos vocabāt, eosq́ꝫ portabāt ſcutis inſertos, ijsq́ꝫ opportunè iactis, hoſtes equosq́ꝫ priuſquàm nō modò ad manū, ſed ad ictum miſsiliū peruenirent, graui admodū percuſsione cōſauciabant, Imperatoresq́ꝫ illi horū opera bella plurima cōfecerunt.

IOVINIANI IVNIORES ET SENIORES.

IOuinianorū autem qui Iuniores vocabantur, inſigne erat Aquilę apotheoſis, redimiculo ſupra caput impoſito. Ales ipſa natiui coloris in parma lutea, quæ rubro primùm circulo claudebatur, inde altero ſapphirei coloris toto margine cōplectebatur. E pectore autem Aquilæ aureus extabat vmbilicus. Seniores verò purpuream geſtabant Aquilam in parma cærulea, duoq́ꝫ erant pro margine circuli, ruber interior, exterior luteus.

QVARTODECIMANI.

CÆrulei coloris aliquanto diluti Aquilam geſtabant Quartodecimani, qui ſub Magiſtro militum per Thracas militabant. Ea verò ales in alba parma inſidebat orbi cęruleo denſioris luti, intra quem circulus ruber erat, à cuius medio aureus extabat vmbilicus. Verùm hæc ſatis fuerit attigiſſe, ne opuſculum vniuerſum inſignibus & geſtaminibus farciamus. Hæc atq́ꝫ alia pleraq́ꝫ huiuſmodi ſcriptores rerum memoriæ prodiderunt, quæ ſi proſequi velim, nullus vnquam futurus ſit modus: quare manum de tabula, ſitq́ꝫ iam ſuper Aquila ſatis ſuperq́ꝫ declamatum.

PIERIVS VALERIANVS BOLZANIVS BELLVNEN. AD CLARISS. ACTIVM SYNCERVM, DE IIS QVÆ PER PHOENICEM, PELECANVM, ET QVASDAM ALIAS AVES SIGNIFICANTVR EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

TIBI verò SYNCERE ACTI rariſsime, Phœnicem & Pelecanū, quiq́ꝫ in ipſam hiſtoriæ ſeriem quibuſdam veluti laqueis detenti ſeſe inuicem implicuerunt, ſociatiq́ꝫ in hunc locum aptiſsimè conuenerunt, Noctuam, Cornicem & Paſſerem, dedicare conſilium fuit. Ac Phœnicem quidem ea de cauſa, quòd veluti ille admirabili quadam inſignis pulchritudine, viſu rariſsimus poſt longiſsima temporis interualla conſpicitur, ita Latinæ linguæ nitor, & eloquentiæ cultus ornatusq́ꝫ per tria fermè Phœnicis ſecula deſiderati, ætate demum noſtra, beneficio, opera, & labore plurimū tuo ſuſcitati, ſpectandos ſeſe theatris iam omnibus exhibuere. Pelecanum ob eam, qua præcipuè commēdaris, in amicos omnes charitatem atq́ꝫ beneficentiam, vt nemo vnus hodie magis amico amicus, quàm Syncerus Actius eſſe prædicetur. Noctuam, quæ tuarum indicium ſit lucubrationum, quas Mineruæ haudquaquā inuita elegantiſsimas elaboraſti. Cornicem ob diuturnitatem, quæ ſcriptis debetur tuis, non modo vno plus ſeculo, ſed perpetuò ſumma omnium cōmendatione victuris. Paſſerem ob orationis tuæ Veneres Cupidinesq́ꝫ, qua nihil ſuauius neq́ꝫ iucundius excogitari poteſt. Sed enim quæ multa atq́ꝫ præclara de ingenij tui ſublimitate dici poſſent, ea conſultò prætereo, quia tu longè maior es quàm mea te capere poſsit cōmendatio: quis enim Soli lumen afferre, niſi fatuus quiſpiam, aggrediatur? Igitur cùm tuo ipſe ſis ſplendore clarus, principatum hunc in lite-

ratura

A *raturæ candore tuum ſuo ſe præſidio tuentem miſſum faciemus, quodq́ noſtrum eſt inſtitutum, ad animalium quæ interpretanda ſuſcepimus, ſignificationes conuertemur: quæ quidem quales & cuiuſmodi ſint, quamuis tu eas tum ex Græcis Latiniſq́ ſcriptoribus non ignoras, tum ex admirabili illa venerabilis antiquitatis tabula ænea, quam ſimul apud Bembum inſpeximus, potes edoceri, quæ omnem Aegyptiorum hiſtoriam antiquiorem, argento atque auro delineatam oſtentat. Quid tamen & nos ſuper his compererimus, ex ipſo Phœnice indicare iam incipiemus.*

INSTAVRATIO.

AEGYPTII ſanè ſacerdotes, cùm longa quid annorũ ſerie intermiſſũ, & iam antiquatũ eſſet, quippe ludi, ſacra, cæremoniæ, ſupplicationes, mores, ritúſue aliqui, triumphorum

B ſplendores, vel quid huiuſmodi, eueniſſetq́; poſtmodũ vt eadem inſtaurari cõtigiſſet, Phœnicem in huius rei ſignificatum ſculpere conſue runt. Vnicum eum pleriq; omnes autores tradunt orientales habitare ſolitudines, ab omni hominũ cõmercio viſúq; ſeparatum. Nomen illi Plinius inditũ ait à phœnice arbore, quæ palma Romanis eſt, ob id, quòd ex Syagrorũ genere vna quæ in Chora eſt intermoritur, ac ex ſeipſa renaſcitur. Phœnix quoq; noſter vbi moriendi tempus ipſemet aduentare præſenſit, poſt annos, quos viuere perhibetur, circiter quingentos, in Ægyptum fertur, vbi ad humũ demiſſus (ita enim Ægyptij rem memoriæ prodiderũt) roſtro ſemetipſum vellicat, acceptóq; ex eo vellicatu vulnere cruorem emittit, ex quo primùm ceu vermiculus naſcitur, mox pullus fit alter, forma priori ſimilis, qui quamprimũ pennas indeptus eſt, confert ſeſe vnà cum patre in Heliopolin, quæ in Ægypto eſt, vbi primũ Phœnicem ortum ait Athenæus, quò ſimulac venerit, oriente mox Sole moritur, nouo pullo in regna ſua tranſmigrante. Vnde mi-

C nimè mirum eſt, duos aliquando Phœnices ſimul viſos proditum ab hiſtorijs. Alij ſcribunt defunctum parentem à Phœnice pullo in eandem Soli dicatam vrbem geſtari Smyrnea ſphæra reconditũ, quod non inficiatur Adamantius: ſedenim cuius textoris manu obrotunda illa ciſtula cõtexatur, maximè velim edoceri. Ouidius hoc prius dixerat XV. Metamorph. vnam eſſe alitem quæ ſeſe ipſa reparet atq; reſeminet: nam vbi vitæ ſuæ ſecula compleuit, ſtructo in palmæ alicuius vertice, ex caſia, nardo, cinnamo & myrrha nido, ſe ſuperimponit, finitq; in odoribus æuum: inde Phœnicẽ alterũ renaſci de patris corpore, qui cùm ſatis viriũ per ætatem indeptus fuerit, vt oneri ferundo ſufficiat, nidum è ramis auellat, ſuaq; incunabula & ſepulchrum patris in Heliopolin deferat, atq; vt ipſe dicit, reponat ante ipſius Solis fores: res quippe ingenioſiſſimo quouis Poëta digna. Horus nihil amplius ait, quàm ab Ægyptijs ſacerdotibus alterum defunctum illum ſummo cultu ſuſcipi, cui myſtæ iuſta ea ritè redderent, quæcunq; in reliquis alijs ſacris animalibus facere mos erat. Quę verò de nido eius Manilius ſenator togatorũ, vt aiũt, diligentiſſimus, tradidit, quæq; inde nouis adiectis ad fabulam cõmentis poſteri licentioſius ampliarunt, cùm maximis ille nobilis doctrinis, doctore, quod aſſerit Plinius, nullo fuerit, hi verò nullo veterũ autorum

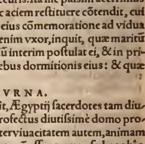
teſtimonio fabulentur, quæ ſit adhibenda fides, aliorum fuerit iudicium. Obij- D
ciet aliquis Lactantium, ſummũ, non inficior, virum: ſed is, vt etiã Ouidius, poë
ma ſcribit, non hiſtoriam. Ego ſanè ſuper Phœnice atq; Pelecane, de quo paulò
pòſt, ſuperq́; nonnullis alijs, maiorem his adhibeo fidem, qui eadẽ in regione lo
ciſq́; vbi animalia hæc reperiuntur, & geniti & educati ſunt, ac ea perinde cõſpi
cere aliquando potuerunt, quàm ijs qui auditu tantùm eorũ na..aras excepere.

Quamuis verò de moriendi modo, deq́; funerandi ratione ſuper Phœnice
ſcriptores diuerſi abeant, in eam tamen omnes concordiã deueniunt atq; cõſen
ſum, vt Phœnicẽ nouũ ex præmortui corpore fieri nequaquã inficientur: eſſeq;
hoc pleniſsimũ atq; firmiſsimum futuræ reſurrectionis ſpecimen, Tertullianus
aſſeuerat, quippe qui de Phœnice loquens ait: Ille ſemetipſum libenter funerãs
renouat, natali fine decedens, atq; ſuccedens iterum Phœnix: vbi iam nemo, ite-
rum ipſe, qui nõ iam alius idem. Quid expreſsius in hanc ſcilicet reſurrectionis
cauſam? aut cui alij rei tale documentũ? (de reſurrectione quippe loquitur.) Ad
dit & hęc etiã ſcriptis ſuis: Et florebis, inquit Deus, velut Phœnix: id eſt, de mor
te, de funere, vti credas de ignibus quoq; ſubſtantiã corporis exigi poſſe. Proſe- E
quitur mox rationes ſuas. Multis paſſeribus anteſtare nos Dominus pronun-
ciauit, ſi nõ & Phœnicibus: nihil magnũ. Inde ſubijcit ironiam: Sed homines ſe-
mel interibunt, auibus Arabię de reſurrectione ſecuris. Ita ille paſsim acerrimus
Chriſtiani nominis propugnator, labentem hanc aciem reſtituere cõtendit, cui
veluti ſacrę innixus anchoræ, vxorem quoq; vna eius cõmemoratione ad vidua
lis pudicitiæ obſeruationem adhortatur. Probè enim vxor, inquit, quæ maritũ
in pace præmiſit, pro anima eius orat, & refrigeriũ interim poſtulat ei, & in pri-
ma reſurrectione conſortium, offertq́; annuis diebus dormitionis eius: & quæ
plurima omnium lectione digna proſequitur.

ABSENTIA DIVTVRNA.

VTcunq; autem de morte Phœnicis traditũ ſit, Ægyptij ſacerdotes tam diu-
turnæ migrationis ergò, eum qui peregrè profectus diutiſsimè domo pro-
cul abfuiſſet, per hanc alitem ſignificabant: propter viuacitatem autem, animam
hîc diuturno tempore verſatã. Nam animi patriam nõ eſſe corpus, ſed nos hîc,
quandiu viuimus, peregrinari, non Ægyptij tantùm, ſed Græcorum Latino- F
rumq́; autores præſtantiſsimi, noſtraq́; in primis pietas, paſsim admonuere.

SOL

CVm verò Phœnix vnicus omnino eſſe
perhibeatur, & pulchritudine volatilium
genus omne longo poſt ſe relinquat interual-
lo, quippe qui ſit aureo circa colla fulgore rubi-
cundus, cætero corpore purpureo cæruleam
caudam roſeis pennis diſtinguentibus, criſtis
faciẽ caputq́; plumeo apice, vt Plinius diceret,
honeſtatus, ſimulacrũ Solis ab Ægyptijs fere-
batur, cui, quòd ſolus ſit, à raritate nomen: quo
quidem nihil admirabile magis intuemur, dum
lumen ille ſuum longè lateq́; per ima etiam pe-
netralia exiguo quouis aditu veluti ſuprema quadã inundatione diffundit, eaq́;
de cauſa Polys cognominabatur: id enim eſt apud Philippũ Ægyptij vocabuli
ſignificatum voce Græcanica inductum, à multarũ ſcilicet dotum opulentia ma
gnitudineue, quia omnia ſibi collata latiſsimè ſuperat & excellit.

PRÆ-

A PRÆSTARE.

AEgyptij deniq; cùm Sole magis quàm reliqui homines gaudeant, eiuſq; be-
neficio perfruantur, quo maximè feruet tempore, prouincijs reliquis quan-
tumlibet remotis & in Septentrionẽ declinantibus grauis, Ægyptijs ſolis eſt cõ-
modus, Nilo tunc ſcilicet exundante. Cùm verò per Phœnicẽ Solem intellige-
rent, per eundem exundationem identidem ſignificabant. Neq; tamen ſimplex
erat apud eos exundationis vocabulũ, ſed id PRÆSTARE ET EXCELLE-
RE etiam indicabat: atq; vti cuiuſquam eſſet in aliqua vel ingenij, vel corporis
vel opũ dote claritas, ita eum exundare dicebant. Nos quoq; rariſsimos doctri-
na virtuteq; viros, qui longè reliquos antecellunt, Phœnices appellare cõſueui-
mus. Oppoſito verò modo multitudo, pro vilitate ponitur: vt, vnus è multis, a-
pud Pliniũ Epiſtolis, ex vulgaribus quippe & ignobilibus hominibus. Et apud
Ciceronem, multi ſæpe eodẽ ſenſu. In Sacris literis Pſalmo LXX. Quaſi prodi-
gium factus ſum multis, hoc eſt, imprudentibus, inſipientibus & ignobilibus.

B DE PELECANO.

EX eadem ſolitudine Pelecanus occurrit, quã Latini plateam, vt pu-
tat Gaza, vocauere. Nam ſunt qui plataleã eam apud Plinium vo-
candam exiſtimẽt, voce hac ex Ciceronis de Natura Deorũ lib. ſecũ-
do deſumpta. Idem nomen apud Hebræos Quat, à nonnullis pele-
cas, ab alijs onocrotalus interpretatur. Pelecanũ ſanè auem paruam eſſe, quæ ſo-
litudine delectetur, Eucherius ſcribit. Eſſe tamen aliud Pelecanorum genus in
Nilo, non inficiatur, paſsimq; in ſtagnis & lacuſtribus locis habitare, penè cy-
gnis ſimile, niſi quòd paulò maiores ſunt. Atq; hi forſan onocrotali, quos Vene-
ti ſyllabis aliquot ademptis crotos vocant. Deuorãt hi cõchas auidiſsimè, mul-
titudinemq; laxo admodum ingeſtã gutturi euomunt, atq; ita mox quod aptũ
cibo quaſi coctum abſumunt, cruſtas negligũt. De q; genere hoc dubio procul
quæ dicturi ſumus hieroglyphica deſumuntur.

INSIPIENTIA.

INſipientem hominẽ, quippe qui nullam rerũ
rationem examinet, per Pelecani hierogly-
C phicum ſignificari tradunt Ægyptij, propterea
quòd auis ea cùm poſsit in editioribus locis ni-
dificare, veluti prudentiora faciunt volatilia,
quæ ita ſe à multorum iniuria ſubducunt, ea ſa-
tis cum imprudentia ſpatioſas areas perquirat,
in quibus terra defoſſa oua ibi edita deponat:
quod ſimulac animaduerſum eſt à paſtoribus,
vel ab ijs qui id genus alites aucupãtur, vbi pri-
mùm pulli excluſi ſunt, eò properant, & vel ari-
dis boum excrementis, vel alio quopiam fomite locum ſepiũt, mox ignem inij-
ciunt: (ἐμβάλλουσι enim in manu ſcriptis codicibus, nõ ὑποβάλλουσι) Pelecanus autem
quamprimùm conſpexit fumum, ocyus aduolat, & longè maiore impruden-
tia quàm nidificauerat, ignem alarum quaſſatione quærit extinguere, cæterùm
ignis ventilatione agitatus, vehementius incenditur: perſtat illa nihilo ſecius
flammas alis verberare, rata ſe opem ita filijs allaturam: ſed enim contrà accidit
quàm ſperarat, quia pennis omnibus ita exuſtis, euolandi facultate priuatur, at-

que ita minimo negotio capitur. Animaduerte verò in antiquis Hori codicibus D
eſſe, ὑφ' οὗ κατακαιόμενος τὰ ἑαυτοῦ πτερὰ, non vt in vulgatis, κατακαιόμενα. Hinc Ægyptij reliqui, qui ſacris initiati non erant, alite hac nulla religione veſcebantur: pietatem autem in filios huiuſmodi, vitio dabant inſipientiæ. Dicebant enim Pelecanum nō conſultò, vti Vulpanſeres faciunt, ad id certamen ferri, ſed per imprudentiam, & mentis alienationem quandā (ἀνοίας enim, nō ἀγνοίας, in manu ſcriptis Hori codicibus habetur) quare tanquam auem inauſpicatò genitam ac malè feriatam contemnebant, nullo eam honore proſequentes. Hebræi nomen id huius alitis, quo de ſuperius mentio facta eſt, punctis ijs præſignant, quæ profanam eam, et à menſis reiectam indicāt. Sanè Leuitico Pelecanum, quem Septuaginta interpretes cum ibide, porphyrione, cygno, herodio, & charadrio nominant, ideo cum his omnibus profanū decreuere, quòd longigutture ſunt, ſi nouum licet proferre vocabulum: quæ autem alites ſunt huiuſmodi, cibum nō ex aëre, aut ex arboribus aucupantur, ſed vel à terra, vel ex mari, fluminibus ue aut ſtagnis: vt ibis ſerpentes venatur, porphyrion vermes, pelecanus & cygnus piſces: ex earum figura hominē ſcilicet intelligentes, qui cibo poſthabito cœleſti, E
terreno paſcatur, aut marino, hoc eſt, mentem ad inferiora deijciat, diuinoq; neglecto cultu, humana quæq;, atq; ea & ſordida & parum vtilia perquirat. Sordidi enim vermes, ſordida reptilia. Piſces verò parum conferunt ad nutrimētum, de quibus loco ſuo diſputabimus.

PIETAS ET AMOR IN FILIOS.

SAcerdotes tamen Ægyptij alitem hanc cum primis ſacrā venerabantur, eiq; parcendum exiſtimabant, & honoris cauſa nullo pacto vt menſis inferretur, æquum arbitrabantur, cùm factum id, quòd pro filiorum ſalute neci ſe tam atroci dederet, nō imperitiæ ſtupori ue aut imprudentiæ imputarent, ſed incomparabili paterni affectus charitati, ſupremæq; miſerationi, qua erga filios maximè omnium afficiatur. Fallere enim venatores, eosq; tranſuerſos ſeducere, non ſine ſpe fugæ, quod vulpanſer agit, parui omnino momenti eſt. Femora etiam, quod vultur facere perhibetur, vellicare, vt excuſſo ſanguine filij paſcantur aliquandiu, non magni admodum eſt cruciatus. Sed enim in adeò penetrabiles furentis ignis ardores inijcere ſe, eaq; perſeuerantia tam cruciabili tormento torreri, ſuprà quàm excogitari poſsit admirandum. Quodnā enim animal tam F
fatuum, tam ſtupefacto ſenſu inueniemus, quod ad vnius prunæ tactum non eueſtigiò reſiliat? quod adeò robuſtum atq; impauidum, vt accenſam non expaueſcat flammam? Animoſi atq; imperterriti ante omnia animantia leones: illi tamen tam feroces, tam indomiti, tanto animi corporisq; vigore præditi, conſternantur ſtatim ad vnius prætentæ faculę conſpectū, præq; timore propemodum exanimaſcunt. Videt Pelecanus ignem, cuius non ignorat vehementiam, audacter accedit, ardorem in membra ſingula intolerabili cruciatu penetrantē ſentit, neq; loco dimouetur: exuritur penè tota, neq; tantillum quidem conſternatur, patientiſsimaq; conſtantia vigens, ſaluti filiorum intenta potius, quàm ſuæ mortis genere omnium atrociſsimo conficitur: tanta in eo charitas, tantus amor, tanta vis pietatis eluceſcit: & quiſpiam audebit eam ſtuporis inſimulare, & malè feriatam auem appellare? Subit ad hanc ſententiam Arſinoës recordatio, quæ à Ptolemæo fratre inſidijs & fraude decepta, cùm percuſſores in duos filios impuberes immiſſos à fratre cōſpicata eſſet, complexa eos ad ſe fugientes, ea parte qua vulnera filijs intendebantur diu corpus ſuum cædēdum oppoſuit,

multisq;

A multisq́ ita vulneribus ſaucia, eorum tamen ſaluti conſulere non potuit, illi enim in matris gremio inter oſcula ipſa truculentiſsimè trucidati ſunt. Quòd ſi Pelecanum ſimili caſu ſeſe morti obijcientem, inſipientem appellauerimus, longè quidem inſipientiorem Arſinoem dicemus, quæ ita pro filijs trucidari patere tur, cùm præſertim ipſa non ad mortem, non ad vincula, ſed ad nuptias & regni ſucceſsionem à Ptolemæo depoſceretur. Sed tantũ abeſt vt vel Arſinoe, vel Pelecanus ſint imprudentiæ damnandi, vt omniũ conſenſu merita, hoc eſt, ingẽti laude, ob incomparabilem, quam omnes admirentur, charitatem, minimè fraudandi eſſe iudicentur.

MISERATIO

SEdenim noſtri quoq; cum Ægyptijs ſacerdotibus in hoc pingendi genere conſentientes, Pelecanũ pro miſeratione ponunt, & Aſſertoris noſtri hieroglyphicũ in ſumma cruce ſtatuũt, qui nos ſoſpitaturus, atrociſsima torqueri morte voluerit. Agnoſcit & Eucherius Pelecanũ pro Chriſti ſymbolo. quamuis Hieronymus tradit eam pullos ſuos roſtri percuſſu in-
B terficere, pœnitentem mox factum, nido in ipſo per triduum lugere, poſtremò ſeipſam grauiter vulnerare, & ſanguinẽ ſuũ ſuper filios effundere, quo illi perfuſi reuiuiſcant: quod alij viderint. Sed quòd eam alitem, vt etiã alijs pleriſq; perſuaſum eſt, roſtro pectus diſſecantẽ pingunt, vt ita fuſo ſanguine filios alat ſuos, ab Ægyptiorum hiſtoria valde alienũ eſt: illi enim vulturem tantùm, vti ſuo diximus Commentario, id facere tradiderunt, neq; non, vt paulò antè dicebamus, Phœnicem: ſed hunc non pietate adductum, vti vultur, ſed fato ita coactum ſuæ conſulere poſteritati. Sunt & mutua filiorum officia, qui parentibus vicem reddunt, & eſcã fameſcentibus ſubminiſtrant, verùm ijs quæ à parentibus in eos proficiſcuntur, haudquaquã paria. Quòd verò Celſus perſuaſum facere nititur, eos humanũ genus ſuperare pietate, Adamantius hæc ab ijs geri natura tantùm duce profitetur.

SOLITVDO.

C NOſtræ autem ſacrę literæ per hieroglyphicum Pelecani, ſolitudinem interpretantur, cuius factum ſe eſſe ſimilem Dauides canit, quia ſcilicet errabundus tunc per ſolitaria diffugiebat loca, qui Saulis Regis indignationẽ euitaret: quod vt apertius explicaret, nycticoracis etiã ſimilitudinem adiecit, quiſquidem non luce, ſed tenebris in comparandis vitæ ſuæ neceſſarijs plurimùm fruitur.

DE VVLPANSERE.

SEd ne longius ab hac in filios charitate diſcedamus, inſigne illud quoque exemplũ incõparabilis amoris eſt, quòd à Vulpanſere præſtatũ.

FILIVS.

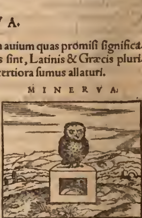
FIlium, vt inquit Horus, vt alij, affectũ in filios, ſcribere ſi vellent Ægyptij ſacerdotes, Vulpanſeris hieroglyphicum faciebãt. Ales hæc ex anſerũ genere, qua lautiores epulas non norat olim Britannia, tanto filios amore proſequitur, vt ſi vnquam accidat, vt cum filijs in venatores incidat, ſimulatq; conſpecti ſunt illi, pater & mater ſpontè accurrunt, ſeq; ipſos venatoribus dedũt,

vt ita eos à filijs aliorſum auertant: διεστῶσι enim, non διιστῶσι, in antiquis manu ſcri- D
ptis codicibus habetur. Cuius pietatis ergò viſum eſt Ægyptijs animal huiuſ-
modi magna proſequi veneratione. In ijſdem enim manu ſcriptis exemplari-
bus eſt, αἰγυπτίοις ἔδοξε σεβάζειν τὸ ζῶον, non autem συμβάλλειν, vt habetur in impreſsis.
Porrò Britanni, qui, vti dicebamus, Vulpanſerem in delicijs habebãt, noſtrum
anſerem religioſum opinabantur; eoq́ abſtinebant. Nam cùm de moribus eo-
rum Cæſar loqueretur, eos dixit anſerum cibo non veſci, perinde ac etiam neq́
gallina, neq́ lepore. Verùm olim iſtud, olim.

DE NOCTVA.

Reliquum eſt vt & Noctuę, & aliarum auium quas promiſi ſignificata proſequamur, quæ cùm noſtrates ſint, Latinis & Græcis plurimùm innotuere, quare de his longè certiora ſumus allaturi.

MINERVA.

PRimarium Noctuæ ſignificatũ eſt, vt Minerua per hieroglyphicum eius intelligatur, de qua ipſa Glaucopidis etiam cognomentum ſumpſit, ſiue propter cæſium oculi colorem, quo qui præditi ſunt, præſtantioris & acutioris ingenij feruntur eſſe, ſiue propter lucubrandi contemplandiq́ munus, quòd animi vis nocturni potiſsimùm tẽporis ſilentio vegetatur. Qua de cauſa dracones etiã, Gorgoneum quippe caput, ægidi adſculpebantur. Acutiſsimũ enim eſſe draconi viſum, ex eo potiſsimũ apparet, quòd ab intuendo illi nomen, vt in Serpentis commentario copioſius. Addunt alij tertiam quandam cauſam, quia nuſquã Noctuarum vis maior quàm Athenis, vbi dea ipſa præcipuè colebatur, vnde prouerbium illud emanarit, γλαῦκας Athenas ferre, ſiue id ob Noctuarum copiam, ſiue ob numorum multitudinem, qui Noctuæ ſignum habebant. Acerbè verò Demoſthenes in huiuſmodi Noctuæ cultum luſit, cùm è carcere populi Athenienſis elapſus fugeret: nam ad Palladis arcem ſubinde reſpectãs, ſublatis manibus: O Pallas, F
inquit, vrbium domina, cur tribus infauſtiſsimis beſtijs delectaris, Noctua, dracone, & populo? ex vna forte cæcitatem, ex dracone liuorem animorum, ex populo inſtabilitatem & inconſtantiam intelligens.

SAPIENTIA.

SAnè verò cùm Minerua conſilij prudentiæq́ Dea diceretur, aliquot in oſtentis Noctua ſapientiæ ſignum fuit: vt quę in Hieronis priuati adhuc hominis haſta conſediſſe conſpecta eſt primo bello quod inijt: nam aruſpices hinc eum cautum in conſilio futurum prædixêre, id quod ſapientiſsimùm totius eius vitę regimen comprobauit.

VANÆ SAPIENTIÆ STVDIVM.

SEd quantum pertinet ad doctrinæ ſtudium lucubrationesq́; ipſas, interpretationem eiuſmodi non reſpuit Baſilius, ſed eos intelligi vult, qui vanæ ſapientię ſtudijs incumbunt. Nam vt illius aſpectus noctu quidem valet, Sole autem illuceſcente nõ medioeriter obfuſcatur, ita iſtorum hominũ mens acutiſsima quidem ad inanium rerum cognitionem eſſe videtur, hebetiſsima verò caligineq́

A ligineq́ oppleta ad veram lucem hallucinatur, neq́ liquidò quicquam intueri poteſt. In hanc ferè ſententiã Hieroſolymitanus Heſychius Noctuam comedi prohibitum ait, quia lucis beneficio nocte polleat, interdiu cæcutiat, ex quo illi debeant intelligi, qui legis contemplatione & ſcientia plurimùm gloriantur, Euangelicam autem claritatem ferre non poſſunt.

NOCTVARVM NVMISMATA QVÆDAM.

IN numis aliquot videas Palladis ipſius ſimulacrum cum ingenti vmbone, dextera ad oram vmbonis adiecta, virga à pectore ad ſolum applicata, cui videtur inniti: nam virga, vt in caduceo diſputatum, diſciplinã oſtendit. Sub vmbone noctua eſt: inſcriptio, ΒΡΕΤΤΙΩΝ. Ab altero latere caput galeatum, cũ Pegaſo in plano galeæ. Sunt verò Brettij, quos nos Bruttios vocamus, vt Hermolao Byzãtio, qui Stephanum defloraui, placet, à Bretto Tyrrhenorum ciuitate, quam Brettus Herculis filius condidiſſe fertur: quin & regio ipſa Brettia nuncupata, neq́ non & Lingua. Ariſtophanes, μέλλουσα δ' ἐστὶ γλῶσσα βρεττίας τυχεῖν. Antiochus autem Italiam vocatam olim Bruttiam dicit, mox Oenotriam. Alibi ve
B rò videre eſt in numis caput Palladis galeatum, ab cuius altera parte noctua eſt proſtrato innitens carcheſio, iuxtaq́ quadrigæ cum Victoria, laurea circunducta cum baccis. Huiuſmodi autem numos argẽteos magno numero comperies. Literæ in nonnullis quæ legi poſsint, Α Θ Ε. à tergo caput ipſius Palladis galeatæ. varijq́ admodum ſunt hi Noctuarum numi.

VICTORIA.

POrrò Noctua Athenienſibus indicium victoriæ fuit, cuius etiam volatus in adagium ceſsit, γλαὺξ ἵπταται, cùm profligatos hoſtes, & ſubſecutam victoriam innuerẽt. Id verò ſibi proponebant, propterea quòd auis hæc, vti dictum, Mineruę ſacra crederetur, quæ quidem dicta eſt etiam malè conſulta Athenienſium fortunare. Atq́ hac de cauſa Demoſthenes oratione περὶ παραπρεσβείας Solonis verſus citat:

ἡμετέρα δὲ πόλις κατὰ μὲν διὸς οὔ ποτ' ὀλεῖται,
αἴσαν καὶ μακάρων θεῶν φρένας ἀθανάτων.
Τοίη γὰρ μεγάθυμος ἐπίσκοπος ὀβριμοπάτρη
παλλὰς ἀθηναίη, χεῖρας ὕπερθεν ἔχει.

C Noſtra quidem ciuitas nunquam fato Iouis neq́ Deorum immortalium arbitrio peritura eſt. Talis illi contigit cuſtos, magnanima ſcilicet potentiſsimo patre genita Pallas Athenæa, quæ manus ſupra caput eius habet. In adagijs autem, rebus quibuſcunq́ feliciter & ex animi ſententia ſuccedentibus, dici conſueuit vſitatiſsimum apud eos illud, Noctua volat.

PECVNIÆ.

APud eoſdem Noctuæ ceſſerunt in pecuniarum nomen: hinc apud Plutarchum in vita Lyſandri à Gylippi ſeruo dictũ, multas ſub domini ſui tegulis Noctuas cubitare. Gylippus enim cùm ex ingenti pecunia, quã Lacedæmonem aſportare iuſſus erat, partem intercuertiſſet, eam ſub ædium ſuarum tegulis occultauerat: cumq́ ſeruorum teſtimonia contra dominos non admitterentur ex lege, & irritum facerent iudicium, callidè admodum ille commentus eſt rem aperire ſub eo verborum inuolucro, vt indicio pecuniarum facto, neq́ ille accuſaſſe dominum videretur, neq́ ius vllum violaſſe, Athenienſis tamen reipub. commodo conſuluiſſe. Alibi Noctuas Laurioticas pro pecunijs appellatas inuenias, nõ, vt nonulli putant, à circunducta in numis laurea, quæ admodũ con-

ſpicua eſt,ſed à Laurio Atticæ regione auriuenifera. Obſerues tamen in huiuſ- D
modi numis non modò laureas circa Noctuas,ſed eas laureo etiã ramo inſiden-
tes cudi;eius dubio procul hieroglyphico victoriæ, qua de ſuperius memini-
mus.In aliquot procumbẽtem leonem ſuperuolat, cum inſcriptione, ΑΝΤΙΟ-
ΧΟΥ,quod nimirum hoſtis ferocitatem Athenienſium prudentiæ ſuccubuiſ-
ſe ſignificat. Sunt aliquot numi in quibus Noctua cum Iouis facie cuſa eſt, eos
diobolares fuiſſe tradunt: quibus verò Noctuæ duæ impreſſæ ſunt, quatuor
obolis expendebantur.

MORS.

Apud Ægyptios verò Noctua mortis erat hieroglyphicum, vulgatiſsimo iam etiã apud nos & Oratorum & Poetarũ teſtimonio, Noctuã letale aliquid,aut inauſpicatiſsimum infortunium afferre. Cauſam huiuſmodi ſignificationis duplicem inuenio: vnam,quòd cùm cornix vitæ longioris ſymbolum habeatur,compertum eſt Noctuam quadam naturę diſcordia, eius nidis magis quàm aliarum auium inſidiari,repere eam clanculum, noctis tenebris fretam, & vel pullos,vel oua cornicis inuadere atque deperdere. Nam & in manu ſcriptis E
Hori codicibus legas, ἄφνω γὰρ ἐπέρχεται τοῖς νεοσσοῖς τῶν κορωνῶν. quæ vltima locutio in impreſsis exemplaribus deſideratur. Altera conſideratio eſt, quòd mors furtim irrepit, & nox pro morte ponitur, vt illud:

In æternam clauduntur lumina noctem. & alibi:

Sed nox atra caput triſti circumuolat vmbra.

& ſimilia paſsim. Eucherius lumẽ in Diuinis literis pro die, iuſticia, fide, proſperiſque cunctis poni autumat: contrà tenebras pro nocte, iniquitate, infidelitate, aduerſiſque omnibus, ac perinde pro errore, & ignorationis cæcitate, atque etiam mortis acerbitate. Denique diuinæ literæ mortem ſæpe pro vniuerſa calamitatũ ſtrue ponunt: ſicuti etiam viuificare, pro liberare à periculis & ærumnis: ita enim interpretes exponunt illud Pſalmo LXXI, Et conuerſus viuificaſti me. Demũ Noctua noctis domina perhibetur, vnde illi apud Latinos nomen. Quòd verò nocturno cantu ſuo infortunium ſemper aliquod minitetur, Pyrrhi tantùm Epirotarũ Regis exemplum ponam, qui cùm Argos expugnatum duceret, infeliciſsimæ atque ignominioſiſsimæ mortis ſignũ accepiſſe fertur à Noctua, quæ F
haſtę illius ex itinere inſediſſet. Nam cùm is detracto inſigni à galea, ne internoſceretur, in Argiuos oppidanos cędem inceptaſſet, aniculæ cuiuſdam filius eum haſta leuiter vulnerauit. At cùm Pyrrhus impetum in percuſſorem feciſſet, Argiui mater, quæ ſupernè ſpectabat, periculum intuita, tegulam ambabus manibus arreptam ſuper regis galeam effudit: quo ictu cùm exanimatus concidiſſet, Zopyrus quidam, qui ſub Antigono militabat, Rege cognito accurrit, detractaque galea ferrum gutturi admouit, ſed toruis Pyrrhi oculis attonitus, os & mẽtum eius pro iugulo recidit. Hoc igitur mortis ſignum illud eſſe crediderim, quod ab lictore ferebatur ad damnatũ publico iudicio, pręſertim apud Æthiopas, à quibus Ægyptios aiunt multa rituum id genus mutuatos: nam pios eos ante omnes extitiſſe, familiaritates eorum cõmerciaque cum dijs, & inuicem agitata conuiuia, de quibus & Homerus & alij ſcripſerunt, facilè indicant ita fuiſſe tunc hominibus perſuaſum. Eo verò ſigno viſo reus ſpontè ſibi mortem conſciſcebat, magno & ſibi & patriæ dedecori futurus, niſi feciſſet: adeò illi Regem ſuum vt numen venerabantur, vulgoque adorabant. Atqui ferunt quendam per hæc morti deſtinatum, cùm de fuga cœpiſſet agitare, priuſquàm periculo ſe abſtra-

A abſtraheret, zona à matre ſtrangulatum: adeò perſuaſum fuit genti, non licere mortem magiſtratuum pronunciatione decretam, exilio vel ſubterfugio quopiam alio cōmutare: vt iam ſeuera Lacænarum exempla in deſertores filios edita mirari deſinamus. Quamuis verò Regem illi ſuum tanto cultu & obedientia proſequerentur, ſupra Regem tamen, qui Meroën incolebant Memphitici ſacerdotes erant, quibus memoriæ proditum ius olim fuiſſe mortis Regi per internuncium imperandæ, alteriusqꝫ in demortui locum, cùm libitum eſſet, conſtituendi. Sed nos ad hieroglyphica, quæ tractanda ſuſcepimus, reuertamur.

MVTVA HOSTIVM DETRIMENTA.

SI verò hoſtes duos capitali odio detrimenta & inſidias alterū alteri ſempiternis indignationibus molientes, manusqꝫ mutuarū cædium ſanguine cōmaculantes, notare vellent Ægyptij ſacerdotes, Noctuam & cornicem proponere conſuerunt, quarum vſqueadeò immortales ſunt inimicitiæ, vt & hæc & illa in mutua ſemper damna odiū exerceant: cornix enim interdiu oua Noctuæ rapit, abſumitqꝫ, ſibi conſcia Noctuam interdiu cæcutire. At Noctua contrà, vti dice-
B bamus, noctu in oua cornicis inuadit, quæ ſubfuretur ac edat: ſicqꝫ altera interdiu, altera noctu potentior. Quinetiam, quod ad earum inter ſe temperaturam nullo modo congruentem, facit, ſunt qui exploratū ſe habere dicant, confuſum vtriuſqꝫ ſanguinem coire non poſſe.

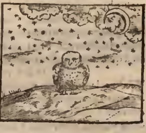
ABSTEMIVS.

LOngè ſalubrius eſt ſignificatum illud, quo hominem ſibi ab ebrietate cauentem ſignificare volentes, Noctuam oua ſua deſugentem effingebant: quandò memorant oua Noctuæ ea vi pollere, vt ſi per triduum ebrioſis in vino dentur, tædium eius adducāt, & abſtemios homines reddant: quod etiam apud Philoſtratum aſſertum comperij, qui abſtemium ſcribit ita reddi puerum, vt donec vixerit vini odio teneatur, ſi priuſquā vllum vini guſtum nouerit, Noctuina oua leuiter cocta, illi ſorbillanda propinentur: vini enim odiū inde ſuboriri, quia temperatior hic fiat naturalis calor.

PATROCINIVM FRVSTRA IMPLORATVM.

ADdit his Horus, vt ſi hominem ad alicuius miſericordiam, patrocinijvel ſa-
C lutis cauſa euentu irrito confugientem ſignificare vellent, paſſerem & Noctuam ſoliti eſſent figurare: ſiquidem ille, vel alia quæpiam auicula, vbi aucupis infeſtas artes declinare ſtuduerit, ad Noctuam confugiat, cuius patrocinio ſperet ſe periculum euitare poſſe: ſed enim ibidem intercipiuntur, vbi ſibi perfugiū adeſſe propoſuerant.

TYRANNVS.

HVius quodammodo generis eſt Nycticorax, quæ tyrannidem ſignificat, ob occultationem ſcilicet conſiliorū, quæ diſsimulare potentiores pro magno habent negotio. Huic ſignificato Callimachus anſam dedit, qui tyrannos loqui veluti σκῶπας ait: σκῶπες verò αἱ νυκτικόρακες dictæ, quaſi σκώπτειν, quòd ſcilicet eorū ſermones nocturni plurimi ſint, & in arcanis habeantur, vti Nycticoraces noctu plurimū obſtrepunt. Et quoniam ales hæc mihi inter lucubrandū obſtrepuit, minimè prætereunda fuit, vt omen eius eluderemus.

HYPOCRITA. D

EAm diuinæ literæ inferri menſis non permittunt, quoddam hominū genus hieroglyphicè innuentes, qui palàm ſtrepitū nullum, tumultū nullum, inſidias nullas mouent, ſed hypocritæ triſtes, omnem manſuetudinis, modeſtiæ, benignitatisq; colorem præ ſe ferūt, clàm verò fornicationes, immunditias, crapulas, ebrietates, & multa humani generis opprobria cōſectātur: latet enim interdiu Nycticorax, noctu verò prodit ad infauſta negotia, deq; culminib. ædiū lethalia quæq; meditať, & inuiſum quieſcentib. tumultū excitat inauſpicatiſsima.

CHRISTI HVMILITAS.

EAdem verò cauſa, qua Chriſti humilitatem agnoſcimus in humana forma ſuſcipiēda, quem ſcilicet modò vermem, modò ſcarabeum, modò quid huiuſmodi aliud in diuinis literis appellatum comperimus, Nycticoracem quoq; nuncupatum Theologi veteres obſeruauere, & ipſum inquam, & vnumquenq; ex ijs qui eum tempore hallucinationis ſectabātur, nempe quòd tam Chriſtus, quàm Chriſtiani, deſpectui ludibrioq; fuerint apud Gentes. vnde Paulus: Nos Chriſtum prædicamus crucifixū, Gentibus quidem ſtultitiam, Iudæis ſcanda- E
lum. Eoq; ſpectare aiunt Pſalmi dictum: Factus ſum ſicut Nycticorax in domicilio: de quo apud Eucherium. Sunt qui Noctuam & Nycticoracem eandem alitem putent, & qui hanc bubonem eſſe contendant: neq; tamen deſunt qui Orientalem eſſe auem autument, noſtris parum cognitā, apud quos nominis tantùm interpretatio manifeſta ſit, nocturnus quippe coruus.

DE CORNICE.

COrnicem ea potiſsimū de cauſa noctuæ ſubiunximus, vt qui ſummā ex vtraq; diſcordiā intelligi oſtenderamus, ex altera tantùm, quippe Cornice, concordiā ſignificari comprobemus, ſi tamen cur Martem & Venerem per Cornices duas Ægyptij ſignificarent, oſtendi prius curauerimus. Ex alitis huius fœtu duo tantùm oua oriri compertū eſt, inde autem et marem & fœminam pariter excludi. Quòd ſi, quod rarò accidit, geminos vel mares, vel vtranq; fœminā gigni contigerit, cœlibem vtrunq; vitam agere: coniugatorū verò ſi alterum moriatur, marem cum nulla vnquam alia Cornice F
copulari: neq; etiam ſemel viduata fœmina, marem vnquā amplius quærit vſquedum viuit, ſed, vt apud Maronem eſt, ſola in ſicca ſecum ſpatiatur arena. Vnde fit ex Ægyptiorū diſciplina, vt in Cornicem vnam tantùm incidentes, inauſpicatum eſſe mortales putent: quod Ælianus etiam tradit, viduato ſcilicet animali obuiam facti, ac perinde cœlibem ſolitariumq;, hoc eſt, triſtem, ac neceſſarijs deſtitutā adminiculis, vitam degēdam eſſe. Hinc etiam Zezes apud Heſiodum, vbi poëta vxorem auſpicatò ducēdam monet, ſi, ait interpres is, Cornices duas obſeruaueris. Sunt qui auem hanc inauſpicatæ omnino putent garrulitatis, à quibuſdam autem impendiò laudatur.

MARITALIS COPVLA.

ET eodem quidem argumento, ijſdemq; Cornicibus geminis, congreſſum maritalis copulæ legitimū indicabant, quòd aiunt eas ita inuicem copulari, quemadmodū homines naturali more coniunguntur. Hinc illud, quòd ore eas coire vulgus arbitratur. Præterea omnia quæ coruinam ſpeciem habent, rarò coire ſolent, identidemq; ſacrū matrimonij fœdus nulla labefactari petulantia,

vel

a vel improbioris laſciuiæ nequitia debet, vti multos legimus non niſi liberorum quærendorũ cauſa coniũgi ſolitos, à conceptu ſibi temperaſſe: qui quidem modus & tenor ſobriè ac honeſtè ſeruatus in cauſa fuit, vt per Cornices duas nuptiarum fieret hieroglyphicum.

CONCORDIA.

CÆterùm quia in nullo vnquam vitæ colore ac ſtatu concordia magis expetitur quàm in maritali cõmercio, Cornix hinc ipſa concordiæ ſymbolũ habetur: ideoq; vulgò Græci, vt Hori interpres Philippus obſeruauit, nuptialibus feſtis ἐκκορηκορώνη clamitare cõſuerant, cùm tamen ignorarent, ex inſtituto veteri Cornicem in nuptijs omine auſpicatiſsimo nominari ſolitũ. Animaduertẽdum autem in Græcanica illa ſucclamatione aliquid deſiderari, videndumq; apud Æſchylum, Danaidibus, ita ſcribi, σὺν κόροις τε, καὶ κόραις, καὶ τῷ βίῳ ἐκκορεῖ, pro κόρας κορώνας. Nonnulli verò dicunt hortandi modo enunciandũ, ἐκκορεῖ κόρες κορώνας, quod neſcio quid eſſe volebant, quod cantillatũ verecundiam ijs, qui liberis operam dabant, auferret: quæ ſi quis vberius ſibi declarari cupiat, ad cõmentaria
b Pindari ſe conferat, Pythijs, ode tertia. Sed vt ad concordiæ hieroglyphicũ reuertamur, alitis huius ſimulacrum ſæpe vidimus in Fauſtinæ Auguſtæ numis, cum inſcriptione, CONCORDIA. Eoq; nimirum Iuuenalis reſpexit, cùm veterem concordiam dixit nido increpitare. quamuis ſuperiore ætate fuerunt, qui ciconiam ad hoc ſignari arbitrati ſunt: ſed enim quam in numis cõſpeximus, nihil habet quod ad ciconiæ effigiem referri poſsit.

CORONA VRBS.

COrnix verò in manu Palladis, cuius ſimulacrum aheneum ſub dio Coronæ viſebatur, ciuitatis ipſius & nomẽ, & nominis cauſam ſignificabat. ait enim Pauſanias, Coronem ciuitatem ideo eo nomine nuncupatã fuiſſe, quòd in fundamentis, dum vrbs ea in Peloponneſo conderetur, ahenea Cornix inuenta fuerit: ea verò κορώνη Græcè nimirum eſt.

GARRVLITAS.

SEd eſto, fuerit cornicis ſimulacrũ in manu Palladis in clara admodum Peloponneſi ciuitate, longè ſecus Athenis, vbi Cornices ad arcem Palladis non aduolabant, de quo Lucretij ſunt carmina in hunc modum:

c *Eſt & Athenæis in montibus, arcis in ipſo*
Vertice, Palladis ad templum Tritonidis almæ,
Quò nunquam pennis appellunt corpora raucæ
Cornices, non cùm fumant altaria donis.
Vſqueadeò fugitant, non iras Palladis acres
Peruigilij cauſa Graiûm vt cecinere poëtæ,
Sed natura loci hoc opus efficit ipſa ſuapte.

Ex Græcorum igitur ipſorum ſententia, abiecta repulſaq; Cornix à Pallade eſt, utpote quæ meditationũ peruigilio infeſta ſit, & mentis agitationem interpellet obturbetq; garrulitate ſua, cuius eſt hieroglyphicum. Inde autem & Cornicari verbum, quo vtitur Perſius:

Neſcio quid tecum graue cornicaris inepte.

Id Græcè κρώζειν, de garrientibus.

TABELLARII FIDES.

SEd enim ea quę ad Crocodilorum vrbem ſupra ſepulchrũ quoddam Cornix in columna ſublata erat, fidelem operam in tabellario munere præſtitã indi-

cabat:huiuſmodi enim honos & ſepulchri & colũnæ habitus eſt olim Cornici à Marrhe Ægyptiorum rege, quòd munus id diligenter obiuiſſet, quò volandum, aut vbi ſiſtendum, ſumma docilitate perdocta. Sepulchrũ id viſebatur ad paludem Myridis appellatum. D

PROSPERITAS VITAE.

IVſtum vitæ ſpatium ab homine feliciter decurſum Ægyptij ſacerdotes hieroglyphicè tunc intelligendum proponebãt, cùm Cornicem vita functum figuraſſent. Viuere enim Cornices multos dicuntur in annos: & Lucretius Cornicum ſecla vetuſta dixit. Compertum verò eſt ex alitis huius viuacitate, carnes etiam eius in cibum ſumptas, nõ tantùm ad diuturniorẽ vitam conferre, verum etiam in longiſsimis morbis, & carnes eſſe, & nidum contritum illinere vtiliſsimum. Quòd autem tradiderunt Ægyptij centũ eas annos ſuperare, animaduertendum eſt, annos de quibus ſacerdotes illi mentionem faciũt, quadriennes eſſe ſingulos, ratione à Sotheos ortu ſupputata, quatenus ſcilicet ſuperantibus vnoquoq; anno ſolari horis ſex, integer demũ dies vnus, qui apud nos intercalaris habetur, apud illos integrum & perfectũ annum abſoluit. Quare qui annos eas ferè quingentos viuere dixerunt, haud ità multùm diuerſi abeunt ab Ægyptijs. E
Neq; me præterit, Ariſtotelem arbitratũ, nullum animal homine diutius viuere præter Elephantum: quod ſi ad huius ætatis ſpatia referamus, breuiſsima admodum erit viuaciorũ animalium vita. Cæterùm Ægyptiorum traditioni ſubſcribunt pleriq; autores minimè contemnendi: acceptiſsimumq; illud apud omnes dictum, Cornice viuacior: vt non temerè mihi videatur Heſiodus ſcripſiſſe,

ἐννέα τοι ζώει γενεὰς λακέρυζα κορώνη
ἀνδρῶν ἡβώντων. Et reliqua de animaliũ ætatibus ex grauiſsimis autoribus exploratiſsima. Quem ſecutus Plutarchus eo opuſculo, quo bruta etiã ratione vti diſſerit, ὧν ἱερέας φησὶ αὖ ἀποθάνῃ ἄῤῥεν, οὐκ ὀλίγον χρόνον, ἀλλὰ ἐννέα χηρεύειν γενεὰς ἀνθρώπων: quarum vniuſcuiuſq; vir ſi occubuerit, nõ breue temporis ſpatium, ſed nouem hominum ętates vidua permaneat. Theon tamen in Arati carmine ἐννεάγηρα κορώνη, non pro nouem ætatibus, ſed pro multis accipiendum cenſet, eſſeq; tantundem ac ſi πολύγηρα κορώνη dixiſſet: eam enim eſſe nouenarij numeri vim, vt pro multitudine accipiatur: de quo etiam in caudam ſcorpij diſputatũ à nobis eſt ſuper Nicandri verſu. Quinq; itidem ætates hominum Cornicem viuere legas apud Ariſtophanem. Pſalmographus autem intra octoginta annos plurimũ ætatem hominis concluſit, quæ ſumma in Cornice eſſet quadringentorũ annorum. Atqui receptũ eſt apud noſtros ex diuinis Hebręorũ literis, aliquos noningentos circiter annos peruixiſſe, qui vt etiã ad veterem Ægyptiorũ rationem ſupputentur, quadrimeſtribus annis ad calculum reductis, vt nonnulli accipiunt, erunt omnino anni rationis noſtræ multò plures, quàm nunc viuitur. Sed vt ſacra miſſa faciamus, quorum fides à Theologis abſq; cõtrouerſia eſt accipiẽda, nonne Seras adhuc populos ſuprà C C C annos viuere prædicant? Quare ſi fides rerum ſcriptoribus adhibeatur, nihil hîc diuerſum ab alijs allatũ ab Ariſtotele fatendum erit, ſi modò is nullum animal homine diutius viuere profeſſus eſt. Sed fuerit varia annorum ratio pro locorum & gentium inſtitutis, dummodo vno autorum omnium conſenſu Cornix viuaciſsima reperiatur. F

IVVENILIS SAGACITAS SENILI EXPERIENTIÆ PRÆPOSITA.

ILlud ad hanc materiam facit, quod huius viuacitatis ergò prouerbiũ factum aiunt,

A aiunt, Cornici oculos configere, quo Cicero, Macrobius, & D. etiam Hieronymus vſi ſunt, volentes antiquitati vel ſublatam, vel diminutam autoritatē nouo iuniorum inuento cōmonſtrare. Porrò Ciceronianū illud pro L. Muræna, Inuentus eſt ſcriba quidam Gn. Flauius, qui Cornicum oculos confixerit, eò ſpectat, vt adueniſſe eum rationē oſtendat, qua legum ſacrorū'qȝ interpretibus autoritatem & exiſtimationem imminueret, cùm eo præcipuè nomine colerentur à rudi populo, quòd faſti diebus penè ſingulis ab eis petendi eſſent, vt ex eius arcani peritia cognitioneqȝ creſcerēt, ſuamqȝ illam ſcientiā magis ac magis populo venditarēt: is verò cùm ſingulis diebus ediſcendos faſtos populo publicaſſet, re iam diuulgata peruicit, vt in minori deinceps precio ſacrorū interpretes haberentur, atqȝ ita conſilia eorum de tuenda exiſtimatione prorſus euertit, Cornicumqȝ demū oculos cōfixit, fama per magnam inuidiam ſibi comparata. Quod verò ad mentis prauitatē pertinet, ibi Propertius tangit, vbi de lenæ cuiuſdam ingenio & ſagacitate diſſerit, pluribuſqȝ eius vaframentis & impoſturis enarratis, vt vno omnia verbo claudat, ait:

B *Poſſet & attentos aſtu cæcare maritos,*
Cornicum immeritas eruit vngue genas.

Sumptum ex hiſtoria, quòd Areopagitæ puerum damnauerunt, propterea quòd is Cornicum oculos ſtudioſius erueret, pernicioſiſsimæ mentis id ſignū eſſe iudicantes, quæ multis malo futura eſſet, ſi adolcuiſſet.

INQVIETVDO.

HOrus hominē in aſsiduo motu mentiſqȝ agitatione ita verſatū, vt neqȝ dum cibum capit interquieſcat, per Cornicis pullos ſignificari tradit. At rectius per Cornicem & duos illos pullos ſuos dixerimus: hæc enim volans, volantes identidem pullos aliquādiu paſcit. Nihil verò magis negotioſum hominem indicat, quàm & rerum ſatagere, & nihilo ſecius interim aliquid eſitare.

HYEMS.

C APud Heſiodum Cornix eſt hyemis ſymbolum, vt eius interpres eo verſu tradit:

μήτοι ἐφεζομένη κρώζῃ λακέρυζα κορώνη. quòd ita Maro tranſtulit:
Tum Cornix plena pluuiam vocat improba voce,
Et ſola in ſicca ſecum ſpatiatur arena.

Apertius Euphorion: ὑδρομάντις ὅτι κρώζῃ κορώνη.

DE PASSERE.

LOngè diuerſum à cornice Paſſeris eſt ingeniū, ac perinde vitæ breuitas anguſtiſsima: Paſſerū enim mares anno diutius durare nō poſſe, cōpertum eſt: cuius rei cauſa ſalacitas incontinētiſsima, quę tot hominū etiam ante diem effœtos exhauſtoſqȝ viribus tradit ſenectuti.

ANNVVM VITÆ TEMPVS.

SEd enim & Ægyptij, & aliæ quoqȝ nationes, tempus annuū per Paſſeris hieroglyphicum intellexere. Nam & Calchas in artificioſo augurandi genere ce

leberrimus, ex Paſſerũ numero, quot ſerpens deuoraſſet, belli Troiani tempus d augauratus eſt, qui pro Paſſeribus annos, pro angue tẽpus intelligeret, vt in Serpente Saturnum ſignificari ex huius animalis geſtamine demonſtratũ. Solum enim Tempus edax rerũ, tuq; inuidioſa vetuſtas Omnia deſtruitis. Quare iam taceat Epicurus, neq; amplius portenta derideat, neq; vlterius aſſeueret Paſſerem nihil ſimile habere cum annis, cùm & Gręcorũ diſciplinæ, & hæc Ægyptiorum oracula teſtatiſsimum relinquant, tempus annuum ex figura Paſſeris non temerè ab Homero & alijs poſitum.

PROLIFICA SALACITAS.

IIdem Aegyptij ſacerdotes ſi prolificũ hominem & petulantiæ intemperãtius deditum ſignificare vellent, Paſſerem pingebant πυργίτην, fuluum quippe & æris inſtar rubicũdum, non autem pyrgetem, quod nõnulli turricolam interpretati ſunt, cùm exemplaria Hori manu ſcripta πυργίτην legendum indicent. Paſſer enim titillatione immodica & ſeminis vbertate concitatus, vel ſepties vna hora fœminam ſalit, nunquã egens geniturę. Eiuſmodi porrò ſalacitatis obſeruatio effecit, vt ad langueſcentem venerem excitãdam Paſſeres in cibo, vel eorũ oua Medici propinarent: ideoq; eos Veneris currũ trahere mythologi confinxerũt. Iam & Therſicles ait Paſſerum eſitationem rem veneream plurimùm adiuuare.

SIRENES.

QVin & Sirenas quę ſuauitate cantus & mollibus quibuſdam illecebris illectos homines apud ſe ad mortem vſq; feruntur detinuiſſe, Paſſeris effigiem à pectore ſuprà, fœmineam verò infrà habuiſſe tradunt quædam Græcorum fabulæ, vt in Sudæ Collectaneis habetur: quamuis alij, aues eas fœminea tantùm facie fuiſſe prodiderint. Has verò Veneris illiciũ ſignificare vſitatiſsimo hieroglyphico, negat nemo.

PETVLANTIA PERNICIOSA.

ADdunt & perniciem, quæ ſubſequitur ex nequitia, per Sirenis imaginem ſignificari: eoq; trahũt nautas illos apud Homerũ cantilenis illectos, exitij ſibi cauſam comparaſſe. Sapientiſsimũq; ideo Vlyſſem fingũt, quòd ſociorũ auribus cera oblitis, pereundi periculũ ſuſtulerit, ſibiq; cauerit, ne illi quicquã, quod imperaret, aut nutu ſignificaret, facerêt, ad malum ſe vinculis alligari paſſus, neq; prius diſſolui, quàm in tuta ſuperato periculo euaſiſſent.

ELOQVENTIA.

SApientiores tamen, Sirenas pro hieroglyphicò eloquẽtiæ, feliciſsimæq; perſuadendi vi poſuerunt: vnde dictum illud de Catone Grammatico:

Cato Grammaticus Latina Siren.

Et Apollonius Tyaneus apud Philoſtratum, in Apollinis templo ſuſpenſas etiam aureas Sirenum illecebras memorat, in huiuſmodi ſignificatũ. Atq; vt ad Paſſerem reuertamur, diuinæ etiam literæ alitis huius hieroglyphicũ nonnunquam pro anima ponũt, quæ voluptatibus & ſenſui dedita facilè ſeducatur, nequitiæq; laqueis identidem irretiatur. Vnde Pſalmographus ille fatidicus plurimùm exultat, animam ſuam ereptam eſſe, veluti Paſſer, de venantiũ laqueis. Et Pſalmo 82. Inuenit ſibi Paſſer domũ: qui ſcilicet prius erat erraticus & vagabundus, modò his modò illis illecebris auocatus. At vbi ſacras cœpit ædes frequentare incolereq;, domum eſt ſibi viſus inueniſſe.

A IO. PIERIVS VALERIANVS AD IACOBVM SADOLETVM VIRVM PRÆSTANTISS. DE IIS QVÆ PER ACCIPITREM SIGNIFICANTVR, EX SACRIS ÆGYPTIORVM literis.

*COmmẽtaria de ſacris Aegyptiorum literis, quæ aliquot abhinc annis inter varias
occupationes, quæ ſtudiorum meorum curſum ſæpius interrupêre, conſcripſeram,
prout ab amicis, modò hoc, modò illo poſcebantur, ita ſua ſingulis diſtribuere cõſue-
ui: tota enim hæc lucubratio ad eorũ fuit obſequium accomodata. Inter hæc tamẽ
cùm Accipitrẽ pleriq; à me extorquere cõtenderent, impetrare minimè potuerunt, quòd eum,
honoratiſsime Pater, præcipuum mei erga te cultus & obſeruantiæ argumentũ eſſe conſtitue-
ram. Memor enim tuorum erga me meritorum, neq; non humanitatis ac beneficentiæ, qua me
totiens duro meo tempore liberaliſsimè proſecutus es, id ſemper in animum induxi meum, vt quã
B do nullam tot beneficiis gratiam referre poſſem, quantum ſaltem tibi deberem apud omnes inge
nuè profiterer. Accipitri itaq; meo id præcipuè mandaui, vt quaqua iter arriperet, quaq; expa-
tiaretur, ſi modò probante Deo volatum auſpicatus eſſet, Sadoleti merita locorum vbiq; meo no-
mine prædicaret: neq; tamen magni ſe effeciſſe aliquid arbitraretur, ſi doctrinam hominis in v-
noquoq; diſciplinarum genere abſolutiſsimam, ſi ſummum ingenium, ſi beatiſsimam eiuſdem
eloquentiã atteſtaretur (nõ enim noſtra hæc indigent prædicatione, quæ ſua ſe vi per vniuerſum
iam terrarum orbem immortali cum laude diuulgarunt, nomẽq; nullo vnquam tempore inter-
moriturum ſibi ipſa peperere) ſed iis quædam admirabiliora patefaceret, nulli quippe parem in
eruditione tanta humanitatem, nulli in tam variis aulæ noſtræ conflictibus caſtiores mores, nul
li manus ad promerendum promptiores, nulli ad amicorum quorumcunq; res iuuandas officia
præſentiora. Natos è literatu hominibus pleroſq; ſibi, natos alios patriæ, domeſticisúe ſuis, alios
ita huic vel illi, vt per factiones etiam reliquos inſectentur: Sadoletum vnum ad totius humani
generis commoditatem huic ſeculo ab immortali Deo datum. Hæc ſecum allaturus eſt Accipi-
ter noſter, quem pro teſtimonio opera ipſa tua omnibus cognitiſsima ſubſequentur, neq; non o-
C mnium, quotquot ætate noſtra viri probi ſunt, ſucclamatio conſenſu mirifico repetita. Sed enim
tu, qui vt literatiſsimus es, ita etiam humaniſsimus, cùm hæc leges, puta te Pygmæorum agmen
intueri, quod dormienti Herculi negocium faceſſere conetur, armaq; eius omnia ſibi aſſerere me-
ditetur, qui tametſi nihil proficere videantur, de ridiculo tamen conatu delectabile poſsunt ſpe-
ctaculum exhibere. Interim quid Accipiter ex Aegypto attulerit, explicare incipiam.*

DE ACCIPITRE.

ACCIPITRIS quidẽ ſignificata multa et admodũ varia ſunt, cùm ex eo victoria, celeritas, aer, ſacerdotium, Sol, Deus, Animus, Mars & Venus, & pleraq; alia hieroglyphico ſchemate oſtendantur, quorum cauſas ſigillatim explicare noſtri fuerit inſtituti.

SOL.

PRræſtantiſsima autem omnium apud Ægyptios conſideratio ſuper Accipitre fuit, vt Soli eum æquipararent, ſolariſq; vigoris ſymbolum hieroglyphicumq; inter volucres omnes cõſtituerent, propterea quòd animal eſſet geni

turæ, vti compererant fœcundiſsimæ, eaq́ de cauſa in eo genere τριόρχην recenſebant, quē Latini Butionem appellarunt, ſiue quòd re ipſa tris habeat teſtes, ſiue quòd duos tantę ſalacitati ſufficere nō poſſe crediderint. Ea nuncupatione Agathoclem Siciliæ Tyrannū à Timæo hiſtoriarū ſcriptore notatū obſeruauimus, quem tota pueritia κοινὸν πόρνον fuiſſe tradit, nec minus petulanter reliquū ætatis tempus in nequitia peregiſſe. Cæterū Accipiter præter id quòd egregiè eſt prolifica vi præditus, id etiam commune habet cum Sole, quòd & viuaciſsimus eſſe perhibetur, & iubaris ipſius radios firmiter intuetur. Vnde etiam fit vt Medici ad oculorum morbos Accipitrinæ herbæ vtantur beneficio. Qui quidem rerū conſenſus etiam tranſit ad metalla: ſiquidem ferūt oſſa ex eius tibijs admota auro, ita id attrahere, quemadmodū Magnes ferrum ſibi cogit adhæreſcere: nimirum enim Chymici aurum ſolare metallum ponunt. Porrò autem Accipitrē Apollinis nuncium dici, legas apud Adamantium. Plutarchus, qui eundem Oſirim & Solem interpretatur, omnino propter eximiā videndi facultatē hoc aſſertum putat. Habet & aliam cum Sole ſimilitudinē Accipiter, quòd, vt perhibēt, triceſimo quoq; die ſoleat fœminę conſortiū appetere, vti Sol eo circiter tempo- E ris interuallo ſuperato, Lunę coniungitur. Ea verò fuit mortalium religio, Medicinæ inuentum Apollini adſcribentiū, vt in deſperatis à clinica medicina morbis, cuiuſmodi quartanæ ſunt, in quibus parum illa, aut nihil pollet, perſuaſum ſit, vel puluerem, in quo ſe volutauerit Accipiter, lino rutilo in linteolo adalligari decumbentis collo, remedio, vt aiunt, efficaciſsimo.

D E V S.

SEd cur ego diſsimulem quod ab Euſebio refertur ſuper alitis huius præſtantia, vt inquit ille, à Zoroaſtre traditū, Deū accipitris habere caput: quippe qui inter omnia ea quæ labem nullā aut corruptionē ſentiant, primus ingenitus, neq; interiturus vnquā, partium expers, ſibiq́ ipſe ſimillimus, bonorum omnium auriga atq; autor, rerum pater omnium optimus ac prudentiſsimus, ſacrū iuſticiæ lumen, abſolutiſsima naturæ perfectio, eiusq́ inuentor, & ſapientia: quas dotes cum Soli pleriq; at- F tribuant, quanto magis eius autori ſummo cōueniunt, qui tabernaculum ſuum in eo, vti apud ſcriptores diuinos legitur, collocauit.

S V B L I M I T A S.

MOtum ad hæc philoſophantis cuiuſpiā, qui rectà feratur in ſublime, nulla prauæ rationis fallacia perplexitatéue labefactatus, ſed quicquid hic cōſpexerit, ſtatim ſurrigat ad Deum, ijdem ipſi ſacerdotes oſtendere ſi vellent, Accipitrem ſurſum verſus aera captantem pingere conſuerunt. Cætera enim volatilia ſi curſum arripuerint in ſublime, obliquo ferri tractu, curuatisq́ ſpatijs agi cogūtur, neq; rectà curſum poſſunt intendere. Solus autem Accipiter ſublimipeta recto meatu volat.

H V M I L I T A S.

COntrà verò ſi à ſublimium conſideratione ſeſe ad hæc inferiora demiſerit, quasq́ ibi ideas cōſpexerat in centro hoc recognoſcat, neq; ab recto quicq́ aberrarit itinere, volētes indicare, Accipitrē idētidē ſeſe ad terrā demittētē faciebāt: nam volucres reliquę veluti ſurſum verſus volaturę, per circuitus aſcēdūt:

ita

A ita cùm deſcendunt, tranſuerſo tortuoſoq́; volatu id facere cogunt. Verùm Accipiter vti ſurſum verſus efferendus rectà fertur: ita ſi ſupernè delapſus ad terram humipeta fiat, recto ad nos tramite defertur.

ANIMVS.

CVm itaq; potiores volandi partes Accipitri datæ ſint, animusq́; ſit Platoni alatus, ſint volatilia etiam in Paradiſum deliciarum, quippe in animã ad hominem adducta, quod varios ipſius cogitatus oſtendit, nõ immeritò Accipiter tam ob hoc, quàm etiam ob ea quę ſuperius dicta ſunt, animi ſimulacrum habetur Apud Ægyptios: hiq́; duo quos ponunt motus, totidem in animo affectus indicant, qui tunc Accipiter ſublimipeta eſt, cùm cogitationem in Deum & in cœleſtia ſurrigit: humipeta verò, cùm ſe ad ea quæ terræ beneficia ſunt, examinanda applicauerit. Accipitrem igitur ſurſum verſus tendentem ſi quis pingat, animum qui ad diuina ſuſtollatur intelligemus, quem ſi ad inferna delabentem effinxerit, philoſophum præcipuè Peripateticũ, cuius ſcilicet omnis contemplatio circa materiam verſatur, delineatum intuebimur. In vniuerſum autem, vt He
B ſychius ait, volatilia in ſacris literis homines oſtendunt qui contemplationi vacant, terrenis ſe negocijs haudquaquã immiſcentes: quòd ſi neceſſe fuerit ab ea ſe deijcere, ſtatim reuolant in ſublime. Nam & Eucherius ſanctum virum hieroglyphicè poni tradit per Accipitrem in Diuinis literis, ſiue ea de cauſa quam ſuperius attigimus, ſiue quia volucris hæc præcipuè, mutata veteri penna, inſigniter renouatur. Ita vir qui ſe Deo dedicat, inueterata prioris vitæ ſtudia proijciens, ſimplicem bene viuendi regulam aſſumit, ad quam omnem vitæ ſuæ rationem dirigat: eoq́; ſpectare Iobis dictum, Nunquid in ſapientia tua plumeſcit Accipiter?

MARS ET VENVS.

ERat & illud apud ſacerdotes Ægyptios memorabile cõmentũ, quòd Martem & Venerẽ per duos vtriuſq́; ſexus Accipitres intelligebant, quorũ marem Marti, fœminã Veneri dedicabant. Cauſam figmenti eam memorãt, quòd reliqua fœminei ſexus animalia maribus concubitum aſsiduum depoſcentibus minimè morigera ſint, quod vna pręſtat Accipiter: trigeſies enim vno die requiſita, quantumlibet ſeceſſerit, appellata à mari iterum atq́; iterũ obſequitur. Fœ
C minas verò maribus morigeras, ſiue, vt in aliquot Hori codicibus habetur, in Venerẽ procliuiter pronas, elogio Veneris Ægyptij honeſtabant: difficiles autem ruſticas & moroſas, ab huiuſmodi cognomento repellebant. Alia item cauſa eſt cur Martis vocabulo Accipiter accipiatur, quia ſcilicet ex traditione quadã aſtronomica ſanguinẽ à Marte regi nouerant, cuius Accipiter eſt egregiè ſitibundus, eſt autem animal omnino violentum, imperioſum, cædis cruoriſq́; auidum hinc apud Platonem, Phœdone, legas eorum animas qui dominationem per violentiam & iniuriam & rapinas exercuerint, poſt obitum in Accipitres et miluios abire.

RAPINA.

HVnc quoq; ſacræ literę, Leuitico, menſis inferri prohibẽt, propterea quòd rapax alioquin animal, ad impietatis quidem diſciplinam, vt diceret Heſychius, cicuratur, & imperata facere aſſueſcit: vſus tamen eius ad ſimplicium auium exitium expetitur. Hi ſunt, qui ſacerdotalem huius vel illius familiæ vitam profeſsi, meliora ſecuti videbantur, vt nihil iam his ad hominis verè Chriſtiani tranquillitatem abeſſe videretur, principum tamen aulas affectantes, ad

rapacitatem, ad priſtinos reuerſi mores, & ſuis & aliorum libidinibus inſeruiē- D
tes, diuina profanaq; omnia commiſcent: hinc hæreſum fauor, atq; fomentum: hinc bellorum adhortationes, impulſionesq;: hinc bonorum preſſuræ vexationesq;, populorum cædes, vrbium incendia, regnorum euerſiones, terrarumq; deſolationes oboriūtur. Sic olim Baſilius, ſic Athanaſius, ſic Chryſoſtomus, ſic magno numero alij malè habiti: ſic nunc armorum ſonitum totus ferè Chriſtianus orbis exciuit, quę tragœdia quā ſit habitura cataſtrophen, nemo coniectare poteſt, calamitatē tamen in Chriſtianū nomen facilè omnes præſagire poſſunt.

FILIORVM ABDICATIO.

Simile quid aquilæ in Accipitre accidere tradunt Ægyptij, cùm ſcilicet tria pariat, vnum tantùm ouum ſeligere, fouere, ac alere, reliqua verò duo confringere. Quapropter ijdem ipſi ſacerdotes, ſi quem filios domo exactos ablegantē exprimere voluiſſent, Accipitrem fœtam vel incubantem pingere ſoliti erant: ita tamen rem accipiebant, vt qui abdicaret, vel à ſe reijceret, propter egeſtatem & inopiam id facere cogeretur. Nam eadem in Accipitre cauſa fertur, cùm in aquila non indigentia, ſed faſtidium in cauſa ſit, vt vnum tantùm alat. Feruntau- E
tem incubationis tempore vngues Accipitri decidere, quorum adminiculo deſtituta, fit vt vix ad alimenta, quæ vni ſufficiant conquirenda, idonea ſit: quare, ne qui reliquus eſt vnus pereat, omne in eum ſtudium & diligentiam impendi.

VITA VITALIS.

Sed illud interim obliuiſci nolim, alitem hanc indicium eſſe vitalis vitæ, ſiue id propter ſanguinem, cuius eſt auidiſsimus, ſiue propter Solis imaginē, quā excribit, ſiue, quod receptum erat apud Ægyptios, circa centeſimum ætatis annum, vti ſupra dictum eſt Vulturis Commentario, hominem ex defectu cordis deficere, vt Plinius etiam atteſtatur: nam, vt Varro tradit, hominis anniculi cor, quod ſæpe in his Commentarijs repetendum erit, duarum eſt drachmarū, atq; ita ſingulis annis vſq; ad quinquageſimum, accedunt binæ, conſtatq; hominis quinquagenarij cor centum drachmis: ab eo tempore, annis ſingulis totidem imminuitur drachmis, quot excreuerat: creditūq; inde, ex defectu humani cordis non vltra centeſimum annum poſſe homines viuere: cuiuſmodi vitæ terminum in homine ſtatuiſſe videtur etiā Dioſcorides (Aſtrologū illum Dioſcoridem intelligo, ex cuius dictatis ea excerpſit Varro) ille enim hac ipſa ratione cō- F
pertum ſe habere ſcripſit Alexandrię inter libitinarios, quorū ibi cura mortuos exenteratos & aromatibus delibutos diutiſsimè conſeruare, hominem plus centum annis viuere nō poſſe: eaq; de cauſa Empedocles, quem in hoc Ariſtoteles ſecutus eſt, ante omnia cor iudicauit increſcere, quòd hominis vitā maximè cōtineat. Quamuis Hippon, Democritus, Anaxagoras, Diogenes, atq; alij nōnulli aliter, quorū bona pars cerebro principatum formationis attribuunt. Quod tamen pertinet ad annorum centena, Mathematici & diuinæ noſtrorum literæ viginti inſuper addunt, neq; amplius cuiquā eſſe conceſſum aſſerūt, atq; hoc terrarum orbe iam mortalibus expleto, & vitæ noſtræ decreto quaſi quodam diuinitùs promulgato. Illud etiam adijciunt, Moſem ſolum, Dei (vt Iudæorum libri loquuntur) familiarē, centū vigintiquinq; annos vixiſſe, qui cùm quæreret quòd iuuenis interierit, reſponſum ei ferunt à numine, neminem plus eſſe victurū. hęc Pollio. Plurimùm verò octoginta & vnū à natura & à ſyderibus cōceſſum aiūt, quod vitæ ſpacium his potiſsimū cōdonatur, qui & corpore & animo valeant, vt Platoni, Dionyſio, Heracleotæ, Diogeni Cynico, Eratoſtheni & Xenocrati

Pla-

A Platonico liberaliter conceſſum. Qui verò centeſimum attigerint, Carneades, à quo tertia Academia eſt, quę dicitur Noua, neq; nō Cleanthes & Xenophanes Colophonius, Democritus Abderita, Iſocrates rhetor, & Gorgias Leontinus, cum alijs pleriſq; memorantur.

ÆGRITVDINE CONFLICTATVS.

QVòd autem dictum eſt imminui cor in ſeniū vergentibus, ſunt qui cor dentibus ambeſum pro homine ponāt qui ægritudinibus affligetur. Nam Homerus frequenter admodum ijs & exedi & conſumi cor ait, qui vehemētiori aliqua animi ægritudine cōflictantur, quòd ipſe vnà cum Heſiodo facilè homines in anxietatibus & ærumnis in ſeniū ire peſſum aſſeuerat, fatalemq; neq; non naturalem ætatem ita vitio vel imprudentia noſtra cōminui. Pythagoras quoq; volens nos admonere, vnicuiq; vitæ ſuæ curā minimè negligendam eſſe, eruditè ſimul ac ſapienter imperauit, μὴ ἐσθίειν τὴν καρδίαν, hoc eſt, adhibendā eſſe diligentiam, ne noſmetipſos ægritudinibus ſubijcere contendamus: quæ potiſsimùm in cauſa pleriſq; ſunt, vt dono diuûm conceſſus vitę curſus interrumpatur.

B

ANIMA.

QVoniam verò Latini ſermonis autores, animum quo ſapimus, animā qua viuimus eſſe dicunt, nos eorū ſecuti diſtinctionē, cùm ſuperius de ijs quę ad animū pertinent ex propoſito argumento diſſeruerimus, nunc quę ad animā faciant exequemur: quanquā differentiā eam nō vſquequaq; receptā video, vnde neceſſe ſit interdum, vel in eodem vtrunq; ſignificato ponere, vel alterutrū vſurpare. Animam igitur quæ noſtræ ſit vitę fundamentum & ſedes, Ægyptij ſacerdotes per Accipitrē intelligi voluêre, quandoquidē BAIETH apud eos is eſt, qui apud Gręcos ἱέραξ, apud nos Accipiter. Ægyptiaca verò elemēta illa ſi per ſyllabas diuidantur, BAI per ſe animam, ETH verò cor ſignificat. Vtebantur enim illi libenter ex huiuſmodi compoſitione vocibus, ex quibus ipſa rei natura, vel originatio, vel aliqua vis appareret: quod & apud Hebræos frequentiſsimū eſt, vt vnà cum locutione ipſa, res etiam qualis, cuiuſmodiúe ſit, intelligatur: vt quo vocabulo cœlum nominant, conſtare id ex aqua & aere doceant: cùm Adā dicunt, & craſſam qua compacti ſumus terræ materiam, & inſitam ſimul mentē oſtendunt: mentem enim terræ applicitam, id nominis ſignificare tradit Philo.

C Sed iam quid cōmercij anima cum ipſo corde habeat, videamus. Ægyptiorum opinio fuit, cor eſſe animę receptaculum: quaſi igitur nominis coagmentatio ſignificetur, & ineſſe animam cordi conſtet, per Accipitris ipſius picturā animæ reminiſcebantur. Neq; quidem Ægyptij tantùm, verùm & Stoici animā in corde potiſsimū ſtatuerunt: ſentiendi enim vires omnes ad ſenſum, quem ex re ipſa cōmunem vocamus, vti flumina ad mare, confluunt: hic autē, ſi Ariſtotelē ſequimur, in corde eſt. Neq; abſurdè dixerimus, ab eo mari quinq; corporis ſenſus, viſum, auditū, guſtatū, odoratū, tactū, quaſi quinq; maria mediterrànea, diffuſos intrare corporis continentē, quæ manifeſta Platonis in Theæteto ſententia fuit. Quòd verò ſuper animo paulò antè dicebamus eum Accipitri comparatū, imò alitē ipſam pictam congruū huius eſſe ſymbolum, redigit in memoriā mihi Zoroaſtris dictum: alatū quippe eſſe animū, quod apud Platonē latiſsimè diſſeritur, decidentibusq; alis præcipitē eum in corpus ferri, illisq; mox ſuccreſcentibus ad ſuperos reuolare. Sed percontantib. eum diſcipulis, quo pacto alis bene plumantib. animos volucres ſortiri poſſent: Irrigetis, inquit, alas aquis vitæ. Iterum ſciſcitantibus, vnde has aquas peterent, ſic per parabolā, qui erat hominis

mos,reſpondit:Quatuor amnibus Paradiſus Dei alluitur & irrigaẽ, indidẽ vo- D
bis ſalutares aquas hauriatis. Quæſierit verò aliquis,qui'nam hi fluuij ſint, vt ſi Accipitrẽ merſare ſuũ ibi velit,eos nanciſcaẽ. D. Ambroſius flumina Zoroaſtris quatuor,virtutes totidẽ,in quas diuidit ſapiẽtia,prudentiã quippe,temperantiã,fortitudinẽ,& iuſticiã intelligit:fontemq́ eſſe ſapientiam,ex quo flumina hęc quantacũq; ſunt deriuẽtur:nam in Diuinis literis fons paſsim accipitur pro ſapientia,ad quẽ accedere ſitiẽtes admonemur,de quo plura in Cœlo aquis irriguo. Vbi verò Plato in alarum,quas animę tribuit,mentionem incidit, per alas naturalẽ eam intelligentiã capit,quæ,vt inquit Alcinous, eſt intellectio quædã in anima quæ corpori ſit applicita,non ea quæ animo à corpore ſoluto cõuenit: ea igitur,cùm labem à corpore contraxit, nunquã ſeſe tollere humo poterit,niſi fluminibus,quæ poſita ſunt,infectum eluerit ſcelus. Quoniã verò ſunt qui duram metaphorã contendant,Gangem,Nilum,Tigrin, & Euphratẽ, ea enim ijs amnibus nomina faciunt,pro quatuor illis virtutibus poni,quæ omnẽ in hominum vita principatũ obtinẽt,minimè fuerit importunũ hæc latius interpretari.

PRVDENTIA. E

EX amnibus his Gangem primum enumerant, qui pro prudentia ponatur. Trahit hic ramenta auri,carbunculũ,praſinũ lapillum, quem alio nomine Smaragdum vocamus.Aurum pro inuentis prudentiũ ſæpius accipimus: vnde diuinũ numen per Prophetam ait,Odi illius aurũ et argentũ:de quo quidem alio loco cõmodius. Deuoluit & ſplendidũ carbunculum,in quo ſcilicet animę noſtrę viuit igniculus,qui ſi tempore ſuſcitetur,neq; apta fomenta deficiant,micantiſsimũ ignis fulgorẽ totis ſit ędibus exhibiturus,vt in anima corpori inſita, pennarũ radices actæ altius inhæreſcãt, quæ ſi prorũpere ſemel cœperint,breui ſint omnẽ corporis molem per ſublimẽ aera libraturæ. Per Smaragdũ verò virorem intelligas:porrò autẽ quæ virent,viuacitatẽ præ ſe ferunt.Oſtendit præterea viror,prę teriti ſeminis vitam.Aurũ fulgore ſuo pręſentiũ rerũ precia proponit.Carbunculus excitato lumine,quid futurum ſit,quidúe aduentet,aperit. quæ tria ſunt prudentię munera.Ganges ad hęc Phiſon eſt Hebræis: vocabulũ ſignificare tradunt oris mutationẽ,ſiue dicere velimus,ſermonis varietatẽ: non enim Ganges vnam tantùm gentem circuit,ſed, vt aiunt, omnẽ terrarũ orbem ambit,& vt nõnulli opinati ſunt,vel myſticè rem intelligentes confinxere, in Libyam vſq; prolabiẽ: manifeſtè enim accipiendũ, mythologũ nõ ad hiſtoriã,ſed ad myſticũ aquarũ ſenſum animũ adieciſſe.Atqui prudentię munus eſt prodeſſe quãplurimis,neq; vllã tam remotã,tam efferã gentẽ prætermittere,quã beneficio nõ demereaẽ:ideoq́ in omnẽ terrã exiuit ſonus eorũ qui nos piè ſanctèq; inſtituerũt. F

TEMPERANTIA.

GAngi mox Nilum adiungunt,per quẽ temperantiã intelligi volunt. Alluit Nilus planitiem Ægypti: Ægyptus in Diuinis literis voluptatum & deliclarũ illecebras ſignificat,vt de ferociente equo,ſuo dictum Cõmentario,qui latos Ægypti campos gaudet inſultare.Lex igitur Iſraeliticis data eſt, in Ægypti captiuitate detentis,hoc eſt,nequitię ac effœminationibus impuriſsimè deditis, vt ex Ægypto quamocyſsimè recederent, ſuccinctiq; lumbos agnum ederent, quod eſt temperantię ſignũ:caſtos enim oportet,& viuo ablutos flumine, ſacra Deo ferre,ſupremiq; numinis Paſcha celebrare. Gæon hic amnis Hebræis eſt, à quo terram etiam Æthiopicam perlui dicunt,nempe vt deſpicatiſsimum corpus abluat,& libidinis ardorem extinguat.Æthiopia enim,vt nonnulli diuina-

rum

A rum literarum interpretes exponũt, abiecta, vilis, & deſpicata ſonar, cuiuſmodi noſtrum eſt corpus Æthiopiæ perquàm ſimile, quod ſcelerum inſectæ maculæ deturpant, & aduſtæq; nigri coloris ferruginem inficiunt.

FORTITVDO.

Tertius amnis Tigris eſt, qui fluuiorum omniũ velociſsimus perhibetur, nomenq; illi tam animali omniũ rapaciſsimo, quàm fluuio velociſsimo, à ſagitta eſt, Armeniorũ lingua: qua enim parte ex Armenia in Meſopotamiã labitur, ibi propter rapidiſsimã velocitatem Tigres ſagitta dicitur. Per hunc fortitudinẽ interpretantur, quòd fortitudo curſu quodam pernici cõcita, obſtãtia quæque demoliri atq; proſternere videatur, nulliſq; obicibus oppoſitiſq; molibus aut obſtaculis impediri, quin quò ferri deſtinarit, eò victrix prorumpat.

IVSTITIA.

Qvartus eſt Euphrates, per quem fœcunditatem & fructuum exuberantiam intelligi volunt, ac perinde iuſtitiæ ſymbolum eſſe. Ex nulla ſiquidem virtute opimiores lætioresq; fructus colligi feruntur, quàm ex æquitate. Hinc Ceres,
B quod ſæpe diximus, legifera Poëtis, eademq; Aſtrea. Hinc tellus ipſa iuſtiſsima, ac ipſius iuſtitiæ ſimulacrũ perhibeṫ. Putant verò pleriq; Euphratẽ ἀπὸ τῆς εὐφροσύνης appellatũ, quòd nulla res magis quàm æquitas ac iuſtitia, humanũ genus lætitia perfundat, & hilaritate repleat affluentius. Ex his igitur manifeſtũ eſt, quibus aquis implumis Accipiter noſter luſtrari poſsit, atque identidem ita plumeſcere, easq; alas emittere, vt nõ ſupra nubes tantùm, quod faciũt grues, ſeſe attollere, verùm ſuper omnes cœlorũ orbes efferri valeat, pariq; cũ Aquila honore acceptus, in ipſius Iouis gremium audeat volitare.

SANGVIS.

Habet præterea ſimilitudinem Accipiter cum anima, vt aquã omnino non bibat, ſed ſolo ſanguinis ſuctu ſitim leuet, quo vno & anima ipſa nutriri quodammodo videtur. Ideo veteri illo inſtituto, libaminibus quæ pro anima parabantur, ſanguis apponebatur. Et Deut. XII, ſanguinẽ hoſtiarũ pro anima eſſe monet Moſes, idcircoq; non debere nos animam comedere cum carnibus. Paſsim verò Leuitico monemur, ſanguinem nõ eſſe comedendum, quia vniuſcuiuſq; carnis anima ſit in ſanguine. Sed præcipuè ca. XVII interminatur Deus
C exitium cuilibet, tam ex domo progenieq; Iſraelis, quàm etiam hoſpitibus & peregrinis, qui apud eos diuertiſſent habitarentue, ſi ſanguine veſci auſi fuerint, quem ea de cauſa datum eis aſſeuerat, vt ſuper altari per eum animas ſuas expiarent, eſſetq; ita ſanguis animæ litatio, dum funderetur per altaris circuitum, & quod reſiduum eſſet, terra operiretur. Quòd verò dictum, vniuſcuiuſq; animã in ſanguine eius eſſe, nequaquã intelligendum eſt, ſubſtantiã animæ eſſe ſanguinem, ait Heſychius, ſed quòd ſocietatem cum carne per ſanguinem habeat. Vnde quidam ſanguinem animæ vehiculum appellarunt: emiſſus enim vbi frigere cœperit, à carne diſſoluitur, abuolatq; anima. Eaq; de cauſa Ægyptij, ſi ſanguinẽ ſignificare voluiſſent, Accipitris imaginem faciebãt. Multorũ ſanè opinio fuit, animam eſſe ſanguinem, ſiue, vt Empedocles arbitrabatur, in ſanguine. Hinc illud apud poëtas: Purpureã vomit ille animã. Et: Vitam cum ſanguine fudit. & alia huiuſmodi. Et apud Ouidiũ, Pythagorico monitu exturbare quorumcũq; animaliũ cognatas nobis animas nefanda cæde ideo prohibemur, ne ſanguine ſanguis alatur. & in hanc ſententiam tum apud Græcos, tum apud Latinos plurima. Quamuis alio ſignificato accipi purpuream animam, alio de Piſcibus cõ-

mentario docuimus, vbi agitur de purpura vno ictu collidenda, ſi ſanguinē ad D tinctum comparare voluerimus. Sed quantū ad eos pertinet qui ſanguinem animę cōmiſcent, ego non ita fuerim impius vt non profitear, de brutorum animis hoc tantùm intelligi, de quibus cap. IX Geneſeos ſcriptum eſt, Anima illius in ſanguine eſt, cùm in homine tantùm ex animalibus, anima per ſe vitalis ſit, ſuaq́; ſe contineat immortalitate. Et quamuis Salomon pro concione tertia, vnū eundemq́; interitū hominis & iumentorū, & æquā vtrorunq; conditionem, ex impiorum opinione poſuerit, ex ſua tamen ſententia, puluerem ad terram reuerti, ſpiritum ad eum qui dederat, aſſeuerat. Baſilius ad hęc, vbi concione octaua die quinto locum exponit, Educat terra animā viuentem, brutorū tantùm animam eſſe ſanguinem diſputat. Ait verò ſanguinem coactum in carnem ſuapte natura verti: carnem autem corruptā in terram redire, vnicuiq; manifeſtū: itaq; iumentorū animā terreā quandam eſſe naturā. Eos verò valere iubet, quos nihil quicquam pudet animas ſuas, & equorū, & canum, in eadem ſpecie collocare: quiq; ſeipſos etiam, & mulieres, & frutices, & æquoreos piſces olim fuiſſe reminiſcantur, idq; aſſerere nō erubeſcant: quos quidem piſces fuiſſe nemo ſanæ mentis di E xerit: quo verò tempore iſthęc literarum monumentis mandauere, expertes magis rationis quàm piſces fuiſſe, quiſquis mente iudicioq; polleat, dubio procul aſſeuerarit. Illud verò cōmercij cordi eſt cum ſanguine, vt ex Philoſophorum obſeruatione compertū ſit, cor ijs omnibus eſſe, quibus & ſanguis: id quod etiā de iecinore proditur. Neq; tamen infirma eſt eorum opinio, qui nōnihil ſanguinis ab iecinore procedere iudicarunt. Sed enim potior eorū, qui ſanguinis principatum cordi dedicarunt, à quo, tanquam à fonte perenni, in venarū conceptacula diffundatur: nuſquā enim niſi in corde ſanguinem concreſcere, ex Medicorum & Ariſtotelis traditione didicimus, in quo quidem primū oritur, etiam antequam totum corpus informetur, quæ idem latius libro de Animalibus tertio pertractat. Ac ne interim nos plura de anima, de corde, de ſanguine diſſeramus, ea conſultò præteribimus quæ dici poſſent, ſi quid cordi, quid iecinori, quid arterijs, quid venis inſeruiat, & vnde triplex animæ poteſtas originem & fundamentum cōſequatur, repetere voluiſſemus: ſed enim hæc ita breuiter tacta ſufficere viſa ſunt pro redditione cauſę, cur talia ſacerdotes Ægyptij pingere cōmenti eſſent. Illud addam, ſanguinem religioſiſsimo Hebræorū ritu in ſummo cultu F ſemper habitū, quem ex alite qualibet effuſum ſimulac oſtenderint, inſperſo puluere ſepelire pro magno negotio habēt, quòd perſuaſum illis ex Prophetarū dictatis, ſanguinem ad contractæ labis abolitionem, & animorū depurationem facere: ſed nō intelligūt, myſteriū id ad precioſiſsimū CHRISTI ſanguinē ſpectare, cuius aſpergine maculæ omnes noſtræ, cùm expiari voluerimus, abluuntur.

VICTORIA GLORIA'VE.

Deniq; propter eas dotes, quas huic aliti natura ſupra volatiliū aliorum conditionem elargita eſt, factū vt in vniuerſum Accipiter eſſet excellentiæ hieroglyphicum, præcipueq; victoriā ſignificaret: nam reliquas omnino volucres volatu antecellit. Neq; fruſtra Theoclymenus apud Homerū, obſeruato Accipitris auſpicio, Telemachum bene ſperare iubet, eiuſq; genus in Ithaca ſupra reliquorū omniū gloriā potens, celebre & illuſtre futurū pollicetur. Ea ſanè Accipitris pręrogatiua eſt, vt agilitatis in volando principatū obtineat, ab coq; deſumantur pręclara illa alarum inſignia, quæcunq; in huiuſmodi deueniant gloriæ ſignificatum. Hinc Victoriæ hieroglyphicum paſsim in numis & monumentis

alijs

A aliis alatum, quia victoriæ partæ fama ſeſe ſtatim humo tollit, amplexaque gloriã per ſummũ æthera latè volat, peręq; immenſos terrarũ tractus expatiatur, offenſiones impedimentaq; omnia agilitate ſua declinans. Hinc ipſi numi Victoriati dicti, quibus Druſus in Tribunatu plebis octauam partem æris argento miſcuit. Hinc Muſis coronæ ex pennis quas ex Sirenum alis euulſere, poſtquã eas in certamen impulſu Iunonis cõgreſſas facilè ſuperauerãt, vt Euſtathius & Pauſanias meminere: quamuis alij Sirenas indignatas ſpõtè alas depoſuiſſe dicant, reiq; monumentum eſſe Apteram ciuitatem, ea de cauſa cognominatã. Vtcunq; verò, ad id Homerũ alluſiſſe ait Euſtathius, cùm ἔπεα πτερόεντα protulit: quem Horatius noſter ſecutus, volare verba dixit. Et noſtri per pennas columbę deargentatas in Pſalmo, ſermones Dei interpretantur, vt ait Adamantius, quod merum eſt hieroglyphicũ. Philoſophi ad diſſectionem aëris, quæ verborum tanquã alarum illapſu fiunt, id referendũ autumãt. Sed enim de Muſis alibi locus erit ſuus.

VICTORIA PERPETVA.

QVamuis autem & in Olympia, & vulgò eſſet alatum Victoriæ ſimulacrum,
B apud Athenienſes tamen exarmatum alis cernebatur, vt & Pauſanias & Heliodorus Periergeta meminere: Mineruæq; id fuiſſe ſignum dedicatũ, in cuius dextera manu malum Punicum eſſet, in læua galea, de quo ita Harpocration: Λυκοῦργος ἐν τῷ περὶ ἱερείας, ὅτι νίκης ἀθλωτῆς ξόανον ἄπτερον, ἔχον ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ ῥοιάν, ἐν τε τῇ εὐωνύμῳ κράνος ἐτιμᾶτο. Id ea de cauſa factũ Pauſanias tradit, ne Victoria diſcederet Athenis, ac aliò quopiam abuolaret. Ita numen apud ſe perpetuò detineri poſſe arbitrati ſunt Athenienſes, dum alarum omen, veluti quoddã inſtabilitatis ſignũ, reformidabant. Nam quæ Amori alæ attribuuntur, ad frequentiſsimas in eo rerũ viciſsitudines referuntur, vt Propertius de eo qui figuram eius pinxerat libro II.

Idem non fruſtra ventoſas addidit alas,
Fecit & humano corde volare deum:
Scilicet alterna quoniam iactamur in vnda,
Noſtraq; non vllis permanet aura locis.

Alæ autem à Cyro viſæ, quę Darij humeris inhærentes, vna Aſiam, altera Europam inumbrabant, nimirum victoriæ ſignum portendêre. Solitus verò eſt Da-
C rius, qui ſibi totius orbis victorias proponebat, pallam geſtare auro diſtinctã, quã aurei Accipitres tres, velut roſtris inter ſe concurrerent, adornabant, literis ΝΙΚΗΤΙΚΩΤΑΤΟΣ, inter alas & ſingulorũ caudas ita diſpoſitis. Et Antiochus magnarũ ſibi conſcius expeditionum, quia multa ſtrenuè fecerat, gentes plurimas debellauerat, vrbes innumeras ſubegerat, longa victoriarũ continuatione illuſtris, Accipitris cognomine vocari geſtiebat. Septem autẽ Accipitres qui Vulturẽ inſectabantur, victorię eius ſignum hieroglyphicè conſtituti fuere, quam viri ſeptem in Smerdis Magi exitium cõiurati, aſſecuti ſunt, votiq; compotes facti, patriam ab illegitimo Rege liberauerunt. Ille ſiquidem regnum ſibi nullis natalibus comparauerat, veluti vultur non ex legitimo conceptu, ſed ſine patre generatur ex

uento. Eſt & illud victoriæ ſignificatum hieroglyphicum, quod in antiqua D
columna Viterbij ſpectatur, duos ſcilicet Accipitres ex diuerſo aduolantes, per quos, vt nonnulli tradunt, Herculis ab Alpibus, & Oſiridis à Brunduſio motus in Gigantes, neq; non victoria deſcribitur. Neq; verò ea ſolùm de cauſa, quòd Accipiter volatu præſtet, quodq; alæ victoriæ attribuuntur, ales ea victoriæ ſymbolum eſt, verùm ob id etiã quòd eius pugna tam artificioſa eſt, eoq; aſtu patratur, vt neceſſe ſit hoſtem qui cum congreſſus fuerit, omnino vinci. Nam ſi cum fortiori res agatur, tum ſeſe in aëre reſupinat, vngues ſurſum verſus intendens dimicat, alas verò caudamq; inferius expandit, quibus vice ſoli fungatur. Vnde fit vt cùm aduerſarius voti compos fieri minimè poſsit, vel re infecta abire cogatur, vel omnino ſuperetur. Quæ quidem ſolers dimicatio cùm ſit etiam noctuarum propria, quæ maiore circundante multitudine reſupinæ pedibus repugnãt, collectæq; in altum roſtro & vnguibus totæ teguntur, Accipiter ſimulac pugnã animaduerterit, aduolat noctuis opem allaturus, atq; ita quodam naturæ cõſenſu eis auxiliatur. Nam & noctua apud Athenienſes victoriæ hieroglyphicũ fuit, de qua ſuo loco, quæ ad rem ſpectant, diximus. E

Sed minimè κ̓ παρέργως puto ponere quod in quodam Canone Imperialium militiarum apud Maffæos Romæ vidi, militarẽ ordinem fuiſſe qui Accipitrem luteum in parma identidem lutea geſtabant. Erant hi, qui Sagittarij Venatores nuncupabantur, qui ſub Magiſtro peditum ſtipendia faciebant. Sed & alius ordo LAVNI nuncupati, inſigne idem Accipitris lutei in parma identidem lutea geſtabant, & ſub eodem Magiſtro peditum merebãt, eo tamen diſcrimine, quòd ſagittariorum Accipiter caput in alam læuam vertebat, Launorum in dexteram. Iam de DIVITENSIBVS, Gallicana legione, quorum inſigne erat cæruleus Accipiter, colore tamen dilutiore, vnà cum tauro, in ipſius Tauri commentario dictum.

CELERITAS.

Diodorus per Accipitrem volantem, per quem alij victoriã interpretantur, celeritatem ipſe ſignificari tradit, propterea quòd in volatu ſit omnium volucrũ velociſsima: vultq; ſignificatũ ad res domeſticas transferri, quæ citò fiant. Leges & pterophoros apud Plutarchum, Othonis vita, qua locutione tabellarios intelligendum, quorũ inſignia forent ſurrectæ pennæ, ad celeritatem indicandam. Inde Iuuenalis: F

Anxia præcipiti veniſſet epiſtola penna.

A E R.

Accipiter ad hæc paſsis alis figuratus, elementum aëris indicat apud Ægyptios ſacerdotes. Atqueadeò alæ pennatorũ ſingulæ aërem ſignificant, vtpote ſolum auibus propriũ, perinde ac aqua piſcibus, terra alijs atq; alijs ſolum eſt. Animaduertendum verò, locum de pennis aliſue corruptũ eſſe in impreſsis Hori codicibus, legiq; debere vt in manu ſcriptis exemplaribus antiquis, πτερὸν τὸ, ἀέρα. Inde quædam deſiderari, quæ ad aliud pertinent ſignificatũ. Sunt qui ventos ex ea ſpecie ſignificari tradant. Ventus autem nihil aliud eſt, quàm incitatus & fluẽs aër. Triclinius apud Pindarũ Pelopis ἵππους ἀκαμαντοπτέρους, velociſsimos exponit. Sunt qui cœleſtiũ corporũ ortum hinc interpretentur. Nam quæ ſydera ſuper horizontem attolluntur, volucriũ in morem ſurgere, & per immenſum inane ferri videntur. Pennata verò apud Mercuriũ talaria, nimirũ Homericũ illud innuũt, quòd verba ipſe volucria nuncupauit. Eadem ratione Irin & aëripedem & pro-

A & procellipedem vocant, quæ deorũ ſit internuncia, vt apud Maronẽ legimus:

Irin de cælo miſit Saturnia Iuno.

ANIMVS.

Sedenim cùm etiam animi ſignũ ſit Accipiter, facilè identidem celeritatis indicium eſſe poteſt, cùm animi celeritas omnem exuperet velocitatẽ. Sedenim ſiue victoriã, ſiue hanc quam alij ponunt alacritatem, ex Accipitre ſignificari diximus, tantundem eſſe videtur.

SACERDOTIVM.

Neq; quidem tabellarij tãtùm alas geſtare iuſsi, verùm etiam ſacerdotes Ægyptij capita habuerunt alis inſignia: quod quidem geſtamen ideo ſuſcepere runt, quòd Accipitri ex eo honorem habitũ voluerunt, quem dictitabant librũ olim puniceis literis perſcriptũ, Thebas ad ſacerdotes detuliſſe, in quo quidem libro, qui cultus, quiq; honos dijs deberetur, quaq; ratione ſacra plurima procuranda eſſent, notatum erat. Hinc eos ſacerdotes à Poëtis noſtris Criſtatos appellari comperias, vt apud Martialem:

Linigeri fugiunt calui criſtataq; turba,
B *Inter adorantes cùm ſtetit Hermogenes.*

Habes honoratiſsime vir Accipitris hieroglyphica, lectionem non quidẽ tuo ſublimi ingenio dignam, neq; multiplici eruditioni tuæ neceſſariam, ſed cultus & obſeruantiæ in te meæ pignus. Neq; enim is ego ſum qui putem te ex dedicatione hac mea vel minimũ creſcere, ſed ſi illi locus apud te in angulo aliquo concedatur, ſciam me laudis plurimum comparaturum. Vale.

PIERIVS VALERIANVS BOLZANIVS BELLVNENSIS AD ILLVSTRISS. HEROINAM VICTORIAM DAVALAM PISCARIÆ PRINCIPEM, DE IIS QVÆ PER COLVMBAM, TVRTVREM, ET HIRVNDINEM SIGNIFICANTVR EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

C *MAgni omnino ponderis eſt Pindari Lyricorum principis dictum illud, alio quãuis numero, in hanc certè ſententiam:*

Carmine res viuunt, carmina rebus egent. Nam ſcriptor quantumlibet elegans & eximius, ſi vana & inania mandare literis aggrediatur, puta purpura ſimiam veſtiat, nihil aliud aſſequatur, niſi vt omnibus ſit deriſui atq; ludibrio. Si verò facta inclyta præclaraq; ab inepto imperitoq; ſcriptore celebrentur, neglecta ſtatim turpiter exoleſcent. Hæc dum mecum reputo, honoratiſsima VICTORIA, tuamq; erga deſideratiſsimũ coniugem pietatem conſidero, illiusq; res præclarè geſtas Muſarum tuarũ elegantia decorari conſpicio, fortunatiſsimum Principem appello, qui cùm tot ante annos è vita migrarit, per te quotidie reuiuiſcat, clariorq; & illuſtrior euadat. Te autem non minus beatam, quæ materiam ſuſceperis tam inſignem, tam celebrari dignam, quæ immortalem gloriã tam illi ſit quàm tibi ſine dubio paritura: ideoq; veſtræ plurimũ gratulor felicitati. An non ille egregiè felix, qui virtutibus omnib. heroicis ornatiſsimus, rebus tot tantisq; ſapientiſsimè procuratis, glorioſiſsimeq; confectis, poſt opima illa ſpolia tam præclara ad Ticinũ parta, quaſi ſplendidius nihil in poſterũ expectare poſſet, è vita migrans, vxorem te reliquerit tam piam, tam pudicã, tam doctam, tali præſtantem ingenio, eaq; facundia & arte ſcribendi præditam? vt quantum ille rerum geſtarum ſplen-

A

DE COLVMBA.

PERSEVERANTIS CONTINENTIÆ VIDVA.

QVAMVIS multa eſſent apud Ægyptios & nationes alias Columbæ ſignificata, illud tamen in primis continentiſsimis illis ſacerdotibus admiratione dignum habebatur, quòd cùm animal alioqui procaciſsimæ ſalacitatis eſſet, laſciuiæq; notã apud omnes ferè gentes cõtraxiſſet, incomparabile tamen exemplũ continentię, ſummamq; pudicitiã in ea deprehendebant, quòd marito fidem ſeruaret inuiolatam. Quare mulierem quæ vidua perſtaret ſignificare illi cùm inſtituiſſent, Columbã nigram pingere cõmenti ſunt. Pudicitia ſiquidem Columbis prima, & neutri nota adulteria: coniugij fidem non uiolant, communemq; ſeruant domum, quam niſi cœlebs aut vidua non relinquit, & quandiu marito priori viduata eſt, alij nõ copulatur. Si verò iuſſa ſit à domino
B tranſire ad ſecundas nuptias, fidem eandem ſeruat ſecundo, qua ſe priori obſtrinxerat, vt Propertius:

Exemplo iunctæ tibi ſint in amore Columbæ,
Maſculus & totum fœmina coniugium.

Idcirco Tertullianus in ſua illa Monogamia hanc in exemplum trahit, nos ad ſimplicitatem eius prouocatos ea de cauſa diſſerens, quòd ea auis non innocua tantùm ſit, verùm etiam pudica, quam vnam vnus maſculus nouit. Nigram autem illam Ægyptij faciebant, id ſcilicet indicantes, quòd ad ſecũdas nuptias nõ tranſiſſet, ſed atrata viri prioris deſiderium præ ſe ferret; in luctu enim pullo vti colore, multarum gẽtium mos eſt: quamuis apud Romanos in Imperatorũ funeribus veſtibus albis, vt Plutarchus & Herodianus aſſerunt, vtebantur. Venetos autẽ Padanosq; omnes atratis vti veſtibus, quòd Phaëthontis caſum adhuc lugent, fabuloſus idem Plutarchus ait: ſiue, quia niger color firmitatis & perſeuerantiæ ſignum. Colores enim alij ex vno in alium tranſeunt, obſcurioriſq; corporis admiſtione denſiores fiunt: ſed vbi ad nigrorem peruentũ eſt, ibi conſiſtitur. Aiunt verò nonnulli, non omnium hanc Columbarum naturam eſſe,
C vt pudicitiam ita cuſtodiant ſuam, at earum tantùm quas Græci φάσσας vocant, paruis gallinaceis haud multò minores, quas ferunt trigeſimum ſæpius & quadrageſimum etiam vitæ annum excedere. Cœlibatum verò quem alterutro eorum extincto coniux alter fideliter ſeruat, & coruis & cornicibus & graculis cõmunem eſſe perhibent. Columbarum autem oblationem in ſacris Theologi ita accipiunt, vt coniugij tam firmi ratione habita, nos quoq; mentem ſtabili firmitate perſeueraturam Deo, vti vero coniugi, ſociemus.

CORRECTIO.

SEd & ille Columbarum pullos, aut par turturũ obtuliſſe dicitur apud Adamantium, qui aliquem abſterruerit à vitijs & ſceleribus, hortandoq; monẽdoq; ad animæ ſimplicitatem traduxerit. Tangit hoc etiam Cyprianus, qui emiſſam ab Noë Columbã lapſorum imaginem præ ſe ferre commentatur. Sed his iam aliquantulum inſiſtamus, cùm nequaquam diuinæ literæ ſint ab hoc argumento diſsimiles, in quibus Columbam multipliciter figurari comperimus, ac perinde ſignificata etiã variari. Sed hîc ſeries exigit vt prius de fuſca loquamur, de aurea atq; argentea ſuo mox loco dicturi. Nam quæ ad Noam oleæ

virentiſ ramum ore geſtat, fuſcâ ponitur à Prophetis, eſſeq́; indicium perhibetur mentis, quæ à perperàm factis iam abſtineat, ſeq́; quieti dedat, hoc eſt, tranquillitati, quæ non niſi in depurgato à vitijs animo locum habet. Sub veſperã hæc reuertitur, deficiente quippe luce, quod tantundem eſt, ac ſi momentaneæ, aut breui temporis curriculo duraturæ felicitatis diceremus. Sub veſperam, in quã, aduolat, ne occupetur à nocte, quippe ne intercipiatur à morte, priuſquàm infectũ eluerit ſcelus, atq; ita perpetui carceris ſupplicio afficiatur. Promiſſam enim eſſe veniam ei, qui paratus ſit in poſterum bene, piè & honeſtè viuere, & à quibus emerſerit vitijs & voraginibus abhorrere, alio loco indicat vropygium auri ſulgore illitum: de quo tamen apertius diſputatur inferius. De olea quoq;, quæ ſit miſericordiæ ſignum, ſuo loco dictum. D

ILLECEBRÆ AMATORIÆ.

QVòd verò ſacerdotes Ægyptij per volucris huius ſimulacrum illecebras amatorias ſignificarent, duabus vtriuſq; ſexus Columbis ſeſe inuicem exoſculantibus adpictis, eâ de cauſa factum, quòd illæ non prius ad Veneris copulam, quàm ad oſculationem deueniunt. Hinc legas apud Senecam Mœcenatis E dictum illud, Columbatim labra inſerens labris. Extant & Gallieni Imp. carmina ſatis luculenta, quibus laſciuiam huiuſmodi per amatorium etiam murmur ab eis exprimi declarat eo in epithalamio quod ipſe luſit, cùm fratrum ſuorum filios iungeret:

Ite, ait, ô pueri, pariter ſudate medullis
Omnibus inter vos, non murmura veſtra Columbæ Brachia nõ hæderæ, non vincant oſcula conchæ.

Ea autem de cauſa, quòd oſculorum blanditias Columbæ norunt, dedicatas eas Veneri, Græcorum plerique tradidere. Cæterùm Athenæus ób id factum putat, quòd in Cypro Columbæ primùm repertæ indeq́; ad gentes alias tranſmiſſæ. Veneri enim ſacrã eſſe Cyprum, omnes norũt. Propter verò ſalacitatem eam quæ notiſsima eſt in Columbis, Albertus non ineptè nomen ijs inditum ideo putat, quòd lumbos colãt: in venerem quippe ſe vltrò incitent, ingenita nequitia ſtimulatæ, cuius ſedẽ in lumbis eſſe, alibi diſſeruimus. Apollodorus quoq; in ijs quæ de Dis conſcripſit, columbam, Veneri ſacram laſciuiæ ergò dicit, nomenq́; illi Græcè περιστερὰν, παρὰ τὸ περισσῶς ἐρᾶν, quòd ſupra modũ F amori det operam, arbitratur. Sanè Siculi olim perſuaſum habuere Venerẽ ab Erycis monte digreſſam, per dies nouem ſtato ſingulis annis tempore ſeceſſum colere, interimq́; nullas toto eo tractu Columbas apparere, abire enim illas Deæ ſuæ comites, nonam verò poſt diem aduẽtare vnam reditus prænunciam, quæ Veneris templum ingrediebatur, reliquas mox vno turmatim agmine reuerti, atq; hinc gaudio exultantes Venerem adeſſe profitebantur, diemq́; eum hilarem, cantibus & iocis feſtiuum atq; iucundum celebrabant.

CHARITAS.

SAnè quòd mutuis ſeſe oſculis Columbæ ſuauiẽt, anſam dedit vt charitatẽ, amoris quippe pij virtutem, hieroglyphicè per Columbam nonnulli interpretentur. Et Apoſtolum citat Origenes, qui de charitate locutus Columbam protulerit. Eruditiſsimus etiã Cyprianus tã vitæ ſanctitate quàm facundia clarus, in ijs quæ aduerſus Nouatianum pro vnitate cõcordiaq; piorũ omniũ ſcripſit: Ideirco, ait, & in Columba venit ſpiritus ſanctus ſimplex animal & lætũ, nõ felle amarum, nõ morſibus ſæuum, non vnguium laceratione violentum, cuius

inge-

A ingenium eſt hoſpitia humana diligere, vnius domus cõſortium noſſe, cùm ge-
nerant ſimul filios educare (ita enim legendum eſt, non, edere) cùm cõmeant vo
latibus inuicem cohærere, communi conuerſatione vitam ſuam degere, oris o-
ſculo concordiã pacis agnoſcere, circa omnia demum humanitatis omnẽ imple
re legem. Noti ſunt humaniſsimi Gallorum omnium mores, qui paſsim oſcula
tanto ſtudio colunt, vt honori ſibi ducant, quòd aduenienſ hoſpes vxorem, ſo-
rores, filias etiamnum virgines oſculo adhibito ſalutauerit, & in amplexum ac-
ceperit, & in gremiũ ſibi aſsidere iuſſerit. Nam & apud Romanos olim licebat
obuias quaſq; mulieres excipere oſculo: quod ideo Cato inſtitutũ tradit, vt ex-
plorarent an mulieres temetum olerent: capitale enim erat Romanis fœminis
guſtare vinum: ideoq; ferunt fœminam quæ ſub Romulo vinum biberat, à ma-
rito impunè occiſam. Apud Lacedęmonios oſcula non conceſſa modò, ſed etiã
inſtituti Ludi, propoſitaq; præmia ijs, qui ſeniores lepidius ſuauiarent. Niſæo-
rum id inuentum, & à Megarenſibus etiam in honorem Dioclis obſeruatum.
Nam & illę Romanorum exoſculationes, vt fœmineo generi honos haberetur,
B ſancitę ſunt, vt apud Plutarchũ legitur libro de claris Mulieribus: nempe quòd
Aboriginibus in Tyberim inuectis, Roma quædã nomine inter mulieres quas
ſecum adduxerant nobilis, autor fuit vt claſsis abſumeretur incendio, vnde coa
cti ſint ibi ſedem figere: quòd cùm illis feliciter ſucceſsiſſet, eius generis præmia
mulieribus detulerunt, quæ auſpicatiſsimi facti memoriam prorogarent. Ad
hæc Nomadum aſperrima ruſticitas inceſsitur, quorum tanta fuit ſeueritas, vt
ne filios quidem ſuos oſcularentur. In Diuinis noſtræ pietatis monumentis i-
pſum Aſſertorem noſtrum legimus charitatem, vt ita dicam, frigidam in Simo-
ne hoſpite, quòd oſculo non fuerit ab eo exceptus, exprobraſſe. Et ſacris Ponti
ficijs Romę ritu ſolenni per mutuas exoſculationes pacis augurium celebratur:

Ipſe etenim caſta dum operatur mente ſacerdos,
Oſcula dat, quæ dent ille vel ille alijs.

A E R.

CRedidere nõnulli Columbam ab Aſſyrijs coli in Semiramidis gratiam: ſed
autores Græci, in Rheæ potius memoriam, vtpote qui aſſerant, aerem & a-
quam potiores eſſe partes, in quibus oſtentet ſe natura rerũ, pariq; ratione ab-
ſtinere eos à piſcibus. Cùm verò volatile vnumquodq; animal ſit aeris indiciũ,
Columbam præcipuè nuncupatione hac hieroglyphicóue veteres honeſtarũt,
quòd domeſticis alitibus nulla neq; lõgius domo neq; diutius abuolet, tecti ta-
men lariumq; memor ſumma fide reuertatur, & manſuetiſsima nobiſcum con-
ſuetudine diuerſetur. Obiectabunt hirundinem alij, quæ trans mare etiam mi-
gret, ad ſibi domeſticam tamen ſedem redeat: ſed illæ nunquam cicurantur, neq;
vlla nobiſcum conſuetudine ſociantur: ſiue ea potius fuerit huius honoris cau-
ſa, quòd illi tanta ſit cum aere familiaritas, vt ibi tutius quàm humi verſari videa
tur, tantaq; ſit eius volatus facilitas, vt Maro dicat,

Radit iter liquidum, celeres neq; commouet alas.

perniciſsimus enim eſt eius volatus. Vnde Heſychius Columbam neq; nõ tur-
turem hieroglyphica ponit hominis qui mente ſublimia quæq; facillimè pene-
tret, & cõtemplationi ſit egregiè deditus. Meritò itaq; Syri qui aerẽ vſqueadeò
colunt, tanta religione Columbæ pepercere, quod ita tangit Tibullus:

Quid referam vt volitet crebras intacta per vrbes

Alba Palæſtino ſancta Columba Syro? D

In numo ſanè Cibyratico Columba cuſa, hanc loci religionē mihi videtur indicare. De vrbe hac Horatius:

Ne Cibyratica, ne Bithinna negotia perdas.

In Cilicia ea eſt, quãuis & alia ſit minoris Phrygiæ. In numo autem inſcriptio eſt ΚΥΒΙΡΑ. Signũ, Columba volans. Fuit & puella Phthia nomine, quam Iupiter fertur adamaſſe, eiusq́ formã in Columbę ſpeciem cõmutaſſe, traditũ ab Æliano. Sed hoc nihil facit ad Ægyptiaca. Quod verò de Semirami dicebamus, addemus & illud ab ea deriuatũ, vt Perſæ matrum filiarumq́ ſuarũ coniugia non abhorreant, vtpote quæ filium ad ſtupri vſq; conſuetudinem adamaſſe fertur.

IMPIUS INGRATUSQUE.

QVin hæc inuſta eſt Columbarum generi nota, quòd eorum mas iam validior factus, patrē roſtro impetit, & à matris conſortio tentat abigere, eiusq́ cõiugij locum occupare. Quapropter Ægyptij ſacerdotes impium ingratumq́ hominē, ac in eos qui de ſe bene meriti fuerint perduellem, ſignificare ſi vellent, Columbũ, inquit Horus, aut pullũ eius qui matrē ſolicitaret, facere conſuerunt. E

CASTITAS.

SEd eſto laſciuũ animal columbinum genus, contrà palumbes parciſsimi coitus ſunt, ideoq́ quòd parcant lumbis, Albertus exiſtimat appellatos. Nam & qui frequentiori vſu eos in cibum ſumptitare conſuerint, in venerem hebetiores redduntur: quare non inſcitè illud de alitibus huiuſmodi dictum:

Inguina Torquati tardant, hebetantq́ palumbes:
Non edat hanc volucrem qui cupit eſſe ſalax.

SEMIRAMIA PROCACITAS.

QVoniam verò, vti dictum, fama eſt Semiramin ſub effigie Colũbæ ab Aſſyrijs coli, Gnidius ſcribit eam à Columbis enutritam: & in Columbam inde conuerſam, qua ſpecie colebatur apud Aſſyrios: id quod de petulca eius improbitate intelligendum eſt, tametſi quos Diodorus citat, eam & modeſtã, & nota admodum integritate præditam fuiſſe prædicant: neq; eam ignobiliter natam inficiantur, vtpote quæ circa ſtagnum quoddam in parte Syriæ in crepidinem aquis prominentē proiecta, aliquandiu fuerit ab aquatilibus volucribus, quæ apricatum eò ſe recipiebant, miro propémodum ſtudio educata, quippe quę non ſolùm alimenta congererent iacenti, ſed perinde eam fouēdo, ac implumes pullos ab omni aëris iniuria protegerēt, quoad paſtores creberrimo volucrum cõcurſu, inſolitaq́ trepidatione moti, ex proximis inſulis eò conuenientes iacentem extulerunt, alitamq́ apud ſe diligenter Menoni, Regis Nini familiari, in vxorem cõceſſere. Sed enim de famoſa eius fœminę procacitate Scaurobates Indorum Rex apud hiſtoricos ita in eam inuehitur, vt paſtorale ſcortũ, vt Aſſyrij Regis concubinã fuiſſe proclamet, vt nullum egerit diem in caſtris ſine adulterio, raroq́ vllus ad eam adulter bis admiſſus fuerit. Satis verò cõſtat tam immoderatę libidinis fuiſſe, vt equum abominabili probro turpitudineq́ adamauerit, autore Iuba. Eam ſanè ob libidinis feruorē Euphorion θυμελὴν, hoc eſt, ardentem appellauit, epitheto admodum proprio, perinde ac Callimachus Venerem eo verſu θυμελῆς κύπριδος ἁρμονίην, id eſt, ardentem Cypridis harmoniam. Hanc Hieremias quoq; Columbæ notauit elogio, cùm Babylonios Hebræorum excidio venturos vaticinaretur: Fugite, inquiens, ab occurſu gladij, quem Columba vibrabit: per Columbam Babylonis cõditricem & eius populi autorem

A rem innuens. Quòd autem uates hic fatidicus eam gladio inſignē inducit, de feroci & impigro eius ingenio multa rerum ſcriptores tradidere: ſed illud præcipuè facinus memorandum, quòd Nino Bactrianos obſidente, Menon hanc, vxorem quippe ſuam, accerſiuit: quæ vbi primùm in caſtra venit, mulier acri ingenio Bactrianæ arcis ſitum contemplata, confeſtim viro rationem oſtendit loci modico negotio occupandi. Erat arx ab vna parte præceps, atq; in profundam vallem inſigniter abrupta, quā hoſtes velut inacceſſam, nullo pręſidio cuſtodiebant. Huc audax mulier cum paucis, quos ſibi ad id facinus delegerat, per loca ab hoſtium oculis maximè auerſa, atq; eadem aſpera & confragoſa, præter ſpem omnium obrepſit: vnde cùm ſeſe veluti cœlo delapſa hoſtibus (quorum oculos Aſſyrius, dum negotium conficeretur, ſubita oppugnatione ab omni ſenſu eorum quæ fierent longè auerterat) ex improuiſo obtuliſſet, Bactriani omni ſpe retinendæ vlterius vrbis abiecta, alij aliò præcipiti fuga dilapſi, vrbem in regis arbitrio reliquere.

REGIVM AVSPICIVM.

B ADnumerantur verò Columbæ inter eas alites, quæ Regibus auſpicia faciant. Hinc Maroniano Æneæ, Columbę geminæ à matre in auſpiciū miſſæ. Et Cæſari originem inde trahenti proſpero fuerunt oſtento, cùm palmam eam nidis frequentare cœpiſſent, quam ipſe caſtris locum capiens, inter ſyluas quas cedebat repertam, conſeruari vt omen victoriæ iuſſerat: ea enim de cauſa mirum & inuſitatum videbatur, quòd id auium genus duram & aſperam frondem ſtudioſe ſoleat euitare. Et eadem die qua natus eſt Diadumenus Macrini filius, Aquila ei palumbum regium paruulum attulit, & in cunis poſuit dormienti, receſsitq; ſine noxa: quod dubio procul eum ab ineunte ætate Imperatorem futurum indicauit. Quinetiam aruſpices dixerunt Alexandrum Seuerum futurum Imperatorem, conſulti quid haberet auſpicij, quòd anicula quædam, quo die natus eſt, matri eius huius generis aues obtulerit. Apud Hebræos legas, prædiuitum ac potentiorum hominum morem fuiſſe, Columbarum alas gypſo illitas in ſummæ felicitatis ſignū, ſummis tectis affigere. hoc Euthymius.

À SE MINIMÈ IRACVNDVS.

C QVod verò de bilis defectu in Columba paulò antè dicebamus, Ægyptij ſacerdotes hominem natura ipſa nequaquā iracūdum, qui tamen aliorū peruerſitate commoueri poſſet, oſtendere cùm volebant, Columbam pingebant vropygio ſurrecto, propterea quòd eam, vti dictū, vel nō habere bilē, vel ſi habeat, in vropygio eſſe tradunt autores veteres. Vnde Græci cùm manſuetudinem exprimere vellent, ἡμέρη πελειάς, hoc eſt, quieta Columba dicere cōſueuerāt: & πρᾳότερος περιστερᾶς, eodem ſignificato. Quæ cùm porrò ſit gregalium omnium manſuetiſsima, iudicata eſt à Moſe puriſsima, vt inquit Philo, veluti ex ſolitarijs ſola turtur delecta, quæ in eo auium genere, tali omnes antecellit ingenio. Neque temerè Dauides abuolandi deſiderio ſuccenſus, vt ſeſe periculis eximeret, pennas ſibi dari cupit, vt inſtar Columbæ volare poſsit. Pſalmo LV Columbam ponit, non Aquilam, non Accipitrem, longè fortiores impetuoſioresq; alites, nempe quia eadem prædita eſt manſuetudine, tractabilitateq; & ſimplicitate, qua Rex ipſe inſigniter pollebat. Puritatis huius meminere etiam autores Græci, quin & oſculorum, propter quæ ſit Veneri dedicata: & quòd ea de cauſa Dis adoleretur, quòd fel in interioribus haud quaquam habeat.

TREPIDATIO. D

ILlùd autem vulgatiſsimũ eſt hieroglyphicum, Columbam pro trepidatione ponere: nam & nomen illi apud Græcos τρήρων hoc idem ſignificat: à τρέω enim deducitur, quod trepidare eſt. Et poetæ tam Græci quàm Latini paſsim in pauidis hanc vſurpant comparationem: vt Homerus,

αἱ δὲ βάτην τρήρωσι πελειάσιν ἴθμαθ' ὁμοῖαι.

Hæ pauidis greſſu ſimiles abiere columbis.

Quam ſimilitudinem Maro ita tranſtulit:

Præcipites atra ceu tempeſtate columbæ.

Etymologici enim τρήρων paronymon, non epitheton Columbæ ponunt.

SALVBRITAS.

CÆterùm quãuis aliqua det impietatis exempla, nihilo ſecius inter animalia maximè pura recenſetur, propterea quòd perſuaſum eſt eam carere bile, vti dictum: morboſaq́; & peſtilenti quantumlibet tempeſtate ſæuiente, qui non alia quàm earum carne veſcatur, contagio eiuſmodi nõ contaminari. Quare ſi peſtis vnquam debacchari cœpiſſet, nihil aliud in obſonium Regibus comparaba- E tur, quàm ex Columba: quamuis Diodorus vitulũ alioqui & anſerem ſimplicẽ tantùm, eorũ regum cibum fuiſſe contendit. Sanè Florentinus lib. de re Ruſtica pullos columbarum neceſſarios eſſe dicit ijs, qui vires à morbo recolligunt.

MEDICINA PETITA À DIS.

CVm verò aliquẽ, medicina ab aliquo Deorũ pręmonſtrata, à morbo conualuiſſe oſtendere voluiſſent, Columbam, vel vt ſcribũt alij, Palumbem (nam hæc etiam in augurijs aliquando confunduntur) lauri ramuſculũ roſtro geſtantem exprimebant. Ales enim ea quotiens ægrotare cœperit, lauri folio decerpto ſibi ipſa medetur. Neq; verò palumbes tantùm, ſed & graculæ merulæq́; & perdices lauri folio annuũ faſtidiũ purgãt. Coruus quoq; occiſo chamæleonte, qui etiam victori nocet, lauro infeſtum virus extinguit. Vnde dicterium frequentiſsimũ eſt apud Græcos, ſcipionẽ laureum geſtare, de ijs qui in aliquas inſidias lapſi, vitæ periculum feliciter euaſerint. Medicinã autem multifariam ab oraculis petere antiquorũ mos fuit, & ſuis quoq; temporibus petitã memorat Plinius: ille enim quotiens grauiori aliquo morbo correpti eſſent, ſoliti erant in triuijs aut ſacris locis deponi, operientes vel oracula, vel ſomnia, quibus quid ad F ſanitatem faceret, edocerentur. Præterea non contemnenda fuit veterũ opinio, quam Homerus ſequitur, morbos ad deorum immortalium iram referri, meritoq́; ab eiſdem opem poſcere neceſſariũ eſſe. Philon medicus pharmaca quædã ſummę efficacię, quę ipſemet concinnare ſolitus erat, θεῶν χεῖρας appellabat, quòd nõ aliter ad ſalubritatem conferrẽt, quàm ſi dij ipſi manus ſuas ad curationẽ appoſuiſſent. Et Aſtrologi quoſdam homines à geneſi eo fato naſci prædicant, vt votorum potius ope, quàm medicinis, ab ægritudinibus & morbis liberentur. Notum eſt Alexandri Macedonis exemplum, cuius milites pleriq;, & cum his Ptolemæus, cui poſtea Ægypti regnum obtigit, ſagittis veneno intinctis ad Sami regnum, vel, vt alij ſcribunt, in Muſicanis, cùm vulnerati eſſent, neque remedium vllum ad ſalutem inueniretur, draconem in ſomnijs, qui herbam quandã ore geſtaret, oblatum Regi, qui remedium ſibi ex illa imagine commõſtratum ratus, exquiſita inuentaq́; herba ea vulneribus adhibita, vel, vt nõnulli tradũt, potionibus inſtillata, cunctos ſanauerit. Solitum enim eſſe Deum Opt. Max. hac etiam ratione mortalium rebus ferre opem, & vt à dæmonibus quoq; ferre-

tur

A tur permittere, vt noſtra nunc miſſa faciamus, ex multis veterum memorijs & poëtarum teſtimonijs confirmatur. Nam quod pertinet ad Æſculapium, quem ægritudinum cauſa conſulebant, in agro Bellunenſi Læbactiorum vico memoria eſt huiuſmodi:

ASCLEP IO. P. XE- LIVS PO- LIO MO- NITVS PO- SVIT.

Et Pannoniam è Norico à Bellunenſi territorio proficiſcẽtibus, Albæ Iuliæ monumentum offertur in hunc modum:

I. O. M. STAT. C. VALERIVS VALERIANVS EX VISV P.

Multaque huiuſmodi paſsim reperiuntur. Quod verò traditum eſt à Poëtis, Homerus, qui ſomnium ab Ioue eſſe ait, Agamemnonem excitari facit ad prælian- dum, ſomno ab Ioue miſſo. Nauſicaam à Pallade, vt in agrũ progrediatur, quò ſuſciperet Vlyſſem. & multa paſsim eodem modo. Virgilius quoque hanc ipſam rem latiſsimè & hîc & illic proſecutus, nuſquam tamen plenius, quàm vbi de

B Latino loquitur:

At rex ſolicitus monſtris oracula Fauni
Fatidici genitoris adit, lucosq́ ſub alta
Conſulit Albunea, nemorum quæ maxima ſacro
Fonte ſonat, ſæuamq́ exhalat opaca Mephitim.
Hinc Italæ gentes, omnisq́ Oenotria tellus
In dubijs reſponſa ferunt, huc dona ſacerdos
Contulit, & cæſarum ouium ſub nocte ſilenti
Pellibus incubuit ſtratis, ſomnosq́ petiuit.
Multa modis ſimulacra videt volitantia miris,
Et varias audit voces, fruiturq́ deorum
Colloquio, atq́ imis Acheronta affatur auernis.
Hic & tum pater ipſe petens reſponſa Latinus,
Centum lanigeras mactabat rite bidentes,
C *Atq́ harum effultus tergo, ſtratisq́ iacebat*
Velleribus, ſubita ex alto vox reddita luco eſt.

ANIMORVM FVTVRA FELICITAS.

SEd quoniam incidimus in oracula, nuſquã ego plura notis hieroglyphicis ſimilia comperio, quàm in diuinis noſtrorum literis: ita omnia ſenſu myſtico conſcripta quæcunque Moſes, quæ Dauid, quæ Prophetæ reliqui diuino afflati ſpiritu protulere. Talis eſt argentea Columba illa, cui aurum in dorſo, poſteriorem partem verſus inductum. Significat quidem hoc, vt Theologi noſtri interpretantur, inſtare à tergo aurum perpetuæ felicitatis. Nam quam quis quietem in humanis aſſequatur quę prę manibus ſit, & ante oculos ſita, eam per argentũ, quo anteriores Columbæ iſtius partes bracteatæ ſunt, accipiunt. Longè autem precioſiorem illam, quę ſubſecutura eſt poſt obitum, per aurum à tergo illitum, intelligunt, ſi modò, vti ſuperius monuimus, ante noctis tempus ad arcam cum oleæ ſurculo reuertamur. Nam & apud aruſpices profanos, feliciora tempora ſubſecutura indicatũ eſt, ex aureo gibbo, quem ſibi acceſsiſſe in tergus Domitianus Imp. paulò antè quàm interficeretur, per nocturnã imaginẽ viſus erat ſe videre. Eucherius Columbã illam argento illitã, cuius poſteriora in ſpecie ſplen-

dentis auri radiabant; ſignificaſſe ait, prima quæq; in diuinis literis argento ful- D
gere, occultiorem verò ſenſum longè precioſiorē veluti aurum rutilare: longaq;
admodum diſceptatione rectè procuratum oſtendit, vt illa ſermonum, qui de di
uinis haberentur, caſtitas intemeranda à promiſcuis cunctorũ oculis, in abdito
ſepoſita, ſuo quaſi quodam velamine pudicitiæ cõtegeretur cœleſtibus obum-
brata myſterijs, ſicut ſecreto ipſa ſuo diuinitas operiebatur. Nam quid aliud ſibi
vult, Aperiam in parabolis os meum, & in ęnigmate antiqua loquar, quàm hie-
roglyphicè ſermonem faciam, & allegoricè vetuſta rerum proferam monumen-
ta? Et illud: Ieſus in parabolis loquebatur ad turbas: niſi, ſermones ſuos myſtico
ſenſu conuelabat? Ita Prophetæ, ita Apoſtoli ab vſitato loquendi more receſſe-
runt, facilia in promptu habentes, magna in receſſu cõtinentes. Quod ea de cau
ſa congruum fuit, vt ſacra de Deo dicta à cæteris ſcriptis, ſicut merito, ita & ſpe-
cie diſcernerentur, ne illa cœleſtium arcanorũ dignitas paſsim & indiſcretè pate
ſceret, ſanctumq; canibus, & margarita porcis exponerentur. Ita conſecrata vaſa
templi, inuoluta promiſcuus populus ferret, nec tamen conſpicerentur. Addam
& illud, quod ab eodem Eucherio traditum in ijs quę de formula ſpiritalis intel E
ligentię ſcripſit, Poſteriora in diuinis incarnationē (admiſere enim vocabulum
Theologi) filij Dei, quæ ſubſecutura eſſet, indicare: eoq; ſpectare quæ per ange-
lum Moyſi dicta ſunt, Poſteriora mea videbis, faciem autem meam uidere non
poteris, quia ſcilicet Patrem nouit nemo niſi filius, et cui voluerit filius reuelare.
Atq; hæc quidem de Columbæ hieroglyphicis Theologi veteres tradidere: &
argenteã eam, puriſsimo ſcilicet candore ſpectabilem fuiſſe dicunt, quæ ſuprà ca
put aſtiterit Aſſertori noſtro, dum ſanctiſsimæ illi aſpergini in Iordano tinctus
initiaretur. Columbæ autem oculos habere, vt Canticorũ cantico, ea intelligi-
tur anima, vt tradit Adamantius, quæ diuinas literas non in ſuperficie primori-
busq;, vt aiunt, labris, ſed ad intimũ vſq; ſenſum exquirit. Duabus hæc dum ſe-
det, alis tegitur: ijſdem nixa fertur in ſublime. Volamus, cùm philoſophica qua-
dam morte ſeparati à corpore, rapimur ad diuina: ſedemus, cùm in amicorũ cõ-
uentu atq; cõſortio, de ſobrietate, de temperantia, de modeſtia ſermones varios
cõmiſcemus: cuiuſmodi illi ſunt qui nos quotidie monēt, vt cum Columba pro
cantu gemitum edamus, cùm ſcilicet quæ perperàm à nobis facta ſunt expendi-
mus: id procuremus, vt veluti Columba felle careamus, hoc eſt, iracundiæ ama F
ritudinem à nobis amoueamus: vt Columba oſculis inhiemus, quippe pacem
ipſam vndecunq; perquiramus: vt columbę gregatim volitemus, piorũ ſcilicet
cõuentus candida ſimplicitate præditos frequētemus: vt Columba ex rapto vi-
uere abhorreamus, nempe nulli eſſe iniurij, nulli detrahere, neminem offendere
caueamus: vt Columba, cùm cibum ſumimus, meliora grana ſecernamus, dicta
quidem præceptaq; ad inſtitutionē & bonos mores facientia, à turpibus ſeligē-
tes, ea guſtare properemus: vt Columba cadaueribus veſci abominemur, affe-
ctus ſcilicet qui corpori ſunt inſiti, qui ſenſibus adblandiunt, auerſemur: vt Co-
lumba in petræ foraminibus nidulemur. Petram Chriſtũ diuinæ lectionis Ma-
giſtri interpretantur, in cuius vulneribus & plagis nidum noſtrũ imponere de-
beamus. vt Columbæ iuxta riuos & fluenta reſideamus, vt vmbra accipitris in-
ſpecta, ſi fortè impetũ in nos fecerit, poſsimus eum cõmodius & expeditius de-
clinare. Fluenta, riuos, aquam cœlitùs ſtillãtem pro diſciplina poni, alibi dictũ:
hinc igitur lectionibus incumbendũ admonemur, vt à mali dęmonis fraudibus
ita nos facilius ſubducamus. Vt Columba geminos pullos enutriamus. Co-
lumbam

A lumbam amorem ſuperius ſignificare dictum. Geminos igitur amores educemus, vnum quo Deum piè colamus, alterũ quo mortales alios ardenti quadam charitate proſequamur: quæ quidem ſi præſtiterimus, nihil nobis ad bene beatéq; viuendum eſt in poſterum defuturum.

DE TVRTVRE.

PArum Ægyptijs cognita Turtur fuit, niſi plura ſuper ea tradiderũt, quàm legatur apud Horũ. Sedenim minimè veriſimile eſt, ſacerdotes eos in vniuerſa rerum natura toto vitæ tempore verſatos, nõ longè plura ac penè innumera intellexiſſe, quàm ea pauciſsima, quæ, vt Plautus diceret, fruſtillatim hîc & illic conſpiciuntur. Sed quoniã doctrina hæc prorſus extincta eſt, ſatis nobis fuerit ſi quando corpus ipſum ab inferis reuocare non poſſumus, aliquam tamen rei vmbram ob oculos exhibere, ſiue ab Ægy-
B ptijs, ſiue ab Hebræis, ſiue à Græcis aut Latinis ea tradita reperiantur.

CONTINENTISSIMA VIDVITAS.

PLeriq; igitur continentiſsimã viduitatem exprimere cùm volunt, Turturẽ in aliquo ramo inſidentem pingunt: ea enim coniuge vita functo, ita ſe ab aliarum volucrum conſortio ſeparat, tantiq; mœroris exempla exhibet, vt nunquam inde ſocietatem inire cum alio quopiam patiatur, ſed quod reliquũ eſt vitæ, abſq; coniuge in perpetuo cœlibatu degat, ſola volet, neq; in frõdeſcenti ramo vnquam inſideat, eaq; omnia faciat, quæ ad luctum ſpectare, & ad viduitatis ac ſolitudinis mœrorem exprimendũ aptiſsima vel in homine videantur. Eiuſdem eſt etiam mas continentiæ, qui nulli amplius fœminæ copulatur, ſed in eodem compariſ deſiderio perſeuerat. quinetiã dum viui ſunt, mas nullam aliam adit, quàm eam vnam, qua cum ſemel coniunctus fuerit, & identidem fœmina ſuum ipſa marem vnum tantùm agnoſcit. Quod quidem ex eo maiorem affert admirationem, quòd nullus adhuc hominũ, neq; quidem ipſe Paulus, auſus eſt legem viduitatis præſcribere: & tamen vna inueniatur auicula, quæ nos ſpontè in continentiæ moribus antecellat. Audiant, inquit Baſilius, mulieres ipſæ, vt
C animalia rationis expertia viduitatis honeſtatem indecoro iterati connubij anteponant, ſi hæc auicula, recordatione conſortis, coniugium alterius abnuit, ſua contenta ſolitudine.

PVDICITIA.

APud Hebræos ipſos omnino reperias Turturũ par pudicitiam ſignificare: ſiquidem, vt apud eundem Baſiliũ habetur, in circunciſione par Turturũ aut duos pullos columbarũ offerre mos erat, quod indicium eſſet pudicitiæ, ac vitæ cõtinentis exemplũ. Origenes porrò, ſiue ea Cyrilli fuerint, quę in eandem prorſus ſententiam pleriſq; locis & huic & illi inſcripta reperiũtur, tunc offerre nos Deo muneri par Turturum inquit, cùm mentem noſtram Dei verbo velut vero cõniugi ſociauerimus, ſicut hoc genus auium vnũ atq; illud idem caſtum ſeruare coniugiũ dicitur. Addit alibi, Apoſtolos, cùm de caſtitate ſermonem haberent, eam per Turturem, quam memorauerint, intelligi. Diuinę ſiquidem literę per Turturem vnamquanq; animã caſtitate præditam intelligunt, de qua Pſalmo LXXXII dictum volunt, Inueniſſe eam nidum, vbi poneret pullos ſuos, hoc eſt, Eccleſiam, piorum ſcilicet cœtum, vbi uirtutum genus omne appareret.

Turturis enim pulli pro virtutibus accipiuntur. Alibi diximus pudicitiã à Romanis velata facie pingi ſculpiq́ʒ ſolitam, & apud alios teſtudini æquiparatam, quòd pudicarum eſt ſeſe domi continere, & frequentia loca omnia declinare. Atqui Turtur in ſecretioribus & remotis à multitudine locis vitam tranſigit, aut deſerta montium deligens, aut ſecreta ſyluarum à frequentiore auium aliarum cœtu ſequeſtrata.

PROVIDENTIA.

OBlatio verò Turturis & columbæ in ſacris literis ſignificat, vt Heſychius exponit, hominem contemplationi deditum, qui munus offerat ſuum in ſcientia & manſuetudine ſpiritali: hîc enim opus eſt prudentia, vt nõ excedat legis conſideratio circa res vanas occupata. Turturem quidem ponit, quia cognitionem atque prudentiam habet rerum, quas ſibi neceſſarias fore viderit, ita vt eius exemplo exprobraretur populus Iudæorum, Hieremia dicente: Turtur & hirundo & ciconia cuſtodierunt tempus aduentus ſui, populus autem meus nõ cognouit iudicium Domini. Columba autem munda eſt & ſimplex, præſentiæ ſancti ſpiritus index, quales eſſe oportet eos, qui diuinarũ literarum contemplationi ſeſe dedicarũt: quam quidem ſimplicitatem Ieſus Aſſertor noſter Apoſtolis ita cõmendauit, vt eos ſimplices eſſe debere ſicut columba identidẽ admoneret, & beatos mũdo corde plurimũ affirmaret. Ideoq́ʒ Ezechias cùm neq; altũ ſapere vellet, neq; maiora ſe quęrere paratus eſſet, Meditabor, inquit, vt colũba.

SALTATIO.

APud Philippum illum qui ſacerdotum Ægyptiorũ lemmata quædam Gręcè ſcripta poſteritati tradidit, ſaltatorẽ hominem & tibijs deditũ, per Turturem ſignificari comperio, neq; quicquam aliud: nam cã omnino tibijs mirum in modum affici compertũ eſt, quarum etiam audita modulatione, dare eam motus incompoſitos, & ſaltationem imitari dicunt: quinetiam eo cantu in inſidias allici atq; capi. Ad huiuſmodi ſaltationẽ addemus, quòd Theocritus Idillio cui Συρακούσιαι titulus eſt, loquaciores quaſdã fœminas Turtures vocat: illę enim non ore tantùm garrulitatem oſtentant, verùm etiam caudæ motu, qua propemodum obſtrepere videntur.

INTELLECTVS ÆTHEREVS.

AT in diuinis literis Turtur intelligentiã, quæ à diuino ſpiritu eſt, ſignificat, ait Eucherius, eo Cantici Canticorũ loco: Vox Turturis audita eſt in terra noſtra: neq; inficiatur idem de columba dici. Sed ſpiritum ſanctum ex columba tunc intelligi vult, quando, quæ de ſacris literis diſputatio commentatioq́ʒ profertur, ea manifeſta eſt & adaperta: tunc verò ex Turture, cùm res altis obſcuriſq́ʒ myſterijs agitatur.

DE HIRVNDINE.

ET quoniam Hirundo, quam Hieremias dicit turturi comitem itineris additam, in manus incidit, eaq́ʒ non minus garrula quàm turtur notetur à Theocrito, naturæ puritatem quandam ſecuti, ſignificata eius ſuperioribus duobus, priuſquam auolet, excipiemus, quæ ſunt huiuſmodi.

ÆQVALITAS.

AEgyptij per Hirundinẽ in primis, quæ filijs ſuis cibum ſubminiſtraret, hominem intelligebant qui liberis ęquas hæreditatis portiones diſtribueret.

Neq;

A Neq; nõ principem, qui ſe ciuibus æquaret ſuis, neq; vllo vellet ornatu vel apparatu magis quàm reliqui, ſumptuoſiore accipi. Hirundo ſiquidem mira filios alit æquitate, ſingulis cibũ parem impartiẽs, ea adhibita diligentia, ne qui ſemel acceperit, bis accipiat, atq; ita, vt par ſit omniũ ſportula, procuret. Æqualitatis iſtiuſmodi adeò ſtudioſus fuit Hadrianus Imp. vt in victu familiari Homericũ illud obſeruari voluerit, ne quis δαιτὸς ἐΐσης indigeret: quoq; obſonatoribus nullum relinqueret peccandi locũ, ſæpe fercula de menſis aliorum etiam infimorũ apponi ſibi iubebat. Nihil enim ad cõciliãdos ſibi populorũ animos æquè principibus prodeſt, quàm æqualitatis oſtentatio. Nam cùm potẽtia ſuapte natura odioſa ſit, per moderationẽ maximè omnium euadit amabilis.

INSTITVTIO.

SVnt qui calathum cum pullis hirundineis in aliquot veterum monumentis obſeruatũ, hieroglyphicũ inſtitutionis eſſe cõtendant, argumentumq; eiuſmodi ad Oſiridis & Cereris beneficia in mortales collata, referant, quòd ſcilicet ab iis & viuendi leges, & agri colendi præcepta recepꝫrimus, & æquo cum reli-
B quis iure vitam degere didicerimus. Legifera enim Ceres eſt Poëtis, de qua plura alibi. Et apud Diodorum in ſacris Ægyptiorum literis, Oſiris Iupiter, Iuſtus, pater, dux, & conſultor omnium habetur: quæ ſiue ad inſtitutionem, ſiue ad æquitatem accommodes, omnia quadrabunt.

ARCHITECTVRA.

STudioſum ædificationis hominem, quiq; ampla ædificia, vel etiã oppida cõdiderit, per Hirundinẽ, quæ nidũ aſtruat, intelligi nõnulli volunt: ab Hirundinibus enim aggeres fluminibus apponere, muros conſtruere, domos cæmentitias ædificare didiciſſe nos, qui de architectura ſcripſerũt autores optimi tradidere. Operæprecium verò eſt ſpectare alitis artem & ingeniũ. Cùm nidum luto cõſtruit, ſtramento roborat ad lutariæ paleationis normam: ac ſi quando euenerit vt luti copia non ſuppeditetur, ipſa ſe totã aqua madefacit, mox volutat in puluere omnibus pennis, lutum ita contrahens, ne omnino illi materia deſit ad fabricandũ. Manifeſtũ autem induſtriæ huius argumentũ in Heracleotico Ægypti oſtio præſtant vſqueadeò tenellæ auiculæ, molem continuatione nidorum ita vaganti Nilo inexpugnabilem opponentes ſtadij vnius ſpatio, vt id hu-
C mano opere perfici vix poſſe credatur: vnde mortalium primi, qui caſulas ædificare cœperunt, exemplar non tantùm ad ædes, verùm etiam ad aggeres & munitiones conſtruendas acceperunt.

PATRIMONIVM.

HAereditarium patrimoniũ ex aſſe filijs relictum, per nidum hirundineũ apud ſacerdotes Ægyptios ſignificare tradit Horus, hieroglyphico inde deſumpto, quòd ab auium nulla nidus tanto labore, tanto ſtudio, tam diuturnus, & poſteris quoq; vſui futurus ædificetur: nam ſi parentes intereant, eam adeũt hæreditatem filij, vel eam artem à parẽtibus edocti, vnde ſibi neceſſaria comparare poſſint, norũt. Agnoſcit hoc Baſilius, vbi ait: Nemo paupertatem deploret ſuam, neq; is de ſua vita deſperet, actumq; iam eſſe de ipſa putet, cui nihil eſt de patrimonio relictũ: non enim deſunt artes & induſtriæ, quibus, ſi nos exercere voluerimus, neq; Hirundinibus deteriores eſſe, vitã cõmodè agere valeamus. Huius verò hieroglyphici argumentũ ex eo deſumptũ ſcribit Horus, quòd, vti ſuperius dictum, Hirundo vſqueadeò filiorum cõmodis ſtudet, vt vel peritura, dum aqua perfuſa, & puluere volutata capturæ periculum adit euidentiſsimũ,

nihilo ſecius ſedem filiјs paratura opus perficere conatur. D

IMPLORATIO AVXILII.

INuenias apud Xenophontē (quiſquis ille fuerit) eo libello qui titulo de æquiuocis circumſertur, per aues has in nido ore patentè pictas, populos auxilium implorantes hieroglyphicè ſignificari: nidus enim patriam, os verò adapertum, clamorem & implorationem oſtendit. Hinc illud Ezechiæ cantico: Sicut pullus hirundinis, ſic clamabo. Vnde admodum eruditè Plautus Hirundines obiјcit in ſomniū Demonę, quas Simia ſolicitabat, qui ſit filium ſtatim penes lares ſuos in phano Veneris opem implorantem inuenturus: illa enim Hirundinum more quodammodo transfretauerat, & ad cōſuetas ſibi ſedes, domum quidem paternam, delata erat.

AMICVS INVTILIS.

APud aliquos Hirundinem pro amico poni tum inutili, tum ingrato & perdifficili, comperias, quippe qui moribus noſtris, & familiaris vitæ rationi difficulter aſſueſcat. Hirundo ſiquidē noſtro magis quàm vlla alia volucris contubernio freta, diu nobiſcū verſata, noſtra omniū maximè familiaris atq; dome- B ſtica, nullā tamen nobis vtilitatē affert, nunquā manſueſcit cicuraturúe. Proinde verno, hoc eſt, tranquillo aduentante tempore, nos inuiſit, & quaſi in officio futura præſtò eſt: hyeme verò, hoc eſt, turbido cœlo inſtante, aduerſaq́; fortuna ingruente profugit: qua ſimilitudine vtitur ad infidam amicitiā notandam, autor Rhetoricorum ad Herennium. Eaq́; de cauſa Pythagoras eas à tectis ablegauit, id ſcilicet innuere volens, huiuſmodi notæ homines euitandos, ac nullo pacto conſuetudinem & amicitiā cum illis ineundam eſſe. Id quod & Plutarchus Sympoſiacôn octaua decade latius explicauit, quæ ne tam multa congeramus, breuitatis cauſa præterimus.

VERNVM TEMPVS.

ILlud verò nulli nō innotuit, Hirundines plures cōuolantes à mari verni temporis indiciū eſſe, cùm vulgatum ſit adagium, Vnam tantū Hirundinem ver nō facere. Accedit huc Ciceronianū ſcomma in C. Verrem, vbi dicit: Satiſne vobis magnam pecuniā Venerius homo, qui è chelidonis ſinu in prouinciā profectus eſt, Veneris nomine quæſiſſe videtur? Alludit, inquit Aſconius, ad nomē, quod Hirundo, quam chelidona Græci vocāt, Verris, id eſt, temporis ver- E ui ſit amica: illa enim adulto ſemper vere præſtò eſt, totamq́; apud nos æſtatem agit. Atq; hoc illud eſt quod Horatius ait, Cum Zephyris & hirundine prima. Et apud Ariſtophanem, Equitibus, παῖδες οὐχ ὁρᾶθ'; ὥρα, νέα χελιδών. apud Athenęū legas Rhodiјs præcipuū fuiſſe morem ſub tempus vernū Hirundinē inuitare, idq́; χελιδονίζειν dicebant. Apud Ariſtophanem Hirūdo chlænā vendere, theriſtrum emere ſuadet: præteriјſſe quippe hyemem admonitu, adeſſe verò æſtatē.

GARRVLITAS.

CÆterùm D. Hieronymus & Cyrillus cum Ariſtotele cōſentientes, per præceptum illud Pythagoricum. ὁμορόφους χελιδόνας μὴ ἔχειν, abſtinendum à cōmercio garrulorum & ſuſurronum intelligunt: quam quidem ſententiam corroborat Alexandri hiſtoria, quem cùm quieſcentem Hirundo quædam magno garritu ſupra Regis caput importunè volitans interturbaret, Ariſtander Thelmiſeus pro domeſticis accipiendum, qui Alexādro inſidias pararēt, interpretatus eſt, quas tamē facilè deprehenderet, idq́; garritum indicare: quod euentus poſtmodum comprobauit, Alexandri Æropi, quem ex amicorū numero Theſſalis

equitibus

equitibus præfecerat, conſilio patefacto. Sanè κωτίλη ἡ χελιδὼν Heſiodo, propter garrulitatem, vnde poeta is κωτίλλουσα formauit: κωτίλλειν enim garrire eſt: eoq́; cognomento ales hæc apud Anacreontem & Simonidem appellatur. Et Ariſtophanes, Ranis, muſæa hirundinum vocat nugationem nihili, & quæ folijs leuior ſit. Sunt qui ſuper hoc D. Hieronymum impugnent, ſed ij fabuloſe potius, rhetoriceq́; laſciuiunt, quàm quicquam ſani afferant, præter ea quæ deſumunt ex Plutarcho. Nos ex Nicoſtrato garrulitatē hanc notatā his iambis afferemus:

Εἰ τὸ συνεχῶς καὶ πολλὰ καὶ ταχέως λαλεῖν,
ἦν τοῦ φρονεῖν παράσημον, αἱ χελιδόνες
ἐλέγοντ' ἂν ἡμῶν σωφρονέστεραι πολύ.

Loqui ſi indeſinenter, multaq́ & velociter,
Prudentiam indicaret, vtiq́ hirundines
Fortaſſe quàm nos ſapere dicantur magis.

LVCTVS ET QVERIMONIA.

B ALij Pythagoricum idem ſymbolum interpretantes referunt ad tragœdiā, quaſi triſte omen, lugubreq́; argumentū ſecum afferat Hirundo, quæ, vt apud Ioannē Grāmaticū in Heſiodi Cōmentarijs legimus, cùm prius Philomela Pandionis eſſet, nūc Hirundo auis τηρεὺς, φησὶ, μὲ ἐβιάζετο: Tereus, inquit, mihi vim intulit. Nam quòd nonnulli tradiderunt Philomelā in luſciniā abijſſe, idem autor Procnæ, nō Philomelæ id obtigiſſe dicit: καὶ πρόκνη ἀηδὼν γεγονυῖα τὸν ἴτυν ὀδύρεται. Et Procne in luſciniam commutata Ityn deplorat. Idem apud Ouidium habemus:

Sola virum non vlta prius mæſtiſsima mater,
Concinit Iſmarium Daulias ales Ityn.

Ita & Horatius Flaccus de Procne loquens, quamuis nō expreſſo nomine, luſciniæ tamen ſimilem dicit:

Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,
Infelix auis & Cecropiæ domus
Aeternum opprobrium, quòd male barbaras
Regum eſt vlta libidines. Et Catullus eodem modo:
Qualia ſub denſis ramorum concinit vmbris
C *Daulias abſumpti fata gemens Ityli.*

Sentit idem doctiſsimus Probus in Bucolicis. Sed hinc alia oboritur quæſtio, quoniam ſuper eadem hirundine dixerit Heſiodus,

Τὸν δὲ μετ' ὀρθρογόη πανδιονὶς ὦρτο χελιδὼν.
Quem manè gemens Pandionis excit hirundo.

ὀρθρογόη exponunt interpretes, clamoſa, non autem diluculò flens, cùm Hirundo tota calamitet die, non autem manè tantùm aut veſperi, veluti facit luſcinia. Sed hîc quoq; quantum pertinet ad cantus, querimoniam & fletum, quæſtionē mouet Proclus, Platonis nixus teſtimonio, nullam alitem dicēs dolore affectā canere: quare quod Heſiodus de Hirundine ὀρθρογόη ſcripſit, is ὀρθροβόη legendum cenſet, quæ ſcilicet matutinò clamet. Atqui nullo etiā teſte ſcimus auē nullam afflictam canere. Sed enim hauquaquā leuiter, ſed ex arte Poeta dixit Hirundinis loquacitatē lamentationē eſſe, fabulæ ratione habita, quæ de Pandionis filia fertur, cuius lamentationē paulò antè ex Io. Grammatico retulimus. Sed quónam modo Proclus lugere negat Hirundinē, cùm eam Pādionis filiā agnoſcat? quóue modo ὀρθροβόη ſcribendū contendit, cùm nō matutinò tantùm, ſed toto vocife-

retur die, diluculo verò haudquaquã magis. Sed vt ad Platonis ſententiã cõuer D
tamur, ille nimirũ de auibus, quatenus aues ſunt, afflictas eas non canere dixit: qui verò flebili quid Pandionis filijs attribuũt, ad eam, quæ de ijs fabula vulgata eſt, reſpiciũt. Verùm operæpreciũ eſt fabulam, quemadmodum apud Sophoclem digeſta eſt, poëmate de Tereo, ſubtexere. Pandiona quidẽ, ait is, Athenienſem filias habuiſſe Procnen & Philomelam, quarum Procnen Tereo Thraci in matrimoniũ collocarit, qui Ityn ex ea filium ſuſcepit. Aliquo verò pòſt tempore accidit vt Tereus Athenas repetierit, Philomelam ad Procnen vxorem deducturus in Thraciã, quam in Aulide Bœotiæ deflorauit, linguamq; eius abſcidit, ne quid ad ſororem deferre poſſet. Cùm verò hæc in Thraciam appuliſſet, hiſtoriam vt acta fuerat, acu pingit, remq; ita omnem manifeſtat. Procne re cognita Ityn filium diſcerpit, patriq; Tereo epulandum apponit. Hic verò ubi ſe filium abſumſiſſe cognouit, eas erat diſtricto iam gladio interfecturus, quas Dei miſerti, vt aiunt, in aues tranſmutarũt, & Procne quidẽ luſcinia facta, Ityn abſumptum lamentatur, Philomela Hirundo, Tereus mihi vim intulit, aſsiduè clamat. Ille verò in epopem mutatus, ποῦ ποῦ gemens dicere uidetur. Hæ cùm filium E
meum diſcerpſiſſent, eum mihi in epulas appoſuerunt. Quare Proclus ueniam antiquiſsimo poëtę dare poteſt, qui ſorores inſelicißimas, etiam aues factas, ſortem quanq; ſuam, quaſi permanente præteritæ calamitatis memoria, ita lamentari confinxerit.

PEREGRINATIO.

IN coniecturis alioqui, habere ſe Hirundinis caput imaginari, peregrinationẽ ſignificat: id enim earum auium præcipuè proprium, vtpote quæ neq; quidẽ apud parentes degere ſoleant. Hinc Hirundo quæ in Pyrrhi tabernaculo nidũ poſuit, rerum quæ peregrè inſtituerat, irritum euentum oſtendit. Indicauit id ipſum Cyro, quę in tectis eius nidificauit. Quamuis Dionyſio priori arcem relinquenti, cùm ibi nidularentur, reditum portendêre.

RESIPISCENTIA.

SVnt qui reſipiſcentiam per Hirundinem acu transfoſſam oculos indicent: ea ſiquidem ſi vulneratis oculis obcæcata fuerit, oculos tamen & lucem recuperare fertur. Cuius rei cauſam commentantur, imperfectionẽ quandam qua prędita ſit, natura quippe nondum uires omnes ſubminiſtrante: in pullis enim tantùm hoc euenire, quare ſi punctu lęſi eorum oculi fuerint, ſupereſſe uigorem adhuc luminis, quem natura ipſa ſubminiſtrat. Lumen autem pro ſapientia & cognitione poni, perinde ac pro imperitia & inſipientia tenebras, unicuiq; manifeſtum crediderim. Tertullianus addit, uti eam ad hoc chelidoniæ ſuæ beneficio, cuius ſcilicet herbæ ſucco pullorũ oculos oblinat, atq; ita uiſum reſtituat. Ne tamen nullus ſit nobis ex Hirundine uſus, Cecinnam Volaterranum equeſtris ordinis virum, legimus comprehenſas Hirundines in vrbe, ſecum in expeditionibus afferre ſolitum, quas poſtmodum victoriæ nuncias amicis mittebat in eũdem nidum remeantes illito victoriæ colore. Vt minus iam illud admiremur, quod à Fab. Pictore traditum aiunt, cùm obſideretur præſidium Romanum à Iugurthinis, Hirundinem ablatam à pullis ad ſe mox cum epiſtola rediſſe, vt lino ad pedes eius alligato, nobis ſignificaret quoto die adueniente auxilio, eruptio fieri deberet.

A PIERIVS VALERIANVS AD ANGELVM COLOTIVM BASSVM, DE IIS QVÆ PER OLOREM, LVSCINIAM, PSITTACVM, ET ALIAS ALIQVOT AVES SIGNIFICANTVR EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

OPtimè quidem, doctiſsime Coloti, vt totius es antiquitatis ſtudioſiſsimus, bonarumq;
diſciplinarum egregie peritus, mecum ſæpe de non contemnendis veterum ſcripto
rum inuentis, quocunq; ſcripta fuerint argumento, diſſeruiſti, etiam ſi non vſque-
quaq; eorum eniteſcat eloquentia: quæq; ex diuturna & varia tam Græcorum
quàm Latinorũ lectione, & eorum etiam qui remotiora quædam literis mandauere, de pro-
digijs, de ſomnijs, de ſacrificijs, deq; multis antiquorum ritibus & inſtitutis collegeras, mecum
communicaſti, quæ licet ex vſu iam receſſerint, delectant tamen, & veterum ſcripta reddunt
ad intelligendum faciliora. Præcipuè verò ea mihi placuere, quæ de ponderibus & menſuris
comperiſti, quæ paucisſimi hactenus perſpexere, licet idem ſaxum voluere pleriq; ætate noſtra
conati ſint. Hæc, inquam, mecum ingenuè conferre, meaq; viciſſim qualiacunq; eſſe auſculta
B *re dignatus es. Quia verò videbas cogitationes meas ad materiam hodie, dicere poſſumus, inta-*
ctam, vel parciſsimè à nonnullis traditam, intentas eſſe, ad Aegyptiorum ſcilicet hieroglyphica
ſtudioſius anhelare, longamq; iſtiuſmodi rei ſeriem iam inſtructam, nõ tamen abſolutam, quã
tamen quanta poteram feſtinatione vrgebam, vt quod anguſtia temporis inuidebat, induſtria
& vigilantia suppleret, ſubinnuere viſus es mihi, cupere te quamplurimũ, quæ ſuper Olore con-
ſcripſiſſem inſpicere: nimirũ enim quod ſenio tuo tam iucundo, tam facili, tam vrbano atq; feſti-
uo conueniebat, popoſciſti. Quare ego tuo huiuſmodi ſtudio delectationeq; perſpecta, nihil conta-
tus Olorem ad te miſi: poeticã quippe alitem optimo Poetæ cantatricẽ in ſenectute ſua, ſuauiſſi-
mam ſeni lepidiſſimo, qui ætatem iam grandiorẽ pari cum Cygnis harmonia traducit, Sopho-
cleamq; ſecutus diligentiã, Muſas curſu nunquã intermiſſo proſequi perſeuerat. Subſecutæ au-
tem ſunt Olorem aliæ quoq; eiuſdem ingenij volucres, Luſcinia, Pſittacus: quinetiam nõnullæ
earum æmulæ, ſed præ raucitate ſua mimæ illarũ potius quàm cantatrices, Pica, Larus, Mil-
uius, Gryphus, & Coruus demũ. His omnibus neceſſe eſt caueam pares vnicuiq; ſuam, quia tua
indigent ſaginatione: quæ quidem tibi haudquaquã grauis futura eſt, viro eorũ, quibus altiles
meæ paſci queãt, opulentiſſimo. Sed vt iocari deſinamus, tu vale, & quantulumcunq; id eſt quod
C *exhibere potuimus, boni, vti ſolitus es, conſulito, quod enim ab amiciſſimo profectum eſt, id &*
ames, & charum habeas neceſſe eſt.

SENEX MVSICVS.

AEGYPTII ſacerdotes ſenem Muſicę ſtudioſum per hierogly
phicam Cygni effigiem ſignificare conſueuerunt, quippe quẽ
omnes eo ſuauius modulari ferunt, quo magis in ſenium ver-
git. Muſicæ uerò illi ſymbolo (vt hoc obiter interpretemur)
compoſitiſſimos mores intelligebant, veluti in ſenibus mores
ipſos compoſitiores, & ſibi maximè cõſonos eſſe par eſt: de ijs
loquor, qui Colotio ſimiles, ſanctius inſtituti, vitam integerrimam, & à turpitu
dinibus alienam peregêre. Socrates porrò apud Platonem, Cygnos tum magis
dulciusq; canere affirmat, cùm ſe breui præſentiunt morituros, quaſi lætantes
Deo gratias agere videantur, quòd ad eum, cuius miniſtri ſunt, migrationẽ pa-
rent. Addit, homines quoſdã, cùm ipſi mortẽ expaueſcãt, Cygnos quoq; falſo
criminari, cantusq; huiuſmodi dicere doloris argumentũ eſſe, quẽ ex aduentan-

te morte cōceperint:ſedenim haudquaquā animaduertunt,in omni volatiliū ge D
nere nullam eſſe auem,quæ vel in eſuritione,vel in rigore, aut alio quopiam in-
cōmodo,quo ſe affectam ſentiat,emoduletur,cantilletue, nō luſciniam quidem
ipſam,non hirundinem,non epopem: quarum cantum,& luctum & querimo-
niam eſſe fabulantur.Sibi verò videri neq; quidem aues has, neq; Cygnos præ
dolore canere,ſed quia Phœbo ſacræ ſunt,eaq; lætitia concitatæ,forſan & diui-
natione præditæ,alterius vitæ bona præſagiunt. Hinc M. Tullius Tuſculanis
quæſtionibus Cygnos ait non ſine cauſa Apollini dedicatos eſſe, ſed quòd ab
eo diuinationem habere videantur, quia præuidentes quid in morte boni ſit,
cum cantu & voluptate moriantur. Omnino autem quod de morte narratur,
falſis aliquot experimentis compertum eſt: tametſi Lucretius poeta peruulga-
tam tangit opinionem,cùm eos nece detortos, ac anxiè cruciatos, liquidam lu-
gubri voce querelam attollere ait ex vallibus Heliconis. In quo illud etiam ani-
maduertendum,ad hoc & Horatium & alios reſpexiſſe, cùm poetas Cygni ſym-
bolo nuncuparunt.

POETA. E

NAm veluti Cygni ſenio confecti argutioribus, ob gutturis exilitatem, or-
ganis effectis ſuauiorem ſimul & vocaliorem emittūt vocem,ita etiam bo-
ni poetæ,quo per ætatem magis profecerunt, ſcribere itidem ſolent & elegan-
tius & ſapientius. Sic Oedipus Coloneus ea conſcriptus ætate, qua propter ſe-
nium autor deſipere videbatur,à filio etiamnum rei familiaris malè curatæ a-
ctus inſaniæ reus,omnium quæ antea conſcripſerat operum cultiſsimum iudi-
catum eſt. Et Iſocrates (vt Oratores etiam huc admittamus,nam & id dicēdi ge-
nus muſicum eſt, & certis conſtat numeris) Panathenaicam orationem,omniū
quas antea ſcripſiſſet luculentiſsimam, poſt octogeſimum vitę annum elucubra
uit. Sic Pontanus & Vraniam & Meteorica, Syncerus Actius poemata pleraq;,
Aurelius Augurellus Chryſopœiam, & alij pleriq; ætate noſtra bene literati vi-
ri eo ſuauius cygneum hoc melos emodulati ſunt, quo magis viſi conſeneſcere.
Sic tu Muſas aſſectaris, quæ ſalis & lepôris plurimum præ ſe ferunt: deniq; o-
mnia quæ ad eruditionem ſpectant,non ignauiter perueſtigas. An verò Plato-
nem diſsimulare poterimus, quem annum circiter octogeſimum agentem ſcri-
bendo vita functum aiunt? Vt fabuloſum minimè videatur, quòd Socratem F
perhibent per quietem exiſtimaſſe nouellum ſe Cygni pullum inter genua tene-
re,qui plumis repentè ſumptis euolauerit in ſublime, ætheraq; omnem ſuauiſ-
ſimo clangore compleuerit: poſtridieq; Platonem ab Ariſtone patre ei cōmen-
datum in inſtitutionem: viſoq; ſtatim puero
dixiſſe Socratem ferunt, eam eſſe auiculam, cu-
ius imago nocte proxima ſibi per ſomnum fue-
rat obuerſata.

MVNICIPIBVS INIVrius ſuis.

SEd, vt etiam attingamus poetarum fabu-
las, Cygnum aiunt hominem municipibus
ſuis iniurium hieroglyphicè ſignificare. Siqui-
dem Olores in volucrum genere id habent pe-
culiare, vt alter alterum depaſcatur, atq; inter ſe
morſus cōuertant, vnde illum crediderim Pin-
darò inhoſpitalem appellatum: id quod neſcio
qua æmulatione prętantię, in poetis pręcipuè,

&

A & nunc eſſe, & fuiſſe ſemper, exploratiſsimum eſt. Nam vt ipſi aiunt,

Qui velit ingenio cedere, rarus erit.

Adde quòd Meliſtus Euboicus auem hanc ita conuicijs plenam eſſe dicit, vt ea clamante, reliquæ aues quæ præſtò ſunt conticeſcere cogantur.

ANIMI CANDOR.

SEd fuerint hæc improborum exempla, cùm ego benè literatos viros eo benigniores can didioresq́ſemper expertus ſim, quo magis & ingenio & eruditione pollerent. Pontanum aiunt omnium ingenia fouiſſe, de nullo vnquã etiam cum familiariſsimis obloqui ſolitum. M. Antonium Sabellicũ, quem ego per quinquen nium audiui, tanto candore præditum agno-ui, vt quia nulli vnquam detraheret, neminem carperet, neq́ manifeſtos quidem hoſtes inceſ-ſeret, quos profeſsionis initio, moleſtiſsimos
B inuidia homini comparauerat, & quòd omnes alba, quod aiunt, linea notaret, non emunɛ̃ti ſatis iudicij plerunq́ retulerit notam. Talem fuiſſe Romæ Pom-ponium Lætum aiunt, qui licet à multis iniuria laceſſeretur, nunquam tamen i-pſe maledicẽdo calumnias propulſare curauerit. Talis apud nos Nicolaus Leo nicus, talis tu, talis Iacobus Sadoletus, cuius nomẽ ætate noſtra in Modeſtię ap pellationem abijt. Sunt itaq́ Cygni, qui verè literati ſunt, qui benigni, qui nulla ſyncerum animum macula labefactarunt. Nimirum enim candoris eſt indiciũ Cygnus, quem omnes inſignem memorant albedinis epitheto, ne λευκότητα albi-tudinem, vt Plautus, dicam. Ita apud Ouidium:

Ad vada Mæandri concinit albus Olor.

Et, candidior Cygnis, apud Virgilium. Theocritus ea de cauſa θῆλυν κύκνον dixit, quòd fœmineus color plurimùm à cãdore cõmendari ſoleat. Albos autem eſſe à natiuitate Cygnos, ait Hellanicus.

GLORIÆ CALCAR.

IIdem verò poetæ hoc cõmune cum Cygnis habẽt, quòd glorię ſtudio trahun tur, fauorisq́ & laudationis omnino ſunt auidiuſculi,

C *Nec petitur ſacris niſi tantùm fama poetis.*

Cygni quoq́ tunc ſuauius canũt, cùm Fauonius eos ad cantum viſus fuerit inui tare: ζεφυρῷ γὰρ χρῶνται πρὸς τὴν ᾠδὴν ἐλαφρῷ καὶ ὀρθίῳ, ait Philoſtratus, Phaethonte. Sed longè venuſtius & plenius id recenſet, vbi paluſtria & aquatica loca verbis pin gere conatur. Ælianus quoq́ non canere eos ait, niſi flante Zephyro.

MVSICA.

QVod quidem ideo repetendum duxi, quia ſi quis Muſicã ipſam aptiſsimè deſcribere voluerit, nõ aliam libentius ſpeciem imitabitur quàm quę in hunc modum ab eo autore oculis ſubijcit. Ex Oloribus verò qui vocaliores ſunt, in ripæ margine, circulo quodam facto, ſidunt, vbi argutum neſcio quid certandi ſtudio vidẽ tur emodulari. Cantilenæ verò ſignum videas puerulum alatum, qui ventus Zephyrus eſt, is enim cantũ Oloribus inſpirat, & elargitur. Pin gitur verò is delicatus, mollis, cuiuſmodi eſt au

ra eius, quam libenter adeò captamus. Olorum verò plumæ identidem afflatu D
eo ſurriguntur, quippe quæ repercuſſu venti commouentur.

APOLLO FIDICEN.

APud Card. Hippolytum Medicen alumnum meum, ſignum ex marmore
pulcherrimè ductum habemus, qui nimirum Apollo Fidicen eſt: læuam
enim manum admouet ad lyræ iugum: ea Cygni dorſo ſuſtinetur: Cygnus ipſe
collo ſuauiter reflexo, roſtroq́ ad chordas verſo, parē cum lyra videtur harmo-
niam emodulari. Dextera dei dextro innititur genu, eaq́ plectrū continet: adia-
cet ibidem humi pharetra, vtpote ſignum, deum ipſum non ſemper arcum ten-
dere, ſed aliquando tacentem Muſam cithara ſuſcitare. Et hæc quoq́ faciunt ad
Muſicæ ſignificatum.

ORPHEVS.

SAnè Plato Ægyptiacæ doctrinæ nunquam immemor, cùm felicem illam ci-
uitatem conderet, illic fermè ait Orpheum Calliopes filium, cùm à mulieri-
bus fœdè diſcerptus exceſsiſſet è vita, homine, quod erat, derelicto, in Cygnum
emigraſſe mutata ſpecie, vt qui inſignis Muſicus fuerat, Muſicā itidem perſeue- E
rantius exerceret. Hinc locum mutuatus eſt Horatius noſter, cùm in Cygnum
abire ſe ſcribit ad Mecænatem:

Iamiam reſidunt cruribus aſperæ
Pelles, & album mutor in alitem
Supernè, naſcunturq́ leues
Per digitos humeroſq́ plumæ.

Et cùm piſcium ſilentio vocaliſsimam opponeret harmoniam, ita de lyra canit:

O mutis quoq́ piſcibus
Donatura Cygni, ſi libeat, ſonum.

Platoni ea ſuper Orpheo ſcribenti adſentitur Æneas philoſophus, qui quidem
vbi ex Chaldæorum, Ægyptiorum & Græcorum opinione defunctorum ani-
mas euocari poſſe docet, Orphea Cygni ſpecie euocandū ait. Quòd ſi quis Ho-
merum euocare voluerit, oportere eum Luſciniæ formam indutum apparere:
de qua paulò pòſt.

NAVIGATIO SECVNDA.

CVm verò Cygni & aquis & Fauonio plurimùm gaudeant, in ὀρνιθογονίᾳ ſo- F
lis nautis, veluti aquila tempeſtati, columbæ Regibus dedicantur. Hinc il-
lud apud Virgilium:

Ni fruſtra augurium vani docuere parentes,
Aſpice biſſenos lætantes agmine Cygnos,
Aetherea quos lapſa plaga Iouis ales aperto
Turbabat cælo, nunc terras ordine longo
Aut capere, aut captas iam deſpectare videntur.
Ut reduces illi ludunt ſtridentibus alis,
Et cætu cinxere polum, cantuſq́ dedere:
Haud aliter puppeſq́ tuæ, pubeſq́ tuorum,
Aut portum tenet, aut pleno ſubit oſtia velo.

A

DE LVSCINIA.

VEluti poſt Orphea, ex antiquorum traditione, meritò ſuccedit Homerus, ita poſt cygnum Luſcinia locum tenet, quando, vt paulò antè dicebamus, Cygnus Orphei, Luſcinia Homeri ſimulacrum eſt.

MVSICA.

NOn immeritò autem Muſicam, atq; omnibus eam numeris abſolutam, per alitis huius hieroglyphicum ſignificari tradiderunt, ſiue multiplicem vocis varietatem, ſiue delectabilem ſuauitatẽ, ſiue pertinacem in ea continuationẽ admiremur, vt vna deniq; perfecta Muſicæ ſcientia ſonũ moduletur, quem nunc cõtinuo ſpiritu in longum trahat, nunc inflexo variet, nunc conciſo diſtinguat, intorto copulet, promittat, reuocet, & ex inopinato infuſcet. Quid cùm ſecũ ipſa murmurat, quàm plena, quàm grauis, quàm acuta, quàm crebra, quàm extenta modulatio? atq; vbi viſum eſt, vt ſonus ipſe vibrans, vt ſummus, vt medius, vt imus exauditur? omniaq; tam paruulis in faucibus, quę tot exquiſitis tibiarũ tormentis ars hominũ excogitauit. quibus Muſicæ leporibus enarrandis cum
B Luſcinia Plinius ipſe contendere videtur. Vt iam Luſcinias taceamus Græco & Latino ſermone dociles Druſo & Britannico Claudij filijs fuiſſe. Huic autem aui tam genuina, tam voluptaria eſt modulatio, vt, ſi Ariſtoteli credendum eſt, obſeruatũ ſit eam pullos erudire. quòd ſi procul à matribus alantur, non ita ſuauiter, neq; ita peritè canant. id quod tamen non mercedis neq; glorię ſpe faciũt, quæ duo mortalibus ad augendam induſtriam calcaria potiſsimũ adhibentur, ſed vnius delectationis gratia qua ſeſe oblectat. Quòd ſi qua vnquã auis fuit, ex cuius cantilenis homines Muſicã excogitauerint, vt Chamæleon Ponticus arbitratur, nimirũ Luſcinia eſt, quam habuiſſe magiſtram neminem pudere debeat, dummodo vim in hac re alitis non ignauiter aſſequatur.

GERMINATIO.

GErminationis tempus nonnulli per Luſciniam indicant, propterea quòd auis ea cumprimũ ſylua frondibus incipit opacare, diebus ac noctibus quindecim aſsiduè canat, lætitiã teſtata, quam ex verni temporis aduentu perſentit. ab eo verò tempore canit quidem, ſed non aſsiduè.

LVCVBRATIONES.

C QVare factũ, vt qui eam vernis menſibus per totam ferè noctem dulci eo modulamine delectari obſeruarunt, vigilantiam ex eius hieroglyphico, nocturnasq; lucubrationes ſignificari dixerint. Nam niſi literarũ ſtudijs ſumma ineſſet delectatio, mirificusq; concentus, pro vniuſcuiuſq; ingenij captu, haud facilè reperias qui laborioſis vigilijs temerè velit inſeneſcere, atq; aſsidua mẽtis agitatione conſumi. Cui quidem ſententiæ fauet, quod Heſiodus ea ſimilitudine quã de Luſcinia ab accipitre in altum rapta, miſerabiliterq; conquerẽte, poſuit. Per Luſciniam, vt interpretes addunt, Poëtam cauſa modulationis intelligit, ſemetipſum ſcilicet, qui fuerat à iudicibus vexatus: per accipitrẽ verò iudices, ob rapacitatem, qui Perſæ fratris largitionibus corrupti iniquè iudicauerant.

DE PSITTACO.

PSittacum apud Ægyptios, de quibus aliquid habuerim, nõ inueni: ſed autores, nationesq; reliquæ, auem in humani ſermonis imitatione omnium maximè admirabilem, indictam minimè reliquêre.

ELOQVENTIA. D

PEr eius enim effigiem eloquẽtem hominem, qualem ſe negat Tullius reperiſſe, ſignificabant, cùm nullum ex animalibus rationis expertibus articulatius humanas explicet voces: id quod ideo præſtat, quòd linguam habeat latiorem carnoſioremq́ꝫ, et humanæ propémodum ſimilem: nam quæ anguſtam habent, literas proferre non poſſunt. Atqꝫ hanc ueri ſimile eſt inter eas, quas Pſaphon Libycus enutriuit & inſtituit, principatum obtinuiſſe: ille enim cùm alioquin vir eſſet perditiſsimus, & omni ſcelerũ obſcœnitate contaminatus, uiã excogitauit, qua nõ modò ſe purgaret infamia, ſed diuinos etiam honores poſt mortem aſſequeretur. Aues enim magno numero in ſeductũ penetrale clauſit, quas cicuratas, nemine conſcio, docuit canere, μέγας θεὸς ψάφων, magnus deus Pſaphon: mandauitq́ꝫ moriens, vt penetrale illud nulla interpoſita mora diſiectis feneſtris patefieret, atqꝫ ita prouolantibus per vrbem totam, totumq́ꝫ agrum auibus, & magnus deus Pſaphon, vbiqꝫ Græcè concinentibus, factum vt ſit creditus deus, & templa ſacraq́ꝫ illi fuerint inſtituta. E

DE PICA.

EST & Picæ docilitas ad humana verba, ſed quoniã nõ ita liquidè nec concinnè loquitur vt pſittacus, & quadam omnino raucitate ſermonem obfuſcat, præfractoq́ꝫ ſono ſyllabas enunciat, eſtq́ꝫ memoria minimè tenaci, vt niſi quæ didicit frequentius replicari audierit, facilè obliuiſcatur, ideo non meruit, vt Pſittacus, eloquentiæ titulum ſibi vendicare.

GARRVLITAS.

SEd pro garrulæ potius loquacitatis hieroglyphico poſita eſt, quod & in rudis plebeculæ ore quotidie verſatur, garrulos Picę cognomento vocitantis: ea enim & loquacitate plurima, & aſsidua vocum mutatione inſignis eſt, vtpote quæ diebus ferè ſingulis diuerſam emittit vocem. Cuius quidem garrulitatis ergò Baccho dedicatur, vt Plutarchus affirmat: dicacitate enim plurimùm ebrij valent, & arcanum demens detegit ebrietas, atqꝫ vt apud Horatium eſt,

Fœcundi calices quem non fecere diſertum? F

Sedenim ſuper hoc plurima apud Platonem in Legibus, vbi nullum tormentum, ad veritatem eliciendam, vino efficacius adhiberi poſſe diſſerit. Mira ſunt quæ de Pica Plutarchus refert, quę alioquin loquaciſsima, auditis Romæ buccinatoribus obſtupefacta ſiluerit eueſtigiò, tantoq́ꝫ ita ſilentio dies aliquot meditata, repentè quaſi expergefacta omnem eum buccinarũ ſonum, harmoniam & numeros ſumma omniũ admiratione reddiderit. In portentis quoqꝫ Pica ſermonis ſignificationem habet, vt ea quę Ezelino in Feltrinos mouenti facta obuiam, & in eius humeros delapſa, indiciũ fuit, populum cui plurimũ in loquendo ſtudium, ad eius autoritatem ſe nullo negotio collaturum: pauloq́ꝫ pòſt, anteaquàm mœnibus appropinquaret, affuerunt ab ea vrbe legati, qui ſe duci dederent, pacataq́ꝫ ad eius arbitriũ omnia nunciarent. Nonnulli verò ſcribunt huiuſmodi Picam militari ſigno inſediſſe, quam manu captam, & in augurij omen acceptam, Tyrannus ipſe expeditionibus omnibus ſeriò circuntulerit.

SIMVLATIO.

EST & mendacij ſiue ſimulationis hieroglyphicũ Pica, vtpote quæ anteriore par-

A re parte candida ſit, poſteriore autem nigricet, amicum ſcilicet purum atq; ſyncerum affatu primo ſimulet, mox vel decipiat, vel eludat. De his Pythagoræ dictũ aiunt, τῶν μελανούρων μὴ γεύεσθαι, minimè guſtandũ ex ijs, quibus eſt nigra cauda: non admittendos in amicitiam homines ſimulatores & diſsimulatores hypocritas. Quod verò facit ad mendaciũ, Tryphon Grammaticus ait, τὸ ψεῦδος ἐν τοῖς ἐσχάτοις μελαίνεσθαι, mendacium quippe in extrema parte nigreſcere.

DE LARO.

ET quoniã à Muſicis elegantibusq; volucrib. in clamoſas incidimus & importunas, Larum quoq; neſcio quid obſtrepentem audiamus.

EXPECTATIONEM FRUSTRATUS.

HOminem, de quo magna aliqua fuerit expectatio, quam tamen ignauiter ſit fruſtratus, oſtendere ſi vellent, Larum figurabant: illa ſiquidem clamore arguto admodum cùm parturit vociferatur, partusq; edit plumoſos vti-
B que ac apprimè pennatos, cæterùm carne admodum exigua. Sunt qui hanc auem eandem cum Ceppho eſſe putent, prouerbio decepti quod circumfertur, λαρὸς κέπφος. Sedenim diuerſam eſſe Larum alitem à ceppho, inde mihi ſuſpicio eſt, quòd Laro longè aliud eſt ingenium quàm ceppho ſit: cepphus enim ad cibum tenuia quæq; ſectatur, vt etiam marina ſit ſpuma cõtentus: Larus verò inter voraciſsimas numeratur, omniuorumq; animal eſſe fertur, vnde ſit à veteribus Herculi dicatus, quem helluonem maximũ fuiſſe prædicant. Neque temerè Ariſtophanes, Ranis, Cleonem rempub. omnem deuorantem, Laron vocarit. Præterea Heſychius Hieroſolymitanus, Larum ait eſſe auem quæ tam in mari quàm in terra verſetur, & vtriuſq; partis cibo, quem plurimũ & vndecunq; perquiſitum deuoret, enutriatur: perq; eam piorum menſis Leuitico prohibitam, eos à Theologis accipi, qui circumciſionem ſimul venerabãtur, & baptiſmũ minus aſpernabantur, de quo Paulus, ipſo diuinarum inſtitutionũ primordio, reſtitit in faciem Petro, licet ipſe Timotheũ, vtpote vno ex parentibus Iudæo genitum, circuncidiſſet. Eos demum homines alitis huius hieroglyphico indicari poſſe manifeſtum, qui vitam ſuæ libidinis arbitrio degendam inſtituêre, modò
C Iudæorum rigorem in diuinis literis æſtimantes, modò in ijs tantùm quę ad voluptatẽ ſuam faciunt, excuſſo legis iugo, omnia ſibi licentius permittentes, Chriſtianũq; dogma in eo tantùm ſectantes, quòd de ſummi Dei clementia, plus quàm audere debeant, ſibi pollicentur, mox perfractis vtriuſq; agonis carceribus, effuſiſsimo curſu in Mahumetiam, aut ſi quid hoc perditius, libertatem, & vitiorum omniũ campum effunduntur. Quod verò ad Lari vocabulum pertinet, cùm adoleſcens adhuc eſſem, Luciani opuſculum De ijs qui mercede conducti aliena quadra degunt, vt ea ferebat ætas, Latinum feci. In eo locus eſt, ἐπιχέῃ τῇ ἄγρᾳ, εἰ δέλφις, καθάπερ ὁ λάρος ὅλον παρακατεσθίων τὸ δέλεαρ. Illud, καθάπερ ὁ λάρος, veluti gauia feceram, ſecutus Gazam, qui Laron gauiam reddit ex Eucherio, qui vbi de Laro mentio eſt in Pentateucho, eam gauiam eſſe dicit. Et ita reliqui, vulgatis Luciani codicibus in quibus λάρος habetur, decepti, modò gauiã, modò mergum traduxere. Ita & ego, cùm alia non extaret lectio, quam præ manibus habebam profitebar: ſed poſteaquàm Romæ in vetuſtum Palatinæ bibliothecæ codicem incidi, reperi loco hoc, καθάπερ λάβραξ, lectione longè caſtiore ſcriptum eſſe. Piſcis hic eſt edaciſsimus, quem lupum Latini vocant. De piſce autem & hami eſca eo

Luciani loco agitur, non de alitibus. Sed vt ad Larum noſtrũ reuertamur, verſus Homeri eſt, ῥαψ. ε τῆς ὀδυσσείας, D

Σεύατ' ἔπειτ' ἐπὶ κῦμα λάρῳ ὄρνιθι ἐοικώς.

vbi Mercurij ornatus omnis ſcribitur: quem locũ Maro Æneid. quarto totum ſibi deſumpſit. Vbi verò de mutatione in hanc alitem agendũ eſt, ita eloquitur:

Hinc toto præceps ſe corpore in vndas
Miſit, aui ſimilis quæ circum littora, circum
Piſcoſos ſcopulos humilis volat, æquora iuxta.

Hîc Seruius: Incongruum, inquit, heroo credidit carmini, ſi mergum diceret, vt alibi ciconiam per periphraſin poſuit:

Candida venit auis longis inuiſa colubris.

DE CEPPHO.

SEd quoniam & Cepphus ipſe ſuam habet ſignificationẽ, quem is in hieroglyphicis locum teneat, videamus.

FATVVS. E

CEpphus vbiq; hieroglyphicum eſt fatuitatis & ſtuporis, quo animal id egregiè laborat. Ferunt ſiquidem eum ſpuma marina victitare, cuius rei non ignari piſcatores, ſpumas è littore collectas eminus proiectãt, ita volucres ad eſcam allectantes, mox cominus, inde etiam manu porrigentes, facillimo eas negotio capiunt. Theodorus hanc Fulicam interpretari videtur, ea, vt arbitror, ratione adductus, quòd Arati carmina quædam Virgilius ad verbũ ferè Georgicis expreſſerit, atq; vbi ille κέπφον, hic fulicã poſuerit. Arati carmina ita habent:

Καί ποτε καὶ κέπφοι, ὁπότ' εὔδιοι ποτέωνται,
Ἀντία μελλόντων ἀνέμων εἰληδὰ φέρονται.
πολλάκι δ' ἀγριάδες νῆσσαι, ἢ εἰνάλιαι δῖναι
αἴθυιαι χερσαῖα τινάσσονται πτερύγεσσιν. Virgilius ita reddidit:

Cùm medio celeres volitant ex æquore mergi,
Clamoremq; ferunt ad littora, cumq; marinæ
In ſicco ludunt fulicæ.

Quòd verò vnà iungantur λάρος κέπφος in adagijs, geminatum eſſe opprobrium dixerim, vt lapis caudex apud Terentium, & quod ad mergũ & fulicam noſtros F facit, ſcortatores nebulones, & alia huiuſmodi apud Horatium.

DE GRYPHE.

EXigere videtur rerum ſeries, vt qui ab olore Phœbea alite exorſi ſumus, Gryphes identidem Apollineos ſubiungamus, tametſi quid hi ſibi vellent nunquã compererim apud Ægyptiorũ hieroglyphicorum interpretes. Ægyptiũ tamen eſſe cõmentum Bembæa oſtendit tabula, in qua Gryphes multis varijsq; formis cælati, & ea etiam quam fabulantur effigie cõſpiciũtur, paſsimq; in terra Græcia, & Italia vniuerſa, quaq; Roma num olim imperiũ extendebatur, in myſticæ huius philoſophiæ vſum figurati.

APOLLO.

HI ſiquidem auritũ animalis genus, qui capita habent aquilæ, cætera leonis, vt plerique tradidere, & vt in ahenea Bembi menſa cernitur, cum alis ingentis admodum magnitudinis, Apollinem indicabant, veteresq; eos Apollineo currui ſuccedere finxerunt, Grypheneumq; Phœbum hac de cauſa vocitatum à nonnul-

A nonnullis manifeſtum eſt, quod ita tangit Claudianus:

At ſi Phœbus adeſt, & frenis Grypha iugalem
Riphæo tripodas repetens detorſit ab axe.

Et in Gallieni numis Gryphes cuſos inſpicias, cum inſcriptione, APOLLINI CONS. AVG. Duo verò animalia in ſuo quæq; genere reliquis imperãtia complectuntur, veluti Sol reliquis in cœlo micantibus ignibus imperitare, & luminis ſui magnitudine vbertateq; reliquos omnes alere & illuſtrare uidetur: meritò itaq; ſacris profaniſq; rebus omnibus, aris, ſepulchris, vrnis, tẽplis, publicis priuatiſq; ædibus cuſtodes paſsim adhibiti. Sunt tamen qui Gryphis figuram non, vt vulgò creditur, leonina in inferioribus ſpecie eſſe dicant, ſed equis haud abſimilem, verùm quæ capita cum incuruis roſtris aquilarum more, ſed ea aurita habeant: ita enim ab Ariſtæo Proconeſio memoriæ ſuper his proditum tradit Pauſanias.

NASONES.

B INuenies aliquando Naſones, id enim nomẽ à naſi magnitudine eſt, Gryphos nuncupatos, quo quidem cognomento Syrię Rex Gryphus Cleopatræ filius appellatus eſt: fuit enim is uiſenda naſi magnitudine præditus. Sed quid ego vlterius de Gryphis commentari pergam, cùm rerum ſcriptores dubitẽt, an huius imaginis animal inueniatur? Capite enim nono ſupra quadrageſimum libri decimi Plinius ſententiam atteſtatus ſuam ait: Pegaſos equino capite uolucres, & Gryphas auritos aduncitate roſtri, illos in Scythia, hos in Æthiopia, fabuloſos reor. Idem tamen quarto libri XXXIII. cap. apud Scythas ait aurum à formicis aut Gryphibus erutũ. Sed hoc ait ex vulgatæ hiſtoriæ opinione. Nam illud Virgilianum, Iungentur iam Gryphes equis, nihil aliud ſibi vult, quàm euenturum vt ea quæ minimè fieri poſſunt, protinus fiant: aëria quippe animalia cum terreſtribus eidẽ iugo ſummittantur, quod natura minimè patitur. Sed, bone Deus, quorſum Hydra multiceps? quorſum triceps Geryon? quorſum tribus compacta feris Chimæra? quorſum Sphinges, & monſtra alia? niſi vt partium complexum oſtendant, veluti ex verbo & diuerſis nominibus oratio conſtituitur. Quare qui ſimplicium ſignificationes rectè perceperit, facilè ad mixtorum interpretationem accedet, quæ cùm tibi, mi Coloti, cognitiſsima eſſe non ignorem, ſuperuacuum duxi plura ſuper his inculcare.

DE CORVO.

FInem eram his nugis facturus, qui mihi videbar plus nimio tibi obſtrepuiſſe, cumq; coronidem ducere pararem, viſus mihi ſum crocitantem audire Coruum, quaſi ſe quoq; Phœbeam alitem vẽditaret, & in harum conſortium admitti ſe quoq; poſtularet. Non ineptum iudicaui, qui orſus eſſem à cãdidiſsima, deſinerem in nigerrimam, à vocaliſsima in raucìſsimam, quòd ſciebã antipathiam iſtiuſmodi in naturæ rebus conſiderãdis ſuã habere voluptatẽ. Tu igitur neceſſe eſt ſummittas auriculas, & quicquid crocitauerit, & quicquid contra aliarum auium morem fecerit, boni conſulas.

FILIORVM EXHÆREDATOR.

COrui autem figura hieroglyphicũ erat hominis qui liberos ſuos exhæredaret, abdicaret'ue, aut domo quoquo eijceret modo: aiunt enim eum pullos ſuos, ſimulac volãdi poteſtatem aſſecuti fuerint, nido expellere, mox & regione

tota interdicere, quòd vſqueadeò ſit amans ſolitudinis. Faciunt hoc & ſubaquilæ, quarum greges vſquã difficulter inuenias. Autores noſtri, qui rerum naturalium hiſtoriam conquirunt, magna ex parte ſcribunt, Coruum pullos quidem parere, ſed eos non alere, mœſtitia ſcilicet affectũ, quòd eos, ſimulac excluſi ſunt, pennis candicãtibus præditos aſpiciat, ac perinde vix à ſe genitos arbitretur. Vtcũq; pro maximè laborantibus inopia, Pſalmographus ait: Et pullis Coruorũ inuocantibus eum alimenta ſubminiſtrat Deus. Cùm enim ita fuerint tanquam adulterini, à parentibus deſtituti, vel rore cœlitùs deſtillante, vel minutiſsimis quibuſdam animalibus, quę nidos eos circumuolant, nutriuntur, in ſupremę benignitatis ſummæq; prouidentię diuini numinis argumentũ. Eucherius hinc filios fideles doctrina cœleſti imbutos, ex infidelibus tamen parẽtibus genitos, indicari ex veterum Theologorum traditione commonuit. E

IMBRES.

IN augurijs Coruus, perinde ac cornix, de qua dictum alibi, imbrium ſignificationem habet. quare Nicander ita de Coruo: κόραξ τ' ὀμβρήεις κρώζων, vbi ait interpres, ἐπιχαίρωνται δ' ἄλλοι οἱ κόρακες καὶ φῦλα κολοιῶν ὕδατος ἀρχομένοιο Διὸς πάρα σῆμ' ἐγένετο. Quẽ Virgilius ſecutus, de pluuiæ portentis ait:

Et è paſtu decedens agmine magno
Coruorum increpuit denſis exercitus alis.

DISCORDIA MILITARIA.

LOngè autem diuerſo à cornice ſignificato Coruus accipitur, quippe cùm ea, vt ſuo loco dictum, ſit concordiæ ſignũ, vt pleraq; poëtarum elogia indicio ſunt. Corui contrà futurã quandoq; inter collegas diſcordiã oſtenderũt, aquilam, quæ Auguſti tentorio ſuperſederat, duo numero inſectantes, à qua & afflicti, & ad terram deiecti ſunt, cùm is ad Bononiã Triumuirorũ copias traduxiſſet, Philippo rerum exitum, qualis inde ſubſecutus eſt, præſagiente. F Fuerũt & Alexandro Babylona iter intendenti, infauſti ominis ſignum, Corui ſublimi volatu ſe mutuò inceſſentes, quorum afflicti quidam, ac penè diſcerpti, in illius conſpectu ad terram decidêre.

EMANSOR.

ET quoniam in milites incidimus, eſt cur apud eos aliquantulum immoremur. Emanſorem ex Coruo figurato ſignificari, tam diuinæ quàm profanæ literæ docuerũt: quippe eum qui officiũ ſuum deſerat, veluti miles ignauus, qui ad conſtitutũ diem adeſſe iuſſus domi deſederit. Secundo Faſtorum habemus, Phœbum, cùm Ioui ſacrum facere inſtituiſſet, Coruum qui aquam de viuo fonte afferret, præmiſiſſe: qui cùm inſediſſet fico quæ acerbos adhuc fructus habebat, tandiu moratus eſt, quoad maturi fierent: inde paſtus anguem corripit, quẽ ad Apollinem defert, eum aduerſariũ cauſatus moram inieciſſe, ne aquam haurire potuerit: quem Phœbus cùm mẽdacij redarguiſſet, Coruum inde damnauit, vt quandiu ficus lacteus eſſet, aquam de nullo fonte biberet. Atqui multis antè

ſeculis

A ſeculis Coruus in Diuinis literis contumaciæ huiuſmodi nota inuſtus eſt: præmiſſus ille ſiquidem ab Noë ipſa ex arca, vt pacatæ ne res eſſent exploraret, circa ſordes deſinentis diluuij deſedit: quod quidẽ, vt Hieroſolymitanus Heſychius philoſophatur, ſignũ fuit futuros homines, qui admiſsi ad ſacra, ſublimisq́ ſciẽtiæ myſterijs initiati, animo poſtmodũ inconſtanti, qui ſub fuſcarum pẽnarum veſte deliteſcebat, præclara incœpta ignauiter fruſtraturi eſſent, inſtitutionis probę ſanctæq́ cõſortia derelinquẽtes: vt inter Domini diſcipulos Iſcariotis filius Iudas tam turpiter q̃ flagitioſe defecit à Domino. Sanè Cyprianus ad Nouatianũ, Coruum hũc emiſſum à Noë, neq́ reuerſum, quòd ad cadauerũ paſtũ ſe conuerterit, hæreticos indicare ait, qui ſecedẽtes ab Eccleſia, ad meliora, ad mẽbra quippe ſua redire minimè curãt, ſed cum immundo grege perpetuis ſordib. volutant̃. Has volucres Abraham frumenta depaſcentes abegiſſe dicitur, vnde nomen meruit Abactoris, nimirũ indicaturus futurũ, vt is Aſſertoris liberatorisq́ nomẽ aſſequeretur, qui prauorũ hominũ collegia ſummoueret, qui impios tolleret, qui de ſacris literis, quę animorũ paſtus ſunt, malè ſentientes opprimeret. Ita Samſon, vt Hieron. quintis ſupra vigeſimis caſtris Hebræorũ ait, à fructi
B bus ſuis aues abegit, vulpes quæ vineas exterminabant in vincula cõpegit, interfectoq́ leone illo rugiente, in eius mox cadaueris ore fauum mellis inuenit.

IGNOMINIOSA REPVLSA.

PEr hominem Coruis obiectum deſtinatum ue, aut quid aliud ita expoſitũ, id hieroglyphico manifeſto intelligimus, quod ignominioſe repulſum fuerit, è conſpectuq́ ſummotũ. Et quoniã dæmon è malo nihil magis abominabile, nihil contẽptius neq́ abiectius, Eucherius monet eum ipſum in diuinis literis per Coruũ intelligi, eo apud Solomonẽ loco: Effodiant eum Corui de torrẽte. atq́ hinc prouerbiũ apud Græcos Comicos vſitatiſsimũ, ἐς κόρακας. Sed eruditè atq́ copioſe alij de prouerbio. In ijſdẽ diuinis literis Pſalmo vigeſimoſexto legitur apud Græcos, μὴ ἀποσκορακίσῃς με, quod nonnulli ad huiuſmodi prouerbiũ trahunt, verbumq́ ἀποσκορακίζομαι, Suidæ agnitũ dicunt, eo ipſo Dauidico citato verſu: & ignominioſæ repulſæ mẽtione facta, Latini ſimpliciter, ne repellas me, reddidere. Sed enim Euthymius innuit poſſe id verbi ex metaphora ſcoriæ deſumi: nam ſcoria ſpurcitia illa eſt, in omni metallo, quę tãquã fæx, nulli vtilis operi, proijcitur:
C indeq́ fieri ἀποσκορακίζειν, contemnere: & nomen ἀποσκορακισμός, contemptus.

RHETOR.

SVmuntur etiã hieroglyphica de celebris alicuius viri nomine, veluti à Corace rhetore, qui poſt Hieronis obitũ primus Rhetoricã Syracuſis docuit: propter cuius celebritatẽ Metellus Diodorũ rhetorem, quo magiſtro vſus fuerat, iam defunctũ honoraturus, Coruũ lapideũ eius ſepulchro impoſuit, quaſi antiquiſsimo illi Coraci ſimilẽ indicare vellet. Cæterùm Cicero rem falſe detorſit cauillatus in Metellum, rectè eum feciſſe, propterea quòd diſcipulum non dicere, ſed volare docuiſſet, inconſtantiam ſcilicet Metelli, qua malè audiebat, eo ſcommate perſtringens.

APOLLO.

QVòd verò Coruus hieroglyphicũ Apollinis haberetur, nõnulli ea de cauſa factum exiſtimant, qua caper Baccho, Sileno aſinus datur, & eadem ratione

In antipharmacum alijs alia. Inauſpicatiſsimũ, aiunt, animal, auſpicatiſsimo oraculorum autori meruit immolari. Sedenim aliud eſt, hoſtia hac vel illa deo cuipiam facere, aliud ſpecie ſua deum ipſum explicare: nam hoc modo dicimus animalium figuras eſſe huius vel illius hieroglyphica, quorum figura poſita deus ſtatim ſuus intelligatur. Igitur alij dicunt, propterea quòd medijs æſtiui temporis feruoribus, Solis beneficio fretus, pullos excludat ſuos, quod præter aliorum animalium naturam Coruo datum, peculiare aliquid ſibi cum Sole intercedere ſignificat. Inde legere eſt apud Petronium: D

Si contra rerum naturæ munera notæ,
Coruus maturis frugibus oua refert.

Sedenim cùm Porphyrius dicat libro De abſtinentia carnium, colorem nigrũ Soli dedicatũ, quòd eius calore humana etiam corpora fuſciora nigrioraq́ redduntur, ſitq́ Coruus inter aues maximè niger, manifeſta eſt cauſa cur is Apollini ſacer habeatur. Porrò Brachmanę colorem atrum in primis venerantur, propter Solem omnia denigrantem. Iam & Salomon rem egregiè nigram oſtenſurus Canticorum cantico, Crines, ait, eius vt abietes, nigri ſicut Corui. Auem autem eam Apollini prius familiarem fuiſſe, neq; non inſigni candore præditam, Apollinis mox indignatione, quòd ad ſe dilectę Coronidis crimen detuliſſet, in eam nigritiam demutatum fabularum ſcriptores Heſiodum ſecuti meminêre. Sed Artemo Pindarum cõmendat, qui, Pythijs, diſsimulata quæ de Coruo fertur hiſtoria, Apollinẽ ipſum ſcripſerit per ſe Iſchios & Coronidis furtũ deprehendiſſe. Anaximander in Horoſcopicis libris Apollini ſacrũ ideo Coruũ facit, quòd ſolus inter omnes aues vocum ſignificationes, quas accuratè admodũ augures obſeruarint, habeat. Addam & illud, nigrorẽ ita Coruo ingenitũ eſſe, vt ad intinguendũ capillum, nihil eius ouo dicatur efficacius: & niſi inter tinguendum ore oleũ cõtineatur, dentes quoq; ita nigros effici, vt mox vix poſsint elui. B

SITIS.

COruũ ſuperius ſiti damnatũ ab Apolline dicebamus, ideoq́ hieroglyphicũ eſſe incõmodi eiuſmodi, eaq́ de cauſa Nicãdrũ ſcripſiſſe, frequentiores eius alitis crocitatus vẽturæ pluuiæ indiciũ eſſe. Sednim Corui natura ipſa ſiticuloſi ſunt per ſexagenos pręcipuè æſtatis dies, quibus ventris profluuio laborant, vltroq́ potu abſtinent, vt incõmodo illi obuiam eant, aluumq́ ſiſtant. Quare ſi conſilium eius animalis penſitemus, ſobrietatem conuenientius quàm ſitim hanc vocitabimus. F

IMPOSTVRA.

NOn poſſum loco hoc diſsimulare, quàm aptè quiſpiã impoſtorẽ per Coruũ ore ſaxũ tenẽtem, & vrnã appoſitã, ſignificarit. In Libya ſiquidẽ ſiticuloſa admodũ regione, viri aquã, quã de remotis admodũ fontibus aut fluuijs attulerint, in fictilia vaſa ad hoc cõparata diſtribuũt, quæ alioquin ventre ſunt admodum capaci, ore tantũ patent quantũ ſatis eſt ad gallinaceũ ouũ recipiendũ, eaq́

minus

A minus obturata, ad captandum nocturni aëris beneficiũ, per ſumma domorum tecta diſponunt. Corui rem intelligentes, non data alterius aquæ copia eò conuolant, immiſsiſq; in vrnas capitibus humorem ſorbillant, qui ſimulac deficere cœperit, lapillos conquirunt (quod Plutarchus ſe vidiſſe affirmat) quos afferentes in aquã ſubinde deijciunt, atq; ita ſurgente in dies humore, ſiti cõſulant ſuæ. Idem ſcribit de cane, qui lapillos in amphorã oleariam conijciebat, donec oleo redundante lambere arbitrio poſſet ſuo. Dicet aliquis, philoſophum hinc aut geometram ſignificari potius, quàm ſycophantam: quia rerum plenitudinem, mutuamq; corporum inter ſe repugnantiam atq; ceſsionem cognoſcant, natura ipſa docẽte, & coruus & canis, & qui maiora etiã de intellectu ſuo miracula profitentur: in hoc autem probè norunt neceſſe futurum, vt in corporum conflictu alterum alteri cedat, eam quippe intelligant rationem, qua coronę illius ſacoma deprehenderit Archimedes, quam Hieron Syracuſanorum rex faciundam locauerat, de quo latè apud Vitruuiũ. Ego verò ipſa edoctus re, impoſtorẽ potius oſtendi ex huiuſmodi hieroglyphico dixerim. Fuit ſiquidem mihi Romę famu-
B lus natione Gallus, patria, vt ipſe aiebat, Virdunenſis, Rolandinus ille, quẽ probè noueras Coloti facetulum, & morionẽ nõ ſanè illepidum, & cumprimis officij memorẽ ſui, cuius opera vtebar plurimũ in ſcribendo. Allatus ad me Venetijs fuerat vini Cretici cadus generoſi admodũ atq; ſuauiſsimi: iuſsi, vti mos eſt talia nõ credere famulis, diligentius aſſeruari, amicis aduenientib. potius quàm mihi vſui futurum: interdum tamen vnciatim minimũ quid hauriebatur: intermonebat ſubinde famulus, nectar (ſic enim ipſe vinum id appellitabat) facilè, ſi parcere ita pergerem, in maſſam obdurari poſſe, atq; etiam lapideſcere. Putabã ego de firmitate dici, quam vinum in dies veteraſcens acquirebat, atq;, Bene ſanè, reſpondebã. Quid autem? venit æſtas, viſumq; eſt cadum, ne cõciperet æſtũ, loco dimouere: cumq; in cõmodiorem cuppã transferre vellem, vix duobos inde ſextarijs effuſis, nihil amplius effluebat, ipſo tamen pondere permanente. Quid ſit miror, operculum ſupernè tollo, introſpicio, rem immiſſo intrò digito perueſtigo: atq; ecce ibi vim glareæ ingentem quanta nux iuglandis eſt magnitudine, ad ſummũ vſq; cadum aggeſtã, quã nõ in cuppam, ſed in viminecã corbẽ transfundere neceſſe fuit. Ita aſtutulus ille veterator quotidie aliquid ſubduce-
C bat, & ne tubulus, qui paulò infra cadi medium immiſſus erat, aliquando rem proderet, ad exhauſti vini modum lapillos eos, amoto ſupernè operculo, qua liquor infundi ſolet, immitebat, oppletoq; ita calculis cado, vt nullum amplius infarcire poſſet, ſatis iam colluctatus, non expectato vt res propalàm fieret, domo emigrauerat. Atq; hæc certò mihi videtur, quæ veriſsimè dici poſsit impoſtura, tot per tris continuos menſes lapillis ſubducti liquoris loco fraudulenter impoſitis. Sed agnoſco, mi Coloti, Parioniam loquacitatem, quam tamen ita auribus tuis familiarem ſcio, vt poſt tot auium clangores eam imitari non erubuerim, tua quippe fretus beneuolentia, quę dictionem meam longius protraxit, quàm tuæ poſtularent occupationes: itaq; omnia boni conſules, & vt tuus eſt mos, nǽuo etiam in amici articulo delectaberis.

PIERIVS VALERIANVS BELLVNENSIS AD NICOLAVM CORDATVM NEPOTEM IVRISCONS. DE IIS QVÆ PER PAVONEM, GALLVM, GALLINA'MQVE, GALLINAGINEM, ANSEREM, PERDICEM ET COTVRNICEM SIGNIFICANTVR EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

PErquirenti mihi, cui magis cogitationes meas, quas de Pauone, Gallo, Gallinaq́, Gallinagine, Anſere nõ noſtri generis Perdice & Coturnice ex ſacris Aegyptiorum literis in haſce noſtras miſiſſem, dono darem, Cordatiſsime Nepos, ex meis te potiſsimùm delegi, cui hæc familiariora guſtu ex clientum noſtratium, & præcipuè externorum muneribus, qui his vel quotidie ædes tuas frequentant, & veluti ſuperpondia ad te deferunt pro tuis reſponſis in perſonarum & fortunarum ſuarum tutelam, vt grauioribus illis veræ (ni fallor) philoſophiæ ſtudijs delaſſatus, te ad harum lectionem quandoq́ transferas, moxq́ tibi & amicis tuis lautiores menſas pares, exhibeas, qui his opimè ſaturati, ex earum indicijs ſeu ſignificationibus te referente ſecunda veluti cœna animũ pariter paſcant & oblectent, conferantq́ quantum hæ his ſalſamentis ſapidiores epulæ, & quotiens ad huiuſmodi diſcubue- B
rint, & palato & animo ſimul faciãt ſatis: quas etiam Petrulo noſtro propinabis, quẽ tam videre videor diſcumbentem, & ſupra ætatem maiora ſatis audentem, cui Dij tutelam fortunent. Reliquum eſt, vt & tu de tuarum reliquijs mihi communices: ſin minus (quando plures non flagitem quàm præſtare poſsis) præſcriptis verbis tecum experiar. Vale.

IVNO.

IVNONI Pauo præcipuè dedicatus erat, deamq́ ipſam nõnulli ſolo Pauonis hieroglyphico intelligebant. In Iuliæ Piæ Felicis numo ſignũ Iunonis eſt cum haſta, & patera Pauone iuxtà appoſito, cũ inſcriptione, IVNONEM, caſu quarto, quod lectu rarũ eſt. In Fauſtinæ verò numis idolũ identidẽ eſt cũ lancea & patera, à cuius pedibus Pauo inſcriptio eſt, IVNONI LVCINÆ. Iunonis autẽ auem eſſe hanc, eiusq́ currui ſuccedere nõnulli ideo confingũt, quòd Iuno dubio procul opulentiam ſignificat: ea vero cùm exponitur ſpectanda, omniũ in ſe oculos cõtrahit. Verùm ideo Pauones Iunoni conſecratos putat Athenæus, quòd huiuſmodi aues in Samo inſula prius repertæ fuerint, indeq́ ad gentes alias delatę: ſacra enim apud veteres fuit Iunoni Samos, & in Samiorũ pecunia impreſſus Pauo, vt idem Athenæus autor eſt. Spectabatur & Mycenis Pauo pulchritudinis admirandæ, in æde Iunonis, quam Hadrianus dedicauerat.

DIVITIARVM TVRPITVDO.

CÆterùm plerunq́ diuitiarum finis in turpitudine conſiſtit, talesq́ ſunt Pauonis pedes: quare Theophraſtus ſuper hoc ſapienter dixit, τ' ἄλλα πτερυγῶσι, cùm admonere vellet, in ſpecioſa rerũ oſtẽtatione etiã alia circumſpicienda perſcrutandaq́ eſſe, quaſi multa turpia & fœda viſu dictuq́, ſub tam formoſa ſpecie deliteſcant. quod Theophraſti dictum ita Horatius expreſsit:

Sed videt hunc omnis domus & vicinia tota
Introrſum turpem, ſpecioſum pelle decora.

A Huiuſmodi ſunt apud Lucianum tragœdiarum libri, cocco, purpura, auro, argentóue ſoris amplificè decorati, intrò verò ſimulac inſpexeris, nihil lætabile, nihil delicioſum deprehendas, ſed adulteria infanda, inceſtus, ſacrilegia, turpiſsimas cædes, & omne ſcelerum & impietatis genus: ὑψαυχεῖ enim, vt antiquus Phocylides ait, ὁ πολὺς πλοῦτος, καὶ ἐς ὕβριν ἀέξει. Diuitiæ elatū faciunt, ſcelera impia adaugent. Argumentum autem huiuſmodi ἱερογλυφικῶς exprimere qui voluerit, aptè Pauonem cauda paſſa, vnoq́ elato pede oſtentatoq́ figurabit.

DIVITIÆ VICISSITVDINARIÆ.

AST hominem qui modò diuitĳs afflueret, modò rerum inopia premeretur, varioq́ euentu fortunæ volubilitatem iacturis & donis experiretur, ſignificare qui vellent, pro hieroglyphico Pauonis tantùm caudam facere conſueuerunt: caudam is ſiquidem ſingulis annis cum primis arborū frondibus amittit, cumq́ earundem germine recipit. Ab elaboratarum autē diuitiarum ſimilitudine factum crediderim, vt Homerū Platonici dixerint in Pauonem abĳſſe, qui tantam rerum varietatem poeticis coloribus ornatam explicuerit.

NOX.

B NOctem verò ſignificantes, Pauonem ſurrecta in orbem cauda figurabant. Nam cùm Pauonem Argum interpretarentur, tot luminibus inſignitum, neq́ aliud quidpiā per Argū quàm cœlū nocturno tempore, ſi detur dicere, oculatiſsimum intelligerent, atq́ illi nomen à ſplendore atq́ velocitate inditū profiterentur, vtrunq́ enim ἀργὸς ſignificat, neq́ alio tempore micantiſsimi ſtellarū radĳ coruſcarēt ſplendeſcerētq́ quàm nocturno, datus eſt fictioni locus, vt per oculatā eius alitis caudā nox ipſa ſenſu myſtico hieroglyphicoq́ ſignificaretur.

DIES.

QVòd ſi diem innuere voluiſſent, eandē ipſam volucrē demiſſa cauda pinxiſſent, quaſi tunc nox ſtellas occulere videatur, cùm dies ipſe cœperit aduentare, tamq́ diu latitent ſtellæ, quandiu Sol ſupra terram eſt.

GLORIOSVS.

VErùm eadem ſpecies quæ noctem ſignificabat, hominem etiam gloriæ plenum exprimebat: Pauo enim precioſam eam caudæ ſupellectilem tū plurimùm oſtentat, cùm plurimos ad ſe ſpectandum aduenīſſe conſpexerit: quòd ſi C nullū admirari, ad eſſéue cognouerit, eam recōdit veluti indignatus. Hinc Ouidius, Laudata Pauone ſuperbior, de valde ſibi placente dixit. Quoniā verò fœminarum eſt proprium, qualibet in re ſibi applauſum quærere, glorioſaſq́ eſſe, inter Pauonem & fœminā mirus quidam naturæ cōſenſus eſt: vt minimè mirū ſit virginem in Leucadia vſqueadeò adamatam à Pauone, quem ipſa aluerat, vt ea defuncta ipſa etiam commori voluerit.

PRODIGVS.

NOn ineptè autem nōnulli, perdito luxu prodigos, Pauonis imagine deſcribunt, in quibus quidem cauda miræ conſpiciē pulchritudinis: verùm ea neque ad volatū, neq́ ad motū vtilis, cùm pleriſq́ alĳs omnibus volatilibus cauda vel ad volatum dirigendum loco temonis cuiuſdam attributa ſit, aut etiā vt motum iuuet, vicemq́ remorum ſubminiſtret, Pauoni verò ea tam ampla, tam ſui prodiga, ad ſolam colorum oſtentationem data.

CONCORDIA.

IN numo DOMITIÆ AVGVSTÆ IMP. DOMIT. altera facie Pauonis effigies cū inſcriptione, CONCORDIA AVGVST. Hæc ea Domitia eſt,

quã Domitianus Auguſtã ſalutauit, poſteaq́ ex ea filiũ ſuſceperat, mox eam repudiauit, repudiatã ob inſtabilitatẽ ingenij cœpit iterũ deperire, iterũq́ eam duxit, quaſi populi precibus coactus. atq́ huc ſpectare crediderim Cõcordiæ, quę ſcilicet maximè omniũ in cõnubijs expetitur, inſcriptionẽ. Pronuba enim Iuno, cuius Pauo, vel ex Pauone imperiũ, cui fuerat reſtituta: ſiue quòd cùm ſe Domitianus Iouẽ appellitari pateretur, vxorẽ etiã Iunonis honore voluerit decorari. D

FOEMINARVM CONſecratio.

SEd enim in Fauſtinæ numo, quem argenteum vidi, Pauo habetur cum inſcriptione, CONSECRATIO. In numo etiã cuius inſcriptio hæc, DIVA PAVLINA, caput grandioris natu mulieris ab occipitio velatæ, à tergo Pauo, qui eandẽ effigiẽ inſidentem dorſo inter alas ſuſtollit, eadẽ quæ in ſuperiori eſt inſcriptio, quippe CONSECRATIO. obſeruatũ enim eſt in fœminarũ conſecrationibus, Pauonem, auem quippe Iunoniam, è faſtigio emitti, prout in marium apotheoſi aquila Iouis ales emittebatur: quamuis in Diuæ Sabinæ Auguſtæ numo B aquila non Pauo ſit. Videmus etiamnum Fauſtinæ Piæ numum, in quo aquila imagunculam cum radio geſtat, cuius inſcriptio eſt eadem, CONSECRATIO. Sed minimè mirum Fauſtinæ aquilam ritu virorum datam, quæ viro ipſa dederit imperium, quod etiam iure ſuo pleriſq́ in rebus adminiſtrabat, nõ ſine Marci Antonini coniugis viri vndecunq́ probatiſsimi nota, cui cum amici ſuaderent, principis ſui ignominia offenſi, repudiandã eſſe Fauſtinam, ſi nollet eam occidere, quæ vt fama erat Cõmodum ex adulterio cõcepiſſet, & apud Caietam conditiones ſibi & nauticas & gladiatorias elegiſſet: Atqui, reſpondit ille, fieri hoc minimè poteſt, niſi dotem etiam reddiderimus: dos autem erat Imperium, quod ille à ſocero, volente Hadriano, adoptatus acceperat. In numo tamen cuius inſcriptio eſt, DIVÆ MAXIMINÆ, cum muliebri capite, quod Lunæ inſidet cornibus ſurſum verſis, ab altera facie ſolus Pauo eſt, cauda in rotã paſſa: inſcriptio, CONSECRATIO. Horum numorum vis magna, dum hæc ſcribebam, eruta eſt in agro Bellunenſi, vico Plauterio, cum ingenti Gallienorũ copia. Ad huius ſimilitudinẽ factus & numus ille quem Romæ apud Colotium, F alterumq́ apud Georgium Anſelmum Parmę vidi, in quo ſcilicet Pauo eſt cauda in rotam effuſa, à cuius pedibus hinc inde S. C. notæ ſingulæ conſpiciuntur: circumcirca, CONSECRATIO. ab altera facie muliebre caput occipitio velato: literæ, DIVÆ MARINIANÆ. Inferiorum ea Auguſtorũ aut mater, aut coniux, quod ex operis ruditate conijcimus: nam quo tempore, non reperi.

DE GALLINA.

GAllinæ ſignificata, quæ Pauoni ſubtexere viſum eſt, in hunc modum habent.

TRIBAS.

MVlierem tribadem, vel quę maris officiũ aggredi nõ erubeſcat, vel etiã quæ viro dominari affectet, per Gallinã quæ criſtam erexerit, caudamq́ ſuſtulerit, cuiq́ etiã parua quædam calcaria promineant, intelligi veteres tradiderunt: ea ſiquidẽ vbi marẽ, quod nõnullæ faciũt, pugnãdo vicerit, cucurire incipit, & exemplo mariũ tentat coitu ſuperuenire, Gallinasq́ reliquas perinde ac

ſi rem

A ſi rem peragere poſsit, ſolicitat, & ſaliendo defatigat, criſtam caudãq; erigit, atq; ea incedit ſpecie, vt non facile inde ſit, vtrum mas an fœmina ſit, internoſcere.

DIVINARVM FLAGELLATOR.

VIrum verò qui opulentiſsimas diuitias prodegerit, &, vt apud Horatiũ eſt, res maternas atq; paternas fortiter abſumpſerit, ſignificare qui volũt, Gallinam aureos numos depaſcentem pingunt: de qua miraculum id proditur, vt ſi auro liqueſcenti Gallinarum membra miſceantur, illud in carnes eas conſumi deprehendatur: atq; ita ſit vt Gallina ſit auri venenum. Tradit hoc Ariſtoteles, atq; eum ſecutus Plinius. Coniectores tamen autumant eum, qui per ſomnium Gallinarum gregem ad ſe venientem, & domũ ingredientem inſpexerit, & diuitijs & honoribus auctum iri. quinetiam addunt, ſi Gallinæ ita per quietem viſę, puſillæ admodum apparuerint, lucelli identidem tenuitatem præſagiri.

PERDITIO RERVM.

QVi fabulas delectabili philoſophãdi genere cõmenti ſunt, Sirenas confinxere, quæ blanditijs amatorijs & voluptuoſa nequitia homines ad ſe tra-
B herent, illecebriſq; irretirẽt, apud quas mollitudinis omnifariæ luto inhæſitantes fœdè computreſcerent. Harũ pedes Gallinaceos fuiſſe tradũt, intellectu à ſuperiore nõn diſsimili. Scribũt enim huiuſmodi fabularũ interpretes, ſignificari ex hoc hominẽ libidinibus deditũ, fortunas ſuas perſeueranti ſtudio diſpergere, inutiliterq; prodigere, cuiuſmodi eſſe Gallinarum morem, cùm pleno aceruo paſcũtur, aſpicimus.

FOECVNDITAS.

SVnt qui ratione habita quotidiani fœtus, & geminorũ aliquãdo pullorum, qui ouo ex vnico excluduntur: ouorũ etiam, quæ nonnullæ gemina ſingulis diebus edunt, cuius generis Gallinas Patauij vidimus, tertio etiã nonnunquam addito, verùm eo abortiuo, ſola quippe cartilagine conſpicuo, fœcũditatem per Gallinã & ouum ſignificari velint. Sanè de Gallinarũ fœcũditate Albertus multa. Illud mihi ſatis fuerit adnotaſſe, quòd apud Macedones Gallinã repertã aiũt, quæ oua duodeuiginti ſemel ediderit, & in cubitu binos pullos ex ouis ſingulis
C excluſerit. Sed à mirifica omnino alitis fœcunditate factũ, vt Theologi veteres Gallinam pro piorũ conuentu poni tradiderint, ideoq; dictum in Euangelio ait Heſychius: Sicut Gallina congregat pullos ſuos ſub alis.

SALVBRITAS.

QVæ verò Gallina apud veteres Æſculapio eſt immolari ſolita, ſalubritatis indiciũ erat, propterea quòd id ſacrificij genus ideo ferunt inſtitutũ, quòd earum caro leuiſsimæ ſit digeſtionis, ac perinde languentib. cõmoda. Huius rei locupletiſsimũ teſtimoniũ apud Angelũ Colotiũ deprehẽdimus: magnã quippe pedũ Gallinaceorũ copiã proximis dieb. defoſsã iuxta cippũ, in quo Romæ Æſculapij ſtatua erecta erat, loco qui hodie Viuariũ appellatur: quis enim tanto numero pedes eiuſmodi eò congeſsiſſet, niſi ſacrificiorũ reliquias ibidẽ relinquere mos fuiſſet?

SECVRITAS.

ATqui veluti per lauri ſurculum in ore columbæ, & per platani folium in ciconię nido ſecuritatem ſignificari prodidimus, cur non etiã per Gallinam, ad alam cuius rutæ ramuſculus applicitus ſit, ſecuritatẽ eodem modo pingi, hieroglyphicũq; ſapere fateamur? Siquidẽ Africanus in ijs, quæ de re agraria Con-

ſtantinus Cæſar colligi mandauit, ait Gallinas à fele tutas fore, ſi rutæ ſylueſtris D
ramuſculus ſub eius alam applicetur. Quin Democritus etiam tradit, eo præſidio munitas, neq; à vulpibus, neq; ab infeſto quopiam alio animali contingi.

DE GALLO.

GAllinacei Galli ſignificata quædã diſsimulare noſtræ fuerit verecundiæ, vtpote quæ vix ſaluo verborũ pudore ſcribi queant. Id tantũ dicamus, Gallũ alitem, eiuſdem nominis gentem interpretari. Scimus Gallinaceũ aliquando gentem ipſam Gallicam prodigio Vitellij demonſtraſſe, cui Viennæ pro tribunali iura reddenti, Gallinaceus ſupra humerũ ac deinde capiti ſuperaſtitit, quod ipſum venturũ in alicuius Gallicani hominis poteſtatem portendit, vt Tranquillus etiam interpretatur. Is mox ab Antonio, primo aduerſariarũ partium duce, oppreſſus eſt, cui Toloſæ nato cognomen in pueritia Beccho fuit: eã verò voce Gallinacei roſtrũ & olim appellabãt, & nunc vniuſcuiuſq; alitis nuncupant: quam locutionem à Scythis omnium antiquiſsimis emanaſſe alibi diximus, quòd illi cibum Bech dicunt vocabulo genuino. Et E
orto Galliarum aduerſus Neronem tumultu, Romæ paſsim columnis adſcriptum eſt, GALLI TE CANTANDO EXCITARVNT, aptè ſcilicet ad eiuſdem nominis gentem nuncupatione deflexa.

TI. IMP. NEQVITIA.

QVantum verò ad alitis petulantiam pertinet, crediderim ego pullum illum Gallinaceum, qui excluſus eſt in manu Liuiæ, Tiberium adhuc in vtero geſtantis, cùm ipſa exploratura, an eſſet marem paritura, ouũ incubanti gallinæ ſubduxiſſet, idq; nunc ſua, nunc miniſtrarũ manu adeò vſq; fouiſſet, vt pullus excluderetur, nõ tantùm ſexum in Tiberio portendiſſe, quàm ſalacitatem & procacitatem eam, qua ille mox famoſiſsimus fuit.

PVRITAS ANIMI.

SEd quanto ſanctius fuerit hieroglyphica illa referre, per quæ animi diuinitatem ex Galli ſimulacro apud veteres intelligi ſolitam comprobemus? Pythagoræ præceptum eſt, Gallum nutrire: quod nihil aliud ſibi vult, niſi vt diuinam animi noſtri partem, diuinarũ rerum cognitione, quaſi cibo ſolido, & cœleſti propémodũ ambroſia paſcamus. Quare Socrates moriens cùm animi ſui diuinitatẽ, maioris mundi diuinitati ſperaret ſe copulaturum, Gallũ Æſculapio, id eſt, animorũ Medico, iam extra omne morbi diſcrimen poſitus, debere ſe dixit: cùm enim de corpore migrandũ intelligeret, cõnualuiſſe prorſus arbitrabatur. Vt verò interpretantur alij, ea de cauſa dictum hoc à Socrate, quòd letali eo ſumpto pharmaco, ſanitatis beneficiũ iam ſentiret, cùm exiret à corpore, à quo omnes animi morbi ſcatere pullulareq; ſentiuntur. Lactantius Firmianus, Septimius Florens Apologetico, neq; non illi omnes qui cùm Ariſtotele Platonis verba, non ſenſa, cauillis inceſſunt, hoc diſsimularũt, in quo ſummæ ſapientiæ veritas delitеſcebat. Sed vt animi Medicũ cum his diſsimulemus, non deſunt Platonis interpretes, qui Galli huiuſmodi ſacrificium eò trahunt, vt animas in cœlum migrantes Phœbo pæana canere comminiſcantur.

APOL-

A P O L L O.

a INter ea quæ Apollini dicata ſunt, quippe arietem, crocodilum, ſcarabeum, accipitrem, leonem, Gallus etiam à Chæremone Stoico & à Porphyrio recenſetur. Inſitũ autem eſt Gallis, inquit Proclus, numen Apollinis aduocare, & veluti proprijs cãticis aſſurgenti applaudere: & vt lib. de Diuinatione ait Cicero, animal hoc admodum canorum eſt ſponte ſua, nos verò ſacris hymnis canimus gallicinio Luciferum venturæ lucis prænunciũ excitari, obductum caligine cœlum aperiri, dari copiam vt patefacta iam via, errores ambagesq́ omnes declinemus, canente Gallo valetudinarijs aliquam ſalutis, aut ſaltem alleuationis ſpem affulgere, meticuloſos trepidatione liberari, & multa quæ per inſidias parabantur diſsipari: quæ omnia aduenientis lucis beneficia ſunt. Neq; verò Soli tantũ, verùm etiam Lunæ dicatum eum eſſe Pythagoras aiebat. Pauſanias vbi ſtatuas eorum qui cum Hectore ſingulari certamine congredi, coniectis in vrnam ſortibus, minimè recuſaſsẽt, ab eo prouocati, ab Achiuis in Olympia dicatas ait, Idomenei clypeum Gallo gallinaceo inſignitũ fuiſſe tradit, propterea quòd is à Mi-
b noë & Paſiphaë duceret originẽ, quæ Solis filia fuerit, cui Gallum dedicari conſtat, quia ortum eius præſentiat, & cantu indicet mortalibus.

ROMA

E X C V B I AE.

QViaverò Gallus à prima mediæ noctis inclinatione explaudentibus, vt Lucretius ait, alis

Auroram clara conſuetus voce vocare,

matutino crepuſculo, matutinis aſtris Deũ itidem laudantibus quotidie cõmodulatur, excubiarũ & vigiliarum ſignum apud antiquos fuit, eaq́ de cauſa Mercurio dicatus ferebatur. Ac vt noſtra quoq; attingamus, eo multò ante lucem canente aberrans reſipiſcit Petrus, & vt Ambroſius ait, expergefactus facti culpam inceſsit ſui, amaroq́; fletu crimen rebellionis expurgat, ne mirum adeò ſit quòd datam alitũ huic intelligentiam apud Iobem legimus.

P R O P H E T Æ   D O C T O R E S'V E.

c SVnt qui ſuper hoc Iobis dicto intelligi velint Prophetas, & ſacræ diſciplinæ doctores hieroglyphicè per Gallũ accipi, propterea quòd illi inter vitæ præſentis tenebras venturã lucem quaſi cantando prænunciarunt: vnde illud in eorum ore frequentius, Nox præceſsit, dies autem appropinquat. Eſt & illud congruum doctoris munus, vt quibus, quid, quando, & quomodo ſit quidpiã indicandum, inſerendumq́ animis, debeat veluti diuinitùs cognouiſſe: nõ enim, inquit Eucherius, vna eademq́ cunctis exhortatio cõuenit, quia nec cunctos parmorum qualitas deuincit atq; cõſtringit. Itaq; Gallus certa per interualla modò hos, modò illos excitat, & antelucanũ tẽpus diſcrimine veluti quodã dipartitur.

P V G N A C I T A S.

IN Eleorum arce Pallados ſimulacrũ ex auro & ebore, Phidiæ opus, erat cum Gallo in galea ſurrecto, quod pugnacitatis hieroglyphicũ eſſe Pauſanias arbitratur, cùm tamen nõ inficietur Gallum Mineruæ cognomento Operatrici ſacrum eſſe. Sanè Sybaritę, gens ad omnes mollitudinis numeros nata, Gallum in vrbe eſſe prohibuerũt, ne nocturni ſomni quietẽ interpellaret: ideoq́; et fabriles omnes artes ablegauerant, vt memorię prodidit Athenæus, ne quid eſſet, quod voluptates ſuas interturbaret. Quòd autem pertinet ad pugnacitatẽ, Nicander

Alexipharmacis, αἰχμητῇσι νεοσσοῖς inquit, pugnacibus quippe pullis Gallinaceis D exponit interpres, qui vt inter ſe dimicẽt aſsiduè nati videantur, cùm præſertim pugnam ſemel cœptam idẽtidem repetant, neſcij cedere: vnde Græcũ illud adagium, ἀλεκβύσας ὧδι πηδᾷ, inſultat Gallus, de redintegrantib. certamẽ: & Martis pullum eum vocat Ariſtophanes Auibus. Non eſt illud diſsimulandũ, quòd licet ſint animalia ad pugnam nata, inuentũ tamen eſt incitari eos ad pugnacitatem allio in cibum dato, quod Græci σκοροδίζειν dicunt. Quòd verò ait Salomon, Gallus ambulans inter gallinas lætus, Eucherius imperij eſſe dicit ſignificationem. Quòd ſi in numum incideris Gallinaceorũ conflictu ſignatum, ſcias eum fuiſſe Dardanorũ pecuniã, Polluce teſte: nam illi magnũ pugnacitatis decus ſibi antiquitùs vſurpauere. Hinc honoratũ ſemper apud Maronem Dardaniæ nomen, cùm ſecus Phryges ferè ſemper velut imbelles notarentur. Iam & Chryſippus Gallorum æmulatione nobis adijci ſtimulos ad fortitudinẽ, atque inde quodammodo calcaria ſubijci ſcribit, libro de iuſtitia. Themiſtocles quoque Gallorum exemplo, in quos acriter pugnantes inciderat, exercitũ confirmauit, cùm oſtenderet eos non pro patria, neque pro penatibus, neque pro maiorũ ſepulchris, vxori E buſue aut liberis id incõmodi aggreſſos, ſed ea tantùm de cauſa, ne vincerẽtur, nolle alterũ alteri cedere. Omnium verò pugnaciſsimos Gallos habuiſſe fertur Rhodos inſula, neque quidem adhuc ibi degenerauit ea volucrũ huiuſmodi ferocitas, & viſenda proceritas, vt in quibuſdam, inde Romam allatis, ipſi conſpeximus. A' Galli verò pugnacitate factum vt gemma Alectoria, quã in Galli ventriculo inueniri tradunt, victoriã dicatur eam geſtãtibus cõparare, qua Milo Crotoniates vſus, inuictus in certaminibus fuerit: de quo Plinius lib. XXVII. ca. X.

PERSÆ MILITES.

PErſarum porrò milites Galli nuncupabantur à Caribus, ob conos, quibus galeas ornatas habebãt: eaque de cauſa Artoxerxes hominem è Caria, qui Cyrum iaculo vulneraſſe creditus eſt, eo honeſtauit præmio, vt Gallum aureum in lancea præfixũ ante aciem ferret. autor Plutarchus. Sed enim Athenæus Gallos in Perſide primùm ortos ait, vnde fortaſſe cognomentũ id Perſæ potuerint habuiſſe. Ariſtophanes, vt ſuus eſt mos omnibus illudere, Gallum ait olim Perſis imperaſſe, vnde adhuc criſtatos in caſsidibus. Quæ verò ſimulacra tria totidem Gallis adblandientia ſpectantur in Antonini Pij Auguſti numo, crediderim F ego ad manſuetiſsimũ eius ingenium ſpectare, vt qui pugnacitatem cõmitigare procuraret, qui omnem belli ferociam quanto potuit ſtudio emolliuerit, vtpote qui mallet vnũ ciuem ſeruare, quàm mille hoſtes occidere, ſolusque omniũ Principum ſine ciuili ſanguine, & hoſtili etiam, quantum ad ſe pertineret, vixerit.

SVESANI.

Sueſanorum pecunia. VNus autẽ Gallus toto ſurrectus corpore, cum phoſphoro à tergo ſtella addita, vt inſcriptio indicat, Sueſanorum pecunia fuit.

VICTORIA.

IN augurali verò diſciplina Gallus eſt victoriæ ſignũ, propterea quòd auis illa victa ſilere ſoleat, canere ſi viciſſet. Hinc Lacedæmonij, vt apud Plutarchũ eſt, cùm hoſtem viribus profligaſſent, Gallum immolabant: qui bouem tunc ſacrificare ſoliti eſſent, cùm ſine cæde victoria obtigiſſet. Ferũt Socratẽ Iphicrati duci animos adieciſſe, cùm Gallinaceos corã Callia pennis & roſtro dimicantes ei præmõſtraſſet: quod & Themiſtocles, vti diximus, ad ſuos animandos fecerat. Quod verò de cantu dicebamus, refert Tullius hiſtoriã ex Calliſthene Leuctricæ cala-

A cæ calamitatis tempore, quæ Lacedæmonios propemodũ oppreſsit, cùm apud Thebaidẽ Trophonio res diuina fieret, Gallos gallinaceos in eo loco ſic aſsiduẽ canere cœpiſſe, vt nihil intermitterent: tum augures dixiſſe, Thebanorum eſſe victoriã. Pergami omnibus annis ſpectaculum Gallorum edi ſolitũ ſcribit Plinius: idq; Athenis etiam inſtitutum à Themiſtocle ſuperatis Perſis, ait Ælianus: quanquam ea & ludicro fieri apud Lucianum & Herodianum legas.

VINEARVM INCOlumitas.

MEthona ciuitas eſt in Trœzeniorũ agro, cuius incolæ Gallum pro vinearũ incolumitate mactare ſoliti ſunt, vt Africi venti, qui eas plurimũ infeſtat, incurſionem vel auerterent, vel ſaltem emollirent: cùm enim flare inſtiterunt, vitium oculos exurunt, ſpemq; vindemiæ fallũt. Moniti igitur ab aruſpicibus, ſacri genus hoc inſtituère, vt viri dúo Gallum vnũ, & eum album, manu vterq; ſua apprehenderent, & in diuerſa abeuntes trahendo diſcerperẽt,

B partemq; vterq; ſuam manu præferentes vineta loci omnia perluſtrarent, donec ita omnibus expiatis in eundem conuenirent locum vbi Gallum diſſecuiſſent, ibiq; partibus vtriuſq; humi defoſsis, nullum eius anni incõmodum ſe paſſuros perſuaſum habebant: iuuitq; fors, vt quandiu ſacrum id celebrauere, res illis ex voto ſuccederet. Quid verò ſit in cauſa, cur tanta vigeat in Gallo vis,

Ut nequeant rabidi contrà conſtare Leones,
Inq; tueri, ita continuò meminere fugai:

nempe cùm vtrũq; animal ſolare ſit, ex magorũ obſeruatione ineſſe maiorẽ ſolaris virtutis vim Gallo q̃ Leoni, idcirco Leonem potentiori cedere, ſatis ſuperq; in Leonis commentario diſputatũ à nobis, Proclíq; ſuper hoc opinio recitata.

IMPIETAS.

NEq; prętereundũ eſt illud, quòd ex imagine Gallinacei impietas ipſa hieroglyphicè figuratur: is enim matrẽ ſalit, vt hippopotamus, & patrem etiã immaniter inceſsit: eaq; de cauſa ſapientiſsimi legumlatores Gallũ vnà cum vipera & cane in parricidæ culeum includendum cenſuerunt, vt qui eiuſdem crimi-
C nis rei ſunt, eodem ſupplicio ſimul afficerentur, & pœnas pares luerent. Notũ illud apud Ariſtophanem, quòd Philippides, qui patrem verberauerat, exemplo Galli ſactum tuetur ſuum: patrem enim ille malè multat.

DE GALLINAGINE.

ATtrahit ad ſe nominis ſimilitudo, vt Gallinaginem huic adnumeremus gregi, quamuis ſuper ea nihil Ægyptij.

BENEVOLVS.

SVnt qui beneuolũ hominem per Aſcolopaca, quam Gallinaginẽ Latini vocant, pictam intelligant, quòd auiũ nullam maiore erga hominem ſtudio affici compertum ſit. Magnitudo volucri quanta Gallinæ eſt, roſtrum longum, attagenæ color.

DE AN-

DE ANSERE.

D

SEd vt ad chortales redeamus, de Anſere dicendũ, de qua tamẽ nulla apud Horũ mẽtio: quãuis libellus ille qui ſupereſt, valde curtus ſit.

CVSTODIA.

SVnt qui per anſerem pictum, cuſtodiam interpretentur, idq́ ex Romana potius hiſtoria deſumptum, quàm ab Ægyptijs traditum. Neque tamen ab huiuſmodi ſignificato phyſica abeſt ratio, quippe qui naturę admodum pauidæ cùm ſit, peruigili cura, vt acutiſsimus eſt ad ea ſentienda quę latent, facilè excitatur, & minimo quoq; ſtrepitu expergiſcitur, vt ita olim Vrbem ipſam, ſedem ac domicilium Imperij, defenderit ac conſeruarit, vnde illi honores apud Romanos inſtituti: quãquam Heliogabalus totius humani ordinis inuerſor, omniumq́ bonorum morum illuſor, eos ita ſit vltus, vt canes iecinoribus anſerum paſcẽdos inſtituerit. Illud verò iuniorum commẽtum eſt, per anſerem alligatum ad anchoram, firmam cuſtodiam intelligere. Anchora porrò firmitudinis indicium eſt, vt loco ſuo dictum.

SILENTIVM opportunum.

E

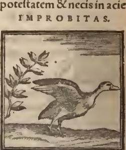
NEq; hoc ab Ægyptijs obſeruatum, vt ſilentium in tempore ſeruatũ, per Anſerem qui lapillum roſtro apprenderit, ſignificetur. Auis enim hęc quæ clamore grauiter obſtrepenti ferè ſemper clangit, vt etiam inter paſcendum ſilere nequeat, exemplo eſt humano generi taciturnitatis etiam, vbi res exigit, obſeruandæ, quippe quę ſalutẽ ſuam alto interdum ſilentio tueri ſoleat. Illę ſiquidem, vt Ammianus autor eſt, ab orientali calore inualeſcente, in occiduam plagam transmeare conſueuerunt, cumq́ Taurum montem aquilis abundantem penetrare cœperint, fortiſsimarũ volucrum vim pertimeſcentes, roſtra

ſua lapillis occludunt, ne vlla vel extrema neceſsitate clangor elici poſsit: ijſdemq́ collibus agiliore volatu tranſcurſis, tutum iam iter nactæ, calculos proijciunt. Neq; me præterit, eruditiſsimũ virum de diſciplinis omnibus & politioribus etiam literis optimè meritũ, hæc quæ Ammianus de Anſeribus ſcribit, gruũ eſſe aſſeuerare, quod alij viderint. Res hæc mihi ſuggerit in memoriam non imprudens Ariſtotelis conſilium, quod Calliſtheni ſectatori & propinquo ſuo dedit, cùm eum ad Regem Alexandrum mitteret: admonuit enim hominẽ, vt quã rariſsimè, & id iucundè, apud eum loqueretur, qui vitę poteſtatem & necis in acie linguæ geſtaret. F

IMPROBITAS.

ALioquin Anſer in vaticinijs, & rerum aliarum elogijs, improbitatem quandam præ ſe ferre videtur. Hinc Homerus in ſomnij præſagitione, procos per anſeres innuit: eiuſq́ inauſpicata garrulitas & à Virgilio, & à Propertio quibuſdam vitio data eſt. Auerſum enim adeò eſt à poëticis ſtudijs Anſeris ingenium, vt Phœbeam arborem laurum, quam ſibi exitialem, ſi eius folia veſcatur, intelligit, pertinaciſsimè fugiat. Nam cùm natura ſit admodũm calidus, liquidis & frigidis delectatur cibis, lauationeſq́ amat, & ea declinat quæ perniciem afferre poſsint. Laurum verò

igneam

A igneam eſſe ſuo loco diximus. Non diſsimulabo, quod ad procos attinet, inuen
ta aliquando in Anſeribus amoris erga homines exempla, vt proditum de eo
qui puerum Amphilochum Olenium genere deperierit, quod & Clearchus &
Theophraſtus teſtatũ reliquêre. Et Glaucen Ptolomæi Regis cithariſtriã me-
morat Plinius, quam Anſer, & eodem tempore Aries etiam adamarint. Alius
Lacydi Philoſopho comes perpetuò dicitur adhæſiſſe, vt nuſquam ab eo, nõ in
publico, non in balneis, non noctu, non interdiu, digrederetur.

DETRIMENTVM.

EST & detrimenti hieroglyphicum Anſer paſcens, propterea quòd quacunq;
ille oletum ſuum ſparſerit, adurere omnia ſoleat: neq; quicquam magis vel
ſatis vel pratis officere, quàm ſi eò pabulatum Anſeres imittantur. Quinetiam
eorũ ſtercus, ſi muria diſſoluatur, & oleribus inſpergatur, omnia vitiabit. Tum
Anſer ille poetarum perditiſsimus, qui inter olores ſatis cum impudentia ſtre-
pere notatur à Marone, à Cicerone quoq; carpitur, quòd illi Falernum fundum
Antonius dono dediſſet: quòd niſi & improbus & perditorum morum fuiſſet;
B cõiectura eſt Antonium id minimè facturum. eoq; ſpectat Ciceronianum illud
in Antonium, Anſeres de Falerno depellendi ſunt.

ACCVSATOR INANIS.

ET ne longius ab eo digrediamur, apud eundem oratione pro Sex. Roſcio,
Anſerem inuenias pro eò accuſatore poſitum, qui obſtrepat tantùm, noceat
tamen nihil, cùm canis non tantùm allatret, ſed etiam mordeat. Eius verba ſunt
non importunè repetenda. Anſeribus cibaria publicè locantur, & canes alun-
tur in Capitolio, vt ſignificent, ſi fures venerint: at fures internoſcere non poſ-
ſunt, ſignificant tamen ſi qui noctu in Capitolium venerint: & quia id eſt ſuſpi-
cioſum, tametſi beſtiæ ſunt, in eam partẽ potius peccant, quæ eſt cautior. Quòd
ſi luce quoq; canes latrent cùm Deos ſalutatum aliqui venerint, opinor his cru-
ra ſuffringantur, quòd acres ſint etiam tum, cùm ſuſpicio nulla ſit. Simillima eſt
accuſatorum ratio: alij veſtrûm Anſeres ſunt, qui tantummodo clamant, & no-
cere non poſſunt: alij canes, qui & latrant, & nocere poſſunt.

SVOS TANTVM CVRANS.

C NEq; illud diſsimulabimus, quòd hominem qui ſuæ tantùm familiæ curam
ſuſcipiat, aut rerum tantùm ſuarum ſatagat, quid rei gerant alij ſecurus, ac
minimè curioſus, per Anſerem ouis incubantem apto admodum hierogly-
phico indicare poſſumus. Anſerem ſiquidem, vt Quintilij, qui de agricultura
quam diligentiſsimè ſcripſerunt, tradidere, aliena oua in ſuo etiam genere foue-
re nequaquam ſolent: quare curatores eorum, dum oua pariunt, certis characte
ribus vniuſcuiuſque fœtum ſignare debent, atque ita vnicuique ſua ad nouem
ſupponere.

DE PERDICE.

DIſsimulanda fuerat & Perdix, ne pudendum ſuper ea ſignificatum
propalàm proponeremus: ſed quoniam ſuſcepti operis ordo nos
compellat, nihil eſt ſupprimendum quod inter hieroglyphica à vete
rib. adnumeratum inuenerim. Habere verò poteſt Perdix cũ chor-
talibus locum, quòd ea quoq; domi alitur, ſaginatur, & cicuratur. Sed enim vi-
tia ideo ponuntur, vt reprehendi poſsint, quodq; abominabile videatur, mor-
tales audientes ipſi abſterreantur.

AMOR TVRPISSIMVS. D

IMpudiciſsimum hominem,tamq́ efferata nequitia perditum, vt in cōſanguineis quoq; nullo pudore ſit petulans,ſignificare ſi vellēt Ægyptij ſacerdotes, Perdices duas pingere ſunt ſoliti:ipſæ enim coniuge viduatæ,ſeſe inuicem abutuntur. Mares quippe, vt cernere eſt ex ijs qui domi aluntur, inter ſe tumultuāt, clamitant,pugnamq́ de coitu cōſerunt,quos cœlibes vocant: qui autem victus in pugna fuerit,ſequitur victoris venerem,neq; aliud pugnæ præmium, niſi victum à victore pollui. Verùm hoc nō fieri ſemper,ſed certo anni tēpore, obſeruatum ait Ariſtoteles. Illud ferè ſemper, vt cùm primùm pullus exire cœperit,à mare ſubigatur. ne tibi mirū adeò videatur, quòd Marcellus Perdicē ex auibus virili genere appellandū dicat, Varronis autoritate niſus. Romani ſanè pro huiuſmodi notæ puero, pullum dicere ſoliti ſunt: vnde Q. Fabiū,cui Eburno propter candorem cognomen fuit,pullum Iouis appellarunt, quòd natis eius fulmine icta fuerit,quaſi eam Iupiter appetiſſet, cùm potius interpretari debuerint,& eum,& eius amatores omnes igne perdendos eſſe. Apud Auſoniū quoq; Marcum quendā impudiciſsimū fellem pullariā dictum reperias. In fabulis ferturà B quibuſdam,Perdicē venatorem matris amore deflagraſſe:vt cadē improbitas ſit filiorum in matres,quæ in eo alitum genere parentis eſt in filios. Sunt qui figmento hiſtoriam,ſunt qui philoſophicum ſenſum applicent, ſed ipſa volucris impudica procacitas,argumentū fabulę proculdubio ſuppeditauit. Quare mihi non deliciarum tantùm cauſa videtur Heliogabalus Perdicum plumulis in ſtratis,in puluinaribus,ac etiam accubitis paſsim vſus, quantum naturæ ſimilitudine,cùm portentoſus ille,uir ne dicam an brutū potius,nullum nequitiæ genus intactum reliquerit,pudore prorſus omni perdito atq; profligato.

IMMODERATA NEQVITIA.

SEd vt ſemel dicam,nihil ad eneruatiſsimam libidinem & impotentiſsimam ſalacitatem exprimendam Perdice commodius, quæ plerunq; de coitu tanta efferatur rabie, tantaq́ æſtuat libidinis intemperantia,vt mas oua interdum frangat,ne cubando detineantur fœminæ,quocirca illæ,vt fœtus ſoſpitēt ſuos, oua modò huc,modò illuc,quò mares fallant,transferre coguntur.

PRAECOX PROFECTVS.

POteſt & celer profectus ex Perdicis pullo, verùm eo oui adhuc corticis parte aliqua veſtito,ſignificari. Perdix ſiquidem moræ velut impatiens, minimè expectat vt ouum incubatione ad tempus aperiatur, ſed occupatis ſpatijs ſponte erumpit, pertuſóque ouo vbi primùm caput exeruit, pedesq́ protulit, reliquo adhuc adhæreſcente cortice,procurrit, ſibiq́ cibum enanciſcitur. F

REDITVS IN VIAM.

ABerrantem hominē aliquandiu, falſaq́ ductum opinione, ſed vię demum redditum & recta ſentientē oſtendere qui volunt, Perdices duas grandiores faciūt, pullis aliquot inter vtranq; pictis. Si enim eueniat vt Perdix oua ſua fracta compererit,tanto incubationis ſtudio afficitur, vt aliena ſurripiat, nidoq́ infoucat ſuo: verū illud euenit quod D D. Hieronymus & Ambroſius ex Hieremia tradunt, vt cùm pullos eduxerit,illos amittat: hi ſiquidem audita illius voce quæ oua pepere-

A peperera, naturę vegetatione perculſi, hac veluti nutrice deſerta, ad eam ſe cõferunt, quæ oua illa vnde excluſi eſſent, ediderat. Clamaſſe, inquit vates, Perdicẽ, pulloſq́ quos minimè pepererat, cõgregaſſe, familiamq́ ita ſuam imprudenter auxiſſe, interimq́ pullis ad matris vocem procurrentibus, derelictam hanc inſipientiæ ſuæ demum admoneri. Noſtri tamen Theologi hiſtoriam hanc aliter interpretati ſunt: alij enim per Perdicem malum dęmonẽ accipiunt, qui Dei fœtus in prauitatis nido adulterina educatione ſibi ſperat enutrire. Per oua ſpem, quam de ſubigendis eis, & ſub imperio ſuo detinẽdis concipit. Per eam verò auem quæ vera mater eſt, quæ oua illa ediderit, piorum conuentum interpretantur, ad quem, vti legitimam & naturalem matrem, ſimulac vocem eius audierimus, deſerta falſa, procurrimus. Adamantius per Perdicẽ aliena oua confouentem, intelligit hæreticos, genus quippe hominũ Perdicis inſtar malignum, fraudulentum, callidum, quodq́ decipiendis venatoribus multum inſumit operæ: vbi tamẽ verę matris, ſanctioris quippe inſtitutionis, vox audita fuerit, eos deB ſeri, atq́ ita pœnas ſuæ inſipientiæ luere.

REI FAMILIARIS CONCORDIA.

NEq́ tamen aues hæ ita ſemper in libidinem efferaſcunt, vt nõ interdum ardor ille deferueat, & vnanimi concordia mas & fœmina rem familiarem curent, quippe bina ouorum faciant receptacula, in quorum altero mas, in altero fœmina incubet, oua inter ſeſe partiti, excludatq́ vterq́ ſua, atq́ educet. quod quidem anſam dedit, vt rei familiaris concordiam in conſortibus, per duas Perdices incubantes exprimere pleriq́ voluerint. cui rei aduerſari videtur, quod ſuperius de perdita earum incontinentia dictum, vbi marem oua frangere indicatum libidinis impatientia, ne fœminæ incubatione detineantur. Sed id non ſemper, ſed interdum accidere poſitum.

ASTVTIA IN EVITANDIS PERICVLIS VAFERRIMA.

QVin etiam vaferrimum in periculis euitandis hominem, aſtuq́ maximè pollentem ſignificantes, Perdicem & venatorẽ pingunt: quę quo pacto ſectantem cludat, & Ariſtoteles, & ab eo Plutarchus, accuratiſsima narratione perſcriC pſerunt, quæ ſcilicet pullos adhuc inuolucres ſupinos proſterni, ſeq́ ſtramentis & paleis obtegi, aduentante venatore, ad ſibili ſignificationem aſſuefaciat: ipſa verò ante aucupis pedes prouolãs, ſui ſpem capiũdi faciat, mox abuolet, ac ſubinde redeat, donec ita illudens abducat eum à pullis procul, repetitoq́ mox ſibilo, vt Ariſtophanis interpres ait, abuolandum iam admoneat. Eoq́ ſpectare crediderim prouerbium, πέρδικος σκέλος, & πέρδικος πούς. Interpretes claudum quendam Perdicem nomine apud Ariſtophanem inueniũt, & ab eo adagiũ in claudicantium aliorum ludibrium emanaſſe. Sed eſto aliquid in ſignificato claudicationis, natura tamen Perdicis efficit, vt ad dolos & vafritiẽ ſpectare prouerbiũ opinemur, cùm ſcilicet ſubdolo quempiam ingenio hac progreſſurum ſperas, ille tamen e veſtigiò illac ſe proripit, atq́ ita vacillatione ſpectantiũ ſpem eludit, vt iter eius, aut rerum progreſſus euentumq́ nunquam certa poſsis coniectura deprehendere. Nam qui verſus apud Athenęum citatur, ἔγχει πῶν μοι καὶ τὸ πέρδικος σκέλος, ad huiuſmodi pedum inconſtantiã, titubationemq́ eam quæ oritur ex nimio potu, facere videtur: pedes enim tentat vinũ luctator doloſus, vt apud Comicum eſt. Nullũ autẽ inter aues animal Perdice doloſius neq́ aſtutius: vnde illud Ariſtophanicũ, ἐκπερδικίσαι, quippe Perdicis more periculũ euadere: ait enim

eius interpres, αἱ δὲ λαμβάνουσαι κάρφη τοῖς ποσὶ ὑπτίας ἑαυτὰς ῥίπτουσι, καὶ οὕτως ἐπικαλύπτουσι καὶ διακλίνουσι. Stramenta enim pedibus cõtrahẽtes, ſupinas ſe proſternunt, atq; ita occultantur, & periculum declinant. Atq; hæc latius apud Plutarchum, libro quo diſputat, vtra prudentiora ſint animalia, terreſtriá ne an marina.

CONTVMELIOSVS.

ADdunt & cõtumelioſum hominem per alitem hãc ſignificari, quòd in ſuo genere maximè hæ tumultuari, diſsidere, & altercari vicisſim aſsiduè conſueuerint. Sunt verò Perdices aliæ nobiles, aliæ ruſticæ. Nobiles longè grandiores ſunt, ſyluasq; & ſaluts plurimùm incolunt: ruſticæ arua & ſegetes peruagantur. Grandiores illæ ſunt etiam picturatiores, & pleriſq; Italiæ locis nomen retinent incolume, Romæ tamen Starnas vocant, de quibus fortè Plinius dixerit: Miſit Hiſpania externas aues. Ruſticæ longè minores, fuſciore pluma, & quodammodo cineritia. Idem vtriſq; ingenium, ſed doloſiores, pugnacioresq; ruſticæ, quas nunc Italia à ſono vocis Qualeas ferè vbiq; vocat.

ASTVTIA PRAVA.

HIeroglyphicum etiam ſapit Græcorum mythologorum ſabula, qua fingunt Dædali nepotem ob inuenta artis ſuæ arma quædam admodum vtilia, per inuidiam ab Athenarum arce ſumma præcipitem datum, qui terra vix tacta mutatus ſit in Perdicem. Cuius figmenti talis fertur interpretatio. Impuri homines cùm à ſapientiæ arce deciderint, à rectis honeſtisq; ſtudijs alieni ſacti, tamet ſi aſtutia freti aliqua ſuis in rebus excellere videantur, hisq; tractandis ſuper alios attolli, ſordidis tamen & improbis negotiationibus impliciti, ſublime nihil ſapiunt, ſed humi volitantes, dolisq; & fraudibus omnibus freti, rem quocunq; modo facere tantùm ſtudent, libidinum & cupiditatum ſuarum laqueis & retibus impliciti obuolutíq;, eo Perdice deteriores, quòd illis vaſerrima eſt ars ad elabendum, capturamq; declinandum, quod Græci dicunt ἐκπεδιάζειν: hi neq; capti fugam moliuntur, neq; ſi euadere poſsint, ſtudium adhibent vllum, vt ſalui fiant. Aſtutiæ huiuſmodi cauſa factum puto, vt Eucherius cacodæmonem ex Perdicis imagine ſignificari dixerit, eo loco: Clamauit Perdix, cõgregauit quæ non peperit. E

DE COTVRNICE. F

IN Coturnice multa ſunt quæ cum perdice cõueniunt: pugnacitas quippe eadem, quo in ludo illa præcipuè celebratur, quam omnium victricem mirata eſt Alexandria, vrbe quippe tota in alitis huius præconijs occupata. Hãc Erotes Ægypti procurator moroſitate neſcio qua impotens, in ludibriũ emit, atq; aſſam deuorauit, quo facto iuſſus eſt ab Octauiano Auguſto malo nauis affigi. Eſt & par improbitas naturæ, neq; odio ſaminus, eo verò magis deteſtanda, quòd ad hãc impietas inſuper accedit, & deorum contemptus, religionisq; odium, & quantum illa ferocire poteſt execratio.

IMPVRITAS.

PEr eius enim hieroglyphicum ſacerdotes Ægyptij impuritatem indicabant. vbi vulgati codicis Græci mendũ animaduertas, in quo oryx quadrupes animal pro Coturnice poſitũ, et ita traductũ: neq; enim hîc quicquã de oryge apud Horum, apud quem in vetuſtis codicibus manu ſcriptis ὄρτυγα, non ὄρυγα, legas. Et eodem cap. vulgati etiam codices habent τοῦτο μόνον τῶν πτηνῶν, quod ſatis manifeſtum facit, de aue, non de quadrupede hæc dici. Ea verò de cauſa impura Coturnix

A turnix habebatur, quòd quotieſcũq; Luna oritur, inauſpicatos clangores excitat aduerſus eã, non quæ Deum ſaluere iubeat, aut laudatione proſequatur, vt Solem gallinacei, ſed manifeſtiſſima det indignationis aduerſus eã ſigna, quod apud ipſos magnę dabatur impietati, cum ſummo Lunam cultu proſequerentur. Ante omnia autem terram fodicat (ita intelligendum, ὅτι γο ἐμπροσθίοις αὐτῆς σκέλεσι ἀνορύσσει τὴν γῆν) pupillasq; ſibi identidem conſcribillat, vtpote quæ indignè ferat Lunam apparere, quam neq; quidẽ intueri patitur, atq; eadem facit in ipſius Solis tam diuini aſtri exortu: qui mos nonnullis Æthiopum nationibus in Solis ortu, quem velut hoſtem maximè reformidant, & ne ſpectent, in loca paluſtria fugientes, vbi non alia fruticum aut ſyluarum copia fuerit, ibi deliteſcunt, Deum omni execratione proſequentes. Antiqui verò reges (nanq; non niſi ſa-
B pientes eligi ſolitos tum temporis, ſatis conſtat) cognita Coturnicis natura, quę verũ horoſcopi ſignaret emerſum, animalis iſtius opera tanquã gnomone quodam vtebantur: nõ ociosè in id intenti, certũ exortus ipſius punctum deprehendebant. Quapropter ſacerdotes ſolum hoc animal ex volatilibus quæ ciborum vſum præbent, nullo tamen mactationis honore illi habito, comedebant, vtpote quod contentionem quandam (deſideratur enim ἀντιδικίαν vulgatis in codicibus) præ ſe ferre videretur aduerſus præcipuum Deum ſuum.

PERDITISSIMA MALIGNITAS.

EAdem auis in ſolis, vbi libenter habitat, locis, ſi quem limpidulæ aquæ fontem adinuenerit, ſimulac biberit, aquam reliquam roſtro pedibusq; corrumpere, lutoſamq; reddere, puluere etiã in eam ingeſto, nititur, ne cuipiã alteri animali ad potũ appetatur: quę quidem maligna, improba inuidaq; Coturnicis natura Ægyptijs argumentum dedit, vt malignum hominem per eius hieroglyphicum notarent. Eiuſmodi verò morum impuritatem eodem modo damnat Ezechiel quarto ſupra trigeſimum capite, dicens: Et cùm puriſsimam aquam biberetis, reliquam pedibus veſtris turbabatis. Sed enim Ægyptios non tam ma-
C ligni in alios mouere mores, quos in turbãda Coturnix aqua profiteatur, quàm ipſa aduerſus Lunam impietas, & ingrati animi ſignificatio, cùm tot à Luna ſint animantibus omnibus beneficia, de qua generatio, & alimenta rerũ, quotquot & hominum & brutorum vſui neceſſariæ ſunt. Nam quantum ad turbationem aquæ pertinet, animalia quædam ſunt, quæ turbulentam & craſſam ſuauius bibunt, vt Cameli, qui ne ex fluuio quidem prius hauriũt, quàm pede protrita terra aquam ſpiſsiorem effecerint. Neq; aliter potu gaudent Elephanti quoq;, ſed ij ne imaginis ſuę toruitate terreantur, turbidam bibunt. Verè autem Coturnix Alcibiadis magiſtra fuit, qui dato Pericli conſilio de ratione potius non reddenda, tranquillam ciuium ſuorum quietem perturbaturus eſſet. Nam cùm iam primas in republica partes occupaſſet admodum adoleſcens, forteq; ſententiam in Senatu de re ſeria diceret, ex eius ſinu Coturnix euolauit: quæ tamen totius Senatus curſitatione capta, Alcibiadi, nõ ſine venatoris ambitione, fortè etiam præmio, reddita eſt. Quantum verò pertinet ad alitis huius eſitationem (vt hoc pro corollario ſubijciamus) non defuere Medici qui eas à menſis ſummouerẽt, tum quia veneni ſemen illis gratiſsimus cibus, cùm propter comitialem mor-

bum, quem, vt Plinius tradit, ſolę animalium ſentiunt præter hominem, eaq́ de D cauſa veratrum appetere feruntur. Ariſtoteles tamen hominem tantùm comitiali morbo tentari ex omnium animantium genere aſſeuerat, Problematis. Sed enim Plutarchus capellas quoq; comitialem ſentire profitetur. Quod verò de veratro dicebamus, ita apud Lucretium legas:

Præterea nobis veratrum eſt acre venenum,
At capris adipes, & coturnicibus auget.

Et Ouidius ad venenum ſpectans:

Ecce coturnices inter ſua prandia viuunt,
Forſitan & fiunt inde frequenter anus.

Nam vt in Serpente dictum, excogitatum eſt in morbis deſperatiſsimis viperas edendas dare, vnde non modò ſalus, ſed vitę etiam ſubſecuta ſit longitudo. Cur verò Phœnices Coturnicē Herculi ſacrificarēt, cauſa eſt, quòd in fabulis eū ab hac alite ſeruatum aiunt: hunc enim Iouis & Aſtreę filium in Libyam profectū, à Typhone occiſum eſſe autumāt, Iolaumq́ Coturnicem eius naribus admouiſſe, cuius odore fuerit in vitam reſtitutus: & ne mendacio locuples abeſſet teſtis, E vulgatum eſt etiam dicterium, ὄρτυξ ἔσωσεν ἡρακλῆ τὸν καρτερόν, Fortem Coturnix ſoſpitauit Herculem. Alij eum dicūt eius alitis eſu à comitiali morbo, quo inſigniter laborauit, liberatū eſſe: quo ſi tentantur & Coturnices, facilè fieri potuit vt ſympathiæ vi aliqua, tacitá ue atq; incognita naturæ potentia, vel nidore viuæ, vt nonnulli ponunt, alitis vſtulatæ, vel eſu potius, morbi genus id fugaretur, atq; ita Hercules vitæ redditus fuiſſe videretur, quod eſt vero ſimilius. Sed ne, Vir clariſsime, te magnis & aſsiduis Reipublicę negocijs detentum vlterius demorer, mira hæc minimè videntur eſſe, quia varijs medicina modis prodeſt, noxia modò per ſimilitudinē cognationemq́ naturæ deducendo, modò per diſſenſionem contrariamq́ vim expellendo, modò ſenſim abrodendo, modò per diſſolutionem mitigando, alijs atq; alijs inuentis, quę ſalutaria quis nouit, adhibendo, vt tam contraria quàm cōſentanea pro morbi qualitate prodeſſe comperiātur.

PIERIVS VALERIANVS AD THOMAM MILIARIVM BELLVNEN. DE IIS QVÆ PER STRVTHIOCAMELVM ET MINVTIORES ALIQVOT AVES SIGNIFICANTVR EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS. F

COntenderā ſuperioribus diebus ab Leonardo patre tuo, ne te aſsiduitate tam pertinaci, tandiu literarū ſtudijs inſeneſcere permitteret: id enim è re tua fore, & ad ſalutē tuam facere plurimū arbitrabar, ſi feruor ille adoleſcentia tuæ aliqua ocij interpoſitione cohiberetur: proinde aliquid cōminiſceretur, quo tu Venetijs apud nos per geniales hos dies, quibus vindemia celebratur, aliquā laboribus tuis quietē interponere cogereris, vt aliquando nobiſcū amæniori cuipiā tete cōcederes hilaritati, paulò pòſt ad lucubrationes tuas alacrior rediturus. Non enim animus ſine fultura corporis ſuſtineri poteſt. Neq; mihi ſatis placet, quòd Platonem illum tuū aiunt ſponte atq; ex animi ſententia Academiæ locū minimè ſalubrem delegiſſe, vbi philoſophantium apud ſe corpora macerarentur, debilioraq́; fierent: ſiue mea hæc ſemper fuit imbecillitas, & ad hanc vſq; ætatē natura ſponte valetudinaria: ſiue perſuaſum habeam incōmoda corporis ſtudiorum profectui plurimùm officere. Quantam

enim

A *enim ego hinc iacturam fecerim, ſum mihimet ipſe conſcius. Et quantum cœli huius patrij benignitas mihi contulerit, ipſa iam minus cadauerosa facies, quam attuleram Roma, facile poterit indicare: è triſti quippe quodam ſenio in proſperã, nitidam firmamq́ virilitatem tranſmutata. Sanè hinc ad vigiliarum perſeuerantiam, & legendi ſcribendiq́ labores tolerandos longè alacriorem factum me ſentio. Tu quod magis probes, quidq́ tibi magis conferre ſoleat, ipſe videris, dummodo valetudinis atq́ firmitatis ratio in primis habeatur. Fecit autem ille, vt omnibus in rebus feſtiuiſſimus eſt, quod depopoſceram: tu verò reſpondiſti, venturum te libenter, ſi modò per dies hos, quos in patria conſumpturus eſſes, vellem ego tecum quotidie vel venationé, vel aucupio exerceri. Accepi conditionem, quantum ad aucupia pertinet: ac ne me imparatum deprehenderes, néue vlla nos tempeſtas, aut caſus, ne minus res cum auibus eſſe poſſet, interturbaret, auiarium varijs alituum generibus inſtructum comparaui, idq́ totum tibi, ludoq́ tuo deſtinaui. Tu cùm veneris, quid facturus ſis vide, ſimulac conuiuium ex eis inſtruere conſtitueris, vtrum ſimplices has carnes, ſine vlla peregrinæ iucunditatis aſpergine, ſine Apitiano vllo artificio ſis appoſiturus: an, quia nonnullæ forſitan fatuæ, & ſine ſucco videbuntur, hîc condimenta illa aromataria Venetijs allata ſis adhibiturus, ea verò quàm ſuauia, quàm odorata, quàm precioſa. Pro-*
B *pera igitur, vt quando per Aegyptum aucupia noſtra ſumus exerciturі, apud Cleopatram facias nos cœnitare. Ego enim macellum depeculabor, & patinarum ſtruices apparabo, tu corollaria & ſecundas menſas addere collatitio illo, vti conſueueramus, more non grauaberis.*

DE STRVTHIOCAMELO.

FACILE quidem meminiſſe potes, optime Thomã, quo die Carolus V. Imp. à Clemente VII. P. M. Bononiæ coronam accepit, ſacrificij genus quoddam à Germano milite media platea procuratum: interfuiſti enim rei geſtæ, cùm bouem mactarerunt, cuius vterum exenteratũ, varijs alituũ generibus, aliouumq́ eſculentorũ farciminibus compleuere, lætum hilaremq́ diem ex his omnibus vnà toſtis celebraturi. Ita nos nunc facturi videmur, qui Struthiocamelum, viſendę magnitudinis alitem, minutioribus pleriſq́ auiculis in eius aluum ingeſtis confarciuimus. In collatitijs verò noſtris cœnis illis, quas poſt relictam Romam patriæ redditus, teq́ ſodali iucundiſsimo reperto propo-
C ſueramus, ſingula tantùm ſingulis ciborũ genera per ſortem educebantur. Noſti multa eius multiplicitatis eſculenta à conuiuis excogitata, vt legi fraus fieret ſumptuariæ, quæ inter nos ſancita fuerat: res enim variæ ſub vno vel farinaceo integumento, vel omaſi cuticula deliteſcebant, ſed non id ganeę, verùm hilaritatis cauſa. Quare cùm hæc fieri ſoleant in ludum, nos quoq́ ludum boni ominis cauſa proſecuti, ingenti illi minores alias aues ingeſsimus. Maxima ea omnino auium, ſi modò auis appellanda eſt, cui plumę tantùm ſunt, non tamen volatus: cui crura pedeſq́ atq́ vngulę non forma tantùm, verumetiã magnitudine propémodum bubuli. Sed hæc alij diſputabunt, nos plumatum alatumq́ animal in volucrum ordinem interim admittemus.

IVSTITIA.

HVius ſanè pennæ, quoniam præter aliarum auium morem æquales omnes inter ſe ſunt, iuſtitiam & æqualitatem erga omnes ſignificant, vt apud Horum habetur. Plurimus verò earum vſus ad conos bellicos, & galeas adornandas, tam apud veteres, quàm apud noſtros: cuiuſmodi illæ ſunt quę in eo numo habentur cuius inſcriptio, TI. CÆSAR DIVI AVG. F. AVG. P. M.

TR. POT. XXIIII. Ibi enim pinnæ huiuſmodi in quodam ſerto ſitæ ſunt D ſupra frontem ſigilli, cui ſubiecta eſt inſcriptio, IVSTITIA. Numum Bononiæ vidi apud Io. Achillinum. Ibidem apud Alexandrum Calcinium ſolum Iuſtitiæ caput in numo eſt, cum eodem pinnarum æqualiũ geſtamine, ijſdem literis, quippe, IVSTITIA. Sedenim vt ad alitem reuertamur, quoniã Struthiocameli ſtolidi adeò ſunt, vt cùm colla fruticibus occultauerint, latêre ſeſe exiſtiment, ſuccurrit Carneadis diſceptatio, qui Iuſtitiã nihil aliud eſſe quàm meram inſaniam profitebatur.

PINNÆ IN MOENIBVS.

AD eiuſdem ſpeciei ſimilitudinem murorum ſumma fabricari ſolita, cauſam dedere vt pinnę vocarentur, ab ijs, vt Varro ait, quas inſigniti milites habere in galeis ſolẽt, & in gladiatoribus Samnites. Hinc intelliges de armatura Samnitium, quæ alibi apud Varronem & Plinium legeris.

ELEMENTORVM concordia.

SAnè ſi quis Ægyptiorũ more elementorum concordiam indicare voluerit, non imperitè picturam eam proponet, quam ipſe rerum opifex per animalia id præ ſe ferentia, cõſiderandã propoſuit, lutram ſcilicet, vel eius loco marinũ vitulum, Struthiocamelum, & hominem, vno vinculo religatos. E Lutra ſiquidẽ, & vitulus marinus, media ſunt animalia inter terreſtria & aquatica, vinculumq́; illud oſtendunt, quo terrę applicitæ ſunt aquæ, ſuiſq́; coërcentur finibus: quia diuina prouidentia cùm arenam terminũ maris poſuiſſet, leges etiam impoſuit aquis, ne fines tranſgrederent ſuos. Struthiocamelus autem ambiguus eſt inter terreſtria & aëria: verè enim volucris non eſt, quæ nequaquam à terra, vt volucris, attolli poteſt. pennæ autem alæq́; illi ob id tantùm à natura datæ, vt curſum adiuuent. Crura verò, vti dictũ, bouilla propémodum, vngulaſq́; biſulcas habet. Deniq́; inter elementa omnia, & cœlũ ipſum, homo intermedius eſt conſtitutus. Ita per huiuſmodi picturam tota ipſa rerum machina deſcribitur.

MVLTIVOLVS. F

DIuinæ literæ Struthiocamelum pro multiuolo homine, & certi nihil ſibi adſciſcente ponunt, videlicet qui ſacræ adſcriptus militiæ, profanis tamen negotijs implicetur, ijſq́; tantùm tractandis occupetur. Nam quòd alatum eſt, contemplationem refert & excribit: ſed propter vaſti corporis magnitudinem tollere ſe humo nequit, alis tamẽ, vti dicebamus, ad curſum vtitur. Quòd pedes bouillos habet, terræq́; ſemper adhæreſcit, quæ terræ ſunt ſignificata ſuſcipit: ita enim videtur Heſychius interpretari. Quòd verò ad animalis huius ingreſſum attinet, tametſi volare nequit, perniciſsimè tamen currit. Struthiocamelos, ait Xenophon, quos apud Euphratem Cyri milites offenderunt, à nemine capi potuiſſe: tam longè enim modò pedum pernicitate, modò alarũ quaſi velificatione procurrebant, vt ſtatim equites deſperata præda inſequi deſiſterent.

HÆRETICVS.

QVod verò ſuperius diximus ex Heſychio, Eucherius quoq́; per animal huiuſmodi hæreticum hominem ſignificari tradit, qui habere quaſi videtur ſapientiæ pennas, volare tamen non poteſt.

A HYPOCRITA.

EVcherius idem ait de hypocritis dictum ab Eſaia: Erit cubile draconum, & paſcua Struthionũ. Parit ſiquidem oua Struthio, verùm, vt alibi diximus, neq; illa incubatu fouet, neque pullos nutrit. Ita hypocrita, quamuis rectè alios admoneat, & rectè faciendi viam addoceat, nullos tamen filios per vllum bene actæ vitæ exemplum generat. Hinc Iobes clamat: Struthio in terra relinquit oua ſua, & obliuiſcitur quòd pes ea ſit conculcaturus.

INSIPIENTIA.

AD hęc, vti paulò antè dicebamus, genuina illa animalis ſtoliditas effecit, vt imago Struthionis caput intra frutices abſcondentis, inſipientiæ hieroglyphicum haberetur, vtpote qui cùm auium ſit grandiſsima, ita vt altitudinem equitis equo inſidentis excedat, ſi tamen colla tantùm frutice occultauerit, latère ſe totam exiſtimet, cùm reliqua magna admodum corporis moles in aperto relinquatur. Ita dum in capite ſecura eſt, diceret Tertullianus, nuda, qua maior eſt, tota cum capite capitur. Diodorus tamen id à Struthiocamelo non ex ſtupo-
B re fieri contendit, ſed quia ſit ſibi conſcius habere ſe caput admodum debile, occultare id quamprimùm ſtudeat.

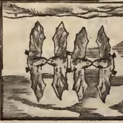
DE VESPERTILIONE.

MOnſtroſa quoque eſt Veſpertilionis effigies, multaq; in ſe myſtica continet hieroglyphica.

AB EXILI FORTVNA IN ALTVM EVECTVS.

PRæcipuũq; illud apud Ægyptios fuit, vt per animal huiuſmodi ſignificaret hominem qui debilibus & exiguis viribus ſiue nobilitatis, ſiue fortunæ, ſiue etiã ingenij præditus, ita tamen repentè emerſerit, vt non ſe tantùm humo ſuſtuliſſe, ſed ſubito volatu elatus in ſublime ferri videatur: cuiuſmodi exemplorum plena Roma ſemper fuit. Veſpertilio ſiquidem licet pennas non habeat, ſola tamen membranula fretus volat, ita vt difficulter diſtinguas, ſit'ne auis, an mus. Quare apud mythologos argutè vafrèque duas eludit muſtelas, dum ſe alteri
C auem, alteri ſe murem venditat, atq; ita capitis periculum euadit.

OFFICIA MVTVA.

MIrum verò illud inter hoc tam brutum genus, quòd tanta ſe humanitate complectuntur, vt nulla cõuenientius ſpecie figuráue officia mutua deſcribas, quàm per Veſpertiliones alterum ab altero catenatim dependentes. Habet enim id genus mutuã inter ſe quandam beneuolentiam, ſæpeq; veluti catena quadam contexta, ſi qua vlli vis inferatur, mutuò ſibi cohærent, imbecillitati ſuæ opem ſibi inuicem afferentes, viſæq; ſunt alia ab alia alarũ hamis vnius ad alterum porrectis pendentes, longum veluti funem produxiſſe.

NVTRICATIONIS FACVLTAS.

MVlierem ijdem ſacerdotes lactis vbertate fœcundam & bene nutricantem ſignificare ſi vellent, eandem ipſam alitem pingebant, quippe quæ ſola volucrum & dentes & mamillas humanis ſimiles habet, lacteq; nutrit pullos, v-

beribus mulierum in modum admotis. Nam Ægyptij ab ijs quæ in vnoquoq; D genere reliquorũ naturam aut mores excederent, ſignificationũ ſuarũ argumenta deſumebãt. Quod verò ad mammas pertinet, Græci hanc alendi felicitatem indicaturi Dianæ ſimulacrũ mammoſum effingebãt, cuiuſmodi illud fuit quod Epheſi tandiu tanto cõcurſu viſitatum, eamq; Latini ea de cauſa multimammiã appellarũt, cuius exempli multa hodie Romæ vetuſta ſigna conſpiciuntur. Minimè verò prętereundũ eſt, hoc loco in impreſsis exemplaribus Hori perperàm legi, Γυναῖκα θηλάζουσαν καὶ καλῶς ἀνατρέφουσαν βουλόμενοι ζωγραφῆσαι, τρυγόνα ζωγραφοῦσι, cùm ex manu ſcriptis codicibus antiquis & hiſtoria ipſa legendũ ſit, βουλόμενοι ζωγραφῆσαι, νυκτερίδα πάλιν ἔχουσαν ὀδόντας καὶ μαστοὺς ζωγραφοῦσι. hoc eſt, Volentes pingere, Veſpertilionem identidem dentibus & mammis præditã pingunt. Inde ſequitur pro redditione cauſę, αὕτη γὰρ μόνη τῶν ἄλλων πτηνῶν ὀδόντας καὶ μαστοὺς ἔχει, ſiquidem ſola ea ex omni volucrum genere, & dentes ſimul & mammas habet. Quorſum enim dentes & mammæ ad turturem alitem minimè monſtroſam?

LVCIFVGA.

QVòd ſi hominem latebris & occulto ſeceſſu gaudentem, vel qui rei cuiuſpiã E metu perculſus in apertũ minimè prodire audeat, ſignificare vellent, formicam & Veſpertilionis alam adpingere conſuerunt. Aiunt ſiquidem eam eſſe inter Veſpertilionem & formicas naturę diſcordiam, vt ſi ala tantùm Veſpertilionis formicarum cauo admota fuerit, nulla earum foras progrediatur.

MORA.

QVinetiam ſunt qui tradãt credi ſolitum, formicam eò nunquam exire quò Veſpertilio vel ſemel acceſſerit: atq; ideo formicã ſub Veſpertilionis ala poſitam, & morę & tarditatis aut impedimenti ſignificatũ habere. Tranſit & ad columbas huiuſmodi ſympathia, quia vt Florentinus libro de re Ruſtica ait, colũbæ ſtationem minimè deſerunt, ſi Veſpertilionis caput ſupra turrim poſueris.

INSCITIA.

COgnitionem alibi per lumen ſignificari diximus, vnde etiam dare luci, pro declarare & edocere, ſæpe legimus: contrà verò inſcitiã per tenebras intelligimus, vnde hallucinari pro decipi per ignorantiam. Quoniam verò Veſpertilionis ea natura eſt vt tenebris gaudeat, neq; lucẽ ferre poſsit, diuinæ literę dum Veſpertilionem à ſacris ſummouent, ἱερογλυφικῶς eum intelligunt virum, in quo F nullum diſciplinarũ, aut veræ inſtitutionis lumen effulgeat, explodi debere. Alioqui apud Eucherium Veſpertiliones in diuinis literis idolorũ monſtra ſunt. Propheta: Vt adoretis talpas & Veſpertiliones. Sunt etiã cogitationes immundæ, quas improbi dæmones ingerunt, vt idem ſentit.

SECVRITAS.

NEq; deſunt qui ſecuritatem indicaturi, Veſpertilionem inuerſo capite pingant: is enim circumlatus domui viuus, et ſuper feneſtrã vel in hyperthyro, aut ipſis in valuis inuerſo capite affixus, maleficiorum amuletũ creditur, Plinio etiã id tradente, quod ad hæc vſq; tempora pleriſq; locis factitari videmus. Contrà verò, ſi quis eam amoliri arcereq; ab ędibus velit ſuis, platani folia ſuſpendat. Africanus enim in his quæ de agricultura conſcripſit, Veſpertilionem eò non ingredi tradit, vbi arboris huiuſmodi folia ſuſpenſa conſpexerit. Pro corollario addam, occîdi eas hedera ſuffumigata. Nam eas qui ſuſtuliſſe ſe profiteri ſigno aliquo velit hieroglyphico, Veſpertilionem faciet hederæ folio inſidentẽ. Nam Alcithoë Leucothoëq; ſorores apud Ouidiũ, ſpreuiſſe Bacchi ſacra finguntur,

eaq;

A eaq́ue de cauſa in Veſpertiliones mutatæ, vnde ſuffitum hederæ ita exhorrent, vt eo etiam necentur.

IMPVRÆ MENTIS HOMO.

HEſychius ait eam hieroglyphicum eſſe hominis, qui ſerò & parcè fidei documenta ſuſceperit, inq́ue illis mente nō ſatis firma verſetur, ſed in ambiguo ōmnia reponat, neque ſciat de terra ſua exire, ſed in quibus genitus eſt latebris libē tiſsimè deliteſcat: Chriſtianus demum ſit, ſed parum fidelis: ſerò enim Veſpertilio prodit, ſub ipſum quippe crepuſculum veſpertinum, atque vbi tribus aut quatuor ſpatiolis volatū exercuerit, à noctis tenebris occupatur: neque longè fertur, ſed ſupra circūq́ue tecta ſemper volitat, cùm Abrahamo Dominus peregrinationem indixerit, terra in qua alitus erat, quamq́ue inhabitabat, derelicta, priſtinam ſcilicet imbecillitatē & craſſam originem nobis poſthabendā admonens, perinde ac etiā ſeparari nos à parentibus, & ſequi Dominū doctrina moneat Euangelica. Veſpertilio demū vtrū ales an muſculus ſit, extat in ambiguo, cùm, vti paulò antè diximus, ipſemet in fabulis perſuadeat gallo ſe eſſe murem, catto verò alitem. Volat quidem, non tamen pennis, ſed membranulis innixus: neque pluma,
B ſed pilo, atque eo quidem murino, veſtitur. Ita homines plerique volatu qualicunque præditi, baptiſmatis tantùm tinctum aſſecuti, apud catholicos Chriſtum fatentur Petrū Eccleſiæ ſpecificè præpoſuiſſe, apud hæreticos impudenter delirant atque præuaricantur: apud Iudæos Chriſtum ridēt, apud Mahumetanos tam Iudæos quàm Chriſtianos inceſſunt, impuriſsimū hominū genus, nō modò Veſpertilionibus perquàm ſimile, ſed cui meritò ἀπὸ τοῦ μιαρμίνας nomen inditum ſit, abominabile id quidem, & omnibus abhorrendum.

DE OTIDE.

OTίδας Græci dicunt, quas aues Tardas Hiſpania, damnatas in cibis, propterea quòd oſsibus eius effractis teter odor ex medulla ad tędium vſque extemplò ſequitur. Sedenim Xenophon earum carnē ait multò ſuauiſsimam. De tarditate idem tradit, & faciles captu aſſerit, quòd nihilo quàm perdices longius prouolent, celerrimeq́ue fatigentur. Ægyptij ſacerdotes hanc quoque hieroglyphicis adnumerarunt.

C

IMBECILLVS FORtiori aſſurgens.

QVippe ſi hominem imbecillum, qui ferociori potentioriq́ue aſſurgeret, ac in rebus gerendis ſententijsq́ue dicundis primas illi partes cederet, ſignificare ſi vellent, aut ita faciendum admonere, Otidem auem, & equum adpingebant: illa ſiquidem ſimulac equum aliquem in conſpectu habuerit, nihil quicquam contata, illum quadam veluti venerationis oſtentatione excipit, circumq́ue volitando & ſubſequendo deducendoq́ue, officium facere quodammodo videtur.

NIL ALTVM SAPIENS.

CVm verò Otis omnino auis ſit, animi eſt identidem ſignū: alatus enim animus paſsim apud Platonem. Sed hæc animū indicat ignauū ac ſtupidum, quippe quæ tarda eſt, corpulentiaq́ue adeò grauis, vt vix ſeſe terra attollat: ita ter

reni etiam affectus,quo quiſpiam detineatur,indiciũ eſt,quippe qui nihil ſubli- D
me ſapiat aut meditetur.

CONTVMAX.

AT ſi quis contumacem aliquem & monitoribus aſperum,ab omnicꝫ bono opere alienum,hieroglyphico referre voluerit, aptè Otidem & canem pinget:nulla enim auis canem exhorreſcit præter Otidem,quæ ſuæ ſibi conſcia tarditatis,ſimulac canem conſpexerit,aut latrantem audierit,ſtatim arrepta fuga ſe condit in latebras. Per canem autem ſuo cõmentario ſacerdotem pręcipuè ſignificari diximus in templis concionantem,de diuinis,de pietate, reliquiſcꝫ bonis moribus differentem cõtra impios ſcilicet & improbos oblatrantẽ. Eum igitur qui ſubfugit et ſacerdotes, ingenio plurimùm cõtumaci eſſe conſentaneum eſt.

DE ALCEDONE.

ALcedonem,quod hactenus viderim,Ægyptij non poſuerunt,ea verò apud Italos ſua habet ſignificata.

TRANQVILLITAS. E

QVorum vulgatũ illud eſt,per Alcedonis nidum rerũ quarumlibet tranquillitatem indicari:mare ſiquidem per dies circiter quatuordecim,quibus auiculæ illæ nidificant in littoribus incubantcꝫ, mira pacari ſerenitate compertum eſt.Eſt verò nidus ille miro artificio ex piſciculorum oſsiculis & ſpinulis contextus,ad gladij cuiuslibet ictum incolumis,figura cucurbitæ, præter vnum perexiguum cauum,qua ingrediendi & exeundi ſit parentibus aditus,cæterà concluſus.

IVSTITIVM.

TRanſit & ad res ciuiles figurę huiuſmodi ſignificatũ:nam hæ ad maris varietates accõmodantur,eſt enim iuſtitij monumentũ:ideocꝫ à Plauto dictum, Alcedones eſſe iuxta forum. Ad ſuſpenſas enim fori procellas,fluctuationesq̃ & turbines,hoc aptiſsimè refertur. Nam & Horatius merſari ſe ait, ſi quando res agere adlibuerit,ciuilibus vndis. Ita dies Alcyoniæ dicuntur, quibus fora conticeſcunt. Sunt verò dies Alcyoniæ, vt luculentiſsimo carmine Simonides tradidit,ſeptem ante brumam,dum ſcilicet incubat; & ſeptem à bruma,poſteaquam pulli excluſi fuerint: quibus quidem diebus ea tranquillitas non ſemper F noſtris locis,in Adriatico quippe ſinu, contingit,necꝫ etiam Tyrrhena ora,at in Siculo mari ferè ſemper. Fit verò bruma,vt Heſiodi interpretes ſcripſere, menſe Ianuario,quem in honorem Bacchi Lenæum ipſi vocant: & eo menſe à Latinis brumalia celebrari dicunt,quòd Bromus Bacchus appelletur. Sed enim Traiani tẽporibus,quod de ætate ſua Plinius profitetur,ad VIII. calend. Ianuarias fuit, quo die natus eſt noſtræ ſalutis aſſertor. Accidit autem bruma,treſcꝫ cardines reliqui,in octaua ſingulorũ,Capricorni,Arietis,Cancri & Libræ, quæ diuturnitate temporis ob minutorũ aliquot neglectã intercalationẽ, minimè nunc reſpondere cõperias:nam octaua Capricorni,circa vigeſimã eſt nunc Decembris diem. Sed enim hæc perpendere Aſtronomorum diligentiæ dimittamus.

CONSVETVDINIS RARÆ HOMO.

ALcedonem præterea pingebant quotieſcuncꝫ vellent hominem raro prodeuntem,& minimo temporis momento cum hominibus verſatum ſignificare:Alcedonem ſiquidem videre eſt omnium rariſsimè:ferè enim circa Vergiliarum occultationem,brumamq̃ ipſam apparet, & vbi primùm per portũ non

A plus quàm nauem circumuolauerit, ſtatim abit, vt nuſquã præterea conſpiciat: de quo apud Steſichorũ latius. Cauſam huius nidulationis hybernę quęrit Albertus, eã eſſe ſuſpicatus, quòd auicula ea rara adeò ſit textura, vt ęſtate propter nimiã corporis ariditatem progenerare nequeat, hyeme verò obturatis prę frigore poris, humidioreq; effecto corpore, fiat ad conceptũ idonea. Nõ diſſimularim hoc loco quod Antigonus ait, Alcedones vbi ſeneſcunt, Cęrulos vocari. Verùm Ariſtoteles diſcernit inter ſe diuerſas, Alcedonẽ, Cerulũ, & Cornicem. Sũt qui harũ marẽ Cerulum vocent, idq; verũ eſſe tradũt interpretes Theocriti.

DE CVRVCA.

SVnt pleraq; de quibus Ægyptij parum, alij multũ locuti ſunt, quę tamen quoniã Ægyptiacis commentis nõ diſſimilia ſunt, in Struthiocamelũ hunc infarcienda videntur, atq; in his Curuca, & Cuculus.

ALIENI FILII PRO SVIS EDVCATI.

DE quibus vulgatiſsimum apud omnes ſcomma, hominem per eam ſignificari, qui filios adulterinos pro ſuis paſcat. Cuculus enim Curucæ abſumptis ouis, in eius nido ſua potiſsimũ oua ponit, vtpote qui ſe ignauũ minimeq; idoneum agnoſcat, qui poſsit pullis neceſſaria comparare. Suæ igitur ſibi conſcius imbecillitatis, eam init rationem ad prolis ſuæ tutelam, quippe qui omniũ auicularũ iniurijs ſit expoſitus, vereaturq; ne ſi nidum ſtruat, minimo inde negocio depellatur, idcirco ad alienas cõfugere opes pergit. Curuca itaq; oua illa fouet & excludit, atq; educat pro ſuis. Ariſtoteles, ſi modò legitimum eſt id opuſculum, De mirabilibus auſcultationibus, accidere hoc in Helice tradit: addit & in palumbium aut turturum nidis oua ea deponi.

DE CVCVLO.

MINIMA QVAQVE DE RE TIMIDVS.

CVculus quia timiditate maximè omnium auiũ excedit, adeò vt à minimis quibuſq; auiculis conuellatur, eaſq; præ metu fugitet, cõmenti nonnulli ſunt, hominem minima quæq; expaueſcentem, per alitis huiuſmodi picturam ſignificare. Vnde conuicia illa, ſiue quempiam adulteræ vxoris maritum dicere volumus, ſiue ignauum, ſiue ſtupidum, aut nullo animo præditum hominem notare, Cuculum appellamus, vt apud Horatium Sermonibus:

Tum Præneſtinus ſalſo multumq; fluenti
Expreſſa arbuſto regerit conuicia, durus
Vindemiator, & inuictus cui ſæpe viator
Ceſſiſſet, magna compellens voce Cucullum.

Solent, inquit Porphyrio, leuia ruſtici circa viam arbuſta vindemiantes à viatoribus Cuculi appellari: tum illi prouocati, tantam verborum amaritudinem in eos effundunt, vt viatores illis cedant, cõtenti eos Cuculos iterum atq; iterum appellaſſe. Ego cùm Octobri menſe Roma Neapolim proficiſcerer, in eiuſmodi iocos incidi, per cõtinuum diem conuicijs huiuſmodi delectatus. Quare cum Acrone dicere poſſumus, hoc autem ipſa re nouimus, quemadmodũ viatores quos in itinere vindemiatores per agros cõſpexerint, cõuicijs agitare gaudeãt, illiq; ita reſpondere, vt Cuculum eum appellent quaſi pigrum, ignauum ſcilicet ac nihili hominem. Sed hoc parum eſt, & quod à Porphyrione dicitur, ſubfrigidum: hodie ſiquidem res agitur calumnijs etiam vehementioribus: viatores

enim eos nũc Pulterones, nũc Cornutos, nunc aliјs atq; aliјs cõuiciјs inceſſunt: D illi cõtrà, ſiue ciuis, ſiue magiſtratus, ſiue rex ipſe occẽtare cœperit, omne opprobriј genus regerunt, tegendisq; retectis turpiſsima quęq; minitantur, pręſertim ſi celſiſsimis, quæ frequẽtes tota regione ſunt arboribus inſederint: quamuis id impunè toto agro Cãpano Neapolitanoq;, tẽpore vindemię licet, ne quid Liberi libertati detrahatur. Atq; hoc illud eſt quod Flaccus ait, Durus vindemiator & inuictus, cui ſæpe viator ceſsiſſet. Quoniam verò ſpecies Cuculi certo anni tempore non multum differt ab accipitre, locus fabulæ datus, quam in Arati vita Plutarchus refert. Ipſa enim inducitur minores auiculas percontari, quare fugerent ſe conſpecta, quę nullam præ ſe ferat ferocitatem: quoniã, reſponderunt, ſuſpicamur te aliquando futuram accipitrem.

TRANSMVTATVS.

POſſumus igitur hominẽ qui vel mores, vel effigiem ita commutarit, vt alius penè videatur, per eandem hanc auem ſignificare. Ea enim figuram immutare creditur, & in aliud tranſire genus, cùm inter accipitres omnino numeretur, licet vnguibus ſit haudquaq̃ aduncis, neq; capite accipitri ſimilis, ſed colore tantùm, roſtro quoq; magnitudineq; columbino potius quàm accipitrino. E

PVLICVM DEFECTVS.

ALiј porrò quoniam Ægyptios animaduerterant de pulicũ defectu deſcribendo ſolicitos fuiſſe, quippe origanum in eo ſignificato propoſuerãt, addidere ipſi Cuculum & humanum veſtigium, qua ſpecie pulicum exterminationem indicarent. Ferunt enim, quo quis loco primùm audiat alitem illam, ſi dexter pes circumſcribatur, ac veſtigium id defodiatur, nõ gigni pulices vbicunq; puluis eo veſtigio compreſſus, ſparſus fuerit. Hæc obſeruarunt Magi. Pulicum verò nuncupatione, humiles ſordidæq; curæ ſunt intelligendæ, quibus implici ti vitam agimus anxiam & inquietam. Multa enim, licet ea pingere aut ſculpere inſaniẽtis vaniq; ſit ingeniј, ob exiguitatem, quæ minus reprę̃ſentari poteſt, vſu tamen loquendi frequenter vſurpantur.

IVNO.

PAuſanias vbi opera ea recenſet quæ Mycenis ſpectatu digna viderentur, in ſceptro, quod in Iunonis manu erat, Cuculũ inſediſſe dicit, eaq; de cauſa ſignum ita fieri ſolitũ, quòd Iunonis deſiderio Iupiter aliquãdo in eam auiculam F ſe cõuerterit: tã inania illi de diјs ſuis cõminiſcebantur. Quinetiam locũ Coccygium appellatũ autores celebrãt, in quo Iupiter in Cuculũ ſit mutatus. Apud interpretes Theocriti ita leges, Iouẽ Iunonis cõgreſſum appetiјſſe, rẽ tamen occultare voluiſſe: mutatũ itaq; in Cuculũ, abiјſſe in montẽ qui tũc Thronax, poſtea verò Coccyx appellatus eſt, eoq; & Iunonẽ conceſsiſſe, quæ ſimulac aſſedit, Iupiter in eius auis effigie ad eam aduolauit, ſeq; in eius genua proiecit: repulit hũc Iuno excuſſo peplo, at ille ſtatim mutata facie acceptus ab ea eſt. Hinc apud Argiuos Iunonis ſimulacrũ in throno collocari, in manu verò ſceptrum poni, ſupra quod Cuculus. O lepidos & otioſos deos, qui puerilibus his nænijs delectarentur: ſed longè magis ineptos, qui talia ſcriptis mandare non erubuerunt.

NVPTIÆ.

CVm verò vincula iugalia curæ ſint Iunoni, putarim egò boni ominis cauſa Cuculum deæ dedicari ſolitum: boni eſt enim auguriј Cuculus, noſtriq; ſolent ex eius cantu ducendæ vxoris tempus percontari. Caro autem eius ſi in cibum autumnali tempore veniat, cæteros ſapores exuperat.

A VERNVM TEMPVS.

EST & verni temporis ſignum Cuculus, id quod vel imperitæ innotuit plebeculæ. Porrò nuncium eum veris ponit Heſiodus:

ἦμος κόκκυξ κοκκύζει δρυὸς ἐν πετάλοισι.

Ut cantum audieris quem reddit ab ilice coccyx.

Tunc enim exulare hominem dicit, quia verum eo nuncio veris aduētum intelligant. Piſtotherus apud Ariſtophanem, Auibus, vbi Cuculum Ægyptijs imperaſſe dicit, tam eos ait quàm Phœnices ad cantum huius auiculę, tanquam ad imperium triticum & hordeum demetere ſolitos: tempeſtiuior enim apud eos meſsis, quàm in Græcia & in Italia ſit.

DE CAPRICIPITE.

AGELASTOS.

HOminem qui nulla iucundiore conſuetudine poſſet ad riſum allici, quòd eius expers eſſet, veluti Socrates fuiſſe fertur, oſtendere ſi vellent, Capricipitem auem pingebant, quam liene omnino carere tra-
B dunt: in liene verò ſedes eſt riſus, veluti amoris in iecinore, libidinis in lumbis, iracundiæ in felle. Eaq; de cauſa dictum, columbam ſummam ſignificare manſuetudinem, quòd bile careat.

DE VPVPA.

FERACITATIS PRÆCOGNITIO.

VPupam Ægyptij cùm pinxiſſent, præcognitã vindemiæ feracitatem, ſiue lætum ac plenum vindemiæ prouentum indicabant, lætitiã ſcilicet aliquã affuturã, vt in Vite latius explicatur. Quia ſi ante vindemiæ tempus valde clangere audita fuerit, nimirũ vini redundantiam prænunciare creditur.

EBRIETATIS REMEDIVM.

HOminem verò ebrietate laborantē, ac ſibi remedium cōminiſcētem, ſignificare cùm vellent, Vpupã & Capillũ Veneris herbam pingebant: Vpupa ſiquidē vuis veſcitur immodicè, ita vt plerũq; inde ebria fiat, ac ſimulac ſe tētari ſenſit, Capillu Veneris decerpto efficaciſsimè ſibi medicatur. Herbã hãc ἀδίαντον
C Græci vocant, ἀπὸ τοῦ μὴ διαίνεσθαι, hoc eſt, eo quòd minimè marceſcat, neq; quidem ſi aqua perfundatur, immergaturue, neq; bruma putre fit, vt herbæ reliquæ. Sũmouent autem Vpupam diuinæ literæ, quam piorũ menſis inferri nolunt, querulam quippe volucrē, lugubrē atq; luctuoſam, quæ nihil vnquã niſi mœſtum & triſte meditatur. Vnde per alitis huius hieroglyphicum, hominē vitijs deditum intelligũt Theologi, propterea quòd nemo magis querulus, magiſq; mœſtus aſsiduè eſt, quàm vnuſquiſq; vir improbus atq; flagitioſus: ſolicitat hũc admiſſorũ ſcelerũ cōſcientia, vel inquietũ exercet admittendorũ cupiditas & impotētia. Nam ſi tumore ſuperbiæ turgeſcat, quæ illi vnquã hilaritas arridebit? Faſtu cruciatur aſsiduè, neq; vllos tantos putat honores, qui quod affectat explere poſsint. Repulſam paſſus eſt, infeliciſsimũ ſe mortaliũ putat. Auarus eſt, ſi iactura quantulacunq; fiat, vicem deplorat ſuam: ſi prædam cui inhiabat elapſam videt, miſerè cruciatur. Quid iracundus? an non ſtatim vt incenſus eſt pœnas vitij dat ſui? Vnde Salomon ei luctum mandat, cui iræ, cui rixæ, cui ſine cauſa manus ſanguinarię. Quid inuidus? nónne ſuimet carnifex indefeſſus? Quid libidinoſus? mentita eſt amica, æſtuat immenſum: expleuit cupiditatem ſuam, lan-

guet & erubeſcit. Quid vorax? diſtentus eſt, ægrè habet: fameſcit, extorquetur. D
Quid ebrioſus? aret guttur, pulmo inflãmatur: potauit, mente capitur, titubat, ſemianimis deficit: atq; vt ſemel cum Flacco dicam,

An'ne magis Siculi gemuerunt æra iuuenci,

quàm eius animus qui ſit improbitati, facinoribusq; addictus flagitioſis? Contrà verò probus modeſtusq; vir, ruat cœlum, nulla re commouebitur, gaudebit ſemper, æquanimis erit ſemper, gaudentẽ hilaremq; ſcit à Deo vocari, exultantem ſacris admoueri. Repulſam patitur, modeſtè fert: iactura afficitur, paruò cõtentus eſt: denunciantur inimicitiæ, pacem meditatur: ſolicitatur à maligno, reſiſtit audacter, lætumq; tunc triumphum agere ſibi videtur, cùm ſemetipſum edomuerit. Cibum & potum ita moderatè ſumit, vt neq; mentem offuſcet, neq; debilitet corpus: nullaq; demum animi tranquillitas, nulla lætitia, hilaritas nulla huic comparari poteſt, quæ in rectè factorũ conſcientia requieſcit, cùm ſe piũ cogitet, cùm ſe vitam puriter egiſſe reminiſcitur.

DE FLORO.

LOngè diuerſum ab Otide eſt ingenium Flori: nam quantum illa venerationis in equũ oſtendit, tantum hæc exercet odij & ignominiæ. E

FEROX A MANSVETO ſuperatus.

FErocem hominem ab humiliore manſuetioreq; ſuperatũ, per Florum auiculam, quã ἄνθον Græci vocãt, ſignificabant. Paluſtris auis ea eſt, coloris pulchri, oculorum acie non ſatis valens, quę cum equo ſemper pabuli gratia dimicat: herba enim vterq; paſcitur. Illa vocem eius interdum imitatur, inſiliensq; aduerſus equũ, dorſum occupat, quãq; maximo poteſt morſu colla armosq; vellicat, hisq; auxilijs freta eum plerunq; fugat.

DE SALO.

QVando verò in has incidimus inimicitias, non diſsimiles ab his recenſebimus, quæ inter Salum & aſinum habentur ingentes.

INIVRIARVM VLTIO.

AEgythum Ægyptij, quem Latini Salum vocãt, aſini vlcera roſtro excauantem pingũt, ſi hominem illatas filijs iniurias vlciſcentẽ ſignificare volunt. Nidulatur hæc plurimùm in ſpinis, acciditq; vt aſinus pruritu vlcerum excitatus, ſcabendi cauſa ſe conferat ad ſpineta, atq; ita atterat vlcera, nidosq; diſsipet: quod quidem illa adeò pauet, vt cùm etiam vocem rudentis audierit, oua abigat per abortum, pulli etiam metu labantur in terram: itaq; Salus ob eam iniuriam in Aſinum inuolat, vlceraq; eius roſtro impetit, affixaq; pertinacius quanto maximo poteſt conatu excauat. Deniq; atrox vſque adeo odium inter eos eſſe autumãt, vt ſi vtriuſq; ſanguinem cõmiſcueris, ſponte ſe vterq; ſubducat ac ſeparet, antipathia, ne coeat, pertinaciſsimè repugnante. F

NECESSITVDINIS AVERSATOR.

SI verò Florum vnà cum Salo pingerent, hominem qui alterius neceſsitudinẽ pertinaciter auerſaretur, ſignificabant: quare aues illæ aut auerſæ inuicem, aut capitibus ſaltem obtortis in diuerſa, pingendę ſunt. Commenti cauſa ea eſt, quòd implacabiles inter vtranq; inimicitię intercedunt, neq; vllo pacto fieri poteſt

A teſt vt harum quoque ſanguis exhauſtus cõmiſceatur: confuſum enim non aliter alter hinc, alter inde cõtrahitur, quàm oleum ab aqua ſubducitur, vſqueadeò natura ipſa diſsident. Quare tibi tria ſunt obſeruanda eiuſdem generis exempla, quorum natura inter ſe minimè congruat, ſitque pertinaciſsimæ diſcordiæ, Salus & Florus, Salus & Aſinus, &, de quibus ſuo loco dictum, Cornix atque Noctua. Nanque vt nihil eſt appetentius, nihil rapacius ſimiliũ ſui, quàm natura, ita etiam diſsimilium nihil auerſum magis, ac magis abominabile.

DE ARDEA.

EXANGVIS DE NEQVITIA REDDITVS.

HOminem ita libidinis vſu cõfectum exhauſtumque vt propemodum exanguis ſit effectus, oſtendere qui vellent, Ardeolã illam pelam pingebant, quæ Græcè ἐρωδιὸς dicitur: ea de coitu ita angitur, vt ſanguinẽ ex oculis emittat, remque ſummo cum dolore peragat, clamore vaſto atque admodum inſuaui difficultatem atteſtante. Nomen illi apud Græcos inditum aiunt, ὅτι ἴαρ ἱδρῶν nam ἴαρ quandoque ſanguinẽ ſignificat. In collectaneis Sudæ

B Grãmatici dictã volunt παρὰ τὸ ἕλει διατρίβειν, quòd in paludoſis & humidis locis verſetur, quaſi helodium dicas. Sunt qui eas inter grues recenſeant: ſunt qui ſimilem grui dicant: & diuinarum literarum interpretes de aue hac, vbi vulgata Pſalmorum editio habet, Herodij domus dux eſt eorum, varia tradiderunt.

TEMPESTAS.

SEd enim D. Auguſtinus, qui herodium fulicam arbitratur, tempeſtatis eam impendentis ſignum autumat. Sed enim apud Maronem Ardeæ & fulica diuerſæ ſunt volucres, tametſi vtraque ſit inditium tempeſtatis: ait enim,

Cumque marinæ In ſicco ludunt fulicæ, notasque paludes
Deſerit, atque altam ſupra volat Ardea nubem.

Sed ſuper hac ſatis eſt à nobis in Ciconiæ commentario diſputatum.

DE CINNAMO.

AROMATARIVS.

HOminem ex aromatum mercimonijs diteſcentem ſignificantes, Cinnamum auem pingunt. Auis ea in Arabia verſatur, quę ſurculos cinnami cõgerit, ex quibus nidum ſibi cõficiat, quocirca indigenæ plũ-

C batis eum ſagittis decutiunt, mercis gratia: neque aliud mihi ſuper ea compertum eſt.

DE VELIA.

STVDIOSVS OTII.

STudioſum otij & commodorum hominem indicare qui volunt, Veliam auem pingunt: ea enim in vmbra & aura æſtatem agit, hyemem in apricis: nam & potentes, cùm in eos qui otio literario dediti ſunt, cauillantur, genus hominum ignauum appellant, quod, vt apud Iuuenalem eſt, tecto gaudet & vmbra.

DE ASIONE.

IGNOBILITAS.

IGnobilem hominem, atque, vti dici ſolet, Terrę filiũ, notare ſi vellent, Aſionem illum pingebãt, qui diuerſus à perennĩ eſt, corpore pingui & minimè vocali. Nihil enim habetur exploratum de generatione eius, cuiuſmodi, qualiſque ſit: cæterum Fauonijs tantum flantibus

eum apparere cōſtat, veluti etiã pleriqꝫ homines ignobiles, potentiorum tãtùm fauore aliquo, tali quippe adſpirãte Fauonio, nullis alioqui natalibus, nulla probitate, nulla virtute, nulla muniti diſciplina, ad clariſsimas interdum dignitates euehuntur, omnibus, vnde hi prodierunt, admirantibus. Noctuarum hoc eſt genus maximum, quibus pluma aurium modò ſurrigitur; vnde & nomen illi: otus enim Græcis eſt, de qua quidem apud Athenæum plura comperies. D

M I M V S.

PEr hanc auem pleriqꝫ mimum atqꝫ paraſitum exprimunt: non enim à mimica multum diſtat ars paraſitandi, quam ita deſcribit Horatius:

Alter in obſequium plus æquo pronus, & imi
Deriſor lecti, ſic nutum diuitis horret,
Sic iterat voces, & verba cadentia tollit,
Ut puerum credas ſæuo dictata magiſtro
Reddere, vel partes mimum tractare ſecundas:

Eſt enim hæc auis omnium maximè imitatrix, & vt Plinius ait, paraſita, & quodam genere ſaltatrix. E

C O R N V T I.

HÆc in clypeo atqꝫ inſigni militum Romanorum, qui recentiori tempore, paulò antè quàm declinaret Imperium, ſub Magiſtro peditum merebant, ordinis eius ſignum fuit qui CORNVTI appellabantur: eratqꝫ ales praſini coloris in orbiculo luteo, quem cæruleus ambitus latè ductus circumplectebatur, à quo mox arctior & ipſe luteus, & circa marginem extremus ruber.

DE IYNGE.

IYnx inter lingua nobiles enumeratur, pro quo nomine Lyncẽ cōpluſculis in locis apud Plinium corruptè ſcriptũ offendes, indice etiam illo tam copioſo, eodem errore perplexè notato, quippe qui volucre animal quadrupedibus adnumerarint, Lyncem eam, quę noſtra hęc Iynx eſt, arbitrari. Fringillam hanc vulgo dicunt, vt Gaza putat. Græci pleriqꝫ Romani ſermonis nō vocem, ſed ſignificationem ſecuti, σεισοπυγίδα, Latini à caudæ continuo motu, motacillam dici tradidere, Torquillam alij, à torque quo collum inſignita eſt: alij turbinem, alij aliter nominarunt: ſed nos Pliniani codicis macula iam eluta, ad ſignificata noſtra reuertamur. F

D I C A C I T A S.

PEr eam pictam nōnulli dicacem hominem intelligunt, propter inſignem linguæ longitudinem: linguam enim habet ſerpentibus ſimilem, quam in longum menſura quatuor digitorum exporrigit, rurſumqꝫ contrahit intra roſtrum non complicatã, ſed terreni lumbrici more collectam, & in ſeſe reductam. Communis autem ſermo verboſos garruloſqꝫ homines ab inſtrumento ipſo linguaces appellare ſolet. Sed ad linguam id etiã addemus, quòd pedes habet lynx binis vtrinqꝫ digitis inſignes: illi tamen hæc de Lynce dicta credidere.

I N C A N T A T I O.

PAſsim verò præcipuum ales hæc fuit incantationũ ſignum, propterea quòd ei amatoriũ quid natura ineſſe perſuaſum eſt. Quinetiam quæcunqꝫ ad rem amatoriam veneficia, pharmaca, incantationeſqꝫ comparantur, vno vocabulo Iyngas Græci vocauere. Hinc apud Theocritũ intercalare illud, Pharmaceutria:

ἴυγξ ἕλκε τὺ τῆνον ἐμὸν ποτὶ δῶμα τὸν ἄνδρα.

a Scribit Pindarus Venerem Iyngá cœlitùs attuliſſe, quam Iaſoni daret: carmenq́ue docuiſſe, quibus Medeam in amorem alliceret.

VEHEMENS CVPIDITAS.

IDem Pindarus hieroglyphicè locutus ἴυγγι δ' ἑλκόμενον ἦτορ dixit, vehementem cupiditatem ſignificare volens, vt eius interpretes exponũt. Iynx enim, vt interpretantur illi, vis illa dicitur, quæ cogitationem noſtram ad cupiditatẽ & amorem trahit. Tradunt nonnulli Pithûs eam filiã fuiſſe, propter perſuadendi vim: maxima enim perſuadendi vis ineſt amori, nihilq́ue tam incredibile dici poteſt, quod amanti non perſuadeas. Vnde rectè Ouidus: Credula res amor eſt. Addunt, eam amatorijs veneficijs incitaſſe Iouem in amorem ſuũ. Sed enim Callimachus Echûs filiam dicit, & Iouem (tanta eorum temporũ vanitas fuit, ne imperitiã dicã) ab ea veneficijs coactũ, vt ſecũ rẽ haberet: vtcunq́ue, mox ab irata Iunone in eiuſmodi auiculã trãſmutatã, veneficijsq́ue amatorijs cõſtruẽdis dãnatã.

DE CAPRIMVLGO.

PERNICIOSA CONSVETVDO.

b PErniciosæ conſuetudinis hominem indicaturus quiſpiã, Caprimulgum auẽ pingat: ea enim inter capras familiariter verſatur, appetitq́ue earum vbera ſugere, quod cùm fecerit, vber extinguitur: capra, vt aiunt, excæcatur.

DE TVRDO.

SVIS ARTIBVS ELVSVS.

HOminem qui technis & cõmentis, conſilis'ue aut artibus proprijs eluſus malè perierit, &, vti dicitur, in laqueos quos tetenderat, inciderit, oſtendere qui volunt, Turdum viſcatæ implicitum virgulæ pingunt: quandoquidem, vt inquit Plautus, ipſa ſibi auis mortem cacat: viſcum enim non prouenit, ait Plinius, niſi maturatũ in ventre ac redditum per auium aluum, maximè palumbium & Turdorum. Apud Irenæum legas quid huic rei ſimile, de ijs qui in eligendo ſibi malo ſunt procliuiores & aduerſa mox quæ in ſe ipſi contrahunt, Deo imputant, cùm nihil aliud ſit, indurare cor Pharaonis, & Excæcare oculos populi, apud Deum, quàm gratiã ſuam quæ ſe largè volentibus infundit, à prauè & iniquè agentibus auertere. Nam ſimulac
c quis Deũ dereliquit, quæ bona ſunt aſpernatus, amiſſa ſpiritus gratia, omnibus inde afficitur incõmodis, viam rectam non videt, & contumacem ſe opponit ad admonitiones, nullo pollet animę ſenſu, vt ſciat reprobare malum, & eligere bonum. Ita dicimus eum à Deo excæcari, & obdurari, quemadmodum Solẽ occidentem receſſu à nobis noctem facere, cùm alioqui nihil à Deo niſi bonũ emanet, quemadmodum à Sole ſemper lumen & calor.

SVRDITAS.

ALioqui Turdus ſurditatis indicium eſt, cùm omnium auiũ eo plurimùm incõmodo laborare Turdum, manifeſtũ habeatur. Accedit huc & prouerbium κίχλης κωφότερος, de loquacibus, qui loquentes alios pati nequeant.

DE ERYTHACO.

SOLITVDINARIVS.

SOlitudinarium hominem qui ſignificant, Erythacum auem pingunt, quæ quidem ita receſſu ac ſolitudine gaudeat, vt rarò duas vel in eodem ſaltu reperire poſsis. Eam Theodorus modò Syluiam, modò Rubeculam appellat, alterum à ſyluarum deſertis,

alterum à ruboris indicio, quod ex Græca dictione colligitur. D

DE CINCLO.

PAVPERRIMVS.

INueniebam extremæ paupertatis hominem per Cinclum auem pictam ſignificari. Cauſam Ælianus affatim explicauit, qui Cinclum auem eſſe dicit imbecillam, inualidamq́ adeò, vt nidum ſibi ipſa parare non poſsit, alienisq́ ideo nidis ouifœtare. Eſt & apud Sudam aliqua de Cinclo mentio, cui nomen à caudę motatione ſit σεισοπυγίδ. ea nimirū lynx eſt, de qua nunc agebamus. Hanc ſanè vulgus pleriſq; locis, Græcū vocabulum exprimendo, Codaquaſſulam dicit. Interpretes Theocriti hoc ipſum agnoſcūt, & κιγκλίζειν lumbos motare dicunt, quod Latini fluctuante lumbo reddidere.

CINGANI.

CVm itaq; Cinclus inops adeò ſit, neq; certo vſquā lare vtatur, nōnulli errones illos qui nunc totum terrarum orbem mendicabundi cū chiromanticis vxoribus & liberis peragrant, nuſquā certas domos habentes, quos vulgo Cinganos vocamus, Cinclos ab auis huius ſimilitudine appellatos arbitrantur. E

ADVENA.

QVanquam in vniuerſum omne genus auiū apud aruſpices pro peregrinis, aduenis & cōuenis accipitur, vt oſtenti eius declaratione patuit quod Alexandro oblatum eſt, dum condendæ vrbis Alexandrinæ in Ægypto modulum ab architectis depoſcebat, forteq́; eueniſſet vt neq; gypſus, neq; alba terra vſpiā inueniretur, quo ſitum & magnitudinem cupido Regi deſcriberēt, architecti ad farinæ opem ſe contulerunt, eaq́; diſſeminata quaquà vrbis mœnia ducenda erant, accidit vt aues ad eam depaſcendā auidius aduolarent, quo quidem oſtento territus eſt Alexander: ſed aruſpices reſpondere, proſpera vrbi ex hoc portēdi, quòd futura eſſet omnium & nutrix & alumna, ſoliq́; vbertatem eſſet alienis quoq; gentibus largiſsimè communicatura.

PIERIVS VALERIANVS AD MAGNIFICVM PETRVM MELINVM RO. SENATVS CANCELLARIVM, DE IIS QVÆ PER APEM, ET ID GENVS CÆTERA SIGNIFICANTVR, EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS. F

VOlatilium ſignificationes, quas in aliquot digeſſimus commentaria, legiſſe te ſcribis, Petre Meline Romanorum ingeniorum præſens decus & ornamentum: in quibus & Apem habere voluiſſes, quæ, quòd mellifica eſt, ad domus tuæ gentile nomen cognationem quandam habere videatur. Proinde ſi quam, vt ſuperiori anno feciſti, ædium tuarum partem picturis ornare pares, habiturum te ſperas tui generis argumentum, quo literatorum oculos poſsis non inaniter oblectare. Feci non inuitus, quod tibi fore gratum intellexeram. Sed quod à melle te maiorū tuorū nuncupatione vocari putas, dixerim ego te id nominis à morum potius tuorum ſuauitate comparaſſe, ſiue id ſumma humanitas meretur tua, ſiue affabilitas iucundiſsima, cuius lepôre omnes ad te trahis tibiq; deuincis, vt de te verè dici poſſit, fauum mellis in ore tuo ſedem poſuiſſe: ſiue perelegans ille ſcribēdi tenor tuus, vbi ſolutam orationem aut carmen facis, amœniſsima quadam dulcedine legentem afficiunt, euenit vt vndecunq; merum mel & ſis, & habearis. At plenus rimarum ſum, neq; me cohibere poſſum quin epigram-

A *epigramma illud cænis noſtris ſodalitijs olim decantatum erumpat. Quid enim prohibet apud ingenium Poeticæ ſtudioſiſſimum, aliquando poetam ageret?*

Romulei certant lepido certamine vates,
Nominis ecqua viget congrua cauſa tui.
Nam qui ex te norunt manare poetica mella,
Mellinum à merito nomen id eſſe volunt.
Atq; alij malunt correpta parte Melinum
Dicere, Pegaſeum quòd melos ore canis.
Sis quodcunq; velis, nullo diſcrimine amandus,
Seu mihi Mellinus, ſiue Melinus eris:
Omnia congruerint, tanta dulcedine carmen
Pangis, & oranti ſpargis ab ore melos.

Id quod eò tibi glorioſius accidit, quòd horũ infelicitas temporũ pauca admodũ nunc oſtendunt ingenia, quæ bonarum artium amore eruditionisue felicitate capiantur: eoq́ alieniores pleriq; B *à doctrinæ ſtudijs euadunt, quo ſunt magis natalium ſplendore aliquo illuſtrati. Tu verò cùm ex ea ſis domo ortus, in qua ſummi pleriq; viri gentiles tui, & veteri & recenti etiam memoria ad patriæ ornamentum geniti, inſignia rerum à ſe geſtarum monumenta reliquerunt, Cardinalia decora, primos in Vrbe honores, titulosq́ foris arma pro ſalute patriæ victricia, diuitias honeſtiſsimis artibus comparatas, nihil rerũ harum amplitudine contentus, à teipſo ſplendorem excitare quæſiuiſti, vt clariſsima ea familia dignus euaderes, patreq́ in primis tuo ſenatore ſemper optimo, apud quem tanta educatus es ſanctitate. Acceſſere mox bonæ artes, & egregiæ diſciplinæ, Latinaq́ & Græcæ literæ, quas eo conatu ſucceſſuq́ aſſecutus es, vt paucisſimi omnino ſint inter Romanã hanc nobilitatem, qui parem tecum gradum hodie conferre poſsint. Sed quoniam non de literis tantùm, ſed de totius vitæ tuæ integritate, atq; animi magnitudine, ſi quis de te loqui cæperit, ſermo faciendus eſſet, parentumq́ tuorum benignitas omnis explicanda, qui me omnibus humanitatis officijs proſecuti, quam in filios exercere par eſt, beneuolentiam, charitatẽ, & ſtudiũ in me omne præſtiterunt, his in cõmodius tempus dilatis, quod nunc agendum inſtat, Apem ipſam, quam tibi meritò deberi iudicauimus, exhibendam curauimus. Ecce verò tibi eam, in cuius comitatũ, ne Fucus etiam, helluo ille ſatis impudens, & moleſtiſsimi Culex & Veſpa ſeſe intruderent, repellere nunquã potui: ac ne vllus & moleſtiæ & importunitati finis eſſet,* C *Muſca etiã, Cicada & Araneus ſe his admiſcuere. Tu quidem ſtrenuè nimirum & ex prudentia tua feceris, ſi, ne ab eorũ aliquo lædare, caueris. Verùm agè quid Apes ſibi velint videamus.*

POPVLVS REGI SVO OBSEQVENS.

POPVLVM Ægyptij ſacerdotes obſequentiſsimũ Regi ſuo ſignificare ſi vellent, Apem faciebãt illam vtiq; breuem, variam, & in rotunditatẽ compactilem, quę ſola ex animalibus Regem more hominum habet, quem vniuerſum Apum agmen conſectatur, æquè atq; homines Regi obtemperantes. Rex verò vel aculeo caret, vel ad offenſionem minimè exerit: quæ quidem præcipua eſt in Rege virtus, qui in obeundis vitæ officijs, nõ magis iuſtitiæ aculeum, quàm dulcem mellis clementiam oſtentare debeat. Ac de populo quidem agnoſcit hoc idem Plotinus libro De ſuo cuiuſq; genio, qui ciuilem hominẽ, popularibus vtiq; ſtudijs deditũ, ſed qui perfectam virtutem conſequi minimè potuerit, ab obitu in Apem regenerari fabulatur: qui verò ciuilem virtutem ad amuſsim aſſecutus fuerit, eundem iterum hominem fieri contendit, & ad eadem munera rediturum.

REX. D

MEritò itaq; Regem, qui populos vnanimi beneuolentia ſibi deuinxerit, oſtendere qui vellent, examen Apum proponere conſuerunt: ſiquidē is foras non procedit, niſi migraturo examine: cumq; procedit, totum examen circa eum conglobatur, cingit, protegit, cerni non patitur reliquo tempore. Cùm populus in labore eſt, ipſe, inquit Plinius, opera intus circuit ſimilis exhortanti, ſolus immunis: circa eum ſatellites quidam lictoresq; aſsidua cuſtodientes autoritate. Cùm proceſſere, ſe quæq; proximā illi cupit eſſe, & in officio conſpici gaudet. Vbicunq; conſedit, ibi cunctarum caſtra ſunt. Miſſam facio miram earū circa Regem obedientiā, vt feſſum humeris ſubleuant, validius fatigatum ex toto portāt, multaq; huiuſmodi, in quibus enarrandis tanta vtitur ſuauitate Plinius, vt eas ipſas Apes in eius ore mellificare dicas, vnde lepor ille tam dulcis eloquētiæ demanarit. Adamantius ait, Apes hæc nullo animi conceptu facere, vt pleriq; contēdunt, ſed naturæ ipſius diuinæ beneficio, quę vel bruta eouſq; prouexerit, vt pleriſq; in rebus ratione præditos imitentur. Nos verò vult admonitos, vt vbi Apum mores cognouerimus, ducibus parêre non recuſemus, negotiaq; ad Reipublicæ ciuitatumq; ſalutem opportuna alacri animo ſuſcipiamus. E

Contra eos qui sub pietatis specie ciuiles curas fugiunt.

Non enim amat id genus hominum Adamantius, qui ſub pietatis ſpecie ſuam obteguntignauiam, ſuoq; tantùm otio & cōmodis conſulentes, negotia ſubfugitant, & veluti genus humanum oderint, humanas etiam conſuetudines auerſantur. Adeò verò eſt Apes, vt Muſonius obſeruat, conuerſationis & vitę ſociæ amatrix, vt ſi ſola relinquatur, deſiderio tabeſcat & moriatur: quod ad popularis hominis naturam & ſimilitudinem referri poteſt. Atq; hùc ſpectat Plutarchi illud ſuper exilio dictum, nos quaſi formicæ, vel Apes, ſi ex vna vel cauerna vel alueario exciderimus, hoſpites externiq; eſſe videmur. Hoc ipſum examinis ſignificatum in aruſpicina etiā reperitur, cuiuſmodi ſignū Dionyſio, paulò antè quàm regnare cœpit oblatum eſt, qui cùm equū è voraginibus, in quas demerſus erat, nulla prorſus cōtētione extrahere potuiſſet, diſceſſerat, vt Philiſtus ait, ægrè ferens: cùm autē aliquantulum progreſſus eſſet, ſubitò exaudiuit hinnitū, ad quem conuerſus equum alacrem lætus aſpexit, cuius in iuba examen Apum conſederat imperij quod occupauit indiciū. Nam equum ſubiugationi frenoq; aptum eſſe, ſuo diximus commentario.

REGNVM. F

AC ne ab Sicilia tam ſubitò diſcedamus, Hieroni quoq; iam iuſſu patris expoſito, propterea quòd ex ancilla natus eſſet, ne nobilitati paternæ dedecori foret, tamen ita humanæ opis indigenti Apes in os mella cōgeſſere: quo oſtento pater ab aruſpicibus admonitus, filium recolligendum duxit, moribus & diſciplinis ijs erudiendum curauit, per quas poſtmodum ad præmonſtratam Regni maieſtatem facilè peruenit. Ita verò nomini regio fauorabiles ſunt Apes, vt in cauſa fuerint, ne Oneſili Regis Cyprij caput, quod in ludibrium Amathuſij ſupra portam vrbis ſuſpenderant, inſepultum diutius maneret: in id enim iam exanimatum, examen Apum mella contulerunt, fauisq; referſerunt. Hinc loci incolæ oraculi ſuper hoc requiſiti reſponſo moniti, caput honorificè ſepelierunt, Oneſiloq; quotannis, vt Heroi, ſacra inſtituerunt.

GRATA

a GRATA ELOQVENTIA.

ADdunt nonnulli, ſuauem eloquentiam per hieroglyphicũ Apis ſignificari. Quanquam Diogenes ſuæ morem geſturus mordacitati, orationem blandam, vtpote ad fallendum vel ad gratiam paratam, mellitũ laqueum vocitabat. Irridebat is Platonem perlibenter, cui paruulo in cunis dormienti Apes in labellis conſediſſent: ex quo reſponſum eſt, ſingulari illum ſuauitate orationis futurum. Ita præuiſa eloquentia eſt in infante per Apem. Et huiuſmodi tale D. Ambroſio è noſtris contigiſſe, memoriæ proditum eſt. Idem & Pindaro poëtę accidiſſe Pauſanias tradit, cùm is puer adhuc Thebis digreſſus ęſtiuo tempore Theſpias proficiſceretur, calore exuperante aliquantulũ à via declinauit, & ſub vmbra nonnihil acquieuit, cui in ſomnum ſoluto Apes in os mel congeſſere. Et ita demum quemcunq; veteres ab eloquentię ſuauitate cõmendarent, eum ab Apibus nutritum dictitabant. Sic & Theocritus Comatã beatiſsimũ ait, cui huiuſmodi nutricatio contigiſſet. Apud Heſiodum, Theogonia, Muſæ amicorũ linguis rorem inſtillant. in caſtigatis enim exẽplaribus, non ἀοιδὴν, ſed ἐέρσην legitur:

b Τῷ μὲν ἐπὶ γλώσσῃ γλυκερὴν χέουσιν ἐέρσην.

vbi interpretes δροσώδεσσαν interpretantur, ac perinde mel intelligi debere, inde verò eloquẽtię ſuauitatẽ. Sanè Pindarus amabile mel Iſthmijs poſuit, οἱ δ' ἐρατὸν μέλι, pro felici ſucceſſu, quem Iupiter propinat: vbi commẽtatores gaudium intelligi volunt, quod ex commendatione & laudibus percipitur, ſi pręſertim illæ ab eloquenti & erudito viro optimè prædicentur: qua quidem voce, teſte Themiſtocle, nulla ſuauior exaudiri poteſt.

POETICÆ AMOENITAS.

OMnium autem conſenſu receptum eſt, per Apis hieroglyphicũ poëticam intelligere amœnitatem, vt apud Horatiũ: Fidis enim manare poëtica mella: & vt ait doctiſsimus vndecunq; Varro, Apes cauſa Muſarum eſſe dicuntur volucres: quòd ſi quando diſplicatæ ſunt, cymbalis & plauſibus & numeris reducuntur in vnum locum. Pindarus hymnorũ ſuauitatem & elegantiã, per mel candido lacte cõmixtum intelligendum dedit, vbi Nemeis dicit: ἐγὼ τόδε τοι πέμπω μεμιγμένον μέλι λευκῷ σὺν γάλακτι. Lac ponit Pindarus, quod à natura eſt, ac perinde genium & venam indicat. Mel verò, propterea quòd magno Apum labore conficitur, artem & diligentiam ſignificat. Hinc clamat Horatius:

c

Vos ô Quintilius ſanguis carmen reprendite, quod non
Multa dies & multa litura coercuit, & quod
Perfectum decies non caſtigauit ad vnguem.

Et ipſe de ſe, quantum pertinet ad laborem & diligentiam, quam ſcribũdis verſibus adhiberet, ait:

Ego Apis Matinæ more modoq;.

Non enim temerè vſqueadeò aſſurgit Pindaro tam honorificè, cuius hymnum agnoſcat & vena diuite copioſum, & magno ſtudio & arte ſimul elaboratum. Quin & ſuam fert ſuper hoc loco ſententiam:

Natura fieret laudabile carmen an arte,
Quæſitum eſt. Ego quid ſtudium ſine diuite vena,
Nec rude quid poſſit video ingenium, alterius ſic
Altera poſcit opem res, & coniurat amicè.

FVTVRI SECVLI BEATITVDO.

QVæſierit hîc ſanè aliquis, cur polliceatur Dominus ducturum ſe populum

ſuum in terram lacte ac melle fluentem: paſsim enim hieroglyphicum aliquid D ſapit diuinarum literarũ ſermo. Igitur Theologi noſtri, referente Heſychio, hoc ad futuri ſeculi delicias beatitudinemꝗ transferũt, quòd ex cibis, quibus hîc vtimur, nihil his ſuauius necꝗ dulcius inuenitur: tum quia ſine labore comparantur, & nulla indigent præparatione. Nam bona illa abſꝗ vlla ſolicitudine, ſine dolore, ſtudio nullo, apparatu nullo, conditurę nullius egentia, tanquam effuſo copiæ cornu ſuggeruntur.

DVLCIVM APPETITVS.

APes autem quia dulcia tantùm guſtant, ſi paſcentes pingantur, hominẽ hieroglyphicè ſignificãt qui dulcibus tantùm rebus delectetur, dulciaꝗ omni cura ſtudioꝗ perquirat. Horatius cùm dulcedinem & ſuauitatem, quodꝗ maximè placeret, exprimere vellet, Si iuuat, & melli eſt, inquit. Plutarchus libello De coniugalibus præceptis, Mulier, ait, quæ viri primo congreſſu territa coniugalem inde copulam ſubfugitat, ſimilis eſt ĳs qui Apicularum aculeis patienter ſe offerunt, mella ipſa reformidant. Ad eandem reſpiciens iucunditatem Catullus, ſuum illum Paſſerem, Lesbiæ ſuæ delicias, cùm maximè lepidum indicare velit, E mellitũ fuiſſe dicit. Denicꝗ Virgilianus Damœtas cùm Pollionis amicis optat mella fluere, nihil aliud ſibi vult, niſi vt copioſiſsima rerum omniũ, quæ ſuauiſsimę iudicentur, vbertate diteſcãt. Egregiè verò Pindaricũ eſt, mel pro ſuaui, tranquillo, & maximè expetendo amabiliꝗ bono ponere: quare de Olympĳs victoribus ait, ὁ νικῶν δὲ λοιπὸν ἀμφὶ βίοτον ἔχει μελιτόεσσαν εὐδίαν. quod exponunt interpretes, victores vitæ reliquũ agere in terra melliflua, hoc eſt, tranquilla deinceps ſuauiꝗ perfrui quiete. Idem cùm κόρον ἔχει καὶ μέλι dixit, mel etiam ſatietatem habet, nihil aliud voluit exprimere, niſi ſupremam quandam ſuauitatem atꝗ dulcedinem ineſſe melli, quæ tametſi ſupremè delectabilis eſt, ſatietatem tamen afferat: quã ſententiam παραδοξικῶς protulit. Paulò ſecius Horatius ſenſum eundem attigit, vbi dixit, Dulcia ſe in bilem vertunt: quod tamen ex phyſica diſciplina eſt ab eo ſumptum: aiunt enim medici, cibaria dulcia confeſtim in bilem abire.

DIVTVRNÆ VALETVDINIS PROSPERITAS.

INcunio vitę proſperitatẽ ac inoffenſam valetudinem in longa ęui ſpatia productam, per hieroglyphicũ Apum in fœcundo oleæ ramo conſidentiũ ſignificari: id quod mihi Democriti reſponſum in memoriã adducit, qui olim interro- F gatus, qua ratione quis longiorẽ vitam aſſequi poſſet: Interiora, reſpondit, melle irriganda, exteriora verò oleo perungenda: quod hieroglyphicè acceptum oſtendit, animũ quantacunꝗ fieri poteſt ſuauitate permulcendũ, hilaritatẽꝗ vndecunꝗ captãdam, omni prorſus amaritudine atꝗ acerbitate procul ablegata, necꝗ quicquã quod exulceret, intromittendũ: corpus verò exercitio conſolidandum, quod quidem in otio torpeſcere neceſſe ſit. Nam vt cõmẽtario ſuo dictũ, oleum inter alia ſignificata, exercitiũ quocꝗ denotat. Sedenim Ariſtoxenus Pythagoricos plurimũ melle vſos tradit. Necꝗ tantũ calidi panis ſuffitu Democritus vitã dies aliquot in amicorũ obſequiũ produxiſſe fertur, verũ & vapore mellis naribus admoto. Omnino aũt ferunt, quibus mellis vſus frequentior fuerit, vitã diutius producere. Contrà verò qui cibis acidis delectenĩ, breuioris eſſe vitę. Sanè Cyrnios populos, qui ſcilicet Corſicã inſulã incolebãt, longęuos vixiſſe tradit Athenęus, quòd aſsiduè mellis vterenĩ cibo. Nã & Diophanes, qui de re ruſtica libros conſcripſit, longæuos euadere dicit qui mellis eſitatione delectati fuerint. Præſtat verò in ſenecta ipſa plurimùm pane & melle paſci: necꝗ enim ſo-

lùm

A lum, vt is aſſerit, viuacitatē adiuuat, ſed & ſenſus omnes ſanos et integros cuſtodit. Quauis, quod ad Athenæū ſpectat, noſtri mel Corſicū dicāt habere aliquid in ſe, quod amaritudinē ſapiat: vnde dixerit Ouidius de neſaſta & exitiali cera:

Ite hinc difficiles funebria ligna tabellæ,
Tuq́ negaturis cera referta notis,
Quam puto de longæ collectam flore cicutæ,
Melle ſub infami Corſica miſit Apis. Et,
Sic tua Cyrneas fugiant examina taxos, Maro prius dixerat.

Inſanioſum mel apud Macronas memorat Xenophon, quod qui copioſius ediſſent, & vomere & excernere cogebātur, neq; quidem omnino ſtare poterāt.

MERETRIX.

SEd quoniā trahente rerum fluxu impegimus in mellis vitia, minimè diſsimulandum quòd quadrageſimis Hebræorū caſtris Hieronymus putat Ionathā cōtra deteſtationē patris guſtaſſe mel intellectu myſtico, quod ſcilicet deſtillat à labijs mulieris meretricis, & ſorte deprehenſum, vix populi precib. liberatū. Por B rò mel nō offerī in ſacrificijs Dei: & cęra quę dulcia cōtinet, nō lucebat in tabernaculo, ſed oleū puriſsimū, quod de oliuarū exprimiī amaritudine. Quòd verò ſit veriſimilis Hieronymi cōiectura ſuper Ionatha, Ariſtoteles tū milites pleroſq; omnes mulieroſos eſſe, tū ſcriptores rerū, qui recēſent Hebręorū mores, gētem eam eſſe ponūt ſalaciſsimā. Sed Ionathā pro innocentia ſua dicentē mihi videor audire: Cur igiī ego conqueſtus palàm ſum, ſatis imprudenter feciſſe patrē meū qui populū tam longę addixerit eſuritiōni, vt vel modico cibo, quē fors obtuliſſet, ſuorum vires vetuerit inſtaurari? Quorſum vlla hic impudicitia? Nam quomodo ego, qui à ſole exoriente hoſtes vno tantū comitatus famulo, cū pertinaceſſas crepidines ad eos irrepſiſſem, quotquot obuiā habui aggreſſus cæcidi, & in fugā verti, et mox accitis meis, ad veſperā vſq; perſeuerātiſsima occidione per ſecutus ſum, quo pacto delicijs & genio vacare potuiſſem, qui pro ſūmo Dei noſtri honore, populiq; totius incolumitate, ad extremā vſq; delaſſationē cōfectus eram? quare illa obſecro adulterina, cōficta, ſubdititia, nequaq; à tam probo, tā pio, tam acri veritatis propugnaculo, tam immeritò de me vnquā cogitata crediderítis.

EXOTICÆ DISCIPLINÆ.

C VT verò nos mellis damna proſequamur, id etiā addemus, quòd Hiroſolymitanus Heſychius nō Poeticā tantùm, verùm omnē Gentiū doctrinā per mellis Apūmue hieroglyphicum ſignificari tradit, quòd in ſuauitate verborum & eloquij dulcedine tota conſiſtit, rerū autē inanis eſt. Eoq; trahunt Solomonis illud ex Prouerbijs: Nō reſpicies ad mulierē meretricē: fauus enim deſtillans labia meretricis, & nitidius oleo guttur eius, nouiſsima aūt illius amara quaſi abſinthiū. Quo minus miremur, ſi qui longo pòſt tempore ſucceſsit, Plato quoq; Muſas ſui temporis meretriculas appellauit. Præceptū verò, vti paulò antè dicebamus, diuinis literis, nequicq; mellis in ſacrificiū Domino adoleatur, ſed in munus primitiæ eius offerri poſsint. Præcipit enim ex parte, illius ſapientiæ primitias offerri, nō autē plenius ea vti, quippe vt fides noſtra nō in ſapientia hominū conſiſtere videatur, ſed in virtute Dei, vt Paulus in priore ad Corinth. epiſt. Ea verò de cauſa mel, vt ait Eucherius, in ſacrificijs offerri prohibebatur, quia reſoluti blandimentis deliciarum, aut dulcedine voluptatum, non poſſunt myſteriorum Dei eſſe participes. Hinc paſcha Domini comedi cum amaritudine iubetur, quia ſit ſemper auſtera diſtrictio veritatis.

DE VITÆ DVLCEDINE AMARITIES. D

ATtingemus ea quoq;, quæ complexu rerum poſsint in orationem obſolutam coaleſcere: vt ſi quis amaritudinem aliquam, aut infortunium, quod anteactæ vitæ ſuauiſsimum ocium & tranquillitatem exaſperet, per huius generis hieroglyphica explicare voluerit, non alia congruentius pictura ſignóue vtetur, quàm figurato mellis fauo, de ſummo cuius abſinthium pullulet, herba nimirum amariſsima: quod quidē Lucretianum illud ſapere videtur, quod in noſtræ vitæ conditione frequenter occurrit:

Medio de fonte lepôrum
Surgit amari aliquid, quod in ipſis faucibus angat.

POPVLARIS FVGA.

COmmenti ſunt nōnulli popularē fugam per examē Apum & ſubiectum fumum indicare: quandoquidem Apes nulla re magis conſternantur, in fugamq; vertuntur, quàm fumo ſuppoſito. Atq; hac ſimilitudine vtitur Apollonius Argonautis, in deſcribenda Bebryciorum ſuga, ſimulatq; interemptum Amycum conſpexere.

OBORTVS IN MOESTITIA lepos.

SEd longè ſuauius illud eſt, quod per Apes ex cadaueroſi leonis ore prodeuntes innuitur. Pingi poteſt hoc, vbi quis aut à detractoribus malè habitus, inſigniorē fuerit exiſtimationem aſſecutus, aut inimicorū contumelijs affectus clarior euaſerit, aut ex illatis iniurijs creuerit. Mordaciſsimus eſt enim leo, violentus, & ferox. Apes verò in eius faucibus mellificantes, proſpera & ſuauia quæ ſubſequuntur indicant. Verùm hiſtoria vetus anſam huic hieroglyphico ſubminiſtrauit: quippe Samſon Dauidanus tribulis cùm in ferociſsimi leonis occurſum illapſus eſſet, vltrò belluam adortus eam ſtrangulauit, peremptamq; ex publica via in ſyluam proximā pertraxit, eamq; ibi in abſcondito reliquit. Paucis verò pòſt diebus proiectæ belluæ cadauer inuiſurus eò redijt, vbi mira res oculis obiecta eſt: nam frequens Apum examen in tabidis eius faucibus fauos fabricare occœperant. Vnde illi poſtea quæſtionis argumentum fuit, quā Palæ F ſtinæ iuuentuti diſſoluendam propoſuit, Quî fieri poſſet, vt truculenta immanisq; res, eademq; voraciſsima, ſuauiſsimū ex ore cibum erogaret. Cuius quidē quæſtionis hiſtoriā ſolius vxoris ſilentio crediderat, eius fidem & taciturnitatē exploraturus. Hinc illa mox medio cōuiuio, ob rem ab vxore proditā, exclamatio Samſonis plena acerbitatis exaudita, Nihil eſſe fœmina fallacius.

PROPHETARVM ORACVLA.

MInimè verò prætereunda ſunt etiam alia, quæ ſacris noſtrorum literis traduntur: Quàm dulcia faucibus noſtris eloquia tua ſuper mel & fauum ori meo. Et alibi: Iudicia Dei dulciora ſuper mel & fauum. Omnis enim prophetia ſuaues cœleſtis doctrinæ fauos, & dulcia diuini eloquij mella cōponit. Et Debbora libro Iudicū prophetię particeps facta, Apis interpretatur, vt ait Adamantius. Et omnes deniq; Prophetæ ſub Apis nomine cōprehenduntur, eorūq; faui ea ſunt oracula quæ literis mandauere. Atq; hoc eſt bonū illud mel, quod comeſſe iubemur. Quicūq; enim oracula ea diuina meditatione cōplectiť, ſcriptis vatū noſtrorū ſermonib. alitur & recreať, is mandatum illud diuinū exequitur,

A quo prçceptũ eſt, Comede mel fili: bonũq́ id eſſe reipſa protinus experiẽ. Quod autẽ de Aſſertore noſtro prçdictũ eſt, mel comedet: mel hîc Adamãtius noſtra de virtute colloquia ſignificare profitetur. Quotieſcunq; enim de abſtinendo à voluptatibus, de domitanda nequitia, de iuſticia, de prudentia ex animo diſſeri mus, ſermonis iſtiuſmodi ſuauitatẽ libentiſsimè paſciẽ Deus, hosq́ liquores aſsi duè ſitibundus inquirit: cui ſi nequitię, ſi puſillanimitatis, ſi ſcelerũ & ſtulticię amarulenta pocula propinauerimus, guſtũ vt offenſus refugit, & vt ſcl odioſum auerſatur.

CONCORDIA.

ET quia moris erat infãtes à lauacro ſuſceptos lactis & mellis guſtu primùm imbuere, nõnulli hoc ad cõcordię ſignificationẽ factũ autumant, Tertulliano ita dicente: Inde ſuſcepti lactis et mellis concordiã prçguſtamus. D. etiã Hieronymus aduerſus Luciferarios de hac ipſa re in hũc modũ: Nam & multa alia quæ per traditionem in Eccleſijs obſeruantur, autoritatẽ ſibi ſcriptæ legis vſurparunt, vt in lauacro ter caput mergitare, deinde egreſſos lactis & mellis prægu ſtare concordiã. Id tametſi faciunt iam adulti, quandã tamẽ infantiæ ſignificatio B nem præ ſe ferunt. Fuit verò aliquibus mos, vt loco mellis, vinũ cum lacte propinaretur. Nam apud Occidentis populos diu obſeruatũ eſt, vt tinctis ſacro lauacro ad eiuſmodi innocentiæ, quæ præcipua eſt in parua ea ætatula, ſimilitudinem quandam, vinum & lac tribueretur. Eoq́ Tertullianus Eſaiæ dictum trahit: Venite, emite abſq; argento, & abſq; commutatione, vinum & lac.

CASTITAS.

INcorruptã ad hęc virginitatem, & caſtum animi propoſitum, per Apẽ ſignificari id argumento eſt, quòd ipſæ homines à coitu olidos acriter oderunt, & vt Plutarchus Coniugalibus præceptis ait, Apes eos malè accipiunt, qui recentes à muliebri copula ſuperueniant: ſed mulieres quæ Veneri operam dederint, acrius inuadunt, quiq; vel vinum potum, vel vnguenta oleat. Nam & Maro eas ignorare venerem his verſibus atteſtatur:

Illum adeò placuiſſe Apibus mirabere morem,
Quòd nec concubitu indulgent, nec corpora ſegnes
In venerem ſoluunt, aut fœtus nixibus edunt,
Verùm ipſæ folijs natos, & ſuauibus herbis
C *Ore legũt*, Hinc Pythijs ait Pindarus, *αἱ δ' ἐν τούτῳ λόγῳ χρησμὸς δὲ θεῶν μέλισσαι.*

quo loco interpres ſubijcit: Propriè quidẽ Apes ſacras Cereris miniſtras appellauit, impropriè verò omnes alias, propter animalis puritatem. Nam & alibi ſacris eã Apibus delectari dicit. Alij Nymphas ſacrificiorũ prçſides appellari tradiderũt. In diuinis quoq; literis Apẽ virginitatis imaginẽ eſſe dicit Eucherius, nulla tamen cauſa reddita, quia ſcilicet eam ſatis ex Marone cognitã arbitrareẽ.

ADVLATOR.

VErùm aliud ex Ape hieroglyphicum idem ponit Eucherius, nempe ſimulacrum eam eſſe adulatoris, vtpote quæ mel in ore habeat, in occulto caudæ ſpiculum: atq; ita homines qui lingua blandiuntur, latenter verò feriunt, ſignificare: loquendo enim mellis dulcedinẽ proponũt, re verò ipſa vulnus inferunt.

VLTIO.

NEq; defuerunt veteres Theologi, qui Apem vltionis & iracundiæ ſignum in diuinis literis eſſe dicerent, citatis ex Propheta locis: Et Apis quæ eſt in Aſſur. Et: Circundederunt me ſicut Apes.

ARTIFICIVM.

D

NAm illud quod Solomõ ait, Vade ad Apem, & diſce ab ea quàm laborioſa ſit operatrix, vnicuiq; manifeſtum eſt artificij ſedulitatiſq; illam eſſe hieroglyphicum, Virgilio præſertim naturã eius tam luculenter explicante, vt verſus eos & decies & centies memoria repetiſſe neminem vnum pœnitere poſsit:

Nanq; aliæ victu inuigilant, & fœdere pacto
Exercentur agris: pars intra ſepta domorum
Narciſsi lachrymam, & lentum de cortice gluten
Prima fauis ponunt fundamina, deinde tenaces
Suſpendunt ceras: aliæ ſpem gentis adultos
Educunt fœtus, aliæ puriſsima mella
Stipant, & liquido diſtendunt nectare cellas.
Sunt quibus ad portas cecidit cuſtodia ſorti,
Inq́; vicem ſpeculantur aquas & nubila cæli,
Aut onera accipiunt venientum, aut agmine facto,
Ignauum fucos pecus à præſepibus arcent. E
Feruet opus, redolentq́; thymo fragrantia mella.

Democritus tamen dicacitate (vt idem identidem repetã) libertateq; illa fretus ſua, diligentiam hanc & aſsiduam in re facienda curã improbaturus, parcos aiebat Apibus eſſe ſimiles, quæ vti ſemper victuræ laborarent. In quam ſententiã Virgilianum illud potius detorquerem:

Sic vos non vobis mellificatis Apes.

SOLSTITIVM.

ESt & ſolſtitij æſtiui hieroglyphicum Apes, quòd ſuo ad labores egreſſu, vt apud Ariſtotelem habetur, ſolſtitiũ id denunciat, eo quippe tempore, quaſi ferias quaſdam celebrent quieſcentes. Sed iam tempus eſt, vt & nos quoq; tandem aliquando quieſcamus ab intenta adeò Apum harũ inquiſitione, ſi modò vnũ, quod haudquaquã prætereundũ eſt, ſubiunxerimus, quod ab Mnaſea Patarẹo de Apibus ſcriptũ tradũt: eas humanum genus ab eſu carniũ ad arborum fructus & hortenſia olim auocaſſe, cõdimento ſcilicet ſubminiſtrato, per quod vniuſcuiuſq; cibi, ſubacidi etiam & amari, ſapor commendaretur: cuius etiam inuentionis huiuſmodi recitat hiſtoriam. Peloponneſi, ait ille, Meliſſa quædam F cùm fauum Apum inueniſſet, prima omnium guſtauit, mox & aqua dilutum bibit, remq; alijs indicauit, animaliaq; ipſa de ſe Meliſſas appellari, & ab hominibus ſumma cura & diligentia curari obſeruariq; mandauit.

DE CVLICE.

DE ſuauitate dulcedineq; hactenus locuti, meliſſę tẽperamentũ ſecuti, quod ipſa non inſulſe, oppoſitis iuxta ſe ſimulq; poſitis, excogitauit, de acore iam dicere aggrediemur, cuius hieroglyphicũ eſt culex.

ACORIS AVIDVS.

EA verò de cauſa cœptũ eſt propoſito Culice hominẽ acidis illectũ indicare, quòd Culices obſeruaſſent nõ admodum cupidè appetere dulcia, ſed acida quamauidiſsimè. Leuia hęc fortè videanť, ſi quis ſimpliciter acceperit. Sed enim veluti per mel omnẽ rerũ iucunditatẽ intelligebamus, ita per acorẽ quicquid eſt amœnitati contrariũ, nobis fuerit proponendũ. Eſſe enim homines qui iucunditatem omnẽ auerſentur, veriſsimũ eſt: & ne longius exempla quæramus, erat

mihi

mihi nepos natura adeò triſti, vt ſi quem hilarius ridentem audiuiſſet, vltro ſtomacharetur & excandeſceret, in reliquis vitę muneribus quantiuis precij, & bonus & prudens. Erat & alter ita riſui hilaritatiq́ꝫ deditus, vt ad obnunciatas quorumcunq́ꝫ hominum calamitates riſu diffiueret: quinetiã ad patris & matris incõmoda vel ærumnas, etiam ſuas effuſiſsimè cachinnaretur. Præterea qui principum vitas ſcribunt, hæc etiam quamuis humilia conſectantur: vt, indifferentem in victu Iulium Cęſarem, & qui conditum oleum pro viridi appoſitum minimè fuerit aſpernatus: aut Octauianum Auguſtũ minimi fuiſſe cibi, atq; ferè vulgaris, ſecundario pane, piſciculis minutis, caſeo bubulo manu preſſo delectatum, atq; alios huiuſmodi alijs. Quod verò ad rem, quæ præ manibus eſt, pertinet, Tacitum Auguſtũ Vopiſcus tradit amariores cibos appetiuiſſe: quare minimè mirum, ſi Virgiliani carminis dulcedine, & Ciceronianę orationis ſuauitate, ad inſectationem vſq; offenſus eſt.

ANIMI AFFLICTIO.

SEd enim cadit & in ſacra nõnulla ciborũ amaritudo, vbi iubet Deus azymis veſci amarulentis, in quæ ſcilicet πικρία ſit immixta: quippe animam affligen-
B dam, nullamq́ꝫ illi corporis dulcedinẽ per certos dies indulgendã. Feſtũ enim illud nihil remiſſum, nihil voluptuoſum, nihil luxurioſum, nihil lautum ſibi depoſcit, ſed ſola animi afflictatione, & amaritudine, atq; humilitate celebrar̃. Huiuſmodi eſt propitiationis dies: cùm enim afflicta fuerit anima, & humiliata in conſpectu Domini, tunc ei condonat errata repropitiatus Deus.

DIALECTICA.

EST genus Culicum minutũ admodum in volatiliũ inſectorum genere, quod animal in aere ſuſpenſum, oculi viſum inter volitandum fallit, niſi aciem intenderis validiſsimã: corpus tamen cũm inſederit, acutiſsimo maximeq́ꝫ tenui ſtimulo terebrat: ita quẽ volitantẽ cernere nequiueras, læſus ſtimulantẽ ſentias. Puto eum eſſe, quem Eucherius in Culicũ genere aculeis permoleſtum ait in diuinis literis, cyniphem appellatum: cuiuſmodi atrocitatis illud eſt, quã Serapiacam vulgò Romæ vocant. Per hoc animal Ægyptiorum plagis adnumeratum, dialecticam artem intelligi putat Adamantius, quę minutis & ſubtilibus verborum ſtimulis animos terebrat, & tanta calliditate circumuenit, vt deceptus nec videat, nec intelligat vnde decipiatur. Ab hoc autem pungendi munere Hieronymus quoq; doctrinæ Ariſtotelicæ ſpineta attribuit, contra Heluidium.

DE COSSIS AGMEN.

INgruentem quidem Culicum multitudinem Ægyptij ſignificare ſi vellent, Coſſos vermiculos ſi non pingebant, certè loquendo nominabãt. Hieroglyphicè enim modò loquimur, modò ſcribimus, Idq́ꝫ ea de cauſa, quòd ex huiuſmodi vermiculis Culices generantur. Sed ex Culicũ multitudine infeſtũ aliquod agmen intelligebant. Vti enim Culices quaquà feruntur ſunt incolis omnibus moleſtiſsimi, ita exercitus quantumlibet amicus quaquà iter fecerit, & moleſtus & damnoſus eſt. Quod ſi vllo vnquã tempore experimento compertũ fuit, infeliciſsima hac ætate noſtra per tot continuos annos magna cum totius Italiæ clade perſpeximus. Longè enim grauiora damna nunc ab armatis amicis inferuntur, quàm olim ab hoſtibus, qui vi rerũ potiti eſſent: cuius mali cauſa eſt militum improbitas, ſummam diſciplinæ militaris gloriam in ſola rapacitate reponentium.

DE FVCO.

D

ADiungendus fuerat api Fucus, vtpote qui non digrediatur ab aluearijs, quibus ſemper inſidiatur: ſed quoniā dulcedinis antitheton ad culicem traxit, nunc ad Fucum conuertemur.

ALIENI LABORIS FRVCTVS.

HOminem ex alienis laboribus vtilitatē, delicias, gloriam ſibi comparantē ſignificare ſi vellent, Fucū pingebant. Sunt hi grandiſsimi inter Apes. Sed enim Fucos fureſq; apud noſtros cōfundi video. Plinius Fures inter illas grandiſsimos eſſe dicit. Ariſtoteles fures maiores quidē Apibus, ſed minores Fucis agnoſcit. Vtcunq;, mellificandi nullam Fucus habet curam, ſed ocioſus intus deſidet, vel cùm exit effert ſeſe fuſim in ſublime, gyroſq; volitat cum eiuſdem generis animalibus, qui exercitū quaſi faciunt, quod vbi ſatis iam fecerint, quaſi ſe velut in campo exercuerint, redeunt domum, & epulis perfruuntur labore partis alieno. Contra illos Apes acerrimè dimicant, & vt Virgilius ait,

Ignauum fucos genus à præſepibus arcent.

E

DE VESPA.

APud Horum legas Veſpā ex corrupto crocodili ſanguine, vel ex eius cadauere procreari. Noſtri ex equino eam cadauere naſci volunt.

PERNICIES SVMMOTA.

VTcunq;, Veſpa cùm apud Ægyptios corruptū oſtenderet crocodilum, eadem ratione perniciem ſummotam extinctamq; ſignificabat, quando, vti ſuo commentario dictum eſt ex Diodoro, Crocodilus & mala & ærumnoſa mortalibus illata commonſtrat.

PVGNACITAS.

CÆterùm philoſophi vetuſtiores pugnacitatem per hanc innuere videbantur. Nam & equus, ex cuius corrupto ſanguine Veſpa oritur, belli eſt indicium, vt ſuo cōmentario probatū. Et quod ad hanc facit pugnacitatem, Demoſthenes, vt apud Stobæū περὶ δοχλίας ἀφ-ζελῶν, Antiſthenē ait aliquando à Diogene correptum, vt qui exili admodū voce homines caſtigaret, reſpondiſſe: Veſpas itidem ſonum haud magnum alis excitare, aculeum tamen acerrimū habere. Quare apud Æneam philoſophū Platonicum, Euxitheus dum Theophraſti dicta diluit, Si quę ille opinabatur vera eſſent, Veſpę inquit, item Hector colligabitur: ambo enim caput varia galea redimiti ſunt, ac perinde pugnaciſsimi. De galea ad id alludit quòd Homerus Hectora ſubinde κορυθαίολον vocat. Et mulierum chorus apud Ariſtophanem, Lyſiſtrate, quieturū ſe dicit, niſi acceſſerit aliquis, qui tanquam Veſparum examen fodicare ſe, vel irritare aggrediatur. Atq; hæc omnia noſtra ſunt. Sapientiæ enim XII habemus: Miſiſti anteceſſores exercitus tui Veſpas, vt illos paulatim exterminarent. Importunū fortè cuipiā videatur, ſi τὸ παράδοξον remediū ſubiecero contra hanc Veſparū pugnacitatem: ſed enim quod vtile vel cōmodum pleriſq; futurum eſt, nunquā ego iudicauerim importunū. Bellicoſo mollis opponitur. Malua oleris genus, à mollitie, vt pleriq; tradūt, dicta, Veſpis aduerſatur, pręcipuè ſylueſtris: cuius ſucco, vt Demageron & pexamus ſcribunt,

F

A bunt, qui ſeſe illeuerit, à Veſpis non impetitur, neq; pungitur. Quin etiã ſi quis
punctus iam fuerit, eius herbæ ſucco, aut cõtuſis & impoſitis folijs ſanatur: aper
tiſsimo nobis documento, vt cùm rès nobis cum furioſo fuerit, lenitatem ample
ctamur, quoq; acerbioribus ille verbis excanduerit, nos mitioribus reſponſis
ignẽ extinguere procuremus, illius dicti memores, μόνος ἐστὶν ὀργῆς φάρμακον λόγος.

IMPERFECTI MORES CIVILES.

PLato, Phædone, eos qui popularem ciuilemq; virtutem, quam temperantiã
aut iuſtitiam nuncupant, exercuiſſent, non eam quidem ex doctrina philoſo
phorum, atq; ex eorũ ſententia deſcriptam, ſed ex conſuetudine quadam exerci-
tationeq; ad aliorum exemplum acquiſitam, poſt obitum in Veſparũ, apũmue,
aut formicarum genus migrare contendit: his enim omnino aliquid natura de
dit, quod ciuilis gubernationis ſimilitudinem quãdam præ ſe ferat: nam & ipſæ
collegia celebrant, tribusq; & centurias diſtinguunt, habitationesq; ſibi con-
ſtruunt magnificentiſsimas, in quibus cellæ fauorum in morem ſexangulæ om-
nes. Sed Apum texta metarũ quaſdam propemodum formas imitantur. Veſpa
B rum, caſtra potius ſunt, & Mauſolea, orbiculari ambitu, tabulatis ſuper altera al
teris aggeſtis. Huiuſmodi fabrica mirificè conſtructa, cùm Belluni eſſem, ad me
allata eſt ex cuiuſdam ſyluæ ſolitudine. Septem ſunt concamerationũ orbes, al-
ter ſuper alterũ duorum digitorũ interuallo impoſiti, pilarum columellarumq;
interſtitio diſtincti, vt vnicuiq; commodum ſit ſpatium ad eundum & redeun-
dum ad domos ſuas. Diameter orbium ad quintum vſq; duodecim circiter di-
gitorũ: à quinto reliqui faſtigiatim coarctantur, vt vltimus ad quinos ſenos'ue
digitos porrigatur. Maior orbis, primum quidem tabulatum, antiquæ arboris
ramo appenſus erat, cruſta supernè ad omnes ventorum & pluuiarum iniurias
contemnendas ſolidata munitaq;. Infrà hexagonales cellæ confertiſsimæ: ita reli
qua tabulata eadem cruſta cellisq; eiſdem fabrefacta, ſuisq; columellis ſingula ſu
ſtentata. E ſuperioribus verò ſtationibus beſtiolę omnes abuolauerãt: medias
concamerationes innumerabilis multitudo compleuerat, folliculo quodam te-
nuiſsimo, pro tegumento vniuſcuiuſq; loculi ſuperinducto, quorũ aliquot cùm
ſuſtuliſſem, animaduerti Veſpas capitibus in imum adactis, domos eas omnes
compleuiſſe. Quæ verò in inferioribus erant tabulatis, tanquã embrya videban
C tur vermiculorũ inſtar imperfecta: ipſa quoq; eo tegumento, tanquam hybernę
cochleæ, ſed admodũ tenui præmunita, in benigniorem verni temporis horam
aſſeruabantur: quæ tamen omnes, ſiquidem grauis hyems fuit, ibidem extinctæ
ſunt, neq; tamen computruit quicquam, & tot iam annos eadem forma ſtatuq;
ſpectantur. Expectabam quidem veris temperiem, vt quid acturæ eſſent explo-
ratum haberem, ſed nihil vlterius proceſsit. Fabrica apud me remanſit, non ſine
magna omnium, qui eam conſpiciunt, admiratione, tantum artis & ingenij, tan-
tumq; in conſtruendo ædificio tam operoſo, perſeuerantiæ beſtiolis his ineſſe
obſtupeſcentiũ. Sed quoniam in aculeata hæc incidimus, libet obiter Plinij lo
cum perpendere, vbi lib. XI, cap. octauo ſupra vigeſimũ: Aculeus, inquit, in ore
vt aſilo, ſiue tabanum dici placet. Vereor ne illud, SIVE TABANVM DICI
PLACET, adulterinũ ſit & ſubdititium, vt pleraq; adhuc alia apud autorem
eundem addita, quę niſi peritorum hominũ diligentia vetentur, indiligentiæ il-
li nomen inurant. Aſilus enim diuerſus à tabano eſt, Græcè οἶστρος, vel Marone
interprete, *Cui nomen Aſilo Romanum eſt, æſtrum Graij dixere vocantes.*
Tabanus verò muſca eſt lenta, cineritia, quæ Græcè μύωψ dicitur. Rarus præte-

rea eſt aſilus, tabanus numeroſiſsimus. Aſilũ, inquit Ariſtoteles, latiuſculis qui- D
buſdam beſtiolis, quę in fluuijs ſupernatant, enaſci: quamobrem magna aſilorũ
copia circa aquas, vbi id genus beſtiolarũ eſt: tabanos verò ex ligno. Itẽ Soſtra-
tus de animalibus quarto, œſtrum è fluuiali materia naſci tradit, μύωπα verò ex
lignis. Idem Ariſtoteles alibi ſanguinea dicit animalia tabanos & aſilos, & paſ-
ſim demùm de ſingulis ſeparatim meminit.

PERTVRBATOR.

PEruulgatum verò illud eſt, vt per hieroglyphicũ aſili ſignificetur is qui alio-
rum otia perturbat, quietisq́ rebus tumultũ aut moleſtiam affert: eſt enim
is, vt Maro cecinit,

Aſper, acerba ſonans, quo tota exterrita ſyluis
Diffugiunt armenta, furit mugitibus æther
Concuſſus, ſyluæq́ & ſicci ripa Tanagri.
Hoc quondam monſtro horribiles exercuit iras
Inachiæ Iuno peſtem meditata iuuencæ.

Maronianus autem verſus de aſilo Romana voce dicto nimirum, oſtendit ver- E
ba illa apud Tranquillũ ab Othone Galbæ manibus deturbato, identidem ob-
murmurata in damno eſſe, ſi vt vulgata habent exemplaria legamus, τί γάρ μοι καὶ
μακροῖς αὐλοῖς. quare caſtior omnino lectio ſubſtituenda. Nam illud quoq́ quod
magna eruditione viri commenti ſunt de longis tibijs, adhuc non liquet.

DE MVSCA.

INſtat demùm, nobisq́ negotium faceſsit importuniſsima beſtiola,
quæ licet ab omnibus ſolita ſit abigi, pertinacia tamen ſua peruicit,
vt de ſe multi multa ſcribere cogerentur: nos ea tantùm quæ ad hie-
roglyphica faciunt, memorabimus.

IMPORTVNITAS AC IMPVDENTIA.

IMportunitatem ſanè atq́ impudentiam Ægyptij ſacerdotes notare ſivellent,
Muſcam haud indecenter faciebant: eam enim vt ſæpius & aſsiduè expellas
& à te ſummouere cõtendas, tanta tamen impudentia prædita eſt, vt identidem
redire, & infeſtare te minimè vereatur, nullam tuorũ cõmodorum rationem ha- F
beat, ſiue loquare, ſiue dormias, ſiue bibas, ſiue cibum capias, ſiue legas, ſcribas,
parata ſemper adſtat, vt in faciem inſiliat tuam, infeſta, importuna, incommoda,
nulli rei niſi faſtidio de ſe cõcitando idonea. Hinc apud Ciceronem ſecundo de
Oratore, ridiculè dictũ de moleſtiſsimo iuuene, Abige Muſcas puer. Hinc Pla-
tonicus vir Æneas ſummæ philoſophus integritatis, dum Euxitheum introdu-
cit Theophraſti cõmenta deludentẽ, qui dictitabat animas relicto humano cor
pore id genus bruta ſectari, eisq́ inhærere, quorum opera viſæ fuerint imitari,
vt Hyperbolũ quendam impudentię notaret, inquit: Muſca item Hyperbolum
trahet, quippe par fuit vtriuſq́ impudentia.

PERTINACIA.

EA tamen improbitas pertinaciſsima, qua nunquã rebus quietem eſſe ſinit,
tanti fuit, vt inter prælia deorum, grauiſsimasq́, res poëtarũ principem Ho-
merum illexerit ad eius pertinaciæ perſeuerantiã memoriæ demandandam, hie-
roglyphicumq́ proponendũ, quo ferox hoſtis inſultat hoſti, neq́ moram neq́

requiem

A requiem dat vllam, donec vulnus inflixerit, & audaciæ confidentiſsimæ munus executus fuerit. Ita enim apud eum legitur:

Καὶ οἱ μυίης θάρσος ἐνὶ στήθεσσιν ἐνῆκεν,
Ἥτε καὶ ἐργομένη μάλα περ χροὸς ἀνδρομέοιο ἰσχανάᾳ δακέειν.

Vnde etiam Hebræis Beelzebub dæmonis nomen, quem aliorũ longè principem prędicant, cuius Muſca eſt hieroglyphicum, quod D. Hieronymus agnoſcit: nunquam enim ceſſat ille humanũ genus modis omnibus infeſtare, & modò hos, modò illos ad perniciem laqueos tẽdere, ac omnes, quibus nos perdat, vias intentare. Obſeruauerat etiam Eucherius, Muſcam in diuinis literis modò pro cacodæmone, modò pro impuro atq; malefico homine, modò pro idololatriæ ſpurcitia poni, eo Solomonis citato loco: Muſcæ morituræ exterminant olei ſuauitatem: hoc eſt, adeò malignum eſt Muſcarum genus, ac perinde Beelzebub, vt vel ſi moriendũ ſit, dum aliqua noceat, quippe vel bonos alicuius mores corrumpat, vel virtutẽ aliquã infringat, ſe quoq; ſimul perdi pro nihilo habeat.

RES GESTA COMINVS.

B MVſca etiam aliquando in Laconũ clypeis inſigne fuit, quam cùm quidam non omnino vera maiorem in parma figuraſſet, obijcienti quòd latitandi cauſa id feciſſet: Imò, reſpondit, ſignum eſt, me tam proximè ad hoſtes accedere, vt Muſca ab eis internoſci poſsit.

INDOCILITAS.

QVinetiã indocilitatis hieroglyphicũ eſt Muſca: nullum ſiquidem omnium animantium minus docile exiſtimatur, neq; minoris intellectus. In qua ſententia eſt Plutarchus Sympoſiacõn octaua decade, duo tantũ domeſtica animalia eſſe dicens, quæ nunquam humano conuictu manſueſcant, neq; tactum admittant, neq; conſuetudinẽ, neq; vllius rei aut diſciplinæ cõmunionem, quippe hirundinem & Muſcam, quam ſemper & indocilem, & feram permanere, vti omnibus patet, aſſeuerat. Videre etiam eſt in hominibus, eos egregiè temerarios & impudentes eſſe, omniaq; audere, qui nulla elegãtiori doctrina præditi ſunt: contrà alios quo peritiores fuerint, eo modeſtiores verecundioresq; eſſe. Hinc apud Horatium hominẽ notari videas, qui cùm Athenis per annos aliquot libris inſenuiſſet, Romam reuerſus ſtatua taciturnior ingrederetur, quippe id cõtra vulgus ſentiens: nam ſenſus ille ex imperiti vulgi opinione deſumptus, cùm nimirũ intelligat Horatius, probum doctumq; virum, eſſe malle eruditũ, quàm videri, popularemq; aurã illam protinus aſpernari. Deniq; verum illud eſt quod Plinius Nepos ait Epiſtolis, recta ingenia debilitari verecundia, peruerſa confirmari audacia. atq; ita quo quis imperitior, eo impudentior atq; iactantior euadit, quod Gręco etiã axiomate cõfirmatur, *ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει*. Imperitia quidem audaciam, eruditum verò rerum examen timiditatem affert. Meritò itaq; viro forti odioſa Muſca, & ſapienti temeritas. Ideoq; Hercules eas ſuo de ſacello abegiſſe dicitur, Myodem quem vocabant earum deum imprecatus. In Olympiæ ſacro fortium carmine, tauro, deo eidem, vt aiunt immolato, nubes earum toto eo agro abire cogebatur. Hunc ſuperius Beelzebuben diximus ex Hieronymo.

C

CYNICI. D

IN ſacris noſtrorum literis habetur Cynomyiæ mentio nõ cõtemnenda, quippe inter Ægypti flagella enumerata. Muſcam eam caninã pleriq; dicunt, adiecta ſcilicet ad importunitatem canis etiam impudentia. Cynicorũ ſectam animali huic perſimilem dicit Adamantius, qui ad reliquas improbitatis ſuę deceptiones, voluptatem etiam & libidinem inter bona ſumma commemorabant. Nam quòd moleſti eſſent contra ciuiles omnes mores, omnia deridendo, multorũ eſt teſtimonio manifeſtũ. quòd verò & impudentes, vel vnius Diogenis improbũ facinus indicat, qui vel medio in foro ſpectante populo, hominem, vt ipſe iactabat, plantare non erubeſcebat. Itá pleriq; hodie, dum leuia quædam publicè reprehendunt, grauiſsima quæq; ipſi ſibi permittunt. Apud Eucheriũ locus animaduertendus eſt de Cynomyia, quæ nõ Muſca canina, vt quidam putant, Pſalmo ſit accipienda, ſed Muſca potius omnimoda. quod ſi admittatur, non per y Grȩcam literam ſcribi debet prima ſyllaba, ſed per œ diphthongũ: atq; ita dicendum eſſet pro Cœnomyia, Muſcarum genus omne.

DE EPHEMERO. E

APud Cimmeriũ Boſphorũ Hypani fluuio veluti folliculos acinis maiores ferente, gignitur Ephemerus, animal quadrupes volatile, quod nos Diarium appellare poſſumus.

VNIVS DIEI VITA.

PEr hieroglyphicum eius infantem aliquem, qui non vltra vnius diei ſpatium vitam produxerit, nonnulli ſignificandum cenſent. Id enim animalis genus vt eruperit è folliculo, in pomeridianũ vſq; diei tempus viuit, & volat, mox deſcendente ſole macreſcit & languet, deinde occidente moritur, vita nõ vltra diẽ vnum prorogata. Eiuſdẽ imbecillitatis eſt papilio, in grandiſsimę muſcę ſpeciẽ, colore albido, qui ex folliculo bombycis intra ſuam araneam cõditi trãſformatiq; erumpit, candidoq; exceptus velo, oua haud ita multò pòſt papauerũ ſeminibus paulò maiora, edit plura numero, mox intra paucíſsimarũ horarum ſpatium ab ouis editis emoritur: ex quo formari poſſet hieroglyphicũ, quod indicaret, re bene geſta vitam exhalatam, vt Epaminondam Thebanũ, & Leonidam Spartanum feciſſe legimus. Ac ne quis cõmentitium ac fabuloſum cẽſeat quod F ſuper Ephemero autores tradunt, vt bombycem prætereamus, quem tota iam Italia domi vnuſquiſq; contueri poteſt, in Britanniјs fluuius eſt, vel, vt nõnulli tradunt, euripus potius, qui totam fermè inſulam diuidit: vtrinq; in ripæ marginibus arbores ſunt, quæ folliculos ad oui anſerini magnitudinem ferunt: hi certo anni tempore in ſubiectam aquam decidentes, ſimulac molliti fuerint, aperiuntur, deq; ſingulis ſingulę excluſę aues abuolant, pipionibus paulò minores, candore inſigni, aliſq; adeò plumatis, vt altè ſtatim auferantur, neq; quò migrẽt vlli adhuc compertum aiunt.

DE CICADA.

VT verò beſtiolis his finẽ imponamus admonet Cicada, quę continuati ſoni raucitate moleſta, nos omnino videtur edocere, vt eius exemplo tædio eſſe caueamus, tam multa congerentes. Eius igitur hieroglyphica proſecuti, aues iam & volatilia reliqua valere iubebimus.

INITIATVS SACRIS.

AEgyptij ſacerdotes hominem ſacris initiatũ, & myſticæ diſciplinę peritiam aſſecu-

A aſſecutum, per cicadam ſignificabant, in eam ſcilicet admirationem adducti, quòd animal tam exiguum, nullo oris cõmodo, non faucibus, non lingua prędi tum, tam argutè caneret tamen, tamq́ altum inſonaret. Eſſe huius inſtar doctrinam myſticam, & ſuas præſertim literas, quæ nullo ſyllabarum complexu, nulla partium orationis textura conſtructæ, ſed ſola animalis cuiuſpiã, vel alterius rei repræſentatione, abſolutæ ſignificationis orationem facere videantur, quæ ſeſe longè diuerſo ab alijs literis modo legendam exhibeat. Putabant verò Ægyptij Cicadam, vt apud Horum legere eſt, per aculeum emodulari, quòd motu ſuo ſtridorem cieret veluti plectrũ quo citharæ pulſantur: ore quippe caret Cicada, eademq́ cæca eſt, prolixum tamen quiddam, compactum indiuiſumq́ gerit, ſimile ei quod linguæ ſpeciem refert in ijs, quibus aculeus in ore eſt, eoq́ ipſo rorem haurit, quod vnum illi & peculiare eſt alimentum. Vnde apud Maronem:

Dum cytiſo paſcentur apes, dum rore cicadæ.

Cęterùm de ſono diuerſa eſt aliorum ſententia, quippe qui attritus ſit interioris ſpiritus. Quinetiam experimẽto compertum eſt, Cicadam non canere per oris
B aculeum, ſed colliſo, attrito agitatoq́ frequenter cauo vtero, quod pueri digitorum ſtimulatione non ſemel explorauimus.

DICACITATIS CASTIGATIO.

CVm verò ſonus ipſius animalis argutus quidam ſtridor potius ſit, quàm cantus vllus, & ſtrepitu aures offendat, natum inde prouerbiũ, Cicadæ vterum ne ſcabito, quotiens reprimenda eſt cuiuſpiam dicacitas aut petulãtia, vt ſi pergat dicere quod vult, ſcurriliq́ aut maledico morſu impatientiorẽ aliquem tetigerit, ipſe poſtea repercuſſus, quæ nollet audiens erubeſcat. Et quod in hanc ſententiam ait Heſiodus:

Εἰ δὲ κακὸν εἴποις, τάχα καὐτὸς μεῖζον ἀκούσαις.

Et huiuſmodi apud Sophoclem, Euripidem & Plutarchũ plura. Proclus Diadochus putat Cicadę cantum ex alarum, qualeſcunq́ ſunt, attritu prouenire: ait enim, ὁ τέττιξ ᾄδει ὑπὸ ταῖς πτέρυξι τρίβων ἑαυτόν, καὶ ἦχον ἐκπέμπων. Cicada canit alarum freta miniſterio, ſemetipſam applodens, & ſtrepitum ita ciens. Quod & Heſiodus agnoſcit, πυκινὸν ὑπὸ πτέρυγος.

VANA GARRVLITAS.

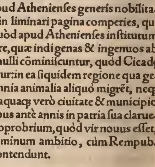
CVr autem nonnulli vanã & inanem garrulitatem per Cicadam ſignificari dixe-
C rint, ex Ariſtotele, quem non intellexerunt, deſumptum crediderim, qui Platonis ideas à materia diſſeparatas, prioribus analyticis τερετίσματα eſſe dixerit, quippe vt nonnulli aiunt interpretes, nihil niſi inanem cantilenę cuiuſdam garrulitatem præ ſe ferentes. Quem Cicadarum cantum vt importunũ & impudentem, ita Demetrius philoſophus notat, cùm à Domitiano pulſus Italia cum Apollonio quereretur: Cicadis, inquit, impunè licet obſtrepere, nobis ne quidem mutire fas eſt. Apud Ariſtophanem, ἀρχαῖα, quæ iuſtus ſermo cõmendauerat, iniuſtus ait Cicadarũ plena eſſe. Sed enim quantũ ad Ariſtotelis τερετίσματα pertinet, piè magis fecerimus, ſi dixerimus diſcipulum longè honeſtius, quàm alij putent, de præceptore ſuo loqui, ſanctiusq́ ſentire ſuper ideis, quàm interpretes, noſtri præſertim temporis opinentur: quippe cùm Ariſtoteles de ijs tractaret quæ fa-

cerent ad demonſtrationē per ea quæ ipſe conſtituit artis elementa, nō obijciendas huc ait ideas Platonis, quia ἀπορρήτματα ſunt, hoc eſt, myſticum quiddam ſapiunt, atq; ideo nihil ad demonſtrationem qua de nos hîc agimus, cōferunt: ingenij illud, atq; animi ſupra ſenſum elati negotiū eſt, hoc quod præ manibus eſt nobis, vni applicitum eſt ſenſui. Vocabulum enim ἀπορρήτματα, inter alia ſignificata myſteriū etiam ſignificat: & ſuperius Cicadam myſtici hominis hieroglyphicum Ægyptijs eſſe commonſtrauimus. Sanè verò Propertius in garrulitatis ſignificatū acanthidem lenam vocat, à ſermonis tædio & loquacitate, auriumq; offenſione: nam acanthias Cicadæ epitheton eſt, quin & Cicadæ ſpecies Heſychio. Aiunt porrò, ex eo animaliū genere fœminas ſemper taciturnas eſſe, quod nonnulli ad frigiditatem referunt, qua ſint egregiè præditæ. D

NOBILITAS GENERIS.

ILlud minimè prætereundum, Cicadam apud Athenienſes generis nobilitatem ſignificaſſe, quod apud Thucydidem in liminari pagina comperies, qui τεττιγοφόρους, hoc eſt, Cicadigeros eos appellat, quòd apud Athenienſes inſtitutum erat, cicadas ex auro capitis ornamento geſtare, quæ indigenas & ingenuos ab E aduenis & ſeruis diſtinguerent. Cauſam nonnulli cōminiſcuntur, quòd Cicadę maximè omniū animalium indigenæ videantur: in ea ſiquidem regione qua genitę, viuunt moriunturq;, cùm reliqua ferè omnia animalia aliquò migrēt, neq; ſedem vllam firmam habere perſeuerēt. In vnaquaq; verò ciuitate & municipio eos nobiliores dicimus, quorū maiores pluribus antè annis in patria ſua claruerint: obiectatumq; ideo Ciceroni totiens in opprobrium, quòd vir nouus eſſet, quia plurimùm odioſa ſolet eſſe nouorum hominum ambitio, cùm Rempub. in quam recens adſciti fuerint, adminiſtrare contendunt.

MVSICA.

QVamuis autem alij aliter Cicadarum cantum acceperint, plures illi fuere qui Muſicen hinc intelligi cenſuerint: ideoq; Cicada in citharœdi ſtatua citharæ inſidens, hieroglyphicū dedicabatur: quem morem Strabo latius interpretatur: quanquā nuſquā deſunt Græcorū fabulæ, Eunomi citharœdi ſtatuam celebrantium cum cithara, cui Cicada inſideret, proptcrea quòd is cum Ariſtone Rhegino, Pithijs, muſico certamine deſtitutus eſt, F chorda vna fracta: verùm aiunt Cicadam adfuiſſe ſuperuolantem, quæ ſuppleuerit vocis illius vicem. Et apud Theocritum paſtor, qui Thyrſin commendare vult à carminis ſuauitate, melius eum canere quàm Cicadas, ruſtica & paſtorali ſimplicitate dixit. Deq; hac Plotinus mihi videtur intellexiſſe potiſsimùm, cùm homines muſicis modulis affectos ac delinitos, in animalia muſica renaſci diſſerit. Quin & fabella recitatur à Platone, fuiſſe olim quoſdam muſicos homines qui cantu adeò allicerentur, vt præ modulatione cibumq; potumq; negligerent, eoq; demum macilētiæ redactos, vt in Cicadas abierint, qui famē adhuc nullo alio cibo quàm cantu leuent. Videre verò eſt homines eos qui ſermocinationibus & loquacitati prolixius æquo dediti ſunt, corpore eſſe maiori ex parte graciliori: corpora enim extenuari ſermone nimio, philoſophi profitentur, quorum è numero Lucretius noſter ita philoſophatur:

Nec

A *Nec te fallat item quid corporis auferat, & quid*
Detrahat ex hominum neruis ac viribus ipſis
Perpetuus ſermo, nigrai noctis ad vmbram
Auroræ productus ab exoriente nitore,
Præſertim ſi cum ſummo eſt clamore profuſus.

Sed ſatis iam obſtrepere cùm Cicada viſi ſumus, quare ſit iam nugandi modus.

DE ARANEO.

IMportunū fortè videatur inſectis his, atq; iiſdē volatilibus, Araneum aggregare: ſed traxit me beſtiolæ leuitas propémodū volatilis, vt inter hęc locum ei conſtituerem. Præterea, veluti nullus eſt illi angulus imperuius, haudquaquā vlla erit inuidia, ſi huius quoque commentarij angulum occuparit.

INANE OPVS.

EX carmine quidem Catulliano, per Araneum inane opus, nulliusq; precij aut momenti rem ſignificari didicimus, vbi de ſe ipſe iocatus ait:

B *Nam tui Catulli Plenus ſacculus eſt aranearum.*

Quod ſibi deſumpſit Lucianus in Pſeudologiſta: εὐρῶτος καὶ ἀραχνίων μεστὰ, carie & Araneis oppleta. Verùm & ex hiſtorię ſacræ ſcriptoribus, ſignificatū idem Pręſulibus noſtris nō improbatū accipimus. Eò ſiquidē tēpore atq; hora, qua Gregorius Patriarcha Conſtantinopolitanus, & Macarius, & Pyrrhus & ſocij, qui vnam in Domino noſtro IESV Chriſto naturā & voluntatem aſſerebant, centum & quinquaginta Præſulum ſententia damnati ſunt, plurimæ Araneorū telę, maxima omnium admiratione, in medium populum cecidere: ex quò ſignificatū eſt, eas hæreticorū ſordes Aranearum inſtar inanes fuiſſe, eoq; conuentu ſolenniq; iudicio diſiectas eſſe. Nonageſimò ſanè pſalmo de infirmitate huiuſmodi legas: Anni noſtri quaſi Aranea reputantur: nam ea magna cura & ingenti labore contexitur, ob tenuitatem verò minimo quolibet occurſu diſsipatur. Alio pſalmo: Tabeſcere feciſti velut araneam animam meam, ſuper eadē imbecillitate humana dictū volunt. Et earum telæ, vt Eucherius, concupiſcentię noſtræ opera ſunt, quæ nulla denſantur ſoliditate, venti cuiuslibet humani iniurię
C expoſita. Apud alios ita interpretatum inuenias: Exile admodū animal eſt Aranea, & anima flagellis & amaritudine conſcientiæ percul ſa macerataq;, attenuari videtur: contrà cùm genio dat operam, pingueſcere dicitur, & opiparè ſaginari. Sunt qui ex Hebraico non Araneam, ſed tineam hîc ponant.

PLVVIA.

ALioqui tela huiuſmodi futuræ indicium eſt pluuiæ; quòd animal id ferè no texere quodammodo vereatur, non ignarum ſerenitatibus tenuem magis ac perflatibus obnoxiū eſſe aerem, quibus ambobus opera ſua diſsipari contingit: nubilum verò, vtpote craſsiorem glutinoſioremq;, eius operis tenuitati commodiorem experitur.

LEGVM INÆQVALITAS.

VVulgus verò non ineptè per Aranearum telas & retia, apto admodum hieroglyphico legum notat inæqualitatem, propterea quòd veluti muſcæ & volatilia alia puſilla, ſi in eas inciderint, capiuntur & pereunt, fortiora verò animalia perrupto texto facilè quoquò libuerit elabuntur: ita leges imbecillam & tenuem plebeculam cohibent atq; caſtigāt, potentioribus verò nihil aduerſan-

tur, qui eas ex arbitrio tollunt, ſcindunt, abrogant, & refigunt. At non ita Antiochus tertius, qui ciuitatibus ſibi ſubditis ſcripſerat, vt ſi quid vnquam per literas mandaſſet quod legibus aduerſaretur, ne curarent, tanquam illud eſſet ſe neſciente ſcriptum. D

DIALECTICA.

PEr Araneas Ariſton Chius Dialecticorum ſermones intelligebat, quæ quidem artificioſe admodum elaboratæ eſſent, nulli verò inſeruirent vſui. Eandem idem diſciplinā cœno in viis iacenti aſsimilabat, nulli quippe vtilitati eſſe, ingredientibus autē & impedimento & moleſtiæ. Idem eos qui diſciplinæ huic operam curioſius darent, iis qui cancros largè veſcerentur ſimiles eſſe dictitabat, exigui enim cibi cauſa circa magnū teſtarum cumulum occupari. Dialecticam verò omnem Zeno philoſophus iuſtis quidem mēſuris comparabat, quibus tamen eius artis periti non triticum aut vtile quidpiam metirentur, ſed paleas, aut quiſquilias alias id genus.

DE TIPPVLA.

VErùm ecce tibi Tippulā, mihi nihil tale cogitanti, neq; ſentienti, ex improuiſo huc irrupiſſe: quare quid ea quoq; ſibi velit, videamus, etiāſi nihil ab Ægyptiis, quod meminerim, ſuper ea traditum habeatur. B

LEVITAS.

SVnt qui ſummā leuitatem, vtputa quam Maro de Camilla canit, per Tippulam aptè ſignificari poſſe dicant. Beſtiolæ quippe genus id ſex pedibus præditum, ſed tantæ leuitatis, vt ſuper aquam currens non deſideat. Hinc Plautus: Neq; Tippula leuius eſt pondus, quàm fides lenonia.

PIERIVS VALERIANVS AD NOBILISS. MAXIME'QVE REVERENDVM IOANNEM GRIMANVM PATRIARCHAM AQVILEGIENSEM, DE IIS QVÆ PER DELPHINVM ET POLYPVM SIGNIFICANTVR, EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

LVSTRICIS diebus, qui proximè prætierūt, cùm Pientiſsime Præſul purificationis ergò puluinaria ſeptem te ſecuti inuiſiſſemus, eſſentq; vnà tecum eruditiſsimi viri Angelus Colotius, Baptiſta Caſalius, Pinpinelus, Antonius Maroſticanus, & Petrus Aleander, quibus candidius nil terra tulit, quorū cōmendatione tuam ego amicitiam recens indeptus eram, multaq; inter equitandum de ambitioſiſsimo monimentorum ſtudio, quod veteribus illis adeò placuiſſet, vltro citroq; dicerentur: ſuggerebant enim argumentum tot diſiectorum paſsim ædificiorum moles tam immanes, quæ tota geſtatione noſtra occurrebant: magnamq; dicendi materiam ſumminiſtrabat arcana illa pingēdi cælandiq; ratio, quæ apud eos fuiſſet, qui mutam quandam orationem per rerū imagines mente concipiendam, non vllo vocis ſono, literarúmue complexu enunciandam excogitaſſent, autoribus dubio procul Aegypti ſacerdotibus, quos vniuerſæ mox nationes, vbiubi vlla rerum diſciplina vigeat, tacito conſenſu cunctis in operibus imitari ſtuduiſsent. Sub hoc ſermone Quirinalem prætervecti, ad Altæ ſemitæ latus deflexeramus, in hortos tuos, vbi antiquiſsimi operis templum olim fuit, in quo ruinis obruto ſigna etiamnum pleraq; vetuſtiſsima ſub ruderibus ſubterranei eius templi reperta à vobis fuerant, ad quæ ſpectanda magna ingenuorum multitudo confluebat. inter ea F

autem

A *autem opera præcipuum erat Veneris ſimulacrum, quæ Cupidinem manu regebat, ipſe verò
*Delphinum cauda apprehenſum ſurrigebat, ille Polypum iuxta Cupidinis pedes hærentem ſo-
*lo mordicùs apprenderat. Hic tu, qui veterum operibus adeò delectaris, quærebas, quid id ſibi
*vellet argumentum. Neq; aberant ex loci curatoribus, qui viſitantium opiniones exceperant
*innumeras, plurimùm verò qui rem temerè factam arbitrabãtur, animaliaq; illa ad ornatum
*tantùm appoſita putarent: vel ſi quod in ea re conſilium fuiſſet, certè non vllum aliud, niſi vt
*ſtatuæ pene nudæ aliquo firmarẽtur fulcimẽto, facile lapſuræ niſi adminiculis huiuſmodi veluti
*adglutinatæ præſepitæq; ſuſtentarentur, neq; alterius cuiuſpiam rei ſignificationem præ ſe ferre:
*niſi fortè quis diceret, Venerem mari ortam, materniſq; pecoribus Cupidinem adblandiri. Tuq;,
*mi Domine, ad me conuerſus, quid ſuper hoc mihi videretur poſtulaſti. Ego autem argumen-
*tum id omne ad Aegyptiorum traxi diſciplinam: tuq; Vir ampliſſime libenter auſcultare me
*viſus es, meamq; dictionem amici reliqui non improbarunt. Proinde rogaſti me, vt quæ ſuper
*Delphino & Polypo huiuſmodi diſſeruiſſem, ea ſcriptis explicata tibi darem, velle te per otium
*rem diligentius examinare. Feci quod petieras, idq; libenter admodum, quòd magnopere gau-
B *debam datam mihi occaſionem, qua poſſem tibi tam ſtudioſo, tam pio, tam planè probo Principi
*in ea re morem gerere, in qua per dies aliquot induſtriam ego meam, quantulacũq; eſſe poterat,
*exercuiſſem. Miſi igitur ad te piſces eos duos quos popoſceras, atq; ea ſimul omnia, quæ illis capiũ-
*dis in verriculo deprenſa ſunt. Nam multa Delphinus dum mare cauda verrit in ſagenam im-
*miſit: & Polypus cirris, & quibus exaſperantur cotyledonibus fretus, plurima ſecum attraxit,
*nullo diſcrimine congeſta. Ea vtiliáne eſſent, an inutilia, nolui meũ eſſe iudicium, ſed ipſum rete
*prout eductum erat, cum tota præda protinus afferẽdum ad te curaui. Tuum erit quæ vſui fore
*videbuntur, verriculo in ſiccum attracto, ſeligere: quæ minus ad rem facient, eÿcere. Sed antea
*quàm ad complexum figurarum, quas explicaturi ſumus, aggrediamur, neceſſarium eſſe viſum
*alterutrius ſimplicia ſignificata percurrere, vt habita ſingulorum cognitione, facilius coagmen-
tationem ipſam conficere poſſimus.

DE DELPHINO.

INCOLVMITAS.

INCIPIENTES igitur à Delphino, id in primis referre libet
quòd totiens in humani generis beneficium ceſsit, quippe ple-
riſq; mortalium extremo vitæ periculo laborantibus, ab ani-
C mali hoc ſpontè auxilium allatum. Neq; enim temerè fræna-
tus Delphinus pictus, incolumitatis indicium fuit, quod du-
bio procul ob multos ab vndis eius opera ſeruatos factũ opi-
namur. In Neptuni ſiquidem templo, quod apud Iſthmon erat viſebatur Palæ-
mon puer ſuper Delphine & auro & ebore confectus, quem Herodes Athe-
nienſis dicauerat. Nam & Palęmoni nautæ pro incolumi nauigatione vota fa-
ciunt. Idem enim & Melicerta & Portunus eſt, cui, vt apud Virgilium habetur
ſeruati votum ſoluunt in littore nautæ, vt Glauco, & Panopeæ.

TARAS.

QVod verò ſignum in argenteo numo Delphino vehitur, TARAS is eſt, vt etiam indicat inſcriptio, de quo Ariſtoteles meminit Tarentinorum politia, apud quos numiſma numum dicit appellari, in quo Taras Herculis Delphino vectus. quanquam apud Aſiaticos quoq; puerum Delphino inſidentem fuiſſe in numis, tradit Strabo. Sed Phalantum Lacedæmonem memorat Pauſanias, qui Tarentũ coloniam duxit, priuſquàm Italiam attingeret naufragium in Criſæo mari feciſſe, cui Delphinus opem tulerit, ſublatumq; dorſo in littus incolumem expoſuerit. Steſichorus hiſtoriam huic ſimilem Crithei teſtimo-

nio recenſet, Telemachũ Vlyſsis filium cùm adhuc puer in alto maris littore lu- D
ſitaret, in ſubiectas aquas corruiſſe, mox Delphinorum beneficio receptũ, qui
puerum ſurrexerint, & expoſuerint, idcirco patrem Delphinorũ inſigne poſt-
modum ſtudioſius adamaſſe, eamq́ ſculpturam & in enſe & ſcutis habuiſſe, &
in annulo vſum pro ſigillo. Quare apud Lycophronem eum δελφινόσημον appel-
lari comperias: quod ea etiã de cauſa fortè dictum exiſtimes, quòd Philoſtratus
eum ſubſimũ fuiſſe dicit. Delphini verò & ſimo admodũ roſtro ſunt, vnde ani-
mal repandiroſtrũ, Pacuuio. Et Simonis nomine gaudẽt appellari, quaſi uocem
intelligant. Vt verò interim omittamus Arionẽ Delphini opera & uectatione,
de latronum nautarum manibus liberatum: cuius rei teſtimoniũ diutiſsimè in
Tænaro habitũ donarium, ex ære Delphinus cum inſidente Arione: quod argu
mentum in numis etiam cuſum uidi, eum quippe nudum Delphino uectum,
dextera victoriã prætendere, lęua lyram ſuſtinere. Prætereamusq́ Heſiodi poë
tę per errorẽ in templo Nemeæi Iouis ab incolis trucidati cadauer, quod in ma-
re fuerat à percuſſoribus abiectũ, à Delphino inter Locridem & Eubœam ex-
poſitum. Et Melicertę corpus, quod in Iſthmo Delphinus expoſuerat, inuentũ E
à Syſipho. Virginem quandam Lesbiam uetuſti autores tradidere cum amato-
re ſuo demerſos in aquam, Delphinorũ auxilio incolumes euaſiſſe. Veteres de-
niq́ Delphinum tanta ueneratione proſequebantur, ut eum neq́ uenarentur,
neq́ ullo pacto lędere fas iudicarent: quæ quidem religio in ætatẽ uſq́ noſtram
propagata eſt, cùm multos reperias qui Delphinũ vel interficere, vel veſci ea de
cauſa ſcelus putent, quòd quędam illi ſint cum humano genere cõmercia, prom
ptuariumq́ ſit nauigantibus auxilium.

BACCHVS.

QVòd verò Delphinũ Baccho adpingunt, non ſolùm ad fabulam ſpectat, ſed
etiam ad hiſtoriam, quòd uinum marina aqua mixtum facilius cõſeruatur,
vt Columella ſcribit ſe ab agricola patruo didiciſſe. Et Dionyſius hac de cauſa
ad mare fugiſſe fingitur, quod apud Athenæũ habemus. Cur verò aqua maris
adeò vino conferat, rationem & Plinius & Dioſcorides & alij tradidere.

APOLLO DELPHICVS.

ATqui non Neptuno & Baccho ſolùm, verùm etiam Apollini Delphines F
dedicantur, multasq́ eius aras apud Græcos Delphinis inſculptas fuiſſe,
Plutarchus atteſtatur. Ad hæc nõnulli addunt, Apollinem Delphini ſpecie ad-
naſſe ad Delphos, apud quos præcipuè colitur: quanquam & Delphi antea fue
rant Neptuno ſacri, uti Calauria Trœzeniorũ inſula Apollini, quę loca mox dij
ipſi inuicẽ permutarint, ut apud Pauſaniã eſt. De Calauria tamen neſcio quid di
uerſum tradit Stephanus, cuius opus De gentibus, Hermolaus Byzantius in
cõpendium redegit. Quantũ verò pertinet ad Apollinẽ in Delphinũ tranſmu-
tatum, Creticum commẽtũ aiunt: illi enim Apollinem totius ſalutis autorem
celebrabant, neq́ quenquam ullũ euadere infortuniũ arbitrabantur, niſi Apol-
linis ope ſoſpitaretur. ad quod fortè tacitè reſpexit Horatius, Sermonibus, ubi
ſe garruli cuiuſdam importunitatẽ, qui hominẽ necabat, euaſiſſe gauiſus ait. Sic
me ſeruauit Apollo: quãuis de foro loquatur, quò nugator ille in ius tractus fue
rat: ibi enim erat Apollinis templum. Cretes deniq́ ab vnoquoq́ malo libera-
tionem Apollini ferebant acceptam. Nam & quòd fabulæ fabulantur homines
in Delphinos tranſmutatos, ea de cauſa confictum aiunt, quòd Delphinis duci-
bus nautæ ſeruati fuerint.

A PERICVLORVM FVGA.

Apud noſtros etiam vulgò Delphini ſunt tuti receptus indicia, quippe qui quotiens futuram tempeſtatem præſentiunt, in portus accurrere, deq; vndis exilire cernuntur, quaſi velint reliquos inuitare, vt in ſtationes properè ſe recipiant, neq; nauigia alto credant. D. etiam Thomas Delphinum ait futuræ tẽpeſtatis prognoſticũ eſſe minimè contemnendũ, vbi viſus fuerit in maris ſuperficie frequentius ſe vibrare, aut plures quodammodo laſciuire inter ſe colludentes. Cauſam philoſophi deprehendere, quòd hyemali procella ingruente, conſurgunt exhalationes ab imo mari, quę hyemis fomenta ſuggerunt, calorq; tunc in Delphinis excitatur: caloris verò cùm propria ſit agitatio, euenit vt idem animal ſæpius emergat, ſeq; frequentius oſtentet. Vnde illud apud Pliniũ, Delphinos tranquillo mari laſciuientes, flatum ex qua veniunt parte præſagire.

IMPERIVM MARIS.

Ita verò Delphinus maris regem ſignificat, vt pro aqua mariq; ipſo paſsim in numis excudatur. Præcipuè autem Sunij Neptunus ſub Delphinis imagine
B colebatur. Neptuno verò aquarũ domino nullo non in ſigno eius adſculpebat. Pulcherrimus extat numus, cuius inſcriptio eſt, NERO CLAVDIVS CÆSAR AVG. GER. P. M. TRI. P. IMP. PP. vbi Neptunũ ipſum videas in portu ſedentem, id enim quietis indiciũ: dextera temonem terrę adprimentẽ, quod ſignum nauigationis eſt in portum foſsilem: læua verò Delphinũ amplectentem, quod maris blanditias & tranquillitatem oſtendit, iramq; & cõmotionem fluctuũ omnem ibi demolitã. Ibidem celeberrima illius ædificij forma eſt, cum inſcriptione, POR. OST. In qua quidem portus illius effigie naues diuerſi generis minutiſsima figura elaboratas, nõ ſine magna artificis cõmendatione conſpicias. Atq; vt hinc hieroglyphicum, quo de agitur, interpretari aggrediamur, epigramma Græcum extat, cur Cupidinis ſignum vna manu Delphinum, altera flores contineat, in hunc modum interpretatione facta:

Οὐδὲ μάτην παλάμαις κατέχει δελφῖνα καὶ ἄνθος,
Τῇ γὰρ μὲν γαῖαν, τῇ δὲ θάλασσαν ἔχει.

Non temerè quippe illum vna manu Delphinum, altera flores cõtinere, vtpote qui ſit hinc terræ dominus, inde maris. Eſt & in numo M. Agrippæ L. F. COS. III. Neptuno reduci ſignum S. C. cuſum, in quo Neptunus lęua tridenti altè innititur, dextera verò Delphinũ exporrigit. In Q. Naſidij numo nauis eſt cum ſtella & velo pleno, ab altera parte caput, tridente ab occipitio poſito: infrà Delphinus eſt: inſcriptio, NEPTVNI. quod tutam Q. Naſidij nauigationem Neptuni beneficio peractã indicat. Tam igitur ex ijs quę dicta ſunt, Delphinum ante omnia maritima Neptuno ſacrum intelleximus, quàm reliquarũ etiam aquarũ ſymbolum, ex celebri Corinthiorũ ſigno, apud quos fons fuit, in quo Neptunus æneus ſitus erat, ſub cuius pedibus Delphinus aquam effundebat. Sed enim cùm hæc multa ſint, hæc de Neptuno dicta ſufficiant, ſi modò id addidero, quòd per Neptunum vice verſa, vnuſquiſq; etiam piſcis accipitur, vt apud Næuium: Coquus edit Neptunũ, Venerem, Cererem: hoc eſt, piſces, olera, panem. Vbi aduertendum Venerem hortis præfici.

VELOCITAS.

Eſt & illud præcipuum ex Delphino ſignificatum, vt ſit velocitatis indiciũ, aut mirificæ agilitatis. Conſtat enim vnicuiq; maris accolę, quanta ſe velocitate Delphini iaculentur, quæ cùm refertur, incredibilis habetur ijs qui nõ ſpe-

ctarint. Eſt autem dubio procul velociſsimũ omnium animalium tum aquatilium tum terreſtriũ, quippe qui malos etiam nauigiorũ maiorum ſuperſiliant, D
perinde ac ſagitta pernices, vt apud Ariſtotelem habetur, ἁπάντων δοκεῖ εἶναι ζώων τάχιστον καὶ τῶν ἐνύδρων καὶ τῶν χερσαίων, καὶ ὑφάλλονται πλοίων μεγάλων ἱστούς. De agilitate verò, qua maximè præditus eſt, prouerbiũ emanauit, Delphinũ nare doces, ſi quis imperitus peritiſsimũ inſtituere aggrediatur: perinde ac illud, Sus Mineruã: quod eruditiſsime Preſul, in me forſitan nõ immeritò retorſeris, qui de ijs ad te ſcribere cœptarim, quę tu lõgè me plenius & melius alios docere poſsis. Nam & illud noſti, Nemeis, Mileſiam ſaltu perniciſsimũ Delphino aſsimilatum à Pindaro.

CITA NAVIGATIO.

IN nauigatione autem cùm celeritas in primis expetatur, non incongruè Delphinus eſt nauigandi ſignum, ſiue quòd ipſi naues obuiã factas comitantur, & quodam gratulationis affectu choreas circũducant. Ab ea verò ſulcandi maris facilitate qua Tyrheni plurimùm olim claruere, qui piraticam exercentes vniuerſo ferè orbi terrori erant, Delphinorum cognomentum in Græcorum fabulis adepti ſunt, cùm præſertim Pelaſgi, referente Myrſilo, Crotone occupata E
Tyrrhenã etiam regionẽ inuaſiſſent, in qua diutius cohabitantes nauticam didicere. Habiti verò inter piratas etiam Pelaſgi, vnde nationibus reliquis inuidiæ plenum erat eorũ nomen, idq́ apud Maronẽ ſemper ad contumeliam ponitur.

MATVRITAS.

PEruulgatum verò illud eſt, quod maturè agendum ſignificat, ſi Delphinus anchoræ vel alligetur, vel, vt veteres fecerunt, obuoluatur, vno contationẽ, altero celeritatem ſignificante, quæ ſimul iuncta, inuicemq́ temperata, maturitatem faciunt, & quod Horatius ait, & properare loco & ceſſare indicãt: id Græci σπεῦδε βραδέως enunciarunt. Sunt qui hieroglyphici huius inuentum Auguſto tribuant, quòd & adagium & ſignum huiuſmodi ſolitus ſit identidem repetere. Habetur ea ſpecies, qua Delphinus anchorę ſe circumuoluit, in Titi Veſpaſiani numis. Sed fortè non diſpliceat in huiuſmodi ſignificatum trahere, quod in numo quodam æreo apud Maffęos inſpexi Romę, bouem humana facie perſonatum, ſupra quem Delphinus imminet: per hunc enim celeritatẽ, per bouem tarditatem intelligimus, quæ illius animalis propria eſt. Actionẽ verò ex humana facie colligimus, quòd hominum proprium in primis ſit res gerere. quanquam F
de boue laruato alibi.

AMOR IN SIMPLICIOREM ÆTATEM.

INuenio etiam ex Delphini ſimulacro amorem in ſimpliciorẽ ætatem ſignificari, quem puerilis ætatis amaſium non vno exploratum eſt exemplo, qualia ab vtroq́ Plinio referuntur: vt non immeritò tot in numis Delphinum cernere ſit ab alato Cupidine frænatum. Et Veneris ſtatuas pleraſq́ vidimus, quibus adſculptus eſt Cupido, qui vel Delphino inſideat, vel alio quoquo modo regat eum apprehenſum.

GRATVS ANIMVS.

NEq́ tamen ea pro fabulis habenda quæ recitat Pauſanias, qui grati animi ſignum in hoc animali ſe vidiſſe in Poroſelene Ioniæ vrbe teſtatur: inclamatus enim à puero, properare ad eũ ſolebat, ſubiectoq́ dorſo ei, ſi adlibuiſſet ad vecturam ſeſe accommodabat, propterea quòd ab eo redemptus piſcatorum manus euaſerat, curato etiam vulnere quod illi fecerant. Ab Egeſide proditum ait Plinius, in Ialyſo Rhodiorũ vrbe Hermiam puerũ Delphino longa conſue-

tudine

A tudine vectari ſolitũ per fluctus, ſed ſubita mox procella ſuperueniente demerſum. Idemq́ Naupacti etiam accidiſſe, à Theophraſto eſt literarum monumentis datus. Admiratur Plutarchus tantam animalis iſtius humanitatẽ, ſiquidem non educatione, veluti canes & equi, non vlla alia neceſsitate, velut elephanti pantheræq́ & leones ab hominibus liberati, ſed genuino quodã affectu ſponte ſint humani generis amatores: ideoq́ crocodilorum hoſtes infenſiſsimi, propterea quòd crocodilus humano ſemper generi inſidiatur, atq; ita ipſa naturæ repugnantia inimicitias generat.

NEQVITIA.

PHyſiognomici ſanè laſciuos & petulantes eos in primis iudicãt, qui ſimum, vt Delphini, naſum habeant: proptereaq́ Socrati nequitia, quam ex ipſa facie præ ſe ferret, vitio data eſt, quod ita ſe natura affectum inficias non iuit: cęterùm ſe naturam continentia domuiſſe: id quod etiam Plato in Sympoſij fine multis argumentis teſtatum facere eſt aggreſſus.

ADVLATORVM INFIDELITAS.

B NOn præteribo hîc, quòd Socion philoſophus ait Delphinum adulatorem eſſe, qui ciborũ reliquijs, quę à nauigantibus affatim in mare proijciuntur, allecti comiterq́ accepti ſaturatiq́, natantes quandiu affatim vnda ſubeſt ac ſuppetit officioſe comitantur, in ſiccum verò littus nunquam excedunt. Sic adulatores, quandiu tranquillitas affulget, permanent, amicos in hoc vitæ curſu dum plana faciliaq́ & proſpera omnia ſunt, adeunt, deducũt, colunt: cùm verò ſcrupea difficiliaq́ acciderint, ſtatim abſcedunt: de quibus Horatius noſter:

At vulgus infidum & meretrix retro Periura cedit, diffugiunt cadis
Cum fæce ſiccatis amici Ferre iugum pariter doloſi.

GIBBEROSI.

VVlgò verò vſurpatum, vt gibberoſos Delphini cognomento notemus. Et antiquiſsimus autor Pacuuius, animalia hæc incuruiceruicũ pecus appellauit. Sed & gibba ſuum habet ſignificatum, vtpote quæ futurorũ indicium ſit, vt apud Tranquillum aruſpices Domitiani gibbam per ſomnium ſibi acceſsiſſe viſam interpretati ſunt. Et quoniam pars eſt prudentiæ, futura præuidere, gibberoſos aiunt omnes aſtutos eſſe, multaq́ pollere ſagacitate.

C IMPVRI AMORIS SATIETAS.

MAximè verò mihi natura ipſa per Delphinũ philoſophari videtur, quem terra procul, adeò violentum, pernicem atq; agilem eſſe iuſſerit, eundem autem ſimulatq; terram attigerit, vix in arenam exceptũ confeſtim emori: vnde dixerit Horatius de re maximè abſurda, contraria, & ſibi valde repugnãti, Pingit Delphinum in ſyluis. Ita impatiens eſt animal hoc terreni ſoli. Adagiũ verò eſt in eos qui magnum aliquid polliciti, minimũ præſtiterint, Δελφὶν ἐν χέρσῳ βία. Quę quidem eò ſpectãt, vt cùm amorem ex Delphino ſignificari oſtẽderimus, eatenus amorem omnia virtutis experimenta pręſtare admoneamur, quatenus terra procul in alto ſeſe exercet, & in ſublime ſæpius ſeſe cœlum verſus, marinæ vndæ purificatione expiatus, ac ſereni tantùm aëris affectator eiaculatur. Terra autem & animalia terræ addicta, vti ſerpentes, ſues, & alia quædam, voluptariæ mollitudinis indicia ſunt, tum ipſam rei venereæ ſpurcitiã innuunt, quò ſimul atq; Delphinis acceſſerit, ſtatim expirat. Huiuſmodi enim eſt impuri amoris cõditio, vt cùm quis id, quod longo temporis interuallo appetierit ſtudioſiusq́ ambiuerit, aſſecutus eſt, in amando deinceps flacceſſere ac refrigerari videatur,

plerunq; etiam vel faſtidio, vel odio ſuccedente, tam alienus ab amata re fiat, vt nihil magis auerſetur. Hinc illæ deceptorum querelæ: D

Cui mea virginitas auibus libata ſiniſtris?

Hinc apud Maronem exclamat Dido:

Te propter Libycæ gentes Nomadumq́; tyranni
Odere, infenſi Tyrij, te propter eundem
Extinctus pudor, & qua ſola ſydera adibam
Fama prior: cui me moribundam deſeris hoſpes?

Quare Lyſias apud Platonem, amantes ait, cumprimũ libidinem expleuerint, collati beneficij pœnitere: id quod in eo accidit amore, qui turpitudini ſit emancipatus. In eo verò quem neq; Plato, neq; alius quiſpiam pro dignitate ſatis vnquam laudauit, longè aliter euenire manifeſtum eſt.

DE POLYPO.

ENumeratis quę apud autores, quos legere licuit, habentur, Delphini ſignificationibus, ad Polypum res ipſa, quæ præ manibus eſt traducit, vt demùm quid ſibi velit Delphinus qui Polypum mordicùs apprehenderit, conijcere valeamus. E

REI FAMILIARIS ACCVMVLATOR.

AEgyptij ſacerdotes hominem qui rem familiarem ex quibuſcunq; rebus, vtilibus ſimul ac inutilibus, nullo diſcrimine, nulliusq; rei ratione habita, cõgereret augeretq;, ſignificare ſi vellent, Polypum pingere ſoliti ſunt. Ille enim cùm prodigè admodũ multa deuoret, prudens tamẽ rei familiaris omnia temerè colligit & conuenatur, & in cubili ſuo recõdit, ſelectisq; vtilibus atq; cõſumptis, inutilia mox, quippe teſtas, & cãcrorum cruſtas, & putamina conchularũ, & ſpinas piſciculorũ abigit. Eos Ælianus vehementes ait eſſe ad vorandũ quęcũq; oblata fuerint, eſſeq; adeò impotentes, vt nec paſtu quidẽ mutuò abſtinere deprehendantur, quiq; in retibus minores incluſi fuerint, maiorum eſcam eſſe.

OMNIVM ABLIGVRITOR.

QVin etiã cum qui aliena abligurierit, & ſua mox abſumat, notare cùm vellent, Polypum flagella curtum & detrũcatum effingebant. Aſſerunt enim autores Ægyptij, Polypum ita famis impatientẽ eſſe, vt ſi alius cibus non ſuggeratur quem deuoret, proprijs flagellis veſci. Vnde dixerit Alcæus ἔδω δ' ἐμαυτὸν ὡς πολύπους, (quem verſum citat Athenæus) Ipſum me comedo vt Polypus. Heſiodus quoq; ἐν ἔργοις cum Ægyptijs ſentiens de Polypo ait: ὅτ' ἀνόστεος ὃν πόδα τένδει, quiq; ſuo exoſsis pede veſcitur. Præterea Oppianus Halieuticis: ἀλλ' οἵγε γλαφυρῇσιν, ἀπιζόμενοι θαλάμῃσι πλέξαντες δαινῦνται ἑοὺς πόδας ὥστε σαρκὸς ἀλλοτρίας. Idipſum Ælianus aſſerit, venatione deficiẽte ſuis eũ veſci cirris, alijs mox pro ijs qui abſumpti fuerint ſuccreſcentibus. Heledonẽ autem πλεονασμῷ τοῦ λ, ἀπὸ ἑαυτὴν ἔδειν, quòd ſemet ipſam edat, appellatam, Polypi ſpeciem etymologici Grammatici contendunt. Nam & Pherecratem ſummæ autoritatis virum, hæc eadem de Polypo ſenſiſſe tradunt. Quin & Carneadem idipſum agnouiſſe manifeſtum, cùm dialecticam Polypi ſimilẽ eſſe dictitaret, qui præ famæ, ſuamet flagella paſceretur. Eos verò aucta iam doctrina peritiores factos, in ſuaſmet opiniones mox graſſari, easq; deſtruere: quæ quidem curioſius à me cõquirenda fuerũt, quia Plinius Ariſtotelem ſecutus id fieri negat: quiq; reperti ſint corroſa habere brachia, id eis à murænis vel congris eueniſſe aſſerit, cum quibus aſsiduum certamen habent. Plu- F

A tarchus tametſi in Ariſtotelis ſententiam ſuper hoc nonnunquã illabatur, cum Ægyptijs tamẽ hoc idem tradit, qui tam præſtantium autorum ſcripta arguere mendacij vereatur: quaſi verò non & alia ſint animalia, quæ ſuamet membra in cibum abſumant, cùm cercopithecos videamus totas interdum ſibimet caudas abrodere: quare cautio eſt, ne qui animalibus huiuſcemodi delectantur, carnes eos attingere permittant, quia ſimulatq; carnibus aſſueti fuerint, eius facti auidiores, morſus in ſemetipſos vltrò conuertunt. Id ego cùm hæc ſcriberem, apud Mediceos proceres domi fieri à quodam efferatioris naturæ cynocephalo quotidie conſpiciebam.

VICTORIA VTI NESCIVS.

HOminem victoria potitum, vti tamen victoria neſcientem, intelligere cùm vellent, ſacerdotes ijdem congrũ & ſubiectum Polypum pingebant. Qua ſpecie potuiſſet Annibal figurari, cùm ſtrage ea Romanorum ad Cannas edita, Romam oppugnatum ire neglexiſſet. Aiunt verò, quotiens Polypi cum cõgris certamen ineunt, à congris facile ſuperari: cæterùm nullam eſſe congris facultatem vt Polypos depaſcere valeant, quòd ij læuore atq; lubricitate corporis, qua B ſunt egregiè præditi, morſus hoſtium effugiant, & mutilatis tantùm aliquando flagellis elabantur.

TYRANNVS.

QVòd ſi hominem Ægyptij municipij ſui longè principem, ſed tyrannica in ciues dominatione vtentem, notare vellent, Polypum & locuſtam adpingebant: locuſtę ſiquidem dominationem videntur in Polypos exercere, primasq; inter eos obtinere partis, vt apud Horum legitur. Cæterùm Ariſtoteles priores Polypo tribuit, tantoq; eum terrori formidiniq; eſſe ſcribit, vt ſi locuſta Polypum in iiſdem retibus eſſe ſenſerit, præ metu exanimetur quamprimùm extincta. Habet hæc Gammari fluuialis ſimilitudinem, longè tamen maior atque vaſtior eſt, & albicantior, cùm Gammari ſubnigricent: quanquã & nigricantes admodum locuſtas in Liguſtico mari eſſe conſpexi. Pedes huic vtroque ex latere quini, iis adnumeratis qui in forcipem exeunt denticulatũ. Octoni verò Gammaris. Sed eſt ſuus de locuſta locus in cruſtaceorum commentario.

MORIBVS ALIORVM ACCOMMODATVS.

PEruulgatũ verò illud eſt, vt homo qui ſe varijs hominum moribus accõmo- C det, ſitq; omnium, vt Latini dicunt, horarum, per Polypum ſaxis adhærentem exprimatur, quẽ maximè omniũ colorẽ mutare conſtat, iisq; ſimilem reddere quibus appropinquauerit ſaxis. Huic autẽ ſimiles eſſe homines dicimus, qui pro loco & temporeviuendi rationẽ aucupantur, ſeq; eorũ, apud quos degunt, voluntati atq; ſententijs in omne obſequium proni dedunt, omni poſthabita ingenuitate. Cauſam demutationis iſtiuſmodi multi reddere conati ſunt, eamq; alij voluntariam, alij naturalem, alij coactam tradidere. Voluntariam, quòd id aſtu quodam faciat. Naturalem, quòd translucidum ſit eius corpus. Neceſſariã, quòd præ metu ita tranſmutetur, vt homo etiam pro varia cordis concitatione hoc vel illo colore genas perfunditur. Voluntariã ſanè reprehendit D. Ambroſius, propterea quòd Polypus dolo malo hoc faciat, vt incautos ad ſe piſces trahat, eosq; deuoret. Theophraſtus id in genuinã quandã animalis ignauiã reijcit, quòd vbi conſternatus ſit, tumultu aliquo colorem mutet, vt hominem facere dicebamus: vnde prouerbium illud emanarit, τῶ κακῶ τρέπεται χρώς, mutatur color ignaui. Formidoloſi enim omnino ſunt Polypi, propterea quòd admodum frigidi, eaq; cumprimis demutationis cauſa perhibetur; id quod apertius Phocy-

lides damnat. quòd ſi ea ſit mutationis cauſa, reprehenſioni omnino obnoxius D videatur. Sed enim pleriq; veterũ ingeniũ huiuſmodi vſqueadeò approbauerunt, vt etiam proponerent ad imitandum, ea de cauſa potiſsimũ Vlyſſem eſſe habitum ſapientẽ aſſeuerantes, quòd verſuto eſſet ingenio prædiτus: vnde ei apud Homerum πολυτρόπῳ cognomentum. Et ſuauidicus ita ſuadet Pindarus:

Ποντίῳ θηρὸς χρωτὶ μάλιστα νόον προφέρων Πάσαις πολίεσσιν ὁμιλεῖ.

quam ſententiam ita ex commodo tranſtulimus:

Agè agè colore Polypi Mentem apparatus optimè In vrbe qua velis mane.

Suadet hoc ipſum Theognis, cuius ſententia eadem cum Pindarica:

Mentem habeas quam multicolor dum cautibus hæret Polypus.

Eſt enim vbi Theognidianus verſus ita legitur:

Πουλύποδος νόον ἴσχε πολυπλόκου ὃς ποτὶ πέτρῃ
Τῇ προσομιλήσει, τοῖος ἰδεῖν ἐφάνη.

Sed enim improbat hoc Baſilius Magnus, adulatoremq; vocat Polypum libro De gentilium lectione, quòd veluti ille colorem ad ſubiecti ſoli ſpeciem demutat, ita paraſitus ad audientiũ voluptatem ſententiam ſtudeat variare. Sed quod B Pindarus & Theognis tradunt eò ſpectat, vt ſtudium omne in calliditate dexteritateq; viuendi reponamus, vt ſimulare, neq; non diſsimulare, pro loco, pro re, pro tempore, quod obfuturum videatur, apud eos quibus adhæſimus, euitare ſciamus: quod ſi virtute incolumi fiat, neq; animi integritatem flagellauerimus, euenire omnino neceſſe eſt vt faciliorẽ & minus inuidioſam vitam peragamus. Libet verò demutationis iſtius cauſas altius repetere, atq; ipſam rei naturam, quantum ad hoc pertinet, oculis ſcribẽdo ſubijcere, tam probabilia mihi videntur, quę ſuper hoc veteres ex Empedoclis opinione tradiderũt. Poroſitates quippe exhalabiles ineſſe rebus omnibus, quas vel cernere, vel attrectare liceat: neq; enim animalibus, neq; plantis, neq; terrę & mari tantũ, verùm etiã lapidibus manifeſtè inſunt ſpiramenta quãplurima: quinetiã in ære & ferro: omnia enim ſpõtè vitiantur, cùm aliquid exhalet aſsiduè, pariq; ratione diffletur, atq; interteratur: per poroſitates enim exiliunt & excluduntur particulæ illæ interclusæ, quæ ad elementi ſui puriſsimi ſimplicitatem redire feſtinant, fæxq; corpori adhæreſcit, quę rubigo eſt in ijs quę rubigini ſunt obnoxia, putredo in ijs quę putreſieri apta ſunt, atq; hinc omnia tendunt ad interniciem. Eam poroſitatũ exhalatio- F numq; naturam nonnulli arbitrio ſuo ἐμπλοκὰς dixere, πληγὰς alij; alij verò ὤσεις τινὰς, καὶ πιλήσεις. Maximè verò maritimis in petris, quę ſalſuginoſa maris aſpergine alluuntur refrigeranturq;, par eſt partes has, & meatus huiuſmodi deprehendi, cùm hę tenuiſsimo quodam halitu corrumpantur: licet id in ſolidioribus oculata fide minimè poſsis explorare, propter materiæ denſitatẽ, & pororũ conſtipationem. Cæterùm ſi Polypi carnem intueare, ſine vlla prorſus cõtatione poroſiſsimam, & tranſmeatibus aptiſsimã iudicabis: exoſsis enim ea eſt, vt Heſiodi dictũ vſurpem, & mira quadam raritate perſpicua. Cùm itaq; pauore aliquo perturbatur, tota ferè vi ſenſibili ſeſe colligente, quemadmodum in homine gelidus in formidine circa cor ſanguis coit, corpus reliquum per ſe quidem ſatis tranſlucidum, tum maximè rareſit, & tranſmeabilis apparet: vnde veluti vitrum nitidum, colorem quemuis, albo excepto, propter aliquam omnino craſsitiem, quæ ſuppoſitum inumbrat corpus, facillimè contrahere poteſt, atq; ita tranſmutari.

A

DE CHAMAELEONTE.

INuitat rei ſimilitudo, priuſquàm reliqua Polypi ſignificata recẽſeamus, loco hoc de Chamęleonte, deq; Taranda dicere, quorum alter colores corporis vti Polypus, pro corporis cui adhæſerit, ratione, mutat: alter vicinarum rerum colores nullo attactu, ſed ſola tantùm attrahit exhalatione.

VERSIPELLIS.

PEr Chamęleonta verſipellem hominem ſignificari volunt: ſed quod nõnunquam polypo virtuti datur, in Chamæleonte vitioſum ſemper autumant, quòd mutationem huiuſmodi non niſi in timore faciat: quanquã in eo & diuerſo vitæ tempore colores mutari tradit Ariſtoteles. Sanè Chamæleon paucas in corde tantùm ſanguinis habet guttas: quæq; ſanguine ſunt exiguo animalia, omnia frigidiora ſunt: quę frigida, identidem & timida. Vtcunq; verò accipiatur Chamæleontis natura, ſiue id ingenita vigoris debilitate faciat, ſiue quòd corpus, vti apud Leonem X. P. M. Romæ vidimus, vitreum propémodum atq;
B translucidum habeat, vno omniũ conſenſu verſipellis, puta Vlyſſes quiſpiam, aut Lyſander, aut Alcibiades, per Chamæleontẽ figurari poteſt. Hunc vt Tertullianus ait, pellicula ambit, corpori nullus ineſt ſuccus, pectus vix à terra ſuſpendit, gradũ magis demonſtrat, quàm explicat, ieiunus ſemper & indefectus, oſcitans veſcitur, follicans ruminat, de vento cibus. Hoc ſoli Chamæleonti datum, quod vulgò dictum eſt, de corio ſuo ludere. Quod verò apud Plinium legitur de portentoſa eius magnitudine, quæ par ſit crocodilo, viderint alij: nam quem nos apud Leonem X. vidimus, vix palmum excedebat.

DE TARANDA.

SEd enim ſi Taranda innotuiſſet Ægyptijs, inde potius quàm ex Polypo aut chamæleonte verſutiæ huiuſmodi ſignificatum deſumpſiſſent. Fera ea eſt apud Sarmatas inuentu rara, captuq; difficilis, de qua Ariſtoteles philoſophus eo libello, quem de admirãda hiſtoria conſcripſit, hæc memorię prodidit, vt ex Nicolao Leonico, dum is Patauij Ariſtotelem ipſum nobis ea qua ſcripſit lingua interpretaretur, audiui: illã quippe
C apud Gelonos Scythiæ populos reperiri, bouis magnitudine, capite ceruino, admirandæ admodum & ſingularis naturæ, ſiquidem ad omnem locorũ & fruticum apparentias, ſetarũ colores, quibus totum corpus hirtum conueſtitumq; habet, illicò permutare. Quòd ſi ſuper hoc philoſophari liceat animali nondum nobis viſo, dixerim ego, quemadmodum in polypo τὸ διάφανον, quo corpus eius trãslucidum eſt, & in chamæleonte etiam tranſmeabile dicebamus, ita ſetas Tarandæ pari modo perſpicuas eſſe, vt facilè coloris cuiuslibet aura in eas tranſiliat, diffluentesq; ad ſe ita colores repræſentet.

MENTIS ATTONITÆ CONSTERNATIO.

HOminem ad hæc, vt ad polypum reuertamur ſubito aliquo pauore ita conſternatum attonitumq;, vt neq; periculum neq; damnum quod vrgeat ſentire videatur, per polypum ſignificare mos erat: ſiquidẽ is ita meticuloſus eſt, quod Athenæus atteſtatur, vt vel ſtrepitu audito, vel piſcatore viſo, minimè cedat, aut fuga ſibi conſulat, vt reliqui faciunt piſces, ſed aut ſaxis quæ in promptu fuerint ſeſe applicat, aut captantis manũ apprehendit, cruribuſue ſe alligat: neq; alia ferè eſt eorum captura.

POESIS. D

ADdunt & hoc hieroglyphicũ inueniri, vt ſi ſacerdotes ijdem Ægyptij poeſin exoticam ſignificare vellent (nam de ſua ſanctius ſentiebant) polypi caput figurarent, quod quidem eſculentis appóſitum ſuauiſsimi ſaporis, ganeæq́ iucundiſsimum eſſe perhibetur, cæterùm horrenda prodigioſaq́ ſomnia párere deprehenſum eſt. Quocirca ſi quis ſutura de inſomnijs cónſulturus eſſet, ab eſu Polypi abſtinere præmonebãt, perinde ac etiã ne ſabas ederet. Perſimilem autẽ huic eſſe poëticẽ dictitabãt, quę fabulas amatoriasq́ illecebras ſectarẽt, ipſo quidem dicendi lepóre delectabiles, ſed bonis morib. & honeſtiori diſciplinę maximè pernicioſas: cuiuſmodi genus meretriculas appellauit Plato, & ab inculpabili ciuitate ſua iuſsit exulare. Nolim tamẽ in hoc albo diuinã illã poni, quę ſanctioribus eſt móribus accõmodata, quã nõnihil habere diuinitatis non inficiat Ariſtoteles, quã cœlitùs afflari cõfirmat Plato, quæ apud omnes gentes nationesq́ omnes in ſummo ſemper cultu habita, ipſo etiã ſanctitatis nomine celebratur.

DISCESSIO SVBITA.

AEgyptij ad hæc, ſi quem ita pertinaci animo amantem, vt amata relinquere minimè poſſe videatur, ſubito tamen euentu aliquo abalienatum ſignificare ſi vellent, Polypum & puliciariam herbam adpingebant. Polypi enim ita eſcis adhæreſcunt, vt auelli inde non poſsint, & quancunq; rem apprehẽderint, tam firmiter tenent, vt adglutinati videantur: quod ab Homero ſumptum Ouidius ita luculenter expreſsit, Metamorph. quarto: E

Vtq́, ſub æquoribus deprenſum polypus hoſtem
Continet, ex omni demiſsis parte flagellis.

Eos enim potius detrunces, q̃ poſsis vllo conatu petris, aut quicquid apprehẽderint, auellere: & vt Nazianzenus ait, ſi quis eum de cubilibus trahere per vim velit, aut è petris aliquid euellet, aut certè è carne ipſius petris affixũ aliquid relinquat. Admota tamen cunila herba reſilire protinus dicunt, quòd odorẽ eius ferre nõ poſsint. Quę verò ſit cunila ſiue pulicaria, quamq́ varijs nominibus ab autoribus appelletur, ſuo cõmentario inter ſagminea ſignificata diſſeruimus. Aiũt & aquã dulcẽ ſuperinfuſam eadem pollere vi, quòd natura ipſa Polypus dulcia omnia auerſetur, & omni gaudeat amaritudine, eaq́; de cauſa non inueniri Polypos in Ponto, quia mare id multis aquarum dulcium corriuijs ſupra aliorũ marium ſaporem dulceſcere quodammodo videatur. Alij mare id à Polypo vitari putant, quia ſit animal ob imbecillitatem ſuam frigoris impatiens: mare verò illud ad Boreã quippe vergens, aſsiduis penè frigoribus obnoxiũ eſſe, manifeſtũ. F

AMORIS FIRMITAS.

VT verò demùm ad eam Veneris ſtatuã deueniamus, quæ cauſa fuit vt tam multa ſuper Delphino & Polypo conquireremus, ſuperfluum quidem eſt ſuper Delphino dubitare, cur Cupidini adijciatur, cũ amoris in eo ſigna tot deprehenderimus. Quod autẽ pertinet ad Polypum, erant qui amoris firmitatẽ ex Polypo ita delphini morſu detento intelligendum contenderent, id quod ex ipſa ſeſe applicãdi pertinacia, qua inſignis eſt Polypus, cõijciebãt. Ego verò tris argumenti huius interpretatiónes excogitaui. Vel enim pauorem & ignauiam, quę vitia Theophraſtus in Polypo præcipua deprehendit, deuoranda eſſe amatori homini dicendum, Delphini in eorum locum promptitudine atq; agilitate adſumpta: quandoquidẽ, vt ait Ouidius, Ingenij eſt experientis amor: atq; vbi multa in hanc ſententiam diſputauit, concludit demum, vt

A *Qui non vult fieri deſidioſus, amet.*

Vel, quoniã diligentiſsimus eſt rerum cumulator Polypus, intelligi poſſe arbitror, facultates omni quantumlibet cura & diligentia congeſtas, citò, vbi amore capti fuerimus, prodigi, inutiliterq́ diſsipari. Quàm extemplo enim, ait Lyſiteles Plautinus, ſæuis ſagittis percuſſus eſt, illicò res foras labitur, liquitur, & quæ ſequuntur. Vel qui Delphinũ amoris indiciũ eſſe oſtendimus, Polypũ verſutię, dicere poſſemus, admoneri nos eo ſigno verſutiã amanti cumprimis apprehẽdendam, &, quod fieri ſolere Plato dicit, in amatæ rei mores tranſmigrandum, vti quippe Polypus in colorum mutationibus, prout vnicuiq; rei adhæſerit, facit. Sed enim ea potius de cauſa Veneri Polypum adſculpi exiſtimandum, quod inter piſces ſit omnium ſalaciſsimus, adeoq́ libidini deditus, vt nimio veneris vſu omnibus defectus viribus debilitetur, neq; iam ad cibum ſibi conquirendũ idoneus effectus, minimo negocio ab aliјs capiatur, & à paruulis quibuſq; piſciculis cancellis & canceris exedatur, obſeruatũ ab Aeliano. Quinetiã aiũt eos ob huiuſmodi nequitiam nõ amplius anno viuere, id quod eadem de cauſa paſſeribus etiam accidere tradit Ariſtoteles. Quin & Polypos etiam fœminas, propter
B crebros partus, ocyſsimè deficere. Quanquam aliquando repertus ſit Polypus acetacei generis magnitudinem excreuiſſe, qualem illum Græci prædicant, qui Puteolis per ſubterraneum cauum ingreſſus noctu apothecam ſalſamentorum plenam depopulabatur: eius enim amaritudinis auidiſsimos eos eſſe paulò antè oſtendimus, donec re demum patefacta, vix à magno hominum numero cõfectus eſt.

HYEMALE SOLSTITIVM.

ADdemus & illud, in manu ſcriptis Hori codicibus legi, δύο πολύποδας συνεχομένους καὶ βαδίζοντας γράφοντες ἥλιον τὸν ἐν ταῖς χειμερίαις τροπαῖς σημαίνουσι. quod eſt: duos Polypos vinculis coercitos, & progredientes tamẽ, curſum Solis quem in brumali conuerſione peragit, ſignificare. Quanquam impreſſorum codicum lectio, quæ eſt δύο πόδας, nequaquam diſplicet: ſed ſi progreſſum exprimere volueris, vidẽdũ eſt, ſi pedes illigatos pinxeris, qua id ratione tuearis. At de hyemali couerſione ſermo eſt, quæ, vt in ſphæræ conſideratione manifeſtè licet inſpicere, progreſſum Solis omnino contatiorẽ oſtendere videtur, in vltimis enim Sagittarij
C & primis Capricorni gradibus Sol ad horizontẽ vix loco dimoueri, aut quamlentiſsimè diurnos parallelos cõficere videtur. Ad cuius rei tarditatẽ accedit & eorundem parallelorũ hiſdem fermè diebus repetitio, dum cõuerſio peragitur vt ſtare loco potius Sol, quàm quoquam motu ſuo progredi videat. Quare ſiue pedes, ſiue Polypos colligatos accipere malueris, nõ ſum admodũ laboraturus: mihi ſatis fuerit, & codicum ſuper hoc varietatem, & ipſam rei quę ſignificatur, hiſtoriam declaraſſe. Tu verò, quanquam cogitationes has noſtras ſublimi illa doctrina tua longè inferiores intelligas, pro ſumma tamen humanitatẽ, qua præcipuè commendaris, deſpicere haudquaquam velis. Nihil enim in rerum natura temerè à Deo factum, quiq́ Deo, vt tu facis, propinquius adhærẽſcunt, nihil quicquam aſpernari debent, quod eodem, vnde originem traxerit, periodo quodam ſuo redire animaduerterint.

PERIVS VALERIANVS AD AMPLISS. PATREM LIVIVM PODOCATHARVM CYPRI ARCHIEPISCOPVM, DE IIS QVÆ PER TESTVDINEM, COCHLEAM, CANCRVM ET ID GENVS TESTACEA SIGNIFICANTVR EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

PRoximis hiſce diebus, Ampliſſime pater, cùm mihi agalmatũ tuorũ ſupellectilē aperires, antiquiſſimiq́ operis, ex ære, auro, argento ducta, & marmore cælata ſigna; numiſmataq́ plurima veterũ illa ingeniorũ atq; artiũ monumenta minimè contēnēda delectabili ſpectaculo mihi propoſuiſſes, habere te opera hæc in delicijs ea plurimùm de cauſa dicebas, quòd à ſumma claritatis viro Ludouico Podocatharo Cardinali Capitaquenſi patruo tuo cōparata congeſtaq́ fuiſſent. Quem virũ generoſis natalibus inſignem, Medicina celebrem, Philoſophia clarum, vitæ integritate laudatiſſimum, virtutes ipſæ in omni vitæ colore eximiæ, ad amplitudinem eam extulerunt. Proinde quiduis eſſet apud te quod illius memoriam renouaret, ſiue veſtis, ſiue vas, ſiue libri, ſiue quæ tam multa extant doctrinæ eius commentaria, tanquam ſacra omnia à te cuſtodiri, & in honore etiam haberi: dignũ quidem eius hominis inſtitutum, qui optima quæq; ſibi ad imitandum propoſuerit. Quæ quidem cùm tibi acciderent iucundiſſima, eo quoq; non parum delectari videbaris, quòd ego multa in veterũ monumentis illis, & myſtica & in doctrinæ alicuius receſſu deliteſcentia inter ſpectandũ explicabam, interpretabarq́: cuiuſmodi illud fuiſſe memini, quid ſibi vellet Teſtudo Veneris ſubiecta pedi: quid altera ex ære cupróue Damaſceni operis in vſum, vt coniectura erat, bullæ facta, cauda quippe replicata, qua lorum aut licium tranſmitti poſſet, atq; ita geſtari: quid in numis aliquot Teſtudo alia. Quæ tibi cùm expoſuiſſem, poſtulaſti ea tibi ſcripto credita exhiberi, quod quidem libentiſſimè feci, cùm id ſemper ſtuduerim, vt quacũq; poſſem ratione meum erga te animũ aperire, id ſedulo facerē, quòd incomparabilis probitas tuaq́, benigniſſimaq́ comitas, & egregia quædam mentis tuæ ſynceritas exigere videbantur. Accedebãt & beneficia in me promptiſſima vultus alacritate collata, & quòd literatos omnes quacunq; poſſes occaſione demereri, ſemper appetijſti. Sed quoniam parum me tibi præſtitiſſe videbar, ſi Teſtudinis tantùm ſignificata conſcripſiſſem, addidi ad eam quædam alia ex eodem teſtaceorum genere, quæ non minoris mihi viſa ſunt eruditionis, quàm quæ Teſtudine ſuper efferebantur. Multa enim hieroglyphica Ægyptij ſacerdotes ex Cancro, Locuſta, Pinnis, & huiuſmodi alijs deſumpſere, quæ omnia quantũ memoriæ ſuccurrerunt, vno commentario enarrata conſcriptaq́ tibi dedicaui. Tu quotiens ea in agalmatis illis tuis vel cuſa vel ſculpta inciſaq́ videris, aut menſis illata conſpexeris, Pierij tui memineris velim, qui te ſummo cultu, ſummaq́ ſemper eſt obſeruantia proſecutus.

DE TESTVDINE.

TEſtudo igitur inter cruſtacea primum occupabit locũ, quoniã ipſa narrationis iſtius argumentum præbuit, & pictura eius in hoc ſymbolorum genere eſt admodum ſpecioſa.

IN POTENTIORIS DITIONEM REDACTVS.

HOminē in potentioris cuiuſquã poteſtatē adeò redactũ, vt nullum iam ſperet effugiũ, oſtendere qui volunt, Teſtudinem ſolari percuſſam radio, ac ſupernatantē in aquæ ſummo pingũt: ipſa enim vehementiorib. Solis radijs impetita ita exiccať, vt in gurgitē deferri nequeat, idq́ præcipuè mari Indico, vbi & multæ & magnę ſunt, & Solis vis acrior: vnde fit vt vel facillimè capiatur, vel cùm in prædã mergi nõ poſſit, inedia extinguať.

FOR-

A FORTVNARVM CONTEMPTVS.

FVerunt ætate noſtra ingenia perelegantia, quæ cùm varijs fortunæ ictibus impeterentur, quos cõtra mira adniterentur alacritate, fortunæ aduerſę contemptos impetus per hominem naufragũ in Teſtudinis huiuſmodi agitatæ fluctibus tergus inſilientem effingerent, ſolari addito radio, cuius beneficio ne abſorberentur accideret.

VIRGINVM CVSTODIA.

CVr verò Phidias cùm Veneris ſimulacrũ Eleis ex auro & ebore conficeret, teſtudinẽ altero eius pede preſsã appoſuerit, multi quęſiuere, pręſertim cùm Pauſanias rei ſignificatũ alijs relinquat interpretandum. Sedenim illud potiſsimùm ex interpretatione prudentem fertur, Phidiam innuere voluiſſe, virgines cuſtodiendas eſſe, cõiugatas verò domus curam gerere, ac taciturnas eſſe debere: vtranq; enim id primum omnium decere, quod Plutarchus in coniugalibus præceptis exponit, qui oportere ait mulieres à Luna diuerſas eſſe, quæ cùm iam à Sole abſceſsit, lucida claraq; cernitur: eadẽ cùm Soli ſucceſsit, euaneſcit: contrà B verò debet vxor modeſta pręſente tantũ viro à cæteris cõſpici, eodem verò abſente domi agitare ac ſeſe occulere. Nam & Salomon ſeptimo cap. Sapientię, inter reliqua meretricię procacitatis ſigna id etiã notat, quòd domi ſe cohibere nõ poſsit, ſed publica loca, fora, plateasq; celebret. Et Paulus ad Timotheũ viduas damnat adoleſcentiores, quę ocioſæ diſcunt alienas domos perambulare. Conſueſſe verò mulieres teſtudineas ſecũ imagines geſtare, quas Veneri dedicarẽt, ex eo manifeſtum, quòd Theſſalæ matronæ Laida meretricẽ illam inclytam ligneis teſtudinibus zelotypia concitatæ interemerunt in templo Veneris, magno populi cõuentu: ob quod facinus erexere poſtea templum Veneris profanatæ, quæ nefandam cędem in templo admiſerant, vt confeſsione ſceleris veniã petentes deam ſibi placarent. Et id geſtaminis fuiſſe teſtudinem tuam facilè crediderim, cùm ita cõcinnata ſit, vt licio ſuſpẽdi poſsit. Apud Ægyptios autẽ tanta erat pudoris cura, vt mulieribus interdictum eſſet calceorum vſu, quò prodire palàm verecundarentur, ac veluti teſtudines intra ſua ſe tecta cohiberent. Hinc Antiſthenes anſam nactus eludendi Athenienſium vanitatem, ſe nunquã ſolo in quo nati eſſent exceſsiſſe gloriantium: Cõmune hoc, inquit, habetis cum teC ſtudine & cochlea.

MVNIMENTVM.

ALij per teſtudinis corticem munimentum intellexere, quòd ita eam natura munierit, vt contra tela poſsit ipſa per ſe ſufficere, & iniurias propulſare. Hic itaq; receptus, & ad omnes incurſus oppoſitum propugnaculũ, anſam dedit adagio, vt quotiens aliquid valde tutum velimus innuere, in primisq; ſecurũ eſſe, dicamus, ὅσον μέλει τῇ χελώνῃ μυιῶν, quantũ muſcarũ ſolicita eſt teſtudo. Cuius ominis felicitatem ſecuta Cęſariana familia, domeſticũ eum morẽ habuit, vt paruuli domus eius in teſtudineos alueos excepti lauarentur. Quapropter Ceionius Poſthumius nato iam Albino filio, cùm ingentem teſtudinem à piſcatore muneri accepiſſet, vir literatus iam inde magnam ſpem cõcepit de futura filij nobilitate: curari itaq; teſtudinem iuſsit, & infantuli miniſterijs dicari. Exemplaria Hori quæ impreſſa circunferũtur, in huiuſmodi ſignificatũ ὄρτυγος ὀστέον habent, interpretesq; coturnicis os reddidere. Sed in manuſcriptis codicibus ὄρυγος legi, quod facit ad hãc ſententiã: teſtudines enim orygas appellatas, παρὰ τὸ ὀρύττειν, quod fodere eſt, vel excauare, apud Vitruuiũ legas; à quarũ ſimilitudine bellica etiã

machina ad fodiendos excauandosq́ muros cõparata, teſtudinis nomẽ habet: C nam & Horus ſignificati iſtiuſmodi cauſam redditurus ait, διὸ δυσάλωτόν ἐστι τὸ τοῦ ζώου ὀστέον, propterea quòd os animalis huiuſmodi difficulter admodum frangi diſſolui ué poteſt: quod in munimenti ſignificato quid ſibi velit coturnicis os, haudquaquam video.

MORS DIFFICILIS.

Hominem letalibus vulneribus quãtumuis altè acceptis difficillimè morientem, per teſtudinis abſciſſum caput aptè pinxeris: quãdoquidem tanta ineſt eius carni viuacitas, vt earum caput, præſertimq́ marinarum, auulſum buſtq conniuentes aliquandiu oculos oſtentet, conniteńtq́ ad admotã manum: quin etiam ſi ad os eam admoucas, mordere etiam adnitatur.

SEGNITIES.

ALiâs pigrum ſegnemq́ hominem, aut rei cuiuſpiam tarditatem atq; contationem ſignificare qui vellent, Teſtudinem gradientẽ pingere conſuerũt, quam Pacuuius feliciter tardigradam appellauit: lento enim adeò gradu mouetur, vt in prouerbiũ emanarit in ſegnes & pigros. Hinc Plautinus Ægio, Teſtudineum hunc tibi grandibo gradum, inquit, ſi fuſtem ſumpſero. Et apud Ammianum lepidiſsimum diſtichon legas de Teſtudinis tarditate: D

Θᾶττον ἦν λευκοὺς κόρακας, πτηνάς τε χελώνας
εὑρεῖν, ἢ δόκιμον ῥήτορα καππαδόκην.
Promptius eſſe albos coruos, volucresq́ chelonas,
Quàm quenquam eſſe probũm rhetora Cappadocem.

Quinetiam aſſerunt animal hoc contagioſa adeò pollere ſegnitie, vt ſi pes eius dexter inferatur nauigio, id ire tardius credatur: quod obſeruarunt magi.

MORDACITAS.

SVnt qui mordaciſsimum hominem atq; egregiè maledicum, per teſtudineũ caput exertis dentibus intelligi velint: nam Teſtudo ore omnino eſt omniũ robuſtiſsimo, quippe quæ quicquid dentibus apprehenderit, vel lapidem etiã, perfringit ac deuorat.

PELOPONNESII.

IN Peloponnenſium numis Teſtudo cudebatur, vnde, vt legere eſt apud Pollucem, dicteriũ illud emanarit, τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν σοφίαν νικῶσι χελῶναι. quod in adoleſcentiæ noſtræ præludijs neſcio quibus ita tranſtulimus: E

Quando chelonis vincitur ſapientia,
Atq; ipſa virtus, Atticum vt prouerbium eſt.

Vnde obolum Eupolis κεχέλωνον dixit. Ad id verò quod Peloponneſiaca erat moneta, lepidè T. Quintius cùm Achæi expeditionem aduerſus Zacynthios meditarentur, eos admonuit, vt cauerent ne more Teſtudinũ caput extra Peloponneſum proferentes, in periculum aliquod inciderent.

DE CANCRO.

TEſtudo in numis obſeruata, alterius numi reminiſci facit, in quo Paguri forma cuſa eſt, quare hinc ad eius generis ſignificata tranſimus.

COEI.

CAncer in numis, cõpactile ſcilicet genus id quod corpore eſt obrotundiore, cuiuſmodi plerìq; cœleſte ſignũ figurant in Zodiaco, Chiorum indicat rempub. Tradunt id & Pollux, & alij: ſed enim niſi quiſpiam autor eſſet, numus argenteus id ſatis indicaret, in quo Pagurus is eſt cum inſcriptione supernè, ΚΩΙΩΝ. infernè, ΛΕΥΚΙΠΠΟΣ.

A SPEI FRVSTRATOR.

PLeriq; hominem à pulchris incœptis deſiſtentem, & ſpem omniũ ignauiter fruſtrantem, intelligi cùm vellent, Gammarum noſtrum fluuialem pingere ſoliti ſunt, manu ad os eius iniecta: nam is, cùm à te capi facillimè poſſe putes, retrouerſum velociſsimo ſeſe curſu eiaculatur: vnde vulgò etiam in aliqua re falſis, quam ſe nactos arbitrarentur, Gammarorum venationem obijcimus. Hæc verò receſſus obliquatio adeò Cancris propria eſt, vt Ariſtoph. Pace, dixerit,

οὔποτε ποιήσεις τὸν καρκίνον ὀρθὰ βαδίζειν: Rectum iter vt carpat cancer non viceris vnquam.

Atq; fortè non deerit qui dicterio huiuſmodi mihi ſępe negotium faceſſant, ſi unum aut alterum noſtri huius argumenti interpretamentum meo probabilius, quod facilè poterit euenire, compererint. Neq; mihi profuerit, rem Latinis ingenijs hactenus intactam, excogitaſſe, primumq; in lucē efferre: me ſcilicet omnia non uidiſſe clamitent, eorum quæ ex paucis didicerint obliti, cùm tamen omnia ea quæ ad hoc negotium accõmodari poſſunt, non vna hominum vita, ſed neq; multa etiam ſecula ſint indagini ſuffectura.

B INCONSTANTIA.

SCitè admodum Ioannes ille cognomento Scholaſticus, ſcalarum anacephalæoſi, hominē qui modò riſui indulgeat, modò luctui, modò auſteritati atq; temperantiæ ſe reddat, modò delicijs diffluat, & voluptatibus implicetur, Cancro æquiparauit, nunc antè, nunc retrò, nunc in tranſuerſum gradienti, miraq; vitã ſuã inconſtantia traducenti: virq; is ſapientiſsimus, de ingenij eiuſmodi profectu nihil ſibi quicq; pollicetur, quod ad ullam ſit vnquam frugē peruenturũ.

SOPHISTA.

EIuſdem ſubterfugij cauſa ſophiſtã ſignificare qui volunt, Cancrũ pingunt: eos enim huic animali perſimiles Plato dicit, Euthydemo, quos vbi validiori aliqua ratione deuictos comprehenſosq; putes, tunc retro fugaci curſu elapſi per diuerticula atq; ſubterfugia, maiorē priore tibi laborem intentant, ſi vilem ac inanem prorſus curam eos conſectandi ſuſceperis. Sed enim non in ſophiſtas tantùm, ſed in ipſam etiam Dialecticã obortũ eſt à Cancro cauillum. Nam Ariſton philoſophus vt eam eluderet, dicere ſolebat, eos qui Dialecticã enixiori conatu ſectarentur, ijs aſsimilari qui Cancris veſcerentur: cibi enim admodum exi-

C gui gratia, circa oſſa tam multa numero, tantum laboris inſumi.

SOPHISTARVM OPPRESSIO.

SPecies demum illa picturæ, qua Hercules tot immaniũ monſtrorũ domitor, in opprimendo etiam cancello laboraſſe porticibus penè omnibus oſtentatur, nihil aliud ſibi vult, vt veteres interpretantur, quàm ſophiſticas eas nugas huius obtritas diſciplina. Fabuloſe verò iocatur Plato, cùm Herculem aduerſus Cancrum deſudaſſe dicit. Quòd verò Cancer ſit inter ſydera collocatus, nonnulli ea de cauſa confictum volunt, quia conuerſione regreſſuq; tam peculiari eo in animali animaduerſo, per eius imaginem oſtendere voluerint Solis curſum, qui cùm eò progreſſus fuerit, retrorſum auferri, ac tantundem aufugere videatur. Veluti Caper oppoſita ratione confictus, quia Sol ab eo ſigno, toto poli noſtri tractu, altiora petere cõtendat: caper enim dum paſcitur, accliuiora editioraq; loca perquirit. Huiuſmodi verò commentũ nõ ex orbis totius conditione, ſed ex cœli noſtri ſitu ſphæraq; ipſa ad arcticum obliquata excogitatum eſt: nam ad æquinoctialem circulum appropinquantibus Cancer deprimi videretur, æquinoctij ſigna attolli: ad id tamē faceret, quòd Solis progreſſus & regreſ-

ſus omnino à Capricorno ad Cancrũ, mox à Cancro ad Capricornũ, ſecto duo D
bus locis æquinoctiali conſideratur.

ARCANA REVELATA.

SI quid verò abditum & arcanum luci proditum ac reuelatum oſtendere quis
vellet, pagurum & eius generis piſces, qui latebris gaudent, face appoſita fi-
gurabant: conſtat enim eos nocturno tempore, admoto lumine, de penitiſsimis
etiam cauernis euocari. Ea verò de cauſa Cancri ad nocturni luminis ſplendorẽ
accurrunt, quòd id omne genus teſtacea noctu plurimùm paſci ſolent: comper-
tumq́ eſt plenilunio ea magis pingueſcere, propterea quòd liceat his tota tunc
nocte pabulari, copioſioribusq́ tunc eſcis enutriri, vnde pinguiores fiant, vt ij
exiſtimant qui plenilunio nullam ineſſe vim cœlitùs hęc in cruſtaceis efficiendi,
remq́ ita ad cõmodiorem naturæ rationem deducunt: quamuis vnà cum Baſi-
lio Magno, magna philoſophorum pars ſentiat.

INQVILINVS.

INquilinum autem hominem oſtendere qui vellent, cancellum illum qui vul-
go Gammaruſius dicitur, pingebant: is enim ſemper eſt concharum hoſpes, E
perq́ vacuas conchulas modò has, modò illas, prout excreſcit, mutat domicilia,
atq; ita ſemper ædes alienas inhabitat.

MAGNA INCOEPTA IRRITA.

RIdiculum fortè illud videatur, quòd cõmenti ſunt nonnulli elephantũ cum
Gammari cauda pingere, ſi magna incœpta fruſtra & inaniter ceſsiſſe nota-
re vellent, non ſecus ac illud Horatianum eſt, ex montium fœtura murẽ ridicu-
lum enaſci. Sed enim cùm res ipſa det ridendi materiam, non ineptè mihi viden-
tur excogitaſſe huiuſmodi ſpeciem, quæ non tam ſignificato, quàm pictura ipſa
riſum poſſet excitare.

DE PINNA.

QVæ Pinnæ cõmercia cum cancellis habent, depoſcere videnť vt eas
cancro ſubiungamus. Nã vt Theophraſtus ait, vita fortaſſe conchis
ſeruari nõ poſſet, niſi ope cancri. Pinnę aũt in concharũ genere ſunt.

ALIENÆ OPIS INDIGVS.

VIrum qui ſe atq; ſua negligenter curet, neq; ſine alterius ope conſilio'ue poſ- F
ſit conſulere rebus ſuis, oſtendere ſi vellent Ægyptij ſacerdotes, Pinnam &
cancelllum paruum pingere conſuerunt: nã is in Pinna conditus in utriuſq; ſata
git vſum: cõchula enim præ fame patefacta, piſciculi veluti ad eſcam alliciuntur,
quos vbi cancellus inhærentes animaduerterit, Pinnæ ſtatim labra morſu velli-
cat, illa eo ſigno admonita concham occludit, atq; ita eſculentis potitur: eo ve-
rò cuſtode priuata, breui, vt Ariſtoteles aſſerit, tempore deficit. Hoc idẽ habe-
mus apud Ciceronẽ, cuius verba repetere non fuerit importunũ. Pinna duabus
grandibus patula conchis cum parua ſquilla ſocietatẽ coit cõparandi cibi: itaq;
cùm piſciculi parui in concham innatauerint, tum admonitu ſquillę Pinna mor
ſu comprimit conchas, ſic diſsimilibus beſtiolis cõmuniter cibus quæritur. Cã-
cellum verò huiuſmodi tum à venatione, tum à cuſtodia, Græci pinnotherẽ &
pinnophylaca nuncupauerunt. Eſt hæc ſquilla parua admodum, quam nonnul
li paraſitum piſcem vocãt, vtpote qui ſit dapis aſſectator: colore albido eſt cor-
pore perpuſillo, cauda ferè ſemper ſubter vterum, vbi coactus fuerit, incuruata.

A AB INEVNTE ÆTATE LIBIDINOSVS.

EVm verò qui ab ineunte ætate cœperit in petulantiam laſciuire, & munera Veneris exercere, per Pinnam fœtus oſtentantem ſuos intelligebant: conchulæ enim huiuſmodi in concha genitæ, antequam excludantur, inter ſe quã-primùm coire dicuntur, vt non immeritò concha ipſa ſit Veneri dedicata, atque eam ex concha genitam veteres fabulentur. Concha itidem Cyprum deuectam canunt, quod nonnulli ad ſalacitatem referunt, quæ concitetur ex earum cibo: non ſecus enim ac oſtrea, libidinoſa eſſe perhibentur.

DE OSTREIS.

ILla enim Helleſpontiaco ludibrio, ne deo dicam, ita dedicantur, vti concha Veneri, putarim ob earũ copiam, quæ Lampſaceno littore, totoq; Helleſponto ingens eſt: vnde Ityphallico veteris Poëtæ ipſi Priapo dicto, ita legitur:

Nam te præcipuè in tuis vrbibus colit ora
Helleſpontia, cæteris oſtreoſior oris.

B Qui verſus apud Terentianum reperiuntur.

HVMANVM GENVS.

PEr ea verò picta ſculptáue humanum genus ſignificari, philoſophorum antiquiſsimi tradiderunt. Hinc diuinus Plato humanum genus oſtreorũ ſimile eſſe dixit: nulla enim potuit ſimilitudine noſtræ imbecillitatis naturam ſignificantius explicare, cùm oſtrea indiciũ eſſe dixit animi in corporis carcerem & tenebras coniecti: ita enim Deus corpori animam adglutinauit, vt neceſſarium ſit hominem corporis affectibus tangi vel inuitum. Quid verò aliud illa vel diuinæ vel ſtellaris eſſentiæ ſcintilla hic patitur, niſi quòd dum corpori adhæreſcit, & vinculis ſe coërceri ſentit, & in quodam obſcuritatis carcere detineri (vnde fit vt ſuæ plerunq; immemor originis, modò ſenſui ſe, modò appetentiæ ſubijciat, & alieni facta iuris, cum materia, cui adglutinata eſt, rapiatur in præceps. Piſcatore igitur Petro opus eſt, qui nos aut ſcopulis auulſos, aut de imo maris fundo erutos, Aſſertori noſtro littora reuiſenti, pœnitentiæ prunis aſſos in eſcam apponat, vt ita abſumpti in ipſius diuinitatis amplexu, ad ſublimioris vitæ conſortia

C tranſeamus. Quòd verò teſtam oſtrea pro pelle habent, quę ſine eorum interitu auferri non poteſt, eorum ſunt hieroglyphicũ, qui nec ſquamas ignorantiæ deponere poſſunt diuinis admonitionibus quantúlibet inſtituti, nec cultrũ ſpiritus ſuſcipere patiuntur, qui quidem, vt Hieroſolymitanus Heſychius ait, etſi in mari baptiſmatis inueniantur, etſi in fluminibus pœnitentiæ, abominabiles tamen ſunt: cumq; vitam ſortiti ſint in ſacri lauacri tinctura, vocationem tamen regenerationemq; corruperũt, dum neq; pinnulas neq; ſquamas induere procurarunt, ſublimem videlicet vitam, cognitionemq; diuinorũ, quę cœleſtis eſt, ſed obcæcato corde in ignorantiæ voraginibus detinentur, & propterea in his qui ſquamas habent nequaquã adnumerantur. Quare Paulus fornicatorem, auarum, idolis ſeruientem, maledicum, ebrioſum, detractorem, legum bonorumq; morum corruptorem, à fratrum cõmercio ſubmouet: oſtrea enim hæc ſunt, & id genus reliqua, quæ ſine ſquamis & pinnulis eſſe deprehenduntur.

DE LOCVSTA.

LOcuſta quid iuncta polypo ſignificaret, eo loco declaratum vbi polypi ſignificata recenſuimus. Quid verò ipſa per ſe ſignificet, nunc dicendũ.

SEDITIOSVS.

POpularis ſeditionis ſtudioſum hominem ſignificare qui volunt, Locuſtas D
duas marinas ſeſe inuicem incurſantes pingunt: videre enim eſt ſæpe vniuer
ſas, tanquam gregis collegium celebrare, dimicare interim inter ſe cornibus arie
tum modo, ac mutua flagellatione inuicem ſæuire: & genuinum eſt ciuibus, in-
quit Pindarus, inuicem inuidere.

TEMPERANTIA.

QVoniam verò incidimus in Locuſtam, nominis adducti ſimilitudine, quid
per terreſtrem etiam ſignificaretur explicabimus. Ophiomachum, quem a-
lij ſtellionem interpretantur, nos terreſtrem Locuſtam eſſe comperimus, per
hanc Ægyptij modeſtiam, temperantiam, atque continentiam intelligebant,
quippe quæ nequitiæ virtutes oppoſitæ ſunt: ea ſiquidem ſerpẽtem oppugnat,
voluptatem quippe terræ prorepentem allidit. Ipſa autem crura habet, quæ cor
puſculum altè tollant humo, à terraq́ interim eorum innixu reſiliat, & feratur in
ſublime, colliſoq́ ſerpentis capite intellectui proximior fiat, qui quidem terre-
nis obrepere neſcius, ab ijs diſiungi abalienariq́ aſsiduè meditetur. Non diſsi- E
mulabo hic ſacræ lectionis locum, de Præcurſoris victu, quem conſtans fama
eſt Locuſtis veſci ſolitum, ἤσθιε δ' ἀκρίδας ὁ πρόδρομος, καὶ μέλι ἄγριον. Sunt qui ab Locu
ſtarum campeſtrium intellectu abhorreant, cauliculosq́ herbarum neſcio quos
quòd eodem illi nomine nuncupentur, pro animali comminiſcuntur, quibus
noſter ille veritatis præcurſor veſceretur. Atqui Diodorus, & alij autores gra-
uiſsimi, populos in Æthiopia quoſdam agnoſcunt, qui nõ alio quoquam cibo
vtantur quàm Locuſtis, ob id Acridophagos appellatos. In India quoq́ gen-
tem quibus Mandrorum nomen Clytarchus & Megaſthenes dederunt, Locu-
ſtis ali Agatharchides & alij prodiderunt, trecentosq́ eorum vicos annume-
rant. Eſt autem hæc viridis, & prioribus pedibus longiſsima, ijsq́ admodum
gracilibus, quos motat aſsiduè. Manifeſtiſsimè verò in hoc præcurſoris cibo
Locuſtam animal agnoſcit Adamantius, dum vndecima in Lucam homilia di-
cit: Non habuit domeſticum mel, & humana diligentia percolatum, ſed ſylue-
ſtre, minus quippe iucundi ſaporis, vtpote qui eo ad vitæ tantùm vſum & neceſ
ſitatem, non ad delicias vteretur, ex alitibus verò non grande præpingueúe vl-
lum, quo ſe liberius inuitare poſſet: non aëriuolam, quæ cibum præberet delica F
tiorem: ſed exiguum admodum volucre, quod vix à terra eſurgeret, ſaltitaretq́
potius quàm volaret. Quid plura quæritamus, conſtanter aſſeritur, Locuſtas e-
ius fuiſſe cibum, paruulum animal, & illi ſatis mundum.

FAMES.

SVnt qui per huiuſmodi Locuſtam, famem intelligant, propterea quòd ma-
gnam ſatis inferunt calamitatem, cùm agminatim innumerabili aliquando
multitudine congregatæ ſegetes inuaſerint, magna clade radices abrodentes,
quare diuinatrix apud Theocritũ dicitur. Cùm enim apparuerit, famis eſt prę-
nuncia. Multa Locuſtæ huius ſignificata ponit Eucherius, ſed quoniam nullam
ſuper illis cauſam adducit, in quo nos præcipuè verſamur, ea prætermittẽda iu-
dicaui: vnum illud tantùm tangam, quòd per comparationẽ reſurrectionis Do
minicæ ſimilitudo quædam ſit, cùm aſſultum Philo dicat per Locuſtam ſignifi-
cari: nullum enim è terreſtribus animal tanta ſe pernicitate proripit in ſaltum, ſi
corpuſculi rationem habeamus. Sed hæc alij viderint.

PEDES.

PEDES.

INuenies in diuinis literis aliud Locuſtæ huius hieroglyphicũ, vt apud Salomonem, Eccleſiaſte, pro pedibus poni, eò quòd animal id pedum lõgitudine pro corporis modulo omnia excedit animantia. Scriptum igitur: Florebit amygdalum, & impinguabitur Locuſta: hoc eſt, ſuperueniẽt cani, & pedum accedet tumor, podagra ſcilicet, quę plurimùm ętatem grandiorem infeſtat, quod nos à ſexto ſupra quinquageſimũ quatuor iã annis non ſine cruciabili dolore acerbiſſimaq; ſtudiorum iactura cogimur experiri, hęreditate hac ab auunculo relicta, & vnà cum accepto ab eo ſacerdotio miſerabiliter alita. Alibi tamen Salomonis verba ex Hebraico codice diligentius examinauimus, quòd ſuper his varia eſt multorum interpretatio.

DE COCHLEA.

ADdetur his Cochlea, inter eſculẽta piſciũ vice pauperibus accepta, quæ tamẽ olim altilis effecta, illataq; mẽſis, Romanas delicias auxit.

TERRENIS ADDICTVS.

PEr eam diuinæ lectionis interpretes ferè omnes animũ terrenis affectibus mancipatum intelligunt, inde ſimilitudine libenter ſumpta, ſi quem ſenſui deditum, vt voluptatibus brutorum inſtar inhæſitantem oſtẽdere uoluerunt. Heſiodus eam felici compoſitione φερέοικον appellauit, quam domiportam dicere poſſemus, quòd ita ſit domui ſuæ applicita, vt eam ſecum aſsiduè portet.

DE SEPIA.

SEpiam quidem inter cruſtacea recenſere minimè congruum uidebatur: quia tamen dorſum oſſeo illo integumento inſtar clypei munitum habet, huc ipſa etiam transferetur.

PVLCHRA INCOEPTA TVRPITER CEDENTIA.

ID uerò præcipuum ſuper Sepia ſignificatum apud Ægyptios ſacerdotes erat, ut per eam ſignificarent hominem, qui multa, pulchra & magna pollicitus, daturus omnino ſpecioſa uirtutis exẽpla uidebatur, & per ſummam inde ignominiam fœdè lapſus, omnium fefellerit expectationem: ea enim cùm ſpectandã ſe uenatoribus præbuerit, ſimulatq; in ſe aciem inſtrui conſpexerit, & claſſicum cani, atramentum in aquas euomit, quibus infectis, demptaq; ita uenatoribus congrediendi copia, elabitur. Quòd ſi inter fugiẽdum acciderit ut aperto iterũ campo deprehendatur, ſtatim in effuſam atramenti nubem ſe recipit, atq; ita ſæpius ac identidem fruſtratur uenatoris ſpem, nulla ſui facta copia, ut deprehendi poſsit, idq; non in congreſſu tantùm facit, ſed plerunq; etiam ludendi ſtudio quodam, atq; etiam inſidiandi. Effundunt uerò ſuum id atramẽtum & polypus & loligo, quam uulgò piſcem atramentarium uocant: uerùm ij non niſi metu perculſi: Sepia uerò non modò cùm metuit, uerùm, uti dicebamus, animi interdum gratia. Ei uerò atramento tanta uis ineſt fuliginis, ut ſi in lucernam addatur, ſummotis reliquis luminibus, adſtantes omnes fœdo liuore coloratos oſtẽtet, ut Æthiopes uideantur.

THETIS, ET SIMVLATIONVM INVOLVCRIS OBTECTVS.

HViuſmodi uerò occultationis cauſa confictum à Græcis crediderim, Thetim in Sepiam cõmutari ſolitã, dum uel eluderet, uel ſerio fugitaret Peleã il

lam

lam inſequentē. Nam & promontorio cuidam in Iolco Sepiadi nomen inditū, D
vbi factum hoc perhibent. Ita deniq; hominem qui multis ſimulationum inuolucris tegeretur, eſſetq; occultæ multiplicisq; naturæ, per pictā Sepiā notabant.

MENDACIVM.

ALij mendaciū ex hoc figmento intelligi volunt, propterea quòd, vt Grāmaticus Tryphō ait, οἳ δὲ τοῖς ἐσχάτοις μέρεσι μελαίνεται καὶ ἀμαυροῦται: in extremis quippe partibus nigreſcit, & obſcuratur. Callidi enim impoſtores, mendaciorumq; confictores, ſolent ſemper aliqua præijcere, quæ vera, clara & aperta videantur, quibus inſpectādis dum oculi ſunt intentiores, aſtutè mox mendacij nubem offundunt. Quoniā verò atramentū id, quo ſeſe occulit effuſo, in cauda eſt, ea de cauſa Melanuros appellatur. Atq; hoc Pythagoram intellexiſſe volunt cùm præcipit, μὴ γεύεσθαι τῶν μελανούρων, de ijs quæ nigra ſunt cauda guſtandū non eſſe. In hanc verò ſententiam præclarè Cicero ad Q. fratrem: Multis enim ſimulationū inuolucris tegitur, & quaſi velis quibuſdam obtenditur vniuſcuiuſq; natura: frons, oculi, vultus perſæpe mentiuntur, oratio verò ſæpiſsimè.

IMPROBITAS. E

QVod tamē ſymbolum Plutarchus libro De liberis educandis ita interpretatur, vt ſuboſtendere dicat, cōmercium cum improbis nō habendum, eos ſcilicet qui à virtute ad turpitudinem ſe recipiant, fugiendos. Nam & apud Romanos, nigrum vel atrum pro moribus infamibus & pernicioſis accipitur. Hinc illud diuulgatū: Hic niger eſt, hunc tu Romane caueto. Porrò dies atri, qui ſunt infauſti, inauſpicati, lugubres, & infelices appellantur: quamuis noſtri vulgò dies atros intelligant, qui ieiunijs deſtinati ſunt, quibus quidem & corpus macerandum, & à carnium delicijs præcipitur abſtinendum.

LITERÆ.

AEgyptij ſanè cùm literas ſignificare vellent, iuncum, cribrum, & Sepiam ponebant, de quibus ſigillatim diſputare alterius loci eſt: nam eorum omniū, quæ literas & diſciplinas indicarent, certum cōſcripſimus cōmentarium. Quod verò ad Sepiam attinet, quæ pro theca atramentaria poni ſolita ſit, ac perinde literas ſcripturamq; ipſam ſignificet, nō apud Ægyptios tantùm habetur, verùm & apud noſtros, vti Perſianum illud oſtendit:

Tum queritur, craſſus calamo quòd pendeat humor,
Nigra quòd infuſa vaneſcat ſepia lympha. F

Atramentū ſanè Græci σηπιόπωλας appellant. Tholos verò eſt Ariſtoteli, qui Sepiæ ineſt. Heſychius ex eo vocabulo turbamentum interpretatur: id enim τεταραγμένους oſtendit.

VIRI AMOR IN MVLIEREM INFIDAM.

SVnt qui amorem coniugalem in viro firmum, in fœmina lubricum, ſignificare ſi velint, Sepiam tridente confoſſam pro iſtiuſmodi rei hieroglyphico faciant, propterea quòd in eo genere ſi fœmina percuſſa fuerit, accurrit mas opem allaturus, fœminæq; quacunq; poteſt ope auxiliari contendit: quòd ſi mas ictus fuerit, fœmina ſui tantùm ſolicita, quamprimùm fuga ſibi ſalutem quærit.

TEMPESTAS.

SVnt & tempeſtatis argumentum Sepiæ: nam pictæ ita vt in aquæ ſummum exiliant, magnas procellas paulò pòſt erupturas indicāt. Cauſam reddit Plutarchus: quia cùm mollia omnia frigus impendiò caueant, hæc vna præcipuè cùm ſit ea carnis nuditate mollitieq;, neq; teſta, neq; pelle, neq; ſquamis munita,

A ſed vnum tantùm tegumentum oſſeum in dorſo ſortita, tempeſtatem facillimè præſentit: igitur veluti frigus euaſura, neque non agitationes, quæ in imo mari fiunt, exilire, & incõmodum illud videntur euitare. Quare polypus etiam pari propémodum mollitie præditus, ad terram properat, ſeq; petris alligat, ventorum iamiam aduentantium portentum.

DE PVRPVRA.

IN hunc gregem veniet & Purpura, ſuis & ipſa ſignificationibus inſignis: de animali quidem, non de colore, qui loco alio tractandus eſt, præſens erit examinatio.

MALEDICVS. 2

MAledicum hominem probos improbosq; æquè carpentem ſignificare qui volunt, Purpuram exerta pingunt lingua, quę quidem illi tam acuta & valida eſt, vt ea & conchulas, & quaſcunq; ſui generis teſtas perforare poſsit: quæ cùm ita ſint omniuoræ, frequens illud in edaces dictum emanauit, Purpura voracior: de quo apud Athenæum plura comperies.

B

DE GVLA MVLTATVS. 3

ATq; inde fortè prouerbium, quòd Purpuræ plurimùm per linguam eſcas inquirentem capiuntur. Et qui hominem qui de ganea pœnas dederit, ſignificare volunt, conchylium huiuſmodi naſſæ per linguam applicitum pingunt, ſiquidem eius captura in hunc ſæpius efficitur modũ: paruæ denſæq; admodũ naſſæ ſtrombus piſcis includitur, hunc auidiſsimè captat Purpura, quem ſimulac illuc occluſum olfecerit, inſerta per naſſæ iuncos lingua eum aſſequi cõtendit, dumq; ille volutatione luctatur, ea magis ac magis linguã protendit: accidit verò vt in eo conatu tumefiat, vt nulla eam extrahendi copia relinquatur, atque ita detenta per linguã captiua fiat. Verùm hoc picturæ genus in huiuſmodi ſignificatũ aliter etiam figuratur: conchulam quippe pingunt, quę Purpuræ linguam morſu cõprehenderit. Piſcatores ſiquidẽ cùm Purpurã norint concharũ paſtionem auidius appetere, has in naſſas magno numero cõiectas in mare demittunt, oblongo fune ad naſſas alligato: ſentiunt optatam eſcam Purpurę, porrectisq; intra naſſarũ iuncos linguis, eas infeſtant: at illæ aculeo extimulatę incolumitati ſuæ conſulturæ contrahunt ſeſe, corticibusq; clauſis morſu perquàm C acri linguam infeſtam comprimunt, pertinaciſsimeq; detentam haudquaquam amittunt, atq; ita pendentes ſua captæ auiditate Purpuræ tolluntur.

VNO EXANIMATVS ICTV.

HOminem verò interemptũ ictu oſtendere qui volunt, Purpuram ſaxo eliſam pingunt: ſiquidem infectores aiunt, quas Purpuras in artis ſuæ vſum parant, ſaxo vno ictu collidendas, vnde ſubitarius ille ſanguis ad tinctum optimus emanat: quòd ſi ictu fefellerit, neque Purpura ſtatim exanimata fuerit, fruſtra repeti, quia præ dolore ſanguis in vniuerſum corpus diffuſus euaneſcat. Hinc aiunt Homerũ totiens de ijs qui valido aliquo vulnere perempti fuerint, Purpurea eos morte ſublatos dicere: quem imitatus Maro, nunc Purpureã vomit ille animam, nunc quid huiuſmodi ſæpe protulerit. quamuis ad ſanguinem, in quo anima ſedem habeat, Seruius hoc referri putat, de quo ſatis in Accipitris commentario dictum.

SECESSVS.

SVnt qui ſeceſſum per Purpuram oſtendant, propterea quòd Purpura non niſi in imo repetiatur pelago: vnde verbum apud Apollonium Argonauti-

cón primo, πορφύρεσκε, quod purpuraſcere dicere poſſumus, vbi profundum eſſe D interpres exponit, ea quam memorauimus Purpurę natura repetita. Hinc mare purpureum, pro profundum, poëtæ ſæpius poſuere.

DE ECHINO.

MArinus huc Echinus obuoluitur, lenticulari propémodum figura, cochleari cruſta, ſcabritie varia, crebris lineamẽtis rectilineis, quatenus in ſphærica figura fieri poteſt, picturata, iiſdem quibus terreſtris armatus ſpinis, verùm iis micãtioribus, & nunc cocco, nunc purpura, nunc puniceo colore ſplendeſcentibus: qua parte roſtrum à medio ventre exerit, reductior, à tergo gibboſior. atq; is eſt de quo Martialis ait,

Cortice depoſito mollis echinus erit.

DIFFICILIS ATQVE MOROSVS.

ATque vt ad eius ſignificata iam aggrediamur, hominem qui cum difficulter, vel nulla vnquam ratione conſuetudinem inire poſsis, ex hieroglyphico eius cõmonſtrabant, quippe quem quaqua tractare volueris, aſperitate reni E tentiaq; horridum experiare. atq; itidem ex hoc aſperitatem eam, quã Horatius damnat, agreſtem, inconcinnam, atq; grauem, per hoc animal notabant: nam & nomen illi παρὰ τὸ ἔχειν κατ' ἀντίφρασιν pleriq; impoſitum aſſeuerant, quia ſcilicet haberi non poſsit propter ſpinas, quaſi Latinè velis intractabilem dicere. quamuis ſunt qui de nomine id ſentiant, vt echinum dictum velint ἐκ τοῦ ἔχειν ἑαυτὸν ἀφανῆ τῶν σαρκῶν ἴχνους, quòd ſcilicet ita ſeſe cohibeat, vt nulla carnium appareant veſtigia neq; ſigna.

IVDICIORVM SEVERITAS.

ERant autem apud veteres vaſa Echini nomine nuncupata, quæ ſcilicet animalis iſtius imaginem referebant, quorum in iudiciis vſus erat. Sanè iudices, de quibus Pollux meminit vbi de diætetis & dicaſtis agit, Echinum aheneũ aut opere fictili factum habere conſueuerunt, in quem teſtium dicta ſcriptaq; iudicia conijcerentur: ex quo ſignificabatur, nõ licere cuipiam impunè illis manus admouere, neq; inuertere, aut immutare quicquam, ſine graui ſupplicio.

NAVIGATIO TVTA.

SVnt etiam qui per Echinum tutam nauigationem intelligant: ille ſiquidem F imminente tempeſtate, quam non ſecus ac terreſtris ventos præſentit, attractis lapillis ſeſe munit, arenaq; nauium inſtar ſaburrat, ne vi fluctuum vlla verſari iactariu'e poſsit: id enim maximè cauet ne aculeis exarmetur. Baſilius Magnus audiſſe ſe profitetur à quodam rerum maritimarũ peritiſsimo, qui diceret, habere ſe pro comperto, Echinum cùm ventorũ perturbationem ſæuitiamq; maris præſenſiſſet, calculum correptum haud exiguum ſubiiſſe, ſeq; ſub ipſo tanquam anchora ſtabiliuiſſe. Sanè quidem nautæ ſimulac eos id factitare conſpiciunt, futuram hoc indicio ventorũ agitationem tempeſtatemq; præſagiunt, nauigiaq; cõtinuò pluribus anchoris infrænant. Admiratur Ambroſius Hexaemero, quo ingenio is iſta collegerit, quo doctore perceperit, quis ei fuerit auguriorum interpres. Falli ſæpe homines aëre perturbato, quòd plerunq; res ſine tempeſtate ſuccedat: non falli Echinũ, & homini rationis participi documento eſſe. Vnde animali tam exiguo tanta ſcientia, vt non modò quod futurum eſt infortunium antè præuideat, verumetiã qua ratione impendenti periculo ſit obuiã cundum, nõ verbis, nõ ſophiſmatis, non ambagibus oratoriis, ſed re ipſa commonſtret.

A

MACILENTIA.

AD hæc macilentiſsimũ hominẽ per idem animal intelligebant, cui quidẽ ſit hoc peculiare, vt nullã intus carnem cõtineat, foris & ſpinulas, & cruſtã, vti dictum, cochleariã tantũ habeat: inueniunt in eo tamẽ nigra quædam vice carnis, quæ vtcunq; ſint, à ganeonibus tamen expetuntur. Quod verò ad macilentiam facit, eum ad annum integrũ aiunt abſtinere cibo. Non relinquã intactũ quod apud Euſtathium legi, interna ventris Echinum appellata: vnde Callimachus,

ὅττι μάλιστα βοὸς ποθέουσιν ἐχῖνον.

De boue quem cupide magis aſſectantur echinum.

Idq; ea de cauſa, quòd intra ſe cibũ contineat, quod præcipuũ eſt vẽtris munus.

INSTAVRATIO.

EXercitum, aut quid huiuſmodi ex diſsipatis reliquijs inſtauratum, ſi quis pingendo ſignificare voluerit, non imperitè Echini marini dilaniationem quandam figurabit: ille enim in fruſta diſcerptus, ſi proijciatur in mare, confluentibus ſponte in vnum partibus iterum cõmittitur, & efficaciſsimè ſolideſcit.

B

DE CONCHYLIO.

COnchyliũ quoq; aliquid habet quod ἱερογλυφικῶς accipi poteſt, tametſi animal ipſum huc non admittatur, ſed quos generat vniones.

LACHRYMÆ.

SVnt qui gemmas omnes in ornatu Veneri deberi putent, quòd ſcilicet eam maximè comptã eſſe deceat, & delicijs omnibus affluentem. Gemmæ tamen aliquot ſua quædam habent ſignificata, veluti vniones, quos lachrymarum ſymbolum eſſe pleriq; prodidere, ſumptum ſcilicet à coniectoribus, qui lachrymarum profluuium per viſas in ſomnis margaritas oſtendi tradunt: nam & apud Sudam legas, μαργαρῖται δηλοῦσι δακρύων ῥόον.

PIERIVS VALERIANVS AD ERVDITISSIMVM VIRVM MATTHÆVM MACINGVM VENETVM, DE IIS QVÆ PER CROCODILVM ET ALIQVOT AMPHIBIA SIGNIFICANTVR, EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

POterit; & meritò quidem, eruditiſsime Macinge, aliquis qui non æquo fortè erga nos animo fuerit, vtrunq; noſtrûm ad Chriſtianæ pietatis vindices deferre, qui ſanctiſsimum amicitiæ tam mutuæ tam antiquæ numen tanto ſub ſilentio, Aegyptiorum quodammodo ſecuti religionem, coluerimus: Aegyptiaca enim prorſus eſt hæc ſuperſtitio, Deum ſub ſilentio colere. Sed enim qui de pietate aliter quàm Euangelia doceant, & ſacri canones imperent, vel ſentit, vel ſibi ſequendum credendúmue propoſuerit, is dubio procul impietatis crimine condemnandus; acriterq; puniendus eſt. Manifeſtum autem eſt, Aegyptios olim Crocodilum adoraſſe, quod nos non modò abhorremus, ſed & Poëtæ veteres, qui mores hominum facilè tolerant, modò ſatyricè derident, dum eorum aliquis dicit eos portenta colere, modò vt rem magis exacerbent, addunt, Crocodilum adorãt. Cauſam tamen eam Aegyptij allegare ſoliti ſunt, quòd Crocodilus ſilentij ſit hieroglyphicum, quan-

doquidem animal id lingua careat, & ita ſilentij ſignificatum præ ſe ferat: quod vterque D *noſtrûm per tot annos nimium ſuperſtitioſe coluimus. Ne igitur cauillandi cuipiam anſam demus, exiſtimaui ſilentio huic nuncium remittendum, atq; ita in viam redeundum, id quod vt tu quoq; facias adhortor. Miſi itaq; ad te ſequeſtrem Crocodilū ipſum, qui quoniam Aegyptiacè loquitur, quippe per rerū figuras & ſigna, cauſam omnem tibi liquidius explicabit. Quoniam verò Crocodilus hic ab intima vſq; Aegypto iſtuc Venetias traducendus fuit, exenterare eum oportuit, & accuratiſsimè ſalire: loco verò fæcis exempta, infarciuimus in vterum eius eadem diligentia fluuialem Equum, Phocam, Murænam, Anguillam, & Aegyptiacam quandam ranam. Animalia inquam hæc vtcunq; adduci potuerint, ad te miſi, ruptoq; ita ſilentio me piorū conſortio aggregaui. Tu ſi qua in ijs quæ ad rem tuam faciant inueneris, arbitrio vtaris tuo: reliqua quæ nullius apud te momenti videbuntur, ἐς κόρακας, vt dicitur, proijcias licet.*

DE CROCODILO.

QVONIAM à poëtis noſtris, atq; etiam à pleriſq; alijs Ægy- E pto ea eſt obiecta infamia, quòd & monſtra colerent, & Crocodilum præcipuè adorarent, cur hoc animal inter reliqua apud ipſam nationem ſacra, locum haberet, diſſerendum: ita fiet vt quid imperiti colerent, quid ſapientes intelligerent, manifeſtū fiat, atq; inde minus eorum ſuccenſeamus philoſophiæ.

DEVS.

COlebant ſiquidem Ægyptij Deum ſub Crocodili, quod non inficiamur, imagine, propterea quòd ſolus inter animalia elinguis eſſe deprehenſus eſt, quod diuinitatis munus eſſe perhibent. Nam & in Pythagoræ ſymbolis habetur, linguam in primis eſſe coërcendam, vt Deum imitemur. Proximè accedit ad hanc ſententiam ſapiens ille neq; illiteratus vir qui opuſculum de moribus, carminibus ſcriptum edidit, dum eum Deo proximum eſſe ait, qui vbi ratio poſtulat, tacere norit. Deus enim ſub alto profundoq; ſilentio mortalium facta omnia diligenter examinat, omniumq; merita inſpicit, proq; re, loco & tempore ſingula moderatur. Quod verò de dijs ſilentium apud eos eſſet, vel Harpocrates indicarit, cuius effigiem preſſo obſignatoq; ore ideo dedicarūt, quòd cæ- F remonias ritusq; ſuos qua ratione inſtituti eſſent, in vulgus propalari nolebāt, atq; ita ſacra inuolui ſilentio procurabāt. Quin & Mercuriū illum ſuum, quem Nilo prognatum patre prædicabant, tanto ſilentij cultu proſequebantur, vt ne nominare quidem eum fas arbitrabantur. Nam quem Θώθ appellabant, qui Platoni Theu, Propertio noſtro Theutates eſt, alium fuiſſe dicunt, qui ſcilicet Argum interfecit, quiq; leges illis atq; literas tradidit, à quo & Septembrem menſem eo nomine vocitarunt. Et Cabaliſtæ Dei miniſtros aiunt propitios nobis fieri, vel ſi tantùm nominis eorum meminerimus, aut eorum notas præ oculis habuerimus, ſignatáſue geſtauerimus, etiam ſi ore nunquam enunciemus: præcipueq; TETRAGRAMMATON diuinitùs datum nomen ineffabile, noſtræ cum Deo reconciliationis ſignum, propterea quòd literarum, quibus notatur, ſatis eſt reminiſci. Meritò itaq; Helias ſacerdotes Baalis ridet III. Regum XVIII, dum eos adhortatur maiore vti voce, quòd eorum Deus diuerſorio forſan eſſet, aut in itinere, aut certè obdormiſceret, ita fieri poſſe vt excitaretur. Sed quid nos tot gẽtilium fabulas euoluimus, cùm ſacræ inſtitutio-

nis

A nis noſtræ literæ in templis quotidie canant: Te decet ſilentium Deus in Sion. Æquum eſt quippe vt tacito verecundoq́ ſilentio trepidationem quam ex tantæ maieſtatis conſideratione concepimus, profiteamur. Et; Sileat omnis terra Deo. In quam ſententiam Petrus apud Clementem: Quæ ſummo ſunt ſilentio honoranda. Deus enim, vt Cyprianus ait, nō vocis, ſed cordis auditor eſt. Nam & Anna Samuelis mater, quę typum Eccleſiæ præ ſe tulit, ante conceptum cùm ſterilitatem deploraret, Dominum non clamoſa petitione, ſed tacitè & modeſtè intra ipſas pectoris latebras precabatur. Loquebatur quidem ea prece occulta, ſed manifeſta fide: loquebatur non voce, ſed corde, quia ſic ſciebat Deum audire: ideoq́ quod petebat efficaciter impetrauit, quia fideliter poſtulauit. Et publicanus quem Dominus probat, non erectis impudenter ad cœlum oculis, neque ſublatis indecenter manibus, pectus ſuum tundens, & peccata ſua conteſtans, diuinæ miſericordiæ auxilium implorabat. Habet inſuper Crocodilus eam cum Deo ſimilitudinem, quòd eius ſolius oculi pellicula tenui tranſlucidaq́ à fronte demiſſa obteguntur, atq́ ita cernat, cùm alijs ita minus cernere vi-
B deatur. Ita oculū Dei perluſtrare, intueriq́ omnia, res ipſa indicat, cùm nos eum nequaquā cernere, aut noſtratia hæc explorare, plurimùm opinemur. Sed quantum pertinet ad ſermonem, noſtra in primis eſt pietas defendenda, apud quos toties legitur, HÆC DICIT DOMINVS, cùm ſimplex ſit Dei ſubſtantia, neq́ membris vllis neq́ cōpagibus compoſita: non igitur os neq́ linguam habet Deus qui loqui poſsit. Id verò ſic accipiendum, vt tunc Deus loqui videatur, cùm aliquid inſpirat in ſanctorū fatidicorumq́ vatum corda, vel etiam vocis ſonum afflatu ſuo facit ad eorum aures peruenire. Nam ſi vox humana aer ictus dicitur, poteſt & vox Dei dici aer ictus vel vi, vel voluntate diuina. Itaque illuminata mens per Dei ſpiritum formatur in verba, vnde locutus Deus homini dicatur, quoniam humana fragilitas aliter audire de Deo non poteſt. Præterea, vti Adamantius inquit, veteres Deo ſermonē attribuêre: quia cùm norint homines hoc miniſterio voluntatē alterius alteri innoteſcere, agnoſcant ea quæ ſibi per Prophetas deferuntur, diuinæ indicia eſſe voluntatis. Mortales enim haudquaquam intelligerent in hac vel illa re Dei contineri voluntatem, niſi ea locutus diceretur, cùm eorum ſenſus nequaquam percipere poſsit, voluntatem
C cuiuſpiam per ſilentium inter homines indicare poſſe.

ORTVS.

ORtum ad hæc pingere ſi voluiſſent, geminos Crocodili oculos faciebant, quos habet inſtar ſuis, verùm ex toto feri corpore prominentes, & emiſsitios. Atq́ ita pars ea, quæ lucis conceptaculū tam inſigniter extet, exortui videtur aſsimilari. Eſt tamē & alia ratio iſtius ſignificati, quòd animal hoc ſuapte vi, nullo parentum incubitu fomentóue, formam & lucem acquirit, veluti Sol per ſemetipſum exoritur. Crocodili enim tā fluuiales quàm terreſtres cùm in ſicco partum ediderint, oua ſua terræ cōmittunt gremio, quibus tamen ſemper aſsident, dum catuli animentur, & excludantur. Locum verò eligunt, ad quem ſummo auctu eo anno egreſſurus ſit Nilus, quaſi diuinatione quadā oua transferentes. In numis verò aliquot ſimulacrum Orientis radiato fingitur capite, dextera in altum ſublata, caq́ paſſa, quod in Gallieni pleriſq́ numis habetur, inſcriptione addita, ORIENS AVG. quam quidem manum patefactam, & radios ipſos, Maro non vno loco videtur explicaſſe:

Vbi primos craſtinus ortus

Extulerit Titan radijsq; retexerit orbem. D

OCCASVS.

QVòd ſi occaſum identidẽ pingere procuraſſent, Crocodilũ humi toto pro fuſum corpore deliniabãt, quippe quadam incubantis ſpecie, ſponte enim ad ima quæcq; ferri gaudent; immerſicq; fluuijs humi libenter obrepunt, ſoloq; adhæreſcunt, delphinorũ & aliorum hoſtiũ metu, q; norunt quàm molli tenuiq; cute in ventre ſint. Dies præterea maxima ex parte agunt in terra, noctes in aqua, teporis vtrunq; ratione: noctu enim tepidiorem aquã experiuntur. Ita Solem imitari videntur, qui nobis emergere matutino tempore, veſpertino immergi videtur. Ad hæc Crocodilo viſus in aqua hebes, extra acerrimus: ita illi præcipuè accidit, Solis occaſu obſcura omnia, exortu clara atq; perſpicua redduntur.

TENEBRÆ FVNESTVˊMVE.

TEnebras autem (quo vocabulo tam funus, atratumq; põparum apparatũ, quàm mortem ipſam, quæ lumina claudit decedẽtium, intelligebant) ſignificare cùm adhibuiſſet, Crocodili caudam faciebant: is enim ſimulac animal aliquod ceperit, caudę opera vtitur ad exanimandum, ea enim captiuum vincit, ac mox plectendo conficit. Vis ſiquidem omnis, ac omne Crocodili robur, in cauda ſitum. Id verò commodè figurabitur, ſi abditus in ſpecu ſola exporrecta cauda pictus fuerit: nam & illi proprium eſt ſpelæa ſubire, in quibus quatuor interdum menſes hyemis inedia pertinaci deliteſcit, vnde fortè tenebrarum deductũ eſt ſignificatum. Sed enim hęc etiam ad eam facere opinionẽ poſſunt, quòd ideo Crocodilum colerent, quia hinc etiã diuina quędam ſpecularentur. Nam quòd Dei ipſius & caput & ſubſtantia imperſcrutabilia ſint, cum Crocodilo faciunt in ſpecu latitante: quare Seraphim faciem atq; pedes Dei velare ad arcã Domini dicuntur, quòd diuinæ maieſtatis principium atq; finem verbis nemo valeat explicare, neq; picturatione vlla declarare: definire verò nulla prorſus circumſcriptione quiſpiam aggrediatur. Quam verò de Deo cognitionẽ profitemur, eam ex operibus perpendimus, quod à poſterioribus diceret Ariſtoteles. Quare Gentes admonebat IESVS Deus noſter, Si nolitis mihi credere, credite operibus quæ ego facio. Ita igitur ſapiẽtes illi Crocodilum imaginati ſunt in ſpecu, cauda tantũ exerta, abſconditũ. Nam Pſalmo etiam XVII dicitur Deus poſuiſſe tenebras latibulum ſuum, vt planè ſignificetur, obſcura multis & incognita eſſe, quæ de Deo pijs tantùm innotuerunt, vtpote quæ Deus ipſe occulat in tenebris: & vt Origenes Adamantius ait, manifeſtũ eſt rarò admodum perueniſſe ad homines Dei cognitionem, idq; paucisſimis contigiſſe, ſiue quòd ob mentis hebetudinem ad eius micantisſimæ lucis radios cæcutimus: ſiue quòd inquinata mens eius non recipit puritatem: ſiue quòd humanum hoc corpus adeò fæculentum animum etiam obturat, ne poſſit ſpiritum eius admittere: ſiue quòd intellectus noſtri virtus ſit adeò imbecilla, vt immenſitatem eam nulla capere poſſit coniectura. Nam & de Moyſe legimus, eum vbi Deus eſſet caliginẽ ſubijſſe. Deiq; iudicia prophetæ abyſſum vocare conſuerunt. Quin & IESVS ipſe, Nemo, inquit, cognouit filiũ niſi Pater, nec Patrem niſi filius, & cui filius reuelauit. & in hanc ſententiam paſsim à noſtris plurima. Eaq; de cauſa Ioannes filium lucem ponit, quia is & ſeipſum illuminat, & Patrem in conſpicuo ponit, qui adhuc latẽret in tenebris, niſi per filij manifeſtationẽ innoteſceret. Nobis verò niſi lux illa orta eſſet, adhuc in vmbroſa mortis regione ſederemus, diceret Eſaias. Vnde aũt, niſi diuino diſpenſante ſpiritu, imaginatus eſt Orpheus dicere,

Nox

A Nox quæ lucem emittis? Quod & Pſalmographus: Emitte lucem tuam & veritatem tuã. Tabernacula enim Dei tenebræ & latibulum, vti diuinę literę paſsim memorant. Sed plura ſuper hoc dicturi ſumus in Ignis commentario vbi Faces.

PERNICIES.

IN vniuerſum autem per id animal ſculptũ, malum, damnumue aut pernicies alijs illata, ſi Diodoro credimus, apud Ægyptios ſignificabat, omninoq́ inexplebilis rapacitatis hieroglyphicum habebatur: animal enim eſt multæ rapinæ, vnguibus ad diſcerpendum promptiſsimis, morſu aſpero tetroq́, vt quod dentibus lacerat, nunquam ſanetur. Impune verò inter eos enatat, qui ſe adipe eius feri perunxerit. Quod factitaſſe Firmum Ægypti tyrannum, qui oppreſſus eſt ab Aureliano, teſtimonio Aurelij Feſtiui, Vopiſcus tradit.

SALACITAS.

ERat & ſalacitatis indicium, vt ipſi dicunt Ægyptij, propterea quòd abundanti fœtura prolifici ſunt Crocodili, libidiniſq́ vſqueadeò contagioſæ, vt è dextera eorum maxilla dentes lacerto dextero alligati, nequitiam credantur ſti-
B mulare. Terreſtris porrò Crocodili, quem Scincum, vt alij, Scingũ appellant, roſtrum & pedes in albo vino poti, laſciuiæ cupiditates accendere apud magiæ ſcriptores legas, & huiuſmodi quædam apud Dioſcoridem & Plinium.

FVROR.

FVrorem ad hæc Ægyptij, & quæ inde calamitas aut clades accepta eſſet, per Crocodilũ ſemetipſum verberantẽ indicabant, propterea quòd is irrita prędæ cuiuſpiã ſpe fruſtratus, in ſemetipſum furit, ſupra modum indignabundus.

LATROCINIVM.

NEgotiorum impedimenta, inſidiaſq́ & latrocinia, quę contra viatores exercentur, per idem animal etiam oſtentabãt. Et Typhonem, quem βέβαιον dicunt, in Crocodilũ abijſſe aſſeuerabant, tameſi nõnulli Typhonis comitem ponant. Crocodilus autem aſsiduè negociatoribus inſidiatur, quo genere latrocinij Typhonem infamem tradunt. Quapropter cùm illi honores omnino decreti eſſent, ex manſuetis animalibus aſinum illi nutriebant: ex feris verò Crocodilum & fluuialem equum. Inſtitutũ enim erat apud eos, quibuſdam Dis, ne nocerent tantùm, ſacra facere: atq; ita quo magis illos ſibi conciliarent, animalia e-
C iuſdem ingenij, quo illos fuiſſe perſuaſum habebant, colere conſuerant. In Apollinis verò ciuitate, quò iniurias à Typhone Oſiridi illatas vlciſcerentur, de Crocodilo veſci lege ſinguli tenebãtur. Certò igitur die cõuenari ſolebant, & quotquot caperent, interfectos eos ante templum, rei à ſe bene geſtæ monumentum teſtimoniumq́, proſternebant.

HELLVO.

IIdem ſacerdotes helluonem ſignificantes Crocodilum hianti ore pingebant: is enim cibo ſatur, quem immodicè ſumit, ſomno ſopitus in littore ſe proſternit eſculento ſemper ore, ad quem auiculæ trochili, quæ ſenatores & reguli dicuntur, pabuli ſe gratia conferunt, inuolãteſq́ dentes depurgant, atq; ita magis & magis ad patentiorem hiatum ſcabendi dulcedine prouocant: quod ichneumon perpetuus eius hoſtis ſi quando fuerit conſpicatus, ſaltu ſe in guttur eius immittit, introq́ progreſſus donec feri cor morſu lancinet, moribundam mox feram derelinquens abit incolumis. Alij crapulam ideo ſignificari per Crocodilum tradunt, propterea quòd is meatu careat, per quem ciborum excrementa dejici ſoleant: quare eadem mox digeſta & indigeſta per os reiectare neceſſe

habet,quæ mox aues aduolantes depaſcantur,perinde ac qui præter ſatietatem D
nimio farciuntur cibo,cùm digerere ipſi non poſſunt,euomere cogunt̃. Qui verò cultui habiti à ſacerdotibus nutriebant̃,tanta erant manſuetudine,vt nõ modò vocem accerſentiũ agnoſcerent,& attrectari paterent̃, verùm etiã fauces ad apertas porrigerent,denteſq; manib. depurgari,abſtergiq; linteo permitterent.

AB IGNOBILI GENERE AD CLARITATEM EVECTVS.

COmmenti ſunt nõnulli,hominem qui nulla ſanguinis claritate,minimiſq; principijs ad ampliſsimas celeberrimaſq; dignitates,ad opes,ad honores euectus eſſet,per Crocodilũ & ouum eius pingere.Illud enim de Crocodilo fertur,nullũ animal à tam paruis initijs in tantam excreſcere magnitudiuẽ. Ouum enim non multò maius edit quàm anſeris, & fœtus inde excluſus proportione eſt,attamen ad cubita vſq; quindecim,vel etiam ſexdecim creſcendo porrigitur. Sunt qui eos tandiu augeri aſſerant,quandiu viuunt. Facit ad hoc Æſopia fabella non illepida de Crocodilo,generis nobilitatem,& ſua & antiquorum pręclara facinora apud vulpem extollente:cui argutè illa reſponderit,ex cute vetus E
eius ac diuturnum exercitium,vel eo tacente,prodi.

INVICTVS.

ADdunt nõnulli,laceſsitum iniurijs hominem, neq; tamen ſuccumbentem aut victũ,per Crocodili tergus ſignificari,propterea quòd id supernè corticoſum adeò ſit,vt contra omnem ictum,inuictũ habeatur. De vigore verò eius elangueſcente,ſi quis eum penna ibidis demulceat mitigetq;, in Ibidis cõmentario dictum eſt loco ſuo.Apud Horum inuenias veſpam ſuperuolitantẽ Crocodilo indiciũ eſſe,vel ipſius animalis ſanguinem corruptũ,vel Crocodilum mortuum: veſpa enim ex putrefactis oritur cadaueribus. Verùm id quoq; myſticè, cùm mala ea quæ per Crocodilum ſignificantur, indicare vellent facta iam mitiora vel omnino ſublata: aliter frigida & inanis ea eſſet interpretatio.

AEGYPTVS.

CRocodilus catena religatus ad palmã,in æreis pleriſq; numis habetur, cum inſcriptione, COL. ÆG. Colonia Ægyptus. Ab altera facie duo ſunt humana capita,quorũ alterũ ad Orientẽ ſpectat nauali corona inſigne:literę ſuper
nè ſunt, IMP. vbi nimirũ per Crocodilũ ipſa ſignificatur Ægyptus. Quòd ve- F
rò ſit religatus ad palmam,Auguſti omnino victoriam oſtendit,quam etiam in obeliſco campi Martij notari iuſsit,Ægypto in ditionem redacta. Duo illa capita,Auguſti vnum,alterũ Agrippæ eſſe crediderim,de quo Virgilius: Tempora nauali fulgẽt roſtrata corona.In alio Auguſti numo argenteo Crocodilus eſt, ſupra quem ſcriptũ, ÆGYPTO. infrà CAPTA. ab altera facie Auguſti caput, cum circunductis literis, CÆSAR DIVI F. COS. VI. Et pictor Nealces, cuius meminit Plinius,cùm pręliũ nauale Ægyptiorum & Perſarum pinxiſſet, quod in Nilo,cuius aqua eſt mari ſimilis,factum volebat intelligi,hieroglyphico apertiſsimo hoc declarauit,quod arte non poterat:aſellum enim in littore bibentem τῷ παρόχθεις pinxit,& Crocodilum inſidiantem. Eſt & numus L. ÆL. AVREL. COMMOD. vbi Cõmodus ipſe ſub Herculis imagine pede dextero Crocodilum calcat,læua clauem ſuſtentat, dextera Ægypto ſiſtrum prætendenti ſpicas porrigit. Inſcriptio rem declarat, INDVLGENTIÆ AVG. Atq; hæc de Crocodilo dicta ſufficiant.

A DE FLVVIALI EQVO.

PLurimum verò ſecum affert impietatis improbus ingratusq́ Hippopotami animus, qui nulla genitorem reuerentia proſequitur, & alienis bonis diripiendis natura promptiſsimus exiſtit.

IMPIETAS.

MEritò enim Ægyptij ſacerdotes cùm impium, cùm ingratũ, cùm iniuſtum quempiam notare vellent, Hippopotamũ proponebant. Admonituri verò mortales omnes vitia ea omnino eſſe declinanda, totáque animi fortitudine ſupprimenda, duas eius animalis vngulas deorſum inuerſas facere conſuerunt: ſiquidem is ab ineunte ſtatim adoleſcentia patri incipit infeſtus eſſe, tentatq́ ſi poſsit eum decertando ſuperare, quem ſæpe in pugnam prouocat: quòd ſi acciderit vt victor euadat, matris coitũ affectat, vita patri cõdonata: ſin victus aut cohibitus à patre fuerit, neq́ tam ſcelerati voti compos fieri potuerit, perdurante tamen prauitate tãtiſper conatum differt, donec adoleſcat, factusq́ iam robuſtior atq́ validior, deteriorem ætate factum patrem inuadit, fœdiſsimeq́ B necatum petulantiſsimè dilaniat. Inuerſas igitur vngulas eas ideo ſtatuebant, vt qui rem ſpectarẽt, quid illæ ſibi vellẽt cõmonefacti, propenſiores fierent ad pietatẽ.

PIETAS IMPIETAti præferenda.

ID quod tantæ apud eos curæ fuit, vt principũ ſceptra, & huiuſmodi pleraq́ inſignia, atq́ geſtamina & monumenta, armaq́ aliquot quorum quotidianus eſſet vſus, ita inſignirent, vt in ſumma potioreq́ parte ciconiam præfigerent ex ære, vel ex auro argentoúe factam, inſernè verò vngulam Hippopotami ſubijcerent, quòd impietati præferendam eſſe pietatem indicaret. Species verò vngularum ijs eſt, quales bubus, licet dorſum, iuba, & hinnitus equi ſit, vnde illi nomen. Ineſt præterea talus biſulcorum modo, dentes vt aprorum exerti, leuiter tamen: roſtrum reſimum, apri cauda etiam, magnitudo & interiora aſini, tergoris craſsitudo tanta, vt ex eo venaC bula fiant, & ſcuta galeæq́ impenetrabiles, niſi humore madeant, munire poſsit.

IMPROBITAS EDOMITA.

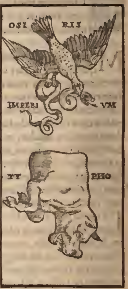
CElebratiſsima verò eſt ſpecies illa, quę viſebatur olim Hermopoli. ea ſcilicet pictura, vt Hippopotamus eſſet, ſupra quem ſculptus erat accipiter cum ſerpente dimicans. Cuius argumenti ſignificatũ id eſſe tradunt Ægyptiarum literarum periti, vt Typhonem ab Oſiride vi domitũ, cùm de principatu certamen conſeruiſſent, intelligendum autument: per fluuialem equũ Typhonem ab Oſiride vi domitum, per anguem principatum interpretantes: atq́ ita improbitatem potiores ſibi partes aſſerere conantem, virtuti demùm cedere ſubinnuãt. Eadem de cauſa cùm ſacra faceret eo die, quo Iſidis aduẽtus è Phœnicia celebratur, fluuialem equũ religatum libis inceſſere per ludibriũ conſuerant. Non diſsimularim hîc Aureoli tyranni tumulũ ad pontem Aureolũ Inſubriæ supereſſe, à Claudio Cæſare ſex elegorum verſuum epitaphio nobilitatum, in cuius conditorij parte prima Hippopotamus ſit inciſus, quem ſerpens cauda mordicùs apprehenſa complectitur. Id puto ſignificare, tyrannidem tandem temporis ſpa

Huius ſymboli iconem uides proxima pagina.

tio domitam. De Aureolo enim qui Gallieni tẽpore cum pleriſque alijs tyrannidem arripuit, plura legas apud Trebellium Pollionem, & Iulium Capitolinum. Epigramma tumulo inſcriptum à Claudio Imp. ita fertur:

Κλαύδιος Αὐρεόλῳ μετὰ δὴ νίκην Ἄρεα καῖσαρ
Τὰ κτέρεα θνητῶν ὡς θέμις οἱ δίδοῦ,
Τῶν χερὸς καὶ ζωῆς, ἀλλ' οὐκ ἐθέλων φρεσὶ μᾶλα.
Πάσας ἐπιγρείπτους τοῦ στρατοῦ αἰτίβας.
Κεῖνος δ' οἰκτίρμωνς καὶ σώματος ἔσχατ' ὀπίζων
Αὐρεόλου, γέφυραν ἔσσατο τήνδε τάφον.

VIRTVTI CEDIT improbitas. D.

H O R Æ.

HOras etiam Aegyptij ſacerdotes per fluuialem equum ſignificare ſoliti ſunt: qua verò de cauſa id facerent, neque Horus ſcripſit, neq; nos apud quempiam traditum inuenimus: ſi quid tamen ariolari liceat, dixerim ego, quia depaſcit ſegetes, deſtinatione, vt ferunt, ante determinatas in diem: nõ enim vti boues & pecora reliqua, hac illac errabundi modò hîc modò illic aliquid carpunt, ſed tanquã meſſores ad opus certũ conducti, ſuam vnoquoq; die partem pabulantur. Horæ verò nomen plerunq; pro tempore cuiuſcunq; maturitatis accipitur, cuius apud Græcos apertiſsimũ eſt ſignificatum. Cùm verò ita pabulatũ prodit, ea vtitur aſtutia, vt velut ex agro ferentibus veſtigijs progrediatur auerſus, ne quæ reuertenti inſidiæ comparentur. Vel ea fortè de cauſa horas indicare dictus, quòd diem & noctem duplici natura dimetitur: ſiquidem interdiu in imis aquis latet, noctu in terrã egreditur. Apud Aegyptios autem nox cum die pari propemodum horarum numero aſsiduè diſpeſcitur. B

DE PHOCA.

PHoca fluuiali addetur equo, cui ſimiliter vita in aqua & in terra communis: eam nos vitulum marinum à ſpecie tergoris inſtar boum villoſi nuncupamus.

S O M N I C V L O S V S.

SVperfluum verò eſſe videtur rationem afferre, cur ſomniculoſus homo per ſimulacrum eius exprimeretur, cùm de profundo eius ſomno diuturnaq; veternoſitate tam multa paſsim à Græcis Latiniſq; autoribus in memoriẽ prodita reperiantur, quo ſcilicet pacto ſternunt ſe ſomno diuerſo in littore Phocæ.

INFORTVNII MAGNI TVTELA.

ID potius referam, quòd hominem ita res ſuas procurantem, & aduerſus pericula auxilia diſponentem, vt à quocunq; vel maximo infortunio tutus habeatur, ſignificare qui volunt, eum Phocæ corium indutum pingunt. Vitulum ſiquidem marinum ex aquatilibus fulmine non ici obſeruatũ eſt, tantaq; mortalium id perſuaſione receptũ, vt vulgò cingula ex eiuſmodi corio comparentur, quæ infortuniorum iſtiuſmodi amuletum eſſe credũtur. Veteres autem calamitates

A tates à potentioribus illatas, fulminũ iactibus æquiparare ſoliti ſunt. Et fulminare dicuntur Reges, cùm quid in alicuius perditionem moliuntur. Sic, Cæſar ad altum fulminat Euphratem, apud Maronem legas: apud Ouidiũ verò, ſe totiens Auguſti fulmine petitum.

VRINATOR.

VRinatorem etiã hominem per animal huiuſmodi ſignificare mos fuit, quando in ſicco genitum nullum hoc magis vndis ex diſciplina ſoleat aſſueſieri. Pariunt enim in continenti Phocæ, pauloq́; pòſt catulos educũt, vt mari aſſueſcant, & eueſtigiò reducunt, idq́; ſæpius factitant, vſquequò paulatim ita conſueſcant maris contubernium non aſpernari.

DE MVRAENA.

MVræna quoq; in ſiccum exit, & terreſtrium commerciò delectatur. Quid verò hinc ſignificetur, videamus.

ALIENIGENARVM PROCVS.

B PEr hanc pictam Aegyptij ſacerdotes hominẽ alienigenarũ concubitum appetentem, externi ſue matrimonio copulatũ intelligebant: ſiquidem hæc, vt Licinius Macer tradit, fœminei tantùm ſexus eſt, ideoq́; de mari egreſſa ſerpentibus copulatur, atq; inde concipit: ob id ſibilo à piſcatoribus tanquã ſerpentibus euocari, & capi. Ariſtoteles tamen, vtpote qui Murum marem agnoſcit, vti ſuus in pleriſq; huiuſmodi mós eſt, hoc negat, tametſi in terram prodire, atq; ibi ſæpe capi, nõ inficiat. quãuis Andreas Phyſicus, qui Nicandro gloſſemata quędam ſubiecit, totum id mendacium eſſe profitetur, & neq; Muręnas in continentem prodire, neq; viperis per littora cõmiſceri contendit. Attamen cum Aegyptijs Archelaus id aſſerit pro cõpertò, neq; diſsimulat Nicander, qui piſcatores ait, quamprimùm Murænas in continentem exire cõſpexerint, metu perculſos in mare ſtatim ſe demergere, quò ſe ab viperarum ictu tueantur. Hoc idem D. Ambroſius, Hexaemero, Baſilium Magnum ſecutus, affirmat.

MORES CONIVGIS FERENDI.

A Viperis enim ait ſibilo Murænas euocari, idq́; perinde ac ſi hieroglyphicũ eſſet interpretatur, id ſcilicet ex hoc innui, vt mulieres admoneantur, ferẽ- C dos eſſe mariti mores, ſi licet fallax vir, aſper, inconditus, temulentus, lubricus, multaq́; in hanc ſententiam.

ADVLTERIVM.

BAſilius ex hoc congreſſu anguis & Murænæ adulteriũ interpretari videtur: admonet enim eos qui nuptijs inſidiantur alienis, diſcant cuinam feræ, cui reptili ſint ſimiles, cùm naturæ quoddam adulterium viperæ Murænæq́; cõiunctio videatur. atq; huc potius reſpicit Aegyptiorum hieroglyphicũ. Quare minimè mirum ſi Craſſus, vir ſatis impurus, Murænam miræ docilitatis exanimatam luctu proſecutus eſt, qui vxores tris abſq; luctu ſepelierat, quod illi à Domitio obiectatum legimus.

SÆVITIA OCCVLTA.

NEq; incongruum erit hieroglyphicũ, ſi occultam quandam ſæuitiam ſignificaturi, ſanguinariam quippe crudelitatẽ in molli alioqui atq; effœminato homine, per irritatã Murænam expreſſerimus, immani Romanorũ procerum exemplo, qui ſeruitia olim Murænis exponebant excarnificanda, cùm ea alioqui beſtia exedentula ſit, vt diceret Tertullianus, atq; etiã exanguis, & excornis.

DE

DE ANGVILLA. D

INuitare videtur ſimilitudo quædam, vt Anguillã murænæ ſubiun-
gamus, nõ quòd hęc inter amphibia ſit, ſed quòd erratica, quadamꝗ
cognatione murænam attingat, quippe cùm hæc fluuialis, illa mari-
tima ſit anguilla. Nam quæ in mari reperiuntur anguillæ, à flumini-
bus omnes inferuntur, ſuntꝗ ibi omnes peregrinæ: in alienã tamen adſcitæ pa-
triam, alienos etiam mores imitantur, & labem magna ex parte eluunt, quam ex
terrena fæce ſecum attulerunt. Eius verò ſignificata rara admodum apud Ægy-
ptios fuerunt. Noſtri multa hieroglyphicis Ægyptiorum ſimilia, quæ per eius
imaginem intelligenda eſſent, excogitarunt.

SIBI SOLI NATVS.

VNum enim id tantùm ſuper Anguillæ nota traditum ab Ægyptijs inueni,
vt hominem omnes alios auerſantem, & ſeorſum ab aliorum conſortio ſi-
bi viuẽtem, per ſimulacrũ eius ſignificarent, propterea quòd eam nunquã cum
vllo alio piſcium verſari, neꝗ quidem cõiugali inter ſe vſu miſceri deprehendiſ-
ſent. Sunt qui velint eas ſpontè in luto humeſcenteꝗ humo prouenire. Sunt qui E
eas ſcopulis ſe atterere dicant, ea ſtrigmenta viueſcere, neꝗ aliam earum eſſe ge-
nerationem. Baſilius Anguillas non alio vllo modo, niſi ex fęculenta materia li-
moꝗ procreari tradit, quarũ neꝗ ouum, neꝗ vllum alium ad ſucceſsionem mo-
dum conſtare compertũ eſt. Ariſtoteles porrò neꝗ marem neꝗ fœminam in il-
lis eſſe teſtatur, neꝗ prolem ex ſe aliquam creare poſſe, cùm neꝗ ouum, neꝗ ſe-
men ſortitæ ſint. Ouum in nulla vnquam Anguilla viſum, neꝗ fœtum in vtero
deprehenſum, vt in ijs quæ animal gignunt: capillamentis tamen & lumbricis
quædam ſimilia in ventriculo reperiri, non tamen ea vnquam animaſcere, neꝗ
eo loco gigni aut immorari, quæ ſint in fœtum euaſura, quia non ſecus ac cibus
cõcoquerentur. Quòd verò alij dicant meliores eſſe fœminas: quas à capitis for
ma ſecernunt, quippe repandiore his, maribus verò oblongiore, atꝗ ita eas quę
à cæteris diſcreparent, fœminas appellarint, philoſophus idem nõ maris aut fœ
minæ, ſed generis differentiam agnoſcit.

MEMORIA POST OBITVM EXTINCTA.

COmmenti ſunt alij hominem, de quo nulla poſt obitum memoria ſuperſit,
per Anguillam mortuam ſignificari: illa ſiquidem mortua non ſuperfluitat, F
nec ſurſum fertur, vt maxima ex parte piſces cæteri faciunt, ſed peſſum in pro-
fundum rapta, in eodem quo genita eſt limo cõputreſcit. Id ea de cauſa fit, quòd
ventre ſunt admodum exiguo, atꝗ ideo minus inanes. Totũ verò corpus cum
ferè ſolidum ſit, neꝗ ferè quicquam aëris admittat, & caro ipſa glutinoſa admo-
dum, nec quid peruiũ relinquat, fit vt ſimulatꝗ expirarint ſuomẽt pondere gra
uatæ peſſum ferantur.

PROFANVS.

IN diuinis Hebræorum literis eædem profanæ ſenſu myſtico dicuntur: neque
enim ſquamoſæ ſunt, quiꝗ huiuſmodi ſunt piſces in aquę profundum immer
ſari, & in cœno libenter volutari conſpiciuntur. Ad horum ſimilitudinẽ, animi
qui terrena tantùm ſapiunt, idonei non ſunt vt ad ſacra proponantur.

IMPATIENS ALIENI COELI.

AD hæc, hominem in alieno cœlo difficulter habentẽ intelligentes, Anguil-
lam in hydrijs duabus pingebant, capite ſcilicet in vnam, cauda in alteram
demer-

A demerſis. Anguilla ſiquidem nullam vehementem tolerat mutationē, & ſi æſtate de lacu in piſcinam transferatur, viuere nequit, etiamſi frigida aqua fuerit.

FVGIENTIA SINE SPE SEQVI.

HOminem inſuper qui fugitiuam rem aliquam nulla conſequendi ſpe ſectaretur, indicare ſi vellēt, Anguillam pingebant, quā manus à cauda prehenderet: tanta enim eſt lubricitate prædita, vt de prenſantium manibus elabatur quamfacillimè, difficulterq́ue contineri poſsit. Subterfugij iſtiuſmodi ſimilitudinē ſibi deſumpſit Athanaſius, vbi epiſtola ad Ægypti epiſcopos dicit: Tametſi elabi millies tanquam Anguillæ conentur.

SPES CERTA RE SVPER AMBIGVA.

QVòd ſi certam eſſe ſpem de ambigua re quapiā oſtendere voluiſſent, obuolutam eam ficulneo folio pinxiſſent, quòd ſcabritie ſua prenſanti ſit adminiculo nequaquam irrito. Vnde prouerbium, τῷ θρίῳ τὴν ἔγχελυν.

PER DISCORDIAS CIVIVM LOCVPLETATVS.

B HOminem verò ex ciuilibus ſeditionibus & tumultuoſis diſcordijs creſcentem, req́ue auctum ſignificantes, eum in Anguillarum venatione occupatum effingebant. Aqua ſiquidem quieta limpidaq́ue, earum captura nulla propémodum, magna verò ſi perturbetur. Quare piſcatores tempeſtates obſeruant, lacuúmue aut fluminum turbationes, vnde aqua limoſa fiat, magnas inde capturas paruo negotio conſequentes. Rem tradit Ariſtoteles & pleriq́ue alij, tum Ariſtophanes, Equitibus, hiſtoriam luculenter admodum explicat, Allantopola dicente: Eadem quidem tu feciſti, quæ venatores Anguillarū faciunt. Sed cur non Ariſtophanem ipſum ſua lingua loquentem audiamus?

ὅπερ γὰρ οἱ τὰς ἐγχέλεις θηρώμενοι πέπονθας,
ὅταν μὲν ἡ λίμνη καταστῇ, λαμβάνουσιν οὐδέν·
ἐὰν δ' ἄνω τε καὶ κάτω τὸν βόρβορον κυκῶσιν
αἱροῦσι, καὶ σὺ λαμβάνεις, ἢν τὴν πόλιν ταράττῃς.
Feciſti vt is qui captat anguillas facit,
Quieta cùm ſunt ſtagna venatur nihil:
Sed cænum vbi omne illac & hac ſubuerterit,
C *Captura magna eſt. Tu quoq́ue, vbi perturbaueris*
Hinc ciuitatem & inde, plurimum capis.

Quam ſententiam Cicero ſibi deſumpſit, oratione in Catilinam ſecunda: Honores quos quieta Republica deſperant, turbata conſequi ſe poſſe arbitrantur.

DE RANA.

RAna verò ita in hoc album admittēda eſt, vt hieroglyphica tota videatur: nam anteaquàm facta ſit, in huiuſmodi materiam dare incipit argumentum.

IMPERFECTVS.

MVlta eſſe in humanis operibus imperfecta, indignè, vt mihi videtur, plurimi cōqueruntur. Quis enim vndecunq́ue perfectum opus vllum præſtare poſsit, ſi mortalium nemo omnibus abſolutus numeris reperitur? Quin ipſa rerum natura multa nobis oſtendit, quæ inchoata reliquerit: neq́ue tamen ob hoc eius quiſquam indiligentiam reprehendat: id quod ſpectare eſt in Rana præcipuè, per cuius effigiem non immeritò ſacerdotes Ægyptij rei cuiuſpiam imper-

ſectionem intelligebant. Videre ſiquidem eſt plerunq; huius generis animalia D in limo, vbi procreantur, altera parte Ranam, altera verò terram ipſam indiſtinctam, viuentiq; portiunculę applicitam. Sæpe enim flumine, aut lacuna, lama'ue aliqua, vel ſpontè, vel deriuatione aliqua decedente animal id imperfectum deſtituitur, quod tum primũ informari cœperat & coaleſcere. Omnibus his fidem Nili facit inundatio, quæ rerum iſtiuſmodi miracula omnia prorſus excedit: eo quippe deturgente, muſculi & varij generis animalia reperiuntur, inchoato opere aquæ terræq; in parte corporis viuente, nouiſsima effigie etiamnum terrena. In Ranis verò qualibet maturitate genitis, natura ſemper imperfecta: quod in ipſa præcipuè lingua exploratum eſt, quam applicitam & cohærentẽ habent, cùm tenax ſit earum materia, neq; diſtincta ſatis compoſitione. primà verò cohæret, intima abſoluta à gutture, vnde genus illud vlulatus intra aquas reddũt, quam ὀλολύγονα φωνὼ vocant, quæ vti Plutarchus ait, amatoria & coniugalis eſt.

INVERECVNDVS.

IIdem ipſi ſacerdotes ſi hominem inuerecundum notare voluiſſent, Ranam de E ſcribebant: ſcrunt enim eam ſanguinem nõ niſi in oculis habere: qui verò ſubſanguineos habent oculos, ex Ariſtotelis & Adamantij phyſiognomici ſententia, inuerecundi audaceſq; ſunt: iracundiã, vbi ſicci: vbi humidi, ebrioſitatẽ: ſubrubeſcentes ſi latè pateant, intemperantis oris hominem, mulieroſum, ſtolidũ, & aleonem indicant. In grandioribus rubor, neq; libidini neq; gulæ modũ poni vllum oſtendit. Quòd ſi glauci ſanguineiq; fuerint, hinc calliditatem, inde veſanię proximiorem audaciã coarguent. Quia verò canes plurimùm oculos ſanguine ſuffuſos habent, hinc apud Homèrum Achilles caninos oculos ob impudentiam obijcit Agamemnoni: de quo ſatis in Cane.

CVRIOSITAS.

PArit impudentia curioſitatem, vnde alterum elicitur hieroglyphicum. Nam hominem in alienis negotijs explorandis plus æquo ſolicitum, quiq; dicta factaq; ſingulorum aſsiduè percontetur, & impudenter arcanorũ omnium ſpectator eſſe concupiſcat, per Ranam identidem ſignificabant: oculi enim animali huic prominentes ſunt & emiſsitij, vt facilè ſpectandi contuendiq; omnia curioſitatem præ ſe ferant. Et qui homines eiuſmodi ſunt oculis præditi, doloſi, F ſtolidi, ineptiq; ſimul & importuni plurimùm reperiuntur. Hoc tamen ſignificatum in Rana non ab oculorũ ſpecie tantũ, verùm ab occultiore doctrina quadam deſumptum videri poteſt. Tradunt enim Magi, Ranæ oculos cum luſciniæ carnibus in ceruino loro alligatos, præſtare vigilantiam ſomnolentia fugata. Vnde ſpectandi promptitudo non indecenter excogitata. Sanè vulgatum id tum apud Græcos tum apud Latinos, ineſſe oculis pudorem, quibus tamen niſi modus imponatur, procliuiter eoſdem in oppoſitũ huic virtuti vitium prolabi. Alioqui Rana tanta prędita eſt verecundia, tamq; pudoris ingenui ſtudioſa, vt in propatulo nunquã admiſceatur: ſedenim cùm in aqua coire nequeat, noctu exeunt, atq; ita noctem quàm longa eſt complexu mutuo cohærent.

LONGO POST TEMPORE PROGREDIENS.

APud Horum legas, hominẽ qui diuturniori tempore pedes æger ſeſe mouere nequiuerit; ſi tamen aliquando ingrediendi beneficium conſecutus, per Ranã poſticos tantùm pedes habẽtem ſignificare: ea enim poſteaquàm nata & informata eſt, ſine pedibus aliquandiu viuit, adoleſcenſq; poſticos primùm pedes profert.

A

SOPHISTA.

Eſt & in ſacris noſtrorum literis myſtica de Ranis Ægyptiacis mentio perquàm frequens, quæ iugiter in Ægypto pluerint. Sophiſtarum nugas, et dialecticorum garrulitatem, per eas doctores quidam intelligunt, ſiue ob nullius ſignificantiæ vocem tam argutã, tamq́ pertinacem, ſiue quòd in luto voluptuoſa ſit earum habitatio: quorum vtrunq; Sophiſtis attribuitur. Ab excellentia autem Sophiſtam Ægyptium vno doctorum omnium cõſenſu dicere mos eſt, quod ad Protea nonnulli referunt, qui ſe omnia in rerum miracula transformaret. Sunt qui Ranę hieroglyphico hæreticos notent, qui, vt Eucherius ait, in cœno viliſsimorum ſenſuum commorantes, vana tantùm garrulitate oblatrare non deſinunt. Æneas vir Platonicus, Theophraſto, Ranę vtitur exemplo, dum Cleonta garrulitate nobilem taxat: Neceſſariũ, ſi vera ſit opinio Theophraſti, quòd animæ poſt obitum brutis applicarentur, quorum vitam viuere viſi fuerint, vt Ranę & Cleo vnà ſemper futuri eſſent. A' uocis autẽ Aſperitate Ranę nomẽ apud Græcos βάτραχοι, quaſi βοάτραχοι dicas, quod apud interpretes Theocritianos Thaliſijs inuenias. βοάτραχοι verò, ſi nobis dicere liceat, aſperiſonũ poſſumus B interpretari. Vnde de maximè diſsimilibus dicitur, Rana cum grillo: id enim locuſtarum genus valde muſicum, & ob acutũ molliter ſtridorem, conciliando ſomno à delicatis hominibus expetitur.

DÆMONES.

QVin etiam in diuinis literis Ranæ ſimulacra ſunt cacodæmonum, quod libro Apocalypſeos luculentè ſcriptum eſt: Et vidi de ore draconis ſpiritus tres immundos in Ranarum ſimilitudinem.

POETÆ.

ADamantius tamen aſpera quadam ſeueritate commotus, per Pharaonicæ plagæ Ranas myſtico ſenſu poetarum carmina ſignificari putat, quòd inani quadam & inflata modulatione, cuiuſmodi eſt Ranarum ſonus, ſiue ille cantus ſit, mortale genus omne in fabularũ ineptias illexerit. Nulli enim rei animal id idoneũ aut vtile, inquit ille, cõperitur, niſi quòd improbis & importunis clamoribus ad negocioſorũ atq; ocioſorũ ſimul faſtidiũ vſq; obſtrepat. Miror verò tantæ eruditionis virũ hæc de poetis ſenſiſſe, cùm præſertim vbiq; ſit interio C ris, vt ipſe dicere ſolet, literæ ſpeculator: neq; animaduerterit, dũ poetas carpit, Moyſi, Hieremiæ, Eſaiæ, & pleriſq; omnibus Prophetis alijs ſe conuicia facere, qui vaticinia illa de diuinis humaniſq; rebus cuncta luculentis carminũ numeris cõſcripta elaborataq; libris demandauère. Quòd ſi quos reprobare volebat, dicere ſaltem quæ carmina, quippe Ithyphallicá ne, an Feſcenina, an titrochaica Bacchi, quos Poetas intelligeret, ne ob huius vel illius impuritatem ſanctiſsimũ hoc omnibus nomẽ profanaret, ipſumq; totius mũdi conditorẽ Deũ, qui apud Græcię totius Chriſtianos poetę nomine ſanctè colitur, inceſſere videret. Nam quem nos factorẽ cœli & terræ dicimus, Græci dicunt ποιητὴν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς.

SILENTIVM.

COntrà verò, vt vnde diſceſsimus reuertamur, inuenias ſilentium ſignificari etiã per Rubetam ranam illam grandiſsimam, quę geminis veluti cornibus inſignita eſt, propterea quòd obſeruarũt magi, ſi ea in multitudinẽ vociſerationib. obſtrepentẽ inſeratur, ſilentiũ fieri. Eoq; ſpectare nonnulli putant Ranam illam Mecœnatis celebratiſsimã, qua is literas & tabellas obſignare ſolitus erat, vtpote qui ea quę literis crederet, ſilentio inuoluenda eſſe cõmoneret. Sed enim

cùm Rana, non rubeta, in omniũ ſermone, ego eò potius rem ſpectare dixerim, quaſi Mecœnas id in Auguſti gratiã factitarit, de quo etiamnũ infantulo: illud fertur, quòd in auito ſuburbano oſtrepentes fortè Ranas ſilere iuſſerit: cui quidem cõmento adeò fauit vetuſtas illa, vt ex eo negentur ibi Ranę coaxare, quaſi etiã adhuc tanti Principis imperio obſequantur. Voluiſſe igitur Mecœnatẽ hieroglyphico eo ſchemate taciturnitatẽ polliceri, in ijs quę Auguſtus eius fidei credidiſſet, nõ ſecus ac Ranę ipſæ moroſa adeò garrulitate inſignes, illi adhuc infãtulo paruere. Nam Sextus Aurelius & Eutropius ſcribũt Mecœnatẽ pręcipuũ amicorũ Auguſto fuiſſe, ob taciturnitatem, quam tamen in eo nonnunquã deſideratam ab Auguſto Tranquillus ait. De Ranis id fertur, quòd in frigidiores coniectæ fontes obmuteſcant, translatæ in tepidiorem plaudem vocales fiant.

RVSTICITAS.

QVæ verò Rana in paruulo numo quodã Romæ apud Maffæos habetur, cùm ab altera numi illius facie Dianę pharetratę ſimulacrum dubio procul inſpiciamus, facilè in eam coniecturã ferimur, vt fabulam eam cõmonſtret, qua ruſtici & maligni homines aduerſus eius matrẽ Latonã vſi ſunt, atq; ideo diuæ illius imprecationibus omnes in Ranas cõmutati. Vel cùm dea ſit humoris domina, animal illi maximè omnium aquaticum dedicetur: nam & adagium eſt, aquã Ranæ, cùm quid cuiquã quod maximè placeat, & voluptati ſit, donatur. Sunt verò Ranæ conuiciatrices, & agreſtem illam aſperitatem egregiè præ ſe ferunt, tamq; olim importunæ, vt inito cũ muribus fœdere, Abderitarũ regionẽ incolis inde expulſis deſolarint: in quorum ingentem multitudinem quæ cladẽ huiuſmodi fugiebat, Caſſander Antipatri cùm incidiſſet, eos in ſocios recepit, agrumq; illis in Macedoniæ finibus aſsignauit.

PIERIVS VALERIANVS BELLVNENSIS AD PAVLVM IOVIVM NVCERINORVM EPISCOPVM, DE IIS QVÆ PER ALIQVOT PISCIVM GENERA SIGNIFICANTVR EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

ERam omnino cõmentarium hoc de piſciculorum aliquot ſignificationibus, Paule Ioui doctiſsime, deſerturus, quòd multa in eo piſciũ genera continebantur, ex quibus neminem ætate noſtra frugem vllam colligere poſſe ſuſpicabar: ita quæ fuerãt olim piſciũ nomina, vulgò hodie deſiderantur. Metuebam verò labores in horum ſignificationibus meos minimè gratos ideo futuros, quià in nonnullis non ſatis mihi conſtabat, qua ratione vel exemplo poſſent eorũ imagines deſcribi, quarũ bona pars eſſet mortalibus ignota. Naturas quidem & ſignificata prout apud veteres autores inueneram, facile poteram explicare: ſed quorundam nomina tam Græca quàm Latina, non videbar ita poſſe reddere, vt in foro cetario quis poſſet huius vel illius piſciũ ſpeciem deprehendere. Quòd ſi ea de cauſa hieroglyphica hæc conſcripta ſunt, vt eorum quis vti poſſet imaginibus, irriſus hic plerunq; futurus conatus videbatur, quoniam hoc præſtare me poſſe minimè confidebam. Videbam ad hæc multos qui prouinciam hanc ſuſcepiſſent, in tam multis hallucinatos fuiſſe, eamq; controuerſiam de pleriſque piſcibus tot ab hinc annis agitatam, eruditorum penè omnium defatigatis ingenijs, adhuc ſub iudice pendere, neque liquere prorſus, per varias non incurioſorum hominum

A *opiniones, eorũ multa quæ vel quotidie in menſam apponuntur, quo fuerint apud Latinos aut Græcos nomine nuncupata. Poſtea verò quàm eam te ſuſcepiſſe prouinciam intellexi, vt multa piſciũ genera, quo nomine apud veteres vocarentur, edoceres, in eam ſum erectus ſpem, vt & tu, qua inſignis es doctrina, ſolicitudine atq; diligentia, neq; non alij in tanta ætatis noſtræ eruditione, quanta non aliàs vnquã milleſimo ab hinc anno floruit, facilè conſequamini, vt vniuſcuiuſq; piſcis nomen ex vulgo redimere poſsimus, & obliteratam penè huiuſce rei ſcientiam per vos reſtitutam intueamur. Quare quod perdere deſtinaueram commentarium adſeruaui, te vno fretus, qui bonã eorum partẽ tam accuratè cœperis indicare, idq́; tibi dedicandum duxi, vt ſi quid in eo eſſet, quo quis vti vellet, te potius quàm me piſcium magiſtrum agnoſceres, & qua quiſq; pictura faciendus eſſet edoceretur, atq; ita laboris huius particeps fieres, dum piſcem ego interiorem, tu exteriorem condîre procurares. Sed iam, ſi quid ab hiſtoriarum, quas tanto cum lepôre, tanta cum fide ſcribis, occupationibus ocij tibi ſupereſt, naſſam hanc noſtram inſpiciamus.*

DE TORPEDINE.

B MAXIMAM omnibus admirationem in primis afferre videtur magica propemodũ vis in Torpedine conſiderata: ſed nos ea ſuper quid Ægyptij ſenſerint, enarremus.

MVLTORVM ASSERTOR.

EVm qui multos ſeruaſſet, Ægyptij ſacerdotes per Torpedinem pictã ſignificari inſtituerant, ſiue quòd opem ferat piſciculis natandi & emergendi adhuc imperitis, eos ad ſe recipiens, quod præcipuè obſeruatũ eſt in fœtu proprio, quẽ & emittit, & intra ſe recipit: viſaq́; interdum Torpedo eſt grandis, quę fœtus intra ſe octoginta haberet: ſiue, vt ipſi Ægyptij tradidere, quòd vnà cum piſcibus alijs in verriculo deprehenſa, omnes plerunq; ſoſpitet, cùm ne vis quidem hominũ innumera poſsit verriculum educere, manibus & pedibus penitus obtorpeſcentibus: quia venenum quod effundit, per retia dilapſum in funes omnes quantũuis longos ad manus vſq; piſcantium irrepit, & vniuerſum mox occupat corpus. Quin autores ſunt qui pro cõperto tradant, Torpedinẽ hamo captam malum illud ſuum in lineam tranſmit-
C tere, inde per arundinẽ, moxq́; in piſcatoris brachiũ diffundi, quo protinus obſtupefacto, venatio in irritũ cedat. Si quando tamen piſcibus alijs obuolutæ cõtrahuntur è mari, torporem experti ſunt multi quamprimùm piſcem virga tangere voluerint. quare in Anconitano mari maximè cauent ne rete in altum iaciant, piſcatoribus ea incommoda ſæpe ſubeuntibus. Quæ quidem vis torporem infundendi, cùm nõ in appropinquantiũ tantùm corpora, cominúsue eam attingentiũ, verùm è longinquo, vel ſi haſta, vel arundine tentẽt, lacertos quantumlibet validos cogat obtorpeſcere, pedes ad curſum velociſsimos alliget, & obſtupefaciat, argumentũ dedit vt hominẽ ignauia egregiè præditum, per hieroglyphicum eius indicari commodiſsimè poſſe pleriq; dicerẽt. quodq́; magis mirum eſt, piſces etiã quos attigerit, eodem torpore afficit: idq́; non in piſces tantùm, ſed in vnũquodq; animal præſtare affirmat Plato, ita de Torpedine in Menone loquens: καὶ γὰρ αὕτη τὸν ἀεὶ πλησιάζοντα καὶ ἁπτόμενον ναρκᾶν ποιεῖ. Vehemens enim virus illud inſuperabili frigore præditum, vbi duriorem aliquam materiam nactum fuerit, quippe vel vimen, vel funẽ, illi pertinacius & copioſius adhęreſcit, circumfuſumq́; aëra facilius contaminat, atq; ita perrepit, non ſecus ac flamma

ipſa per incenſum filū vehementius tranſmeat, quàm ſi cū torre iactetur. Sic & aqua fluuialis capite vno in eam declinato ſenſim aſcendit, & totū deniq; made facit. quod tamen in craſsiori elemento ſenſim atq; contanter fit, in aerio quam ocyſsimè fieri contingit. D

DE REMORA.

ADmirabilis eſt & Echeneis, qua nonnulli, vt indicat Ariſtoteles, vtuntur ad iudiciorum cauſas & amatoria veneficia, & quę nōn vtte ſtudinis pes nauigijs importatus tarditatem nauigationis inferre dicit, ſed naues ipſas attactu ſolo ſiſtere, ac veluti anchora infrænare: vnde moræ alicuius iniectæ naſcitur hieroglyphicum.

IMPEDIMENTVM.

NAm ea de cauſa impedimētum & obiectam tardationem per eam ſignificari prodiderunt, quòd piſciculus is non maioris ferè quàm pedalis magnitudinis, limacis magnæ ſimilis, nauigia ſtare cogat, nullo ſuo labore, nō retinēdo, neq; alio modo quàm adhęrendo: infrà enim carinæ applicitus pinnis, quas etiā tenues admodū habet, in tranſuerſum dilatatis, tanti roboris eſt, vt ruant venti licet, diceret Plinius, & ſæuiant procellæ, imperet furori, ac vires tantas compeſcat, quoſq; non vlla interdum vincula, non anchorę pondere irreuocabili factę præſtare queant, quantumlibet magnos ipſe paruulus adeò infrænet impetus, & mundi rabiem domet. Echeneidi nomen à tenendis nauibus inditum: vnde etiam epigrammatarij quidam veteres anchoram Echeneida vocitarūt, Latini Remorā dixerunt. Huius habita impedimenti ratione Plautus ait: Nam quid illę me tam diutius remorantur remeligenes? eo enim nomine Remoram appellat. Locum citat Feſtus ex Patina, Comœdia. E

SALVS.

MVtianus muricē appellat, qui nauē à Periandro Cnidū miſſam cum mādatis, vt pueri nobiles caſtrarentur, tandiu in medio mari retardarit, donec principem ſceleris pœnituiſſet, ac alia quæ decretum abrogarent mandata præueniſſent: remq; eo probari teſtimonio, quòd eius piſcis conchulæ Veneri Cnidiæ dicatæ, facti memoriam diutiſsimè propagarint. F

PARIVNDI FACILITAS.

SVnt qui ex piſciculo hoc pariundi facilitatem ſignificari dicant, quòd exemptus aquis, ſaleq; duratus, in eum vſum aſſeruetur, vt grauidis alligatus partus facilitate iuuet, vnde ὠδινολύοντα, quaſi ὠδῖνον λύοντα eum appellauere Græci. Non ab re verò me facturum exiſtimo, ſi calumniam obiectam Plinio, quòd Ariſtotelem arguerit imperitiæ, ſuſtulero, ſimulq; præſtantes hos autores, quos librariorum imperitia cōmiſit, conciliauero. Locus eſt apud Plinium de Remora: Pedes eum habere arbitratur Ariſtoteles, ita poſita pinnarum ſimilitudine. Sed enim apud Ariſtotelem, vnde locus hic de hiſtoria animalium lib. 2, cap. 14. deſumptus eſt, non ita habetur: qui neo rum is errorē arguit, qui pedes eum habere prodiderunt, quibus omnino caret:

A ſed quoniã pinnas habet pedibus ſimiles, hinc fit vt pedibus inſtare videat. Sed cur nõ ipſa Ariſtotelis verba ponamus? ἔστι δ' ἰχθύδιόν τι τῶν πετραίων ὃ καλοῦσί τινες ἐχενηΐδα. Paulo autem infrà: ἔχουσι δ' ἔνιοί φασι ἰχθῦς πόδας, οὐκ ἔχοντες, ἀλλὰ φαίνονται διὰ τὸ τὰς πτέρυγας ὁμοίας ἔχειν ποσί. Sed quoniã impium propemodum eſſet credere Pliniũ Ariſtotelis verba ad verbũ penè transferentem, quod præ omniũ oculis erat, inficiatũ eſſe, aut autorem immeritò vellicaſſe, crediderim ego dictionem Ariſtotelis ſubdititiam & adulterinam eſſe, fuiſſe tamen in alicuius codicis margine notatam à quopiam, qui Pliniana verba Ariſtotelisq́ eadem agnoſcebat, vt ita lectores admoneret, Plinium ex Ariſtotele illa decerpſiſſe: poſtea verò librariorum imperitia intertextam eam locutionem, vt pleraq; id genus alia toto opere deprehenduntur. Legamus igitur cum Ariſtotele Plinium conciliantes: Pedes eum habere nonnulli arbitrantur, cùm minimè habeat, ſed ita videri propter pinnas, quæ ſunt pedibus ſimiles. cui ſententiæ meæ, ſpero, vnumquenq; peritum virũ procliuiter acceſſurum.

DE ANTHIA.

B PLutarchus eo libello quo diſſerit, vtrum aquatica an terreſtria animalia magis prudẽtia præſtent, quem piſcem Homerus ἱερὸν, id eſt, ſacrum appellauit, Anthiam eſſe videtur opinari. Euſtathius tamen ἱερὸς, magnum interpretatur, vt ἱερὸν μένος, & ἱεραὶ ἐπάλξεις, cui Athenæus etiam accedit. Alij ἄφετον καὶ ἱερώσιμον, hoc eſt, emeritum exponunt, veluti ſacrũ bouem dicimus, qui ſit à iugo in poſterum dimiſſus. Cæterùm Homerus eo verſu qui legitur, Ἰλιάδος π.

ἕλκε δὲ ... ὡς ὅτε τις φὼς
Πέτρῃ ἔπι προβλῆτι καθήμενος ἱερὸν ἰχθὺν
Ἐκ πόντοιο θύραζε λίνῳ καὶ ἤνοπι χαλκῷ.

In procurrente vti quiſquam
Caute ſedens ſalſo ſacrum de gurgite piſcem
Extrahit æratis hamis, linoq́ prehenſum.

Sacrum ideo piſcem appellaſſe videtur, quòd maritima omnia fuerint antiquitùs ſacra, & piſcari religioſum eſſet: veluti Vlyſsis ſocij nõ niſi magna famẽ coacti ad piſcationem confugiunt: ita enim Homerus:

C Ἀλλ' ὅτε δὴ νηὸς ἐξέφθιτο ἤϊα πάντα,
Καὶ δὴ ἄγρην ἐφέπεσκον ἀλητεύοντες ἀνάγκῃ
Ἰχθῦς ὄρνιθάς τε φίλας, ὅ τι χεῖρας ἵκοιτο
Γναμπτοῖς ἀγκίστροισιν, ἔτειρε δὲ γαστέρα λιμός.

Sed poſtquam in ratibus penus eſt exhauſta, marino
Quærere venatu victum coguntur iniquum,
Piſcesq́, volucresq́, manus quò intendere poſſent
Incuruis captant hamis, vis nanq; adigebat
Imperioſa famis. Huc & Theocritum citant Berenice, Leucum piſcem appellaſſe ſacrum. Eratoſthenes putat Chryſophryn potius ſacrũ appellari, & hoc aiunt ſentire Galatea Callimachum. Theocritianus piſcator aureum, quem cepiſſe ſomniauerat, piſcem Neptuno chariſsimum eſſe religioſiſsimè veretur. Sed multi Elopem, nonnulli Põpilum dicunt. Et Delphinum etiam ſacrum volunt. Plinius Planos omnes ſacros exiſtimari autumat. Vtcunq; tamen autores alijs atq; alijs faueant, bona eorum pars in Anthiam conſentiũt: rarum inuentu piſcem, frequẽtiorem tamen circa Pamphiliam: de quo habita raritatis

ratione dixerit Martialis Epigrammatarius:

Ad palatinas acipenſera mittite menſas,
Ambroſias ornent munera rara dapes.

Quem ſanè inter ſelectiores cibos ponit M. Tullius Tuſculanis, neq; non libro De finibus bonorum & malorum. Neq; ſum neſcius, qui reperitur in Arethuſa fonte, aliũ forma eſſe, & alia de cauſa ſacrum. Cur verò tam multa ſuper Anthia quæſierimus, ea fuit cauſa, quòd hieroglyphicum eius ſignificatum poſituri, noluimus quempiam à nobis contendere, piſcis eius formam & nomen noſtro ſeculo cognitas, cùm omnis anteacti temporis curioſitas in re perueſtiganda defeſſa, nihil adhuc certi protulerit.

SECVRITAS PERICVLIS LIBERA.

ID autem noſtri fuerit inſtituti, dicere quemadmodum per Anthiæ piſcis figuram ſecuritas à periculorũ omnium timore libera proponitur. Hieroglyphici cauſam afferũt, quòd quo is in loco ſit, nullam ibi belluam reperiri cõfeſſum eſt: eum ſiquidem nõ aliter vitant belluę, quàm ſuem Elephanti, gallum leones: quo iam indicio ſecuri ſpongiatores vrinantur. Quod verò diximus Planos omnes Plinio ſacros eſſe, certiſsimã ait ille ſecuritatem vidiſſe Planos piſces, quia nunquam ſint vbi maleficæ beſtiæ, qua de cauſa vrinantes ſacros eos appellant.

SECVRITAS OTIOSA.

QVoniã verò perdifficile eſt certã piſcis huiuſmodi formã adinuenire, cùm ætate noſtra vel ignotus mutato nomine inter alios obrepat, vel indignatus alios ſibi præferri ſponte ſolum verterit, neq; maria noſtra inuiſere amplius dignetur, nõ ab re me facturum exiſtimaui, ſi quandoquidem in ſecuritatis hieroglyphicum incidimus, neq; ſatis de piſce conſtat, alias quaſdam eius ſpecies, quæ vſui cuipiam fortè futuræ ſint, ex numis veterum ſubſtituiſſem. In numo enim Neronis dea eſt ſella ſedens, dextera manu ad aurem appreſſa, ſiniſtra trophæum in virgula tenens, crure ſiniſtro, quàm longum eſt, exporrecto, cuius inſcriptio eſt, SECVRITAS. Et quantum pertinet ad dexteram eo modo ſitam, Plinius Epiſtola quadam ad Romanũ ait: Nihil quod in dexteram aurem fiducia mei dormias. Quod verò ad exporrectũ crus pertinet, Lucianus libello De ijs qui ſalariò conducti degunt: Vt illud quod in votis omniũ eſt, extenſis pedibus tandem accubare poſsis. Tale quiddam apud Ariſtophanem, Pluto. In altero Neronis eiuſdẽ dea ſedens, ara antè poſita, radiũ læua tenet, dextera caput ab occipitio ſuſtentat. de quo geſtu Terentius: Faciã in vtramuis aurem ocioſus vt dormias. Baſilius & Menãder id de ocioſo dici volũt, turpiq; qui ſit deſidię deditus. Inſcriptio verò numi, SECVRITAS, vt in ſuperiori. In numo verò Imp. M. Iul. Philippi Aug. dea ſedet, dexteraq; ſagittam tenet, læuam ſupra caput tollit innixam ſellę. Hieroglyphici inſcriptio, SECVRIT. ORBIS. In numo Antonini Pij Aug. Brit. dea ſedens cum radio in læua, dextera capiti & ſellæ innititur. Inſcriptio, SECVRITATI PERPETVÆ. In numo Lucillæ Auguſtæ nutrix eſt ſedens, tribus infantibus appoſitis, quorum vnus lactens in gremio eſt, duo ante pedes vnà colludunt: inſcriptio, SECVRITAS. In numo, circa quem literæ, IMP. M. OTHO CÆSAR AVG. TR. P. à læua dea ſtans, quę læua ſcipionem tenet, dextera aquilam: literæ, SECVRITAS P. R. Sed enim partim hæc in Sellæ commentario, atq; vbi de Aquila ſaxum geſtante diſſeruimus, neq; non in Anchora, repetuntur.

A ## DE CEPHALO.

IEIVNVS.

SVnt qui ieiunū hominem oſtendere volentes, Cephalū ex mugilum genere translittoranū pingant: is enim non niſi mucore veſcitur ſuo, quamobrem ipſe ſemper ieiunus; atq; hinc illa inteſtini ganeæ adeò expetita ſuauitas. κεστρεὺς à Græcis appellatur, à nōnullis Plotes. Atq; inſuper adagiū circunfertur, κεστρεὺς νηστεύει, de ieiunis. Tantiq; ſtuporis is eſſe fertur, vt in metu occultato capite, deliteſcere corpus reliquū arbitretur; eoq; nonnulli non illepidè prouerbium trahunt.

VITANDI PERICVLI SOLERTIA.

PEr eundem Ceſtrea, qui modò ſtuporem præ ſe ferebat, vitandi periculi ſolertiam ſignificari cōperio: ſiquidem is, vt luculentiſsimè ſcripſit Oppianus, cùm ſe retibus circumuentū ſenſerit, in ſublime ſeſe alacri iaculatur ſaltu; totoq; virium conatu in ſummā vndam affectat emicare, ac plerunq; accidit vt ſubera tranſiliat, quibus rena ſuſpenduntur, atq; ita capturam euadat. Secus tamē accidit in ſtagnis Venetis: noctu enim eos potiſsimū capiunt, incenſa igne fornacula, quàm in cymbulæ prora ſtatuunt. Eam duæ, vel interdum plures cymbæ à dextera læuaq; adhærentes, leui tacitoq; lapſu comitantur. Cephali tum ſiue metu perculſi, vibrantibus in aquarum ima radijs, ſiue candicanti eo ſplendore allecti (nam cura eſt vt illuſtris admodum flamma ſuccēdatur) pernici ſaltu delphinorum in morem extra vndas ſeſe quà flamma micat eiaculantur, atq; ita ſpontè in paratas ad id cymbas decidunt, captura ingenti ad ſatietatem plerunq; exuperante, ſpectaculo autem maximè delectabili.

B

DE SCARO.

PRVDENS CAPTIVITATIS DECLINATOR.

AT magna eſt prudentia Scarus, per quē callidū captiuitatis declinatorem ſignificari tradūt. Is enim, inquit Ouidius eo volumine quod Halieuticon inſcribit, quod opus olim à Nigidio elucubratū aiunt, ſi naſsis incluſus fuerit, nō fronte erumpit, nec infeſtis viminibus caput inſerit, ſed auerſus caudæ ictibus crebris fores laxat, atq; ita retrorſum erūpit. Apud Ælianum legas, eum ſimulac caudam extra naſſam protulerit, à ſocijs mordicùs apprenſa cauda foras extrahi: ſi verò protulerit caput, adeſſe qui cauda ſua porrecta anſam effugiendi præbeat.

C

INGLVVIOSVS.

HOminem voracem & ingluuioſum, lamia quippe laborantem, ait Horus, per Scarum pictum intelligebant, tum quia ſolus in genere ruminat, quàm etiam, quia obuios quoſq; piſciculos depaſcitur. Ariſtoteles quoq; ſolum hunc inter piſces quadrupedum ritu ruminare creditum autumat, diuerſaq; omninò ab alijs ſpecie ventris eſſe, cuius inteſtinū ſimplex etiam ſe replicat, & in vnum continuumq; reſoluitur. Aſsimilatur is Auratis ſpecie ſquamarum, ſed colore atq; ſapore præſtat, vt qui Sapphiri gemmæ radiolos imitetur, tantæ apud veteres exiſtimationis, vt Ennius eum Iouis cerebrum appellarit. Eum autem ideo ruminare aiunt, quòd dentes neq; ſerratos, neq; vtrinq; conſertos habeat, ſed altera tantum oris parte planos. Nam & animalia reliqua quæ ruminā̃t, parte alte

ra dentium carent: prouiſumq́ à natura, vt quòd malè manſum eſt, ea repetitione conteratur, atq; ita confici poſsit. D

DE MVLLO.

DIANA LVCINA.

Et Diana illa ſyluicultrix marino culta ſimulacro eſt: nam ea per Mullum piſcem, quæ Græcis omnino Trigla eſt, exprimebatur, alienisſimo, vt multis videt, hieroglyphico. Cauſam ponit Euſtathius, quòd piſcis huiuſmodi ter, vt poeta Cilix ait, anno pariat. Dianam verò leuandis partubus inuocari, Lucinæ nomen indicat: ea ſiquidem, vt apud Catullum, Lucina dolentibus, Iuno dicta puerperis. Meritò itaque cui ſit ter anno ſoluendi partus facultas data, Dianæ gratū, & cumprimis familiare animal exiſtimatur. Nam quòd tria ſint virginis ora Dianę, quid ſibi velit, alibi declaratū. Athenęus Triglam Dianę dicari propter venationē putat: illę enim marinos lepores hominibus letales, perinde ac terreſtres hos venatici canes inſectantur, neq; E ab eorum viru mali quicquā patiuntur vel ob impediendæ Veneris vim, quam ferunt ineſſe vino in quo ſuffocata fuerit, quod Therpſicles apud Athenæū ait epotum viro Veneris vſum adimere, mulieri concipiendi facultatem inuidere.

DE SARGO.

ALIENI LABORIS FRVCTVS.

Hominem ex aliorum laboribus ſibi fructum & gloriam vſurpantem, & alienam, vt ita dicam, meſſem demetentem, ſignificare qui volunt, Sargum & mullum pingunt: ſequitur enim Sargi reliquias mullus, atq; vbi ille luto excitato abierit, fodere enim poteſt, mullus deſcendit, & paſcitur. Naſcitur Sargus in Ægyptio mari ferè: vnde Lucilius,

Quem præclarus Elops, quem Aegypto Sargus mouebit.

Sed enim Brunduſinum maximè commendat Ennius.

DE PASTINACA.

PARRICIDÆ SVPPLICIVM. F

Cum qui parricidij pœnas dederit, ſignificare ſi vellent Ægyptij, piſcatorium hamum Paſtinacā piſcem attrahentem pingebant: ea ſiquidem venatu detenta, ſpinam quam in cauda geſtat, in raptorem eiaculatur, ictu maximè letali, niſi coagulo leporis vel hœdi vel agni drachmæ pondere ex vino ſuccurratur, quod & huiuſmodi, & aliorum marinorum ictibus præſentaneo eſt remedio. Hoc verò τῷ τυφάγρως dictum ea de cauſa opportunum fuerit, quòd cuiuſcunq; incōmodi remedia, paſſa ſunt, vt vulgus ait, palma vbiq; proferenda. Eſt verò Paſtinaca, quem Græci τρυγόνα vocant. Eam aculeo vim ineſſe tradit Ælianus, vt ſi quis eo frondentem arborem pupugerit, haud ita multò pòſt folia omnia decidant, arborq́; veluti magnis ſolis ardoribus exiccata prorſus exareſcat.

DE

A

DE NEBRIADE.

VORACITAS INSATIABILIS.

Hominem cibum immodicè ſumptum euomentem, ac nihilo ſecius inſatiabiliter mox crapulantem ſignificaturi, marinã muſtelam pingebant, quæ Nebrias eſt nonnullis: ea enim ore, vt Ægyptius interpres Horus ait, parit, innatansq; mox quæ pepererat conuenatur, atq; depaſcitur. Sepias itidem ac lolligines ore parere ſunt qui velint: id redarguit Ariſtoteles, partus foueri ore dicens, & emitti, proptereaq; putari eas ore parere.

DE FVCA.

REI DOMESTICÆ STVDIOSVS.

Domeſticæ rei ſtudioſum hominem qui ſignificarẽt, Fucam piſciculum, his ſimilem quas vulgò Tincas appellamus, ſed colore ſubuiridi, pingebant: ea enim ſola ex marinis piſcibus nidum ſibi conſtruit, & in ſtragula parit.

B

DE RAIA.

CAPTATOR.

Captatorem hominem notare ſi vellent, Raiam pingebãt: geſtat enim illa ante oculos ſuos gemina fila, in capilli ſpeciem, extrema quorũ rotundis quibuſdam præpilantur quaſi eſcæ cauſa additis: his ea, vbi locis arenoſis aut fæculentis obturbato ſolo ſe abſconderit, piſcatur, attollens fila illa ſibi præpendentia. Dum enim piſciculi occurrunt, & capita machinamenti pendulis pulſant, ipſa ſenſim fila ſubducens eos allicit, donec ad os admoueat, atq; ita repentè corripiat. Sepia quoq; hoc eodem vtitur machinamento, in cancris alliciendis, quorum auidiſsima eſt.

DE SCOLOPENDRA.

ANIMVS A VITIIS DEPVRGATVS.

Hominem qui animũ ſuũ à vitijs affectibuſue cruciabilibus depurget, quæ ꝑ ſe lædant, eximat & expellat, ſignificare ſi vellent, Scolopendrã C effigiabant: eam nonnulli Centipedam vocant. Ea autẽ vbi hamo deprehenſa fuerit, quamlongiſsimè poteſt ſeſe exporrigens, hami lineam abrodit, quo deuorato, interiora ſua foras euomit, donec hamũ eijciat, dein recipit intrò ac valet ea qua prius ſalubritate.

DE PHOLI.

PARTO FRVENS.

Hominem ijs quæ ſudore proprio compararit fruentem indicaturi, Pholim piſcem pingebant. Ea enim mucorem quem ipſa emittit ad altam craſsitiẽ ſibi obducit, vt tota viſco delibuta videatur, ita vt in eo quaſi cubili conquieſcat, vnde illi nomen: φωλεύειν enim nidificare eſt. Videndum verò, an hæc ſit Auſoniana Tinca ita paſsim hodie nuncupata, quam natura ipſa videtur in vulgi pauperiſq; plebeculæ ſolatium protuliſſe.

DE SQVATINA.

FABER LIGNARIVS. D

ET Squatina meruit inter huiuſmodi ſignificata recenſeri, per quam fabrum lignarium intelligi volebãt. Eſt enim piſcis tam aſperæ, ſcabræq; ac validæ cutis, vt ebur ea, neq; non ligna quantumlibet dura, polian- tur. Nam ex mari fabriles quoq; vſus veniunt, vt omittamus fabrilia inſtrumenta omnia in huius piſcis capite deprehenſa. Quin & ſerram conficere didicimus ex huius piſcis oſſe ita crebrò mucronato, qualis longa annorum ſerie ſuſpenſa fuit tholo ante D D. Petri & Pauli conditorium, priuſquã à Iulio II. illa venerandæ antiquitatis monumenta ſolo æquarentur, iactis mox tam ingentis machinę fundamentis, quam neq; nati natorum, nec qui naſcentur ab ipſis, vllo vnquam tempore conſpecturi ſunt.

DE CLVPEA.

LVNARE CORPVS. E

IN Arari Gallię fluuio piſcis eſt quem vocant Clupeam, Veneti Chieppam, Romani Lacciam. Sed quantum Romæ carnis & mollitudine & bonitate præſtat, tantum apud Venetos vilior, plebeiuſq; habetur, vt qui in eiuſmodi ſtagnis minimè pingueſcat, ſpinarũ verò multitudine atq; denſitate faſtidio ſit. Sed vtcunque apud nos ſit, in eo Galliæ fluuio ita Lunæ naturam imitatur, vt ea creſcente candeſcat, decreſcente verò nigreſcat. Accidit verò ei, vt cùm corpus nimium auctum fuerit, ſpinæ quoq;, quæ per vniuerſam carnem continuatis quibuſdam ordinibus porriguntur, & ipſæ quoq; adcreſcant, adeoq; extendantur, vt animal id interimant, quod in mirabilibus Italicis tradit Heliodorus. Qui quidem piſcis ſi Ægyptijs innotuiſſet, nimirum Lunæ eum hieroglyphicũ poſuiſſent. Aiunt etiam in eius capite lapidem grano ſalis ſimilem, qui faciat ad quartanas.

APVA. F

ESt piſciculorum genus quod ex ſola pluuia procreatur, Apuam Latini vocant, aſpiratione Græci vocabuli repudiata: ἀφύην enim illi πὰ ἐ δ' ὕης eam dicunt. Liguſtica Tyrrhenaq; omnis ora, cum plurimùm p literam in ch vertat, vulgò Anchuam vocitat, n etiam litera ad incitatiorem primæ ſyllabæ ſonum adiecta. Sunt qui has in halecularum genere connumerent.

FESTINANTIA.

ERat is piſciculus feſtinantiæ ſignum: nam vbi vel minimum concaluerit, coctus eſt: vnde adagium, Ad ignem Apua, cùm quid celerrimè factum, vel ipſo temporis momento ſignificamus, de quo in Auguſto apud Tranquillum. Et prouerbio dictum ἴδε πῦρ ἀφύη, quaſi ſatis ſit ad eius cocturam ſpectaſſe tantùm ignem. Hanc Veneri ſacram ait Athenæus, quam Stilpon philoſophus Megarenſis Neptuno cùm immolaſſet, promeruit vt ea ciuitas magno Apuarum prouentu fuerit à Deo locupletata.

A DE HIRVDINE.

HIrudo quoque aquatilè animal, cuius plurimus in medendò vſus, ſignificata quædam habet hieroglyphica.

SANGVINARIVS.

CRudeliſsimum ſiquidem hominem, & humani cruoris auidiſsimum, per eam ſignificari notius eſt, quàm adnotare oporteat. Et Cimæta apud Theocritũ, Pharmaceutria, quam poëta tranſtulit ex Euphorionis Mimis, non aliter ab amore ſibi ſanguinem exuctũ lamentatur, quàm ſi limoſa Hirudo corpori ſuo applicita fuiſſet:

Αἰαῖ ἔρως ἀνιαρὲ τί μευ μέλαν ἐκ χροὸς αἷμα
Ἐμφὺς, ὡς λιμνᾶτις ἅπαν ἐκ βδέλλα πέπωκας.
Heu crudelis amor noſtrò ſaturate cruore,
Summæ affixa cuti velut hunc ſuxiſſet hirudo.

INSATIABILITAS.

B VErùm ea etiam inſatiabilitatis eſt ſignum, quandoquidem ad ſuctũ admota non prius ab opere deſiſtit, quàm tota ſit ſupra modum ſanguine tumefacta: quod ita expreſsit Horatius:

Non miſſura cutem niſi plena cruoris hirudo.

DE LEPORE MARINO.

MINIMA DE CAVSA EXANIMATVS: VEL, DAMNA MVTVA.

QVi marinum Leporem pingunt humano tactum digito, mihi videntur ſignificare voluiſſe, vel hominem minima de cauſa exanimatum: quandoquidem ferunt eum qui non modò digito, verùm etiam virga Leporem marinum attigerit, quamprimùm eum exanimaſcere, & niſi promptuarium ſit remedium, etiam mori. Vel mutua damna ex eadem pictura libet interpretari: nam hieroglyphicum hoc apud veteres non inueni: quia humanus attactus Lepori etiam eſt exitialis, in Indico præſertim mari, vt à Licinio Macro traditum ait Plinius. Ita nuſquam non mollis Lepus. Nam & per ruricolam, mollitiem quandam effœminatam intelligi ſuo loco diximus inter quadrupedes, tum ob timiditatem, tum ob pulpamenti copiam, quorum vtrunque fœminarum proprium, cùm audacia virilis omnino ſit. Caro enim pars fœminea
C dicitur. Neque poſtremi nominis philoſophi ſunt, qui oſſa à mare, carnem à fœmina procreari velint, & ad embryi coagmentationem vtriuſque concurrere genituram. Facit præterea ad effœminationis ſignificatũ, quòd Hippon Philoſophus ex ſeminibus tenuibus magis fœminas, ex denſioribus mares fieri contendit: quod tamen eorum diſſertationi relinquimus, qui naturæ ſecreta altius rimantur. Nam cùm ſint qui totam hanc fabricam ex mare conſtare dictitent, neque fœminam præter fomentum quicquam aliud conferre de ſuo, Anaxagoras tamen, Parmenides, Empedocles & Epicurus aliquid etiam ex parte matris ad generationem accedere aſſeruerunt, præcipuè verò Alcmæon: ſed vt Cenſorinus ait, is non definitè ſe ſcire confeſſus eſt, ratus neminem poſſe perſpicere.

SPONGIA. D

SEd cur Spongiam prætereamus, quæ & ipſa inter aquatica enumerantur animalia, vtpote quę refugiat ad tactum, ſeq́ in anguſtũ colligat? Vtcunq́ verò, ſua hæc habet hieroglyphica.

BIBACISSIMVS.

VVlgatiſsimum enim eſt, naturæ bibaciores hominem per Spongiam ſignificari, ea quæ omnibus in promptu eſt cauſa, attactu ſolo tantum humoris exugendi. Quo accedit feſtiuũ vulgi dicterium in Veſpaſianum iactari ſolitum, quod dictitabat eum procuratoribus pro Spõgijs vti, quòd quaſi ſiccos madefaceret, & exprimeret humentes. Credebatur enim procuratorem rapaciſsimũ quenq́ ad ampliora officia ex induſtria promouere, quò locupletiores mox cõdemnaret, atq́ ita ille eorũ rapto frueretur. Quòd verò ſcriptores hîc ſiccos pro pauperes ponunt, cum Horatiana facit elocutione: vt Epiſtolis,

Sin prodeſſe tuis pauloq́ benignius ipſum
Te tractare voles, accedes ſiccus ad vnctum. E

Quippe, vt palàm eſt, pauper ad locupletem.

ABOLITVS.

AB Auguſti tempore receptum eſt, vt pro abolitione Spongia capiatur, ex quo ille Aiacem ſuum, quam tragœdiã penitùs aboleuerat, in Spongiam incubuiſſe reſpondit, ad enſem alludens, in quem Aiax ſponte ſua incubuerat.

MOLLITIES.

ALij mollitiem etiam per Spongiã ſignificari voluerunt: de quo Plutarchus opuſculo eo, quo docet, qua ratione internoſcere adulatorẽ ab amico poſsimus, Comici, cuius non ponit nomen, dictum citat: αἰ μὴ ποιήσω σπογγιᾶς μαλακώτερον σε πέπονος, Niſi corpus ſpongia mollius reddidero. de verberibus loquẽs, quibus eum cædendum interminabatur.

DE GLANI.

VErùm agè inter minutos hos proceriorẽ vnum aut alterum inferamus, vt ita piſciculorum, qui præmiſsi ſunt, ſordes emendentur.

PATERNA DILIGENTIA IN FILIIS EDVCANDIS. F

PAternam in filijs educandis diligentiam, eamq́ accuratiſsimam exprimere ſi vellent, piſcẽ Glanim pingere inſtituerãt. Oua enim is quæ fœmina deſtituerit, perſeueranti cuſtodia tuetur ad quadrageſimũ & quinquageſimũ vſq́ diem: ab ijs denique nõ abſcedit, donec ita coaleſcat ſoboles, vt ab reliquorum piſcium iniuria ſe tueri valeat. Tantumq́ eius affectum eſſe ferunt, vt dum oua deſerere minimè patitur, à piſcatoribus ea trahentibus in vada facillimè capiatur, tam ardenti animo, tamq́ pertinaci ſtudio apud illa permanere contendit. Hæc Ælianus, qui Glanim etiam Siluri ſpeciem ſimilitudinemq́ habere dicit.

DE SILVRO.

ESt verò Silurus, vt veteres omnes autores tradunt, beſtia malefica, quę, vt inquit Plinius, & homines & equos deuoret. Sed & Glanim Pauſanias ait hominum eſſe deuoratorem. Nequaquam verò Sturio eſſe poteſt neq́ Glanis, neq́ Silurus, cùm minimè fera eſſe poſsit Sturionis natura, tam molli delicatoq́ ore prædita, quæ, ſiue ex porculetis in eam euadat magnitudinem,

A nem, ſiue alterum ſit genus, ἀπὸ τοῦ ὑὸς piſci nomen ὕκα apud Athenæum. atq; is inter grădiores. Idem verò autor, & Porcos, & Siluros inter Nili piſces enumerat. Et Hiſpania omnis Sturionem Sulium vocat, literis tranſpoſitis, quaſi velint Suilum dicere, hoc eſt, Hycam. Sunt quidem in Danubio Siluri celebres, ſed non minus hyca, qua de re aliquid dicit Hermolaus: ſed hæc alij viderint.

DE THVNNO.

DE Thunno, cuius vſus tam recentis, quàm ſale durati, frequentiſsimus per vniuerſum terrarũ orbem eſt, cùm nullo nõ in littore capiatur, nihil aliud inueni quod hieroglyphicis inſeri poſſet, niſi vel ſtrabonem, vel limis oculis proſpectantem, ex eo ſignificari.

LIMI OCVLI.

LÆuo enim ille oculo plus cernit, vtroq; hebete: quare Byzantij frequentiſsima eſt eorum captura quo tempore transfretant, quia micantiſsimi lapidis, qui ab imo freti lucet, fulgore perculſi, in ſinum qui ab læua eſt, numeroſiſsimo diffugiunt cœtu. Apud Æſchylum legas, ſiniſtrum oculum intorquere Thynni

B more. Sed hoc pertinet ad prouerbia.

PIERIVS VALERIANVS AD MAXIME REVERENDVM COSMAM GERIVM, DE IIS QVÆ PER PISCEM IN VNIVERSVM SIGNIFICANTVR, DE'QVE MARI MOX COPIOSE, EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

SVperiori anno cùm te & amicos alios Patauij philoſophantes inuiſiſſem, deq; veſtris & noſtris ſtudijs (ſi modò mea in vllo ſtudiorum genere cenſeri poſſunt) multa contuliſſemus, quibus explicandis ſcripta ego neſcio quæ mea vobis legenda propoſuiſſem, animaduerti Coſma ſtudioſiſsime, pro tuo erga me amore, magna te affectum lætitia, quòd eum quem ſciebas per longa temporum interualla multis & inuiſis occupationibus à literarum ſtudijs auocatum, audentem tamen inſpiceres de literis aliquid reminiſci, proindeq; veluti Entellum aliquem, cui iam gelidus tardante ſenecta ſanguis hebeſceree, in certamen accenderes & excitares, orare diſcedentem me cœpiſti, vt iſtiuſmodi generis ſcri-

C pta ſæpius ad te legenda tranſmitterem. Ego tamen etſi te noſtris nihil indigere exiſtimabam, quem vniuſcuiuſq; doctrinæ præceptis & inſtitutis abundare oportere perſuaſum habebam, qui apud eruditiſsimum Romulum Amaſæum tota educatus adoleſcentia, nunc Bonamicum, Lampridium, & alios iſtic habeas, à quibus veluti ab oraculo, tuis omnibus ſatisfieri cogitationibus poteſt, neq; me quicquam tam reconditum, tam rarum de Muſarum arcanis afferre poſſe, quod illis & tibi, qui eos audis, non longè ſit exploratius, quàm ego per interrupta totiens literarum ſtudia potuerim obſeruare, conſtitui tamen aliquid ad te mittere, quod meæ in te obſeruantiæ ſignum & monumentum eſſet, idq; præcipuè delegi, quod ſi non doctrina, certè ipſa rerũ varietate delectare poſſet. Nam cùm piſcium quaſdam ſpecies ex hieroglyphicis decerptas, & tui & mei amici quidam accepiſſent, ſupererat adhuc de piſcibus in vniuerſum, quid veteres illi ſacerdotes Aegyptij ſenſiſſent, dicere. Id commentarium adhuc à nemine occupatum veluti τυλυγίτης ὑὸς *apud me diligentius aſſeruabatur, quod tibi dedicandum exiſtimaui. Tu quicquid id fuerit, pro tua comitate hilariter ſuſcipias velim. Videbis verò hîc quantæ fuerit abominationis apud Aegyptios Piſcis, quem nos tanto mox honore proſecuti ſumus, quantum inter mortales ſuper eo ſit vniuſcuiuſq; ferè nationis iudicio variatum. Sed ne tam longa morer epiſtola, rem ipſam hinc auſpicabimur.*

PROPHANVM. D

PROPHANVM in primis atq; abominabile per piſcem apud Ægyptios ſacerdotes ſignificari proditum, quem & pollutum aiebant, & à menſis ſuis amouebant, in eo ſcilicet piſcium genus damnantes, quòd hi plurimùm alter alteri graſſatur cibi cauſa: præterea quòd nullius ſit nutrimenti, tanquã facilè computreſcat, vt cùm minimè aſſeruari poſsit, prouerbium in ſordidos emanarit, Piſcis repoſitus. & apud Plautum dicteriũ vulgatum, Piſcis nequam niſi recens. Quinetiam conſtat Æthiopas illos qui ſola piſcium alimonia victitarunt, breuioris omnino vitæ quàm nos eſſe. Deniq; vt in Phædone eſt, apud Platonem, nihil naſci in mari Ioue dignum exiſtimabant. Sanè Zoroaſter vnà cum Magis, inter animalia quæ bonis maliſq; genijs obnoxia ſint, diſcrimen poſuere, vt bonis dedicata opinentur, veluti canes, & volatilia, & teſtudines terreſtres: malis verò, aquatica omnia; eumq; beatum putant euaſurum qui plura enecet.

DVÆ MORTALIVM CONDITIONES. E

ILlud ad hanc vſq; diem à Iudęis magna religione ſeruari manifeſtũ, vt ex Moſaicæ legis præcepto piſcem nõ attingant, niſi qui pinnatus ſit, & ſquamoſus, lubricos verò lęuesq; omnes auerſentur: id quod ita interpretatur Adamãtius, vt per aquas, mare vitæ huius intelligat, in cuius fluctibus mortales aſsiduè volutamur: in hoc mari noſtro piſces qui pinnulis iuuantur, & ſquamis muniuntur, ad ſuperiora facilè ſuſtolluntur, & aëri huic viciniores fiũt, veluti qui libertatem ſpiritus quærant. Talis eſt ergo ſanctioris vitæ vir quiſq;, qui intra retia fidei cõcluſus, bonus piſcis ab Aſſertore noſtro nòminatur, & in vas cõſeruationis immittitur. Squamoſi verò quorſum? per hos intelligit idem autor homines qui parati ſint vetera indumenta deponere, nouumq; hominẽ induere, & vt Gregorius Nazianzenus diceret, ἐγκαινίζειν, Latini Græcam ſecuti locutionem, encæniare dixerunt, vt ita omni mentis duritia depoſita, animũ Deo tractabiliorem offeramus. Qui verò neq; pinnas neq; ſquamas habẽt, ij in imis ſemper verſantur vadis, & in cœno plurimùm volutantur, veluti ſunt anguillæ, rhombi, & huiuſmodi reliqua, quę nequeunt ad aquæ ſummitatem aſcendere, ad ſuperiora quippe peruenire: atq; ij ſunt qui luto, hoc eſt, turpitudini & vitijs inhæſitãtes, ad vitales auras ſuperioremq; ſpiritũ attolli nequeũt: adeò carne turgidi, & vndecunq; oppleti conſertiq; ſunt, vt neq; deponere facilè quicquã poſsint, neq; ſe attollere, aut ab ea cui affixi ſunt fæce ſubleuare, hoc ita terreſtriũ affectu grauati, vt nullam cœleſtiũ curam ſuſcipiant, crapulæ tantùm, libidinibus, cupiditatibusq; ſuis implicati: quibus quidem voraginibus hauſti, ſimulatq; ceciderint, nihil quicq; conantur emergere, ſed ita recumbentes, in eodem quo hæſerint luto volutari delectantur. Eodem inuoluũtur cœno philoſophi qui naturæ tantùm principijs inſiſtunt, ad naturæ verò ipſius autorẽ, cuius ſpiritus ſuper aquas fertur, nunquam attolluntur. Eodem implicantur Iuriſconſulti, qui leges nõ iuſtitiæ ſtudio, ſed lucri tantùm cupiditate profitentur. Eodem volutantur ſacerdotes, qui cæremonias ore tenus proſequũtur, quid verò per cæremonias intelligi fieri'ue debeat, aſpernantur. Quin etiam Oratores, neq; non Poëtæ qui facũdiæ tantùm vbertatem, affluentiſsimosq; verborũ fluctus, ingentemq; vocum F

ſtrepitum,

A ſtrepitum, canoraſq; nugas admirantur, quæ verò ad integræ vitæ inſtitutionē faciunt, nihili pendunt, vnà cum ſuperioribus in imo huiuſmodi fundo, quippe vbi liuidiſsima maximeq; eſt profunda vorago, ſupini detinentur. Atq; hoc eſt illud profanum, quod vetus illa pietas tantopere auerſabatur. Gentes tamen aliquas inuenies (vt alienigenarũ quoq; inſtituta cõquiramus) quibus piſces ſacrificare mos fuerit, veluti Bœotij faciebant, qui ſelectiores quaſdam anguillas ex eo genere quę Capaides appellãtur, præcipuę cõmendationis in Eubœa, dis immolare conſuerãt. Paſsim verò piſcatores Neptuno Thunnũ, qui maximus eſſet, ſacrificabant ſpe capturæ. Et Phaſelitæ Lyciæ populi ſalſamenta Cylabræ cuidam heroi offerebant, eius cõdituræ piſces ita puros arbitrati, vt deos etiam alios piſciculis huiuſmodi ſale conditis placari opinarẽtur. Sunt verò qui apud eos id ea de cauſa inſtitutũ ſcribant, quia regio illa ab origine prima ſalſamentis ex piſce factis empta fuerit.

PVRIFICATIO.

QVod verò Ægyptij mare profanum arbitrabãtur, alij longè ſecus exiſtimarunt.
B Nam M. Tullius vbi rationes de parricidæ pœna cõmemorat, oratione pro Sex. Roſcio Amerino, ea potiſsimùm de cauſa inſui reos culeo dicit, ne cùm in flumen abiecti delati eſſent in mare, ipſum polluerent, quo cætera, quæ violata ſunt, expiari putantur. Ad hæc Proclus tradit, ſulfur & maris aquam ad purificationem adhiberi. Et Euripides Platonem ſecutus in Ægyptũ, cùm morbo quodem implicitus, ſacerdotum ſuaſu mari ſe expiaſſet, incolumitati redditus eſt: eaq; de cauſa verſum hũc ille iſtius rei memor ſuis poematibus inſeruit, θάλασσα κλύζει πάντα τἀνθρώπων κακά. Ariſtophanes quoq; tale aliquid attigit, cùm dixit: πρῶτας μὲν χύτρας ὧδε θαλάσσαις ἤγομεν, ἵπτετ' ἐλύομεν. Neq; ritũ ignorauit huiuſmodi Catullus, vbi ita canit:

Ecquid ſcis quantum ſuſcipiat ſceleris?
Suſcipit ô Gelli quantum non vltima Thetis,
Nec genitor Nympharum abluat Oceanus.

Neq; temerè Clemẽs inducit Petrũ, anteq; cibũ ſumeret Tripoli lauiſſe in mari, alibiq; libenter eum in eodẽ lauare. Et apud Homerum Telemachus Palladi ſup
C plicaturus, in æquore manus lauit: quæ quidẽ purificatio omnium gentium cõſenſu de mari ſumpta, baptiſmũ ab omnibus pręuiſum nationib. indicat, quę ſola vera eſt purificatio. Diuinę eñ literę per mare vnitatis numero baptiſmũ intelligũt, vt Theologi docuerũt. Nã & Michęas propheta mare baptiſmũ appellaſſe viſus, cùm dixit: Tu peccata noſtra in profũdũ mare demerges. Mare verò lauacrũ huiuſmodi ea de cauſa nuncupatur, vt ſentit Euthymius, quòd animarũ ſordes, quę illic eluunt̃, recipit, & quia purgat: omnia aũt quantũlibet lutulenta flumina inuehunt̃ in mare, lateq; ab eo admittunt̃, ſed tamẽ nihil intra ſe cõtinet ſordidi, fæceſq; omnes ad littora, ſed eas perpurgatas, cõtinua reijcit alluuione.

DAMNVM ET VTILITAS.

AIunt verò qui ſacerdotũ Ægyptiorũ cõmenta curioſius ſectantur, Tritonem ideo biformem pingi ſolitũ, ſuperiori quidem parte hominẽ, inferiori verò piſcem, vt ex humore nos & vtilitatem & damnum conſequi moneremur, cùm illi ex humana natura bonum atq; proficuũ, ex piſce nõ niſi perniciẽ interpretarentur. Sed enim de Tritone alibi. Quamuis autem apud Ægyptios perniciem piſcis ſignificaret, in oſtentis tamẽ boni ominis habitus eſt nonnunquã: vt qui Auguſto pridie quàm Sicilienſem pugnã claſſe cõmitteret, in littore deam-

bulanti exilŋt è mari, & ad pedes procubuit, quaſi nūcius Neptuni, amicitiā eius ſibi conciliantis: tanta fuit eorū hominū in quos colebāt deos vanitas & impudentia. D

SILENTIVM.

SVnt verò qui Pythagoræ præceptū, quo edixit ipſe, ἰχθύων μὴ γεύεσθαι, propter ἐχεμυθίαν quā religioſe adeò præcipere conſuerat, factū putent: piſcium enim taciturnitate nihil eſt quietius, prouerbio inde deſumpto, Piſce taciturnior: quapropter viſi fuerint piſces Pythagoræ quodāmodo cōtubernales. Et Lucianus Alcyone, ἄφωνα γὰρ δὴ τά γε καθ' ὕδατος διαιτώμενα: muta, quæ aquā incolunt. Ita Lucretius mutas eos natantes appellauit. Ex piſcibus autem, vno excepto boca, cui à boando, id eſt uocē emittendo nomen inditū reliqui omnes dubio procul taciturni ſunt. Et quāuis, ut apud Ælianū eſt, quidā, vt lacerta, chromis, aper, grunnire videantur, ſibilare chalcis, & cuculū imitari coccyx, tenuia tamen ita ſunt ea vocis indicia, vt inter vocales recēſeri minimè mereant. Niſi verū illud eſt quod Pauſanias Arcadiæ fluuiū memorat, in quo piſces naſcantur quos Pæcilias vocant, qui turdorū auium voces edant, quodq; ſimiles in Aorno fluuio Philoſtephanus Cyrenęus memorat, quosq; vocales in Clitore fluuio ponit Mnaſcas Patrenſis. Taciturnitatis verò huiuſmodi quæ ſit in piſcibus, ita Flaccus meminit: E

O mutis quoq; piſcibus Donatura cygni ſi libeat ſonum.

Quàm appoſitè autem & Claudianus ſilentiū hoc piſcibus attribuit, dum Rhadamanthū ait loquaciſsimos uiros, & qui auſi ſunt arcana prodere, in piſces indui apud inferos iubere his verſibus:

Qui iuſto plus eſſe loquax, arcanaq; ſueuit
Prodere, piſcoſas fertur victurus in vndas,
Vt nimiam penſent æterna ſilentia vocem.

Atqui Piſcibus orientibus genitos, dicaciſsimos futuros ait Manilius quarto:

Neue ſit vt primos animo pracedere piſces,
Carrulitas odioſa datur linguaq; venenum,
Verba maligna nouas muſſantu ſemper ad aures,
Crimina per populum populi fert ore bilingui.

Sed vt ad Pythagoram redeamus, Plutarchus, Sylla, eum ait veſci ſolitū ŋs quæ dis immolata fuiſſent: cùm verò piſcium nullus ad ſacrificiū idoneus haberetur, ea quam profitebatur religione ab eis abſtinendū cenſuiſſe. Sed quātū pertinet ad ſacrificiū, non cōſtare id multis docuimus exēplis. Idē Pythagoras mare Saturni lachrymas eſſe dictitabat, quaſi vellet ex hoc eius impuritatem innuere. F

HVMANÆ VITÆ CONDITIO.

AEgyptŋ ſacerdotes igitur, vti propoſitū eſt, mare perniciē vocabāt, ea præſertim de cauſa, quòd cùm totius alimenti ſui beneficia ex Nilo cōſequerentur, corrūpi eum ſimulac mari cōmiſcebatur animaduertebāt: atq; ita mare dicebant quod in humano genere vitale eſt vitiare. Vt verò ſcripturę hieroglyphicę ſpeciē aliquā oculis ſubŋciamus, in Sai pro veſtibulo templi, quod Palladi dedicatum erat huiuſmodi viſebatur argumentū: Infans, ſenex, accipiter inde, mox piſcis, poſtremoq; omnium fluuialis equus: quod humanæ fragilitatis conditionem indicat à pueritia vergentis in ſenium, ac iterum repueraſcentis: accipiter verò Deum, ac perinde amorem, quodq; in nobis diuinum eſt, ac vitā ipſam vitalem oſtendebat. Piſcis, odium ſimul atq; mortem, propter mare, quod exitium atq; perniciem appellitabant. Equus verò fluuialis impudentem violentiam

A lentiam notabat, vt qui nec patri quidem parcat ſuo, verùm cum interficit, vt matris ipſe connubio potiatur. atq; ita propémodum concors ea diſcordia, quæ corporum temperaturam conſtituit, cùm diſsidere penitùs cœperit, atq; vnum in alterum violentius graſſari, mors inde ſequatur neceſſe eſt. Fluuialis enim equus ideo pro diſsidio ponitur, quòd in duobus contrarijs elementis viuit, aqua & terra: noctu enim egreſſus aquis ſegetes depaſcitur: & binis eſt vngulis prædidus, vti boues: de quarum quidem vngularum diſtinctione in Sue ſatis ex diuinis literis diſputatum.

A Naſcimur
B Seneſcimus
C Viuimus
D Morimur
B Naturæ diſsidio.

ODIVM.

ODium itaq; per piſcem interpretabantur, maritimaq; demum omnia tanta religione & horro B re proſequebantur, ut ne nautas quidem alloquerentur, rati vel ex eorum ſermone ſe cõtaminari: ita eos arbitrabantur à communi omnium aliorum victu & moribus diſſentire, cùm ex mari, quòd Homerus nullius frugis eſſe dicit, victũ hi tamen & neceſſaria ſibi compararent, quæ Theon grammaticus apud Plutarchũ diſputat Sympoſiacis: cumq; elementum id ab humana natura nõ ſolùm alieniſsimũ, verùm etiam illi inimiciſsimum aſſeuerarent, nullum cum ijs cõmercium habere voluerunt, quod vel in mari gigneretur aleretur ue, aut id inhabitaret. Neq; tamẽ ignarus ſum Plutarchũ de mari præclarè ſentire, vt eorũdẽ Cõuiuiorũ habetur decade quarta: ſed nos hoc loco Ægyptiorũ dictata, quæ interpretãda deſumpſimus, in primis cõmemorãda cenſemus. Nã illi cùm tã pertinaciter mare abominarẽtur, mosq; eſſet in ſacrificijs ſal adhibere, ne marino vterenť, id ex Hãmonis fonte depoſcebãt: afferebať enim inde ſal è palma cõtextis ciſtulis, quod pu C rũ arbitrabanť, quia ex ipſo fonte, nõ ex mari proueniebat, cuiuſmodi ſalis vis magna in Noricis Rhæticiſq; iugis atq; conuallibus circa fontium margines concretum vulgò reperitur, neq; alterius ferè tota Germania ſalis habetur vſus.

DIVINORVM AB HVMANIS SEPARATIO.

FVerunt è veteribus, qui ſegregationes aquarũ ab aquis, apud Moſen, ita interpretati ſunt, vt animos quoſdam ſpiritu ſuo vegetos expertesq; corporis aſſererent ſignificari per aquas, quæ ſupra cœlos in firmamento longè alijs prę ſtantiores cõſediſſent: infrà verò, in ipſis quidem terrenis locis deteriores malignosq; morã traxiſſe, atq; etiamnũ trahere: idcirco'q; dicũt, eas aquas quæ ſupra cœlos collocatæ ſunt, Deum laudare: per aquas autem eas quæ ſub cœlis ſunt collocatæ genios interpretantur, quantum ſpiritu naturaq; ſua conari poſſunt, improbiſsimos, ab ea nimirum altitudine, quæ ad probitatem ſecundum naturam accõmodatur, in ipſum imum prauitatis fundum, vitijq; ſentinam deturbatos. Eas verò aquas vt turbulentas, vt ſeditioſas, vt affectuum perturbationumq; procellis & turbinibus fluctuantes exæſtuanteſq;, maria non iniuria nuncupatas fuiſſe, propter mutationis facilitatem, & momentorum voluntatis

electionisq́ motuū inſtabilitatē. quam quidem interpretationem vt altè nimis repetitam, & paucisſimorū ingeniorū intellectui peruiā, Baſilius haudquaquā magnifacere videtur. Ægyptijs tamen argumētum placuiſſe, indicium eſt, quòd cœlum rore pluuiū venerabanť, quòd humor huiuſmodi à probis illis naturis defluere videretur, quæ propter mentis puritatem dignæ eſſent, quæ decentem accōmodatamq́ Deo creatori laudem redderent, diſciplinamq́ illam cœleſtē in inferiora ſparſim diffundere proſeminareq́ viderenť. Minimè igitur mirū eſt ſi mare ſacerdotes illi vſqueadeò abominabile exiſtimabant, quòd cœleſtis roris puritatē contaminaret, & amaritudine ſua dulcedinē eam omnem peracerbam redderet, eiusq́ indignationis ergò tantum in maritima omnia odium, vt etiam inſulares vti profanos auerſarentur. Et mox receptū apud ſcriptores, inſulares omnes malos eſſe, Lerios autē peſſimos: quod in Siculos haudquaquā meritò nonnulli detorſere, perinde ac in Leriorum locum Chios alij quidam ſubſtitue rūt, nulla carminis habita ratione. Nam, vt hoc obiter explicemus, epigramma eſt vetuſtum admodum, quod in vulgus prodijt, vulgatis in exemplaribus:

καὶ τόδε Δημοδόκου· Χῖοι κακοί, οὐχ ὁ μὲν, ὃς δ' οὔ,
πάντες, πλὴν Προκλέυς, ἢ Προκλέης δὲ Χῖος.

Non ſum neſcius Chios hominū nequiſsimos olim habitos, quod vt credatur, ſatis eſt Theophraſti iudicium, qui eos ait oratorem quendam ſenem ad Lacedæmonios deſtinaſſe, qui quòd eum puderet ſenectutis, canitiem ſuccis fucauerat, cumq́ is publicè dicere incœpiſſet, ſurrexit Archidamus in ea tum Repub. longè princeps, dixitq́: Quā obſecro ſermonis incolumitatē habiturus eſt hic, qui mendacium non in anima ſolùm, verùm etiam in capite circumfert? Strabo tamen, decimo, carmen hoc Phocylidæ adſcripſit, Leriosq́, nō Chios, ponit, vt legendum ſit, Λέριοι κακοί, & in fine, καὶ Προκλέης Λέριος: cui lectioni ego magis faueo, quo Χῖος, pro Χίος primā κατὰ συνίζησιν producit. Quidā eruditiſsimus alioqui vir Patroclū pro Proclea reddidit. Carmē itaq; in hūc modū vtrobiq; reſtituendū:

καὶ τόδε Φωκυλίδου· Λέριοι κακοί, οὐχ ὁ μὲν, ὃς δ' οὔ,
πάντες πλὴν Προκλέυς, καὶ Προκλέης Λέριος.

Id nos ita Latinum fecimus:

Hoc quoq; Phocylidæ dictum, Lerij mali, at illud
Non ita vti dicas, hic malus, ille minus.
Praui omnes inquam, Procleam ſi dempſeris vnum,
Et tamen ipſe etiamnum eſt Procleas Lerius.

In quam quidem poetices amœnitatem quamuis κατὰ πάρεργον, ideo tamen deflectere collibuit, quia dum hæc cōmentarer venit in mentem mihi epigrammatis Cornelij Caſtalij Feltrenſis, Iuriconſulti in foro Veneto clariſsimi, quod neminem eruditum legiſſe pœniteat:

Afrani & Capito fratres, Neptunia proles,
Quorum iam tota eſt aurea facta domus:
Ambigitur multùm de vobis, peior vter ſit:
Nam nemo id dubitat ne ſit vterq; malus.
Iudice me Capito tu longè es peſsimus omnium,
Et tamen eſt frater te quoq; deterior.

Quod quidem ſcomma deſumptum eſt ex epiſtola Phalaris ad Adimantum, quam commodi tui cauſa libuit adſcribere: ἀκούω σε διαφέρεσθαι πρὸς τὸν ἀδελφὸν, ὁπότερος ὑμῶν ἐστὶ χείρων, σοῦ μὲν ἐκεῖνον λέγοντος, ἐκείνου δὲ τ' ἔμπαλιν σε. ἐγὼ δὲ οἴομαι, μᾶλλον δὲ καλῶς πέπεισμαι,

A ομαι, τὴν μὲν ἄλλων ἁπάντων ἐκείνοις εἶναι κακίω· σοῦ δὲ, οὔτι ἐκείνοις, οὔτι ἄλλοις ἁπάντων ἐλάσσω. Audio te cum fratre tuo altercari, vter veſtrûm peior ſit, cùm tu quidem illũ dicas, contrà verò ille te: ego verò exiſtimo, imò perbellè mihi compertum eſt, illum vtiq; alijs omnibus, te verò vno, neq; illum neq; aliorum hominum quempiam eſſe peiorem. Addam illud vnum, ſi nõ ſatis nugarum eſt, quod ad Phocylidæ nomen epigrammati Græco inſertum pertinet, videndum an eò ſpectet id ſalſe dictum à Cicerone epiſtola ad Atticum libri quarti nona, καὶ τόδε Φωκυλίδου, vbi Pompeium perſtringere videtur, qui licet egregiè de Repub. loqueretur, parum tamẽ aut nihil differret à cæteris. Vnde illud ad eundem Atticũ lib. VII. Epiſtol. Dionyſius vir optimus, ego quos tu bonos eſſe dicas nõ intelligo, ipſe nullos noui: id quod probando latiſſimè proſequitur. Sed nos iam ſatis.

NEQVITIA.

QVoniam verò mare ipſum in primis ſalſum eſt, & ſal inde plurimum conficitur, totumq; illud elementum ſi exiccari poſſet, in ſal abiturũ eſt, Ægyptij ipſum quoq; ſal ita auerſabantur, vt ne pane quidem ſalito veſcerentur: quippe
B cùm viuendi, vt ſæpe dictum, puritatem in primis adamarent, id fixum immotumq; animo gerebant, vt omnia nequitiæ irritamenta ſummouerent: itaque ſal ipſum ſummo ſtudio reijciebant, quod meram eſſe nequitiã intelligebant, cùm propter calorem ſal irritare libidinem, ſeminalemq; vim expergefacere & acuere feratur: vnde ſalacitas petulantiæ nomen. Exemplo verò ſint oſtrea & cõchylia in hunc vſum à nepotibus ſummo ſtudio conquiſita. Quin etiã mures abroſo ſale prægnãtes fieri tradit Ariſtoteles: ἁλιγενὴς præterea Venus, illiq; ſalacitatis ergò fanum ad portum maris aruſpices poni apud veteres iubebant. Et marini Dei omnes laſciuiores fœcundioresq; ponuntur à poëtis. Nimirum & illa Cœli virilia Saturni falce reciſa, & in mare prolapſa, Venerem gignunt, quippe omnes fructuũ vires abſciſſe, atq; in humores viſcerum veluti in mare proiectę, ſicut illic Venerem, ita hîc libidinem gignunt. Theologi noſtri ſenſu longè ſeciore ſal accipiũt pro doctrina Euãgelica, idq; ſibi velle quod capite Leuitici ſecundo dicitur: Quicquid obtuleris ſacrificij ſale cõdies, nec auferes ſal fœderis Dei tui de ſacrificio tuo: in omni oblatione offeres ſal. quaſi dicere velit legiſlator,
C quodcunq; docueris, quodcunq; correxeris, in quacunq; virtute verſatus fueris, ad Apoſtolicam æmulationem atq; imitationem tete accommoda: ſal enim terrę Apoſtoli, Domini ipſius teſtimonio. Nam ſicut omnis cibus ad nutrimentum aptus, diceret Heſychius, omni modo ſale condîtur, ita omnis ſermo vtilis ad iuuandum, Apoſtolicæ omni modo ſapientiæ neceſſarium habet condimentum. Sed vt ad mare reuertamur, fluxum id atq; lubricum, non vti ſal, ſolidum, & frugalibus vſibus commodum. Minimè prætereundus hic in diuinis literis locus, vbi legere eſt Iordanem fluuium retrorſum fontem verſus curſum ſuum reflexiſſe, quod, vt D. Ambroſius opinari videtur, ſignificat mollitudinẽ animi ad maris laſciuiam profluentem curſum tenuiſſe, & ad fontem, quippe ad originem, hoc eſt, Deum animi ipſius autorem cõuerſum eſſe. Quoniam verò ſcriptum eſt partem aquæ Iordanicæ defluxiſſe in mare, partem verò conuerſam ſubſtitiſſe, Adamantius qui per Iordanẽ baptiſmũ intelligit, ſententia priori non abſimili figuram hanc eſſe dicit, vt per ſubſiſtẽtes aquas accipiamus eos, qui eo abluti lauacro in pietatis dulcedine perſeuerãt: per eam verò partem quę defluat in mare, intelligamus eos, qui licet ad baptiſmũ venerint, in vitiorum tamen amaritudinẽ dilabuntur, eaq; ſalſugine corrupti, ſynceræ vitæ ſuauitate ca-

reant, cùm manifeſtum ſit in tota hominũ vita nihil dulcius innocentia reperiri, D peccato verò nihil amarius, etiam ſi quædam aſpectu primo dulcia videantur. Sic apud Salomonẽ legitur Eccleſiaſte: Nam in nouiſsimis, inquit, amarius felle inuenies, quod initiò dulce videbatur. Faciũt ad hoc & Græcorũ fabulæ. Nam Arrianus in Indiæ deſcriptione fuiſſe ait inſulam incultã in Erythræo mari, No ſolam nomine, ſed Noſoram apud Stephanũ legere eſt, centũ fermè ſtadijs à littore diſtantem, quam indigenæ Soli ſacram eſſe affirmarent, in quã nemo trãſiret, aut ſi tranſiſſet, nõ amplius appareret, quoniã eam vna Nereidum incoleret obſcuro nomine, omnibus viris qui eò nauem appuliſſent, cõmiſceri ſolitam, ac eos poſtea in piſces conuerſos in mare dimittere: quo ſcelere iratum ei Solem ex inſula migrare iuſsiſſe, neq; eam renuiſſe, precatam tamen vt inſita ſibi voluptatis appetentia euaneſceret, Deumq; optatis annuiſſe, ac omnes, quos illa veneficijs mutarat in piſces, in homines rurſus ex piſcibus cõmutaſſe, vnde Ichthyophagorum genus emanarit. Ouidius tamen ait eam in piſcem mutatã, eoq; modo libidinis pruritus extingui potuit, ſi modò hæc eo loco intelligenda:

Nais, an vt cantu, nimiumq; potentibus herbis, E
Verterat in tacitos iuuenilia corpora piſces
Donec idem paſſa eſt. IIII. Metamorph.

quare in ieiunijs piscis apponatur

Atq; alibi apud eũdem autorem piſce legas Venerem latuiſſe: ſuſus enim fugatusq; Veneris ardor, quònam euadat niſi ad frigidam piſcium naturam, in quibus nullus alimenti fomes, quo iterum ſuccendi queat? Hinc noſtris etiam ieiunijs piſcis apponitur, vt eius cibo laſciuiæ calor tepeſiat, atq; hinc etiam occaſio aliqua caſtimoniæ requiratur. Neq; obſtant quæ ſuperius de maris & maritimorũ ſalacitate diſſeruimus, quia piſcium genus, vt nonnulli diſputant, tametſi degat in mari, ἀτρύγετος tamẽ ea de cauſa mare ſæpius Homero dicitur, quòd fructum nullum gignat, ſed fluuiorum & imbrium dulcis humor per antiperiſtaſin amaritudinis corruptus, atq; in ſeſe collectus, veluti calor in aëre frigidiore deprehenſus, per frigidioris venti colluctationẽ in fulmẽ abit, ita hîc frigida materia quæ nõnihil terreni ſecum traxerit, intra calidam comprehẽſa, varia piſciũ genera producit, quorum inſitum frigus tepore inde maris facilè conſouetur. Non enim omnia piſcium genera progenerant, argumento eſt, quòd ſimulac in mare pluuię deciderũt, Solq; flagrantius per ſudum irradiarit, extemplò videas F ſuperficiẽ maris innumerabilibus piſciculorũ animulis pullulare, in quibus infinitus Apuarũ numerus, quę à Græcis ἀφύαι, quòd ex pluuia generantur, nomen accepere: oſtrea tamen ac cõchylia, quæ libidinoſa diximus, plus aëris admittũt, ac perinde ſpumoſiora ſunt, & ſalſugini coalita & applicita, quare minimè mirũ ſi accidat hęc ſalaciora fieri. Atqui nõ hîc teſtacea neq; cruſtacea inter piſces aſſumimus, ſed duo illa tantũ genera quę initiò poſita ſunt, vel lubrica, vel ſquamoſa: in his enim noſtra plurimũ dictio verſata eſt. quanquã Manilius eos qui Piſces horoſcopũ habuerint, libidinoſos futuros præſagit Aſtronomicôn IIII.

Scilicet in piſcem ſeſe Cytherea nouauit,
Cum Babyloniacas ſummerſa profugit ad vndas,
Anguipedem alatos vngues Typhona ferentem,
Inſeruitq; ſuos ſquamoſis piſcibus ignes.

AMICITIA FIRMA.

Alioqui ſal amicitię ſymbolum fuit, durationis gratia: corpora enim ſolidiora facit, & diutiſsime cõſeruat, vnde hoſpitibus ante alios cibos apponi ſolitum

A litum, quo amicitiæ firmitas ac perſeuerantia ſignificetur. quare plericꝫ omino-
ſum habent, ſi ſal in menſam profundi cõtigerit: contrà verò fauſtũ, ſi vinũ atcꝫ
id merũ effuſum ſit. Vel, quia velut ex aquis ſal multis & fuſilibus in vnũ quod
dam & ſolidum coit, ita ex diuerſo conuenientes in vnum animi coaleſcant,
fiatcꝫ Platonicum illud, μία ψυχὴ.

A' MVSIS ET GRATIIS ALIENVS.

SEd vt ad piſcem reuertamur, cùm animalia reliqua tam terreſtria quàm vola-
tilia, multa dent & ingenij & docilitatis experimẽta, ſoli piſces indociles pror
ſus & ſtupidi ſint, prętet pauca admodum, quę vel in Delphino, vel in paucíſsi-
mis aliquot admiramur, mos apud Ægyptios inoleuerat, vt cognomento piſcis
hominem à Muſis & Gratijs alienum cauillantes appellarent. Sed qui piſcium
partes tuentur, multa etiam in eo animantium genere deprẽhendunt, quæ men-
tis aliqua veſtigia præ ſe ferant, ſed propter habitationis diſsidentiã, ea homini-
bus minus cognita: terreſtria ſiquidem & aëria domi propémodũ & in noſtro
ferè omnia municipio cõtemplamur, quare multa facilius licuit explorare: Ægy
ptijs verò ea minus innotuiſſe quàm alijs, qui nullum cum piſcibus cõmercium
B habere voluerint. Nam vt reliqua huiuſmodi multa diſsimulem, in Eloro Sici-
lię fluuio, qui vrbem Eloram à ſe ita nuncupatã præterfluit, cicurũ genus piſciũ
fuiſſe tradit Apollodorus: inclamati enim accedebant, & cibum è porrigentis
manu placidiſsimè capiebant. Citat Stephanus Chronicon primum, vbi hęc ab
Apollodoro memoriæ demandata fuerint. At veterum parſimonia nunquã
ſatis laudari poteſt: nam apud Homerum nõ Græcos ſolùm, quo tempore circa
Helleſpontum militabant, piſcibus abſtinuiſſe comperias, ſed & Phæacas, Ho-
ratij etiam noſtri teſtimonio, helluones procosꝗ ipſos Penelopes ſola ganeà no
biles, quamuis inſulares eſſent, marinum obſonium nullum appetijſſe. Vlyſsis
verò ſocios videas nõ niſi extrema neceſsitate coactos expiſcari, quippe cõmea-
tu omni abſumpto, ne Solis boues attingerẽt, nõ obſonij cauſa, ſed vt famis fe-
rociam, quę ob ingenitã importunitatem maleſuada dicitur à poëtis, aliquo pa-
bulo mitigarent. Videas apud Satyricos piſciũ eſculenta, vtpote quæ tantùm
ad luxũ & ingluuiem ſpectẽt, ſæpius improbari. Necꝫ lautiora aliter Romanis,
vbi ſe delicijs dedere cœperunt, cõuiuia fuere, quàm opiparè piſcibus inſtructa,
C eo inquã tempore quo illis omni turpitudinis genere laſciuire licentius ſibi per-
mittebant, priſtina prorſus abolita diſciplina, quod Satyricus poëta carpit:

Atq, ita defecit noſtrum mare, dum gula ſæuit
Retibus aſsiduus penitus ſcrutante, macello
Proxima nec patitur Tyrrhenum creſcere piſcem.
Inſtruit ergo focum prouincia. Ne verò quæ Seneca in Romanorũ lu-
xuriam libro quæſtionum tertio refert, hîc ſtomachoſius repetam, Catonẽ me-
ritò admirari ſolitũ accepimus, quomodo ciuitas ſalua eſſe poſſet, in qua piſcis
pluris quàm bos venundaretur: quod in hac quocꝫ temporum miſeria paſsim
fieri, manifeſtum eſt.

G A N E A.

NEcꝫ quidem ſatis fuit piſcibus in eſcarum principatum admitti, verùm eò
improbitatis & petulantię proceſſere, vt ſoli ſibi obſonij nomẽ vſurparint:
nam veteres ὀψοφάγοι, hoc eſt, obſonatores, vt Latini vocabulũ, à Græcis mutua-
ti dixerunt, eos appellabant, qui piſces vndecuncꝫ conquiſitos ſtudioſius com-
pararent. Demoſthenem aiunt cùm Philocratẽ cupediarię impudicitiæcꝫ crimi-

naretur, eum ex auro proditorio & ſcorta & piſces cõmercatum accuſaſſe. Quin D etiam pro Cteſiphonte, eùm quidam in comitijs eſſe iam comedendi horã clamitaret, Nullo, inquit, pacto bone vir nos hodie piſcedulos reddes: quaſi lurcones & ganeones ex vno piſcis eſu notare vellet. Antagorã poëtam Antigonus Rex increpuit meritò, cùm eum deprehendiſſet in Congro piſce condiendo diligentius intentum, quamuis ipſe regis curioſitatẽ conuerſo cauillo illuſerit non infacetè: Antigonus enim dixerat, Putaſne Antagora, Homerũ cùm illa ſcriberet, in Congro condiendo vnquam occupatum fuiſſe? cui Antagoras: Putaſne Antigone Agamemnonem cùm illa faceret, quo quis modo cõgrum condiret, ſolicitũ fuiſſe? Piſcem igitur pro ganea poni non ignarus Horatius, cùm Iccium ad frugalitatem hortaretur, eumq; commẽdaret quòd tali eſſet animo pręditus, vt neq; rerum opulentia moueretur, neq; vilioris cibi frugalitatem aſpernaretur, quippe qui in medio poſitorum abſtemius herbis viueret, his tamen ita contentus eſſet, ita ſibi rerum omnium opulentiam redundare putaret, ac ſi eum liquidus fortunæ riuus inauraret, id mox adiungit:

Verùm ſeu piſces ſeu porrum & cæpe trucidas. E

hoc eſt, ſiue lautiore victu, ſeu parco delectaris: per piſces delicatiores, vti dictũ, epulas, per porrũ & cæpe, frugalitatẽ intelligẽs. Omnis enim caro, inquit Heraclitus, corpus eſt, vel corporis pars: maritimorũ verò vis tãquã anima cõpacta, gratiam & voluptatẽ illis cõparauit. Sanè Plato, qui nihil ex Ægyptiorũ opinione in mari naſci Ioue dignum dixit, marina ipſe corpora Dis amiciſsima arbitratus eſt: quare nõnulli aſſerunt Ægyptios ſacerdotes non alia ratione maritimis abſtinuiſſe, niſi vt piè caſteq; viuerent, veriti forſan, qui delicias omnes auerſarentur, ne piſcis & cibus eſſet ſimul & condimentum. Beatos enim illos tantùm iudicabant, qui ſimplicẽ ac neceſſariũ cibum delicijs quibuſcunq; præferebant, quod & ſaluberrimũ eſſe Plinius atteſtatur. Diodorus tamen primum ex radicibus, ſecundum ex piſce cibũ apud Ægyptios fuiſſe contendit. Cæterùm nos de ſacerdotibus, non de profanis loquimur: nam & Horus ipſe autor Ægyptius, alios omnes dicit piſce veſci ſolitos. Neq; neſcimus ex lacu à Myride foſſo tantã fuiſſe piſcium capturam, vt argenti talentum ſingulis diebus vectigalis nomine reginæ perſolueretur. Aliarũ verò gentium ſacerdotes nõ modò piſcem nõ ab F horruerũt, ſed & loca quędã Dis ſacra eſſe cõmenti ſunt, vt ſolis ipſis piſces inde capere liceret: cuiuſmodi erant Rhiti in Attica regione iuxta Eleuſinorũ fines alui quidem ipſi tantùm fluminũ, cùm aqua omnis, quæ illic flueret ac reflueret, marina eſſet, quę loca Cereri & Proſerpinæ ſacra dictitabant, ac perinde ſolis ſacerdotibus deberi. Quin etiam ætate noſtra, fluminũ, ſtagnorũ lacuumq; plurimorum expiſcationes ſacerdotũ tantũ ditioni addictę ſunt. Quoniã verò pleriſque locis mordet Eraſmus Chriſtianiſsimi mores ſuper eſu piſciũ & ieiunijs, dum modò ita dicit: Cùm olim præcipuus gurgitũ luxus fuerit in piſcibus, mirũ eſt hodie religionis cauſa vulgus piſcibus veſci. Alibi: Olim veſci piſcibus pro delicijs habebat, & infami vocabulo dicebantur opſophagi: nunc ea res magna eſt ſanctimonia. Alibi his mordaciora cõminiſcitur, quaſi velit oſtendere, adactos eſſe nos legibus, vt ieiuniorũ tempore piſcibus veſci cõpellamur. Reſpõdemus ad hæc ex ſanctiſsimorũ patrũ ſentẽtia, piſces nõ ex edicto nobis oggeri, ſunt enim multa & frugũ & olerũ genera, quib. nutriri valeamus: neq;, vt per argutos ſalſoſq; iocos ritum perſtringit, ad ſanctimoniã vllius cuiuſpiã opinione ſpecta re: ſed cùm Chriſtiano homini tum ſemper, tũ in ieiunio maximè laſciuię omnis abſti-

A abſtinentia proponatur, cibiq́ꝫ in primis affluentia luxusq́ꝫ corrigat̃, piſces tamẽ ad ieiuniorum conſolationem indultos eſſe, qui quidem delectare aliquantulũ, ſaginare verò aut obeſum corpus reddere minimè poſsint: nullius enim, vt ſæpe dicimus, aut parui ſunt nutrimenti, ideoq́ꝫ cibus eſt corporibus, quod nõ Platonica tantùm, ſed noſtra etiã ſibi philoſophia depoſcit, debilitandis idoneus. Sed Gregoriũ ipſum audiamus. Epiſtola eius eſt ad Auguſtinũ Britanniarũ præſulem, in qua quantũ ad ieiunia pertinet, piſciũ eſum ait ita homini Chriſtiano indultum eſſe, vt hoc ei infirmitatis ſolatiũ, non luxuriæ pariat incendiũ: monetq́ꝫ inſuper, vt qui carnibus ſibi abſtinendũ cõſtituere, ſumptuoſiora marinarũ beluarũ conuiuia inſtruere haudquaq̃ velint. Decret. diſt. I I I I. c. deniq́ꝫ. C. & poſt pauca. Atqui ganeã ex piſce nõ ea tantũ cauſa ſignificari dicẽdũ, quòd auidius à lurconibus expetatur, ꝙ quòd ipſe quoq́ꝫ piſcis natura vorax eſt, quã quidem Virgilius notat, Ciri, propterea quòd Thetis Scyllã Niſi eius opem implorantem in piſcẽ vertere noluerit, verita ſcilicet ne actutũ ab alijs piſcibus deuoraret:

Nam miſeros mutauit virginis artus
Cæruleo pollens coniux Neptunia regnos
B *Sed tamen externam ſquamis veſtire puellam,*
Infidosq́ꝫ inter teneram committere piſces
Non ſtatuit, nimium eſt auidum pecus Amphitrites.

A N I M Æ.

NOn ignorãdũ verò piſces eruditioribus animas eſſe, quòd ex puriore quodam conſtent elemento, neq́ꝫ multũ cõcretus aliorũ morentur, primiq́ꝫ animatorum à Deo creati, vt obſeruat Philo, quodammodo animalia, & nõ animalia, vel vt ita dicam, mobilia inanimata, quibus ad ſolam corporis incolumitatẽ Deus animalem ſpiritum afflarit, veluti ſal carnibus ne putreſcat adhiberi ſolet. Apud Feſtũ Pompeiũ legas genus piſciculorũ maiorum pro animis humanis Vulcano dari ſolitũ, quotãniſq́ꝫ piſcatorios ludos trãs Tyberim in area Vulcani mẽſe Iunio celebratos. In quo illud animaduertendũ, vulgatos Feſti codices in damno eſſe, cùm in antiquo manu ſcripto legerim, quòd id genus piſciculorũ viuorũ datur ei Deo pro animis humanis: nõ autem genus piſciculorũ maiorũ: C nam ſi maiores, quomodo piſciculi? Eſt & alterũ eodem loco mendũ, quòd ſcriptũ eſt eos ludos fieri ſolere à pop. Ro. cùm vetus codex habeat, à prætore Ro.

INNOCENTIA.

NEq́ꝫ deſunt qui piſcem innocentiæ hieroglyphicũ eſſe contendant, cùm omnino ſint innocui, neq́ꝫ elementũ ſuum ad inſidias alijs inferẽdas trãſgrediantur. eoq́ꝫ ſpectare dicunt Pythagoræ præceptum, qui abſtinendum eſſe piſcibus edicto cauerit, ne perſequerentur inſontes.

DÆMONES IMPROBI.

ALij per animalia quę in aquis degũt, improbos dæmones ſignificari tradiderũt, vt in ſacris literis Ionethes Chaldæus interpretat̃: & ſuperius vbi ſegregatas aquas ab aquis expoſuimus, aliorum quorundam ſententiam idẽ ſententiũ recitauimus. Sanè Magi dæmonas aqueos dicunt laſciuię libidiniſq́ꝫ pręfectos: & marinos deos vetuſtas omnis pro hieroglyphico laſciuiæ poſuit. Et piſces maris Euthymius ait poſitũ pro dæmonibus, qui inter vitæ noſtræ fluctuationes verſantur, & in amara prauorum ſalſugine vitam ducunt.

GENTES.

IN Chriſtianæ verò pietatis inſtitutionibus, gentes quæ diuinum cultũ non

dum ſuſcepiſſent, per piſces indicabantur. Atqui gentes huiuſmodi dæmonum D cultui paſsim deditæ erant, quare piſcatoribus hæc à Deo prouincia demandata, vt piſces in ſacerdotum imperia redigerentur. Porrò Aſſertor noſter Euangelio piſces aſſos comeſt, quod indicat, ſacrificiū quod offertur Deo, non elixū, ſed aſſum eſſe debere, fidem quippe veluti igni probatam, & ſancto feruentem ſpiritu offerendam. Eodem reſpicit, Ambroſio teſte, Seruatoris eiuſdem noſtri dictum Euangelio, ſimile eſſe cœli regnum reti miſſo in mare, quod piſcium genus omne congreget, quæq; ibidem ſubſequūtur: vbi nimirū de mortalium animis ſermo eſt, quæ ad ſanctioris vitæ inſtitutionem attrahantur. Quin & Propheta cùm de piorum congregatione loqueretur, ſuper maria fundatā eam dixit. Apertiſsimè Eſaias: Ecce, inquit, gentes quaſi ſtillæ ſitulæ. LXX ſic reddidere, Sicut aquæ multæ, quod idem eſt.

IGNORANTIA.

SQuamatum quidē & pinnulatū piſciū genus ſatis expoſitū eſt ex Origene, quæ ſcilicet eius hominis hieroglyphica ſint, qui veterē poſsit hominē exuere: idcoq; omne quod habet ſquamas & pinnulas, tam in mari quàm in fluminibus & ſtagnis, electo populo comedere cōceſſum eſt. Illud addendum ex Heſychio, ſquamas ignorantiæ hieroglyphicum eſſe, quæ quidem opera beneficioq; ſcientiæ excuti amouerîq; poſſunt. Id in Paulo liquidò commonſtratum, qui cùm veritatem ignoraret, cæcus factus eſt: addita verò Chriſti doctrina, quam Ananias ei prædicauit, ceciderunt vt ſquamæ ab oculis eius, & mox vidit. E

AQVÆ.

ASſyriorum verò religio fuit, vt piſcibus abſtinerent in Rheæ veneratione, quæ quidem ea illis dea erat, quæ pluuijs potiſsimùm dominatur: ῥέω enim fluo eſt: putabant enim illi ex aqua & aëre naturam rerum præcipuè conſtare, proq; vnda piſces, pro aëre columbam venerabantur: de qua ſuo loco dictum.

FACELITIS.

QVamuis alij factū hoc in Facelitidis deæ, quæ Veneris fuiſſe filia perhibetur, cultum afferunt, eamq; olim in piſcem cōmutatam, quā Syrij pro dea coluere, atq; in eius honorē Baſſo referente piſces argenteos in templa detulere. Chalon amnē in Syria ponit Xenophō, in quo magni & manſueti piſces, quos Syri veluti ſacroſanctos habent, eoſq; violari, æquè ac columbas, nefas putant. F

DERCETO.

QVin & Derceto, ſiue vt tradunt alij, Atargaten, muliebri effigie, quę in piſcē ab vmbilico defineret, ſummæ venerationis deam in tēplis apud Aſcalonē habuere. Et vt his finē imponamus, Oxyrynchitæ Ægypti populi piſcem vrbis ſuæ cognominem ſummo cultu pro dea coluerunt, hiq; canem & mactare & eſſe ſoliti ſunt in Cynopolitarum ignominiam & opprobrium, quòd illi piſcem Oxyrynchum apud ſe pro deo habitum, comedere non verecundarentur. Cynopolitarum enim deus Anubis fuit, quem canino, vt ſuo loco dictum, capite faciebant.

HIEROGLYPHICORUM TOMI Primi finis.

HIEROGLYPHICORVM

IOANNIS PIERII VALERIANI Bolzanii Bellunenſis, Commentariorum, ſiue de ſacris Aegyptiorum, aliarumq'ue Gentium literis,

TOMVS II.

In quo adiecti ſunt ab CAEL. AVGVSTINO CVRIONE *duo libri, multa pulcherrima Hieroglyphica, quæ à Ioanne Pierio aut prætermiſſa, aut non ſatis explicata fuerant, continentes.*

BASILEAE.

ILLVSTRI AC GENEROSO

A heroi D. Ioanni Iacobo Fuggero, Kirchbergæ, Vueiſſenhorni, &c. domino, literarum præſidi, ac ſtudioſorum omnium Mecœnati, Ioannes Pierius Valerianus

S. P. D.

CVM ea munera, quib. humanũ genus Deus liberaliſſimè honeſtatũ voluit, mecũ ipſe cõſidero, IO. IACOBE Fuggere heros ornatiſſime, in eã opinionem adducor, vt exiſtimẽ nullũ maius reperiri poſſe, quàm literarũ flagrans ſtudiũ, vel diſcẽdi cognoſcendiue cupiditatẽ potius, ex quib. & rerũ bonarũ voluntatẽ excitari, et verarũ intelligentiã naſci perſpicimus, nihilq́ in rerũ natura exiſtere, quod ita tum mores erudiat, tũ viã quaſi muniat ad ſummũ ſplendorẽ conſectandũ, quàm παιδείαν, humanitatẽ inquã atq́ doctrinam. Idem planè te ſentire video, qui cùm omnẽ ſemper excellentem in ſocietate humana virtutẽ memorabilẽ extitiſſe cognoueris, tũ ingenij, doctrinæ, ſapientiæ honores præcipuã habuiſſe erga mortale genus famam ac cõmendationẽ nõ ignoras. Hanc vt verã & expreſſam minimeq́ adumbratã tibi comparares,
B nihil prætermittendũ putauiſti quod ad verũ ingenij cultũ, animũq́ doctrina informandũ pertineret. Luſtrandã itaq́ primò vnà cũ fratrib. Galliã eruditiſſimis hominib. & liberalibus ſtudijs affluentẽ, mox Italiã omniũ bonarũ diſciplinarũ altricẽ cenſuiſti: ac inde eã ſapientiæ morumq́ laude paulò pòſt ad tuos reuerſus veſtræ Germaniæ oſtẽdiſti, vt iã omnes cognoſcerent te non ſolùm eximiã ad recta vitæ inſtituta progreſſionẽ feciſſe, ſed eos etiã aditus quaſi adaperuiſſe, quib. latos vbereſq́ fructus ad genus humanũ redũdaturos et ſperarent, & iã etiã cernerent: eamq́ ſpẽ & expectationẽ de præſtanti conſilio tuo, ſucceſſus plane cõfirmauit et auxit. Videmus enim admirabilẽ illam tuã virtutẽ nõ modò elegantiſſimarũ artiũ inſtitutione, ſciẽtia ac iudicio cõmendari, ſed etiã animi magnitudine, clientelis, munificentia, liberalitateq́ mirũ in modũ illuſtrari, vt cõmoda, quæ ex tanta tua fortuna & amplitudine omnino maxima ſperabamus, lõgè maiora nos iã cõſecutos fateamur. Quamobrẽ vt multa prætermittã, egregia quadã ac planè inuicta animi celſitudine te præditũ declaraſti, cùm maximas opes profunderes, vt bibliothecã magna librorũ Latinorũ, Græcorũ, Hebraicorũ, aliarumq́ linguarum multitudine ex Italia, exteriſq́ prouincijs cõportata cõſtrueres et exornares, vt q̃ multorũ hominũ ſtudia laudatiſſimo exemplo ad dignitatẽ, ad rectiorũ diſciplinarum cultum excitares. Tua enim ſemper laus erit, tibiq́ acce-
C ptum referre debebunt ſtudioſi, quòd multis cõmodis fruuntur, et quòd animũ optimarũ artium ſcientia diſciplinarũq́ ſtudijs excolere poſſint. Verũ his in omnes collatis beneficijs, quæ maxima ſunt, acquieſcendũ tibi minimè iudicaſti, quin potius maiora moliris, ac alterã illã planè regiam benignitatẽ adhibendam, dũ afflictos recreas, iacentibus dexteram iſtam tuã pietate præſtantẽ porrigis, de bonorum cõmodis & ornamentis cogitas: dum omnes deniq́ liberalitate immortalibuſq́ beneficijs tibi deuincis. Siquidem exiſtimaſti te pro tua fortuna poſſe, pro acerrimo ſingulariq́ iudicio debere, vt curares tenuiores, felicioribus tamẽ auſpicijs natos adoleſcentes, tuis ſumptib. in Germania, Italia & Gallia benignè tantiſper fouendos & ſuſtentandos, dum eos in omni bonarum artium genere progreſſus feciſſent, vt docendi alios munus iam ſuſcipere ac obire poſſint. Quo quidem inſtituto nullũ illuſtrius, nullum ad cõmemorationẽ nominis tui cum omni poſteritate adæquandam aptius eſſe iudicamus: hac enim ratione declaras te maximo ſemper honore dignũ, teq́ perſtudioſe ea ſequi, ex quibus vera, non adumbrata, laus naſcitur, & nomen tuũ tot etiã & tam præclaris teſtimonijs virtutiſq́ monumentis ad omnẽ memoriam cõmendatũ celebrabitur. Nam quæcunq́ accuratius nunc ſcripta & expolita Germanorum opera ſunt, ea ferè omnia ad te miſſa, & tuæ felicitati credita legũtur: & ſi non autorũ cõmendatione, vel tuo ſaltẽ nomine ſunt in manib. Tibi debetur (de alijs eruditiſſimorũ virorum lucubrationibus, quæ ſatis

multæ ſunt,nihil dico)quòd Demoſthenẽ,Aeſchinem,Iſocratem,Pauſaniã,ad noſtrorũ homi- D
nũ cognitionem tranſlatos habemus,dũ eruditione præſtantem virũ Hieronymum Vuolfiũ in
clientelam ſuſcipis,ac præmijs ornas. Hæc cùm ſermone omniũ ad nos perferuntur,cùm in editis
libris videmus & legimus,felices eos iudicamus,quib. Dei beneficio datum,vel vſu familiaritatis,
vel officijs aliquib.tibi cõiungi,qui à tantis ornamentis cõmendationẽ ducis. Quapropter ego pri
mus fortaſsis eorũ,qui ne de facie quidem te norint,accuratè operã dedi, vt aliqua in re animũ ti
bi atq; obſeruantiam probarẽ meã. Nam Hieroglyphicorũ meorũ cõmentariorum alterum To-
mũ ad te mittendum cenſui,vt vnicũ ſtudioſorũ ornatorẽ,cunctarũq; artiũ bonarũ præſidẽ: ad-
ductus nõ ſolùm humanitate ac benignitate tua,plurimis quidẽ & ampliſsimis officijs perſpecta
ſtudioſis omnib. verùm etiã, vt iã dixi,opinione quæ apud me eſt,de egregia tua erga literas pro-
mouẽdas volũtate. Cui quæſo aptius ac conuenĩetius huiuſcemodi ſcripta mitti poſſunt,q̃ ei qui ita
illa ſemper amauit & excoluit,vt in his ipſis vel tractandis,vel iudicãdis longè omnib. præſtet,ac
maximè inſignis habeatur? Acceſsit huc et ſimilitudo quædã,quã te habere video cũ ornatiſsimo
Florentinorũ principe Coſmo,qui cùm familia Medicea ortus ſit: hoc eſt,ſapientiæ ſtirpe,auita
quadam benignitate ſolus hoc tẽpore in Italia inuenitur,literarũ,venuſtatis,elegantiæ, atq; adeò
virtutũ omniũ vindex. Quamobrem cùm ſingulos ferè Cõmentarios amicis varijs inſcripſiſſem, E
priorem Tomũ in vniuerſum huic optimo Principi tuendum cõſeruandumq; permiſi. Pari ratio
ne ſatis feliciter agi cum hoc altero Tomo iam exiſtimaui, ſi eum in tuam clientelam de me ab-
ſente,deditiſsimo certè,tanquã præſente ſuſceperis,quod te facturũ pro ſingulari tua humanitate
minimè dubito,cùm iã Fuggerana domus in ipſa Germania nõ ſolùm ſingulos ac vniuerſos debi
tis officijs complectatur,ſed virtutis ipſius quaſi ſeminariũ exiſtat. Præterea ſi requirendus erat
literarũ patronus,quis hoc tempore citius comparandus, apud quem tanquã portũ, ipſæ contra
barbariam opem & patrociniũ inueniant? Equidem quod ad me attinet, quotieſcunq; ad inge
nium,ſtudia,& inſtituta,tua inquã & Coſmi Medices cõſiderãda animũ confero, non poſſum
non confiteri me maximo cumulari gaudio,cùm propter multa,quæ & ſapienter facitis, & o-
ptimè ratione temporũ habita ſtatutis,tum quòd in tanta bonorum Principũ orbitate,tantaq;
beneficorũ et liberaliũ hominũ inopia,qua hodie paſsim in orbe Chriſtiano(quod pudet dicere)
laboramus,pro humanitate,pieſantia liberalitate prolixa, alijs libentiſsimè ea largimini, quæ
magnis laborib. ſingulari induſtria conſecuti eſtis: quodq; omnes intelligunt vos in beatis & o-
mni copiarũ genere florentibus ciuitatib. principem locum tenere,in ſumma tamen veſtra fortu
na virtutis laudem magis eniteſcere,quàm fortunæ gratiam. Quæ iam tuæ ἀρχῇ adferimus: ex- F
plicationem cõtinent eorũ quæ ſacerdotes Aegyptij ἱερογλυφικῶς circa corporis humani fabricã
cõmenti ſunt,auſpicati à capite longè nobiliſsima parte: ne quis exiſtimet hos ipſos Aegyptios ita
brutorũ cultui deditos,vt nõ etiã hominẽ qua meretur veneratione ſuſceptũ reliquis omnib. præ-
tulerint,ac μικρόκοσμον agnouerint. Nã ſi multa eruditi viri admirati,quæ illi in eo animantiũ
genere quod nos rationis expers ducimus,obſeruaſſent,longè ea plura ſunt,quæ ſolo ex homine ſa
crarũ apud eos literarũ materiã ad ſua illa hieroglyphica ſuppeditarint,quippe cuius mẽbra ſin
gula in huiuſmodi myſteria receperũt. Haſce meas lucubrationes ſeparatim eo nomine tibi debe
ri intelligebã,quo ſtudioſi & boni omnes cõmuniter ingenij ſui monumẽta tibi deberi profitẽtur.
Et certè ſi iuſti rerũ æſtimatores eſſe volumus, literati,optimisq; ſtudijs dediti,nulla alia ratione
maiorẽ ſuorũ laborũ cõmendationẽ ſperare poſſunt,quàm ſi in eius Principis nomine illas appa-
rere fecerint,in cuius autoritate & iudicio præcipua proborum doctorumq; pars acquie-
ſcit,& qui animi magnitudinem diligentia,integritate & conſilio ſuſti-
net, atq; tum literarum gloria,tum etiam ſapientiæ
laude fruitur. Vale.

Io-

A IO. PIERII VALERIANI
HIEROGLYPHICORVM COMMENTARIORVM, AD IOANNEM IACOBVM FVGGERVM, DE IIS QVÆ PER CAPVT SIGNIFICANTVR, EX SACRIS AEGYPTIORVM literis.

PRINCIPIVM.

PRÆCIPVVM quidem Capitis hieroglyphicum apud omnes fuit, vt ex eo principium intelligeretur: id vel frequentiſsimus autorum vſus, vel nominis ipſius indicat originatio: ſiquidem ita vocatū ait Varro, quòd ab eo capiant initium & ſenſus, & nerui. Vel cotidianus ſermo apertè declarat, dum aliquem eſſe huic vel il-
B li rei caput dictitamus: dum à capite aliquid exordiri: dum in prouerbijs, piſcem à capite primùm putere, Græci dicunt, cùm malorum publicorum & priuatorum cauſam in reipublicæ vel familiæ cuiuſquam principe conſiſtere profitentur, ad id Platonicum ſcilicet innuentes, tales eſſe ciues, quales qui primatū inter eos obtinent. Et Cicero, caput eſſe ad beatè viuendum ſecuritatem ait. Pro præcipuo verò, ad Appium epiſt. An tibi obuiam non prodirem? primùm Appio Claudio, deinde Imperatori, deinde more maiorum, deinde, quod caput eſt, amico. Sed quid alienis adeò immoremur, cùm noſtris abundè vti poſsimus? Ipſo ſtatim Bibliorum principio, Bereſith, Aquila vertit, ἐν κεφαλίδι, in capitulo, quòd caput initium cuſtosq́ue rerum ſit: vulgata æditio fecit, In principio, quod hieroglyphici eſſet interpretamentum. Alij dixerunt, in capite, in Filio: nam mundus per ipſum factus eſt. Quod verò in Eſaiæ viſione habetur de Seraphim duobus, qui ſenis ſinguli alis præditi, binis caput Dei velabant, binis alteris eiuſdem pedes obtegebant, per adopertum caput, exordia Dei incomperta eſſe interpretatur Adamantius: per obtectos verò pedes, nouiſsima nō comprehendi: ſola media
C in conſpicuo eſſe, opera quippe eius, diuinæ indicia prouidentiæ, cœlorum motus varios, Solis, Lunæ, ſtellarumq́ue progreſſus, terræ, maris, & aeris viciſsitudines, & quæcunq́ue in rerum natura ſuo ſunt ordine diſpoſita: ſed enim quæ ante iſta fuerint, nouit nemo. Ex ijs quæ ſunt, Deum intelligimus: poſt hæc quæ futura ſunt, credere quidem poſſumus, ſed ſcire nequimus. Vnde legas apud concionantem in diuinis literis Regem: Annunciate mihi priora, & nouiſsima quæ erunt, & dicam vos eſſe Deos.

DIVINITAS.

IN Deo ſanè Caput cùm ponimus, id quod in eo conſtat diuinitatis intelligimus, quæ cuncta ſcilicet præcedit, & cui omnia ſubiecta ſunt, diceret Eucherius. Idem & Hieronymus tradit eo libello, in quo, quid ſit diuinitas, explicat. Tam inſano verò cultu Ægyptij caput omne venerabantur, vt à capitibus & & armis brutorum prorſus abſtinerent, diuinitati iniuriam facere arbitrati, ſi quis illa cſitaſſet. Platonici tradunt humanum caput ad mundani orbis ſimilitudinem compactum, in eoq́ue duos animæ diuinos circuitus interlocatos, eſſeq́ue membrum diuiniſsimum, ac reliquorum omnino princeps: reliqua, vt ca-

piti ſeruiant adiuncta. Caput,ait Hieroſolymitanus Heſychius, vt hoc obiter D addamus,vniuſcuiuſque animalis ratione pollentis mens dicitur,cuius ſedes cę- A rebrum:vnde caput,& cuncta quæ adhærent iecori, ſuper altare in holocau- ſtum ponere iubemur: nam & cor & iecur concupiſcentiæ noſtræ impetum, motumque continent.Hinc Paulus nobis bene precatus,Pax, inquit, Dei quę e- xuperat omnē ſenſum, cuſtodiat corda veſtra,& intelligētias veſtras. Idem He ſychius huc adnectit illud ex Eſaia: Omne caput languidum, & omne cor mœ- rens,à planta pedis vſque ad verticem nō eſt in eo ſanitas:quod enim in nobis eſt rationis,vt dictum,in vtroque habitat,& corde,& cerebro.Non decet autem mē tem ſobriam diuidi,ſed eſſe veluti vinculum,quod affectus noſtros ad ſanam ra tionem adiungat atque deuinciat.

DOMINIVM.

ET quamuis per ſe caput principatus indicium ſit, longè tamē ſignificantius hieroglyphicèque magis id oſtendit,ſi faſcia redimatur,ſiue ea corona,ſiue,vt apud Græcos,diadema vocetur. Nam & coniectores eo redimiculo caput in- ſignitum per ſomnium viſum,dominij ſignum autumant. Sed enim diademati E ſuus eſt locus inter veſtimenta,vbi reliqua tractamus inſignia: nunc de capite ſimpliciter verba facimus.

MVNDI MOLES.

SErapidis ſimulacrū apud veteres autores celeberrimū, cœlum habere caput dicebatur. Vnde Euſtathius eruditè primo Iliados,veteres ait cœlum pro capite accepiſſe:atque ita Pallas de cœlo deſcendit,incitatiorem Achillis iram cō- preſſura.Sed quoniam multa ſuper eo toto opere dicenda ſunt,quòd id ſibi nu- men Ægyptij pro rerum natura confinxere,non importunū fuerit loco hoc to- tam hieroglyphicā eius effigiem, per quam mundi totius moles indicatur,ſemel eo modo deſcribere, quo exhibita eſt ab oraculo,quod vt fertur ipſe de ſeipſo in Nicocreontis Cyprij regis gratiam his carminibus enunciauit:

εἰμὶ θεὸς τοῖος δ᾽ ἤμασι οἵοις κ᾽ ἐγὼ εἴπω,
οὐράνιος κόσμος κεφαλή, γαστὴρ δὲ θάλασσα,
Γαῖα δέ μοι πόδες εἰσί, τὰ δ᾽ οὔατ᾽ ἐν αἰθέρι κεῖται,
ὄμματα τηλαυγὲς λαμπρὸν φάος ἠελίοιο.

Sed quoniā in Macrobianis aliquot codicibus pro lectione quæ eſt, τοῖος δ᾽ ἤμασι, F legere eſt caſtigatiore verſu, τοῖος δὲ μαθεῖν,ſi cui ea magis arrideat,dicamus:

Sum Deus,vt diſcas,talis,qualem ipſe docebo,
Cæleſtis mundus caput eſt,mare venter opacum,
Terra pedes,aures verſantur in æthere ſummo,
Lux,oculi,quam ſolis habet ſplendentis imago.

Vbi animaduertendum,ventrem pro mari,& vice verſa, mare pro ventre etiā apud alios accipi,præſertimque apud coniectores. Nam Hippocrates Cous ho- rum ſententiam ſecutus,cum ægrotum qui per nocturnā imaginem mare per- turbatum viderit,morbo ventris tentari conijcit, idque minimè contemptui ha- bendū iudicat,qui adhibitis remedijs,quo nutricatu is curandus ſit, ſtatim do- cet.Quin apud nos etiam in ſacris literis aliquid in hanc ſententiam de Deo le- gere eſt. Nam,vt Cyprianus ait,mali dæmones ita per fabulas ea deprauabant, quę manifeſtiſsimis paſsim verbis in diuinis literis explicantur: vt illud in hanc ſententiam apud Eſaiam LXVI. Quam mihi ſedem ædificabitis? aut quis lo-

cus

A cus ad requiem mihi? cœlum mihi thronus eſt, terra autem ſcabellum pedum meorum. quod, quo ſit intellectu accipiendum, videris apud Adamantium ſuper Geneſi, homilia prima. Apud Hieremiam XXIII, No'nne cœlum & terram ego impleo? Et Prouerb. XV, In omni loco oculi Dei ſpeculantur bonos & malos. Hinc Cyprianus idem, in abditis & ſecretis vel ſemotis locis, in cubiculis etiam ipſis, orandum monet, idq́; magis fidei cõuenire, vt ſciamus Deum vbiq; eſſe præſentem, audire omnes & videre, & maieſtatis ſuę plenitudine in abdita quæq; & occulta penetrare. Cùm itaq; veteres per Serapin vniuerſam mundi molem, & ipſa rerũ principia intelligerent, certatim eum templis magnificentiſsimis honeſtarunt: cuiuſmodi ea fuerunt quæ in Memphi & in Alexandrea celebrabantur. Pauſanias Athenis etiamnum templum Serapidis fuiſſe narrat Ptolemæi in gratiam ſtructum. Inuaſerat autem Ptolemæum Lagi ſuperſtitio ex dæmonis apparitione, qui iuſſerat, vt apud Euſtathiũ eſt, mitti nauem, quæ appulit Phocidi, & accepto inde oraculo Sinopen acceſsit, indeq́; Iouis Serapidis ſimulacrum tranſtulit, quod quidem cuiuſnam eſſet materiæ diſcerni nõ po-
B terat, nempe vt chaos ipſum, cuius ſymbolum erat, præ ſe ferret. Et quod illi ſimulacrum in templo Alexandreæ ita vaſtum erectũ eſt, vt dextera vnum parietem, alterum læua perſtringeret, ex omnibus metallorũ lignorumq́; generibus compoſitum ferebatur, vt nihil nõ complecteretur quod terra vel proferat, vel intra viſcera abditum occultarit.

LOCVPLETATIO.

EA autem potiſsimũ de cauſa Serapis in cultu erat, quòd perſuaſum mortalibus fuit, inde locupletiores diuitias obuenire. Ait enim Pſellus, dæmonas nobis ſæpe diuitias polliceri. Porphyrius magnorum dæmonum principes Serapin & Proſerpinã agnoſcit. Nam omnino qui apud Ægyptios Serapis, apud Græcos Pluto eſt, & Pluto idem qui diuitiarũ deus. Hinc auariſsima meretrix apud Catullum ſolicita eſt vt ad Serapin deferatur, cui preces alleget, diuitias & opes petitura, quòd is dæmonum princeps locupletandis ſupplicibus dare operam, eius ſuperſtitionis errore crederetur, atq; ideo geſtare calathũ, de quo paulò pòſt plura, vnde bona hæc liberaliſsimè depromerentur: nunc pauca hęc pro re ſufficiat attigiſſe.

LVCRVM.

C ESt & lucri ſignum caput, verùm id apud cõiectores: illi enim capitis magnitudinem inſolitam, per nocturnam imaginem oblatam, diuitiarũ acceſsionem ſignificare tradunt, propterea quòd vulgò numi, vt apud Artemidorum eſt, capita vocantur.

SALVS.

REceptum etiam eſt apud omnes, vt caput pro ſalutis hieroglyphico ponatur, idq́; in extremo diſcrimine cõmendare, id adiurare, id deuouere. Hinc totiens apud Homerum ea loquendi figura, ἐπ' ἐμῷ κάρη, ἐπ' ἐμοῖο κάρη. Hinc Ti. Gracchus cùm ſalutem ſuam populo cõmendaret, manu capiti ſuperpoſita ire perrexit in Capitolium, quod illi malè vertit, interpretantibus inimicis, eum eo ſigno diadema ſibi depoſcere. Tale aliquid apud Ariſtophanem Acharnanibus legas, dicente Dicæopoli: Et ſi non iuſta profatus fuero manu ſupra caput impoſita, quæq́; vniuerſus approbet populus. Sed & portenta huic ſubſcribunt ſignificationi: tacta ſiquidem de cœlo Cæſarũ æde, capita omnibus ſtatuis ſimul deciderunt: quo quidem oſtento præmõſtratum eſt, Cæſarũ progeniem

vnà cum Nerone eius gentis vltimo defecturam. D

DOCTRINA IMPERIO'VE PRÆSTANTES.

ANtiquum autem fuit inſtitutum, eos honore numiſmatũ decorare, qui vel doctrina vel imperio cæteris antecelleret. quare Mitylenei Sapphûs imaginem numis impreſſere, Homerum Chij, autore Strabone. Horum exemplum ſecuti Mantuani principes, Maronis ſui ſpeciem in numis aliquandiu expreſſere, non immeritò ſibi alumno eo applaudentes, qui Venetiam vniuerſam ſui nominis celebritate ſempiternæ gloriæ cõmendarit. Plurimùm verò principũ imagines poſteritati per eiuſmodi monumenta innotuêre, neq; numis tantùm, verùm etiam gemmis expreſſæ: vt tot ſtatuarũ memoriã, quibus nõ ſuam tantùm ſimilitudinẽ humano habitu inſignem eſſe voluerũt, verùm etiã facies ſuas dijs adſcribi, vtq; ipſi eorũ nominib. vocitari ſe iuſſerint, prætereamus. Longè illud ſimplicius, quòd Octauianus Auguſtus numum cuſit in quo ſingula ex vtraq; facie capita, atq; ea quidem pulcherrimè elaborata: eorum alterius inſcriptio eſt, DIVOS IVLIVS. alterius AVGVSTVS DIVI F. quam quidẽ inſcriptionẽ multis alijs in monumentis vſurpauit, vt in lapidibus qui ruinarũ iniuriã effugerunt, paſsim Romę legitur: cui vt adblandiretur Maro, Æneidos ſexto, Diui eum genus appellauit: in antiquiſsimis enim Romanæ bibliothecę codicib. habetur, AVGVSTVS CÆSAR DIVI GENVS. Idem cùm Sphingem repudiaſſet, qua tabellas ſignare ſolitus erat, nõ ſine multorum conuicijs, qui ænigmata illum miſsitare cauillabantur, Alexandri aliquandiu imagine ſignauit, quoad ſua demũ vti collibuit, cùm autoritatis iam validiſsimè corroboratæ, clariſsimusq; haberetur. Quin ea ſignare, qui quoq; ſub ſecuti ſunt principes, perſeuerarunt. E

PROSPERITAS.

QVod verò pertinet ad Alexandri imaginẽ, perſuaſum olim fuit, peruulgata inter homines opinione illi proſperè omnia ſucceſſura, omnesq; eius actiones adiutari, qui Alexandrum vel auro vel argento expreſſum geſtitaret, adeò vt Macriana familia, quam ſuo tempore nobiliſsimam Romæ fuiſſe Trebellius atteſtatur, Alexandri effigiẽ cõſueuerit habere quaſi familiarem, apud viros quidem in auro vel argento, apud mulieres in reticulis, & dextrocherijs, & in annulis, & in omni ornamentorũ genere. Quin & Antoninus Seueri filius Alexãdri ſtudioſiſsimus fuit, cuius imagines cùm paſsim renouaſſet, mortales, vt huic eius ſtudio adularentur, ſtatuas aliquot erexere, quæ vno corpore facies duas geſtarent, Alexandri ſcilicet & Antonini. Quam quidem ſuperſtitionẽ Chryſoſtomus acerrima inſectatur increpatione: nam & eo tempore abuſus huiuſmodi circumligandi aurea Alexandri Macedonis numiſmata capiti vel pedibus, auferri nondum potuerat. F

DIVINA PROVIDENTIA.

IN Theodoſij & aliorũ qui eo ſeculo fuerunt Imperatorũ inſignibus, in atrio prȩſidis Thebaidos nuncupati, argumentũ hoc pictum ſpectabatur, cuius exemplũ in quodam eius militiæ ordinũ officiorumq; canone deſcriptũ Romæ apud Maffęos inſpexi. Tabula eſt libris quodam ordine diſpoſitis onuſta, quorum nõnulli ſyllabarijs quibuſdam notis inſcripti ſunt, quibus per compendiũ contentę in eis rationes indicabantur: alij nihil præſcriptũ habent. Supra tabulam faſtigium attollitur, in media cuius facie genij duo latum ſuſtentãt orbem, in quo caput inſtar humani, cuius ita inſcriptio eſt, DIVINA PROVIDENTIA. In angulis verò tabulæ quæ deſcriptos, vti diximus, libros continet, ſingulis

A gulis capita ſingula ſunt appoſita, quorum ſuperius à dextera inſcriptionem cir-
cunductam oſtendit, VIRTVS. alterum à læua, SCIENTIA. inferius à de-
xtera, AVCTORITAS. quartũ à læua, FELICITAS. Quod quidem, vt pu-
to, innuit rerum omnium gerendarum ſummã à Deo primùm emanare, eumq́
conciliandum in primis, vt noſtra omnia fortunentur. Mox neceſſariã eſſe vir-
tutem, quippe animoſum, aptum, & idoneum eſſe debere hominem qui præcla
ra ſit facinora aggreſſurus. Verùm virtutem ſolam parũ prodeſſe, niſi acceſſerit
& diſciplina, cuius ſciẽtia eruditi, & tempora & occaſiones internoſcamus. Sed-
enim & hæc & illa vix ſufficient, niſi & autoritas adiuncta fuerit, qua milites
populiq́ ſub imperio contineantur, iuſſaq́ non cantanter exequantur. Vnde le
gas de Veſpaſiano, cùm eſſet iam à militibus ſalutatus Imperator, autoritatẽ &
quaſi maieſtatem quandam inopinato ſcilicet & adhuc nouo principi defuiſſe,
quæ non prius acceſſerit, quàm è plebe quidam luminibus orbatus, item alius
debili crure, ſedentẽ pro tribunali pariter adijſſent, orantes, vt Tranquillus ait,
opem valetudinis demonſtratã à Serapide per quietem, reſtituturum oculos, ſi
B inſpuiſſet: confirmaturum crus, ſi dignaretur calce contingere: cumq́ vix fides
eſſet rem vllo modo ſucceſſurã: ideoq́ ne experiri quidẽ auderet, extremò hor-
tantibus amicis palàm pro concione vtrunq́ tentauit, nec euentus defuit, atque
ita, quod primùm deſiderabatur, autoritatẽ indeptus eſt. Sed & quarta neceſſa-
ria eſt, felicitas quippe: licet enim animis valeas, experientia ſis eruditus, auto-
ritateq́ cõmunitus, niſi tibi res feliciter cedat, ruere plerunq́ omnia, & elabi in ir
ritum experieris. Addita huic & altera tabula cum eiſdem libris & librorum no-
tis & genijs in faſtigio orbem cum capite ſuſtollentibus, ſed angulares circuli
affixi adſcripta habent nomina ſingula ſinguli, VER, ÆSTAS, AVTVM-
NVS, HYEMS, vt ſcilicet admoneamur, diligenter nos animaduertere debe
re, vt ſuo quæq́ tempore agantur, procurenturue.

MVSA.

NVdum autem mulieris caput, quale Nympharum fingunt, nullis geſtami-
nibus appoſitis, quæ hieroglyphici notitiam afferre ſolent, ſed quod comã
habeat nonnunquã ab occipitio nodo cõprenſam, nonnunquã in humeros ne
gligenter diffuſam, Diodorus Muſæ hieroglyphicum eſſe cõtendit, cuius dicto
C ſtandum, cùm in huiuſmodi rebus indagandis non incurioſus fuerit, tametſi
nonnunquam ſententiam ex vulgo mutuatur.

TERROR.

MVliebre ſimulacrũ horrifica ſpecie fabrefactũ apud Corinthios, imago ter
roris erat, de quo Pauſanias lib. II. At-
que huc nõnulli trahũt Meduſæ caput, quã Do-
mitianus pro pectore geſtare gauiſus eſt, vt ſui
admirationẽ apud omnes incuteret. Quamuis
non deſint, qui factum id ab eo in gratiam Palla-
dis, quã vnicè coleret, interpretantur. Sedenim
de Meduſa plenius in Anguium commentario.

ADVERSARIVS.

APud mathematicos faciem inuenias collo,
ore, oculis, & toto capitis geſtu tortuoſam,
idq́ contradicentẽ aduerſariũ ſignificare: cuiuſ-
modi ſimulacrum in X. Scorpij gradũ intulere,
eoq́ ſupra horizontem aſcendente in lucẽ editũ,

ceruicis fore indomitæ, opinioniſq; deſtinatæ, futurum eſſe præſagiunt. D

ROMA.

MVlieris verò caput galeatum in pleriſq; numis Romam oſtendit, non tantùm quia Romani nihil nõ armis arrogarint, aut quia ſuam ad Martẽ originem referre voluerint, quàm vt arcanum illud ſuum de Romæ nomine publicari vetito, peritis quidem rerum patefacerent, vulgo verò tenebricoſius obſcurarent, re ad interpretationem aliam diſtracta. Gergithius enim autor minimè contemnendus, antiquũ Romę nomen Cephalon fuiſſe tradit, quæ quidem

Tantum alias inter caput elatura eſſet,
Quantum lenta ſolent inter viburna cupreſſi.

Sed nos quid ſoliciti ſumus, quibus rationibus Roma ſit caput, cùm Dominus Deus noſter Chriſtus Petro prædixerit, nomen illi Cephas conuenire, quẽ ſcilicet Romæ principatui deſtinaſſet. Aliàs verò cùm eum Petrũ nominat, ad Capitoli immobile ſaxum alludit, ac perinde omnium, non Romanorũ tantùm, ſed quaqua tota terra habitabilis extenderetur, caput futurus eſſet. quod dictũ volui, vt Oecolampadij cõuerſio diligentius expenderetur, qui cùm Theophy- E
lactum Latinum faceret, verba illa, πάσης τῆς οἰκουμένης, videtur prætermiſiſſe.

DE BICIPITIO.

CVSTODIA.

DVo verò humana capita, quorum alterum maris, quod intrò aſpiceret: alterum fœminæ, quod extrà proſpectaret, cuſtodiã ſignificare Ægyptij tradiderũt, propterea quòd hieroglyphici huiuſmodi beneficio ſeſe à nullo dæmonum infeſtari poſſe perſuaſum habebant: & vt Horus ait, figura hæc ſatis ſuperq; ad tutelã ſufficere credebatur, nullis vel literis, vel imprecationibus appoſitis, quæ infortunium amolirentur.

DI MANES.

INuenias plerunq; in veterum monumentis capita duo, duabus additis infernè literis D.M. quod DIS MANIBVS, hoc eſt, defunctorum tutelaribus ſacrum vel commendatum intelligas. Cæterùm, vti dicebamus, Ægyptij id ipſum innuere volẽtes, & tutelam ſignificantes, nullas addebant literas. Manes verò & ſuperos & inferos, augures dicebãt, inuocabantq; eos ita nuncupatos, F
quod per omnia ætheria terrenaq; manare arbitrabantur.

ANIMADVERSIO SEVERA.

TEnedium numum memorat Pollux, ab vna cuius parte duo eſſent capita, ab altera ſecuris, cuſa. Seueriſsimæ hoc animaduerſionis ſignum, vt in Armis alibi diximus, habebatur, qua Tenediorum Rex filium percuti iuſsit adulterij conuictum, lata prius ab eo lege, vt in adulterio deprehenſi mas & fœmina eodem ſupplicio ſecuri ſubijcerentur. Quo iudicio cùm neq; filio peperciſſet, rem eo monumento iuſsit inſigniri. Meminit huius legis etiam Ariſtoteles in Tenediorum republica. Et prouerbium in acerbos iudices inde factum, Tenedia ſecuris.

PRVDENTIA.

QVòd verò bicipitium Iani apud Romanos celeberrimum fuit, ſunt qui prudentiam ſolertiamq; regis præ ſe ferre autument: prudentis enim hominis eſt pręterita noſcere, futura verò multò antè præuidere. Hinc illa apud Perſium excla-

A exclamatio, cùm hominis neſcio cuius prudentiam deſideraret:

O Iane, à tergo quem nulla ciconia pinſit.

Eodem fermè ſignificato Anteuorta Poſtuortaq́, diuinitatis aſſumptitiæ comi- tes colebantur.

ANNVS INIENS.

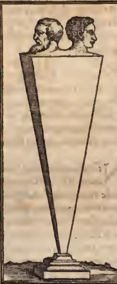
NEque tamen deſunt, qui bicipitium hoc ad munus occludendi aperiendiq́ anni referant: nam & Cyprianus bifrontem eum exprimi ſcribit, quòd in medio conſtitutus, annũ incipientem pariter & recedentem ſpectare videatur. Quę verò ſuper hoc Ouidius latè deſcribit, apud eum vidẽda prętereo. Imberbe Iani bicipitiũ in numo quodam eſt, ab cuius altera parte quadrigæ ſunt, cum Ioue fulminante: inſcriptio literis foſsilibus, R O M A, quod nimirũ ipſius Reip. ſigillum fuerit. Geminus verò Ianus vtraq; facie barbatus in argenteo numo eſt, in quo literæ, L. F. M. F. O. V. R. I. Ab altera parte trophæum eſt cum flagello & ſceptro, cuius apex ſerpentinus: Roma iuxtà, quæ coronam ciuicam trophæo ſuperimponit.

B SATVRNI BENEFICIA.

IAnicolos pleroſque numos videas capitibus geminis vna ceruice contentis, vna parte ſignatos, altera naui. Sunt qui ex hieroglyphicis huiuſmodi Saturni beneficia ſignificari tradant, Ianũq; eo mõnumento Saturno gratiã relatam voluiſſe; qui naui ex Ægypto in Italiam vectus agriculturã cõmonſtrarit: nam à ſatu illi nomen apud Latinos fuit. De ratico verò huiuſmodi numo ita Ouidius:

At bona poſteritas puppim ſignauit in ære,
Hoſpitis aduentum teſtificata Dei.

BENE CONSVLTORVM ſtabilitas.

Hunc verò fuiſſe primum numum cuſum, & à Iano ipſo ſignandi æris morem inuentum, pleriq; memorię prodidere. Sed & Cecropis effigies biceps facta, quòd linguas duas calleret, Græcã & Ægyptiacam. Porrò fama eſt Athenienſes Ægyptiorum colonos fuiſſe, è Saenſi ciuitate duce Cecrope deductos, vt Nazianzenus in Monodia Baſilij.

C INCONSTANTIA.

ALioqui Mathematici bicipitium inconſtantiæ hieroglyphicum poſuere. Nam tertio ſupra viceſimum Leonis gradu bicipitis hominis ſimulacrum oriri confinxere, quòd eo aſcẽdente gradu nati, inconſtantis ac leuiter mutabilis voluntatis atque ſententiæ fore præſagiunt.

COntrà verò quos Ianos huiuſmodi bicipitio inſignes pleriſque locis videas, ſed ſine manibus ac ſine pedibus, quadrangulari quodam ſcapo ita præciſo, vt ab humeris vbi in quadrum abire incipit, deorſum verſus magis ac magis anguſtetur, per hieroglyphicum hoc ſunt qui firmitudinem & ſtabilitatem eorum denotari dicant, quæ ſapienter & maturo conſilio gerantur. Quòd verò manibus & pedibus careant, vim diuinam oſtendit, cui nihil

horum opus vt quod facere deſtinarit efficiat:Deus enim ſimul & annuit, & to- D
tum nutu tremefecit Olympum. Et alter, Dicto citius tumida ęquora placat. Illa pręterea dilatatio quę fit à baſi ſurſum verſus aſcendendo, oſtendit humana omnia, quo diuinitati propius accedũt, eo auguſtiora amplioraq́ fieri. Vnde apud Maronẽ Dido apotheoſin ſibi, ob res à ſe præclarè geſtas pollicita, dicit:

Et nunc magna mei ſub terras ibit imago. de quo alibi latius.

DE TRICIPITIO.

GERYONES.

PEr tricipitiũ verò Geryonem in primis ſignificari paſsim inuenias. Quid autẽ ſibi Geryones velit, & vtrũ hiſtoricũ an fabuloſum fuerit cõmentum, vt adhuc in ambiguo ſit, ſcriptorum varietas efficit: vulgatior tamen ea eſt opinio, tris in Hiſpania fratres vnanimi concordia imperiũ obtinuiſſe, quos Hercules oppreſſerit. Græci, vt ingenio ſunt ad cõminiſcendũ noua promptiſsimo, alia atq́ alia ſuper Geryone tradiderunt: ſed inter eos Hecatæus Geryonẽ affirmat loca circa Ambraciam & Amphilochos tenuiſſe, indeq́ abactas boues, quæ ſpecie mira reperiant̃ in ea regione valde herbida, & paſcuis lætiſsima. Alij in Euxino ponto vrbem τρικαρηνίαν memorãt, cuius principem Geryonem Hercules ſuſtulerit, cumq́ boues ſpecioſiſsimas eius abigeret, interroganti cuius illæ fuiſſent, reſponſum, Geryonæ Tricareni, quod tricipitis ſonat, inde datum locum fabulæ. E

SAnè vt Hiſpania, quę tripartitò diuiſa eſt, per hieroglyphicũ Geryonis intelligatur, tum autores pleriq́, tum Imp. Hadriani tertiũ Conſulis numus oſtendit, in quo ſimulacrũ triceps haſtæ innixũ, quod dubio procul factũ ob Hiſpaniam peragratam, ſiue vt originationem ſuam oſtenderet, quòd Gaditana eſſet matre genitus, vt apud Spartianum eſt.

HISPANIA.

LVNA MENSISV'E.

INterpretes Heſiodi τρικέφαλον γηρυονῆα Lunã ſignificari contendunt: alij tempus præſens, prę- F
teritum & futurum: alij triplicem menſis diuiſionem, quæ ternis apud Græcos denarijs diſpeſcitur, apud Latinos in Nonas, Idus, & Calendas diuiditur. Græcorum nuncupationes ſunt, ἱσαμένου, μεσοῦντος, φθίνοντος, quarum nuncupationum vltima, dierum numeri Romano more retrocedunt.

AVXILIARES.

NEq́ me præterit Plutarchũ in libro De ciuilibus inſtitutionibus ad Traianum, aſſerere Geryonẽ multis oculis, multis manibus & pedibus præditũ ea de cauſa vulgò dictitatum, quòd in negotijs obeundis conſilio vno, multorũ opera vti conſuerit, quod in principe vel alio quopiam, cui reipub. ſumma credita ſit, cõmendabile plurimũ habetur. Non enim omnia poſſumus omnes. Idcircoq́ Pelopides laudatur, qui legationẽ initurus, cùm ſe ad dicendũ parum idoneum intelligeret, adiutorẽ ſibi ſociumq́ muneris Epaminondã cooptauit. Sic Nicias cũ ad labores tolerãdos imbecillo admodũ corpore & inexperto eſſet, Lamachũ ſibi & robuſtũ & induſtriũ ſociũ accepit. Quòd verò ait Plutarchus Geryonẽ pluribus oculis manibusq́ præditũ, eundẽ & quadricipitẽ legas apud

A Ariſtophanem, vbi de Lamacho loquitur, βῦλ' ὦ Λάμαχ' ὦσυ Γηρυόνη τετραπτίλε.

SOL.

TRriceps quoq; Serapidis imago in numiſmatis quid ſibi velit, in brutorum cõmentarijs ſparſim attigimus: ſed id nunc locupletius explicandum eſt. Tricipitiũ eſt ex tribus animalibus, quorũ in medio eſt leonis caput vaſtũ admodũ, dextra parte canis applaudibũdi blandientiſq;, læua lupi: ſupernè calathus inſidet: quæ ſpecies vniuerſa anguis ambitu complexa eſt. Qui Solẽ hinc interpretantur, ex capite Leonis tempus præſens indicari volunt, quòd eius conditio inter præteritum futurumq; actu præſenti valida ferueńsq; ſit. Præteritum ex lupi capite coniiciunt, quod animal eſt admodum obliuioſum: obliuio autem de præterito eſt. Futurũ ex adblandientis canis effigie, quod eſt indiciũ ſpei, quæ nobis ſemper adblanditur: ſpes verò ſemper de B futuro eſt. Cõpetit verò Soli temporis cõſideratio. Quid verò ſibi velit ſerpẽs, vt Deus ſit, vt temporis autor, alio cõmentario ſatis explicatũ eſt: alibiq; oſtendimus huiuſmodi tricipitiũ prudentiæ conuenire. Calathũ verò loco hoc aiunt altitudinem ſideris commonſtrare, vimq; refertiſsimam ac opulẽtiſsimam, quia in eum omnia terrena redeunt, dum immiſſo calore rapiuntur. + fol. 115. A.

IVPITER ÆQVVS.

QVamuis qui Serapin Iouem eſſe dicunt, modium eius capiti ſuperpoſitũ ea de cauſa figurari autumãt, quòd omnia ſint æquis diſtributionibus ab ipſo rerũ omniũ arbitro moderata. Nã vt optimè Maro, Rex Iupiter omnib. idem.

DIANA.

ET Dianæ ſimulacrum tribus inſigne capitibus celebratur, quorũ vnum equinum, caninum alterum, tertium humanum, ſed facie admodum ruſticana. Vnde Maro,

Tergeminamq; Hecaten tria virginis ora Dianæ

dixit. Apud Æginitas tamen vna tantùm facie & vnico corpore fingi Hecatẽ, talemq; apud eos C ſtatuam ſe obſeruaſſe Pauſanias tradit, Alcamenemq; primum tria illa ſimulacra inuicem connexa excogitaſſe. Quid verò ſibi velit equus, canis, & ruſticana illa facies, in eo ſimulacro alibi docuimus.

QVADRIFRONS.

QVATVOR ANNI QVALITATES.

CVr verò Ianus quadrifrons pleriſq; locis informari ſolitus ſit, ea fuit cauſa, quòd illi rerum omnium principia fineſq;, introitus exituſq;, dedicati eſſent: quin & quæ illi templa erigebantur, quadrata ſpecie fiebant. Et mercatorum ſtationes trapezitarumq; menſæ, in eiuſmodi Ianis habebantur, de quibus apud Horatium:

Hæc Ianus ſummus ab imo perdocet.

Ad id etiã ſpectabat ea effigies, vt quatuor anni qualitates indicaret, quas Græci Latiniq; horas vſitatiſsimo vocabulo appellarunt. Horatius de Ioue: Varijſq;

mundũ temperat horis. Et quoniã in horas incidimus, erat apud Megarenſes Io D
uis ſimulacrũ, ſupra cuius caput & Parcæ & Horæ ſtatutæ erant ea de cauſa, inquit Pauſanias, quòd fata in Iouis omnino poteſtate cõſiſtãt: Horas verò, quippe quæ nos anni tempora dicimus, arbitrio ſuo diſponat. Cæterũ quod ad Parcas attinet, Æſchylus Iouẽ quoq; ipſum fato ſubiectũ eſſe dicit, ita ſuper eo locutus: οὔκουν ἂν ἐκφύγοι τὴν πεπρωμένην. Atq; hinc fortè Parcæ illi ſupra caput inſident.

IANI FILIÆ IIII.

CRitolaus tertio τῶν φαινομένων, Iani ſimulacrũ ideo quadrifrontem figurari dicit, quòd filiæ eius quatuor laqueo gulam fregerint, Iani patris deſiderio, quem agricolę lapidib. obruiſſent: vbi de Iano illo loqui videtur, qui Saturni filius perhibetur, qui vino finitimis agricolis cõmunicato, cùm ij ſuauitate illecti plus æquo hauſiſſent, in ſomnumq; prolapſi diu iacuiſſent, experrecti demùm, venenumq; ſibi propinatum arbitrati, conſurrexerunt in Ianum, eumq; lapidibus oppreſſerunt. Hæc eadem à Plutarcho referuntur.

QVINCVCEPS. MANASSES.

QVinis verò frontibus neminẽ præter Manaſſem formatũ legi, qui Rex He- E
bræorũ poſteaq̃ prophetã Eſaiam ſuſtulit, quincuplici facie ſtatuam ſibi poſuit, vt lõgè plura ſe perſpicere indicaret, q̃ Prophetę, qui Vidẽtes appellabant.

SEPTICEPS.

MAthematici, ſi Petri Aponenſis inuenta ſumus admiſſuri, quæ vnde deſumpta ſint, quamq; antiquũ ſit argumentũ illud, alibi declarauimus hieroglyphicũ ſeptẽ capitibus inſigne, quintodecimo Geminorũ gradu ſtatuêre, inde ſignificantes, ſub eo graduũ numero in lucẽ editum multiſciũ fore: quippe nullum doctrinæ genus, artẽ nullam, nullam deniq; linguã eſſe celebrem, quã is non ſit optimè conſecuturus: eundem tam publicis quàm priuatis rebus agendis aptiſsimum, & inter mortales admirabilem omnino fore pollicentes.

MVLTISCIVS.

DE COMA.

F

CApilli verò cùm ad caput pertineant, hieroglyphicis eius poſtulant adſcribi, qui nimirum in diuinis literis cogitationes quibus ornatur anima, mensq; cõtegitur, ſignificare feruntur à venerãdæ antiquitatis theologis: anima enim ipſa cogitationes generat, perinde ac caput ſibi capillos profert, quibus ornetur & obtegat. Hinc illud, Capillos capitis noſtri numeratos eſſe, cogitatus quippe noſtros omnes Deo pateſcere. Tõdere aũt, ſuperfluas & inutiles cogitationes ſummouere ſignificat, quæ niſi tondeantur, vel obcæcant, vel aliquod aliud afferunt impedimentũ. Eucherius pilos veterum cogitationum indices eſſe dicit: ideoq; imperatum à Moyſe, vt Leuitæ abradant omnes corporis ſui pilos. In Nazaræis autem non tondere, neq; quidem pati vt eorum caput à nouacula tangatur, indicium eſt, eos cogitatus ſuos, atque omnem vitę rationem, ita Deo dedicaſſe, vt nihil in eis ſuperfluum appareat. Nam & qui ſacerdotibus mandauerunt vt barbã nutrirent, quod in Nazaræorum quandam ſimilitudinem olim Concilia pleraq; ſtatuerunt, fieri hoc intellexerunt, vt hi dum barbam capilloſue vel viderent vel attrectarent ſuos,

ſui

A ſui identidem officij recordarentur, cogitatus quippe ſuos in Deum dirigen-
dos, totum eſſe ſanctũ debere ſacerdotem, bono ſemper vti cõſilio, & in ſe nihil
admittere, quod vel mutare vel ſummouere ſit opus. Quis eſt hic, dicet aliquis,
vt laudem Deo demus? Eſto vel nullus, vel quamrariſsimus, admonitio ta-
men hæc ſub oculos aſsiduè obuerſata, proficere aliquid poteſt, veluti reliqua
quoq; ſacerdotis ornamenta geſtaminaq; aliquid præ ſe ferunt ſingula, quæ per
hieroglyphicũ quæq; ſuũ, hominem integritatis admoneãt. At decies in die vel
iuſtum cadere clamitabunt, ideoq; tondendum identidem, vt auellendarum co
gitationum prauarum memores identidem ſimus: ſe ducere enim ſeipſum homi
nem, qui ſe ſine peccato eſſe profeſſus fuerit. Atqui ſanctius eſt longeq; laudabi-
lius, in eo mentẽ cogitationemq; omnem collocare, ne potius peccemus, quàm
quotidie peccare, vt emendationis admoneamur. Sedenim quantum ad comã
attinet, modum his moribus Gregorius ſapientiſsimè præſcripſit, qui quarta &
vigeſima libri primi epiſtola, capillos ipſe quoq; in capite ait exteriores cogita-
tiones indicare, & præſentis vitæ curas exprimere, quæ quidem ex negligenti
atq; torpeſcente ſenſu coortę, quia minus opportunè prodeunt, nobis quaſi nõ
B ſentientibus pullulãt. Igitur alijs qui pręficitur ſacerdos, neq; prorſus debet ſoli
citudines exteriores à ſe proijcere, neq; illis multũ inhærere. Coma itaq; nequa-
quã deglabretur, ſed ne immoderatius excreſcat, diligenter attondeatur. Quod
verò de non abradenda in rotundum facie capillorum, lege prohibitũ eſt, vel vt
LXX reddidere σισόην, facere more barbarico, quod nonnulli denſioris capilli
tædio factitant, ob paganorum inſtituta nõnulli vetitum putant, apud quos vo
ueri comas, & puerorum capita dæmonibus offerre mos fuit.

SERVITVS.

CÆterùm raſitatio capitis apud Græcos pa-
riter & Latinos diu ſeruitutis indiciũ fuit.
Ideoq; Agrippę Poſthumi ſeruus nomine Cle-
mens magna auſurus, vt pro Agrippa iam ne-
cato, cui nonnihil omnino ſimilis erat, ſeſe fer-
ret, & res nouas in repub. cõcitaret, ſuratus do-
mini cineres, Coram Hetruriæ promontoriũ
vectus ignotis ſeſe abdidit locis, donec (inquit
C Tacitus) crinẽ barbamq; promitteret: nam ſer-
ui caput raſitabant. Apud Ariſtoph. Auibus,
Piſtotherus admiratur poetam, qui ſe Muſarũ
ſeruum dixerat, comatũ eſſe. Et apud Latinum
Comicum, tanquam mirum de ſe futurum dicit Amphitryone ſeruus Soſia.

Ut hodie abraſo capite caluus accipiam pileum.

LIBERTAS.

ONirocritæ frontem capillis glabram imaginari, indicium eſſe autumant li-
berationis à moleſtijs & impedimentis. Quin & caluitium ipſum, accerſitis
in iudicium, aut ſuppliciũ timentibus, effugium oſtendit. Idcirco verò Lacedæ
monij frontes abradi, capillum à tergo demitti iuſſerũt, vt longè tutiores in bel-
lo eſſent, adimereturq; hoſti facultas in pugna capillũ apprehendendi. Nam &
barbam etiam ea de cauſa, præter Græcorũ aliorum morem, raſitare conſuerũt.
Quòd ſi fugam meditarentur, inſtabat à tergo vinculũ atq; anſa, quo capi poſ-
ſent: atq; ita præ capturæ metu deſtinatiore animo conſiſtebant, aduerſiq; dimi-
cabant. Pollux Euboicos opiſthocomas vocatos ait: & Hectorẽ Timęus ea per-

terga fuſa coma inſignem deſcribit, id quod Abantes primos omnium excogitaſſe Homerus tradit. Idem Homerus καρηκομόωντας Græcos ea de cauſa vocat, vt antiqui eius interpretes tradunt, quòd moris eſſet apud Græcos comas nutrire, in ſignum fortitudinis: Theſeaq́ primum aiunt anteriorem capitis comam Apollini Deliaco dediſſe. D

MOLLES.

ALioqui coma tam apud Græcos; quàm apud Latinos, mollitiei ſemper ſignum fuit: comatum enim puerum Græci probri cauſa dicunt. Et Cicero paſsim, capillum nunc compoſitum & delibutum, nunc comptum & madentem, nunc calamiſtratam in vnguentato Conſule comam inceſsit. Vituperat & Maro madentem crinem Mæonia ſuffultum mitra.

DE SEMICRINITO CAPITE.

OSiris nō ſemel dicēdus eſt nobis, tot & tanta fuerūt ea quę ſuper hominis celebritate veteres memorię prodiderūt, dum cōmentum alij, hiſtoriam alij cōſectantur, veluti de ſemicrinito eius capite varia traduntur. E

OSIRIDIS PEREGRINATIO.

NAm eam effigiem in Oſiridis memoriā fieri, autor eſt Xenophon, quiſquis ille fuit qui ſcripſit Æquiuoca, quod nonnulli peregrinationem eius oſtendere interpretantur. Ita verò habebat ſimulacrū huiuſmodi, vt qua parte crines & barba promittebantur, ita prolixi ſinerentur, vt alteram oris partem omnino cooperirent. Cauſam hanc afferūt: quòd toto expeditionis tempore quo Gigãtas bello perſecutus eſt (id decennium in Italia fuiſſe ferunt) capillum & barbam nutrierit, quam mox in Ægyptū reuerſus depoſuerit. Vnde mos inoleuit apud Ægyptios, vt peregrinantes barbam & comam nutrirent. Superioribus annis facies huiuſmodi dextera parte capitis crinita, lęua abraſa, Viterbij antiquo lapide viſebatur: egoq́ apud Petrum Melinū virum Rom. nobilitate & literarum peritia inſignem marmoreum capitulum vidi à ſiniſtra parte capillatum, à dimidia altera glabellum.

MARIVM INTERITVS.

COniectores (nam libēter hos in comitatum accipimus, quòd eorum dictata magnū cum Ægyptiacis hieroglyphicis ſimilitudinem habent) rem aliter interpretantur. Nam dexteram capitis partem capillis denudatam imaginari, oſtēdere aiunt mares conſanguineos extingui debere: quòd ſi nullos habuerit, damnum nihilo ſecius aliquod extimeſcendum. F

FOEMINARVM INTERITVS.

SI verò lęua capitis pars ſine capillis eſſe viſa fuerit, cui hoc acciderit, fœminas, ſi quas habet conſanguinitate iunctas, interituras oſtendit. Si non habeat, aliunde damnum omnino obuenturum: cognatorū enim hi ſignificatiuum caput conſtituunt. Dexteras verò partes mares, ſiniſtras fœminas, in Tauri cōmentario non ex coniectorū tantùm opinione, ſed & medicorum & philoſophorum & aſtronomorum etiam traditionibus indicauimus.

SOLIS VIÆ.

QVi demum Oſiridis rem curioſius interpretantur, Solem aiunt apud Aegyptios Oſiridis nomine acceptū, & manifeſto naturas ipſius argumento læuas partes abraſas oſtentare, dexteras verò hiſpidas. Nam quo tempore dexteras, hoc eſt, ſeptentrionales mundi partes inambulat, virēt omnia, herbis, fruticibus,

A cibus,arboribuſq; tum pubeſcentia,tum hiſpida: quo in læuam vertente,abradi omnia videntur.

SENECTVS MISERA.

OCcipitium verò caluum,vt ijdem coniectores opinantur,ſenectutem indicat inopem & infelicem.

IACTVRA.

QVòd ſi toto capite caluitiū eſſe viſum fuerit, amiſsionem eorum quæ ad vitæ ornamenta pertinent, præmonſtrari tradunt. Quin & abradi caput, niſi ſacerdotes ſint, aut ſcurræ, aut quòd id facere cōſuerint, malum portendit, bona quippe eorum vi auferenda: nauigantibus naufragium, morbo affectis periculum extremū, citra mortem tamen, quòd moris ſit naufragio facto capillum deponere, neq; non à morbo conualeſcentibus.

SVPERFLVA SVMMOTA.

QVòd verò ſacerdotes Ægyptij quotidie raſitabant, neq; vllum capillorū veſtigium toto capite cerni patiebātur, hieroglyphicè ſignificare volebant, ſu-
B perflua omnia ſummouenda, cuiuſmodi ſignificatū habetur XXI Deuteronomij, vbi ſi mulierem quis ex hoſtico viderit approbaueritq;, ita vt eam vxorem ducere cōcupiſcat, iubetur inter alia caput eius detondere, vngueſq; præcidere: hoc eſt, vt Cyrillus interpretatur, ſi quid in profanis diſciplinis deprehenderimus, quod approbemus, idq; in vſum noſtrum transferre cupiamus, dandam operam vt ex his quæ ſuperflua fuerint, amputentur.

VIRTVTIS DECOR.

IN diuinis deniq; literis multa leguntur de Sampſonis coma, quam ſtudioſiſsimè nutriuerit, propterea quòd dum ea capiti eſſet applicita, quo diffuſior erat, eo ipſe viribus valentior, & ad iniecta quęlibet vincula diſrumpenda robuſtior efficiebatur: ea verò detonſa, deficiebat viribus, & toto robore deſtituebatur. Intelligitur verò Samſon Nazaræus, vir aliquis Deo dicatus: comā enim is ordo religioſiſsimè, vti dictū, nutribat: per quam ampliſsimę virtutis ornamētum accipimus, quæ caput, hoc eſt intellectū noſtrū decoret, quæ quo magis excreſcit, eo fortiores aduerſus aduerſarios motus efficimur. Per alienigenas qui vincula contendunt inijcere, humanos affectus & cōcupiſcentiæ vim intelligimus:
C id enim innuunt preces ſacræ, dum parci nobis ab alienis ſupplicamus. Quòd ſi eueniat vt humana victi fragilitate mulieris Dalidæ, hoc eſt corrupti ſenſus amore corripiamur, declinamus in ſomnum, & in eius gremiū obdormiſcimus, obliti ſcilicet eorum quæ rationis lumine irradiati vigilantes operabamur, iam facti deſides ignauiq;, bona opera intermittimus: ita mulieris dolo tondemur, hoc eſt, voluptatis inſidijs illecti ſpiritus fortitudinem amittimus, & in hoſtium ita poteſtatem incidimus, qui nos vexent, exagitent, & ludibrio habeant. Nulla enim re magis cruciatur homo, quàm rerū humanarū cura: aut enim ſimulac huic deditus fuerit, auaritia, aut amore, aut odio, aut inuidia, aut alia quapiā lue moleſtationeq; malè affectus aſsiduè laborat. Vbi verò reſipiat (id enim eſt vbi expergefactus fuerit) errorē agnoſcit ſuum, pœnitentiamq; adductus amiſſam ſtudet comam reparare, paulatimq; vires ita reſumere, donec priſtino recuperato robore, peccato iam moriturus, cum vniuerſo inimicorū conuentu exitialem in ſe ruinam trahat, extinctaq; omni cupiditatum & vitiorum manu, mundo etiam ipſe moriatur.

DE CANITIE. D

SENECTVS.

SVperuacuum videtur per canos ſenectutem locorũ vbiq; ſignificatam dicere, ſed illud cõmemoratióne non iniucundum fuerit, quod in hanc ſententiam oſtenta olim præmonſtrauere. Galbæ ſiquidem, cùm is prouinciam Hiſpaniam Tarraconenſem ingreſſus ſacrificaret intra ædem publicam, accidit vt puero è miniſtris acerrã tenenti capillus repentè toto capite caneſceret: quod rerum mutationẽ ſignificare aruſpices reſpõdere, ſucceſſurumq; iuueni ſenem. Nam is Neroni Claudio ſucceſsit, qui alterũ & XXX natus annum ſublatus eſt, ipſe tertio & ſeptuageſimo ætatis anno Imperium adeptus. Sed enim coniectores ominoſum habent, ſi vel puer vel adoleſcens in ſenem mutari ſibi viſus fuerit: mortis enim propediem affuturæ ſignum hoc volunt. Neq; lætum eſſe, ſi cõtrà ſenex fieri ſe puerũ imaginatus fuerit, portendere enim hoc imprudenter cum aliquid facturum, quod ei nocumentum afferat, propterea quòd, vt Homerus ait,

αἰὲι δ' ὁπλοτέρων ἀνδρῶν φρένες ἠερέθονται. E

DEVS PATER.

INuenies in diuinis literis Deum viſenda canitie figuratũ, vt apud Danielem: Capilli capitis eius quaſi lana munda. Angelos hinc Eucherius, & albatorum multitudinem ſignificari tradit. Alij ad humanæ naturæ ſimilitudinem transferentes, ideo fieri autumãt, vt dierũ antiquitas inde ſubinnuatur: Deo enim nihil antiquius. Quod ea de cauſa libentius adnotaui, quia ſcio eſſe pleroſq; etiã quãtiuis precij viros, qui Deum patrẽ ea canitie inſignẽ pingi nequaq; approbent.

DE BARBA.

DE barba verò alijs atq; alijs temporibus, apud alias & alias gẽtes varia ſemper fuit inſtitutio, neq; conſtans vnquam vſus. Verùm de ritibus nũc dicere ſuperſedebimus, quòd materiam huiuſmodi perpetua nuper declamatione percurrimus, vbi rationes explicuimus, cur ſacerdotibus comam nutrire vetitum ſit, barbam verò abradere non concedatur. Verùm hîc ſignificata tantùm proſecuturi ſumus.

VIR. F

VNum ergo atq; id præcipuum eſt barbæ hieroglyphicũ, vt virilitatis indicium ſit. Nam etſi alia ſunt ſigna quæ marem à fœmina ſecernunt, quia tamen plerიq; viri dicuntur effœminaſcere, mulieresq; identidem virum induere, barba viri illius ſignum apud veteres habitum, qui nõn ſexu, ſed virtute ipſa lõgè alius à fœmina reperitur. Nam & mulieres, ſi quæ virtutem hanc conſecutæ ſint, viriliter agere dicunt. Vnde Horatius de Cleopatræ animis ait: Nec muliebriter expauit enſem. Quòd verò virum barba ſignificet, multa ſapientum dicta teſtantur. Nam barbam ſe ideo geſtare Diogenes reſpondebat, vt ſe virum eſſe ſubinde recordaretur. Haliabas & pleriq; philoſophi admodum clari, barbã dixere viris à natura ornamenti dignitatisq; cauſa contributã. Inde Artemidorus, filios tantum ornamenti patribus afferre dicit, quantũ ori barba decoris addit. Cynicus apud Lucianum tam deforme putat eſſe ornatum barbæ auferre viris, quàm leoni iubas attondere. Theſea perhibent tondere barbam nunquã voluiſſe, vt virtutem ipſe ſuam eo profiteretur indicio, qui tamen omnium primus anteriorem capitis comã Apollini Deliaco dedicauit. Sed hæc tam multa ſunt, vt ſi

A vt ſi omnia complecti velim, nunquam habitura ſint finem. Ad noſtra igitur reuertamur. Sed nec radetis barbam, inquit qui Dominus eſt: vel vt LXX, Non corrumpetis barbæ faciem, quia perfectionis noſtræ ſignum eſt barba, Hieroſolymitanus ait Heſychius. Neq; enim eſt congruũ, virtutes, quarum barba ſymbolum gerit, corrumpere, agẽtes nos non ſub vero, ſed ſub falſo & ficto habitu. Theologi veteres, quos imitatur Eucherius, eo loco Regũ vbi Hanno Ammonita nuncijs Dauidicis, qui de patris obitu Regem conſolaturi aduenerãt, barbas abſtulit ad ignominiã, hiſtoriam ad myſticum ſenſum deducentes, Hannonem iniurioſum diabolum eſſe dicunt, qui ſubinde bene facere volentibus barbam abradit, hoc eſt, fortitudinem adimit. Ita apud eos barba erat fortitudinis hieroglyphicum, quia ſcilicet virum indicat. Atq; vbi Dominus XXI Leuitici cap. repetit ad ſacerdotes filios Aaron: Non radent caput, neq; barbã, inquit: caput & barba, ait Heſychius, ſapientiæ eſt & perfectionis noſtræ ſignum.

ORTA SENESCERE.

Cur verò intonſa ſemper barba ſit Æſculapio, cùm tamen pater eius Apollo impubis B paſsim oſtentetur, capillo eius tantũmodo luxuriante hieroglyphicum philoſophi ſic explicuerunt. Nimirum ille rerum autor viridi ſemper fruitur iuuenta: verùm omnia quæcunq; generantur, in ſenium ocyus aut ſerius vergunt. Sed quamuis ita paſsim barbatus Æſculapius figuraretur, apud Sicyonios tamen ſimulacrum eius imberbe ex auro & ebore confectum fuiſſe, Pauſanias tradit.

IMPERITIA.

Facere mihi videtur ad inſtitutum negotium (vt id etiã addamus) quòd ſacerdotes illi imperitũ hominem, eumq; præſertim qui vniuerſum vitæ tempus domi ſeſsitarit, nec aliorum mores hominum peregrinaſue vrbes inſpexerit, vt ita rerum ignarus ſit, ne rei cuiuſpiam rationem norit, non amicitiæ, C nõ hoſpitalitatis iura ſuſceperit, ipſe quis ſit, vtrũ ſit, an nõ ſit, id quoq; neſciat, per aſininũ caput humano appoſitum trunco ſignificabant. Aſinum enim eſſe imperitiæ hieroglyphicum, ſuo ſatis cõmentario declaratũ eſt. Solitos verò Ægyptios humana corpora brutorum capitibus inſignire, prout hoc vel illud animal alia atq; alia præ ſe ferebat ſignificata, teſtimonio ea multa ſunt, quæ in gemmis, in marmoribus, in æs, ad hanc vſq; diem monumẽta ſuperauerunt, quorũ intellectus ad ſimplicium ſignificationes referendus eſt. Hæc enim hoc loco perſequi, infiniti laboris eſſet, & reliquis cõmentarijs de animalium ſignificationibus deriperet argumentum.

DE CERVICE.

Adiuncta capiti ceruix eſt, ita vt caput rarò ſine ceruice proponatur. Ea autem vel ſola aliquod habet hieroglyphicum. Nos igitur & naturam & hominũ mores ſecuti, aliquid etiam ſuper ea referemus. Neq; enim

fruſtra illa modò mollis atq; ſummiſſa, modò rigida erectaq́;, ſed veluti ex habitu geſtuq́; aliquid præ ſe fert quod omnibus manifeſtum videatur, ita non indiligenter veteres ſua inde ſignificata deſumpſere. D

SVPERBIA.

IN diuinis ſanè literis pro arrogantia atq; ſuperbia ceruix accipitur: quare Pſalmo trigeſimo ſupra centeſimũ, impiorum conciſas ceruices legas, pro edomita ſuperbia. Quamuis eo loco non deſunt qui funes, hoc eſt, vincula legendum aſſeuerant, quę ſcilicet inſolentes iniecturos ſeminitabantur. Pro elati verò animi ſigno: Filiæ Sion ambulauerunt extento collo.

FEROCITAS.

NOſtri ferocitatem per ceruicis hieroglyphicũ exprimere maluerunt: vnde Horatius Epiſtolis:

At vos Seu calidus ſanguis, ſeu rerum inſcitia vexat Indomita ceruice feros.

Et elatæ rigideq́; ceruicis homines phyſiognomici ſuperbos eſſe dicũt. Et apud Eſaiam cap. XV, contumax huiuſmodi vitula, ſternax, & indomita, pro ingenij noſtri documento notatur. Et Pſalmo XXVIII ſupra centeſimum: Dominus iuſtus concîdet ceruices peccatorum. E

AVDACIA.

PRo audacia, multa apud Ciceronem, vt illud in Verrem: Tamen ſi qui erunt tantis ceruicibus recuperatores, qui audeant in prouincia, cùm pretor adſit, contra voluntatem eius iudicare, & huiuſmodi pleraq;.

SVMMISSIO.

COntrà verò ſummiſſum animũ appoſito iugo ſignificat, eſtq́; hieroglyphici huiuſmodi metaphora apud ſcriptores vſitatiſsima. Cic. in Ant. Dandæ ceruices erunt crudelitati nefariæ: legiones ad vrbẽ adducere, & eas in ceruicibus noſtris collocare cogitat. Et de natura Deorum: Itaq; impoſuiſtis in ceruicibus noſtris ſempiternũ dominium. Abſq; iugi verò ſigno in obſequij ſignificatum vitula eſt Oſeæ X. quæ trituram amare docta, ſuper Ephraimei colli pulchritudinem tranſitura ſit.

DE DORSO.

CEruici ſubijcitur dorſum. In dorſo gibber eſſe ſolet. Gibberoſus homo hieroglyphicum eius eſt, qui, vt in diuinis literis habetur, reijcitur à ſacris, eumq́; ſignificat qui flagitiorum ſarcina oneratus eſt, neq; F tamen errorem aut delictum intelligat ſuum, vtpote qui non videat manticæ quod in tergo eſt. Vide verò illud, Quid operatur gibberoſus quaſi rectus? ab Rege Iſraël dictum in Regem Syriæ.

FVGA.

DOrſum autem fugæ manifeſtum eſt hieroglyphicũ. Vnde primo Regum, vbi de Dagonis idoli caſu ſcribitur, Arca Domini iuxtà locata, noctu fractum diſsilijſſe, maneq́; dorſum eius tantum inuentũ: quod indicium fuit, veri numinis aduẽtu falſum eiectum, & in fugã actum. Nam qui fugiunt, perſequentibus dorſum dant. Eadem ſententia Pſalmo ſcriptũ: Quoniam pones eos dorſum: hoc eſt, coges eos arrepta fuga dorſum obuertere. Id noſtri dixere, terga dare.

A ## DE HVMERIS. VIRES.

HVmeri dubio procul vires & fortitudinem, vt Eucherius ait, in ſacris literis indicant. Vnde propheta cùm magni arcani onus crucem ipſam geſtandam prędiuinaret, Poteſtas, inquit, ſuper humerũ eius. Cic. de Senectute: Cùm humeris bouem ſuſtineret viuũ. Et orat. pro Flacco: Reſpub. quam vos vniuerſam in hoc iudicio veſtris humeris, veſtris inquam humeris, Iudices, ſuſtinetis. & ita ſæpius.

PIERIVS VALERIANVS BOLZANIVS, AD VRBANVM BOLZANIVM PATRVVM, DE IIS QVÆ PER OCVLOS, AVRES, NASVM, OS, ET IN EO PARTES SIGNIFICANTVR EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

B *FAcile meminiſſe potes, honoratiſsime Patrue, quarto ab hinc menſe cùm Venetijs eſſem, teq́ viri illi clariſsimi, Daniel Ranerius, Nicolaus Leonicenus, & Leonicus Thomæus adyſſent, Græcas adhuc literas ætate tam confecta docentẽ inſpecturi, quænam illa fuerint, quæ ſuper oculis ex totius antiquitatis eruditione repetiſti, quæq́ illi ad propoſitum argumentum addidere, quid ſuper auribus, quid ſuper ore & eius partibus examinarint. Nam eum tu diem, ob eorum amicorum conuentum, & tam variam rerum eruditionem inſpectam, quæ hinc inde emicuit, inter totius vitæ tuæ iucundiſsimos recenſuiſti. Comperimus verò te in honeſtiſsimo ſtudioſorum cœtu Pindari oracula interpretantem, forteq́ locum illum explicabas, Nemeis, Diniæ,* μέσσοθι δὲ καὶ τόρ᾽ ἧς ἐν ὄμμασι χάδοι πίστις. *Hic tu horum aduentu plurimùm exhilaratus, opportunè de lætitia, quæ ſtatuerit in oculis fidem, diſſeruiſti. Geſtit enim, interpretabaris, voluptas ex oculis fidem facere: lætitiam ſcilicet oculi patentioris figura hieroglyphicè apud Aegyptios ſignificari, in iſq́ iucunditatis præcipuam eſſe ſedem, quia gaudium ſe primùm ab oculis prodat. Eorum enim tum intentione, tum remiſsione, tum coniectu, tum hilaritate, motus animorum explicari, atq́ vt noſtri aiunt, eos nimis argutos, quemadmodum animo affecti ſumus, loqui. Polemonis dictum haberi, oculos eſſe tanquam fores animi: per oculos quidem animum emicare, indidemq́ animum introſpici: ex quo nonnulli oculum verum cordis nunciũ dictitarunt.*

C *Uſqueadeò verò totam corporis vim in oculis incumbere, vt Zamolxis & Abaris philoſophi totius corporũ curatione opus eſſe dixerint, ſi quis oculis mederi vellet: quòd ſi corpus curare quis affectaret, animum in primis depurgandum. Subieciſti mox: Eſſent autẽ multa ex Aegyptiorum doctrina in oculorũ hieroglyphicis: ſed ne vos* τῷ παρέργως *importunè demorer, reliqua Pindarica proſequar. Imò, reſpondit Ranerius, peropportunè, Urbane pater, in hunc ſermonem incidiſti, vt de literis Aegyptiacis loquerere. Nam per totum heſternum atque hodiernum diem hoſpites hoſce meos Leonicenum atque Leonicum fatigaui, ſuper huiuſmodi generis doctrina eos percontatus: qui quidem multa eruditiſsimè, tanquam ſacra Cereris aperuerunt. Sed quod ad ſingulorũ partes faceret, hærere ſe aqua in plerisque ingenuè profeſsi ſunt. Cauſa autem huius inquiſitionis erat, quòd tabulæ cuiuſdam ob antiquitatem admirabilis exemplum ad me Roma miſit Bembus meus, obeliſcorum etiam plurimas notas, quæ illic reperiuntur, quas quia ex Aegypto olim aduectas manifeſtum eſt, tuq́ Aegyptum peragraſti, vbi magna eſt inſcriptionum huiuſmodi copia, & quæ tua ſemper fuit in antiquitate omni cognoſcenda cura, ſtudium, & diligentia, putamus te rerum huiuſmodi nõ ignarum. Ad hæc Horum Aegyptium à Philippo quodam Græcè redditum accepimus,*

qui materiam hanc tractauit: ſed codicem huiuſmodi, quamuis ab Aldo noſtro publicatum, D *plurimis locis mutilum & imperfectum inuenimus, non vtiq; Aldi, viri diligentiſſimi, negligentia, ſed exemplarium vitio, quæ rariſſima reperiuntur, atq; ea in damno omnia. Eaq́; de cauſa nunc ad te conueneramus, ſi quid horum noſti, à te libenter audituri. Et quoniam oculi iam hieroglyphica cōmemorare cœpiſti, ea rogamus (vt etiam pro amicis his meis loquar) ne nobis inuideas. Hic tu: Grauiſſimum viri optimi onus ceruicibus meis imponitis, cùm pauca admodum ea ſint, quæ præſtare poſſim, vt veſtro reſpondeam deſiderio: ſiquidem argumentum hoc in tot pyramidum & inſcriptionum antiquarum memoriis, quas non in Aegypto tantùm, verùm & Romæ, & pleriſq; aliis in locis aſpexi, me quoq; diu multumq́; torſit, cùm rerum harum obſeruationes apud ſcriptores diligentiſſimè conquiſierim, interpretationes autem, præter leuia quædam, nuſquam repererim, eaq́; tantùm nutu veluti quodam indicatas, vt aſſeritis: Niliaciq́; opuſculum, in quo talia promittuntur, lemmata ſummatim quædam attigerit, atq; ea, qualiacunq; ſint, in manus noſtras corruptiſſima peruenerint: quare, vti dicebam, quid ſuper hac re polliceri poſſim, quod ſatis vobis faciat, nō habeo: pudorq́; non minimus me abſterret, de ſecretioribus literis apud eos loqui, quos nihil, quod ſciri poſſit, ignorare, compertiſſimum habeam. Ne tamen ruſticitatem vllam induiſſe videar, quæ pauciſſima mihi cognita ſunt, proferam, ea* E *ſpe, vt à vobis & meliora & reconditiora ſim magno meo cùm fœnore recepturus. Et ne tempus in excuſationibus quantumuis honeſtis conteram, quæ de oculorum hieroglyphicis recitare poſſum, quando ita vos iubetis, vtut in memoriam venerint, explicabo. quod eo libentius facio, quia dum vos chariſſimas animas conſpicio, ſuccurrit illud Euripidis:*

Ὄμματ᾽ εὔνου φωτὸς βλέπειν γλυκύ.
Suaue eſt viri beneuoli oculos intueri.

IVSTITIA.

APVD Ægyptios ſacerdotes primùm omnium iuſtitiæ ſeruatorem per oculi patentis hieroglyphicū ſignificari compertū eſt: frequensq; dicterium apud Græcos, quod minimè ignoratis, δίκης ὀφθαλμός. Tum Plato Legum nono, iuſtitiam ſpeculatricem atq; vindicē appellat. Chryſippus oculos iuſtitiæ acres, rectos, atq; immotos facit, quòd eum, qui rectè iudicaturus ſit, non oporteat huc aut illuc oculos ab honeſto deflectere. Illud etiam noſtis ex Diphili Comœdia: F

ἔστιν δίκης ὀφθαλμὸς ὃς τὰ πάνθ᾽ ὁρᾷ. quod Nepos meus ita reddidit:
Eſt qui tuetur cuncta iuſtitiæ oculus.

Apud epigrammatarios, qui temporis iniuriam peruicere, pulcherrimum habemus pentametrum:

ὄμμα δίκης καθορᾷ πάντα τὰ γιγνόμενα. quod Nepos idem:
Cernunt omnia quæ fiunt lumina iuſtitiæ.

Hinc aliqui in facienda dictis fide, iuſtitiæ oculum atteſtantur. Orphei quoq; id de Sole dictum, ὄμμα δικαιοσύνης, cui iuſtitiam in primis veteres dedicaſſent. Vnde Bithynni, quod ſcribit Arrianus, iudicia ex aduerſo Solis ſedentes exercere conſueuerant. Et veteres Theologi iuſtitiam prodidere, vt Proclus ait, è medio Solis throno per cuncta propagari, omniaq́;, veluti Sol ipſe omnium moderator eſt, dirigere.

MODE-

A MODERATOR.

MArcus Tullius veſter Solem mundi mentem & temperationem appellat, Scipionis ſomnio. Et vetuſtiſsimi illi ſacerdotes moderatorem hieroglyphicè ſignificaturi, oculum & ſceptrum facere ſoliti ſunt: nonnunquã in ſceptro ipſo ramuſculos complicare, vt in complexũ coëuntes oculi ſpeciẽ in medio ſpectandã informarent: eaq́ ſpecie Oſirin, quaſi multoculũ dicere vellent, intelligebãt. Nam OS Ægyptiaca lingua, multũ: IRI verò oculũ ſignificat: cuius interpretationis & Plutarchus lib. de Iſide & Oſiride, neq; non Euſebius meminere.

SOLIS VIS.

IMaginem enim Oſiridis apud Plutarchũ fulgenti admodum amiculo veſtitam habemus, ex quo Solis vis intelligebatur. Apud Euſebiũ εἶναι μὲν τὸν ὄσιριν πολυόφθαλμον ἐικότως. Hinc Homericum illud:

ἠέλιος θ' ὃς πάντ' ἐφορᾷ, καὶ πάντ' ἐπακούει.

Quem ſecutus Maro dixerit:

Sol qui terrarum flammis opera omnia luſtras.

B Illud verò non ignoratis, eundem eſſe Oſirin & Dionyſium: vnde Eumolpus,

ἀστροφαῆ διόνυσον ἐν ἀκτίνεσσι πυρωπόν.

CVSTOS.

QVin etiam ab officio in vniuerſum corpus prę̃ſtito, cuſtodem ex oculo hieroglyphicè ſignificari comperimus. Vnde oculos nonnunquã geminos totidem capitibus incumbentes aſpeximus, quod DIS MANIBVS interpretantur. Capita enim Manes apud Ægyptios, oculos verò diuinitatem præ ſe ferre manifeſtum eſt. Maximè verò admirandam eſſe cuſtodiam, quam oculus pupillæ præſtat, ex Euthymio didicimus: ſiquidem Pſalmo XVII philoſophatur, Tunica ſuper tunicam, & alia quædam integumẽta eam muniunt, quorum alia tenuia & translucida ſunt, ne vllam pupillæ, quæ ſuapte natura humida eſt, ac perinde mollis, inferãt aſperitatem: alia verò exterius craſsiora, vt palpebrarum tunica, quæ duobus eſt ſemicirculis diſtincta, vt pulueris atq; aëris incurſum, & paruula quæq; animalia in oculos inuolare ſolita, repellat atq; ſumoueat. Quin

C pilis etiam vallatæ ſunt, vt ſudorem propè fluentẽ aliò auertat, neq; in oculum influere permittant. Acutum enim & ſalſum ſudorem eſſe, ac perinde moleſtum & cruciabilem, ſi oculum attigerit, futurum.

DEVS.

PRæclara autẽ illa ſunt, quæ de Deo ipſo per figurã nuncupationẽmue oculi commõſtrato, intelligebant: veluti ſcilicet in minori mundo oculi ſunt articulorum omniũ præſtantiſsimi pulcherrimiq́, ac omnium actuũ moderatores, ita Deum illum optimũ maximũ, mundi oculum, patrem luminũ à Iacobo nuncupatum, omnia formoſitate tranſcendere, omniaq́ gubernare, atq;, vt ait Apoſtolus, nihil eum latêre, cuius oculis omnia nuda & aperta ſint, atq; ita bonos & malos ſpeculetur: & vt quæ pro facie ſunt homo videt, ita quę deliteſcũt in imo corde proſpicit Deus, & perſcrutatur. Hinc eruditorũ opinio eſt, θεὸν ἀπὸ τοῦ θεᾶσθαι dictum, quippe quòd omnia proſpiciat, vt inquit Eucherius: quiq; oculi in diuinis literis Deo attribuuntur, eius ſunt ſignum intelligentiæ, cui porrò nihil occultum ſit. Cyrillus libro nono Apologię, qua Iuliani Apoſtatę maledicta cauillationesq́ in pietatem noſtram refellere aggreſſus eſt, vbi ille Moſeos ænigmata

gmata reprehendit, qui verbis, non occultis rerum inuolucris, humanum genus erudire debuiſſet, is omnes qui antiquitùs habiti ſunt ſapientes, huiuſmodi inſtitutionis genere vſos indicat: cumq́ Ægyptios memorat, eos dicit per oculum, & adiectum ſcipionem, vt paulò antè diximus, Deum intelligere voluiſſe, quippe ſummam ſuper omnia naturã, quæ ſcilicet omnia conſpiceret, ac omniũ dominaretur. Per ſceptrum enim paſsim Regiam intelligi dignitatem. Quin etiam abſq; oculi pictura pleroſq; veterum reperimus Deum per ſtantem baculum figuraſſe. Cur verò ex humanis membris oculum illi pro Dei ſigno deſumpſiſſent, eam afferunt rationem: oculum humanum miſtura ſuę materiæ aliquid lucis poſsidere, quod in nonnullis tam efficaciter exploratũ eſt, vt per medias noctis tenebras, oculis repentè patefactis clarè cernãt: id quod præcipuè Tiberio imperatori contigiſſe prędicant. Et ætate noſtra M. Antonium Sabellicum, dum apud nos Græcè diſceret, de ſe affirmantẽ audiui, quotieſcunq; noctu excitaretur, aliquandiu & libros & inſtrumẽtum cubiculi vniuerſum liquidiſsimè diſcernere ſolitum. Quo conſtituto, congruum identidem erit, vnicum ac primariũ illud lumen, quod omnem ſupereminet lucem, cùm ſit ſeditione fulgentiſsimi ſplendoris potens, eiusq́ omnino Dominus, pro luce meritò nominari, eum mundi lucem profiteri, ac per oculum, lucis receptaculum figurari.

ANGELI.

QVatenus verò noſter oculus, licet alicuius ſit particeps lucis, alterius tamen luminis indiget, ſi videre velit, eum Diuos, ſiue Angelos, ſiue vt veteres plurimùm dicebant, genios referre autumant, qui quidem ſine ſuperioris luminis, hoc eſt, Dei ipſius irradiatione, obire per ſe proprium munus intelligentiæ nequeant: intellectum enim quaſi oculum videri, qui non ex ſe, ſed lucis participatione videt. Oculum porrò, hoc eſt, ipſum intellectus vigorem, nõn omnino eſſe ſimplicem, alioqui aduentantis lucis compoſitionem concretumq́ minimè pateretur. Hinc cõmunis eſt autorum ſententia, conſtare angelos ex actu & potentia: quod altiori quadam inquiſitione elucidari deberet, niſi ſolam hieroglyphicorum commentationem mihi demandaſſetis.

SERMO.

VT cœptum igitur proſequamur argumentum, eundem Oculum inuenimus eſſe ſermonis hieroglyphicum apud Ægyptios, ſermonemq́ ipſum dupliciter conſiderari. Vno modo, quatenus loquendi facultatẽ à natura conſecuti ſumus: altero, quo in hoc vel illud idioma liguã inflectimus, & in proprio artem & elocutionẽ adhibemus. Simplicem itaq; ſermonem illum per linguam tantùm figurari: ſed ſi cultum & elegantiam acceſsiſſe innuere uellent, linguæ oculum ſubſanguineum ſubijciendum. Vigorem enim in eo quendam ita oſtendebant, aut animæ principatum, cuius in ſanguine ſedes eſſe fertur. Sic autem perfectos animæ ſermones effinxiſſe viſi, ſimilitudine à nobilitate ſumpta, quæ vt præcipuè oculis ineſt, ita etiam ſermoni congruit, caſuum quippe multiplici deſinentia, pronunciationis varietate, accentuum tenore, alio atq; alio oris, ac totius demum corporis motu, vel ab arte, vel à natura concurrentibus.

CONTEMPTOR DIVVM.

ALicubi videmus in ſolea inſculptum oculum, quod iuniores pro animo Deo ſubiecto, & ad eius obſequia parato, poſuerunt, quod ego aliorum iudicio reliquerim. Scimus nos ſoleam ſimpliciter calcandi ſupprimendiq́ indicium

A cium eſſe, ipſo vno, quod ſatis eſt, Virgilio dicente:

Atq; metus omnes, ſtrepitumq; Acherontis auari
Subiecit pedibus Ideoq; diuûm contemptorem, impium & perditum hominem intelligi, videri conuenientius.

FAVOR.

NEq; deſunt qui oculum fauoris & beneficentiæ ſignũ dicant: & in ſacris verbum Aſpicere, ſignificare ſe propitium & benignũ oſtendere. Videmus enim apud Maronem, vbi Iupiter Libyæ defixit lumina regnis, reginã ritè quietum accipere in Teucros animũ, mentemq; benignam. Contrà verò de Pallade acriter irata, Diua ſolo fixos oculos auerſa tenebat. Hũc verò fauorem, qui per oculum indicatur, thèologi noſtri gratiã vocant. Vnde quos Deus aſpicit, fortunari: quos auerſari videtur, derelinqui, & infelices eſſe profitemur. Et quoniã nutus plurimũ in palpebris conſiſtit, ſunt qui palpebras attributas Deo, locutionis eius quæ in diuinis literis habetur, hieroglyphicum eſſe dicant. Vnde de incõprehenſibilibus eius ſacramentis atq; iudicijs, diceret Eucherius, Pſalmo,
B dictum: Palpebræ eius interrogant filios hominum. Hieronymus quoq; ijſdem verbis palpebras ait incomprehenſibilia iudicia Dei eſſe eodem citato verſu.

CASSVS LVMINE.

IN diuinis literis, vt hoc ſubijciamus, obcęcatus pro eo ponitur, qui Dei nullã habet cognitionẽ, neq; vllam veritatis lucem intueri poteſt. Quod verò Aſſertor noſter ait de oculo, qui mentem infeſtet atq; ſeducat, eruendo, ineptè quidam, imò impiè atq; Iudaicè carneũ oculum re ipſa effodiendum abijciendumq; intelligunt: vnde nonnulli, nacta hinc calumniandi anſa, in Chriſtiani iugi ſuauitatem, oneriſq; leuitatem, dura nimis præcepta Chriſti vocauerũt. Cæterùm ſi tam ſtupidi ſunt vt Euangelicę lectionis ſenſum nõ intelligant, ſciant Chryſoſtomnm, Cyprianum, & Hilarium, doctos proboſq; alios pleroſq; omnes de amicis illis declinandis intelligere, quorum nobis pernitioſa ſit cõſuetudo, dum vel exẽplo, vel etiam adhortationibus abducere nos à bonis moribus & à vitæ integritate cõnitunĩ. Omnia enim fatemur amico deberi, ſed vſq; ad aras. Atq; hîc ſubticuiſti mi Patrue, profatus tantùm, ne reliqua proſequerere, honorem
C habere te auribus grauiſsimorum hominum, cùm lepidè THOMÆVS conjectari ſe profeſſus eſt, cur tibi tacendum imperaſſes, addens in explicanda rerũ natura, obſcurioribusq; ſcriptorũ locis in lucem eruendis, ſibi, vtpote viro philoſophię ſtudijs dedito, nullam eſſe debere verecundiam. Nam tu, inquit, oculũ amoris laſciui etiã eſſe ſignũ ideo dicere noluiſti, ne Venerẽ ex obſcœno carmine lumine eſſe parto probare cogereris. Atqui poteras Venereũ huiuſmodi oculũ ex Heſiodi Theogonia proferre: hunc enim, vt noſti, poeta vetuſtiſsimus ἑλικοβλέφαρον appellat, quaſi laſciuię amoriſq; plenũ, & mobilitate lubrica quoquo ſe facilè vertentẽ, hominiſq; mentem, in quem inſpexerit, tenaciſsimè complicãtem, ſumpta Heſiodiani vocabuli à clauiculis vitiũ metaphora, quaſi aſpicientes laqueis & vinculis deuinciãt atq; conſtringant. Hîc tu Patrue: Scio quid me deceat. Sed ea potius de cauſa finẽ feci, quòd nuper prælegendo, & nunc dicendo, laſſulus mihi videbar: quare niſi vobis graue eſt, vos reliqua proſequimini, ἀμφότεροι ἐσὶ κεῖσθαι καὶ λέγειν. Hîc Thomæus multa de te honorificè locutus, admittendam laſsitudinis excuſationẽ dixit. Vt verò dictionẽ tuam proſequeretẽ lepidus ſenex, multa ſuper amore ex Muſæo & Platone diſſeruit, quemadmodũ is ex pętis amati corporis oculis in amãtis pupillas inuolet, ibiq; apertã ſibi via in

mediũ vſq; cor penetret atq; tranſiliat, ſiue ſpiritus, ſiue ſanguis ſit tenuiſsimus, D qui corpus in alienum tam lubricus illabatur, idcircoq; ſignatè admodum inuerecundi, ac maximè petulantis hominis hieroglyphicũ fieri ex oculo ſubſanguineo, obſeruatum ab ĳs, qui phyſiognomiæ ſcientiam tradidere: quare apud Lucianum de laſciuo & admodum improbo adoleſcente dictum, habuiſſe eum ὕφαιμον ὀφθαλμόν. Neq; temerè Ouidium inter laſciuiæ ſigna poſuiſſe, purpureas genas pollice tangendas, cuius hæc ſunt carmina:

Cùm tibi ſuccurret Veneris laſciuia noſtræ,
Purpureas tenero pollice tange genas.

LIBIDINOSVS.

ITaq; ſi hominem Veneris vſui intemperanter deditum ſignificare quis voluerit, eius aiebat oculos glabris ex toto palpebris effingẽdos, quarum pili tunc defluere incipiãt, cùm res venerea cœperit exerceri, eoq; magis decidunt, quo amplior accidat eius rei vſus.

PRAESTANTIA.

ADdebat deniq; ad ea quę de amore aut pulchritudine, aut alia quapiã charitate quę affectum excitet, diſſeruerat, oculum eſſe vbiq; hieroglyphicũ rei quæ maximè præſtet, quæq; chariſsima omniũ habeat: Catullianaq; illa tot exempla, quę toto paſsim opere comperiuntur, rei locupletiſsimũ facere teſtimoniũ. Sed quòd inſularum peninſularumq; omnium ocellum dicit, ex Pindaro deſumptũ, qui Agrigentũ Sicilię oculum vocet, Olympĳs, ode ſecunda, σικελίας τ' ἔσαν ὀφθαλμός. Atq; in hanc ſententiã Tullius: Hi duos oculos terrę maritimæ effoderunt. E

VITA MORSQVE.

PEr adapertũ autem oculũ hieroglyphicè vitam ſignificari, veluti per eum clauſum, mortem. Hinc apud Homerũ totiens, intueri ſolem, pro viuere: hinc claudi lumina, apud eundem, neq; nõ apud noſtros vbiq;, pro mori. Oculos enim morientibus operire, rurſusq; in rogo patefacere, Quiritum magno ritu ſacrum fuiſſe legimus, ita more condito, vt neq; ab homine ſupremùm eos ſpectari fas eſſet, & cœlo non oſtẽdi nefas, autore Plinio. F

METEORA.

IAm & monoculos Cyclopas hieroglyphicè cõfictos ea de cauſa, quòd eorum officiũ circa fulgurationes, & fulmina, & huiuſmodi alia verſari cõmentum fuit, quæ quidem in aere fieri manifeſtum. Aer autẽ cùm in medio ſit ſitus, datus eſt locus fabulæ, vt oculo vnuſquiſq; vno tantùm in media fronte ſito pręditus haberet. Ita interpretes Heſiodi Theogonia cõmentati ſunt.

IOVIS PROVIDENTIA.

STatuam demum Iouis in ſubdiali ara, ad quam Priamum Troia capta incen-

A ſaq́ꝫ confugiſſe proditum, tribus inſignem oculis fuiſſe ex Pauſania cognitum: idq́ꝫ ſimulacrũ à Sthenelo Capanei filio Argos translatum. Hieroglyphicè verò indicaſſe tripli cem eius prouidẽtiam, qua cœleſtia, maritima, & inferna curat: ætherium enim eum paſsim, & ab omnibus appellari. Quòd maris imperiũ ge rat, & noſtri ſæpius, & Æſchylus atq; alij apud Græcos oſtenderunt. Quòd infernus etiam ſit, Homerus καταχθόνιον eum vocat. Atq; idem de Iunone apud Maronẽ: Iunoni infernæ dictus ſa cer. Atq; hîc cùm Leonicus & ſcreatu & pitui-

tæ abſterſione paulùm ſubſtitiſſet, RANERIVS excepit: Quantum ex ijs quæ hactenus allata ſunt obſeruaui, pauca admodum et ieiuna propémodum ea eſſe conſpexi, quæ veterum traditione ad hieroglyphicorum explicationem extare comperimus. Animaduerti verò te Thomæe cautè admodum ad Græcorum & B Latinorũ eruditionem cõfugiſſe, vt rem ipſam locupletares, abundantioremq́ꝫ redderes: quod & Vrbanus egregiè fecerat, cùm ad ſacras præcipuè literas defle xiſſet. Nam quamuis rerum effigies pro uerbis poſitæ ſint ab Ægyptijs, in ijs ta men, vti video, philoſophorum, poetarum hiſtoriarum, & diuinarũ etiam diſci- plinarum ſententiæ deliteſcunt: quæq́ꝫ illi anguſtis oculorum ſpatijs incluſere, reliqui ea per latiſsimos eloquentię campos produxere: vnde anſa datur cõmo diſsima, rem amplificandi, & quaqua libuerit, cum ſimile nuſquã deſit argumen tum, peruagandi. Rectè quidem Raneri doctiſsime iudicas, reſpondit LEONICENVS, Ægyptiorum argumentum hoc latiſsimè diffundi poſſe. Nam & Hetruſcorũ doctrinam de prodigijs, & ipſa Onirocritarum cõmenta, cùm phyſica magna ſui parte ſint, ab Ægyptijs emanaſſe crediderim, qui præſertim videã ipſum Hippocratem noſtrum tantæ claritatis medicum, decumbentiũ ſuorum ſomnia vſqueadeò magnifacere, vt ad hanc vel illam imaginem, quæ videri viſa fuerit, morborum, quibus affligerentur, naturam explorauerit, ſedulóq́ꝫ his ani maduerſis, opportuna remedia ſingulis adhibuerit: quæ quoniam ab eo diligẽ- C tiſsimè deſcripta ſunt, ſuperfluum fuerit commemorare. Tum RANERIVS: Habendæ mihi ſunt tibi Leonicene gratiæ non vulgares, qui coniectores mihi chariores eſſe facis, dum eos Ægyptiacum quid ſapere docueris, quibus ſum ab ineunte ætate mirificè delectatus. Dumq́ꝫ Vrbanus, atq; mox Thomæus loque rentur, titillabat me cupiditas quædam, vt ad ea quæ dicebant, de ſomnijs quæ- dam nõ incongrua ſubijcerem: ſed verebar ſermonis tam iucundi curſum inter- turbare. Atqui, inquit LEONICENVS, opportunè vir clariſsime partẽ hanc de ſomnijs tractaſſes, nobiſq́ꝫ, ſi horũ ego animos perſpectos habeo rem grãtiſ ſimam feciſſes: quare omnes te obſecramus, vt quæ dicturus eras, iamiam inci- pias explicare. Subſecutus eſt RANERIVS. Cum oculo, de quo hactenus multa ſunt dicta, cilia componenda mihi videntur, neq; non ſupercilia. De cilijs Leonicus, dum palpebrarum tangeret nuditatem, optimè.

SEVERITAS.

SVpercilium ego pro ſeueritatis hieroglyphico poſitũ video, cuius vos eam af ferris rationẽ, ſenibus peculiarẽ eſſe ſeueritatẽ, eoſq; paſsim ita habitos. His verò ſuperciliũ maximè nutriri, & plerũq; ita hirſutũ haberi, vt tondendũ ſit, v- nicuiq; manifeſtum: quod propterea euenit, vt veſter tradit Ariſtot. quia ſuper-

cilia compagini ſunt appoſita oſsium, quæ ſeneſcente ætate laxantur, & ita plus humoris tranſmitti patiuntur, vnde ſupercilijs alimentum affatim impendatur.

HILARITAS.

SEd longè ſecus inuenimus Onirocritas ſentire, qui ſupercilium hilaritatis indicium eſſe poſuerunt, boniq; alicuius aduentantis præſagiũ, ſi & denſum & bene coloratum apparuerit: maximè verò ſi mulier ea fuerit, quæ per ſomniũ id ſe videre imaginata ſit: fœmellis enim id ſtudium accuratius, vt etiam intinguant, ad venuſtatem augendam. Solere nos præterea & ſerenitatem frontis, & animi iucunditatem, ex ſupercilij relaxatione interpretari.

LVCTVS.

GLabellum verò ſupercilium ſomniare, luctus eſſe ſignificationẽ, ijdem Onirocritæ commenti ſunt: cuius ſigni cauſam afferunt, quòd veterum mos eſſet ſupercilium in luctu vellicare.

IVNO.

ID quoq; mihi videtur obſeruatione dignum, quod apud Sex. Pompeium habetur. Oculi ſuperius integumentũ in tutela Iunonis eſſe, quòd eo protegantur oculi, per quos luce fruimur, quam ab Iunone tribui putabant, atq; inde Lucinam eam dictam. Et partem eam capitis illi dicatam tradit Varro.

NVMEROSA PROLES.

APud eoſdem cõiectores, eum qui tris oculos habere ſe vel plures imaginatus ſit, ſi ducturus vxorem ſit, bene illi euenturum portenditur: filios enim quos quæſierit, breui ſuſcipiendos. Indiciũ enim filiorum eſſe oculos, Artemidorus tradit, ſomniorũ oraculis explicandis, propterea quòd & amabiles ſunt, & inſtar oculorum chari, neq; non ſeneſcentibus parentibus duces, miniſtriq; agendorum. Quod enim ad amorem facit, in promptu eſt dictitare nos, ferre in oculis eos, quos charos habemus, & vnicè diligimus. Præterea dixiſſe Ciceronem ad Atticum: Oderat, nunc fert in oculis. Et apud Catullum, nil charius eſſe oculis: Ni te plus oculis meis amarem. & huiuſmodi multa.

ORBITAS.

SI verò quiſpiam vtroq; oculo per nocturnam imaginẽ obcæcari ſe viſus fuerit, eum aut filijs orbandum, aut fratres, aut parentes amiſſurum aiunt. Fratres quidem, propterea quòd oculi inter ſe germanitate quadam coniuncti cenſeantur. Parentes, quoniam lucem præ ſe ferunt, in quam nos eorum beneficio prodierimus. Quin etiam filios, ea quæ ſuperius allata eſt cauſa.

SECVRITAS.

CÆterùm ſi quis cõpeditus ſit, aut alia quapiam calamitate circunſeptus, bene illi euenturum, ſi obcæcari ſibi videatur: ſecuritatis enim id eſſe indicium, propterea quòd mala quæ circunſtent, minimè ſit inſpecturus.

CÆCITAS.

NEq; diſsimulandum id quod ab eodem Artemidoro traditum eſt: Oculum in aure ſitum in ſomnijs videri viſum, cæcitatis indicium eſſe, quippe quod oſtendit, auriũ tantùm beneficio percipi, quæ oculis legi conſuerunt. Idemq; ſignificari, ſi per ſingulos manuũ digitos oculos quis diſpoſitos inſpexerit, propterea quòd cæci tentabundi, manibus oculorũ

vice

A vice vtantur. Quæ quidem commenta cùm mecum, iam à Leoniceno monitus,
reputare cœpi, Ægyptiorũ inuentis tam ſimilia eſſe conſpicio, vt inter hierogly-
phica non immeritò locũ habere poſſe videantur, quòd & pictura cõmodè poſ-
ſunt exprimi, & certam rei rationem ſuſcipiunt. Ad hæc THOMÆVS: Ve-
ra quidem, & nulli non approbanda ſunt hæc, ornatiſsime Raneri, quæ dicere
cõmentus es: atq; ego in ea ſum ſententia, vt nihil ferè differre putem, vtrum ta-
lia quæ recitaſti, an vetuſta ea hieroglyphica præponi debeant. Sed quoniam in
aures incidiſti, venit in memoriam mihi, in ijs etiam eſſe multa, quæ doctrinam
ſapiant Ægyptiacam: qualia quę ſint, ſi permittant ſocij, libenter enumerem. At
quid (reſponderunt omnes) acceptius & iucundius ſit nobis futurum, hoc prę-
ſertim ſermone ſuſcepto, polyhiſtor noſter Thomę Leonice, cùm quanta qua-
lisq; ſit eruditio tua ignoret nemo? TVM ILLE: Veſtræ hoc eſt benignita
tis dictũ, nam noſtra q̃ pedeſtria ſint ſatis intelligo: ſed qualiacunq;, dicã tamen.

ÆQVVM DOMINIVM.

B APud Græcos in Creta ſimulacrum Iouis abſq; auribus fuiſſe fertur, argu-
mento, vt qui cæteris iura daturus eſt, neminem vllum priuatim auſculta-
re debeat, ſed omnibus publicè conſulere. Eaq; de cauſa ſapienter Alexander ve
rè Magnus, alterã præbere aurem accuſatori, alteram reo reſeruare ſolitus erat.
Quòd ſi quis eum, aut iudicem aliquem, aurem vnam vel auertentem, vel manu
appreſſa obturantem effinxerit, ad huiuſmodi ſignificatum non inconcinnum,
vt puto, fecerit hieroglyphicum.

SAPIENTIA.

QVatuor verò aures, manusq; totidem, qui-
bus Lacedæmonij ſimulacrum Apollinis
præditum eſſe voluerunt, vero nimirum hiero
glyphico, nihil aliud ſignificabant, niſi ſapien-
tiam, cuius Deus ille ſymbolum eſſet. Eam autẽ
& multarum rerum auſcultatione, & operibus
identidem agendis comparari. Nõ enim dignè
ſapientem eum dixeris, qui ſe rerum cognitioni
tantùm emanciparit, niſi & facta, quæ probes,
C inſpicias, quęq; is & diligenter & probè exami-
narit, in vtile aliquod vel ſibi vel alijs opus pro
mulgarit. Res enim gerere, & captos oſtendere ciuibus hoſtes, attingit ſoliũ Io-
uis, noſter ait Horatius. Neq; me fugit alios eſſe qui hieroglyphicum hoc Lace-
dæmoniorũ ſummo Deo attribuunt, quia ſumma rerũ ſit Pythagorica τετρακτύς,
de qua multa dicenda eſſent, ſed enim nõ ſunt hîc ad cõmemorãdum neceſſaria.

DE NASO.

SAGACITAS.

QVoniam verò Naſus eſt inter aures, interq; oculos medius, non eſt
hîc prætereundus. Eius autem hieroglyphicum præcipuum eſt, ſa-
gacitatem indicare. Naſutiq; vocabulũ Feſto ſagacem notat, quòd
vniuſcuiuſque rei odorem ſtatim explorat, & prius ſcilicet ſentiat
quàm inſpexerit. Sic auritũ, ab audiendi curioſitate dictum. Sic oculatum, qui
ex prompto oculi vtitur beneficio. Sic cordatum, qui corde præſtet. Tu verò
VRBANE pater, quia ſacrę literæ odoratum ſæpe Deo Opt. Max. attribuunt,
quo ſenſu ſit nobis accipiendum, explicare ne graueris precor. Tum tu Patrue:

de Naſo quidem vnum tantùm nunc ſuccurrit, quod ad hanc rem facere videatur. Nares quippe in Deo perſcrutationē eam ſignificare, qua ipſe corda hominum odoratur: eoq; ſpectare illud ex lib. Regū: Aſcendit fumus de naribus eius. D Alibiq; in ſacris literis, odorari, cuius & indiciū & inſtrumentū eſt naſus, placere ſignificat. Ita Noe ſacrificante odoratus eſt Dominus Deus odorem ſuauitatis: hoc eſt, placuerunt illi ſacra, quæ vir ille probus obtulerat. Idcirco Lex hominem qui vel paruo, vel magno nimis, vel obtorto naſo fuerit, ab altari ſancto ſummouet, ne ſcilicet accedat ad miniſterium eius. Tales ſunt, quibus vel pauca admodum habentur in diuinis inſtitutionibus quæ ipſi probent, vel quibus omnia nullo diſcrimine tam bona quàm mala placēt, vel illi, quibus mala prauaq; tantùm placent, diceret Heſychius. Deinde ad Ranerium cōuerſus: Scio verò coniectores hac parte ſuper multa cōmentos, quæ tu recēſere potes Raneri, qui partem hanc tibi agendam ſuſcepiſti. Libentiſsimè, rēſpondit RANERIVS. Et quando incidimus in naſum, vt ordinem ſequar tuum, apud Onirocritas Vrbane pater, eum qui ſe magno naſo per ſomnium viderit, magna in rebus agendis ſagacitate prudentiaq; fore promittitur. Hinc etiā emunctæ naris viros dici eos E viſitatum, qui acri ſunt iudicio conſpicui.

MORS.

SI verò aliquis morbo decumbat, & abſq; naſo ſe imaginetur, futurā illi mortem inde præſagiunt, quòd ea pars actutùm abit à cranio.

VT verò ad aures redeamus, id in primis iocoſum eſt quod apud eoſdem Onirocritas habetur de auribus aſininis, quas qui ſe habere per ſomnium imaginatus fuerit, ſeruitutem ĳ atq; ærumnas ingruere homini præſagiunt, niſi fuerit is philoſophus, cui tantùm eam ſpeciem proſpera ominari tradunt, ob tardiorem auriū motum, quæ contanter in huiuſmodi animali mouentur, quemadmodum firmam eſſe debere philoſophorum auſcultationem volunt.

SERVITVS.

F

LONGA SERVITVS.

QVinetiā humanæ aures apud eoſdem cōiectores ſi ſeruo homini plures acceſsiſſe viſæ fuerint, longæ ſunt ſeruitutis indicium: multa enim oſtendunt extare imperia, quę ſomniator is ſit auditurus.

AMPLITVDO FAMILIÆ.

COntra verò ſi paterfamiliâs is fuerit qui plures habere ſe aures imaginetur, familiæ huic aiunt amplitudinem ſignificari, propterea quòd plures filios & ſeruos dicto parentes ſit habiturus.

LVCRVM.

OPificibus autem inſomnium idem lucrum apportat: audiet enim multorum voces opera locantiū. Verùm hæc & huiuſmodi pleraq;, vt ingenuè fatear quid ego ſentiam, ingenĳ humani argutias potius oſtendunt, quàm ſolidiorem vllam ſapiant diſciplinam. His dictis ad te Patrue conuerſus addidit: Nunc tu autem Vrbane pater, ſi quid ſacratius habes ſuper auribus, in medium afferre potes. Tum tu nihil contatus.

CONTEMPLATIO.

DVm de ſupercilio diſputatum eſt, vnum mihi videtur eſſe præteritum, per quod

A quod homo intelligitur ſublimium diuinarumq́ rerum contemplatione detentus, propterea quòd ſupercilia eminentiori ſunt loco ſita, circaq́ organa quę ſenſum contineant, qui mentis agitatione moueatur. Is verò nimirū ſedem habet in cerebro. Neq́ negarim apud profanos ſuperciliū pro faſtu poni, faſtuoſosq́ ſuperciliosos dici.

OBEDIENTIA.

SEd ad aurem potius tranſeamus, quę ijſdem in ſacris literis hieroglyphicū eſt obedientiæ, vbi præcipuè Moyſes ſecundo immolato ariete, ſacrificio quod Explicationis LXX dixerūt, alij Conſummationis, vel vt vulgata habet editio, in cōſecratione ſacerdotum. Is alijs ritè factis, inſuper de hoſtiæ huiuſmodi ſanguine extremū dexteræ auriculæ tum Aaronis, tum filiorum eius tetigit: quod, vt interpretantur Theologi, ad obedientiam refertur, quam præſtare debemus domino, memores ſcilicet Adamum propter relictam abiectamq́ obedientiam paradiſo eiectum, & ſolum vertere coactum. Agnouere hierog yphicū hoc noſtri etiam poetæ, vt Horatius:

B *Nemo adeò ferus eſt, vt non miteſcere poſſit,*
Si modo culturæ patientem accommodet aurem.

Atq; illud etiam Sermonibus:

Demitto auriculas vt iniquæ mentis aſellus.

CONTVMAX.

COntrà verò veluti auris adaperta obedientię ſignum eſt, ita & obturata hieroglyphicum eſt cōtumaciæ, hominisq; mandata detrectantis, idq́ ſibi velle, quod apud Eſaiam legimus: Surdi clamantem audite. Abſciſſam eam, ſunt qui idem ſignificare aſſerant, ſummoto quippe obedientiæ miniſterio.

CALVMNIATOR.

AD hæc, præter huiuſmodi contumaciam Theologi per amputatam aurem accipiunt eum quoq; qui detractionibus & calumnijs in alios oggeſtis delectantur, & turpiū impudicorumq́ ſermonum laſciuia capiuntur: proba verò cōſilia, & admonitiones de honeſta & homine digna ratione viuēdi, cane peius & angue protinus auerſantur. Carpocrates porrò hæreticorū ſceleratiſsimus,
C qui mala & bona omnia, non natura mala neq; bona, ſed opinione hominum ita vocari diſputabat, vt quodcunq; adlibuiſſet, id idētidem licere perſuaderet, meritò diſcipulos ſumma dexteræ auris inuſta particula pręſignabat. Nam eodem modo, ſed ſtygmate longè grauiori, eorum omnium non aures tantùm, ſed oculi etiam, & naſus, & os, atq; lingua inuri deberent, qui delirijs huiuſmodi audiēdis tempus inſumunt. Hìc, cùm aliquantulū incenſus eſſe videreris, LEONICVS commotiunculam ęam ſedaturus ita ſermonem excepit. Dum de extrema auris particula loquereris Vrbane, venit in mentem mihi Recordationis hieroglyphicum, quod per pollicem & indicem ad infimam aurem appreſſos figuratur. Nam inter agalmata Ferdinandi ſecundi Neapolitani Regis numus erat, in quo auris manu apprendebatur. Commentum literæ ab altera parte declarabant, ΜΝΗΣΘΗ, vltima tamen litera parum conſpicua: quod cum Maroniano quadrat carmine,

Cynthius aurem vellit, & admonuit. Cōſecrata enim auris eſt Memoriæ. Hinc illud apud Plinium: Eſt in aure ima memoriæ locus, quē tangentes atteſtamur. Eſt poſt aurem æquè dexteram Nemeſeos, quę dea Latinum nomen ne in Capitolio quidem inuenit, quo referimus tacto ore proximū à minimo digitū, veniā

ſermonis à Dijs expoſcentes, ne ſcilicet eius memores nos vlciſci velint. Obſer- D
uaui verò aurem in gemma quadam inciſam, cuius extremã partem expaſſa ma-
nus pollice atq; indice tantum leuiter comprehendebat, literis identidem, quæ
rei facerent interpretationẽ, adſculptis, ΜΝΗΜΟΝΕΥΣΩΝ. Id nonnulli alijs gem-
mis imitari conati, cũ literas neſcirẽt, ΕΥ diphthongi charactêres inuertêre. Sed
quòd vltima ſyllaba ꝑΣ per M Latinam literã expreſſere, ſæpe in quibuſdam nu-
mis eam pro Σ poſitam inſpeximus, & ꝑΣ vice verſa loco M Latinę. In numis au
tem multę aliæ literæ deiectæ cõſpiciunt̃, vt ꟽ pro B. ш pro E. & ſimilia: quod
ideo dictum volui, ne fallant impoſtores, qui noua interdum opera, atq; ea qui-
dem deprauata, pro veteribus venditare non erubeſcunt. Vt verò Fuſcus frater
meus referebat, apud Angelum Colotiũ Baſſum antiquarium Latinè Grecq́;
eruditiſsimũ Romæ viderat gemmam eodem ſculptam ſigno, cuius inſcriptio
erat, ΜΝΗΜΟΝΕΥΡ, vti etiam ſuperior. Ad huius hieroglyphici figmentum re-
ſpexiſſe mihi videtur Ouidius eodem loco, quem ſuprà citauimus:

Si quid erit de me tacita quod voce loquaris,
Pendeat extrema mollis ab aure manus. E

FVTVRVM OPVS, VEL QVID AGENDVM.

EST & futuri operis indiciũ auris ad audiendũ intenta, ab eius dubio procul officio, in quo eſt rei quædã formula. Auſcultatio enim initiũ eſt & imago quædã operis quod aggreſſuri ſumus: eoq; ſpectãt numiſmata tot cũ inſcriptione, ADLOCVTIO, in quibus milites obuerſis intentiſq; adſtare auribus conſpiciuntur.

DOCILITAS.

ILla verò quæ de figura aurium à phyſiognomicis traduntur, docilitatem, benignitatem, manſuetudinem ex auribus extantibus ſignificare, faciunt quidem ad eorum doctrinam, ſed ad negotium noſtrum parum afferunt vtilitatis.

INDOCILITAS.

PErinde ac etiam preſſas aures, & ſimiarum inſtar temporibus adhæreſcentes, ſtuporis & imperitiæ, quæ doctrinam nullam admittant, ſignũ eſſe perhibent: quæ ſi quis in hieroglyphicorum vſum trahere voluerit, integrum vnicuiq; dicimus, ſuo iure ludere.

DE LINGVA. F

SEd vt ad linguam ee nuertar, iam res exigit: quandoquidem quod ſuperius Vrbanus de oculo linguæ ſubiecto ad perfectam ſermonis rationem indicandam dixit, alterius ab eo non alieni admonet hieroglyphici. Lingua hęc eſt manu prætenta. Nam qui per linguã ſermonem articulari voce coagmentatũ intelligebant, adiecta manu quæ illam comprehenderet, eloquentiã ſignificabant. Sanè quidem Hebræi per Laſon, quę lingua eſt, ſermonem intelligunt, vnde fortè λαλῶν Græcis. A' dico verbo nimirum Latini Dinguã olim appellauere: inde D litera in L mutata, Æolum more, linguam fecimus: vt etiam Sellam, quæ prius à ſedeo, ſedda dicebatur. Aiunt tamen Grammatici veteres, Pompeiũ Magnum dinguam ſemper ſcribere ſolitũ. Eſto igitur ſermo lingua: verùm pronunciatio manu, hoc eſt, artificij ope indiget vt in vſum deducat̃, & appareat eloquẽtia. Nam manũ operis eſſe ſymbolũ vnicuiq; manifeſtũ eſt. Quicquid verò vel in iudicando, vel in demonſtrando, vel in deliberando cõtingit, nequaquã ſolo cogitationis termino cõtinetur, ſed actione ipſa perficit̃. Opus autem facere cùm ſit propriũ manus, & ab ea prerogatiua

A gatiua poteſtatem etiam indicet, non abſurdè linguam manu rectam effinxere
in eloquentiæ ſignificatum, quæ quidem, vt Maro canit, regat dictis animos, &
temperet iras. Speciem eam in aliquot obeliſcis obſerues: priuatim verò ma-
num quæ linguam comprehenſam tenet, ex marmore vetuſtiſsimo, ex aliqua
ſtatua nimirum auulſam, apud Viuem Hiſpanum Pontificium medicũ Romæ
Fuſcus frater conſpexiſſe fatebatur. Sed vt ea quæ ad hanc rem pertinent proſe-
quamur, non improprio quorundam inuento excogitatũ eſt, hanc dicendi vim
per linguam perforatam, à qua catenulæ quamplurimæ religatæ ad aures ſub-
ſequentis multitudinis applicarentur, ſignificare. Nam Herculem Galli ſenem
admodum, corpore tamen prævalido, crudo, viridiq́ faciebant, leonis ſpolio,
claua, pharetra, & arcu intento præditum, armatumq́ eo geſtu vt ingredi vide-
retur, facie tamen in humerum conuerſa ad numeroſam multitudinem, quæ
greſſum eius ſubſequeretur, ad quorum omnium aures catenæ ſingulæ aureæ
adiunctæ eſſent, quæ mox in vnum quaſi nodum collectæ, in perforatam Her-
culis linguam immittebantur. Cõtemplari verò erat in ea pictura vultũ Herois
B blando manſuetoq́ geſtu hilarẽ, ipſoſq́ cœtus hominũ ita catenis tractos ſpon-
tè properare, quaſi alius aliũ præuenire cõcertarent. Quod quidem ſiue Gallo-
rum fuit inuentum, ſiue Lucianus ipſe, qui rem conſcripſit, qua erat ingenij fe-
licitate, fabulã ex ſe cõmentus eſt nihil meo iudicio ad eloquentię vim exprimẽ-
dam ſignificantius excogitari potuit, neq́ magis hieroglyphicũ. Nam quod ad
Gallicanũ figmentũ ſpectat, Cornelius Tacitus Gallos ait duas ſemper artes ſtu
dioſius exercuiſſe, militarẽ quippe, & diſceptandi rationẽ. Reliqua ad hanc rem
pertinentia, quid ſingula ſibi velint, apud Lucianum ipſum inſpicienda. Et quo
niam eloquentia tam boni q̃ mali cauſa fuit, eſtq́ quotidie, meritò Anacharſis
quid eſſet in homine peſsimũ, quidq́ optimũ, interrogatus, Lingua reſpondit.

MERCVRIVS.

Lingua porrò Mercurio ſacra, quam ab eo regi ſidere Mathematici tradunt,
velut ſplenem à Saturno, hepar à Ioue, à Marte ſanguinem, celebrum & cor
à Sole, à Venere renes & genituram, ſtomachum à Luna. Sermonis itaq́ prȩſes
Mercurius, vnde apud Homerum Deus hic ad fluuij Xanthi ripam, Deorum
inter ſe orto certamine, Latonæ committitur, ſermo quidem rerumq́ memoria
C aduerſus obliuionem. Quid enim magis inter ſe contrarium, quàm orationis
uis, & obliuio? Aiunt verò Ægyptij, Mercurium primùm omnium verba in or-
dinem redegiſſe, multiſq́ rebus indidiſſe nomina: literas eius inuentum fuiſſe,
Deorumq́ cultum inſtituiſſe, quæ ſine magna vi eloquentiæ mortalium menti-
bus inſinuari minimè potuerint. Apud alias quoq́ gentes in honorem Mercu-
rij, qui Deorum præco fingitur, lingua in ſacris diſſecta præconi tradebatur.
Facit ad hoc nominis ipſius interpretatio: nam Hermen ἀπὸ τοῦ εἴρειν καὶ μήσασθαι,
quod omnino loqui ſignificat, deductum aiunt. Quiq́ veterum figmentorum
rationem explicant, per Mercurium nihil aliud intelligi volunt, quàm ſermo-
nem ipſum, quo ſolus homo ex terreſtribus animalibus honeſtatus eſt. Vel
Hermes nuncupatus eſt ἀπὸ τοῦ ἔρυμα εἶναι, quòd humano generi ſermo ſit velu-
ti præſidium quoddam & munimẽtum, vnde διάκτορος initiò παρὰ τὸ διαλέγειν fue-
rit appellatus: eaq́ de cauſa linguas illi dedicarint, quòd ea corporis noſtri pars,
intelligentiæ noſtræ conceptus apud propinquas animas diſſerendo explicet.
Eſt etiam illi cognomentum ἐριούνιος, quòd magnæ cuiuſdã ſit vtilitatis, ſummaq́
ope eos adiuuet, penes quos ſit illius facultas. Vnde etiam σῶκος dictus: non e-

nim ſermo in perniciem aut detrimentũ, damnũmue vllum, mortalibus datus, ſed vt hominem ſoſpitet atq; tueatur. Quocirca ſalutem, id eſt, canis imaginem ad cuſtodiam adhibitam Mercurij ſimulacro ſemper adijciebant: atq; illi ædem in foro, vbi eloquentiæ vſus plurimùm viget, ſtatui monet Vitruuius ex aruſpicum diſciplina. D

DISCIPLINÆ.

NEq; verò mirum, ſi omnia Mercurio ſcripta, inuenta, meditationumq; ſuarum argumenta, Ægyptij ſoliti ſunt inſcribere, ſolumq; illum & ſapientiæ & eloquentiæ arbitrum iudicarunt, quando is, autore Seleuco, tota rerum vniuerſalia, ſiue principia malimus dicere, viginti millibus voluminum (quę reperimus, quæ accepimus, damus) explicauit: vt verò Manethus aſſeuerat, triginta millibus: quibus etiam addidit ſex millia quingenta, & vigintiquinq;, in quibus libros de dijs empyreis centum, de æthereis totidem, mille de cœleſtibus elucubrauit, quæ ſi membranę tot cõuolutæ eſſent, vix fidem facerent: facit tamen horum mentionem Iamblichus, magnæ vir apud Græcos autoritatis. E

SOMNVS.

ERat & lingua in ara poſita, quę ſomnum ſignificabat, quod Apollonius Argonauticón primo indicat, vbi dicit:

πῖνον ἐπί τε γλώσσῃσι χέοντο
Αἰθομένῃς, ὕπνου δὲ διὰ κνέφας ἐμνώοντο.

Quæ tuus Vrbane nepos ita Latinè reddidit:

Interea exuſtis libamina linguis
Spargebant, nigra captantes nocte ſoporem.

Quoniam, inquit interpres, antiquis mos erat ſomnum captantibus victimarũ linguas adolere. Mercurio, propinatiſq; crateribus vinum ſuperlibare, idq; ex antiqua philoſophia, quandoquidem ſermo eſſe Mercurius perhibetur, cuius inſtrumentũ eſt lingua, quæ quidem ſomno incidente quieſcit tacita. Atq; hinc repertũ eſt eam adolere Mercurio, quod & Homerus ipſe tetigit, γλώσσας δ' ἐν πυρὶ βάλλον, Linguas imponit in ignem. Qui verò fabulas conſectantur, hiſtoriam huiuſmodi à Direchida in Megaricis traditam recitare ſolent. Alcathum Pelopis ob Chryſippi cędem in exilium actum, peregrè profectum, vt alibi verſo ſolo degeret. Accidiſſe verò vt leoni fieret obuiam, qui Megara deuaſtabat, in quem & alij complures à Megarenſium Rege miſsi fuerant: ſed Alcathus aggreſſus feram, eam conficit, linguaq; eius in ara poſita, Megara eueſtigiò reuerſus eſt: cumq; ij qui à Rege miſsi fuerant nunciaſſent ſe monſtrum debellaſſe, Alcathus feram elinguem oſtendens, mendacij eos redarguit. Atq; hinc apud Megarenſes inſtitutum aiunt, vt ſacrificijs quæ fierent in poſterum, linguæ aris imponerentur. Philochorus libro de ſacrificijs ea de cauſa linguas Mercurio adoleri dicit, quoniam in corpore pars optima ſit, quæq; ſibi rerum vendicat principatũ. F

SILENTIVM.

ADdemus & illud ex Homero, præciſas linguas indicium eſſe ſilentij: ille enim, vt noſtis, ait, ἀλλ' ἄγε τέμνετε γλώσσας, iandudum incidite linguas, pro, ſilentium capeſsite, vt interpretes exponunt. Quo quidem admiſſo omine, cùm iam ſatis ſuperq; nugatus fuerim, opportunè mihi ſilentium imperabo. Tu verò mi Patrue, hominis ſuſcepto ioco, At nolim, reſpondiſti, virũ tam probũ, tam modeſtum, tam eruditum, in abſciſſæ linguæ turpiſsimam ignominiam inci-

IMPVRVS.

A incidere:ſiquidem ea præciſa in diuinis literis, impurum indicat hominem, qui ſordidam, nefariam ac profligatiſsimam vitam viuat, atq; ideo repellatur à ſacris, ab omni piorum moderatorumq; hominum conuentu turpiter & ignominioſe reiectus: de quo Dauid: Peccatori autem dixit Deus, quare tu enarras iuſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum ? Tu verò odiſti diſciplinam, & quæ ſequuntur. Quòd verò coniectas in ignem linguas apud Homerum citaſti, noſtras cuperem ego in flammam eam inijceremus, quam Aſſertor noſter accendit cùm XII comites ab eo electi, afflati ſunt, igneis linguis ab vniuſcuiuſq; vertice promicantibus. Huiuſmodi enim linguæ ſplendore tanto conſpicuæ, omnino ſignificarunt eam orationis vehementiã, ardorem illum, illamq; fandi vim cœlitùs illis affuturam, vt quæ à diuino Magiſtro præcepta acceperãt, per vniuerſum mox terrarũ orbem perſuaſibili (penetrat enim ignis) ſermone diſſeminarent, ſanctiſsimisq; monitis mortale genus incenderent, aberrantesq; latè mentes, & inſcitię torpore frigeſcẽtes, pietatis ardore ſuccenſas, ad hoſtiæ puræ atque immaculatæ ſacrum incitarent, eſſetq; eorum fulgurum
B ſonitus in omnem terram exiturus : ſonitus inquam fulgentium earum linguarum, quas ad incudinem fabricatas diceret Pindarus, qui linguam ferream, Pythijs, veritatis indicium ponit: ἀψευδεῖ δὲ πρὸς ἄκμονι χάλκευε γλῶσσαν. Nam dubio procul lingua ſi fabricata fuerit ad incudinem, ferrea erit: ſi ferrea, ſolidiſsimæ firmitatis. Mendacia enim imbecilla ſunt, quia tempus veritatem in lucem adducit, atq; ita mendacium euaneſcit. Sanè quidem hodie vel vulgò dicitur veritatem ad malleum durare, quod idem ferè eſt, quod Pindarus ad incudinẽ dixit. Poſſent autem alia multa ſermone ſuper hoc examinari, atq; hinc ad Apollinis plectra, & multiplices Muſarum choros ſterni via, ſi præcipuè dentes ad linguam ſocij conferantur: ſed quoniam ego iam edentulus nullam eis amplius gratiam debeo, cur mihi ſit pro eis laborandum nuſquam video. Præter hæc cùm reliqua linguæ diſputatio de guſtu nos appellet, eaq; ſit potius phyſica quàm hiſtorica, ad Leonicenum hæc meo calculo tranſtulerim. Conſenſere reliqui, neq; inuitus ille ita loqui cœpit.

DE GVSTV.

C NEmpe, vt ſuſceptũ proſequar argumentum, ſi de oculis, de auribus, de naribus, quid præſtare queãt, diſſeruimus, guſtatus quoq; his accedit, ſeq; tractari poſtulat, ne per ignominiam præteritus videatur. Eſt autem hic duplex apud Ægyptios, quorũ ſacerdotes ſi delibarũ aliquid leuiter, neq; tamen plenius guſtatum ſignificare vellent, hieroglyphicum linguę inter primores dentes nonnihil exporrectę proponebant. Sed ſi abſolutã guſtus plenitudinem oſtendere curaſſent, primores gutturis partes, quæ intimę adhærẽt linguæ, figurabant. Aſſerebãt enim illi, quòd Medici noſtri etiã nonnulli prodiderunt, perfectum guſtum in linguę radice conſiſtere: inde enim neruos quoſdã, & ſentiendi vim illam prouenire. Neq; tamen ſum ignarus, eſſe multos, qui guſtatus prerogatiuã attribuũt palato. Sanè Diogenes explorari ſapores aiebat propter fungoſitatem mollitiemq; linguæ, perq; commiſſas illi corporis venas, perfundi ſapores ad ſenſum elicitos, non aliter atq; ſpongia exuctos. Huiuſmodi verò ſenſum in anima ſedem ſuam poſuiſſe. Quamuis verò dicat Alcmæon, humore teporeq;, atque adeò mollitie linguæ ſapores internoſci, Ægyptij nequaquam cognoſcendi ſaporis inſtrumentũ ſolam linguam eſſe cõ-

ſenſerunt, ſed cum multis alijs, palatũ præcipuè participem agnouere: & in nonnullis, quæ gutture carent, ſimile quidpiam linguæ eſſe, vt in quodam piſcium genere qui ventrem habent ori propinquum, ineſſe intus ſentiendi facultatem. D Sunt & alij rerum naturalium ſcriptores, qui linguam aiunt ſapores quidẽ ſentire & iudicare: eorum verò ſuauitatem amaritudinemq́ in deſcenſu, vnde degluttiuntur, exploratò ſentiri. Quare Philoxenus magis ſortè quàm philoſophi ganeæ peritus, gruis gulam optabat, vt voluptas illa longius deglutiendo produceretur. Quantũ verò ad palatum pertinet, ſcimus Catonem guſtus ſedẽ in eo eſſe crediddiſſe. Nam cùm lurconi cuidam ambienti, vt inter eius familiares reciperetur, negare vellet, ei dixit, non poſſe ſe cum eo viuere, qui plus palato quàm corde ſaperet. Aduerſus tamen Ægyptiorum, & horum omnium opinionẽ inſurgit Ariſtoteles, qui linguam in primore ſui parte vim perfectius ſentiendi ſaporem, obtinere contendit: nam interiore ſi tangat, minus illam ſentire: quod in catapotijs ex aloë, vel amariore aliquo ſucco paſtillóue deuorandis, manifeſtius experimur. Nam cùm illa intra duorum digitorũ ſummitatem cõtenta in E imas ſauces immiſerimus, vix tantillũ ſentimus amaritudinis, quę ſi quis lingua vel ſumma lambat, vix ferre poſſet. Videtur verò natura ipſa, vti rectè reliqua, ita hoc ſapientiſsimè cõſtituiſſe, vt hæc ſentiendi vis iuxta labia, & in prima conſiſteret lingua, quò ſapores omnes admittendos exigendóſue, anteaquàm ori demandarentur, exploraremus. Quòd verò quiſpiam dicat eo vehementiorem eſſe ſaporis guſtatum, quo magis cibus ingeſtus ori opulentius & contantius mandatur: reſpondent periti homines, non ideo maiorem guſtandi vim in radice linguæ inſitam eſſe, ſed propter diuturniorem moram, & affluentiorem ſaporis copiam vehementius ſentiri. Hæc atq; alia multa priſci philoſophi inter ſe diſsidentes prodidere, vt minimè mirum ſit eos de rerum principijs, & alijs à ſenſu remotis diſſentire, ſi re ſuper omnibus tam explorata diuerſi abeunt, nec certi quicquam conſtituere potuerunt.

DE ORE ET DENTIBVS.

SEdenim vt iam ad totius oris fabricã conuertamur, Ariſtandri Telmeſij ſententia eſt, os & eius partes eſſe quaſi hieroglyphicum quoddam domus, dentes cumprimis incolas oſtendere. Hoc verò dupliciter accipi: aut enim domeſticos eſſe, aut alienigenas. Itaq; ſuperiores dentes domeſticorum incolarũ ſigna eſſe, propterea quòd pars illa ſuperior toto ferè capiti adglutinata eſt atq; cognata. Inferiores verò alienos ideo commonſtrare, quòd maxilla ea, quæ illos ſuſtinet, tota ſit mobilis, atq; ita aduentitium neſcio quid præ ſe ferre videatur.

DETRIMENTVM.

SVnt autem qui detrimentum per dentes putent ſignificari, in ijs quæ in ſermone vel voce cõſiſtunt, eiusq́ famam dilacerari obtrectantium calumnijs obiectam. Nam & poëtæ oratoresq́ omnes hinc mordere, carpere, rodereq́ metaphoricè dixerunt, quoties cuiuſquam nomen ſcurriliter traductum, aut hoſtiliter inſamatum innuere volunt. Sed quòd planos tantùm in huiuſmodi ſignificatum coniectores ponunt, Satyrici noſtri ad acriorem vim amplificandam genuinum adhibuere, & alij caninos etiam immiſcuerunt.

VERECVNDIA.

APud philologos hieroglyphicũ verecundię os, videtur eſſe: vnde de impu-

A dentibus dici ſolet, eos os non habere. Hinc Cato Maior Lentulo, qui ſputũ in eius faciem eiaculatus fuerat, abſterſa tantùm facie dixit: Affirmabo omnibus Lentule, falli eos qui te negant os habere. argutè vulgatam hominis impudentiam notando, quamuis de ſputi copia dicere videretur.

AMOLITIO.

NEq; neſcius ſum pro amolitione, vt ita nunc dicam, veteres expuendi geſtũ vſurpaſſe: vt Theocritus, ὥσ μὴ βασκανθῶ δὲ τρὶς ἐς ἐμὸν ἔπτυσα κόλπον. & multa apud alios huiuſmodi, quæ recitare ſuperfluũ eſſet. Nam quæ maximè abhorrebant, quæq; opprobrio habebant, ea ignominia deſignabãt. Quin & veteribus Chriſtianis mos fuit, eſtq; adhuc, ad immunda verba expuere, quodam veluti expiationis modo. Ita illud apud Tertullianũ lib. ad vxorem altero, accipiendũ: Cùm aliquid immundum flatu expuis.

HOROSCOPVS.

SEd vt os tãdem comprimã, vno adhuc hieroglyphico illud obturabo, quod apud Horum Niliacũ habetur, vt cibo ſuper aliquid attingamus. Nam illic B per hominem qui horas comedat, hieroglyphicum explicari tradunt horoſcopum intelligendo: nõ quia horas comedat homo, quod fieri minimè poteſt, ſed quia ab horis alia atq; alia humano generi alimenta ſubminiſtrantur. Huiuſmodi verò horarum paſtum cõmodè fortè exprimere poterimus, ſi ex vniuſcuiuſq; horæ prouentibus aliquid decerpſerimus, puta, roſas, ſpicã, & pomũ aliquod, quæ in vnũ faſciculum colligata, ori adaperto admoueantur. Horas porrò hîc intelligendum tris eas anni partitiones, quæ ſuo quæq; tempore ſingula maturant, ver quippe, æſtatẽ, autumnumq;: quæ tempora Ægyptij, quatuor vnumquodq; menſibus noſtris cõplexi ſunt, ex Hori regis partitione, à quo his etiãnum nomen horis inditum, vt quadrimeſtris eſſet vnuſquiſq; eorum annus: de quo diffuſius alibi. Quin Perſæ atq; Aſſyrij, quos nos annales, horas vocitarũt, & Græci horographos eorum ſcriptores. Apud Lucianum enim legimus, ὁ μὲν κῦρος παλαιὸς τὴν περσῶν βασιλείας, ὡς δηλοῦσι οἱ περσῶν καὶ ἀσσυρίων ὧροι. Cũ verò Horus ab Aegyptijs Apollo eſſe prędicet, noſtri vnà cum Grecis nomen idem ad quatuor & viginti horas tranſtulere, quas Solis eſſe filias Homerus dicit: de quibus, vt hoc τὸ πάρεργον ponam, veterem habemus fabulam, Horomazen, cùm in mundi fabri C ca, reliqua digeſſiſſet, quatuor & viginti deos in ouum incluſiſſe. Id cùm Arimanij gnati ludo perforaſſent, bona malis immixta pródijſſe, atq; ita quantacunq; fruamur iucunditate, quocunq; ſimus gaudio exhilarati, ſerus quid veſper vehat, nos neſcire. Hîc cùm finem facere viſus eſſet Leonicenus, ad inclinatũ iam ſolem aſpectãs Ranerius: At nos, inquit, quid ſerus veſper aduexerit probè ſcimus, qui bonã huius diei partem tam iucundis ſermonibus exegerimus. Vtinã verò ſępe daretur occaſio iſtiuſmodi conuentus celebrandi: & cum dicto, ſalute dicta ſurrexit: quod & alij fecere, die prius cõſtituto, quo iterum eſſent conuenturi: illi domum, ego in nauim abij, mox Florentiã, quò fueram, vt ſcis, per Iulij Card. domini mei literas acceerſitus, atq; ibi primo quoq; tẽpore, tam ea quæ ex te audieram, quàm quę viri illi eruditiſſimi diſſeruiſſent, quæq; conuenire mihi viſa ſunt, in cõmẽtaria mea Aegyptiaca trãſtuli, veſtra ope fretus & latius & plenius explicandi multa, quę curta & anguſta nimiũ compererã apud autores poſita: neq; verò ſiuit me temporis breuitas quæ quiſq; diſputaſſet ad amuſſim dirigere, & ipſa quę audiſſem verba repræſentare, quod nũnulli ex amicis à me poſtulabant: id enim negotium multum mihi temporis abſtuliſſet, nec meæ me oc

R

cupationes id facere permiſiſſent. Satis igitur à me factum puto, ſi res ipſæ bre- D uiter, quantũ memoria complecti potui, recitatæ ſint. Verùm agè benigniſsime Patrue, Ariſtarchũ indue, atq; hunc caſtigandi laborem minimè grauem ducas: quæq; me rectè meminiſſe compereris, aſteriſco inſignias: quæ ſegniter & oſcitanter excepta, obelo defodices, vt ego hæc alijs cõmunicaturus, iudicio adiutus tuo, audentius id facere confidam. Vale.

AD SEBASTIANVM CORRADVM DE IIS QVÆ PER HVMANVM COR, ET GENITVRÆ VASCVLA SIGNIFICANTVR EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

ECce tibi Cor meum, Corrade iucundiſsime, cui etiam addidimus genituræ vaſcula, eaq; mundiſsima pudiciſsimaq;. Cor quidem à meo deſumptum, qui ſummã eruditionem tuam, frugaliſsimũ ſtudium, acutum deniq;, quo polles, iudiciũ, & multum B *admiror, & plurimũ diligo. Genituræ verò vaſcula, cauſa tua, à quo fruges tot proficiſcuntur, quibus ſtudioſi omnes auidiſsimè paſcuntur: quemq; hactenus cibum vel putridũ vel adulterinũ ſæpe mandere coacti ſunt, tua nunc cultura, tuo ſtudio diligentiaq; valeant iam recenti, maturo, legitimoq; frui. Neq; fructus huiuſmodi ex Ciceronianis tantùm hortis electi, ſed ex totius Latini nominis poſſeſsionibus agriſq; decerpti, quorum hactenus arbores vel teredinibus, vel erucis, vel viſco, vel vlceribus, conductorũ plurimùm negligentia, neſcio qua, vitiatæ fuerant, per te nunc perpurgatæ, cultæ, ſarritæq;, in priſtinam rediere viriditatem, vberrimam incolumemq; feracitatem. Sed quod etiam pertinet ad vaſcula tam in diuinis noſtrorum literis, quàm in ſacris Aegyptiorum, neq; non apud Græcos, præter ea quæ à corde deſumuntur ſignificata ſermonis ipſa quoq; indicia ſunt. Quicum igitur ego libentius ſermocinarer, quàm tecum, qui ſponte me in tam vtilium ſermonum tuorum partitionem admiſiſti qui clariſsimo Egnatio collegam conſularem me in Quæſtura tuæ cognitione creari procuraſti? Quare mihi videbor non ſine magnæ voluptatis ſenſu loqui tecum, quotieſcunq; memor ero ſcriptorum meorum, qualiacunq; ſint, aliquid à te legi, non id fortaſſe ingenio & eruditioni tuæ reſponſurum, aliquod tamen daturum mei erga te animi teſtimonium.*

DE CORDE.

VIRI PROBI SERMO.

VT verò à corde exordiamur, per id ita concinnatũ vt loro catenuláue ſuſpenſum à gutture propenderet in pectus, probi hominis orationem indicabãt. vt qui mentiri aut fallere neſciret, ſed vti vulgò dici ſolet, ea ex ore proferret, quę corde cõcepiſſet: ea ſcilicet loqueretur, quæ ipſe ſentiret, omni fuco mendacióque procul. Hoc ipſum Cicero, toto pectore, de ſynceritate loquens, dicit. In pectore enim ſedem habere cor, manifeſtum. atq; illud, Aperto pectore, frequentiſsimo corũ vſu, qui citra fucũ loqui ſe profitentur. A' quo loquendi candore Mercurius fuerit ἀργειφόντης appel-

A appellatus, candidũ enim veteres ἀργινὸν dicebant. Præterea pectus pro receſſu quodam accipitur ſapientiæ. Vnde Horatius:

Non tu corpus eras ſine pectore.

Et in hanc ſentẽtiam accipit Ambroſius, quòd Apoſtolus ille, qui ante alios diuina ſapientia donatus eſt, ad CHRISTI pectus reclinet in cœna caput.

CONSILIVM.

ATq; hæc illa eſt bulla, quæ puerilis ingenuitatis inſigne fuit, de qua multa ſuo diximus cõmentario. Quoniã verò cordis erat eius figura, admonitos inde pueros volebãt, vt frugalia ſemper cõſilia ſecuti, corde pręſtare conarẽt: corculũ enim veteres pro ſolerti & acuto dicebant. Et animę partẽ rationis participem, cor appellari ſolere dicit Adamantius. In huiuſmodi ſignificatũ accipi locũ illum Pauli, epiſtola ad Rom. Qui oſtendũt opus legis ſcriptũ in cordibus ſuis. Quis enim putet, quòd dicit, in cordibus, in mẽbro corporis quod cor appellat, tanquã in membrana aliqua legẽ ſcriptã intelligi? vnde enim caro tantos prudentiæ ſenſus concipere vel oſtentare poſſet? aut tanta memorię receptacu-
B la cõtinere? Nam & quòd diuinæ literæ cor Dei ſæpè nominãt, intelligendũ ex eo arcanũ illud diuinæ ſapientię, quæ à patre eſt: vt Pſalmo, Eructauit cor meũ verbum bonũ, innuens filiũ Ieſum Chriſtũ altę illius ſapientię myſterio genitũ. ita Eucherius.

VITA.

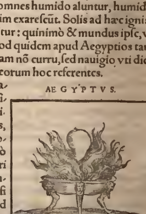
ITa verò in conſilij ſignificatum accipi cor plerunq; ſolet, vt humanæ etiã vitę rationem præ ſe ferat, quod ex pernicioſo auſpicio Cæſaris exploratum. Ille enim quo primum die in ſella aurea ſedit, et cum purpurea veſte proceſsit, valde conſternatus eſt cum Spurina aruſpice ſuo, corde in extis bouis opimi non inuento: aiebat enim ille, vereri ſe, ne conſilium & vita Cæſari deficeret, quorum vtrunq; à corde proficiſcitur. Nam philoſophorum omnium conſenſu, nullum animal ſanguine prædit um, ſine corde & iecinore inuenitur: qua de re quæſtio magna inter eos fuit qui diuinationis pręcognitionem eiuſmodi profitebãtur, potuerit'ne hoſtia ſine corde viuere, an ad tempus amiſerit. quanq; Cæſar id eluſiſſe fertur, audaciorịq; animo reſpondiſſe lætiora quędam, neq; pro oſtento ducendũ, ſi pecudi cor defuiſſet: quod quidem nõ ſemel, ſed bis ei ſacrificãti, quod
C meminit Plinius, accidit, vt cor in extis non inueniretur. Neq; Cæſari tantùm non inuentum in hoſtijs, peractũ vitæ tempus oſtendit, ſed & Heluio Pertinaci eo die, quo occiſus eſt, ſacrificanti, negatur in hoſtia cor repertum, & cùm id vellet procurare, caput extorum nõ deprehendit. Et Theologi noſtri ſecuti Prophetarum dictata, conſilium in corde reſidere dicunt, in coq; agẽdorum omniũ radicem ſtatuũt, docente Domino, in corde eſſe quod coinquinat hominem: & vbi mundo corde ſacræ literæ habent, ſynceras intelligunt cogitationes. Quaq; ratione conſilij ſymbolum eſt, eadem pro illa intellectus parte, à qua regimur, figuratur: vt illud: Quare cogitationes aſcendunt in corda veſtra? aſcendunt, dominantur, primum ita locum aſciſcunt ſibi, vt veſtra omnia conſilia conculcent. Ita verò facit cor ad animam, quæ vitæ noſtræ materia eſt, vt priſci vates illi animæ receptaculum eſſe cor ſignificaturi, id hieroglyphicè animæ ventrem appellarint: atq; ita intelligendũ eſſe illud apud Hieremiam: Ventrem meum, ventrem meum doleo. Heſychius ait: Nam quem ventrem? Ipſe ſubinfert: Et ſenſus cordis mei conturbati ſunt: ideoq; inteſtina huiuſmodi aqua lota offerre admonemur in holocauſtum, hoc eſt, abditas latenteſq; cogitationes eluere, & diligenter abſtergere.

NILI DILVVIVM.

SAcerdotes Aegyptij cœlum & terrā diluuio liqueſcentes, exundationē quippe Nili, quæ tam à terra quàm à cœlo eſſet, vti alibi diſputatum, oſtendere cùm vellent, cordis ſimulacrum proponebant, cui lingua eſſet applicita: ex corde quidem Nilum ipſum intelligentes, qui ſua potens vi affluentiſsimā humoris copiam è terræ viſceribus educeret, vti motus omnis à corde principium habet. Sanè illi, cordi totius corporis principatum, præfecturam, arbitriumq́ tribuunt, ac perinde Nilum Aegypti dominum agnoſcūt, necq quicquā aliud eam eſſe, quàm Niliacæ alluuionis vliginem profitentur. Per linguam verò confluentes vndecūq imbrium eluuies, quas eo quo plurimum inturgeſcit tēpore in Aethiopia maximas fieri compertiſsimū habebant, quibus in Nilum collabentibus cataclyſmo facto Aegyptum vniuerſam ſub aquis merſari, veluti lingua humore vndecūq ad ipſam confluente, ſemper B
in vdo eſt, & aliquo ſemper corriuio irrigatur alluiturq́. Quoniam verò illis fertiliſsima rerum omnium vbertas à Nilo eſt, rerum itidem cauſas omnium originemq́ in humorem referebant, omniumq́ parentē, omni reiecta controuerſia, celebrabant. Quorū opinionē Thales Mileſius ſecutus, ex aqua omnia ſenſit eſſe, & in aquam viciſsim reditura: principium quippe animantiū omnium eſſe genituram, eandemq́ humidam: ex quo ſimile eſſe veri iudicabat, ex humore oriri omnia: quæ ratio fuit vt maritum Græci potionis nomine nuncuparent: ὕδωρ enim vtrunq horū ſignificat. Præterea ſtirpes omnes humido aluntur, humido ad fruges euadunt, humoris autē penuria interim exareſcūt. Solis ad hæc ignis, ſiderumq́ omnium, aquarū exhalationibus alitur: quinimò & mundus ipſe, vt præſtantiſsimi philoſophorum aſſeuerant: quod quidem apud Aegyptios tam perſuaſibiliter receptum erat, vt Solem & Lunam nō curru, ſed nauigio vti dicerent, ad nutrimentum ſcilicet & generationem eorum hoc referentes.

AEGYPTVS.

PRæcipuam autem Aegypti effigiem ex imagine cordis in ardenti ara thuribulo'ue cōſidentis, oſtēdere conſuerūt: calida enim ac humida eſt Aegyptus, in Auſtralibus pręſertim locis, quemadmodum & cor: idemq́ in ſiniſtram hominis partem toto declinat turbine. Alibi verò F
Antarcticas regiones, ſiniſtras ab eis appellari docuimus: in illis autem oriri Nilū, in quo ſumma eorū religio, & à quo paulò antè omnia profiſciſci, ex eorundem inſtitutis dicebamus. Quod verò pertinet ad thuribulum, Hippon philoſophus, vt ex Cratete didicimus, fabula cui titulus πανόπται, cœlum veluti præfurnium eſſe dixit, homines verò carbones. Sed hæc melius ex Homero declarabuntur: ait is, nullius diſciplinæ quantumlibet remotæ neſcius, Iouem cum reliquis dijs, Solē quippe ſtellasq́ omnes ad Aethiopū epulas inuitatos accedere, quaſi velit id, quod paulò antè dicebamus, innuere, hauriri ex vdo nutrimenta ſideribus. Accumbunt verò apud Aethiopas, quia circa Oceani oram non niſi Aethiopes habitāt, quos vicinia Solis, vel diuturna parallelorum mora vſq ad

nigri

A nigri coloris ſpeciem exurit. Oceanũ autem quẽnnã alium hîc intelligamus, ni-
ſi Nilum, cui antiquiſsimũ id cognomentũ fuit, propterea quòd Nilum illi, vti
dictũ, totius humoris fontem arbitrarentur, Ægyptumq́ꝫ ipſam ſuapte vi tãtam
aquarum redundantiã euomere. Erit itaqꝫ cor Ægypti inſtar, hoc vti ſanguinis,
ita hæc primariũ totius humoris receptaculũ: thuribulum verò conuiuas ipſos,
vtpote ſacrificulos, indicabit hoſtiarũ ſuper ignem poſitarũ nidore exhilaratos.

ARDENS ORATIO.

SEd cur non potius dicamus, cor ita in thuribulo poſitũ ſignificare orationes,
precesue, quæ puro ex corde proferuntur ad Deũ? idqꝫ eſſe thus illud mun-
dum, quod ſibi Deus offerri mandat in diuinis literis, ex quo ſcilicet odorem ca-
piat ſuauitatis. In Euangelio Matthęi, vbi Dominus perperàm agere Phariſęos
inquit, qui nõ obligare iuramentũ, quod per altare fieret, arbitrabant̃, ſed quod
per donum altari illatum: Adamantius cor hominis inter alia ſignificata idem &
altare intelligit: per votum verò, recti alicuius operis deliberationem, quod fa-
ciundum ſimulac inſederit animo, oblatũ, vti votum, interpretatur. Nam & La-
B tini vota alia concepta, alia nuncupata vocãt. Priora illa ſunt de quibus hîc intel-
ligit Adamãtius. Quoniam verò multi palàm dona hæc eleemoſynarũ, precum,
ieiuniorũ, offerunt corde, tamẽ ſunt alieni à Deo, hi Phariſęi ſunt cæcorũ duces,
qui quæ exterius perpendunt, quæ verò interius ſunt minimè cõtuentur: ita per
dona iurandũ cenſent, non per altare, à quò donis ipſis accidit ſanctitas. Monet
igitur Dominus vt cõſideremus, cuiuſmodi nam ex corde eleemoſynę, vel pſal-
mi, vel preces, vel ieiunia offerant̃: atqꝫ ita qui teſtẽ altare, hoc eſt, cor & cõſcien-
tiam appellat, per altare iurat, ac perinde omnia quę cõtinent̃ in eo, cõplectitur.

COELVM.

PLutarchus hanc cordis effigiem ſubiecto in foco ſuccẽſam, cœlum indicare
contendit, animumq́ꝫ illũ, qui propter æternitatẽ nulli vnquã ſenectuti ob-
noxius eſt. Et Apuleianus Triſmegiſtus ab Hippone nõ admodũ diuerſus, Æ-
gyptũ cœli agnoſcit imaginẽ, ijsq́ꝫ omnibus ęquiparari, quę in cœlo gubernant̃,
exercenturq́ꝫ: & ſi dicendũ ſit verius, terrã eam totius mundi templũ eſſe. Quin-
etiã inuenias apud nõnullos, vniuerſum terrarũ orbẽ in diuinis literis nõnunq̃
C Ægypti nomine nũcupatũ: vt eo Pſalmi loco, Veniẽt legati ex Ægypto: propter-
ea quòd vniuerſam terrã eodẽ, quo Ægyptus, modo coagmentatã imaginẽtur.

CLIBANVS.

CONSCIENTIA IGNE EXAMINATA.

FAcit verò ad hanc cordis ſignificationem Clibanus in diuinis literis
paſsim propoſitus, cui cor hominis aptiſsima cõfertur ſimilitudine,
de quo tã frequens in Moſaicis libris, & Prophetarũ aliorũ oraculis
mẽtio reperitur, ſiue per ſimilitudinẽ, ſiue ſit pro inſtrumẽto ſacrorũ
poſitus. Clibanus enim pręfurniũ eſt apud Latinos: per eius figurã interpretes,
cor hominis, vti dictũ ſuperius, intelligunt. Nam quædam Deus apud maiores
noſtros, veteres inquã Prophetas apponi ſibi vult Clibano cocta, hoc eſt, tacita
mentis agitatione examinata, cùm ſcilicet nos erroris pœnitet, & cõſcientia no-
ſtra ardore quodã occulto intra ſe ſuccẽditur, vitiũq́ꝫ ipſa ſuũ paulatim exurere
cõtendit.

SACRORVM ARCANA.

ADamantius putat ex Clibani forma, quæcũqꝫ in diuinis literis profundio-
ra vel inenarrabilia ſunt, ſignificari, quippe quæ recondita deliteſcunt in

ſenſu mentis, neq; facilè ad imperitũ vulgus proferri poſſunt: ſunt enim multa D
huiuſmodi, ſicuti de Camelo, & Sue, altero quidem ruminante, ſed qui pedem integrum habeat: altero verò bifidam præ ſe ferẽte vngulam, ſed qui minimè ruminet. Ita etiam de Adamo per Euam aſtu ſerpentis deceptã, in præuaricationẽ adducto, quarum hiſtoriarũ myſticum ſignificatũ locis ſuis expoſuimus ex Philone. Apud Ezechielem, vt ad Adamantium reuertamur, quæ de Cherubino vel de Deo media ſui parte ſuccenſo, vel de admirabili illa viſione, ſunt literis demandata, niſi coquantur in Clibano, neq; quidem mandi, neq; deuorari, ita vt ſunt cruda, poterunt: hoc eſt, vt cruditatem hanc interpretemur, niſi qui latet interius ſenſus diuini calore ignis molliaẽ, excoctuſq; ita cibus fiat vt mandi poſſit, & ad nutrimentum aſſumi, aliquid ſemper occurſabit, aſperitate ſua difficile, quod ab eorum guſtu mortales auertat. Oſeæ dictum eſt: Corda eorum ſicut Clibanus incaluerunt: quod longè ſeciore à ſuperioribus ſenſu tunc fieri intelligendum eſt, cùm vitiorum ardor cor ipſum interius exurit, quippe cùm mortales flagranti cupidine incenſi, ſuam ipſimet perniciẽ affectantur: in medio enim hæc poſita ſunt, vtrum res ad ſacrificiũ coquere, an exurere potius inutiliter velimus. Atq; ita Clibanus varia interioris affectus habet ſignificata, proq; ſenſu myſtico figuraẽ. Minimè verò prætereundũ videtur quod Hieroſolymitanus Heſychius hieroglyphicè ſuper Clibano philoſophatur eo Leuitici loco: Cùm autem obtuleris ſacrificiũ coctum in Clibano de ſimila. Nam per Clibanũ Mariæ virginis vterum ſignificari tradit: Clibano enim ignis ſuperponiẽ, qui ſupponitur in craticulæ miniſterio. Veluti enim Clibanus & ignem & panem coquendum deſuper accipit, ita Dei genitrix ſpiritum ſanctum, & Dei verbum in vtero ſuo conficiendum maturandumq; ſuſcepit: & quæ multa in hanc ſententiam proſequiẽ. Eſt verò Clibanus, tum furnus, tum ſartago, aut teſta quædam grandior, operculo vel ferreo, vel ex ære præmunita, ſupra quod ardẽtes prunæ ingeruntur, vt quod intrà poſitum eſt, coquatur, cõdiatúrue. alicubi totum hoc opere figulino conficitur. Ad huius autem ſimilitudinem formata eſt pectoris concauitas, per quam ſpiritus vltro citroq; cõmeat. Columella ſcrobem Clibano ſimilem fieri monet, vt imus quàm ſummus ſit patentior, quo radices latius euagari poſſint. Ex hac itaq; forma nõnulli Prophetarũ ſcripta Clibano ſimilia dicunt, quæ plus habeant in receſſu, quàm ore ſummo pollicentur. F

DE SARTAGINE.

Eſt & Sartago ab hieroglyphicis huiuſmodi non abſimilis: nam eodem penè ſignificato, ſacrificium Deo facturi, quædam in ſartagine frigere iubemur.

RESIPISCENTIA.

Ea tamen differentia, quòd in Clibano tacitæ conſcientiæ ſtimulus adurit, in ſartagine culpam agnoſcimus, eamq; noſmetipſos incuſando ream facimus, quaſq; mereri nobis videmur pœnas vltrò depoſcimus, & modò hunc modò illum errorem ſolicita repetitione verſantes animo, quæ ſatisfaciendi ratio nobis reliqua ſit, agitamus. Alij rem eò trahunt, vt prophetarum oracula toto mẽtis ardore verſanda ſubmoneãt: inde enim fieri, vt repetita ſæpius, & intus coglobata, facilè intelligi & explicari poſſint, vt hinc eam ſaltem quæ ad mores pertinet doctrinam aſſequamur. Alio verò modo ſartago apud Heſychium accipitur pro cruce Chriſti; ſiquidem cibus, qui prius ineptus erat ad mãdendum, ſimulatq;

A mulatꝗ ſartagini fuerit incoctus, mandi poteſt:ita corpus Chriſti antequā paterετur ſi ſoret eſui exponendum, vt ipſe de ſe ſæpe futurū aiebat, abominabantur humanæ aures, reſpondebantꝗ omnes, durus eſt hic ſermo: quomodo poteſt hic corpus ſuum apponere vt manducetur?poſt crucem verò pateſactū eſt, id diuino munere diſpenſationeꝗ fieri poſſe:nam totum illud myſteriū in Chriſti paſsi commemorationem inſtitutum eſt.

DE CRATICVLA.

CRaticula tota prorſus Hebræorū eſſe videtur, ſed enim Cyrillus hieroglyphicum in ea agnoſcit Ægyptiacum.

IRA.

AIt enim eam ſubiecto igni, & corde ſuperimpoſito, furoris & indignationis apud ſacerdotes illos indicium fuiſſe, vt ex eo ſcilicet cordis bile ſuccenſi excandeſcentiam oſtenderent.

POENITENTIA.

B NOſtri hoc ſanctius intellexere, qui Craticulam pœnitentiæ ſignum poſuere(liceat verò mihi Theologorum dictata ſectanti, eorum interdum vocabula vſurpare)non tamen hinc tacitam mentis exulcerationem intelligētes, ſed amaritudinem conſcientiæ minimè ſimulatam, maniſeſtiſsimis verò conſpicuā argumentis:quippe vbi luctu, lachrymis et lamentatione conficimur ob ea, quę nequiter, improbè atꝗ iniquè patrauerimus, vnde mox fletus ex intimo cordis fonte prorumpens carnem maceret, ieiunia debilitēt, abſtinentia cōminuat, atꝗ areſaciat. Hæc enim eſt illa in propatulo poſita ſui conflictatio, quæ ſuccēſos diuini amoris igne carbones omnibus oſtendit, exemplumꝗ alijs præbet, qua ſe quis ratione poſsit abnegare. Hinc nonnulli quos ardens inuitat ad æthera virtus, non flagrantem modò animum præ ſe ferunt, verùm & corpus ipſum tormentis obiectare non dubitant. Talis olim pientiſsimus Laurentius fuit, qui dum edaci corpus igne torreretur, longè magis animo in ipſius Chriſti amorem accendebatur, ſacrificiumꝗ Deo ſanctum & immaculatū, interius cor, exterius corpus, in vera craticula vſtulatus offerebat. Neꝗ tamen ſum neſcius Adamantium hæc, quæ de craticula dicta ſunt, ad diuinę lectionis inquiſitionem adducere, cùm ea ſcilicet ardenti ſtudio conſectamur, quæ nullo obtecta velamine vni-
C cuiꝗ ſunt intellectui peruia, cuiuſmodi ſcilicet eſt ſenſus, quem hiſtoricū Theologi nominarūt. Qua verò ratione craticula Chriſti mortem & reſurrectionem ſignificare poſsit, apud Heſychium vidēdum, Leuit. 11. eo loco: Si autem in craticula fuerit ſacrificium.

CONDITORIVM.

EX eo autem quòd cor in abſceſſu pectoris latitat, & intra præcordia ſe reducit, diuinæ literæ cor plerunꝗ non tam pro ijs quæ in abdito profundoꝗ mentis receſſu conduntur, quàm pro quarumcunꝗ rerū receptaculo, vbi hæ in diuturnum tempus aſſeruandæ reponuntur in occulto, per cordis effigiem exprimere conſuerunt. Vnde in ſepulchri etiam ſignificatum cor accipiunt. Chriſtus enim Euangelio maniſeſtè ſepulchrū cor terrę nuncupauit: Sic erit, inquiēs, filius hominis in corde terræ tribus diebus & tribus noctibus.

CONCORDIA.

NEꝗ verò me pigeat iuniorum etiam inuentum antiquis his ſubtexere, qui cōmenti ſunt in concordiæ ſignificatum duo corda vinculo colligata figu-

rare, quòd à corde vocabulum, non à citharæ chordis deductum exiſtimarunt. D

DE SPINA DORSI.

Oſſa quin etiam & neruos aliquot Ægyptij inter hieroglyphica retulere: cuiuſmodi os illud eſt, quod à ſumma ceruice multis diſtinctũ internodijs per vniuerſum dorſum excurrit.

TITILLATIO.

PEr eius enim picturam, nequitiam petulciorem, concitatamq́ titillationem ſignificabant: ſiquidem humanam genituram à cerebro delabi, perq́ id oſsis defluere, non Aegyptiorum modò, ſed multorũ etiam aliorum opinio fuit, Alcmæonis verò præcipua, quam vnà cum Hippocrate poëtarum aliquot autoritas confirmauit. Sentire hoc ipſum Plato videtur, dum ſeminij vim vertebralis oſsis defluuium eſſe tradit. Hinc Maro:

Exoriare aliquis noſtris ex oſsibus vltor.

quod ad Anaxagoræ ὁμοιομερείαν nonnulli referunt, cuius opinionem Lucretius acriter inceſsit, quòd putarat is, E

Oſſa videlicet ex pauxillis atq; minutis
Oſsibus, & ſic de pauxillis atq; minutis
Viſceribus viſcus gigni, ſanguenq́ creari,
Sanguinis inter ſe multis coëuntibus guttis.

Democritus eam ex totis prodire corporibus, præcipuisq́ eorũ partibus, veluti carnoſis, fibris, & oſsibus, arbitratus eſt. Cæterùm philoſophorũ & medicorũ plurium diligẽtia ſecus rem inuenit, qui geniturã minimè eſſe oſsis vllius medullam, ſed ſanguinem potius aſſerũt: quibus Pythagoras etiam adſtipulatur, dum eam probatiſsimi ſanguinis ſpumam eſſe contendit, ac alimenti nutrimentum. Huiuſmodi porrò ſanguis ab hepate ad renes immittitur, per meatus inde ad id aptos flexuoſo quodam tramite ad teſtes dilabitur, quod in diſſectionibus apertiſsimè compertum eſt. Vnde Anchiſes apud Maronem paterna impulſus charitate clamat: *Proice tela manu ſanguis meus.*

Quod ad imitationẽ Pindari dixiſſe videt̃, qui Nemeis ita, πλαγχθὲν ἄρχει φέγγος αἰακιδᾶν αὐτόθεν ζῶ, πὰν χερὶ αἷμα. Quidam philoſophorum rerũ venerearũ libidines in iecinore contineri arbitrati ſunt, quod à Lactantio quoq; memoratur lib. de Artificio. Et Mathematici iecur à Venere regi autumant, in eoq; amoris ſedem poëtę omnes agnoſcunt, dum Cupidinem iecur ſagittis appetere vlcerareq́ conqueruntur, atq; ita VII Prouerb. Salomon. Donec tranſfigat ſagitta iecur eius. Verùm aliud eſt concupiſcere, aliud cõmoueri ad procacitatem: alterum enim mentis, alterum corporeæ munus eſt viuacitatis. Quæ verò ad iecur pertinent, in Vulture ſatis examinata ſunt. Sedenim cùm renes oſsi, quod ſuprà poſuimus, adhæreſcant, non imperitè figmentum hoc ſuum Aegyptij cõmenti ſunt: nam & Aſtronomi renes & genituram in Veneris poteſtate cõſtituunt. Renes ait Varro ita dictos, quaſi riui ab his obſcœni humoris oriantur. Quòd verò & lumbi eidem oſſi adiacent, Aegyptij per lumbos Venerẽ innuebant: hinc apud Comicos & epigrãmatarios poëtas vbi quid laſciuius enunciandum fuerit, frequens adeò de lumbis mentio, dum fluctuantes eos alij, alij exporrectos, alij aliter dicunt. Tangit & Perſius hoc, vbi laſciuorum poëmatum recitationem inceſſit, dicens: Cùm carmina lumbum intrant. & inferiùs: Summa delumbe ſaliua. Habemus & in ſacris cõcentibus, vſq; ad noctem renes increpuiſſe, & impletos il-

A tos illuſionibus lumbos. Et Gen. xxxv, Reges de lumbis tuis egredient. Præterea vbi Paulus de Leui ad Hebræos ſcribit: Adhuc enim, ait, in lumbis patris erat, quãdo obuius ei factus eſt Melchiſedech. Neq; tamẽ inficias ierim, aliquot diuinarũ literarũ locis lumbos poni pro virtute, vt xii cap. Regum tertij, qui tamẽ apud Hebręos primus inſcribitur, vbi Roboam ſeniorũ ſpreto conſilio ſalutari, adoleſcẽtiorũ, in quorũ adulatione fuerat educatus, animos prætulit, qui ferociores erant: ſuaſerunt enim illi vt rex iuuenis & imperitus rerũ, ſortẽ ſe atq; terribilem populo oſtentaret, & ita loqueret ad eos: Minimus digitus meus cõpactior eſt lumbis patris mei. quo reſponſo amaritudinis pleno factũ eſt, vt ſtatim à tribubus decẽ deſertus fuerit, regno quod pater auxerat, ad duas tantũ tribus imminuto. Quamuis verò diuinæ literæ lumbis plurimũ tribuãt, vbi de genitura mentio ſit facienda, nõ illę tamẽ oſſa ipſa ex Ægyptiaca diſciplina reijciunt. Nam vbi Laban accipit hoſpitio Iacoben ſororis ſuę filiũ agnitũ, ſignificare volens etiã ex patris conſanguinitate eum ſibi coniunctũ eſſe, Os, ait, meũ es, & caro mea: quaſi ad id reſpiceret, quod veteres pleriq; philoſophi tradidere, oſ-
B ſa ex virili ſemine in embryone gigni, ex materna verò genitura virili circunfuſa, carnẽ ipſam fieri. Sed quòd alicubi lumbos in vulgatis habetur editionibus, Symmachus vertit latera: ſed eodem vtrunq; ſignificato, concupiſcibilis animæ pars, ſignatur: iuxta enim latera renes ſunt. In lumbis ſanè maxima, aiunt interpretes, eſſe ſolet incitatio ad concupiſcentiam, aduerſus quam renes noſtros & cor noſtrũ aduri, in ſacris adorationibus ſuppliciter imploramus, quippe vt & naturali appetitui, & voluntati ſimul obſiſtere valeamus. Hac de cauſa dicebat Apoſtolus: State pręcincti lumbos veſtros, vero tamẽ cingulo, hoc eſt, voluptate ea, quæ vera ſit, quę ſcilicet à caſtitate & cõtinentia oritur: quod dubio procul eſt à Domino deſumptum, vbi præcinctis nos iubet eſſe lumbis. Nam & apud Romanos cinctus armatũ ſtrenuũq; ſignificat, vt diſcinctus cõtrà imbellẽ & effœminatũ. Iam & hoſtiæ renes ignibus traditi, dubio procul ſignificãt genitaliũ partiũ ardores extinctos eſſe: quiq; omne quod pingue eſt de renibus & omnibus interioribus obtulerit, tunc verè purgatus omni libidinis vitio, pro delicto hoſtiam iugulauerit. Sed quoniam hæc in diuinis literis & ſæpe & multipliciter habentur, nõ importunum fuerit, quod ad hanc ſententiã facit, locũ ex Leuitico
C repetere, vbi de pacificorũ ſacrificijs agitur: vbi ſanè legiſlator iubet duos renes cum adipe quo teguntur ilia & reticulum, ſiue vt alij edunt, fibras iecinoris cum renunculis, adoleri ſuper altare in holocauſtum: ex his, vt ait Hieroſolymitanus Heſychius, legiſlator vult nuptiarũ deſiderium offerri Deo, vt prolis cauſa, non fornicationis, proueniat, & honorabile ſit cõiugium, & torus immaculatus. Iũgit verò iecur renibus, quia delectatio ſine concupiſcentia in eo ſedem habere fertur: hepate verò in renes vim operationis ſuæ miniſtrante, quod per deſiderium quam Græci ἐπιθυμίαν vocant, motum fuerat, ad deſiderium effectus concitatur, quæ duo ſimul adolenda ſunt, vt ſcilicet neq; praua nobis proponamus, & ſi quo modo ſuggerãtur, abolere feſtinemus: & vt verbis vtar Heſychij, quia in hepate concupiſcentiæ requieſcere putantur, propterea pinnã, hoc enim ex LXX deſumit, hoc eſt, ſummitatem cum renibus auferri præcipit, & offerri ad altare, vt ab omni mala delectatione mundemur, ſcientes quòd primitiua cogitationum noſtrarum Deo neceſſe habemus auferre. Demum vt à gẽtibus quoque arma nobis mutuemur poëta venuſtus in hanc ſententiam ait:

Principijs obſta, ſerò medicina paratur, Cùm mala per longas inualuere moras.

TEMPERANTIA. D

NImirum in ſacris noſtrorum literis id erat temperantiæ ſignum, quòd in ſalutari victima lumbos eximi mos erat, tanquã impuros, ait Philo, propter concitandę libidinis titillatũ, ſemine per eos irriguo. Diuino autẽ præcepto lũbos præcingi iubemur, cùm ſacra illa ſolennia ferimus, quæ tunc temporis inſtituta ſunt, cùm exeuntes ex Ægypti captiuitate, hoc eſt, ex voluptatũ et deliciarũ illecebris, agnum, hoc eſt, puritatẽ edere admonemur, & in caſtimoniæ cõuictu diſcumbere. Apud Nilum autem huiuſmodi lex de temperantia lata eſt, qui, vt Ambroſius, Geon eſt, vnus ex quatuor Paradiſi fluuijs, qui virtutẽ hanc ſignificare dicitur, de quo ſatis in Accipitris cõmentario diſſeruimus. Quòd verò de vaſculorũ perplexitate dicebamus, admittit id etiã Ariſtoteles, qui teſtes libramenta quędã eſſe dicit, quorũ beneficio ſemen ad penem cõmodè labatur: neq; id ſemel aſſeruit, dum eorũ aduerſatur opinioni, qui teſtes ſolos genituræ receptaculum putant. Innititur verò is exemplo tauri, qui iam exectus vaccã impleuerit. Quendã etiã ait Albertus Magnus euiratũ, prolificã in coitu operã nauaſſe: licet Galenus ab Ariſtotele diuerſus eat, teſtesq; omnino ſeminis receptacula E eſſe contendat. Quin etiã Auerroes in hoc à ſuo diſſentit Ariſtotele. Quibus reſponſum fieri poſſet, ſi teſtes in hunc vſum à natura tributi eſſent, animalibus vtiq; omnib. id officij ſubminiſtrarẽt, neq; vlla eſſet abſq; illis propagatio: ſecus verò plerunq; repertũ, vt quæ recitauimus exempla teſtanť. Caduntigitur cauſa, qui ſolis, quos oggerunt, teſtibus innitunť. Ab hac ſpina cauda exit: ea curta, in diuinis literis oſtentat eos, quibus nulla de futuris cura, qui diem nouiſsimũ, futurumq; Dei iudiciũ aſpernantur, qui ſubinde dicunt edamus & bibamus, pereat qui craſtina curat: cras enim fortè moriemur, quia mors aurem vellẽs, viuite ait, venio. Eſt enim cauda pars corporis extrema.

DE PVDENDIS.

PVdendorum ſignificata his adiungere neceſſariũ eſt. Nam vetuſtas illa vt minus vitioſa fuit, ita ſimplicius apertiusq; de vnaquaq; re philoſophata eſt: neq; erat tunc temporis in humano corpore quicquã, quod vel viſu, vel nuncupatione ſua, turpe iudicaretur. Prauis verò moribus ſuccreſcentibus, multa decernenda fuere tam factu eſſe quàm dictu turpia, vt qui rebus ſuis modũ præſcribere neſciret, ipſius ſaltem turpitudinis infamia abſterrerentur. De antiquiſsima igitur diſciplina dicturus, quæ ad ſignificationem figuræ illius, quæ tam viſu quàm dictu obſcœna iudicatur, pertineãt, veniam mihi dari poſtulo, ac in eam hæc accipi partẽ cupio, propter quã & prius excogitata à veteribus illis fuerunt, & à me nunc in communem vſum propalata, eo quidem conſilio, vt hæc illis ſcriberentur, qui ſanctius inſtituti, rerum viſcera & intimas medullas, non verborum ſuperficiem, examinarent. F

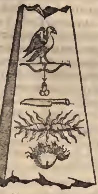
MAGNANIMITAS.

ESto igiť prima pudendi virilis ſignificatio, quæ tot columnis inciſa, tot obeliſcis notata, tot alijs veterũ monumẽtis inſculpta, magnũ & erectũ viri fortis animũ oſtẽtarint. Extant adhuc columnarũ fruſta aliquot in Seſoſtreos memoriã erectarũ, quæ literis Ægyptiacis inciſæ ſunt, in quib. vtriuſq; ſexus naturę inſculptę conſpiciunť. Seſoſtrẽ eñ hunc Theopompus lib. III appellat, quẽ Seſonchoſin aliqui nominarunt, qui ſcilicet Ægypto regnauit vniuerſæ, imperiũq; in Europã protulit, de quo apud Herodotũ multa. Vbi igiť in columnis

A aut obeliſcis ab eo poſitis virilia pudēda conſpexeris, bellicoſos, ſtrenuos, & magnanimos viros armis ab eo ſuperatos intelligas. Nam & cōiectores, mulierem quæ virum & liberos habeat, ſi cōmutatam ſe in marem ſomniauerit, viduam breui futurā cōijciunt, atq; ita viri muneribus functurā. quæ verò liberos non habeat, mares parituram. quæ virgo ſit, futurum vt primo quoq; tempore matrimonio elocet̃. Ita ſemper ea humani corporis pars aliquid ſemper indicat, quod ad negotia virilia pertineat.

FORMIDOLOSVS ET IMBELLIS.

VBi verò in monumentis ijſdem muliebria videris inciſa, argumentum eſt, imbelles, molles, & inertes homines ab eo ſubiugatos, cuius nomē vel nota ſuperpoſita fuerit. Ad quod dubio procul reB ſpexit Homerus, cùm Therſitem Græcorum puſillanimitatem increpantem his verbis inducit, κάκ' ἐλέγχε' ἀχαιΐδες, οὐκ ἔτ' ἀχαιοί. Id quod ad Numanum ſeſe & ſua glorioſe iactantem non inuenuſtè tranſtulit Maro, dum eum, ô Phrygię (neq; enim Phryges) in obſeſſa Troianorū caſtra dicentē inducit. Alibi virorum negotia ita præſcribit, vt hi bella pacemq; gerere deberēt. Et Horatius virilē Cleopatræ animū obſtupeſcit, quæ generoſius perire quærens, enſem haudquaquam muliebriter minus expauerit. Apud eundem Tyrtęus poëta nō mulieres, ſed mares potius animos in Martia bella verſibus exacuit. Ouidius quoq; in Eunuchū, cùm militē virū eſſe debere aſſereret, Iſta mares tractāt, dixit, tu ſpes depone viriles. Ad hæc Onirocritæ dicūt, ſi princeps quiſpiā in fœminā ſe degeneraſſe per nocturnā ſit imaginē arbitratus, futurum vt loco deijciatur, propterea quòd mulieres plurimū imperijs virorū ſubijciuntur.

Vicit armis ſtrenuos, vicit fama inertes.

INNOCENTIA. CRIMEN.

NOn eſt hoc loco prætereundus ſacrificij veteris mos, vbi maſculi vocabuC lum inſontem, & nulla criminis macula notatū intelligi debere autumant Theologi, per fœminam verò crimen. Cyrillus enim Leuitico, homilia prima, ſiue ea ſit Origenis, vbi agitur de vitulo maſculo ſine macula offerendo, maſculum ait intelligi, qui peccatū ignorat, propterea quòd fœmina ſit peccati ſymbolum: labilis enim, mollis, & ad delinquendū procliuis admodum eſt mulier. Maſculum igitur ſit munus quod Deo offers, hoc eſt, muliebre nil habeat, cōcupiſcentia vacet, fragilitatem aufugiat, nihil molle, nihil diſſolutū meditetur. Et maſculi deniq; nuncupatio in diuinis literis virum indicat virtutibus perfectū, qui præſenti fortiq; animo ſemper eſt, cùm mulier contrà tātæ ſit infirmitatis, vt Solomon Sapientia dixerit, Melior eſt iniquitas viri, q̄ mulier benefaciens. Et mares tantū ſtirpis Aroneæ iubet Dominus veſci ſacrificato, quia ſcilicet nō omniū eſt de Deo diſputare, ſed eorū tātùm qui nihil fœmineū, nil fluxū in cogitationibus habeāt. Demū, ne de Deo diſputare præſumamus, quandiu per quaſdam declinationes diffluētes, vel domeſticas curas, vel inania negotia, à maſculorum dignitate vigoreq; exciderimus. Similiter in victima peccati, maſculus tantùm de genere ſacerdotali veſcetur carnibus eius: ad pœnitētiam enim ſortū

opus eſt ſenſu, ait Heſychius, & intentione virili. Cui Pſalmographus ita ſucci- D
nit: Viriliter age, vigorem̃q; audacter amplectere, & in quācunq; prouinciā te dele
gauerit Dominus, eam & alacriter ſuſcipe, & nō ignauiter adminiſtra. Porrò vir
qui teſticulos auulſos habeat in diuinis literis, hieroglyphicū eſt hominis qui vi
tam prius piè ſanctéq; inſtitutā habuerit, iuuentuteḿq; omnē bonis operibus
exercuerit, ingraueſcente verò ætate ad nequitias & inquinamenta declinarit.
Nam cùm teſtes, vti ſuperius oſtenſum eſt, virtutis indicia ſint, euiratio mollitiē
dubio procul effœminationem̃q; ſignificat, ipſo ſe vocabulo prodente. Vel, vt He
ſychij ſententia eſt, ſecuiſſe ille abſtuliſſéq; ſibi teſticulos videt̃, cuius impius ani-
mus ſceleratáq; mens timorē Domini veraḿq; abiecerit pietatem, perinde ac ſi
crudelis manus ſemetipſum abſciderit, hoc eſt, ſeſe à Dei coniunctione, quæ ſita
eſt in virtutibus, abſtulerit, & bonę frugis prole fœtificationéq; priuauerit, ipſo
quippe abiecto ſigno, per quod vera virilitas in homine cognoſci poſsit.

ERGA PARENTES ingrati.

ANtiquorum autem religione inſtitutū fuit
Gallos, euiratos quippe ſacerdotes, Deûm
Matri miniſtrare, perpetuæ eius ſeruituti addi- E
ctos, quòd qui patris, matriſue nomen violaue-
rint, eo ſupplicio damnandi viderentur, ne poſ-
ſent ipſi vnquam fieri parentes: in qua ſententia
fuiſſe Lucretium, hæc eius carmina declarant

Gallos attribuunt, quia numen qui violarint
Matris, & ingrati genitoribus inuenti ſunt,
Significare volunt indignos eſſe putandos,
Viuam progeniem qui in oras luminis edant.

COELI FOECUNDITAS.

QVę verò de Cœli pudendis à Saturno falce abſciſis & in mare deiectis vete-
res fabulati ſunt, ſententiā prę ſe ferunt à diuinis literis nō admodum alienā,
Deū quippe omniū rerū ſpecies cōformaſſe, moxq; pręcepiſſe, vt cōiugio quęq;
ſuo creſcerēt, replerētq; terras: id quod & pleriq; philoſophi dixere, rerū ſemina
cœlitùs delapſa tempore quęq; ſuo coaluiſſe, inde ad eas propagādas naturam
vſum Veneris indicaſſe. Iam & Oſirim Aegyptij ſuum, de quo ſæpe alibi, hu-
mana effigie pudendis obſcœnius excitatis faciebant, inde generis noſtri cau- F
ſam (Sol enim Oſiris) & per quē capite geſtabat
calathum, educationis beneficium ſignificaturi.

MERCVRIVS, VEL EFficax ſermo.

SErmonis efficaciā perſuadendiq; vim oſten-
tare veteres ſi voluiſſent, Mercurij ſimula-
crum grandiori iam ætate, barbatum, & effœ-
to propémodum corpore, natura tamen obſcœ-
nius excitata, eáq; tantùm parte validiſsimū fa-
ciebant, cuiuſmodi ſignum Cyllenis fuiſſe Pau-
ſanias tradit: atq; ego ſigillum ea ſpecie æneum
apud Fabium Caluum Rauennatem Romæ vi-
di: cui quidem ſigno, præter hæc veſtis erat ſuf-
farcinata, in cuius ſinum poma, fœturæ ſcilicet
indicium, condebantur, nempe quòd ſermo cu-
ius omnino ſymbolum eſt Mercurius, in grandiori, prouectioríq; ætate vim
quandam propémodum generandi, tranſigendiq; aliquid habeat, vt quod in
conſul-

A consultatione propoſitum eſt, deliberet, perſuadeat, ac omnino conficiat. Artemidorus Onirocrita ſcribit, ſe quoq; Cyllenis vidiſſe Mercurij ſimulacrũ, cuius ſpecies non alia erat, quàm pudendi virilis effigies: eaq; de cauſa coniectores ſuper ſermone diſſerunt, quæ quis per eius partis imaginem ſomniauerit.

INVETERATA NEQVITIA.

ADdi ſolita eſt Hermæis huiuſmodi veſtis longo ſyrmate tracta, quorũ quidem ſimilitudinem Theophraſtus Ereſius in homines nequã & intemperantes detorquebat, propterea quòd ſyrma, ventrẽ, pudenda, & barbã tantùm haberent: ita illi veſtem traherent fœminarum more, ventri dediti eſſent, atq; libidini, nequitiam in ætatem etiam grandiorem producerent, cùm vitia quædã, vt Satyricus monet, cum prima ſint barba reſecanda.

SERMO INANIS.

INanem verò ſermonem oſtendere volentes, Mercurium eundem iuniori ſpecie ac prorſus impubi cùm effinxiſſent, attracta illi pudenda vel deſidentia faciebant: in his enim qui nondũ ex ephebis exceſsiſſent, infœcundam & imperfe-
B ctam eſſe orationem animaduerterant, vtpote quòd ætas illa ad prudentiã non dum eſſet idonea. Huiuſmodi verò ſignum vidi Neapoli in magnificentiſsimis Mactaleonum ædibus.

PROVENTVS.

IAm & Priapi ſimulacra in hortis ſtatui ab antiquis ſolita, ne multum in his immoremur, prouentus qui depoſcerentur ſignificatũ habebant. Ea uerò de cauſa fieri conſueſſe ait Varro, quòd horti omnes in tutela ſunt Veneris, quę totius eſt generationis Dea.

CONTINENTIA.

FRænum libidinibus atq; nequitiæ inpoſitũ & imponendum eſſe, admonere cùm vellent Ægyptij ſacerdotes, genitale viri manu cohibitum atq; coercitũ pingebãt, quippe hominis cõtinentiã eo geſtu deſcribentes. In appendicibus vtiq; ad Virgilianũ opus adiectis, cuiuſcũq; illi fuerint ioci, ſapienter quidẽ compedibus Venerem conſtringendã inuenies, quantumq; natis
C creandis ſeruiat adeundã, vt corruptũ ibi locũ ex Lactantij Firmiani lectione corrigamus: ita enim apud eum legas:

Vna ſitim ſedent, natis Venus alma creandis
Seruiat, hos fines tranſiliſſe nocet.

Approbesq; interim eorũ fortitudinem, qui potius excaſtrari voluerint, quàm illicito coitu contaminari: cuius facti fidem apud Cyprianũ & Origenem quærito. Præcipuum autem illud in Chriſtianorũ inſtitutis præceptũ ponit Euſebius, γαστρός τι καὶ τῶν ὑπὸ γαστέρα κρατεῖν, ventrẽ quippe, quæq; ſub ventre ſunt, coercẽda. Sanè Anacharſis Scytha cõuiuio acceptus apud Solonẽ, ita mox decubuit cõpoſitus, vt vna manu pudẽda, altera verò os obſignaret, palma ad id appreſſa, daturus quippe per huiuſmodi geſtum cõtinentię atq; ſilentij monimẽta. Eã verò toto vitę tempore cõtinentiã à delicijs omnib. alienã ſecutus eſt Anacharſis, quare ſtatuis eius inſcriptum erat, ΓΛΩΣΣΗΣ, ΓΑΣΤΡΟΣ ΑΙΔΟΙΩΝ ΚΡΑΤΕΙΝ. quippe, linguã, ventrẽ, mentulam cõpeſce. Nam ille nimirũ ante omnes probus eſt, qui tribus his egregiè ſibi tẽperarit. Neq; verò paruã huius cõtinen-

tiæ laudem meruiſſe videtur Alexander Macedo, cui adhuc iuueni cùm puella, D noctis bona parte peracta, deducta eſſet, vt cum eo dormiret, quęrenti regi tardi tatis cauſam, reſpondit illa, expectaſſe ſe donec maritus cubitum iret: cõmotus Alexander miniſtros acriter obiurgauit, reducite inquiẽs hanc: parũ e͂m abfuit quin veſtra culpa factus fuerim adulter. Quin & captiuas Darij puellas quanta integritate ſeruauerit, ignorat nemo. Exempla hæc adoleſcẽs, ætate feruidus, deliciis affluens, adulatoribus vndiq; circũſeptus, ſponte præſtitit, vt nos qui monitis dubio procul ſanctioribus eruditi ſumus, aliquando cogeret erubeſcere.

VENVS VERECVNDA.

NOn defuiſſe verò vnquã qui verecundiã adamarent, tot veneris ſimulacra in antrũ abdita, de quibus alibi meminimus, indicio eſſe poſſunt. Ad hęc iuxta Mantineã Nigræ Veneris ſacellũ apud Meliaſtas fuit, ad verecundiã quippe, qua præditum eſſe debet humanum genus, indicandam. Reliqua enim animantia die plurimùm & in propatulo, homines verò & clàm & plurimũ noctu liberis dare operam ſolent. Simulacri huius meminit Pauſanias lib. VIII.

EXTINCTA LIBIDO.

APud Ægyptios genitalia à Titanibus deſecta, & in fluuiũ demerſa compe- E rias, quòd libidinis ardorem extinctũ, aut extinguendũ eſſe, myſtico eo ſacro intelligendũ. Græci Herûs & Leandri fabulam cõmenti ſunt, vt extincto lucernæ lumine, calore quippe naturali deficiente, iuuenilis quoq; concupiſcentię ardorem extingui ſignificarent, atq; ita tam marem quàm fœminam gelida ſenectutis procella exagitatos in aquas immergi, ac deniq; ſuffocari. In ſacris noſtrorum literis ſententia huic fabulæ non abſimilis de flore amygdalæ, de locuſta & cappari habetur, quam loco ſuo ſatis explicauimus. Neq; tamen illud cõtemnendum, quòd Græci extinctos cõpreſſosq; nequitiæ ſtimulos à viro forti, hoc eſt, virtute prædito, indicare volentes, Anteũ illum ſuum Terræ filium ab Hercule colliſum fingunt: nihil enim aliud eſt Anteum à terra procul ſublatum enecare, quàm à libidinoſo tactu manus & mentem procul amouere.

COELESTE RERVM OMNIVM PROMPTVARIVM.

PAnos vrbs in Ægypto fuit, in qua huius etiã dei coloſſus viſebatur inguine F procaciter extento, qui flagellũ in Lunã à dextra eius ſitam attolleret. Pana enim illi ad Lunæ ſimulacrum addere voluerunt, quòd omnia mortalium vſui neceſſaria putarent à Luna ſuppeditari. Sed quid hoc ſibi vellet argumentum, facilius ex Cabaliſticæ diſciplinæ ſignificationibus eruemus. Aiunt enim eius myſterij ſapientes, omnem ſiderum vim, quæ rerum procreationi comparata ſit, in lunare prius corpus infundi, tanquam in penum aliquam promptuariam, mox illam pro rei vniuſcuiuſq; materia formam vnicuiq; ſuam fideliter erogare: idq; ſibi velle videtur in Panos manu flagellum, quaſi accepta eo geſtu doceat expendere.

SOL.

IN Sudæ collectaneis legas Priapi ſimulacrũ, quem Horũ Ægyptij eſſe dicũt, læua penem arrectum continere, dextera ſceptrum, diſco & pennis inſignitũ, quę omnia Solis vim oſtentẽt: ex genitali ſiquidem obſcœnius attrectato ſignificari aiunt, quæ abdita ſunt in viſceribus terrę ſemina, vi ſolis erumpere: per ſceptrũ verò imperiũ, quod in cœleſtibus & terreſtribus gerit, cuiusq; opera & terra & mari patefacta ſeſe mortalibus exhibuere, vſusq; & cõmoditates rerũ omnium

A nium ſubminiſtrarũt. Diſcus orbem quo circunfert indicat; pennæ verò veloci tatem, totius cœli ambitu quatuor & viginti horarum ſpatio cotidie decurſo. Sic illis philoſophatum eſt temporibus, vt rem tam ſeriam, & omni modeſtia & verecundia tractandã, ad nequitiæ turpitudinisq́; imaginationes traherent. Sic Iudæi quoq; Beelphegori nonnunq; initiati ſunt, ignominię quippe ſimulacro, quem Priapũ Latini uocant, Moabitarũ de more ferentes ſacra, grauiſsima contra ſe numinis omnipotentis iracundia cõcitata. Sic Athenarũ eruditio arcanaq; myſteria uniuerſum orbem eluſere. Atq; huc demùm in Eleuſinæ Cereris ſacris tormentum illud cęremoniarũ, ad occluſas portas diuturnior mora, linguę obſignatio, & tot habituum & ornatuum, quot Apuleius enumerat, varietas tendebat, vt poſteaquã per quinquennium anxij anhelabundiq́; magni alicuius oraculi cognitionem expectarant, & rei cuiuſpiam diuinę maieſtatem quandam, diceret Tertullianus, ſe viſuros concepiſſent, ſub naturæ ſignificatione ſimulacrum virilis membri tot faſcijs, tot integumentis tandiu coopertum, reuelatum tandem intuerentur, quodq́; quotidie ad naturæ requiſita non ſemel tangere co
B gerentur, vidiſſe ſe pictum aut ſculptum, ſub religioſiſsimi iuſiurandi prohibitione profiteri vetarentur. quodq́; longè magis ignominioſum eſt, huc philoſophi, huc principes, huc ipſi Romanarum rerum domini Auguſti, leuitate neſcio qua pellecti perhibentur.

DE VMBILICO.

QVoniam verò vmbilicus quædam cõmunia habet cũ genitalibus, exigit locus ipſe, vt quæ partis eius ſignificata ſunt, explicentur.

PATRIA.

VMbilici ſignificata alij alio modo acceperũt: ſunt enim qui Iouem, ſunt qui mediũ, ſunt qui finem per ſimulacrũ eius intelligant. Iouem quidem ex vmbilico ſignificare videas apud Curtiũ lib. IIII, cuius effigies ſmaragdo & gemmis alijs coagmentata erat. Et hoc idem indicat numus quem apud clariſs. patritium Venetum Stephanũ Tepolum vidi, cuius inſcriptio eſt, ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΠΕΙΕΡΙΑΣ ΖΕΥΣ. ibi enim quædam huiuſmodi ſpecies habetur. Mediũ verò, vt qui dixit Delon orbis vmbilicum. Finem Martialis, cùm ſcripſit:

C *Iam peruenimus vſq; ad vmbilicum.*

Sed eo loco intelligendus eſt voluminis terminus, qui cùm volumẽ explicatur, in fine omnino eſt: cùm verò idem obuoluitur in ſpiram collectum, medium tenet locum. Sed enim Onirocritæ per vmbilicum dubio procul patriam intelligunt, vnde ſcilicet educationis auſpicia ſuſcipiuntur: & per ea quæ vmbilico accidant in ſomnijs videri viſa, de patria vaticinari ſolent.

MEDIVM.

VIdetur verò patria vnicuiq; homini orbis medium eſſe, cùm ab eo loco, vbi quiſq; lucem auſpicatus eſt, & terrarum ſitum, & mundi ſpatia metiri incipiat, & quoquo verſum iter arripuerit, patriam ſemper quaſi centrũ ſtatuat. Sed apertiſsimè Cicero vmbilicũ pro medio poni oſtendit in Verrẽ actione VI. Et raptam eſſe Liberã, quã eandem Proſerpinã vocãt, ex Ennenſiũ nemore, qui locus, quòd in media eſt inſula ſitus, vmbilicus Siciliæ nominaẽ. In homine quoq; vmbilicus medio totius corporis loco cõſtituitur, ſiue circulũ circunduxeris lacertis manibusq́; exporrectis, ſiue ad quadræ figuram factum eum imagineris. quanq; de medio hominis diuerſa eſt & Vitruuij & Varronis opinio: hic enim

inguen in homine maſculino medium agnoſcit, vmbilicũ ille. Apud Martialem D medios lambere comperias, quod ad Varronis ſententiã accedit: nam fœminæ inguen eſſe medium, idem quoq; Vitruuius confitetur.

FINIS.

CVm autem & finem ſignificet vmbilicus, oſtendendum quid vmbilicus in libro ſit, de libro enim loquitur Martialis, cùm ſe perueniſſe dicit ad vmbili cum vſq;, vti paulò antè dicebamus. In quo quidem multi hallucinantur, dum alij vmbilicos eſſe putãt, defenſacula ea ænea quibus librorum anguli ornantur ſimul & muniuntur: quandoquidem cornua etiã eodem errore vocari crediderint à poetis, pręcipuè verò bullam in libri medio affixã. Alij ſigna eſſe quædam arbitrantur, quibus antiqui librorum fines concludere ſoliti eſſent: ideoq; Porphyrionem citant, qui ad vmbilicum, ad finem interpretetur, apud Horatium:

Deus deus nam me vetat

Incæptum celeres promiſſum carmen iambos

Ad vmbilicum ducere. Alij clauos ad ſimilitudinẽ bullæ, qui pro ornamento affigi ſoleant tabulis quibus libri conglutinanẽ, intelligunt. Alij, vt ex errore B vno in aliũ trahantur, rati ſe apertè rem indicaſſe, locum Ciceronis ex tertio de Oratore citant: Sed tum ita ſolet narrare Scæuola, conchas eos & vmbilicos ad Caietam & Lucrinum legere conſueſſe: ibi per vmbilicos, lapillos intelligunt lotos & politos, ita enim ſcriptis prodidere, cùm hæ buccinorũ quorundam teſtulæ ſint, quæ turbinatim cõuoluũtur, in faſtigiũ acuminatæ vmbilici forma, qui ex lapide olim fieri conſueuit, ad vmbilici noſtri ſimilitudinem. Vt verò & Martialem & Horatiũ idem dicentes, neq; non Catullum & Ouidium etiam intelligamus, qui vmbilicũ hunc eodem omnes ſignificato poſuere, ſciendum libros olim fieri ſolitos ductu plurimùm perpetuo, vna quippe pagina, nõ vt nos illis diſſectis, & in quaterniones quos dicimus conſertis: & quia complicabãtur ad inſtar ſpiræ conuoluti, inde volumina dicta ſunt à voluendo. In extrema autem pagina firmitudinis ergò paruus admodũ bacillus, ex cedro quippe, aut buxo, cupreſſóue, vel ex ebeno, vel ex ebore adglutinabatur, ad latitudinis modũ, quà membrana præciſa erat, hunc vmbilicũ appellabant, cuius quidẽ capita volumine complicato hinc & inde proſtarent: ſolebantq; ea ex argento, vel auro, vel etiamnum gemmis ad ornatum præmuniri: atq; ea ſunt quę cornua nõnulli vocitarunt, vt Ouidius ad librum Epiſtola Triſtium prima: F

Candida, nec nigra cornua fronte geras.

hoc eſt, neq; ebore, neq; argento, aut nitida vlla gemma vmbilici præmuniantur, cuius facies atrata luctum præ ſe ferat. Martialis XI.

Explicitum nobis vſq; ad ſua cornua librum.

Sic apud eundem, vti ſuperius dictum, quod & apud Horatium, vmbilicus pro fine ponitur: quia principiũ libri eſt vbi à titulo incipit explicari: finis, vbi tota reuoluta pagina peruentũ eſt ad vmbilicũ. Huius ego generis volumina multa vidi, eaq; vetuſtiſsima, alia ex mẽbranis, alia ex Nilotica papyro, alia Gręcis, alia Hebraicis, alia etiã Arabicis literis perſcripta. Non pręteribo papyracea illa monumenta, quæ in arcis Æliæ theſauris Romæ aſſeruantur, in quibus archetypa eſt Conſtantini Imperatoris donatio, papyraceum eſſe textũ, glutine quodam delibutum, mox aut aprina ſana, vel vitro exæquatum ac perpolitum, vt & ſcripturæ patiens fuerit, neq; vlla calamum aſperitate oſtenderit, miro quippe læuore complanatum.

A CASTIMONIA ET CONCVPISCENTIA.

EXciſus vmbilicus apud Diuinarum literarum interpretes caſtimoniã ſignificat: eo enim modo quo pręciſum pręputium circunciſionis illius eſt ſignũ qua libidinem atq; nequitiam à corde reſecare debemus, ita in fœminis vmbilici amputatio caſtimoniã indicat: virtus enim eius in vmbilico eſt. Hinc de profanatis proſtitutisq; Hieroſolymis Ezechiel ita lamentatur: In qua die nata es, nõ eſt exciſus vmbilicus tuus, vuluæ igitur matris adhæreſcit: hoc eſt, nihil quicquam anima ab originatione ſeparatur, ſed patriæ coalita eſt, & applicita mollitudini, vt minimè mox mirum ſit eã, quæ omnia ſubſequuntur, turpia perpetrare. Nam quod ex Iobe dicebamus, virtus eius eſt in vmbilico, ſub vmbilico ventris legere videtur Eucherius, vt per hoc fœminæ ſignificet genitalia, ſicut in viro lumbos dicimus. Nam vmbilicus dubio procul eſt concupiſcentiæ ſignum.

DE VENTRE.

NAm Venter quoque ſua continet hieroglyphica, eaq; ab vmbilico, de quo nunc dicebamus, non admodum aliena: quare nuſquam de eo q̃ B post vmbilicum, poſſumus commodius meminiſſe.

PRINCIPIVM.

ABſolutum perfectumq; opus ſignificat, vti diximus, vmbilicus. Contrà uenter, in ſacris præcipuè literis, nunc principij, nunc originis indicium eſt, cũ ſcilicet quis vel à natiuitate, vel ab eo quo ſapere cœpit tempore, factum inceptum'ue aliquid oſtendere voluerit, ex vtero, ventre'ue dicet. Ita Iobes: Si non ex ventre matris meæ dux illis fui: de miſericordia loquens, qua pauperes ab ætatis initio proſequi cœpiſſet.

MARE.

IN Serapidis deſcriptione figuráue, de qua plenius alibi, γαστὴρ ἡ θάλασσα legitur: venter quippe mare eſt. &, vti ſuperius notauimus, Hippocrates decumbentem quempiam, qui mare conturbatum in ſomnijs ſibi ſit videre viſus, morbo eum ventris tentari conijcit, ſimilitudine puto à mari ſumpta, quod veluti flumina fontesq; omnes in ſe recipit, ita venter omnia conſumat.

INSATIABILITAS.

VNde poëtæ vẽtrem pro ganea, & inſatiabilitate, vorationeq; paraſitica ponunt, vt apud Horatium Epiſtolis:

Quicquid quæſierat ventri donabat auaro. Sed ibi apertius:
Scilicet vt ventres lamna candente nepotum
Diceret vrendos. Epimenidis in Cretenſes obiurgationem Paulus Apoſtolus repetit, qui γαστέρας ἀργοὺς, ventres quippe ignauos eos appellat. Verſus verò ille ita in codicibus aliquot antiquis habetur:

Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ κέρδεα, γαστέρες ἀργαί.

Semper mendaces Cretes, cõmercia peſſima, ventres ignaui. Iam &, Viuite ventres, Lucilius dixit. Et quod apud Terentium legitur, Pugnos in ventrem ingere, Donatus de toto paraſito vẽtrem intelligi poſſe dicit. Apud Sudã, & in alijs prouerbiorũ collectaneis paraſiti cuiuſdã reſpõſum habetur, qui vẽtris opprobriũ obiectũ ſibi ita reſellit, vt probrũ id omnium pulcherrimũ exiſtimare ſe dicat: præſtare eñ eo ventrẽ alijs rebus, q̃ plenus, leuis agilisq; ſit, atq; ſtrenuus: inanis verò, grauis, & inutilis. De adipali ſanè lautitia ganeaq; verbũ apud Gręcos γαστρίζεσθαι. In Diuinis literis Pſal. XVI, impletũ ventrẽ legas, p̃ inſatiabilitate

atq; ingluuie. Quicq; gulæ & nequitiæ imperandum præcipit philoſophus, ventri, vti ſuperius dictum, temperandum, & his quæ ſub ventre ſunt, inquit. Sanè quidem Ægyptij mortuorum ventres eximere, & in Sole diſcindere ſoliti ſunt, vt qui ſcelerum omnium cauſa eſſent, atq; ita uel expiarent, veluti de impulſore pœnas ſumere viderentur. Verùm hęc plerìq; dictu quidem ſpecioſa dicant, nõ tamen imitanda ſibi proponent, lepidumq; orationis Catonianæ principium in diſſuadenda lege agraria ita exordientis obijcient: Arduum eſſe ad vẽtrem verba facere, qui careat auribus: nam & in hanc ſententiam Gręcũ eſt prouerbium, γαστὴρ οὐκ ἔχει ὦτα. D

HVMANA DELICTA.

SAnè ventres, Leuitico, modò aqua eluendi, modò extra caſtra exportandi, apto admodum hieroglyphico, reatus, maculas quippe noſtras indicant: quia fimus in Diuinis literis pro delictis accipitur: ea verò vel corrigi poſſunt, atq; ideo elui: vel expiabilia ſunt, eaq; procul deportanda, ne contagione vlla pars, quæ ſyncera eſt, contaminetur. Qui verò Deo venter in Diuinis literis attribuitur, ſecretam ſubſtantiæ eius originem indicat: vnde illud Pſalmo, Ex vtero ante lucem genui te. Significat alibi iudicia eius incomprehẽſibilia, diceret Eucherius, quæ rimari nulli datũ eſt, de quo Iobes: De cuius vtero egreſſa eſt glacies? & gelu de cœlo quis genuit? Idem Eucherius, quod apud Abacuncta legitur, Vẽter meus turbatus eſt in me, ita interpretatur, vt per ventrem hieroglyphicè rationis vas & receptaculum intelligat. Apud Hieremiam, vbi, Ventrẽ meũ doleo, pro mente accipit. Quòd autem de ſpiritali, non de corporeo loqueretur, indicium eſt quod ſequitur, Senſus cordis mei conturbati ſunt. Manifeſtè autem Euangelio: Qui credit in me, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Contrà verò de ventriloquis inuenias in ijſdem Diuinis literis: nam vbi Leuitico legitur, Ne declines ad magos, LXX reddiderunt, Ne ſequimini ventriloquos: per hos Theologi falſos Prophetas intelligunt, qui Deum profeſsi, à Deo aliena quęq; docent, falſasq; doctrinas & prophetias comminiſcuntur, contra quos dixerit Ezechiel: Væ prophetis inſipientibus, qui ſpiritum non diuinum, ſed ſuũ ſequũtur. Maxima eſt enim omnino, inquit Heſychius, diabolici erroris & fraudis ſpecies, ventriloquorum inuentum, & quæ multa ſuper hoc exequitur. E

DE PELLE. F

TRahit ad ſe venter pellem, quadam propémodum ſimilitudine, qua ſuper in Diuinis literis aliquot inuenias hieroglyphica, cuiuſmodi ſunt hæc:

VEXATIO.

PElles hieroglyphicè in Sacris literis vexationes ſunt, quæ hominem ad mortem vſq; commacerant, imbecillumq; reddunt: diſtractæ enim illę in vſus varios, in vaſa, in opera multa, patiendo probatæ laudem à Domino conſequuntur. Nam, vt Paulus ait, afflictio patientiam generat, patientia probationẽ, probatio ſpẽ, ſpes virtutis firmamentũ, & inconcuſſam in operib. bonis ſtabilitatẽ.

MORS.

SVnt qui locum ex Geneſi, Et fecit eis tunicas pelliceas, eo interpretentur hieroglyphico, vt mortalitate conueſtitos eſſe eos intelligi velint. Nam cutis omnino eos indicat, qui ſolis exterioribus intenti, interius emarceſcũt. Apud Plutarchum lib. de Iſide & Oſiride, tympanum humanum ſapit naturam, atq; ideo mortali-

A mortalitatis hieroglyphicum eſt. Conficitur verò tympanum ex pelle plano, la-
toq́ circulo circumducta.

SCORTA.

INueníes & pro meretrice pelles poſitas Leuitici XV. Veſtem & pellem quã
habuerit, lauabit aqua. quem locum citat Hieroſolymitanus Heſychius, ſen-
tentiæ huius interpres. Iam & apud Romanos meretrices ſcorta dicũtur, à ſcor-
teis pellibus, quibus pro ſtrato vtebantur. Idem pellem pro diuitijs poni dicit,
& pro cognatione alicubi.

CASTRA, VEL BELLICVS APPARATVS.

ALio ſignificato pellis pro tentorio & caſtris ipſis ponitur, propterea quòd
vetuſti moris fuit, tentoria ex conſutis pellibus configere. In Abacuntis
cantico: Pro iniquitate vidi tentoria Æthiopiæ, turbabuntur pelles terræ Ma-
dian: hoc eſt, Madianitarum caſtra vertentur in ſugam & diſsipabuntur.

PIERIVS VALERIANVS AD IO. MANAR-
B DVM FERRARIENSEM, DE IIS QVÆ PER MANVS ET PE-
DES SIGNIFICANTVR, EX SACRIS ÆGYPTIO-
RVM LITERIS.

*SVmma quidem ingenij amœnitas tui, raraq́ admodum eruditio, iudiciumq́ in
omni diſciplinarum genere exactiſsimum acerrimumq́, quibus te præditum ſupe-
rioribus diebus animaduerti, cùm apud Cælium Calcagninum cœnaremus, effece-
re vt doctiſsimæ illius cœnæ nunquam immemor ſim euaſurus. Sed quoniam parũ
eſt gratum animi affectum in corde tacitũ fouere, niſi vbi facultas datur, eum palàm feceris &
in propatulum expoſueris, cùm nihil mihi commodius nunc ad meum erga te amorem explicã-
dum occurrat, quàm earum rerum commentarium, de quibus plurimus ea cœna ſermo fuit, id
quamprimùm ad te curaui tranſmittẽdum: ibi enim tu per abditiſsima philoſophorum arcana
medicorumq́ ſapientiam ingreſſus, nihil obſcurum reliquiſti, quod ſuper pulſu, venis & arterijs
quæri poſſet: quamq́ neceſſarium eſſet, medici non modo cor, verùm etiam manus ipſas eruditas
eſſe, manifeſtiſsimè docuiſti: fruſtra enim eſſe mentis diſciplinam, & ſcientiam, niſi eam manus
C opere facto comprobarent. Cumq́ medicamina plurima, quæ manibus tuis ipſemet confeceras, re
cenſuiſſes, opportunè Vincentius Caprilis conuiua noſter lepidiſsimus acclamauit, Manardum
te deniq́ eſſe à manuum ardore diuinitùs appellatum: itaq́ tunc manum Cælius, & alij, qui ac-
cumbebant omnes, ſuis quiſq́ laudationibus in cœlum extulere. Ego verò aliam ingreſſus ſemitã,
nihil à re, quæ præ manibus erat, abſcedens, eadem hæc, quæ nunc deſcripta ad te legenda miſi,
ad verbum propémodum manu ſuper declamaui: quæ quidẽ ſi legenti tantum placuerint, quã-
tum audienti probare videbantur, minimè putabo me oleum & operam perdidiſſe, ſperans ſci-
licet inde aliquid futurum, quod initam hanc ex literis amicitiam apud poſteros faciat teſtatiſ-
ſimam. Neq́ tu illa ſupprimes, ſi rectè diligentiam tuam perpendi, quæ ad humani generis vtili-
tatem pauciſsimis antea cognita reſeraſti. Facit hoc idem Cælius noſter, qui quotidie aliquid de
Muſarum penetralibus eruit, & in promiſcuum vſum exponit, inde perpetuam ſibi laudem,
& amici nomen comparaturus. Noſtra verò hæc qualiacunq́ ſint, ſi non vtilia, vti veſtratia, cer
tè aliqua ex parte ſpero fore delectabilia. Tu igitur quod auribus libenter
haurire viſus es, oculis nunc & mente
perfruere.*

DE MANV.

D

QVę fuerint manu ſuper hieroglyphica apud Ægyptios ſignificata, quiúe
honos ei habitus ab eius nationis ſacerdotibus, Manarde mi, diceba-
mus: ea nunc in hunc modum, vti dicta fuerant, repetemus.

OPVS.

MAnus apud Ægyptios ſacerdotes operis in primis hieroglyphicum fuit,
eaq́ picta ſculptáue, hominem ędificationis ſtudioſum ſignificabat, quip-
pe qua in operibus faciundis plurimùm vtimur, cuiusq́ beneficio rerũ artificia
conſtant, & conceptæ in animo excogitationum imagines oculis ſubijciuntur.
Vt verò ait Hippocrates, in vnaquaq́ arte manus vnuſquiſq́ ad opus, quòd fa-
cere deſtinarit, accommodat: natura enim, vt ait Cic. dedit homini manus mul-
tarum artium miniſtras. Artemidorus coniector artes ex manu ſignificari eà de
cauſa dicit, quòd earum opera artes exerceãtur. Iam & oblatę in ſomnijs manus
ſi pulchræ formoſæq́ ſint, felicem rerũ agendarũ ſucceſſum indicant, & ijs præ-
cipuè, qui manibus opus faciũt, vt idem tradit Artemidorus. Et Pindaricũ illud
Olympijs celebratur ode IIII, χεῖρες δὲ καὶ ἦτορ ἴσον. vbi per manus, opera, per cor E
audaciã intelligendã interpres Triclinius obſeruat. In ſacris quoq́ noſtræ pieta
tis libris, manus operis hieroglyphicum habentur, eo præſertim loco vbi Deus
Moyſi mãdat, vt ſerpẽtis caudã apprehẽdat manu. Actionẽ hîc per manũ ſignifi
cari tradit Philo: ſiquidẽ nullo fieri modo poteſt, vt voluptates, quas per ſerpen
tẽ ſignificari alio cõmentario diximus, coërceri, opprimiue valeãt, niſi prius ma-
nus, hoc eſt, ſynceros animi affectus, vtpote rectorum operũ miniſtros expedia
mus, & in omne pietatis miniſteriũ promptiſsimas habeamus, atq́ ita demũ ar-
reptus intrepidè ſerpens virga fiat, hoc eſt, voluptas in diſciplinã, quę per virgã
figuratur, vt in Caduceo declaratũ eſt, quamprimùm abeat, atq́ ita abſolutã ve
ritatis cognitionẽ partim intelligẽdo, partim experiũdo, cõſequatur. Apertius
verò manus opus eſt eo loco, Exod. XIIII, Et viderũt Ægyptios mortuos ſu-
per littus maris, & manũ magnã quã exercuerat Dominus cõtra eos. Huiuſmo-
di ſignificationem etiam Græci veteres admiſere. Nã Lacedęmonij ſic inuocan
dos deos exiſtimabãt, vt manũ etiam admoueremus, noſtrã ſcilicet operã addẽ
tes: neq́ enim eos aliter exaudire. In quã ſententiã Saluſtianus Cato: Nõ votis, F
neq́ supplicijs muliebribus auxilia deorũ parantur: vigilãdo, agẽdo, bene cõſu-
lendo, proſperè omnia cedũt: vbi ſocordiæ te & ignauiæ tradideris, nequicquã
deos implores, irati infeſtiq́ ſunt. Sed vt ad noſtra redeamus, Pſal. LXXVIII,
Deum exquiſiui manibus meis nocte corã eo: quamuis apud eos qui Hebræos
ſequuntur, nulla hîc de manibus mentio. Verùm alij exponunt, manibus, id eſt,
bonis operibus, quæ tamẽ nocte, hoc eſt, occultè, & in Dei tantùm cõſpectu fie
rent. Nam & Aſſertor, Neſciat, inquit, læua, quid dextera agat tua. Dũ attollit
Moyſes manus ſuas, vincitur Amaleches: hoc eſt, vt interpretatur Adamãtius,
opera & actus ſuſtollit ad Deũ, nõ humi iacẽs, obrepẽsq́ reptiliũ inſtar terrę ap
plicitus, ſed ad Deũ porrectos, inq́ cœlum ſurrectos. Quodq́ Leuitico præci-
pitur, Manus eius offerãt hoſtiã Domino, Theologi per manus opera interpre
tantur. κατ᾽ ἐξοχὴν verò quandam, manus Dei pro ipſo accipitur Filio, per quẽ fa
cta ſunt omnia, vt Eucherius & alij pleriq́ interpretant̃ illud Eſaiæ: Omnia hæc
manus mea fecit. Sed longè manifeſtius alibi vates idem clamat: Brachiũ Domi
ni cui reuelatũ eſt? vbi Theologi, vt apud Heſychiũ eſt, Filiũ dubio procul intel
ligi debere profitentur, Patri ſcilicet ὁμούσιον, quod ne cui ambiguũ relinqueretur,

A labores eius pro nobis ſuſceptos ſtatim ſubijcit, vir extra omniũ aleam diuiniſſimus: ait enim: Labores noſtros ipſe tulit, & dolores noſtros ipſe portauit, ipſe aũt vulneratus eſt propter iniquitates noſtras, afflictuſq; eſt propter ſcelera noſtra. Diſciplina pacis noſtræ ſuper eum, & liuore eius ſanati ſumus. Pſalmo ſanè LXX, Donec annunciem brachium tuum generationi omni, quæ ventura eſt. Theologi ſubiectam antiquitùs interpretationem huic verſui memorãt, potentiam tuam, & iuſticiã tuam, id eſſe brachium. Vbi verò hoſtiæ ſalutaris brachiũ dextrũ ſeparari, dariq; muneri ſacerdoti præceptũ eſt, Cyrillus, vel Adamantius potius, per huiuſmodi brachiũ à vulgo ſeparatũ ſignificari ait, pontificẽ debere dextera quæq;, hoc eſt, proba & honeſta facere, vt qui tanquã lampas illuceſcit in atrio, exemplo reliquis eſſe poſsit, nõ opinione tãtùm, verùm etiã operibus, quam quiſq; viam ad virtutem & pietatem ingrediatur: cõtrà verò ſiniſtra, hoc eſt, praua & turpia non attingat, vitaq; ſit omnino integra & inculpabili.

INNOCENTIA.

EVthymius vbi de manuũ puritate ſermo fit in diuinis literis, per manus actiones operationeſq; inquit ſignificari, eò quòd per eas opera B fieri ſoleãt. Earũ autem puritas dubio procul inſontẽ oſtendit: vnde etiã abluendarũ manuũ geſtus innocentiæ ſignũ eſt, quaſi illas non contaminatas habere profiteamur. Antiqui enim quando cõteſtari volebant ſe alicuius innoxios eſſe ſceleris, neq; impuris ſe facinoribus immiſcuiſſe, aſſenſúmue præbuiſſe, in multitudinis cõſpectu manus ablucbãt, vt ſcilicet ex illa manuum munditia animę identidem puritatem indicarent. Inde Deut. cap. XXI, vbi cadauer in agro cæſum quis repererit ignorato cædis autore, ſeniores ciuitatis quæ loco ita polluto proxima fuerit, accerſiri iubentur, & in deſerta ſteriliq; conualle vitula facere, ſuper quam lauent manus, vt ita expientur & ipſi & ciuitas, populuſq; omnis abſoluatur. Sic circundaturum ſe altare Domini Pſalmographus vates profitetur, cùm vnà cum innocentibus manus ſuas abluerit. Et Pilatus cùm iniquæ ſententiæ crimen in Hebræos reijceret, innocentiã ſuã atteC ſtaturus, manus publicè lauit. Datas aũt homini manus ideo ait Athanaſius, vt ad rerũ neceſſariarũ vſum inſeruiãt, & ad preces Deo porrigendas attollant: atque vti palàm eſt, manus eſt quæ cibũ & alimenta omnia legit, cõdit, inſtruit, & ori admouet: manus eſt, quę pręclara facinora in pugnæ vel diſcriminũ cõflictu facit: ab ea eſt ſcribẽdi cõmoditas & elegãtia, quã Propheta honeſtauit, de Deo dicens, Calamus ſcribæ velociter ſcribentis, quo ſcilicet diuinę vocis oracula ex primũtur. Manus ſacra infert altaribus, & pietatis omne munus peragit, ſacramẽta cœleſtia nobis ſubminiſtrat, & myſteria reliqua ritè perficit & operat: eam dignatus eſt Dei filius cõmendare, cùm dixit: Dextera Domini fecit virtutẽ, dextera Domini exaltauit me. Manus deniq; eſt, quæ omnia cõfecit, omnipotẽtis Dei teſtimonio, per prophetam dicentis: Nónne manus mea fecit hæc? Manus eſt totius corporis propugnaculũ: quę dum illud totum oberrat, totũ defendit, totũ comit, totũ veſtit, totum ornat, vniuerſæ eius molis dominã ſe re ipſa profitetur.

AVTORITAS.

HInc manus autoritatemq; & poteſtatẽ ſignatiſsimè indicat, vt in ſacris pietatis noſtrę canimus, in manu Dei eſſe omnium poteſtates, & iura regnorũ

omniũ.quo ſignificato dictũ à Pſalmographo, Exaltetẽ manus tua, vt Theologi D
ſunt interpretati. Iam apud Hieremiã: Sicut lutũ in manu figuli, ſic vos in manu
mea domus Iſrael: de ſumma Dei potentia. Et illud minimè diſsimulandũ quod
poeta Cæcilius ait: Deũ quis nõ ſummũ putet, cui in manu ſit quẽ eſſe dementẽ
velit, quem ſapere, quem inſanire, quem in morbũ inijci, quẽ contrà amari, quẽ
auerſari, quem experi? Sic ad Terentiã Cic. Verùm hęc nõ ſunt in noſtra manu.
Et aruſpices, nulla quamuis ſanctiore imbuti diſciplina, cùm prãdenti Veſpaſia
no humana manus triclinio illata fuiſſet, & ſubter menſam ſubiecta, præſagium
fuiſſe reſpondere, rerum poteſtatẽ ad Veſpaſianũ aliquãdo perueturã. In Dei
verò manu eſſe omnes fines terræ, ſacra piorum vatum oracula teſtantur, quî
fieri poſſet admirantium, vt aqua longè altior terra, ita ſuſpenderetur, ne conti-
nẽtem omnem obrueret, quoquo verſum circunfuſa. Tametſi nõ defuerunt an
tiquorum ingenia, quæ natura fieri hoc cõmentarentur. Ptolemæus quippe Al
magesto, triginta ſe neſcio quas ſtellas Arctico polo affixas deprẽdiſſe profitetr,
quę cùm ſiccæ frigidæq; naturæ ſint, vi ſua repellant aquas: terram autem ea par
te, qua illæ micant, vt ſibi natura ſimilem, & temperatura quadã à Saturni ſidere E
copulatam exerant, & ſuſpenſam teneant. Alij Magneti hoc attribuũt, quo lapi
de tota illa pars, quæ ad Arcticum verſa eſt, incruſtata quodãmodo cõperitur:
tantamq; illi vim dum ſe ad polum erigit eſſe dicũt, vt vniuerſum terræ corpus
eodẽ trahat, atq; ita bonã eius partẽ vndis extare faciat. Alij alias atq; alias ſuper
hoc rationes cõminiſcuntur, cõcauitates ſubterraneas, oualem figurã, protube-
rationes, & cõmenta alia ingenioſe magis quàm verè excogitata, quæ omnia ſi
ſuſcepti operis ratio pateretur, facilè refelli poſſent, vtpote quę tam validiſsimis
naturæ rationibus, quàm hodiernæ nauigationis exploratione, falſa deprehen-
duntur. Sed hæc illi viderint. Baſilius Magnus totum hoc ad architecti ſummi
Dei ſapientiã refert, admirationemq; omnem di
rigere nos ad eius prouidentiam adhortatur.
Nam & apud Hieremiam Prophetã ipſe rerum
opifex clamat: Vos igitur nõ timebitis me, qui
poſui arenã terminum maris? quaſi nulla alia in
re magis potentiam viresq; ſuas oſtentarit. Ille F
enim cùm abyſſos circumuallaret, legem impo-
ſuit aquis, ne datos tranſiliant fines, ſignatiſq;
terminis coerceantur.

IGNAVIA.

EXpedita autẽ manus, & in propatulũ pro-
lata, ita opus, autoritatem, atq; poteſtatẽ in-
dicabat: contrà verò, nihili hominem, ignauum
& ocio deſidiaq; torpeſcentem ſignificare ſi vel
lent, manus eius in ſinum conſertas effingebãt:
qui porrò ſtatus ignauiſsimi nebulonis eſt, cùm
præſertim Anaxagoras ideo ſapientiſsimũ om-
niũ animantiũ videri hominẽ dixerit, quia mani
bus nſtructus foret. Quod dictum Plutarchus
in Moralib. repetit, neq; diſsimulat Ariſtoteles.

FVRACITAS.

APud autores aliquot inuenias læuã manũ
pro furacitate poſitã. Nam Plautus, Perſa,
vbi Sophoclidiſca lena Pecnij pueri manũ de

poſceret,

A poſceret,atq; ille dexterã porrexiſſet,reſpondit ea: Vbi illa altera eſt furtifica læua? Ita & Catullianũ illud intelligitur de Marrucino,qui manu ſiniſtra nõ bene vtebatur, ſed in ioco atq; vino tollebat lintea negligentiorum.

PLAVSVS.

PLauſum autem,lætitiæq; & gratulationis ſignum, manibus in eum geſtum figuratis vt ſeſe complodere viderentur,ſignificare,theatra Romana,& poetarum pulpita ſæpius oſtenderũt.Id autem in Sardanapali ſtatua,quæ Tharſi erat,exprimebatur,cũ inſcriptione,quæ modis omnibus laſciuiendũ eſſe cõmoneret.

IMPEDIMENTVM.

COmplicatas verò manus digitis pectinatim inſertis,adeò vetus illa religio impedimenti ſignum eſſe credidit, vt parturientiũ nixibus obſtare,ne partum ædere poſſent,quandiu manus eo geſtu tenerentur,perdita admodum ſuperſtitione perſuaſum habuerint.

LIBERTAS.

B QVemadmodum verò per manus ita complexas impedimentũ ſignificabãt, ſic per eas explicatas libertatem innuebant.Numus eſt Ti. Claudij Cæſ. in quo videre eſt ſigillum,quod dextera pileum tenet,læuam quàm latè poteſt diſcapedinatã exporrigit,cum inſcriptione, LIBERTAS AVGVSTA.quamuis verò pileus per ſe ſit libertatis ſignũ,manus ea tamen ita paſſa ſignificatũ adauget.Sed enim vt de parturiẽtium faſcinatione per implexas manus dicebamus, ita contrariũ eſt in numo Iuliæ Piæ,vbi partus felicitas explicatur, in quo Venus læua haſtæ innitiur, dexteram expanſam oſtendit,cum inſcriptione, VENVS GENETRIX. Romani enim genus à Venere, propter Æneam eius filium,ſe ducere aſſeuerabant,maximè verò gens Iulia.

VENVS GENETRIX.

QVæ quidẽ condente et dicante Iulio Cæſare, templum exerit Veneri Genetrici, cuius rei Plinius, Trãquillus & alij meminere. Legimus & Cæſaris teſſeram fuiſſe, Venus Genetrix: vt Syllæ, Apollo Delphicus: Marij, Lardeus. Obſeruandum autẽ in numo ſcriptum eſſe GENE-
C TRIX per E media ſyllaba, prout veteres grammatici ſcribendum monent, cùm tamen genitor per i notandum agnoſcant.

LIBERALITAS.

ESt & illud frequentiſsimo latinitatis vſu dictitatũ, Manus remittere, liberalitatis & donationis ſignificato, quo loquendi modo luſores præcipuè vtunt̃: nam remittere manus, eſt cõdonare colluſori iactum, quem ſua ipſe manu damnoſum feciſſet, debueritq; ob id numos exoluere. Hinc legere eſt in epiſtola Octauiani Auguſti ad Tiberiũ: Ego perdidi viginti millia numûm, ſed cùm effuſè in luſu liberalis fuiſſem, vt ſoleo plerunq;: nam ſi quas manus remiſi, cuiq; exegiſſem, aut retinuiſſem quod cuiq; donaui, viciſſem vel quinquaginta millia: ſed hoc malo, benignitas eñ mea me ad cœleſtem gloriã effert. Præcipuè verò dextrã liberalitatis & erogationis indiciũ eſſe voluerunt, vtpote quæ, vti prompta eſt, & ad capiendũ expeditiſsima, ita & ad porrigendũ erogandumq; vſitatiſsima. Vnde Græci δῶρον illud ſuũ menſuræ de manu ſumptæ vocabulũ, de quo alibi locus ſuus, deductũ volunt, quòd ſcilicet inde dona porrigant. Sed quoniã tã liberalitatis q̃ libertatis ſignificatũ in dextera

tera ponunt, huiuſmodi diſciplinã longè melius ſacræ noſtrorũ literæ prodiderunt: veteres enim Theologi qui diuinorũ nominũ ſignificata perſcrutanť, eam ineſſe vim in Dei dextera intellexere, vnde pulchra, grata, lętaq́ omnia proueni rẽt, proprioq́ nomine Michaelẽ vocari. at Græcorũ Theologia Michaelis vim in Deo eam eſſe dicunt, quã Mathematici Veneri dedicarũt. Pſal. decimo ſupra cẽteſimũ iubetur Chriſtus ſedere à dextera Dei patris, vbi Theologi per ſeſſum requiem, & fruitionem diuini imperij, & patri & filio propriã, & honore parem intelligunt: per Dei verò dexteram effuſiſsimam eius benignitatem interpretantur. Læuam demũ Aramei eam in Deo vim eſſe dicũt, vnde fortia, dura, & caſtigantia procedant: idq́ numinis Gabrielem appellatũ, quod Aſtronomi ex Græcorum Theologia Martem eſſe dixerunt. D

VER. HYEMS. SOL.

APud Gręcos Latinosq́ poetas plerunq́ reperimus centimanũ Briareũ, centimanũq́ Gygẽ. quin & Homerus Solẽ ἑκατόγχειρα nuncupauit: quorũ ſignificata cũ hieroglyphicôn inſtar interpretenť, non importunũ fuerit hîc explicaſſe. Interpretes Heſiodi, per Briareũ vernũ tempus dici tradunt, ob herbarũ, florũ, & frondium copiã, quã affluenter adeò ſuminiſtrat. per Gygẽ verò hyemẽ, & ipſum centimanũ, ob ea multa, quæ iandudum collecta congeſtaq́ in varios mox vſus diſtribuit, & negocijs quæq́ ſuis accõmodat. Quòd verò & Sol centimanus Homero ſit, multa & innumerabilia eius officia, quæ magis aperta cognitaq́ ſunt, quàm recenſere oporteat, effecerunt. E

OFFICIA MVTVA.

CEſsit & in prouerbiũ mutui beneficij, officijq́ ab officio prouocati, Manus manũ ſcabit, ex Epicharmi Comici verſiculo, quẽ in ore fuiſſe ſemper Prodico Sophiſtę, Socrates apud Platonẽ memorat, Axiocho. Erat verò huiuſmodi:

ἁ δὲ χεὶρ τὰν χεῖρα κνίζει δός τι καὶ λάβοις τι.

Nae manus manum fricabit, Da quid, auferes quid.

Sed enim illud vulgatum magis: • χεὶρ χεῖρα νίπτει, δάκτυλοι δὲ δακτύλους.

ſic enim manu ſcripti codices habẽt, quod alij ſuo freti ingenio corrigere voluerunt, quæ trimetri eſſet ratio minus animaduertentes. F

Manus manum, digiti interim digitos lauant.

OPEM FERRE.

EAdem dextera, quæ pullaria Plauto dicitur, paſsis digitis opis ferendæ fuit hieroglyphicum, cuiuſmodi ſpecies in Opis deæ ſimulacro aliquot in numis obſeruatur, quaſi ea opem omnibus velle ſe ferre polliceatur. Quinetiã & nunc vulgò, & apud veteres vſurpatum illud τὴν χεῖρα ἐπιβάλλειν, manum admouere, quotiens operã noſtrã alicui negocio adiutricẽ adijcimus. Hinc apud Maronem Palinurus ad Æneã clamat: *Da dextram miſero, & tecum me tolle per vndas.* Sanè illud ſumptum à ſacris, in quibus quiſpiam adueniens admota victimę manu, fiat & ipſe particeps ſacrificij. Sed hoc frequentius apud noſtros, cũ infantes ab originali labe per ſanctas aquas expianť, luſtricusq́ eorũ dies celebratur: quicunq́ enim manus admouerint ad infantẽ, dum ſacrũ id peragitur, paternis ſeſe obligant officijs, & arctiſsima pietatis neceſsitudine & nato & parentibus coniunguntur, propemodumq́ affines fiunt. Quod verò de manibus ſacrificio admotis

A motis dicebamus, quod theologi noſtri interpretãtur eo Leuitici loco, Quicũq; illa attigerit, ſanctificabitur, id dicũt oſtendere, φ in diſputationib. quæ de Deo ſunt, theologicisq; myſterijs, ſufficit nobis tantũmodo tãgere, quẽadmodũ qui vult igne calefieri: nam is ſi interius manũ immittat, pro eo quòd poterat & ſatis erat calefieri, cõburitur: ſic qui profũdius, vel altius de Deo diſputare pręſumit, pro eo quòd glorioſius aliquid oſtentare affectat, in blaſphemiã cadit, dum diuinorum dogmatũ nequit ſublimitatẽ aſſequi. Ea de cauſa populus Iſraëliticus nõ aſcendebat in mõtem Domini, ſed iuxta radices corona ducta deſidebat: quod vtinã ſuperioris ſeculi tẽpora animaduertiſſent, nõ eñ ſanctiſsima hęc doctrina tot ineptorũ hominũ, ne ignauorũ dicã, nugis atq; cœno implicata eſſet & cõtaminata. Sed Deo Max. gratia, qui noſtra demũ ætate tot autorũ veterũ theſauros aperuit, vt in vnaquaq; diſciplina proficere volentibus, verã, facilẽ breuẽq; viam patefacere dignatus eſt. Quod verò ad hãc rem facit, monet Paulus, haud facilè cuiquã manũ imponendã, de ordinibus nimirũ cõmunicandis, quorũ vis & ratio in ſpiritus ſancti cõtributione cõſiſtit, iuxta ritũ, quo impoſitis ſupra caput manibus ſacerdos dicit, Accipe ſpiritũ ſanctũ. Id verò diligẽtius examinandum imperat Paulus, ne indigno, vel improbo, vel imperito talia conferantur.
B

FLAGELLVM.

SIgnificat etiã flagellum manus in diuinis literis, vt apud Sophoniam: Extendam manũ meam ſuper Iudam, & ſuper habitantes Iſraël, & diſperdam de loco hoc reliquias Baalis. Et beatus Iobes de calamitatibus, plagis, & infortunijs ſuis loquẽs, Manus Domini, inquit, tetigit me. Et illud, Tradentur in manũ gladij, caſtigabũtur gladio ſignificat, vtpote qui occidione occidẽdi ſint. Iam quod alibi legitur, Firmaſti ſuper me manum tuam, de caſtigatione intelligendum eſt.

PIETAS.

IN Antonini numo pietas ipſa dexterã exporrigit expanſam, læua donarium in ſubiectam aram porricit. In L. Ælij Cæſaris numo aureo, dextera ſigilli eodem eſt geſtu, læua donũ tenet, cum inſcriptione, PIETAS. Quòd verò dictũ eſt in Cynocephalo, paſſas in cœlum manus adorationẽ ſignificare, videas id in Gordiani Pij numo, in quo ſigillum eſt paſſas hinc inde manus ad cœlum attollens cuius inſcriptio eſt, PIETAS AVGVST. Et Iarbas apud Maronẽ dicitur

C *Multa Iouem manibus ſupplex oraſſe ſupinis.*

Iam & Salomõ Trecenſis nõ ignobilis ſacræ Scripturę cõmentator, ſacerdotes, inquit, cùm ſanctum, BENEDICTVM pronunciant, nomen inquam id ſanctum XII literarum, extendunt manus ſuas.

SVPPLEX.

APud nationes aliquot inuenias, reiectas poſt tergũ manus, easq; cõnexas, ſupplicẽ hominẽ ſignificare. Eam formã in huiuſmodi ſignificato peculiarẽ apud Aſſyrios fuiſſe tradit Ammianus, vbi lib. XVIII Antonius ab Vrſicino agnitus in hoſtili acie, obiurgatorio ſono vocis increpitus, proditor & nefarius appellatus, ſublata tiara, quã capiti ſummo ferebat honoris inſigne, deſilijt equo, curuatisq; membris humũ vultu penè cõtingens, cum ſalutauit, patronũ appellans & dominum, manũ poſt tergũ cõnectens, Ignoſce mihi inquit: & quæ pro criminis depulſione ſubſequuntur.

T

CAPTIVITAS. D

SEdenim apud Romanos huiuſmodi ſpecies manuū poſt terga reuinctarū, captiuitatis nimirum indicia ſunt, & Virgiliano confirmatur carmine,

Ecce manus iuuenem interea poſt terga reuinctum,

Paſtores magno ad regem clamore trahebant. & multis vbiq; terrarum monumentis, ex ære & marmore dedicatis, paſsim intueri licet. Ita lib. de Amicitia Cic. de eo qui litigare ſe ſimulās blandiaĩ, atq; ad extremū dat manus, vinciq; ſe patitur, vt is qui illuſus ſit, plus viciſſe videatur. Talem Aſtronomi figurare ſolent, vbi oſtendere volunt eum ab inimicis ſuperandum, & in eorum poteſtatem redigendum, qui XIII Sagittarij gradu lucem auſpicatus fuerit.

PACIFICATOR.

QVæ verò ſpecies in M. Catonis Proprætoris numo cernitur, vbi victoria eſt ſedens, manu exporrecta, pollice ſ[illegible]niſſo, quod puto victoriā conſilio partam ſignificare, vt illud, quod alibi ex[illegible]atū eſt, Romanos ſedendo viciſſe, huc accōmodetur. Ille porrò geſtus in m[illegible] res compoſitas oſtendit, qui habitus in ſtatuis pacificatorū exprimi ſolet: vt in equeſtri coloſſea ex ære M. Aure- E
lius, in area Lateranenſis baſilicæ viſitur, de qua in Digitis.

RESTITVTOR.

IN alio IMP. SEV. ALEXANDRI AVG. numo ſimulacrum eſt læua haſtæ innixū, dexteram porrigens, vola & digitis demiſsis, pollice pendente, in quo literas eas tantùm inſpexi quæ RESTITVTOR diceret, reliquas diſcernere non potui. Verùm apertius in Gratiano numo porrigitur manus mulieri altero genuflexæ genu, cum inſcriptione, REPARATIO REIPVB.

SALVTATIO.

ERat & ſalutationis indiciū, dextera iuncta dextrę, quod apud Varronē, atq; etiā apud Callimachū Ætijs habetur. Vnde Virgilius in eandem ſententiā Æneam inducit cum patre in Elyſijs loquentem ita queri: Cur dextræ iungere dextrā nō datur. In hunc ſanè diem mos hîc perdurat, vt hoſpites & peregrinos, & quoſcunq; notos peregrè venientes, dexterarum coniunctione ſalutemus.

ADORATIO.

NEq; verò tantū porrectis in cœlum manibus adoratio fieri ſolita, ſed & auer- F
ſa manus ad oſculū expoſita, adorationis indiciū eſt. Hinc illud apud Plinium, quandā eſſe in dextera religionē, quæ oſculis auerſa appetiĩ. Qui adorāt, inquit Hieronymus in Ruffinū, ſolēt manū deoſculari. Vnde Hebręi deoſculationem pro veneratione vſurpāt: eiuſmodiq; loquendi forma per totā iam Italiā ex quo Hiſpanos in dominationē admiſimus, inoleuit, cùm prius id honoris nō niſi Pontificibus deberet. Et nōnulli Catuli ſomniū de Auguſto referunt, quaſi Iupiter cōpluribus prætextatis tutorē à ſe poſcentibus, vnū ex eis demonſtraſſet, ad quem omnia deſideria ſua referrent, eiuſq; oſculū delibatū digitis ad os ſuum retuliſſet. Alioqui, vt in Cynocephalo dictū, ſublatæ in cœlū manus adorationis indiciū ſunt. Apud Ciceronē Quęſtionib. Academicis admirationis id ſignū eſt, vbi diciĩ: Hortenſius autē vehementer admirās, quod quidē perpetuò Lucullo loquente fecerat, vt etiā manus ſæpe tolleret: nec mirū, nam nunq̄ arbitror cōtra Academiā dictū eſſe ſubtilius. Peruulgatū verò eſt Catullianū illud in hanc ſententiā: Admirans ait, hæc manusq; tollens, Dij boni, & quę ſequunĩ.

CONSENSVS.

IN militaribus verò allocutionibus ſublata manus, cōſenſus et approbationis

hiero-

A hieroglyphicū eſt. Vnde totiēs apud Xenophontē, ſi, quod propoſitū eſſet, ſcitū facere ſe profiterentur, manus tollere iubebantur. Sedenim hoc ritu Hebræorū prius inſtitutum fuit, quod pleriſq; locis habetur: & Aarō Leuitico, tollens manum, populo bene precatus eſt. Ita nobis quoq; faciundum imperauit Paulus: Orate, inquiens, in omni loco attollentes puras manus. Et Tertullianus vbi de oratione pro ſalute Imperatoris agit: Illuc ſuſcipientes (ait) Chriſtiani, manibus expanſis, quia innocuis: capite nudo, quia nō erubeſcimus: deniq; ſine monitore, quia de pectore oramus: & quæ ſequuntur in hanc ſententiam.

FOEDVS.

SEd neq; Pythagoricū illud prætereundum, μὴ παντὶ ἐμβάλλειν δεξιὰν, nō vnicuiq; dexterā porrigendam: quippe non temerè eſſe quempiā in amicitię familiaritatiſq; fœdus admittendū. Citat hoc ſymbolū in hāc ſententiam Plutarchus eo cōmentario, quod de multorū amicitia cōſcripſit: & Solonis dictum illud in primis fertur, φίλους μὴ ταχὺ κτῶ, οὓς δ' ἂν κτήσῃ μὴ ἀποδοκίμαζε: Amicos ne citò cōpares, quos aūt acquiſieris ne reijcias, cōtemnáſue. Mos verò adhuc eſt noſtris præſulibus,
B in admittendis in clientelam amicis manū porrigere exoſculādam, quod firmū quaſi fœderis & conciliationis ſignū habetur. Obſerues etiam apud Amianū, rerum geſtarū lib. I ſupra XX, Nebridium, qui contra Conſtantiū vnus omniū iurare noluerat, metu militū, qui ferrum in hominem ſtrinxerāt, ad Iulianū profugiſſe, ſuppliciterq; oraſſe, vt timoris leuandi cauſa ei dexterā porrigeret. cui Iulianus: Ecquid, ait, præcipuū amicis ſeruabitur, ſi tu dexteram attigeris meam? Plutarchus in Catone Vticenſi morē tangit oſculādi manus Imperatoris apud Romanos: neq; id quidem omnibus, ſed paucis admodū honoris gratia conceſſum. Vnde etiā in diuinis literis legitur: Tua dextera me ſuſcepit. quod ita interpretantur Theologi: Mos eorum eſt qui opem alicui ſint allaturi, dexterā porrigere, in qua & vis, & aptitudo, agilitaſq; magis promptuaria, quàm in læua. Et Pſal. LXIII, Tenuiſti manū dexteram meam: id eſt, optimi Aſſertoris inſtar manum meam apprehendiſti, meq; de terra & ſeruitute Babylonica eduxiſti. Alij ſic exponunt, vt per dexteram manum à Deo tētam, meliora ac laudabiliora opera intelligantur, quę benigno Deus animo ſuſceperit. In ſacrificijs demū ma-
C nuum impoſitio nunc benedictionem miniſtrabat, nunc peccatorum remiſsionem, nunc Sancti ſpiritus aduētum, nunc expiationes, quas ſolo percipimus intellectu, ait Heſychius.

FIDES.

QVia verò fides in fœderibus primū expetitur, Numa Romanorū Rex cōſtituit, vt manus eæ quę fidei ſacra ſacerent, ad digitos vſq; inuoluerent, quod fidei tutandę indicium eſſet, cuius præcipuè ſedem in dextera eſſe docuit: vel, vt arcana in abdito habeantur. Porrò fidem in manibus Arabes adeò colebant, vt fœdus nunquā facerent, niſi ſanguine ex volā iuxta maiores digitos eorum qui fœdus inirent, lapide quodam eliſo, intinctoq; inde flocco ac lapidibus ſeptem, qui forent in hunc vſum comparati, illitis, ſuis interim Oratal & Alilat numinibus vnicis inuocatis. Agnoſcit & Maro fidem per dexterā ſignificari, quare Dido apud eum exclamat:

En dextra, fidesq; Quem ſecum patrios aiunt portare penates.

Atq; hoc eſt quod Achemenidi Anchiſes

Dat dextram, atq; animum præſenti pignore firmat.

Velamen verò illud, quo fidei ſimulacrum, vel manus ipſæ obtegerentur, albū

fuiſſe cõſtat. Vnde Maro canam fidem appellauit, vt nonnullorum eſt opinio: D
quamuis & literatiſsimi viri ſunt, qui canam ideo fidem à Virgilio dictam pu-
tant, quòd primum omnium tẽplum Fidei fuerit à Roma Æneæ filia conditum,
vt in fragmentis Pompeij, diuino illo numine rerum opifice iam tum Romanæ
originis initio, quod futurum olim erat, præmonſtrante, vt quod imperium ibi
ſine fine permanſurum parabatur, fundamẽtum pietatis in fide iecisse tot antè ſe-
culis conſtaret. Horatius tamẽ velaminis albi mentionẽ facit, vbi dicit: Et albo
Rara fides colit velata panno. Id enim ad ſinceritatẽ, quæ requiritur in fide, in-
dicandã excogitatũ: à fide enim fucus omnis abeſſe debet, neq; vllo ſubterfugij
colore candor eius violari. Quapropter iuſtè magnanimiterq; Romani fidem
hoſtibus etiam ſeruandã rati, Cannẽſi clade accepta, cùm Hannibal quibuſdam
captiuis redimendi ſe poteſtatẽ feciſſet, fide ab eis accepta redeundi, niſi res con-
fici poſſet ea quam propoſuerat conditione doloſe illi vnius diei iter progreſsi,
ſimulato negotio, in caſtra hoſtica redierunt: inde quaſi ſacramento ſoluti, tan-
quam liberi eſſent, ſecuri cõfidentesq; Romã ſe contulerunt. Indignatus Hanni
bal, dum eos ſibi dedi poſtularet, ipſe etiã S. P. Q. R. factum ægerrimè tulerunt, E
neq; vllis ciuium ſuorum precibus aut lachrymis uinci potuerunt, quin publicè
ad Hannibalem remitterentur. Sed quid vetuſtiorum malè prauéq; facta cõqui-
rimus, ſi recentioribus ſeculis doloſa huiuſmodi fide deceptum Adelbertũ Ba-
uemburgi Regulum legimus, turpi noſtrorum principum ignominia, quẽ At-
to Maguntiæ archiepiſcopus blãditijs pellectum, ad Ludouicum Regẽ capita-
lem eius hoſtem attraxit, iuramento pollicitus ſe procuraturum, vt quemadmo
dum eum ſaluum de munitiſsimo, vbi erat, loco educebat, incolumẽ identidem
reduceret. Cùm itaq; paulùm extra portas prodijſſet, Atto cõiectis in Solem o-
culis, iter longum & horam iam tardam cauſatus, ſatius fore dixit redire, com-
modùm vt corpus aliquo cibo curarent, itineris laſsitudinem ita leuaturi. Cui
Adelbertus, nihil ſuſpicatus mali, non difficulter aſſenſit. Reuerſi igitur, ſum-
ptoq; ientaculo, dant ſe iterum in viam, ac ſimulatq; in Ludouici conſpectu con
ſtitere, Adelbertus in manus Regis deditur: quo proditionis Attonẽ audacter
incuſante, iuramento, inquit Atto, tunc planè ſatisfactũ, cùm te impranſum edu
ctum, intrò vt prãderes reduxi. Sed hæc improba barbari hominis facta præter-
eamus, & ad fidem reuerſi, haberi eam dicamus in Hadriani numo quodam, læ- F
ua tenentẽ orbem planum: id nonnulli ſpeculum eſſe contendunt, nam id quoq;
ſignificatũ habet fidei, additaq; eſt erecta columella, ob fidei quippe tum recti-
tudinem, tum firmitatẽ. Multò verò manifeſtius duæ manus iunctæ, fidei ſunt
hieroglyphicum, quod in pleriſq; numis antiquorum obſerues, inſcriptionibus
etiã additis, modò FIDES EXERCITVVM, modò FIDES ROMANO-
RVM. Sed huiuſmodi manus iunctæ ad alia etiam extenduntur ſignificata.

FELICITAS.

QVandoquidem alicubi ſimulacra duo dexteras iungẽtia felicitatis hierogly-
phica ſunt, caduceo præſertim appoſito: rebus enim pacificè cõpoſitis, con-
gruum eſt publicã priuatãq; ſubſequi trãquillitatẽ. In Hadriani numo tenet ipſa
dea caduceum manu vna, altera Imperatorem apprehẽdit: inſcriptio eſt, FELI-
CIT. AVGVSTI. Vbi verò idẽ Imp. genibus quendã procumbentẽ ſubleuare
videtur, quid ſibi velint iunctę dexteræ, declarat inſcriptio, RESTITVTORI
GALLIÆ. Quod verò ſuperius dexteram ſalutationis ſignum eſſe diximus, in
numo qui TRAIANVS HADRIANVS inſcribitur, Imperatorem ipſum vi-
deas

A deas dexteram Dei ſedentis dexteræ iungentem, cum inſcriptione ſub baſi poſita, ADVENTVS AVG.

IVDEX.

SEd & abſciſæ manus ipſæ hieroglyphicum ſuum habuere, quod minimè fuit prætereundum. Spectari enim ſolitas Thebis iudicũ ſtatuas abſq; manibus, Plutarchus ait:& eam quæ Principem referret auerſis eſſe oculis, vt iuſtitiam & à donis alienam eſſe debere, & nulla mulceri facundia oportere ſignificarent. Nam Stratoclem & Dromoclidem quis iniquo animo nõ ferat, quorum ſermo omnis cùm de Reipublicę negotio aliquo capeſſendo, deq; tribunalibus colloquerentur, erat, vt ſe inuicem ad auream meſſem inuitarent.

DEI VIS.

SAnè Ianum, de quo plura alibi, veteres bicipitem, ſed abſq; manibus & pedibus effingebant, quadrato lapide ab exili baſi in latum exurgente. Indicabat id Dei vim, cui neq; pedibus neq; manibus opus eſt, ad ea quæ iuſſerit efficienda, vtpote qui nutu ſolo totum poteſt mundum tremefacere, & vt apud Poëtã,
B dicto citius tumida æquora placare. De ſtatua verò Iani, quæ numerum CCCLXV dierum digitorum geſtu indicaret, ſuo loco dicetur.

PROVENTVS.

QVamuis verò ita veteres iuſtitiam informarint, apud coniectores tamen reperias virum agendis cauſis nobilem, iudiciaq; & leges fama optima confectantem, qui plures ſe habere manus ſomniauerit, proſpera expectare, quòd id portendat & clientũ, & amicorũ, atq; etiam pecuniarũ prouentũ exuberantem.

VINCVLA.

IMperitis tamen, maleficis & ſceleratis hominibus, id ſomnij vincula minitatur, multas ſcilicet manus ad eorum coërcitionem expediri. Sed quoniam incidimus in prouentũ, ſuccurrit id ex Pſalmo CXVII, Labores manuũ tuarũ comedes, apud Græcos τῶν καρπῶν ſcriptum eſſe: quare bene periti quidã, fructuũ potius quàm manuũ reddidere: καρπὸς enim tametſi non quidem manum, non palmã, ſed iuncturam palmæ cum bra-
C chio ſignificat, vt apud Homerum legas Venerẽ à Diomede vulneratã ἐπὶ καρπῷ, vbi nõ pars pro toto, ſed locus letalis, & cõuulſioni obuius de induſtria deſignatur, ad criminis atrocitatem augendam: pro fructu tamẽ paſsim ponitur, & multa inde in huiuſmodi ſignificatum vocabula. Erit itaq; ſenſus, fructibus ſuis veſcetur is qui timet Dominum, nec impius hæc tam culta noualia miles habebit.

SPES IRRITA.

INuenias & operũ inefficaciã per præciſas manus ſignificari, quę vanas nonnunquam irritasq; cogitationes, ſpesq; hominum inanes indicant; quòd ita ſcilicet opus ad finem qui fuerat inſtitutus, perduci minimè poſsit. Et mathematici, nullius vtilitatis & haudquaquam frugi hominem in lucem edi ſub XVII Geminorum gradu oſtendere cùm vellent, hominem eo loco vtraq; manu mutilum pingunt, atq; eum ignauiter conſiſtentem.

MINISTERIVM.

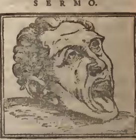
SEd longè alia de cauſa Mycerinus Ægyptiorũ Rex viginti coloſſos ancillarũ circa filię cadauer circunſtantium, truncis manibus, ijsq; humi ante pedes ia-

centibus erexerat:ijs eñ vxor manus abſciderat, quòd adulterij tam nefarij miniſtrę fuiſſent, vti ſcilicet pater ſceleratiſsimo exemplo cõplexu filię abuteretur. D Quòd verò in diuinis literis primo Regũ habetur, vbi Arcã Domini Palæſtini prædã abduxerãt, & in Dagonis idoli ſui templo poſuerãt, manè repertus Dagon prolapſus cõfractusq́, abſciſis manibus: interpretes loco hoc, abſciſis manibus, intelligũt, fore tunc præmonſtratũ, vt cùm Domini noſtri doctrina ad gẽtes perueniſſet, idolorũ manus abſcinderentur, hoc eſt, præſtigię quibus mortales omnes eludebãt, deſiturę eſſent, neq; vlla vlterius decipiendi poteſtas dęmonibus relinqueretur. In huiuſmodi ferè ſignificatum Leuitico legas, vbi de victimis agitur: Si nõ poterit manus eius inuenire, hoc eſt, ſi propter egeſtatẽ emere non poterit, ſi precium erogare nequiuerit. Alioqui, ſideratæ attritæ, vel etiam abſciſę manus, neq; non pedes, actiones indicãt deprauatas: ſtudioſum quippe hominem eorum tantùm quæ vel ab auaritiæ, vel ſuperbię ſpiritu ſuggerũtur. Quare Dauid ita deprecatur: Non veniat mihi pes ſuperbiæ, & manus peccatoris non moueat me, diripientis ſcilicet aut violantis: ſuperbi enim hoc eſt, auari illud. Eodem & brachia ſignificato accipiuntur. Nam vbi Pſal. XXVI delin- E quentis hominis brachiũ cõteri legitur, impurorũ hominũ brachia debilitata ſignificari ait Origenes, quandoquidem ad nullum miſericordię aut beneficentię opus exerceanť. Nã manus & brachiũ, inquit is, operis eſt indiciũ. Sed eo loco Euthymius adimi perperã agendi autoritatem, viresq́ confringi interpretatur.

AVARITIA.

SVnt tamen qui hoc ad auaritiã pertinere cenſeant, interpretamentũq́ huiuſmodi ex Theocritiano carmine mutuentur, νικῶνται δ' ὑπὸ κερδέων, πᾶς δ' ὑπὸ κόλπω χεῖρας ἔχων, & quæ ſequuntur in hanc ſententiam. Neq; deſunt qui manũ tantùm ſiniſtram digitis cõpreſsis pro tenacitate & auaritia pingant: nam & cõiectores læuam lucri, & augendæ rei ſignum ponunt, quippe quę ad cuſtodiendũ magis idonea ſit, vtpote ſegnior, et tenacitati accõmodatior. Ad hoc facit quod Diogenes, vt nõnulli tradunt, dicere ſolebat, non eſſe tradẽdas amicis manus cõplicatas: quod interpretanť, benignitatẽ addendam comitati. Auaritiã & ille geſtus in manu ſignificat, cùm exporrecta capedũculam aſsimilat, quo geſtu Philemonis Romæ ſignum vidi, cùm in altera volumen cõplicatum haberet, idq́ tenaciter reſtrictũ, vt qui precium ſibi depoſceret, nõ niſi eo numerato librũ exhibiturus. F Ferũt enim eum Comœdiarũ ſcriptorẽ, ære graui ſolitũ lucubrationes ſuas venundare. Inſcriptio ſanè erat ΦΙΛΗΜΩΝ. Apud Ariſtophanẽ iocus eſt Cõcionatricibus, vbi Phidolus deos exemplo ponit, quibus cùm ſupplicamus boni alicuius gratia, ſtare eos ſupinam manũ porrigentes, nõ vt quid dẽt, ſed aliquid accipiãt. Hinc quoq; Athenienſium in aucupandis lucris auiditas dicterio carpitur, ἐκτείνειν ἐπὶ χύτραν χεῖρα κ' ἀποθνήσκων. manum etiam dum moritur Athenienſis porrigit.

SERMO.

POrrò aũt orationẽ vnamquanq; tradunt ex manu ſignificari, quamuis alio loco prenſam manu linguã id facere diximus. Ea tamẽ differentia habetur, quòd ſpecies illa non orationem tantùm, ſed eloquentiã indicabat. Manus verò vnumquęq; ſermonẽ per ſe ipſa ſignificat, quòd vnà cũ ſermone manuũ etiã motũ expetimus, vt

ait

A ait Artemidorus: hiſtriones enim vel celebres inuenias ſolœciſmi redargutos, quòd geſtu manuũ aliquando peccaſſent: de quo alibi. Contrà verò erant Hermea ſigna quadrata ſine manibus & brachijs, ſolo quippe inſignita capite, eaq́ præcipuè apud Athenienſes, ſed in quorũ medio virilia etiã adſculpebantur. Sermonis hæc erant indicia, vt in Pudendis etiã oſtenſum, Mercurij quippe ipſius vim oſtendebant. Nam is & Cyllenius ideo vocatur, quòd κύλλους Græci vocant eos, qui ſine manibus ſunt. Oſtẽdit verò hoc, ſermonem ſuapte vi pollere, & ſine manibus omnia conficere. Cur verò ſigna illa quadrata fierẽt, in quadra iugeris dictũ. Sedenim cùm Ariſtoteles duplicẽ ſermonis ponat intellectum, vnum ſcilicet primæ intentionis, alterum ſecundæ, vt noſtri interpretantur, ſermonem illum qui per Hermea figuratẽ virilibus arrectis, primæ dixerim intẽtionis, quaſi mente conceptum: ſecundæ verò, qui per manus ſignificatur: is enim per vocis inſtrumenta expreſſus, opus quodammodo conficere videtur. Hic verò ſermo plurimùm apud eruditos aut per dialecticã in anguſtias intruditur, aut per eloquẽtiam in latiores campos explicatur: vnde Zeno Stoicæ diſciplinæ princeps
B commentus eſt, per manum vtrunq́ diuerſo geſtu porrectam ſignificare: quod quidẽ inuẽtum cùm manifeſtũ ſit hieroglyphicũ, minimè fuerat diſsimulãdum.

DIALECTICA.

Dialecticam enim oſtendere cùm vellet, manum pingere ſolitus eſt digitis in pugnum cõpreſsis, anguſtias hinc ſcilicet & argumẽtorum breuitatẽ, quibus illa cohibetur, oſtendens, quòd ſimplex vniuſcuiuſq́ rei qualitas tribus plurimùm propoſitionibus comprehendatur, axiomate, aſſumpto, & illatione, vel partibus his etiam breuioribus.

ELOQVENTIA.

Eloquentia verò latè diffuſa patenti decurrens planitie, quaq́ libuerit peruagata, per diductos digitos dilatatamq́ manum ab eodem exponebatur. Reprehendit ſanè Quintilianus eos, qui orantes vlla in cauſa manũ ſub pallio cõtinent, quaſi res ignauiter agatur: noſtri tamen inſtituti eſt, cùm apud Pontifices inter ſacra ſermonem habemus, manus intra pallium cohibere, frugaliq́ tantùm pronunciatione vti. Quoniã verò Theologi finiunt aliud orare eſſe, aliud adorare, ſtatus ad cultum, manus ita ſurrectæ ad adorationem facere videbuntur.

PRECES.

C In Hetruſcis quoq́ inſtitutis hoc geſtu manuũ ad preces vtebantur, neq́ non in deuouendis ciuitatibus, euocandiſq́ dijs: cumq́ Iouem dicebãt, manus ad cœlum ſuſtollebant, vt eo etiam loco apud Virgilium eſt:

Multa Iouem manibus ſupplex oraſſe ſupinus.

Sanè, quod ad hanc rem facit, Polemonem ſophiſtam legimus Olympicis ludis, qui Smyrnæ olim celebrabãtur, inepti cuiuſdã actoris ſolœciſmum manu factũ reprehendiſſe, cùm in exclamatione, ὦ Ζεῦ, manus ad terrã protendiſſet. Cùm verò ὦ γῆ pronunciaret, faciem ad cœlum erexiſſet. Sed quantum ad Ioue pertinet, eundem morem vetuſtiſsimo ritu apud noſtræ pietatis Pontifices obſeruari videmus: quotiens enim vel DEVM vel DOMINVM enunciant, gentẽ ſanctam bonis verbis expiaturi, proſperaq́ & felicia mortalib. precaturi, manus ſub eam locutionẽ ſupinas in cœlũ tollunt. Quin etiã ὀργιάζειν, quod ſacrificare eſt, etymologici grãmatici nonnulli dictum putãt, quòd qui ſacrificãt, precanturue Deos, ὀρέγουσι τὰς χεῖρας, manus quippe protendunt. In numo Gordiani Pij ſimulacrum eſt, quod paſſas hinc inde manus ad cœlũ tollit, cũ inſcriptione ad rẽ accõmodata,

PIETAS AVGVST. Illud addam, antiquũ precandi modum noctu ſub dio D
Pindarum poſuiſſe, Olympijs, ode ſecunda, apud quem νυκτὸς ἐπιτυχεῖς ob hanc cauſam inſcribitur.

DE PEDIBVS.

HÆc quidem manu ſuper memini, Manarde, tibi diſſeruiſſe: ſed quoniã Caprilis velle ſe de pedibus audire ſimilia dictitabat, quæ ſuper his à me tunc dicta fuerunt, viſum eſt ſubiungere.

IRRITVM.

FIeri minimè poſſe aliquid, aut inconſtans irritúmue futurũ, quod cœptum actúmue fuiſſet, oſtẽdere ſi vellent Ægyptij ſacerdotes, pedes in aquę ſuperficię inambulãtes pro hieroglyphico faciebãt. Nemo enim eſt qui neſciat, nulla id humana ope ingenióue fieri poſſe: nihil enim magis irritũ cedit, quàm ſi quis plantas ſuper aquę ſuperficiem firmare ſibi perſuaſerit. Ad hoc reſpexit Cicero, cùm libro Officiorũ tertio, fluxas, labiles & inconſtantes Epicuri rationes eſſe diſſereret, quippe quæ minus in ſolido conſiſtant, quòd aqua hærent, vt aiunt. E
Sunt qui elocutionẽ hãc, In hac cauſa mihi aqua heret, rem nondũ peractã ſignificare cõtendant, dubiumq́ aliquod ſupereſſe, quòd nondũ fuerit explicatũ, aut ſibi re ſuper adhuc dicendũ eſſe, ſumpto à clepſydris, in quibus aqua, temporis dati index, per tot horas ſtillatura ſtatuebat̃ argumento. Et hoc eſſe quod ad Q. Fr. Cicero ita ſcribit alterius libri epiſtola v. Quod idibus & poſtridie fuerat dictum de agro Campano, nõ eſt actum, in hac cauſa mihi aqua heret. Vbi tamen damnat Epicurũ, cum Ægyptiorũ hieroglyphico videtur cõuenire, vtpote qui argumentorum eius infirmitatẽ omnino redarguit. Nam ingredienti vnicuiq; animali, vt palàm eſt, ſolo opus eſt, diceret Ariſtoteles, cui firmiter innitat̃: id aũt homini, vtpote grauiori animali, neq; in aëre, neq; in aqua cõcedit̃, et ea de cauſa pedes ſuam habent nuncupationem, quòd τὸ πέδον, id eſt, ſolum ſibi depoſcunt.

VACILLATIO.

CVm Aegyptiaco conſentit hieroglyphico quod Pſalmo LXXIII legitur, Mei penè moti ſunt pedes. Gręca lectio habet ἐσαλεύθησαν, quippe vacillarũt, ſiue potius fluctuarunt: maris enim turbatio, fluctuũq; cõmotio, σάλος. Hîc verò pedes pro cogitatione ponũtur quę ſcilicet animi noſtri pietatẽ pedum inſtar re F
git, & ſuſtinet. Penè igit̃, inquit, cogitatione peruerſus, ac penè lapſus ſum, vt crederẽ Deo nullã ineſſe prouidẽtiã, incertoq́; caſu mortalia defluere, aut quid huiuſmodi. Ita ibi legitur pſal XXXVIII, ἐν τῷ σαλευθῆναι πόδες μου. vbi ſi verbi maritimi & fluctuantis ratio eſt habẽda, Latinè dicemus, cùm fluctuare cœpiſſent pedes mei.

FVNDAMENTVM.

COntra verò pedes in ſolido cõſtituti, iactum oſtendunt fundamentũ. Hinc apud Iuriſcõſultos legas, ponere pedem, pro fundamentũ iacere. Hinc illud apud Tulliũ De finibus IIII: Quid enim? ſapientia vbi pedẽ poneret nõ habebat, ſublatis officijs omnibus. Alibi pedem ponere ſignificat occupare. In Deo aũt pedes virtutis eius firmitatẽ oſtendũt, & ſolidi ſundamenti ſtabilitatẽ, Eſaia dicente: Cœlũ mihi ſedes eſt, terra aũt ſcabellũ pedum meorũ. Alibi pedes Dei hieroglyphicè accepti, humanitas Chriſti eſt: nam ſicut caput Pater, ita pedes Filius, qui eò quòd terreno mixtus eſt, diuinitate ipſa inferior eſt. Quod verò ſcriptum eſt Deuteronomio, Qui appropinquãt pedibus eius, de doctrina illius aliquid aſſequẽtur: ſunt qui ex myſticis hiſce pedibus abeundos intelligãt ſanctos interpre-

A interpretes, & qui diuinã prædicãt ſapientiã. At quòd Pſal. ſtantes pedes hieroglyphicè ponuntur, mentis atq; fidei ſtabilitatẽ ſignificãt. Nam contrà de maleficis Propheta, Cur claudicatis vtroq; pede? Et Pſalmographus pſal. XVII, Claudicauerũt aberrãtes à ſemita. Porrò vitiatus pes, aut mutilus, aut intortus, in diuinis literis hominem ſignificat qui à recta diuinæ inſtitutionis ſemita declinat: quandoquidem pedes pro actionum, vt dictum eſt, progreſſu ſæpe ponuntur: Theologiq; omnes hunc vitæ noſtrę curſum viã appellare conſueuerũt, de qua Dauid pſal. 118, Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini: hoc eſt, qui dum hanc viuunt vitam, ea faciunt quæ lex Domini præcipit atq; mandat.

PVRIFICATOR.

SI verò pedes altius in aquam merſos effinxiſſent, purificatorẽ ſignificabant. Nam & alibi aqua & ignis in defęcationis ſignificatum accipiuntur, quod rebus his labes omnis eluatur & eximatur. Hîc verò de iis ſermo eſt, quæ leui ſint macula contaminata, quibus vnda ſatis ſuperq; ſit ad depurandum. Apud Horum legas fullonem hîc ſignificari, quod tantundem eſt: nam id eſt fullonis officium,
B vt res depurget, & munditiem veſtibus inducat. Alii cõmenti ſunt γέαφία pro γραφία apud Horum legere, vt ſcribam ex hac pictura cõmentarentur, propterea quòd hoc à Mercurii ſimilitudine deſcriptum apud Horum vulgatum legerant: ſed non animaduerterũt eo loco non ἱερῶν, ſed ἔργω legi, quod exponi debet, ab operæ videlicet ſimilitudine, vt ſcilicet geſtus ille deſcriberetur, figuraretúrq;, qui fullonis eſt veſtimenta pedibus in aqua preſſantis.

DIVES AVARVS.

TAntali verò ſpecies in aquã demerſi ramis fructiferis ad frontem vſq;, & ob oculos dependẽtibus, quos fruſtra carpere, & hanc haurire irrito cauet euentu, quanã meliori pateſcat interpretatione, quàm luculẽtis his Petronii verſibus?

Nec bibit inter aquas, nec poma patentia carpit
Tantalus, infelix quem ſua vota premunt.
Diuitis hæc magni facies erit, omnia latè
Qui tenet, & ſicco concoquit ore famem.

SERVITVS.

C APud Onirocritas pedes ſeruorum indicia ſunt, vtpote qui totius corporis pondus ſuſtineant, vti opera domi ruriq; faciẽda ſeruis incumbunt, & quæ perperã egerint compedum ſupplicio puniuntur.

TRIVMPHATOR.

QVoniam verò Regum triumphantiũ mos erat captiuorũ corpora pedibus cõculcare, ſubiectionis ſignum: triumphabundum hominẽ per ita poſitũ pedem Romana pleraq; ſigna ſignificãt. eoq; ſpectat verſiculus ex Pſal. LXVI, Impoſuiſti homines ſupra capita noſtra, hoc eſt, de nobis triumphũ aliis cõceſſiſti.

VIA.

AB officio quoq; pedes in diuinis literis vię profectionisq; ſignificatũ habẽt. Vnde plerunq; videas veruſtis in imaginibus Deum pingi pedibus intra nubes abſconditis, quod fatidici vates noſtri volentes carnis à Deo aſſumptæ viam (eam Theologi noſtri aduentũ dicũt) arcanã, obſcurã & incognitã fore ſignificare, eam præſcrebãt ſpeciẽ. Hinc Dauides offuſam ad diuinos pedes caliginem canit Pſal. XVIII. Sed quod idẽ alibi canit, Pes meus ſtetit in via recta, dictũ volũt veteres Theologi propterea, quòd nõ ſolùm manus, ſed etiã pedes

pro actione, progreſſuq; negotiorũ accipiunt. Et Leuitico, vbi ſacrificiũ fertur pro ſacerdotũ conſecratione, pollices manuũ & dexterorum pedum, hoſtiæ ſanguine oblinuntur: dexteras quidem partes obunctas ponunt, quia bonorũ hæ ſunt operũ indices, cùm ſiniſtrę pro prauis accipiant. Nam & Maro, dextera ait eſſe iter ad Elyſiũ, At læua malorum Exercet pœnas, & ad impia tartara mittit. Quòd verò vnctionis mentio facta eſt, ea ſanè vigoris, cõſeruationis, & ſalutis aſſecutionem ſignificat. Vnde etiam apud Gentes athletę non niſi oleo delibuti certamẽ inibant. Non vngi verò, in diuinis iiſdem literis deſolationem, ruinã, & perditionem indicat. Sic in Ægypto ſublati ſunt vna nocte omnes, quotquot limina poſteſq; intinctos agni ſanguine non habuere, vt Heſychius.

SOLSTITIVM HYEMALE.

SOlis curſum in hyemali ſolſtitio ſignificare ſi vellent Ægyptij ſacerdotes, pedes duos cõpedibus implicitos, atq; ita progredientes (niſi codex impreſſus mendoſus eſt) effingebãt, quòd Sol tũc lentius, & quaſi pedicis coërcitus ingredi videatur. Sedenim huius rei longè aliam picturã eſſe diximus in cõmentario Polypi, vbi manu ſcriptos Hori codices, duos Polypos inuicem colligatos, non B
pedes duos, habere monuimus.

VOLVPTARII AFFECTVS.

PHiloſophi antiquiores, quiq; doctrinam eorũ ſecuti ſunt, pedes pro cõtemptiſsima parte ponũt: eſſeq; in anima pedes aiunt voluptarios affectus, venereæ mollitudini mancipatos. Quiq; Achillis figmentũ interpretant, fuiſſe illum inuiolabilem pręter talos, qui Stygis aqua illini nequiuerint, quòd ea parte manu matris tentus fuerit, cùm ab ea eſt fatalibus vndis immerſus, ea aũt parte ſaucium periiſſe, id ſibi velle fabulã dicunt, quòd fortis alioqui homo aduerſis caſibus omnibus animoſus, nullaq; fortunę iniuria deiectus, libidini tamen ita interdum ſuccumbere deprehendatur, vt inde ſibimet exitium paret. Nam & Orpheus principem libidinis locũ talum ait, ſed idem myſticè, vti ſuus eſt mos. In cœna Domini diſcipulorũ lauantur pędes, vt ſcilicet ablutis animorũ ſordibus, ad Euchariſtiæ donũ mundi nitidiq; procederent. In Iacobis & Eſaus partu philoſophatur Philon, firmiſsimęq; mentis, quippe optimi luctatoris eſſe opus ait, tenere calcaneum: nam id animũ indicat qui vitio dominetur. Calcaneũ enim, C
vt alibi ſæpe, infirmæ vitioſæq; naturæ indicium eſt.

FINIS.

ESt etiam pes abſoluti operis indiciũ: ad calcem enim dicimus, cùm ad finem peruentũ eſſe vel operis, vel negocij, volumus indicare. Et Adamantius, vt alibi dictum, nouiſsimum in Deo nobis incognitum eſſe, apud Eſaiam oſtendi eo argumento dicit, quòd Seraphin duo alis inferioribus Dei pedes obtegebãt.

INIQVITAS.

ANguineos alibi diximus Gigãtum pedes effingi, cruraq; obtorta, & quodammodo deluxata, propterea quòd tota aberrãt via, qui cœlo bellum inferre parant. Pedes igitur ita malè affecti, iniquorum operum indicia ſunt. Nam vti recti pedes quatuor animaliũ in diuinis literis apud Ezechielem memorantur, ob eorum quę in Euangelijs habentur veritatem, ita retorti pedes de prauis dicitur ingenijs atq; maleficis: non enim rectè pedes dirigunt, diceret Ambroſius, qui poſteaquàm ſemel in viam rediere, ad ſcelera mox & iniquitatẽ reuertuntur, & tanquam ſus lota primo quoq; tempore repetunt luti volutabrum, et vt Lucretius ait, *Inſatiabiliter toti voluuntur ibidem.*

A Sanè apud Pſalmographum, impiorum ambulationes obtortas eſſe, ambagibuſq; circumactas, inuenies.

AGGRESSIO.

IN ſtatuis verò pes læuus antè porrectus, aggreſsionis indiciũ eſt, quo ita firmato, geſtum aiunt ad inuadendum aptũ, quòd dexteri pedis agilitas ictum, quoquouerſum quis incubuerit, iuuet. Siniſter enim ſua quadã peculiari tarditate, totius eſt veluti corporis firmamentũ, ac quaſi centrũ, circa quod alterius pedis alacritas & promptitudo verſetur exerceaturq;, & quaſi rotæ curuatura axi per radios innixa circumagatur, parti vnicuiq; laboranti opẽ allatura, quod nõ ignorauit Maro noſter, vbi X. Lucagus Æneã ferire parat: proiecto nam pede læuo aptat ſe pugnæ. Hoc etiam in numis, vbi Martis vltoris inſcriptio eſt, ſæpe cõperias: nam & philoſophi conſentiũt, motũ à dexteris partibus oriri. Atq; ego Romæ in Mediceis ædibus pulcherrimi operis ſtatuam obſeruaui, quæ ſpeciem hanc in aliquem inuadendi, læuo proiecto pede, præ ſe ferebat. Militaris præterea diſciplinę Magiſtri cõmonent, ſi miſsilibus agatur, ſiniſtros pedes an-
B tè haberi à peditibus, ita enim vibrandis ſpiculis vehementiorem eſſe ictum. At ſi res, inquiunt, agatur gladio, dexter pes proferendus, vt propinquior dextera ſit ad vulnus inferendũ. Sed vtcunq; illi, apud Maronem tamen eodem ipſo cõgreſſu, quem paulò antè dicebamus, ſtrictum rotat acer Lucagus enſem.

REGRESSVS.

NOn ierim tamẽ inficias, regreſſum dextero porrecto pede figurari: quia qui loco ſe moueat neceſſe habet à dextero pede motum auſpicari. Ita ſignari videas numos FORTVNÆ REDVCI cuſos.

IGNAVIA VEL REQVIES.

ET quoniã geſtus ab hiſtrionibus in primis obſeruabantur, inde factũ vt hieroglyphica nõnulla inde deſumpta ſint: quale illud pro otio & deſidia, pedẽ ſupra pedem ſtatuere: qui geſtus in aliquot ſepulchrorum imaginibus, ſed pro quiete habetur. Sanè Ariſtophanes cùm ociantem meditabundũq; Euripidem deſcriberet Acharnanibus, famulus eius interrogante Diceopoli an intus eſſet Euripides, reſpondit, Ipſe intus pede ſupra pedem poſito tragœdiã meditatur. Et Pluto, Mercurius: Nunc aũt eſuriẽs pede ſupra pedem poſito altũ requieſco.

C

DE CALCANEO.

CAlcaneum quamuis ſit pedis pars, à pede tamen, quantum ad hieroglyphica pertinet, ſeparatur.

SENTENTIA PRÆPOSTERA.

CAlcaneum quidam hieroglyphicè accipere videntur pro infirma, falſa, atq; prępostera illa ratione, qua nos vitia noſtra excuſamus, & nimiũ plus ęquo noſmetipſi nobis indulgemus. Vnde Deus Geneſi ad ſerpentem, qui voluptatis eſt ſignum: Homo ipſe tuum obſeruabit caput, & tu illius calcaneũ, imbecillitatem ſcilicet mentis, quæ facilè ſeducatur, & quicquid adlibuerit ſibi permittat. Siue, vt alibi diximus ex Philone, calcaneum ea pars animę eſt, quæ terrenæ adhæreſcit naturæ, in ſenſum voluptateſq; prona & labilis. Ideoq; aſſertor noſter diſcipulorum pedes lauiſſe dicitur, vt ſignum eſſet, dilutum eſſe maledictum illud calcanei, quò ab ipſo rerum primordio ſerpentis morſibus patebat aditus. Nam alibi dictum inuenias, Ecce dedi vobis poteſtatem calcandi ſuper ſerpentes & ſcorpiones, in hanc ſententiam.

TERMINVS.

INterdum accipitur pro actionis termino, ſumpto à ſaltatoribus more, in quorum ſaltu extrema pars veſtigij, quam calcaneū preſſerit, ſignat. hinc Pſalmo: Ipſi calcaneum meum obſeruabunt. quod proximè accedit ad id, quod inquit Ouidius,

Sed ſcilicet vltima ſemper
Expectanda dies homini eſt, diciq; beatus
Ante obitum nemo ſupremaq; funera debet.

Latinus quoq; ſermo calcem accipit pro termino. Sic videt Cicero calcem, ad quem decurſum eſt. & ad calcem peruenire, & ſimilia, paſsim habentur.

DE GENIBVS.

ADdam & Genua, ſine quorum auxilio parum aut nihil ageret pedes, alterius ſic altera poſcit opem res, & coniurat amicè.

IMPEDIMENTVM.

EST in his quoq; ſignificatū impedimenti, ſi poplites alternis genibus impoſiti figurarentur, qui quidem geſtus nullo magico ſuſurro ſimpliciter inter veneficia recenſentur: eo enim partus detineri, & omnem actum impediri, maiorū religio, decretis etiam inhibitorijs, vt perhibet Plinius, teſtata eſt.

MISERICORDIA.

CÆterùm genu miſericordiæ ſedem eſſe, antiqua omnis ſuperſtitio confitetur, vt memoriæ auris, irriſionis naſus habetur: quamuis Thebanus Crates religionem eam, vti reliqua facere ſolebat, eluſerit. Nam cùm pro quodam Gymnaſij principem ſupplicaret, procumbēs coxā illius pro genibus attigit, principeq; præ faſtu indignante. Quid, inquit, an non hæc tua ſunt, ac genua? Apud Ciceronē legas oratione poſt reditū, vbi L. Piſonem acerbiſsimè compellat: Tu meū generū, propinquum tuū, tu affinem tuam, filiā meam, ſuperbiſsimis & crudeliſsimis verbis à genibus tuis repuliſti. Iam verò illa, Ad pedes iacere, & accidere ad pedes, eodem ſignificato notiſsima ſunt.

HVMILITAS.

DEpoſitum genu humilitatis & ſuperiorem agnoſcentis indicium eſſe, nulli non innotuit. Hinc apud Horatium:

Ius, imperiumq; Phraotes
Cæſaris accepit genibus minor.

In diuinis literis, Reliqua mihi ſunt ſeptē millia virorū, qui ante Baalem genua non curuauerūt. & alibi, Flecto genua cordis mei, & huiuſmodi pleraq;, id vno verbo dicitur procidere. atq; ita etiā noſtri Pſalmo LXXII reddidere: Coram illo procident Æthiopes. Multò verò plus procumbere, & terram lingere, vt ibidem: Inimici eius terram lingent.

PROCLIVIS AD VITIA.

NEq; negarim alicubi flectere genua eſſe hieroglyphicū ad terrā, hoc eſt, ad vitia declinantiū, & humanæ cedentium fragilitati, impuriſq; affectibus inſeruientium, aduerſus quos niſi ſteterimus, nullam ex hoſte victoriam ſperare poſſumus.

LEVA-

A LEVATI PARIENTIVM LABORES.

VIſebantur olim in Capitolio ante Mineruę cellam ſigna tria Nixidia nuncupata, quæ genibus nitebantur, ſed ea de cauſa ita dicta, quòd parientium nixibus præſiderent: quod eo libentius retulimus, quòd vulgata exemplaria Feſti corrupta ſunt, in quibus ſcilicet pro Nixidia, Noxij dij ſcriptum inuenias. Sunt qui ſigna hæc Antiocho Rege Syriæ ſuperato, à M. Attilio ſubtracta prodiderint, ab eoq; Romam apportata: alij capta Corintho aduecta, quæ ibi mēſæ ſubiecta fuerint. Sed iam de manu, deq; pedibus, & genu, hæc dicta ſufficiant. Videor enim mihi nullam neq; tui, neq; publici commodi rationem habuiſſe: tui, quia philoſophum ſcio nolle deſidibus & ſuperuacancis lectionibus detineri, eaq; tantùm lectitare, quæ ad ſanam doctrinam facere videantur. In publica uerò commoda me peccaſſe vereor, quia dū te his detinui nugis, boni aliquid ad alicuius ægroti ſalutem excogitaſſes. Quicquid tamen in hoc erratum eſt, totū id tua culpa factum, qui cicadæ, vt dicitur, vterum ſcabere non dubitaſti.

B PIERIVS VALERIANVS ERVDITISSIMO VIRO FRANCISCO ROBORTELLO, IN ACADEMIA PATAVINA BONARVM LITERARVM PVBLICO PROFESSORI, DE DIGITIS ET MENSVRIS AD AEGYPTIORVM HIEROGLYPHICA.

Cum nuper ſcripta tua omnifaria doctrinæ pleniſſima, & vtriuſq; linguæ ornatiſſima, ſumma cum voluptate legerem, incidiſſemq; in obſeruationes eas quas doctiſſimo viro Ioanni Sico inſcripſeras, duplici ſum dolore affectus: ob amici memoriam, qui tam miſerabiliter nobis ereptus eſt, noctu in habitatione ſua clàm trucidatus: deinde commentario eo amiſſo, quod amicitiæ noſtræ pignus paulò antè illi recognoſcendum dederam, ſed adhuc abſq; titulo: ita duplici hac iactura & amici & libelli facta ſummopere dolere cogor, quòd potuiſſes doni eius hæres eſſe. Ne verò amplius hoc accideret, cœpi ante omnia commētarijs omnibus titulum inſcribere: & cùm magni nominis philoſopho Bernardino Tomitano de digitorum numeris libellum inſcripſiſſem, ſupereſſe vidi alterum de digitorum menſuris, eumq; ne amicos nimium obtunderem, tibi Franciſce Robortelle doctiſſime commendaui: quamuis C *partem hanc præteriturus eram, quòd ea parum ſuauis videbatur, verebarq; ne imago ferè eadem toties repetita, ſatiaret potius quàm oblectaret. Partem tamen hanc omni iure tuam non modò legendam, verùm etiam examinandam tibi commendabo, quòd id in animum induxi meum, euenturum, vt quemadmodum ego doctrinam tuam mihi laudi fore perſuadeo, tu quoq; pro animi tui candore putes ad rem tuam facere, vt quicquid ego ſcribere ſim aggreſſus, id tum tua, tū aliorum amicorum opera politius fiat. Veræ enim neceſſitudinis ea lex eſt, vt amicorum exiſtimationem non ſecus ac ſi eadem nobiſcum inuehatur naui, nobiſcum identidem & ſeruari, & omne periculum adire iudicemus.*

DE DIGITO COMMVNITER.

DEBVERANT quidem digiti in Manuum commentarium inſeri: ſed quoniā tā varia tamq; multiplex eſt corū materia quam comprehenderunt, vt ijdem ipſi vno nequiuerint cōmentario coarctari, neceſſe fuit eorum argumenta diuidere: quorū alter liber circa numeros verſaretur: cùmq; numeri quoq; ipſi ſua gerant hieroglyphica, ſeparatim de numeris per digitorū geſticulationem ſignificatis, & quorundā etiam numerorū intellectu myſtico, differen-

dum fuit. Alter hic de digito communiter, ad mera pertinet hieroglyphica. De- D
mùm, quia digitus idem dimenſionem præcipuè ſignificat, camq́ creat, adden-
da erunt dimenſionũ & ſpecies, & ſignificata, cùm quæ peculiariter quiſq́ ſibi
digitus comparauerit, ad calculum examinauerimus.

ALMVS SPIRITVS.

VT verò rem auſpicatius exordiamur, ad almum conuerſi ſpiritum, qui nos
afflet, cum dicimus in diuinis literis per digiti hieroglyphicum & intel-
ligi, & nominari. Euangelio autẽ, omni ſummota dubitatione, vt cùm Aſſertor
noſter dicit: Si in digito Dei eijcio dæmonia, profectò venit in vos regnũ Dei.
Quo loco diuus Gregorius ex eo manifeſtum eſſe ait digitum pro ſancto ſpi-
ritu accipi, quòd cùm Marcus poſuerit, Si in digito Dei, alius Euangeliſta dixe-
rit, Si ego in ſpiritu Dei. Porrò in precibus, quas certo anni tẽpore almo huic ſpi
ritui allegamus, dexteræ Dei digitũ eum appellamus. Præterea D. Hieron. eo
opuſculo cui de Diuinitatis eſſẽtia titulus eſt, digitũ vnitatis numero, pro almo
eo diuinoq́ ſpiritu accipi debere profitetur, quo lex in duabus tabulis in monte
Sina ſcripta fuerit: Ipſe enim, vt idem ait, ſcripſit, qui & dictauit. E

PROPHETÆ.

NVmero verò multitudinis digiti ſunt Prophetæ, per quos ſpiritus idem al-
mus libros Legis afflatu ſuo cõſcripſit. vnde Dauides: Videbo cœlos tuos,
opera digitorũ tuorũ: vbi per cœlos ipſam Prophetarũ incitationem accipiũt,
qua correpti admiranda tot oracula de diuinis humanisq́ rebus in poſteros cõ-
ſparſere. Sunt qui Pſalmographũ dicant ad hiſtoricum ſenſum ſimpliciter reſpe
xiſſe, per digitum tamen virtutem Dei exponant. Vnde Magi Pharaonis cùm
Moſeos miraculis cederent, digitus Dei eſt, dicebãt, vbi pars pro toto, digitus
pro manu: nam omnino manus, vt loco ſuo dictũ, confecti operis hieroglyphi-
cum eſt. In mundi verò totius fabrica, nihil cœlo ipſo admirabilius.

MEDITATIO VEL vltio.

QVòd ſi hominẽ digitos aut vngues ſuos cõ-
mordentem pictum ſculptúmue inſpexeris,
ſcias eo geſtu, aliàs quidẽ meditationẽ, profun-
dumq́ ad ecſtaſin vſq́ cogitatũ intelligendum:
aliàs verò pœnitentiã facti, vlciſcendiue minas. F
Illud ſignificatũ apud Perſium & Horatium ha-
bes, quorum alter dicit:

Nec pluteum cedit, nec demorſos ſapit vngues.

alter & in verſu faciendo,

Sæpe caput ſcaberet, viuos & roderet vngues.

Vltimum apud Propertium habes:

Vngue meam morſo ſæpe querere fidem.

Sed hæc omnibus notiſsima præteribimus.

LASCIVA MOLLITIES.

ASpicies fortè ſtatuã ſaltatorio geſtu poſitam, ritu barbarico adornatã, di-
gitis ſupra caput veluti argutum aliquid crepitantibus: ea hieroglyphicè
laſciuas mollities, & eneruatæ nequitiæ delicias indicat. Et vno digito caput
ſcalpere, delicatæ admodum mollitiei ſignum eſt: quod Gn. Pompeio vitio
datum, vſq́ ad inimicorum publicum cauillum, ait Plutarchus. quo ſuper ge-
ſtu Iuuenalis etiam mordaciter iocatus, cùm dixit: Qui digito ſcalpunt vno ca-
put.

A put. Pluribus verò modis hæc in digitis mollities notata, geſticulatione, munditia nimia, ornatu gemmarum anulorumq; ſumptuoſo, motuq; ad mimicũ propius accedente. Quare Chilonis Lacedæmonij dictũ eſt, inter loquendum manũ moueri non debere. Et Hebraico prouerbio dicitur, ſtultum digito loqui.

S O C I E T A S.

LIcet in duabus conſertis manibus fidei fœderumq; hieroglyphicum locupletius habeatur, non eſt tamen illud diſsimulandum, quod de pollicibus eſt à Cornelio Tacito traditum: morem quippe fuiſſe Regibus quorundam barbarorum, quotiens in ſocietatem coirent, applicare dexteras, pollicesq; inter ſe vincire, nodoq; perſtringere, & vbi mox ſanguis in artus extremos perueniſſet, leui vulnere cruorē eliciebant, atq; inuicem lambebant: idq; fœdus arcanum, quaſi mutuo cruore ſa-

B cratum haberi ſolitum.

F V R I Æ O R E S T E Æ.

QVi verò digitus lapideus paruo olim tumulo ſuperpoſitus erat inter Megapolim & Meſſeniam, in regione Mania nuncupata, à quo quidem digito tumulo nomē fuit, non alia de cauſa erectus fertur, autore Pauſania, niſi quia Oreſtes furijs agitatus vnum ipſemet ſibi à manu digitum abroſerit, remq; eo monumento notare voluerit.

P A C I F I C A T I O.

SEd quoniam ad pollicem reuerſi ſumus, qui aliorum dux eſt & dominator, ſuper eo quædam, quæ hieroglyphicum ſapiunt, apponemus. Hic inter alia ſignificata compoſitæ pacis hieroglyphicum apud Romanos habitus, eo quippe geſtu, vt manui porrectę ſubijceretur. Rem tangit Quintilianus Rhetor, vbi ait: Qui geſtus in ſtatuis pacificatorũ eſſe ſolet, qui inclinato in humerũ dextrũ capite, brachio ab aure prætenſo, manum inflexo pollice extendit: quod perperàm in codicibus aliquot impreſsis legitur; infeſto pollice, quod nihil eſt. Atq;

C hinc locus apud Papiniũ Sylua prima intelligitur, Dextera uetat pugnas: vbi de geſtu hoc dubio procul accipiendum: de quo quia multa alij, rem ego breuiter ſubſtrinxi. Hunc geſtum periti antiquitatum agnoſcunt in Marci Aurelij ſtatua, quæ nunc ante Lateranas ædes, ex ære, magnitudine coloſſea, equo inſidens viſitur: dexterā enim porrigit reſupinam, & aliquantulum inclinatam, digitis diſiunctis, pollice deorſum verſo.

F A V O R.

FAuor autem aſſenſusq; alienæ victorię præſtitus, aut cùm aliquē ſtrenuè facientem laudare vellent, per ſublatum pollicem exprimebatur. Hinc illud apud Horatium:

Fautor vtroq; tuum laudabit pollice ludum.

hoc eſt, maximè tibi fauebit. Quippę ſi pollicũ alter ſatis eſt ad fauorem indicandum vterq; in eum geſtũ adhibitus, quã maximè fauere profitebit̃. Nam & qui certabãt, cùm ſuccũbere ſe, & hoſti victoriã cedere fatebant̃, pollicē ſuſtollebãt. Vnde illa in victos apud Gręcos imperitatio, αἴρε δάκτυλον. quod alio de more noſtri herbã dare dicere maluerũt. Noſtro verò tempore cũ vniuerſa Italia, & tota

etiã Europa alterutri ex duabus factionibus damnata ſit, moris eſt, his pollicẽ, D
illis indicem attollere, ſi cui faueãt factioni, atteſtari voluerint: idq; vtinã ſtudio
non tam perdito fieret: non enim Italia omnis ſibimet aduerſaria, omnium hinc
prædæ expoſita, tot clades, direptiones, incendia, deſolationesq; ſuarum iam o-
mnium vrbium tam continenti per tot annos bello pateretur, ſeq; mox ob ſolã
ſuorum pertinaciam, implacabileq; diſsidiũ, ruituram miſerabiliter deploraret.

TRVCVLENTIA.

QVem verò verſum pollicem apud Iuuenalem & aliquot alios legas, nihil ha-
bentem cum fauore ſimile, ſciendum eſt id tyrannorum quorundã ſignum
fuiſſe temporarium, vt eo ſcilicet tempore ſicarij percuſſoresq; in cædem truci-
dationemq; populi debacchari inciperẽt, cùm ſignum id verſi pollicis ab Impe-
ratore datum obſeruaſſent. Qua de re, ſcholis omnibus nota, & nihil ad hiero-
glyphica pertinente, plura dicere non puto neceſſarium.

ROBVR.

ID potius referemus, robur validasq; vires per pollicem ſignificari, ſi ſurriga-
tur, quatuor reliquis ad volam appreſsis. Nam ea de cauſa ἀντίχειρ à Græcis di- E
citur, quòd pari cum reliqua tota manu robore cõtendat, alteriusq; manus uice
fungatur, vt Galenus interpretatur. Apud Latinos aũt, quòd pręcipuè polleat,
nomen habet: is enim dominatur in manu, nec in ſiniſtra ceſſat, quamuis ea tota
ſit ignaua, neq; minus quàm tota manus ſemper in officio eſt. Quin & veteres
hunc præſtare alijs intelligentes, hallum eum appellabant, quòd in reliquorum
dorſa vnus omnium inſiliret: aſpirationem enim loco S literę poſitam nonnun-
quam ab antiquis inuenias, & vice verſa, S pro H. Sed longè ſimplicius eſt hallũ
ab ἅλλω uel ἅλλομαι deducere, id enim ſalire eſt.

INVTILIS BELLO.

HOminem bello inutilem oſtendere qui volunt, manum abſciſſo pollice fa-
ciant: digitus enim hic ſummotus, hominem actionibus & præſertim bello
inutilẽ reddit. Eaq; de cauſa legas grauiter animaduerſum in nonnullos qui bel-
lum detractandi cauſa ſpõtè ſibi pollices amputaſſent, vt à Senatu in C. Voctie-
num, vel vt alibi legitur, Votienum. A' Cęſare etiam Auguſto in quẽdam equi-
tem Ro. qui duobus filijs adoleſcentibus, cauſa detrectandi ſacramenti pollices
amputauerat. Marcellinus cùm Gallos militiæ ſemper obuios & expoſitos oſtẽ- F
dere conetur, noſtram verò ignauiam, quod Græcanici vir ingenij libenter ad-
modum facit, inceſſere, reprehenſioniq; obiectare, neminem vnquam apud eos
ait, quod in Italia plerunq; accidit, munus Martium pertimeſcentem pollicẽ ſibi
præcidere. Sanè verò Athenienſes, crudeli admodum atq; immani exẽplo, Ægi-
netarum iuuentuti pollices præciderunt, ne populus qui claſſe valebat, deſcen-
dere ſecum poſſet in virium maritimarum certamen.

DE INDICE.

POllici proximus eſt index, ita dictus, quòd eum porrigere ſolemus indican-
do. Sunt qui eum Salutatorium etiam appellent, ſunt qui Medicum, neq; de-
ſunt qui Lichanon eſſe velint: ſed horum proſequi controuerſias, noſtri non eſt
inſtituti, qui ad hieroglyphica feſtinamus. Satis igitur fuerit eum indicem Ro-
mano nomine nuncupare.

SILENTIVM.

PRæcipuũ igĩ digiti huius hieroglyphicũ eſt, ſilentiũ indicare, ſi ori appreſ-
ſus figuret: quo geſtu Titi Liuij Patauini imago ſupra fores prætorij in eius
urbe

A vrbe patria dicata, nempe quòd is ſcribendo adeò multa complexus, ſcriptori-
bus alijs ſilentium indixiſſe videatur. Hinc apud Apuleium libro primo Meta-
morph. legas: At ille digitum à pollice proximum ori ſuo admouens, & in ſtu-
porem attonitus, Tace, tace inquit. Et Pontianus Pontifex epiſtola quadã: Si
eſt tibi intellectus, reſponde proximo: ſin autem hæſitas, ſit manus tua ſuper os
tuum. Ita & Eutychianus, quæ verba ſunt ex Solomonis dictis. Et Damaſus e-
piſtola de coëpiſcopis: Digitum ori imponite: hoc eſt, nihil vlterius loquami-
ni. Ita & apud Ioben: Principes ceſſabant loqui, & ori ſuo digitum ſuperpone-
bant. In omnibus verò templis, vbi colebatur Iſis & Serapis, ſimulacrum e-
rat, digito labris impreſſo, quod multi interpretantur, tacendum eſſe, illos iti-
dem mortales fuiſſe. Sed quę fuerit Harpocratis effigies apud Ægyptios, litera-
rijs ludis omnibus innotuit. Figmentum hoc porrò totum Ægyptiacum fuit,
quod digito labijs impreſſo, ſilentium ſignificaret de dijs immortalibus habẽ-
dum: in quos ne licentioſi loquendo ſimus, à Platone etiã monemur, Legibus.
Aliàs Harpocratis ſigillum in anulis geſtari ſolitum à veteribus ea de cauſa tra-
B dit Plinius, vt ſilentium de agendis rebus indicarent. Angeronæ autem effi-
gies obligato obſignatoq́; ore fuit apud Romanos, vt ſilentio prætereundum
innueret, in cuius tutela numinis Vrbs Roma eſſet, quodq́; proprium illi no-
men, ob eam ſcilicet ſuperſtitionem, ne tutelares dij ſacris quibuſdam auocarẽ-
tur, deuouerenturúe. Hinc Valerium Soranum neci traditum conſtat, quòd ar-
canũ hoc propalare auſus eſſet. Eaq́; de cauſa Plinius de Roma loquens ait: Cu-
ius nomen alterum dicere arcanis ceremoniarum nefas habetur. Quod verò ad
obſignatum os facit, Alexander Macedo cùm matris epiſtolam accuſationis in
Antipatrum plenam, vnà cum Hephæſtione legiſſet, detractum è digito ſigna-
torium anulum ori illius appreſsit, ſilentij monumentum.

EX PATIENTIA VOLVPTAS.

SEd nihil ferè tam eruditè traditum à quopiam eſt, vt non ingenia inuenta
ſint, quæ aliorum commentationes euertere conarentur. Inuentus eſt ſiqui-
dem ſcriptor Maſurius nomine, qui Angeronæ ſimulacrum, quod Romæ in
ſacello Volupiæ obligato, vti ſuperius, obſignatoq́; ore viſebatur, propterea
C confictum ait, quòd qui ſuos dolores anxietatesq́; diſsimulat, patientiæ bene-
ficio ad maximam perueniat voluptatem. Nam & Verrius Flaccus Angero-
nam dici ait, quòd angores ac animorum ſolicitudines propitiata depellat. Sed
quamuis alia atque alia etiam ſuper Harpocrate commentati ſint ingenioſi vi-
ri, illud ego minimè diſsimularim, quod ſummæ eruditionis autores appro-
baſſe videntur, ſummum Deum ex eo figmento ſilentio coli debere, quod & in
Piſce, & in Crocodilo, & alibi ex Iamblichi monitis aperuimus. Et in pietatis
Chriſtianæ ſacris preces pleræq́; ſunt, quas ad Optimum Maximumq́; Deum
nulla emiſſa voce dirigere iubemur. Super Harpocrate demum Plutarchus
multa, quæ quoniam multorum commentarijs vulgata ſunt, ea non exiſti-
maui hîc ad commemorandum neceſſaria. Illud vnum minimè prætenibo, tra-
ditum ab Ægyptijs Oron & Harpocratem digito ad labia appreſſo coalitóque
in lucem editos, eodémque modo & Heraiſcum, magnæ apud eos celebrita-
tis viros. Iam apud Romanos ſilentij nota fuit S, prima eius nominis litera,
quæ triclinijs, & diætarum foribus ſuperponi conſueuerat, vt inde ſilentium
conuiuis indiceretur, quando multa inter bibendum dici ſoleant licentius atq́;

liberius, quæ palàm efferre nefas. Vnde Flaccus Torquato ad cœnam inuitato D cauturũ ſe pollicetur, ne fidos inter amicos ſit, qui dicta foras eliminet. Et cõuiuas memores odio habendos eſſe, Græco, quod Martialis ponit, adagio monemur: μισῶ μνήμονα συμπόταν Procille. Vino enim libertas, vnde Lyæi nomẽ, attributa. Apud Comicos nonnunquam inuenias ad S literam, T quoq; adiectam, vt Phormione Terentius, S T.

DE MEDIO.

MEdius à ſitu ipſo nomen accepit, ab officio Medicus, à loquendi vſu infamis & impudicus. Sunt qui hũc nõ hallum, ſed Lichanon velint, ἀπὸ τοῦ λείχειν, quod nos lãbere dicimus, vt ita exploratis vniuſcuiuſq; rei ſaporibus, quid ad ſtomachũ faciat, quidue ab eo repudietur, intelligamus. Apud Procopiũ legimus, ſummo quid digito guſtatum, cùm tamen in digito nulla guſtandi vis eſſe poſsit: intellexit tamen ille, ſublita digiti extremitate ori aliquid admotum.

STOMACHVS.

SAnè quidem Ægyptij ſacerdotes, vt apud Horum habetur, ex digiti pictura ſtomachum hieroglyphicè intelligebãt: ſed neq; certus illic digitus, neq; cur B id fecerint, explicatur. Dici fortè poſſet ab officio, quia ſolent qui grauantur ex crapula, auxilium alleuationẽq; ab eo plurimùm depoſcere, quo ſcilicet in ſummum gutturis immiſſo, incitata nauſea euomere cõpellantur, atq; ita ſibi incommodi eius remedium comparant. Vel quia Medici ſtomachum totius corporis regem appellant, quippe qui omnibus portiones ſuas certa quadam dimenſione impartiri videatur. Digiti verò præcipuum hieroglyphicum eſt, mẽſurã præ ſe ferre, de qua multa paulò pòſt loco ſuo. Ea verò à medio potius, quàm ab alio quopiam deſumitur, vtpote perfectiore. Primùm enim is ab internodio medio ad extremum vnguis, & ad radicem ſuam, æqua dimenſione diuiſus, alterutrã pollicẽ & auricularem æquat, circino ad interiores cutis angulos appreſſo: mox frontem, naſum, aures, & pleraſq; alias humani corporis partes dimetitur, cuius quidẽ rei ſtudium ad pictores & ſtatuarios delegabo. Neq; me latet, eſſe qui Lichani nuncupationẽ in anularem transferant, ſed ipſi ſententiam ſuam probent. quem nos medium & medicum dicimus, hic nimirum eſt, qui etiã impudicus.

INFAMIA.

EXporrectus enim medius, reliquis in pugnum attractis, virilis pudẽdi ſpecies quædã oſtẽdit: eoq; geſtu infamiæ eſt hieroglyphicũ, de quo Satyricus: F

Cum fortunæ ipſe minaci Mandaret laqueum, mediumq; oſtenderet vnguem.

De Diogene dictum, qui hoſpitibus quibuſdam Demoſthenem videre cognoſcereq; anxiè queritantibus, eum oſtendit, medio digito, pro indice, porrecto, vt ſcilicet illum impudicitiæ aut ignominiæ cuiuſpiam notaret. Mitto illa nota nimis: Et impudicum oſtendis digitum.

DE ANVLARI.

ANulari, qui minimo proximus eſt, nomen dubio procul inditum ab anulo, quo digitus is inſigniri ſolitus. Cur id inſtitutum, variæ ſunt autorum opiniones, ex quibus nos, pluribus alijs omiſsis, quas in Gemmarum cõmentario recenſuimus, eas quæ potiores videbuntur afferemus.

COR.

ILlud autem primum omnium manifeſtum eſt, anularem digitum cordis eſſe hieroglyphicum: eaq; de cauſa inſtitutum ab Ægyptijs, vt ijs anulo tanquam corona honeſtaretur. Eundẽ ſacerdotes cùm circa deorum ſuorum aras operabantur,

A bantur, confectis odoribus illinebant: eiuſmodiq́ue honores illi ea de cauſa haberi ſolitos aiunt, quòd diſſectionum periti neruulum quendam à corde natum, per dorſum ad cor tendere, & in eo deſinere compertum habuere. Sanè ſolebãt in eiuſmodi anulis eorum etiam imagines fieri, quorum memoriã colerent atque obſeruarent ij, qui eas gerebant, ita nos ſibi præcipuè eſſe cordi, cum quadam etiam ambitione, omnibus oſtentantes. Vnde Cicero libro De finibus, Epicuri ſtudioſos memorans: Epicuri imaginem, inquit, non modò in tabulis, ſed etiam in poculis & in anellis habebant.

CONIVGIVM.

HIc porrò digitus anulo inſignis, coniugij eſt hieroglyphicum, eaque de cauſa ſunt qui eum pronubum appellent. Hinc Maro vincla iugalia poſuit pro connubio. Et in diuinis literis inditum ſponſalitijs anulum, arrhabonis indiciũ, nuptiarum cauſa legimus: eumque morem & inſtitutum omnes Chriſtianorum conuẽtus ſemper obtinuerunt. Vnde Septimius Florens digitũ hunc & pronubum appellauit, & anulum quoque pronubum, eo loco: Nam & mulieres, parciſ-
B ſima patrum ſobrietate aurum minimè nouerãt, vno excepto digito, quẽ anulo pronubo ſponſus oppignerasſet.

VINCVLVM.

IVgalia illa vincla monent, vt qua de cauſa anulus inter alia ſignificata, vinculi etiam fuerit hieroglyphicum, aperiamus. Ea ſic fertur: Promethea olim Saturni lege perpetuis vinculis ab Ioue damnatum, ea mox conditione liberatum, vt inde anulum lapide & ferro compactum geſtaret, ne omnino exolutus pœnã videretur, indeque anulorum vſum propagatum. Indignationem autem Iouis inde ortam aiunt, quòd Prometheus Parcarũ ſortẽ de Thetidis filio, qui patre maior & clarior futurus eſſet, patefeciſſet, atque ita Iouẽ ab eius congreſſu deterruiſſet, ne ſe præſtantior filius naſceretur. Sedenim cùm eiuſmodi legis ſilentium in Iouis perniciem euaſurum eſſet, fabulatorũ deſidero prudentiã, qui velint Iouẽ pro imperio & autoritate ſibi conſeruatã, Promethea ita malè multare voluiſſe.

SERVITVS.

QVòd verò anulus ſit ſeruitutis hieroglyphicum, tam maritale ſignum atte-
C ſtatur, quod addictam eſſe viro ſponſam indicat, quàm Pythagoræ ſymbolum exponit, dum nos arctum anulum geſtare vetat, quod ex diui Hieronymi interpretatione, non eſſe anxiè viuendum admonet: quippe cauendum, ne nos in eam ſeruitutem conijciamus, quæ dura ſit, & incommoda. Habet verò ſecum vinculi ſignificatum anulus, quòd tota eius nominis originatio, quantum ad etymon attinet, ab AN particula deſumitur, quæ circum ſignificat, atque ideo vinculum, aut cõpedum manicarũmue oppreſſionem. Eſſent verò ſuper anulo plura cõmentanda, ſed hîc de anulari digito, non geſtamine vel ornamẽto, ſcribere inſtitutum eſt meum: quare longè plura in cõmentarium id reijcimus, quo inſignia pleraque ordine locoque ſuo interpretati ſumus.

VENIA.

PEtitam à dijs ſermonis veniã, cum obſecratione, ne noſtri memores delicti, vlciſci cogitarent, eo exprimebant hieroglyphico, vt proximum à minimo digitum ad aurem dexteram referrẽt, quod tacto prius ore fieri inſtitutũ. Eſt enim locus ille Nemeſeos, quã geſtu hoc, vt in aure oſtẽſum, cõciliari crediderũt.

DE AVRICVLARI.

SVper auriculari nullum hactenus hieroglyphicum inueni: id tantùm apud

chiromãticos deprehendi, cum qui breuiorẽ hunc habeat quàm legitima men- D
ſura depoſcat, id eſt, ad tertium anularis nodum nõ perueniat, indiciũ eſſe eum
illegitimo cõcubitu ſuſceptum: ſed quoniã ex diuinatricibus, coniecturalibusq́ꝫ
diſciplinis, ſi modò diſciplina eſt talia profiteri, nulla eſt hac magis fallax, his o-
miſsis, ne digitus prætereatur indictus, ad ea me conuertam, quę de numero cu-
ius is præcipuum eſt hieroglyphicũ, ſuperius fuerant examinanda, niſi præ vo-
luminis magnitudine moroſitatis notam declinare viſum eſſet. Is igitur cùm, v-
ti ſequenti cõmentario explicabitur, & vnitatem & quaternarium alio atqꝫ alio
geſtu prę ſe ferat, ſeptenarium, quantum fieri poteſt, in extremã uolam exporre-
ctus oſtentat. Numeri autẽ huius hieroglyphicum eſt, vt pręter ea quæ loco ſuo
commemorata ſunt, multiplicitatem, aut frequentem ſignificet iterationem.

FREQVENS ITERATIO.

HEbræi autem in primis, vt Ægyptiacæ linguæ diſcipuli, SEPTEM de re
pluries repetita ponere conſueuerunt. Vnde argentum ſepties purgatum,
pro ſæpius, pſalmo vndecimo dictũ: hoc eſt, vt Euthymius explicat, donec quic
quid in eo terreni fuerat igne abſterſum exhalarit. Et pſalmo nono ſupra ſeptua E
geſimum, Redde vicinis noſtris ſeptuplum: interpretes aiunt, ſeptuplum He-
bręorum more poſitum pro multiplici, quemadmodũ & ſeptem, ſæpe pro mul-
tis. Nam & Regum primo Theologi ponunt illud, Sterilis ſeptem peperit: itidẽ
& eccleſias ſeptem, pro multitudine. Iam Chryſoſtomus actione in Iudęos quin
ta, ſeptenariũ numerũ ait in diuinis literis infinitæ multitudinis ſignum habe-
re. Et ita fortè Virgilianum illud accipiendum:

Septem illum totos perhibent ex ordine menſes
Rupe ſub aëria deſerti ad Strimonis vndam
Fleuiſſe, & alibi *Immania ſeptem* *Terga boum.*

& eodem modo pleraqꝫ.

SANCTVS SPIRITVS.

ESt & ſancti Spiritus prærogatiua ſeptenarius: de quo, vt infinita alia præte-
reamus, Eſaias: Et requieſcet ſuper eo ſpiritus Domini. dein dona eius VII
enumerat: ſpiritus ſapientiæ & intellectus; ſpiritus conſilij & fortitudinis, ſpiri-
tus ſcientiæ & pietatis. Et replebit eum ſpiritus timoris Domini.

PERFECTIO. F

QVę verò plurima & Philon, & Hierocles, & alij ſuper ſeptenarij perfectione
diſputant, nunc miſſa faciemus: illud quod noſtri temporis inuentum eſt,
minimè diſsimulabo, multarũ rerũ, ne de argento ſolo dictũ hoc exiſtimemus,
quæ per ignis iterationẽ depurgantur, perfectionem in ſeptima decoctione cõ-
ſiſtere, veluti quotidie cernere eſt in ſaccharo purgando: nam vbi ſepties igne id
examinaueris percoxerisq́ꝫ, nihil quicquam vlterius proficit, ſed lapideſcit peni
tus, ne vlterius eliquari poſsit. Vnde prouerbium vulgò vſurpatum de re, quæ
ſummam adepta ſit perfectionem, Septimæ decoctionis ſaccharum, vbi ſagaciſ-
ſimum quempiam atqꝫ vaferrimum hominem deſignamus.

HVMANÆ VITÆ CVRSVS.

ADdemus & illud, ſeptenarium numerũ totius humanæ vitæ curſum ſigni-
ficare, vt theologi declarant eo Leuitici loco: Septẽ diebus comedetis azy-
ma. de quo Paulus: Epulemur non in fermento veteri, neqꝫ in fermento malitię,
& nequitię, ſed in azymis ſynceritatis & veritatis: & nõ ad tempus, ſed omni nõ-
ſtra vita ab huiuſmodi prauitatis fermento mundi eſſe debemus. Nam ſi ſeptem

diebus

A diebus holocauſtomata, vt L X X reddunt offerre debemus, neceſſe eſt diebus ſeptem nos puros permanere, quia non debent qui ſacra ferunt celebrantq́; criminis cuiuſpiam ſibi eſſe conſcij.

DIMENSIO.

NOn eram autē ſuper digito quicquā vlterius philoſophaturus, niſi mihi veniſſet in mentem, in menſuris quoq; multa deliteſcere hieroglyphica, eaq́; plurimùm de diuinis. Menſurā verò ipſam digitorum eſſe filiam. Nam Ægyptij mēſurā ex digito poſito ideo ſignificabāt, quòd tota metiēdi ratio à digito principium capiat. Mēſura enim, vt apud Ariſtotelē, à minimis oriri debet: atqui digiti ſunt omniū mēbrorum minimi. Nec me prçterit, nouiſsimos quoſdā menſuræ principiū, perinde ac etiā ponderū, à grano tritici deſumpſiſſe, vt ſcilicet cohærētia grana quatuor, digiti ſpatiū explcāt, cuius ratione reliqua mox ad menſum veniant. Cæterùm cùm veteres ab humanis mēbris menſuram inchoarint, ſatis conſtat ex eorū traditione, digitum omnium mēſurarum eſſe minimam. Ita apud M. Iunium Nypſum legas, qui de limitibus agrorū luculētū reliquit opus,
B cuius de digito verba ſunt: Minima pars earum menſurarum eſt digitus. quod & Iulij Frontini ſententiæ conſonat: ſi quid enim infra digitum metiamur, partibus reſpōdemus, vt dimidiā aut tertiā partē digiti. Hinc illud apud oēs vſurpatiſsimum, Latum vnguē, aut tranſuerſum digitum non ſecedere, cùm minimum quodq; ſpatiolum intelligi volūt. & illud, Leonē ex vnguibus æſtimare, cùm ex minimo quoq; vel indicio, vel argumento, vel cauſa, rei totius ſummā intelligimus. Id inde ſumptū, quòd memoriæ proditū eſt Phidiā ex viſo Leonis vngui totā feri faciem magnitudinemq́; magna artis ſuę cōmendatione repręſentaſſe. Qua verò ratione certa digiti dimenſio nationib. omnibus præſcribi poſsit, adhuc incōpertum eſt mihi. Nam apud autores digitus, & quæ inde mēſuræ deſumunt, proportionis potius regulā, modu'mue quendā, quàm certum vllum mēſuræ terminum oſtēdere videntur. Quæq; Romæ atq; alibi vel in æs, vel in antiquis marmoribus mēſurarum exemplaria ſignata reperiuntur, nationibus omnibus nō inſeruiunt. Ad hæc, hominum facies pro locorū & regionum ſitu, perinde ac aliorum etiā animaliū corpora, tum exilitate, tum proceritate, tum craſſitudine diuerſa diſsimiliaq; naſci manifeſtū eſt, id quod Baſilius Magnus à ve-
C teribus traditum, à ſe verò diligenter obſeruatum aſſeuerat. Tritici quoq;, ſi mēſuram inde quis maluerit exordiri, & pondere & magnitudine, non prouinciæ tātum, ſed regiones ſingulæ, & vel modico inter ſe diſtātes interuallo, ac plerūq; etiam cōtigui agri variant. Per q; ætates, & ſecula ſingula, corpora noſtra imminui, Homerus, & ab eo Virgilius & Horatius vnà cū philoſophis tradidere: id quod & maiorum noſtrorum oſſa paſsim eruta teſtatiſsimum relinquunt. Rari enim, qualia nunc hominum producit corpora tellus, vt apud Poetā eſt, vel Plinij teſtimonio, patribus proceriores fiunt cōſumēte vbertatē ſeminum exuſtione, in cuius vices nunc vergat æuum. Quare certa exactaq; digiti dimēſio, quæ pari ſit apud omnes mēſura, nuſquā poteſt reperiri. Quoniā tamen veteres in eā cōueniunt ſententiā, vt digitus ſit mēſuræ principium, quæ inde mox diſtribuuntur menſurarum nomina loco hoc recenſere libet, argumentum quidē ab Ægyptiorum ſacerdotum inuentis non alienum: ſiquidem in menſuris etiam hieroglyphica quædam inueniuntur, quæ ſuo ſe loco prodent. Menſuræ autem his præcipuè capitibus diſcernuntur, vt loco primo ſit digitus, ſecundo vncia, mox ſextans, inde palmus, doron, dochme, ſpithama, pes, cubitus, gradus, paſſus, or-

gyia, vlna, hexapus, decempeda, plethrum, actus, iugerum, ſtadium, hexaple- D
thron, diaulus, hippicum, milliarium, dolichus, paraſanga, ſchœnus, funiculus, ſtathmus: quorũ omnium rationes afferre perdifficile fuerit in multa ſcriptorũ diſſenſione. Ne tamen Chryſippi Medeam penitùs excribam, ea tantùm colligam, quæ à probatioribus tradita videbuntur.

DIGITVS.

ESto igit̃ digitus vel ex granis tritici quatuor cohęrentibus ſpatiũ collectum, vel menſura omniũ minima, vnde rerũpublicarũ decreto reliquas aſtruere neceſſe ſit. Quæ verò ſuper eo ſint hieroglyphica, longa iam narratione ſuprà diſſeruimus.

VNCIA.

CErto autem dato ſpatiolo, quod digito attribuatur, vncia ſeſquidigito conſtat: ea verò octaua palmi portio, ita tamen vt palmũ hîc accipiamus pro menſura ea, quæ σπιθαμὴ Græcè dicitur. Sedenim ex dimenſione Nypſi, vncia ſupra digitũ nihil plus occupat, quàm tertiam alterius digiti partẽ, dum palmũ ait quatuor conſtare digitis, eaſq́ꝫ eſſe vncias tris: & ita Frõtinus etiam tradit: quare vncia pars erit pedis duodecima, vt rectè mẽſores ponunt. Quòd ſi vncia ſeſ- E
quidigito fieret, pes in digitos decem & octo produceretur. De quo verò palmo & hîc & illic intelligendum, paulò inferius explicabimus.

SEXTANS.

SExtans ſexta pars aſsis omnino eſt, vncię quippe duæ, vt pondera ad menſuras accõmodantur: quæ quidẽ vnciæ, vti propoſitũ ex nonnullorũ traditione, in triũ digitorũ ſpatiũ porriguntur: quanquã, vti dicebamus, Nypſi nõnihil variet menſura. Nimirũ verò loco hoc aſſem pro pede, vt inferius patebit, intelligendum.

PALMVS.

PAlmus ex Vitruuij deſcriptione quatuor cõſtat digitis: ex aliorũ verò ſentẽtia digitos cõtinet XII. Nypſus hunc menſuræ modũ ſextã appellat, & dodrãtẽ etiã vocitari aſſerit, quę ſcilicet palmos tris cõtineat, vncias quippe nouẽ, qui ſunt digiti XII. Cauſam verò cur ita diuerſi autores ierint in aſsignãda palmi dimenſione, eam eſſe crediderim, quod Latini appellatione palmi tria dimẽſionũ genera cõplectuntur, quę ſuis apud Gręcos nominib. diſcernunt. Ea ſunt, δῶρον, δοχμὴ, σπιθαμή.

ΔΩΡΟΝ.

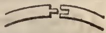
ESt verò δῶρον, ſiue δῶρα fœm. gen. (vtrunq́ꝫ enim dicitur) menſura, quam alio F
nomine παλαιστὴν appellant, vt interpretes Heſiodi verſu illo enarrant:

τρισπίθαμον δ' ἄψιν ταμέειν δεκαδώρῳ ἀμάξῃ. *Inde apſin curru decadoro cæde tripalmũ.*

Sedenim hoc Heſiodi loco quædã oboritur difficultas, quã anteaq̃ vlterius progrediamur, ne quod nobis negotiũ faceſſat, fortè nõ importunũ fuerit explicaſſe. Quatuor apſidibus currulis rota conficit̃. Ad huius verò rotæ diametrũ Heſiodus pro modulo decadorũ currũ vocat, vt vnaquæq́ꝫ apſis triũ ſit ſpithamarum: atq́ꝫ ita neceſſe eſt vniuſcuiuſq́ꝫ rotæ circumferentiã, ſiue curuaturã dicere malimus, duodecim eſſe ſpithamarũ. Hæ verò doræ ſunt XXXVI. ſpithama enim doras, quippe palæſtas tris cõtinet: & palæſta, vti dictũ, quatuor eſt digitorum: ſi ergo, vt oſtenſum eſt, circumferentia circuli qui rotã ambit, XXXVI doris conſtat, & diametrũ vnũquodq́ꝫ tertia pars eſt circumferentię, cur nõ dodecadorũ diametrũ poſuit potius, quàm decadorũ: ne geometrię terminos excederet, veritatiq́ꝫ ipſi videret̃ aduerſari. Cui difficultati reſpõdetur, decẽ illas diametri doras ab interiore circuli parte deſumendas, de quib. hîc intelligit. Duę verò dorę computantur ab interiore parte rotę, vſq́ꝫ ad circumferentiã exteriorẽ: vna

quip-

A quippe dora ab vtraq; rotæ parte. Aliŋ ita ſoluūt, vt digitos octo, qui doręſunt duę, expenſos intelligant in ea quæ ligularia dicuntur, ſiue compages dicere velimus, quibus vnaquæq; apſis inuicem adacta conſeratur, hoc modo:

Præcipuè verò παλαιστὴν menſurã eſſe quatuor digitorũ, inde colligimus, vbi Nicander baſiliſci corporaturã deſcribit: quẽ enim Plinius duodecim nõ excedere digitos affirmat, Nicander eo ſuper τρία δῶρα φέρων μῆκος τε καὶ ἰθύν. Interpres eius, τρία δῶρα, inquit, ἤγουν παλαιστὰς, δῶρον γὰρ ἡ παλαιστή. Tria itaq; dora duodecim explebunt digitos, & Pliniŋ baſiliſcum.

VITÆ BREVITAS.

IN diuinis literis, vt multorum theologorũ eſt interpretatio, παλαιστὴ vitæ breuis eſt quaſi hieroglyphicum. Nam pſalmo nono ſupra trigeſimum, qui apud aliquos trigeſimus octauus eſt, in Gręco canitur, ἰδοὺ παλαιστὰς ἔθου τὰς ἡμέρας μου. Traductione, quam Ruffinus citat, ſcriptum eſt: Ecce veteres poſuiſti dies meos. Illi enim qui ita reddiderũt, viſi mihi ſunt, aduerbiŋ παλαί, quod antiquitùs apud La-
B tinos eſt, ſignificatũ ex vocis ſimilitudine ſequi. Ita & Romanorũ exemplar habet, quod & Caſsiodorus agnoſcit, & in ea locutione plurimũ immoratur. Qui Hebræos ſequunt̃, aliŋ breues, aliŋ poſitos à Deo dies in menſura digitorũ IIII aiunt: aliŋ palmi longitudine cõſtitutos dies, aliŋ pugillares dies datos, atq; iŋ minimę etiã menſuræ mentionem faciunt. Paraphraſtici: Veluti in digitis numeratos habere paucisſimos dies meos. Sed illud, velut in digitis numeratos, nihil ad rem: de menſura enim hîc eſt ſermo. quare vulgata traductio, cõmẽſurabiles habet, ſed ſenſum nõ exprimit integrum τοῦ παλαιστῆς. quare id fortè melius quod ex Adamãtio coniŋcere poſſumus, ſi legamus, Ecce quàm breues admodũ poſuiſti dies meos: quippe cùm quatuor digitorũ menſura breuis admodum ſit, ac perinde vitæ noſtræ breuitatẽ ſignificet. Hinc clamat Iobes: Nihil enim ſunt dies mei. Vt miſſum faciamus Hippocratẽ, vitam quidẽ breuẽ, artẽ verò lõgam eſſe conquerentẽ: & quæ multa in hanc ſententiã dici poſſent. Euthymius quoq; palæſtam quatuor digitorũ cõiunctione fieri, ſpithamæq; tertiã eſſe partẽ dicit, ac perinde minimã omnino menſurã, eoq; nomine paucitatẽ dierũ, quos viuimus, intelligi. Sed quoniã id nomẽ ἀπὸ τοῦ πάλαιν deduci poſsit, interpretari etiam poſſe
C dicit contentioſos, ſeu laborioſos dies, hoc eſt, luctę pugnæq; plenos: in lucta enim labore ac contentione multa vtimur. Ideo verò dori nomine menſurã eam appellari dicũt, quòd eorum plurima quę donantur (id enim eſt vocabuli ſignificatum) ab eodẽ digitorũ loco amittãtur, quo παλαιστὴ cõſtat, à quatuor quippe digitis. Plinius antiquos ait Græcos vocaſſe δῶρον, quem nos palmũ. Vitruuius quoq;, quem nos palmum, δῶρον ait à Gręcis dici, quòd munerũ datio Græcè δῶρον appellatur. Id autem ſemper per manus geri.

ΔΟΧΜΗ.

DOchme dimenſio eſt decem digitorũ. Sunt tamen qui δοχμὴν menſurã eandem eſſe putent cum doro, quatuor quippe digitorum in exporrecta manu cohærentiũ, ita vt δοχμαὶ tres, σπιθαμὴν efficiant. Atqui apud aliquos inuenias ἀντιδόχμην δοχμὴν etiam appellari, atq; id apud Heſiodi commentatores.

ΣΠΙΘΑΜΗ.

ΣΠιθαμὴ omnino duodecim eſt digitorũ, quippe quòd à digiti auricularis vngue ad extremũ vſq; pollicẽ occupamus. Plinius libro VII, cap. altero, vbi de Pygmęorum ſtatura loquitur, ternas eos ſpithamas longitudine, hoc eſt, ter-

nos dodrantes nõ excedere dicit. Dodrãtem poſuit Plinius ratione pedis habi- D
ta, ex quo ſi dematur quadrans, reliqui erunt digiti XII. caq́; pars quæ tribus
conſtat quadrantibus, dodrans nimirum appellatur. Frontinus ſpithamã etiam
ſextantem dici ſcribit, habereq́; palmos tres, vncias nouem, digitos duodecim.

DEVS.

ADducit hæc rerum ſeries in memoriam id, quod Prophetæ, qui plurimùm
hieroglyphico, ſi nõ charactère, idiomate certè hieroglyphicis perquàm ſi-
mili vtuntur, Deũ appellatione Spithamæ vocitarunt, penes quẽ ſcilicet ſit rerũ
omniũ facultas, ſupremaq́; autoritas, manu paſſa propèmodum occupata, qua
ſingula ordine tenoreq́; certo temperat ac moderatur, neq́; non fines æquis ter-
minis diſtributos, dimenſionesq́; omnibus, quæ in vniuerſo mundo ſunt re-
bus lege ſua dipartitur. Moris enim eſt oblatarum rerum magnitudinem ſpi-
thamis, quæ nobis promptuaria eſt menſura, dimetiri. Quod verò dictum de
omnipotentia Dei, ſufficiat vnus ex quadrageſimo cap. Eſaiæ locus: Quis men-
ſus eſt pugillo aquas, & cœlum palmo ponderauit? & quæ ſequuntur. Vbi Hie
ronymus: Quod autem pugillum vocat & palmum, humanę conſuetudinis ver B
bis vtitur, atq́; menſuris, vt Dei potentiam per noſtra verba diſcamus. Et paulò
pòſt: σπιθαμὴ autem, hoc eſt, palmus, extenſam ſignificat manum à pollice vſq́; ad
extremũ digitum. Quæ verò ibidem poſita ſunt de lichano guſtatore, vt idem
interpretatur, digito, ac perinde minimo, alij viderint.

VITA BREVIS.

IN Spithama autem, vti ſuperius dictũ, vitæ breuis hieroglyphicon habetur:
quod à Græcis autoribus poſitum eſt, vt minimũ vitæ ſpatiolum menſuræ e-
iuſmodi paruitate ſignificaretur: vſurpaturq́; plurimùm ad vniuſcuiuſq́; rei bre-
uitatem indicandam, præſertim vbi in pumiliones cauillum vertitur, vti de Py-
gmæis dictum, quos in deriſum triſpithamos ſcurræ vocant.

PES.

PEs nemine diſcrepante digitis conſtat ſexdecim: quare qui ſcribunt eum pal
mis quatuor confici, palmũ accipiunt vt Vitruuius τὸ δῶρον. Diuiditur verò
huiuſmodi dimenſio in vncias XII. & eſt ſexta pars altitudinis in humano cor-
pore. Frontinus pedem ita deſcribit, vt cum dicat habere palmos quatuor, vn-
cias XII, digitos XVI. F

CVBITVS.

CVbiti quoq́; ratio ideo varia eſt, quia palmus variè accipitur. Nam qui duo
bus eum conſtare palmis dicunt, digitos omnino quatuor & viginti cõme-
morant, dum cubiti ſpatium id eſſe dicunt, quod ab extremis vnguibus in me-
dium brachij angulum protenditur. Id nimirum ſeſquipedale eſt, & Græcis py-
gon dicitˉ, vnde Pygmæi Euſtathio. Ita palmi illi duo pro totidem dodrantibus
accipiuntur. Neq́; diuerſus erit à Nypſo & alijs Vitruuius, qui cubitum ſenis,
more ſuo, palmis dimetitur, cùm dubio procul palmos quatuor quenque digi-
tis porrexerit. Cubitum pictores quartam corporis noſtri partem eſſe volunt.
Apud Herodotum cubitum inuenias viginti digitorum tantùm, differreq́; ab
eo qui dicitur πῆχυς: de quo videris apud Suidam. Eſt etiam cubitus regius, qui
maior eſt cõmuni tribus digitis, de quo idem Herodotus primo. Eſt & cubitus
geometricus, qui dimenſione vna ſex cubitos è noſtris æ-
quat, vt Origenes & Auguſtinus
retulerunt.

TEM-

a TEMPERANTIA.

HIeroglyphicum verò cubiti vnà cum frenò manu prætento, temperantiam præ ſe fert: vnde Nemeſeos ſimulacrum inſignibus his conſpicuum habebant, cuius hæc erat inſcriptio:

Ἡ νέμεσις προλέγει τῷ πήχει τῷ τε χαλινῷ
Μήτ᾽ ἄμετρόν τι ποιεῖν, μήτ᾽ ἀχάλινα λέγειν.
Vna manus cubitum oſtentat, gerit altera frænum:
Illa, modum ſerua: hæc admonet, os cohibe.

DELICIOSVS.

SVnt qui delicioſum molliculumq́ hominē, ne hieroglyphica hæc elabantur, ex cubito ceruicali innixo notēt. Signum, inquit Adamātius, mihi videtur voluptatis carneq́ſub cubito manuum ceruical aſſutum: ſumptum id ex Ezechiele, qui dicit: Væ ijs qui aſſuūt ceruicalia ſub omni cubito manuum: nimirum eos intelligēs, qui propter animi corporisq́ mollitiem à virili B recedunt fortitudine, & nequiter effœminātur. Forſitan autem, addit Adamantius, ſermo diuinus per iſtiuſmodi figuram & argumētum eos culpat magiſtros, qui per vaniloquentiam, & falſæ beatitudinis promiſsiones (quod noſtro, quippe corrupto tempore, ſupra modum inualuit) multitudinē audientium libidini, vitijs, voluptatiq́ ſummittūt. Addit etiam Propheta de capitis velamine quædam, quæ quoniā his præcipuè temporibus valde ſuſpecta ſunt, conſultò præteribimus, quæ ſi quis curioſius appetierit, eiuſdem Origenis homiliam legat in Ezechielem tertiam, deq́ temporum noſtrorum proceribus dicta omnia interpretabitur.

GRADVS.

GRadus, quem alij greſſum dicere malunt, quem ſcilicet Græci βῆμα, vno cōſtat cubito & pede, quod ſpatium tantundem eſt ac pedes duo ac ſemis, vel digiti quadraginta.

PASSVS.

c PAſſus à paſsis manibus dici videtur. Alij paſſum quinis tantùm pedibus cōſtare putant, quo ſpacio greſſus duo recenſeātur, ſintq́ digiti octoginta. Nā ſpatium quod paſsis manibus occupamus, in ſex & nonaginta digitos exporrigitur, quæ integra eſt quadrati corporis proceritas.

ORGYIA.

ORgyia Herodoto ſex pedum eſt. Mēſura eadem à pedum numero hexapus dicitur. Orgyiæ ſpatium Sudas inter expanſas manus capit, quæ quidē mēſura cùm par ſit proceritati humani corporis, nulli dubium & Sudā & Herodotum idem ſentire. Lib. Pandect. x. tit. Fin. reg. cap. vlt. fodiēti puteum paſſum à vicino limite abeſſe oportere, interpres Latinus poſuit. Lex ea Solonis à Caio recitata, Gręcè ſcripta eſt in codice Piſano, qui Florentiæ aſſeruatur, et ὀργυίαν hic habet, quæ quidem menſura vna plus pede creſcit, & aliás, vti oſtenſum, ἑξάπους vocatur. Theodorus ex Ariſtotele interdum paſſum vertit. Sed cùm orgyia, vti dictū, vno plus pede ſupra paſſum porrigatur, nō ſatis rectè videtur expoſitū, vt paſſus à paſsis manibus dicatur: id autē ſi admittatur, rectè Theodorus. Sed enim omnino variat ipſa paſſuum menſura, pro regionum ritu & inſtitutis.

V L N A.

D

VLnam Seruius & plerique alij eandem cum ea quam memorauimus orgyia videtur interpretari: neque tamen inficiatur, longè minori ſpatio ab alijs deſcribi. Sunt verò qui vlnam orgyiæ dimidium eſſe velint, nomenque id, atque ea ferè trium pedum menſura in pleriſque Italiæ locis permanſere. Quare quod apud Plinium legitur lib. X V I, cap. X L I, de abiete, cuius craſsitudo quatuor hominum vlnas complectētium implebat, hominibus quatuor admotis arboris ambitum vlnis octo complexum intelligendum. Si verò vlnas altero modo malue rit quis intelligere, nihil laborauerim. Sanè huiuſmodi amplitudo mihi non eſt miraculo, qui & abietes & larices & arbores alias vaſtitatis incredibilis inſpexerim in Noricis Alpibus enatas.

D E C E M P E D A.

DEcempeda, quæ Græcè δεκάπους, ſuo ſe prodit nomine. Ea verò & Acęna eſt, Theſſalorum quidem inuentum, vt apud interpretem Apollonij Argonauticis legimus. Porrigitur nimirū ea in digitos centū ſexaginta, qui duo paſſus eſſent, non tamen orgyiæ. Eo dimenſionis nomine ſæpe vtitur Cicero, & decempedatorem, metatorē appellat. Eo ferè ſpatio à vicino abeſſe lege X I I tabularum iubetur is, qui ficum aut oleam in agro plantauerit: nam ſi quid aliud ſeuerit, ſatis eſt quinque abeſſe pedes. Quanquā ſuper huiuſmodi limitatione lib. Pandectarū X, tit. fin. reg. Solonis lex à Caio recitata, nō ſatis ex fide Latinis reddita. Nam quod interpres reddidit, Oliuā autem aut ficum nouem pedes ab extrema regione plantet, alia autem ligna quinque pedes: in Pandectis quæ tanta veneratione Florentiæ cuſtodiuntur, ita Græcè ſcriptū reperi: ἐλαίαν δὲ καὶ συκῆν ἐννέα πόδας ἀπὸ τοῦ ἀλλοτρίου φυτεύειν, τὰ δ' ἄλλα δύο πόδας. Ex quibus verbis manifeſtum, oliuam quidem vel ficum pedes nouem procul ab alieno ſolo plantandas, cęteras autem arbores duos tantū pedes abeſſe poſſe. Sunt & alia eadem lege, quæ aliter habent in Piſano codice ipſo, quàm paſsim in impreſsis voluminibus pręſtitum, de quibus alibi differendum: nunc noſtrum ſequamur inſtitutum. B

A C T V S.

ACtus pedibus cōſtat centū & viginti, qui paſſus eſſent quatuor & viginti.

I V G E R V M.

IVgerum, vt Varro finit, conſtat ex actibus duobus quadratis. Vnde Quintilianus ducentos & quadraginta pedes ponit in longitudinem, dimidium in latitudinem; quod vno iugo boum in die arari poteſt: de quo, quia pleni ſunt omnes Grammaticorum libri, non eſt vt plura inculcem. F

S T A D I V M.

STadium dupliciter conſideratur: alibi pro ſpatio curſoribus in agone deſtinato, alibi certum eſt menſuræ genus limitibus agrorum metandis comparatum. Atque hoc plurimū centum vigintiquinque paſsibus noſtris terminatur, qui pedes eſſent D C X X V. Ea ſumma octies cōputata mille facit: quæ dimēſio próximè accedit ad eam, quā ponit Herodotus I I, vbi de labyrintho, αἱ δ' ἑκατὸν ὀργυιαὶ δίκαιαι εἰσὶ στάδιον ἑξάπλεθρον, Orgyiæ centum iuſtæ ſtadium conficiunt hexaplethrū. Quod verò ad agones pertinet, Gręci ſtadium ſuum ducentis pedibus metiuntur. Sed Herculeū ducentis quantumlibet pedibus dimenſum ab Hercule, alijs omnino maius. Vnde mathematum periti herois ſtaturam ex eo ſtadio, quod ipſe ſuis pedibus metitus eſt, prodidere. Italicū porrò pedes continet C X X V.

auto-

A autore Cenſorino. Erat & ſtadium Pythicum, quod pedibus mille conſtitiſſe tradunt: at Olympiacum, quadringentis tantùm. Sic colligimus ex his, ſtadium non fuiſſe certæ menſuræ ſpatiũ, ſed partis illius, quæ alicubi breuior, alicubi longior fuerit agonibus deſtinata.

PLETHRVM.

PLethrum verò menſura eſt centũ pedum, ſextã quippe ſtadij pars, vt apud autores Græcos paſſim habetur, πλέθρα ἓξ στάδιον ἑξακοσίων ποδῶν ποιεῖ. Tantundem verò eſt, centum id conſtare orgyijs dicere, cùm, vti ſuperius dictũ, orgyia ſex occupet pedes.

DIAVLVS.

DIaulus menſura eſt duorum ſtadiorum. Cæterùm varietas ſtadiorum effecit, vt diaulum nonnulli ducentis conſtare cubitis tradiderint. Quin & cubitus ipſe, vt ſuo loco dictum, plurimùm habet varietatis.

HIPPICVM.

B HIppicum, quo ſcilicet equi ad curſum admittebantur, duplo maius diaulo fuit: nam quatuor id ſtadia comprehendiſſe, Plutarchus autor eſt.

MILLIARIVM.

MIlliarium, vt Iunius Nypſus, octo ſtadijs conſtat: vt Vitruuius, pedibus quinquies mille: atq; ita ſtadium id aſſumitur, quod CXXV paſsibus noſtris terminatur, quos pedes eſſe diximus ſexcentos quinq; & viginti, quinis vnicuiq; paſſui pedibus adnumeratis.

DOLICHVS.

DOlichus, vt nonnulli ponunt, ſtadia continet duodecim, vnum quippe milliarium & ſemis. Qui verò quatuor & viginti aut vno minus ponunt, quæ tria eſſent milliaria, recurſus rationem habuiſſe mihi videntur: erat enim locus, vbi equi ſunt curſu exerceri ſoliti, curſu ſepties iterato, quare à flexu locus ita nuncupatus. Apud Pindarum inuenies, & octies & duodecies iterationem eiuſmodi fieri ſolitam, pro equorum, qui iungebantur, modo: de quo in commentario de Metris diximus. Ita patet illud apud Chryſoſtomum in epiſtola ad
C Philippenſes, homilia prima: Etenim qui poſtquam decem dolichos cucurrit, ſi poſt deficiat, omnem amiſit laudem: dictum, quia ſcilicet duo adhuc dolichi erant decurrendi.

PARASANGA.

PAraſanga, menſura Perſica, in ſtadia triginta porrigitur. Herodoto ea eſſent tria milliaria & ſemis, qua dimenſione in itinerib. tranſalpinæ nationes plurimùm vtuntur, vulgò Leuguam appellantes. quanquam & Leuguæ ſpatium, pro locorum regionumq; ſitu plurimùm varient, quippe quæ inter Alpes, breuiores, in Germaniæ verò atque Galliarum campis longius protrahuntur. Deniq; eam mihi videntur rationem habuiſſe, vt quantum itineris vna hora obequitando confici poſſet, id ea nũcupatione appellarint: ideoq; cùm difficilior ac perinde tardior ſit ingreſſus per Alpes, Leuguas identidem breuiores conſtituerunt.

SCHOENVS.

SChœnus duas occupat paraſangas, quę ſeptẽ eſſent milliaria. Hęc inter Ægyptiacas mẽſuras adnumeratur ab Herodoto. Nonnulli ſtadia cum quinqua-

ginta continere tradunt. Plinius ex Eratoſthenis ratione quadraginta tantùm, D qui paſſus eſſent quinquies millia. Aliqui ſtadia XXII ſingulis ſchœnis attribuere. Atq; ita mẽſurarum huiuſmodi inconſtantiam diuerſitas autorum facit, ſiue loca, ſiue tempora rationem hanc omnem variarint, quemadmodum in põderibus tanta ſcriptorum diſſenſione omnia conturbata.

HÆREDITARIA PORTIO SORS'VE.

INuitat verò me nominis ſimilitudo, ut quid ſchœni vocabulo ſibi velint diuinæ literæ, aperiamus. Apud Hebræos enim menſuræ genus erat ſub funiculi nomine nuncupata, per quem portionem eam indicabant, quę in agrorum diuiſione huic & illi obueniſſet, transſibatq; vocabulum ad hæreditates & patrimonia. Vnde Moſeos cantico, Deute. Funiculus hæreditatis ſuæ Iſraël. & Pſal. 77. Et ſorte diuiſit eis terram in funiculo diſtributionis. Et 47. Ezechielis: Ioſeph duplicem funiculum habet: & paſsim multa huiuſmodi. Ægyptijs porrò mos, ait Prodicus, vt apud Max. Tyrium eſt, terram metiri funibus: quod & Hieronymus agnoſcit tertio Ioëlis cap. vbi Septuaginta ait tranſtuliſſe, χείμαῤῥον τῶν σχοίνων, quod alij torrentem ſpinarum fecerant, funiculum ait σχοίνους, aut iuxta Ægyptios menſuram certi itineris. Vnde in Pſalmis: Semitam meam & funiculum meum inueſtigaſti. In Nilo enim, ſubijcit, flumine, ſiue in riuis eius ſolent naues funibus trahere, certa habentes ſpacia, quæ appellant funiculos, vt labori defeſſorum recentia trahentium colla ſuccedant. B

VITÆ PROGRESSVS.

QVia verò verſiculum obiter ex triceſimonono ſuprà centeſimum Pſalmo citauimus, τὴν τρίβόν μου καὶ τὴν σχοῖνόν μου σὺ ἐξιχνίασας, Semitam meam & funiculum meũ tu inueſtigaſti: trãſtulerunt quidã, exanimaſti, à veſtigio tamen eſt ἐξιχνιάζω. quamuis qui Hebraicam ſequuntur lectionem, grabatum ex iunco factum, non funiculum, intelligere videantur, dum τὴν σχοῖνόν μου ἐξιχνίασας, accubitum meum euentilaſti, reddunt. Quinetiam Chaldææ Arabicæq; lectionis traductio in hãc ipſam ſententiam habet. Sed &, quando ambulauero in via, aut quãdo accubuero ad ſtudendum, legi. Sed quoniam Græca lectio iam recepta eſt, quam, vt pleriſq; locis apud Hieronymum video, eam eſſe arbitror quam LXX tranſtulere, eam ſecuti, quid in ea hieroglyphici cõtineretur, expoſuimus. Quam verò ſchœni funiculiue menſuram apud Ægyptios & Perſas eſſe Euthymius tradit, candẽ ait noſtri propémodum ſtadij longitudinem æquare. F

STATHMVS.

STathmus, quod itineris diurni ſpacium eſt, produci fertur ſtadijs centum & quinquaginta, quæ milliaria eſſent vndeuiginti, quadrante minus. Nam & Iuriſconſultorum tabulę viginti milliaria diurnis itineribus conceſſerunt. Iocoſe verò Lucianus ἐπὶ ἰκαρομενίππῳ ludit, οὐκοῦν τρισχίλιοι μὲν ἦσαν ἀπὸ γῆς στάδιοι πρὸς τὴν σελήνην, ὁ πρῶτος ἡμῖν σταθμός. Nunquid tria millia ſtadiorũ ſunt à terra, ad Lunam vſq;, qui primus nobis ſtathmus, id eſt, quod itineris ſpacium vno die peregimus? Sed vt fabulas omittamus, ſatius ferit, tot decurſis ſpacijs commodum quieſcere: quamuis adhuc digiti quoquouerſum accepti quaſdam habent dimẽſiones, quarum norma modoq; reliquum totius humani corporis dimetimur, menſura in hoc vel illo membro nunc parte pari, nũc geminata, in pluribus triplici: quippe pollex expeditus, vt ſuprà innuimus, eiuſdem menſuræ eſt cum infamis dimidio, aure, cum naſo, cum fronte & ore, cum infima brachij latitudine, & partibus pleriſq;

A riſq; alijs. Verùm cùm hæc ad pingendi ſculpendiq; artem potius, quàm ad ſuſcepti operis negotium pertineant, eam artificibus operam relinquentes, imaginum ſignificata, non artem pingendi, exponere proſequemur.

CLARISSIMO BERNARDINO TOMITANO, PVBLICO BONARVM ARTIVM IN ACADEMIA PATAVINA PROFESSORI, DE DIGITORVM NVMERIS ET SIGNIFICATIS, EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS, PER PIERIVM VALERIANVM.

Micare tecum digitis libet, TOMITANE honoratiſsime. Micare mecum? inquies. Nempe quantacunq; ſis grauitate præditus, micare tamen libet. Quid enim aliud is, qui per digitorum motus varios, numerorum ſignificationes explicare aggreſſus fuerit, facere videatur, quàm ridiculis propémodum articulorum om-
B *nium geſticulationibus, modò eos porrigendo, modò contrahendo, colludere ne dicam, an pueriliter ineptire? & tamen ipſa rei cognitio aliquid habet, quod eruditi quantumlibet viri minimè ſint aſpernaturi. Quare auſim dicere, aliquid omnino in digitis meis vel ipſo Tomitano non indignum, quodq; forſitan emunctiſsimam eius narem ad libri totius lectionem poſsit allicere. Multa enim ex eo tempore ſunt, quæ temporibus illis beatioribus, quibus induſtria & ingenium in precio fuerunt, minimè contemnenda videbantur. Sed enim vt quid de huiuſmodi argumento ſentiam, ingenuè fatear, habet omnino aliquam rerum copiam, & varietatem. Sed exactiſsimam diligentiam illam, omnia perquirendi, quæ in huiuſmodi ſententiam dici poſsint, neq; me præſtaturum polliceor, cui pleniorem eſſe, per otium, & tam frequenter infeſtam podagram, minimè licuerit. Neq; tu, qui omnem vitæ meæ rationem optimè noſti, id ab occupationibus meis efflagitabis, eo vno contentus, quòd hoc, qualecunq; ſit, mei erga te amoris & obſeruantiæ argumentū eſſe voluerim. Cognoſco autem ingenium philoſophi, qui tam multa quæ minimè oculis conſpicua ſunt, ita ſpectare videatur, ac ſi rerum ſuarum imaginibus conformata, ſuisq; coloribus picta proponerentur. Animam nemo vidit, quam philoſophus ita intuetur, & ad amuſsim factam agnoſcit, ac ſi coloſſus ingens aliquis aut fabrica quæuis admirabili*
C *membrorum artificio elaborata eſſet.*

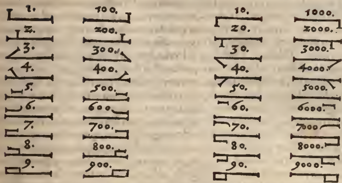
DIGITORVM DIVISIO.

RATIONI conſentaneum videtur digitos primùm diuidere, & quod illi munus ſinguli ſuſcipiant explicare, vt ita mox quæ in illis ſignificata reperiuntur aperiamus. Illi enim alio atq; alio geſtu diſpoſiti, nunc contracti, nunc porrecti, vti profati ſumus, modò hac, modò illa manu varias habent ſignificationes, ac omnem ferè numerorum rationem explent, cuiuſmodi plurima in antiquorum ſtatuis reperiuntur, & apud ſcriptores paſsim offeruntur quæ non paruam inferant hæſitationem, niſi aliqua eorum ratio, quod facere propoſuimus, expendatur. Tota igitur ſupputationis ratio in tris partes diuiſa eſt, quarum prima digitus, articulus altera, tertia compoſitus numerus appellatur. Digitus eſt quicunq; numerus ſub denario profertur: & huiuſmodi puncta vſque nouem, prærogatiua quadam, etiam ſub numeri nomine ſingula

continentur. Articulus, qui nullo redundante diuiditur in decadas, è quorum D vtroq; compoſitus numerus reſultat, quotienſcunq; ſcilicet articuli, ſiue denarij numerum aut hunc aut illum ſibi aſſumunt. Numeri ſedem in inferioribus tribus digitis habent. Articuli cōiunctim in indice, polliceq;. Compoſiti & hos & illos, prout vſui venit, aut explicant, aut inflectunt ſocialiter. His ita conſtitutis, operæpretiū eſt, quos quiſq; digitus, quos cuiuſq; digiti geſtus, numeros oſtendat, aperire. Primum autem omnium illud conſtat, læuam manum omnia indicare puncta ab vnitate, vſq; nouem & nonaginta: dexterā verò à centenario, vt ita dicam, vſq; nongēta. Sed quibus digitis millenarium à centenario diſtinguatur, magna eſt inter eruditos controuerſia, dum alij Bedam, virum quidem non ineruditū, ſequuntur, alij probabiliorē quandam rationem amplectuntur. Bedas enim, ſi modò ille ita ſcripſit, centenarium à læua in dexteram ita transferri tradit, vt quo geſtu, quibuſq; digitis X in læua numerauimus, eo centum in dextera deſignemus: inde ad millenaria deſcendamus, & quibus geſticulationibus in læua numeros vſq; nouem oſtenderimus, iiſdem in dextera totidem millenaria proferamus. Alij naturæ ordinem ſecuti, vti minores numeri maioribus E ſubijciuntur in læua, ita minores ſummas maioribus in dexteras ſubditas agnoſcunt: ea enim proportio eſt numerorū ad decadas, quæ centenariorū ad chiliadas. Congruum igitur eſt eorum quoq; hieroglyphicorū figuras ad eorum regulam accōmodari. Quare perplexitate, quę in iis quæ Bedæ attribuuntur mentes implicat & obturbat, euitata, ita manus ſtatuendæ, vt veluti in lęua cœptum eſt ab auriculari pro vnitate & ſocijs, ita in dextera ab eodem digito centenariū exordiamur, vſq; nongenta. Millenaria verò per pollicem & indicē exprimamus. Atq; vt in læua à numeris per inferiores tris digitos aſcenſum eſt ad articulos, ita in dextera per eoſdem inferiores à centenarijs ſurrigamur ad millenaria, quo ſcilicet geſtu quibuſq; digitis in læua X oſtendimus, per eoſdem in dextera millenaria explicare incipiamus, quæ circa pollicē & indicē longē cōmodius & conueniētius hoſpitant. Cuius rei teſtem appello ſummæ multiplicisq; doctrinæ virum Irenæum Theologū ex antiquioribus, qui aliquot ætatibus ante Bedam claruit; apertè enim hic ſcribit, VNIVS numerum, quo geſtu ſignificabatur in ſiniſtra, translatū in dexteram cētena conficere. Sed ponam eius verba ſuper hoc geſtu, in Valent. libro primo, capite decimotertio: A' numero nonageſimonono, qui fuit in læua per VNIVS ſignificationem, transferri in dexteram, F & ibi centena conſtitui. Huius ſententiam Græci, & vniuerſus recentiorum vſus admiſit, quos inter egregiè princeps Lucas Minoritanus, qui Arithmeticā & partes eius abſolutiſsimè conſummauit, eiuſq; opus vno omnium ore probatiſsimū, multis abhinc annis venit in manus hominū, & habetur in primis. Fuerunt & alij, qui manibus ad hanc ſeriem, quam ponit Irenæus, figuratis, libellos ad mortaliū inſtitutionē edidere. Præterea tota huius hieroglyphici ratio cum Chaldæis ad amuſsim congruit, mirificeq; reſpondet. Illi enim totā hanc computandi diligentiā per lineas expreſſere, ita inter ſe diſtinctas, vt apicibus ſolùm quibuſdam additis, ſitu tantùm numerorum varietatem indicarent, quaternæ tamen ita poſitæ, vt prima digitos, ſecunda articulos, tertia centena, quarta millenaria cōmonſtrarent, eo quidem ordine, vt qui apex ſurrectus læuorſum vnitatem oſtenderat, dextrorſum verſus cētena præ ſe ferret: iidem, ſed infernè vergentes, læuorſum X, dextrorſum mille ſignarent, in eum, quem ſequenti vides pagina, modum;

Ad

a

Ad Chaldęorum igitur normam, manuum digitorumq́ ſupputationes accom-
b modabimus, earum volis altera alterius è regione paſsis, vt vnitates cẽtenarijs, decades millenarijs, ad ſuperiorum hieroglyphicorum inſtar, opponantur.

c

Quòd verò Orontes Regis Artaxerxis gener, qui ob eius indignationem quan dam & honoribus amotus, & ad ignominiam redactus eſſet, dixerit: Quemadmodum ſupputatorum digiti nunc myriadas, nunc vnitates præ ſe ferunt, ita Regum amici nunc plurimum, nunc minimum præſtare poſſunt: non eſt vt quiſpiã hoc ad Bedæ rationes trahat, quaſi Orontes intellexerit de dexteræ læ-

uæq; auricularibus, in quibus hinc vnitates, inde millenaria conſtitui debeant: inſulſa enim eſt imaginatio, cùm Orontes myriadas hîc confuſim ad amplificationem oratorio more dixerit, non quòd myriadum hieroglyphica vnitati ſigillatim opponere cõgitarit, ſed in vniuerſum hinc læuæ digitos, illinc dexteræ deſignauit. Obſtaret Chaldæis & Perſis, Irenæo & alijs, Quintilianus, quem nonnulli ex libro vndecimo citant, eo loco: Geſtus poculum poſcentis, aut verbera minantis, aut numerum quingentorũ pollice flexo efficientis. Quæ ſunt a quibuſdam ſcriptoribus notata, ne in ruſticis quidem vidi. Sed iidem ipſi, qui quingentorum poſitum volunt, inficiari non poſſunt, quin eo loco eruditi pleriq; viri quinquagenarium potius agnoſcant. Non ſum verò neſcius nonnullos eſſe, qui lectionẽ apud Bedam defendere aggrediantur, quippe quæ in læua denaria ſunt, iiſdem digitis in dextera centena ſignificare, atq; ita per eoſdem pollicem & indicem per decadum aggregationem ad noningenta vſq; procedendũ: mox cùm millenaria fuerint indicanda, ad eiuſdem dexteræ inferiores digitos deſcendamus, quod vel natura ipſa videtur abhorrere. Sanè Hieronymi verba ſunt: Porrò centeſimus numerus (diligenter quæſo Lector attende) de ſiniſtra transfertur ad dexterã, & iiſdem quidem digitis, ſed nõ eadem manu, quibus in læua nuptæ ſignificantur & viduę, circulũ faciens exprimit virginitatis coronã. Ego, ni fallor, ex his verbis Hieronymum puto eadem tradere, quæ docuit Irenæus, dum modò loco ſuo ſententia cõmatis adlitis diſtinguatᷣ. Sententia quidẽ Hieronymi eſt, diligenter attendendũ. Quid attendamus? Centeſimũ numerũ de ſiniſtra transferri ad dexterã, & iiſdem quidem digitis, nõ eadem manu circulum facientẽ exprimere virginitatis coronã. At explicauit ſe aptius, inquiunt, dicens, quibus in læua nuptæ ſignificantur & viduæ. Scimus quidem in læua vnguem pollicis, ad vnguẽ indicis, quaſi ad oſculum molliter applicatũ, maritalis coniũctionis hieroglyphicũ ab eo viro doctiſsimo poſitum, quod loco ſuo plenius cõmentati ſumus. Viduas aũt per ſexageſimũ oſtendi, qui numerus per indicem eiuſdem læuæ, qui extremũ pollicis articulum arctè complectatur, exprimitur. Idem fatentur omnes. Sed Hieronymus, ne fallamur, admonet, trãsferri numerum centeſimũ ab læua in dexteram, per digitum & geſtũ ſcilicet, qui vnitatem in læua conſtituit, in dextera centena cõficiat. atq; ita de cæteris. Atq; hoc eſt quod ait, Sed non eadem manu. quam manũ? eam intelligit qua non vtimur in centenis, cuius ſcilicet digitis nuptæ ſignificantur & viduę, quarum manuum hieroglyphica ſuperius & explicauerat, & ingenioſe interpretatus erat. Sed quo modo corona hæc, dicet aliquis, circumflectetur in auriculari? Reſpõdemus: ſi digitum eum ita inflexeris, vt digiti eius vnguis mediæ palmæ tuberculũ appetere videatur: id ita coronæ plexũ imitabitur, ac ſi arboris cuiuſuis ramulum ita flexeris, vt cacumen eius ad locũ vnde germinare cœperat, inflexeris. Nã geſtus hic, vt quod neceſſe eſt identidem repetamus, in læua vnum ſignificat, centũ in dextera, vt ſingula copioſius ſuis quęq; locis enarrabuntur. Nunc, quoniã lectorem aſpera & moroſa forſitã diſceptatione delaſſauimus, libet in huius geſticulationis ſententiã lepido Nicarchi epigrãmate aures animúmue aliquãtulũ delinire. Iocatᷣ enim is in Cotyttarin annoſam vetulã, quæ pręcano cùm eſſet capite, multæq; dicacitatis, ac Neſtori comparata, nondũ eum ita grandæuũ eſſe fineret, quæ ceruos annis ſuperaſſet, ea ætatẽ ſuam læua manu verã diſsimulans inciperet numerare, tamen & viueret, & luminis beneficio frueretur, & firmis ingrederetᷣ pedibus, æquè ac ſi eſſet adoleſcẽtula. Quare maximè verendũ ne Plutoni

siniſtri

A ſiniſtri aliquid acciderit. Sed Nicarchum ipſum audiamus, quem falſo quidam Nicandrum vocant:

Ἡ πολλὴ κροτάφοισι κορυττεὶς ἡ πολύμυθος
γραῖα, δι' ἣν Νέστωρ οὐκ ἔτι πρεσβύτατος,
ἡ φάος ἀθρήσασ' ἐλάφου πλέον, ἡ χερὶ λαιῇ
γῆρας ἀριθμεῖσθαι δεύτερον ἀρξαμένη,
ζῇ, καὶ βλέπουσα, καὶ ἀρτίπος οἷά τε νύμφη
ὥς τε με διστάζειν μή τι πέπονθ' ἀΐδης.

Quòd ſi quis epigramma ipſum Latinè ſibi cani poſtularit, id huius eſt ſententię:

Multùm garrula anus, caput omne Corytraris alba,
Propter quam Neſtor non ſit adhuc ſenior,
Quæ ceruos annis ſuperarit, quaq́; ſiniſtra
Vitæ iterum cœptet connumerare dies:
Viuit adhuc, cernit, pede firma eſt, virginis inſtar,
Plutonem vt dubitem paſſum aliquid grauius.

Et quoniam in Neſtoris ætatem incidimus, ſynepeia poſtulat, vt quatuor etiam B Iuuenalis carmina ſubiungamus:

Rex Pylius, magno ſi quicquam credis Homero,
Exemplum vitæ fuit à cornice ſecundæ.
Felix nimirum, qui tot per ſecula vitam
Diſtulit, atq; ſuos iam dextera computat annos.

VNITAS.

SEd iam ſtrato itinere, ſopitiſq; controuerſijs, ad ea quæ liquida manifeſtaq; ſunt procedamus, digitoſq; ipſos erũpere geſtiẽtes è carceribus emittamus, primiq; ſpacia corripiant auriculares, alter & alter: quorum qui in læua eſt, vno omnium conſenſu vnitatis indicium eſt, ſi vnguiculum ad medium volæ tuber culum aduertat, quaſi coronam quandam flectere meditetur. Itaq; ſi faſces à dextera alicuius ſtatuæ fuerint, læua verò eo geſtu prętendatur, primi Conſulatus hieroglyphicũ apparebit: vel ſi alia fuerint inſignia alicuius honoris indices, pri mùm eo potitum oſtendet, atq; ita de reliquis.

CENTVM.

C AB hoc læuę digito ad eundem dexterę cõuerſi, eodem geſtu quo illic vnũ, hic centum, vt iam conſtare poteſt, ſignificari profitemur. Neq; id præter eundum, quòd centenarius numerus virginalis, vt ſacrarum literarũ interpretes tradunt, appellatur: de quo apud Matthæum habetur cap. XIII. Quando quidem ijs qui vitam rectè, piè, ſanctéq; inſtituerunt, tria ſunt propoſita præmia, vel fructuũ prouentus, alijs tricenarius, alijs ſexagenarius, alijs centenarius. Tricenarius quidem ijs qui maritalem ſecuti vitã, eam coniugio minimè contaminato peregere: nã numerus ille, vt loco ſuo dicetur, aptus nuptijs. Sexagenarius ijs, qui viduitatem aut cœlibatum incorruptè atq; integrè cuſtodierunt. Et ſexagenarium annorum numerum viduitatis eſſe identidem oſtendemus. Centenarius demũ ijs, qui virginitatẽ intaminatã incolumemq; ad vltimũ vſq; vitæ terminũ ſeruauere. Eucherius centenariũ hoc præmiũ nõ tantũ ad virginũ merita, verumetiã ad martyrum mercedes præmiaq; propoſita contendit. Hieroſolymitanus Heſychius, perfectiſsimũ, ait, centeſimũ ideo concipimus, quia quin quageſimus, quę ſpiritus ſunt amplectitur, vnde Pentecoſte ſpiritui ſacra. Bono rum verò operũ fructus, qui meſſem omnem excellit, in Euangelica lectione ad

centeſimū vſq; cumulatur. Adamantius quoq; numerū hunc plenū in omnibus A atq; perfectū autumat, atq; totius rationabilis creaturæ ſacramentū intra ſe continere.

DVO.

AD læuam autem, vnde digreſsi ſumus, reuertentes, ſi, vti de vnitate dicebamus, aut Cōſul, aut Imperator, aut Dictator, vel quid huiuſmodi fuerit, qui dignitatem eandem ſibi acceſsiſſe indicare voluerit, non inſulſe ſtatuam ponet, in cuius manu læua anularis digitus eodem inflectatur modo, atq; eodem loco cum ipſo minimo applicetur. Duo enim vel bis, vel iterum, eo geſtu exprimi manifeſtum.

CORPVS VEL IMMVNDITIA.

IPſe verò dualis numerus myſtico ſignificato corpoream indicat naturam, & pro immundis accipiť in ſacris, quòd is numerus ſociandis generandiſq; corporibus aptari ſolet: de quo vidēdus Adamantius lib. tertio in epiſtolam Pauli ad Romanos, vbi de propitiatorio loquitur. Summonet D. Hieron. in hanc ſententiam aduerſus Iouinianū, animaduertendum eſſe iuxta Hebraicam veritatē in primo, & tertio, & quarto, & quinto, & ſexto die, expletis operib. ſingulorū, B ſubiectū eſſe, Et vidit Deus quòd eſſet bonum: in ſecūdo verò die hoc omnino ſubtractum, vt admoneremur non eſſe bonum duplicem numerū, quòd ab vnione diuidat: nam vnitas tota Dei eſt: dualitas verò ſignificet hieroglyphicè fœdera nuptiarum, quibus vbiq; Hieronymus paulò ſe infenſiorem oſtentat.

DVCENTA.

EOdem verò ipſo geſtu quo in ſiniſtra DVO, in dextera digitus idem DVCENTA ſignificat.

III.

MEdius autem, quem nonnulli Medicum, plures infamem & impudicum appellant, ita penes duos inferiores adcuruatus, ac ſi citharę cuiuſpiā filo vna ſeria geſtuq; apprimēdi eſſent, ternarium effingūt numerum. Quodq; ſuperius de titulis & honoribus attigimus, vbi tergemini cuiuſquam notandi eſſent, hoc aſſumi poteſt hieroglyphicum.

ANIMA, DEVS'VE.

SEd ipſe etiam numerus ſuum habet ſignificatum, quippe qui incorporeę naturæ conſecratus, nunc animæ, nunc Dei ſimulacrū, hieroglyphicumq; eſt: C de quo multa Pythagorici, multa etiā veteres Theologi diſputarūt, quæ breuitatis cauſa ſunt prætereunda. Illud tamen non omittam, Propitiatorium in diuinis inſtitutionibus longitudine duorum cubitorum & ſemis fieri demandatum, vt id Chriſtum hominem ſignificaret, quòd & apud Paulum epiſtola ad Romanos habetur: qui quidem licet verus eſſet homo quem propoſuit Deus propitiatorium per fidem in ſanguine eius, aliquid tamen habuit quod humanā excederet naturam, tria tamen non exæquaret: nam pater eo maior eſt. Sed ſi quis hæc apertius declarari ſibi voluerit, ad eius epiſtolæ interpretes accedat. Quòd verò paulò antè binarium malū eſſe dicebamus, ſacerdos Heli, cap. III. primi Regum, dualem numerum peſsimi ſpiritus eſſe ſuſpicatur, vti Dei ternarium. Nam cùm angelus Domini Samuelem bis vocaſſet, tertiam vocationem expectandam duxit, vt vocem diuinam eſſe cognoſceret.

CCC.

EOdem geſtu digitoq; quo tria in ſiniſtra, CCC. in dextera ſignificant. Sed & vocabulū ipſum ſuas habet ſignificationes. Trecenta ſiquidē pro magno admo-

A admodum numero ponũtur: vt apud Catullum: Expecta hendecaſyllabos trecentos, Quos ſimul complexa tenet trecentos. & multa huiuſmodi, etiam apud alios: Et tercentenas erroribus impleat vrbes. Tercentum niuei tondent dumeta iuuenci. Tercentum tonat ore deos. Sanè cùm ſuperius centenarium plenum atq; perfectum numerum eſſe oſtenderimus ex Adamantio, eundem triplicatum ſupremum quid ſignificare nulli dubium relinquitur. Sed tercenteni in arcæ longitudine cubiti, oſtendunt hominem qui ſit à centenario lapſus, hoc eſt, qui à tota rationis ſumma per ignorantiam deciderit, facilè poſſe per Patris, & Filij, Sanctiq; ſpiritus cognitionem in trecenta reſtitui. Hîc autẽ animaduertendum eſt, poſſe nos geſtuũ conformationibus illud coniectari quod ait Plinius lib. XXXIIII, cap. VII, Ianum à Numa rege dicatum digitis ita figuratis, vt CCCLXV dierum nota, per ſignificationem anni, temporis, & æui ſe Deum indicaret.

CCCLXV.

CVm itaq; Plinius dicat digitis ita figuratis, veriſimile nõ eſt, quod nonnulli putant, in dextera inſculptã fuiſſe literam T, quæ apud Græcos trecenta B ſignificat: in læua verò Ξ & E, quæ ſexagintaquinq; ſupputant. Dicamus igitur eius ſtatuę dexteram eo geſtu figuratam, vt ea exporrecta tris inferiores digitos graduum in morem incuruatos haberet, qui geſtus, vti dictum, trecenta ſignat: læuam autem, vt paulò inferius patebit, ita conformatam, vt index pollicis vngui circunductus, arctiſsima cum circulatione complecteretur, infamis verò media palmam verſus adcuruaretur, duobus reliquis extantibus quantulumcũque porrigi potuerint: ita enim quinq; & ſexaginta deſcribi: annum enim ad huiuſmodi dierum numerum intelligi debere ciuiliter Pandect. vltimo Paulus ait. Et intercalarem, quo ſcilicet bis ſexto calendas Martias dicimus, quarto quoq; anno nihilo ſecius eodem dierum numero ſupputari, manifeſtum: quia duo illi dies vnius vice habentur: nec intereſſe ait Celſus, vtrum priore an poſteriore die quid actum ſit.

IIII.

TRium igitur numerorum geſtibus ita poſitis, inſequentium aliorum trium ridicula propemodum ſeſe offert geſticulatio. Nam quatuor exprimere cùm volumus, minimum ſuſtollimus, reliquis in incuruatione ſua permanentibus. Ita quartùm Cos. Imp. Dict. & reliqua.

C CCCC.

EAdem ratione modoq; in dextera ijdem compoſiti digiti, CCCC conſtituunt. Nec ſuper hoc aliud ad negotium.

V.

QVinq; autem, aut quinquies oſtendere qui volunt, anularem & minimũ exporrigunt, impudicum palmam verſus incuruant, vti in Iani ſtatua dicebamus. Neq; quidem hoc tantũ ſigno quinarium ſignificabant Ægyptij, verùm etiã per ſculptæ Stellæ hieroglyphicũ, propterea quòd, vt Horus ait, ex innumerabili ſtellarum multitudine quinq; tantũ ſunt ea prærogatiua predite, vt mundi, quod illi aiebant, curam gererent, humanis rebus omnibus conſulerent, nihilq; apud mortales fieret, quod ab earum arbitrio non penderet. Ego, ſi mihi dicere liceat, deſumptum puto à radiorum numero, quo Stella piſcis inſignita eſt, quod & Naturalis hiſtoriæ ſcriptores tradũt, & ego in Anconitanum littus eiectas magno numero conſpexi, & manibus meis attrectaui. Sedenim de hac plura loco ſuo in Cœleſtibus enarrabuntur.

SENSVS. B

SEd & ipſe quinarius numerus quomodocunq; deſcriptus figuratúsue, ſuam habet hieroglyphicam in ſacris ſignificationē: pro quinq; enim ſenſibus accipitur. Vnde illud Ambroſij peruulgatum de quinq; virginibus prudentibus, & totidem fatuis. In antiquioribus verò Moſaicæ legis præceptis, qui peccaſſet in ſanctis, tantundē reddere iubebatur, & ad illud quintas adijcere, quod in exēplaribus Græcis ἐπίπεμπτον legit̄, vt ſcilicet ita intelligamus: Si quis de ſacris vel oblationibus vel muneribus in vſum pauperum erogatis, aut pro templi ædificatione, alteriúsue voti operis deſignatione datis, quinq; interuertiſſet, oportere eū quinq; ſarta tecta reddere, mox peccati veniā imploraturū ἐπίπεμπτον adijcere, hoc eſt, & altera quinq;, & aliquid inſuper auctarij. Quam ſententiam Cyrillus examinās ita meditatur: Si quis, inquiens, quinq; ſenſuum opus peruerterit, & debito honeſtóq; vnumquenq; officio defraudauerit, oportere eum ſynceros illos, & integros Deo reſtituere, mox alios quinq; interiores adijcere, & horum omnium deniq; ſummam & ſolidationem quandam ſuperaddere, firmum ſcilicet bene agendi propoſitum, ſi Deo ſatis ex aſſe facere voluerit. Eodem facere videtur, quòd ab vno menſe ad quintum vſq; annum didrachmæ quinq;, hoc E
eſt, vt Hieroſolymitanus Heſychius interpretatur, quinq; ſenſuum perfectio, ſit oblatio, quę ideo per geminatum numerum exprimitur, vt intelligamus, ea quę puer ſenſibiliter audit, videt, guſtat, odoratur, & tangit, ea etiam conduplicet, dum ad intellectum ea accommodare fuerit inſtitutus.

QVINGENTA.

IDem geſtus ex iiſdem digitis in manu dextera, quingenta ſupputat.

VI.

ANularis verò in læua ſolus incuruatus, auriculari & aliis exporrectis, ſenarium oſtendit: de quo multa apud Macrobium libro ſexto.

SEXCENTA.

IN dextera verò eodem depoſitus modo ſexcenta colligit: qui numerus apud Latinos pro maximè ingenti copia, numeroſiſsimáq; multitudine, ac propémodum infinita, hieroglyphicè proferri ſolet. Ad Atticū Cicero: Venio ad epiſtolas tuas, quas ego ſexcentas vno tempore accepi. Ad eundem idem: In quo F
multa moleſta, diſceſſus noſter, belli periculum, militum improbitas, ſexcenta præterea alia. Lepideq; Plautus, Captiuis, Sexcentoplago nomen fecit illi, cui plagæ innumeræ nunciabantur. Sed ne ſexcenta eiuſmodi proferam, ad reliqua enarranda progrediar.

VII. DCC.

BIs iam trium digitorum ſpatiis decurſis, tertium iterabimus, quod palmam moueat. Facta igitur ad auricularem repetitione, eum dicimus, quantulumcunq; porrigi poteſt, ad imum vſq; palmę tuberculum appreſſus, ſeptenarij numeri ſignum eſſe. Et in dextera, ſepties centeni. Eo verò geſtu componendo medius quoq; adflecti cogitur, ac veluti gnomon horarius ſupra anularem prominere, vt ea ſit eius digiti figura, quam trapezitæ nunc in ſeptenario notando delineant, in hoc ſcilicet ſignum 7.

CENTVRIO.

AC, ne leue quid attigiſſe videamur, eadem trapezitarum nota in pleriſq; veterum monumentis adſculpta, cēturionis ſignū habebatur. Oſtendit mihi

Romæ

A Romæ vetuſtum admodum monumentum ex marmore Thomas Petroſanctius, vir antiquitatum huiuſmodi ſtudioſiſsimus, in quo & ſignum id inciſum erat, & verba rem interpretantia, in hunc modum addita.

SIGNVM CENTVRIONIS, 7.

ET Bononiæ inſcriptionem vidimus ad D. Petronij ædem, in qua ſignum idem eodem ſignificato inciſum ſpectatur. Romæ etiam apud Paulum Cæſium Cardinalem inſcriptionem vidi eius notæ, quæ ſic incipit:

M. POMPEIO. M. F. ANI ASPRO 7 LEG. XV.
APOLLINAR. 7 COH. III.

& quæ multa ibidem inſculpta ſunt militaria, de quibus in Armorum commentario abundè meminimus.

DEVS.

NOn erat autem otioſum ſeptenarij nomen, quod hieroglyphicum eſſe Dei Philolaus aſſeuerat, quippe quòd ea ſit eius numeri prærogatiua, vt ipſe ſibi ſimilis, alter ab alijs ſit, veluti Deus dux & princeps vniuerſorum ſolus ſem-
B per, ſingularis & immobilis. Inter enim ea quæ intellectu percipiuntur, ſeptenarius ſine motu eſt, neq; quicquam patitur. Nam alij numeri partim generant nō geniti: partim generantur, cùm minimè generent: alij vtrunq; obeunt munus: ſolus verò ſeptenarius vtriuſq; conditionis immunis. Vnitas quippe à nullo prorſus genita, numeros omnes quotquot habentur, generat. Octo verò generantur à bis quatuor, nullum autem generant. Nam numeri hic infra denarium intelliguntur. At quaternarius eorundem & parentum & liberorū ius obtinet, octonarium quippe gignit, à bis duobus ipſe genitus.

PALLAS.

QVorum cùm nihil accidat ſeptenario, quòd ſine matre ſit, quodq; virgo Palladi aſsimilatur, & quorundam ſymbolico hoc vtentium idiomate mos fuit ſummi Dei ſapientiam vocabulo ſignoq; Palladis interpretari, quanquam vbi figuras mathematicas aliquot hoc commentādi genere declarauimus, ternariū & æquilaterum triangulum præcipuè Palladi dicatos oſtendimus. Sed quoniā alibi, quæ ſeptenarius ſignificata habeat in Diuinis literis, dicenda ſunt, hic ſatis fuerit pauca hæc attigiſſe.

C OCTO. OCTINGENTA.

MEdius itaq; auriculari adiectus, ita vt vnà cum eo extremam volæ partem apprimat, octonarij numeri hieroglyphicum erit in læua: in dextera octies centena recenſita indicabit.

IX. CM.

MEdius demū ad extremā palmæ volā vnà cū duobus inferioribus applicatus, ita ut totā obtegāt, nouē in ſiniſtra cōſtituit, in dextra nouies centena.

MVLTITVDO.

ESt etiam nouenarius ipſe numerus hieroglyphicus, quippe qui ſe non intra cutem contineat, ſed effuſus plurimos ſignificet: quod Theon obſeruat in Arati carmine, ἐννεάγηρα κορώνη: nō quòd nouem, inquit, ætates viuat, ſed quòd perquandiu, vt Tibullus, *Viuere cornices multos dicuntur in annos.*
Apud Nicandrum ἐννεάκεντρον legas, pro, aliquot præditum aculeis. Idem ἐννεαδέσμους σφονδύλους in Scorpij cauda ponit, cùm ſeptem tantùm in ea compages enumerentur. Pro multis igitur nouem poſita interpretes agnoſcūt, de quo ſatis in Scorpij cōmentario. Quin & Alcæus hydram ἐννεακέφαλον eadem ratione dixit, cū

Simonides eam πεντηκοντακέφαλον tradat. Quem imitatus Maro, ita ſuper ea: D

Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra. Ad hoc etiam facit, quòd Heſiodus nouem inquit noctes Iouem cum Mnemoſyne iacuiſſe, vnde Muſarũ prolem ſuſceperit. Oportere enim, aiunt interpretes, eum diu ſtudijs incũbere, qui ſit mox aliquod ingenij atq; doctrinæ memorabile teſtimonium relicturus:

Nam decem bos luca per annos
Parturit, ingentem prolem paritura, nitensq;
Dentis ebur, decora ampla virûm, decora ampla Deorum.

DENA.

POſtquam igitur digiti tres inferiores triplici decurſu ludi ſui partes peregere, athletas nunc ſpectabimus, pollices quippe, indici unumquenq; ſuo commiſſos, varia quorum colluctatio à læua theatri parte per decadum campũ, altera verò ad dexteram lucta per numeroſiſsimas chiliadum arenas exercebitur. Erit igitur conflictus primus, læuæ index in primam pollicis ſui ſuffraginem vnguem affigens, quem attractus pollex ita vrgeat, vt colluctatorem ſtrāgulatione quadam elidere videatur. Hieroglyphicum hoc denarium, alterum verò par ad dexteram millenarium recenſebit. De denario locus pateſcit apud Apuleiũ, Apologia: Si triginta annos pro decem dixiſſes, poſſes videri pro computationis geſtu erraſſe, quos circulare debueras digitos aperuiſſe. Quo verò pacto digiti in tricenario aperiantur, loco ſuò dicemus. Apud Horũ Niliacum inuenias lineam vnam ſurrectam cum alia ſupernè deiecta, vel incumbente, decem linearum quæ in plano ducendæ eſſent, hieroglyphicum eſſe. Puto ego hunc exprimere voluiſſe denarium numerum, cuius ſcilicet denę vnitates per lineas totidē ſignificari, tanquam per puncta, ſolitæ eſſent, quæ apud Ægyptios eiuſmodi tãtùm figura comprehenderentur: compendioſam enim rationem aliquam in numerorum notis nationes omnes, quæq; ſuam, excogitarũt. Omnino enim codices quos inſpexi, omnes eo loco mendoſi ſunt, prę ſertim impreſsi, qui ſic habẽt: γραμμὴ ὀρθὴ μία ἅμα γραμμῇ ἐπικαμπτομένῃ δέκα γραμμὰς ἐπιπέδους σημαίνουσι. Sed et in manu ſcriptis aliquid deſideratur, quorum minus corrupti ita habent, γραμμὴ ὀρθὴ μία ἅμα γραμμῇ ἐπικαμπτομένῃ, ἢ (hic vacuum relictum) ἢ δέκα γραμμὰς ἐπιπέδους σημαίνουσι. quorũ hæc eſt ſententia: Linea vna recta, vnà cum altera ſupernè ſibi adſcita linea, vel (hic vacuum) vel decem lineas planas ſignificãt. Puto autem lineas illas ita ducẽdas T. Nam aliquid ſimile apud nos eſt, cùm linea plana ſupernè ducta, cui pũcta numeralia ſubijciantur, quæ ſingula vnitates oſtendãt, duplicatum numeri tantundẽ ſignificat, quot ſunt ſigna, quæ planæ illi lineæ ſubdita cõſpiciũtur, vt IIII VIR. aut IIIII. VIR. pro Sex. vir, & Deceuir. In Ægyptiaco vero ſigno, ſuperior illa linea producta oſtendere videtur, licet vna tãtum ſignata ſit, X. tamẽ ſibi vnitates adſciſcere. Quod verò de duplicãdis pũctis dicebamus, multis poteſt veterum inſcriptionibus confirmari, ſed vnã tantũ exẽpli loco ponam, quã Venetijs apud clariſsimum virum Danielem Ranerium ſenatorem, antiquo lapide ita notatam inſpexi. IIIII VIR. quod tantundem eſt, ac ſi DECEMVIR ſcriptum eſſet. Intelligendũ enim eſt pũcta illa quatuor, linea illa ſupernè ducta, duplicari. Quod verò ad Horum attinet, id ideo appoſui, vt caſtigatiorẽ codicẽ quærendũ admonerẽ. Nec me latet Probũ de notis antiquorũ, eius lineæ ſupernè ductæ ſignum, ad millenariũ vſq; prouehere, ſed in eo libro multa ſunt multorũ arbitrio, atq; etiã errore, inculcata: neq; rei cuiuſpiã ſana intelligẽtia magis noſtro tẽpore deſideratur, quàm inſcriptionum eiuſmodi vera cognitio. Ad id

verò

A verò quod ſuprà læuæ pollicem indici, quippe decadas chiliadibus, reſponde-
re aſſerebamus, Romani quoq; ad Ægyptiorũ, Chaldæorũ, Perſarumq́; imita-
tionẽ, cùm decẽ ſignarent, per X duplicẽ literã ſuã, quòd decuſſatio, qua inſignis
eſt, locutionem denarij ſaperet: Mille facturi, litera eadem in ſuo iure cõſeruata,
capita tãtũ à dextera lęuaq; oppoſitis ſemicirculis, cuiuſmodi alij apoſtrophos,
alij, vt Victorinus, ſicilicos appellauerũt (eſt enim ſicilicus ponderis certi mẽſu-
ra, quę ſigno hoc Ↄ figuratur) coniunxere. At ita ex X litera, vt dictum eſt, ſua
∞ millenarium hieroglyphicum formauere, vti quo geſtu læuæ digiti de-
cem oſtendunt, eodem dexteræ mille proferunt. Quamuis Priſcianus, qui nihil
non arrogat græcitati, id ſecundum Atticos, quibus χίλια mille ſunt, factum ve-
lit: atq; ideo, veluti illi ad hunc numerum prima tantùm nominis litera vſi ſunt,
quippe X ita nos M pro mille poſuerimus. Sed hoc nõ vincit, quin notam eam,
quam ſuprà poſuimus, à ſua potius litera quàm à græcanica Romani deſumpſe-
rint. Non eſt autem hîc prætereundus Ciceronis locus, epiſtola ad Tironem,
quę incipit: Quid igitur? non ſic oportet? vbi in vulgatis codicibus ſcriptũ, Hel
B luo nequiſsimus ſeſtertia C C dabat, nullo aprico horto, nullo emiſſario, nulla
maceria, nulla caſa. In venerandæ antiquitatis codice bibliothecæ Mediceæ, ita
Florentię ſcriptum obſeruaui: Helico nequiſsimus HS. ∞ dabat. Id, ſeſtertia
mille dabat, indicat. Idem hieroglyphicum in multis antiquorum memorijs ani
maduerti, notumq́; eſt Rauennæ marmor vetus ita inſcriptum:

OB MEMORIAM PATRIS SVI DEC. VII. COLLEGII FABR.
M. R. HS. ∞ .N. LIBERALITATE DONAVIT. & quæ ſequunt.

hoc eſt: Decurionibus ſeptimi collegij fabrũ municipij Rauennatis ſeſtertia mil
le numûm. Hæc verò etiã apud antiquarum inſcriptionũ impreſſores ineptiſsi-
mè corruptiſsimeq; edita ſunt. Idem in antiquis inſcriptionibus indicant ω. &
ↆ. de quibus loco ſuo, vbi quinquagenarij numeri hieroglyphicum proſeque-
mur. Sunt qui millenarium numerum, per miliariæ ſpicæ hieroglyphicum indi
cent: neq; quidem autores abſunt, qui genus id ſegetis nomẽ à maximo grano-
rum numero, mille ſcilicet, accepiſſe tradant, vt in ſpica dictum.

XI. XII. & reliqua.

HIs igitur eo geſtu cõſtitutis, vbi accidiſſet vt denarijs reliqui etiam numeri
C infra X adiungẽdi eſſent, trium illi, vt oſtenſum eſt, inferiorum digitorum
flexionibus porrectionibúſue ſignificabant: Vndenarius quippe, indice ac pol
lice pro decẽ circulatis, auriculari mox eo loco, vbi vnũ ſignificat, adflexo. Duo
denarius, firma denarij circulatione permanente, annulari ad auricularem adie-
cto. Ita reliqui numeri vſq; ad vnum de viginti, prout per inferiores digitos o-
ſtendi, ſatis explicatum.

XVI.

QVoniã verò ſextodecimus numerus inter hos collocatus eſt, eiusq́; ſignifi-
catio magni apud Ægyptios momenti fuit, & iam conſtat numerũ eum per
medium molliter inflexum, & indicem & pollicem circulatos ſignificari, nunc
quid ipſe ſibi velit numerus, videamus.

VOLVPTAS.

SAnè quidem Ægyptij ſacerdotes per eiuſmodi numerũ eo, vti veriſimile eſt,
geſtu ſignatum, voluptatem, pręcipuè venereã indicabant. Ab eo ſiquidem
annorum numero adoleſcentuli ad muliebres conſuetudines, & oblectamenta
nequitiæ inceptant animum applicare: licet ad ter ſeptimum vſq; annum ſemẽ

infœcundum eſſe dicit Ariſtoteles. Quod ſi prolificũ ſit, vel exigua, vel imperfecta generari autumat. A' bis ſeptimo autem anno pruritu Veneris incitari vult: à quo etiam tempore pubeſcere primùm incipit, ſtirpesq́ imitari; vt Alcmæon Crotoniata ait, quę ſemen laturę floreſcunt prius. Atq; hic ille eſt ætatis flos, de quo ſæpius apud autores: vt apud Terentium: Anni ſexdecim, ætatis flos ipſe. Et Ouid. philoſophię iſtiuſmodi non ignarus, cùm Narciſſum oſtendere vellet eius eſſe iam ætatis, vt amoribus dare operam poſſet, ait: D

Iamq́ ter ad quinos vnum Cephiſius annum Addiderat.

Indicium autem incœpti coitus eſt vox craſsior & inęquabilis, quę ſecunda ferè omnibus hebdomade, vel ſaltem incipiente tertia, euenit, & ſubalaris odor. Ariſtoteles id τραγίζειν appellat. Antiqui noſtri, vt Cenſorinus ait, hirquitillare dixerunt, & quibus corpus olere incipiat, hirquitallos. Nam annorũ quatuordecim vel παῖδα, vel ἀφῆλιξ appellabant, ad ſexdecim verò ἐφήβους, vt Terentianũ illud obiter interpretemur, Poſtquàm is exceſsit ex ephebis. quanquã ἐξέφηβος quoq; vnica locutione Græcis dicitur de grandiore iam adoleſcentia. Adſtipulantẽ huic Ægyptiorum cõmento Aſtronomorũ traditiones ſuper ætatum affectibus: illi enim Lunam ad quintum vſq; annum infantem propémodum ductare dicunt: decenniũ inde Mercurio adſcribunt, vnde illud eius ætatis ſtudium rerum plurimarũ, & mutabilitas, & inconſtantia, vt modò hoc, modò illud appetant: hinc geſtiunt paribus colludere, temereq́ iras colligunt atq; ponunt, & vt Horatius ait, mutantur in horas. Mox hominem ſextodecimo ætatis anno in Veneris ditionem deuenire aſſerunt. Ad hunc vſq; annorũ numerum & Seruius Tull. & Terentius Varro pueritiam protraxere. Nam Rex in Inſtitutionibus ſuis pueros ad ſextumdecimũ vſq; ætatis annũ appellauit, ad quintumdecimũ Varro. Iuniores ille à ſextodecimo ad ſextum & quadrageſimũ vſq; dicit, adoleſcentes hic ad trigeſimum vſq;. Quod reliquũ eſt ætatis apud illum ſeniores habentur. Apud Varronem à triceſimo ad quintũ & quadrageſimũ, iuniores, inde ſeniores, ac demùm ſenes appellantur. Diuerſa hæc aliquantulum ætatis deſcriptio apud Pythagorã, qui vitã hominis quatuor ętatibus diſpeſcit, viginti vnicuiq; annos impertiens, pueritiæ quippe, adoleſcentiæ, iuuentuti, quam Latini virilitatem potius appellarunt, ac ſenectæ demum: quas totidem anni temporibus æquiparauit, vt ſuo loco ſingula tractauimus. E F

EXCESSVS.

PRæterea ſciendum eſt, hũc quoq; numerum ex eorum eſſe claſſe, qui multitudinem exceſſúmue ſignificant. Cùm enim dicimus ſedecim pedibus ſuperare, intelligimus maximo excedere interuallo. Vſurpatum ab Ariſtide, qui Periclem dixit ἑκκαίδεκα πόδας αἱρεῖν τῶν ῥητόρων ἐν τοῖς λόγοις. Ab Eupoli, vt Bruto oſtendit Tullius.

X X.

CVm verò X X ſignificare vellent, pollicarem vnguẽ infimæ indicis ſuffragini (vt hoc pro re vtar vocabulo) adprimebãt, vbi ſcilicet index ab infami incipit ſeparari. Bedas verò, cuius codicem in damno eſſe ſuſpicor, non enim adduci poſſum virum tam eruditum ita ſcripſiſſe, vt infamen hieroglyphico eiuſmodi admiſceret, quippe qui apud eum ſcriptũ legerim, impudici ſummitatem inter nodos indicis & pollicis arctè figẽdam eſſe: quod ſi quis facere meditetur, id ſubſequetur incõmodum, vt neq; quo pacto poſsis tria & viginti cõmonſtrare, neq; vnum de triginta repræſentare, & alia multa eiuſmodi, cùm in X X I I I oſten-

A oſtendendis tres illi inferiores digiti arctius contracti, lineæ, quę palmæ eiuſdē flexu media fit, ita applicandi ſint, vt trium graduũ ſpeciem præ ſe ferant. In nouem verò & viginti notandis, iidem digiti quantũ exporrigi poſſunt, ad palmæ vſq; radicem apprimantur. Quare neceſſe eſt decadas omnes, indicis & pollicis tantùm geſticulationibus explicari, nullò eorum in ſocietatem admiſſo digito, qui partem eam quę numerus vocatur, indicent. Ac ne quis autoritate cuiuſpiã decipiatur, Eraſmus ille multiſcius, qui ſcholiis in Hieronymũ ad Iouinianum, vbi de virginitatis agitur hieroglyphico per coronam expreſſo, inepta quędam ſomniauerat, quæ nemo vnq; eruditorũ cogitaſſet: cùm errorẽ mox recognouiſſet, dum cognitiora, vt ipſe dicit, traditurũ ſe profitetur, locò hoc impegit in Bedam, imò in vitiatum Bedę codicem. Eandem iacturam fecit in quinquagenarii nota cùm apud Bedam ſcriptum ſit corruptiſsimè de ę Græcæ literæ ſimilitudine, quod loco ſuo, ſuæ dabitur luci.

VOT. XX.

CVræ precium mihi uidetur, anteaquã vicena hęc amittã, quid ſibi velint notæ VOT. XX. in numis & aris, vel vt vulgus ait, triumphalibus arcubus, B explicemus. Dicimus itaq; fieri ſolitum id in ſalutis augurium, cùm ſcilicet S. P. Q. R. vouebat hæc vel illa ſacrificia ſe laturos, ludóſue celebraturos, aut ædes dedicaturos, ſi præſcripto annorum ſpatio Reſpub. in eodem ſtatu permanſiſſet, quo tunc florebat cùm vota ſuſcipiebant. Hinc apud Cornelium Tacitum legas, ſalutis augurium quinq; & viginti annis omiſſum repeti, ac deinde continuari placuiſſe Claudio Imperatori. Fuiſſe verò ſalutis augurium in hunc modum, ait Dion, vt ſi Deus permittat, ſalutem populo poſcerent: quaſi ne ſalutem quidem à diis petere fas ſit, niſi prius hoc ipſum dii conceſſerint. Obſeruabatur autem quotannis dies vna, in qua nullus ad bellum exercitus proficiſceretur, nemo contra hoſtem ſe pararet, nemo pugnaret, quod in bellis ciuilibus haudquaquam obſeruari poterat: hoc ſalutis auguriũ, cum aliis cęremoniis iam abolitis, reſtituit & Auguſtus Cæſar. Apud Liuium ſæpe reperias vota eiuſmodi facta. In ara ſiue arcu Conſtantini Romæ VOT. XX. ſcriptũ, aſpicias. In numo Maximiani Pœni VOT. XX. in media laurea poſitum. Ita pleriſq; aliis locis & numis, VOT. X. alibi, VOT. XXX. votis quippe decennalibus, votis vicenali-C bus, tricenalibus, reatum ſcilicet voti ſolutum, quod ita poſtea poſteritati commendabant, factis aut ex ære aut marmore monumentis.

MVLTITVDO.

ILlud autem ſcitu non indignum, quòd vicenalis numerus multitudinis ſignificatum habet, de quo apud Theocritum legas:

οὐδ' Ἕκτωρ Ἑκάβας ὁ γεραίτερος εἴκατι παίδων.

Viginti natorum Hecubæ neq; maximus Hector.

vbi poëtam numero abuſum aiunt interpretes, pro multorum, propterea quòd ſit numerus multitudini maximè congruus, quod etiam apud Simonidem obſeruarunt. Homerus in eiuſmodi ſignificatum vndeuiginti poſuit, quod Latini vno minus viginti dicere conſuerunt.

DVO MILLIA.

VIgena ſuperius eo geſto figurari oſtendimus, cùm pollicis læui vnguem in eum indicis & infamis infimũ locum, vbi digiti illi duo diuaricari incipiũt, affixerimus. Idem geſtus iiſdem digitis in dextera duorũ millium eſt hieroglyphicum. Neq; vltra repetemus, quæ ſuper hoc geſtu perperàm à quibuſdã aliis

excogitata ſunt: ſed ad calcem feſtinantes, triginta iam & ter millia proferemus. D

X X X.

TRiginta, vti ex Apuleio dicebamus, in denario indicabantur, indice & pollice adapertis, ita tamen vt vtriuſq; vngues ad oſculum quodammodo coirent blando inquit amplexu Bedas: Hieronymus, eorum digitorum coniunctione molli.

NVPTIÆ.

ESt verò numerus tricenarius nuptiarum hieroglyphicũ, vt ſacri Euangeliorum interpretes, Matthæo, affirmant, quod non multum abeſt ab eo numero per quem Ægyptij maritalem copulam, ſiue, vt apud Horum eſt, maris & fœminæ congreſſum ſignificabant, geminæ quippe voluptatis interuentu. Nam cùm numerus, vt paulò antè dictum eſt, X V I voluptatis ſignum haberetur, illi mox duo atq; triginta nuptiarum hieroglyphicũ eſſe conſtituerunt. Nuptiæ verò coniugaliſq; coniunctio eodem hîc ſignificato accipiuntur. Qui quidem congreſſus vtriq; voluptuoſus, cùm, vt Ouidius diceret, vtrinq; reſoluat, geminari identidem poſcit ipſum voluptatis ſignum. Atq; hoc illud eſt in diuinis quoq; li- B teris, quòd trigeſimus annorũ numerus pro maritali copula ponitur. Vnde fructus ille trigeſimus, qui offertur Deo, cùm coniugalis vita caſtè puriterq;, & nulla alterutrius partis iniuria cum fide peragitur. Cõmodè verò fecerimus, ſi rem huiuſmodi ſculpturi, eã nõ ex duplicatis X V I, vel ex integro X X X I I fecerimus, at manum ipſam ea ſpecie compoſuerimus, vt X X X I I repræſentet, vnguibus, vti dictum eſt, læuę manus duobus illis ad oſculum coëuntibus, anularíq; & auriculari in flexum palmæ appreſsis, vt duo ſignificent addita tricenis.

TERNA MILLIA.

IDem geſtus in dextera, qui X X X in læua cõmonſtrarat, tria millia ſignificat. Quę fuerint verò apud Romanos millenariorum notæ, quę paucisſimis ętate noſtra patuerunt, quæ earũ ratio, in quinquageno & quingenteno numero copioſius explicabimus.

X L.

QVòd ſi pollicis eiuſdem ſuffragio lateri vel dorſo in læua eiuſdem indicis ſit perinducta ſit, ita vt ſigno ✝ facto digiti ambo quantum fieri poteſt extendantur, indice tanquã horologij cuiuſpiam gnomone prominente, quadragin- F ta ſignificabant. Atq; hoc illud eſt quod apud Apuleiũ habetur: Cùm verò X L quæ facilius cæteris porrecta palma ſignificantur, ea X L tu dimidio auges, non potes digitorum è geſtu erraſſe, niſi fortè triginta annorum Pudentillam ratus, binos cuiuſq; anni Conſules numeraſti. Hæc ille diſputat oratione ſecunda pro ſeipſo, vbi Pudentillã quadrageſimũ annum non excedere contendit, quã Æmilianus iam ſexagenariam depoſuerat, ideoq; nefas eſſet eam ad nuptias ſolicitare: quando, vt ſacri etiam interpretes aiunt, ſexagenarius numerus viduitati ſacer eſt, vt paulò infrà loco ſuo plenius. Facit & ad virum hic annorũ numerus. Nam Philon problemate propoſito, Quare Iſaac quadragenarius Rebeccã duxit: tempus id congruũ maritali copulæ ait ſapienti viro: idq; fieri boni ominis cauſa, quia ſemen in vulua reconditum quadragenis diebus in maſculum figuratur. Eſaus quoq; quadragenarius Iudithen vxorem accepit.

IGNOMINIA.

APud Hebræos verò in flagris quadragenarium numerum vel vno excedere infame habitum, & pro ignominiæ nota accipiebatur. Vnde illa in Actis

A v, Illi autem ibant gaudentes à conſpectu Concilij, quòd digni habiti eſſent qui
pro nomine Ieſu contumeliam paterentur. Verbum autem Græcum illud ἀτιμα-
σθῆναι, habet in ſe aliquid, quod infamia notatum indicet, ſed & inteſtabilis ſit, &
ad honores nõ amplius idoneus haberi poſsit. Apud Hebręos enim lege cautũ
erat, vt ſi quis vel vnã plagã ſupra quadragenas accepiſſet, ad honores & digni-
tates conſequendas non amplius idoneus haberetur. Hinc locus ille cap. XI. ſe-
cundæ ad Corinthios epiſtolæ pateſcit: A' Iudæis quinquies, quadragenas, vna
minus, accepi. Cur, vna minus, quęrit Theophylactus: atq; ea citata lege iuſsiſſe
ait Iudęos tot numero plagas, vna minus, infligi, ne illi cederet ad ignominiam,
ſi fortè percuſſor vltra conſtitutũ numerum prouectus eſſet. quod ſi errore, vel
caſu aliquo accidiſſet, eam eſſe voluerant quadragenam: cupiebant enim eum
per eiuſmodi caſtigationes ad ſe trahere: quod ſi facere potuiſſent, par erat, vt
hominis doctrina, ingenium, & fandi vis, honores ſibi depoſcerent, quos ne-
quaquam deferre recuſaſſent. Cauebant verò ne ad repulſam locus eſſe poſſet
ignominiæ. Sunt qui ſimpliciter rem accipiant, quia Iudæi literæ tantùm addi-
B cti, habebant in lege, non excedendum in flagris numerũ quadragenæ. Sed nos
illud, vna minus, penſitamus. Neq; neſcimus Moyſem illum plagarum nume-
rum ideo non excedendum inſtituiſſe, ne fortè qui caſtigandus tantùm eſſet, ni-
mia flagrorũ repetitione exanimaretur. Cuius verba ſunt Deut. XXV, Sin au-
tem eum qui peccauit dignum viderint plagis, proſternent eum, & coram ſe fa-
cient verberari. Pro menſura peccati erit & plagarum modus, ita duntaxat vt
quadragenarium numerum non excedant, ne fœdè laceratus ante oculos tuos
obeat frater tuus.

REDEMPTIO.

Eſt & ea quadragenarij numeri cõſideratio in diuinis literis, quòd à V anno
vſq; ad vigeſimũ, qui ſe Deo vouerit, redimere ſeſe poteſt fructu quadrage-
nario, ſiclis quippe XX, ſiue vt Septuaginta reddidere, didrachmis. Siclus eñ,
vt ſæpe dictum, duabus æſtimatur drachmis. Illæ igitur drachmæ ſunt XL. Cu-
iuſce rei hieroglyphicũ ſignificatum eſt, vt præter ſenſuum caſtigationem, poſ-
ſit ea ætas ieiunijs interim & orationibus vacare, donec eò perueniat, vt opulen
tioris doctrinæ fiat idonea. Ad operis cuius quandam ſimilitudinẽ Moyſes per
C XL dies ieiunus orationi operam dedit.

QVATERNA MILLIA.

Ac ne idem ſępius repetendò moroſus fiam, qui geſtus, quę ue digitorũ col
locatio in lęua fuit, cùm IIII. notaremus, eadẽ figura ſtatusq; idem in de-
xtera quatuor millia cõputabit. Quia verò polliciti ſumus loco hoc rationẽ red
dere, cur Romani millia hęc per rectã lineolã, & ſicilicos (ea eſt certi põderis no
ta, ad apoſtrophi, quo nunc plurimũ vtimur, ſimilitudinẽ) hinc inde adalligatos
figurarint, oſtendendũ eſt. Manifeſtũ eſt millenarij numeri notã, quæ tot anti-
quis in marmorib. inſpicit, hac fuiſſe figura, ↀ. duo millia verò ſicilicis ad rectã
lineolã duplicatis ↀ: tria millia, triplicatis ↀ: quaterna millia quadruplica-
tis ↀ. Pręteribo millenariũ, quòd id ſignũ & à Priſciano & alijs agnitũ ple
riſq; locis in cõſpicuo eſt. Duo millia, Mediolani videas in hortis q olim Zichi
Simonetę fuerũt, porta Comẽſi, ea inſcriptiõe, cuius initiũ eſt, C. VALERIVS
C. F. O. V. F. & q̃ ſequunt. Cai fil. ob votũ fecit. Deniq; HS. ↀ. ARBITRA-
TV VALERIÆ C. F. SORORIS. & Rauẽnę apud Petrinũ Sueſſanũ, MO-
NVMENTVM HS ↀ EX TESTAMENTO. Sed impreſſores nõnulli

ſignum vitiarunt, vtpote qui HS. C.C.T.Ↄ.Ↄ. imperitiſsimè fecerunt. Terna verò millia hac ratione ſignata conſpiciuntur in antiquiſsimo codice Mediceæ bibliothecæ Florentiæ nunc, ad D. Laurentij dicatæ per Clementem VII. P. M. epiſtola ad Caniniũ Salluſtiũ, quæ libro II. incipit: Literas à te mihi Stator. eo loco: Quod ſcribis ad me de drachmis CCCLIII. notatũ eſt. De drachmis [symbol]; quod cõputat tribus millibus. Ac ne in quatuor millibus ſimiliter ſignandis immorer, ſcilicet [symbol], hæc vt ſemel dicam, demũ erit regula, vt quotienſcunq; ſiue apud Plinium, ſiue Liuium, & alios, præcipuè verò in Verrinis, L. vnum inueneris duobus CC præpoſitis, totidem verò II ſubiectis, CCLII, interdum etiam hoc modo per X. denariã notam, CCLXX, tu [symbol] facito, nulla dubitatione impeditus. Vbi CCCLIII. vel CCCLXXX, tu [symbol]. Vbi CCCCLIIII. vel CCCCLXXXX, tu [symbol]. & millena tot firmiter credas.

QVINQVAGINTA.

QVinquaginta verò hieroglyphicè per digitos indicandis, lęuę pollicem, palma tota paſſa, deorſum inflectes, & Γ tertiæ apud Græcos literę ſimilitudinẽ effinges: non autem, vt Eraſmus ex deprauato Bedæ codice ſcripſit, cum quinquaginta pollicem exteriore arcu inſtar Græcæ literæ γ incuruatum ad palmam inclinabis. Sed iam ad huius nũmeri hieroglyphica veniamus.

REMISSIO VEL INDVLGENTIA.

ERat autem hic numerus remiſsioni & indulgentiæ conſecratus. In veteri enim lege quinquageſimo anno cuiuſcq; obligationis remiſsio cõdonabatur: quippe ſi quis poſſeſsionem diſtraxiſſet, recipiebat: ſi liber in ſeruitutem incidiſſet, libertatẽ aſſequebatur: indulgẽtiã debitor accipiebat, exul in patriã redibat.

EFFOETVS.

PEr eos qui alterum à quinquageſimo vitæ annum exceſsiſſent, cur nonnulli effœto iam corpore, mentis quoque & ingenij debilitatem ſignificari dixerint, non ſat ſcio: niſi Ariſtotelis dicto freti ſint, qui Politicis ait, poſt annos LII ingenij vigorem euaneſcere. Vnde etiam Euripides Bacchis dixerit:

τὸ γῆρας ὑμῶν εἰσορῶ, νοῦν οὐκ ἔχει.

Cerno, ſenecta veſtra mentem non habet.

Atq; alius non minus dicax, ait:

πολιαὶ χρόνου μηνύουσι, οὐ φρονήσεως.

Cani indicant ætatem, haud prudentiam.

Sed enim ad hæc ampliſsimus erit alibi reſpondendi locus.

PLVRIMI.

ET hic quocq; numerus multitudinem ſignificat, quo libenter vtitur Maro:

Quinquaginta intus famulæ.

Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra.

Quam tamẽ & Simonides πεντηκοντακέφαλον appellauit, cùm Alcæus ἐννεακέφαλον dixerit, vti ſuperius meminimus. Vtcunque autem quinquagenarius numerus deſcribatur, ſpiritalis vitæ hieroglyphicum eſt, & animi eius qui diuinis intentus, ſublimia quæcq; mente concipiat & contempletur, perinde ac duplicatus in centenariũ, negotioſam ſignificat. Quinquageſimo enim poſt reſurrectionem die Sancti ſpiritus afflatus aduenit. Et operum noſtrorũ fructus vberrimi atq; pinguiſsimi, ad centenarium vſq; numerum cumulantur, eorum inquam, qui vitæ integri, ſcelerumq; puri peregrinationis noſtræ curſum piè ſanctéq; peregerunt. Hic verò numerus centenarius non ſine myſterio per quinquaginta po-

A ta potius didrachmas, quàm per drachmas centum exprimitur in ſignificato huiuſmodi: ſed quinquaginta bis ideo complectitur, quia nullum bonum, integrum & perfectum opus eſſe poteſt, abſq; ipſius Sancti ſpiritus ope auxilioq;. Ad ſimilitudinem autem quandam geſtus eiuſmodi, qui quinquaginta præ ſe fert, factum putarim, vt Latini eius numeri notam L eſſe voluerint: quanquam non deſint ingenia, quæ re ſuper ea ſic philoſophẽtur, aut ratiocinentur potius. Numeri à punctis prius originem traxerunt, ſed quia erant adeò exilia, puncta ipſa aliquantulum producere cœperunt ad inſtar vocalis mediæ, ' . : ⋮ :: ∴ I. II. III. IIII. Sed ſi ita proceſsiſſent, vt vſq; ad nouẽ lineolis totidem vnumquenq; numerum notarent, moleſtam & inconcinnam rationem fore ſuſpicati ſunt: ad compendia igitur animum verterunt, & pro quinario, ne quinq; lineas facerent, vna ſignata, reliquas quatuor per obliquã vnam à tergo ductam, V, fecerunt. Mox vſui placuit, vt expeditior eſſet ſcribendi ratio, pro nota ea V vocalem quintam ſtatuere, moxq; vſq; nouem vnitates eas addere, prout numerus quiſq; poſtulabat. Ad denariũ cùm veniſſent, quinq; duplicarunt, ita tamen vt ſecundum inuerterent, et ſubijcerent priori, vnamq; facerent notam per

B decuſſationem. Tribus his notis proceſſum eſt vſq; ad quadraginta & nouem. Viſum eſt inde facere ad commoditatem, quam ex compendio aucupabantur, quinquaginta notandis, ſignũ illud ex vna obliqua linea pro quatuor rectis & quinta adalligata ſurrigere, vt ſtaret quæ pendebat in latus, quæ ſtabat in planum deijceretur. Ita ex L notata ſunt quinquaginta. Ventum mox ad centena, quæ per primam eius nominis literam intelligi voluère. Ad quingenta cùm veniſſent, rectam lineolam quę iacebat in quinquaginta, in ſemicirculum adcuruatam ſurrexere in hunc modum, Ɒ. quam notam imperiti ſuperiori capiti coniunxere, quartam Alphabeti literam arbitrati. Atq; hoc illud ſicilicũ eſt, de quo facta mentio in millenarijs, quod à tergo quingentorum Ɒ ita applicitum ↀ, mille facit, & ita reliqua, vti ſuprà dictum.

QVINA MILLIA.

QVina verò millia, quo geſtu L in læua, eodem in dextera compoſito figurantur.

SEXAGINTA.

C SI verò pollicem eo geſtu inclinatum, quo quinquaginta per ſe ſignificat, toto indice circunducto diligenter à fronte præcingamus, ſexaginta conſtituemus. Hinc errore fieri non potuiſſe dicit Apuleius, vt Æmilianus, contra cuius accuſationem cauſam ſuam agit, ſexaginta pro quadraginta protulerit, quia longè diuerſus eſt vtriuſq; numeri geſtus.

VIDVITAS.

PEr numerum ſanè ſexagenarium, vti dicebamus, viduitatem veteres ſignificabant, quòd mulier id ætatis nata haudquaquã amplius idonea eſt ad conceptum, propterea quòd ab eo annorum numero claudi uuluam philoſophi naturæ contemplatores tradunt: ideoq; vlterius illi nubere nõ licebat. cui legi plurimùm nititur Æmilianus contra L. Apuleium. Si qua verò, quod aliquando accidiſſe ferunt, natu tam grandis concepiſſet, oſtenti loco habitum. Quare Heliſabetis conceptus grandæua ea ætate pro miraculo adducitur à diuino nuncio, vt virgini Deiparæ fidem faceret, poſſe Deum quæcunque naturę vim excedunt efficere. Sara etiam cùm à ſummo numine ſibi iam nonagenariæ promitti cõceptum audiſſet, riſit, vtpote quæ id naturæ lege fieri minimè poſſe cogno-

ſcebat. Paulus quoq;, qui ſexagenarium numerum viduitati dicatum agnoſcebat, illi inquam viduitati, quæ viduitas eſt, caſtaq;, ſyncera & intaminata in ſolitudine perſeuerat, vbi probatam mulierẽ eligi mandat, quæ iunioribus pręſit, Vidua, inquit, eligatur nõ minor L X annorum: ad eum vſq; numerum ſcilicet perfectionem in muliere deſignãs. & quia eſt viro infirmior, nõ niſi ſexageſimũ fructũ colligit in diuinis literis. Ideo ſi ſe redemptura ſit mulier, Leuitico, didrachmas X X X offert, id eſt, fructum ſexagenarium. Eruditeq; admodum D. Hieronymus cauſam, cur ſexagenarius numerus ad viduas referatur, explicare volens, ad numeri ipſius hieroglyphicum ſe confert, in quo ſcilicet pollex à ſuperiore digito deprimatur, arcteq; cinctus ab eo, in quantis affligatur anguſtijs ipſa viduitas, oſtentet, quæ ita ſit vndecunq; cohibita. Mox illud addit ad cõſolationem: Quanto ſcilicet maior eſt difficultas expertæ quondam voluptatis illecebris abſtinere, tanto maius propoſitum eſſe præmium. D

LXX. ET SEPTENA MILLIA.

VT verò & reliquas tris decadas attingamus, ſeptuaginta exprimebantur, vt Bedas tradit, indice vt ſuprà circũducto, pollice verò ita exporrecto, vt in medium indicis artum affigatur. Neq; aliud ſuper hoc numero myſticũ adinueni. Idem geſtus in dextera, ſed nõ ex Bedę ſententia, ſeptena millia cõputabat. E

OCTOGINTA ET OCTONA MILLIA.

INdex identidem circumflexus, pollexq; protentus, ita tamen vt eius vnguis extra medium indicis articulum prominens appareat, octogenarij numeri eſt hieroglyphicum in læua, in dextera octona millia ſignat.

ADORATIO.

QVi quidem geſtus ad os admotus, adorationis hieroglyphicũ eſt. De quo Apuleius IIII. Metamorph. Et admouentes oribus ſuis dexteram, priore digito in erectum pollicem reſidente, vt ipſam prorſus deam Venerem religioſis adorationibus venerabantur.

NONAGINTA, ET NOVEM MILLIA.

PEr inflexum autem læuæ indicem, ita vt eius vnguis ad radicem pollicis applicetur, pollex liber extet, qui ſuperiore numero, toto extremo articulo oppreſſus erat ab indice, nonagenarius exprimitur. In dextera geſtus idem, millia nouem. Ita cùm ad nouem & nonaginta peruentum eſt, manus omnis ita clauditur, vt pugnũ faciat, pollice ſuperextante, & ad medium infamis dorſum exporrecto. Qui ſi pugno ita includatur, vt cũ vnge ſuo totus occultetur articulus, ſexaginta nouem adſtruet. F

TACITVRNITAS.

SVpereſſet de myriadibus dicere, quæ per manum varijs geſtibus modò ad pectus, modò ad femur applicatam indicantur, de quo apud Plautum:

Pectus digitis pulsat, cor credo euocaturus foras.
Ecce autem auortit nixus læua in femore habet manum,
Dextera digitis rationem computat feriens femur.

Sed quoniam intentio noſtra fuit hieroglyphica conquirere, nõ artem omnem numerandi tradere, & argumentum id non indiligenter à Beda explicatum, & iam in omnium mani-

A bus verſatur, finem huic dictioni facturus, quo numero taciturnitatem Ægy-
ptij ſoliti ſint indicare, non eſt animus præterire. Erat is vtiq; M X C V. mille ſci-
licet & nonaginta quinq;, qui partim dextera, partim læua deſignabatur. Mille,
vti ſuperius oſtenſum, dexteræ manus indice, ad primam ſui pollicis ſuffraginē
appreſſo, ſummóq; eiuſdem articulo ſuper indicis vngue inclinato. Quinq; ve-
rò & nonaginta, in lęuæ tribus inferioribus digitis, inflexo infami, anulari & au
riculari porrectis, indicis autem vngue ad infimam pollicis ſuffraginem affixo.
Cauſam verò cur eo numero taciturnitatem Ægyptij ſignificarent, eam afferūt,
quòd compertum eſt eo dierum numero, qui annos tris complectitur, niſi cœ-
perit puer effari, linguam eius prępeditam eſſe, neq; vllam intereſſe ſpem vt am
plius loquatur. Sunt qui Pythagoram triennale ſilētium dicant hinc inſtituiſſe,
vt naturæ ſpecies exprimeretur in diſcipulis, quos, vt tunc primùm natos, alen-
dos educandoſq; animi cibo ſuſcepiſſet. Sed nos in taciturnitatis mentionem il-
lapſi, eius demùm memores, ne hominem grauioribus occupatum ſtudijs & di
ſciplinis, in leues adeò nugas auocare videamur, dicti illius ſapientiſsimi, M A-
B N V M D E T A B V L A, non fruſtra vulgati, memores, nihil vlterius ſuper digi
to loquemur.

PIERIVS VALERIANVS AD ILLVSTRISS. AC REVERENDISS. DN. D. HERCVLEM GONZAGAM CARD. MANTVANVM, QVA RATIONE LITERÆ ET DISCIPLINÆ HIEROGLYPHICE SIGNIFICENTVR, EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

*Furnius tuus, Antiſtes illuſtriſsime, vir planè probus, & diſciplinis optimis pereru
ditus, cuius tu opera non ſolùm ad doctrinam, ſed ad rerum tuarum etiam admi-
niſtrationem vteris, proximis hiſce diebus cùm Romam aduenisſet negocia tua cu
raturus, impendiò me rogauit, Leonem meum illum Aegyptiacum, quem olim
Amplitudini tuæ dedicare cogitaſſem, ſibi videndum traderem. Reſpondi, fuiſſe quidem olim
id conſilij, ſed pro re nata captum, quia ſcilicet clariſsimus adoleſcens diſcipulus meus, Hippolytus
Medices, quo tempore Florentiæ in honore erat, leænæ fætum qui expectabatur in dies, ad Illu-
C ſtriſs. Principem Fridericum fratrem germanum tuum mittere decreuerat, marem & fæmi-
nam orituros. Id enim frater ipſe tuus propagandi ſeminij cauſa, maximè cupiebat. Ita volebam
ego, dum leunculorum illud par ſplendidiſsimo fratri tuo oblatum in propatulo ſpectaretur, ha-
beres & tu Leonem alterum interiorem, quem vnà cum eruditiſsimis, quos domi alis, amicis at
trectares: multa enim inſunt Leoni, quæ ſtudioſorum omnium ingenia ſemper exercuerunt. Ve
rùm accidit vt ſpem falleret leæna, quia vtranq; fœminam edidit, quare ſublata mihi quoq; eſt
mittendi Leonem meum occaſio, quia neq; fœtura illa iam erat tranſmittenda, ſine qua ſi meus
veniſſet Leo, importunè accedere viſus eſſet. Cœperam tamen cogitare, nunquid aliud inuenire
poſſem, quod ad ingenij tui ſublimitatem videretur accōmodatius, cùm opportunè de ſtudijs tuis
ex ipſo eodem Furnio, quæ mihi mirificè placuerunt, intellexi. Aiebat enim te philoſophiæ & di
uinarum literarum lectionibus incumbere, maximè verò pietatis noſtræ ignibus incenſum, cogi
tationes omnes tuas ad eiuſmodi diſciplinam conuertiſſe: qui quidem nuncius mihi accidit iucū
diſsimus: quandoquidem, ſi quid ego huiuſmodi ſcribere inſtituiſſem, quod ad hoc ipſum, quod ti-
bi adeò cordi eſt, argumētum facere videretur, ſperabam me tibi rem longè iucundiorem effectu-
rum. Erat verò mihi tunc præ manibus, De literis & diſciplinis commentarium, quod ad expli*

canda Aegyptiorum, atqueadeò maiorum etiam noſtrorum quædam ſuper his myſteria D
conficiebam, quibus ſcilicet imaginibus, per hieroglyphica ſacerdotes Aegyptij, per myſtica
mox verba veteres Hebræorum patres literas eſſent indicare ſoliti, quibus diſciplinas, quibus de-
mùm ſapientiam ipſam figuraſſent. Interrogaui Furnium, an commentarium hoc, pro Leone
miſſum, vlla tibi eſſet in parte placiturum. Legit, &, vt animo eſt egregiè candido, approbauit,
ſuaſitq́, vt omni ſummota contatione, libellum omnino mitterem. Cuius ego iudicio fretus, nam eũ
palati tui optimè callentem arbitrabar, quamprimùm per occupationes licuit commentarium
abſolui, tibiq́, ſtatim, quicquid id eſſet, dedicaui. Videbis igitur Antiſtes honoratiſſime, quæ de
literarum ſtudijs, deq́, humana diuinaq́, diſciplina vetuſtas illa ſub rerum verborúmue quorun-
dam inuolucris occultauerat, quòd peritiſſimi quiq́, inter ſe hoc velut ænigmatum genere vti cõ-
ſueuerunt. Et niſi me ſuſcepti operis fallit amor, ſpero te conſenſum hũc multorum eruditorum,
qui per huiuſmodi ſculpturas Aegyptiorum inuenta ſecuti ſunt, aliqua cum voluptate ſuſcepturum: tuumq́, tibi inſtitutum tunc longè magis placiturum, cùm ex ijs, quæ ſumus allaturi, natio-
num penè omnium ſententiam, in eam quam ſequeris ſtudiorum rationem conuenire perſpexe-
ris. Sed anteaquàm ad illam deueniamus, de literis quædam ſimpliciter prius dicere neceſſa- E
rium eſt.

Apud Aegyptios ſacerdotes librorum bibliothecarúmue facies iuncorum faſciculo, cui ap-
penſa eſſet ſepia cribrumq́, illi ſubditum, hieroglyphicè ſignabantur. Et literatorum hominum
memoriæ, vel marmore, vel ære conſpicuæ, his iiſdem figuris inſculpebantur: & quicquid ad eru-
ditionis monumentum faceret, hoc elaboratum erat ornamento.

LITERAE AEGYPTIACAE.

EA verò ſpecies literas, præſertim Ægyptiacas, vt apud Horum
eſt, ſignificabat, propterea quòd & iunco illi, & atramento hu-
iuſmodi de ſepia exempto ſcriptitabant, neq; ad hunc vſum alio
vtebantur inſtrumento. Quod autem ad ſepiam attinet, quæ
pro theca atramentaria poni ſolita ſit, ac perinde literas ſignifi-
cet, non apud Ægyptios tantùm, verùm & apud noſtros quoq;
habetur. Perſius:

> *Tum queritur craſſus calamo quòd pendeat humor,* F
> *Nigra quòd infuſa vaneſcat ſepia lympha.*

Atramentum ſanè Græci σηπιοτινὰς appellant. Sunt & alia pleraq; ſepiæ ſignifica-
ta, ſed ea inter piſces conuenientiori loco memorauimus. Cribrum verò ſub ſe-
pia ponere ideo commenti ſunt, quia ea prima ſunt arma, quibus in pane confi-
ciũdo vtimur, atq; id apud Ægyptios ex iunco contexi ſolitũ: nam ὁλόσχοινος, quẽ
ſoloiuncũ appellare poſſumus, vtiliſſimus ad naſſas marinas, vitiliumq; nexus
elegantium. In Ægypto verò, vti Plinius tradit, cribrorũ longitudinem implet.
Admonebat autem ea cribri cælatura, ita iunco & ſepię ſubiecta, eum qui victui
neceſſaria comparaſſet, literis dare operã poſſe. Cui uerò deſit prouiſæ frugis in
annum copia, alij dedatur arti, aliámue ſequatur induſtriam neceſſe eſſe. In hanc
Ægyptiorum ſententiam Simonides interrogatus, vtrum diuitiæ, an ſapientia
prius optari deberet, neſcire ſe, reſpõdit: id verò exploratũ omnibus eſſe, ſapiẽ-
tes diuitum fores frequentare. Opinionẽ tamen hãc interpretatione callida elu-
ſit Ariſtippus, qui à Dionyſio illo ſuo interrogatus, vnde fieret, quòd philoſo-
phi diuitũ limina tererẽt, nõ illi philoſophorũ: reſpõdit, Quia philoſophi norũt

quibus

A quibus egeāt, illi autē minimè. Sed vt ad Ægypti mores reuertamur, illud conſtat, anteaquàm pollutionum contage contaminarentur, & à priſtina caderent diſciplina, primariā apud eos nobilitatem dignationemq́ eorum fuiſſe, qui literas callerent, cùm literis non niſi locupletes operam darent. Nam & Athenienſes morem hunc ab Ægyptijs acceptū aliquandiu ſeruauere, vt is primas in Republica partis obtineret, qui & eruditione & ſapientia maximè præſtaret. Et quantum ad inſtitutionē attinet, Romani artes honeſtiores omnes, & quæ literarum ope comparantur, Liberales appellauerūt, quòd earum doctrina ad ingenuos ſpectaret. Hinc illud apud Terentiū: Fac periculum in literis, fac in palæſtra, in muſicis. Quæ liberum ſcire æquum eſt, ſolertem dabo.

INSTITVTIO.

SAnè apud Ægyptios inſtitutio, ſi quos habuimus codices in dāno non ſunt, SBO nuncupabatur, cuius interpretationem plerique ponunt, victus opulentus, vel ad neceſsitatem idoneus: id ſcilicet innuentes, literarum ſtudia rem paratam ſibi depoſcere. Qua in ſententia fuiſſe etiam Ariſtotelem ex eo maniB feſtum eſt, quòd eum nullius rei egenum eſſe cupit, qui philoſophiæ ſit operam daturus. Et Zachariæ Chimios inter Hebræos nominatiſsimi dictum circumfertur: Si farinam habueris, legem capeſſere poteris: ſi legem aſſecutus fueris, farinæ non egebis. Legis enim appellatione, literas intelligunt Hebræi, & farinā pro frumento annonaq́ omni ponunt. Quod quidem cum eo quadrat, quòd Iſidem, ſiue Cererem malis dicere, legum inuentricem fuiſſe memorant, cùm eadem fruges etiam humano generi cōmonſtrarit, de qua loco ſuo plenius. Ad huiuſmodi rem Ariſtotelis ſcomma eſt, quo reprehendere ſolitus eſt Athenienſes, qui iam à priſtinis moribus & ſtudijs deciderent, cùm tamen ſe frumenti perinde ac legum inuentores fuiſſe gloriarentur, frumento quidem plurimùm, legibus verò minimùm vterentur. Sed enim magis facere ad Ægyptiorum ſapientiam videtur, ſi quæ alij de corporis cibo, deq́ rerum opulentia intellexerunt, ad animi paſtum, & doctrinæ ſœcunditatem referamus, cum dubio procul illi per cribri ſignum ἱερογλυφικῶς inſtitutionem interpretarentur. Nam & azymorum calathus, qui Leuitico ab Aarone & filijs eius offerendus erat, linguam, hoc eſt, ſermonem, vel eloquentiam potius diuini numinis ſignificaſſe fertur. Sicut C enim panis nutrimentum eſt corporis, ſic & lex, & doctrina Dei, nutrimentum eſt animi. Cùm verò ſæpe cibus pro doctrina poſitus ſit, non apud Ægyptios ſolùm, ſed apud nationes omnes quæ literis & diſciplinis claræ habentur, cuiuſnam ſermo vel eloquentia pleniorem perfectioremúe doctrinā induxit, quàm is qui copiæ totius & perfectionis autor eſt? Ille ille cibus animi verus, ille paſtus ſuauiſsimus, ille ferculum & lautiſsima doctrinæ totius menſa, ſuper mel & fauū optatiſsima. Et huiuſmodi ſenſu panes illi duo primitiarum dicti, ex duabus decimis ſimilę fermentatę, quos XXIII Leuit. offerri ſibi iubet Dominus, nouo ſacrificio legem & Euangelium indicant. Panes enim hi ſunt fidelium animarum cibus. Quòd verò ex duabus ſimilæ decimis conficiantur, admonet hęc geminata perfecti numeri deſignatio, condi eos ex doctrina, quæ perfectam in Chriſto diuinitatem, perfectamq́ humanitatem tradit: nec aliter coqui, niſi per huiuſmodi doctrinam poſſunt. Sed ipſe demum Dominus Aſſertor noſter, hieroglyphicum hoc explicauit, cùm aſtuto dæmoni reſpondit, hominem non ali pane ſolo, verùm etiā quocúq; verbo, quod ex diuini numinis ore procederet. Animaduertendum verò in diuinis literis per cibum ipſum modò pecuniam,

modò rem domeſticam, modò annonam genus omne intelligi:atq; omnes has B locutiones identidem accipi pro doctrina: vt cùm præcipit Deus, ſimulac in terram Canaam ingreſsi fuerimus, eaq; & expiata, & ritè perpurgata fuerit, ne veteres incolas expellamus, ſed cohabitare nobiſcum permittamus, quin & pecunia noſtra eos ſubleuemus. Hieroſolymitanus Heſychius pecuniã hic hieroglyphicè pro doctrina noſtra poſitam intelligit. L X X hîc Cibos ponunt, quod idem eſt cum fructibus & annona. Nam cùm aliquem à ſceleribus ad virtutem & bonos mores, ab impietate ad Dei cultum atq; timorem adductũ, & in ditionem noſtram redactum inſpexerimus, eum, quia perditus fuerit, nequaquam abominabimur, ſed doctrina ſubleuabimus, & honeſti commercij, laudabilisq; conſuetudinis exemplo paſcere, educare, confirmareq; pernitemur. Miſſum facio fermentum in farinæ ſata tria abſconditum, vbi Eucherius farinam pro ſcientia poſitam tradit. Quinetiam miſſos facio non modò panes, verùm & totam meſſem, & patentes campos in diuinis literis pro ſacræ doctrinę hieroglyphico poſitos, de quibus idem Eucherius dictum ait: Et campi tui replebuntur vbertate. atq; de paſcuis idem. Vnum illud minimè prætererierim, quod vtili admodum E documento apud Maximum Tyrium habetur, ſermones ſimilitudinem ciborum gerere, ſicuti concentus odorum, cùm ea ſit ciborum natura plurimùm, vt fœcundiſsimè nutriant: odor aër ſit vaporatus, vt ſonus aër ictus, quorum vterque cùm in re tenuiſsima conſiſtat, aut nullam, aut minimam habeant paſcendi vim. Appetendas itaq; monet epulas nutrientes, ſermones quippe de virtute, atque adeò diuina in primis philoſophia: paruiq; ideo faciendam eloquentiam, eam inquam quæ præter aurium oblectamentum, nullam aliam afferat vtilitatem: ſermonesq; illos eſſe potiores, qui animum rebus optimis cibi inſtar enutriant. Apud Abacunta Prophetam legas boues non adſiſtere ad præſepia. Boues Euthymius Iudæos intelligit hieroglyphicè poſitos, qui olim virtutis cultores fuerint: per præſepia, ſacros & diuinos libros, qui pabuli nihil eis in poſterum allaturi eſſent. Et Pſalmo L X I I I, Super oues paſcuæ ſuæ. Interpretes per paſcuæ vocabulum ſacram intelligunt lectionem, qua illi animum opiparè nutrire ſibi videntur, qui ex diuina lege viuunt. Ita nonnulli Pſalmo L X I X, Fiat menſa eorum in laqueum. Menſam eſſe volunt diuinæ inſpirationis ſcripta, quę Iudæis implicationem mentis afferunt, non doctrinam. Idq; ſibi velle laqueum, F in quem Propheta menſam huiuſmodi tranſmutari poſcit. Mox & tormentum addit, & multam, qua caſtigati ſunt ob deſtinationem ſuam: inde ſcandalum, propter priſtini ſtatus diuiſionem, totiuſq; gentis diſsipationem. Deniq; vt à menſa demum ſaturi recedamus, Simandius Ægypti Rex bibliothecam inſcripſit, ANIMI ALIMENTVM, cùm id, quod cibus corpori, ſtudium literarũ animo ſubminiſtret. Et noſter Tullius, Tuſculanis, vbi de Archimede loquitur: Eius mens, ait, rationibus agitandis exquirendiſq; alebatur, cum oblectatione ſolertię, qui eſt vnus ſuauiſsimus paſtus animorum. Idem paſci ſe Fauſti bibliotheca alibi dicit. Alibi contemplationem, animi pabulum vocat. Alibi ſe vorare literas profitetur.

SACER SCRIBA.

VT verò cribrum etiam expediamus, ex eius hieroglyphico Ægyptij ſacrũ etiam ſcribam intelligi volebant: ea enim nuncupatione eos, qui futura præſagirent, appellabant, vti Prophetam Hebræi Videntem. Nam veluti cribrum

A brum vtilia ab inutilibus diſiungit, ita per ſigna quædam ſacerdotes illi mortē à vita diſcernebant. Et τὸ πὶ κοσκίνῳ dici ſolitum de ijs, quæ vera compertaq; viderentur. Sanè librum Horus apud Ægyptios fuiſſe tradit, qui Ambres nuncupabatur diuinationum plenus, ex quo præcipuè decumbentem ægrotum, vtrum victurus nec ne, an moriturus eſſet augurabantur: idq; ex ægrotantis decubitu præcognoſcebant. Nam & alij plura id genus obſeruarūt, vti fimbriarum in lodice complicationes, aduenientes moleſtè ferre, eorum cōſpectum auerſari, obtutus ſolito toruiores, & alia, non tamen cum arcanis illis conferenda. In antiquis Hebræorum ſcriptis mentionem inuenias de libro quodam arcano, in quo ſcripta deſignataq; eſſent omnia, quæ vniuerſo mortaliū generi euentura ſunt: adduntq; eum & Adamo diuinitùs oſtenſum, atq; etiā Moyſi: ſed hæc illi ſupremi numinis aſpiratione accidiſſe crediderim, oraculumq; huiuſmodi ob quandam docendi ſimilitudinem, librum appellatum. Hinc ſapientiſsimi viri Maronem volunt ad huius quaſi libri formulam dixiſſe illa ſuper poſteritatis Æneiæ futuro ſucceſſu:

B

At pater Anchiſes penitus conualle virenti
Incluſas animas, ſuperumq; ad lumen ituras
Luſtrabat, ſtudiò recolens, omnemq; ſuorum
Fortè recenſebat numerum, charoſq; nepotes,
Fataq; fortunaſq; virûm, moreſq;, manuſq;.

Nam et Romani, dum à fando fatum dicunt, edicta decretaq; huiuſmodi, veluti relata in deorum acta, intelligere viſi ſunt.

PERFECTÆ VIR SAPIENTIÆ.

ALij dicunt per cribrum conſummatum virum ſignificari, ſapientem quippe, qui de diuinis humaniſq; rebus ſciat appoſitè diſputare, quòd veluti eius inſtrumenti munus eſt apludas à frumento ſecernere, ita doctrina, rerumq; vſus & experientia faciat, vt bonum à malo, rectum à curuo diſcernamus: vt meritò à Marone dictum ſit, Myſtica vannus Iacchi. Huc nonnulli trahunt Antiſthenis dicterium, abſurdum eſſe lolium à tritico non repurgare: hoc eſt, inutiles ciues non ſecernere ab vtilibus, milites ignauos à ſtrenuis: quod dictum alibi latius interpretati ſumus. Apud Galenum prouerbium eſt, Stulti ad cribum, C cùm illi notantur, qui rem, aut negocium, quod vires exuperat, aggrediuntur. Non enim ſtultorū eſt naturæ ſecreta inueſtigare. Quamuis alij putant id ideo dictum, quia ſi Theſſali velit errores omnes corrigere, vel dictione proſequi, numero ſuperatus in ſcomma prouerbij decidat, quod eſt, Stulti ad cribrum: hoc eſt, Stultorum conatum eſſe velle ſingula totius cribri foramina obturare. Apud noſtros D. Ioannes Præcurſor, doctrinam cœleſtem ſummā ſapientiam in Chriſto præmonſtraturus, in hanc ſententiam clamat: Ventilabrum in eius eſt manu (ſunt qui cribrū, eadem omninò ſententia tranſtulerint) aream itaq; ſuam purgabit, vt quæ nullius ſunt fructus, à fructuoſo diſcernat, triticumq; in horreum condet, paleas verò igni exuret inextinguibili. Cuius myſterij ſignificatum, ne nos moroſi ſimus, latè explicatur ab Adamantio, capite in Lucam tertio, homilia XXVI.

TERMINVS META'VE.

PEr idem quod ſuperius poſuimus hieroglyphicū, terminū etiam metámue ſignificari proditum, propterea quòd is qui ſtrenuè decurſo ſpatio proſece-

rit in literis, ad tranquillum iam vitæ portum applicuerit, eumq́ ſcias poſſe de- D
mùm habere ſuæ vitæ modum, neq́ hallucinari amplius in ijs, quæ mortalium generi accidunt mala. Ita is omnium quæ ſunt, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur, cognitionem aſſecutus eſt, vt vndecunq́ prudentiſsimus effectus, neq́ ſecundis intumeſcat inſolenter, neq́ aduerſis perturbetur: in vtranq́ verò fortunam ita ſe compararit, vt æquum & inſuperabilem ad omnes caſus animum præ ſe ferat.

HVMANÆ DISCIPLINÆ.

A Cribro ad panificia deuenire, non admodum importunum fuerit. In panificijs autem fermentum non vltimum habet locum. Id in ſacris literis multa ſignificat: ſed nos id quod ad rem, quæ præ manibus eſt, facit, interim deſumemus. Aiunt verò fermentum inter alia ſymbola humanas etiam diſciplinas indicare. Scientiarum ſiquidem, vt pleriq́ diuidunt, nonnullæ humanæ, nonnullæ diuinæ perhibentur. Humanæ ſunt, quæ ſermonis variationi ſubijciuntur: vnde vulgò etiam humanitatis ſtudia dicuntur. Diuinæ, quæ perpetuo conſtantiq́ tenore quodam perſeuerant, eodemq́ ſemper habent modo, E
atq́ parte hac ipſam referunt diuinitatem. Quod enim ſemel iuſtum eſt (de perfecto loquor) ſemper iuſtum eſt. Qui ſemel calefacit ignis, calefacere nunquam deſinit, dum ignis eſt. Neque diuina deficit prouidentia, neq́ perpetua mundi gubernatio. Ita Moralis, Phyſica, & Theologia, cum diuinitate conſentiunt. Humanas autem diſciplinas appellabant, Grammaticam, Rhetoricam, & Dialecticam. Atq́ hoc illud eſt, vt ſentit Origenes, quòd fermentum in ſacrificia non admittitur. Per fermentum enim, vti dicebamus, Theologi humanas has intelligunt diſciplinas, quarum quidem vis & materia in locutionibus ipſis omnino conſiſtit. Accedunt tamen ad miniſterium, quia ſermo purus, quem docet Grammatica, eloquentiæ ſplendor, vis atque copia, quam per Rhetoricam aſſequimur, & diſputandi ratio quam indicat Dialectica, miniſtri ſunt omnium ſcientiarum.

Fermentum qr in sacrificiis non admittitur.

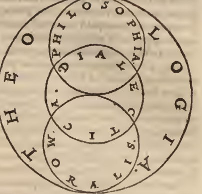
DIVINÆ DISCIPLINÆ.

QVo igitur hieroglyphico humaniora ſtudia ſignificentur, expoſitum eſt: ſupereſt de diuinis, quibus ea ſignis hieroglyphicisq́ figurarentur, explicare. F
Diuina verò quod primum ſibi ſignum poſcat, niſi quod ipſam indicat diuinitatem? cuius circulus eſt hieroglyphicum, vti latius in figurarum mathematicarum cõmentario diſſeruimus: nempe quòd in ea figura neq́ principium, neq́ finem inuenire ſit, quod æternitatis eſt propriũ. Cuiuſce rei ratione habita, Ægyptij Deum ex circuli figura intelligebant. Perſæ verò cùm Iouem cœli circulum dicerent, ſacrificia illi ſe facere putabant, vbi celſiſsimã ſpeculam conſcẽdiſſent, Iouemq́ cœli circulum nuncupaſſent: & quæ multa eo loco tractauimus, hîc ad repetendum minimè neceſſaria.

ENCYCLOPÆDIA.

NOn temerè igitur Ægypti ſapientes, Græciq́ antiquiores, qui priuſquam ſophiſmata mortalium mentes implicuiſſent, ſimplicius ac fortè melius philoſophabantur, quarundam diſciplinarum cõplexum Encyclopædiam vocauerunt, nempe quòd per circulorum quorundam colligationem inter ſe copulatæ, ab ampliori quodam circulo complecterentur, cuius nomen eſt Theologia, intra quem tres alij circuli centris & circumferentijs adeò inuicem compliciti

A pliciti deſignabantur, vt vnius centrum alterius principium & circumferẽtia eſſet, in hunc ſcilicet modum: per illos quidem interius ductos, alia quadam ratione quàm ſuperius dictum ſit ex Origene, humanas diſciplinas indicantes, quæ moribus, ratione rerum, quæ naturæ vi, inſtituta, conſiderata, examinataq́, mortalium mentibus inſedere: per illum verò qui latiori ambitu expatiatus, reliquorum centra & circumferentias in ſemetipſum amplectitur, diuinam oſtendebant. Verùm eadem hæc Leuitico intelliguntur ex orna-

B tu Pontificio, qui totus eſt hieroglyphicus: ibi enim Pontifex humeros primùm præcingi iubetur, hoc eſt, moribus optimis atque caſtigatiſsimis ornari, praua ſcilicet opera cohibendo: mox logium aſſumere, quod dubio procul rationis intelligentiam ſuſcipiendam indicat: inde quam vocant manifeſtationem, quæ quidem rerum eſt diſciplina videlicet philoſophia, per quam naturæ ſecreta omnia peruestigamus, & veluti Cerberum quendam ex imis penetralibus extractum in lucem exponimus: quarto loco veritatem, quæ dubio procul ipſa eſt Theologia. Obſeruat verò Cyrillus ordinem in ornamentis his aſsignandis: quoniam non prius de ratione verborum diſputare debemus, quàm mores compoſuerimus, ne nos malè imbuti animi prauitas à recto diuertat, & verò cognoſcendo minus idoneos reddat: neq; rerum cognitionem prius aggrediendam, quàm ſermonum rationẽ prius intellexerimus: neq; Deum & cœleſtia contemplari poſſe nos manifeſtum, priuſquàm per mores, per rationem, per rerum cognitionem, quoſdam veluti gradus, per quos ad veritatem in ſublimi conſidentem erigi poſsimus, nobis præparauerimus. Vt verò alij rem copioſius tradidere, mora-
C lem in primis diſcere debemus, quæ in humanæ degendæ vitæ ratione modoq́ occupata eſt, effrænis quippe excurſionibus iræ, animiſq́ contundendis, ſordibuſq́ omnibus excutiendis, quando memorabile illud in diuinis literis dictum, in malignum animum non intrare ſpiritum ſapientiæ. Neq; enim polluti, qui ſcilicet morali diſciplina minus inſtituti eſſent, in tabernaculum admittebantur apud Moſem, ſed cum plebe ſub dio habitabant, ſeſe interim expiantes. Præcipuè verò hoc præſtare poſſunt oratoria & poëtica facultates, cùm Oratoris ſit proprium, bonum eſſe virum, & Poëtica omnis laus & exemplar virtutis habeatur, vt Magnus Baſilius inquit. Sed hæc dicimus ad eos, qui ſunt adeò imbecilli, vt diuinorum voluminum pondera ſuſtinere nequeant, ideoq́ validiorem cibum omnem auerſantur, quare modò per fabulas, modò per hiſtioriarum exempla deducendi ſunt. Quòd ſi eueniat vt tandem ablactati firmitatem à Deo, & à fide conſequantur, tunc hordeacei quinque panes, quinque ſcilicet Moſaicæ, diceret Cyrillus, inſtitutionis libri guſtu aſperiores, & piſces duo pro pulmentario, hoc eſt, Euangelica & Apoſtolica diſciplina, pabuli longè ſuauioris, ſatis ſuperque futuri ſunt ad omne bene inſtituti animi

robur confirmandum. Quamuis non deſint, vt varia ſunt mortalium ingenia, D
qui partem hanc de moribus (hoc κτ̄ πάρεργως afferemus) è diſciplinarum choro
ſummoueant, tum quòd mores ad cuiuſque populi libitum componantur, e-
xemploq́ potius & uſu ipſo, quàm ratione vigeſcant: tum quòd nō eadem apud
omnes iuſtitia, neq; fortitudo, neque vllum ferè virtutis genus, quod non alibi
vitium, alibi virtus exiſtimetur, conſtareq́ prorſus id in opinionibus incola-
rum. Nam quòd apud Athenienſes iuſtiſsima omnium eſt lex Pelargica, de pa-
rentum ſenecta renutriēda, qua etiam apud Lacedæmonios nihil ſanctius: apud
Chios honeſtiſsimum atq; ſanctiſsimum habitum eſt, eos qui ſexageſimum æta-
tis annum impleſſent, trucidandos inter ſe publicè committere: quod moris in
Iulidæ Co inſulę vrbe, Menander fuiſſe notat, vt apud Stephanum, de quo ple-
nius in Ciconiæ cōmentario. Quodq́ in huiuſmodi diſsimilitudinis ſententiam
in Inſtitutis Theophili Gręcè legi, Athenienſes aduenas & hoſpites omni officij
genere proſequebantur, apud ſe permanere adhortabantur, ciuitate donabant,
ad honores & Reipublicæ participatum cooptabant. Lacedæmonij contrà ad-
uenas non admittebant, hoſpites vnius tātum noctis mora receptos, vrbe mox E
eijciebant. Vnde quod Paulus Iuriſconſultus ait de candelabro argenteo in ar-
gento relatum, ideoq́ pro argento, non autem pro ſupellectili habitum, indicat
nihil aliud eſſe quàm humanum placitum, totamq́ Iuriſprudentiā in ſola deniq;
hominum voluntate conſiſtere roborariq́.

DIALECTICA.

SEd rem nos noſtram proſequamur. Addiſcēda ſtatim à morali poſtmodum
eſt rationalis diſciplina, quam ipſam Dialecticen, hoc eſt, ſermocinatricem
vocant, quæ rationis turbas inter orationis pugnacitates captionesq́ anxiè tu-
multuantes pacificè componat, & clara nitidaq́ ſyllogiſmi ſerenitate trāquillet.
Nam etſi mores Moſaici compoſuerant, eſſentq́ in ſanctuarium recepti, ſacra
tamen nondum attrectabant, niſi prius dialectico famulatu ſeduli Leuitæ ſacris
miniſtrarent.

NATVRALIS PHILOSOPHIA.

NAturalem inde philoſophiam aggrediebantur; quæ de mundo, aut de ijs
quæ ſunt in mundo, quærit. Hæc autem diſciplina opiniones, lites & diſsi- F
dia, quæ inquietum hinc inde animum vexant, diſtrahunt, lacerantq́, molliter
ſopit atque componit, vt ita demùm ad ſacra admiſsi, nunc ſuperioris regiæ
multicolorem, id eſt, ſidereum aureum ornatum, nunc cœleſte candelabrum ſe-
ptem luminibus diſtinctum, nunc pellicea elementa in philoſophiæ ſacerdotio
comtemplemur.

THEOLOGIA.

POſtremò Theologia eſt amplectenda, quæ, vti dictū eſt, omnes amplectitur
diſciplinas, cuius munus eſt ſolidam præſtare pacem, quam neq; mores hu-
manę fragilitatis ſanctiſsimè quantumlibet inſtituti, neq; colloquiorum curioſa
cognitio, neq; naturæ totius perueſtigatio præſtare potuerunt. Tunc verò pax
hæc firmiſsimo nobiſcū eſt fœdere ſancita, cùm motus omnino nullus aduerſus
rationis imperium diſceſsionem vllam meditatur; cùm omnia cogitationum no-
ſtrarum diſsidia compoſita ſunt, ſopiti ſenſuum impetus, diſcuſſa oppreſſaq́ pe-
nitùs cupiditatum coniuratio. Hæc illa eſt Pythagoreorum amicitia, quā totius
philoſophiæ finem autumant. Hæc nos in templi adyta & adducit & recipit,
vbi

A vbi nullo imaginis intercedente velo, diuinitatis gloria perfruamur. Per ſcalarũ itaq; gradus philoſophantes, à centro ad centrum omnia peruadentes, & quæcunq; ſunt in vnum contrahentes, nunc vnum quaſi Oſirin, admirandus diceret Picus, in fruſta plurima vi Titanica diſcerpentes, ire pergamus, donec in ſinu patris, qui ſupra ſcalas eſt, tandem quieſcentes, Theologica felicitate cõſummemur, indiuiduaq; mox copula complexuue non modò Deo conciliemur, ſed admirabili quodam modo vnum penitùs euadamus. Vt verò quædam à Pici ſententia non aliena ſubiungamus, à quatuor his doctrinæ partibus circũdari Deum, Maximus Tyrius mihi videtur intelligere. Circundatur autem is, qui coràm, retrò, ad dexteram, atq; ad ſiniſtram, aliquos habet circunfuſos. Eorum verò qui Deum circundare videntur, illi retrò eſſe dicuntur, qui per virtutem illam, quæ ad actiones pertinet, Deum ſequi perſiſtunt. Ea verò plurimũ in moribus ſita eſt. Dedit autem is exemplum nobis, vt quæ ipſe egerit imitemur. Ad ſiniſtram illi conſtitui videntur, qui naturalem ſecuti philoſophiam, vſum eius in ſpiritualem dirigunt intellectum, perq; inferiorem indaginem, ad ſuperio-
B rum cognitionem peruenire connituntur. Ad dexteram illi eſſe intelliguntur, qui ſublimium, & à materia ſeparatarum, humanumq; viſum excedentium, rerum ſcientiam perſcrutantur. Coram deniq; Deo eos eſſe dicimus, qui ob immenſum diuinæ pulchritudinis amorem digni effecti ſunt, vt Dei ipſius conſpectu perpetuo perfruantur, facieq; quodammodo in faciem intenta, veræ felicitatis participes facti, dij quoq; & ipſi fieri mercantur. Ea enim perfecti tetrade, vt Pythagoræ vocabulum interim vſurpem, riteq; inſtituti, animam vndecunq; puram, ſanctam & immaculatam Deo videntur aſſerere: atq; ita mente optima, manifeſtiſsima ſcientia, opinione firmiſsima, ſenſuq; abſolutiſsimo præditi, ſoli hominum ſuper hominem euecti, terq; quaterq; beati efficiuntur.

TRIAS.

Quatuor itaq; circulis huiuſmodi deſcribitur inſtitutio, in quatuor ipſa diuiſa partis. Sed enim Salomon, qui diuino afflante ſpiritu diſciplinarum ordinem primus excogitauit, quem plerique Græcorum ſapientes, qui eius inuenta ſibi vendicant, non temerè ſecuti ſunt, tris tãtummodo totius diſciplinæ partes agnóſcit, moralem, naturalem, & contemplatiuam: quas per tria identidem volumina pertractauit, Prouerbia, Eccleſiaſtem, & Canticorum canticum: mores vtiq; per prouerbiorum præcepta docens, naturam rerum per Eccleſiaſtem, per Canticum autem ſpeculationem. Neq; enim Logicen diſtinctam ab his portionẽ arbitratus eſt, quę in vnaquaq; diſciplina per ſe ipſa cõſeritur, & inſtar ſtaminis ad firmitatem cõtexta, cuiuſcunq; ſubtegminis laborem admittit, ſiue pexum, ſiue plumatile, ſiue beluatum opus intexere volueris. Nam cùm inſtitutio omnis per ſermonẽ fiat, quomodo quiſpiã probabilem ſermonẽ ſuum efficiar, niſi ita loquaẽ, vt ipſius rei quæ in promptu eſt ratio, veriſimilitudo, ipſa deniq; veritas depoſcere videatur? Vnumquenq; igitur ſermonem dirigit Dialectica. His ſimilia videtur quæ de Deo Abraham, Deo Iſaac, & Deo Iacob habẽtur in ſacris literis. Nam quòd Abrahã vbiq; locorũ ſe morigerũ & obſequẽtem Deo præbuerit, moralẽ innuit. Iſaac dum ſcientiæ puteos fodit, profundaq; & abdita quæq; rimatur, naturæ indicat philoſophiã. Cõtẽplationis verò munus Iacob oſtendit, tum ex ipſo nomine, quòd Iſrael ob diuinorũ contemplationẽ appellatus fuit: nam mentem quæ Deum intueatur, nomen id ſignificat: tum ob inſpe-

cta cœli caſtra Dei ſedes, & angelorũ vias, ſcalas quippe à terris in cœlum vſq; D ſurrectas, de quibus in hanc omnes ſententiam tam Hebræi, quàm Græci, Latiniq; Theologi plurima diſputarunt. Quinetiam ipſa elementorũ natura quandam iſtiuſmodi inſtitutionis figuram oſtendere videtur, terra ſcilicet vnà cum aqua, inde aër & æther, quorum mutuus complexus certos in diſciplinis gradus conſtituere perhibetur: terra quippe, & illi applicitus humor, magiſtram morum hiſtoriam, in his enim mundi partibus res geſtæ continentur: atq; illæ vel priuatæ, vel publicæ, vnde œconomia, atq; politica, ex eorum qui ſapientiores habiti ſunt, exemplo deſcribuntur. Facit verò hiſtoria hæc ad inſtitutionem, quoniam exempla ipſa per euentus varios aut hortantur ad imitandum, ſi præclara ſint: aut abſterrent à perperàm factis, ſi malè tractata malè ceciderint. Hoc verò amplius, aquæ varijs ventorum flatibus agitatæ, mores in humana natura varios & inconſtantes indicant. Quo igitur pacto cogitationum procellis, & conſiliorum tempeſtatibus obuiam ituri ſimus, per orationis fluxum inſtitutio moralis edocebit: atq; pars hæc illa eſt, quam Ethicen Græci dicunt, quam vnuſquiſq; hominum debet ſecum diligenter examinare, inde ſibi, & ſuis, & patriæ, & vniuerſo demùm mortalium generi profuturus. Terræ pariter atq; humori vndequaq; circunfuſus eſt aër, atq; vnà cum duabus quæ ſimul adhærefcunt partibus, naſcentium omnium atq; morientium naturas amplectitur: atq; ita aër naturalis indicium eſt ſcientiæ. Extra hæc omnia quæ variationi ſunt obnoxia, æthereus ille ardor igneus eſt, in empyreum vſq; cœlum, vt multorum ſapientium eſt opinio, diffuſus, quæ quidem eſt naturæ diuinæ contemplatio, quam Græci theologiam nominant, vltra quam nullus procedit intellectus. In qua quidem diuiſione Dialectica non immeritò prætерita eſt, cùm ea minimè particularis ſcientia eſſe videatur, ſed tãquam ſpiritus harum vniuſcuiq; partium inſita, coalitaue: per eam enim hiſtoriã ſcribimus veriſimilem, per eam morum rationes varias edocemus, per eam naturæ vim perſcrutamur, per eam demùm ipſam diuinarum rerum imaginem intelligimus. Quare, vti ſuperius dictum, etiam illi qui diſciplinas ad elementorum ſimilitudines diuiſerunt, dialecticam, vtpote quæ cuiuslibet inſtitutionis miniſtra ſit, in partem non admiſere. E

DE IIS QVÆ PER COELVM RORE PLVVIVM ET *aliquot aquarum genera ſignificantur.* F

AEgyptij quidem de diſciplinis hoc modo in vniuerſum diſſerere conſueuerunt. Quatuor verò illas, Arithmeticã per ſurrectos digitos, Geometriam per arundinem, Muſicam per dentes IIII. lingua percuſſos, Aſtrologiam per maculoſam hinnuli pellem, & figuras alias indicatas, nunc omittimus, quòd alijs ea cõmentarijs ſunt à nobis explicata. Atq; vt ſuſceptum ſemel negotiũ peragamus, quamuis alia nunc circumacti via, eandem tamẽ metũ contingere procurabimus. Theologi ſiquidem noſtri cùm antiqua Aegyptiorũ dictata conſpexiſſent, qui cœlum imbre rorulento liquidum in doctrinę ſignificatum pingere inſtituiſſent, Moſemq; ex ea quam adoleſcentes in Aegypto didicerat lingua, figuris huiuſmodi paſsim vſum animaduerterent, ea multa quæ de pluuijs, de fontibus, de fluminibus, de mari, deq; aquis reliquis paſsim in diuinis literis reperiuntur, ad huiuſmodi vetuſtatis exemplum interpretati ſunt: quorum ego commentationes proſequutus, aquarũ de doctrina ſignificationes poſt Aegyptiacas illas explicare congruum exiſtimaui.

A **INSTITVTIO.**

VTi igitur profati ſumus, cœlum Ægyptij rore pluuium cùm pinxiſſent, diſciplinam inſtitutionisq́ laborem & operam intelligebant: mira etenim eſt vtriuſq; rei ſimilitudo. Nam veluti ros in herbas, frutices, plantasq́ omnes decidens, ea omnia quæcunq; molliri apta ſunt, humectat, paſcit, & liberaliter educat: contrà verò in ijs quę natura proprietateq́ ſua obturata, dura, ſolida atq; repugnantia fuerint, proficere nihil quicquã poteſt: ita in hominibus erudiendis inſtituendisq́ euenit, quorũ ij qui prompto, acuto, & docili ſunt ingenio, minimo negotio erudiunt: contrà verò ſi plumbeũ & obtuſum, atq; honeſtis artibus & diſciplinis auerſum, inſtituere aggrediaris, nihil prorſus efficias: inuita ſiquidem Minerua nihil rectè fieri, diciue poteſt, vt apud Horatium. Ita demũ diſcipline cõtumacem nacta naturã, fruſtra omnino laborabit: ſed idonei fundi compos, lætiſsimæ frugis opulentia lætabit. Sanè Pindarus eius rei, quæ plurimùm ad fœcunditatem faciat, ratione habita, irrigationi ſimilẽ eſſe laudationẽ dixit. Nam quemadmodum illa plantarum vim auget, & vt lętius proueniant efficit, B ita virtus dignis poëtarum ſcriptis cõmendata mirificum ſuſcipit incrementũ: laudatam enim virtutem gliſcere vulgò etiam dictitatũ: contrà verò loca quę aquarũ beneficia non ſuſcipiunt, plurimùm infœcunda ſunt. Et diuinæ literæ vbi agri cuiuſpiam ſterilitatem, deſertaq́ & inhoſpita teſqua notare volunt, inaquoſum dicunt, vt Pſalmo LXXVII, Exacerbauerunt altiſsimũ in inaquoſo, eodemq́ modo ſæpius. Quod verò facit ad doctrinæ ſapiẽtiæ'ue ſignificatum, in iiſdem literis cùm Pſalmographus deſiturum in aduentu Chriſti promptuarium illud vaticinationis donũ præuideret, neq; diuinationẽ ipſam quicquã amplius producturam, Pſal. CVI, terram frugiferã in ſalſuginem vertendã oraculo haudquaquã vano præſagiuit. Marina autem aqua ἀτρύγετος Homero dicitur, quòd nullũ ex ea fructũ poſsis decerpere, propterea quòd adeò eſt ſalſuginoſa.

DOCTRINA GENTIVM.

EIuſdem ſalſedinis atq; amaritudinis cauſa, marina aqua doctrinam gentium ſignificabat, propterea quòd ſine fructu eſſet, & propter rerũ quę ſacris eiuſmodi adhibebantur amaritudinẽ, intractabilis, dum neq; quidem humanis hoſtijs abſtinebant, & alia dictu fœda faciebant, ſceleraq́ ac turpitudinem omnem C dijs etiam ſuis adſcribebant, quorum exemplo laſciuire, & mollia quæq; ſectari mortales ſibi permitterent. Tot præterea deorum marinorum luſus nihil aliud ſunt, quàm mera laſciuia, profanis quippe & impuris ea dulcis & delectabilis, pijs verò ſynceriſq́ inuiſa & amariſsima. Fortè autem Herculis columnæ in habitabilis terræ finibus erectæ, virtuti documento ſunt, non eſſe à duris terræ laboribus ad vndarum mollitiem atq; laſciuiam dilabendum. In has autem aquas Abacûs Propheta armẽtum à Deo inducendum canit, acceſſurum quippe cultum, & polituram: hoc eſt, Apoſtolos per omnem terrarũ orbem profecturos, qui omnia commitigarent, manſuefacerent, & habitabilia frugiferaq́ redderẽt, amaritudine omni dulcium aquarum corriuio delinita.

DOCTRINA COELESTIS.

PIndarus pleriſq; locis hieroglyphico vtitur hoc dicẽdi genere, vt cùm canit, χαρίτων ἄρδοντι καλλίστᾳ δρόσῳ, hoc eſt, optimo pulcherrimo'ue Gratiarum rore irrigant: id quod odarum luculenta lepiditate dictum interpretes exponunt, vt deniq; per rorem eloquentiæ lepôrem intelligamus. Sed quid egemus Pindaro, cùm Moſem audimus cœlum ad audienda quæ loquitur, ac terram etiam ip-

ſam inuitantem, doctrinamq́ ſuam vti pluuiam concreſcere augurantem, elo- a
quium vti rorem pluere meditantem, eſſeq́ quaſi imbrem & ſtillicidia ſuper herbam & gramina, quæ manifeſta ſunt doctrinæ cœleſtis ſymbola. Quin & Angelici chori aquæ vocabulo deſignantur, vt Pſalmo: Et aquæ quæ ſuper cœlos ſunt laudent nomen Domini. Vnuſquiſq́ autem Prophetarum ſimulac os adaperuit, terram irrigat vniuerſam, hoc eſt, vt interpretatur Adamantius, diſciplinam in aures & in corda hominũ infundit. Dauides autem noſter per lignũ propter aquarum fluenta plantatum, fœtiferum & opportuno prouentu lętum reddi hominem intelligit, qui diuina præcepta ſuſceperit, quibus ingenia non aliter quàm plantæ aquis irrigantur. Sanè Moyſi diuinitùs ab aqua nomen inditum facilè crediderim, qui vberrima diuinarum humanarumq́ rerum omnium doctrina mortale genus in ęterna eſſet ſecula inſtituturus: moys enim Ægyptijs aqua dicitur: quamuis euentus nomini cauſam dederit, quòd à Thamura Pharaonis filia ex profluente, in quẽ à parentibus acerbiſsimi edicti regij metu proiectus erat, diuinæ ita prouidentiæ commẽdatus, in ciſtula iacens exemptus eſſet. Antiquitas demùm tota diſciplinam aquis comparauit: hinc Pegaſeus, hinc Caſtalius fons, hinc vndæ Cephiſides, hinc Permeſſus, Iliſſus, Termeſſusq́ flu- b
uij, totaq́, vt ſemel dicam, Aonia aquis irrigua: vnde, vt fit in fabulis, non tamen inanibus,

Vatum Pierÿs ora rigantur aquis.

Apud Virgilium cùm Damœtas & Menalcas ingenij & artis doctrinæq́ ſuæ periculum alternis cantando feciſſent, Palæmon vtriuſq́ virtute commendata, demum ait:

Claudite iam riuos pueri, ſat prata biberunt.

Muſicam porrò Pindari cõmentatores ex aqua fieri autumãt. Et Varro tris Muſas ponit, vnam quæ mera tantum voce conſiſtat: alteram, quam aeris icti ſonus efficit: tertiam, quæ ex aquæ motu naſcitur. Hinc percuſſa iuuant fluctu littora: hinc dulce etiam petra riuus qui ſtillat ab alta, vt Theocritianum illud imitemur: ἅδιον ὦ ποιμὰν τὸ τέον μέλος, ἢ τὸ καταχὲς τῆν' ἀπὸ τᾶς πέτρας καταλείβεται ὑψόθεν ὕδωρ. Cùm verò tam noſtri quàm Ægyptij pluuias plurimùm in doctrinæ cœleſtis ſignificatum acceperint, cauſa ea eſſe videatur, quòd imbres longè fœcundiores aquis alijs eſſe, magisq́ nutrire, & celerius confici experimento compertum eſt. Hinc c
Heſiodus, Theogonia, fœcundum cœlum dixit, propterea quòd, vt interpretes eius aiunt, & Virgilius affirmat, Plurimus vt cœlo deſcendit Iuppiter imbri, omnia terra naſcentia fœcundantur. Hinc Menander:

ἐρᾷ μὲν ὄμβρου γαῖα *Amore tellus imbrium peruritur.*

Eodem modo doctrina ea quæ cœlitùs inſtillatur, longè fœcundior eſt, quàm quæ ab hominum opinionibus emanauit. Huiuſmodi autẽ imbribus affluenter omnes alluimur, quicunq́ Chriſtianã ſequimur inſtitutionem, ex quo tempore ſuper Hebræos decidere olim deſiere: quod non temerè pręmonſtratũ libro Iudicum eo loco legimus, vbi Gedeon Ephraimita, qui & Hierobaal, Madianitarũ Amalechitarũq́ & Arabũ viribus Iſraëlitas omnes opprimẽtibus, ſignum petijt à cœleſti numine, quo ſe populũq́ adhortaretur ad virile aliquod facinus aggrediendum, & ſe ſuosq́ de montiũ ſolitudine liberaret, in quibus, patrijs expulſi finibus, extorrẽ vitã rerum omnium inopia laborãtes agitabant: excitatus itaq́ Gedeon oraculo minimè cõtemnẽdo, cui tamẽ haud facilè fidẽ adhibuerat, ob ita accisas res, vt facilè eſſet omnia deſperare: Sequar te, inquit, ſanctiſsime,

tuæ

A tuæ erga nos propenſæ voluntatis ſignũ id aſſecutus, ſi ros ſcilicet ceciderit ſuper lanę vellus in area ſtratum, & terra circùm arida perſtiterit: id quod vti petierat, factum eſt. Subiecit mox Gedeon atteſtatum: Si ros, inquiens, ſuper terram deciderit, eaq; tãtum aſperſa, ſtratũ vellus minimè madefecerit: cui petitioni Deus cùm iterum annuiſſet, plenus animis negotium aggreſſus victoriam eſt felicisſimam conſecutus. Hic, vt interpretantur ſapiẽtes, vellus lanæ populum indicat Iſraëliticum, terra verò Gentes reliquas eius eo tempore pietatis ignaras. Qui verò ros cœlitùs decidit, Dei doctrinam oſtendit, quæ prius Iſraëlitis diuinitùs indulta eſt: hos enim ſolos ros diuinæ legis prius irrigabat: reliquus autem terrarum orbis nulla iſtiuſmodi humoris gutta madefactus, arida prorſus ſiccitate laborabat. Poſtea verò quàm ſecundum accidit poſtulatum, aruit vellus, terra irrorata eſt: Hebræis quippe adempta eſt Prophetarum pluuia, nobis verò per Chriſti doctrinam diuini eloquij fontes adaperti. Tale aliquid tangit Chryſoſtomus Pſalmo LXXI: ſed rem copioſè tradit Adamantius. Eodem modo Tertullianus etiam interpretatur locum illum, Et mandatum eſt nubibus ne B pluerent imbrem ſuper vineam Soreth, hoc eſt, cœleſtibus beneficijs ne prouenirent in Iſraëlis domum: ſubtractis enim chariſmatum roribus, lex & Prophetæ ceſſauerunt, neq; vltra Ioannẽ proceſſerunt. Quod verò ad gẽtes facit, aſſentitur huic ſententiæ Cyprianus, qui prænunciaſſe Deum per Prophetam ait, apud gentes in locis quæ inaquoſa prius fuiſſent, flumina poſtmodum redundatura: & Chriſtum ait, vt doceret, oſtenderetq; futurum vt populus gentium ſuccederet, & in locum quem Iudæi perdidiſſent, merito fidei perueniret, de aqua vinum feciſſe, vt ad Chriſti quippe & Eccleſiæ nuptias Iudæis, qui fuerant inuitati, venire ceſſantibus, euenturum oſtenderet, qualiter nõ temerè, neq; conſtanter plebs gentium è plateis & triuijs, vt ſe quiſq; obtulerat, cõuocata cõflueret & cõueniret: vinea enim Domini ſabaoth domus erat Iſraël. In eandem ſignificationem aquam vino inſtillare inſtitutum ſacrificio noſtro, quę modico temporis momento vinum fiat, vt receptos ad nos populos ſentire & facere nobiſcum intelligamus. Quamuis longè ſublimiore ſignificato, preces quæ huiuſmodi myſterio adhibentur, humanam naturã indicent aggregari ad diuinam, vti diuina humanã ad ſe traxit. Hinc Irenęus de Ebionitis loquẽs, qui vnionem C Dei & hominis non recipiebant: Reprobant, inquit, hi cõmiſtionem vini cœleſtis, & ſola aqua ſecularis eſſe volunt. Alio tamen modo ſententiaq; longè ſeciore aquam vino mixtam aiunt ab Eſaia, Caupones tui miſcent vinum aqua, vt id ſcilicet innueret, quòd auſtero amarioriq; Dei præcepto iam tum Iudæi illi ſeniores aquæ dilutionem immiſcere cœpiſſent, multaq; laxare, & in commodum ſuum indulgere ſibi, legem adulterantes, cùm alioquin legem obſeruare fingerent, & quæ minimi momenti eſſent, religioſisſimè cuſtodirent, quod eis pluribus locis obiectũ eſt à Domino: vt de menthę decimatione, & cameli deuoratu. tum illud apertisſimè: Quare vos tranſgredimini præceptum Dei propter traditionem veſtram? Nam, vt inquit Irenæus, non ſolùm per præuaricationem fruſtrati ſunt legem Dei, miſcentes vinũ aqua, ſed & ſuam legem contrariam ſtatuerunt, quæ Phariſaica vocabatur, in qua quædam quidem auferebant, quædam verò addebant, & ex libidine ſua interpretabatur, & vt ait Eſaias, & Pſalmographus ſubſcribit, labijs Deum honorabant, cor autem eorum à Deo procul aberat, eumq; fruſtra colebant, cùm doctrinas & præcepta hominum edocerent.

AQVÆ RELIQVÆ. D

QVoniam verò varia admodum eſt aquarum cõſideratio, operæprecium videtur, priuſquàm huic cõmentario finem imponamus, aquas diſtinguere, ſingularumq́ꝫ mox ſpecierum ſignificata pertractare. Primæ autem omnium videntur eſſe pluuię, de quibus abundè eſt à nobis diſputatum. His nubes neceſſariò coniunguntur: harum igitur ſignificationes ſtatim ſubijciemus. Subſequentur inde fontes, mox fluuij, in quos naturæ ipſius impulſu torrentes inferentur: dein conſtruenda erit cataracta. Hinc ſe offeret mare vaſtum & magnũ, cuius pars nobis erit perſulcanda: ijsq́ꝫ demùm quę in conſpicuo ſunt enumeratis, deſcenſus erit in abditam puteorum profunditatem. In vniuerſum autem aquę ſingulæ vel limpidæ tranquillæq́ꝫ reperientur, vel turbidæ atqꝫ procelloſæ: quo conſtituto, ſingularum hieroglyphica cõmodius exequemur.

NVBES. PROPHETÆ.

NVbes in diuinis literis Prophetarũ ſignificato paſsim poſitæ, in quas ſcilicet Dei veritas extenditur: atqꝫ hæ dicuntur mandatum Domini audire, & quo tempore quóue loco pluuiæ ſint effundẽdæ, cognoſcere, & à quibus etiam eas ſuſpendere ipſa rex exigat. De quibus, vti ſuperius habetur, Eſaia: Et mandabo nubibus meis ne pluant ſuper eam imbrem. Domum enim Iſraël vineam appellat vates diuiniſsimus, mandatumq́ꝫ ait nubibus ne ſuper eam pluerent, hoc eſt, ne Prophetæ oracula ſua vlterius in Iſraëliticum populum conſpergerent. Quod autem ad nubem facit, manifeſtum eſt eam fuiſſe multa obſcuritatis caligine circumfuſam: arcanumq́ꝫ illud de Chriſto myſterium, vnde noſtra omnis doctrina defluxit, per tenebroſas aquas, denſiſsimis quippe nubibus collectas, Pſal. XVII indicari theologi monuerũt. Nam vbi, Et nebulæ puluis pedũ eius; Eucherius nebulas pro myſteriorũ velamẽto hieroglyphicè poſitas ait. Nam & caligo in id accipitur ſignificatũ, vtpote quę diuinorũ ſecretorũ operimentũ intelligatur, vt Pſal. Caligo ſub pedibus eius. atqꝫ alibi, Poſuit tenebras latibulum ſuum. Eſt & vbi ſignificant perperàm admiſſorum abolitionem: vt apud Eſaiã: Deleui vt nubem iniquitatẽ tuam, & quaſi nebulã peccata tua. Eucherius idem, vbi legitur, Velut nubes pertranſiuit ſalus mea, iniquorũ ait tempora ſignificari. Quinetiã propter eandem prophetię duritiẽ atqꝫ difficultatem, doctrinamq́ꝫ ſolidò velut quodam corpore concretã, ac minimè diffluentem, ex grãdinis metaphora ſignatam Pſal. VII, viri idem diuina mente præditi tradidere. Alioqui nix, glacies, & grando, in diuinis literis plurimùm ponunt̃ pro duritia atqꝫ rigore delinquentiũ. Et quod ait Dominus, Orate ne fuga veſtra fiat hyeme vel ſabbato: ſunt qui per hyemẽ, ſordidum quippe & ignauũ tempus, intelligant hieroglyphicè humanã vitam in peccatorũ immundítijs occupatã, ſcelerumq́ꝫ voraginibus immerſam atqꝫ detentã: per Sabbatũ autem ceſſationis diem: innui verò dicant, cauendum identidẽ ne cùm dies illa ingruerit, deſides & à bonis operibus ceſſantes deprehendamur. Non enim ſufficit non peccare, niſi bona etiam opera faciamus: quia tam rebellis eſt verita cõſectari, quàm contumacis facienda relinquere. Ac de niue, & omni glacie, ſentit idem Eucherius: de pruina verò ſecus, quippe quã abſtinentiæ ſymbolũ eſſe tradit, propterea quòd ea ſit in cauſa vt calor corporis ad ſalubritatẽ refrigeſcat: eaq́ꝫ de càuſa dictũ, Factus ſum ſicut vter in pruina. Et quoniam huc incidimus, LXVII Pſal. vbi legitur, Et virtus eius in nubibus, Theologi Apoſtolos identidem per nubes interpretant̃, veluti procul extantes, & ſupra terrena omnia negotia in altũ euectos, diuiniq́ꝫ in

ſuper

A ſuper ſpiritus aqua plenos, qua mox arua, campos, & vniuerſam terram inundarent, vnde fœcundiſsimus bonorum fructuũ prouentus obueniret. Huiuſmodi enim pluuiam decidere, & rorulentum imbrem terram irrigare, noſtra pietas per preces poſcere conſueuit.

FONTES LIBRI.

Sequuntur fontes, de quibus Pſalmo ſexageſimo ſeptimo legimus, Ex fontibus Iſrael Dei laudes in Eccleſijs emanare: quod ita Theologi accipiunt, vt intelligamus, ex Legis & Prophetarum libris, veluti ex quibuſdam fontibus perennibus, Iſraelitico olim populo Dei doctrinam atque cognitionẽ affluxiſſe: ex quibus fontibus viri illi ſanctiſsimi ac Deo pleni multa haurientes, hymnos in Dei laudem componebant. Apoſtolos etiam, primos Chriſtianę pietatis doctores à Chriſto electos, per aquarũ fontes qui repentè apparuerint, interpretes pleriq; deſignarũt, vbi Euthymius vnanimẽ veterũ ſententiã ſecutus, ſæpenumero ait per aquã euangelicæ prędicationis doctrinã ſignificari. Iam quod Dauid ait, Inter montes tranſibunt aquę, potabũt eas omnes beſtię agri: oſtendere voluit,
B nulla tã alpeſtria, tamq; inacceſsibilia loca fore, in quę doctrina diuinę legis non ſit penetratura: nam per beſtias pleriſq; ſacræ Scripturę locis impij ponũtur, & qui nullam adhuc rerũ diuinarũ doctrinã audierunt. Et quòd Leuitico legis lator vaſa omnia pollui dicit, in quę pollutorũ morticinium inciderit, exceptis, inquit, fontibus aquarũ, per fontes quippe & ciſternas, & caſtella, & collectiones aquarũ, doctrinã intelligens, & Magiſtros, qui quòd prauis nonnunquã moribus polluti ſunt, nõ tamen prorſus abominandi: de quibus ſcilicet Matthæus: Omnia quæcunq; dicunt vobis, facite & cuſtodite, ſecundũ autẽ opera eorũ nolite facere. Ad hęc ſextis Hebræorũ caſtris per XII aquæ dulcis fontes ad Elim repertos, Hieronymus Apoſtolos XII interpretatur, de quorũ fontibus deriuatæ aquæ, totius terrarũ orbis ſiccitatẽ rigant. Cõmuni verò ſcriptorũ omniũ cõſenſu, dulcedo aquis præcipuè fontanis attribuitur, quamuis in optima aqua neq; ſapor neq; odor vllus à Phyſicis requiratur. Quia tamen ſitientibus, cùm ſcilicet ſicco ſpuit ore viator, aquæ potus ſuauiſsimus accidit, ſactũ vt poetę dulcis aquę ſaliente ſitim reſtinguere riuo, inter oblectamẽta ingentia poſuerint. Ita illud Deuteronomij cantico expreſsit, mel de petra dictum ſuper Moſe, hoc eſt,
C tam ſuauẽ tamq; dulcem & amabilem aquã, vt melli ſimilis eſſe videretur. Chryſoſtomus quoq; aquæ ſuauitatem pro melle ex petra proſiliente intelligit, cùm nuſquã legatur mel à Moſe de petra vnquã eductũ. Apud Dauidẽ verò Pſalmo LXXX, Educto de petra melle ſaturauit eos, interpretes ita dicunt: Pauit Chriſtus IIII millia hominũ ſeptem panibus, quia potauit eos mellita doctrina ſua vſq; ad ſaturitatẽ. Res enim omnes ab eo geſtę, præter hiſtoriam, myſticũ etiam ſenſum ſecum trahunt. Quàm dulcia (canit pietas) faucibus meis eloquia tua, ſuper mel ori meo. Petra igitur illa vnde fluebat aqua, vt Apoſtolus ait, erat Chriſtus. Atq; hic fons ille fertur de quo cecinerit Dauid: Sitiuit anima mea ad Deũ fontem viuum. Eſaias, patentem fontem dixerit apparriturum. Hieremias, fontem aquæ viuæ derelinquendum conqueratur.

FLVVII CHRISTVS.

Sed enim in fluuiorum metaphoris longè frequẽtius eſt in diuinis literis Chriſti ſignificatum: vt eo loco, Fluminis impetus lætificat ciuitatem quam incolit Deus: vbi noſtri Theologi flumen Chriſtum eſſe dicunt, propter dulciſsima eius fluenta, de quibus Pſalmo primo multa diſſeruêre. Hinc apud Prophe-

tas legas: Ecce ego ad eos delabor quaſi tranquillũ flumen. Et Eccleſiaſtici 24. D
Ego ſapiẽtia effudi flumina: ego quaſi trames aquę immenſę de fluuio: ego qua-
ſi fluuius Dorix, & ſicut aquæductus exiui de Paradiſo: & quę ſequuntur in hãc
ſententiam. Quinetiam ait Dominus, flumina aquæ viuæ de ventre eius qui
crediderit emanatura: quo ſapientiam & facundiam intelligi voluit, Ambroſio
interprete, quam aſſecuti erant ij qui diuino afflari ſpiritu meruiſſent. Itaq; Apo
ſtolorum doctrinã & inſtitutionẽ pręuiſam à Pſalmographo, Theologi eo loco
volunt, vbi, Extulerunt flumina Domine, extulerunt flumina voces ſuas, habe-
tur. Et per amnes qui per eoſdem alueos decurſuri erãt, ſubſecutos doctores ac-
cipiunt. Non negarim verò quod tradit Eucherius, flumina nõnunquã pro po-
pulo accipi qui nondum in fidem receptus eſſet: in quam ſententiam corriuat il
le flumina Babylonis. Iam & Apoc. 17. Aquæ quas vidiſti, ſuper quas meretrix
illa ſedet, populi & turbę & gentes ſunt, & linguę. Eódem tendit Eſaiæ dictum,
cùm beatos appellauit eos, qui ſuper omnes aquas ſeminarent. Apud Abacũta
prophetã legas, fluminũ terra, ſcindetur, quod de Hieroſolymis dictum Græci
tradũt, quę ſcilicet fuerit Prophetarũ patria, qui fluminũ inſtar eam irrigabant, E
ſed ad Ieſu Chriſti aduentum hiatura eſſet, & rimis aperienda, omnisq; humor
alueo ita fatiſcente defluxurus, penitusq; defecturus, futurũ ſcilicet vt priſtina
exareſceret vaticinatio, quod euentus cõprobauit. Quod verò ſexto ſupra cen-
teſimũ pſalmo legitur, Deſerta reddidit flumina, & aquarũ fluxus in ſitim tranſ-
mutauit, flumina ſcilicet exiccauit, & quæ terra prius erat irrigua vliginoſaq;, ita
deſertam reddidit, vt prorſus ſterileſceret, & aquarum venas abundantes ita ob
turauit, ne vlla inde potio, ſed ſitis potius proſiliret, Euthymius Græcus ipſe ad
Græcos philoſophos referri dicit, qui ſcilicet cùm eloquentiæ quaſi fluminibus
& diſciplinarum varietate & copia redundarent, omni demùm ſapientia deſti-
tui viſi ſunt, cùm illiterati ac piſcatores homines eos repreſſerunt.

TORRENS.

ACcedit huc torrens, cuius ſignificatũ ita refertur ad eloquentiã, vt torrens
facundia veterũ ſcriptorũ ſententia dicta ſit ea dicendi vis, quæ magno di-
ctionis impetu decurrit, quã in Pindari cõmendationem ita deſcribit Horatius:

Monte decurrens velut amnis, imbres
Quem ſuper notas aluere ripas, F
Feruet, immenſusq; ruit profundo
Pindarus ore.

In diuinis verò literis mentio fit de quodã deliciarũ torrente, Pſal. ſupra XXX
quinto, pro quo pleniſsima Chriſtianę doctrinæ fluenta intelliguntur. Torren-
tem autem dixit Pſalmographus, ob tempeſtiuã doctrinam, quæ à Chriſti ore
loco & tempore diffluebat, propterq; eius in ſuadendo & arguendo vehemen-
tiam, affluentiſsimamq; vim. Quin & propterea ea multa, quę de propheticis ſer
monibus collecta in vnũ adducebat: fluit enim ad tempus torrens, et vehemens
eſt ac violentus, & ex multiplici aquarũ cõcurſu corriuatur: vnde ait Eucherius,
per torrentes inſignium prædicatorum eloquentiã ſignificari. Alioqui torrens
in ijſdem diuinis literis pro concupiſcentiæ ſtimulo pónitur, quæ vel difficulter
ſuperetur, vel in profundum trahat, de quo plura inferius. Nam hîc præterire
nõ eſt animus locum in Pſalmo, Sicut torrens in Auſtro, quã exultantis eſſe vo-
cem, inquit Eucherius, & ex vitiorum vinculis ad libertatem, conuerſionemq;
redeuntis, qua poſtulat vt diuinæ aſpirationis auxilio atq; ope, ex peccatorũ ca

A ptuitate ſoluatur, ſicut conſtricti glacie torrentes, Auſtri tepore ſoluuntur.

CATARACTA.

EST & diuinarũ literarũ proprium, vehementiã vel in ſermone, vel in opere, aut alia quapiam vi, per cataractã ſignificare: atq; hęc ea eſt cataractarũ vox, cuius mentio habetur Pſal. LXI. Eſt verò cataracta, aquatici cuiuſdã alueí coarctatio, vbi aqua in anguſtum vel natura, vel arte collecta, aut ſpontè, aut artificis arbitrio, magno inde impetu atq; etiam fragore prorumpit. Sed enim quæ à natura eſt cataracta, nihil aliud quàm ſtrepitum & impetum præ ſe fert: ea q; eſt naturalis eloquentia ſermonis ſue copia, nullo ſtudio, ſponte profluens. Quæ verò arte conſtruitur, & vim & efficacem operum vtilitatem ſuggerit: atq; huiuſmodi eſt dicẽdi facultas, arte, labore, diligentia, iudicio atq; exercitatione cõparata.

MARE.

QVemadmodũ autem fonteſq; fluuiiſq; omnes in mare decurrunt, ita nos dictionis ordo deuexit in pelagus. Vt verò loco hoc ea prætereamus, quę multa ſuper mari ex Ægyptiorum doctrina in Piſce diſſeruimus, contenti nunc eri-
B mus aliquot tantùm locis, quos ex diuinis literis cruemus.

PERDITIO.

ID verò cum primis proprium eſt maris ſignificatũ, vt perditionis indiciũ ſit, ob ipſam quippe profunditatẽ, vtpote quę idonea admodũ ſit ad ſuffocandũ. quãquã alia de cauſa mare apud Ægyptios pro pernicie ponebatur, vt ſuo loco docuimus. Quod ad perditionẽ attinet, eo ſignificato Theologi Prophetã aiũt Pſal. XVII canere, ſe de aquis multis eductũ. Paſsim verò interpretes, exundantes fluctus pro calamitatum exceſſu accipiũt: & per turbulentas aquas ſuprema quędã doloris oſtendiũ vehementia, quę omnẽ reſpirandi facultatẽ exuperat: vt Pſal. LXVIII affixũ ſe clamat in profũdo luto, vnde nulla ſe vi poſsit expedire: rapidiſsimis demum vorticibus deuoratũ, in imam maris ſedem deiectũ eſſe, in quem vſq; locũ tempeſtas etiam accedat, quę arenas omnes æſtu cõmiſceat atq; perturbet: qua quidem nulla maior deſcribi poteſt inquietudo: primò cũ aquarum, in quas deciderit, ponit altitudinem: mox limũ, cui affixus inhæreſcat: inde maris amaritudinẽ, & immenſas vndas: poſtremò eas ſęuis tempeſtatibus agitatas: meritò itaq; paulò pòſt ſe de profundo huiuſmodi liberari ſupplicat, ne tan-
C ta rerum vexatus perturbatione deficiat.

HOSTILIS IMPETVS.

APud eundẽ hoſtilis impetus, & ſubitaria quędã oppreſsio, per aquã indicatur, Pſal. CXXIII, Cùm exacerbatus eorũ furor in nos debacchareť, ſanè aqua demerſiſſet nos. quod vt magis exaſperaret, addidit: Torrentẽ pertrãſiuit anima noſtra: vbi impetuoſos inexpectatoſq; hoſtiũ inſultus incurſu repẽtino proruentes, torrenti turgido cõparauit, quem tamẽ auxilio Dei fretus tutò pertranſierit. & quaſi parũ adhuc dixiſſet, ſuperaddidit: Sanè pertranſiuit anima noſtra aquam intolerabilem, ingentes quippe rerum difficultates atq; pericula. Tale aliquid apud Maronem legas: *Diluuio ex illo tot vaſta per æquora vecti.* Idemq; alibi nubem belli dixit, vtrunq; deſumptum ex Pindaro. Iſthmijs enim ἐν πολυφλόγῳ σκλαμὶς διὸς ὄμβρῳ. & alibi: ἐστ' ἐν ταύτᾳ νεφέλᾳ. Apud oratores hiſtoricoſq; turbines & procellas ſæpe pro bello poſitas inuenias. Cauſa verò cur aqua vehementiores indicet ærumnas, ea eſt, quòd pericula caſuſq; reliqui corpus ſoleant ex vna aliqua parte labefactare: aqua verò vniuerſo ſtatim corpori circũfuſa, omnibus eueſtigiò membris impedimento eſt, atq; vndiq; oggerit difficultatem atq; moleſtiam.

ÆRVMNÆ. D

HInc Pſal. LXXXVII, vbi legitur, Omnes fluctus tuos induxiſti ſuper me:
interpretes per fluctus, perturbationes & ærumnas omnes intelligũt, quæ-
cunq; affligere poſſunt humanũ genus, quibus omnibus Chriſti eſſet humani-
tas obnoxia: in eius enim perſona dictum id autumãt. Fluctuare autem verbum
ſæpe pro perturbari ponitur. Sed enim aliquando pro timore poſita fluctuatio,
vt Pſal. LXI, Ecce enim ipſe Deus meus aſſertor meus, & adiutor meus eſt, qua-
re non amplius fluctuabo: id eſt, nihil eſt quod vlterius pertimeſcam.

DILVVIVM.

ACcedit huc diluuium, de quo Pſalmo XXVIII, Dominus diluuiũ inhabi-
tare facit: ſiue vt alij reddidere, Diluuiũ ſedat: vel, Tempore diluuij regnũ
obtinuit. Vtcunq; ſignificatum ad humanam pertinet ſalutem: quoniã hîc gen-
tes intelliguntur quæ in ſuarum inundatione cupiditatũ, in vitiorum pelago &
humanorũ affectuũ voraginibus demerſæ detinebantur, quæ mox à Domino
exemptę ſeruatęq́; ſint. Alio verò loco, pſalmo quippe XXXI habetur, Diluuiũ
aquarum multarũ proximè ad eum nõ accedet: per huiuſmodi aquas ſupra mo- E
dum exundantes, cùm ſcilicet excreſcentia ripas flumina prętereũt, vel mare tur-
gidum per littora ſpatiatur, quas ſuprà memorauimus calamitates intelligi vo-
lunt. Ita Euthymius, & plerinq; alij ſentiunt.

ABYSSVS.

EOdem modo vbi fit de abyſſo mentio, vaſtũ calamitatis pelagus figuratur:
vt Pſal. XLI, Abyſſus abyſſum inuocat: quod ita accipiũt, profunda atq; va-
ſta calamitas vaſtiorem aliam ſemper vocat calamitatem, quod alij dixerunt ma-
lorum hydram, cùm ſcilicet aduerſæ res cladesq́; continenter ingruunt, ac velut
vnda ſuperuenit vndæ, aliæ poſt aliam ſuccedunt. Sunt qui dictum ita interpre-
tantur, vt vniuſcuiuſpiam rei magnitudo alterius inuocet magnitudinem: vtpo-
te, peccatorũ cumulo neceſſarium eſſe ingentẽ cumulum miſericordiæ. Alij per
abyſſos hos nouam & veterem diuinarum inſtitutionũ doctrinam intelligunt,
profundiſsima enim vtraq; eſt, & altera alterius indiget auxilio: ita enim Euche-
rius, pſalmi dictũ huiuſmodi citans, profunditatẽ inquit Scripturarũ inde colli-
gi. Neq; illud nõ probat, vt vetus Teſtamentũ noui egeat auxilio, & veteris no-
uum. Quin & humanam mentem vnicuiq; abyſſum eſſe dicit, quia nequeat ſe F
metipſam ipſa comprehendere, niſi ſuperioris abyſsi ope ſubleuetur, vnde ſcili-
cet affulgeat lumen quo alti profundi tenebras diſcutiat.

LAMMA FOSSA'QVE.

AB abyſſo haud multum diſsimilis eſt alia aquarũ ſpecies lacunoſa, eaq́; plu-
rimùm turbida, cœnoſa atq; fæculenta, quæ nimirũ pro cladibus & ærum-
nis accipi ſolet. Ita dictũ Ezechielis interpretantur, vbi Dominus ad Hebræos:
Aperiam ſepulturas veſtras, & educã vos de Babylone. frequenter enim in diui-
nis literis pro vna eademq́; re ponũtur, ſepultura, vorago, infernũ, abyſſus, foſ-
ſa, lacus, & ſimilia. Pſalmo XXVII, Similis deſcendẽtibus in lacũ, nonnulli pro-
fundiſsimas foſſarum altitudines intelligunt, vnde non detur emerſus: nõnulli
ſepulchra foueis excauata. Sed enim Pſal. XXIX, Seruaſti me ne deciderẽ in la-
cum, quod foueam alij, alij puteũ vertêre: Euthymius ineuitabile periculum ex-
ponit, quippe voraginẽ, in quam qui fortè inciderit, ſuis ipſe viribus nequaquã
poſsit euadere. Alibi exauditum ſe ait Propheta, vt de lacu profundiſsimo ſor-
didiſsimoq́; extraheretur, quod maxima vitæ diſcrimina, quæ diuinitùs euaſe-

rat,

A rat, declarat. Et quod ibidem dicitur de luto limi, liuidiſsimam loci putredinem oſtendit; ea verò eſt quæ animas noſtras eò demerſas tenaci veluti cœno implicatas detinet. Hinc Dauides orat ſe de luto eripi, ne affixus in palude putoreq́ꝫ illo perpetuò recumbere adigatur. atq; hæc de turbidis.

LIMPIDÆ.

Aquæ verò limpidæ perſpicuæq́ꝫ omnes, dubio procul pro doctrinæ ſymbolo, vti oſtenſum eſt, accipiuntur. Doctrina autem omnis vel in cõſpicuo eſt in ore quippe ipſo, vel in mentis receſſu. Hinc ea quę manifeſtè patent, perſpicuis et nitidis, neq; admodum altis profluentibus comparamus: quæ verò in arcanis habẽtur, aut ſolo concipiuntur intellectu, ea vel nubium, vti ſuperius, dẽſitati, vel puteis, vel altioribus vndis ſimilia ſunt. Transfertur autem commodiſsimè hæc aquæ claritudo atq; obſcuritas ad humanum animũ: eaq́ꝫ metaphora, quod ſyncerum, apertum, manifeſtumq́ꝫ & perſpicuum eſt, candidum appellamus: propterea quòd huiuſmodi propémodum eſt aquę purę conditio, vt ſuperficiem habeat claram atq; perſpicuã. Hinc Pindarus Pythijs, Arceſilao can-
B dida præcordia dixit, λευκαῖς πιθήσαντα φρεσίν. Contrà verò quæ abdita, incognita, & in intima mentis penetralia recõdita, ab eiuſdem aquę ſimilitudine, obſcura, nigra, vel alta nuncupamus: vt quęq; enim in aquis profundiora ſunt, eo videntur obſcuriora. Ita Homerus nigra inquit præcordia, φρένας quippe μέλαινας, ob taciturnitatem, & conſiliorum occultationem. Et Virgilianus Æneas premit altum corde dolorem, quem nullo ſcilicet ſigno manifeſtabat.

PVTEI.

ET in huiuſmodi ſignificatum diuinæ literæ puteos plurimũ ponere conſueuerunt. Hinc Iſaac puteos tot fodit, tot purgare aggreditur, tot nouo labore aperit, quę omnia myſtico ſenſu vitæ, quam ſequi debemus, doctrinã indicant. Nam & Philo eo loco, Quę foderant pueri patris eius, ingeſto rudere obſtruũt Palæſtini, foſſuras puteorum auſpicia eſſe diſciplinarũ ait. Eæ verò in pacatiſsimo contemplatiuæ philoſophiæ receſſu cõmorantur, vbi tranquillæ, placidę, leniterq́ꝫ fluentes aquæ caſtiſsimè laſciuiunt. Non negarim autem puteũ in diuinis literis eſſe etiam vxoris hieroglyphicũ: nam eò Theologi noſtri trahunt Salomonis preceptum, Bibe aquam de vaſis tuis, & de puteorũ tuorum fontibus.
C Iam Berſabee nomen ſeptimus puteus interpretatur, quæ ſeptima fuerit Dauidis vxor. Propter aquas educatum ſe Dauides plurimum gloriatur, ſed perſpicuas, viuas, dulces, & placidè prolabentes aquas: quæ nobis quoq; ſunt identidem adeundæ, ſi modò illos adeamus puteos in quos Palæſtini terrã nõ ingeſſerint, in quos ſcilicet, vt hoc obiter interpretemur, inuida ac periniqua hæreticorum factio ſuæ turpitudinis cœnum non admiſcuerunt: quicunq; enim ſuam vberrimis his limpidiſsimiſq; vndis ſitim expleuerit, aut cœleſtem exceperit rorem, fontes melle fluentes hauſerit, nubium harum imbrem collegerit, inq; auctos ijſdem imbribus fluuios demerſus lauet & volutetur, æſtuoſos is cupiditatum ardores extinguet, membris morbos qui ſenſum obſtupefaciunt, expellet, animiq; podagram, bonorum quippe operum impedimentũ, elidet, omniq; demum labe perpurgatus, nulla corporis fæce ſordidus, ſitu obſitus nullo, nulla deniq; labe contaminatus, ipſam æthereæ puritatis claritatem induet, & ſuperis par effectus, immortalitatis etiam conditionem diuinæ decreto liberalitatis aſſequetur.

PIERIVS VALERIANVS AD M. ANT. PASSEREM, PATAVINVM PHILOSOPHVM PROBATISS. DE IIS QVÆ PER ISIDEM, ET IVGERIS QVADRAM, ET PICTVras aliquot alias ſignificantur, ex ſacris Ægyptiorum literis. D

NOlim putes, eruditiſsime M. Antoni, dedicationem hanc meam de Iſide, deq; iis quæ ſimilitudine quadam ad Iſidis argumentũ in comitatum ſeſe adiunxere, ideo tibi factam, vt ſperarem te aliqua hinc obligatione mihi deuincire, cùm mihi potius perſuaſerim, multum me acquiſiturum, tibiq; plurimũ debiturum, ſi cõmentationes has meas, qualeſcũq; ſint, ſuſcipere dignatus fueris. Nam quid ego vel meditari, vel continua lectione conſequi vnquam potuerim, quod eruditionis cuiuſpiam nomine venditari mereatur tibi, cui totus ſit calathus ille domi, vnde omnia poſsis largiſsimè depromere? Non enim te ſolis medicinæ philoſophiæq; terminis cohibuiſti, ſed longè vlterius progreſſus, variarum inſuper rerum minimè protritarum doctrinam ita tibi comparaſti, vt de quacunq; re propoſita, & eruditè loquaris, & eruditionem ipſam mira ſermonis iucunditate noueris conueſtire. Quin poetas, historicos, polyhiſtoraſq; omnes ita tibi familiares effeciſti, vt nihil tota in encyclopædia ſit, quod te lateat, quod non in promptu habeas, proq; loco & tempore vtaris quàm feliciſsimè. Quare nihil aut parum legendis noſtris profecturus es, niſi quantum amici virtutibus tuis deditiſsimi nugas amas: & qui amant, Ouidianum illud obiectare ſolent, B

In facie næuus cauſa decoris erat.

Sit vtcunq;, non debui ego, quantulumcunq; præſtare potui, quin ad te mitterem hæſitare, aut propémodum expaueſcere, qui ſcirem quantum inde lucri facturus eſſem, qui rem quidem imbecillam admodum & infirmam offerrem, ſed quæ apud tam peritum, tam prudentem, tam probum, eundemq; humaniſsimum amicum ita accipi poſsit, vt vigorem firmiſsimaſq; vires ſit conſecutura.

DE ISIDE.

ISIS dea quæ fuerit, quantoq; cultu à veteribus veræ pietatis neſciis, ſed rerum humanarum peritiſsimis, ſuſcepta, quot ſuperſtitionibus celebrata, iam omnibus innotuit: quare nos circa hieroglyphica eius tantùm immorabimur. F

QVADRIENNIVM.

PEr eius effigiem inter alia ſignificata Ægyptii annũ ſuum, qui ſcilicet quatuor annis ſolaribus conſtabat, indicabãt. Erat verò muliebre ſimulacrum patrio paludamento veſtitũ, vt paulò pòſt dicetur, quod & anni, & ipſius Dei ſignum habebatur. Iſis in cœleſtibus aſtrũ eſt, Sothis Ægyptiaca lingua nuncupatum, ἀστροκύων Græca, quaſi aſtrocanem dicas. corruptã eam dictionem multis in locis inuenimus. Is idem apud nos Sirius eſt, eademq; Canicula, quæ ſtella ſub mento Canis eſt, vt Aratus obſeruauit: quamuis alibi ex Euſebii obſeruatione diximus, Solem & Siriũ eundem accipi. Simpliciter verò ſtellam hanc in Iſidis honorem Ægyptii colebant, quòd ortu ſuo ingentes apud ipſos pluuias concitare ſolet, quibus Nilus creſcat, vnde ſibi victui neceſſaria comparabãt: qualem honorem & Leoni habitum eadem de cauſa, ipſo Leonis cõmentario declarauimus. Cur verò annũ ex hieroglyphico huiuſmodi intelligerent, cauſa eſt, quòd Ægyptii annum ab iſtius ſideris ortu auſpicabantur. Oriri verò

in Ægy-

A in Ægypto ſolitus XII. circiter Calend. Auguſtī. Sed hoc de vertente, de proprio inferius.

LVNA.

Plutarchus verò & Euſebius, qui veluti Solem Oſirin, ita Iſidem Lunam ex Ægyptiorum dictatis eſſe contendunt: eam hoc hieroglyphico deſcribunt, vt cornua taurina, veluti nouæ Lunę ſpeciem geſtet, nigraq́ amicta palla, per latebras & obſcura loca Solem appetere, atq́ vnum ipſum cōcupiſcere videatur. Vnde factum eſt, ait Plutarchus, vt in amatorijs, quemadmodum apud Theocritum eſt, Lunam inuocarent. Eudoxus enim Iſin rebus amatorijs opitulari dicit. Hinc apud Ouidium, Arte amandi, legas:

Multas illa facit quod fuit ipſa Iouis.

Porrò Luna cùm ſit noctis domina, noxq́ voluptarijs illecebris & Veneri ſacra, quæ, vt alibi dictum, latebris & ſpelęis gaudet, hieroglyphicè plurimùm cum ijs quæ Veneri attribuuntur, congruit. Amatores enim apud Maronem,

Secreti celant calles, & myrtea circùm Sylua tegit.

B Hinc legas apud Euſebium, voluptates, atq́ eas quæ fortè omniū maximæ cenſeantur, ſi aſpexerimus, aut quod riſu dignum, aut viſu turpiſsimum eſt, aduertimus: quocirca vel erubeſcimus, vel occultare properamus. Id autem impendiò cauemus, vt hæc omnia nocti cōcredamus. Celari enim, vt elegans poëta dixit, vult ſua ſurta Venus.

MATERIA FORMA'QVE.

Cvm verò Iſis materiam etiam myſticè ſignificet, Sol verò formam, vel agentem vim, Lunaq́ Solem ita ſuū obſeruet, eiusq́ ſemper radios excipere quęrat, quibus illuſtretur, videor Platonis illud intueri de ſponſa, quę veluti proſtituta ſponſum expectat auidiſsima, vnde rerum ſpecies, atq́ nouatus concipiat, & loco reddat, vti Luna lumē acceptū mutuò, quo poteſt ſtudio reſtituit. Atq́ hæc ita obſcura hieroglyphicum eſt materiæ, quæ nullam adhuc formam ſuſceperit. Figuræ autem variatio in Lunari globo materiam apertè ſatis commonſtrat, quæ veluti cera mollis, nunc hanc, nunc illam impreſsionem ex quocunq́ ſigillo ſuſcipere apta ſit. Hinc tęniæ illæ varię multicoloresq́ Iſidi dicatæ, nō ſeptem tantùm eas Lunę facies, quas Græci φάσεις dicunt, ab Heliodoro ita nuncupatas,
C σκιώδεις, χώνας, ἀνατολὴν, μηνοειδῆ, διχότομους, ἀμφίκυρτον, καὶ πανσέληνον, ſed etiam vim eius quæ circa materiam verſatur, indicant, qua ſcilicet gignit omnia, & omnia concipit: lucem quippe, tenebras, diem, noctem, vitam, mortem, principium, finem. Quis enim aſsiduam in Lunari facie varietatem non admiretur, dum eam nunc euaneſcentem, vt Heliodori ſententiam interpretemur, nunc corniculatā, nunc diuiduam, nunc protumidam, nunc plenam cōtemplatur? Ignium deniq́ facie varia, quanto lōgius faceſsit à Sole, tanto largius colluſtrari, parte luminis compotem, parte altera caſſam, proq́ oris circumuerſione fulgoris ſpeciem variare, ſiue id alieno irradiata lumine faciat, ſiue proprio præpetiq́ candore, vt Chaldæi arbitrantur. Cleomedes enim libro De cœleſtium orbium contemplatione ſcribit, inter Beroſi placita contineri, corpus Lunæ pilam eſſe dimidia parte candidā, altera cæruleā: partemq́ illā candidā proprietate quadam τῆς συμπαθείας ad Solem ſemper cōuerti, vnde quo magis illi ſuccedit, luminoſam illam partem à nobis auerti magis: quo verò longius abſceſſerit, eo magis oculum noſtrū in amborum medio ſiſti, partemq́ candidam nobis aduerſam fieri, ac perinde ſeſe exhibere conſpicuam. Tangit idem Apuleius in Deo Socratis.

PRINCIPIVM. D

OSiridis verò tæniæ nulla fucabantur vmbra, ſed vndecunque micantiſsimæ
ſplendorem nitidum præ ſe ferebant. Nam cùm illæ principij ſymbolum
eſſent, idque virtute ſua purum nitidumque ſit, neque vllius rei admiſtione labefacte-
tur, nihil pręter candorẽ oſtentare par erat. Sacerdotes autem illi cùm has ſemel
in manus ſuſcepiſſent, eas eueſtigiò recondebant, non amplius videndas attre-
ctandaſue. Iſiacis verò ſæpius vtebantur. Tęnias autem Gręcã vocem ſic inter-
pretatur Verrius, vt dicat ornamentum eſſe laneum capitis honorati. Hinc En-
nius Alexandro:

Volans de cælo cum corona & tænijs.

Sed vt rei philoſophiã in albis hiſce tænijs explicemus; manifeſtum eſt rerũ o-
mniũ principiũ ab omnibus ſanæ mentis hominibus ad Deum referri. Album
autem eſt prima veluti materia quædam, in quam colores, quotquot volueris,
perinde ac in vniuerſalem illam poſsis omnes ſpecies inducere. Hinc ad Dei cul
tum alba plurimùm indumenta omnium penè nationum conſenſu adhiberi ſo-
lent, ſemperque albus color ſacris accõmodatus. Atque ideo ait Perſius: Quãuis al- E
bata rogarit. Sed quid indigemus Perſio, ſi Aſſertoris noſtri indumẽta, cùm glo
riam ſuam vellet diſcipulis pateſacere, alba ſicut nix apparuêre? Apud Ciceronẽ
II. de Legibus: Color albus præcipuè decorus Deo eſt, tum in cæteris, tum ma
ximè in textili. Et noſtra pietas canit, vt linteas, easque puriſsimas induti tunicas,
ſacra Deo caneremus. Sed quoniam præcipua annorum, menſiũ, & dierum hie
roglyphica tam ſignificata quàm ſignificantia, deſumuntur à vario cœli motu,
præteritis multis, quæ per figuras varias indicabantur, nec vulgo tamen, ſed ſo-
lis ſacerdotibus Ægyptijs innoteſcebant, ad cœlorum perindeque circulorũ con-
ſiderationem progreſsi, reliqua quę de temporibus ſignificantur, per horum fi-
guras explicabimus.

DE CIRCVLO.

CIrculi ſignificata non apud Ægyptios tantùm in vſu fuêre, ſed & apud
nationes alias multifariam accepta: quare ſeparatim ſuum, hoc eſt, hunc
locum ſibi depoſcere viſi ſunt.

ÆTERNVM PERPETVVMQVE. F

NAm quod modò in Oſiridis tænijs dicebamus, has vtpote albas principiũ
indicare, vnus quippe circulus deſcriptus, aut ſimpliciter, aut alteri cuipiã
picturæ ſignoue circumductus, nunc ſemper, nunc perpetuũ & æternum, nunc
omnia, quippe τὸ πᾶν ſignificabat, nempe quòd in ea figura neque principiũ, neque
finem inueniri ſit, quod æternitatis eſt proprium: & quia omniũ eſt figurarum
capax, vniuerſitatem ipſam intra ſe complecti videtur. Ab huiuſmodi autem cir
culari ambitu exactè peracto, videlicet cùm Sol à matutino horizonte digreſ-
ſus, eòdem redierit vnde ferri cœperat, diuinæ literæ tota die pro perpetuo po-
ſuerunt: vt Pſalmo LXXI, Vt cantem gloriam tuam tota die: vbi Symmachus,
pro lectione quæ eſt, Tota die, Perpetuò reddidit.

DEVS.

CVius etiam principij finiſque nuſquam apparentis ratione habita, Ægyptij
Deum ex hieroglyphico circuli intelligebant. Perſæ verò (quod non ab-
ſurdum eſt repetere) cùm Iouem cœli dominũ dicerent, ſacrificia illi ſe facere pu
tabant, vbi celſiſsimã ſpeculam conſcendiſſent, Iouemque cœli circulum nuncu-
paſſent.

A paſſent. Tranſijt idem mos ad Turcas. Hinc ab alta quaque turri matutinales illæ acclamationes, quarum ſenſus eſt, Deum fuiſſe ſemper, futurumque ſemper: neque quicquam aliud, niſi quòd ſuum etiam ſalutant Mahometum. Sarraceni quoque, & pleræque aliæ nationes Deum circulum appellabãt: atque hinc ſempiternum exprimi contendebant.

ADORATIO.

EA de cauſa Pythagoras circumactu corporis adorandum iubet, his verbis, προσκυνεῖν περιφερόμενος. quod Plutarchus ad imitationẽ cœli perpetua vertigine circumacti fieri putat: quanquam nonnulli dictum ad rerum humanarum varietatem, aſsiduamque mutationem, in quibus nihil ſtabile, perpetuumque ſit, arbitrantur. Sedenim quod ad corporis conuerſionem pertinet, multarum is gentium mos fuit, idque Propertiani loci aperit intellectum, libro primo:

Ante tuos quotiens verti me perfida poſtes, Debitaque occultis vota tuli manibus?

Quod dubio procul adorationẽ ritè factã innuit. Tale aliquid apud Suetoniũ inuenias, vbi de Lucio ait, de Vitellij progenitoribus loquẽs: Idem miri in adu-
B lando ingenij, primus Caium Cæſarem adorari vt Deũ inſtituit, cùm reuerſus ex Syria nõ aliter adire auſus eſſet, quàm capite velato, circumuertensque ſe, dein de procumbens. Fuit verò Numæ inſtitutum, vt adorantes Deos, in orbem ſeſe verterẽt, deinde verò ſederent. Præterea cõuerſio illa, & totius corporis circum actio, nobis documento eſt, nihil ex humanis rebus firmum eſſe & ſtabile, & vtcunque vertat Deus, reuoluatque vitam noſtram, id iucundè ac libenter admitti oportere. De ſeſſu autem in Cynocephali cõmentario dictum, ſitum huiuſmodi ad diuina pertinere. Id verò minimè prætereundum, fieri ſolitam eam corporis conuerſionem à ſiniſtra in dexteram, ad ipſius mundi imitationem, cuius ortus, vt & Plinius & nonnulli alij tradidêre, ab læua parte eſt in dexteram præceps. Quare iocatur Plautus, Gurgulione, dicente Phædromo: Quò me vertã neſcio. ſubiungit Palinurus ſeruus: Si Deos ſalutas, dextrouòrſum cenſeo. Ce Camillo memoriæ proditum eſt, cùm ſe ad dexteram conuertiſſet, vt mos erat Romanis adorantibus, ſubitò eum lapſu cecidiſſe, quod omen ad damnationem, qua poſtea oppreſſus eſt, pertinuiſſe creditũ, omnia eo populo ſuperſtitioſius æquo perpendente. Quodque ad huiuſmodi circuitum in adoratione pertinet, notũ ex
C hiſtorijs eſt, quàm prudenter Marcellus ad Capidium Ciſalpinæ Galliæ vicũ ſe geſſerit. Nam cùm impetũ in Gallos faceret, retroactus ab equo ob hoſtium clamorem perterrefacto, circuitum eum adorato Sole, vt Romanis in pugnæ principio facere mos erat, de induſtria feciſſe ſimulàuit, ne apud ſuos mali ominis religionem excitaret. E contrariò Galli ſiniſtrorſum, & in læuã partem religioſius fieri ab adorantibus conuerſionem corporis arbitrabantur, de quo ita Plinius: In adorando dexteram ad oſculum referimus, totumque corpus circumagimus, quod in læuum feciſſe Galliæ religioſius credunt.

PERFECTIO.

DEnique apud veteres obſeruabatur, vt facto ſacrificio, circulum in ara illinerent ex hoſtiarum ſanguine, quẽ phiala religioſiſsimè collegiſſent. Idque erat ſacrum illud verbum τελέωσαι, quod perfectionis indicium eſſe dicebant, quòd figurarum ea ſit vndecunque perfecta.

ANNVS.

QVi verò per circuli deſignationem annum intelligi volunt, vt maniſeſtiora prætereamus, eius potiſsimũ aurei circuli ratione inniti videntur, quẽ de Si-

mandij ſepulchro & Cambyſes & Perſæ ſuſtulerũt: erat enim ille trecentorũ & D
ſexaginta quinq; cubitorũ ambitu, cubiti vnius latitudine, ſingulis anni diebus
in ſingulis cubitis exculptis, per aſtrorũ ortus occaſusq́;, quidq; ea ſecundũ A-
ſtrólogos obſeruata ſignificarent: cuiuſce rei quędam propémodum vmbra ha
betur Patauij in Palatini palatij aula, vbi corona supernè circũcirca ducta, Zo-
diaci primùm totius figuris inſignis, mox gradibus ſuis diſtincta, quorum vni-
cuiq; adpictæ ſunt certæ rerũ imagines, quæ pueri gradus eius emerſu nati, mo-
dò ingenium, modò ſortem indicent: quarum ego teſtimonijs ſæpe vti ſoleo hie
roglyphicis meis fide facienda: nam Ægyptium quid omnino ſapere videntur.

POEMATIS GENVS.

AD anni autem ſimilitudinem poëmatis etiã genus Circulus appellatur, cu-
ius Ariſtoteles Analyticis meminit. Id alij alio expoſuerunt modo. Sed ni-
mirũ poëma illud Circulus appellatꝛ, cuius finis idem eſt cũ principio: cuiuſmo-
di eſt Catullianũ epigramma in annales Voluſij, & alterũ in Noniũ Strumã, &
vnum etiam in Mamurrã & Cæſarem. Euthymius ſanè circulares eos pſalmos
vocat, qui eodem finiunt verſu quo cœperãt, cuiuſmodi eſt decimus octauus ſu E
pra centeſimũ: Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam ſempiterna eſt
eius miſericordia. Fieriq́; ſolet, vbi ſententiã aliquam inſigniorem quærimus in
audientis animo quaſi aculeũ quendam è repetitione productum affigere, vtq́;
tenacius memoriæ inhæreſcat, affixum ità relinquere.

CONTRARIETAS.

MOtuum verò qui eſt in circulis natura conſiderata, in cauſa fuit vt periti
Mathematicarũ, contrarietatem hieroglyphicè ſignificare volentes, duos
iuxtà ſeſe contingentes circulos deſcriberent, quales in quibuſdam machinis fie
ri videmus propter vnius incurſationẽ aduerſo motu alterũ circumagi, atq; ita
manifeſtam diſcordiam apparere: quam in adoleſcentiæ noſtræ delictis, amore
in indignationem conuerſo, ita ex Ariſtotele deſcripſimus:

Non aliter motas concurrere ad oſcula vidi
Hinc atq; hinc geminæ ſi coiere rotæ,
Quæ ſimulac primis ſeſe tetigere labellis,
Pars ea quamprimùm, quæ veniebat, abit:
Fitq; ex concurſu facies contraria primæ, F
Machina verſa meo qualis in igne fuit.

SVMPTVS PVBLICI PRIVATI'QVE.

ORbiculi quidam numiſmatum ſpeciem referẽtes, quos in aliquot pyramidi
bus & obeliſcis exciſos videas, pecuniam indicãt in opere conſtruẽdo ero-
gatam: qui ſi fuerint in orbem diſpoſiti, ſumptũ eius operis ſignificare aiunt pu-
blicum fuiſſe: ſin parallelari quodam ordine ſculpti, priuatam impenſam ſignifi-
care contendunt: quæ tamen interpretamenta iuniorum quorundam eſſe nõ in
ficior: nam apud veteres nihil tale interpretatũ inueni. Exigeret hic locus, vt de
circulis quibuſdã mutua cõplicatione cõiunctis, qui diſciplinarũ hieroglyphicũ
conſtituunt, rationẽ ſubiungerem: ſed quoniam argumẽtum illud alio cõmenta
rio, quod Illuſtriſsimo reuerendiſsimoq; Herculi Mant. inſcripſimus, latè ſatis
explicatũ eſt, ad ſphęrã nunc, & figuras aliquot iſtius cogitationis cõuertemur.

DE SPHÆRICA FIGVRA.

PEr circulum ſuperius Deũ à nonnullis intelligi docuimus. Cæterùm ſi qua
Deo

A Deo forma ſimilitudo'ue adſcribi poſsit, longè cõuenientius ſphærica illi figurã accõmodabitur. Meritò itaq; Xenophanes mundum illum archetypũ ſphærã appellauit: veteresq; pleriq; veræ theologiæ ſcientiã nondum aſſecuti, nihil eſſe aliud Deũ, niſi cœlum ipſum, & cœleſtia iſta arbitrabantur. Sed & Salomon ad Deum conuerſus, Exaudi ô cœlum, dixit. Deos tamen, vt noſtrorũ interim oracula miſſa faciamus, neq; menſura, neq; forma vlla cõprehendi poſſe dicit Iamblichus, & omnes qui aliquo veræ doctrinæ lumine irradiati fuerunt.

ÆTERNITAS.

ITaq; rectè cùm per hieroglyphicum ſphærę Deum intelligerent, æternitatem quoq; eadem figura deſcripſerunt. In numo enim Fauſtinæ, quam retulerant inter diuos ſuos, ſigillũ eſt cũ ſceptro ſuper ſphærã ſedens, dextera exporrecta; cum inſcriptione, ÆTERNITAS. Eadem inſcriptio in numo altero, vbi dea ſummis læuæ digitis pallam tollit, dextera ſphærulã porrigit. Cùm verò mundi ipſius figura in orbẽ cõglobata perhibeatur, pleriq; veterũ eo ſigno credidêre, mundum identidem principio caruiſſe: quod'q; in diuinis Græci reddiderunt B ἀπ᾽ ἀρχῆς, ab ęterno hi ſunt interpretati. Quib. Magnus Baſilius egregiè reſpondet, atq; inter alia, figuræ huiuſcemodi principium, quod incompertũ illi putant, & ſcholis omnib. declamitant, à centro is eſſe demonſtrat. Apud Romanos quoq; perpetuitas eſt per ſphęrã indicata: vt in ſphęra illa quæ cũ caduceo & pharetræ tranſuerſis, virgaq; cui palliolũ appenſum eſt, dexteræq; conſertæ, in numo quẽ Cæſari cudit L. Buca, in cuius altera facie inſcriptio eſt his literis, CÆSAR DICT. PERPETVO. Sanè perpetuitas ex ſphæra, autoritas verò Dictatoria quę illi conſenſu atq; concordia ciuiũ demandata fuerat, per inſignia reliqua ſignificantur, de quibus ſigillatim dicere non eſt hîc locus.

COELVM.

EAdem pila Solis & Lunæ ſignis cõſpicua, cœlũ ſignificabat. Alij per huiuſmodi ſpeciẽ, CVNCTA, veluti etiam in circulo, interpretabantur: ſiquidẽ circumflexu cœli, quẽ alio nomine mundum appellamus, cuncta tegi cõprehendiq; manifeſtũ eſt, quippe qui totus in toto ſit, imò verò ipſe totũ, extra intraq; in ſe cuncta complexus. Quin non modò pila, ſed ſimplex rotæ curuatura cœlũ apud Ægyptios indicabat. Ita eñ apud Cyrillũ legas libro nono cõtra Iulianũ; C quod præcipiti quidam ingenio pro apſide aſpidem tranſtulerunt. Huius picturæ eam Ægyptij tradebant cauſam, quòd cœlum in circuitum aſsiduè feratur.

FORTVNA.

VVlgatiſsimum illud inter hieroglyphica, Fortunã nunc rotulæ, vt vulgus, nunc ſphæræ alicui, vt Cebes, inſiſtentẽ pingere: ſiue vt eam rerũ dominam oſtentent, qua etiam de cauſa Apelles eam in ſedem collocauit: ſiue vt eius inſtabilitatem inde coarguant. Quin à volubilitate nomen etiam illi: nam quæ prius Vortuna à vorto dicebatur, digammi mox mutatione in F affinem literã, quod in pleriſq; factũ eſt locutionibus, in Fortunã abijt. Cuius pręcipuũ opus eſt, imã ſummis, & ſumma imis commiſcere, rerũq; omniũ viciſsitudinẽ inducere: cuius quidem vertiginis ergò φερέπολις τύχη Pindaro nuncupata. Nam ſi Fortuna proprium hoc habet vt viciſsitudinum autor ſit, quos modò claros effecerat, mox obſcuret, ſouereq; deſinat: quos verò premebat, iam erigat, & illuſtres efficiat: quęq; antiquiſsimus Heſiodus ſuper his de Ioue dixit, iure ipſa ſuo propemodũ adminiſtret, quid in rerũ natura mutabilitati huic & apertiſsimæ rerũ viciſsitudini magis ſimile reperiatur, quàm circuli rotæ'ue motus? conſtant enim hæc

primùm, ſimulac fiunt, ex re ipſa, cõtrarijs ſimul manentibus, & integris, curuo D
ſcilicet & concauo, ex ſtante & moto, centro ſcilicet & circumferẽtia: ac ſimulac
impelli cœperint, vna eademq; linea, vti ſuperius dicebamus, abit & redit, aſcen
dit atq; deſcendit, eodemq; motu, quod primum erat, vltimũ, quod vltimũ, pri-
mum euadit, vt nihil deniq; in vna re quapiã variantius excogitare poſsis. Vn-
de meritò dixerit Ariſtoteles, circulum miraculorũ omniũ eſſe principiũ. Id ve-
rò minimè prætereundum, Ægyrenſes eiuſdem mutabilitatis ergò Amorẽ atq;
Fortunam eodem in delubro venerari conſueuiſſe. Conſtat igitur pilam atq; ro
tam volubilitatis hieroglyphicum eſſe, & luculento apud Græcos epigramma-
te Poſidippi de Occaſione, quæ idem ferè cum Fortuna officiũ exercet. Ea enim
cur rotulæ inſiſtat interrogata, Stare loco nequeo, reſpondet. Auguralis autem
diſciplinę obſeruatione proditũ eſt, ſphęrã æream de Cæſaris Maximini ſtatua,
quæ in veſtibulo Regię locata erat Antiochiæ, excuſſam repentè, Iouiano Impe
ratore vrbem eam ingrediente, turbarum quæ ſubſecutæ ſunt in eius perniciem
portentum habitam, quòd aruſpices rerum volubilitatem id ſignificare aſſeue- E
rarent. Et Conſtantius Imp. paulò antè quàm moreretur imaginari per quietem
viſus eſt, cernere ſe patris effigiem quę pulchrum infantem offerebat, quem vbi
gremio ſuſcepiſſet, proiecit is longius ſphæram de manu ipſius Imperatoris ex-
cuſſam, quod temporũ permutationem portendere, euentu minimè irrito ab a-
ruſpicibus reſponſum eſt. Quod verò dicebamus, Fortunã ſphærę inſiſtentẽ
pingi ſolitam, apud pleroſq; variat huius argumenti ſpecies: vt in numo P. Se-
ptimij Getæ Cæſ. ſigillum ab altera parte eſt cum radio in læua, cum ſphærula
in dextera, quam exporrigit, vti coloſſea quædam manus ahenea in Capitolio
habetur. Vidi etiam Fortunæ ſimulacrum pilæ inſiſtens cum nouacula, cum na
uali clauo, & cornu copiæ: in qua, nouacula felicitatis indicat amputationem: pi
la facilem eius volubilitatem, vt paſsim: clauus, vitæ noſtræ ſub eius ditione cur
ſum: cornu copiæ, bonorũ largitionẽ. Sanè Plutarchus cõmentario de Fortu
na Romanorũ, Fortunã ait traiecto Tybri, poſitis alis, exutis talaribus, abiecta
inſtabili & veſtigia fallente pila, ita Romã ingreſſam: quod indiciũ eſſet eam ibi
conſtanter permanſurã, neq; aliò in poſterũ abuolaturã: illud ſcilicet Maronia-
num ſecutus, quod de Romanis ait:

His ego nec metas rerum, nec tempora pono, *Imperium ſine fine dedi.* F

TERRARVM ORBIS.

QVo pacto autem terrarũ orbem pila deſcripta ſignificent, rudi etiam inno-
tuit plebeculæ. Orbem enim linea quadã, veluti finitore circulo diſſectũ, al-
terũ quoq; ex hemiſpherijs, quippe ſuperiorẽ, quaſi meridiano circulo produ-
cto diuidunt: à meridiano autem quaſi coluri partem ad occidentem Solem ver
tunt, atq; inde Aſiam, hinc Africã & Europã intelligunt, cùm tamen poëtæ terrã
ἀπείρονα dicant. Cuius vocabuli ſi vim ſimpliciter interpretemur, infinitã expone
mus. At Ioan. Grammaticus Ariſtotelis interpres accuratiſsimus, σφαιροειδῆ ma-
uult interpretari: omnino enim neq; ſphæra, neq; circulus finẽ principiũ'ue vllũ
prę ſe ferũt. De figura verò terræ quàm varia alijs atq; alijs credatur, videndũ a-
pud Plutarchũ libro de Philoſophorũ placitis altero. Sed nos in hoc antiquis fe
liciores ſumus, quòd non vniuſcuiuſquã teſtimonio, ſed iam innumerabiliũ de
viſu referentiũ, vniuerſum hunc orbis globũ terra mariq; & habitabilem & per-
meabilem accepimus, & quotidiana in hanc & illam partẽ ſuprà & infrà nauiga
tione, manifeſtior fit in dies. Sed quod ad orbem noſtrum attinet, videre eſt in

A Fauſtinæ numo quodam ſphæram pro terrarum orbe poſitam: ibi enim Cybele leoninæ inſidet ſellæ, ſphæramq́ inter manum atq; genu continet: inſcriptio, quæ ad hanc rem facit, eſt, MATRI MAGNÆ. In numo Germanici Imp. Cæſaris Aug. Victoria ſphæram mouere videtur, in qua literæ, S. P. Q. R. quaſi terrarum orbem Senatui populoq; Romano adiudicatum iam eſſe ſignificare velit. Sanè autem Imp. Neruæ Cæſ. Aug. ſphæra S. C. adcuſa eſt, cū adiecto temone, quod orbis gubernationem dubio procul indicat. Et eodem ſignificato Imperatori Veſpaſiano Aug. P. M. P. P. P. COS. VI. Vtrunq; numo æreo ſignum idem dedicatum. Grati verò Imperatores qui Dis acceptum referrent quòd regnarent, id deorum prouidentiæ adſcribentes, rem numiſmatū monumentis teſtati ſunt. Nam in M. Antonini Pij numo ſimulacrum muliebre videas, quod ſtans læua contum tenet, dextera radium, quo prӕiacentem pilam verſet. Inſcriptio, PROVIDENTIÆ DEORVM. In altero eiuſdem ſimulacrū idem læua manu baculo innititur, cuius apex in lituum flectitur, læua pilam radio attingit, quaſi eam verſaturo, aut leges illi conſiſtendi præſcripturo. Inſcriptio, PRO
B VIDENTIA. Eadem pila in manu dextera exporrecta in numo L. Veri Aug. cum inſcriptione, PROV. DEOR. TR. P. III. COS. At in Maximini, ſimulacrū cum cornu copiæ, radioq́ in eius manu dextera pilam à pedibus verſante, cū inſcriptione, PROVIDENTIA AVG. In Antonini verò Pij numo ſphæra cum cornu copiæ, FELICITATIS adſcriptionem habet. Dicata etiam eſt cū iaculo, Philippi filio. Inſcriptio, PRINCIPI IVVENTVTIS.

MVTABILITAS.

QVod autem ad rerum mutabilitatem facit, non pila tantùm, verùm etiā rota in huiuſmodi accipitur ſignificatū. Pſalmo enim LXXXIII legitur: Deus meus pone eos vt rotam: hoc eſt, tam facilè felicem eorum ſtatū conuerte, quàm volubiliter rota ipſa conuertitur. Ita Euthymius, Eucherius, & alij.

DE ROTA.

ET quoniā res ipſa nos ad rotam iterum reduxit, cùm aliquot adhuc ſuper ea reliqua ſint ſignificata, quæ diſtinctio ſit in rotis primùm enarra-
C bimus, mox quæ ad ſignificatum attinent exequemur.

DEORVM ROTÆ.

SCiendum enim rotas pluriſariam à radiorum numero diſtinctas eſſe. Nam quæ dijs attribuuntur, octo radijs inſignes figurantur: propterea quòd rerum cœleſtium motus in octauam vſq; ſphæram, quantū humani oculi vis porrigi poteſt, obſeruantur.

HVMANÆ ROTÆ.

HOminum verò rotæ ſex tantùm radijs compingi debent, tot enim ſunt humanæ naturæ motus: in anticā, in poſticā ingredi, vel retrocedere, in dexteram aut in læuam ferri, ſurſum aut deorſum aſcendere, vel deſcendere.

INFERORVM ROTÆ.

QVæ verò Ixionis rota fertur, quatuor tantùm radijs compacta fingitur: vnde Pindarus dixerit, τετράκναμον ἰὼν δεσμόν. In ea verò ita diſtrictus fingit Ixion, vt manus ſingulӕ ſingulis radijs affixæ eſſent, totidemq́ alijs pedes ſinguli. Qua de re apud Pindarum legas Pythijs, Ode ad Hieronem altera. Neruæ Traiani numus eſt, à cuius vna parte ipſe pro ſuggeſtu populum alloquitur, toga-

Bb

[illegible]us verò populus ſublatis in cœlum dextris applaudit: inde in extremo margine D meta eſt, iuxta cuius baſim Nympha iacet humi fuſa ſiniſtro brachio ſupra rotã exporrecto. Sunt qui ex hoc Circum inſtauratum à Traiano interpretẽtur, quia rota circumagi videatur.

AQVA TRAIANA.

SVnt qui, vt mihi videtur, longè rationabilius aquam Traianam intelligant. Nympha enim humorem, humi præſertim fuſa, dubio procul indicat: innixa verò rotæ, aquæ curſum non incõgruè ſignificare poſsit. Alibi vidi Nympham ipſam in eiuſdem Traiani numis cum rota ſupernè ſita, & inſcriptione, VIA TRAIANA. quorũ vtrunq; artificioſe, maximeq; propriè figuratum. Nam in via rota ſupernè voluitur: in aqua curſus ab imo eſt. Alius item numus eiuſdem Traiani, in quo ſignum idem penè humi proſternitur, læua ramum frondibus veſtitum, dextera currulem rotam iuxta genu tenens, ſub baſi cuius literæ ſunt, VIA TRAIANA. S. C. circũcirca verò, S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. In alio, in quo eædem literæ circumductæ, aquæ ductus habetur in ſemicirculum fornicatus, idemq; ſimulacrum humi fuſum cum harundine infrà, & literis in hunc modum dipoſitis:

S. AQVA C. B
TRAIANA.

VITÆ NOSTRÆ PROGRESSVS.

SEdenim VIA etiam ſua habet ſignificata in diuinis literis, quippe quæ vitam hanc quam viuimus indicat: vnde omnes à die natiuitatis ad extremum vſq;, viatores, hoſpites, & peregrini dicimur, vtpóte qui ſolum hoc extra patriam incolimus, vbi nulla cõſiſtendi firmitas, perpetua verò ſemper agitatio animi, vbi demùm rerum aut ſententię conſidendum ſit examinantis. Diſtinguunt inſuper theologi uiam à ſemita: per viam mandata ea peragenda intelligentes, quæ vniuerſo mortalium generi data ſunt: per ſemitam verò, quæ huic vel illi perſonæ, ordini, collegio, nationi ue præcipiuntur.

THEOLOGIA.

SVnt qui per rotam currulem in diuinis literis Theologicæ doctrinæ hieroglyphicum intelligant, propterea quòd rota ea terram ima tantùm attingat ſuperficie, reliquum in ſublime tollatur, & aurigam animũ ſemper terra procul ſurrigat. Idem pręterea eſt officium rotæ, quod & Theologi, vt ſcilicet à terrenis E imiſq; rebus ad ſublimiũ cœleſtiumq; naturarum ſpeculationẽ attollatur, inde mox à diuinis ad humana deſcendat, quoq; inter ſe vinculo colligẽtur oſtendat: qui quidem eſt rotæ motus. Sed quoniã proprio commẽtario multa de vniuerſo curru diximus ex diuinis literis, deq; myſticis eius rotis, tũc cùm terreſtre iter eamus, Traiana procedemus via.

IMPERITORVM PRÆCIPITIVM.

SEd cur id diſsimulem, quod in diuinis literis Imperitorum præcipitantiam per rotam ſignificari comperimus? & in hanc ſententiam à Pſalmographo dictum citauerimus: Deus meus pone illos vt rotam. Rota quippe poſteriore parte attollitur, anteriore cadit. Poſteriora ſunt bona fortunæ, quæ quia noſtra nõ ſunt, ea nobiſcum tranſportare non poſſumus, ideoq; à tergo relinquuntur. Anteriora ſunt æterna, & quæ nos aſsiduè comitantur, imò nos præcedunt, ſeq; duces, quò progrediendum ſit, exhibent. Impurus igitur & imperitus rerum, cùm fortunæ bonis augetur, auerſus retrò faciem quæ æterna ſunt obliuiſcitur, atq; ita fit vt anteriore parte neglecta, præceps eat: nam poſterioris, quæ attolli vide-

A videtur, admiratione captus, in quam rapiatur voraginem animaduertere nequaquam poteſt, atq; ita præcipitatur.

DE QVADRATO.

AB egregiè mobili figura ad maximè ſtabilem tranſire quodam veluti antipathiæ loco viſum eſt, quippe vt vario eo delaſſatus motu, firmitatis iſtius occaſione quietem aliquam aucuparer. De quadrangulari igitur figura diſſeremus, quæ multipliciter deſcripta, multas identidem præ ſe fert ſignificationes.

ANNVS SOLARIS.

QVarum prima illa eſt, quam initio commentarij ſuper Iſide tetigimus, Ægyptios quippe duas anni rationes habuiſſe: vnam qua vertente, CCCLXV diebus, & horis ſenis, agnoſcebant: alteram, qua Sotheos ortum quarto quoq; anno quadrantibus illis diei quatuor in vnum contractis, obſeruabant ſupputationi huiuſmodi reſpondere. Cùm verò iugerum centum cubitis dimetirentur, B quartam iugeris, quæ ſcilicet cubitis XXV claudebatur, pro ſex horis quę vnoquoq; anno ſuperabāt, accipere conſueuerūt, ac perinde vertentē annū intelligebant, cui quarta illa diei pars addita, quarto quoq; abſoluto, dies etiā vnus intercalaris ex quartis illis adauctus adijciebat. Sed quoniā & hæc & alia multa ſuperius ſuper anni ratione diſſeruimus, ea repetere ſuperuacaneū eſſet & importunum.

SAPIENTIA.

VEluti verò Fortunā rotundo lapidi inſidentē pingere veteres inſtituerunt, ita Sapientiā in quadrato ſtatuebant: ex hoc hieroglyphico volubilē illam, vti paulò antè diximus, huius verò ſedem firmā & incōcuſſam indicantes. Et noſtri quadrata ligna quę ad arcę Noës fabricam parari diuinum iuſſit numen, doctores & magiſtros in Eccleſia ſignificare dicunt, quorū ſapientia incluſi intus populi conſeruantur, & ab incurſantibus hæreticorū procellis muniuntur. Ex quadratis enim lignis conſtruere debere nos Bibliothecam admonet Adamantius, non ex agreſtibus, rudibus, & impolitis: quippe ex Propheticis & Apoſtolicis voluminibus, in quibus ſolis vera cōtinetur ſapientia, vtpote qui vitijs omnibus reſectis exciſiſq;, quadratum vitæ iuſtioris tenorem, & ex omni parte li-
C bratum præ ſe ferant.

MERCVRIVS.

CVmq; apud veteres Mercurius ſapientiæ Deus haberet, Hermæa illa apud Athenienſes fieri ſolita, quadrati quippe lapides, quos tum in priuatarum, tum in ſacrarum ędium veſtibulis ponere conſuerāt, vt ſignificaretur, rationem & veritatem perinde vt forma quadrata rectam ſemper ſtare. Nam rationis & veritatis Deus Mercurius antiquis erat.

IVPITER.

APud Arcadas non Mercurij tantùm, ſed & Iouis, & aliorū deorum ſimulacra quadrantalia fieri ſolita, Pauſanias autor eſt, nempe vt eorū inde ſtabilitas ſignificaret. Iupiter eīn ipſe manēs ſtabilis, dat cuncta moueri, vt veteres poetæ canunt. Nam et Hermęis à firmitudine nomen, quòd herma fundamentū ſit.

VIR PROBVS.

QVantum verò pertinet ad virtutes, quadrata forma virum ea de cauſa probum dicimus, quòd cubicæ figuræ ſpecies quoquo verſum iacta verſataq; fuerit, recta ſemper conſiſtit, quatuor lineis, & totidem angulis ſemper inſi-

gnis. Hinc illud, ἀγαθὸς ἀληθῶς καὶ τετράγωνος ἄνευ ψόγου. Quadrangulus reuerà pro- D
bus, nulliq́ obnoxius vituperationi, quod tangit Ariſtotel. Ethic. primo. Et ad
Theodectem III, quadratū ſimpliciter virum per translationem dictum autu-
mat, & perfectum ſignificare. Sanè quidem cùm tres in corporibus ſtaturæ con
ſiderentur, rotunda, quadrata, teres, humanum corpus quod à pictoribus & ſta
tuarijs cōmendetur, ſex & ſexaginta digitos excedere non debet, quippe quod
quatuor cubitorum altitudinem æquet: & quatuor & viginti digitos cubito
adſcribi, ſuo cōmentario probatum eſt. A' quatuor igitur cubitis quadratum
corpus denominatum, quod laudatiſsimæ ſtaturæ ſit. Infra horum digitorum
numerum, quos fortè ab vniuſcuiuſq́ corporis proportione accipimus, quo
quis magis contrahi, ac propémodum deſidére videtur, eo magis ad rotundam
ſpeciem accedit: & corpus illud rotūdum appellari poteſt, quod digitis aliquot
eſt quadrato breuius, vel cuius altitudo extremos brachiorum quammaximè
porrectorum digitos nō exæquat. Teres verò, cuius proceritas ſupra ſex & no-
naginta digitos aſcendit, altiórue ſit eo mēſuræ modo, quem vti dictum, expor-
recta brachia deſignant. Staturam hanc alij oblongam, alij gracilem appellaue- E
re, & rotundiorem illam obeſam dixere. Cornelius Celſus corpus illud habiliſ-
mum dicit, quod quadratum eſt, neq́ gracile ſcilicet, neq́ obeſum. Nam longa
ſtatura vt in iuuenta decora eſt, ſic maturiore conficitur ſenectute: ſolere enim
homines huiuſmodi ſupra modum mox incuruari, tam philoſophorum ratio-
nes, quàm hiſtoriarum exempla oſtendunt, ſi quæ cotidie oculis offeruntur mi-
nus animaduertimus. Et Antoninū Pium eiuſmodi fuiſſe tradit Iulius Capito-
linus, vſumq́ eum ad emendandum vitium tabellis ex tilia, quibus pectus ad
ſuſtinendum pondus adſtrictum faſcijs obligaret.

CLARI VIRI.

QVod tamen de certa hominis altitudine dictum eſt, non negarim procerio-
res ſtatuas ijs eregi ſolitas, qui vel victoria aliqua, vel præclaris alijs facino-
ribus ſupra reliquorum mortalium gloriam euecti ſunt: vt Diagoræ Rhodio
Olympionicæ ſtatua decreta eſt quinq́ ſupra quaterna cubita digitis. At Da-
mageto eius filio paterna minor vno, cæteris maior digitis quatuor. Sūt qui ha-
bitam in his rationem putent, vt recta proportio oculis repræſentaretur, quo-
niam huiuſmodi ſtatuæ in columnas ſublatæ, dum ſuſpiciuntur, niſi naturæ lon- F
gitudinē excedant, in monſtroſam quandam obeſitatis ſpeciē declinare videan-
tur, ſpatio fallente oculum. Sed vt hoc non negarim, ita etiam plures ſtatuarum
ordines fuiſſe, non ignorandum dixerim: pariles quippe, magnas, maiores, atq́
maximas: alias benemeritis & ſapiētibus viris, alias Regibus, Imperatoribusq́,
alias heroibus, Dijs alias fieri ſolitas. Sed in ijſdem ipſis ſtatuis non ea men-
ſuræ conſideratio, qua de nos agimus, perpenditur, cùm in illis ſua cuiq́ propor
tio adiudicata eſſet, qua opus perfectiſsimū redderetur. In ratione verò noſtra
cùm obeſum, quadratum, aut procerum corpus dicimus, rationem eam inſpici-
mus, quæ ad digitorum & numerum & proportionem quadret, vt hæc ab illa
diſtinguatur. Hinc illud apud Tranquillum intelligi poteſt de Flauij Veſpaſiani
habitudine quadrata: & quod apud Palladium eſt, Sint boues nouelli, quadra-
tis & grandibus membris.

MVLIEBRIS STATVRA.

QVoniā verò decet muliebrē habitudinē graciliorē eſſe, atq́ ea de cauſa ma-
tronales virginalesq́ colūnæ, quarū ratio ad humani corporis ſimilitudinē
primùm

A primùm excogitata fuit, proceriores quàm Doricæ, quæ viriles nuncupantur. Hinc fit, vt quę virum decet quadrata facies & habitudo, dedeceat mulierem: & qui virum probum quadratum dicimus, mulierem quadrantem, & quadrantariam. Alia tamen ratione proſtitutam intelligimus, de quo apud Plutarchum in M. Tullij vita, & apud Tullium oratione pro M. Cælio: quod non à corporis dimēſione deſumptum, ſed ab exigua ea ſtipe, qua parabilis habetur. Sed enim Siculi ad hæc vſq; tempora meretrices vulgò quadratas dicunt: eaſdē Itali reliqui, vel ab obſequio, vel ironicè, bonas fœminas appellitare conſueuerunt.

ROMA VETVS.

ET Roma olim quadrata, eaq; ſpecie primùm ædificata, diuq; permanſit vt quadrata Roma diceretur, præcipuè locus in palatio ante tēplū Apollinis, vbi repoſita erant quæ boni ominis cauſa in vrbe condenda adhiberi ſolita. Saxo autē munitus erat in ſpeciem quadratā. Eius loci meminit Ennius eo verſu,

Eſt nunc, & quis erat Romæ regnare quadrata.

B

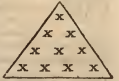
DE META.

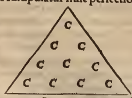
HAm metarum pyramidumq; ratio nos appellat, quarū ſignificata referamus: & quoniam & quadrāgulares & triangulares metę reperiūtur, de quadrāgularibus prius dicere incipiemus, argumēto eo, quod præ manibus erat, inuitati.

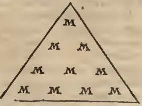
FINIS.

FInem hæc, aut operis conſummationem, abſolutumq; modum oſtēdit: ſiquidem myrias, qui decem milliū numerus eſt, metam aſtruit. Numerus verò is ab vnitatibus multiplicatus, & maximus, & perfectiſsimus eſt, adeò vt ſumpto ab vnitate principio, ſit in myriadē finis. Pyramidis enim baſis, vt apud Philonem eſt, longitudine pedum centum, ac totidem latitudine conſtituitur, quibus iuxta quadrati naturam multiplicatis, in quem diximus numerum reſultat: quē quia perfectiſsimum eſſe dictum eſt, finem itidem & exactum opus meta, ex ter multipli-
C cato denario conſtituta, ſignificare dicitur. Decadis autem vis eſt quaternarius numerus: ſecundū enim compoſitionē à monade ad quaternariū punctis in vnum contractis ac ſupputatis, decas fit. Decies autē decem, centum: decies centū, mille: millia decies, ſumma perfectiſsima. Adſtipulatur huic perfectioni architectorum etiam cōmenſus, qui perfectionem in denario, quem antiqui τέλειος appellāt, collocauerunt. Et Romulus, nō ille quidem inter paſtores, vt putat vulgus, educatus, ſed Stabijs oppido non incelebri literis inſtitutus, & vt Plutarchus atteſtatur, liberalibus artibus & diſciplinis eruditus, ad eam quę ſubſecuta

eſt felicitatem auſu minimè temerario via ſibi adaperta, confirmatis iam rebus, D
regnoq́ iam conſtituto, quæcunq fecit & inſtituit, denario finiuit numero: vt puta ſenatores in X decurias, vrbem in curias X X X, in totidem decurias equites. Principes haſtatas & peilanos denario finiuit. Annumq́ demum in menſes X terminauit, quod ad noſtrum vſq diem tributo militibus erogando perdurauit. Addunt nonnulli, non temerè eſſe denarium numerũ tam pedum quàm manuum digitis attributum, & os capitis à mento ad frontem ſummam, & manus palmam ad mediј vſq digiti ſummũ, menſura decies repetita, perfectam cuiuſq hominis altitudinem dimetiri. Quòd verò Mathematici, qui altius philoſophantur, numeri perfectionem alij in ſenario, alij in ſeptenario poſuerunt, alterius eſt conſi derationis, quam in Digitorũ cõmentario delibauimus: ſed ad hos numeros illa nihil attinent. Huiuſce perfectionis ergò Ægyptij, reges ſuos, qui mortales reliquos gloria præceſsiſſent, honorare metis & pyramidibus, quæ ſepulchris eorum ſuperponerentur, conſuerunt, de quibus cùm pleni ſint hiſtoricorum libri, neq plura ſuper Ægypti rebus miracula celebrentur, quàm moliũ huiuſmodi amplitudines, aliquot etiam ad hanc vſq diem perdurantibus, rem E
adeò notam verboſius proſequi ſuperfluum exiſtimaui, ſi vnum illud addidero, Nazianzenũ minimè reſpuere eorum opinionem, qui pyramides eas in Ægyptò celebriores ab Ioſippo Hebræo exædificatas putant, vt frumenti cõditoria eſſent: & nomen rei conſentire dicit, quod πυρὸυς triticum vocant. Nam & apud Stephanũ, in iјs quæ Hermolaus Byzantinus compilauit, legas, dictas eas ἀπὸ τῶν πυρῶν. Sed fabulam ſubiungit, ὡς ἐκεῖ συναγαγὼν ὁ βασιλεὺς οὐδ᾽ ἦν ἱκανὸν σίτου, καὶ τοὺς αἰγυπτίους, à tritico ſcilicet quod vndiq congeſtum Rex eò cõtulerit, penuriaq́ Ægyptum affecerit, cùm Ioſippi conſilium ſalutare fuerit, ne mortales fame, quæ per tot annos futura erat, abſumerentur. Illas porrò vulgus adhuc granaria Pharaonis vocat.

DE TRINO.

INter hieroglyphicas has imagines, & trinum, triangularemq́ pyramidem nonnulli adnumerant, cuiuſmodi obeliſci baſes aliquot Romæ vidi: quod myſterium enodare, etſi profundioris ingenij, altioriſq diſciplinæ opus eſſe non ignoro, in quo omnia ad hoc vſq tem F
pus ingenia præſtantiſsima defatigata ſunt, nõ abſurdè tamen me facturum exiſtimo, ſi modicum quid vmbræ ad cõmenti huius rationem ex philoſophorum Theologorumq́ vetuſtiorum dictatis pro re nata breuiter tetigero.

TRINITAS RERVM.

TRes aiunt hi in rebus vnitates conſiderari, ita tamen mutuò cõnexas, vt ab vnitatis ſimplicitate minimè diſcedãt. Eſt enim primùm ea in rebus vnitas, qua vnumquódq ſibi eſt vnũ, ſibiq́ conſtat atq cohæret: cui quidam ex veteribus adeò fauere viſi ſunt, vt numerum ex natura rerum amouere cogitarint. Eſt ea ſecundò, per quam altera alteri res vnitur, & per quam demùm omnes mundi partes vnus ſunt mundus. Tertia atq omnium princeps, eſt, qua totũ vniuerſum cum ſuo opifice, quaſi exercitus cum ſuo duce, eſt vnum. Adeſt tripartitò conſiderata vnio hęc vnicuiq rei per ſuam vnam ſimplicẽ vnitatem, deriuatã ab vno illo, quod & primũ vnum, & trinũ ſimul, atq vnũ eſt, à Patre inquã, Filio, & almo Spiritu. Nam & Patris poteſtas omnia producẽs, ſuã omnibus largitur vnitatẽ. Et ſapiẽtia Filij ritè omnia diſponẽs, omnia inuicẽ vnit & copulat. Mox

Spiritus

A Spiritus amoris ſui vinculo ad Deum omnia conuertens, totũ opus opifici ne-
xu charitatis adiungit. Hinc illud Deo inditum amoris cognomentũ, quo mor-
tales affecti, primò Deum ipſum ſupra nos, ſupraq; omnia diligere debemus: ſe-
cundo loco nos ipſos: tertio proximum, ſicut nos ipſos.

CVBVS.

Accedit huc Cubus ex trigonalibus figuris, quatuor compa
ctus triangulis, cuius hieroglyphicum eſt SVPREMVM
NVMEN. Nam cùm in Mathematicorũ datis punctum refera-
tur ad monadem, linea ad dyadem, vtpote quæ ab aliquo tendat
ad aliquid: ſuperficies verò ſit ternarius, qui figuras inter rectili-
neas principium habetur, ac quoddam veluti elementum, inde ſi
corpus ſolidum conficiatur, cubus erit, triangulis quippe quatuor rectilineis in
corpus vnum coagmentatis atq; compactis: ita prima pyramis inter ſolida emi-
cat, cuius baſis tres oſtentat angulos. Quartus in ipſius figuræ ſummitate poſi-
tus, vt numinis formam, ita & nomen apud Pythagoricos accepit. Addunt Ma
B gi, ſimplex quoq; triangulum æquilaterum diuinitatis indicium eſſe, ſiue rerum
cœleſtium effigiem, vtpote quod ſit ſibi ipſi æquale, difficulter moueatur, & ad
malum declinare non poſſit.

IVSTITIA.

VT verò trini proſequamur ſignificata, ternarium veteres, vt
alibi etiam oſtendimus, iuſtitiæ dedicarunt, vt de Pythagori
cis diſciplinis Plutarchus ait. Iniuria ſiquidem afficere, neque non
affici, cùm extrema ſint, & idcirco vitioſa, iuſtũ æqualiter vtrinq;
reductum in medio reſidet. Sanè Pythagorici non numeros tan-
tùm, verùm etiam figuras deorum nominibus dedicarunt:
quippe qui triangulum æquilaterum Mineruam appella-
bant: Verticigeniam & Tritogeniã propterea, quòd tribus
perpendicularibus lineis ab angulis tribus diſſecetur.

MINERVA.

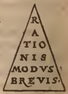
QVòd verò pertinet ad Mineruam, trigeminã eam non-
nulli faciunt, propter anni tempora, quæ vt ſæpe dictũ, apud Ægyptios tria
C tantùm fuere, quippe, ver, æſtas, & hyems. Huic etiam tertiũ vniuſcuiuſq; men-
ſis diem dedicarant, cùm à Lunæ coitu menſem auſpicarentur, vt Sthenis autor
eſt. Pallas enim, vt in eorum eſt theologia, die tertia orta eſt. Et eandem & Palla
da & Lunam pleriq; interpretantur. Hæc verò nõ prius quàm tertio à coitu die
ſe videndam exhibet. Quanquam non deſunt qui Tritogeniam ea de cauſa di-
ctam aſſerant, quòd è Iouis capite orta prædicetur: Tritò enim Bœotiorum lin-
gua caput appellatur. Sanè Diodorus Pallada aërem eſſe dicit, eumq; incorru-
ptibilem, eaq; de cauſa & virginem deam, & Iouis è vertice editam, confictum
eſſe. Ad hoc facit Horatianum illud:

Proximos illi tamen occupauit Pallas honores.

Nam cùm aër tertium ex elementis locum obtineat, Æthræ, quæ pro Ioue ac-
cipitur, omnino proxima eſt, & ternarius illi numerus rectè datur. Miſſa facio
quæ multa & varia de palude Tritone Græci fabulantur. Sed illud minimè
diſsimularim, quod Democritus dixiſſe fertur, Pallada Tritoniam ea de cauſa
nuncupatam, quòd præcepta tria ad humanam vitam bene beateq; degendam
neceſſaria propoſuerit: bene quidem conſulendum, rectè iudicandum, iuſtè

deniq; agendum. In quem terminum omnis diſciplinę ſanctioris finis dirigitur. D
Meritò igitur ternarius, & triangularis figura ea, quæ lineis æqualibus deſcribitur, & Palladi eſt, & iuſtitiæ dicata.

HVMANITAS.

SVnt & alia figurarum triangularium ſignificata, quæ Pſellus libello De dæmonibus interpretatur. Ea libenter apponā, quia cæteris hieroglyphicis videntur minimè diſsimilia. Æquicrurem enim humanitatis ſymbolum aiunt: quod quidem vna breuiori linea deſcriptum, indicat rationis modulum contractiorem eſſe, ac perinde multa effugere, quæ percipi non poſsint.

MORVM DISSOLVTIO.

VEl ſi vna ſit linea latiore productioreq;, aberrare ſignificat ab inſtitutis, & à recta via, & plus æquo indulgeri quædam cupiditatibus.

CORRECTIO.

QVæ tamen lineæ ſi notentur contractæ ad aliarum normam, oſtendit, ex perperàm actorum pœnitentia vitæq; ſolutioris correctione, fieri nos poſſe lōgè meliores quàm anteacta vita fuerimus. E

DÆMONIACA NATVRA.

SCalenus autem dæmonum & malarum poteſtatum figura dicitur, vſqueadeò inæqualis eſt, & à bono & ęquo remotus. Cōponitur autē ex ſenario numero, ſed imperfecto, qui corporeis, & mundi huius inferioris rebus obnoxius eſt, quòd in eo circumſcriptiones corporeæ ſitæ ſunt: per eumq; mundus hic inferior compoſitus eſſe imperito eo ſeculo putabatur. Ideoq; aiunt ſex genera dæmonū infra lunarem globū inueniri: quorum primū per ſublimiorem aëra vagari tradunt, LELIVRON appellatum, quaſi velint igneū ſignificare. Secundum aëreum, quòd in craſsiori nebuloſaq; regione ſedem habeat. Tertium terrenum. Quartum aquatile vel marinum, à locis & regionibus in quibus oberrant, & quarum curam gerūt. Quintum verò ſubterraneum, quod vel noctu, vel in puteis, & antris, & huiuſmodi locis frequenter apparet: ne antrum Nurſiæ fabuloſum eſſe credamus, aut quem Diui Patricij puteum in Hybernia memorāt. Nam & Cumis & alijs pleriſq; locis reſponſa in antris dari ſolita, totius antiquitatis teſtimonio perſuaſum eſt. Sextū & vltimū eſt lucifugum, imperſcrutabile ac tenebricoſum penitùs, algoriq; perpetuo damnatū. Id verò dæmonū genus modis omnibus mortales infeſtare creditur, Stygioſq; latices hauſtos ſpargere, vnde calamitates, peſtes & fames cōſequantur. Adduntq; huiuſmodi rerum periti nomina, Actæū, Megaleſium, Ormenon, Lycū, Nicona, Mimona, Alaſtoras alios, alios Palamnęos appellatos, à quibus omnia in homines incōmoda congerātur. Sed hæc fortè plus nimio homini ſublimiū rerum cupidiſsimo, cùm πάρεργα futura ſint omnia quæ de dæmonibus loco hoc afferre voluerimus. Multiplices tamē eorū figuras & apparitiones, varijs rerum & animaliū imaginibus conſpicuas, toto opere, vbi hieroglyphicum tale aliquid depoſcat, minimè diſſimulauimus. F

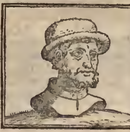
PIERIVS VALERIANVS AD IANVM VITALEM PANORMITANVM, DE IIS QVÆ PER VESTES ALIQVOT SIGNIFICANTVR, EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

NOn parua quidem de cauſa, Iane mi iucundiſsime, Leo X. Pont. Max. quamprimùm tuum de Trinitate poëma legit, ingenio & eruditione tua delectatus, pietateq́ in primis cõmendata, præclara tibi munera dari iuſsit, in quibus fuit & Palatinæ veſtis ornatus, vt inter amicos admiſſum eſſe te, virtutis & optimarũ artium ergò, omnibus innoteſceret, tuq́ ad diſciplinarum ſtudia in dies magis incitarêre. Quæ mihi tam iucunda acciderunt, ac ſi omnia & ijs longè maiora in me collata eſſent, qui tot annos amorem erga me tuum habuerim exploratiſsimum, quemq́ ego ſemper ob ſummum ingenium, ſuauiſsimos mores, ſingularem animi tui integritatem, fratris loco dilexerim. Itaq; cùm ex remuneratione huiuſmodi, quæ tibi obtigiſſet, magnam ego lætitiam concepiſſem, incenſus ego quoq; ſum
B *tanti Principis æmulatione, vt ipſe quoq; grato erga te animo eſſem, pro voluptate ea, quæ me tuo de commodo, addam etiam honore, affectum ſentio. Qualeſcunq; igitur eſſent opes meæ, ex ijs aliquid ad te mittere decreui. Atq; vbi horrea aperuiſſem, veſtes aliquot hinc tibi deprompſi, non eas quidem Luculliano ſumptu magnificentiaq́ comparatas, neq; Mileti textas, neq; vt Pontificiæ illæ veſtes erant, Tyria purpura ſaturata, ſed quales ex Aegypto me attuliſſe non ignoras, in quibus ſcilicet mira conſpicitur parſimonia. Sunt enim veſtes hæ labore omnino curaq́ aliqua contextæ, ſed materia admodum parca, iunco quippe omnes papyraceo, vt facile contemni poſſint ab ijs qui noſtri temporis luxum deliciasq́ cõſectantur, quibus nil facere videtur ad cultum, niſi quod cariſsimè venierit. Vtcunq; tamen, habendæ tibi ſunt qualeſquales fuerint: quas ſi foris in conſpicuo vti verecundabere: certe, quæ tua eſt moderatio, domi tibi vſui eſſe poterunt. Non enim puto te ita repentè ſuperbum euaſiſſe, vt quamuis Pontificia in purpura tibi meritò placeas, ſi quid tamen manibus meis elaboratum acceperis, id ſis aſpernaturus. Sed iam quid hoc ſit ſupellectilis, explicemus.*

DE PILEO.

C QVEMADMODVM in vnaquaq; re nihil eſt capite prius, ita veſtiũ aliquot ſignificationes dicturi, à pileo, quod præcipuum eſt capitis integumentum, conuenienter incipiemus.

NOBILITAS.

NImirum verò is apud Græcos nobilitatis indicium fuit, hic; ea de cauſa Vlyſsis caput pileatum fieri ſolitum autumant, quòd magna ſcilicet ab vtroq; parente nobilitas illi obtigiſſet. Nam apud Ouidium eam ita in Aiacem oggerit:

Nam genus & proauos, & quæ non fecimus ipſi,
Vix ea noſtra voco: ſed enim quia retulit Aiax;
Eſſe Iouis pronepos, noſtri quoq; ſanguinis autor
Iuppiter eſt, totidemq́ gradus diſtamus ab illo.
Nam mihi Laërtes pater eſt, Acriſius illi,

Iuppiter huic: neq; in his quiſquam damnatus & exul.
Eſt quoq; per matrem Cyllenius addita nobis D
Altera nobilitas: deus eſt in vtroq; parente.

Quòd verò Caſtorũ quoq; capita pileata pingerent, nil aliud ſibi velle tradunt, niſi vt indicio eſſet, eos fuiſſe Lacones. Hos verò pileatos pugnare mos fuit, quò indomitũ animum aduerſus barbaros Reges & tyrannos ſignificatione libertatis oſtentarent. Quiq; aliquot abhinc annis Venetias confugerunt Græci, extorres à Turca facti, nobilitatem ſuam & ingenuam libertatem vnanimiter pilei illius ſui geſtatione profitentur.

LIBERTAS.

PAſsim enim in numis videas pileum ipſum cum inſcriptione LIBERTATIS, vt in numo TI. CLAVDII, in quo ſimulacrum eſt dextera pileum geſtans, læuam expaſſam habens, cuius inſcriptio eſt, LIBERTAS AVGVSTA. In Antonini item numo pileus à manu dextera pendet, læua haſtam tenet, inſcriptio, LIBERTAS COS. IIII. Sed in Caracallæ numo libertas ipſa præter virgam & pileum, ſtellam etiam habet ante ſitam. Aliter Libertatis argumentum figurabant per ſigilla quatuor, expeditis pedibus gradientia, quorum ſecundum & quartum faſces & ſecures alligatas geſtarent, cum inſcriptione, BRVTVS. Vnde apud Virgilium legas, E

Animamq; ſuperbam Vltoris Bruti faſceſq; videre receptos.

Ab altera parte fœmineum caput eſt, cum inſcriptione, LIBERTAS. Sed hoc nimirum in hiſtoriæ memoriam, quòd exactis Regibus, partaq; libertate, Conſularis magiſtratus annuus autore præcipuè Bruto conſtitutus.

LIBERATORES PATRIÆ.

QVòd verò in alterius Bruti numiſmatis cernere eſt pugiones duos adiecto pileo, Dion ex hoc Brutum & Caſsium patriæ liberatores indicari dicit. F
Nam pugio eædem patratam omninò ſignificat, pileus verò libertatem. In numo quodam argenteo venerandæ antiquitatis obſeruaui fœminea capita ab vtroq; latere ſingula, ſimplici quodam modo capillos collecta, in quo nihil aliud ſcriptum quàm LIBERTAS. In numo Ser. Galbæ ſimulacrum eſt cum iaculo & pileo, cuius inſcriptio eſt, LIBERTAS PVBLICA. Eadem in Neruæ numis aliquot habentur. Apud hiſtoricos legas ſeruos nonnunquã ad pileum vocatos, vt apud Liuiũ XXXIIII. Poſtero die ſerui ad pileum vocati: hoc eſt, promiſſa conceſſa ue ſeruis libertas.

SERVILIS IMPROBITAS.

SEcus verò intelligendum de ſeruo pileato. Nam cùm impoſito pileo venundabantur, nequã & improbum eſſe ſeruum innuebat: ſignificabat enim venditorem dominum nihil ſuper eo polliceri velle, quod poſtmodum ad præſtandum cogi poſſet, exoluebatq; ita ſe ab omni vinculo, quod poſſet ad redhibitionem trahere: de quo vide apud Cælium Sabinum, & alios.

THEO-

A THEODOSIANI.

SPectandum etiam erat trium ordinum Theodoſianorum inſigne, ſub militum Præſentiali merentium, qui dimidium quiq; ſimulacrum humanum in clypeo geſtabant, idq; manibus ab vtraq; parte porrectis, quorum dextera vinculum, ſiniſtra pileum prætendebat, quaſi vellent innuere, contumacibus ſe vincula iniecturos, obſequioſis libertatẽ donaturos. Sed enim de primis in Vulpis commentario diximus.

SECVNDI THEODOSIANI.

IN eodem Canone, quæ apud inſignes Maffæos Romæ vidi, geſtamen erat luteus taurus ad viridantis monticuli radices pictus: in ſummo verò collis vertice dimidius Æthiops dextera manu lorũ, læua pileum prætendebat, paſsis hinc & inde manibus: id ipſi quoq; indicantes, in ſua eſſe manu captiuos facere, & libertatẽ indulgere. Geſtabãt inſigne hoc ſecundi Theodoſiani. Ipſa verò parmæ facies hyacinthina, quaſi cœli colorem præ ſe ferebat.

TERTII THEODOSIANI.

B ERant & tertij eiuſdem nominis, eiuſdemq; ductoris, quorũ parma in hunc modum facta præferebatur. Margo hyacinthini coloris circulo aliquantulum lato circumductus, ſub quo alter contiguus anguſtioris ſpatij: inde facies media rubra, ab ima cuius parte albus erigebatur cippus in anguſtum ſupernè definẽs, qui Lunę ſpeciem cornibus ſurſum verſis ſuſtentabat. In medio parmæ inſidebat Lunæ albus identidem circulus, cuius cẽtrum latè fuſum nigri coloris erat. Supra circulum hunc album oſtẽtabatur à medio ſurſum Æthiops eodem modo quo ſuperior manibus exporrectis, eadem dextera loro, ſiniſtra pileo munitis. Illud addam, eos Imperatoris triumphantis currum pileatos ſequi ſolitos, qui fuerant è ſeruitute manumiſsi.

TRIPLEX LIBERTAS.

ANimaduertendus apud Auſonium locus, eo verſu,

Triplex libertas, capitiſq; minutio triplex.

quod nonnulli legendum arbitrantur, capitis minutiò triplex, pro tribus pilei ſpeciebus, vel triplici eorũ cõditione, qui pileũ aſſequerẽtur. Sed enim minutio, vt inferius oſtẽdemus, longè caſtior eſt lectio. Quod verò attinet ad libertates, C tris manumittendi rationes erant. Prima, qua maiorẽ & iuſtã libertatẽ conſequebantur, ita vt etiam ciues Romani fierent. Altera, qua Latini fiebãt, ex lege Iulia Norbana. Poſtrema, qua in ordinẽ dedititiorum ex lege Ælia Sentia adſcribebantur. Tris has manumittendi ſpecies tangit Boëtius primo Topicorũ cõmentario. Apud Tacitũ duas tantùm inſtitutas reperias. Quas verò Boëtius enumerat, ſunt, cenſus, vindicta, teſtamentũ, de quibus apud Iuriſconſultos copioſius. de his Plautus, Caſina: Tribus, inquit, conduci non poſſum libertatibus, quin ego hodie illis comparem magnum malum.

FLAMINES.

SAnè pileus apud Romanos ſacerdotij ſymbolũ ſemper fuit. Nam Flamines à Numa cõſtituti, quaſi pileamines dicti: quãuis nõnulli arbitrẽtur à flammeo, quod eſt capitis tegumentũ, appellatos. Nam & infulæ, & mitræ, & amictus alij atq; alij ſacrificulis attributi. Sed enim vt in ſacerdotio pileũ præſtare fateamur, Fabrj Pictoris autoritas facit, qui Flaminẽ ait nõ poſſe eſſe ſub dio ſine pileo, ſub tecto autẽ, vt libebat: quem quidem morẽ in ſacerdotio etiam noſtro ſeruari nemo non videt. Domo enim prouehi præſulem ſine pileo, nefas habetur.

HIPPOCRATES.

ANte alias aũt antiquorũ ſtatuas Hippocratis imago pileata celebraĩ, eoq; habitu multis locis erecta. Ex eo nonnulli hieroglyphicè interpretati ſunt partẽ eam cuſtodiendã, in qua, tanquã in domicilio, princeps animus reſideret, totaq; intelligendi vis collocata eſſet. Alij ex Græcis ſolam hominis nobilitatẽ inde intelligi volunt, vtpote qui cognationem ab Apolline & ab Hercule traheret. Nam eum ab Æſculapio oriundum ſenatus Athenienſis teſtatus eſt publicis etiam monumentis. Id verò ſi ad libertatẽ referamus, cui potius Liberatoris nomen accommodare debeamus, quàm illi, qui tot mortalium corpora morbis tot obnoxia liberauit, & bonę reſtituit valetudini, ſitq; humanæ incolumitatis autor appellandus, ſi merito eum titulo honeſtare voluerimus? Non defuẽre tamẽ qui rem malignè admodum interpretarentur, & quod illi honoris cauſa datum erat, modò caluitiũ, modò imbecillitatem capitis, modò quid ijs inanius tradiderint inde ſignificari. Quod quidem de Pericle memoriæ proditum eſt, qui ea de cauſa pileo vti cõſueuerit, quia capite eſſet ſupra modum acutiore, vnde ab æmulis σχινοκέφαλος appellabatur. Hinc etiam, vt alibi diximus, ſtatua eius cum caſſide poſita. Formam tamen hanc, quæ dedecori nonnullis adſcribitur, Genuenſes honorificã, & adeò ingenuam ducũt, vt obſtetrices ſtatim nato puero nihil diligentius curent, quàm infantuli caput tenerum, palmis, digitorum complexu complicatis, adſtrictum producere, & faſcijs colligatum, donec ſolidius fiat, conſeruare.

FORMA PILEI.

ANtiqua verò forma pilei eſt, quã Lucianus in Dipſade deſcribit, dimidiũ quippe corticis alicuius oui. Nam apud Garamantas ex ſtruthiorum ouis ſingulis in æquas partes diſſectis, bini fiunt pilei. Tanta ibi eſt eius oui magnitudo, eoq; capitis tegumento populi illi ſibi plurimùm applaudũt. Ea porrò pilei figura eſt in numo, quem Imper. Gordianus Pius Fel. Aug. cuſit, cum ſigno ab altera parte, cuius læua haſtæ toto cubito ſurrecto innititur, dextera pileum ea qua dictũ eſt forma prætendit: inſcriptio, LIBERTAS AVG. Non negarim tamẽ in aliquot monumentis, vbi ſigna maiora ſunt, extremũ pilei marginẽ paululum ſurſum verſus inflecti, vt in ſtatuis aliquot obſeruauimus, præſertimq; Mercurij. Sed & numiſmata pleraq; eam penè ſpeciem oſtendunt. Variatum autem apud has & illas nationes, vt alij marginem dilatarint, tam pluuijs amoliendis, quàm ſereno vmbris captandis: alij cauam partem preſſerint, alij altè ſuſtulerint, eamq; acuminatam alij produxerint, alij planam eſſe maluerint. Neq; tamen neſcius ſum pilea apud Romanos ex lacernis cæſis conſui ſolita, quod & apud Papinium & Martialem habetur: quem morem lõgo antiquatum tempore, noſtra ætas reuocauit, pileaq; elegantiſsima ex conſutis panni fruſtulis quatuor, tam ad ornatum capitis, quàm etiam ad vmbellæ vſum fecit: non ea tamen oui ſingula dimidij ſpeciem referentia, ſed quatuor velùti coſtis ad quatuor inſtar mundi cardinum aſſurgentibus diuiſa, ita tamen vt quarta deſideat in plicam, quaſi polum deſcribat, quem

Sub pedibus Styx atra videt maneſq; profundi.

argumento, nos cœli ſemper memores eſſe debere, cuius figura quadam capita contegamus. Sacerdotes verò hoc plurimùm vtuntur capitis tegumento.

DE.

A

DE INDVMENTIS.

QVantum verò ad reliqua pertinet indumenta, cùm multi materiam eam pertractarint, nobis non eſt cõſilium ſingula recenſere, ſed pauca admodum quæ vel remotiora, vel ab alijs diuerſa videbuntur, & aliquid ſapiant hieroglyphicum.

ROMANVS.

MIſſam itaq; faciemus togam, cuius figuram Quintilianus ſatis explicauit, cùm nulli non innotuerit per eam ita Romanum ciuem indicari, quemadmodum per pallium Græcũ hominẽ. Vnde Latinæ Comœdiæ, in quas ſcilicet Latinæ perſonæ inducũtur, togatæ vocitantur: palliatæ verò, quæ per Græcas perſonas aguntur. Sed hoc Virgilius explicauit, cùm dixit:

Romanos rerum dominos, gentemq́ togatam.

CIVILIS.

AT eum quidem Romanum per togam intelligebãt, qui ciuilia negotia tra-
B ctaret: ſiue, vt diceret Horatius, ciuilibus vndis mergeretur. Vnde Martialis: Toga rara, mens quieta. Nam Marcellus veſtimentũ eam eſſe tradit, quo amicimur in foro negotiaturi. Cæterùm toga nõ ſolùm viri, ſed etiam fœminæ vtebantur. Varro de vita populi Romani, vt apud eundem citatur, de togis loquens: Antè enim olim fuit cõmune veſtimentum, & diurnum, & nocturnum, & muliebre, & virile. Hinc apud Propertium legas:

Siue togis illam fulgentem incedere Cois.

Tertulianus cùm notaretur, quòd indumẽta Romana faſtidiret, pallioq; potius vir tantus vteretur homo minimè ambitioſus, cauſam tuetur ſuam, euitareq; ſe eo habitu & impenſam & incõmodum reſpõdet, cùm toga veſtis ſit admodum onerosa. ait enim: Conſcientiam deniq; tuam perrogabo, quid te prius in toga ſentias, indutum, an'ne onuſtum? habere veſtem, an baiulare?

PAX.

QVoniam verò ea quæ domi fieret reipublicæ adminiſtratio, vel ciuilis vitæ negotiatio, lõgè diuerſa videretur à bellicis negotijs, inde factũ vt pro pace nonnũquam toga acciperetur, quippe cùm de ea vitæ ratione dicatur, quæ per-
C tinet ad forenſia.

BELLVM.

SEd ſagum cùm militare omnino ſit indumentum, cuius ſcilicet vſus expeditiorem ad itinera & negotia hominẽ reddit, pro bello poni ſolitum. Ita arma togæ opponuntur, de quo celebre illud Ciceronis dictum: Cedant arma togæ. Nam ad hũc vſq; diem nationes pleræq;, præſertim Galli, viros militiæ deditos breuis indumẽti vocabulo deſignant, cùm ſacerdotes, legum profeſſores, ac negotijs ciuilibus deditos, longæ veſtis nuncupatione deſcribãt, ita duplex hominum genus diſtinguentes, quemadmodum veteres per togã & ſagum varia hominum ſtudia ſignificabant. Facit ad hoc Tullianũ illud ad Cæſarem iuniorem lib. Epiſtolarum primo: Pridie nonas Febr. cùm ad te literas manè dediſſem, deſcendi ad forum togatus, cùm reliqui conſulares ſagati vellent deſcẽdere. In Canone autem illo, vt hoc καὶ παρέργως, non importunè tamen inſeramus, qui apud Maffæos Romæ habetur, De militũ Romanorũ ordinibus, nuncupationibus, vexillis, & geſtaminibus, ad Theodoſiũ & Valentinianũ inſcripto, lata de thoracomacho indumento laneo Libycis pellibus cooperto mentio eſt. Sed vſita-

tiſsimus ſemper fuit corij vſus in militaribus tegumẽtis. Hinc apud Maronem nonnulli: D

Lupi de pelle galeros
Tegmen habent capiti: veſtigia nuda ſiniſtri
Inſtituere pedis, crudus tegit altera pero.

PLEBECVLA.

TVnica autem, plebeculæ ſignum erat, eaq́ etiam ſerui vtebantur. Vulgatiſſimum enim eſt, per tunicatum, aliquem ex Romana plebe ſignificari. Vnde Horatius:

Vilia vendentem tunicato ſcruta popello.

Quæ verò eſſet tunicæ ſpecies, Nonius explicauit, cùm ſine manicis eam eſſe dixit: & plurimùm talarem ſine manicis eſſe oſtendit, indumẽtum aptũ ad opera facienda: eaq́ gens otij propemodũ neſcia erat. Hinc Virgilius vulgo gratulaturus, manicatos irridet, vtpote minus idoneos qui bella, negotiáue, aut artes vllas tractent. Numanum enim Latinum hominem ſui generis ſtrenuitatem iactantem, & imbelliam Phrygibus obiectantem, ita loquentem inducit:

Et tunicæ manicas, & habent redimicula mitræ. E

ILITHYIA.

SEd vt antiquiora repetamus, Athenienſium inſtitutum fuiſſe Pauſanias tradit, vt Ilithyiæ ſimulacra ad imos vſq; pedes contegerentur. In diuinis verò literis tum tunica, tum color eius hieroglyphicè conſideratur. Pontifex enim præter interiorem tunicam, quæ fit ex lino, materia quippe terreſtri, podere etiam vel hypodyti dicamus hyacinthino induebatur. Cœleſtis enim color, dubio procul eſt hyacinthinus, monimentoq́ eſt cœleſtia demùm meditanda, cœleſtia tractanda, cœleſtia diſcutienda, totamq́ mentis agitationem circa ea quæ cœli ſunt exercendam. Sunt verò interpretes qui non hypodytin, ſed epandytin edidere, quod indumentum ſignat quod ſuperinducitur: nimirum enim hypodytis interior eſt tunica, quæ primã noſtram indicat generationem, vt apud Hieroſolymitanũ Heſychium. Alij exponunt, quia hominem oſtendit interiorem: alij tunicam huiuſmodi Iuſtitiam interpretantur.

DE PODERE.

EStautẽ poderes, vt Eucherius, ſacerdotalis lintea corpori penitus adſtricta, eademq́ talaris, ἀπὸ τῶν ποδῶν, appellata ποδήρης, quę & ſubucula dicitẽ. Per hãc igitur, quippe quę veſtimentis alijs ſubijciebatur, doctrinam ſacratiorem intelligi veteres theologi tradiderunt. Exodo: Et fecerũt veſtimentum poderem ſub vmbone, opus textile, totum hyacinthinum. F

PVDICITIA.

QVòd verò in numis & monumentis alijs antiquis velatæ nonnunquam facies obſeruantur cum inſcriptione PVDICITIÆ, non tam ob flammeum, quo nouæ nuptæ faciẽ obnubere ſolitę ſunt, cùm ad virũ traducerentur, vnde illis nuptarũ nomen, q̃ ob hiſtoriã inſtitutũ crediderim vt ita fieret. Ab Icario enĩ Penelopes patre ſimulacrũ eiuſmodi dedicatũ Pudori ferunt, Græciq́ hiſtoriã ſuper hac re huiuſmodi cõſcripſere. Cùm Icarius ab Vlyſſe fruſtra contendiſſet, vt Lacedæmonie habitare mallet, id demum filiæ perſuadere conatus eſt, cumq́ acrius inſtaret, ne ſe dehereret, Vlyſſes iuſsit vt ea ſpontè ſequeretẽ, aut cũ patre, ſi grauaretur, Lacedemona rediret: Penelope obtecta facie, nihil quicquã reſpondebat: quare pater intellecta filiæ ſententia, eam dimiſit, & in facti monumentũ,

A co loco Pudoris ſimulacrum erexit, quod in Laconia ſpectabatur. In numo, cuius inſcriptio eſt, SABINA AVGVSTA HADRIANI AVG. ab altera parte dea ſedens velo faciem cooperta, digito dexteræ indice ad iugulum admoto, conſpicitur: cuius inſcriptio eſt, PVDICITIA. In alio Herenniæ muliebre ſigillum ſedens cum conto in læuam vlnam iacente, dextera velum ante faciem obducit: inſcriptio eſt, PVDICITIA AVG. In eo quoq́, cuius literæ ab vna parte ſunt, MARCIA OTACIL. SEVERA AVG. ab altera ſigillum eſt, quod velum in faciem prætendit, cũ ſimili inſcriptione, PVDICITIA AVG. In altero eiuſdem Otacillæ cum eadem inſcriptione & ſpecie, quę velum eodem modo prætendit, læua radium tenet: ſed nomen ita ſcriptum eſt, MARTIA OTACIL. SEVER. AVG. cùm in altero MARCIA per C literam in ordine quarta, habeatur: quod quidem oſtendit, eo quoque tempore eandem fuiſſe pronunciationem literæ T, quæ nunc eſt, cùm poſt I vocalis altera ſubſequitur, Quamuis ætate noſtra fuerint publici non poſtremi nominis profeſſores, qui longè aliter ſentirent, bleſitatemq́ eam in T litera ſuapte vi ſonora, peruica-
B citer abhorruerint. Sedenim puto ego variatum in numis, quia alij Marciæ nomen à Marco, alij à Marte deductum exiſtimarint. Sed vt ad flammeum redeamus, quo noua nupta olim cooperta ducebatur ad virum, crocei coloris id plurimùm fuiſſe comperio, vt apud Maronem, Cyri:

Ut tibi Corycio glomerarem flammea luto.

Idem alibi pro maximo negocio habet, venerabile matronalis ornatus donum celebrare,

Circumtextum (quippe) *croceo velamen acantho:*
Ornatus Argiuæ Helenæ, quos illa Mycenis
Pergama cùm peteret: inconceſſosq́ hymenæos
Extulerat, matris Ledæ venerabile donum.

Neq; ſatis ſemel hoc dixiſſe, ſed paulò pòſt mirari Tyrios ait,

Pallamq́ & pictum croceo velamen acantho.

Hoc illud eſt quod Cyprianus ait, continentiam & pudicitiam non in ſola car-
C nis integritate cõſiſtere, ſed etiam in cultus & ornatus honore pariter & pudore. Solicitus admodum in hac re Tertullianus mihi videtur, qui non ſolùm velamen huiuſmodi armaturam pudoris vocat, verecundię vallum, ſexus fœminei murum, qui nec ſuos emittat oculos, nec admittat alienos, verùm etiam modũ præſcribit, ad quem velaminis iſtius forma produci debeat: Quantũ, inquit, reſoluti crines occupare poſſunt, tanta eſt velaminis regio, vt ceruices quoq; ambiantur. Ipſę enim ſunt quas ſubiectas eſſe oportet, propter quas poteſtas ſupra caput haberi debet. Velamẽ iugũ illarũ eſt. Deniq; bonũ eſſe ait, vt mulier vſq; ad lumbos à capite veletur. Iudicabũt nos, addit, Arabiæ fœminæ ethnicę, quę nõ caput, ſed faciem quoq; ita totam tegunt, vt vno oculo liberato contentę ſint dimidiã frui lucem, quàm totam faciẽ proſtituere: mauult enim fœmina videre quàm videri. Nã & qui flammeum deſcribunt, veſtẽ alij, tegmẽ alij eſſe dicunt, quo matronæ capita tegebant: dictumq; volunt à Flaminica, quę vxor Flaminis erat, boni ominis cauſa, quippe cui vſqueadeò inuicta erat pudicitia, vt vni illi diuortium facere nõ liceret. Sanctiſsimumq; pręceptũ eſt apud Chriſtianos fœminis, ait Adamantius ex Paulo, vt cùm orant, habeãt velamẽ ſupra caput, pro-

pter angelos, qui ſanctis aſsiſtunt, & in Eccleſijs verſari delectantur: quos qui- D dem nos, qui ſumus peccatorũ ſordibus inquinati, videre nequaquã poſſumus.

A L B A T Æ.

IPſi verò colores etiam hieroglyphicum quid ſapere videntur. Nam flamen, vt Varro tradit, cùm Ioui ſacra ferebat, totus albatus erat, & pileum etiam geſtabat album. Magi ſanè in Perſide dicebant, Deum ipſum non delectari niſi in albis veſtibus: quod ego ex Salomone deſumptũ crediderim, qui dum morum candorem, & animi puritatem perſuadere intendit, In omni tempore, inquit, candida ſint veſtimenta tua, vtpote qui ætatem nullam, officiũ nullum, nullum otium & negotium toto vitæ tempore ſynceritate & innocẽtia vacuum eſſe debere præcipiat: ita enim ſacrę literæ veſtimẽta accipere conſuerunt: ita veterem hominem exuere admonemur: ita qui nuptiali veſte non ornatus, cõuiuio nuptiali Regis diſcumbere auſus erat, ad cruciatum in vincula conijcitur.

VESTALES VIRGINES.

QVæ verò ſuffibulo amictæ ſacrificabant, virgines Veſtales erant. Fuit verò ſuffibulum veſtimentum album, prætextum, quadrangulum, oblongum, E quod illæ in capite ſacrificantes habebant, idq; ſub mento fibula comprehendi ſolebat, vnde nomen. Eadem penè ſpecie qua ſuffibulum erat, Romanæ matronæ nunc vtuntur, cùm domo exeunt, pudicitiæ ſimul & pietatis, quæ duo in illis egregiè vigent, indicia & vera & manifeſta.

L I B E R T A S.

LIbertos manumiſsione accepta, alba veſte decorari ſolitos id oſtendit, quod apud Tertullianũ legitur de famulo libertate mutato. Atqui & veſtis albæ nitore, & aurei anuli honore, & patroni nomine ac tribu menſaq; honoratur. & alibi talia, vt aduerſus Marcionẽ libro quinto: Et ſacræ tincturę candidatis mos fuit albam veſtem induere, de quibus eleganter Pontius Paulinus:

Inde parens ſacro ducit de fonte ſacerdos
Infantes niueos corpore, corde, habitu.

Neq; minus luculenter Fortunatus:

Candidus egreditur nitidis exercitus vndis,
Atq; vetus vitium purgat in amne nouo.
Fulgentes animas veſtis quoq; candida ſignat, F
Et grege de niueo gaudia paſtor habet.

Et quoniã per hebdomadã Paſchatis vnà tingi plures conſuerũt, ea de cauſa feriæ illæ, quę ad hoc omnes inſtitutæ ſunt, & quæ ſubſequitur hebdomada, In albis adhuc appellatur. Erat verò ſignum quoddam manumiſsionis, de quo ſuprà dictum.

M O D E S T I A.

ERat & modeſtiæ ſignum alba veſtis, animiq; qui præſentibus æquus, nihil vlterius tentare videatur: vti purpura ambitionis, animiq; ſublimis & vaſti, amplitudinis, magiſtratusq; ſummi. Sanè cùm apud Alexandrũ quidam Antipatri parſimoniam atq; modeſtiam commendaret: Foris, inquit Alexander, albo vtitur pallio, intus verò totus eſt purpureus: fictam notans in homine ambitioſiſsimo, qui maxima quæq; appeteret, parſimoniam.

LEGES, VETVS ET NOVA.

SEd vt ad noſtra redeamus, Canticorũ cantico legitur, Fratruelis meus albus & rubicundus: quo loco diuinarũ literarum interpretes, per colorem album, legem veterem intelligũt, per rubicundum, prædicationem Euangelij: vtrunq;

autem

A autem in Chriſto: ipſius eſt enim Lex, ipſius Euangelium. Sanè vbi Leuitico de cicatricibus agitur, albam aiunt cicatricem Legis transgreſsionem ſignificare. Ita illa omnia hieroglyphicè ſunt intelligenda.

DE STOLA.

STolam apud veteres inuenias matronalis pudicitiæ ſignum: de qua Tertullianus plura. Ouidius amoris & impudicitię præcepta daturus, quò ſe tamen verecundum aſsimularet, ait:

Eſte procul vittæ tenues, inſigne pudoris,
Quæq́ue tegis medios inſtita longa pedes.

BAPTISMVS.

EVangelij verò locum, Citò proferte ſtolam primam pro iuuentute perdito, qui redierat in viam: veteres aliquot Theologi accipiunt pro baptiſmo, vt apud Eucherium. Suprà verò exeuntibus à baptiſmatis tinctura, veſtem albam parari oſtendimus.

B

DE ATRATIS.

SACERDOTES ÆGYPTII.

COntra verò noſtrorũ mores, ſacerdotes Ægyptij, cùm ſupplicabant, nigris vtebantur veſtibus: neq; alias quàm nigras veſtes eum decere arbitrabantur, qui dijs preces allegaret: quippè vt terram ipſam ſupplicare ſignificarent, ex qua mortales conformati ſumus. Ea verò apud ipſos nigra figurabatur.

CERES ET FALACRALIS FLAMEN.

ET Cereri nigra veſtis apud Arcadas induebatur. Et Falacralis flamen nigro vtebatur pileo: erat enim Plutonis, cui cùm immolabãt, veſtibus vtebantur nigris, quem colorem aiunt inferis dijs dedicatum. Et lugentium veſtis maximè nigra erat, vnde eas Varro anthracinas vocat, quaſi carbonarias velit dicere, ἄνθρακες enim Græcè, Latinè carbones appellantur.

ÆRVMNOSVS.

APud Hebræos luctus ſupremæq; mœſtitiæ indicium veſtis erat ſaccus, & ſacciũ appellata, humilis illa quidẽ, abiectæ vilitatis, & informis: quæ qui-
C dem induta calamitatẽ, qua quis oppreſſus eſſet, indicabat: cõſciſſa verò lætitiã. Geneſi: ὅτι ἰακὼβ σακκίους ἐνδεδυμένος καὶ τῇ λύπῃ βαρὺς ἐκαθέζετο. Iacob aũt ſaccium indutus, magnitudineq; mœroris oppreſſus, humi aſſedit. Sunt qui ciliciũ interpretentur. Sed & Græci ſacci vocabulũ vſurpant. Vtcunq; veſtem huiuſmodi induere conſuerant, cùm in ærumnas, quę omnem ſuperarẽt conſolationem, incidiſſent, qua demũ leuati ſaccum diſcindebãt. Vnde Pſalmo XXXV legas: Ego autem cùm mihi moleſti eſſent induebar ſacco, & macerabam ieiunio animam meam. Eodem autem ſignificato color niger luctum, & quam Theologi noſtri facti pœnitentiam vocant, indicare pleriſq; locis manifeſtum. Nam atratas in luctu veſtire, à rerum primordio ad hoc vſq; tempus vnanimi omnium conſenſu factum. Tum illud Leuitico celebratur, Si non capillus niger fuerit: quod exponunt, ſi nullum pœnitentiæ ſignum per lachrymas dederit, aut aliquem omnino mœrorem præ ſe tulerit.

MAPPA.

ET mappa veli genus, quod menſis inſternimus, quoq; abſtergendis manibus vtimur, hieroglyphicum ſuum adepta eſt: ſiquidem ea ſignum erat in

ludis, quo equi de carceribus excitati curſum arripiebant: mittebat enim prętor eam cùm ſignum daret, quod nunc clangore tubarum ſignificatur: de quo apud Martialem habes:

Cretatam prætor cùm vellet mittere mappam.

Nero libertos ſuos id facere voluit, quod tãto apud veteres honori ducebatur. Nam apud Liuiũ legas VIII ab Vrbe cond. L. Plautio prætore graui morbo detento, Dictatorem creatũ fuiſſe, qui ludis Romanis ſignum daret quadrigis emittendis: qui eo miniſterio functus, Dictatura ſe abdicauit. Hodie quoq; mi lane, Romę munus id ad ornatiſsimos viros defertur. Nam, vt nõ ignoras, Angelus Cæſius Aduocatorũ facilè princeps, & Cardinalis pater, & nobiliſsimus vir Petrus Melinus, tam eruditione, quàm domeſtica celebritate inſignis, duo S.P.Q. Romani Cancellarij (is enim titulus apud omnes Europæ Principes inter honoratiores hodie celebratur) inter alia præfecturæ tam præclaræ munera, curſorum in ſtadio emittendorum etiam negocio præficiuntur.

PALVDAMENTVM.

TRibunum, vel præfectũ, aut præſidem aliquem ex habitu ſignificare qui volebant, imaginem eius paludamento inſignem faciebant. Erat enim paludamentum veſtis militaris, quo Duces, Tribuniq;, & præfecti ad id munus electi, cùm in prouinciã proficiſcebantur vti conſuerunt, indeq; Paludati dicebantur, quemadmodum milites præcincti. Paludamentum Nonius chlamydem mox appellatam dicit: ſed id quoq; antiquum nomen. Sed enim omnia militaria ornamenta, paludamenta dicebantur. Vnde Verrio libris auguralibus, Paludati, armati ornatiq; ſunt.

RVBICVNDA.

RVbicunda veſtis, tunica vel pallium deprompta, pugnæ acieiúe cõmittendę hieroglyphicum apud Romanos habebatur: de quo in Marcello, & in Pompeio, & in M. Bruto, Plutarchus.

LÆNA.

ET læna veſtimentum militare, quod ſupra omnia veſtimenta inducebatur: de qua Maro:

Tyrioq; ardebat murice læna.

Id vocabuli à Græcis dubio procul mutuò ſumptum, qui genus id indumenti χλαίνας dicunt.

VERSICOLORIS.

VErſicoloris veſtis adoleſcentiæ hieroglyphicum eſt. Eaq; de cauſa veteres Comici adoleſcentis perſonam verſicolori veſte indutam, in ſcenam inducebant, vt ſcilicet ingenij volubilitatẽ, cupiditatumq; varietatẽ, in ea ætate pręſi puam cõmonſtrarẽt. In Ioſippo verò puero per verſicolorẽ veſtem, doctrinarũ & virtutum copiam, quæ iam ex eius indole concipiebatur, intelligit Adamantius. Quòd verò lex noſtra præcipit, veſtem ex duobus textis non induendam, eò reſpicit, quòd minimè debeas Chriſtum adorare ſimul & dæmonas: id enim eſt abominabile veſtimentũ. Non vult enim hominem ſemel Deo dicatum, diabolicis ſeſe immiſcere negocijs, neq; ſimul orationibus incantationibusq; vacare, & huiuſmodi alia quæ in ſpiritus cõtumeliam quotidie fiunt. Neq; vetat hoc lex in textis tantùm, verùm etiam diuerſi generis animalia cõmiſceri prohibet, circuncifionem quippe, atq; baptiſmum, vt ait Heſychius, non eſſe commiſcendos.

A LINTEA.

Lintea veſtis alba ſupra cæteras veſtes inducta, puellaris ætatis indiciū fuit, quòd eo genere amiculi apud veteres puellę ante duodecimum annum vtebantur. Hinc illud apud Afraniū citatur: Puella nō ſum, ſupparo ſi induta ſum. Vult verò Nonius ſupparum linteū eſſe femorale, vſq; ad talos pendens, dictū quòd ſubtus appareat. Sunt etiā puellares veſtes ex Varronis iuſſu, chlamydes encobomata, ac parnacides, quas iubet vt puellæ habeant, potius quàm togas. Vtcunq;, longa veſtis omnino fœminea eſt, aut citharœdica: de qua Maro,

Necnon Thraicius longa cum veſte ſacerdos
Obloquitur numeris ſeptem diſcrimina vocum.

Ita Propertius libro II: *Pythius in longa carmina veſte ſonat.*

FIDES LVBRICA.

NOnianum verò ſupparū adducit in memoriam mihi linteum alterum, quo mulieres hodie paſsim vtuntur domi. Id infra thoracem accingitur, & ad pedes vſq; propendet, anterioresq; tantùm partes velat: vulgò non impropriè B gremialia vocantur. Habet hoc veſtimenti genus hieroglyphicum ſuum. Nam & prouerbium eſt, Nec mulieri, nec gremio credi oportere, quòd & illa incerti & leuis animi ſit, & in gremio poſita plerunq; cùm in obliuionem venêre, illis temerè ſurgentibus, procidunt.

FIDEI CREDITVM.

SInū hunc Latini mihi videntur appellaſſe, quamuis eius locutionis latè pátet vſus, præſertimq; vbi poteſtatem aut quid fidei creditū ſignificat, vt altero & vigeſimo Pandect. lib. Tit. III. Scęuola: Titio C. do, lego, quę mihi pertulit: quę ideo ei non caui, quòd omnes fortunas, & ſubſtantiam, ſi quam à matre ſuſceperat, in ſinu meo habui, ſine vlla cautione.

PRÆTEXTA.

PRætextam nonnulli putant togam fuiſſe, quę ad tálos vſq; produceretur, dictam quòd in ea purpura prætexeretur. Per eam honorem intelligebāt, qui eſſet cuipiā habitus: honeſtorū enim prætexta erat, ait Pædianus, toga viliorū. Alij nomine hoc purpureā quandam faſciā valde latā intelligūt, quę tamen multipliciter plicata in anguſtū cōtraheretur, atq; ita ſupra alia veſtimenta nunc ab C humeris, nunc à pectore in faſciæ modū circunduceret, nunc eius capita vtrinq; ab humeris in pectus demitterentur: cuius generis amicula Romæ pleriſq; antiquorū ſtatuis inducta cōſpicias. Et in Veneta nobilitate qui togati incedunt, eo omnes amiculi genere vtunt, eo excepto, quòd purpurea apud eos in vſu nō eſt, ſed ex nigro panno plurimū. Purpura eñ nō niſi magiſtratibus cōceditur, hiſq; inſignioribus. Nuptialibus quoq;, & cùm primi honores, quos procuratorios vocant, alicui deferunt (ſunt verò hi ſacrarū largitionū præfecti) tunc cōſanguineis & cognatis & affinibus licet per aliquot dies vti purpura in lætitiæ gratulationiſq; ſignificatū. Sed admonet me color purpurę, vt quid in diuinis literis manus coccino præligata ſibi velit, exponā: Zarę manus inquā Iudę filij, quæ ſe de matris vtero porrexit: nulli eñ dubiū, eſſe id hieroglyphicum, per quod theologi, vt apud Irenæū eſt, Iudaicū populū ſimplicibus legis operib. & circūciſionis ſanguine inſignē, qui prius apparuerit, ſeſq; mox retraxerit, loco alteri fratri, qui & ipſe in vtero matris erat, dato interpretanē: & per Pharea Chriſtianos, qui ſecundo loco cogniti hęreditatis primigeniæ meſſē abſtulerint. Sed vt Romā repetamus, antiquiſsimū apud Ro. quoq; fuit, vt magiſtratus prætexta vterētur.

Nonius quocp ait prætextam inſigne Romanũ eſſe, quod ſupra tunicas honorati quiqꝫ ſumerent. Et prætextatæ fabulæ dicebantur, vt apud Feſtum legas, quæ res geſtas Romanorũ continebant, in quibus ſcilicet Imperatorum negotia agebantur, Regesqꝫ Romani vel Duces inducebantur. D

PALMATA, ET TOGA PICTA.

IOuis quocp imago toga prætexta inſignis dedicabatur, cui & palmatam tunicam, & togam pictam adijciebant, quo habitu triumphales etiam viri conſpicui incidebant, vt apud Liuium legere eſt lib. X. Et apud Iuuenalẽ triumphantem vides in tunica Iouis ſuperbire.

PVDOR.

QVantum verò pertinet ad pueros, pręcipuum prætextę ſignificatum fuit, vt pudorem indicaret, quẽ ſcilicet ætas ea, quæ Pretextata dicebatur, ſibi proponere deberet: eiuſqꝫ rei indicium eſſe purpureum colorem, vnde admonerentur verecundiam in dictis factiſqꝫ omnibus amandam. Quòd ſi nuptialibus, de quibus apud Catullum, ad aliqua petulantius dicenda adhiberentur, quò id facere liceret prætextæ iure minimè violato, eam in id tempus abijciebant. Hinc pro laſciuo ſermone atqꝫ licentioſo, aliqui prætextatum dixêre. Sunt verò hæc quæ tangit Seneca, Medea: E

Feſta dicax fundat conuicia Feſceninus, Ita Catullus:
Nec diu taceat procax Feſcenina locutio.

Ea verò qualis ſit, ad multos qui ſubſequuntur verſus explicatur.

MANIPVLARIS.

CAliga quocp ſuum habuit hieroglyphicũ, vt ſcilicet eius ordinis militẽ indicaret, qui manipularibus pręfectus eſſet: eo enim calciamenti genere vtebãtur. Subiecti erant hi centurionibus, & caligati dicebãtur: vnde apud Tranquillum legas de Auguſti facilitate, qui vallares muraleſqꝫ coronas ſæpe etiam Caligatis tribuerit. Inter hos infimæ notæ milites quia & enutritus, & aſsiduè verſatus erat C. Cæſar, qui Tiberio ſucceſsit in Imperio, ab eo calciamẽti genere Caligula vocitatus eſt. Qui verò eſſet manipularis ordo, & quò militum numero conſtaret, quocp ſigno turma huiuſmodi cognoſceretur, minimè diſsimulandũ. Apud Liuium enim numerus XXX militũ ſub manipulo cogebatur, vno quippe vexillo. Manipulus verò præcipuè dicitur faſciculus alicuius rei, quia manu capitur. Romulum quippe aiunt manipulos fœni pro vexillis habuiſſe, quòd repentino tumultu excitatus id ſigni genus prætulerit, reqꝫ bene geſta, boni inde ominis cauſa manipulos inſtituiſſe. F

PENVLA.

PEnula militaris veſtis, quam cœlo pluuio geſtare conſuerant, quã Horatius ſolſtitio nihil prodeſſe dicit: Tribunitiæ poteſtatis inſigne fuit. Hadriano autẽ Tribuno facto, Imperij omen fuiſſe penulas amiſſas, quas Tribuni geſtare ſoliti pluuiæ tempore, Imperatores verò nunquã, ait Spartianus. Poteſtas verò Tribunitia, quia ſacroſancta erat, ab Imperatoribus vſurpari ſolita, vt quæ maxima eſſet pars Regalis imperij, vt apud Vopiſcum eſt.

ZONA.

VIrginitatem per zonam ſignificare tam Grẹcorũ & Latinorũ eſt, quàm etiã Hebræorũ. Trœzeniorũ autem virgines zonã Palladi Apaturiæ ante nuptias dedicabãt, ſicuti crines Hippolyto, cui Diomedes templũ excitarat, quòd Aurigam in cœlo poſitum Hippolytũ crederent. autor Pauſanias. Sed nos ad zonam.

A zonam. Deniq; pleriſq; locis diuinę literę zonam pro fortitudinis hieroglyphico ponunt, eaq; Pontificem ſacra facturum præcingi iubent. Sed quòd variari cum opere plumatili præcipitur, non rectè nonnulli pro plumatili topiario ſubſtituendum putant: multa enim adhuc huius antiquitatis veſtigia extant, ab extremis prçcipuè noui orbis nuper inuentis partibus allata, vbi tam indumenta, quàm geſtamina, ſcuta etiamnum, & diuerſi generis vaſa pleraq; omnia, pſittacorum, & phœnicopterum, & aliarum pictarũ auium plumulis intexuntur, opere tam venuſtè variato, vt nihil delectabilius poſsit oculis offerri. Nam quòd ſuperius dicebamus hãc pro fortitudine poni, cinctus ipſe apud Romanos ſtrenuum ſignificat, vti diſcinctus imbellem, & ignauum, ac nihili hominem notat. Tertulliano zona tormentum eſt. Hilario, efficax in omne opus bonum apparatus, vt ad omne miniſterium Chriſti voluntatis cingulo ſimus accincti.

VINCVLA IVGALIA.

IVgalia verò vincula quæ ſint, apud poëtas omnes vulgata ſunt. Noua ſanè nupta cingulo præcingebatur ex lana ouilla facto, quod vir prima nocte, in
B Deæ virginalis honorem, ſponſæ accubans in lecto ſoluebat. Vnde Homerus, λυσε δὲ παρθενίην ζώνην. Et apud Ouidium:

Caſtaq; fallaci zona recincta manu.

Eòq; ſpectat Catullianum illud:

Qui zonam ſoluit diu ligatam.

Indicabat verò hieroglyphicum hoc, vt ſicut illa in glomos ſublata cõiuncta inter ſe eſt, ſic vir ſuus ſecũ cinctus iunctuſq; eſſet. Cingulumq; hoc Herculaneo nodo vinctum, vir omnis gratia ſoluebat, vt ſic & ipſe in liberis ſuſcipiendis felix eſſet, quemadmodũ Hercules fuit, qui liberos ſeptuaginta reliquiſſe fertur.

PVERPERIVM.

QVin etiam zonæ ſolutio puerperij fuit hieroglyphicum: olim ſiquidem ſoluere zonam dicebantur, quæ primò pariebant: eaq; de cauſa leuatæ partu mulieres, zonam Dianę dicabant. Vnde fanum Soluizoniæ Dianæ Athenis fuit, de quo apud Apollonium Argonauticis.

TEMPERANTIA.

C HAbent & diuinæ literæ hieroglyphicum quod per zonam cingulum'ue ſignificent, præcipuè verò temperantiam & moderationem, qua fluxæ animorum cupiditates coërcentur, luxuriantia compeſcuntur, & modus deniq; imponitur rebus, vt quinto ſupra quadrageſimum Pſalmo legas, Regis filiam in cingulis aureis conſpicuam, quod alij in fimbrijs tranſtulere. Apoſtolus tamen præcincti circa lumbos zonis aureis dixit, quod pro cordis munditia nonnulli interpretantur: alij veſtem auro contextam ſimpliciter accepere. Verùm Euthymius zonam agnoſcit, & pro temperantia atq; modeſtia, quæ concupiſcibilem animæ partem coërcet, interpretatur, non hoc dicturus, ſi veſtem ſimpliciter agnouiſſet. quanquam & fimbriarum non reſpuit ornatum, & virtutum inde multiplicitatem non auerſatur.

DE PERA.

POſita zona, viſum eſt καὶ πάρεργον & perã apponere: nam & zona ipſa ſæpe pera eſt, vt apud Horatium:

Ibit eò quouis qui zonam perdidit.

Hæc tam apud Græcos quàm apud Hebræos hieroglyphicũ habet

id, quod pro cura & ſolicitudine victus accipitur: vnde theologi transferunt ad D
impedimenta humanæ vitæ, quæ animū alioqui paratū ad diſciplinas intertur-
bant. Grçci ſuper hoc dicunt, Diogenes cui pera penus, cui ſcilicet minima harū
rerū cura. Euangelium quoq;, Non peram in via, cùm nec quidem ſolicitos eſſe
de craſtino imperauerit Dominus. Eòdem facit & ſacculus, quem habere nō li-
cet: hoc eſt, in hac peregrinatione minimè theſaurizandum eſſe. Quod ibi aper-
tius: Facite vobis ſacculos qui non veteraſcunt.

HIEREMIÆ CINGVLVM.

EIuſmodi eſt & cinguli ſignificatū, quod ex lino factū, eoq; cingere ſe iuſſus
eſt Hieremias. Quod quidem vt manifeſtius intelligatur, exigit locus vt de
lino quædā altius repetamus. Linū enim ex terra naſcitur, ſatumq; prius in gra-
men pullulat, mox vt flore laſciuierit, vellitur, aqua immerſum maceratur, exic-
catum mox frangitur, & quoquouerſum perdomatur, inde pectitur, atq; netur,
neq; tamen prius, quàm feruenti mordaciq; ſubindè lixiuio perpurgatū ſit, effe-
ctumq; candidū, texitur, vt veſtes inde cōſuantur, quas induti ante faciē Domi-
ni preces allegemus. Hçc omnia nobis diligenter inſpiciēda ſunt, huiuſmodiq; E
ſegetis herbç ue cura ante oculos proponenda, quippe quç probatioris caſtiga
tiorisq; vitæ ſcenam quandam pingere videatur. Siquidem nos è terra geniti,
luxuriare ineptijs ſtatim incipimus: magiſtra igitur diſciplina auellendi à terra
ſumus, & lachrymarū aqua macerandi, ad ſacerdotalem Solem mox exponēdi,
laborib. inde & perperā factorū pœnitentia domādi, inde per omnes cōſcientiç
ſcrupulos q̃ diligentiſsimè pectendi, vt ita ſordes excutiant omnes, nihilq; relin-
quatur, quod in filo vitæ producendo poſsit officere: quod quidē filū longa bo
norū operū continuatione nendū eſt, mordaciq; ſubinde lixiuio dealbandū, vt
eluto ita tetro illo colore, quē à terrena contraxeramus origine, candidiſsimum
nobis amiculū, puta cingulū cōtexamus, quod tamē ad Euphratē minimè defo-
diamus, ne ibi computreſcat, inutileq; reddatur, hoc eſt, Aſſyriorū & Babylonio
rum moribus corrumpamur, ſed eo & integro, & nitido cuſtodito, clericos, qui
verè ſint per ſortem electi, profiteamur. Atq; hæc eſt ſuper ſacerdotū amictu ra-
tio nulla nō hora repetenda. In vniuerſum autem linteas veſtes ſacerdotibus
attributas habilitatem ſignificare veteres pleriq; Theologi dixerūt. Inde lintea
tunica iuſtitiam, femoralia identidem lintea caſtitatem oſtendunt: nempe id in- F
nuentes, quòd veluti linū res eſt admodum parabilis, ita virtutes, modò eas ap-
petierimus, minimo negotio comparantur.

PVRITAS.

HErodotus, vt Gentes quoq; nobiſcum in puritate vitæ ſentire cōmonſtre-
mus, nefas ait apud Ægyptios laneas veſtes in ædes ſacras inferre, proin-
deq; linteis vſos: de quibus ita Martialis,

Linigeri fugiunt calui, ſiſtrataq; turba, Inter adorantes cùm ſtetit Hermogenes.

Vnde apud Tertullianū de Chriſto: Cùm linteo circūſtringitur, propria Oſiri-
dis veſte. At Plutarchus libro de Iſide & Oſiride, cur eorū ſacerdotes linteis tan
tùm veſtibus vterentur, vnicam eam eſſe cauſam exiſtimat, quòd immortalibus
dijs omnia pura mundaq; conueniant: non enim eſſe fas, Platone teſte, pura deo
rum numina impuris & contaminatis rebus coli: quare cùm linum ijs quas ſu-
perius recitauimus cauſis maximè purū fiat, ſitq; ad eluendum expeditiſsimū,
ſacrificiis Deûm cultoribus ante omnia congruere cenſuerunt. De nigris verò
veſtibus, quas tunc induerent cùm Deos precibus placare inſtituiſſent, ſupe-
rius dictum eſt.

A FATVM.

ADdemus et illud, receptiſsimũ apud poëtas eſſe lina pro ſato ponere, quod neſcio quid ſapit hieroglyphicũ. Nam vt Parcarum ſtamina prætereamus, quæq; ſuper his alibi dicenda ſunt, cur linum pro ſato poëtæ ponãt, cauſam afferunt interpretes Theocriti, quia ſcilicet terræ fœtus eſt linum, quemadmodum etiam mortales: idq; abruptum, ſignificat hominem rurſum ad terram redire.

CASTIMONIA.

SEd vt ad vitæ redeamus integritatem, moresq; caſtos, nihil aliud ſibi diuina noſtrorũ monumenta volunt, dum ſacerdotalia memorant indumenta, quibus Campeſtre adnumerant, quod alij femoralia dixerunt, niſi vt hinc caſtitatẽ etiã nos aſſumere cõmonerent, indumentũ quippe quo pudẽda cooperiamus, & renes etiã cõſtringamus: eo enim ſacerdos præcingi iubetur, in holocauſti faciendi lege, hoc eſt, vt Cyrillus interpretatur, fluxæ libidinis luxuriam caſtitatis cingulo coërcere. Sacerdos enim qui ſacris aſsiſtit altaribus, id præcipuè curare debet, vt caſtus & intaminatus operetur.

B PROFECTVS ORATIONIS.

TAmetſi Origenes ſublimiore quadam cõtemplatione raptus, cum octo ponantur, Exodo, ſacerdotis indumenta, cur Leuitico ſeptẽ tantũ recenſeant inquirit, hoc ſcilicet Campeſtri poſthabito: eoq; rem deducit, vt veluti de Mercurio nationes reliquæ veteres intelligebant, per genitale nos quoq; ſermonem accipiamus, qui quidem tunc exerceri debet, cùm ſpes profectus aliqua viſa fuerit affulgere, fœturamq; minimè irritam futurã. Cùm verò nos nulla profectus ſpes inuitarit, ſed auerſas à bono aures, auerſa hominũ ingenia perſpexerimus, Campeſtria ſubliganda, orationi quippe nihil quicquam profuturæ frænũ imponendum. Sunt verò campeſtria, perizomata, vt Eucherius, quibus iuuenes qui nudi exercebantur in campo, vti cõſuerunt, pudendis cooperiendis. Iam & illud continentiæ ſignificatum eſt maximè proprium, & admodum hieroglyphicum, niſi oculos verecundiorum offenderet, quo pudẽdum fibula cohibitũ oſtentatur. Vſitatiſsimũ autem apud veteres fibulam apponere, præcipuè his, quos ad Muſicam educarent, ne ſcilicet Veneri operam dantes raucedinem cõtraherent. Vnde & fibulare, & eius contrarium, refibulare, verba.

C RERVM PROGRESSVS PER CALCEVM.

SEd neq; calceus eſt inter indumenta contemnendus, qui progreſsionis indicium eſt: pro viatoribus enim excogitata ſunt calceamenta: proq; expeditionum auſpicijs in diuinis literis calceamentum ponitur. Inde Pſalmo LX dictum volunt: In Idumæam extendam calceamentũ meum: hoc eſt, in Idumæã progreſſus, eam mihi ſubijciam. Sanè veteres Theologi, vt Eucherius tradit, veluti per pedes humanitatem Chriſti ſignificari dicunt, ita eum adueniſſe, & corpus noſtrum induiſſe, per calceamentum ita porrectum interpretatur: & quòd poſitum eſt, in Idumæam, in plebem gentilium hanc manifeſtatum iri pollicentur. Quod quidem dictum, Iane mi, Ægydius noſter cùm tempora, quibus hæc futura ſint, dinumeraſſet, rem multis diuinorum vatum oraculis comprobauit. Reliquũ eſt, vt quæ futura ille magnus omnino vir prædixit, nos aſsiduis precibus, ab Optimo Maximo fatorũ Rege depoſcamus, vt tu argumentum habeas ingenio tuo dignum, quod ſcriptis illuſtrare aggrediaris

PIERIVS VALERIANVS BELLVNEN. AD ORNATISS. PATRITIVM VENETVM IO. CORNELIVM FANTINI CLARISSIMI F. DE IIS QVÆ PER BVLLAM, ANVlum, inſigniores aliquot gemmas, & geſtamina quædam ſignificantur, A

EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

CVM primum intellexi, Magnificentiſſime Ioannes, te præſtantiſſimi viri Aloiſij Cornelij generum effectũ; clariſſima quippe Claræ eius filia in vxorem accepta, ſtatim Venetias aduolaui, de tam felici matrimonio tibi coràm gratulaturus. Inueni verò domũ totam exultantem gaudio, & auſpicatiſſimis nuptijs bona commodaq; omnia ominantẽ, te verò cum inſtitoribus agere de muliebri mundo, de bulla aliqua pereleganti, aureoq; torque, & anulo pronubo, in quo non ſplendorem tantùm, ſed & pulcherrimũ aliquod ſignum quod antiquitatem ſaperet quæritabas: ideoq; aduentu meo lætatus, ſuper his multa interrogare cœpiſti, quòd circa rerum huiuſmodi cognitionem me diu verſatum noras: B *de quibus cùm multa dicta fuiſſent, longeq; plurima dicenda eſſent, rogaſti me, vt per otium ea ſcripta tibi traderem, vt hæc quietius examinares. Bullam autem præcipuè petebas, anulumq; cum gemma aliqua inſigniori, præclaraq; antiquorum opera, quæ non temerè olim & magiſtratibus, & ijs qui fortiter aut ſapienter ſe geſſiſſent, honori fuerint condonata. Hæc igitur ego quoq; per otium in vnum tibi congeſſi commentarium. Quid enim ego antiquiſſimus domus tuæ cliens negare potuiſſem, quod tu tam honeſte poſceres, quodq; ad ingenij tui elegantiam facere mihi videretur? Antiquiſſima enim eſt imaginum diſciplina, & gentibus omnibus quæ ingenijs & eruditione claruère: in primo ſemper honore habita. Idem de Regijs, de Romanorum faſcibus, de ſella, deq; ornamentis alijs dici poſſet, cuius potiſſimùm rei ratio ab Aegyptijs primùm deſumpta, reliquis mox nationibus cõmunicata. Volui itaq; vt pars hæc meum erga te ſtudium, amorem, obſeruantiamq; declararet: eo enim conſilio ſcripſi, vt hæc qualiacunq; ſint, iſtiuſmodi mei erga te cultus teſtimonium eſſent manifeſtum. Ingrati ſiquidem animi eſſet, non aſſiduè eſſe memorem beneficiorum, quæ in mè domumq; meam vniuerſam, clariſſimus patritius Fantinus pater tuus ſummæ vir integritatis aſſiduè contulit, quæ quidem è memoria vitaq; mea nunquam euellentur. Accedit adhæc, quòd tu quoq; iure quodam hæreditario eadem benignitate patrocinium erga nos idem ſuſcepiſti; meq; præcipuè vel à teneris vtriuſque noſtrûm vnguiculis in amicitiam tuam acceptumne dicam, an in domo tua compertum, fouere, ac omni officiorum genere proſequi nunquã deſtitiſti, diſciplinam liberalitatemq; eam quam à patre ſapientiſſimo atq; optimo viro acceperas, egregiè conſecutus. Auxerunt autem tot merita ſummum ingenium tuum, ſuauiſſimiq; mores, probitas dubio procul ſingularis, quæ vt te ſemper mirabiliter & amarem & colerem, effecerunt: nam & tu aliquid dignum maiorum tuorum gloria cogitas, futurumq; eſt, vt inde virtutis etiam tuæ lumen eluceſcat. Sed quoniam tam claræ ſunt laudes tuæ: vt meo non indigeant teſtimonio, eæq; ſuapte vi omnibus innoteſcunt, ijs nunc dimiſſis, ad negotium quod explicari quæris, accingamur.*

A

DE BVLLA.

BVLLAM apud Romanos cordis effigiẽ habuiſſe, multi profitentur. Hetruſcorũ ſanè geſtamen illud ab Lucumone Hetruſco duce, quẽ Romulus tam cõdendę quàm inſtituendæ vrbis ſociũ habuit, acceptũ. Eum verò Pythagoricũ fuiſſe Auſonius oſtendit, vbi Samij Lucumonis acumẽ celebrat. Sed enim Pythagorã Tyrrhenũ fuiſſe, Ariſtoxenus, Ariſtarchus, & Theopompus aſſeuerant, quos Theodoritus id ipſum ſentiens autores habet: quamuis vnus Neanthes eum Tyriũ fuiſſe ſuſpicetur. Multa verò huiuſmodi excogitata ſunt à Pythagora, quia non ſolùm originatione motus, quòd multę olim in Hetruria ciuitates ab Ægyptijs fundatæ conſtitutæq́ dicuntur, ſed quòd ipſos etiam Ægyptios adierit, à quibus ſacri ſermonis rationem, obſcuritatem in loquendo ſymbolicam, & diſciplinas alias reportauit. Cur verò Samium nõnulli eum fuiſſe dixerint, alibi diſputatum.

CORDE PRAESTANDUM.

B ERat verò apud Romanos geſtaminis huius hieroglyphicum ſignificatum; vt ingenui pueri figurã huiuſmodi de collo ſuſpenſam ante pectus inſpicientes, ſe tum demũ homines futuros cogitarẽt, ſi corde præſtarent. Ideoq́ Tarquinij Priſci filium, quatuordecim nõ amplius annos natũ, virili edito facinore, hoſte quippe in acie cæſo, Bulla primũ omniũ ea ætatula donatum aiunt. quamuis & Herſilię filiũ adhuc infantulũ, quòd primus ex raptis coniugibus ortus eſſet, eo geſtamine decoratum, proditũ ſit: puerumq́ Papyrium ob tacendi ſimulandiq́ peritiam, qua in eludenda matris importunitate, quę ſenatus ab eo ſecreta perſcrutabatur, vſus eſt, ea maximè nobilitatum. Sunt autem qui vocis ſecuti ſignificatum, ἀπὸ τῆς βουλῆς, id eſt, à conſilio Bullã dici voluerint, ideoq́ datam pueris geſtandam, quòd ætas ea alterius ſit conſilio regenda. Puerile enim omnino geſtamen fuiſſe, Perſiani ad Cornutum

C verſus oſtendunt:

Cùm primùm pauido cuſtos mihi purpura ceſſit,
Bullaq́ ſuccinctis laribus donata pependit.

Apertius verò Tullius Verrinis: Bulla in toga prætexta erat ornamentum pueritiæ, indicium atq́ inſigne fortunæ.

CONSILIVM.

ALij ſignificare voluiſſe dicunt, conſilium à pectore proficiſci, ideoq́ Bullæ hieroglyphicũ in eam partem reſidere. De cõſilio verò per figurã cordis à gutture pendentis expreſſo, in Cordis ipſius Commentario ſatis diſputatum.

VERITAS.

AEgyptij ſanè cùm veritatẽ ex humano corde gutturi appẽſo ἱερογλυφικῶς indicari dicunt, Bullã hanc intelligunt: inſignemq́ ſanè hoc geſtamine prædicant iudicem illum, quem in Simandij monumentis fuiſſe tradunt, cuius à collo ſuſpenſa veritas penderet, oculisq́ eſſet in ſinum deiectis, octo legum libris circunſtantibus: quod nos admonere dicunt, Iudices integros eſſe debere, & ſolã inſpicere veritatem. Quòd verò eſſet compendioſum veritatis hieroglyphicũ

nullũ corde ipſo cõmodius inuenimus. Adamantius vbi Ezechielis dictũ illud D
interpretatur, Et catena circa collũ tuum: Si me, inquit, poſteaꝗ iuſticiæ opus adimpleuero, intellectu ornauerit veritatis, tũc mihi ornamentũ nuptiale, tunc catena collo decora circundatur. Nam & Platonici, qui iuſtitiã volunt actionẽ eſſe quandam animæ propriam, ei locum etiam circa pectus attribuunt. Nos verò cùm veritatẽ eſſe quid ingenuũ, & mendaciũ ſeruile, quiddã addidicerimus, ἐλευθέρου ἀνδρὸς τ' ἀληθῆ λέγειν, Ingenui opus viri eſt vt vera proferat, eamꝗ Bullam ingenuos tantùm geſtare ſolitos, quid illud fuerit geſtaminis, quod veritatis indicium à collo penderet, præterquã Bullam hãc, ſuſpicari nequimus. Sanè Diodorus ſignum id varijs ornatũ gemmis fuiſſe profitetur. Leuitico etiam, vbi de pontificis ornatu agitur, veritatis ſignũ inuenias in pectus incubuiſſe: de quo alibi ſuo loco diximus. Sed & Salomonis dicterijs cap. III veritatem gutturi circundare commonemur.

INVIDIAE AMVLEtum.

ERat & triumphantiũ geſtamen Bulla, quã in triumphis præ ſe geſtabãt, incluſis in eam remedijs, quæ aduerſus inuidiam pollere credebantur. Illud adnotandum ex Aſconio, Bullã ſuſpendi in collo infantibus, ingenuis aureã, inuenio etiã apud alios argenteã, libertinis verò ſcorteam, eſſe ſolitum, vt illud apud Iuuenalem aperiatur, Signũ de paupere loro. Sanè noſtræ etiã ætatis mos eſt, ut ſi quis torquem aureum, catellam'ue geſtare voluerit, neꝗ tamẽ equeſtri, vel, vt aiunt, militari, aut alia quapiam dignitate, cui geſtamen illud competat, ſit inſignitus, ligulam ex loro geſtamini eiuſmodi alligare cõpellatur. E

GLORIOSVS.

NEque tamen vbiꝗ Bullę nomen pro geſtamine accipiẽdum, ſed & pro baltheorum, & ſorium, & aliarum plurimarum rerum ornamentis: vnde pars hæc pro gloria faſtuꝗ ponit̃, vbi quis non aliter gloria turgeſcere videat̃, quàm Bullę ipſæ inturgeſcentis cuiuſdã figurę ſpeciẽ præ ſe ferũt. Vnde dixit Perſius:

Non equidem hoc ſtudio bullatis vt mihi nugis Pagina turgeſcat. F

Id quod alia metaphora alibi dixit, Ad populum phaleras. Bullæ autem in zonarum ornamentis tanquã claui affixæ, baltheis dedere nomẽ, quaſi bullatei vocitentur. Et clauorum capita tumentiora, qualia templorũ, & priuatarũ aliquot ędium valuis ornamenti cauſa affigi ſolent, Bullę nuncupantur, quas Cicero ait Verrem, quæcunꝗ aureę eſſent, omnes auferre non dubitaſſe. Et apud Plautũ, Aſinaria, Leonida ſeruus in Atriani Sauriæ perſona, Iuſsin', inquit, in ſplendorẽ dari Bullas has foribus noſtris? Idꝗ nominis eſt ſimilitudine inde ſumpta, quòd perquàm ſimilia ſunt bullis, quas aqua in aquam decidua ſuſcitat.

HVMANA FRAGILITAS.

QVoniam verò tumorculi illi perexigui, qui ſtillicidijs in aqua fiunt, citò prætereunt, ad humanæ vitæ fragilitatem oſtendendam hieroglyphicũ factum eſt prouerbium, Homo bulla: cuius meminit Varro libro De re ruſtica primo: quamuis nonnulli de ijs tantùm dictum volunt, qui iam ſaturi annis propè caſuri ſunt, & morituri.

A **DE ANVLO.**

FIDES.

PRæcipuum anuli ſignificatũ hieroglyphicumq́ verum eſt, ingenui
hominis fidem indicare: quandoquidem anulum veteres non orna-
tus, ſed ſignandi cauſa circumferebant, nec plus habere quàm vnum
licebat: quamuis laudatiſsimũ eiuſmodi morem, ſuccreſcente poſt-
modum luxu, & diuitiarũ oſtentatione, delicioſi populi labes violarit. Scimus
enim inuidioſum Sergio cuidam, nobili alioqui viro, cognomen additũ, vt Ora
ta diceret, propterea quòd duobus anulis aureis & grandibus vteretur: vulgus
enim aurũ, orum, vt nunc paſsim dicitur, enunciabat. Sed erat hoc ad gemmarũ
etiam oſtentationẽ, quarum mox luxus creuit in immenſum. Nam ſignũ in vno
tantũ habere permittebatur, nec cuiquã niſi libero, quos ſolos fides decerneret,
quę ſignaculo cõtineretur. In diuinis quoq; literis anulus eſt fidei ſignũ: quò ſpe
ctare Euangelicũ illud Theologi aiunt, Date anulũ in manũ eius. & quod Pſal.
legitur: Signatũ eſt ſuper nos lumen vultus tui Domine. Nam & Paulus vlti-
B mo Digeſtorũ, anulum huiuſmodi ſignatoriũ inter ornamenta recenſeri negat.
De hoc Cic. ad Q. fratrem: Sit, inquit, anulus tuus nõ miniſter alienæ volũtatis,
ſed teſtis tuæ. Sanè apud veteres teſtamentorũ tabulæ, ſeptem teſtiũ ſignis anu-
laribus muniebantur, quæ facti teſtamenti fidem facerẽt. Quòd verò ſeruis atq;
libertis ius anulorũ negaretur, quo tamẽ impetrato, ingenuitas ſimul impetrata
intelligeretur, XL Digeſtorũ lib. Papinianus, Neratius, Paulus, & Vlpianus o-
ſtendere. Hîc verò quæſiuiſti à me, quid ſibi vellet in ſcenis anuli aurei legatus
vſus, quo nõ alibi, quàm in ſcena liceret vti. Reſpõdi, locũ eum ex Pandectis deſum-
ptũ eſſe, ſed fœdiſsimè vitiatũ eorũ imperitia qui literas nunquã attigerũt. Nam
quòd vulgata habent exemplaria: Proinde etſi ſcenicæ veſtis vſus fructus legeẽ,
aut anuli aurei, vel alterius apparatus, alibi quàm in ſcena nõ vtetur: legendũ ex
antiquiſsimo Piſano codice qui Florentiæ cuſtodiẽ: Proinde ſi ſcenicæ veſtis v-
ſus fructus legeẽ, vel aulæi, vel alterius apparatus, alibi quàm in ſcena nõ vtetur.
Habes eñ veſtem ſcenicã, habes aulęa, habes reliquũ apparatũ. Ac de aulęis hu
iuſmodi apud Horatiũ legas, Auditoris egent aulæa manentis, in huiuſmodi or
natus ſcenici ſignificatum.

COR.

C SEd hæc vtcunq; habeant, illud manifeſtũ eſt, digito qui minimo læuæ proxi-
mus eſt, anuli geſtandi munus demandatũ, eaq; de cauſa nomen illi inditũ a-
nulari: erat enim is cordis indiciũ, ideoq; inſtitutũ ab Ægyptijs, vt anulo tanquã
corona honeſtareẽ. Eundem ſacerdotes ad deorũ aras operãtes cõfectis odori-
bus illinebant: idq; propterea fieri ſolitum aiunt, quòd diſſectionũ periti neruu-
lum quendam à corde natum per dorſum ad eum tendere, & in eo deſinere cõ-
pererint. Sanè ſolebant in huiuſmodi anulis eorum etiam imagines fieri, quorũ
memoriã colerent & obſeruarent, quòd eos ſibi præcipuè cordi eſſe, qui eas ge-
rebant, cum quadam etiam ambitione omnibus oſtentarent. Vnde Cicero lib.
de Finibus, Epicuri ſtudioſos memorans: Epicuri imaginem, inquit, non modò
in tabulis, ſed etiam in poculis & in anellis habebant.

IGNAVIA HONORATA.

ALij putant anulum in hunc digitũ immiſſum, ne aurũ tam facilè obtereret.
Ignauiſsimũ eñ eſſe eum inter omnes digitos, manifeſtũ eſt, ideoq; ad auri
& gemmarũ incolumitatem aptior videẽ. Non eñ exporrigi ſine aliorũ comita
tu poteſt, vnde minus attritui obnoxius eſt. Itaq; nõ deſunt qui per eum digitũ

anulo honeſtatum, honores ignauo cupiditatis habitos interpretari velint. Sed quã- D
tum pertinet ad locũ, ſubſecuta ętas nihil intereſſe iudicauit, quo geſtaretur articu
lo, ſed vt quiſq; vellet, quacũq; manu, quóue libêret digito, ferre permiſſum eſt.

NOBILITAS.

SEd vtcunq; illi philoſophentur, apud Romanos anulus omnino ſignum no
bilitatis fuit: nã vt apud Liuium libro ſecundi belli Punici tertio, Mago, qui
Cannenſis victoriæ nuncius Carthaginem miſſus erat poſt rerum geſtarum ſe-
riem enarratam, ad rerum tam lætarum fidem, effundi iuſsit in veſtibulo Curiæ
ingentem illum anulorum aureorum aceruum: deinde verbis adiecit, quò maio
ris cladis indicium eſſet, neminem niſi equitem, atq; ipſorum primores, inſigne
id geſtare. Et in calce noni ab Vrbe cõdita: Tantùm, inquit, Flauij comitia indi-
gnitatis habuêre, vt pleriq; nobilium anulos aureos & phaleras deponerent. Et
vbi Cicero oratione quarta obijcit Verri, quòd indigniſsimos in cõcione anu-
lis aureis donaſſet, Honori, ait Aſconius, & lucro ſunt, vt haſtę, uexilla, phalerę,
coronæ ciuicæ, item anuli aurei ingenuitatis ſigna.

DE DIADEMATE. E

AB anulis & gemmis, caſu neſcio quo, ad diadema progreſsũ eſt: quo
in ſermone, quòd faſciam eſſe diadema dicerem, & in numis aliquot
eã gemmatã oſtenderẽ, admirari videbâre: cuius rei fidem afferebã,
Ægyptios ſacerdotes ſi principẽ hominẽ oſtendere voluiſſent, hie-
roglyphicè canem ſolitos facere faſcia velatũ: de quo ad Florium loco ſuo plura.

REGIA POTESTAS.

IDem Regiæ poteſtatis ſignificatum à faſcia etiam apud Romanos acceptum,
exemplis tibi plurimis confirmaui. Apud Ammianum enim Põpeio legimus
obiectum ab obtrectatoribus, quòd eſſet rerum nouarũ cupidus, et Regię maie
ſtatis affectaret inſignia, quia crus faſciola cãdida obligatum, tegẽdi vlceris cau-
ſa, geſtauerit aliquandiu: nihil enim intereſſe, iactitabant illi, quam quis partem
corporis redimiret Regię maieſtatis inſigni. Nam & Fauonius, vt Valerius ait,
dicere ſolebat, nihil referre, qua in parte corporis ſit diadema, cùm ita Pompeiũ
eundem carperet. Eoq; Senecæ ſententia nimirũ ſpectat, vbi dicit: Faſciã ſolue,
multum enim mali ſub illa latet. Libro de Alexandri virtute Plutarchus ait, Ti-
granem Armeniũ candidam faſciam, quod inſigne regni eſt, ad Pompeij pedes
abieciſſe, regnumq; fœdiſsimè depoſitum in prædam cõceſsiſſe. Cuiuſmodi ve
rò eſſet ornamentum hoc in numis vidimus, in quibus eius Regis caput impreſ
ſum eſt, cum inſcriptione, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΙΓΡΑΝΟΥ. ab cuius altera parte hoſtem
ipſe proſtratum calcat, palmamq; dextera prætendens, hoſtis ſceptrum ſuſtolle
re videtur. Ibi verò diadema ita figuratum eſt, vt præalta faſcia opere Phrygio,
floribus & alitibus ſuperadditis, elaborata, à fronte ad occipitium circundatur,
duæq; à temporibus hinc inde tæniæ, ipſæ quoq; à medio deorſum ſciſſę in hu-
meros vſq; dependeãt, gemmis per omnẽ marginem bacchantibus. Et Cidarin
Regis Perſarum inſigne, quod Darius capite geſtabat, cęrulea faſcia albo diſtin
cta circumibat. Ad diadema verò facere faſciam, Antigoni dicteriũ indicat, vſur
patum à Seneca. Ille enim vetulæ cuidam felicitatem eius admiranti reſpondit,
Si noſſes, ó mater, quanta quótue mala panni fruſtũ hoc obtegat, diadema cõ-
monſtrans, illud quidem vel è fimo tollere minimè dignareris. Sanè cùm Cæſa-
ris imagini quidam ex adulatorum numero, vt Appiani more loquar, coronam
lauream candida faſcia præligatam impoſuiſſet, Tribuni Epidius Myrillus Ce-
ſetiusq;

A ſetiusq́ Flauus, vt apud Tranquillum eſt, coronę faſciam detrahi iuſſerunt, hominemq́ qui id fecerat, duci in vincula mandarunt, ſimulantes & in hoc Cæſari rem gratam facere, qui ad Regni mentionem ſubiraſci conſueuerat, atq; ijs qui aliquando eum circa portas regem ſalutaſſent, cùm populũ vocem eam indignè ferre atq; ingemiſcere animaduertiſſet, reſponderit, ſe Cæſarem eſſe, non Regẽ quaſi illi ad nomen eius aberraſſent: cùm tamen Myrilli factum adeò ægrè tulerit, vt in Senatu grauiter conqueſtus inſidias ſibi ſtrui per Myrillum, qui calumniam affectatę ab ſe tyrannidis aſtutè cõmentus eſſet, cùm eum morte dignũ cenſeret, id demũ obtinuit, vt magiſtratu priuaretur, ſenatuq́ ſummoueret̃. Quòd ſi quis adhuc dubitet diadema faſciam fuiſſe, qua principatus inſigni Reges vti ſoliti ſunt, ſi quæ retulimus ambiguũ quidpiam habent, illud apertè dilucideq́ declararit, quod ſuper Alexandro Macedone fert̃, olim eum diadema ſibi dempſiſſe, cauſa vulneris alligandi, quo Lyſimachus in fronte vulneratus fuerat: quod auſpiciũ regalis poteſtatis Lyſimacho fuiſſe rerum ſcriptores prodidère. Tradunt verò Græci, faſciam huiuſmodi candidam pro inſigni Regum eſſe, & B à Libero patre fuiſſe primùm inſtitutum.

VICTORIA.

EAdem faſcia in victoriæ ſignificatum nonnunquam adhibita: vt quæ Corinnæ puellę poeticis ſtudijs clariſsimę, data capiti faſcia traditur, quòd Pindarum Thebis melico certamine ſuperauerit: eius enim picturam capite tænia vincto, hieroglyphicum dubio procul huiuſmodi victoriæ argumentũ, in Tanagræorum gymnaſio fuiſſe Pauſanias autor eſt. In quo tamẽ, vti illi victoriam, ita nos principatum interpretari poſſumus. Nimirum fuit hæc Corinna illa, de qua Properitus noſter,

Et ſua cum antiquæ committit ſcripta Corrinnæ.

Et in vulgatis à Io. Laſcari antiquorum epigrammatis:

ϗ σὲ κόριννα θοῦριν ἀθηναίης ἀσπίδα μελψαμένην.

Vnde nos in nugis noſtris puerilibus: *Inclytæ, quæ Mineruæ clypeũ canit, Corinnæ.*

Quòd verò geſtaminis huius inuentũ Libero patri Græci adſcribere voluerũt, manifeſtum eſt Ægyptios co multò antè vſos, neq; in Cane tantùm, ſed in alijs quoq; ſimulacris, vt in Iſidis tęnijs, alio Commentario latius declarauimus.

C DE TITVLO.

ERat & amiculi, ſiue redimiculi ſpecies, cui nomen Tutulo prius, mox Titulo fecerunt: ornamentum quippe capitis in ſublime ſurgens, purpurea vitta redimitum, inſtar coni, galeriue roſarum.

SACERDOS.

EO ſacerdotiũ hieroglyphicè ſignificabant. Quin & vxores & miniſtræ Flaminis, co erant geſtamine inſignes. Petronius ait Titulũ à Numa Rege factum, fuiſſeq́ palliolũ ex lino, quo ſacerdotes in ſacris vterẽtur. Alij per Titulũ mitras ſiue faſcias accipiũt, quorũ vſus eſſet ſacerdotibus ad ornamentũ, nõ illæ tamẽ ocioſæ, neq; temerè appoſitę, cum ſua præ ſe ferãt ſignificata. Κίδαριν Eucherius pileum ſacerdotalẽ ait ex byſſo, quẽ Græci & noſtri tiarã dicunt: quidam etiã mitrã vocãt: eamq; incorruptã dicit Apollonius, cùm integrã & incolumẽ intelligit pudicitiã, propter faſcias ſcilicet quib. id geſtaminis prælıgat̃. Vtcũq;, ornamẽtum hoc capitis, vt Hieroſolymitanus Heſychius interpretat̃, ſapientiæ ſignum eſt, propterea quòd in capite cerebrũ ſapientię organũ. Sed antiquioris illius Tituli ſpecies hodie quoq; in vſu eſt ſub regni nomine, quo quidẽ Pont.

maximi caput, maximis quibuſq; ſacrorũ ſolennitatibus inſignitur: et vt ſumma D eius poteſtas eo geſtamine ſignificetur, triplici faſcia, auro, gemmiſq; ditiſsima, ornamentum illud redimitum conſpicitur. Sed apud Hebræos nullum venerabilius geſtamen erat, quàm Petalũ, aurea lamina in fronte Pontificis, quæ Dei nomẽ illud, quod nulla lingua mortali enũciari poteſt, quatuor Hebræis literis ſcriptum præferebat, quod Tetragrammaton adhuc appellant.

REGIA CLARITAS.

IN antiquiſsimis Ægyptiorum monumentis cernere eſt mulierem quandam tribus regijs caput inſignitam. Significare aiunt id, eam regis filiam, regis vxorem, ac regis matrem fuiſſe. Ea verò Simandrij clariſsimi Regis mater fuit, de qua ſcriptores rerum plurima: quorũ ſi nos diligentiam ſequeremur, tale aliquid in Blancã Philippi magni Mediolanẽſium Ducis filiam decerneremus, quę Franciſco Duci nupſit, quę Galeatium Ducem genuit, de qua cultiſsimum extat E Epitaphium à doctiſsimo eius temporis viro Bartholomæo Lãpridio Lyrici noſtri clariſsimi patruo editũ. Id eſt huiuſmodi:

Tres italos proceres terris ego Blanca Latinis
Regnantes vidi, filia, nupta, parens.

In alijs Ægyptiorum Regijs varias geſtaminum formas inſpicias, quę Regum capitibus imponerentur. Leonis quippe, aut Tauri, aut Lupi, aut alterius cuiuſq; feræ priores partes, draconũ etiam capita, inſignia principatus, pro virtutis, aut operum cõditione, quo quiſq; in argumento clarum aliquod facinus edidiſſet, quóue rerum ſtudio teneretur: quorũ quidem ſignificata de ſimplicibus eorum Commentarijs, quæ conſcripſimus, requirenda ſunt. Neq; verò ſum neſcius, coria ſerpentum pleriſq; populis tegumentorum bellicorũ vſum præſtitiſſe, quibus plurimùm Amazones in Libya vti ſolitæ, vnde, quod nonnulli tradunt, Meduſæ figmentum emanarit.

PALLAS.

SAnè Phidias draconem Palladi appoſuiſſe perhibeť: quod cùm optimè calleret Maro, dracones illos geminos à Tenedo in terrã elapſos, poſt facinus F in Laocoonta & eius liberos perpetratum, ad ſumma Palladis delubra confugiſſe dicit, ſub pedibuſq; deæ, clypeiq; ſub orbe locũ tutelæ ſibi delegiſſe. Quod vt manifeſtius intelligatur, operæpretium eſt quæ Pauſanias de ſimulacro Palladis tradidit explicare. Ait enim ſimulacrum Mineruæ Athenis fuiſſe talari veſte, Meduſæ capite eburno pectus obtegente, cũ victoria, cubitorum quatuor, & haſta in manu: ad pedes verò clypeus appoſitus erat: iuxta haſtam draco obuolutus cernebatur, quem ipſe Erichthonium ſuſpicabatur eſſe. In baſi, quæ ſtatuam ſuſtentabat, Pandoræ hiſtoria ſculpta erat, quæ mulierum omnium prima fuiſſe traditur ab Heſiodo, & in vltionem ſurrepti ignis, in humani generis perditionem emiſſa.

PROTEVS.

INter inſignia reliqua ſpectare eſt nonnunquã arborem, nonnunquã ignem flammulis promicantẽ, quandoq; flores, quãdoq; plumas in varias criſtarum ſpecies diſpoſitas, quæ modò ad decorẽ, modò ad ſtuporẽ comparabãtur. Quibus cùm Proteus Ægypti Rex nominatiſsimus variè vteretur, datus eſt fabulę

locus

A locus, vt in tot ſe vultus cõmutaret. Quamuis non ſum neſcius Protei figmentũ in longè ſeciorem intellectum ab antiquis interpretibus acceptum.

VERITAS.

QVippe qui per eiuſmodi fabulam, ſi quis hieroglyphici locutionem abhorreat, difficultatẽ eam oſtendi dicant, quam in aſſequenda veritate rerum experimur, tot ſunt quæ nos eludunt ſpecies, ſophiſtarum decipulæ, atq; ſubterfugia dialecticorum poſita, quæ veritatis ſpeciem præ ſe ferant, oratorum inductiones atque ſoritæ multis argumentorum aceruis in immenſum congeſtæ, vt multùm diuq; laborandum ſit, anteaquàm Proteus ipſe humana, hoc eſt, vera ſe facie ſpectandum exhibeat.

INSIGNIVM CAVSÆ.

AIunt verò nonnulli, inſignia hæc ideo prius olim excogitata, vt Principis & ductoris ſui ordinem milites in bello ſeruarent: quibus verò res proſperè ſucceſſerat, animal cõſecraſſe, cuius auſpicijs victor euaſiſſet, cùm animalia ſingula ſingulis genijs & cœlorum virtutibus credita, perſuaſum haberent, quos
B omni cultu ſibi propitios reddere, & ſeruare curabant, cuius aliquando numen voti compotes exploraſſent. Quam opinionẽ magnus etiam Iamblichus, ac plerìq; alij Platonicæ factionis proceres enixiſsimè fouere contendunt, eſſe quandam in rebus inferioribus congruentiam, vt nunc ita dicam, cum ſuperis aſſerẽtes, ideoq; ad ſacrificiorũ efficacitatẽ cõferre. Neq; animata tantùm id præſtare, verùm etiam inanima, colores, figuras, numeros: veluti hexagonarius numerus cum Sole cõgruit in Crocodilo, in Cane rurſus, & canicipite Simia. Quædam à natura profectę rationes, & vires, pati cum Luna temperatura deprehẽduntur: ita demũ colores, figuras, formasq; omnes, cuipiam ſuperiorũ cõuenire, vel animaliũ membra ſingula, vt galli cor, ad ſolares genios cõciliandos efficaciſsimũ.

ANIMALIVM CVRANDORVM CAVSA.

ANimalia verò apud Ægyptios ideo, dicit Iamblichus, alebantur, quia dum conſeruarentur tenerenturq;, familiarem proprietatem ad deos augerent, vimq; cõmunionis inter homines deosq; conſeruarent. Quare Mathematici ſuper hoc multa tradiderunt: ac noſtris quoq; temporibus plerìq; non poſtremæ eruditionis viri, certis quibuſdam ſiderũ momentis imagunculas huiuſmodi fi-
C gnãt afflatu captato, vt aſtri genij'ue illius tutela, quib. ſe vel à geneſi, vel à profeſsione, vel etiã ab euentu aliquo cõmendatos credunt, fortunatiores ſimul ac beatiores fiant. Sed enim omnia hæc irrita fiunt, ac penitùs ſummouentur, cùm ſanctiſsimũ Chriſti nomẽ in omnes huiuſmodi deluſiones opponitũ: inde enim omne bonũ, inde felicitas vera, & incaſura beatitudo. Sed vt ſuſceptũ proſequamur negotiũ, in honore plantæ etiã fuerunt, ne legumina tantũ, ex ijs quæ terra naſcerentur, cultu ſuſcepta exiſtimemus. Phœnices enim plantas diuinis honoribus coluêre, vt apud Euſebiũ: & caſu aliquo auulſas terra, aut alio quopiã euẽtu intermortuas, miſeratione, luctu & deploratione, ex patrio ſacrorũ ritu proſecuti ſunt. Ad horũ ferè imitationẽ nõ arborum tantũ, verùm herbarũ atq; florũ obſeruationes alias alia de cauſa excogitauit terra Græcia: vti laureã pro triumphantibus, & ijs qui immortalitate dignũ aliquid perpetraſſent: quernã pro ijs qui ciuem ſeruaſſent: oleaginã & alia quædam pro Gymnicis, de quibus multa paſsim Gręci tradidêre. Nanq; hi Pandorę primũ caput ponũt coronatũ à Charitibus. Saturnũ Pherecydes ante omnes coronatũ ait. Iouẽ Diodorus poſt euictos Titanas. Idẽ Priapo tænias dat, & Ariadnę ſertũ. Iunoni vitẽ Callimachus,

de quo alibi ex Tertulliano. Hercules nunc populum, nunc oleaſtrum, nunc a- D
pium capite præfert. Suam Apollo laureã, poſt Delphicum draconem interfe-
ctum, de quo Pindarus, atq; Callimachus. Liber hederam: cuius rei cauſam loco
ſuo, ex Harpocratione recitauimus: quamuis idem India triumphata lauream
tulit: nanq; is, vt Saturninus, triumphorũ Deus habitus. Milites idem ait etiam
myrto, quæ propria Veneris eſt, coronari ſolitos: quãquam & olea, quę Miner-
uæ debetur in primis, redimiti aliquando proceſſere. Prætereo caſtrenſes, mu-
rales, & nauales ex auro, dari ſolitas, & quæ latè habentur apud Gellium, Sueto
nium, & alios, & quæ vulgatiſsima ſunt de inſignioribus Græcię certaminibus,
Olympijs, Iſthmicis, Argiuis, & Pythijs, quorũ præmia oleaſter, pinus, apium,
& malum. Vnde illud apud Max. Tyrium: Minimè fas eſt oleaſtro malo'ue co-
ronari, qui ſecum ipſe decertet: vt victor præconio declareris, opus eſt æmulo.
Sed ne videamur immemores Ægyptiorum, Iſis prima repertas ſpicas capite cir
cuntulit, quod Leo ſcriptor Ægyptius tradit. Et vt noſtrarum quoq; literarum
monumenta proſequamur, Eua omnium prima, diceret Tertullianus, pudenda
ſua folijs coronauit. Sed qui plura ſuper his petierit, Claudij Saturnini librum, E
quem de coronis edidit, inquirat, qui, Tertulliano teſte, & origines & cauſas, &
ſpecies, & ſolennitates earum ita ediſſeruit, vt nullam gratiam floris, nullam læti
tiam frondis, nullum ceſpitẽ aut palmitem nõ alicui capiti inuenias conſecratũ.

LEGES.

AD coronarũ demùm hieroglyphica reuerſi, coronam dicimus legum indi-
cium eſſe, propterea quòd certis eſt vinculis cõplicata, quibus vita noſtra
veluti religata coërcet. Atq; hęc diui Hieronymi ſentẽtia eſt, qui στέφανον μὴ τίλλειν,
Pythagoræ ſymbolum interpretatur leges non eſſe dilacerãdas, ſed in vigore &
incolumitate ſua conſeruandas. Et quoniam ſepes complicatione quadam am-
bituq; certo coronis quodammodo ſimiles habentur, eadem ratione factum, vt
in diuinis literis ipſæ quoq; ſepes ſint legum hieroglyphicum.

HILARITAS.

ROſeam tamen & florulentam præterire noluimus, quę quidem corona hila
ritatis erat indicium: veteres ſiquidem conuiuia celebrantes ornare ſe coro
nis conſueuerunt, cuius rei principium à diademate ſimplici fuit, vt ſcilicet fron-
tem faſcia conſtingerent, quod inſtitutum eſt ſalubritatis cauſa, vt tradit Athe- F
næus, propterea quòd conuiuiorum mos ſit, ſeſe ad bibendum liberius inuitare.
Ne igitur vinum æquo largius ſumptum moleſtos ad caput vapores attolleret,
experimento comperẽrũt plurimùm prodeſſe frontem ita colligare. Poſteritas
verò ſalubri huic inuẽto decus & ornamentũ adiecit, atq; ideo faſcias illas flo-
ribus perueſtire cœperunt, quæ res procliuiter admodum in effuſiſsimum mox
luxum euagata eſt.

contra ebrietatem.

CORNVA.

QVæ verò corona Regiũ eſt geſtamen, eam à cornu dictam volunt: paſsimq;
in diuinis literis cornu pro Rege poſitum inuenias: conueniuntq; ſimilitu-
dine quadam inter ſe, cornu, radius, & corona. Vnde Moſes cornuta pingitur
facie, quæ radiata eſſe deberet. Diuini enim Solis afflata lumine, radijs quibuſ-
dam igneis promicare videbatur: quem ſplendorẽ cùm Iſraeliticus populus fer-
re non poſſet, precibus ab eo contendit, vt velata ad eos facie loqueretur. Coro
næ porrò Regiæ ex inſtituto veteri, radiorũ referunt ſimilitudinẽ, vt non teme-
rè olim inſtitutum ſit eas in Apollineo capite XII precioſis lapillis confici, qui
ſplen-

A ſplendore ſuo fulgentes caput vniuerſum radijs illuſtrarent: atque, vt in Ceruo rem hanc totã latius explicauimus, vetuſti numi, marmoreæ aheneæq́ue Regum ſtatuæ plerę́que duodecim conſpicuæ radijs oſtenduntur. Hinc apud Virgilium Latinus rex fœdera certaminis inter Æneam & Turnum ſancturus,

Quadriiugo vehitur curru, cui tempora circum
Aurati bis ſex radij fulgentia cingunt, *Solis aui ſpecimen.*

MVRI.

ET frequentiſsimus autorũ vſus coronam pro muris vrbiũ vſurpauit. Pindarus Alcimedonti Olympijs, ἐπὶ στέφανον τεῦξαι, metaphoricè aiunt interpretes mœnia: muri enim vrbium tanquam coronæ ſunt. Hinc Anacreon:

Νῦν δ' ἀπὸ μὲν πόλεως στέφανος ὄλωλας,
Nunc diſsipatæ ſunt coronæ ab oppido. Vel, *Urbis at iamiam perijt corona.*

Quòd verò coronas Regias non eſſe diſcerpendas Pythagorã admonuiſſe dicebamus, ſunt qui eodem argumento dictũ exiſtimant, quo ignem nõ eſſe gladio fodicandum edixit: quippe non eſſe vt quiſquã principibus negotiũ faceſſeret.

B Quod verò de regno dicebamus per cornu ſignificari, cùm id paſsim in diuinis literis habeaẽ, ſuperfluũ eſt ijs diutius immorari: vt, Exaltauit cornu Chriſti ſui. & quæ huiuſmodi dicta ſunt in Cerui cõmentario. Illud hieroglyphicũ ante omnia videẽ, quod apud Ezechielẽ Cherubim humano primùm capite pingitur, eoq́ue quatuor cornibus bubulis inſigni: humeris inde alatis, & pectore leonino: qua in ſpecie theologi noſtri, vt apud Hieroſolymitanũ Heſychium legere eſt, inſigniores virtutes quatuor, per totidem vituli cornua intelligunt. Humana quippe facies ſapientiam indicat, quã philoſophi aliquot prudentiam dixerunt, ſed ſublimius atq́ue diuinius quid in ſapientiæ nomine, Leonina nimirũ fortitudinem. Per partem eam quæ vitulum exeribit, iuſtitiam interpretantur, de qua nõnulla in Bouis cõmentario. Aquilæ ſpecies caſtitatem præ ſe fert, quæ ſublimi volatu in cœlum ſeſe erigit: nam Ioannes, qui omnino aquila eſt, ſcriptorum omnium conſenſu intaminata fuiſſe caſtitate perhibetur. Animaduertendũ tamen eſt in Heſychiano codice vulgato deſiderari quædã, & perperàm eſſe poſitum, In perſona leonis ſapientia, nulla de perſona hominis facta mentione.

VIRES.

C IAm quòd alibi per cornua vires ſignificari diximus, antiquũ inſuper dicteriũ eſt, πρὸ τούτου σὲ ὤμην κέρατ' ἔχειν, olim putaſſem te habuiſſe cornua, cùm quis fortis antea habitus, ſpem mox per ignauiã fefelliſſet. Et Horat. de Baccho: En addis cornua pauperi. Quem ſecutus Ouid. ait:

Tunc veniunt riſus, tunc pauper cornua ſumit.

Alibi verò ſuper eodem dixerat, In prælia trudit inermem. Et Dialectici ſyllogiſmi ſpeciem, dilemma dictum, quòd hinc & inde feriat, cornutum appellant.

DE SCEPTRO.

SCeptrum Regium diademati & coronę addere res ipſamet poſtulat, de quo tamen toto opere, vti varijs imaginibus inſigne apud hos vel illos haberi ſolitum, pro loco, & ſigno, quod occurrebat, multa diſſeruimus: nunc verò ſuper eo quædam generatim ediſſerenda ſunt.

REGNVM.

APertiſsimè quidem ſceptrũ ſiue virgã, hieroglyphicũ eſſe regni, illud in diuinis literis oſtendit, quòd ſceptrum de manu Iudæ non auferendum pollicetur Dominus, donec veniret qui mittendus erat. Regiũ quippe nomen in Iu-

dæis tandiu duraturũ, dũ veniret Chriſtus. Nam & Pſal. virga regni tui habeť, D
& huiuſmodi multa paſsim. Ponũt verò Theologi differentiã inter virgã & baculũ, ꝙ virgula in diuinis literis pleriſqꝫ locis ſit caſtigationis, correctionis, & diſciplinę ſignũ, vt virga ęquitatis, baculus cõſolationis, auxilij, ſuſtẽtationiſqꝫ: vt eo loco, Virga tua et baculus tuus ipſa me cõſolata ſunt. Pro ſuſtẽtaculo, Thob. Baculũ ſenectutis meę. Latini in huiuſmodi ſignificatũ ſcipionẽ protulere. Inuenitur & pro defenſione, vt de Cleomene Athenienſiũ duce ferť, qui cũ propter omniũ in ſe odiũ effectus eſſet inſanus, baculo ſe aduerſus inſultãtes muniuerit.

DE TORQVIBVS ET PHALERIS.

SVbſecutus hinc ſermo eſt de torquibus, phaleris, armillis, quæ præmia fuiſſe militaris virtutis Plinius, Gellius, & quidã alij tradiderunt: quippe Siciniũ Dentatũ donatũ torquib. ter & ſexagies, phaleris vicies quinquies.

VIRTVS SOLIDA.

TOrquem aureum ſolidæ virtutis præmium fuiſſe traditum à Vegetio, quẽ qui meruiſſet, præter laudem duplas conſequebatur annonas. Species torquium in marmore inciſas Brixiæ videris cum inſcriptione huiuſmodi: E

L. ANTONIVS L. F. FAB.
QVADRATVS DONATVS TORQVIBVS ET ARMILLIS AB T. CÆSARE.
BIS
LEG. XX.

Bini enim hinc, & inde alteri torques cum literis, quæ vigeſimæ eum legionis fuiſſe declarant: inde duo ſigna militaria quadrata, ad cognomentum eius exprimendum, aut fortè legionis nomen. Et ſpecies quædam candelabri in tridentis modum figurati, in medio ſita, de quibus in Armis.

OPERA LAVDABILIA.

TOrquis quidem ſignificatũ aperuit Vegetius, de armillis nihil meminit: eas laudabiliũ operũ præmiũ eſſe indicat Adamãtius, dum in ea Ezechielis verba, Et impoſui tibi armillas circa manus tuas, paraphraſim huiuſmodi ſubiungit: Cùm mihi dederit Deus occaſionem bonorũ operũ, armillas circundat manibus meis. Diffundebantur ad poſteros geſtamina hæc, quò minores ad imitandas maiorũ ſuorũ virtutes inuitarentur. Hinc apud Tranquillum legas, C. F
Caligulã vetera familiarũ inſignia nobiliſsimo cuiqꝫ ademptiſſe, Torquato torquem, Cincinnato crinem, Gn. Pompeio, Magni cognomen.

ARMILLAE.

ARmillæ nõ humeris tantùm decus afferebant, verùm & brachia decorabant. Eas verò ita dictas volũt veteres etymologici, quòd antiqui humeros cũ brachijs armos vocabant: inde arma, quæcũqꝫ ab illis dependent vel ijs alligata ſuſtinenť. De armillarũ donis habetur apud Liuium X ab Vrbe cond. poſt victoriã è Samnitibus ad Aquiloniã, à Papyrio quippe Sp. Nautiũ, Sp. Papyriũ fratris F. & quatuor centuriones manipuluꝫqꝫ haſtatorũ armillis aureiſqꝫ coronis donatos. Idem ibi centuriones, militeſqꝫ, atqꝫ equites, corniculis armilliſqꝫ argẽteis donat. Et Decius tribunus ob ſeruatũ ex obſidione pręſidiũ Romanũ, diſsipataqꝫ Samnitiũ caſtra, aurea corona ab A. Cornelio Coſſo donatus. Aurea verò corona erat quæ caſtrenſis, ex auro quippe in valli ſpeciẽ fabrefacto, quæ dabatur ei qui hoſtium caſtra pugnando primus introiſſet.

A

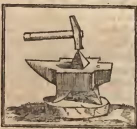
DE ADAMANTE.

HInc ſermonem tranſtulimus ad Adamantem, quo ſuper multa vltrò citroq́ dicta ſunt, dum tu ea quæ paſsim prædicantur, quæq́ lectione laboreq́ tuis ſuper acquiſieras, cõmemorares. Verũ ea quę tu meminiſti, quæq́ tuopte ſtudio conſecutus es, hîc repetere ſuperfluum iudicaui: quare ea tantùm quæ paucißima illis ego addideram, recenſebo.

FORTITVDO.

NOn temerè ſcilicet Adamantẽ pro fortitudine proponi, cui robur indomitũ, visq́ inſuperabilis, nomẽ meritò feciſſet, quippe qui limę, ſcalpro, & malleo duritia inenarrabili reſiſtat: quodq́ omnium maximè admirandũ eſt, contra etiã ignis violentiã incolumis lapillus euadat, neq; calore quidem admiſſo: vnde Græci ex ipſo nomine à re impoſito, gemmã indomitã intelligi voluêre. Per hanc verò ea fortitudinis virtus oſtentatur, qua quis ea quę aduerſa acciderint ferendo peruincat, ſecundis nihil quicquã immutet, atq; vt apud Horatiũ eſt, rebus anguſtis animoſus atq; fortis appareat, idemq́ vento ſecundiſsimo turgen
B tia vela contrahere ſapientia duce didicerit. Quin etiam id inſitum diuinitùs habere fertur Adamas, vt mentẽ animumq́ geſtantis vano metu liberet, vt ſuperbæ etiam fortunæ reſponſare ſuadeat.

INEXPVGNABILIS.

TRanſit & in cõmunem locũ ſignificatũ huiuſmodi, vt tam de animi fortitudine, quæ virtus ſit, hoc eſt, honeſti iuſtiq́ cauſa concepta, quàm etiã de obturata aliqua mentis deſtinatione, quæ nulla queat ratione loco dimoueri, poſſit intelligi: eaq́ de cauſa Ditis pectora adamantina fingi, & apud inferos ſolido ex Adamante portas & columnas eſſe, atq; ita demùm omnia dura & implacabilia, eius lapilli elogio ſignificari. Adamanta quidem Plutonẽ Theocritus maniſeſtè nuncupauit, Pharmaceutria:

Τύδ' ἄρτεμι καὶ τὸν ἐν ἅδᾳ Κινήσαις κ' ἀδάμαντα.

Propterea enim dictũ hoc nomine aiunt interpretes, quòd durus ſit & inexora
C bilis: aiunt enim loco hoc α particulã intenſionis eſſe, atq; ita Plutonem mirum in modum inexorabilem exponunt. Sed vt ad eam partem quę virtutis eſt redeamus, qua ſcilicet quis munitus ærũnoſiſsima quæq; patientiſsimè perferat, nulliq́ calamitatũ generi ſuccũbat, Adamantius vbi cauſam quærit, cur corpus etiam Iobis viri iuſti pijq́, Deus in poteſtatẽ dæmoni conceſſerit affligendum, comparationẽ ab eo deſumit, qui boni Adamantis dominus, eum cuiuis periculis omnibus cõcedat explorandũ, dicatq́, tolle, proba, experire, tormentisq; omnibus examina: ſic omniũ cognitor atq; pręſcius, qui optimè noſſet Iobẽ Adamantum inuiolabilem, poſcenti diabolo eum dedit in poteſtatẽ, ſibi quidem ſatis conſcius Iobẽ verũ Adamantẽ eſſe. Mox illa de Chriſto ſubiecit: Sic nanq; & ſingularis ille & diuinus, cœleſtis atq; incorruptibilis Adamas vnigenitus Deus à Patre ad terras miſſus, de quo dicit Deus Pater: Ecce ego ponam Adamãtem in medio populi mei, quẽ neq; ignis tentationũ in deſerto cõminuet, quẽ ictus, verbera plagęq; impiorũ in cruce nõ atterẽt cõminuẽntue, quẽ neq; ſepultura, neq; deſcẽſus ad inferos vel minimùm violare poterũt, ſed enim omnia ſuperabit, ſeq́ diuinũ & incorruptibilẽ probabit Adamantẽ. Et ne quis fabuloſa putet

quę de hircino ſanguine, cui rerū vni cedat Adamas, memorię produnť, memo- D
ratu digna ſunt quæ ſuper hoc D. Cyprian. lib. de duplici martyrio diſſerit, cùm
efferas nationes quas Romani nunquam frãgere vel domare potuerint, Chriſti ſan
guine indicat emollitas. Qui naturę cauſas ſcrutanť, ait, narrant Adamantē nul-
li chalybis duritiei cedentem, hircino ſanguine maceratum, ictu mox malleorū
diſsilire. Nullus autem Adamas corde ſaxeo peccatorū durior. Hoc igitur cor
ferreum, cor ſaxeum, cor pluſquàm Adamantinum emollit ſanguis Chriſti.

LITATIO.

IN Hebræorū ſacris Adamas litationis ſignum habebatur: quia quę foret ſum
mi numinis de mortaliū reb. ſentētia, manifeſtabat. Geſtabat enim eorū Pon-
tifex ornamentū quoddã ante pectus opere pulcherrimo elaboratū ex auro, nō
vltra palmi magnitudinē, in cuius medio veluti ſtella quædã aurea eluceſcebat,
duo vtrinque Smaragdi, quorū vnus tribubus ſex, totidem alter ex XII Iſraeliti-
cis inſigniti erant. Inter Smaragdos medius Adamas erat. Sacerdos igitur Deū
de re quapiã cōſulturus, precib. ritè prolatis, ſupinis in cœlū manibus porrectis,
oculos in id operis cōijciebat, deque propoſita re Deū interrogabat: qui ſi proſpe B
ra ſecūdaque polliceretur, Adamas ardentiſsimo ſplendore promicabat, radijſque
fulgētiſsimis coruſcare quodãmodo videbať. Sin aūt ex voto nihil promitteba-
tur, lapillus nihil quicquã immutatus, ſua ſe ſpecie cōtinebat. At ſi Deus populū
cædi deſtinaſſet, ſanguineus apparebat. Si mors cuiquã impēdebat, nigro obſu
ſcari conſpiciebatur: idque geſtaminis EPHVD illi appellitabant, de quo tota ſa-
cra hiſtoria plurima. Sed enim & genus veſtis ſacerdotalis erat Ephud, quæ ali-
ter ſuperindumentū, vel ſuperhumerale appellať: cuius veſtimenti duo erãt ge-
nera: vnū lineū & ſimplex, quod ſacerdotes habebãt: alterū diuerſis coloribus,
ex auro, purpurâ, & byſſo, hyacintho gemmiſque ſuprapoſitis ornatum, quo ſoli
Pontifices vtebanť. Logiū quoque inter ornamenta Pontificia celebre, noſtri Ra
tionale appellitarunt, de cuius ſignificato alio cōmentario diximus, cōtenti hîc
formam eius ex Eucherio prodere. Erat verò pannus exiguus, ex gemmis & au
ro coloribuſque varijs, qui ſuperhumerali cōtra pectus Pontificis adnectebatur.

SAPPHIRVS.

IMPERIVM AVT SVMMVM SACERDOTIVM.

SApphirus & apud veteres & apud iuniores, omni ætate, magna ſem F
per in celebritate fuit: ſiquidem per eum imperium, aut ſummū ſacer
dotium ſignificari manifeſtū eſt. Cauſam nōnulli eã cōminiſcuntur,
quòd lapillus is cœlitùs à Ioue & à Saturno vim quandam cōtrahat,
vt ad eiuſmodi euenta viã præparet, & faciliora hæc affectãtibus omnia reddat:
ita ab Ioue regnū, ab Saturno ſacerdotiū impetrari. Sed enim pietas noſtra ſan-
ctiora patrū documenta proſequens, Sapphirū in ſimilitudine Throni figuratū
apud Ezechielē agnoſcit, idque Dei Opt. Max. ſedem ſignificare cōtendit. Euche
rius hinc cœleſtes formas, ipſoſque angelos intelligit, ita per ſerenū cœlū electorū
conuentus oſtēdi. Neque diſsimilia Heſychius ſuper tunica coloris hyacinthini.

COELVM DECIMVM.

SPecies tamē ea Sapphirei throni, vt ab Iſaache philoſopho explicať, decimū
cœlorū orbē deſignat, empyreū ab alijs vocitatū: ex colore ſiquidē ſapphiri
nitorē intelligunt illius lucis, quàm omnē ſupereminet lucē. Throni verò ſimilitudo
immobilitatē eius indicat: ſiquidē orbis ille fixus manēs, & quietus eſſe perhibeť.
In diuinis ſanè literis legere eſt, Intuebūť pij quę ſub pedib. Dei ſunt, quaſi opus
lapidis

A lapidis ſapphirei. Quinetiam profanæ religionis autores Iouem in throno ſtatuebant, quod firmæ apud eum perennitatis indicium eſſet;

Qui ſtabilis cùm permaneat, dat cuncta moueri.

SMARAGDVS. VIRGINITAS.

SVnt qui perpetuo claroq́ Smaragdi virore conſiderato, ſignũ id eſſe virginitatis velint: idq́ inſuper argumento addunt, in patranda re uenerea, quod experimento compertũ eſt, ſi quis lapidem attingat, eum ſponte frangi. Cæterùm Aſtronomi Smaragdũ Veneri cœleſti dedicarunt, & ad impetrandum eius numinis afflatum perquàm idoneum eſſe profitentur. Nihil autem cœlitùs non vndecunq; purum, honeſtum, & candidum, mortalium animis, ſi Platoni & veritati credimus, inſpiratur.

IASPIS. GRATIA.

IAſpidem pro gratia poni autores tradunt, Sumptũ ab eius vi, quòd mortalibus perſuaſum eſt gemmã eam hominum gratiam conciliare erga geſtantem. Vnde non otioſe dictum à Virgilio volunt,

B *Illi ſtellatus Iaſpide fulua Enſis erat.*

quo præcipuè tempore Didûs gratia expetebatur, cuius amore detentus,

Carthaginis fundabat arces, ac tecta nouabat.

VENVSTAS.

SVnt qui gemmas omnes in ornatu Veneri deberi putent, quòd ſcilicet eam maximè comptã eſſe deceat, & delicijs omnibus affluentẽ. Operęprecium verò eſt apud Tertullianũ legere, quę de moroſa gẽmarum cura diſſerit, dum noſtras miſeratur ineptias, qui tam anxiè in re tam inani occupemur: Tardè (ait) teruntur vt niteãt, ſubdolè ſubſtruuntur vt floreãt, anxiè forantur vt pendeãt: & alia in hanc ſententiã. Vniones tamẽ cùm ad ornatũ præcipuè cõparentur, venuſtatis ſignificatum ſibi ante alias vſurparũt: lapilli enim reliqui nõ de pulchritudine tantũ, ſed de dotibus etiã alijs cenſentur: in vnione nitor & liquor tantũ expetitur. Quòd verò fuerint qui eos etiã deuorare magnificũ exiſtimarint, id improbitati potius, quàm vlli ſit liberalitatis ſplendori tribuendũ. Diuinę literæ per hieroglyphicũ C margariti, præmiũ oſtentãt quod rectè facientibus offertur. Euangeliſta: Inuento aut vno precioſo margarito abijt, & vẽdidit omnia quæ habuit, vt id emeret.

VNIONES. LACHRYMÆ.

ILlud magis receptũ, vnionem eſſe lachrymarũ indicium, ſumptum quidem à coniectoribus, qui viſos in ſomnis vniones lachrymarum profluuiũ portendere tradiderũt: aiunt enim, δηλῶσι μαργαρῖται δακρύων ῥόον, vt apud Sudã eſt, Artemidorũ, & alios. cuiuſmodi ſomniũ cùm nobis aliquando contigiſſet, resq́ poſtmodum ſubſecuta eſſet, ita meminimus:

Viſus eram niueos manibus tractare lapillos;
Vnio in his, lætis gemma inimica viris.

AMETHYSTVS. SOBRIETAS.

NEq; deſunt qui Amethyſtũ pro ſobrietate poni dicãt, quòd eiuſmodi lapidem contra ebrietatem ſtare compertũ eſt: non enim vino tẽtari, qui eum geſtet: in quo prẹter nomen, quod eius eſt ſignificatio-

nis, nihil certi habeo, pleriſq; tamen, qualecunq; ſit, commentum placet. D

DE PECTINE.

ERam hîc finem facturus, cùm tu vt proſequerer ita hortatus es: Mulierem nobilem gemmis aliquot ornauimus, ſed ea niſi caput cõpſerit, parum profecerimus: addamus igitur & pectinem, & ſpeculum, vt ſi qua eo vti velit, non aliunde quæſitum eat. Subieci ego:

VENVS.

VEneri quidem præcipuè ſacer eſt pecten, eiuſq; Deæ ſtatua cum pectine aliquãdo Romæ dicata eſt, ſoluto quippe voto, quod mulieres Romanæ vouerant, comis propter inſuperabilem pruriginis ardorem abraſis: quo quidem incommodo atq; cruciatu liberatæ, ſtatuam huiuſmodi Veneri erexêre, quę comas reſtitueret. Eandem etiam barbatam ſtatuerunt, quòd vtroq; ſexu prædita ſit Venus, quã à lumbis ad ſuperiora, marem, ad inferiora fœminam eſſe dictitabant. Atq; huc ſpectat Maronianũ illud, Diſcedo, ac ducente Deo. quamuis nõ contemnendi autores vtrunq; ſexum dijs attribuant. Sed ſuper hoc alibi. Sanè E quod ad pectinem attinet, Naſo eum Cytheriacum dixit:

Sæpe Cytheriaco deducit pectine crines. Metamorph. vbi de Salmaci.

Ea enim propria eſt muliebris curæ vanitas, vt in comendo ornandoq; capillo, ſtudiũ omne ſuum exerceant. Quare in numiſmatis videas Fauſtinę caput multis & diuerſis capillorum concinnitatibus ſępe variatum. Sanè Seleucus meritò duodecim eos verſus ſuſtulit, quibus Heſiodus inducit Palladem, Theogonia, Pandoræ ſatagentem, comendo eam & ornando: indignũ ratus ſapientię deam tanto ſtudio circa muliebris ornatus curam occupari. Verſus illi XII hi ſunt:

Ζῶσε δὲ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Ἀργυφέῃ ἐσθῆτι, κατὰ κρῆθεν δὲ καλύπτρην
Δαιδαλέην χείρεσσι κατέσχετε, θαῦμα ἰδέσθαι·
Ἀμφὶ δέ οἱ στεφάνους νεοθηλέας ἄνθεσι ποίης
Ἱμερτοὺς περίθηκε καρήατι Παλλὰς Ἀθήνη·
Ἀμφὶ δέ οἱ στεφάνην χρυσέην κεφαλῆφιν ἔθηκε,
Τὴν αὐτὸς ποίησε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις
Ἀσκήσας παλάμῃσι χαριζόμενος Διὶ πατρὶ,
Τῇ δ' ἐνὶ δαίδαλα πολλὰ τετεύχατο, θαῦμα ἰδέσθαι, F
Κνώδαλα ὅσ' ἤπειρος τρέφει, ἠδὲ θάλασσα.
Τῶν ὅγε πόλλ' ἐνέθηκε, χάρις δ' ἀπελάμπετο πολλὴ
Θαυμάσια ζώοισιν ἐοικότα φωνήεσσιν.

DE SPECVLO.

EXPLORATIO.

SVnt autem qui ſpeculum explorationis ſignũ eſſe velint, propterea quòd & næui & rugæ, & vniuſcuiuſq; color, & alia quæ forent incognita, indice ſpeculo deprehenduntur.

FALSVM.

SEd enim ſapientius illi rem expendiſſe mihi videntur, qui falſum ex ſpeculo ſignificari tradiderunt, in quo ſcilicet quamuis ſimilitudo quędam appareat, eò tamen falſa eſt, quòd in ſpeculo quæ læua ſunt, dextera: quę dextera, læua referantur, atq; ita veritati fucus fiat.

HYMNVS.

ALioqui ſpeculum Pindaro eſt hymnus, in quo ſcilicet res præclarè geſtas, virtuteſq; cuiuſpiam celebres poſsimus intueri.

AD

A AD ILLVSTRISS. PRINCIPEM D. NICOLAVM RODIVILVM OLICÆ ET NESVESII DVCEM, PALATINVM VILNENSEM, AC MAGNI DVCATVS LITVANIÆ ſummum Mareſcalcum & Archicancellarium, Breſenſem, Saulenſem, Boriſſouienſemq; Capitaneum, De ijs quæ per arma ſignificantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS, PIERIVS VALERIANVS.

CVM iam varios cõmentariolos diuerſis miſiſſem amicis, dediſſemq; operam vt argumenti ratio vnicuiq; nõ inconueniens eſſet, diligenter diſpiciendum mihi putaui, cui nam hanc noſtram de Armis elucubratiunculam inſcriberem. Verùm cùm arma acri mittenda viro non ignorarem, tu certè Nicolae Rodiuille Magnanime princeps, animo ſtatim obſeruabare meo: teq; vnum è multis delegi, in cuius patrocinio ac tutela,
B *noſter qualis is cunq; eſſet in hac re inſumptus labor, conquieſcere deberet. Nam cùm multæ ſeſe offerrent cauſæ, quæ quemuis ad te vel amandum, vel ſuſpiciendum allicere poſſint, vt animi tui celſitudo cum ſumma coniuncta clementia & moderatione, ingenium facile & apertum, nulla maleuolētia ſuffuſum, nullaq; auaritia inquinatum, bellicæ laudis militariſq; gloriæ flagrans ſtudium, tum illa in primis Caroli V. Imp. Sigiſmundiq; Sarmatiæ regis (quos maieſtatis cauſa nomino) de inſigni tua virtute teſtimonia tot tantaq; fuere, vt alter te Ducē renunciaret, ab altero multu maximiſq; Lituaniæ imperijs et adminiſtrationib. ornatus lōgè clariſſimus eſſes, dignuſq; habitus qui in fortium bellicoſorumq; populorum vel flore vel robore ſummam poteſtatem haberes, & in quo omnes rebus ſecundis animi æquabilitatem & religionis propagationem agnoſcerent, aduerſis inuictum robur cernerent, & diſciplinā militarem prudentiamq; in adminiſtrandis diſponendiſq; ſingulis ſequerentur, & autoritatem ampliſſimam libenter retinerēt. Hæc cùm in te ſint dona, coneriſq; tam pulchro laudabiliq; exemplo ad eorundem lucem alios multos adducere, & quaſi normam boni gubernatoris dirigere, meritò te omnes ſtrenuium iſtic hominum florem, ditionum iſtarum firmamentum, boniq; principis ornamentum exiſtimant: meritò quoque nos T. Excellentiæ hoſce noſtros de Armis comentarios nuncupamus & conſecramus. Arma certè huiuſcemodi mittimus ad bellum ita delectabilia, vt eadem vel domi ſedens, in alto cō-*
C *trectare poſſis ocio, cùm in ijs ipſis & diſciplinarum cultum, & variæ eruditionis totiuſq; antiquitatis imaginem honoratiſſimam ſis agniturus. Hæc qualiacunq; à me conſcripta, meæ in te perpetuæ obſeruantiæ teſtes, probata ad alios venire patieris: equidem nec dubito, quin tuo patrocinio defenſa, gratiora omnibus futura ſint. Faxit Deus Opt. Max. vt poteſtas & voluntas quas tibi dedit, eos exitus habeat, qui & illi maximè gloriæ ſint, & Chriſtianæ vtilitati, & tibi dignitati. Vale.*

IVS IN ARMIS.

DEORVM, vt hinc exordiamur, ſimulacra armis ornatā, autoritatem, vimq; armorum indicāt. Nam Græci præcipuè deos omnes in vnuerſum ferro accinctos fingere cōſuerūt, ex eo ſcilicet innuere volētes, armis omnia parere, in armis ius eſſe: cùm tamē Phœnices, vtpote mercatores, & aſsiduis dediti negociationibus, deos cū loculis & crumenis bene pecunioſos omnes

effingerēt, nempe quòd rerū omniū vim penes aurū & diuitias eſſe arbitrarent. D

MVLIEBRIS VIRTVS.

QVód verò Lacedæmonij Veneris armatæ ſimulacrum dedicarint, virtutis id hieroglyphicum, quæ prænituit in mulieribus. Nam cùm Lacedæmonij bello cum Meſſenijs congreſsi eorum impetum ſuſtinere non poſſent, pedeſq́ ſenſim retroferrent, vxores eorum hoc animaduerſo, repentè arma corripiunt, impetuq́ in hoſtes facto non tantùm lapſam maritorum aciem reſtituêre, verùm & Meſſenios ipſos fugauerunt. Eas inde amplexi Lacedæmonij, prout erant armati, cum armatis promiſcuè, vt Lactātius ait, concubuêre. Atq; ita mox armatam Venerem colere cœperunt. Neq; tamen Venerem tantùm, quam μορφὼ vocitabant, ſed deos, deaſq́ omnes cum lancea figurabant, vt eas ita redderent honeſtiores. Nihil enim apud eos ignauia turpius, nihil bellica virtute præſtantius habebatur. Alia verò ratione armatæ virgines in ſacrificijs adhibentur: eas enim in numis aliquot, atq; etiam in lapideis ſignis atq; memorijs videas lacinia toga in humerum reiecta figuratas. Hæ ſunt virgines quæ Armatæ dicebantur, quòd in armum ita veſtes conijcere ſacrificij ritus depoſceret. B
Vnde etiam poma ex alieno in armum legere, legibus prohibemur, tanto ſcilicet numero aſportare, quantum humerorū onus ſit. Hoc quidem κατὰ παρέργοις fatemur, ſed hoc loco neceſſarium.

MARS VLTOR.

VIdere autem eſt pleriſq; locis, atq; etiam in numis, ſigna Martis Vltoris cum ſcuto & haſta, quæ nimirum belli indicia ſunt, cùm omnis eius ornatus in eo verſetur, vt arceat à ſe cladem, & hoſtibus inferat calamitatem. Hinc prouerbiū illud emanauit, σὺν δόρει, σὺν ἀσπίδι, cùm quid omni cónatu aggrediendum innuimus. Huiuſmodi verò ſtatuā ſibi Seſoſtris erigi curauit ſupra quatuor cubitorum magnitudinem, vt ita mortales reliquos ſuperaſſe geſtarū rerum gloria teſtaretur. Nam eorum quæ præclara geſſerit Rex hic Ægypti, pleni ſunt omnes antiquitatis libri.

BELLVM INDICTVM. F

APud Romanos indicti belli ſignū erat haſta ferrata præuſtaq́, fecialis manu prætenta, quam vbi primùm in hoſtium fines emiſiſſet, tribus puberibus præſentibus, cauſa prius expoſita, bellum iuſtum indictū, fieriq́ cœptum intelligebatur. Hinc apud Maronem Turnus primus iaculatum intorquens emittit in auras Principium pugnæ.

TVMVLTVS.

ARCVS ET SAGITTAE.

AEgyptij ſanè ſacerdotes tumultum, aut belli principiū eſſe factum, ſignificare cùm vellent, armatū hominem figurabant, qui telum arcu cōtenderet, & ad feriendū paratus videretur. In diuinis tamen literis per arcum & ſagittas ab improbis hominibus paratas, interpretes totū belli apparatū accipiūt; & huiuſmodi ſignificatione Pſal.

LIX,

A LIX. Dediſti metuentibus refugium, vt declinare valeant arcum. quamuis in Hebraicis codicibus LX longè alia lectio reperiatur. Ita tamē legit Euthymius, & hîc arcum recipit Eccleſia.

SOLARES RADII.

IN Apollinis verò Dianæq́ſimulacris arcus & ſagittæ vibratilem radiorum uim oſtendunt. Vnde Lucretius hieroglyphicè ita eos expreſſit:

Non radij Solis, neq; lucida tela diei.

Eædem in Sagittario cœleſti ſigno, vim eius à remotiſsimis etiam locis in plantas & herbas permeare, quæ quidē vbiubi ſunt, ſolari omnino vi viuidæ, & incolumes conſeruantur. In Gallieni ſanè numis Sagittarij ſignum eſt, quale cœleſte illud fingitur, cum inſcriptione, APOLLINI CONS. AVG.

DE PHARETRA.

MInimè verò prætermittēdus eſt locus in carminibus diuinis Pſalmo X, Siquidem impij arcum ſæpius intenderunt, promptuarijs ſagittis pharetrā impleuerunt, quas in quempiā probi cordis hominem immitterent. Nonnulli
B li Paraphraſtæ, dum nouitati forſan plus æquo ſtudent pro eo quòd apud Græcos eſt, ἡτοίμασαν βέλη εἰς φαρέτραν, ſagittas ad neruum accommodarunt, ponere maluerunt, nempe quòd ita id exponendum codex Hebraicus admoneat.

COR, CONSILIVMQVE.

ADamantius tamen Græcam ſecutus lectionem, ita pharetram agnoſcit, vt quid habeat hieroglyphici, etiā interpretetur: per eam enim cor intelligit: per ſagittas, cōſilia, & cogitationes: per arcum, os & labia. Nam & alibi dicitur, Cor impij repletum eſt veluti pharetra ſagittis venenatis. Conſilia enim cogitationesq́ peſsimæ, impiorum ſagittæ ſunt: arcus verò, os & labia: quo diſtento, quippe adaperto, virulenti cordis ſpicula depromuntur ad vulnera. Quòd verò dictum eſt è latebris, nō otioſe appoſitum: ſiquidem hi cùm lucē odio proſequantur, in tenebris deliteſcunt, & in cæca malignitatis atq; ignorantiæ latibula ſeſe abdunt. Iam verò apud Lucianum legas, περὶ τὴν ὁδὸν μισθοφορούντων, ſtare aliquem in inſidijs incognitum, qui arcu ſemper intento ſpeculetur, qua latus exeras, vt ea te quamprimùm parte conficiat. Vbi nimirum delatorum intelligas malignitatem, qui dicta factaq́ explorant tua, ac ſimul aliquid exciderit imprudenti, collectum ſtatim ad dominum deferunt, vt aliquod inde tibi detrimen-
C tum accedat. Olympijs quoq; Ode ſecunda, tela pro verbis, pharetram pro ſententijs à Pindaro poſitas inuenias, in hunc modum: πολλά μοι ὑπ' ἀγκῶνος ὠκία βέλη ἔνδον ἐντὶ φαρέτρας φωνᾶντα συνετοῖσιν: Multa mihi tela velocia ſub cubito in pharetra ſonantia exaudiuntur, propter orationis acumen, & laudationum opportunitatem, inquiunt interpretes. Præclara enim eſſe debent, neq; ab obtuſo ignauoq́ ingenio prolata, quæ dicuntur, ſed ea opportuno etiam loco diſpoſita. Alibi diximus, myſticæ philoſophiæ interpretes Plutonis cor ab Herculea ſagitta vulneratum, hieroglyphicè ſignificare velle, nullum eſſe tam abditum in rerum natura locum, quò non peruenerit philoſophia: eius enim ſcientiæ latebras multi memorant. Nam & Nazianzenus Baſilium ait philoſophiæ latebras omnes penetraſſe.

VVLNERA AMORIS.

AMori verò arcus in primis dedicatur, propterea quòd eo vulnere ſaucij, ſemper eminus feriuntur, veluti ſagitta quadam ab amatis oculis emiſſa, & in amantium oculos recepta. Sunt verò illi, vt philoſophatur Plato, radij

quidam tenuiſsimi, qui ex intimo cordis expirant, vbi vitalis ſanguis dulciſsi- D
mus calidiſsimusq; ſedem habet, viaq; ſibi, vt Muſæus ait, per oculos patefacta, per amantis identidem oculos illapſi, ad intimum eius cor penetrant, accenſoq; interim magis ac magis ſanguine, bilis etiam inflammatur, vnde ille ſequitur dolor, quem affixum eſſe cordi amantes omnes profitentur, quicunq; illos euentus, aut durus, aut facilis ſequatur. Hinc etiam adiectæ ad amorem faces, de quibus alio loco diſſeruimus.

AMOR.

APud cõiectores ſanè, ſi quis ætate florida vir aut fœmina pectus ſibi transfixum imaginatus fuerit, amorem ſignificat. Non æquè id in grandæuo, ſiquidem huic id ſomnij triſte aliquid, & illetabile nuncium affert.

POENITERE.

IN diuinis verò literis ſagittæ ſæpiſsimè ponuntur pro doloribus, qui ex rerũ perperàm actarũ cõſcientia cor ſtimulant, compungũt, exulcerantq;. Ita Pſalmo octauo ſupra XXX, Quoniam ſagittæ tuæ infixæ ſunt mihi. Attigerunt me, E
tranſtulit Symmachus.

COELVM.

SEd enim philoſophi cùm amoris cognomento cœlum intelligant, nõ ocioſe cõmenti ſunt & alas & ſagittas velocitatis indicia figurare, ſimulq; faces, vtputa ignem, quo cœlum ipſum maximè ſpectabile eſt: ac puerum deniq;, cùm ſenium auferant à cœlo. Amorem inſuper primum omniũ genitum autumant, & cœlum initiò creatum à Deo ſacræ teſtantur literæ.

VELOCITAS.

ESto igitur ſagitta velocitatis etiam hieroglyphicũ, cuius ergò Virgilius iuuenibus curſu pedum certaturis cùm equum primò præmiũ propoſuiſſet, alteri Amazoniam pharetrã, plenamq; ſagittis pollicetur. Et Armenij ſagittam Tigrin vocant, vnde & velociſsimũ animal Tigris, & fluuius rapidiſsimus, qui ex Armenia in Meſopotamiam labitur. Ibi enim ſagittã Tigris dicit. Et Pſal. ſeptimo, quòd minatur propheta futurũ vt Deus gladium ſuum expediat, et arcum intendat: interpretes per gladium acerbitatem, per arcum celeritatem mortis indicari tradunt. Ab hac ſagittarum velocitate vulgus totius Italiæ hodie cùm quid properandum eſſe innuit, vocabulum formauit Affrezzare, ex quo F
ſagittã frezã vocãt. Sanè Abarin genere Hyperboreũ apud Scythas tantę velocitatis hominẽ fuiſſe tradit Nazianzenus, vt cùm ſagittã, veluti fabulãtur, accepiſſet ab Apolline, emiſſam eam pari curſus pernicitate conſequeretur: quo ſigno populos circumiens reſpõſa dabat, inde ſibi fidem acquirẽs, quòd conatus ille longè ſupra humanas vires eſſe putabatur. Sed nõ fabuloſe apud nos dictũ, Sicut ſagittæ in manu potentis, ita filij excuſſorum: per quas Eucherius Apoſtolos hieroglyphicè ſignificari tradit, qui orbem terræ volatu perniciſsimo peragrantes, doctrina ſua mortaliũ, qui nondum Deum norant, corda penetrarunt. Filij verò excuſſorum, quia de prius excuſsis telis, hoc eſt, Prophetis, Apoſtoli geniti ſunt. De ijs Pſalmographus ait: Miſit ſagittas ſuas, & alios aliò delegauit. Pleriſq; enim locis ſagittę verba diuina ſunt, quę penetrabili charitate corda noſtra configunt. Hic arcus ille erat, quem tetenderát, paratumq; ad feriendum aſſeruabat: quamuis hoc nonnulli ad minas referant, quòd arcus inter alia ſignificata, minarum etiam ſignum ſit. Vnde Horatius;

Nec ſemper feriet quodcunq; minabitur arcus.

A CONTRARIETAS.

VBi tamē ſagittæ duæ parallelari poſitu iacentes animaduerſæ fuerint, quarū cuſpides altera ad alterius pinnas viciſsim conuertantur, præſentaneæ contrarietatis ſignum eſſe volunt.

FRACTA BELLI FEROCIA.

QVemadmodum verò arcus intentus belli ſignum eſt, ita fractus ſublatā belli ferociam oſtendit. Et in oſtentis eodem accipitur ſignificato: veluti quod in recentiorum hiſtorijs legitur, ea nocte qua Rex Attila ſanguinis eruptione, quæ profluuio effuſiſsimo de naribus emiſſa eſt, ſuffocatus & extinctus eſt, ſupremū numen Martiano Imperatori apud Conſtantinopolim agenti apparuit in ſomnis, arcumq; Regis defuncti relaxatum, vt alij, fractū, oſtentare viſus eſt, quod de bellica eius ferocia iam extincta ſignum fuit. Et in diuinis literis ſcriptū eſt, Deum eorum conterere arcum, & arma confringere, qui pietate poſthabita ſpem omnem in ferocitate ſua poſuere.

PERSÆ.

B AB eo verò armorum genere, quo Perſæ plurimùm vtuntur, ſagittas numis Darius impreſsit, ſiue ita gentem ſuam ſignificare voluerit, ſiue potentiam ſuam latè diffuſam indicare. Nam & in Artoxerxe ſagittarius miles cuſus erat, eaq; de cauſa numi illi Sagittarij vocitabātur, vt Plutarchus Apophthegmatis. Vnde non infacetè dixerit Ageſilaus, triginta ſe millibus Sagittariorū Aſia pulſum, cùm ea ſumma Rex corruptis per Timotratē Athenienſibus effeciſſet, vt bello aduerſus Lacedæmonios concitato is prouincia decederet. Quod quidē dicterium proximè accedit ad Gylippi Noctuas, de quibus loco ſuo.

PESTILENTIA.

SAgittas autem Apollinis in Græcos immiſſas, peſtilentiā manifeſtiſsimè ſignificaſſe nulli dubium: de quibus latè apud Homerum. Hæ verò hieroglyphicè ſolares radios indicāt corrupto cœli tractu contagem illam diſpergentes. Et Chriſtiana pietas è diuorum numero Sebaſtianum ſagittis impetitū, dum Chriſto fidei teſtimonium præſtat, aduerſus peſtilentiam ſibi tu-
C telarem propoſuit.

DAMNATIO.

SVnt qui telum in ſagittæ cuſpidem ita ⟶ figuratū, damnationis ſignum eſſe autument, aut explodendum ſummouendúmue aliquod ineptè dictum in ſcriptis, id quod Ariſtarchi ſummi Grammatici iudicio inter hieroglyphica receptum eſt, quòd eo ille ſigno vſus ſit in adulterinis apud Homerū carminibus ſummouendis.

DE HASTA. SAPIENTIÆ VIS.

QVòd Palladem armatam vbiq; conſpiciamus, indicat, arma parum proficere, niſi quæ per ſapientiam adminiſtrantur. Nam ſtulto præcipitiq; ingenio Imperatores, quot & quantas & ſibi & Reipublicæ calamitates attraxerint, vt alia diſsimulē, clades illę inſignes ad Trebiam, ad Thraſimenum, ad Cannas acceptæ, facilè oſtenderūt. Porrò autem haſta in manu Palladis, ingenij vim atq; promptitudiuem oſtendit. Vnde apud Martianum legas: *Haſta etiam vibrans penetrabile monſtrat acumen.*

FAMA.

AD hæc lancea in quacunq; videatur imagine, præter militiam ipſam famæ D etiam celebritatem indicat. Quare Lyſippus, vt Plutarchus ait, eam in Alexandri manu poſuit, fulmen quod alij fecerant, aſpernatus, vtpote qui celebrem eum vna vix ætate exiſtimaret, dummodo quis veritatis ſtudioſus, ea tantũ quę re uera geſta fuiſſent ab Alexandro collegiſſet. Quod verò ad extenſionẽ in lõginquũ facit, telum appellant quicquid à manu iacitur, quòd τηλοῦ & τηλόθι procul apud nos ſonat. Quanquam apud Caium Iuriſconſultũ telum vulgò appellaretur, quod ab arcu tantùm mitteretur.

HOSTIS INFENSISSIMVS.

INfeſtiſsimũ hoſtem, qui omnes, quò maximè lædat, vias exploret, nõnulli ſignificare cùm volunt, iaculum terræ appreſſum cuſpide in eius lęua ſtatuunt, dexteram verò ori obijciũt, eo geſtu, vt in eam inſpuat, nempe quòd perſuaſum ſit, ictus aggrauari ſaliua in manũ ante conatum ingeſta. Id verò ea de cauſa fit, quia manus ita magis ſoliduſcit, & maior in vibrando vis accedit, non autem quòd ea quædam ſit faſcinatio, vt Magi putant. E

OFFENSIONIS ILLATÆ POENITENTIA.

NAm illud ſorſan pertineat ad Magiam, quòd à iactu, ſi quem inferendæ iam iniurię pœnituerit, in mediam expuendo manum, qua vibrauerit, leuari percuſſum à pœna prodiderunt. Alioqui pleraq; alia expuere, contra omnes faſcinationes & pericula amuletum eſſe creditur. Vnde apud Theocritũ, τρὶς εἰς ἐμὸν ἔπτυσα κόλπον, ter in ſinum meum inſpui. Meminère huius rei & Plinius, & autores alij pleriq;.

SVMMVS HONOR.

SEdenim ne Lyſippum adeò malignũ aut inuidum in Regem ſuum, vt paulò antè dictum, fuiſſe ſuſpicemur, ſciendum haſtæ geſtamen haudquaquã inter vulgares honores habitũ, tantæq; apud veteres venerationis fuiſſe, vt loco diadematis pro inſigni Regio haberetur. Neq; temerè Virgilianus Æneas,

Bina manu lato criſpans haſtilia ferro, Ingreditur. Et Regis filius Pallas apud eundem, telo rapto volat obuius ipſe Æneæ. Neq; quidem ea ſolùm donari ſolitos tradunt qui fortiter in bello feciſſent, verùm & Iunonẽ Curitin ab ea nuncupauerũt: Curis enim haſta Sabinis erat, quod iam apud omnes peruulgatũ eſt. F

STRENVVS.

EOrum qui fortiter feciſſent inſignia, more quodam hieroglyphico apud veteres fuiſſe reperio haſtas puras, quibus milites ab Imperatoribus donari ſoliti: eaq; de cauſa Sicinium Dentatum, Plinio referente, haſtis puris duodeuiginti donatũ. Haſtas verò puras, Donatus & Seruius interpretantur, ſine ferro, eo præſertim Maroniano verſu:

Ille, vides, pura iuuenis qui nititur haſta.

Qui quidem futurus erat Rex, multorumq; Regum parens.

BELLVM.

APud Carthagineſes, genus intractabile bello, belli haſta erat indiciũ. Hinc cùm bellum velle ſe cum Romanis profeſſuri eſſent, Romã ad eos haſtam ſuæ voluntatis ſignum miſerunt. Sedenim apud Macrones, dare accipereq; lanceam, ſanciti fœderis ſignum fuit: cuius rei meminit Xenophon

De reditu Græcorum IIII.

SVMMA IMPERII.

A EA verò de cauſa viros fortes haſta donari putat Feſtus Pompeius, quòd haſta ſumma armorum & Imperij eſſet: captiuosq́ ſub ea vendi morem fuiſſe: proindeq́ rei fortiter geſtæ ſignum erat. Et ſub iugum mittere, qui ſuperati eſſent, quiq́ per vim ſub Imperium deueniſſent, apud hiſtoricos frequentiſsimum. Cõſtabat verò iugum ex haſtis tribus, duab. quidem fixis, & alia in tranſuerſum ad eas alligata: ſub his enim diſcinctos tranſire cogebant, inquit Feſtus, vbi diſcinctos intelligendũ, armis ſpoliatos. Hinc etiam mos apud Romanos fuit, vt nuptarum capita cœlibari haſta comerentur, propterea quòd quæ nuberet, imperio viri ſubijceretur. Cœlibarem autem haſtam vocabant, quæ in corpore gladiatoris abiecti occiſiq́ ſtetiſſet.

CONIVNCTIO MARITALIS.

B Aiunt verò nonnulli coniunctionẽ maritalem hieroglyphicum id ſignificaſſe, vt quemadmodũ haſta ipſa in corpore gladiatoris hæſiſſet, coniunctaq́ fuiſſet, ita debere ſponſam viro coniungi, vt, quod noſtræ monent diuinæ literæ, duo ſint in carne vna. Alij boni tantum ominis cauſa factum autumant, vt vota hinc oſtenderentur, fore vt viros fortes geniture eſſent.

DII.

PRæterea, vt Iuſtinus ex Trogo memorat, ab origine rerum pro dis immortalibus veteres haſtas coluêre, ob cuius religionis memoriam haſtæ adhuc, ait ille, Deorũ ſimulacris adderentur. Quinetiam ſimplex baculus ſurrectus apud Ægyptios diuinitatis hieroglyphicum fuit. Atq́ hoc illud eſt quod Pædianus ait in Diuinationum commentario, non placere ſibi eorum opinionem, qui delubra exiſtimant ligna delibrata, id eſt, decoriata, pro ſimulacris deorum more veterum poſita. Id fieri ſolitum à veteribus Cyrillus inquit, quòd natura diuina nullo modo neq́ deijci, neq́ labefactari poteſt, ſed inconcuſſa firmaq́ ſuo ſe robore communiat, ſuſtinereq́ omnia, & omnium fundamentum eſſe perhibetur. Sed vt ea etiam quæ ad ineptias vſq́ facta ſunt in hoc genere commemore-
C mus, Alexander Phereus haſtam, qua Polyphranem auunculum interemerat, conſecrauit, additis etiam corollis, eiq́ tanquam Deo rem diuinam fecit. Tantum verò haſtæ à veteribus tributum eſt, vt ſceptrum illud Agamemnonis, multorum Regum ſucceſsione apud Homerum celebre, Chæronei Bœotiæ populi diuinos illi honores meditati, quò cultus eius fieret auguſtior, haſtam appellitarent. Colebant verò illud vti numen, ſingulis diebus hoſtijs à ſacrorum antiſtiti immolatis. Cui etiam (tanta fuit hominum veſania) mẽſa varijs inſtructa carnibus parabatur, omniformiumq́ placentarum libris referta ſemper adſtabat. Iam & Cenea illum, quem ex fœmina in virum à Neptuno cõmutatum Græci fabulantur, primum omnium aiunt comites ſuos iuſsiſſe per haſtam ſuam iurare. Vnde mox prouerbium, Haſta Cenei: de quo apud interpretem Apollonij, & alios, Argonauticis, plura reperias.

DII PENATES.

ET Penates, qui apud Romanos tanta religione colebantur, armatos, haſtatos quippe fuiſſe, memoriæ proditũ eſt. Dionyſius enim duos ait adoleſcẽtes fuiſſe militari habitu, & vetuſto opere, qui ſcderẽt, & peila in manibus tene-

rent,cuius rei teſtimoniũ titulus ſubeſſet, DII D
PENATES. Eos Nigidius putat eſſe Apolli-
nem & Neptunũ, quòd in Apolline calor & ari
tudo, in Neptuno humor & frigus intelligatur,
quæ noſtræ cõpoſitionis principia perhibent.
Et quoniã Penatibus Magnorũ Deorũ cogno-
mentum attributũ eſt, vnde Maronianũ illud:

Cum ſocijs natoq; Penatibus & Magnis dijs.

eruditiores particulam, &, ad expoſitionẽ poſi-
tam volunt. Alij eos Iouẽ & Iunonẽ eſſe volue-
runt. horum enim præcipuum eſſe munus, iuuare mortales, atq; inde vtriq; no-
men. Alij Caſtorẽ & Pollucem Deos magnos vocari perſuaſum habuère. Sed
quoniam in nullo Deorũ magis, quàm in his Penatibus & poëtę & hiſtorici oc-
cupantur, tum ipſa vetus Romanorũ religio tam multa, tam ſæpe de his in me-
dium protulit, haudquaquã ab inſtituto negotio alienum fecero, ſi ſuper his ali- E
quid ex remotiore vetuſtate repetiero. Pallantis filiã legimus, cùm Dardano
in Arcadia nuberet, dotis nomine munera Palladis attuliſſe, ſcutum quippe bre
ue cœlo lapſum, quod Palladium appellarunt, cumq; huiuſmodi ſcuto Magno
rum Deorum ſimulacra. Orta autem ſeditione in Peloponneſo, Dardanum in-
de cum vxore & magna Arcadum manu vertiſſe ſolum, atq; in Samothraciã na
uigaſſe, vbi dotalibus muneribus templum erexit, quibus occultas inſtituit cæ-
remonias, vt ſacra ea ſepararet à vulgi cognitione. Simulacra itaq; in ſub terra-
neo ſpecu condidit, quæ mox cùm inde in Aſiam tranſmigraret, ſecum abuexit,
& in Dardania à ſe nuncupata collocauit. Ilus cùm Ilion ædificaſſet, eò Deos i-
pſos tranſtulit. Æneas ex incendio Troiano ablatos in Italiam vexit, eosq; Laui
nij poſuit. Aſcanius in ſuam Albam traduxit, pulcherrimo illis templo ædifica-
to. Verùm aiunt ſequenti nocte Penates, nullo ferente, Lauinium redijſſe, oſtia
clauſa inuenta, parietes integros, & tectum nulla in parte violatum: quo miracu
lo motum Aſcanium, aiunt ſexcentos curatores Lauinium miſiſſe, qui ſacra cu-
ſtodirẽt, præfectumq; his antiſtitem Egeſtum nomine. Iidem demùm Romam
tranſlati cùm vrbem approbaſſent, nequaquam abierunt. Cumq; eos Romani
in vrbis imperijq; ſui cuſtodes admiſiſſent, ne per vim aut dolum auferri poſ- F
ſent, eos in ſub terraneo, vt Dardanus fecerat, ſpecu, templo ibi dedicato, poſue
runt. In quo quidem templo id præcipuè religionis obſeruabatur, vt ſpuere
nefas eſſet. Ad hoc ſpecu, & priſtinum Dardani inſtitutum, Virgilius alluſit,
cùm ſcripſit:

Aeternumq; adytis effert penetralibus ignem.

Nam ſacra Penatibus ſine Veſta nunquam fieri ſolita, ſed vnà cũ Veſta ſemper
illi colebantur. Quid verò Veſta foret, declarat Naſo:

Nec tu aliud Veſtam, quàm viuam intellige flammam.

Et Sinon apud Virgilium, vbi ſe Penatũ offenſam vereri ſimulat, ſi patriæ ſecre-
ta hoſtibus prodat, cuius cura Penatibus credita:

Vos æterni ignes, & non violabile veſtrum Teſtor numen, ait.

Sed quoniam de Veſtali igne, & dis Penatibus, alibi etiam diſ-
ſeruímus, hæc pro loco commemoraſſe
ſufficiat.

A DII TVTELARES.

ID verò tutelares eos eſſe oſtendebat, quòd ſederēt, quòd peila geſtarēt, quòd adoleſcentes eſſent. Nam ſeſsio hieroglyphicè firmitatis & conſtitutę rei conſiſtiu'e ſignum habetur. Peila propulſationem malorum, incōmodorumq́; ſignificant. Adoleſcentia incrementū, quod Imperio eſſet in dies acceſſurum. Quod verò genus teli peilum ſit, à Vegetio ita deſcribitur: Miſsilia pedeſtris exercitus peila vocabantur, ferro ſubtili præfixa trigono nouem vnciarū, ſiue pedali, quæ ſcutis infixa non poſſent abſcindi, & loricam facilè perrumperent.

DE FRAMEA.

FRameæ vocabulum, & id genus teli, Germanicum eſt, de quo Cornelius Tacitus in Germanorū moribus in hunc modum ſcribit: Haſtas, vel ipſorum vocabulo frameas, gerunt, anguſto & breui ferro, ſed ita acri, & ad vſum habili, vt eodem telo prout ratio poſcit, vel B cominus vel eminus pugnent. Ita eques ſcuto frameaq́; contentus eſt.

MORS.

IN diuinis literis Framea, vt & alia telorum genera, mortis hieroglyphicū habetur. Ita Theologi eo Pſalmi loco: Erue à framea Deus animam meam.

DE SCVTIS.

LOcus exigit vt haſtis ſcuta etiam adijciātur, quorum varia ſunt hieroglyphica, quia variæ ſunt eorum ſpecies, varij etiam vſus, neq; facile eſt omnium rationes exquirere in tam varia tamq́; frequenti armorum penè omnium mutatione, quę vnaquaq; ætate facta eſt: eas tamen nos formas amplectemur, quas in numis, aut veterum monumentis figuratas obſeruauimus.

STRENVVS II.

PAri honore cum haſta ſcutū fuit, quo inter præmia reliqua militaria donari ſoliti ſunt qui ſtrenuè feciſſent, cuius rei exempla paſsim apud hiſtoricos. C Et apud Virgilium Æneas clypeū efferri iuſsit, quo iuuenem egregium Niſum præſtanti munere donaret. Præcipuum verò honorificum apud Argiuos fuit ſcutum Enhippi, puero, qui tale aliquid meruiſſet, geſtandū tradere, eoq; inſerto pompam ducere. Argiui porrò primi omnium ſcutis ligneis vſi, eo prælio quod inter Prœtū & Acreſium fratrem geſtum eſt, pro tyrannide occupanda. Sed enim de honoribus inferius.

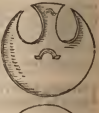
SALVS.

CVm Palladium ſuperius cœlo lapſum, ſcutum fuiſſe diceremus, ſignificatū eius ad Imperij tutelam ſpectare interpretati ſumus. At identidē obſeruatū eſt peltæ quoq; ſignificatū ſalutis eſſe, quod ab interpretatione Numæ deſumptum eſt: is enim delapſam cœlo peltā ſalutē Vrbi immiſſam interpretatus eſt, cùm octauo eius anno peſtilētia per vniuerſam Italiā debacchata, Romā quoq; vrbem inuaſiſſet. Vtrum verò grauis alioquin autor peltam propriè nec ne dixerit, quod ſcutum Numæ tempore cœlo delapſum fertur, & lapſa ancilia cœlo Maro dixerit, alij viderint. Legi tamē de Saliorum ornatu, conſueſſe illos capite geſtare pileum inſtar coni, non obrotundum, vt vulgò; thoraca aheneum in-

ducere, dextera manu ancile, læua peltam aheneam circumtuliſſe: quamuis, vti dictum, & læua ancile gerebat, legamus.

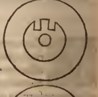
PELTÆ FORMA.

QVoniam verò pelta Maroni lunata dicitur, operæprecium me facturũ crediderim, ſi figuram eius ex antiquis monumentis deſcripſero. Nam ea Romæ multis locis aſpicitur, nuſquam tamen ſpecioſius quàm in marmoreo quodam conditorio, quod nunc in hortis Pontificio Palatio ſubiectis pro aquæ tẽporariæ alueo ab Leoniana porticu ſpectat. Ibi pugna quædã Amazonũ inciſa mira quidẽ arte, ſiue ea Troiana ſit, ſiue, quod potius reor, quę ab id genus erraticis in Scythia commiſſa eſt. Ita viri mulieribus parcere, inuitiq́ obuias ſauciare videntur, cuperéq́ eas potius captiuas facere, quàm lędere. Omnes illę peltis armatę ſunt, quarum ſpecies in hunc modum deſcribi poteſt, vt ſcilicet circulus deſcriptus linea diametrali diſſecetur, pars altera quantum cubiti manusq́ miniſterio inſeruiat, relinquatur, altera duobus à lateribus excauetur, ita vt in eorum medio ſpatium ſit inſertando brachio, cuius hoc ſit propugnaculum. Extrema ad ſcuti marginem lunentur in cornua. Orbes illi duo hinc inde exempti, inſertandæ ſi opus ſit haſtæ, alter commodus, alter ad inſpectandum inſeruiat.

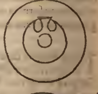
PRIMA ARMENICA.

VAriabat verò peltarum forma qua parte manus erat inſerenda: vt in prima Armenica, inciſura erat rectangularis.

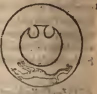
SECVNDA ARMENICA.

QVæ in ſecunda, orbicularis fieri conſuerat. Tum etiã coloribus, cùm pelta primæ cęruleo colore eſt, in alba parma: ſecundæ verò purpurea, in parma ipſa cærulea: in vtraq́ verò pelta aureus vmbilicus.

MENAPII.

MEnapiorum autẽ pelta rubra erat in alba parma. Sed infra in eo albo ſub pelta canis lutei coloris, pedibus ad curſum quantum fieri poſsit, exporrectis, vtero ad peltam verſo, dorſo parmæ ſuperficiem ſpectante.

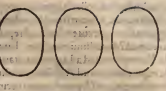
VESONTES.

VEſontes, qui ſub illuſtri viro Magiſtro peditum militabant, parmam habebant peltis quatuor cæruleis inſignem, quadrangulari ſitu intra parmæ marginem & centrum diſpoſitis: centrum autem in partis quatuor decuſſatum, quarum duę albæ, cærulęę duæ. Circa centrum coloris rubri circulus, & in parmæ ambitu alter itidem ruber conſpicitur.

ANCILIA.

EIuſdem omnino ſignificati Ancile eſt, cuius figura, vt ex veterum numis habe-

A habetur, oualis eſt, ductu quidem oblongiore, quod, ne cui dubium relinquamus, ex Antonini pij numo didicimus, ab cuius altera facie ſcuta tria vna ſerie diſpoſita, ea qua diximus figura conſpiciuntur, quibus inſcriptio ſubiecta eſt, ANCILIA. In altero Antonini eiuſdem numo ſcuta ſex habentur anciliorum ſpecie, vt paria duo, vno ſuper alterum ſublato, partem interiorem oſtentent, qua ſcilicet brachium inſertatur: mox ſingula vtrinq; pari appenſa, quæ vmbonem ſpectandum obijciant, in eum quem vides modum. Literæ nonnullæ in eo quem attrectaui numo detritæ ſunt, vna excepta locutione, SVPERATO, vbi etiam duo prima elemẽta ita curta ſunt, vt vix diſcerni ab oculatiſsimo quo
B que poſsint.

SAPIENTIA.

EA plurimum forma ſcuta ſunt, quæ Palladi dedicantur: quamuis non negarim orbiculari etiã ſpecie nonnunquam facta, cuiuſmodi eſt Argolicus clypeus, quem Maro cum Phœbea confert lampade. Hieroglyphicum verò id eſſe pleriq; volunt, vt orbem indicare videatur, qui ſub clypei ſpecie regatur à ſapientia. Quare Martianus Capella, qualiſqualis autor eſt, ita de Pallade:

Hinc tibi dat clypeum ſapientia, quod regat orbem.

PAVITATIO.

DE Meduſa verò, quæ ſit in vmbone medio figurata, idẽ ſentit, quod in Serpentis Commentario diximus, vbi de Domitiano loqueremur, qui Meduſæ ſignum geſtare ſolitus eſt ad ſtuporem, quem affectabat de ſe inter mortales concitari. Martiani verſus de Meduſa:

Quod pauidum ſtupet ſapiens ſollertia vulgus.

C

DEFENSIO.

ITa verò ſcutũ pro defenſione ponitur, vt milites eos ignominioſè notari paſſim videas, qui plus ſalutis & ſpei in ſcuto quàm in gladio poſuiſſent, Scipionis præcipuè dicterio notum, cùm militi, qui clypeum elegantius ornauerat, dixit: Non miror quòd clypeum tanta ornaris cura, in quo plus præſidij ſtatuas, quàm in gladio. Scuto verò nos coronatos ait Pſalmographus, pro tuto circũſeptos munimine: munitiones enim plurimũ in orbem circunduci conſuerunt.

DEDITIO.

ESt & deditionis ſignum clypeus, ſi caput ei ſummittatur, quod apud Appianum legas, vbi Afranij & Petreij turmę quædam à Cęſare circumuentæ, capita clypeis ſubiecere deditionis indicio. Alibi ſcuta ſupra caput ſublata, & huiuſmodi iunctis vmbonibus progreſſus, oppugnationẽ oſtendit, qualia Romę paſsim in columnis & triumphalibus arcubus, aris, clypeiſq; conſpiciuntur.

INITIVM PVGNÆ.

SCuta verò haſtis illiſa pugnæ initiũ ſignificabant: ſiquidem moris erat cum

primùm hoſtes collatis ſignis in propinquũ ita proceſsiſſent, vt iamiam pugna D
eſſet ineunda, ad concitandos militum animos, vno eodemq́ tempore ſub datũ ſignum ſcuta percutere haſtis, ſtrepitu quammaximo poſſent excitato: quẽ morem apud Marcellinũ inuenias. Eundem morem hunc à Græcis obſeruatũ tradit Xenophon, ſed ad equos incitandos fieri ſolitũ. Apud Philoſtratũ etiã, vbi de expiationibus ad Achillis tumulum agitur, legere eſt, milites qui ad tumulũ ſuccederent, poſt hymnũ, quem ceciniſſent, ſcuta haſtis ſolitos incutere, quemadmodum in bello fieri ſoleret, cuius hæc ſunt verba: προσελθόντας δὲ τῷ σήματι μετὰ τὸν ὕμνον, τὰς ἀσπίδας μὲν ὥσπερ ἐν πολέμῳ τοῖς δόρασι ἐπιδουπεῖν.

PLAVSVS.

QVòd verò milites initio pugnæ facere conſuerunt, togati, fabula vel concione, quam ſpectatum vel auditum veniſſent, abſoluta, ſcabellorum crepitu faciebant, eo ſcilicet plauſu actoribus gratulati. Hinc apud M. Tullium oratione pro Cælio legas: Deinde ſcabella cõcrepant, aulæũ tollitur. Dictũq́ illud de Caligula apud Suetoniũ: Et quondam tres conſulares ſecunda vigilia in palatium accitos, multaq́ & extrema metuentes ſuper pulpitũ collocauit: deinde repentè magno tibiarum & ſcabellorũ crepitu, cum palla tunicaq́ talari proſilijt, & decantato cantico abijt.

HONORES.

CLypeis, vnde nomen, incîdi deſcribiúe facta pulchra moris fuit: vnde qui nihil adhuc ſtrenuè in bello geſsiſſent, alba vtebant̃ parma, de quo Virgilius: Parmaq́ inglorius alba. Donabantur ab Imperatoribus honori militibus, atq́ etiã dijs: quare ſæpius apud Liuium legas, argentea clypea templis illata, ac dijs dicata. Hinc nonnulli vocabulum à ſculptura factum voluère, quòd in his omnino imagines haberentur, in qua quidem ſententia Plinius eſt: ſcutis enim, ait ille, qualibus apud Troiam pugnatum eſt, continebantur imagines, vnde & nomen habuerunt clypeorum, non, vt peruerſa Grammaticorũ ſubtilitas voluit, à cluendo deduci. Sed quoniam in Grammaticos incidimus, inter clipeum per I, & clupeum per V, differentiam ponit Cornelius Fronto, clupeumq́ per V, quæ omnino Y pſilon Græca eſt, imaginis eſſe dicit, per I verò armorum. Apud Virgilium tamẽ, Mutemus clypeos legas, vbi de armis dubio procul intelligendũ. Sed & in ijs imagines fuiſſe, Seruius atteſtatur, qui Græcorũ in clypeis Neptunum, in Troianorum Mineruam pictam fuiſſe dicit. Sed nihil ſit horum, quomodo ſe pro Troianis venditaſſent, niſi Troianorũ inſignia in clypeis apparuiſſent? Sedenim alij ſunt, qui genus, non ſcriptionẽ, differentiam facere putarint: ait enim Labienus, clypeum neutro genere imaginem ſignificare, virili verò inter arma poni. À quo diuerſus eſt Pomponius dubij ſermonis libro ſecundo, vbi Clypeus & Clypeum indiſtincto genere dici ait, ſed litera differre, vt pugnatorium per I, clipeũ dicamus, imaginem verò per V, clupeũ: vt etiã ex Cornelio dicebamus. Eam verò differentiã improbat Chariſius, qui clipeus per I, & clupeus per V, non alia ratione dici aſſeuerat, quàm Maxumus & Maximus, Optimus & Optumus, propter cõmunionem I & V literarũ. Sanè clypeũ vtroq́ genere pro ſcuto Virgiliũ poſuiſſe, agnoſcit Nonius Marcellus, non malus autor: Ardentes quippe clypeos. & ita alibi, & nono: Clypeũ ſuperintonat ingens. Clypeum ingens recto caſu indubitatò legit Nonius, cui Seruius aſſentit̃, dum per hoc expreſſum ait illud Homericũ, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ. quod etiam alibi Virgil. expreſsit, Sonitum ſuper arma dedere. Sed vt has Grammaticorũ altercationes omit-

A omittamus, quãuis hę tibi doctiſsime Nicolae, nunquã diſplicuere, de ſignificato rei potius agamus. Dedicabatur ſanè Clypeus ijs, qui graue aliquod periculum à Rep. propulſaſſent, ſuſtuliſſentq́ penitùs propugnationis defenſionisq́ memoriã: isq́ rem geſtam imaginibus explicabat. Deniq́ hoc non tantũ de militaris clypei forma intelligendũ eſt, quantũ de quacunq́ dedicatione in alicuius præclari viri memoriã poſita, & vel ſculpta vel inſcripta ad poſterorum memoriam: cuiuſmodi marmoreæ æneæq́ tabulæ & Romę & alibi adhuc ſuperãt, quæ omnia clypei cognomentum vſurparũt. Trahit verò me geſtę rei tam prę claræ magnitudo, vt ὡς ὑπέρφυον, ſed forſitan nõ importunè dicam, qualia nam eſſent, quæ clypeos huiuſmodi mererentur. In longa ſanè tempora ſpectatus eſt clypeus aureus in Romana Curia collocatus, qui ſenatus totius iudicio in D. Claudij honorem affixus erat, quòd ille vt primùm Imperator ſalutatus eſt, tricena XX millia Barbarorum, qui aduerſus Imperium Romanum arma ſumpſerant, nauiumq́, ſi Pollioni credimus, duo millia feliciſsimo ſucceſſu deleuit, adeoq́ attriuit, vt paucos ad ſolum patrium redire permiſerit. Extat adhuc exem-
B plum eius epiſtolæ, quæ ita ſcribitur. Claudius Broccho: Deleuimus trecenta XX millia, duo millia nauium merſimus, & quæ ſequuntur. Adducit hoc in memoriam quod duodecimo de bello Macedonico apud Liuium legitur: clypea ærata ab ÆDD. CVR. P. Claudio, & P. Sulpitio Galba poſita. In codicib. vetuſtis manu ſcriptis clypea aurata legi. Quod verò ad arma pertinet, Pœni quoq́ clypeos ex auro factitauere, ſculptis imaginibus, & ſecum in caſtris tulere.

LACONES.

ET literæ nõnunquam ſingulæ hieroglyphicorum munus expleuere. Apud Romanos id frequentiſsimum, in omnibus ferè familijs appellandis. Sed enim de his dicere, tam longum quàm ſuperfluũ eſſet. Id vnũ, quod ad arma pertinet, dicam, Λ literã in Lacedęmoniorũ ſcutis notatã, populum eum ſignificaſſe.

MESSENII.

AT in Meſſeniorum clypeis, qui et ipſi clariſsimi olim extitere, τὸ M deſcriptũ erat, ſui & ipſum populi ſignificatione.

MOROSITAS.

C QVod ideo nõ ſum referre grauatus, quia arrepta hinc occaſio eſt in argutũ Dionyſij dictum illabendi. Erat in antiquorum ſortibus M litera moroſitatis & ſtoliditatis ſignum, vnde prouerbium, ἔλαχες τὸ M. obuenit tibi M. obiectumq́ aliquando Dionyſio cauilli vice, cui ſors obuenerat M. μωρολογεῖς Διόνυσε. cui tamen & vafrè, & vero de ſe præſagio reſpondit ille, μοναρχήσω ἐγώ. Quanquã ex eo quòd res optimè ſucceſsit Dionyſio, prouerbium illud, Sortitus es M. de callidis, & longè maiora quàm in hominum ſpe aut opinione fuerint attentantibus, dici mox cœptum.

DE Σ ET K.

ADdemus illud, Σ ſignum in equos impreſſum apud Græcos curioſiores, indicaſſe eius generis equos, qui Samphoræ vocabantur. Imò quia Σ illis inuſtum fuerat, eo ſunt nomine nuncupati, vocabulo ipſo notæ huiuſmodi ſignum præ ſe ferente: vti Koppatiæ, quibus K generis erat ſignũ. Fuerũt enim, ait Euſtathius, qui κάππα literã κόππα nominarent, vti nunc Theutones pleriq́ omnes Papa ſcribunt, & Popa enunciant. Ita Dorienſes Σίγμα, σὰν dicebant, vt apud Athenæum. Samphora igitur à ferendo Σίγμα.

NEFASTVS. D

ET ne ſingulas literarum notas alieno loco cõmemorem, ſubſequentis in ordine literæ N ſignificatum in Pontificum libris tantùm liceat addidiſſe: per eam ſiquidem nefaſti dies notabantur. Notum illud, N. L. pro non liquere, poſitum in iudicijs. Et N. D. neci datũ interpretari, quod mihi nõ ſatis conſtat. Verùm illud nõ importunè addiderim, neci datum intelligi, ſine vulnere mortuũ, vtputa veneno, aut fame: ſed hæc tamen autores confudêre.

SALII.

DE Salijs, quorum inſigne eſſet thorax aheneus, & ancile in dextera manu, in læua verò pelta, cùm hiſtoria ſit ſcholis omnibus notiſſima, ſuperuacaneum iudicaui plura repetere.

DE GLADIO.

POſt arcum & ſagittas, iacula, peilaq; & ſcuta demùm, Gladius locum habeat, cuius plurimus ex omnibus armis vſus. E

CRVDELITAS.

ID verò præcipuum eius erat hieroglyphicum, vt pro crudelitate poneretur, cuiuſmodi nuncupatione Ægyptij Ochum appellare ſoliti ſunt, qui quidem Perſarum Rex omnium crudeliſsimus, ac maximè formidabilis, cæde omnia fœdauit, quacũq; per Ægyptum progrederetur: quodq; apud eos inexpiabile facinus habebatur, Apin ipſum iugulauit, & amicis epulandum appoſuit: atq; ita vniuerſam Ægyptum vnius animalis cæde luctuoſam fecit, tanto is odio gentem eam proſecutus eſt.

SCELVS.

PRæſectum gladio ſinciput, ſceleſtum indicabat facinus: ita enim ἀνοσιοῦργα interpretabimur ex Hori Niliaci dictatis.

OCHVS PERSARVM REX.

QVare apud Ægyptios machęrę nomen imagoue, in Regum nomenclatura pro nomine Ochi hieroglyphicè exponebatur, atq; ita recenſebatur, ab inſtrumento eo tam letali ſumpta ſimilitudine. In Aſino ſanè dictum, quo'nam argumento Perſarum Magi crudelitatem in eo ab initi Regni principio præſagiuerint: quia ſcilicet Artaxerxe patre defuncto, in ingreſſu regni lautiori, vt fit, menſa ex pluribus eduliorum condimentis appoſita, Ochum animaduerterunt manus primùm ad cultrum inieciſſe, mox ad panem, & carnes, quas auidè & immoderatè comedit. F

VERBA.

DIogenes verba gladio comparauit, cùm adoleſcentẽ formoſum admodum turpia quædam fabulantem audiuiſſet: Non te, inquit, pudet ex eburnea vagina plumbeum gladium exerere? Inuenies verò paſsim de maledicis, verbis proſcindere: & eloquentiam ipſam eſſe gladium: & gladium in ora aliquem geſtare, qui, vt ait Horatius, ſit

Qualibet in quemuis opprobria fingere ſæuus.

Et ſacræ noſtrorũ literæ linguam gladio ſæpe comparant, vt Pſal. LVIII, Lingua eorum gladius acutus. & ſubſequenti: Exacuerunt vt gladios linguas ſuas. vbi quidem de calumnijs & inſidijs ſermo eſt, quę ab hoſtibus parabantur. Aliter

A ter apud Paulum, cum ait, viuum eſſe Dei ſermonem, & efficacem, & omni gladio ancipiti acutiorem, penetrabilioremq́.

PERICVLOSVS.

QVòd verò declinandum ſubterfugio acutum gladiũ Pythagoras monuerit, dicens, ὀξεῖαν μάχαιραν ἀποστρέφειν, pleriq; ſymbolicum ſenſum ſecuti, à periculoſis negocijs abſtinendum interpretantur.

IVSTICIA.

IVniorum autem inuentum eſt, iuſticiæ ſeueritatem atq; rigorem, per exertum enſem manu virginea prætentum ſignificare: cui ad æquitatis indicium, trutinam etiam addidêre. Sedenim apud veteres aliter traditum inueni, qui iuſticiam cum libratis omnino lancibus in læua figurabant, ſed in dexterâ non enſem, ſed faſces cum adalligata ſecuri ſtatuebant, merita æquaq; ex huiuſmodi hieroglyphico præmia merenti-
B bus impendi atque diſtribui, hinc ſcelerum cõuictis caſtigationem impendêre ſignificantes. Sedenim ſpecies hæc duas ſecum mulieres captiuas trahit, vnam quæ fractum enſem manu prætendit, alteram quę conto innititur, duo ex hoc figmento vitia domita indicantes, vt ex vtriuſq; medio virtutem ipſam adſtruerent, per fractum ſcilicet enſem ſeueritatem nimiam retuſam cohibitámue intelligentes: per contum, lentitudinem ad ferulam reuocatã, qua iudicia plus æquo producebantur. Inde enim contatio, quæ retardationem ſignificat. Lenti verò ſunt, qui nullo atroci quantũlibet ſcelere concitantur, neq; publicis neq; priuatis iniurijs cõmouentur. Sunt tamen et alia iuſticiæ hieroglyphica, quæ locis ſuis, prout res exigit, exponuntur. Apoſtolus tamen ait, iudicẽ eſſe Dei miniſtrum, ideoq; nõ ſine cauſa portare gladiũ, vindex enim in iram ei qui malè operatur. Et quoniam ſatis conſtat gladium ſeueritatis animaduerſionisq; indicium eſſe, prætereundum non eſt quòd in diuinis literis ſæpe mentio fit ancipitis gladij, cuius hieroglyphicũ eſt, quòd in iudicio corpus atq; animã punire ſimul poteſt: vel, q & ſupplicio præſentis pœnæ, & futuræ metu puniat.
C Ita accipi ancipites gladios in ſanctorũ manibus. Nam vt & Eucherius ait, qui mundi peripſemata, quiſquiliæ credunt̃, de nationibus ac Regibus iudicabũt.

IRRITATIO.

IGnem verò gladio diſſecare, quid ſibi velit apud Pythagorã, non facilè fuerit augurari, cùm in eiuſmodi ſymboli enarratione diuerſi abeant præclari admodum viri. Nam D. Hieronymus, atq; etiã Cyrillus, impudentẽ, ac ira percitũ animum, aſperitate verborũ (is enim gladius eſt) non eſſe laceſſendũ exponũt. Diogenes, potentiorũ iracundiam nõ incitandã interpretatur: cui ſententię ſubſcribit etiã Plutarchus. Et Flaccus Horatius cùm in Sermonibus dixit, atq; ignem gladio ſcrutare, nihil aliud prorſus ſibi voluit, niſi admonere nos, ne magnorũ hominum indignationem aduerſus nos prouocaremus, laceſſeremúsue.

NVLLIVS FRVGIS OPVS.

REm quæ neq; vſui, neq; efficaciæ reſpondere poſsit, non ſolicitandam attendendámue, Lucianus, Baſilius, & Plato, hinc ſignificari arbitrati ſunt: quorum ſi qua eſt autoritas, aptè admodum, qui ſtudium in nullius frugis opere inſumptum ſignificari voluerit, hominem pinget flammam gladio diſſe-

cantem. Cui ſimile dicterium illud, Aquam in mortario tundere: neque non Laterem lauare. D

CÆSAR.

QVòd verò fabulantur Cæſarem per cultrum ſignificari, iuniorũ inuentum eſt, non infelix tamen. Nam cultrum pro diſſoluendi, incidendíue ſignificato poni apud Iamblichum reperias, in ijs quę ſcripſit ad Porphyrium.

PONTIFEX.

IAm & inter inſignia Pontificum Flaminúmue, cultri ſpecies aſpicitur oblonga, manubrio, quod ex ebore fieri ſolebat, & ex auro vel ex argento, rotundo, ſolido, ad capulum iuncto, fixo clauis æreis, ære Cyprio, vt apud Pompeium legitur, cui à ſecando ſeceſpita nomen fuit.

SPIRITVS SIBI REDDITVS.

QVin etiam Pontificis noſtri IESV CHRISTI gladius celebratur, qui vt celebri pentametro fertur,

Non venit pacem mittere, ſed gladium.

quod apud Marcum præcipuè legitur. Apud Eſaiam verò Dominus intentato gladio nos viſitare fertur. Per hunc Adamantius diſſectionem Spiritus à carne videtur intelligere. Carnis enim ſunt, fornicatio, immunditia, adulteria, veneficia, idolorum ſeruitus, & quæcunque dictu factúue fœda perhibentur, quæ omnia Dominique Deique noſtri ſeceſpita abſcidit abſtulitque. Antea enim quàm ille nos inuiſeret cœlo delapſus, nõ erat enſis hic inter mortales, neque caro quicque aduerſus ſpiritum concupiſcebat, neque Spiritus aduerſus carnem. Aduentu verò eius edocti ſumus, quæ carnis eſſent propria, quæque ſpiritus: doctrinaque eius quaſi gladius vibratus carnem à ſpiritu diſſecuit, diſſeparauitque, vt inde viueremus in ſpiritu, neque rerum noſtrarum ſummam in carne, ſed in ſpiritu ſtatueremus, non corruptionem à carne, ſed beatorum vitam à ſpiritu in lucro repoſituri.

MORS.

APud Scythas, qui multa Ægyptiorum more confinxerunt, à quibus, vt veteres quidam autores tradunt, etiã inſtituti ſunt, gladius mortis erat ſymbolum: fuitque maximũ omnium illis iuramentũ, ventum & acinacem atteſtari: (acinaces enim vt Medorũ, ita eorum gladius eſt) per hunc quidem interitum, E aut ſalutem: in eo enim ſalutis ſuæ præſidia ſtatuebant: per ventum autem animam, hoc eſt, vitam interpretãtes, quòd ſcilicet tandiu viuamus, quoad vitales auras carpere permiſſum eſt. Pari modo in oſtentis mali hominis & cædem minitantis habitus: vt Heluidio Pertinaci accidit, qui ante triduum quàm occideretur, in piſcina ſibi viſus eſt videre hominem, à quo gladio infeſtaretur. Eodem ſignificato formidabilis minabũduſque Galba, cognita Neronis nece, ſuſceptaque Cęſaris appellatione, iter ingreſſus eſt paludatus, pugione ante pectus à ceruicibus dependẽte, vſu togę non prius recuperato, quàm omnes qui res nouas moliebantur oppreſsiſſet. Quid verò libelli duo, qui reperti ſunt in ſecretis C. Caligulæ poſt eius necem, in quibus notæ nominaque continebantur morti deſtinatorum? præſcripti enim erãt diuerſo titulo, alterique Gladius, alteri Pugio nomẽ erat: per hunc eos qui clàm opprimendi eſſent, intelligebat: per gladiũ, quas palàm cædere deſtinaſſent. Moliebatur enim Princeps carnificinę deditus, electiſsimũ quenque vtriuſque ordinis interimere, mox Antiũ, inde Alexãdream cõmigrare.

IMPERIVM.

IAm & poteſtatem & imperiũ ex gladio ſignificari, à noſtræ pietatis fundatoribus

A ribus accepimus. Nam quod reſponſum à pio diſcipulo eſt, Ecce duo gladij, ſacræ Legis interpretes humanarum diuinarumq́ rerum poteſtatē ſub Chriſtianæ Reipublicæ principem peruenturam præmonſtratum aiunt. Apud Chaldæos idem indicatum, cùm Darius vaginam acinacis, quam geſtabat, Perſico ornatu conſpicuam haberet, longè antè quàm Alexander è Græcia moueret in Aſiam, eam ornatu Græcanico cōmuniri iuſsit: quo facto Chaldæi reſponderūt, Imperium, quod Darius obtinebat, in eorum ius venturum, quorum arma imitatus eſſet.

DE SECVRI.

EST & Securi à ſecando nomen: quare Demoſthenes Phocionem orationum ſuarum ſecurim appellabat: breui enim ille, ſed acuta oratione, Demoſtheni plurimū aduerſabatur. Et Hieremias, ſermones Domini ſicut ſecurim ait, quæ vel petras incîdat.

LYDIÆ REX.

B EA non Romanos tantùm Conſules inſignes faciebat, verùm & Lydiæ Reges, quorum geſtamen erat. Inde Iouis Labradei ſimulacrum, quòd ſecuris labrys Lydorum vocabulo dicebatur.

ROM. COSS.

ROmanarum verò ſecurū ſignificata cùm ſcholis ſint omnibus admodū vulgata, plurimiq́ vnà cū Plutarcho rem interpretati ſint, eas ad ſcelus, quòd emēdationem non reciperet, excidendum comparatas, vlterius ego de his quicquam in medium afferre ſuperſedebo.

ANIMADVERSIO.

NEq enim apud Romanos tantùm, ſed etiam apud aliquot Græcorum gentes ſecuris ſeueriſsimæ fuit animaduerſionis hieroglyphicū, vt in Tenedio numo, de quo Pollux, cernere eſt. Tenediorum enim Rex cùm legem eam tuliſſet, vt in adulterio deprehenſi mas & fœmina eodem ſupplicio ſecuri ſubijcerentur, neq filio pepercisſet ſuo, rem eo monumento iuſsit inſigniri, quo Tenedius
C numus ſignatus eſt: de quo Ariſtoteles in Tenediorum Rep. vna quippe parte ſecuris eſt cuſa, altera capita duo.

DVRATVRA MEMORIA.

IN antiquorum memorijs pleriſq ſecurim & aſciam, ſed hanc frequentius, videas adſculptam, addito etiam elogio, Sub aſciam dedi vetuit, quotiēs defunctus non obliterandam de ſepulchro memoriā cauet, auerſaq́ ideo ſcalpitur ferri acies. Sed in diuinis literis per aſciam ſimpliciter prauorū hominū in inſectandis abolendisq́ proborum operibus ſtudium & conatum intelligimus, vt Pſalmo: In ſecuri & aſcia deiecerunt eam.

DE FALCE.

FAlx præcipuè in Saturni manu, tēporis, quod vniuſcuiuſq rei maturitatem attulerit, hieroglyphicum eſt, quod & nomē ipſum δρέπανον præ ſe fert. Nam apud Græcos δρέπειν vindemiare eſt, atq metere. Tempus autem edax rerum, omnia demetit.

AGRICVLTVRA.

VT verò Cyprianus ſentit, rei ruſticæ, quam Saturnus docuiſſe fertur, ſignū fuit. Nam finis eius induſtriæ eſt, metere, fructusq́ colligere. D

CASTIGATIO.

QVam verò falcem in cuſtodis hortorum manu veteres poſuerunt, ad fures arcendos, auesq́ ne fructus læderent deterrendas, antiquum inuentum eſt, caſtigationis quippe hieroglyphicum. Apud Zachariam Prophetam ſiquidem legas cap. IIII, Falcem quam videre viſus eſt, longitudinis cubitorū viginti, latitudinis decem, contra fures eam, & contra periuros exacutam, inferriq́ eam in domum furis, atq́ periuri.

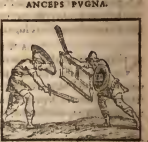
DE SERRA.

INter inſtrumenta ſecandi & Serra eſt, eadem militare vocabulum. Ea ſanè in Ægyptiorum obeliſcis frequens habetur: cęterùm apud eorum autores, quos viderim, quid ea ſibi velit, traditum non inueni. E

MALEDICENTIA.

PLaciades maledicentiam, ſiue vt ipſe ſcribit, maliloquium, per Serram ſignificari obſeruauit, ſiue id ob dētium ſeriem, quæ mordacitatē innuere videatur, ſiue ob inuiſum ſtridorē, maximeq́ auribus infenſum, quem in nodos præſertim illapſa reddit, acerbo, vt inquit Lucretius, horrore concitato.

ANCEPS PVGNA.

ANcipitem verò pugnam, victoriam alternatim modò in hanc, modò in illam partē, viciſsitudine ſæpius variata, inclinantem, ſignificare qui volunt, Serra pugnare dicūt, aut præliari. Id eſſe tunc, Feſtus ait, cùm frequēs eſt conſertæ pugnæ viciſsitudo, cumq́ aſsiduè acceditur & receditur, neq́ vllo conſiſtitur tempore: quod quidem ab ſecandi geſtu deſumitur, ſerra quippe modò in hanc, modò in illam partem aſſiduè tracta.

SVBSIDIVM.

IN militari diſciplina ſerra ſubſidium ſignificat, de qua apud Fl. Vegetium: Si ducenda ſit ſerra, ex abundantibus ducendam eſſe, propterea quòd ſi de loco ſuo ordinatum militem transferre cœperis, vniuerſa turbabis. Serra enim à ſtrenuis directa, ante frontem hoſtibus opponitur, vt turbata acies reparetur; ſitq́ ad ſimilitudinem A literæ, vel libellæ fabrilis. Fuit etiam Serra Germanici numi nota, de quo apud Tacitum legas, eaq́ de cauſa Serratus dictus. F

DE GALEA.

QVoniam de armis ad offenſionem comparatis eſt dictum ſatis, nunc de galea & thorace, quæ ad defenſionē accipiūtur, dicēdum aliquid.

PRINCIPIA OCCVLTA.

GAlea, qua Plutonis caput in primis tegitur, ſignificat occulta eſſe principia generationis. Plutonem autem Solem interpretātur, eo tempore quo per hyemem remotas à nobis mundi partes circuit: vnde etiam Proſerpi-

nam

A nam rapuiſſe confinxêre, de cuius rei ſignificato paſsim habetur. Illud addam, ſceptrum illi & breue & aduncū figurari, quod inferioris regni indiciū habetur.

ROMA.

Romæ quoq; caput galeatum in numis paſsim, & alijs veterum monumentis. Id qua'nam alia de cauſa fieri dixerimus, niſi vt fuiſſe eam omnino Martiam intelligamus?

THELESILLA.

ET Theleſillæ Argiuæ poëticis ſtudijs claræ ſtatuā ſe vidiſſe Pauſanias affirmat, quę vna manu galeam, altera velitarem haſtam teneret, libris circa pedes appoſitis, ob præclarum ſcilicet facinus, quòd illa cæſis acie ad vnum Argiuis à Cleomene Spartano, ſenes & pueros armatos mœnia tueri iuſſerit, ipſa cum valida mulierum manu hoſtem ad vrbis direptionē incurſantem
B exceperit, fuderit, fugaueritq;.

PERICLES.

CVr verò Periclis ſtatuæ caſside tegerentur, ſi quæſierit quis, ſciendum id à ſculptoribus ea de cauſa excogitatum, vt eo remedio capitis vitium emendaretur: capite enim is fuiſſe traditur oblongiore, nec cæteris partibus reſpondente, quod deformiorem hominē reddebat. Conſtat eum ab obtrectatoribus ea de cauſa σχινοκέφαλους appellatum, vtpote qui caput iunci inſtar acutū notarēt. Quo vocabulo nōnulli decepti, κινοκέφαλους apud Plutarchum legi credidêre, cōmenti etiam cauſam, ſed ineptam & importunā, id ei nominis datum ob agendi fandiq; libertatem, quam is, vt ijdem aiunt, ad impudentiam vſq; vendicaſſet.

DE THORACE.

MVNIMENTVM.

THorax porrò munimenti ſignum ponebatur: vitalia enim defendit vniuerſo pectori circum fuſus. Deq; hoc Antiſthenes Philoſophus
C dicere ſolebat, ἀναφαίρετους ὅπλους εἶναι τὴν ἀρετὴν, virtutē, quòd auferri minimè poſſet, munimentum eſſe. Nam & enſis & clypeus excuti, amittiq; poſſunt: ſapientiæ arma, quæ quis accinctus fuerit, firma ſunt & ſtabilia. In pectore autem ita habere ſedem ſapientiam, vt pro ſapientia pectus ipſum aliquando ponatur, oſtendit Horatius, vbi dicit Epiſtolis:

Non tu corpus eras ſine pectore.

PVGIONES.

QVæſierit aliquis, quid in numis Bruti pugiones duo ſignificent, adiecto pileo. Sed quoniā inter veſtimenta vbi de pileo agitur explicatum eſt ex Dione, pugiones cædem, pileum verò libertatem ſignificare, proindeq; ex numo illo, Brutum & Caſsium per cædem patratam patriæ liberatores indicari, non eſſe hæc duximus vlterius repetenda

DE CASTRIS.

INter caſtrenſia ornamenta honoresq́, inuenias pleriſque locis non tantùm ſigna, verùm etiã & arcas pullarias, & caſtrorũ ipſorum modulos, & ſignorum tum loculos & coronas: quæ quoniam obſeruatione digna ſunt, & eruditis iucunda, minimè grauatus ſum quædam ſubtexere, qualia vno marmore apud Paulum Cardinalem. Cæſium animaduerti.

Caſtra quidem huiuſmodi quam adpinximus contignatione fabricata erant, tignis octo pro parte qualibet ita compactis, vt tribus quæq; locis in tranſuerſum conſerta, clauis ſiue fibulis leonina capita præ ſe ferentibus coniungerentur: quorum quidem clauorum hieroglyphicum in primis erat, vt in Leone ſuo loco dictum, Vigilandum eſſe. Supra huiuſmodi caſtrorum ſpeciem capita duo adſculpta erant, velo quodam à dextero vſq; in læuum protento, & ſuper inſidente. Supra vtrunq; caput ſingulæ lauræ. A' Caſtrorum angulis, inferiore parte, loculi duo, vnus hinc, inde alter, qui quadrata forma, intus vacui, in acutam cuſpidem deſinebant. Hi terræ impingebantur pro theca, mox ſigni pars ima in eum inſerebatur. Ibidem erat & pullaria cauea cum duobus pullis paſcentibus: inter quam & caſtra ſignum Aquilæ conto præfixum. Idq; manifeſtè oſtendit, qua ratione fieret, cùm exemptus loculo contus ſuſpenſus videatur, loculo vacuo apparente. A' lateribus longiſsimi cõti duo, ſignis, præmijs, & geſtaminibus militaribus inſtructi: in quorum ſummo cuſpis ad loculorũ formam: ima pars ferro præmunita, capulisq; prædita, vt cõmodè ſiſti & auelli poſſent. Sed iam & inſcriptionem harum rerum indicem, & faciem ipſam marmoris repræſentemus.

M. POM-

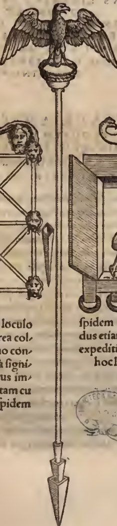
M. POMPEIO. M. F. ANI ASRPRO Ↄ.
LEG. XV. APOLLINAR. Ↄ. COH. III. PR.
PRIMOP. LEG. III. CIREN. PRÆ F. CASTR.
LEG. XX. VICTR.

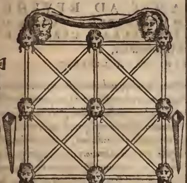
ATIMETVS LIB. PVLLARIVS
FECIT ET SIBI ET

M. POMPEIO M. F. ET CINCIÆ
COL. ASPRO SATVRNINÆ

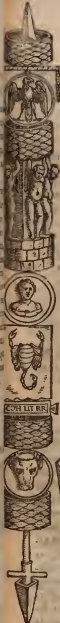
FILIO SVO ET
M. POMPEIO.
ASPRO FIL.

VXORI SVÆ
M. F. COL.
MINORI.

Apud Dionem leges de loculo paruo, in quo Aquila aurea collocaretur, cum longiſsimo conto præfixum in exercitu à ſigniferis geſtari, qui vt facilius impingi terræ poſſet, in acutam cuſpidem

ſpidem deſineret. De quo videndus etiam Cornelius Tacitus, in expeditione Germanici, vbi de hoc loculo, ſiue de ſiſtendis ſignis loquitur.

Sed quoniam ſuperioris marmoris inſcriptio quædam habet quæ interpre- D
tatione indigeant, vt ϟ. Centurionis ſignum apud veteres vſitatiſsimum, &
alia in dictionibus conciſa, operæprecium viſum eſt, ne quid à quoquam deſide
retur, totam eam explicare.

MARCO POMPEIO, MARCI FILIO, ANISIO ASPRO CENTVRIONI LEGIONIS DECIMAE QVINTAE APOLLINARIS, CENTVRIONI COHORTIS TERTIAE PRAETORIAE, PRIMOPILARI LEGIONIS TERTIAE CYRENENSIS, PRAEFECTO CASTRORVM LEGIONIS VIGESIMAE VICTRICIS,

ATIMETVS LIBERTVS PVLLARIVS FECIT
ET SIBI ET
MARCO POMPEIO MARCI FILIO, ET CINCIAE
COLLIBERTAE ASPRO SATVRNINAE FILIO E
SVO ET VXORI SVAE MARCO POMPEIO MAR-
CI FILIO COLLIBERTO ASPRO FI-
LIO MINORI.

PIERIVS VALERIANVS AD REVERENDISS. PATREM NICOLAVM SCOMBERGVM CARD. CAMPANVM, DE IIS QVAE PER SELLAM, CVRRVM, ET fulmen ſignificantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

*MAximè vereor, ſapientiſsime Pater, ne aliquando me tacito cogitationis conuicio
verberaris, quòd tuæ erga me beneficentiæ tibi conſcius, totq́ insuper meritorũ, quæ
à te ſumma ſemper alacritate profecta ſunt, nullum adhuc grati animi ſignum in
me conſpexeris elucere. Scias tamen accidiſſe, non negligentia, non ruſticitate, non
vlla tuorum erga me meritorum obliuione, ſed ob eximiam cõmodorum, quæ abs te ſum aſsiduè* F
*conſecutus, magnitudinem. Ea quippe vel ſingula, pro quibus immortales tibi agere gratias de-
buiſſem, ingenium ita meum obruere videbantur, ne potuerim vlla vnquam meditatione pa-
rem verborũ copiam excogitare, aut vlla mihi in parte ſatisfacere. Dicendum enim erat, quan-
ta me ſemper humanitate vir tantus amplecti perſeueraueris, vt mearum omnium rerum pa-
tronus extiteris officioſiſsimus: vt vitæ dignitatisq́ meæ rationem omnem fauore præſidioq́ tuo
tuendam, iuuandam, ſuſtentandam, ornandamq́ etiam ſuſceperis: denique autor fueris vt illu-
ſtris adoleſcens Hippolytus, quem à ſummo Pontifice eius patruo mihi regendũ, inſtituendumq́
mandari procuraueras, me tandem egere vetuerit, vnde factum, vt aliquando me mihi aſſere-
re, & intermiſſa per tot annos ſtudia repetere licuerit, quodq́ parturiebam opus abſoluere de-
mùm ſperem, quod omnium meritorum maximũ ſemper appellabo. Nam etſi alia periucunda
ſæpe mihi fuerant, nullũ tamen hoc neq́ opportunius accidit, neq́ cõmodius. Cuius quidem cõſilij
mei maiorem in dies ſingulos fructũ voluptatemq́ percipio. Hinc enim euenit, vt multa in ami-
cos, quos mihi paria literarum commercia conciliauerant, non obſcura forſitan extarent officia,
dareturq́ interim occaſio, vt meum ſummum erga te ſtudium inciperem omnino pateſacere,*

quod

A *quod omnium maximè cupiebam. Parum enim exiſtimabam talia mecum cogitaſſe, quæ menti ſemper firmiter inhæſerant, niſi res ipſa aliquo, vtut fieri poterat, ſigno cæteris omnibus innoteſceret. Uiſum itaq; eſt vnum è commentarijs, quæ per datum à te mihi otium conſcripſi, de myſticis Aegyptiorum literis tibi, ſi quid hoc ad rem facit, dedicare. In eo continentur Currus, Sella, & Fulmen. Sella, vt quies demum aliqua laboribus detur tuis, quos vt rempub. Chriſtianam pleriſq; locis conuulſam firmares, bonam orbis partem ambiendo, quæq; vbiq; labefactata cerneres, prudentia conſilioq; tuo reſarciendo tolerasti. Currus, in quo doctrinæ ſapientiæq; tuæ ſublimitas prouehatur. Fulmen, quod tuæ ſit indicium claritatis & famæ. Dicent aliqui, impudenter à me factum, qui de picturis, de ſignis, de artificum operibus inſtituerim cum eo fabulari, quem conſiliariũ: quem ſocium, vbi arduæ quæq; res inciderint deliberandæ, maximi quiq; principes ſibi adſciſcere contendant: agnoſco quidem hanc culpam, & ineptè feciſſe profiteor, qui te nugis his obtundere cogitarim: ſed malui & à te & ab alijs deſiderari prudentiam meam, quàm niſi hoc qualecunq; eſt, feciſſem, memoriam, fidem, amorem, cultum & obſeruantiam, officium deniq; ipſum forſitan exquiri.*

B

DE SEDE.

SVmmorũ principum ornamenta, inſigniaq; & multa & varia fuiſſe alibi recenſuimus, ſed nullum vnquam ſella ſublimius, neq; auguſtius, neq; venerabilius habitum. Reliqua enim ad humanæ tantùm amplitudinis decus facere videntũ, hoc ad diuinæ propémodũ maieſtatis honores proximùm accedit. Quare minimè arbitror me operam eluſurum, ſi multa quæ de ſellæ dignitate tradita ſunt à veteribus, in commentarium hoc collecta, ſi quis huiuſmodi rerum cognitione delectetur, in promiſcuo vſu fecero, measq; ſuper his lucubrationes ſtudioſis omnibus communicauero.

PERENNITAS.

POrrò perennitatis, æternæq; quietis hieroglyphicum eſſe ſellam, pleriſq; locis toto opere diſputatum eſt ex Ægyptiorum ſacerdotum inſtitutis, eoq; præſertim loco, vbi ſedentis Cynocephali ſignificata percurrimus: ſic enim eum ſtatuebant, cùm æquinoctij quietem æqualitatemq; deſcribebant: quæ quidem neceſſe eſt ibi ſit, vbi nihil ſubſultat quod alterum inquietet, ſed omnia firma ſtabiliaq; in æquilibrio conquieſcant. Quin etiam veteres Deum infantili ætate,
C vtpote vnicum atq; perpetuum rerũ omnium principium nullo conficiendum ſenio, inter loti arboris ramos cõquieſcere profitebantur, vtpote qui diuinitatẽ ex ipſo ſedentis habitu internoſcebant, quem nulla vnquam poſſet inquietatio ſolicitare. Numa Pompilius Ioui flaminem aſsiduum ſacerdotem inſtituit, cui præter alia ornamenta ſellam etiam decreuit, & duos illi comites Martialem & Quirinalem. Quod verò ad firmitatẽ attinet, eiuſdem Numæ præceptũ fuit, vt poſt adorationem ſederent, boni ominis cauſa, vt Plutarchus arbitratur, quò ſcilicet preces eſſe ratas augurarentur. Religionem hanc ſella ſuper, ſecuti plurimũ ſunt Romani principes. Hinc Macrinus Imp. cùm Baſsianum Antoninũ inter diuos referri procuraret, tum multa alia, tum præcipuè duas etiam ſtatuas ſedentes ciuili habitu illi decreuit, diuos eos, ex eo quòd ſederẽt, interpretatus. Naſamones autem, quòd ab obitu ad Deos euolare ſe arbitrabantur, quò fierent dijs ipſis propiores, cùm morituri erant, inter expirandum ſedere, ac ſedentes etiam ſepeliri volebant.

ÆTERNITAS. D

SEllam hanc æternitatis ſignum oculata fide perſpicimus in numo quodam, in quo Romæ ſimulacrum eſt in ſede cum ancili & inſcriptione, ROMÆ ÆTERNITAS. cui ſcilicet Iupiter apud Virgilium fateatur nec metas rerum nec tempora poſuiſſe, ſed imperium ſine fine decreuiſſe. Nam & ipſum Romæ vocabulum, nationes nonnullæ ex patriæ linguæ ſignificatione æternitatem interpretantur. In numo cuius inſcriptio eſt, CLOD. SEPT. ALB. AVG. idem ſimulacrum eſt ſedens, dextera genium porrigens, læua verò iaculum terræ affigens, cum eadem Æternitatis inſcriptione.

VESTA.

EAdem æternitatis ſignificatio effecit, vt & Veſta per ſedem exprimeretur, vel ſella illi ante omnia dedicaretur. Itaq; dijs reliquis apud Platonem, Phædro, duodecim ordinibus domo digreſsis, ac alatum Iouis currum ſubſequentibus, ſola Veſta reſidet domi, eaq; vbique ſedens ſculpi & pingi ſolita. Nam in Caligulæ numo gemmata ſella ſedens, dextera pateram porrigit, ſiniſtra contum terræ affigit, cum eadem Inſcriptione, VESTA. In alio Titi Veſpaſiani, E
ipſa eadem ſedens cum conto, dextera genium ſuſtentat: literæ, VESTA. In numo hoc inſcriptio infernè, in altero ſupernè poſita eſt.

DIVVS.

EAdem ſpecies, vti ſuperius de Baſsiano dictum, relatum quempiam in Deorum numerum oſtendit, quod ex inſcriptione, quæ eſt, DIVVS, intelligitur. Numus eſt cuius inſcriptio, DIVVS AVGVSTVS. ab altera facie, DIVA AVGVSTA, ipſa ſella ſedens conto innixa, dextera duas ſpicas porrigit. In Iuliæ Auguſtæ numo Dea ſignata eſt ſella ſedens, pinum dextera prætendens, leone accumbente: inſcriptio, MATER DEVM. In diuæ Fauſtinæ Piæ ſimulacrum muliebre eſt ſedens cum lancea, ſignis antè affixis, quod pilam cui aquila inſidet porrigit: inſcriptio, MATRI CASTRORVM. Nam M. Antonius eius maritus Fauſtinam ſubito morbo exanimatam, diuam à Senatu appellatã gratulatus eſt. Matrem verò caſtrorum ideo ipſe vocitare ſolitus, quòd eam ſecum & in æſtiuis habuerat.

SECVRITAS.

CVm verò proprium Deorum ſit perpetua frui quiete, neq; vllos humanæ viciſsitudinis caſus in poſterum expaueſcere, ſecuritatem inuenias hieroglyphicè plurimùm ſella compoſitam. In M. Aurelij Antonini Brit. numo dea ſedens caput manu ſuffulcit, dextera radium tenet: quæ verò manus caput ſuſtentat, eadem ſellæ innititur. Inſcriptio eſt, SECVRITATI PERPETVÆ. In altero Imp. M. Iul. Philippi Auguſti, dea ſedens eſt, quæ dextera ſagittam tenet, læuam ſupra caput tollit innixam ſellæ. Inſcriptio, SECVRIT. ORBIS. In numo quodam Imp. Neronis Cæſaris Aug. P. M. TR. P. P. P. dea ſedens ara appoſita, radium læua tenet, dextera caput ab occipitio ſuſtentat, cum inſcriptione, SECVRITAS AVGVSTI. quòd mihi reducit in memoriã dictum illud, In vtranq; aurem quieſcere.

A CONGIARIVM.

IAm & congiarium dari ſolitum ſimulacris tribus pro tribunali ſedentibus, in numo Clodij Pupieni cernitur. Et in numo Domitiani COS. XIII. congiarium ipſe ſedens populo elargitur, cùm inſcriptionẽ, LVD. S Æ C. Ædes verò iuxtà ſita eſt, & in tribunalis facie literæ appoſitæ ſunt, S. V. F. P. D. Quarum ſententiam ita reperi à nonnullis interpretatam: Sedem vouit firmam primo decennali.

ÆDITVMVS.

AEditumũ quocꝗ ſignificaturi ſacerdotes ijdem Ægyptij, hominẽ pro templi foribus in ſede ſtatuebant, eo amictum indumento, ijsꝗ geſtaminibus ornatum, quæ latè Euſebius libro vndecimo de præp. Euang. recenſet, vbi templum Serapidis deſcribit, & cuſtodes hos ipſos paſtophoros enumerat, ab ſacerdotali ſcilicet habitu ſic cognominatos, à Latinis aliàs æditumos quaſi ædium intumos, aliàs æditudos à tuendis ædibus appellatos, vt apud Chariſium eſt. Prçuidit Dauides principes ſacerdotum è Iudæis futuros, qui aduerſus Chriſtum
B inſurgerent, cùm dixit: Aduerſum me loquebantur qui ſedebant in porta. Nã & idem mos pro templo ſeſsitandi, apud Hebræos etiam fuit. Sed cur ab Ægyptijs, à gentibús ue alijs exempla quærimus, cùm diuinæ vbicꝗ literæ de throno Dei tam multa protulerint? Vidit enim Michæas Deum Iſrael ſedentem in ſede ſua. & Eſaias, Dominum ſedentem ſuper thronum excelſum atcꝗ ſublimem. & apud Hieremiam, thronus glorię, exaltatus ab initio locus, ſanctificatio noſtra, ſuſtentatio Iſrael: quæ quidem omnia firmum & ſtabile Dei ſignificant imperium: & vt inquit Adamantius, ſiue de Chriſto volueris iſta intelligere, nõ peccabis: ſiue de Patre, non impiè ſenſeris: eſt enim thronus gloriæ excelſus, & à principio, Aſſertor noſter: propterea regnũ eius & ſanctificatio noſtra Chriſtus eſt, quia & ille ſanctificans, & nos ſanctificati ex vno omnes ſumus. Ideo verò eum ſedere dicimus, ait Eythymius, quòd hinc Regiam eius dignitatem, ſtabilitatemꝗ, & venerabilem iudicis autoritatem imaginamur: Ita ſedere ſuper ſedem ſuam dicitur Deus, qui latè Dominus ſuper omnes gentes regnat. Quin & malignus cùm Scythas, Turcas, & plerósꝗ alios à Septentrione barbaros, alios impios, alios hęreticos ſibi addicendos præſagiſſet, Ponã, inquit, thronũ meum
C ad Aquilonẽ, inde enim mali genus omne, per tot ætates, per tot ſecula, in quietioris vitæ prouincias cõtinenter effluxit. Cùm verò ſuper Cherubim ſedere ponitur Deus, intelligitur de ſumma ſcientiæ plenitudine, quę tum angelis, tum viris inſigni pietate præditis ſuperaſtitit, de qua Salomõ Prouerbijs: Anima eius ſedes ſapientiæ. At ſcabellum à ſcamno ſede deminutum, humilitatis & ſubiectionis, inquit Eucherius, indiciũ eſt: vt Pſalmo, Donec ponã inimicos tuos ſcabellum pedum tuorum. Accipitur & pro Chriſti humanitate: vt, Adorate ſcabellum pedum eius. Nam & pedes pro Filio ponuntur in diuinis, ſicut caput Pater, de quo loco ſuo.

DOCTRINA.

PLeriſꝗ verò hieroglyphicis cathedra doctrinæ ſignificatũ habet: atꝗ ita diuus Hieronymus & pleriꝗ omnes interpretantur locũ Euangelicũ: Super cathedram Moyſi ſederunt ſcribæ & Phariſæi. Ita illud Pſal. primo: Et in cathedra peſtilentiæ nõ ſedit. quod pro doctrina nõ ſana interpretatur Euthymius, hæreticorũ ait Eucherius: beatiꝗ porrò illi habentur, qui pro ſceleratis nõ ſteterint, & cũ impijs atꝗ peruerſis minimè ſederint. Quãuis pro peſtilentia nõnulli

accipiant, deriſores, & pro cathedra, ſocietatem ponant: vt ſit, neq; cõmercium D habuit cum ijs quorum ingenium & doctrina omnis eludendis decipiendisq; mortaliũ animis exercetur. Quòd verò Paraphraſtę nonnulli ſcripſerint, neq; ſocius fuit eorum qui ſtudio faciunt malè, multò minus eò dementiæ peruenit, vt impoſtorum illi vita placuerit. Latinũ eſt omnino, Aſsidere cuipiam, pro ſocium eſſe, vel ſimilem, vel imitatorem. Hinc Horatius Epiſtolis:

Parcus ob hæredis curam, nimiumq; ſeuerus

Aſsidet inſano. hoc eſt, par, vel ſocius, aut ſimilis eſt inſano. Sunt qui cum ſuperiore ſignificato cõſentientes, per cathedram hôc loco perſeuerantiam & firmitatem in malis operibus ſignificare velint. Nam deſidere, vnde deſes & deſidia, contationem indicat huiuſmodi.

CONSVLTATIO.

QVin & conſultationem per ſeſſum ex Ægyptiaca doctrina ſignificari manifeſtum. Vulgatumq; apud nos illud de Romanis, ſedendo eos viciſſe: quod ad conſilia referunt eruditi, vt apud Plautũ is qui nimio plus ſapere ſe ſedentem aſſerit. & quod apud Maronem, Turnus ſacrata valle ſedebat, legitur, exponit Seruius, ſedere, eſt conſilium capere. Multaq; apud alios etiam in hanc ſententiam. Non otioſe poſitum eſt in ſacris concentibus Pſalmo XLIX, Sedens aduerſum fratrem tuum obloqueris: id enim καταλαλεῖς indicat. Sedens, hoc eſt, conſultò, non ſubita ira aliqua percitus, nõ dolore concitatus, non repentina aliqua re commotus, ſed animo conquieſcente, & ſponte de calumnijs agitante, vel aliquid, quod obeſſe poſſet excogitante.

CESSATIO.

NEq; deſunt, qui ſedere pro ceſſare ponunt, Horatium ſecuti, qui de puſillanimo dixit:

Sedet qui timuit, ne non ſuccederet.

Vti ſtare, ad expeditionem paratum eſſe, interpretantur. Ita Maro:

Stat ferri acies mucrone coruſco, Stricta, parata neci.

Ita pro deſide ſedentem, vel qui nihil attentet, intelligunt.

OPIS IMPLORATIO.

ILlud non omiſerim, implorantium opem fuiſſe morem apud hoſpites, quos adijſſent, in foro ſeſsitare: quod apud Alcinoũ feciſſe Vlyſſem Homerus ſcribit, neq; diſsimulauit Apollonius. Et Martium Coriolanum patria profugum, Actij Tullij Volſcorum principis ſupplicem factum, ad focum ſedentem ſcribit Dionyſius Halicarnaſſeus. De Themiſtocle quoq; in exilium abacto, talia inuenies apud Græcos hiſtoricos.

ÆDILIS CVRVLIS.

ERat verò ſella eburnea propriũ Aedilium Curulium hieroglyphicũ, quod quidem quoniam alijs aliquot magiſtratibus debebatur, animaduertendũ apud Plutarchum, Mario, duos apud Romanos Aedilium ordines fuiſſe, quorum alter ſella, quæ curuos pedes haberet, vtebatur, in qua ſedentes ius dicebant, huicq; honori aderat magiſtratus nomẽ. Inferiorem alterũ popularem vocabant. Quòd ſi quis à maiori honore decidiſſet, rurſus ad alterius petitionẽ accedere cõſuerat. Pauloq; infrà, Marius cùm ad Herenniũ reſponderet, huiuſmodi ſellã ἀγκυλοπόδα memorat, quę cuiuſmodi eſſet in numiſmatis intueri licet: duę enim huiuſmodi cuſæ habentur ſuper tribunali, in M. Plętorij Aed. Cur. numo, vt omnino inde qua fieri ſpecie ſolerent ſellę illæ, conſpicuũ ſit. Magna autẽ am-

biuo

A bitio Romanis fuit eburneis huiuſmodi ſellis ad clariſsimos quoſq; Reges, quorum amicitiam ſibi conciliaſſent, dono miſsitandis. Inter ampla quippe dona, quæ Maſsiniſſæ Numidarum Regi miſſa ſunt, ſella etiam Curulis fuit. Ad Syphacem quoq; cum donis alijs ſella miſſa, cùm is ſe Carthaginenſibus inimicũ, Romanis amicum per legatos profeſſus eſſet. Et Ptolemæo Ægypti Regi cùm legati ad commemorandam renouandamq; amicitiam miſsi ſunt, tulêre dona, togam, & tunicam purpuream, cum ſella eburnea. Et conſules cùm magiſtratum inibant, in ſella eburnea ſedere ſolebant. Vnde apud Ouid. Faſtis,

Et noua conſpicuum pondera ſentit ebur.

Sed hæc miſſa faciamus, quæ omnium ſunt hiſtorijs peruulgata, in currumq; protinus à ſella ipſa inſiliamus.

DE CVRRV.

PRoximus ad ſedem accedit currus, multis & ipſe hieroglyphicis inſignis, quæ commemorare infiniti propèmodum operis labor eſſet:
B ſed enim ea tantùm recenſebimus, quæ vel in numis, vel autorum de vetuſtate libris comperiuntur, & ſi qua facient ad pietatẽ, ea nequaquam diſsimulabimus

TRIVMPHVS.

SAnè conſtat apud Romanos & gentes alias currum triumphi ſignificatum habuiſſe, cuiuſmodi victoriarum monumenta paſsim in numis, in aris, in arcubus conſpiciuntur. Iis autem qui triumphaſſent, ſtatuæ in curribus ponebantur, quæ ob id triumphales appellatæ ſunt. Earum verò ſtatuarum ornamenta erant, quæ Liuius enumerat, corona aurea, ſella Curulis eburnea, eburneus ſcipio, toga picta, & palmata tunica. Sellam autẽ Curulem ea de cauſa dictã volũt, quòd curru honoris gratia ſoliti erant in Curiam vehi Senatores qui Curulem magiſtratũ, hoc eſt, maiorem honorem geſsiſſent, in quo curru ſella eſſet, ſupra quam conſiderent.

AMPLIATOR IMPERII.

TRiumphalis autem effigies Romæ ijs omnibus decreta eſt, qui fines Imperij ampliaſſent. Auguſtus verò memoriæ ducum, qui populi Romani Imperium ex minimo maximum reddidiſſent, proximum à dijs immortalibus honorem præſtitit, itaq; & opera cuiuſq; manentibus titulis reſtituit, & ſtatuas omniũ triumphali effigie in vtraq; fori ſui porticu dedicauit, profeſſus edicto, commentum id ſe, vt illorum veluti exemplar & ipſe dum viueret, & inſequentium ætatum principes exigerent à ciuibus.

MARITIMA VICTORIA.

INnumo M. AGRIPPÆ COS. III. ab altera facie Neptunus eſt, equos agens flagello ſublato, ipſe currui cymbæ ſpeciẽ præ ſe ferenti inſiſtens. Cymba inter vtrunq; equũ ſita. In puppi eius nauigij auis eſt alis ſurrectis, quę aquilæ ſpeciem refert. Literæ, HIC OMNIPOTENS ÆCORIS. Vnde apud Horatium illud, Suſpendiſſe potenti Veſtimenta maris deo. Vbi animaduertendum eſt, C literam apud nos ordine tertiam, pro Q poſitam more maiorum, qui Q literam olim excluſere, vt Velius Longus atteſtatur, neq; à Nigidio Figulo in commentarijs ſuis vnquam poſita eſt, teſte Victorino. Numi verò huius ſpecies nimirum victoriam ab Agrippa contra Sex. Pompeium partam oſtendit, quam Maro etiam celebrauit in Scuto:

Parte alia ventis & dijs Agrippa ſecundis
Arduus agmen ag'ns,cui belli inſigne ſuperbum D
Tempora nauali fulgent roſtrata corona.

Sunt etiam numi alij in victoriæ huius memoriam cuſi, in quibus triremes tridentalibus roſtris præditæ conſpiciuntur,vt tandem aliquãdo Virgilianum illud incolumitati ſuæ reſtituatur, Roſtriſq; tridentibus: de quo in ijs quæ circa Virgilianæ lectionis caſtigationem olim elucubrauimus,plerįq; dubitant.

IMPERIVM.

IMperium autem,aut ſummam rerum,ſpecioſioreſq; magiſtratus, aruſpicina quoq; per currum ſignificauit.Nam Tarquinius cognomento Superbus,cùm adhuc Romæ regnaret,& Iouis Capitolini templum penè abſoluiſſet, currum quendam fictilem Thuſcis quibuſdam ex Veiorum gente fingendum locauerat,quem cùm iam confectũ figuli in fornacem intuliſſent, nõ vt reliqua fictilia humore expreſſo exilior euaſit quàm impoſitus eſſet,ſed fermentati panis inſtar intumuit,eoq; magnitudinis concepto robore duritiaq; increuit, vt vix ſublato fornacis culmine,parietibuſq; diſiectis,educi potuerit. Conſulti ſuper hoc aruſpices reſponderunt,apud quos eiuſmodi currus aſſeruaretur,felicitatem & imperium ijs portendi. E

NVPTIÆ.

EIuſdem boni ominis cauſa,& aucupandæ felicitatis affectatione inſtitutũ apud veteres erat, vt noua nupta curru vecta traduceretur, quod Heſiodus, ſiue is Ariſtophanes Grammaticus fuit,Scuto Herculis ita deſcribit:

Τοὶ μὲν γὰρ εὐσώτρου ἐπ' ἀπλωίνης ἦγον
Τ' ἀνδρὶ γυναῖκα, πολὺς δ' ὑμέναιος ὀρώρει.
Hi curru inuectam geniali virginem amanti
Traduxere viro,paſsimq; hymen hymenaeus Excitus cantu.

Et ligneum ſponſæ ſimulacrum Citheronis cõſilio fabrefactum,pro Aſopi filia ſuppoſitum,& in curru conſtitutum ab Ioue reperias,quò Iunonem,quæ diuortium fecerat,illuderet. Eo verò nuptiali curru tris tantùm vectari ſolitos, ſponſam quæ ſederet in medio,ſponſum & parochum,Pauſanias tradit. Parochum eum nimirum intelligẽs,quẽ nos hodie anuli maritalis compatrẽ appellamus.
πάροχοι γὰρ παραβάται παράνυμφοι, καὶ οἱ συμπρεσβεύοντες τῇ νύμφῃ ἐπὶ τοῦ ζεύγους ὡς παράνυμφοι. F

TERRA.

QVòd verò Cybelem curru inuehi finxerũt, cùm eadem & tellus ſit,terræ ipſius libramentum in aëre pendentis indicare Lucretius putat:

Hanc veteres Graiùm docti cecinere Poetæ,
Sedibus in curru biiugos agitare Leones,
Aëris in ſpatio magnam pendere docentes Tellurem.

Illud addam,ex ijs quas rerum natura partes habet,vni illi veteres maternæ venerationis merito cognomen indidiſſe,quando ita hominũ illa mater, vt cœlũ deorum,habita eſt. Hęc nos naſcentes excipit,natos alit,ſemelq; editos ſuſtinet ſemper,nouiſsimè complexa gremio iam à reliqua natura abdicatos ,tum maximè vt mater operiens. Quòd ſi quis & cauſam quæſierit,cur turrito capite conſpicua ſit,eam Lucretius rationem in hunc modum expreſsit:

Muraliq; caput ſummum cinxere corona;
Eximijs munita locis quòd ſuſtinet vrbes,

Quo

A *Quo nunc inſignis per magnas prædita terras*
Horrificè fertur diuinæ matris imago.

In editis enim & excelſis locis vrbes ponere antiquis mos erat, non tam alterius diluuij metu, qui diu mortalium mentibus inſedit, quàm vt difficilior hoſtibus acceſſus foret.

BATTI NAVIGATIO.

ERat Delphis Batti effigies in curru, quem Cyrenenſes dedicarunt, poſteaquàm is nauibus in Libyam traiecit. Auriga erat Cyrene: Libyæ verò capiti coronã imponebat. De Batto autem qui Thera inſula pulſus, Apollinis oraculo in Libyam profectus, Cyrenaicis rebus originem auſpicatiſsimè dederit, alio loco diximus copioſiſsimè.

CIRCENSES.

LVdos Circenſes per bigas & quadrigas, quæ tot numis ſignatæ ſunt, ſignificari, ſatis omnibus innotuit, vniuerſa Græcia cum Romanis eo ſpectaculorum genere per multa ſecula detentis. Id autem honoris habitum aurigarum
B factionibus, vt in victoriarum eorum memoriã numi ipſi & bigati & quadrigati cuderentur, de quibus in vita Veri apud Iulium Capitolinum legas, poſtulatum interdũ à populo Praſinianorũ aureorum modiũ propter equũ ex factione Praſina, cui Verus impotẽter fauit. Vbi cauendum ne, vt aliquot habent codices, Parſimanorum legas, aut quid hac locutione corruptius: ſed veluti Capitolinus à Veneto, Venetianum fecit, ita Praſinianum à Praſino deduxit.

AVRIGA COELESTIS QVIS.

IN cœlo quoq; Aurigæ ſpecies oſtenditur, de quo ita Theon in commentarijs Arati: Fabularum ſcriptores, inquit, Aurigam eum, qui cœlo adſcriptus eſt, imaginem eſſe dicunt Bellerophontis, vel Trochili, qui Callitheæ filius fuit: ſolenniaq; huius rei ſacra in Argis primũ inſtituta, quòd primus iunxerit currum. Sunt tamen qui putent Myrtili, ſunt qui Cillantis, qui Pelopis auriga fuit, ſunt qui Oenomai figuram eſſe contendunt. Atq; ita Græcia demùm eſt in vnaquaque re contentioſa.

DIVINA MAIESTAS.

C SEd enim cur nos mortaliũ fabulas æquo curioſius proſequamur, cùm Deus Opt. Max. ſua ſe conſpicuum autoritate nobis exhibeat: cuius ſumma maieſtas, qualiſq; videri cœlicolis & quanta ſolet, inuehitur curru, non eo inquam Platonico, in quo ὁ μὲν μέγας ἡγεμὼν ἐν οὐρανῷ Ζεὺς πτηνὸν ἐλαύνων ἅρμα πορεύεται, ſed de curru loquor quem Hetruſcorum monumenta obſeruanda nobis vetuſtate oſtẽdêre, quem ex Arameorum arcanis profundiſsimæ doctrinæ vir Ægidius Viterbienſis in Circum ætate noſtra primus induxit. Verùm ſuper hoc quædam altius repetenda ſunt. Aramei vnum eundemq; librum duas eſſe leges dixerunt: alteram ſcriptam, alteram à Deo Moyſi traditam: illam populis, hanc ſapientibus: illam prouerbij rerum humanarum, hanc lucis rerum diuinarum formam gerentem: in illa hiſtoriam orbis conditi atq; adminiſtrandi, in hac formulam adumbratæ, atq; ad effigiem expreſſæ diuinitatis oſtendi. Duo itidem Plato regna commemorat, Iouis & Saturni, regnumq; Saturni regno Iouis tanquam felicius anteponit: ſiquidem ſub Ioue actio vitaq; humana, ſub Saturno verò cõtemplatio diuinorũ ſignificatur. De quorũ temporũ felicitate Platonicam ita ſentẽtiam Maro mihi videtur expreſsiſſe, vt cum Platone currum agitet ad palmam. Ait enim:

Ante Iouem nulli ſubigebant arua coloni,
Nec ſignare quidem aut partiri limite campum D
Fas erat, in medium quærebant, ipſaq; tellus
Omnia liberius nullo poſcente ferebat. Mox de Ioue:
Ille malum virus ſerpentibus addidit atris,
Prædariq; lupos iuſſit, pontumq; moueri,
Mellaq; decuſſit folijs, ignemq; remouit,
Et paſſim riuis currentia vina repreſſit,
Ut varias vſus meditando extunderet artes
Paulatim, & ſulcis frumenti quæreret herbam,
Et ſilicis venis abſtruſum excuderet ignem.
Tunc alnos fluuij. & quæ plurima de humanis ferè omnibus negotijs ſubſequuntur. Hunc imitatus Naſo, vtriuſq; regnum ita deſcribit:
Aurea prima ſata eſt ætas, quæ vindice nullo,
Sponte ſua ſine lege fidem, rectumq; colebat.
Pœna, metusq; aberant, nec verba minantia fixo B
Aere ligabantur, nec ſupplex turba timebat
Iudicis ora ſui, ſed erant ſine iudice tuti. & quæ multa proſequitur.

Sed vt ad rem noſtram conuertamur, vtrunq; duobus nominibus appellat Hebræus, illud opus BRESCIT, ac creationis, hoc opus CVRRVS, & arcanę intellectionis. Legis igitur ſecundæ huius, quæ arcana eſt, per Meſsiã & ſuos aperienda, per ſpeciem Currus apud eos conſcribitur ἱερογλυφικῶς. Currũ hunc Ezechiel quatuor ex imaginibus excogitauit: vidit enim in diuina luce tanquã ideas quatuor, atq; ijs veluti gemmis ac ſigillis, formati à Deo ſunt angeli quatuor, omnium cœleſtium mẽtium & duces & principes. A' dextera Dei gemma ea prima eſt, vnde pulchra, grata, lætaq; omnia proueniunt: eamq; vim Michaëlem vocant. A' læua gemma altera eſt, vnde fortia, dura, caſtigataq; manant: ea Gabriel nuncupata. Mixtum ex ijs medicina & temperamentũ Raphael. Quarto deniq; loco Vriel terræ proximus, horum trium veluti diſpẽſator. Ita Michaël & Gabriel pro duabus rotis, Raphaël pro ſella quę ſit media inter rotas poſita. Quarta Vriel pro axe, circa quem fabricę huius eſt totius fundamentũ. Duo illa priora nonnulli brachia vocant: tertium & pectus & zonam: quartum tanquam vel pedes, vel pedum ſcabellum. Idcirco dictum aiunt de Imperio Romano Hieroſolymæ euerſore, Donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedũ tuorum. Græca Theologia Michaëlis vim in Deo vocat Venerem, Gabrielem Martẽ, Raphaëlem Iouem, cui ſella propriè dicata eſt: & Solem quartum, fœminæ mariſq; vim habentem, omnis planè generationis initiũ, & Vrielem nominat & Adonin Hebræus. Orpheus ea quatuor vno refert verſu, quòd mas, quòd fœmina, quòd rerum genitura, quòd Adonis: F

Κούρη καὶ κόρε σὺ πᾶσι θάλος αἰεὶ ἄδωνι.

Vt non ita cõmentitia eſſe videantur ea quæ Plutarchus de Bacchi cultu apud Iudæos obſeruauit, & Sympoſiacis latè diſputauit. Eorum enim ſcenopegia in Bacchi celebritatem fieri putat, Adonimq; & Bacchũ eundem eſſe. Rotis quatuor, ſiue gemmas, ſiue currus ipſius partes, aut membra libeat appellare, quinto adijciunt loco Nurielem tanquam temonem, cui alligatus trahitur currus. Atq; quinq; hæc diuini currus nomina alto myſterio vna locutione ſcribuntur

in Can-

A in Canticis, eam noſtri aſcenſum purpureum interpretati ſunt. Salomon ſcri-
bit currum hoc modo, ARGAMAN. Prima litera ſit Vriel: per A enim illi
ſcribunt. Sequenti R, Raphaël. Tertia G, Gabriel. Quarta M, Michaël. Quinta
N, Nuriel. Neq; ſum neſcius, Hebræorum quorundam iuniorum ſuper ange-
lis, Planetiſq; & ſignis, quibus imperitent, cōmentationes longè diuerſas eſſe,
aliterq; tradi in diurnis illis ſupplicationibus, quæ ſecundum doctrinam Caba-
liſticā inſtitutę dicunt̃: cæterū Aſtrologos hi potius quàm Theologos ſecuti mi-
hi videntur, qui Michaëlis in Deo vim ita interpretant̃, vt numē incomparabile
ſignificare dicāt. Vnde illud in Pſal. citant: Deus quis eſt ſimilis tibi? Mercuriū
è Planetis huic miniſtrum eſſe, fandi & agendi potentem, diuinæq; & humanæ
naturæ totius interpretem: cuius lætiores receptus ſint, ſiue vt Græci dicunt,
ἀνθρωπόμορφα, è cœleſtibus ſignis Gemini atq; Virgo: huiuſmodiq; genio die quar-
ta preces allegandas. Et noſtri Michaëli munus illud attribuunt, quod Mercu-
rio Græci veteres, qui ſcilicet animas cœlo inferat, atq; alias ſub triſtia Tartara
mittat. Ad hæc trutinam in manu eius ſtatuunt virgæ loco, vtpote qui merita
B inquirat, bona malaq; compenſet, proindeq; vtut quiſq; apud ſuperos vixerit,
aut pœnis, aut præmijs afficiatur. Sed anteaquàm à Michaële diſcedamus,
quamuis cuipiam κατὰ πάρεργον dictum videatur, præterire nolo id quod Rabi Te-
dacus Leui lib. de duodecim numerationibus ait, Michaëlem occidentali ven-
to præpoſitum, vt magna mihi de cauſa inſtitutum à Gallorum pietate videa-
tur, quod ad noſtra tempora magno cultu perdurat, honoratiſsimum ordinem
cohortis Regiæ diuo Michaëli dicatum eſſe. Sed vt reuertamur, Gabrielem iſti
Deum fortem interpretantur, minoris tamen cuiuſdam fortitudinis eſſe. Lunā
è Planetis huic miniſtrare, cuius gratiſsimum hoſpitium Cancer eſſe perhibe-
tur, ſecundaq; illi die ſupplicandum. Ex Raphaëlis nomine atq; vi, rerum aiunt
omnium medicinā emanare. Eſſe hunc Solem ipſum, qui & Phœbus. Nam is
apud Ouidium dicit: Inuentū medicina meum eſt. Leonis vnius domicilio gau-
dere: prima illi die vota concipienda, nuncupandaq;. Ac, ne Apollinis & Æſcu-
lapij fabulas irrideamus, Iouis filius Apollo cenſetur, huius verò Aeſculapius:
ipſa nimirum Theoretice, quæ intellectum illuminat, Apollo eſt, Aeſculapius
ars ipſa. Vnde Maro:

C *Tum pater omnipotens aliquem indignatus ab vmbris*
Mortalem infernis ad lumina ſurgere vita,
Ipſe repertorem medicinæ talis & artis
Fulmine Phœbigenam Stygias detruſit ad vndas

Ars igitur Aeſculapio attributa, per quā bona cōparatur valetudo, vtpote quæ
in curatione ipſa verſetur. Eſt & Zamaël, cuius munus vlciſcendi, venenaq; di-
ſpergendi eſſe perhibent, vberrimæ illi bonorū omnium largitioni ſemper op-
poſitus. Martem hunc eſſe Græci volunt, Arieti & Scorpio præfectum: tertia il-
li die preces faciendas. Nanaëlem mox enumerant, in nomineq; id eſſe ſignifi-
catū autumant, vt Deum benignè nobis omnia reſpondere, ac omnia ipſo hor-
reo mortalibus elargiri interpretentur. Eſſe hunc Venerē, qui Tauro Libraq;
delectetur: ſexta illi die ſupplicandum. Zadchielem inde deprehēdêre, qui Dei
iuſtitiam, & quintæ diei ſacrificia, preceſq; procuraret: vnde nonnulli quina-
rium iuſtitiæ dedicarint. Eſſe hunc Iouem: nam vt Maro, Rex Iupiter omnibus
idem. Iſq;, vt illi commenti ſunt, Sagittario atq; Piſcibus præficitur. Caphzie-
lem demum ſeptimæ lucis curam gerere, eaq; mortalium preces ſibi depoſcere,

Ab eo vim frigidam emanare, qua ſcilicet ſingula in inferiori mundo concreta D
cōdenſentur. Nam vti calidi eſt diſſoluere atq; rarefacere, ita frigoris eſt ſolida-
re coagulareq;. Saturnū hunc noſtri vocant, qui Capricornū & Aquariū ſedes
habet. Sed enim vt in curru ſatis expatiati, metamq; ipſam ritè circumuecti, eò-
dem vnde curſum auſpicati ſumus reuertamur. Id aliqua egere videtur elocutio
ne, quòd à Platone regna duo poſita diximus. Is ſiquidem multo antè tempore
præſagiſſe videtur, quæ nunc demum ſperamus euentura. Mundi circuitum is
ab Oriente ad Occidentem Iouis eſſe, ac perinde fatalem dici. Appariturum ve-
rò olim alterum ſub Saturno huic oppoſitum, ab Occidēte ſcilicet Orientē ver-
ſus, in quo ſpontè naſcantur homines, & à ſenio in iuuentutem regrediantur. Id
ita Platonici interpretantur, vt Iouem mundi animam intelligi velint, cuius le-
ge fatali manifeſtus hic manifeſti mundi ordo diſponatur. Præterea animorum
vitam in corporibus cōcretis ab Ioue eſſe, ſenſibusq; & rerum agendarū ſtudio
deditam. Saturnum verò ſupremum inter angelos intellectum, cuius radijs ani
mi etiam vltra angelos illuſtrentur accendanturq;, & ad intellectu pollentem vi- E
tam continuè pro viribus erigantur. Quæ quoties ad vitam huiuſmodi con-
uertuntur, ſub regno Saturni agere creduntur. Sub Ioue verò, cùm rerum hu-
manarum negotijs implicātur. Plotinusq; regnare nos ait ſub hoc vel illo, pro-
ut ſecundum hunc vel illum egerimus. In hac autem vita ſpontè regenerari dici-
mur, rurſumq; iuueneſcere, ac in dies magis effloreſcere, cùm ſana bene inſtitutæ
mentis optióne ad meliora contendimus, de quo Paulus Apoſtolus: Homo in-
terior renouatur in dies. Atq; paſsim in diuinis literis de iuuentute noſtra, quæ
ſit vt Aquilæ renouanda. Quòd ſi vllo vnquam tempore ſpes affulſit vt morta-
les hæc eſſent conſecuturi, nunc ſperandum maximè, cùm eorum omnium inge
nia, quæ aliquem veræ lucis fulgorem conſecuta ſunt, maiorum noſtrorum er-
rores, qui tot annos vni tantū ſenſui adhæſere, deprehendere iam incœptarunt,
omnémq; ſtudiorum ſuorum conatum ad veritatem ipſam conuertere, ſanctio-
resq; diſciplinas adamare. Adiuuant inſuper hanc proborum hominū volunta
tem, ſanctiſsimorū autorum ſcripta, lucubrationesq; & documenta, quæ de ve-
tuſtatis eruta voraginibus cotidie prodeunt in lucem. Et iam ille minimè cenſe-
tur eruditus, quantumlibet Græcè Latinéq; ſciat, qui Iouem ſcrutaturus cœle-
ſtem non inſiliat in currum, qui ſacra non attigit, qui diuina non eſt imbutus di- F
ſciplina, qui Chriſtum, atque adeò Chriſtianæ inſtitutionis volumina non affe-
ctatur: quid myſteria ſibi velint, non exquiſierit, quáq; ratione Deo animum aſ-
ſerere poſsit, inſpicere neglexerit. Verùm ille omnium optimè peritus, qui lu-
toſas, fæceq; conglutinatas alas in profluente puriter abluerit, perpurgaueritq;,
à terráq; ſublatus cœleſtium Circenſiū pompam comitatus eò peruenerit, vbi
ſparſas manu veri Iouis fruges donariáq; percipiat, opipareq; & ipſe & iugales
excepti, amœniſsimi lautiſsimiq; diuerſorij otio perfruantur: quod qui fecerit,
dubio procul intelliget reliquas doctrinas omnes, ſtudiáq; omnium reliqua, ni-
hil aliud niſi ſummam eſſe vanitatem.

DE FVLMINE.

IOuē igit̄ in alta ſede conſpicuū alato inuecti curru cōſecuti ſumus. Quò
verò eum eſſe Iouē agnoſceremus, nullum manifeſtius ſignū fuit, q̄ ful-
men eius manu prætentū: quare cū id geſtaminis ad Iouē præcipuè perti-
neat,

A neat, non ſecus ac ſella, de fulmine dicere minimè alienum eſt ab inſtituto negocio futurum.

IVPITER.

OMnibus vtique vulgatum eſt hieroglyphicũ illud, Fulmen ſupremi Iouis geſtamen eſſe. Sed vt nunc fabulas diſsimulemus, veram figmenti cauſam afferamus, ſiquidem hoc ipſius fulminis naturã exprimere videtur: quod quidem ita fit. Calor interdum per refrigeratum à ventis aëra conſperſus, vbi contrariæ naturę viribus ſolicitari cœpit, ſeſe in globum colligit, & aduerſus algorem validiſsimè reluctatur: vrget algor ventis ingruentibus, ille ſeſe magis ac magis adſtringit, quoque anguſtius premitur, eo validior euadit, ac ſimulac extremam intentari ſibi vim intelligit, totis erumpit viribus, craſsióreque aëre, qui circunfuſus eſt, diſrupto, viam ſibi cum ſtrepitu & incendio patefacit. Suprema verò illa pars elementorum, vnde calor emanat, cùm Ioui ſit attributa, ideò illum vetuſtas fulgura & fulmina ciere confinxit. Signaque Iouis paſsim cum fulmine fieri conſuerũt, cum vno quidem frequentiſsimè: ſed & cum duobus fulminibus aliquando Ioui ſtatua poſita eſt, vt apud Elidem Olympiæ Iouis Horcij nuncupata: ea quidem ſeuera minacique effigie, vtraque intenta manu fulmina tenebat, iuxta quam pugiles in certamen deſcenſuri ſuper mactati porci exta iurabant, nihil ſe dolo malo facturos, aut ſecus quàm Olympiæ leges paterentur auſuros.

B

FAMA LONGE LATEQVE PROPAGATA.

ILlud verò præcipuum fulminis ſignificatum eſt, vt vocem procul auditam, hoc eſt, famam rerum geſtarum longè lateque per immenſa terrarum ſpatia diffuſam expatiatamque præ ſe ferat. Tranſit & illuſtrem præclari facinoris memoriam, in longam annorum ſeriem propagatam. Ægyptij enim ſacerdotes huiuſmodi gloriæ amplitudinem oſtendere ſi vellent, vocem, vt ipſi dicunt, aëris quippe tonitrum, hoc eſt, ipſius fulminis imaginem deſcribebant. Nihil enim magis, nihil validius nec terribilius tonitru ſonare conſtat. Eaque de cauſa Apelles pictor, vti in Armorum commentario diximus, cùm Alexandri effigiem pingeret, fulmen in eius manu poſuit, quo nominis eius amplitudinem ex rebus ab eo geſtis longè lateque propagatam, & memoria nunquam intermorituC ra celebrem indicaret. Poſita ea tabula, vt Plinius ait, in templo Dianæ Epheſiæ, XX talentis auri picta. Eo verò artificio fuit, vt digiti eminere viderentur, fulmen extra tabulam eſſe. Sedenim Lyſippus ſtatuarius factum vt adulationis plenum improbauit, quare haſtam ipſe in manu Regis poſuit: qui quidem, ſi vera quis de Alexandro, non fabulas conſcripſiſſet, famam eius ne vna quidem ætate ſuperfuturam iudicaret, nedum id aſſequi meritus ſit, vt diuini honores ei decernerentur, datis ad Græciæ ciuitates literis, vt ſe decreto publico Deum inſtituerent. Ea res cùm matrem Olympiam etiam offendiſſet magnæ integritatis fœminam, Rex ipſe vt inceptum excuſaret, & inſtitutum ſuum approbaret, inſigne volumen ad matrem ſuam conſcripſit, vt apud Cyprianum legi, quo rationes multas oſtendit, Regibus ſuis Apotheoſin decernere, atque hinc maiorum Regum memoriam ſeruari, indeque colendi & ſacrificandi ritum inoleuiſſe. Sanè quidem Athenienſes ipſi, qui doctrina & ſapientia ſemper inſignes habiti ſunt, cùm XII tantùm deos antea colerent, Alexandrum tertiumdecimum appellauère, honoreſque illi adhuc viuenti inſtituère, qui tamen vulneribus ſæpe confoſſus, morbiſque tentatus, ac poſtremò vita functus, ſe

mortalem oſtendit, qui deorū interim cōcilio adiectus erat. Quare Lacedæmonij literis acceptis, argutè liberéq; admodum more ſuo reſponderunt, ἐπειδὴ ἀλέξανδρος βούλεται θεὸς εἶναι, ἔστω θεός. Alexander quandoquidem vult eſſe Deus, eſto Deus. quo decreto id declaratū voluêre, nullam aliam fuiſſe cauſam, neq; meritū aliud cur deificatio eſſet Alexandro decernēda, niſi quòd ipſe ita vellet. Cæterū is qui adhuc viuens diuinis honoribus inhiabat, ne cōmunibus quidem poſt obitum iuſtis honeſtabatur, ad grauiſsimā vſq; Olympiæ matris lamentationē. Peruulgatum tamen apud multos populos & nationes fuit, Reges ſuos, vt nuper dicebamus, pro dijs colere. Nā & Romani nō tantùm Reges pleroſq; ſuos, verū etiā eorum vxores diuinis honoribus honeſtarunt, & nonnullis templa, et ſacra etiā inſtituerunt. Quantum verò pertinet ad fulmen, eo tolerabilius id Alexandro concedendum, quo inſolentius Lyſimachus ab Alexandri morte particulam eius regni ſortitus, non quam armis virtutē ue vlla ſua ſubegiſſet, ſed ex Regis tabulis adeptus eſſet, lancea cœlum tangere ſe iactabat: quod tantundem erat, ac ſi famam aſtris terminare ſe diceret. Qua de cauſa Paſiades Byzantinus hominis vanitatem irridens, ad ſuos conuerſus ait: Cauendum ne is lanceæ mucrone cœlum medium pertundat. Quodq; impatientius aliquis ferat, Clearchus Heracliæ Tyrannus fulmen geſtauit, & ex liberis vnum Tonitrum appellauit. Quanta verò Cliti, quanta Demetrij fuit inſolentia, quorum iſte non magna admodum regni parte ab Alexādro accepta, Iouem ſe vocari paſſus eſt, reſponſa ſua pro oraculis haberi gauiſus: ille quatuor ad ſummum nauibns demerſis, Neptunus vocitari voluit, tridentemq; geſtauit. Vt minus iam Salmonea miremur eò prouectum inſaniæ, vt flammas Iouis, & Olympi ſonitus imitaretur. Nam vt apud Maronem:

Quatuor is inuectus equis, & lampada quaſſans,
Per Graiûm populos, mediæq; per Elidis vrbem
Ibat ouans, diuûmq; ſibi poſcebat honores
Demens, qui nimbos, & non imitabile fulmen
Aere, & cornipedum curſu ſimularet equorum.

Longè verò felicius atq; tutius Numa Pompilius eliciendorum fulminum rationem inuenit. Nam cùm quædam occulta ſacra ad fulmina expianda noſcere cuperet, Egeriam conſuluit, quæ reſpondiſſe fertur, vt Auentinū peteret, & fontem qui in antro quodam erat, melle & vino generoſiore inficeret, quò ſolebant hora certa dæmones duo ſitibundi cōuenire. Hi erant Picus & Faunus. Curaret verò ille ſibi latebras, in quas abditus ab aduenientib. illis nō conſpiceretur, ipſe tamen fontē intuerēt, diſponeretq; per fontis marginē retia, prout opportunū ſibi viderēt. His peractis dij uenerunt, & potus allecti ſuauitate multū ebiberunt: tandem ſopore grauati, ibidē, ubi cōſtiterant, ſomno ſe proſtrauêre, quos ita grauatos Numa implicuit in rete, qui uidentes ſe captos, in uarias ſe formas transformabant. Sed cùm nihil quicq̃ proficerēt, ad ueras tandē effigies rediere, Numamq; ut retia ſolueret, orauerunt. Rex ſe non prius retia ſoluturum dixit, quàm de placando Ioue docerēt. Illi & hoc docuerunt, qua ſcilicet ratione cœlo Iupiter elicerēt, quoq; modo fulmē expiarēt. Vnde Ioui Elicio nomē datū cuius templū in Auentino poſitū, ubi res hęc contigerat. Scio fabulā importuno loco poſitā, ſed quia non ita uulgata eſt, minimè fuit diſsimulanda. Ne uerò nos alienæ gloriæ detractoribus fauere uideamur, Alexandro fulmen meritò attributū dixe-

A dixerim, ea de cauſa, quòd annos vix tres & triginta natus, celeritate mira Orientales ferè omnes nationes ſubegerat, & Oceanum ipſum enauigauerat, vt nõ immeritò Cæſar, qui pari ſaltem animo ad eam rerum amplitudinem adſpirabat, cùm Gades veniſſet, animaduerſa apud Herculis templum Magni Alexandri imagine, ingemuerit, atq; vt Trãquillus ait, pertæſus ſit ignauiã ſuam, quòd nihil tum à ſe memorabile actum eſſet in ætate qua iam Alexander orbem terrarum ſubegiſſet.

CELERITAS.

EST enim fulmẽ ante omnia velociſsimæ omnino celeritatis indicium, quam poëtę cùm volunt exprimere, dicũt, fulminis ocyor alis. Idem ex antiquorũ numis manifeſtum eſt: vt in eo cuius inſcriptio eſt, Q. PILIPVS, equus habetur in pernicem curſum admiſſus, cauda exporrecta, fulmine ſubſequente, lancea protenta: quod innuere videtur, prouinciã ſuſceptam ſumma celeritate peragratam, negociumq; quamocyſsimè confectum. Nam & Ptolemæus, vnus ex Ægypti regibus, promptitudinis & audaciæ cauſa κεραυνὸς appellatus, ait Pauſa-
B nias. Facit huic rei fidem numus alius, in quo caput humanum eſt, capreæ coopertum ſpolio, ſub cuius iugulo fulmen eſt, & arcus ab occipitio: ab altera verò parte Pegaſus, cum ſagitta ſubiacente, omnia, vti palàm eſt, velocitatis indicia, cùm præſertim inſcriptio ſit, L. PAPI. De quo quidẽ Papirio, qui ob mirificã in agendis rebus feſtinationem atq; celeritatem, Curſoris cognomentũ meruit, multa rerũ ſcriptores memoriæ prodidêre. Equorum porrò velocitatem in curruli certamine fulguri comparat Heſiodus Herculis ſcuto, vbi dicit:

ἐπὶ δ᾽ ἵππειον δίφρον ... ἴκελ᾽ ἀστεροπῇ πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο.

Quem Statius ſecutus ait:

Ilicet igne Iouis lapſiſq; citatior aſtris.

Et inferius idem Heſiodus de equis in curſum à Pallade concitatis:

Τοὶ δ᾽ ἄμυδις πετόωντ᾽ ἴκελοι πυρὶ ἠὲ θυέλλῃ.

quod proximè accedit ad Papinianam ſententiam.

CELEBRITAS.

IN augurali diſciplina fulmen tam in publica quam in priuata opera vibratũ, atq; etiam per nocturnam imaginem in ſomnijs viſum, celebritatẽ nominis, & magnarum rerum auſpicia facit. Nam Olympiæ Alexandri matri fulmen per
C ſomnium oblatum, futuræ in filio claritatis indicium fuit. Illa enim priori nocte qua ſe viro adiunxit, exiſtimauit facto tonitru in vterum ſibi fulmen illabi, ex cuius ictu magno excitato incendio, in flãmas inde latè diffuſas abire viſum. Quid verò hìc memorem Iuliæ filiæ Cæſaris monumentum ictum fulmine? quid Euripidis poëtę Tragici, atq; Lycurgi ſepulchra de cœlo tacta? Quid Veliternum murum? quid Eutimi Pictę, aut Horatij Coclitis, aut Probi Imperatoris, aut Taciti & Floriani ſtatuas eodem modo afflatas? quæq; huiuſmodi exempla plurima declamatione, quam olim de fulminũ ſignificationibus edidimus, explicata ſunt, quorum ſignificata in hanc nominis amplitudinem accepta, tam Aruſpicum reſponſis, quàm euentis poſtea comprobata reperiuntur.

ELOQVENTIÆ VIS.

QVod verò de claris eloquentia viris dictum, vt de Pericle & alijs reperimus apud antiquos, eos ciere tonitrus, & fulgura diſpergere ſolitos, cùm orarẽt, tanta erat animorum perculſio & in dicentium ſententia motus, tanta verborũ autoritas, de ſacra dubio procul lectione metaphoram ſumpſere. Pſalmo enim

centeſimo ſupra quartum & trigeſimum canitur: Educit nubes ab extrema terra, fulgura vertit in pluuiam. Vbi per nubes viri ſancti intelliguntur, per fulgura verò perſuadendi vis, per pluuiam eloquentia: de quo plura alibi. Et quòd alibi Dauid, Vox, ait, tonitrui tui in rota, eo hieroglyphico ſignificat Euangelij voces, quæ de cœlo diuinitùs intonaturæ eſſent, & vniuerſum terrarum orbem (id enim rota eſt) commoturæ, attonitumq; reddituræ. Eodem modo per fulgura verba Chriſti ſignari tradit Eucherius: eoq; ſpectare pſalmi dictum, Et fulgura multiplicauit, & conturbauit eos, de Iudæorum confuſione, qui ei nulla in re vnquam reſiſtere potuerunt. Et Hieronymus primis Hebræorum caſtris, Rameſem, tonitrui gaudium interpretatus, diuina verba, & quæ voces ſunt in ſacris literis, per tonitrum accipi docet, quòd cœlitùs editæ excipiantur. Fulminis verò radij deſcripti, quæ ipſæ coruſcationes ſunt, ad eiuſdem Euangelij pertinent claritatem & famam, de quibus Pſalmo: Illuxerunt coruſcationes tuæ orbi terrarum. D

CLEMENTIA.

IN Antonini Pij, atq; etiã in aliquot Neruæ numis cernere eſt fulmen in toro collocatum, quod manifeſtum & pulchrum admodum eſt clementię ſignum: arguit enim offendẽdi poteſtatem penes ipſum Imperatorem eſſe, verùm ob eius clementiam quieſcere: quod perinde eſt atq; illud, quòd apum regem aiunt aculeo quidem præditum eſſe, verùm eum in vulnus nunquam exeri. Primam verò huius virtutis laudem ætate noſtra tulit Iulius Medices princeps noſter, qui ſimulac bonorũ in eum ſtudijs inclinatis Pont. Max. electus atq; ſalutatus eſt, omnium ſtatim, & earum quidem atrociſsimarũ iniuriarum oblitus, ijs omnibus eueſtigiò pepercit, quos aduerſarios habuerat iniquiſsimos, quos hoſtes totæ vitæ curſu perpeſſus erat infenſiſsimos, quiq; non bonis tantùm & fortunis eius, ſed & vitæ modis omnibus inſidiati ſæpius fuerant. Quare Clementis nomen, vt tantæ manſuetudinis pignus, perpetuumq; monumentũ, aſſumpſit: ita ſumma totius vitæ moderatione conſeruauit, req; probauit, vt Chriſtianum demum Pontificẽ mortales intueri ſe profiterentur. Sed enim cùm nobis de tanti principis laudibus loqui nõ liceat, qui eius auſpicijs annos aliquot in hominũ luce verſati ſumus, negocium alijs relinquemus, eam fuiſſe noſtri principis clementiam profeſsi, vt vel hoſtes ad eam æternis literarũ monumentis celebrandam impulſura ſit. E F

PIERIVS VALERIANVS AD IO. BAPTISTAM MONTANVM, DE IIS QVÆ PER SOLEM, LVNAM, ET STELLAS SIGNIFICANTVR, EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

Scribis, Clariſsime vir, vidiſſe te lemmata quædam mea in breue admodũ compendium redacta, de Hieroglyphicis quæ per Stellã apud Aegyptios ſacerdotes in doctrinarum ſuarum arcanis habentur: quod vt ad ſe mitterem, Reuerendiſsimus Cardinalis vtriuſque noſtrûm alumnus Hippolytus Medices, tantopere flagitauerat. Addis inſuper, cognouiſſe te rei iſtiuſmodi argumentum non in ea tantùm ſchedula contineri, ſed à me longè copioſius conſcriptum. Rogas itaque, vt rei totius Commentarium ad te mittam. Nam quicquid illud erat, ad figurarum tantummodò formam ſpectabat, quibus

A *pictor vteretur in Iulio illo ſidere adornando, cuius celebritatem Hyppolytus ipſe tanto ſtudio fo-
uet. Nimirũ video te, Montane eruditiſsime, leonẽ ex vnguibus æſtimare voluiſſe: ſed in re mea
non leo, ſed muſculus continetur, qui ſe olim apud mythologos pro leone auſus eſt venditare. Quã-
tulumcunq; tamen id ſit quod ego præſtare potuerim, officij mei fuit, omni poſthabita contatio-
ne, obſequi viro tum à primis ſtudiorum noſtrorum annis amico, tum ætatis totius demùm curſu
mihi ſemper admirando, tam in philoſophia quàm artis Medicæ peritia, quàm etiam in cultio-
ris eruditionis elegantia, ſeu Græca ſeu Latina quis poſcat, politiſsimo. Accipies igitur Stellarũ
hieroglyphica prout à me fuerunt interpretata. Sed noſti ſtellas ſine Luna deſolatas quodammo-
do videri. Nam quò illæ rerum quæq; ſuarum ſemina conſpergant, niſi in Lunaris orbis paratiſ-
ſimum, ut ita dicam, horreum condantur, quæ poſtmodum illa quaſi ſequeſtra terris demum
indulgeat, aut potiùs vberrimè largiatur? Sed neq; Luna neq; ſtellæ ſine Sole ſui compotes eſſe poſ-
ſunt: quare Sol quoq; his adnumerandus, imò anteponendus. Ridebis, ſcio, non erubeſcere me,
quòd auſus ſim de Sole, de Luna, de ſtellis apud talem tãtumq; virum totius Encyclopædiæ decus
& ornamentum verba facere: ſed id me conſolatur, quòd tu, vt hæc ad te darem, iuſſeris: quare ſi
quid hæc attulerint tædij vel moleſtiæ, vni tibi qui crabrones irritaris imputato. Utcunque ſi le-
B geshæc quæ ſunt per nos in vnum veluti corpus hinc inde collecta, opto non ea tantùm quæ me
longè accuratius legeris, in memoriam tibi reducant, verùm etiam te Pierij tibi deditiſsimi me
morem aſsiduè faciant.*

DE SOLE.

COELESTIVM corporũ quæ die noctéq; micant ſignificatio-
nes dicturi, rationi cõſentaneũ eſſe duximus à Sole ipſo dictio
nem auſpicari: quando, niſi Sol eſſet, neq; Luna, neq; ſtellę vllę
cõſpicuę eſſent, vt & doctrina eſt Aſtronomorũ, & res ipſa in-
dicat. Cùm itaq; Sol reliqua huiuſmodi corpora luminę illu-
ſtret ſuo, noſtriſq; videnda oculis offerat, ab eo vtpote lucis ar
bitro, initium meritò faciemus.

DEVS OPT. MAX.

THeologi tã vetuſtæ religionis, quàm noſtrę pietatis interpretes, Deũ Opt.
Max. & vnum, & lumen, & bonum appellauerunt. Eaq; ratione Sol cùm ſit
vnus, vnde illi nomen, quippe à ſolitudine: ſit lumen, vt ſenſu manifeſtum eſt: ſit
C bonus, vt quotidiano cernitur experimento, Dei ipſius hieroglyphicum, nullo
alio ſigno addito, perhibetur. E profano verò cultu ante omnes Perſæ, reliqua
deorum omniũ, quam gentes ipſæ venerabantur, caterua reiecta, Solem Deum
eſſe vnicũ arbitrabantur, ita vt nulla dijs templa condenda eſſe crederent, ea in-
ducti ratione, quòd vni Soli, quem colerent, vix mundus ipſe ſufficeret. Pytha-
goras tanta eum veneratione proſecutus eſt, vt aduerſus eum neſas eſſe dixerit
lotium effundere, vtpote quem omni cultu dignum arbitraretur. Et Heſiodus
præceptum hoc ſumma religione obſeruandum adhortatur. Omnino autem
Gregorius Theologus id eſſe Deum dicit inter intellectuales creaturas (his e-
nim locutionibus vtuntur qui diuina tractant) quod Sol inter ſenſibiles. Quæ
verò de Solis ſimilitudine cum Deo referuntur ab Ioanne, à Paulo, ab Hiero-
theo, abſolutiſsimè verò à Dionyſio, qui horum documenta literarum monu-
mentis quamdiligentiſsimè cõmendauit, cùm ea quotidie per templa ſcholaſq;
omnes cõmemorata recitentur, ea hîc ego duxi prætereunda, Phœnicum inte-
rim & Ægyptiorum inuentis gratulatus, qui primi omnium, vt Euſebius me-
moriæ proditum ait, Solem & Lunam & ſtellas ita eſſe deos intellexêre, vt eos

tantùm gignendarum abolendarumq́; rerum omniũ cauſam affirmarent: quod D
ijs congruit, quæ Plato Legum XII, de Parcis philoſophatur. Nam & Anaxagoras Solem μύδρον eſſe, hoc eſt, ferrum candefactum arbitratus eſt, atq; ita omnia ex eo gigni conformariq́; affirmabat. Ferrum enim ita diſpoſitũ, in quod volueris opus informabis. Magnificentius Euripides Anaxagoræ diſcipulus, cum eodem ſentiens, Solem auream glebam appellauit. At Socrates apud eruditiſſimum optimumq́; Xenophontem eos reprehendit, qui Solem Deum poſuere, lumenq́; eius & formã ad Deum Opt. Max. refert, quòd omnis eius poteſtas & magnitudo à Deo ſit, à quo vnà cum Luna fuerit creatus. Eaq́; ratione reprehẽdit & Homerum, & cæteros omnes, qui Solem vnicum eſſe Deum crediderũt.

VNITAS.

SI quid autem eſt in rebus, quæ noſtris obijciuntur oculis, quod vnitatẽ ſignificare poſsit, nempe Sol is eſt: id quod, vti dicebamus, locutionis etiã etymõ atteſtatur à ſolitudine deductum, ſiue potius à Sole ipſo fiat ſolitudo. Sapienter itaq; Alexander Macedo Dario amicitiã petenti reſpondit, nec mundum duobus Solibus poſſe regi, nec duo ſumma regna ſaluo ſtatu terrarum haberi poſſe. E
quam ſententiã ex Ariſtotelcis Ethicis ſibi deſumpſerat, qui diſcipulo adulaturus, tum hæc, tum illam præcipuè Homeri ſententiam prætexerat:

Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔστω, εἷς βασιλεύς.

Quòd verò Solem in rebus egregiè vnũ eſſe dicebamus, extra res Deus quoq; vnus, & τοῦ ἑνὸς cognomento ab Orpheo, à Platone, & à noſtris agnoſcitur.

VERITAS.

ET qua ratione Sol vnus eſt, eadem eſt veritatis hieroglyphicum: duplicia enim & multiplicia ſunt veritati cõtraria. Simplex igitur ſit neceſſe eſt, quod uerum cenſeri debeat. Hinc nudum effingitur ipſius veritatis ſignũ: & quia omnia habet in cõſpicuo, ex eo præcipuè veritas eſt. Hinc Pythagoras πρὸς τὸν ἥλιον τετραμμένος quempiam loqui non debere monuit, facie ſcilicet contra Solem verſa, quod non eſſe manifeſtis repugnandum ſignificare contendunt: neq; hominem loqui ferè poſſe, quod vndecunq; verum ſit, cùm omnem hominem diuinę literæ mendacem eſſe dicant. Sanè de ijs quæ liquidò patent, apertamq́; in ſe cõtinent veritatem, dici ſolet, Meridiana eſſe luce clariora.

CHRISTVS. F

AT ſacræ paſsim literæ CHRISTVM per Solem imaginari tradunt: vt illud, In Sole poſuit tabernaculum ſuum. Et: Exijt de tribu Iuda cuius ſignũ eſt leo ſolare animal. Plato in Repub. vt ſolet myſterijs ſuis inhæreſcens, & Prophetarũ quos adijt, & audiuit, oracula depromens, Solem viſibilem Dei filium appellat, quippe qui Deum ipſum excribere non audeat, & à quoquã fieri poſſe diffidat. Atq; identidem intelligendum, quòd vbiq; Chriſtus ipſe profitetur hominem imaginem eſſe inuiſibilis filij: qui ſi lux eſt vera, quæ mentem omnem illuſtrat, expreſsiſsimũ habet ſimulacrum hunc Solem, qui eſt lux imaginaria illuminans omne corpus. Hic patiente Chriſto aduerſa Luna deficiens, conſenſum nobis ſuæ naturæ perſpicuè cõmonſtrauit: noſq; iure optimo diem, qui Soli à Mathematicis adſcribitur, eũ Domini vocitamus, & eius cultui ſacrũ dedicamus, vel hinc oſtendentes, nõ eſſe cur amplius corporeũ Solem, vt olim Gentes, colamus, quaſi Regem cœli, & dominum, atq; moderatorem, poſteaquàm Soli inuiſibilis, coæternus Patri & coæqualis, per quem & cœlum & terra cõdita ſunt, ſitos in vmbra mortis homines illuminauit, eſtq́;, vt cum Simeone abſol

uam,

A uam, lumen, quod è gentium oculis tenebras diſcutiat, & electo populo gloriã afferat nullo vnquam tempore defuturam. In aliquot antiquorum numis cernere eſt humanũ caput radijs circũquaque diffuſis, cuius inſcriptio eſt, ORIENS. Siue igitur pro Sole, ſiue pro regione, vnde Sol oritur, imago ea recipiat, vtroque hieroglyphico Chriſtũ referre videbitur, de quo Zacharias Propheta: Ecce vir, ORIENS nomen eius, qui dominaturus eſſet ſuper ſolio ſuo. Alter quoque Zacharias antiquũ hoc dictũ atteſtatur, In quibus nos viſitauit, ait, Oriens ex alto, vt eos qui ſedẽt in tenebris & in vmbra mortis, illuminaret. Idcoque tam vox, quàm imago Orientis, Aſſertorem noſtrũ ſignificat, ait Eucherius. Exorientis autem Solis imago altera erat apud Ægyptios ſacerdotes, Lotos quippe arbor aquatica, vbi infantem in ea conſidentẽ figuraſſent. Hinc vtique vapores illos matutinos, qui à Sole mouentur, ſtrictiori quadã aura refrigerantes potius quàm adurentes intelligi volebant. Cæterùm ego ſignificatũ hoc, vt exortũ lotos indicet, inde ſumptũ crediderim, quòd ea ante Solis emerſũ implicata ſolia habeat, quæ quidem ita ſenſim exſinuantur apeiunturque, vti magis ac magis tollitur iu

B bar Solis. Maximè verò panduntur, vbi mediũ is iter emenſus eſt. Eodem verò decedente, folia ipſa viciſsim cõtrahuntur, complicarique incipiũt ac inſinuari, veluti nulli patêre velint præterquàm numini quod venerantur: atque ita quibus liceat modis, eo abeunte, ſeſe intra clauſtra cohibeant. Quod, vt Proclus ait, obſeruatum à Magis, vt ſacram omnino eam Apollini crederent, effecit.

RESIPISCENS.

HAbet & Aurora ſuum hieroglyphicum, quod aperire non pigeat. Per eam ſiquidem vir oſtenditur, qui de voraginibus emergens prauorũ operum, & erroris cæcitatem derelinquat, & ad iuſticiã & lucis puritatem euehatur: quæ ſententia eiuſdem eſt, quem ſuprà citauimus, Eucherij.

CLARITAS.

A Solis verò claritate, viros omnes inſignes, qui vel rebus præclarè geſtis patriã illuſtrarunt, ſiue ſublimiori aliqua doctrina mortale genus (quod egregie tu facis) inſtituerunt, aut vitę ſanctioris exemplo reliquis fuêre documento, quò verã poſſent aſſequi beatitudinem, LVMINA nuncupare mos eſt. D. Ambroſius Luminaria, ſanctos inquã homines, inter mortales verſatos ait. Illi enim

C veræ participes lucis, eas animas quas erudiebant ab ignorationis tenebris educentes, luminaria non iniuria nuncupati ſunt. Ita gentes reliquæ viros qui præclari nominis eſſent, nomine Luminis appellarunt, vt Latinus Rex apud Maronem queritur, Lumina tot cecidiſſe ducum.

IMPERII MAIESTAS SVMMA.

APud eoſdem, quos paulò antè nominauimus, Perſas, quorum quidem diſciplina recentior omnino fuit, deducta ad res humanas ſimilitudine, Solem, penes quem ſumma eſſet imperij maieſtas, indicabat, Solemque in eius ſublimitatis homines ſigna dare perſuaſum habebant. Vnde etiam apud Maronem:

Ille etiam extincto miſeratus Cæſare Romã Tunc caput obſcura nitidum ferrugine texit.

Et vltimo Domitiani tempore corona quædã iridi ſimilis Solem circundedit, quæ lumen eius ac radios obſcurabat: quod portendebat, vt Arioli interpretabantur, fore vt is Imperator à Stephano iugularetur.

HVMANA VITA.

TAntus verò eſt Soli cum humana vita conſenſus, vt is claritate ſua inſignis, vitę identidem noſtrę tranquillitatẽ: obſcurus autem obnubilatusque, rerũ

noſtrarum perturbationem oſtentet. Hinc apud coniectores inuenias, quòd e- D
tiam veſter Hippocrates Medicis nõ ocioſe obſeruandum pręcipit: Si viſus Sol
in ſomnijs obſcurari, occultaríue, aut nuſquam apparere, periculum inſtare vt
ægrotus vitam amittat. Si verò vim alicuius inſequentis ipſe Sol auſugiat, de-
cumbentem in furorem agi præcipitẽ: mentis enim lumen eo ſigno labefactari,
inquietari, ac loco exturbari ſuo. Quæ cùm quis imaginatus fuerit, ſolicitus ad-
modum eſt Hippocrates, vt ægroto certa victus ratione obuiam eatur. Tantã
verò Sol prærogatiuã in ijs quæ ad nutriendi rationem ſpectant, habet, vt Phy-
ſici omnes ex calore & humore noſtrum conſtare incrementũ aſſerant. Nam &
Heſiodus poſteaquàm fluuiorum quorundam nomenclaturam abſoluit, ſubie-
cit mox, hos eſſe qui mortale genus enutrirent, vnà cum Sole. Interpres addit:
Aquæ enim & Sol nutriendi vim habent, eorumq́; beneficio res aluntur & gli-
ſcunt. Inde Catullus de flore quodam viuido:

Dum mulcent auræ, firmat Sol, educat imber.

ANNVS.

Apud aruſpices Sol annorum ſignificatũ habet, quorũ ipſe Dominus eſt. E
Quodq́; ad hanc rem facit, Cyri ſomnium memoratur, qui ſcilicet imagina-
tus per quietẽ ſit Solem ter manibus apprehendere fruſtra appetijſſe, ſiquidem
conuoluebat ſe Sol, & elapſus abire videbatur: hinc Magi dixerunt, eum trigin-
ta annos regnaturum, quo ſcilicet tempore Saturnus Solem eodem aſſequitur
puncto, vnde ſimul deferri cœperat. Id vtcunq́; interpretatũ fuerit, tamen ipſis
commentum placuit.

GRÆCI.

Aegyptij vates per Solis imaginem Græcos in prodigijs intelligi tradidêre,
cuiuſmodi rei nota eſt hiſtoria. Cùm Alexander Macedo Tigrin fluuium
ſuperaſſet, paulò pòſt Luna prima vigilia defecit, deinde ſanguinis colore ſuffu
ſo, lumen omne fœdare viſa eſt: quod Macedones laborum pertæſi dirum arbi-
trabantur, resq́; ad omniũ deſperationem proceſsiſſet, niſi vates Ægyptij, quo-
rum doctrina omnis per rerũ imagines explicabatur, affirmaſſent, bene ſperan
dum eſſe, quòd Sol Græcorum, Luna Perſarum indicium eſſet, ideoq́; ruinam
ſtragemq́; eo oſtento illis gentibus portendi, quorũ ſignum laborare viſum eſ-
ſet, quod effectus poſtmodum comprobauit. Interſerere autem hieroglyphicis F
prodigia, ſomnia & oſtenta licet, quia manifeſta inter ſe congruũt germanitate.

PATER, MATER, LIBERI.

Sed vt ad hieroglyphica noſtra redeamus, cùm Sol generationis arbiter exi-
ſtat, Luna veluti lac humorem ſufficiat ad nutrimentum, liberi vitæ lumen à
patre ſortiantur, nõ temerè apud Hebręos Ioſippus puer imaginatus eſt ſopore
preſſus ſe à Sole Lunaq́; & ſtellis vndecim adorari: nam quòd patrem ſimul &
matrem, ac fratres totidem id olim facturos, tunc oſtenſum, euentu poſtea com-
probatum, cùm illi annonæ præfecto, & maxima quæq́; negocia Regis in Ægy
pto adminiſtranti, cùm nondum eum agnoſcerent, procubuerunt.

PRÆGNANTIA.

Sed quod ad partus attinet, manifeſtiſsimo hieroglyphico id Ægyptij figura-
re conſuerunt, apud quos bipartitus Solis orbis, in media cuius ſciſſura ſtella
impoſita eſſet, humanum fœtum in prægnantis mulieris vtero ſignificabat, nõ
ea tantùm de cauſa, quòd vterũ in corpore medio ſitum ſolari corpori ob rotun
ditatem æquipararent, ſed quia Sol cõceptus omnes irradiatione ſua viuificat, à
quo

A quo vitalis virtus præcipuè demanat,quod quidem Ariſtoteles Phyſicæ auſcultationis ſecundo affirmat, gigni hominem ex homine & Sole profeſſus. Veluti verò ſtella lumen à Sole mutuatur,ita fœtus in vtero alimentum à matre conſequitur.Neq; huius eruditionis imperitus Lucretius,cùm Epicurum illum ſuum mortalibus vitæ tranquillæ initia dediſſe conaretur oſtēdere,mortales reliquos ſtellas dixit,Epicurum verò Solem appellauit,his verſibus:

Ipſe Epicurus obit decurſo lumine vitæ,
Qui genus humanum ingenio ſuperauit,& omnes
Reſtinxit ſtellas,exortus vti aërius Sol.

At dicet aliquis : Si Sol exortu ſuo ſtellas omnes extinguit,quomodo illis lumē mutuatur? Quibus reſpōſum facio,accidere id ex oculi noſtri imbecillitate,qui luce illa omnium maxima perſtricti,minora nequeant lumina conſpicari.

DE LVNA.

B ATque hæc de Sole dicta ſufficiant : non enim omnia proſequi volui, quæ ſuper eo dici potuiſſent ab inſtituto hoc non aliena,ſed occupationum tuarū ratio mihi habenda fuit,publicæ quippe profeſsionis, lucubrationū tuarū peculiariū, ſolicitudinis quam pro laborātibus, quotquot opem implorāt tuam,benigniſsimè ſuſcipis atq; accuratiſsimè: à quibus ſi longiore ſermone auertere te voluiſſem, in alicuius omnino commodum peccaſſem. Ad Lunam igitur breuiter examinandam aggrediamur.

NATVRA HVMANA.

SOle pro ſublimioris naturæ imagine conſtituto,fuere qui per Lunæ hieroglyphicum naturam humanā exprimi differerent. Nam quòd hęc è limo terraue conſtat, terra etiam lunaris globus eſſe perhibetur. Pythagoras enim Lunam modò terrā cœleſtem, modò terreſtre cœlum appellabat : ac terræ ſimilem eam dicit Ariſtoteles. Varia eſt præterea Lunæ facies,diebusq; ſingulis immutata conſpicitur: neq; variāci quicquam magis obnoxium,quàm rerum humanarum conditio. Quinetiam ſi vniuſcuiuſq; hominis vultum intueamur, nunquam aut rariſsimè hac & illa vice eundē eſſe conſpiciemus,modò enim iratum, modò lenem, modò triſtem, modò hilarem, modò hoc, modò illo affectu per-
C turbatum comperiemus, ac prout diuerſæ rerum imagines animū perculerint, ita varias in vultu figuras conformabunt. Hinc inter magna naturæ miracula de Socrate fertur, cum eodem ſemper vultu conſpectum. Ad hæc, vt quæ tam manifeſta ſunt miſſa faciamus, cupida lucis Luna,cupidum intelligēdi (ea enim lux eſt)mortale genus.Eam modò Soli ſuo adiunctam,modò abeuntem,modò redeuntem aſpicias. Animus quoq; noſter nunc ipſius veritatis lumini copulatur, nunc longè recedit, nunc ad veræ rationis intellectum facta repetitione reuertitur. Aberrare enim hominum eſt, & ſepties in die vel iuſtus cadit.Luna ea ſemper parte clara, conſpicua,& illuſtris eſt,qua Solem aſpicit:obſcura verò,caua & inanis parte ea qua diuertit à Sole. Homo qua ſe parte conuertit ad Solem ſuum,micantiſsimis radijs velut alter Moſes illuſtratur:ab eo verò auerſus aliò, turbulentiſsimis omnium errorum tenebris obſuſcatur. Hinc dies à Deo dictus Neomeniæ,nouę quippe Lunæ,quem feſtum celebrare debeamus. Quod eò ſpectat, vt intelligit Adamantius, quando lex vetus vmbra futurorum eſt, quod Apoſtolus Paulus ait, eandem ipſam memorans Neomeniam, vt intelligamus iuſtitiæ Solem Chriſtū eſſe, Lunam verò Eccleſiam, quæ lumine ipſius

repletur, ac cùm Soli ſuo iuncta fuerit, eiq́ penitùs adhæſerit, tum feſtum diem agit Neomeniæ.

PIORVM COETVS.

IGitur Theologi, qui Chriſtum Soli æquiparant, in quo ſit ſenſibilis humanitas, & diuini luminis imago, ijdem per Lunam piorum, vti dictum, vniuerſitatem intelligunt, cùm nulla ſit gens, nulla natio, nulla ſectæ cuiuslibet congregatio illuſtrata lumine, niſi quæ, vt in Sole Luna, Chriſti radio verberatũ. Eucherius quoq́ Lunam Eccleſiæ dicit hieroglyphicum, nempe quòd in hac mundi nocte reſplendeat. Et quoniã defectibus menſtruis imminuitur, & faciem quotidie variat, noſtræ ſit etiam ſymbolum imbecillitatis, de qua ſuperius.

ÆTERNITAS.

APud Gentes præcipuum erat Lunæ ſignificatũ, æternitatis hieroglyphicũ haberi, propterea quòd, cùm defeciſſe videtur, noua iterũ ſit, ſæpiusq́ anno toto iuueneſcit. Quare ſcitè admodum Horatius, cùm breuẽ & imbecillam humanæ vitæ conditionem lamentatur, ait:

Damna tamen celeres reparant cæleſtia Lunæ.

In Fauſtinæ numis aliquot ſimulacrum eſt, quod læua pallam ſuſtinet, dextera auiculam cum Luna ſuperſidente porrigit: inſcriptio, ÆTERNITAS. Alibi enim diximus eam in Marci adulationem relatam inter diuos à Senatu. In numis etiam aliquot Seueri Alexandri Aug. ſimulacrum videre eſt, quod dextera nouam Lunam attolit in ſublime, inſcriptione addita, PERPETVITATI AVG. Ægyptius autor Horus ad huius hieroglyphici ſupplementũ & Solem adiecit. Et Catullus noſter, quæ de Luna dixit Horatius, ipſe de Sole dixit:

Soles occidere & redire poſſunt.
Nobis cùm ſemel occidit breuis lux,
Nox eſt perpetuò vna dormienda.

Cauſa verò cur per hieroglyphicũ Solis & Lunæ Ægyptij ſacerdotes perpetuitatem ſignificarent, ea perhibetur, quòd eos perpetua eſſe rerum elementa arbitrabãtur, quippe quæ virtute propria inferiora omnia generarent, cõſeruarent, & perennare facerent. Huius ergo perpetuitatis, quæ ſemper fuit, eſt, & futura eſt in Chriſto, Pſalmographus memor, futurũ ſcripſit, vt Chriſtum populi omnes reuereantur per generationes omnes, quandiu Sol & Luna circuitu ſe conuoluerint. Et Cabaliſtæ vigeſimam illam intelligentiã agnoſcunt à perpetuitate deſumptam, quæ per meatum Solis & Lunæ quotidie continuatur. Vita porrò noſtra (vt id identidẽ repetamus) eorũ regimine ducitur, cuius cùm duæ præcipuè partes ſint, eæq́ maximè propriæ, ſentire, & creſcere, quorũ alterum Græci αἰσθητικὸν, alterum φυτικὸν dixêre, ſentiendi vim à Sole, creſcendi à Lunari globo ſortimur: atq́ ita vtriuſq́ luminis beneficio hęc nobis conſtat vita qua fruimur. Deniq́ humore vnius, & alterius calore ſuſtentatæ rerum ſpecies prorogantur, æternęq́ fiunt. Ad hoc faciunt pleriq́ Corneliæ Saloninæ Auguſtæ numi, cuius caput ex noua Luna prodire videtur, à quorum tergo modò FOECVNDITAS, ob id quod modò dicebamus: modò IVNO, quòd eadẽ Lucina eſt: modò PVDICITIA, quòd Iuno, Luna, Diana, & idẽ Proſerpina numen. Horum omnium ſummam Catullus ita breuiter colligit:

Tu Lucina dolentibus
Iuno dicta puerperis,
Tu potens Triuia & notho
Dicta lumine Luna.
Tu curſu dea menſtruo
Metiens iter annuum,

A *Ruſtica agricolæ bonis Tecta frugibus exples.*

Quod verò ad huiuſmodi fœcunditatem facit, pleriq; cœlum omnium terra naſcentium patrem arbitrati ſunt, terram verò matrem. Ipſum autem æthera propterea patrem, quòd aquarum lapſus inde cadentium ſeminis vicem præbeant: terrãq; matrẽ, quòd matris vice has excipiat, & inde pariat. Eadem de cauſa Lunam, quippe quæ totius humoris domina perhibeatur, quaſi virilem operam in eo ſumminiſtrando præſtet, à multis Lunum virili genere vocitatum reperias, quod profeſſus eſt etiam Tertullianus. Et Cornelius Seuerus, quem Chariſius citat, Phœben epitheto generis maſculini adiecto dixit:

Ignea iam cœlo lucebant ſidera, Phœbe Fraternis ſucceſſor equis.

Quamuis nõ deſint Grãmatici, qui eruditionis fortè iſtius ignari, putent SVCCESSOR fœminino etiã ſexu dictũ ab antiquis: vt, Autor ego audendi, de Iunone. Verùm illud probabilius eſt, quod aliquam ſapit eruditionem. Sanè inuẽteratum eſſe cõſtat apud Carrenos Meſopotamiæ populos, eum qui Lunã muliebri nomine ac ſexu nuncupandam putaſſet, eo ſupplicij genere damnatũ iri

B à Natura rerum omniũ arbitro, vt is mulieribus addictus eis ſemper ſeruire cogeretur. Qui verò marem eam eſſe credidiſſent, futurũ vt vxori ſemper ſuæ dominaretur, neq; vllas vnquam muliebres inſidias pateretur. In Hebræorum arcanis, quæ Cabaliſtica vocant, omnes ſiderum idearumq; cœleſtium virtutes lunari corpore ſuſcipiuntur, à quo poſtea, vti diximus, in inferiorẽ materiã vt genitale ſemen immittuntur, rerum ſpecies, fructus, animantia, nouatusq; omnes per elementa ſingula progenerantur. Alibi ſimulacrum Panis, quod Panopoli viſebatur, attigimus, eo geſtu factum, vt Lunam à dextera ſitam flagello verberare videretur, quippe vt quę apud eam quaſi in penũ quandam repoſita eſſent, rerum ſemina loco & tempore depromi flagitaret.

MENSIS.

QVòd ſi Lunam Ægyptij deiectis infrà cornibus pinxiſſent, hieroglyphico eo menſem ſignificari prædicabant, cùm palàm ſit eam in ortu cornua ſurrigere ſurſum verſus, eo præcipuè tẽpore, quo ſigna Zodiaci vel recta cadunt, vel oriuntur, quòd pars inferior tãtùm, eaq; oculis noſtris minima, propinquo occidente Sole cõſpicua ſit. Ad coitũ verò properantẽ, ſub ſeptimũ & vigeſimum

C itineris decurſi diem planè manè conſpectã deorſum cornua demittere: duobus enim reliquis, quos in aſſequendo Sole, eoq; mox prætereundo cõſumit, omnino latet, tertio ſeſe incipit oſtentare. Hoc eodẽ ſignificato poetæ quoq; menſem intelligunt, vt illud: Luna quater latuit. atq; eodem modo apud alios paſsim.

ÆGYPTVS.

IN T. Antonini Aug. Pij P P. numo, qua parte inſcriptio eſt, ALEXANDRIA, videre eſt humanæ figuræ ſignum, quod ambabus manibus Lunam affectet apprehẽdere, ſiue ſit is adorationis geſtus. Ea autem cornibus infrà deiectis ſita eſt, tribus in conuexo tuberculis, duobus infernè, quæ veluti guttulæ pendentes ſunt. A' pedibus poſtica parte ſpicę tres fructu pręgrauidæ cõſpiciũtur: ab antica crocodilus humi repit, capite in ſimulacrũ id reflexo. Quæ omnia, vt hæ partes alibi declaratæ ſunt ſuis quæq; locis, Ægyptum ipſam ſignificare, etiamſi non adeſſet inſcriptio, Alexandriæ, nulli dubium relinquitur.

SOPHISTÆ.

VArietas autem Lunæ, mutatis quotidie faciebus, adeò conſpicua, anſam dedit, vt nonnulli ſophiſtas per Lunæ hieroglyphicum intellexerint: & Ægy-

ptij ſophiſtæ, quando Luna Ægypti ſymbolum eſt, cuius prouinciæ Iſis domina perhibetur, toto opere notantur. Alia tamen ratione Clitomachus, vt apud Stobæum legere eſt, Dialecticam Lunæ æquiparauit, quæ nunquam eadem facie ſeſe mortalibus oſtẽtet, nunc accretione, nunc diminutione luminis aſsiduè variante, nunquam interquieſcat. D

INSIPIENTIA.

NOſtri huiuſmodi varietatis ergò inſipientiam per Lunæ ſimulacrum indicarunt, quippe cùm propter vniformitatis effigiem, veritatem, & propter lumen in Solis corpore, ratione firma pręditum intellectum innuerent. Contrà per Lunæ varietatem, & nothum lumen, inconſtantiã mentis accipiebant. Vnde Salomon, Sapientia: Sapiens ſicut Sol permanet, inſipiens autem ſicut Luna mutatur. Et Matthæi locus de iuuene lunatico, qui nõnunquam in ignem, nonnunquam in aquã cadere conſueuerat. Quod ſi trahas ad ſpiritum, animaduertas in talibus impetus quoſdam quaſi bonorum operum ſurrepentes, ita vt laudandi videantur, ab ijs tamen qui dilucida in eis interualla non agnouerunt: rurſus enim eos minui videas, quodq́ videbatur in eis lumen, non eſt diurnum, E ſed nocturnum lumen, quod quidem vſqueadeò imminuitur, vt iam penitùs deficiat. Atq; ij nonnunquam in ignem cadunt, id eſt, in ardorem concupiſcentiæ, in veteres excandeſcentias, vlciſcendiq́ cupiditatem, in pecuniarum amorem, & vitia reliqua. Nonnunquam in aquam, hoc eſt, in lubricas mortalium curas, in perſeuerandi deſperationem, in ambitionis fluctus, ciuileſq; vndas perpetua inſtabilitate exagitatas. Humana enim vita, vt alibi oſtenſum, marinæ inſtabilitati plurimùm aſsimilatur.

PERSÆ.

QVod verò Luna Perſarum hieroglyphicũ eſſet, ſuperius ex oſtento dictum, & quid ſuper eo ſenſerint Ægyptiorum Magi.

NOBILITAS.

PEruulgatum & illud eſt, Lunę geſtamen apud Arcadas nobilitatis hieroglyphicum fuiſſe: qui quidem Proſelenes ea de cauſa nuncupati ſunt, quòd ab Deucalioneo diluuio primi ipſi Lunã inſpexiſſe naſcentem ſe credidêre: quodq́ putarent vniuerſum humanum genus aquis obrutum periſſe, & à ſe rurſus originem propagationis emanaſſe. Erat verò geſtamen id, quo vti ſoliti Arcades, F fibula in Lunæ cornua porrigentis ſpeciem, qua calceamenta connectebantur: de qua ſcommaticum Herodis dictum fertur in Bradeam vxoris fratrem, qui cùm generis ſui nobilitatẽ æquo verboſius apud Romanos oſtentaret. Næ tu, inquit Herodes, generis tui nobilitatem in aſtragalis geſtitas. Quin & Romanis, qui nobilitate præſtarent, geſtandi lunulas morem fuiſſe Plutarchus tradit: niſi ſatis ſit Martialis dictum, lunatam pellem appellantis calceum in hanc ſententiam. Et de Quintiliano Rhetore apud Iuuenalem habetur:

Et nobilis, & generoſus
Appoſitam nigræ Lunam ſubtexit alutæ.

Sunt qui cauſam huius geſtaminis eam commenti ſunt, vt ſic admonerentur conſiderandam eſſe rerum viciſsitudinem, quæ præſertim in Luna ſpectabilis eſt, ne ſolo nobilitatis nomine nimium turgeſcerent.

A

DE STELLA.

SEd iam locus exigit, vt ſtellas tuas aggrediamur, quarũ ſignificata receſſere, rationemq́ reddere, noſtræ potius fuerit indaginis, quàm alterius cuiuſpiam inuentũ, cùm pręſertim in reſtituendo contextu paucíſsimorũ admodum verborum, quæ ſtella ſuper apud Horũ Ægyptium tradita inueniuntur, cura laborq́ non defuerit. Sed eſt omnino in damno libellus ille tam in vulgatis Aldina impreſsione, quàm etiã in manu ſcriptis exemplaribus, quorum nobis copia fuerit. Sed iam ad rem ipſam.

VNIVERSI DEVS.

APud Horum igitur legás ſtellam hieroglyphicum eſſe Dei, neq́ ferè quid amplius: quare neceſſe eſt rem ipſam, paucis his incluſam verbis, manifeſtius & latius aperire. Etenim cùm Ægyptij luctamen & concertationem, quam Deus Opt. Max. in cœleſtibus orbibus, aduerſo motu atq́ eo etiam vario concitatis, inſtituit, contemplarentur, neq́ id alia quapiã ratione deprehendiſſent, q̃

B ſtellarum motu, earumq́ præcipuè, quas vices aſsiduè variare manifeſtum, rapíq́ vniuerſam mundi ſuperioris machinam ab exortu occaſum verſus, vertigine ſupra mentis captũ citatiſsima, ac niſi res ipſa quotidie fidem faceret, prorſus incredibili: obniti verò cõtrà ab occaſu exortũ verſus ſphęras octo ex ijs, quę nobis innoteſcere potuerunt, easq́ prout magis minus'ue à centro diſtant, pro ratione ſua eo ſegnius aut velocius ad metam properare, nimirum fieri hæc abſq́ Deo minimè poſſe crediderunt. Quis enim tantarum molium rector conſtitueretur, qui certo temporum ſpatio omnia gubernaret, niſi mens ſuprema omniũ arbiter haberetur? Cùm igitur per ſtellas potiſsimũ in Dei ipſius cognitionem perueniſſent, ipſius vniuerſi Deum, per ſignum idem ipſum, quo rem deprehenderant, ſignificare inſtituerunt. Ideoq́ ſtellæ hieroglyphicum pro mundi totius Deo ponere voluerunt. Sententiam verò hanc Romanis etiam placuiſſe poſſumus ex eo conijcere, quòd in Pertinacis numo ſimulacrum eſt, manibus verſus ingentem ſtellam ad cœlum ſublatis, cum inſcriptione, PROVID. DEOR. COS. II. Ita ille dijs gratias agere profeſſus, quorum prouidentia rerum potitus eſſet.

C

PAN.

ATque ea potiſsimũ ratio eſt, cur Pana Deum ex hieroglyphico ſtellarum intelligi cõtendebãt: quin & pectus eius varijs inſigne ſtellis effingebant, cùm omnino per Pana totam rerum naturam interpretarentur: qua de cauſa & fiſtulam ſeptem calamis compactam, propter erronum totidem concentum, ori eius apprimebant: de quo apud Orpheum plura. Probo autem idem & Pan & Iupiter eſt, quòd πᾶν omne, vniuerſam quippe, vt dictum eſt, naturam ſignificet. Propterea verò & hinuleæ pellis varietate tegi ſolitum aiunt, vt ex maculis referri ſtellæ videantur, de quo in Serpentis commentario plura: quod quidem iſti forſan de ſacris noſtrorum literis deſumpſere, in quibus legitur, Extendit cœlum vt pellem: quamuis Adamantius dictũ de ſapienti anima interpretatur. Nimirum illa extenſio in modum pellis, tanquam literis inſcriptæ luminaribus & ſtellis, dicitur Rakia: & ῥακὸς Græcis corium eſt. Nos verò tentorium illud, firmamentum appellamus: & aulæa picturata vulgus etiam vbiq́ hodie Racia nuncupat. Porrò cœlum propter micantes ſtellas à cælatura appellatũ Probus idem putat, vnde ſcilicet Luna bigis ferri incipit, in ſuperiorẽ vſq́ cœleſtiũ

orbium parte͂, quæcunq; continentur, ea Græcè ab ornatu κόσμος, à puritia Latinè mundus vocatur, ait Varro. D

CELEBRITAS.

NOn temerè itaq; in ſomnijs, ut apud Philiſtum legere eſt, Satyriſcus eſt celebritatis hieroglyphicum. Nam Dionyſij mater, eius qui Syracuſanorum tyrannus fuit, cùm prægnans eum ipſum aluo contineret, per nocturnã imagine͂ uiſa ſibi eſt Satyriſcum peperiſſe. Ex quo galeatę Siculi coniectores interpretati ſunt, eum quem illa peperiſſet, clariſsimũ Gręciæ ſidus, ad diuturnum cum Fortuna fore. Hinc Naſo etiã ſidus pro nobili claritate generis poſuit, vbi Maximũ, ad quem de Ponto ſcribit, ſidus Fabiæ gentis appellat. In diuinis quoq; literis, doctorum & pietate inſignium virorũ lumina per ſtellas ſignificantur: vt apud Danielem, Docti tanquã ſtellæ fulgebunt. Et quæ progenies Abrahæ promiſſa diuinitus eſt, tanquam ſtellæ, non tam ad numerum innumerabilem refertur, quàm etiam ad rerum, quibus poſteri eius illuſtrandi eſſent, claritatem. Præcipuè verò Hyades in huiuſmodi celebritatis hieroglyphicum delectæ, vt admonet Eucherius: ſiquidem ortu ſuo ſolent pluuiã inducere, atq; ideo per id ſidus E ſacræ diſciplinæ doctores interpretantur. Cur verò pluuia diuinæ ſit inſtitutionis hieroglyphicum, ſuo commentario eſt abundè diſputatum.

PROSPERITAS.

ARuſpicum autem obſeruationes ſtellam aſſerunt proſperitatis, ac læti alicuius eue͂ti ſignum eſſe, ab Atteio Capitone traditum, quod, vt Feſtus ait, acceperat à P. Seruilio augure. Hinc locis inaugurandis ſtella ex lamella ærea, qua ſpecie reliquæ ſpectantur in cœlo ſtellæ, præfigebatur. Diſciplinam hanc ſecutus Virgilius, feliciſsimũ Troianæ poſteritatis ſucceſſum Anchiſæ ita præmonſtratum ait:

Subitoq́; fragore Intonuit læuum, & de cælo lapſa per vmbras
Stella facem ducens multa cum luce cucurrit.

Neq; immeritò Cæſar Auguſtus crinitam ſtellam viſendæ magnitudinis, quæ Iulio Cæſare ſublato ſtatim apparuit, cum paucis admodum ſententiam ſuam profeſſus, felicitatis, quæ ſe depoſceret, oſtentum interpretatus eſt. quamuis palàm Iulij Cæſaris animam in eam ſtellam commigraſſe dictitare ſolitus eſſet, remq; teſtatus ſit numiſmatum monumentis, ſtella ſcilicet impreſſa in eo nummo, cuius inſcripto eſt, CÆSAR AVGVSTVS. Ab altera verò facie, DIVOS IVLIVS. Adiectum etiam eſt id inſigne capiti ſtatuæ eius in foro poſitæ. Et alij plerique numi Cæſaris caput ſtella ſupra frontem præfixa conſpicuum oſtendunt. Et Dionei Cæſaris aſtrum Virgilius hac de cauſa celebrauit. Veluti etiam Horatius micare dixit Iulium ſidus, velut inter ignes Luna minores. In nummis verò quos Metius Macer in honorem Cæſaris cuſit, Cometa ab occipitio Cæſariani capitis appoſita eſt, vt ab eius obitu ſignum id ſubſecutum innuat. Fuerunt autem ex iunioribus nonnulli, qui per ſtellam tantum, Iulium Cęſarem intelligi voluerint, picturis publicatis. Verùm hæc conſignificat, nõ autem ſimpliciter ſignificat. F

FATVM.

ADiecere ſacerdotes Ægyptij, Fatum per ſtellam ſignificari, quoniam id ex ſiderali diſpoſitione cõſiſtere vulgata doctorũ opinione creditur. Per motum enim ſtellarũ negotia tranſiguntur, vt Heſiodi interpres ait ſuper Aſterie. Nã & Parcæ illæ, Clotho, Lacheſis, & Atropos, vt alibi ex XII. Legũ Platonis oſten-

A oſtendimus, nihil aliud ſibi volunt, quàm tardum in primis Saturni motũ, quo ſingula maturantur: & multitudinem virtutum, quæ in firmamento ſunt, per quas tanta rerum varietas in inferioribus generatur: ac reliquorum deniq; erronum motũ, quo ſuo quęq; tempore perficiuntur. Quamuis enim à Solis & Lunæ beneficio vita conſtet qua fruimur, noſtra tamen negotiatio tam ad ipſa duo lumina, quàm ad quinq; vagas ſtellas refertur, vt vulgus Aſtrologorum putat. Quinetiam nullum in cœlo ſidus, lumen nullũ, otioſum volunt. Et Cabaliſtæ, nullam eſſe herbam plantámue in orbe hoc dicunt, quæ non ab aliqua firmamenti ſtella irradietur, foueatur, & ad incrementum adiuuetur. Erronum verò varijs coniunctionibus & aſpectibus, vt vocant, ea rerum viciſſitudo in humanis rebus eſſe perhibetur, quæ Fati cognomento à pleriſq; nuncupatur. Tametſi clariſsimi ætate noſtra fuêre viri, qui acriter in Mathematicos inuecti, huiuſmodi veterum commentationes plurimas euertere conati ſunt. Cæterùm vt diuos Auguſtinum & Ambroſium ac pleroſq; è noſtris alios miſſos faciam, qui lapidem hunc voluêre, Plotinus è veteribus nihil vi & poteſtate ſiderum homi-
B nibus euenire contendit, ſed ea quæ decreti neceſsitas, quam noſtri prædeſtinationem vocant, in ſingulos ſancit, ita per horum ſeptem tranſitum, ſtationem, receſſum'ue monſtrari: vt aues ſeu prætervolando, ſeu ſtando, futura pennis vel voce ſignificare dicebantur, ipſæ tamen rerum indociles, ac quid agant prorſus ignaræ: quarum volatus, aut ſtatus, aut garritus, prout fauſta infauſtáue, commoda vel incommoda portendere exiſtimabantur, ita ſalutares aut terribiles habitos, cùm à ſe ipſæ neq; ſalutem, neq; terrorem vllum afferant.

DE SIRIO.

QVam tamen præ ſe fert ſtella Sirius præſagituram, non leui de cauſa, ſed ex grauiſsimis Philoſophorũ obſeruationibus adinuenta eſt. Aiunt enim Æteos ortum Caniculæ diligenter quotannis obſeruare ſolitos, coniecturamq; inde capere, ſalubriſne, an peſtilens annus futurus eſſet. Ea enim ſtella ſi obſcurior ac caliginoſa propemodum extitiſſet, pingue, ac concretum eſſe cœlum, ac perinde afflatum eius grauem & peſtilẽtem futurũ abominabantur: ſin illuſtris atq; pellucida apparuiſſet, cœlum identidem tenue purumq; conijciebant, futuramq; inde ſalubritatem præſagibant.

C COELESTES SPIRITVS.

CAeterùm nos cum piè ſimus inſtituti, cur nõ etiam piè loquamur? Sanè conſtat apud Theologos, & Dionyſium præcipuè, tris angelorum eſſe hierarchias, quibus in firmamento ſedes præcipuè conſtituta. Harum ſuprema ſoli contemplationi vacat, Deumq; perenni ſono, continuáq; aſsiduitate nullo vnquam tempore defutura collaudat. Medius autem ordo cùm ſit cœleſtibus officijs atq; muneribus delegatus, per firmamentum, quod ab excellentia Cœlum appellãt, ſignificatur. Poſtrema verò hierarchia, etſi natura ſupra omne corpus eſt, ſupráq; cœlum, curat tamen ea quæ ſub cœlo ſunt. Et cùm diuidatur in principatus, archangelos & angelos, omnium horum munus circa ea tantùm verſatur, quæ ſub Luna ſunt. Principatuum cura circa reſpublicas, principes, ac Reges, vt ex Dauide cognoſcimus. Archangelorum circa myſteria, & ſacras cæremonias. Angeli priuatis ſtudent rebus, & ſinguli ſingulis hominibus adhibentur. Euthymius porrò Iudęorum fuiſſe cuſtodem Michaëlem nominat, vbi verba citat ex oratione Azariæ, libro Danielis: Angelus autem Domini deſcendit ſimul cum Azaria & ſocijs in fornacem; cùm tamen archangelus ſit. Sed enim

ſæpe admodum in quotidiano ſermone omnes ordines Angeli nuncupationem vſurpant. Cùm igitur tertius ordo huiuſmodi res humanas tueatur, & ad incorruptibile ſuperioris dominij decretum dirigat, cui nam potius quàm huic ordinij Fati cognomentum dabimus? Qui demum cùm octauæ ſphæræ, hoc eſt, ſtellato inſideat orbi, à ſoli eius excellentia ſtellæ ſignificatum Fato cõgruere meritò videtur. Neq; tamen abſurdum eſt Angelos per ſtellas intelligi, qui ſtellarum præſides habeantur: veluti cùm apud Salomonem pro cœlo Deum intelligimus. Scriptum eſt enim hiſtoria Regum, Exaudi ô cœlum: vbi non cœlum tamen, ſed cœli, & terræ rectorem ac Dominum, ex Theologorum interpretatione, Deum appellat. In Moſeos etiam traditionibus, vt ſummi viri locum interpretantur, per ſtellas Angeli ſignificantur. Demùm Angelorum munera cùm ſint, purgare, illuminare, perfectum reddere: ſi Parcis hæc, vt fortè non incongruum videatur, adſcribere voluerimus, ne penitiora hæc documenta ſublimius æquo perſcrutemur, Fatum id omnino eſſe conſtabit. Cui quidem opinioni ſubſcribit Chryſippus (hos enim autores citare cõpellor, propter noſtrorum quorundam literatorũ peruicaciam, qui profanis autoribus maiorẽ adhibent fidem, quàm Chriſto, & à Chriſto patreq; eius omnipotẽte Deo illuminatis.) Igitur ſi Græcis philoſophis magis quàm Paulo vel Apoſtolis alijs credũt, Chryſippum præcipuũ ex antiquioribus audiant ita dicentem, Fatũ eſſe potentiam ſpiritalem, certa quadam ratione vniuerſi conſtitutricẽ. Atq; alibi: Fatũ, inquit, eſt mundi ratio: vel, lex eorum quæ in mundo prouidentia conſtituuntur: aut, ratio ad quã omnia quę fuere, facta ſunt. Quin & Poſſidonius, dum Deum Iouem primum appellat, ſecundum Naturam, tertium Fatum, ſi quæ de Angelis retulimus, & alia theologorum ſcripta conſiderare voluerimus, idem hoc, aut non multùm diſsimilia ſentire deprehendetur.

TEMPVS.

AD hæc ſtella temporis etiam eſt hieroglyphicum, quia nihil in mũdo toto ſtatam temporis legem magis obſeruat, quàm cœleſtia corpora, quæ ſua quadam lege iterũ ac ſæpius mota, eodem ſemper temporis interuallo, certiſq; periodis eò redeunt, vnde ferri cœperant.

EXPLORATIO.

STella eadem apud Ægyptios circuitionis indicium habetur: quod ſiue ad orbicularem motum, ſiue ad cœli ipſius figuram, ſiue ad ea quæ de temporũ repetitionibus modò dicebamus, quis retulerit, omnia quadrabũt. Sed enim quã hi circuitionem ponũt, explorationem potius ego dixerim, propterea quòd ſtellæ peruigiles facta conſiliaq; noſtra omnia videntur explorare. Vnde apud Catullum legas:

Aut quàm ſidera multa cùm tacet nox,
Furtiuos hominum vident amores.

Apertiſsimè verò apud Plautum exploratores per ſtellas intelliguntur, ſi cui nõ ſatis eſt Chriſti ipſius teſtimonium dicentis, vel puerulorum Angelos facta eorum omnia referre coram patre ſuo. Nam ſtellas paulò antè Angelorum hieroglyphicum agnoſcebamus. Apud Plautum igitur Arcturo ſtella in ſcenam introducto, hæc, Rudente, recitantur:

Qui eſt imperator diuûm atq; hominum Iupiter,
Is nos per gentes alios alia diſparat,

Qui

A *Qui facta hominum,mores,pietatem,& fidem*
Noſcamus,vt quenq; adiuuet opulentia,
Qui falſas lites falſis teſtimonijs
Petunt,quiq; in iure abiurant pecuniam,
Eorum referimus nomina excripta ad Iouem,
Cotidie ille ſcit quis hîc quærat malum.

Romani enim veteres hæc de ſtellis opinabantur,quæ nos officia Angelis attri buta noſcimus, cùm animi illi, olim iam electi ad pietatem ; & religionem, cultumq; Dei,in rerum diuinarum curam,qua poterant, ante omnes propenſi eſſent:quare hi de ſtellis,quæ nos ſuperius de Angelis ex ſapientiſsimorum hominum ſententia retulimus,intelligebant. Huiuſcemodi autem explorationis ergò C.Caligula nouum quod excogitauit coronarum genus,Solis & Lunę,ſiderumq; ſpecie diſtinxit,eaſq; coronas nouo etiam nomine exploratorias appellauit,vtpote qui per Solem diurnos, per Lunam & ſtellas nocturnos exploratores intelligeret. Cur verò noctē ſacerdotes ijdem ex ſtella picta ſignificarēt, ma-
B nifeſtius eſt,quàm reddi cauſam vllam oporteat.

CVSTODIA.

Videre eſt in numo quodam cuius inſcriptio eſt, VRBS ROMA, ſpecum in arcum productum, cum lupa & geminis infantibus circum vbera in medio ſitis. Ab vtroq; autem ſpecus latere aſſurgunt pueri duo colludentes: ſupernè ſtellæ totidem,ſiue pro genijs illæ ſint,quorum auſpicijs infantes qui fuerant in fluuium abiecti,ſoſpitati ſint, mox famelicam lupæ rabiem non effugerint modò,ſed ab ea perhumaniter etiam fuerint educati: atq; ita argumentum hoc omne CVSTODIÆ ſit hieroglyphicum,quæ diuinitùs fuerit infantibus præparata. Nam & apud nos certæ ſunt preces, quibus Angelum nobis cuſtodem dari depoſcimus.Siue celebritatis,neq; non apotheoſeos, quę ſubſecutæ ſunt, ſtellæ illæ ſigna ſint.Siquidem Romulus fratris nomē, etiam poſt mortem eius publicis actis adſcribebat. Vnde Virgilius dixit, Cum fratre Quirinus iura dabant,commentus quidem id Romulus,vt Remi fratris manes placaret, quibus terrificis imaginibus ſæpius infeſtabatur.

C
ANIMA.

Eſt etiam id apud Ægyptios ſtellæ ſignificatum, vt defuncti iam hominis animam oſtēdat,quod in manu ſcriptis codicibus habetur:quod dubio procul animæ immortalitatem indicabat, quæ ſcilicet deficiente corpore vim atq; vigorem ſuum efficaciſsimè conſeruaret. Atqui vim luminis manifeſtam anima ipſa videtur obtinuiſſe,quam ſcintillam maſſæ ſtellaris Heraclitus Phyſicus aſſeuerabat. Timæus verò Locrus vnicuiq; animæ collegam eſſe ſiue conſertam ſtellarum aliquam tradidit,quòd nō diſsimile eſt à genio ſoſpitali atq; cuſtode, quo de ſuperius diſſerebamus.

MORBVS GRAVIS.

Hippocrates medicus obſeruauit,ſtellas per ſomnium in mare,vel in terram cadere, atq; euaneſcere viſas, graues indicare morbos ei apparatos qui ſibi videre id viſus fuerit: cùm contrà,claræ,& exortum verſus currentes, ſanitatis affuturæ indicia

ſint.

CREPVSCVLVM. D

ADdunt Ægyptij ſacerdotes (quod in impreſsis codicib. non habetur) crepuſculum ex micantiſsimæ ſtellæ ſimulacro ſignificari, propter Heſperi Phoſphoriq; notabilem fulgorem, vt puto: quæ quidem eadem Veneris ſtella eſt, nonnunquam Solem præcedens, nonnunquam ſubſequens: itaq; per aliquot dies ante Solis exortum ſtellarum omnium maximè ſplendeſcit, aliàs occidente eo, luce ſua alijs præmonſtrata, atq; his quaſi valere iuſsis, ipſum mox Solem ſubſequitur. Vel quia tota ſtellarum ratio inter vtrunq; crepuſculũ, veſpertinum ſcilicet & matutinum, munus peragit ſuum. Veſpertino ſiquidem excitatæ crepuſculo, ſimulac matutinum aduenerit, ſuo quaſi perfunctæ excubiarum munere, Soli ſua data vice ſtellæ recedunt omnes. Et vt tandem ſtellarum commentationem cum vtroq; crepuſculo abſoluamus, earumq; principium & finis terminetur, pauca quædam ſubiungam ex diuinis literis, in quibus mox ſuũ habet hieroglyphicum, cùm præſentis vitæ tenebras, & hallucinationem ſignificet: matutinum verò tempus pro futuro ſeculo ponatur: de quo Paulus, Nox præceſsit, dies autem appropinquabit. Eoq; ſpectare dicit Heſychius Hieroſolymitanus præceptum illud Leuitici, Ne de carnibus ſacrificij ſalutaris quicquã in matutinum relinquatur, quippe ne vitam noſtram deprehendi ſinamus imperfectam, quo ſcilicet tempore intercipiatur agendi facultas, quippe vbi miſericordi... opus nullum cuiuſpiam alterius virtutis aggredi poteris, vel exercere. B Quare quinq; illæ virgines parum prudentes, ante oculos nobis proponendæ ſunt, quæ dum lampadum ſuarum oleum comparaturæ retrocedunt, aduentu interim ſponſi clauſa ianua excluduntur, non amplius admittendæ. Idem admonemur ex prouerbijs à Salomone: Ne dicas amico tuo, Vade, & reuertere, nam craſtino tibi dabo, cùm ſtatim poſsis dare: neſcis enim quid pariat ſuperuentura dies. Ad hoc ita Heſychius: Feſtina, neq; quicquam differas, ne fortè in eas coarctêris anguſtias, vnde expedire te nequeas, eoq; difficultatis adigaris, vt e veſtigiò rerum omnium, quas tractaueris, rationes reddere cogaris. Epicurus qui pleriſq; in alijs, res alias agere deprehenditur, in eo verſu prudentiſsimè ſe geſſit, cùm dixit:

Ἕκαστος ἡμῶν ἀσχολούμενος ἀποθνήσκει.

Nemo hominum eſt, qui non inter agendum obeat.

Quòd ſi quis ætate noſtra, præter bonorum omniũ ſpem oppreſſus, inter agendum obijt, quis vnquam maiore totius Romæ luctu deſideratus quàm noſter Hippolytus? qui parata ære ſuo priuata triremi, fortiq; militum manu ad Carolum Imperatorem, qui Libyam debellabat, Chriſtoq; aſſerebat, priuſquàm inſtructam nauem, explicataq; vexilla illa Iulij ſideris videre poſſet, medio itineris veneno letali, quo perditiſsimus miniſter ferculum infecerat, nobis tam iuuenis, tam Cæſari charus, tam eius gloriæ cupidus, miſerabiliter interceptus eſt. Pauciſq; pòſt menſibus, nepos eius Alexander Florentiæ Dux, Imperatoris ipſius gener, à cõſanguineo ſibi coniunctiſsimo nõ minori ſcelere mucrone crudeliſsimè dum dormiret trucidatus. Sed nolo vulnera tam atrocia refricare, potiusq; tibi næniam, qua infeliciſsimum vtriuſq; caſum, iacturamq; & luctum noſtrum deploraui, pro libelli huius Coronide ſubiungam.

HIPPO-

A HIPPOLYTI MEDICEI CARD. ET NEPOTIS EIVS ALEXANDRI FLORENTIÆ DVCIS, MISERABILES EXITVS deplorantur.

VT cùm potenti deciderit Iouis
Dextra, ſuperbæ inſigne latus domus,
Et ſtrage & ingenti fragore
Corda hominum attonita obſtupeſcunt:
Mox, dum miſertum eſt puluere grandia
Cæmenta ſolui, parte alia latens
Erumpat improuiſa flammæ
Uis, reliquumq́ operis ruina
Inuoluat oppreſſum, cinis omnia
Puluisq́ fiant, prætereuntium
B *Honore & admiratione*
Tecta prius celebrata, puncto
Uno auferantur temporis, omnium
Mortalium per corda pauor meat,
Conſiderantum quàm caduca
Sint ea quæ aſſerimus beata:
Sic duplicato concidimus malo,
Quicunq́ claras Mediceæ domus
Stellas colebamus, fideli
Obſequio, officijsq́ chari.
Nam vix cicatrix illa coiuerat
In altum adacti vulneris, intima
Per oſſa lapſi, cùm peremptum
Eximium Hippolytum abſtulit mors.
Qui dum cohortes cogeret impigras,
C *Arma & triremes ære parans ſuo,*
Hanc vltrò opem allaturus oræ
Cæſari opes Libycæ prementi,
Roma profectus Parthenopeium
Nauale iturus, de media via
Improuide interceptus atro
Fraude dato opprimitur veneno.
Hinc mille & illinc mille per auia
Sparſi locorum, ſiue domi in ſitu
Fletuq́ lugebamus, ægra
Pectora per, lachrymis profuſis.
Cùm fœda clades huic ſuperaddita
Oppreſſit incurſu ſubito omnium
Mentes, & vnda vndæ niuoſis
Alpibus incubuit refuſa.
Maiora aperto vulnere vulnera
Nunc facta ſunt, conſanguinea vt manu
Confoſſum Alexandrum in cubili
Fama tulit, medioq́ noctis.
Sic heu miſella hæc vita hominum omnibus
Iniuriarum obiecta periculis,
Quouis dieq́ horaq́ noſtro
Aſſiduè capiti ingruentum.
Mens nulla prudens eſt adeò, vt queat
Obſtare fatis, vel petulantias
Ictusq́ fortunæ cauere,
Aut varios ſubitosq́ caſus.
Sed magna Regum ô progenies, Ducem
Quæ Petrũ Athenis magnanimũ inclytis
Olim dediſti, totq́ honorum
Muneribus titulisq́ fulges,
Quàm clari eratis, quàm prius improba
Turcæ tyrannis & Scythicum genus
In Græciam inuaſiſſet, alia
Ui ſuperûm imperio potita.
Fato Quiritum ſcilicet Ilium
Euerſa, Romanum Imperium extulit.
Gens veſtra Athenis pulſa, vt orbis
Conſuleret ſtatui vniuerſi.
Atq́ hinc duorum Pontificum decus,
Amplum Leonis, mox venerabile
Clementis: idq́ iiſdem tiaris
Continuis propè colligatum.
At non potentes dicere Coſmidas,
Laurentiumq́, & nobilium virûm
Prouentum honoratum, Camœnis
Lugubribus licet, atq́ mœſtis,
Sed flere ademptorum miſerabiles
Uices, in ipſo limite gloriæ, &
Primo rudimento inuidendi
Nominis, egregiæq́ laudis.
Heu quò iuuentus, & validus vigor,
Et promptitudo mentis, & ingeni
Atq́ indoles illa educata
Auſpicijs ſapientum auorum.

Quo purpuratus Hippolyto decor
Splendorq́ rerum, ſeu patruo comes
Puer ſenem adiuuaret, ingens
Pondus & imperij ſubiret.
Quem Cæſar alto in puluere Pannonum
Vidit paratum cernere principem,
Contra ſuperbarum cateruas
Gentium, & horribiles phalangas,
Cum Turca nunquam pluribus antea
Inſtructus armis, crederet Italas
Vires Iberumq́ robur
Et Tameſin domitare, & Albin,
Quem tota circùm vis Aſiatica
Niliq́ latè gens vaga turgidi,
Et Græciæ totius arma,
Atq́ Scythæ, atq́ Arabes obibant.
Verùm explicatos vidit vt ordines
Noſtrorum ita acri prælia ſpiritu
Poſcentium, aufugit, reductis
Retrò equitum peditumq́ turmis.
At qui virum ſe præſtiterat foris,
Haudquaquam inerti pectore erat domi,
Quem multo abundantem Senatus
Conſilio iuuenem probabat.
Qui ſæpe Romam ſeditionibus
Tumultuantem, iraſq́ Quiritium
Pacaſſet, irrumpens in arma
Fronte hilaro, eloquioq́ dulci.
Qui ſplendidas tot diuitias, opes
Tantas, amicis atq́ clientibus
Vellet paratas ſe exhiberet
Ditem alijs, ſibi pauper vni.
Siue apparatu Regifico penum
Elaboratum apponeret omnibus
Aequaliter, parciſsimo ipſe,
Et tenui & facili vteretur.
Sed quis modum vitæ omnis, & integram
Synceritatem narret? Hic omnibus
In poſterum exemplo futurus,
Tam viridi excipitur iuuenta.
Immitis aufert Parca eadem Ducem
Illuſtrem Alexandrum iuuenem inclytum,
Florentiæ, Hetruſciq́ regni
Omne decus, columenq́ ſummum,
Quo iuſtum & æquum Principe floruit,
Seruata morum eſt integritas, fides
Intaminata. At vis ſceleſta
Pulſa procul, pudor ipſe tutus.
Hic glorioſi Caroli erat gener
Selectus omni de grege. Filio
Hic Regio Henrico ſororem
Coniugio celebri elocarat.
Hæc obfuerunt, perniciem hæc bonis
Traxere, veſtræ nomina gloriæ
Vos abſtulerunt. Hæc amarum
Inuidiæ ſtimulum incitarunt.
Laborioſum ſcilicet eſt opus,
Tutum eſſe Regem, qui violentiæ
Obſtet ſuorum, vllumq́ fraudi
Eſſe locum vetet, & rapinis.
Sic Pertinacis mens bona: Seruij
Sic victa virtus cæde nefaria:
Sic multa vbiq́ exempla, quorum
Iam numerum hoc etiam obtinebit.
At vos meum vnum præſidium ac decus,
Si quid clientis Muſa erit, ibitis
Nunquam vel ignotis, vel vllis
Illachrymabilibus recenſi.
Non vos ego inquam perpetiar mori,
Dum vis mihi aſsit, perpetuum quibus
Debetur excelſa in columna
Nomen, honos, ſtatuæ, asq́ fuſum.

NÆNIÆ FINIS.

PIE-

A PIERIVS VALERIANVS AD REVERENDISSIMVM D. THOMAM CAMPEGIVM EPISCOPVM FELTRENSEM, DE IIS QVÆ PER NAVEM ET ALIQVOT eius partes ſignificantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

NUnquam putaſſem, Colendiſsime Præſul, accidere poſſe vt mihi de Iure tecū diſſe-
rendum eſſet, quod nunc caſus tulit, & neceſsitas poſcere viſa eſt. Nam cùm me-
cum cogitarem aliquod tibi Commentarium de ſignificatis Aegyptiorum, pro meo
erga te cultu & obſeruantia, dedicare (nō enim vir tantus prætereundus eras, qui
ætatem omnē & Iure publicè profitendo, ſententijs Romæ dicendis, ſacroſancto Concilio præſide-
do, & in principum negotijs procurandis, inſumpſeris) argumentū quærebam quod ad huiuſ-
modi Perſonæ nomen accōmodari poſſet: opportuneq́ piſcium meorū hieroglyphica cōmentaria
præ manibus habebā, quæ præſulibus quibuſdā, quos præcipuè colo, honoratiſsime Antiſtes, cœ-
perā diſtribuere: atq; cùm nō tam ipſi piſces, q̄ etiam inſtrumenta quædam nautica interſerenda
B *eſſent, Anchora tibi deberi viſa eſt, quæ quòd firmatæ Chriſtianæ Reip. præſidio aliquando fue-*
rit, antiquæ clariſſimæq́ nobilitatis Campegiæ domui pro inſignibus argentea hinc & inde ge-
ſtare conceſſum eſt iam ex illo, quo Ugolinus ipſe Campegius Piſanæ claſsis Imp. maris imperiū
ab impijs infidelibus inquinatū, pacificum reddidit. Sed priuſquā de Anchora dicere incipia-
mus, ex re me facturū puto, ſi animaduertendum dixero locū libro Pandectarū xiiij, titulo, de
exercitoria actione, capite ſtatim primo, altero mox paragrapho, perperā interpoſitā eſſe An-
choræ locutionem. Accurſium hallucinari puto, quia corruptū ſit codicem nactus: ibi enim Ul-
piani ex libro ad edictum verba ita notata ſunt: Magiſtrum nauis accipere debemus eum cui
totius nauis anchora mandata eſt, ſcilicet à domino. Nuſquā verò legi ego Anchorā pro guber-
natione poni, quod quidem munus pertinet ad clauum: vſitatiſsimaq́ omnium autorum meta-
phora, temone aut clauū aut gubernaculum regiminis loco poni paſsim obſeruaui. Sed enim in
Ulpiani verbis nulla erit ambiguitas, ſi veluti in Piſano habetur codice antiquiſsimo illo qui
Florentiæ aſſeruatur, ita legerimus, Cui totius nauis cura mandata eſt. Caſtigatiſsimaq́ lectio-
nem hanc & in meo peruetere, & in aliquot codicibus manuſcriptis, in quos nemo manus inie-
cerit, deprehendi. Elegi itaq; te iudicem, vt quæ aliena eſſent, legitimos agnoſcerent poſſeſſores,
C *resq́ omnis nautica legitimè tractaretur. Tu quod Iuris eſt videris: nos Anchora iam ablega-*
ta, quando hîc ſtandum minimè neceſſum fuerit, ad iter inſtitutum peragendum nauim iam
ipſam aſcendamus.

DE NAVI.

NAVIS, atq; eius partes aliquot, armamentaq́; ipſa multis locis in veterū monumentis ſculpta, & in numis cuſa, non leue cogitationis argumentū ſpectantibus exhibuêre, dum quid hæc ſibi velint pleriq; omnes inueſtigant, quorū bonam explicaturi partem à numo omnium antiquiſsimo exordiēdum duximus. Quid igitur ſibi Iani numus velit examinemus.

ADVENTVS VEL MIGRATIO.

ROſtrum nauis, aliàs autem puppis, vel interdum integrum nauigium in æs ſignatum, Iani nauigationem in Italiam oſtendit: ex altera enim numi parte Ianus geminus, ex altera roſtrum nauis, inquit Plinius, & nos inſpeximus. Ouidius etiam ita interpretatur:

At bona poſteritas puppim ſignauit in ære,

Hoſpitis aduentum teſtificata Dei. D

Quinetiam Onirocritæ obſeruant, quotieſcunq; quis vel nauem vel ratem imaginatus fuerit ſe videre per quietem, nuncium ex longinquo peregrè confeſtim affuturũ. Antiquiſsima verò eſt illa numi ſpecies, quadrans ſcilicet Raticus nomine, in quo ratis. Mosq; inde durauit, vt pueri in aleæ luſum denarios in ſublime iactantes exclamarẽt, aut capita, aut nauim, quorũ altero poſt firmatum numum cõſpicuo, eius eſſet victoria, qui diuinaſſet, luſu teſte vetuſtatis. Quanquã & altero vſi ſunt numo, ouem bouemq; inſculptos habente: quod numi genus documento erat veteres gregibus & armentis abundaſſe, quippe quorũ omnis res in ouibus & bubus collocata erat, vt autor eſt Plutarchus, Problematis.

FELICITAS.

AD hæc nauis in aliquot veterum monumentis felicitatis hieroglyphicum eſt, vt in Hadriani numo, quę remigio vecta, pulcherrimeq; elaborata viſitur, cum inſcriptione, FELICITATI AVG. Sub naui verò S. C. COS. III. PP. In numo etiam Auguſti cernere eſt nauim longam cum remigio, cuius eadem inſcriptio, FELICITATI AVG. B

SALVS.

QVæ verò nauis apud Athenienſes erat SALVTIS indicium, in Theſei memoriam coli conſueuerat, ſingulisq; annis Delon mittebatur Apollini cultũ allatura, ſuſcepto olim à Theſeo voto huiuſmodi, ſi ciuibus ſuis vnà ſecũ ſaluis reuerſus eſſet. Eoq; interim tempore, quo ſacerdos Apollinis nauis eius puppim coronauerat, & Delon ea profecta eſſet, pelagoq; remenſo in patriam rediiſſet, cautum erat Athenienſium legẽ, ne quenquam publicè interficerẽt. Eaq; de cauſa ſcribit Plato in Phædone, longum temporis interuallum interiectum eſſe inter iudicium Socratis, & mortem eius, quòd ſententia pridie quàm ſpectaculi auſpicium fieret, lata erat.

CHRISTIANÆ PIETATIS SVCCESSVS.

HAbet & Chriſtiana pietas feliciſsimi ſucceſſus ſui ſignũ, nauẽ cum piſcatore Petro, tam in familiari ſummi Pontificis anulo, quàm in aureis Apoſtolici fiſci numis expreſſam, manifeſtiſsima eius quæ ſubſecuta eſt felicitatis indicia, tot annis antea præmonſtrata. Nam quod Ouidius dixit, Hoſpitis aduentũ teſtificata Dei, ſumptum omnino eſt ex altiori diſciplina, qua priſci Romani diuinitùs admoniti eſſent, hoſpitem aduenturũ, qui verum Dei cultum afferret, ſiue Noam nauigio ereptum vndis, ſiue Ianum ſalutaria tot præcepta Italiæ daturum, naui ad nos vectum, ac naui mox inſignem in numis, ſiue ipſum noſtræ pietatis autorem fluctuanti nauiculę affuiſſe meminerimus. Hoc verum ac vnicum eſt aduerſus ſæuientis maris rabiem ſoſpitamentum: hic vnicus ſalutis noſtræ portus, quem eiuſmodi nauis auxilio occupare feſtinauerimus. Sapientiſsimè Ioan. Scholaſticus vigeſimoſexto ſcalarum ſuarum gradu pericula recenſet, in quæ per mare hoc magnũ & ſpatioſum nauigãtes incidimus, ſcopulos, vertigines, inundationes, piratas, belluas, ſiphones, procellas ventis fluctibusq; commiſtas, ſingulorumq; adiicit interpretationes: vt per ſcopulos, feram præcipitemq; iracundiam intelligamus. Per vertiginem, res eas, quæ præter ſpem oblatæ mentem circumſiſtunt, delirioq; agitant, & in deſperationis profundum rapi- E

dè de-

A dè deuoratos trahunt. Per inundationum tumores, ignorantiam, quæ boni ſpecie decipit. Malus enim & egregiè ſuperbus eſt, ſibiq́ omnia arrogat, quicunque eſt imperitus. Per piratas, gloriarũ ſatellites, qui noſtras opes omnibus vitæ incommodis partas, interuentu ſubito diripiunt. Per belluas, noſtrũ hoc corpus graue, brutũ, & efferatũ, ac perdifficile cicuratu, vtpote quod ventri tantũmodo deditũ, ſolã ſibi finem conſtituit voluptatẽ. Per ſiphones, elationis noſtrę impetus, per quos ad cœlũ vſque ſuſtollimur, vnde mox deturbati, in profũdiſsimã tartari voraginem præcipitamur. Huius inquam pelagi cauſa nauis illa tot olim numis cuſa, diuinitùs aduenturã miſeris mortalibus ſalutem indicauit. Ac ne de præſagio dubitemus, in ipſius Iani numis, tam gemino capite barbato, quã etiam imberbi, vti habetur in argenteo, in quo etiam nauis cum rectore, literę ſupernè C. FONT. Neque nõ in alijs videre paſsim eſt inſcriptionem, ROMA. Romæ enim pietatis noſtræ principatum, & in togata præcipuè gente conſtituendum, vt Euangelicã interim veritatem prætereamus, vel Maro ipſe ſupremæ intelligentiæ actus ſpiritu diuinauit, dum Iouem inducit, aſſerentem,

Romanos rerum dominos gentemq́ togatam.

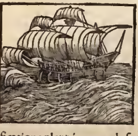
Cui quidem imperium ſine fine conceſsiſſet, quippe quòd eorum inſtitutiones
B eſſent in omnem terrarũ orbem, vt Theophylacti verbis vtar, exituræ, neque vllo vnquã tempore defuturæ. Neque verò mirum in Marone homine diuini muneris experte, & qui verũ pietatis ritum adhuc abditũ ignoraret, diuinationis lumen illuxiſſe, quia veriſimile eſt eum in huiuſmodi vaticinio, ex veterũ arcanis aut Marci, aut Sibyllæ, aut Hetruſcorũ, prædictionẽ illam excerpſiſſe. Vel, quoniam ſummus ille ſpiritus nullum hominum genus, nullam vnquam nationem aſpernari compertus eſt: quare Balaana legimus, hominem & alienigenã, & piorum hoſtem, præclara tot ſuper Iſraelitarum ſucceſſu diuinaſſe.

SOSPITAMENTVM.

IN Q. Naſidij numo nauis eſt cum velo, & ſtella in antẽna, & ab altero latere caput cũ tridente, & inſcriptione, NEPTVNI, ſubaudiendũ, ope vel auxilio ſeruatos. Hoc enim ſtella ſignificat in antẽna ſita, de qua loco ſuo inter cœleſtia.

QVoniam verò obiter in velum incidimus, minimè prætereundum videtur quod dici
C ſolet, velificatione plena in quempiã ferri, quod eſt aperto Marte, inimicitijs minimè diſsimulatis, rem aggredi, hoſtemq́ laceſſere.

MANIFESTA OPPVgnatio.

OCCVLTA OPPVGNATIO.

HVic contrarium eſt, conto, remulcóue nauigare, cum tacitè quiſpiam inſidiatur, atque vt vulgò etiam dici ſolet, ſubaquanea vti opera. Locũ hunc ad hanc propémodum ſententiã interpretatẽ Ammianus rerũ geſtarũ lib. XVIII, dicens: Nõ conto, neque remulco, vt aiunt: id eſt, non flexiloquis ambagibus, vel obſcuris, ſed velificatione plena in rempub. ferebatur. quamuis aliter expoſitũ ſit in collectaneis Suidæ, prouerbio κοντῷ πλεῖν. quod quiſquis ille fuerit exponit, ἄγειν πλοκώντως ζῆν.

LVNÆ VECTATIO.

QVòd nauigiũ in Iſidis honorẽ Ægyptij coluerint, ſunt qui raptã eam ab Io ue naui, cuius inſigne vacca eſſet, arbitrentur: ſed cõmentitiũ hoc mihi vi-

detur. Magis autem ad Ægyptiorũ eruditionem quadrat quod Plutarchus ait, D
Lunam apud eos nauigio vehi fictam. Hanc Iſidis nauem Apuleius multis donarijs ornat. Diodorus fabricatã à Seſoſtri nauim ex cedro octuaginta cubitorum ait longitudine, deauratam exterius, interius verò deargentatam, quam dono obtulit Deo qui Thebis Ægyptijs colebatur. Is Iſis erat.

NAVIGATIONIS AVTORES.

IN Tyriorũ numo nauis eſt cuſa, nimirũ ea de cauſa, quòd ipſis Tyrijs cõmentum placet, nauigationis primę ſe autores haberi. In huiuſmodi eorũ numo legitur ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΥΡΙΩΝ. Eſt & alius cũ eadẽ naui longa numus, in cuius altera facie caput eſt cũ corona irradiata: inſcriptio, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΣΙΔΩΝΙΩΝ. Ita demũ Phœnices inuentæ nauigationis laudẽ aſciſcunt ſibi.

VICTORIA NAVALIS.

IN Agrippæ numis nauis illa tridentali roſtro inſignis, qualem ſcilicet Maro ſæpe deſcribit, dum non vno loco ait, roſtriſq; tridentibus, partã ab eo victoriam indicat maritimo prælio, quod aduerſus Sex. Pompeium cõmiſit: id quod Maro in Auguſti gratiam ita immortalitati commendauit: E

Parte alia ventis, & dis Agrippa ſecundis
Arduus agmen agens, cui belli inſigne ſuperbum
Tempora naualis fulgent roſtrata corona.

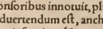
Aliquot in monumentis videas & Varronis inſignia naualia, qui Proprætore ſub Pompeio Piratico bello militauit, à quo ob res bene geſtas nauali corona donatus eſt.

DE ANCHORA.

HIeroglyphicum anchoræ non Ægyptiorum tantùm eſt, ſed à Græcis & à Romanis principibus vſurpatum: vt minimè importunum ſit rem à pleriſq; tractatam repetere, vt quæ ſectamur ſignificata loco ſuo manifeſtentur.

MATVRANDVM.

CIrcumuolutus anchoræ delphinus, quod ſignum in aliquot Titi Veſpaſiani numis obſeruauimus, maturandum, vt Latini vna locutione dixerunt, omnino ſignificat. Sed quoniã rei cauſam in Delphino ſatis explicuimus, & res F
iam æuo noſtro lippis & tonſoribus innotuit, plura ſuper eo dicere ſuperſedebimus. Id pro pictura animaduertendum eſt, anchoram quæ in numo Titi habetur extrema dentiũ in vomeris ſpeciem dilatare, cuiuſmodi figurã Aldus noſter imitatus eſt in omnibus quos impreſſit libris. Alia verò forma eſſe, dẽtibus quippe in acutum recto ductu mucronatis, quã in numo veteri apud erudiſsimũ virũ Romulũ Amaſæũ vidimus.

TVTELA REFVgiumq;.

HOminẽ qui rebus ſuis tutelã præſidiúmue parauerit opportunũ, per nauem & anchoram ſignificabant. Quòd ſi ſola anchora manu prætenta figuraretur, refugium indicabat, quaſi vellet innuere pictura hæc, ſi aduerſa ingruerit tempeſtas, reſq; noſtræ fluctuare cœperint, paratum eſſe profugiũ vt poſsimus ita ſeruari.

Eſtq;

A Eſtq́ dicteriũ apud Græcos in hanc ſententiam celebre, quo Demoſthenes vtitur oratione pro Cteſiphonte. Et Propertius eruditionis elegíacæ columen ad hoc innuens ait: Anchora iacta mihi. Idem ſermo apud Paulum, rei nullius ignarum, epiſtola ad Hebræos, cap. VI. Qui confugimus vt ſpem propoſitam teneremus, quam veluti anchorã habemus animæ cùm tutam, tum firmam. Et Chryſoſtomus de ſupremo firmoq́ profugio, concione in Lazarũ IIII, hęc ait: Sunt diuinæ ſapientiæ opera, hæc maxima illius prudentię ſunt argumenta. Cõſcientiæ increpatio ſacra eſt anchora, quę nos nequaquã ſinit in peccatorũ profundũ abſorberi.

STABILIMENTVM.

QVòd ſi firmitatem, ac immobile ſtabilimentũ rei cuiuſpiam ſignificare vellent, anchoras duas adpingebant, ſimilitudine ſumpta à nauibus, quæ tunc

Ventorum temnunt rabiem fluctusq́ ſonantes,

cùm duabus anchoris innituntur. Qua ſimilitudine vtitur Ariſtides Panathenaicis. Sed enim Pindarus duabus innixũ anchoris dicit, qui duas habet patrias: vnde prouerbium, οἴκοθεν οἴκαδε, Domo domum, de commodè peregrinantibus,
B quippe de ijs qui arrepto itinere quotidie apud amicos aut neceſſarios diuertũt. Nam pro firmitate Pindarus idem vna etiam vtitur anchora, Iſthmijs, ἤδη πρὸς ὄλβου βάλλετ' ἀγκύρας. Iam anchoram ad felicitatẽ iecit: hoc eſt, firmitatem iam ad vitæ tranquillitatem aſſecutus eſt. Vitæ porrò noſtræ tumultus, perturbationes, cladesq́ omnes, marinis fluctibus, tempeſtatibus vorticoſisq́ æſtibus ſolemus æquiparare, quemadmodũ Archilochus facit, qui cùm in Thracenſes calamitates incidiſſet, bellum marinis fluctibus ita comparauit:

Γλαῦ χ' ὅρα, βαθὺς γὰρ ἤδη
Κύμασι ταράσσεται πόντος,
Ἀμφὶ δ' ἄκρα γύρων ὀρθὸν
Ἵσταται νέφος, σῆμα χειμῶνος
Κιχάνει δ' ἐξ ἀελπτίης φόβος.

Myrſilus quoq́ Mitylenæorum infortunia tyrannicasq́ procellas ita deſcribit:

Τόδ' ὧ τε κῦμα τῶ προτέρω νέμω στίχει
Παρέξει δ' ἄμμι πόνον πολὺν ἄντλην.

Atq́ ijs vrgentibus infortunijs ad ſacram, vt aiunt, anchoram confugiendum. Sapientes enim ferè omnes hieroglyphico vtuntur anchorę, tã ſcribendo quàm
C eloquendo: vt Pythagoras, quem Phocion ait ſuper humana vita ita diſſerere ſolitum, ὅτι χρὴ βίον αἱρεῖσθαι ἄριστον. quæ ſi primùm amaritudine aliqua prædita videatur, ſuauem ipſam redditura ſit conſuetudo. Diuitiæ ſi optentur, ſciendum eas infirmam admodum eſſe anchoram. Gloriã, etiamnum infirmiorem. Quæ corporis ſunt, eiuſdem eſſe tenoris. Principatus, honores, omnia hæc imbecillia, & nullo robore ſuffulta. Quæ firmæ igitur anchoræ? prudentia, magnanimitas, fortitudo, quas nulla procella diſcutiat. Nam diuina lex eſt, virtutẽ ſolam atq́ vnicam habere robur, reliqua omnia nugas eſſe.

INTERPRES.

APud nationes aliquot anchora fuit interpretationis ſignum, quo ſcilicet caduceatores & internuncij pro geſtamine vteretur. Præcipuè verò Indi anchoram pro caduceo habuêre, propterea inquit Philoſtratus, quòd omnia tentet, ac perueſtiget. Eaq́ de cauſa cùm Apollonius ad locum, quẽ Indi ſapientes incolebant, appuliſſet, ſeq́ cum comitibus intra ſtadium cohibuiſſet, adoleſcẽs eum adijt à ſapientibus miſſus qui auream anchoram pro caduceo manu geſtabat, perq́ cum in colloquium adductus eſt.

FRÆNVM. D

AD hæc anchora moderandi cõpeſcendiq́; ſignũ eſt, frænũq́; indicat, quod quidẽ ex Pindaro deſumit. Ille enim παιᾶν, ode quę inſcribit, Ἀρκεσιλάῳ κυρηναίῳ ἅρματι, frænum Argûs nauis dixit, vbi interpres ait, Anchorã ἐκ μεταφορᾶς τῶν ἵππων διὰ τὸ ἐπέχειν τὰς ναῦς δίκην χαλινοῦ, ſumpta ab equis tranſlatione, q́ ea naues compeſcat fræni inſtar.

SELEVCI GENVS.

EXtant Seleuci numi anchora ſignati, propterea quòd is anchora ſignatum femur habuit ab ipſa origine: filijq́; & nepotes eius eodem inſigniti modo, anchorã in femore veluti notã generis naturalẽ habuêre. Et vt Græci ſunt ad figmenta promptiſsimi, fabulã etiã adijciũt, Laodicen Antiochi nuptã Apollinis cõgreſſum per quietẽ pati viſam, qui anulum ei quendã veluti concubitus præmium donarit, iuſſeritq́; vt mox filio eundem redonaret, futurũ eum aliquando feliciſsimi euentus auſpiciũ: repertumq́; prima luce anulũ in lecto, cuius ſignum anchora erat, admirationi fuiſſe, Seleucumq́; mox natu grandem, tradito anulo à matre, de origine ſua, deq́; futura felicitate edoctũ, cùm mortuo iam Alexandro, quẽ in Perſicã militiã ſecutus fuerat, regnum ipſe Orientis occupaſſet, gemmæ iſtiuſmodi memoriã cõſecraſſe. Nam & cùm vrbẽ Antiochiã patris nomine cõdidiſſet, cãpos vicinos vrbi Apollini vti originis autori dicauit. Hęc Trogus. E
Appianus indignũ ratus fabulas hiſtorijs admiſcere, rem aliter tradit in Syro, Apollinẽ quippe Laodicæ per ſomnium mãdaſſe, vt quẽ anulũ aliquando repeRiſſet, filio ſtatim geſtandũ daret: fore nanq́; vt quibus in orbis locis Seleucus anulũ eum amiſiſſet, eam ipſe poſtmodũ regionẽ imperio ſuo ſubijceret. Is igitur cùm Alexandrũ ſequeretᷣ, anulũ iuxta Euphratẽ fluuiũ amiſit, factusq́; eius prouinciæ præfectus in diuiſione regni poſt Alexandri mortẽ, moxq́; inde deturbatus ab Antigono, Ptolemæi, cui Ægyptus obuenerat, auxilio in regnũ reſtituitᷣ.

POSSESSIO.

EST & obtinendæ poſſeſsionis ſignum anchora, cuiuſmodi eiuſdem Seleuci fuit interpretatio, reperto quẽ iam amiſerat anulo, in quẽ anchora inciſa fuerat. Cuius quidẽ rei huiuſmodi ferṫ hiſtoria, quę ad futurũ auguriũ ab Apolline promiſſum facit. Seleucus cùm eiectus Babylone, Ptolemęi mox copijs adiutus poſſet quidẽ vti vi, ex amiſſo tamẽ anulo in ſpem regni omnino erectus, omnia prius q̃ armis experiri cõſtituit, ne populũ, quẽ per benignitatẽ ſibi allexerat, belli metu exacerbaret. F Internũcijs ad rem vſus, ciuiũ cõperit ſtudia erga ſe propenſiſsima, itaq́; feſtinatione opus eſſe admonitus, paucis admodũ, ſed ijs impigris & fideliſsimis electis, Babylona verſus quanta poteſt celeritate proficiſcitᷣ. Accidit verò vt inter gradiendũ pede lapidẽ offenderet, euelleretq́;, ex cuius impulſu tãto dolore affectus ſit, vt ibidẽ eueſtigiò ſubſiſtere, ac humi reſidere cogeretᷣ. Ecce verò tibi amicis pedẽ demulcentibus, & euulſum lapidẽ inſpectantibus, anulus ille affulſit, qui ſublatus attrectatusq́;, magnę inter ſocios mœſtitiæ argumẽtũ fuit. Id quid rei eſſet cùm Seleucus ſciſcitaretᷣ, ſignatã illi anchorã in anulo reperto mœſtitiæ cauſam dediſſe reſponderũt, ex qua captiuitatẽ portendi interpretabantᷣ. Tum Seleucus, Bono, inquit, animo eſtote omnes: nam quã terrã calcamus, & retẽturi ſumus, & firmiter poſſeſſuri: & cum dicto doloris immemor proſilit, iterq́; arripit alacriter. Cui paululũ progreſſo adfuêre obuiam qui tuta & pacata omnia nunciarent, exceptusq́; ita omniũ ſtudijs, dignitatẽ priſtinã & regnũ illud obtinuit. Mox Indiã & Aſiã omnẽ ſubiugauit. Anuli verò memor, vrbem in Oriente condidit, & gemmam originis memoriam conſecrauit.

A

DE TEMONE.

IN naui autem primas omnino partes tenet temo, de quo multa ſunt apud veteres ſignificata, quę tamen omnia in vnũ coëunt intellectũ.

REGIMEN.

NAm regimen per figuram eius ſignificari manifeſtũ: & cuius arbitrio res aguntur, is gubernare, & gubernaculum temo ipſe dicitur. Hinc Iuuenalis, Aut de temone Britanno decidet Aruiragus, dixit, cùm Domitianum Britannia potiturum pręſagit adulator ille Veiento, expulſo inde Aruirago, qui totius inſulæ imperium obtinebat. Nam ad ea tempora Britannia nondum venerat in ditionem Romanorum, tentata bello ſępius, licet cum eorum aliquot Imperatoribus fœdera iunxiſſet, quæ noſtri plus æquo forſitan extulerũt. Contrà verò Nero, paucos antè dies quàm moreretur, vidit per quietem eum ſibi nauẽ regenti extortum, trahiq́ſe ab Octauia in arctiſsimas tenebras, quod aruſpices reſpondêre, eum adminiſtratione deiectum mortem infeliciſsimã moriturum.

FORTVNA.

B QVapropter veteres cùm Fortunæ plurimũ tribuerent, eamq́ negociorũ penè omniũ, quęcunq́ mortales gererent, arbitrũ opinarentur, ſimulacrũ eius dextera clauũ, ſiniſtra cornu copiæ tenere finxerũt, quòd bona & cõmoda ab ea dem omnia proficiſci crediderunt: vnde diuitias & opulentiam, fortunas appellauere, vni illi regendi elargiendiq́ facultatem conceſſam arbitrati.

INCONSTANTIA.

VT verò inconſtantiã eius notarent, vtpote quæ, vt Horatius ait, poſsit imò tollere de gradu mortale genus, vel ſuperbos vertere funerib. triumphos, & valet ima ſummis mutare, ſedentem eam in pila ſculpebant, quod tum in marmoreis monumentis, tum in numiſmatis antiquis obſeruauimus. Talis eius ſpecies eſt in numo Neruæ Traiani, cum inſcriptione, FORT. RED. S. C. vbi etiam legas, SENATVS POPVLVS'QVE ROMANVS, literis omnibus expreſsis, quod raro inuenitur.

FORTVNA' REDVX.

EIuſdem Fortunæ Reducis ſimulacrum eſt in altero eiuſdem Imperatoris numo, vbi dea ipſa ſede ſedens temonẽ manu regit, qui à pedib. ſurrigit: inſcri C ptio eſt, FORTVNÆ REDVCI. Atq́ hac eadẽ ſpecie & inſcriptione literisq́ habetur in Hadriani numo, vbi temo inſidet pilæ: in nõnullis abeſt pila. Eadem verò ſedens cum temone & cornu copię eſt in numo Septimij Getæ, cum inſcriptione, FORT. RED. Sed illud obſeruatione dignũ, quòd eadẽ ſpecies eum temone, & cornu copiæ in Domitiani numo, quẽ apud Bembum vidimus, FVRTVNA AVGVSTI ſcriptũ eſt, prima ſyllaba per V vocalem vltimam, quę paſſim in ea locutione per O vocalẽ quartã enunciari ſolet. Eadem penè inſcriptio ſpeciesq́ cornu copiæ & temonis pilæ inſiſtentis in manu Fortunæ ſtantis habetur in numo Antonini Pij. De pila verò atq́ rotula alibi erit locus ſuus, vbi Fortunæ ipſius ornamenta copioſius explicabimus.

DE RETIBVS.

PEtrum in naui ſuperius inſpeximus: ſed habebat idem retia quæ tractaret. Huius rei memoria nos quoq́ traxit ad ſagenam, ad hamos et tridentes: quare priuſquàm exiliamus è naui, an poſsimus aliquid expiſcari videamus.

SILENTIVM.

PEr retia ſilentium ſignificari tradunt, ea quidem ratione, quòd præcipuũ eſt præceptũ piſcatoribus, vt dum gregem circundant, ſilentio quammaximo nauigẽt. Piſces præterea altiſsimo ſilentio præditos eſſe compertiſsimũ eſt, paucißimis exceptis, ac præcipuè Cane marino: vnde etiam prouerbium emanarit, ἀφωνότερος τῶν ἰχθύων. Sic eruditus Horatius eos mutos vocat. Sic Lucretius mutas natantes appellauit. D

PERSVASIO.

IN diuinis autem literis retia ſunt perſuaſionis hieroglyphicũ, qua ſcilicet homines in veritatis cognitionem inducuntur, atq; ita capi videntur. Ad hoc facere Euangelicum illud ait Eucherius, Mittite retia in capturam.

INSIDIÆ.

ANtiquiſsimum eſſe reperio, inſidias per rete ſignificari, neq; ea tantùm de cauſa quòd eius opus omne ad inſidias comparatur, quantũ etiam ex hiſtoria deſumptũ eſt. Nam Pittacũ memorant, vnum ex ſeptem Sapientibus, aduerſus Phrynonem Athenienſium ducem validiſsimi corporis hominem, Pancratiaſtẽ ſcilicet & Olympionicã, de finiũ cõtrouerſia, quæ inter Atticos & Mytilenæos erat, ſingulari certamine dimicaturũ, rete ſecũ in occulto ſub clypeo abditũ tuliſſe, quo, cùm tempus viſum eſt, iacto Phrynonem impedierit. Hiſtoria eſt apud Verriũ, in ijs quæ Feſtus deflorauit: neq; ea tamen in vulgatis codicibus, ſed antiquo manu ſcripto, cuius partem vltimam Romæ comperi. Hinc ſanè ludus à Pittaco inſtitutus, quo Retiarius Mirmillonem in certamen prouocabat: cui adcantabatur, Piſcem peto, non te peto, quid me fugis Galle? Erat autem eodem autore Feſto, Mirmillonicum genus armaturæ Gallicum: ipſiq; Mirmillones antea Galli appellabantur, in quorum galeis piſcis erat effigies. E

DESOLATIO.

ESt & deſolationis ſignum retis genus, quod verriculum appellatur: ad multa ſiquidem id ſpatia in mare demiſſum, reſtibusq; longiſsimis hinc atq; inde attractum, quantumcunq; ſpatij complexum fuerit, totum abuerrit, neq; vlli piſciũ exitum patẽre permittit. Tranſijtq; miſerabile genus hoc venationis in vrbium & agrorum deſolationes. Accidit enim plerunq;, vt edicto vniuerſali oppreſſorum exitio agri ſint euerriculati. Fiebat autem euerriculatio in hunc modum. Viri manus ſibi mutuò tenentes, quaſi reſtim vnam texunt, occupatisq; terræ, quam deſolatam volunt, extremis finibus, ita latè extenſi progrediuntur, latentesq; paſsim incolas venando excipiũt, nihilq; reliqui faciunt, quoquouerſum peragrantes. Quod olim exemplum à Darianis militibus editum in Chio, Lesbo, Tenedoq; inſulis vi captis, atq; euerriculatis. Eretrienſes quoq; legas à militibus Xerxis eadem euerriculatione omnes abductos. F

DE HAMO.

HAbet Hamus cum Anchora ſimilitudinem quandam, ſi figuram inſpectes. Sed quantum eſt in Anchora officij, tantum in hamo malignitatis atq; perfidiæ: quæ cuiuſmodi ſit, hinc apparebit.

DECEPTIO.

SVnt qui non imperitè, neque impropriè, deceptionem per hamum pictum ſignificari tradant: ſiquidem decipere, eſt vnum oſtentare, & aliud præter opinionem inferre. Ita hamus eſcam eſurienti offerre porrigereq; videtur, ſatura-

A ritatemq́ polliceri, mox apprehendit, alligatq́, & captiuũ facit eum, qui eſcam
illam appetierit. Hoc habemus apud Horatium de cœnipeta:

Hic vbi ſæpe Occultum viſus decurrere piſcis ad hamum.

Et hunc ſecutus Lucianus eo opuſculo, quod in Romanorũ inuidiam de Auli-
corum vita conſcripſit, in hac plurimũ ſimilitudine immoratur, dum ſpes illas
clientiũ, qui admiſsi ad principum amicitias, montes ſtatim aureos ſibi pollicẽ-
tur, hami iſtiuſmodi vorationi ſimiles eſſe cõtendit. Et de lenone in fraudẽ pro-
labente, Meus eſt, hamum vorat, apud Plautum. Longè verò aliter in diuinis li-
teris hamum accipi videas, per quem ſanctiſsimũ Chriſti corpus ſignificatur, de
quo apud Ezechielem Theologi dictum aiunt, Et extraham te in hamo meo, &
extendam te ſuper terrã, campos implebis, & à volucribus omnibus impetêris,
perindeq́ omnes terræ beſtias tuo paſtu ſaturabo. Sicuti enim ſi hamũ eſca coo-
pertum piſcis rapiat, non ſolùm eſcam ab hamo non ſuſtollit, ſed ipſe de profun
do eſca aliȷs futurus educitur: ita mundi Princeps, penes quem erat mortis impe
rium, rapuit quidem in mortem corpus Adamiaci Ieſu, cum ſub eo hamum diui
B nitatis incluſum minimè ſentiret, quo deuorato hæſit ipſe continuò, deq́ pro-
fundo tractus, eductus eſt vt eſca fieret ȷs, quibus calcandi ſuper ſerpentes &
ſcorpiones poteſtas à Deo data fuerat. Idem apud Iobem XL reperias: Aut ad-
duces draconem in hamo, aut capiſtrum circa nares eius appones

DE TRIDENTE.

ET Tridens inter piſcationis arma connumeratur, ſed cum hamo pa-
rum congruit.

APERTA VIS.

HAmus enim per fallaciam quicquid acquirit aucupatur, ſed tri-
dẽs aperto marte, medio veluti campo aduenientẽ hoſtem excipiẽs, cum aggre-
ditur, ſolaq́ fretus agilitate, conficit. Sed quid is in Neptuni manu, quid in Trœ
zeniorum numis, & in Mantineenſium ſcutis ſibi vellet, alio Commentario do
cuimus. Hæc verò plus quàm ſatis eſſe, quæ ad occupatiſsimum virũ & ocȷ ne-
ſcium mitterentur exiſtimaui. Vale.

C PIERIVS VALERIANVS BOLZANIVS AD MAGNIFICVM VIRVM BENED. AGNELLVM, DE VRNIS NILI, LVCERNA ET FACIBVS, TVRIBVLO, ET phiala, demum igne & aquis.

ANtonius Agnellus patruus, Vir magnifice, tuus, cùm eſſet olim Venetȷs apud clariſsimum eruditiſsimumq́ Io. Laſcarin, ea tunc in ciuitate Ludouici Galliarum Regis oratorem, tanta mihi familiaritate deuinctus erat, vt amicitia nulla coniunctior eſſe poſſet, quàm ea, quam communia ſtudia inter nos conciliauerant. Incumbebam ego tunc in prima literarum tyrocinia, audiebamq́ in arte dicendi Prunulum, in eloquentia Sabellicum, in varia rerum eruditione Georgium Vallam: ſed rariſsimum Laſcarin obſeruabam in primis, in quo magna optimarum artium ſcientia, ſumma vetuſtatis inueſtigatio, reconditarumq́ rerum ſtudium atque cognitio non vulgaris, atq́ vt ſemel dicam, vir erat omni liberali doctrina politiſsimus. Hunc itaque frequens inuiſebam, probatiſsima eius conſuetudine melior in dies euaſurus. Quòd ſi Laſcarin occupationes diſtinebant, aderat illic Patruus

tuus, qui diem ſine linea præterire minimè permittebat: ſemper enim noui aliquid de Muſarum D *penu depromebat, nunc epigrammatū, quæ faciebat, argutias, nunc hendecaſyllaborū amœnitates, nunc huius vel illius numeri poemata, in quibus multum inerat lepôris & elegantiæ. In eo verò præcipuè conueniebamus, quòd ille numiſmatū antiquorum ſignis mirificè delectabatur, quorum feſtiuam copiam habebat à Laſcari: ad quem quicquid in huiuſmodi rebus venerandam ſaperet antiquitatem, id à nobilitate illa ſponte conferebatur. Idem propémodum ſtudium ab Urbano patruo meo erat mihi quodammodo hæreditarium, qui cùm magnam orbis partem peragraſſet, multorumq́ noſſet hominum mores, de peregrinationibus ſuis, Aegyptijs, Arabicis, Palæſtinis, ſemper habebat noui aliquid, quod ſcitu dignum & vtile communicaret mecum. Quotidie igitur cùm ſimul eſſe dabatur, Agnellus aliquid habebat, quod ſuper numiſmatis alicuius geſtaminibus aut titulis diſputaret. Ego ſi quid diceret quod ad Aegyptiaca faceret hieroglyphica, in eo ſummo opere delectabar. Quodā verò die tuus hic Patruus imaguncula quandam ex orichalco protulit, cuius geſtus erat, vt corpore reliquo decumbente, caput manu dextera ſuſtineret, cubito ad baſim appreſſo: manu altera aquam ex tribus vrnis vna tantùm anſa coniunctis effunderet: ad hæc puerili minutiſsimi operis numero ſexdecim circumfuſi, pueriliter hac & illac per vniuerſum corpus luſitare videbantur. Super hoc Agnellus, qui argumētum huiuſmodi haudquaquam temerè factum arbitrabatur, quid hoc ſibi vellet curioſiſsimè percontabatur. Reſpondi ego, imagunculam eſſe Nilum amnem: tris vrnas, cauſas itidem tres incrementi: puerulos XVI, totidem cubitos, quibus creſceret ad fertilitatem. Uix hac ſummatim dixeram, & horum omnium rationem reddere parabam, cùm affuit tabellarius à Gallijs, quo cum literis ad Laſcarin ingreſſo, Agnellus quoq́ accerſitus eſt e veſtigiò. Ego eo digreſſo domum redij, ac triduo pòſt Patauium à Patruo miſſus, vbi Leonicum audirem: neq́ ex eo amplius Agnellum videndi facultas fuit, qui Principum negocijs addictus, ſtatim ipſe quoq́ aliò migrauit. Tantùm id, nō multò pòſt tempore, eum diem ſuum obijſſe renunciatum eſt. Poſtea verò quàm calamitoſiſsimis totius Venetiæ temporibus Romam me recepi, vbi locupletior mihi copia facta eſt huiuſmodi rerū, quas alibi difficulter inueniebam: ibi verò tum publicè tum priuatim toto calatho ſuggerebātur, incubui alacrius in idem ſtudium, quo me ſemper oblectauerā, & ἱερογλυφικῶς plura ad amicos Commentaria conſcripſi: cumq́ in Roma media vidiſſem effodi marmoreum Nili Coloſſum cū XVI illis puerulis circùm laſciuientibus, de quibus in imaguncula Patrui tui meminimus, ſubijt ſtatim Agnelli memoria, præq́ hominis mihi ſuauiſsimi deſiderio lachrymas cohibere nō potui, quòd ereptam mihi videbam occaſionem, ne huiuſmodi rerum Commentarium ei dedicare poſſem,* F *qui ſi fuiſſet in humanis, nihil illi optatius accidere potuiſſet, neq́ ego quicquam libentius feciſſem. Uenit autem in mentem mihi, poſſe me ſaltem renouare memoriam eius, quem vnicè adhuc colerem, ſi rem omnem ad te conuerterem, qui nepos eius eſſes, in quo præſertim nō alienam ab ipſius Patrui genio vigere mentem animaduertiſſem, videreḿq ſi memoriam eius apud te ſuſcitarem, id iucundum mihi, tibi verò gratiſsimum fore, cùm hoc à me depoſcere viderentur integritas humanitasq́ tua dubio procul ſingularis, & reliquæ virtutes tuæ, quibus apud omnes clarus es & inſignis, et quarum ergò coluerim ego te ſemper, & obſeruarim. Habe igitur & antiquæ amicitiæ meæ cum Patruo tuo monumentum, & meæ erga te obſeruantiæ ſignum, vt ipſemet ſpero confiteberis, manifeſtum.*

DE TRI-

A

DE TRIBVS VRNIS.

FLuuiorũ ſanè fontiumq́ſimulacra cum vrnis dedicari ſolita, magis
apertum & obuiũ vnicuiq; eſt, quàm vlla indigeat interpretatione.
Cur verò Nilus cum tribus vrnis figurari ſoleat, non ocioſe quæren
dum eſt. Nam Ægyptij illi ſacerdotes cùm incrementum Nili tribus
præcipuè de cauſis fieri putarent, reliquis aliorũ opinionibus abiectis, quæ pro
pémodum eſſent innumerabiles, quò ſententiã ipſi ſuam perpetuis teſtarentur
monumentis, tris vrnas Nilo attribuerũt, cùm reliquis fluminibus ſingulæ ſin-
gulis adhiberentur: vt illud apud Maronem,

Cælatáq; amnem fundens pater Inachus vrna.

Harũ verò trium cauſarũ primã illam aſſerebãt, quòd tellus ipſa Ægyptia aquã
ex ſe ipſa progigneret, vberrimeq́ proferret, ſui ipſa humoris altrix. Vnde Ti-
mæus Mathematicus Nili fontẽ phialam appellarit, quaſi ipſa intra ſe cõtineret
eam aquę vim, neq; aliunde mutuaretur. Eſt tamen eodem vocabulo in Nilo lo-
cus à figura ſic appellatus, quod nihil facit ad Timæi phialam. Phidias inter ſcul
B ptores celeberrimus, vel ipſe rerum peritus, vel ab ijs qui ætate illa peritiſsimi e-
rant admonitus, cùm Victoriæ ſignũ in Marathone ſub Nemeſeos velamento
confingeret, in dextera eius ſtatuę phialam exculpſit, in qua Æthiopes cęlati vi
debantur, propter Oceanũ, qui Nemeſeos pater habitus eſt: & Nilum Oceanũ
vocari multa veterum dictata monuerunt. Quòd verò gignat Ægyptus aquas,
ex eo, aiebant ipſi, facilè conijci poſſe, quòd in quouis alio climate fluuiorũ exun
dationes circa hyemem plurimũ accidũt, nunc imbribus coactis, nunc niuibus
liquefactis: ſola verò terra Ægyptiaca in medio terrę habitabilis conſtituta, quẽ
admodum in oculo pupilla, peculiari quodam aquarum profluuio ęſtatem me-
diam irrigat. Alteram Oceano cauſam adſcripſere, à quo aquam in Ægyptum
exundare incrementi tempore fama eſt, quę quidem præcipua fuit Euthymenis
opinio, Ægyptiorumq́ in primis ſacerdotum, vt Diodorus atteſtatur, qui rei fi-
dem non aliam faciunt, niſi quòd ſatis ſit eorũ autoritas, vt ſibi fides adhibeatũ,
qui rerum ſcientiam per manus à parentibus traditam, longa annorũ ſerie obti-
nerent. Iuniorum inde diligentia exploratum eſt, Nilum ab Oceano ex Atlante
C monte primùm emanare, ibiq́ Dyrin appellari: Heptabolum inde lacũ ſtagna-
re, inde cognomento Nigrin effluere, mox Coloëm paludem efficere, inde A-
ſtaſobam & Aſtaboram flumina, donec ad cataractã perueniẽs erumpat, ac per
Ægypti campos diffluens, Nili demùm cognomentũ accipiat. Tertiã cauſam
imbrium eſſe dicunt, qui auſtralibus in Ægypti regionibus, Eteſijs nubila, vt
ait etiam Democritus, illò ſerentibus ex orbe reliquo, eo maximè effunduntur
tempore, quo Fertilis æſtiua Nilus abundat aqua. Atq; vti tradit Eudoxus, Æ-
gyptij ſacerdotes imbres eos ibi fieri ob antiperiſtaſin arbitrantur: cùm enim
æſtus nobis eſt qui viciniora Cancro loca incolimus, tunc hyems ijs qui Capri-
corno propinquiora habitãt. Addit ad hæc Thales, mare in ora agi vltro, Eteſia
rum ex aduerſo fluminis flantium repercuſſu, de quibus ita Lucretius:

Aut quia ſunt æſtate Aquilones oſtia contra
Anni tempore eo, quo Eteſiæ eſſe feruntur,
Et contra fluuium flantes remorantur, & vndas
Cogentes rurſus replent, coguntq́; manere.

Nam dubio procul hæc aduerſo flabra feruntur D
Flumine, quæ gelidis ab ſtellis axis aguntur.

Incipit verò creſcere Luna noua, quæcunq; poſt Solſtitium eſt, ſenſim modiceq́;,
Sole Cancrũ tranſeunte: abundantiſsimè autẽ dum in Leone progreditur: mox
reſidet in Virgine ijſdem quibus accreuit modis. Quãta verò feracitate vniuer
ſam Ægyptum beet alluuione fœcunda, multi prodidêre: vnde eum Poëtæ mo-
dò fertilem, modò pinguem, modò potu fœtiferum dicunt, quòd animalia, quę
ex eo bibunt, & pinguiora, & obeſiora fieri compertũ eſt: quare ſuũ illum Apim
tanta cura cultuq; nutritum, ex Nilo bibere q̃ religioſiſsimè vetuerũt: ſiquidem
& macilentiã & gracilitatem omni pondere vacuã, diuinitati propiorẽ arbitran
tur, vt Plutarchus aſſeuerat. Quinetiã ſacerdotes eadem cauſa plurimo vti ieiu-
nio & abſtinentia conſueſſe, Porphyrius atteſtatur, vt eorum copia liberati, eo-
rumq́; pondere leuati, quæ intromittuntur in corpus, animi oculus à fumo flu-
ctuq; corporeo foras emicaret, neq; cõmemoratione, neq; demonſtratione iam
indigeret, ſui compos, viq́; pollens ſua, ob naturalem ſui ſolertiam otij neſciam.

AGRICVLTVRA. E

VEteres aũt legimus agriculturã hieroglyphicè per Nili ſimulacrũ indicaſſe.
Cuiuſmodi verò eius eſſet effigies, lepida deſcriptione Philoſtratus indica-
uit. Laſciuire enim eum cubitulis ait circunludentibus: huic enim ſeſe ab vndis
attollenti, magnitudinis quippe iſtiuſmodi pueri ridibundo adblandiunt̃ occur
ſu, ſexdecim numero, quot itidem cubitis ad fertilitatem facit exundatio: infanti-
liſq; ætas ea creſcendi eſt hieroglyphicũ. Circumſiſtũt verò Nilum huiuſmodi
pueri propèmodum garrientes, quorũ alij humeris inſident, alij de cruribus pẽ-
dẽt implicati, in vlnis alij cubitãt, luſitant circa pectus alij: ipſe verò pater flores
ſuaueolẽteſq; herbas de ſinu depromit, & in eos ſpargit: ex ijs alij coronas cõte-
xunt, alij ſeſe illis obuoluũt, ſtratiq; per flores ſomnũ captant: ſiſtra quatiũt alij,
alij ſubijcientes alteri cuipiam humeros, ſcalarũ vicem officioſe ſubminiſtrãt, al-
teriq; alteris catena veluti iuncta ſuſtollunt̃: neq; abſunt qui plauſum ſonitumq́;
ab aquis excitẽt, apploſis manibus. Crocodili verò & fluuiales equi procul hinc
ſummoti, imo ſe condunt fluuio, ne puerulos perterrefaciant, & numinis ſui lu-
ſum interturbent. Hanc ſpeciem Philoſtratus, & agriculturæ fœcunditatem, &
rei nauticæ lucrum, & cõmunicatam longinquis regionibus & prouincijs opu- F
lentiam ſignificare teſtatur. Sexdecim verò ponuntur cubiti, quia ſi infrà XV,
ſubſederit auctus, bona Ægypti pars non irrigatur, ac perinde redditur ad ſeren
dum inutilis. Si ſupra ſexdecim attollatur, quanto altius inturgeſcit, eo magis fa
mes expectatur: quia diutius aquis immorantibus, ſerendi præterit tempus, ne-
que ſata poſſunt ad frugem maturitatémue peruenire. Auctu demùm intra XV
& XVI conſiſtente, omnia ex voto ſuccedunt, ſeminibus latè iactis, & opportu
no tempore maturatis.

NILVS.

ILlud etiam adnotatu dignum, quòd ſimulacra fluminibus reliquis ex lapide
candido fieri ſolita, vt vndarum nitorem exprimerent, Nilo verò ex nigro, vt
Pauſanias ait, propterea quòd ex Æthiopia delabitur,

Vſq; coloratis amnis deuectus ab Indis, ait Poëta.

Et ipſe fluuius à nigrore Melonis olim cognomentum habuit. Vnde Catullus
eum ait æquora colorare, latè enim lõgeq́; inficit mare, quia limoſus eſt, & vnda
turbidiore, quare in mare delapſus aquam nactus nitidiorem, per longa ſpatia
colorem

A colorem ſeruans expatiatur. Qui tamen Nili coloſſus antiquus Romæ à Leone X. in Citriorum ſpecula dicatus, ex Pario marmore factus eſt.

DE LVCERNA.

SEd vt reliqua prætereamus, quę plurima Nilo ſuper dici poſſent, ad igniaria iam deueniamus, quæ quidem hieroglyphica multa ſecũ trahunt, quę tam à lumine, quàm ab ignis ipſius natura deſumuntur: ea quę & qualia ſint, explicare iam cura fuerit: proindeq́ue lucernã, fidam ſtudiorum vigiliarumq́ue noſtrarum comitem, ſeligamus.

VITA ANIMVSQVE.

PRimum quidem lucernę ſignificatum eſt, vt pro vita figuretur, cui oleum ad luminis viuacitatẽ infuſum, vitalem eum humorem oſtendit, quo paſcitur calor, vt corpus viuificet: quo deficiẽte, & calorẽ ſimul & corpus extingui neceſſe eſt. Inde apud Euripidem pleriſq́ue fabulis vitam relicturi dicũt, χαῖρε φίλον φάος. Quam opinionẽ Plutarchus ſequitur, dum lucernã corpori, animæ quippe receB ptaculo, ſimilem dicit, lumen verò animo. Nam & ſacerdotes in captandis augurijs lumine minimè cooperto clauſo'ue ideo vti ſoliti, ſummaq́ue aëris tranquillitate frui, quòd animũ, qui certi aliquid conijcere velit, tranquillũ ab omni ventorum turbine, hoc eſt, ab impuris affectibus liberũ eſſe deceat, neveluti aues aëriæ tranſuerſæ plerunq́ue vi ventorũ aguntur, ita internæ mundi noſtri aues, quippe mentis agitatio ſolertiaq́ue, & huiuſmodi pleraq́ue, errore perplexo diſturbentur.

ANIMAM SPONTE NON EXTVRBANDAM.

HInc illa apud veteres ſuper igne religio, vt eum porrò extinguere nefas eſſet, quem potius per ſeſe languentẽ deficere ſinebãt. Tale quid in nobis, veluti per hieroglyphicum indicantes, ne vi animã exturbaremus, nobiſmetipſis mortem cõſciſcentes: animam enim, inquit Plato, nobis cuſtodię creditã tandiu obſeruare debemus, quoad à Principe repetatur, ne ſi fractis ergaſtulis, perfoſſisq́ue carceribus effugerimus, diuinas leges quotquot ſunt in nos, nullo relicto defenſioni loco, conuertamus.

LIBERORVM PROPAGATIO.

C LOngè verò apertius ſexto de Legibus animã lumini cõparauit, vbi ciues ait oportere liberis generandis atq́ue educandis operã dare, vt vitam quã ipſi à maioribus accepiſſent, viciſſim quaſi tædas ardentes poſteris tradãt. Hunc ſecutus Lucretius, vbi de animantib. agit quę ſucceſſione propagant, vita per vices alijs in alia tranſfuſa, huiuſmodi hieroglyphico rem oculis ſubijcere viſus eſt:

Et quaſi curſores vitai lampada tradunt.

De ludo verò lampadum, quem dicunt à Prometheo inſtitutũ, legendum apud interpretes Ariſtophanis, Ranis: apud Platonẽ lib. primo de Repub. apud Pauſaniam, Atticis: apud Herodotum, Vrania: & in Rhetoricis ad Herennium.

HOMO.

EOdem argumento Hercules humanas victimas in lumina totidem Saturnalitijs ſacris cõmutauit, impietate oraculi per hunc modum perhumaniter emendata: nam Pelaſgos tradit Varro poſt longos errores perueniſſe in Italiam, ibiq́ue ex oraculi Dodonęi monitis decumatos homines Diti atq́ue Saturno ſacrificaſſe. Oraculum fuit, vt L. Manius ſe vidiſſe dicit ſuper tripode quodam in tẽplo Iouis priſcis characteribus,

ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΣ ΑΙΔΕΙ ΚΑΙ ΤΩ ΠΑΤΡΙ ΠΕΜΠΕΤΕ ΦΩΤΑ. q̃d ita Latinum fiet:

Plutoni capita, aſt hominem ſacra mittite patri.
Sedenim Hercules ex Hiſpania rediens, rei non ſacræ, ſed execrabilis immanitate offenſus, cùm deos hos lumina, non homines ſibi depoſcere docuiſſet, quòd φῶς cõmune vtriq; nomẽ, & lumen & hominẽ ſignificaret, oraculumq; ita interpretandum,   *Plutoni capita, at genitori lumina dentur.*
obtinuit vt Diti oſcilla, & Saturno lampades dedicarentur: atq; ita Saturnalia inſtituta, in quibus præter ſigillaria mos fuit cereos etiam miſsitare. Sanè humanas hoſtias Saturno immolare multarũ gentium mos fuit, ſed immanius apud nullas, quàm apud Carthaginenſes, qui, vt Diodorus tradit, præſtantiores ex filijs ſuis ſacrificare conſuerant. Cæterùm cùm aliquando exuta feritate humanitatem demum induiſſent, aliorum filios aut clàm ſurreptos, aut emptos, pro ſuis educare, ſacrificioq; ſupponere cœperũt. Euenit verò vt ab Agathocle Sicilię tyranno poſt Alexãdri Magni interitum grauiſsima obſidione premerentur, atq; vti mos eſt in calamitatibus, aut ad Deos, aut ad pietatẽ, nõnunquã etiam ad ſuperſtitionẽ confugere, ſuſpicari cœperũt Saturnũ iratũ, quòd honore ſacrificij, quod fuiſſet à patribus inſtitutũ, fraudaretur, tot in eos clades immiſiſſe: cumq; res palàm facta eſſet, multiq; inuenti eſſent, qui pro nobilibus & ingenuis ſacrificabantur, antiquũ ritum inſtaurandũ cenſuerũt, quoq; deos placarẽt, ducentos ex nobiliſsimis adoleſcentibus publicè ſacrificarunt: quãuis, vt in Porco ſcripſimus, apud Diodorum & aliquot alios variat hic ſacrificatorũ numerus aduſq; CCC. Sed hoc parui refert, hiſtoria reliqua cõcorde. Plutarchus lib. de Superſtitione, vbi de huiuſmodi religione meminit, eos ait qui ſine liberis forẽt, pueros à pauperibus in hunc vſum emptitaſſe. Id genus ſacrificij tangit Plautus, cùm dicit: Faxo vt bubulis corijs onuſtus ſis Saturni hoſtia. Q. Curtius id à Tyrijs vſq; ad vrbis excidium ſeruatũ tradit. D. Auguſtinus iuuenes Saturno ſacrificari etiam apud Gallos morem fuiſſe dicit. Carthaginenſes tamen Gelon Siciliæ tyrãnus legibus adſcribere coëgit, vt ab infanticidio deſiſterẽt, cùm eos apud Himeram debellaſſet. autor Plutarchus Apophthegmatis. quodq; alij tradidere, immanẽ hunc morẽ Cambyſes rex Perſarũ abolere aggreſſus, mox & Alexander Macedo, nihil quicquam profecerunt, ſed Hadrianus demùm ſuſtulit.

VITA DIVINA.

AT Veſtalis ignis ille, quem tanta diligentia Romanæ virgines nutriebant, ſublimiorẽ diuinioremq; vitam præ ſe ferre videbatur: hunc itaq; & cuſtodia, & nutrimento adiuuabant, quòd ſuperioris illius vitæ ſymbolum æternum videretur. Atq; inter portenta, vt & Dionyſius & alij referunt, Vrbis perituræ præſagium habebatur, ſi caſu aliquo accidiſſet eum extingui. Hinc Camillus ad Quirites ait: Quid de æternis Veſtæ ignibus, ſignoq; quod Imperij pignus cuſtodia eius templi tenetur, loquar? & Maro:

Aeternumq́ adytis effert penetralibus ignem.

Cernere eſt nonnunquam lucernam in baſi alicuius ſimulacri, id æternitatem ſignificare, nonnulli interpretantur.

INSIGNE AVGVSTALE.

OBtinebat ſanè primas ignis inter inſignia auguſtalia, vt ex Herodiano cõijci poteſt, ita in Cõmodo ſcribente, quòd conſilium ſuum ad Marciam retulit, vnam è ſuis concubinis, cui ſcilicet plurimùm deferebat, ac propè vxoris eam loco habebat, ſic vt præter ignem omnes honores illi velut Auguſtæ tribuerentur. Extant quædã Theodoſianæ militiæ, & eorum qui Theodoſiũ aliquot antè annis

A annis præceſſerunt, monumenta, prouinciarumq́; , & præfectorum, & ordinũ, & manipulorum omnium, qui tunc Romano Imperatori parebãt, quodam veluti rationario nomina & inſignia deſcripta. In his videas præfectorum abacos paſsim cum candelabris ſuperimpoſitis figuratos: in pleriſq; etiam ara eſt in magni proceriſq; tripodis ſpeciem ex ære fabrefacta: quod nimirum ad huiuſmodi dignitatis participationem referri debet.

DOCTORES.

IN diuinis literis ſæpe inuenias diſciplinarum profeſſores, myſteriorumq́; interpretes, morumq́; moderatores, per lucernam intelligi, quam Aſſertor noſter hieroglyphicè monet ſuper candelabrum ſtatuendam, vt domeſticis omnibus illuceſcat, diſcuſsiſq; tenebris ad obeunda munera cuiq; ſua lumen ſubminiſtret. Addit & alibi, nõ occultãdam eſſe lucem hanc, ſed in frequenti quouis hominũ cœtu proferendã. Quicunq; igitur lucem de ſe daturus eſt, debet prius omniũ vitiorũ ſordes perpurgare: neq; enim vnquã clarũ præſtabit lumen fæculenta materia. Quòd ſi lux vertatur in tenebras, vt rectè Climace ſua Scholaſti-
B cus, tenebræ ipſæ, hoc eſt, homines ij qui ſacris initiati non ſunt, in quantã tenebrarum profunditatem conięcti cæcutient atq; hallucinabuntur?

SPLENDOR NOMINIS.

ANtiqui omnes lumen pro homine, qui vel ingenij vel corporis viribus fretus præclara facinora edidiſſet, hieroglyphicè ponere conſueuerũt. Vnde Maro, lumina tot cecidiſſe virũ dolet. Et eadẽ ſynepeia, Geminos terrarũ lumina Reges, vir, quẽ citare minimè pigeat, eloquentiſsimus Pontanus poſuit. Sed noſtra potius afferamus. Paraui lucernã Chriſto meo, legas pſalmo CXXXII, ibi interpretes per lucernam, gloriam exponunt, hoc eſt, ſplendorem nominis, præclaramq́; famam, & victuram in illuſtri luce poſteritatis ſuæ celebritatem. Alij tamen per lucernam Euangeliũ intelligunt, alij Io. Baptiſtam, qui etiam lucerna ardens dictus eſt. Lucernę quippe erant & alij Prophetæ, ſed illunes propemodũ, quia ænigmaticè ferè omnes loquebantur. At Ioannes maniſeſtiſsima declaratione Chriſtum ipſum intento digito cõmonſtrauit. Eucherius plerũq; bona opera per lucernam in diuinis literis accipi tradit: vnde dictum ſit Euangelio: Sic luceat lumen veſtrum, vt videant bona opera veſtra.

MORTES DVÆ.

C CVm verò in hominibus duæ ſint occumbendi rationes, vna quæ vi ſit, altera quæ natura ipſa contingit: extinctum identidem ignem vi, violentam mortem ſignificare dicebant, cùm ſcilicet quis, vti ſuperius dicebamus, manus ſibimet inferret. Quantum verò pertinet ad mortis rationem quæ natura fieret, eſſe huius ſimulacrũ volebant ignem, quem ita ſponte deficere permiſiſſent: cautum enim erat lege, ne cui prorſus ignẽ extinguere liceret: neq; quidem alimenta adijciebant, ne fruſtra nutriretur: extinctum porrò nulli ex mulieribus licebat intueri. Sed qui veterum inſtituta eludunt, non alia de cauſa cultum apud Romanos ignem afferũt, quàm apud Ægyptios vel Canis, vel Crocodilus, vel Lupus enutriretur.

PIETAS.

PLeriſq; verò monumentis ignis eſt pietatis hieroglyphicum. Quòd ſi inferiora hæc vlla nos ſuperioribus conciliare poſſunt, nihil eſt quod maiore ſit cum animo ſimilitudine, cùm lumine polleat, & illuſtret omnia, ac perinde genios ac Deum ipſum nobis repręſentare videatur. Adde quòd nihil aliud viuẽ-

ti magis congruit animali, animal & ipſe à nonnullis exiſtimatus, non ea tãtùm D cauſa quod vt animalia cætera nutriatur, imò etiam omniuorus ſit & inſatiabilis, ſed quòd etiam ſenſu pollere videatur, quod tunc præcipuè cùm extinguitur apparet, quippe qui veluti principij vitalis expers minimè ſit, inclamat, excandeſcit, vlciſci ſtudet, reluctabundusq́ue reſiſtit, veluti reliqua faciunt animantia, quę violenta morte perimuntur.

PERDITIO.

IGnem alioqui belluam animatam eſſe Ægyptij ferebant, quæ quidem omnia abſumeret, omnia depaſceretur. Hinc apud aliquos videas ignem ſymbolum eſſe perditionis, cùm ita omnia cõſumat. Animal verò eſſe indicio eſt, mori eum deficiente pabulo: quare, vt alibi dictũ, cadauera apud illos cremare nefas, vtpote quæ ita belluis deuoranda tradi viderentur: ideòq́ue in ignominiam combuſtum Amaſios cadauer à Cambyſe.

BELLVM.

VSitatiſsimum etiam eſt ignem pro bellorum ſignificato ponere. Hinc Hieremias ollam ſuccenſam videt ad Aquilonem, vnde ſcilicet tot in vniuerſum B terrarũ orbem bellorũ eſſent incendia motibus aſsiduis effundenda. Hinc tanti incendia belli, legas apud Maronem: &, Italiam ardere bello, apud Ciceronem. Hecuba verò face prægnãs, ignes enixa iugalcs eſt, in futuri belli, quo patria caperetur concremareturq́ue, ſignificatum. Aruſpices enim ignem in huiuſmodi ſæpe portentum accepêre. Cuius non ignarus diſciplinę Virgilius, de Lauinia, cuius cauſa bellum adeò funeſtum excitandum erat, ita cecinit:

Præterea caſtis adolet dum altaria flammis,
Et iuxta genitorem adſtat Lauinia virgo,
Viſa (nefas) longis comprendere crinibus ignem,
Atq; omnem ornatum flamma crepitante cremari,
Regalesq́; accenſa comas, accenſa coronam
Inſignem gemmis, tum fumida lumine fuluo
Inuolui, ac totis Vulcanum ſpargere tectis,
Id verò horrendum, ac viſu mirabile ferri:
Nanq; fore illuſtrem fama, fatisq́; canebant F
Ipſam, ſed populo magnum portendere bellum.

SIGNA MILITARIA.

APud Romanos inter alia militaria ſigna nonnunquam & flammulas ruffas inuenio geſtari ſolitas: fuiſſeq́ue flammã proſperi euentus ſignũ vbicq; legas: veluti pugna quã Romani cum Sabinis ad Heretũ commiſere, vbi ferunt militares Romanorũ haſtas ad altam noctẽ pertinaciter ardere viſas, nec, cùm omnia cõſumat flamma, ex ijs quicquã eſſe detritũ: quo facti audentiores, veluti Deorum aliquis victoriam pollicitus eſſet, vbi primùm illuxit in Sabinos illati, qui multitudine on gè præſtabant, inſigni eos victoria profligarunt.

VMBRÆ.

HInc etiam ſuperſtitibus animis vmbrarum nomen, quia fumus adhuc vel torri, vel car bonibus pertinaciter inhæreſcens, diutiùs vaporat, nutrimento adhuc reſiduo. Vulgò enim creditur eorum diutiùs errare animas, qui ante diem violenter o ccubuerint. Quare ita Dido Maroniana minitatur:

Sequar atris ignibus abſens

Et

A *Et cùm frigida mors anima ſeduxerit artus,*
Cmnibus vmbra locis adero.

MVLIERIS AMOR.

APud Onirocritas legere eſt lucernam ardentem eſſe mulieris ſignũ, quæ ſit amore capta, propterea quòd leuis, inconſtans, & infirmus admodũ ſit earum amor, qui lucernæ inſtar, minimi flatus impulſu extingui poteſt.

LVCVBRATIO.

VVlgatiſsimum verò eſt lucernã pro lucubrationibus ponere: vnde Demoſthenis illæ, ac Ariſtophanis Grammatici, & Cleanthis lucernæ celebratiſsimæ, atq; illa Epicteti tam frequenter à noſtris & à Græcis autoribus decantata, vt nulla apud omnes celebrior, nulla precioſior habeatur. Sanè quidem à Pythea obiectum Demoſtheni, quòd eius enthymemata lucernam olerẽt, quippe quòd is nihil ex tẽpore diceret, ſed meditatione & vigilijs ſingula elucubraret: neq; ſegnis in reſpondendo Demoſthenes, qui non eodem precio ſibi & illi cõſtare lucernam ſubiecerit, nocturna ſcilicet illi conuiuia exprobrans, quibus ille B plus indulgeret, quàm Demoſthenes ſtudio. Æſchines quoq; nimiam hanc hominis diligentiam inceſſens, λογογράφους eum appellat, ſiue quòd ſemper, vti dictum, ex ſcripto diceret: ſiue quòd, vt nonnulli aiunt, in vtriuſq; partis fauorẽ aliquando ſcriptitarit. Vnde iocus ille apud Ariſtoph. Erine, de lucernarũ fabro, & quòd omnia iam conſilia ſint ad lucernã conſultaturi. Sed vt ad lucernam redeamus, Plato cùm ſummi boni quà poterat cognitionem peruestigaret, id minimè explicare poſſe contendit, ſed ex diutino contubernio, tãquam ex igne ſtatim proſiliente, ſuccẽſum ait lumen animam irrepere. Sed longè ante Platonem magnus dixerat Propheta; Lucerna pedibus meis lex tua, & lumẽ ſemitis meis. Et: Signatum eſt ſuper nos lumen vultus tui Domine. Et: In lumine tuo videbimus lumen. Hinc illa Eſaiæ celebris adhortatio: Illuminare, illuminare Hieruſalem, quia venit lumen tuum, & pleraq; huiuſmodi de aduentu Ieſu, qui verum & vnicum eſt lumen. Paſsim verò apud hos ignis fidi ſymbolũ eſt, lucerna ſcientiæ, quas in manibus habendas diuina inſtitutione commonemur. Et Pſalmo XVIII, illuminandam à Deo lucernam prædicitur, vbi nonnulli interpretes per lucernam intellectum, per tenebras corpus exponũt. Cedunt verò tenebræ, C vbi veræ ſcientiæ lumen effulſerit. Quòd verò pro lucubratione lucerna accipiatur, in cauſa ſunt nocturnæ vigiliæ, quæ meditationi maximè cõmodæ ſunt, & ad excogitandum propter ſilentium aptiſsimæ. Vnde illud, plus olei, quàm vini quoſdam abſumpſiſſe. qua de cauſa poëtæ noctẽ εὐφρόνην, à meditationis promptitudine vocitant. Epicharmi dictum eſt, ſi quid ſcitu dignum quæras, nocte meditandum: & vt ſemel dicam, nihil ad ſtudia nocte cõmodius. Quare non incongruum lucubrationis ſymbolum eſt lucerna, cùm præcipuè frequens Ægyptiorum mos fuerit, per inſtrumenta ſæpius eorum vſum ſignificare.

DE FACIBVS.

ADdemus lucernę faces, vtpote quę in eundem cum lucerna veniant vſum: nam & Cicero aliquid ſe ad ligneum lychnũ non ſine delectatione ſcripſiſſe profitetur.

AMOR.

AEgyptij ſacerdotes, qui odium per aquas intelligebant, ſub hoc tamen nomine mare ipſum accipientes, per ignem amorem exprimi voluerũt, ideoq;

faces paſsim Cupidini dedicarũt: notum enim illud de amore captis, vri eos intimis medullis. Et apud Maronem: Regina cæco carpitur igni. Alibi: Eſt mollis flamma medullas. Atq; eadem Vritur infelix Dido: ardet amans Dido. Cyrus apud Xenophontem, ignem ait vrere homines, qui eum tangant: amorem verò non præſentes tãtùm, verùm etiã longè abſentes inflammare. Meritoq; Portius Licinius dixit hominem ob amorem nõ eſſe ignitum, ſed ipſum ignem, cùm ait: Quæritis ignem, ite huc: quæritis, ignis homo eſt. Vulgatum & Iſidori dictum autoris Græci de amore loquẽtis, ea de cauſa cum facibus & alis amorem pingi ſolitum, quòd nonnunquã cupiditate impatientius exurat, nonnunquam verò pręſatietate abuolet. Nam & Propertius alas illi in huiuſmodi vſum traditas arbitratur, vt eius oſtendat inſtabilitatem, dicens: D

Idem non fruſtra ventoſas addidit alas,
Fecit & humano corde volare Deum,
Scilicet alterna quoniam iactamur in vnda,
Noſtraq; non vllis permanet aura locis.

Sed cùm amorem firmiſsimam in ſe vno tãtum poſuiſſe ſedem indicare velit, ita ſubiungit: E

Sed certè pennas perdidit ille ſuas,
Euolat is noſtro quoniam de pectore nuſquam,
Aſſiduusq; meo ſanguine bella gerit.

Sed quod ad faces pertinet, Heſiodus cùm terram, aquam & aërem genitos poſuiſſet, quarto loco amorem genitum ſubiecit, per quẽ interpretes hieroglyphicè igneum elementum intelligunt.

AMOR MVTVVS.

DVæ faces vinculo conſtrictæ diuaricatæq;, nimirum indicia ſunt amoris mutui, quem Græci ἀντέρωτα dixerunt, vti ἀντιθέοις πολυφήμοις Homerus. Pinguntur verò hæ accenſa parte ſurſum verſus erecta.

AMATORES MORTVI.

QVæ ſi pingantur inuerſæ, amatorũ funera indicant, vt in elegia, qua Tibulli mortem deflet Naſo, legere eſt:

Ecce puer Veneris fert euerſamq; pharetram, F
Et fractos arcus, & ſine luce faces.

Sed rem Ægyptiacã, qua ratione quis euaſiſſe de amoris ergaſtulis indicare poſſit, in Erycinæ Veneris templo ſculptã idem admonuit, II de Amoris remedio:

Eſt prope Collinam templum venerabile portam,
Impoſuit templo nomina celſus Eryx.
Eſt illic lethæus amor qui pectora ſanat,
Inq; ſuas gelidam lampadas addit aquam.
Illic & iuuenes votis obliuia poſcunt,
Et ſi qua eſt duro capta puella viro.

Erycinæ verò Veneris tẽplum nõ tantũ loco hoc ad Erycis filij memoriã reſpicere videt̃, quàm verũ tacitè innuit Gręci nominis ſignificatũ, hoc eſt, aſſertricis, quippe ab ἐρύκω τὸ ἐρύομαι, aſſero, libero, defendo: vnde ἔρυμα, munitio, propugnaculum. Inde etiam Eryci epitheton celſus, q; æditiorib. locis arces olim fieri ſolitæ.

NVPTIÆ.

ERat & nuptiarũ index fax illa, quam prætextatus puer apud Romanos patrimus

A trimus matrimuſq; præferebat, duobus alijs eiuſdē ordinis & cōditionis nuptā deducentibus. Noctu autem, prima aut ſecunda hora ducere mos erat, ominis cauſa, quòd ita optima ac ſecundiſsima euentura ſibi proponebāt: quod nōnulli tradunt in honorē Cereris inſtitutum. In hoc autem ſacro ea ſuperſtitio acceſſerat, vt fax ea ab vtriuſq; amicis raperetur, perfuncto munere, quòd ea inceſſerat religio, ne aut vxor eam ſub lecto viri ea nocte poneret, aut vir in ſepulchro comburendam curaret, ſiquidem vtroq; mors propinqua alterutrius captari, putabatur. Addemus, tametſi τῷ ἔργῳ, inſtitutum apud Romanos fuiſſe vt virgo, cum ad virum tradebatur, de matris gremio, aut aliqua, quæ proxima neceſsitudine eſſet, rapi ſimularet, eo ſcilicet omine, quòd ea res feliciter Romulo ceſsiſſet. Hinc illa apud Catullum:

Heſpere qui cœlo lucet crudelior ignis,
Qui natam poſsis complexu auellere matris,
Complexu matris retinentem auellere natam,
Et iuueni ardenti caſtam donare puellam,
B *Quid faciunt hoſtes capta crudelius vrbe?*

Sed vt ad facē reuertamur, apud Græcos ad id miniſterij ancillæ adhibebantur, vti cernere eſt in Herculis Scuto apud Heſiodū: opus enim id antiqui illius eſſe Apollonius & Steſichorus agnoſcunt. Ibi nouam nuptā plauſtro vectā videas:

Τῆλε δ᾽ ἀπ᾽ αἰθομενάων δαΐδων σέλας εἰλύφαζε χερσὶν ἐνὶ δμώων.
Ardentes latè ſpargebant lumina tedæ, Quas manibus famulæ geſtabant.

Quanquā moris etiam inuenio apud eoſdem Græcos fuiſſe, vt mater nuptiales eas faces prætenderet: vnde apud Euripidem,

ἐγὼ δὲ οὔτε σοι πυρὸς ἀνῆψα φῶς
Νόμιμον ἐν γάμοις ὡς πρέπει μητέρι μακαρείᾳ.
At qui nec ignis prætuli lumen tibi,
Nempe vt beatam in nuptijs leges monent Decere matrem.

Æneas apud Virgilium cùm ſe maritali coniugio deuinctum abnegaret, ait:
Nec coniugis vnquam prætendi tedas.

CERES.

C ESt etiā Cereris geſtamen fax, in eius enim manu alicubi cernitur, quā aiunt ab ea incenſam in Ætna, cùm filiam perquirere inſtituiſſet.

ILITHYIA.

QVinctiam Ilithyiæ hieroglyphicū eſt, cum face in vna manu, altera paſſa & exporrecta, à capite ad pedes tenuiſsimo panno contectum, prout apud Aeginenſes fuiſſe Pauſanias meminit. Fax verò illa, vel partum, ob dolorē, ignis violentiæ aſsimilari oſtendit, vel lucis illius quam naſcentes indipiſcimur, indicium eſt. Exporrecta diſcapedinataq; manus eo ſignificato ponitur, quòd ſolui grauidam partu dicimus. Amictus per ſe patet.

DE TVRIBVLO ET PHIALA.

QVoniam verò multa ſuper Vrna prius & Phiala dicta fuerunt, contariaq; his addita Lucerna, & Faces, conſentaneū eſt viſum, vt quid vtrunq; ſimul iunctum ſignificet, videamus. Propoſita autem ſunt pro hieroglyphico Turibulum & Phiala.

DISCORDIA.

SVnt enim qui turibulum, aut aliquod aliud vas igniarū cum aquario pictū,

vnde ſcilicet ignem & aquam ineſſe perſpiceretur, quippe ſi ex vno ignis promi D
caret, in altero aqua deſideret, diſcordię ſignum eſſe tradant, quòd ea naturę ſint
maximè contrariæ. Vnde ignem aquæ permiſcere dictum de ijs, qui ſe ea præſti
turos pollicentur, quæ fieri nequaquam poſsint.

PVRITAS.

SEd enim Ægyptij ſacerdotes per ignem & aquam, quippe turibulum & phia
lam, labes maculáſue deterſas elutaſq́; optimè ſignificari volebant: quinetiã
ignorationẽ hallucinationẽq́; doctrinæ ope ſummotã, vbi præſertim ita illæ oſ-
ficerẽt, ne quis diſcernere aut internoſcere potis eſſet, vbi veritas latitaret, quòd
per huiuſmodi elemẽta rerũ omniũ defæcatio peragatur, ac puritate ſuę reſtitua
tur, vt qualis ſit appareat: aqua enim maculas eluit: quę verò aqua efficere nõ po
teſt, ignis exequit. Hinc illa apud veteres aliarũ quoq; gentiũ appellata ſuffitio,
quotiens qui funus proſecuti fuerãt, quòd polluti haberent, ignẽ aqua ſparſi ſu-
peringredi conſuerũt, purgationẽ ſcilicet hinc fieri perſuaſum habentes, & qua-
uis pollutione infectos ita liberari. Vnde nonnulli per aquas quæ ſuper cœlos
ſunt, purificatorias virtutes, vt ait Ambroſius, interpretati ſunt. Aquas verò ſu- E
per orbes ætheris eſſe, idem die ſecũda validiſsimè contẽdit. Docte autẽ Catul-
lus, cùm in aqua puritatẽ hanc intelligeret, dixit: Aut quilibet qui puriter lauit
dentes, hoc eſt, aqua ſola lauit, vnã eam allutionibus aptã nõ ignarus, humores
verò reliquos aut inficere, aut medicamentũ eſſe. Ignis autẽ, vt noſtri veteres tra
didêre, purgat, aqua expiat, luſtratq́;. Hinc ille Plautinus iocus Aulularia:

Quid impurate, quanquam Volcano ſtudes,
Cœnæ'ne cauſa, aut mercedis gratia
Nos noſtras ædes poſtulas comburere?

Et apud Lycophronẽ legas Thetim indignatã, ſe deam mortali Peleo in matri-
monium collocatã, filios quotquot oriebantur in ignem exurendos conijcere
ſolitã, quòd ita rebatur mortalitatẽ exuri, & quod immortale eſſet perpurgatũ
conſeruari, veluti aurũ ære cõfuſum ignis ope purgatur, poſteaquàm quicquid
admixtum erat æris, in fumum & ſcoriam verterit. Atq; ita ſex iam filios abſum-
pſerat, donec ad Achillem ventũ, quem pater ſuperueniens ab ignẽ exemit, Chi
roniq; curandum cõmendauit. Sacræ verò literæ apud nos Deum eſſe ignem F
conſumentẽ aſſerunt, igneoſq́; fluuios hunc præcedere: quin & eundẽ ipſum in
ſtar ignis omnia cõflantis incedere: in quo nimirũ nequitia intelligit: quę à Deo
cõſumatur, cùm omnis ab eo ſit purificatio, nempe vnumquodq; opus quale ſit
probat ignis. Referta autem eſt natura humana tum plumbo, quo animi noſtri
pergrauati ad terram inclinãt: tũ alijs impurioribus metallis, quę rubiginẽ indu
cunt, vel auri & argenti naturã adulterant, vt ait Adamantius: quare diuino illo
igne opus eſt, vt quę vndequaq; immixta eſt animi nequitia deleatur. In quã ſen
tentiam peccanti populo dictum in ſacris literis: Habes carbones ignis, quibus
inſideas, hi erunt tibi in auxiliũ. Sed nuſquã apertiùs q̃ in Eſaię viſione purgatio
hęc oſtendit, vbi vnus de Seraphin à Deo mittit, qui pruna de altari incenſo for
cipe apprehenſa, Eſaię labra tetigit dicẽs: Ecce abſtuli iniquitates tuas, & pecca-
ta tua circũpurgaui: labia enim immũda ſe habere profatus erat, & in medio po-
puli labia immunda habentis habitare. Transfert nimirũ ignis ad turibulũ, per
quod in diuinis literis linguam Dominicã intelligunt: lingua verò ignis, in quo
ſpiritus. Vnde Dauid: Carbones ſuccẽſi ſunt à Deo, qui ſcilicet nos calefaciant

ad

A ad pietatem, impellantq́ mentis noſtræ impetum ad doctrinã Dei, vt oratio noſtra in conſpectu eius tanquã thymiamatis odor aſcendat. Aromata enim ſuper ignem impoſita, hieroglyphicè orationem ſpiritalis doctrinæ ſignificant, vt traditum à Theologis oſtendit Hieroſolymitanus Heſychius. Præcipuè verò thus gratiarum actiones & oblationẽ ſignificat, non ſolùm quià dicatũ eſt Deo, ſed quia, vt Medici dicunt, multas oculorũ ſanat ægritudines. Quòd verò thus, idq́ lucidiſsimũ, ſuper XII propoſitionis panibus XXIIII Leuitici poni iubetur, LXX. Sal reddiderunt, quod Apoſtolorũ doctrinã ſignificaret: illi enim ſal terræ. Hebraica tamen lectio Lebone habet, hoc eſt, thus. In iiſdem diuinis literis mẽtio fit de carbonibus deſolatoriis: eos eſſe dicit Eucherius, qui peccata diſſoluunt: huiuſmodiq́ fuiſſe illũ, qui ad labia Eſaiæ prophetæ appreſſus eſt, vt quæ is cõtraxerat vitia, perpurgaret. Ponũtur etiã pro igne charitatis, aut exemplorum, aut pœnitentiæ. quanquã de carbonibus his aliter in Iunipero traditũ. Facit ad hunc locũ id etiã quod apud Ezechielem legimus, Deũ vti corpus viſum, à cuius lumbis vſq; ad pedes membra omnia igne conflagrabant, à lumbis verò B vſq; ad caput electri ſpecies erat, quo nihil magis eſt hieroglyphicũ. Nimirũ indicat hoc, renes lumbosq́, & quæ partes ad terrã tendunt, exurendas eſſe illecebras quippe, nequitiam, & voluptarios affectus omnes perpurgandos: ita enim quæ à renibus supernè exiſtunt, ſupraq́ mollitudinis & nequitię operã attolluntur, in puriſsimam electri materiam euadere: electrum enim auro precioſius eſſe contendunt. Si noſtrũ igitur corpus, Dei corpus eſſe volumus, vitia eius igne percrememus, eo quippe quẽ Deus immittit, vt ita ſordibus exuti, loti, perpurgatiq́, electri ſpeciem, per ea quæ ad ſapientiam pertinent exhibeamus.

VESTA.

Dvplex verò apud veteres erat ignis conſideratio, quippe qui materialem hunc noſtrũ longè diuerſum à ſuperiore illo dictitabant. Eum ſanè in ſublimi poſitum, Volcanum appellantes, quaſi Volicanũ dicere voluiſſent. Veſtam verò aiebant domeſticũ hunc noſtrũ eſſe, vt alibi dictũ, autore Varrone: quamuis Ægyptii translucidum & purum illum ignem Palladem eſſe volebant, hunc verò qui materiæ applicitus eſt, Vulcanum intelligebant. Sed huius argumenti conſideratio examinatur in Vulture locupletius. Quantum autem pertinet ad C Veſtam, ſimulacrũ eius ſtrongilari figura, obrotunda quidem, & in acutũ prominente, quæ circa medios humeros reſideret, cuiuſmodi eſt coagmentatę figura terræ. Eadẽ & ſedentis habitu ſtatuebatur, & apud Græcos ἑστίαν παρὰ τὸ ἵστασθαι, τὸ ἑδριάσθαι, quod ſedes ponere ſignificat, appellatam aiunt. Seſſum verò ad diuinitatis perpetuitatem ſpectare, alibi cõmodius diſſerendum eſt. Quòd vero παρὰ τὸ ἑδριάσθαι dicebamus, qui vulgi dicta conſectantur, ab ea tradunt ædificationis principium eſſe. Scriptores enim rerum affirmant artes nullas à mortalibus inuentas, priuſquam ignis repertus eſſet, quo deprehenſo, eiusq́ vſu cognito, reliquæ omnes artes inde in dies magis ac magis profecère, cùm vnuſquiſq; ignis cõmoditate adiutus noui aliquid ſemper excogitarit, & modò hoc, modò illud opus mortalium vſui propoſuerit.

NVPTIALIA VEL PVRITAS MARITALIS.

Qvod verò purificationẽ ſuper dicebamus, nõnulli aiunt inde ſacris nuptialibus ignem & aquã præferri ſolitam: nam & huiuſmodi donaria nouę nuptæ apponebantur, quæ ſcilicet vxorẽ puram & caſtã permanere oportere docerẽt. Qui verò inſtituti huiuſmodi rationẽ altius rimantur, naturæ vicem hinc intel-

ligi interpretatur. Ignem ſiquidem aiunt actionis vim obtinere, & agendi elementum eſſe, aquam verò patiēdi. Hinc philoſophi non defuère, qui rerum formas ex aqua, per admixtionem ignis, produci exiſtimarint, atq; ita auſpicatiſsimè ignis & aquæ ſacramento nuptiarū fœdera ſanciri. Apponebantur verò hęc in limine domus, quà ſponſus & ſponſa intraturi eſſent, vt ea oblata ſpecies, memores eos redderet quorſum eſſent huiuſmodi ſacris initiati. D

ÆRVMNÆ.

SEdenim Græcus poëta quidam acerbè nimium rem huiuſmodi interpretatus eſt, cùm dixit:

Θάλασσα, ϗ πῦρ, ϗ γυνὴ, κακὰ τρία.

Tria quippe accidere mortalibus ærumnoſa, mare, ignem, & fœminā. Et Theologi noſtri ignē in diuinis literis pro ærumnis & calamitatibus, quæ probēt hominis fortitudinē, poni dicunt: in eamq; ſententiā dictum autumāt Pſal. LXV, Igne nos examinaſti, ſicut examinaī argentū. quodq; ibidem eſt, Tranſiuimus per ignē & aquā, calamitates quaquauerſum ingruentes, omneq; genus ærumnarū vno impetu effuſum intelligi volunt, quaſi nihil iam atrocius, neq; miſerabilius eſſe poſsit, in vllo malorū genere, quod exantlatū non eſſet: alterū enim horū atrociſsimo cruciatu cōficit, alterū inimiciſsimo animæ mortis genere ſuffocat, quippe quę cùm ignea ſit, nihil indignius pati ſe poſſe putat, q̄ per aduerſarij ſui violentiā exturbari. Ita & illud Euāgelio: Frequēter eum & in ignē & in aquā miſit, vt eum perderet: quod pro periculoſis euentis poſitū ait Eucherius E

NECESSITAS.

SEd vt ad nuptias reuertamur, longè honeſtius Metellus, qui de vxore ducēda ſententiam interrogatus, vxorem eſſe malum haudquaquā inficiatus eſt, malum tamen id eſſe neceſſarium: igitur per ignem & aquam neceſsitatem interpretabimur, quæ ducere vxores iubet, non tantùm ob ſobolem, quæ præcipua cauſa eſt, verùm etiam vt ſit, quæ domus & familiæ totius curam ſuſcipiat, & quodam veluti gubernaculo adminiſtret ac regat.

VITA.

VTcunq; verò ſenſerint alij, ſcimus ignē & aquā vitę prius auſpicia dediſſe, vitamq; quandiu vitales auras carpimus, conſeruare. Quis verò ignorat, ſine maritali copula breui periturū eſſe humanū genus omne, cæterorumq; animaliū ſpecies defuturas? Quare exules, qui vita cenſebanī indigni, aqua & igni priuabantur. Sanè poëtę cùm fingunt Saturnum amputaſſe genitalia patri Cœlo, eaq; in mare abieciſſe, indeq; natam Venerem, id ſignificare volunt, igneum ſemen admixtum cum humore, generationis fuiſſe principium. F

CONIVGII COMMODA.

NOn abſurdè etiam voluptatem, & vſum, quę ſoleant ex vxoria conſuetudine, vnanimiq; concordia percipi, qualem Homerus mirificè commendat, per huiuſmodi ignis & aquę fercula interpretabimur, cùm nihil ferè ſit in rerum natura igne iucundius, nihil vtilius aqua, quæ ſola ex rebus omnibus, neceſsitatibus innumeris opem affert. quare aquam Pindarus optimā, Ariſtotele etiam comprobante, nuncupauit, igneum etiam ardorem auri pari elogio proſecutus.

MAIORIS LVMINIS VIOLENTIA.

ET ne lōgius à Pindaro recedamus, argumentū is pulcherrimo hieroglyphico ſubminiſtrauit, ode Olympiorū prima, vbi fulgorem ignis celebraturus inquit, αἰθόμενον πῦρ ἅτε διαπρέπει νυκτί. non ignarus ſcilicet, ignem ſoli expoſitum

amittere

A amittere omnem ſplendoris gratiam, quæ noctu ſuam habet cōmendationem. Elegantia igitur ingenia virtutem cuiuſpiam, præſtantioris alicuius interuentu obnubilatam labefactatámue, ſignificare cùm vellent, ignem Soli expoſitū pingere cogitarunt: ſiquidem ignis ſplendor, vt palàm eſt, Soli expoſitus, vim amittit ſuam, noctu verò præualet, & vt in ſuo regno peruigeſcit. Atq; hoc eſt quod Pindarus ait, διαπρέπει νυκτί.

NVMEN.

CVm tot igitur ſint ex igne vtilitates, totq; magnarū & admirabiliū rerum ſimilitudines habeat, non immeritò à Perſis in primis, & ſacer, & æternus vocabatur, quē quacunq; rex exercitū duceret, magni numinis inſtar argenteis altaribus impoſitū præferebant. Super hoc Maximus Tyrius: Perſę diariū ignē adorant, nimirū diuinitatis ſignū, inſatiabilem, voracem. Huic cùm ſacrificāt illi alimentū præbentes his verbis vtuntur: Ede ignis domine. Neq; Perſarū tantū eſt ignem colere, vt idem Tyrius, ſed Lyciorū etiam, apud quos Olympus ignē emittit, hunc ſacrū habēt. Ferūt aūt ignis, quo Zoroaſter cōflagrauit, reliquias, B tanquā ignis diuini à cœlo delapſi, à quodā ſuſceptas, ad Perſas, vt perpetuis excubijs ſeruaretur, eſſe delatas: atq; hinc apud eos ignis cultū habuiſſe principiū. Fuit verò Zoroaſter is, vt à veterib. accepimus, Chamis filius Mezraim nomine, qui Magia per manus à patre accepta, ſigna quędam veluti ſtellarū ſcintillas de cœlo deducere, & alia huiuſmodi oſtentare ſolitus, diuinitatis ſibi nomen aſſerebat, donec fulmine tandem ictus interijt: mortalium tamen imperitia, qui tunc erant, ita raptū eum fulmine & cœlo illatū credidit, mutatoq; nomine Zoroaſtrum, quaſi viuū aſtrum appellauit, ſubſecutaq; deinde ætas omnia quæ fulmine tacta eſſent, ſacra exiſtimauit. Sanè Orpheus, à quo noctem alibi diximus luminis parentē appellatam, æthera πύρπνοον vocat, quippe igneum ſpiraculū. Euripides aūt: Vides excelſum, qui illum infinitū ætherem & terrā vndequaq; circumplectit̄ humentibus vlnis, hunc crede Iouē, hunc arbitrare Deū. Quem ſecutus Ennius: Aſpice, inquit, hoc ſublime candēs, quē inuocāt omnes Iouem. Veteres hunc Dieſpitrem, & Lucetiū dixêre, Græci Ζῆνα à ζῶ, quod viuere eſt. Vnde Ioannes: Vita erat. Plato Cratylo δία dum vocat, trāsfert ad præpoſitionis vim, vt Ioannes idem, Per quē omnia facta ſunt. De ſplendore verò: Et erat C facies eius ſicut Sol. vt apud Malachiā: Oriet̄ vobis timentibus ſol iuſtitiæ. Sed quæ plurima pertinēt ad Solis hieroglyphicum, cùm ea commodiore loco plenius dicta ſint in cœleſtium corporum commentario, breuiter hæc tacta ſufficiant. Quàm verò attonita propémodum veneratione apud Perſas coleretur ignis, ex eo manifeſtum eſt, quòd grauiſsimus apud eos mos ſupplicandi fuit, cùm quis igne in manus accepto ſupplex interminabatur, eum ſe in aquam iniecturum, ſi voto excidiſſet: non eſſe illi fas ducebant cum reijcere, qui ſic preces allegaſſet. Sed enim vt impudentiæ nonnullorū modus imponeretur, neq; vlli violandi ignis occaſio permitteretur, lege inde ſanxerunt, vt qui eo ſupplicandi genere vſus eſſet, ſupplicio multaretur. Autor Plutarchus.

TENTAMENTVM.

FVit & apud quoſdam è noſtris populos, iuramenti atq; iudicij ſpecies ſuper ferro candenti, ſuperſtitioſe potius quàm piè per æditumos tēpli in Liuonia pręſertim obſeruata. Nam ſceleris alicuius accuſati, ad ferri candētis iudiciū vocabantur, & id ſubire nonnunquā vel inuiti cōpellebantur. Id erat eiuſmodi, vt criminis reus ferrum candens è medijs prunis exemptum, in manus caperet,

accuſatoribusq́ & iudicibus oſtentaret, ſicq́ aduſtione nulla ſubſecuta illæſus D
eſſet, abſolueretur: ſi vim eam pati non poſſet, obiecti criminis ita conuictus da-
mnaretẽ. Purgabãt verò ſe prius ieiunijs, cõfeſsione, & Euchariſtia, mox ad hor-
rificum illud experimentum accedebant: id, quia periculoſum erat, & inſontes
aliquando ex eo condemnabantur, præcipuè verò contra Chriſtianæ pietatis
mores erat, Deusq́ tẽtari videbatur, Honorius III. fieri per grauiſsimum edi-
ctum vetuit, vt Decretalium lib. V, tit. XXXVI de iniurijs, cap. III habetur.

DE FVMO.

AC, ne fumum etiam prætereamus, poſtquam ſuper ignẽ multa diximus,
quod fumi ſignificatum eſſet, iam aperiemus.

IGNIS.

ORtus à terra fumus, & in cœlum ſeſe attollens, ignem, ait Horus, ſignifica-
re perhibetur. Porrò ignis Ariſtoteli nihil aliud eſt, quàm fumus incenſus:
& apud Homerũ totiens fumus expetitur, vnde ignem ac mox habitabilem eſſe
regionem cõijcere detur. Eò verò hieroglyphicũ fumi tendere videtur, vt ſuſpi-
cionem aliquã non temerè obortam eſſe intelligamus. Nam cùm rumor aliquis E
in vulgus emanat, dici ſolet, abſq́ igne fumum nullum oboriri. Et Petrus apud
Clementem: Fieri minimè poteſt, inquit, vt conſurgat fumus, vbi non ſit ignis.
Quinetiam vbi Pindarus, Nemeis, inquit, ὕδωρ καπνῷ φέρειν ἀντίον, certet aquã ap-
poſuiſſe fumo: fumum, ait interpres, pro igne poſuit, ex ſequela ſcilicet ſignum
quod præcedit indicans. Et Pſalmo XVII legas, fumum aſcendiſſe in ira Dei,
& eueſtigiò ignem exarſiſſe: vbi quidam aiunt interpretes, inuectũ quidem pri-
mò in dæmonis peruicacia comprimenda, mox ad vitia reliqua extirpanda ag-
greſſum. Alij fumum hoc loco initia futuræ compunctionis intelligi volunt, &
ita ſentit Eucherius, quod ad Ægyptiacum accedit hieroglyphicũ: quanquam
& Dei cõminationes ſignificare poſſe non inficiatur. Nam, vt etiam apud Plau-
tum, flamma fumo eſt proxima. Quæ omnia noſtri multò antè literarum monu
mentis mandauêre. Sic Eccleſiaſtici XXII legas, Vaporem fumumq́ emanare
in altum ante ignem, ita & contumelias & minas ſanguinis eſſe præuias.

PERDITIO.

PErditionem multi per fumũ intellexêre: & mos eſt, opes diuitiasq́ magnas, F
Regna, & vnamquãq́ rerum amplitudinẽ in fumũ abijſſe dictitare, cùm ita
conſumpta fuerint, aut ita collapſa defecerint, vt ne veſtigium quidem priſtinæ
maieſtatis relinquatur. Iocatur in hanc ſententiã Horatius, vbi Menniũ pater-
norum maternorumq́ bonorũ abliguritorem omnia in fumũ ac cinerẽ vertiſſe
dicit. Ad hoc ſuccurrit Demonactis philoſophorũ omnium feſtiuiſsimi dictũ,
qui à quodam interrogatus eludẽdi cauſa, vt plerīq́ literatos ita tentare ſolent,
quot fumi minæ ex mille lignorum minis combuſtis educi poſſent: cineres ex-
pendendos eſſe, reſpondit, reliquum in fumum abijſſe. quod ea ratione ſupputa
tur, qua Archimedes detractũ fraude aurum à redemptore ex votiua Hieronis
corona deprehendit, quã de latè apud Vitruuium. Quod verò ait Heſiodus:

αἶψα δὲ πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ καταθεῖο:

Quamprimum fumo properes clauum impoſuiſſe.

præclari admodũ interpretes, poſtcaquã combuſſeris, exponũt, vtpote qui no-
lit fratrem vlterius rei maritimæ dare operam, ſed ſolam exercere agricolationẽ.

SOLICITVDINES.

SVnt tamẽ qui loco hoc Heſiodiano philoſophari malint, & pro fumo vitæ
noſtræ

A ſtræ ſolicitudines accipiant, quæ intellectũ ac rationem ipſam obtenebrãt. Diffi
culter enim poſſe nos pura ſenſuum claritate, hoc eſt, tranquillitate frui, vbi illa
ingruerint quæ mentis oculos lancinent, & cæcutire faciant.

BONA VOLVNTAS PER ERROREM OBFVSCATA.

SVnt qui per fumum bonam proficiendi voluntatẽ, quæ tamen ſit erroris tenebris obfuſcata, interpretẽtur: cui ſi fomes adhibeatur, hoc eſt, ſi recta accedat inſtitutio, flatuq́ verborum adiuuetur, ignem promicaturum, hoc eſt, rectorum operum effigiem apparituram. Hinc Eſaias, lignum à quo vel tenuis admodum fumus exhalet, minimè extingui debere præcipit: vbi fumus, tantillæ illius pietatis quæ ſit in delicioſo diuite, ſignum eſſe videtur. quam ſententiam acutiſſimus etiam Scotus claro fretus lumine cognouit.

IMPERITIA.

SAnè fumus eſt etiam imperitiæ ſymbolum, cùm lumen ſit doctrinę ſignum:
cuius contrarium eſt caligo ipſa: vnde caligare errãtes dicimus: fumus verò
eſt, qui caliginem inducit. Transfertur & ad vitia, vt Alexandrinus Clemẽs, vi-
B tia, ait, veluti fumum immenſum eſſe, qui vniuerſam mundi huius domũ repleuerit,
atq; hæc inſtitutionẽ malam, ſodalitates peſsimas, conſuetudinem improbam,
colloquia praua, opinationes haudquaquã rectas inuexiſſe, vnde primùm
error, inde contemptus, tum infidelitas, atq; malitia, parataq́ ſemper ad nocendum
verſutia, auaritia, vana iactantia, atq; alia huiuſmodi exoriantur.

PIERIVS VALERIANVS AD MARCVM MANTOVM IVRISCONS. PRÆSTANTISS. DE IIS QVÆ PER LYRAM, ET ARMA QVÆDAM ALIA muſica ſignificantur, EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

SCribonius Libo magnæ olim apud Romanos celebritatis, inter opera multa quæ
magnifica & præclara poſteris reliquit, numum eum argenteum ſignauit, in quo
putealis, quod pro foro iudiciali fecerat, exemplum expreſsit, victurũ operis à ſe in-
C ſtituti monumentum. In eo verò multi non incurioſe quæritare ſolent, quid ſibi velint
lyræ, ad ſingulos putealis angulos adſculptæ: Quorſum enim, aiunt, lyra ad litigioſa diſſidia,
diſcordeſq́ contentiones? aut quid putealis aquæ ſilentiũ & quies, ad vllam facit harmoniã, aut
clamoſi ſtrepitum fori? Quibus ego reſpondere ſoleo, ſapienter à Libone ornamentũ illud eo loco
excogitatum, vtpote qui ob oculos ea poſuerit, quæ his, qui locum eum frequentarẽt, & vtilia &
ſalutaria viderentur. Litigantibus quidem, vt concordiæ memores, ad pulcherrimũ ſuauiſſimumq́ eius fructum oculos intenderet, quo quidem nihil humano generi accidere poſsit vtilius, neq; cõmodius. Cauſidicis, ſi clientibus conſultũ vellent, congruentia ſuſceptæ materiæ dicerent, ab ijs quæ incõgrua & diſcrepantia eſſent, abſtinerent. Qui autẽ iudicaturi conſediſſent, rationum & argumentorũ, quæ allata eſſent, conſenſum, veritatem, aut non leuem ſaltem veriſimilitudinem acriter inſpicerent. In cuiuſmodi ſermonem cùm proximis diebus apud cõmunes amicos incidiſſem, euenit vt iucundiſsima tui recordatio è re nata ſurreperet, quòd antea diu multumq́ cogitauerã aliquod ex hieroglyphicis meis cõmentarium tibi Marce præſtantiſsime deberi, quando tè potiſsimũ impulſore labor hic omnis ſuſceptus eſt & exantlatus. Ipſa autem Lyra magis conueniens viſa eſt, quàm res alia quapiam, quæ tibi donaretur; quam tu ſcilicet ſuauiter adeò, ſeu linguã cauſis acuas, ſeu ciuica iura reſpondere paras, concentu tam mirifico re-

ſonare facis, vt omnium mentes tanquam Amphion alter quoquò velis trahas, neꝗ ſaxa tantùm moueas, ſed vel adamantina deſtinatorum hominum corda quotiens adlibuerit arbitrio D *verſes tuo, ſiue diſertiſſimè diſcutiendo de cathedra intones, ſiue in foro agendo fulmines, ſiue mare terrasꝗ publica vel priuata tempeſtate perturbatas, clariſſima ingenij tui ſerenitate tranquilles. Sed quoniam multi longè quàm ego ſim facundiores in laudes incumbunt tuas, ego ne decus tuum culpa deteram ingenij, ab aliorum me prouincia cohibebo, & quod tibi deſtinaui commentarium procurabo.*

CONCORDIA.

IGITVR, vt palàm eſt, Romani veteres per Lyræ hieroglyphicum concordiã figurarunt: cuius tamen alia quoꝗ ſunt ſignificata, eaꝗ multis antiquorum tum poëtarum, tum philoſophorũ præconijs celebrata: ſed nos ea tantùm ſeligemus, quæ ad hieroglyphicum inſtitutum facere videbuntur: tamẽ, vti meus eſt mos, ſi res E exigere videatur, numum quo de meminimus, diligentius examinabimus. Eius inſcriptio eſt, PAVLLVS LEPIDVS CONCORD. à cuius altera parte legitur, PVTEAL SCRIꟽON LIBO. Ibi figuram Putealis videas, de quo ſcriptores pleriꝗ meminêre. Huic autem à ſingulis angulis lyræ appenſę ſunt, corymbis & ſertis medio interuallo dependentibus. Aiunt verò Libonem primùm tribunal & ſubſellia prope Arcum Fabianum collocaſſe. Hinc Horatius: Forũ putealꝗ Libonis mandabo ſiccis, quia ſcilicet forẽſia negotia pręcipuè ſibi depoſcũt ſobrietatẽ. Et Ouid. de Remedio:

Qui puteal Ianumꝗ timet celeresꝗ calendas:

hoc eſt, qui ſe rapi timet in ius, & qui alienũ paſcit æs, quod ſcilicet calendis ſingulis efflagitatur. Neꝗ illud diſsimulandum fuerit, in numi ipſius inſcriptione duo eſſe obſeruatione non indigna: in Scribonij nomine ꟽ literam iacentem atꝗ ſuſpinatã, & PAVLLVS gemino LL notatũ ex Terentij Scauri ſententia atꝗ præcepto, neꝗ non ex antiquorũ vſu, quod in pleriſꝗ monumẽtis obſerua F ui: neꝗ propriũ tantùm nomẽ, verùm & aduerbiũ PAVLLVM eadem lege ſcribendũ Grãmatici veteres cenſuere, vt illud Romæ, HOSPES QVOD DEICO PAVLLVM EST ASTA ET PELLIGE. Et huiuſmodi pleraꝗ.

IVDICIVM COMPOSITVM.

ATꝗ illud in Lyra præcipuũ, quòd hominem compoſiti iudicij, quiꝗ aures eruditas haberet, ſignificabat: ea ſiquidem diuerſas componit voces, & cõcordi omnes tono temperat: quod munus in diuerſæ rationis affectibus componendis videtur homo pręſtare, vt non immeritò Diogenes Cynicus carpere ſit ſolitus Muſicos, qui cùm Lyræ chordas congruenter temperarent, animi mores inconcinnos haberẽt. Eadem mordacitate Iſidorus Cynicus Neronẽ tranſeuntem in publico clara voce corripuit, quòd Nauplij mala benę cantitaret, ſua bona malè diſponeret, neꝗ vllum in vitæ tenorem temperamentum adhiberet.

INÆQ.

INAEQVALIVM CONcordia.

A STatuebat̃ & in Mercurij manibus lyra, idq́ hieroglyphicũ oſtendebat, concentũ omnẽ ex vocũ inęqualitate conſtare: cõcentus verò hominũ eſt, cũ varię voluntates in cõſenſum vnum contrahunt̃. In ſingulis verò mortaliũ concẽtus ille eſt, quo quis beatitudinem aſſequitur, vbi ſcilicet res & congruẽter temperarit, & ad amuſſim explorarit. Plato animum in Timæo cõcentum, & concordiam vocat. Ariſtoxenus & Dicæarchus harmoniam dixerunt, Lyrę igitur meritò dominus Mercurius,

Qui animas nunc euocet orco Pallentes, alias ſub triſtia tartara mutat, vt Maro.

BONA DISCIPLINA.

EST & Muſarũ inſigne lyra. Muſas Euſebius à μύω dictas arbitratur, quod ſignificat honeſta bonaq́ diſciplina inſtituere: easq́ Orpheus
B & Proclus in hymnis religionem hominibus cõmonſtraſſe dicunt. quemadmodũ & Orpheo id attribuũt, vt ſuauiſonæ teſtudinis cõcentu, hoc eſt, placidis et aptè cõpoſitis verbis fera hominũ corda mitigarit, agreſtes mores expoliuerit, & diſperſos vagosq́ mortales in cœtũ vnum congregarit. Apud Ariſtophanẽ legas, per citharæ callentẽ, hominẽ ſapientem, & Gratijs omnibus ornatum, à veteribus iudicatũ. Diuinæ quoq́ literæ citharã pro morali virtute acceperunt, vtpote quę in actione conſiſtat. Et in huiuſmodi ſignificatum theologi dictum volunt Pſal. XLIII. In cithara tibi confitebor.

RATIO.

ATHanaſius in ijs quæ contra gentiles ſcripſit, rationem lyræ comparauit, vbi de anima mente & ſenſu diſſerit: quippe id lyræ haud diſsimile videri ait, quæ rectè temperata ſit, & Muſico, qui eam reſonare faciat, nõ imperito. Eſt e-
C nim in lyræ neruis ſuus cuiq́ ſonus, grauis, acutus, medius, argutus, atq́ alius alijs. Concentus autẽ nullus diſcerni aut internoſci poteſt, niſi fidicinis ars accedat. Tunc verò modulatio & varia ſoni ſuauitas oſtendit̃, cùm qui Lyrã tenet, neruis increpuerit, ſingulosq́ aptè percurrerit. Eodem modo, cùm ſenſus in corpore ſint tanquã lyra cõpoſiti, ſi docta mens illis imperauit, diſcernet animus, quid abſonum, quid concinnum ſit, quale ſit vnicuiq́ rei temperamentum adhibendum, vt nihil deniq́ facere, aut meditari aggrediatur, quod modulis & tonis nõ reſpondeat, vnde concors concentus exaudiatur. Et nonnulli conchordiam inde dici putant, quòd chordæ varię in vnam conueniunt harmoniam: tametſi alij concordiam à corde deductam malunt, qui Tullio innitunt̃ Tuſculanarum primo dicenti. Alijs cor ipſum animus videtur, ex quo excordes, vecordes, concordesq́ dicuntur, vt in Cordis cõmentario diſputatum: eamq́ afferũt rationem, quòd id locutionis in monumentis antiquis aſpiratione careat. Qui chordis inſiſtunt, cõcordem à Græcis ὁμόφρονα dici opponunt, conſueſſeq́ aiunt veteres è locutionibus pleriſq́ in latinitatis vſum receptis, adiectam conſonantibus aſpirationem ſummouere, quatuor tantùm admiſsis, quæ Scaurus enumerat.

MATRIMONIVM CONCORS. D

SEd nos vt ad cõcordię ſignificata redeamus, illud ex Onirocritarũ diſciplina deprompſimus, vt ſi quis nuptiarũ tempore lyram per ſomnium videre imaginatus fuerit, concordiam id inter maritum & vxorem futuram ſignificare.

M V S I C A.

QVæ verò lyra eſt in Neronis numo, ſtudiũ eius in arte Muſica, & victoriã ex certamine eo partã ſignificare crediderim: Fidibus enim eũ oblectatũ ad inſaniam vſq;, & in theatris Muſica decertaſſe non ſine maieſtatis Imperatorię dedecore atq; ignominia, ſcriptores eorũ temporũ omnes prodiderũt. Nam is pręter numos ea nota percuſſos, ſtatuas etiam ſibi citharœdico habitu poſuit.

P O M P. M V S A.

ESt & Pomponij Muſę numus, à cuius altera parte muliebre ſignum eſt cum lyra & plectro: id quid ſibi aliud velit, quàm eius cognomentum, nõ video, ſiue is Pomponius poëta fuerit, de quo apud Pliniũ: ſiue qui bello Mithridatico captus, cùm multis vulneribus ſaucius ad Mithridatẽ adductus interrogatus ab eo eſſet, an amicus futurus eſſet, ſi opera iuſſu Regio daret, vt curaretur: E reſpõdens, Si tu, inquit, populo Romano amicus fueris, aliter me quoq; ſemper inimicum habebis.

A M O R.

QVoniam verò voluntatũ, ſtudiorumq; cõſenſus atq; ſimilitudo amorẽ parit, celebrat à Platone lyra inter amatoria monumenta, libro de anima. Proclusq; vbi Venerẽ Cythereã ab Homero & Heſiodo appellatã exponit, aduerſatur Heſiodo, neq; dictã ὅτι προσέκυρσε κυθήροις, οὐδὲ μὲν γὰρ τὰ κύθηρα, κυθηρείᾳ ἂν κυθηρομένην ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ τὰ ἄσσα τῶν ἐρωτικῶν φίλτρων. Nõ aſſentitur, inquam, Proclus, vt Cytherea dicta ſit à Cytheris, vbi illi templũ, aræq; tot frequentiſsimo mortaliũ cõuentu colebãt: quia, inquit, κύθηρα vocantur inſulæ illæ, & alta Cythera etiam apud Maronẽ, cuius ſcilicet vocabuli ſyllaba media per ε vocalem longam perſcribat. Dictâ verò Cythereã ait, quòd vniuerſæ cõſuetudinis amatoriæ vim intra ſe occulat. Nam & alij Cythereã ab occultãda turpitudine dictã voluere: & illi in abdito templũ fuiſſe alibi diximus. Lyra autẽ cùm omnẽ in ſe ſuauitatẽ complectatur, quandã cum Amore, cum Venere, cũ Gratijs ſimilitudinẽ præ ſe ferre videt, pariq; cum ijs illecebra homines illectare. Demumq; hæc illa videtur Amphionis lyra, cui ſponte ſaxa etiam paruiſſe perhibentur: cuius rei mentionẽ facit Apollonius Argonauticis, & Antimenidas primo, donatamq; Amphioni lyrã eam dicit à Muſis, quamuis Dioſcorides ab Apolline, à Muſis tamen etiã Pherecydes hiſtoriarum libro decimo. F

SEDATVS ANIMVS.

RIdiculum fortè noſtris videatur, ſi quis non vnum hominem tantùm armis inſtructum, quippe Achillem cithara canentem pinxerit, verùm & vniuerſum exercitum in aciem deſcendentem, ad citharæ modulos progredientẽ fecerit, quoniam neq; citharœdi quicquã cõmune cum armis habere iudicant, neq; milites, feroceſq; homines vllam hodie liberalium artium diſciplinã aſſequi dignantur. Verùm ſi Lacedæmoniarũ diſciplinam & inſtituta reſpiciamus, inueniemus eos ad lyram citharęq; ſonum acies inſtruxiſſe, reiectiſq; tubis, & claſsicis alijs, ad eiuſmodi modulationis ſonum pugnam inire ſolitos, id quod indicat illos ſedatiori quodam animo prælium aggredi cõſueſſe. Nam & Homerus ſtrepitũ & tumultum in congreſſu primo barbaris dedit, cùm Græcos ſenſim & taciturnos progredi dixerit. Hanc tamen in Pompeio contationem reprehẽdit Cæſar, cùm in Pharſalia victor euaſiſſet.

H V.

A HVMANA VITA.

QVi verò per lyram humanæ vitæ rationem exprimi dixerunt, tam eorum quæ ſuperius de ſenſibus, atq; anima, deq; mortalium inſtitutis attulimus, rationem habuiſſe mihi videntur, quàm etiã de naturæ noſtræ conditione rem ipſam perpendiſſe. Nam cùm in lyra ſeptem diſcrimina vocum celebrari cõperiſſent, humanæ vitæ tenorem eadem aſsiduè agitari varietate animaduerterũt: ſeptima enim hebdomada mas in vtero fabricatus exiſtit: ſeptima poſt partum hora manifeſtum aut vitæ aut mortis argumentum affert: ſeptimo pòſt die vmbilicus aſtringitur, ac ſolideſcit: poſt bis ſeptem manifeſtum eſt luminis indiciũ: poſt ſepties ſeptem obtutus firmitas, atq; cognitio. Videmus mox à menſe ſeptimo dentes pullulare, poſt bis ſeptem ſeſsionem eſſe tutam, poſt ter ſeptem verborum articulationẽ, poſt quater ſeptẽ inceſſum, poſt quinquies ſeptem lactis horrorẽ ſuboriri, poſt annos demũ ſeptem primoribus dentibus expulſis validiores enaſci, ac perinde vocis ſonũ integrũ fieri: ſecundo verò ſeptenario pubeſcentiã, ac emittendæ genituræ facultatẽ, roburq; iam ad virilitatem ſpectare:

B tertio lanuginẽ, & creſcendi finem: quarto robur, & membrorũ plenitudinem. Quinta verò hebdomade cùm viriũ augmentũ, quãtum vnicuiq; eſſe datur, abſolutum ſit, congruũ nuptiarum tempus à Platone conſcribi, quod ſeptimo Legum habetur. Sexta autẽ partas collectasq; vires incolumes ſeruat, ac prudentię vigorẽ affatim ſubminiſtrat. Septima diminutionem quippe viriũ, ſed perfectũ intellectus & rationis incrementũ habet: quare ſoliti ſunt milites ea ætate rude donari, & cõſilijs rebusq; pub. adhiberi. Atq; hac de ratiõe Horatius ad Mecœnatem ſcribit, ſe iam donatũ rude: nam qui vndenos Decembres quater iam, vt ipſe de ſe dicit, expleuerat, per ſeptimã hebdomadã deferri iam cœperat. Octauo mox ſeptenario perfectionẽ & in intellectu, & in ratiõe videre eſt, qualis maior in vnoquoq; iam ſperari debeat. Nonus humanitatẽ ac manſuetudinem adducit. Decimus vitã finiendi plerunq; deſideriũ: quæ omnia verſibus elegiacis Solon luculentiſsimè complexus eſt, lyramq; ſuã ita temperauit, vt humanę vitæ concentũ ſonoramq; vocalitatem anno ſeptuageſimo terminaret, quem vbi mortales exceſſerint, deſipere iam, & chorda modò hac, modò illa ſubinde videtur aberrare. Neq; multum alienũ ab huiuſmodi cõſideratione, quòd Magnus

C Baſilius per citharã corpus interpretatur: nam & alij Theologi Pſalmo LVII, Exurge pſalterium & cithara, per pſalterium animã, per citharam corpus intelligi volunt, quod ita pluribus eſſe locis acceptum Euthymius obſeruauit.

LYRÆ FORMA.

SI quis verò lyram, qua fuerit apud antiquos ſpecie, intueri velit, non ignoret cõſtare illã ex binis cornibus, iugo, teſtudineaq; teſta: talem enim, vt in Amphione Philoſtrati eſt, Mercurius excogitauit, cõpegitq;: qua poſteaq;, vt aiunt, Apollinẽ & Muſas honeſtauit, Amphionẽ etiam, vti dictum ſuperius, donauit. Cornua verò illa ſublimipetæ capreæ fuiſſe volunt, quibus Muſici, anteq; ligni vſus ad hoc cõmodus haberetur, ad lyras conficiendas vterentur. Ex lignis verò quæ lyræ apta cenſeantur, buxum maximè laudant, vtpote quę ſolida ſit materia, & ad polituram aptiſsima. Potentiores huc ebenum adhibuerunt. Rhæti atq; Norici acerem arborem egregiè criſpatã exhibuere, vtpote quæ mirificè colorum varietate delectet, quæq; fiſſa non fallat, neq; excauata diſsiliat. Elephas, ait Philoſtratus, nihil ad lyrã: quocirca ſciti viri neq; animal ipſum magni quicq̃ faciunt, neq; cornibus eius vtuntur: quanquã noſtri, pectine pulſat eburno, li-

bentiſsimè dixerint. Videtur verò natura ipſa opera perquã diligentiſsimè dedita, teſtudinis teſtã, vt huic inſeruiret vſui, fabricaſſe, ita illam excauauit, & vas veluti quoddam vocum repercuſsioni collectioniq; præparauit: vacua quędam foramina hinc inde fecit, in quæ vmbilici inſeri poſſent, atq; alter alteri apprimi: chordæ enim ex vna parte, quippe in imo, quadrę ſuæ applicãtur, ex altera vmbilicis obuoluũtur. Atq; hæc in illis ratio potiſsima cõſideratur, vt rectè in lyrã ductæ æquis inter ſe diſtent interuallis, & parallelos binæ quæq; efficiant: quæ quidem ſpecies in hodiernis adhuc quodammodo refertur, quãuis cornua non in vacuũ, vt olim, ſed in ipſum lyrę corpus inflectantur. Atq; hæc ea quidem ſpecies, de qua Græci ſcriptores, & Romani Græcos ſecuti, inuentionis laudẽ partim in Mercurium, partim in alios conferũt. Sed Hebræorum literę Tubalẽ appellant, qui primus omnium & huiuſmodi inſtrumenti, & muſicę inuentor fuit. Sedenim quã lyram à Mercurio inuentã tradunt, trium tantùm chordarũ fuiſſe dicunt: voces enim ab eo tris, trium inſtar temporũ inuentas aiunt, acutã quippe, grauem, & mediã, prout tria tantùm apud Ægyptios fuere tempora, æſtas, hyems, & ver, ſingula quadrimeſtria. Sic æſtati acutus ſonus attributus, hyemi grauis, veri medius. Thebarũ tamen portas ea ratione ſeptem inſtitutas Græci dicunt, vt totidem in lyra tonos repræſentarent. Et memorabile illud Emerepis Lacedæmonij factũ celebrãt, qui cùm Ephorus eſſet, cuius ſcilicet magiſtratus cẽſurę Græcia vniuerſa olim acquieſcebat, Phrynidi Muſico duas è nouẽ chordas bipẽni excidit, dicẽs, Muſicã ne deprzues: de quo nono Sympoſiacôn apud Plutarchũ. Ad hęc ipſa hominis conſtitutio cùm ſit quatuor ex elementis, & anima, & quaternarius numerus multis de cauſis corpori competat, ternarius verò animæ, de quo alibi copioſius, iuncta hęc, & in concentum excitata omnem reddunt harmoniã, quæ tam ex operibus quàm ex cogitationibus noſtris percipitũ: vt nõ immeritò humanã vitã tot ſeptenarijs variari paulò antè diſputauerimus.

DE FISTVLA.

FAcit ad hoc & fiſtula, vt chordis lyra ſeptẽ, ipſa quoq; ſeptẽ cõpacta cicutis: cuius forma conſpicua eſt paſsim in Panos & Satyrorũ manibus.

RESIPISCENTIA.

HOminem Aegyptij diu quidem mẽte captũ, poſtea verò quaſi ſomno excitatum, ad intellectus officia redeuntem, & vitæ ſuæ iam modum imponentem, ſignificare ſi vellent, fiſtulam, inquit Horus, pingere conſuerunt: huius enim munus, animum ab odioſis & grauibus atq; etiam impuris cogitationibus auertere, & curarum obliuionem, vt diceret Heſiodus, inducere, & vt exemplo Pythagoræ comprobatum eſt, impotentiores etiam laſciuientis animi ſedare motus, dum compoſita ſoni ſuauitate animum arbitrio ſuo verſat & moderatur. Facit hoc ad illud Antiphanis, ſiue vt alij, Bionis, qui Bucolica ſcripſit, ἀλλὰ σὺ αὐτὸς τεχνᾶσθαι σύριγγα, πόνος δέ τοι οὐ μέγας ἔργον, Tu tibi fiſtulam ames cera coniungere, quando non labor aut opus hoc magnum.

ADVLATIO.

EAdem verò, vti alibi dictũ, cum ceruo picta, pernicioſam indicat adulationem, ob hiſtoriã ſcilicet quæ ſuper ea & ceruo fertur, animal id eius ſuauitate modulisq; mulceri, & ad ſtuporẽ vſq; delectari: vnde accidat, vt dum ceruus intentior in eam incumbit, incauto illi abalienatoq; mors inferatur.

A

DE TVBA.

SEd iam altius inſonemus, neque ſemper in molli lyra aut fiſtulis immoremur, ſed & tubam ſtrepitu procul ære canoro exauditam, ad muſica inſtrumenta reliqua adijciamus.

CELEBRITAS.

SIgnificat tuba famam & celèbritatem: vnde Romani in Saturniæ ædis faſtigio Tritonas tubicines imponebant, caudis abditis & abſconditis, id ſcilicet eo hieroglyphico ſignificantes, quòd hiſtoria geſtarum rerum ab Saturni commemoratione ad noſtram vſq; ætatem in obliteranda celebritate, nota, clara, & quaſi vocalis eſſet: quæ verò ante Saturnum geſta fuerint, obſcura & incognita in tenebris deliteſcere: idq; ſibi velle Tritonū caudas ad humum inclinatas, abſconditasq;. Erāt verò tubę Marti dicatę, vti etiā nunc ſunt: in acie enim mos eſt

Aere ciere viros, Martemq; accendere cantu.

ERIGENDÆ MENTIS SIGNVM.

IN ſacris verò literis tuba ſuum habet intellectum. Nam quæ memoria tuba-
B rum celebranda mandat à Deo prima ſeptimi menſis die, nihil aliud ſibi vult, vt interpretantur Theologi, niſi debere nos Prophetarum oracula memoria repetere, Euangelicas voces omnino recogitare, Apoſtolorū prædicationes cœleſtium tubarum inſtar, quarum ſonus in omnes terræ fines exire deſtinatum erat, reminiſci: & ita initio menſis tuba canamus, & in Pſalmis Deo iubilemus.

DE TIBIIS.

SEd tibiæ Veneri ſacrę ferebantur, eaq; de cauſa in ouatione tibijs & myrto Romanos vti ſolitos Plutarchus ait, Marcello.

SENSVS.

EAedem Pani, perinde ac etiā fiſtula, attributæ, quippe quē ſenſilis mundi rectorē intelligebant: ſonus enim nō niſi ſenſu percipitur. Atqui Apollinem etiam aiunt à Pallade doctū libenter tibijs cecinisse: & in altera ſimulacri eius, quod Deli erat, manu, tres in-
C ſidebant Gratiæ, quarum vna lyram, alia tibias, fiſtulam, quæ inter has media erat, geſtabat. & dona legas ab Hyperborijs Delum miſſa, Cithara, tibijs, & fiſtula comitantibus.

SACRORVM TEMPVS.

TIbia ſanè rei ſacræ ſignum erat, precationumq; faciendarum tempus indicabat, quaſi adeſſe iam Deū per eam admonerentur, qui ſacris adſiſtebant. Nos quoq; cùm in ſanctis ędibus ſacra facimus, æris tinnuli ſono diuini libū myſterij adorandum innuimus. Sed quod ad tibiā ſpectat, minimè recens, neq; imperitæ plebeculæ dicteriū eſt de ceſſantibus, tibicinem expectare, ſed antiquum & nobile, quippe quo Scipio minor vſus eſt in Pompeiū, qui tibicinis filius credebatur. Pompe[illegible]nim C. Lælio Conſulatum ambiente, cui Scipio maximè fauebat, negauer[illegible]pioni ſe petiturum, adfuturum verò Lælio, eumq; deducturum: quem d[illegible]expectarent, auditum eſt eum iam candidatum prehenſare obuios. Tum Scipio ridens: Næ, inquit, nos egregiè ſtulti ſumus, qui perinde ac Deos, non homines precaturi ſimus, tempus terimus tibicines expectantes.

Hinc anſam arripuit Cornelius Tacitus, vbi libro XIIII de Octauia Meſſali- D
næ filia loquens: An quia, ait, veram progeniem penatibus Cæſarum datura ſit, malle populum Romanũ tibicinis Ægyptijs ſobolem imperatorio faſtigio induci? Nempe propter Pompeiũ, qui, vti dicebamus, tibicen à Scipione vocatus eſt, Octauia verò à Scribonia Auguſti vxore deſcendebat.

DE TYMPANO.

TYmpano etiam & choro laudari gaudet Deus. Per tympanũ Gregorius lib. Epiſt. ſexto ad Anaſtaſiũ, abſtinentię tenuitatem ἱερογλυφικῶς interpretatur, à materia ſcilicet ipſa, qua conſtat tympanũ: nam id dubio procul coriũ eſt ex pellę iam areſacta, quæ tamen prius diu fuerit macerata: ita vir ieiunio confectus, ab omni luxu alienus, parcè & duriter viuẽs, qui laudes Deo canat.

DE TITINNABVLO.

CIere ad ſe nos videtur etiã tintinnabulũ, quod Moſaicus Sacerdos, de quo XXVIII Exodi, ornatu Pontificio geſtare iubebatur: ad imas enim tunicę fimbrias aurea titinnabula, malaq; punica alterna appen- B
debantur, vt eorũ ſonitus, quotieſcunq; Pontiſex ingrederetur egrederetúrue Sanctuariũ, exaudiri poſſet. Significabat id, oportere ſacerdotem, vt etiã in Cane dictũ, aſsiduè vocalẽ eſſe, nunc docendo, nunc arguendo, nunc exhortando, ſępiſsimè verò cõſolãdo, quod noſtra ſibi fragilitas depoſcit, opportuna remedia conquirendo. Itaq; tintinnabulũ prędicationis eſt & inſtitutionis hieroglyphicũ, de quo plura Gregorius idẽ lib. primo, Epiſtola XXIIII. Tintinnabula huiuſmodi antiqui operis domi habemus: ſunt autẽ ex orichalco, meſpili caui ſorma, cũ fibula ſupernè ad appẽſum apta. Intra concauũ ęrea immiſſa pilula eſt, quæ motata ſonum impulſu reddit argutũ, atq; admodum ſuauem.

DE LITERIS SEPTEM.

ATq; vt ad Muſicã redeamus, alijs quoq; ſignis ea pingi ſolita eſt, non ijs tantũ, quæ propria ſunt illius inſtrumenta: quare ſupereſt vt quid Ægyptij per vocales numero VII ſignificarẽt, afferamus, & ita Mu- F
ſicos hos numeros abſoluamus.

MVSA.

ILli ſiquidem digitos duos literis ſeptẽ inſignitos præferentes, Muſam, vt Horus ait, ſignificabãt. In quo aduertendum, vulgatos Hori codices fœdè deprauatos circumferri, qui πτερώματα ſeptem, non γράμματα habent. Cur verò nos Vaticanæ bibliothecę codicẽ, in quo γράμματα ἑπτὰ, non πτερώματα, ſcriptum eſt, caſtiorem iudicauerimus, ea in cauſa ſunt, quæ apud veteres tradita reperimus ſuper ſeptem vocalium ſignificato, quibus Muſica omnis exprimi ſolita. Nam Demetrius Phaleręus in Cõmentarijs περὶ ἑρμηνείας, Ægyptiorum fuiſſe morem ait ſeptẽ vocalium modulata enũciatione Deos collaudare. Septem porrò vocales Plutarchus Muſicæ totidem vocibus accommodat. Et Phurnutus ex veterum dictatis obſeruat, ſeptẽ eſſe diuerſos tonos, quibus olim tota modulatio cõſtaret. Vox verò ipſa ſeptem patitur qualitates, acutã, grauem, circumflexã, denſam, tenuem, longam, breuẽ. Ac veluti eſt apud Philonem, ſeptenarij numeri proportio eſt valde Muſica, quippe qui ſex ad vnũ ſexcuplarẽ habent: ſexcuplaris verò ratio maximũ in re propoſita interuallũ facit, quo quidem acutiſsimũ à grauiſſimo ſeparatur. Cęterũ & quinq; ad duo vim plurimã in harmonia demonſtrãt,

ipſi

A ipſi τῆς διαπασῶν ferè æmulam. Et vt ſemel dicam, hebdomada cùm ex ternario quaternarioq́ꝫ conſtet, harmoniam omnem amplexatur, quippe διατεσσάρων, διαπέντε, & διαπασῶν. Omnes quoq́ꝫ proportiones, arithmeticam, geometricã, & Muſicã. Quod verò diximus ex Plutarcho, vocales eas fuiſſe literas quibus fortè vterentur Ægyptij, ne qui Græcè neſciunt dictũ mirentur, ſciendũ apud Latinos vocales duas, E ſcilicet & O, figura vnãquanq́ꝫ eadem, vi tamẽ & tempore et enunciatione diuerſas eſſe: quarũ vnaquæq́ꝫ apud Græcos ſuo inſignis eſt charactêre, atq́ꝫ ita ſeptẽ omnino eſſe, ad humanæ ipſius vocis conditionẽ excogitatas. Ex his notũ eſt A ſedem habere in imo barathro pectoris, quam enunciatam palma ad pectus admota ibidem trepidare ſentimus. E in faucibus, quam manu itidẽ deprehendimus. atq́ꝫ illa duplex, acuta, & grauis. Grauis enim (nam eam ſono E Latinæ literæ veteres enunciaſſe, pauló pôſt in B litera oſtendemus) vocalis hæc tunc exauditur, cùm ſpiritus aliquanto inferius contrahi videtur, & ſupreſſo quodammodo ſono enunciatur. Acuta verò ſub ſigno ι apud Græcos, E vel e apud Latinos, cùm ad aperta vſq́ꝫ labra porrigitur, & vocaliore ſono ſe prodit.
B I tanquam columna quædam, ad cuius imaginem figuratur, palatum medium inhabitat, idq́ꝫ ſuſtentare quodammodo videtur. O item duplex, acuta, & grauis. Acuta, cùm emiſſum ab imo pectore ſpiritum circa dentes ſiſtit, & expedito eum ore reſonare facit. Grauis, cùm vſq́ꝫ ad dentes emiſſum interius reuocat, & aliquantulum remoratur, quod ex ipſa etiam figura quodammodo replicata, ω vel Ω Græci conſtare voluerunt. V dubio procul in labijs tota cõquieſcit. Vocalis ea apud Græcos non habetur, ſed eius ſoni vice diphthongum ponunt ου, quam Latini cùm vno charactere ȣ ſæpe ſcribi obſeruaſſent, contracta in acutum parte inferiori, V ſuam fecêre, per quam ſuum illum vſitatiſsimũ peculiaremq́ꝫ ſonum exprimerent. Verùm multa etiam quæ Græci per υ ſcriptitãt, ipſi per vocalem hanc ſuã ſignare inſtituerunt, vt δύο, duo: πύῤῥος, Purrus (ita veteres ſcribebant, vt antiquæ indicant inſcriptiones aliquot) nos ad Græcos redimus, & Pyrrhus facimus. Quod ne dictu leue adeò videatur, Verrius Flaccus ita cõmentatur: Quod illi dicunt κύμινον, nos cuminum: quam illi κυπάρισσον, nos cupreſſum: illi κυβερνήτην, nos gubernatorem. Neq́ꝫ negarim cum Scauro, Græca
C nomina plurima in noſtrum ſermonẽ admiſſa, τοῦ υ ψιλοῦ ſonũ & figuram cõſeruaſſe, vt, hymnus, hyacinthus, Satyrus, de quo plura Victorinus. Sed vt argumentum ſuſceptum proſequamur, ex literis mutæ nouem (tot enim Græci ponunt) eodem autore Plutarcho Muſis totidẽ dicatę. Octo inde ſemiuocales, voces muſicas reliquas abſoluũt vnà cum vocalibus ſeptem, quas natura ipſa cõmodè variare poteſt, ad quintumdecimũ vſq́ꝫ gradum aſcendendo. Neq́ꝫ verò hîc Sophiſtas audio, neq́ꝫ ſuperſtitioſa multorũ conamina in hoc albo repoſuerim, qui ad vnũ & vigeſimũ vſq́ꝫ gradũ aſcenſum dari diſputant, qui quidem ſtridor potius eſt, quàm humanæ vocis ſonus. Verũ ego ſatis habiturus ſum, ſi cũ Iuſquino Muſico ætate noſtra clariſsimo ſenſerim, qui materiã hanc in Theoreticis lucubrationib. ab Ægyptijs, à Plutarcho, & à Marone minimè diuerſas, accuratiſsimè pertractauit.

MVSÆ CVM APOLLINE.

VErùm hæc alij viderint, nos ad Muſarũ hieroglyphica reuertamur, quorũ illud pręcipuũ, vt ſi lingua dentes quatuor è regione oppoſitos incutiat, eo geſtu Muſæ cum Apolline ſignificentur: dentes enim Muſarum inſtar ſunt: per linguã verò, quæ illos pultet, Apollinem vti plectrũ aliquod intelligimus. Nã & Romani linguam ſimilem plectri, dentes chordarum dicere ſolebãt, vt lib. de

Natura Deorum Cicero. Et Ambroſius hexamero, linguam veluti plectrum o eſſe dicit. Tranquillus de Claudio: Plectra linguæ titubantia. Sed enim cur quatuor tantùm Muſæ poſitæ ſint, altior inquiſitio eſt, cùm ſemper multiplices habitæ ſint apud eruditos. Cur autem eas nonnulli nouem poſuerint, non lingua tantùm, aut dentes quatuor, ſed tota oris facies diſcutienda: quia ſic eas per totidem oris inſtrumenta repræſentari tradidere, quæ ſunt dentes, quos nominauimus, quatuor: labia mox duo, quæ cymbalorum vſum ad augendum ſonitum prębent: inde palatus, in cuius cõcauitate ſonus inturgeſcit: gutturis fiſtula, quę ſpiritum immittit: pulmo deniq̨, qui veluti æternus follis ſpiritum concipit, & pro vſu rei temperatiſsimè remittit: deniq̨ in medio reſidens Phœbus omnia complectatur. Singula hæc contarentur, nihilq̨ proficerent, ignauia veluti quadam torpeſcentia, niſi ſedulæ linguæ plectra excitarentur, & ad ſolicitam operis properationem accenderentur: quorum omniũ rationem Anaximander Lampſacenus, Leophantes Heracliopolita, Piſander Phyſicus, & Euximenes latius explicuerunt. Neq̨ tamen deſunt qui nonarium numerum pro pluralitate poſitum contendant, vt apud Nicandrũ, vbi de Scorpij cauda σφόνδυλοι ἐννεάδεσμοι, quaſi cauda eius nouem eſſet ſpondylis compacta, quæ nodis ſeptẽ tantùm inſignis eſt. Quinetiam Nicander idem ἐννάκεντρον dixit de eo, qui duos tantùm aculeos haberet: obſeruatum ab Apollodoro. Sic apud Maronem, nouies Styx interfuſa, & porrecta nouem per iugera corpus: & quod obſeruat Theon in Arati carmine, ἐννέγηρα κορώνη, nõ quòd nouem, inquit, ætates viuat, ſed perquàm diu. Et apud Alcæum hydra ἐννεακέφαλος, quæ πεντηκοντακέφαλος eſt apud Simonidem, quem imitatur Maro:

Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra.

Itaq̨ qui Muſarũ numerũ ſupra nouem augent, eo nituntur argumento, quòd ſcientiæ plurimæ ſunt, non autem nouem tantùm: vnicuiq̨ enim ſcientiæ ſuam eſſe Muſam præſidem oportere. Ex eorum verò numero qui tres tantùm Muſas ponunt, eſt Eumilus Corinthius, qui etiam earum nomina hæc prodidit, Cephiona, Apollonida, & Euryſthenida, quas Apollinis fuiſſe filias fabulãt. Aratus quinto de aſtris quatuor enumerat, Argen, Meleteam, Thelyonem, Aæten. Qui has quinq̨ poſuêre, nomina his à quinq̨ ſenſibus indidêre. Epicharmus in Hebes nuptijs ſeptem ait, & filias Pieri Pimpleidosq̨ Nymphæ, quarũ nomina, Nilûs, Tritone, Aſopûs, Heptoporta, Achelois, Titoplûs, & Rhodia. Apud Heſiodum Theogonia nouem ſunt, hęq̨ Latinis iam celebres, quarum inuenta ſunt toni tres, ἀθρόος, μέσος, ἰσχνός, plenus, medius, tenuis. Accentus totidem, acutus, grauis, circumflexus. Tempora itidem tria, præſens, præteritum, & futurũ. quę ſi ad Muſicam referantur, præteritum longi temporis inſtar erit, quod ab eo cotidie longius abſcedamus: futurũ pro breui accipietur, quòd illi cotidie propinquiores efficimur: præſens verò cõmunis, quam Græci μέσην vocant, inſtar erit ſyllabæ: inſtantis enim temporis natura eſt, vno eodemq̨ momento prætereuntia venientibus coniungere. Alij hunc Muſarum numerum alio atq̨ alio modo interpretantur: atq̨ ex his qui quatuor ſtatuunt, nõnulli linguarũ quatuor differentiam excogitarunt, vtpote quòd Muſarum inuentum fuerit, Ionicam, Atticam, Doricã, & Aeolicam linguã à cõmuni diſtinguere: & pleraq̨ inſuper quaterna ad oſtentationem vſq̨ dinumerant. Qui quinarium earum numerũ recenſent, quinq̨, vti dicebamus, ſenſus ab eis animaduerſos, diſtinctaq̨ cognitioni traditos prædicãt. Qui ſeptem, ſeptichordem lyram, ſeptemq̨ compactã cicutis

fiſtulam

A fiſtulam, climata ſeptem & Planetas totidem, vocalesq́;, vti initio cõmonſtrauimus, memorant. Qui nouem eſſe contendunt, hiſtoriam Cliûs inuentũ aiunt, plantandi rationẽ Thaliæ, coniugalia & ſaltationem Euterpes, agriculturã Polymniæ, Aſtrologiã Vraniæ, Calliopes Poeticam, atq; ita demùm vnicuiq; inuẽto, quod ad mortaliũ vſus faceret, ſua eſt cuiq; Muſa excogitata, vnde neceſſe eſt infinitum earum numerum conſtituere. Sed hæc nullo apud Græcos fine diſputantur. Apud Ægyptios, vti palàm fecimus, cõpendioſius colliguntur, ambagibusq́; euitatis, rectà per planiſsima toto conſtrato itinere traducuntur.

A.

CViuſmodi verò eſſent literarum charactêres apud Ægyptios, ſi quæſierit quiſpiã, putarim ego partim inſtrumentorũ aliquot, plurimũ verò animalium effigies fuiſſe. Illud enim ex Plutarcho conſtat, Mercuriũ, qui primus literas Ægyptijs cõmunicauit, Ibin primã eſſe literã voluiſſe. Refert quidẽ ea in ingreſſu triangularẽ effigiem, cruribus ita diſpoſitis, vt loco ſuo dictũ. & quæ prima apud nos, & Græcos litera eſt, ad iſoſcelis trianguli faciẽ accõmodatur. Atq;
B ita cõijcere poſſumus, reliquas quoq; literas, vel X V, vel quotquot fuerint, alicuius animalis effigie membróue figuratas, quæ tam longa inde annorũ ſerie ſint abolitę, atq; ab eo pręſertim tempore quo Ptolemæi Græcas literas in Ægyptũ deduxêre. Ægyptiacorũ porrò characterũ formæ, vna hac excepta, ferè omnes obſoleuêre.

B.

QVòd ſi eiuſmodi exemplis inſiſtendũ eſſet, fortè B per pictam pecudẽ figurari poſsit, aut membrũ ſtatumq́; eius aliquem qui ouem ſaperet, quòd proprium eſt illi literam eiuſmodi articulato proferre ſono. Agnoſcũt hoc interpretes etymologici, Cratinumq́; citãt Διονυσαλεξάνδρῳ, eo verſu:

ὁ δ' ἠλίθιος ὥσπερ πρόβατον βῆ βῆ λέγων βαδίζει.

Stolidus tanquam pecus, be be dicens ambulat.

Atq; ita nonnulli, vti paulò antè monuimus, η tertiæ apud Græcos vocalis ſonum per E grauem pronunciant, quod Latini receperunt, Penelope, Anchiſes, Ariſtoteles, naturæ quidem in oue ſonum imitati.

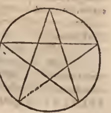
Γ.

QVin etiam Γ aliquid habet quod hieroglyphicè notari poſsit: ſiquidem au-
C tores Græci literę huiuſmodi etymon παρὰ τὸ ἀμᾶν, quod metere eſt, deduci volunt, & ſimulacrum eius falcem ponunt.

Δ.

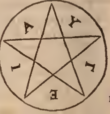
DElta dubio procul per ſtellas tris ęquidiſtantes ferè, easq́; in trigonum ſitas notãt: & ea de cauſa ſignũ cœleſte inter æſtiuũ & æquinoctialem circulũ ſupra caput Arietis Δελτωτὸν vocãt: & Ægyptũ Græci à triangulari forma nuncuparũt. Verũ hęc curioſioribus relinquemus: id vnũ dicã, ſignũ id æquis eſſe lateribus duobus, vno breuiore, ſed propè reliquis æquali.

DE PENTALPHA.

QVoniam verò incidimus in literarũ notas, & cũctarũ rationes reddere difficillimũ, & inexhauſti laboris opus eſt, & quod fortaſſe faſtidiũ potius quàm delectationem vllam ſit allaturũ, πεντάλφα inter has minimè præteribimus, ex qua præter delectationẽ, vſum etiã & vtilitatem aliquã percepturi ſumus. Signum id ex alpha quinq; numero complicitum: lineis enim à pentagoni

recti punctis alternatim ductis ea proſilit figura, de qua multa ſcitu digna mini- D
mè ſunt diſsimulanda. Antiochum ferunt cognomento Soterem, antiquū illū,
à quo reliqui Syriæ Reges Antiochi mox dicti, cùm aduerſus Galatas acie e.d
certaturus eſſet, per nocturnam imaginem videre viſum adſtitiſſe ſibi Alexan-
drum, qui mandaret vt militibus teſſeram daret ὑγιαίνειν. cuius dicti hieroglyphi-
cum olim iam adinuentū erat triplex triangulus inter ſe complicitus, ex quinq;
paribus lineis ſeſe inuicem in puncto cōtingentibus: quo non cunctanter à ſe fa
cto, pentagrammoq; huiuſmodi tum in vexillis impoſito, tum & ſingulis, & reli
quis militaribus indumentis ſuperaddito aſſutoq;, ad-
mirabilem mox eſt à Galatis victoriam conſecutus.
Antiochi porrò numus argenteus paſsim habetur, iſti-
us rei memoria ſempiterna, in quo nota ea impreſſa
eſt, additis ſingulis per angulorū interualla literis ΥΓΙΕΙΑ,
in eum quem hîc vides modum. In militia verò Impera-
torum, qui præcipuè Byzanti claruerunt, ordo qui
ſub illuſtri viro Magiſtro peditum merebat, propu
gnatores nomine, cæruleam præferebant parmā, cuius
margo purpureus erat, viridis autem vmbilicus intra

B

πεντάλφα huiuſmodi contentus. quicquid autem erat ſpatij reliquum inter vm-
bilicum & lineas quę pentalpha illud deſcribebāt, purpureo erat colore illitum.
Meritò autem propugnatorum ijs nomen datum, quorum opera ſalus exerci-
tui comparabatur. Sed quoniā hæc parum fortè ſuauia videantur, multa huiuſ-
modi præterire conſilium fuit: tum etiam, quia non æquum erat virum grauio-
ribus deditū rebus, exilibus his legendis occupare. Sed illud minimè diſsimula-
re poſſum, poſſe nos in veræ ſalutis ſignificatū accipere quinq; CHRISTI vul
nera, pectoris vnum, manuū duo, totidem pedum,
quæ in propatulo poſita, pentalpha ipſum cōmodè
conſtituūt: patefactis enim manibus, quæ deorſum
à lateribus porrigantur, pedibuſq; ipſis modicum
diuaricatis, puncta æquidiſtantia quatuor aſsignan
tur, quintū verò in ipſo pectore coſtas inter: à qui-
bus punctis lineæ quinq; numero æquales omnes,
quæ altera in alterius punctis ſe contingant, πεντά-
γραμμους faciunt, duæ quippe à pectore ad vtrunq;
pedem, duæ alteræ in chiaſmi ferè modum decuſſa-
tæ à dextera manu ad pedem læuū, atq; lęua ad de-
xterum, quinta ab alterutra manu ad alteram. Neq;
παράφρονος id fuerit, ſi quę de ſalutatione Lucianus

F

collegit, ſaluti ſubiecerimus. χαίρειν ait ille, hoc eſt, gaudere, antiquam fuiſſe ſalu-
tationem, cuius exempla complura ponit. Platoni demùm viſum eſſe amicabi-
lem hanc compellationem in εὖ πράττειν, quod bene agere eſt, conuertere: vnde no
ſter Horatius vtrunq; complexus morem, epiſtolam ad Celſum ita exorditur:

Celſo gaudere, & bene rem gerere Albinouano,

Muſa rogata refer. Verùm Archytas Pythagorā ſecutus vnà cum ple-
riſq; alijs eiuſdem ſectę, χαίρειν atq; εὖ πράττειν repudiatis, ὑγιαίνειν induxère, quod
mox alter alteri ſcribentes vſurparunt. Latini horum ſententiam approbantes,
SALVTEM, vt apud Tullium & alios frequentiſsimū, perſcripſere. Exiſtima-
runt

A tunt verò ſapien-tiſsimi viri compellationem huiuſmodi & animę & corpori eſſe maximè cōgruentem, & ſimul omnia intra ſe mortaliū bona complecti. Quin etiam Epicurum ferunt, qui voluptatem maximè omniū adamauit, in quibuſdam doctis ad modum epiſtolis non χαίρειν, ſed ὑγιαίνειν præſcripſiſſe.

INFINITVM.

SEd vt iā ad priores illas vocales redeamus, earundē literarū numerus infinitum ſignificat, ſi quem ſequimur codicem fidelis eſt, quod alij vulgata exemplaria ſecuti, rudem, alij inexpertum traduxêre, quod ἄπειρον apud Horum habetur. Neq; ſum neſcius ἀπείρονας dici poſſe παρὰ τὸ μὴ ἔχειν πεῖραν: verùm ijſdem autoribus etymologicis dicitur etiam παρὰ τὸ μὴ ἔχειν πέρας, quòd finem aut terminum non habeat. Hori verò autoritate dicunt ἄπειρον ſignificare tunicam, quæ non habeat exitum, eoq; ſignificato Sophoclem in Polyxena dixiſſe:

χιτὼν ὅσ' ἄπειρος ἐνδυτὴρ κακῶν.

Malorum amictus tunica te exitu carens.

ſubintelligendum, perdet. Et apud Euripidem Oreſte:

B *ἢ πόσιν ἀπείρῳ περιβαλοῦσ' ὑφάσματι.*

Texto maritum impermeabili induens.

Eſt & alia ratio cur hîc infinitum ſignificare locutionem eam contendamus, quā ex ipſius numeri ratione deſumimus, quē Pythagoras immobilem dixit, ſuaq; firmitate ſolidum, adeoq; plenum, vt quod infinitū in rebus eſt, ipſe comprehēdat. Sed enim ſuper hoc loco ſuo in numerorum hieroglyphicis locupletius.

PRINCIPIVM ET FINIS.

ET ne ab infinitate hac diſcedamus, quę germana eſt æternitati, minimè prætereundū videt, quòd hieroglyphicū primæ huius apud omnes literę ſignificatum, quod in diuinis habetur literis, principiū exprimit, veluti Ω apud Græcos vltima, finis eſt indiciū: vnde illud iam omnibus cognitū, Ego ſum alpha & Ω. Apoſtolus autem epiſtola quam ad Epheſios ſcribit, Deum propoſuiſſe dicit in ſemetipſo, ad diſpēſationem adimpletionis temporum, ad caput, id eſt, ad initium reciprocare vniuerſa in Chriſto quæ ſunt ſuper cœlos & ſuper terras in ipſo. Et duas Græciæ literas, primā ſcilicet & vltimā, ſibi induit Dominus, initij & finis concurrentiū in ſe figuras, vti quemadmodū A ad Ω replicatur, ita oſtenC deret in ſe eſſe, & initij decurſum ad finem, & finis recurſum ad initiū, vt omnis diſpoſitio in Ω deſinens, per quem cœpta ſunt, per verbum ſcilicet Dei, quia caro factum eſt, proinde deſinat quemadmodū & cœpit, & à Deo in Chriſto omnia reuocarentur ad initiū. Repetuntur hæc à Tertulliano lib. de Monogamia, vbi ſecundas impugnat nuptias. Apud Hebræos, quorū tam multa cum Ægyptijs cōmunia ſunt, magna eſt ſignificationū ſylua ſingulis in literarū characteribus: ſed enim hæc quia latiſsimè apud Cabaliſtas explicantur, ne actū agerem, pręterire conſilium fuit: ea ſiquidem nos tractanda deſumpſimus, quę per rerum figuras, non per literas ſcribi conſuerunt.

FATVM.

ADdunt & Fatum, ſiue Parcas, per eādem vocalium deſignationē intelligi, non tam ob Planetas ſeptem, qui Fatorum miniſtri ſunt, vti latius in Stella diſſeruimus, quàm ob id quòd imago Dei habetur Septenarius, dux idem & princeps vniuerſorum, immobilis, indomitus, omniū victor, gubernator omnium, de quo plura eo loco habentur, vbi de numerorum ſignificationibus ordine ſuo diſputatum eſt.

DE LIBRO.

A Literis ad librum tranſire ipſa rei natura compellit: literæ ſiquidem
locutiones adſtruunt, locutiones orationem, librum oratio.

ANTIQVITAS.

DEſcripta ſolia, codicilli, vel liber quomodocunq; compagina-
tus obſignatúſue, antiquitatis hieroglyphicum eſſe perhibetur. In manu enim
ſcriptis Hori codicibus παλαιότητα δηλοῖ legitur, nõ παλαιότητας. Folia quidem co-
dicilliq́, propterea quòd antiquorum mos fuit in ſolijs & quarundam arborum
corticibus ſcribere, vnde & codicis & libri cognomẽta permãſere. Et apud Ma-
ronem Æneas orat, ne Sibylla ſolijs mandet nomina,

Ne turbata volent rapidis ludibria ventis.

Ideo verò obſignatus liber, vt ſuperius, quòd in eo vel veteres ſapientũ diſcipli-
næ, vel res geſtæ, longæ poſteritatis memoriæ cõmendentur, atq; ita liber, vt di
ceret Horatius, Longũ ſcriptori prorogat æuum. Steſichori poetæ ſtatuam
ſenilem, incuruã, cum libro, temporibus ſuis fuiſſe in Sicilia tradit Tullius Ver-
rinis. Et nos Romæ apud Raphaelem Vrbinatem marmoream Philemonis ſta- B
tuam validę ſenectutis vidimus, qui vna manu volumen replicatum cõtinebat,
alteram ad mercedem operis paſſam porrigebat: de cuius auaritia in ſcriptis ſuis
venundandis alibi meminimus. Sed quoniã de literis ſermo fuit, quæ Muſicam
ſignificant, Muſica verò tam animi quàm morum concordiam & cõcinnitatem
oſtendit, vt in Lyra cõmonſtrauimus, ſuccurrit mihi q̃ memorabile ſit cõmen-
tum illud Athenodori philoſophi, qui Auguſtum Octauianum docuit philo-
ſophiam. Nam cùm videret hunc ad iracũdiam facilè cõmoueri, ne aſperum ali
quid ſtatueret ex quo poſtea pœnitentia ſubſecutura eſſet, eum monuit, vt vbi
iraſci cœpiſſet, quatuor & viginti illas Gręcas literas memoria recenſeret, vt illa
concitatio, quæ momentanea eſt ac breuis (vt Horatius ait) furor, aliò traducta
parui temporis interiectu langueſceret: quod & alij Auguſtum imitati non ſine
fruge factitarunt. Saluete igitur literæ verè ſacræ, verè cœleſte donum benefi
cio ſummo mortalibus elargitum, ſiue vos Muſicam, ſiue concordiam, ſiue ani-
mi concitatioris impetum componatis. At quanta mox in dictionibus, quanta
in orationibus virtus, ſi pura ipſa, nuda, ſimplicia, & inania propémodũ elemen C
ta tantùm habent viriũ, vt ſoni, quẽ ſingulæ reddunt, cõmemoratione ſaltem, à
perperàm factis incœptisq; abſtinere compellunt?

PIERIVS VALERIANVS AD ERVDITISSIMVM ARNOLDVM ARLENIVM, DE IIS QVÆ PER INCVDEM, MALLEVM, ARATRVM, FLAGELLVM, FRÆNVM, Laqueũ, Catenas, Iuga, & Vncum; ſignificant, EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

NOn ſum neſcius, Arnolde eruditiſſime, vbi cõmentarij huius tibi dedicati titulum inſpexeris, animo te cõcitatiore ac ſubirato forſitan dicturũ eſſe, quorſum mihi incudes has & malleos, aratra, flagella, fræna, laqueos, catenas, iuga, & odioſum vbiq; nomen vncum, id genus? an ego veluti Vulcanus alter fabrilem facere iubeor? an alia quæris vincula mihi ſuperinijcere, quam quibus opprimor, tot Aegyptiorum nugis, vt recta & caſtigata prodire poſſint, procurandis? Tolle tolle iſta, & exquire aliquid & excude

quod

A *quod me deceat, vel vnde optatiſsimum mihi poſsim otium comparare. Reſponſurus ſum, Bona verba quæſo Arnolde mi, nullũ hinc tibi bellum intentatur, nullũ paratur incommodum: mea hæc inſtrumenta ſunt eius generis, vt vel ſedens, vel ſtratus, nullo labore ſingula poſsis attrectare: quòd ſi quid in his laboris deſumendum fuerat, id à me iam exhauſtum tibi perſuadeas. Memineris tantùm Pieriũ tui memorem eſſe, nihilq́; cogitaſſe quod tibi vel moleſtum, vel iniucundum accideret, aut minimè liberale: voluiſſe verò in hac comentariorum ſuorum diuiſione, te ſibi vnanimi amicitia neceſſarium, in adoptionem ad rerum ſuarum participationem admittere herciſcundæ familiæ iure. Quod verò inſtrumenti tibi eueniſſet, ne vlla hæredum cauillatione auferri poſſet, donationis etiam nomine cenſeri: ſed quæ ſimplex donatio ſit, nulla eius Homeriaci carminis additione facta,*

δή τότε μοι χαίρουσα φόρτας πρὸς δώματα.

Sed hæc plus nimio, cùm amicitiæ noſtræ ſimplicitas omnia boni conſulere debeat, nullaq́; indigeat ratiocinatione quicquid dictum factumq́; ſit. Quid verò ſibi velint inſtrumenta tot, facile diſces ex eorum vnoquoq; quod in manum ſumpſeris.

B

DE INCVDE.

INTER inſtrumenta primum nõ iniuria locum occupant Incus & Malleus, quorum quidem opera ea fiunt inſtrumenta quæ faciundis reliquis miniſterium præbent. Ab incude igitur prius exordiamur.

DVRANDVM.

IVniorum inuentũ eſſe putaram olim, vt ad caſuum damna ferendo vindicanda, Incudem quis proponeret, ſed poſteaquam in Græcum diſtichon incidi, luculentum quidem, ſed incerti autoris, figmentũ hoc antiquum quid ſapere perſpexi. Eſt id huiuſmodi:

ἄγμων μέγιστος ὁ φοβεῖται τῶν ψόφους,
οὐ νοῦς ἐχέφρων πάντας ἑλκυστὰς βίας.
Strepitus nec incus maxima horreſcit, neq;
Mens firma quaqua traxeris, violentiam.

Incus igitur hieroglyphicum fortiſsimi ponatur animi, ſiue pro præcepto, quo
C in aduerſis durandum admoneamur, necq; vllis procellarum ſæuientium tempeſtatibus moueamur, ſed contra Fortunæ quantũlibet iniurioſæ ictus enitamur, ne vllus labefactãdi locus illi relinquatur. Necq; aſpernatus eſt Cicero hieroglyphicam huiuſmodi ſimilitudinem lib. de Orat. ſecundo, vbi dicit, Aſsiduis vno opere eandem incudem diem noctemq́; tundentibus, de ijs qui perſtãte, vt Lucretius ait, labore vincunt, quod deſignarunt facere.

TERRA ET AQVA.

SEd quæſierit hîc fortè aliquis, quid ſibi voluerit Homerus per incudes duas, quas Iupiter ſe Iunonis pedibus appendiſſe dicit, quam prius aureo funiculo ſuſpenderat. Atqui fabularũ vbiq; aërem per Iunonem intelligimus. Funiculus autem aureus æthram ſtellarum globis conſpicuam oſtendit. Incudes verò duæ terram & aquam, inter quæ Iuno ipſa ſuſpenſa confingitur. Hinc Fulgentius ex autoritate Theopompi in Cypriaco carmine, & ex Hellanico ἐν τῇ τῶν διὸς φιλολογίᾳ, Iunonem ait ab Ioue vinctam catenis au-

reis, & incudibus ferreis degrauatam. quamuis prauè quidam, deprauatam le- D
gunt: ſed longè fœdius interpretantur, dum exponunt deuirginatã: & quod magis rideas (animaduerte hominis phraſin, & impudentiam) depudicatam, imminutam, incudibus veluti ſtragulis & lecto geniali præpoſitis, ob nimiũ tendoris & libidinis impatientiã (ſic ille ſtolidus inſanit, & enormia longè magis ſibi confingit ſuper angelis.) Nec tamẽ me præterit, alicubi legi angelos quoſdã deprauari, & compedibus coërceri: ſed ibi deprauari non ſignificat depudicari, vt ſtupor iſte putat, ſed gratia lumineq́; Dei priuari. Homeri autẽ carmina, vnde hæc à Theopompo & Hellanico deſumpta ſunt, habentur Iliad. o.

ἦ οὐ μέμνῃ ὅτι κρέμω ὑψόθεν, ἐκ δὲ ποδοῖιν
ἄκμονας ἧκα δύο, περὶ χερσὶ δὲ δεσμὸν ἴηλα
χρύσεον ἄρρηκτον, σὺ δ' ἐν αἰθέρι καὶ νεφέλῃσι
ἐκρέμω· ἠλάστεον δὲ θεοὶ κατὰ μακρὸν ὄλυμπον, λῦσαι δ' οὐκ ἐδύναντο.

Non memor es cùm te de ſummo penſilem Olympo
Demiſi, vtq́; pedes geminas graue pondus ad imos
Appendi incudes, manibusq́; tenacia vincla E
Ex auro inieci: aeris tu in nubibus altè
Pendebas, fremuere Dei per ahenea cœli
Templa indignantes, neq; te diſſoluere quiſquam *Eualuit.*

DE MALLEO.

INcudi Malleus, vti diximus, non indecenter adiungitur: de quo quidem apud Ægyptios nihil habetur, apud diuinarum literarum autores multa reperiuntur.

MALORVM IRRITAmentum.

VIdetur verò Malleus pro malorũ irritamento accipi: arma ſiquidem, pugiones, cuſpides, & cultros malleus excudit, vnde mala tot in mortales oboriunť. Eo etiã fiunt tubæ ductiles, per quarũ clangorem animemur in bellum. Eo franguntur opera, & quę ſolida ſunt conteruntur. Quare nõnulli diuinarũ literarũ interpretes Zabulum per mallei figurã intelligunt, à quo malæ omnes procedunt cogitationes, prauaq́; cõſilia, & bonorũ operum perturbationes. Hunc malleum hieroglyphicôs vniuerſæ terræ confractũ F
cõtritumq́; intelligit Hieremias aduentu Chriſti, ſubindeq́; confringi quotienſcunq; prauis poſthabitis operibus, ad rectã viuendi rationẽ cõuertimur. Vnde ait Apoſtolus: Deus autem conterat ſatanam ſub pedibus veſtris quamocyſsimè. Sed ſuper hoc plura legas homilia tertia in Hieremiã apud Adamantiũ. Zabuli verò nomen, quo Theologi veteres plurimũ vtuntur, idem eſt quod diabolus, vti Zacynthus per reſolutionẽ Diacynthus. Theocritus, καλὰ πόλις ἁ Ζάκυνθος, quod & alibi notauimus.

DE SISTRO.

SIſtrum in Cleopatræ manu Virgilius ſtatuit. Idem in Iſidis ſacerdotũq; & Regũ aliorũ manibus ſpectatur, myſticũ quidẽ inſtrumentũ, ſed quo crepitum admodũ ſonorũ prociebant, de quo apud Maronem legas:

Regi-

A *Regina in medijs patrio vocat agmina ſiſtro.*

Interpretes quidem ſitulam & ſiſtrum Niliaci acceſſus & receſſus hieroglyphica fuiſſe dicunt. Sed enim neceſſe eſt hoc altius atq; diffuſius explicare.

RERVM VICISSITVDO.

SIſtrum itaq;, cuius vſus totus erat in motu, eam rerum viciſsitudinem, quam iuniores alterationem vocant, cõtinuumq; formandi deformandiq; motum indicabat: nam eius quaſſatio aſsiduũ rerũ motũ oſtendebat. Cæterũ quia quæri ſolitum à pleriſq;, ſiſtri ſpecies quæ'nam eſſet: pro re fecerim, ſi priuſquàm partium eius ſignificata tractare aggrediamur, formam inſtrumenti eius à Plutarcho traditam deſcripſero. Erat ſiſtri ſpecies orbicularis, & ęquè caua, in cuius circumferentia mobilia quatuor veluti tintinnabula appendebantur. Portio ſiquidem ea, quæ generationi corruptioniq; obnoxia eſt, lunari ſubijcitur globo, infra quem omnia commutantur, alternantq; vices variabilis æui, quippe quæ ſint ex elementis quatuor, igne, terra, aqua & aëre conflata, & in hanc vel illam ſpeciem cõformata. In apſide verò, ſummo verticis loco, felem effingebant, quæ

B faciẽ humanã haberet: infrà verò ſub motabilibus illis orbiculis, hinc Iſidis, inde Nephthyos effigiem: quibus quidem figuris ortũ & obitũ indicabant, cuiuſmodi ſunt elementorum quas vocant alterationes & motus. Quid verò ſibi feles vellet, ſuo commentario dictum, vt ſcilicet Lunæ ſymbolum eſſet, quòd animal id temperaturam cum Luna perquã ſimilem habeat, ſiue coloris varietatẽ, ſiue aſtum, ſiue nocturnam potius quàm diurnam exercitationem, ſiue procacẽ admodum ſalacitatem conſideremus. Quid verò illud quod aiunt, felem vnum primo partu edere, ſecũdo duos, ac ſingulis ita vicibus vſq; ad ſeptenos vnũ addere, vt tot deniq; tota vita pariat natos, quot in Luna dies cõnumerantur? Iam verò pupillarum incrementa decrementaq; pari cum Luna cõſenſu omnibus innoteſcũt. Humana verò facies nihil aliud ſibi volebat, ait Plutarchus, niſi vt intelligeremus animal id peritiã & rationem mutationũ quæ lunari globo accidũt, habere, quando vni homini per rationem intelligere datum eſt.

XXVIII.
• • • • • • •
• • • • • •
• • • • •
• • • •
• • •
• •
•

C

DE TRIDENTE.

EX ſiſtri figura igitur elementarem omnem plagam intelligimus: ex incude, terrã & mare. Si verò quis mare tantùm hieroglyphicè ſignare voluerit, habebit ex numis vnde figuram ſibi deſumat.

MARE.

IN promptu ſiquidem eſt tridens, qui in Neptuni manu poſitus, ſymbolum, vti Plutarchus ait, erat tertiæ regionis ab igne: qua de cauſa ita & Amphitritẽ & Tritonas appellãt. In numis ſanè paſsim pro ſymbolo Maris ponitur, vt multis eſt locis cernere.

TROEZENII.

ALiquot verò numi tridentis nota ſignati, Trœzeniorum indicant rempublic. Siquidem cùm illi Neptunum religioſiſsimè colerent, hieroglyphicũ tridentis in numis cultus ſui teſtimonium imprimebant. autor Plutarchus idem. Et ποσειδωνιὰς aliquando Trœzen ipſa dicta, hoc eſt, Neptunia, vt apud Stephanum habetur: tametſi ea ſit olim alijs atq; alijs nominibus appellata, quippe

nunc Aphrodiſias, nunc Saronia, nunc Apollonias, & Anthanis. Peloponneſiacam autem hîc intelligo: nam alia eſt omnino Trœzen iuxta Maſsiliam, quæ pertinet ad Italiam, à qua prouincia etiam ipſa Trœzenis olim nuncupata. Sed vt ad priorem reuertamur, Pauſanias Palladem & Neptunum de regione ea certamen iniiſſe tradit: pugnam Iouis ſententia diremptam, qui regionem communem vtriq; eorũ eſſe ſanxerit: eaq; de cauſa Palladem apud ipſos πολιάδα καὶ σθενιάδα nuncupatam, Neptunum verò βασιλέα, eſſeq; in eorum numis vna parte tridentem, in altera autem Palladis ipſius caput. D

MANTINEA.

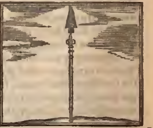
IN Mantineenſium etiam ſcutis tridens ſignatus erat, quare eius vrbis ciuis per geſtamen id cognoſcebatur, vt apud Pindarum.

LEGIO VIGESIMA.

SPectare eſt Brixiæ antiquo in monumento tridentem in inſignium quorundam militarium medio poſitum, in candelabri quodammodo ſpeciem figuratum, ſupra quem literæ ſunt, LEG. XX. Inſcriptio eſt, quæ Lucium Antonium Fab. Quadratum in torquibus & armillis ab Tito Cæſare bis donatum indicet.

DE ARATRO.

SCEPTRVM REgium.

TAnta fuit olim agriculturæ reuerentia, tantusq; honos illi ſemper habitus, vt veteres ſceptra Regia in Aratri formam effigiarent, quo & ipſi quoq; ſacerdotes perinde ac Reges vtebantur.

DEMOLITIO.

CIrcunducendi verò aratri obſeruatio nõ in cõdendis tantùm vrbibus reperitur, verùm etiam in euertendis delendisq;. Quare illud apud Modeſtinũ Digeſtis lib. VII. tit. Quibus modis, &c. obſeruandum: Aratro in ciuitatẽ inducto, ciuitas eſſe deſinit, vt paſſa eſt Carthago. F Eoq; ſpectat Horatianum illud primo Carminum:

Imprimeretq; muris
Hoſtile aratrum exercitus inſolens.

Et ſecunda Philippica M. Tullius: Vt vexillum videres, & aratrum circumduceres, cuius quidem vomere portam Capuæ penè perſtrinxiſti.

AGRICVLTVRA.

NImirum etiã eſt aratrũ agriculturæ frumentariiq; prouentus ſignum, vt in numo argenteo cernere eſt, cuius inſcriptio eſt ab occipitio, SCIPIO IMP. cuius caput elephantino eſt inſigne capite, quod dubio procul Africanũ ſignat: inſernè aratrũ pulcherrimè factũ. Ante faciem ſpica, inde literæ, Q. METELLVS. Ab altera facie ſigillũ nudũ, cuius dextera innitit̃ femori: læua ſupra magnã ſpicã toto brachio exporrigitur: literę hinc, REG. F. C. inde, EPIVS. De frumentaria verò Africæ ſeracitate alibi ſæpe dictum. Quòd verò Prophetæ olim dixerunt, ex Sion procedet lex, & verbum Domini de Hieruſalem, corrigetq;

A rigetq́ vim magnam populorum, vt cōcîdant gladios ſuos in aratra, & framcas ſuas in falces: Irenæus lib. in Valentinū quarto, pacificum Chriſti dogma præmonſtraſſe tradit. Chriſtiana igitur inſtitutio ad pacem, ad concordiā, ad vnanimitatem comparata eſt. At quò nos decidimus? quæ nobis tempora deſtinata ſunt? quibus quæ plurima tam publicè quàm priuatim Chriſtianis accidunt mala, non aliunde ſint, quàm ab ipſis Chriſtianis.

DE FLAGELLO.

AVGVSTVS MENSIS.

IVniorum inuentū eſt, per flagella duo frumentaria in tranſuerſum alterius alterum poſita, Auguſtum menſem indicare, quòd eo potiſſimum tempore tritura peragatur, inter meſſem ſcilicet & vindemiā, niſi hoc fiat, agricolis vix, quod agant, habentibus. Sed enim cùm nō eadem ſit regionibus omnibus titurandi ratio, hieroglyphicū hoc ijs tantùm inſeruiet, quibus id inſtrumenti vſui eſt.

IMPERIVM.

B ID receptius apud veteres eſt, vt per flagellum imperium ſignificetur, quod ſępe in Conſularibus numis cuſum obſerues. Quinetiam in coniecturali diſciplina nihil ab hoc diuerſum notat, quod vel ipſius M. Tullij Ciceronis ſomnio ſatis innotuit, cùm is C. Cæſarem in Capitolium proſecutus, Auguſto viſo, affirmauit ipſum eſſe, cuius imago ſibi ſecundum quietem obuerſata, cœlitùs aurea catena demiſſa, cui Iupiter flagellum obtuliſſet.

TOLERANTIA.

ESt & tolerantiæ ſymbolum per ſe manifeſtum ſatis flagellum ipſum; quo vno ſigno Laconum patientia verberibus tolerādis aſſueta, clara & illuſtris habebatur. De qua Tertullianus: Certè Laconum flagella, ſub oculis etiam hortantium propinquorum acerbata, tantum honorem tolerātię domui conferūt, quantum ſanguinis fuderint.

DE FRAENO.

REX.

C AB officio verò gubernandi regendiq́, habenæ quoq; in Regis ſignificatum veniūt. Hinc frænum nonnulli in Fortunæ manu ſtatuunt. Hinc pleriſq; locis eadem clauum tenet nauigij gubernaculū. Sed habenas tenere, pro regere, paſſim apud autores vſurpatū. Quia verò funē ex corio primū fuiſſe cōſtat, vt naues apud Homerū στρεπτοῖσι βόεσσι ligant̄, funes interdū habenas vocitari cōperias. Et noſtri Bellunēſes, toto agro, validiſſimos funes ex crudo corio in ligulas longas ſecto, in tricasq́ mox arctè complicato conficiunt, quos etiā ruſticorū vulgus funes appellitat. Quin & Virgil. vetuſtatis amator dixit, claſsiq́ immittit habenas, cùm funes intelligeret velo regendo aptos, vt Cælius Vrbanus antiquus grāmaticus interpretat̄. Quanq; eruditiſsimi noſtro tempore ſint, qui eo loco habenas metaphoricè pro clauo poſitas arbitrentur.

TEMPERANTIA.

EAdem porrò ratione qua clauus in naui moderationem ſignificat, frænum tum moderationem, tum quam Theologi noſtri temperantiam appellant, ſignificare dicunt. Nam quod temo nauibus, id æquis frænū eſt. Iocatur in hanc ſententiā Plautus, Rudente, nauem pro equo intelligens, vbi ſacerdos ad puellas eiectas ait: Nempe equo ligneo per vndas cæruleas eſtis vectæ. Camus &

frænum idem ſunt, quamuis camus ad inflectendam ceruicem comparatur, fræ- D
num ad oris, ac perinde totius corporis regimen. Horum ſignificatum eſt, malarum incitationum coërcitio, vt exponunt Theologi eo loco, In camo & freno maxillas eorum conſtringe qui non approximant ad te. Dicitur autem κημὸς ab inflexione παρὰ τὸ κάμπτω, quod domare eſt. Huiuſmodi enim fræni genere deſultores vtuntur ad pullorum ceruices intactas edomandas. Nemeſeos porrò ſignũ ab antiquis celebratũ, inſigne cubiti menſura manu prætenta, neq; nõ fræno, in hunc ſcilicet modum:

Ἡ Νέμεσις προλέγει τῷ πήχει, τῷ τε χαλινῷ,
μήτ' ἄμετρόν τι ποιεῖν, μήτ' ἀχάλινα λέγειν. De qua ita nos:

Vna manus cubitum oſtentat, gerit altera frænum:
Illa, modum ſerua, hæc admonet, os cohibe.

DE TVRBINE PVERILI.

HAbenarum mentio turbinem in memoriam attraxit, quia turbinis cõcitatio ab habena eſt. De hoc autẽ Græci Latiniq; potius, quàm Ægyptij, quãtum inueſtigare potui, meminerunt. Quoniam verò clari admodum viri ſimilitudinem à rhombo, qui turben eſt, deſumpſere, quid in eo lateat hieroglyphicum exponere, viſum eſt operæpretium. E

VEHEMENS MENTIS AGITATIO.

EST autem rhombus, vt hinc exordiamur, lignum buxeũ, vel ex ſolidiore aliqua arbore tornatum, plana lataq; primùm baſi, cono ſenſim in anguſtũ abeunte, cuius apex clauo armatur ferreo. Vſus eius in puerilibus ludis cùm antiquiſsimus fuerit, Florentini, apud quos plurimùm exercet, eum vulgò Palæon appellant, vocabulo ipſo vetuſtatẽ indicante. Implicatur is à cuſpide prælongo loro, atq; ita ludo puerili, quanta vi fieri poteſt excuſſus, baſi ſupernè, cuſpide infernè verſa ſolo alliditur: dum verò ab intorto ſe loro explicat, in rapidiſsimã concitatur vertiginẽ, atq; ita volubiliter rotatus, ſpatijs ampliter curuatis hac illac fertur: pueri ſuperinſtantes flagello illum exagitant, acriq; intorta plagã impetum vehementiorẽ adijciunt. Turben hic à Tibullo, à Marone autem turbo, vt Soſipater Chariſius obſeruauit, dicitur. Ob eam igitur concitatiſsimam vertiginem agitationemq;, poetæ mentis volubilitatem, quæ nullo poſsit loco cõſiſtere, ratione'ue ſedari, quod plurimũ in furore accidit, expreſſere. Atq; ita Tibullus amatorio furore exagitatus, de ſe dicit: F

Nanq; agor vt per plana citus ſola verbere turbo,
Quem celer aſſueta verſat ab arte puer.

Ludum hunc Maro dilucidius pinxit, vbi correptam furijs amatã reginã nuſquam cõſiſtere poſſe, ita luculenter oſtendit, vt verſus hi, vel decies repetiti, nullius vnquam tædio recitentur:

Ceu quondam torto volitans ſub verbere turbo,
Quem pueri magno in gyro vacua atria circum
Intenti ludo exercent: ille actus habena
Curuatis fertur ſpatijs, ſuper inſcia turba
Impubeſq; manus mirata volubile buxum
Dant animos plagæ. Non curſu ſegnior illo
Per medias vrbes agitur, populoſq; feroces.

Quoniam verò inter furoris ſpecies quinq; à Platone memoratas amatorius locum obtinet, rhombum Magi alliciendis amatoribus aptum veneficijs adhibuere:

A hibuêre:de quo apud Theocritum,Pharmaceutria.

DE COLV ET FVSO.

NEcq́ quidem in myſtico hoc ſcribendi genere contemnendæ ſunt co-
lus & fuſus,cùm ex ijs antiquiſsima quædam referantur ſignificata.

FATVM.

PEr colum autem & fuſum ſignificari ſatũ, longè manifeſtius eſt,
quàm vlla debeat cõmentatione vlterius explicari:plena ſiquidem ſunt poetarũ
volumina,ſatũ ipſum per ſtamina,per fuſum,per colum,per fila vbicq́ ſignifican
tium.Tris verò Parcas illas huius negocij arbitras,qua de cauſa vetuſtas finxe-
rit,Platonem latiſsimè interpretatum alibi diximus. Tris autem illas eſſe,quarũ
vna colum ſuſtineat,altera neat,tertia adactis in fila forcipibus modò hæc, mo-
dò illa occet:ita rebus quotquot in mundo ſunt, ortum,auctum, interitum eſſe
proprium,ignorare neminem crediderim.Si verò tabulæ huius ſeriem quis de-
liniari ſibi cupierit,ita picturam digeramus,vt Clotho veſtem induta verſicolo
B rem,cum corona ſeptem ſtellis inſignita colum teneat ingentem admodum.La
cheſis veſte paſsim ſtellata inſignis,manibus in pendentium magno numero ſu
ſorum fila immiſsis,modò hunc,modò illum torquere videatur, vtracq́ palma
ad torturam compoſita. Atropos atrata inſultet filis ſorfice detruncandis. Fu-
ſi ſolo paſsim iaceant,alij modico,alij plurimo obuoluti ſtamine.Fila varijs ſint
picta coloribus.Minimè verò diſsimulãda ſunt, quæ filo ſuper ex diuinis literis
tradit Heſychius:ſubtegmen quidem mortalium intentionem indicare, ſtamen
verò Dei nutum,vtpote firmius,eacq́ gratia quæ ſtabilis atcq́ incõmutabilis in
nobis permanet,quæ noſtræ intentionis ſubtegmen admittit,vt boni operis in
dumentum contexatur.

NVPTIAE

QVòd verò colus & ſuſus nouã nuptã indi
cet,aliquis fortè dubitarit.Sciendum autẽ
id inde ſumptũ boni ominis cauſa,quòd. ɔ.Cę-
ciliæ,quæ alio nomine Tanaquil Tarquinij Pri
ſci vxor fuit,lana cum colo & fuſo in templo M.
Anci.diutiſsimè adſeruata perdurarit, cuius rei
C mentionem facit Varro.Et quoniam res Tana-
quili feciliter ceſsit, inſtitutũ vt nubentes virgi-
nes comitaret colus compta, & fuſus cum ſtami
ne. Hinc gratulari libet antiquitati patriæ meæ,
vbi toto territorio mos adhuc huiuſmodi obſer
uatur,vt poſtero die quo noua nupta traducta fuerit,mane prꝫſtò ſunt domeſti
ci cõiunctiores ſponſo,cum colo & fuſo,quos nouę nuptę offerant,armacq́ alia,
quibus opus aliquod domeſticum fieri ſoleat. quanquã vulgus interpretatur id
ea de cauſa fieri,quaſi ſubinnuere velint, heſternum quidem diem & genialem
& feſtum fuiſſe,poſtero autem ad officia muliebria redeundũ. Nam & alibi de
olla meminimus,quam noua nupta poſtero à nuptijs die iubebatur à ſocru pete
re,quam illa peracerbè cõuicijs etiam ſuperadditis abnegaret.Sedenim tam per
uulgatus de colo fuſocq́ mos,antiquitatem illam ſapere mihi videtur.

PAVLATIM QVID EFFECTVM.

SEparatim autẽ per fuſum glomo obuolutũ,ſunt qui paulatim quid effectũ
intelligant,quod apud veteres nuſquam inueni.Nam fila ipſa dum nentur,

paulatim coëunt, ſenſimq́; torquentur, & ex molli vellere lino'ue per patientiſſi- D
mam contationem in eam ſoliditatem ac firmitudinem, quæ operibus faciendis apta ſit & idonea, coaleſcunt.

MORS.

ATcolus atq; penſa tantùm, ſtaminibus abruptis, mortis habere ſignificationem tradunt, vulgata quam citauimus Parcarum fabula, quarum munus eſſe diximus, ſuum vnicuiq; rei finem præſcribere, inde etiam ficto nomine, quòd, vbi fatalis aduenerit dies, nemini parcãt. De vi autem earum, quam ἀμεταστρόφους eſſe dicit Plato, nos inconuertibilem dicere poſſumus, quoq; pacto non circa ſtabilem corporis ſanitatem tantùm, verùm etiam ad animos in legum cultum & obſeruantiã inducendos munus exerceant ſuum, quin legibus & ſanctionibus firmam præſtẽt incolumitatẽ, duodecimo Legũ libro circa finem Plato diſſerit: ibidemq; interpretes de fixarũ ſtella- E
rum orbe multa. Lacheſin quippe firmamentum eſſe (vt ſuperiorem fabulam apertius interpretemur) in cuius ſtellis vires ſortesq; inferiorũ omniũ contineãtur. Clotho verò Planetarum cœtum, in euoluendis rerum ſortibus firmamento ſubminiſtrantem. Atropon deniq; Saturnũ, qui ſtabilitate ſua eductas in effectum ſortes immutabiliter confirmet: quæ quoniam latè apud eos diſputantur, à me nunc prætereuntur.

DE LAQVEO.

HÆc verò Parcarum lina in opus deducta, laqueum neuêre, artificiq; aſtu compoſuerunt: de quo dicere non fuerit importunum.

AMOR.

LAqueus vel vinculũ, nunc rete, nunc decipula quęlibet, amorem hieroglyphicè ſignificat, quippe qui artibus his homines cõuenetur, taciteq; aggreſſus incautos in inſidias trahat. Addũt etiam nonnulli hamum, de quo loco ſuo dictum. Quod ad laqueum facit, aliqua ſpe propoſita voluptatis ita decipimur, veluti feras quoq; appoſita eſca, ſpe boni capere moris eſt. Neminem enim F
facilius decipias, & arbitrio colligaris tuo, quàm amantẽ: vnde etiam vinculum, & vinciendi, & captiuum reddendi, ſignificatum habet.

VENVS.

IPſi verò Veneri amoris genitrici à vinculo nomen inditum: ſiquidem à viere, quod ligare eſt, dictã ait Varro. Quod verò apud Lacedæmonios Venus cognomento Morphò, pedicis circa pedes obuolutis oſtendebatur: nam Tyndarum ferunt conieciſſe Venerem in vincula, quò filiarum opprobria, quæ impulſu eius acciderant, vlciſceretur. Sed enim Pauſanias figmentũ hoc à vulgi fabula ſummouet, remq; eruditius hieroglyphicè interpretatus, ea ſpecie ſignificari dicit, quòd debeant mulieres erga viros ſuos in fide firmiter & conſtanter permanere. Noſtri in vniuerſum caſtitatem & ſobrietatem ita comparandam monuêre, ſi tali vtamur hieroglyphico, dum aiunt,

Compedibus Venerem, vinclis conſtringe Lyæum.

DIANA.

APud eoſdem Lacedæmonios Dianæ ſimulacrum, quod Iphigenia & Oreſtes

A ſtes ex Taurica regione detulerūt, vitice colligatū colebatur, nempe quòd eam auferētes viticū faſciculo obuolutā occultauerint. Huic quondā homines ſorte ductos immolabāt, quod ſacrificij genus Lycurgus in Ephebor ū flagra cōmutauit, ſimul vt aram Dianæ, quod ipſa oraculo ſibi depoſcere viſa erat, humano ſanguine conſpergeret, ſimul vt plagarū cōtemptu fortiorē redderet iuuentutē.

DIANA STRANgulata.

Apud Caphyatas Arcadiæ populos, Dianæ ſtrangulatæ ſimulacrum, atq; eidem templum erat. Significabat id, non hieroglyphicè, ſed hiſtoricè, rem ſuper ea geſtam, propterea quòd pueri quidam circa templum ludentes funiculum repertum ſimulacri collo iniecerunt, ſe Dianā ſuſpendiſſe dicentes, quos Caphyatæ lapidibus obruerunt, oraculo inde moniti eos ſepelire, & ſacra quotannis facere, cùm eorum vxores omnes abortiuos partus ederent. autor
B Pauſanias.

FIRMITAS.

SVum verò ἐνυάλιον Lacedæmonij pedibus vinctū colebant, cuiuſmodi vetuſtiſsimā apud eos ſtatuam fuiſſe Pauſanias atteſtatur, ne ſcilicet aliorſum ab vrbe ſua ſecederet, ſed in ea firmus ſtabiliſq; permaneret. Cuiuſmodi inſania Tyrios etiam vexauit, quo tempore ab Alexandro Macedone obſidebantur: nam & Apollinis ipſi ſui baſin aurea catena religarunt, cùm quidam in concionem progreſſus affirmaſſet, viſum ſibi per nocturnam quietem Apollinem dicere, velle ſe tranſire ad Alexandrum: poſt quod vinculum iniectum, eum inſuper Tyrij Alexādrinum cognominarunt. Sedenim aliorum quoq; deorum ſtatuis Plutarchus ait Problematis Tyrios vincula ſolitos iniſcere, id ſcilicet indicantes, quòd lento gradu in ſcelerum caſtigationem ferantur. Et Horatij locum de pœna quæ claudo incedit pede, in hanc eandem ſententiam Porphyrio interpretatur.

IVNONIVS.

C ET ahenea Milonis ſtatua in Olympia fuit, quæ ſuper diſcum poſita vinctis ſimul pedibus inniti videbatur. Malum aūt Punicū ſiniſtra tenebat. Dexteræ digiti recti, & rigentibus ſimiles apparebant: vittaq; caput habebat redimitum. Rem ita interpretatus eſt Philoſophus Tyaneus, vt Milonem athletā dixerit Iunonis ſacerdotem à Crotoniatis inſtitutum, idq; mitram & redimiculum indicare. Arborē verò malum Punicā ſolam in Iunonis honorem plantari.

FORTITVDO ATQVE TEMPERANTIA.

QVanquā alij eruditionis hieroglyphicę non ignari, dicunt pedes colligatos id ſignificare, quòd fortiſsimus is athleta nullius viribus ex eo loco, vbi ſemel conſtitiſſet, dimoueri poſſet. Malum manu comprehenſum, digitorum eius fortitudinem indicare, quod identidem nullius conatu auelli poſſet. Porrectionem verò digitorum eodem roboris argumento ſignificaſſe, quantū illi virium ineſſet, quòd à quoquam vel robuſtiſsimo, neq; inflecti, neq; dimoueri potuerint. Per vittā verò temperantiā hominis aiunt indicari: athletæ enim vires ſuas ea potiſsimùm ratione cuſtodiebant, quòd ab ijs quæ corpus eneruant libidinibus ſtudioſe admodum abſtinebant.

MINERVA ARCADICA. D

NEcꝗ quidem Dianæ tantùm ſimulacrũ ob
ligatũ erat apud Arcadas, verùm etiã Mi-
neruę ſignum obligato crure oſtendebat̃. Signi
ficabat id vulnus, quod ipſa à Teuthi Arcadũ
duce acceperat, dũ illi ſuadere, & obſtare cona-
tur, ne Gręcorũ ſocietatem deſereret, quam ipſe
ob ſimultatem in Agamemnonẽ repudiauerat.
Teuthis autem apud Arcadas colebatur, & cer-
tamen id cum Minerua illi laudi adſcribebatur.
De ſtupore verò & imperitia Arcadum, qui ni-
hil cum Minerua commune aut ſociale habue-
rint, in Quercu, atꝗ etiam in Aſino, ſatis dictum.

SEMEN IN VTERO.

SAturnum Apollodorus alligari ait per annum laneo vinculo, & ſolui ante
diem ſibi feſtum menſe Decembri: atꝗ inde prouerbiũ, Deos habere pedes
laneos. Hinc verò ſignificari ſemen in vtero animatum (nam à ſatu Saturno no- E
men) in vitã grandeſcere, ac donec erumpat in lucem, quod decimo fieri menſe,
et Virgilij & aliorũ teſtimonio, ijs quæ rectè ferunt, comprobatur, mollibus in-
terim naturæ vinculis detineri. Sunt verò qui referant id ad tempora, quæ certa
naturæ lege connexa ſunt: vel quòd fruges omnes vinculis nodiſꝗ quibuſdam
alternentur: vel quòd in Tartara cõiectus, propter loci, in quo verſatur, profun
ditatem, quaſi quibuſdam ibi vinculis detineatur, vt deportatus. Alij fictum vo
lunt ob motus tarditatem, de quo alibi.

ARTIFICIOSVM OPVS.

QVę verò vincula ſtatuis, quas Dædalus elaboraſſet, inijci ſolita ſunt, id ſi-
bi volunt, artificioſe adeò fuiſſe fabrefactas, vt abire viderentur, quocirca
vinculis compeſcendæ eſſent. Meminit huius rei Plato in Menone: Dædali ſi-
gna, inquiens, ni religata fuerint, abire & fugã arripere: vbi verò reuincta ſunt,
conſiſtere. Proinde ſi quis aliquod eius habeat, & ſolutum eſſe ſinat, incertã eã
eſſe poſſeſsionem, perinde ac ſi quis ſeruum habeat fugitiuum. Et primo Politi-
corum Ariſtoteles Dædali ſtatuas memorat, quas vulgus ſpontè moueri, & o-
pus facere dictitaſſet. Necꝗ deſunt qui ligneam Venerem à Dædalo fabricatam F
autument, quæ argento viuo infuſo moueretur. Hinc quotiens opera huiuſmo
di & pulcherrima et abſolutiſsima eſſe oſtendere voluerimus, ſi Platonis ſenten
tiam approbemus, eorũ pedibus, aut quæ opportunior fuerit parti aliquid ad-
alligabimus.

NEQVITIA.

IVniorum incœptum eſſe volunt nonnulli quantiuis precij viri, amorem obli
gatis oculis pingi: necꝗ id antiquam ſapere eruditionem, cùm eum ipſi dicant
oculatiſsimũ. Plericꝗ tamen veterũ, vt Theocritus, Menander, Archilochus, &
è noſtris præcipuè Virgilius, amori cæcitatem attribuerunt, eum ſcilicet amo-
rem intelligentes, cui aſsidua eſt comes nequitia. Affectum enim in turpitudinẽ
cæcum eſſe, nemo non dixerit. Appetentia ęnim quę ab oculorũ ſenſu eſt, intel-
lectum concitat ad voluptatem: ea verò tali orta principio, quæ putat in conſpe
ctu eſſe bona, ea tantùm concupiſcit, addictaꝗ ſenſui à cõtemplatione auertit̃,
necꝗ ſui compos eſt vt poſsit eligere. Impetu igitur raptatur, & in furorẽ fertur.
Furor dubio procul intellectum obcæcat: quicꝗ ita affectus eſt, is cæco carpitur
igni.

A igni. Qui verò electionis eſt compos, auream colit Venerē, nihilq; prius curat, quàm cæci ſtimulos auertere amoris: cęci, quia dubio procul affectus ille à ſenſu rectus, aut exoculatus eſt, aut ita oculos habet obligatos, vt nec quę attingũt ad rē, nec ſumptus videat. Quòd verò ſint qui, Cęco carpitur igni, exponãt, cæco, validiore, quia dixerit Ouidius, Quoq; magis tegit, tanto magis æſtuat ignis: cur nō dixêre potius, cęco, intellectus & ratiōis lumine priuato? Id tamē actiuè, quia non videbat omnino Dido quò rueret, quò raperetur, in quantã ærumnarum tragœdiã ſe præcipitaret. Amat Scyllã Glaucus: Scylla lupis eſt canibusq; ſuccincta, quod meretriciã proteruitatē & impudentiã oſtendit. Glaucus idem vel cæcus, vel vt ſignificantius loquamur, luſcitioſus, & glaucoma cęcitas Latinis eſt. Sed cur nō ea etiam de cauſa laqueum amoris inſigne dixerimus, quòd vbi quis perditè inſanire cœperit, extremo ſibi aufugio, & miſeriarum liberationi laqueum agnoſcat? vt elegantiſsimus ille monet ſenariolus:

> ἔρωτα παύει λιμὸς· εἰ δὲ μή, χρόνος·
> ἐὰν δὲ μηδὲ ταῦτα τὴν φλόγα σβέσοι,
> θεραπεία σοι τὸ λοιπὸν ἠρτήσθω βρόχος.

B Quod ita Latinè reddere poſſumus:

> *Fames amorem ſedat: hæc ſi non poteſt,*
> *Non grande ſaltem tempus efficit: niſi*
> *Præſtare tempus hoc queat, reliqua ſalus*
> *Eſt laqueus, aptes quem tibi.*

Paſsim verò poetę amoris retia decantãt, quę ſtatim declinare ſtudeamus. Nam vt ſapientiſsimè admonet Lucretius:

> *Vitare plagas in amoris ne iaciamur,*
> *Non ita difficile eſt, quàm captum retibus ipſis*
> *Exire, & validos Veneris perrumpere nodos.*

VENATOR.

SEdenim cũ venationis pręſes Diana fingatur, iure illi & laquei & retia ſunt attributa, vtpote præcipua venatorum arma. Vnde Pſalmo XC ſcriptum: Libera me de laqueo venantium. Et CXXV canitur: Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de laqueo venantiũ. Vbi animaduertendũ eſt, apud Græcos quidem C θηρευόντων legi, quam literam noſtri ſecuti ſunt: ſed apud Hebręos vocabulũ eſſe, quod aiũt ſignificare Sidonios, populum Iudęis ſemper infeſtiſsimum: venatores enim Sidonij, inquit Adamantius. Neq; ignorauit hoc Maro noſter, apud quem Venus mater Æneæ filio *Media ſeſe fert obuia ſylua,*

> *Virginis os habitumq; gerens & virginis arma Spartanæ.*
> *Nanq; humeris de more habilem ſuſpenderat arcum*
> *Venatrix, dederatq; comam diffundere ventis,*
> *Nuda genu, nodoq; ſinus collecta fluentes.*

Curq; hoc venatricis habitu incederet, cauſam mox infert:

> *Virginibus Tyrijs mos eſt geſtare pharetram,*
> *Purpureoq; altè ſuras vincire cothurno.*

ANNONA.

QVin etiam ipſa venationis locutio aliquid pręſe fert hieroglyphicũ: ſiquidem venatio tum victũ, tũ annonã, & quicquid in humanæ vitæ vſum cō parat, ſignificare dicit. Venatu eñ primę ciborũ delicię cōparatę. Quare videas locũ Pſalmographi, Viduã eius pręcipuè benedicã, quod in antiquis Græcorũ

exemplaribus θήραν, non χήραν legitur, quod venationem ſignificaret: ex qua locutione Theologi omne ciborum genus quod ad pulpamenta comparatur, accipiendum dicunt. Nam & qui Hebraicã lectionem ſequuntur, aliquid ſimile deprehendêre, cùm pro, viduam eius benedicens benedicam, annonam illius: alij, præcipuè benedicam: alij, amplificabo, copioſiſsimamq; faciam, reddiderunt. D

DOLI OCCVLTI.

SEd vt ad laqueũ reuertamur, id inſtrumẽti occultos dolos & calliditatẽ inſidiarũq; indicat cogitationes. In occulto ẽm tendi ſolent inſidiæ, quẽadmodũ & laquei: & in eiuſmodi ſententia à fatidico vate Dauide poſitũ inuenias. Idem alibi mortis laqueum memorat, pro morte per inſidias intentata. Nam quod laquei venatoribus aduerſus feras, id inſidiæ in hoſtes præſtant. Dubio procul enim vbi Pſalmo legitur, Laqueum parauerũt, dolos omnino ſignificat. Eucherius. Atq; alibi in ijſdem ſacris literis de meretrice legas, vinculum in manibus eius de vitijs: Dirumpamus vincula eorũ, & proijciamus à nobis iugũ ipſorum, vt cõtrito laqueo liberemur. Nam hæc quandiu rupit Sampſon, inimicos vicit. E

DE CATENA.

APERTA VIS.

CAtena verò vim apertã ſignificat, quia victis palàm inijciuntur, neq; vllam exigunt occultationem.

VITIA.

THeologi noſtri veteres, catenas vitia ſignificare contendunt, quòd vitia ſe inuicem gignere atq; arctiſsimè complecti conſueuêre. Nam qui de moribus diſputant, neceſſe aiunt multa illi ineſſe vitia, in quo vel vnum tantùm fuerit in conſpicuo: vſqueadeò peccatũ eſſe, tranſire lineam, finiuêre. Sic à manibus Petri Apoſtolorum principis catenæ ceciderunt: ſic illi ſoluendi ius diuinitùs attributum. Hoc tamen ſignificato iuniores laqueos libentius dixêre.

CONIVGIVM.

SVnt tamen & maritalis vitæ indicia, propriæq; ſimilitudines catenę, quę pedibus, quęq; manibus inijciuntur. Nam pedicæ vitæ liberioris progreſſum impediũt, hominemq; intra certæ rationis ergaſtula cohibent, neq; licentius euagari permittunt. Manicæ verò ſunt negotiorum impedimenta, quibus implicari neceſſe eſt familiæ patrem, ſi rem, liberos, domũq; ſuam rectè adminiſtratã, inſtitutã, conſeruatamq; velit. F

DE IVGO.

INter vinculorum genera & iugũ eſt, cuius varia omninò ſunt ſignificata. Sed quoniam de maritali vinculo loqui cœpimus, eidem hoc adijciemus.

PAR COPVLA.

PRo vita coniugali, vel ipſo nomine rem indicante, honeſtiori argumento iugum accipi. Ea ſiquidem eſt cõiugatio & copula maximè maritalis, vnde cõiugium & vincula iugalia, & parem deniq; conatũ, curam, amoremq;, & ſtudium in conſortibus eſſe debere indicat, atq; hoc eſt quod apud eruditos dictum inuenias,

Pari iugo.

SVB-

A SVBIVGATIO.

APud Horatium iugum aheneum pro violenta ſubiugatione poſitum reperias, vt eo loco:

Sic viſum Veneri, cui placet impares
Formas atq; animos ſub iuga ahenea
Sæuo mittere cum ioco.

Nam & ſubiugare, militare verbum, & ſub iugum mittere, paſsim apud hiſtoriæ ſcriptores inuenias. Erat verò huiuſmodi iugi ſpecies, vt in Armorū cōmentario diximus, ad ſimilitudinem π Græcæ literæ, duabus ſcilicet haſtis in terra defixis, tertiaq; ad ſummum earum deligata, ſub quā victi hoſtes omnibus armis exuti, ſubeuntes tranſire per ignominiam iubebantur.

SERVITVS.

INuenias & pro ſeruitute iugū poni, ac perinde pro fatigatione: vnde ſubdere colla iugo, pro trahi in ſeruitutem & labores, paſsim apud poëtas, à bobus nimirū ſumpta metaphora, qui B ad hoc iunguntur vt laboribus exerceanť. Hoc ſignificato Aſſertor noſter, qui calicis amaritudinem ſuis alibi pollicetur, de promptæ voluntatis alacritate loquens, ſuaue eſſe iugum ſuum, & onus leue profitetur.

LEGES.

SVnt qui per eiuſmodi dictum leges intelligi putent, quòd appellatione iugi legū onus fuerit etiam à Dauide nuncupatū. Omnino verò leges pro ſubiugatione & imperio vicisſim à Marone dictū: Legesq; viris & mœnia ponet. Nam qui legibus parent, ſimilitudine quadam colla iugo ſubdere videntur: & qui potentiorum arbitrio ſubījciuntur, ſubire iugū identidem.

PATIENTIA.

SVnt qui iugū ſignificato patientiæ præferant, quo plurimū inſigni gauiſus eſt LEO.X.P.M. Cùm enim ab ineunte ætate Virgilianū illud admirari cœpiſſet, quòd ſolitus ille, vt aiunt, dicere, nullā homini virtutem patientia commodiorem eſſe, eam ſententiam ita carmini mox inſeruit:

C *Superanda omnis fortuna ferendo eſt.*

Nullum vnquā is opus neq; publicū, neq; priuatum, etiam eùm ad pontificatū euectus eſſet, faciūdum locauit, cui iugorum inſignia non appoſuerit, cū inſcriptione, SVAVE, vt ſcilicet ad virtutis eius fructum percipiendum alacrem eſſe neceſſariam voluntatem innueret, iugumq; id ſuaue futurum, quod libenti animo toleraretur. At cōtrà nihil tam facile, quin difficile appareat, quod inuitus facias. Poſtea verò, cùm is rerum potitus eſſet, ad inſigne id ea accommodata eſt interpretatio, quę orta eſt ex re ipſa, eo ſcilicet principe iuſtam & clementem atqueadcò ſuauem humano generi ſeruitutem obtigiſſe.

IVPITER.

SEd quid illud, quod ipſius Iouis ſymbolum eſt, iugum? Iugare ſiquidē Iouis inuentum eſſe veteres tradiderūt, & à Iouis nomine Græci ζεῦξαι deduxerūt. Ipſum autem aiunt primùm iumenta iunxiſſe, vt ea in frugum ſatu frugalem nobis operā præſtarent. Nam *Ante Iouem nulli ſubigebant arua coloni.*

Nec ignorauit hoc Naſo, cùm ſcripſit de Ioue ipſo:

Semina tum primùm longis cerealia ſulcis

Obruta ſunt, preſſiq́; iugo gemuere iuuenci,
Poſtquam Saturno tenebroſa in Tartara miſſo,
Sub Ioue mundus erat.

DE CLAVO.

HAbet quid ſimile cum iugo, cumq́; laqueo, clauus, quantum pertinet ad colligationem, applicationem, vnionem: quare locus exigit, vt ſuper eo quoq; aliquid diſſeramus.

SISTERE.

CLauus vtiq; ſiſtendi firmandiq́; ſignum habitus apud antiquos. Et dea ipſa Neceſsitas adamantino clauo inſignis fingebatur, quę vbi quid faciundũ decreuiſſet, non licere vel dijs ipſis intercedere, Homerus ait. Hinc apud Horatium Fortunã ipſam, quæ rerum humanarũ domina fingitur, ſemper anteit ſæua Neceſsitas, ſiue, q̃d in antiquiſsimis codicibus obſeruaui, ſerua Neceſsitas,

Clauos trabales, & cuneos manu
Geſtans ahena, nec ſeuerus
Vncus abeſt, liquidumq́; plumbum.

Eodem vtitur hieroglyphico Tullius Verrinis, vbi ait: Et vt hoc beneficium, quemadmodum dicitur, trabali clauo figeret, cum cõſilio cauſam Mamertinorum cognoſcit, & de conſilij ſententia Mamertinis ſe frumentum non imperaſſe pronunciat.

SOSPITAMENTVM.

QVi verò clauus aheneus, nonnunquã & ferreus in poſtico pariete templi, quod Mineruę dicatũ erat, in Capitolio viſebatur, pręſentanei remedij ad mala quæ impedere viderentur, ſignum habebatur, atq; amuletum erat præcipuè cõtra peſtilentiam, eoq; vim morbi ſiſti perſuaſum fuit. Figebat eum Conſul ſolenni ſacro. Et aliquando Dictator ſolius figendi claui cauſa creatus eſt: quo in albo Cincius Manlius, Gn. Quintilius, & alij nomẽ habent apud rerum ſcriptores. Cuiuſmodi rei adhuc Romæ extat monumentum hoc:

M. ORATIVS CONSVL EX LEGE TEMPLVM IOVIS OPT. MAX. DEDICAVIT ANNO POST REGES EXACTOS. A CONSVLIBVS POSTEA AD DICTATORES, QVIA MAIVS IMPERIVM ERAT, SOLENNE CLAVI FIGENDI TRANSLATVM EST.

ANNVS.

ERat & alterius generis clauus, qui Septembribus Idibus figebatur per annos ſingulos in ſacrarum ædium parietibus, ad annorum numerũ colligendum, quia paruus tunc erat literarum vſus: isq; clauus annalis appellabatur.

A DE CVNEO.

COntrà verò Cuneus, quæ vel natura ſunt ſolida, vel arte compacta, cõglutinata & applicita ſunt, diſcutit atq; diſſoluit, diſciſſaq; ſeparat, & à clauo totus diuerſus abit. Ideoq; inter inſtrumenta neceſsitatis, quæ fortunæ operam ſuam ſubminiſtrat, adpingitur. Super eo eſt igitur diſſerendum.

DISSOLVTIO.

POſito ſiquidem firmandi ſigno, quod per clauũ indicatur, vbi ſcilicet fortuna quippiam ſtabiliuiſſe videatur, cùm & eiuſdem munus ſit, ea quę firmiſsima iudicentur, in humanarũ rerum ludibriũ diſſoluere, loco dimouere, diſcutere, atq; diſijcere, additus eſt ad neceſsitatis inſignia cuneus, qui nimirum, vti dictum, diſſoluendi, diſcindẽdi, atq; ſeparandi ſymbolũ eſt. Et veluti per clauũ firmatũ aliquid oſtẽdimus, ita per cuneũ, infirmatũ aut loco dimotũ indicamus. Additũ & ahenea hęc geſtari manu, vt viciſsitudinis huius perpetuitas nunquã defutura cõmonſtretur: ſiquidem, vt ſæpe alibi docuimus, perpetuitatẽ indicat
B æs, propterea quòd rubigine nõ abſumitur: ideoq; Vegetius probat æreos clauos cõfigẽdis nauibus, quos ferreis anteponit, quòd eos tẽpore & humore celeriter rubigo cõſumat. Illos etiã in fluctibus permanere incolumes manifeſtũ ſit.

DE VNCO.

QVæ verò de Vnco & Plumbo ſubſequuntur apud Horatium, ad eandem faciunt ſententiã: ſiquidem vnco trahi, qui loco deiecti fuerint, lęſæ præſertim maieſtatis rei, ſolitum, apud rerum ſcriptores ſæpe legimus: quare congruit vncus cuneo.

DE PLVMBO.

PLumbum verò clauo perquam ſimile eſt, proptetea quòd eo infuſo, & ſtatuæ, & aliæ operum ædificiorumq; moles cohæreſcunt, & firmitate ſtabiliuntur: & ſuapte natura eſt adeò ponderoſum, vt etiam ſi non ad operis adhibeatur firmitatem, quàm difficulter loco dimoueas, per ſe valeat ſignificare.

HEBETVDO.

C ALioqui plumbum hebetudinis indiciũ eſt. Nam cùm velociſsima eſſe debeat mẽtis agitatio in eo qui acutioris ingenij laude cõmendandus ſit, vbi quẽ tardiorẽ ad ea excogitanda, cõſulenda, cõſtituẽda, adeunda, peragendáue, quæ vſu veniũt, inſpexerimus, à contatione ipſa, vel ab immobilitate, plumbeũ ingeniũ per cauillũ exprobramus. Vnde Tuſculanis Cicero: Niſi ſanè in Phyſicis plumbei ſumus. Et pro inefficaci, & inutili, atq; inani ſermone, plumbeũ gladiũ aut pugionem plumbeũ apud eundum Tulliũ inuenias.

INIQVITAS.

ILlud etiã in diuinis literis obſeruatur, quòd iniquitas per plumbum intelligitur. Iniquitas enim, ſecundum Zachariæ Prophetæ viſum, ſuper plumbi talentũ ſedet. Vetus enim ponderis modus eſt talentũ. Ideoq; Pharaonis exercitus, vtpote qui in iniquitate permanſit, tãquam plũbum in imas aquas peſsũ ijt, ibiq; ſupinus in cauo profundi alueo recubuit, vt ait Adamãtius,

DE VECTE. D

QVid pondus ſignificaret indicauimus: ſed reliquũ eſt inſtrumentũ ponere, quo magna quantumlibet pondera facilè moueantur.

ARS NATVRÆ VICTRIX.

IS vectis eſt, per quem, artem humana induſtria comparatã, quæ naturam longè vincat, indicamus, negotiáue perdifficilia minimo conatu confecta. De vecte ſanè, deq́ alijs machinis Antipho poëta ſenariolo eo, quem citat Ariſtoteles Mechanicis, arte nos ea ſuperare docet, quibus rei natura ipſa repugnare videbatur. Magnas enim rerum moles loco dimouemus adacto vecte, hypomochlio, quẽ noſtri Suppreſſam vulgò vocant, centri loco ſummiſſo, pondera ſupra omnium, qui rem non inſpexère, fidem tollimus, & eorum qui inſpexère, ſed cauſam non intellexêre, admiratione, huc illuc arbitrio noſtro promouemus. Atq́ hoc eſt quod in primis admirabile dicit Philoſophus, quod quiſpiam pondus virium imbecillitate loco mouere non poteſt, id ipſum facilè commouere, & hac illacq́ ducere, adiuncto vectis pondere tã exiguo, ſi reliquæ mo- E lis motæ magnitudinem contempleris.

DE CLAVI.

PRæſtat vtrunq́ clauis, quod & cuneus & clauus: eadem enim aperit & claudit, hoc eſt, ligat & ſoluit, & in manu Iani præcipuè ſtatuebatũ. DE qua quidem multa poëtæ noſtri. Sed vt figmẽta, vbi agitur ſeriò, prætereamus, Fabij Pictoris, ſi modò legitimum eſt id opuſculi, interpretationem afferemus, qui Ianũ dicit ad pudorẽ & ſanctimoniã, domorũ primùm valuas, ſeras & claues excogitaſſe, ab eoq́ ianuas appellatas: vnde claues in ſimulacris, in beneficij huius memoriam geſtet.

PVDOR.

SECVRITAS.

ALij dicunt ſecuritatis eius ſignũ eſſe, quæ paſsim eo regnante fuit: domos enim omnium religione ac ſanctitate munitas fuiſſe prædicant. Alij à cludendi aperiendiq́ anni officio, quod munus eius eſſe Dei putabant, claues additas arbitrantur: eaq́ de cauſa Cluſium & Patultiũ appellatum. Ad huius inſtar Apollo cognomento θυραῖος colebatur apud Græcos, quòd ineuntis & exeuntis anni arbiter haberetur. Ianum verò eundem eſſe ac Solem, à multis vbiq́ diſputatum. F

PORTVNVS.

NEq́ tamen Ianus tantùm cum clauibus, verùm & Portunus cum claui figurabatur in manu: nam & portarum Deus eſſe putabatur.

PARTVS.

ERat etiam olim ritus, vt nuptialibus inter alia clauis quoq́ mulieribus traderetur. Id aiũt boni ominis cauſa fieri ſolitum, ad partus ſcilicet facilitatem illis comprecandam. Et hoc ſignificato in ſacris literis ſæpe inuenies,

Vuluam aperire.

PIERIVS VALERIANVS AD MAGNIFICENTISS. VIRVM ALOISIVM CORNELIVM, DE IIS QVÆ PER LAPIDEM, ET ALIQVOT ÆDIFICIORVM partes ſignificantur, EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

CVM mecum reputo, Vir magnificentiſſime, nulla verò non hora reputo, quantus ſit tuus erga me amor, quæ beneficentia ſemper extiterit, ſuffundi me verecundia neceſſe eſt, quòd tibi nunquã alia ratione reſpondere cogitarim, quàm redamando, beneficentiæ verò hactenus immemor mihi fuiſſe videar. Nam quod ad amorem attinet, cõmune id eſt cum plurimis, cùm tu innumeros alios, imò quotquot ſemel allocutus fueris, ad te amandum, colendumq́ trahas, & iucundiſſimo ſuauis naturæ tuæ blandimento nouos quotidie amicos pares: adeò ſingularis eſt integritas illa tua dubio procul incomparabilis. Sedenim quamuis hoc maximi faciendũ ſit, longè maioris ponderis apud me eſt benignitas, B *qua me ſemper es tam liberaliter proſecutus: cui ſi parem referre gratiam nõ poterã, ſaltem eius prædicatione liberarẽ me à diſſimulationis ſuſpicione, quæ meritò ſuboriri poterat, niſi aliquando eam confeſſus eſſem. Nunc igitur cùm labores meos in Aegyptiorum hieroglyphica, qualiacunq; ſint, publicare conſtituerim, pro amicorũ moribus & ingenijs conuenientis materiæ commentaria in hunc & illum diſtribuere conſilium fuit, atq; ita hoc de Lapide & fabricis nonnullis, tibi deberi exiſtimaui, quando hodie nemo priuatorum hominum fabricæ rationem, pulchritudinem & elegantiam te vno melius intellexit, intellectamq́ in vſum & artem euexit. Quòd ſi digna magnanimitatis tuæ ſors fato aliquo tibi obtigiſſet, ætas noſtra nulli veterum in rei tam præclaræ amplificatione cedere iudicaretur. Accipies igitur Lapides meos primã ædificiorum omnium materiam, eosq́ ita tractabiles, vt vel in aere manſurum opus ædificare poſſis, quod contra fulminum caſus incolume reſiſtat, nullam fluuiorum illuuiem pertimeſcat, terræ motus, hiatus, eructationesq́ omnes aſpernetur: quæ ſi tibi aliqua parte arriſerint, magno ego beneficio affectus mihi videbor, qui multis olim à te cõmodis acceptis, per nugarum mearum diſtributionem obligationis illius meæ partem aliquam tibi depenſam exiſtimaueris.*

DE LAPIDE.

C ANTEAQVAM ad ędificia aggrediamur, de Lapide prius dicere cõſentaneum eſt: nõ enim quiſpiam niſi materia prius cõparata, fabricare incipit. Sedenim & rudis lapis ſua apud antiquitatem omnem habuit ſignificata. Neq; fortè Romani temerè Iouem lapidem iurabant, apud quos futurũ erat vt veræ pietatis fundamentum ex petra ſolida iaceretur, Petra enim erat Chriſtus, de quo paulò inferius dicturi ſumus: nunc enim à Gentibus incipere viſum eſt. Multipliciter ſiquidem apud hos & illos lapis in cultu fuit: vt apud Thraces colebatur ſaxum, in quo veſtigiũ Herculis impreſſum eſſe perſuaſum habuêre. Et Arabes, vt legere eſt apud Maximũ Tyrium, tetragonum colebant lapidem. Apud Romanos lapis altera extra portam Capenam erat, qui cùm ſiccitas temporis frugibus officeret, intra vrbem ſolenni pompa ferebatur, & ſtatim pluuia, vt memoriæ proditum eſt, cadebat: proptereaq; Manalis appellabatur, quòd eius beneficio impetraretur, vt aquæ è cœlo manarent.

PERPETVITAS. B

APud eoſdẽ lapideus Terminus in Capitolio diuinis eſt honoribus celebratus: autoresq́ ſunt, ſaxum illud fuiſſe, quod Saturnus deuorare non potuerit propter magnitudinẽ, cùm Iouem deglutire ſe crederet. Nam vetuſta illa ſuperſtitio omnis, cõminiſcendis fabulis implicabatur. Caſsiodorus, vt quæ recepta ſunt ponam, meminit aruſpicem interrogatũ, quando imperium Romanũ caſurum eſſet: reſpondiſſe, quando ſaxum Capitolij cadet: addidiſſeq́ inſuper, ſi eueniret vt vnquam caderet, futurũ vt poſt X X X annorum millia iterum reſurgeret: tanta eius artis fuit impudentia: niſi aruſpex is per tantæ multitudinis numerum perpetuitatem intellexerit, quam apertius explicuit Maro:

His ego nec metas rerum, nec tempora pono, Imperium ſine fine dedi.

Atq́ alibi: *Capitoli immobile ſaxum.* Nam & ſerpens apud Homerum poſt nouẽ paſſeres deuoratos in lapidem mutatus, ſignificaſſe dicitur, captæ euerſęq́ Troię gloriam nullo vnquam tempore perituram, vt ſcilicet Calchas atteſtatus erat, οὗ κλέος ὄποτ' ὀλεῖται. quanquam ſuper hoc aliter alibi.

FIRMITAS FOEderum. B

SEd vt ſignificationes, quod noſtrum eſt inſtitutum, proſequamur, illud omnibus conſtat, lapidem fœderum firmitatis hieroglyphicũ fuiſſe, quòd teſte lapide apud veteres fœdera ſint firmari ſolita, quæ vt homines rata ſcirent fore, Fecialis agnum læua manu, dextera ſilicem retinens, ſi falleret, Iouem cęterosq́ precatus Deos, ita ſe mactaret, quemadmodũ ipſe agnum: & ſecundum imprecationem ſaxo caput pecudis elidebat: quæ latius explicata ſunt apud Polybium libro tertio in fœdere cum Carthaginenſibus primùm icto, quod æneis tabulis inſcriptum in æde Capitolini Iouis diutiſsimè permanſit. Et tale aliquid V I I Epiſtolarum, quas vulgus Familiares vocat, apud Tullium, epiſtola eius libri prima, vbi de hiſtrione Æſopo loquitur. Erat & iuramenti ſpecies per lapidem ſimpliciter, vt Athenienſes iurare ſoliti, quod Ariſtoteles & Philochorus ſubinnuunt: & Demoſthenes contra Cononem, τῶν τε παρόντων καθ' οὓς ἡμᾶς ὑπὸ τὸν λίθον ἄγοντες, καὶ ἐξορκοῦντες. Id quod ſacratiſsimum intra ſe continet veræ diuinitatis arcanum: nam apud Hebræos, F A B, pater: B E N, filius: A B E N, lapis. Hic verò lapis ille eſt, ſi myſticum ſenſum introſpicias, quem non temerè Propheta memorat, & Petrus principibus populi & ſenioribus obiectat, quòd eum reprobauerint ædificantes, atq́ mox cõſtitutus fuerit in anguli caput.

FIRMA PROSPERITAS.

NOn prætereo illud, lapidem è cœlo lapſum feliciſsimi conſtantiſq́ ſucceſſus in gerendis rebus aliquando fuiſſe ſignũ: vt qui ad Ægos flumen viſendę magnitudinis è cœlo delatus traditur paulò antequã Lyſander anguſtiſsimo temporis ſpatio, tam magna, tam continua felicitate, tam glorioſe faceret aduerſus Athenienſes. quamuis pernicioſum auguriũ Ariſtotimo Ælienſium tyranno præſtitit ſaxũ è ſublimi loco ab aquila demiſſum in eam tecti partem ſub qua tyrannus cum vxore cœnam, quę inſtruebatur, opperiebantur: nam paulò pòſt ab Hellanico & alijs ciuibus fœdiſsimè trucidatus eſt.

PIETATIS NOSTRÆ STABILITAS.

SEd quod ad ſaxum ab ea volucre demiſſum facit, in Aquilæ Commentario

A ſtatutam firmiter ſedem per Lapidem in nido ab ea alite poſitum ſignificari do-
cuimus: quiq́ & cuiuſmodi ille lapis eſſet, quæ'que ex eo vtilitates haberentur,
antiquorum ſecuti opiniones, cõmemorauimus. Vt verò nunc Ægyptiorum
cõmentum magis approbemus, quid'nam aliud Petra quàm firmamentũ & ſta-
bilitatem affert? Vnde Pſalmo XXX qui apud Hebræos XXXI eſt, habetur:
Quia petra mea & munitio mea, quippe veluti arx in rupe ſita, & turribus muni
ta. In vulgatis, robur legitur: interpretes alij, fortitudo mea: Romanus firma-
mentum habet. Nam cùm nos paſsim Chriſtũ aſſertorẽ noſtrum petræ nomine
accipi legamus, per petram nimirum pietatis noſtræ ſtabilimentum intelligi-
mus, ſuper qua Eccleſiam ipſe ſuam ædificauerit, quòd verè ſit diuinitùs decan-
tatum paſsim, Capitoli immobile ſaxum. Romano enim Pontifici hæc promiſ-
ſa ſunt, quippe Petro, qui Romę (nemo hoc inficiari, niſi imperitus, auſit) ſedem
fixit: cui, vt Euangelia teſtantur, poteſtas data eſt in orbem vniuerſum: quem lo
cum etiam Theophylactus diligenter examinans, non vnius inquit Eccleſię, nõ
vnius prouinciæ imperium eſt Petro & ſucceſſoribus eius demandatum, ἀλλὰ
B πάσης τῆς οἰκουμένης, ſed vniuerſi, ait, terrarum orbis. Ad hanc ſententiam facit Nabu-
chodonoſoris ſomniũ, quem νυκτοσκόπους appellat Strabo, qui per quietem ima
ginatus eſt, ſe ſtatuam cernere viſendæ magnitudinis, cuius caput aureum eſſet,
humeri & brachia argentea, ex ære venter, & femora: crura & pedes ferrei, luto
ferruminati: ac ſaxum mox ingens, impulſore nullo, repentè iugo montis auul-
ſum in ſtatuam procubuiſſe, eamq́ incurſu eius proſtratam & attritam in pulue-
rem abijſſe, qui ventorum mox flatu diſsipatus eſt: ſaxum mox adeò creuiſſe, vt
totam ſua magnitudine terrã occuparet. Cuius quidem ita conſpectæ ſtatuæ
ſignificatum Daniel, qui & Azarias, Propheta potius quàm coniector, ita expli
cauit, vt per caput aureum diceret Aſſyrium regnum demonſtrari. Brachia &
humeros argenteos, duos eſſe Reges, qui imperium illud euerſuri eſſent, atque
horum alterum æramento ſimilem, moturũ ab Occidente in huiuſmodi regni
perniciem & euerſionem. Mox rerum ſummam ferreum excepturum, lateq́ o-
mnia obtenturum. Alij poſt rem geſtam faciliore coniectura, imò animaduer-
C ſione potius oblata, ex ſubſecuto rerum euentu ita ſtatuæ rationem accepère, vt
dicerent aureum illud caput Aſſyrium quidem regnum ſignificaſſe, quod pri- Assiriorũ Regnum primum inter Reg.
mum omnium fuit in terris conſtitutum. Sed per argentea brachia, hinc Arba-
cem Medum, illinc Cyrum intelligunt, quorum alter Aſſyrio ſublato imperio,
regnum Medicum, alter Perſicum conſtituerit. Per ventrem & femora ahenea
Alexandrum Macedonem, qui rubicundo colore fuit, ſignificari, qui ab occaſu
profectus Orientem ſubegit: cuius regnum poſt eius mortem à ſucceſſoribus,
quos per femora poſsis intelligere, ſciſſum eſt. Per ferreos pedes Romanos in-
terpretantur, qui magis adhuc occidui quàm Macedones fuère, Macedonumq́
opibus euerſis, latè ſunt terris omnibus dominati. Hæc quidem illi tam verè, q̃
etiam ingenioſe, omnibus dubio procul approbanda protulère.

CHRISTVS.

Sed quod ad ſaxum pertinet, neq́ hi exequuntur, neque Ioſephus explicare
voluit, conſultò ſe interpretamentum illud præterire ſilentio profeſſus, quo-
niam ex hiſtorica lege, præterita ſcriberet, non futura. Quod quidem homo
Iudæus ideo mihi videtur ſubticuiſſe, ne quæ de Chriſto ſubſecutura maniſe-
ſtè conſpicere poterat, prodere cogeretur. Cui enim dubium ſit, per ſaxum il-
lud, quod vniuerſam ſtatuã, atque adeò totum vniuſcuiuſq́ ſtatuæ cultum ſu-

ſtulit atq; diſsipauit, Chriſtianã intelligi pietatẽ, cuius ſonus, peruulgata quippe doctrina, in omnem terram eſſet exiturus, pontificemq; ſummum Petrum, & ſucceſſores, non vni tantùm prouinciæ imperaturum, ſed, vt Theophylacti verba repetamus, vniuerſo terrarum orbi leges & ſalutiſera præcepta præſcripturum: quod etiam tradit Cyprianus lib. cõtra Iudæos altero, cap. 15. 16. 17. Quod verò dictum eſt à Daniele, lapidem ſine vllius manibus impulſum, id porrò eò ſpectare ait Heſychius Heroſolymitanus, quòd ſine congreſſu viri & mulieris conceptus eius proceſsit, & partus. Ita alibi: Quòd ſi altare lapideum feceris mihi, non excitabis illud de ſectis lapidibus: ſi enim cultrum admoueris ei, polluetur: neq; enim ſecta, neq; dolata eſt Chriſti caro ab vlla hominis manu. Apud Eſaiam quoq; celebre eſt, Chriſtum hieroglyphicè per lapidem intelligi, vt eo loco, Ecce ego mitto in fundamenta Sion lapidem precioſum, electum, ſummũ, angularem, honorificum: quæ omnia agnoſcit & Petrus epiſtola prima, addito, futurum vt qui crediderit in eum, minimè ſit aberraturus. Ipſa ad Eſaiæ verba ait Irenæus, vti non ex voluntate viri, ſed ex voluntate Dei aduentum eius, qui ſecundum hominem eſt, intelligamus. Nam & quòd Daniel lapidem ſine manibus exciſum ait, hoc idem ſignificat: id enim ſine manibus eſt, quod non operantibus humanis manibus, hoc eſt, virorum illorum qui ſolent lapides cędere, nulla ſcilicet viri opera eius in hunc mũdum aduentus futurus erat: hic enim lapis à terra ex virtute & arte cõſtat Dei. Et apud Hebręos Pſal. XXVII, primo ſtatim verſu: Clamo ad te Domine, qui petra, arx, & præſidiũ meum es, quò ſcilicet hoſtes nunquam accedere potuerũt. De petra hac Tertullianus, vbi circũciſionem vtranq; comparat: Circumciſis, ait, nobis petrina acie, id eſt, Chriſti præceptis: petra enim Chriſtus, multis modis & figuris prædicatus eſt.

PRAVARVM COGITATIONUM excuſsio.

QVoniã verò, vt Theologi cõſentiunt, petra Chriſtus eſt, animaduertẽdum in pſalmis, vbi de paruulorum alliſione ad petram ſermo eſt, id nobis omnibus ita faciendum, vt ſcilicet cogitationes affectuum paruorum plenas, pueriles & fatuas, priuſquàm adoleſcant firmitatemq; conſequantur, deliberationiq; adhæreſcant, eſſe quamprimũ ad Chriſti petrã alliden das. ita ſentit Euthymius, idemq; prius dixerat Adamantius. Hic ille omnino lapis eſt, vt ſæpe dictum, qui ad anguli ſtatuitur caput, quem ij reprobauerunt, qui vſum eius non agnouerunt. Repudiabant enim eum inter Iudæos ſacerdotum principes, & vt Samaritanũ explodebant, ſeductoremq;, & nouarũ rerum autorem criminabantur: cùm ecce in ædificij angulum à Deo translatus eſt, ibiq; poſitus, & firmiter ſtabilitus, duos coniunxit parietes. Iudæorum vnum, eorum inquam qui pietatem hanc ſecuti ſunt, & Gentium alterum, qui baptiſmum ſuſcępere.

SENSVVM EXPERS.

PLerunq; autẽ per lapidem expertem ſenſus hominẽ intelligimus: vnde illud apud Comicũ, Quid ſtas lapis? Et Amaryllis à Theocritiano paſtore tota lapis dicit, q; nullis amiculi, vt idẽ ait, precibus moueať. In hanc verò ſententiã vir ſanctitate ante alios mortales omẽs inſignis, vatesq; ſummus, clamat in deſerto, ſolitarioq; receſſu: Poteſt Deus è lapidib. iſtis ſuſcitare filios Abrahamo: quippe de ſtu-

A de ſtupidis, penecꝫ brutis hominibus, qui nihil adhuc diuinum ſapiũt, proptereacꝫ tanquã lapides ſine ſenſu ſunt. Nam qui lapides adorabant, lapidibus ſimiles, vt in Pſalmo eſt, euadebant. In Exodi cantico ſcribitur, Vertantur in lapides, donec pertranſeat populus tuus Domine: quem locum ita interpretatur Adamantius, vt intelligat de gentibus dictũ, quas tantiſper lapideſcere ſupplicetur, donec pertrãſeat populus Iudæorũ, cùm illud ſubſecutur ũ eſſet, vt deletis illis, & à Deo recedentibus, gentes lapidem exuturæ eſſent, procꝫ duro & ſtupido corde, viuentem, ſenſuſcꝫ & intelligentiæ participem rationem, per Chriſtum ſuſcepturæ. Nam & Cyprianus, epiſtola libri ſecundi tertia, Euangelium illud, ex lapidibus excitari filios Abrahæ, de gentibus colligi ex Ioannis ipſius verbis interpretatur. Gręcis quidem, qui lapides totiens in populos mutari fabulantur, anſam dedit vocabulorum vicinitas & ſimilitudo, quibus λᾶας, λᾶος & λάος, lapis eſt, λαὸς uerò populus, cùm fortè exiſtimarent tam facilem eſſe mutationem ex lapidibus in populos, quàm paruo momento λᾶος paroxytonus in λαὸς oxytonum tranſire poteſt. Sed loci ſatis. Sanè apud Eſaiam primo ſupra quinquageſimũ capite in huiuſmodi ſimilitudinem legas, Attendite ad petram vnde exciſi eſtis: quod paulò pòſt explicat, attendite ad Abraham patrem veſtrum. Vt verò ad Euangelium redeamus, Eucherius ſecutus Origenem, ipſe quoque de inſipientibus dictum intelligit, cùm pręſertim alibi dicant diuinæ literæ, Auferam cor lapideum de carne veſtra. Irenæus ita ſuſcitari filios Abrahæ ex lapidibus, cùm nos à lapidum religione remouit, à duriſcꝫ & infructuoſis cogitationibus tranſtulit ad potiora, & fidem Abrahæ ſimilem in nobis conſtituit atcꝫ firmauit.

DE MOLA.

C ET Mola lapis eſt, vnde molares lapides pro ingenti maſſa et pondere. Ipſa verò in diuinis literis hieroglyphicum habet ſuum minimè contemnendum.

HVMANÆ VITÆ COMMERCIA.

SVnt enim qui per molam humanæ vitæ cõmercia ſignificari velint, propterea quòd molæ ſemper duæ, atque alterius altera ita ope indiget: vt ſingulæ opus nullum faciant: vnde amicitiæ noſtræ neceſsitudines appellantur, quòd vnicuicꝫ neceſſe ſit habere amicum, cum quo ſua conſilia conferat, qui ſe mutuò adiuuent, & alter alterius officijs ſubleuetur. Vnde rectè, Væ ſoli, dictum. Eucherius locũ Euangelij, Duæ molentes in mola, eò trahit, vt per molas vtruncꝫ intelligatur teſtamentum (vtar enim eius verbis quæ per annorum millia in diſciplinæ noſtræ traditione receptiſsima ſunt, & maximè propria) quarum ſcilicet molarum opera, labore quippe diſſerentium, veteris Teſtamenti triticum in farinam, quippe paſtum Euangelij, conuertatur.

DE ARIS, AEDIBVSQVE ET IANIS.

SEd enim ædificationem iam incœpturi, nihil prius quàm aras excitare videmur admoneri, vt quod auſpicatum eſſe cupimus, à diuûm immortalium cultu principium aſſumat.

DEI SAPIENTIA. D

SI tamen prius id explicuerimus, cur in diuinis Hebræorum literis aquæ de petra proſiliunt. Petra, inquit Philo, firmam Dei ſapientiam demonſtrat, vnde firma identidem exhauritur doctrina. Nam aquæ paſsim in diuinis literis, vt ſuo docuimus Commentario, ita pro diſciplina accipiuntur, vt apud Ægyptios ros pluuius, id quod etiam de manna pluuio in ſolitudine affatim redundante poſſumus interpretari. Sed hæc alibi, nos ad Aram.

PIETAS.

EA verò præcipua eſt aræ ſignificatio, vt noſtræ erga Deum pietatis indiciũ ſit, preceſq́ noſtras igne, vt veteres opinabantur, internuncio ad Deum deferat. Vnde apud Maronem, Tango aras, mediosq́ ignes, dictum, quòd inter humanam naturam & cœleſtem, ignis medium ita obtineat, vt meritò dici poſſit internuncius. Materiæ autem adhæreſcit, & in ſublime ſemper fertur, tanquã rerum omnium noſtrarum conſcius, inferiora hæc cœlicolis manifeſtare videatur. Hinc ſacrificiorum ritus eo tempore quo naturæ tantùm leges obſeruabantur, non temerè inſtituti ſunt, & poſteaquàm clarior illuxit veritas, ignis ita ſacris noſtris adhibitus, vt ſi abſq́ igne Deo preces allegemus, vix litare poſſe nos perſuaſum habeamus. Quòd ſi, vt alibi latius diſſeruimus, inferiora hęc vlla nos ſuperioribus conciliare poſſunt, nihil eſt quod maiore ſit cum animo ſimilitudine, vtpote qui & lumine pollet, & illuſtrat omnia, ac perinde genios, ac Deum ipſum nobis repræſentare videatur. Quamuis impia improbaq́ perditorum Anabaptiſtarũ factio tempore hoc, nõ ignes modò, rituſq́ ſacros omnes in pietatis noſtræ ſignum exhibitos, extinguere, perdereq́ conentur, ſed & etiã bonos mores, ipſumq́ Dei cultum profanare aggrediantur. Dedicata verò nimirum ara ſacrificijs faciendis, & precibus allegandis, quibus diuûm animi nobis concilientur. Qui tamen eſſet apud veteres probatus ſacrificandi ritus, pauci admodum prodidêre. Deo ſiquidem Deorum omnium ſupremo, mente & intellectu ſolo, ſine ſermone, ſine ſono ſacrificabant. Vnde Crocodilus, quòd elinguis eſt, diuini ſilentij ratione habita, cultus apud Ægyptios. Spiritibus & beatorum animis laudes adhibebant. Cœleſtibus materia conſtantia, quæ ſcilicet ſimilitudine aliqua ad eos facere viderentur, vt ignem Soli, & huiuſmodi pleraque toto hoc hieroglyphicôn opere perquiſita: malis verò dæmonibus ne nocerent, vel vt eorum impuritas arceretur, libaminibus & nidore carnium faciebãt. Cęterùm Ægyptij veteres pecudibus aut ſanguine placare Deos ſemper abhorruerunt, precibus & thure ſolo contenti. Adegerũt verò eos Ptolemæi, ſacra Saturni Serapidiſq́ ſuſcipere, quod facere coacti, fana eorum extra pomœria poſuerunt, quibus hoſtiæ de more mactari debebant. Quanquam illaudato Buſiridis exemplo, homines poſtea immolari occeptum, cùm is apud proxima Nilo loca tyrannidem occupaſſet. Sed quod ad aras & pietatem attinet, in numis T. Ælij Cæſaris Antonini ſimulacrum eſt vtraq́ manu paſſa, ara appoſita, cum inſcriptione, PIETAS. Manus porrò paſſæ, vt in Cynocephali Commentario docuimus, adorationem ſignificant. In Hadriani Aug. idem ſimulacrum eodem habitu, ab cuius vno latere ciconia adſiſtit, de qua loco ſuo: ab altero ara eſt corymbis ornata: inſcriptio, PIETAS AVG. In numo Diuæ Auguſtæ Fauſtinæ ſimulacrum eſt, quod læua pallam ſuſtentat, alte-

A altera in ignē, qui de pulcherrimè facta ara promicat, libamina porricit, cum in-
ſcriptione, PIETAS. Eſt & ara poſita ante ſignum, in cuius manu patera eſt li-
bationi parata in numo Lucillæ: inſcriptio, PIETAS. Eadem inſcriptione pie-
tas ipſa in Antonini numo dexterā exporrigit paſſam, læua in ſubiectam aram
libat. Illa porrò paſſa dextera, adorationis, vt alibi loco ſuo declarauimus, indi-
cium eſt. Supplicationes porrò fieri ſolitæ, aut cùm vota facimus, aut cùm dam-
nati votis, gratias agimus. Hinc aliæ atque aliæ inſcriptiones in numis inueniū-
tur, omnes tamen ad pietatem ipſam referuntur, ſiuè diuini numinis auxilium
imploremus, ſiue vota perſoluamus. In Iuliæ Piæ Felicis Aug. numo ſignum
eſt læua pallam in vlnā ſuſtollens, dextera in aram porriciens: inſcriptio, VO-
TA PVBLICA. At in Hadriani numo cernere eſt duo ſimulacra, quorum
ſtat vnum ipſius Imperatoris effigie, alterum læua palmę ſurculum tenet, dexte
ra pateram offert Principi: inſcriptio, ADVENTVI AVG. Eſt & Domitia-
ni numus cum ara & igne ſuperaccenſo, cuius inſcriptio eſt, PRINCEPS IV-
VENTVTIS. Pulcherrima verò omnium quas viderim ara eſt in ipſius Cæſa-
B ris Domitiani numis, in quo anſas illas, vnde aræ nomen nonnulli volunt, aper
tiſsimè licet intueri.

PROFVGIVM.

FViſſe verò aras apud veteres, vti etiam nunc ſunt, ſanctioris aſyli loco, nulli
nō exploratum eſt. Hinc apud Maronem Priamus, omni alia ſalutis ſpe ab-
iecta, ad aram confugit, cui dixerat vxor, Hæc ara tuebitur omnis. Et M. Tullij
dictum pro Roſcio Comœdo: Sicut in aram confugit ad huius domum. Et a-
pud Terentium: Nemo te accuſat Syre, ne tu aram tibi, aut deprecatorem para-
ris. Et Ouidius de Triſtibus:

Unica fortunis ara reperta meis.

MISERATIO.

APud Athenienſes ara peculiaris fuit miſe-
rationi ſacra, de qua Papinius poëta, & La-
ctantius grammaticus, neq; nō Apſinis in Rhe-
toricis meminère: & Plutarchus lib. de Super-
ſtitione, φύξιμον βωμὸν eam appellat. In profugij ſa
nè ſignificato Veſtam pro ara poni apud Xeno
C phontem inuenias rerum Græcarum libro ſe-
cundo: ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἑστίαν.
Hæc cùm Theramenes audiſſet, ad Veſtam ſibi
profugium parauit. Et ſacrificalis ara Veſta eſt
Polluci, præcipuè verò quæ in Prytaneo fuit,
vbi inextinctus ignis aſſeruabatur. Et triginta curiarum Veſta collocata apud
Dionyſium Halicarnaſſeum antiquitatum ſecundò. Tale quiddā & apud Tran
quillum in Tiberio.

XII. IANI COLONIÆ.

QVòd verò aræ XII Iani ſimulacro adſculpi ſolitę ſint, ſunt qui ob id factū
putent, quòd Ianus pomœria & aras duodecim Hetrurię colonijs ſacraſ-
ſet. Alij aras illas XII ad menſium numerum dedicatas aiunt, quòd Ianus pro
anni tempore ſit Romanorum religione pingi ſolitus. Nam de
CCCLXV diebus, quos geſtu manuum re-
ferret, alibi diſſerui-
mus.

TERRA. D

ROtundam ædem Veſtę Numa Pompilius Romanorum Rex conſecraſſe fertur, quòd eandem eſſe terrã, quia vita hominũ ſuſtentaret, crediderit. Eam pilę formã eſſe, vt ſui ſimili templo Dea coleretur. Pro eorũ verò ſententia, qui per Veſtam nil aliud quàm puram flammã intelligebant, de ſtrongilari lapide, qui deam figuræ ſimilitudine referret, alibi diximus.

MVNDVS.

ET mundo ædem veteres ea qua conſpicitur forma poſuerunt, mundumq́ eam appellauêre, ab eo mundo, inquit Cato in cõmentarijs Iuris ciuilis, quę Feſtus citat, qui ſupra & infra nos eſt. Eius inferiorem partem veluti Dis manibus cõſecratam, clauſam omni tempore cuſtodiebant, neq́, niſi ter in anno, patefaciebant, vt ait Atteius Capito, quippe diebus his, poſtridie Volcanalia, & ante diem ſextum Idus Nouembris, & ante diem tertium Non. Octobris: quos dies, ait Feſtus, E etiam religioſos iudicauerunt, propterea quòd eo tempore, quæ occulta & abdita religionis deorũ Manium eſſent, veluti in lucem adducerentur, & nihil eo tempore in Repub. geri voluêre. Itaq́ per eos dies non cum hoſte manus conſerebant, nõ exercitus ſcribebatur, non comitia habebantur, nõ aliud quicquam in Repub. niſi quod vltima neceſſitas admittebat, adminiſtrabatur. Volcanalia autẽ antiqua monumenta in Circo Flaminio X. Cal. Sept. celebrare ſolita comperimus. In alijs, Fer. Volca. N. X. Calend. Iunias. Ibiq́ N litera diem nefaſtum notat, apud Ouidium. Tubiluſtria Volcano XIII. Calend. Iun.

DII OMNES.

OMnibus verò Dijs, Agrippa templum rotundo ambitu Romę dedicauit, eaq́ de cauſa Pantheon appellauit: in quod quidem minus quàm in alia veterũ monumenta ſæuijt ipſa vetuſtatis iniuria: idq́ nunc Virgini Deiparæ dedicatum, magno mortalium cõcurſu inuiſitur, & ab ea qua factum eſt forma, nomen habet. Sanè Auguſtus Cæſar, qui templum id excitauit, licet Agrippæ inſcribi dedicatione ipſa voluerit, nulla commodiori forma deos omnes com- F plecti poterat quàm orbiculari: de qua quoniam alibi dicturi ſumus, vlterius nunc de figura huiuſmodi loqui ſuperſedebimus: ſi tamen id dixero, Ariſtotelis dictum eſſe, veteres gauiſos dijs templa rotunda ſpecie dedicare, cuiuſmodi ſanè multa Romæ ſupereſſe adhuc, vel magna ex parte diruta, vel noſtræ pietatis dijs inſtaurata conſpeximus.

IANVS.

IAno contrà, templa quadrata ſpecie dedicari ſolita, quatuor quippe pilis, quę totidem fornicibus iungerentur, peruioſq́ à frontibus quatuor aditus patefacerent, qui tamen in primario Iani templo ſolenni ſacro pacis tẽpore claudebantur.

MENSARII.

ERant autem & alij Iani, in quibus trapezitarum menſæ, vbi mercatorũ conuentus, & omnium quæ ad rem pecuniariam pertinent negotia tractabantur: de quibus Horatius:

O ciues ciues, quærenda pecunia primùm,
Virtus poſt nummos, hoc Ianus ſummus ab imo

Perdo-

A *Perdocet, hæc recinunt iuuenes dictata, ſeneſq;,*
Læuo ſuſpenſi loculos, tabulamq; lacerto.

Huiuſmodi generis ædificia plurima Romæ erant, nunc vnum minus dirutum in Velabro perdurauit iuxta ædem quæ D. Georgio dedicata eſt.

PAX. BELLVM.

QVod verò Iani templum in numis habetur, quadrata & ipſum ſpecie, ſed clatris, repagulis, & foribus præmunitum, ipſi tantùm Deo dedicabatur. Clauſum hoc, pacem indicare: adapertum, belli tempus, nõ tam ex Virgilij carmine cantatiſsimo, quàm etiam ex numis paſsim in conſpicuo eſt. Sed illud præcipuum numiſma tum opere tum etiam inſcriptione ſpectabile, in quo legitur, PACE P. R. TERRA MARIQ. PARTA IANVM CLVSIT. Fuit verò is, vt ex altera numi parte habet, IMP. NERO CLAVD. CÆSAR AVG. GERM. TR. P. P. P.

PROVIDENTIA.

ALia etiã atq; alia templorum exempla multifariam in numis habentur, quæ proſequi B ad faſtidium potius, quàm ad delectationem inclinaret. Illud dicã, in numo cuius inſcriptio eſt, DIVVS AVGVSTVS PATER, ab altera parte legi PROVIDENT. Idem templum eſt in Imperatoris Conſtantij numo, cuius inſcriptio eſt, PROVIDENTIA AVG.

SALVS. IVNO. DIVVS.

IN Domitiani numis templum eſt SALVTI AVGVSTI inſcriptũ. In Voluſiani, Dea in delubro ſedens cum inſcriptione, IVNONI MARTIALI. de quibus dicere hîc nullum eſt operæpreciũ. Neq; verò veteribus tantũ Dis, ſed & ijs quos apotheoſi cõſecrabãt, templum etiam dicare mos erat, vt videre eſt in Antonini numo, in quo templum eſt cum inſcriptione, DIVO PIO.

SVBDIALES QVIBVS.

TOta verò ædium ſacrarum forma antiquitùs pro conditione numinis ædificari ſolita, quare ex ipſa ſtatim ædis facie numinis qualitas intelligebatur: lo C cui ſiquidẽ, fulguri, cœlo, Soli, & Lunę, ſubdiales, vt Vitruuius monet, ædes, quę Græcè ὕπαιθρα dicuntur, ędificabantur, quorum numina, poteſtates, vimq; ac effectus omnes ſub dio ſpectamus.

DORICAE QVIBVS.

MIneruæ autem, Marti & Herculi numinibus, vt idem ait, virtute ipſa memorandis, ædes opere Dorico erigebantur, nullis quippe delicijs, neq; laſciuioribus florum ac foliorum ornamentis, neq; denticulatis coronis, ac guttulatis metopis, ſed rudi ac hiſpido potius aſpectu, qualis dignitas in viris expetitur, à peregrino omni cultu aliena.

CORINTHIACAE QVIBVS.

AT Veneri, Floræ, Proſerpinæ, & fontanilibus Nymphis, numinibus quippe delicatioribus, ob mollitiem atq; nequitiam Corinthiacæ cõſtituebantur, genus quidem ædificij tum gracilitate operis, tum florum ac foliorum laſciuia, volutarumq; multiplici perplexitate, triglyphorum, ac aliorum ornamentorum varietate viſu admodum delectabile.

IONICÆ QVIBVS.

IVnoni verò, Dianę, ac Libero Patri, cæteriſq; eiuſdem ordinis numinibus Ionicũ adhibebant opus, medio quodã inter Doricũ & Corinthiũ temperamẽto, quippe quod neq; horrorẽ & auſteritatẽ ipſa operis ſimplicitate præ ſe ſerat, neq; quidẽ eneruatã illam mollitiẽ ex tot ornamentorũ luxuria cõmonſtraret.

DE COLVMNIS.

NEque quidem templa tantùm, verùm etiã columnæ nõ ſine myſtico aliquo intellectu fieri conſuerunt, quarum & cauſas & rationes retuliſſe nõ incongruũ videatur: ſiquidem hæc haudquaq; ſunt ab Ægyptiacis inuentis diſsimilia, dum aliæ firmitudinis, alię rei præclare geſtæ, famæq; ſupra mortalium conditionem aduſq; cœlum attollendæ, aliæ captiuitatis, aliæ profligationis, aliæ opprobrij ſint indicia.

TERMINVS.

CÆterùm antiquiſsimũ fuit per columnã terminum ſignificare, quòd columellas in terminis ponere mos fuerit. Hinc regionũ multarum fines terminosq; columnas appellamus, vt in Hiſpania Herculis: eo enim vſq; & imperium & labores ille ſuos extendiſſe fertur. Eodem modo in Africa ſub Atlante mõte, & in Aſia ad Euphratem fluuiũ, & ſupra Armeniam terminos Romani Imperij columnas dixerũt: & eo ſignificato Atrides Protei Menelaus aduſq; columnas exulat, apud Virgiliũ legas, quod pro Ægypti finibus poſitum notat Seruius. E

GLORIAE SVBLIMITAS.

IN ſepulchris verò, necq; non monumentis reliquis columnarum ratio fuit, vt cuius nomini dicatæ eſſent, gloria ſupra cæteros mortales attolleretur. Hinc illa Ennij de Scipione verba: Quantã ſtatuã faciet populus Romanus, quantam columnam, quæ res tuas geſtas loquatur. Hinc in argenteo numo videas columnam, cui medię ancile affixum eſt, vrna in ſummo ſuperpoſita, duabus hinc & inde laureis appenſis, quã Senatus Diuo Auguſto Veſpaſiano decreuit. F Sed vt reliquas prætereã, duæ adhuc Romæ viſuntur, quæ Romanæ potentiæ atq; ſplendoris teſtimonium faciunt, Traiano vna, altera Hadriano erecta, ad ſummam quarũ altitudinẽ, quæ admodum excelſa eſt, per interiores gradus coclitis in modum circunductos cõmodiſsimus eſt aſcenſus: nõ enim in re tam omnibus obuia nobis immorandum eſt. Decretæ autem in columnis ſtatuæ à Senatu pleriſque fuerunt, quos enumerare noſtri nõ eſt inſtituti: rerum enim quę tractandæ ſunt multiplicitas, breues non eſſe cogit. Illud admonuero, quod apud Plinium legitur, ſenatum Galbæ vt primùm licitum fuit ſtatuam decreuiſſe roſtratæ columnæ ſuperſtantem, placere nonnullis vt ſtriatæ legatur. Antiquam autem eſſe celebritatem ſtatuarum in columnis, ex eo manifeſtum, quòd C. Menenio ſupra columnã ſtatua dicata eſt, qui Latinos priſcos deiecerat vnà cum Camillo collega, quæ res, inquit Liuius, rara illa ætate fuit. Et illa adeò celebris Traiani columna coloſſum habuit ſuperimpoſitum, cuius rei fidem faciunt eius numi.

DE

A ## DE OBELISCIS.

HOrum loco Ægyptij ſuos erexerunt obeliſcos, & Græci ἄξιον θαλλόνου dixerunt, cui maximi quicq; honores deberentur. Non ineptum autem fuerit animaduertere Ægyptiorum ſtatuas, quæ antiquitatẽ ſapiũt, graciliores eſſe, & truncis oblongis propémodũ ſimiles, quod quidem non eſt artificum vel ſtupori vel imperitiæ imputandũ, ſed eorũ potius diligentia ſtudiumq; conſiderandũ, quippe qui ita facerent, vt diuinitatem minimè corporatam eſſe oſtenderent. Quare Euphranor pictor, idemq; fictor nominatiſsimus, quem in omni ſpecie admirandum perhibent, nõ ita fortè reprehenſioni obnoxius, propterea quòd in vniuerſitate corporum exilior fuerit, capitibus articuliſq; grandior, cùm is præſertim primus dignitates, ac heroum inſignia dicatur expreſsiſſe.

HEROES.

SEd quoniam in Heroas incidimus, id minimè diſsimulabo, quòd Romani Græcos potius quàm Ægyptios imitati, heroũ ſtatuas, & eorũ qui bene de-
B repub. meriti eſſent, eo maiores faciebãt, prout eos maiori honore dignos arbitrabantur: de quo apud Macrobium. Hinc iocoſum illud M. Tullij dictũ in fratris ſtatuam: nam cùm in Prouincia, quam ille rexerat, clypeatam eius imaginẽ conſpexiſſet ingentibus lineamentis vſq; ad pectus de more pictam, erat autem Quintus ſtaturæ paruç, Frater, ait, meus dimidius maior eſt, quàm totus. Apud Virgiliũ verò Dido cùm volũtariam mortem excuſat, quaſi ea omnia abſoluiſſet officia quæ à ſe exigi potuerint, nihilq; à ſe vlterius expectari poſſe, quod ad apotheoſeos gloriam pertineret, ita ſecum ratiocinatur:

Uixi, & quem dederat curſum fortuna, peregi,
Et nunc magna mei ſub terras ibit imago.

Cur verò magnam ſperet, enumerat merita:

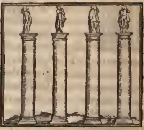
Urbem præclaram ſtatui, mea mœnia vidi,
Ulta virum pœnas inimico à fratre recepi.

Oppida autem condere, inter ingentia ea facta recenſetur, propter quæ Romulus & Liber pater, & cum Caſtore Pollux, Deorum in templa recipi meruerũt, vt apud Horatium. Cùm itaq; maiores iuſto ſtatuæ vita functis fieri ſolitæ eſ-
C ſent, Onirocritæ, qui, vt ſæpius oſtendimus, hieroglyphicis adhæreſcunt, vbi quis ſupra humani modi ſtaturam fieri ſe magnum conſpexerit per quietem, mortem illi præſagiunt affuturam: & qui filium paruulum ad virilem magnitudinem imaginatus fuerit excreuiſſe, eius identidem mortem expectandam. Hinc Virgilianum illud ſuper oblata viſui defuncti corporis anima, Et nota maior imago: nempe quòd corporeis clauſtris veluti prælis exoluta anima poſt mortem latius dilatari videatur. Sed enim illa de honoribus opinio & verior eſt, & probabilior.

CHRISTI VICTORIA.

ILlud minimè prætereundum, ſextidecimi pſalmi inſcriptionem apud Græcos eſſe στηλογραφία: alibi aureum inſigne Dauidis, vbi interpretes antiquorũ repetunt morem, qui columnas, imagines, aut ſtatuas ijs qui ſtrenuè feliciterq; militiam exercuiſſent, erigere conſuerant. Id verò laudis victori Chriſto attributum, eo Pſalmo declarari.

PRO PATRIA OCCISI. D

APud autores Græcos locum Athenis fuiſſe legas, Ceramicũ appellatũ, columnis vndecunque frequentem, quæ in eorum memoriam erectę erant qui pro patria pugnãdo cecidiſſent, inſcriptione adiecta quo quis prœlio oppetiiſſet.

CLARITAS EX POETARVM SCRIPTIS.

PIndarus Timarcho Æginetæ Nemeis:

στάλαν θέμεν παρίου λίθου λευκοτέραν.

Ponatur altè ſtructa ſaxo Candidior pario columna.

Vbi interpretes per columnam poëma intelligunt. Nam ſtatim ſubdit ipſemet poëta, quantum claritatis addant poëmata in præſtantis alicuius viri laudem elucubrata.

TELESILLA.

TEleſillæ Argiuæ poëtica facultate celebri, galeata ſtatua erecta eſt in columna, libris circa pedes adiectis, vt alibi diximus, quod maribus Argiuorum, B qui prodierant ad bellum, ad vnum cæſis, fœminas armarit, & cõtra hoſtes eduxerit, eosque vrbis diripiendę ſpe profectos retrocedere coëgerit. Exemplum muliebris virtutis inter pauciſsima ſæpe commemorandum.

ISOCRATES.

ISocrati verò eloquentię magiſtro, ſtatua in columna decreta eſt ab Athenienſibus, quòd octo iã & nonaginta natus annos, ab inſtitutione nunquam ceſſauiſſet.

APOLLO AGYIEVS.

COnſpicuæ fuerant apud Græcos columnæ quædã in coni formã deſinentes, quas ante fores erigebãt Apollini ſacras, vt verò quidã dicunt, Baccho, vt plerique alii, vtrique: nam idem vtriuſque numen eſſe, oſtenſum alibi. Hinc Apollinem Horatius Agyieũ nuncupauit. Eas nonnulli aras vocauerunt, ſed columnarũ omnino habere ſpeciem non inficiantur. De F his apud Sophoclem:

Ignibus odoris ara Agyiena nitent, Suffitu halantes myrrhæ lachrymas barbaro.

Sed cur non Græcos potius verſus apponimus?

λάμπει δ' ἀγυιεὺς βωμὸς ἀτμίζων πυρὶ σμύρνης σταλαγμοὺς βαρβάρους εὐοσμίας.

Ea verò de cauſa Agyieus dicebatur, quòd huiuſmodi columnę in cõpitalibus vicaneiſque viis erigi conſuerunt: ἀγυιαὶ enim viæ quæ ab vtraque parte exitus habent.

VICTORIA DE PERSIS.

EXcogitatæ etiam ſunt columnæ trophæorũ vice, quæ victoriam oſtenderẽt, cuiuſmodi porticus cognomento Perſica Lacedæmone viſebatur, victorię illius index, quã Pauſanias Ageſipolidos filius cõſecutus eſt Platæo prælio, vbi parua manu ingẽtes hoſtiũ copias profligauit, in cuius præclari facinoris memoriã ſtatuas habitu Perſico pro columnis porticu ſubiecere.

A CARYATARVM OPPROBRIVM.

SImile in Caryatas Peloponneſi populos exemplum editum, quorũ mulieres matronali habitu, ſtola quippe ad pedes vſq; demiſſa, in captiuitatem abductę ſunt, viris prius ad vnũ cæſis, totius Græcię in eos conſpiratione facta, quòd Perſicas partes aduerſus Græciam ſecuti eſſent. Hiſtoriã in exemplo poſuit Vitruuius.

BELLVM.

ALiqua etiam columna belli ſignificatum habuit, vt quæ Romæ olim erat ante Bellonæ templum, ſuper quam, quotieſcunq; bellum cuipiam indiceretur, haſtam iaciebant, eius ſcilicet ominis cauſa, quòd ſpes eſſet per huiuſmodi ſuſceptum bellum aut hoſtes à finibus ſummouendi, aut vltra præſcriptos fines imperium proferendi. Ea autem columna Bellica dicebatur.

SECVRITAS.

INnuenire eſt in numis aliquot columnam ad ſecuritatẽ additã, vt in eo quem IMP. CÆS. VAL. HOS. MES. QVINTVS AVGVSTVS cuſit. Ibi enim muliebre ſignũ molli & eneruato habitu ſtans, læua columellæ innititꝰ, B dextera palmæ ſurculum tenet ſupra verticẽ exporrectum: inſcriptio, SECVRITAS AVG. Quæ quidem ſpecies cùm fortè antiquitùs fieri ſoleret, facilè credendum purpureos Tyrannos hinc ab Horatio dictos,

Metuere Fortunam Iniurioſo ne pede proruat,
Stantem columnam, Atq; ita ſublimi deijciantur loco.

FIRMITAS.

NAm vetuſtiſsimũ omnino columnarum inuentum ad firmitatem fuit, quæ præſertim viriles appellatæ ſunt, quas alio mox vocabulo, vti ſuperius dictum, Doricas vocauerunt. Nam cùm Græci olim in colonias miſsi per Aſiæ loca Caribus finitima regionibus quibuſdam occupatis ædem Apollini Panionio ædificare ſtatuiſſent, nullaq; adhuc eſſet ſymmetriæ proportio, nulla dimenſionis norma, cõmenti tamen ſunt à pedis mẽſura, quæ ſexta pars eſt virilis corporis, columnas dimetiri, rati ſic firmitatem ædificijs duraturã appoſuiſſe: eaſq; C columnas nudas, ſine vllo prorſus ornatu, vt virilem omnino ſpeciem prę ſe ferrent, erexêre, autor Vitruuius. Sed enim & in diuinis literis colũna pro firmitate accepta, vbi prophetico ore dicit Dominus, Ego cõfirmaui colũnas eius, de terra loquens, non vtiq; quòd eam columnis ſubnixam eſſe diceret, ſed virtutẽ, quæ terram in medio rerum omnium ſitam ſuffulcit ſuſtinetq;, per eam loquendi figuram ſymbolicam, ſeu dicere mauis hieroglyphicã, nobis indicauit. Eam vtiq; firmitatem columnas appellari Baſilius etiam interpretatur, & alijs ſæpe locis inſtrumenti veteris eodem ſignificato columnæ accipiuntur.

MVLIEBRES COLVMNÆ.

CVm verò Dianę etiã ædem conſtruere vellet, gracilitatem in columnis ad muliebris corporis effigiem cõmenti ſunt, eaſq; octaua parte craſsitudinis produxêre, ſpira etiam pro calceo ſuppoſita, capitulo volutiſq; vti capillamẽto concriſpatis, atq; alijs muliebrem mundum referentibus ornamentis additis.

VIRGINALES COLVMNÆ.

ADditæ his virginales etiamnũ columnæ, quæ Corinthiæ nuncupatæ ſunt, & gracilitate & ornatu, propter ætatis teneritatẽ, & hilariores, & venuſtio-

res. Puellæ ſiquidem & ſumptuoſius, & magnificentius ornari ſolent, quàm matronæ, quas cum vittis ſtola ſatis deceat ad honeſtatem. Neq; negarim, ſuccreſcente in dies hominum diligentia, alijs atq; alijs dimenſionibus columnas excîdi cœptas. D

CALATHVS CERERIS.

OBſeruatio calathi, qui locorum vbiq; Cereris capiti ſuperponitur, de quo multa in alio cõmentario, cur id facere conſueſſent Ægyptij, diſſeruimus. Effecit itidem vt capitula in calathiſcorum effigiem columnis præſertim Corinthiacis ſuperaddi placuerit, quamuis Græci omnia ſuis inuentis libenter adſcribunt, & Callimachũ quendã cognomento Catatechnon prædicãt, qui genus id capituli primus excogitauerit, veriſimili etiã fabula; vt ad confingendũ feliciſsimi ſunt, adinuenta: Mulierem quippe Corinthiã quandã, amiſſa filia corpus ſepulturæ mandaſſe, ac ſuper tumulum calathum rebus ijs oppletum, quibus maximè nata dum viueret, oblectabatur, ſtatuiſſe, atq; demum teſta ſuperimpoſita coopertũ reliquiſſe: accidiſſe verò vt calathus ille caſu ſuper acanthi radice ibi nata inſideret, quare verno adueniente tempore gramẽ id pullularet, & calathũ E folijs primùm amiciuerit, mox & floribus ornarit, cumq; cauliculi procreſcerẽt, obſtaculo ſuperſtratæ teſtæ concuruati, capreolos in volutarũ ſpeciem complicarunt: quo quidem obſeruato, ingenioſus faber venuſtam eam capitulorũ ſpeciem meditatus ſit omnium applauſu conformare. Cõmentum quidem hoc eo fauore legentium exceptum eſt, vt architecturæ magiſtri ſine vlla prorſus contatione illi aſſenſiſſe videantur.

DE MVTILIS.

OBſeruare etiam eſt in omnibus ferè veterum ædificijs imagunculas quaſdam nunc virili, nunc bouilla, nunc alterius animalis facie, quæ vel mutilos, vel coronas ſuſtentant. Id ab Ægyptiacis inuentis non omnino alienum ſuo legitur ſignificato.

A T L A S.

NAm quantum ad humanã pertinet effigiem, Atlantem, totius quippe põderis patientem, id ſignificare dicũt: & huiuſmodi ſuſtentacula nimirum à Grȩcis Atlantis nomine nũcupant, quȩ cur à Latinis telamonas võcari nõnulli F dicunt, & antiquis architectoribus; & nobis incompertum eſt: ſi quid tamen ariolari licet, τελαμῶνας ſcimus eſſe lora, quibus ſuſtinetur clypeus, quibusq; brachium inſertatur, atq; etiam vinculum, quo enſis vel appenditur, vel manui nõnunquã, ne vehementiori aliquo excutiatur ictu, adalligatur: quare crediderim à ſuſtentando deſumptum nomen: τλῆναι enim, τολμῆσαι & τλῆναι eſt, quod pati, & tolerari Latini dicunt. Illud ſuper Atlante vulgatum, geſtare eum humeris vniuerſam mundi machinam, de quo Maro:

Vbi cœlifer Atlas Axem humero torquet ſtellis ardentibus aptum.

Inde ſcilicet fabula cõficta, quòd is omnium primus Solis & Lunȩ curſus, ſyderumq; omniũ motus, ortus & occaſus, certa quadam moueri lege deprehendiſſe creditus, eaq; diligenter obſeruata, mortaliũ vſui promulgaſſe. Quòd verò pro Atlãtibus bouilla etiam capita fieri ſolita dicebamus, vidimus id apud Melinos Romæ: habet enim Petrus compater meus bouillum caput aheneum quatuor circiter vnciarum magnitudine, pulcherrimè fabrefactum, eo geſtu vt aliquid omnino ſuſtentaſſe videatur, de quo tamen alibi diximus.

A DE PERPENDICVLO.

QVando verò in hæc ædificiorũ opera prouecti ſumus, quid ſibi velit etiam Perpendiculum, explicemus.

ÆDIFICATIO, VEL POSITVM.

AEdificationẽ, vel poſitũ aut cõſtructum opus, per id appenſum linea, libratumq́; denotabant. Nullo enim pacto erigi poſſent ędificia, niſi facierum angulorumq́; rectitudo per perpendiculorum indaginem exploraretᷣ: eaq́; præcipua eſt obſeruatio in ædificijs moliendis, vt ſtructuræ omnes perpendiculo reſpondeant, neq; proclinationes, vt vocabulo vtar Vitruuiano in partẽ vllam habeant.

RECTVS TENOR.

TRanſit & ad res alias id ſignificatũ, & ad perpendiculum amuſsim adijciũt, cùm quid vndecunq; & quoquouerſum delibratum directúmue ſignificare voluerint: vtriuſq; enim munus eſt, vt iuſtus tenor, ipſaq́; rectitudo adinueniatur. Sed perpendiculum in ijs deſeruit, quę ſurrigenda ſunt: amuſſis, & planis & obliquis, & omnibus deniq; vniuſcuiuſq; corporis lateribus, per quæ recta linea fuerit deducenda.

B

DE CARDINE.

AD fabricam omnino pertinet cardo: quare ſi quid ſuper eo dicendũ ſit, hoc potiſsimùm loco diſſerendum.

AVTORITAS VEL SVMMA.

HAbet verò ſignificatum ab eo munere, quòd in valuis, oſtijsq́; ſuſtinendis præſtat, ita vt nunc dignationem, nunc autoritatem, nunc rei ſummam ſignificet, ex arbitrio ſcilicet aut miniſterio cuius res vnaquæq; pendeat, cuiq; rerum pondera innitantur. Hinc in litibus & cauſis tale aliquid appellatur cardo, à quo ſcilicet tota perſuadendi ratio pendêre videatur, quóue omnia cõgeruntur argumenta, ſitq; ſtatus is, circa quem tam rei quàm accuſatoris conatus omnis vndecunq; exerceatur.

CARDINALES SACERDOTES.

C HAbet & pietas noſtra dignationis gradum à cardine nuncupatum. Nam veluti cardines in oſtijs admittendi excludẽdiq; arbitri videntur, ita illi admittendorum exigendorumq́; operum, quæ ad Chriſtianam faciant pietatem, conceſſamq; ſummo Pontifici autoritatem poteſtatemq; tuendam, autores honorificentiſsimi perhibentur. Fratres hos appellat Põtifex M. decretaq; omnia, legesq; in comitijs iſtius ordinis perlatę, de cõſultatione eorum, tametſi omnia per ſe poſsit, ſancire ſe profitetur. Is enim honos eis habetur, vt huiuſmodi ſententiarum rogationes in acta ſumma cum fide referantur.

PIERIVS VALERIANVS AD HIERONYMVM FRACASTORIVM, DE IIS QVÆ PER PALMAM ET Laurum ſignificantur, D

EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

QVamuis parua admodum inter nos conſuetudo fuerit, eoq́ ſeceſſu Olinetano Veronenſis agri, quo mihi per continuum triẽnium frui temporum eorum permiſit quies, dum tu Veronæ tuis, ego ibi meis tum ſtudiis tum negotiis incumbebamus, vix ter facultas data, vt eſſe vnà poſſemus. Neq́ antea te Patauii, quò me ad Philoſophiæ ſtudia contuleram, videre licuerat, quòd inde paulò antè diſceſſeras, quàm ego adueniſſem: tua tamen te virtus ita mihi ex eo tempore conciliauerat, vt quem ob ſummum ingenium, ſummamq́ doctrinam plus te vno diligerem, certè neminem haberem: omnium enim voce cõmendationeq́ politiſſimis literis, & liberalium omniũ artium ſtudiis florebas, clarusq́ & celebris habebare, vnde meus erga te, quem adhuc ex facie non agnoſcebam, cœpit cultus, qui mox cum ætate accreuit ſimul, maioribus ſcilicet in dies ad virtutem profectumq́ tuum additis incrementis. E *Ab eo vero tempore quo bella illa calamitoſiſſima, tam aſpera, tam continua, me non modò ex tranquillo eo ſeceſſu exturbauerunt, verùm tota etiam patria expulerunt, quandiu foris profugus, errabundus, inops vixi, tui ſemper memor, atq́ ſolicitus fui, quòd vicem etiam tuam, & bonorum omnium ingemiſcebam, & vbicunq́ locorum ciues tuos diſperſos etiam ipſos comperiſſem, nùnc per Aligeros fratres Petrum & Ludouicum, nunc per Alithæum, Zauariſium, Turranios, nunc per alios amicos tuos, quos doctrinæ nomine veneror, curabam vt meus erga te amor tibi fieret perſpectiſſimus: idq́ officii ab aliquibus ex his mihi non indiligenter præſtitum confido. Sed quoniam vel his teſtibus tam locupletibus mihi nondum ſatiſfaciebam, decreui tandem quaqua ratione poſſem, aliquod huiuſmodi mei erga te animi ſignum manifeſtius exhibere. Igitur cùm labores meos in Aegyptiorum hieroglyphica explicanda recenſerem, pluraq́ id genus commentaria in amicos diſtribuerem, tuq́ non in poſtremis eſſes, plantas duas inſigniores elegi, Palmam, & Laurum, easq́ à noſtratibus longè diuerſas, ex Aegyptiorum quippe lucis à me primùm in Italiam translatas, quas tibi dono mitterem. Palmam quidem, ob ſublime illud ingenium tuum, quod ad excelſa quæq́ proſpero euentu ſeſe attollere contendis: cuius euectus pennis toto primùm cœlo Epicyclos ſummouiſti, totq́ priorum Aſtrologorum machinas demolitus, facilem & permeabilem Planetis viam complanaſti.* F *Laurum autem, quia tu re optimè in cœlo geſta, ad infima mox terræ loca deſcendiſti, tanquam Hercules alter triumphabundus: ſed qui in ſuperiorem orbem nõ, vt ille, de viſceribus terræ Cerberum traxeris, qui aconitum ad mortalium perniciem euomeret, ſed ab Antipodibus Siphylum illam tuã admirandi vigoris plantã aſportares, quæ morbis omnibus, tam cognitis, quàm incognitis, præſentanea remedia, & incolumitatem efficaciſſimè conferret. Quod verò ad plantas attinet, ſpero eas à te benignè ſuſcipiendas, deq́ earum ſurculis amicitiæ noſtræ firmitatem colligari poſſe, quam diuturnam perpetuamq́ fore mihi perſuadeo: quia meus erga te amor, cultus, & obſeruantia, talia mihi pollicentur: tuq́ vt ameris ab omnibus, ingenii, doctrinæq́ tuæ monumenta, vno doctorum omniũ ore celebrata depoſcunt: quorum quidem operum, ſtudiorumq́ tuorum omnium felicitatem agnoſcimus, & omnium poſteritati celebrem & illuſtrem fore plurimùm & ex animo gratulamur.*

DE

DE PALMA.

A PALMÆ ſignificata plurima traduntur, quorũ præcipuè quatuor ex grauiſsimis autoribus ſeligere viſum eſt: quippe annũ, menſem, iuſtitiam ſiue æqualitatem, atq; victoriam: quorum ſignificatuũ cauſæ diligentius examinandæ ſunt. Reliqua, vtpote manifeſtiora, ſpontè, nulla ſolicitata cura, prouenient.

ANNVS MENSISQVE.

CAuſæ verò cur annũ Palma ſignificaret, tris eſſe perhibentur, caq; omnium prima, quòd ſola omniũ arborum per ortus Lunæ ſingulos, ramos ſingulos progenerat. Atq; ita etiam ſignificatum menſis obſeruauerunt, vt per ſingulos Palmæ ſurculos, menſes totidem adnumeraret. Par itaq; vt ſi annus exprimi debeat, Palma duodecim ramis prædita figuretur. Sedenim, etiam ſi hæc nõ adfuerit curioſitas, annum omnino ſignificabit, vel quantum ad menſem attinet, quòd in oſsiculis eius ea maximè figura expeteretur quæ lunata eſſet, quã contra faſcinationes pollere plurimùm arbitrabantur. Lunam aũt maximè cauam, B qualis eſt cùm octo & viginti dierum numerũ expleuit, cornibus ſcilicet infernè deiectis, menſis indiciũ eſſe in cœleſtibus loco ſuo dictũ. Dianaq; ipſa apud Homerũ Apollinis hymno, menſis & anni arbitros paritura, Palmã amplexata deſcribitur. Altera cauſa eſt, quòd Palma, vti Babylonij tradunt, referente Plutarcho, trecẽtas & ſexaginta vtilitates mortalibus elargitur, ideoq; anni ſimulacrũ & inſigne: tot enim diebus annus conſtat, intercalaribus quinq;, de quibus in Vulture, ſubductis. Alia ratio eſt, quòd palmę ſatus quatuor ex lignis, ſiue oſſa ea maluerimus appellare, quę, vti paulò antè dictũ, in eius fructibus inſunt, fieri ſolet, quę bina iuxtà cõpoſita ſubter, binaq; ſupernè colligant, pronaq; omnia feruntur, quorum inde radices amplexu mutuo cõnectuntur, atq; ita primi ortus promiſcui coaleſcunt, & vnus ex cunctis caudex cõficitur.

Annus quoq; ſolaris quatuor qualitatibus conſtat, quę tamen ita mutuò cõnecti videntur, vt fallente de die in diem qualitatis ipſius mutatione, vnus quaſi caudex fieri videatur.

TEMPORIS DIVTVRNITAS.

C NOn diſsimulabo quaſi ἐν παρέργοις, quod Quintius Græcus autor aſperum quendam locũ, & admodum editũ, ſuperatuq; perdifficilẽ ponit, in cuius vertice Palma conſurgat, cuius in cacumine inſideat virtus: ex montis vtiq; aſperitate labores varios, ex Palma tẽporis, vt Heſiodi interpres ait, diuturnitatẽ innuens. Non enim putabat quempiam ad perfectam aliquam virtutem peruenire poſſe, niſi per labores, quos diu tolleraſſet. Temporis autem diuturnitas quo conuenientius ſigno figuretur, quàm per id, quod anni & menſis habetur hieroglyphicum adeò manifeſtum? Sententiã hanc ita ſibi deſumpſit Quintilianus: Deſinit in aduerſa niti qui peruenit ad ſummum, ſcandenti circa ima labor eſt. Quod nos in adoleſcentia ita retulimus:

Incipit oppoſitam pedibus qui repere molem,
Eximio ſuperat grande labore iugum.
Ut tenet aërei placidiſsima culmina montis,
Languida felici membra quiete leuat.
Paſtus amaritiem rigidæ radicis acerbam,
Molliculi glutus dulcia mella faui.

Hoc ſophiæ aſperioris iter ſuperantule pergas,
Dummodo poſt fellis pocula nectar habes.

ÆQVALITAS.

AEqualitatē verò ea de cauſa ſignificabat, quòd cùm initio Soli dicata fuerit ante laurum, grauiſsimi autores aſſerunt, & Phœbum & victores hac, non alia quapiam arbore coronari ſolitos. Quæ cùm æquale eſſet victorum omniū præmium, æqualitatis inde ſymbolum aſſecuta eſt. Sanè Plutarchus & Pauſanias autores ſunt, Palmę precium, qua multis in certaminibus victores æquè coronarentur, à Theſeo primùm inſtitutum, cùm à Creta reuerſus in Delum appulisset, & Apollini ludos edidiſſet. Siue ea de cauſa ſit excogitatum, quòd arbor ea folijs ſit maximè æqualibus, ideoq; victoribus cōueniret, quòd æqua eorum laus atq; præmium eſſet.

IVSTITIA.

FRuctum præterea reddit pari cum folijs æquilibrio, atq; hinc iuſticiā ſignificari voluerūt. Præter hæc incorrupta eſt Palmæ materies, ac propémodum ſenij neſcia, perinde ac decet incorruptos eſſe, neq; vnquā temerè flecti aliorum quorunquā arbitrio, iuſticię adminiſtratores. Folia demùm, niſi vi tollantur, nūquam amittit, quare illam congruenti epitheto ἀείφυλλος, atq; etiam ἐμπεδόφυλλος appellauerunt, cùm & laurus, & oliua, & myrtus, ac aliæ quædam, quibus eſt perennis foliorum viror, ſuccreſcentibus alijs priora decutiant. Eademq; immobilitas expetitur in iuſticia. Quòd verò ponderibus reſiſtat, & in aduerſum incuruet, facere idē Iudices debēt, atq; reluctabundi, ſeductores pellaceſq; omnes detrectare, neq; muneribus, neq; violentiæ cedere. In hanc ſententiā Leuitico celebrandis ferijs XV menſis ſeptimi, Palmarū ſurculos, quos Græci ſpathalas à gladij forma vocāt, legiſlator ſumendos præcipit. Theologi per eos iuueneſcētia iuſticiæ germina interpretantur. Iuſtus enim, ait Pſalmographus, ſicut Palma germinabit, ꝓpterea quòd nihil eſt in vniuerſa Palma, quod reſpui debeat, ita tota ab intima medulla ad extremū vſq; folium humanæ neceſsitatis vſibus eſt commoda, idq; multipliciter, perinde ac in ijs qui iuſtè viuunt nihil reperias, quod non vndecunq; vtile ſit ac commendabile.

SOL.

NEque quidem ea de cauſa tantùm Palma Solis hieroglyphicum eſt, quòd anni viciſsitudines referat, quantum quòd figuram ſolarium radiorum imitari quodammodo videatur. Vnde ſacerdotij veteris autores, qui, vt Proclus ait, à rebus apparentibus ſuperiorum virium cultum adinuenerunt, ab hac ſimilitudine ſolare quid in Palma eſſe arbitrati ſunt. Et apud L. Apuleium legas, myſtico eo ſacro quo initiabantur Iſidi, caput, ad ſolarium radiorum ſimilitudinem oſtendendam, Palmæ candidæ folijs in modum radiorum proſiſtentibus redimitum.

VICTORIA.

VIctoriæ demùm in Palmà ſignificatū, ex numis, picturis, ſculpturiſq; omnibus vniuerſę iam plebeculę manifeſtū eſt. Eaq; elocutio toties vſurpata Ciceroni: Docto Oratori Palma danda eſt. In quadrigis qui Palmā primus acceperit. Quā Palmā vtinam dij immortales tibi Scipio reſeruēt. & ſimilia. Et cauſam multi prodidêre, præcipuè verò Plutarchus Sympoſiacōn octauo, quā etiā poſuerat Ariſtot. nempe ſi ſuper arboris eius lignū, magnū quantumlibet pondus imponas, Palma minimè deorſum cedit, nec infrà flectit, ſed aduerſus pōdus re-

surgit

A ſurgit, & ſurſum nitī in contrariū fornicata. Eaq́; de cauſa in certaminibus Palmam ſignum eſſe placuit victoriæ, quoniam, vti dictum eſt, ingenium eiuſmodi ligno eſt, vt vrgentibus prementibusq́; non cedat. Videre verò eſt Palmam caudicibus ſurſum verſus collectis in numo Neroniano, vbi idem ipſe aprum impetit veru, victoriæ nimirum, quam de confecta fera conſecutus eſſet, hieroglyphicum. Et fœlicis augurij cauſa Auguſtus Palmam inter iuncturas lapidum enatam ante domum ſuam, in compluuium deorum Penatium tranſtulit, vtq́; coaleſceret magno opere curauit, Cæſaris factum ſecutus, qui caſtris locum capiens, inter ſyluas, quas cædebat, repertam Palmam conſeruari vt omen victoriæ iuſsit. Ad hæc Cæſarianæ victoriæ aduerſus Pompeium in Pharſalia prçlio cōmiſſo Trallibus Palma oſtentum dedit, exorta repentè eodem fermè tempore, quo hæc geſta ſunt, penes Cæſarianæ ſtatuæ baſin, quæ in templo Victoriæ dicata erat: quamuis omnis circa ſtatuam locus natura ſolidus, & duriſsimo lapide inſtratus eſſet. atq́; huius generis oſtenta multa apud veteres memorātur. Minimè verò prætereundus eſt numus æreus cum ingenti Palma, eaq́; dactylis fœcunda, cuius inſcriptio eſt, A L. Æ. quæ dubio procul victoriam Alexandriæ Ægyptiacæ ſignificat: quod vt magis explicetur, ab altera facie ſpica eſt cū inſcriptione ΚΑΙΣΑΡΟΣ.

B

IVDÆA.

DEſumuntur hieroglyphica plerūq́; à rebus quas egregiè aliqua regio ferat: vt Cyrenaica per ſilphium, quod in Batti numis cuſum videas. A Palmarum verò feracitate Iudæa eius arboris pictura ſignificatur. Sanè in Titi numis paſsim videre eſt eius prouinciæ ſimulacrum arbori Palmæ adalligatū, cū inſcriptione, IVD. CAP. Vbi verò inſcriptio eſt Cęſaris Veſpaſiani, atq́; ibidem IVDÆA CAPTA, mœſta ſedet ipſa manu quaſi faciem complodens, adſtat ipſe iuxta Palmam. In alio cum eadem inſcriptione ſignū eſt, quod dextera altè innititur pilo, læua ſceptrum geſtat, læuumq́; pedem iacenti galeæ ſuperponit.

IACTVRA.

COntrà verò, vel deiecta, vel caſu aliquo vitiata, iacturæ imminentis prodigium habebatur: veluti ænea illa quam Athenienſes in Delphici Apollinis templo dedicarant, rei aduerſus Medos fœliciter geſtæ monumentū. Paulò antè C quàm aduerſus Syracuſanos mouerent, infauſtæ ſignū expeditionis fuit, quòd eius fructus, qui ex auro conſtabāt, corui alites inauſpicatæ pluribus diebus impetierunt, eosq́; partim deuorarunt, partim deiecerunt.

NVPTIÆ.

SEd cur nuptiarum etiam ſignificatum in palma diſsimulemus? qui picturam huiuſce rei tam elegātem legerimus apud Philoſtratum, Imaginibus, qui paludibus & fluuijs hoc ſuperaddit ornamentū, Palmarum quippe veluti fornicibus ductum, pontem fluuio ſuperiniectum. Nam cùm Palmarum alia mas, alia fœmina ſit, inuicemq́; maritali quadam copula coniugentur, maresq́; attrahant ad ſeſe fœminas, neq́; illæ congreſſum, quantumcunq́; adniti poſſunt, aufugiant, ſed vltrò ramis ab vtraq́; vlciſsim contrà ad oſculum quodammodo exporrectis, manifeſta dent mutui deſiderij ſigna, is duas, & huius ſcilicet & illius ſexus Palmas in ripis fluuij oppoſitas è regione ſtatuit. Hîc verò mas amore correptus plurimùm incuruatur, alteq́; ſeſe ſupra fluuium protendit. Fœmina verò, quantumlibet procul ſita ſit, neq́; apprehendi poſsit, inclinat ſe tamen, & obſequij quoddam & ipſa ſtudium præ ſe fert. Aquā itaq́; quodā veluti ponte

coniungunt, difficili tamen & inacceſſo tranſitu, propter foliorum aſperitatem. D
Hanc vtique ſpeciem ex Philoſtrato qui pinxerit, nuptiarum & cõiugalis amoris hieroglyphicum, ex ipſius naturæ gremio deſumptum, ſumma etiam cum venuſtate deſcripſerit. Quò verò maior huic argumento ſit fides, eam palmarij diligentiã adhibent, vt mares eo ſaltem interuallo à fœminis diſtent, vt puluis ventorum flatibus à folijs ſublatus in fœminarũ folia incidat, quod ſatis ad fœcunditatem facere compertũ eſt. Sed mirũ dictu, quòd ſi qua procul à mare abſtiterit, vt neque puluis, neque aura, odórue eius ad eam permeare poſsit, excogitauerũt coloni funem à mare religatũ ad fœminã vſque producere, atque ita quaſi maritali vinculo copulatam, maſculo viru clanculum per funem irrepente fœcundã fieri, quæ prius in ea ſterileſcebat ſolitudine. Diophanes autor Græcus, Florentinum citat, qui ſuis in Georgicis multa de Palmæ amore conſcripſit, contabeſcere cã maris deſiderio, quod nulla diſsimulatione profiteatur, modò radices verſus eum porrigens, modò verticis in eum proclinatione, fructũ ferre pernegando, agricolamque demum cogi amantem huic inueſtigare, qui multas Palmas mares manu amplexuque contingat, mox ad amore perditam rediẽs, eam amplexetur, attrectetque manibus. Flores quoque mari prius impoſitos tollat, & ſupra fœminæ verticem imponat. Quæ ne quis fabuloſa ſuſpicetur, iſtiuſmodi amoris exemplum atque coniugij noſtro dedere tempore. Siquidem vir clariſs. Iouianus Pontanus, homo minimè futilis, & quẽ fabulas pro hiſtoria, de re maximè ſuo tempore omnibus conſpicuã, ſcribere puduiſſet, duas celebrat Palmas, marem vnum Brunduſij, fœminam alteram Hydrunti, quæ diu ſteriles permanſerint, donec ſcilicet paulatim ſuccreſcentes, nondum alteram altera contueri poterat: vbi verò tantum adoleuêre, vt ſeſe inuicem conſpicere potuerint, longo quantumlibet multorum ſtadiorum tractu diſsidẽtes, fœtificare cœperint. Sed cur non ipſum audiamus? E

Brunduſij latis longè viret ardua terris
Arbor, Idumæis vſque petita locis.
Altera Hidruntinis in ſaltibus æmula Palma,
Illa virum referens, hæc muliebre decus.
Non vno creuere ſolo, diſtantibus agris,
Nulla loci facies, nec ſocialis amor. F
Permanſit ſine prole diu, ſine fructibus arbor
Vtraque, frondoſis & ſine fruge comis.
Aſt poſtquam patulos fuderunt brachia ramos,
Cœpere & cœlo liberiore frui,
Frondoſique apices ſe conſpexere, virique
Illa ſui vultus, coniugis ille ſua,
Hauſere & blandum venis ſitientibus ignem,
Optatos fœtus ſponte tulere ſua.
Ornarunt ramos gemmis, mirabile dictu,
Impleuere ſuos melle liquente fauos.

Eſt idem amor in Piſtacijs, ex quibus fœmina cùm panguntur, mas & fœmina cõmitti debent coniunctis naturis, ita tamen vt mas ad Fauonium dorſum vertat, vt monet Demageron.

INNO-

A

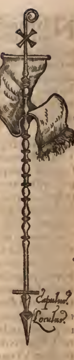
INNOCENTIA.

NE verò noſtratia prętereamus, in ſacris noſtrorum literis eo loco vbi, Sta-
tura tua ſimilis facta eſt Palmę, legitur, Ambroſius ſignificari ait viriditatē
pueritiæ, atq; naturalem eius innocentiā, quam à vitæ primordio receperimus,
ſeruandam eſſe, & vt fructū nullo foliorum defluuio ſuo tempore maturemus,
admoneri. Idq; de Aſſertore noſtro piorum conuentus canere, Iuſtus vt Palma
florebit. Tardè verò proficit Palma, ſed diu in viriditate perſiſtit, ait Eucherius:
ita Eccleſia ſancta per multas difficultates ad firmum fidei ſtatum venit, auctaq;
iam & propagata, ſtatura nimirum diu.

PIORVM VITA.

SIgnificat & pioru̅ vitā Palmę ſpecies, propterea quòd ſicut interior eius cau-
dex & tenuis eſt, & corticū ſcabritie perplexitateq; viſu minimè iucundus:
ſuperior verò pars viſenda, tum trunci tum ramorum amplitudine, amœnaq;
pulchritudine viriditatis expanditur, ita piorum conditio prima facie contem-
ptibilis videtur, ſed in mirificā demum exit morum virtutumq; pulchritudinē.
B Sed cur non ipſa Eucherij ſanctiſsimi doctiſsimiq; viri verba ſubtexā, in hāc ſen-
tentiam? Habet quiddā aliud Palma, quò à cunctis arborū generibus differat.
Omnis enim arbor quæ in ſuo robore iuxta terrā vaſta ſubſiſtit, creſcendo ſupe
rius anguſtior euadit, & quantū pauliſper ſublimior, tāto in altū redditur ſubti-
lior. Palma verò tenuis ab imo inchoat, & iuxta ramos aut fructus ampliori ro-
bore cōturgeſcit. Quibus itaq; alia arbuſta niſi terrenis mentib. aſsimilari poſ-
ſunt, inferius vaſta, ſuperius anguſta? quia nimirū omnes mortaliū in hoc ſecu-
lo degentiū delectationes in terrenis rebus ſunt fortes, in cœleſtib. debiles. Pro
temporali enim gloria vſq; ad mortē appetunt deſudare: pro ſpe verò perpetua
ne parum quidem in labore ſubſiſtūt. Pro terrenis lucris quaslibet iniurias tole-
rant, & pro cœleſti mercede vel tenuiſsimas vnius verbi contumelias ferre non
poſſunt. Vt terreno iudici totos dies aſsiſtant fortes ſunt: in oratione verò corā
Domino, vel vnius horæ momento laſſantur. Sæpe nuditatē, vigilias, famē pro
acquirendis diuitijs & honoribus tolerāt, & multa ſe abſtinētia cruciant: quod
bis aut ſemel in hebdomada pati pro ſalute animi, grauiſsimū ducūt. At contrà
ex æqualitate Palmarū deſignant iuſti, qui vita proficiūt, qui nequaquā in terre-
C nis ſtudijs ſunt fortes, & in cœleſtibus debiles, ſed longius atq; diſtātius ſtudio-
ſos ſe Deo exhibent, quàm ſeculo fuiſſe meminerūt. Rectè itaq;, vti ſuprà dictū,
Iuſtus vt Palma florebit. Illud addam ex ſextis Hebręorum caſtris apud Hiero-
nymū: Veluti XII dulcis aquæ fontes ad Elim reperti, XII indicarūt Apoſto-
los, de quorū fontibus aquæ deriuatæ, vniuerſi terrarum orbis ariditatē affluen
ter irrigarunt, ita Palmę numero ſeptuaginta cibum oſtenderunt, quē mortales
à totidē ſecundis Apoſtolis appoſitū eſſent accepturi. Cibus enim doctrina, vti
ſæpius dictū. Quoniā verò Crux Domini, quæ Palma ea eſt, in quā aſcenſurū
eſſe Dominū Prophetæ prædixerant, longo ſtipite & in altū ſurrecto, in tranſ-
uerſumq; latè porrecto fuiſſe fert, ſignificaſſe etiā videt illud antea dictū, Cùm
exaltatus fuero, omnia trahā ad me: ipſam enim manuū extēſſo duos populos Iſraë
liticū & Gētilē ad Deū trahere, & in vnū cōgregare videbat, vt ſeniores dixiſſe
ſcribit Irenæus; non ab re fuerit, vt pijs quacunq; ratione poſſumus ſatisfacere
ſtudeamus. ſignū id & victorię et ſalutis, quo pacto pij veteres figurarint, adſcri
bere. Cōtus erat prælongus, cuius apex in ę Græcæ literæ ſimilitudinē incurua-
batur: inde paulò infra X Græca identidē litera ſua inſignis decuſſatione addita

erat, id Chriſti nomen oſtentat. Inde qui Crucis ſignū faceret bacillus tranſuerſus, cui velū aut mappula ſolebat appēdi vexilli loco. Hæc duo ſignificabant apud Græcos, quorum characteribus ſignata erāt, CHRISTVS PASSVS, aut CRVCIFIXVS. Inde pro delubro pedamentoq; aliquo, vaſis alicuius forma, orbiculis, aut ouis, aut alijs geſtaminib. caſtrenſi more altero ſuper alterū ſuffixis ſubijciebant, in hunc ſcilicet modulū. Quod vltimo loco ſubiecimus, forma loculi eſt, in quē vexilla figebant, de quo alibi plenius. Agitè verò qui ſignum hoc ſequimini, & in eius imperiū iuraſtis, ſalutē vobis atq; victoriā inde certiſsimā pollicemini. Nō enim tumultuarium hoc, aut temerè cōcitatæ cuiuſpiā multitudinis fortuitū eſt ſignū, quod elementa porrò omnia, quod humana omnis natura, quod bruta, quà licet, exprimere conant. Diſſecat terra punctis quatuor, à quib. ductæ lineę crucē figurāt. Puncta, Oriens & Occidens, Septentrio, Meridies. Sanctius in ea animal Homo, brachia cùm precat in crucē extendit, vel ſaltē pectus ſignat à fronte ad vmbilicū, vt deſcēſum à cœlo in terras noſtri numinis indicet, mox ab læua, à corde quippe ad dexterā papillā (in dextera enī bonorū operū motus) crucē delineat. Per mare verò quę volitāt nauigia, ſi optatū curſum arreptura ſint, antennas malo in crucis effigiē applicāt: quæq; cœlum alites ſecant, paſsis alis crucē oſtentant. Nos igitur faciē & pectus crucē ſignati, tutius & animoſius vnumquodq; virtutis opus aggrediamur, fluxarū cogitationū inundationes tranſeamus incolumes, præpetiq; volatu ſupra cœlū attollamur, adminiculo ſignoq; crucis omnia feliciter executuri, ſtratisq; & ſuperatis doloſiſsimi hoſtis inſidijs, eiusq; conatibus euerſis, in Domini noſtri cruce tantū gloriati, trophæa, more veterum, victoriarumq; triumphos ipſa cruce deſignata ſuſpendamus. D E

DE LAVRO. F

VLgatum illud eſt, Laurum Apollinis inſigne perhiberi, eiusq; fronde, Palma iam poſthabita, eius ſimulacra coronari. Neq; tantùm ea de cauſa, quòd Laurus in ore palumbi vim medicā indicet, quæ pleriſq; volucribus præſentaneo eſt remedio, quantum quia ſit, vt Euſebius ait, ignea, ideoq; à dæmonibus maximè odio habetur. Vſta præterea reſonat, quod quandā prædicendi vim habet. Igniſpiciū enim nō tantū ſplēdore, verùm etiā crepitu portendit, frequentiſsimo poëtarū omniū aſſenſu. Ferunt verò Empedoclem, qui animā eſſe igneā ſtatuebat, Lauri natura cōſiderata dicere ſolitū, ſi homini ſit in animaliū quodpiā tranſmigrandū, optandū maximè vt in leonē tranſiret, cōmodiſsimum enim id animę quæ hominē incoluiſſet hoſpitiū futurū. Sin verò arbor eſſet ſubeunda, in nullā cōmodius quā in Laurū fieri tranſmigrationē. Pindarus atq; Callimachus Apollinē memorāt interfecto Delphico dracone Laureā induiſſe quaſi ſupplicē: erant enim ſupplices coronati apud Veteres. Ariſtophanes dominū & ſeruū oracula cōſulturos coronatos inducit, Pluto. Quin & Liber Lauro coronabatur, in qua ex Indis triumphaſſe fertur:

diesq;

dieſq; in illum ſolennes, magna olim corona dicebantur, vt tradit Tertullianus. Laurea itaque Apollini & Baccho ſacra, illi vt Deo telorum, huic vt Deo triumphorum. Quanquàm & Myrto milites redimiri ſoliti: ita Claudius Saturnius, qui librum edidit de coronis. Eſt & alia ratio cur Laurus Apollini ſacra dicatur: legimus enim apud Serapionē Aſcalonitam, Lauro ad dormientium caput appoſita, vera videri ſomnia. Id ipſum Antiphonem, Philocrum, & Artemonem, qui de ſomniorū interpretatione ſcripſerunt, aſſeueraſſe comperimus. Neq; quidem Euſtathij interpretamentum ſuper hoc, parui fecerimus, qui Daphnen ideo dictam ait, quod δα ſit intenſionis particula, & φωνῶ, quod loqui & canere eſt, in compoſitionem accedāt. Apud Heſiodū interpres Theogoniæ, Laurum ait ἐνεργεῖν πρὸς τὸν ἐνθουσιασμόν. Hinc vaticinantes Lauro coronari ſolitos ait interpres Ariſtophanis. Et qui bella ſequebantur vates, in ſumma galea Lauri conum geſtabant.

VATICINIVM.

QVo circa nō imperitè Aphthonius Laurum vaticinij ſymbolum eſſe dicit, quā μαντικὸν φυτὸν Dionyſius in præceptis de Panegyricis ſcribēdis appellat. Nam quòd vates δαφνηφάγοι vocitarentur, non ex eo tantùm, quòd ille dixerit, Laurumq; momordit: & Sibylla apud Tibullum, Sic vſq; ſacras innoxia Lauros veſcar, deſumptum eſt, verùm etiam ex Sophoclis Caſſandra dicentis, δάφνην φαγὼν ὀδοῦσι πρίετο στόμα. Eodem modo Lycophron, δάφνην φαγὼν φοίβαζον ἐκ λαιμῶν ὄπα. Porrò Daphnem puellam, vt Plutarchus ſcribit in Agide, Paſiphaës nomine Spartani coluerunt, quæ oracula, vt aiunt, certiſsima ſit dare ſolita.

CVSTODIA.

PRo cuſtodia verò Laurū poni, & incolumitatis eſſe ſymbolum ex Proclo didicimus, qui veteres ait Laurum tutelæ conſecraſſe, & in ſacrificijs, & in locis vbicunq; vel ſata, vel affixa fuerit, incolumitatem præbere. cuius rei nō ignarus Ouidius, tutelæ huius ergò illud de Lauro dixit: Mediamq; tuebere quercum. Quod ita mihi libet interpretari, vt ad ciuicæ coronæ ſoſpitamentum & tutelam ſtatueretur: id quod ex numis quibuſdam intellexi, in quibus ciuica poſita eſt, quam duo laurei rami circumplectuntur, non ipſi in coronam deducti, ſed ad oſculum quodammodo adcuruati. Literæ, OB CIVIS SERVATOS. Duo huiuſmodi ſunt apud me, in quorum vno literæ circumductæ, C. GALLIVS. C. F. LVPERCVS. III. VIR. AAA. FF. In altero, L. NEVIVS SVRDINVS. III. VIR. AAA. FF. Quid verò ſibi velint elementa illa, quippe A triplex, & F geminum, ſi quis quæſierit, ſciat id ſignificare, Auro, Argento, Ære, Flando, Faciundo. Inueniuntur verò & in Auguſti numis, & alibi. Eadem verò ſpecie ciuicam eam fuiſſe crediderim, quam Auguſti foribus affixam Ouidius ſcribit, quamuis nonnulli arbores ipſas ſatas putant, quia ita ſcriptum à poëta ſit:

Poſtibus Auguſtis eadem fidiſsima cuſtos
Ante fores ſtabis, mediamq; tuebere quercum.

Idem ſibi vult numus argenteus in quo duo Lauri ſurculi cum radicibus, in quorum medio erecta eſt columna Ionica, ſupra cuius capitulum carcheſium eſt, in medio parma affixa, cum literis S. C. Nam ab vtraq; columnæ parte in albo ſingulatim literæ E. X. adſcriptæ. Altera inſcriptio eſt, DIVVS AVGVSTVS VESPASIANVS. quod apotheoſin ipſam ſapit. Sed ex his ſatis ſuperq; eſt oſtenſum, Laurū pro cuſtodia & tutela poni, & eorum quæ perpetuò

ſoſpitari, conſeruari, ac viuere volumus, ſignum. Accedit & illud ad ſoſpitamẽ- D
tum, quòd eius arboris folia fulmen nõ icit: eaq́ de cauſa Tiberius cùm fulmi-
na coruſcationesq́ ſupra modum expaueſceret, cœlo turbido Laureã ſibi ſoli-
tus eſt imponere, non ſecus ac eadem de cauſa Auguſtus ex vituli marini pelle
cingulum geſtare.

POETICA VIS.

QVæ quidẽ perennitatis aut diuturni temporis vita cũ à nullo magis, quàm
à poëtis ipſis expetatur, meritò Laurus vnà cum hedera, cuius circa vetuſta-
tem opus omne, poëtis dedicatæ ſunt: aliorum enim ſcriptorum autoribus non
tam fama quàm vtilitas etiam quæſita, ſola poëtis gloria, & victuri nominis cu-
piditas inſita eſt, nec, vt eleganter & verè dixit Ouidius, petitur ſacris niſi tantũ
fama poëtis. Quòd verò datum ſibi laureum ſceptrum à Muſis canit Heſiodus,
laborem & diligentiam ſcribentis indicat, propterea quòd veluti ſunt amara
lauri folia, ita virtutis ſudor, vel ipſo eodem teſte laborioſus. Vnde chartas Cor
nelij laborioſas Catullus pro magna laude celebrat. Nã cùm Heſiodus paupe-
ribus fuerit parentibus genitus, veriſimile eſt eum nõ ſine magna difficultate E
proficere potuiſſe. Ita enim Zezes, quòd Muſę nouem eum Lauro coronarint,
labores & amaritudinem eius in doctrina comparanda commõſtrant.

AVTORITAS IMPERATORIA ET TRIVMPHALIS HONOS.

ESſe verò Laurum inſigne triumphantium, nõ ex eo tantùm quod apud O-
uidium legitur,

Tu ducibus lætis aderis, cùm læta triumphum
Vox canet, & longas viſent Capitolia pompas.

quantum ex multis veterum monumentis innoteſcit. Illud quoq; ſatis conſtat,
Imperatores triumphi Lauream ad Iouem Capitolinum ferre ſolitos, atq; eam
in eius gremio relinquere. Laureata verò Imperatorum capita in numis paſsim
habentur. Atq; hîc non incongruum fuerit ea quæ de Laureto, vnde triumpha-
turi laureas ſibi decerpere conſuerant, memoriæ prodita ſunt, repetere. Liuiam
quippe olim poſt Auguſti ſtatim nuptias Veientanũ ſuum reuiſiſſe, ibiq; tum
illi gallinam albam, quę ramulum Lauri roſtro tenebat, à præteruolanti aquila, F
quæ illam rapuerat, in gremiũ demiſſam, cumq́; nutriri alitem pangiq́; ramulũ
placuiſſet, tantã pullorũ ſobolẽ proueniſſe, vt Tranquillus ad ſua vſq; tempo-
ra villã eam Ad Gallinas vocitatã atteſtet. Tale verò Lauretũ fuit, vt triumpha-
turi Cæſares inde Laureas boni ominis gratia decerperent. Fuitq́; mos trium-
phantibus, alias cõfeſtim eodẽ loco pangere. Adeò verò Laurus triumphantiũ
propria fuiſſe videt, vt obſeruatũ ſit in huiuſmodi Laureto ſub cuiuſq; obitũ ar
borẽ ab ipſo inſtitutã elanguiſſe. Ex quo etiã prodigij cauſam intelligas, quod
Iulij Cæſaris cædẽ pręmonſtrauit, cùm pridie Idus Martias auis Regaliolus cũ
laureo ramulo Pompeianæ Curię ſeſe inferẽs, à varij generis volucrib. ex proxi
mo nemore perſequẽtibus ibidẽ diſcerpta eſt. Nouiſsimo verò Neronis anno,
in quo Cæſarũ progenies defecit, ſylua illa Veientana radicitùs omnis exaruit,
& quicquid ibi gallinarũ erat, interijt. Tali portento fuit Alexãdro Seuero Lau
rus alia ingens & antiqua, quę in palatio cuiuſdã ciuitatis, à qua proficiſcebat ad
bellũ quod contra Germanos parauerat, ſubitò collapſa, mortis itidẽ eius indi-
ciũ habita. Contrà nõ temerè boni ominis Lauri folia, quę circa Pompeij faſces

illigata

A illigata fuerãt, cùm longo itinere per arida & inculta loca iam exaruiſſent, eo tẽpore quo in vico quodam Galatiæ cum Lucullo in colloquium deſcendit, detracta, & à Lucullianis lictoribus recẽtia & viridia, quę penes eos plurima erãt, liberaliter ſuffecta: quod ſummã gloriæ, rerum à Lucullo geſtarũ ad Pompeiũ tranſituram interpretatum eſt, vt pauló pòſt ſubſecutũ. Et Romę lamentabunda Luculli vox audita, Pompeius res meas in Aſia geſtas eleuauit.

PVRGAMENTVM.

SExtus ait laureatos milites currum triumphantis ſequi ſolitos, vt quaſi purgati à cęde humana intrarent vrbem: proindeq; ſuffitionibus omnibus Laurum adhiberi ſolitã fuiſſe, vel quòd medicamento ſiccisſima ſit, vel quòd omni tempore viret, boni ominis cauſa perpetua reipublicæ viriditas hinc optabatũ.

VICTORIA.

QVantum ad aruſpicinã pertinet, Laurus victoriã aliquando præmonſtrauit: vt ea quę in domo Alexãdri Seueri iam infantuli nata iuxta Perſicum arborẽ, intra vnũ annũ Perſicũ ipſam incremento mirabili ſuperauit: vnde aru-

B ſpices futurum prædixère, vt pueris olim Perſas euinceret, quod euentu poſtea comprobatũ eſt: ſub eo enim primò Perſę ſerui apud Romanos fuère. Quare apud Virgilium ex ea deſumptũ doctrina legas de victore: Viridiq; aduelat tempora lauro. Notũ illud eſt, ſolitos eſſe imperatores Romanos, re bene geſta literas Lauro reuinctas mittere, victoriarũ & lætitiæ nuncios, quæ Laureatæ dicebantur, quod Epiſtolis ad Atticum, & alibi habetur. Hinc Ouidius:

Non ego victrices Lauro redimire tabellas,
Nec Veneris media ponere in æde morer.

Apud Marcellinũ, vbi de vanitate Conſtantij loquitur, ſuorũ ducum victorias ſibi adſciſcẽtis, laureatas literas miſsitatas inuenies. Quare Plinius XV Laurus Romanis præcipuæ lætitię victoriarumq; nuncia, additur literis, & militum lãceis, pilisq;. Vnde legere eſt in Pompeij geſtis, cùm is in Arcadia equeſtre certamen ageret, ludi gratia aduenisse tabellarios ex Ponto, geſtantes iaculorũ cuſpides Lauro coronatas, ex quo lęta hunciare antequam literas redderẽt cogniti ſunt. Mithridatem enim ſibi mortẽ conſciuiſſe nunciaturi venerant. Victores Delphis Pythijs certaminibus ea peculiariter lauro coronabantur quę Del-

C phica nominabatur, cuiuſmodi genere & triumphantes Romæ: ea enim longè viridior eſt, maximis baccis, atq; ex viridi rubeſcentibus: vnde nonnulli cõmentati ſunt, in quatuor certaminũ præmijs quæ recenſentur ab Archia, per malũ grandiores has Pythiæ Laurus baccas intelligi, de quo apud Lucianum videas de pomis in templo Apollinis decerptis.

IVRGIOSVS.

QVòd verò iurgioſum notari per Lauri ramũ alicuius manu prætentũ nõnulli dicunt, Grecorum cõmentum eſt, non Ægyptiorum: idq; deſumptũ ex hiſtoria. Nam Bebrycia Laurus erat in Amyci portu, à qua ramum quicunq; decerpſiſſet, tandiu fieri iurgia ſolebant, quoad abijceretur: quod traditũ eſt ab Apollodoro libro primo de Ponticis heroibus. Sedenim particularia hęc inter hieroglyphica locũ non habent, quia neceſſe eſt, quòd rectè ſit exprimendum, id vniuerſo generi competere, vnde ipſa deſumitur ſignificatio.

REMEDIVM.

QVæ verò de ſcipione laureo memorantur, ſignificare id remedium contra pericula & inſidias, quæ à quopiam intententur, vt apud Sudam legitur, nõ

ea tantùm cauſa eſt, quòd contra venena pollere Laurus creditur, ſed huc faciũt D ea omnia quæ ſuperius recitauimus, vbi tutelam & cuſtodiam per Laurum ſignificari docuimus. Quin & Æſculapij caput Laurea redimitũ non alia de cauſa dicunt, niſi quia ea arbor plurimorum ſit remediorum. De medicina verò diuinitùs reuelata, quæ per Lauri ramum, aut folium in columbæ roſtro oſtenderetur, in alitis eius Cõmentario diximus. Prꝫſtant & hordeo condito incolumitatem Lauri folia, ſi ſicca grumis immiſceantur, aut supernè ſternantur, diuꝗ; à vitio cõſeruant, vt Demagerontis præcepto admonemur, in ijs quꝫ à Conſtãtino Cæſare ſelecta ſunt. Quin Romani, vt apud eundem Cæſarem, Laurum boni genij plantam ſunt appellare ſoliti: perſuaſumꝗ; habuêre, locum, vbi Laurus eſſet, neque à ſacro vllo morbo, necꝗ; à dæmone infeſtari. Et ſalutaris ominis gratia, folia ipſius à populo Calendis Ianuarij magiſtratibus offerebantur, vnà cum caricis.

DE CEDRO.

AD Palmam & Laurum pro poetis & Cedrum & Myrtum adiungere glorioſum eſt, cùm de præſtantibus inſigne dictũ illud proferri ſo E leat, Et Cedro digna locutus. Ante alias enim arbores Cedrus æternitatis hieroglyphicum eſt, quia materia eius necꝗ; putreſcit, necꝗ; caniem patitur. Hinc Arca fœderis ex Cedro fabrefacta eſt. Et Cedro digna loqui dicuntur illi, qui ea ſcribunt quæ nulla temporis iniuria ſit abolitura.

EXCELLENS.

ALibi diuinis in literis excelſioris potentiæ viros indicat, Pſalmo: Sicut Cedrus Libani multiplicabitur. Et alibi, Confringet Dominus Cedros Libani, hoc eſt, potentiores. De medulla verò Libani ablata à Rege barbaro, pro nobilitate protrita, dictum in Aquilæ Commentario. Sed iam ad Myrtum.

DE MYRTO.

GENIVS ET VOLVPTAS.

SAtis quidem exploratum eſt ex omnium ferè poetarũ lectione, Genium & Voluptatem ex Myrto ſignificari. Arbuſculam eam omnium delicatiſsimam aiunt, perpetuo tam virore ſpectandam, quàm F foliorum ſpecie, ſuauiſsimoꝗ; odore præſtantem: vt non immeritò ſit Veneri Deæ omnium delicatiſsimꝫ dedicata, vnde meruerit Pelops Hippodamiæ nuptijs potiri certaminis victor auxilio Veneris, quòd ei ſimulacrũ ex pullulante Myrto feciſſet.

VENVS.

NAm qui Venerem pingunt, libenter illi myrteam coronam imponũt, quo coronatam eam in iudicio Paridis aſtitiſſe, Nicander ait Alexipharmacis, atꝗ; ea de cauſa huiuſmodi arbuſculam & Iunoni & Palladi odio habitam in poſterum. Apud quem animaduertas Dictynnam Palladem appellari, quamuis gloſſemata quædam aliter exponant. Neque verò diſsimulandum, Myrtum pudendi muliebris habere ſignificatum. vnde apud Ariſtophanem legas, ὐδὶ τῶ μύρτω θίγην ἐῶντι, πρὶν ἐξ ἑνὸς λόγω σπονδὰς ποιησώμεθα ποτὶ τὰν Ἑλλάδα. quod ita reddemus: Neque rem aggredi veneream, priuſquam Græciã fœdere iunxerimus. Sed Myrtum Pollux carunculam intra pudendum muliebre ponit laſciuo quodam motu interim ſubſultantem: quò forſitan ſpectat Ariſtophanicus ille io-

cus

A cus, vbi chorus ſenum Lyſiſtrate ait: Enſem poſthac geſtabo in Myrti ramo. In Commentario Serpentis Hecates fabulam recitauimus, quam multis modis Faunus pater ſolicitauerit ad ſtuprum, cùm eam paternæ petulantiæ reluctantem modò virga myrtea verberaret, modò vini tormentum adhiberet, mox in anguem conuerſus ſpiris totam implicuerit, atq; ita voti compos euaſerit. Ibiq; virgam myrteam, nequitiæ imaginationem, vinum mentis hilaritatem, anguem multiplices voluptatis nodos hieroglyphicè ſignificare oſtẽdimus. Nam quod ad Myrtum attinet, apud Maronem,

Quos durus amor crudeli tabe peredit
Secreti celant calles, & myrtea circum Sylua tegit.

OVATIO.

MYrtea verò corona triumphantiũ militum capiti geſtata, rem bellicam ſine ſanguine confectam ſignificabat: vel cùm quid bello nõ indicto per occaſionem captum fuerat: tunc enim ouatio decernebatur, nõ triumphus, atq; ita myrtea vtebantur corona, facilitatis indicio, cùm in triumpho ob victoriã cum
B labore partam laurea geſtari ſolita eſſet, de qua ſuperius.

HILARITAS.

ERat & hilaritatis indicium ramus myrti, quem veteres inter vina alter alteri porrigebant. Mos enim fuit in conuiuijs eo circumlato ramo vnumquenq; diſcumbentiũ ad cantandum excitare. Singuli enim conuiuarum accepto in manus myrti ramo, partes canebant ſuas: quem morem Sympoſiacis Plutarchus latè diſputauit. Et Horatius adueniente verno tempore, quo ſe vndecunq; patefacit hilaritas, dum Cytherea choros ducit Venus, decere ait viridi nitidum caput impedire myrto. Atq; vbicunq; conuiuiorum lætitiam celebrat, coronas è myrto inferri iubet.

ARMA BELLICA.

IN prodigio autẽ, quod ad Polydori tumulum Æneæ ſeſe obtulit, corneis virgultis, & Myrti denſis haſtilibus, ad euulſionem ſanguinem ſtillantibus, Tib. Claud. Donatus per id genus virgulta hoſtilem illic eſſe locum ſignificari dicit, quippe quòd duo ea genera lignorum haſtilibus bellicis apta ſint, proindeq; pacis auſpicium nullum illic eſſe potuiſſe. Ac per hoc ſacrificanti in nouæ ciuitatis
C cauſa, portendi, id quod accidit, crudele illic hominum genus, & humano inſeſtum ſanguini. Sed enim crediderim ego potius Maronem noſtrum locum hũc de ſepulchrali myrto mutuatum ab Elpenoris tumulo: quandoquidem Theophraſtus ait ad Circeum in Italia locũ eſſe eminenti quodam ſitu, denſiſsimo variarum arborum nemore, ſed arboroſis præcipuè myrtis denſum, vbi paruus viſitur locus, quem incolæ Elpenoris tumulum perhiberent. In eo, qui ſupini hominis menſuram non excederet, myrtos coronarias naſci, minutis quippe folijs, & odoratioribus quàm latifoliæ ſint, neq; alibi toto tractu eas, quàm anguſto eo ſpatio reperiri. Sanè Myrtus corona quoq; funebris eſt, de qua Pindarus Iſthmijs, vt in Cupreſſo diximus.

ἔνθα λευκωθεὶς κάρα μύρτοις ὅδ' ἀνὴρ.

Thebis enim qui vicerant Iolea, Myrto coronabantur, ea de cauſa, inquit interpres, quia funebris eſt. Iolaũ enim heroẽm Thebani colunt, ad cuius tumulum Iolea celebrabant.

AMORIS VVLNERA.

ESt Myrti genus, quæ folia habet perforata, ea Trœzenijs latiſsimè proue-

nit per hanc amoris vulnera, mœroremq́ ipſum, quo plurimùm amantes ex deſiderio conficiuntur, ſignificari tradiderunt celebres doctrina viri. Alij (dicēda enim omnia ſunt) fabulantur ab acu, quæ Phædræ capillos coercebat, ea foramīna proceſsiſſe: de quo, vt nullam eſſe fabulam tam ineptam quæ apud Græcos autore careat, admoneamur, apud Pauſaniam libro primo videndum. D

GANYMEDES.

SVnt qui per myrtū Ganymedem referri putent, quòd perſuaſum ſit eam ibi lætiſsimè natam, vbi puer is pedum veſtigia preſsiſſet. Argumēto eſſe locū in Chalcide Harpagium à re ipſa nuncupatū, quòd ibi Ganymedem ab Ioue raptum fabulantur, ibidemq́ Myrtos pulcherrimas, atq́ admodum copioſas naſci. Quod ea de cauſa à Chalcidenſibus confictū aiunt, quòd inſulares illi impurum genus fuerint, puerilium amorum turpitudini quamdeditiſsimi, pudore omni poſthabito. Id quoq́ apud Pauſaniam.

PAPYRII VICTORIA.

IN numis aliquot aſpicere eſt Papyrij caput myrtea corona redimitū. Significat id Sardos ab eo in campis Myrteis ſuperatos, ob cuius rei memoriam myrtea ipſe corona vſus eſt. B

AD ILLVSTREM HIERONYMVM ROBOREVM VICINOVI DOMINVM, DE IIS QVÆ PER QVERCVM, HEDERAM, FERVLAM, MILACEM ET AMYGdalam ſignificantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS, PIERIVS VALERIANVS.

ECce verò tibi Quercus tua, honoratiſsime Hieronyme, quā ex Aegypto aduectā tibi dari tantopere cupiebas: neq́ id immeritò, neq́ temerè: nam cùm ea arborū validiſsima vulgò à robore nomen conſecuta ſit, ſiue potius vires ipſa ab arbore Quercu, quæ robur ipſa eſt, nomen acquiſierint, cui potius dari debuerat, quàm illi, qui de clariſsima Roborea ſtirpe prognatus, duorū ætate noſtra maximorū Pontificū, Sixti IIII. & Iulij II. illuſtris gloria, clariſsimum quenq́ eorum decorare videatur? Nam Sixtus Saonæ ortus cùm veluti poſtliminiò Taurinum veterem patriam ſtudijs florentem reuiſiſſet, maiorum tuorum, quos agnatos habebat, liberalitate adiutus, paratam ſibi ad Pontificatum viam inuenit: tantùm enim virtute & diſciplinis optimis profecit, vt vel ante ætatem primos in congregatione ſua titulos ſit honorificè cōſecutus: mox doctrinæ & præſtantis ingenij nomine Sacerdos Card. factus, integritate hominis cognita nullo negocio fuerit ad ſummū Pontificatum euectus: ac tum ipſe, tum Iulius II. qui ei paulo pòſt ſucceſsit, progeniem vnde fuerant oriundi, honeſtiſsimis titulis & honoribus ornauerūt. Sed ne ſingula referam quæ & aliàs à me dicta ſunt, & paucis explicari non poſſunt, quid magni illi Gallorum Reges, nónne Roboreos ſemper magni fecerunt, & eorum aliquem apud ſe fouerūt? teq́ adeò ipſum ſapientiſsimus Rex Franciſcus, ac deinde Henricus eius filius, ſingulari humanitate ſunt amplexi? quibus tu bonarum diſciplinarum ſtudio, politiorisq́ eruditionis nomine gratus in primis extitiſti, eiq́ opinioni, quam omnes de te concepimus, in hac ipſa adoleſcentia non auarè cœpiſti reſpondere: vnde ipſe etiam Rex Henricus tua ad res gerendas opera atq́ induſtria vti in animum induxerit. Itaq́ non plus tibi familia tua ſplendoris adiungit, quàm abs te illa accipiat, eiq́ in dies magis ac magis acceſſurum eſſe videtur. Quod autem ad Quercum attinet, Hedera quoq́ ſe illi applicuit ad ornamentum, proq́ ſepto E

Myrtus,

A *Myrtus, & Ferula, Milaxq́; cum Amygdalis acceſſere, quibus venuſtè adium tuarum hypæthron poteris conueſtire, amænioribusq́; vmbris feſtiuè admodum opacare. Vale.*

DE QVERCV.

CIVIVM SERVATOR.

INTER coronarũ genera querna in primis celebratur, quæ ciuis in bello ſeruati ſignum magno apud veteres in honore ſemper habita. Cur verò ciuicas ex Quercu fieri ſit inſtitutũ, plures enumerantur cauſę. Alij enim dicunt honorẽ hunc Arcadibus attributum, quos oracula ſolita ſint ob vetuſtatis honorẽ glãdiphagos appellare. Alij ea de cauſa, quòd facilem & promptuarium cibum Quercus ſit militibus afferre ſolita. Alij, quia Ioui ſacra ſit, in cuius tutela ſunt ciuitates, congruensq́; haberi, vt qui ciuem ſeruaſſet, ea coronaretur fronde, quæ ciuitatũ omnium tutelari Deo dicata eſſet. Apud Celtas autem, vt Max. Tyrius tradit, altiſsima Quercus deligebatur, eaq́; erat Iouis ſi-
B gnum. Sunt qui eam tradant primam plantarum omnium genitam, atq; ita populorum altricem fuiſſe, & primariam oraculorum autorem. In numo quodam, cuius Dorica inſcriptio eſt ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ, aquila habetur fulmine ſubter pedes deiecto, & rami duo querni in coronam flexi, quæ dubio procul Epirotarum moneta glandes Chaonias, & oracula Dodonęa ſignificat. Quantũ verò pertinet ad ſeruatos ciues, quamuis in Lauro de C. Gallij et L. Næuij Surdini numis rem explicuiſſe ſatis poſsit, non importunè tamẽ loco hoc repetetur quod Ouidius de Quercu ad Laurum dixit, cùm in arborem eam Daphne tranſmutaret: Mediamq́; tuebere quercum. In numis quippe aliquot coronã ciuicam eſſe poſitam, quam duo laurei rami circumplectuntur, non ipſi in coronam deducti, ſed ad oſculum quodammodo incuruati; literæ, OB CIVIS SERVATOS, quorum duo huiuſmodi apud me ſunt. Qua ſpecie ciuicam eam fuiſſe crediderim, quam pro Auguſti foribus affixam ſcripſit Ouidius:

Poſtibus Auguſtis eadem fidiſsima cuſtos
C *Ante fores ſtabis, mediamq́; tuebere quercum.*

Quamuis nõnulli arbores ipſas co geſtu ſatas fuiſſe putant. Libet aũt & aliorũ quorundã addere monumenta. In numo C. Caligulę ciuica tantùm cum glandibus ſpectatᷓ, in quo literæ ſunt huiuſmodi, S. P. Q. R. PP. OB CIVES SERVATOS. In Sergij verò Galbę Aug. numo ciuica eadem eſt cum inſcriptione, S.P.Q.R. OB C.S. Eadẽ in Vitellij Germanici, in cuius medio hæ literę ſunt, S.P.Q.R. OB CIV. SER. In numo etiã quodam aureo, et alijs pleriſq; obſeruaui, ciuicam hanc Neroni etiam ex S. C. dedicatã, quamuis alia non adſit deſcriptio, idem tamen eſt ſignificatũ. Eodemq́; S. C. Antonino numus datus eſt cũ porca ſceta & natis ſub vbere, quibus imminet quercus, quòd animal id dubio procul glande plurimũ paſcatur, vnde antiqui omnino cibi admoneamur: quã cauſam Plutarchus præcipuã putat in ciuicæ coronę dono: quãuis primas Ioui partes tribuat, cui ſacra ſit arbor, & in cuius tutela, vti dicebamus, ſunt ciuitates. Videas & in numo quodã Auguſti Cęſaris, quercus arbores duas cũ ingenti patina in medio earũ ſita, circa quã literæ ſunt ad quadrati poſiturã S P Q R. Neq; ſum neſcius ciuicã etiã ex ilice fieri ſolitã: nã & ipſa glandifera eſt: Cæciliũq́; Comicũ poetã coronã ciuicã iligneã appellaſſe: omnino enĩ ilignea primo fuit. Rationẽ Feſtus tradit, q frondẽ prę ſe perennẽ ferat. Poſtea verò magis placuit ex eſculo

Ioui ſacra, vbiq; cuſtodito honore glādis, vt Plinius autor eſt. Nota ſunt quę & quāta tribui ſolita ſunt ijs qui ciuicā meruiſſent. Ea quippe vti licebat perpetuò in ludis. Induenti aſſurgi etiā à Senatu moris erat, ſenatuiq; proximus erat locus aſsignatus. Vacatio munerū ipſi, patriq; & auo paterno dabať, quòd filiū adeò publicæ rei vtilem genuiſſent. Ne verò temerè daretur, arctiores additæ ſunt leges, vt quippe ciuis qui ſeruatus eſſet, ſeruatum ſe eſſe fatereť, aliter teſtes in eo negocio nihil proderāt, neq; ſi quempiā alium quàm Romanū ciuem ſeruaſſet, quantumuis Regem. Ciceronem ciuica donandum L. Gellius cenſuit, quòd eius opera eſſet atrociſsima Catilinę coniuratio detecta, vindicataq;, atq; ita nō ciuis vnus, ſed vniuerſa Romana ciuitas ſeruata, meritoq;, vt ait ille, D

Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit.

AMVLETVM.

Hecate quoq; quercu coronari ſolita eſt, in cuius manum haſta imponebať, & humeros multis draconum ſpiris implicabatur. Huiuſmodiq; deæ ſimulacrum ante ianuam dedicari ſolitum Æſchylus tradit, idq; incantationum amuletum habebatur. E

VIRTVS.

Herculeam verò clauam illam valido plurimùm de robore fieri ſolitā, virtutis ſimulacrum eſſe, optimi quiq; autores tradunt. Tum etiam numus Gordiani Pij declarat, in quo Hercules nudus cum claua ſpectatur, cum inſcriptione, VIRTVS AVGVSTI. Neruæ autem Taiano ex S. C. quod in numis apparet, decretum eſt leonis caput claua ſupererecta, cum inſcriptione vni illi maximè attributa, quæ eſt, OPTIMO PRINCIPI. Nec prætereibo Cōmodi vanitatem, in cuius numo vidimus ingentem clauam cum inſcriptione, HERCVLI ROMANO AVG. S. C. & ad hæc coronam ciuicam circumductam. In alijs ad adulationem huiuſmodi cuſis, Hercules eſt facie ad ipſius Cōmodi ſimilitudinem informata, cum ſpolio & claua in læua, dextera coronam trophæo ſuperimponens: literę, HERCVLI ROMANO AVG. Accepit enim is ſtatuas Herculis habitu, eiq; immolatum eſt vt Deo. Harum vnam adhuc integram cū claua & Hyla, Iulius II reſtituit pro foribus aulæ ſuperioris palatij Pontificij, vbi nunc porticus Leoniana. Sed enim Leo X ſtatuā amoueri iuſsit, neglectaq; in angulum reijci. Neq; verò clauam Herculi ſemper ex robore fuiſſe perhibent, verùm & ex oleaſtro, cuiuſmodi ea fuit quam Mercurio πολυγίῳ dicauit, quam iterum pullulaſſe fama eſt. Nam Trœzenij oleaſtrum ex ea claua natum oſtentare olim conſueuerunt. Piſander & aheneam Herculi clauam fuiſſe dicit. F

FORTITVDO.

Iam verò fortitudinem, validaſq; vires per Quercum ſignificare mos eſt multorum, ſiue nomen ipſum ſequantur, quæ roboris elogio cenſetur: viribus enim præſtantes viri, vt Feſtus ait, robuſti à robore nuncupantur: robur verò a robo colore ruſo, quòd ea materia plurimas eius coloris venas habet, ſiue inſitā illi vim admirentur, quòd incorrupta materies, & ad ædiū perennitatem facere, magnis inde acceptis vtilitatibus, comperiatur.

DIVTVRNITAS.

Eadem autē de cauſa diuturnitatē etiam ſignificat quercus, quòd eiuſmodi ſit eius vis, vt in ſeros vſq; annos prorogetur, præcipuè cùm uel defoſſa, vel aquis macerata per tempus aliquod fuerit. Quare augures non iniuria auo Galbæ fulgur procuranti, cùm exta de manibus Aquila rapuiſſet, & in frugiferam

A ram quercum contuliſſet, ſummum, ſed ſerum imperium portendi familiæ, reſponderunt: quod euentus mox comprobauit.

IMPERIVM FIRMVM.

IMperij firmitatem per ſceptrum ex querno trunco ſignificatum inuenio. Sceptrum aũt cum folijs quernis in columna quadam ex alabaſtrite Viterbij ſpectare licet, inferioribus quippe ramis amputatis, ſuperioribus autem ita mutuò complexis, vt oculi ſpeciẽ reddant. Plutarchus Oſirim huiuſmodi ſigno redditum arbitratur, qui, vt nõnulli prodidêre, non Ægypti ſolùm, verùm & Italię, & totius ferè terrarũ orbis imperiũ obtinuerit. Aiunt verò ſceptra huiuſmodi ita pluribus ramis ornari ſolita, vt plures erãt prouinciæ quibus is imperitaret, cuius honori & nomini dicatũ eſſet id monumenti. Quercus enim Rheæ, quæ terra eſt, ſacra, vt Apollodorus III. de Dijs ait. Quin eos omnes quernis coronari tradit, ob vtilitates quas arbor ea tam in ędificijs, quàm in primo victu prębuit.

OSIRIS.

B MAcrobius in hac oculi ſpecie, quæ ab incuruatis ad complexũ hinc inde ramis, vt in nobilitatis veſtræ geſtaminibus ſpectare eſt, cùm Oſiridis nomen agnoſcit, tum Solis id eſſe ſignum cõtendit. Oculi verò ſimilitudinem ideo poni, quia Sol regiali poteſtate cuncta deſpiciat, vnde illi oculi cognomentum apud antiquos. Sed enim de oculo eo cõmentario diſputatum, quo per ſingulas humani capitis partes, quæ aliquid ſignificant, decurritur.

PRINCIPATVS.

CÆterùm & in Aruſpicũ diſciplina quercus principatũ oſtendit, quòd multis olim augurijs obſeruatũ eſt: ex quibus illud præcipuè referendũ videt̃, quòd in ſuburbano Flauiorũ quercus antiqua, quæ Marti ſacrata erat, per tres Veſpaſię partus ſingulos repentè ramos à frutice dedit, haud dubia ſigna futuri cuiuſq; fati. Primum quidẽ exilem, & haud ita multò pòſt arefactũ: ideoq; puella nata non perennauit. Secundum præualidum ac prolixũ, & qui magnam portenderet felicitatem. Tertium verò inſtar arboris: quare patrem Sabinũ ferunt aruſpicio inſuper confirmatum renunciaſſe matri, nepotem ei Cæſarem natum. Contrà verò ſceptrũ nouiſsimo Neronis anno de Auguſti manibus excuſſum fulmine, imperium Cæſaribus diuinitùs abrogatum indicauit.

FERITAS.

C QVorundam etiam inuentũ fuit animi feritatẽ ex quercu ſignificare, quòd etiam non ignobiles poëtę agreſtes homines, immites atq; ſæuos, nulliſq; humanis moribus expolitos, duro ex robore natos dictitabãt: de quo interpres Heſiodi, Veteres, ait, filios in quercubus aut petris exponere ſolitos, vrbium tectorúmue cõmoditate nondum adinuẽta, datamq; hinc anſam, vt ex petris aut roboribus geniti viderentur.

OBSCOENITAS.

HAbet & glans ipſa ſuum ſignificatum, idq; obſcœno ſatis intellectu, ob eam ſcilicet qua prædita eſt figurã, pudendi virilis mucroni penè ſimilem. atq; hinc Arcadũ obſcœnitatẽ inceſsi reperias, quòd βαλανοφάγοι eſſent. Vnde Diogenes eiuſmodi notę adoleſcentẽ Arcadem dixit, is cuiuſmodi videret̃ eſſe interrogatus: intelligebat enim Arcadiã infamẽ eſſe, vtpote quæ luxu delicijſq; barbaricis corrupta eſſet. Alij referũt ad ſtuporem: vnde dixerit etiã Iuuenalis, Læua in parte mamillę nihil Arcadico iuueni ſubſultare. Sed cum priore ſentẽtia facit alterũ eiuſdẽ Cynici dictũ, apud quẽ cùm mentio fieret de puero quodã qui malè

pudicitiam tutabatur, Diogenes cuiuſnã is eſſet interrogatus, Tegeates reſpon- D
dit, ludens ſcilicet ex ambiguo: nam Tegea ciuitas eſt Arcadię, Tegos autem in-
terdum pro lupanari ponitur.

IRA DELINITA.

IPſa denique arbor quercus, ea inſignis aſperitate, quæ omnibus conſpicua eſt,
non immeritò fertur vſqueadeò inimica oleæ, vt eam iuxta ſe poſitam extin-
guat. Olea verò cùm ſit pacis, manſuetudinis ac lenitatis indicium, excogitatum
eſt quercum olea complicare, cùm iracundiam atque inexorabilem animi aſperita-
tem ſeſe ad lenitatem dediſſe ſignificandum fuerit. Contrà addam ἐν παρέργοις &
ea quæ beneficium à quercu conſequuntur: ſcriptores enim naturalium rerum,
hederam quercinã, viſcum quercinũ, & polypodium quercinũ optimũ dicunt.

DE HEDERA.

HEdera autem non quercina tantùm, ſed qualiſcunque eſſet, haudqua-
quam obſcurę celebritatis erat apud Ægyptios, quippe quę propter
continuum virorem vitibus etiam præferebatur in ſacris, quòd illæ E
à fructu folia identidem amittant.

BACCHVS.

EA verò in primis quæ corymbos nigros fert: ſed & ſine delectu coronamen-
tis accepta Dionyſio ſacra, quod æquè eſt ac apud Ægyptios Oſiridi, à quo
etiam iſti nomen: chenoſiris enim eorum lingua nominatur, quod Oſiridis plã-
ta interpretatur. Præterea Dionyſius, Nyſa vrbe à ſe poſita in extrema ferè In-
dia, hederam quam ſeuit, æternum nominis ſui monumentum eſſe iuſsit.

NOCVMENTVM ABSCONDITVM.

THyrſis verò, quod telum eſt ligneũ, circumfuſa hedera coopertum vini no-
cumentum hieroglyphicè indicat ſub ipſius ſuauitate latitare. Hinc Macro-
bius Liberum Patrem ait ferire per obliquum, circunfuſæ hederæ latitante mu-
crone. Neque aliud ſibi vult vitis ſupra caput Hecates prætendi ſolita, quæ nimi-
rum oſtendit Fauni patris inſidias, quas in natam vini opera conſtruxit, de quo
latius in Serpente.

TENACITAS. F

VSqueadeò verò adhæſit hederæ tenacitatis nomẽ, vt illigandi complecten-
dique ſignificatum, vt olim apud noſtros flamini Diali non modò eam tan-
gere ominoſum eſſet, verùm etiam nominare, ne inde illigatus aliquo modo vel
re, vel cogitatione deprehenderetur. Eaque de cauſa neque anulũ quidem geſtare ei
licebat, libera ſiquidẽ omnia eſſe volebant ſacrificulis. Vnde ſacrũ factura Dido
apud Maronẽ, vnum exuta pedem vinclis in veſte recincta, legitur. Manifeſtũ
autem eſt hederam vincire quicquid fuerit, ad quod ſe applicuerit. Hinc Hora-
tius laſciuis hederis ambitioſior dixit. Hinc Catullus mentẽ amore reuinciens,
vt tenax hedera hac & illac arborem implicat errans. Et Gallienus Imperator:

Brachia non hederæ, non vincant oſcula conchæ.

Ea denique ſiue ab hærẽdo, ſiue ab eo quòd edita petat, ſiue potius ab edendo ea,
quibus adhæſerit, nomẽ habeat, Libero Patri dedicata eſt, vt initio dictũ, quòd
ita ſemper vireat, vt & ille ſemper iuuenis. Nam ſolis æterna eſt Baccho Phœ-
boque iuuenta. vel quia mentes hominũ ita Liber liget, vti ea quæcunque tetigerit
impedit: ebrius enim quamuis ſolutũ eum vel in anguſta paupertate dicat Ho-
ratius, & Lyæus à ſoluendo nomen acceperit, irretitam tamen habet mentem,
neque ſui compos eſt,

Aſſer-

A

ASSERTOR.

IN numis pleriſque caput hedera redimitũ aſpicias cum Aſſertoris inſcriptione: vt illud cum cornibus, ab cuius altera parte ſigillum eſt cum raccmo in dextera, in læua ſpolium gerit: literæ quæ legi poſſunt, ΔΙΟΝΥΣΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ. In aliquot alijs caput identidem hedera redimitũ, ab altera verò facie Hercules cũ claua & ſpolio: literæ ſunt, ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ. ΣΩΤΗΡΟΣ: infrà verò, ΘΑΣΙΩΝ. Sed dicerem ego populeam potius eſſe frondem, niſi flexuoſus viticulæ ambitus hederam potius referret. Sunt verò Thaſij ab inſula, quæ Thracię adiacet, vnde Herculis progenitores oriundi, quo nomine illi ſibi plurimùm plaudentes, imaginẽ eius numis exprimere inſtituerunt.

BACCHEIA SVPPELLEX.

VInaria verò vaſcula, quæ Ciſsibia plurimùm appellãt, orificiũ ad hederacij folij ſpeciem informatũ habent: κίσσος enim hedera: cuiuſmodi vaſa quamplurima, quæ longam ſapiunt vetuſtatem, vbiq; Romæ videas. Et quæ nũc etiã è luto formantur, ad eandem penè formam rediguntur, à folijsq; vulgò nomen
B habent, nam Folietæ nuncupantur. At bona pars Italiæ vaſa vinaria quotidiani vſus Boccalia, quaſi, vt puto, Bacchalia dicere velint, appellant. quamuis κισσύβιον pro vaſe vinario ſit apud Homerum. Qui κίσσια dicta putarunt, quod vaſa olim ex hedera fieri ſolerent, hallucinari mihi videntur: nam neq; quidem lignum ſatis idoneum, neq; materia commoda eſt, cùm ſatis cõſtet, ſi poculo hederacco mixtum infundatur, vina transfluere. Neq; ego nunc poculorũ genera perquiram, quæ copioſe ſatis ab alijs enumerata fuerunt: illud oſtendiſſe ſatis fuerit, qua de cauſa bona eorũ pars hederam ſupremo margine aſsimularent. quinetiã in nonnullis iuxta anſam impreſſum hederę foliũ obſerues: & apud Maronẽ paſtoralibus quibuſdã poculis ſuperaddita vitis, Diffuſos hedera veſtit pallente corymbos. Qua verò ſpecie eſſet cantharus qui Baccho dedicabatᷣ, vti ſcyphus Herculi, ſi quęſierit quis, picturatione cõmodius q̃ verbis explicabitur. Pedem enim habet à latiori ambitu in anguſtũ flexuoſo interius ductu ſe contrahentem, ita vt ea pars tota deſidentibus incuruis coſtulis deſcribatur: mox intumeſcit in calicem, quod
C nomẽ noſtris in ſacrificijs tot iam abhinc annis, ſpecie nihil quicquã immutata, receptum eſt. hinc iterũ anguſtari incipit, totoq; ambitu introuerſus incuruari, quo ductu vbi aliquantulum proceſſerit, rurſum aperitᷣ, & cratera in ſummo patefacit. Adduntᷣ hinc atq; inde anſæ, quas aures Græci libentius appellarũt: ſed aures ego eas alia quàm anſæ ſint forma factas intelligo, vtpote quę quidem proſtarent à ſummo vaſe, ſed minimè ad inferiora flecterentur. In morẽ autem Delphinorũ aliàs anſæ, aliàs anguium figuras, plerunq; volutarũ in modum fieri ſolitæ. Sed & vna tantũ anſa præditos pleriſq; locis cantharos in antiquorum monumentis aſpicias, cuiuſmodi apud Virgilium eſt Silenianus ille,

Qui grauis attrita pendebat cantharus anſa.

POETA.

QVòd verò poëtis hedera decerneretur, vt vnà cum lauro coronã eorũ perficeret, non tã perpetuus vtriuſq; viror, qui diuturna eorũ opera ſignificaret, in cauſa fuit, quàm vt oſtenderetᷣ, eos, qui digni hederis euaſiſſent, Laureáq;

meruiſſent, & ingenio & arte præcelluiſſe: per Laurũ enim inſitã in ingenio vim, ac venæ fœcunditatẽ Apollinis irradiatione locupletẽ intelligebant: per hederã verò artẽ & induſtriã peruigili labore partam. Cuius rei id eſt indiciũ, quòd hedera ſuapte vi admodũ imbecilla humi ſemper reperet, neq; ſe vnquã attolleret: pertinaci tamen labore artificioſoq; conatu peruincit, vt vel arboribus vel parietibus adhæreſcens, paulatim irrepens ſupra omniũ faſtigia victrix euadat, & ſupremo in vertice dominetur: vtroq; enim opus eſt, ſi quis velit excellere: niſi verò excelluerit nihil quicquam profecit, quia Mediocribus eſſe poëtis, non homines, non Dij, non conceſſere columnæ. quare ſapienter ait Horatius, D

Ego quid ſtudium ſine diuite vena,
Nec rude quid poſſit video ingenium, alterius ſic
Altera poſcit opem res, & coniurat amicè.

In eandem ſententiã apud Pindarũ legas, vt in Ape diximus, poëtas lacte ſimul & melle paſci: quorum lac naturam facundiæ vbertate affluentem, mel artem, laborioſumq; proficiendi conatum oſtẽdit. Non enim mel ſine magno labore, induſtria & artificio comparatˀ. Apud Athenæũ, quod minimè diſsimulandũ eſt, legas, ex Seno Elienſi Grãmatico deſumptũ, Autocabalos, qui poſtea Iamborũ poëtæ nũcupati ſunt, hederacea corona vti ſolitos, Ithyphallos verò talari tunica manicatos, ebrioſorũ perſonas ridiculũ in morẽ geſtaſſe. Hinc apud Virgil. E

Threicius longa cum veſte ſacerdos
Obloquitur numeris ſeptem diſcrimina vocum.

Et quod ad manicatos facit eluſum alibi:

Et tunicæ manicas, & habent redimicula mitræ.

Sed vt ad Athenæum reuertamur, Phallophoros demum ait (ideæ ſunt hæ impudentioris Muſicæ, laſciuæq; apud veteres cæremoniæ) ſerpyllo & pæderote herbis faciem occultaſſe, ſertaq; ſibi ex viola & hedera nexuiſſe.

VETVSTAS.

PRæter hæc vetuſtatis ſymbolũ eſt hedera, cùm ſemper circa vel arbores, vel ædificia vetuſtate cõſumpta ruinoſaq; ſaxa maximè verſetur: quin etiã ex eo Baccho ſacra, veluti vina etiã de vetuſtate cõmendantur. Pindaricum porrò eſt vinũ à vetuſtate cõmendare, vt Epharmoſto Olympijs, αἴνει δὲ παλαιὸν μὲν οἶνον. Ita Horatius paſsim: *O natam mecum conſule Manlio teſta.* F

Sic Tibullus, vt corrupta obiter lectio corrigatˀ, li. Amorũ ſecũdo, elegia prima:

Nunc mihi fumoſi veteres afferte Phalernos
Conſulis, & Chio ſoluite vincla cado.

Fumoſi enim Conſulis, non fumoſos Phalernos, vt imperiti nonnulli putant; eadem ſynepeia apud Iuuenalem habetur:

Fumoſos equitum cum Dictatore Magiſtro.

Notum enim quemadmodum Romani ſtudioſiſsimè curarint, vt atria ſua maiorum illuſtrium imaginibus complerentur, ad excitandam ſcilicet poſteritatẽ, vt quod ſibi ad imitandum proponerent, aſsiduè cõſpicerent. Fumoſos igitur, pręvetuſtate quadam veluti fuligine coloratos. Hedera aũt cogere in ſeniũ arbores creditur, ipſaq; nõ niſi ſeneſcentibus libenter adhæreſcit. Extãt ſuper hoc luculentiſsima Laberij carmina, quorũ ea duo tantũ afferã, quæ ad ſententiã, qua de nunc agitur, congruere videntur:

Vt hedera ſerpens arborum vires necat, Ita vetuſtas ambitu annorum necat.

Neq;

A Neq; quidem ea tantùm de cauſa, quia vetuſtas vinum cõmendet, & hedera ſit vetuſtatis indicium, ea Baccho ſacra perhibetur, ſed quoniã, vt ſuper eius vi Plutarchus diſſerit, cõmanducata hederæ folia ebrietatis ſpeciem quandã repręſentant, & procliues ad furorem mentes incitant.

FVROR POETICVS.

ATque hinc demum exiſtimant eruditiſsimi viri coronas hederaceas poëtis attributas, ſiquidem motus ille diuinitus fit, vt autor eſt Plato, quo poëtarum mens concita, imagines rerum tot ſupra naturã concipit, & ea interdũ myſteria ſcriptis mandet, quę paulò pòſt ipſi abeunte furore vix intelligunt. Vnde nõ immeritò excludit ſanos Helicone poëtas Democritus, eosq́; tantũ admittit,

Quos cantor Apollo
Non patitur verſare lutum, ſed ad aurea cœli
Limina ſublimes Iouis omnipotentis in aula
Siſtit, & ætherei monſtrat commercia cœtus,
Ambroſiamq́; libens nectarq́; propinat, & illi
B *Magna canunt afflante Deo, mortalia ponunt*
Nubila, quæq́; Deûm in penetralibus abdita cernunt.
Adq́; vbi iam ſeſe rediere inſomnia mente
Attonita repetunt, & quæ inſpexere repoſcunt,
Et plerunq; ſuas non percepere Camœnas,
Vſqueadeò humanis præſtant cœleſtia rebus.

DE SMILACE.

QVoniam verò Milax, vt vocabulo vtar Æginitę, quadã cum hederę foliorũ viticisq́; ſimilitudine ita congruit, vt ea multi magno cæremoniarũ errore pro hedera vſi ſint, ignorantes funeſtam eſſe, & omnibus ſacris & coronis infauſtam, ideo viſum eſt in hoc hederæ commentario eam diſſoluere ambiguitatẽ. Quatuòr enim diſtinguitur ſpeciebus: arborea vna, quæ noſtris taxus eſt: virgulto aſsimilis altera, ſed aſpera & ſpinoſa, ſurculis, ramis, pediculis, & folijs paliuri inſtar hamatis, labruſcæ ꝓpémodũ racemis prædita, quã Venętijs in ſemotioribus Lignipedũ hortis in pergula ſur-
C rectam aſpexi. Hederæ aliæ duæ propriores, quarũ vna læuis, altera hortẽſis appellať, ſed vſqueadeò ſibi inuicẽ aſsimilatæ, vt vtrãq; pleriq; vnã tantũ ſpeciem exiſtimarint. Siliquis hæ lupinorũ tunicas magnitudine adæquantibus fœcundiſsimæ, in quibus grana ad faſeolorũ ſimilitudinẽ renunculorũ figurã referentia deliteſcunt, preſsiora in alijs, in alijs toroſiora. Colorum multa varietas, in aliquibus lutea, in aliquibus purpurea, nigra alia, alia variegata ex nigro & albo, ſurculo in omnibus iunceo ad admirandam altitudinẽ excreſcente: folijs propémodum hederaceis, niſi quòd hederis vnicuiq; ſingula, his paſsim trina: hederę tenacia, & perpetua, & læuore quodã placida, his aſperiora debiliaq́;, & cum vẽto ſimul interdum abeuntia, autumno prorſus decidua.

FVNESTVM.

FLos harum coronis intextus funeſtũ habet hieroglyphicũ. Florẽ verò ferũt violis admodum ſimilem, colore in alijs cãdido, in alijs puniceo, in alijs etiã ſubpallido, ex quibus lugubres coronas fieri Plinius atteſtať, infauſtosq́; eſſe dicit omnibus ſacris & coronis: cauſamq́; affert, ob crocũ in eã herbã amore ſmi-

lacis conuerſum:quã quidẽ fabulam Naſo IIII Tranſmutationum libro vni- D
co eo verſu tangit: *Et crocon in paruos verſum cum ſmilace flores.*
De qua quidem fabula cùm nihil aliud extaret,nos olim de cultu eius herbæ viticuliue iuſtum opuſculũ hexametris cecinimus,fabulæq́ totius argumentũ explicuimus.Idem Plinius ait:Vulgus ignorando,hancq́ hederã exiſtimando,feſta ſua polluêre.Nam & poëtis,& Libero Patri,aut Sileno, Smilax iam pro hedera ſacrabatũ ab ijs,qui omnino quib.coronãdi eſſent ignorabãt. Legumẽ hoc diu noſtris regionib.ignotũ,nunc nuper allatũ è Sicilia Romã, multorũ hortos tota iam Italia cœpit multiplici fruge fœcundare. Oblectat mirificè fructus tum lepida colorũ varietate,nitoreq́ gemmarũ inſtar arridentiũ,tum opere topiario ſurculus,qui foliorũ ſylua denſiſsima in metas erigitur altiſsimas, & muris applicata paucorũ dierũ ſpatio ad celſa quãtumlibet ædiũ faſtigia prorepit, turres exuperat,nullius arboris proceritate ſuperatus. Ideoq́ in ſpatioſas ſcenas latiſsimaq́ tentoria,quo præcipuè anni tempore magis expetunt, mirabili pampinorum feracitate contexitur. Tum cibus leguminis nõ,vt multi tradunt, abominabilis,ſed guſtu gratus atq́ ſuauis: nam & diſcluſus à tunicis, & cum teneris ad- E
huc ſiliquis aqua incoctum, lautis etiam cœnis apponitur. Quam verò Medici damnant, fortè trachea illa eſt, paliuri ſpinis prædita,quæ racemulos quoſdam ad inſtar labruſcæ producit.

DE AMYGDALA.

QVóniam verò, nobiliſsime Hieronyme,ſpem eam quam de præclara iſta indole tua optimã omnes conceperant,vel ante tempus explere, tam in bonarũ artiũ ſtudijs, quàm in inſigniũ morũ elegãtia iam dudum occœpiſti, Amygdalũ tuã eſſe hieroglyphicũ animaduerti: ea enim arbos ante alias omnes floribus induta, nõ ſuę tantũ ſpem oſtẽtat opulentiæ,ſed & aliarũ frugũ annũ feracẽ pollicetur. Vnde Maro cùm videret eam primã omniũ florere,nihil vel Ianuarij rigore deterritam, ex florũ eius multitudine lætæ identidem fœturæ ſpem in frumentis concipere nos poſſe monet his verſibus: *Contemplator item cùm ſe nux plurima ſyluis*
Induet in florem,& ramos curuabit olentes,
Si ſuperant fœtus pariter frumenta ſequentur, F
Magnaq́ cum magno veniet tritura calore.

Quòd ſi ſpes,vt Speuſippus Platonicus definit,eſt expectatio boni,velut è conuerſo metus animi concitatio in expectatione mali,ſicq́ floribus inſpectis vſum inde fructuũ expectare ſolemus, nulli dubium erit quin flos ſit futuri boni prænuncius,& frugem paulò pòſt ſuccreſcentẽ polliceatur: nam & Themiſtius iucundiſsimam floris ſpeciem fructuum prænunciam eſſe dicit.

IVVENTVS.

AD hæc flos omnis iuuentutis habet hieroglyphicũ:iuuẽtus aũt omnis ſemper ſpei plena,cùm ſenectus cõtrà omnia deſperet:ſiue hoc accidit iuuenib. ex exiguo rerũ vſu,ſenib.verò ex irrita multorũ votorũ experientia:ſiue quia iuuenes natura vegetiore,quæ cupiũt ardentius futura etiã ſibi proponũt, ſpemq́ impendiò paſcũt,ſenes debilitate cõfecti,præ timore etiã cùm aſſecuti ſunt diffidere videntur,ideoq́ bonis minus gaudent. Alij dicunt æquius ideo ſperare iuuenes quàm timere,quia ſpes eſt de futuro tempore:in ſenibus autem multa memoria reſidet,ac earum præcipuè,quæ ſpem plurimam eluſere,tum autem memoria

A moria ipſa ſpei quodammodo contraria conſtituitur.

SENECTVS.

POrrò ſenectus, quę ſeſe hîc obtulit, facit vt ad amygdalā rurſū reuertamur: eius ſiquidem hieroglyphicū in diuinis literis accipitur pro canitie, quæ manifeſtum eſt ſenectutis indicium. Amygdala autem potius quàm alia quæpiā ex plantis, quia, vt etiam ex Maronis deſcriptione vidimus, arbor nulla denſiorem florum vbertatem reddit quàm amygdala. Locus autem eſt in hanc ſententiā apud Solomonem ad calcem Eccleſiaſtæ: Florebit amygdalum, & pingueſcet locuſta, & diſsipabitur capparis, atq; hæc inceptabūt, homine iam in domum æternitatis ſuæ profecturo: hoc eſt, vt apud Eucherium, caneſcet homo, tumebunt pedes, & concupiſcētia frigeſcet: nam hæc plurimùm homini in poſtremo vitæ tempore accidere conſueuerunt, vt inde in terram, quaſi in æternitatis ſuæ domū redeat. Proculdubio autem indicium appropinquantis mortis eſt, cùm canis caput albicat capillis. Mitto illud quod D. Hieronymus notat, quoſdam interpretari per amygdali florem ſacram ſpinam, quòd decreſcentibus natium carnibus ſpina ſuccreſcat, & floreat: nam & hoc & illud ſenij eſt.

B

CONTINENTIÆ FRVCTVS.

APud Hieremiā primo capite, vbi ſcis virgā vigilantē videre aſſerit, Theodotio reddit amygdalinam. Vnde colligitur, amygdalū caſtioris hieroglyphicum eſſe temperantiæ: nucē enim eam videmus amariſsimū habere putaminis corticem, teſtaq; lignea, eaq; duriſsima cingi, amaritie corticis difficultatē indicante, integumenti duritia virtutē ipſam: fieri autem vt cùm putamina illa & amara & dura ſummoueris, fructu fruare ſuaui admodum & delicato. Sic continentiæ caſtigata coërcitaq; cuſtodia, amara primùm videtur, perdifficilis & ab omni delectatione remotiſsima, ſed ex qua fructum colligas dulciſsimū ſuauiſsimumq;: ait enī Heſiodus, virtutis radices amaras eſſe, fructus verò ſuauiſsimos.

DE NVCE IVGLANDE.

NVPTIÆ.

AB amygdalo ad nucem iuglandem tranſire non incongruū, cuius eſt hieroglyphicū, vt nuptias præ ſe ferat. Credidêre multi, ait Plinius,
C quia nuces cadendo tripudiū ſonumq; faciant, qua de cauſa dictū illud, Sparge marite nuces. Sed veriſimilior cauſa eſt, quam ipſe cōminiſcitur, ob integumentū duplex, puluinati primùm calicis, mox lignei putaminis, quali propemodum operimento fœtus muniantur.

CAPPARIS.

AT verò & Capparim abſoluamus, ſuper eo multa & varia tam Hebraici interpretes, quàm Latini & Gręci cōmenti ſunt, dum Hebraicam vocem, quā nos Capparim dicimus, illi AVIONA, modò amorem, modò deſideriū, modò cōcupiſcentiā, & his ſimilia elocutionibus ſuis circunſcribūt. Sed qui diebus noſtris ſcripſere Capparim libidinē perfrigerare, hoc loco, teſte eo, decepti vidētur, quòd minus animaduerterunt Solomonem id notare voluiſſe, ceſſare tunc libidinis ardorē, cùm Capparis nulla eſſe cœperit: id enim apertè ſignat, Diſsipata fuerit: perinde ac ſi Gręci per fabulas ſuas philoſophētur, tunc ardorem Leandri gelidis aquarum fluctibus ſuperari, cùm primùm Herûs lucerna fuerit extincta.

PIERIVS VALERIANVS DE FVNESTIS ARBORIBVS, ET CORONIS ALIQVOT, EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS, AD LAVRENTIVM GRANAM. D

LVctuoſiſſimo illo die, quo Celſi Melini iuſta, Academia vniuerſa depoſcente, peruetuſto maiorum ritu celebrauimus, memini te, facundiſſime Grana, dum funeris apparatus inſtruebatur, multa de me quærere ſuper funeſtarũ arborum ſignificationibus, quòd nonnullam huiuſmodi rerum inquiſitioni operam dare me non ignorabas. Tuq; meminiſſe debes pauca admodum ea fuiſſe, quæ mihi tunc, tanti ac talis amici caſu cõſternato, memoriæ ſuccurriſſent, tum quòd eò totus couerſus eram, vt quæ multa in prærepti iuuenis deſiderium à doctiſſimo quoq; conſcribebantur, ſedulò colligerem, collectaq; publicarem: tum quòd nolebam eo tempore tenugis meis occupare, ſtudiorũ tuorum ſocium laudare meditantem. Quem quidem tu non laudaſſe tantùm, ſed diuturniori, vel æternæ potius vitæ viſus es mihi reſtituiſſe. Dignus quidem Celſus, qui tam eruditum, tamq; elegantẽ funeris ſui laudatorẽ ſortiretur. B *Dignus tu quoq;, qui de iuuene tam præſtanti, tam docto, tam probo verba faceres, quamuis id lætiori argumento factum omnes maluiſſemus. De qua quidem oratione tua multa alij præclarè prædicant: nos exuperaſſe te & noſtram, & omniũ expectationem, qui de te optima quæq; conceperamus, veriſſimè profitemur. Tibi verò an ego reſponſurus ſim in ijs quæ percontatus eras, adhuc ambiguum eſt mihi, curaui tamen vt ſi quid per diligentiam aſſequi poſſem, tuæ me flagitationis memorẽ fuiſſe comprobarem. Itaq; Cupreſſum, & Pinum, & Populum, & pro corona Smilacem, & quædam alia quæ funeſta ſunt perquiſiui, de quorum ſignificatis cõmentariolum hoc ad te conſcripſi. Illa verò meminiſſe debes, cùm de coronis quæreretur, quibus cenotaphium cingeremus, reſpondiſſe me, ex Salice, ex Moro, ex Caprifico, & Loto demum ſerta contexenda. Ex Moro, quoniam ſenilem prudentiam tam iuuenili ætate præ ſe ferebas. Ex Caprifico, quia cupiditatibus omnibus, quas innumeras ea ætas afferre ſolet, ipſe iugũ impoſuerat. Ex Salice propterea, quòd ſumma erat adoleſcens cõtinentia præditus. Ex Loto, ad diuinum eius ingeniũ, & omnifariæ doctrinæ ſtudium: quorum quoq; omnium rationes poteris ex hoc libello noſtro cognoſcere. Sed enim in his nihil fortè nouum tibi, gratã tamen futuram ſpero induſtriam, quæcunq; eſſe potuit, meam, quòd non cunctanter ſatis amico facere procurarim.* E *Eſto igitur apud te noſtri hoc amoris qualecunq; monumentum: neq; id horrori ſit quòd feralia donamus, vtpote qui philoſophus non minus rerum fines, quàm ortus progreſſusq; ſis contemplari ſolitus. Sed iam quid hæc ſibi lignorum ſtrues velit, inſpiciamus.*

DE CVPRESSO.

CVPRESSI ſignificata apud Horum nulla ſunt, apud Latinos & Græcos pleraq; memorantur.

POLLVTVS MORTE LOCVS.

ATq; illud in primis, quòd pollutionis, aut inceſtati de alicuius morte loci, aut funeris ſignum fuit, feraliq; illi apud omnes cognomentum: quia cùm minimè recidiua ſit, humanæ conditionis ſortem referre videatur. Quanquam Herodotus vnam ſolamq; pinũ ex arboribus reciſam minimè repullulare tradit, eſſeq;, vt ipſe ait, παιόλιθεον. Nimirum animaduerterat homo multæ diligentiæ, reciſam cupreſſum in Creta bea-

A ta beatiore inſula repullulare, quod de pinu nuſquam obſeruarat.

CRETA.

QVoniam verò Cretæ id præcipuè conceſſum, vt renaſcentes, quę pręſectę
fuerint, cupreſſos videat, nõnulli Cretam per eiuſmodi arborem ſignifica
ri tradiderunt, nõ aliter quàm Palmam pro Iudæa poni in Veſpaſianorum nu-
mis obſeruatum: Palmę ſiquidem & lætius & frequentius in Iudæa proueniũt,
quàm vſquã alibi. Cupreſſeta porrò Gnoſiorum celebrat Plato, in quibus æſti-
uo die de legibus cõmentatum à Megillo & ſocijs tradit. Non immeritò autem
magno habitum oſtento, cùm arbor Cupreſſus altitudine conſpicua in Veſpa-
ſiani agro auito ſine vlla ui tempeſtatis euulſa radicitùs repentè procidit, ac in-
ſequenti die viridior atque firmior eodem veſtigio reſurrexit, grande, vt inquit
Tacitus, proſperumq́; aſſenſu aruſpicum, & ſumma claritas iuueni admodum
Veſpaſiano promiſſa. Apud Plinium legas, vbi de prodigioſis arboribus diſſe-
rit, arbores multas, ſine tempeſtate, vlláue cauſa alia, quàm prodigij cecidiſſe, ac
ſua mox ſponte reſurrexiſſe, quæ fuerũt fauſti ominis & oſtenti. Sedenim ne no
B ſtra negligamus, vetuſtis rebus nimium applaudentes, in Mediceis ędibus, quę
thermis Alexandrinis dirutis incumbunt, hoc Romę vidimus, quod huc inſeru
iſſe minimè fuerit importunum. Paucis admodũ antè diebus quàm Leo Pont.
Max. moreretur, Medicam arborem proceræ admodum magnitudinis, ſed ma
gna ſui parte in latitudinem ramos ad parietem affixam, vt perpetuo virore au-
læa quæ dicuntur ſacere viderentur, caſu neſcio quo, noctu ſolutis pergulæ cõ-
pagibus ita concidiſſe, vt cacumine terram attingeret, & à porticu in xyſtũ pro-
deuntibus præaltæ curuaturæ arcum exhiberet. Subſecuta mox clariſsimi Prin
cipis mors. Neglecta arbor, omni tunc familia alijs negocijs occupata. Creatur
interim Hadrianus VI. PONT. MAX. ab extremis vſq; Morinis in Italiæ lu
dibriũ perquiſitus. Inſequitur ſtatim ab electione, maxima hyemis inclementia:
niues iuges, & in multos dies terræ, pertinacia Romano ſolo inſolita, inhæſitan
tes, qualem tempeſtatem & niuium altitudinem, aſperitatemq́; aëris nemo quã-
tumlibet natu maximus Romæ ſe vidiſſe profitebatur. Sæuijt ea hyems in ci-
trios, lucos, & viridia omnia Medicis arboribus conſita perſtringit, & ad radi-
cem vſq; adurit: omneſq́; illæ huiuſmodi arborum deliciæ, quæ Romæ plurimę
C frequentiſsimæq́; erant, auferuntur: ſola è noſtris illa ſeruata incolumis, quę an-
te Leonis obitum prociderat: ac omnis ille ordo, qui ad eundem parietem adhę
reſcebat, minima iactura læſus, cæteris omnibus ad repullulationem ſucciſis ad
imum caudicem. Quòd ſi altero vix anno completo Clementem VII Leonis
præmortui fratrem patruelem ad Pontificatus faſtigium euectum vidimus, cur
Medicam illam arborem in eius ædibus, & inclinatæ fortunæ deiectam, & feli-
ciſsimi ſucceſſus, ab hyemis tam horridæ ſæuitia ſeruatam, fuiſſe prænunciam af
firmare vereamur?

SEPVLCHRA NOBILITATIS.

SVnt qui cupreſſum ſunus quidem & ſepulchra, ſed non niſi nobilitatis ſigni
ficaſſe contendant: quod & Lucani teſtimonio confirmatur, ita dicentis,

Et non plebeios luctus teſtata cupreſſus.

Sanè Thucydides libro Hiſtoriarũ ſecundo, arcas ſuiſſe dicit ex cupreſſo, in qui
bus eorum efferrentur oſſa, qui pro ſalute patriæ mortem oppetere non dubi-
taſſent. Huius autem inſtituti, vt cupreſſus defunctis accommodaretur, prin-
cipium nonnulli ad hiſtoriam referunt: aiunt enim Aſclepiadis autoris grã-

uiſsimi teſtimonio, Boream Celtarum Regem cùm filiam Cypariſſam nomine D
amiſiſſet, arborem hanc in eius tumulo ſeuiſſe, à qua inde nomen inditum Cy-
pariſſo: mox à ſatu illo luctuoſam feralemq; haberi cœptam.

M O R S.

NAm & in oſtentis mortis indicium fuit, quod tum alijs euentis, tum Imp.
Seueri caſu comprobatum eſt, cùm Aethiops quidam claræ inter ſcurras
famæ, cum corona è cupreſſo facta illi obuiam proceſsiſſet: quem cùm ille ira-
tus remoueri ab oculis præcepiſſet: coloris tactus omine, reſpondiſſe ille dici-
tur, Totũ fuiſti, totũ viciſti, iam Deus eſto victor. Paucis verò pòſt diebus Se-
uerus eſt vita functus. Quod verò pertinet ad colorẽ, fertur & Hadrianus Imp.
ex Mauri occurſu extrema ſibi iam ingruere concepiſſe.

D I S.

CVpreſſus porrò in tutela Ditis Patris: & eius arboris rami ſepulchris affi-
xi, adſculptiue, Dis Manib. commendari defunctos indicant. Atq; hoc eſt
quod apud Horatium legas, arborem nullam hominem ad inferos ſequi, præ-
ter inuiſas cupreſſos. E

I V N O.

EX ea autẽ arbore ſimulacra Iunoni Reginę fieri iuſſa, in pleriſq; prodigiorũ
expiationibus obſeruatum: vt Gn. Cornelio Lentulo, P. Licinio Coss. Cu-
preſſea ſimulacra Iunonis Reginæ poſita per virgines viginti ſeptem, quæ Vr-
bem luſtrauerunt.

O R P H E V S.

ET in Lebethris Orphei ſimulacrum ex cupreſſo cultum, quod cùm Alexã-
dri temporibus ſudorem multum emiſiſſet, omnibus eo prodigio perterre-
factis, reſponſum eſt ab Ariſtandro viro ſapiente, bene ſperandum, ſiquidem
quod nunc opus Alexander aggrederetur, ob rerum geſtarum magnitudinem
maximum eſſet ſudorem & laborem poëtis & Muſarum cultoribus allaturum.

PVLCHRITVDO SINE FRVGE.

INdicat etiam Cupreſſus rei cuiuſpiam ſublimitatem atq; pulchritudinem, ex
qua tamẽ nullus percipiatur fructus. Quare Phocion, cùm Leoſthenes Athe-
nienſes in bellum impuliſſet, magnaq; ſpe ad libertatis & principatus nomen e- F
rexiſſet, illius verba dicebat cupreſsis eſſe ſimilia, quę cùm procerę admodũ ſint
& pulchræ, fructum tamen non habent. Ceſsit inde res in prouerbium κυπαρίττου
καρπός, de re ſpecioſa quidem viſu, ſed prorſus inutili. Spectatu quidem iucunda
eſt cupreſsi proceritas, effigiesq; illa metas imitata, fructu tamen ſuperuacua eſt,
baccisq; torua, diceret Plinius.

P E R P E T V I T A S.

CVr verò Dijs ſimulacra ex cupreſſo fieri ſolerẽt, in cauſa eſt materiæ perpe
tuitas, odorisq; ſuauitas, quæ perpetui thymiamatis loco eſſe videretur.
Cupreſſum enim neq; cariem, neq; vetuſtatem ſentire tradunt, neq; temerè ri-
mam aperire, vllaue parte fatiſcere. Simulacrũ Iouis in Arce ex Cupreſſo à con-
dita Vrbe ſexcenteſimo ſexageſimo primo anno dicatum, tempore adhuc ſuo
durare Plinius atteſtatur, qui quidem anni eſſent circiter C C. Plato leges pu-
blicas, acta decretaq; ſacris monuit inſerendas tabulis cupreſsinis, quòd eam
materiem ære perenniorem arbitraretur. Quantũ verò pertinet ad odorem, In-
di Cupreſſum inter aromata propemodum venerantur.

A

DE PINO.

ET Pinum, mi Grana, non paruam habere cum cupreſſo ſimilitudinem, exploratum eſt.

MORS.

NAm mortis ipſa quoq; indicium eſt, de qua idem obſeruatum vbiq;, arborem exciſam ſemel minimè ſuppullulaſcere. Vnde Staphylus poeta πίτυος τρόπον, hoc eſt, in morem piceæ dixit. Et apud Homerum βέλος ἐχεπευκὲς, letale telum exponunt interpretes vetuſtiſsimi, quamuis alij ad ſolam referãt amaritudinem & acerbitatem, qua ſit arbor ea præcipuè prædita: quandoquidem amaritudo ipſa ita eſt morti affinis, vt viceuerſa mors interdum pro amaritudine vſitatiſsimo mortalium ſermone proferatur: neq; hodie tantùm, verùm & apud vetuſtiſsimos hominum ita fieri ſolitum inueniamus. Nam IIII. Regum, cùm Prophetarum grex apud Eliſeum eſſet, & eorum vnus egreſſus in agrum colocynthidas agreſtes legiſſet, easq; conſciſſas in ollam pulmentariam

B paraſſet, neq; eorum quiſquam propter amaritudinem guſtare poſſet clamauerunt ad Eliſeũ dicentes, Mors in olla eſt: hoc eſt, tanta eſt pulmentarij amarities, quanta mortis eſt. Eodem modo, paucis antè diebus, cùm poſt raptũ in cœlum Heliam, Hierichonta ſe recepiſſet, queſti ſunt eius loci ciues, aquas eſſe apud ſe peſsimas, quas diuinitùs cùm dulces reddidiſſet, numinis dictum citauerat: Sanaui aquas has, & non erit vltra mors in eis. Sed vt ad piceã reuertamur, Herodotum nonnulli carpunt, quòd ſolam piceam præſectam non repullulare dixerit, cùm & cupreſſum, & alias quaſdam plantas ipſi agnoſcant, quæ idem patiãtur. Sed quantum ad cupreſſum attinet, diximus nos Herodotum ad Creticam reſpexiſſe, quas repullulare cõſtans fama eſt. De pinu verò, quòd Staphylus Pini more dixit, pro abolitione, excidioq; ſupremo, in memoriam adducit terribilem eam Crœſi denunciationẽ, qua per caduceatorem Lampſacenis interminatus eſt, eos vt pinum exterere, niſi Miltiadem, quem per inſidias ceperãt, miſſum facerent. Cumq; Lampſaceni inter ſe quærerẽt, quid illud eſſet, quòd Rex ſe vt pinum diceret extriturũ, à grandiore natu ciue edocti ſunt, eam arborem ſemel exciſam nunquam amplius ſuppullulaſcere. Quod illi excidiũ veriti, Miltiadem

C confeſtim è vinculis exemptum liberum abire permiſerunt.

ISTHMIA.

ISthmiaci quoq; certaminis præmium pinus erat. Neq; verò pino tantùm, verùm etiam arido olim apio ſacri eius victores coronabantur. Funeſtum enim eſſe etiam apium, ſuo loco docebimus. Quæ verò apij corona Nemeorũ victoribus dabatur, ex eo viridi texebatur apio, vt interpretes Pindari monuerunt. Erant verò Iſthmia in Melicertæ memoriam inſtituta. Et Pauſaniæ adhuc temporibus pinus apud aram Melicertæ germinabat, quem puerum à Delphino delatum expoſitumq;, Siſyphus rei miraculo motus in Iſthmo ſepeliſſe fertur, & certamen illud inſtituiſſe.

NATVRA.

NAturæ imaginem eſſe pinũ dicit D. Ambroſius, quippe quæ ſemina à primo illo diuino cœleſtiq; priuilegio accepta cuſtodiat, partusq; ſuos quadam veluti annorum vice & ordine referat, neq; niſi vi caloris admota excludat. Atq; eadem ipſa nux flammæ ſpeciem imitatur, lacunatis in turbinem toris reticulato opere circunductis.

CYBELE. D

EOdem argumento & cauſa Cybeles deæ ſymbolum erat pinus: nam & ipſa dea rerum omnium mater habebatur. Videre verò eſt numum in quo caput Cybeleium eſt de more turritum, ab altera cuius parte corolla impreſſa eſt ex duobus ramis pineis, intra quos literæ ſunt ΖΜΥΡΝΑΙΩΝ. Vbi illud quoque adnotatione dignum, quòd litera Σ in eo numo figuram habet Latinæ aſpirationis in latus proſtratæ, ac ſolo proiectæ, Ι. Hinc enim crediderim multa ea Græcorum vocabula, quæ apud eos à vocali incipiunt aſpirata, per S à Latinis enunciata, vtpote qui aſpirationem S literam eſſe arbitrati ſint. Sic ἑπτὰ, ſeptem. ἕρπω, ſerpo. ὗς, ſus. Siue ea literæ Z nota fuerit, quòd veteres inſcriptiones plurimæ Z pro S litera ponũt: vt ZMYRNA Romæ in Diuæ Anaſtaſiæ, & in Campo Floræ: in Veientibus arce caſtri noui, OSSVIS ZMARAGDI: in foro Traiani, ÆMILIVS ZMARAGDVS, & innumera alia, de quibus Grãmatici viderint. Per Hetruriam vetuſta pleraque conditoria pinum inſculptam habent, ſiue funerali argumento, ſiue quòd apud eos Cybele olim vnicè coleretur.

ÆSCVLAPIVS. E

APud Sicyonios pinea nux Æſculapij ſymbolum habebatur. Nam & Pauſanias autor eſt, eum Deum cum ſceptro, & nuce pinea in manu altera, ſculptum eſſe.

DE POPVLO.

ACcedit his Populus, multę & ipſa apud antiquos venerationis, quãuis inter infelices damnataſque religione recenſeatur: quo in numero ſunt omnes quæ neque ſeruntur, neque fructum ferunt.

FVNVS.

EA quoque apud aliquos inter ferales habita. Nam apud Rhodios ludi funebres in honorem Tlepolemi celebrabãtur ab impuberibus pueris Populo coronatis.

TEMPVS.

PEr eam tempus etiã indicabant, propterea quòd arbor ea bicoloribus ſit folijs prędita, ex quo præcipuas ipſius temporis partes, quippe diem ac noctẽ referre videatur. Ideoque Probus Herculi dicatam ait, quòd phyſici tempus per Herculem interpretantur. Quinetiam hoc habet Populus cõmune cum tempore, quòd eius folia poſt ſolſtitium circumaguntur: nec alio argumento certius intelligitur ſidus confectum, ait Plinius. Sunt verò & aliæ arbores, quæ folijs bicoloribus variæ conſpiciuntur, vt ſalices, oleæ, citri: in illis tamen color penè idem, licet ab vna parte dilutior, altera denſior atque coloratior habeat. In Populo verò, hac præſertim quæ alba nuncupatur, nam ea eſt Alcidæ gratiſsima, vt Maro, & in eiuſmodi accipitur ſignificatum, candor ex vna parte penè niueus ac ceruſſatus, ex altera porracei folij inſtar viridiſsimus. Narrant nonnulli fabulam, Herculem cùm ad inferos deſcendit, eius arboris coronam geſtaſſe, atque eam foliorum partem quę foris conſpicua erat, fuligine tetri chaûs obſcuratam, quæ interius condebatur ſudore ablutam candidiorem euaſiſſe, inde cùm ſurculos eos in Acherontis ripa ſæuiſſet, ſeminium id latè propagatũ. Sed enim vt apud Pauſaniã eſt, Hercules Populum albam ex Theſprotide regione iuxta Acherontem fluuium genitam ad Græcos tranſtulit, atque hinc locus fabulæ datus. Acheron enim Theſprotidis fluuius leucen, quæ alba eſt Populus, paſsim

fert,

A fert,perinde ac Alpheus oleaſtrum, Aſopus Bœotiæ iuncos, Menander myricas,Perſeam Nilus.

DE APIO.

EX herbis verò ante alias omnes maximè ferale eſt apium.Neq; tamẽ hîc ego contenderim,vtrum Selinon atq; Petroſelinon idem ſint,an aliquid inter ſe diſsideant,quam prouinciam ſibi doctiſsimi hac ætate viri ſuſcepêre,ſatis habiturus ſi quæ ad hieroglyphica quomodocunq; pertineant ſignificata commemorauero.

NEMEEVS VICTOR.

HOminem apio,verùm eo viridi,coronatum,Nemeeorum victorem ſignificare magis vulgatum eſt,quàm vlla indigeat repetitione. Quodq; ea certamina in Archemori, ita ab Amphiarao vocitati, celebritatem inſtituta eſſent, quamuis nonnulli dicãt Herculem Nemeeo Leone domito certamen id ſacraB uiſſe,cuius preciũ apium eſſe voluerit. Ideoq; leonis herbam apiũ appellatũ, de qua Pindarus Nemeis Alcimedæ Æginetæ, βοτάνα τίν ποθ' ἁ λέοντος νικάσαντ'. Hiſtoria tradit herbulam huiuſmodi ex Archemori ſanguine progenitam. Alij volũt inde leonis herbam dictam,quòd apium in Nemea lætiſsimè vulgoq; prouenirer,qua leo ibi verſatus affluenter admodum paſceretur.

LVCTVS.

NImirum igitur apium luctus indicium eſt,quandoquidem herba ea,vt Pindari interpretes aiunt,eſt inferis ſacra,luctuiq; dedicata. Nam, vt Græci autores prodidêre,terreſtre admodum eſt: effunditur enim libenter humi,plurimumq; occari gaudet,vt ſolo propinquius adhęreſcat. Satũ eius ſemẽ, vt anicułæ noſtræ fabulantur,ad inferos proficiſcitur prius quàm enaſcatur. Orta inde fabula,quòd ob ſoliditatem atq; duritiem,qua præditum eſt, aliquanto diutius quàm alia intra terræ viſcera morari videatur. Itaq; mortalis Opheltes,qui mox Archemorus terreno fuit honore decorandus,ex quatuor enim illis inſignioribus certaminibus,Olympijs,Pythijs,Iſthmijs,Nemeis,vt Archias:

οἱ δύο μὲν θνατῶν, οἱ δύο δ' ἀθανάτοις.

C *Sunt duo mortali,ſunt duo ſacra Deo.*

Mortales Archemorus,& Melicerta, qui & Palæmon. Dij,Iupiter & Apollo. Præmia,Apollini Laurus, quæ pomi etiam nomine nuncupatur, ob grandiores baccas,quas Laurus Delphica producebat,vnde coronæ illæ decerpebantur,de quo vide apud Lucianum. Ioui oleaſter, Palæmoni pinus, aut aridum apium,viride verò Archemoro,olimq; olea. Minimè verò prætereundus hic locus eſt,ad vtrunq; ſignificatum funeris & victoriæ optimè accõmodatus: quippe cùm Timoleon copiarum Græcarum dux, audito Bomilcaris & Aſdrubalis Carthaginenſium aduentu, qui claſſe bene magna comparata miſsi fuerant ad Græcos tota Sicilia pellendos, ipſe cum quinq; tantùm peditum millibus, & equitibus mille, hoſtibus occurrere ſtatuiſſet, profectusq; Syracuſis cùm ad Criniſium amnem, quò ſciebat hoſtem venturum, proceſsiſſet, factus eſt obuiam mulis apium ferentibus: perterrefactis omine militibus, qui apio ſepulchra coronari non ignorabant,quem morem Plutarchus Sympoſiacis enarrat: vulgatumq; erat inter Græcos adagium, incurabilem valetudinem apio indigere: Imò, inquit Timoleon, Coronæ vobis vel ante victoriam õfferuntur,

ad id ſcilicet alludens, quòd Iſthmijs victores apio coronabantur: dictumq; e- D uentus comprobauit, Carthaginenſibus poſtridie victis profligatiſq; maiore ſuorum ciuium ſtrage, quàm vnquam antea paſsi eſſent, inſigniq; ac memorabili victoria Timoleonti acquiſita. Sanè pleriſq; in antiquorum monumentis, & in adſculptis cantharis atq; carcheſijs apium obſerues, quippe mortis atq; luctus indicium. Eo autem ſepulchra, & alia mortuorum conditoria ſubſterni ſolita, priuſquàm cadauera inferrentur: eaq; de cauſa cùm veteres in conuiuijs omnibus ferè alijs coronamentorũ generibus vterentur, flores & herbas omnes huc admiſcerent, vno in primis apio, vtpote quod nihil ad hilaritatem faceret, abſtinebant.

DE MYRTO.

ESt & Myrtus inter funeſtas arbores adnumerata, qua Thebis qui vincerent Iolea, coronabantur: de qua Pindarus Iſthmijs, ἄνθεα λευκωθεὶς κάρα μύρτοις ὅδ᾽ ἀνήρ. Fuit autem Iolaus heros apud Thebanos diuinis cultus honoribus, ad cuius tumulum Iolea ludos celebrabant, & hu- E iuſmodi coronam ex Myrto præmium inſtituerant, propterea quòd, inquiunt interpretes, funebris eſſet arbor. Verùm cùm longè plura ſint ab ea & genij & voluptatis ſignificata, inter funeſtas has Myrtũ prorſus inſerere noluimus, ſed eam cum lætioribus, roſa, hedera, & quibuſdam alijs conuenientiori loco pangendam exiſtimauimus.

DE SALICE.

POſtea verò quàm iuſta ijs qui præclaro fuerũt ingenio, ritè perſoluimus, tempus eſt vt ad lætiora cõuertamur argumenta. Promiſeram enim ſuperioribus diebus Grana tibi, priuſquã funus hoc incideret, de Salice, de Moro, de Caprifico, de Loto, quæ deducta eſſent hieroglyphica perſcribere. Ea igitur in hunc modum diſponemus.

VINCVLVM.

SAlicem in primis eſſe vinculorum ſymbolũ, tum ex quotidiano eius virgulti vſu manifeſtum: ad id enim plurimùm comparatur tum diuinæ etiam literæ atteſtantur, cùm Iudæos dicunt patrijs abductos ſedibus, miſerrimo Baby- F lonis incolatu organa ſua in ſalicibus ſuſpendiſſe, de quo paulò pòſt.

CASTITAS.

QVòd autem nonnulli aiunt ſalicem caſtitatis indicium eſſe, tametſi de ea nihil Ægyptij, non incongruè tamen confictũ eſt, ſiue ſit propter vinculi ſignificatũ, quòd eius materia ſit plurimùm apta vinculis, atq; ideo coërcitionis indicium ſit: & caſtitas ipſa modò zona, modò campeſtri, modò alio atq; alio vinculo coërcenda præcipitur. Siue ſumptũ ab Amerina ſalice, quæ lectis accubitiſq; impoſita, caſtitatem inducit. Siue ab eo quod pleriq; autores tradunt, folia huius arboris cõtrita & pota, intemperantiam libidinis efficaciter frænare: ſæpius verò ſumpta, vſum in totũ auferre. Vnde Homerus ſapienter ſalices ὠλεσίκαρπος, noſtri veteres frugiperdas appellarunt, vel infructuoſas, cuius ſcilicet ſemen in potu acceptum efficit ne conceptus ſubſequatur. Sanè Porphyrius in ijs quę circa Homerica philoſophatur, ſalicem ab eo ὠλεσικάρπους vocari tradit, quòd ſemen prius quàm matureſcat abijcit. Sed idem ea potius de cauſa dictum putat ὠλεσικάρπους, quòd ſemen illud, ſiue fructum appellare quis malit, ex vino propi-

natum

A natum ſterilitatem faciat, ſeminali omni vi protinus labefactata. In diuinis porrò literis, vbi iubetur populus Dei tabernaculorum feſta celebrare, quippe in tentorijs omnes habitantes palmarum ramos ac frõdes ſalicis manibus prætendere, nimirum per ſalicem continentiam intelligimus. Idq́ volumus admonitum, apud Origenẽ homilia nona ſuper Exodum, in qua de tabernaculo agitur, eo loco in damno eſſe impreſſos codices, vbi legitur: Arbor autẽ populi & ſalix, virgulta ſunt caſtratis: vbi dubio procul legendum eſt, virgulta ſunt caſtitatis. Fortè autem non temerè id ſcripſere aliqui, credentes ſaligna coronà coronandos eos, qui, iuxta Eſaiæ dictũ, quaſi ſalix ſuper fluentem aquam oriuntur. Neq; alia de cauſa crediderim apud gentes laſciuiſsimo, quem fingunt, hortorũ cuſtodi ſalignam ſalcem adhibitam, niſi vt Veneris pruritum, & impudicas cogitationes caſtitatis falce reſecandas admoneremur.

STERILITAS.

SAlicem porrò ſterilitatis hieroglyphicum intelligi voluerunt, Maronem ſecuti, qui ſalicẽ inter infœcundas memorat plantas: vbi Seruius ſemen ſalicis
B eſum infœcunditatem ait mulieribus gignere, quippe qui apud Pliniũ legerat, ſemen ſalicis mulieri ſterilitatis medicamentum eſſe. Sedenim qui Maronem aiunt eam infœcũdam appellaſſe, quia ſemen non habeat, norint ſalices habere in folijs grana quædam, quibus vis ſeminis ineſt, vt eo cõmiſſo terris arbor ſurgat tanquã ſurculo defoſſo, vel æquè ac ſi de ſemine pullularet. Sciendum tamẽ eam ocyſsimè ſemẽ perdere, quippe quod ante maturitatem in araneam abeat. In Creta tamen inſula fructum ad maturitatem ferre perhibetur.

OTIVM.

EVthymius vbi, quod ſuperius attigimus, legitur, In ſalicibus ſuſpendimus organa noſtra, per ſalices otium interpretatur, propterea quòd arbores hæ ſunt infœcundæ, quippe ſine vllo vtili, vt dictum eſt, ſemine. Nam cùm Iudæi in eam tracti captiuitatem propter Babylonis flumina deſediſſent, captiuitatemq́ ſuam tantùm deplorarent, nihil habebant quod eos ad cantus hilaritatem inuitaret. Ignauam igitur per otia vitam trahere cogebantur.

PRÆMATVRVM INCREMENTVM.

SVnt qui per integram hanc & adultam iam arborem præmaturũ incremen-
C tum, adoleſcentiamq́ ante annos mira auctam proceritate, ſignificari velint. Manifeſtũ enim vnicuiq; eſt, quàm citò, quantaq́ ramorum denſitate conſtipata creſcat ſalix. Hinc Verrius eam ita dictã interpretatur, quòd ea celeritate creſcat vt ſalire videatur. Quamuis non ignoro ſententiam hanc à Feſto Pompeio irriſam, qui etiam id damnat, quòd non virgulti genus potius quàm arborem eam appellarit. Sed hæc auſtera nimis eſt Grãmatici cenſura. Leuitico ferijs, quæ X V ſeptimi menſis colligendis fructibus celebrantur, ſalices de torrente ſumi præcipiuntur. Theologi plerique omnes hîc quoq; per ſalicem caſtitatẽ interpretantur, moderatiq; coniugij continentiam, ſiue, vti ſuperius dictum, propter vinculorum ex ea vſum, ſiue quia fructum non facit, veluti Eunuchi, quos viros vocat Euangeliũ, de quibus apud Eſaiam: Nõ dicat Eunuchus aridũ ſe lignũ eſſe, quia in domo mea dabo eis locum nominatum à filijs filiabusq́. Mox atteſtationis loco ſubiungit: Dabo inquam eis ſempiternum nomẽ. Quòd verò loco hoc poſitum eſt, ſalicem de torrente, ſunt qui orationis & pœnitentiæ hieroglyphicum eſſe velint, vt eo identidẽ loco Pſalmographi: Super flumina Babylonis, illic ſedimus & fleuimus cùm recordaremur tui Siõ. In ſalicibus, in me-

dio eius ſuſpendimus organa noſtra. Orationes enim & quę pœnitendo lachry D
mæ oboriuntur, indigent inuicem commiſceri: de quibus Eſaias: Sicut ſalices ſu
per præterfluentes aquas. Alij torrentem loco hoc pro præſentis vitæ decurſu
capiunt, in quo ſubita tot incommoda quotidie nobis ex improuiſo ingruunt,
qualibus Chriſtus noſter exerceri voluit, qui & ipſe de torrente, qui ſecus hanc
viam præterfluit, bibere non recuſauit.

DE MORO.

IN quibuſdam arborum variarũ cõmentarijs, in amicorum quorundam gratiã conſcriptis, fortitudinẽ ex quercu, iuſtitiã ex palma, tẽperantiam nuper ex ſalice ſignificari oſtendimus. Nunc autem, Grana, quartam etiam his addemus Heroinam, quæ quidem prudentia eſt.

PRVDENTIA.

EAm per morũ ex arboribus ſignificari ex eo compertum eſt, quòd vna omnium prædicatione prudẽtiſsima cenſetur, vtpote quæ nõ vt multę, properat, quæ vbi primùm lenioris mitioriſq; aliquantulũ auræ ſpirauerit, erumpunt B in germina, & flores exſinuant magna interdum ſtrage, ob temporis inconſtantiam. At morus ne pruina lædi poſsit, quam hoſtem ſibi pernicioſum agnoſcit, non antè germinat quàm frigus penitùs fugatum eſſe cognouerit, atq; ad amœniſsima adulti veris tempora peruentum omnino ſit. Addit hoc, quòd rem properè conficit, & quod ſapientis illius præcepto mandatur, ἃ ταχέως δὲ ποιεῖ. Vna enim ferè nocte tota germinat, fœtum celerrimè grãdit & maturat, ne caloris etiã aduentantis iniuria lædi poſsit.

DE CAPRIFICO.

TEMPERANTIA.

SEd enim cùm ſalicem pro caſtitate poſuerimus, quæ bonę mẽtis vinculo vti zona coërcita ſeſe probet, eamq; temperãtiam etiam eſſe interpretati ſimus, cùm virtus hæc ad alias quoq; cupiditates coërcendas, fræniſq; atq; catenis compeſcendas progrediat, ſitq; omnino temperantia ex Ciceronis finitione, moderatio cupiditatum rationi obediens, optimè videnẽ Ægyptij feciſſe, qui virtutem hanc per Caprificũ expreſſere; ea ſiquidem collo tauri quãtumlibet laſciuientis alligata, animal ferocire minimè permittit, ſed laſciuia eius atq; petulantia omni cohibita, eum obtemperantem reddit, neq; quicquam ſinit immodeſtius facere. E

IVNO.

QVod verò alicubi videas caprifici ramũ ſimulacro Iunonis appoſitũ, ea de cauſa factũ, quòd Nonæ apud Romanos erãt Caprotinæ nũcupatæ, quibus, vt autor Varro eſt, matronę ſub ficu Iunoni ſacra faciebant, & ex caprifico virgã adhibebãt, nẽpe ob memoriã pudicitiæ ſeruatę, cùm Philotis ancilla Senatui ſuaſit, vt pro matronis & uirginibus, quas hoſtes dari ſibi obſides petebant, ipſa cum ancillis alijs habitu matronali cultę ſubmitterentur: cuius laudata ſententia cùm omnes hæ ſecũ potiones meracas in læ

titiæ

A titiæ ſignum attuliſſent, conuiuiumq́ simulaſſent, hoſtes lętabundi, comeſſatio-
ne & potu grauidi, poſt iocos quieti ſe dederũt. Hic Philotis ſignũ dedit ex ca-
prifico, per quã de mœnibus, vbi nata erat, propẽdentẽ irrepſerat. Romani exci-
ti impetũ in dormiẽtes faciunt, eosq́ cædunt, & clade fœdiſsima fugant, potitiq́
victoria, ſacrũ id inſtituêre, vt ancillæ matronis æquatæ, Iunoni, quã à caprifico
Caprotinam appellauêre, ſacrificarẽt. Ad hoc ſacrum reſpexit Ouidius, cùm in
Arte dixit:

Porrige & ancillæ qua pœnas luce pependit,
Luſa maritali gallica veſte manus.

DE LOTO.

INter arborũ ſignificata nulli apud Ægyptios maior honos habitus
quàm Loto, mirificæ omnino arbori, & quæ magnũ cum cœleſtib.
cõſenſum habeat, ſitq́ veluti noſtrarũ rerũ ad ſuperos internuncia.

ORTVS SOLIS.

ERat verò Lotos apud Ægyptios ſacerdotes exorientis primũ Solis imago
quædã, vbi infantẽ in ea reſidentẽ appoſuiſſent: hinc vtiq́ vapores illos ma-
B tutinos, qui à Sole mouent̃, ſtrictiori quadam aura refrigerantes potius quàm
adurentes intelligi volebãt. Cæterũ Solis ipſius ſignificatũ, exortũ quippe, Lo-
tos indicat: idq́ inde ſumptũ crediderim, quòd ea ante Solis emerſum implicata
folia habeat, quę quidẽ ita ſenſim exſinuãt̃ aperiũturq́, vti magis & magis tolli-
tur iubar Solis: maximè verò pandunt̃, vbi mediũ Deus iter emenſus eſt. Eodẽ
verò decedente, folia ipſa viciſsim contrahunt̃, complicariq́ incipiũt, ac inſinua-
ri, veluti nulli patêre velint quàm numini quod venerant̃: atq́ ita quibus liceat
modis, eò abeunte ſeſe intra clauſtra cohibeãt. Quod, vt Proclus ait, obſeruatũ
à Magis, vt nulla prorſus contatione ſacram eam eſſe Apollini crederẽt, effecit.

VESTALIVM INITIA.

ERat & Romæ maxima in celebritate Lotos capillata, cui Veſtaliũ virginũ
capilli cæſi deferebant̃, veluti puberũ adoleſcentiũ Apollini, vel Æſculapio
eius filio. Græci verò fluminibus patrijs cæſariem offerebant, illis eam dicabãt,
offerebãtq́, quod quandã omnino cum Loto rationẽ alimoniæ præ ſe ferebat,
perinde ac arbor ipſa felix cognominata, tũ ea quã ſuperius attulimus ratione,
C quòd Deo tam familiaris habeatur, vt ſedes eius ſtatuat̃, tum quòd irriguo ſem-
per ſolo pullulet. Neq́ me fugit quas arbores Verranius dixerit felices, ſed quæ
ille ſcripſit, ad auguralem diſciplinam retulit. Nobis hæc Ægyptiaca de ipſius
naturæ vi ſatis fuerit deſumpſiſſe.

DEI ADVENTVS.

VT verò ad Solis ortũ reuertamur, minimè prætereunda eſt Memnonis ſta-
tua ſedẽs, nigro è lapide, quę magna religionis celebritate in Æthiopia vi-
ſebatur, in quã ducem ipſum poſteaquã ab Achille cõfoſſus fuit, tranſmutatum
fabulantur. Erat ea diei aduenientis indicium, vt Auroræ filius maternũ officiũ
imitaretur. Eo autẽ artificio fabricata erat, vt Sol primo ſtatim ortu radios ſuos
in os eius eiacularetur, ac veluti plectrum aliquod ibi ſonum excitaret, vocaliq́
ſignificatione iam adeſſe Deum annunciaret.

MVNDI MOLES PLENA DEO.

ALij mundi molem ex ea ſpecie, Deumq́ in eius medio compoſitũ reſiden-
temq́ intelligere maluerunt. Interpretatur hoc Iamblichus ad Porphyrium
ſcribens, cõmentumq́ hoc ideo ab Ægyptijs excogitatũ ait, quòd Lotos limo-

ſis præcipuè locis fruticet, ſitq; in primis aquatica, quod veteres illi præcipuum D generationis argumentū contendebant, qui Oceanū rerum parentem omnium dictitarent. Obſeruauerāt autem in ea demū omnia orbiculata & rotunda, quippe folia atq; poma, ex qua quidem effigie perfectiſsimaq; forma mentis actionē perfectioni intentam oſtendi profitebantur. Deum verò infantili ætate, vtpote vnicum atq; perpetuū rerum omniū principium, nullo conficiendū ſenio, neq; ipſum vlli ætatum variantię obnoxiū, ſuper actionem eiuſmodi in ſeipſo totum conſiſtere, ac principatus reliquos exuperantem, ſanctum, incorruptū, & vbiq; venerandum cōquieſcere. Nam diuinitatē ex ipſo etiā ſedentis habitu internoſcebant. Seſſum enim Deo in primis accōmodabant, quem nulla vnquā poteſt inquietatio ſolicitare, cōmoueré ue. Quin & ſedentem Cynocephalum ſtatuebant, cùm æquinoctiō quietem æqualitatemq; deſcriberent, quę quidem neceſſe eſt ibi ſit, vbi nihil ſubſultat quod alterum inquietet, ſed omnia firma, ſtabiliaq; in æquilibrio conquieſcant. Quòd verò initio diximus infantem inſidentem in medio Loti poni ſolitū, obſeruata ſunt etiam ab Ouidio, apud quem mater ita loquitur IX. Metamorph. B

Hunc tamen infantem maternis demite ramis,
Et date nutrici, noſtraq; ſub arbore ſæpe
Lac facitote bibat, noſtraq; ſub arbore ludat.

Sic infantem hunc videmus apud poëtam in Loto ſedentem figurari.

PIERIVS VALERIANVS AD ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. REGINALDVM POLVM CARD. DE ĳs quæ per oleam, uitem, & ficum ſignificantur, EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

Familiaris mihi tota vita mos fuit, optime clariſsimeq; Reginalde, vt clarorū hominum quot præcipuè colerē, moribus cōtemplandis nō parū adhiberē ſtudĳ atq; diligentiæ, vt ſcilicet qua quiſq; parte excelleret, ea præcipuè cōmendaretur. Nam vt optimè noſti, Deos hominesq; à partibus laudare Homerus instituit. Cùm itaq; qua tu in primis laude præſtares mecum examinarē, perſpiciebam Vir rariſsime, tria eſſe, quæ de laudum tuarū principatu inter ſe contendere videbantur. Hinc enim bonarū literarū, optimarumq; artiū doctrina primū ſibi locum aſſerebat: inde admirabilis ea morū ſuauitas, quam & ſumma benignitas, & ſingularis humanitas comitabantur, doctrinā ſibi cedere imperitabat. Urgebat tertio loco pietas integerrima, vitæ moderatione conſpicua, diuinarū rerū ſtudio feruida, omnibusq; probitatis numeris abſoluta: quæ licet ab omni eſſet ambitione alieniſsima, nihilq; ſpecioſum in propatulo iactaret, ſuaq; ſe virtute inuoluens, aliena nihil opis indiga, ſi vni ſibi pretium eſſet, ſatis habere videbatur: quo tamen magis ab oſtentatione aliena erat, eo admirabilior illuſtriorq; apud omnes euadebat. Quocunq; me igitur animo & cogitatione conuertebam, ambiguus quam tibi præcipuè partem attribuerem, mecum aliquandiu dubitaui. Nam ſi tu cum reliquis & probis & literatis viris, quot tu ſemper vnicè liberaliterq; fouiſti, ad menſam meam Aegyptiacā adhibendus eras, conſentaneū videbatur, vt quam tu ſymbolam in talium conuiuarū ſodalitiū conferres agnoſceretur, quiq; tuus eſſet nuptialis ornatus appareret. Sedenim animaduerti demū nullam earum, quæ in te conſpicuæ ſunt, virtutū partem ab alterutrius ſocietate poſſe diſiungi. Quorſum enim doctrina, niſi qui per doctrinam mores comparantur, ita præſtò ſint, vt & doctrinæ laus moribus optimis adiuuetur, & mores ipſi doctrinæ firma- F

mento

A *mento innixi ſtabilitiq́ fulciantur. Diuina verò illa pars vix apud vllos vnquã illuſtris habita, niſi & mores & eruditio fidiſſimi comites acceſſiſſent: ad ruminationẽ enim biſulcæ etiam vngulæ quærebantur. Quæ cùm in te omnia ita nimirũ eluceſcerent, vt vel regiã ipſam ſanguinis tui ſublimitatẽ facile ſuperare putarentur, cognoui demùm te non à partibus, ſed à toto celebrãdum: quæ quidem omnia in vno apud te coniuncta eo nunc acciderunt illuſtrioria, quòd hac fama impulſus Paulus III. P. M. ſponte, te nihil tale cogitantẽ, in ſacroſancti Senatus Collegium adſciuit, non modò vt virtutem ornaret tuam, ſed vt tu quoq; non paruo patribus eſſes ornamento: qui quidem noſtræ pietatis partes, hoc præcipuè tempore labefactatas, tam acriter defendendas ſuſceperis, vt multas ſeculi noſtri infectas labes tum autoritate, tum eruditione tua deterſeris eluerisq́, tum exemplo vitæ laudatiſſimo optimi atq; integerrimi Præſulis formam præbueris ad imitandum. Quoniam verò clientiũ mos eſt vt patronis ad huiuſcemodi honores euectis, eorum nomina gentilitiaq́ inſignia corymbis, ſertis, floribus, folijsq́ honoratioribus redimita poſtibus quiſq; ſuis affigant, horũ ego ſecutus ambitionem, ſertum inſignibus tuis ex olea, vite, atq; ficu circunducendũ inſtitui: ex olea, vt tua ea eſſet manſuetudinis & ſerenitatis indiciũ: ex vite, vt & meam & literatorũ omnium lætitiam indicarem: ex ficu, vt tuorũ inde ſuauitas morũ oſtende-*
B *retur. Sedenim quid hoc rerum ſit, ex ipſo iam Commentario apertius inſpicias licet.*

PAX.

PACIFICVM in primis Oleæ hieroglyphicum eſſe tam apud poetas quàm oratores vulgatiſſimum eſt, cuiuſmodi illud eſt Maronianum: *Paciferaq́ manu ramum prætendit oliua.* Et Ariſtophanes Auibus, vbi Hercules legationem exponit à dcis ſe veniſſe cõciliandę pacis gratia: atqui, reſpõdet Piſtotherus, ἔλαιον οὐκ ἔνεστ' ἐν τῇ ληκύθῳ, oliui in lecytho prorſus nihil. τὸ γὰρ ἔλεος, miſericordia dicitur, quæ quia cõtingit ijs quibus pax datur, olea apud Probũ pacis eſt hieroglyphicũ. Sedenim non à Græcorũ fabulis, neq; ab alienigenarũ gentiũ cõmentis, ſed diuinitùs, vel ab ipſo ferè noui mundi primordio ineſſe oleæ pacificationis vim nobis demonſtratum eſt. Diluuio enim ceſſante ab Noë columba emiſſa, quæ præpeti volatu regionis aliquantulum circumlata, paulò pòſt oliuæ ſurculum habens in arcã reuerſa eſt: eoq; argumento lætatus Noes,
C ſenſit tempeſtatem diluuij iam tranquillatã, terramq; ipſam pacatã, & remittente inundatione iãdudũ in emerſu eſſe. Sed quid illud: Cùm ferrũ, ferriq; vſus bello in primis inſeruiat, & ſymbolicè pro bello ponatĩ, tãtam ineſſe oleo vim, vt id emolliat, & ad feriendi vſum ineptum, & inutile reddat: ſiquidẽ fabri, qui ferrũ lenteſcere & emolliri volunt, candefactum id oleo intinguere conſueuerunt.

DVRITIES EMOLLITA.

QVare nonnulli mollitã eſſe duritiem hieroglyphicè ſignificare ſi vellent, cultrum in aliquot oleæ baccas impactũ facere inſtituerunt. Quod illi nõ ſeciore ſignificato propémodum ſimile eſt, quòd oleæ ſurculum querno ramo quidam implicare excogitarunt, immortalis odij diſſidium compoſitum eſſe ſignificantes, propterea quòd quercus & olea tam pertinaci odio diſſideant, vt altera in alterius ſcrobe depactæ moriantur.

AGRICVLTVRA.

SVnt qui oleæ ramuſculũ in Mercurij manu propter agriculturę ſtudium poni dicant, cùm ipſe mitium & fructiferarũ arborũ ſoſpitator habeatur: eumq; honorem oliuæ potius quàm alteri cuipiã arbori habitum vt pro agricolatione poneretur, quia longè plures vtilitates ex olea deſumuntur, quàm ex quauis alia

fructiferarum arborum. Necꝗ tamē deſunt qui rem ad pacis ſignificatū deferāt, D
quòd ille rerum internuncius pacem feratur cōciliare, de quo multa diximus in Caducei Cōmentario. Operępreciū verò eſt videre veterū monumenta, in quibus Olea inſigne pacis vbiꝗ prætenditur. Nam in Hadriani numo quodam ſimulacrum habet̃ flexo genu, quod dexteram ipſi Hadriano ſtanti porrigit, læua oleæ ramū humero demiſſum tenet: inſcriptio, RESTITVTORI HISPANIÆ. In alio Imperatoris eiuſdem, prouincia eadē humi ſedens læuo cubito lapidum tumulo innitit̃, dextera ramū oleæ habet: inſcriptio, HISPANIA. quo ex argumento pacata quietaꝗ prouincia ſubintelligitur. In eiuſdem alio ſignum eſt cum olea in læua, cum genio in dextera, quod fortè refertur ad augurium ex oliua, forte ſibi oblatum, vnde aſpirare cœpit ad Imperium, ſortibus Virgilianis fretus, cùm ei verſus illi obueniſſent: *Quis procul ille autē ramis inſignis oliuæ*

Sacra ferens, noſco crines incanaꝗ menta *Regis Romani, primam qui legibus vrbem*
Fundabit, curibus paruis, et paupere terra *Miſſus in imperium magnum.*

Quibus quidē ramis oliuæ inſignem Maro fingit Numā ab Anchiſe præcognitum, cui ob iuſticiā & integritatē nemo vnquā bellum intulit, ipſe vltrò pacem E
ſemper fouit. Quocirca Hadrianus Imperio potitus æquè pacis ſtudioſus fuit: expeditiones enim ſub eo graues nullæ fuerūt, bella etiā ſilentio penè tranſacta. In numo verò Seueri Pij Aug. togatum eſt ſimulacrū cum oleæ ramo, cuius inſcriptio FVNDATORI PACIS. Eiſdē penè figuris in eiuſdem Seueri Parth. max. numo inſcriptio eſt, FVNDATOR PACIS. Quamuis verò vidiſſe iuuet in Maximiani numo ſimulacrum quod oleam prætendit, cum inſcriptione, PAX AVGVSTI: illud tamē mihi magis arridet, quòd in numiſmate Philippi patris ſigillū illud eſt oliuæ ramū tollens, cū inſcriptione, PAX ÆTERNA.

FELICITAS.

QVod verò olea adiecto caduceo felicitatis hieroglyphicum habeatur, multa veterum numiſmata indicio ſunt, quę in ipſius Caducei Cōmentario cōtinentur. Apud Pauſaniā legas, Pacem geſtare in vlnis Plutonē puerum pectori appreſſum, eo quidem ſignificato quòd pax opulentiam alit, educatꝗ: vbi verò opulentia, ibidem & maxima felicitatis pars, eaꝗ nimirum omnibus expetita.

CONDONATIO.

IN diuinis Hebraicę vetuſtatis monumentis oleū condonationis, venię, ac miſericordię ſignū habet̃. Et in Euangelica hiſtoria Aſſertor noſter condonaturus adulterij pœnā mulieri, quę rea agebat̃ à Phariſęis, ex olIueto in templū perrexerat. Et apud Athenæū nō abſimile, βωμὸς ἐλέου. Quę tamē omnia ex Hebręorum ſacris deprompta ſunt, quibus iubemur cruſtulū abſꝗ fermēto, quod oleo ſit irroratū, offerre Deo. Et alibi: Vbi anima donū affert, ſimila érit eius oblatio, fundetꝗ ſuper eā oleū, & panes abſꝗ fermēto conſperſos oleo. Et alibi oleū eſſe pro peccato legas, & huiuſmodi pleraꝗ, quæ omnia delictorū huiuſmodi cōdonationē indicāt: ſiquidē, vt Adamātius ait, omnis anima eget oleo diuinę miſericordię, vt ſoſpitari poſsit. Hinc Hilarius ait Matthæo, oleū fructū miſericordiæ cœleſtis eſſe propheticus quoꝗ ſermo profitet̃. Ergo cùm ieiunam⁹, oleo caput noſtrum inungemus, bonis quippe operibus caput noſtrum, id eſt, vitæ noſtræ ſenſus ornabimus, quia intelligentia omnis in capite eſt. Iam, vt Hieroſol. Heſychius interpretatur, ferè paſsim Leuitico ſuperfuſum oleum pro eleemoſynis accipitur, vti thus orationes & preces interpretantur. Quòd verò ſcriptum eſt, animā quæ peccauerit, offerre donū ſimilam cum oleo, virum nulla vel ingenij ſubli-

A ſublimioris vel doctrinæ gratia prędit ū,ſed vita tantùm homin ē profeſsū, alioqui vel mercaturę, vel agricolationi,vel piſcatui,aut militię,aut ſellularijs artib. deditū Cyrillus intelligit,qui ſimplicitatē ſuā,cui⁹ ſimila eſt indiciū,quęrat Deo per oleū diuinę miſericordię cōmendare. Necq́ prętereundū quod aliquorū hiſtorię prodiderūt,Auguſti temporibus è taberna meritoria trans Tyberim oleū erupiſſe terra,totacq́ die nulla intermiſsione fluxiſſe: quod forſitan ad ortū Chriſti,& eam quæ ſubſecuta eſt mortaliū,quæ ſumma eius fuit miſericordia, redemptionem,& gratiā per omnē terrarū orbem longè latecq́ diffuſam,referri poteſt. Sunt qui defoſsi in terrā cadi defluuiū illud olei fuiſſe dicāt,cumq́ apotheca,vbi vas conditū fuerat,in ripæ Tyberinæ ſummo margine ſita eſſet, amphora caſu aliquo vitiata liquorē inde ſibi viam aperuiſſe. Vtcucq́,maximi omnino oſtenti loco habitū,eiuſq́ rei monumenta longa annorum ſerie poſteritati cōmēdata. Epopæus Theſſalus qui Coraci Sicyoniorū Regi ſucceſsit in imperio,à Nicteo Thebanorū Rege bello impetitus,cōmiſſaq́ pugna graui accepto vulnere cùm victor euaſiſſet,Palladi templum erexit,qua rogata vt ſignum aliquod oſtende
B ret,ex quo an id gratū deę donum fore conijcere poſſet,aiunt oleum ſpōtè ante templum fluxiſſe,ſimulq́ Epopæum haud ita multò pòſt vulnere negligentius curato perijſſe.Ex gentilium enim religione obſeruatū eſt,deos tunc ſuæ in nos miſericordiæ ſigna exhibuiſſe, cùm ex carcere corporis migrare iuſsi eſſent, id quod aliquot exemplis declaratū eſt. Simile fuit in Cleobe atq́ Bythone fratribus iuuenibus,qui pientiſsimi erga matrē Iunonis deæ ſacra petiturā, iumentis alijs deficientibus vltrò ipſi iugum ſubière,pro quorū pietate merita à Iunone ſi lijs dona mater cùm popoſciſſet,manè ambo inuenti ſunt animā efflaſſe. Quod verò ad miſericordiā & veniam imploratā attinet, quæ multis veterū exemplis per oleum ſignificata fuerint,interpretari libet Ælij Lampridij locum Heliogabali vita:Sybaritas eo anno perijſſe,quo miſſum ex oleo & garo cōmenti ſunt. quòd ſi quis ad cibi genus id & ganeę delicias referat,ſubfrigida admodū cauſa videatur:ſin ad oraculū,cuius mentionē ex Stephano Hermolaus Byzantius facit,Ægyptiacū aliquid,hoc eſt,eruditius oleat.Tunc quidē Sybaritas perituros
C oraculū nunciauit,cùm maior olim honor mortali cuipiā quàm dijs habitus eſſet:fortecq́ euenit vt ſeruus heri ſæuitiā ſubfugitans,ad aras deorū cōfugiens nihil profecerit. Vt verò ad patris herilis monumētū ſe recepit,veniā implorarit, atq́ ita oleū garo,piſculēto quippe ac perinde profano,vt in Piſcibus habet,pulmētario,cōmixtū:cōdonatū quippe crimē profanę rei gratia,poſthabita diuina.

ELEEMOSYNA.

PLuribus verò locis olea in diuinis literis virū probum indicat,qui miſericordiæ pręcipuè fructibus abundet,de quo habetur in Pſal. Oliua fructifera eſt in domo Domini.Cōtrà oleaſter minimę frugis hominē, vel idololatrā oſtēdit. Paulus: Si autē tu ex naturali exciſus es oleaſtro. Tum lucernas in tabernaculo teſtimonij à veſpere vſq́ mane illuceſcere iubet Dn̄s,hoc eſt,iuge eſſe cōmiſerationis opus.Nā Salomon,Oleū,ait,de capite tuo nō deficiat.Corā Dn̄o aūt illa accēdi debet,quia in abſcōdito fieri debet eleemoſyna, & vni Deo tantū innoteſcere,vt ignara ſiniſtra ſit quid fecerit dextera.Quod mundiſsimū eſſe vult cādelabrū,oſtendit opus hoc tā piū à colluuie oſtētationis & hypocriſeos abſterſum eſſe debere. Aliter lucerna ſuper cādelabro mūdiſsimo poſita ſemper in cōſpectu Domini,candelabrū Euāgelica eſt doctrina, in qua Christus virtutes lucernæ inſtar ſplendere pręcipit,abſurdū eſſe dicēs ſub modio eam occultari:oleum

verò quod his lucernis infunditur,ipſa eſt eleemoſyna, vnde ieiunium, virgini- D
tas,oratio,iuſticia,& alia vitæ noſtræ lumina irrigantur,& vt perpetua inextinguibiliq́ flamma vigeant cuſtodiuntur.

SVPPLICATIO.

IAm verò notum eſt illud, imbellem oliuam à Valerio Flacco quinto Argonauticôn appellatam,de qua Statius non alia de cauſa dixit,

Ramumq́ precantis oliuæ. atq; alibi: *Vittatæ laurus & ſupplicis arbor oliuæ.*

Ramus enim oleæ lauriúe lana circumuolutus,manibus legatorum ſupplicantium geſtari ſolitus erat:quo de more Probus Æmilius in Pauſania. Id poſtquã Lacedęmonij reſciuerunt,legatos ad eos cum lana miſerunt.Maro quoq; morẽ hunc tangit:

Optime Graiugenûm cui me fortuna precari,
Et vitta comptos voluit prætendere ramos.

Quod quidem hieroglyphicum Seruius ad imbecillitatem indicandam inſtitutum putat:nam qui precantur,& ſupplicant,ſuam arguunt imbecillitatem. Ex lana verò velamentũ id accipi ſolitum,quòd oues alieno ſemper auxilio egeant. Hinc ſacra illa ἱκετήρια,de quibus in Theſeo Plutarchus:nam Theſeus oleæ ramũ B ſertis coronatum vouit Apollini, ſi Minotauro interfecto incolumis redijſſet. Hinc ὀσχοφορία, πυανεψία, κυανεψία,

MANSVETVDO.

QVantum autem pertinet ad manſuetudinem, ſunt qui illius ergò Deorum ſimulacra fabricari ex olea contendant,quaſi benignitatem illam qua ſuperi ſunt præcipuè præditi,ita ad vnguem referre videantur. Hinc apud Herodotum Terpſichore,orta in Epidaurijs ſterilitate, conſultum ab ijs oraculum reſpondit,Damiæ & Auxeſiæ ſimulacra ex olea erigenda.Non immeritò itaq; ſacra oleæ ſtirps apud Mileſios tunc ſponte ſua conflagraſſe dicitur,cùm illi inter ſe omne crudelitatis & immanſuetudinis genus truculenter exercuiſſent.Aiunt verò oleo contra furorẽ tantam ineſſe vim,vt effuſum in perturbatos veſanientis maris fluctus,tempeſtatẽ efficaciſsimè tranquillet. Hinc Ioannes Synęmonachus:Velut vter oleo repletus fluctuũ rabiẽ in ſerenitatis tranquillitatẽ cõmutabit.

ÆTERNITAS.

ALij,qui ligni naturã & ſoliditatem exploratam habebant, æternitatis ratione habita id fieri crediderunt: ea ſiquidem materies æterna eſt, quam neq; F
tempeſtas,neq; caries,neq; vetuſtas labefactat.Eadem non in muro tantùm obſtruſa,ſed & in ſubſtructionibus,& in terra obruta,& in aqua defixa, collocatáue,ſempiterno propémodum officio perſeuerat incorrupta.Cumq́ Maro dicat ſolũ ignem inimiciſsimũ oleæ,quo ſi cõprehenſa ſemel fuerit,nõ à ſtirpe valere, non cæſam reuerti poſſe,atq; ima ſimilem reuireſcere terra, illud Athenis admiratione dignum olim euenit,quòd eo tempore quo vrbs Medorum incendio conflagrauit,ea ſimul arſit olea,qua de lis illa inter Palladem & Neptunum orta fingitur:ſed eandem aiunt eodem die in duorum cubitorum menſuram excreuiſſe: autor Pauſanias,à quo nonnihil diuerſus abit Herodotus,Vrania. Atq; hoc illud eſt,quod lib.de Legib. ait Tullius: Niſi fortè Athenę tuæ ſempiternã in arce oleam tenere potuerunt.

GYMNASIVM.

COrporis autẽ exercitatiões et gymnaſij labores per oleũ ſignificari paſsim inuenies.quanq; nõ ſum neſcius Anacharſin Scythã oleũ cõcitãdę inſanię pharma-

A pharmacũ appellaſſe, quòd Athletę eo perun&ti magis ac magis inſanirent: putabat enim, aut putare ſe fingebat, eam oleo ineſſe vim, vt eo qui delibutus eſſet, inde ad certandi furorem concitaretur. Sed hæc vt Philoſophus Anacharſis, qui tecto gauderet & vmbra, quiq; olei vſum apud Scythas ſuos nullum eſſe viderat. Contrà verò Epaminondas permoleſtè tuliſſe fertur multum olei ſe intra corpus recepiſſe, cùm eius coquus impenſarũ redderet rationem: maluiſſem eñ inquit, id extrà conſumpſiſſe, nempe ad exercitationes alludens. Idem apud Horatium ſignificatum, vbi libro Carminũ primo Sybarim dicit amore perditum deliqueſcere: quærit enim cur is oliuum ſanguine viperino cautius vitet. Et Actis Catulli galliambico ait: *Ego gymnaſi fui flos, ego eram decus olei.*

Neq; quidem ad corpus tantũ, verùm ad mentis etiã labores & exercitationes, propter vigilias & lucubrationes refertur: vnde dictum de ſtudioſiſsimis nonnullis, plus olei quàm vini eos inſumpſiſſe. Et ad alicuius veteris & præclari viri lucernam aliquid elucubratum, cùm eius imitationem exprimere voluerint.

NITORES.

B QVos verò ληκύθους vel Marci noſtri, vel alterius cuiuſpiã celebrari videmus, inde nitores quoſdã, & inſperſa lucubrationibus fulgura quædã intelligendum, quæ ſplendidiorẽ orationẽ reddant. Id à balinearũ vſu ſunt qui deprõptum putent, quòd lecythi vſus eo potiſsimùm loco inſeruiat, in quo oleum ad huiuſmodi nitores & elegantias comparatum, infuſum ſit. Qui verò ad lucubrationes & vigilias rem deducunt, eas aiunt meditationi maximè cõmodas, & ad excogitãdum propter ſilentium aptiſsimas. Epicharmi enim dictum eſt, ſi quid ſcitu dignum quæras, nocte meditandum: αἱ νυκτὶ γὰρ βουλὰ τοῖς σοφοῖσι γίγνεται.

VICTORIA.

AN verò ea de cauſa victoriæ hieroglyphicum per oleam indicari nonnulli prodiderint, quòd ex ea veteres trophæa cõſtituere conſuerint, an quia victoribus ex oleaſtro corona plurimũ pararetur, in ambiguo eſt: dubio procul enim Olympionicę oleaſtro coronabant, vt Ariſtoteles, oleæ ſpecie, quæ quidẽ ea de cauſa φιλοσίφανος appellatur: folia enim coronis huiuſmodi dedicata, con-
C trario quodã modo habent cum reliquis folijs, alia ſiquidem quod albicat interius claudunt, virori forinſecus patefacto: hæc verò intra ſe quod viride eſt inſinuant, quod candidum habent foras ſpectandũ exponunt. Aiunt verò Herculẽ Pæoneũ, Epimedẽ, Iaſiumq; & Idã fratres, ex Ida Cretenſi in Elidẽ delatos, ibiq; Herculẽ, qui natu maximus erat, reliquis certamen fratribus propoſuiſſe, victoremq; oleaſtro coronaſſe, quã plantã ipſe ex Hyperboreis regionib. in Græciam detuliſſet: cuius rei meminit Pauſanias, Olympia. Et apud Pindarũ eũ legas ex oleaſtro lucũ ſeuiſſe, quẽ victoribus dedicarit. Nã et Ariſtander et Alexãdri Magni vates oleum victoriæ, ſed laborioſæ, ſignũ eſſe interpretatus eſt. Cùm enim Rex ad Oxũ flumen applicuiſſet in Sogdianos mouẽs, caſtris poſitis nõ procul ab eius tabernaculo, gemini fontes repentè exorti, alter aqua, alter oleo fluxêre. Conſultis vatibus Ariſtander reſpondit, olei fontẽ, laborẽ quidẽ, ſed & victoriã promittere: vngũtur eñ athletę, & olea victores coronanť. Vnde in antiquorũ memorijs nõnunq; legas legatũ oleũ, vt Reate, T. Fundilius Gemilius VI. Auguſtalis HS XX dedit, vt ex redditu eius ſummæ, die natali ſuo IIII. K. Febr. pręſentes veſcerenť, & ob dedicationẽ ſtatuę decurionib. et ſeuiris, et iuuenibus ſportulas, & populo epulũ & oleũ eadẽ die dedit, oleũ nimirũ ad gymnica certamina quę funeralib. celebrari cõſuerũt. Neq; verò prætereundũ Panathenaicis,

quæ in Palladis gratiā celebrabātur, olei vas plenū victoribus dari ſolitū, quòd D
oliuum inuenerit Minerua. quamuis non deſint, qui oleam inuentā à Mercurio
tradant, nō à Pallade. Sed enim cur oleę ramus in Mercurij manu poneretur, ſu
perius expoſuimus. Sanè quidem nō ignoramus miniſtros triumphantiū olea-
gineis coronis vti ſolitos in honorē Mineruæ, quæ belli dea putabať, & hinc illi
Bellonæ nomē. Vnde illud apud Maronē, Præſes Tritonia belli. Xerxen tamē
fefellit inſomniū, quo ſibi viſus eſt coronā oleagineā geſtare, ex arbore, cuius ra
mis terra tota occupareť, id quod eum maximè impulit vt tanto belli apparatu
in Gręciā traijceret, vbi poſtmodū magna victus clade, turpiſsimā fugā arripuit.

PINGVEDO.

SAcræ noſtrorū literę vbertatem interdū per hieroglyphicū oleę acceperunt:
nam eam pinguedinis & lætioris cuiuſdam vbertatis ſignū eſſe ex eo perſpi
cias, quòd libro Iudicū cùm à ſterilibus arboribus olea ad imperiū accerſeretur,
reſpondit ea, nollè ſe pinguedinē ſuam derelinquere, quæ vſui & dijs & homini
bus habereť. Apud Horatiū, lecta dè pinguiſsimis oliua ramis arborū, habetur.

HILARITAS.

ET pro hilaritate oleū poni in ijſdē diuinis literis inuenias: vt Pſal. XCII, Se B
nectus mea in oleo pingui: vbi interpretes per oleum hilaritatē exponūt, ci-
tantꝗ ex paulò pòſt ſequenti Pſalmo locū, vt exhilaret faciē in oleo. In ijſdem di-
uinis literis inueniť cibus panis non fermentati, collyridūꝗ oleo conſperſarū, &
obunctorū oleo laganorū: per quæ, vt Hieroſolymitanus Heſychius interpreta
tur, Apoſtolorū doctrina, legis eloquiū, & myſtica Prophetarū verba intelligū-
tur. Obuncti Prophetæ, quia res non ita liquidò, neꝗ tam opulēter explicuère.
Cōſperſę collyrides, quia paſsim doctrina Chriſti, legis vtiť teſtimonijs: de Chri
ſto eñi Moyſes locutus eſt. Panes verò nulli nō adijciunť obſonio, pleniſsimeꝗ
hominē paſcunt, magiſꝗ omnino nutriūt, veluti Apoſtolorū traditiones, quæ
eædem & Chriſti documenta ſunt, in omni vitæ tenore coloreꝗ vſui veniunt, et
opulentiſsimè ſufficiūt.

SPES.

EST & ſpei ſimulacrū olea, propter continuā viriditatem: nā noſtro etiā tem-
pore virorem multi pro ſpe ponunt. Hinc ſimiles nos eſſe oleę Baſilius cupe F
ret, quò grauidi refertiꝗ fructibus, nunquā ſpe denudaremur: & quia miſeratio
nis etiā indiciū eam eſſe oſtendimus, omni, vt idem inquit, tēpore miſericordiæ
munus exercētes, fœcunditatis ac vbertatis eius, quæ ſemper vberrima eſt, ęmu
li euademus. Quod verò proditū eſt Ioue olea coronari ſolitū, id ea de cauſa fa-
ctū Phurnutus putat, quòd in ea viriditatis perennitatē & pinguedinē animad-
uerterāt: itaꝗ Deum omniū bonorū autorē, fœcundiſsima vtiliſsimaꝗ omniū
arbore inſigniri placuit. Alij dicūt propter glaucedinē, quę ſit cœlo propèmodū
ſimilis: nam & id ad hiſtoriā addiť, vt à Pallade, quæ Glaucopis diciť, producta
credatur, de qua quidē fabellā ex Marco Varrone recitare nō pigeat. Enata for-
tè in Athenarū arce oliua arbore, ſed & aquarū ſcaturigine mox emanāte, Cecro
pem per id temporis Regē animo ad hęc prodigia obnoxio, ſaneꝗ territū, & ne
futurarū fortè calamitatū hæc portēta forēt prænuncia, ſciſcitatū Apollinis ora-
culū miſſos certos homines, qui & oſtenti cauſam perquirerēt, & auerruncandę
deorū iræ, ſi quid illi minitarenť oſtènto, rationē diſcerēt. Legatis verò poſt ſci-
ſcitationē reſpondiſſe Pythiā, iuſsiſſeꝗ interim illis bono eſſent animo, neꝗ eñi
oſtentū id hominū malo aliquo factū, ſed deorū duorū contentione certantiū
inter ſe, vter eorū Athenis imponēdi nominis autor eſſe debeat: per oleā eñi Mi
neruam,

A neruã, per vndam Neptunum ſignificari, & quæ ſequuntur ad hoc pleraq; alia,
quę de induſtria miſſa facio. Porrò de deorũ cõcilio, vt apud Ouidiũ eſt, pleriq;
omnes tradidêre, decreuiſſe eos, vt is imponendi nominis autor eſſet, qui rem
humano generi vtiliorẽ protuliſſet. Oliua quidem quantas habeat vtilitates ne-
mo nõ nouit. Vnda verò quanto ſit mortalibus vſui, loco ſuo declaratũ à nobis
eſt. Sed enim oleam ideo prælatam aiunt, pronunciatũq; pro Pallade, quia arbor
ea pacis indiciũ haberetur. Pacem verò bonorum omniũ opulentiam & vber-
tatem ſecum afferre, parentes noſtri forſitan experimento cognouêre. Nos, Ita-
lia vniuerſa per tot annos aſsiduo continentiq; bello afflicta, vix eius felicitatis
famam, vt diceret Homerus, audiuimus.

FRVGALITAS.

QVamuis aũt tãta ſit læta pinguedine, eſt tamẽ & frugalitatis indiciũ oliua,
de qua ſæpe legas, eiuſmodi baccas apud veteres parſimoniæ cauſa appoſi-
tas, & à Platone lauto etiã cõuiuio delicijs cõtemptis citatas. Eundẽq; cõſtat in
conuiuio quodã oleis veſcentẽ, irriſum à Diogene, qui dixerit, Si ſic prandiſſes,
non ita cœnares: qui ſcilicet ſentiret, non eſſe id frugalitatis, ſed ſtomachi lauto
B prandio grauati. Quod verò pertinet ad Mineruã, quæ innupta, quæ virgo per-
hibet, meritò ea ſibi oleã aſciſcit, cùm puritate pudicitiaq; non minus olea quàm
Minerua delectetur: Græci enim, vt Rutilius Taurus ait, iubent oliuã, cùm plan
tatur & legitur, à mundis pueris atq; virginibus operandũ, credo, inquit, recor-
dati, arbori huic eſſe præſidẽ caſtitatẽ. Florentinus quoq; lib. De re ruſtica, adeò
puram eſſe oleã tradit, vt collectores etiã non niſi puros amet, qui cùm ad oliua-
tionem accedũt, iurant ſe nõ aliunde quàm ab vxore ſua venire: ita fieri vt anno
inſequenti vberiorem prouentũ exhibeãt. Præcipuè verò aiunt Anazarbi, quæ
Ciliciæ eſt ciuitas, oleas eſſe fœcundiſsimas, quoniã à caſtis tantummodo pueris
colantur. Sed neq; illud diſsimulandũ, tametſi ridiculũ, quod apud autores Græ
cos, qui nihil non auſi ſunt mandare literis, inuenias, amuletum præſentaneũ ad ad capitis dolorem.
capitis dolorem eſſe, ſi oleæ folio Mineruæ nomen, ΑΘΗΝΗ ſcilicet, inſcribatur,
ipſumq; folium filo religetur ad caput in coronæ modum.

C DE VITE.

OFfert verò poſt oleã Vitis, neq; minoris ipſa vtilitatis, vt nõ immè-
ritò multis & his inſignib. atq; præclaris ſit hieroglyphicis decorata.

LÆTITIA.

QVorum illud præcipuũ, & omniũ præconio celebratũ, vt per
eam lætitia intelligatur: id non Ægyptij tantùm, verùm & philoſophi & poëtæ
Latini Græciq; omnes eodem admiſere cõſenſu. Sed vt plurima ſuper hoc à Pla
tone & ab Homero dicta diſsimulem, nónne diuinæ etiam literæ ſententiã hanc
eandem pleriſq; locis proſequuntur: cuiuſmodi illud eſt, quòd requiſita vitis ad
aliarum arborum imperium, reſpondit, non poſſe ſe deſerere vinum ſuum, quo
Deus atq; homines læti redderentur. Quare Socrates apud Xenophontẽ, Sym
poſio, vinum ait non aliter mœrori mederi, quàm mandragora hominibus: læ-
titiamq; nõ aliter excitare, quàm oleum inſperſum igni flammã adauget. Et cõie-
ctores, vel modici vini hauſtu in ſomnijs attẽtari viſo, læti alicuius euenti ſignũ
arbitrantur. Apud Philoſtratũ vinitor ſub vite conſidendum Phœnici ſuadet,
quòd ex ea ſpirare ſoleat lætitia. Epigrãmatarius poëta quidã non inelegans nec
infacetus, acerbè in eum inuehitur qui racemũ immaturũ aſpernatus humi abie

cerat,& inſuper pedibus conculcauerat:nō immeritò quidem indignatus, propterea quòd primo eo guſtu deceptus,vitem omnem malè acceperit,& in prçciſo racemo ſuccreſcentem lætitiam extinxerit.Ita enim dicit: D

Τίς ποτ' ἀναλδέας οἰνοτρόφου ὄμφακας Βάκχου
Ἀμής, ἀμπελίνου κλήματος ὀξύτομον,
Χείλεα δ' ἐνωφθεὶς ἀπόμυξε βάλεν, ὡς ἂν ὁδίταις
Εἴη πατουμένοις ἡμιδαὲς σκύβαλον,
Εἴη οἱ Διόνυσος ἀνάρσιος οἷα Λυκούργῳ,
Ὅττι μιν αὐξομένην ἔσβεσεν εὐφροσύνην.
Τῶνδε γὰρ ἄν τάχα τις διὰ πώματος, ἢ πρὸς ἀοιδὰς
Ἤλυθεν, ἢ γοερῶν κάδεος ἔσχε λύσιν.

Cuius hæc propemodum eſt ſententia:

Quæ feritas? quiſquis dona immatura Lyæi
Ante diem è vitis palmite ſuſtulerat,
Labraq́ perſtrictus vecors abiecit, vt eſſet
In pedibus trita vile putamen humo,
Huic pater inſtauret Lenæus digna Lycurgo, E
Quando ita naſcentem ſuſtulit Euphroſynen.
Nanq́ aliquis vino hoc hilaris cantaſſet, amaſſet,
Aut poterat curas dememiniſſe graues.

Nos verò adoleſcentes iocati contrà ita reſpondimus:

Κεῖνος ἀριστεύοις κ' οἰνοτρόφους ὄμφακας μισῶν,
Ὃς βάλε δ' σκυβάλους ἡμιδαεῖς χαμάδις,
Κλήματά τ' ὀξύτομα καὶ ὅλους βλαστοὺς ἀπὸ ῥίζας,
Ὃς τὴν αὐξομένην ἔσβεσεν ἀφροσύνην,
Τῶνδε τις οἰνοβαρὴς διὰ πώματος, ἢ πρὸς ἄρηα
Ἤλυθ' ἂν ἤγ' αὐτοῦ τάχα λέλαθε πρέποντος.

Quorum ſenſum ita Latinè reddemus:

Macte animis quiſquis vinum hoc immite peroſus,
Alliſit putri vile putamen humo,
Ramosq́ & plantam totam ab radice recidit,
Atq́ ita gliſcentem ſuſtulit Aphroſynen. F
Nanq́ aliquis poto hoc vino grauis iſſet ad arma,
Aut decoris poterat dememiniſſe ſui.

Sed vt lætitiæ huic modum imponamus, Salomon ait: Exultatio animæ & cordis vinum moderatè ſumptum:ad iucunditatem enim creatum eſt,non ad ebrietatem,quæ tè vita defraudet.

ACERBITAS.

AT non in omni vua ſuauitas, neq; quidem in vlla, niſi maturuerit,niſi aëris clementia,lociq́ & ſitus opportunitate adiuta fuerit. Nam vuæ pleræque neq; tempore,neq; loco ſuo decerptæ, amaritudinem potius quàm ſuauitatem vllam præ ſe ferūt:quare ſuum eſt omphacio ſignificatum, vt ſcilicet inſuaue, acerbum,& intolerabile aliquod damnum per immaturā vuam indicetur. Hinc illud in ſacris literis:Patres noſtri comederunt vuam acerbam, & dentes noſtri obſtupuerunt.quam ſententiam diuinitùs Cicero mihi videtur explicuiſſe, vbi ad Brutum ſcribit: Nec verò me fugit quàm ſit acerbum parentum ſcelera filiorum pœnis lui. Sed hoc præclarè legibus comparatū eſt, vt charitas liberorum amiciores parentes reipublicæ redderet:& quæ mox de Lepidi crudelitate in liberos ſubſequuntur, quæ omnia in parentis ſcelus oggeruntur.

HILA-

A HILARITAS.

EAdem ratione qua lætitiam ſignificat vitis, publicam etiam hilaritatẽ oſtendere videtur: quare apud Maronẽ Troiani longa nauigatione & ſæuiſsima mox tempeſtate fatigati, Dei Bacchi lætitia exhilarantur. atque alio etiam loco, adeſſe eiſdem lætitiæ datorem Bacchum votis precari videmus. Tum apud Horatium, ſi qua celebratur hilaritas, vel ipſa pauimenta vino natant. Triſti verò & perturbato homini Plautus propinandum monet, qui bilem diluat. Cui ſimile id quod apud Ciceronem III. Tuſcul. habetur: Huic calix mulſi impingendus eſt, vt plorare deſinat. Quin & ipſa Muſica, quæ tota ad hilaritatem comparata eſt, non alio magis ſtimulo concitatur quàm ſuauis vini guſtu. Hinc apud Ouidium legas: *Necnon & carmina vino Ingenium faciente canunt.* quod ex Tibulli ſynepeia dictũ. Ille enim cùm Oſirim viſitatorem laudaret, ita de vino cecinit:

Ille liquor docuit voces inflectere cantu,
Mouit & ad certos neſcia membra modos.

Hinc Æſchylus quaſi nimiũ oblaſciuiẽs, dictus eſt tragœdias ſuas potando ſcri-
B ptitaſſe, de quo Plutarchus Sympoſiacis. Cõtrà reprehẽſus eſt Gorgias, qui tragœdiam ſuam Marti dedicauit, cùm Baccho potius tribuenda fuerit: nam ea de cauſa dictum, οὐκ ἔστι διθύραμβος ἂν ὕδωρ πίῃ, nullam quippe adeſſe hilaritatem ei qui aquam bibat. Quam ſententiã ſibi deſumpſit Horatius eo Epiſtolarum loco, vbi feſtiuè admodum bibacitatem hanc eludit ad Mecœnatem:

Priſco ſi credas Mecœnas docte Cratino,
Nulla placere diu, neq; viuere carmina poſſunt,
Quæ ſcribuntur aquæ potoribus. Mox & illa per iocum acriter demorſat:
Ennius ipſe pater nunquam niſi potus, ad arma
Proſilyt dicenda, forum putealq; Libonis
Mandabo ſiccis, adimam cantare ſeueris.

Agnouit & hoc Anacharſis Scytha, quãuis vino ſuper ſeuerè nimis iudicaret, quippe qui cùm in cõuiuio quodam vibriſatores quoſdam cantilenã admodũ variam criſpata voce cum ſibilo ſimul emodulantes auſcultaret, interrogatus
C an in Scythia tales eſſent modulatores, reſpõdit illicò, Neq; quidem vitis: vtpote qui innuere vellet, non aliam eſſe cauſam emodulationis eiuſmodi, quàm epotum vinum. atq; hinc dicteriũ, Nemo cantat ſobrius. De his queritur Dauides Pſal. LXVIII. Vinipotores contra ſe canere. Anacharſis dictũ ab Ariſtotele cõmemoratur eo loco εἰκλωτικῶν, vbi argumẽtorũ quædã genera à cauſa deſumi ſolere oſtendit. Idem Anacharſis tris in vnaquaq; vite racemos inueniri dictitabat, qui diuerſa inter ſe vi pollerent: primũ enim voluptatẽ afferre, ebrietatẽ alterum, tertiũ moleſtiã. Sed vtcunq; Scytharũ ſuorũ ſobrietatẽ prętẽdat Anacharſis, Cleomenẽ tamẽ Spartanorũ Regẽ apud Scythas, vt alibi diximus, vino verſum in inſaniã accepimus, quòd ſcilicet cum eis meripotationibus cõtendere voluiſſet. Meritò autẽ Plato, vbi ſecũdo de Legũ ferẽdarũ ratione diſſerit, optimũ futurũ exiſtimat, ſi Carthaginenſium more miles in caſtris nunquam vinum guſtet, ſed toto expeditionis tempore aquam biberit. Seruis ne vinum vnquã concedatur. Magiſtratus, quandiu munere funguntur, abſtemij ſint. Præſides & iudices, eo tempore quo negotia cauſarum tractantur, vinum penitùs non attingant. Et qui magnis de Reip. rebus conſilio adhibentur, remq; publicã adminiſtrant, aquam omnino bibant. quam ſententiam philoſophus ille ſummus ex

XXXI Prouerbiorum Salomonis capite ſibi deſumpſit. Sanè Romanorum in hoc quoq; prudentiam, qui ſobrietatem in imbecillo fœminarũ genere accuratiſsimè cuſtodirent, multi cõmendauêre. Sed Tertullianus egregiè, qui mulieres Romanas ait olim vſqueadeò vino abſtinere ciuitatis eius inſtituto iuſſas, vt matronã ob reſignatos cellæ vinariæ loculos ſui inedia necarint. Sub Romulo verò quæ vinũ attigerat, impunè à Mecenio marito trucidata ſit: idcirco & oſcula propinquis offerre neceſsitas erat, vt ſpiritu indicaretur, exploratumq́; inde eſſet, an temetum olerent. D

L I B E R T A S.

QVòd verò & libertatis indiciũ ſit vitis, ipſa Bacchi nuncupatio, quę apud Græcos Lyæus eſt, apud Latinos Liber argumẽto eſſe poteſt. Tum apud Platonem inuenias, explorandis adoleſcentiũ ingenijs cõuiuia nonnunq; indulta, quo illi ad pocula ſe benignius inuitarent, eoq́; tormento coacti, ab intimis ſe præcordijs expectorarent, vtpote qui nihil tunc ſimularent, ſed cupiditates omnes ſuas, ſtudiaq́; omnia propalarent. Vnde ſapienter Horatius:

Quid non ebrietas deſignat? operta recludit. & quæ ſequuntur. Idem alibi: E
Fœcundi calices quem non fecere diſertum?
Contracta quem non in paupertate ſolutum?

Meritò itaq; apud Spartanos Dionyſius cognomento ψίλας dicitᷣ idiomate Dorico, quod pennatũ ſignificat: vinũ ſiquidem mẽtem, non ſecus ac alæ corpus, attollit, & modò huc, modò illuc volitare facit perquã agiliter: cuius rei meminit Pauſanias tertio. Facit ad hanc libertatis ſignificationem quod ab Heliogabalo profectum eſt, vt vindemiarũ feſtiuo liceret vnicuiq; multa in dominos iocoſa atq; ſcurrilia, petulantiſsima quadam licentia ipſis etiã audientibus dominis iactare, quem morem adhuc in agro Neapolitano vigere paſsim vidi, cùm eo fortè tempore ad viſendum eius honoratiſsimæ ciuitatis Academiam illò me cõtuliſſem. Et quoniã vinũ in lætitiæ libertatisq́; ſignificatum abijt, libet ex Moſeos hiſtoria quod ad rem facit exemplũ recitare. Cùm Pharaonis pincerna, qui eodem cuſtodiebatur loco, quo & Ioſippus ob cuſtoditã innocentiã vt nocentiſsimus detinebatur, per quietem exiſtimaſſet ſe triplicem videre palmitem ternis F
præditum racemis, qui cùm tempeſtiuè maturuiſſent, eſſentq́; à ſe reſecti & expreſsi, ſubitò Regi muſtum propinaſſet: ex quo Ioſippus bono eum eſſe animo iuſsit, futurum ſanè vt triduo liberatus eo ſitu quo intabeſcebat, in priſtinam dignitatẽ reſtitueretur: atq; ita vti à Ioſippo prædictũ fuerat, tertio pòſt die liberatus, & honori ſuo redditus, coniectorẽ haudquaquam vana nunciaſſe cõperijt.

F E L I C I T A S.

EIus enim ſcientiæ periti ſcribunt, vbi ſignificata vitis examinant, vuam in ſomnijs viſam, etiam extra tempus, felicis eſſe præſagij. Cuiuſmodi etiam vitis fuit, quæ viſa eſt Aſtyagi per quietem nocturnam de Mandanes gnatæ ſuæ genitalibus oboriri, vniuerſamq́; Aſiam palmitibus inumbrare: quod de Cyro nepote eius euentu adeò felici poſtmodum comprobatum eſt: terrarũ enim latitudinem id ſignificabat quæ Cyri eſſet imperio ſubiuganda. Rheæ ſiquidem vitis ſacra eſt, & eiuſmodi deæ de vite fieri ſimulacrũ tradit Euphorion. Fuit autẽ hoc atteſtatum oſtentũ, ad alterũ, quo prius imaginatus fuerat Aſtyages idem videre ſe micturientem filiam, quæ Regiam vrbem cum vniuerſa Aſia inundaret. Et quamuis Rex quid vtrunq; ſibi ſomnium vellet à Magis edoctus cõtra filiam & infantẽ natũ multa eſſet machinatus, fatalem tamen neceſsitatẽ euincere

non

A non potuit. Euerſo enim Medorum regno, Perſicoq; cōſtituto, Cyrus mirum in modum creuit.

LABOR.

NEque tamen ita felix tranquillumq; eſt hieroglyphicum vitis, vt non & laboris plurimi ſit etiam argumentum: ſiquidem arborū nulla maiori indiget cura. Vſqueadeò imbecilla eſt, vt niſi humana diligentia excolatur, pergulis ſuſtentetur, vel arboribus maritetur, falce comprimatur, ac annis ſingulis præcidatur, multo deniq; labore cuſtodiatur, breui admodū tempore vel pereat, vel in labruſcam degeneret. Quare nō imperitè dixit Heſiodus, ſiue is Apollonius fuit qui ſcutum Herculis doctiſsimis carminibus celebrauit:

Οἷα Διώνυσος δῶκ’ ἀνδράσι χάρμα, καὶ ἄχθος.

vt & lætitiam & laborē ſimul hominibus à Baccho datos affirmaret. Neq; ſum neſcius, τὸ ἄχθος ad animi etiam anxietatem atq; mœſtitiam referri poſſe: ſiquidem compertū eſt eos qui meraco plurimùm vtuntur, melancholicos fieri, atq; inde triſtiori eſſe corde: tum obliuioſos, vt Florētinus in re ruſtica ait, in primis
B fieri, vt ea taceam quæ per ebrietatis furorem infanda pleraq; perpetrantur: quorum omnium memor Maro noſter, ne vinum plus æquo laudaret, ita cecinit:

Bacchus & ad culpam cauſas dedit, ille furentes
Centauros leto domuit, Rhœcumq;, Pholumq;,
Et magno Hyleum Lapithis cratere minantem.

Habet & illud incōmodi, quòd linguā vinū præpedire ſolet, eaq; de cauſa Mercurio, non vino, ſed lacte ſupplicabatur, ad ipſam etiam eloquentiæ dulcedinem indicandam: idq; Romæ, vico etiam ſobrio nuncupato fieri ſolitum.

TITILLATIO.

ET quod aiūt, ſine Cerere & Baccho Venerem frigere, adducit in memoriā, Lampſacum ea de cauſa ſalaci Deo ſacram olim dictitatā, quòd optima generoſiſsimaq; vina proferebat: ludibriumq; enim illud Veneris & Bacchi filium fuiſſe antiquitas fabulatur. Citat Stephanus Demoſthenem, qui rei iſtiuſmodi cauſam memoriæ prodiderit. Cùm itaq; vinum præcipuum ſit nequitiæ fomentum, meritò ſignū Virginis vitem auerſatur: cauendum enim, vt Orpheus
C monet, ne Luna ſignum Virginis præcurrente vitem feramus: eam enim Virgo odio proſequitur. Atq; ne vllus vnquam ſit fabulis modus, alij dicunt propter Icarium patrem, qui ab ebrijs colonis fuerit interfectus.

SANGVIS.

FVit & ſanguinis ſignum oblatum in ſacris vinum, atq; eo nonnunquam cognomento nuncupatum. quare quod apud Maronem,

Vidit Thuricremis cùm dona imponeret aris,
Horendum dictu, latices nigreſcere ſacros
Fuſaq; in obſcœnum ſe vertere vina cruorem.

non tantùm oſtenti loco poſitum, ſed antiquum videtur ſignificatum attigiſſe, quòd & pro vino ſanguis, & pro ſanguine vinū acciperetur. Nam Moſe ſecundo Deuteronomij cantico: Et ſanguinem vuæ biberet meracißimū. & Pſalmographo dictū, Sanguinem, inquit, vuæ biberūt. Sanè quidem Ægyptij ſacerdotes vino pertinacißimè abſtinebant, & antiquißimi eorū reges: nam & illi tunc non niſi ſacerdotes erant, vt tradit Hecatæus. In deorū tamen cæremonijs vino vtebantur, eoq; libabant, vt idem autor ſcribit, non gratam quidem rem cœleſti

bus oblaturi, ſed eorum ſanguinem qui cõtra deos pugnaſſent propinaturi, in- D
deq́ ſibi numina conciliari arbitrabantur: perſuaſum enim habebant Ægyptij, vitem ex fuſo in terram gigantum ſanguine pullulaſſe, vnde & amentia, & furor ineſſe vino. Quanquam poſteriores Reges, Pſammeticho in primis autore, vinum, ſed certa menſura, menſis adhibuêre. Ponit verò & Heſiodus menſuram qua ſit ad ſalubritatem bibendum:

τρὶς δ' ὕδατος προχέειν, τὸ δὲ τέτρατον ἱέμεν οἴνου.
Tris miſcebis aquæ partis, ſit quarta Lyæi.

Et venuſtũ admodum eſt epigramma Meleagri, quo à Meraco ſalubriter exterreremur:

αἱ νύμφαι τὸν Βάκχον ὅτ' ἐκ πυρὸς ἥλατ' ὁ κοῦρος
νίψαν ὑπὲρ τέφρης ἄρτι κυλινδόμενον,
τοὔνεκα σὺν νύμφαις Βρόμιος φίλος, ἢν δέ νιν εἴργῃς
μίσγεσθαι, δέξῃ πῦρ ἐπι καιόμενον.

Ardentem ex vtero Semeles lauere Lyæum
Naides, extincto fulminis igne ſacri.
Cum Nymphis itaq; eſt tractabilis, at ſine Nymphis
Candenti rurſum fulmine corripitur.

Hæc autem miſcendi meri admonitio, adducit in memoriam mihi locum in di- E
uinis literis, quem nefas eſt præterire: Calix in manu Domini vini meri, plenus mixto. Calix Domini mixto plenus, idem eſt, vt ſentit Eucherius, ac ſi diceretur, miſericordia & iudiciũ. Inclinatur verò ex hoc in hoc, cùm de miſericordia in iudicium diuina ſeueritate tranſitur. Fæx autẽ non exinanitur, quia adhuc vltimũ iudicij reſeruatur: ea ſiquidẽ erit vindemia, quæ ipſis in diuinis literis hieroglyphicè ponitur, ſignificatq́ rerum finem, quam theologi ſeculi cõſummationem vocant, aliquãdo depopulationem, vt Pſalmo: Vindemiant eã omnes qui tranſgrediuntur viam. Pro fine verò rerũ, Ioel: Mittite falces, & vindemiate vineã terræ, quia maturæ ſunt vuę eius. Et ne hoc imprudentib. excidat, vindemiæ ipſius inſtrumentũ torcular, nomẽ in ſacris literis hieroglyphicũ, per quod ſcilicet tum alia quædã, tum præcipuè tempora ærumnoſa, preſſurę vexationesq́ ſignificantur: quã in ſententiã totus ferè Pſalmus euagat, cuius inſcriptio eſt, In finem pro torcularibus.

FERACITAS.

NOn ineptè verò quiſpiam feracitatem hieroglyphicè ſignificaturus, vitem F
cum racemis pinxerit: inter enim fœcũdiores plantas principatum obtinere vitem nemini dubium, ſi arbuſculæ vniuſcuiuſq; ratione habita, vini copiam expenderimus. Addam etiã eam alicubi eſſe racemorũ magnitudinẽ, vt racemi ſinguli ſingulos expleãt currus, cuiuſmodi fertilitas eſt Eucarpiæ minoris Phrygiæ vrbe. Quinetiã currũ medium ibi diffractũ defeciſſe vnici racemi pondere Metrophanes tradit. Ita rectè Plinius, nullum apud Græcos mendacium eſſe dicit, quod teſte careat. vtcunq; tamen, hæc et alia ſuper huiuſmodi vrbe à Stephano memorantur, in ijs quæ deflorauit Hermolaus Byzantius.

PIORVM CONVENTVS.

SEd vt de vite ſimpliciter ſermo ſit, debere nos, ait Baſilius, rationẽ eius cõtẽplari, qua Dominus ſeſe vitẽ, & Patrẽ agricolã eſſe, vinitoremq́ dixit; nosq́ ſingulos in piorũ cõuentu per fidẽ ſatos, palmites appellauit: hinc nos ad vberrimi fructus feracitatẽ inuitat, ne vt inutiles atq; ſuperflui ludibrio ſimus, & à fœcundorũ palmitũ cõſortio reciſi amputatiq́, igni deſtinemur. Aſſertor verò noſter nuſquã ceſſat animas noſtras vitib. cõparare: Vinea nanq; facta eſt dilecto,

dicit,

A dicit, in cornu, in loco pingui, & vineam ſeui, ſeptumq́ circũpoſui. Animas hu-
manas planè vineas dicit, quas circũdedit ſepto, tum ea ſecuritate atq; tutela, quę
reſultat ex præceptis, tum ipſa gemmarũ cuſtodia. Dictũ eſt enim: Verſabitur
angelus Domini in circuitu metuentium eum. Deinde quaſi valla nobis defixit
poſitos in Eccleſia primũ Apoſtolos, mox Prophetas, mox doctores alios: inde
animum noſtrum, ne deiectus deſpectusq́ humi reperet, & prætereuntium pe-
dibus conculcaretur, maiorum noſtrorum exemplis, qui per ſummam innocẽ-
tiam & probitatẽ clari & illuſtres habent̃, in altũ erexit, eorumq́ veſtigia ſequi
iuſsit, qui per virtutẽ & integritatẽ ad ſummũ euaſere. Ad hæc vitẽ Ambroſius
plebem Eccleſię ſignificare contendit, quæ veluti quadam fidei radice plãtatur,
propagineq́ humilitatis reprimitur: vbi verò circumfoſſa fuerit, religatur, erigi-
turq́, ne reflectatur in terram. E ſarmentis alia reciduntur, propagantur alia. Re
ciduntur quidem ea quæ inani ſylua luxuriant, de quibus Pythagoras ſymboli-
cè dixit, μὴ σπένδειν θεοῖς ἐξ ἀμπέλων ἀτμήτων, pura purgataq́ omnia eſſe volens quæ
Dijs offerantur. Ea verò propagantur, quæ bonus agricola fructifera iudicarit.
B Adminiculorum verò ordines iugationisq́ concinnatas verè atq; manifeſtè do
cent æqualitatem in Eccleſia ſeruari debere, vt ſeſe nemo, quãtumlibet diues &
honoratus, extollat, nemo pauper animũ deſpondeat, ſeq́ deſpectũ atq; cõtem-
ptũ eſſe vereatur: ignobilis nemo deſperet, verùm ęqua ſit omniũ conditio, pari
terq́ omniũ mens ad ſuperiora ſuſtollatur, ſuamq́ in cœlis futurã conſuetudinẽ
atq; cõmercia ſibi proponãt. Ne verò vllis ingruentiũ tempeſtatũ procellis ve-
xari, locoúe deturbari deijciue poſsit, clauiculis quaſi charitatis amplexib. pro-
ximos quoſq; complectit̃, & in eorũ coniunctione requieſcit. Appellat nos IE-
SVS vitis ſuę palmites, propterea, quòd inquit, Origenes, palmes arbore conne
ctit̃, & clauiculis tanquã manibus freta cõfirmat̃ à lapſu, quo fretus adminiculo
vẽtos turbinesq́ cõtemnat. Futurorũ id bonorũ indicat ſpem, quia fideles qui-
que nõ ſolùm in ijs quæ gerunt, ſed etiã in ijs quæ ſperant & credunt, perſectum
ſalutis ſtatũ expectant: quapropter quaſi ad quendã patientiæ ardorẽ ſpe iuncti
atq; cõfirmati, naturaliũ motuũ procellas, cupiditatũq; turbines inſultusq́ per-
ferunt atq; cõtemnunt. Hęc & huiuſmodi pleraq; cõmentationibus in hierogly
phica noſtris libenter inſeruimus, quò mihi ſint æquiores ij, qui ſtudiũ in hac re
C meũ acrius inceſſunt, quorſum id tendat ignari, cùm viderint ſimilitudinariam
hanc loquendi figuram non tantùm ab Ægyptijs, quos immeritò contra Dei
præceptum abominantur, inuentã, verùm etiã ab antiqua & noua lege receptã,
quinetiã ab ipſo noſtræ inſtitutionis cõditore CHRISTO IESV frequentiſ-
ſimè in vſum deductã: nihil ẽm aliud eſt hieroglyphicè loqui, q̃ diuinarũ huma-
narũq; rerũ naturã aperire. Addenda verò huc fuerant ea quoq; de Iuda Iſraë-
lis dicta: Lauabit in vino ſtolã ſuam, & in ſanguine vuę amictũ ſuũ. Sed quoniã
hęc copioſe ſunt à ſacrorũ interpretibus diſcuſſa, pręſertimq́ ab Adamantio, ad
vltimã eius homiliã in Geneſim, vnũquenq; pietatis ſtudioſum accedere cohor-
tamur.

DE FICV.

INchoauit, honoratiſsime Domine, oliua apparatũ noſtrũ: acceſsit
vua, quę plurimũ fortè attulit ſaturitatis: pro bellarijs addere ficus li
buit, vt ſi quid amaritudinis in oliua fuit, ſi acerbior vua, quòd no-
ſtri quippe Bellunenſis cœli rigor, eam plerunq; matureſcere non ſi-
nit, errorem omnem miſſus tertij ſuauitas emendet.

DVLCEDO. D

DE Ficu ſanè quicquam, quod magnam mihi affert admiratione͂, apud Horum Ægyptiu͂, Caprifico excepto, no͂ inuenimus: paucisſima enim admodum eius autoris fragmenta temporis iniuriam euicerunt. Apud autores alios inter arbores primas celebrata͂ pasſim comperimus: atq; illud præcipuu͂ eius eſt hieroglyphicu͂, vt per eam dulcedo intelligatur, eaq́; tam in grata hominu͂ co͂ſuetudine, ac moru͂ ſuauitate, quàm in cæteris rebus quæ iucundæ amabilesq́; ſint, ac voluptatis plenæ. Hinc illud apud Theocritu͂ de ſuauiter canente, καὶ ἐπ' αἰγίλῳ ἰσχάδα τρώγοις, è medijsq́; cibus tibi ficus Athenis. Ab Ægilo verò dictu͂, quòd ea ſit ex Athenienſiu͂ tribubus. & ſuauisſimas Athenis ficus eſſe, Dion etiã teſtatur. Ita verò ficus ad victus humani co͂moditatem nata, vt Hipponax Poëta vetus, eam auro prætulerit, dum ſcazonte illo ſuo licentioſo dicit:

Εἴ τις κατόρξει χρυσὸν ἐν δόμοις πολλὸν,
Καὶ σῦκα βαιὰ, καὶ δύο ἢ τρεῖς ἀνθρώπους
Γνώσει χ' ὅσον τὰ σῦκα τοῦ χρυσοῦ κρείσσω.

Si quis domi recondat auri plurimum,
Ficusq́; paucas, comparetq́; ſeruulos B
Duóſue triſue, iudicabit illicò
Auro domi præſtare ficum plurimo.

Sanè φιλοσύκους nonnulli appellant purioris manſuetiorisq́; vitæ duces. Haru͂ verò co͂mendationem auget ſummo opere Artaxerxis cognomento Mnemonis teſtimoniu͂, qui iunioris Cyri frater fuiſſe fertur: is cùm aliquando arrepta fuga co͂meatuq́; direpto coactus eſſet ficus & hordeaceu͂ pane͂ eſitare, indoluiſſe fertur, ob regalem affluentiã apparatioresq́; lautitias tante͂ ſe voluptatis expertem tandiu fuiſſe. Quid verò quòd ruta ſua ſatis inſignis amaritudine, ſi iuxta ficu͂ ſeratur, mitior euadit? Meritò itaq; ficus apud Iſraëliticos iudices nequaquã velle ſe ait dulcedine͂ ſuã derelinquere, vt reliquis arboribus, à quibus in imperiu͂ adſciſcebatur, dominaret. Vt verò alibi legimus in ijſdem diuinis libris, iuſtos & ſanctos homines ſub ficu requieſcere perhibent, hoc eſt, tranquillã atq; ſuauem vitam agere. In veterum etiam numis ſuauitatis iſtiuſmodi ſignificatum obſerues. Nam in quodam ficus eſt inter duos tumulos ſita: vnius tumuli inſcriptio eſt ΑΜΒΡΟΣΙΑ. Alterius ita detritæ literę ſunt, vt legere no͂ potuerim: puto tamen ex nota Ν literæ, quæ vix dimidia diſcernitur, ΝΕΚΤΑΡ eſſe debere, quaſi ficus vtriuſq; vicem gerat. Sanè coniectores inſpectam in ſomnijs ficum, albam F præcipuè, atq; ſuo tempore, bonorum multorum præſagium habent.

SVAVITAS SVBLATA.

NEq; caruit ominibus ficus, quę ſublatam ſuauitate͂ extirpata ſignificaret, eo præſertim te͂pore quo publica ciuiu͂ Ro. ſuauitas & dulce co͂mercium, extincto Alexa͂dro Seuero, adempta eſt. Paulò enim antè quàm is fatis co͂cederet, arbores fici tres, quibus tentoria imperatoria adnexa erant, quæq; ficus eas ferebãt quibus Alexandrinaru͂ nomen eſt, ſubitò ante illius tentoriu͂ prociderunt. Idem in Caprifico portentu͂ in Meſſenios accidiſſe memoriæ proditu͂ eſt. Nam cùm illi ſylueſtre͂ ficum τράγους appellarent, quos nos imitati ſumus Caprificum appellantes, oraculum ſuper excidio ſuo huiuſmodi habuerunt:

Ἔστε τράγος πίνῃσι νέδας ἑλικόῤῥοον ὕδωρ,
Οὐκέτι μεσσήνην ῥύομαι, σχεδόθεν γὰρ ὄλεθρος.
Nanq; Nedes ſimulac curuas caper hauſeris vndas,
Tunc Meſſena vale, tibi enim grauis exitus inſtat.

Accidit verò vt Caprificus in Nedes fluuij ripa nata, ramos eouſq; declinarit, vt aquis

A aquis profluentibus rami alluerentur: quod cùm Theolcus vates animaduertiſſet, inſtare dixit Meſſeniorum exitium, vt oraculo Pythio prædictum fuerat. Rem tangit Pauſanias quarto. Sed cur ficum Idumæã dicere conamur, ad quã Aſſertor noſter à Bethania rediens, fructum ex ea capturus acceſsit? fameſcebat enim: verùm cùm fructum in ea nullum inueniſſet, arborem deuouit, ne vllo vnquam tempore fructum ferret. Sanè myſticè factum hoc, vt tam multa alia: nimirumq; ficus hæc populus Iudaicus erat, ad quem famelicus Dominus venit, in quo cùm nihil pręter quandã ſpeciem vitalem ſine vllo profectu comperiſſet, eum in æternã perfidiam execratus eſt. Fructũ enim ipſe è ſynagoga quæſierat, quem nullũ inuenit, quia ea, vt inquit Gregorius, folia legis habuit, ſed fructum operis nõ habebat, de qua dictum ait Euthymius ab Abacunte, ficum fructũ nõ allaturam. Quòd verò per tres annos fruſtra quæſitus fuerit hic fructus, Eucherius tria vult tẽpora intelligi, ante lcgẽ, ſub lege, & gratiæ tẽpore, quibus Iudæi ipſi fuerint ſemper à Domini præceptionibus alieni, & nullũ boni operis fructũ protulerint. Eodẽ facit quod ait Dominus Nathanaeli: Cùm eſſes ſub ficu, vidi

B te: quippe cùm in originali labe Iudæorũ ritu cõſiſteres, adieci animũ vt te redimerem.

FATVITAS.

ET ſycomorus aliquid habet hieroglyphicũ, quã Zacheus inſcendit: nam arbor ea cùm ſit ficus fatua, indicat eos qui, vt Eucherius refert, mundi ſapientiam humiliter ſectati, eligũt mox Dei ſapientiã ſubtiliter aſpicere. Prudenter enim ait is, ſycomorum aſcendimus, ſi prouidè eam quę diuinitùs præcipitur, laudabilem & ſapientem fatuitatẽ tenuerimus. Quid enim inter mortales inſipientius, q̃ amiſſa nõ quærere, poſſeſſa largiri, rapientibus relaxare, nullam pro acceptis iniurijs iniuriã reddere, ſed iuxta præceptũ Dominicũ, in omnib. præſtare patientiam?

CONTEMPTIBILIS.

CÆterùm quod ad opera ex ficu facta pertinet, Græci ficulnum pro imbecillo & contemnendo ponunt: quo ſignificato Sermonibus apud Horatium:

Olim truncus eram ficulnus inutile lignum.

hoc eſt, minimi precij, minimiq; vſus, de quo ſcilicet faber meritò ambigeret, faceret'ne ſcamnum, an ſimulacrum pudendum, deum omnino deſpicatiſsimum: nam fici materia paucisſimis eſt, & ijs admodum exiguis fabricis idonea. Eoq;

C ſpectat prouerbium de Mandronis naui, quæ ficulna fuerit, cùm is notatur qui tenuiſsima olim re, anguſtoq; patrimonio deſpicabilis, ad ampliſsimos honores emerſerit, nihilo tamen venerabilior habitus ob inſolẽtiam importunamq; ſuperbiam, qua ſeſe intemperãtius efferat. Nam Mandro, vt pleriq; alij, à remis ad imperium venit, neq; ob id tamen vllam aſſecutus eſt autoritatem. Ita deniq; veteres per fici nomen nullius frugis hominem, imbecillum & abiectum ſignificabant: nam & Græci olim hunc ἄνδρα σύκινον dixère, vt apud Theocritum Ergatinis, & apud Ariſtophanẽ ſæpius inuenias. Et nunc quoq; vulgus ſtupidos & ineptos, ficones appellat.

BACCHVS SYCITES.

LAcedæmonij ficum à Baccho inuentã opinãtur, eaq; de cauſa eum Sycitem nomine, vt Soſibius tradit, coluère. Apud Naxios ſimulacra eius nũc ex vite, nunc ex ficu fieri ſolita ſunt. Milichius à nõnullis appellatus Bacchus, quòd Milica pro ficis nõnunquam accipiuntur. Et Dionyſijs, pręter vini amphoram, & vitem, quæ præferebatur, & præter hircum qui trahebatur, cophinum etiam geſtare mos erat, in quo caricæ forent. autor Moralibus Plutarchus.

PROGRESSIO.

D

VT verò ad folium reuertamur, quod thrion appellatur, progreſsionis olim ſignũ fuit. Veteres aliquò profecturi ficulna folia ſuſpendebãt progreſsionis cæremonia, atq; ita ſibi auſpicatũ iter fore augurabantur. Ea autem de cauſa thrion dicitur huius arboris ſolium, vt interpretes Theocritiani volũt, quòd in tris partes diuiſum eſt, viſendo inter vtraſq; partes interuallo: ſcribiq; & trion, tenui, & thrion aſpirata, atq; etiam thriambon. quin & θρίζειν dicunt huiuſmodi ſolia colligere, & in aliquem vſum parare.

SEPTENTRIO.

PArabatur aũt thrion religioſe admodũ Serapidis Oſiridiſq; ſacris, geſtamẽ ſcilicet foliaceũ, quod capiti ſuperponeret̃ geſtandis hydrijs aut calathis cõmodũ, eratq; illi ſuũ etiã ſignificatũ: ſiquidẽ & Regẽ, & ſeptentrionalẽ regionẽ, polum quippe Arcticũ, per intortile geſtamen huiuſmodi intelligebant. Regẽ, quia polus cœlorũ omniũ rotatũ regere videt̃: & circulus ille foliaceus in geruli capite orbiculum Arcticũ excribit, ab axis illius qui præ oculis eſt ſimilitudine. E

GENITALE.

QVinetiam præter motum, cuius primarias partes illi tribuebant, rerum etiam omnium ſemina inde demitti pleriq; veterũ magno ex argumento arbitrati ſunt: inde enim actionis eſſe principium, quę Mathematici veteres latiſsimè diſſeruerunt. quocirca thrium, cùm & humoris redundantiam, ob viridis craſsiciq; folij vuiditatem, & motum omnium, ob conuolubilem texturã ſignificaret, pari quadam natura cum genitali æſtimabatur, atq; eius eſſe ſimulacrum videbatur, vbertate ſcilicet humoris & motu ad prociendæ genituræ principia conuenientibus. Sed hæc in Serapidis calatho locupletius.

DELECTATIO.

HVius generis fuiſſe prædicãt Adami pomũ, præter ipſius Dei pręceptũ nimis expetitũ: id enim delectationẽ & voluptatem, quæ ſenſu percipitur, ſignificaſſe pleriq; Theologorũ docuerũt. Nihil enim mentẽ noſtram è tranquilla Paradiſi ſtatione facilius exturbat, quàm nimia voluptatũ cõſectatio. Is tamẽ ſuæ præuaricationis amaritudine exacerbatus, fici folijs ſemet velare pudoreq; obtegere properauit. Ficum enim fuiſſe, tradit Irenæus. Tertullianus autem ea F
re ſuper ait: quod in nouo corpore indebitũ adhuc pudori erat, protegere feſtinans, ficulneis folijs interim circũdat. Ad hoc addit Irenæus, nõ alterius arboris aut herbæ, quæ molliori tactu eſſet, ad indicandũ pœnitentiæ duritiem atq; cruciatũ, propter ſcabritiẽ ſcilicet & aſperitatẽ, qua foliũ huiuſmodi præditũ eſt. Et quia cingulũ id & ſibi & vxori ſuę circumligauit, nõnulli exponũt, vt petulantẽ carnis impetũ retũdere ſe polliceret̃, id veluti cõtinentię frẽnũ adhibuiſſe, quoniã ſcilicet ſtolã eam, quã habuerat à ſpiritu ſanctitatis, amiſerat, eo tegumento, quod nullam prorſus delectationẽ afferre poſſet, ſed morderet potius ac pũgeret, vteret̃.

FOLIA RELIQVA.

FOlia verò reliqua diuinis in literis pro ipſa, vt ita dicamus, legis litera hieroglyphicè accipiuntur: quia quemadmodum arborum fructus folijs velatur ac tegitur, ita ſub legis litera ſpiritus occultatur. Idcirco nos, ait Heſychius, literæ folium aperimus, vt qui latet interius fructum ſpiritus inueniamus, de quo Hieremias: Si vindemiatores ingreſsi fuiſſent in te, ſaltem reliquiſſent racemum tibi. Et Virgilianus Æneas apud Sibyllam, cùm ambages & verborum inuolucra cupiat euitare, & rerum euenta apertè ſibi declarari

compre-

A compreccetur, quòd folia omnia conturbarent, id vnũ orat: Folijs tantùm ne nomina manda. Sedenim quantum pertinet ad voluptatem, de qua ſatis, cùm hoc ipſum argumentum ſequeremur, in Serpentis cõmentario diſputatũ. Illud hîc potius memorabo, ficum non eo tantùm rerum primordio humano generi calamitatem, & aſsiduos labores attuliſſe, verùm annis voluentibus in cauſa fuiſſe, cur potentiſsima opulentiſsimaq; regna duo ad internecionem vſq; corruerint, Carthaginis imperiũ, & Romana potentia. Carthago quidẽ, quia ficũ ex hortis ſuis decerptũ velociſsima feſtinatione tertio pòſt die Romæ repræſentauit: doluitq; Cato, & in Senatu cõqueſtus eſt, hoſtes non triduo magis procul Roma proprias habere ſedes. Romana verò potẽtia, ac vniuerſum Italiæ robur à trãſalpinis gentibus ſeſe nobis totiẽs ſuperfundentibus, ea de cauſa quaſſari cõfringiq; cœpta, quòd, vt Plinius inquit, Hellico quidã Heluetius, qui Romæ ob fabrilem artem aliquãdiu cõmoratus fuerat, in Galliam remeans ficum ſiccam & vuam, oleiq; & vini præmiſſa ſecum tulit, quorum vſu delicato ſuauiq; concitati feroces populi, ad hanc vſq; diem aſsiduis nos calamitatibus affligere nũquam
B deſtitêre, quamuis natura ipſa Alpibus, & tam inexuperabili munimento, Italia procul Gallias atq; Germanias coërcuerit: quorũ feritas ſi quando grauis Italiæ fuit, nullo certè vnquã tẽpore calamitoſior extitit, quàm quinto iam et vigeſimo ab hinc anno, quibus vniuerſa Italia cædibus, rapinis, incẽdijſq; deſolata peruaſtatᷣ, hinc Germanis, hinc Gallis, hinc Hiſpanis extremũ eius excidium aſsiduè meditantibus.

ALIMONIA.

SEd vt querelę faceſſant, adeò ficum alimentis idoneum eſſe compertũ eſt, vt eam Cereris donũ dictitarint, proq; alimoniæ ſymbolo ſuſceperint. Quantũ enim ficus humanę proſit alimoniæ, vel ex eo manifeſtũ eſſe poteſt, quòd athletas ſiccis ficubus paſcere moris fuerit, autor Plinius: experimento enim comprobatum eſt, eo cibo frequentius ſumpto, corpora & vires mirum in modum adiuuari. Quòd verò Attica eo fructuũ genere magnam eſt nobilitatem aſſecuta, Pauſanias ait Cererem primùm in ea regione ficum Phytalo cuidam hoſpitalitatis præmium donaſſe, eiuſq; rei monumentũ extare his verſibus celebratũ:

ἐνθάδ' ἄναξ ἥρως Φύταλος ποτὲ δέξατο σεμνὴν
Δήμητραν, ὅτε πρῶτον ὀπώρας καρπὸν ἔφηνεν,
C ἣν ἱερὰν συκῆν θνητῶν γένος ἐξονομάζει,
ἐξ οὗ δὴ τιμὰς Φυτάλου γένος ἔσχεν ἀγήρως.

Hic quondam hoſpitij Phytalus ſuſcepit honore
Legiferam Cererem, quæ molli cortice poma
Prima dedit, dixere ſacram mortalia ficum
Ora, genus Phytali decus hinc inſigne ſecutum eſt.

ADVLATIONIBVS DEDITVS.

DIuitem hominem adulatoribus deditũ Thebanus Crates per ficũ arborem in prærupta aſperaq; rupe ſatã deſcribebat, quippe quò ſit hominibus difficilis acceſſus. Eius verò fructus à coruis & miluijs tãtùm decerpi: ita horũ opes ab impuris tantùm & adulatoribus depaſci. Idem de reliquis etiam arboribus quotquot fructiferæ eſſent, Diogenes dicere ſolebat.

DVLCEDO VERITATIS.

ET Mercurius ſibi ficũ vendicauit, cui vndeuigeſimo primi menſis die Ægyptij ſacra faciebãt melle & ficu, quę ſacra eo clamore proſequebãtᷣ, vt quod hieroglyphicè in eis latitaret exponentes, identidem clamitarent, γλυκὺ ἡ ἀλήθεια,

quod dulcem eſſe veritatem ſignificabat. D

CYRENENSIVM PIETAS IN SATVRNVM.

STatuæ verò plerę*ꝗ; ficis coronatæ, Cyrenenſium religionẽ indicabant, quia & Saturnus decus in agricultura ſuum meruit, quem agri colendi autorẽ, & inſitionis putationiſ*ꝗ; & ſtercorationis repertorẽ memorãt, neq; minore quàm Cererem honore honeſtandum exiſtimabant. Huic Cyrenenſes cùm rem diuinam faciebant, ficis recentibus coronari conſueuerãt, quòd & alimonia in ijs, & guſtus ſuauitas egregiè vigerẽt. Hæ ſunt, honoratiſsime Princeps, arbores illę ad ingenij tui naturam accõmodatæ, quas deſumpſi ex hortis meis ductilibus, limoq; Nilotico in areas ingeſto, mecũ quaqua iter eſt circumuecto. Neq; verò folia his arboribus vlla vnquã decidunt tempeſtate: licebítq; perinde tibi, ſi plãtis his delectari cœperis, eas hoc terreno pactas in Britannias vſq; tuas aſportare: quæ mundi pars cùm olea, vite & ficu careat, illas aſpiciant nõ modò ſuo tẽpore frondeſcentes, ſed toto etiã anno, folio nunquã deciduo, perpetuò virides admirentur. Sedenim vt ſeriò loquar, eas tu ſi pertractabis, earumq; vim diligenter inſpexeris, cordi ita inſitas tuo comperies, vt nihil tui ſimilius eſſe, etſi modeſtiſsimus es, confiteri neceſſe habeas. Nam boni quicquid in diuinis illæ ſignificant, ea omnia tuæ congruunt pietati. E

PIERIVS VALERIANVS AD ERVDITISS. ALOISIVM PRIVLLVM PATRICIVM VENETVM, DE IIS QVAE PER POMVM ITALVM, PERSICVM, ET Punicum ſignificantur, EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

HERI Priulle doctiſsime, cùm veterum ſigna quædam ſingulari opere artificioq; perfecta hîc & illic inſpecturi per vrbem equitaremus, multiſq; præteritis Capitolium demũ inſcendiſſemus, Herculis ibi ſignum ſummæ nobilitatis ex ære conſpectum eſt, quo non facile quicquã tota vrbe dixerim me vidiſſe pulchrius, neq; præclarius, ſiue hæc ea fuerit ſtatua, quam Q. Max. capta Tarento, opus Lyſippi, obtulit Capitolio, ſiue quam Fabius Verrucoſus eò tranſtulit, ſiue aliorum fuerit dedicatio: vtcunq;, antiquiſsimum omnino opus eſt, & Græcis ſcriptoribus honorificè celebratum. Nã præter leoninũ ſpolium læuo iniectũ brachio, clauam manu dextera retinet, læua tria poma cydonia præfert. Quæ cùm comites, qui te multi ſequebantur, eruditi viri animaduertiſſent, de ſpolio & claua dixerũt, cognoſcere ſe mentis præſtantiã, & generoſum animi robur, quibus virũ, qui veram virtutis gloriã affectet, præditũ eſſe debere cõmonemur. Herculẽ verò poſitũ à veteribus, quia quicquid præclarè geri poteſt, id totum Herculi attributũ. Nã & Arrianus vbi petram ἄορνον memorat, difficillima quæq; & maximè ardua, quæ humano quopiam conatu vinci minimè poſſe videãtur, Herculi attribui ſolere dicit. De pomis, quid ea ſibi vellent, dubitari cœptum, niſi ea Heſperidum eſſe quis arbitraretur. Tuq; ad me conuerſus, Aegyptiacum quidpiam poma hæc nimirum ſapiunt addidiſti: tuum igitur Pierie fuerit id explicare, qui ſtudijs iſtiuſmodi delectaris. Reſpondi, vt res erat, eſſe ibi etiam alios eruditos, qui me forſitan eruditius rem, quam petebas, explicare poſſent: ſed quoniam me appellaueras, ne ruſticius viderer, quid ego ſentirem non diſſimulaturum. Græcos quidem per tria illa mala manu cõtenta, virtutes tris, quibus vir quiq; probus & ſapiens inſignitus eſſe debeat, interpretari, quarũ vnam eſſe volunt, nõ excandeſcere: alterã, nõ eſſe deditũ auaritiæ: tertiã, liberũ à voluptatibus animũ ſibi cõparaſſe. Incidit hinc, vti fit, de Pomorũ ſignificationibus alius atq; alius ſermo, quem cùm tu auidè admodum excipere viſus eſſes, in eã

A *ſpem adductus ſum, vt ſi quid huiuſmodi tibi deſtinaſſem, quicquid id eſſet nugarum, gratum ta-
men acceptumq́ eſſes habiturus. Domum itaq́ reuerſus, ſelegi ſtatim ex pomario meo Aegyptia
co plantas tris, quas tibi dono mitterẽ: Italam vnam, alteram Perſicã, tertiã verò Punicam, ob
tris ſcilicet virtutes, quas identidem in te ſitas optimè noueram, inſignem quippe humanitatem,
miram in omnes beneficentiam, & ſingularem quandam animi moderationem, quibus ſem-
per fuiſti egregiè clarus, ſiue tu adoleſcentiam temperares tuam, ſiue amicis præſidio atq́ orna-
mento eſſes, vltra etiam quàm ætas tua depoſcere videretur, ſiue bonarum omnium artium, &
veræ pietatis doctrinam tanto ſis ſtudio complexus, vt nihil in humanis diuiniſq́ rebus eſſe ve-
lis, quod tibi nõ cognitum & perſpicuũ fiat. Quare bene ominor pomis meis, quibus ad te tranſ-
ferri contigerit, apud quem culturam mea longè fructuoſiorem ſint conſecuturæ. Tu modò pro
tuo prompto alacriq́ animo ad arborum, quæ tuæ iam ſunt, polituram aggredere.*

DE MALO.

INTER fructiferas arbores malo nulla voluptuoſior, pul-
chrior nulla, nulla delicatior. Sed quoniã pleraq; ſunt quæ ad
B alia quoq; fructuũ genera accõmodari poſſunt, multaſq; intra
ſe malus ſpecies complectitur, hîc malũ eam intelligimus, quæ
pleriſq; Italiæ locis nomen ſuum tutata eſt: niſi vulgus ſyllaba
prima fructũ ipſum Grecę potius enũciationis vocẽ, quàm La-
tinæ ſequeret. Melũ enim dicunt, atq; ita omnes vltra citraq; Apenninũ gentes.
At circa Padũ, ad ipſum vſq; Timauũ, pomi vocẽ ſibi vnicè vſurpauit. Horũ ve-
rò pomorũ cùm iucundus ſit nõ guſtatus ſolũ, diceret Cicero, ſed odoratus etiã
& aſpectus, amoris in primis hieroglyphicũ ex eius ſimulacro excogitatum eſt.

AMOR.

QVicq; amorũ agmina pingere delectantur, luſitare eos malis, & inter arbo-
res eiuſmodi laſciuire, poma decerpere, abrodere, iactareq; cõfingũt. Hinc
apud Theocritum *Βουκολιασταῖς*, *βάλλει τοι πολύφαμε τὸ ποίμνιον ἁ γαλάτεια μάλοισι.*
Et, Malo me Galatea petit, Menalcas ait apud Vergiliũ. Malo Cydippen Acon-
tius venatur. Mala nõ temerè Hippomani Venus elargitur, quę vſqueadeò gra-
ta fuerunt Atalantæ, vt zonam abſtulerint diu ligatã: de quo Theocriti carmen
non indiligenter animaduertendum:

C *μᾶλα μὲν ἐν κόλποισι διονύσοιο φυλάξασα.*

Mala ſinu condens Bacchi de tempore ſumpta. quod interpretes exponunt
amabilia, amorem quippe faciẽtia. Mala enim illa Philetas ait de coronatis Bac-
chi temporibus decerpta: nõ enim quiſpiã in amorẽ ferretur, niſi prius lætitiæ ti-
tillatione concitaretur: lætitiæ verò datorẽ Bacchũ poëtæ paſsim celebrãt, vt in
Vitis cõmentario latiſsimè declaratũ. Apud Lucianũ dialogo qui Toxaris in-
ſcribiẽ, legas, *καὶ στεφάνους ἡμιμαράντους, καὶ μῆλα τινὰ ἀποδεδηγμένα.* Corollas quippe ĩpagna ex
parte flaccidas, & ambeſa quædã mala, morſúue tacta, in amoris indiciũ à Chari-
clea matrona nobili Diniæ cuidã dono miſsitata. Et miſſũ ſponſi furtiuo mune-
re malũ memorat Catullus, quod aduentu matris excuſſum è caſtæ virginis gre-
mio proſilierit. Iã & apud Onirocritas mala venerearũ illecebrarũ plurimũ indi-
cia ſunt, præcipuè verò ijs, quorũ cogitationes ad amicas ſuas tendunt. Et mala
demũ, pręſertim dulcia, Veneri eſſe dedicata autumãt. Philo inſuper in hanc ſen-
tentiã primã illam malũ, cuius fructib. noſtri generis autorib. interdictũ fuerat,
ex myſtico ſenſu ab ijs quę poſuimus nõ admodũ alieno deducit, quę Theologi
tã Greci q; Latini multis & magnis voluminib. tractauêre: nobis id afferre nũc

ſatis fuerit, parentes illos noſtros Dei Opt. Max. manibus informatos, vitã pri- D
mò beatiſsimam egiſſe, calamitatum & ærumnarũ omnium expertem, terra ſua
ſponte omnia ferente. Cæterũ lege aberrantes, quia qua fuerat eis arbore inter-
dictum, nõ abſtinuiſſent, amœniſsimo incolatu pulſos ſolum flebiliter vertiſſe:
atq; hinc conſtare, mali eius guſtũ omnium ferè malorũ cauſam mortalibus exti
tiſſe. Quæ quoniam ex veterum ſententijs in Serpente noſtro fuſe lateq; diſpu-
tata ſunt, minimè mihi videntur hîc ad repetendum neceſſaria.

AMORIS PROGRESSVS.

EA verò de cauſa malus potius quàm arbor alia eſt amori dedicata, q eius fa-
cies omnem rerum amatoriarum progreſſum oſtendere videatur: earum
enim arborum trunci coërciti primùm recti ſurgunt: à medio verò, vbi dilatari
cœperint, in ſpatia diffunduntur: cuiuſmodi etiam in amatore ratio eſt, qui mu-
nus ſuũ ſemper ab ingenuo pudore quodã cohibitus auſpicatur, inde vbi paulu
lum proceſſerit frontẽ perfricat, ac verecundię compedibus expeditus, quaquà
voluerit liberè peruagatur. Fructus prӕterea fert aureos & rubicũdos, palloris
eadem & erubeſcentiæ, vt ita dicam, ſigna. Nam apud Horatium tinctus viola B
pallor amantiũ: & apud Catullum quidam inaurata eſt pallidior ſtatua. Poma
verò ita magis rubeſcũt, vti magis expoſita Soli ab eo continguntur: perinde ac
amator eo magis erubeſcit, quo nequitia palàm magis profert, aut in aperto de
prehenditur. Sub ipſa malo Amores ludo editi confinguntur, ſub qua illi curſi
tantes, varijs mollium herbarũ inuolucris impediuntur: quiq; ita ſunt implica-
ti vt ſeſe nequeant exoluere, labore conatuq; quodammodo delaſſati, ſomno ſe
dedunt, cuiuſmodi laſciuia greſſus amatorios occupat, & in ergaſtula cohibet:
mox luxu inhæſitantes ſoporat, profundiſsimoq; opprimit veterno. Auro inſi-
gnes eorum pharetræ, aurea quæ inde promuntur tela, auro Danaë capta, auro
comparatur, auro detinetur amor. Nudi illi omnes, lætiq; ac alacres obuolitant
magno numero circum vnamquanq; malum. Amicula eorum varijs texta colo
ribus, multipliciq; arte laborata, in herbis neglecta iacent, multitudine florũ in-
uoluta: quorũ vis magna circumquaq; toto eo agro pullulat, neq; tamen illi ca-
pita coronant, vtpote quibus comæ illæ flaueſcentes, nitidæ, criſpulæ, ſatis affe-
rant ornamenti. Alarum pinnulas habent cæruleas & puniceas, nonnulli etiam F
aureas Pſittacorum, pauonumq; inſtar, quibus quodam veluti concentu, ſono-
roq; ſtrepitu aëra diuerberant. Sed quid ego de calathiſcis, in quos mala conge-
runt, dicam? quanta illos gemmarũ Sardonicarum, quanta Smaragdorũ, quan-
ta margaritarũ vis debacchatur? Vulcanũ id opus effinxiſſe putes. Iucundũ ve-
rò viſu eſt, vt ſponte ſua, ac ſuapte vi, ad quantumuis alta, ſummotaq; mala pro-
uolant, vt nulla is ſcalarum neceſsitas ſit ad ſcandendum. Sed ne interim alios
ſaltitantes, alios curſitantes, alios quieſcentes memorem, vel qualem in abrodẽ-
dis malis lætitiam prę ſe ferunt, illud ſpectatu præcipuè dignũ, quod ex his qua-
tuor omniũ ſpecioſiſsimi certamen ineunt, quorũ duo malis inuicem ſe petunt,
alij duo ſeſe confodiunt telis, alternis ſeſe ictibus laceſſentes, neq; dum mutuis
vulneribus cõfodiuntur, vulnera depellere, prohibere, vel declinare quicquam
curãt, verũ vltrò alter alteri pectus obiectat, ipſiſq; vulneribus exponit, eo qui-
dem conſilio, vt in medio omnes pectore inſideant ſagittæ.

AMOR MVTVVS.

EX ijs autem certatorũ paribus duos illos qui malo luſitant, voti compotes
eſſe dicas. Nam qui iaculatur, exoſculatum prius malum emittit, quod alter
ſublatis

A ſublatis ſupiniſq; manibus excipit: neq; vlla cõtatio futura videtur, quin idem comprehenſo malo ſit oſcula relibaturus, atque ita in ſocium pari certamine remiſſurus.

AMOR PERDITVS.

EX illo verò ſagittariorum pari vnus alteri vincula injicit penè moribundò, inſultatq; ferocius, vt captiuum faciat. Ille contrà nihil molitur, nihil reluctatur, ſed tanquam perdita re, manus vinculis obiectat: proinde qui luſitant, amorem auſpicari: qui ſe feriũt ſagittis, nullum amori finem appetere videntur.

INIQVVS AMOR.

SVnt & alij ad quos innumeri ſpectatores confluũt: hi manus in palæſtram conſerunt animoſiores, ac Athletarum alter, manibus ad alterius humeros appreſsis, cõplexus hoſtem quodam veluti ſuffocandi ſtudio collidit, ſubditq; crura aſtu artificioſo complicata, vt pede poſt colluctatoris calcem obfirmato, vnà ipſum protrudat, & in lapſabundum ſuper & ipſe corruat: neque tamen
B alter animum deſpondet, at erectus contrà inſtat & obluctatur, quàq; maximè angitur parte colluctatoris manum ſoluere conatur, vno digitorum obtorto, quo ita alijs facultatem eripiat firmiter apprehendendi. Qui verò digito obtorto læditur, dolore percitus hoſtis aurem admordet: quo animaduerſo Amores cæteri grauiter indignati in perperàm & inſolenter facientem, ac luctatorij certaminis leges, iura, fas, atq; mores tranſgredientem feruntur, maliſq; illum certatim impetentes, toto in vnum agmine concitato eum in fugam auertunt, totiſq; hortis eijciunt eliminantq;. Atq; ita demùm ludi Amorum omnes circa mala verſantur.

PVELLARES INEPTIÆ.

ET mala puellarum ludicrum vocat Nicander Alexipharmacis:
Τοῖσί περ ὥρας εἰαρινοὶ φαρίζουσι ἑψιόωνται κούραις.
ἑψιόωνται τὰ παίγνια, exponit interpres: ludunt enim puellæ, oblectanturq; malis. Multa verò huiuſmodi quæ ad inſaniam propemodum tendunt, inter ineptientes amatores fieri videmus, vt meritò nõnulli dicant ἀφροδίτην dictam, παρὰ τὸ ἀφραίνειν, id eſt, à deſipiendo, cùm præſertim Euripides dicat, τὰ μωρὰ γὰρ πάντ' ἐστὶ ἀφροδίτης
C βροτοῖς, Mortaliũ eſſe ineptias quæcũq; Veneris cauſa fierent. Atq; ob hoc ipſum Catullus amicum Flauium veretur, ne quid ineptiarum faciat.

VENVS.

IPſa etiam Venus malo inſignis eſt. Nam apud Sicyonios ſtatua ei erecta erat cum malo in manu vna, cum papauere in altera: ex malo quidem amorem, ex papauere vim prolificam, ac ſeminij copiam ſignificantes. Nam & lepus illi ob fœcunditatem dedicatus, id quòd Amoribus Philoſtratus, vt eius animalis commentario alibi explicuimus, ſumma narrationis laſciuia percurrit. Idem autor Venerem in antro ſtatuit molliter in ſtratis floribus recubantem, iuxta quam fons irriguus vitrea perſpicuus claritate proſilit. Ibi amatoriam Veneris ſuppellectilẽ, pyxidas, pectines, ſpecula, cymbala cum crotalis, omniaq; arma pruriginis, amœnitatumq; & illecebrarum alia atq; alia illectamenta recenſere poſsis, quibus colluſtrandis oculos quidem delaſſari ſentias, ſatiari verò nunquam. Quòd verò in antro cubitet Venus, apud Græcos eſt μυχεία ἡ ἀφροδίτη, Mychea Venus, quòd ſeceſſu, & abdito loco gaudeat. μυχοὶ γὰρ οἱ ἐνδότατοι καὶ ἀπόκρυφοι τόποι, interiores, maximeq; remoti, & occulti obſcuriq; loci. Tum ipſius

Deæ munera Latini furta nuncupauêre, quia celari vult ſua furta Venus. Quare Daphnis apud Theocritum in Venerem indignatus, eam in Idam montem remittit ad Anchiſem, vbi quercetum eſt, in quo ſcilicet occultari poſsit, nulloq́ rubore in molli cyperi prato laſciuire. D

NEMESIS.

ERat & mali arboris ramus in manu læua Nemeſeos, quam Marathoniæ pugnæ monumentum Phidias lapide Pario dicitur excidiſſe Athenis, corona cuius & ceruis, & paruis quibuſdam victorijs inſignita: dextera verò phialam tenebat cum Æthiopibus inſculptis, propter Oceanum fluuium, quem Æthiopes accolunt. Ea verò de cauſa mali ramus Nemeſi geſtandus dedicatur, quòd Veneris habitu Nemeſis Dea ſit primùm ſolita figurari, vt habetur in Sudę collectaneis: nam alterum illud de ſtatua Phidiaca, apud Pauſaniam eſt.

SACRVM HERCVLIS.

NEque tamen ierim inficias, alijs quoq; dijs malum fuiſſe gratam, vt victimarum loco nonnunquam acciperetur, ac feliciſsimè litaret. Nam ſi quando bos, quam Herculi ſacerdotes immolare voluerant, auſugiſſet, malum illi ramis quatuor compoſitis, quadrupedis illius inſtar ſacrificabant. Huius rei mentio eſt apud Suidam, neq; non apud Pollucem. Narraturq́; re ſuper hiſtoria de Bœotorum hoſtia, quæ fluuio Aſopo ita aucto, vt tranſire non poſſet, eo loco vnde victima erat adducenda, ne qua ſacrificio mora fieret, pueros aiũt malum quatuor ſtipulis vice pedum ſuſtentaſſe, duasq́; loco cornuum addidiſſe, atq; ita Herculi obtuliſſe, cumq́; ita litare viſi eſſent, rem in cõſuetudinẽ proceſſiſſe, atq; μήλωνα inde Herculem appellatũ, quaſi Pomonũ dicamus. Alij euẽtum huius pomi pro boue oblati ad Athenienſes transferunt: nam Bœoticum ſacrum loco arietis fuiſſe volunt, Apollodoro hæc apud Zenodotũ tradente. E

APOLLO.

QVin & Apollo mali coronã, priuſquam laurum ſeligeret, adamauit, eaq́; victores in certaminibus coronari voluit, vt in luculento Archiæ tetraſticho legitur: Τέσσαρες εἰσὶν ἀγῶνες. quod epigramma in omnium iam manibus verſatur. Apud Pauſaniam legas ſtatuam Apollini μαλιώτῃ erectam, ſiue à malo quo gauderet, ſiue ob paſtoralem, quam per aliquot annos vitam egit. Nam μῆλα propriè πάντα τὰ τετράποδα. Vnde vniuſcuiuſq; quadrupedis tergus melote dicitur, vt obiter Pauli locus animaduertatur ex epiſtola ad Hebræos capite XI, Circumierunt in melotis. Sed & μῆλον πᾶς καρπὸς, quippe, vt etiam apud nos, vnumquenq; denotat fructum. Ab ea verò æquiuocatione factum vt in Herculis ſacro, quo de paulò antè dictũ, æquipollere malus pro boue iudicaretur, cùm & minimè redargui poſſet, quin & quadrupes, & eodem nomine victima cenſeretur. Fructiferarum autem arborum plantatio hieroglyphicè in diuinis literis accipitur pro diſciplina Doctorũ, vt ſentit Heſychius. Hinc Dauid: In lege eius meditabitur die ac nocte, & erit tanquã lignum quod plantatũ eſt ſecus decurſus aquarum, quod fructum ſuum dabit in tempore ſuo. Et, Ego plantaui, Apollo rigauit, ait ad Corinthios Paulus. Ad hoc pertinet quod de plantatis arboribus lex iubet primo, ſecundo & tertio anno decerpi nihil: quarto, quæ legũtur, offerri Deo: quinto etiã reliquis vſus permittit. Ex quo tẽpora quatuor ſignificantur, à tempore legis vſq; ad Dauidẽ, à Dauide vſq; ad tranſmigrationẽ Babylonis, à tranſmigratione vſque ad aduentum Chriſti, quibus annis fructus inu-

tilis

A tilis omnis fuit, ſed ſpes tantùm promiſſa bonæ frugis. Chriſti autem tempus prouentum Deo dicauit, annusq; ſanctus appellatus. Anno autem quinto facta omnibus copia, permiſſusq; fructuum vſus, tam Iudæis, quàm gentibus, Apoſtolis eos liberaliſsimè effuſiſsimeq; diſtribuentibus. Sed quod ad Pythia ſpectat, quamuis victores lauro mox coronari cœperint, mala tamen ex Apollinis templo decerpta, vt Lucianus ait, coronis inſerebantur. Hinc illud apud Apuleium de Paride: Tunc animo volenti Phrygius iuuenis malũ quod tenebat aureum velut victoriæ calculum puellæ tradit. Sunt qui, vti ſuperius ſuo loco dictum, Delphicam laurum baccas tantæ magnitudinis habuiſſe dicant, vt poma dici meruerint. Plinius maximis quidem eam baccis fuiſſe memorat, ſed nihil ad pomũ. Et Archiam in ea ſermonis puritate quicquam impropriè poſuiſſe, mihi perſuadere nõ poſſum. Si cui tamen de baccis illis grandioribus cõmentum placet, contrà ego haud ſanè multum contenderim: nam & hodie vniuſcuiuſq; arbores fruticiſue baccas pomella vocitamus.

B

TRES HERCVLIS VIRTVTES.

QVod verò ad Herculem pertinet, initio diximus ſtatuam eius eſſe in Capitolio egregiè factam ex ære, leonino inſignem ſpolio, & claua, quæq; tria læua manu poma contineat: ea ſignificare tris in Heroë virtutes inſigniores, quarum vna eſſet excandeſcentiæ moderatio, altera auaritiæ temperamentum, tertia generoſus voluptatum contemptus. Verùm quòd fabulantur illum, quò mala hæc ab hortis Heſperidum auferret, draconem extinxiſſe, qui peruigili cuſtodia hortos eos tuebatur, ſignificat illum concupiſcentiæ modum impoſuiſſe, vt alibi per draconem voluptuoſam libidinis mollitudinem intelligi declarauimus ex Philone. Spolium verò leonis dubio procul generoſum animi robur, mentiſq; præſtantiam oſtendit. Quid verò claua ſibi velit, alibi explicuimus, cùm illam & rationem & diſciplinam ſignificare cõtenderemus, quoq; præſtantius hæc in Hercule vigeſcunt, eo illi ex firmiori validioriq; trunco, quippe ex quercu materia incorrupta clauam attribuunt. Firmitatem enim & vires indicari ex quercu ſuperius oſtenſum. Nodoſa verò fingitur claua, propter ſcrupulos & difficultates, quæ virtutem indagantibus, qua duce veram virtutem agnoſcere poſsimus, ſeſe contrà magno errorum agmine contracto frequenter C obijciunt, ac omnibus occurſant locis.

ASTRA SOL'QVE.

QVæ quamuis ita habeant, nõ deſunt tamen qui aliter philoſophentur, & prout quiſq; huic vel illi deditus eſt diſciplinæ, fabularũ ſenſum in eam trahit ſententiam, quam profeſsionis ſtudiorúmue ſuorum conditio ſuggerit. Nam qui moralem ſequuntur philoſophiam, ea de malis, quæ ſuperius recitauimus, cõmenti ſunt. Qui Aſtronomia delectantur, per aurea mala, aſtra ſignificari contendunt, præſertim apud Heſiodum, vbi Heſperides Noctis filiæ cõmemorantur. Herculem verò Solem eſſe dicunt, quo decedente precioſa illa meſſis paſsim oboriatur, & mortalium oculis offeratur.

VERI AMORIS FRVCTVS.

SEd vt ad amorem, vnde digreſsi ſumus, reuertamur, ipſa etiam numiſmata omnium ætatum teſtimonio, pomum Veneri dedicatum oſtendũt: ſed ei Veneri de qua fructus expetitur, propter quem rerum natura amoris vim vniuerſo animantium generi elargita eſt, nempe vt ſatis ritè ſeminibus, rerum om-

nium ſpecies prorogentur, æternæq; fiant, quatenus rerum opifex hanc mundi molem durare permiſerit. D Ad hanc igitur fœcũditatem numiſmata nos inuitant, in quibus ipſa prolis ſuſceptio monumentis celebrata eſt. Nam in Iuliæ Piæ Aug. numo Dea ipſa cum pomo ſeſe oſtentat, cuius inſcriptio eſt, VENVS FELIX. In alio ab vna facie, FAVSTINA AVG. ANTONINI AVG. FIL. Ab altera ſignum molliter ſtat læua conto innixum, dextera pomum exporrigens, cum inſcriptione, VENVS S. C. Quoniam verò plurimæ ſunt huiuſmodi ſpecies, quotidieq; hominum manibus attrectantur, his modum imponemus.

DE PERSICO.

PERSICA MILITIA.

ILlud addam, molles Perſarũ reges ſelectorum ſuorum mille numero thoraces malis inſignire cõſueſſe, qua de cauſa Mellophori appellabantur. Sed quoniam hoc fortè Perſicum erat malum, patriæq; nomen ſecum afferebat, inuitat nos nominis recordatio, vt de Perſico E pomo dictionem noſtram proſequamur, rei quidem ſerie id ipſum depoſcente.

ACVTVS.

SVnt qui pomi huius acore conſiderato, qui guſtus appetentiã mirificè, quantumlibet etiam maturi, expergefaciat, acutũ hominem ex Perſici vocabulo ſignificari putent, cùm præſertim apud Plautum legerint, Qui Perſicus ſapis. Cæterùm hoc non à pomo, ſed à gente deducitur, quam tali præditam ingenio autores tradũt. Quibus enim purius eſt cœlum, eo acutiore ſunt ingenio: &, vt inquit Cicero, perſpicaciores ſunt qui ad Orientem, quàm qui ad Septentrionẽ habitant: quod nulla alia de cauſa prouenit, niſi quòd actus mẽtis ex calore naſcitur, & vigorem inde ſuſcipit. Quare multò maiora & veriora contemplamur æſtate, quàm hyeme, quoniam brumali tempore ex craſsitudine aëris hebetiores ſumus, & frigore pigriores: vis enim ipſa mentis ab igni, id eſt, à cœlo eſt: tametſi quod veriſsimum eſt Iuuenalis ait:

Summos poſſe viros & magna exempla daturos,
Veruecum in patria, craſſoq; ſub aëre naſci. F

IN ALIENO COELO MELIOR.

ALij hominem qui domi vel ſeditioſus, vel tetro aliquo flagitio inſignis fuerit, in alieno tamen cœlo, aut patria profecerit, in viamq; redierit, omni animi depoſita prauitate, per Perſicum oſtentãt, propterea quòd aiunt pomum id in Perſide, vnde translatum eſt, veneni vice fungi, eaq; de cauſa transmiſſum, vt nobis venenum eſſet, in Italia tamen mutato ſolo naturam etiam mutauerit, & ſalubre repertum ſit: quam quidem opinionem admittit Columella, dum ſcribit:

Pomis quæ barbara Perſis
Miſerat, vt fama eſt, patrijs armata venenis,
At nunc expoſiti paruo diſcrimine leti,
Ambroſios præbent ſuccos oblita nocendi.

Hinc pomum eius innocuum ægris expeti, ait Plinius, neque alium eo pomo innocentiorem eſſe cibum, Dioſcorides ſtomacho Perſica tradit accommodata, quæ ſi matura comedantur, aluum leniant: ſi acerba, ſiſtant: quorum

A rum alterutro pro tempore & loco opus eſt. Et nos Romæ aliquando letali correpti morbo, quo ſtomachus nihil cibi prorſus admittebat, & immiſſum euomebat eueſtigiò, poſt diuturnam inediam non alio cibo adiuti per tres continuas hebdomadas, quàm ſingulis pomis huiuſmodi in ſingulos dies ex vino acceptis, hac vna opella præter amicorum omnium, atque adeò Medicorum etiam ſpem, reuiuiſcere potius, quàm conualeſcere viſi ſumus. Sed enim quod de fructus huius transmigratione à Perſis fertur, vel, vt plures tradunt, ab Æthiopibus in Ægyptum malo animo tranſmiſsi, naturam ſoli benignitate commutaſſe, aliter ſentire Callimachus videtur, qui Perſicum in Ægypto primùm ſatam inquit à Perſeo, verbis his: ϰ̓ μιταύτῃ περσεῦ ἐπώνυμος, ἧς ὀρόδαμνον αἰγύπτῳ κατέπηξε. Nicander verò Mycenis primùm ſatam contendit his verſibus:

Περσεὺς ὥποτε ποσσὶ λιπὼν κηφῆιδα γαῖαν
αὐχέν' ἀποτμήξας ἅρπῃ γοργόντα μεδούσης
ῥεῖα μυκηναίοισιν ἐνίξευσεν ἀρούραις.

Quam quondam Perſeus, poſtquam Cepheia liquit
B *Littora, præſecta clarus ceruice Meduſæ*
Dona Micenææ telluri tradidit.

Et eruditiores negare Plinius inquit, eam ex Perſide propter ſupplicia tranſlatã; ſed à Perſeo Memphi ſatam, & ob id Alexandrũ illa coronari victores ibi inſtituiſſe, in honorem ataui ſui. Fabulantur autem eam ſemper folia & poma ſubnaſcentibus alijs habuiſſe, cuiuſmodi eſt citriorum natura. Qui verò pomũ hoc venenatum in Perſis gigni putauerunt, decepti fortè ſunt nominis vicinitate: nam id de Perſea diligentiores tradunt, quæ omnino alia eſt, myxis rubeſcentibus ſimilis (pruna ea ſunt ſorbis inſita) in Æthiopia letalis, in Ægypto ſalubris. quamuis Columella poëtica licentia vtranque confundere videatur, quæ tamen ille ex Nicandro mutuatur, apud quem videnda Commentaria, vbi de phalangis agit.

SILENTIVM.

INter picturas omninò multas, quibus Ægyptij ſilentium ſignificabant, Perſi
C cum etiam his admiſcuêre, eaque de cauſa arborem eam Harpocrati dedicarũt: fructum enim habet cordi, folium linguæ ſimile, quaſi ſermonem, qui fructus eſt intelligentiæ, ſedem in corde, non in lingua, habere deceat.

COR.

SAnè cor per id pomum oſtendi ita vulgo innotuit, vt id repetere ſuperfluũ videatur, cùm noſtro præſertim æuo iuuenes puellæque paſsim Perſica telo transfoſſa miſsitent, quæ cordis ita exulcerati indicia ſint. Quin & Medici pomum id cordi tradunt mirificè conferre, naturamque, aiunt ei cordis figuram impreſsiſſe, vt cui eſſet genitum parti, vel ex ipſa ſpecie pateſaceret. Ea quoque manifeſta ſunt quæ Plutarchus libro de Iſide & Oſiride conſcripſit, arborem hanc Iſi di fuiſſe ſacram, quòd pomum eius humani cordis figuram, folium verò linguę præ ſe ferat. Nam cùm Iſis παρὰ τὸ εἰδῶ ſit, ſapientiam hoc indicat intellectu primũ concipi, ſed parum hoc prodeſſe, niſi etiam in mortalium vſum enuncietur.

VERITAS.

QVòd ſi pomũ adhereſcente folio vno tantùm pinxiſſent, veritatis id ſignũ erat, quippe quòd ea ſpecies linguam cordi coniunctam oſtendit, ac per in de ſermo cordis ipſius penetralia adaperiat, non aliud quippe ſentiat, aliud pro-

loquatur: cuiuſmodi orationem ingenuè & citra fucum loquentis eſſe debere diximus in Bulla. Quare Gregorius ad Ioannem Epiſcopum Rauennatem ſcribens, Chriſtiani uiri officium eſſe monet, ne aliud ore loquatur, aliud in corde habeat. D

CÆDES MVLTIPLEX.

SVnt qui cædem multiplicem, omni truculentia perpetratam, ſtragemq́ multa editam occiſione, ſignificare ſi velint, nucẽ ipſam Perſicam carne ſpoliatã præferant: nempe quòd in ea teſta, vel oſſeo malumus dicere integumento, omnium telorum quæ punctim cæſimq́ feriant, & quibuſcunq́ modis lædant, ſigna vulneraq́ impreſſa cõſpiciuntur, vt in nulla propémodum re magis quàm in eo cortice multipliciter dilaniando natura laſciuire geſtiuerit.

CVRÆ VARIÆ.

ALij ſignificatum ad animam transferunt, qui varijs curis ſolicitudinibusq́ ſit vndecunq́ exulceratus, vt nullum ſit ærumnarum anxietatumq́ genus, quo ſe non afflictatum ſentiat, vicemq́ ſuam miſerrimè deploret.

BONA CITÒ LABENTIA. E

FVerunt & qui vel ætatis florem, vel vnumquodq́ bonum quod celerrimè deficere videretur, atqueadeò humanæ ipſius vitæ imbecillitatem per decerptum Perſicum & in lance poſitum, non ineptum dicerent hieroglyphicum. Pomum enim nullum aliud fugacius, lõgiſsimaq́ decerpto bidui mora ſit, cogatq́ ſe quamprimùm venundari: quod non immeritò mirantur rerum naturalium ſcriptores, cùm ad eius precia reſpiciunt: nullius vnquã maiora, cùm memoria proditum ſit tricenis numis ſingula nonnunquã æſtimata. Quare huc fortè illud accommodabitur, quod altiore quodam ſenſu non temerè aures vellicet, à Philodemo, vel vt alij tradunt, ab Epigrãmatario Platone dictũ nobili diſticho:

μῆλον ἐγὼ, βάλλει με φιλῶν σέ τις, ἀλλ' ἐπίνευσον
Ξανθίππη, κἀγὼ καὶ σὺ μαραινόμεθα.

Quam ſententiam nos iure noſtro ita reddidimus:

Pomum ego, quiq; tibi me dat, te deperit, audin'
Flauia, marceſcam nempe ego, tuq; etiam.

DE MALO PVNICO. F

MAli Punici apud Ægyptios nulla reperi ſignificata: Græcorum nonnulla ſunt, ſed longe plura quæ in diuinis habentur literis.

POPVLOSITAS.

ERat verò illud præcipuũ eius mali ſymbolum, vt populos gentesq́ varias vno collegio congregatas ſignificaret. Id ea de cauſa factum, quòd grana illa ſua folliculis quibuſdam aliquo numero ab alijs ſegregata, prouinciarum veluti limites quoſdam præ ſe ferre videantur, & ſingula hominum vel collegia vel nationes potius ab alijs diſtinguere. Varij enim loculi, cicco quippe ſuo dirempti, cum granis ſuis, varias itidem gentes, ſuis quaſq́ finibus terminatas indicant.

IVNO.

CVm verò Iuno regnorum præſes haberetur, malum illi Punicum dedicarant, quod in eius manu Mycenis ſpectabatur, cùm ſceptrũ altera teneret, eo opere quod Polycleti fuiſſe ferebatur, de quo apud Pauſaniam. In Iunonis ita

que

A que gratiam reginæ cùm ſacrificabant, incuruatam ex malo Punico virgulam in capite geſtabant, quam à veteribus Inarculum appellari reperias. Sedenim cùm ſatis conſtet Carthaginem Punici regni ſedem in Iunonis tutela fuiſſe, facilè potuit inſigne illud ei accommodari, quo res ipſa ſignificaretur.

POENI.

NAm in aliis quoque veterũ monumentis animaduerti fercula Punicis malis ornata præferri, in eorum celebritatem, qui de Pœnis victoriam conſecuti eſſent. Et Africam ipſam muliebri ſpecie apud Pactios Florentiæ vidi; in cuius manu altera, lęua quippe, quę decumbentis molliter capiti ſuſtinendo ſubiecta eſt, malum Punicum habetur. In altera flabellum, ad regionis ardores indicandos. Pro puluillo vndæ duæ, vtrunque mare ſignificant, Oceanum & Mediterraneum, quorum circa ſe ambitum vt oſtenderet, anulos etiam duos in extremos digitos induxit.

MVLTARVM GENTIVM SOCIETAS.

B PVnicum malum tintinnabulo adiectũ, cuius ſpecies apud Hebræos potiſsimùm reperias, vt olim Eucherius, mox Gregorius Pontifex interpretatur, vnitatem Eccleſiæ ex multis gentibus in eundem ſonum, hoc eſt, in eadem præcepta conuenientiũ indicat. Sicut enim, vt ille inquit, in malo Punico vno exterius cortice multa interius grana vniuntur, ſic innumeros ſanctæ Eccleſiæ populos vnitas fidei contegit, quos intus diuerſitas meritorum tenet. Quod verò piorum conuentus canit, Et cortex mali Punici genæ tuæ, & floruit vitis, floruerunt mala granata: Eccleſia, vt Ambroſius ait, bonum fidei fulgorem, confeſsionisque prætendit, tot martyrum ſanguine precioſa, & quod eſt amplius, Chriſti crurore dotata, ſimul plurimos intra ſe fructus vſu iſtius pomi ſub vna munitione ſeruat, & virtutum negocia multa complectitur. Sentit idem Hieronymus, vbi ſextodecima Hebræorum caſtra Remon Phares dicta tradit, quod ῥοᾶς ἀποπλῶ Gręci reddidêre: Latini, mali Punici diſſepimenta. Arboris enim huius fructum, granorum numeroſitate refertum, indicare aiunt pii omnem turbam credentium, in Eccleſiæ gremio vno quaſi cortice contentam. Addemus id, eo magis vnitatem hanc in Chriſtianis malo granato cõuenire, quòd pomum id hoc habet præcipuum, vt quot in vno grana ſunt, tot in reliquis reperiantur. Nam C vt Africanus ait, parua & magna granata non eo inter ſe diſsidẽt, quòd hæc plures, illa pauciores habeant acinos, ſed quòd parua minores, magna grandiores nutriat: ita Chriſtianæ pietatis opera non quàm multiplicia ſint conſiderantur, ſed quatenus vno eodemque numero, cum fide, ſpe & charitate in vnoquoque deprehendantur, & ſine terminóue vno concluſa, vno quippe cortice diuinæ gratiæ comprehenſa, pro vniuſcuiuſque virtutis magnitudine vel exiguitate præmia conſequantur.

NÆVVS.

QVoniam verò nullum malum Punicum inuenitur in quo non ſit aliquod granum ſubputre, indicium eſt nullum humanum corpus eſſe abſque næuo aliquo vel cicatrice: nullũ quippe hominẽ reperiri, qui vitio ſine naſcatur, cùm vel iuſtus homo ſepties in die prolabatur. Ita neque collegium vllum eſt in quo non aliquis ſit præuaricator. Vſurpabat ſimilitudinem hanc Thebanus Crates ſecta Cynicus.

SIMVLATOR. D

SEdenim quia plurimùm ita homines ſunt, vt apparere potius quàm eſſe ſtudeant, malumq́ Punicum emptorem egregiè ante omnia poma ludificetur, & ſe probantibus imponat, purpureo ſcilicet, rubicũdo lepidoq́ cortice ſpectãtibus adblandiendo, mox interiora aperientibus plerunq́ ſitum, putorem marcoremq́ patefaciendo, hinc factum eſt, vt pleriq́ veterum ſimulationẽ probitatis per id genus pomum ſignificari dixerint. Vnde Scholaſticus ille ſeuerioris doctrinæ magiſter: Superbus, inquit, malum Punicum eſt, quod interius putridum ſit, exterius verò mirabilem prę ſe decorem ferat. Hoc hominum genus ita notat Horatius: *Vir bonus eſt quis?*

Qui conſulta patrum, qui leges, iuraq́ ſeruat,
Quo multæ magnæq́ ſecantur iudice lites:
Quo reſponſore, & quo cauſæ teſte tenentur.
Sed videt hunc omnis domus, & vicinia tota
Introrſum turpem, ſpecioſum pelle decora.

Lucianus hos tragœdiarum codicibus auro purpuraq́ veſtitis æquiparat, qui E miram ipſo compaginationis ornatu pulchritudinem oſtentent, adaperti verò nõ niſi parricidia, inceſtus, ſtupra, furores, ærumnas, luctus, familiarũ vrbiumq́ excidia, & atrociſsima profligatiſsimaq́ ſcelera quæq́ contineant.

VITIVM EMENDATVM.

EVm deniq́ hominem qui vel morum aſperitatẽ, vel vitium aliquod in melius verterit, ac virtute cõmutarit, ſignificare qui volunt, cuneũ ex pino per mediam arborem Punici mali adactum pingunt. Siquidem euenire ait Baſilius, vt ſi cuneus eiuſmodi in acidas Punicas impingatur, ita vt per mediam medullam adigatur, mala ſaporẽ ex acido & auſtero in dulcem atq́ ſuauem cõmutent. Id autem fieri ſolet ima in parte radici propinqua ſtipite perforato. Ac perinde magnus ille vir docet, poſſe vnumquenq́ ſibi vitij medelam enanciſci, quando agricultura ſtirpium qualitates commutare poteſt: curam autem & ſtudium in animi virtutibus conſequendis morbos omnes euincere. Nam ſi modò quis, vt inquit Horatius, culturæ patientem accommodet aurem,

Nemo adeò ferus eſt vt non miteſcere poſsit. F

AMICITIA.

AMicitiam modis plurimis hieroglyphicè pingi ſculpiúe poſſe, toto opere diximus: vt in Palma mari & fœmina, quæ quamuis mira ſit, in ſuo tamen genere eſt. maius neſcio quid in hedra cum vite, maximum in Punica cum myrto: amant enim ſe inuicẽ & myrtus & Punica, ideoq́, vt obſeruauit Florentinus, & aſſerit etiam Dydimus, ad Punicorum feracitatem myrtus iuxtà ſerenda eſt. Quin, vt ait Democritus, ita ſe amant, vt etiam aliquanto procul poſitæ radices mutuò complicent: ideoq́ mutua earum inſitio mirificè fœtificat. Si quis igitur fructiferam amicitiam Ægyptiorum in morem ſcribere voluerit, aptè coronam myrteam malis Punicis ornatam faciet. Coronæ enim ipſius forma, amicitiam qua quis mutuò deuinctus eſt, poma illa fructum & vtilitatem inde ſuſceptam indicabunt.

REVERENDISSIMO ILLVSTRISSIMOQVE CARDINALI, DOMINO MEO, IVLIO MEDICI, FLORENTINÆ REIPVB. PRÆSIDIO SINGVLARI, DE IIS QVÆ per Roſam & flores aliquot ſenticetaq́ significantur, EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

INterrogaſti me ſuperioribus diebus, Reuerendiſſ. & Illuſtriſſ. Domine, quo exprimi poſſit hieroglyphico ſententia illa, quã toto vitæ tuæ curſu vnicè adamaſti; qua nulla moribus integritatiq́ proprior conuenientiorq́ excogitari poſſit, ALIORVM *quippe* PRAVITATEM BONORVM OPERVM OPE PERVINCENDAM. *Cuius quidem argumenti apud Aegyptios figuræ, apud Græcos ſymbola, apud noſtros documenta innumera comperiuntur, quæ nunc ineptæ admodum eſſet moroſitatis enumerare, cùm tu breue quid, Laconicum ſcilicet dictum aliquod, ſi fieri poſſit, monoſyllabum, figuræ vnius compendiò elaboratum depoſcere viſus fueris. Ego verò, ſi in huiuſmodi breuitatis anguſtias includor, à vobis potius, hoc eſt, à clariſſimo patre tuo Iuliano, Magni Lau-*
B *rentij fratre, argumentum quòd in promptu eſt, mutuabor. Animaduerti ſiquidem in manu dextera imaginis eius, quam Florentiæ magno in honore habetis, Roſam candore niueo inſignẽ adpictam, quam pollice folijs ſuperimpoſito continere videatur. Hoc eſt mihi breue & expeditũ illud hieroglyphicum, quod quæris,* MALA BONITATIS OPE SVPERARE. *Nam Roſa quid aliud præ ſe ferat, dum pulcherrimam floris ſpeciem ex calycibus explicat, depulſa ſpinarum aſperitate, quæ floris tam elegantis amœnitatem opprimebant, eamq́ quodammodo ſtrangulare videbantur, niſi illa virtute, conatuq́ ſuo ſemetipſam expediuiſſet, commodiſſimeq́ patefeciſſet, indicareq́ ita voluerit, nullum eſſe tam pertinacem in prauitate conatum, nullam tam grauem difficultatem, quam bonitas non poſſit euincere, diſſipare, & imperio ſuo ſubijcere. Quoniam verò, præſtantiſſime Domine, in theatrum me iam induxiſti, vbi Roſam agerem, quæ flores etiam ſecum aliquot alios trahit, reliquot eorum actus proſequar, ita tamen digeſtos, vt vbicunq; volueris fabula deſinat. Nam verè eſſet in publica peccare commoda, eum principem nugis longioribus implicare, qui tot tantaq́ magnarum rerum negocia ſuſtineat. Sed enim qua mo-*
C *deſtia, quoq́ temperamento tua & publica omnia moderaris, parua etiam hæc & exilia quæ nos præſtare poſſumus, per ocium inuiſere non aſpernaberis.*

IMBECILLITAS HVMANA.

AC de bono quidem quod ſuapte vi prauitatẽ euincat, ſatis ſuperq́ ſuffecerit Patris tui geſtamẽ pro hieroglyphico tam congruo, tam proprio. Subſequitur alterũ non minoris efficaciæ, quòd flos is tam venuſtus, tam ſuaueolens, tam pulcher viſu, tam ſuaui odore delectabilis, humanæ ſit imbecillitatis hieroglyphicum, ac boni momentanei ſignum, tam breuis illi vita, tam caducus decor, vt quo die florens vigensq́ enituerit, eodem ipſo defloreat & elangueſcat. Hinc elegantiſſimus poeta, quicunq; ille fuit, qui Roſam, quæ Maroni adſcribitur, celebrauit, vel deplorauit potius, repentinam hanc iucunditatis rapinam ita lamentatur:

Mirabar celerem fugitiua ætate rapinam,
Et dum naſcuntur conſenuiſſe roſas.

Quantum verò illud habet inuidiæ, & acerbæ in rerum naturam querimoniæ? D
Quàm longa vna dies, ætas tam longa Roſarum,
Quas pubeſcentes iuncta ſenecta premit.

In vniuerſum autem flores penè omnes decerpti, ſine folijs cõſpecti, fragilitatis humanæ, aut fugientis boni indicia ſunt. Vnde apud infelicem amatorẽ Theocritus roſam eueſtigiò tabeſcere, violam citò ſeneſcere, lilium paruo pòſt tempore marceſcere, & veluti albam niuẽ illicò liqueſcentẽ effluere lamentatur. Quòd verò in antiquorũ memorijs aliquot obſerues lilia & roſas & flores alios adhiberi in ſepulchrorum ornatum, vetuſtum eſſe morem multa huius generis dona Manibus mitti ſolita indicãt. Imò quoſdam Teſtamento etiam cauiſſe legas, vt ijs vel illis floribus quotannis ſibi parentaretur, cuiuſmodi memoria Rauennæ lapis ita inſcriptus:

OB MEMORIAM PATRIS SVI DEC. VII.
COLLEGII FABR. M. R. HS. ꝏ. N. LI-
BERALITATE DONAVIT SVB HAC CON- E
DITIONE VT QVOTANNIS ROSAS AD
MONIMENTVM EIVS DEFERANT, ET
IBI EPVLENTVR DVMTAXIT IN V.
ID. IVLIAS. QVOD SI NEGLEXERINT,
TVNC AD VIII. EIVSDEM COLLEGII
PERTINERE DEBEBIT CONDITIONE
SVPRA DICTA.

Et Comi in æde D. Benedicti lapis eſt ſtratus memorijs cuiuſdam Valerianę, & Appi Valeriani filij eius, in quo mandatum eſt vt PER OFFIC. TESSERARIOR. QVODANNIS (ita enim per D ſcriptum) LECTISTERNIVM PONATVR ET PARENTETVR. ITEM CORONAE MYRT. TERNAE, ET TEMPORE ROSAE IVLIO TERNAE EIS PONANTVR. Item Appius Eutychianus maritus eiuſdem Valerianę, ſcholæ vexillariorum largitus eſt magnam pecuniæ vim, vt quę ibi notata ſunt, fiant: demum OLEVM ET PROPITIATIONEM PER ROSAM PRÆBEANT.

Como Mediolanum proficiſci, inuitat breuitas itineris, roſas huiuſmodi decerpturos. Nam in propyleo D. Ambroſij porta Vercellenſi legas, F

PETRONIO IVCVN. VI. VIR.
SENI
PETRONIA MIRA L. F.
PATRONO QVÆ HS
CCCC. LEG. POSSESSORIB.
VICI BERDOMAG. IN HERM.
TVEND. ET ROSA QVOTANNIS
ORNANDVM.

Vbi Adria Tuſcorum, pars inſcriptionis cuiuſdam eſt, in qua ſeſtertia numero quadringenta data ad roſas & eſcas ducendas cuidam Ottitio Scroniano omnibus annis. Eſt etiam monumentum, de quo alibi, P. Corneliæ Anniæ, quę ne in deſolata orbitate ſuperuiueret, viuã ſe vltrò in arcã cum viro defuncto damnauit, vbi ſcriptum eſt mandaſſe illam, ſacrificio ſuper arcam Plutoni & Proſerpinæ peracto roſis eam exornari. Hinc mendum corrigere poſſumus in appendicibus

A cibus Virgilio adſcriptis, vbi eleganti admodum in Coppã elegía, poſtquã ſuaſum eſt aureo redimiculo caput nectere, & indulgere genio, quippe vbi omnia comparata eſſent ad voluptatem, tum croceo violæ de flore corollæ, ſertaꝗ purpurea lutea mixta roſa, ſubiungitur demùm:

Quid cineri ingrato ſeruas beneuolentia ſerta?
An'ne coronato vis lapide iſta tegi?

Hîc tegi mendoſe legiẽ, quia legẽdum, Coronato vis lapide iſta legi. Interrogat enim Poëta, an ſeuerus is, & priſcorum in morem ſuperciliosſus, velit ideo roſas ſpargere, vt in eius defuncti memorijs legatur teſtamento cautũ, vt quotannis roſæ ad monumentum ei deferantur. Hæc fateor ἐν παρέργοις, non tamen bonis ingenijs inutilia. Nunc ad Hieroglyphica redeundum.

BONVM DE MALO DELIGERE. vel,
BONVM MALO CIRCVMSEPTVM.

ILlud etiam memoratu dignũ, quòd roſæ ſimulacrũ, bonum ſignificat, quod B vndiꝗ circumſeptum ſit malis, ac perinde voluptates noſtras amaritudinis & aſperitatis plenas. Nam, vt Ambroſius Hexamero philoſophatur, roſam ſpina ſepſit, tanquam humanæ vitæ ſpeculum oſtentaret, quæ quod eſſe potuit ſuauitatis, finitimis curarum ſtimulis ſæpe compunctũ, amareſcere videatur: vallata enim eſt elegantia vitæ noſtræ, & quibuſdam ſolicitudinibus obſepta, vt triſtitia ſemper adiuncta ſit hilaritati. quare non illepidè Catullus Venerem, quæ iucũditatis hilaritatisꝗ autor pręcipuus habetur, ſpinoſas ait in pectore curas ſerere. Quòd autem roſa & rubet & pungit, affectus amatorij ſignũ eſſe Placiades affirmat, vtpote qui ſine verecundiæ rubore, & facinoroſi criminis exulceratione eſſe nõ poſsit. Roſam primitùs ſpinis caruiſſe Baſilius tradit, poſtea verò pulchritudini floris additos eſſe aculeos, vt quod ex voluptate oblectamentũ perceperimus, propinquo inde dolore exulcerati, qui ex delicti recordatione emergit, ſtatim amittamus. Cuius rei monumentum ſpinas tribuloſꝗ tellus ipſa nobis paſsim oſtentat.

DE VEPRIBVS.

SCELERA.

C ATque adeò vepres omne genus hieroglyphicè ad delicta noſtra referuntur, eaꝗ de cauſa CHRISTI caput ſpinis coronatum, vt indiciũ hoc eſſet noſtrorum ſcelerum, quæ ſupra caput ſuum expianda ſuſcepit. Spinas terra germinat Adamo, quia propter eius pręuaricationẽ peccata pullularunt. Apud Solomonem ſpinæ naſcuntur in manu temulenti, actiones eius ſceleribus, & perperàm quibuſꝗ factis plenas eſſe cõmonſtrantem. Eſaiæ cantico legitur, expectatum vti vinea vuas daret, eamꝗ ſpinas protuliſſe: ſpinæ, ait Eucherius loco hoc, hieroglyphicũ ſunt iniquitatis, vt vua iuſtitiæ. Sanè ager, vt Heſychius, in diuinis literis pro diuina accipiẽ inſtitutione, quã Prophetæ, Ieſus, & Apoſtoli tradidêre, cuius vitis Chriſtus, agricola Pater, in quo abſconditur theſaurus, id eſt, ſalutaris pręDicatio. Semẽ, verba doctrinę. Poma, bonorũ operũ prouentus. Spinę, ſcelera, prauęꝗ cõſuetudines, atꝗ peſtilentes.

ODIVM.

NAm & SIN apud Hebręos, apud nos rubus eſt, cuius id eſt hieroglyphicum, vt odium ſignificet, vt octauis apud Hieronymum Hebræorum caſtris habetur.

ASPERITAS. D

VSqueadeò verò rubus in aſperitatis ſignificationem abijt, vt homines inge
nio moroſo & difficillimo præditos, qui præ ſuo viuendi inſtituto omnes
aliorum mores impendiò faſtidirent, per rubum ſiccam indicarẽt: eam enim ita
affectam frangas potius, quàm minimum flectas. Deniq; rhamnus, vrtica, car-
duus, ſentes, paliurus, & herbæ reliquæ aculeis armatæ, in ſacris literis ſignificãt
homines immites, doloſos, inſolentes, & omnino improbos, quos nemo ex pro
bis & manſuetis attrectare poteſt, contingere vel caſtigare, ſine doloris compũ-
ctione, diceret Eucherius.

PERTVRBATIONES ANXIETATES'QVE.

SVnt præterea omnia hæc perturbationum, quæ menti noſtræ accidunt, hie
roglyphica. Rubus, vt ſentit Heſychius Hieroſolymitanus presbyter, affli-
ctatio ea eſt, quã noſtri tentationem vocant, aſperum quippe virgultũ, & quod
difficulter manibus attrectare poſsis. Hinc verò curæ, oppreſsiones, aduerſi ca-
ſus omnes intelliguntur, quibus corda noſtra vellicantur, lacerantur, & ærum-
noſa fiunt, de quibus Paulus ad Timoth. Omnes qui volunt piè viuere Chriſto
Ieſu dediti, perſecutionem patiuntur. Ita apud Græcos dicterium, βίος ἀκανθώδης, E
pro incommoda atq; perdifficili.

DIVITIARVM CVRÆ.

HIeroglyphicè paſsim loquitur Euangelium: vt ad hanc ſententiã ſemen ait
inter ſpinas concidiſſe, vnde anxiæ diuitiarum curæ ſignificantur. Sed du-
rum fortaſſe videatur, diuitias per Spinarũ vocabulum intelligi, niſi Dominus
noſter Ieſus Chriſtus, qui eo vſus eſt hieroglyphico, dictũ ipſe ſuum explicuiſ-
ſet. Quis enim mihi crederet, ait ſummus Pontifex Gregorius, ſi ſpinas diuitias
interpretari voluiſſem, maximè cùm illæ pungant, iſtę delectent, & tamen ſpinę
ſunt, quia cogitationũ ſuarum punctione mẽtes lacerãt: & cùm vſq; ad peccatũ
pertrahunt, quaſi inflicto vulnere cruentant, & quæ plurima in hanc ſentẽtiam
diſputat. Expectet verò aliquis, vt huc citem locum ex XXXI Pſalmo: Conuer
ſus ſum in ęrumna mea, dum cõfigitur ſpina. Sed loco hoc ſatis fuerit Lectorem
admonuiſſe, in Hebręo codice nullam eſſe hîc de ſpina mentionem, ſed de ariſta F
rum ſpiculis, quæ per æſtatem torrefactæ facilè confringuntur. Hebraicæ pror-
ſus literæ ſenſus eſt, vt paulò altius repetam, conuerſum eſſe humorem, quod a-
lij pinguedinem reddidêre, in eam iam ariditatem, quæ ſpicis accidit eo præſer-
tim tempore quo ariſtæ triturantur. Nam tritura cum magno plurimùm calore
venit, vt Maro diceret. Dicẽdum igitur, humor omnis meus ita exaruit vt ari-
ſtæ (nam hę ab ariditate nomẽ habent) eo ęſtatis tempore quo tritura ferueſcit.
Et hoc ſibi vult illud, Dum cõfringitur ſpica. Niſi fortè ſpina in linguis aliquot
alijs ſpicæ etiam ſignificatum habet.

GRATIA.

VT verò diu per ſenticeta tot peregrinati, poſtliminiò tandem ad roſam re-
deamus, ea ſine ſpinis cõſiderata, tum venuſtatis, tum amoris, in primis au
tem gratiæ eius ſignum eſt, qua quis præditus omniũ in ſe amorem contrahat,
omnium ſibi animos conciliet. Inde factum eſt, vt purpureũ roſæ colorem Ve-
neris ſanguinem eſſe poëtæ dixerint, qui quidem ex icto eius pede defluxerit, &
roſam, quæ prius vbiq; alba erat, aſpergine ſua continxerit.

Illa quidem ſtudioſa ſuum defendere Adonin,
Gradiuus ſtricto quem petit enſe ferox,

Affixit

A *Affixit duris veſtigia cæca roſetis, Albaq; diuino picta cruore roſa eſt.*

Et Europa, Theocritus : Dum regiæ puellæ alios aliæ flores legunt, ipſa Regis
filia purpuream manu roſam legerat, qualis Venus inter Gratias excellens. In-
de Roſas loqui, prouerbium, de re gratiſsima iucundiſsimaq;. Et Perſianum il-
lud, dum nutricula gratiam omniũ alumnulo comprecatur, Deos votis oneran
do ait, Quicquid calcauerit hic roſa fiat. Sed quod alij fabuloſe dicunt, philoſo-
phi illi veteres, qui rerum omniũ originem altius perſcrutati ſunt, odorem co-
loremq; illum à Veneris ipſius ſtella proficiſci autumant. Hinc Maro Venerem
roſeo ſemper ore loqui dicit. Quod deniq; ad afflatum pertinet, nemo luculen-
tius expreſsit, quàm idem explicuerit: eius enim id de Roſa opuſculum, de cuius
autore dubitatum diximus, Chariſius agnoſcit. Ait verò Poëta:

Vidi Peſtano gaudere roſaria cultu,
Exoriente nouo roſida Lucifero.
Rara pruinoſis canebat gemma frutetis,
B *Ad primos radios interitura die.*
Ambigeres, raperét ne roſis tunc aura ruborem,
An daret, & flores tingueret orta dies.
Ros vnus, color vnus, & vnum mane, duorum
Sideris & floris eſt domina vna Venus.
Forſan & vnus odor: ſed celſior illi per auras
Difflatur, ſpirat proximus iſte magis.
Communis Paphia Dea ſideris & Dea floris,
Præcipit vnius muricis eſſe habitum.

Quòd verò Gratiæ ſignificatũ ineſſe roſis apertius intelligamus, Indorũ etiam
monumenta cõquiremus: ſiquidẽ eorũ Magi roſam tanti fecerũt, vt ad cõcilian
dos magnorũ principũ animos nõ alia re quapiã libentius q̃ roſis vterentur. Li
bet verò ex eorũ dictatis vnũ hoc, quod ad argumentum facit, recitare. Aiunt il
li, ſi Princeps quiſpiam ſacer profanúſue ſit adeundus, quẽ tibi conciliatũ velis,
vt & te amẽt, & votis tuis faueat, atq; benignè reſpondeat, obſeruandũ eſſe cœli
C ſitũ, cùm Sol vel in Ariete vel in Leone gradu eo aſcendente fertur, quem Luna
læto feliciq; aliquo aſpectu intueaẽ. Hìc tù phialam roſaceo nitidiſsimo plenã in
manũ dexterã ſumens, facie aduerſus Solem cõuerſa, ſummis pedibus inſiſtens,
& phialam prætẽdens, in hæc verba duodecies repetitione facta, voce clara ora
tionẽ habeas: Saluere te iubeat Deus ô Planeta tuo potens lumine, ac omnige-
næ fœlicitatis fœcũdiſsime, qui tam formoſus, tamq; omnib. exoptatus, tam be-
neficus oriris radiorum difflatione micantiſsimus. Tu ſol ille es, qui luce, ſpiritu
& vigore tuo mundum vniuerſum regis: tu cœli lampas, tu rerum omnium lu-
men, tu eorũ quæ vbiq; gignuntur autor: tu per vim quã tibi Deus Opt. Max.
infundit, tibi omnia deuincis: tu quatuor mundi cardines continuo infatigabi-
liq; curſu peruestigias: tu lumen & pulchritudinem ex ipſa diuinitatis facie mu-
tuaris: tu vitam luminoſam, & perpetuę vſum lucis nullo interpoſito velamen-
to Lunæ liberaliter elargiris : tu reliquos ſtellarum globos luminis tui lampa-
dibus accendis. Quæ ſi ita habẽt, exoratũ te velim, vt amicitiã, beneuolentiã, am
plexum, & affectum erga me omnium beneuolentię in hoc oleo mihi concedas,
ita vt me omnes appetant, & amicitiam meam vltrò concupiſcãt, ac perinde ma
ximos minoresq; Pontifices, Reges, principes, reliquosq; potentiores, Senatũ,

populum,infimũq́ gregem mihi amore atq́ charitate conciliem. Hîc quo illi appellarẽtur nomine profitebãtur,rogabantq́ inſuper & adiurabant,obſecrationibusq́ adigebant per eius poteſtatẽ, vt amicitia hæc & amor & pietas ita in horum cordibus & linguis & operibus inſideret, vt magno ſe affici gaudio experirentur,quotieſcunq́ hominẽ eiuſmodi intueri atq́ alloqui facultas eſſet. Proinde Sol virtute & poteſtate ſua,vt mores etiam congruerẽt,hominisq́ præſentiam illi omnes admirarentur, honorarent, & eſſe quantumuis precij exiſtimarent,efficeret. Ad hæc quędam geniorum nomina intermiſcebant, quorũ interuentu eadem fieri ſupplicabant,pręcipueq́ nomen illud quod amores & amicitias viuificat,& amantũ corda in vnum conflat, inſolubiliq́ copula coniungit. Ea verò tum quia videbantur abſurda,ſunt enim, vt Lucianus ait, βαρβαρικά τινα καὶ ἄσημα ὀνόματα καὶ πολυσύλλαβα, tum quia ex Chriſtianę pietatis inſtituto profana iam habentur,de induſtria prætermiſi. Id ritè cùm exegiſſent,oleum ſumma veneratione ſuſceptum obſeruabant,quo faciem obungerẽt,quotieſcunq́ principẽ aliquem adituri eſſent. Quò minimè ridiculum videatur, Vlyſsi in Phœniciã appulſo,fracta quippe naui,mari eiecto,& omniũ egeno, Deam Pallada oleum attuliſſe, quo ille perunctus, omni abiecto ſquallore, quem ex maris ſalſugine inediaq́ per quatriduũ tolerata contraxerat, κάλλεϊ καὶ χάρισι στίλβων, dignior & venerabilior effectus eſt. Roſaceum verò Homero fuiſſe cognitum ex eo cõijcimus argumento,quòd ῥοδόεντι ἐλαίῳ Venus Hectoris cadauer obunxerat,quod à canũ iniuria,quibus id Achilles obiecerat,inoffenſum pręſtitit. Tantã ineſſe Roſę vim, Homerus perſuaſum habuit. An nos autem oleum aliud à Venere quàm ex roſa ſua comparatũ exiſtimemus? aut alia quapiam ope vſam eam crediderimus, quàm ea ipſa vi quam roſis ipſamet infudit,cùm in Carthaginis templo D E

Reſtitit Æneas,claraq́ in luce refulſit,
Os humeroſq́ Deo ſimilis? Namq́ ipſa decoram
Cæſariem nato genetrix,lumenq́ iuuentæ
Purpureum,& lætos oculis afflarat honores.

Sed quoniam roſa ſuper ſatis ſuperq́ iam prouecti ſumus, prætereibo Ælij Veri Imperatoris lectulum, minutulumq́ reticulum folijs roſæ repletum, quem ſibi ſubſterni iubebat,in quo Perſicis odoribus perunctus recubare cõſueuerat,maiorem inde ſibi gratiam adepturus. Diſsimulaboq́ fabulas Apuleianas, in quibus Lucius ipſe prius in aſinũ ex homine cõuerſus, roſis toto terrarũ orbe perquiſitis tam multa pertulit incõmoda, donec demũ oblata earũ copia, quas decerperet,humanæ formæ reſtitutus, priſtino decori eſt & venuſtati redditus. Quod autẽ pertinet ad odorẽ,roſa ſordidiſsimum animal ſcarabeũ,cui res plurimùm eſt cum ſtercore,vt alibi diximus,odore enecat ſuo. ῥόδον autẽ eam idcirco appellatã Plutarchus ait, ὅτι ῥεῦμα πολὺ τῆς ὀδμῆς ἀφίησι, quòd ingenti odoris redundantia diffluat. Diuinę literæ, vt Cyprianus ait,glorioſam famã appellare ſolent odoramẽta. vnde Paulus, Chriſti bonus odor ſumus. Et quod vnguentũ in Aaronis Pontificis barbã diffluebat,bonæ index eſt famæ,quã ſibi ſacerdos quilibet comparare debet. Et pro martyribus hieroglyphicè poni roſas,à rubore ſanguinis,ait Eucherius. F

DE LILIO.

VT verò coronã ipſi noſtram elegantius contexamus, purpureis aderũt lilia miſta roſis. Sciendum autẽ in primis, vnumquenq́ florẽ hieroglyphicum eſſe ſpei. Nam ſi ſpes, vt Speuſippus Platonicus finit, eſt expectatio

A ctatio boni: velut è cõuerſo, metus, animi cõcuſsio in expectatione mali: ſic'q; floribus inſpectis, vſum inde fructuũ ſperare ſolemus, nulli dubium erit quin flos ſit futuri boni prænuncius, & frugem paulò pòſt ſuccreſcentẽ polliceatur. Nam & Themiſtius ait, per florẽ, vbi præuius apparuerit, in frugis inde nos ſpem ſurrigi. Sed quamuis ſit hæc florum omnium prærogatiua, vt nos bene ſperare iubeant, vnus tamen præcipuus, quippe lilium vno omnium conſenſu hieroglyphici huius primas obtinet. Hic in antiquorum monumentis cum inſcriptione SPEI, lilij potius figuram, quàm alterius cuiuſquam floris ſpeciem oſtentat. Nam in numo Imp. Alexandri Pij Aug. ab altera facie dea lilium dextera prætendit, cuius inſcriptio eſt, SPES PVBLICA. Eadem inſcriptio cum lilio manu Deæ prætento in Imp. Æmiliani numis habetur. Nuſquam verò frequentius neq; manifeſtius hæc lilij facies pro ſpe ponitur, quàm in Imp. Claudij P.T. Aug. numis, quorum vis magna proximis annis in Bellunenſi agro effoſſa eſt, in quibus Dea ipſa pallam læua ſuſtinet, dextera liliũ prætendit, cum inſcriptione, SPES PVBLICA. Et in Ti. Claudij numis eodem geſtu Dea, palla quip-
B pe ſublata, lilio'q; dextera porrecto, cum literis, SPES AVGVSTA. Eodem ſtatu habitu'q; in Hadriani numo dea lilium prætendit cum inſcriptione, SPES P.R. Ac ne tædio ſit horum multiplicitas & numerus, hieroglyphici huius non ignarus Maro noſter, cùm ſpem de Marcello conceptam ſignificare vellet, tacita quadam ad clariſsimũ illum alluſione, eruditius ſanè quàm fronte prima polliceatur, hæc ſcripſit: *Nec puer Iliaca quiſquam de gente Latinos*

In tantum ſpe tollet auos, nec Romula quondam

Ullo ſe tantum tellus iactabit alumno.

Et quæ ſequuntur, vſq; ad verſum illum:

Si quà fata aſpera rumpas Tu Marcellus eris, manibus date lilia plenis.

Lilia poſcit Anchiſes, quibus donis nepotis animam cumulet, vt inde prærreptã iri ſpem publicam Populi Romani, prout ex ſuperioribus numis oſtenſum, indicaret. Hinc Flaccus cùm ſpes noſtras ſæpe fallere animaduertiſſet, indolis'q; bona de manibus ſæpe rapi cõſpexiſſet, poſtquã viuax apium dixit, breue mox lilium ſubiecit.

C CHRISTVS. ANGELI.

IN diuinis literis liliũ, præcipuè album, nunc Chriſti, nunc angelorum hieroglyphicũ eſt, à candore quippe iuſtitiæ. ad quod ſpectaſſe volunt Solomonẽ, cùm dixit: Flos campi, & lilium conuallium. Hilarius Mattheo, præcipuũ angelorum hieroglyphicũ ponit lilia, de quibus dictũ Euãgelio, Non laborant, neq; nent, quibus ſcilicet extra humanæ ſcientię eruditionem, ſui'q; operis mercedẽ, à Deo gloriæ cãdor indultus atq; indutus eſt, ne quid ex principio, labore & arte exiſtimarentur habuiſſe. Ea autẽ eſt iſtius germinis natura, vt cœleſtibus angelorum ſubſtantijs aptiſsimè compararetur: hoc enim effloreſcẽs, cùm à ſtirpe detentæ humi radicis auellitur, naturæ ſuæ virtutẽ, licet aruiſſe videatur, occultat, & redeunte tempore rurſum lilij ſui honore veſtitur. Ex ſe igitur refloreſcit, ſibi'q; redditur: quòd ſit, quòd vigeat, nec radici nec terrę debet, cũ ille qui ſe ſuggerit ſuccus ex ſe demanet & ſuffundatur, atq; ita annuæ huius viriditatis exemplo, virtutem cœleſtis ſubſtantiæ æmulatur, cùm tamen ex eo tantum quod intra ſe diuinitùs acceptum habet, alatur in florem. Ideo ergo lilia non laborant, neq; nent, quia virtutes angelorum ex ea quã adeptæ ſunt originis ſuæ ſorte, vt

ſint ſemper, accipiunt. Generatim verò florem Eucherius hieroglyphicū eſſe D
dicit eorū operum quæ bene riteꝙ fuerint inchoata: & Canticorū cantico ea de cauſa ſponſum dicere, Fulcite me floribus.

PVLCHRITVDO.

Eſt & pulchritudinis ſignum lilium, ſiue formam, ſiue colores eius cōtemplēre. Suſaſꝙ mollem delicatamꝙ Perſarū vrbē, vbi Regum erant hyberna, ob mitiſsimā cœli plagā, & amœnitates alias, inde cognominatā tradunt, quòd Suſa Perſarū linguâ lilium ſit. Volentes itaꝙ loci pulchritudinem ſignare, nomen à lilio fecerunt. quamuis Stephanus à multitudine potius liliorū, quæ paſsim illic & feraciſsimè proueniunt, cognomentum vrbi inditum ſcripſerit. Vtcunꝙ verò, velut à lilijs Suſæ, non immeritò inter Italicas vrbes à flore Florentia nuncupata, vtpote quæ, Domine mi præſtantiſsime, patria hæc tua, quam tam libēter incolimus, tam forma quàm ſitu, & incomparabili rerum omnium amœnitate, totius ſit Italiæ flos: vt inuidè mihi facere videantur, qui Fluentiam antiquū vrbis nomen ſibi ſomniant.

PVDICITIA. E

Pudicitiæ virginitatiſꝙ florem eſſe lilium, Hieronymus aduerſus Iouinianū interpretatur, dum Canticorū cantico ſponſa illa cœleſtis fratruelem ſuū inter lilia paſci canit, hoc eſt, inter cādidiſsimos virginū choros. Illa enim tota ſpēcioſa, nulla notabatur macula, neꝙ etiam ruga, vt Apoſtolus addidit. Et quod à Libano accerſitur, λευκασμὸς, id eſt, candor interpretaē. Sanè Nymphis qui faciebant, etiam Gentium ſacerdotes, lilia prꝯſertim candida offere ſoliti erant. Ita apud Propertium Tarpeia:

Sæpe tulit blandis argentea lilia Nymphis,
Romula ne faciem læderet haſta Taci.

Sciendum tamen in vniuerſum flores λείρια dici ab Apollonio, vt Argonauticōn primo:

ὡς δ' ὅτε λείρια καλὰ περιβρομέουσι μέλισσαι.
Pulchra fremunt vt apes paſcentes lilia circum.

Quamuis propriè flos eſt qui liriū appellatur, quē Theophraſtus libro de Plantis, narciſſum eſſe dicit, alij autem lilium. Et licet & pulchra & delicata lilia ſint, ea tamē inuiſa Veneri ait Nicander Alexipharmacis, quòd olim de candore cū dea certare voluerint, eamꝙ indignatam lilia in aſinini pudendi formam tranſmutaſſe: adeò nihil tam ridiculum, tam ineptū, quod ſibi Græci nō permittant. F

IVNO.

Verùm odium hoc in lilium, inde potius proceſsiſſe videri poteſt, quòd flos Iunonius lilium eſſe dicitur, vt ex Deæ lacte progenitū, cùm ſubiecto clàm Herculi vbera admouiſſet, doloꝙ ſtatim cognito ſe retraxiſſet: guttas verò lactis aiunt aliquot in terram decidiſſe, ex quibus mox lilia pullularint. Meritoꝙ flos Regius etiam appellatur, non à Iunone regina tantùm denominatione ſumpta, ſed à Regia qua præſtat celſitudine, quòd tanta proceritate ſuper flores alios attollitur, vt ad tria interdum cubita ſurrigatur.

A

DE CARDVI SCOLYMO.

ET quoniã hodierna dictio per flores volutatur, bonaq; eorũ pars, boni parũ admodum pollicetur, vt conditionem quiſq; perpendat ſuã, de cardui ſcolymo, deq; Fremio quædam minimè diſsimulanda.

IMBECILLITAS HVMANA.

IMbecillitatem humanæ vitæ ſacerdotes Ægyptij nullo ſignificantiore oſtendebant hieroglyphico, quàm cardui flore figurato, quem Græci Scolymon vocant. Vnicaulis enim carduus ſimulac ſcolymon in calycẽ apparuerit, florem purpureum mittit inter medios aculeos celeriter caneſcentem, & abeuntem cũ aura, perinde ac ſpes noſtræ plurimùm euaneſcunt, & minima quaq; de cauſa homines plerunq; exanimantur.

MORBI.

SI verò morbos, quibus plurimùm tentatur affligiturq; humanũ genus, ſignificare voluiſſent, Fremij feciſſent flores, vel quia rerũ natura flores odoresq; de die in diem gignit, magna hominũ admonitione, quæ ſpectatiſsimè florent,
B euestigiò marceſcere, & vt apud Eſaiam eſt, Omnis caro fœnũ, & omnis gloria eius flos agri: ſiue, vt Cyprianus reddit, omnis eius claritas vt flos fœni: ſimulac enim fœnũ aruit, decidit & flos: id quod fatidicus etiã Rex lamentatur, cùm oſſa ſicut fremiũ aruiſſe clamat. Vel quia tradunt Magi, colligi anemonas (ſic enim Greci vocant) tertianis & quartanis remedio, poſtea alligari florẽ pãno roſeo, & in vmbra aſſeruari, ita cùm opus ſit adalligari. Florẽ hęc habet aut phœniceũ, aut purpureũ, aut lacteũ, qui ſe nunquã aperit, niſi vento ſpirãte, vnde & nomẽ accepit, ἀπὸ τῶν ἀνέμων ſcilicet. Quamuis non ſum neſcius, eruditos eſſe autores, qui hoc nomine flores omnes intelligant in huiuſmodi ſignificatum, quòd floribus omnibus contingat ſpirante vento aperiri. Ad eorũ verò quæ pulchra, grata, & amabilia putamus, imbecillitatẽ indicandam, Catullus affectus aliquot accidere ait, velut prati vltimi flos prætereunte poſtquã tactus aratro. Quam ſententiam dixiſſe ſemel non ſat habuit, quare alibi eandem repetit:

Vt flos in ſeptis ſecretus naſcitur hortis
Ignotus pecori, nulli contuſus aratro,
C *Quem mulcent auræ, firmat Sol, educat imber,*
Multi illum pueri, multæ optauere puellæ.
Idem cùm tenui carptus defloruit vngui,
Nulli illum pueri, nullæ optauere puellæ. Quem Maro imitatus ait:
Purpureus veluti cùm flos ſuccíſus aratro *Langueſcit moriens.*

Neq; fortè importunè dixerim, loco hoc herbam in diuinis literis, vt apud Eucherium, hieroglyphicũ eſſe iucunditatis: nonnunquã indicare quædam animę proficientis rudimenta, quæ mox florẽ, hoc eſt, ſpem, inde ſemen, hoc eſt, fructũ datura ſit. Ad ſuperiorem verò ſententiam Hilarius, Matthæo, ſub hieroglyphico fœni nomine gentes à Deo ſæpe nuncupatas ait: Germen, inquit hic, illud eſt quod virtutis ſuæ flore dilapſo, ad calorem Solis areſcit. Igitur requies nulla gentibus: neq; mortis, vt volunt, compendio quies dabitur, ſed ipſis corporis etiam æternitas deſtinabitur, vt ignis æterni in ipſis ſit æterna materies, & in vniuerſis ſempiternis exerceatur vltio ſempiterna. Et hoc illud eſt quod Paulus ait: Omnes quidem reſurgemus, ſed non omnes immutabimur.

DE AMARANTHO. D

DE humanæ vitæ imbecillitate, boniſq; caducis & ante diem ereptis, hæc per florum imagines Ægyptij afferre conſueuerunt.

INOFFENSA VALETVDO.

COntrà verò ſi quẽ inoffenſa valetudine vixiſſe corporis ad extremum vſq; dignitate viribuſq; ſeruatis, hieroglyphicè oſtendere voluiſſent, amaranthi corollam capiti eius imponere mos erat. Eſt autem amaranthus ſpica purpurea verius quàm flos aliquis, aſſeruaturq; decerpta, ac poſtquam defecêre cuncti flores, madefactus aqua reuiuiſcit, & hybernas coronas facit: ſummaq; eius hæc natura nomen inuenit ἀπὸ τοῦ μὴ μαραίνεσθαι, id eſt, propterea quòd minimè marceſcat, Amaranthum ſit appellatum. Hinc Theſſali ad tumulum Achillis libamina & expiationes quotannis oraculi Dodonæi admonitione ferre iuſſi, cùm omnia quæ ſacrificio ritè operando neceſſaria eſſent ex ſolo patrio aſportare conſueſſent, duos quippe tauros, album vnũ, nigrum alterum, vtrunq; verò manſuetum: ſyluam ex monte Pelio cæſam, ignem ex Theſſalia, molamq; & E aquam ex Sperchio hauſtam. Coronas inſuper amaranthinas primi omnium excogitauerunt, eaſq; ad ſacrum eiuſmodi ferri ſanxerunt, vt ſi fortè venti nauem repuliſſent, aut alia quapiam de cauſa mora iniecta eſſet, coronæ tamen neque flaccidæ, neq; deformes ſuſpenderentur.

DE FERVLA.

CASTIGATIO INGENVA.

QVam Baccho ſacram, & indè ναρθηκοφόρους miniſtros eius multi tradidêre. Sed quòd ea de cauſa Baccho dedicêtur, quia aſini ea veſcantur auidius, cùm animalibus reliquis, vt tradit Plinius, præſentaneum ſit remedium, leue commentum forſan videatur, quamuis nõ ignoremus animal id gratiſsimam fuiſſe Libero patri victimam. Id verò magis arridet quod à Plutarcho accepimus libro de inſtituendis mulieribus: hic enim & ferulam & obliuionem Baccho dedicatas ait. Ferulam quidem propterea, quòd virga ea admonitionem ſignificat, qua pueros caſtigare ſoliti ſunt veteres, vt ſe F quoq; ſubduxiſſe manum ferulæ profitetur Iuuenalis, itaq; innuere voluerint, quæ per ebrietatẽ admiſſa ſunt, puerili tantùm indigeant caſtigatione. Obliuionem addidêre, puto, per lyncis eiuſdem Bacchi ſimulacrum, quæ, paſcendo ſi caſu aliquo auertat oculos, propoſiti cibi obliuiſcatur, vt aiunt, & alium quærat. Aiebant verò eorũ recordari non oportere, quæ inter vina dicta factáue eſſent: notum enim illud eſt, μισῶ μνάμονα συμπόταν. Quòd ſi quid eſt cuius meminiſſe debeat ebrius, ea dubio procul omnia, vt Pythagoræ ſententia eſt, non tantùm reminiſci, ſed identidem etiam animo repetere debet, quæ in ebrietate ridicula aut pernicioſa dixerit feceritue: id enim vnum eſſe euitandæ ebrietatis remedium. Nam & Anacharſis ita nos docuit ebrietatem cauere, ſi quæ ebrij faciant inſpexerimus. Quòd verò Plutarchus admonendis mulieribus ferulam adhibet, autem nobis vellere videtur ne diſtichi illius immemores ſimus, quod toto terrarum orbe cantatiſsimum eſt:

Nux, aſinus, mulier, ſimili ſunt lege ligati:
Hæc tria nil rectè faciunt, ſi verbera ceſſent. Sed ioco iam ſatis.

A PIERIVS VALERIANVS AD IOANNEM ANTONIVM POLLIONEM, GELOVM PRIMATEM, DE IIS QVÆ PER SPICAM, ET CEREALIA QVÆDAM ARMA SIGNIFICANTVR, EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

CUi verò libentius Spicas & Cerealia quadã arma donarim, quàm tibi tam præſtã-
ti viro, tam frugi, tam probo, tam benigno, tam liberali? qui præſertim ſpicam ha-
bes in gemma domeſticæ nobilitatis inſigne: addam etiam, qui Siculus es, magnoq́
ingenij acumine præditus, verùm quo non niſi modeſte vtaris, atq́ ſapienter. Ero
enim ego ſemper huius rei teſtis, qui prudentiam moderationemq́ tuam tandiu expertus ſum,
cùm in eodem conuiuebamus contubernio, ad idem munus tecum à Clemẽte P. M. delegati, qui
Nepotes ſuos adoleſcentulos nobis commendarat, quos tanta rerum perturbatione vexatos, infe-
B licißimo illo tempore huc & illuc peregrè circumduximus, cùm hoſtica eſſent omnia, aduerſa o-
mnia, omnia ſuſpecta. Tot illæ erant inſidiæ, quæ illi etiam ætatulæ parabantur. Nos tamen per
tot rerum omnium difficultates euicimus, vt ſoſpites eos Clementi tandem reſtituto redderemus,
atq́ ita moribus excultos, quantum in vtroq́ noſtrûm fuit, vt nihil iam ad nobilißimæ indolis
inſtitutionem deſiderari poſſet. Neque verò Legationes tuas illas memorabo, Germanicas, No-
ricas, Pannonicas, Bohemicas, Gallicas, Britannicas, & alia tibi ſæpe munera demandata, qui-
bus gerendis talem te præſtitiſti, vt ob ſapientiam & probitatem omnibus eſſes admirationi.
Quòd ſi conſilijs tuis faciliores acceßiſſent aures, in tot, quæ mox perpeßi ſumus, calamitates mi-
nimè incidiſſemus: tot erant ea, quæ deſperata ab alijs, tua tu dexteritate reſtitueras, niſi obſti-
tiſſent fata, quæ prudentiæ tuæ ſeſe oppoſuerunt aduerſaria, vel, cùm te vera loqui, optima ſenti-
re, ſalutaria conſulere homines cognoſcerent, quod plerunq́ accidere ſolet, optima videntes, ad
deteriora tamen ſpontè non declinaſſent. Sed hæc miſſa faciamus. Id vnum profiteri nunquam
deſiſtam, quàm iucundum, quàm ſuaue mihi tum fuerit totum id vitæ tempus, quod in ea non
noſtra tantùm, ſed Italiæ totius communi calamitate vnà conuiximus: quantumq́ me tibi de-
bere intelligam, qui non minorem mei conſolandi, cùm deſperarem, omnia, rationem habueris,
C quàm eorundem, qui nobis commendati erant, principum. Quæ verò vtrique noſtrûm res præ-
ter omnium acciderint expectationem, quamq́ varia fuerit rerum fortuna, longè magis quàm
vellemus inſident memoriæ, neque quidem ſi obliuiſci velimus, vllo modo poſſumus. At dices:
Quorſum hæc rerum publicarum commemoratio, ſi de Spica & Cerealibus futurus eſt ſermo?
nempe quòd eò me trahit earum rerũ recordatio, quæ toties deambulando, ſedendo, obequitãdo,
ſuper ijs quæ ad nos & principes noſtros attinebant, fuere ſæpius à nobis non modò præuiſa,
verùm etiam deploratæ. Idcirco nequeo ad Pollionem ſcribere, neque cum eo loqui, neque
quicquam meditari, quod mihi non ſuggerat eorum ſermonum memoriam, qui tam frequen-
tes, tam neceſſarij quotidie intercidebant. At effluxere omnia hæc: effluxerint. Ut te igitur
audiam, nobis quid nunc agendum, poſteaquam ſtudium, fides, induſtria, conatusq́ noſter
omnis ijs nihil profuit, quibus omnia proſpera, felicia fauſtaq́ cupiebamus, ſed euerſa omnia
ſunt, fatò ne dicam, an eorum culpa, qui recta conſulentes aſpernabantur? Velimúsne nos alio-
rum cauſa in perpetuo eſſe mœrore, an noſtri ſtudij, noſtri officij memores ea meditari, quæ ali-
quam ærumnarum obliuionem afferre poſsint? Ego nempe poſt rem certa iam deſperatione
conclamatam, ad ſtudia me mea retuli, commentationibusq́ illis hieroglyphicis, de quibus ſæ-

pe tecum, nunc totus incubui, quas cùm per ſua queq; ſegmenta diſponerem, viſæ mihi ſunt pol- liceri, fore vt huius induſtriæ meæ aliquis fructus ijs, qui politiores has literas affectantur, acqui- ri poſsit: quare labori nihil quicquam peperci, donec rem omnem digeſsiſſem. Ea verò quoniam in partes diuidenda fuit, quæ ad te pertinere arbitratus ſum, tibi dedicaui. Utinam eo tu atque alij animo hæc ſuſcipiatis, quo à me ſtudio atq; beneuolentiâ conſcripta ſunt.

DE SPICA.

ONYX ille tuus, Antoni Pollio, modiolo, qui ſpicas duas conti net, inſignis, ab cuius vtraq; parte copiæ cornua arte admo- dum eleganti inciſa conſpiciuntur, vetuſtatis omnino venerã- dæ monumentũ, ſignum olim aut Ædilium fuiſſe, aut eorum qui rei frumentariæ præerant, facilè credere poſſumus.

CERES.

VIdere enim eſt Iuliæ Piæ numum, ab cuius altera facie ſigillum eſt, læua cõ- to innixum, dextera ſpicam gerens, calatho ante pedes propoſito, cuius in- ſcriptio eſt, quarto caſu, CEREREM.

ANNONA.

EST & T. Cæſaris Veſpaſiani numus, in quo ſimulacrum eſt, quod dextera ſigillum exporrigit, in cuius vna manu libella eſt, in altera cornu copiæ, ap- poſita naui, & calatho cum ſpicis: inſcriptio, ANNONA. In eiuſdem aliquot a- lijs eadem omnia ſunt præter cornu copiæ: eius loco caduceum ſpectes: nam & is, vt alibi diximus, in felicitatis ſignificatũ accedit, quòd pax ipſa, cuius ſymbo- lum eſt caduceus, rerum omnium copiam & affluentiam inducit.

AFRICA.

SPectare verò eſt Africę picturam eo libro, quem de Imperio, magiſtratibus, & militiæ ordinibus Theodoſianis temporibus conſcriptum vidimus. Ibi enim, vbi de Proconſule Africæ legitur, vrbesq; & officia & magiſtratus tota ea prouincia diſtributa continentur, mulier quædam inſpicitur, pileo in primis cooperta caput, cærulea palla hinc inde ab vtroq; humero reiecta, eaq; ad humũ vſq; fuſa, interiore verò tunica rubra, imo limbo ad pedis vnius altitudinem al- bo, cuius ſuperiorem inferioremq; marginem aureæ fibræ duę circumeunt. Bra chia nuda vtrinq; exporriguntur, binas vtraq; manu ſpicas oſtentantia. Sub pedibus naues duæ frumento onuſtę, adpictæ ſunt. Literæ ſupernè ſunt, PRO- COS. AFRICÆ. Apud Horatium ſanè de terræ huius feracitate frumen- taria legas:

Quicquid de Libycis verritur areis.

Deſumptum quidem ex Pindaro, qui πυροφόροις λιβύας Iſthmijs dixit.

BRACCATI MILITES.

IN ijſdem monumentis obſeruaui geſtamen cæruleo colore ſubobſcuro pi- ctum, circulo nigro iuxta marginem circumducto, à ſumma cuius parte ſtel- la adpicta eſt radijs octo prædita: in medio orbiculus eſt cum vmbilico, vtro- que coloris aurei: ab eo orbiculo vſq; ad circulum qui iuxta marginem eſt, co- lumella ſummiſſa coloris rubri: à lateribus columellæ ſpicæ duæ vtrinque ſurgunt ſingulæ, quas auiculæ totidem volatu ſuſpenſæ impetunt. Inſigne hoc

erat

A erat eorum militum, qui BRACCATI IVNIORES appellantur, militabantq́ſub militum Præſentiali tunc nuncupato, qui titulus eorum erat notæ qui viri illuſtres vocabantur. Sed vt ad annonam reuertamur, in Hadriani quoq; numis corbes eſt cum ſpicis: & in Antonini, ſpicæ & Cornu copiæ cum eadem ANNONÆ inſcriptione.

PROVENTVS.

QVæ verò ſpicæ duæ, dolio vuis pleno in earum medio conſtituto, ſpectantur in numo L. Liuinei Reguli, prouentum bonorum, fructuumq́ copiam, & feracitatem eius viri magiſtratu vberem oſtendit: nàm vbi conſultum eſt ijs quæ cibo pótuq́ inſeruiunt, annona omnis largè populo videtur erogata. Vſqueadeò verò ſpicæ prouentus indicia ſunt, vt & apud Coniectores reperias eum, qui natas in aure ſpicas per nocturnam imaginem videre viſus fuerat, & delapſa inde grana manibus collegerat, fratris mox demortui hæreditate locupletatum: ſpicis quippe prouentum, aurem verò fraternitatem oſtendentibus:
B germanas enim inuicem eſſe aures manifeſtum. In diuinis quoq; literis ſpicæ, hoc eſt, meſsis eodem modo prouentum hieroglyphicè ſignificãt, dicente Domino, Meſsis quidem plurima, operarij autem pauci admodum. Humanam enim meſſem vredini procellisq́ obiectam, cupiebat ille in horrea æternitatis ſuę trãsferre. Heſychius Hieroſolymitanus pro meſſe accipit virtutes, quæ ex diuini verbi ſemine oriuntur. At ſtipula pro nullius boni operis fructu ponitur. vnde Propheta lamentatur: Hei mihi, vt factus ſum ſicut qui colligit ſtipulam in meſſe. Idem paleæ, vt illud: Paleas autem vret igni.

SAnè plerunque inuenias æſtatem ipſam per ſpicarum faſciculum ſignificari. Vnde apud Maronem:

Stabat nuda æſtas. & ſpicea ſerta ferebat.

Nonnunquam verò meſſem ipſam, aliàs & frugum inuentorem.

AESTAS, ET FRVGVM inuentor.

MESSIS.

C SEdenim Heſiodus Theogonia, falcem pro meſſe poſuit, vbi dicit, τεῦξαι μέγα δρέπανον. ſubijciunt interpretes, Drepanon meſsis tempus. Hinc iuniores ſpicas duas, manipulos ſpicarum interdum duos in tranſuerſum adclinatos, pro menſe Iulio ponere excogitarunt, quòd nimirum eo menſe meſsis omnis triticea demetatur.

TEMPVS.

ET quod pertinet ad falcem, quoniã tempus omnia metit execatq́ & aufert, ideo ſalcem Saturno attributam nonnulli volunt: κρόνος enim Saturnus, cui tempora ſubijciuntur, quæ voce eadem Græci ſola adiecta aſpiratione pronunciant, quippe κ in χ verſa. In hanc ſententiam Maro: Omnia fert ætas.

AGRICVLTVRA.

ALij falcem agricolationis totius ſignum arbitrantur, quod inſigne Ianus Saturno dederit à meſſe & fertilitate, cui poſteritas rationem etiam inſerendi, & artem faciendi ſurculos fert acceptas: vnde Saturnum à ſatu Latini vocitarint.

FRATRES ARVALES. D

ALioqui ſpicea corona fratres aruales indicabat, quamprimùm Acca Larentia Romulo ſacrificanti dedit.

SACERDOTES ARVORVM.

SI verò ſpicea corona vitta alba illigata eſſet, ſacerdotes aruorũ ſignificabat, quorum illud erat inſigne. At Cereris caput ſpicis redimitũ ſpectauimus in numis quibuſdam, ab altera quorum parte ſpica magna eſt nonnunquam ſola, nonnunquam cum caduceo & lituo, eo quod retulimus ſignificato.

PAX.

QVin & pacis ſimulacrum cum ſpicis figuratur: vnde Tibullus,

At nobis pax alma veni, ſpicamq́ teneto,
Profluat & pomis candidus ante ſinus. *Pax enim candida primùm*
Duxit araturos ſub iuga panda boues.
Pax aluit vites, & ſuccos condidit vuæ,
Funderet vt nato teſta paterna merum. E
Pace bidens vomerq́ vigent, ac triſtia duri
Militis in tenebris occupat arma ſitus.

DIANÆ TRICLARIÆ SACRVM.

ERat & ſpicea corona inſigne atq; geſtamen eorum adoleſcẽtum qui Dianæ Triclariæ ſunt immolari ſoliti apud Patrenſes, mollienda numinis indignatione, quam Menalippus atq; Comætho templo deæ turpiter violato in ciues contraxêre.

DE LOLIO.

TRiticeæ coronę geſtaminiue cõtrarium eſt lolium, quòd quantũ ſeges illa felicitatis affert, tantum hoc infelicitatis, & incõmodi: ſecum enim inuidiam, & quandam animi prauitatem trahit.

PRAVI MORES.

MOrum enim corruptorum id omnino indiciũ eſt: quare Antiſthenes non temerè dicere ſolebat, abſurdum eſſe triticum à lolio nõ repurgare, qui ſentiret ex hoc inuidos à republica ſummouẽdos, vt Plutarchus interpretatur: tam enim inutiles inuidi ſunt ciuitati, quàm lolium eſt tritico. qui verò inuidus eſt, F ſuam ipſe ſibi fouet infelicitatem; quandoquidem Horatius ex Phalaridis ſententia dicto ſumpto,

Inuidia Siculi non inuenere tyranni *Maius tormentum,* ait.

Et quod ad corruptos degeneresq́; mores facit, ita Virgilianus paſtor lamẽtat:

Grandia ſæpe quibus mandauimus hordea ſulcis,
Infelix lolium, & ſteriles dominantur auenæ.

DE MILIO.

VIrtus ideo humano generi vtilis atq; cõmoda, qua miliũ egregiè pollet, efficit ne ab hieroglyphicis expelli debeat. Nam ſi quis hominem qui declinare ſciat infortunia, hoc ſcripturæ genere oſtentare voluerit, aptè ſerpentẽ pinxerit milij ſurculo circumuolutũ, anguis ipſius capite deorſum deiecto, cauda ſupernè ſita: quandoquidem ex milio panis præſumptus, incolumẽ ſoſpitemq́; præſtat à veneno, naturæ beneficentia, quę mortale genus remedio tam parabili, atq; omnibus obuio, præmunire voluerit con

A tra peſtẽ adeò pernicioſam. Idq́ tradit Didymus in iis, quę de re ruſtica ſcripſit.

INNVMERA.

SVnt etiam qui ſpicã milij hieroglyphicè pro millenario numero ponant, ac perinde pro innumeris, quia tale etiam eſt millenarijs ſignificatum. Neq; deſunt qui numerum ipſum mille à milio dictum velint.

DE MODIO.

SEd vt ad onycẽm reuertamur, modius in ea inciſus eſt: is quid ſibi velit explicemus. Sed quoniam in numis, in picturis, in ſculpturis, atq; alijs antiquorum monumentis ſpectare eſt alibi modium, alibi latè patentem vrnulam, nonnunquã & cyathum, ſæpius verò calathum, & quicquid vel humoris, vel ſolidorũ eſt corporum capax, in Serapidis capite ſuperpoſitũ (illi enim plurimùm vaſa hæc dedicabantur, quòd diuitiarũ, & omnium prouentuum numen haberetur) neceſſe erit hęc omnia colligere, ac veluti vetuſtas fecit, in vnum cõmiſcere.

B

FRVGVM OPVLENTIA.

SIue igitur modius, ſiue calathus, ſiue quid huiuſmodi figuretur, frugum id opulentiam indicabit, quas ipſe ſiue Serapis, ſiue Oſiris, ſiue quocunq; nomine δοτῆρ ἐάων nuncupari placeat humano generi, ſatu inuento, & aratione cõmonſtrata, comparaſſe dicitur, de quo multa alibi, & quo pacto Oſiris quoq; in huius inuenti participatum admitteretur, diſſeruimus. Illud verò conſtat, cibarias opes & donaria in caniſtris offerre, & antiquorum fuiſſe morem, & nũc palàm omnibus eſſe. quin etiam vbi liberalius, opipariusq́ aliquid erogatum ſignificare volumus, αὐτῷ κανῷ dicere conſueuimus. Hinc apud Maronẽ ferunt nymphæ calathis pallentes violas, & alia dona. Alibi Cererem caniſtris expediunt miniſtri. Oſirin quoq;, neq; non Cererem eodem inſignitos geſtamine Diodorus atteſtatur, & antiqua pleraq; ſigna oſtendêre. Neq; verò hîc repetenda ſunt ea, quæ plurima docuimus eo cõmentario quo de Capitis atque adeò Tricipitij ſignificationibus agitur, vtrũ ſcilicet Serapis pro Sole, an pro Ioue, an pro mũdi totius machina, vt Nicocreonti Cyprio Regi ipſo eſt oraculo proditum, accipiendus ſit, quoniam eo loco hæc omnia ſunt explicata.

C

AQVA.

SEd enim vrnam pótius Oſiridi dedicatam videas, idq; ea de cauſa factum, quòd eum non vini tãtùm, verùm totius humoris dominum intelligebant, eumq́ Oceanum, perinde ac Iſidem Thetin. Præferri enim vrnam in ſacrificijs, qua Deum colerent, mos erat. Hydriam enim quandam ingentem ſummo cultu, & attonita penè veneratione proſequebantur, quam obtectam, & caſta religione ſuſceptam, in ſacram ædem ſolenni pompa geſtabant, quò cùm perueniſſent terræ procumbentes manibus ad cœlum ſublatis iis gratiam agebant, qui primi diuinæ benignitatis munera mortalium vſui cõmunicaſſent, vtpote qui ex humore oriri omnia perſuaſum haberent.

CANOPVS.

ALij, qui philoſophiam eam eludebant, quorum è numero Ruffinus eſt, Canopum quendã apud Ægyptios in hydriæ ſpeciem figurati ſolitũ aiebant, quòd inuento callido, cùm in certamẽ cõtra Perſas deuentũ eſſet, victorẽ ignem euicerit. Perſæ enim, vt alibi ſæpe oſtendimus, ignem numinibus omnibus anteponunt. Is itaq; minutioribus quibuſdam foraminibus hydriam, quam cõtra

ignem in periculum adducturus erat, à fundo perterebrauerat, ceraꝗ; diligenter A obturauerat, qua ſuper ignem ſolenni certamine poſita, vi caloris ſoluta, ignis extinctus expirauit. Quoniam verò de vrnis locupletius alibi dictum, reliqua nunc vaſa perſequemur.

NON CESSANDVM IGNAVITER.

SEd id quoꝗ; neſcio quid Ægyptiacum ſapit, quòd Pythagoras ſuper modio ſedere nos vetat: quippe rationis portionē eam, qua anima ipſa metitur, explorat, atꝗ; examinat omnia, non eſſe otioſa deſidia remittendam, habendámue negligenter, verùm omni exercitatione modoꝗ; & regula dirigendam, aſsidueꝗ; per cogitationis ſpatia agitandam. Cæterùm diuus Hieronymus hoc ſubindicare dicit, nō debere nos de victu ſolicitos eſſe in diem craſtinum, prout etiā Dominicis præceptis admonemur. quanquā Cyrillus priorem ſequitur ſententiam. Plutarchus Sympoſiacis ſymbolum ita exponit, vt ex præſenti menſa ſemper aliquid in futurū relinquamus, & craſtini diei hodierno meminerimus. Re ſiquidem parata non erit vlterius conſultandum, vt nudipes ille Phrator hoſpitem eluſit, cùm ſatur recederet, & ex reliquijs capum integrū coctum in manicā cōiecisset: interrogante hoſpite quid eo facturus eſſet, in craſtinū ſe aſportare dixit: B cui cùm ſubieciſſet hoſpes: Atqui lex nobis deſcripta eſt, ne de craſtino cogitemus: ſuſcepit ille Phrator, Pareo igitur legi, qui hoc mihi prandio deſtinato, nihil quicquam ero ſuper craſtino ſolicitus. Sed vt in re ſeria faceſſant ioci, Plutarchus ad eorum morem, quibus mēſas inanes tollere magna erat religio, ſymbolum videtur accōmodare. Nam chœnicem pro diurno victu capi, quam Latini ſportulam appellarunt, tum ex eo manifeſtum eſt quod apud Herodotū legitur, Regibus Spartæ ad cœnam non euntibus binas farinæ chœnices mitti ſolitas, tum quòd Alexarchus chœnica vocat ἡμεροτρόφιδα. Significaret igitur ſymbolum, non debere nos in ſportulis vitæ noſtræ totius ita ſpem collocare, vt ſede in eis ſtatuta totum vitæ tempus ignauiter deſideamus, ſed aliquā ineamus rationem, conſiliumꝗ; capiamus, vt nobis aliquando viuere poſsimus, opesꝗ; noſtræ tandem in nobis ipſis, nō in alieno arbitrio ſitæ ſint. In diuinis literis modius hieroglyphicum eſt dogmatis atꝗ; doctrinæ, quam Iudæi profitebantur, veritatis lumen ſub eo recondentes: quam ſententiam explicat Hilarius Matthæo: ideoꝗ; F proferēdā eſſe lucernā IESVS admonet Apoſtolos, & quæ apud eum copioſe.

DIALECTICA.

ZEno multipliciter ſolitus Dialecticorum argutias eludere, ſed eo præcipuè dicto, quòd eam iuſtis quidem menſuris æquiparauit, quibus tamen non frumentum, ſed paleas, fimumꝗ; quis dimetiretur. Ita hieroglyphicum Zeno faciebat, Dialecticam oſtenſurus paleas modio demenſas.

ANIMVS.

VAs obturatum plerunꝗ; animi ſignificatum habere perhibetur. Vnde Lacenæ mulieres ollas in Regum ſuorum iuſtis pulſitabant per vrbem diſcurrentes, vt ita ciuitatem orbam Rege, animo carere ſignificarent, quemadmodum ollæ illæ inanes erant. In diuinis verò literis vbi Pſalmo LXXII legitur, Penè effuſi ſunt greſſus mei, de rupti aut inuerſi vaſis ſimilitudine ſumptū aiunt interpretes: vti enim liquor è vaſe in terram effuſus perditur & euaneſcit, ita cogitationes ſuas & animi ſentētias dicit penè effuſas, in vanas ſcilicet & inanes rerum fabulas euagatas: quod fortè de nobis nugas has ſcribētibus dici poſsit. In quo tamen illud me conſolatur, quòd multa omnino in his nugis diſciplinæ ve-

A teris arcana, quę hactenus ſepulta iacuêre, nemine ante me lapidē hunc mouente, induſtria nunc primū mea cœpêre in lucē proferri, & tibi ſimilibus, quod ſatis eſt mihi, & alijs oblectamentū aliquod afferre. In Chaldæorū quoq; ſcriptis, animus appellatione vaſis accipitur: vt illud, Vas tuum inhabitant beſtiæ terrę, ira videlicet & libido, cupiditatesq; aliæ, quos affectus cōmunes cum belluis habemus, & quod infelicius eſt, tantæ interdum apud nos autoritatis, vt ad brutalem ſępe nos vitam impellant. Hoc illud eſt quod Plato ait Repub. alere nos domi diuerſa brutorū genera, quæ Deus ad hominē, vt in diuinis literis habetur, acceſſiuit adiumento futura, ea tamē omnia interturbant, omnia ſubruunt, cùm fræni impatientia nullo poſſunt regimine, nulla caſtigatione coërceri: id quod tunc accidit, cùm noſtri vigoris, noſtrę immemores ingenuitatis, ijs ſponte noſmet dedimus in ſeruitutem. Concitatus enim animus, niſi parere cogatur, imperium ſibi arripit, & dominationem exercet. Vas animæ vocat Paulus carnem noſtram, quam etiam honorificè tractandam monet. Nonnunquā tamen eandem exteriorem vocat hominē. Vas verò capacitatis nomine dicta eſt, qua ipſam capit animā & continet. Homo verò de communione naturæ vt Tertullia-
B nus diceret, quæ eam non inſtrumentum in operationibus præſtat, ſed miniſterium. Apud Hieronymum ſeptimis ſupra triceſima Hebræorum caſtra, inuenias nos mortales hieroglyphicè pro fictilibus vaſis intelligi, in quibus precioſiſsimum theſaurum conditum habeamus, quæ cùm ita fragilia ſint, vt vel minutiſsimè confringi poſsint, omni ſtudio, cura atq; diligentia cauendum, vt cor noſtrū rectè muniamus, ſepimentisq; validioribus circundemus, vt ad ictus quoſlibet firmum integrumq; ſeruetur. Olla, ait Eucherius, cùm ſit condimentorū, quæ ad humanū victū pertinent, receptaculū, in diuinis literis pro ſobole vel progenie ſolet accipi: nā veluti ex olla deſumitur quod ad victū facit, cuius beneficio humana vita ſuſtinet, ita de humano vaſculo genitura depromitur, quæ in multas hominum ætates propagatur. Ideo Pſalmo LX legas, Moab olla ſpei meæ: hoc eſt, Ruth, quæ Moabitis fuit, progenies illa eſt, quam ſpe concepi: nam Chriſti generatio, quantum ad humanitatem, per Ruth ipſam in poſteros propagata eſt. Eòdem ſpectat Apoſtoli dictum: In domo magna non ſunt tantùm vaſa aurea & argentea, ſed & lignea & fictilia, alia quidem in honorem, alia
C porrò in contumeliam. Et inhonoratus eſt Iechonias, quaſi vas cuius nulla eſſet vtilitas: quoniam cùm in domo Dei ex numero eſſet familiarium, ſe turpitudinibus ſceleribusq; ſummiſit, ideoq; ea ſuper homine ſcripta ſunt: Nunquid vas fictile, curtumq; vel attritum vir iſte Iechonias? At bone Deus, quid aliud clamat Oedipus apud Sophoclem? Ita me turpibus bellum educaſtis vas repletum ſordibus. Alibi adapertis theſauris vaſa indignationis à Deo prolata comperias, hoc eſt, reiectos animos, in quibus & ira, & praui affectus reliqui concluderentur; de quibus plura apud theologos. Heſiodi quoque interpretes dolium vas allegoricè pro vitæ animiq; noſtri ſuſtentaculo accipiunt, eo Agriculturæ loco:

Ἀρχομένου δὲ πίθου καὶ λήγοντος κορέσασθαι, Μεσσόθι φείδεσθαι.

De ſummo ſatiere cado, & cùm cœpit ad imum
Deficere, at medio memor eſto parcius vti.

Vbi dictum aiunt de pueritia, virilitate, & ſenectute, quippe pueros & ſenes iucundiorem vitam agere debere, genioq; liberius indulgere: viros verò, ætatem quippe firmiorē, parcè omnia ſibi permittere, modicūq; voluptatibus omnibus

adhibere, vitamq́ vndecunq́ laborioſam adamare. Vtrum verò Heſiodum hoc D
ſenſiſſe dicamus, an quod Alexander Aphrodiſeus interpretatur, de vini parte me
dia meliori, viderint alij: nam ad Alexandri ſententiam accedit etiam prouerbium
vulgò dictatum, Seram eſſe in fundo parſimoniam.

PERSVASIBILITAS.

APud Platonem, Gorgia, legas Socratem ex Itali cuiuſdam viri elegantis com-
mento, eam animæ partem in qua vigeſcunt cupiditates, propter perſuaſio
nem credulitatemq́ lubricam dolium appellatum, quòd Græci nominis vox
πίθος, non à πίω, ſed à πείθομαι deduci videatur. At quæſierit fortaſſe aliquis, quid
ſibi voluerint dolia duo, quæ olim in ſacello quodam Romæ ad cloacam maxi-
mam, via quæ ad Carinas ducit, habebantur: quo quidem in loco ſpuere nephas
erat: quod porrò ſacellum Doliola Plutarchus vocatum ait. Nempe nihil aliud,
vt nonnulli tradunt, niſi duo fuiſſe dolia, alterum in quo Numæ ſacra quædam
olim repoſita fuerint, alterum inane, ſed in quo Gallorum Senonum irruptione
ſacra quædam à Veſtalibus virginibus abſcondita ſeruataq́ fuerint, cùm ipſæ
metu perculſæ, deſerta Vrbe fuga ſibi conſuluiſſent. Ibidem aiunt ſimulacra duo B
fuiſſe militari habitu, quæ ſedebant, & peila manibus tenebant, quibus titulus
ſuberat, DI PENATES. Significabat verò ſeſſus, firmatam Imperij ſedem: pei-
la, hoſtes ſummotos procul: arma reliqua, Romani populi virtutem, & muni-
mentum, vt apertius alibi ſingula pertractauimus.

LIBIDINES.

SEd vt ad Platonem redeamus, eam animi partem quæ libidinibus agitare-
tur, Italus vir ille pro ſapiente citatus à Socrate, perforatum dolium exiſtima
bat, cuiuſmodi eſſent dementes, profani, & iudicio damnati viri inexplebili in-
continentia præditi, qui propter infidam animi compagem, obliuionemq́ flu-
xam eorum quæ honeſta iuſtaq́ percepiſſent, nihil quicquam infuſum continere
poſſent. Ideoq́ Lucretius hunc ſecutus ait:

Deniq; animi ingratam naturam paſcere ſemper
Atq; explere bonis rebus, ſatiareq́; nunquam,
Quod faciunt nobis annorum tempora, circùm
Cum redeunt, fœtuq́; ferunt, variosq́; lepores, F
Nec tamen explentur vitai fructibus vnquam:
Hoc, vt opinor, id eſt, æuo florente puellas
Quod memorant laticem pertuſum congerere in vas,
Quod tamen expleri nulla ratione poteſtur.

HVMANI AFFECTVS.

PHiloſophi, qui ſacras literas ad morum tantùm rationem trahunt, cùm in
arcam Noes omnes ferarum ſpecies introductas legerent, arbitrati ſunt in-
telligi debere ex huiuſmodi hiſtoria in humanum corpus ferinos omnes affe-
ctus, cupiditates & appetentias introductas. Sunt verò ex ijs, quę difficulter ex
armari, cicurariue, aut manſueſcere poſsint. Quare clamat Horatius, regendum
animum, qui niſi paret, imperat: hunc frænis igitur, hunc catenis compeſcendum.
Rerum itaq; opifex terram affluentibus aquis expurgaturus, hoc eſt, vt Philo ait,
animum ab iniquitatibus expurgaturus, Noam in arcam, animi quippe vas, ſeptem
ex puris iumentis deferre iubet, viſum ſcilicet, auditum, olfactum, guſtatum, ta-
ctum, ſermonem ac concupiſcentiam, quos defæcatos habere decet ſapientem,

cùm

A cùm mala innumera ab exlegibus & rationis expertibus animæ portionibus erumpant, à quibus maximum aſsiduumq; bellum inſurgit, eo præcipuè tempore, quo mortale genus otio deſidiaq; torpeſcit. Quare Perſius, vdum & molle lutum ne obdureſcat, & ad opus fiat inhabile, properandū, & acri fingendum ſine fine rota monet.

INANIS ANIMVS.

IDem animum fideliæ comparat, percuſſamq; ſonare vitium ait, maligneq; reſpondere, quæ viridi informata limo non ſatis excocta ſit. Et futile illud & apertile vas animum prorſus inanem oſtendere profitetur, cùm dicir, Effluis amens, contemnere. Apud noſtros etiam vas corpus eſt: Paulus enim corpus tabernaculum vocat: nam dubio procul corpus animæ receptaculum eſt.

S E R M O.

QVod verò monuit Pythagoras, σιτίοις εἰς ἀμίδα μὴ ἐμβάλλειν, Plutarchus ſermonem vrbanum, qui cibus eſt animi, in improbi hominis animum nō immittendum eſſe interpretatū. Epictetus quoq; cùm ſermonē Ægyptiorū more pro
B liquore, aut rore pluuio, vel vnda profluente accipiat, in minimè ſyncerum vas, ne aceſcat computreſcatue, infundendum vetat. Ad quod nimirum reſpexit Horatius cùm dixit: *Syncerum eſt niſi vas, quodcunq; infundis, aceſcit.*

OBLITERANDA MALI MEMORIA.

ILlud etiam ad animi ſignificatum facit, quòd vbi ollam à cinere ſuſtuleris, veſtigium turbandum Pythagoras cenſet: hoc eſt, ſimulatq; deferbuerit, atque reſederit animi tumor, mali prçteriti memoriam obliterandam, & iracundię veſtigium omne penitùs tollendū, vt Plutarchus Sympoſiacis interpretatur. Eoq; diuinum præceptum facit, Sol non occidat ſuper iram tuam.

FERENDA MAIORVM DIFFICVLTAS.

QVam verò ollam nuptæ nouę poſtridie nuptias à matre ſpōſi petere iubebantur, quam illa & iurgijs & cōuicijs aſperius intortis abnegaret, inſtitutum ferunt apud Leptitanos Libyæ populos, vt ſponſa vel ab ipſo primordio ſocrus difficultatem patienter ferre conſueſceret.

S E R V I T I A.

AMiniſterio aūt vaſa ſeruitutis indicia ſunt: vnde apud Plautū legas de in-
C ſolentiſsimo adoleſcente, qui omnes pro ſolutis ſcopis habebat: Niſi mihi matulam dederitis, vos habebo pro matula. Inter enim vaſa viliſsimi vſus lotia ria ſunt. Et tale aliquid apud Lucianū olfacies, περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων, vbi potentiorum faſtum tangit εἰς ἀμίδα mingentium. Id vtcunq;, in diuinis quoq; literis vaſa pro ſeruitijs ponuntur, propterea quòd ea non niſi in miniſterium aliquod comparantur. Hinc nonnulli quem pſalmi LX locum ex Eucherio citaui mus, Moab lebes ſpei meæ, ſimplicius intelligentes exponunt, Moabitæ ad ſeruitium meum ſiſtendi ſunt. Iam illud de Paulo vulgatiſsimum eſt, quem pro vaſe, verùm eo precioſo, Dominus noſter Ieſus Chriſtus ſe profeſſus eſt elegiſſe. Ita plurimū calathus hieroglyphicū eſt ſeruitutis, ſiue corbes, ſiue cophinus appellctur. Vnde illud de Ioſippo ex Pſal. citat Eucherius: Manus eius ad cophinum ſeruierunt. Nam & geruli dicuntur viri geſtandis oneribus conductitij: & Venetijs paſsim foro plurimùm cetario, olitorio & boario, qui operā hanc pręſtant, Ciſtæ nuncupatione acceſſuntur. Et quoniā cibum alibi referri ad animi paſtum oſtendimus, panemq; eſſe doctrinæ ſymbolū, duodecim illæ fragmentorum corbes quæ de profuſa Chriſti liberalitate ſuperfuêre, duodecim Apo-

ſtolorum doctrinam,vt idem Eucherius ſentit, indicaſſe videntur, quæ ne peri- A rent accuratiſsimè procuratum.

AMICITIÆ CONFIRMATIO.

POcula verò viciſsim porrecta,inuitationesq́ ad compotandũ, amicitiæ cõfirmationẽ eſſe, tam noſtri temporis mos eſt, quàm antiquorũ omniũ inſtitutum. Hinc apud Maronem Dido cùm Hoſpitali Ioui libaſſet, mox Bitiæ dedit, inde alij proceres ad poculum inuitati. Sed nihil pigeat temporariæ hilaritatis ergò Virgilianum ſuper hoc carmen repetiſſe:

Hic Regina grauem gemmis auroq́ popoſcit,
Impleuitq́ mero pateram, quam Belus & omnes
A Belo ſoliti, tum facta ſilentia tectis.
Iuppiter (hoſpitibus nam te dare iura loquuntur)
Hunc lætum Tyrijsq́ diem Troiaq́ profectis
Eſſe velis, noſtroſq́ huius meminiſſe minores.
Adſit lætitiæ Bacchus dator, & bona Iuno,
Et vos ô cœtum Tyrij celebrate fauentes, E
Dixit, & in menſam laticum libauit honorem,
Primaq́ libato ſummo tenus attigit ore,
Tum Bitiæ dedit increpitans, ille impiger hauſit
Spumantem pateram, & pleno ſe proluit auro. *Poſt alij proceres.*

In huiuſmodi ſignificatum trahunt Tantali phialam, ex qua Brachmanæ philoſophi prius bibere ſoliti eſſent, quàm ſomno indulgerẽt, humore per ſe nunquã deficiente. Philoſtratus enim amicitiæ confirmandæ cauſa eiuſmodi compotationem apud eos inſtitutam autumat. Moris huius meminit diuus Hieronymus, in veteris Inſtrumenti liminari pagina, ſed pro phiala fontẽ ponit, eodem omnino ſignificato, quo ſuper quidã Grãmaticorũ proceres diutiſsimè concertarũt. Mihi verò videtur fontem dixiſſe Hieronymus, ad vim illam vberẽ & inexhauſtam oſtendẽdam, cùm liquor ille veluti, ex perenni fonte manare quotidie videretur. De myſtico autem eius liquoris ſignificato in Roris pluuij commentario eſt abundè diſputatum.

CONCORDIA. F

AD amicitiæ confirmandæ ſignificatum ſigna etiam veterũ numorum accedunt, in quibus frequentiſsimè pateram exporrigi videas: vt in Orbianæ numis, quorũ inſcriptio eſt, CONCORDIA AVGVSTORVM. Sedet ipſa Dea ſella, patera per dexterã porrecta: læua duo copię cornua tenet. Hęc eadem ſunt in numo Iuliæ Paulæ Aug. cum inſcriptione, CONCORDIA. Sed in Sabinæ Auguſtæ numis, ſigillum id quod ſella ſedet, læua innititur lanceæ, dextera pateram porrigit: inſcriptio, CONCORDIA AVG.

CLEMENTIA.

HÆc eadem habentur in numo Antonini Auguſti Pij, cuius inſcriptio eſt CLEMENTIA AVG.

LIBERALITAS.

SVnt qui patinam expanſam inter hæc Ægyptiorum cõmenta liberalitatis indicium eſſe dicant, quod ego nuſquã apud veteres, quod meminerim, obſeruaui: feliciter tamen excogitatum non negarim, habereq́ cum calatho ſimilitudinem, de quo multa ſuperius, vbi de modio diſſeruimus.

VBER-

A VBERTAS.

ALij peluim & guttum eodem penè ſignificato, vel etiam vbertatis ſignificatione deſcribunt: quæq́ defunctorum cippis ſigna huiuſmodi hinc inde paſsim appoſita conſpiciuntur, nimirum indicant iuſta ritè atq; liberaliter perſoluta, neq; eſſe vt manes quidpiam aliud à pietate noſtra deſideret. Speciem verò hanc antiquã eſſe ex pleriſq; veterum monumentis aſſerimus, ſed ex ea præcipuè ſculptura, quæ mihi omnium in hoc genere pulcherrima viſa eſt Romæ in Æſculapij pronao, vbi ſepulchrum eſt, à frõte cuius prima patinam & guttũ, & corymbos omnibus fructuũ generibus, cum pediculis & folijs ſuis artificioſiſsimè laboratis ſuſpenſos videas, à capite verò ſpecioſiſsimum candelabrum duabus lauris hinc inde adſitis, cum baccis & folijs ſuis ſubtili adeò arte factis, vt ad obtutum tremere & crepitũ ciere videantur. In diuinis verò literis multa ſuper calice proponũtur, quæ ſi omnia complecti velim, nullus vnquam erit operi finis: quare paucisſimis contentus, ſatis habebo locum alijs intento digito commonſtraſſe. Argumentum enim hoc totum pertinet ad Theologos.

B SVPPLICIVM CAPITALE.

FRequentiſsimum eſt in diuinis literis poculum aut calicem pro capitali ſupplicio ponere, quod inter ſanctiones ſuas Athenieñſes pręcipuè ſuſceperunt. Iudicijs enim capitalibus vel cicutæ ſuccum, vel venenum aliud ſontibus propinabant, vt ex Socrate & alijs manifeſtũ eſt. Et Pſal. XV, calix pro mortis cruciatu ponitur. Et Euãgelijs eodem ſignificato: Calicem quem ego bibo, vos'ne poteſtis bibere? Et: Pater, ſi fieri poteſt, ſummoueatur à me calix iſte. Apertiſsimè quoq; eo verſu Pſal. LXIIII, Quoniã calix in manu Domini vini meri mixtiõe plenus: vbi de pœnarum diſpenſatione ſermo eſt, vt Græci Theologi diſputãt: Dominus enim vno calice merum propinat, hoc eſt, amaritudinem ſuppliciorum. Amariora enim vino tum Catullo, tum alijs dicuntur, quę meraciora ſunt. Altero miſtum, hoc eſt, aquam miſericordię ad pœnarum temperamentũ, quod ſubſequentia ſtatim verba declarant: Et effudit ex hoc in hoc. quamuis qui literam Hebraicam ſequi ſe profitentur, longè aliter rem expoſuerint. Illud autem, Calicem ſalutaris accipiam, Euthymius ita interpretatẽ, vt dicat: Quoniã tot & tam magna ſunt beneficia quæ Dominus in me contulit, vt nullo poſsim modo
C parem illi gratiam referre, ita me comparabo, vt ſi vſu veniat, animam propter amorem eius ſim audacter effuſurus, quippe quouis martyrij cruciatu emoriturus. Hinc nulla tormentorũ atrocitate territus clamat heros Rotatus meus, quẽ tu libenter adeò legebas:

Ne me effuſe cruor, neu me terrete minaces
Mucrones, radijq́. Mox,
Dum carnis grando, dum ſanguinis imber inundat, ita precabatur:
Cape prima cruoris
Libamenta pater, vino hoc me flumine ab omni
Labe, & ab inceſtu mortali perlue, vt inde
Hoſtia pura tuas feriar mactandus ad aras,

Non igitur temerè prius in tyrannum dixerat:

Vt libet hos artus lacera, ſuſpende, trucida,
Et meus eſt hæc paſſus amor. & huiuſmodi alia.

Quanquam ſalutaris calicem & Chryſoſtomus & pleriq; alij aliter acceperunt, quod breuitatis cauſa prætereo.

SAPIENTIA. D

QVem verò tripodem aureũ Græci Apollini dedicarunt, eiuſq; capiti geſtandum ſuperimpoſuêre, ſapientiæ hieroglyphicũ eſſe nemo dubitarit, qui norit hiſtoriã ſuper eo traditam: extractũ quippe tripodem aureum è mari ſapientiſsimo adiudicatũ Apollinis ipſius oraculo, cumq; mortales ad Socratẽ munus id detuliſſent, quod ei deberi publico omnium iudicio decretum eſſet, remiſit is tripodem, & Apollini deberi, non cuipiam alteri reſpondit.

DE CORNV COPIAE.

REliqua ſunt in Onyce tuo Cornua copiæ duo, de quorum ſignificationibus diſputare ſuperfluũ videatur, propterea quòd nihil his vel vniuerſo vulgo notius, quia tamẽ antiquorũ numûm commemoratio, quę plurimùm ad hoc negocium facit, non iniucunda futura eſt, hanc quoq; partem nihil grauati tractare aggrediemur.

LIBERALISSIMA BENIGNITAS. E

ILlud ſanè & antiquum, & maximè celebratum eſt, in liberaliſsimæ benignitatis & largitionis effuſiſsimæ ſignum Cornu copiæ figurari, quod tum in fluuiorum, præſertim nauigabilium, tum in aliorum numinum manibus, vbi larga ſignificanda ſit opulentia, ſpectatur. Multa verò paſsim in numiſmatis eiuſmodi cornua videas, nunc liberalitatis, nunc felicitatis, nunc concordiæ, nunc pacis, nunc annonæ, nunc hilaritatis, nunc huius vel illius indicia commoditatis & boni, vt quicquid deniq; lætum aut opportunum humano generi ſit, inde nobis afferri videatur. In numo enim Antonini Aug. Germ. ſimulacrum eſt læua cornu copię tenens, dextera verò ventilabrum cereale, cuius inſcriptio eſt, LIBERALITAS AVG. Eadem inſignia cum eadem inſcriptione habentur etiam in Hadriani numis aliquot. Quem vero L. Septimius Geta Cæſar cuſit, ſigillum habet cum caduceo in dextera, in læua verò Cornu copiæ, cum inſcriptione, FELICITATIS TEMPORVM. Duo verò cornua ſemicirculum facientia vaſculis ſurſum verſus erectis, iuxta verò mucronem inuicem colligata, habentur in Antonini Pij numis: inſcriptio, FELICITAS. In alio eiuſdem
Antonini ſimulacrum eſt læua Cornu copiæ geſtans, dextera verò intenta face F
arma à pedibus ſtrata incendit ac perdit, cum inſcriptione, PAX ÆTERNA AVG. Sed enim & clariſsimæ fœminę non diſsimili ferè argumento numiſmata meruêre, veluti Iulia Paula, cuius numum in Patera citauimus, cum inſcriptione, Concordię. Et Marcia Otacilla Seuera Aug. in numo pateram, & copiæ cornua duo pręfert, cum inſcriptione, CONCORDIA AVGG. Eadem inſcriptio in Orbianæ Aug. numo, de quo paulò antè. Sunt verò cornua hæc non aduerſa, vt quę in ſuperiore Antonini numo pro felicitate poſita ſunt, ſed inuicem cohærentia.

HILARITAS.

COncordiã non immeritò ſequitur hilaritas, quare venit in mentẽ mihi numus Fauſtinæ, in quo ſigillum eſt quod læua Cornu copiæ, dextera thyrſum à ſolo ad caput vſq; frondibus & corollis ornatum tenet, vnde ſumpta inſcriptionis occaſio, quę huiuſmodi eſt, HILARITAS. In alio quodã ſurculum palmæ videas à ſolo ſupra caput aſſurgentem, quem medium dextera Dea ipſa comprehendit, lęua Cornu copiæ geſtat: inſcriptio eſt, HILARITAS. Non temerè

A merè verò vbi pax æterna, ibi concordia: vbi concordia, ibidem hilaritas: ex his autem oritur felicitas, quam in Veſpaſiani numo caduceo inſignem, & Cornu copiæ ornatam videas, cum inſcriptione, FELICITAS PVBLICA. Caduceusq́ idem, atq; idem Cornu copiæ in Traiani numo eſt, cum inſcriptione, FELICITAS AVGVST. Horatius quoq; hilaritatem & felicitatem huiuſmodi eo tempore vniuerſæ Italiæ ſcribit obtigiſſe, quo tempore rebus ab Agrippa cōtra Cantabros, à Claudio Nerone contra Armenios optimè geſtis, eo loco erat res Romana, vt ex voto omnia ſuccederent: ideoq; vt ille ad Iccium ait,

Aurea fruges Italiæ pleno diffudit copia cornu.

FORTVNA AMATORIA.

ERat olim Ægiræ, ea Achaię ciuitas eſt, Fortunæ idolum cum cornu copiæ; iuxta quam Amor alatus aſsidebat, indicio, vt Pauſanias arbitratur, ea quoque quæ ad amorem pertinent, fortuna magis quàm pulchritudine ſecundari. Quòd verò diuitias fortunas appellant, neq; incongruè, neq; nouo inuento factum. Pauſanias enim Bubalum ait omnium primum Fortunæ ſimulacrum
B Smyrneis effinxiſſe, in cuius capite polū ſtatuerit, in altera ex manibus δ' τὸ ἀμαλθείας καλούμενον κέρας, quæ nunc vulgò diuitiarum cornua nuncupamus. De polo Pindarus, qui τύχην φερέπολιν appellauit. Huc facere videntur καταχύσματα illa, de quibus meminit Ariſtophanes, Pluto, quę ſeruorum nouitiorum, cùm primùm domum ingrederentur, capitibus ante focum profundebantur, dactyli quippe palmarum, numuli, legumina, caryeæ, nuces, & huiuſmodi bellaria conſeruis omnibus impunè diripienda, quæ quidem in annuæ vbertatis omen fieri conſueuerunt, vel vt ipſi frugi eſſe meminiſſent. Inſtitutum mox idem ex Theopompo didicimus fuiſſe, boni auſpicij cauſa, in ſponſi caput.

POCVLA.

PRæbuerunt autem olim cornua poculorum vſum, cùm nondum vaſa excogitata eſſent, vt apud Nicandri interpretes legimus: indeq; κεράσαι, quod miſcere eſt, à cornu deductum. Siue quòd potatores taurinum quiddam aſſequantur, quippe animos, ferocitatem, & pugnacitatem, neque dicto neque facto parcant, ſed vt animalia quæ cornibus prædita ſunt, ad feriendum ſeſe paratiores oſtendāt. Vnde Horatius dixit, ebrietatem ad prælia vel inermem trudere: eaq; de cauſa Bacchum taurinis cornibus inſignitum aiunt. Atq; hoc illud eſt quod
C conuiuas coronari mos fuit. Nam coronam à cornu fluxiſſe Commentario ſuo, & quæ plurima ad hanc rem faciunt, oſtendimus. Apud Xenophontem tamen de Græcorum reditu pleriſq; locis inuenias, eos non niſi corneis poculis acceptos, quòd apud Gentes innumeras cornua vaſculorum vſum ſubminiſtrarēt: quare Nicādri dictum ad hiſtoriam potius, quàm ad philoſophiam referendū.

CLEMENS ANIMVS.

VIdere verò eſt Cornua illa copiæ nuncupata & vaſa reliqua, variorum modò fructuum, modò arborum, modò herbarum plena. Quale igitur ſignificatum habet id quod ex vaſe pullulat, tale aliquid inſidere animo intelligendum: quippe ſi fructiferæ oleæ ramuſculos inſpicias, clementem animum interpreteris: ſi Palmam, inuictum, & victoriæ compotem: ſi Laurum, ab humilibus negocijs, caducisq; rebus alienum, cœleſtiaq; & permanſura ſemper attentantem.

ARTES DISCIPLINÆ'QVE INANES. D

PAri modo vaſa ſterilibus arboribus, & inutilibus fructibus oppleta, hieroglyphicè inanes artes, vanasq; diſciplinas oſtendunt. Per ſteriles enim & inutiles fructus in diuinis literis artes illę intelliguntur, interprete Philone, quæ cõtra veritatem iuſticiamq; comparantur. In quibus Medicinam in primis enumerat, vbi non ad ſanitatẽ, ſed ad lucrum comparata ſit. Cui mox oratoriam adiungit, aduocatoriam ſcilicet illam & mercenariam, non ad iuſticiam, ſed ad decipiẽdos fallacibus ſuaſiunculis auditores intentam. Iis Dialecticam illam comitem adhibet, quę nihil ad mores, hoc eſt, ad veros animi fructus facit, vtpote quę nugarum tantùm argutijs & ſubtilitatibus gallinaceum lac ex illo ſuo copiæ cornu propinare ſe polliceatur, cùm tamen ſit rerum omniũ inanis, ollasq; tantùm, vt Plutarchus de ijſdem ipſis ait, oſtentet. Inuehitur & Origenes in hos ipſos, vbi eos piſcibus ſquama pinnisq; carentibus ſimiles eſſe dicit, hæſitareq; ſemper in luto, nec ad aquarum ſuperficiem, aerisq; participatum vnquam attolli: eſſeq; hoc genus illud piſcium profanum, quod à ſacris omnino repellitur.

VERA FOECVNDITAS. E

COrnu verò copię verum illud eſt, quod ab animo qui veram profiteatur agriculturam impletur. Ea verò eſt quę ab agro ſuo inſipientiæ, intemperantiæ, iniquitatis ac formidinis arbores exciderit, ac ab radice penitùs extirparit: voluptatis inſuper, cupiditatis, iræ, furoris, & venenorũ aliorum plantas ad cœlum vſq; porrectas ita eradicarit, vt neq; pars, neq; veſtigium earum vllum relinquatur, aut quicquam aliud quod occulta tacitaq; propagine prorepens aliquãdo ſuppullulare contendat. Cuiuſmodi verò ſint arbores quæ prauos indicent affectus, oſtendit Horatius, cùm de ſpinis pluribus exemptã vnam, nihil aut parum iuuare diſſerit. Atq; alibi:

Certemus (inquit) *ſpinas animo'ne ego fortius an tu*
Euellas agro, & melior ſit Horatius, an res.

His inquã euulſis, earum mox loco ſuppullulent pangantúrue plantæ, quarum fructibus repletũ cornu offeramus Deo, vt illud, Ecce odor filij mei ſicut odor agri pleni, quem Deus numinis ſui rore fœcundarit, & ad optimam frugem iuſſerit peruenire, de nobis dici mereamur. F

PIERIVS VALERIANVS BELLVNENSIS AD MAXIME' REVERENDVM PATREM LVDOICVM BECCADELLVM ARCHIEPISCOPVM RAGVSINVM, DE IIS quæ per Papyrum, Fabam, Cicerem, Arundinem, Sinapim ſignificantur,

EX SACRIS AEGYPTIORVM LITERIS.

CVm ea plurimùm de cauſa, honoratiſsime Pater, Venetijs, omni Bellunenſiũ hortorum meorũ amœnitate poſthabita, ſubſtiterim, quòd & tua, & aliquot aliorũ praſtantiũ amicorum iucundiſsima conſuetudine frui poſſe mihi pollicebar, accidit vt (quod ætas iam pluſquã ſeptuagenaria ſpontè afferre ſolet) modò pedum, modò ſtomachi imbecillitate laborare cœperim, vnde coactus ſum me domi, tanquã intra caueam continere, non ita tamen vt non omnis mea cogitatio ad vos tenderet, & qua ratione congreſſu veſtro frui poſſem, aſsiduè cogitarem. Habebam autem ante oculos labores meos in Aegy-

ptiaca

A *hacæ diſciplinæ nõ iniucundam forſitã interpretationẽ, quam inter amicos impartiebar, meæ er-
ga illos obſeruantiæ futurum internunciũ. Cumq; dies aliquot, quodnam ex his Commẽtarijs (id
enim operi nomen) Beccadello tam præſtanti viro mitterem, examinaſſem, viſum deniq; eſt, Pa-
pyrum illi, Fabam, Cicerem, Arundinem, & Sinapim dedicare, quod ad eius frugaliſſimos mo-
res ex amuſſi facere viderentur. Memineram enim ſermonũ eorũ, qui nobiſcũ Patauij olim cũ
infeliciſſimo illo adoleſcente, tam multum fleto, ad ſuperos, Coſmo Gerio Phanenſi, iam Præſule
habiti fuerant, cùm iuuenis ille non tam Græcarum Latinarumq; literarum eruditione dubio
procul admirandus, quàm ſanctiſſimorũ morum et pietatis in primis noſtræ propugnator acerri-
mus, tam docte, tam copioſe diſſerere cõſuerat. Nam cùm de frugalitate ſermo è re nata inter nos
incidiſſet, egoq; Papyrũ in exemplũ ab Aegyptijs deſumpſiſſem, per quam illi victus parſimoniã
frugalitatemq; ſignificare ſoliti eſſent: Atqui, Coſmus inquit, quàm multa ea quoq; ſunt in hanc
ſententiã tum noſtrorũ, tum exterorũ ducum, Regum et Imperatorũ reſponſa, factaq; ſcitè & ſa-
pienter, quæ victus queant petulantiã caſtigare: cuiuſmodi eſt noſtri illius, qui militibus fruſtra
vinũ peti reſpondit, quib. à vicina Nili ripa liceret aquari. Quem ſecutus Peſcenius Niger, mili-
tibus vinũ identidem efflagitantibus, reſpondit: Nilum habetis & vinum quæritis? Idemq; tu-
B multuantibus his qui à Sarracenis victi fuerãt, & dicentibus, Vinũ nõ accepimus, pugnare non
poſſumus: Erubeſcite, inquit, illi qui nos vincunt, aquã tantũ bibunt. Cumq; nos taciti eum liben-
ter auſcultaremus, ardore ille iuuenili, honeſtiſſimaq; ambitione concitatus, proſecutus eſt. Quid
aũt Alexãder Macedo? cùm illi Regina Carum Ada, obſonia quædã exquiſitiſſima, magnaq;
impenſa, nec minori arte & diligentia cõdita miſsitaret, quàm ſapienter eam illuſit, quæ coquos
etiã ſe miſſurã offerret, obſonia lautiora, & peritiores coquos habere ſe domi reſpõdens, nocturnũ
quippe iter, quod prandiũ pararet: matutinã frugalitatẽ, quæ cœnam inſtrueret. Unde philoſo-
phi clariſſimi dictũ, nullum obſoniũ fame melius. Apud Max. Tyrium legas Mithecũ quendã
ganeæ magiſtrũ Sparta eiectũ, quòd illis labore potius, quàm per condimentorũ lenocinia edendi
deſiderium quæritarẽt. Illud præcipua memoria dignum, quod Cuefacto Aegyptiorũ regi Bac-
chorũ filio accidiſſe memorant, qui licet & ipſe inductis à Rege Meni delicijs & imbutus & edu-
catus eſſet, & ferè eneruatus, generoſi tamen animi ſpecimẽ præbuit, cùm exercitũ per Arabiæ
ſolitudines ductaret: deficiente cõmeatu, coactus cibũ deſpicatiſſimũ quenq; mendicare, humanæ
neceſſitatis cõmoda locorũ vbiq; ſatis opulenter ſuggeri perſpexit, ac Regijs demum apparatibus,
C luxu & opulentia poſthabitis, nullo vnquam exquiſitiori cõdimento ex eo vſus eſt, victu eo con-
tentus qui pro locorum natura ſuppeteret, parciſſimè peruixit, remq; ſacris annalibus deſcribẽ-
dam Thebis in templo non incurioſe demandauit, vt reliqui ad frugalem hanc rectè viuendi nor-
mam exemplo ſubinuitati quietius degerẽt. Huiuſmodi frugalitatis Cyrus Rex etiam fuiſſe tradi-
tur, qui, vt apud Ammianũ legitur, rogatus ab hoſpite quid nam ad prandiũ ſibi iuberet appa-
rari, Nihil, inquit, quàm panẽ. Hic tamen tam parcus ſibi, à Platone reprehenditur Legum III,
quòd non & Cambyſem filiũ in eadem parſimonia educandum curauerit: perinde ac Darium
etiam appellat, qui ſe tantum defraudans, filiũ negligenter educari permiſerit. De Artaxerxe,
cognomento Mnemone, memorabile illud cõſtat, cuius direpto in fuga quadam cõmeatu, cùm
aridis ficubus & horteaceo pane veſci coactus eſſet: Dij boni, inquit cuiuſmodi voluptatis hacte-
nus expers fui? Hæc, inquã, vt tu quoq; meminiſſe potes, Coſmus noſter ex antiquorum hiſtorijs
referebat, cùm ego circa Aegyptiaca tantùm inſiſterem, & quam ipſi ſententiam ex rerum ſua-
rum vſu ſequerentur commemorarem. Declamaueram enim vt cibum illi per Papyri figuram
ſignificarent, cùm priſcis illis herbæ quæq; paluſtres, caules, & radices, quas guſtu
mites experti eſſent, victum largè ſubminiſtrarent, ſed
omnium maximè Papyrus.*

Pierii Val. Papyrus.

DE PAPYRO, VICTVS D

MEritò quidem pro victu Papyrus poni ſolita eſt, tam ob cibi copiã, quàm etiam ob raram quandam eius herbę naturã. Licet enim fructus habeat infœcundos, radicem tamen eam fert, quę, pręter quòd ignis gratia vellitur, ſummam tamen frequentiſsimamq́ opem in re cibaria pręſtat. Omnes quidem incolæ, & crudam, & aſſam manducant, & elixa etiam vtuntur, ſucco tantùm deuorato, cùm alioqui manducamentũ expuant. Frugaliſsimis enim viris, & tenui cibo contentis, ſatis ad alimoniam ſuccus ille facere videbatur.

PARVO CONTENTVS.

CVm itaq; tam larga Papyrus cibi commoda ſubminiſtraret, inde factum vt quotiens hominem paruo contentum innuere vellent, ſimplici quippe naturaliq; cibo vtentem, quiq; in medio poſitorũ, vt diceret Horatius, abſtemius herbis viueret, illud dictitarent:

βίβλου δὲ καρπὸς οὐκ αἰτῶ μέγαν στάχυν.

hoc eſt, non eſſe vt grauiorem plenioremq́ ariſtam diſquirat is, cui papyri fru- E
ctus victui neceſſaria ſuppeditare poteſt. Neq; enim Heliſæus in præbendis epulis vilis habitus, quanquam oleribus ſylueſtribus amicos exciperet. Inuenio traditum à Chæremone Stoico, quem Martialis, vt factionis ſuæ maximè contrarium, eludit eo epigrammate:

Quod nimium laudas Chæremon Stoice mortem,
Vis animum mirer, ſuſpiciamq́ tuum.
Hanc tibi virtutem fracta facit vrceus anſa,
Et triſtis nullo qui tepet igne focus. & quę ſequunt calumnioſa omnia.

Ægyptios olim omnibus negocijs curiſq; reiectis, ſemper in templo perſtitiſſe, rerumq; naturas, cauſaſq; & rationes ſiderum contemplari aſsiduè ſolitos, mulieribus nunquam ſe miſcuiſſe, nunquã cognatos & propinquos, ne liberos quidem vidiſſe, ex eo tempore quo cœpiſſent diuino cultui famulari: carnibus item & vino ſemper abſtinuiſſe, imò etiam hanc rarò veſci ſolitos, ne ſtomachũ onerarent, quæ ſi quando comederent, tunſum pariter hyſſopum ſumebant, vt e-
ſcam grauiorem illius calore decoquerent: oleum tantùm in oleribus nouerãt. F
Ecquid loquar, inquit Chæremon idem, de volatilibus, cùm ouũ quoq; pro carnibus vitauerint, neq; non lac, quorum alterũ carnes liquidas, alterũ ſanguinem eſſe dicebãt, colore tantùm mutato? Cubile eiſdem ex folijs palmarũ, quas βαΐας vocant, fuiſſe, aſſuetoſq; bidui atq; etiam tridui inediã ſuſtinere. Quare minimè mirum eſt in tanta victus parſimonia, eorum corpora, quod pleriq; autores tradunt, vel nullis odoribus delibuta, ſpontè aurã ſuaueolentem emiſiſſe, odorataſq; tranſeuntium vmbras miram inſpiraſſe fragrantiam. Quanquam & Alexandri Macedonis corpus ſuapte vi aromaticum quid oboluiſſe Theophraſtus aſſeuerat: ſed forſitan in Rege cura, quod in illis negligentia, pręſtabat. Quid verò Chæremon ſcripturus, ſi noſtri generis eremitas per deſerta Thebaidos, & montẽ Sinam inſpexiſſet? Quid ſi vniuerſa interdum collegia ad duriſsimã corporum macerationẽ ſpontanea etiam ſupplicia, flagra, labores addidiſſe cognouiſſet, nullumq́ neq; nocte cruciatus alicuius vacuum tempus ſibi permiſiſſe? Sed enim multa Ægyptijs attribuuntur, quę noſtrę pietatis proceres pręſtitêre, præclaraq; illa patientiæ documenta, diſsimulatis noſtrorum nominibus, in re-

gionis

A gionis tantùm, quam incolebant, laudem tranſtulerunt. Neque tamen Ægyptij ſolùm, de quibus Chæremon Stoicus tam multa diſſeruit, herbis & arborũ tantùm fructibus victitarunt, verùm & gentes reliquæ, vt Porphyrius atteſtatur, hoc cibi genere vſæ ſunt aliquandiu: primique ſacrificantes, non animalia, ſed herbas floreſque, deinde arbores ſacrificarunt, atque aromatum ſuffitu operati ſunt, cuiuſmodi ſunt thymiamata apud Orpheum. Qui verò primi animalibus veſci cœperunt, penuria frugum id facere coacti perhibentur. quare luculenter ſimul ac eruditè Ouidius:

At vetus illa ætas cui fecimus aurea nomen,
Fœtibus arboreis, & quas humus educat herbis
Fortunata fuit, nec polluit ora cruore.

Quantũ verò illa delectant, quę tam eleganter Pythagoras apud eundẽ diſſerit?

Parcite mortales dapibus temerare nefandis
Corpora, ſunt fruges, ſunt deducentia ramos
Pondere poma ſuo, tumidæque in vitibus vuæ:
B *Sunt herbæ dulces, ſunt quæ miteſcere flamma*
Mollirique queant: nec vobis lacteus humor
Eripitur, nec mella thymi redolentia florem.

& quæ plurima in hanc ſententiã modulatur. Quin & Græcos illos veteres, tãquam proximè Deo genitos, optimos fuiſſe natura, Dicæarchus Peripateticus aſſeuerat, nullumque animal occidiſſe. Vetus autem Athenienſiũ cibus, ficus: Arcadũ, glans: Indorũ, calami: Carmanorũ, palmę: Męotiorũ Sauromatumque, milium: Perſarũ, cardamũ ac terminthus, vt obſeruauit Ælianus. At Euſebius homines ferino ita victu prius ali ſolitos, rerũ imperitię videt̃ adſcribere, vbi dicit: τοὺς δ᾽ ἐξ ἀρχῆς γεννηθέντας τῶν ἀνθρώπων φασὶν ἀτάκτῳ καὶ θηριώδει βίῳ καθεστῶτας σποράδην ἐπὶ τὰς νομὰς ἐξιέναι, καὶ προσφέρεσθαι τῆς τε βοτάνης τὴν προσηνεστάτην, καὶ τῶν αὐτομάτως ἀπὸ τῶν δένδρων καρπῶν. Homines quippe rerum principio genitos, aiunt parabili ferinoque victu paſci ſolitos, ſparſimque in paſcua prodijſſe, deque graminibus quæ mitiora viderent̃, cibum ſibi cõparaſſe, atque etiã fructus qui ſpontè, nulla mortaliũ cura culti, naſcerentur. Sedenim vtcunque ſenſerit Euſebius, fuit tamen Theologorũ veterũ prę-ceptum, animantiũ nullum ſacrificandum, ſed vſque ad farinã & mel, terræque fru-
C ctus atque flores. Nouit enim Deus (aiebant illi) virum pietatis veræ cultorem, etiã ſi minimũ quodque folium altaribus intuliſſet, atque ipſum, quantũ quiſque animo, nõ quantũ manibus afferat, intueri. Quod verò ad carnes attinet, earum vſum Porphyrius libro de Abſtinentia, dicit ad ſalubritatẽ minimè cõferre, ſed ei potius impedimento eſſe, eo argumento, quòd per quæ recuperatur bona valetudo, per eadem cõſeruatur: eam ſi quando amiſerimus, per victum tenuiſſimũ, & præſertim à carnibus alienũ, recipimus: per eundem igitur ſalubritas in incolumitate perſeuerat ſua. Sed ne tam multa quę ille cõſcripſit in hanc ſententiam compilem, & Chryſippi Medeam repetã, ad noſtra regrediendo, quę apud pios domi naſcuntur apponã, qui quidem ipſius Dei ſummi prouidentia ſimplicẽ victum, & natura ipſa prouenientẽ, reliquis cibis antelatũ autumãt, & perinde debere nos idẽ approbare. Terra enim antequã Sol creatus eſſet, germinare iuſſa, cibũ ſobrietatis prius eduxit, quàm reliquos, deliciarũ atque luxuriæ, quibus quãuis humana improbitas ſit nunc vſqueadeò dedita, vt iam vnuſquiſque ſupra etiã vires & cenſum, exquiſitiores vberioreſque epulas diſquirat, ille tamẽ cibus diuino primũ effuſus munere, ſine ſatu, ſine ſemine productus, tam dulcis & gratus per

manſit,vt etiam repletis diſtentiſq;,voluptati atq; vſui ſit, & auidius appetatur, D
primis deniq; menſis appoſitus,ſecundis minimè faſtidiatur,atq; ita ſimplex diuinitatis opus humanã omnem exuperat induſtriam. Noſtri verò temporis helluones inſtitutum ieiunij ſacroſanctũ ad pietatem nihil facere arbitrantur,totq; iam voluminibus in ſanctos mores inuecti,noſtrã hanc viuendi temperantiam nihil antiquum ſapere contendunt,mulierculaumq; ſuperſtitiones eſſe,cùm tamen & illi ipſi veteres qui nondum veritatis lumine fuerãt irradiati, ieiunia tam multis cæremonijs indixerint. Pręcipuè verò Romani ieiunia Cereri feruntur inſtituiſſe,M.Acilio Glabrione,P.Cornelio Scipione COSS.poſt victum Antiochum Syriæ regem. Reliquum eſſet ſanctiſsima tot noſtræ pietatis collegia recenſere,quæ vt ſanctius atq; caſtius Deo famulentur, perpetuò ſibi carnium vſu interdixère:ſed quoniã hęc in omniũ oculis verſantur,ſatiſq; omnibus innotuère,ijs nunc præteritis,ad reliqua Papyri ſignificata ſtylũ direxiſſe pręſtiterit.

ANTIQVA PROGENIES.

CVm verò apud Ægyptios nihil eo cibo antiquius haberetur, factum eſt vt ſi progeniem antiquam deſcribere vellẽt, papyraceũ faſcem pingerẽt:tametſi nobilitatis nullum inter ipſos diſcrimen habebatur, ſed omnes pariter nobiles cenſebãtur.Herbam verò illam magna veneratione ſuſceptam in manus, E
quotieſcunq; dijs ſupplicaturi eſſent prætendebant,quòd è limo ſe quoq; genitos profitebantur,atq; vnà cum ipſo caule ſe identidem eſſe paluſtria propemodum animalia. Eoq; ſpectare videbatur præclarum Romanorũ inſtitutum, qui multis in rebus,tum in ea præcipuè prudentes, cùm hominẽ re bene geſta ſummis honoribus decorare inſtituiſſent,triũphales illos currus in tunica Iouis decernebant,idq; ſapientiſsimè cauerant,vt ne ſupra modum inſoleſcerẽt, à tergo eſſet qui,Hominẽ memento te eſſe,identidem ſucclamaret.ita Tertullianus.Sanè Plinius maximũ eſſe dicit victoriæ ſignum cùm herba traditur,quia per eam ſe indicant eſſe de terra altrice,atq; humatione cedere. quamuis Seruius eo carmine Virgiliano,

Et vitta comptos voluit prætendere ramos,

aliter ex Varronis Ætijs dare herbam exponat. Sanè Virgilius terream & ipſe F
progeniem hominum agnouit,Lactantio ita verſum eius referente:

Terrea progenies duris caput extulit aruis.

quod in vulgatis exemplaribus habetur Ferrea, id quod nihil ad ea primordia quæ Maro tangit. Tollenda tamen ex Lactantij codice verba ſunt illa, *procreata ex lapidibus*,quæ quidem ex Seruij commentario, importunè ſunt eò translata.Sed vt ad Papyrum reuertamur,vel ob eam,quam retulimus cauſam, vel ob humilem naturalemq; ortum,vt Diodorus ait, vel quòd magis humidis quàm ſiccis cibis victus humani conſtet alimonia, parem ſibi cum Papyro generationem exiſtimabant.

SACERDOTIVM.

IPſos verò ſacerdotes ſuos huius nobilitatis gratia papyraceis calceis inſignibant,neq; eos ijs ex alia quapiam materia cõtextos ferre licebat, vſqueadeò illa omnia euitabant,quæ vel minimam impuritatis ſuſpicionem afferre poſſent. Hinc etiam apud Romanos noſtros, huius puritatis ergò, Flaminicis mortuæ per ſe pecudis corio calceos aut ſoleas fieri nefas habebatur,ſed aut occiſæ alioqui,vt illud Homericum,ἱερὰ ἐκ τεμένεος,aut immolatæ,quoniam hæc macta eſſent: ſua verò morte extincta omnia, vetus illa ſuperſtitio funeſta eſſe decreuerat. Atqui

A qui etiã Aſſertor noſter præcepit Apoſtolis ſuis, ne calceamenta pedibus induceret: quod ita interpretatur Adamantius, vt ipſorũ pedes, qui ad annunciandã felicißimæ vitæ perpetuitatem properabant, omni carerent mortalitatis indicio. Nam & Moſes cùm exiret è terra Ægypto, calceamẽta ex mortuis pellibus induxerat, quibus veluti quadam mortalitate conſtrictus erat: cùm verò cœpit per virtutem proficere, & ad montem Dei conſcendere, ibiq́ immortalibus miniſtrare myſterijs, tunc ei præcipit vt lora calceamenti ſoluat, quia locus in quo cõſiſteret, ſanctus eſſet: hoc eſt, vt indicia mortalitatis, quę in pelliceis calceis deſignatur, abijceret. Quantũ verò ad papyracea Ægyptiorum calceamenta pertinet, nonnulli nihil aliud inde quæſitum autumant, quàm puritatis argumentũ. Nam eadem de cauſa pietas noſtra indumenta ex lino ſacerdotibus imperauit, in quibus omnium ferè gentium et nationum conſenſus fuit: & eo veſtis genere Apollonius Tyaneus ſemper vſus eſt, quoniam illa veſtis purior & ſyncerior videretur, quàm veſtes ex lanarum aut vellerum pollutione contextæ. Papyrus autem non tantùm calceis conficiundis commoda, verùm & ad multa vtenſilia
B vaſorum aptiſsima: quin & ad nauigia texenda, velaq́ & tegetes, necnon veſtẽ ſtragulam, ad funes è libro cõficiendos: & nulla deniq́ herba ſit, quæ tot & tam varijs modis humano conſulat vſui, & maiores pluresq́ afferat vtilitates.

DE FABA.

FAba Ægyptijs inſtar venerandi numinis fuit, tantæq́ religionis, vt eam neq́ ſererent, neq́ comederent, quin etiam aſpicere vererentur: quod Theon Grãmaticus apud Plutarchum Sympoſiacis enarrat, & alij pleriq́ tradidère.

IMPROFANABILE NVMEN.

PEr eam velo coopertam improfanabile numen intelligi volebant: quamuis Herodotus vulgi opinionem ſecutus, id ea de cauſa factitari ſolitum dicat, quòd impurum adeò legumẽ id exiſtimarent, vt non tactu guſtu' ue tantùm, verùm etiam viſu profanum haberetur.

FVNVS LVCTVS'VE.

C NAm & apud Romanos faba inter funeſta recenſebat, neq́ Diali fas erat eã tangere, neq́ quidem nominare, putabantq́ omnino ad mortuos pertinere: nam & lemuralibus iaciebatur laruis, & parẽtalibus adhibebatur ſacrificijs: in flore enim eius luctus quędam ineſſe literę videntur, vt Feſtus Pompeius atteſtatur. & quod ad parentalia pertinet, fabacium epulum in funeralibus ad noſtra vſq́ tempora perſeuerat. Sanè Varro ea de cauſa Flaminem ait ea non veſci, quòd in eius flore literæ illæ luctus indices inueniantur. Aliorum fuit opinio, mortuorũ animas in fabis habitare: inde Pythagoras cùm percuſſores fugeret, & in aruum fabis conſitum incidiſſet, quà tutus ei dabatur exitus, ſi ſe in eam ſegetem immiſiſſet, ab inimicis potius trucidari, quàm fabas animarum conceptacula conculcare maluit.

NEQVITIÆ FRÆNVM.

SVnt qui fabam eam velo coopertam nihil aliud ſibi velle diſputent, quàm amouendas à manibus oculisq́ noſtris omnes nequitiæ cauſas, vt caſtiorem agamus vitam: eoq́ ſpectare Pythagoricum præceptum, vt à fabulo abſtineamus. quam ſententiam Empedocles ita pronunciauit:

Δειλοὶ πανδείλοι κυάμων ἄπο χεῖρας ἔχεσθαι.

Ah miſeri à fabulo miſeri ſeducite dextras. D

Cyamon verò, vt inquit Gellius, multi fabam intelligi voluerunt, peritiores ta-
men pro teſticulis accipiũt, quos ita opertè ac ſymbolicè Pythagoras appellarit,
quia ſcilicet fabæ mollitudine ſua, & ingenita quadam tumoris efficacia, huma-
næ geniture vim ſuggerãt, a ꝙ inſuper facillimę ſint corruptionis, & deniqꝫ te-
ſticulis ipſis forma quamſimillima. Idcirco Empedoclem verſu illo, nõ à ſabulo
edendo, ſed à rei Venereæ proluuio voluiſſe homines auertere, quibus veluti a-
nimi ergaſtulis liberati, poſsimus ingenio expeditiorem nauare operam.

NEGOTIA PVBLICA DECLINANDA.

SEdenim Plutarchus cõmentario de Liberis inſtituendis, Ariſtotelẽ ſecutus,
abſtinendum ex hoc monet à tractandis rerũ pub. muneribus, quòd in creã-
dis magiſtratibus fabæ calculorum vice vſui eſſent: quem morem pleræqꝫ ciui-
tates adhuc obtinent. Romani calculis vſi videntur, ijsqꝫ albis aut nigris, quorũ
niger in comitio funeſtũ ſignificabat, vt aliàs Romuli morti deſtinatus, ſed non
vſu obuenit. Ariſtoteles hinc opinatus eſt ciuiles adminiſtrationes à Pythago- E
ra improbatas, vt ex eius libro de Fabis Laërtius obſeruauit, vſqueadeò omnes
aliorum dictata ſententiasqꝫ ſuis ſtudijs accõmodare cõtendunt. In Sudæ colle
ctaneis, vbi prouerbium eſt, neqꝫ fabas neqꝫ allium comedendum, fuiſſe morem
apud antiquos legitur, vt in iudicijs fabas eſitarẽt, ne obdormiſcerent; id hodie
Romæ ludis teſtaceis ad morę tædium leniendum, in lupinos aqua maceratos,
viliqꝫ per gradus omnes à ſolis Iudæis inſtitoribus venditatos, conuerſum eſt.
Quòd verò allium admiſcent adagio, notum eſt & alia & cæpe cibum eſſe mili-
tarem, dicterioqꝫ nos admonitos, ſi tranquillam agere vitam velimus, neqꝫ bel-
lica neqꝫ ciuilia negotia attingenda.

CASTIMONIA.

IDem tamen Plutarchus dictũ Problematibus aliter ꝙ in educatione puerorũ
exponit: facere enim ad caſtimoniã leguminũ abſtinentiã docet, quòd eos qui
ſanctè & immaculatè viuere curãt, pura & tenuia corpora habere oporteat, legu
mina verò maximè vires corporis corroborãt. Vnde inſtitutum vt Carnę deę,
quam vitalibus humanis præeſſe veteres confinxerũt, pulte fabacia & larido ſa-
crificaretur, quòd eo ciborũ genere vires corporis egregiè roborẽtur. Cõſtatqꝫ
calendas Iunias ea de cauſa Fabarias vulgò vocitatas, quod ſacrũ inſtitutũ eſt à F
Iunio Bruto, à quo etiã menſi nomen. Eadem præterea tum ob ventoſitatẽ, tum
ob plenioris cuiuſdã nutrimenti redundantiã, plurima itidem purgatione indi-
get, atqꝫ ita Venerẽ ciere perhibẽt. Atqui iubet Plato ſic ad ſomnũ proficiſci cor
poribus affectis, vt nihil ſit quod errorẽ animis perturbationemqꝫ afferat. Didy
mus Amphiaraũ ait primũ omniũ fabis abſtinuiſſe, quòd is vaticinio per ſom-
nium vterẽt: impediũt enĩ aut obturbãt fabæ ſomnia: ex quo etiã Pythagoricis
interdictũ putãt, ait Cicero primo de Diuinatione, ne faba veſcerentur, quæ res
habet inflationẽ magnã, ac perinde cibus is tranquillitati mentis vera quæren-
tis omnino cõtrarius eſt. Idem Didymus ait, fabas corda eorũ qui eis veſcantur
hebetare: ſed ea primùm de cauſa prohibitas à Pythagora ſuſpicatur, quòd lugu
bres illæ literæ in earũ floribus obſeruentur, de quibus ſuprà dictũ. Quantũ ve
rò ad Ægyptios pertinet, deuitabãt illi ea omnia quę animã corpori pertinacius
affigere poſſent, néue ſenſu voluptateqꝫ inualeſcentibus eam profundius in cor
pus immergerẽt, vt Porphyrius atteſtãt: idqꝫ operã dabant impenſiſsimã, vt nõ
vitiorũ tantũ effectus, verũ & affectus ipſos radicitùs extirparẽt. Hac eadem de

cau-

A cauſa D. Ioannes Nazaræus locuſtis tantùm & agreſti melle toto vitæ tempore
nutritus, eo ſimplici tenuiq́; cibo contentus, ne corpus ipſius craſsiorib. pulmen
tis pinguefieret, & exquiſitarum dapum copia grauaretur. Huiuſmodi quippe
naturæ corpora noſtra ſunt, vt eſcis ſuperfluis grauia reddantur, cumq́; ita cor-
pus aggrauatũ fuerit, animã quoq; ipſam, quæ per totũ diffuſa corpus, eius ten-
tatur motibus, identidem onerari ſegnioremq́; fieri neceſſe eſt. Nanq; vt Sam-
monicus poëta dictitare ſolitus, à comeſſationũ cruditate vitiato ſtomacho re-
ctos à cerebro ſenſus auerti manifeſtũ eſt. Eſt & Plotini ſententia, qui ventri pe-
nitùs obediunt, periculum eſſe ne ſenticeſcãt. Sed vnde'nam verius ſententiã hu
iuſmodi cõquiramus, quàm à diuinis literis, vbi de craſsitudine animæ tam mul
ta traduntur? Illa nimirũ à Deo verba emanarũt: Nõ permanebit ſpiritus meus
in hominibus iſtis, quia caro ſunt. Porrò anima quę peccat, craſsior efficitur, cõ
trà verò virtute attenuari, graciliorq́; reddi fertur, virtus ſiquidem quicquid in
ea corporeũ eſt, abſtergit & perimit, illaq́; ſublata ita fæce, velut igne examinata
purior efficitur. Quare Protogenis pictoris cõtinentiam nunquã ſatis laudaue-
B ris, qui in Ialyſo pingendo parcè adeò & duriter vitam duxit, vt non niſi lupinis
frigida maceratis victitarit, qui ſimul famem ſuſtinerent & ſitim, neq; ſenſus ni-
mia dulcedine obſtruerent. Dignus ille quidem propter quem Demetrius Rex
Ialyſum ciuitatem, cùm ab ea parte ſola poſſet Rhodon capere, ne tabulas cre-
maret, non incenderit, dumq́; picturę parcit, victorię occaſionem amiſerit. Inue
nies apud noſtrę pietatis proceres, & fabas, & legumina reliqua tantũ aqua ma
cerata, in continentioris vitæ vſum ſumpta. Extat Eutychiani Pontificis ad Bę-
ticos epiſtola, vbi legas, fabas tantùm, & vuas, & quædam huiuſcemodi ab A-
poſtolis inſtituta, ſuper altare offerri ſolitas.

DE CICERE.

NEque illud eſt contra hieroglyphicam legem, ſi quis vel legumen, vel
fructum aliquem nomini ſuo cõſonum, pro nomine ipſo vſurparit,
lentem quippe pro Lentulo, fabam pro Fabio.

CICERO.

C FEcit enim idem Cicero, qui cùm poculum argenteũ Dis eſſet dicaturus, prę-
nomen ac nomẽ literis ſignauit: ſed pro Ciceronis, ciceris figurã inſculpſit, ni
hil veritus quòd iam id cognomenti verterat in cauillum, ad grauem vſq; amico
rum expoſtulationẽ monentiũ, vt ad ludibriũ euitandũ aliud ſibi cognomẽ ad-
ſciſceret, quod nunquã impetrare potuerũt. Cur enim ipſe leguminis honorati,
maximeq́; vtilis nuncupationẽ abhorreret, quod honeſtiſsimis familijs olim eſ-
ſet ſumma cum laude datum, vt quiſq; ſcilicet aliquod optimè genus ſereret? ita
Piſo, Lentulus, Fabius vocabatur.

INCOLVMITAS.

SVnt qui per ciceris imaginem rerum indicent perennitatẽ, ſiquidẽ ciceri tan
tùm nullæ beſtiolæ in horreis innaſcuntur. quin etiã ad olerũ incolumitatẽ
excogitatũ ſit cicerem vnà ſeri, propterea quòd erucas eum arcere experimento
compertum eſt.

ARIES.

A Figuræ verò ſimilitudine pro arietino capite ponitur, cui ferè nihil ſimilius
videas, ſiue eius pecoris rictum, ſiue tortuoſam in eo cornuum reciproca-
tionem cõtemplère: vnde optimo eius generi nomen etiam arietino, vt Plinius
tradit, idq́; religio peruigilio ſolita eſt adhibere.

MVNIFICENTIA. D

INuenies & inter Romanæ munificentiæ partis cicerum largitionem ab Ædilibus populo erogatam, cuius rei mentionem apud Ciceronem inuenias, vbi Quæſtores magnificentius facere potuiſſe dicit, ſi quantum in cicere expenſum eſt, in alijs, quæ rempublicam adiuuarent, inſumptum eſſet. Vnde Horatius de largitionibus ambitioſis:

In cicere atq; faba bona tu perdasq; lupinis,
Lætus vt in circo ſpatiere, aut æneus vt ſtes
Nudus agris, nudus nummis inſane paternis.

Quanquam rem omnem alij referunt ad ſuffragia, quæ per legumina ferrentur. In Florentina ciuitate, vtpote antiquiſsima Romanorũ colonia, vtrunq; obſeruaui, fabis quippe ferri ſuffragia, & feſto D. Præcurſoris die, qui apud eos maximè omnium ſanctus atq; venerabilis eſt, ciceres à popularibus in ſiliquis ſuis publicè tota vrbe perfunduntur, vt omnibus eſitare volentibus vſui ſint.

DE ARVNDINE. E

AD papyrũ addere libuit arundinem, propterea quòd maxime cum ea originis habet ſimilitudinẽ: vtraq; enim paluſtris eſt, terrenoq; gaudet plurimũ limoſo, multasq; & varias afferũt mortalibus vti itates.

LITERÆ.

SVnt verò plures arundinis ſpecies, ac perinde diuerſa ſignificata: ſed quemadmodum iuncus literas ſignificabat, propterea quòd apud Ægyptios eo vterentur in ſcribendo, ita calamorum faſciculus, quibus nos vtimur, eadem ratione literas indicat: vt apud Perſium,

Inq; manus chartæ nodoſaq; venit arundo.

SAGITTÆ.

ALij calami ſunt longioribus internodijs, lęuore, proceritate, rectitudine, & ſoliditate præſtantes: per hos ſagittas innui, ob vſum, quem his cõficiendis præbent, poëtarum ferè omnium teſtimonijs comprobatur. F

RESIPISCENS.

QVoniã verò ex latioribus arundinibus fiſtulæ plurimùm fieri conſueriit, cicutis aliquot cera compactis, Ægyptij ſacerdotes fiſtulæ cõditione cõſiderata, per eam hominẽ mente olim captũ, poſtmodũ tamen & mentẽ & rationem adeptum, quiq; vitæ ſuæ modum impoſuiſſet, ſignificabant: inanis enim arundo mẽtis identidem vanitatem indicat, verùm vbi iuncta ſpirituq; animata concentũ harmonicis numeris reddere cœperit, rationis ſe quodammodo participem effectã oſtendit. Ad hęc, tanta illi vis, vt furibundum hominẽ compoſita modulatione poſsit in meliorem ſedatioremq; mentem reſtituere, cuius exemplum rei à Pythagora editum in omniũ iam ore verſatur: neq; alia de cauſa Mercurio adſculpebatur, quem etiam harmoniæ inuentorẽ fuiſſe tradunt, niſi quòd proprium eſt caduceatoris munus, in diuerſum abeuntes animos, atq; diſſonas voluntates, ad concordiam & concentum reuocare.

FRAGILITAS.

ALioqui arũdo humanę fragilitatis indiciũ habebatur. Hinc illud apud Eſaiã, Arundinẽ quaſſatam nõ confringes. quã ſententiã acutiſsimus Scotus ita dilu-

A dilucidat, vt ex eo debere nos miſeratione proſequi peccatores admoneat. Interdum & auxilium infirmũ. Eſaias: Quid confidis in baculo iſto arundineo Ægyptio? cui ſi quis incubuerit, conquaſſabitur, & perforabit manum eius.

CALAMITAS.

AB eiuſdem calamitatis ſignificato illud etiam deducitur, vt per diffractas proſtratasq́ arundines, ærumnæ, damna, iacturæ, & quæ miſeris mortalibus accidunt mala ſignificẽtur, vocabulo inde etiam apud Latinos facto, vt huiuſmodi incommoda calamitates appellentur.

INANITAS.

VVlgatiſsimum verò illud eſt, per arundinem inane aliquid ſignificare: cuius rei cauſa magis re ipſa patet, quàm verbis explicare neceſſe ſit. Illud minimè prętereundum, quòd arundo in Aſſertoris noſtri pro Rege ſalutati manũ tradita, myſteriũ fuit vani fragiliſq́ ſceptri, ſuper quod Gentes omnes prius innitebantur, de quo Eſaias XXXVI Ezech. XXIX. Regum IIII, 18, Cõfidebamus enim in arundinea virga, vel Ægypti, vel Babylonis, vel cuiuſcũq; alterius
B principatus, qui Deo contraria ſentiret. Eum igitur calamum Ieſus de manibus noſtris accepit, vt de illo triumphãs, pro vano & inani, infirmo fragiliq́ bacillo, validiſsimũ firmiſsimumq́ nobis ſceptrum compararet. Idem Aſſertor noſter ad inanitatem huiuſmodi reſpexit, vbi dixit: Nunquid ſpectatũ exiuiſtis arundinem vento agitatam? Pſalmo LXVIII legas: Extimula feras ex arundineto: feras aiunt interpretes, leones intelligendum, propterea quòd apud Iobem legitur, ſub omni arbore dormire leonem, iuxta quã denſenſ arundineta: eſſeq́ leones illos rugientes, hoc eſt, dęmones, qui cubile ſibi ſternũt in arundineto: quippe inter eos homines dæmonem habitare, qui leues inaneſq́ ſint, atq; etiam ſteriles, quos ſcilicet in petra firmare nequeas, vtpote qui vento vel leuiſsimo expoſiti, cõtinuò huc & illuc agitentur diſsipenturq́. Deq; eadem inſtabilitate dictũ Pſalmo altero ſupra LXXX, Vt arundinem vento expoſitam.

MENSVRA.

IN numo argenteo C. Mamilij, ab vna facie Mercurius cũ pileo & caduceo, ab altera Mamilius ipſe cũ arundine & cane, qui à pedibus illi allatrat. Supra canem literę, LI. ΜΕΤΝ. quæ omnia magiſtratum eius indicant, qui limitibus
C metandis præfectus fuerit. Arundo enim propter internodia, quæ modò pedũ, modò palmorum ſpeciem præ ſe quandam refert, menſuræ ſignum habetur. Canis fidei, quam præſtare debet is, qui eiuſmodi negocio præficiatur. Et à tergo Mercurius concordiam oſtendit, quæ ex ipſa limitatione ſubſequi debeat. De arundine id inſuper animaduertendũ eſt, in hanc vſq; diem aliquot Italiæ locis vſitatiſsimam menſuram pedum circiter ſenum vulgò Cannam vocitari. Id etiam animaduertas in literis numo impreſsis, ΜΕΤΝ. vbi figura Τ Græcę literæ, pro TA poſita eſt.

SVRDITAS.

SVnt qui ſurditatem oſtendi velint per arundinis panniculam illam denſam, oblõgam, teretem, grauem, villo vti ſericeo præditam, ac arctiſsimè cõſtipatam: eius enim flos, ſiue potius floccus, ſi aurẽ intrauerit, exurdat: ideoq́ pleriſq; locis ſurdones vocitantur. Lanugines eas Latini pollulas appellarunt, ex quibus ſtrata fieri conſueuerunt, ſed quæ nihilo ſecius auribus noceant.

DE SINAPI. D

SEd iam quid ſibi Sinapis velit, inſpiciamus: quanquã, vt verũ fatear,
eram partem hanc prætermiſſurus, quaſi ſuperfluam: quia poſtquã
ſuper Sinapi ea collegerã quæ noſtra præſtare poterat imbecillitas,
venit in mentẽ mihi videre, ſi quid Theologi noſtri, præter, quos ſe-
quimur, Græcos, ea ſuper philoſophati eſſent, cùm ecce primo atq; ſecundo ſta-
tim ſermone, qui Ambroſio attribuunt̃, comperi, & copioſe & eruditè, vtile ſalu
tiferumq; ex ſinapi condimentũ eſſe confectũ: quod quidem ſiue Ambroſij ſit,
ſiue cuiuſquã alterius, dubitare cœpi meum hoc, extãte illo, & fatuũ & inſipidũ
fortè omnibus appariturũ. Poſtea cùm me collegiſſem, & alia me condiendi ra-
tione vſum animaduertiſſem, multaſq; in domo Domini manſiones eſſe recor-
darer, & nullius generis vaſa in ea eſſe, quæ non alicui apta vſui eſſent, reſumpſi
animũ, porrigente mihi manũ Origene, & pudenter, vt decebat, viridia hæc in-
greſſus, alia quædam ſuper Sinapi, que Papyro tuo, clariſsime Beccadelle, ſub-
iungeres, tanquam ſpicilegus in vnum eundemq; manipulum congeſta colliga-
ui. Sed illud præmonebo, ſinapin ab Ægyptijs poſitam me nõ inueniſſe. Sacras E
verò noſtrorum literas, Græcorumq; veterum monumenta habere multa, quę
noſtra ex eo locupletare poſſunt hieroglyphica. Quare non temerè feciſſe viſus
fuero, ſi huius quoq; graminis ſignificationes explicuero.

FOECVNDITAS.

PRæcipuum aũt eius eſt ſignificatũ, vt ex tenui admodũ principio lætiſsimæ
ſit feracitatis indicium. Vnde illud Aſſertoris noſtri dictum, Si quis habeat
fidem quantum eſt ſinapis granum vnum, iuſſu illius montes transferri, eaq;
omnia fieri, quę nullius conatu imaginationéue effici poſſe videãtur. Exiguũ eſt
ènim ſinapis ſemen, & puſillo illud corpore ſcribit Athenæus: id tamẽ fœcũdæ
terræ demandatum, quam diligens & laborioſus agricola poliuerit, omnium o-
lerum maximum euadit, demumq; abit in arborem vel volucribus ſuſtinendis
idoneam. Talis quippe fœcunditas rerum ex antiquæ Theologiæ noſtræ lectio
ne feraciſsimè prouenit, cuius quidem ſemina primo aſpectu puſilla admodum
videntur, verùm vbi à perito agricola ſata fuerint, in immenſum coaleſcunt: au-
genturq; in arborem, in ramos, & in virgulta vndequaq; prorumpentia, in qui- F
bus aues cœli congregentur, vt in ſacris habetur inſtitutionibus. Aues igitur,
hoc eſt, diſputatores, quod interpretatur Adamantius, quippe Rhetores, qui
velut aues cœli leuibus pennis, verborum duntaxat elegantium nitore freti, di-
ſciplinarum excelſa prius ſectari, & ardua quæq; appetere videbantur. Pennà-
ta enim Homero verba. Et per bracteatas argento columbæ pennas, ſermones
Dei Theologi aiunt intelligendos. Huiuſmodi igitur Rhetorum alites, ſimu-
lac noſtram in ſinapin inciderint, ipſis deniq; rationibus, & rei ipſius veritate al-
lectæ, non ingratam ſibi ſedem in ea delegerunt. Ex cuius quidem ramis nõ ad-
modum delicatè frondeſcentibus, vi tamen ſua conſiſtentibus, nullus fortè lo-
quendi decor, ſed optimæ vitæ tantùm ratio, quæ ſola ſit appetenda, decerpit.
Quanquam Heſychius aues loco hoc Euangelico accipi contendit pro homi-
nibus contemplationi deditis, qui ſi terrena aliqua tractare neceſſe habuerint,
hoc eſt, ſi ſuper ſinapis ramo quieſcere contigerit, paulò pòſt tamen
volatu repetito, non ignauiter in ſublime
tollantur.

A INTELLECTVS EFFICACIA.

INdicat verò ſemen ipſum (vt nos quoq; de puteo noſtro aliquid hauriamus)
magnam altiſsimi intellectus efficaciam, quę ſub exili ac propémodum contē-
ptibili ſemine lectionis, vt multi putant, etiam fatuæ, deliteſcebat. Nam ſimulac
ſemen id ori ingeſtum eſt, ac mandi cœptū, acutiſsimi vi ſaporis os omne incen-
dit, omnemq; reliquorū ciborū fatuitatem temperat, condimentumq; omne, cui
admixtū fuerit, mirificè cōmendat, cōmanducatum pituitā capitis purgat, perq;
os egerit. Sic ſacra lectio grauedinē intellectus emendat, abſtergitq;, vt purifica-
tus per os, quippe per doctorū verba, diuina poſsit myſteria deguſtare. Nā, vt
ait Horatius, *Nemo adeò ferus eſt, vt non miteſcere poſsit,*
Si modo culturæ patientem commodet aurem.

Sed quid indigemus Horatio? cùm Dominus noſter dicat, Scrutamini Scriptu-
ras: quas ne faſtidiamus, vtpote quæ nonnullis guſtu aſperiores videantur (fue-
runt enim qui dicerent, Durus eſt hic ſermo) ſinapis huius condimentū efficiet.
At lachrymas ciet, quod illi obijcit Poeta quidam, dicens:
B *Seq; laceſſenti fletum factura ſinapis.*

Sed ô dulces lacrymas, nulla ſalſuginis amaritudine vitiatas. O amœniſsimā la-
chrymarum vallem, ô iucundas, ô amabiles, ô ſemper appetendas lachrymas, ſi
quis ita ſit felix, vt lectulū vbiq; ſuum lachrymis irroret, eas inſtar panis ducat,
& ad ſurrectæ Crucis cōſpectum, confixiq; in ea Seruatoris noſtri lachrymulā
ſaltem vnam aliquam expreſſerit, quam videat Dominus erumpentem. Quid
verò ſi vberiores fuerint, & donec omnis totius corporis inareſcat humor, ema-
nare nō deſināt? Quicunq; enim ita ſeminarit in lachrymis, lętiſsimā frugē poſt-
modum eſt in exultatione demeſſurus. At inde nomen ſinapis habet, quòd olfa-
ctu luminibus officiat. Nam etymon illi παρὰ τὸ σίνεσθαι τοὺς ὦπας, vt medicorum tradit
diſciplina. Vnde acrem, & incōmodam eius naturā inceſsit Græcus Athenæus.
Fac olus id infeſtū oculis, & pernicioſum: noſtrū, quod ex agro Domini colligi-
mus, cor in primis exhilarat, cerebrū illuſtrat, oculos aperit, vt videāt ſicut Agar
fontē aquæ viuæ: paulatim lenit, & ad ambroſij vereq; cœleſtis cibi guſtū red-
dit idoneū: fauciū aſperitatem emollit, vt nullius vnquā vuæ afficiatur incōmo-
do. Prodeſt etiam ſine ficu adhibitū auribus, vt illæ angelicæ etiam fiant harmo-
C niæ capaces. Alopecias emendat, omnemq; pruritū extinguit, vt nullo prorſus
vitio contaminatū corpus offerre Deo properemus. Contra lepras inungitur.
Quid enim aliud lepra in ſacris monumentis, quā vitiorū ſordes, malæq; con-
ſuetudinis contagiones?

FIRMITAS DOCTRINÆ.

QVid autem illud, quòd ſemel ſatum difficulter extirpari poteſt? Nam ſemi-
na ſimulac decidêre, haud ita multò pòſt & virent, & feraciſsimè pullulant:
vnde doctrinæ ſtabilitatem, & propagationē ex eo poſſumus interpretari. Nā
qui ſemel noſtræ huius ſinapis ſuauitatem guſtare cœperit, ab ea nunquam am-
plius, tanquam Vlyſsis comites à loto, auelli poterit. Pullulabit in corde quoti-
die caulis amœniſsimus, totaq; ſpiritus conceptacula ſeminibus his conſarcien-
tur, neq; hunc proculcabit lupus, aut vrſus, aut rugiens leo: non effrænis equus,
non taurus ferox, non doloſa vulpes in pabulum abſumet: non frigus aduret,
non æſtus deſiccabit, non aratrū deniq; contundet: virebit in dies magis, & ad
procellas & conculcationes omnium tanquam inſuperabile
crocum lætius proueniet.

EXPERGEFACTIO. D

AD hæc ſinapis expergefactum ac minimè ſomno grauatum ſignificat intellectum: ſiquidem terreſtris illa contra lethargos, deraſo prius capite, illinitur. Noſter hic ſinapiſmus deraſo circumciſoq́ꝫ cordi cõtra huiuſmodi morbũ admouetur. Quid enim aliud lethargus eſt, niſi ſomnus inexpugnabilis? Atqui quotidie vt vigilemus, vt Deo preces allegemus, ſuaui huius noſtri pungimur acrimonia. Guſtu eius ſcimus quando hora eſt de ſomno ſurgere, ne grauati eo, longæ ſcilicet deſidiæ indormientes, obtorpeamus ignauiter. Non galli cantu, non æris tinnuli ſtrepitu, non vllius ortu ſideris indigemus, vt mane, ſed planè mane excitati corpus ſtrato corripiamus, atq; tũc, & in dies, ſepties laudes Deo concinamus.

SVBLIMIVM APPETITOR.

QVid verò quòd per ſinapis ramuſculum, quem quis ore decerpat, mẽtem & cogitationem in ſublime ſeſe attollentem accipimus? propter præſentaneam excitandi virtutem, quam in eo ſemine Pythagoras maximè omnium admirabatur, qui vix illius terreſtris folia deguſtauerat, præcipuo tamen vnum illud amore proſequebatur, quòd vim eius in ſublime ferri conſpiciebat, perinde ac ſi in cœlũ niteretur, cùm per nares in cerebrũ penetraret, omniaq́ꝫ hinc purgatiora, & ad viſum mentis vegetiora fieri aſſeueraret. Maximè itaq; ſtudendũ, vt cibos omnes oleris huius intinguamus pulmentario, cùm præſertim modi eo eius in ollã iniecto, legumina omnia, vt Democritus ait, facillimè decoquantur. Agitè igitur, agitè ferculis omnibus, tam æſtate quàm hyeme, tam mane quàm veſperi, vel grana, vel ſuccum eius admiſceamus. Vtuntur hoc libenter probi omnes, hoc Põtificijs cœnis adhibuit aſsiduè Clemens VII. Nulla enim vnquam vel publica vel priuata cœna eſt ab eo inſtituta, quin noſtrę huius ſinapis agricolæ politoresq́ꝫ plenis adſtarent calathiſcis: iucundumq́ꝫ inter eos certamen oriretur, quis eorum id melius vel ferere, vel condire didiciſſet. Idem nobis faciundum, vt noſter exemplum nobis Pontifex dedit, vt ita nos neq; fames occupet, neq; ſitis etiam moleſtet: ſupra enim nectar, ſupra omnem, quod aiũt, ambroſiam cibus hic, & melle & fauo ſuauior, mortalibus ad vitam eſt omnibus profuturus. E

FRANCISCO FANTONO BIDIZOIENSI, F
MEDICO SALODIANO, DE IIS QVÆ PER CÆPE ET HORtenſia quædam alia ſignificantur
EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS,
PIERIVS VALERIANVS.

QVantum riſurus ſis, Fantone doctiſsime, ſuper apophoreto noſtro, non ſum neſcius quippe qui odoratiſsima ſuauiſsimaq́ citria, Salodiana ſcilicet, quibus nuſquam precioſiora naſcuntur, à te dono acceperim: ego contrà Cæpe, alliumq́, tam olida, tam inſuauia tibi & Medico Salodiano redonare cogitarim, reliquorumq́ olerum corbes, quorum tu iſtic vel hortos integros vno eſſe comparare poſsit. Sed quid facias? non eadem ſunt omnibus ingenia. Attamen ſi quanti hæc, qualiacunq́ ſint, mihi ſteterint noueris, fortè non ita vilia eſſe dona æſtimabis. Non enim cælo noſtro hæc naſcuntur, ſed ex Aegypto intima hucuſq́ magno portorio trãſferuntur. Neq́ ſperandum vt hîc ſata his ſimilia renaſcantur, quia talia ſunt, vt in alieno ſolo ſemina corrumpantur, vel omnino degenerent. Dices: At

malo

A *malo ego noſtratia,ſapores quorum & cognouimus, & quibus apta condimentis ſint, toties ex-
perti ſumus. Sed vide ne fallaris, priuſquam noſtrorum experimentũ facias. Memineris Aegy-
ptios olim & doctrina, & ingenio plurimũ claruiſſe, neq; temerè ex tota Græcia viros ſummos
doctrinæ nomine ad eos tranſmeaſſe, cùm tamen ij cæpe tanti facerent, vt id numinis loco colue-
rint: quod à tam celebri natione factum nos minimè ridiculum exiſtimare debeamus. Vtcunq;
autẽ, ne hîc totam Commentarij rationem alieno loco explicandam ſuſcipiã, ex ipſo omnia loco
ſuo videnda tibi propoſui, quorũ multa licet antiquitate iã obſoleuerint, ſolent tamen vel eruditis
aliquam afferre delectationem, quæ veteres quomodocunq; tradiderint, propterea quòd exqui-
ſitioribus iuniorum inuentis magis ex comparatione gaudere conſueuerimus.*

CAEPE.

OLera igitur & ſagminea quædam collecturus, ordiar à Cępe, propte
rea, quòd inter herbarum, bulborum, caudicum, ſurculorumq; gene-
ra memoriam ſibi primam cæpe apud Ægyptios vendicauit: quin e-
B tiam inter hortenſia eorum numina principatum prorſus obtinuit.

LVNA.

EA enim tota lunaris eſt: cumq; nullum apud nationem eã numen veſaniore
cultu habitum fuerit quàm Luna ipſa, in vnius Lunæ honorem cæpe colue
runt. Nam vt taceam quòd ea diſſecta multiplicem Lunæ ipſius effigiẽ, & quas
Græci φάσεις nuncupant, omnes oſtentat, ſiue ea curuata in cornua, ſiue æqua
portione diuiſa, ſiue protuberet, ſiue quotidiana facie varia ſinuẽt, nunc immen
ſa ſit orbe pleno, ac repentè nulla. Habet autem cępe hoc peculiare, quod Plutar
chus quarto in Heſiodum Cõmentario tradit, vt reuireſcat & cõgerminet dece-
dente paulatimq; deficiente Luna, contrà autem inareſcat, adoleſcente, quaſi i-
pſa pro alimento corpus exponat ſuum. Quamuis rem lõgè aliter acceperint Pe
luſiotæ, qui cæpe profanum adeò exiſtimarint, vt cibum eius pollutũ eſſe credi-
derint, ideoq; menſis inferri vetuerint, propterea quòd ſolum olerũ omniũ con-
tra Lunæ aucta atq; damna vices minuendi & augendi habeat cõtrarias. Quòd
verò cibus tam acris tamq; vehemens in menſarũ etiam delicias venerit, Socra-
tes apud Xenophontẽ Philoſophorũ ſympoſio, bellatorũ vires acriter eam exci
C tare dicit, & eius eſu vino cõmendationem augeri, ibidem legas. Laudat eas etiã
quiſquis ille eſt Apitius, quòd ad omnia cõdimenta optima ſit & idonea. Quan
quã Morus ille Florentinus, cognomento Nobilis, paraſitorum omnium, quot
ſunt, quotq; fuerunt, feſtiuiſsimus, cùm cæpas Pontificijs Leonis X cœnis aui-
dius appeti, trucidariq; indigniſsimè ferret, aſpera declamatione cõtra oleris e-
iuſmodi eſitationẽ inuehi ſolitus eſt, impios, impuros, inteſtabiles eos omnes di
ctitare atq; reprehẽdere, qui humanũ corpus tam puro elementorũ cãdore mũ-
ditiaq; compactũ ab optimo maximo numine, dignitate, facieq; ſibi perq; ſimi-
li fabrefactũ, quod idẽ ipſe rerũ opifex ſpiritu afflaſſet ſuo, flãmeiſq; ſtellarũ ſcin
tillis animaſſet, iſti per ſpurciſsimũ cęparũ allijúe cibũ, maleolenti & vſqueadeò
fœtido putore cõtaminare, fęce tam ſordida, tam profana polluere, ipſius demũ
ſanctioris animalis animã reddere dijs hominibuſq; abominabilẽ cõniterent.

PROFANVM.

SEd vt ad Ægyptiaca noſtra reuertamur, alia inſuper afferũt cauſa, cur profanũ
hoc apud aliquos olus haberet: ſed ea fabuloſa, atq; ex vulgo ſumpta, forſitã
à calũniatorib. in eius gentis irriſionem excogitata. Aiũt eñ cępis ideo nõ veſci

Ægyptios, quia Dictys Iſidis alũnus, dũ has in Nili ripa enatas auellere conare- D
tur, in amnem decidiſſet, extinctusq́ hac inde ſit memoria coli cœptus, vt olus id, quaſi necis patratæ cauſa, profanum haberetur. Alij rem in religionẽ conuertêre, quòd numen vltione ea ſeſe improſanabile eſſe commonſtrarit.

LACHRYMÆ.

ID non omiſerim, apud quoſdam cæpe lachrymarum hieroglyphicum fuiſſe, eaq́ de cauſa imperatum eſſe à Biante philoſopho Alyatti Regi eum ad amicitiæ ſuę fructum amicè beneuoleq́ accerſenti, vt cępe veſceretur. Ita enim tetricũ eius philoſophi dictũ ferunt: ἐγὼ ἀλυάττῃ κελεύω κρόμμυα ἐσθίειν. Nam quòd cæpe oculos acriter mordeãt, lachrymasq́ vel ſola cõtrectatione cieãt, omnibus exploratum: apteq́ Columella lachrymoſam eam vocat. Iam & Dionyſius apud Ariſtophanem interrogatus, cur ita fleret, cæpo olfacere ſe reſpõdit, & ea de cauſa κρόμμυον Græcis dicitur, ὅτι κόρας μύειν τοὺς ἐσθίοντας, quòd comedentes iubeat oculorum pupillas occludere. Dantur verò remedio contra caliginẽ oculorum, quòd eam vel olfactu purgent. E

PER INIMICITIAS ILLVSTRATVS.

SI quis verò velit quempiam indicare, qui ex inimicorũ obtrectationibus & iniurijs creuerit, longeq́ illuſtrior atq́ potẽtior euaſerit, quo aduerſaria magis vis in eum incubuerit, pro hieroglyphico ſurculum roſæ flore præditum, emergentem è cæpe figurabit. Experimento ſiquidem comprobatũ eſt, roſas violasq́ iuxta cępe vel allium ſatas, fragrantiores fieri: ita vnius fœtorẽ ad alterius beneuolentiã conferre. Tangit rem Plutarchus, vbi ea recenſet cõmoda & vtilitates, quas conſequi poſſumus ex ſuſceptis inimicitijs: fieri quippe nos vigilantiores ad vitia declinanda, & ad virtutẽ capeſſendam ardentiores, atq́ in his omnibus maiori conatu laborare, vt quæ veram gloriam paritura ſint omni ſtudio ſolicitudineq́ complectamur.

ALLIVM.

MILITIA.

VNum tantùm ex allio hieroglyphicum inueni, vt per id militiam intelligamus, propterea quòd & allium & cæpe cibum eſſe militarem F
conſtat. Atq́ hinc prouerbiũ apud Sudam, neq́ alliũ, neq́ fabas eſitandas, ijs qui tranquillum ſibi vitę ſtatum propoſuêre: per ſummotum allium, bellica negocia dimittenda: per ſabas, ciuilia non attingenda, quæ latius in Fabę Cõmentario explicuimus. Sed quod ad militarem cibum attinet, Ariſtophanes, Equitibus, milites memorat, qui coëmptis allijs & cæpis naues inſcendiſſent. Et chorus iam antea Alantopolam incitans dixerat, Vt inalliatus ſtrenuè magis pugnes. Neq́ rem tantùm bellicam adiuuat allium, ſed ruſticæ etiam opem affert. Siquidem, vt Africanus ait, oleum in quo allium contritũ fuerit, mirè prodeſt vitibus eo obunctis, ne pediculos gignant: & abſq́ oleo tritũ oblitumq́ arborum truncis, ne ab erucis infeſtentur, opitulatur.

RAPVM. SOL.

APud Ægyptios ſacerdotes veluti cæpe Lunæ, ita rapum Solis erat hieroglyphicũ, numinibusq́ alterum & alterum ſuis dedicabantur: corpus enim rapi ſolidũ, immutabilẽ Solis effigiem refert: veluti cæpæ, vti dicebamus, multiplicitas illa tam multiformis tunicarũ, Lunæ varietates oſtendit. Sanè autores ſunt rapum è plumbo dicatum olim fuiſſe

in tem-

A in templo Apollinis Delphici, quod Phœbei corporis ſoliditatem oſtenderet.

FVNGVS.

ET fungus neſcio quid ſapit hieroglyphicũ, qui tametſi apud Ægyptios, quos ſequimur, nuſquam apparet, apud Græcos tamen & Latinos nõ illepido celebratur ſignificato.

REPENTE QVID ET INSPERATO FACTVM.

NAm id præcipuum fuit, eſtq́ adhuc apud omnes hieroglyphicum fungi, vt quotiens noui aliquid præter expectationem repentè factũ apparuerit, fungum id dictitemus. Poëtas quippe funginos, oratores, hiſtoricos, philoſophos, Iuriſconſultos vnius tridui ſtudio autoritatẽ indeptos, & quę plurima ſub Leone X. P. M. miracula vidimus, nocte vna præſtantes aliquot, tanquã in Parnaſo ſomniaſſent, haberi cœptos, eoq́ proceſſum temeritatis, vt ex ijs nõnulli milites etiam ſibi compararint, qui non applaudentibus mortem minitarentur:

At rerum natura parens nil edere magnum,
B *Spectandumq́ ſolet, longo niſi tempore adultum.*
Ipſa etiam maiora ſuos animalia partus
Iuſſa diu geſtare: decem bos Luca per annos
Parturit, ingentem prolem paritura, nitensq́
Dentis ebur, decora ampla virûm, decora ampla Deorum.

Sed vt ad funginos reuertamur, prouerbiũ eſt, quod de re ſubitaria & inſperata fertur in primis, nocte vna fungum naſci. Quare apud Dionem legas, Traiani vita, fungũ quendam magnũ in Decebalis caſtris à barbaris circumlatũ, Latinis etiam literis inſcriptũ. Literas non ponit autor, ſed ex ijs quæ ſubſecuta ſunt, maniſeſtè percipitur, admonitionis aliquid id fuiſſe, cauendũ ſcilicet Traiano, ne ſe tantis tamq́ ferocibus copijs cõmitteret: repentè enim oriri ſolere, quod nemo vnus vnquam expectaſſet. Quod vt exiſtimẽ id admonet, quòd in eo exercitu vociſerationes etiã exaudiebantur à Buris pręcipuè, atq; alijs gentibus cum Romanis ſocietate coniunctis, Traianum ad pacem hortantibus, & vt ſaluis rebus retrò domum abiret admonentibus.

C FATVITAS.

APud Plautum, Bacchidibus, fungus fatuitatis, & ſtupidæ admodum credulitatis hieroglyphicum eſt:

Adeon' me fuiſſe fungum, vt illi crederem?

Quod quidem ſignificatũ Nicobolus eadem fabula maniſeſtius declarat, dum ſe omnes quicunq; vbiubi ſunt, qui fuêre, quiq́ futuri ſunt poſthac ſtulti, ſtolidi, fatui, fungi, bardi, buccones, blenni, anteire longè ſtultitia & indoctis moribus profitetur. Et prius de re nihili Chryſalus:

Tanti eſt, quanti eſt fungus putridus.

DE CVCVRBITA.

CVcurbitam apud Ægyptios non inueni in ſuas literas receptã, apud alios tamen in hoc genere minimè prætermiſſam.

SPES INANES.

NAm apud Onirocritas cucurbita ſpes inanes præſagit, vtpote quæ cùm ventricoſam admodum ſpeciem præ ſe ferat, multumq́ identidem nu

trimenti polliceri videatur, illud tamen & tenue, & niſi condimento aliquo iu- D uetur, egregiè fatuum eſt.

SALVBRITAS.

NEq; tamen cucurbitæ fautores deſunt, vt qui prò ſalubritate poni eam cõtendunt, anſa, vt puto, capta ex prouerbio, κολοκύντης ὑγιέστερος. quod ex Epicharmo ſumptum memorat Athenæus.

DE PAPAVERE.

PApauer nonnulli inter ſegetes enumerãt, propterea quòd Maro id Cereale dixerit: quaſi non & olera, & edulia omnia terra naſcentia, Cereris eſſe munera cognoſcant. Ab hac igit̃ parte ſignificata eius exordiemur.

CERES.

PApauer quidem Cererem, atqueadeò terram omnem humano cõmercio habitatam, hieroglyphico ſuo referebat: neq; quidem hoc vna tantùm de cauſa: orbicularis enim figura eius perinde ac terrę, protuberat vndecũq;, conuallibus quibuſdam veluti ſubſidentibus, montium quodammodo iugorumq; ſpe- E cie, locorumq; reductorũ effigie: interiora deniq; folliculis quibuſdã diſtincta gerit, veluti etiam nationes hominum & fluuijs, & montibus, & vrbibus diſpertiuntur. Innumera præter hęc includit ſemina, eſt & hoc terrę benignę propriũ. Neq; quidem hoc cibũ, niſi concutiatur, obtundatur, & ventiletur, emittit: neq; terra, niſi exaretur, farriatur, vertatur, obteratur, multiſq; modis excutiatur agiteturq;, quicquam proficit.

IVSTITIA.

PRopter verò receptacula ęquis inter ſe interuallis diſgregata, iuſticiam, ac legumlationem, quæ Cereri attribuuntur in primis, hieroglyphicè commonſtrat: eaq; de cauſa dea ipſa & legifera, & iuſticiæ autor appellata eſt: ſiue, vt arbitrantur quidã, propterea quòd ſementia penes ſe depoſita magno cum fœnore reddere conſuerit. Sanè Virgilius & his & quæ ſuperius dicta ſunt conſideratis, nõ immeritò Cereale papauer appellauit. Sunt qui nihil, quod ad eruditionem faciat, inueſtigantes, Cereale papauer à Poëta dictum autument, quòd Cererem in Proſerpina filia conquirenda cibos ſibi ex papauere confeciſſe tradant, quaſi per ſomnium ea fuerit inueſtiganda, quæ meræ ſunt nugæ. F

VENVS.

APud Sicyonios Venus, vt autor eſt Pauſanias, cum papauere in altera ex manibus contento figurabatur, quod dubio procul ad feminij copiam referendum eſt. Nam quantum ad amorem pertinet, in altera manu malum habebatur, quo de Cõmentario ſuo dictum. Erat verò eius deæ ſtatua auro eboreq; fabrefacta, in ſummo cuius vertice poculum inſidebat: quod hieroglyphicum eò ſpectat, quòd maritũ Græci, vel dicere velimus amatorem, potionis nomine nuncupabant: πόσις enim vtriuſq; nomen, & πότος Platoni amor.

AMOR.

NImirum autem papauer florens amoris indicium habetur apud ſortilegos, cuius quidem folium qui amoris periculum facere volunt, pugno ſuperponunt, alteraq; paſſa manu illud allidentes, ex crepitu conijciũt quod quærebãt. Explorant enim, an amantes redamentur: nam quo clamoſius inſonuerit, eo ſe magis amari putant: quòd ſi ſonus oblanguerit, contemptui ſe habitos arbitrãtur: cuius rei tum alibi, tum eo loco meminit Theocritus:

A οὐδὲ τὸ τηλέφιλον ποτὶ μαξάμενος πλατάγησεν, ἀλλ' αὔτως ἁπαλῷ ποτὶ πάχεϊ ἐξεμαράνθη.

Quod vno dici poteſt verſu: *Nec ſupercuſſo crepuere papauera pugno.*

GENTES.

HVmani verò generis hieroglyphicum præ ſe ferre videtur, non ex iis tantùm quæ ſuperius de granorum diſſepimentis dicta ſunt, ſed ex eo etiam conſtat, quòd compitalibus, quæ in compitis Laræ, ſiue Larundæ, vel Maniæ Larum matri fiebant, humana capita ſacrificabantur. Sed Iunius Brutus conſul ſacrificij genus abominabile & abhorrendum, ſuppoſitis puerorum loco, allij papauerisq; capitibus, celebrandum inſtituit.

CAPITA.

ESt enim illud haud obſcurum papaueris ſignificatũ, vt omnino capitis hieroglyphicum habeatur, adeò nullus olerũ fœtus inſigniore capitis honore conſpicuus eſt: fortè vaſtior fructus cinaræ, ſed aut ſpinarũ, aut integumentorũ, quibus confertim circumuallatur, aſperitate horridior, cùm papaueris & læuore delicatus, & Regia corona redimitus, maieſtatem quandã præ ſe ferat. Iam &
B apud interpretes Theocriti μήκων λέγεται ἡ κεφαλή. Sed mihi videtur locus potius ex hiſtoria deſumptus, vbi Tarquinius cognomẽto Superbus, per hortũ inambulans, nullo reſponſo dato ei nuncio quem Sextus eius filius, quid ſibi agendũ in Gabios eſſet ſciſcitatum miſerat, tantùm baculo eminentiora papauerum capita decutiebat. Ex quo Sextus intellexit, proceres populi paulatim ſummouẽdos. Sed hoc vetus fuit Corinthiorum exemplum, à quibus oriundi Tarquinij. Siquidem ferunt Periandrũ, qui Corinthi tyrannidem exercuit, cùm per fidum nunciũ Thraſybulũ Mileſiũ cõſuluiſſet, quánã arte, quáue vi ſibi principatũ ſtabilire poſſet, nullũ ab eo reſponſum accepiſſe: vidiſſe eñ ſe tantũ ñũcius memorabat, cum in campũ triticeæ ſegetis ingreſſum, eminentiores ſpicas baculo decuſsiſſe, atq; ita Periandrum inſtructum, capitibus ciuitatis cæde & exilio ſublatis, tyrannidem occupaſſe.

DE VERBENA.

CApitis, q̃d in papauere eſt, ſignificatũ, verbenę reminiſci facit, in qua de capite identidẽ nõ incurioſa & nunc eſt, & olim fuit inueſtigatio.

CAPITA DEORVM.

VErbenarũ faſciculi puluinaribus dicati, Deos apud veteres ſi-
C gnificabãt. Struppos eos vocitabant. Erat verò mos olim dona eiuſmodi Deorum capita nuncupare. Sanè apud Tuſculanos faſciculus, vel corona herbacea impoſita puluinari Caſtoris, ſtruppũ vocabatur. Alij ſtruppũ idem quòd ſtrophium intellexerũt. Vnde apud Faliſcos ſtruppearia nuncupabantur feſta, quibus ambulabant coronati. Atteius Philologus Grȩcum eſſe vocabulum ſtruppum putat, quippe ςρόφιον, & inſigne fuiſſe, quod ſacerdotes in capite ornando geſtarẽt, ſiue ea corona eſſet, ſiue aliud geſtaminis pro corona: de quo videndus Feſtus, ſed in codicibus emendatis.

DIVI PRÆCVRSORIS CAPVT.

NOn temerè verò in noſtram vſq; diem mos pleriſq; Italiæ ciuitatibus perdurauit, vnã è verbenis ſpeciẽ, eamq́; & grandiorẽ & odoratiorẽ in D. Ioãnis Præcurſoris memoriã celebrare. Herba enim ea lato folio eſt, criſpatoq́; aſpera admodũ lanugine, coloris cineritij, multis ſciſſuris corrugato, acutiſsimi odoris ac periucũdi, caule præalto, ramoſo, quadrangulari, puniceis floribus ad bugloſſæ propémodũ ſimilitudinẽ condenſatis, intra quorũ calyces grana qua-

tuor ſingulis, veluti panici papauerisúe reperiunt̃, quib. excuſsis pediculo pars D
adiuncta remanet, quaſi quędam macilẽti capitis effigies, idq́; D. Ioannis caput
vulgus dictitat, herbamq́; eius nomini dicatã, nõ ſine pietatis oſtentatione pul-
uinaribus imponit, eademq́; priuatarũ ędium ianuas parieteſq́; ornat, tanquam
amuletũ ſit minimè cõtemnendũ. Nec me latet verbenas pro quibuſcũq; ſagmi-
nibus in ſacris acceptas, & coronationũ ritibus herbas quaſcũq; è Capitolio de-
cerptas, pro verbenis habitas: ipſam autẽ verbenã multis à Dioſcoride nomini-
bus appellatã, & quæ ſuper ea plurimi ætate noſtra cõſcripſere, quæ hîc repete-
re ſuperfluum eſſet.

NOVA NVPTA.

QVi verò puellam pingũt verbenam ſub amiculũ occultantẽ, hieroglyphi-
cum huiuſmodi nouam nuptam ſignificare tradũt. Siquidem mos erat nu-
ptiarũ ſacro faciendo, vt noua nupta corollã de verbenæ floribus à ſe lectis ſub
amiculo geſtaret. Sunt & alij verbenæ ſiue verbenacæ, vſus, alijs atq; alijs anti-
quorum ceremonijs, magicis etiam eluſionibus accommodati: ſed nos ea tantũ
delibamus, quæ ad alicuius hieroglyphici ſignificationem pertinent. E

DE FILCE.

VOLATVS.

Filix quoniã Struthiocameli pennis aſsimilatur, ſunt qui volatũ per
herbam eam figurare cœperint, quod mihi non vſquequaq; appro-
batur. Nam licet vnaquæq; penna volatus hieroglyphicũ ſit, inſtru-
mentumq́; eius rei proprium, cùm tamen manifeſtum ſit Struthioca
melũ ex omnibus alitib. vnũ, ob vaſti corporis molẽ, vix poſſe ſeſe humo attolle
re, alis verò vti ad curſum tantũ adiuuandũ, congruũ mihi nõ videt̃ ab eo ſignifi
catũ id deſumere, quod ipſe ſibi natura repugnante præſtare minimè poſsit. Sed
de Struthiocamelo ſatis inter alitũ ſignificata. Id de filice proditũ, non Struthio
cameli tantũ cauſa herbã eam Pteryga vocari à Græcis, ſed quòd in vniuerſum
folium eius ſit pennis alitum ſimile: de quo & Dioſcorides & alij plura.

SECVRITAS.

MAgis aũt placet illud quod ſecuritatẽ per filicis hieroglyphicũ indicari qui
dam memoriæ prodiderũt, propterea quòd eius herbæ odor ſerpentes fu
gat, animantiũ quippe genus omnino pernicioſum: eaq́; pręcipuè de cauſa ruſti F
ci eiuſmodi folijs grabatos ſuos farcire conſueſſe, vt interpretes Theocriti tra-
diderunt.

ODIA CAPITALIA.

ID etiã eſt filicis hieroglyphicũ, vt arundini adalligata capitales indicet inimi
citias: adeò eñ inter ſe diſsidẽt, vt altera alterã enecet, coronę modo circundu
cta, vulneribuſq́; alterius ſtirpe factis, cõtuſa altera & impoſita efficaciſsimè me-
deatur. De quibus ita Celſus: Peſsima ex ſurculis arundo eſt, quia aſpera: eadẽq́;
offenſa etiã in filice eſt, ſed vſu cognitũ eſt, vtrãq; aduerſus alterã medicamentũ
eſſe, ſi cõtrita ſuperimponat̃. De diſſenſione ita Plinius: Filices aiunt nõ renaſci
arundine ſectas, aut exaratas arundine vomeri impoſita: ſimiliter & arundinem
exarari vomeri impoſita filice præcipiunt. Quod verò ad ſupradictam pertinet
medicinam, apud eundem lib. XXIIII, cap. XI, eadem quę Celſus tradit, legas.

DE ABSINTHIO.

QVid ſibi vellet Abſinthiũ de fauo mellis enatum, in Apis Cõmentario
Lucretianum ſecuti carmen indicauimus, nunc quid ſimplex ſibi velit,
exponamus.

A SALVTIFERA CASTIGATIO.

SIgnificat enim graminis huius hieroglyphicum obiurgationẽ, quæ cuipiã ſalutẽ attulerit, qua ſcilicet increpitus qui tota aberrabat via, prolapſus in ſcelerum voraginẽ, in meliorẽ mox regreſſus ſemitã, abiectis à ſe vitijs, vitã inde degat inculpabilem. Amariſsimum eſt enim abſinthiũ guſtu, perinde ac obiurgationes vnicuiq; videntur acerbæ, ſed ſi hauſtũ non reuomatur, omnẽ perpurgat inteſtinorũ fęcem: contrà verò mel, quæ placidæ ſunt adulationes, bilem auget. Dicit enim Horatius ex medicorũ dictatis, Dulcia ſe in bilem vertũt, ideoq; hominẽ in morbi alicuius incõmodum trahũt: qua de re ſatis in Ceruo, qui fiſtulæ ſonantis adulatione deceptus, venatoris iaculum in ſe directũ minus aduertit.

SACERDOTIVM.

ERat verò abſinthium marinum, quod quidam Seriphium vocant, ſacerdotum Iſiacorum geſtamen: huius enim ramum illi pręferre ſolenne habebant oleaginorũ ramorum loco, vt apud Dioſcoridem lib. III. Quod verò Seriphiũ abſinthiũ, quod et marinum dicitur, autor idem, neq; non Plinius aiunt Taphoſiri in Ægypto lætiſsimè prouenire. Taphoſirin vrbem Stephanus ideo dictam
B ait, quòd ibi ſepultus ſit Oſiris.

SANITAS.

QVòd verò poculũ abſinthij quadrigarum agitatoribus propinatũ legas, indicat id Latinarum victorẽ: his enim ferijs qui quadrigis vicerat, abſinthiũ in Capitolio bibebat: idq; maiores noſtri ſanitatẽ interpretabantur, quod magni ſatis præmij loco dare ſe profitebantur.

HYSSOPVS. ELVTIO.

HYſſopus in diuinis literis hieroglyphicũ eſt gratiæ ſpiritalis, per quã inquinati labe aliqua eluimur. Eius aſpergine mundatur quoddam lepræ genus. Lepra paſsim humana delicta ſignificat, ſiue peccatorum maculas appellare libeat. Hinc apud Pſalmographum, Aſperges me Domine hyſſopo, & mũdabor, habetur. Eucherius eam pro humilitatis patientiæq; hieroglyphico ponit, propterea quòd humilis admodum herba eſt, & lapidi, cui naſcendo adhęreſcit, adſtricta: cuius radices ſaxum etiam dicuntur
C penetrare. Ipſa verò præcipuè pulmones curat. In pulmone ſedẽ habere dicitur ſuperbia, in quo ſcilicet tumor, & anhelitus. Cicero de natura Deorũ: In pulmonibus ineſt raritas ad hauriendũ ſpiritum aptiſsima. Quòd verò ſpiritus pro ſuperbia vel animi elatione ponatur, idem oratione pro P. Sylla: Res geſtæ credo meq; me nimis extulerũt, & mihi neſcio quos ſpiritus attulerunt. Ibi autem apertius: Nunc Capuæ Campano præſidio ac regio ſpiritu cùm viderem, Bloſios illos mihi videbar videre, ac Iubellios.

DE ASPARAGO.

EX ASPERITATE SVAVITAS.

MIte aliquid & lene, quod ex aſpera duraq; re proueniret, ſignificare qui vellent, hieroglyphicum Aſparagi faciebant, ſurculum quippe iam maturum & ſeminibus inſtructum. Nam ſpina eſt, quæ ſemen illud fert, quo ſato molles inde aſparagi ſuccidantur. In Bœotia ſanè qui nouam nuptam comebant ornabantq;, eam ſpinoſo aſparagi frutice coronabant, quoniam vt apud Plutarchum eſt de Coniugali vita, ſuauiſsimũ ille fructum de aſperrima ſpina producit. Sic vxor viro primã illius aſperitatẽ ac duri-

tiam minus aſpernanti, dulcem poſtmodo & ſuauem conuictum præbet. Qui D
verò, vt idem Plutarchus, primas virginum rixas ferre nequeunt, ſimiles profe-
ctò ſunt ijs, qui prima vuarũ acerbitate offenſi, eas etiam cùm maturuerint, ab-
horrent.

CITO' CONFECTVM.

ATq; hæc de ſpina. Teneriores verò coliculi ſignificatum habent rei quam- ocyſsimè paratæ, vel ipſius Auguſti dicterio, cui frequentiſsimũ illud erat dicere, Citius quàm aſparagi coquantur, cùm quid momento minimo properatum innuere volebat. Ita illud apud Dioſcoridem animaduertendum, ἐπ' ὀλίγον ἑψηθὲν, quod in antiquiſsimæ traductionis codice, Latina quidem phraſi, ſed literis Longobardicis ſcripto, quẽ perlegi Florentiæ, quemq; Marcellus translationis ſuæ ducem habuit, breui coctura elixum, legitur. Philemon Comicus, victitantibus aſparago, perinde ac thymo etiam ac cappari, extenuationem corporũ videtur exprobrare, vbi ruralis parſimoniæ pœnitentem virum in ſcenam producit, querentem ſcilicet quòd rus, vt medici, conuenientia ægrotis tantùm eſculenta ſubminiſtret. Addit illud: καὶ νὴ τὸν Δία E

τὰ πετραγενῆ ταυτ' ὀψάρια, καππάριας,
θύμους, ἀσπαράγους, αὐτὰ ταῦτά γε δέδοικα
μὴ λίαν ἐπισχνάνωσι με τριβέντα νεκρόν.

Quorum verſuum hic eſt ſenſus: *Atq; per Iouem*
Innata petris obſoniola capparim,
Thymumq; & aſparagum, & alia huiuſmodi,
Quàm vereor, extenuatione præ nimia.
Ne me cadauer exanimum humi deſerant

Quòd verò Philemon τὰ πετραγενῆ dicit, vide apud Dioſcoridẽ quoq; in petroſis naſci aſparagum, nulla facta de ſatiuo, quo nunc plurimum vtimur, mentione.

DE CAPPARI.

SEd quod ad Capparin attinet, ad hanc Philemonis ſententiã facit Dioſcoridis locus, qui eam nulli rei dixit eſſe vtilem, nempe adeò tenue eſſe nutrimentum eius, vt nullam afferat vtilitatem.

DE MANDRAGORA. F

MVlta ſuper Mandragora dicenda eſſent, ſed ea vel inſuauia, vel abhorrenda: quare in ijs quæ humano generi perniciem afferunt, temperamento vtendum eſt, quoniam etiam neſcire quædam inter virtutes reponi ſolet.

SOMNICVLOSVS.

ID omnino nõ diſsimulabimus, ſomniculoſum hominẽ per id genus herbã ſignificari, propterea quòd vis eius media eſt inter venenum & ſoporẽ. Nam ſi quis vinũ ea medicauerit, bibentẽ in profundũ adeò ſomnũ inijciet, vt expiraſſe credatẽ, memorabili Annibalis exemplo, qui miſſus à Carthaginenſib. in Afros
modium. qui rebellauerãt, non ignarus ille gentẽ eſſe vini auidã, magnũ eius modũ mandragora permiſcuit, mox leui cũ eis cõmiſſo prælio ex induſtria ceſsit, nocte inde intempeſta relictis intra caſtra quibuſdã ſarcinis, et eo vino q̃d infecerat, fugã ſimulauit: cumq; Barbari occupatis caſtris gaudio effuſi medicatũ vinũ hauſiſſent, iacerentq; ſtrati defunctorũ in modũ, reuerſus Annibal nullo negocio eos

truci-

A trucidauit. Rem Fronto exemplis ſuis adiecit. Quòd verò ponit hiſtoria vino-
ſos Afros, Cyprianus quoq; de Afrorum ſuorum bibacitate multa cõqueritur,
quę propemodum iam, vt nunc apud Germanos, in ciuilium laudum locum ir-
repſiſſet. De ſoporiſera verò Mandragoræ vi Medici multa tradidêre, idq;
præcipuè, quòd plurimus & efficaciſsimus eſt eius vſus in ſoporãdis ijs, qui vel
inurendi vel ſecandi ſunt: altiſsimum enim per quatuor fermè horas ſomnum,
potione ita medicata exhauſta, perſeuerare, vt neq; ignem neq; ferrum ſentiant.

AMATORIVM.

PRopoſui de veneficijs à mandragora nihil me dicturum, præſertim ea quæ
pertinẽt ad amatoria, de quibus aliquid omnino habetur in ſacris literis: ſed
nunc maioris illud curæ precium eſſe duco, vt radicis eius figuram, non teme-
rè tam inſignem à Deo, ſiue à natura, ducente Deo, conformatam, enarrem: cu-
ius altera eſt virili ſpecie, capite capillamento veluti quodam vndecunque coo-
perto, pube etiam denſiſsimis radicularum filis pudenda virilia cooperiente.
Altera fœminina, ijſdem velamentis, ſi quis curioſius rem ipſam inſpectare vo-
B luerit, naturæ miraculum occultantibus, quotidianis teſtimonis veritatem ip-
ſam comprobantibus. Quod miror à quibuſdam tam pertinaciter negari, cùm
præſertim vulgatum ſit, Pythagorã herbam hanc ἀνθρωπόμορφον appellaſſe, quo
vocabulo nihil manifeſtius ad humani corporis formam exprimendam. Sed, ſi
Deo placet, Pythagoram iſti dicunt myſticum aliquid per id nominis intelle-
xiſſe, eam quippe Philoſophi locutionem ad poma ea ſpectare, quæ putant nõ-
nulli Melenzanas eſſe, quòd oualis figurę ſint, ac perinde teſtibus aſsimilentur.
Leuis hæc eſt coniectura, ſiquidem ἄνθρωπος vtriuſq; generis vocabulum eſt, te-
ſticuli verò forma ad marem tantùm pertinet. Sed quod arbitrari videatur Her-
molaus Barbarus, vir vndecunq; doctiſsimus, Melenzana apud Ligures quaſi
mala inſana dici, quam quidem coniecturam, vt inferius apparebit, puto eum
ex Columella deſumpſiſſe, cur nõ ab amarore potius, quo, niſi condiantur, egre
giè prædita ſunt, dici ea arbitremur? quod quidem propius ad Liguſtici voca-
buli ſimplicitatem accedit, qui Marezanas eas vocant. Cæterùm cùm Dioſco-
rides & reliqui medici hanc & aliam Mandragoræ ſpeciem frequenti vſu ſum-
C ptam inter venena connumerent, Marezana verò, quę totius littoralis Liguriæ
tractu modò recentia in iuſculentis, modò condita aceto fœniculoq; ſuperin-
ſperſo, in acetarijs & frequenter & copioſe anno toto eſtur, nihil afferunt in-
commodi, ſed & grata guſtui, & corpori ſalubria ſunt, nullo mihi pacto viden-
tur inter mandragoras recenſenda. Ad hæc cùm Dioſcorides mandragoræ po-
ma oui vitelli ſimilia dicat, auellanæ nucis alij, Marezana nihil habent quo
vel ouorum vitellis, vel id genus nucibus æquiparari poſsint, imò totius oui
ſpeciem & magnitudinem præ ſe ferũt, plerunq; ijs etiam grandiora, eò diſsimi-
lia, quòd punicei coloris fimbrijs, ab ea parte quę Soli expoſita eſt, non ſine ſpe-
ctantium applauſu & oblectatione diſpeſcuntur, cumq; valde maturuerint, totę
puniceæ fiunt, parte à Sole tacta ſemper denſius colorata. Sed vt ad formam
radicis quæ verè mandragora dicitur, reuertamur, id etiam miror, cur vnà cum
Pythagora Columellam etiam nihili pendant, qui Pythagoricam ſecutus nun-
cupationem, ita ſuper ea canit:

Quamuis ſemihominis veſano gramine fœta
Mandragoræ pariat flores, mæſtamq; cicutam.

Quòd verò Columella veſano gramine poſuit, ad herbæ vim reſpexit, quæ ali-

ter & morion dicitur: ea enim, vt Medici tradidêre, drachmæ vnius pondere, D
vel in polenta, vel eſculentis alĳs data, fatuitatem inducit. Eucherius ſuper hac, Geneſi, nihil aliud dicit, niſi mandragoram genus pomi eſſe paruo peponi ſimillimum, quę quidem forma ad Liguſtica, quæ dicebamus Amarezana, proximè accederet, niſi obſtarent reliqua veneno ſuper tradita.

LÆTITIA.

SEd vt mandragoram ab omni abſoluamus ignominia, Xenophō eam pro lętitiæ argumento citat, apud quem Sympoſio Socrates ait, vinum non aliter mœrori mederi, quàm mandragora hominibus: lætitiamq́ non aliter excitare, quàm oleum inſperſum igni flammã. Porrò ſi mandragora venenum eſſet, aut manſa incōmodum aliquod afferret, cur XXX Geneſeos Ruben triticeę meſsis tempore in agrum exierit mandragoras reperturus, quas ad Liam matrē ſuam deferret, & Rachel explorata re petierit à ſorore, vt in eiuſmodi plantę participatum admitteretur: cui Lia reſponderit, Parum'ne tibi videtur, quòd maritum mihi præripueris, niſi mandragoras etiam filĳ mei induſtria cōquiſitas tibi vendicare cogites? & quæ de nocte mox pacta ſequuntur mandragoræ precio conceſſa. Vnde ſuſpicari poſſum, apud ſcriptores noſtros parum de mandragora li- E
quere, antiquiſsimumq́ eius vſum & vtilitatem eſſe temporibus noſtris incognitam. Quod verò manifeſtiſsimū eſt, priſco illi ſeculo, ex hiſtoria ſacra, cibum omnium precioſiſsimum fuiſſe apparet: noſtro autem tempore, ſi ea Liguſtica Amarezana eſt, cùm tot condimentis inſeruiat, & olerū omniū per vniuerſum annum ſit uſitatiſsima, faceſſere iuſſerim eos qui eam infamem imaginātur. Sed qui plura ſuper ea quęſierit, ad Plinium ſe conferat, lib. XXV. cap. XI.

DE BVLBIS.

NVPTIÆ.

SVnt qui nuptias, atq́ maritalem copulam (ita enim Græci γάμους intelligunt) per hieroglyphicum Bulbi ſignificari velint: eo enim plurimùm veteres vtebantur ad languentem Venerem excitandam. Et viri in nouis nuptĳs prima die, autore Varrone de vita Patrum, bulbos comedebant. Hinc illud apud Martialem facetè dictum:

Cùm ſit anus coniux, & ſint tibi mortua membra,
Nil aliud bulbis quàm ſatur eſſe potes.

Sed hoc Martialis ex Ariſtophane deſumpſiſſe videtur, vbi iuuenis, Cōcionatri F
cibus, à duabus vetulis diſtractus, quærit ab eis, quánam poſsit ratione duo eodem tempore nauigia agitare: reſpondet vna, Poſtquam bulborū ollam deuoraueris. Docet verò M. Varro bulbos aqua decoquere ad vſum Veneris. Apitius addit nucleos pineos, & ſemen erucæ cum pipere.

CICVTA.

SEd quoniam nequitiæ ſatis vbiq́ eſt, longè vtilius fore exiſtimo, ſi quę ad ardorem Veneris potius extinguēdum proponantur, quàm quæ laſciuiam fouere doceant, commemoremus.

CASTIMONIA.

CIcutam nonnulli pro hieroglyphico caſtimoniæ poſuêre. Cauſam ego eam eſſe crediderim, quod ſi eius herbæ ſucco teſtes illinantur, Venus cohibetur, præcipueq́ ὀνειρωγμοὺς, quæ ſcilicet per ſomnium accidunt Veneris imaginationes compeſcuntur.

A SVPPLICIVM.

VBi vaſa quædam, quid ſibi quæcꝫ velint, recenſuimus, incidimus in calicē, eumcꝫ non alia de cauſa ſupplicij de aliquo ſumpti hieroglyphicum eſſe docuimus, niſi ob cicutæ ſuccum, qui ſontibus capite damnatis propinari ſolitus eſſet, idcꝫ præcipuè Athenienſium inſtituto: ibicꝫ de calice in ſacris etiam literis diſſeruimus.

DE RVTA. CASTIMOMIA.

EAdem ratione Ruta quocꝫ hieroglyphicum eſt caſtimoniæ, qua cicuta, diuerſa tamen naturæ vi: illa, quia plurimùm refrigerat: hæc, quia ſupra modum exiccat: atcꝫ, vt Dioſcorides tradit, genituram in potu cibocꝫ extinguit ruta. Theophraſtus ob ſiccitatem indurare, & ob caliditatem exurere dicit. Vtcuncꝫ, ita Ouidius:

Utilius ſummas acuentes lumina rutas,
Et quicquid Veneri corpora noſtra negat.

B Eſt & magis arcana cauſa, quàm ſiccitas caliditás ue nimia, quę rutam continentioris vitæ hieroglyphicum eſſe iuſſerit. Nam cùm ſerpens, vt ſuo loco dictum, voluptariæ nequitiæ ſignum ſit, ruta nimirum cùm tota ſit ſerpentibus aduerſaria, eoscꝫ vel odore fuget ſuo, vt plericꝫ veterum tradidêre, quanquam vim eam ineſſe vni ſylueſtri tradunt, meritò pro caſtimonia ponitur. Ad id porrò quod acuere lumina dicit Ouidius, Apuleius rorem eius herbæ matutinum prodeſſe tradit, vel cùm matutinò maduerit ſuccos in hunc vſum colligendos. Atcꝫ alibi, roſcidæ ſolia decocta in vaſculo vitreo decoquēda, vino veteri admixto, atcꝫ ita inungendum. Cur verò ſerpentes rutam exhorreſcant, cauſam eam philoſophi comminiſcuntur, quòd ſerpentes frigiditate ſiccitatecꝫ ſint præcipua prædití, vnde nō immeritò terrarum orbis per ſerpentis effigiem oſtendatur. Siccum enim & frigidum eſt elementum terræ, & Saturno anguis, vt alibi dictum, in manu ſtatuitur, cuius ſidus & frigiditate & ſiccitate cenſeri autumant Aſtronomi. Ruta verò quamuis calida admodum, ipſa tamen ſiccitate longè præſtat, adeò vt affluentiori quadam ariditatis vi apta ſit ad ſimile corrumpendū, eodem mo-
C do quo Proclus non aliam ob cauſam galli cantum leonibus horrori eſſe putat, niſi quia ſolaris virtus vtricꝫ inſita ſit animali, ſed longè præſtantius gallo, quàm leoni. Necꝫ diſsimulanda eſt vis rutæ prorſus admiranda, quæ non ſerpentes tantùm fuget, verùm etiam ſeles (ita ſoinas nonnulli vocant, de qua loco ſuo in Æluro) prohibeat ne adrepant, ſi eius herbæ ramuli in columbarij feneſtris & ingreſsibus alijs ſuſpenſi fuerint, traditum à Florentino in Conſtantini Cæſaris collectaneis. Quòd verò venenis ruta reſiſtat, muſtelæ ſunt documento, quæ cū ſerpentibus dimicaturæ, cibo eius armantur, vnde eam à nonnullis viperalē appellari, tradidit Apuleius. Et Mithridaticū illud aduerſus venena medicamentum nulli iam nō innotuit: regem quippe Ponti Mithridatem cùm fratris ſui timeret inſidias, rutæ ſolia XX, cum duabus nucibus iuglandibus, & totidē caryicis, admixto ſalis grano, ieiunum quotidie accepiſſe.

DE CONIZA.

ABLIGVRITOR.

AEgyptij ſacerdotes hominem qui bona ſua abliguriſſet, &, vt Horatius diceret, paternas maternas ꝙ res fortiter abſumpſiſſet, ſignificare ſi vel-

lent pecudes capræ'ue conizam depaſcentes, pro hieroglyphico facere conſue- D
runt: ſiquidem conſtat animalia ea quæ coniza veſcuntur, inſatiabili inde ſi-
ti confecta deficere. Quoniam verò peculium Ægyptiorum ferè omne in gre-
gibus conſtabat, vnde vniuerſa ea gens paſtores à nonnullis in opprobrium vo
citati (quanquam, vt alibi diximus, ſacerdotes eorum, quicq; ſacro cuipiam ini-
tiati eſſent, paſtores ita abominabantur, vt ne alloqui quidem eos fas putarent)
notum ex hiſtoria ſacra, cùm Pharao coloniam Ioſippi parentibus & fratribus
indulgere meditaretur, nō admittendos in Ægyptiorum cōmercia cenſuit, quia
Ioſippus induſtriam eorum omnem in armentis eſſe cōfeſſus erat, eos tamen &
cōmodè & liberaliter, opportuno feraciſsimoq; loco, ſeorſum à ſuorum conſor-
tio habitare iuſsit. Vtcunq; autem, cenſum Ægyptiorum per oues aut capras
exprimere moris erat.

AMATÆ REI DESERTOR.

SEd enim quæ vis herbæ eius eſſet in polypos, curq; hominē amata relinque-
re pernicem, ſubito tamen euentu aliquo abalienatum, per conizam admo- E
tam Polypo, ſacerdotes ipſi cōmonſtrare ſoliti eſſent, in Polypi cōmentario in-
ter piſces enarratum eſt. Exigere verò res mihi videtur, vt quoniam de coniza
ſæpe mentionem facere continget, ſuper ea loco hoc quędam aperire, quæ apud
autores tam Græcos quàm Latinos variè tradita ſunt, atq; ea quidem perplexè
admodum. Origanum herba eſt vulgò nota Romæ, atq; alijs vniuerſæ Italiæ
locis, κόνυζα Græcè, Cunila plurimùm Latinè dicta, quam, vtpote pręcipuè ſuam,
Ligures littorales Cornabuliam vocant, putri, vt prouerbio fertur, aptiſsimam
ſalſamento: nomen ab ea ſpecie ſumptum, quæ Cunila bubula appellatur. Cæ-
terùm cùm permultæ eius ſpecies ab autoribus referantͬ, eademq; varijs cogno-
mentis appelleͬ, diligētiori cura ad Medicos delegata, ſatis nos habituri ſumus,
ſi Cunilam bubulam eam acceperimus, quæ Origani ſpecies eſt, quam à teſtu-
dine cùm ea viperam ederit, ad incolumitatem carpi dicit Ariſtoteles, & ab eo
Plutarchus. Apud Pliniū legas, contra ſerpentes priuatim in vino bibi, quę Cu-
nila bubula appellatur. Apud Ariſtotelem, ciconiæ cùm vulnus acceperint (eas
enim cum ſerpentibus aſsiduè dimicare cognitum) origanum plagæ imponūt.
Theodorus Gaza, vir accuratiſsimus, origanum libenter cunilam vocat: alicu- F
bi pulicarem, quia pulices necat, ſtratis ſuppoſita, ſtrataq; ſub lecticis. Cunilam
hanc noſtratem Satureiam à ruſticis vocari, tradit libro X Columella. Horum
teſtimonia fuerunt adducenda, quia ſunt nonnulli, qui Cunilam bubulam ean-
dem & origanum eſſe pertinacius negant. Addam & illud, cùm inter tres præci-
puas origani ſpecies Onites connumeretur, doctiſsimos ætate noſtra viros de
hac non parum dubitare, eamq; ſibi incognitam ingenuè profiteri. Noſtri Bel-
lunenſes agreſtem quandam origani ſpeciem vulgò prouenientem, caule, folijs
& floribus grandioribus, odore tantum nō vſquequaq; ſuaui, ſed vaſtiore, pule
lium aſininū vocant, quæ nimirum Cunila bubula eſt, quæ in Liguribus Cor-
nabulia, & eodem apud nos vſu, quo apud Ligures, ſalſamentis inſperſa. Puta-
rim verò Onitis vocabulum ἀπὸ τοῦ ὄνου, qui aſinus eſt, cōmodiſsimè deductum.
De formicis verò noſtræ huius odore fugatis, experimentum ipſe feci, quod ad
biduum poſt inſperſionem efficaciter ſucceſsit, vt locum omnino dεſererēt. Ne
verò cuipiam mirum adeò videatur gramini huic eam ineſſe vim, Ambroſius
herbam quandam memorat, Gillam appellatam, cuius folia turtur nidis ſuis ex-

cluſo

cluſo fœtu ſuperiaciat, eoq́ pacto pullos à luporum incurſu deprædationeq́ tutetur: lupus enim ſolium eiuſmodi vſque ad fugam abhorret. Leopardus verò allium ita ſibi ſentit abominabile atq́ contrarium, vt ſi quis eo locũ, vbi ille morari ſit ſolitus, confricuerit, exilire cogatur, & aufugere. Ælianus primo de Animalium naturis ſcribit, noctuas à ciconijs, ſuo nido procul ſummoueri, platani eò folijs importatis, quorum contactum noctuæ ferre nequeant, ex eo in torporem dilabẽtes, ciconiasq́ ita pullorum ſuorum incolumitati proſpicere, quibus aſsiduè noctuæ inimicabiliter inſidiantur: de quarum alitum inimicitijs ſuo loco dictum. Neq́ verò ciconiæ tantùm, turtureſue, aut teſtudines medelam ſibi nanciſcuntur naturæ ductu, verùm etiam & canes, & ſues, & ex brutis pleraq́ alia. Canes quidem cùm fellis vitio laborant, gramen illud ſuum depaſcuntur. Sues ſi cephalalgia crucientur, fluuiales cancros inueſtigant. Muſtelæ rutam, ſi venenatum quid comederint, carpunt. Angues marathro lippientes oculos depurgant. Huiuſce rei quæ nam ſit cauſa, non otioſe quæritur à quibuſ-
B dam, quippe cùm animalia hæc neq́ talia didicerint ab alijs, neq́ quidem doceri potuerint, cur ita norint quæ ſuis ſint ægritudinibus vtilia. Putant igitur ita accidere: quemadmodũ ſaui odore ſolo apes ad ſeſe alliciunt, & cadauera vultures, vel procul abſentes, ſic etiam cancri ſues illectent, origanum teſtudines, vrſam formicæ, de qua loco ſuo diximus: id verò nulla ratione fieri, neq́ quòd ſenſus, & facultatis eius qua vel intelligere vel cognoſcere queãt, participes habeãtur, cõmentiq́ ſunt corporum conflaturas, diceret Plinius, in cauſam adducere, quæ huiuſmodi appetitus in animalibus concitent, quæ humorum mutatione varios, dum laborant appetant vel acores, vel dulcitudines, vel alias, vti vſui venerit, qualitates, fieriq́ plerunque id importunè, ac præter morem, & indecenter, id quod in mulieribus præcipuè videre eſt, quæ dum prægnantes ſunt, & lapidem, & terram, & ſordes alias, & humanam interdum carnem appetunt ad veſcendũ: quod ſuperioribus annis in Inſubria accidit, vbi matrona quædã nobilis, cùm oculos in coloni ſui toroſiores muſculos, qui de coxendicibus protuberabant, iniecisſet, tanta arrepta eſt auiditate carnis eius fruſtulum guſtandi, vt niſi compos fieret, defecturam ſe profiteretur, aut abortiuum facturam: quo me-
C tu coniux eius commotus, maxima mercede cum colono conuenit, vt abſcindi ſibi muſculi partem pateretur, ne patrona ſua exanimaretur: ille precij lenocinio ductus, conditionem accepit, ſucciſumq́ eſt fruſtum, modicoq́ inſperſo ſale prunis toſtum, quo illa deuorato incolumis quamprimùm euaſit. Quocirca Medici cùm in effrænatas huiuſmodi appetentias incidunt, quæ ſalubria, quæ minus, nouiſſe debent: nam aliquid huiuſmodi omnibus ferè grauiter decumbentibus accidere interdum ſolet. Scribit Mneſitheus medicus in pneumonicæ principio, quendam qui cæpe cõcupierat, eualuiſſe: quendam verò qui ficus appetierat, perijſſe, propterea quòd appetitio corporis qualitati, qualitas verò texturaq́ ipſa, vt quæq́ eſt, morbis obſequitur. Ex quo manifeſtum eſſe autumant, feras quoq́ cùm in pernicioſas & letales ægritudines inciderint, non alia de cauſa in huiuſmodi appetentias ferri, quàm ob naturæ ipſius (vt ar Lucretiano vocabulo) cõpoſituras, quę illas ad ea ſponte incitãt, quę ſaluti futura videãtur. In hunc modum diſputant hi, qui nihil aliud brutis animalibus conceſſum volũt, quàm ſentire & paſci. Antiquiores tamen philoſophi pleriq́ bruta etiã in mentis & intelligentię participatum admittũt, quorũ nos argumenta validiora alibi, & in Elephãti, & in Formicæ cõmentarijs recitauimus. Iis verò hîc cõtem-

tenti, quæ ad veterum hieroglyphica facere videantur, proſequamur.

DE HELIOTROPIO ET SELENOTROPIO.
TERRENORVM CVM COELESTIBVS TEMPERATVRA.

QVod ſi cognationem, conſenſúm ue, aut temperaturam, quàm inferioris naturæ iſtius res cum cœleſtibus habent, infimis quippe ſuprema, & ſupremis infima, occultis quibuſdam viribus colligata eſſe oſtendere voluiſſent, nullo euidentiori ſigno, propriorée ue hieroglyphico id exprimere conſueuérunt, quàm cùm herbas duas, Soliſequã & Luniſequã figuraſſent. Liceat verò mihi ἡλιοτρόπιον & σεληνοτρόπιον ita Latina facere: illa enim ad Solis motum Solem verſus mouetur, hęc verò ad Lunam vertitur. Sũt verò & alij flores tam arborum quàm hèrbarum, qui hoc imitari videntur, ſed his duobus nulli manifeſtius. Proinde Ægyptij eandem rerum omnium rationem eſſe contendebant, vt intellectu alia, vi rationis alia, alia natura, alia ſenſu ſuperioribus deuincirentur, & ſuam quæque concordiam affectarentur.

DE LVPINO.

TRahit ſimilis quodammodò naturâ, vt Heliotropio Lupinũ ſubijciam; nam id quoque ad Solis curſum vertitur.

HORÆ.

PEr eius autem figuram temporis dimenſio, vel horæ ipſæ hieroglyphicè ſignificantur: quę quidem ab eo ſurculo tam manifeſtè diſtinguuntur, vt agricolæ peritiores diurnas horas, aëre etiam nubiloſo, ex eius motu conuerſioneque deprehendant. Traditum ab Apuleio lib. De re ruſtica:

SVIS VIRIBVS POLLENS.

ET quoniam id ingenium eſt lupino vt coli nolit, ſitque negligentia ipſa fertilis, aptè quis fecerit, ſi hominem qui ſuapte ingenio vel induſtria ſibi neceſſaria comparet, eiuſmodi ſurculi geſtamine inſignìuerit.

DE NYCTERETO.

SI verò hominem occurſum cuiuſpiam rei natura expauẽntẽ oſtendere curaſſent Ægyptij, Nyctereton herbam & anſerem faciebant. Ferunt enim anſerem ad primũ conſpectum eius expaueſcere, vnde & χηνάμυχον vocatur. Herba eſt coloris ignei, folijs ſpinæ, nec à terra ſe attollẽs, noctibus interlucens, & quoniam è longinquo etiam noctibus fulget, νυκτιπόλον appellatur.

DE BLITTO. FATVVS ET INSVLSVS.

FAtuum & inſulſum, turpique deditũ inertię hominem, per Blitũ herbã ſignificare mos erat. Stupidi enim ſaporis herba omnino eſt, neque vllam habet acrimoniã: vnde conuicium in fœminas mariti faciunt apud Menandrũ, βλῖτα eas appellantes. Et Truculento Plautus nõ infacetè dixit blitteam meretricẽ, quæ non ſaperet in vino ad rem ſuam: qui locus imperitè ſatis à nõnullis inuertitur, qui Bletetã & Bletem neſcio quod incõmodi calceamenti genus exquiſiuère in eiuſmodi cõtemptũ. Laberius dixit bipedem blitteã belluam. Et Empedocles, vt apud Varronẽ eſt, humilem humani generis conditionẽ oſtenſurus, natos homines ex terra ait vt Blitũ. Sanè illi nomen herbæ à ſtupore eſt; βλάξ enim ſtupidus Græcis, ſtolidusque & ignauus.

DE

A

DE BETA.

SVnt qui betam & blittum idem eſſe ſentiant, Martialis, puto, carmine decepti, qui ſcripſerit:

Ut ſapiant fatuæ fabrorum prandia betæ,
O quàm ſæpe petet vina piperq́ coquus.

quas aliter paratas nihil ſapere exquiſitioris ganeę proceres profitent. Sed enim Dioſcorides blittũ à beta ſecernit, & blittũ quidẽ apud Ægyptios Æclotoripẽ, apud alios Eriplẽ, apud Romanos pariter & Græcos blittu appellari: edi oleris modo, ventrẽ tãtùm deijcere, medicas vires habere nullas: cùm beta ea ſit, quæ Atticis σεῦτλον, Theſſalis, propter odiũ in σ literam, τεῦτλον nuncupet, olus vbiq; locorũ celeberrimũ vſitatiſsimũq́, alicuius omnino ſuauitatis, quodq́ à ciuilibus menſis minimè reijciatur; quæ pluribus apta medicinis, multas humano generi conferat vtilitates, quas qui noſſe voluerit, Dioſcoridem legat lib. altero, cap. CX, Theophraſtum VIII, Æginetam VI, Plinium XIX. & item alios.

MOLLITIES.

B PEr eius verò hieroglyphicũ cinædica petulantia, molliſq; & eneruis laſciuia notatur, peruulgato illo Cynici Diogenis dicto, qui cùm à petulcioribus quibuſdam pueris conuicio inceſſeretur, quòd canis eſſet, ac ſubinde fugitarẽt, quærente eo cur fugerent; Ne mordeas, reſpondentibus: Bono eſtote, inquit, animo, canes non edunt betulas.

DE CAPILLO VENERIS.

EBRIOSITATIS REMEDIVM.

QVi ſignificare hieroglyphicè volũt hominẽ ebrioſitate laborantẽ, ac ſibi remediũ comminiſcentem, vt præmonſtrarunt Aegyptij, Vpupam & Capillum Veneris herbam faciebãt. Vpupa ſiquidem vuis veſcitur immodicè, ita vt plerunq; inde ebria fiat: verùm ſimulac ſe tentari ſenſerit, Capillo Veneris decerpto, efficaciſsimè ſibi medicatur. Herbam hanc Adianton Græci vocant, ἀπὸ τοῦ μὴ διαίνεσθαι, hoc eſt, à nõ marceſcendo: neq; enim bruma, vt herbæ reliquæ, marceſcit, neq; aqua perfuſum merſúmue. καλλίτριχον multi, hoc eſt, pulchricomum, alij πολύκομον, id eſt, multicomũ, vtrunq; ab effectu vocant, licet πολίκομον, nonnulli canocomũ interpretentur. quin etiam ab effectu ſaxifragũ appellarũt.
C Capillũ verò Veneris ideo Latini dicunt, quia capillũ præcipuè tinguit: ad hoc decoquitur in vino cum ſemine apij, adiecto oleo copioſo, vt criſpum denſumq́ faciat. Defluere verò prorſus prohibet, vrſino adipe & ladano admixtis.

DE APIASTRO.

POPVLVS LEGE COERCITVS.

APem ſuo cõmentario populum inter alia ſignificare diximus. Eum verò legibus coërcitum hieroglyphico aliquo figurare qui vellent, apem & apiaſtrum herbam proponebant: qua ſi perunguntur aluearia, non fugere apes tradunt: nullo enim magis gaudent flore, eaq; de cauſa μελισσόφυλλον, & melitænã appellatam conſtat, quæ marrubium eſt nõnullis.

DE BRASSICA.

QVod autem ad modò memoratam vpupam & adiãtum facit, auxilio etiam eſſe aiunt braſsicã, vbi quis ebrietate tentetur. Nam ante cibum ſumpta, largiores potationes ne lædant, efficit, vt autores pleriq; tradunt, præſertim Græci.

INTERTVRBATA LÆTITIA. D

VNde qui lætitiam interturbatã importunitate cuiuſpiam hieroglyphicè notatam volunt, Braſsicã inter duos vitium ſurculos adſitam conſtituunt. Vino enim, quod præcipuũ eſt lætitię hieroglyphicũ, ea, vt apud Plinium eſt, auerſatur, in primisq́; eſt vitibus inimica, vitesq́; illi, vt pernicioſa alterutri ſoucant inter ſeſe odia. Nam vites, vt ſecundo de Diuinatione Tullius, à caulibus Braſsicis, ſi propter ſati ſint, vt à peſtiferis & nocentibus refugere dicuntur: & quãuis rei cuiuſcunq; adminicula clauiculis perueſtigẽt, quę tanquã manibus apprehẽdant, atq; ita ſe erigãt, hos tamen, vtcunq; propè adſint, nulla ex parte cõtingũt. Ad hęc Beritius, vbi & ſua, & Tarentini ſentẽtia, nihil in vinetis ſeminandũ cẽſet, Braſsicã pręcipuè ſummouendã præcipit, vtpote quę vitibus egregiè cõtraria ſit: & cùm propter naturę ſuę ſiccitatẽ multo indigeat humore, euenit vt iuxtà adſita vitibus alimentũ ſubtrahat. Tanta verò inter vitem & braſsicã diſſenſio eſt, vt ſi quis vinũ dum ea coquitur inſtillauerit, ne poſtmodũ coquatur efficiat, & oleris colorem vitiet. Quiq; prius crudam braſsicã ederit, vino quãtumuis E largiter hauſto tentari nõ poterit, quia vis eius occurſu braſsicę hebetatũ, fractaq́; labaſcit. Hinc pleriſq; Italię regionibus, & totius etiamnũ Europę prouincijs mos inolcuit, vt cùm calendæ Auguſti vulgò Baccho dicatæ habeãtur, permiſſa eo die vnicuiq; volenti largius epotandi licentia, ſympoſijsq́; ad hoc inſtitutis, & curioſiſsimè celebratis, in quibus Auguſtũ ſe capeſſere glorientũ, braſsicas identidem vt ebrietatis antidotũ in ferculis præſumãt. Affirmat & illud Beritius, quod ex Cicerone retulimus, ſi iuxtà depoſita vitis ſit, vltrò eam effugere, & in contrariã partem ſarmenta conuertere: id quod nos in hortis noſtris Caſtaſioneis fieri vidimus, extra quorũ ſeptum excitata pergula, quam iuxtà poſitę vites inſcenderẽt ad meridiem, accidit vt hortulani incuria differtim braſsicę ſubſeminarẽtur: tum vites cumprimũ pampinos emittere cœperũt, braſsicarũ iuxtà ſurgentiũ odore offenſæ ſurculos conuerterunt, omiſſaq́; percommodè parata pergula, vltra ſeptũ ad ſeptentriones ſeſe porrexêre. Abſuerã ego tris menſes, dum hæc nulla curantur diligentia. Reuerſus aũt auulſis inde caulibus coactus ſum bonam earum partem pedamentis ac ridicis alijs alieno loco ſuſtentare, quod præter ſpem feliciter ceſsit, pergula intra & extra hortos duplicata. Citat F Varro Neſtoris Alexicepon, elegiaco numero conſcriptũ, in quo harum inimicitiarum cauſa decantatur, Bacchum quippe furibundi Lycurgi timore perculſum in mare ſe proripuiſſe, in eoq́; delituiſſe, mox ab emerſu clandeſtino Lycurgum ex inſidijs inuaſiſſe, quem vitè deuinxerit: illum indignabundum cùm improuiſam capturam ferret impatienter, lachrymas emiſiſſe, ex quibus enata ſit braſsica: atq; hinc orta diſsidia, & implacabilis plantarum earum contrarietas. Tabeſcere enim eam neceſſe eſt, ſi fortiori viti proxima fuerit: vel vitem, ſi tenella ſit, ipſa tabefaciat. Vſqueadeò verò odia hæc in vuæ nomen exercentur, vt (quod idem Varro tradit) quod incommodum vua in humano gutture appellatur, odioſum admodũ, ſi nimia deſtillatione laxata fuerit, cohiberi, retrahiq́; facillimè poſſe credatur, ſi crudæ braſsicæ ſuccus capiti ſuperfundatur. Sed mirum eſt admodum has folijs & pampinis inſitas eſſe aduerſus vinum inimicitias, radici verò conciliationẽ ineſſe. Nam qui vinum in acetũ trium horarum ſpatio verti docent, inter quos Varro ipſe eſt, radicẽ betæ contuſam in dolium conijciendam monent: ſin verò reſtituere vinum malueris, braſsicæ radicem eodem modo præcipiunt immittendam.

HIEROGLYPHICORVM PIER. VAL. FINIS.

CAELII AVG. CVRIONIS HIEROGLYPHICORVM COMMENTARIORVM LIBER PRIOR, EA CONTINENS QVÆ PER VARIA DEORVM ET HOMINVM ſimulacra ſignificantur:

AD BASILIVM AMERBACCHIVM I.C. POlitiſsimum.

CVM difficillimum ſit ea in lucem edere, ob ingeniorum moroſam ſæpe varietatem, quæ omnibus placeant, opus eſt illa magni alicuius viri autoritate fulciri, qui & calumniatores ac detractores deterrere poſsit: & ſi quid in controuerſia fuerit, dijudicare, rectaq́ & vera comprobare, falſa autem refellere. Unde etiam fit, vt virtutes illorum quibus ſcripta dicantur, eiuſdem ſæculi hominum teſtimonio celebrentur, & ſic illi quoq́ patrocinij ſui præmiũ amplum referant: memoriam videlicet earum virtutum, quarum quamuis docti ipſi ſint, nulla fama ipſorum ſcriptis ad poſteros perueniret. Nam principum quidem atque heroum res geſtas memoriæ mandant Hiſtorici: eruditionis ſuæ monumenta alij docti viri relinquunt: horum autem omnium humanitatis, ſuauitatis, ſapientiæ, virtutum teſtes & præcones non alij ſunt, quàm omnis generis ſcriptores qui illis monumenta ſua inſcribunt. Quamobrem æquè prudenter mihi rebus ſuis conſuluiſſe videntur, & qui ſcripta ſua doctorum patrocinio commiſerunt, & qui ita rationes ſuas inſtituerunt, vt & docti ipſi eſſent, & à bonarum literarum ſtudioſis celebrarentur. Illi enim ſcriptis ſuis autoritatem conciliarunt, hi virtutes ſuas ab obliuionis tenebris vindicarunt. Hos igitur ego imitari cupiens, quem alium huic meo Hieroglyphicorum priori Commentariolo patronum conciliarem potius quàm te, qui & tanta eruditione atque autoritate es, vt tuo fretus patrocinio liberè in omnium manus venire poſsit: & familiæ noſtræ ita coniunctus, vt primæ ætatis bonam partem ſimul tranſegerimus, cuiusq́ humanitatem ſingularem ac beneuolentiam quotidie experimur.

Hunc igitur meum laborem eodem animo complectere, quo me noſtramq́ domum iamdudum amplecteris. Vale. Baſileæ,

XIIII. *Kal. Sext.* CIↃ.IↃ.LXVII.

DE ENEPH, AEGYPTIORVM DEO, CREATOR, ET CREATIO MVNDI. D

PER Eneph, quem pro Deo colebant Ægyptij, ipſum totius mũdi atq; vniuerſitatis creatorem opificemq; pulcherrimo hieroglyphico oſtendebant: cui hominis formam tribuebant, eumq; cœrulea veſte indutũ, zonamq; tenentẽ & ſceptrũ pingebant, ac eius in capite pennam ponebant: vt teſtatur Euſebius in libris de præparatione Euangelica. Penna enim in capite, ſignificat difficilem inuentu eſſe creatorẽ, & nemini conſpicuum, ſed ſublimem, non modò ſupra ſenſuum, verùm etiam ſupra humanæ intelligentiæ captum: humana verò forma, eundem vitæ autorem, & motu qui intellectu comprehendi poſsit, circumlatum indicabat. quoniã vt hominis corpus quidem cernitur, mens verò ipſa quæ hominem à cæteris animantibus diſiungit, eſtq; eius naturæ propria, cerni à nullo poteſt: ſic etiã Dei ac ſummi opificis, actiones & motus quæ ipſe in ſacris literis, poſteriora vocat, non ſecus atq; Ariſtoteles effectus poſteriora, cauſſas verò priora nominat, ab humano intellectu cerni poſſunt: mens verò ipſa & Diuina natura, quæ illa moderatur & gubernat, in huius corporis carcere abſolutè cognoſci nõ poteſt. & ideo cœrulea veſte indutum eum pingebant, vt cœleſtem illum eſſe ſignificarent, & in cœlo habitare, nullius coloris vel accidentis, mixtionis'ue participẽ, etiam ſi nobis ea fortaſſe ſuſcipere videatur: & modò iraſci, modò placari: quẽadmodum cœlum ipſum cum nullius coloris ſit, propter interualli longitudinem cœruleum videtur. & ſic ſimul quoq; eius naturam tantum à noſtra diſtare indicabant, quantum cœlum à terra diſtat. Sceptrum verò poteſtatem eius regiam in vniuerſam naturam ſignificat, et zona vinculum, quo creata omnia colligat, & in quo vitæ neciſq; fata continet: hoc eſt ortus atq; interitus, & rerũ naturalium cauſſas. Eſt autem zona circulus ille, quem Aſtronomi Zodiacum vocant. Præterea hunc Deum ouum ex ore producentem faciebant, quod mundum ſignificabat Dei verbo creatum: vt etiam Sacræ literæ teſtantur.

(Right margin: E beside "ſupra humanæ intelligentiæ captum…"; F beside "ligat, & in quo vitæ neciſq; fata…")

DE PANE ARCADIAE DEO, VEL SATYRIS ET FAVNIS.

VNIVERSVM, VEL MVNDVS.

PAna, quem & Innuum & Faunũ vocauère, ſic pingebant veteres: Caprina facie, rubro colore, hirtis cornib. varia pantheræ pelle indutum, infima ſui parte hiſpida, & Caprino pede, altera manu fiſtulam ſeptem calamorum tenentem, altera pedum ſiue baculum incuruũ. hacq; figura vniuerſi ſymbolum contineri volebant. Facies enim rubens æther ſignificat, bina cornua Solem & Lunam, pantheræ pellis cœleſtium

A leſtium ſiderum varietatem. Pars eius inferior hiſpida fingebatur, propter arbores, virgulta & feras: caprini pedes terræ ſoliditatem oſtendunt: fiſtula ſeptem calamorum, harmoniam cœli, in qua ſeptem ſoni ſunt, & ſeptem diſcrimina vocũ: virga recurua annum qui in ſe recurrit, & ideo πᾶν, id eſt totum, eſt appellatus. Sic autẽ ſymbolũ hoc interpretãtur Euſebius, Phurnutus & Seruius.

INDIGENA VEL NOBILIS.

EIuſdem Panos ſimulacro indigenam ſignificari, teſtatur Virgilius his carminibus:

Hæc nemora indigenæ Fauni Nymphæq́ tenebant,
Gensq́ virûm truncis & duro robore nata.

Nam Deorum filios aiebant eſſe Faunos, è terra & diuino ſemine genitos, Faunorum verò liberos heroas, & demùm ab heroibus homines natos. vnde rectè per Fauni ſimulacrũ etiã generis nobilitas ſignificabitur: eſt em̃ in magna parte nobilitatis, nõ aduenã, ſed indigenã eſſe. Quamobrẽ legimus apud Platonem, Athenienſium nobilitatem idcirco cęterarum ciuitatum nobilitati præſtitiſſe,
B quòd illi ex ipſa terra geniti eſſent, nec alio comigraſſent.

SERMO.

PEr eundem Pana & Sermonem ſignificari, tradit Plato, Ægyptiorũ arcanorũ interpres in Cratylo, quòd non ſecus ac Pan vagari & circumire fingitur: ſic ſermo omnia complectatur, & per omnia vagetur, verſetq́ cũcta: & geminus ſit, verus ac falſus. Quod autẽ verũ eſt ex ipſo, id quia leue ac diuinũ eſt, & ſupernè apud Deum habitat, pectore & capite ſignificari: quod verò falſum, quia infernè inter vulgus hominum manet, inferiore parte quę hiſpida eſt & hircina, ob aſperitatem turpitudinemq́ oſtendi: & ideo à Græcis πᾶν, appelatum dicit, id eſt totum, quia ſermo totum comprehendit & verſat.

MVNDI HIEROGLYPHICVM.

MVndum alio etiam modo Ægyptij hominis effigie pingebant, complicatis pedibus cũ facientes, veſtem variã ádtalos vſq; indutum & aureũ globũ capite ſuſtinentẽ. Pe-
C dibus quidẽ complicatis, propter terræ firmitatẽ, varia & oblonga veſte indutum, propter elemẽtorum ac rerũ quæ ex illis gignuntur, & quibus terra veſtitur varietatẽ & copiã: aureũ verò globũ capiti eius impoſuerũt, qui cœlum ſignificaret ſphęricum, & circularẽ eius motũ.

SOLIS SIMVLACRVM.

SOlẽ pingebãt iuuenili & rotũda facie, eũq́ in naui collocabãt, quã crocodilus ferebat: ꝑ nauigiũ motũ eius in humido ſignificantes, hoc eſt, in ęthere vel intelligẽtijs. nam & ęther multi humidũ eſſe putarũt: & in ſicco tã diuturnũ motũ fieri nõ poſſe, & cœlos aqueos dixerũt: vnde in Sacris literis tã ſępe cœleſtiũ aquarũ mẽtio fit, & angeli ipſi aquarũ nomine à Dauide cõprehendunt. Per crocodilũ verò aquã pluuiam, cuius cauſſa Soli tribuitur.

OSIRIS.
SOLIS ET LVNÆ CONIVNCTIO.

IN Elephantinopoli Ægyptia vrbe Oſiridis ſimulacrum colebatur, viri corpus habens cœrulei coloris, caput verò arietis, quod Solis ac Lunæ coniunctionem ſignificaſſe, tradit Euſebius. Cœruleus autem color ei propter humiditatem tribuebatur, quia Lunaris coniunctio humidior eſt: nec non quia noctes cœruleas facit: tunc enim potiſsimùm noctibus ſerenis cœruleum videtur cœlum.

LVNÆ SIMVLACRVM.

IN Heliopoli verò eiuſdem prouinciæ vrbe, Lunæ ſimulacrum hoc ſymbolo conſecratũ erat. Homo accipitris habẽs faciem, lancea Typhona interficiens. Pingitur autem Typho fluuiatilis equi forma: & totum hoc ſimulacrum candidi coloris erat, qui color, ab alio lumen accipere Lunam ſignificaret: accipitris verò facies à Sole eam lumen capere indicabat, vnde & ſpiritum attraheret: Soli enim accipiter dicatus erat, qui, vt etiam Pierius teſtatur, lucis ac ſpiritus ſymbolũ eſt, tum propter motus velocitatem, tũ quia alis altiora & lucidiora petit. E

PLVTO.
OCCVLTA CONSILIA.

VEteres cum conſilia & cogitationes occultas eſſe debere ſignificare volebant, Plutonem pingebãt galeatum, & Proſerpinam rapiẽtem, tum quòd ſubterranea, quorum Deus dicitur Pluto, lateant abſconditaq; ſint: tum, quia raptus clàm fiunt: tum deniq;, quòd cùm in capite conſilij ſedes eſſe putetur, galea illud tegens aptè conſiliorum occultationem ſignificet.

INFERIOR VEL MINOR POTESTAS.

EIuſdem quoq; Plutonis hieroglyphico, breue ſceptrum in manu eius ponẽtes, minorem inferiorem'ue poteſtatem, vt eius qui alium maiorem principem agnoſcit, innuebant: propterea quòd Pluto inferorum rex dicatur, & tamẽ Iouis imperio ſubiectus.

SILENVS.
SPIRITALIS MOTVS.

SIlenum quem ſenem & dormientem pingebant, ſpirabilis motus ſymbolum fuiſſe, teſtantur veteres: cuius caput candore fulgens propter cœleſtem motum faciebant, cæſaries verò longa craſsitudinem terreſtris aëris ſignificat. Dormire autem illum ebrium finxerunt, quia craſsiores ſpiritus & vapores caput quaſi ebrietate quadam grauant, ſomnumq; inducunt. F

VVLCANVS.
IGNIS.

IGnis virtutẽ ſub Vulcani, hoc eſt hominis forma pingebant, in cuius capite pileus erat cœruleus, ætheræ ſymbolum regionis, vbi integer puruſq; ignis inuenitur. nam qui è cœlo in terrã delapſus eſt, cum imbecillior

becillior ſit, materiaq; indigeat & fomento, claudicans fingitur, vt qui ſeipſum, niſi baculo innixus, ſuſtinere non poſsit, cum æthereus ille abſq; vllo fomento ſe ipſum ſuſtineat, alat, tueatur.

HERCVLES,

ELOQVENTIA.

VIſum eſt nobis hîc recenſere hieroglyphicum, quo Galli antiquitùs eloquentiæ vim exprimebant. Id autem ex Luciani libello de Hercule Gallico conſcripto, ſumemus ad verbum, quemadmodum vertit Eraſmus. Sic igitur inquit: Herculem Galli lingua gentis vernacula Ogmium vocāt. Porrò deum ipſum noua quadam atq; inuſitata figura depingūt. Decrepitus eſt apud illos, recaluaſter, reliquis capillis, ſi qui reliqui ſunt, planè canis, cute rugoſa, & in aterrimum exuſta colorem, cuiuſmodi ſunt nautę iſti. Charontem potius aut Iapetum, quempiam'ue ex ijs qui apud inferos ver-
B ſantur, diceres. In ſumma quiduis potius quàm Herculem conijceres ex imagine. Atq; tali ſpecie cùm ſit, tamē Herculis ornatum gerit, vt qui eum leonis exuuium indutus ſit, tum clauam dextra teneat, tum pharetram humeris aptatam portet, tum arcum tenſum læua prætendat. Denique modis omnibus Hercules eſt. Hæc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliam facere Gallos: quum eiuſmodi pingerent effigie, quo nimirum illum talibus picturis vlciſcerentur: quòd olim regionem ipſorum incurſaſſet, prædas agens, id temporis cum Geryonis armenta veſtigās, occidentalium gentium pleraſq; regiones peruaſtauit. At nondum dixi id quod erat in imagine maximè nouum atq; mirandum. Siquidem Hercules ille ſenex, ingentem admodum hominum multitudinē trahit, omnibus per aures reuinctis. Porrò vincula catenulę tenues auro, electro'ue confectæ, pulcherrimis monilibus ſimiles. Atqui cum vinculis vſqueadeò fragilibus ducantur, tamen neq; de fuga cogitare videntur, quum alioqui commodè poſsint, neq; prorſus obnituntur, aut pedibus aduerſus trahētem obtendunt, ſeſe reſupinantes: verùm alacres ac læti ſequuntur, ducentē ad-
C mirantes. Vltrò feſtinātes omnes & laxatis funiculis etiam anteuertere ſtudentes: perinde quaſi grauiter laturi, ſi ſoluerentur vinculis. Ne illud quidem pigebit referre, quod mihi videbatur omnium abſurdiſsimum. Etenim cum non inueniret pictor vnde catenularum ſummas anſas necteret, videlicet dextera iam clauam, læua arcum tenente, ſummam Dei linguam perterebrauit: atq; ex hac religatis catenulis eos trahi fecit: ipſe nimirum ad eos qui ducebantur, vultum & oculos conuertebat arridens. Hæc ego cum diutius adſtans eſſem contemplatus, admirans, hæſitans, indignans, Gallus qui propius adſtabat, noſtratium literarum non ignarus, id quod declarauit Gręcè optimè loquens, philoſophus opinor, ex eo genere philoſophorū, quod apud eos eſſe fertur: Ego tibi hoſpes, inquit, picturæ iſtius arcanum explicabo: nam videris vehementer ad eam attonitus ac mirabundus. Orationem nos Galli nequaquam arbitramur eſſe Mercurium, quemadmodum vos Græci, verùm Herculi illam tribuimus: propterea quòd hic Mercurio longè robuſtior extiterit. Nam quòd ſenex fingitur, nihil eſt quod mirêre: ſiquidem facundia ſolet in ſenecta demùm abſolutam vim oſtendere. Si modò verum veſtri dicunt poetæ, obduci iuuenum denſa caligine pectus, cōtra ſenectam poſſe quiddam dicere rudi iuuenta melius ac prędarius.

A
PROMETHEVS,

ARTES ET INGENIVM, VEL ARTIVM INVENTORES.

PLato in Protagora ſub perſona Socratis, huiuſmodi narrat de Artiũ origine fabulã: Erat, inquit, aliquãdo tẽpus quo dij quidẽ erãt, mortalium autem genera non erant. Poſtquam autem & his tempus fatis cõſtitutum venit vt crearentur, formabant ipſa dij intra terram ex terra & igne permixtis, & ex ijs quæ igne ac terra permiſcentur. Quum verò in lucem iam illa producturi eſſent, illorum ornandorum,
B facultatumq́ſ ſingulis, prout deceret, diſtribuendarum curam Prometheo & Epimetheo demandarunt. At Epimetheus ſibi diſtribuẽdi munus depoſcit, & Prometheo, dum ego diſtribuo dicit, Aſpice & conſidera. Sicq́ſ illo perſuaſo, diſtributionem facit. Hic verò alijs robur abſq; celeritate apponebat, alia debiliora velocitate ornabat, alia armabat, alijs inermi data natura, aliam quandam facultatem ad ſalutem excogitabat. Quæ enim ex ipſis parua fecerat, ijs volatilem fugam aut ſubterraneam habitationem tribuebat. Quæ verò magnitudine auxerat, ea hac ipſa ſeruabat, & reliqua hoc modo exæquans diſtribuebat: ea induſtria, vt caueret, ne quod genus interiret. Poſtquam verò mutuæ corruptionis effugia ipſis ſuppeditaſſet, facilitatem anni tempora & varias cœli tempeſtates ſub dio ferendi excogitabat: induens illa denſis pilis, & ſolidis pellibus, quæ & hyemem & æſtum arcere poſſent: & quæ ſingulis cubilia petentibus propriũ ac naturale ſtratum itidẽ eſſent: & ſub pedibus alia vngulis, alia pilis & corijs ſolidis ac exunguibus muniuit. Nec non alimenta alijs alia ſuppeditabat, his herbam ex terra, illis arborũ fructus: alijs radices, quibuſdam verò aliorum animalium
C laniatum in alimentum dabat. Et his quidem paucam ſobolem tribuebat, his verò quæ ab illis dilaniarentur, multam, quo genus ipſum conſeruaretur. Proinde Epimetheus, vt qui non vſqueadeò ſapiens eſſet, non animaduertit, ſe facultates in bruta animantia expendiſſe. Reſtabat adhuc ipſi inornatum hominum genus, & quid cum ipſo ageret, ambigebat. Quo dubitante, venit Prometheus, inſpecturus diſtributionem, & videt reliqua quidem animalia accuratè omnia habere, hominem verò nudum, non calceatum & inermem. iamq́ſ fatalis dies aderat, qua etiam hominem ex terra in lucem prodire oportebat. Conſilij itaq; inopia præhenſus Prometheus, & quàm nam homini ſalutem reperiret neſciẽs, Vulcani & Mineruæ artificioſam ſapientiam vnà cum igne furatur. Fieri enim nullo modo poterat, vt illa abſq́ſ igne ab vllo poſsideretur, aut vllo vtilis eſſet: & ſic illam homini largitur. Sapientiam itaq; circa parãdum victum hoc modo homo accepit: artem verò verſandi in rep. non habebat. Illa enim apud Iouem erat. Prometheo autem Iouis arcem ingredi non licebat, quoniam Iouis munitiones horrendæ erant. at in communẽ Mineruæ & Vulcani domum, in qua artes exercebantur, furtim ingreſſus erat, & furto ſublata ignea Vulcani arte, &

alia Mineruæ, eas homini contribuit. Et ex hoc contigit homini victus facultas. D Prometheus verò poſt eam quę fertur furti pœnā Epimethei cauſſa dedit. Poſtquam autem homo diuinæ ſortis particeps factus eſt, primùm quidem propter Dei cognationem ex igne contractam, ſolus inter omnia animātia deos eſſe putauit, iiſq; aras & ſtatuas dicauit. Deinde vocem & nomina breui per artem articulauit: habitationes, veſtes, calceos, ſtrata, & alimenta ex terra inuenit. Hoc autem modo inſtructi initio homines ſparſim habitabant, nullas habentes ciuitates. Cumq; feris imbecilliores eſſent, paſsim ab illis interimebantur. Ars nanq; opificiorum ad alimentum quidem idonea erat auxiliatrix: verùm ad bellum contra feras manca. Reip. enim artem nondum habebant, cuius pars eſt ars militaris. Quærebant autem quomodo congregarentur ac ſeruarentur condentes ciuitates. Quum verò congregati eſſent, iniurias mutuò inferebāt, vt qui artem gubernandæ reip. non haberent. Quare rurſus diſpergebantur ac peribant. Iupiter igitur timens generi noſtro ne in totum aboleretur, Mercurium mittit, vt pudore & iuſtitia homines imbuat, quæ ciuitatum eſſent ornamenta & vincula, & amicitias inter homines conciliarent. Interrogat itaq; Mercurius, quomodo iuſtitiam & pudorem hominibus diſtribuere debeat? Num vt artes diſtributæ ſunt, ita & has diſtribuam? artes enim ſic ſunt diſtributæ, vt vnus qui artem medicam aliámue quampiam teneat, multis imperitis ſufficiat. Itáne ergo & iuſtitiam & pudorem inter homines ponam? aut in omnes diſtribuam? In omnes, inquit Iupiter, & omnes eius participes fiant. Neque enim conſtabunt ciuitates, ſi pauci illarum participes fuerint, velut ex aliis artibus. Legē item nomine meo promulges, vt qui pudoris & iuſticiæ particeps eſſe non poſsit, tanquam peſtis ciuitatis occidatur. Ex qua narratione colligimus, per Prometheū facem accenſam, quæ ignis furtum ſignificet, tenentem, ingenii vim in inueniēdis artibus, artiúm ue inuentionem & ipſum inuentorem denotari: fax enim animæ illa vis eſt, quam Ariſtoteles intellectum agentem vocat, quam Plato & Ægyptiorum theologia cœleſtem igniculum luménue extrinſecus adueniens appellarunt: cuius proprium munus eſt artium inuentio. E

GRATA ACCEPTI BENEFICII MEMORIA.

HOminis prope rupē arduam ſtantis, anulúmq; ferreum ex catena, quę mōti alligata eſt, exemptum cum adnexo lapillo in digito habētis, imago, gratam accepti beneficii memoriam ſignificat: in eo præſertim cui delicti pœna cōdonata eſt. Aiunt enim Prometheum, ob ignem diis ſurreptum, & cum mortalibus communicatum, ab Ioue Caucaſi mōtis rupi ferrea catena, alligatum fuiſſe: & paulo pòſt ab eodem eius miſerto ſolutum, in huius beneficii memoriam vnum, ex illius catenæ anulis cum ſaxi portione ex rupe ſumpta, digito alligaſſe, indeq; poſt anulorum & lapillorum iungendorum morem emanaſſe. quo fit vt etiam ſolus ferreus anulus quo diu Romani vſi ſunt, id poſsit ſignificare. F

DELICTI POENA, VEL VLTIO DIVINA.

IDem Prometheus rupi alligatus, pœnam delicti diuinamq; vltionem imminere denotat, vel iuſtum iudicium eſſe, & calamitatem flagelli loco diuinitùs immiſſam, quemadmodum ipſe Prometheus diuino iudicio ob ignem cœlitibus furto ablatum, rupi alligatus traditur.

MER-

A

MERCVRIVS.

ORATIO, VEL ELOQVENTIA.

MErcurius orationis vim interpretandiq́ꝫ virtutem & eloquentiam ſignificat, vtpote Deorum nuncius atque interpres: vnde Virgilius dixit,

Interpres diuum cælo demiſſus ab alto.

Fingitur autem protenſus atq; erectus, propter orationis vim, alas in capite & pedibus habens, vt ſignificet volucrem per aëra ferri ſermonem. nam & Homerus τὰ ἔπεα πτερόεντα, hoc eſt alata verba, appellauit.

VELOCIOR SENSVS, VEL INTELLECTVS AGENS.

AMmianus Marcellinus ſcribit, Iulianum Cæſarem media nocte, vt Mercurio ſupplicaret, exurgere ſolitũ, quo menti ſuæ lumina præferret: quia Mercurium velociorem in mundo ſenſum eſſe motus mentium excitantem, quem vulgo Intellectum agẽtem vocãt, ex philoſophorum arcanis acceperat. Ex quo
B colligimus in ſacris per Mercurium, intellectum agentem, & celerem animi ſenſuumq́ꝫ motum ſignificatum fuiſſe.

FIRMITAS ET GRAVITAS ORATIONIS.

CVm autẽ orationem grauem & firmam ſolidamq́ꝫ eſſe debere, indicare volebant, Mercurium in quadrata baſi ſine pedibus pingebant, quod veri ſermonis firmitatem ac robur indicabat: tum etiam, quia ſermo ſine manuum vel pedum adiumento ſuo fungitur officio.

MERCATOR, VEL MERCATVRA ET LVCRVM.

PEr eandem quoq; Mercurij imaginem quæ marſupium manu teneret, gallum ad eius baſim ponentes, lucrum, mercaturam, mercatorémue ſignificarunt, quòd is mercium & lucri Deus haberetur: quia ſermonis ope omnia mercimonia & contractus fiunt. gallum verò idcirco illi adponebant vigilantiæ ſymbolum, vt indicarent mercatores decere vigilantes eſſe, nec totas ſomno tribuere noctes.

C

FVR ET FALLAX.

FVr quoq;, & furandi ars, atq; fallacia, Mercurij Apollini boues furantis imagine ſignificatur, quòd illũ eius artis & fallaciorum ac doli fraudisq́ꝫ inuẽtorem poetæ tradiderint, vnde & illi cognomentum κλέπτης, Phurnuto & Suida autoribus, eſt inditum: ideoq́ꝫ ſic de illo cecinit Horatius:

Callidum quicquid placuit iocoſo
Condere furto.
Te boues olim, niſi reddidiſſes,
Per dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret, viduus pharetra,
Riſit Apollo.

& Prudentius:

Expertes furandi homines, hac imbuit arte,
Mercurius Maia genitus.

HYDRAGYRON.

PEr eundem Mercurium Chemicę artis profeſſores, argentum liquidũ, quod vulgo viuũ, Grecè hydrargyron appellatur, propter eius mobilitatem intel-

ligunt. nam illis ſingulis metallis planetarum nomina tribuunt: vt plumbo Sa- D
turni, ſtanno Iouis, ferro & chalybi Martis, auro Solis, æri Veneris argento Lu-
næ, vt & Plato in Timæo facere videtur.

TALARIA.
VELOCITAS.

Talaria Mercurij, velocitatem motumq́ſ ſignificant, quòd ijs ſubli-
mis per aera feratur, vt Virgilius ait:

— Et primum pedibus talaria nectit
Aurea: quæ ſublimem alis, ſiue æquora ſupra,
Seu terram rapido pariter cum flamine portant.

adeò vt ſi cuipiam ſignificare velimus fugiendũ eſſe, aptè talaria depingere poſ-
ſimus. vnde fit, vt etiam communi ſermone dici ſoleat, Addere pedibus alas, pro
celeritate, *Pedibus timor addidit alas.*

CADVCEVS. B
POTESTAS ET VIS FATI.

Est & alia Caducei qui Mercurio attribuitur ſignificatio, præter eas
quæ à Pierio ſunt enumeratæ. Caduceus enim fati poteſtatem ſigni-
ficat, vel afflatum quendam diuinum, ductumq́ſ quo non modò mẽ-
tes noſtræ, verùm etiã creata omnia mouentur & gubernantur: atq́ſ
vinculum quo cum Deo colligati ſumus, ac inter nos: ipſiusq́ſ fati neceſsitatem
omnia ſtringentem. Quod præclarè indicaſſe videtur Virgilius his verbis:

Tum virgam capit, hac animas ille euocat orco,
Pallentesq́ alias ſub triſtia Tartara mittit:
Dat ſomnos, adimitq́, & lumina morte reſignat:
Illa fretus agit ventos, & turbida tranat
Nubila. —

Sic enim pingebatur ab Ægyptijs Caduceus ille, Macrobio autore, in ſpecie
draconum maris & fœminæ coniunctorum, qui parte mediæ voluminis ſui, in-
uicem nodo, quem vocant Herculis, obligabãtur: primæq́ſ partes eorum refle- F
xæ in circulum preſsis oſculis ambitum circuli iungebant: & poſtmodum cau-
dæ reuocabantur ad capulum Caducei, ornabanturq́ſ alijs ex eadem capuli par-
te naſcentibus.

CONCORDIA.

IDem Mercurij Caduceus angues illos circumuolutos habens, quos ipſe, vt
poetæ narrant, pugnantes cum inueniſſet, diremit, ita vt ambo Caduceo eius
adhæſerint, Concordiæ ſymbolum eſt, vt in antiquis numiſmatibus apparet, ac
inter cætera in M. Antonij triumuiri numiſmate quodã, in cuius vna parte, mu-
lieris laurea corona ſub capitis velamine redimitæ caput eſt, cum his literis: III.
VIR. R. P. C. in altera duæ manus iunctæ Caduceum hunc tenentes, cum
hac inſcriptione: M. ANTON. C. CÆSAR. quod proculdubiò pro Cõcor-
diæ, quæ tunc inter Cæſarem, Antonium & Lepidum erat, ſymbolo poſitum
fuit. idemq́ſ Caduceus res quæ eandem vim habent, ſimiles ue ſunt,
denotat, duobus ſerpentibus, eiuſdem videlicet ge-
neris animalibus.

AR-

A

ARGVS.

MVNDI MACHINA.

ARgus circa totum caput oculos habens, de quo ſic canit Ouidius:

Centum luminibus cinctum caput
Argus habebat,
Inq; ſuis vicibus capiebant bina quietem:
Cætera ſeruabant, atq; in ſtatione manebant.

& Statius:

Spectat in occiduis ſtellatum viſibus Argum.

Hic inquam, vniuerſæ mundi machinæ typus
eſt: cuius caput cœli præ ſe fert imaginem, ocu
li ſtellarum, quæ inferiora omnia coſtodiũt &
fouent. Voluerunt enim Theologi Symboli-
B ci mundum animal eſſe: idq; ſub Argi imagine ſignificarũt: & terram quoq;
moueri dixerunt. Ait enim Mercurius Triſmegiſtus in Pimandro, terram non
ſolùm moueri, verùm etiam vario motu agitari: ſed tamen ita, vt cum reliquis
elementis comparata propter motus tarditatem, immota videatur: idq; huiuſ-
modi argumento probare nititur: Non eſt, inquit, credendum, illam quæ
omnia nutrit, fouet, concipit & parit, motus expertem eſſe: fieri enim nequit, vt
quod non mouetur, gignat & pariat. Vt igitur ſtellæ ac ſidera huiuſce mundi
oculi ſũt, ſic herbæ arbores & plantæ omnes capillorum locum obtinent: me-
talla verò & lapides, oſsium: nil mirum igitur, ſi ſub Argi imagine mundum
vniuerſum comprehendit Ægyptiorum theologia.

ENDYMION.

PIORVM OBITVS.

CVm plura ſint mortis genera, illud
maximè & à ſapientibus gentium,
& Sacrarum literarum teſtimo-
nio comprobatur, & commenda-
C tur: cum qui piè & ſanctè vixerunt, iamq; alte-
ro illo genere mortis, de quo in Hercule An-
theum interimente diximus, mortui, hoc eſt
prauis cupiditatibus deuictis, & ad Deum an
helantes, ac cum eo cõiungi (quod in hoc cor-
poris carcere fieri non poteſt) cupientes, ab
eo in cœlum trahuntur, corpore, non ſecus at-
que altiſsimo ſomno morte conſopito: quem-
admodum mori cupiuit Paulus, cum diceret, Cupio diſſolui, & eſſe cũ Chriſto.
Hoc autẽ genus mortis oſculũ vocauêre ſymbolici Theologi: de quo videtur lo
quutus eſſe Solomon in Cantico, cum ait: Oſculetur me oſculo oris ſui. quod
ſub Endymionis, quem Diana in mõte altiſsimo conſopitũ ſomno oſculat̃, ima
gine adumbrarunt. Aiũt em̃ Dianã, vt quę ſiderũ vim quã ipſa recipit, ad inferio
ra trãſmittat, reginã eſſe & dominã cœleſtium proportionũ atq; intelligẽtiarũ:
Endymionẽ verò animã hominis pij ſignificare, cuius amore capti cœlites, vt illã
ſibi poſsint cõiũgere poſsint atq; oſculari, in alto monte: hoc eſt, dũ cogitationẽ
& mẽtẽ in cœlũ attollit ſomno altiſsimo cõſopitã, id eſt morte huius corporis.

Nam cum corpus impedimento ſit, quò minus perfectè Deo coniungi poſsi- D
mus, ſequitur eo ſoluto nos liberè in cœlum euolaturos. Quod quanto citius ſit, tanto maiores Deo gratias habere debemus: nec tamen recuſare quamdiu ei viſum fuerit, huius corporis carcerem æquo animo ferre; ſed aſsiduè illum rogare, qui ſolus omnia bona largitur, vt interea ſaltem cupiditates noſtras, quæ nos ab eius complexu abſtrahere poſſunt, interimat. Quod vt faciat, clementiam eius ſupplex manus tendens rogo & obſecro.

PACIFICATOR HABITVS.

NOluimus hic omittere, priuſquam viriles imagines abſolueremus, quin ea adijceremus quæ Quintilianus de Pacificatore habitu ſcribit. Sic enim ait: Fit & ille habitus, qui in ſtatuis pacificator eſſe ſolet, qui inclinato in hu-
merum dextrũ capite, brachioq́ ab aure pro- E
tenſo, manum infeſto pollice protendit: qui quidem maximè placet ijs, qui ſe dicere ſublata manu iactant: cuiuſmodi habitus hodie cernitur Romæ in pulcherrima ſtatua, quæ pro æde Lateranenſi ſtat.

QVOMODO PINGI SOLERENT A' VETERIBVS FAVOR, EIVS'QVÆ CONTRARIVM.

CVm ijs quę de Pacificatore habitu diximus, faciunt, quæ de fauoris eiusq́ contrarij ſymbolo Scribit Politianus in Miſcellaneis: fauorem enim pollicibus preſsis & eius contrarium verſis ſignificari ſolitum ait, idq́ Horatij, Iuuenalis, Plinij & Prudentij autoritate probat. Sic namq́ ait Horatius in primo Epiſtolarum:

Conſentire ſuis ſtudijs qui crediderit te,
Fautor vtroq; tuum laudabit pollice ludus. F

Iuuenalis verò hoc modo:

Et verſo pollice vulgi,
Quemlibet occidunt populariter.

Plinius autem libro naturalis Hiſtoriæ vigeſimooctauo, pollices, cum faueamus, premere etiam prouerbio iubemur. Et Prudentius:

Et quoties victor ferrum iugulo inſerit, illa
Delicias ait eſſe ſuas, pectusq́ iacentis
Virgo modeſta iubet conuerſo pollice rumpi.

Ex quibus patet, eos qui fauerent, pollicem premere: qui verò fauorem denegarent, vertere ſolitos.

FIDIVS DEVS.

FIDES.

PRæſtantiſsimum extat Romæ in antiquo marmore Fidij ſimulacrũ, ſic expreſſum: Vir eſt imberbis quidem, ſed tamen maturam præ ſe ferens ætatem,

A ætatem, cui adiectũ eſt nomen, HONOR, hic
VERITATI, quę virginis forma expreſſa eſt,
manum porrigit, prenditq́ꝫ: in medio autem
AMOR eſt puerili ætate: quòd hæc tria ſint,
quibus Fides nititur, quæq́ꝫ illam inuiolatam
conſeruant: nempe honoris ſtudium, veritas
promiſſorum: vt videlicet ab vtroqꝫ ſeruen-
tur, & amor, qui niſi adſit & faueat, facilè fides
corrumpitur: nam fidem honos ſuſtinet, veri-
tas parit, amor nutrit.

SOMNVS.

VERA ET FALSA SOMNIA.

IMago virilis facie reſoluta & languenti, cãdida ſubtus veſte & ſuprà
nigra induti, quaſi diem & noctem indicaret, cornu manu tenens,
Philoſtrato autore, ſomnum ſignificat: quod cum vera ſomnia im
B mittit, nigrum cornu habere fingitur: cum verò falſa, eburneum, vn
de & geminæ ſomni portæ à Virgilio finguntur, his verbis:

Sunt geminæ ſomni portæ: quarum altera fertur
Cornea: qua veris facilis datur exitus vmbris.
Altera candenti perfecta nitens Elephanto:
Sed falſa ad cœlum manes inſomnia mittunt.

Quoniam, vt inquit Macrobius ex Porphyrij autoritate, latet omne verum: hoc
tamen anima cum ab officijs corporis ſomno paulum libera eſt, interdum aſpi-
cit: nonnunquam tendit aciem, nec tamen peruenit. Et cum eum aſpicit, tamen
non libero & perfecto lumine videt, ſed interiecto velamine, quod nexus natu-
rę caligantis obducit. quod Virgilius his verbis indicauit:

Aſpice, namq; omnem, quæ nunc obducta tuenti
Mortales hebetat viſus, tibi & humida circum
Caligat, nubem eripiam.—

C Hoc igitur velamen quod nigro colore ſignificatur, cum in quiete ad verum vſ-
que aciem introſpicientis admittit, cornu eſſe creditur: cuius hæc eſt natura, vt
tenuatum viſui peruium ſit: cum autem à vero hebetat, ac repellit obtutum,
ebur putatur: cuius corpus ita natura denſatum eſt, vt ad quamuis extremita-
tem tenuitatis eraſum, nullo viſu ad vlteriora tendente penetretur. Hæc Ma-
crobius. Seruius verò aliam adfert rationem: ait enim per portam corneam o-
culos ſignificari, qui & cornei ſunt coloris, & duriores cæteris membris, quia
frigus non ſentiunt, vt & Cicero in libris de natura Deorum teſtatur. Per ebur-
neam verò portam, os, propter dentes, quòd ea quę loquimur falſa eſſe poſsint:
ea verò quæ videmus ſine dubio vera ſint. Aut verò ait, corneam portam
idcirco veram dici, quòd, vt ij qui de ſomniorum interpretatione ſcripſerunt, te-
ſtantur, quæ ſomnia perſonæ ſtatum & fortunam non excedunt, vera ſint, &
ſimplicia, vt cornu eſt: quæ verò ſupra fortunam ſunt, & nimium ha-
bent ornatum, falſa: vnde eburnea quaſi or-
natior porta fingitur.

HONOS ET VIRTVS.

D

IN quibuſdam Vitellij Cæſaris numiſmatibus inueniũť pulcherrimæ Honoris ac Virtutis imagines,in quibus Virtus ſic eſt expreſſa: Iuuenis galeatus cum pennis ſupra galeã, haſtam ſiniſtra, ſceptrum dextra tenẽs,ocreas habens,& ſub dextro pede teſtudinem,Honorem qui muliebri forma eſt expreſſus, intuẽs. Habet autẽ caput galeatum, vt fortitudine ad virtutem opus eſſe indicet, quo nos ab imminentibus inſidijs tueamur. eandemq́ ob cauſſam & haſtam habet: pennę verò vel criſta, ingenij acumen ſignificant, & ſublimia cogitãda. Sceptrum poteſtatem vitiorum domandorum, & cupiditatum frenandarum.ocreæ duplicem habent ſignificationem, primùm quòd qui virtutem ſectãtur,ſemper ad locum,ſi opus ſit,virtutis exercendæ cauſſa mutandum parati eſſe debent. Deinde quia pedes & crura imbecillitatem quam ex hoc terreo corpore ſuſcipimus,quæ nos cupiditatum ictibus obnoxios reddit: prudentia,cuius ſymbolum eſt teſtudo,quã ſub pede habet, diligenter muniamus,ſicq́ greſſus noſtros dirigendos,prudentia duce, vt ne noſmet ipſos in peccandi neceſſitatem conijciamus: ſemperq́ in omnibus rebus honorem ſpectandum & intuẽdum,non autem opes.Honos muliebri potiſsimùm forma depingitur: quòd mulieres maximè honoris ſtudioſas eſſe deceat. Eſt autem ſeminuda mulieris imago,propter opum contemptionem,eademq́ cornucopiæ geſtat, & galeam pede premit: quia ex virtute omnium rerum copia prouenit,& virum in honore ob virtutem conſtitutum omnes venerantur. E

HECATE.

LVNA.

LVnam ſub Hecates imagine pingebant, propter varias eius corporis figuras: Hecate enim cum tribus capitibus pingitur, quorum dextrum equi eſt, ſiniſtrumcanis, medium hominis. Luna enim ex Solis diſtantia varias figuras ſumere videtur.& cum nouilunium pingere volebant, candidis vel aureis veſtibus indutam, atq́ ardentem facem tenentem eam faciebant: cum mediam oſtẽdere volebant,ciſtam ei in manu ponebant, quia creſcente lumine fruges maturat. Plenilunij autem virtutem ferrugineo calore denotarunt: tuncq́ ramum Laureum & papauer manu tenere fingebatur: ramũ quidem Laureum,quoniam à Sole ignea fit: Laurus enim Soli conſecrata eſt: papauer verò propter fertilitatem multitudinemq́ animarum,quę in ea tanquã in ciuitate habitare putabantur. Duplicem enim tellurem Ægyptiorum philoſophia F

A ſophia ſtatuebat: ſuperiorem vnam, & inferiorem alteram: ſuperioremq́ tellu-
rem Lunam eſſe putabant, inferiorem verò hanc frugum procreatricem, quam
nos mortales habitamus: illam enim animas corpore ſolutas incolere putabãt:
quia cum Ægyptij ex Hebræorum, à quibus multa didicerunt, theologia eſſe
quendam locum, in quem animæ corpore ſolutæ tranſmigrent, ibiq́ beato-
rum ſedes eſſe, & multa præterea de cœleſti illa patria, & ſancta ciuitate eiusq́
regionibus audiuiſſent, & in plenilunio maculas quaſdam in Lunari orbe vi-
derent, quæ in nullo alio ſidere cernerentur, & terrarum quandam montiumq́
& lacuum imaginem præ ſe ferrent, diuina myſteria & arcana humana intelli-
gentia metiri volentes, ea omnia in Luna eſſe putabant, eamq́ cœleſtem
illam tellurem eſſe aiebant. Nec defuerunt qui duplicem mundum ſtatuen-
tes, vnum in quo perfecta rerum omnium quæ in hoc noſtro orbe ſunt, ex-
empla atq́ imagines cernuntur, ab ipſo creatore minimè corruptioni obnoxiæ
factæ, quas ideas vocauêre: ex quibus pòſt & ad illarum imitationem, quæ in
hoc mundo ſunt omnia creata ſint: mundum illum idearum Lunam eſſe dixe-
B runt. Sic enim raciocinabantur: vt architectus, pulcherrimam aliquam do-
mum templumúe ædificaturus, imaginem eius perfectiſsimam mente concipit,
quæ cum ex materia concreta non ſit facta, corruptioni minimè eſt obnoxia,
niſi cum architectus ipſe corrumpitur, hoc eſt aut moritur, aut mente alienatur,
neq́ poſt ædificium ipſum tam perfectum & abſolutum reddere poteſt, vt ideã
illam quam conceperat æquet: ita & ſummus ille opifex atque architectus,
mundum hunc creaturus, eius & omniũ quæ in eo eſſe volebat, imaginem per-
fectiſsimam concepit: quę imago, vtpote in eius qui omni corpore ſolutus eſt,
quiq́ omnia poteſt mente concepta, ita perfecta fuit, vt nihil perfectius excogi-
tari poſſet: & re ipſa extitit, quia potentiſsimus eſt qui eam fecit. Et quemad-
modum imago humana mente concepta, ſine ſui artificis corruptione corrum-
pi non poteſt: ſic illam quæ opificem habet, nulli corruptioni obnoxium ſem-
piternam fore, neceſſe eſt fateri. Hanc autem imaginem Lunam eſſe volebant,
cui etiam creator vim hæc inferiora ad ſui exemplum, ſed minus perfecta, gi-
gnendi dederit: quam vim Naturam appellarunt. Et ſic Lunæ multitudinem
C animarum, vel quòd in ea corpore ſolutæ habitarent, vel quòd ab illa in mor-
talia corpora influerent immitterenturq́, vel quòd perfectiſsimas illarum con-
tineret imagines. Sed eſt & alia ratio, cur illi fertilitas multitudoq́ animarum
tribuatur: quia videlicet Luna creſcente, plantæ, & fructus, nec non & ani-
mantia magis creſcunt, & quia partui pręeſſe putatur. Nec tamen abſurdam
prorſus illorum ſententiam exiſtimarem, qui huius mundi imaginem in Lu-
na eſſe putarunt, modò ne de diuina illa idea, ad cuius exemplar omnia ſunt
creata intellexiſſent, quæ non magis quàm Deus ipſe mortalibus oculis cerni
poteſt, cum diuinam illam ideam ſempiternam fore ſit neceſſe. Lunam verò &
Solem mutationi obnoxium eſſe, Sacræ literæ teſtentur. Sed ſi huius mun-
di imaginem tanquam in ſpeculo cerni dixiſſent, facilè illis aſſentirer. Lunare
enim corpus ſpeculo ſimile eſſe, ſolarium radiorum reflexio, quã in eo videmus,
indicat, idemq́ aqueæ naturæ, quæ in ſpeculis eſt, eſſe philoſophorum omnium
illi humiditatis ad rerum generationem cauſam tribuentium conſenſus, & res
ipſa docet. Cum igitur talis ſit Luna, & in plenilunio terra inter ſolem & illam
poſita, huiuſmodi maculę in eius corpore cernantur, quę mediam orbis terrarũ
partem,

partem, vt illam à Geographis pingi videmus, imitentur, quis non credat ma D
culas illas terræ imaginem eſſe. Nam quòd illas ob corporis inæqualitatem fie
ri dicunt, id abſurdiſsimum videtur in cœleſti corpore: & falſum eſſe, teſtatur
ſolarium radiorum tanta reflexio: quę niſi ex politiſsimo nitidiſsimoq́ corpore
fieri nullo modo poſſet. Quod verò alij vapores eſſe putant, quos illa aſsiduè
ad ſe trahat: primùm dico fieri non poſſe, ſi vapores eſſent, vt ſemper eãdem fi-
guram ſitumq́ ſeruarent: deinde Mathematicorum, hoc eſt Optices certiſsimas
veriſsimasq́ rationes, id falſum oſtendere. Nam cum vapores non ſupra mediã
aëris regionem attollantur, neceſſe eſſet, Lunam à Britannis, aut Hiſpanis, aut
Ægyptijs, quorũ acies ſupra vapores illos, qui in noſtris ſolummodò regioni
bus eſſent, tenderet, ſine maculis cerni: nam ſi quis fortè diceret, vapores illos
totam mediam aëris regionem occupare, & ideo ab omnibus videri, is ſciat ſi ita
ſe res haberet, nos nõ maculas, ſed totum Lunæ orbem quaſi velamine quo-
dam obductum viſuros. Ex quo patet, cum eædem maculæ æquè ab omnibus
gentibus cernantur, vapores eos non eſſe. Sed & ipſarum macularum figura o-
ptimè orbis terrarum imaginem, vt ex tam longinquo tractu perſpici poteſt, E
præ ſe fert: quemadmodum quilibet videre poteſt.

PERSEPHONE, SIVE PROSERPINA,
SEMINVM VIRTVS ET GENERATIO.

Seminum virtutem & gigendi vim, quę potiſsimùm in terra eſt, vete res muliebri forma, germina quædã protēdentem pinxerunt: hãcq́ imaginem Bonam deam vel Perſephonem appellarunt: ſemen non antè germinare ſignificantes, quàm in terram proiectum aliquã diu ibi latuerit.

DIONYSIVS,
PROMISCVA GIGNENDI VIRTVS PLANTARVM.

Qvoniam verò plantæ non ſolùm ex ſemine, verùm etiam quæ dam ex ſurculis plantatis naſcuntur, hanc promiſcuã gigendi vim, F
ſub Dionyſij imagine expreſſerunt, quem muliebri forma & cornua habentem pingebant.

IVNO,
QVATVOR ELEMENTA.

Ivno catena de cœlo ab Ioue ſuſpẽ ſa, & lapides pedibus alligatos habens, ab Homero fingitur: ita vt vnum pedem cõtractiorem habeat altero, quæ imago quatuor elementorũ ſymbolũ eſt. Iuno enim ipſa aërem ſignificat: catena ignem quo cætera colligantur atq́ miſcent, lapis altiori pedi appenſus, aquã, alter verò terram: quæ omnia Iupiter, quẽ cœli rectorem ſignificare volunt, ita cœlo alligauit, vt ex illo pendeant, ipſiusq́ qui cœlum mouet, nutu gubernentur.

TEMPESTATIS MVTATIONEM, ET ARCANA TEMPORE PATEFIERI.

EAdem Iuno nubibus vndique ſepta, ita vt vix cerni poſsit, tum mutatione tempeſtatis, cum Iuno aëris ſymbolum ſit, tum res alta vetuſtatis caligine merſas, aut alioqui obſcuras abſconditasq́, quas tamen tempus patefaciet, tum temporis breuitatem ſignificat.

SPES FALLAX.

EAdem quoq; Iuno ex nubibus ficta, res de quibus agitur fictas & falſas eſſe ſignificat, ſpemq́ fallacem, admonetq́ vt caueamus nobis ab illuſoribus, vel ne falſo, vt ſæpe fit, amore capiamur, noſq; fœminis deludẽdos præbeamus. Aiunt enim, Iunonem ab Ixione adulterij ſolicitatam, illi corpus ex nubibus ſui imaginem præ ſe ferens obtuliſſe, cum quo ille iacuerit.

EVROPA.

ANIMÆ HOMINIS IN CORPORE STATVS.

MVlier tauro inſidens, ac per mare delata, facie tamen in tergum conuerſa, & littus quod longè liquit reſpiciens, ſignificat animam hominis, quam corpus per huius mundi pelagus defert, cum ipſa tamen tellurem quam deſeruit, hoc eſt Deum creatorem atq; opificem, auidis oculis intueatur. Et hic eſt Platonicus ille animæ circulus, atq; rationis motus, cum videlicet mente à diuinis ad humanas res cogitandas ipſaq; creata, conuerſa, tandem ad Dei contemplationem redit. ideoq; poetæ finxerunt, Europam Agenoris Phœnicum regis filiam, ab Ioue ſub forma bouis aut vituli raptam, & per mare in Cretam delatam fuiſſe: cuius fabulę myſtica explicatio eſt quam modò protulimus.

DIANA.

RERVM MVTATIO.

VIrgo cui Mercurius veſtem porrigit, Diana eſt, quæ rerum mutationem ex incremento & diminutione factam ſignificat. Finxerunt enim Græci poetæ, Iouem cum videret Dianam nudam incedentem, quòd id virginem minimè decere videretur, Mercurio, vt ei veſtem faceret, mandaſſe: cumq; multas ei Mercurius veſtes feciſſet, nullam tamen illi aptam facere potuiſſe: propterea quòd illa dum is vnam pararet, aſsiduè mutaretur, ita vt poſt illam non poſſet induere. Eſt ergo hæc figura

incrementi & diminutionis, rerumúe aut conſilij & mentis mutationis hiero- D
glyphicum.

DANAE CVM AVREA PLVVIA.

ANIMI PVLCHRITVDO, ET COELESTIVM BONORVM AFFLVENTIA.

DAnae formoſiſsimæ mulieri, aurum in gremio pluiſſe finxêre poetæ, per Danaem animi pulchritudinem ſignificantes, quæ naturalibus virtutibus continetur, quas Deus amat, per aureum verò imbrem cœleſtium bonorum affluentiam, quæ ex diuino amore eiusq́ benignitate ſunt petenda. Omnium enim bonorum perfecta copia à Deo ſolo datur.

PASIPHAE.

ANIMA CVM AEREO VEHICVLO.

PAſiphaë Solis filia, & Minois Cretæ regis vxor, quam in vaccam tranſmutatam, ex tauro Minotaurum peperiſſe ferunt, qui media ex B
parte homo erat, reliqua taurus: animam ſignificat cum ſuo æthereo vehiculo, quo illam corpori coniungi Platonici tradidêre. Aiunt enim animas noſtras in beatis illis ſedibus & cœleſti regione, æthereum igneum'ue quendam vehiculum, quo deferantur & moueantur habere, cum nihil quod ſit expers corporis moueri poſsit. quod & Dauid vates comprobare videtur, cum canit, Qui facit angelos ſuos ſpiritus, & miniſtros ſuos flammam vrentem. Addunt deinde Platonici illas quamuis hunc igneum vehiculum habeant, tamen corpori, hoc eſt terreo vehiculo, ob ignis ſubtilitatem & terræ craſsitudinem, niſi aliquo intercedente medio quod vtriusq́ naturæ ſit particeps, iungi non poſſe, ideoq́ illam dum per cœleſtes orbes & elementa deſcendens tranſit, paulatim craſsiore ſe quaſi veſte induere: aëreumq́ ſibi vehiculum comparare, quo facilè terreo huic corpori copuletur. Id autem facit corporis induendi cupiditate, vt ijdem aiunt, accenſa: taurus enim
corpus ſignificat, vacca ficta aëreum vehiculum: Paſiphae ipſam animam, ex F
qua copula oritur Minotaurus, id eſt homo ex anima & corpore conflatus.

PANDORA.

PAndora mulier pyxidem in manu habẽs apertam, aduerſam fortunam, generis obſcuritatem, infelicitatem, paupertatem, infamiam, ægritudinem, ſpei fruſtrationem, humanæ ſortis miſeriam nobis adumbrat. nam cum hæc virtutes omnes in pyxide incluſas teneret, eam vt quid intus eſſet videret, aperiens, omnes elabi paſſa eſt, malis retentis, & ſpe ſola, quæ vaſculi labro adhæſit, vt narrat Heſiodus: eam enim à Vulcano factam, & ab omnibus dijs muneribus, quæ pyxidi illi incluſerant, ornatam, poſtq́ Epimetheo coniugem datam tradit.

EVRI-

EVRYDICE.

APPETITVS.

EVrydice quã in pede momordit ſerpens, appetitum hominis ſignificat, quem animi affectus exulcerant, pedes enim ac prefertim calcaneum, cupiditatum hieroglyphicum ſunt, vnde Seruator diſcipulorũ ſuorum pedes lauare voluit, vt eos ab affectibus terrenis mundos redderet. Et Petro, nolenti vt ſe lauaret, dixit, Niſi lauero te, non habebis partem mecum. & in Geneſi dixit Deus ſerpenti, Inſidiaberis calcaneo eius, nec ſolum hoc
B in Sacris literis, verùm etiam in Græcorum fabulis legimus, Achillē propterea quòd puer Stygijs aquis fuiſſet immerſus, nulla in parte vulnerari potuiſſe, preterquam in pedibus, qui abluti nō fuerant: vt indicarent eum fortem fuiſſe, niſi affectibus vinceretur poprijs. Neque abhorret ab hoc ſenſu quod tradunt, Iaſonem aureum vellus petentem, vnum calceum in flumine, quod ſolum in toto terrarum orbe nulli vento eſt obnoxium, amiſiſſe: hoc eſt, dum virtutem ſectatur, & immortalitatem, aliqua affectuum parte exutum fuiſſe, & Virgilius, Didonem morituram vnum calceum exuiſſe, ſcribit his verbis:

Ipſa mola, manibusq́; pijs, altaria iuxta
Unum exuta pedem, vinclis in veſte recincta
Teſtatur moritura deos, & conſcia fati
Sidera. —

Hoc eſt, vno affectu, nempe mortis formidine exutam, quæ Didonis figura repentinum firmumq́; conſilium ſignificat.
C

CYBELE.

AGRICVLTVRA VEL VICTORIA POPVLORVM.

CYbeles turritam coronam habentis ſimulacrum, tellurem indicat, & vrbes quas illa ſuſtinet domitas: vel victoriam de agricolis ſeditioſis partam: vel tellurem agricultura domandam, & eam quæ habitatur fertiliorem eſſe ea quæ minus incolitur. Vbi enim hominum frequentia, ibi artes & induſtria valent. Quòd verò currui eius Leones adiunxêre, vt in antiquis marmoribus numiſmatibusq́; videre licet, id ſignificat nullam eſſe terram adeò ſterilem & aſperã, quæ labore & induſtria fertilis reddi non poſſit, vel illam vim gignendi à ſole capere, cum leo ſit animal Phœbææ naturæ. Hanc ipſam ſi non in curru, ſed humi ſedentem vel ſtantem cum circino pinxeris, Geometriæ, ſi cum quadrante, Geographiæ, ſi cum ligone vel taurum prope ſe habentem, Agriculturæ ſimulacrum habebis.

TRES CHARITES. D

TRes Charites ſorores fuiſſe tradun tur. Pingebantur autem iuuenes virgines, ridentes, manibus implexis, ſoluta ac perlucida veſte: quarum natu maxima, Heſiodo autore, Aegle vocatur, media Euphroſyne, tertia Thalia. Quid autem hæc omnia ſignificarent, pulchrè docet Seneca de Beneficijs libro primo, in hunc modum: Quare, inquit, tres Gratiæ, & quare ſorores, & quare manibus implexis, quare ridentes, quare iuuenes, & quare virgines, ſoluta ac perlucida veſte? Alij qui [illegible]em videri volunt vnam eſſe quæ det beneficium, alteram quæ accipiat, tertiam quæ reddat. Alij tria beneficiorum genera, promerentiū, E
reddentium, ſimul & accipientium reddentiumq́. Sed vtrumlibet ex iſtis iudica verum. Quid iſta nos iuuat ſcientia? Quid ille conſertis manibus in ſe redeūtium chorus? Ob hoc quia ordo beneficij per manum tranſeuntis, nihilominus ad dantem reuertitur, & totius ſpeciem perdit, ſi vſquam interruptus eſt: pulcherrimus ſi cohæſit, & vices ſeruauit. Ideo ridentes, quia promerentium vultus hilares ſunt, quales ſolent eſſe qui dant & qui accipiunt beneficia. Iuuenes, quia non debet beneficiorū memoria ſeneſcere. Virgines, quia incorrupta ſunt & ſyncera, & omnibus ſancta, in quibus nihil eſſe alligati decet, nec aſtricti. Solutis itaq; tunicis vtuntur, perlucidis autem, quia beneficia conſpici volunt. Hæc Seneca: nos autem etiam illud minimè ſilentio prætereundum cenſemus, quòd vna faciem auertere & occultare fingitur: vt indicet, eum qui munus dat, id clàm facere debere, iuxta Seruatoris dictum, Cùm facis eleemoſynam, noli tuba canere ante te. & alio in loco: Neſciat ſiniſtra tua quid faciat dextera. Altera Charis faciem apertam oſtentat, quia eius qui beneficium accipit eſt, id oſtentare & prædicare: tertia partem faciei oſtendit, & partem occultat: ſignificans F
beneficij retributionem celandam eſſe, oſtentandumq́ ipſum beneficium.

GORGONES.

ANIMÆ TRES IN HOMINE.

GOrgones capita, draconum ſquamis obſita, dentes maximos aprorum inſtar, item manus & alas habere finguntur: eas tres Phorci filias fuiſſe tradunt, nomine Euryale, Stheno, & Meduſa, ex quibus Meduſa ſola mortalis fuiſſe perhibetur, reliquæ duæ immortales: ideoq́ Meduſam Perſeus decollauit. Hæ Gorgones animarum hieroglyphicum ſunt. Tradit enim Ægyptiorum Theologia, & cum ea Platonica quoque ſchola, tres in homine animas eſſe, quarum ſingulæ apud Hebræos proprium nomen habent: vna enim Nephes vocatur, quæ Latinè, Viuens vel ſentiens dici poteſt: quam cum beſtijs communem habemus, & hæc mortalis eſt quam Meduſa innui: eſt enim corpori proxima, eiq́ adglutinata, & ſenſibus, corporiſq́ affectionibus obnoxia: de qua volunt acutiores Theologi intellexiſſe Chriſtum, cum dixit, Triſtis eſt anima mea vſq; ad mortem: &,

Qui

A Qui non habuerit odio animam ſuam, perdet eam: ideoq; finxerũt Perſeum, qui diuinum ſpiritum melioremq; genium ſignificat, hanc obtruncaſſe: debent enim qui altiora contemplari volunt atque diuina, hanc prorſus interimere, ne quid ſenſus animę quę rationis particeps eſt, obeſſe poſsit. Altera anima Ruah, id eſt ſpiritus nuncupatur, quę rationis particeps eſt. Tertia dicit Neſſamah, id eſt Lumen, vt à Pythagora & Dauide fuit appellata, quam D. Auguſtinus diuinitatis partem, & Plato mentem vocat. Ideo autem dixerunt has tres ſorores homines ſuo aſpectu in ſaxa conuertere: quia quamuis illas in nobis habeamus, illarum tamen naturam, nemo abſolutè poteſt ſcrutari, niſi Meduſa obtrũcata, id eſt corporearum affectionum impedimento prius fuerit liberatus: imò qui eas intueri volunt, ſaxis eos ſimiles eſſe ad alia oportet. Oculus autem quem ſibi inuicem hæ tres ſorores mutuò dant, ſignificat lumen quod habemus extrinſecus, à Deo nobis dari, atque ab vna in alteram animam deriuari.

HOMINIS NATVRA.

VIRGO CAPILLOS HAbens erectos.

B Plato dixit hominem arbori ſimilẽ eſſe, verùm in hoc ab illa differre, quòd illa radices in terra fixas habet, homo autem in cœlo: quo capilli capitis radicum ſimilitudinem quandam habentes indicant. Radix autem vera hominis eſt anima: quæ cœlitùs eſt demiſſa, & per quam viuimus, ſpiramus, & vitales fructus ferimus, vt arbor ex radice vitam trahit: vnde in Cantico legimus, Comæ tuæ iunctæ canalibus: quod de cœleſtibus riuis, ex quibus virtus in nos deſcendit, eſt intelligendum, nam quæ de capillis & barba in Sacris literis dicun-
C tur, ea omnia ad animam referri, teſtantur Origenes & Hieronymus. Vnde ſi quis virginem capillos in cœlum erectos habentem pinxerit, aptè animam vel hominis naturam expreſſerit.

VIRGO ABSCISIS CAPILLIS, IMBECILLITAS ET MORS.

Virgo cui abſciſi ſint capilli, imbecillitatem virium ingenij, animiúe, aut etiã mortem ſignificat: quia non modò in Sacris literis videmus Sampſonis robur in capillis fuiſſe, quibus abſciſis facilè captus & victus fuit: verùm etiam Euripides finxit Alceſtem mori non potuiſſe, donec illi à Mercurio cœlitùs demiſſo crinis abſcinderetur. & Niſus non prius à Minoë interfici potuit, quàm illi ab eius filia pilus fatalis abſcinderetur. Nec Dido apud Virgilium antè mori potuit quàm Iris ab Iunone miſſa ei flauum vertice crinem auferret.

ASTRAEA.

IVSTICIA.

AStreã, Aſtræ Giigantis & Auroræ, vel Iouis & Themidis filiam, pro iuſticia ſumi notiſsimum eſt: fingunt enim illam vitijs creſcentibus indignatam in cœlum euolaſſe, locumq́ inter Leonem & Libram medium tenuiſſe, imò etiam ipſam Libram ei tribuunt, qua quid cuique debeatur, expendat. Quamobrem ſic de illa cecinit Ouidius:

——Et virgo, cæde madentes
Vltima cæleſtum terras Aſtræa reliquit.

& Seneca in Octau.

Neglecta terras fugit & mores feros,
Hominum & cruenta cæde pollutas manus,
Aſtræa virgo, ſiderum magnum decus.

ea quoq;, vt Gellius & Chryſippus tradunt, forma atq; filo virginali aſpectu vehemẽti & formidabili, luminibus oculorum acribus, neq; humilem neq; atrocẽ, ſed reuerendæ cuiuſdam triſtitiæ dignitate, pingi ſolitam omnes ferè norunt: cui noſtri pictores modò lancem, modò ſecurium virgarumq́ faſcem adijciunt. Illud autem ferè inauditum eſt, & tamen pulcherrimum, quod Alexander Aphrodiſæus ſcribit, Iuſticiam ab Ægyptijs ſine capite pingi ſolitam, per manum ſiniſtram porrecta palma diſcapedinatam: quoniam ſiniſtra genuina pigritia nulla calliditate prædita, æquitati aptior quàm dextra videtur. Collocatur autem inter Leonem & Libram, quia iuſtum iudicem intrepido & forti animo eſſe oportet, vt nullius minis aut precibus ab æquo & bono dimoueatur: eundemq́ decet crimina omnium atq; merita ad lancem diſcutere & ponderare, vt cuique quod meritus eſt tribuat. Caput verò ei nõ tam ademiſſe mihi videntur, quàm inter ſidera occultaſſe, vt indicarent à iudice neminem videre debere: vnde Athenis in Areopago, rei velato capite cauſſam dicere iubebantur, ne iudicum affectus mouere poſſent. condit ergo caput inter ſidera, ſolum Deum intuens: & ideo à nobis cerni non poteſt: debet enim iudicis mens ad extremum vſq;, donec ſententia ſit lata, occulta eſſe, ne qua fraus ſtrui poſsit.

PRIORIS LIBRI FINIS.

A CAELII AVGVST. CVRIONIS, HIEROGLYPHICORVM COMMENTARIORVM LIBER SECVNDVS, EA CONTINENS QVAE PER SERPENTEM, CERBERVM, FELEM, Vitulum, Capricornum, Cancrum, Aquilam, Craterē, Lyram, Arcum, Nodum, Catenam, Quinarium numerum, Pentagonum, Pyramidem, Cubum, Octaëdrum, Icoſaëdrum, Papauer, Iridem, Hyacinthum, Narciſſum, Hyſſopum, Myrtum, Salicem, Cedrum, Palmam & alia huiuſmodi ſignificantur:

AD THEODORVM ZVINGGERVM PHI- loſophum & Medicum præſtantiſsimum.

ALTERAM hanc myſticarum imaginum Partem, quam cum ſuperiore Valerianis quaſi racemationem quādam diuinis Commentarijs adiecimus, tibi doctiſsime Zuinggere, donare atq; in tuo nomine edere ſtatui:
B *non quidem quòd tuæ famæ aliquid ſcriptis meis ornamenti adijcere poſſe ſperem, quā tu ingenij tui magnitudine, atq; illuſtribus monumentis, quibus rem literariam promoues, ab alijs illuſtrari non pateris: ſed vt & hi mei labores nomini tuo inſcripti, plus autoritatis inueniant, & tu aliquod meæ in te obſeruantiæ indicium habeas, tenue quidem illud ac rude, longeq; impar ijs quibus tu nos ornare ſoles, ſed ex cādido in te animo profectum, & tali qui libentius, ſi poſſet, maiora digniora q; tibi commendaret. Sed tuæ humanitatis erit, mentem non munus ſpectare. Quod ſi feceris, & ingenij ac prudentiæ tuæ acumine, ad intimos animi mei ſenſus penetraueris, tanti te hoc facturum non dubito, quāti regium aliquod munus: & quemadmodum me amare iamdudum cœpiſti, ſic hunc meum immaturum fœtum fouendum ſuſcipies. Quod quoniam mihi certò polliceor, plura non addam. Vale. Baſil.* XIIII. *Kal. Sext.* CIↃ.IↃ.LXVII.

SERPENS.

ANIMA ET CORPVS.

C Bacillum, cui ſerpens circumuolutus eſt, non modò apud Hebræos, & in Sacris literis, in quibus legimus, ſerpentis in cruce poſiti aſpectu populum Iſraelis à morte liberatum fuiſſe: verùm etiam apud Ægyptios & Romanos animæ atque corporis ſalutare ſymbolum fuit. Nam cum cętera omnia reptilia craſsioris & magis terreæ ſint ſubſtantiæ, ſerpentem ſpiritus & vitæ tenaciſsimum animal eſſe conſtat, quod & imbecillitatem corporis exuat, & ad medicinam vtiliſsimum ſit, & ad acuendum viſum herbam inueniſſe, nec non ad ſeſe in vitam reuocandum quandam herbam cognoſcere traditur. Et cum Romani oraculo admoniti, Epidaurum miſiſſent, ad Æſculapium, quem Medicinæ & ſalutis deum exiſtimabant, accerſendum, ſerpentem Romam aduexerunt.

CERBERVS. D

TRES COELI REGIONES: VEL TRIPLEX DEI POTESTAS.

VEteres tres tantùm cœli regiones faciebant:nempe,Ortũ,Occaſum, & Meridiem. nam in Septentrione inferos putabant eſſe: propterea quòd ſol nunquàm eò perueniat: quemadmodum & Sacræ literæ Aquilonem interdum accipiunt:& impios ad ſiniſtram à Deo in extremo illo iudicio detrudendos. Siniſtram verò in eodem Septentrione eſſe theologis,quis dubitet? cum impij in eandem cum dæmone regionem ſint detrudendi:ideoq; harum trium regionum ſymbolum finxerunt Cerberum canẽ tricipitem, quo etiam trina Dei regna ſignificarent,cœleſte, terrenũ & infernũ.

TRES NATVRALES NECESSITATES.

EVndem Cerberum tricipitem finxêre poetæ infernæ domus aditum cuſtodire:eo hieroglyphico tres neceſsitates naturales,quę hominem à ſempiternarum rerum contemplatione abducunt, ſignificantes: nempe famem,ſitim,& ſomnum.& ideo Virgilius fingit Sibyllam,quæ Aeneam,mentem ad magnarũ E rerum contemplationem conuertere volentem,monet, vt huic Cerbero melle ſoporatam & odoratis frugibus offam obijciat, ſtatimq; illo relicto tranſeat:vt indicet, eſſe quidem his neceſsitatibus ſatisfaciendum, ſed non prorſus indulgendum.

FELIS.

LIBERTATIS APPETENTIA.

FElis præter ea quæ de illo ſcripſit Pierius, libertatis appetentiæ hieroglyphicum fuit, quo priſci Alani, Burgundiones & Sueui, teſte Methodio,in militaribus ſignis vti ſolebant:perinde vt Feles carcerẽ ferre non poſſunt, ſic ſe ſeruitutis impatientiſsimos eſſe teſtantes.

VITVLVS.

CONCVPISCENDI VIS.

MAnſuetus & domeſticus vitulus, vel bos, concupiſcẽdi appetendiq; F vim quę in nobis eſt,denotat:quia conſtat,nullum animal æquè appetitui obedire & venereum eſſe atq; Vitulus,ſiue Taurus.

CAPRICORNVS.

MORS, VEL DEFVNCTORVM ANIMÆ, ET SECVNDA FORTVNA.

CApricorni ſignum quod in multis Auguſti Cæſaris numiſmatibus vidづemus, ſummam, vt Aſtronomi tradunt, ſub ſe natis portendẽs felicitatem, à Platonicis deorum porta vocatur:quia per eum tradũt,animas corporis vinculo ſolutas,rurſus in cœlum aſcendere,vbi diuinæ naturę participes fiunt.ideoq; hoc ſignũ ſidereum animas defunctorum mortem'ue ſignificat, & nonnunquam ſecundam fortunã ſummamq; felicitatem,vt diximus.

CAN-

A

CANCER.

ORTVS HOMINIS, VEL VITA.

CAncer ex eorundem Platonicorũ ſententia, ortum hominis vitamq́ notat. volunt enim animas per Cãcri ianuam in humana corpora demitti, & vt Capricornum deorum, ſic cancrum hominum portam vocãt, quòd per eam egredientes animæ humanã in naturã trãſeãt.

A Q V I L A.

DIVINI NVMINIS PRÆSENTIA.

B AQuila præter ea quæ de illa ſcripſit Pierius, in Sacris diuini numinis præſentiam vel effluxum quendam ſignificat, quo ad maiorem ſuperioremq́ rerum diuinarum cognitionẽ ducimur, vt Cabaliſtę tradunt. vnde Moſes dicit, Sicut aquila prouocans filios ſuos ad volandũ, & ſuper eos volitans expandit alas ſuas, aſſumpſit eum, atq́ portauit humeris ſuis.

CRATER COELESTIS.

OBLIVIO.

CRater ille ſidereus, qui ab Aſtronomis inter Leonẽ & Cãcrum collocatur, obliuionem ſignificat: quoniam ex Platonicorum ſententia, animæ cum in humana corpora demittuntur, de cœlo per Cancri ianuam deſcendentes, & per Capricornum rurſus corpore ſolutæ in cœlum aſcendentes, cum deſcendũt ex cratere illo, quem Bacchi poculum vocant, obliuionem bibunt: & ſic cœleſtium rerum obliuiſcuntur, ſed non omnes æquè, verùm aliæ magis, aliæ minus, prout magis minúſue ex eo poculo hauſere. ex quo patet, poculum illud obliuionis poculum eſſe, eiuſq́ imagine obli-
C uionem ſignificari.

L Y R A.

A V D I T V S.

LYra duo habens foramina íncurua, aures & auditum ſignificat. quoniam vt in Lyra fidibus illis & neruis tactis aër proximus cõmotus ad duo illa foramina inflectitur, & tandem in Lyræ conuexum, vbi quoq́ aër incluſus eſt, reflectẽs ſonitum edit: ſic vox aërem extra aures noſtras cõmouens in aurium foramina impellit, qui in pelliculã quandam inſtar tympani tenſam, appulſus, aerem qui intus eſt naturalem mouet: is autem commotus neruos quoſdam excitat, in quibus eſt auditus. Propter hanc ergo ſimilitudinem Lyra auris & auditus hieroglyphicum eſt.

A R C V S.

ACVTI DOLORES.

PEr Arcum in Lunæ virginali forma expreſſæ manu poſitũ tẽſumq́ acuti dolores indicantur: quia nullus intenſior dolor quàm partus, cui Lucina ſiue Luna præeſt, eſſe putatur.

NODVS.

NECESSITAS.

PEr nodum neceſsitas, Macrobio teſte, ſignificatur: quæ enim vincta ſunt, ſe ipſa diſſoluere nequeũt: quòd ſi nodo gladium adijcias qui eum reſcindat, fortunam, fatum & neceſsitatem virtute ſuperari indicabis: quoniam Alexander Magnus, Gordium illum fatalemq́ nodum gladio reſcidit, & ſic fatum ipſum vicit. & Vetus eſt dictum, Sapiens dominabitur aſtris. D

CATENA AVREA HOMERICA.

CONNEXIO RERVM HVMANARVM CVM DIVINIS, VEL DIVINÆ PROVIDENTIÆ VIS.

DVbium non eſt, quin Catena illa aurea Homerica, quam pendere de cœlo in teras deum iuſsiſſe commemorat Iliados lib VIII his verbis: Agedum auream reſtim è cœlo ſuſpendite, eaq́ cuncti dij ac deę apprehenſa, me hinc detrahite in terram: nullo id quantolibet nixu E poteritis efficere. At cum mihi facere idem irato libuerit, in terras vos vniuerſos & in maria vſq; detraham. Quinetiam circumligata reſte ad ſummitatem Olympi, omnia ſupernè attollam, vt intelligatis quantum ego deos ſimul atque homines antecello. Dubium, inquam, non eſt, vel Macrobio & Luciano teſtibus, quin illa rerum humanarum cum diuinis connexionem, & commune quoddam vinculum, quo Deus & ſummus ille Pater quum vult nos ad ſe trahit, mentesq́ noſtras in cœlum attollit, quo nos alioqui proprijs viribus, quãtolibet conatu aſcendere non poſsemus, ſignificet: adeò vt qui mentem ſuam diuinitùs gubernari ſignificare velit, is aptè catenam hanc ex ſtella pendentem & contrahentem pingere poſsit. Ea eſt enim diuini afflatus, & igniculi illius, cuius Plato omnes homines participes eſſe voluit, vis, vt mẽtes ad creatorem cõuertat, & in cœlum trahat. Dixit autem Plato, omnes homines eius igniculi cœleſtis participes eſſe, quia qui eius non ſunt participes, quamuis formam corporis humanam habeant, non tamen homines ſunt, ſed belluis inferiores deterioresq́. Eſt pręterea connexio illa & alio modo intelligenda, vt eam interpretatur F Macrobius: nã quę modò diximus ex Luciani, qui in Dialogis cum Mercuriũ fingit, de Ioue propter hanc catenam conquerentem, dicta ſunt, & ad fatorum vim afflatumq́ diuinum referuntur. Macrobius verò ait, catenam hanc ſic conflatam eſſe, vt ex ſummo Deo mens manet, ex mente anima, quę & condit & vita complet omnia quæ ſequuntur: cunctaq́ vnus fulgor illuminat, & in vniuerſis apparet, iuxta Peripateticorum ſententiam, vt in multis ſpeculis per ordinẽ poſitis vultus vnus apparet. Cumq́ omnia continuis ſucceſsionibus ſe ſequantur degenerantia per ordinem inquit, ad imum meandi, inuenietur preſsius intuenti, à ſummo Deo ad vltimam uſq; rerum fecem, vna ſe mutuis vinculis religans, & nuſquam interrupta connexio, quæ per catenam hanc ſignificatur, quã Lucretius auream funem vocat, his verbis:

Haud (vt opinor) enim mortalia ſæcla ſupernè
Aurea de cœlo demiſit funis in arua.

SOLIS VIS.

PLato autem in Theæteto per hanc catenam ſolem ſignificari vult, cum ait: Et ad hæc Colophonem inſuper addam auream illam catenam, qua nihil aliud

A aliud quàm Solem Homerus oſtendere voluit. Quandiu enim circuitus ille & Sol mouetur, omnia ſunt ac ſeruātur inter deos & homines. Si verò ſtaret hoc totum velut ligatum, omnia corrumperentur, & fierent inuerſa.

SACRARVM RERVM COGNITIO.

PEr eandem quoq; catenam ſacrarum cœleſtiumq́; rerum cognitio mihi ex Homeri verbis ſignificari videtur, cū ait neminem quantolibet nixu illa apprehenſa Deum de cœlo detrahere poſſe, ipſum verò eadem cuncta ſurſum attollere. nam & ſi literarum ac philoſophiæ ſtudia, ſint quaſi gradus quidam & catena, ad cœleſtium rerum cognitionem: nihilominus ſi quis per eos gradus ipſius creatoris naturam indagare velit, nullo id ingenij acumine, diligentiáue aut labore aſſequetur: hoc enim eſſet Deum de cœlo detrahere, & humano ingenio ſubijcere. Si verò alicui Deus ipſe ſui cognitionem dederit, is totus illi cōiunctus facillimè cœleſtia aſſequetur. Quo Hieroglyphico monemur, diuinarum rerum cognitionem non ex Philoſophorum libris, ſed precibus & pietate B à Deo petendam eſſe.

MVSÆ, EARVM'QVE AFFLATVS.

CAtena verò ferrea magnetem lapidem alligatum habens, vt Plato in Ione tradit, Muſarum connexionem & commune vinculum, atq; afflatum illū ex quo præſtantes poetæ vim quandam diuinam, affectuū concitandorum capiunt, ſignificat.

QVINARIVS NVMERVS, ET QVATERNARIVS.

MERCVRIVS, ET ARTIVM INVENTORES.

PEr Quinarium numerum Leo Baptiſta Albertus Mercuriū figurari ait. Martianus verò & alij Quaternarium eius ſymbolum eſſe volūt, propter artium inuentionem, vt qui numeri ſint perfectiſsimi. Ex quo patet, per huiuſmodi numeros etiam artium inuentionem inuentoresq; ſignificari.

PENTAGONVM.

SALVS.

PEntagonum ſalutis ſymbolum fuiſſe, teſtatur Lucianus eo in libello in quo agit de quodam qui lapſus erat inter ſalutandum: cuius rei origo talis commemoratur. Antiochus is qui ΣΩΤΗΡ cognomento dictus eſt, cum aduerſus Galatas pugnaret, nec ſatis ex ſententia res ſuccederet, eſſetq́; in diſcrimine, per quietem vel vidit, vel ſe vidiſſe ſimulauit, vt militum animos in ſpem erigeret, Alexandrum Magnum ſe monētem, vt ſalutis ſymbolū aſſumeret, idq́; pro teſſera tribunis daret, eorumq́; veſtibus inſueret: ea re ſore vt victoria potiretur. Symbolum autem illi huiuſmodi oſtendiſſe, triangulum triplicem inuicem inſertū ex lineis quinque conſtantem, in quibus ΥΓΙΕΙΑ ſcriptum erat. ſic enim ſalus ſanitáſue Græcè appellatur. vnde & hoc ſignum in

veteribus Antiochi numis adhuc cernitur: quod ſignum Mathematici à quinq; D angulis Pentagonum vocant.

PYRAMIS, RERVM NATVRA, VEL MATERIA PRIMA.

PEr Pyramidem veteres rerum naturam & ſubſtantiam illam informem formas recipientem ſignificare voluerunt: quòd vt Pyramis à puncto & ſummo faſtigio incipiẽs, paulatim in omnes partes dilatatur: ſic rerum omnium natura ab vnico principio & fonte, qui diuidi non poteſt, nempe à Deo ſummo opifice profecta, varias deinceps formas ſuſcipit, & in varia genera atq; ſpecies diffunditur, omniaq; E apici illi & puncto coniungit, à quo omnia manant & fluunt. Verùm & alia huius rei ratio, nempe Aſtronomica reddi poteſt: quoniam Ægyptij ſummi Aſtronomi fuêre, imò ipſius Aſtronomiæ inuentores. Tradunt autem Aſtronomi, eſſe circulum quendam in Sphæra, vel cœleſti illa machina, ſub quo ſol & reliqua errantia ſidera, curſus ſuos circuitusq; conficiant, & in quo omnium animantium vita, rerumq; naturalium ortus atq; interitus ſit poſitus: adeò vt etiam Ariſtoteles in libris de Ortu atq; interitu, dicat generationis atq; corruptionis, omnisq; mutationis vel incrementi cauſſam eſſe acceſſum & receſſum ſolis in circulo obliquo: nam circulum illum, de quo agimus, obliquum vocat Ariſtoteles: Aſtronomi verò, propterea quòd ex eo pendeat animantium vita, Zodiacum vocauêre. Hunc igitur circulum, cui ſoli inter cœleſtes circulos latitudinem tribuunt, in duodecim partes, quas Signa nuncuparunt, partiuntur: aiuntq; cum illo diuidi etiam inferiora omnia, adeò vt quicquid ſub vno ex illis ſignis contineatur ad centrum vſque terrę, id omne F in ſigno eſſe dicatur. & ſic ſignum volũt eſſe velut Pyramidem quandam, cuius baſis in cœlo ſit: nam fundamentum Aſtronomicum cœlum eſt, & apex in centro terræ. Cum igitur in Pyramidibus illis omnia fiant, ſitq; acceſſus ſolis, qui eſt quaſi punctum quoddam ad ſigna illa ortus, & receſſus ab illis interitus rerum naturalium cauſſa, aptè videtur per Pyramidem natura rerum omnium parens ſignificari.

ANIMA HOMINIS.

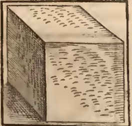
SEd & animam hominis ſub Pyramidis forma adumbrare voluiſſe videntur ijdem Ægyptij, qui magnifica regum atq; heroum ſepulcra, ſub ingentibus Pyramidibus fecerint: vt teſtarentur corpore ſoluto & corrupto, animam ſupereſſe, quæ cùm ſummo opifici viſum eſſet, hoc eſt circulo illo triginta ſex millium annorum circumacto, aliud corpus genitura & ſibi factura eſſet: non ſecus ac Pyramis, vt Geometris notum eſt, vertice immoto manente circumacta baſi circulum deſcribit, & toto corpore conum: vt circulus annorũ illud curriculum ſignificet, conus verò corpus quod curriculo illo conficitur. Nam Ægyptiorum fuit illa opinio de rebus in eundem ſtatum triginta ſex millium annorum

rum

A rum ſpacio reſtituendis, & ab illis ſe id accepiſſe, teſtatur Plato: qui etiam hoc ipſum, id eſt animam noſtram Pyramidis formam habere mihi teſtari videtur, in Timæo, cum ait ſic ſactam fuiſſe à Deo animam. vnam accepiſſe illum ex vniuerſo portionem, quæ proculdubiò vnitas puncto illo, qui in Pyramidis vertice eſt, ſignificatur: ſecundam autem primæ partis duplam: tertiam ſecundæ ſeſquialteram & primæ triplam: quartam ſecundæ duplam: quintam tertiæ triplam: ſextam primæ octuplam: poſtremò ſeptimam, quę partibus ſex & viginti primam excederet: poſthæc dupla & tripla interualla repleuiſſe. Quibus numeris profectò nihil aliud ſignificat, niſi ex panſionem illam linearum quæ à puncto ad baſim tractæ angulos efficiunt, & per interualla ipſas ſuperficies quæ lineis clauduntur. ex quo apparet illum hoc quoque, vt alia, ab Ægyptijs accepiſſe.

IGNIS.

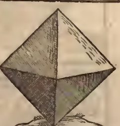
IGnem quoq; Pyramidis formã habere, teſtatur idem Plato: propterea quòd cum in imo latus ſit, circa materiem & fomentum, quo paſcitur, in acutam flãmam quæ cœlum ſpectat, deſinit. nam per baſim materia concreta ſignificatur, B per reliquum corpus, materia iam ad formam recipiendam parata, & quaſi fermentata: per punctum ipſa informis & ſimpliciſsima ſubſtantia. vnde minus mirum eſt, quod ſuprà diximus, per Pyramidem animam ſignificari, vt quæ igneæ naturæ ab eodem Platone eſſe tradatur, & corpori non ſecus ac Pyramis baſi, vel ignis fomento, adhæreat.

CVBVS.

TERRA.

CVbum, hoc eſt teſſeram, octo angulorum & ſex laterum terrã ſignificare tradidit Plato ex Timæi Locrenſis Pythagorici philoſophi diſciplina, quam Pythagoras, vt teſtatur Iuſtinus hiſtoricus, ab Ægyptijs potiſsimùm didicerat. terrã verò per cubum depingebant, ob eius ſtabilitatem grauedinemq;, quia vt cubus quocũq; voluatur, ſemper iacet, nec C facilè mouetur, ſic terra per ſe immobilis, ſi aliqua fortuita vi cõmoueatur, ſtatim rurſus iacẽs quieſcit.

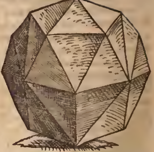
OCTAEDRVM.

AER.

AEri idem philoſophi Octaëdri formam tribuere, quę octo triangulis æqualibus & æqualium laterum, id eſt octo baſibus, & ſex angulis ſolidis: viginti quatuor verò planis continetur. quod vt melius intelligatur, explicandum eſt quid ſit angulus ſolidus, quid itẽ planus. Angulus planus, inquit Euclides, eſt duarum linearum in plano ſe mutuò tangentium, & non in directum iacentium mutua inclinatio. ſolidus verò angulus eſt, qui pluribus quã duobus angulis planis continetur, qui non eodem ſunt plano, & ad vnum conſtituuntur punctum. Ideo autem hanc illi formam tribuerunt, quia in aſcenſu ignem conſequitur, & in terræ cauernas penetrat. Octaedri enim forma aſcendit in duos vtrinq; vertices, & aptiſsimè Sphæræ includi poteſt, vt docet Euclides.

ICOSAEDRVM. D

A Q V A.

AQuam verò Icoſaëdri figuram tenere dixerunt. Eſt autẽ icoſaëdrũ, Euclide autore, figura ſolida, quæ viginti triangulis æqualibus & æqualium laterum cõtinetur, propterea ꝙ aqua ſua natura mobilis ſit, et diuiſioni flexuiꝗ; perfacilis. His quoq; figuris ipſam elementorum ad inuicem proportionem indicare voluerunt, quæ ex baſium ſiue laterum & angulorum numero colligitur. Octaëdri enim ad Pyramidẽ eſt proportio dupla in lateribus, in angulis ſolidis ſeſquialtera, in planis verò dupla: ex quibus proportionibus fit harmonia duplicis diapaſon & diapẽte: Pyramidis verò ad cubũ in laterib. ſeſquialtera proportio, in angulis E
vero dupla, ex quibus diapaſon iterum & diapente. Cubi ad icoſaëdrũ in lateribus proportio eſt tripla ſeſquitertia, in angulis ſeſquialtera, vnde diapaſon, diapente & diateſſaron in baſibus, in angulis verò diapente. Icoſaëdri verò ad Octaëdrum in baſibus dupla ſeſquialtera, in angulis autem dupla, vnde diapaſon & diapẽte in baſibus: in angulis verò iterum diapaſon conſurgit. quæ proportiones & harmoniæ pariter & in elementis per has figuras ſignificatis eſſe traduntur.

V E R

AESTAS.

F

AVTVMNVS.

HYEMS.

A

VER.

Ciſta florum, autore Euſebio, Ver ſignificat: quia vere cuncta floreſcunt.

ÆSTAS.

Ciſta ſpicis referta, eodem Euſebio teſte, æſtatem denotat: quòd æſtate ſegetes & ſpicæ demetantur.

AVTVMNVS.

Cornu copiæ vuis & pomis plenum, autumnum indicat: quoniam tunc vina fiunt, & omnes fructus pleno copiæ cornu fundi videntur.

HYEMS.

Menſa apud ignem parata hyemem ſignificat: quia frigus & quies poſt æſtatis labores parta, terræq; opes congeſtæ ad lautius vitæ genus inuitare videntur. vnde poeta, inuitat genialis hyems. & Horatius:

Vides vt alta ſtet niue candidum
Soracte, nec iam ſuſtineant onus
Syluæ laborantes, geluq;
B *Flumina conſtiterint acuto.*
Diſſolue frigus, ligna ſuper foco
Large reponens: atq; benignius
Deprome quadrimum Sabina
O Taliarche, merum dyota.

PAPAVER.

CIVITAS.

Papauer præter ea quæ de illo ſcripſit Pierius, Euſebio autore, ciuitatis ſymbolum eſt: quia, vt in ciuitate multi homines habitant, ſic in papaueris capite quaſi intra eadem mœnia multa ſunt ſemina: & vt ciuitas in vicos & domos eſt diſtributa, ſic & papaueris caput in multas intus partes eſt diuiſum, multaq; interſtitia habet.

IRIS HERBA.

C ELOQVENTIA.

Iridem herbam eloquentiæ ſymbolum eſſe, nemini mirum videri debet: cum Homerus fingat Troianorum oratores vt qui diſertiſsimi eſſent, Lirioeſſam, id eſt iridẽ herbam floridam comediſſe, quod eloquentiæ præcepta illos hauſiſſe ſignificat: propterea quòd eius herbæ flos colorum varietate atq; ornatu, Iridi cœleſti, quæ & ipſa eloquentiæ dea habebatur, ſimilis ſit: & quia talem oportet eſſe orationem, nempe colorũ ac figurarum varietate diſtinctam: multasq; hæc herba eloquẽtiæ ſimiles vires habet. nam vt de illa tradunt medici, iris halitus prauum odorem corrigit, gratumq; & ſuauẽ reddit ſpiritum, & venena repellit: ſic etiam ornata oratio quaſi ſuauis quidam halitus gratiam conciliat, & animi venena, hoc eſt perturbationes depellit. Hanc herbam quidam volunt olim hyacinthum appellatam: quod indicare videtur Ouidius Metamorph. lib. X, his verbis:

Flos oritur, formamq; capit quam lilia, ſi non
Purpureus color his, argenteus eſſet in illis.
Non ſatis hoc Phœbo eſt: is enim fuit autor honoris.
Ipſe ſuos gemitus folijs inſcribit, & hya
Flos habet inſcriptum, funeſtaq; litera ducta eſt.

Sed hanc quæſtionem medicis permittimus: nos de illa quæ hodie hyacinthus D
vocatur, mox dicemus ſeparatim, hanc vulgo lilium cœruleum vel purpureum appellari ſcimus.

HYACINTHVS.
SAPIENTIA.

HYacinthus, quem ab Apolline in florem cõuerſum poetę fabulãtur, prudentiæ ac ſapientiæ ſymbolum eſt. Nam cum Apollo Muſarum ingenij, ac literarum Deus ſit, Hyacinthum puerum ab illo ob formã adamatum, poëtæ finxerũt: quia ſenſus naturalis minimè corruptus puer eſt, hoc eſt prudentia caret, ſed tamen formoſus eſt, quia mentem ad ſui contemplationem excitat: qua contemplatione fit, vt tandem ſenſus, iuuenili ætate atq; feruore illo depoſito, prudentiæ & ſapientię florem ex ſe gignat, ſuauiſſimis virtutum odoribus flagrantem: quorum poſt memoria literarum monumentis ad poſteros manat.

NARCISSVS FLOS.
CORPORIS FORMA. E

NArciſſus flos corporis formam quæ citò corrumpitur, & iuuẽtæ florem qui citò tranſit, ſignificat, vt & roſa, & viola, & omnes flores qui citò corrumpũtur. idcirco enim poëtæ finxêre, Narciſſum formoſiſsimum puerum, dum ſuam formam quam in fonte cernebat, cupidè nimis admiratur, in fontem prolapſum perijſſe, & in florem huiuſmodi conuerſum: vt indicarent, non hanc fluxam corporis formam, ſed animi præſtantiam, & diuinam illam æternamq; pulchritudinem eſſe adamandam.

HYSSOPVS.
EXPIATIO PECCATORVM.

HYſſopus herba pulmones purgans, & caput, qua vtebãtur Hebræi cum ſanguine animalium, ad populum aſperſione luſtrandum, gradum diuinum ſignificat, & vinculum illud, quo cum Deo coniungimur: & coniuncti à peccatis expiamur. Hinc Dauid, Aſperges me Deus hyſſopo, & mundabor.

MYRTVS. F
GRATIA.

MYrtus Veneri dicata, & ob id coniugula dicta, multis morbis ſanandis vtiliſsima, gratiæ & bonæ valetudinis ſymbolum eſt.

SALIX.
HÆREDITAS.

SAlix pulcherrimo hieroglyphico, prӕter ea quę à Pierio ſcripta ſunt, hæreditatem ſignificat vel diuinam, vel humanam. quoniam vt ſalix iucunda arbor eſt, quæ ad torrentes naſcitur, ſic ex hæreditatis abundantia, quæ etiam per torrentem adumbratur iucunditas lætitiaq; oritur. quod & vox ipſa Hebraica qua in Sacris literis ſalix nominatur, indicat. nam vehirbe nachal appellatur, quod & iucunditates hæreditatis, & ſalicem torrentis ſignificat.

CORPORA NOSTRA.

COrpora quoq; noſtra ſalicis hieroglyphico ſignificãtur. quoniam vt ſalix, niſi torrentis aquis irrigetur, non creſcit: ſic & corpora noſtra, imò & noſ-

A met ipſi, niſi cœleſtibus aquis irrigemur, & ſecundum decurſum illarum plãtati ſimus, fructum nullum ad vitam ferre poſſumus. Vnde Dauid de beato viro, Hic arbori ſimilis eſt ad aquæ riuum ſetæ.

CEDRVS, SIVE CITRVS,
MISERICORDIA VEL PIETAS.

Cedrus ſiue Citrus arbor, fructus gignens odore ac ſapore præſtantiſsimos, miſericordiæ pietatiſq́ ſymbolum eſt, propter magnas vtiliſsimasq́ mortaliũ generi vires. Primùm enim præbet reſinam electiſsimam, quæ citria dicitur, dentium doloribus vtiliſsimam. ſuccus eius elephantiaſin curat, & pulmonis vlcera: valet contra venena, ardetq́ velut facula. Vnde Hebræi fructu eius ſolennem quendam Diem celebrabant, quaſi diuinæ miſericordiæ opem implorantes. Quos æmulati Lacædemonij, deos ſuos coronare ſolebant ijs fructibus quos oxymala perſica nuncupant, idẽ per illos ſignificantes quod Hebræi per citrum. Lignum quoq́ eius corruptioni
B minimè obnoxium, facit vt cedrus pro immortalitate æternitateúe accipiatur.

PALMA,
HOMO.

Palma in myſticis literis celebratiſsima, duplici de cauſa hominis ſimulacrum eſſe putatur. primùm quia fructum non fert ſine coitu, ſed replentur eius rami gemmis maſculeis, quaſi ſemine quodam: deinde quia in ſuperiore parte habet quaſi cerebrum, quod Hebræi Halulab, Arabes verò Chedar, vel Gemar vocant, quo corrupto moritur arbor, ſicut cerebro læſo homo interit: quod quidem huic ſoli inter plantas contingit. tertio quod comam in cacumine habeat, & ramos in manuum modum protenſos, & fructus digitorum figuram præ ſe ferentes, vnde dactyli, id eſt digiti ſunt appellati. pulpa quoq́ ipſorum fructuum caro nuncupatur, multum ſanitati cõferens, & vel ex vi quadam animali, vel ex Phœbæa natura ſummæ nutritionis, adeò vt multi ſancti Patres in ſolitudine vitam agentes, eo ſolùm cibo contenti fuerint: quemadmodum & hodie quoq́ multi in Africa populi eo tantùm fru-
C ctu victitant.

IVDÆA.

Per Palmam præterea Iudæa notabatur, propterea quòd ea potiſsimùm regio palmis abundet, & quod Iudæi in ſacris ſuis eius folijs vterentur, haberentq́ diem ſolennem de palmarum nomine appellatum: vnde in multis Romanorum numiſmatibus videmus palmam, & mulierem mœſtam ſub ea ſedentem, cum huiuſmodi inſcriptione, IVDÆA CAPTA.

CAELII AVGVST. HIEROGLYPHIcorum Finis.

INDEX RERVM ET VERBORVM MEMORABIlium locupletiſsimus.

A.

A Litera 350.a 351.a 352.b
A. litera abſolutionis nota. 128.c.a
A. litera cur prima 27.b.e
A. triplex quid in veterũ monumentis ſignificet 372.e
Aete 350.e
Aaron cur vitulum, & cur hircum immolarit 26.e
Aaronis dexteræ auriculæ extremũ cuius hoſtiæ ſanguine tangebatur 238.a
¶ Abactoris nomẽ meruit Abrahã 169.a
Abantes quomodo comã geſtandam primi excogitarint 250.d
Abderitæ à ranis è regione ſua expulſi. 212.b
abdicatio filiorum 352.d
aberrãtibus in ſyluis viã monſtrant elephantes 20.a
Abionitarum hæreſim aboleuit D. Ioannes Euangeliſta 142.b
abliguritor omnium 196.f
Abliguritoris indicium 422.c
abolitus 226.e
Aborigines quo caſu Romæ manſerint. 158.b
abortus 81.a 107.b
abradere in rotundum capillorum faciem prohibitum 230.b
Abraham moralem innuit philoſophiam. 280.c
Abraxas Baſilidis 555.b
abſentia diuturna 144.e
abſinthium marinum 420.a
Abſinthij ſymbolum 420.a vis Ibid.
abſolutum nihil in humano opere 210.c
abſtemius per noctuam indicatus cur. 148.b
abſtinentia cibi potuſq; 94.d.e
abſtinentiæ tenuitas 349.d
abſurda res 28.b
abyſſus 284.e.f
abyſſum cur vocarint Dei iudicia Prophetæ 206.f.
Academia noua à Carneade 553.a
¶ Acena 265.d.e
acanthias 192.f Achelois 550.f
Achilles ceruorũ medullis enutritus 52.e Chironi curandus à Peleo datus 543.f inuiolabilis præter pedes 257.e vnde dictus 52.f
Achillis ad tumulum quæ libamina ferunt quotannis Theſſali 403.d.e
Achilles Bochius Bononienſis 51.a
Achilles Maffæus 110.e
accipiter Soli dicatus 416.d.e
accipiter, eiuſq; ſymbola 535.c. & ſeq.
accipiter animi ſymbolum 156.a idem & Oſiris Plutarcho 151.d Inſigne erat Sagittariorum Venatorũ militum. 155.e quando fœminæ conſortiũ appetit. 552.e. ſacerdotij ſymbolum. 156.a. ſanguinis ſymbolum 154.b ſurſum volans quid, & deorſum quid. 151.f. 152.a
accipitris artificioſa pugna 155.d. oſſa ex tibijs aurum attrahunt 151.d. ſignificatio in ſacris 152.b
accipitres ſeptem vulturẽ inſectantes quid 155.c
accipitrina herba ad oculorũ morbos cur adhibetur 151.d
accuſator manis 175.b
acerbitas 388.f
aceti conficiendi ratio 424.f
acinacem atteſtari Scythis maximum iuramentum 315.f
acinaces Ibid.
acoris auidus 138.f
Acridophagi in Aethiopia 102.f
Actæon à ſuis canibus deuoratus, quid 52.a 55.a.b
Actæus dæmon 292.f
Actiaca victoria 15.f
Actiæ matris Auguſti ſomnium 112.f
Actij Synceri laus 145.f 164.e
actus in menſuris, quid 265.f
acuti hominis ſymbolum 396.e
¶ Ada regina Carũ obſonia exquiſita Alexandro mittit 411.b
Adad quid Aſſyrijs 15.e
Adagartis quid Ibid.
Adam quid Hebræis 153.b
Adami cingulum quid ſignificet 392.f
Adami pomum 392.e adamas 306.a
adamanti collatus Chriſtus & Iob. 306.c
adamantẽ emollit hircinus ſanguis 306.d
Adelbertus Brauenburgi regulus iniquè ab Attone Moguntino deceptus 254.e
adianton 424.b
ad Gallinas, villa 572.f
adlocutio, multorum numiſmatum inſcriptio 238.e
Admetus iunxit Leonem & aprum 2.d
admirator ſui 50.d
adoleſcentis generoſi natura qualis eſſe debet 40.e 595f.
Adonis 522.f ab apro confectus quid 68.a.b huius ſimulacrum Ibid.e
adoranti conuenit ſtare 46.a adoratio Ibid. 275.e adoratio per circulum indicata 287.a per manus ſymbolum 255.f
adoraturos ſedere iubet Pythagoras 46.c
aduena 184.e
aduentus vel migratio 354.c
aduerſarius contradicens quo ſigno in lucem æditus 227.c
adulatio 348.f
adulationibus deditus 395.c
adulator 188.c
adulator & ſcurra 45.a
adulatorum illecebræ 89.c infidelitas. 196.b
ab adulatoribus peſſundatus 51.c
adulteræ coniugis maritus 73.e
adulteri qua pœna affici ſoliti 98.d
adulterium per murænam 209.c
¶ Aedes 365.c.d ædificatio 368.a
ædificationis principium vnde 344.c
ædilis curulis 320.f ædilium ordines duo Ibid.
æditumus 520.a æditus. Ibid.
Aegydius Viterbienſis 123.a.d 322.c
Aegilus, Athenienſium tribus 391.d
Aeginetarum iuuentuti pollices præciſi ab Athenienſibus 260.f
Aegira Achaiæ ciuitas 410.a
Aegon Argiuorum rex vt creatus 157.f
ægritudine conflictatus 153.a
Aegyptus 127.c 529.c
Aegyptus cœli imago 243.b cur per cor ſignificabatur 242.e.f. per crocodili ſymbolum 207.f humida & calida 242.f. Romanos effœminauit. 35.b quid in diuinis ſignificet 155.f
Aegyptiacæ literæ quæ 351.a
Aegyptiaci ſoli fertilitas vnde 10.f
Aegypti captiuitas quid 153.f
Aegypti deliciæ 35.a
Aegypto quomodo promiſſa libertas. 35.b
Aegyptius ſophiſta 211.a
Aegyptij ſummi aſtronomi 438.e
Aegyptij ab Aethiopibus multos ritus dicuntur accepiſſe 147.f à Cambyſe diuexati 12.f à quibus ſignificationes ſuas comminiſcebantur 44.b ciuitates multas in Hetruria fundauerũt 301.a cadauera vitro condita diu aſſeruabant 40.d diuino cultui ſeruientes carnibus abſtinẽt & vino 411.e cur maritimis abſtinuerint 221.e noctem cum die pari horarum numero aſsiduè partiuntur 208.e puritatem adamauerunt 220.e quomodo mundum patiebantur 154.f
Aegyptij & Phœnices quomodo Solem Lunam & ſtellas deos intellexerint. 326.c
Aegyptij reges ac ſacerdotes vino abſtinebant 590.c
Aegyptiorum opinio de mundi figura. 24.d peculium in gregibus 422.d ſtatuæ quales 366.a
Aegyptiorum Iupiter quis 29.b
Aegyrenſes Amorem & Fortunam in eodem delubro colebant 288.d
ægythus auis quæ Aegyptijs. 181.f
Aeliani locus 83.b

Aelij

Aelij Veri Imp. lectulus qualis 401.f
Aelio Pertinaci ſignum datum de inuadendo regno, quale 33.f
æluras & feles an idem animal 100.d cur Lunæ ſimulacrum 101.e
æluri oculi ad Lunæ vices vel maiores vel minores 100.e
Aematheolicæ ſues ſolidis ſunt vnguibus, & non diuiſis 69.c
Aeolipilæ 105.f 106.a
Aeneæ Platonici locus 190.f
Aeloue cur Hippotæ filius dictus 104.f
Aeoli filij & filiæ 104.f
æqualitas 161.f 369.d
æquinoctia 46.d
Aequitas in Elephanto 13.b
Aequiuoca, cuius ſint Xenophontis, ignoratur 230.e
aer 280.e.419.b
æris elementum per accipitrem 155.f
æris ſymbolum per columbam 158.c
ærei claui cur configendis nauibus aptiſſimi 360.b
æris ſignandi mos à Iano inuentus 228.b
æris ſoliditas ac diuturnitas 310.c
ærumnæ 284.d 344.d
ærumnoſus 297.b.c
æs perpetuitatem denotat 360.b
æs olim pecudum nota ſignatum 76.f
Aeſchinem tragicum ſimiam vocauit Demoſthenes 49.e
Aeſchylus primùm excogitauit colubras Eumenidum crinibus obuolutas 118.d
Aeſchyli dictum de leonis catulo 6.e locus. 149.a tragœdiæ 389.b
Aeſculapius 117.a 381.e cur intonſa barba 232.b cur ſerpentis inſignia geſtet 118.a in ſolitudine Titthei montis expoſitus 40.c à capella alitus Ibid. ſub anguis ſpecie multis apparuit 117.f
Aeſculapij caput cur laurea redimitum 371.d
Aeſculapij ſimulacrum 381.e imberbe apud ſolos Sicyonios 231.b
Aeſculapij ſimulacro cur canis adſculptus. 40.c
Aeſculapio attributa ars 323.c cur gallum ſe debere dixerit Socrates 172.f cur immoletur gallina 172.c
æſtas 67.b.405.b.419.f
æſtas & hyems 68.a
Aeſtyi Germani aprorum formas pro armis geſtabant 67.f
Aeſymnio Megarenſi quid reſponderit Apollo 128.a
ab ineunte ætate libidinoſus 202.e
ætatum diſtinctio varia 272.e
æternitas 238.a 319.d 328.d cur per baſiliſcum indicata 205.b
æternum, perpetuumq; 286.f
æthera cur patrem putauerunt nonnulli 319.a
æthereus ardor 280.e
Aethiopia quid ſonet Hebræis 153.f
Aethiopes pij fuerunt olim 147.f publico damnati iudicio ſponte ſibi mortē conſciſcebant 147.f vbinam habitēt 242.f
Aethiopum ad epulas cur Iupiter cum reliquis dijs inuitatus dicatur ibid.
Aethiopum pedes tumori obnoxij 28.e
actitis ſpecies duæ 142.d
Aetnæ montis lucū incolebāt canes 40.d
Affectus motum vt ad aſſecutionem perueniatur, excitat 109.a
affectus humani 407.f voluptarij 257.e
Affectuum malorum diſſipatio 126.f
africa 404.e huius fertilitas. Ibid. domita quomodo pingebatur 17.f muliebri ſpecie effigiata 398.a
Africæ ſymbolum per ſcorpium 119.e
Africani elegans ſententia 33.a
¶ Agamemnonis clypei inſcriptio 4.d
Agamemnonem cur Homerus æquiparauerit boui 5.a
Agathocles graui obſidione preßit Carthaginenſes 340.d.e
Agathocles Siciliæ tyrannus à Timæo hiſtorico notatus 151.d
Agathyrſus 110.b
agelaſtos 181.a
Ager quid in diuinis literis ſignificet 400.c
Ageſilai dicterium de ſagittarijs 310.b
aggerum conſtruendorum norma ab hirundinibus accepta 162.c
aggreßio 258.a
Aglaus alter, prouerbium 87.c
agmen 189.c
agna aurea Atrei, quid 76.b
agnus 75.c.d
agni inſolito colore nati quid portendāt, & quibus imperium 76.b
agricola 68.f
agricultura 15.f 316.d 339.e 354.f 385.c 405.c
agriculturā monſtrauit Saturnus 228.b
Agrigentini taurum Phalaridis in mare proiecerunt 25.e
Agrippa omnibus Dijs templum dedicauit 364.e Sex. Pompeium maritimo prælio vicit 321.c.d 315.e
¶ Aiax Locrenſis draconem manſuetum in delicijs habuit 117.b
¶ Alæ animarum Platoni quæ 151.d
alas pedibus addere 419.d
Aleus Telephum expoſuit in Parthium montem 52.f
A'aſtores dæmones 291.f
alba cur ad Dei cultum adhibita 286.d
alba veſte decorabantur liberti manumiſſione accepta 294.e
albatæ 296.d
Albertus Magnus aliter 8.e 105.e
Albini natale ſolum quod 138.b
Albino Clodio quid portendebāt cornua 56.f
albis veſtibus delectatur Deus 296.c
albis veſtibus vti in Imperatorum Rom. funeribus mos olim 157.b
Alcathus Leonem occidit 239.f
alcea cur leonis cauda dicta 7.c
alcedo 180.d rarò apparet 180.f
alcedonis nidus qualis 180.e
alcedonum incubatus tempore, mare tranquillum 180.e
Alceſte Admeti regis coniux 156.e
Alcibiadis coturnix 177.a
Alcithoe cur in veſpertilionem mutata 179.f
Alcmæonis de ſapore ſententia 240.c
Alcyonij dies 180.e
Aldi Manutij inſigne 335.f
alectoriæ gemmæ vis 173.e
Alexandrū Aeropum Theſſalis equitibus præfecit Alexander Magnus 162.f
Alexand. Macedo Iouis Ammonis filius fabuloſe creditus 5.b
Alexander puellas Darij captiuas ſumma integritate ſeruauit 247.d
Alexandri Bucephalus 29.a
Alexandri capiti inſidens hirundo quid 162.f cōmentum aduerſus ingruentem ſomnum 128.e continentia 247.d effigiem qui geſtabant, proſperè ſibi omnia ſucceſſura putabant 226.e mos in præbendis auribus tam reo quàm accuſatori 237.b numiſma cur leoninum ſpolium habeat 3.c reſponſum Adæ reginæ Carum 411.b
Alexandri ſtudioſißimus Antoninus Seueri filius 226.f
Alexandro an meritò fulmen attributum 314.c.f 315.a
Alexandrum decimumtertium Deum ad duodecim ſuos colebāt Athenienſes 324.c
Alexandri Aphrodiſæi locus 435.d
Alexander Mediceus trucidatus 332.f
Alexander Pherêus haſtā qua Polyphronem interemit conſecrauit 311.a
Alexander Seuerus ex leporinæ carnis eſu formoſus factus 96.b
Alexandri Seueri mortem indicans portentum 371.f 391.f
Alexandria cur vocata Leontopolis 3.e
Alexandriæ vrbis prima deſcriptio farina ſignata 184.c
alienæ opis indigus 201.f
alienigenarum procus 209.b
alienus ab amore 92.a
alimonia 393.b
Alilat & Oratal Arabum Dij 254.c
alis inſignita erant capita ſacerdotū Aegyptiorum 156.a
Alithæus Turrianus 368.e

Index

allium militiæ ſymbolum 417.e
allio incitantur ad pugnam galli 175.d
neq; allium neq; fabas eſitandas, prouerb. 417.f
allium odit Leopardus 59.c.d
Almæ ſignificatum 131.d
Alpini milites 102.a
Aloiſius Cornelius 361.a
alta, & altum 285.b
altum nil ſapiens 180.c
alumine oblita materia non ſuccenditur 120.e
¶ Amans ardet 110.a
amaranthus 403.d
amarities de vitæ dulcedine 187.d
Amaſios cadauer combuſtum à Cambyſe in ignominiam 341.d
Amatæ rei deſertor 422.d
amator 120 a
amatores mortui 342.e.f
amatoriæ deliciæ 100.b illecebræ 157.d
amatorium 421.a
Amazones è ſerpentum corijs tegumenta bellica faciebant 305.c
Amethyſtus contra ebrietatem ſtat 307.c
ambiguæ oues quæ 76.e
Ambres liber Aegyptiacus 278.b
D. Ambroſio puero apes in labellis conſediſſe dicuntur 186.c
amicitia 40.f
amicitia firma 220.f
amicitiæ confirmatio 408.d
amicitiæ hieroglyphica plurima 398.f
amicus inutilis & ingratus 162.d
amicorum comparandorum ratio 254.a.b
Ammianus Marcellinus Græcanico fuit ingenio 260.f
Ammiani Marcellini locus 419.b
Ammonius Alexandrinus Origene et Porphyrio diſcipulis clarus 91.c
amolitio 241.a
amor 309.d 342.c 347.c 356.e 394.b
amor fidem nutrit 431.a
amor alatus 408.a
amor geminus quomodo exercēdus 161.a
amor in ſimpliciorem ætatem 15.f. mutuus 342.e 394.f oculatus ne an cæcus 357.f perditus 395.b turpiſsimus 375.d
amoris firmitas 198.f
amoris impuri ſatietas 196.c
amoris indicium 418.f nutrimentum 220.b petulantia 16.a progreſſus 394.d laquei & retia 358.a.b radij in amantium oculis qui 309.c.d. ſymbolum 400.f vulnera 309.c 374.c
amoris veri fructus 396.c
amori cur alæ attributæ 155.b
amori perſuadendi magna vis ineſt 184.a
Amorum agminis deſcriptio, ac luſus 394.b.c.d. & ſeq.
Amphilochus Olenius ab anſere adamatus 145.e
Amphion à quo lyram acceperit 347.f 348.c
amplitudo nominis 112.c
amuletum 375.d
amygdala pro canitie 279.a
amygdalæ floris multitudo, aliarum etiam frugum feracem annū pollicetur 378.e
amygdalus temperantiæ hieroglyphicum 379.b
¶ Anacharſis quo geſtu dormire deprehenſus 247.c
Anacharſis Scythæ dictum 389.b.c
Anacharſis ſtatuæ quid inſcriptum 247.e
Anacreontis verſus de faſtu muliebri 35.d
Anaxagoras cur iudicarit hominē ſapientiſsimum omnium animantium 251.f
Anaxagoræ opinio de Sole 316.d
Anaxilas Rheginus 97.b
Anazarbeni cur oleas habeant fœcundiſsimas 388.b
anceps conſilij 81.e
anchoræ hieroglyphica 335.e
anchoræ alligatus Delphinus quid 195.e
anchoram habuerunt Indi pro caduceo 336.c
anchoris duabus inniti 336.a
anchus piſcis 215.f
ancile 352.c.f 313.a
Andreas Phyſicus ad Nicandrum gloſſemata adiecit 209.b
anemona 403.b
Angelus Ceſius 297.d
Angelus Colotius 164.a.e 238.e
angeli 234.e 402.c
angelorum cura quæ 351.c.d hierarchiæ tres 531.e nomina & munera 312.e 225.a.b.c
angelos nos vocamus, quos Gentiles Genios 40.d
Angeronæ effigies qualis 261.b etymon Ibid.c
Angleuarij 114.c
anguilla 210.d & ſeq. mutationem non facilè fert ibid.f mortua ad fundum reſidet 219.f
anguillæ generatio 210.e
anguillarum captura copioſa quando 210.b
anguimanos cur vocarit elephantos Lucretius 57.a.b
anguineum ouum quod 115.e ad iudiciorū victoriam confert. Ibid.
anguineos pedes habuerunt Gigantes 118.e
anguipedum Syrtium hiſtoria elegans 108.a.b
anguis ſignificatā 102.d. & ſeq.
anguis caudam admordens quid 111.f
anguis, niſi anguem comedat, non fiet draco, prouerb. 111.d
anguis quo tempore exuuium deponit 103.c
anguium magna vis conglobata in Aethiopia 115.f
anguibus vis magica ineſt 106.b
angulus ſolidus 439.a
anima 153.b. 352.c
anima Deus ne 269.f
anima hominis 458.f
anima cum aereo vehiculo 413.d.e
anima & corpus 456.b
anima corporis affectib. tangitur 202.b generat cogitationes 229.f purpurea 204.f ſanguine nutriri videtur 154.b
anima leonis cur vehementius moueatur 7.c
animæ hominis in corpore ſtatus 453.a.b
animæ & animi differentia 153.b
animæ cum corde commercium 153.c
animæ ſubſtantia non eſt ſanguis 154.c
animæ per piſces indicatæ 222.b
animam ſponte non exturbandam cur iudicarint veteres 340.b
animæ humanæ vineis comparantur 391.a
animæ defunctorum 456.f
animas mortuorum in fabis habitare 433.c
animaduerſio 316.b
animaduerſio ſeuera 227.f
animal nullum homine diutius viuere exiſtimat Ariſtoteles 149.e
animal nullū ſacrificandū putabant Theologi veteres 412.c
animalia fœcundiora quæ 11.c frigida & timida quæ 197.f naturæ ductu in morbis ſibi medētur 423.a.b.c rationis expertia voluptate afficiuntur 93.a
animalia tertij generis non gignunt 92.b
animalium curandorum cauſa 304.b.c
animalibus omnibus quibus ſanguis, iiſdē & cor eſt 154.e
animalibus qui primi veſcebantur penuria frugum id coacti fecerunt 412.a
animus 152.a.406.f.407.a
animus ad humilia deiectus 117.a deſtus Zoroaſtri 153.c à vitijs depurgatus 215.f diuinis intentus 126.d gratus 196.c regendus 407.f ſuauitate permulcendus 186.f
animus vitaq; 340.a.b
animi afflictio 189.e candor 165.a deſponſio 37.e domitor 15.g elatio deſcripta 35.a puritas 172.f vis labefactata 64.a.b
animi pulchritudo 451.d
animi corporiſq; vires 2.e
animi feritas per quercum ſignificata 376.c
animi magnitudo in canibus 42.e
animi patria non eſt corpus 144.f

Anne

Annæ Samuelis matris precatio qualis 206.a
Annibalis conſilium Antiocho datum in naualí prælio quale 313.d
Annibalis ſtrategema 420.f
annona 358.c 404.e
Annonæ felicitas & penuria 25.e
annus 104.e 287.c 327.e 359.f
annus menſesq; 13.a
annus cur per palmam indicetur 369.a
annus Aegyptius 285.f
annus iniens 218.a
anni Aegyptiaci rationes duæ 290.a.b
anni conſtitutio apud Perſas 131.b *qualitates quatuor* 229.c *tempora tria Aegyptijs* 291.b
anni ſymbolum cur vultur 130.e
annum quomodo metiebantur Aegyptij 330.f
annum vnum viuunt paſſeres mares 150.c
annorum centena 131.b
annorum certus numerus 67.c.d
anſer 174.d *cur detrimenti ſymbolum* 175.a *cur liquidis & frigidis delectetur cibis* 174.f
anſeris exēpla amoris erga homines 175.a
anſeris ingeniū auerſum à poeticis ſtudijs 174.f
anſeri honores à Romanis inſtituti 174.d
anſeres Taurum montem penetrantes cur lapillis roſtra ſua occludant 174.e
anſerum iecinoribus canes paſcendos inſtituit Heliogabalus 174.d
anſerum olctum omnia adurit 175.a
Anſer poeta peßimus ibid.
Antagoras poeta quid reſponderit Antigono 221.d
Anteuorta & Poſtuorta 228.a
Anteus 417.d.e
Anteus ab Hercule colliſus quid 247.e
Anthanis 354.d
anthia piſcis 213.b
anthracinæ veſtes 297.b
Anthropius taurum dedit Agamemnoni & Menelao 29.d
Antigoni dictum argutum 2.e
Antiochi numiſma 438.d
Antiochi laus ab æqualitate 193.d
Antiochus cognomento Accipiter 155.c
Antiochus Soter 351.d.438.e
antipathia inter camelū & equum 94.d
Antipatri epigramma de Platone 141.d
Antipatri parſimonia ficta 196.f
antiquitas 352.d
Antiſthenis dicterium 34.f *in adulatores* 51.d *in Athenienſes* 200.b
Antiſthenis argutum reſponſum ad Diogenem 189.e
Antoninus Pius cur ſemper in vrbe ſederit 111.a
Antonini Pij manſuetum ingenium 173.f
Antonino imperiū portendit agnus vellere in fronte purpureo 76.c
L. Antonius Fab. Quadratus torquibus & armillis à Tito Cæſare donatus 354.e
Antonius Agnellus 338.c
Antonius Bechus Tiberiū oppreßit 172.d
Antonius Maroſticanus 193.f
Antonius Muſa viperas edendas dedit 117.b
M. Antonius Paſſer 285.d
Antonij ab Vrſicino deprecatio 253.c
Antonij triumuiri numiſma 419.f
Anubis 41.e
Anubis Cynopolitarum deus 221.f
Anubis & Oſiris expulerunt Gigantes ex Italia 41.e
anularis digitus cur odoribus illinebatur ab Aegyptijs ſacerdotibus 302.c
anulus 302.a *ornatus & ſignandi cauſa circumferebatur* ibid.
anulum arctum non geſtandum cur dixerit Pythagoras 262.c
anulum geſtare flamini Diali cur non licebat 376.f
anulum vnum duntaxat olim habere vnicuiq; licebat 301.a
anulorum ius quibus negabatur 302.b
anulorum vſus vnde propagatus 262.b
¶ *Aornus fluuius piſces habet vocales* 218.e
¶ *Apaturiæ Palladi zonā virgines Trœzeniæ ante nuptias dedicabant* 398.f
Apelles cur fulmen in Alexādri manu pinxit 314.b.c
aperta vis 338.b
aperto pectore 241.f
Aphrodiſias 354.d
apiaſtrum apibus gratum 414.c
apis 185.c *regni ſymbolū ibid.f vitæ ſociæ amatrix* ibid.e
apes D. Ambroſio, Pindaro, Platoni pueris in labellis conſederunt 186.c *Dionyſio & Hieroni regnū quomodo præmonſtrarint* 185.e.f
apes ignorant venerē 338.b *oderunt homines à coitu olidos* ibid. *vnde generentur* 31.f
apum artificium à Virgilio deſcriptum 183.b *politia eleganter à Plinio deſcripta* 185.d
apum examen in faucibus leonis à Samſone ſtrangulati 187.e *in iuba equi Dionyſij* 185.e
apum rex aculeo caret 185.c
Apim cur nō paßi ſint Aegyptij bibere ex Nilo 339.d
apium luctus indicium 382.a.b
Apollo 395.e
Apollo Agyieus 366.e *Delphicus* 194.f
Apollo fidicen 165.d *Meliates* 395.e *Thyreus* 360.f
Apollo Muſarum deus 440.d
Apollo cur per coruū ſymbolum 169.e *per gallum* 173.a *per lupum* 79.d *per gryphem* 167.f
Apollo in Delphinum mutatus 194.f
tibijs libenter cecinit 349.e
Apollinis affectus expreſſus ab Ouidio 43.d *cum Hecate certamen* 100.f *Panionij ædem quomodo primùm ædificādam putarint Græci* 367.b.c *Muſæ* 350.e *ſagittæ in Græcos immiſſæ* 310.b
Apollinis pedibus ſerpens triceps ſubijciebatur 118.b
Apollini acceptum ferebant Cretenſes vniuſcuiuſq; mali liberationem 194.f
Apollini cur cygni ſacri 164.d
Apollini Lyceo cur templum dicatū apud Sicyonios 82.e
Apollini quænam animalia dicata 173.a
Apollonius 354.d
Apollonij Rhodij locus 121.e 239.e
Apollonius Tyaneus 57.b
Apollonij Tyanei præſagium ſuæ commorationis apud Barſanem 13.a.b
Apoſtoli 28.e 141.e
apotheoſis Imperatorum 27.f 139.b.e *fœminarum* 172.d *multis regibus decreta* 314.e
appetentia 121.e
appetentis vis in hepate 134.e
appetitio affectum excitat 109.a
appetitus rationi obſiſtit 417.e
Appion Grammaticus cymbalum mundi à Tiberio vocatus 59.f
Appioni cor aſini obiectum 88.a
Aptera ciuitas vnde nomen ſortita 155.a
apua piſcis 215.f *Veneri ſacra* ibid.
apua ad ignem, prouerb. ibid.
apuarū copia cur apud Megarenſes ibid.
Apuleianæ fabulæ argumentum 401.f
¶ *Aqua* 40.b.439.d
aqua mihi hæret 256.e
aqua cœleſtis 426.e
aquæ vocabulo quæ ſignentur 281.d & 284.c
aquæductus & fontes leoninis figuris ornati 10.f
aquam generationis cauſam putarūt multi, & cur 60.b
aquam ranæ dare, prouerb. 251.e
aquæ & aere naturam rerum conſtare putabant Aßyrij 211.e
aquarum ſegregationes apud Moſen quid 219.f
aquis comparata diſciplina 181.e
aquila 137.c & ſeq.
aquila Aurelianum infantem de cunis ſuſtulit 138.c *carnem bubulam in Maximi cellam, & Iouis Præſtitis ſacellum abiecit* 138.c *Claudij dextero humero conſedit* 138.b *dedicata iuſtis imperatorū & regum* 139.b *in educanda prole iniqua* 140.b *Gordij currus iugo*

iugo inſidens 137.f Ioui geſtat tela 142.a lapidem in nido collocat 142.c
mactandam Helenam liberauit 139.e
Maximo Imperij auſpiciũ dedit 238.b
aquila oßifraga quæ 139.d
aquila panem de manu Octauiani rapiens quid 238.b
aquila pollet viſu 141.e 142.b quibus imperium & regnum præmonſtrauerit 137.e. & ſeq. quot vno tempore pariat 138.a volucrum regina 139.a vnde dicta 25.b
aquila vulturina 139.d
aquilæ conſpectus felicitatẽ indicat 137.f
Aquilæ cognomento gaudebat Pyrrhus 138.f
aquilæ etymon 242.b
aquilæ nidus cum pullis à C. Mario puero repertus, quid portendebat 138.a pennæ aliarum auium pennas cõtactu corrumpunt 140.c.d
præconium ex Soſithei dicto 141.e
aquilæ ſenectus, prouerb. 141.a
aquilæ cur bellum cum ſerpente 117.f
cur tantum tribuerit Pindarus 139.a
aquilam ſacrarunt Perſæ ante Romanos 137.c
aquilæ duæ in culmine domus, vbi Alexander natus 138.c
aquilæ gerendis rebus ſe duces præbentes 138.c
aquilarum duarũ ex auro apud Delphos ſignificatio 141.a inſignia quædam Ibid. pulli à vulturib. diſcerpti 133.b
aquilis ſeneſcentibus roſtrum magis incuruatur 141.a.b
Aquilæ Pontici opinio improbatur 132.d
Aquileiæ expugnatio quibus indicijs præcognita 125.c
aquilinus lapis ad multa remedia 142.d
Aquilo 436.d
Aquilo quatenus vocetur dexter, & quomodo pro dæmone accipiatur 24.e
Aquilone ſpirante gignitur maſculus fœtus 24.b
aquilus color 142.b
¶ Ara 363.c.d
ara Dianæ deæ ex cornibus ceruinis 54.a
ara ſacrificalis 364.c
Arabes fidem in manibus colebant 254.c
Arabia cur nullum ſuillum genus habeat 64.c
Araneorũ opinio de duabus legib. 321.c
aranearum telæ quid Ariſtoni Chio 193.d
araneus 193.a
araneorum telæ quid in Sacris 193.b
Arati locus 167.e
arationis partes procuratæ 26.d
aratrum 354.e
Araxa fœmina 110.b ex Hercule filios genuit tres Ibid.
arbiter geniusúe 40.c
arbores ſine tẽpeſtate cecidiſſe, ſuaq́; ſponte mox reſurrexiſſe 380.a
arbuſta terrenis mẽtibus aßimilata 371.b
arca fœderis cur ex cedro ſit fabrefacta 371.e
arcæ Noes ligna cur quadrata 290.b
Arcades cur rudes dicti 66.a Proſeleneſ cur 329.e.f
Arcadum geſtamen quale 329.f mos in eligendo rege 2.f
arcam Domini vaccæ fœtæ traxerunt 28.d
arcana tempore pateſieri 433.a
arcana reuelata 201.d
arcana ſacrorum 243.c
arcana tegenda 48.e
archangelorum cura quæ 331.c
Archemorus celebritatis Nemeeorũ cauſa 382.a
Archidami dictum in Chiorum legatum 219.e
architectura per hirundinem 162.b
arcus 308.f 309.a cur fuerit dedicatus Amori 309.c
ardea 183.a per coitum ſanguinem ex oculis emittit 183.a tempeſtatis ſignũ Ibid.
in Areopago rei velato capite cauſam dicebant 435.f
Argamas 323.a
Arge 350.e
argentum liquidum 419.c
Argiphon cur Mercurius dictus 118.e
Argiui, & Argiuorum numi 100.d
Argiui primum vſi ſcutis ligneis 312.c
Argus 430.a
Argus cur bouem cuſtodierit 26.b
aries 77.d.& ſeq.& 414.c
aries in Iſocratis ſepulchro cur adſcriptus 78.b
aries in Sacris literis quid 75.c
arietinum caput cur Hammonis ſignum 78.d
Arij Lacedæmoniorum regis epiſtola 143.b.c
Arion quo habitu delphino vectus 194.d
Ariſtander Thelmiſeus 162.f
Ariſtandri Telmeßij diuiſio dentiũ 240.f
Ariſtandri ſententia de oleo 387.c
Ariſtides Italicas res deſcripſit 139.f
Ariſtippus quid obiecerit Diogeni 37.d
Ariſtippi reſponſum de diuitibus & philoſophis 276.f
Ariſton quibus ſimiles aiebat dialecticæ ſectatores 201.b
Ariſtonymi dictum in adulatores 51.f
Ariſtophanis locus 210.b. 373.f
Ariſtoteles & Plinius de fucis dißident 189.d
Ariſtot. locus 41.f 191.e. 212.f. 213.a
Ariſtotelis conſiliũ Calliſtheni datũ quod 274.f ſcomma in Athenienſes 277.b
ſententia de Taranda 198.b
Ariſtotelis non videtur legitimus liber, De mirabilibus auſcultationibus 181.b
Ariſtoteli conciliatus Plinius 213.a
Ariſtotimus quomodo perierit 361.f
Arithmetica quomodo ab Aegyptijs oſtendatur 280.f
arma, armorumq́; genera varia 308.b & ſequent.
arma bellica 374.b
arma per ſapientiã adminiſtranda 310.c
armorum apparatus ſine corde irritus 54.f
armatam Venerem cur coluerint Lacedæmonij 308.d
armatos Deos omnes cur finxerint Græci 308.c
Armenica prima pelta 322.e
Armenica ſecunda pelta ibid.
Armenius mus 200.c
armi 305.f
armillæ 305.f vnde dictæ Ibid.
armillarum donis & coronis honeſtati qui 305.f
armillarum ſymbolum quod 305.e
aromata ſuper ignem quamobrem impoſita 344.a
aromatarius 183.b
aron agreſtis cur paſcatur vrſa 59.e
Aroneæ ſtirpis mares tantum cur ſacrificato veſcebantur 246.c
Arriani locus 220.d
ars naturæ victrix 360.d
ars & ingenium 135.a.428.a
artes cur per manus ſignificentur 250.d
artes inanes 410.d
artes nullæ ante ignis vſum ſunt repertæ 344.c
artium inuentores 428.a.438.b
artibus proprijs eluſus 184.b
Arſinoes miſerabilis interitus 245.f
Artaxerxes cognomento Mnemon, ficubus & pane hordeaceo veſci coactus 411.c
Artaxerxis Mnemonis de fici & hordeacei panis præſtantia teſtimonium 391.e
Artemiſia quale ſepulchrum ſtruxerit 256.d
articulus 267.d
artificium 188.d
artificioſum opus 357.e
Aruales fratres 405.d
Arueris 231.a
Aruiragus 337.a
aruncum quid vocet Plinius 71.c
arundo menſuræ ſignum 415.c
arundinis flocci efficacia ibid.
arundinis & filicis inter ſe inimicitiæ 419.f
arundo in manus tradita Chriſto, quid indicarit 415.a

aru-

aruſpex 99.c
¶ Aſcia 316.c
Aſcolia ſacra cur Baccho inſtituta 71.c.f
Aſconij Pediani locus 69.c 84.c
aſcolopax 174.c
aſelliceps homo 87.c
aſello fabulam narrare ſurdo 87.d
Aſia per tres ſerpentes indicata 111.b
aſilus 190.d quomodo naſcatur Ibid.
aſina animal eſt ad onera portanda genitum 88.b fœtus excludit in tenebris 90.a
aſina prioris populi ſymbolum 88.b
aſinæ pullus iuniorem populum indicat Ibid.
aſinus Aegyptius 88.d
aſinus ab omni rationis vſu eſt ſemotus 87.e animal dæmoniacum 88.c humanæ commoditatis aſsiduus miniſter 91.c
aſinus in fabulis quis 87.e in ludis quis 87.d ad lyram 87.d inter ſimias 88.f ſalutis augurium dedit 90.d ſapientiæ ſymbolum 91.c
aſinus putandarum vitium autor & præmonſtrator 90.e
aſini auriculæ 87.f
aſini cutis poſt obitum vtilis 91.a
aſini portantis iuuentutem, et ſerpentis fabula 103.f 104.a
aſini & ſali aniculæ odium vnde 181.f
aſini vmbra, prouerbium 87.a
ab aſino excuti, prouerbium 88.f
aſinum currentem pingere 88.e literas docere 87.d
aſinum pårere 87.d
aſini Apollini mactati 88.d auditu præter mures cæteris præſtant animantibus 24.f. 87.f ad bellum gerendum apud Saracoras adornantur 89.e difficulter occiduntur 88.d extra prouinciã non peregrinantur 87.d omnium quadrupedum inuerecundiſsimi 88.a
aſini Paleſtini equos pernicitate prouocare dicuntur 89.d
in Aſinos poſt obitum deijci 88.a
aſinaria mola, ex Euangelio deſumpta 89.e
aſininæ vngulæ abortuis euocandis proſunt 90.a
aſio auis 183.c imitatrix ibid.d
aſio Fauonijs flantibus apparet 183.d
Aſopus 350.f
aſpalatho tactus ceruus moritur 53.a
aſparagus 410.c
citius quàm aſparagi coquãtur, prouerb. 420.d
aſperitatis ſymbolum 400.d
aſpicere, quid in ſacris ſignificet 235.a
aſpis alita ab Aegyptio 117.b
aſpis cur dicta ſomniculoſa à Siſenna 106.c
aſpidum ictus letalis 106.b
aſſentatoribus nullum genus animantium pernicioſius 51.f
aſſertor 377.a
aſſertor multorum 212.b
aſſes lignei & ſcortei à Numa populo dati in congiario 26.f
aſsidere cupiam 310.d
Aſſyrij cur abſtinuerint piſcibus 223.b cur columbam coluerint 138.c
Aſtabora 339.e
Aſtaſoba 339.e
Aſtræa 435.d
Aſtræa dicta Ceres Poetis 154.b
aſtrologia 280.f
aſtutia praua 176.d
Aſtyagis ſomnium 389.f
¶ Atalantæ ceruus dicabatur 35.c
Atargate & Derceto 223.c
Atecotti iuniores 114.f
Athalaricus Romanum imperium attriuit 131.c
Athenarũ arcana myſteria vniuerſum orbem cluſerunt 248.a
Athenienſes Aegyptiorum coloni 228.b
Athenienſes famis vltione multati quòd vrſam Dianæ interfecerunt in Munychio eius ſacello natam 86.a hoſpites & aduenas omni officij genere proſequebantur 279.d.e Niciana clade vendi ti pro ſeruis apud Syracuſas 34.0
Athenienſes quodnam votũ fecerint Dianæ, & cur 73.e quot deos coluerint 324.0
Athenienſium nobilitas 426.b
Athenienſium in boue mactando mos 27.d
Athenienſium malè conſulta, noctua fortunare dicebatur 147.b
Athenodorus philoſophus 352.e
Atlantus 50.b
Atlas 367.e cur cœlum geſtare fingatur Ibid.f
athletæ oleo delibuti certabant 257.d
athletæ ſiccis ficubus paſti 393.b
atomis ſuis quid ſibi voluerit Democritus 103.b
atrati & atratæ veſtes 297.b
atramentarius piſcis lolligo 205.c
atramentum in aquas euomit ſepia, atramentiq́; vis 203.c
Atrei & Thyeſtis diſcordia vnde 76.b
atri feſtiq́; dies 98.c.203.e
Atropos 356.b.e
atrum & nigrum 203.e
Attica ficubus nobilis 393.b
Attilæ datum augurium per ciconiam 125.e
Attonis Moguntini Archiepiſcopi improbum factum 254.c
¶ Auaritia 255.e
audiendi promptitudo 71.c
auditorum frequentia 58.e
auditus 34.b quomodo fiat Ibid.
auditus ex leporino ſimulacro intelligitur 95.c
auditus è longinquo 99.b
auditus promptus 24.f
auditu quænam ex quadrupedum genere præſtent 24.f
Auerroes ab Ariſtotele diſſentit in teſtib. 245.e
aues cœli 415.f
aues ex arborum folliculis natas in Britannia fabulantur nonnulli 191.f
augurium mortis 82.b.c
augurys in captandis mos ſacerdotum 340.b
D. Auguſtini laus 132.c
Auguſtale inſigne 340.f
Auguſtus cingulo ex vituli marini pelle cõfecto cur vſus 371.d
Auguſtus infans ranas obſtrepentes ſilere iuſsit 211.d
Auguſtus nepotes ſuos literas & natare docuit 49.b
Auguſti Cæſaris numiſma 436.f
Auguſti geneſis 72.e
Auguſti milites 101.f
Auguſti præſagium ex dracone 112.f
Auguſto decretus currus ex quatuor elephantis 17.f
Auguſto in littore deambulanti è mari ad pedes proſilijt piſcis 218.c.d
Auguſtus menſis
aulicorum vita 338.a
Aureliano Imp. quo præſagio imperium oſtenſum 111.e
Aurelius Augurellus ſenex ſcripſit Chryſopœiam carmine 164.e
Aureoli tyranni tumulus 208.d
auriga cœleſtis quis 322.b
auris conſecrata Memoriæ 238.c
auriculas aſini quis non habet 89.b
auribus cur carebat Iouis ſimulacrum apud Cretenſes 137.b
auritus 237.c
aurum ſolare metallum Chymicis 151.d
auri nomen quid 153.e
Auſonij locus 294.b
auſpicium regium 159.b
auſpicia Canaria 4.4.c
auſpicia, portentaq́; felicia per aquilam 137.e
auſter quomodo accipiatur 24.d
auſtri flatus fœmineum fœtum producit 24.b
Autocabali 377.e
autores veters multi noſtra ætate in lucē prolati 233.s
autoritas 37.c 368.b
autoritas per manus ſymbolum 251.c
autoritas imperatoria & triumphalis bonos

nos 372.e
autumnus 440.a
Auxeſiæ ſimulacrum cur ex olea 386.e
auxiliares 218.f
auxilij imploratio 162.d
auxilij imploratio apud Scythas qualis 26.e
¶ Azymorum calathus quid 277.b.e
azymorum feſtum amaritudine & humilitate celebrabatur 189.b

B

B Litera 351.b
Baccheia ſuppellex 377.a
baculi & virgæ differentia 303.d
Bacchus 29.d 322.f 376.e
Bacchus cur tauro et pardali ſimilis dicatur 29.e
Bacchus idem & Sol nonnullis 104.e
Bacchus Sycites 392.e
Bacchus taurinis cornib. inſignitus 410.e
Bacchi ſimulacrum ex vite aut ficu apud Naxios fieri ſolitum 391.e
Baccho cur delphinus adpictus 194.f
Baccho cur dedicata ferula 403.e.f. cur obliuio Ibid.
Baieth Aegyptij quid. & Bai 135.b
Balbino & Gordiano ſtatuæ cum elephantis decretæ à ſenatu Rom. 20.b
baltheus 301.f
baptiſmus 297.a
baptiſmus vera purificatio 218.c
Baptiſta Caſalius 194.f
barba in Sacris literis quid 415.c
barba intonſa cur Aeſculapius 231.b
barba ſymbolum virtutum 232.a
barbam cur ſe geſtare dixerit Diogenes 231.f
barbam cur ſoli Lacedæmonij raſitarint 230.c
barbã nutrire ſacerdotibus mandatũ 229.f
barbam perpetua declamatione laudauit Pierius 231.e
Barthol. Carolus Picolomineus 71.a
Bartholomeus Lampridius 303.e
Baſilidis Abraxas 131.b
Baſilius Magnus philoſophiæ latebras omnes penetrauit 309.c
Baſiliſcus 105.a. in honore habitus ab Aegyptijs Ibid.
baſiliſcus ex ibidis ouo . 118.a
Baſiliſcus ſtella 106.a
baſiliſci ſanguis cur à pleriſq; adſeruabatur 106.a
baſiliſci ſibilus quibus ſit formidabilis 103.e
Baßiano Antonino quales ſtatuæ decretæ à Macrino Imperatore 319.c
Batauі milites qui 114.e
Batti nauigatio 321.a
¶ Beatitudo futuri ſeculi 186.e
Bebrycie Lauri effectus 373.c
Bech Phrygibus quid 74.a quid Scythis 172.e
Beelphegor 248.a
Beelzebub demõ muſcæ hieroglyphicum 191.b
belbi 83.c
bellator ſtrenuus 61.a.b
bellatori aliquando cedere neceſſe 32.a
bellatorem decet ſæuitia 2.e
Bellerophon coercuit amoris petulantiam 16.a
Bellerophontis imago 322.b
Bellica columna quænam dicta Romæ 367.a
bellicus apparatus, vel caſtra 250.a
Bellona Minerua 387.d
Bellonæ templum 367.a
bellum 31.d 77.e 295.e 310.f 341.e 367.a
bellum indictum 308.f
bellũ marinis fluctibus comparatũ 336.b
bellum, pax 363.a
belli incommoda & damna 115.e
belli nubes 284.c
bello mutilis 260.e
Bembi ænea Aegyptiaca tabula miræ antiquitatis 124.f 144.a 167.f 233.c
Benedictus Agnellus 338.e
Benedictus Lampridius 217.e
beneficij accepti grata memoria 248.e
beneuolus 174.e
benignitas 139.e
D. Bernardus 40.a
de D. Bernardo quæ ſomniauerit mater prægnans Ibidem.
Bernardus Vibienius 120.d
Bernardinus Maffæus Card. 101.b
Bernardinus Pollanus 120.e
Bernardinus Tomitanus 259.b
Berſabea quid Hebræis 285.c
Betæ & bliti differentia 424.a
¶ Bianenſes 113.f
Biantis philoſophi dictum ad Alyattũ regem 417.d
bibaces cur aquilæ ſenectuti comparentur 141.a
bibaciſsimus 216.d
Biblia quo tempore conuerſa in linguam Græcam à LXX interpretibus 132.e
bicipitium 227.e
bifrons cur Ianus 218.a
bigati numi 233.b
bile caret columba 159.d
Bithon & Bitonis robur 29.e.f
Bithyni indicia ex aduerſo Solis cur exercere conſuerant 233.f
¶ Blittea meretrix 423.f
blitti ſymbolum 423.f
Blondi opinio ventilata 127.b
¶ Boca piſcis vocalis 118.d
Bœotij anguillas dijs immolare conſueuerunt 218.a
Boethij locus 417.f
Bœotij ſtupidi dicti 66.c
bonum de malo deligere 400.a
bonum omen 90.d
bona citò labentia 397.e
Bona dea, vel Perſephone 431.e
Bonorum obſequium 23.f
bonorum cœleſtium affluentia 433.d
Boreas 119.a
bos ab Argo cuſtodita cur 26.b
bos ad ſacrificium quomodo ducebatur à Perſis 26.a
bos arator triclinium Veſpaſiani aſcendit 26.b
bos integer à Germanis Bononiæ toſtus 178.a
bos per linguam inambulat 26.e
bos ſub iugo, prouerbium 28.f
bouis effigies in Athenienſium numiſmate 26.e
bouis precium 26.f ſignificatio 26.d ſignificatum in ſacris literis 28.e
boui honor habitus à veteribus 26.f
boui vnde nomen 26.d
bouem Deliorum pecuniam cur putarint nonnulli 27.b
bouem occidere, antiquitus capitale 17.d
bouem quando ſacrificabant Lacedæmonij 173.f
Bouem quando ſacrificabãt Romani 30.b
boues olim vocati Itali 27.e
boues arantes imaginari, quid 26.d
boum cornua cur fœno circumligabãtur 30.f
boum natura 30.d
bouillo extenſo corio quomodo opem implorabant Scythæ 26.e
¶ Braccati milites 404.f
brachiati milites qui 115.a
bracteatæ argento pennæ 415.f
braßica ebrietatem arcet 424.c
braßica vitibus inimica 424.d.e diſsidij cauſe Ibid.f
Breſcit 321.e
Bretti populi & Brettus 147.a
breuis vita 264.a
Briareus Centimanus 232.e
Britannia vrſorũ ſæuitia nobilitata 86.b
Britanni olim anſerem religioſum opinabantur 146.d
Bromus Bacchus 180.f
brumalia quando celebrantur ibid.
Brutia vocata olim Italia 147.b
Brutum hebetẽ putabat Tarquinius 74.e
brutorũ cultus vnde apud Aegyptios 47.c
¶ Bubalus, primus omnium Fortunæ ſimulacrum Smyrneis effinxit 410.b
Bubulci nomen in familias Romanas admiſſum 27.c
L. Buca numum cudit Cæſari 288.b
Bucephali 29.a
bucephali equi apud Theſſalos 29.b

bulla

bulla 301.a bullæ geſtamen vnde acceptum Ibid. vnde dicta. Ibid. b puerile geſtamen fuit Ibid. c
bulla cordis erat figura 242.a
bulla primus omnium donatus Tarquinij Priſci filius 301.b
bulbi hieroglyphicum 421.e
bulborum efficacia 421.e
Bupalus 34.f
Buſiridis nomen vnde 29.e
butio, accipitris genus quod 151.d
¶ Bythonis et Cleobis fratrũ pietas 386.b

C

C Litera, cõdemnationis nota 128.e
C Cabaliſtica 329.b
Cacus Auentinas 86.e
cadauera vitro condita adſeruabant Aegyptij 40.d
caduceatoris munus 414.f
caduceus 115.a & ſeq. 429.c
caduceis numiſmata inſignita multa 115.f
cecitas 99.a 236.f
cedes multiplex 397.d
Celij Calcagnini laus 45.c
cepæ efficacia 417.b
cepis cur non veſcantur Aegyptij 417.c.d
Ceſa vocatur elephas Maurorum lingua 17.e
Ceſar 315.d
Ceſar apud Gades inſpecta Alexãdri imagine ingemuit 325.a
Ceſar conſternatus, non inuento corde in bouis opimi extis 241.b
Ceſar regium nomen reſpuit 303.a
Ceſaris mors in Solis ſignis indicata 327.c
Ceſaris numus cuſus à L Buca 228.b
C. Ceſaris numi ſymbolum 17.e
calamitas 104.c
calamitatis ſignum 415.a
calathiſcorum effigies columnis Aegyptiacis addi ſolita 367.d
calathus azymorum quid 277.b.c
calathus Cereris 367.d
Calauria Apollini ſacra 194.f
calcaneum, ac huius hieroglyphica 258.c
calcaneum, & tenere calcaneum 257.f
calcaneum flectere 17.e
calceamenta Aegyptiorum papyracea 413.a
Calceus 300.c
Calchas augur 150.c
calendæ Auguſti Baccho dicatæ 424.e
Calenus Megaram cepit 6.d
calidi ſaculi.a 523.d
caliga 298.e
caligare 346.a.b
Caligula Ceſar 293.e
C. Caligula vetera familiarum inſignia nobiliſſimo cuiq; ademit 305.f
C. Caligulæ coronæ exploratoriæ dictæ 352.a
C. Caligulæ ſceleratum facinus animo conceptum quod 315.f
calix multa in diuinis literis ſignificat. 409.a
calix pro mortis cruciatu ponitur 409.b
Calix ſupplicij ſymbolum 422.a
calliditas 110.e dolosa 97.e
Callimachi locus 205.d
Calliope 351.a
caluaria aſini ad loci fertilitatem facit 90.e
calumniator 238.b
calumniatores cur baſiliſco comparati 105.d
calumnijs afflictus 105.c
calx 258.d
Calydonij apri mater quæ 63.e
Cambyſæ anima in leone reperta à Pythagoricis 12.f
Cambyſes abolere conatus eſt immanẽ homines ſacrificandi morem 540.e
Cambyſes diuexauit Aegyptios 12.f
Cambyſes de Simandij ſepulchro aureum circulum ſuſtulit 287.c
camelus ad duodecimũ diem ſine potu perdurat 94.e
camelus animal profanum 93.c
camelus animantium omnium tortuoſiſſimum eſt 94.a
camelus matrem ſuam nunquam ſuperuenit 94.c
camelus quaſi camerus 93.e
camelus quatuor femora gerit 93.e
cameli eſurientes à poetis ſunt appellati 94.e
cameli manſueti biliſq; expertes 94.d
Campegianæ familiæ claritas 534.b
campeſtre, genus indumenti 300.a.b
campeſtres elephanti quales 19.d
camus 355.c.d
cana cur fides Virgilio 254.c.d
Canaris auſpicia 44.e
cancellus pinnophylax & pinnotheres 201.f
cancer 200.e
cancer cur inter ſidera collocatus 201.e
cancer in numis quid 200.e
candelabri ſignificatio in ſacris quæ 386.c
candida vel obſcura quænam dicimus 285.a.b
Candulus 50.b
Canicipes 45.e
canicula 285.f
caniculæ ſidus frugibus inimicum 44.e
canis cur vocatus Diogenes 43.a
canis deſcribitur 39.b
canis & gallus cur ad parricidij ſupplicium adhibebantur 107.a
canis in diuinis literis quid 43.d
canis mira induſtria cõijcientis lapillos in amphoram oleariam 170.a
canis qualis expetitur à venatoribus 44.b
canis quomodo militis officium videatur obire 40.b
canis ſerpens in Tænaro 41.d
canis ſimulacro Mercurij cur adiectus 239.d
canis viuus in diuinis literis quid 42.e.f
canis fidei ſymbolum 411.c
canis fidelitatis mira quædam exempla 41.a
canis impudentia 88.a
canis oculum habere quis dicatur 44.f
canis ſignificatio in diuinis literis quæ ſit 59.b
canis vſus quis 39.d
canem comedebant Oxyrynchitæ pop. 222.f
per Canem quando iuret Socrates 40.f
canes alebantur in Daulia in Mineruæ tẽplo 40.b
canes Alexandro Macedoni miſſi ab Albaniæ rege 42.e
canes fellis vitio medentur decerpto gramine 59.d
canes in crucem quando rapti à Romanis 44.c
canes laribus dijs præſides 40.b
canes quibus Dijs ſacri 44.d
canes ſepulchrales apud Hircanos 134.a
canes mutos quos vocet Dominus 59.e
canities 231.d
canities per amygdalam intelligitur 379.a
Canopi aſtutum inuentum 406.c
canterius in foſſa 37.f
cantharis 61.d
cantharus 60.b
canthari typus 577.b
capaides anguillæ 218.a
caper ab Hercule domitus quid 71.d
caper cur Baccho mactabatur 71.e
caper paſcens accliuiora petit 201.f
capro inſpecto elephantus fugit 18.e
in Capris an riualitas 71.f
Caphziel 313.c
Caphyatæ 557.a
capillus Veneris 424.b Eius vires Ibid. e
capitale apud quos, bouem interimere 17.d
capparis 410.e
capparim libidinem nõ perfrigerare, contra recentiorum opinionem 379.e
capra 71.c & ſeq.

capra per aures an ſpiritũ emittat & recipiat 71.c
capram aheneam Phliaſij colebant fol. 71.e
capram in Acropolim Athenis adire lege prohibitum 71.e
capra in ſacris quid 72.c
caprarum cornua qua ratione vitibus fertilitatem adferunt 71.f
capriceps auis liene caret 182.a.b
Capricornus 436.f
caprificus 383.c.f
caprifici ramus, Iunonis ſimulacro cur appoſitus 383.f
caprifici vis 23.d
caprimulgus 184.a.b
Caprotina Iuno 384.a
Caprotinæ Nonæ 383.f
captator 215.b
captiuitas 253.d
captiuitatis impatiens 86.f
captiuitatis prudens declinator 214.b
captiui ſub haſta vendebantur 311.a
caput, ac huius hieroglyphica 215.a
caput abradi malum portendit 231.a
caput adiurare & deuouere 326.c
caput Chriſti cur ſpinis fuerit coronatum 400.c
caput humanum ad mundani orbis ſimilitudinem compactum 225.c
caput leonis quid notet 3.a
capitis hieroglyphicum 419.a
capitis raſitatio ſeruitutem indicabat 230.b
capiti manus impoſita quid 226.c
capita, Cæſarum æde tacta de cœlo, omnibus ſtatuis deciderunt ibid.
in capite conſilij ſedes 426.c
capitibus brutorum, humana corpora inſigniuerunt Aegyptij 232.c
Capys 111.b.c
Car Cyrum vulnerans quo præmio honeſtatus ab Artaxerxe 173.c
Carboni, de abroſis faſcijs à muribus, quid reſponderit Cato 99.c
cardamus circumpullulantes herbas exareſcere cogit 140.d
Cardinales ſacerdotes 368.b
cardo ibid.
carduus in ſacris quid 400.d
cardui ſcolymus 403.a
Carnæ deæ ſacra 413.c
Carneades ad ſummam peruenit ſenectutem 353.a
caro ſubfrigida & humoris plena ſomnos ciet 96.c
carnes lupinis dentibus laceratæ cur dulciores 77.a
Carolus Magnus purpuram imperatoriã ab interitu primus vindicauit 131.c
carpere 140.f
Carpocrates hæreticus 238.b.c
Cartadulorum regio 47.d
Carthaginenſium immanitas in ſacrificandis nobilibus adoleſcentibus Saturno 340.d
Caryatarum opprobrium 367.a
Caſſander Antipatri, Abderitis à ranis profligatis agrum in Macedonia conceßit 211.c
caßita Gellij conſiderata 117.a
caſſus lumine 235.b
caſtigatio 12.e.316.d
caſtigatio ingenua 403.c
caſtigatio ſalutifera 410.a
caſtimonia 300.a 413.e
caſtimonia è concupiſcentia 249.a
caſtimoniæ ſymbolum 421.f & 422.a
caſtitas 158.c 382.f
caſtitas per apes 188.b
caſtores 98.d
Caſtorum capita pilea cur 293.d
caſtra bellicusq́; apparatus 250.a
caſtra quomodo fabricata, & caſtrenſia ornamenta, honoresq́; 317.d 318.a
cataracta 384.a
catena 358.e
cathedra 320.c.d
Cato grammaticus dictus Latina Siren 150.f
Catonis in lurconem dictum 240.d
M. Catonis Proprætoris nummus qualis 253.d
Catonis ſententia in Romanorum luxum 221.c
Catonis ſcommata in Lentulum 241.a
Catulli locus 7.c 97.b. 163.b.c 193.b 218.b 235.c 327.d 328.f 341.f 403.b.c
catulina carne epulæ celebriores olim 44.d
catulus leonis in Republica non alendus fol. 6.e
cattus 100.d
Cauartianus vicus 15.f
Caucaſo alligatus Prometheus 418.c
cauda 245.c
cauda, leonini index animi 7.c
caudam nigram quæ habebant, de ijs cur guſtandum vetuerit Pythagoras fol. 240.a
caudex Comicis quid 112.f
Cecinna Volaterranus cur hirundines ſecum in expeditionibus ferebat 163.f
Cecropis an euocata anima 10.d
Cecropis effigies biceps cur 228.b
Cedrus 441.a
cedrus æternitatis eſt hieroglyphicum 373.e
cedri conſideratio 373.d
cedro digna loqui qui dicantur 373.e
Ceionij Poſthumij auguriũ de oblata teſtudine 100.c
celebritas 325.b.c 330.d 349.a
celeritas 31.f 155.e 325.a
Cenchreæ, leones vocatæ 13.c
Cenei haſta, prouerb. 311.c
Cenſorinus quo tempore floruerit 131.b
Centauri forma duplex, quid 36.b
Centaurorum forma & ſignificatio 32.d
Centenariæ cœnæ quæ 67.b
centipeda piſcis 215.c
centum, & centenarius numerus 269.c
Centurio 270.f
Centurionis ſignum quomodo figurabatur apud veteres 318.a.d
cephalus piſcis 214.a
cephali quomodo capiantur Venetijs 214.b
Cephas nomen Diuo Petro conueniens 227.d
Cephion muſa 350.e
cepphus auis 167.b.d.e
Ceramicus 366.d
Cerberus 436.d
Cerberi hieroglyphica 41.c
cercopithecus cur cynocephalus 45.e
cercopitheci 47.e
cercopitheci ſibimet aliquando caudas abrodunt 197.a
cerebrum & cor regitur à Sole 239.b
cerebro læſo homo interit 441.b
Ceres 38.a 68.b 343.c 404.e 418.d
Ceres vnde dicta 54.b
Ceres eadem & Venus 38.a
Ceres legifera. 15.f 26.d 154.b 162.b
Ceres vecta draconibus 118.f
Ceres & Falacralis flamen 297.b
Cereri ſacrificatur ſus 63.e
ceruarij lupi ſeptentrionalibus regionibus frequentes 85.c
ceruus 52.& ſeq.
ceruus acerrimi auditus eſt 24.f
ceruus fiſtula paſtorali demulcetur 51.c
ceruus Indicas & Græcas voces intelligẽs. 52.b
ceruus poſt coitum ſolitarius in ſcrobibus deluteſcit 54.c.d
ceruus torquem aheneum collo geſtans ab Agathocle interfectus 55.d.e
cerui ætas quatenus ex cornibus & dentibus noſcatur 55.d pugna cum ſerpente 52.c ruminatio 55.c viuacitas 55.d.117.d
ceruum enecans Hercules quid 53.f 54.a
cerui in Dianæ tutela 54.a vnde dicti ibid.b
cerui quomodo ex Sicilia in Calabriam tranſnatant 53.a
cerui vocati ſerui fugitiui 54.a
ceruus Achaicus cornua decidua recidiuaq́; annis omnibus 56.d
ceruini cornu ſuffitus ad abigendos ſerpentes remedium 52.c

ceruix

ceruix ſuperbiæ ſymbolum 232.e
ceruix audaciæ & ferocitatis ſymbolum 232.e
ceruix ſummiſſionis Ibid.
cerulus auis 281.a
ceſſatio 320.e
ceſpitatio 35.c
ceſſandum ignauiter non eſt 406.d
Chabriæ Athenienſis dictum 4.e 54.f
Chalos amnis manſuetos fert piſces 222.e
chamæleon 198.a
chaos 68.c
Chares 55.a
charitas 257.f
Cheder Arabibus quid 441.b
chelidonia herba 263.f
Chenoſiris 376.e
cheppa Venetorum piſcis quis 215.e
Cherubim ſpecies quæ apud Ezechielem 305.b
Cherubim ſuper fœdere quid 320.c
Chius à Darianis militibus euerriculata 337.f
Chij Homeri imaginem numis impreſſerunt 226.d
Chimera 71.c
Chimeræ deſcriptio 16.a ſymbolum 309.f
Chiron 36.b
Chiron an Achillem inſtituerit 52.f
chamydes 298.a
chœnix 406.e
chœnices farinæ binæ Regibus Spartæ ad cœnam non euntibus mittebantur 406.e
chœrogrillus erinacius 62.f
CHRISTVS 283.e 326.f 362.c 402.c
Chriſtus homo Deus 15.f
Chriſti anima nequaquã apud inferos paſſa 4.d
Chriſti humilitas 248.d
Chriſti quinq; vulnera per pentalpha 351.e.f
Chriſti ſepulturæ ſymbolum ex ſacra hiſtoria 4.d
Chriſti ſymbolum per pelecanũ 146.a.b
Chriſti victoria 366.c
Chriſtum geſtare humeris quid 116.c.d
Chriſtianæ pietatis ſucceſſus 334.f
Chriſtophori veri quinam 216.d
¶ Cibariæ donationes caniſtris offeruntur 400.b
Cibus antiquitus Athenienſibus ficus, Arcadibus glans, Carmais palmæ, Indis calami, Mæotijs milium, Perſis cardanum 412.b
cibus pro doctrina 372.c
cibus in ſacris literis quid 277.c.d
ciborum varietate ſatur 67.a
cicada 191.f
cicada ore caret 192.a per quamnam corporis partem emoduletur Ibid.a.b
cicadæ cantus vnde 192.b
cicadæ maximè indigenæ 192.e
cicadæ fœminæ taciturnæ creduntur 192.d
cicer 414.b
cicer erucas ab oleribus arcet 414.c
Cicero ibid.b
Ciceronis locus 76.b 150.a 275.b 290.f 218.b 220.a 258.e 272.b 274.d 313.d.e 386.e
Ciceronis et Virgilij lectione Tacitus Imp. offendebatur 189.a
Ciceronis falſum dictum in Metellum 269.c
Ciceronis ſomnium de Auguſti imperio 355.e
Ciceroni obiectum quòd homo nouus 191.f
ciconia 124.a & ſeq.
ciconia lingua caret 126.c menſis inferri vetita 126.b cur vigiliarum, cuſtodumq; vrbium ſignum 125.e quo pacto ſe à noctuarum inſidijs defendat 125.d
ciconiæ perpetuum bellum cum ſerpentibus 226.a
ciconiæ quomodo pullorum ſuorum incolumitati proſpiciant 423.a
ciconiam occidere multis gentibus capitale fuit, & cur 126.a
cicuma 125.b
cicurare leonem quid portendat 5.c
Cidaris 302.f.303.c
cinædum cur vulpem vocarint Siculi 97.d
cinaræ fructus 429.a
Cincius Manlius 359.e
cinclus auis, cur alienis nidis oua ſua ponat 284.d
cinctus Latinis quid 245.b 299.a
Cingani vnde dicti 184.e
cingulum Hieremiæ 299.d
cinnamus auis 183.b
circulus 286.e
circulus obliquus 438.e
circulus cæli, vocatus Iupiter à Perſis 186.f
circulus principium miraculorum 288.d
circumactu corporis adorandũ iubet Pythagoras 287.a
circunciſio 47.f antiquiſſima apud Aegyptios Ibid. ab Abrahamo vt ſignum Hebræis data 48.a
ciſſibia 377.a.b.
cithara 347.b
Citheronius Leó vocatus Hyllus 2.f
citò confectum 420.d
citus 441.a
ciuis oppreſſus à peregrino 27.c
ciuium ſeruator 375.a
ciuibus genuinum eſt inuicem ſibi inuidere 202.f
ciuilis 295.b
ciuilibus ſeditionibus creſcens 210.b
ciuica corona quamobrem ſit ex quercu facta 375.a
ciuica corona donatis quæ & quanta tribui ſolita 375.d
ciuitas 440.b
¶ Cladis præſagium 43.c
claritas 327.b
claritas ex poetarum ſcriptis 366.d
clari viri 290.e
Claudiani locus 102.e : 123.d 268.a 218.e
Claud. Cæſar in ſpectaculis exhibuit panthera Africanas 84.c
Claudij Imp. epigramma Aureoli tyranni tumulo inſcriptum 208.d
Claudium Aſellum quomodo cluſerit Iubellius Taurea 37.f
claudus cur fingatur Vulcanus 236.b
clauis 360.e
clauus 359.d
clauum in Mineruæ templi poſtica parte quis figebat 359.e
Cleanthis reſponſum 91.c
Clearchus 143.c
Clearchus Heraclienſis fulmen geſtauit 324.e
clementia 22.d 325.e 403.f
clementia Imperatorem præcipuè cõmendat 20.b
Clemens Agrippæ Poſthumi ſeruus cur in Hetruria latuerit 230.b
clemens animus 410.c
Clementis recognitionum opus 60.f ex eodem locus recognitus Ibid.
Cleobes 29.f matrem currui impoſitam ad Iunonis templum vexit Ibid.
Cleomedis opinio de mundi figura 24.d
Cleomenes cum Scythis meri potationibus contendit 389.c
Cleo cur ſit vocatus Larus Ariſtophani 267.b
Cleopatræ virilis animus 232.f
clepſydrarum vſus vbi primùm 46.e
clibanus 243.c.e
Clió 351.a
clipei & clupei differentia 313.e
Cliti inſolentia quæ 324.e
Clitor fluuius piſces progenerat vocales 219.b
Clotho 356.b.e
clupea 226.b Lunæ naturam imitatur Ibid.
clypeum neutro genere 313.f
clypeus aureus in D.Claudij honorem Romæ in Curia affixus 314.a
clypei Agamemnonis inſcriptio 4.d
clypei Græcorum Neptunum, Troianorum Mineruam pictos habebant 313.f

clypei militibus ab Imperatoribus honori dabantur 313.e Dijs dedicabantur Ibid.& 314.a
clypeos qui merebantur 314.a
clypeis inſcribebantur facta pulchra 313.e
clupeæ lapis quartanæ medetur 215.e
¶ Cnidũ miſſa nauis à Periandro cur in alto mari remorata 212.e.f
¶ Cochlea Romanas delicias auxit 203.a
Cocis vel Cotionis exemplum 42.e
coccygium 181.f coccyx Ibidem
Coci 200.f
cœleſte rerum omnium promptuarium 247.f
cœleſtes ſpiritus 312.e
cœleſtium bonorum affluentia 431.d
cœlibaris haſta quæ 311.a
cœlum 288.b 243.b 309.e
cœlum cur cæruleum 415.e
cœlum decimum 306.f
cœlum nil niſi ſanctum profert 23.a
cœlum quo motu rotetur 24.c
cœlum veteres pro capite 225.e
cœlum fœcundum cur dixerit Heſiodus 281.f
cœlum vnde dictum 330.e
cœli tres regiones 436.d
cœli alieni impatiens 209.f
cœli fœcunditas 246.e
Cœli virilia Saturni falce reciſa quid 220.b
cœlo alieno melior effectus 396.f
cœli aquei 416.c
cogitatio 64.e
cogitatio alta 141.f
cogitatio vel ſenſus imaginationem creat 109.a
cogitationes generat anima 229.f
cogitationum procellis quomodo obuiam itur 280.d.e
cohortes, earumq; inſignia 113.c
coitus incœpti indicium quod 272.d
collegium nullum ſine præuaricatore 398.e
collyrides conſperſæ 387.e
Coloes 339.c
color niger Soli dedicatus 169.d.e
coloris nigri ſignum quod 157.b
coluber gaudet latebris 107.e
coluber terræ filius & indigena 115.d
colubrorum ingens vis in Sardium ſuburbanis locus quando viſa 115.e
columba 157.a & ſeq.
columba aeris ſymbolum 158.c
columba argentea cui aurũ in dorſo, quid 260.c.e
columba caret bile 159.d
columba cur ab Aſſyrijs colebatur 158.c
columba fuſca Prophetis quid 157.d
columba munda & ſimplex eſt 161.e
columba quieta 159.e
columbæ eſus contra contagium 359.e
columbæ & veſpertilionis diſcordia fol. 179.e
columbæ etymon 157.e
columbæ felix auſpicium fuêre Aeneæ & Iulio Cæſari 159.b
columbæ natura actionesq; myſticè explicatæ, & quomodo ad vſus transferendæ 160.f
columbæ obſonium Regibus parabatur graſſante peſte 159.e
columbæ oculos habere quid 160.e
columbæ cur parcant Syri 158.c
columbarũ ac turturum par quis dicatur obtuliſſe 157.c
columbarum alæ gypſo illitæ ſummisq; tectis affixæ quid 159.b
columnæ, ac earum ſymbola 365.d
columnæ muliebres, virginales 367.c
columnæ Traiano & Hadriano erectæ 365.f
columnarum ſignificatio in ſacris 367.c
in Columnis ſtatuæ plerisq; à Senatu decretæ 365.f
columna haſtilis 70.a 71.f
colus 356.a
colus & capilli in ſacris quid 229.f & 230.a
comeſſationes perniciosæ valetudini 107.e
Comethus Dianæ templum violauit 405.e
cõpotatio amicitiæ cauſa inſtituta 408.e
conditorium 244.c
condonatio 385.f
concentus cur odori comparatus 277.e
concha Veneri dicata 202.a
conchylium 203.b
concordia 346.d 408.f per caduceum indicata 115.d per cordis ſymbolum 244.e per cornices indicata 149.a per mel & lac 188.a per pauonem 178.c
concordia vnde dicta 347.e
concordia rei familiaris 176.b
concordia rerum 92.a
concordiæ ſymbolum 429.f
concordiæ diſcordiæq; effectus 19.b
concupiſcentia 124.b
concupiſcentiæ ſignum vmbilicus 249.a
concupiſcendi vis 436.e
concupiſcere quid 244.f
congiarium 320.a
congri & polypi certamen 197.a
congruere vocis etymon 128.f
coniugium 262.a 358.e.f
coniugij commoda 344.f
coniugij fidem nõ violant columbæ 117.a
coniugis mores ferendi 209.e.f
coniugula myrtus cur dicta 440.e
coniunctio maritalis 321.b
coniza animalibus perniciosa 422.d
conſcientia igne examinata 243.c
conſenſus 253.f
conſilium 301.c
conſilium per cordis ſymbolum 242.a
conſilia occulta 416.e
conſuetudo perniciosa 184.a.b
conſularis magiſtratus annuus 193.e
conſulatus primi hieroglyphicum 269.b
conſultatio 320.d
conſultorum bene ſtabilitas 228.b.c
conſummatio 154.e
conſummationis ſacrificium 238.a
Conſtantia 34.e 120.a
Conſtantij Imp. pompa Romã ingrediens 123.e.d
conſternatio multitudinis 71.d
contatio 315.b
contemplatio 237.f
contemptibilis 392.b
contemptor diuûm 234.f
contentio laudis 96.e
continentia 110.c 247.b
continentia in quibus rebus conſiſtat 196.b
continentiæ exemplum in tauro 22.e
continentiæ fructus 379.b
contrarietas 287.e.310.a
contumacia 106.c
contumax 180.d.238.b
contumelioſus 376.d
conuerſio hyemalis quæ 199.b
conuiciorum contemptor 140.a
conuiuia lautiora piſcibus olim erant opiparè inſtructa Romanis 221.b
cor 127.d 241.f
cor, animæ receptaculum 242.c voluntatis fons 234.c
conſilium & rerum agendarũ radicem continet 242.c
cor Dei, in ſacris quid 242.b
cor habet & iecur omne animal quod ſanguine præditum eſt 242.b
cor hominis anniculi duarum eſt drachmarum 152.e
cor in ſenium vergens imminuitur 152.c 153.a
cor, per anularem digitum 261.f per anuli hieroglyphicum 302.e
cor omnibus, quis ſanguis 154.e
cor quibus dicatur exedi 153.a
cordis aperta ſimplicitas 48.b
cordis cum ſanguine cõmercium 154.e
cordis figura cur bulla 242.a
cordis ſignificata 244.c
cordis ſymbolum 297.c
corde præſtandum 301.b
Cora Hetruriæ promontorium 230.c
Corax primus Rhetoricam docuit Syracuſis poſt Hieronis obitum 169.c
corbes fragmentorum duodecim, doctrinam duodecim apoſtolorum ſignificant 408.c.d
corculum 242.a

Hieroglyphicorum.

cordatus 237.c
corij vſus in militaribus tegumentis 295.d
Corinna melico carmine ſuperauit Pindarum 303.b
Corinthiacæ ædes quibus Dijs ſacræ fol. 365.c
Corinthiacæ columnæ ibid.& 367.c
cornabulia 422.c
cornabulia Liguribus quæ 39.b
cornea pocula 410.c
cornea porta 411.c
Cornelia Annia viuã ſe vltrò in arcã cum viro defuncto damnauit 399.f
Cornelius Muſæus Bitontinus præſul fol. 130.b
Cornelius Tacitus mendacij arguitur 90.f
Cornelij Caſtalij Feltrenſis epigramma ſuauiſsimum 219.f
Cornelij Nepotis ſententia improbata 126.c
cornicari 249.c
cornix 348.e duo tantùm oua excludit ibid.
cornix aliquot hominum ætates dicitur viuere 149.f
cornix concordiæ ſymbolum 149.a
cornicis & noctuæ confuſus ſanguis coire non poteſt 148.b
cornicis ſepulchro & columnæ honos habitus à Marrhe rege 149.d
cornices ad Palladis arcem nõ aduolabant Athenis 149.b.c
cornicum oculos effodientem puerũ damnauerunt Areopagitæ 150.b
cornicum oculos configere, prouerbium 150.a
cornicum viuacitas 149.d.e
cornu copiæ 440.a
cornua 304.f
cornua antennarum 31.a
cornua cerui 36.d
cornua elephanti ſpecioſa 18.f
cornua fluminibus attributa cur 15.d
cornua honoris & potentiæ ſignum fol. 36.d
cornua in libris quæ vocentur 248.f
cornua multa in numiſmatis multiplicis cõmoditatis indicia ſunt 409.e
cornua poculorũ vſum præbuerũt 410.b
cornuum differentia in boue mare & fœmina 27.e
cornuti milites 114.d.183.e
corona vnde dicta 304.f 410.c
corona aurea quæ 305.f
corona ciuica non temerè data 375.d
Corona vrbs 349.b
coronæ Muſarum ex pennis 155.a
coronæ poetarum ex quibus conſtabant 377.c.d
coronæ Regiæ quot radijs conſtabant 36.e.f
coronæ Regiæ forma 304.f
coronis ſe ornarunt veteres conuiuia celebrantes 304.f
corpus 291.e
corpus animæ receptaculum 408.a
corpus humanum quod perfectius à pictoribus & ſtatuarijs habeatur 290.
corpus Lunare 215.c.432.cd
corpus nullum ſine næuo 398.c
corpus vel immunditia 269.d
corpus vas appellatum 408.a
corporis forma 440.e
corpora nullis odorib. delibuta aurã ſuaueolentem emiſerunt 411.f
corpora per ætates & ſecula imminuuntur 263.c
corpora noſtra ſalicis hieroglyphico ſignificata 440.f
correctio 157.c 292.c
corrugare frontem 7.c
corruptor omnium 120.f
Corſicum mel parum ſuaue 187.a
Cortonacenſes milites qui 123.e
coruus 168.c animal inauſpicatiſsimũ 169.d
coruus contumaciæ nota iniuſtus 168.f 169.a
coruus cur Apollini ſacer 169.c.e
coruus emiſſus à Noe quid 169.a
coruus lapideus Diodori rhetoris ſepulchro impoſitus à Metello 169.c
coruus lauro ſibi medetur 159.c
coruus à Phœbo miſſus, vt aquam adferret 168.f
coruus quo tẽpore pullos excludat 169.d
corui crocitatus frequentioris pluuiæ indicium 169.f
corui lapillos in vaſa fictilia cõijcientis mira hiſtoria 169.f.170.a
corui ouo nihil efficacius ad intinguendũ capillum 169.e
corui quibus malũ auguriũ fuerint 168.f
corylus vitibus vicinitate ſua nocet 71.f
corythaliæ Dianæ quodnam ſacrum fecerint Lacedæmonij 43.e
Coſmas Gerius 217.b
Coſmi Medicis laus 16.e 21.e.124.e
coſsi 189.c coturnix 176.f
coturnix Alcibiadis è ſinu volans 177.c
coturnix cur Herculi ſacrificabatur 177.c
coturnix, ſimulac biberit, reliquam aquã turbat 177.b.c cur impura habeatur 177.a cur maligna ibid.b cur ueratrum appetat 177.d
coturnicis impietas aduerſus Lunam 177.a.c
coturnice cur veſcebãtur Aegyptij 177.b
coturnices cur à menſis ſummoti à nonnullis medicis 177.d
¶ Crabrones ex aſini cerebro 31.f
crapula 13.b
Craſſus vxores tres abſq; luctu ſepeliuit 209.f
craticula 244.a
Crates Pergameni hiſtoria de aquila 119.f
creatio 425.d
creator mundi ibid.
crepuſculum 332.d
creſcendi vis à Luna eſt 318.f
Cretam per cupreſſum ſignificari 380.a
cribrum 277.f.278.b.c
cribrum cur ſub ſepia ponant Aegyptij 276.f
crimen 246.c
Criſpi Paſsieni dictum de adulatione 51.e
crocodilus 105.c.426.c.
crocodilus elinguis eſt ibid.
crocodilus ibidis admota penna obtorpeſcit 118.b
crocodilus vbinam oua ſua ponat 260.c
crocodili adeps ad quid vtilis 207.a
crocodili morſus incurabilis 207.a
crocodili oculi quales 206.c.e
crocodili ouum quale 207.d
crocodili robur in cauda 206.e
crocodili & ſcorpij genuinũ odium 119.b
crocodili tergus corticoſum, durũq; 106.c
crocodili viſus in aquis hebes, in terris acerrimus 206.d
crocodilo vbinam veſcebantur 207.c
crocodili manſuefacti 207.d
crocodilorum hoſtes cur delphini 196.a
crocuta 83.d
Crœſus Lampſacenis excidium interminatur 381.b
Cromyonia 63.e 67.d.e
Crotoniatæ bonæ valetudinis laude inſignes 110.a
Crucis Dominicæ ſignũ minimè fortuitum 371.d
crudelitas 314.e animaduerſionis ſeueritatiſq; indicium 315.c
crura femoraq; concidua 91.c
¶ Cubica figura cur ſemper recta 290.c
cubitus geometricus 264.f
cubitus in menſura quis 264.e
cubitus regius quis 264.f
cubus 192.a 419.b
cuculus 181.b timidiſsimus ibi.d
cuculus boni augurij eſt auis 181.f
cuculus in Iunonis ſceptro 181.e.f
cuculum cur paruæ aues fugiant 181.d
cucumeres infanti febricitanti appoſiti vt cutem contingant, feruorem omnem in ſe recipiunt 91.c
cucupha 123.b & ſeq.
cucurbita quid præſagiat 418.c
Culex 188.f
Culices ex coſsis generantur 289.c
culicum ſeuitia in Leones 8.f
cultus canis 44.c
Cumis in antris reſponſa dari ſolita 292.f
cuneus 360.a cuniculus 97.a
cunila bubula 59.b 422.e contra ſer

pentes valet ibid.c
cumlam & pulicariam herbam reformidat polypus 198.e
cupiditas latè profuſa 392.d.e
cupiditates & affectus terræ filij 427.e
cupreſſus arbor funeſta 379.f 380.e
cupreſſus à carie & vetuſtate immunis 380.f
cupreſſus in tutela Ditis 380.d
cupreſſus mortis indicium ibid.
curæ variæ 397.d
Curatij iuniores 214.b
curis 310.f
curuca 181.a
currus 321.b
currus in ſacris 322.e
curru nuptiali quot, & qui vehebantur 321.e
curulis ſella 322.b
curuungua animalia non alenda 6.e
cuſtodia 78.b 128.d 174.d 227.e 391.f 332.b
cuſtodiæ ſymbolum 372.b
cuſtos 112.a 234.b
cyamon 423.d
¶ Cybele 381.d
Cybele, quæ & tellus, cur mater hominum dicatur 321.f cur capite turrita ibid.
Cybeles currus 321.f
Cybeles currum cur trahant leones 15.f
Cybeles ſymbolum pinus 381.d
Cybira 158.d
Cychrei templum in Salamine 332.c
Cyclopes monoculi cur 235.f
cygnus 164.c & ſeq.
cygnus morti proximus dulcius canit fol. 164.c.e
cygni cur Phœbo ſacri 164.d
cygni dedicantur nautis 165.f
cygni ſuauius canũt Fauonio flante 165.e
cygni ſymbolo poetæ nuncupantur fol. 164.d
Cylabræ heroi Phaſelitæ offerebant ſalſamenta 218.a
Cyllenius cur vocatus Mercurius 256.a
Cylonem cur trucidarint Athenienſes 8.d
Cynica familia vnde 39.b
Cynici 191.e moleſti & impudentes ſ.
cynocephalus deſcribitur 45.e & ſeq.
cynocephalus cur in fontiũ apicibus ſtatuebatur 46.d
cynocephalus Mercurio ſacer 47.a
cynocephalus pari conſenſu cum Luna afficitur 45.f
cynocephalus piſce non veſcitur 47.e
cynocephalorũ lacte viuebant Numidæ 45.e
Cynomyia 393.d
Cynopolitarum deus quis 222.f
Cyoniæ Deæ cur ſacra fiebant 44.e
Cypariſſa Celtarum regis filia 380.d
Cypariſſo vnde nomen ibid.
D. Cypriani laus 157.f & locus 158.a
Cyprus Veneri ſacra 157.e
Cyrenenſium pietas in Saturnum 393.d
Cyrnij populi cur longæui 186.f
Cyrillus aduerſum Iulianum Apoſtatam ſcripſit 234.c
Cyrilli locus emendatus 288.c
Cyrus à cane nutritus cur 44.e
Cyrus mulus cur dictus 91.f
Cyrus & Ochus idem apud Tertullianum 90.f
Cyri ſomnium de ſolis contactu 327.e
Cythera 347.e
Cytherea vnde dicta 347.e
Cytheriacum pectinem cur dixit Naſo 307.e

D

D Litera cur vſurpata pro quingẽtis 275.b
Dædali nepos cur Athenis ab arce præceps datus 176.e Idem in perdicem mutatus, quid Ibid.
Dædali ſtatuis cur vincula iniecta 357.e
dæmon malus 140.f
dæmon præſes naſcentibus 113.b
dæmones aquæ laſciuiæ præfecti 223.6
dæmones improbi 222.e
dæmones leonina fronte viſi 12.d
dæmones per ranas 231.e
dæmonum genera ſex infra Lunarem globum 292.e.f
dæmonum varia nomina 292.f
dæmoniaca natura 291.e
dactyli 441.b
Dagon Paleſtinorum idolum collapſum 255.d
Damageti ſtatua qualis 290.e
Danaæ ſimulacrum cur ex olea 386.e
damnatio 310.e
damnum & vtilitas 218.e
Dan ſerpens à Moyſe factus 110.c
Danaus cur ædem Apollini Lycio vouerit 81.f 82.a
Daniel Ranerius 233.b 271.f
Daphne puella à Spartanis nomine Paſiphaes culta 372.b
Daphnis cur dicta 372.a
Dardanus in Samothraciam nauigauit 312.e
Dardano nupſit Pallantis filia 312.e
Dardanorum pecunia, & Dardaniæ nomen 173.d
Darij vagina ornatu Græcanico quid 316.a
Darij palla quæ, qualiſue 155.e
daſypus an idem cum lepore 96.f 97.a
daſypus & lepus vterq; hirtipes dicitur 96.f
¶ Debiliora à validioribus abſumuntur 140.e
decempeda 265.d.e decempedator ibid.
deceptio 337.f
decemuir quibus notis indicabatur 271.e
Decius cur aurea corona donatus 305.f
Declinator infaniæ 18.c
decuſſatio 78.e
deditio 313.c
dedititij qui 294.c
defenſio 313.e
defenſores milites qui 124.c
Dei triplex poteſtas 436.d
delectatio 109.c 392.e
deliciarum torrens Pſalmographo quis 283.f
deliciosus 265.a
delicta humana 294.d
delicti pœna 428.f
deliberatiuum genus orationis 16.b
delyrij piaculum 69.a
Delio natatore indigere 49.b
delphinus 194.b
delphinum amoris ſimulacrum 38.a anchoræ circũuolutus quid 335.f 196.a cur Baccho adpingebatur 194.e à Cupidine alato frænatus 195.f futuræ tẽpeſtatis indiciũ 195.a omnium animaliũ velociſſimus 195.d piſciũ rex 139.a veneratiõe proſecutus à veterib. 194.e
delphini beneficio ſeruati Arion, Palæmõ, Phalantus, Taras, Telemachus, alij fol. 194.d.e
delphini imagine colebatur Neptunus Sunij 195.a
delphinum pingit in ſyluis, prouerbium 196.c
delphinum nare doces, prouerb. 195.d
delphini cur crocodilorum hoſtes 196.a humani generis amatores 196.a quibus dijs dedicati 194.f
Delphis aquilæ duæ ex auro, quid 143.a
Delton vocata Aegyptus, & cur 127.d
Demadis dictum ad Philippum quod 55.a
Demetrij vana inſolentia 324.e
Demetrij Triclinij opinio expenſa 134.e
democratia 128.e
Democritus quid per atomos indicare voluerit 103.b
Democriti conſilium fratri datũ quod 57.e
Democriti reſponſum ad longiorem vitã aſſequendam quale 186.f
demolitio 354.e
Demonactis feſtiuum reſponſum de fumi mimis 345.f
demonſtratiuum genus orationis 16.b
Demoſthenes notatus 26.f
Demoſthenes quænam obiecit Philocrati 221.c.d
Demoſthenis enthymemata lucernam olebant 342.a
Demoſthenis in noctuæ cultum exclamatio 146.e.f
Demoſthenis locus 147.b
dena 271.d
denario numero finiuit omnia Romulus

quæ inſtituit 291.a
dentes in infantibus quando primò pullulant 348.a
dentes ſuos aliquando excutiunt elephanti 19.b
dentium diuiſio ex Ariſtandri ſententia. 240.f
deoſculatio Hebraïs quid 253.f
depontani ſenes qui appellati 124.e
depopulatio 59.b
Derceto & Atergate 221.f
deſidere 310.d
deſignatio & ſcopus 133.e
deſolatio 337.e
deſpicatus 41.b
detrimentum per anſerem 175.a
detrimentum per dentium ſymbolū 240.f
Deucalionis enatatio qualis 129.a
Deus Opt. Max. 326.b.c
Deus à quibus circundetur 280.a
Deus in humano corpore 60.d
Deus per accipitrem indicatus 151.e per ciconiam indicatus 126.e per circulū 286.f per crocodili ſymbolum 205.e per oculi ſymbolum 234.c per ſeptenarium numerum 271.a per ſpithamæ appellationem 264.d
Deus non delectatur niſi in albis veſtibus. 296.d
Deus pater 231.e
Dei aduentus 384.e cognitio cur pauciſsimis innotuit 206.f dextera quid 252.d ſapientia 363.d vis 255.a.
de Deo cognitionem ex operibus perpendimus 206.e
à Deo & ſacris alienus 88.e
de Deo diſputare non eſt omnium 246.e diſputandum ſobriè 253.a
Deorum capita 419.b coronæ ex varijs herbis ac plantis 304.c.d cultū inſtituit Mercurius 219.c rotæ cur octo radijs compactæ 289.e ſimulacra cur ex cupreſſo fieri ſolita 380.f
dextera manus in ſacris quid 254.b
dexteræ manus ſymbola 252.c.d
dexteræ & ſiniſtræ mūdi partes quæ 24.e
¶ Diabolus 73.c
diadema 302.e.f 303.a
Diadumeno ambulanti in agro pileū abſtulit aquila 137.f
Diagoræ Rhodij ſtatua 290.c
dialectica 256.b 279.e 280.c 406.f
dialectica Lunæ æquiparata à Clitomacho 319.d
dialectica per araneam 193.d
dialectica per culices indicata 189.b
dialectica quæ nihil ad res facit inanis eſt. 410.d
dialecticæ ſectatores quibuſnam ſimiles dixit Ariſton 201.b
dialecticam polypi ſimilem cur dixerit Carneades 196.f
Diana 29.e 328.f 433.c
Diana Lucina per mullum 214.d
Diana regina cœleſtium proportionum & intelligentiarum 430.e
Diana ſtrangulata 357.a
Diana τετραώπις ἢ τετράω 29.e
Diana vel Hecate triceps 41.f
Dianæ ædes ſacræ quæ 365.d
Dianæ ædem quo modo conſtruendā putarint veteres 367.c
Dianæ ædem ſacrauit in Auētino Seruius Tullus 54.a
Dianæ Corythaliæ quod ſacrum fecerint Lacedæmonij 73.e
Dianæ ſimulacrum alatum 15.d
Dianæ ſimulacrum apud Lacedæmonios 356.f 357.a
Dianæ ſimulacrum mammoſum 178.d
Dianæ Soluizoniæ templum 299.b
Dianæ Triclariæ ſacrum 405.e
Dianæ vel Hecates ſimulacrum 229.b.c quis primus triceps excogitauerit Ibid.
Dianæ votum factum ab Athenienſibus, & quod 73.e
Dianam gaudere telis & capreis ac fugacibus ceruis, quid 55.b
diaulus 266.a
dicacitas 183.f
dicacitatis caſtigatio 192.b
dictatori cur nefas equitare 37.c
Dictynna, Pallas vocatur Nicandro 373.f
Dido 435.c
didrachma 136.d.e
dies atri feſtiq; 98.e
dies per pauonis ſymbolum 171.b
Dieſpiter 345.b
difficultas 37.f
difficilis atq; moroſus 219.d
digitus 259.c 263.d 267.c.d
digitus anularis 261.f cur odoribus illinebatur ab Aegyptijs Ibid. & 262.a
digitus articularis 262.c.d
digitus Dei, quid 259.d
digitus medius 261.d
digitus menſurarū omniū minima 263.a
digito vno caput ſcalpere 259.f
digiti & numeri 267.e & ſeq.
digitorum diuiſio 267.c
dignitas ſacroſancta 56.e
Dij 311.b
dij laneos habent pedes, prouerb. 357.e
Dij lares 40.b
Dij manes 217.e.f
Dij marini cur cæteris fœcundiores à poëtis ponantur 220.b
Dij omnes 364.e
Dij Penates 311.c.d 407.e
dij præſides homini naſcēti quatuor 155.b
dij ſecūdum Lacedæmonios quomodo inuocandi 250.c.f
Dij Tutelares 312.a
Dijs templa rotunda cur dedicarint veteres 364.f
diluuium 284.d
dimenſio 263.a
dingua 238.f
Diocletiano datum oraculum quod 2.f
Diocletiani milites Iouiniani vocati 143.d
Diodorus rhetor quo honore iam defunctus à Metello diſcipulo affectus ſit. 169.c
Diodorus Siculus in hieroglyphicis indagandis non incurioſus fuit 227.c
Diogenes cur barbam ſe geſtare dixerit 231.f
Diogenes cur appellatus Canis 43.a
Diogenes cur carpebat Muſicos 146.f
Diogenes quid reſponderit Alexādro mittenti oſſium plenam ſportulam 43.a
Diogenis anceps interrogatio 36.b
Diogenis Cynici dictum 424.b
Diogenis dictum de adulatore & obtrectatore 51.f
Diogenis dictum in adoleſcentem luxu deliciisq; corruptum 376.c Aliud eiuſdem de puero impudico Ibid.
Diogenis dictum apud Xeniadem ſeruiens 1.b.c
Diogenis iocus in athletas 63.d
Diogenis opinio de ſapore 140.c
Diogenis ſalſum dictum 15.b
Diogeni quid obiectum ab Ariſtippo 37.d
Diogeni quid reſponderit Antiſthenes. 189.e
Diomedes cur templum excitauit Hippolyto 298.f
Diomedes filiæ 36.a
Dionyſius 432.e
Dionyſius Aegyptijs Oſiris dicitur 376.e
Dionyſius cur ad mare fugiſſe fingitur. 194.e
Dionyſij Halicarnaſſei locus 133.f
Dionyſium cur taurina ſpecie figurabant antiqui 23.e
Diophanes 186.f
Diophanes Lacedæmonius 70.e.f
Dioſcorides Aſtrologus 152.f
Dioſcoridis verſio caſtigatur 420.d
dipſas 121.a & ſeq.
dipſadem quid vocarit Apollonius poeta 121.d
diſceſsio ſubita 198.d
diſcinctus 245.b 299.a
diſcincti milites 311.a
diſciplina bona 347.b
diſciplina tota aquis comparata 281.e
diſciplina vera 116.c
diſciplinæ diuinæ 178.e.f
diſciplinæ exoticæ 187.b
diſciplinæ humanæ 278.d.e
diſciplinæ per Mercurium 239.d
diſciplinarum ordinem primus excogitauit Salomon 280.b.c
diſcipulorum pedes loti in cœna Domini

quid 257.e 258.c
diſcordia 77.c 343.c
diſcordia militaris 168.c
diſcordijs ciuium locupletatus 210.a
diſerta proles 29.f
diſſimulator ingenij 81.f
diſſimulator turpitudinis 101.d
diſſolutio 360.a
diſtinctio 64.d
Dithyrambum vincens bouem aſſequebatur 29.d
Ditis pectora adamantina cur 306.b
Diti & Saturno ſacrificarunt decumatos homines Pelaſgi 340.c
diues auarus 257.b
diuitum variæ auocationes 94.a
diuina maieſtas 321.c
diuina prouidentia 134.d
diuina in occulto 48.f
diuinorum ab humanis ſeparatio 219.c
diuinitas per capitis ſymbolum 225.c
diuinitatis indicium cur triangulum æquilaterum 291.b
Diuitenſes, Gallicana legio 155.e
diuitiæ an ſapientia prius optanda 276.f
diuitiæ elatum faciunt 171.a
diuitiæ fortunæ appellatæ 410.a
diuitiæ viciſſitudinariæ 171.a
diuitiarum flagellator 172.a
diuitiarum turpitudo 170.f
diuitias per ſpinas intelligi in Sacris literis. 400.c
diuus 319.e
diuturnitas 375.f
¶D.M.literæ quid 217.e.f
¶Dochme 264.c
docilitas 238.e
docilitatis & obſequij memorabile exemplum in cane 42.f
doctor virtutis 75.b
doctoris munus 173.c
doctores & prophetæ Ibid.& 341.a
doctrina 310.c
doctrina cœleſtis 281.c
doctrinæ firmitas 416.c
doctrina imperióue præſtantes 216.d
Dodonæum oraculum 340.c quomodo interpretatus ſit Hercules Ibid.d
doli, fallaciæq́; 119.b
doli occulti 358.d
dolichus 266.c
Doliola ſacellum Romæ 407.d ibidem dolia duo, quid indicabant 207.d
dolium quid in Platonis Gorgia 407.d & dolium perforatum quid Ibid.e
domeſtica animalia duo nunquam manſueſcentia ſunt hirundo & muſca 191.b
dominator 4.f
dominium 122.e 225.d
dominium equum 237.a
Dominicus Michaël Venetus 27.a
Domitia Auguſta quæ 171.c.d
Domitianus muſcas perfodiebat 18.f
Domitianus cur Meduſæ caput pro pectore geſtare ſolitus 227.c
Domitiani inſtabilitas in Domitiam vxorem 171.d
Domitiani nocturna viſio de aureo gibbo quid 140.c
Domitiani mors per Solis ſigna cognita. 327.c
Domitiani ſigillum 122.a
domus regia cur in medio imperij totius ſita debeat eſſe 111.a
Dores vertunt ν in α 118.f
Doricæ ædes quibus Dijs ſacræ 365.c
Doricæ columnæ 365.c 367.c
dorſum 232.f
¶Drachma 136.e
drachma argenti 14.f
drachmæ duæ ſuis cor 136.c
draco ab Aeſculapio educatus 117.f
draco conſpectus, felix prodigium 112.e.f
draco cur Palladi dedicatus 112.b
draco Heſperidum, hortorumq́; cuſtos. 103.c.d
draco quinque iugerum magnitudine. 118.e
Draco Tauri pater 29.c
draconis etymon 110.c 112.b
Draconis multa [illegible] 27.a
draconi viſus acutiſſimus 146.e
dracones inter ſerpentes qui 311.d
draconum inuolucrum in caduceo 115.b
draconibus vecta Ceres, quid 118.f
Draconarij 113.c
Dromoclidis auara improbitas 255.a
Druſi à continentia commendatio 23.a
¶Dualis numerus cur immunditiã ſignificet 269.d
ducenta Ibid.e
dulcedinis ſymbolum 391.d
dulcium appetitus 186.d
duo 269.d
duo millia 273.c
durandum 353.b
duritas & firmitas oſſium leonis 8.d
durities emollita 385.c
Dyris 339.c

E

E Litera 350.a
ebrietatis remedium 182.b
ebrietatem quomodo vitabimus 403.f
ebrietates deteſtandæ 207.e
ebrioſitas in panthera 84.a.b
ebrioſitatis remedium 414.b
eburnea porta 431.e
¶Eccleſiæ vnitatis ſymbolum 393.b
echeneis vnde dicta 211.a
echidna Heſiodo quid 16.b
echidna cur dicta Nympha 101.c.d
echinus marinus 204.d
echinus terreſtris 61.a.b.c
echinus terreſtris cubilia ſua Aquilonum & Auſtrorum commutatione mutat. 62.a.b
echini etymon 204.c
echini terreſtris duo genera 62.f
echinus vnum nouit magnum 62.c
¶Edomitum à virtute vitium 122.c
educatio vniuſcuiuſq; vitã inſtituit 124.c
¶Effœminatio 95.c
effœtus 274.c
¶Electores Imperij quando conſtituti. 132.d.e
elementorum concordia 178.d
eleemoſyna 386.c
elephantiaſis curatio 441.a
elephantus fugit inſpecto capro 28.c
elephas murem capiens quid 18.f
elephas ſolus diutius homine viuit, ac animal aliud nullum 149.e
elephantis dotes 16.f.& ſeq.
elephantis ſtudium Romæ ad vmbrã Lunæ 19.c
elephanti campeſtres alijs dociliores, mõtani praui & inſidioſi, paluſtres demẽtiores & leues 19.d
elephanti cur turbidã aquam bibant 19.a
elephãti Luna noua, flumine ſe purificãt, ſermonem patrium intelligunt 19.e
elephanti cum ſerpentibus certamen aſſiduum 17.c
elephanti partus longiſſimus 19.a
elephanto cor duplex ineſt, ſecundũ Mauros 20.c
elephanto nulla belluarum prudentior. 19.c
elephanto ſuper mirabilis hiſtoria 20.d
elephantorum genera tria 19.d
elephantum natu maximus gregem ducit. 17.b
elephantum cur Lucani bouem vocarunt. 19.a
Eleus ager equorum generoſitati conſecratus 91.c
Elicius Iupiter vnde 324.f
Eliſæus pueros paruulos ei illudentes deuorat 86.e
Eliſæi viſio quæ 33.c
Elienſes mulieres, cùm Baccho preces funderent, quid petebant 23.c
eloquentia 427.a 440.b
eloquentia grata per apes 286.a
eloquentia per caduceum expreſſa 316.b
eloquentia per manum dilatatam 256.b
eloquentia per pſittacum 266.d
eloquentiæ neceſſaria calliditas & prudentia 116.b
eloquentiæ ſymbolum per Sirenas 150.f
eloquentiæ vis 239.a 325.c
eloquẽtiæ vis per Herculẽ expreſſa 239.b
elops piſcis 213.c
Elorus cicures piſces producebat 211.b
Elpenoris tumulus 374.c
eluſus ſuis artibus 184.b

elutio

elutio 410.b
¶Emanſor per coruum 168.f
Emcrepes Phrynidi muſico cur duas chordas è lyra bipenni exciderit 348.e
Empedoclis carmen de ſeipſo 135.a
Empedoclis de anima ſententia 371.f
Empedoclis opinio de corde expenditur. 151.f de mundi partibus dextris aut ſiniſtris 24.e
emunctæ naris quis dicatur 237.e
¶Encæniare 217.e
encobomata 298.a
encyclopædia 278.f
Endymion 430.b
Eneph Aegyptiorum deus 425.d
Enhippi ſcutum 312.c
Ennenſium nemus 248.c
¶Epaminondas 312.c
Epaminondam cur ſociũ muneris cooptauit Pelopides 228.f
epandytis 295.e
ephemerus 191.e
epigramma ab oraculo in Nicocreontis regis gratiam enunciatum 225.e.f
Epigrammatum locus 388.d
Ephud 306.e
Epidaurus 436.c
Epies Aegyptius 205.e
Epimetheus 428.a
Epopeus Palladi templum erexit 384.a.b
¶Equæ vento grauidæ 36.d
equarum ſylueſtrium copia in Syria 36.d
E Q. victoria 34.b
equitare habetur magnificum 37.d
equus cur leone ad bellum aptior 31.d
equus cur profanus Aegyptijs 37.c
equus fluuialis 208.a
equus Marti immolabatur 38.c
equus multifariam in numis diuerſis conſpicitur 34.a
equus Platonis 35.d
equus Soli & ventis mactatus à Lacedæmonijs 38.d
equus viuus dicatus Ioui, à Salentinis in ignem coniectus 38.e
equi apud Sardos colubros quo tempore deuorarunt 113.c
equi charactere inuſta frons Athenienſiũ captiuorum apud Syracuſas 34.c
equi & equitatus Domini, quid Abachouati 33.c
equi fabrefacti à Dionyſio Argiuo quales 36.e
equi fluuiales impietate notati 107.a
equi ſacri quibus Dijs 38.c
equi ſignificatio in diuinis literis 33.c. 34.f
equi ſoluti & paſcentes, quid 33.f
equi Theſſalici 29.b
equorum affectus in dominos 33.e
equorum zelotypia 36.d
equus albis quo tempore vehuntur Romæ præſules 37.e
equus cur cõparantur Diomedis filiæ 36.a
equus & velis, prouerb. 32.a
equis quando cœperint Romani eſſe ſuperiores 30.b
Equinus à pedibus ſecede procul, prouerb. 34.f
¶Eraſmus Roterod. fallitur 273.a & 274.e
Eraſmi Roterodami laus 22.f
Eraſmi Rot. mordacitas de eſu piſcium. 221.f
Erycinæ ſimulacra 118.f
eremita 89.f
eremitæ per deſerta Thebaidos & montem Sinam 411.f
Eretrienſes à Xerxis militibus euerriculatione abducti 337.f
Erichthonius cur inuidiam indicat 222.e
erinacius 62.f
Erotes malo nauis affixus 174.f
erucæ ab oleribus quomodo arceantur. 414.c
eruditus impurus 140.e
eruditus quis verè cenſendus 323.e
Erycinæ Veneris templum 342.f
erithacus auis ſolitudine gaudet 184.c
¶Eſaiam ſuſtulit Manaſſes 229.e
Eſth Hebræis quid 135.f
¶Eth Aegyptijs quid 153.b
Ethicæ philoſophia 280.e
¶Euboici opiſthocomæ 230.c
Euchemus Arcas 2.f
euentus inexpectati 92.d
euerriculatio quomodo fiebat 337.f
euiratio 246.d
Eumolpus Athenienſes profligauit 115.c
Eunomi citharœdi ſtatua 192.e
Euphranor 366.a
Europa 411.a à Ioue rapta Ibid.b
Euphratis ſymbolum & etymon 154.b
Euryſtheus muſa 350.e
Euterpe 351.a
Euthymenis ſententia de Nili exundatione 339.b.c
¶Exanimatus minima de cauſa 216.b
exanguis de nequitia redditus 183.a
excæcare oculos populi quid 184.b
excandeſcentiæ cauſa 7.a
excellens 373.e
exceſſus 272.f
excubiæ 173.b
excubias diſponunt grues 128.d
exultatores 114.f
exhæredator filiorum coruus 368.c
exoſculationes cur apud Romanos ſancitæ 158.b
exoſſare catulos ſuos leo cur pingatur 7.c
expectationem fruſtratus 167.a
expergefactio 416.d
expiatio peccatorum 440.e
explicationis ſacrificium 258.a
exploratio 307.f 331.f
externæ aues ex Hiſpania miſſæ in Italiam 374.d
extincta libido 247.e
exundare 245.a
Ezelino portentum oblatum à pica 166.f

F

FGeminum vt in antiquorum monumentis intelligatur 372.c
faba Aegyptijs inſtar numinis fuit 413.b
faba funeſta habita 413.c
fabæ eſus prodigioſa ſomnia parit 298.d
fabæ in iudicijs cur olim eſitatæ 413.e
à Fabis abſtinendum 413.c.e.f
fabis ſuffragia ferri 414.d
Fabariæ calendæ 413.f
Fabius Caluus Rauennas 246.f
Fabius Maximus cur Ouiculæ cognomẽtum adeptus 74.e
Fabij Contatoris virtutes 37.d
Fabio Max. primum conceſſus equus 37.d
Q. Fabius Eburnus Iouis pullus 275.d
Fabius Vigil Spoletinus 33.f 63.a
Fabio Valenti augurium ab aquila oblatũ 138.d Vitellio contra Othonem Ibid.
fabella de leone, vrſo, & cane 12.e
faber lignarius 235.d
Fabricæ præfecti, quinam milites 113.f 114.b
fabrilia inſtrumenta in ſquatinæ capite. 215.d
fabula oraculi Iouis Ammonis 5.b
Facelitis dea 222.e
faces 342.c Cupidini dedicatæ Ibid.d
facetiores quidam morbos ſuos phratoribus commendãt, & ita liberantur 91.e
facienda neſciri tutiſſimum in expeditionibus 30.b
Falconarij milites 214.d
falſum cur ex ſpeculo ſignificatum 307.f
falx 316.c Saturno attributa cur 405.c
fama 32.d.e 310.d
fama longè lateq; propagata 324.b
fames 43.b 202.f famis vocabulũ. 43.b fama moriens ſignificatus per aquilam 141.a
familia prodiga 90.c
familiæ amplitudo 237.f
familiaris rei acumulator 196.e
familiaris rei concordia 276.b
familiarum imagines & picturæ, nõ ſunt recentioris ætatis inuenta 110.e 143.b
farina Hebræis quid 277.b.d
farre victitauit populus Rom. diu 26.a
faſcia ad diadema pertinet 320.f 303.a
faſcia candida Regum inſigne 301.b
faſcia molem Aeliam Romæ ambiens qualis 27.f
fatum 300.a 330.f 331.a.d 352.c 156.a vnde dictum 278.b
fati definitio ex Chryſippo 331.e
fati poteſtas 429.e

ſatuitas 392.a
ſatuitatis ſymbolum 418.e
ſatuus & inſulſus 423.f
ſatuus per cepphum 167.e
Faunus 425.f
ſaunus anguis 108.e
Faunus & Picus quo pacto in rete implicati à Numa Pompilio 324.f
ſauor 260.c eius contrarium 430.e
ſauoris ſignum oculus 214.f
Fauſtina viſa ſibi in ſomnis ſerpentes parere, quid indicarit 118.e
Fauſtinæ cur aquila virorum more in conſecratione data 171.e
D. Fauſtinæ Piæ ſimulacrum 319.e
ſauum & mel in ſacris quid 187.f
¶ Febris letalis à Sole 61.e
ſebris medela 50.d
ſebris quid, & vnde dicta 8.d
ſebris ſæpe capras moleſtat 72.e
ſebre torquentur leones 8.d
ſel à Marte regitur 77.e
ſelis 436.e
ſelicitas 76.b 216.a 245.f 314.d 385.e 389.f
ſelicitas animorum futura 160.c
ſelicitas vnde oriatur 410.a
ſelices ſeniores milites 101.f
ſelis an idem animal cum æluro 200.d
ſeles cur Lunæ comparata 334.b
ſemoralia 300.a
ſera peculiariter dictus Leo 7.c
ſeracitas 129.c.d 390.f hieroglyphicum eiuſdem Ibid.
ſeracitatis præcognitio 182.b
Ferdinandi II. Neapolitani regis numus. 238.e
ſeritas 376.c
ſermentum 278.d.e
ſerocia belli fracta 310.a
ſerocia emollita 84.f
ſerocitas 77.d euitanda 30.e in timiditatem verſa 56.b
ſerocitas per ceruicem 231.d
ſerocitate poſita aſſumpta mãſuetudo 15.f
ſerox à manſueto ſuperatus 181.e
ſerre in oculis 236.e
ſerula 403.e cur Baccho dedicata Ibid.
Feſcenina locutio 293.e
ſeſtinantia 213.f
Feſti opinio de mundi partibus 24.e
Feſti Pompeij locus emaculatus 222.b 259.a
¶ Fiber, & eius etymon 98.c
ſibri cur in venatione ſibi teſtes auellant. 98. d
ſibri partes poſteriores cur piſcium loco à multis habitæ 98.f
ſibulare 300.b.e
ſiculnus pro imbecillo & contemnendo. 392.c
ſicus alimoniæ ſymbolum 393.b
ſicus Carthaginis & Romani Imperij ruinæ cauſa 393.a
Ficus dulcedinis hieroglyphicum 391.d
ſicus & oliua quàm latè ſint ab alieno ſolo plantandæ 263.c
ſicus quandoq; ominoſa 391.f
ſici materia fabricis minimè idonea 391.c
ſub ſicu requieſcere, quid 392.e
ſides 40.f 302.a 430.f
ſides cana cur Maroni 254.c.d
ſides lubrica 298.a.b
ſides per manum dexteram 234.e
ſides vel hoſti ſeruanda 234.d.e
ſidei creditum 293.b
ſidem honos ſuſtinet 431.a
ſidem in manibus cur colebant Arabes. 254.c
ſidelitatis rara quædam exempla in cane. 41.a
ſidelium ſimplicitas per aſellum exprimitur 88.e
Fidius deus 430.f
ſilius per vulpanſerem indicatus 146.c
ſilij alieni pro ſuis educati 182.b
ſilij conſpirantes in matrem 106.f
ſilij in patrem iuſtæ vindictæ hiſtoria. 124.c
ſilix cur Pteris vocetur à Græcis 419.e
ſilix ſerpentes fugat 419.e
ſilix Struthiocameli pennis aſsimilata. 419.e
ſilicis & arundinis inter ſe inimicitiæ. 419.f
ſimus in diuinis literis quid 249.d
ſinis 291.b
ſinis per pedem indicatus 257.f per vmbilicum 248.d
ſirmitas 357.b 367.b
ſirmitas amoris 198.f
Firmus Aegypti tyrannus adipe crocodili cur ſe peruinxerit 207.a
ſiſſa vngula 64.f
ſiſtula 348.c.f
¶ Flagellum 253.b 355.a
Flamen aſsiduus Ioui inſtitutus à Numa Pompilio 319.c
Flamines vnde dicti 294.e
Flaminio Conſuli oſtentum quodnam acciderit Aretij 37.f
Flaminicis ſacerdotibus quales fiebant calcei 411.f
ſlamma proſperi euentus ſignum 341.f
ſlammeum 296.e
ſlammeo cooperta noua nupta ducebatur ad maritum 296.b
ſlammis vermis quis Apuleio 120.c
ſlectere genua quid 17.c
Flos futuri boni prænuncius 378.f
ſlos iuuentutis hieroglyphicum 378.f
ſlos regius 401.f
Florentia ſemper leones aluit. 16.e
Florentiæ ſitus amœnus 402.d
Florentini ſcriptoris de re ruſtica laus. 72.e
Florius Mareſius 38.f
ſlorum ſignificatio 30.a
ſlorus auis 182.d
ſluctuare 284.d
ſluctus exundantes in ſacris quid ſignificent 284.b & d
ſlumen & flumina 283.c.d
ſlumina cum ſole cur dicantur genus humanum enutrire 327.d
ſluminibus cæſariem offerebant Græci. 384.b
ſluuialis equus cur diſsidij ſymbolum. 219.d
ſluuij 23.c 383.e
ſluuij cornigeri cur appellati 25.c
ſluuiorum fontiumq; ſimulacra cum vrnis figurantur 339.a
¶ Fœcunditas 76.e 96.c. 272.b 413.e
ſœcunditas vera 410.e
ſœdus 234.a
ſœdera quibus modis firmabantur apud veteres 361.e
ſœderum firmitas Ibid.
ſœmina boum grauiorem mare vocem habet 25.a
ſœminæ & pauonis naturæ conſenſus. 171.c
ſœminæ vocabulum in ſacrificijs quid. 246.e
ſœminam quid deceat 21.c
ſœminæ loquaciores turtures vocatæ Theocrito 161.e
ſœminæ marib. morigeræ quo elogio honeſtabantur 132.c
ſœminarum conſecratio 171.d
ſœminarum interitus 230.f
ſœminis Romanis capitale erat vinum guſtare 158.a
ſœni manipulos pro vexillis habuit Romulus 298.f
ſœnum habet in cornu 30.f
ſolia quid in diuinis literis ſignificent. 392.f
ſontes 283.a
ſontes & aquæductus cur leoninis figuris ornati 20.f
ſorma 286.b
ſormica 57.d. & ſeq.
ſormica Soli cur immoletur in Iſthmo. 57.d
ſormicæ & veſpertilionis diſcordia 179.e
ſormicæ Neroni mortis appropinquantis præſagium attulere 58.d Tiberio ferales fuerunt Ibid.
ſormicæ quomodo fugentur 421.f
ſormicarum eſu, morbi opem ſibi comparat vrſa 59.e
ſormicas candicantes habet Pephnus inſula 58.e
in formicas qui poſt obitum abeant 58.a.b

formi-

formicaria bona 58.d
formidator inanium 80.c
formido 53.b
formido ſublata 53.f
formidoloſus & imbellis 246.a
formidoloſiora ſunt animalia, quæ frigidiora 53.d
fortis 93.f
fortis ſignificatio 31.f
fortitudo 306.a 375.f
fortitudo per Tigrim amnem 154.a
fortitudinis ſimulacrum 2.f
fortuna 337.b 288.c huius ſimulacrū. 288.e
fortuna ſecunda 436.f
Fortuna amatoria 410.a
Fortuna Redux 337.c
fortunæ aduerſæ domitor 83.c
Fortunæ idolum Aegiræ 410.a
Fortunæ ſimulacrum 34.c
fortunæ ſpecioſæ inconſtantia 56.d
fortuna ab exili in altum euectus 179.b
fortunarum contemptus 200.a
foſſa 284.f
¶ Frænata ferocitas 33.a
frænum 355.c
frænum Corinthi inuentum à Pallade 33.c
Lapitharum inuentum 32.c
frænum per anchoram indicatum 336.d
fragilitas humana 301.f
fragilitatis indicium arundo 414.f
framea 312.a
Franciſcus Bandinus 71.c
Franciſci Robortelli laus 259.b
Fridericus II. elephantos in Italiam ex Idumæa tranſuexit 20.d
frigidi facultas & vis 323.d
fringilla 183.c
frontem glabram imaginari per ſomnium quid 230.c
frontes cur abradendas iuſſerint Lacedemonij 230.c
fructus ex laboribus 27.c
fructus per ouem exprimitur 76.d
frugalitas 388.a.b
frugalitatis varia exempla 411.a.b.c
frugem letam prænunciantia quæ 26.d
frugum opulentia 26.c 406.b
¶ Fuca piſcis 215.a
fucus à fure differt 189.d
fuga 43.c
fuga popularis 187.d
fuga per dorſi ſymbolum 232.f
fugacitas 51.c
fugientia ſequi ſine ſpe 212.a
Fulgentij locus 351.c.d
fulgura in ſacris literis quid 325.d
fullonis officinæ quod 257.b
fulmen 323.f 324.a
fulmen Iouis ſupremi geſtamen 324.a
fulmen Lauri folia non icit 372.d
fulminis natura 324.a
fulmine nil celerius 325.a
fulminum eliciendorum rationem inuenit Numa Pompilius 324.f
fulminum ſignificationes & naturam deſcripſit Pierius 325.c
fumus 345.d
fundamentum 256.f
T. Fundilius Gemilius cur inter cætera oleum legauerit 387.c
fungi hieroglyphicum 418.a
fungum vna nocte naſci, prouerb. 418.b
funes primùm ex corio 355.c
funibus metiebantur terram Aegyptij. 266.d
funiculi menſura 266.c.f
funus 133.f 381.e 413.b
furacitas 251.f
fur & fallax 429.c
fures & fuci qui 189.d
furijs agitandum quem dicant Aſtronomi 29.f
furor familiaris leoni 7.c
furor implacabilis 106.c indomitus. 6.f
furor per crocodilum 207.b
furor poëticus 378.a
fuſus 356.a
futuri ſeculi beatitudo 186.c
futurum opus, vel quid agendum 238.c
fy 65.e

G

Gabriel 322.c.f 323.a.b
Gabrielis vox & vis in Deo quid 232.d
Gæon amnis 153.f. & 245.d
Galba quid inſtituerit Nerone mortuo. 315.f
Galbæ quale occupandi imperij præſagiū oſtenſum ſit 231.d
galea 316.f
Galeni & Ariſtotelis diuerſa ſententia de teſtibus 245.c
Gallienus ambitioſus & impurus 55.c
Gallieni Imp. carmen 157.e
gallina 171.f. & ſeq.
gallina auri venenum 172.a cur Aeſculapio dicata 172.c quid Theologis. ibid.
gallinæ per quietem viſæ quid 172.a
gallinæ quomodo à fele tutæ 172.d
gallinago 174.c
Gallonij gula notata 126.b
gallus vigilantiæ ſignum 429.b
gallus gallinaceus 172.d Apollini dicatus 173.a Lunæ dicatus ibid. cur in parricidæ culeum inſuebatur 107.a 174.b.c cur maximè animal ſolare. 9.c cur Mercurio dicatus 173.b
gallus inſidens Tiberij humero quid 172.d
gallū nutrire quid Pythagoræ 172.f immolabāt Lacedæmonij parta victoria. 173.f quando ſacrificabant Spartiatæ 30.c cur perhorreſcat leo 9.b pro vinearum incolumitate mactabāt Methonenſes 174.a
gallū ſe debere Aeſculapio cur dixerit Socrates 172.f
gallo inſignitus clypeus Idomenei 173.b
in Gallo mira vis 174.b
gallinaceus pullus excluſus in manu Liuiæ quid 172.c
gallinacei pugnaciſſimi in Rhodo inſula. 173.c
galli allio incitantur ad pugnam 173.d
in Perſide primùm orti 173.c
gallorum exemplo pugnantes confirmauit Themiſtocles 173.d.e
gallorum ſpectaculum quotannis Pergami ſolitum edi 174.a Athenis etiam à Themiſtocle inſtitutum ibid.
Galli populi quas artes ſtudioſius exercuerint olim 239.b
Galli te cantādo excitarunt, dictum Neroni 172.c
Galli ſacerdotes Deûm Matri miniſtrabāt 246.c
Galliarum tumultus contra Neronē 172.e
Gallicum genus leporum 97.a
Gallorū mores in oſculo adhibendo 158.a
ganea 66.f 221.d
Ganges fluuius 153.e
Ganymedes 374.d
Garamantes ſtruthiorum oua cur perquirant 121.c
Garamantarum pilei vnde 294.e
garrulitas 149.b 162.f 166.e
garrulitas vana 192.d
¶ Gedeonis petitio à Deo quæ 381.f 282.a
Gelanor à Danao expulſus 81.f 82.a
Gelon Carthaginenſes debellauit apud Himeram 340.e
Gelonem quomodo ſeruarit lupus 81.d.e
Gelonus 110.b
Gemar Arabibus quid 441.b
gemmæ 306. & 307. per totum
gemmæ alectoriæ vis 173.e
gemmæ in ornatu Veneri debentur 205.b
gemmarum cura moroſa videtur 307.b
generatio 60.b
geneſis 115.b
Genetiæ mactabantur canes 44.d
genetrix per E, media ſyllaba, & Venus Genetrix 252.b
genitale 392.e
genitura humana vnde 244.c
Genium ex myrto ſignificari 371.e
Genij nobis appoſiti 40.c
Genios præ ſe ferunt Lares ibid.
Genſericus quo tempore Romam ceperit 131.c
gentes per piſces indicatæ 222.c.d
gentium doctrina 281.b.c
gentium multarum ſocietas 398.b

genua 258.d
genua flectere quid 17.c
genus humanum 202.b
Geometria 286.f
geometricus cubitus 264.f
Georgius Anſelmus 24.a
Georgium Vallam docentem audiuit Pierius 338.c
Gephyreorum ſimulacrū in exercitu 115.e
Geranius mons vnde dictus 129.b
gerendarum rerum ſumma quibus rebus conſiſtat 227.a
Gerenius cur vocatus Neſtor 31.a
Germani bouem integrū Bononiæ in Caroli V. coronatione torruerunt 178.b
Germanorum inſtitutum olim in ducendis vxoribus 28.a
germinatio 166.b
Geruli qui dicantur 408.e
Geryon cur multis manibus & pedibus dicatur præditus 228.f
Geryonis boues ab 4.ti quid 25.d 228.c
Geryones Hercules oppreſsit 228.d.c
¶ Gibberoſus homo quis dicatur 232.f
gibberoſi aſtuti 196.b
Gigantes quandiu perſecutus eſt bello Oſiris 230.e
gigantes quos vocauerit Commodus Imp. 118.c
gigantum anguinei pedes, quid 257.f
gilla herba 59.c
gillæ herbæ virtus 422.f
¶ Gladius 314.c.f
gladij ancipites in ſanctorū manib. 313.c
gladium cur portet iudex 315.b
glandis ſignificatum 376.c
glanis piſcis 217.e
Glaucem citharistriam adamauit & anſer & aries 175.a
glaucoma 358.a
Glaucopis cur vocata Pallas 222.a
Glaucopis Minerua 146.e
gloriæ calcar 163.b
gloriæ ſublimitas 365.e
glorioſus 171.b.e 301.e
¶ Gordiano tertio quadrigæ elephantorum decretæ 20.b
Gordij currus iugo aquila inſidens quid. 117.f
Gorgiæ tragœdiæ cur reprehenſæ 389.b
Gorgoneū caput adſculptū ſcuto Mineruæ 146.e
¶ Graculæ lauri folio annuum faſtidium purgant 159.e
gradus in menſuris quid dicatur 265.b
Græci 327.e
Græculus Romæ ferocem taurum quomodo ducebat 23.f
gramphum quid vocet vulgus 61.c.d
gratia 307.b 440.e
gratia relata 139.f
gratiæ ſymbolum 400.f
gratiam quid vocent Theologi 235.a
gratiarum pullus quis 56.b
gratus animus 40.e 123.e
grauis anima, quo ſymbolo ſolet exprimi 13.b
Gregorij patriarchæ Cōſtantinopolitani hæreſis 193.d
grillus conciliando ſomno eligitur 211.e
grus auis 128.d. & ſeq.
grus biceps feracitatis indicium 129.c.d
grues cur in ſublime volantes lapidem aſſumunt 128.f 229.a
gryphs 167.f
Gryphus Syriæ rex 168.b
¶ Gueſactus Aegyptiorum rex cibū mendicare coactus 411.b
Guido Aſcanius Sfortia Card. 16.e
de Gula multatus 204.d
guſtatus 240.e
guſtus perfectus in qua parte conſiſtat. 240.e
¶ Gyges centimanus 252.e cur hyemem denotet Ibid.
Gygis anulus qualē habuerit lapidē. 113.e
Gylippus depeculator 147.e
gymnaſium 386.f
gymnica certamina funeralibus celebrari ſolita 387.e

H

H Pro S apud antiquos nonnunquā ponebatur 260.e
habenas tenere 353.c
Hadrianus Imp. æqualitatis ſtudioſiſsimus. 162.a
Hadrianus Imp. pacis ſtudioſus 385.e
Hadrianus pauonem Myccnis in æde Iunonis dedicauit 170.f
Hadriani Sexti P.M. ingenium 140.f
hæreditas 440.f
hæredipeta 133.c.f
hæreditaria portio ſorsq; 266.d
hærere aquam 236.e
hæres mulſus 49.d
hæreticus 178.f 179.a
hæretici ranæ hieroglyphico notantur. 211.a
Halieuticon opus à Nigidio elucubratum. 214.b
hallus cur dictus pollex 260.e
Hammon 78.c.&d
hamus 337.f
Hanno Ammonita Dauidicis nuncijs barbam abſtulit 232.a
Hanno Carthaginenſis exul cur 5.c
Hannonis elephantis mirum ingenium. 20.d.e
hara, & ex hara productus quis 66.a
Harpagium, locus in Chalcide 374.d
Harpocrates 261.b.e
Harpocrates ſilentij ſignum 203.c
Harpocratis ſigillum cur in anulis geſtabatur 261.a.b
haſſida auis 226.e 127.a
haſta 310.c
haſtæ geſtamen inter maximos honores habitum 310.f
haſtam appellarunt ſceptrum regium Agamemnonis Bœotij 311.e
haſta donantur viri fortes 311.a
haſtæ puræ 310.f
haſtas pro Dijs coluerunt veteres 311.b
hazir Arabes ſuem appellant 127.b
¶ Hebdomada in albis quæ & cur 296.f
hebetudo 360.c
hebetior in Venerē ex eſu palūbiū. 158.e
Hebræi quanam in re reprehenſi ab Apione & Iuliano 70.c.d
Hebræorum gens ſalaciſsima 187.c
Hecate triceps 40.f 431.e
Hecates & Apollinis certamen 100.f
Hecates fabula 108.d 374.a
Hecates ſimulacrum 375.d
hecatombe 139.c
Hector comam per terga fuſam geſtabat. 230.c.d
Hectoris cadauer oleo roſaceo obunxit Venus 401.e
hedera cur Baccho ſacra 378.a celebris apud Aegyptios 376.d Dionyſio ſacra 376.e Libero Patri cur dicata. 376.f
hedera nō niſi ſeneſcētib. adhæreſcit 377.f
hedera ſuffumigata occiduntur veſpertiliones 179.f
Helias quomodo Baalis ſacerdotes riſerit. 205.f
Heleis ſerpentis ope victoriā aduerſus Arcadas conſecuti 117.c
heledo polypi ſpecies vnde dicatur 196.f
Helenam mactandam liberauit aquila. 139.c
Heliogabalus perditum plumulis in ſtratis vſus 175.e
Heliogabali luxus 67.b bipedum & quadrupedum ſpurciſsimus 73.b
Heliopoli primùm phœnix ortus 144.b
heliotropium 423.d
Hellico Heluetius 393.a
helluo per crocodilum 207.c
helluones taxati 412.d
Heluidio Pertinaci quodnam ſpectrū oblatum ante mortem 315.f
Henricus Imperator quando declaratus. 131.e
hepar à Ioue regitur 239.b
Heptoporta 350.f
Heptabolus lacus 339.c
Heraclides iocoſe à Ptolemæo illuſus 91.a
Heraiſcus 261.c
herbam dare 260.c 412.c.f
herbæ aculeis armatæ quid in ſacris literis indicent 400.d
herbis plantisq; varijs Dij varij coronati. 304.c.d

Hercu-

Hercules 427.a
Hercules Aegyptius primus Leonis geſtauit inſignia 15.a
Hercules benignè interpretatus eſt oraculum Dodonæum 340.d
Hercules cancrum deuincens quid 201.c
Hercules ceruum enecans quid 33.f 54.a
Hercules cur dictus aurea mala ſecum aſportaſſe 76.a
Hercules Gonzaga Cardinalis Mantuanus 276.b
Hercules Libycus Syrtes anguipedes effugiens quid 108.c
Hercules oleaſtro fratrem victorem propoſitis certaminibus coronauit 387.c
ex oleaſtro lucum ſeuit Ibid.
Hercules omnium virtutum idea 109.f
Hercules Populum ad Græcos tranſtulit. 381.f
Hercules puer in cunabulis angues profligauit ac eliſit 109.f
Hercules Pylo bellum intulit 32.f
Hercules Theſtij filiabus virginitatem imminuit 73.d primus Iunoni capras immolare inſtituit. Ibid.
Herculis ad inferos deſcenſus 381.f
Herculis claua 373.e
Herculis columnarũ ſymbolica interpretatio 282.c
Herculis furor in liberos 6.f
Herculis nodus 113.b
Herculis progenitores vnde oriundi. 377.a
Herculis ſacrum 393.d
Herculis ſignũ ſummæ nobilitatis ex ære Romæ etiamnũ extat 395.e. & 396.b
Herculis ſimulacrũ in Capitolio interpretatur 396.b.c
Herculis virtutes tres 396.b
Herculi quare ſacrificabatur coturnix à Phœnicibus 177.e
Herculem quà forma Galli faciebant. 239.d
Herculeus taurus 23.d
Herculiani iuniores, ſeniores 143.c
Herculanus Leo quid 14.f.& 15.a
Herculanus morbus aquilino lapide exploratur 142.d
hermaphroditi an apud ſolos Lunenſes. 135.c
Hermæa forma cur quadrata 290.c
Hermæa ſigna qualia 236.a
Hermes vnde dictus 259.c
Hermolaus Byzantius Stephanum in cõpendium redegit 147.a 194.f
Herodes Athenienſis in Neptuni templo dicauit delphino inſidentem Palemonem 194.c
Herodis ſcomma in Bradeam 329.f
Herodotus putat leænam ſemel tantum parere 11.b
heroes & heroum ſtatuæ quales. 366.a.b
heroibus cur draco ſacer 112.b
Herſiliæ filius cur bullæ geſtamine decoratus 301.b
Herûs & Leandri fabula quid 247.e
Heſiodus contra Proclũ defenſus 163.c.d
Heſiodus quare difficulter profecit 372.d
Heſiodi an germanũ poëma de Scuto Herculis 112.b 343.b
Heſiodi locus 32.f 103.b 156.a 150.c 161.c 186.a 196.f 263.f 321.e 345.f 407.c
Heſiodi verſus duodecim è Theogonia cur ſuſtulerit Seleucus, & quos 307.e
Heſiodo laureum ſceptrũ à Muſis datum, quid ſignificet 372.d
Heſperus 331.d
Heſychij Hieroſolymitani laus 250.f 251.a 305.b
Hetruſcorum doctrina de prodigijs à quibus manarit 236.b
hexapus 265.c
¶Hierarchiæ angelorum quot 331.c
Hieremiæ locus 84.c
Hieroglyphicè loqui, quid 391.c
Hieroglyphici ſenſus celebritas & diuinitas 160.c.d
Hieron cur laudatus à Pindaro 34.c
Hieron puer à patre expoſitus 185.f
Hieronymus Fracaſtorius 368.d
Hieronymus Mandolus 70.f
Hieronymus Vuolfius 224.e
D.Hieronymi locus 268.c
D.Hieronymi opinio de Pelecano 146.b
hilaritas 236.d 304.e.f. 374.b 387.e 398.a 409.f
hilaritatis ſymbolum 398.a
hippicum menſuræ genus quod 266.b
hippobinos homo quis 36.a
hippoceruum noſtra vidit ætas dono miſſum Franciſco Galliarum Regi à Friderico Mantuæ Duce 56.c
Hippocrates cur pileatus 294.d ab Aeſculapio oriundus Ibid.
Hippolytus Medices Card. 325.f
Hippolyti Medicei liberalitas 99.f
Hippolyti Medicei mors 311.f
Hippolyto cur templum excitarit Diomedes 298.f
hippomanes 36.e.f
Hipponis ſententia de cœli figura 242.f
Hipponis ſententia de procreatione 216.c
Hippota Neſtor 33.d
hippopornos 36.a
hippopotamus 208.b huius peruerſitas Ibid.
Hippothoontis poëtæ ſententia 2.f
hircus animal libidinoſum 73.a formoſarum puellarum collegio nutriebatur Mendeſio ciuitate Ibid.
hirci hœdiq; immolandi in ſacris quid. 71.b
hircini adipis vis in vite 71.f 72.a
Hirpi & Hirpini 120.d
hirquitillare, & hirquitalli 272.d
hirudo 216.d
hirundo 161.f.& ſeq.
hirundo in Pyrrhi tabernaculo nidum poſuit 165.e
hirundo literas ad pedes alligatas portans 163.f
hirundo volitans ſupra caput Alexandri quid 162.f
hirundinis ars & ingenium Ibid.b
hirundinis caput ſe habere qui imaginatur, quid denotet 163.e
hirundines ædium conſtruendarum normam commonſtrarunt 162.c
hirundines cur à tecto ablegauit Pythagoras 162.e
hirundinum Muſæa Ariſtophani quæ. 165.a
Hiſpania 97.b
Hiſpania per Geryonis ſymbolum 228.e
Hiſpanicum leporum genus 97.a
¶Hœdi in diuinis literis quid 73.b
Homerus nullius diſciplinæ neſcius. 242.f
Homeri defuncti anima qua ſpecie euocanda 165.e 166.a
Homeri locus 111.a 141.a 159.d 167.d 213.b.c 353.d.e 458.a
Homerum in pauonem abijſſe, cur dixerint Platonici 171.a
homo 340.c 441.b
homo bulla 301.f
homo ingluuioſus, intemperans, in ſues condendus 66.d
homo arbori ſimilis 433.b
homo mentis impuræ 180.a
homo nihili ac nequam 49.e
homo raræ conſuetudinis 180.f
homo qui vel ſuam vel alienam ferocitatem edomuerit 5.c
homo quomodo vertitur in belluam 36.b
homo ſolus an comitiali morbo laboret. 177.d
hominus natura 435.a
hominis ætas vt plurimùm annorum octoginta & vnius 132.f
hominem cur ſapientiſſimum omnium animantium iudicauit Anaxagoras 251.f
homine diutius nullum viuit animal præter elephantem 149.e
homines vtriuſq; naturæ 135.c
homines in lupos tranſmutari 81.f
Homolottorum ſacrificium quale 26.c
honor ſummus 310.e
honos fidem ſuſtinet 451.a
honos & virtus 451.d
honorem quibus tribuerit vetuſtas 26.a
honores 313.e
Honoriani iuniores 114.a
Honoriani milites 68.f
Horæ 421.c
horæ nomen 208.d

horæ Græcis Latiniſq; quid 229.c.d
horæ per fluuialem equum 208.d
horæ quæ, & vnde nomen 241.b
horarum obſeruandarum ratio priſca. 46.e
Horatij locus 16.a 22.e 62.d 69.b 77.a 104.c 107.e 112.b 124.d 126.b 158.d 163.b 165.e 170.f 181.c.d 186.c 248.d 254.d 291.c 354.f 364.f 429.c 430.e 440.b
Horcij Iouis ſtatua 69.c
hordei à vitio conſeruandi ratio 373.d
Horomazes quot deos in ouum incluſerit 241.b
horrificum 118.d
horoſcopus 241.a.b
horti in tutela Veneris ſunt 247.b
Horus Aegyptijs quis 141.b
Horus apparuit Oſiridi 31.d
Horus Apollo à Philippo quodam Græcè redditus 233.c mutilus & imperfectus Ibid.d
hoſpitalitatis iura 117.b
hoſtia humana 70.a quibus Dijs immolabatur Ibid.b
hoſtis infenſiſſimus 310.d
hoſtis profligatus 116.a
hoſtis victus 82.e
hoſtium cædes mutua 119.b
hoſtium mutua detrimenta 148.a
hoſtibus quæ optanda dixit Antiſthenes. 54.f
¶Humana vita 317.c 347.f
humanæ vitæ lubricitas 32.d
humanæ vitæ cõmercia 363.c
humanæ rotæ 289.c cur ſex tantum radijs compactæ Ibid.
humeri quid in ſacris literis 233.a
humanitas 292.d
humilitas 151.f 258.f
humor parens omnium rerum ſecundum Aegyptios & Thaletem Mileſiũ 242.c
¶Hyacinthinus color 295.e
Hyacinthus in florem mutatus 440.c.d
hyæna 82.e.f
hyæna an alternis annis mas & fœmina. 83.a
hyænæ & pantheræ odium Ibid.e
Hyantes 66.c
hyca 217.a
hydra 122.c.& ſeq.
hydrargyron 429.e
hydriam in ſacram ædem geſtabant venerabundi Aegyptij 406.c
hyemale ſolſtitium 199.b
hyemalis conuerſio quæ Ibid.
hyems 440.a
hyemis inclementia Romæ maxima. 380.b
hyemis ſymbolum per cornicem 150.c
Hyllus Herculis filius 2.f
hymnus 307.f
hypenemia oua quæ 132.b
hypocrita 179.a
hypocritæ ſimulacrum 148.c
hypodytis 295.e
hypomochlium 360.d
hyſſopus 440.e
hyſſopi ſymbolum 420.b
hyſteria 69.f

I

I Litera 350.b
Iacob contemplationem indicat. 280.c
Iacobus Sadoletus 151.a 165.b
Iacobus Sanazarius, qui & Actius Syncerus, ſenex ſcripſit poëmata 164.e
Iacobi Ziegleri præſtantia in mathematicis 49.c
iactura 370.b.c
iactura per caluitium 231.a
Ialyſus ciuitas ob picturam Protogenis ſeruata 414.b
Ialyſum quanta diligentia pinxerit Protogenes 414.b
Iamblichi laus 239.e
Iamidæ 39.d
Iana olim vocata Diana 104.e
Ianus & Iani templa quadrata 364.f
Ianus æris ſignandi morem inuenit 228.b cur aliquando quadrifrons 229.c.d cur biceps, abſq; manibus, & pedibus. 255.a cur bifrons 228.a
Ianus Cluſius & Patultius 360.f Geminus, barbatus 228.a primum valuas, ſeras & claues excogitauit 360.e
Iani etymon 104.d.e filiæ quatuor. 219.d duodecim coloniæ 364.c templa quadrata ſpecie 229.c
Ianum Saturni filium cur ruſtici lapidibus obruerint 229.d
Iani 363.c.d
Ianiculi numi aliquot 228.b
Ianus Vitalis Panormitanus 293.a
Ianuarius Lenæus 180.f
Iaſoni Venus cur iyngã dederit 184.a
Iaſpis gratiam hominum conciliat 307.b
¶Iberis olus, eiuſq; natura 140.d
ibis auis 127.c & ſeq. cur Mercurio dedicata Ibid.d cur ſalutis ſimulacrum 127.e.f duas ponderat drachmas 127.e
Ibis prima litera Aegyptijs 351.a
ibidis ouum baſiliſcum profert 128.a
ibes candidæ & nigræ vbi 127.c
ibes cur Aegyptum ſignificent 127.c.d
ibidum præſidio Moſes quomodo exercitum loca à ſerpentibus occupata duxerit 127.f
¶Icarius 295.f
Icarius pater ab ebrijs colonis interfectus 390.c
Ichneumon quo pacto crocodilum interficiat 207.c
Ichthyophagorum genus vnde 220.d
Icoſaedrum 439.d
ictu vno exanimatus 204.c
¶ Ideas Platonis cur τερετίσματα vocauit Ariſtoteles 192.c
Idomenei clypeus gallo inſignitus 173.b
Idumæa ficus à Chriſto cur deuota 391.a
¶Iechonias inhonoratus 407.c
ieiunio curantur Venereæ voluptates. 109.e
ieiunia Romani Cereri feruntur inſtituiſſe 412.d
ieiunia à veteribus recepta 412.d
Ieiunus 214.a
Iephtæ deteſtabile facinus 70.c
Ieſus quomodo aſſeruerit nos in libertatem. 28.f
¶Ignarus hominumq; locorumq; 87.c
ignauia 89.d 251.f 258.b
ignauia honorata 302.c
ignis 426.f 439.a
ignis ab Aſſertore noſtro in terram miſſus 86.e
ignis à Prometheo ſuratus quid 135.a
ignis conſideratio duplex 344.b
ignis cur internuncius dictus 363.d.e
ignis duplex 235.f
ignis ex colliſis leonis oſſibus 8.d
ignis hieroglyphica 341.a.c.d
ignis per fumi ſymbolum 345.d.e
ignis ſignificatio in ſacris quæ 344.d
ignis Veſtalis 340.f
ignem adorabant Perſæ, & Lycij 345.a
ignem aqua permiſcere 341.d
ignem formidat leo, & cur 9.a
ignem gladio diſſecare 315.c
ignem Perſæ omnibus numinibus anteponebant 406.c
ſuper igne ſolicitus 9.a
ignobili à genere ad claritatem euectus. 208.a
ignobilitas 183.c
ignominia 271.f
ignorantia 222.d
¶Iliados Mineruæ templum 40.b
iligneï folij calcati à leone vis 9.b
Ilithyia 295.e 341.c
illecebræ amatoriæ 157.d
¶ Imaginatio excitat appetitionem. 109.a
imagines & familiarium inſignia, non ſunt recentioris ætatis inuenta 110.e 143.b
imagines in anulis geſtare ſolebant veteres, & quorum 302.c
imaginibus maiorum illuſtrium cur Romani atria ſua compleuerint 377.c
imbecillitas 200.a
imbecillitas & mos 415.e
imbecillitas humana 399.c 403.a
imbecillus fortiori aſſurgens 180.c
imbellis 246.a.b

in-

imbres alijs aquis magis nutriunt 281.f
imbres per corui ſymbolum 168.c
immortalitas 441.b
immoderatus impetus 34.e
impatiens alieni cœli 209.f
impatiens famis 82.c
impedimentum 212.d 252.a 258.d.e
Imperator 111.a
Impp. duo Ibid.e
Imperatoris optimi munus 226.a
Imperatoris qui paribus cum Auguſto honoribus honeſtandi 18.a
Imperatorum & regum iuſtis dedicata aquila 239.b
Imperatoria maieſtas 138.e
imperitia 346.a.b
imperitiæ & imperiti hominis ſimulacrũ 232.b.c
imperitus diſceptator 93.c
imperitus literarum ne de diuinis diſſerere audeat, lege cautum eſt 95.d
imperitorum præcipitium 289.f
imperium 33.d 315.f 322.d 355.b
imperium firmum 376.a
imperij Romani tres inſignes mutationes 331.e
imperij ampliator 321.b.c
imperij maieſtas ſumma 327.c
imperij ſumma 811.a
imperio doctrináue præſtantes 226.d
imperfecti ſymbolum per ranam 210.f
impetus 67.e
impetus hoſtilis 284.c
impietas per hippopotamum 208.b
impietati prælata pietas 224.f
impius ingratusq́; 158.d
imploratio 100.f
imploratio auxilij 162.d
importunitas ac impudentia 191.a
impoſtura 590.e
improbitas 83.e.f 203.e 293.f
improbitas edomita 208.c
improbitas meretricia 80.c
improbitas per anſerem 274.f
improbi probiq́; viri deſcriptio & parallelon 281.c.d
impudentia 44.f 50.a 88.a
impuritas 176.f
impurus 139.f 240.a
impurus amator 43.d
impuri amoris conditio 196.c.d
¶ Inæqualitas 58.c
inæqualium concordia 34.a
inanis animus 408.a
inanis gloria 58.f
inanitatis ſignificatum 415.a
inaquoſum, quid in ſacris literis 281.b
incarculum 398.a
incantatio 183.f
incœpta magna irrita 201.e
incolumitas 59.e 194.e 414.c
incolumitatis ſymbolum 372.b
inconſtantia 201.b 228.c 337.b
incontinentia reprehenſa 23.a
incrementum noſtrum ex quibus conſtet. 327.d
incrementum præmaturum 383.c
incubones 73.d
incus 353.b
incudes à Ioue ad Iunonis pedes appenſæ quid 353.c
indemnis fuga 80.e
index digitus 260.f idem Medicus, Lichanus, Salutatorius dictus Ibid.
indicti belli ſignum apud Romanos quod. 308.f
Indici elephanti ferociſsimi 19.d
Indicum mare magnas habet teſtudines. 199.f
indigena, vel nobilis 426.a
Indorum mos in traijciendis fluuijs elephantis 19.a
Indorum oratio pro concilianda ſibi principum beneuolentia 402.b.c
Indorum quædam gens longæua cur. 117.d
indocilitas 65.f 88.f 195.b. 238.e
indulgentia 274.e
indumenta 295.a
inexpugnabilis 306.b
infamia 261.f
infernum 284.f
inferorum rotæ cur quatuor radijs tantum compactæ 289.c
infinitum 352.a
infortunium 99.e
infortunij magni tutela 208.f
ab Infortunijs potentior 81.a
infrænis oris finis infortunium 34.f
ingenium 427.f 428.a
ingenium velox 541.e
ingenij acumen 48.e.f
ingenio acutiore cur ſint quibus purius eſt cœlum 396.e
ingenia recta debilitantur verecũdia 191.c peruerſa confirmantur audacia Ibid.
ingluuioſus 214.c
ingrati erga parentes 246.e
per Inimicitias illuſtratus 417.e
iniquitas 360.c
iniquus amor 395.a
iniuriarum vltio 182.e
innocentia 75.c 246.c 371.a
innocentia per manuũ ſymbolum 251.a.b
innocentia per piſcem 222.c
innuus 425.f
inquietudo 150.b
inquilinus 201.d
inſatiabilitas 216.a 249.c
inſcitia cur veſpertiliones 179.e
inſidiæ 337.d
inſignium cauſæ 304.a.b
inſipientia 145.c 179.a.b 329.d
inſolentia 35.c
inſomnia: vide Somnia
inſomniam tribuunt leoni 3.b
inſtauratio 144.a
inſtauratio per echinum 205.a
inſtitutio 277.a.b
inſtitutio ex elementorum natura ſpectatur 280.d
inſtitutio per cœli ſymbolum 281.a
inſtitutio per hirundinem 262.a
inſulares homines peſsimi habiti 219.d
intaminata munditia 100.c
intellectus agens 419.a
intellectus æthereus 361.f
intellectus efficacia 416.a
intelligentiæ vis 427.f
interitus 58.e
interpres 336.e
interquieſcens 52.f
inuerecundus 210.d
inueſtigatio 57.d
inuictus 207.e
inuidia cur per Hydram indicatá 222.d
inuidiæ amuletum 301.e
inuidi ciuitatibus inutiles 405.f
inundatio 10.e
inuolucrũ draconũ in caduceo quid 515.b
¶ Ioan. Antonius Pollio 53.b Geloum primas 404.a.b.c.d
Ioan. Baptiſta Montanus Veronenſis 325.f doctiſsimus medicus 326.a
Ioannes Cornelius Fantini F. 300.d
D. Ioan. cur per aquilã indicetur 142.a cur locuſtis tantum & agreſti melle nutritus 414.a
Ioannes Grymanus Patriarcha 193.f
Ioan. Iacobi Fuggeri laus à literis, literatosq́; iuuandi ſtudio 224.a
Ioannes Laſcaris 338.c
Ioannes Petrus antea vocatus Pierius. 130.c
Ioannes Sicus 259.b
Ioannis Manardi Ferrarienſis laus 250.b
Iolaus apud Thebanos diuinis cultus honoribus 382.d
Iolea Thebis celebrata 374.e
Ionatha mel guſtans quid 187.b
Ionicæ ædes quales, & quibus dijs ædificatæ 365.d
Iordanis allegoricè quid 216.d
Iordani Bonzij domus euerſa 125.e
Iordanis conuerſus retrorſum quid 220.c
Ioſippus à fratribus venundatus 25.e idem ſomniorum interpres Ibid.
Ioſippi parentes ac fratres in Aegyptiorũ commercia non admiſsi 412.d
Ioſippi ſomniũ de Sole, Luna, ſtellis 327.f
Iuliæ Piæ nummus 252.b
Iouiani Pontani carmen de Palmarum amore 370.e.f
Iouiani & Iouiniani iuniores & ſeniores milites 142.c.d
Iouij ordines militum 68.e

Index

onis Ammonis oraculi fabula 5.b
Iouis cerebrum vocatus ſcarus 214.c
Ioui Horcij ſtatua qualis 324.b
Iouis Labradei ſimulacrum 316.b
Iouis prouidentia 235.f
Iouis pullus dictus Q. Fabius Eburnus. 275.d
Iouis regnum quale Platoni 322.c
Iouis Serapidis ſimulacrũ apud Sinopenſes quale 226.b apud Megarenſes 229.d
Iouis ſimulacrum abſque auribus quid. 257.b
Iouis ſimulacrũ cupreſsinum peruetuſtum 380.f
Iouis ſtatua in ſubdiali ara qualis 235.f
Ioui ſtantes ſacrificabant 46.c
Iouem Aegyptij ſpiritum dicebant 105.e
Iouem fulmina ciere cur confinxerit vetuſtas 324.a
¶ Iphicrati duci quomodo animos adiecerit Socrates 171.f
Iphigenia & Oreſtes Dianæ ſimulacrum ex Taurica regione detulerunt Lacedæmona 356.f 357.a
Iphigenia in quenam animantia mutata dicatur 55.c
¶ Ira 86.c.d 244.a
ira delinita 376.d
ira Laceſsita 20.c
iracundia 48.c
iracundia iuſta & neceſſaria quæ 86.d
eiuſdem effectus Ibid.
iracundia ex tarditate ferocior 21.b
iracundiæ non obnoxius 259.c
Irenæi laus 64.f 267.c
Iris cœleſtis 440.c
iris herba Ibid.
Iris cur aëripes & procellipes 235.f
irriſio 89.b 126.c
irritatio 315.e
irritum 256.d
¶ Iſaac cur quadragenarius Rebeccam duxerit 271.f
Iſaac naturæ philoſophiam indicat 280.c
Iſachar aſinus à patre appellatus, Geneſis cap. 49. 67.e
Iſis 285.f 286.a
Iſis cultum animalium inſtituit 47.e
Iſis legum inuentrix 277.b
Iſis prima repertas ſpicas capite circuntulit 304.d
Iſis ſuperius hemiſphærium 40.f
Iſidis nauis 335.c.d
Iſidis numen maximum Aegyptijs 101.b
Iſidi dicatæ teniæ quales 256.b.e
Iſidorus Cynicus Neronem in quibus carpebat 346.f
Iſigoni Cirni ſententia de viperina carne. 117.d
Iſocrates quanam ætate ſcripſerit Panathenaicam orationem 164.e
Iſocratis ſepulchro cur magnus aries adſculptus 78.b
Iſocrati ſtatua decreta Athenis 366.e
Iſraëliticus populus cur non aſcendebat in montem Domini 233.a
Iſraëliticis quo loco lex data 251.f
Iſraëliticos appellauit paſtores ouium Apion ignominioſe 74.f
Iſthmia cur inſtituta 381.c
Iſthmiaci certaminis præmium 381.c
¶ Itali vocati Boues olim 27.c
Italia ibid. & 34.a
Italia olim Bruttia vocata 147.b
Italicum leporis genus quod 97.a
Italicum ſtadium quot pedum 265.f
iteratio frequens 262.d.c
Ithyphalli 377.e
¶ Iubari ſtellæ nomen vnde 25.a
Iubellius Taurea quomodo eluſerit Claudium Aſellum 37.f
Iudea 441.c
Iudea per palmæ ſymbolum 370.b
Iudæi 28.b
Iudæi aſini caput adorare conſuerũt. 89.c
Iudæi etiamnum hodie humano ſanguine ſacra faciunt 70.e
Iudæi piſcem, niſi pinnatum & ſquamoſum, non attingunt 217.c
Iudæorum ſcenopegia in Bacchi celebritatem fiebant 322.f
iudex 255.a
iudices integri eſſe debent 301.c
iudicum ſtatuæ Thebis ſine manibus cur. 255.a
iudiciale genus orationis 16.b
iudiciorum ſeueritas 204.e
iudicium abſolutum vnde 220.d
iudicium compoſitum 346.f
iudicijs capitalibus cicutæ ſuccum propinabant Athenienſes 409.b
iugare, Iouis inuentum eſt 359.c
iugerum 265.f
iugum 358.f 312.a
iugum aheneum Horatio quid 359.a
ſub iugum mittere 311.a
iugi ſpecies quæ 359.a
Iulianus imp. vigilantia præditus maxima 128.c
Iulij Cæſaris cædem præmonſtrans prodigium 372.f
Iulij Cæſaris equus humanis propemodũ erat pedibus 33.d
Iulij Capitolini locus 322.b
Iulij Firmici incuria 23.e
Iulij Medicis laus, clementiaq́ 325.e
M. Iunius Nypſus 263.b
iuniores quos vocet Ser. Tul. & quos Varro 272.c
Iuno 69.f 170.e 236.e 328.f 380.e 383.f 402.f
Iuno quatuor elementorum ſymbolum. 432.f
Iuno ab Ixione adulterij ſollicitata 431.a
Iuno à Ioue vincta catenis aureis 353.c
Iuno cur dicta Lucina 236.c
Iuno conſeruatrix 331.e domina Ibid.
Iuno pronuba 171.d
Iuno regnorum præſes habita 397.f
Iunonis ſimulacrum apud Argiuos quale. 15.c 181.f
Iunoni cur oues ambiguæ ſacrificabantur 76.e
Iunoni quales olim hoſtias immolabãt Aegyptij 70.b
Iunonius 357.e
Iunonis flos 402.f
Iupiter 29.b 229.b 290.e 324.a 359.c
Iupiter cum reliquis dijs cur ad Aethiopũ epulas inuitatus 242.f
Iupiter Elicius vnde 324.f
Iupiter Latialis 70.b
Iupiter mundi anima 323.d
iuramentum ſuper ferro candenti in Liuonia 345.c
iurare per altare quid 243.b
iurgioſus 373.e
iuriſconſulti cœno implicati qui 217.f
ius in armis 308.c
Iuſtitia 26.d 133.b 369.d.c 435.d
iuſtitia per Euphratem fluuiũ 254.a per oculi ſymbolum 233.c per ternarij ſymbolum 292.b per ſtruthiocamelum 278.b
iuſtitia ſpeculatrix ac vindex 233.e
iuſtitiæ cultus 25.f
iuſtitiæ locus Platonicis quis 301.d
iuſtitiæ ſeueritas 315.a
iuſtitiæ ſymbolum 418.c
iuſtitiam quomodo depinxerint veteres. 315.a
iuſtitium 280.e
iuuenalis locus 23.c 30.b 149.b 155.f 221.f 269.b 301.e 329.f 430.f
iuuentus 378.f
iuuentus renouata 241.b
iuuentus ſemper ſpei plena 378.f
iuuentuti redditus 203.f
¶ Iynx 283.c.f linguam habet longam 283.f
Iynx à Venere cœlitus allata 284.a

L

Labor indefeſſus 57.f ſeruilis. 91.a
laboris alieni fructus 188.d.c 214.c
laboris tolerantia 129.c
à Laboribus quies 28.e 33.f
labrax piſcis 267.c
lac gallinaceum 410.d
lac quid Pindaro 286.d
lac ſanguis eſt colore tantũ mutato 411.f
lactis & mellis guſtu imbuebantur infantes à lauacro 188.a
lacte & melle fluens terra quid 286.c.d

Lacedemonij cur frontem abradendam iuſſerint 230.c
Lacedemonij equum ventis immolabant. 38.d
Lacedemonij Iudeorũ conſanguinei per Abrahamum haberi volunt 143.b
Lacedemonij Leuctrica pugna propemodum oppreſſi 374.a
Lacedemonij per aquilã indicati 143.b
Lacedemonij quid reſponderint Alexandro, cùm Deus haberi cupinerit 324.d
Lacedemoniorum inhoſpitalitas 279.e
Lacedemoniorum mos iam parta victoria 173.f
lacerta exiccata in viperã mutatur 106.f
Lacheſis 356.b.e
lachrymæ 205.b 307.e
lachrymarum hieroglyphicum 417.d
Lacones 314.b
Lacones pileati pugnabant 293.d
Lactantius de Phœnice poëma, non hiſtoriam ſcribit 144.d
Lactantius Ptolemæus 70.f
Lactantij locus 412.f
Lactantij Tertullianiq; opinio improbatur 142.f
C. Lelius eodem ſemper vultu 44.c
Lelius Taurellus 22.a
læua veſtis 297.e
letitia 25.d 388.c
letitia interturbata 424.d
letitiæ dator Bacchus 394.c
letitiæ indicium 421.d
læua manus quemnam indicet numerum. 267.d
læua vis in Deo quæ 252.d
Laidis tumulo leænæ ſimulacrum oppoſitum 14.d
Lais quo pacto fuerit obruta à Theſſalis matronis 200.b
Lamachum ſocium ſibi cooptauit Nicias, & cur 228.f
lamma 284.f
lampadum ludus 340.c
Lampſacum cur ſalaci Deo ſacra 390.b
Lampridij locus 386.b
lampyris 120.e
lanata in pelle cur noua nupta ſedebat. 76.d.e
lancea 310.d
lanceam dare & accipere 310.f
Lanuuij clypei abroſi à muribus 99.e
Laodice 336.d.e
lapis 361.c
lapis è cœlo lapſus, qualc ſignum 361.f
lapis & caudex quid Comicis 111.f
lapidem tetragonũ colebant Arabes 361.c
laqueus 356.e
laqueum mellitum quid vocarit Diogenes 186.a
Laræ, ſiue Larundæ humanis capitibus ſacrificatum 419.a
largitio ciceruum 414.d
larus 167.a. & ſeq.
larus cur Herculi dicatus 167.b
larus cepphus, prouerb. 167.f
larum vocauit Cleonem Ariſtoph. 167.b
lares cur caninis tergorib. velabãtur 40.c
laruarum laceſſitor 84.c
laruis non terretur leo 1.b
laſciua mollities 259.f
laſciuiæ pœnitentia 54.c
laſon 238.f
latebræ 59.e
latebris gaudere colubrum quid 107.e
Latini manumiſſi qui 294.x
latro 67.d Latrocinium 207.b
latum vnguem cedere 263.b
laudabilia facienda 59.a
laudatio ſimilis irrigationi 281.a.b
D. Laurentius qualis 244.b
laureatæ literæ 373.b
Laurentius Iuſtinianus patriarcha 137.b
lauretum Liuiæ Auguſtæ 372.c
laureus ſcipio quid indicet 373.c
laurei ſcepteri Heſiodo dati ſignificatio. 372.a
Laurus Soli conſecrata 431.f
laurus 371.f Apollinis inſigne. Ibid. Eiuſdem ignea vis. Ibid. vſta reſonat Ibid.
laurus Bebrycia 371.c Delphica ceteris præſtantior Ibid.
laurus ſuffitionibus adhiberi ſolita 373.a
laurus cur Apollini ſacra 372.a cuſtodiæ ſeu tutelæ conſecrata 372.b
laurus triumphantium inſigne 372.e
laurus vaticinij ſymbolum 372.a
lauri Delphicæ baccarũ magnitudo 396.a
lauri folia fulmen non icit 372.d
lauri folia viridia Pompeij faſcibus à Lucullianis militibus illigata quid portẽderint 372.f
lauri folio annuum faſtidium purgant graculæ, merulæ, palumbes, perdices 159.e
laurus letitiæ victoriarumq; nuncia. 373.a.b
lauro ad dormientium caput appoſita, vera videri ſomnia 372.a
laurum fugiunt anſeres 174.f
Launi milites, eorundemq; inſigne 255.e
Lazarus Bonamicus 217.c
laureum ſcipionem geſtare quid 159.e
Laurium 147.d
¶ Leænæ partus rarior cur quibuſdam viſus 21.c
leænæ ſcorti ſimulacrum 14.e
leænam ſemel tantùm párere putãt Aegyptij 21.b.c
legifera Ceres 162.b
legio viceſima 354.d.e
legumina vel fructus pro gentilitijs nominibus vſurpata 414.b
leguminibus cur abſtinendum 413.e.f
Leliuron 292.e
lenonum improbitas 49.f
lenti qui 315.b
leo cur cœlo adſcriptus 2.e cur ſolare animal 3.a cur ſuperatus fingatur ab Hercule 15.a
leo dominator animalium 4.f domitus ab homine quid 6.d
leo & aper iuncti ab Admeto 2.d
leo gallum cur perhorreſcat 9.c
leo parciſſimi ſomni cur 3.a
leo percuſſorem mira obſeruatione noſcit 12.e
leonis anteriora membra robuſtiora 2.e
leonis à Sanſone ſtrangulati examen apum faucibus fauos ingeſſit 187.e
Leonis X. Pont. inſignia 359.c
leonis effigies 2.b
leonis etymon 3.a
leonis herba 382.b
leonis herbæ natura 10.e
leonis magnanimitas 1.a.b.c
leonis membra ſingula myſtici ſignificati argumentum præbent 1.a
leonis partes anteriores & poſteriores quid 15.f
leonem ex vnguibus æſtimare, vnde nam ortum 263.b
leonem Megara deuaſtantem confecit Alcathus 239.f
leonem quid vocet Martialis 13.b
leones animoſiores qui 1.b pauidi magis qui Ibid.
leones domiti, & Magnæ Deæ currui ſuccedentes, quid 15.f
leones inſomnes cur nonnulli putauerint. 3.a
leones ſemper febri cruciantur 8.d
leones vbi locorũ à culicib. infeſtentur 8.f
leonina ſocietas 5.a.& b
leoninum caput per ſomnium quid 4.f
leonini capitis ſignificatio 2.f
Leonardus Iuſtinianus 137.b
Leontopolis vocata Alexandria 62
Leopardus allio fugatur 423.a
lepos obortus in mæſtitia 187.d
lepus ἀπὸ τοῦ λάσιο dicitur, quod aſpicere eſt 95.b
lepus cur Veneri dedicatus 395.c
lepus Græcum vocabulum 96.f
lepus impurum animal in diuinis habetur 95.d
lepus marinus 216.b
lepus mas & progenerat, & fœtum concipit 96.c
lepus oculos inter dormiendũ patefactos oſtentat 95.b
lepus palpebris clauſis vigilat, adapertis dormit Ibid.
lepus quaſi leuipes 96.f
lepus tute es, & pulpamentũ quæris 95.d
lepus Veneri præcipuè debetur 96.a

leporis occurſus ominoſus & improſper. 95.e
lepores auriti à poëtis vocati Ibid.c
lepores maſculo fœminæ omnes ab Archelao vocati 96.c
lepores qui primus in Siciliam portauerit 97.b
leporum tria genera Ibid.a
leporina caro melancholiam alit 96.b.c
leporinæ carnis eſus formoſiores facit homines Ibid.b
leporinus ſomnus 95.b
lepra quid in ſacris literis ſignificet 420.b
Leptitanorum inſtitutum 408.b
Lerij peßimi 219.d
Leſbia virgo à delphino ſeruata 194.e
Leſbus à Darianis militibus euerriculata 337.f
Lethargi remedium 416.d
Leucadica virgo mirificè à pauone adamata 171.c
Leucothoë cur in veſpertilionem mutata 179.f 180.a
Leuctricarum puellarum necem indicauit canis 41.a
leacus piſcis ſacer Theocrito 213.a
Leutychides Lacedæmonius 118.e
Leuitæ cur iußi abradere pilos omnes corporis 229.f
leuitas 193.e
Leuitas in moribus 44.c
lex, legiſq; appellatio Hebræis quid. 277.b
lex quando data 29.a
legis iugum impoſitum Iudæis 28.f
leges 304.e 359.b
lex diuina de plantandis arboribus myſticè interpretata 395.f
leges, vetus & noua 296.f
legum inæqualitas 193.c
¶Libani medulla ablata à Rege barbaro, quomodo intelligendum 373.c
liber 103.d 352.d vnde dictus Ibid.
Libero Patri ædes ſacræ quæ 365.d
Libero Patri gratißima victima aſinus. 403.e
liberalitas per manus ſymbolum 252.c
liberorum propagatio 340.c
liberorum procreatio, quorum inuentum 235.c
liberales artes quæ 277.a
liberaliſsima benignitas 409.d
liberalitas 408.f
liberatores patriæ 291.f
libertas 293.d.e 296.c 389.d
libertas & liberatio à moleſtijs 230.c
libertas Chriſtianorum vera quæ 38.f
libertas per explicatas manus 252.b
libertas triplex 294.b
libido 72.f 119.c 407.c
libido extincta 247.e
libidinis antidotum 109.d
libidines 407.e
libidinoſus ab ineunte ætate 202.a
libidinoſus quomodo per oculi indicium. 235.d
libitinariorum munus 40.e
libri 283.e
lichanus 260.f 261.d
lien quenam ad ſe trahat 44.b
lienis vitia 43.e
lienem tenuißimum habet canis 43.e
liene laborantib. riſus difficillimus 44.b
lilium purpureum 440.c
lilium. lilijq; ſymbola 401.f 402.a
lilium cur flos Iunonius, cur item Regius 402.f
lilium ſpei ſymbolum eſt 402.a.b
lilia offerebant Nymphis gentium ſacerdotes 402.e
limi oculi 217.a
limpidæ aquæ 285.a
lingua 236.f
lingua coërcenda 206.b diſſecta in ſacris præconi tradebatur 239.c Mercurio ſacra 239.b optimum & peßimum in homine Ibid. plectri inſtar 350.c.d
lingua ferrea, veritatis indicium Pindaro 240.b
linguæ cum auribus cognatio 427.d
linguæ victimarum Mercurio adolebantur 239.e
linguaces 183.f
Lingua ciuitas quæ 147.a
linum, liniq; opificium 299.d.e
lintea veſtis 298.a
linteæ veſtes in ædes ſacras inferendæ 299.f
liris 427.d
liriocëſſa 440.b
litatio 306.d
literæ 47.a 203.e
literæ lauro reuinctæ 373.b
literæ ſeptem 349.e.f
literarũ Aegyptiacarũ characteres 351.a
literarum honos apud Aegyptios 277.a
Literarum ſymbolum 414.e
Liuiæ Auguſtæ lauretum 372.f
Liuiæ currũ cum elephantis decreuit Claudius 27.f
Liuius Podocatharus Cypri archiepiſcopus 199.d
Liuor 134.c
¶Loca autorũ explicata vide in proprijs eorum nominibus
Loculi in quem vexilla figebantur, forma 371.e
locuples 119.f
locupletatio 226.b
locupletatum diſcordijs ciuium 210.a
locuſta marina 197.b 202.d terreſtris 202.f
locuſtæ & polypi inimicitiæ 197.b
locuſtæ ſegetes depopulantur 202.f ſaltu pernices ſunt Ibid.
locuſtarum certamen Ibid.d
locuſtis quibuſnam veſcebatur Ioannes Baptiſta Ibid.e
locuſtis aluntur multi in Aethiopia. 203.b
logium, Pontificiũm ornamentum quale. 306.e
lolium 405.e
lolligo fundit atramentum 203.c
longæui ex doctis qui 152.f 153.a
longo poſt tempore prodiens 210.f
longo tempore aliquid effectum 19.a
loquendum rariſsimè & iucundè cum regibus 174.f
lotos arbor 327.a.b vbi fructificet Ibid. c.d cur Apollini ſacra 384.a
lotos capillata Ibid.b
¶Luca bos 19.a
Lucani ſcarabei 61.c
Lucani locus 24.f
Lucas Euangeliſta 30.c
Lucas minoritanus 267.f
lucerna 340.a
lucerna ardens dictus Io. Baptiſta 341.b
lucernæ Ariſtophanis Grammatici, Cleanthis, Demoſthenis, Epicteti 342.a
lucernæ ſignificationes Ibid.b.c
Lucetius 345.b
Luciani libellũ de Mercede conductis conuertit Pierius in linguam Latinã 167.c
Luciani locus 427.a.b
Luciani locus emendatus 167.c
luci dare quid 179.d
lucifuga Ibid.c
Lucina 328.f
Lucina cur dicta Iuno 236.e
Lucina dicta Diana 214.d
Lucretij locus 8.d 25.f 32.c.e 33.e 102.f 103.a 104.e 109.e 136.b 149.c 177.d 193.a 244.e 246.e 321.f 339.c 340.c 407.f
lucrum 237.f 429.b
lucrum per capitis ſignum 226.c
luctus 236.d
luctus & querimonia 163.b
lucubratio 342.a
lucubrationes per luſciniæ ſymbolũ 166.c
Lucumon Hetruſcus 301.a
ludi Circenſes 322.a
ludi Taurij quib. Dijs, & cur inſtituti 25.b
ludi teſtacei Romæ 413.e
Ludouicus Aliger 368.e
Ludouicus Beccadellus archiepiſcopus Raguſinus 410.d
Ludouicus Podocatharus Card. 199.d
lumbi per Veneris ſymbolum 244.f
lumen in diuinis literis quid 147.e
Luminis maioris violentia 344.f
lumina & luminaria cur vocentur viri clari 327.b.c

Luna 15.d 45.f 61.c 100.b 328.b & ſeq.
Luna cur Lunus virili genere aliquando 329.a
lunare corpus 432.d
Luna menſtrua 228.f
Luna Perſarum indicium 327.e
Luna quæ & Iſis 286.a
Luna quid Pythagoræ 328.b qua parte ſemper clara & conſpicua ibid.e
Luna vixa cur dicta 115.b
Lunæ comparata dialectica 329.c
Lunæ ſimulacrum 426.a
Lunæ & Solis coniunctio ibid.
Lunæ & Solis certamen 100.a
Lunæ facies varia 328.b
Lunæ ortus 46.a
Lunæ ſymbolum 417.b
Lunæ varietas admirabilis 286.c
Lunæ vectatio 331.c
Lunæ nouæ adorandæ mos 46.b
Lunata pellis Martiali quæ 329.f
Lunulas geſtandi mos Romanorum 229.f
lupa intra quot dies pariat 81.d.e
lupanaria vnde dicta 80.c
lupercalia 44.d à quo primum inſtituta ibid.
lupinis dentibus laceratæ carnes cur dulciores 77.a
lupus 79.d.& ſeq.
lupus ab Athenienſibus cultus 79.f
lupus ſtellæ contactu conuellitur 98.c
lupi & equi antipathia 84.b
lupi nomen in ſacris quid 80.c
lupi ſaxum extimeſcunt 80.d.e
lupum tenere auribus, prouerb. 81.e
lurconē quomodo taxauerit Cato 240.d
luſcinia 166.a.& ſeq.
luſcinia modulationis ſtudioſiſſima 166.b
pullos ſuos erudit ibid.
luſcinia quo tempore aſſiduè cantet 166.b
luſciniæ Druſo & Britannico dociles fuere Græco Latinoq; ſermone 166.b
luxurioſæ deliciæ 66.d
¶ Lyæus à ſoluendo dictus 376.f
Lyæi nomen vnde 261.d
Lyciſca cur Meſſalinæ cognomentum 8.c
Lycabanta cur annum dicimus 79.e
Lycopolitani lupum colunt ibid.e
Lycurgus ſacrificium humanum Dianæ offerri ſolitum in Ephebořū flagra conuertit 357.a
Lycurgi de liberorum inſtitutione concio. 124.c.d
Lycus dæmon 292.f
Lydiæ rex 316.b
Lydorum equi, Cyri camelorũ odore conſternati inſidentes præcipitauerunt 94.d
Lynceus claſſem Carthaginenſium à Lilybeo Siciliæ promōtorio proſpectare & recenſere ſolitus 85.e
lynx in genere luporum recenſetur à pleriſq; 85.c
lyncis acutiſſimus obtutus 83.c
lynci Ceruario cognomentum inditũ 85.c
lynces conuexa montium viſu penetrare feruntur 85.d
lyncei oculi à lynce 85 d
lyncei oculi à Lynceo Idæ fratre Argonauta dicti 85.d
lyncurius lapis ex concreta lyncis vrina 85.c
lyra 346.d.e
lyra cur in manu Mercurij ſtatuebatur. 347.a & quot chordarum 348.d
lyræ forma 348.c
Lyſander feliciter aduerſus Athenienſes pugnauit 362.f
Lyſimachi inſolentia arrogātiaq; 324.d huius vanitatem quomodo riſerit Paſiades ibid.
Lyſippus cur haſtam in manu Alexandri poſuerit 310.d.& 324.c
lytræ 98.c

M

M Litera 314.b.c
Macarij hæreſis 193.b
Macedo 82.b
macies ex inedia 83.f
macilentiæ echini ſymbolum 205.a
macilentia gracilitasq; diuinitati propior quàm obeſitas 339.d
Macriana familia Alexādri effigiem quaſi ſibi familiarem habuit 226.e
Macrinus Imperator quas ſtatuas decreuerit Baſſiano Antonino 319.c
Macrobij locus 225.f 431.c
Magna mater 69.f
magnanimitas leonis 1.a.b.c
magnanimitas per pudenda 243.f
Magni Dij qui 311.d
Magnorum Deorum ſimulacro vnde aduecta, & quò tranſlata 311.e
magnus conatus cum dolo 98.a
Mago anulorum ingentē aceruũ effudit in Curia apud Carthaginenſes 302.d
Maia 69.f
maiorum ferenda difficultas 408.b
maioribus parendum vel apum exemplo 135.d.e
mala cogitatio 97.f
mala bonitatis ope ſuperanda 399.b
mala Veneri dedicata 394.c
maledicentia 316.e
maledicus 204.a
maleficiorum amuletum per veſpertilionem 179.f
malignitas perditiſſima 177.b
malleus 313.b.e
malum ex bonis initijs ſubſecutum 128.à
malorum irritamentum 353.c.f
malus e ſylueſtris ſuccus veſpis aduerſatur 189.f
malus Punica in Iunonis honorem plantatur 357.c
mali arboris & fructus hieroglyphica
malus dæmon 209.b (394.b
Mamææ ſomniũ de Alexandro filio 112.f
Manalis lapis 361.c
Manardus medicus 45.c
Manaſſes quinticeps 229.c
mandragoræ ſoporifera vis 421.a radix ibid.
mandragoræ vſum temporibus noſtris incognitum 421.e
Mandri in India 202.e
Mandro à remis ad imperium venit 392.c
Mandronis nauis 392.c
Manes cur dicti 227.f
Manethon Aegyptius fallitur 3.4.b
Mania Larum mater 419.a
manicæ 358.f
Manilij locus 218.e. 220.f
manipulus 298.f
manipularis 298.c
manobarbuli 143.d
manus & earundem vſus 250.d 251.c
Mantinea 354.d
Mantuani numis impreſſerunt Maronis imaginem 226.d
manus ad digitos vſq; inuoluta 254.c auerſa ad oſculum expoſita quid 253.f coccino præligata 298.c
manus Dei quid 250.f
manus dextera quem numerum indicet 267.d
manus in triclinio Veſpaſiani viſa quid 251.d
manus læua quem numerũ indicet 267.d
manus manum ſcabit, prouerb. 252.e
manus ſiniſtra compreſſis digitis 255.e
manum admouere 252 f
manum deoſculari ſolent adorantes 253.f
manus artium miniſtræ 250.d
manus complicatæ nō ſunt amicis tradendæ 255.e
manus inter loquendum non mouendæ 260.a
manus poſt tergum reiectæ quid 253.e
manuum ablutio quid veteribus 251.b impoſitio 254.c
manus plures ſe habere qui ſomniauerit, quid 255.b
manus remittere 252.c tollere 253.f 254.a
manumittendi rationes quot, & quæ 294.c manſuetudo 19.f 30.d 71.c 386.c
manſuetudinis miræ exemplũ in elephanto Romæ 20.b
mappa 297.c
maraſſus 111.c
marathro lippientes oculos depurgant angues 59.d
Marcelli laus 84.c

Marcia & Martia 296.a
Marciæ concubinæ plurimum tribuebat Commodus Imp. 340.f
Marci Aurelij ſtatuæ forma conſiderata 260.c
M.T. Ciceronis iocus 366.b
Marcomani 114.a
Marcomani Iuniores 114.f Seniores ibid.
Marcus Craſſus agelaſtos 44.c
Marcus Craſſus cur dicterijs non carpebatur à Sicinio 30.f
Marcus Euangeliſta cum Leonis imagine figuratur 4.f
Marcus Mantoua Patauinus iureconſultus egregius 346.b.c
mare 284.a 354.c
mare ἀτρύγετος 220.c cur perniciem vocarint Aegyptij 219.b mundi venter 225.f nihil Ioue dignum producit 217.d nullius frugis eſſe dixit Homerus 219.b
mare perturbatum in inſomnijs quid ſol. 225.f
mare per ventris ſymbolum 249.b
maris aqua ad purificationem adhibetur 218.b
maris imperium 195.a
mare cur Saturni lachrymas vocarit Pythagoras 218.f
mares inter animalia grauius ſonant fœminis præterquàm in bubus 25.a
mares animi 246.b
mares animi Marti attributi 38.c
maris & fœminæ fœtus quibus indicijs cognoſcatur 24.a
marium interitus 230.f
maritalis coniunctio 311.b
maritalis copula per cornices 148.f
maritima antiquitùs omnia ſacra 213.b
maritus coniugis adulteræ 73.e
Marius Bandinus 72.a
Marius Maffæus 116.c
Mars & Mauors vnde dicti 80.a
Mars & Venus per duos accipitres 232.b
Mars Vltor 308.e
Marti cur ſacer canis 44.e
Marti equus ſacer 38.c
Marrhes rex quem honorē habuerit cornici 149.d
Marſyas cur ſuillam dicatur caudam habuiſſe 65.f 66.a
Martialis locus 13.b 38.e 100.c 133.f 156.b. 204.d. 213.d. 248.c.d.f. 297.d 299.f
Martialis & Quirinalis ſocij 319.c
Martes animal 100.e
maſculus & fœmineus fœtus quomodo deprehendatur in tauro 24.a
maſculi vocabulum in ſacrificijs 246.c
Maſiniſſæ Regi munera miſſa cum ſella curuli à Romanis 321.a
Maſurij interpretatio de Angeronæ ſimulacro 261.b.c
mater ſiue naturæ genius 231.f
matris nomen in diuinis literis 135.d
materia prima 438.d
materia, formaq; 286.b
mathematicus 74.b.c
matrimonium concors 347.d
matronarum impudicitia 92.d
Matthæus Macingus Venetus 205.e
maturandum 335.c.f
maturitas 195.e
Mauretania 34.a.b
Mauritanes milites 114.b
Mauri feroces 34.b
Mauri occurſus Hadriano fatalis 380.d
Maximiani Imp. milites cur Herculiani vocati 143.d
Maximini imperiū ſerpentis indicio præmonſtratum 112.e
Maximo Imp. aquila dedit auſpicium imperij 138.b
¶ Mecœnas præcipuus Auguſto amicus 211.d
medicæ arboris caſus Romæ Leoni X.P.M. fatalis 380.b
medici prudentia qualis eſſe debeat 118.b
medici tam manus quàm cor eruditæ debent eſſe 250.b.c
medicos eſſe in Aegypto cur dictum 127.e
medicina multifariam ab oraculis peti ſolet 159.e
medicina lucrum non ſanitatem quærens, inanis ars eſt 410.d
medicina petita à Dis 159.c
medicinæ ſymbolum per ciconiam 125.e
medius digitus 260.f 261.d idem, Medicus, inſanis, impudicus. Ibid. & 269.e
medium 248.c
medium hominis vbi ibid.
meditatio 259.e
medulla carent oſſa leonis 7.c
Medus aſinus primùm vim equæ intulit 92.a
Meduſa 121.f.& ſeq.
Meduſæ caput quid 32.e
Meduſæ caput Domitianus cur pro pectore geſtare ſolitus 227.e
Meduſæ figmentum vnde 303.c
Meduſæ cur ſerpentinum caput 121.f
Megaclis Athenienſis cenſura de Heſiodo 121.b
Megaleſius dæmon 292.f
Megarenſes cur apuis abundent 215.f
Megarenſium factum ad fugandos Antipatri elephantos quale 18.c
Megarenſium mores, & Megaricæ ſphinges 14.d
Megarenſiū ſtratagema aduerſus Antipatrum 64.a
Megarenſibus quid acciderit ferarū effractis carceribus 6.d
mel, ac ab eo metaphoræ diuerſæ 186.c.f
mel adulationis ſymbolum 420.a cur in ſacrificijs offerri prohibetur 187.b & c. quid Pindaro 286.b
mel Corſicum aliquid amari habet 187.a
mel & fauum in ſacris quid 188.a
mellis vſus vitam diutius producit 186.f
melle & lacte fluens terra quid 186.c
melle & lacte imbuebantur infantes ſuſcepti à lauacro 188.a
melle plurimùm vſi Pythagorici 186.f
Melampus 57.b
Melas & Melon cur vocatus Nilus 141.f
Meleta 350.e
Melicerta 194.c huius corpus in Iſthmo à delphino expoſitum 194.d.c
Melicerta, qui & Palæmon 382.c
Meliſſæ hiſtoria 188.f
Meliſſi Euboici ſententia de olore 165.a
melitæa 424.c
Mellophori 396.d
Melo vocatus aliquando Nilus 339.f
Melon & Melius Hercules 76.f
melote quid 395.f
Memnonis ſtatua 384.c
memoria grata accepti beneficij 428.e
memoria 40.e
memoria diuturna 316.c
memoria mali obliteranda 408.b
memoria poſt obitum extincta 209.e
Memoriæ conſecrata auris 238.c
Memphi templum Serapidis 226.a
Memphitica inſcriptio de Aegypti libertate 35.b
Menalij equi quales Phormis 36.e
Menalippus Dianæ templum violauit 405.c
Menandri locus 114.e
Menander Samarita hæreticus 108.f
Menapes ſeniores quinam milites 113.e
Menapij 42.d. 312.f
mendacium 203.d
mendacium in extrema parte nigreſcit 167.a
mendacia cur imbecilla 240.b
Menis rex cur ab Aegyptijs malè audiuit 66.d
Menoni in vxorem data Semiramis 158.f
mens quid Tullio 105.f à ſenſu decepta 108.e verborum fons 39.d
mentis attonitæ conſternatio 198.c
mentis erigendæ ſignum 349.b
mentis frater eſt os 59.d
mentis vehemens agitatio 355.e
menſarij 364.f
menſis 329.b
menſis cur bos appellatus 23.c cur per palmam 369.a
menſes ſinguli dijs ſingulis, & quibus attributi 104.f
menſium Græcorum diuiſio 228.f
menſura à quibus non principium ſumere de-

re debeat 263.a
menſura digitorum filia ibid.
menſura quæ ſit ad ſalubritatem bibendũ 290.d
menſurarum nomina 263.e
menſurarum & ponderum ratio cur incerta 263.b.c 266.d
Mephiboſetha Ionathæ filius 43.b
mercator & mercatura 429.b
mercatorum ſtationes in Ianis habebantur 229.e
Mercurius 41.d.239.b.429.a.b.438.b
Mercurius, vel efficax ſermo 246.f
Mercurius [illegible] 116.b Deorũ præco 239.c concordiæ ſignum 415.c cordis & ſermocinationis dominus 117.d cur vocatus Cyllenius 256.a cur Latonæ cõmittitur ad Xanthi fluuij ripam 239.b.c magno ſilentio colebatur ab Aegyptijs 205.f primus literas Aegyptijs communicauit 351.a primus verba in ordinem redegit 239.c rationis & veritatis Deus 290.c ſermonis præſes 239.b
Mercurius Triſmegiſtus 430.b
Mercurij ſimulacrum apud Corinthios cũ ariete cur 78.b apud Tanagræos quale 78.a
Mercurij ſimulacro cur canis adijciebatur 239.d
Mercurio cur arundo adſculpta 414.f cur dicatus gallus 173.b lacte cur ſupplicatum 390.b
Mercurio linguæ victimarum à quib. adolebantur 239.e
per Mercurium in Sacris quid denotetur 419.b
Mercurium Nilo prognatũ putabant Aegyptij 205.f
meretrix 13.b.c
meretrix per mel. 187.a
meretricia petulantia per equinam imaginem indicatur 36.e
meretricia procacitas 36.a
meretrices quenã amatoribus ſuis cõprecantur 51.e
meretriculas quã non poeſim vocarit Plato 198.d
merops 124.f 125.a huius pietas in parentes Ibid.
merulæ lauri folio annuum faſtidium purgant 159.e
Meſſalina 80.e
Meſſalinæ ſalacitas 100.c
Meſſenij 314.b
Meſſeniorum exitium vnde animaduerterit Theocleus vates 392.a
meſſis in diuinis literis quid 405.b
meſſis per falcis ſymbolum 405.c
meſſoris ab aquila liberati hiſtoria 139.f
meta 278.c
meta triangularis & quadrangularis quæ 291.b
metallis ſingulis Planetarum nomina tributa 419.d
Metellus coruũ lapideum impoſuit ſepulchro Diodori rhetoris 169.c
meteora 235.f
Methona 174.a
Meticuloſus 18.f
Metrodori Scepſij ridicula obſeruatio cõtra cantharides 61.d.e
metus quid 378.f
metus comes potentiæ 18.f
¶ Michael 322.e.f 323.a
Michael angelus occidentali vento præpoſitus 323.b
Michaelis vox quid 252.d
Michael Siluius 20.e
Michaelium familia Veneta 26.f
Midas cur aſininis auribus fuiſſe prædicetur 87.f
Midas Satyrum capiens quid 73.d
Midæ puero formicæ in os tritici grana cõgerebant 58.d
Midæ quomodo Phrygiæ regnum præmõſtratum 137.f
migratio 334.c
Milanioni ceruus dicabatur 55.c
Milichius à nonnullis appellatus Bacchus 391.c
miles 42.b
miles Romane, Aegyptum caue, cur dictũ 35.a
milites cur vulpibus aſſimilati ab Ariſtophane 97.e
milites fugientes galeati lepores vocati à Cornificio poeta 95.e
milites mulieroſi 119.e
militaris diſciplina 125.f
militaris ordo 68.e
militaria ſigna vocalia & muta 30.a
militia 417.e
militarium ordinum inſigne 30.c
milium 405.f ex milio præſumptus panis, incolumitatem præſtat contra venena 405.f
militiæ antiquæ veſtigia Rom. apud Maſſaos 113.d
mille nonagintaquinq; cur taciturnitatis ſignum 276.a
millenarius numerus quibus ſignis notabatur 272.b
millenarij numeri nota & reliquorũ quæ 274.c.d
milliarium 266.b
Milo Crotoniates Iunonis ſacerdos 357.c cur in certaminibus inuictus 273.e cur à Theocrito celebratus 29.e
Milonis ahenea ſtatua in Olympia, eiuſdemq; ſignificatio explicata 357.e
miluus 129.e
miluij Britannię ſacri 130.a
miluijs procumbere, prouerb. 129.e
in Miluios qui dicantur conuerti 130.a
Mimon dæmon 291.f
mimus 183.d
minæ & pax 115.e.f
Minerua 428.a
Minerua Arcadica 357.d
Minerua Pythagoricis cur per triangulũ æquilaterum 292.b cur Trigemina Ibid.e
Minerua [illegible] 29.d
Mineruæ clypeo adſculptum Gorgoneum caput 146.e
Mineruæ ſymbolum per noctuam 146.e
Mineruæ tertiũ vniuſcuiuſq; menſis diem dedicarunt Aegyptij 292.e
Mineruæ Operatrici ſacer gallus 173.c
miniſterium 255.a
minotauri effigies quando extollebatur 30.b
Minutio Auguri cur bos aurata poſita 26.a
Mirmillones 337.e
miſeratio 132.f 146.a 364.b
miſericordia vel pietas 441.a
miſericordia per genu 258.e
Mithridatis cõtra venena remediũ 422.e
mittere ſub iugum 311.a
mitra 303.e
Mitylenæi Sapphûs imaginem numis impreſſerunt 226.d
mixta 25.f
¶ Moderatio 299.c
moderator 234.a
modeſtia 23.b.296.f
Modeſtini Iureconſulti locus 354.f
modius 406.a
modio ſuper ſedere quid ibid.d
mola 363.a molaris lapis Ibid.
m[illegible]s per comæ ſymbolum 230.d
mollities 216.e 424.b
mollities laſciua 259.f
monarchiam probauit Iſocrates 140.b
Monodos cur vocatus Pruſiæ regis filius 83.d
monſtra domita ab Hercule quid 41.d
montani elephantes quales 19.d
monumenta aliquot vetuſta diuerſis locis extantia 399.d.e.f
monumenta vetuſta in agro Bellunenſi (160.a
mora 179.e
moralis philoſophia diſcenda 279.a
morbus grauis 332.c
morbi ad Deorum iram referebant veteres 159.f
morborum ſingulorum ſinguli erant medici apud Aegyptios 127.f
morborũ tranſitus in rebus inanimis 91.e
mordacitas 200.d
mores ciuiles imperfecti 190.e
mores coniugis ferendi 209.a.f
mores occulti 81.f

mores praui 405.e.f
morū diſſolutio 292.d inſtabilitas 83.a
varietas 84.c
moribus aliorum accommodatus 297.b
à Moribus bonis alienus 64.c
moroſitas 314.c
moroſus atq; difficilis 204.d
Morphò Venus 356.f
mors 237.e 312.b 315.e.f 356.d 380.d
381.a 436.f
mors difficilis 200.d
mors & imbecillitas 435.b
mors in diuinis literis quid 247.c
mors per pellis hieroglyphicum 249.f
mors pro amaritudine 382.a
mortis hieroglyphicū per noctuā 247.d
mortis indicium Cupreſſus 380.d
mortes duæ 341.c
morſus canis rabidi 41.f
morſus ieiuni hominis peſtilentior 209.f
mortalium duæ conditiones 217.e
mortui exenterati & aromatibus delibuti
Alexandriæ diutiſſimè conſeruabantur
152.f
mortuorum ventres cur eximebant Aegy-
ptij 67.c 249.d
morus arbor 383.d
Morus paraſitus in cæparum allijq; come-
dones inuehitur 417.c
Moſes cornibus inſignis effingitur 56.d
Moſes infans in profluentem expoſitus, à
Thamura Pharaonis filia ſeruatus 281.d
Moſes rogatus ab Iſraelitis, vt velata facie
loqueretur, & cur 304.f
Moſi cur ab aqua nomen inditum 281.d
Moſis ſerpens æreus quid myſticè 210.c
motacilla 183.e
motus ſpiritalis 426.e
motus à dexteris partibus oritur 258.a
motus omnis à corde initium habet 242.d
¶ Mula equum peperit pilo flauo 92.f
mulorum partus oſtenti loco habita 92.c
muli cur vehiculo lunæ adhibiti ſint 92.f
mulorū vſus tempore belli plurimus 92.a
mulier ad delinquendum procliuis 246.c
mulier malè morigera 89.f
mulieris amor 242.a
mulieris grauidæ appetentia effrænata
423.b
mulieres caſtigandæ admonendæq; 403.f
mulieres à Luna debēt eſſe diuerſæ 200.a
mulieres honoris ſtudioſas eſſe debere
431.e
mulieroſus 84.c
muliebris curæ vanitas quæ 307.e
muliebris ſalacitas 102.d
muliebris ſtatura 290.f
muliebris virtus 308.d
muliebre officium 76.d.e
muliebres columnæ 367.c
mullus ter anno perit 214.d
munditia inanimata 300.c
mundus duplex 432.a
mundus 60.a 330.d 364.d
mundus, vel vniuerſum 423.f
mundi machina 72.a 102.d 430.a
mens Sol 234.a moles 104.d 225.e
moles plena Deo 384.c partitio
apud Aegyptios 134.f hierogly-
phicum 426.b
mundi partes quænam dexteræ, & quæ
ſiniſtræ 24.c
municipibus iniurius ſuis 164.f
munificentia 28.a 414.d
munimentum 98.c 317.c
munimentum ab inſidijs 125.d
multatus de gula 204.b
Multimammia Diana 279.d
multiſcius quo ſigno in lucē editus 229.d
multitudo per nouenarium numerū 271.c
multitudo, & vnus è multis quid 145.a
multitudo infeſta 38.d
multitudo per vicenalem numerum 273.c
multiuolus 178.f
murænæ 209.a.b an ſerpentibus copu-
letur Ibid.
murænæ & thriſſæ euocantur cōcentu &
tintinnabulis 52.a
murænis exponebant olim ſeruitia Roma
ni proceres 209.c
muri pro corona accepti 305.a
mus 99.e
mus albus quis dicatur 200.c auditus
præſtat 24.f in conuiuio candelā te-
nuit 47.a
muris arroſio perniciosa portendit 99.e
muris ſalacitas 200.c
muriū palatū in guſtu ſagaciſſimū 100.a
mures negligit elephantus 18.f
Muſa 227.b 349.f
Muſæ cum Apolline 350.c
Muſæ tres Apollinis filiæ quæ 350.e
Muſæ vnde dictæ 347.b
Muſarum coronæ ex pennis 155.a
Muſarum fons in Parnaſſo excitatus à Fa-
ma 32.e
Muſarum afflatus 438.a
Muſas meretriculas appellauit Plat. 187.c
à Muſis & Gratijs alienus 221.a
Muſæa hirundinum quæ 263.a
muſca 190.e
muſca in ſacris literis quid 192.a
muſca, inſigne in Laconum clypeis 291.b
muſcæ pertinacia ab Homero improbata
290.f
Muſica 280.f 347.d
muſica ſuauis vini guſtu concitatur 389.a
muſica per cicadam 192.e per cygnum
265.c per luſciniam 166.a
muſici cur reprehenſi à Diogene 346.f
muſtela cur inauſpicatum animal 99.c
muſtela cur à Thebanis colebatur 99.d
muſtela marina 113.a
muſtelæ genitale, ſtrāguriæ remediū 99.d
muſtelæ rutam carpunt ab eſu colubrorum
59.d
muta ſigna militaria 30.a
mutila 367.e
mutua officia 93.a
mutuò multi ſcabunt 93.b
¶ Mycenarum portis ſtatuebantur leonis
effigies 3.b
Mycenis pauo in æde Iunonis ab Hadria-
no dedicatus 170.f
Mycerinus Aegypti rex 23.b
Mycerini Aegyptij coloſsi quales 253.c
Mychea Veneri ſacra 207.e
Myiodem muſcarū deum imprecatus Her-
cules 291.c
Myonia 200.c
myrias 293.b
Myrillo cur iratus Cæſar 303.a
Myrmidonum fabula 58.a
Myrtilus 322.b
myrtus 440.e
myrtus ab Hecates templo ſummota
208.d
myrtus corona funebris 374.c
myrtus pro pudendo muliebri 371.f
myrtus Veneri dedicata Ibid.
myrti conſideratio Ibid.e
myrti ramus hilaritatis indicium 374.b
myrto coronari ſoliti milites 304.d
myrtea corona triumphantium militū ca-
piti geſtata quid indicarit 374.a
myrteæ uirgæ hieroglyphica ſignificatio.
374.a

N

N Literæ nota 314.d
N.D. literæ, quid indicent 314.d
N.L. literarum notæ, quid 228.c 314.d
¶ Nabuchodonoſor 65.d
Nabuchodonoſoris ſomnium 362.b
Nabuchodonoſor Hieroſolymam cepit.
142.f
Næuy locus 293.c
Næuus 398.c
Nanaël 323.c
narciſſus flos 440.d
Narciſſus puer in florem conuerſus Ibi-
dem e
nares in ſacris quid 237.f
Naſamones quo pacto ſepeliri voluerint.
319.c
Naſones uocati Gryphes 268.b
naſturtij oleris vis 240.d
naſus 237.c
naſus ſimus petulantiæ ſignum 196.a
naſi adunci ſignum quod 141.b
nationes totius terræ in quot partes diuiſæ
49.c
natorum obſequium erga parentes 13.f
natura humana 328.b
natura rerum uarietate delectatur 107.d
naturalis philoſophus 279.e.f

nauigat.o

naugatio 130.b
nauigatio cita 195.d
nauigatio ſecunda 165.e
nauigatio tuta 204.e
nauigationis autores 315.d
nauis 334.c & ſeq.
nauis apud Athenienſes colebatur in Theſei memoriam 334.e
¶ Nebrias 215.a
Nebridius quid à Iuliano petierit 254.b
Nedes fluuius 391.f
neceßitas 344.e 359.d
neceßitas in caduceo ſignificata 315.b
neceßitates tres naturales 436.d
neceßitudinis auerſator 182.f
neceſſarium, primum eſſe debet 27.b
nefaſtus dies 314.d
negocia publica declinanda 413.d
Nemeca certamina quare inſtituta 381.a
Nemeeus victor 382.a
Nemeeorum victoribus ex apio viridi corona texebatur 381.c.& 381.a
Nemeſis 395.d
Nemeſis ſimulacrum 395.d
Nemeſeos ſimulacrum & inſcriptio 265.a
Nemeſeos locus vbi 238.c
Nemeſeos ſignum 355.d
Neomeniæ dies quis 328.c
Nephthe 131.a
Nephthys inferius hemiſphærium 40.f
Neptunus 25.a
Neptunus delphinis imagine vbinam colebatur 195.a
Neptunus piſcis cuiuſuis ſignum 195.c
Neptuno ſacrificabant thunnum piſcatores 218.a
nequitia 196.a.220.a.357.f
nequitia immoderata 175.e
nequitia muceterata 247.a
nequitia in temperantiam verſa 35.a
nequitiæ facinoroſitas 73.a
nequitiæ frænum 413.c
neritos taurus 29.e
Nero Claudius quonam ætatis anno ſublatus eſt 231.d
Nero ſerpentis ope ſeruatus 117.b
Neronis ſomnium de formicis 113.a ſomnium de aſturcone ſuo 33.f
neſciri facienda tutißimum in expeditionibus 30.b
Neſſanab 415.a
¶ Nicarchi epigrãmatis explicatio 268.f 269.a
Nicagoræ apparuit Aeſculapius ſub anguis ſpecie 117.f
Nicãdri locus 15.f 105.b 106.e 119.b.c 121.a.f 168.e
Nicias imbecillo fuit copore 228.f
Nicippus Cous 5.a
Nigidius opus Halicuticum elucubrauit 214.f
nigra præcordia Homero quæ 285.b
Nigræ Veneris ſacellum vbi 247.d
Nigris fluuius 319.e
nigri coloris ſignum quod 157.b
nigrum & atrum 203.e
Nicò Attica meretrix cur âiξ vocata 72.f
Nicon dæmon 292.f
Nicolaus Cordatus 170.d
Nicolaus Leonicenus 233.b
Nicolaus Leonicus Thomæus 233.b
Nicolaus Leonicus Patauij Ariſtotelẽ Græcè prælegit 198.b
Nicolai Leonici Thomæi laus 165.b
Nicolaum Leonicũ docentem audiuit Pierius 338.e
Nicolai Rodiuili præſtantia ac laus fol. 308.a
Nicolaus Scombergus Card. Campanus 318.e.f
Nicoſtrati Iambi in garrulitatem 163.a
Nilus 150.f
Nilus per aquilam indicatus 141.e fertilis, fœtifer, pinguis 339.d.f cur cum tribus vrnis figuretur 339.a cur Melas & Melon vocatus 141.f totius humoris fons 243.a
Nili diluuium 242.d
Nili diluuium quonam anni tempore 10.e
Nili fontem phialam appellauit Timæus 339.a
Nili ſimulacrum quale 339.e cur ex nigro lapide Ibid.f
Ninus Bactrianos Semiramidis induſtria expugnauit 559.a
Niſus à Minoe interfectus 435.c
nitedula vermis 120.c
nitores 387.b
Nixidia ſigna 159.a cur ſic dicta, & à quo Romam portata Ibid.
¶ Nobilitas 293.c
nobilitas generis 192.d
nobilitas per anulum indicata 302.d per Lunam indicata 329.e
nobilitatis nullum diſcrimen apud Aegyptios 412.e
nobilis, vel indigena 416.a
nocte meditandum 387.b
noctua 146.d & ſeq.
noctua fortunare dicta Athenienſiũ etiam malè conſulta 147.b
noctua in Hieronis haſta viſa 146.f inſidens haſtæ Pyrrhi 147.f letale quid & inauſpicatum affert 147.d
noctua noctis domina 147.e
noctua volat, prouerb. 147.c
noctuæ & cornicis immortales inimicitiæ 147.d.e 148.a
noctuæ Laurioticæ quæ 147.e
noctuæ qua ratione pecuniã ſignificabant 147.c
noctuarum artificioſa pugna 155.d
noctuis pugnantibus opem fert accipiter 155.d
nocturna oua vini odium inducunt 148.b
nocumentum abſconditum 376.e
nodus Herculis 419.e
nonaginta 275.f
Nonæ Caprotinæ 383.f
Nomadum ruſticitas aſperrima 158.b
nomiſmatis Lyſimachi origo 4.f
Noricæ alpes quales lepores progignant 97.a
Noſora vel Noſola 220.d
Nothus 91.f
nouacula in Fortunæ ſimulacro 288.d
nouenarius numerus multitudinem ſignificat 322.d
nouem, nongenta 271.c
nox in ſacris quid 332.e
nox per pauonem 171.b pro morte 247.e ſtudijs commodißima 342.c
¶ Nubes 282.d.e
nubes belli Virgilio quid 284.c
nucis inglandis hieroglyphicum 379.b
nullius frugis opus 315.c
Num, Aegyptijs quid 10.e
Numa Pompilius inuenit rationem eliciendorum fulminum 314.f
Numa Pompilius Ioui Flaminem aßiduũ ſacerdotem inſtituit 319.e
Numa populo dedit in congiario ligneos & ſcorteos aſſes 26.f
Numa Pompil. quomodo deceperit Picum & Faunum dæmones 324.f
Numæ ancile 312.c.d numen 345.a
numen improfanabile 413.b
numeroſa proles 236.e
Numidæ cynocephalorum lacte viuebant 45.e

N V M I.

Numus L. Aelij Aurelij Commodi 207.f
T. Aelij Cæſaris Antonini 363.f
L. Aelij 253.b
M. Agrippæ 195.b.c 335.d.e
M. Agrippæ Cos. III. 321.c
Alexandri Pij Imp. 402.a
Antonini Pij 18.a 216.a 139.c 137.f 233.f 253.b 289.a.b 293.e 313.a 325.e 329.c 337.c 364.a 365.b 405.a
Antiochi 15.b 351.d 438.d
Argiuorum 100.d
Aſia recepta 313.b
Athenienſium 26.e
Auguſti 71.e.f 207.f 330.e 334.e 416.f
Auguſti patris 139.c
M. Aurelij Antonini Brit. 429.f 319.f
Aurelij Cæſaris 311.b
M. Aurelij Seueri Alex. 117.e
Cæſaris Dict. III. 313.c
Caligulæ 319.e
Caracallæ 293.e
Cephaleniorum 34.e
Cibyratici numi conſideratio 158.d
Claudij P.T.Aug. 401.a

Clodij

Clodij Pupieni 320.a
Conſtantij imperatoris 365.b
Corinthiorum 32.c
Domitiæ Auguſtæ Imp. 171.c
Domitiani 337.c 364.b 365.b
Domitiani Cos.XIII. 320.a
Druſi 116.a
Fabatij 105.b
Fauſtinæ 25.f 249.b 170.c.f 171.d.e 288.a 289.a 328.e 363.f
Gallieni 32.b.c 55.c 78.c 84.b 168.a 206.c 309.a
Germanici Imp.Cæſaris Aug. 189.a
Ser.Galbæ 293.f
Gordiani Pij 253.c 256.e.d 194.e
Gratiani 251.e
Hadriani 32.d 34.b 55.c 219.e 224.b 239.d 254.f 314.d 363.f 364.a 335.d 402.b 405.a
Hadriani tertium Conſulis 118.e
Hadriani Traianiq; Impp. 116.a
Hieremiæ 196.a
Iani 228.b 334.c 315.a
Iani bicipitio imberbi 228.a & alius bicipitio barbato Ibid.
Iuliæ Auguſtæ 319.c
Iuliæ Mamææ 111.d 116.a
Iuliæ Piæ 396.a 404.e
Iuliæ Piæ Felicis 270.e 364.a
M.Iul.Philippi Aug. 213.f 319.f
L.Liuinei Reguli 403.a
Lucillæ Auguſtæ 213.f 264.a
C.Mamilij 40.f 415.b
C.Marij 26.c.d
Q. C.Mari 27.c 127.d
Diuæ Marinianæ 171.f
Maximiani Pœni 273.b.c
Maximiani 385.e
Diuæ Maximinæ 271.e
Metij Macri 330.f
Q.Naſidij 195.c 315.b
Neptuni imagine 195.b
Neroniani 34.a
Neronis Cæſaris Auguſt. 214.b 319.f 347.d 370.a
Neronis Claudij 193.b
Neruæ 33.f 289.a 293.f 321.e
Neruæ Traiani 289.c.d 337.b.& c
noctuarum numiſmata uaria 147.a
Octauiani Auguſti 226.d.c
Otacillæ 296.a Papiriani 34.a
L.Pap.Curſoris 32.d
Diuæ Paulinæ 171.d
Peloponnenſium 200.e
Pertinacis 330.b
Diui Pet.Pij patris 239.c
M.Pletorij Aed.Cur. 320 f
C.Poblicij Q.F. 2.f
Pomponij Muſæ 347.d
C.Poſthumij 43.c
Pyrrhi 139.a
Romanorum 441.c
Diuæ Sabinæ Auguſtæ 239.d
Sabinæ Aug.Hadriani Aug. 196.a
Saloninæ 78.c 323.f
Sagittarij nummi qui 310.b
Sapphûs imaginẽ nummis impreſſere Mitylenæi 226.d
Scribonij Libonis 346.b.c.e
Seleuci nummus 29.f
Septimij Getæ 337.c
L.Septimij Seueri 28.a
Seueri Alexandri Aug. 328.c
Seueri Macrini Aug. 116.a
Seueri Pij 385.e
Syracuſanorum 115.b 34.c
Tenedius nummus 227.f 316.b.c
Ti.Cæſaris 278.c
Tib.Claudij 215.f 293.e 402.b
Tigranis 302.f
Titi nummus 370.b
Q.Titi 32.e
Titi Veſpaſiani 195.e 319.e 335.f 404.e
Veſpaſiani 116.c 115.f 139.d
Vitellij Cæſaris 431.d
Nummi aliquot Herculis claua ſignati. 375.e
nummi argentei à ſenatu Auguſto decreti conſideratio 365.f
nummi argentei cuiuſdam inſcriptio 46.c
nummi bigati, & quadrigati 322.b
nummi cancri figuram habentes 200.f
nummi continentis muliebre caput galeatum conſideratio 227.d
nummi cuiuſdam argẽtei habentis angues tres conſideratio 213.b
nummus Cybeleum habens caput 381.d
nummi duos ſerpentes continentis conſideratio 211.c
nummus gallinaceorum conflictu ſignatus 173.d
nummi, in quo quadriga cum uictoria, conſideratio 119.d
nummi noctuarum uarij 147.b
nummi ranam habentis cõſideratio 211.d
nummus ſerratus quis 316.f
nummi veteres 291.e
nummi uictoriati 255.a
numiſma Athenienſium 26.e
numiſma tricipitis Serapidis 229.a
numiſmata aquilam præferentia 139.b
numiſmata plurima cum ſerpentibus quare cuſa 117.e
nummorum aliquot conſideratio 72.c 139.a 195.b.c 207.e.f 213.e 254.f 238.b 295.f 319.d.c 321.a & b 317.a 332.b 354.f 370.b 372.c 373.b.c 377.a
nupta noua 419.d
nupta noua cur in pelle lanata iubebatur ſedere 76.d.e curru uecta traducebatur 311.c quibus modis ducebatur in domum ad maritum 141.a
nuptæ nouæ offertur colus et fuſus in agro Bellunenſi 356.c
nuptiæ 181.f 321.d 342.f 356.b.c 370.c 379.b
nuptiæ per tricenarium numerum 273.d
nuptiarum fœdera cur ſacramento ignis et aquæ ſanciebantur 344.d
nuptiarum hieroglyphicum per cornices duas 149.a
nuptialia 69.e 344.c
nupturæ olim camelis uirginibus ſupplicabant 94.c
nuriel 322.f 323.a Nurſiæ antrũ 291.f
nutricationis facultas 279.c
¶Nyctiretum herba 431.e
nycticorax 143.c
Nympha cur dicta echidna 303.c.d
Nymphis fontanilibus ædes ſacræ 365.c

O

O Litera 350.b
obcæcatus in ſacris quis dicatur. 233.b
obdurari & excæcari quempiam à Deo quid 184.c
obedientia per aurium ſymbolum 238.a
obeliſci Aegyptiorum 366.a
obliuio cur dedicata Baccho 401.f
òbolus 136.e obſcœnitas 376.c
obſcura uel candida quæ dicantur 285.a.b
obſequium 42.c obſonatores 221.c
obtutus amatorius 23.e
¶Occaſus 206.d
Oceanus Nemeſeos pater 319.b
Oceanus rerum parens Homero 60.b
occiſi pro patria 366.d
occultum conſilium 30.a 426.e
Ochus auaritia famoſus 90.f
Ochus compulit Aegyptios imaginẽ aſini auream adorare 90.f
Ochus Perſarum rex ab Aegyptijs per aſini ſimulacrum notatus 90.e
Ochus Perſarũ rex Apim iugulauit 314.e
Ochi crudelitas Ibid.e
Octaëdrum 419.b
Octauiani epiſtolæ ad Tiberium locus explicatus 252.c
Octauiano panem de manu rapuit aquila. 138.b
octo, octingenta 271.c octoginta 275 c
oculus cur Dei ſignum 234.d
oculus mentis quando rectè cernit 141.c
oculus, Solis cognomẽtum apud antiquos 376.b
oculus Venereus quis Heſiodo 135.c
oculi affectuum moderatores 234.c
oculi Dei in diuinis quid 234.c
oculi diuûm 105.d
oculi emiſsitij, hominis doloſi ineptiq; ſigna ſunt 211.c fores animi Polemoni 233.c morientibus operiebantur, in rogo patefiebant 235.f
oculorum caliginis remediũ 417.d 421.b
oculis explicantur motus animorũ 233.b.c

oculos iuſtitiæ quales dicebat Chryſippus 233.f oculatus 237.c
¶ Odoacer Italiam afflixit 131.c
odium per piſcem interpretatum 219.a
odia capitalia 419.f
odoramenta in diuinis literis quid 401.f
odorari in ſacris quid 237.d
Oedipus Coloneus in ſenectute cõſcriptus à Sophocle 164.e
¶ Oenomai equi qua ratione terrefacti. (81.c.d.e
Oenotria 147.b
œſtrum fluuialis materia producit 190.d
¶ Offenſionis illatæ pœnitentia 310.e
officium muliebre 76.d.e
officia mutua 179.c
officia mutua, per manus 252.e
¶ Olea 385.b. & ſeq. quid in ſacris 386.c
olea Athenis conflagrata litem excitauit inter Palladem & Neptunũ 386.f de eadem ibi enata fabula 387.f 388.a
olea à quibus inuenta 387.d cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit fœcundiſſima. 388.b cur Iupiter coronari ſolitus 387.f cur Mineruæ ſacra 388.b inimica quercui 376.d
oleæ æternitas 386.f
oleæ baccas ueteres parſimoniæ cauſa apponebant 388.a.b
oleæ ramus lana circũuolutus à quibus geſtari ſolitus 386.d ramuſculus cur in Mercurij manu 385.d ramũ ſertis coronatum uouit Apollini Theſeus 386.c ſacra ſtirps quando ſpontè conflagrarit apud Mileſios 386.e
oleis veſcens Plato cur à Diogene irriſus 388.a oleaſter in ſacris quid 386.c
oleaſtro coronabãtur Olympionicæ 387.a
olfactus 44.a
oleũ in perturbatos maris fluctus infuſum, tranquillos facit 386.e
oleum legatũ à nonnullis ad gymnica certamina 387.c
oleum cur concitandæ inſaniæ pharmacũ vocarit Anacharſis 386.f 387.a cur extra corpus quàm intra abſumi malue rit Epaminondas ibid.
oleum terra erupiſſe trans Tyberim Augu ſti temporibus 386.a
olei fons repentè exortus ad Oxum flumen in Alexandri exercitu 387.c
olei ſignificatũ 186.f ſignificatio in ſacris 385.f vas plenum in Panathenaicis victoribus dari ſolitum 387.c.d
oliua quàm longè ab alieno ſolo plantãda 265.e
oliuæ ſurculum columba in arcam Noe importauit 385.b.c
de Oliua plantãda legẽdiue, Rutilij Tauri præceptum 388.b
Oliuerius Caraffa roſarum odorem ferre non potuit 61.f
olla in diuinis literis quid 407.b
olla ſuccẽſa & à Hieremia viſa quid 341.e
ollas pulſitabant per urbem Lacenæ mulieres in Regum ſuorum iuſtis 406.f
olor 164.e & ſeq.
olor cur inhoſpitalis Pindaro 164.f
olores ſeſe mutuò depaſcentes ibid.
Olympiæ Alexandri matri fulmẽ per ſomnium oblatum quid 325.c
Olympiæ ſomnium de dracone quid portẽdebat 112.f
Olympiacum ſtadium 266.a
¶ Oneſili Regis caput cur honorificè ſepultum 185.f
onites cunilæ ſpecies 59.c
Onirocritarum cõmenta à quibus deſumpta 216.b onocrotalus 245.b
operis laborioſi finis, ad fructum reſpicere debet 76.d
¶ Opera laudabilia 305.c
ophiomachus 202.d Opis 69.f
opis imploratio 26.b 320.f
Opis Deæ ſimulacrum quale 252.f
Opis Deæ ſimulacro ſerpentes appoſiti, quid 111.d
Opi ſedendo rem ſacram faciebant 46.c
opem ferre 252.f
Oppiani locus 196.f
oppida condere, inter ingentia facta recenſebatur 366.b
oppidis condendis quis mos 23.c
Opiſthocomæ vocati Euboici 230.c
opportunitatis captator 61.a
oppugnatio manifeſta 355.c occulta ibid.
Optio 100.a opulentia 58.d 75.f
opulentia felicitatis pars 385.e
Opulentus 98.f opus 250.d
Opus & labor 27.a opus mane 193.a
¶ Oracula conſulta vt medicina multifariã peteretur 159.e Orata Sergius 302.a
Oratal & Alilat Arabum Dij 254.c
oratio, uel eloquentia 419.a
oratio ardens 243.a
oratio ornata 440.c
orationis profectus 300.b
orationis firmitas 429.b
M. Oratius conſul 359.f
oratores vani notati 217.f
oratoria ars mercenaria inanis eſt 410.d
oratoriæ partes tres 16.b
orbis dominium 111.d
orbis terrarum 49.b 288.f
orbẽ in quod partes diuiſerint Aſtrologi. 49.c orbitas 236.e.f
ordinis obſeruator 229.c
ordines equeſtres Tarentini 34.d
Oreſteæ furiæ 260.b orgyia 265.e
Oriens 17.f Origanum 422.e
origanũ carpit teſtudo cum viperam ederit 59.c
origanũ cur frumenti aceruis circumſpargendum ibid.b
origanum imponunt plagæ Ciconiæ cum vulnus à ſerpentibus acceperint 59.c
origani ſpecies 422.f
Origenes immeritò poetas taxat 211.b
Origenes Latinus valde corruptus 4.d
Origenis codex emaculatus 383.a
oris vis per colubrum indicata 106.b
Oritæ pane ex piſcib. cõfecto vtũtur 47.e
Orizon 41.e Ormenus dæmon 291.f
Orontis de ſupputatorũ digitis ſententia 268.c.d Orpheus 347.b
Orpheus cur in cygnũ emigraſſe dicatur 161.d qua ſpecie huius anima foret euocanda ibid.e
Orphei ſimulacrum in Lebethris 380.c ſudorem emiſit ibid.
orta ſeneſcere 232.b ortus 206.c
ortus & obitus rerum 101.c
Orus Apollo, vide Horus oryx 47.b
¶ Os & oris fabrica 240.f
os non habere quid 241.a
oſcorzones viperas vocant Hetruſci 111.c
oſculandi manus Imperatoris mos 254.b
oſculum ſymbolicis Theologis quid 410
oſculo licebat olim apud Romanos obuias quaſq; mulieres excipere 156.a
oſcula apud Lacedæmonios cõceſſa 159.a apud Megarenſes in honorem Dioclis ibid. Apud Niſæos ibid.
Oſcus rex, & populus 111.b
Oſiris 29.c 68.b 103.d 131.a 246.f 376.a
Oſiris & Anubis expulerunt Gigantes ex Italia 41.e
Oſiris eodem, quo Ceres, inſignitus geſtamine 406.b
Oſiris Gigantes bello perſecutus 230.e
Oſiris idem qui Dionyſius 234.b 376.e
Oſiris Iupiter, pater, iuſtus, dux 162.b
Oſiris vox quid Aegyptijs 230.f 234.a
Oſiridis imago quæ 234.a 426.d
Oſiridis peregrinatio 230.e
Oſiridis tæniæ 286.d
oſſa leonis dura 8.d
oſſifraga aquila quæ dicatur 139.d
oſtentũ quodnam acciderit Flaminio Conſuli 37.f
oſtenta varia 112.e. & ſeq.
oſtracinæ & ſcorteæ pecuniæ 26.f
oſtrea 202.a cui deo dicata ibid.
¶ Othocarus Bohemiæ rex oblatũ imperium reſpuit 131.e
otij ſtudioſus 183.c otis auis 180.b
otidum caro ſuauiſſima ibid.
Otus auis modulamine afficitur 52.b
¶ Oua zephyrea, hypenemia, vel ſubuentanea quæ 132.b
ouatio 374.a
Ouiculæ cognomentum cur tributum Fabio 74.e
Ouidij locus 25.c 44.e 121.c 121.b 177.d 187.a 220.d 228.b 235.d 258.d 272.d 286.a 322.e 334.e 342.f

384.d 430.a 435.d 440.c
Ouidij Halieuticon opus 214.b
ouiles mores 74.d.e
ouilli pecoris hoſtia cur vocata maxima 75.d
ouis 74.d.& ſeq.
ouis leonem pariens, quid portendat 5.a
ouis vnus, multa dicta 76.f
ouis lupiq; antipathia 77.c
ouem offerre Deo, quid 74.c
ouem quando ſacrificabant Romani 30.c
oues ambiguæ quæ 76.e
oues antiquitus in honore habitæ 76.a
ouium paſtor quis in ſacris 75.b
ouam pro carne vitatum 411.f
¶ oxymala Perſica 441.a (122.f
Oxyrynchitæ piſcem pro deo coluerunt

P

Pacificator 253.d 430.a
Pacificatio 260.b
Pacuuij locus 102.f
pæcilæ piſces 218.d
pæti oculi 235.c
pagurus piſcis 201.d
Palemon Grammaticus M. Varronem literarum porcum appellauit 63.a arrogantiſſimus fuit ibid.
Palæmon puer delphino vectus 194.c eidem nautæ vota faciunt ibid.
Palæmon, qui & Melicerta 382.c
Palæſtini arcam Domini prædam abduxerunt 255.d
Palæſtini doloſi 97.e
Palamedes cur pullum equinum Soli ſacrificandum putarit 38.c
Palamedis reſponſum ad Vlyſſem 129.c
Palamnei dæmones 292.f
palato anguſtus ſedes inſit 240.c.d
paleæ in ſacris literis quid 405.b
Paleologi Athenienſium qui 17.b
Paliurus quid in ſacris 400.d
Palladium 311.c
Pallantis filia nupſit Dardano 311.e
Pallas armata 310.c
Pallas 29.d
Pallas, Palladisq; ſtatua 303.f
Pallas cur dicatur de cœlo deſcẽdiſſe 125.e cur Meduſæ caput prætendat 122.b cur vocata Tritonia 191.c
Pallas & Iuno ex vulture 134.e
Pallas ex Iouis capite cur dicatur nata 135.d Pandorã contens & ornans inducta ab Heſiodo 307.e per ſeptenariũ numerũ 171.b trib. infauſtiſſimis beſtijs delectata opinione Demoſthenis 140.f Vulcano matrimonio collocata quid 234.f 235.a
Palladis Neptuniq; certamen 354.d
Palladi vnde nomen 33.c cur dedicatus draco 112.b dedicatus tertius cuiuſq; menſis dies ab Aegyptijs 192.c templum erectum ab Epopæo 386.a.b
Palladem & Vulcanum maſculofœminas indicarunt Aegyptij 134.f 135.c
Palladẽ Nicander Dictynnã vocat 373.f
pallium & palliatæ comœdiæ 195.a
palma 369.a & ſeq. 441.b
palma ænea Athenis in Delphici Apollinis templo dedicata 370.c cur victoriæ ſignum 369.f 370.a cruci dominicæ aſſimilata 372.c in quo à cunctis arborũ generibus differat 371.b Trallibus Cæſarianæ victoriæ indiciũ fuit contra Pompeium 370.a
palmæ materies incorrupta 369.e oſcula contra faſcinationes 369.b
palmæ ſpecies piorum vitam cur ſignificet 371.a
palmam inter iuncturas lapidum enatã ante domum ſuam Auguſtus tranſtulit in compluuium deorum Penatiũ 370.a
palmæ maritali copula cõiungũtur 370.c
palmarum alia mas, alia fœmina ibid. earundem mutuus amor ibid.d
Palmarum dies 441.e
Palmis Iudea abundans ibid.e
palmata tunica 208.d
palmus 263.e 264.c
palmi dimenſio cur varia 263.e
paludamentum 297.e
palumbes ægrotæ lauri folio ſibi medentur 159.e
palumbis etymon. 158.e
de palumbibus diſtichon 158.e
palumbus Diadumeno auſpicium dedit ad imperiũ 159.b Alexãdro Seuero. ibid.
paluſtres elephanti quales 19.d
paluſtris cur fingatur Hydra 322.e
Pan 330.c 425.f cur fiſtulam ſeptem calamis compactã, & pectus varijs inſigne ſtellis habeat ibid.
Pan cuius filius fuerit 72.b
Panici furores 52.b
Panathenaicã orationem in ſenectute ſcripſit Iſocrates 264.e
Pandectarum locus reſtitutus 265.c.e 302.b 334.b
Pandionis filiæ quæ 263.b
Pandora 303.f 433.f
panis doctrinæ ſymbolum 408.c
Panis geſtamẽ ex hinulea pelle 103.d
Panis ſimulacrũ quale 329.b
Panos in Nymphas procacitas 72.a ſimulacrum in hortis ibid.
Panos Lycei veneratio 44.d
Panſelini populi ſuilla veſcũtur carne 65.c
Pantheon M. Agrippæ 364.e
Panthera 83.e & ſeq.
panthera fœmina mare ferocior 86.a
pantheræ etymon 83.f
pantheræ odore delectantur multa animalia 83.f 84.a
pantheræ pellis cuius rei ſignum 72.b
pantheræ metuunt hyænam 83.e
papauer 440.b
papauer cur cereale dictum 418.e
papaueris hieroglyphicum 418.d
papauerum capita à Tarquinio Superbo decuſſa 419.b
papilio imbecillitatis ſymbolum 171.e
Papinij locus 26.a 160.c
Papyrius cur bulla decoratus 301.b
Papyrij victoria 374.d
Papyrius Curſor 32.e 325.b
Papyrus frequentiſſimã opem in re cibaria præſtat 411.d
papyraceis calceis vtebãtur ſacerdotes Aegyptij 412.f
par copula 358.f parafanga 266.c
paraſitandi ars 183.d
paraſitus piſcis 201.f
Parcæ 330.f 331.a
Parcæ & Horæ cur Iouis ſimulacri capiti ſuperpoſitæ 229.d
Parcæ tres quando depingendæ 356.b
Parcis & fato Iupiter ipſe ſubiectus 219.d
pardo quid reſponderit vulpes 97.e
parentes venerari conuenit, & à quibus filijs 124.b.c
parientium leuati labores 159.a
pariundi facilitas 212.f
Parnacides 298.a
parricidæ ſupplicium 107.a 215.e
parto fruens 214.f
parturientium difficultas & facilitas per manus 252.a.b
partus 360.f
partum cuſtodit aquilinus lapis 142.d
paruo contentus 411.d
paſcha Domini cum amaritudine comeditur 187.c
paſcha quo tempore celebrabatur 35.a
Paſiades Byzantinus quomodo irriſerit vanitatẽ inſolentiãq; Lyſimachi 324.e
Paſiphae 433.d
paſſer 150.c & ſeq.
paſſeris ſignificatio in diuinis 150.f
paſſerum eſtatio rem veneream adiuuat 150.e
paſſeres cur Veneris currum trahũt 150.e
paſſus 265.c
paſtinaca piſcis 214.f
paſtinacæ piſcis ictus quo medendus ibid.
paſtophori 320.a
paſtores ouium apud Aegyptios penè profani, & cur 74.f 75.a
pater, mater, liberi 317.f
paterfamilias parcus 90.c
paterna difficultas 140.a
paterna dilegẽtia in filijs educãdis 226.e
patientia 359.b
patria 248.b
patriæ liberatores 293.f
pro Patria occiſi 366.d
D. Patricij puteus in Hybernia 291.f
patrimoniũ per hirundines nidum 262.e

patrocinium fruſtra imploratum 248.e
Patultius Ianus 360.f
pauitatio 313.b
paulatim quid effectum 356.c
Paullus gemino ll. 346.f
Paulus Iouius 211.e eiuſdem eruditio & laus in hiſtoria conſcribenda 211.d
Paulus Iuſtinianus 137.a
D. Paulus quoſnam à fratrum commercio ſubmouet 201.c
Paulus vas precioſum 408.c
D. Pauli Epiſtolarum locus 249.c
Pauſaniæ virtus in Platæo prælio 366.f
pauo Iunoni dedicatus 170.e cur.f
pauone laudata ſuperbior, prouerb. 171.c
pauones in Samo prius repertæ 170.f
pax 295.b 385.b 403.b
pax, bellum 365.a
pax per caduceum indicata 115.f
pacis commoda 388.a 404.e
pacis, minarumq; hieroglyphicum 115.e
¶ Peccatorum expiatio 440.e
pecten 307.d Veneri ſacer Ibid.
pectus 242.a 317.c
pecunia 26.e ex corio bubulo olim 26.c vnde dicta 76.f
pecuniæ per noctuã ſignificatæ 147.c.d
pecunioſos & cũ crumenis cur finxerint Deos Phœnices 308.e.d
pedibus addere alas 429.d
pedicæ 358.f
pediculi ſcarabei 61.e
Pegaſus, & vnde natus 32.c
peilum 812.a
Pelaſgi nomen cur inuidioſum 295.e
Pelaſgi decumatos homines Diti atq; Saturno ſacrificarunt 340.c
Pelecanus 145.b & ſeq. Chriſti ſymbolum 146.a.b quomodo cũ pullis capiatur 145.c
Pelethronius 117.f
pellis 249 f 230.a
pellem animantis geſtare, mos ſuit heroicus 15.b
Pelopides cur laudetur 218.f
Peloponneſij 200.e
Pelops vnde meruerit Hippodamiæ nuptijs potiri 373.f
Pelopis auriga 322.b
Peluſium nigras habet ibes 127.e
pelta 312.e peltæ forma Ibid.d
Pemonis Bellunenſis laus 23.a
Penates Dij 311.e.d
penna volatus hieroglyphicum 419.e
pennæ aquilæ cur aliorum auium plumas corrumpant 140.d
pennæ argento bracteatæ 415.f
pennigera oratio 427.d
pentalpha 351.c.d
pentagonum 418.b
penula 298.f
Pephnos inſula candicantes habet formicas 58.e
pera 299.c
perditio 341.d 345.f
perditio per maris ſymbolum 284.b
perditio rerum 172.a.b
perdix 175.e doloſus & aſtutus 176.c
perdicis impotens ſalacitas 175.e
perdicis ſignificatio Theologis quæ 176.a
Perdicis venatoris improbitas 175.c
perdicem virili genere appellandum putauit Marcellus 175.d
perdices quæ nobiles, quæ ruſticæ 176.d
perdicum plumulis in ſtratis vſus Heliogabalus 175.e
perdicũ dolus in fallendo venatore 176.c
peregrinantes in Aegypto barbam & comam nutriebant 230.e
peregrinatio 165.e
peregrinus 61.f 114.a
perennitas 319.b
perfectio 262.f 287.e
perfectum nihil in opere humano 210.e
Periander pueros nobiles caſtrãdos iuſſit, decretũq; mox reuocauit 212.e.f qua arte ſibi principatum ſtabilierit 419.b
Pericles cur pileo vſus, & cur σχινοκέφαλος dictus 294.e 317.b ciere fulgura & tonitrua dictus 325.c quid faciebat magiſtratum initurus 42.a
Periclis ſtatuæ cur caſſide tectæ 317.b
Periclymenus 32.f
periculi vitandi ſolertia 214.d
contra Pericula munitus 62.c
periculorum fuga 295.a
periculis in euitandis aſtutia 176.b.c
periculoſus 315.a
pernicies 63.d 118.b 207.d
pernicies ſummota 289.a
pernicitas equi mira 31.f
perpendiculum 368.a
perpetuitas 361.d 380.f
perpetuitatem cur Aegyptij per Solem & Lunam indicarunt 328.e
Perſephone 412.e
Perſæ 310.b equum Soli ſacrificãt 38.d homines aquilino naſo commendabant 138.f per Lunam ſignificati 329.e
Perſæ milites cur vocati galli 171.e quo pacto ducebant bouem ad ſacrificium 26.a ſacrarunt aquilam ante Romanos 117.e Solem Deũ vnicũ putarũt 316.e
Perſarum munditie 101.f
de Perſis victoria 366.f
perſeuerantiſſimi mores 110.b
Perſeus 32.f Pinnipes cur Ibid.
Perſica militia 396.d
Perſicum pomum cordi mirificè conferre 367.e Iſidi cur ſacra Ibid. vnde trãslatũ 397.a cordis ſymbolũ 367.e
Perſici pomi efficacia 396.e.f
Perſica poma ſingula tricenis nũmis quandoq; æſtimata 397.e
Perſij locus 116.e 129.f 203.e 244.f 276. 286.e 301.f
perſuaſibilitas 407.d perſuaſio 337.d
Pertha canis & ciuitas Alexandri 45.b
pertinacia 35.e 190.f
Pertinax ſacrificans, cor in extis bouis non inuenit eo die quo occiſus 241.e
perturbator 190.d
pes in menſuris quis 264.e
pes ſupra pedem poſitus, quid 258.b
pes læuus antè porrectus quid 258.a
pedes ac horum hieroglyphica 256.d.e.f & ſignificata 257.a
pedes in Deo quid 236.f
pedes anguinei Gigantum quid 257.f
pedes per locuſtas indicati 203.a
pedes recti & retorti 257.f
Peſcenij Nigri continentia 23.a
Peſcenij Nigri reſponſum militibus 411.b
peſtilentia 82.e 310.b
peſtilentia in mulieres grauidas ſæuiens Romæ quando 25.b
petalum 303.d
petra quid in ſacris 362.a
Petronij Arbitri locus 169.d
Petrus Alexander 193.f
Petrus Aliger 368.e
Petrus Melinus 27.f 61.f 184.e.f. 130.e 297.d
Petrus Victorius 31 b
Petro Piſcatore quibus in rebus opus fol. 201.b
petulantia 87.f
petulantia domita 73.d
petulantia pernicioſa 150.e
petulantiæ finis 109.f
petulantiæ frænum 23.d
petulantiæ ſupplicium 98.d
petulantes iuniores 45.a
¶ Phæaces à piſcib. olim abſtinebãt 221.b
phalangiæ parricidio infames 107.a
Phalantus vbi naufragium ſecerit 194.f à delphino ſeruatus Ibid.
Phalaris ſcomma in fratres de mutua peruerſitate inter ſe contendentes 219.f
Phalaris ſtrategema 57.e
Phalaridis Taurus in mare proiectus ab Agrigentinis 25.e
phaleræ 305.d
Phallophori 377.e
Phanes 103.d
Pharo vſus conſilio Ioſippi quomodo famem ab Aegypto depulit 25.f
Pharaonis cor indurare quid 184.b
pharetra 309.a.b
Pharſelitæ offerebant ſalſamenta Cylabræ heroi 218.a
phiala 343.c.d
Phidias cur teſtudinem Veneris ſimulacro ſubiecerit 100.a
Phidias Victoriæ ſignum in Marathone cũ phiala ſculpſit 339.b

Phidias viſo leonis vngue totam feri magnitudinem repræſentauit 263.b
Phigalenſium Ceres qualis 38.b
philautia 50.d.e
Philemon lucubrationes ſuas ſolitus erat carè diuendere 255.f
Philemonis auaritia 351.e
Philippus quidam Hori & ſacerdotū Aegyptiorum lemmata in Græcā linguam vertit 161.e 125.b 128.c
Philippi Imp. nummus 18.a
Philippi ſomnium poſt Olympiæ nuptias quale 3.c
Philocrati quænam obiecerit Demoſthenes 221.c.d
Philomela in hirundinem mutata 163.b
Philonis laus 107.c
Philonis pharmacum, θεῶν χεῖρες 159.f
philoſophia communicata 41.c
philoſophia, politioresq; literæ à Chriſtiano homine minimè contemnenda 117.e
philoſophiæ triplex partitio indicata in Abraham, Iſaac, & Iacob 280.c
philoſophi viri munus 41.c
philoſophi cœno inuoluti qui 217.f
Philoſtrati locus emaculatus 19.c
Philotis ancillæ memorabile facinus fol. 383.f 384.a
Philoxenus gruis gulam optabat 240.d
Phiſon Hebræis quid 153.c
Phliaſij cur aheneam capram inauratam colebant 71.c
phocæ corium fulmine non icitur 208.f
phoca 209.f ſomniculoſa Ibid.
Phocion orationū Demoſth. ſecuris 316.a
Phocylidæ carmen reſtitutum 219.e
Phœbe maſculino genere 329.a
Phœbus Gryphenens 267.f
Phœbi inuentum medicina 313.b.c
phœnix auis 143.f & ſeq.
phœnix Orientales habitat ſolitudines 144.b vnicus eſt ibid.
Phœnicis auis deſcriptio 144.f
Phœnicis mors & origo 144.b
Phœnices ad cuculi cantum meſſem faciebant 182.a
phœnices inter homines qui dicuntur 145.a
Phœnices plantas diuinis honoribus coluerunt 304.c
Phœnices cur Deos cum loculis & crumenis finxerint 308.c.d
phœnices duos aliquando viſos qua ratione dictum 144.c
à Phœnicibus honor habitus boui 27.b
pholis piſcis 213.c
Phormis Menalij equi quales 36.c
Phoſphorus 15.a 332.d
Phratoris lepidum reſponſum 406.e
Phryges imbelles notantur 273.d
Phthia in columbam mutata 158.d
phthiriaſis 76.f
Phyſiognomica indicia in facie humana 47.b
Phytalus Cereris hoſpes 393.b
¶ Pica buccinatorū cantum imitata 166.f
pica cur Baccho dedicetur 166.c.f
pica & huius docilitas 166.e
picturæ in Palladis templo conſideratio 219.c.d
Pierius libellū de Fulminibus ſcripſit 325.c pro ſacerdotum barbis declamationem conſcripſit 231.e
Pierius quonam aſtu circumuentus à Rolandino Virdunenſi 170.b ſacrarum literarum ſtudioſiſſimus 130.c.d
Pierij nomen ex Petro Sabellicus autorī primus impoſuit 130.c
Pierij Græcum epigramma, alteri Græco reſpondens 388.e epigramma de Petri Melini nomine 185.a epigramma de virtute per labores acquirēda 369.c epigramma in Framarianū 121.c epigramma in Simiæ improbitatem 50.c Nænia in Alexandrum & Hippolytum Mediceos 333.a opuſculum de ſatione Croci 378.d præceptores qui 338.c.e proteſtatio de hoc colligendo hieroglyphico argumento 201.a ſtudium in hiſce Commentarijs quod 23.b
Pierio Commētarius de Scarabeo quomodo ſurreptus 61.f
Pierius pater Muſarum ſeptem 330.f
pietas 29.f 58.b. 224.b. 341.c 363.d
pietas & amor in filios 145.e
pietas impietati præferenda 208.b
pietas in elephante 19.e
pietatis noſtræ ſtabilitas 361.f.362.a
pileus 293.e
pileus libertatis ſignum 252.b
pilei forma 294.e
ad Pileum vocati ſerui, quid 293.f
pilea quibus ex rebus conſui ſolita apud Romanos 294.f
pili veterum cogitationum indices 219.f
Pimpinelus 193.f
Pimpleis Nympha 350.f
Pindarus cur multum aquilæ tribuerit 139.a
Pindari dictum in ſtolidè iudicantes 50.d
Pindari laus 283.f
Pindari locus 54.e 184.a 197.d 281.c.f 284.c
pinguedo 387.d pinna 201.e
pinnæ in mœnibus 178.d
pinus exciſa ſemel nunq̃ repullulat 381.a
pinus Iſthmiaci certaminis premiū 381.c mortis indicium 381.a naturæ imago 381.c
pinum pro abolitione, ſupremoq; excidio 381.b
piorum cœtus 328.d 390.f
piſcatorij ludi, vbi & quo tempore celebrati 222.b
piſcis gancæ ſymbolū 221.c natura vorax eſt 222.c nequā niſi recens 217.d
piſce non veſcuntur Iudæi niſi pinnato & ſquamoſo 217.e
piſce taciturnior, prouerb. 218.d
piſces ad ieiuniorum conſolationem indulti 222.a
piſces vocales qui & vbi 218.d
piſces argenteos in templa Facelitidis detulerunt Syrij 221.e
piſces manſuetos fert Chalos amnis ibid.
piſcibus cur abſtinendum dixerit Pythagoras 222.c cur abſtinuerunt Aſſyrij 212.c opiparè inſtructa lautiora Romanorum conuiuia 221.b veſci ſolis ſacerdotib. licuit apud Aegyptios 221.e
Piſcibus orientibus geniti dicaciſſimi ſunt 218.c
piſtaciorū maris & fœminæ amor 370.f
Pittacus quomodo Phrynonem vicerit 337.e
Pithecuſæ inſulæ 50.b
¶ Plagæ flagris inflictæ Aſiniatæ vocatæ 87.d
planetæ Fatorum miniſtri 352.e
plani piſces ſacri Plinio 213.c.d.e
plantæ ratione loci magis minusue pollēt 36.f
plantarū gignendi promiſcua virtus 432.e
plantatio fructiferarum arborum quid ſignificet in diuinis literis 395.f
platani folium arcet noctuas 125.d
platani folio Ciconiæ arcent noctuas à nido ſuo 59.d
platani folia arcent veſpertiliones 179.f
platea auis & platalea 243.b
Plato cur equo conſcenſo ſtatim deſilierit 37.d
Plato ſenex ſcribendo moritur 164.f
Platonis locus 428.a 437.f 439.a
Platonis Axiochi locus caſtigatus 252.f 107.c 109.d 133.c.d
Platonis epitaphium 241.c equus 35.d ideas cur τερετίσματα vocarit Ariſtoteles 192.c inſtitutum in eligendo Academiæ loco improbatur 177.f regna duo quæ 322.c & 323.d
Platoni puero apes in labellis conſederunt 186.a
plauſus 232.a 313.d
Plauti locus 69.b 80.a 84.c 98.c 107.c 162.d 180.e 343.c 423.f
plebecula 295.d
plenilunium 431.c
Phlegyæ filiam compreſſit Apollo 40.c
plenilunij vis in conchilys quæ 201.d
plethrum 266.a
Plinij locus 55.e 93.f 84.a 115.e 168.b 183.c 190.c 195.a 212.f 265. d 363.f 430.f
plotes 214.a
plumbū 360.b -plumbei homines, plumbeumq;

beumq; ingenium Ibid.
plurimi, per quinquagenarium numerum 274.f
Plutarchus antiquitatis indagator curioſiſſimus 95.c autor fide dignus 42.f Romanarum hiſtoriarum hoſtis 138.a
Plutarchi locus cõſiderandus 123.b 155.f 176.d 317.b
Pluti oculos cur angues duo dicantur lambere 112.b
Pluto 68.b 426.e
Pluto Adamas cur 306.b.c
Pluto Græcis qui Aegyptijs Serapis 226.b
Pluto puer pacem in vlnis geſtat 385.e
Plutonis caput galea tectum 316.f
Plutonis cor ab Herculea ſagitta vulneratum quid 390.e
Plutonem cur Solem interpretentur nonnulli 316.f
pluuia per araneum 193.c
pluuiæ indicium per corui frequentiores crocitatus 169.f
pluuiæ vocabulo quæ ſignentur 281.c.e
¶Pocula 410.b
podagroſus 28.d
poderes 295.f
poëmatis genus circulus 287.d
pœnitentia 244.b
pœnitere 309.d
poëſis 198.d cur polypo ſimilis 199.d
poëta 377.c
poëta cygni ſymbolo 164.e
poëtæ encomium 211.b nomine Deus colitur 211.c ſymbolum per ranam Ibid.b
poëtæ gloriæ ſtudio trahuntur 165.b mali qui 217.f qui laudandi, quiue improbandi 211.c
poëtarũ coronæ quibus cõtextæ 377.c.d
poëtis cur hederaceæ coronæ attributæ. 378.a
poëtis ſola gloria & victuri nominis cupiditas inſita 372.d
poëtas immeritò taxat Origenes 211.b
poëtas lacte ſimul & melle paſci, quomodo intelligendum 377.d
poëtica vis Ibid.
poëticæ amœnitas 186.b
Polemon quo pacto ſolœciſmũ inepti actoris manu factum reprehenderit 256.c
pollex ſublatus quid 260.c verſus quid Ibid. d
pollicis etymon 260.e
pollices cur ſpontè ſibi nonnulli amputarint 260.e
pollices inter ſe vinciendi mos in ſocietate conſtituenda 260.a
pollulæ 415.c
pollutus morte locus 379.f
polluti in tabernaculum non admittebantur apud Moſem 279.c
Polygnoti opus 90.b
Polymnia 331.a
Polyphrones ab Alexandro Phereo interemptus 311.c
polypus multa deuorat 196.e
polypus atramentum in aquas effundit. 203.c auerſatur dulcia 198.e colorẽ mutat 197.c cur parum viuat 199.b cur poëtices ſymbolum 198.d cur Veneri adſculpebatur 199.a fimis impatiens 298.d
polypus ingenti magnitudine Puteolis repertus 199.b parricidio notatus 107.a falaciſſimus 199.a
polypi caput horrenda ſomnia parit. 198.c caro qualis 197.f
polypi & congri certamen 297.a
polypi ſimilem dialecticam dixit Carneades 196.f
polypo ſuper in diuerſa abeunt Plinius & Plutarchus 196.f 197.a
polypi cur formidoloſi 197.c
Polis vocatus Sol 144.f
Gn. Pompeius mollitiei ſigno notatus. 239.f
Pompeij Magni currũ quando ſubierint elephanti 27.f
Pompeio cur obiectum, quòd regiæ maieſtatis affectaret inſignia 302.e
pompilus 213.c
Pomponiæ Scipionis Africani matri draco circumfuſus 112.f
Pomponij Læti laus 265.b
pomum pro boue Herculi oblatum 393.c
pomum Veneri dedicatum 396.c
pomorum hieroglyphicum 400.c
poma in armum legere quid 308.e
ponderum & menſurarũ ratio cur incerta 263.b.c 266.d
ponere pedem 256.f
Pontanus omniũ ingenia fouit 263.a
Pontanus ſenex ſcripſit Vraniam & Meteora 264.c
Pontani laus 341.b Pontifex 313.d
pontificis Hebræorum geſtamen pectoris quod, qualéue 306.d.c
Pontus cur polypos non habeat 198.f
popa 27.d
populus arbor ab antiquis venerata 361.e
populus temporis ſymbolum 381.c Herculi dicata Ibid.
populus Iudaicus aſino aſſimilatus 88.b
populus lege coercitus 424.c
populus regi ſuo obſequens 183.c
populoſitatis ſymbolum 397.f
porca ſulcus 68.f 69.a
porca triginta capitũ fœtum pariens Lauinij 67.d
porcare 68.f 69.a
porcus 63.a.b.c.& ſeq. animal profanum 93.c Cereri mactabatur 69.c
porcus fœminino genere Ibid.c
porci cultus 68.d.c
porci grunnitu audito fugit elephas 18.d
porcum immolabant inſania laborantes 69.a
porcum tangere non licebat Flamini Diali 65.c
porci à Megarenſibus in Antipatri elephantos immiſſi 64.a
porci quonam aſtu Patauij abducti 100.b
porcos in pinguã inſtruebãt Spartani 65.f
poroſitates exhalabiles inſunt rebus omnibus 197.e
porta cornea 431.c eburnea Ibid.
portæ inferorum adamantinæ 306.b
portenta & auſpicia felicia per aquilam 137.e.f
portentoſi partus qui habendi 238.a
porticus Perſica Lacedæmone 366.f
Portunus 194.c 360.f
poſitum 368.a poſſeſſio 336.e.f
poſteriora in diuinis quid ſignificent. 160.e
potentia pernicioſa 140.e
potentia quo pacto euadit amabilis 162.a
potentiæ comes metus 28.a
potentiæ excelſioris hieroglyphicũ 373.e
in Potentioris ditionem redactus 199.f
poteſtas Dei triplex 436.d
poteſtas inferior 426.e
¶Præcipitantia 52.b
præco deorum Mercurius 239.c
præconi tradebatur lingua in ſacris diſſecta 239.e
præcox profectus 175.f
D. Præcurſoris caput 419.c victus quis 202.e
præfectus militum 113.b
prægnantia 317.f
prægnantiæ diſſimulatrix 90.a
præmaturum incrementum 383.c
præſagitura 133.d præſagium 99.b
Præſentialis magiſter militum quis 34.d
præſtantia 233.e
præſtare & excellere, exundationis vocabula 145.a
prætexta, Romanorum inſigne 298.b.c.d
prætextatæ fabulæ 298.d
Praſiniani & Praſina factio 322.b
prauitas edomita 32.d innocua 119.c
prauarum cogitationum excuſſio 362.e.f
prauitatem aliorum, bonorũ operum ope peruincendam 399.a
preces 236.c
Priamus ad ſtatuam Iouis in ſubdiali ara confugit 235.f
Priapus 248.a
Priapi ſimulacra in hortis quid 247.b
Primogenita ſacrificari præceptum, homine & aſino exceptis 91.d
princeps 42.a imbecillus 86.e ſibi tantum ſtudens 146.f
principis æqualitas ad populorũ animos conciliandos mirè efficax 361.a
principes ex quibus ſacra faciebãt pro ex-

piandis delictis 18.d
principiũ ſceptri cuiuſdã deſcriptio 208.b
principatus 376.b
ad Principatum ineptus quis 34.f
principatuum cura circa quæ 331.c
principium ad quem referendum 286.d
principium anni cur aries 78.e.f
principium & finis 352.b
principiũ egregium citò deſtitutum 88.e
principiũ per ventris ſymbolum 249.b
principij ſymbolum per caput 225.a
principia occulta 316.f
principijs obſiſtendum 97.f 98.a
probi viri quietus animus 181.d
probi viri à potentiorib. ignominioſe acci piuntur 75.a
Probi liber De notis antiquis parum caſti gatus, & cur 272.f
procellæ 284.c
procidere 258.f
Procli ſententia de gallis & angelis ſolaribus 9.c
procliuis ad vitia 258.f
Procne in luſciniam mutata 163.b
procraſtinationis damna 61.e
procreationis partes quatenus à viro & fœmina 216.c
procuratoribus pro ſpongijs vtebatur Veſpaſianus 216.d 217.a
procus vetulipeta 78.a
prodigus 171.c
prodigij quod ad Polydori tumulum Aeneæ ſe obtulit, interpretatio 374.b
profanus 37.b 65.c
profanus per anguillam 209.f
profectionis olim cæremoniæ 392.d
profectus cum ætate 85.c
profugium 364.b
profugus 32.e
progenies antiqua 412.e
progrediens longo pòſt tempore 210.f
progreſsio 392.d
progreſſus vitæ 266.e
proles maſcula, & proles fœminea 24.a
proles numeroſa 236.e
Prometheus 418.a
Prometheus quibus legibus à vinculis liberatus 262.b
Promethei cor à vulture arroſum quid. 134.d cor arroſum ab aquila 141.f
promptuarium cœleſte rerum omnium. 247.f
promuſcis elephantis 17.a
pronubus digitus & anulus 262.a
properantia 81.c
prophanum 237.d
propheta 39.c
propheta cani aſsimilatus 39.c
propheta Hebræis cur dicatur Videns. 277.f
Prophetæ 250.c 282.d.e apis nomine appellati 187.f Videntes appellantur. 299.e quinam olim vocati 39.d
prophetæ & doctores 173.c
prophetarum oracula 187.f
propitiatorium qua longitudine fieri demandatum 269.f
Propertij locus 150.b 155.b 157.b 287.a 295.b 342.d.e
Proſelenes cur vocati Arcades 329.e.f
Proſerpina 69.f 328.f 431.e
Proſerpina & Serapis magnorum dæmonum principes 226.b
Proſerpinæ canes mactabantur 44.d
Proſper Publicola Sancrutius 46.c
Proſper Sanctacrutius 79.b
proſperitas 82.d 12.e 330.e
proſperitas firma 361.f rerum per aquilam 137.d vitæ 149.d
Proteus cur in varios ſe mutare vultus fingatur 303.f 304.a
Protogenis pictoris continentia 414.a
prouentus 247.b 255.b 405.a
prouidentia 57.e 86.c 161.d 365.a.b
prouidentia diuina 226.f
prouinciæ princeps 121.e
prouinciarum ſubiugatio 17.d
Prudentia 118.a 121.f 122.a 128.f cur per morum arborem 385.e per Gangem fluuium 155.e per Iani bicipitium 227.f
prudens captiuitatis declinator 254.b
Prudentij locus 430.f
pruina in ſacris quid 282.f
Prunulus Pierij præceptor 338.c
Pruſiæ ſtratagema in prælio nauali 213.d
¶Palmi circulares qui 237.e
Pſammetichus 74.a
Pſaphon Libycus qua ratione diuinos honores aſſecutus ſit 166.d
pſittacus 166.c & ſeq.
pſittacus cur humanã vocem propius referat 166.d
¶Pterophori qui Plutarcho 155.f
Ptoëmphanes canem viuum pro rege elegerunt 42.b
Ptolemæus Alexandro cur magnam pecuniam miſerit 5.b
Ptolemæi Lagi beneficio Biblia conuerſa in linguã Græcam à LXX. viris 132.e
Ptolemæi Lagi ſuperſtitio 226.a.b
Ptolemæus quidam cur κεραυνὸς vocatus. 315.b
Ptolemæo Aegypti regi quæ dona miſſa à Romanis 311.a
¶Publia Corn. Annia ſe viuã vltrò in arcam cum viro damnauit 156.e
pudenda 245.e
pudicitia 295.f 402.e
pudicitia quare velata facie pingebatur. 161.d columbis prima & peculiaris. 157.a in quibus conſiſtat 296.b turturis ſymbolum indicata 161.c
pudor 298.d 360.e
pudoris cura apud Aegyptios maxima. 200.b
pudoris ſimulacrum cur & vbi ab Icario erectum 295.f 296.a
puellæ ab Athenienſibus vrſæ appellatæ. 86.b
puellæ innuptæ domi clauſæ cuſtodiebantur 86.b
puellarum quàm matronarum ornatus olim ſumptuoſior 367.d
puellas Darij captiuas magna integritate ſeruauit Alexander 247.d
puellaris ætas 86.b
puellares ineptiæ 395.b
pueri recẽs nati cor, duas ponderat drachmas 127.e
puerorum ſenumq; vita qualis 407.c.d
pueritia 272.a
puerperium 299.b
pugilum iuramentum quale 69.c
pugiones 317.e
pugna anceps 316.e
pugnæ initium 313.e
pugnacitas 31.e 173.c 189.e
pulchra incœpta turpiter cedentia 203.b
pulchritudo 421.d
pulchritudo ſine fruge 380.e
pulicaris 421.f
pulicum defectus 181.e
pulicum ſignificatio myſtica 181.f
pullaria arca vel cauea in caſtris 317.e 318.a
pullus color lugubris 157.b
pullus gallinaceus excluſus in manu Liuiæ 172.e
pulli columbarũ quibus conueniant 159.e
puluis in ollam iniectus ab elephanto cur 18.c
pulpa 442.b
puniceis pennis terretur ceruus 53.b
punici mali ſymbolum 397.f
punica mala tam magna quàm parua, granorum numero non diſsident 395.b
punicorum ferocitatem myrtus iuxtà ſata plurimùm iuuat 393.f
purgamentum 375.a
purificatio 218.a
purificator 257.a
puritas 299.f 343.d
puritas animi per gallum 172.f
puritas maritalis 344.c
puritatem adamarunt Aegyptij 220.b
purpura 204.a vorax Ibid.
purpuræ lingua acuta & valida 204.a
purpuræ quomodo capiantur 204.e
purpurea anima quomodo intelligendum 154.c
purpureum & purpuraſcere 204.c
purpureus color pudoris indicium 298.d
puteal 346.c
putei, & puteorum foſſuræ 285.b
¶Pygmæorum ſtatura 264.c.d

pygon 264.f
Pylos quomodo capta 32.f 33.a
Pylo cur bellum intulerit Hercules 32.f
pyralis ac pyrauſta 110.b
pyramis 438.d
pyramidis baſis 291.b
pyramides in Aegypto à quo ædificatæ. 291.e
Pyrrhus Aquilæ cognomento gaudebat. 138.f
Pyrrhi haſtæ inſidens noctua 147.f interitus quis Ibid. in tabernaculo hirundo nidum poſuit 163.e modeſtia in vſurpanda gloria 138.f
Pyrrhi cuiuſdam hæreſis 193.b
Pyrrhicæ boues in Epiro 22.f
Pythagoras cur mare vocauerit Saturni lachrymas 218.f
Pythagoras iubet adoraturos ſedere 46.e Tyrrhenus fuit 301.a Aegyptios adijt Ibid.
Pythagoræ præceptum de anulo arcto nõ geſtando 262.c de animalibus curuos vngues habentibus 6.e
Pythagorici plurimùm melle vſi 186.f
Pythicum ſtadium 266.a
pythones 118.c
Pythones dæmones & ſerpentes 109.c conſulendos prohibuit Deus Ibid.

Q

Q Literam veteres olim excluſerunt 321.c
quadragenarium numerum in flagris & plagis excedere, ignominioſum apud Hebræos 274.a
quadraginta 273.e.f
quadrans Raticus 334.d
quadrantalia deorum ſimulacra apud Arcadas 190.e
quadrantaria fœmina 291.a
quadratum 290.a
quadratus vir Ibid.d
quadriennium 285.f
quadrifrons 229.c
quadrifrons cur aliquando Ianus Ibid.c.d
quadrigarum agitatoribus abſinthiũ propinatum 420.b
quadrigas Soli conſecratas Rhodij quotannis in mare abijciunt 38.e
quadrigati numi 312.b
quadringenta 270.d
quadrupedis Moſaici vitia 35.c
qualitas vniuſcuiuſq; rei tribus plurimùm propoſitionibus comprehẽditur 256.b
quartanas ſanat clupeæ lapis 215.c
Quartodecimani 143.e
quaterna millia 274.b
Quat Hebræis quid 145.b
quatuor 270.b
quatuor anni qualitates 229.c
quatuor Dij præſides homini naſcẽti, qui. 115.b
quercus fortitudinis ac diuturnitatis ſymbolum 375.f
quercus iuxta nucem iuglandem ſata emoritur 140.c
quercus oleæ inimica 376.d
quercus principatum oſtendit 376.b
quercus vnde dicta 374.e
querna corona quare data 375.a
quercus & oleæ odium 385.c
quies 46.f
quies à laboribus 28.e
quietam columbam quid Græci 159.c
quinarius et quaternarius numerus 438.b
quingenta 170.c
quinquagenarius numerus multitudinem denotat 122.d
quinquaginta 274.c
quinque 270.c
Quintæ legionis ſignis adpingebantur elephanti, & cur 17.f
T.Quintij feſtiuum dictum 200.f 201.b
Quintiliani locus emaculatus 260.b
Quintiliani locus expenditur 268.d 430.a
Quintiliani ſententia de orantis geſtu. 156.b
Gn.Quintilius 359.e
Quintilij de agricultura ſcripſerũt 175.c
Quinti Cæcilij Metelli dictũ celebre 30.b
Quintus Fabius Eburnus Iouis pullus. 175.d
Quirinalis 319.c

R

RAbidi canis virus 43.f
rabioſi canis vrina calcata nocet. Ibid.
rabies in cane à ſplene eſt 43.c
rabies in homine quando cognita 43.f
racemorum magnitudo incredibilis 390.f
radices hyſſopi ſaxa penetrant 420.b
radius 304.f
radij ſolares 309.a
rata 215.b eiuſdẽ machinamentũ. Ibid.
rana 110.c cum grillo 211.b Mecœnatis 211.d prædita eſt verecũdia 210.f ſanguinem nõ niſi in oculis habet 210.e
ranæ dare aquam, prouerb. 111.e
ranæ vbinam obmuteſcant 211.d
ranas obſtrepentes ſilere iuſsit Auguſtus infans Ibid.
rapacitas 129.f
Raphael 322.e.f 323.a.b
rapina 152.c
raptor 80.b
Rapum, Solis hieroglyphicum 417.f
ratio 347.b.c
ratio & cupiditas 35.c
rationis modus breuis 292.d
rationis cum appetitu pugna 427.d
ratiocinatio 98.b
rationale ornamentum Pont. quale 306.c
Receptus tutus 80.f
recordationis hieroglyphicum 238.a
rectus tenor 368.a.b
redactus in potentioris ditionem 199.f
redemptio 274.b
reditus in viam 175.f
refibulare 300.b.c
reflandum non eſt in ventum 61.b
refugium 335.f
regimen 337.a
Reginaldi Poli Card. laus 384.e.f 385.a
regnum 305.c
regni ſolitudo 140.b ſymbolum per apes 186.a
regreſſus 258.b
remedium 873.c
remedium in febrem nactus 8.e
remedia contra ſcorpiones 119.e
remeligo 212.e
remittere manus 252.c
remiſsio 274.e
remora 212.d
renes à Venere reguntur 239.b in Veneris ſunt poteſtate 244.f vnde dicti. ibidem
repandiroſtrum animal delphinus 194.d
reptatus ſerpentum quid myſticè 107.e
reptile 103.c
repugnantia rerum 92.a
repulſa ignominioſa 169.b
de Repulſa pudor 54.d
requies, ignauiaq; 258.b
res geſta cominus 191.a
rei domeſticæ ſtudioſus 215.d
reipub. negotia alacri animo ſuſcipienda 185.e
rerum diuinarum cognitio vnde petenda 438.a
rerum omnium gerendarum ſumma quibus reb. conſtet 227.a progreſſus per calceum 300.c proſperitas per aquilã indicata 137.d viciſsitudo 354.a
rerum mutatio 433.c
rerum natura 438.d
reſina Citria 441.a
reſipiſcens 327.b
reſipiſcentia 243.f 348.f
reſipiſcentia per hirundinem 163.e.f
reſipiſcentiæ ſymbolum 414.f
reſtitutor 253.e
retia & retium hieroglyphica 337.c
reuerentia in matres 94.b.c
rex 355.c per apis ſymbolũ 185.d per elephãtũ deſignatus 17.b optimus 111. potẽs imbecillioris artificio petitus 11. tutelaris 111.f vilium affectator 18
regis inter apes munus 18
regis pij & miſericordis ſymbolum 13
regi ſuo obſequens populus 18
reges fulminare dicuntur 109.a pro Dijs habiti à multis nationibus 314.d
regum aures innumeræ 87.f
regibus etiam mortis imperandæ ius per

internuncium ſacerdotibus Memphiticis erat 148.a
regia claritas 303.d
regia poteſtas 302.c
regium augurium 12.f 13.a
¶Rhadamanthus truculentos vrſis ingerere ſolitus 86.c
rhamnus in ſacris quid 400.d
Rhea dea cur ab Aſsyrijs colebatur 222.e
cum Saturno rem clàm habuit 130.f
Rhegmorum moneta quæ 97.b
Rhemmij Palemonis arrogantia 63.a
rhetor Corax 169.c
rhinoceros 21.a eiuſdem cum elephanto pugna Ibid.b
rhinocerontis effigies miſſa Leoni X. ab Emanuele Luſitanorum rege 21.d
Rhodia 350.f
Rhodij quadrigas Soli cõſecratas quotannis in mare iaciunt 38.e
Rhodos inſula pugnaciſsimos habuit gallos 173.e
rhombus 333.e
¶Riſus 44.b
riſus leuitatis ſignum Ibid.c
riualitas 77.f
¶Robur 2.c
robur per pollicis ſignificatum 260.d
robur Romanorũ in legionibus 30.c
ex Robore nati qui dicti 376.c
robuſtus 21.c
robuſtus & robur vnde dicta 375.f
rodere 240.f
Rodolphus Habsburgi comes 131.e
Rolandini Galli Virdunenſis impoſtura. 170.b
Romá capta à Genſerico 131.c domita ab Odoacro 131.c.d quadrata 291.a uetus Ibid.
Roma per mulieris caput 227.d
Romæ antiquum nomen Cephalon fuit. (227.d
Romæ caput galeatum 317.a
Romæ nomen publicari vetitur 227.d
Romanæ virgines nutriebant diligentiſsimè Veſtalem ignem 340.f
Romanus per togam 293.a
Rom. COSS. 316.b
Romani cur equum mactare ſoliti 38.c originem ſuam ad Martem referre ſtudent 227.d quando cœperint eſſe ſuperiores etiam equis 30.b
Romanorum numiſma 441.c
Romanorum mos in ſacrificijs 30.b
Romanum imperium quot annos durauerit 131.b
Romani Imperij mutationes tres 131.e
Romulus & Remus cur Martis filij dicti. 82.d
Romulus vbi educatus 291.c
Romulus Amaſæus 37.a.b 217c. 333.f
rores uocabulo quæ ſignentur 281.c.d
roſa humanæ imbecillitatis hieroglyphicum 399.e
roſa ſine ſpinis conſiderata, venuſtatis amoris & gratiæ ſignum eſt 400.f
roſa ſpinis ſepta, humanæ vitæ ſpeculum 400.b
roſæ afflatum quomodo deſcripſerit Virgilius 401.a.b
roſæ odor ſcarabeum enecat 401.f
roſam quãti fecerint Indorũ Magi. 401.b
roſæ in ſepulchrorum ornatum adhibitæ 399.d
roſæ quomodo fragrantiores fiant 417.e
roſarum halitum multi oderunt 61.f
roſas loqui, prouerb. 401.a
roſaceum Homero cognitum 401.e
Roſcij hiſtrionis claritas 112.e
rota & rotæ deorum 289.b.c rotæ humanæ & inferorum Ibid.
rota currulis quot cõſtet apſidibus 163.f
rotunda templa cur veteres Dijs dedicarunt 364.f
Ruah 435.a
¶Rubecula auis, vel ſyluia 184.c
rubeta rana quæ 211.c
rubi ſymbolum 400.e
rubicunda veſtis 297.c
Ruſus Prætorius cur ſcazonte proſciſſus. 126.b
rugitus leonis animantibus formidabilis 4.f
ruminatio 64.e.f
ruminatio in ſacris quid 35.f
ruminantia animalia, carent altera dentiũ parte 214.c
ruſticitas per ranam 211.d
ruta continentioris vitæ hieroglyphicum 422. a.b
ruta ſi iuxta ficum ſeratur, mitior euadit. 391.e
rutam cur exhorreſcant ſerpentes 412.b

S

S Pro H nonnunquam apud antiquos ponebatur 260.e
S. quid Romanis, & cur triclinijs & diætarum foribus ſuperponebatur 261.c
¶Sabaci Aegyptiorum regis ſucceſſus. 28.f
Sabech 77.f
Sabellicus 165.a
Sabellicus aliquando noctu vidit 234.d ab Vrbano didicit Græcas literas Ibid. Pierij præceptor 130.c 138.c
ſaccium 297.c
ſacer piſcis quis Homero 213.b.c
ſacer ſcriba Aegyptijs cur 227.f
ſacerdos 47.e 303.c
ſacerdotis boni munus 39.b.c
ſacerdotis negligentia, error maximus. Ibid.f
ſacerdoti Aegyptio non licebat equo vehi 31.c
ſacerdotes Aegyptij 297.b
ſacerdotes aſſentatores & aulici magna in orbem importantes mala 132.c.d Arnorum 403.d mali taxantur 217.f
ſacerdotes tantùm circumciſi erant apud Aegyptios 48.b Memphitici ſupra Reges erant 148.a
ſacerdotum Aegyptiorum eruditio 103.a
ſacerdotum amictus qualis 299.e.f
ſacerdotibus indumenta ex lino cur imperata 413.a
ſacerdotibus licuit piſcibus veſci apud Aegyptios 221.e
ſacerdotes quales eſſe oporteat 230.a
ſacerdotium 412.f 410.a
ſacerdotium ſummum 326.f
ſacerdotij ſacroſancti ſymbolum 106.b
ſacoma corona qua ratione deprenderit Archimedes 170.a
ſacrarum rerum cognitio 438.a
ſacramentum 69.c
ſacrificium Ibid.b
ſacrificia in luſtratione quæ Ibid.c
ſacrificiorum ritus quo tempore inſtituti. 363.e
ſacrificandi homines inmanẽ morem quis ſuſtulerit 340.e
ſacrificantes primi, herbas & flores, non animalia adhibuerunt 411.a
ſacrificato quibus licitum veſci 246.c
ſacrarum literarum profeſſor 39.a
ſacrorũ initia 16.b arcana 243.c tempus 349.c
ſacris initiatus 491.f
ſæuitia occulta 109.f
in Sai picturæ conſideratio 218.f. & 219.a
ſagacitas 237.c
ſagacitas & ſagire 44.a
ſagacitas iuuenilis ſenili experientiæ prępoſita 149.f
ſagitta Herculea vulneratum cor Plutonis quid 309.c
ſagittæ 307.f 309. & ſeq.
ſagittarum ſymbolum 424.e
Sagittarij Nerui 114.e
Sagittarij ſeniores Orientales 34.d
Sagittarij Venatores 155.e
ſagum 295.c
Saguntenſes milites 213.f
ſal & mare cur auerſabantur Aegyptij 220.a
ſal cur hoſpitibus ante alios cibos apponitur 220.f & 221.a in menſa euertere, cur ominoſum Ibid.
ſal, quo paſsim vtitur Germania, vnde colligatur 219.c
ſalis ſignificatio in diuinis quæ 200.e
ſalacitas 67.b per crocodilum 207.a
ſalacitas prolifica 150.d
ſalacitatis nomen quid 220.b
Salamandra 119.f. & ſeq. an ignem extinguat 120.e
ſalamandra impunè veſcuntur ſues 120.f

Salij

Salij 81.b 314.d
Saliorum ornatus quis 321.e
ſaligna ſalx cur Priapo attributa 383.a
ſalix 440.ſ
ſalix an fructum ferat 383.b
ſalix caſtitatis iudicium 382.ſ
ſalix vinculorum ſymbolum 382.e
ſalicis etymon 383.c
ſalicis ſemẽ in vino potum ſterilitatem inducit 383.a.ſ
ſalicem cur ὠλεσίκαρπον vocarit Homerus 382.ſ
ſaliua ieiuni hominis ſerpentibus letalis. 109.e
Salmonei inſana arrogantia 324.e
Salomon Trecenſis 233.c
ſaltatio per turturis ſymbolum 161.c
ſalubritas 78.a 127.e 159.d
ſalubritas per gallinæ ſymbolum 172.c
ſalubritatis iudicium 418.d
ſalus 117.c 112.e 312.c 334.e 363.b 438.b
ſalus per capitis ſignum 216.c
ſalus auis aſino inimica cur 181.ſ
ſalutatio 253.e
ſalutatorius digitus 260.ſ
Samnium armatura 278.e
Samphoræ equi 314.c
Sanſon leonem ſtrangulauit 387.e
Sampſonis robur in capillis 435.c
Sampſonis coma 131.b
Samſonis quæſtio Palæſtinis propoſita. 187.ſ
Samuelis anima an per incantationes euocata 109.c
Sandrocottus Indus 13.a 17.c
ſanguis animæ vehiculum nõnullis 154.c à Marte regitur 239.b antiquitus pro vino poſitus 390.c
ſanguis cur libaminibus, quæ pro anima fiebant, apponebatur 354.b
ſanguine placare Deos improbarunt Aegyptij 363.ſ
ſanguinarius 216.a
ſanitas 420.b
ſapientia 190.b 440.d cur in quadrato lapide conſtituta 290.b
ſapientia 313.b 409.d per auriũ ſymbolum 237.b per noctuam ſymbolũ 146.ſ hominι largita 428.c
ſapientiæ arma firma & ſtabilia 317.c vis 310.c
ſapientiæ perfectæ vir 278.b
ſapientiæ vanæ ſtudium 146.ſ
ſapor quomodo exploretur 240.c
ſaporem vbi collocet Ariſtoteles 140.d
Sapor rex quid Conſtantio Imp. ſuadere conatus ſit 98.e
Saporis Regis geſtamen quod 78.d
ſapphirus 306.ſ
Sardanapali incuria 111.ſ
ſargus 215.b
Sarmatæ 38.c
ſartago 243.ſ
Saturnus 40.ſ falce Cæli pudenda abſcidit 246.c 344.ſ filios deuorans quid 103.b in equũ verſus quid 32.b laneo vinculo ligatus 357.e
Saturni beneficia 228.b coloſſus aheneus vbi 70.b.c ad hunc ſacrificabãtur adoleſcentes ingenui. Ibid. etymõ 405.c regnum quale Platoni 322.c
Saturno decumani homines ſacrificati. 340.c
Saturno quæ gentes ſacrificabant iuuenes & proprios filios 70.c
Saturnalia 340.d
Satyrum capiens Midas quid 73.d
Satyri quibus in locis 72.c.d 47.d
Sauromatæ equos alunt ad ſacra & cibum 38.e
ſaxum in quo Herculis effigies, colebant Thraces 361.c
¶S ßo quid Aegyptijs 277.a.b
¶Scabellum 320.c
ſcalenus figura quæ 292.e.
ſcaphos olus 240.d
ſcarabeus 134.e.f.136.c.d.459.f.& ſeq.
ſcarabeus ex aquis primum in lucem prodit 60.b.c roſæ odore necatur. 401.ſ ſignum Romanorum militum 61.b
ſcarus 214.b.c Iouis cerebrum Ennio. 214.c quomodo captiuitatem declinat 114.c ſolus piſcium ruminat. 214.c
Scaurobates in Semiramin inuectus 158.ſ
ſcelus 314.e
ſcenopegia Iudæorum in Bacchi celebritatem fiebant 322.ſ
ſceptrum 305.c de Auguſti manibus fulmine excuſſum quid indicarit 376.b ex querno trunco quid ſignificet 376.a regium 354.e
ſceptri cuiuſdam deſcriptio 208.b
ſceptra regia ciconiæ capitibus inſignita 124.ſ
ſchœnus 166.c.d
ſcillæ contactu conuellitur lupus 98.c
ſcincus vel ſcingus 207.b
ſcipio 305.d
ſcipio laureus quid ſignificet 373.c
Scipio Africanus 427.e
Scipionis dicterium de ſcuto & gladio. 313.c celebre dictum ad Antiochi legatos 33.b ſcomma in Pompeium 349.c
Scipionis numi argentei inſcriptio 17.ſ
ſcipionem laureum geſtare quid 159.e
ſcolopendra piſcis 215.b
Scoruli exemplum de ſeditione 40.c
ſcorpius 119.a & ſeq.
ſcorpij cauda quot habeat compages. 119.c 271.c
ſcorpij cœleſtis vis 119.d
ſcorpij & crocodili odiũ mutuum 119.b
ſcorpio quænam corporis partes dedicatæ 119.c
à Scorpio ictus ſi ſuper aſinum ſederit, trãſibit in illum dolor 91.d
ſcorta vnde dicta 250.a
ſcorteæ & oſtracinæ pecuniæ 26.ſ
Scribonius Libo 346.b
ſcriptorum ſanctorũ lucubrationes quid præſidij attulerint nobis 323.e
ſculptura antiqua in Aeſculapij pronao Romæ 409.a
Scutum Herculis, an Heſiodi Opus 122.b
ſcuta 312.b.c
ſcuta haſtis illiſa quid 313.c.d
ſcutis continebantur imagines 313.e
ſcutis ligneis primum vſi Argiui 312.c
Scytha Herculis filius 110.b
Scythæ ab Aegyptijs inſtituti 315.e
Scytharum iuramentum maximum quod. 315.ſ mos in ope imploranda 26.c ſagittæ quo veneno infectæ 107.c
¶Sebaſtianus ſagittis impetitus 310.b.c
Sebaſtianus Corradus, atq; huius Quæſtura laudatur 241.d.e
ſeceſpita 315.d
ſeceſſus 104.e
Secundi Theodoſiani 34.d
ſecuris 316.a
ſecuris & Lydorum & Romanorum geſtamen 316.b
ſecurim cur ream conſtituerint in iudicio Athenienſes 27.d
ſecuritas 236.ſ 319.ſ 360.ſ 367.a.b
ſecuritas ocioſa 211.e
ſecuritas periculis libera Ibid.d
ſecuritas per gallinam & rutam 172.c
ſecuritas per veſpertilionem 379.ſ
ſecuritatis ſymbolum in multis veteribus numis 213.e.ſ
ſecuritatis ſymbolum 419.e
ſedatus animus 347.ſ
ſedda olim quæ nunc ſella 238.ſ
Sedechias in captiuitatem abductus 142.ſ
ſedere 320.e
ſedes 319.b. & ſeq.
ſedes firmiter ſtatuta 142.c
ſeditioſus 202.d
ſegnities 200.d
ſegregationes aquarum apud Moſen quid 219.c
ſelenotropium 423.d
Seleucus Antiochiam condidit 336.e cur verſus XII. ex Heſiodo ſuſtulit. 307.e res compoſuit cum Scandrocotto 17.c
Seleuci genus & numi 336.d.ſ & anulus Ibid.
ſella, vel ſedes 319.b. & ſeq.
ſella Curulis 321.b
ſella eburnea ſedebant Conſules cùm magiſtratum inibant 311.a
ſemel tantùm enixa 11.b

Semelè 108.d
ſemen in vtero 357.e
ſemen quando prolificum 271.d
ſemen quid in ſacris literis 400.e
ſeminum virtus & generatio 432.e
ſemicrinitum caput 230.d.e
ſeminium triſte leonum cur dixerit Lucretius 8.d
Semiramis procacitas 158.e
Semiramis cui nupſerit 158.f effecit vt Perſæ matrũ filiarumq; ſuarũ coniugia non abhorreant 158.d immoderatæ libidinis fuit 158.f [Greek] vocata Ibid. vbi nata & educata 558.e.f
Semiramin ſub ſpecie columbæ colebant Aſſyrij 158.c.c
ſemita quid Theologis, quid via 289.e
Senecæ locus 133.f 298.e 435.d
ſenectus 231.d
ſenectus cur omnia deſperet 378.f
ſenectus miſera 231.a
ſenes & ſeniores qui 272.e
ſenex muſicus 164.c
ſenibus cur ſupercilia grandiora 236.c.d
ſeniorum inter ſe certamen 124.e
ſenſus 270.d 349.b.c. à voluptate deceptus 108.e maximè brutus 63.e
ſenſus velocior 429.a
ſenſus & intellectus ſignificatio 109.a
ſenſum quinam admirati ſint, quiue aſpernati 63.f
ſenſus communes in corde 153.e
ſenſus quinq; per virgines prudentes & fatuas indicati 108.f
ſenſuum expers 362.f 363.a
ſententia præpoſtera 258.e
ſentiendi vim à Sole habent homines. 328.f
ſentes in ſacris quid 400.d
ſepes 304.e
ſepia 203.b 276.e.f atramentum in aquas euomit 203.e
ſepia melanuros 203.d
ſepiæ machinamentum 213.b
Sepias promontorium 203.d
ſeptem, & ſeptingenta 270.f
ſeptem & ſeptuplũ quid Hebræis 262.d.e
ſeptenarij numeri proportio valde muſica eſt 349.f
Septentrio 392.d Eius hieroglyphicum Ibid.
Septentrioni ineſt vis maſcula 24.b
ſeptima decoctio, perfectionem indicat 261.f
P.Septimi Getæ numus 288.e
ſeptuaginta 275.e
Septuaginta interpretes quo tempore Biblia verterunt in linguã Græcam 132.e
ſepulchri ſignificatum per cor 244.e
ſepulchra nobilitatis 380.e
ſepulchrorum aliquot inſcriptiones 399.d.e.f
ſepultura 284.f
Serapis cur à multis colebatur 226.b
Serapidis epigramma de totius mundi mole 225.e.f ſimulacrum 25.f ſimulacri caput quod 225.e eiuſdem ſignificatio 226.a
Serapidis tricipitis numiſma 219.a
Serapi cur magnifica templa dedicata, & vbi 226.a
Seres populi longæui 149.f
ſeriphium abſinthium 420.a
ſermo 255.f 426.b cur cibo comparatus 227.e efficax vel Mercurius 246.f inanis. 247.a.b pro liquore aut rore pluuio acceptus 408.b per oculi hieroglyphicum 234.f vrbanus, cibus eſt animi 408.a
ſermonis intellectus duplex 256.a
ſermonis præſes Mercurius 239.b.c
ſermone nimio extenuãtur corpora 119.f
ſerpens 436.b
ſerpẽs Apollinem prouocans in Delphis 118.b caudam depaſcens quid 102.f 103.a gignitur ex humano cadauere 31.f
ſerpentis effigie[illegible] contum ſurrecta cur 117.a
ſerpentis effigie quid commonſtrabãt Valentiniani 115.b ſpolium Neroni pro amuleto commendatum à matre 113.a
ſerpentes alatæ volant ex Arabia in Aegyptum 127.f
ſerpentes puellarum amaſij reperti 110.b
ſerpentiũ ſymbolica tractatio 102.& ſeq.
ſerpentium coria Amazonibus tegumentorum bellicorũ vſum præſtabant 303.e
ſerra 316.d
ſerra pugnare Ibid.e
ſerra ad ſquatinæ piſcis oſſis ſimilitudinẽ effecta 216.a
Seruij locus 431.c
ſerui fugitiui vocati olim cerui 54.a
ſeruilis improbitas 293.f
ſeruitia 408.b
ſeruitus 359.a.b longa 237.f per anuli ſymbolum 262.c per aſininas aures 235.e per pedum ſymbolum 257.e per raſitationes capitis 230.b
ſeruitutis indicia inter ſomniandum quæ 33.c
Seſonchoſis 245.f
Seſoſtres 245.f
Seſoſtris Aegypti rex 308.e
Seſoſtris nauis 335.d
ſeſsio 312.a
ſeſſus 46.f
ſeſſus Deo accommoditus 384.d
Seueri Alexandri Imp. numus 255.e
Seueri imperium quo præſagio præmonſtratum 112.e
ſeueritas peculiaris ſenibus 236.e
ſexagenarius numerus 269.c viduitati dicatus 275.c.d
ſexaginta 275.c
Sexta Parthica legio quæ 114.e
ſexcenta 270.e
ſex & ſenarius numerus Ibid.
ſextans 263.e
ſextodecimus numerus 272.e
¶ Sibi ſoli natus 209.d
ſiccus pro paupere 216.d
Siciliæ vmbilicus vbi 248.e
ſicilicus quo ſigno figurabatur 272.a
Sicinius cur dicterijs non laceſsiuerint M. Craſſum 30.f
Sicinius Dentatus quodnam ſacrũ primus fecit Marti 70.b
Sicinius Dentatus donatus torquib. 305.d
ſiclus 136.e 274.b.c
Siculi à Romanis orti 96.f
Sicyonij, Suarij, Aſinij & Porcarij à Cliſthene vocati 90.f
ſiderum, idearumq; cœleſtium virtutes Lunari corpore ſuſcipiuntur 329.b
ſigna militaria 341.f
Silenus 416.e
Sileni 48.f
Sileni Alcibiadis 49.a
ſilentium 239.f 337.d opportunum 174.e per indicem digitũ 260.f per piſcis ſymbolum 218.d per ranæ rubetæ ſymbolum 211.e
ſilentij ſymbolum 397.b
Sillij Italici locus 83.a 134.a
ſilurus 216.f
Simandij regis Aegyptij ſignum 2.e
Simandij Regis bibliothecæ inſcriptio. 277.f
Simandij ſepulchrum aureo circulo ſpoliauit Cambyſes 287.c.d
Simeon Antiochenus 125.a
ſimi naſi indicium 196.a
ſimia 49.d
ſimia vrnam euertens, ac ſortes diſsipans. 49.f
ſimiæ paſtione liberatur à febre leo 8.e
Simiam cur tantopere oderit leo Ibid.
ſimiæ triſtes Luna caua 45.f
ſimulacri Cereris apud Phigalenſes explicatio 38.a
ſimulatio per picam 166.f
ſimulationum inuolucris obtectus 203.c
ſimulator 398.d
ſinapis vnde nomen habeat 416.b Oculis infeſtum Ibid.
ſinapis allegorica conſideratio 415.d.e.f & ſeq.
ſinus 298.b
Siphonum & tuborum aquæ cur per leonina capita eructare ſoleant 10.f
Sirenes 150.c
Sirenũ aureæ illecebræ ſuſpenſæ in Apollinis templo 150.f
Sirum 285.f

Sirius ſtella 331.b
ſiſtere, ſiſtendiq; ſignum 339.d
ſiſtrum 353.f 354.a
ſiticuloſitas 121.b
ſitis cur per corui ſymbolum 169.c
ſitis ex morſu dipſadis, epota theriaca ſedatur 111.d
ſitis & ſitibundi ſignificatum 121.c
ſmaragdus 133.e 307.a Veneri dicatus Ibid.
Smerdes Magus 155.e
ſmilacis cum hedera ſimilitudo 378.b Speciebus quatuor diſtinguitur Ibid.
ſmilacis flos coronis intextus quid ſignificet 378.c
ſmilacis fructus elegantia 378.d
¶ Smyntheus cur etiam vocatus ſorex. 101.c
Smyrneorum Fortunæ ſimulacrũ 34.c
¶ Sobrietas 74.c 307.c
ſobrius nemo cantat 389.c
ſobrius vicus Romæ 390.b
ſocietas 260.a
ſocietas leonina 3.a
Socrates eodem ſemper vultu 44.c 358.b
Socrates cur dixerit ſe gallum debere Aeſculapio 172.f quando iurat per canem 40.f
Socratis opinio de Sole 326.d
Socratis ſomniũ de Platone per cygni imaginem 164.f
Sol 32.c 61.c 84.c aurea gleba Euripidi 316.d Græcorum indiciũ 327.c mundi mens 254.a vnde dictus 326.c.d.e cur Centimanus dictus 252.e cur per palmã 369.f per accipitrem, & cur 151.c per tricipitium Serapidis 219.a
Sol & Bacchus idem numen 84.e
Sol & flumina cur dicãtur mortale genus enutrire 317.d
Sol & terra 55.e
Sol, eiusq; hieroglyphica 326.b.c.d
Sol, ſolisq; vis 247.f
Solis ſimulacrum 416.c
Solis & Lunæ certamen in procreandis animalibus 101.a
Solis ortus cur per lotum arborem indicatus 384.b ſimulacrum per Phœnicẽ 244.f ſymbolum 417.f viæ 230.f uis & beneficium 113.b 234.a
Solis vis 437.f
Solis & Lunæ coniunctio 426.d
Soli cur dedicati leones 3.b
Soli equus mactatus à Lacedæmonijs & Perſis 38.d
Solem, Lunam ſtellasq;, quomodo deos intellexerint Aegypij et Phœnices 326.c
Solem Oſiris apud Aegyptios ſignificat. 320.f
Solem quomodo alloquebantur Indi pro conciliãda Principũ beneuolẽtia 401.c
Solem variæ gentes Deũ putauerũt 326.c
ſolaris annus 290.a
ſolares radij 309.a
Solini locus 129.a
Solitaurilia 69.c
ſolitudo 146.c
ſolitudo per aquilæ pullũ indicatã 140.c
ſolicitudines 343.f
ſolitudinarius 96.d 184.c
ſoloræcus 276.f
ſolſtitium 188.e
ſolſtitium hyemale 199.b 257.d
ſolſtitium vel tempus annuum 90.a
ſolſtitiales mundi partes appellauerũt dexteras Aegyptij 24.c
ſoluere zonam 299.b
Soluizoniæ Dianæ templum Ibid.
ſomniculoſa cur aſpis dicta 506.c
ſomniculoſus 208.f 420.f
ſomnium pincernæ Pharaonis à Ioſippo interpretatum 389.e
ſomnia Aſtyagis 339.f
ſomnia vera & falſa 451.a
ſomnijs admoniti ad aliquid aggrediendũ qui 160.a.b
ſomnus 239.e 431.a
Somnus Neſtoris perſona compellãs Agamemnonem 112.a
Somnia, ſomniorũq; interpretationes variæ: vt ſi quis per quietem ſomniarit
aures plures ſe habere 237.f
boues arantes imaginari 26.d
caput caninũ vel equinũ ſe habere 33.b
caput ingens ſe habere 226.c
capitis partem dexterã denudatã 230.f
caput leoninum 4.f
ceruum inſtantem tergo 52.e
dentes amiſſos dextera parte 24.b
equum qui ſe portet 33.c
formicas 58.c
frontem capillis glabram 230.c
fulmen vibratum 313.b.c
gallinarũ gregem ad ſe venientẽ 172.a
lyram nuptiarũ tempore videre 347.d
manus plures ſe habere 253.b
manus pulchras 250.d
mare perturbatũ videre 25.f 249.b
mulier ſe in virum cõmutatam 257.a
naſum non habere 217.e
nauem vel ratem videre 334.d
occipitium caluum 231.a
oculos tres ſe habere 236.e
pectus ſibi transfixum 309.d
puer in ſenem ſe mutari 231.d
ſenex ſe in puerum mutari 231.d
ſolem obſcurari 327.d
ſpicas in aure natas 405.a
ſtatura ſe vaſtæ magnitudinis eſſe 366.c
ſtellas in mare vel terram cadere 532.c
ſupercilii coloratum & denſum 216.d
vini hauſtu ſe attentari 388.c
vmbilicum, & quæ circa eum 249.c
vniones 307.c
vuam ſe videre 389.f
ſomni parciſſimus eſt leo 3.a
ſomnum captantes Mercurio victimarum linguas adolebant 239.e
ſophiſta per cancri ſymbolum 201.b per ranæ ſymbolum 211.a
ſophiſtæ 64.c 122.b 519.c euitãdi 64.b
ſophiſtarum nugæ 89.b oppreſſio 201.c
Sophocles in ſenectute ſcripſit Oedipum Coloneum 164.e
Sophoclis locus 366.f
ſorex Hecaten, prouerb. 100.f
ſoricis etymon Ibid. b
ſoricis & ſuis conſenſus naturæ 100.b
Soſithei dictum in laudem aquilæ 141.e
Soſipolis Deus ab Heleis cur colebatur. (117.c
ſoſpitamentum 535.b 339.e
¶ Spartiatarum mos in ſacrificijs 30.b
Spartanorum origo 112.d
ſpathalæ 369.e
ſpeculum 307.f
ſpes fallax 43[illegible].a
ſpes certa de re ambigua 210.a irrita 255.e per florũ ſymbolũ indicata 401.f
ſpei definitio 378.f fruſtrator 201.a
ſimulacrum per oleam 387.e.f
Speuſippi vel Antipatri epigramma ad Platonis ſepulchrum 1[illegible]1.d
ſphæra ænea de Maximini ſtatua delapſa Antiochiæ quid portenderit 238.d
ſphærica figura 287.f
ſphinges cur appellatæ meretrices 14.d
humanicipites 16.e vbi naſcãtur 4[illegible].d
ſpica 404.d.e.f
ſpicas repertas Iſis prima capite circumtulit 304.d
ſpina dorſi 244.d
ſpinæ pro diuitijs 400.e quid indicent in facus literis 400.c
ſpiræ ſerpentum quid myſticè 107.e
ſpirillum quid vocet Opilius 71.e
ſpiritalis motus 416.e
ſpiritus 103.f
ſpiritus pro ſuperbia & animi elatione (410.c
ſpiritus almus 259.d
ſpiritus ſanctus, eiusq; dona ſeptem 262.e
ſpiritus ſanctus in columba 157.f
ſpiritus ſibi redditus 315.d.e
ſpiritum quid vocauit Anaxagoras 505.f
ſplen à Saturno regitur 259.b
ſplene laborantib. riſus difficillimus 44.b
ſplendor nominis 341.b
ſpolium leoninum, virtutis ſignum 15.a
ſpongia 216.d 217.a.b
ſportula 4[illegible]6.c
ſportulam oſſium plenam dono miſit Diogeni Alexander 4[illegible].a
¶ Squamæ in ſacris quid 212.c
ſquatina 21[illegible].d
ſquilla 201.f
¶ Stabilimentum 336.a

ſtadiũ 363.f Italicum quale Ibid. Pythicum 266.a Olympiacum Ibid.
ſtare 230.e
ſtare conuenit adoranti 46.a
ſtare in diuinis literis quid Ibid.d
ſtarnæ aues quæ nũc Romanenſib. 176.d
ſtathmus 266.f
Statij locus 222.c 325.b 430.a
ſtatuæ Aegyptiorum quales 366.a
ſtatuæ gigãteæ obtortis ſunt crurib. 118.c
ſtatuarum celebritas in columnis, antiqua eſt 363.f.
ſtatuarum triumphalium ornamenta quæ 311.b
ſtella 330. & ſeq.
ſtella crinita Iulio Cæſare ſublato ſtatim apparuit 310.e
ſtellæ aliquot Arctico polo affixæ repellunt aquam à terra 251.d.e
ſtellæ cur exortu Solis extingui videantur 328.a
ſtellæ mundi oculi 430.b
ſtellæ per ſomnium in mare vel terram cadere viſæ, quid 332.c
ſtellarum ſignificatum in ſacris quod. (331.d.e.f
ſtellio 201.d
Stephanum de Gentibus Hermolaus Byzantius in compendiũ contraxit 194.f
Stephani de Vrbib. locus 126.a 220.d
ſterilitas 92.b 383.a.b
ſterilitas mularum propria 91.c
ſtipula in ſacris literis quid , 405.b
ſtola 397.a
ſtoliditatis ludibrium 88.f
ſtomachus 261.e
ſtomachus à Luna regitur 239.b
ſtrages Megarenſiũ à leonibus edita 6.d.e
Stratoclis improba auaritia 235.a
ſtrenuus 310.f 312.c
ſtruppearia feſta 419.c
ſtruppi Ibid.
ſtruthiocamelus 178.b. & ſeq. ambiguus inter terreſtria & aëria Ibid.e
ſtruthiocamelus currit perniciſſimè 178.f incubatu oua non fouet, nec pullos nutrit. 179.a
ſtruthiocamelus cur colla tantum frutice occultet 179.b
Struthiocameli pennæ æquales 178.c earundem vſus ad conos bellicos & galeas adornandas Ibid.d
ſtruthiocameli ſtoliditas 178.d 179.a
ſtruthiorum oua diſſecta in æquas partes Garamãtis præbẽt vſum pileorũ 194.e
ſtruthiorum oua cur perquirant Garamantes 311.e
ſtudiorum profectui, corporis officiũt incommoda 178.a
ſtultitia 74.d
ſtulti ad cribrum, prouerb. 278.c
ſtupidus tarduſq; 66.c
ſtupor 29.c
ſtupor & admiratio 122.a
ſturio an ſilurus 216.f 217.a
¶Suauitas ex aſperitate 410.c
ſuauitas ſublata 391.f
ſubare 67.c
ſubdere colla iugo 339.a
Subdiales ædes quib. Dijs ædificantur. 363.c
ſubiugatio 239.a ſubiugare Ibid.
ſublimitas 151.f
ſublimium appetitor 416.d
ſublimium rerum indagator 129.a
ſubſidium 316.f
ſubucula 293.f
ſubulci templa non ingrediebantur apud Aegyptios 65.c
ſubuentaneæ oua quæ 132.b
Suburranẽſium & Sacrauienſium cõtentio ſuper equino capite 38.c
ſucceſſus voti 106.a
Sueſanorum pecunia 173.f
Suetonij locus 287.b 313.d.e
Suffeni Catulliani 90.d
ſuffibulum 296.e
ſuis viribus pollens 27.a
ſuos tantùm curans 173.b
Sulpitij Galbæ canterius prolapſus in ipſa longi itineris porta 37.e
ſumma 368.b
ſumma calliditas ingenij 5.a
ſummiſſio 232.e
ſumptus publici priuatiq; 287.f
ſuperbia 35.e in pulmone 420.c per ceruicem 231.d
ſupercilium 236.c 238.a
ſupercilium in tutela Iunonis 236.e
ſupercilium in luctu veteres ſolebant vellicare 236.d
ſuperciliorum contractio 7.c
ſuperciliosi qui dicantur 238.a
ſuperflua ſummota 231.a
ſuper humerale ſacerdotale Aegyptiorum 306.e
ſuperſtitione nationes omnes aliquando contaminatæ 79.d
ſupparum 298.a
ſupplex 233.c
ſupplices apud veteres coronatos fuiſſe. (371.f
ſupplicatio 386.d
ſupplicationes quando fieri ſolitæ 364.a
ſupplicium capitale 409.
ſupplicij ſignificatum 412.a
ſuppreſſa 360.d
ſurditas 34.b 184.c
ſurditatis ſymbolum 413.c
Suſæ vnde dictæ apud Perſas 401.d
ſus Bœotia 66.c
ſus cur in Creta ſacra 63.d.e
ſus Mineruam 66.b
ſuis grunnitum fugit elephas 64.a
ſuem tangere non licebat Aegyptijs 63.c
ſue nullum animal pluribus varijſq; conditis aptius 63.b 66.f
ſues Aemathcolicæ ſolidis ſunt vngulbus 69.c
ſues agreſtes ſemel pariũt in anno, idq; æſtate 67.b
ſues cephalalgiam curant eſu cancrorũ fluuiatilium 59.d
ſuibus dentes atterebantur apud Salaminios 63.e
ſuilla caro aciem ingenij obtundit 63.d
ſuillæ carnis laus 67.a
ſuillum genus cur nullum in Arabia 64.c
ſuillo generi cur pepercerint Aegyptij. 68.c.f
¶Sybaritarum interitus quando 386.b.c
Sybaritarum mollities cur gallinaceos in vrbe non patiebantur 173.c
ſycomori hieroglyphicum 392.b
ſydus 330.d
L. Syllæ legionum exemplum 42.c
ſyluia auis, vel rubecula 184.c
Symeon puerulus Tridenti à Iudæis in ſacrificium trucidatus 89.b.c
Syncerus Actius Sanarius 143.f
Synodi ſextæ locus emendatus 73.d.e
Syphaci cur dona miſſa ſint à Romanis. 321.a
Syracuſana menſa quæ Platoni 67.a
Syracuſani 34.c
Syracuſanorum nummus 23.b
Syri cur columbæ pepercerint 158.c
Syrij detulerunt piſces argenteos in templa Facelitidis deæ 223.c
Syrtes anguipedes 108.a

T

TAbanus 290.c
tabellarij fides 149.c
tabularum in Theodoſij inſignijs interpretatio 226.f 227.a
taciturnitas 273.f 276.a
taciturnitas leænæ 14.d
Tacitus Imp. amariores cibos appetijt. 189.a Idem Virgiliani carminis dulcedine offendebatur, & Ciceronis lectione Ibid.
tæniæ quæ 286.d
tæniæ Iſidi dicatæ quales 286.b.c Oſiridis quales Ibid.d
talaria 419.d
talaria pennata Mercurij 155.f
talpa 98.f 99.a liquidius audit 98.b
talpæ cor ad præſagium confert 99.b
Thalthibius, cur porcum, quem Agamemnon pro iuramento ſtatuerat, in mare præcipitem dedit 69.c
talus, princeps libidinis locus 257.e
Tanagræorũ peſtilentiam quomodo Mercurius expiauerit 78.a
Tanaquil in templo M. Anci diu adſeruata 356.c
Tantali ſymbolica interpretatio 257.b
taranda 198.b

Taras

Taras delphino uectus 194.c
Tardas aues quas vocent Hiſpani 180.b
tardigrada teſtudo 200.d
Tarentini 34.d
Tarquinij Priſci filius cur omniū primus donatus bulla 302.b
Tarquinio Priſco ex itinere pileum abſtulit aquila 137.f
Tarquinius Superbus papauerum capita decutit 419.b
Tarquinij Superbi currus fictilis 321.d
metus angue conſpecto quid 131.e
Tarquiniorum origo 419.b
Taruiſini leones quid 16.c
Tauri populi qui 29.c
Tauricæ Dianæ ſacrificium quale 70.b
Taurij ludi quib. dijs, et cur inſtituti 25.b
taurina ſpecie fluuij qui 25.c
taurus animal venereum 436.f
taurus deſcribitur 22. & deinceps. à lupo ſuperatus apud Arginos quid. 27.c dextro obligato genu manſuetè ducitur 23.f Soli à Perſis dedicatus 26.a
Taurus cœleſtis cur Veneri dicatus 22.f.
taurus Herculeus 23.d
tauri auricula quid 25.a
tauri collo alligatæ caprifici vis quæ. 23. d.
tauri ſignificata 22.e
tauri ſignificatum in ſacris 31.a
tauri temperantia 22.d robur Ibid.
taurum quando ſacrificabant Spartiatæ 30.c
taurorum immolatio Hebræis quid 23.e
tauros cur immolabant Neptuno, & quales 25.a.b
Taygeto in monte ventis equum immolabant Lacedæmonij 38.d
¶Tegea Arcadiæ ciuitas 376.d
Tegos pro lupanari Ibid.
telamones 367.f
Telemachus delphino ſeruatus 194.d
Teleſillæ cur galeata ſtatua erecta 366.e
Telephus 52.f
tellus duplex 431.f 432.a
Tellus cur hominum mater dicta 321.f
telum vnde dictum 309.b 310.d
temonis hieroglyphica 337.a
temonem nauibus immittere à quibus didicerint homines 130.b
temperantia 245.d 299.c 355.c.d 383.e.f
temperantia, modeſtiaq; 202.d
temperantia elephanti 18.b
temperantia per cubiti ſymbolum 265.a per Nilum 153.f
temperantiæ vis 110.d
tempeſtas per ardeam 183.b per ſepiam 203.f
tempeſtatis mutationem patefieri 433.a
tempeſtatis præſagium per echinū. 204.f
templa ſacra, Floræ, Herculi, Marti, Lunæ, Proſerpinæ, Soli, Veneri quæ 365.c
tempus 104.b 331.e 381.e 405.c
temporis diuturnitas 369.c
temporis ſignificatio varia 104.c.d
tenacitas 376.f
tenebræ funeſtum uæ 206.d
tenebræ in diuinis literis quid 147.e
Tenedia ſecuris 217.f
Tenedus quomodo à Darianis militibus uaſtata 337.f
Tenediorum regis lex quæ 316.b.c
tentamentum 345.c
tentoria ex quib. rebus fieri ſolita 250.a
tercentāſexagintaquinq; 270.a.b
Tereus Thrax Procnen duxit in vxorem. 163.d Philomelam defloraiut Ibid.
terga dare 232.f
Teriungi milites 97.b
terminus 133.c 258.d 178.c 365.e
Terminus lapideus Capitolij 361.d
terna millia 273.c
ternarius numerus cur Palladi & iuſtitiæ dicatus 292.d
terra 115.c 321.f 364.d 439.b
terra & aqua 353.c
terra cur omnium mater credita 329.a
terra frugifera 26.d
Terra, quæ & Maia 69.f
terra per Scorpium indicata 119.d
terræ filius coluber 115.d
terræ fines omnes in Dei manu eſſe, cur dixerint veteres 251.d
terrarum dominatio 214.e
terrarum vmbilicus 143.a
terrenorum cum cœleſtibus temperatura 423.d
terrenis addictus 203.b
terrificus leo 4.d
terror 321.f 227.c
torrens in ſacris quid 383.c.d
Tertij Theodoſiani 294.b
Tertiodecimani 42.d.e
Tertulliani laus 144.e
teſtacea plenilunio magis pingueſcunt. 201.d
teſtamentum nouum eget auxilio veteris, netusq; noui 284.f
teſtamentorum tabulæ apud veteres quomodo ſignabantur 302.b
teſtes fibri Pontici præſtantiores 98.d
teſtes quantum ad genituram conferant. 245.d
teſtes virtutis indicia 246.d
teſticulos ſibi ſecuiſſe vel abſtuliſſe quis dicatur 246.d
teſtimonia ſeruorum contra dominos nulla 147.c
teſtudo 199.f
teſtudo cur Veneris ſimulacro appoſita à Phidia 200.a
teſtudo prudentiæ ſymbolum 431.e
teſtuduo ore robuſtiſsima 200.e
teſtudinis munimentum Ibid.c
teſtudinis ſegnities diſticho expreſſa. Ibid.d
teſtudines vbi magnæ 199.f
tetragrammaton 303.d
Tetragrammaton nomen ineffabile 205.f
Teuthis 357.d
¶Thaipſali milites 113.e
Thalia 351.a
Thallus mercator 27.f
Thamura Moſen puerum ex profluente exemit 281.d
Thebani vnde oriundi 112.d
Thebarum inſigne fuit draco 112.d
Thebis cur iudicum ſtatuæ ſine manibus 255.a
Thebiorum natio peſtifera 205.d
Theleſilla, eiusq; ſtatua 317.a
Thelyo 350.e
Themiſtocles gallorum exemplo confirmauit pugnantes 273.d.e
Themiſtoclis argutum reſponſum 34.f
Theocriti locus 36.e 73.f 183.f 216.a 281.e
Theocriti Pharmaceutria ex Euphorionis Minis translata 226.a
Theodori Gazæ laus 59.c
Theodoſianæ militiæ inſignia 340.f 341.a
Theodoſiani 294.a Secundi Ibid. Tertij Ibid.c
Theodoſij inſignia qualia 216.f 217.a
Theodotionis Epheſij opinio reiecta. 132.d
Theognidis locus 397.d
Theologia 178.f 179.a.f 280.e 289.e.f
theologiæ munus 279.f
Theophraſti de viperis ſententia 107.b
theriacum 117.e
Therſites cur dicatur in ſimiam mutatus. 50.c [illegible] dictus Ibid.
Theſeus barbam tondere noluit 231.f
Theſeus primus anteriorē capitis comam Apollini Deliaco dedit 230.d & 231.f
Theſeus primus palmæ pretium inſtituit. 369.d
Theſſali coronas amarāthinas primi excogitarunt, & libamina quotannis ad Achillis tumulum ferunt 403.d.e
Theſſalis quinam erant bucephali 29.b
Theſtij filiæ quinquaginta ab Hercule vitiatæ 71.d
Thetis in ſepiam commutari ſolita 203.c
Theu Platoni quis 205.f
Theutates Propertio quis Ibid.
tholos 205.f
Thomas Campegius epiſcopus Feltrenſis 334.a

Thomas Milirius 177.f
Thomas Petroſanctius 271.a
thorax 317.b & deinceps.
Thoracum indago in paludibus explorandis qualis 98.b
Thraſybulus Mileſius 419.b
Thraſybuli ſimulacro cur adſculpta muſtela 99.c
Thraſybuli ſtatua in Olympia 39.d.e
thrion fici folium cur dictum 391.d
Thronax mons 181.f
thunnus 217.a huius captura vbi. Ibid.
thunnum piſcatores Neptuno ſacrificabant 218.a
thuribulum 243.a
thus in Sacris quid 344.a
Thyrſus circũfuſa hedera coopertus quid ſignificet 376.e
Tiara 303.c
tibiæ, Veneri ſacræ 349.b. Pani attributæ Ibid.
tibicines expectare, prouerb. 349.c
Tiberius à quo oppreſſus 172.e
Tiberius fulmina coruſcationesq́; expaueſcens, lauream ſibi imponere ſolitus 372.d
Tib. Gracchus quo geſtu ſe populo cõmendarit 226.c
Tiberius Imp. noctu vidit 234.d
Tiberij Cæſ. ſerpens à formicis corroſus quid portendebat 113.a
Tib. Cæſaris numus 178.c
Tib. Claudij Cæſ. numus 252.b
Tib. Gracchi oppreſſio per angues in galea ſignificata 118.d
Tiberij humero inſidẽs gallus quid 172.d
Tiberij imper. nequitia 172.e
Tibulli locus 104.a. 158.c.d. 355.f. 377.e
Tigranes candidam faſciam ad Pompeij pedes abiecit 302.f
Tigris 84.d
Tigris audito tympani ſono inſanit, ita vt ſemetipſam dentibus impetat 85.b
Tigris cur vocata ſagitta ab Armenis. 309.e
Tigris equum citatiſſimum ter repetito curſu aſſequitur 85.b
Tigris fluuius vnde dictus 154.a
timidus minima quaq; de re 181.b
Timo Demeam aſſentatorem ligone percuſſit 51.f
Timoleon cum Bomilcare & Aſdrubale feliciter pugnat 382.c
tinca 215.c
tintinnabulum 349.d
tippula 193.d.e
Tireſias 57.b
Titanum genitalia deſecta quid 247.e
Titi Liuij imago Patauij qualis 260.f 261.a
T. Liuij locus 24.c 314.b
Titi Veſpaſiani numus 195.e
titillatio 244.d 390.b
Titoplûs 350.f
Titulus 303.c.a Numa rege factus Ibid.
Tityi iecur, à vulture cur fingatur abrodi 134.b.c
¶Toga & togatæ comœdia 295.a.b
toga picta 298.d
toga vtebãtur & viri & mulieres 295.b
tolerantia 355.b
tondére in ſacris quid 229.f
tonitrus 25.d
Tonitrus vocatus filius Clearchi 324.e
torcularis hieroglyphicum in ſacris literis 390.e
torpedo piſcis 212.a
torpedini piſci ignauia præditus cur aſſimiletur 212.c
torques 305.d
torques aheneus in corui collo inuentus, qui ab Agathocle venando interfectus fuit 55.d.e
torquem qui meruit duplam conſequebatur annonam 305.e
torquium ſpecies 305.e
torquibus donatus Sicinnius Dentatus. 305.d
torquilla 183.f
torrens 283.e.f
toruitas vnde dicta 23.e
toruum tueri Ibid.
toto & aperto pectore 24.f
¶Tractabilitas 94.d
Tragelaphi in Diuinis literis qui 56.b
Traiana aqua 289.d.e
Traiani columna, coloſſum habuit ſuper impoſitum 365.f
Traiani Hadriani numus 254.f
Tranquilli locus 190.e
tranquillitas 180.e
tranſmutatus 181.d
tranſuerſum digitum non ſecedere 263.b
trapezitarum menſæ in Ianis habebantur 229.c
trecenta 269.f 270.a
trepidatio 95.e 159.d
tria 269.e
tria mala quæ 344.d
trias 280.b
triangulum æquilaterũ cur diuinitatis indiciũ 292.b. cur Minerua, Verticigena Tritogenia. Ibid.
tribas mulier per gallinam 171.f
tribunitia poteſtas ab Imperatoribus vſurpari ſolita 298.f
tributum remiſſum Italiæ à Nerua 33.f
Tricarenus Geryon 228.e
tricenarius numerus 269.c
tricipitium 228.d
tridens 338.b 354.c
triginta 273.d
trigla 215.a cur Dianæ dicata Ibid.
trinum & trinitas rerum 291.f
tripos aureus Socrati adiudicatus 409.d
triticum à lolio repurgandum 405.f
Trito Bœtis quid 292.c
Tritogenia 292.b.&.c
Triton cur biformis pingebatur 218.c
Tritone 350.f
Tritones tubicines in Saturniæ ædis faſtigio 349.a
Tritonia cur vocata Pallas 291.a
tritura quo anni tempore potiſſimũ fit 355.a
triumphator 257.e
triumphus 231.b
trochilus 322.b
trochili ad biantem crocodilum accedunt pabuli gratia 207.c
Trœzen 354.c.d
Trœzenij Neptunum colunt 354.c
Troiani belli tempus ex paſſeribus auguratus Calchas 350.d
Trophonius, eiusq́; ſimulacra 118.f
Trophoniana oracula Ibid.
truculentia 260.d
¶Tuba 349.a Marti dicata Ibid.
tuborum & ſiphonũ aquæ cur per leonina capita ſoleant eructare 10.f
tumultus 308.f
tunica & tunicatus 295.d
turbidã aquam cur bibant elephanti 19.a
turbines 284.c
turbo puerilis 355.e
Turcarũ matutinales acclamationes quales 287.a
turdus 184.c ſibi mortem cacat Ibid.
turdus ſurditate laborat 184.c
turibulum 343.c.d
turtur 361.a. & deinceps
turtur tibiarum cantu delectatur 161.e
turturis continentiſſima viduitas Ibid.b
oblatio, in ſacris quid Ibid.d
pulli, quid Ibid.
turturum par quis dicatur obtuliſſe 157.c
quando Deo offerimus Ibid.c
tutela 335.f
¶Tympanum 349.d
Tyndarus cur Venerem coniecit in vincula 356.f
Tyndarus raptæ filiæ iniurias quomodo putauit vlciſcendas 38.c
Typho 426.d
Typho latrocinijs infamis 207.b
ab Oſiride domitus 208.c
Typhon 131.a
Typhonis ſuem inſectantis fabula 65 c
tyrannus per polypi ſymbolum 197.b
tyranni ſymbolum per noctuam 148.c
Tyrij Apollinem ſuum cur Alexãdrinum cognominarunt 357.b cur Deorum ſtatuis vincula inijciebant Ibid.
Tyrij cur Carthaginem ædificare intermiſerint 41. 28.a
Tyriorum numus 331.d

Tyrrheni

Tyrrheni nauigandi facilitate clarueꝛunt 395.d Delphini cognominati ibid.

V

VAcca Veneri dedicata 25.a
Vaccæ vox quid in ſacris literis 28.c
Vacillatio 256.e.f
Valentiniani quid per ſerpentis effigiem commonſtrabant 115.b
Valentinienſes milites 97.b.c
Valeria Luperca ab aquila liberata fol. 239.c
Valerius Soranus cur neci traditus fol. 261.b
valetudo inoffenſa 403.d
valetudinis diuturnæ proſperitas 286.e
validior à deteriore ſuperatus 83.e
vanæ ſapientiæ ſtudium 246.f
vaniloquentia 63.f
vaniloquentia euitata 18.d
Variæ, genus Pantherarum 84.c
varietas rerum grata 207.d
M. Varro literarum porcus appellatus à Palemone 63.a 66.a
Varro nauali corona donatus à Pompeio 335.e
Varronis opinio de mundi partibus 24.c
vas animæ quid D. Paulo 407.a
vaſa indignationis quæ ibid. c
vaſa pro ſeruitijs ponuntur 408.c
vaſtitas 218.c
vaticinium 372.a
vaticinij ſymbolum laurus 372.a
vaticinia ex cane quis primus deſumpſerit 39.c
¶ Vbertas 409.a
¶ Vectis 360.d
vehemens cupiditas 184.a
velamen ſimulacri fidei albũ fuit 254.c.d
velia 283.c
Vedius nebulo reprehenſus à Cicerone 47.d
vehemens appetentia 53.f
Veientana ſylua quando exaruit 372.f
velocitas 195.c 309.e 429.d
velocitas negociorum 29.f
venator 358.b.c
venationis antiquæ ratio in Sicilia dum ceruos venantur 53.b.c
veneficiorum amuletum 81.e.f
venenatarum ſagittarum ictus quomodo ſanabantur 159.f
venia 262.e
Venus 68.b. 356.f 395.c
vnde dicta 356.a
Venus ἀπογυῖα 220.b cur aurea vocata 22.f cum pectine cur Romæ aliquãdo colebatur 307.d cur eadem barbata ibid.
Venus Genetrix 252.b eidem templum erectum, & à quo ibid.
Venus in antro ſtatuta, & quare 395.e
malo inſignis 395.e
Venus Morphò 356.f
Venus λιμβεῖ vocata 158.f verecunda 247.d vult crapulatum non famelicum 67.c
Veneris armatæ ſimulacrũ cur apud Lacedæmonios 303.d currum cur trahant paſſeres 250.e digreſſio ab Erycis monte 157.f
Veneris Erycinæ templum 342.f
Veneris in tutela ſunt horti 247.b
Veneris Mycheæ ſacra quæ 207.e nigræ ſacellum vbi 247.d prophanatæ templum 200.b ſedes in lumbis 357.e ſimulacrum inſidens arieti 77.f ſymbolum 413.f ſtatua ibid.
Veneris ſimulacro cur teſtudinem adiecerit Phidias 200.a
Veneri cur adſculptus polypus 299.a cur dedicatæ columbæ 157.a dicata concha 201.e
Venerem cur compedibus conſtringendã finxerint veteres 247.c cur in vincula coniecerit Tyndarus 356.f languentem excitantia 411.e
Venerem ſpinoſas in pectore curas ſerere 400.b
venter 249.b originis indicium ibid.
venter caret auribus, prouerb. 249.d
venter mare aliquando denotat 225.f
ventris varia ſignificata 249.b.c
in Ventrem pugnos ingerere 249.e
ventriloqui qui dicantur in ſacris 249.e
ventum atteſtari, Scythis maximum iuramentum 315.f
vento grauidæ factæ equæ 36.d
ventorum præſagium per echinum 204.f
ventis equum immolabant Lacedem. 33.d
venuſtas 95 f 307.b
venuſtatis ſymbolum 400.f
vepres delictorum ſymbola ibid. e
ver 439.f
ver & hyems 229.d
ver, hyems, ſol 252.d
veratrum cur appetant coturnices 177.d
verbenæ deſcriptio 419.e
Verbum quid Theologis 242.b.c
verba per gladij ſymbolum 324.f
verborum fons mens eſt 39.d
verecundia 240.f
L. Veri Aug. numus 239.b
veritas 302.e 304.a
veritas fidem parit 451.a
veritas, veritatisq; ſignum nudum 326.e
veritatis dulcedo 39.e
veritatis ſymbolum 397.c
vernum tempus 125.c 162.e 182.a
verni temporis amœnitas 78.f
verriculum 357.e
verſicoloris veſtis 297.f
verſipellis 298.a
Verticigena 291.b
Veſontes 312.f
veſpa vnde procreetur 189.e
veſpæ 31.e
veſparum habitationes & cellæ quales 290.a.b
veſpis aduerſatur malua ſylueſtris 189.f
Veſpaſiæ partus treis, per quernos ramos fatales totidem præmonſtrati 176.b
Veſpaſianus aliquot ex plebe miraculoſè ſanauit 227.a.b
Veſpaſian. de lotio vectigal exigebat 28.f procuratoribus pro ſpongijs vtebatur 216.d
Veſpaſiani ſignum 221.a
Veſpaſiani triclinium aſcendit bos arator 26.b
Veſpaſiano recens electo defuit autoritas 227.a
veſpertilio 179.b.c & deinceps
veſpertilio ſola volatilium lac & mammas habet 179.d
veſpertilionis & columbæ diſcordia fol. 179.e
veſpertilionis & formicæ diſcordia 279.e
veſpertiliones arcẽtur platani folijs ibid. f occiduntur hedera ſuffumigata 130.a
veſpertiliones in ſacris quid 179.f
veſpillo 40.d
Veſta 235.f 156.a 311.f 344.b.c 364.c
Veſta ſedens ſculpi pingiq; ſolita 319.d
Veſtæ rotundam ædem Numa Pompilius conſecrauit 364.d
Veſtæ ſimulacrũ qua nã figura erat 344.c
Veſtales virgines 296.e
Veſtalium initia 334.b
veteres minus vitioſi in philoſophando 245.c
vetuſtas 377.e
vetuſtas quibus honorem tribuit 26.a
vetuſtatis ſymbolum hedera 377.e
vexatio 249.f
¶ Vgolinus Campegius 334.b
¶ Via in diuinis literis quid 257.a
viæ & ſemitæ differentia 289.e
viæ per pedes ſymbolum 257.c
victimæ quales & quæ numinibus immolabantur 70.a
victor hoſtis 82.f
victoria 30.b. 303.b. 369.f. 371.a
victoria & gloria per accipitrem 154 f 255.d
victoria maritima 321.c naualis 555.d.e. perpetua 255.b per galli ſymbolũ 171.f per noctuã apud Athenienſes 147.b cur per oleum indicatur 387.b
victoriæ Daualæ Piſcariæ principis laus inſignis 256.c & deinceps
victoriæ præſagium 45.c
victoriæ ſignum cur alatum 154.f 155.a
victoria vti neſcius 297.a
Victoriati numi 235.a

Victorini rhetoris locus 46.e
victus frugalis commendatur 412.c
victus prouiſio 19.b
Videntes appellantur Prophetæ 229.e
vidua perſeuerantis continentiæ 157.a
viduitas continentiſſima 161.b
viere 356.f
vigilantia 95.b
vigilantia cuſtodiſq; 3.a
vigilantiam præſtant ranæ oculi, luſciniæ carne 210.e.f
vigilia perpetua nullum vtitur animal 3.b
vigiliæ ſpeculationeſq; 125.e
viginti 272.f
Vincentius Caprilis 250.e
vincla iugalia Maroni quæ 262.a
vinculum 282.e
vinculum per anuli ſymbolum 262.b
vincula 255.b
vincula iugalia 299.a
vindemiæ prouentus plenus vnde præſagitur 182.b
vindemiarum licentia in regno Neapolitano 389.e
vindices milites qui 114.e
vindicta 12.e
vinearum incolumitas 174.a
vineas infeſtant Aphrici venti 174.a
vinitor 90.e
vinum ad iucunditatem, non ebrietatem creatum 388.f
vinum in acetum conuerſum quomodo reſtituatur 424.f in ſacris oblatum, ſanguinis ſignum 390.c marina cõmixtum aqua facilius conſeruatur 194.e mentem, non ſecus ac alæ corpus, attollit 389.e
vini odium ex eſu ouorum noctuæ fol. 148.b
vino apud Carthaginenſes quibus interdictum 389.c intemperantius vtentes, melancholicos fieri 390.a nullum tormentum efficacius ad veritatem eliciendam adhibetur 166.f olim abſtinebant Romanæ mulieres, quarum vna ob reſignatos cellæ vinariæ loculos ſui media necata 389.d ſe ingurgitare cur adoleſcentibus quandoq; permiſſum 389.d
vini vetuſtas commendat 377.e
violæ quomodo fragrantiores fiant fol. 417.e
vipera an mariti caput amputet, incertum 106.d
viperæ dente tactus nulla deinceps venena reformidat 117.d iecur conditum aduerſus ſerpentum ictus remedium 117.d
viperæ edebantur in deſperatiſſimis morbis 177.d in Arabia cur innoxiæ 117.c quomodo abortum mulieribus adferant 107.c
viperarum vterus an à catulis exedatur 107.b
viperis conditis veſcentes diutiſſimè viuũt 117.d
viperalis herba 422.c
viperino ictui vipera remedium eſt fol. 117.c
vir probus 290.c
vir frugi, vxor prodiga 90.a
vir pater ue cur dictus ſcarabeus 61.a
vir vndecunq; perfectus 55.e
viri amor in mulierem infidam 203.f
viri probi animus quietus, improbi inquietus deſcribitur 182.e.d ſermo 241.f
viri ſymbolum per barbam 231.f
viris loquacibus extrema lingua perforata 427.d
virago 86.a 99.d
vires 305.e
vires cedere ſapientiæ & eloquentiæ fol. 15.b
viribus ſuis pollens 413.e
virga cur Palladi accommodatur 116.b
virgæ & baculi differentia 305.d
Virgilij locus 28.a.29.f 30.a 33.b 36.c.d 69.d.e 70.a.71.f 84.e 104.e 105.f 110.c 111.b.c. 134.a.c.d 143.b. 150.c 159.d 160.b. 165 f 167.d.e. 168.e. 206.c 207.f 119.b. 144.d.e. 246.b 247.e 156.c 157.d 161.e 278.b 284.e 288.f 295.d.e 311.f 311.d 322.c.d 323.e 341.e 355.f 386.d 403.e 416.a
Virgilij locus in appendicibus 399.f
Virgilij opuſculum de Roſa 401.a
virginales columnæ 367.e
virginitas 307.a
virginitatis imago per apes 188.b
virgo abſciſſis capillis 435.e
virgo capillos erectos habens ibid.b
virginis ſignum cur vitem auerſetur fol 90.b
virginem párere non abſurdum 132.c.d
virgines Armatæ quæ 308.d.e
virginum cuſtodia 200.a
virgula diuina quæ Ciceroni 116.e
virtus 15.a. 375.e eneruata delicijs 61.e.f ſolida 305.e
virtus indagatrix cur draconi aſſimilata 110.c
virtus, munimentũ quod auferri non poteſt 317.e
virtutis decor 131.b doctor 75.b
Virtutis ac Honoris imagines 431.d
virtuti cedit improbitas 209.a
virtutes labore comparantur 369.e
virtutis radices amaras eſſe, fructus verò ſuauiſſimos 379.b
virus hippomanis quale 36.a 63.e
vis aperta 358.e
vis leoni peculiaris 3.a
viſcum vnde proueniat 184.b
vita 344.f diuina 340.f
vitalis 152.e per cordis hieroglyphicum 242.b
vita morſq; per oculi ſymbolum 235.e
vitæ breuitas 4.a 262.a.e
vitæ humanæ cõditio 218 f. curſus 262.f
vitæ progreſſus 266.e.289.e
vitam inſtituiſſe ſapienter qui dicantur 51.e.f
Vitellij Cæſaris numiſma 431.d
Vitelliana dominatio crudelis 26.b
Viterbienſis columna cum duabus accipitribus quid denotare videtur 155.d
vitij emendati ſignum 398.e
vitia 358.e
vitijs diuitijſq; nomen, idem 94.b
vitijs quis dicatur liberari 35.b
vitioſus 28.d
vitis libertatis indicium 389.d laboris 390.a
vitis Rheæ ſacra 389.f
vitis ſupra caput Hecates prætendi ſolita, quid ſibi velit 376.e
vitis cui Chriſtus ſe comparat, palmitũq; eius conſideratio 381.f
pro Vitibus ſacrum 71.e
vitula indomita deſcripta ab Horatio 35.e
vitulari & vitulantes quid 25.d
vitulus 436.e
vitulus marinus 108.f fulmine non tangitur ibid.
vituli hieroglyphicum quod 25.d
vituli ſignificatio in ſacris quæ 30.f
vitulum offerre quid 23.b
viuacitas 55.d
viuificare in ſacris literis quid 147.e
¶ Vlna 265.d
vltio 84.f.188.c
vlto diuina 428.f
vltio per digitos commorſos indicata 259.f
Vlyſſes ordinis deſertor 219.e
Vlyſſes πολύτροπος 197.d
Vlyſſis caput pileatum 293.c genus nobile ibid.
Vlyſſis ſocij non niſi neceſſitate coacti piſcantur 221.b
Vlyſſis ſocij quomodo virga vel in bruta vel in homines transformati 116.b
Vlyſſi naufrago Pallas oleum attulit quo perungeretur 401.e
Vlyſſi quid reſponderit Palamedes 129.e
Vlyxis etymon 87.e
¶ Vmbra 341.f
vmbræ odoratæ miram inſpirarunt fragrantiam 411.f
vmbilicus, & eius ſignificata 248.b.d.c
vmbilicus terrarum vbi 143.a

¶ Vncia

¶ Vncia 263.d
vncus 360.b
vndecim & duodecim 272.c
vngendi cadauera mos Aegyptijs 49.c
vngi & vnctio, & non vngi, in ſacris quid 257.d
vnguentum in Aaronis barba quid fol. 401.f
vngues demordere, & rodere 259.f
vngula biſida 64.d
vngula duplex 65.a
vngula biſida in ſacris quid 85.f
vnicornis quomodo capiatur 22.e
vnigenitus 60.d
vniones gemmæ 307.a
vnitas 296.b 326.d
vnitas & vnio 291.f
vniuerſalia rerum multis voluminibus explicauit Mercurius 239.d
vniuerſum vel mundus 425.f
vniuerſi Deus 330.a
vnius dici vita 191.e
¶ Vocalia ſigna militaria 30.a
vocalis prima 27.b 128.b
vocalibus ſeptem muſica expreſſa 349.f
vocis qualitates quot, quæ ue 349.f
vocum compoſitiones apud Aegyptios quam vim habeant 153.b
C. Voctienus cur à Senatu punitus fol. 260.e.f
volare verba, Horatio quid 155.a
Volcanalia quando celebrari ſolita fol. 364.e
Volcanus 344.b
Volcani templum apud Aetnam 40.d
volumen 218.f
volumen vnde dictum 248.c
volumina ſerpentum quid denotent fol. 207.e
voluminum cornua quæ 248.f
voluntas bona per errorem obfuſcata 346.a
voluntatis fons, cor 214.c
voluptas 272.c ex patientia 261.b maturè extincta 109.f vera quæ 210.d vires enervat ibid.a
voluptatem ex myrto ſignificari 373.e
voluptates quomodo coercendæ 250.e
voluptatum ac malorum affectuum diſſipatio 126.f
Voluptaria Venus 93.a
voracitas inſatiabilis 215.a
vorago 284.f Vortuna 298.c
Vot. XX. notæ in numis & aris quid ſibi velint 273.a.b
voti meſſicacia 228.b
vota concepta, & nuncupata 243.b
vox humana, quid 206.b
¶ Vpupa 182.b
vpupa quid Theologis 182.c
vpupa vuis veſcens immodicè, quomodo ebrietati medetur 182.b
¶ Vr Hebraica lingua quid ſignificet fol. 86.d
Vr Madianitarum rex ab Iſraelitis occiſus, quid ſignificet 86.d
Vrbanus Bolzanius Pierij patruus 233.a 338.d
Vrbanus Græcas literas docuit 233.b
vrbes cur olim editis in locis ponebantur 322.a
vrbium origines variè ab autoribus traduntur 112.c
Vriel 322.f. 323.a
vrina rabioſi canis 43.f
vrinator 49.a 209.a
Vrna Oſiridi dedicata 406.c
vrnæ tres 339.a
vrſa auerſis veſtigijs canum irrepit 86.c fœmina mare ferocior 86.b fœtum edit ſine oculis 85.f fœtum lambendo perficit 83.f
In vrſas abire quid 86.c
vrſus quomodo capturam euadit 86.f
vrſi caput imbecillum 86.e
vrſi primum antra habitationibus commoda oſtenderunt 86.a ex Britannia aduecti ad pop. Rom. ſpectacula, maximi admirationi fuerunt 86.b quandiu pedum ſuctu viuunt ibid.a ſalutis ergò alnearia inceſſunt 86.c.f
vrſis nomen ab irritatione olim impoſitū 86.d
Vrſina ferocia Heroſolymitani excidij indicium 86.e
vrtica in ſacris literis quid 400.d
vrus aut difficulter aut nunquam capi poteſt 86.f
vrus bos Germanica 86.f
¶ Vtilitas & damnum 218.c
¶ Vua in ſomnijs viſa, quid portendat 389.f
vuæ laxatio quomodo cohibeatur 424.f
Vulcanus 426.f
Vulcanus claudus cur fingatur 136.b
Vulcani parentes qui 136.a
Vulcano iuncta Pallas quid 134.f 135.a
Vulcano piſciculi pro animis humanis dabantur 222.b
Vulcanum & Pallada maſculofœminas iudicarunt Aegyptij 134.f 133.c
vulpanſer 246.c
vulpeculæ pellis aſſuenda Leonis ſpolia, prouerb. 98.a
vulpes 97.c. & ſeq.
vulpis lepidum reſponſum ad pardum 97.c
vulpis lupiq; nomen à Prophetis nunquā ad bonum vſurpatum ibid.
vulpi quid reſponderit leæna de prolis fœcunditate 11.b
vulpem cur Siculi cinædū vocarint 97.d
vulpinari quid & vnde ibid.c
vulnus amatorium 307.e
vulnera amoris 309.c
vulnerat culex ſuſurrando 94.b
vultur 230.e & ſeq. à vento concipit 230.f quot oua parturiat 231.b viua non attingit 233.b
vulturis cœleſtis afflatus quamnam habeat vim 133.e
vulturis cor amuletum ad varia 233.c nidum nemo vidit 134.a.b præſagitura vbi ſtrages futura ſit, ac acies cōcurſuræ 133.d ſtudium in educandis pullis 132.f 233.a viſus & odoratus exquiſitiſſimus ibid.c
vultures omnes fœminæ 231.f
vultures pro ſepulchris apud Iberos 234.a
vulturum oua zephyrea & hypenemia 132.b
vulturina aquila 339.d
vulturina penna parturientes adiuuat 232.c
vxor cur ducenda 344.e inimica marito 306.d malum neceſſarium 344.c

X

Xenophontis nomine liber de Aequinocis 162.d
Xenophontis locus 130.f
Xerxen feſellit inſomnium 387.d

Y

Y Græcorum ſæpe apud Latinos v. 330.b

Z

Z Pro S veteres frequēter vſi 381.d
Zabulum 333.f
Zachariæ Chimios dictum quod 277.b
Zadchiel 323.c
Zamael ibid.
Zamolxis ſententia de oculis 233.c
Zaræ manus de matris vtero porrecta quid. 298.c
¶ Zelotypia 94.b
Zelotypia equorum 36.d
Zeno dialecticorum argutias eludebat 406.f
Zenonis Cittiei reſponſum de conuiuij hilaritate 84.f
Zenonis ſententia de Dialectica 293.d
Zenobia commendantur 23.b
Zenodoti error 120.b
zephyrea ſunt vulturum oua 232.b
zephyro flante canūt ſuauius cygni 165.e
in Zerintho Samothraciæ oppido immolabantur & epulabantur canes 44.f
¶ Zodiacus 423.f. 438.e
Zona 298.f. 299.a.c
Zonam virgineam, vel diu ligatam ſoluere 299.b
Zopyrus Pyrrhū iugulauit 147.f
Zoroaſter 345.b
Zoroaſter recentior 9.b
Zoroaſtris flumina quatuor 153.c
Zoroaſtris ſententia de animo 253.c

GRAECARVM VOCVM QVÆ TOTO OPERE OCCVRrunt, Index.

A

Ἀγανδεοῦ 320.f
ἀγγαὶ 366.f
ἀδιαντόν ἴτυμον 182.b
ἀετίτης lapis 142.d
ἀθροῦλλος palma 369.e
αἴθων 97.d
αἰλουρόμορφος ſcarabeus 61.e
αἶψα διαίτολον 260.e
ἀλεκτρυὼν ἱκετευθείς 173.d
ἀλιγενὴς Venus 220.b
τ' ἄλλα περιγενῆσθε 170.f
ἄλλομαι 260.e
ἀλωπεκίζειν, καὶ ἀλωπεκιάω 97.d
ἀμὴρ 351.e
ἀμφίκυρτος Luna 286.e
ἀνάγκη naſcentium Deus 115.b
ἄνθος anicula 182.e
ἀνοσίοισι 314.e
ἀνόμφος 342.e
ἀντιπελαργεῖν 124.b
ἀντίχειρ 250.e
ἄξιον θαλίσσι, prouerb. 366.a
ἄπαρον 352.a
ἀπάρμου γε 258.f
ἀποσκορακίζειν, ἀποσκορακισμὸς 169.e
ἀργειφόντης Mercurius 241.f
ἀργυρὸν 242.a
ἄργος 171.b
ἀρετὴν αὐταρκέστατον ἐνδεικνύναι dixit Antiſthenes 317.e
ἀρισάνδαι Polluci quid 86.e
ἐν ἀρχῇ 280.b ἀρχαιότερον 283.f
ἄροτραι boues quæ 22.f
ἀσπαραγωδία ibid.
ἀσπαλαθῶσαι 274.a
ἀστερίας 291.b
ἀτρύγετον mare 220.e
αὐξηνὸς ἐπὶ ἐχει τὴν χεῖρα κ' ἀποδιδόναι, prouerb. 253.f
ἀφύαι 220.f ἀφύα 215.f
ἀφροδίσιοι τῶν ἰχθύων 337.d

B

Βαλανοφάγοι 376.e
βατράχου ἴτυμον 211.a
βεβαιῶν 207.b
βλίτων τὸ μυελὸν 23.e
βῆμα 156.b
βαλάνιον 22.e
βαγγαῖος uocatus Dionyſius 23.e
βιλὸ 135.e
βολιμία 43.b
βοῦς ἐπὶ γλώττῃ βέβηκε 26.e
βοῦς ἐπὶ φάτνῃ 28.e
βόσκος 26.d
βαρύτονος 27.d
βοῶπις 23.f
βῶ 26.d
βουλὴ φαύλη 364.b

Γ

Γ Litera 331.b
γ in ð uertunt Dores 118.f
γαῖος 28.a
γαμψώνυχα ſint 6.e
γαστὴρ ἡ θάλασσα 249.b
γαστὴρ ἐν ἴχνει ὅσα 249.d
γαστρίζεσθαι 249.e
γλαῦξ ἵπταται 147.b
γρυπῶν genus duplex 138.f
γονοκτόνος 139.d pullos ſuos faſtidit 140.b

Δ

Δ Litera 351.e
Δαφνηφάγοι 372.b
Δακαίων maſtix Draconis 27.a
δειπνεῖς 265.d.e
διάπτερον 331.e
διαφανόμενος Vlyſſes cur 194.d
δίσημα ἀσπίδος 106.b
δίσυπρα 118.f
δημοφάγοι 30.f
διάκτορος Mercurius 239.e
δίκαιος ὀφθαλμὸς 235.e
διοσκουρίδου ἀνάγκα 36.a
διχότομος Luna 286.e
δίσκευος 316.e
δωρεῖα θεοῖς ἀνάθημα δέκα, nomi inſcriptio 111.e
δωδεκαθέων commune Auguſti quale 104.f
δῶρον 252.e 263.f & 264.e

E

Ἔαρ 183.a
ἐγίλασεν δ' αἶψα, παροιμία 8.d
ἕδρα 186.a
ἑκατηβελέτης Apollo 118.b
ἑκατόγχειρ 252.e
ἑλικοβλέφαροι 149.a
ἑλκεσίπεπλος 176.e.d
ἐλαφηβόλια Diana 55.b.e
ἔλαφος αὐθαίρετα quendam uocent Græci 53.e
ἐλαχὺν τὸ μ prouerb. 314.e
ἐλίγματα ἀμφίβληστρον 19.d
ἑλικοβλέφαρος oculus quis 233.e
ἐμπεδαῖοι 197.f
ἐνναέτηρα κορώνη 149.e 271.e
ἐννεάδωρος ὀφθαλμοὺς 271.e
ἐννεάβοιον καὶ ἐννεάδωρον 119.e 271.e
hydra ἐννεακέφαλος καὶ πεντηκοντακέφαλος 271.e.d 274.f
ἐπίκουρος 272.d
ἐπιχειρίζω 266.e
ἐπινίζειν 6.f
ἔπεα πτερόεντα cur dixit Homerus 133.a
ἑπταδεκαμία 245.e
ἑπτάπηχυς 270.d ἑπτάκυκλος 7.e
ἐριούνιος Mercurius 239.e
ἔρυμα 342.f
ἑρμηνεὺς unde dictus 183.a
ἑσπερ dæmon naſcentium 115.b
ἐτία 135.f
εὐπάλαμος 76.e
εὐπράττειν 351.f
εὐρύθμενος leo 4.f εὐφρονη 342.e

Z

Ζεῦξαι 359.e
ζῆνα cur louem Græci 343.b

H

Ἡμεροδρόμοι χλοῦς 406.e
ἠύγενεια 79.e ἠυγένειος leo 1.b

Θ

Θεὸς unde dictus 234.e
θεῶν χεῖρες Philonis pharmacum 159.f
θῆρα 358.d
θούρος ἄρης Mars 2.e
θεὸ 205.f
θυμοδακνεῖς 2.d
θυραῖος Apollo 360.f
θύειν 69.b

I

Ἰδαῖοι δάκτυλοι 215.f
ἴδμεν 153.b ἱερὸν 213.b
ἰθυτένης 316.e ἰθύτοσ 129.e
ἱπποδάμεια nympha 32.a
ἱππεῖα 32.f
ἰχθύων μὴ γεύεσθαι 213.d

K

Καθ' ἑαυτὸν χρὴ 197.a
καλλιχείλωνος obolus 200.e
κανθάρου σοφώτερον 60.e
κάπνια 314.e
καρδίαν μὴ ἐσθίειν, quid Pythagoræ 153.a
καρπομυαῖοι Græci cur 230.d
κασσίτερος 44.e κάρυον 253.b.e
καταγελάσαι 33.f
καταχθόνιος Iupiter 236.a
κηροδέτα 53.f
κεραυνὸς cur uocatus Ptolemæus 325.b
κηρυκεῖον 214.d κηρύξει 184.d
κίχλας ἐκπρώτιστος 184.e
κεστὸς πέπλος uocatus Agathocles 151.d
κοινὸν πλοῦς 333.e
Koppatiæ equi 314.e
κόρον ἔχει καὶ μέλι 286.e
κόνις κοινὴ, prouerb. 278.a
κόσμος 330.d
κρατὸς ἀσσυγενέσθαι 77.d.e
κρήμνοις 417.d
κρόκοι οἱ γυναικεῖοι 110.a
κρύπτειν 149.e κυανόπεζα 386.e
κύκνον ſkanoo cur dixerit Theocritus 163.b
κύλλος 356.a
κυνοκέφαλα 44.f
κυπαρίττου παρὰ 380.f
κύων καὶ λύκος 43.d κυνοδάκτυλος 163.a

Λ

Λ in Lacedæmoniorum ſcutis 324.b
λάας, λᾶς, λᾶος, λᾶος 363.b
λαγὼς unde formetur 95.e
λαλεῖν 238.f
λάμια 402.e
λαμπρὸν 402.e λίαν ἱλαρὸν 8.d
λάβεθοι 387.b
λευκὸν πορφύρεον 402.f
λεπτοφρόνος ſalamandra 120.e
λογογράφος uocatus Demoſthenes ab Aeſchine 342.b
λόγος quid D. Ioanni 141.b
λυκαυγέστης 79.e
λύκος περὶ τὸ φρέαρ χορεύει 80.f
λυκοφωλάδας 81.a.b λυκόφρονος 80.a

M

Μακαρίων 103.e
μάχαιραν ἤθελεν ἀποστρέφει 313.a
μελανόπυγος μή σε γελάσω 103.d
μέθοπες homines 125.a
μῆδον 76.f
μηνοειδὴς Luna quæ 286.e
μέντοι γε, μέντοι γράμματα 49.b
μετὰ χειμῶνα συμφέρον 261.d. 403.f
μονοκέρατος gemmis inſculptum 238.d
μυριάζων 21.d

μυρίο-

μελάμπυγος μέλαιν@ quid Orpheo 23.e
μορφὼ 308.d
μύδρον Solem eſſe putauit Anaxagoras 326.d
μῦς Ἰνδικὸς 100.a μυγαλῆ 190.d
μυστικὸν cur uocabant Neptunum 25.b
μύρμηξ ὁ καλούμενος 58.c μυχὸς 107.e

N

Ναρθηκοφόροι 405.e
νοῦς 103.f
νοῦς quid Anaxagoræ 105.f
νυκτιλάμπον 423.f

O

Ὀβελίσκου ἄξιον 366.a
οἶστρος 190.e οἰωνὸς 132.c
ὀλολύγων φωνὴ 210.d
ὀλόσχοιν@ 276.f
ὁμωροφίους χελιδόνας μὴ ἔχειν, quid 161.f
ὄν@ quid ſignificet 89.c
ὄνου ὦτα, pagus Phrygiæ 87.f
ὀργιάζειν 256.c
ὀρθογένη καὶ ὀρθοβάδην χελιδόνα 163.c
ὀρχηστρία 386.e
ὅρκια ἱερὰ 112.b
ὅρκος θάλασσα, καὶ ὁ ὅρκος 109.d
ὀφθαλμὸς ἔρημ@ Luciano quis 235.d
ὀφιόδηροι Spartani 112.d
ὀφιοπίθ@ Argiphon 118.e
ὀψίφαγοι 221.c
Hori Apollinis loci aliquot uel emaculati, uel accuratius expenſi. 6.f 19 b 27.e 55.d 123.f 125.b.e 132.a 145.c & d. 146 d 147.e 150.d 155.f 176.f 177.b 179. d.e 199.b

Π

Παλαιστὴ menſura quæ 3.26f 264.a
πανδήμι@ 78.a
πανσέληνος Luna 286.c
παρθενεία quando ſublata 139.e
πάροχοι qui 321.f
πεπτωκὸς προσωπεῖον 287.a
περκὴ 264.f
πεφαλμένος cur dictus Therſites 50.e
πῖλ@ 407.d
πίθηκ@ νῦς καὶ σκιάδ@ 176.c
πισαλιώτης 197.f
πιφὰ 157.f
πλεγμὰ 197.f
ποδάργης 52.e
πολιὸς 354.d
πολύτροπ@ Vlyſſes 197.d
πορφυρίωνα 204.d
πυρφόρος 354.e
πλοῦς καὶ πλοῖ@ 418.f
πρωτόφυτ@ πυρφόρας 159.c
πρόσωπον 76.a
προβάτου ... καὶ προβάτου ... 74.d
πτερυγίων ἶσα 155.a
πυραμίδια 386.e
πυρσὸς 8.d
πύραυστ@ æther cur Orpheo 345.b
πυροφόρ@ λίθος 404.f

P

ῬA 306.e
ῥαιβὸς 330.e
ῥινόκερως 21.d
ῥόδα 120.c
ῥάβδον στρέφειν 401.f

Σ

Σ in equis quid 314.c
σάλ@ 256.f
σφονδύλη 233.e 264.d
σελήνη dea quæ 76.e
σέσελιον 424.a
σηπίας μέλαν atramentum 204.b
σκυτάλη 276.f
σκιρὰς 354.d
σπαραγίζειν 173.d
σπινθὴρ 7.c
στήλαι 143.e
στιλβὸς? ſpadix 195.e
σταφυλὴ 263.d 264.d.e
σφὴξ 100.b
σφαῖραν μὴ ἀφιέναι 304.e 305.a
σωματοφυλακία 366.e
συγκεχυμένα corpora 102.f
σχινοκέφαλος cur dictus Pericles 294.e 387.b
σώκος Mercurius 239

T

Ταραττείζειν 34.d
ταῦρος Neptunus cur 25.b
ταυρόδην βλέπειν 23.e
ταυροφάγος ſcarabeus 61.c
ταυροκέρως fluuij cur 25.e
ταυροπόλος Diana, & cur dicti 20.e
ταυροφάγος Bacchus 29.d
τιθάσσευσις 367.f
τιθασσεύω 287.e
τίλλειν 291.e
τριτοπάτορες 192.c.d
τρίβωνες 237.a
τεττιγοφόροι Athenienſes 192.e
τραγίζειν 272.d
Φῦκ@ 159.d
φύκος ibid.
Φαλκων accipiter 251.d
φοινίκιον 215.e
τυφλότεροι ἀσπάλακος 99.a
τύχη Luna cur dicta 25.b
τύχη φωτὸς 288.c
τῷ ζῷῳ τῷ ἐγχέλυι 210.a
τὸ μελανούρῳ μὴ γεύεσθαι 267.a
τὸ σχοῖνον χάμαζε 266.e

Y

Y Litera 65.e
ὑγίεια 438.a
ὑγίεια καὶ ὑγιαίνειν 351.d.e 252.a
ὕαινα 217.a
ὑὸς ἀρθρον 67.f
ὑπάτιοι ἵπποι Pindaro qui 155.f
ὕραξ 200.b
ὗς 65.e
ὗς διὰ ῥόδων 64.c
ὗς λουόμενος 66.b
ἔρημος ὀφθαλμὸς Luciano quis 235.d

Φ

Φάρος 26.d
φάσγανα 286.c
φάσσαι columbæ quæ 157.e
φαρναὶ cochlea 203.b
φαρναδες τύχη 288.c
φαλλικὸς βωμὸς 364.b
φιλονίκειοι olea quæ 387.b
φῦλον μέλισσαν Homero quæ 285.b
φυτεύειν 323.f
φυτὸν 36.f
φυλάσσειν ἀσκὸν 86.a
φυλακτήριον 215.c
φῶς φίλον χάρις 340.b

X

Χαίρειν 351.f
χεὶρ χεῖρα νίζει, prouerb. 252.e
τὴν χεῖρα ἐμβάλλειν 252.f
χελιδονίζειν 162.f
χηνοβοσκὸν 423.f
χηλὴ 52.f
χλαῖνα 297.f
χοιροπώλην 67.e
χρυσόμαλλον quemnam uocarit Diogenes 74.e
χρυσόῤῥαπις Mercurius 216.b

Ω

Ὠλενοαίαν 212.f
ὡραῖος, αἱ 197.f

ΤΕΛΟΣ.

ERRATA OPERARVM INCVRIA COMMISSA.

Pag. 62. poſt b. verſu 8. præcauere, ſi fieri poßit. 63. e 13 ...? 68. turpiterúe 95. b præcipua. 426. b 1. commigraſſent. ibidem 8 appellatum 429. c 14 HYDRARGYRON. 430. c vt illam ſibi coniungere poßint. ibidem. e. eius'que contrarium. 432. d quis non credat maculas illas terræ imaginem eſſe? e 4 & gigendi ibidem. 10 GIGNENDI. 435.d Gigantis. 439.c ijdem Philoſophi. 441.a riuum ſatæ

BASILEÆ, APVD THOMAM GVArinum. M. D. LXVII. menſe Auguſto.

PALMA ISING.

BIBLIOTECA NAZIONALE ROMA

[illegible] Google

Digitized by Google